Serbske Nowiny wudawaja so kóždu sobotu. — Stwórtletna přeplatka we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawaŕ Marko Smoleŕ.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nowoćki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedaś, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wjeśor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 1. **Sobotu 2. januara 1915.** **Lětnik 74.**

Khěžorowa kruta dowěra do dobyća němskeje praweje wězy.

Khěžor Wylem je na nowolětny sbožopschejazy telegram bayerskeho krala wotmolwił:

„Jeju majestoscźomaj kralej a kralowej w Mnichowje.

Waju wutrobu swjeżelaze wopomnjenje pschi składnoscźi pschedstejazeho pscheměnjenja lěta żym, s krótkeho puczowanja żo wróćiwschi, dźenża dostał. Na Waju dobre pschecźa s zykej wutrobu sa Waju, sa Waju żwójbnych a sa zyku Bayerstu wotmolwjam. Něcźitaj mi s wutroby, so mamy wschitzy jenoż tu jenu myślł, so by żo w nowym lěcźe měr swěscźił, dostojny pschinjeżenych a hischcźe pschinjeżomnych woporow. Kak kražna je pschi tym wěstoscź, so němszy wjerchojo a ludy w njekhabłazej żwěrnoscźi hromadźe steja, so bychu s Božej pomozu psches naschich rjekowskich wojakow dobyćźe wubědźili, kotrehoż żo sa naschu prawu wěz se skałotwjerdej dowěru nadźijamy."

Rosprawa němskeho wulkeho hłowneho kwartěra.

29. dezembra.

Pola Nieuporta a k połodnju wot Yperna żmy s mjeńschimi bitwiczkami něschto kraja dobyli. Wospjetne żylne franzowske nadběhi na St. Menohould żu żo s cźeżkim schkodowanjom sa Franzowsow wotraschyke. Pschi tym żmy někotre sta jaleli.

Pschi jenym wupadźe w Bois Brulé s wjeczora Apremonta żo tśi maschinske tśělby a jedyn franzowski tśělbny pschěrow dobuchu. Franzowske nadběhi s wjeczora Sennheima żo wotpokasachu.

W rańschej Pruskej a w Pólskej njeje żo niczo pscheměnilo. Pschi rěkomaj Bsurje a Rawzy nasche nadběhi pokraczowachu. W krajinje s połodnja Inowladźe żu żo żylne ruske nadběhi wotraschyke.

30. dezembra.

Wo dwór St. Georges k krótkemu ranju wot Nieuporta (w połnóznej Belgiskej), kotryż żmy po pschekhwatazym njepscheczelskim nadpadźe wopuschczicź dyrbjeli, żo hischcźe wojuje. Wětr a sliwki żu we wobostronskich stejischcźa w Flandernskej a połnóznej Franzowskej schkodu naczinile. Na druhej froncźe je żo dźeń powschitkownje směrom minył.

W r a ń s c h e j P r u s k e j je żo ruska kavallerija na Pillkallen wróczo scźischcźała.

W P ó l s k e j na prawym brjosy Wißły njeje żo położenje pscheměnilo.

Na wjeczornym Wißlinym brjosy żmy s ranja krajiny nad Bsuru dale postupowali. Hewak żo w krajinje s ranja Rawki, pola Inowlodźe a dale na krótkim wjeczorje dale wojuje.

Po wukrajnych powjescźach żo sda, każ so Lowicź a Skierniewize njebychu w naschim wobdźedźeństwje byle. Tejle wěz żmy hižo psched schěsć dnjemi wsali. Skierniewize daloko sady naschcheje fronty leża.

31. dezembra.

Pschi mórskim brjosy je powschitkownje směrom. Njepscheczel żo se żwojim artilleriskim wohnjom na Westendske kupjele saměri a dźěl khěžow wupuscźi, tola wojakam żaneje schkody njenaczini. W Alger Auberga s krótkeho ranja Reimsa, je żo s rosbuchnjenjom jena zyła franzowska kompagnija sniczika. Ssylne franzowske nadběhi s połnozy Chalonskeho lěhwa żu żo wschudźe wotpokasale. We wjeczornym dźělu Argonnow někotre sa żobu leżaze hrjebje wsawschi a psches 250 Franzowsow sajawschi żu naschi wojazy khětry dźěl kraja dobyli. Pola Flireya, k połnozy wot Toula, żu żo franzowske nadběhi spytale, tola żo njeporadźichu.

W hornim Elsażu, na stronje s wjeczora Sennheima, żo wschě nadběhi Franzowsow we wohnju slamachu. Systematiszy woni khěžu po khěži wězy Steinbacha potsělachu, kotruż běchmy wobżadźili; nasche schkodowanje pak je żnadne.

W rańschej Pruskej a w Pólskej k połnozy wot Wißły njeje żo niczo pscheměniło.

Pschi Bsurje a k ranju wot njeje żo dale wojuje. W stronach rěki Rawki żmy dale postupali.

Najwyschische wójskowe wjednistwo

Wojowanje wo Warschawu.

Dopisowaŕ jendźelskich nowin „Daily Telegraph" we Warschawje, znaty jendźelski nowinaŕ Granville Fortesnue żwojim nowinam wo wojowanjach wo Warschawu scźěhowazu rosprawu podawa:

Wojowanje wo Warschawu je żo sapoczało, a wulka bitwa żo bije. W měsćze je jażnje hrimot kanonow žłyscheć. S wonka Warschawy je widźeć psches njewuměrne ruminy Pólskeje, kotreż żo w nozy se schěsć palazymi wżami hrósbnje wobżwětleja. We wrjeskotu kanonow móża żo zyle jażnje scheścźore swuki rozeznacź. Se schěsć notami żo satraschny wokolny wichor psches powětr honi, so by s hrimotom, semjerżenju podomnym, womjelknył. Wjele stow żelesnych kruchow psches powětr frunczi. Helski ropot je kharakteristiski sa nowoczażne bitwy. Rużojo mjenuja to hudźbu.... To drje je jenoż żarowanske pschespolo. Tajke myślę mje pschecźahowachu, hdyż po Jerusalemskej drósy dźěch, kotraż k bitwischczu wjedźe a po kotrejż bě prjedy nje drje ¼ miliona cźłowjekow schło. Schto drje żu cźile wojazy saczuli, hdyż nad żobu prěni krócź běłe mróczalki rosbuchazych granatow wohladachu. Cźescź, żkawa abo żałożna żmjercź na nich cźaka. Wschitzy w tutym khutnym momencźe tożame saczuwaju: měscheńzu bojosće a chzyjateje wcźipnosće. W prědnich rjadach nětkole zyle nowe němske reserwy twoja. Woni bjes dwěla postupja, hdyż też na naschej stronje pożylnjenja dońdu. Ssmjercź sazpiwaza khrobłoscź, s kotrejż Němzy wojuja, żo njehodźi wopisacź. W nozy wot żrjedy k schtwórtkej Němzy nadběh na ruske tśělne pschěrowy pola Ssochaczowa cźinjachu, kotreż żo njedobytne bycź sdachu. Rużojo měnjachu, so żu Němzy wobkludnili a so żu żo rosżudźili, żami żebje na ruske bajonety nafchtapicź. Deschcź wokoja a żelesa nadběharjow powita. Dźeżacź krócź Němzy nadběh spytachu, dźeżacź krócź dyrbjachu wróćo. Hdyż pak jědnaty krócź s bajonetom nadběh scźinichu, bě sakitanska móz Rużow wustaka a woni żwojim pschecźiwnikam dobrowólnje stejischcźa pschewostajichu se saczuczemi, měschanymi s wobdźiwanjom a hněwom. Wojowanje njebudźe po wótroscźi żłabsche dyźli bědźenje w Flanderuskej. Pschetoż najkhroblischi ruszy wojazy, wubjerk wójska, żo Němzam napscheczo staja, so by żo hłowne město Pólskeje wukhowało, ludźo, kotrychż khróbłoscź je żo s dźěła hižo na bitwischczach w Mandźurskej wupruhowała, ruska garda a żibirske pěsche regimenty. Wo tym njeje żaneje myślę, so by żo Warschawa dobrowólnje Němzam pschewostajiła.

Horze wojowanje wot delnjeje Wißły hacź k Karpatam.

Italske nowiny „Corriere della Sera" żu s Pětrograda scźěhowazu powjesć dostałe: W o j o w a n j e p s c h i d e l n j e j W i ß ł e h a c ź k K a r p a t a m j e w p o ł n y m r o s w i w a n j u. Rużojo s fronty pola rěki Pilizy hacź k Karpatam postupuja, mjes tym so pschi rězy Bsurje směrom steja. Němzy njepscheschtawajzy wupady pscheciwo Bsurje cźinjo. Wot 29. novembra je wojowanje jenoż tśi dny wopschestało, so by potom do satraschneho artilleriskeho wojowanja pscheschło. Pola Inowlodźe żu Němzy wot połnózneho k połodnischemu Piliznemu brjohej postupili. Awstriszy żu żylne nadběhi k rězy Nidźe cźinili. Powyschena krajina na

Serbska centralna knihownja

prawym brjosy, kotruž ßu Awstrisźy wobßadźili, ßo k sakitanju derje hodźi, a Awstrisźy tam Rußam khroble napschecźo steja.

Dalsche cźeźke wojowanje w Galizisskej.

Awstriski generalny stab je 29. dezembra scźěhowazu rosprawu wudak:

Ruska woßma armeja, kotraž je nětdźe pscheð tydźenjom poczaka pscheczźiwo naschim wojakam, kotsiž běchu Karpaty pschekrocźili, postupowacź, je ßo s wudospołnjenjom a cźerstwymi divisijemi poßylnika. Teho dla ßo pschisprawne sdasche, naschich wojakow na hórske pschekhody a do krajiny pola Gorlizy wróczo wsacź. Hewasche położenje njeje ßo s tym pschemėniko.

Na balkanskim wojownischczu Cźornohórzy źiwischu, tola njewuspěschnu hibicźiwosćź pokasuja. Pola Trebinja je ßo ßkaby nadpad na nasche prěnje wobtwjerdźenje bjes prózy wotpokasak, a njepschecźelska artillerija je womjelknycź dyrbjała. Pschecźiwo ßylnemu namjesnemu wobtwjerdźenju w Kriwoschiji bě wěso jich artillerija zyle njewuspěschna.

Naměstnik schefa generalneho staba:
s Hoefer, pólny marschalski leutnant.

Awstriski generalny stab dale 30. dezembra wosjewja:

W Karpatach ßo naschi wojazy s połnozy Uschokskeho pschekhoda do Rußow dachu a někotre hórki wsachu. S połnozy Lupkowskeho pschekhoda je ßo s napschecźnym nadběhom postupjenje Rußow sastajiło. Bóle k wjeczoru ßo Rußojo se ßkabschimi mozami k hórskim pschekhodam pschibliżachu.

K połnozy wot Gorlizy, s dotheho ranja Sakliczyna a pschi delnjej Nidźe ßo ruske nadběhi s cźeźkim schkodowanjom skamachu. W krajinje s ranja a s krótkeho ranja Tomaschowa Němzy a Awstrisźy postupowachu.

Na balkanskim wojownischczu je pschi ßerbskej mjesy směrom. Mózne nadběhi Cźornohórzow na Gat a Awtowaz a s Lastwy pola Trebinja ßu ßo wotpokasake.

Wojowanje na lodźe Latorizy.

W Galizisskej ßu Rußojo postupowazych Awstriskich k pschekhodam karpatskich hor wróczo sczischczeli a jich nětko s nich wuhnacź pytaju. Jendźelske nowiny „Morning Post“ wo tymle wojowanju pischu: Wojowanje w Karpatach ßo se sadwělnej wótrosczu se żadkawje cźeźkimi wobstejnosczemi sa wobej stronje dale wjedźe. Rußojo ßu po zykej połodnischej froncze ßwoje wójsko poßylnili. Woni njemdrje nadpady cźinja, so bychu ßo hórskich pschekhodow a lěpschich stejischczow w dole Latorizy smozowali. Bitwa w tychle stronach hižo psches dwě njedźeli sakhadźa. Sańdźenu njedźelu bě Latoriza samjerska. Rußojo lód na dalokosćź ßydom kilometrow rosrubachu, so bychu Awstriskim sadźěwali, rěku pschekrocźicź. Bliżschi wjeczor bě rěka saßo tak daloko samjerska, so móżesche ßo na wschelakich městnach pschekrocźicź. Na někotrych městnach na lodźe muż pschecźiwo mużej wojowasche. Lód ßo pschekama, a wojazy, kotsiž běchu ßo pschimnyli, ßo w lódsymnej wodźe podnórichu.

Awstrisźy pschecźiwo Rußam we Wuherskej postupuja.

Awstrisko-wuherśźy wojazy pschecźiwo ruskim wotdźělenjam, kotrež w Marmaroskim komitacze pola Oekörmezö a na stronje Szopko-Lozanozka we wobtwjerdźenych stejischczach steja, nadběhi cźinja, pschi kotrychž ßo artillerija a infanterija wobdźělatej. Rußojo se saßakkosczu ßwoje stejischczo sakituja, dokelž bychu, hdy bychu ßo porasyli, psches Toronyaski pschekhod zosacź dyrbjeli.

Winske nowiny „Neue Freie Presse“ ßu wot ßwojeho sastupjerja we wójnskim nowinskim kwartěrje rosprawu dostake, po kotrejž dyrbi wupad ruskeje woßmeje armeje pschecźiwo Karpatam temu sadźěwacź, so by ßo ruske lěwe kschidło wobstupiło, s cźimž bychu Rusźy nusowani byli, tež woblehnjenje Pschemyßka spuschcźicź. Tola s tutym wupadom je ßo ruske wójsko w Pólskej poßkabiło, hdźež je khowne wojowanje.

Rußojo ßu saßo petrolejowe źórka a cźischczerńje w Gorlizy, Jaßle a Kroßnje wobßadźili. Cźischczerńje ßu ßo s granatami sapuscźike a ßo s dźěla spalike. W nich ßo dleschi cźaß njehodźi dźěkacź.

W Pschemyßlu ßu dobre hody měli.

Prěni dźen hodow staj ßo s Krakowa do woblehnjeneje awstriskeje twjerdźisny Pschemyßka lětarjej póßlakoj, so byschtaj tam nowiny a listy pschinjeßkoj a ßo s listami wot tam wróczikoj. Jeju polět je ßo jimaj poradźił. Nasajtra staj ßo wjeßekaj wróczikoj. Jeju polět 1½ hodźiny do Pschemyßka wyßoko nad njepschecźelskim wójskom trajesche, kotrež kulki njelutowasche, so by lětarjow dele tsělilo. Lětarjej pak bjes schkody do Pschemyßka pschilecźischtaj a staj ßo s wobßadku a wobydlerstwom wjeßele powitakoj. Pschinjeßeschtaj jim pißomne hodowne postrowy a schtož bě jimaj hischcźe lubsche, někotre tyßazy cźißkow Krakowskich nowin s podrobnymi powjescźemi, kotrež běchu dołho parowali. Nasajtra ßo lětarjej s někotrymi tyßazami listow a pohladnizow wrócźischtaj. Wo źiwjenju w Pschemyßle móżeschtaj jenoż swjeßelaze powjescźe pschinjescź. Schtóż na tamnische źiwjenje pohlada, njeby ani wěrił, so so ßo we wobhlehnjenym měscźe namaka. Na drohach, w khofejownjach cźike źiwjenje knježi, żadyn njeměr, cźim mjenje strach; nawopak wschudźe twjerda dowěra do dobycźa. Kak mało ßu w Pschemyßle dla woblehnjenja w njeměrje, sa to je to s dopokasmom, so ßo najbliżschе dny konzert wotměje, pschi kotrymž budźa wojazy a ziwilistojo piskacź. Smyßlenje je wschudźe wubjerne. Powschitkownje staj lětarjej ßkyschakoj, so, budźe-li trjeba, ßo woblehnjenje też zyke lěto snjeße. Woprawdźe bě hodownaj dnjej měr brónjow. Rußojo na twjerdźisnu njetsělachu. Dwaj dnjej do hód běchu na jedyn schtom blisko twjerdźisny tutón plakat w ruskej rěcźi powěßki: Pschejemy wam wschitkim khrobłym sakitarjam twjerdźisny s połnej wutrobu měrne a wjeßeke hody. Měr a pokoj na semi wschěm, kotsiž ßu dobreje wole. Njech Bóh wschě wasche pschecźa dopjelni. To pscheja wam s wutrobu offizěrojo a mużstwa ... baterije ... artilerisskeje brigady.

Franzowsko-belgiske wojowniischczo.

Postupanje franzowskeho a jendźelskeho wójska ßo njeporadźiło.

Dopißowaŕ jendźelskeje Reuterez telegrafowańje, kotryž w połnóznej Franzowskej pschebywa, rosprawja, so Franzowsam a Jendźelcźanam njeje mózno było, ßo psches němske stejischcźa pschedobycź. Njepschecźel je nadpaduje ßylny wostak. Franzowsojo a Jendźelcźenjo chzedźa teho dla ßwoju taktiku pschemėnicź. Do wschěch stronow němskeje fronty dyrbi ßo s tajkej ßylnosczu cźischczecź, so ßu Němzy nusowani, ßwoje mozy stajnje napinacź. S tym dyrbi ßo sadźěkacź, so Němzy pschichodnje mużstwa s wjecźorneho wojowniischcźa pschecźiwo ruskej froncźe scźelu.

Wojowanje pschi belgiskim brjosy.

Wo wojowanju w Flandernskej Londonske nowiny „Daily Expreß“ pischu: Prěni ras w tutej ßwětowej wójnje ßu franzowsźy kěraßěrojo a dragunarjo s wulkimi hromadami nadpad, a to na němske stejischcźa pola Nieuporta, scźinili. Na woběmaj stronomaj wjele ludźi spada, dokelž ßo Němzy s wulkej saßakkosczu sakitachu. Se sakitanskimi pschiprawami Němzow je Jendźelcźanam a Franzowsam jara pocźeżene, postupowacź. Na kóżdym hacźenju a w kóżdym brjohowym dólcźku ßu Němzy kanony a maschinske tsělby postajili. Němzy ßu pod hacźenjemi khody wuryli, s kotrychž ßu ßo dźěry wustorkali, s kotrymiž ßo s tsělbami a kanonami won tsěla. Scheseźora sakitanska cźara ßo wot Scheptonekskeho kanala hacź skoro k hollandskim mjesam psches Drynze a Audenarde wupscheseźera.

Pola Yserskeje rěki ßo nětkole wótrischo dyźli hdy *prjedy wojuje*. Jedyn jendźelski offizěr jenemu dopißarjej Barlinskich nowin praji: Dyrbimy nětkole postupowacź, njech schtožkuli płacźi. Swjaskańske wójsko je nimo měry wjele ludźi shubiło.

Powodźenje pola Nieuporta.

Po powjescźi italskich nowin „Corriere della Sera“ ßo powodźeny kraj pola Nieuporta 30 kilometrow do dołhosćze a 4 kilometry do schěrje rospschescźěra. Nastaty jěsor je s městnami 25 metrow hłuboki a je s nikkimi ßmuhami pschecźehnjeny, do kotrychž ßo hacź psches kolena do błóta sapaduje, tak so ßo wojazy po nich njemóża pschibliżicź. Na tamnej stronje powodźeneho kraja blisko Yperna maja Němzy ßwoje tsělne hrjebje, kotrež ßu s worzłowymi schkitami a groczanymi płotami wobtwjerdźene.

Flandernska w mhlje.

Danskim nowinam „Berlingske Tidende“ ßo s Parisa pische: Zyła Flandernska je do tołsteje mhły sawalena, kotraž wschě wójnske operazije njemózne cźini. Němzy ßwoje stejischcźa pschi belgiskim mórskim brjosy s połnozy Ostende dale wobtwjerdźuja. Wschě wobtwjerdźenja psched Antwerpenom ßu ßo saßo swuporjedźike, a nětdźe 200,000 muży je pjecźa w Antwerpenje a wokolnosczi shro-

madźenych. Wšcho to měnjenje wobkrucza, so chzedźa Němzy Antwerpen hkowne sepjeranischczo w Belgiskej sczinicz.

S Parisa žo pische, so je 20 dezembra runje jedyn lětak nad Westende (pschi belgiskim mórskim brjosy) leczał, hdyž mkodźi belgiszy wojazy s léta 1914, kotsiž žu žo hakle runje do wójska srjadowali, khorhojnu pschižahu wotpołożichu. Belgiski wyschk pschikasa, hnydom do lětadła tšélecz, tola žo njetrjechi. Wono tši bomby dele cžižny, kotrez blisko wojakow padźechu, tola žo nichtó njemori, ani njesrani.

Nowe jendźelske wójskowe transporty do Franzowskeje.

Hollandske nowiny „Nieuwe Rotterdamscher Courant" žu s Le Havre powjescz dostake: Poślednje dny žu žo wulke hromady jendźelskich wojakow do Franzowskeje pschiwjesle; w Le Havrje žamym je žo něhdźe 40,000 muži na brjoh wušadźiło.

Pośledni tydźeń žu Jendźelczenjo pschi nadběhach pschecźiwo Němzam jara wjele ludźi shubili; teho dla je trěbne, so žwoje wójsko w Franzowskej sažo wudospołnja.

Zeppelinski bombardement na Nancy.

Ssobotu rano w 5 hodźinach je jena Zeppelinska powětrowa łódź na Nancy bomby dele mjetała. Wona bě po sdaczu s Metza pschileczała a žo khětro hłuboko 20 minutow nad městom dźerżesche. Wscho hormadźe je wona 14 bombow na Nancy wuczišła, s kotrychž je najwjazy nimo měry wulku schkodu naczinikło. Dwaj człowjekaj žo morischtaj a schesczo žo czežko sranichu. W někotrych drohach pódla klamow tež wobydlenje generala Lavilleona wupuscżichu. Wschudźe žo wobydlerstwo do hrosy da, a wulka schkoda žo naczini. Na někotrych městnach žo někotre tšechi pscherasychu, na městnje Saint Epure žo wschě wokna, runje kaž drohotne wokna tamnischeje zyrkwje wupuscżichu. Wjedniży Zeppelinskeje powětroweje łódże žu žwoje fotografije s napišmom „Wjele postrowow wot khežora Wylema" a „Wjeżele hody" dele czišli. Kharty běchu s jenej franzowskej tšélbnej kulku poczežene.

Zofanje Franzowsow s Vogesow.

„Züricher Tagesanzeiger" s elsaskeje mjesy rosprawja: Njepschecżel elsaske namjesne strony wopuschcża. Wot Markircha hacz do St. Diéa žu žo Franzowsojo wróczo sczischczeli. Němzy žu St. Leonhardske dwórnischczo, wažne sepjeranischczo Franzowsow, wobžadźili. Wo tole stejischczo je žo czežko wojowało. St. Leonhard na franzowskej stronje leži; wot tam žo Vogesy na němsku, kaž na franzowsku stronu wobknjeżeja.

Rosprawa franzowskeho generalneho staba.

Franzowski generalny stab je 29. dezembra sczěhowazu rosprawu wudał: W Belgiskej žu franzowszy wojazy wjeż St. Georges wsali a žo tam postajili. Wot rěki Lyžy hacz k rězy Sommy žu Němzy khětro žylnje franzowske stejischcża w stronach pola Echelle, St. Aurin, Lee Quisnoy a Bouchoir, s połnozy Roye wobtšéleli. Na froncże mjes Sommu a Argonnami bě směrom. Franzowsojo žu něschto krajiny w Argonnach, w lěžu pola la Grurie, dobyli. Na hórkach nad Mansu žu žo někotre němske napschecżne nadběhi w lěžu pola Le Bouhot, s dołheho wjeczora Troyona wotrasyłe. Němzy, kotsiž běchu franzowske tšélne pschěrowy blisko reduty a Bois Brulé (s wjeczora Apremonta) leżaze, wsali, žu žo s tšjomi napschecżnymi nadběhami, sa žobu žo sczěhowazymi, wuhnali. W hornim Elsažu Franzowsojo po horzym wojowanju Steinbach wobstupuja. Woni žu žo hrodoweje ruiny k krótkemu wjeczoru wote wšy smozowali. B.

Njewuspěschny nadpad Jendźelczanow na Cuxhaven.

Hody 25. dezembra žu Jendźelczenjo spytali, Němskej bombardement němskich kschižakow na jendźelskej pschimórskej měsce Haltlepool a Scarborough, wotpkaczicz. Dopołdnja někotre jendźelske kschischaki psched Łobjowy wuliw blisko Cuxhavena pschijěhdźechu. Wódne lětadła žo s njepschecżelskich kschižakow pschecżiwo němskemu brjohej puschczichu a do łódźow, pschi brjosy stejazych, a do jeneho płunownika blisko Cuxhavena bomby mjetachu, tola žaneje schkody njenaczinichu.

Hdyž žo s němskeho brjoha do jendźelskich łódźow tšélesche, te k wjeczorej zofachu. Němske lětadła a powětrowe łódże žo na jendźelske łódże puschczichu. Někotre němske bomby dwaj torpedowej sanicżakaj a jenu pschewodźazu łódź trjechichu; poślednischa žo sapali. Mokhojte wjedro dalschemu wojowanju sadźěwa.

S rosprawy jendźelskeje admirality je žo posdźischo shoniło, so žu žo pschi nadpadże tši jendźelske wódne lětadła potepike. Lětarjo žo s nich s jendźelskimi podmórskimi czołmami wukhowachu. Jedyn lětak je žo shubik. Jeho lětadło žu 12 kilometrow wot Helgolanda rosražene namakali. Schto je žo s lětarjom stało, njeje snate.

Jene němske lětadło nad Jendźelskej.

Wobydlerjo města Sheerneża, pschi rańschim jendźelskim brjosy leżazeho, žo hody ½1 hodź. njepschecżelskeho lětadła we wulkej wyžokosczi leczazeho, dohladachu. Lětadło, němski albatros dwojotšéschnik, po sdaczu na stronu k Londonej leczesche. Tši jendźelske lětadła žo sa nim puschczichu. Na wschelakich městnach ludowe czrjódy, kotrez běchu žo sběżake, widźachu, kak granaty, s wotwobaranskich kanonow žo tšélaze, blisko němskeho lětadła rosbuchnychu a kak němske lětadło tšélejo žo wobarasche. Wjednik němskeho lětadła žwoju maschinu wubjernje wodźesche. Dwaj jendźelskaj létarjej, kotrajž nad nim leczeschtaj, pytaschtaj jeho k jendźelskemu lětadłu sehnacz, kotrez bě se spěschnje tšélazej kanonu wobronjene. Němski lětak pak tak wuschiknje žwoje lětadło wodźesche, so běsche pschecżiwnikam njemóžno, do njeho tšélecz, dokelž bě pschezo strach, so žwojich towarschow trjecha. Potom žo k jendźelskim lětadłam hischcże druhe lětadła pschitowarschichu, a sdasche žo, so je němske lětadło shubjene. Tola runje w najwjetschim strasche, tolsta mhła pschiczahny, a němske lětadło móżesche žrjedź jendźelskich lětadłow wupjerchnycz. Jendźelczenjo na to rucże k ranju leczachu, so bychu pschecżiwnika mjes Sherneżom a Southendom popadli. Tole wotmyślenje pak žo njeporadźi a pschesczěharjo dyrbjachu, niczo njewucżiniwschi žo wróczicz.

Sakitanje Londona pschecżiwo bombardementej lětadłow.

Wosjewjenje Londonskeje wojerskeje wyschnosczе wobydlerstwo warnuje, žo na drohach tschěskam granatow němskich lětadłow abo kulkam kanonow, kotrez powětrowym łódźam wotwobaraju, wustajecz. Wobydlerjo dyrbja, sažkysha=li kanony hrimacz, žo do pinzow wukhowacz. W Portsmouthu je wojerska wyschnosczе wobydlerjow napominała, so bychu dźele bombow, kotrez bychu s njepschecżelskich powětrowych łódźow na město padke, poliziji wotedake.

Nadpad jeneho awstriskeho podmórskeho czołma na franzowske łódźstwo.

W Otrantowskej mórskej drósy pschi italskim brjosy je jedyn awstriski podmórski czołm dwaj torpedaj do franzowskeje bitwiskeje łódże „Courbet" tšélik. „Courbet" je žo wobschodźik, tola je do Malty doječz mohł, hdyž žo swuporjedźi.

Awstralszy wojazy sa Egiptowsku.

Po jenym telegramje Kopenhagenskich nowin „Politiken" s Londona je žo 20000 muži awstralskich wojakow, kotrez běchu s wopręda sa Flandernsku postajene, w Egiptowskej sadźerżało, so bychu pschecżiwo Turkam wojowali. Woni žu žo we wulkich lěhwach pod pyramidami samješczili.

Dobycze Turkow pschi kawkaskej mjesy.

Po rosprawje s Konstantinopla žu Turkojo Rušow w dole Muradskeje rěki sbili a jim dwě kanonje, jenu maschinsku tšélbu, dwaj munizionskaj wosaj sebrali a něhdźe sto muži sajeli.

28. dezembra je jedyn franzowski torpedowski czołm do turkowskeho brjohoweho straznika pola Kiliki na małoasiskim brjosy tšélak, tola jeho granaty njejžu žaneho wuspěcha měke. Na Sinaiskej połkupje žu Jendźelczenjo pola Akaby spytal, wojakow na kraj wužadźicz, tola jich łódże, kotrez wojakow pschiwjesechu, žo s tšélenjom turkowskich straznikow wotehnachu. Na jendźelskej stronje žu schtyrjo mužojo padli.

Jendźelske a franzowsle wójnske łódże psched Dardanellami.

Jendźelsko=franzowske wójnske łódźstwo w Dardanellach je žo psched tydźenjom poślynilo. Wono se 40 małych a wulkich łódźow wobsteji, mjes kotrymiž je 15 wulkich bitwiskich łódźow. Na Dardanelle žo nowy bombardement wočzakuje.

30000 amerikanskich konjow sa Franzowsku.

Schwajzarskim nowinam žo s Bostona pische, so je Franzowska

30000 konjow w sjednoczenych statach połnózneje Ameriki kupiła. Wone žo s grichiskimi łódžemi do franzowskich pschistawow wjesu.

Italszy wojazy we Valonje.

Mjes tym so europiske wulkomozy kewawnu saniczazu wójnu mjes žobu wjedu, je Italska w połodnischej Albanskej pschimórske město Valonu s bataillonom wojakow wobžadžiło. Valona ma najlěpschi pschistaw zyłeje Albanskeje.

W Italskej je žo narunanska reserva do wójska swołała.

Italske knježerstwowe nowiny „Gazetta Uffiziale“ žu wukas wossjewike, s kotrymž žo nowe lěto 1915 narunanska reserva (druha kategorija) s lěta 1895 na pjecz měžazow pod brónje swoła.

Mužstwa druheje kategorije žu pschi rekrutěrowanju wuložowani, kotsiž žmědža žo dwaj hacz schěsćz měžazow dołho s brónjemi wuwuczicz. Do tejele druzhiny tez tajzy žłuscheja, kotsiž žu žo dla wožebitych žwójbnych wobstejnosczow nasad stajili.

Sałożenje wójskeho zitoweho towarstwa.

Pruske knježerstwo je se žylnym wobdžělenjom městow s wjazy dyžli 100000 wobydlerjemi a dželа wulkoindustrije wójnske zitowe towarstwo s khětrym kapitalom sałoziło. Jeli so žo se zitom prawje hospodari, njetrjebamy žo bojecz, so zito njeby do bliščichch žnjow dožahało. Njedžiwajzy teho nježdmě pak žo zitowe wikowanje žebi žamemu pschewostajicz. Po mózhnosczi dyrbi žo hižo nětkole wo to postaracz, so žo zitowe sklady po Němskej tak rosdželа, kaž je wobydlerstwo trjeba. Tónle nadawk ma nowosałożene towarstwo dokonjecz. Wono je prawo dostało, zito tam wuždwojicz, hdyž jemu jo nochzedža pschedacz. Towarstwo je powschitkownje wužitne, jeho bohatk je nanajwyschsche na 5 prozentow samjesowany. Hdy by dohatk wjetschi był, měł žo wón sa sawostajenych žwójbnych padnjenych wojakow nałoziz.

Njeżwěra.

To bě njedželu popołdnju. Na sahrodže pola Pluznikez žedžeschtaj we khłóbku žadowych schtomow dwaj mužej. Jedyn bě hospodar a druhi wumjenkar se žuždodneho kubka, stary Wudalk. Husto k Pluznikezom pschikhadžesche, tez hižo starscheju nětczischeho hospodarja, a duž tez nětkole s młodym hospodarjom žo rady rosmołwjesche.

„To je nětkole hubjenje s někotrymi žkužobnymi, kaž je to tez pschezo było“, džěd se žuždostwa rjekny. „Nascha mloda hosposa je hižo sažo žkužobnu džowku se žkužby puschczika. To bě pola njeje žame pyschenje a bjeżadowanje a džěkacz žo jej njechasche. Prjedy to tak ske było njeje. Czeledz dlěje na jenym městnje trajesche.“

„To macze prawje, wujo“, hospodar pschihłożowasche. „Tak to wjazy zyle njeje, kaž je było, wěso dobri czeladni tez hischcze žu. Prjedy mějesche žo czeledz k žwójbje, ale nětkole je žo bóle wozusbnika. Druhdy žu wobej stronje na tym wina. Pschińdu-li czeladnizy na městno, hdyž pschikhilnosczе njewidža, tam skasyja žo lohko a potom, hdyž na druhe městno pschińdu, myžla žebi skoro, so staj hospodar a hosposa jenoz pschecziwo nim.“

„Pola naž pak może czeledz spokojom bycz a wostacz“, džěd rjekny. „Ssyn njeje sły, a jeho žona je tez dobrocziwa.“

„To je wěrno, snaju ju“, Pluznik wotmolwi. „Ale kaž praju, někotry czeladnik ma wo hospodarju wopaczne měnjenje a žo po tym tez sadžerži. Tola tez wo to je czinicz, kak žu ludžo byli wukubkani. Njejstaj-li starschej džěczi k džěławosczi a k czestnosczi nawjedowałoj, to jich hospodar ledma wjazy polěpschi. Tez pola naž bě prjedy husczischo pscheměnjenje, ale nětkole mamy měr. Hańža je pola naž hižo schtyri lěta; wona bě schěžnacze lět, hdyž k nam pschicżeże, džěła wschak bě sa nju dosczz, ale wona žo njewobczežowasche a nětkole, hdyž je mozow nabyła, je jej to žama hrajka. A my žmy jej sa to sažo dobri. Tez jedyn czeladnik bě někotre lěta pola naž, nětkole žu nam jeho wotwjedli. Dyrbjach žebi druheho wsacz, ale tón njeje tajki, kajkiž bě prjedawschi.“

„Praja, so tez dołho na jenej žkužbje njewutraje“, wumjenkar rjekny.

Na dobo jeju s powjedanja wótre wołanje wutorže, kotrez sesady murje pschikhadžesche.

„Tole je mi porjad! Njemóżesch dha te huży se žita wuhnacz, Pětrje? Wschako tola widžisch a žo njehibnjesch!“

„To je Hańža“, hospodar s pohłuschenym hłożom rjekny. „Zuse huży žu najskerje do nascheho žita žo saběžale, czeladny tam blisko žedži a na to njedžiwa. Hańža je we wży była a nětkole domoj dže.“

„A schto dha to mje stara“, mužski hłóż holzy wotmolwi. „Njech džě žo napażu!“

„Ale kajke masch ty žwědomnje, hańbuj žo tola!“ džowka jeho žwarjesche, wuhonjejo huży. „Schto, tebje niczo njestara, hdyž žo hospodarjej schkoda czini?“

„A kak dha mohło to mje staracz?“ czeladnik wotmolwi. „Sdžękam žwoje džěło, hospodar mi msdu sapłaczi, a žmój hotowaj. Wjazy mi njeda, hacz mamoj wuczinjene. To by człowjek wjele czinicz měł! Njech žebi tu strażnika staji!“

„Nó, tak wschak žo njedžiwam, so ty nihdže dołho njewutrajesch“, Hańža wotmolwi. „Hdy byschtaj nasch nan a macz tak žwědomitoj njebyłoj, to žo njebych džiwała, so tak powjedasch.“

„I, wschako je doscz žkužobnych blakow“, Pětr rjekny, „njeżym-li tule, budu druhdže; wschako žo njepschedadža!“

Hańža jemu na to niczo njewotmolwi, derje wjedžo, so by podarmo rěczała.

„Tak to nětko žłyschicże“, wumjeńkar Pluznikej prajesche.

„Nó, duž s najmjeńscha wěm, kajkeho mam czeladnika“, hospodar rjekny. „Njeporjedži-li žo, póńdže sažo tam, s wotkal je pschischoł. Ale nětkole žo žydźmoj tamle dale sa kerkom, wujo, so byschtaj naju Hańža a Pětr njewidžałoj, hdyž tuhły do dwora póńdżetaj. Njechaм, so byschtaj spósnałoj, so žmój mój jeju rosmołwu žłyschałoj.“

Woteńdżeschtaj, a Hańža woprawdže sa kwilku durczka do sahrody wotewri a džěsche do dwora a do domu. Pětr hischcze wonka wosta.

Džěd žo bórsy sebra a woteńdže.

„Božemje, žužodže, wjele dobreho doma waschej“, roszohnowasche žo. „To chzu rady widžecz, kak dołho Pětr pola waž wostanje“, pożměwajo žo dorjekny.

„Wschako žo sładnosczi posficzi, so bych jeho powucził, kak ma žwědomity a žwěrny bycz“, hospodar wotmolwi. „Tez ja hižo domoj póńdu; rady bych wjedžał, hacz Hańža schto wo tym rjekne abo niz.“

Ale Hańža ani žłowczka wo tym njepikny, schtoz bě widžała. Wona bě schwarna holza a rady žo njewobczežowasche. Myžlesche žebi, so je žwoju winowatosczz dopjelnika, hdyž je Pětra sa jeho nježwědomitosczz pożwarika.

Tez hospodar njedasche žebi na žebi pytnycz, so schto wě.

Někotre dny žo minychu. Nasyma žo bliżesche, schczernischcza žo podworowachu a běrny žo domoj wożachu.

Hańža s wjetscha popołdnju khwilu saže domoj khodżesche, so by skotej dawała a hosposy pomhała. Hospodar s czeledžu hakle k połodnju domoj khodżesche.

Tak rucże hacz by Pětr konjej do konjemza dowjedł a jimaj žypnył, seńdżechu žo wschitzy wó jstwje, so bychu wobjedowali.

Junu, runje sa wobjedom, dasche žo sa stwinymi durjemi proschozy hłóż žłyschecz.

„To je Domasch“, hospodar hosposy rjekny, „widžach jeho nimo wokna hicz. Daj jemu schkliczku poliwki, pjenjesy jemu njedamoj, te by hnydom pschepił.“

Domasch bě stary dundak, kołkwokoło snaty, kiž bě žo do picża dał. Tez to bě snate, so bě pakosczak.

Hosposa sczini, kaž bě žo jej prajiło. Domasch poliwku sjě, a sabórczawschi nješchto na podżakowanje, wuńdże s khěže.

Hospodar stany a we woknje sa nim hladasche.

Domasch žo dohlada, so žu durje do konjemza wotewrjene. Laczo žo pohlada, hacz nikoho na dworje njeje, schtóż mohł na njeho kedżbowacz, pohlada do konjemza, a ledma žo wobroczíwschi wuběża a wotnjeże Pětrowe schkórnje. Potom we wrotach na boży nosy do nich žo žuny a woteńdże s dwora, kaž by rjekł, so niczo wo to njeje.

Hospodar žo jenoz pożmja, njerjekny pak niczo. Stupi k druhemu woknej, pschez kotrez móżesche do wży widžecz, a hladasche, hdże Domasch póńdże. Potom žo sažo njerěczo sa blido žydże.

Hakle sa khwilu rjekny symnje:

„Pětrje, dži pohladacz, hacz žu twoje schkórnje w konjemzu!“

Pětr pschekwapjeny na njeho pohlada a woteńdże.

„Woprawdže, schkórnje tam wjazy njeżžu“, rjekny s konjemza do jstwy žo wróczíwschi. „Wěsczе wy, wujo, hdże žu?“

„Kak dha bych njewjedžał, wschako žym Domascha widžał, hdyž s nimi džěsche. Sawěsczе žo jemu derje hodża, hnydom žo je wobu.“

„A cžehodla mi to njejscže hnydom prajił?" Pětr žo wobožnje wopraſcha.

„Mój Pětrje, ſchto je mi wo to?" hospodaŕ wotmolwi. „To by mi ſbytkna ſtaroſcž była. Ty mi dźěłaſch, ja tebi płacžu mſdu a žmój hotowaj. Wjazy žebi njejžmoj wucžinikoj. To moja winowatoſcž njeje, ſo dyrbju tebi ſchkórnje ſtražowacž. Staj žebi tam ſtražnika!"

Pětr žo ſapyri, ale Hańža počza žo ſ hłožom žmjecž, ſo jej žylſy do woczow ſtupichu.

„Tole je cži ſtrowe!" wona wježelе ſawoła.

Pětr žo na nju ſkobjeſche, žebi myžło, ſo je hoſpodarjej wſcho ſwupowjedaka.

Ale hoſpodaŕ rjekny:

„Na Hańžu žo njeſkob, wona nam niczo prajiła njeje, ale ja žym njedželu waju rěcže žłyſchak. Polo ma wocži a lěž ma wuſchi. Ty njewěſch, ſo dyrbi cželadnik pſchede wſchěm žwěrny być. Wote mnje žadaſch, ſo dyrbju twoje wězy ſtražowacž, ale pſchi tym žebi myžlisch, ſo tebje moje wězy na ſtaroſczi być njetrjebaja. Ja žym hladak ſa Domaſchom, wón je do korczmy ſchoł, tam ſchkórnje ſažo doſtanjeſch. Chzych cže jenož powuczicž, kak tajkale nježwědomitoſcž cžłowjeka pſchima. A nětkole dži ſa Domaſchom!"

Ta wuczba pomhaſche, Pětr žo nakaſa a woſta we žłužbje, hdyž bě khwilu podarmo druhdže měſtno pytał.

(— Kónz. —)

Cžeſczeni wotebjerarjo **Serbskich Nowin,** kotſiž chzedža ſa nje na

1. ſchtwórtlěto 1915

do prědka płaczicž, njech nětko **80 pj.** we wudawarni **Serbskich Nowin** wotedadža.

Cži, kotſiž žebi **Serbske Nowiny** pſches **póſt** pſchinjeſcž dadža, njech tola njeſapomnja, žebi je tam bórſy ſkaſacž. Na ſchtwórtlěto ſapłaczi žo ſa **Serbske Nowiny** na ſakſkich a pruſkich póſtach, kaž tež w druhich krajach němſkeho khěžorſtwa **90 pj.**, ſ pſchinježenjom do domu **1 hriwna 5 pj.**

Serbske Nowiny ſ pſchikohu „Pomhaj Bóh" płacža na póſcže **1 hr. 30 pj.**, ſ pſchinježenjom do domu **1 hriwnu 45 pj.**

Redakzija Serbskich Nowin.

Ze Serbow.

— (**Měſtowe mjažowe pſchedawanje.**) Sa khudych a mjenje ſamožitych Budyſka měſchczańſka rada ſa cžaž nětcziſcheje drohoty hacž na dalſche na jerjowej haži cžiżko 5 žrjedu a žobotu rano wot 8 hodžin hacž do 8 hodžin wjeczor tucžny połcž punt po 95 pj., cžerſtwe žwinjaze mjažo punt po 85 pj. pſchedawa. Jenej woložbje žo na dobo najwjazy 5 puntow a najmjenje ½ punta pſchedawa.

— **Proža̧ze wiki** žo wot 2. januara ſažo w Budyſchinje wotměwaju. Pokhroma je w Budyſkim hamtſkim hejtmanſtwje haška.

— (Sakaſanjerejow.) Po korpſkim wukaſu naměſtneho generalneho kommanda XII. (1. ſakſkeho) armeekorpſa wot 23. dezembra žo, kaž prjedy, tež w pſchichodže wſchě ſjawne a njeſjawne rejwanſke ſwježelenja ſakaſuja.

— **Zito njeżmě žo po wukaſu pruſkeho knježerſtwa wjazy ſchrótowacž a žo ſkotej dawacž.** Saſtojnizy wjeżneje poliżije maja ſa tym hladacž, ſo žo na wukas wſchudže dźiwa. Pſcheńdženje pſchecžiwo njemu žo ſ pjenjesami hacž do 1500 hriwnow khoſto

— Pſcheńczna muka w Němſkej hacž k pſchichodnym žnjam njedoža̧hnje. Teho dla dyrbi žo ſ njej po móžnoſczi lutowacž. W bliżſchim cžaži ſwjaſkowa rada wukas wuda, ſ kotrymž žo pſchikaſa, ſo maja konditorjo k žwojemu pjecžwu ſchtwórcžinu rżaneje abo běrnjazeje muki bracž.

— (Ssuproſchne ranzy njeżmědža žo rěſacž.) Po wukaſu ſakſkeho miniſterſtwa ſnutſkownych naležnoſczow njeżmědža žo wot 1. januara 1915 widomnje župroſchne ranzy rěſacž. Sakaſanje žo njepočzahuje na ranzy, kotrež žu žo ſ wukraja do němſkeho khěžorſtwa pſchiwjedke abo kotrež dyrbja žo dla ſnjeſboženja abo khoroſcže dla ſarěſacž, dokelž je hewak ſtrach, ſo žwiknu.

— (W njepſchecželſkim kraju dobyte wězy.) Sakſke wójnſke miniſterſtwo je ſhoniło, ſo žu wojazy w njepſchecželſkim kraju dobyte wězy, kaž bróńje, kruchi uniformow a druhe wězy jako wójnſke wopomnjenja atd. domoj žłali abo domoj pſchinjeżli. Teho dla žo na to pokaſuje, ſo je wſchón wójnſki dobytk khěžorſtwowe wobžedženſtwo a ſo móža žo niz jenož cži, kotſiž žu žebi w njepſchecželſkim kraju tajke wězy pſchiżwojili, abo tež cži, kotſiž žu je kupili abo je na druhe waſchnje wot njewoprawnjenych wobžedžerjow doſtali, po ſakonju khoſtacž. Duž njech je ſkerje lěpje kral. garniſonſkemu komandej w Budyſchinje na hrodowſkej dróſy 10 w 2. poſkhodže wotedadža, kotrež je dale póſcželo. Wójnſke miniſterſtwo tych, kotſiž na tole napominanje njedžiwaju, wobſkorži.

S Hodžija. Pſchichodne nalěcžo chzedža ſ twarom noweje ludoweje ſchule ſapočzecž. Plany ſa nowu ſchulu je tudomny knjes twarſki miſchtr Polak wudźěłał.

S Něcžina. Na tudomnym żeleſniſkim moſcže je žo njedželu wjecžor jedyn tam ſtražowazy wojak ſe żeleſniſkim cžahom ſhrabnył a žo ſajěł. Njejabzy morjeny je 18lětny wójnſki dobrowólnik Pietſch ſ Gersdorfa. Wón bě žo we wójnje ſranił a žo w Budyſchinje wulěkował. Wotkhorkwſchi je wón kaž druſy prjedawſchi ſranjeni ſtražowanſku žłužbu cžinił. We wichorje, kotryž njedželu wjecžor ſakhadžeſche, njeje wón najſkerje ropot pſchijědžazeho cžaha ſažłyſchał a žo ſe žmjercžu pſchekhwatał, kotrejež bě žo na bitwiſchczu ſminył. — S wichorom běchu žo w naſchich ſtronach pucže ſe žněhom ſawěte. Pónjdželu na něktorych měſtnach woſy w žněhowych žepjach tcžazy woſtachu.

S Wujeſda pola Ketliz. Njedželu 27. dezembra je naſch wucžeŕ, knjes Auguſt Pjech, po dlěſchim cžerpjenju we Wulkej Sſwońzy wumrjeł. Naſche wuprózdnjene wucžerſke měſtno knjes Panach, kotryž bě prjedy w Kotezach ſ wucžerjom, ſaſtawa.

S Łupoje. Naſcha wjeż je elektriſke wobžwětlenje doſtała. Bożu nóz bě naſch Bożi dom prěni krócž elektriſzy wobžwětleny.

S Kamjenſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa. Wójnſke wuſběhanje rekrutow w lěcže 1895, 1894 a 1893 a prjedawſchich lětach narodženych, wo kotrychž žo hiſchcže prjedy njeje roſžudźiło, ſměje žo w Kamjenſkim hamtſkim hejtmanſtwje wot 2. hacž 11. januara.

Pokhroma je w Kamjenſkim hamtſkim hejtmanſtwje ſaſchła we Worklezach: na knježim dworje a w Schuſterez a Rjelkez dworje; w Mikocžizach w Pjechez a Pětranzez dworje; w Jeſchkez dworje w Lejnje, we Nowakez dworje we Wudworju, w Cžěžliz a Krawcžikez dworje w Syjizach; pola Handrikez w Ssmjeczkezach, pola Tilligez a Grünbergez w Ponchawezach, pola Zyžez w Kocžizy.

Do Klětneho. Rospraŵa wo pſchikhadže jeneje powětroweje łódže njeje žo w Serb. Now. wocžiſchczała, dokelž je po wukaſu ſakſkeho wójnſkeho miniſterſtwa krucže ſakaſane, powjeſcže wo lětanju powětrowych łódžow a lětadłow we wójnſkim cžaži w ſjawnoſczi rosſchěrjecž.

S Kulowa. Wokuowu ſchkleńzu wutkócžiwſchi je tſeczi džeń hodow jedyn paduch do tudomneho Morawizez hoſczenza ſaléſł a ſ jeneho khamora w hoſczowſkej ſtwje 10 hriwnow drobnych pjenjes kradnył. Wjetſchu ſumu papjerjanych pjenjes bě hoſczenzaŕ wjecžor na ſboże ſ khamora ſał. — Pokhorma je w Kulowje ſaſchka.

S Terpa pola Hródka. Bożu nóz je žo naſcha wjeż ſ hroſnym podawkom roshoriła. Wobydleŕ Pjech bě žo ſe žwojej žonu ſwadźił a žo pſchi tym tak roſſłobił, ſo wón ſchcžěpu drjewa ſhrabnywſchi do žony bijeſche. Wobžaromna žo pod raſami na ſemju ſwjeſe a na počzerpjene ſranjenje wumrje.

S Rynaŕnje. Njedawno bě žo tudomnemu rěſnikej Wolfej ſ pjenježneho kaſchcžika w klamach 40 hirwnow kradnyło. Jako paduchow žu nětko dweju dźeżaczlětneju hólzow wuſlědźili.

S Běleje Wody. W Hermanſkej jamje je žo 23. dezembra na hewjerja Roberta Nowaka ſ Jabłońza hromada pěſka wotwaliła a jeho ſažypła. Hacž runje hnydom ſažypnjeneho wuhrjebachu, móžachu jenož jeho moriwe cžěło na žwětły džeń pſchinjeſcž. Nowak bě 35 lět ſtary a wudowu ſ tſjomi dźěcžimi po žebi ſawoſtaji.

S Mužakowa. Hrabja Arnim je reverſkimaj hajnikomaj Pawołej Petowej w Holi a Emilej Wjeżołemu w Mikoraſu ſa doſtacže żeleſneho kſchiża po 500 hriwnach pſchipokaſacž dak, kotrež žu žo do nalutowaŕnſkich knižkow krajnoſtawſkeje pódlanſkeje nalutowaŕnje ſložiłe.

Wuſudźenja.

Khoſtanſka komora. W ſaŕdženym lěcžu bě w Kelnje jedyn hat, kotryž bě žebi tamniſchi dźěkaczeŕ Mikkawſch Roſtok wot gmejny wotnojał, po žylnych deſchczach pſcheběžał, pſchi cžimž bě wjetſcha liczba linow wotpłuwała. Na jenej bliſkej łuzy bě ſwudowjena

Młynkowa te liny wohladała a do jeneho bowa sesběraka. Te ryby bě jej hnydom žiwnosćer Kubańk sebrał, kotryž bě je do žwojeho hata žadźił. Rostok bě to žandarmej wosjewił, kotryž bě jemu radźił, Kubańka pola ziwilneho žuda wobskorźicź. Rostokej pak žo nochzyschе skorźicź, wón měnjesche, so móže bjes skórźby žwoje ryby dostacź. Hdyž bě w auguscźe woda w Kubańkowym hacźe na maku łužu wusthła, Rostokowy žyn w njej někotre liny wuhlada. Wón žebi 10 abo 15 ſ nich skoji a je do rubischka sawalene žwojemu nanej pschinjeße, kotryž je wobkhowa. Sawnisti žud młodeho Rostoka dla paduschstwa k jastwu na jedyn dźeń a jeho nana dla pschekhowanja k jastwu na dwaj dnjej saßudźi. Wobaj žo pschecźiwo žudej powołaschtaj, khostanska komora pak powołanje sacźißny.

⨯ Dla falschowanja zyroby mějeschtaj žo młynk E. H. Wauer w Lohmenje a pschekupz R. K. Petrich w Elbersdorfje samolwicź. Wauer, kotryž ſ muku wikuje, dyrbjesche sa jeneho pjekarja 200 dwójnych zentnarjow muki wobstaracź. Muka žo pola pschekupza Petricha skasa, kotryž žo hromadźe se žwojim bratrom ſ młynstwom saběra. Wauer bě shonił, so žo se skasaneje muki khlěb sa wójnskich jatych w Kinsbórku napiecźe. Wón bě teho dla, so mohł na muzy po móżnosći wjele saßłużicź, Petrichej radźił, ju ſ njerjadom směschecź. Jedyn Petrichowy młynski žandarmej pscheradźi, so žo w Petrichez młynje do 150 zentnarjow rožki 15 zentnarjow grisowych wotrubow a 35 zentnarjow rosmlěteho wotpadaneho njerjada mlěje. Tónle njerjad pschi cźisćenju žita wotpaduje a se sporuschka, žymjeschkow a bělisnow wobstejesche. Prjedy hacź žo muka k pjecźenju wuži, ju wyschnosćź pschepytacź da. Pschi tym žo pokasa, so muka sa stuchłym žmjerdźesche, a so je ſ cźerwjemi, waczkami, jich jejkami a njerjadom směschana, so bě potajkim na grawocźiwe waschnje falschowana. Petricha dla wědomneho falschowanja zyroby a jeneho pschedacźa k 500 hriwnam pjenježneho khostanja abo k jastwu na 50 dnjow, Wauera dla lohkomyßlneho pschedacźa falschowaneje zyroby k 100 hriwnam pjenježneho khostanja saßudźichu. Falschowana muka žo žudnischy prjecź wsa. Petrichowe saßudźenje dyrbi žo, tak bórsy hacź do mozy stupi, wosjewicź.

Přilopk.

***(Saßo jeneho wurubjerja pólnych póstskich paketow saßłapili.)** Prěnja khostanska komora Barlinskeho krajneho žuda III. mějesche póndźelu 16 létneho póstskeho wupomharja Pawoła Krausu žudźicź. Wobskorźeny, kotrehož nan je žam we wójnje, žo wusna, so je dwanacźe pólnopóstskich paketow wocźinił a ſ nich zigary, zigarety, schokoladu, pólne bryle, sacźne lampy a druhe dary luboscźe kradnył, hacź runje mějesche wón sa žwoju starobu wulku mšdu, 96 hriwnow na měßaz. Statny rěcźnik ſ Bradke sdźěli, so je ſ tšélnych pschěrowow na rańschim a wjecźornym wojownischcźu wjele listow dostał, w kotrychž jemu wojazy žwoje wjeßele nad tym wuprajeja, so je wón, kaž žu w nowinach cźitali, sa wurubjerjow pólnopóstskich paketow wyßoke khostanje namjetował. Statny rěcźnik 2½ léta jastwa namjetowasche, dźiwajo na wulku młodosćź wobskorźeneho, pak jeho žudniży k jastwu na 1½ léta saßudźichu.

*(Paduschstwo wojakow we wójnje žo khosta.) Wobornikaj 9. kompagnije 102. regimenta Eduard Adolf Frotscha ſ Bernsdorfa pola Wulkeho Hajna a Wilhelm Gustav Musbach ſ Wilsdruffa běschtaj hormadźe ſ druhimi towarschemi w połnóżnej Franzowskej kwartěru w jenej potšélenej tworowni dostałoj. Wojazy žebi ſ tworow, wschudźe po semi leżazych, to nabrachu, schtož sa žwoje cźěko trjebachu. Frotsche a Musbach, kotrejž staj woženjenaj, pak žo nadpjeracź daschtaj, ſ wokoło leżazych tworow tež schaty sa dźěcźi a žónske sebracź a domoj pósłacź. Wo tym wojerska wyschnosćź shoni. Frotsche a Musbach žo psched wójnski žud do Draždźan skasaschtaj, kotryž Musbacha dla pschekschiwjenja k jastwu na 3 njedźele a Frotschu na 2 njedźeli saßudźi.

* (Zyła žwójba žo morika.) 41 létny sahrodnik Jan Asheuer w Darmstadtu je se žwojej hońtwinskej tšélbu najprjódzy žwoju žonu a žwojeho schtyrilétneho žyna a potom žebje žameho satšélił. Njesbožowne žwójbne a samoženjowe wobstejnosćze žu ſ pschicźinu njeskutka byłe.

* (Jedyn sapóßłanz němskeho khěžorskeho žejma jako dobrowólnik w franzowskim wójsku.) Khěžorstwowy sapóßłanz sa Metz, dr. Weill, je 5. augusta jako dobrowólnik do franzowskeho wójska sastupił. Wón praji, so je pscheßwědcźeny, so na tajke waschnje mandat jeneho sozialdemokratiskeho elsasko-lothringskeho sapóßłanza po winowatosćźi dopjelni.

Němskej sozialdemokratiskej stronje je wěso jara njelubo, so je jedyn němski sozialdemokratiski sapóßłanz do njepschecźelskeho wójska jako wojak sastupił. Sozialdemokratiske nowiny „Vorwärts“ žu wo dr. Weillu sćěhowaze wosjewjenje wocźiscźake:

Wo sapóßłanzu nascheje strony, dr. Weillu, nimamy wot skónczenja poßlednjeho poßydanja khěžorstwoweho žejma žaneje powjesćze. Tež nasche wobhonjenje je bjes wuspěcha wostako. Jeli so by žo sdźělenje, w nowinach pschinjeßene, so je wón do franzowskeho wójska sastupił, jako wěrne wupokasako, je wón ſ tutym na najwótrischo saßudźomnym skutkom wěso se sozialdemokratiskeje strony Němskeje a frakzije khěžorstwoweje strony wustupił. Dalsche kroczele žo do druheho cźaża wostaja.

Pschedžyda sozialdemokratiskeje strony Němskeje.

Pschedžyda sozialdemokratiskeje khěžorstwoßejmskeje frakzije.

* (Rosbuchnjenje w japanskich podkopkach.) Psches New-York je sćěhowaza powjesć pschischła: We wuhlowych podkopkach w Fukuoke je sły powětr rosbuchnył. 800 hórnikow je žo saßyplo.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smeje njedźelu po nowym lècze, rano w 7 hodźinach duchowny Tyschet žerbsku spowjednu wucźbu, dopoldnja ½9 hodźin smeje farat Răda žerbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Na žwjedźenju Tšoch kra'ow smeje rano w 7 hodźinach farat Răda žerbsku spowjednu wucźbu, dopoldnja ½9 hodźin smeje duchowny Tyschet žerbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Pšched zyrkwinskimi durjemi žo kollekta sa mißionstwo mjes póhanami sběra.

Tydźeńske sastojńske dźěła smeje farat Răda.

Wěrowani:

W Michalskej zyrkwi: Herman Ssuschka pohoncź na Židowje, ſ Marju rodź. Ganerez ſ Holeschowskeje Dubrawy, dźěłacźerku w Budyschinje. — Jurij Krystof Bar, skałat na Židowje, ſ Katyinu rodź. Stachurez tam.

S druhich wožadow: Hendrich Ziegenbalg, murjet w Pschěsdrjenju, ſ Mariu Miczkez w Ssmochcźizach. — Kurt Alwin Wicźas, dźěłacźer na żelesniskim sastanischcźu w Budyschinje, ſ Gustlu Minu Hornosez we Wjelkowach. — Max Herman Mateczk, sastojnik na dróhowej żelesniży w Draždźanach, ſ Marju Martu Młynkez w Hucźinje. — Ota Herman Abt, schewz na Bělej Horje, ſ Tinu Resu Wowczerjez, kłužobnej dźowku, tam.

Křćenl:

W Michalskej zyrkwi: Gerhard Erich, Hermana Pawoła Mischnarja kublerja w Pschischezach, ž. — Kurt Artur, Wylema Artura Willkommena, pohoncźa na Židowje. ž. — Heinz Jan Rudolf, Jana Khorle Kăßlera, dźěłacźerja na Židowje, ž. — Hana Resa, Hanža Branzki, fabriskeho dźěłacźerja na Židowje, dź. — Gustav Waltat, Gustava Pawoła Pale, knjezeho pohoncźa w Cźichońzach, ž. — Frida Marja, Handrija Hermana Helma, žiwnosćerja w Sajdowje, dź. — Hana Elsa, Ernsta Klimanta Marza, dźěłacźerja w Delnjej Kinje, dź. — Jurij Albert, njemandź. ž. w Dobruschi.

S druhich wožadow: Kurt Herman, Khorle Augusta Janascha, sahrodniskeho žiwnosćerja w Trupinje, ž. — Marta Lena, Ernsta Bohuměra Poldraka, khěžerja we Wyßokej pola Rakez, dź. — Khorla Herman, Khorle Augusta Tuschmowa, žiwnosćerja w Komorowje pola Rakez, ž. — Khorla Herman, Augusta Marlża, khěžerja w Stróži pola Rakez, ž. — Herta Hanža, Ernsta Moza Kujawy, dźěłacźerja w Lutobcźu, w tu khwilu na wojownischcźu, dź. — Lisa Erika, Hendricha Khorle Kozany, prokuristy w Adolfskej Hěcźe, dź. — Hilda Herta, Pawoła Edmunda Neumana, schwajzarja w Schekezach, dź. — Pawoł Waltat, njemandźelski žyn w Mjeschizach. — Helmut Jurij Bohuměr, Pawoła Mrósaka, farara w Budyschinku, ž. — Erich Waltat, Jana Augusta Scholty w Brémjenju, žyn. — Marcźin Richard, Jana Ernsta Bjenscha w Komorowje pola Kluksche, žyn. — Gustla Morta, Ernsta Gustava Schmidta w Kupoji, dź. — Margareta Emma, Hermana Juliuża Moza Israela w Komorowje pola Kluksche, dź. — Elsrid Herbert, Pawoła Mersiowskeho w Nowej Wßy, ž. — Marta Marja, Hermana Wylema Hetmana w Lichanju, dź. — Pawoł Herman, Augusta Mikana, žiwnosćerja w Hlinje, ž. — Waltat Siegfried, Pawoła Albrechta Schindlera, blidarja w Brěsynje, ž. — Hana Marta, Ernsta Waltarja Pěschela, žiwnosćerja w Hlinje, dź. — Pawoł Jurij, zyhelnskeho dźěłacźerja Krawza w Dubrawży, žyn — Frida Erna, dźěłacźerja Balaka w Suborniczży, dź.

Zemrjeći:

W Michalskej wožadźe: 26. dezembra: Jan Ernst Kruschwiza, žiwnosćer w Bobolzach, 51 l. 9 m. 3 d — Madlena rodź. Cźornakez, njeboh Handrija Kschižanka, wumjeńkarja w Delnjej Kinje, sawost. wudowa, 67 l. 8 m. 9 d. — 28. dezembra: Hona swud. Pawlowa rodź. Wroblez, † w sastaraknl wokrjeßneho wustawa na Židowje, 77 l.

W druhich wožadach: Jan Khorla Klemmer, khěžeŕ w Rakezach, 76 l. 4 m. 14 d. — Marja swudowjena Khěžnikowa rodź. Freundez, dostawatka starobneje renty w Pomorzach, 93 l 8 d. — Erich Marcźin Herman, Khorle Augusta Hermana, dźěłacźerja w Boschezach, ž. 3 l. 8 m. 17 d. — Pětr Krawz, wumjeńkat w Krakezach, 85 l. 3 m. 3 d. — Marja Mětowa, njeboh Jana Měta, khěžerja w Kobjelnju, sawostajena wudowa, 86 l. 1 m. 17 d. — Max Jan August Holnik, wobydlet w Stróži pola Barta, 30 l. 10 m. — Berta Elsa, Hermana Rausendorfa, wojnarja w Drožďżiju, w tu khwilu na wojownischcźu, dź., 11 l. 6 m 9 d. — Hana rodź. Hempelez, Pětra Scholty, gmejnskeho póßelnika a tótki w Hrodźischcźu, mandźelska, 61 l. 4 m. 17 d.

Zyrkwinſke powjeſcze ſ Hodźija.

Njedźelu po nowym lěcźe ſměje rano 1/2 8 hodźin duchowny Voigt němſku ſpowjednu wucźbu, 1/2 9 hodźin farař Kſchiźan němſke a w 10 hodźinach ſerbſke prědowanje.

Na Tſjóch k alow ſměje rano 1/2 8 hodźin farař Kſchiźan ſerbſku ſpowjednu wucźbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin duchowny Voigt ſerbſke a w 10 hodźinach němſke prědowanje.

Zyrkwinſke powjeſcze ſ Budeſtez.

Njedźelu po nowym lěcźe ſměje farař Domaſchka rano we 8 hodźinach ſerbſku ſpowjedź, dopołdnja w 9 hodźinach duchowny Bójź ſerbſke a 1/2 11 hodźin němſke prědowanje.

Na Tſjóch kralow ſměje duchowny Bójź dopołdnja w 9 hodźinach ſerbſke a 1/2 11 hodźin němſke mišionſke prědowanje.

Pſched zyrkwinſtimt durjemi ſo kollekta ſa mišionſtwo mjes pohanami běra.

K wobſamknjenju lěta 1914.

Hłóß: Wot tebje, Božo, wſchitko mamy ꝛc.

To lěto, kiž ſmy runje pſcheſchli,
Ach, wono bě tak wſchelake,
Hdyž pſches połojzu běchmy dóſchił,
Sſo wulka wójna ſběhaſche,
Najprjedy drje europiſka,
Nětk móže rěkacź ſwětowa.

Ta wobſahu ma wulku jara,
Kož žona druha měka njej',
Haj, tamnu ſtronu teho morja
Sſo pſcheliła tež němſka krej,
Haj wſchitzy ſu ſo ſrěčźeli,
So němſki kraj ſo ſahubi,

A wboſy ſu ſo ſaliczili,
Ssej pomyſlili njejſu to,
So ſnadź tež Němzy bycź tam mohli
We jich krajach nutskach hłuboko,
Haj kharty 'ſno ſu cźiſchcźeli,
Kak němſki kraj ſo rozdźěli.

Tón Knjes je ſ hnadu na naſ hladał,
Tón wójnſki cźaſ, kiž nimo je,
So naſch kraj njeje hiſchcźe tradał,
A njepſcheczeł k nam njepſchińdźe,
Haj tu drje było mordarſtwo,
Ach, ſchtó dha ſnadź by pſchětrał to.

Duž Bohu dźak nětk ſ nowa noſchmy,
So naſchim wójſkam ſboże da,
A ſ wutrobu pſchez ſaſo proſchmy,
So wón ſo dale pósnawa
Tež k naſchim wójſkam we pſchicho-
Hdyž druhdy ſu we wuſkoſcźi. [dźi,

Hacź wójna ſkoro nimo budźe,
Sſo wjele ludźi praſcheja,
Tón jedyn tu a druhi druhdźe,
A wěſte niczo njeſhonja,
Tón Knjes tam horkach jenož wě,
Kak dołho tracź b'doże khoſtanje.

Kak rady bychmy wſchitzy chzyli,
So tutón cźaſ by kónzej ſchoł,
So bychmy ſaſo domach měli,
Kiž ſobu je we wójnje był,
Haj je to nan, ſyn abo bratr,
Kak witali joh' bychu rad'.

Tón Knjes chzył bórſy w nowym lěcźi
Tón ſkoty měr nam wobradźicź,
Njech jeho hnady ſkónzo ſwěcźi,
My chzemy na joh' pucźach hicź
A kaž ſo kłuſcha kóždemu,
Jow cźinicź prawu pokutu.

Tu hnadny cźaſ tež nimo khwata
A druhdy bórſy minje ſo,
Nětk je nam hiſchcźe mózność data,
So nałożił by derje ſo,
Tu rěka, ſchtož je ſkombźene,
Je tež na wěcźne ſhubjene.

Tón Knjes chzył wſchitkich požohno-
We nowym lěcźe wobſtajnje, [wacź
Wón budźe wěſcźe kóždom' dodacź,
Schtož ſa njeho tu dobre je,
Chze pak nam pósłacź kſchiża doſcź
Dha proſchmy joh' wo ſcźerpliwoſcź'.

A wěrmy wſchak tež tamnom' ſkowu,
Kiž tola wěrne woſtanje,
Cźim wjetſchi kſchiž, cźim bliže k Bohu
Sſo cźłowjek wěſcźe poczehnje,
Ach, tež ta wójna žałoſna,
Kſchiž wulki tola ſa naſ ma.

W Bukojnje, 30. dezembra 1914. **H. Falka.**

Wojerſke pakety!!
hotowe
ſa zigary a zigarety
porucza
Albert Lehmann
na khěžorſkej dróſy 11
pſchi bohatych wrotach
a na **połnóznej dróſy 2.**
Snate najlěpſche druźiny.

Pakcźiki
ſa pólny póſt.
Schokoladowe
pópjernomjatliczkowe
wobcźerſtwjenki
po wſchěch płacźiſnach
a we wulkim wubjerku:
Moritz Schmidt Kaiserstr. 11 Theatergasse 4

Wutrobne zbožopřeća k nowemu lětu wupraja wšěm lubym Serbam a jich přećelam doma a we wukraju z dobom so wukupiwši z darom za naš

Serbski Dom:

po **12** hr.: k. kan. Jakub Herrmann we Worklecach.
po **10** hr.: kk. stud. radź. konrektor prof. Dr. E. Muka w Freibergu. — just. radź. M. Cyž w Budyšinje.
po **5** hr.: kk. Loska Mukowa w Freibergu. — N. N.
po **4** hr.: k. P. Romuald Domaška, administrator w Róženće, k. dr. med. Rachel w Panćicach.
po **3** hr.: kk. mons. senior J. Skala a šolastikus M. Žur w Budyšinje farař Bjarn. Hicka w Khróśćicach, sekretař Jakub Delenćka w Marijnej Hwězdźe, k. farař Šewčik w Kamjenicach, redaktor Marko Smoleŕ w Budyšinje.
po **2** hr.: kk. kubleŕ Jan Młynk w Čemjericach a farař Jan Just w Ralbicach.
po **1.50** hr.: k. tachanski wućeŕ M. Wjerab w Budyšinje.
po **4.35** hr.: knj. Eliška Sedmihradska w Strakonicach.

Franz Marschner
cźaſnikaŕ w Budyſchinje
na bohatej haſy 9
ſwój ſkład **cźaſnikow** a **cźaſnikowych rjeczaſow**
k dobrocźiwemu wobkedźbowanju porucza

Hódna twora. Pilźomne rukowanje. Tunje płacźiſny.

Tunje ſoſy
we nimo měry wulkim wubjerku
ma pſchezo na ſkładze
J. O. H. Bär
w Budyſchinje na Hoſchiz haſy 29.

Pjekarſkeho wucźobnika
k jutram pyta
J. Scholta
pjekarſki miſchtr na garbarſkej haſy 10.

K nowemu lětu

praju wſchitkim ſwojim cźeſcźenym wotebjerarjam a ſnatym

wutrobne ſbožopſchecźe.

S dobom mje pohnuwa, cźeſcźenym Sserbam w Budyſchinje a wokolnoſcźi ſa derjeměnjenje, mi w bohatej měrje wopokaſane, ſo dźakowacź, a ſ dobom ſ tym próſtwu ſjednocźicź, mi jo tež dale ſakhowacź.

S poczeſcźowanjom

Richard Sabath
w Budyſchinje, na khěžorſkej dróſy 14,
pſchedawarńja hoſpodarſkich wězow
a hrajkow.

Na nowe lube lěto ßo wschitkim cžeſczenym cžitarjam a cžitarkam Serbskich Nowin Boži měr, Boži hnada a Boże žohnowanje pſcheje. Tym, kotſiž ßu redakziju ſ dopißami abo ſ pſchinoſchenjom ertnych · powjeſczow dobroczíwje podpjerali, ßo ſa to wutrobny dżak praji ſ próſtwu, ſo bychu też w nowym lěcze redakziji dopokaſy ßwojeho pſchecżelneho ſmyßlenja dawali.

Redakzija Serbskich Nowin.

Kuchařki, ſtwinſke a ßłużobne holzy, mlokowe holzy, hródżne dżowki, holzy kßwinjom, wotroczkow, ßrěnkow, rólnych pohonczow wolazych a dżěłaczerſke ßwójby pyta hnydom pſchiſtajerka **Görlichowa** na ßukelnſkej haßy 1 na rózku kněżorſkeje dróhi w cžrijowni knjeſa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

Prima ßuſcheneho wuhora ff. kaviar wſchě rybowe konſerwy
we wulkich a małych tyſach
porucża
Weberez
rybowa pſchedawarnja
w Budyſchinje
na theaterſkej haßy.

Njeſapomniczka na row

naſcheho njeſapomniteho ßobuſtawa Khwacżanſkeho ßerb. tow.

Handrija Pětſchki,

wobydlerja a bywſcheho ſkótwothladarja w **Nowych Cžichońzach.**

Wumrje 12 hodownika. w ſtarobje 79 lět 4 m. 21 dnjow w Khwacżizach.

Po hłoßu: „Wobcżeżena duſcha ty.“

Luboh' ßwěrnoh' towařſcha
S naſchoh' ßerbſko' towařſtwa
Pokhowali nětk ßmy tu
K wotpocżinkej ſeńſkemu.

Wón bě ßwěrny ßobuſtaw,
Dżěl na poßedżenjach brał,
A kak rady ſahnjeßy
Spěw ßej ſ nami towařſchny.

Njerad ßmy joh ſhubili
Tu we naſchim towařſtwi,
Tola Bóh tak wjedżeſche
A joh' wot naß ſwokał je.

Jeho lóß nětk panył je
Tam na měſto wjeßele,
A tak rjane herbſtwo jo
Nětk ßo jemu doſtało.

Hdyż też druhdy mějeſche
Kſchižik noßycż na ßwěcże,
Dha wſchak wón to cžinjeſche
Swólniwje a ſcżerpliwje.

Wón po ßebi woſtaji
Tu tſjoch ßynow na ſemi
A tſi dżowki pſchichodne,
Każ też wjazy wnuczkow ſchcże.

Jedyn ßyn je pſchedßyda
Jenoh' ßerbſkoh' towařſtwa,
Kotreż we Draždżanach je,
Cžornobóh ßo mjenuje.

Boże łkużby woßebje
Wopytwaſche porjadnje,
Sſkowa ſ erta prědarja
Běchu jom' troſcht żiwjenja.

K jeho pucżej na ſemi
Bóh jom hnadu wobradži,
Tak ſo wón pſchincż móżeſche
Hacż na lěta wyßoke.

Khory dołho njeběſche,
Jenoż tydżeń leżeſche,
Potom ſměrom wudycha,
Sswojoh' Ducha wot ßo da.

Nětk ßmy jeho khowali,
Bożej roli podali,
Hdżeż też jeho mandżelſka
Wotpocżink tam pſchi nim ma.

Duż, nětk, luby towařſcho,
Kiż ßy wot naß dżělik ßo,
Budż Cží bożmje do rowa,
Dobru nóż njech Bóh Cží da.

We mjenje Khwacżanſkeho ßerbſkeho tow. ßwojemu lubemu ßobuſtawej

J. A. Henka.

Lětne wopomnjenje

ſa **Jdu Hilżu Palerjez** ſ Bukez.

Na hodownych njebjeßach jaßnych
Sſo hwěſdżicżki ſybolachu;
A ſ hodownych njebjeßow kraßnych
Sſo jandżelki pſchibližachu;
Sſo ſtupichu k twojemu łóżku,
O Hilżicżka pſchekraßnjena,
A cžinjachu twoju ßmjercż lóżku;
Ssy ſ nimi nětk ſjenocżena.

Ssy była każ fijałka tajna,
Ssy na ſemi njeroſkcżěła,
Jow potricchi braſchnoſcż cże ſtajna,
Je wjeß'le cží ſaniczika.
Ty wot lětkow małych a młodych
Ssy wobſtajnje bědżika ßo,
Kak cżežko ßy ßrěbała wodych
Na ſtawczkach wſchěch tſchepjetajo!

Nětk drěmaſch pod ſelenym brjózku
We poßlednim wotpocżinku,
Sſo wjeßelisch we khłódnym łóżku,
So ſtyſki ßo minyke ßu.
Nowczk wudebi ſtarſchiſka luboſcż
Cží ſ kwětkami kcżějatymi,
Kiż wokſchewi wowżyna ſtyſknoſcż
Najhuſczišcho ſe ßylſami.

Ssy hladała dele na ßwojich,
Tych lubych, tu wopuſchczenych,
Ssy ßłyſchała ſdychnjenkow mnohich
Drje ſa tobu wupłaknjenych.
Nětk je pak też twoja najlubſcha
Ssej k Jeſußej požadała.
Bě wowżyna luboſcż najhlubſcho,
So Jeſuß ju k ßebi ßej wſa?

We njebjeßach ßwjatych a ſbóżnych
Stej na wěcżnje ſjenocżenej
A w khěrluſchach, ſpěwach wſchěch mó-
So pſched Bohom ſradujetej; ſ]żnych
Tam ßwjecżitej najrjeńſche hody
A ſchcżipatej ſe ſchtomika
Najßłódſche, najſſbóżniſche płody
Waj' ſemſkeho ſkutkowanja.

Łódnja w B.

Wutrobny dżak

ſa wjele dopokaſanow luboſcże a dżělbracża pſchi wotßalhiczu naſcheho droheho jenicżkeho bratra knjeſa ryczerkublerja

Maxa Ehrenfrieda Fiedlera
nad Sarěczom

ſ tutym wuprajamoj, woßebje naſchej lubej Sarěczanſkej gmejnje.

W Sarěczu, pohrjebny dżeń, 23. dez. 1914.

Hłubokożarowazej ßotſje.

(K temu cžißku pſchikoha).

Pschiloha k czißku 1 Serbskich Nowin.

Sobotu 2. januara 1915.

Placzišny rěsneho skotu na Drazdzanskich skotnych wikach.

30. bezembra 1914.

Placzišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne druziny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha	rěsna waha
Woły:	hr.	hr.
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacz do 6 lět	56—58	97—99
awstriske	—	—
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	47—50	88—91
3. žrěnjo pizowane młode, derje pizowane starsche	40—44	82—86
4. žnadnje pizowane kóždeje starosty	—	—
Jałojzy a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	52—54	93—95
2. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacz do 7 lět	46—48	88—90
3. starsche, wukormjene kruwy a žnadnje wuwite młódsche kruwy a jałojzy	40—43	82—84
4. žrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	33—37	75—79
5. žnadnje pizowane kruwy a jałojzy	26—30	68—73
Byli:		
1. połnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	53—55	94—96
2. žrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	40—46	82—87
3. žnadnje pizowane	—	—
Cželata:		
1. najlěpsche z mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	50—53	88—90
2. žrěnje kormjene abo też dobre wot zyza	46—48	84—86
3. žnadnje wuwite wot zyza	36—42	76—82
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpschich raßow a jich schižењow w starosty hacz do $1\frac{1}{4}$ leta	60—66	82—83
2. mjaßne	63—64	81—82
3. žnadnje wuwite, też ranzy a kundrošy	58—63	78—81

Placzišna žitow a produktow.

Žitowy dowos w Budyschinje:	W Budyschinje. 24. bezembra 1914. wot hr.	wot pj.	hacz hr.	hacz pj.	W Lubiju bezembra 1914 wot hr.	wot pj.	hacz hr.	hacz pj.
Pschenza . . . . běła	—	—	—	—	—	—	—	—
" . . . . žołta	—	—	+	—	—	—	—	—
" nowa	—	—	—	—	—	—	—	—
Rožka	—	—	—	—	—	—	—	—
" nowa	—	—	—	—	—	—	—	—
Jeczmjeń . . . 50 kilogr.	—	—	—	—	—	—	—	—
Wowß	10	—	10	50	9	60	10	20
" nowy	—	—	—	—	—	—	—	—
Hróch	—	—	—	—	—	—	—	—
Wota	—	—	—	—	—	—	—	—
Jahły	—	—	—	—	—	—	—	—
Hejduschka	—	—	—	—	36	—	40	—
Běrny	2	60	2	85	2	85	3	50
Butra . . . 1 kilogr.	3	—	3	40	3	20	3	40
Pschenična muka 50 "	18	75	19	25	19	—	23	—
Rjana muka 50 "	—	—	16	50	15	50	17	50
Sěno . . 50 "	3	—	4	—	—	—	—	—
Sklona . . 100 "	3	25	3	85	3	—	3	60
Proßata — schtuk, schtuka	—	—	—	—	—	—	—	—
Pschenične wotruby	—	—	8	25	6	50	8	40
Rjane wotruby 50 kilogr.	—	—	8	50	6	50	8	40
Pschenični gris	—	—	—	—	—	—	—	—
Rjany gris	—	—	10	—	—	—	—	—
Pschenza žołta, kórz po 170 punt.					0	74	21½	93
Pschenza, běła, kórz po 170 punt.	—	—	—	—	20	74	22	10
Rožka, nowa, kórz po 160 punt.	17	20	17	60	16	80	17	60
Jeczmjen, nowy kórz po 140 punt.	17	15	18	55	14	35	16	80

Jeja, mandl 2 hr. 10 pj., schtuka 13 pj.

Wiczne placzišny w Kamjenzu.

bezembra 1914

Po 50 kilogr.: Rožka wot — hr. — pj. hacz — hr. — pj., pschenza wot — hr. — pj. hacz — hr. — pj., jeczmjeń wot — hr. — pj. hacz — hr. — pj., wowß wot — hr. — pj. hacz — hr. — pj., jahły wot — hr. — pj hacz — hr. — pj., hroch — hr. — pj., sěno (stare) — hr. — pj. (nowe) hr. 50 pj, běrne — hr. — pj. hacz hr. — pj., sklona (100 kilogr.) — hr. — pj utra (1 ilogr)wot hr. pj. hacz hr. pj., jeja (mandl) hr. pj. W Kamjenzu placzesche korz pschenzy — hacz — hr, rožka — hacz — hr, jeczmjeń — hacz — hr.

Zelesniski jesdny plan.

S Lubija do Radworja.

S Lubija	—	8,32	11,58	5,20	7,50
Ketliz	—	8,41	12,07	5,29	7,59
Radměriz	—	8,48	12,14	5,36	8,06
Hluschiny	—	8,52	12,18	5,40	8,10
Luwocžiz	—	8,59	12,25	5,47	8,16
Maleczíz	—	9,05	12,31	5,53	8,22
Wósborka	5,10	9,10	12,56	6,45	8,27
Hrodzischcza	5,17	—	1,03	6,52	—
Barta	5,25	—	1,13	7,00	—
Huczíny	5,34	—	1,22	7,09	—
Kluksha	5,43	—	1,31	7,17	—
Wulk. Dubrawy	5,52	—	1,41	7,26	—
Lutobcza	5,57	—	1,47	7,31	—
Radworja	6,03	—	1,53	7,37	—
do Radworja dwórn.	6,09	—	1,59	7,43	—

S Radworja do Lubija.

S Radworja dwórn.	—	8,17	—	5,09	9,01
Radworja sast.	—	8,23	—	5,15	9,07
Lutobcza	—	8,29	—	5,21	9,13
Wulk. Dubrawy	—	8,34	—	5,26	9,19
Kluksha	—	8,43	—	5,35	9,27
Huczíny	—		—	5,43	9,36
Barta	—	9,00	—	5,52	9,44
Hrodzischcza	—	9,09	—	6,01	9,53
Wósborka	7,39	9,15	1,47	6,50	9,59
Maleczíz	7,44	10,40	1,53	6,56	—
Luwocžiz	7,50	10,46	1,59	7,02	—
Hluschiny	7,56	10,53	2,06	7,09	—
Radměriz	8,01	10,58	2,11	7,14	—
Ketliz	8,09	11,06	2,19	7,22	—
do Lubija	8,17	11,14	2,27	7,30	—

S Budyschina do Rakez — Wojerez.

S Budyschina	5,20	7,50	9,20	2,21	4,42	7,20
Ratarjez	5,26	7,56	9,26	2,27	4,48	7,26
Židowa	5,30	8,01	9,31	2,31	4,52	7,31
Mal. Wielkowa	5,36	8,07	9,38	2,38	4,58	7,37
Radworja	5,45	8,17	9,48	2,46	5,09	7,48
Kjažowa	5,50		9,53	2,51		7,54
Njeßwaczidka	5,57		10,00	2,58		8,03
Scheschowa	6,04		10,07	3,05		8,10
Rakez	6,12		10,15	3,15		8,25
Komorowa	6,19		10,22	3,22		8,32
Sdjarow	6,26		10,29	3,29		8,39
Hóska	6,33		10,36	3,36		8,46
Kulowa	6,40		10,43	3,43		8,53
Němzow	6,48		10,51	3,51		9,01
do Wojerez	6,54		10,57	3,57		9,07

pschi. do Lubija 11,14. — pschi. do Wósb. 7,30. — pschi. do W. 9,59.

S Wojerez — Rakez do Budyschina.

S Wojerez		7,04	10,11		2,31	
Němzow		7,11	10,18		2,38	
Kulowa		7,19	10,26		2,46	
Hóska		7,26	10,37		2,53	
Sdjarow		7,33	10,44		3,00	
Komorowa		7,40	10,51		3,07	
Rakez		7,48	10,58		3,17	
Scheschowa		7,54	11,04		3,24	
Njeßwaczidka		8,01	11,11		3,31	
Khažowa		8,09	11,19		3,39	
Radworja	6,11	8,16	11,25	2,01	3,45	7,46
Mal. Wjelkowa	6,19	8,26	11,35	2,10	3,55	7,54
Židowa	6,26	8,32	11,41	2,17	4,01	8,01
Ratarjez	6,30	8,36	11,45	2,21	4,05	8,06
do Budyschina	6,36	8,41	11,50	2,27	4,10	8,12

5,10 wot Wósborka — 11,58 wot Lubija. — 5,20 wot Lubija.

Kupne wuczinjenja, hypothekske lisčiny, testamenty

wudželuje

prawny bürow Kobana pschi zitnych wikach 4.

— Rěczu žerbski. —

Jěsdny plan železnizow,

płaćazy wot 2. novembra 1914.

Shorjelz—Barlin.

Shorjelz . . .	4.08	6.10	7.46	11.22	1.06	4.08	5.57	9.18
Hórka	4.37	6.31	8.13	11.43	1.40	4.29	6.36	9.47
Běła Woda . .	5.13	6.57	8.49	12.09	2.16	4.55	7.16	10.26
Sslepo . . .	5.27	—	8.58	—	2.25	—	7.26	10.36
Hródk	5.39	7.15	9.10	12.27	2.37	5.13	7.40	10.49
Khoćebus . .	6.35	7.42	9.57	12.56	3.22	5.43	8.36	11.20
Barlin . . .	9.04	9.30	12.30	2.44	5.55	7.30	11.30	—

Barlin—Shorjelz.

Barlin . . .	—	—	6.55	10.35	12.20	3.10	3.15	8 15
Khoćebus . .	4.20	6.35	9.40	12.30	3.20	5.09	6.01	10.11
Hródk	4.55	7.11	10.15	12.52	3.59	5.34	6.40	10.36
Sslepo . . .	5.08	7.23	10.27	—	4.12	—	6.53	—
Běła Woda . .	5.22	7.36	10.38	1.09	4.25	5.53	7.07	10.53
Hórka	6.10	8.18	11.24	1.38	5.08	6.21	7.51	11.25
Shorjelz . . .	6.44	8.49	11.56	2.03	5.42	6.46	8.25	11.48

Kohlfurt—Hórka—Wojerez a wróćo.

—	8,30	10,30	1,05	7,05	S Kohlfurta .	8,53	12,06	2,22	6,43	12,33
08	7,46	—	1,06	5,57	Shorjelza .	8,49	11,56	2,08	6,46	—
4'40	9,03	11,08	1,50	7,53	Hórki . .	8,20	11,29	1,48	6,10	12,01
4'48	9,11	11,27	2,—	8,02	Niflej . .	8,—	11,03	1,26	5,29	11,45
5'50	10,4	12,20	3,17	9,10	do Wojerez .	7,01	9,52	12,17	4,59	10,43

S Budyschina do Bjelecyna.

a Kaša	2-t.	2-t.	2-t.	2-t.	2-t.	2-t.	2-t.	2-t.	2-t.	2.
S Budyschina	4,50†	—	7,20	10,47	1,18†*	—	4,39	6,41	8,34	9,41
Dźěžnikez	4,58†	—	7,28	10,55	1,30†*	—	4,47	6,49	8,46	9,49
Budestez	5,05†+	—	7,35	11,01	1,39†*	—	4,53	6,55	8,54	9,55
Roswodez	5,10†+	—	7,40	11,06	—	—	4,58	7,00	—	10,00
Do Bjelecyna	5,17†+	—	7,47	11,13	—	—	5,05	7,07	—	10,07

† Jědźi jenož na kóždym póslednim dźěłanskim dnju w tydźenju.
†* Jědźi kóždu sobotu, štwórtku, njedźelu a swjate dny.

S Bjelecyna do Budyschina.

Wojowa Kaša	2-t.	2-t.	2.	2-t.	2-t.	2-t.	2-t.	2-t.	2-t.	2-t.	2-t.
S Bjelecyna	6,05†	8,25	—	—	3,08	5,25	7,25	—	—	—	10,24
Roswodez	6,12†	8,33	—	—	3,11	5,32	7,31	—	—	—	10,30
Budestez	6,16†	8,41	—	12,42†*	3,19	5,37	7,38	7,48	—	—	10,35
Dźěžnikez	—	8,47	—	12,52†*	3,29	5,43	7,42	7,58	—	—	10,41
Do Budyschina	—	8,54	—	1,04†*	3,38	5,50	7,49	8,09	—	—	10,48

†* Jědźi jenož sobotu, štwórtku, njedźelu a swjate dny.
† Jědźi jenož na kóždym póslednim dźěłanskim dnju w tydźenju.

Kamjenc-Halštrow-Biskopizy.			Biskopizy-Halštrow-Kamjenc.		
S Kamjenca	5,45	11,30	7,02	S Biskopiz	7,25	1,40	9,13
Halštrowa	6,17	11,58	7,36	Halštrowa	8,10	2,29	10,00
Do Biskopiz	7,03	12,44	8,27	Do Kamjenza	8,34	2,56	10,25

S Khoćebusa-Petershajna-Wojerez.

—	8,00	1,00	6,10	S Khoćebusa do	9,00	12,28	5,24	11,09
5,55	8,55	1,37	6,45	„ Petershajna do	8,05	11,50	4,55	10,20
5,3	9,44	2,24	7.38	do Wojerez ſ	7,08	11,02	4,07	9,20

Sserbski muzej
wotewrjeny kóždu 1. a. 3. njedźelu měšaza wot ½11—12 hodźin.

Visitne khartki
cyšchćí spěšchnje a tunjo
S Smolerjez knihicyšchćetuja.

Smolerjec knihićišćernja
w Budyschinje w Serbskim domje
knihi, sliczbowanja, visitne a
pscheproschenske khartki, sastojnske
formulary, wustawki, blidne spěwy atd.
we wschěch rěczach derje a tunjo cyischczi.
Dalokorěczak cyißło 687.

Pschedźenak.

Protyka sa Serbow
na lěto
1915
je sa 25 pf. we wudawarni „Serbskich Nowin“ dostacz.

Ad. Rämsch naßl. w Budyschinje
(mějeczel **Max Kirschner**)
pschi hutrowych wilach 1 **telefon cyißło 4**
porucza swoje daloko a schěroko znate
palenzy a likeury.
Roseßłanje w cywizach a bleschach.
Proschu sebi placzisnowy sapiß zadacz.

Serbske a němske
spěwarske
jednore a najwoßebnische,
su po tunich placzisnach na pschedań
we wudawarni Serbskich Nowin.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Stwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawšitki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedaś, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 2. **Sobotu 9. januara 1915.** **Lětnik 74.**

Rosprawa němskeho wulkeho hlowneho kwartěra.

5. januara.

Na franzowsko-belgiskim wojownischežu ßu naschi wojazy ſ połnozy Arraſa jenu 200 metrow dołhu tšelnu hrjebju rosbuchli a pschi tym njepschećelow ſajeli. Posdźischе njepschećelowe napschećzne nadběhi ßo njeporadźichu. W Argonnach ßu ßo někotre franzowske wupady wotpokasałe. Jedyn franzowski nadpad mjes Steinbachom a Uffholzom je ßo ſ bajonetom wotraſył.

W rańschej Pruskej a w połnóznej Pólskej je połoženje njepscheměnjene.

Nasche nadběhi ſ ranja Bsury pola Koslowa-Biskupow a ſ połodnja dale du. Tež k dołhemu ranju wot Bolimowa naschi wojazy k ranju wot Rawki pśches Humin a Hórki k połnozy wot tam postupowachu. Dale k połodnju hač k Pilizy a na prawym Pilizynym brjoſy njeje ßo niczo pscheměniło.

Hubjene pucże a njepschihódne wjedro ßu nasche hibanja poczežiłe.

6. januara.

Franzowſojo ßu wßy ſady nascheje fronty dale potšeleli. Hač woni ßwojim ßamßnym wobhdlerjam ſtatok bjeru, abo jich morja, ſda ßo jim wſcho jene bycz; nam wobtšelenje niczo njewadźi.

Pola Souaina a w Argonnach ßmy ßo někotrych njepschećelſkich tšelnych hrjebjow ſmozowali a ßmy dweju franzowskeju offizěrow a pśches 200 mužow ſajeli.

Na wjele nadběhanej hórzy ſ wjeczora Sennheima ßo Franzowſojo ſaßo postajichu, tola ßo ſe ßylnym bajonetowym nadpadom ſaßo ſ hórki czißnychu a ßebi njeſwěrichu, dalschich nadpadow na nju czinicz. 50 alpſkich honjerjow ßmy popadli.

Pschi rańschej mjeſy a w połnóznej Pólskej njeje ßo niczo pscheměniło.

W Pólskej ſ wjeczora Wißły naschi wojazy někotre njepschećelſke ſepjeranischeża wſachu a hač do krajiny nad rěczku Ssuchu dońdźechu. 1400 jatych a 9 maſchinſkich tšelbow w naschich rukach woſta.

Na rańschim Pilizynym brjoſy njeje ßo połoženje pscheměniło.

7. januara.

Jendźelczenjo a Franzowſojo ßu belgiske a franzowske wßy ſady nascheje fronty ſ artilleriſkim tšelenjom dale wupuſczeli.

S połnozy Arraſa ßo w tu khwilu hischcże wo tšelne hrjebje, kotrež ßmy wczera dobyli, horzo wojuje.

We wjeczornym dźelu Argonnow naschi wojazy dale postupowachu.

Nadběh Franzowſow, kotryż bě ßo 5. januara w rańschim dźelu Argonnow ſcinił, hač k naschim tšelnym hrjebjam dońdźe. Njepschećzel pak ßo po zylej czarje ſ najwjetſchim ſchkodowanjom ſ naſcheho ſtejiſchcża wucźißny.

S wjeczora Sennheima Franzowſojo wczera wjeczor ſpytachu ßo ſaßo hórki 425 ſmozowacz. Jich nadběhi pak ßo ſ naſchim tšelenjom ſtamachu; hórka w naſchich rukach woſta.

Na rańschim wojownischežu njeje ßo niczo pscheměniło. Dalewjedźenje operazijow ſ pomyßlnje najnjepschihódnischim wjedrom czerpjeſche. Njedźiwajzy teho nasche postupanje pomału dale dźeſche.

8. januara.

W Pólskej k ranju wot Rawki dale postupujemy. 1600 muži je ßo ſajało, 5 maſchinſkich tšelbow ßo dobyło. S ranja Pilizy ßo ſ artilleriju wojuje.

Najwyſchſche wójſkowe wjedniſtwo.

Wojowanje w Pólskej.

Postupanje němskeho wójſka w Pólskej.

Italſke nowiny „Secolo“ ſ Pětrograda rosprawjeja: Na Warſchawu ßo naſtajiwſchi Němzy njepschestawajzy ruſke ſtejiſchcża nadběhuja. W połodnischej Pólskej ßylne wotdźělenja awſtriſkich a němſkich wojakow ſpytachu na Kielzy postupicz.

Rosprawnizy ruſkich nowin pißaju, ſo je ſjawne, ſo je ßebi pólny marſchal Hindenburg wotmyßlił, ßo Warſchawy ſmozowacz. Pschi tym pak je na ſatraſchneho njepschećela, mjenujzy na ſymu, ſabył, pschećziwo kotrejż ani wulka němſko-awſtriſka pschemóz, ani wubjerna żeleſniſka ßycz niczo njeſamoże. Połoženje Warſchawy njeje ſadwělne, dokelż hiſchcże njeje w ſtraſche. Jenoż to ludźi traſchi, ſo tak huſto němſke lětadła a powětrowe łódże na město bomby mjetaju. Poßlednje dny ßu ſchtyri lětadła bomby a wojſjewjenja mjetałe. S tutymi wojſjewjenjemi ßo pólſke wobhdlerſtwo napomina, ſo njebychu pſchikhadej Němzow, kotſiż ßu jich pſchećzeljo, ſ hroſu napſchećzo hladali. Pólſke wobhdlerſtwo njech wſchědnje pſchipołdnju mjes 12 a 2 hodźinomaj w khěžach woſtanje, dokelż ßo w tutym cżaßu bomby na Warſchawu mjetaju.

Dopißowar „Noweho Wrjemjenja“ wojowanje w krajinje nad Rawku wopißuje. Jedyn lěß, ſ kotrehoż Němzy njemóżachu Rußow ſ artilleriſkim tšelenjom wuhnacz, ßu woni ſapalili. — Němzy ßu města Ilow, Lowicz, Brěſyny a Tomaſchow tak ßylnje wobtwjerdźili, ſo ßebi Rußojo na to pomyßlicz njemóża, je nětkole dobycz.

W jenym dopißu italſkich nowin „Secolo“ ſ Pětrograda ßo praji: Wojowanje we wupſchestrjenej froncże na lěwym Wißlinym brjoſy ma podobny kharakter każ wojowanje w tšelnych hrjebjach w Franzowſkej a Flandernſkej, jenoż ſ tym rosdźělom, ſo w Pólskej artilleriſke duelle ſakhadźeja, a ſo ßo dźeń a wótriſcho wo tšelne hrjebje wojuje. W froncże mjes Ssochaczewom a Rawu chzedźa Němzy ſe wſchej mozu ruſku frontu pschełamacz.

Wo wojowanjach wokolo Warſchawy.

Baſelſke nowiny pißaju: Ruſki gardowy korps je ßo wot Bsury a Rawki wrócził, ſo by hody wotpoczowak. S zyłeje Ruſkeje ßo nowe regimenty do Warſchawſkich ſtron woża. Rekrutěrowanje lětnika 1915 ßo bjes ſadźěwkow ſtawa.

Rußojo ßu parne łódże wobronili, kotrež na Wißle dobre dźełko dokonjeja a Němzam ſadźěwaju, ßo na kupje w Bſurinym wuliwje poſtajicz. Němzy ßu ſpytali, do tychle cżołmow ſ lětadłow a powětrowych łódźow bomby mjetacz, tola bjes wuſpěcha. Pschi Rawzy ßo Němzy jara hibaju. Pśches nikku, 30 hač 35 metrow ſchěroku rěku ßo ſtajnje ſ kanonami wſcheje drużiny tšela. Jara wulke granaty ßu do ruſkich tšelnych hrjebjow padłe, tak ſo ßebi myßlachu, ſo maja ſnate němſke 42zentimetriſke kanony pſched ßobu. Tež nowu drużinu bombow Němzy ſe ßwojich tšelnych hrjebjow tšeleja. Ruſzy offizěrojo ßu tutym bombam mjeno „powětrowe torpedy“ narjekli. To ßu bomby ſe ſapaladłom, kotrež ßo ſ njeſnatym mjechaniſmom ſ dalokoſcże jenoż někotrych ſtow metrow wottšeleja, po tajkim ſ dalokoſcże, kotraż ßo mjes tšelnymi pschěrowami tuteje a tamneje ſtrony wupſcheſczera. Rußojo ruczne granaty trjebaju.

Nózne wojowanje pola Ssochaczewa.

Wo wojowanju w Pólskej ßo nowinam „Echo de Paris“ po rosprawach ſ ruſkich nowin piſche: Wojowanje wo Ssochaczew jaßnje pokaſuje, ſa kak ważne maja Němzy, Warſchawu dobycz. So by ßebi pucz do pólſkeho hlowneho města wubědźił, je Hindenburg

14 němskich armeekorpsow na lěwym Wißlinym brjosy shromadźik, pódla teho hischcże schěsć abo žydom armeekorpsow na wjeczornej froncże steji. Jenicžzy na dalokosći 19 kilometrow bě pjecź němskich armeekorpsow se 150 kanonami sestajenych, pschi čzimž njeje czežka artillerija žobu liczena. Němzy wodnjo a w nozy wojowachu; najbóle pak w nozy. Druhdy je žo stako, so žu w nozy na jene město jědnacże krócź nadběh wospjetowali. Hdyž bě lědma jedyn nadpad wotražený, žo hižo nowe czrjódy pschecźiwo ruskim hrjebjam honjachu, kotrež ani khwile njemějachu, žwojich morwych wotnjesć, tak so nad tutymi muž pschecźiwo mužej wojowasche. Němszy offizěrojo žwojich ludźi k dobyczu honjachu. Człowjek móže žebi lědma wobras wo tym sčinicź, kak krwawne a žałožne žu tele wojowanja, pschi kotrychž Němzy pschi scherjatym sablyskanju žketkomjetakow do prědka hanjeja. Wocži wudźěrajo a džiwje hladajo s hudźbu na czole woni do tšělenzy ruskich maschinskich tšělbow czěrja.

Reuterez telegrafowarnja je s Peterburga 3. januara powjesć dostała, so žu Němzy žobotu spytali, žo na prawym Wißlinym brjosy postajicź, so pak žu žo wotrasyli. S ruskeje strony žo pschisnawa, so žu Rußojo s dołheho ranja Rawy něschto kraja shubili. W nozy mjes 1 a 2 hodźinomaj woni njemdre napschecźne nadběhi czinjachu, tola mózachu jenož dźěl shubjeneho kraja sažo dobycź. W jenej hamtskej rosprawje žo wo wojowanju s dołheho ranja Malogosćza rěczi, mjes tym so žo wczera wo wojowanju s dołheho wjeczora tejele wžy rosprawjesche.

Warschawski dopisowar nowin „Times" 31. dezembra rosprawjesche: Němzy žu wczera sažo s wulkej žylnosću pola Bsury postupali. Jich wottyknjeny kónz bě po sdaczu Ssochaczew. Tutón nadběh, kotryž žo po sdaczu na Jlow sejerasche, njebě žo wocžakał. Wojowanje žo sahe rano sapocža. W běhu dnja Němzy ruske stejischcża pjatnacże krócź sa žobu nadběhachu. Poßlednja powjesć, kotruž je runje jedyn offizěr pschinjeßł, praji, so žu žo wschě nadběhi s czežkim schkodowanjom sa Němzom wotrasyke. Dokelž dyrbjachu Němzy po wotewrjenej runinje pschecźiwo ruskim stejischcźam hicź, je mózno, so žu khětro schkodowali. Wschě powjesće wo tym pak maja žo s wobhladniwosću pschijecź. Tón žamy offizěr praji, so Němzy s njewěrjomnej khrobłosću wojuja, tola so drje žu s napiranjemi poßlednich njedźelow wustali. We Warschawje žo nadźijeja, so Rußojo njebudža nusowani, dale zofacź. Jeli so pak bychu tola wróćo hicź dyrbjeli, njeßměł to njeměr sbudźicź; pschetož kaž s dobreho žórka shonju, je we wójnskim planje czara pschi rězy Bsurje jenož nakhwilnje jako czara napschecźostacża myßlena.

Pšched Lodźu a Warschawu.

Amsterdamskim nowinam „Telegraf" žo s Londona telegrafuje: Kaž žo s Pětrograda rosprawja, je žobustaw khěžorstwoweje dumy (žejma), Ognew, zyku krajinu w Pólskej mjes Lodźu a Warschawu wopytał a wo tym rosprawu wosjewił. Po njej je žo nimale zyła Pólska sapuscźiła. Schtož płomjenja njeßu sniczike, je žo rubiło. Žana wjeß njeje bjes schkodowanja wostała. Ruske knježerstwo je teho dla se žurowosću pschecźiwo rubježnikam sakrocźiło. Ssedmjoch, kotsiž pola Skiernewiz jedyn hród wurubichu, žu satželili. Skiernewizy žu jenož hromada rospadankow. Němske lětadła bomby mjetaju. We Warschawje je na tsizecźi městnach woheń wudyrił. Wschě hrody we wjeczornej Pólskej žu žo wurubike a wjele burskich statokow je žo wupuscźiło. Wschě stkady žu žo wotnjeßke. Pola žu na wjele stow mil s tšělnymi hrjebjemi pscheryte, lěžy žo s wulkeho dźěla spuschcźake. Wójska žu schtomy puschcźake, so bychu tšělne hrjebje wobtwjerdźike, khěže a mosty natwarike a pucże plestrowake, po kotrychž hewak njemohke kanony jěsdźicź.

Rosprawa ruskeho generalneho staba.

W poßlednjej rosprawje žo praji: Po zykej froncże na lěwizy Wißły w tu khwilu artillerija žylnje wojuje. Němzy pola Bsury dale nadběhi czinja. W tychle stronach žu němszy wojazy pola Koslowa a Biskupow rěku pschekrocźili, tola žo tu jenož wo někotre regimenty jedna. Němzy žu s bajonetom wjed
czniwo naschim stejischcźam k dołhemu ranju wot Borsymowa s wotměnjazym wuspěchom czinili. K połnozy wot Rawy žo wodnjo a w nozy wojuje. Nam je žo poradźiło, dźěl shubjenych tšělnych hrjebjow sažo dobycź. S połodnja Pilizy žo wo dwór Gaschek horzo wojuje. Němske nadběhi žo s wjeczora Lodże k Jnowej, s krótkeho ranja k Malagosći a Wolminam wupscheszeraja.

Wo dźěławosći Němzow w Pólskej Pětrogradske nowiny pisaju: Němzy w Lodźi njepschestawajze a wobschěrne pschihoty k pschesymowanju czinja. Tepjenje w ruskich kasarnach žu wuporjedźili. Hobrske hromady czopkeje drasty žu žo nakopike. Zyke wosy połne płata, wołmy a kožuchow žo pschiwožuja, wschě krawzy w měsce maja wjele dźěła.

Wo wojowanju w krajinje nad Bsuru „Nowe Wrjemjo" pische: Bědźenza žnadź po žylnosći wojowanje w Flandernskej pschetrjechi. Wo kóždy zol semje žo wojuje. Najprědnische ruske tšělne hrjebje žu na wjele městnach wot němskich jenož s 30 metrow schěrokej rěku dźělene. Hłowna bróń tehole satraschneho nowocžažneho wojowanja je rucžna granata.

Ruske knježerstwo žebi na měr njemyßli.

Italske knježerstwowe nowiny „Agenzia Stafani" scźěhowaze pischu:

Dokelž žu někotre italske nowiny powjesće rosschěrike, so je ruske knježerstwo krocżele w nastupanju wobsamknjenja měra činiło, ruski póßlanz w Romje w mjenje žwojeho knježerstwa na najrasnische waschnje wosjewja, so žu tele powjesće njewěrne. Ruska žebi na to njemyßli, wo měrje jednacź, doniž jeho pschecźiwnizy njebudža nusowani, wuměnjenje pschijecź, kotrež wona a jejni swjaskarjo jako jeniczke rukowanje trajneho měra wobhladuja.

Mórska wjesba do Archangelska.

Mórska wjesba do Archangelska w połnóznej Ruskej njeje pschestała. Pschi norwegskim a ruskim brjosy wjesbu po morju někotre lodokamaki wudźeržuja. Wjesba do Archangelska je teho dla žiwischa, dyžli do Jndiskeje, dokelž žo mschědnje wocžakuje, so morjo samjersnje. Daloko wot Archangelska dyrbja žo wschelake nakłady pscheklasć a žo po lodźe do pschistawa dowiesć; w lodokamaki wschak njesmoža lód pschi brjosy pschekamacź. Wulke hromady butry a jejow žo do Jendźelskeje wosy. Do Ruskeje žo s wjetscha wójnski material pschiwožuje.

Rusko-awstriske wojowniscžo.

Rußojo w Bukowinje.

Po dwajdnjownym rjekowskim sakitanju s awstrisko-wuherskim landsturmom žu Rußojo, kaž „Kölnische Zeitung" pische, město Ssuczawu w połodnischej Bukowinje dobyli. Rußojo nětko na Dornawatru cžahnu. To je poßledni kónz Bukowiny, kotryž hischcże njeßu wobßadźili.

Wo nawalu Rußow do Wuherskeje Budapestske nowiny „Az Est" rosprawjeja: Dźěl ruskich wojakow, kotsiž žu žo do Ungskeho komitata dobyli, žu po Lyuskim dole do Beregskeho komitata doschli. Rußojo mějachu drje pschewahu, tola naschi wojazy žo jim w pschihódnych stejischcźach napschecźiwo stajichu, so bychu jich wróćo scźischcźeli. Wobstejnosće njeßu njesměrowaze, schtož je hižo s teho spósnacź, so w Perezseny tamnischa azetonska fabrika dale dźěła.

Rußojo žu na schtyrjoch městnach Karpaty pschekrocźili, tola jenož s mjeńschimi wotdźělenjemi.

Rosprawa awstriskeho generalneho staba.

We Winje, 7. januara:

Na wuhersko-galizijskej froncże je směrom. We wysche leżazych stronach lohko mjersnje a žněh dże.

W krajinje nad Dunajezom a w ruskej Pólskej s dźěla artillerija wojuje. Swěscźenske wotdźělenja, w karpatskich pschedhorach połodnischeje Bukowiny pschedžunjene, žu žo psched pschemózazymi ruskimi mozami bliže k hłownym hórskim pschekhodam wróćo wsake.

Franzowsko-belgiske wojowniscžo.

Rosprawa franzowskeho generalneho staba wo wojowanju w hornim Elsaßu.

Póndźelu wjeczor w 11 hodźinach je žo w Parisu scźěhowaza rosprawa franzowskeho generalneho staba wudała: Jeniczke powjesće, kotrež žu hacź dotal doschle, žo na horni Elsaß počzahuja, hdźež je žo w krajinje pola Sennheima s wulkej wótrosću wojowało. Sandźenu nóz žu naschi wojazy schtwórcźinu a zyrkej wžy Steinbacha shubili a posdźischo sažo dobyli. Džeńża rano žu žo zy-

leje wšy smozowali. Pschedbunjene němske nabypy na hórzy 425, kotrež běchmy wczera dobyli, bo s napscheczným bylnym němskim nadběhom na khwilu pschěhrachu. Němzy pak bo njemóžachu džerżeć a stejischczo po tajkim w naschich rukach wosta.

Wojowanje wo hórki pola Cernay a wo wobbedženje wby Steinbach po franzowskich powjeszczach k najkrwawnischemu zykeje wójny bluscha. Wobebje horzo je bo w nozy k póndżeli wo khěže wokoło Steinbachskeje zyrkwje wojowało. Tu bu Franzowsojo najwjazy ludži shubili. Wo skónczným rosbudženju pak bo njehodži rěczecz, dokelž bo wot wobeju stronow pobylnjenja wočakuja. Kedžbliwosć němskich straznikow je Franzowsam sadžěwało, bo važneho sepjeranischcza nad Maaskej rěku pola Bourcilles smozowacz. S njeporjadnym zosanjom bu tam Franzowsojo czežko schkodowali. S poknozy Nieuporta je bo franzowske muzstwo dweju wulkeju motorskeju czołmow hacz do tsjoch mužow s tselenjom němskich maschinskich tselbow sniczilo.

Wo nowym franzowskim wójsku, na wojownischczo pózbkanym.

„Vossische Zeitung" pische: Ssylnosć druheho franzowskeho wójska, kotrež bo runje pschiprawuje, móże bo hacz do konza februara na 500 000 muži wobliczicz. K temu ma bo hischcze 300000 muži njepowołanych reservistow a territorialneho wójska, a hdy by bo wójnski wucžah hacz do konza měrza wotstorcził, hischcze 250000 rekrutow pschiliczicz, kotsiž bu bo sapoczatk januara do wójska swołali. Schtož uniformy nastupa, je wobstaranje bukna jara poczežene, dokelž je Roubaix wulke bjedžischczo bukelnjow, s němskim wójskom wobbadžene. Duž je bo sarunanje w zusbje hladacz dyrbjało. Italska je, kaž bo sda, wuwos bukna sakasała.

Hubjene wuwucženje franzowskich pěschkow w tselenju.

W nowinach „Echo de Paris" general Cherfils wo wojerskim położenju rosprawja a praji, so je wuwucženje franzowskich pěschkow w tselenju njedobahaze. Na to dyrbi bo pschi wuwucženju nowych letnikow džiwacz. Němszy tselzy dopokasaju, kak mordarszy wěste tselenje skutkuje. Mjes Franzowsami bu dobri tselzy žadni; woni maja jenož tu a tam někotrych w jenotliwych regimentach, hdžež spezialistojo tselenje lěpje wucža.

Jedyn dopisowar hollandskich nowin „Algemeen Handelsblad" wo wojowanju w krajinje nad Yserom w połnóznej Belgiskej, wobebje wo wjeb St. Georges, kotruž běchu Němzy spuschczili, 2. januara pische:

Krajina pola Nieuporta je tajka, so bo njewidžany nichtó njemóże k druhemu pschibliżicz. Pódla teho letarjo pschi trochu jabnym wjedrje kóžde stejischczo wubledža, a powodženja dla njeje móżno, bo w krajinje něhdže skhowacz. Njedžiwajcy teho je bo Franzowsam a Jendželczanam 31. dezembra poradžiło, St. Georges dobycz. Dwaj dnjej prjedy teho bě bo nam sdželiło, so je bo pospyt k temu czinił a we wschej czichosczi bo pschihoty k temu stachu. Schěbnacze 75milimetriskich kanonow dyrbjesche njepschecżela se spěschnym tselenjom pobypacz. W 5 hodzinach rano na dobo němske stejischcza wobtselecz poczachu, kotrež sady wby leżachu. Jedyn bataillon pěschkow a tsi schwadrony algerskich jěsdnych bo po wuskim pódlanskim puczu s někotrymi maschinskimi tselbami wotpózłachu. Tak bórsy hacz němske kanony womjelknychu, woni s boka njepschecżela nadpadnychu a jeho stejischczo wsachu. Mjes tym bo nad Yserom dale wojowasche. Němzy s bliskosce Bixschoote na Pervis a hižo zyle wupuszczene Ramscapelle tselachu. Tu bo mjenuje wo městno hacz wo pucze wojuje. Hischcze bo tsela. Powodžena krajina njehodži bo pschekroczicz, dokelž bo do bkota hluboko sapaduje. Jendželske nowiny „Daily Mail" wojowanje mjes jenym jendželskim a jenym němskim panzerowanym czahom pola Dixmuiden wopisuja. Jedyn němski czah, kotryž mějesche dwě lokomotiwje, do stejischczow Franzowsow a Jendželczanow psches powodženu krajinu tselesche. Jedyn jendželski czah rucze po druhej koliji pschijědže a bjedž hustych mróczelow kura bo duell sapocza, kotryž hodžinu trajesche. Czahaj do prědka a do sady manewrowaschtaj, so byschtaj bo granatow sminyloj. Skónczbje jena jendželska granata němski czah trjechi.

Nadpad němskeju letarjow na Dünkirchen a Nancy.

Nad Dünkirchenom bo 2. januara popołdnju dwaj němskej letarjej pokasaschtaj. Wonaj bomby na jendželske muniziske a proviantske składy mjetaschtaj. Wjetschi dżěl składow je bo sapalił a bo snicził. Pódla teho je bo něhdže 40 wozobow moriło a něhdže bo 50 sraniło.

W tym samym czasu bo tsjo němszy letarjo nad Nancyom wohladachu. Jedyn s nich tak hluboko leczesche, so s njeho czornobeło-czerwjenu khorhoj smahowacz widžachu. S czižnjenymi bombami njejsu bo człowjekojo sranili, tola je bo khětra schkoda na twarjenjach naczinika.

Wojowanje na morju.

Potopjenje jendželskeje bitwiskeje łódże „Formidable".

Němski admiralny stab wosjewja:

1. januara rano w 3 hodzinach je jedyn s naschich podmórskich czołmow, kaž se schkriczkowej rěczu wosjewja, w jendželskim kanalu njedaloko Plymoutha jendželsku bitwisku łódź „Formidable" s torpedowym wutselom potepił. Torpedowske saniczaki bo sa czołmom puschczichu, tola bo wón njeje wobschkodził.

Naměstny schef admiralneho staba

Behnke.

Jendželske nowiny „Daily Telegraph" wo podawku pischu: Shubjenje „Formidable" je najczežschi ras, s kotrymž je bo njepschecżel pschecziwo jendželskemu łódźstwu samerił. Łódź je bo 1901 natwarika, tola bo hischcze wužicz hodżesche. Tež ma bo bmjercz wjele offizerow a mužstwow wobžarowacz.

Po powjeszczi Reuterez telegrafowarnje je bo s potepjeneje łódże „Formidabla" 201 muži wukhowało, dokelž je bo hischcze jedyn czołm se 40 wukhowanymi na morju pola Lime-Regis nadeschoł. Jedyn s wukhowanych powjeda:

Pjatk rano bo pschi wyboko żołmjazym morju mózne rosbuchnjenje sta. Woheń w kótkach bo shascha, tepjerjo na łubju pschiběžachu. Hnydom bo woda do łódże walesche. Na sboże magazin njerosbuchny. Hdyž na łubju pschińdżech, bo łódź hižo bylnje na bok nakhili. Czołmy bo na morjo puschczichu, kotrež pak bo potepichu. Dwaj czołmaj s wulkej prózy wotjědżeschtaj. S czołmom wotjědżejo widżachmy, kak bo „Formidable" tsi schtwórcz hodżiny posdżisscho potepi. Hacz na posledk parne pischczele hwisdachu, hdyž bo łódź powroczi a bo we hłubinje shubi.

Jendželczenjo dowoleja, amerikansku bawłnu do Němskeje wosyczi.

Sjednoczene staty połnózneje Ameriki bu pola jendželskeho knjeżerstwo pschecziwo temu protestowake, so Jendželska nimale žanych tworow se sjednoczenych statow do Němskeje njepschepuschcza. S tym bu wone dozpike, so Jendželczenjo wuwos bawłny do Němskeje wjazy njesadżerżuja. Duž budża pschichodnje łódże s bawłnu direktnje do Němskeje jěsdzicz móz. Po hamtskim pschipowjedženju je hižo schěsczi łódzow s bawłnu se sjednoczenych statow do Němskeje wotjěło.

Tež w nastupanju wuwosa kopora do neutralnych statow je Jendželska popuschczika. Do Italskeje, Skandinawiskeje, Hollandskeje a Schwajzarskeje bmě bo telko kopra s Ameriki wosyczi, kelkož tele staty w normalnym czasu bame trjebaju.

Awstrisko-serbske wojownischczo.

Nowy bombardement na Belgrad.

Se Sserbije je powjeszcz pschischka, so bu Awstrischzy s awstriskeho brjoha Dunaja Belgrad s nowa wobtseleli. Nichtó pak bo njeje sranik, jenož někotre khěže bu bo wobschkodzike.

Pódla dotalneho hłowneho roskasowarja awstriskeho wójska na Balkanje Piotoreka staj bo nětko tež hischcze general Liborius Frank a pólnomarschalski leutnant Pschybowski na wotpoczink pózłakoj.

Sjednoczene staty połnózneje Ameriki Mexiku s wójnu hroża.

Sjednoczene staty połnózneje Ameriki s wjazylětnej revoluziju w bužodnym Mexiku w hospodarskim nastupanju czežko schkoduja. So by s najmjenscha pschi mjesach měr byk, hrosy knjeżerstwo sjednoczenych statow, se bwojim wójskom w Mexiku sakroczicz. Wono je mexikanskemu knjeżerstwu pizmo pschepodacz dako, s kotrymž wosjewi, so Mexiku wójnu pschipowjedži, tak bórsy hacz Mexikanszy pschi mjesach mjes Maco hacz Douglas nadpad sczinja.

Kak bo w Jendželskej rekrutojo najimaju.

Reuterez telegrafowarnja sabo ras wudawa, so bo po zykej Jendželskej dobrowólnizy woprawdże do wójska czischcza. Wopraw-

džita saharjenosć za wójsko žo pjecža mjes jendželskej wlodźinu pokasuje. W Cardifu we Walesu, hdźež bě žo hižo 387,000 muži najecź dako, žu žo póndželu sjawne shromadźisny pod hołym njebjom wotmětke, w kotrychž wojazy, kotsiž s fronty pschińdźechu, rěčachu. Na to patriotiske cžahi po měsce dźěchu, na cžož žo wobdźělnizy, hacź runje bě hižo posdże wjecžor, k wojerskej najimatni podachu. Dokelž bě najimatnja hižo samknjena, jedyn offižer jene wokno wubicź da, do pišarnje salěsy a rekrutow do liscźiny sapižowasche.

Saměnjenje depeschow mjes němskim khěžorom a bamžom.

Mjes khěžorom Wylemom a bamžom stej žo nowe lěto depeschi samjenjakej. Sso kschescźijanskej luboscźi k bližschemu a khěžorowej wulkomyžlnoscźi dowěrjejo je bamž khěžorej namjetował, so bychu žo mjes wójnu wjedźazymi statami jecźi saměnili, kotsiž za wojersku žlužbu wjazy khmani njejžu. Khěžor je žo bamžej za jeho telegram podźakował a prajił, so je bamžowy namjet jeho polnu sympatiju namakał. Kaž je žo s Roma shoniło, je žo bamž w tym žamym smyžle na wschě wójnuwjedźaze staty wobrocźił. Nadźija žo, so budža też druhe staty jeho namjetej pschihłožowacź. Sawěsce je to skutk cžłowjeskosce, hdyž cžežkosranjeni a cžežkokhori jecźi, kotsiž žo za wójnsku žlužbu wjazy njepschihodža, žo saměnja a žo do žwojeje domisny dowjesu. Sa wrócźenje invalidnych wójnskich jatych dyrbi Genf žrjedźischczo bycź.

Bamžowemu namjetej žu wschě wójnuwjedźaze staty pschihłožowake.

Luboscź k bližschemu.

To bě tužny dźeń w juniju. Atlantiske morjo bě cźiche, njebjo jažne, jenož k polodnju pocza žo na njebju dale bóle cźmowirź. To też roskasowarja łódże, kotraž žołmy pscherěsowasche, njeměrnjowasche, stajnje hladasche do dala, hdźež žo s wjecžora jednotliwe cźmowe mróczele shromadźowachu.

„Směmy wichor wot krótkeho wjecžora", na wjednika wješka sawoła, „hrimanje móže wo połnozy pschińcź".

Na łódźi žo wschitko trěbne pschihotowa a mnosy cžakachu bojasliwje napjecźi na wězy, kotrež dyrbjachu pschińcź.

Ale niz wschitzy. Na łódźi běschtaj też dwaj mišijonaraj, kotrajž do južneje Ameriki jědźeschtaj, so byschtaj tam skutkowałoj. Taj na žwobodnym prósdnym městnje na swjerchu łódże stejeschtaj a Boha proscheschtaj, so by jeju a druhich pschi hrožazym hrimanju a wichorje wumožił.

Mjes pucźowarjemi bě jedyn, kotremuž bě to składnoscź, so mohł pokasacź, kak Boha a wěru sazpěwa. Pschibližiwschi žo k mišijonaromaj, prózowasche žo, s hanjazymi žłowami pobožneju modlerjow mylicź. Wěso bě to bjes wuspěcha. Tu pocza wón wótrje hwisdacź, ani to modlitwy njepschetorhny, potom spyta na druhe waschnje pobožnymaj klubu cźinicź, tu pschimny jeho něchtó za ramjeni a na njeho sawoła:

„Precź wotžal, hnydom pod łódźiny swjerch, a sadźerźcźe žo tam směromnje! Cźłowjecźe, chcecźe dha wy se žwojej njewěru hischcźe hněw Boži na nascu łódź sczahnycź?"

Kapitan, kiž bě, kaž je widźecź, pobožny muž, wobrocźi žo k mišijonaromaj:

„Proschu wo wodacźe, ja žym nusowany, wam prajicź, so byschcźe žo wotžalili s tehole městna a žo pod swjerch podali. Hrimanje móže kóždy wokomik sastupicź.

Ssylny wichor, kiž na łódźine płachty dujesche, kapitanowe žłowa wobkrucźesche. Mišijonaraj posluchaschtaj kapitanej a podaschtaj žo do kajety, so byschtaj žo dale modlikoj.

Hrimanje docźeže, tola wschitzy žo dźiwachu, so njeběsche jara žylne a so bórsy sažo nimo cźehnjesche. Nasajtra bě žo strach minył a wschitzy pucźowazy, też mišijonaraj, pschińdźechu sažo na swjerch łódże. Morjo hischcźe žylnje žołmjesche, a pokhmurjene njebjo po sdacźu žo hischcźe na to hotowasche, so by kapitanej staroscźow nacźiniło. Mišijonaraj žo też na swjerch wrócźischtaj a dźakny khěrlusch sanjeseschtaj.

Wěso też dženža bě tu sažo wcźerawschi njepscheczel wěry. So by mišijonaromaj s nowa prawje klubu cźinił, pocza njekhmanu pěseń spěwacź. Ale też tón ras pytny kapitan se žwojim wótrym wóczkom, kak njekniczomnje žo pucźowazy sadźerźesche, a hdyž žo kapitan bliżesche, žo wón hižo žam wot žo sdali. Tu pak pschimny jeho kapitan a měrjesche jeho s kruthym pohladnjenjom wot stopy hacź do hłowy.

„Bóh je docźakliwy a milosciwy", wón sarěcza, „hewak budźische waš hižo do hele storcźił.

„To wschak šlě było njeby", pucźowazy na hanjaze waschnje wotmolwi, „hdyž jenož bych tam prawje cźopke městno dostał."

„Myslcźe žebi wo tym, kaž chcecźe", kapitan khutnje wotmolwi. „Ale tule žym ja s knjesom, tule ja roskasuju a ja njecźerpju, so žo schtó swěri hanicź a wušměschecź. Jeli so wy pschichodnje žo nochcźecźe po mojich pschikasnjach sadźerźecź, dha . . ."

Ssylnje saduny wětr, s dobom žo mózna žołma sběže a dyri do łódże a nimale ju powróczi, tak so scźežory, na kotrychž płachty wišachu, žo bjes maka wody dótkachu. Po prěnim dyrjenju scźěhowasche druhe dyrjenje.

„Płachty wotewsacź, spěschnje, spěschnje!" sawoła kapitan a łódźine mužstwo khwatasche, so by kapitanowu pschikasnju wuwjedło. Sažo žo wětr a žołmy do łódże dachu a ju sahubicź hrožachu. Pucźowarjo a matrosojo njewjedźachu, schto sapocźecź, tak běchu pschekwajeni a sastróżeni.

„Pucźowarjo, proschu, dźicźe pod łódźiny swjerch, hnydom!" kapitan sawoła. Ale to, schtož bě pschikasane, hnydom dokonjecź, to lohka wěz njebě.

Kóždu khwilu žo łódź na bok lěhasche a wschitzy dyrbjachu žo dosć napinacź, so bychu žo powjasow dodźerźeli. Pschi tym njewjedro dale bóle sakhadźesche. Hižo bě žo na łódźi wjele schkody nacźiniło, wjele powjasow bě žo rostorhało. Runje w tym cźožu, hdyž poslědni pucźowarjo žo hotowachu, so bychu swjerch łódże wopuschcźili, wottorže žo jedyn płachtowy prěkusch a do jeneho s nich dyri. To běsche tamny hanjeł. Na poł morweho a krwawjazeho se schěrokeje rany na hłowje donjeżechu jeho matrosojo do kajity pod łódźiny swjerch.

Mišijonaraj běschtaj hnydom swólniwaj, njesbožownemu pomhacź a jeho wothladacź. Tón wschak na to ani njemyslesche, so budźetaj žamžnaj cźłowjekaj, kotrejuž bě wón hanił a wušměschał, nětkole žo wo njeho staracź a jeho wothladowacź. Jeho bolosce běchu wěsce wulke. Ale Boža pschedwidźiwosć strażowasche łódź, pschetož s hrimanja a se žołmow jenož mało wobschkodźena wuńdże. Hdyž bě žo sažo wschitko směrowało a wocźichło, ranjeny sažo k žeb pschińdże.

„Hdże ja žym?" to bě jeho prěnje praschenje.

Kapitan a mišijonaraj pschi nim strażowaschtaj.

„Najprjódzy hischcźe na tymle žwěcźe mjes dobrymi ludźimi", wotmolwi kapitan. „Kak dha by wam tam było, hdy byschcźe nětkole, kaž žebi žam pschejeschcźe, w heli dosć horze a cźopke město dostali?"

Wopraschany njewotmolwi. Kapitan dyrbjesche jeho wopuschcźicź, pschetož na swjerchu łódże běsche runje dosć sa dźěło.

„Ow, kak mje to boli!" ranjeny rjekny.

Mišijonar wotewsa jemu staru wobalku s rany a swjasa na nju nowu, potom khutnje rjekny:

„Pschenjesćze to scźerpnje, to zyle niczo njeje pornjo cźwilowanjam w heli, te traja wěcźnje a wy scźe žebi to žadali. Džakujcźe žo Bohu, so wasche žadanje hischcźe njeje dopjelnił."

Ranjeny žo wschón satschaže.

„Wěcźnje, wěcźnje — woprawdźe wěcźnje?" wón s cźicha saborcźo. „Hižo tale cźwila je njesnjeżomna."

Wot teho dnja troschtowaschtaj žo mišijonaraj s tym, so móżeschtaj jeho niz jenož wothladowacź, ale też jeho duschu wumožicź. Wschědnje jemu wo wěcźnoscźi, wo wěcźnym mycźe w njebjeżach, wo straschnym khostanju na městnje sahubjenja powjedaschtaj. A jeju žłowa njepadnychu na twjerdu, žuchu semju.

Poslednje dny pucźowanja žo sbožownje minychu, ranjeny też bórsy žo wustrowi. Wón wjazy na žebje podobny njebě. Hdyž bě pucźowanje skónczene, podźakowa žo nadobnymaj mišijonaromaj najwutrobnischo a rjekny:

„Ja žym waš hněwał, a wy scźe mi s dobrym wotplacźili. A woprawdźe, wy scźe dźakne płody dobyli, a ja žo wam dźakuju, so mózu nětkole jako werimy kschescźijan spokojnje a sbožownje žiwy bycź."

(— Kónz. —)

Ze Serbow.

— **Želesny kschiž** staj stabowaj lěkarjej dr. Pfuhl s Budyschina a dr. Kschižan s Małeje Prahi dostałoj.

— **Ssylny wětr** pjatk 8. januara we Łužizy sakhadźesche, kotryž drje je tu a tam wschelaku schkodu nacźinił. Na lawskich hrjebjach žo psched měschcźanskej schulu s tamnischich lipow dwě tołstej hałosy s wětrom wotłamaschtej a na pucź cźišnyschtej. Na sboże njeje žo nichtó s nimaj sranił.

— **(Tydźeń ſa pólnopóſtſke puntowſke pakety.)** Wot 11. hacź do 17. januara wjeczor ßo ſaßo 500 gramow cźeźke pólnopóſtſke poßykki pſchijimaju.

— **Pokhroma** je ßo w Sakſkej 1. januara w 281 gmejnach a 454 dworach nadeſchła.

— W Kamjeńſkim hamtſkim wokrjeßu je w Möhrsdorfje ſkót kublerja Chriſtopha na pokhromu ſkhorił.

— **(Żane póſtniſke ſwjeßelenja.)** Pruſke ſtatne knjeźerſtwo je ſa pſchichodne póſtnizy wſchě ſjawne maſkerady, póſtniſke pſchedſtajenja a maſkowe bale ſakaſało.

— **Pſcheńza njeby ſa wobydleŕſtwo Němſkeje** dlěje dyźli **k haprleji** doßahała, hdy by ßo wona w tej ßamej měrje kaź hacź dotal pſchetrjebała. So by ßo jejne pſchetrjebanje ſamjeſowało, je ſwjaſkowa rada nózne dźěło w pjekaŕnjach ſakaſała. Wot nětka njejßu nowopjeczene pokrutki a zalty rano wjazy doſtacź. Dokelź ſtaropjeczene lěpje njeßłodźa dyźli czorny khlěb, ßo někotryźkuli zaltow zyle woſtaji. Swjaſkowa rada je dale poſtajiła, ſo ma ßo rożka hacź do 82 prozentow a pſcheńza hacź do 80 prozentow wumlěcź. Rożkowy a pſcheńcźny wucźah ßmě krajna zentralna wyſchnoſcź jenoź hacź do 10 prozentow dowolicź. Pſcheńcźna muka ßmě ßo wot mlynkow jenoź w měſcheńzy wotedacź, kotraź na 30 dźělow rźaneje muki 70 dźělow pſcheńcźneje muki wopſchija. K pjeczenju rźaneho a pſcheńcźneho khlěba ma ßo wucźehnjena muka wužicź. Pſcheńcźny khlěb dyrbi 30 proz. wopſchijecź, pſcheńcźna muka ßmě ßo hacź do 20 prozentow ſ běrnjazej ſchterkowej muku narunacź. Rźana muka dyrbi na 90 dźělow rźaneje muki 10 dźělow běrnazych ßuſchenkow, běrnazeje walzowaneje muki abo běrnazeje ſchterkoweje muki abo 30 dźělow rostokczenych abo rybowanych běrnow wopſchijecź. Cziſty rźany khlěb, ſa kotryź je rożka hacź do 93 proz. wumlěta, njetrjeba běrnazy pſchidawk wopſchijecź. Khlěb ßmě ßo hakle 24 hodźin po napjeczenju pſchedawacź. W konditornjach a pjekaŕnjach ßmě ßo k pjeczenju tykanzow jenoź 50 prozentow pſcheńcźneje muki trjebacź.

— **(Ża ſkotaŕſtwo. — Ssuche pizowanje ßwini.)** Pſchecźiwo njerosumej, ßwinjom pſchewjele źidkeho do korta kidacź, ßo ſcźěhowaze roſeſtajenje profeßora dr. Holdefleißa w Halli wobrocźa:

S wjele wědomoſtnymi a praktiſkimi poſpytami je ßo dopokaſało, ſo ßwinje ßuchu pizu, woßebje ſchrót abo zyke ſorno, najlěpje pſchetkaja a k kormjenju wuwužiwaju. Źidka piza pak pſchetkacźe a wuwužiwanje pizy jara poczeźuje, tak ſo ßo wjetſchi dźěl droheje źiwnoſcze pizy bjes wužitka ſhubi. Hdyž ßo ßwinjom ßucha piza dawa, ma ßo wotſběrane mloko, kotreź ßo po mózhnoſczi pſchetrjeba, do pizowanja abo po nim dacź, ßnadź we woßebitym korcze. Jeli ſo tu wotſběrane mloko njeje, ſchtoź je pſchi kormjenju pſchezo ſe ſchkodu, dyrbi ßo na to hladacź, ſo ßwinje pſchezo pitnu wodu namakaju. Na kóždy pad je nuſne, ſo ßo pſchi ßuchim pizowanju potrjeba ßwini ſa picźom na doßahoze waſchnje ſpokoja.

S Nadźanez. Pokhroma mjes ſkotom na tudomnym knjeźim dworje je ſaſchła.

S Budeſtez. Tudomneho dźěkacźerja Auguſta Michałka ßu ſajeli, dokelź je pjecźa w Stołpnju pakoſczik.

S Hodźija. W lěcźe 1914 je ßo w naſchej woßadźe narodźiło 122 dźěcźi, mjenujzy 62 hólczkow a 60 holczkow, mjes nimi dwójzy dwójnikaj a 5 morwonarodźenych. Sswój kſchcźeńſki ßlub je 95 młodych kſchcźijanow wobnowiło. Pſchipowjedanjow bě 64, wěrowanjow 52. K Bożemu blidu je 5154 woßobow było. Domach ßu 93 Boźe wotkaſanje wužili. Semrjeło je 66 woßadnych. Wyſche teho ßu 14 ſ woßady ryczeŕſku ßmjercź w bitwje namakali. — Do mißionſkeho kaſchcźika ſady woltarja bu 233 hr., do klětkow ſa woßadźinych khudych 371 hr. położenych. Na ſwonkne mißionſtwo je ßo 595,90 hr. wotedało, mjes tym ſo ßu prjódkpißane zyrkwine kollekty 1014 hr. wunjeßke. Sa czeŕwjeny kſchiž je ßo w hotowych pjenjeſach na 6000 hr. nawdało.

S Hodźija. Sańdźenu njedźelu bě ßo 25 lět minyło, ſo bu tudomny tyſcheŕſki miſchtr, k. Macź, ſa pſchedßydu wojeŕſkeho towaŕſtwa wuſwoleny. Wón je wſchě te lěta ßwoje ſaſtojnſtwo ſ wulkej wobhladniwoſczu, wuſchiknoſczu a woporliwoſczu wjedł. Duź bě teź bjes dźiwa, ſo jeho towaŕſchojo jeho na jeho jubjelſkim dnju ſwjeßelichu. S měſta běſche naměſtny pſchedßyda ſjednoczenſtwa wokrjeßnych wojeŕſkich towaŕſtwow, k. Huhn, pſchijěł a jemu ßlěbornu medaillu ſ pißmom pſchinjeßł, kotruź je ßwjatocznej ręczu pſchepoda. Towaŕſtwowy měſtopſchedßyda, k. ſahrodnik Pětſchka ſ Bolborz, pſchepoda towaŕſtwowy dar, kij ſe ßlěbornym pſchimadłom a drohotny karanczk. Knjes faraŕ Kſchižan a k. radźiczel Böhma wuprajeſchtaj k. jubilarej ſ pſchipóſnaczom jeho dźěkawoſcze ſbożopſchecźa. Knjes jubilar je veteran wójny lěta 1870 a je tehdy w 3. kompagniji Budyſkeho regimenta czo. 103 ſtał a ßo ſ wójny ſtrowy wrócźił. Pſchejemy jemu, ſo by hiſchcźe dołhe lěta ßwoje małe wójſko wußłużenych wojakow nawjedował.

S Delnjeho Wujeſda. W ſańdźenym lěcźe je ßo w naſchej woßadźe 13 holzow a 14 hólzow narodźiło. Swěrowało je ßo 12 porow, konfirmirowało ßo 18 dźěcźi. Wumrjeło je 27 woßobow, 10 mużſkich, 9 żónſkich, 8 dźěcźi. Ssmjercź na bitwiſchcźu w njepſchecźelſkim kraju je namakało 5. Spowjednych hoſcźi bě 1011.

S Delnjeho Wujeſda. Naſch druhi wucźeŕ Kellner, w tu khwilu wójnſki dobrowólnik w Ruſkej, je żeleſny kſchiž doſtał.

S Kulowa. W Kocźinſkej holi pſchi pucźu mjes Hórku a Kocźinu ßu hajnizy derje ſwoblekaneho muża wobwěßnjeneho namakali. Morweho jako 50 lět ſtareho Konrada Horna ſ Bitterfelda ſpóſnachu, kotryź je na poßled ſ twarſkim wjednikom we Wermingshoffu był. Po ſnjeſboženju bě na ducha ſkhorił a ßo teho dla do tudomneje hojeŕnje dał. 20 dezembra je ßo wón wot tam wotßalił a dlěſchi cźaß wokoło błudźiwſchi ruku na ßebje-ſłożił. Horn mějeſche hiſchcźe 24 hr. pjenjes pſchi ßebi. — S Kulowa je ßo hacź dotal 14 wojowarjow jako morwych pſchipowjedźiło. Wo někotrych druhich hižo dlěſchi cźaß żaneje powjeſcźe nimaju. We wójnje 1866 njeje ſ Kulowa nichtó padnył, we wójnje 1870 ßu w Franzowſkej 4 wojazy ſ Kulowa ßmjercź namakali.

S Wojerez. Żeleſny kſchiž je ßo dźeßatnikej Michałej Wroblej ſ Dubrjenka a feldweblej Wylemej Padurej ſpożcźił.

S Wojerowſkeho wokrjeża ßu w poßlednim cźaßu na bitwiſchcźu padli: Jan Kubſch ſ Wulkich Sdźar, podoffiźer Polink ſ Bukowa, Khorla Henczka ſ Kulowa, Pawoł Lehmann ſ Tygelka, Bormann ſ Manjowa. — Mikkawſch Pjaza ſ Kulowa. — Fr. W. Hempel ſ Lěſkeje. — Jan Ella ſ Noweje Schcźeńzy. — Jan Wojta ſ Noweje Wßy. — Jan Macź ſe Źidźineho.

Sranili ßu ßo: Guſtav Farſki ſ Wujeſda, Auguſt Klawk ſ Wulkich Sdźar, Max Wjela ſ Kulowa, Hugo Bulang ſ Kulowa, Hermann Schołta ſ Manjowa. — Ernſt Konig ſ Blunja. — R. Bartſch ſ Lucźa. — Matej Ssmoleŕ ſ Ptacźiz. — A. Mótk ſ Běkeho Khołmza. — J. Pawlik ſ Czornego Khołmza. — Jan Nowy ſe Źidźineho. — H. Frenzel ſ Drětwje. — M. Groba ſ Czornego Khołmza. — J. Khr. Koßak a J. Pjetaſchk ſ Brětnje. — Auguſt Ssuſchka ſ Dřewzow. — Auguſt Rychtaŕ ſ Roholnja. — Khr. Mats ſ Hór. — Khr. Janak ſ Parzowa. — Jan Kibuſch ſ Hór. — P. Schmirl ſ Bórkamora. — A. Hoßmaŕ ſ Narcźa. — A Fiſcher ſ Bórkamora. — J. Piwarz ſ Wulkeho Czifka. — G. Jokuſch ſ Lucźa. — J. Polak ſ Kulowa. — J. Ssulk ſ Kobliz. — J. Mar ſ Kinajchta. — K. Jungrichter ſ Němzow. — O. Rak ſ Noweje Wßy. — Tr. Scheffer ſ Bórkamora. — P. Kokert ſ Kulowza. — G. Kawl ſ Noweho Kołmza. — M. Peſchk ſe Sabroda. — J. Janak ſ Mucźowa. — J. Pilop ſ Narcźa. — O. Förſter ſ Bórkamora. — O. Schäfer ſ Małeje Nydeje. — Handrij Pfennig ſe Sabroda. — Handrij Henczka ſe Schcźeńzy. — Khorla Panaſch ſ Běkeho Khołmza. — J. Senda ſ Czißowy. — Fr. Holaz ſ Bukojny. — Auguſt Schimank ſe Źidźineho. — J. Bajeŕ ſ Kulowa. — G. Lada ſ Lěſkeje. — J. Tar ſ Bórkamora. — Khr. Pěto ſ Bórka. — Handrij Paleŕ ſ Tſjoch Zon. — J. Nowotnik ſ Bórka. — Auguſt Nyczka ſe Źidźineho. — Jan Měto ſe Schcźeńzy. — M. Domaſchka ſ Bjesdołow. — J. Kral ſe Źidźineho. — J. Wěrik ſ Běkeho Khołmza. — J. Bomsdorf ſ Bórkamora. — M. Nowka ſe Sprejzow. — W. Frida ſ Drětwje. — J. Kruża ſ Noweho Měſta. —

Sso ſhubili: W. Bux ſ Kulowa. — J. Kaſper ſ Noweje Wßy. — F. Heber ſ Czißowy.

S Běkeho Khołmza. Na tudomnym knjeźim dworje je howjaſy ſkót na pokhromu ſkhorił.

Se Sslepeho. W ſańdźenym lěcźe je ßo w naſchej woßadźe narodźiło 152 dźěcźi, 88 hólzow, 64 holczkow; 3 ras dwójniki; 1 ras trójniki; 5 morwonarodźenych; 7 njemandźelſkich. — Kſchcźeńſki ßlub je wobnowiło 88 dźěcźi, 56 hólzow, 32 holzow. — Wěrowanych je 19 porow. Wumrjeło a na 9 woßadźinych pohrjebniſchcźach khowało je ßo 68 woßobow; wyſche teho je na krwawnych bitwiſchcźach ſa wótzny kraj ßwoje źiwjenje woſtajiło 10, a to ſ Trjebina 4, ſ Mulkez 2, ſ Brěſowki 1, ſe Sslepeho 1, ſ Rowneho 1, ſ Dźěwina 1. — Spowjednych je było 4727 a to 4060 Sserbow, 667 Němzow; 1806 mużſkich a 2921 żónſkich. — Doma je ßo 74 parſchonow woprajało. Wjeß Nowe Měſto, kotraź we Wojerowſkim wokrjeßu leži a hižo ſ dźěła do Schprjejzow ßłuſcha, je ßo zyła 1. oktobra ſańdźeneho lěta do Schprjejzow ſafarowała.

Wěrny podawk

w cžaßu wulkeje wójny w měßazu oktobrje 1914.

We jenym małym městaczku ßo ßwójbni w cžeſcźi żiwjachu,
Muž, żona, ſchtyri dźěcźatka, kiž k wjeß'lu jimaj Bóh Knjes da.
We małej khěžzy pſchiſtojnej, hdźež wonaj ſacźahnyłoj ſtaj,
Pſched dźeßacźimi lětami, hdyž mandźelſtwo ßo ſałoži.
To mandźelſtwo bě ſbożowne, pſchi ſtrowoſcźi też ſpokojne,
Hacž nahle wójna wudyri, kiž lubych ßwójbnych rosdźěli.
Muž dyrbjeſche won do wójny, kaž wſchitzy druſy wojazy,
Wón mandźelſku 'ſcheźe wobjima a ſwokoſchowa dźěcźatka.
Jich wſchitkich Bohu porucźi, hdyž ſtupaſche won ſ durjemi;
Wón dźerżeſche ßo nadźije, ſo Bóh da ſaßowidźenje.
Ta żona hlada pſchi wokni, doñž ßo jej ſ wocźow njeſhubi,
Ju ſtyſk a ſtaroſcź nadpadnje wo pſchichodne jich żiwjenje.
Kak budźe dań móz ſapłacźicź a ſ cźěcźimi ßo ſeźiwicź,
Muž, kotr'omž wona danicź ma, niz jeneho dnja njecźaka.
Pak kóždy wjecźor ſ dźěcźimi wſchak Boha proſcha w modlitwi,
So by jich nana ſwarnował a ſ noweho jim ſaßo dał.
Tak tydźenje ßo minychu, hacž prěni liſcźik doſtachu,
Wot luboh' nana pißany, bu ſe ßylſami cźitany.
Duž wſchitzy ruzy ſtyknychu a Boha ſ nowa proſchachu,
So by jim nana ſtroweho po wójnje darił ſ noweho.
Sſo dźeń a ſchtunda pſchibliża we měßazu oktobera,
Hdźež dań ßo płacźicź mějeſche kaž kóžde lěto porjadnje.
Muž bórſy do jſtwy ſaſtupi k nim ſ hrimazymi ßłowami:
„Wy ßama drje to njewěſcźe, ſo dań mi płacźicź dyrbicźe?“
Tej żonje ßylſy běžachu, joh' proßy ſ ſtyſknej wutrobu,
So był wſchak tola ſpokojom, hacž jeje muž by pſchiſchoł dom.
„Ja żadam ßwoje pjenjeſy, a pak ßaß cźißnu na haßy,
Schtóž njemóže dań ſapłacźicź, tón dyrbi ſ mojej khěže hicź!“
Ta żona ſ płacźom wotmolwi we ßwojej wulkej ſtyſknoſcźi:
„Wy ſcźe mi duſcha njeßmilna, kiž nima żanoh' ßwědomnja.
Wy dyrbjeli do wójny już won cźahnycź, kaž mój luby muž,
Tam ßwoju ſtrowoſcź woprowacź a żanu nóz niz w měrje ſpacź.
Tak ßydacźe pak w cźopłej ſtwi a lěhacźe ſa khachlemi,
A ßwoje kubło, pjenjeſy, 'noż ſtražujecźe bojaſny.“
Wón ſ hněwom durje ſacźini a wěſty cźaß ßej poſtaji,
Hdy ma tu dań jom' ſapłacźicź, pak ſ dźěcźimi won ſ domu hicź.
Duž wona padźe njemózna, a dźěcźi pſchi njej płakaja,
Też we tej ßamßnej hodźinzy bu nan w bitwje ſranjeny.
Tam pſchi nim ſteji ſdychujo jedyn offiźěr: „Mój towarſcho,
Mi towarſcho najlubſchi ty, kiž żiwjenje mi ſdźerżał ßy.
S cźim móżu tebi ſapłacźicź? tu njedam tebi ſawutlicź,
Chżu hnydom dweju ſawołacź, cźe do hojeŕnje donjeſcź dacź.“
„Wam njeßym ſdźerżał żiwjenje, to cźinił Bóh tón Wjerſchny je,
To pſchißłuſchnoſcź wſchak moja bě, wam pomhacź, hdyž wam
běſche ſłě.
Wo jene pak chżył proßycź waß, hdyž ſmějecźe wy khwilku cźaß,
Dha mojim lubym pißajcźe, hdyž móżno je jim pomhajcźe.“
W tym ßamym cźaßu w domiſnje pak ſtyſkne běchu ſtaroſcźe,
Cźaß płacźenja ßo pſchibliża a nihdźe żana nadźija.
Pak na dobo liſt pjenjeżny, wot zuſej ruki pißany,
Sſo ſtyſknej żonje woteda, wón tyßaz frankow wopſchija.
Tónßamy dźeń muž njeßmilny też pſchińdźe po te pjenjeſy,
A żona wſchitka wjeßeła dań jemu rucźe pſchepoda.
Sſo ſpodźiwajo wopraſcha, hdźe je ßej telko pożcźiła?
„Tón ßmilny Bóh nam wobradźi, hdyž ßmy ßo ßwěru modlili.“
Wón dźěſche wotßal khabłajo do ßwojoh' doma ſchmatajo,
Joh' hěżna khoroſcź nadpadny, kiž ßmjercź jom, bórſy pſchinjeßy.
We ßwojej cźeżkej khoroſcźi pak wón ßo k Bohu njemodli,
'Noż myßli na te pjenjeſy tón wbohi cźłowjek hubjeny.
Pjecź měſchkow połnych ſ ſłotymi ßu w jeho kożu namkali ,
A tola njemějeſche doſcź, joh' cźwilowaſche nahrabnoſcź.
Nan pſchińdźe ſ wójny wjeßeły, joh' pyſchi też kſchiż żeleſny,
Pak jemu ruka pobrachnje, kiž zyle wotſělena bě.
Joh' ſ wjeßelom dom witachu a Boha Knjeſa khwalachu,
Kiž ſdźerżał je jom żiwjenje, hacž runje ruka pobrachnje.
Po dźělenju a po ßylſach, po ſrudobje a ſtyſknoſcźach
Sſo ßuboſcź hori móznſcho a wobſbożuje ſbóżniſcho.

Pěßniła k dalſchemu wopomnjecźu ßwjate dny hodow w ſrudnym cźaßu wójny 1914 Hańża Budarka.

Přilopk.

* (Sſo ßmjertnje wopaliła.) Nowołětny dźeń rano chżyſche ßebi żona dźěłacźerja Fiſchera w Kinsbórku khoſej ſwaricź. Pódła ſpiritußoweho warjaka jena petrolejowa lampa ſtejeſche. Ta na dobo rosbuchny, a palazy petrolej draſtu pódła ſtejazeje Fiſcherez dźowki ſapali. Macź chżyſche płomjenja poddußycź, tola ßo jej to njeporadźi. Hakle ludźom, kotſiž jejne kſchiki ſaßłyſchawſchi, na pomoz pſchiběžachu, ſamóchu woheń ſhaſchecź. Dźowka je ßebi hornje cźěło ßmjercźſtraſchnje wopaliła, też macźeri ßu ßo ruzy a wobliczo, tola mjenje ſtraſchnje wopaliłe.

* (Zyła ßwójba wotemrjeła.) W ſańdźenym leczu we Waldheimje ſ Walterez ßwójby nan, macź a tſi dźowki na ſajědojcźenje ſ hribami wumrjechu. Jenoż jedyn ßyn, kotryż we wójſku ßkużeſche, żiwy woſta. Nětko je też wón wumrjeł. Wón je na bitwiſchcźach we Flandernſkej rjekowſku ßmjercź wumrjeł.

* Njewobhladniwy wobkhad ſ tſělbu je w Morgenröthu pola Klingenthala woßudne ſcźěhwki měł. Hdyž jedyn pohoncź do teſchinga patronu tykny, ßo wutſěł ſpuſchcźi. Kulka durje ſ pódlanſkeje ſtwy pſcheraſywſchi pohoncźoweho pſchichodneho nana mori. Njewobhladniweho tſělza ßu ſajeli.

* Sslěd ſa cźeżkim njeſkutkom je Lipſcźanſka kriminalna policija namakała. Mandźelſki kubleŕki B. we Wrótßławju je ßo pſched něktorymi njedźelemi ſhubił. Wón bě do wjecźorneje pruſkeje provinzy wotjěł, ſo by ßwoje tamniſche mlynſke kubło jenemu inſpektorej pſchedał. Dokelž bě wón pjecża ßwoje kubło pola Lipſka po jenej w Lipſku naſtajenej liſcźinje jenemu inſpektorej pſchedał, jeho żona hody na policajſtwo w Lipſku pſchińdźe a wo to proſcheſche, ſo by ßo policija ſa jejnym mużom wobhonjała. Ta je na to wußlědźiła, ſo bě inſpektor jeneho kumpana do Lipſka pózłał, kotryż bě tam wudawał, ſo je kubleŕ B. S falſchowanej liſcźinu chżyſche wón to kubło dale pſchedacź. Lipſcźanſka policija hiſchcźe w prawym cźaßu ſadźěwa, ſo ßo kuṕ ßudniſzy ſapiża a inſpektora w Tempelburgu we wjecźornej Pruſkej ſajecź da, hdyž ßo runje hotowaſche cźeknycź. Wobhonjenje na ßwětło pſchinjeße, ſo bě inſpektor ſ hońtwinſkej tſělbu wobrónjeny 12. dezembra dopołdnja ſ kublerjom B. ſ kubła wuſchoł, a ſo je ßo kubleŕ wot teho cźaßa ſhubił. Najſkerje je wón kublerja ſkónzował a jeho cźěło do jeneho bahniſchcźa pola Bruchmühle cźißnył. Każ je ßo dale wupokaſało, je tón inſpektor ſańdźene lěto wjele żónſkim, kotrymż je żeńtwu lubił, wulke ſumy wuliſchcźił, tak jenej wudowje 18,000 hriwnow a jenej druhej 40,000 hr. Jeneho Lipſcźanſkeho pjenjeżnika je wón wo 42,000 hriwnow wobſchudźił.

* Cźeżke njeſbože je ßo na jenym polu bliſko Lipſka ſtało. Jedyn moleŕ tam ßwěcźate kule, kotreż bě wón wunamakał, wupruhowaſche. Jeho 22lětny ßyn kule wutſělowaſche. Hdyž ßo jena woßebje ßylnje ſ pólvrom natykana kula wutſěli, ta rosbuchny. Wona ßynej lěwu ruku wottorhny a jemu też hiſchcźe wobliczo a prawu ruku ſrani.

* (Wulke pſchekſchiwjenje w jenej Lipſcźanſkej pſchedawańni pjelſcźiny.) Pſched něktorymi dnjemi jedyn pſchekupz Lipſcźanſkej poliziji woſjewi, ſo jedyn jeho pomoznikow hromadźe ſ něktorymi Lipſcźanſkimi kóżkarjemi jeho wobſchudźa. Polizija też bórſy wuſkuſchowa, ſo pomoznik ßwojeho knjeſa jebaſche. Tak wón do knihow ſapiża, ſo ßu jemu kóżkarjo 84 kożuchow wotedali, mjes tym ſo běchu cźi jenoż 68 kożuchow wotedali. Měſto 9,75mk. wudateje mſdy wón na pſchikład 975 hr. ſapiża. Wſcho hromadźe bě wón ſ najmjeńſcha 50,000 hriwnow pſchekſchiwił. Pola njeho hiſchcźe 42,000 hr. namakachu.

* (Mordarſki nadpad.) We Winklerez hoſcźeńzu w Niederlichtenwaldźe pod Lauſchu w Cźechach ßo 19lětny pjekarſki pomoznik Röſler ſ fabrikarjom Röbiſchom ſwadźi a ßo ſ nim do pukow da. Hdyž po něktorym cźaßu Röbiſch ſ hoſcźenza wuńdźe, jeho Röſler ſe ſacźnym nożom nadpadźe a jeho kłó. Něktoſi hoſcźo Röbiſcha kotryż ßo ſ womoru wobja, do bliſkeho wobydlenja jeho ſtarſcheju donjeßechu, hdźež wón hodźinu poſdźiſcho wumrje.

* (Sſo ſaßypłoj.) Wobżaromne njeſbože je ßo pola Sakrowa ſtało. Tam něktore dźěcźi w jenej wulkej pěſkowej jamje hrajkachu. Na dobo ßo ſcźěna pěſka wotwali a hólzow ſaßypny. Jenemu hólzej bě móżno, ßo ſ hłowu ſ pěſka wudobycź, tak ſo móżeſche dychacź. Tón druhi pak dyrbjeſche ßo ſadußycź, dokelž pomoz pſchepoſdźe pſchińdźe.

* (Pſches 1000 juriſtow padło!) 1071 juriſtow a khěžorſtwowych a ſarjadniſkich ſaſtojnikow, kotſiž ßu ſ juſtizy wu-

schli, je hač do 28. dezembra 1914 po sapiżu „Němskich juristiskich nowin“ we wójnje padło, mjes druhim 6 universitnych wučerjow prawa, 236 knježerstwowych a sarjadniskich sastojnikow, sudnikow, statnych rěčnikow, 204 rěčnikow, 282 assessorow, 342 referendarow atd. Tale statistika pokasuje, kak je wójna wožebje mjes juristami bohate žně měła.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smeje jutsje, 1. njedželu po Tsjóch kralach, rano w 7 hodźinach duchowny Tyschek němsku spowjednu wučbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin smeje farar Räda němste a w 10 hodźinach serbske prědowanje.

Wutoru popołdnju w 3 hodźinach smeje žonjaze towarstwo shromadźisnu. Tydźeńske sastojnske dźěła smeje duchowny Tyschek.

Krčeni:

W Michalskej zyrkwi: Marja Herta, Bjedricha Khorle Gruhla, sedlarja na Židowje, dź. — Herman Pawoł, Pawoła Hermana Hanusche, magazinskeho dźěłaćerja w Ratarjezach, š. — Bjedrich Waltat, Ernsta Rausendorfa, khěžerja a fabrikskeho stražnika w Hrubjelčźizach, š.

W katholskej zyrkwi: Willi Ernst, Juliuża Oskara Brendlera, železniskeho dźěłaćerja na Židowje, š. — Wladišławа Stanišławа, Wladišł. Grondy, dźěłaćerja w Ratarjezach, dź.

S druhich wožadow: Erna Herta, Pawoła Neubarta, pjekarja w Njesdaschezach, dź. — Marta Khata Hanamarja, Khorle Fischera, hornčerskeho mischtra w Huszy, dź. — Alfred Kurt, Oskara Pawoła Steglicha, twarskeho dźěłaćerja w Nowej Wšy, š. — Hana Frida, Pawoła Hermana Zura, dźěłaćerja we wagonowej fabriży w Hnaschezach, dź. — Erna Hilžbjeta, Gustava Moza Urbana, žiwnosćerja w Hnaschezach, dź. — Erich Kurt, Ernsta Emila Wenzela, žiwnosćerja we Wětrowje, š. — Erwin Bohumer, Jana Augusta Herzoga, žiwnosćerja we Lahowje, š. — Herman Alfred, Hermana Feistera, žiwnosćerja w Jaženzy, žyn. — Mariana Erika, Jana Augusta Blažija, murjerskeho mischtra w Khažowje, dź. — Frida Elsa, Khorle Augusta Ssedlika, fabrikskeho dźěłaćerja we Khwaćizach, dź. — Elsa Marta, njemandź. dź. w Pomorzach. — Lena Marta, njemandź. dźowka w Nječinje. — Jan Pawoł, Jana Ernsta Schewza, žiwnosćer. w Pschiwćizach, š. — Gustav Heinz, Gustava Hermana Nychtarja, wuhlowego wikowarja w Sderi, š.

Zemrjeći:

W Michalskej wožadże: 29. dezembra: Hana Ernstina rodź. Bernhardez, njeboh Jana Scholty, wumjeńkarja w Hrubjelčźizach, sawostajena wudowa w Budestezach, 78 l. 7 m. 21 d. (pokhowana w Budyschinje). — 30. dez.: Ida Meta, Jana Michała Mejna, žiwnosćerja a gmejnskeho pschedstejićerja w Hrubjelčźizach, dź., 1 l. 4 m. 29 d. — 31. dezembra Jan Heinz, Hendricha Ernsta Günthera, elektromonteura w Dobruschi, š., 3 m. 5 d.

W katholskej wožadże: 29. dezembra Lena Hana Wićazowa, njeboh schewskeho mischtra Wićaza w Budyschinje sawostajena wudowa, 70 l. 8 m. 15 d. — 28. dezembra Mariana, skakarja Osizki we Wyžokej p. Kamjenza, mandźelska, 57 l. († w hojeńi w Budyschinje) — 31. dezembra Marja Hana, cźežle Sybarja w Hrubjelčźizach, mandźelska, 38 l. 10 m. 19 d.

W druhich wožadach: Hana Amalija swud. Hórnowa, rodźena Ryncźez, khěž. wnmjeńkarka w Huszy, 74 l. 9 m. 6 d. — Marja swud. Palerjowa rodź. Mitaschez, 68 l. 5 m. 15 d., † w Bukezach, pokhowana w Njeżwaczidle. — Kanonér Ernst Pawlik se Scheschowa, 22 l. 23 d., † w Lazarecze w Aachenje, pokhowany w Njeżwaczidle. — Handrij Winkler, twarski mischtr w Njeżwaczidle, 75 l. 5 m. 27 d. — Jan August Domasch, žiwnosćer a mjažowobhladowar w Njeżwaczidle, 46 l. 7 d. — Max Cźesćimér Fidler, ryczetkubler w Sarečzu, 65 l. 2 d. — Madlena swud. Balzarjowa, wumjeńkarka w Hatku, 78 l. 8 m. 13 d. — Ernst Waltat, Ernsta Boigta, wučerja w Pžowjach, š., 5 m. 7 d. — Haußmannez morwy narodźeny žyn w Lěsnej. — Adolf August Budar, khěžet a dźěłaćer w Kißlizy, 60 l. 1 m. 22 d. — Jan Kosel, wumjeńkar w Jatsobju, narodźi žo 5. julija 1836 w Jatsobju. — Marta Frida, Jana Ernsta Urbana, wobhdlerja w Komorowje p. Klukscha, dź., 2 m. — Hana Marta Pěschelez w Hlinje, 1 l. 7 m 1 d. — Richard Max, žiwnosćerja Keusche w Stróži p. Barta, š., 7 m.

Zyrkwinske powjesće z Hodźija.

1. njedželu po Tsjóch kralach smeje rano 1/2 8 hodźin duchowny Voigt serbsku spowjednu wučbu, 1/2 9 hodźin farar Kschižan serbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Ssrjedu popołdnju w 3 hodźinach smeje žónske towarstwo shromadźisnu, popołdnju w 5 hodźinach němska wójnska modlerska hodźina.

Zyrkwinske powjesće z Budestez.

1. njedželu po Tsjóch kralach smeje duchowny Bójz rano we 8 hodźinach němsku spowjedź, farar Domaschka dopołdnja w 9 hodźinach němske a 1/2 11 serbske hodźin prědowanje.

Njedželu popołdnju w 4 hodźinach smeje kschesćijanske towarstwo mužskeje młodosće shromadźisnu.

Wutoru wječor we 8 hodźinach shromadźisna kschesćijanskeho towarstwa žónskeje młodosće.

Wutrobne zbožopřeća k nowemu lětu wupraja wšěm lubym Serbam a jich přećelam doma a we wukraju z dobom so wukupiwši z darom za naš

Serbski Dom:

po 4 hr.: k. Dr. Rachel w Pančicach.
po 3 hr.: kk. farař Šwela w Dešnom, farař em. Urban w Krostawje.
po 2,50 hr.: k. wučeř Ernst Holan w Budyšinku.
po 2 hr.: kk. wučeř Słodeńk w Pančicach, wučeř Franc Kral w Kamjeńcu.

Płaczišny rěsneho skotu na Drażdżanskich skótnych wikach.

7. januara 1915.

Płaczišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne druzíny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha	rěsna waha
Woły:	hr.	hr.
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnosćze hač do 6 lět	57—59	98 100
awstriske	—	—
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	49—52	90—93
3. žrěnjo pizowane młode, derje pizowane starsche	42—46	84—88
4. žnadnje pizowane tóždeje staroby	—	—
Jałojzy a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnosćze	54—56	95—97
2 połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnosćze hač do 7 lět	48—50	90—92
3. starsche, wukormjene kruwy a žnadnje wuwite młódsche kruwy a jałojzy	42—45	84—86
4. žrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	35—39	77—81
5 žnadnje pizowane kruwy a jałojzy	28—32	70—75
Byli:		
1. połnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnosćze	54—56	95—97
2. žrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	41—47	83—88
3. žnadnje pizowane	—	—
Cźelata:		
1. najlěpsche z mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	52—54	92—94
2. žrěnje kormjene abo też dobre wot zyza	44—46	84—86
3. žnadnje wuwite wot zyza	35—40	75—80
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpschich raßow a jich schižnjenjow w staroby hač do 1 1/4 léta	67—68	86—87
2. mjaßne	64—66	83—85
3. žnadnje wuwite, też ranzy a kundroßy	58—64	76—82

Płaczišna žitow a produktow.

Žitowy dowos w Budyschinje:	W Budyschinje. 2. januara 1915. wot hr.	wot pj.	hač hr.	hač pj.	W Lubiju 7. januara 1915 wot hr.	wot pj.	hač hr.	hač
Pschenża, běła, 50 kilogr.	—	—	—	—	—	—	—	—
" žołta, 50 kilogr.	—	—	—	—	—	—	—	—
" nowa, 50 kilogr.	—	—	—	—	—	—	—	—
Rožka, 50 kilogr.	—	—	—	—	—	—	—	—
" nowa, 50 kilogr.	—	—	—	—	—	—	—	—
Jeczmjeń, 50 kilogr.	—	—	—	—	—	—	—	—
Wowß, 50 kilogr.	10	—	10	50	10	40	10	70
" nowy, 50 kilogr.	—	—	—	—	—	—	—	—
Hróch, 50 kilogr.	—	—	—	—	—	—	—	—
Woka, 50 kilogr.	—	—	—	—	—	—	—	—
Jahły, 50 kilogr.	—	—	—	—	—	—	—	—
Hejduschka, 50 kilogr.	—	—	—	—	36	—	40	—
Bérny, 50 kilogr.	2	60	2	85	2	85	3	50
Butra, 1 kilogr.	2	90	3	40	3	—	3	20
Pschenčzna muka 50 "	—	—	19	25	19	—	23	—
Rżana muka 50 "	—	—	16	50	16	—	18	—
Ssyno 50 "	3	50	4	50	—	—	—	—
Ssłoma 100 "	3	25	3	85	3	60	4	—
Prožata 204 schtuk, schtuka	7	—	15	—	—	—	—	40
Pschenčzne wotruby, 50 kilogr.	—	—	8	25	6	50	8	40
Rżane wotruby, 50 kilogr.	—	—	8	50	6	50	8	—
Pschenčzny gris, 50 kilogr.	—	—	—	—	—	—	—	—
Rżany gris, 50 kilogr.	—	—	10	—	—	—	—	—
Pschenża žołta, kórz po 170 punt.	—	—	—	—	—	—	21	93
Pschenza, běła, kórz po 170 punt.	22	64	—	—	22	10	22	10
Rožka, nowa, kórz po 160 punt.	—	—	18	11	17	60	18	08
Jeczmjen, nowy kórz po 140 punt.	—	—	15	68	—	—	—	—

Jeja, mandl 2 hr. 10 pj., schtuka 13 pj.

Kože

kóždeje druzíny po najwyschschich płaczišnach kupuje

Heinrich Lange

pschi serbskej katholskej zyrkwi cźišło 4

a pschi wowßnych wikach.

Kóždy, kotryž chce žebi **dobry a tuni cźaßnik** kupicź, abo kotryž chce žebi jón **porjedźicź** dacź, njech dże k cźaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na swonk. lawske haßy 5.

Jenčej pschedawa a porjedźuje, sa swoje dźěło sprawnje rukujo. — **Proschu, žebi moje wukładne wolno, z płaczišnami wupołożene, wobhladacź.**

Ssobotu 9. januara

sapoczinje so moje

wulke inventurske wupschedawanje.

Wulke dźělby tworow se wschěch wotdźělenjow so po **khětro poniženych płaczisnach** pschedawaju. **Sa wschě symske wězy so so płaczisny wo 10% ponižile.** Womasane a we wukładnym woknje wobschkodźene wězy niže nutskupowanskeje płaczisny.

Walter Noebel na bohatej haßy.

Nadźija,

serbske towarstwo w Rakojdach,

wotměje **njedźelu 17. januara** popołdnju wot 1/2 4 hodźin sem w Zendźiz hosćencu w Rakojdach zjawnu zhromadźiznu. Knjez farař Mrózak-Budyšinkski je přednošk dobroćiwje přilubił. Wšěch, wosebje też naše žony a młode holcy, přeprošuje

předsydstwo.

Wuczobnika

s dobrymi wumĕnjenjemi pyta

A. Stache

krawski mischtr w Małym Wjelkowje.

Czista młódscha

hosposa

so na małe kubło k 15. januarej pyta. Dalsche je shonicz we wudawarni Serbskich Nowin.

Pjekarskeho wuczobnika

jutry do wuczby wosmje **Alfred Lehmann,** pjekarski mischtr na zitnej haßy 3.

Kowarskeho wuczobnika

pyta

A. Sshmank

w Bóschizach pola Njeßwaczidła.

Kowarski wuczobnik

so k pschichodnym jutram pyta do kowarnje w **Drożdżiju** pola Pomorz.

Pjekarskeho wuczobnika

k jutram pyta

J. Scholta

pjekarski mischtr na garbarskej haßy 10.

Dobru pensiju

schulerjo namakaju na drjewowych wikach czißło 13I.

Młoda ßuczelna

kruwa

je na pschedań w **Jaßeńzy** czo. 21 pola Njeßwaczidła.

Proßata

ßu na pschedań w Kamjenej czißło 12 polo Radworja.

Masensa swud. Oberowa

dźowka masensy **Schützoweje** bydli na schulerskej haßy 10 po 2 skhodź.

Tunje sofy

we nimo měry wulkim wubjerku ma pschezo na składze

J. O. H. Bär

w Budyschinje na Hoschiz haßy 29.

Pschenżu a rožku

po najwyschschich płaczisnach kupujetaj

Heinke a syn

w hamorskim młynje w Budyschinje.

Kupuju wschě druzhiny

pjerisny k rĕsu

po dobrych płaczisnach.

Konrad Schäfer,

M. Bergerowy naßlĕdnik.

Dźiwinska wikowarnja

w Budyschinje, na ßerbskej haßy 6.

Telefon 446.

Zuse suby

saßadźuje, nakażene suby wuporjedźa a suby czaha s pohłuschenjom

Johanna Stahlez, dentistka

w Budyschinje na ßukelnskich haßy 1a.

Franz Marschner

czaßnikat w Budyschinje

na bohatej haßy 9

swój skład **czaßnikow** a **czaßnikowych rjeczazow**

k dobroczinwemu wobkedźbowanju porucza

Hódna twora. Pilzomne rukowanje. Tunje płaczisny.

Khwaćanske serbske towarstwo

změje, da-li Bóh, **njedźelu za tydźeń 17. wulkeho rózka** swoje prĕnje měsačne posedźenje popołdnju 1/2 4 hodź. w Hustec hosćencu w Khwaćicach. Dokelž su nam naše lube sobustawy z njepřećelskeho kraja wšelake dopisnicy připósłali, budźa so wone w posedźenju čitać.

Duž njech so wšě sobustawy z wěstosću zeńdu.

Předsydstwo.

Len a dźĕło

po kóždej dźĕlbje so kupujetaj na swonkownej lawskej haßy 22.

Kuchařki, stwinske a ßłużobne holzy, mlokowe holzy, hródźne dźowki, holzy k ßwinjom, wotrocżkow, ßrĕnkow, rólnych pohonczow wolazych a dźĕłaczerske ßwójby pyta hnydom pschistajerka **Görlichowa** na ßukelnskej haßy 1 na rózku khĕżorskeje dróhi w czrijownj knjesa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

Wojerske pakety!!

hotowe

sa zigary a zigarety

porucza

Albert Lehmann

na khĕżorskej dróßy 11 pschi bohatych wrotach

a na **polnóznej dróßy 2.**

Snate najlĕpsche druzhiny.

Pakczíki

sa pólny póst.

Schokoladowe pópjernomjatliczkowe wobczerstwjenki

po wschěch płaczisnach

a we wulkim wubjerku:

Moritz Schmidt Kaiserstr 11 Theatergasse 4

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawóźki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na ławskich hrjubjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wjeđor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 3. • Sobotu 16. januara 1915. Lětnik 74.

Rosprawa němskeho wulkeho hłowneho kwartěra.

13. januara.

Na belgisko-franzowskim wojownischczu je žo žylnje z artilleriju wojowało, z čimž je žo njepschecźel z tšelnych hrjebjow pola Palingsbruga (Nieuportskeho pschedměsta) wuhnał.

Njepschecźelski nadběh pschi kanalu pola La Bassée je žo wotpokasał.

Franzowske nadběhi na La Boiselle na hórki pola Nouvrona žu žo wotrasyle. Na wječerawsche nadběhi na hórki pola Crouy němski napschecźny nadběh złědowasche, kotryž žo z dospołnym poražejom Franzowsow a z jich wuhnaczom z hórkow pola Cuffies a Crouy skónczi. Wojazy markskich regimentow žo dweju franzowskeju stejischczow smozowachu, 1700 muži sajachu a schtyri kanony a někotre maschinske tšelby dobuchu.

Franzowski nadběh z połodnja St. Mihiela je žo wotpokasał. Naschi wojazy žu žo hórkow k połnozy a k dołhemu wječorej wot Romeny smozowali.

We Vogesach njeje žo ničžo pscheměniło.

Na rańschim wojownischczu (w rańschej Pruskej a Połskej) njeje žo ničžo pscheměniło.

14. januara.

W haczenjach pola Nieuporta a z krótkeho ranja Yperna žo z artilleriju wojuje. Wožebje žylnje njepschecźel do Westendskich kupjelow tšelesche, kotrež budža bórzy do zyła wupuszczene. Njepschecźelske torpedowske czołmy žo shubichu, tak bórzy hacž žo do nich tšelesche.

S połnozy Soissonja žu naschi wojazy, kotriž tam hižo 12. januara wojowachu, hórki pola Bregny z nowa nadběhali a žu z nich njepschecźela wuhnali. W lijazym deschczu a po hłubokopschemaczanej hlinjanej semi žo hacž do czmy pschěrow po pschěrowje dobywasche, a njepschecźel žo hacž k kromje wyschiny honjesche, 14 franzowskich offizěrow a 1130 muži je žo sajalo, 4 kanony, 4 maschinske tšelby a jedyn žwětkomjetak žu žo dobyle — žławny brónjowy skutk naschich wojakow pod wocžomaj jich najwyschscheho wójnskeho knjesa.

Zyły dobytk z wojowanjow 12. a 13. januara z połnozy Soissonja je žo po nadrobnischim wobliczenju na 3150 jatych, 8 czežkich kanonow, 6 maschinskich tšelbow a druhi material powyschił.

S dołheho ranja Chalonskeho lěhwa žu Franzowsojo wczera dopołdnja a popołdnju se žylnymi mozami k ranju Perthesa postupali. Na někotrych městnach žo woni do naschich hrjebjow dobuchu, tola dyrbjachu žo se žylnymi napschecźnymi storkami se schkodowanjom do žwojich prjedawschich stejischczow wróczicz.

W Argonnach a Vogesach njeje žo ničžo wažne podało.

W rańschej Pruskej žu žo z krótkeho ranja Gumbinena a z ranja twjerdžiśny Lötzena ruske nadběhi wotrasyle, pschi czimž žu žo někotre sta muži sajale.

W połnóznej Połskej njeje žo ničžo pscheměnilo. We Połskej k wječorej wot Wiśly žmy dale nadběhowali. Na rańschim Piliznym brjosy njeje žo ničžo wožebite stało.

15. januara wječor.

Franzowske nadběhi z dołheho wječora Arrasa žu žo wotpokasale. K połnozy a k dołhemu ranju wot Soissonja su žo Franzowsojo skónczinje sbili. Naschi wojazy žu někotre wóz dobyli. Nasch zyły dobytk z 3 dnjowneho wojowanja 5200 jatych, 14 kanonow, 6 maschinskich tšelbow a někotrych revolwrowych kanonow wobsteji. Franzowsojo žu 5000 morwych shubili.

Njepschecźelske nadběhi z dołheho ranja Verduna, z krótkeho ranja St. Mihiela a z połnozy St. Dié žu žo wotrasyle.

W Vogesach je žo jenož z artilleriju wojowało.

W Połskej k wječorej wot Wiśly žo pomału postupuje, z dołheho ranja Rajwa je žo njepschecźelske sepjeranischczo dobyło. 500 Rußow je žo sajało. Napschecźne nadběhi žu žo wotrasyle. Hewak žo njeje ničžo pscheměniło.

Najwyschsche wójskowe wjedniśtwo.

Postupjenje Němzow pola Verduna.

Hollandske nowiny „Nieuwe Rotterd. Cour." w jenym pschehladze wo wójnskim połoženju praja, so žu Němzy w Argonnach hacž k Romskej drózy dóschli, czaru Vienne—La Ville a Four de Paris wobhadźili. Na tajke waschnje žu woni 10 kilometrow do prědka pschischli. Němzy nětko z wjeczora blisko pola Verduna steja, tak so žu twjerdźiśnu na pok wobstupili. W Argonnach žu bjes dwěla wažne wojowanja wočzakacz. Khětro wažne žu tež němske nadběhi k połnozy wot Soissonja. Franzowsojo žu tam 200 jatych shubili.

Lětarska wójna pschi franzowskim brjosy.

S Dünkirchena piszaju: Skoro žaneho dnja žo njeminje, na kotrymž njebychu lětarjo nad naschim městom lětali. Druhdy žamo pschi najwjetschim wětrje tšjo abo schtyrjo lětarjo na dobo pschilecza. Jich bomby žu hižo wospjet dwórnischczo trjechike. Wschelake khěže w bliskoszi žu žo wupuszczike abo žo spalike. W pschedměsczе Maloles-Bains" žu žo wschelake wožoby z bombami z lětadłow morike. Belgiszy lětarjo žo póndźelu khroble do němskich dachu. Wobej stronje jara wyžoko leczeschtej, a wojowanje nasta, pschi kotrymž dwaj belgiskaj a dwaj němskaj lětarjej dele padnyschtaj.

S Parisa žu italske nowiny „Corriere della Sera" powjesczi dostałe, so žo nózne wopyty Zeppelinskich łódźow nad Parisom wočzakuja. Sslědźerska słužba je žo pschiprawiła, so by žo wobydlerstwu pschi alarmje powjesczi dała. Hižo wot někotrych njedźel je w nozy na drohach czma. Dźiwawosczi němskich powětrowych łódźow bojosczi sbudźuje, so maja žo nózne wopyty wočzakacz, teho dla žu wobhladniwostne naprawy trěbne. Wjedrawustojni wschak měnja, so móża žo powětrowe łódże jenož w nětczischim czażu k Parisej swěricz.

Poincaré w jendźelskim hłownym kwartěrje.

Mjes tym so president franzowskeje republiki, Poincaré, w jenej wóz bliško Dünkirchena namórskim wojakam jenu khorhoj pschepoda, franzowszy lětarjo na stajnoszi město pschelětowachu, so bychu žo njepschecźelske lětadła wotdźerżałe. Poincaré žo posdźischo k hłownemu kwartěrej jendźelskeho generala Focha poda a potom k hłownemu kwartěrej pólneho marschala Frencha, hdźez mějesche dołhe rosrěczenje z Frenchom a Walesim prynzom (jendźelskim kronprynzom). Po krótkim wopyczе w Hazebroucku a we hłownym kwartěrje generala Maudhuya Poincaré z automobilom do Arrasa wotjědże, kotrež je němska artillerija žobu najbóle wupuszczika. Město, dźěl bliško dwórnischcza a radneje khěže je žo zyle wupuszczik. Wěża radneje khěže je zyle rospadła. Wschudże žu rospukanki a nimoměry wulke dźery, z němskimi granatami wudrěte, widźecz. Wobydlerstwo Arrasa stajnje woteběra. Město žo wschudże wobtšeluje. Prěnje němske tšelne hrjebje žu 1500 hacž 3000 metrow wot Arrasa sdalene. Njedźiwajzy njepschecźeloweje bliskoszcze móże žo město derje z zyrobu sastaracz.

Nadpad němſkich podmórſkich čołmow na Dover.

Londonſke nowiny ꝗu ꝗrjedu wjeczor wo nadpadże němſkich podmórſkich čołmow na jendżelſki brjoh w kanalu pola Dovera ſczěhowazu powjeſcź pſchinjeßke: Wczera wjeczor ꝗo w Londonje powjeſcź rosſchěri, ſo ꝗo němſke podmórſke čołmy w kanalu namakaju. Woprawdże ꝗu cźeßke kanony na Doverſkej zitadelli dwójzy tſělake, hdyż běchu ꝗo ſe ꝗłětkomjetakami podmórſke čołmy wußlědżiłe. Nadpad je ꝗo wotraſył a podmórſke čołmy ꝗu ꝗo póczmje ſhubiłe . Ssrjedu je ꝗo ſaßo jedyn podmórſki čołm pſchiſtawej pſchibližił a někotre krócź wutſělił. Batterije na zitadelli ꝗu pak njepſcheczelſki čołm, kotryż njeje niczo wucźinił, ſaßo wotehnałe.

Jendżelczenjo njemóża ꝗo ſe ꝗwojej cźeßkej artilleriju Němzam runacź.

W jendżelſkim hornim ꝗejmje je knjeżerſtwo pſchiſnało, ſo Jendżelczenjo a Franzowſojo ſe ꝗwojej cźeßkej artilleriju pornjo Němzam ſady ſteja. Jendżelſka chze nětko 42zentimetriſke merſery dżěłacź dacź. Krupp je njedżiwajzy dołholětnych naſhonjenjow k wudżěłanju tajkich merſerow ſchěſcź lět trjebał.

Jendżelſki miniſter Haldane wo powſchitkownej wojerſkej powinoſczi.

W hornim ꝗejmje je pſchi rosrěczenju wo wojerſkim położenju miniſter Haldane prajił, ſo je napominanje k wojerſkej ꝗkużbje wulkotny wuſpěch měł, a ſo njeje żaneje pſchicźiny, dobrowólniſki ſyſtem wotſtroncź. Dyrbjało-li ras nuſne bycź, powſchitkownu wojerſku winowatoſcź ſawjeſcź, ꝗo knjeżerſtwo po tym ſłoži.

Rekrutow ſa nowe wójſko drje Jendżelſka namaka, tola wjele cźežo je, każ Londonſki „Daily Chronicle“ piſche, jo ſ brónjemi, muniziju a draſtu ſaſtaracź. W Jendżelſkej je wurjadnje wjele fabrikow, kotrež móża wójſko ſe wſchěm, ſchtož potrjeba, ſaſtaracź. Njedżiwajzy teho pak hiſchcźe material ſa naſche nowe armeekorpſy hotowy njeje, hacź runje ꝗo ſ najwjetſchim napinanjom mozow dżěła.

Ruſke powjeſcźe wo wojowanju w Pólſkej.

Wójnſzy dopißowarjo ruſkich nowin w ꝗwojich dopißach na hubjene wjedro pokaſuja, kotrež wojowanje jara poczežuje. Hacź runje ꝗebi ſ wobeju ſtronow ꝗylne mozy napſcheczo ſteja, hodźi ꝗo jenoż pomaku poſtupowacź. Runjež ꝗo druhdy horzo wojuje, tola wojowanje wulkeje ważnoſcźe nima. Jeli ſo krucźe njeſamjerſnje, dyrbi ꝗo ſ tym liczicź, ſo bórſy k roſſudnej bitwje njedóńdże.

Tež nowiny „Burſowe Wědomoſcźe“ měnja, ſo budże ꝗo hakle roſſudna bitwa bicź móż, hdyż ꝗu ꝗo pucźe polěpſchiłe, poßylnjenja dóſchłe, hdyż ꝗu ꝗo pſcheměnjenja we wyßokich komandowanſkich měſtnach pſchewjedłe, a hdyż je ſhromadne wjedniſtwo operazijow ſaruczene.

„Nowoje Wrjemjo“ je pólnopóſtſke liſty jeneho ruſkeho artilleriſkeho offizěra wojſewiko, w kotrymż tón mjes druhim piſche:

Wot tſjoch njedżel njepſchestawajzy pod njewuprajnje wobcźežnymi wobſtejnoſcźemi dżěłamy. Sa tele tſi njedżele njeßmy ani ſ draſty pſchiſchli. Dżewjecź nozow njeßmy żaneho wóczka ſańdżelili, ſ njepſchestawazymi wojowanjemi ßmy jara wuſtali Moja batterija je ꝗo hacź dotal w pjecź wojowanjach wobdżěliła. W tſjoch ſ nich njepſchestawazej tſělenzy němſkich ſchěſcźzolowſkich kanonow napſcheczo ſtejachmy, kotrychż ſatraſchne ſkutkowanje ꝗym tu ſpósnak. Tajka němſka bomba poltſecza puda (zentnar) waži. Móz a hrimot rosbuchnjenja je ſatraſchny. Wſcho ꝗo do kruchow rostorha. Pſchi tym tónle cźuwyßkabjazh hwiſdot. Ssmy ſady naßypow ſarycźi, a kołowokoło naß pospochi njepſcheczelſke kule lětaju. Hewak běchu poměry ſ Němzami dobropſcheczelne. Nětko je ꝗo wſcho pſcheměniło; ſ wobeju ſtronow ꝗo tež khěże potſěleja. Wjedro je jara hroſne, a pódła teho ani ſpanja ani wotpocźinka.

Rosprawa ruſkeho generalneho ſtaba

praji: Na lěwym Wißlinym brjoſy njeje żaneho woßebiteho wojowanja było. W nozy wot 8. do 9. januara Němzy wſchelake nadběhi ſpytachu, kotrež ꝗo wſchě wotraſychu. Pola kubła Dołowatkhi Němzy, kotſiż běchu ꝗo k ruſkej froncźe pſcheryli, na dobo jene mjeńſche wotdżělenje nadpadżechu. Rußojo nadpadnikow ſ rucźnymi granatami wotehnachu a dżěł njepſcheczelſkich tſělnych hrjebjow wobßadżichu. Bliſko kubła Mogilow jedyn ruſki regiment jedyn dżěł njepſcheczelſkich hrjebjow wobßadźi a ꝗo w nich wobtwjerdźi. Na awſtriſko-wuherſkej froncźe njeje ꝗo żaneho pſcheměnjenja ſtało. Ruſke jenotliwe nadběhi běchu wuſpěſchne. Awſtiſzy na wſchěch měſtnach, hdżež jich pſchimachu, wróczo dżěchu.

Wojerſki rosprawnik „Noweho Wrjemjenja“ wojowanja nad Bſuru, pola Bolimowa, w Pilizynym dole, nad Nidu a nad Dunajezom jako njewažne podawki wopißuje, kotrež, hacź runje ꝗo ſ wobeju ſtronow ꝗylne mozy wobdżěłachu, żaneho ſnutſkowneho ſwißa njemějachu. Saßakle prózowanja Němzow, ſo bychu ꝗo pſches prawe ruſke kſchidło pſchekamali, ꝗu wohidne. Němzy njewěrjomne leſcźe nałożuja a njedawaju naſchim wojakam w dałokoſcźi 25 wjerſtow ani wokomik wodychnycź a wotpocźnycź.

Wojerſki rosprawnik Menſchikow w „Nowym Wrjemjenju“ piſche: „Aſtronomiſka ſyma je ꝗo ſapocźała. Syma ſchěroki móſt pſches rěki, jěſory a bahniſchcźa natwari, kotrež na wjele dżělach fronty jako naturſke ſadżěwki ſakitanju ꝗłuża. Tele ſadżěwki nětkole pſcheſtanu bycź, runje każ ꝗo ſemja pſcheměni, do kotrejež ꝗo wojerjo njemóża dale ſarycź. Dwaj abo poltſecza měßaza ſymy pſchedsteja a potom ꝗo ſaßo nałętnje wjedro ſe ꝗwojim wuſtupjenjom rěkow a ſe ꝗwojimi bahniſchcźemi ſapocźnje. Derje by było, hdy by tale njewěrjomna wójna, kotraż ꝗo w najwjetſchej lěcźnej horzocźe ſapocźa, ꝗo ſe ſaſtupjenjom najwjetſcheje ſymy ſkónczíła.

Dwaj milijonaj Rußow we wójnje.

Po dopißu Reuterez telegrafowańje ſ ruſkeho hłowneho kwartěra w Galiziſkej a Pólſkej dwaj milionaj Rußow wojuje. Awſtriſzy derje wojuja, Wuherjo wurjadnje khrobłe, pardon ꝗo ſ rědka dawa. Dopißowań kawkaſkich wojakow w prěnjej bitwje pola Warſchawy khwali, kotſiż ꝗo ſ wulkimi cźrjódami njepſcheczelej do boka walichu.

Wojowanje w Karpatach.

Wuherſke nowiny „Az Eſt“ piſchu ſ Ungvara, ſo awſtriſke panzerowane cźahi ſ maſchinſkimi tſělbami wobrónjene, ſ wuſpěchom pſcheczíwo Rußam wojuja, kotſiż ꝗu ꝗo pſches Karparty do Wuherſkeje nawalili. Ruſke patrouille ꝗu ꝗo hacź k Voloszance wróczo ſcźiſchcźake.

Njedoßahanje munizije a tſělbow w Ruſkej.

Jedyn Winſki wojerſki ſpißacźel wo ruſkim wójſku piſche, ſo ruſkemu wójſku po ſdaczu munizija njedoßaha. Wosy ſ muniziju njemóża hubjeneho wjedra dła po ſdaczu ſ cźaßom k froncźe dojecź. Kónz dezembra ꝗu Rußojo ras 100,000 wojakow ſe ſtarymi Berdanſkimi tſělbami k połnóznej a ꝗrjedźnej pólſkej froncźe póßłali. S teho je ſpósnacź, ſo ruſkemu wójſku nowocźaßne tſělby pobrachuja.

Wójnſki material ſa Ruſku.

Nowiny „Newyork World“ ꝗu ſ Kanady powjeſcź doſtake, ſo je ſ Victoria ruſka parna łódź „Nowgorod“ do Wladiwoſtoka wotjěła. Wona bě ſ 32 waggonami wójnſkeho materiala ſa Ruſku nakładżena, kotryż po hłownym dżěłu ſe ſchtyrjoch wulkich kanonow wobſtejeſche.

Němſka Ruſku ſ wójnſkim materialom ſaſtaruje.

Jedyn dopißowań nowin „Hamburger Echo“ w Kopenhagenje němſkim pſchekupzam porokuje, ſo woni njepſcheczełow němſkeho khěżorſtwa ſ maſchinami k dżěłanju brónjow a ſ druhim materialom pſches Dansku a Schwedſku ſaſtaraju. Jedyn wyſchſchi danſki żeleſniſki ſaſtojnik je jemu prajił, ſo ꝗo nimo měry wulke hromady tworow ſ Němſkeje pſches Dansku a Schwedſku do Ruſkeje Jendżelſkeje ſcźelu. Jedyn cźaß ꝗu ꝗo zyke żeleſniſke cźahi pokn draſchłow do Ruſkeje wosyke.

Wojowanje w Kawkaſu.

Generalny ſtab ruſkeho kawkaſkeho wójſka bě pſched tydżenjom wojſewił, ſo ꝗu Rußojo Turkow pola Ardahana a Karakamyſcha ſbili. Napſcheczo temu ꝗo ſ Konſtantinopla piſche, ſo ꝗu Turkojo Rußam wobknjeżaze ſtejiſchcźa na ruſkej ſtronje mjeſy wotdobyli. Operazije pola Alty a Ardahana ꝗo ſ hłubokim ꝗněhom a ꝗylnym mjerſnjenjom ſadżerżuja. Pſchi perſiſkej mjeſy ꝗu Turkojo Urmia a Kotur wobßadżili. Rußojo praja, ſo ꝗu diviſionſkeju komandeurow jeneho armeekorpſa ſajeli. Tale powjeſcź je po wudawanju Turkow wopacźna. Woprawdże je jene ruſke wotdżělenje w jenej ruſkej wßy jedyn cźah ſranjenych nadpadnył, mjes kotrymiż bě jedyn cźeżkoſranjeny brigadowy komandeur. Tuteho ꝗu ſajeli a druhich morili.

Pola Iraka ſtaj 9. januara dwaj batailonaj jendżelſkich pěſchkow ſ dwěmaj hórſkimaj kanonomaj ſpytałoj, jene lěhwo arabſkich

pschiwißowarjow Turkow nadpadnyć. Jendźelčenjo pak do kakanzy sańdźechu a 125 morwych a franjenych shubichu.

Ruska rosprawa wo wojowanju w Kawkasu.

Generalny stab ruskeho kawkaskeho wójska je wosiewił, so je žo 2. januara pola Sarikamyscha hač do nozy s najwjetschej rossłobjenoscžu wojowało, pschi kotrymž žu Turkojo nimo měry wulke schkodowanje poczerpili.

Londonskim nowinam „Times“ žo s Pětrograda pische, so nowe turkowske wójsko do Kawkasa cžehnje. Na froncze mjes Karsom a Erzerumom žo pola Karaurgana s wulkej saßakloscžu a krejpschelecžom wojuje.

Zivilne wobhdlerstwo dyrbi Belgrad wopuschcžicz.

Sserbske knjezerstwo je wukas wudało, s kotrymž žo wojerskotaktiskich pschicžinow dla zivilnemu wobhdlerstwu sakaže, dale w Belgradze wostacz.

Bombardement na ruske pschimórske město Makrjali.

Po powjescžach s Londona žu łódze turkowskeho cžornomórskeho wójnskeho łódźstwa ruske pschistawne město Makrjali pschi małoasiskim mórskim brjosy wobtsělałe. Stare wobtwjerdźenja žu žo skoro zyle wupuscžiłe. Wschě ruske pschekupske łódze w pschistawje žu žo potepiłe. Stare kanony w twjerdźisnje njemózachu na turkowske tsělenje wotmolwicz, dokelž wone tak daloko njetsěleja, so mohłe turkowske wójnske łódze dosahnyć.

Wójna w kolonijach.

Barlinske nowiny wo poßlednim wojowanju w ranschej Afriziy pischu, so žu Němzy w Tanga 8000 Jendźelčanow a Indiskich do paßlow swabili a jich sbili. Jendźelčenjo žu pjecza 3600 muži shubili. Němzy žu jenož mało schkodowali.

Wotmolwjenje Jendźelskeje na protest sjednoczenych statow polnóznje Ameriki.

Pschedběžna wotmolwa jendźelskeho knjezerstwa na protest sjednoczenych statow pschecžiwo sadźerženju wschelakich tworow, s Ameriki žo do Europy wožazych, je sjawna a pschecželna. Jendźelska žebi jenož prawo žada, wikowanju s tworami sadźewacz, kotrež žo sa němske a awstriske wójsko trjebaju. Schtož schkodu nastupa, kotruž je pjecza amerikanske wójsko poczerpiło, žo sda, so wo tym njedorosumjenje wobsteji. Tak je žo na pschikład hódnosć wuwosa tworow s New-Yorka wo 18¾ milijonow dollarow w novembrje 1914 powyschił. Wuwos kopra s Ameriki do Italskeje je w lěcze 1913 něhdze 15 milijonow puntow, w lěcze 1914 pak 36 milijonow puntow wucžinił. Bawłma žo pschipuschcža a njeje žo sadźerżała. Zyroba je žo jenož potom sadźerżała, hdyž žo na to tukasche, so je wona sa njepschecželski kraj postajena. Sa Jendźelsku je wobcžežne, gumij do tajkich statow wuwosycz dacz, wo kotrychž žo hodźi myßlicz, so žo s nich gumij do njepschecželskeho kraja wosy. Jendźelske knjezerstwo nochze normalnemu pschiwoženju tworow do neutralnych statow sadźewacz. Nětcžische pschiwoženje pak njeje normalne. Tak je žo pschiwos kopra khětro powyschił, schtož dopokasuje, so wjetschi dźel tuteho metalla njeje sa neutralne staty, ale sa potrjebu wójnuwjedźazych njepschecželow postajeny był. Pschepytanje łódźow w jendźelskich pschistawach je nusne, dokelž žo to na wyßokim morju njehodźi cžinicz. Bawłma na sapißu tworow, kotrež žo jako kontrebanda wobhladuja njesteji. Njedźiwajo teho dyrbja žo łódze s bakwmu pschepytacz, dokelž žo kopor w bawłmje khowa. Jendźelcženjo žu teho dla nusowani, tajke łódze do jeneho pschistawa dowjescz a bawłmu s nich pschewažicz. So je wuwos amerikanskeje bawłmy schkodował, na tym leži, so je kupowanska móz Jendźelskeje, Franzowskeje a Němskeje woßłabła. W nastupanju wobkhadźenja s zyrobu njemóże Jendźelska niczo žlubicz. Strach, so žo psches neutralne, s Němskej mjesowaze strony, twory do Němskeje woża, je jara pschibywał. Duž dyrbi žo tajka twora sadźerżecz.

Powjetschenje wójska w sjednoczenych statach polnóznje Ameriki.

Senat sjednoczenych statow je wobsamknył, wójnskeho sekretara napominacz, so bychu žo namjety generalneho staba, do wudyrjenja europiskeje wójny wudźełane, senatej pschedpołożiłe. Po tychle namjetach ma žo stejaze wójsko sjednoczenych statow, kotrež nětkole s 85 000 muži wobsteji, na 460 000 muži poßylnicz. S dobom měło žo senatej wosjewicz, kelko munizije je lětża 1. januara sa wójsko hotowe było.

Awstriski minister swonkownych należnosczow wotstupił.

Awstriski minister swonkownych należnosczow, hrabja Berchthold, je wot žwojeho sastojnstwa wotstupił. Kajkich pschicžinow dla je wón runje w nětcžischim czežkim czaßu, hdyž je njepschecžel dwě awstriskej provinzy, Galizisku a Bukowinu, wobžadźił, wjednistwo awstriskeje politiki s ruki puschcził, wo tym žo wschelake powjescže rosschěrjeja.

Sa naßlědnika hrabje Berchtholda je khěžor madźarskeho žwobodneho knjesa Buriana pomjenował.

Wobkruczeni sozialdemokratiszy měschczanostojo.

Sozialdemokratiskich měschczanostow, pschi poßlednich wólbach wuswolenych, je bayerske knjezerstwo sa sczěhowaze města wobkrucziło: Lambrecht, Rhein-Dönheim, Ludwigshafen, Kaiserslautern, Oppau, Neuhofen, Frankenthal, Speyer, Lambsheim, Grünstadt, Mutterstadt a Oelmstein.

Sdacže jeba.

„Stajnje žebi na žmjercz myßlu, luby žußodże, ale wěrcže mi, so bych rad hischcže dołhe lěta na žwěcže żiwy był.“

Żiwnosczer Pružak, kiž bě hižo khětro pokhileny, kiž mějesche schědźiwe wkoßy a bě tež po swonkownym napohladże khorowaty, pohlada pschi tych žłowach, poßměwajo žo, na žwojeho žußoda Mjelu; tón bě něschto lět mkódschi a hischcže derje pschi mozach. Wonaj hromadże s bliskeje wßy do Wonez dźěschtaj, hdyž wobaj na žwojim statoku hospodarjeschtaj, kotryž běschtaj po starschimaj namrěloj.

Tež Mjela žo pschi žußodźinych žłowach saßmja.

„Ssmjercz wschak naß njesminje“, wón rjekny, „jenož so njewěmy, hdy naß pschekwapi. A mnohi strowy cžłowjek wumrje, prjedy hač khory. Tež wy mózecže wyßokeje staroby doczakacz, wascha khorosczˇ wschak straschna njeje.“

„Nó, derje je, hdyž je cžłowjek stajnje pschihotowany“, Pružak měnjesche. „Ale, kaž praju, žym tak wjeßely, so směje nascha Hana dobreho muża a so do dobreje žwójby pschińdże.“

„A schto, scže žnadź schto druhe wocžakowali?“ Mjela žo saßo saßmja. „Wschako mataj žo s naschim Janom hižo dawno lubo, — bjes mała wot małosczе staj žebi pschiwukloj.“

„Sso wě, žo wě“, žußod pschihłoßowasche, „ale wěscže —, cžłowjeka druhdy nadźija sjeba; to žo wschelko scžini.“

Mjela na žußoda pohlada, s waha žo jemu cžoło smorschczi, ale wón wosta směrom.

„Haj wschak, haj, scžini žo wschelko“, wón s hłowu kiwnywschi rjekny, „ale jenož so by nam žo to derje radźiło. Tež ja bych nad tym žo swjeßelił; wschako waschu Hanu snajemy, wona budże wěscže naschemu žynej dobra żona a nam schwarna hosposa.“

S powjedanja wobeju žußodow žmy spósnali, so bě mjes jeju dźěsczomaj mandźelstwo wotrěczane. Dźenża hižo žo tsecži krócz pschipowjedaschtaj, a wutoru mějesche kwaß bycz.

Jan bě Pražakowy jeniczki žyn, ale Hana mějesche hischcže młódscheho bratra, kotremuž chzyschtaj starschej żiwnosczˇ wotedacz. Teho dla dyrbjesche žo wona k Mjelezom wudacz.

Ale cžeho dla to žo Mjela pschi žußodowych žłowach takle srudźi, kaž by rjekł, so běchu žo jeho njelubje dótkle, hdyž běschtaj tola takle w pschesjenosczi żiwaj? Ssnadź jim nichtó wěrił njeby, so žo jim pschi tutym žwěrnym pschecželstwje wobeju nanow tola psched žamym kwaßom sadźewk wukopa. Duž mějachu Mjelezy tola něka jke mjersanje.

Mjes woběmaj žwójbomaj běsche hižo dawno wucžinjene, so budźetaj Hana a Jan něhdy žwojej, ale w poßlednim czaßu, hdyž mějesche ke krutemu pschińcz, žo Mjelina pschecžiwo żeńtwje sapjerasche. A cžehodla? Schto dha mějesche pschecžiwo schwarnej Hanje, kiž bě tak cžicha, dźěława a słutniwa? Po prawom wschak wona pschecžiwo njej niczo njemějesche, ale wona žebi myßlesche, so by Jan s druhej holzu mohł wjetschu pomoz žobu dostacz, hač je Hana dostała. Haj, Mjelina to hižo wěscže wjedźesche, kotra holza by to była, kiž ma wjele pjenjes.

Bohaczez Haniża w poßlednim czaßu, hdyžkuli by Mjelinu setkała, žo kóždy krócz s njej rosmołwjesche. S wjetscha by žo wopraschała, schto Jan cžini. Tež jeje macz žebi nětkole rady s Mjelinej powjedasche. Kóždy ras by wo žwojej dźowzy sarěczała, so be hižo wjele samołwjenjow měła, ale so bě wschěch wotpokasała. So wschak żadyn pjecza tak schwarny njeje, kaž Jan, so móża Mjelezy wjeßeli bycz, so maja tajkeho žyna.

Janowej maczeri ßo wěso tajkale khwalba jara lubjesche; lědma chzyssche ßo jej to wěricz. Duž budżesche to byka jara srosymliwa wěz, hdy budżesche ßo Jan wo Hańžu samokwjak, dha njeby to podarmo cźinik. A Bohaczkezy mějachu rjanu żiwnosćz. Hańža bě jich jenicźke dźěczo, kiž bě żiwe wostało; to by něschto zyle druhe byko, hacz pola Pružakez, kiž běchu Hanje lědma tyßoz toleŕ sehnali.

Mjel ina tole ßwojemu ßynej naspomni, ale tón wo tym niczo ßłyschecz nochzysche. Wón mějesche Hanu wěrnje lubo a na druhu holzn njebě ßebi żenje pomyßlik. Dźiwasche ßo, so bě macz na dobo na tajke myßle pschischka.

„Njeby dha ßo Hańža tebi lubika?" macz ßo woprascha, kotruż khětro kló, so ßo jej ßyn pschecźiwjesche. „Wona je tola rjeńschahacz Hana."

„To ja njewěm, luba maczi", Jan wotmolwi. „Ale Hanu mam lubo, wo Hańžu pak mi niczo njeje. Mi ßo skoro sda, so dyrbju ßebi ja nětko Hańžu bracz, dokelž je ßebi tak dołho wubje, raka a nětkole nichtó wjazy wo nju njerodźi."

„Wona je ßebi sawěsće jenoż na tebje myßlika a tehodla je kóždeho wotpokasała", macz rjekny. „Tola podarmo bychmoj wo tym rěczałoj, ale ty s Hanu k wokłarjej njepóńdżesch; nan ma hischće wożne ßkowo do teho rěczeć a pschecźiwo jeho woli ßnadź by ty lědma schto cźinił."

Jan bě wschón poražený. Ssnadź je też nan pschecźiwo temu, so ßebi Hanu bjerje. Ale teho ßo tola nětkole krótko psched kwaßom njebojesche. Tola maczerine pschecźiwjenje jeho rudżesche. Macz pak pola nana niczo nsedozpě. Mjela jenoż s hkowu sawjertny a rjekny: „A ßy dha se ßynom hižo wo tym porěczała?"

„Haj, ale woprawdże njewěm, schto tola na tej Pružakez holzy ma, każ by rjekł, so żaneje rjeńscheje njeje."

„S teho niczo njebudże, żona", Mjela rjekny. „Ja na jeho měscze ßebi też Hańžu brat njebych, a njech by hischće wjazy pjenjes měła. Schto dha ßy ßebi to saßo wumyßlika! S Pružakezami je to hižo wucźinjene — a nětkole měli ßebi to hakle pschekkadowacź? Ně, ně, dźěscźi matej ßo lubo a njech ßo w Bożim mjenje bjerjetaj. Nochzu, so by něhdy Jan na naju skorżił, jeli so njeby w mandżelstwje sbożowny byk. To je ważna krocźel, luba żona. Namaj też nichtó njeje wobarał a, Bohu dżak, też namaj je doßahako, a tola njeběchmoj bohataj."

Mjelina spósna, so by podarmo pytała muża wobrocźicź, duž dyrbjesche ßo s jeho rosßudom spokojicź.

Tak dóńdże ke kwaßej. Ssamo ßo rosymi, so Jan njewjesće ani ßkowa njerjekny wo tutej wězy; ale Mjela, hdyž tak duzy s zyrkwje s Pružakom powjedasche, pschi jeho ßkowach ßo woboja, hacz ßnadź tola njeje něchtó Pružakezom wo tym něschto wupowjedał. Tola ßnadź je ßo mylił, Pružak trasch je te ßkowa jenoż tak pschipadnje prajił.

S najlepschimi nadźijemi a wotmyßlenjemi ßo potajkim Hana po kwaßu do noweho domu poda. Ale bórsy do teho pschińdże, so macz dołho wjazy tak pschecźelna s njej njeje, każ bě to prjedy byko. Podarmo ßebi pschekkadowasche, schto mohko teho wina bycź. Prózowasche ßo, so by ßo we wschěm derje sadżerżała, ale niczo njepomhasche. Stara macz mjelczesche. Każ ßo sdasche, sdalowasche ßo rosmołwjenja s njej, hdyž to runje zyle nusne njebě.

Jan to wěso też pytny, a hdyž ßo jemu napoßledku żona na to wobcźežowasche, so ßo jeho macz pschecźiwo njej tak symnje sadżerżi. rjekny troschtujo:

„To drje ßo cźi jenoż tak sda. Wěrno wschak je, macz je druhdy wobożna, ale to na to njedźiwaj; spósnajesch bórsy, so ma cźe lubo!"

Woprawdże wschak po cźaßu Janowa macz pocźa trochu pschecźelnischa bycź, ale mloda żona ßebi myßlesche, so jej wona dobra njeje. To Hanu rudżesche, ale wona bě sćerpna a nikomu na to njeskorżesche. Wschako jej Jan wschitko po woli cźinjesche, a też pschichodny nan jej dasche srosymjecź, so ma ju sańcź. Tak to schwarnej mlodej żonje wotkhilnosćz pschichodneje maczerje sarunasche.

(Skónczenje pschichodnje.)

Ze Serbow.

(Běrnaze najwyschsche płaczisny.) Budyska měschczańska rada wosjewja, so je ßo najwyschscha płaczisna pschi drobnym pschedawanju sa punt běrnow na 4½ pjenjezka pschi pschedawanskej hromadże niże ½ zentnarja, na 3½ pjenjezka pschi pschedawanskej hromadże ½ zentnarja a wysche tejele wahi postajika. Tychle płaczisnow maja ßo pschedawarjo bjes wumënjenja dżerżecź. Schtóż ßo pschecźiwo temu pschenđże, ßo ßudniskemu khostanju pschepoda. Pschedawacź ßmě ßo jenoż po wasy.

Wusběhanje rekrutow w Budyskim wusběhanskim wokrjeßu lětnika 1895 smeje ßo tón krócź hižo wutoru 19. januara dopołdnja w 9 hodźinach w Schěrachowje, pjatk 22. januara dopołdnja we 8 hodźinach w Njeßwaczidle, dopołdnja wot 8 hodźin ßobotu 23. januara, póndźelu 25. januara, wutoru 26. januara, schtwórtk 28. januara, pjatk 29. januara, ßobotu 30. januara, póndźelu 1. februara, wutoru 2. februara, ßrjedu 3. februara w Budyschinje.

Nasche diakoniske wustawy we wójnje. Po nakhwilnym pschelicźenju je w tu khwilu se wschěch w naschim khěžorstwje wobsteja-zych 51 diakoniskich wustawow na 6000 ßotrow w lazaretach we ßkużbje. Kóżdy diakoniski wustaw ma też ßam ßwoju khorownju. W nich je ßo wscho hromadże 3400 łożow sa sranjenych pschewostajiko. S najmjeńscha runje telko łożow sa sranjenych je w tajkich statnych abo měschczańskich khorownjach, w kotrychż diakonißy khorych hladaju. Dwě diakonißy stej hižo w ßwojej ßkużbje wonkach padnykej. Też ßu někotre do njepschecźeloweje ruki padnyke. Tak ßu Franzowsojo 60 diakonißow, kiž w Peronne pola ßwojich sranjenych ßkużbu cźinjachu, sajeli. Wone ßu wjele cźerpicź měke, ßu ßo pak psched krótkim wróćźike; jenoż wóßom s nich bu we Franzowskej botal sdżerżanych. Tak nasche diakonißy s nowa pokasaju, kak ważnu ßkużbu maju — k sbożu khorych a sranjenych. Mjes diakonißami je też wjele Sserbowkow.

— Wołma póczńje żadna bycź. So mohli ßo naschi wojazy we wójnje pschezo s wołmjanej drastu sastaracź, ßo wschě stare wołmjane wězy sběraju, so bychu ßo w ßukelnjach roskobake a ßo potom k dźěłanju noweho ßukna wużiwake. Zentralny wubjerk sa dary luboscze w Budyschinje je k sběranju starych wołmjanych wězow w radźinym hospodarskim dworje, w khłódniży turnowarnje na kamjeńtnej haßy a pschi garbarskich wrotach kaschcźe stajik. Do nich njech ßo stare wołmjane wězy kładu.

S Delnjeje Kiny. Pokhroma mjes howjasym skotom tudomneho knjeżeho dwora je saschka.

S Kamjenza. W Kamjenskim hamtskim hejtmanstwje je na pokhromu howjasy skót żiwnoscźerja Teubela w Gersdorfje skhorik.

S Ptaczez. Knjes farar Unger, kotryż we wójsku s brónju ßłuži a je ßo na ranschim wojownischczu jako offizérski sastupjer wospjet pschi cźeżkich bitwach wobdżělik, je ßo se żelesnym kschižom wusnamjenik.

Se Sslepeho. Drježdźanska kralowska knihicźischcźernja C. C. Meinhold a ßynojo je lětża protycźku na scźěnu sa ßwojich kupzow wudała, na kotrejż staj 2 wobrasaj nascheho snateho molerja K. Krausy. Na jenej stronje snamjo se Sslepjanskimi dźěcźimi widźimy, a w prědku wobliczo ßerbskeje holczki; na druhej stronje pak wjeßeky kwaßał (ßwarbał) krocźi a nasdala ßo kraßna Sslepjanska wěża posběhnje. Wobaj wobrasaj staj ßo wubjernje radźikoj, też w reprodukziji. a je wobżarowacź, so mjenowana firma tutej snamjeni na pschedawanje njeposlicza. Wonej mohlej sa kóżdy dom a sa kóżdu stwu s pychu bycź.

Přilopk.

* (Postajenje dobytych jendźelskich kanonow w Draždźanach.) Na theaterskim městnje w Draždźanach je ßo wutoru dopołdnja schěscź dobytych jendźelskich kanonow postajiko.

* (S lokomotivu ßo sajeł.) Wutoru rano je ßo w Grimmje w bliskoscźi hornjeho dwórnischcza s jenym tworowym cźahom jedyn muż sajeł.

* (Lokomotiva do Rheina sajeła.) Njedźelu rano ½7 hodźin je jena lokomotiva Mannheimskeje pschistawneje żelesniży do Rheinoweho pschistawa sajeła. Wotskocźiwschi staj ßo lokomotivnik a tepjeŕ wukhowakoj. Wobaj staj ßo pschi tym cźeżko sranikoj. Lokomotiva je ßo we wodże shubika. Tender je ßo wot njeje wottorhnył a na brjosy leži.

* (Franzowskaj jataj cźekkoj.) Pjatk w nozy běschtaj s wobtwjerdźenja Zinna pola Torgawa franzowskaj wójnskaj jata wyschschi leutnant de Mouśtier a leutnant Waharte cźekkoj. Njedźelu wjecźor ßu jeju w Eilenburgu, hdyž s jeneje korcźmy stupischtaj, spósnali, a sajeli.

*(Ssmjertny wußud dla wójnskeje pscherady.) Wójnski ßud w Insterburgu w ranschej Pruskej je wikowarku Augustu Kamschatowu dla wójnskeje pscherady k ßmjercźi sańudźił. Sjawnosćz bě pschi ßudźenju wusamknjena.

* (Ponowych bitwach.) Jedyn Barlinſki architekt je jenemu ſnatemu Barlinſkemu molerjej ſcžěhowazy liſt ſ wojownišchcža w Pólſkej póßkał: .... Nětko, luby pſcheczelo, nješchto wo wójnje. Ssym ßo hacž dotal pſchi dźewjecź bitwach a ſ dźěla czežkich ſraženjach wobdźělił. Wothladawſchi wot ſchtrychowanſkeho tſělenja do praweje ruki ßym Bohu dźakowano ſe ſnatym módrym wóczkom woteſchoł. Wodnjo a w nozy w ſtraſche, to wotupja; ſtrach wjazy njewabi, granaty, ſchrapnele a kulki lědma hiſchcže ßłyſchu. Hróſbne pſchi tym je, ſo žaneho njepſcheczela njewidźiſch, a pſchi tym na prawizy a na lěwizy towarſchojo padaju, huſto ſe žaloßnymi ranami. Czuwy (nerwy) kaž groczane powjaſy dyrbiſch měcź — a pſchi tym njemóżeſch w Barlinje žaneje muchi ſkónzowacź. Ssym wjele wobraſow naryßował, a wjele, wjele móżu Tebi powjedacź. Tola najrjeńſche je towarſchnoſcź, hromadudžerženje w nuſy a ßmjerczi, žadyn njeby druheho wopuſchcził, a hdy by wo žiwjenje ſchło. Wot 29. ſeptembra njejßmy žaneho ława wohladali, też ßo njejßmy myli. A njerodź je tu, mamy połne brody a kudźerje nad wuſchomaj. Hewak wſcho poloſchěre, woßebje koſchle a ſchaty. Krajina je tu zyle ſapuſczena, žadyn dwór njeje wjazy zyły, wſcho je potſělane, ſpalene, wurubjene a wupuſczene, žana ſtudźeń, žane moſty. W prěnim czaßu běchu hiſchcže tu wſchón ſkót, konje, ßwinje, kruwy, czelata atd., tola to ßu někto wſcho wotehnali, ſbytk je ßwiknył, tak daloko hacž ßo njeje w naſchim żołdku pohrjebał. Kajki je tu napohlad, luby pſcheczelo, Tebi někotre kharty pokaża, kotrež Tebi bliżſche dny póſczelu. Dźěło tychle nowoczaßnych kanonow je ſatraſchne a ſpodźiwnje je trjechawoſcź na wulke daloſcże, na pſchikład do jeneje wodańnje w dalokoſczi 600 metrow. Tſi wutſěle — jedyn prědku, jedyn ſady, tola tſeczi hižo ßrjedźa nutſka ßedźi.

Myßlu ßebi, ſo tu w ranju k kónzej dźe; Rußam dych wuńdźe. Njedźiwajzy hobrſkich ludowych czrjódow drje po mojim ſdaczu prawy offižerſki material pobrachuje. Satraſchna ſyma tu je, woßebje w nozy, a kóždy je wjeßeły, hdyž móże ras noſy do ßkomy tyknycź. Woheń je ßo ſakaſał, wodnjo dla kura, a w nozy dla ßwětła; pſchetoż Rußojo derje tſěleja a móża ßo też derje ſaměricź. S zyła ßebi zyle wopaczny wobras wo naſchim pſchecźiwniku czinja; wón je derje wuhotowany a derje wuwuczeny, jenoż wjedniſtwo njeje niczo hódne. Pódla teho je wobcźežne, ruſke wójſko ſ jědźu ſaſtaracź, kaž ßu mi jeczi powjedali.

Budźich Tebi hižo dawno piſał, ale hakle poßledni tydźeń je nješchto měra, hewak běchmy w nozy a wodnjo na nohomaj, ſtupachmy, ſtupachmy, ſtupachmy. „Nuts do běrnow — won ſ běrnow“, a hdyž woprawdźe ras nětidźe poł hodźiny w někajkej na poł roſtſělanej bróżni ſpiſch, nochze ßo tebi piſacź, huſto nimaſch papjery, ſwjetſcha ßy ſe wſchěm, ſchtoż ßy pſchětrał, tak wotpjaty, ſo ßebi na piſanje ani njepomyßliſch, pódla teho ßy wuſtak ſ czežkim torniſtrom a ſe wſchěm tym, ſchtoż wokoło njeho wiſa. Nó, nětko wſcho wěſch.

Praſcheſch ßo mje w ßwojim liſcże, hacž je mi nješchto k czělnemu derjeměczu trjeba. Dźakuju ßo wjele krócź, pſcheczelo, njepóſczel mi niczo, ßym telko wot pſchecźelow a ſnatych doſtał, ſo njewěm, hdże ſ tym, mój torniſter njeje tola meblowy wós, tola liſczik huſczíſcho, byrnjež mały był, ſa to ßym jara dźakowny. We wójnje bywa człowjek ſpokojniſchi, we wſchěm tutym hubjeńſtwje; ſa dobre ßkowo ßym dźakowny, wono je też jara nuſne. Czíche hodźiny ßu najhórſche; potom ßo ſamyßliſch. Jenoż niz myßlicź wo tym ſchtoż ßy widźał a naſhonił, teho dla też towarſchow pytaſch — zyle bjes wědomnja — inſtinktiwnje — jenoż ſo njeby ßam był. Spodźiwnje, tola wěrno a huſto wote mnje wobkedźbowane.

* (Pohlad na bitwiſchczo ſe ſmijojteho ballona.) Amerikanſki dopißowar Ewrin Cobb je wóndano jeneho němſkeho offizěra pſchi jenym wobhonjeńſkim połěcze w pſchiwjaſanym ballonje pſchewodźicź mohł. Wón wo tym piſche: Na dobo ßo dohladach, ſo wojazy, kotſiž běchu hiſchcže wokoło gondle dźěkali, ßo hižo wjele metrow pod nami namakachu. Wo hibanju njeběch ani najmjeńſche ſačzuł. Widźach jenoż, ſo ßo ſemja wot naju rucže ſdalowaſche, a ſo ßo wobras krajiny pomjeńſchowaſche. Offizěr bě ßwój dalokowid wuczahnył a mi ſ wyßokoſcże 300 metrow krajinu wopißowaſche. Prěni krócź w mojim žiwjenju ßo pſchede mnu abo wjele bóle pode mnu wobras bitwineje fronty roswi.

Němſke batterije po ſdaczu pod namaj leżachu, hacž runje dyrbjachu wo prawdźe wjazy dyžli kilometer pſched nami leżecź. Němſke tſělne hrjebje ßo ſe ßeklatymi czarami pſches krajinu czahnychu, tak daloko hacž wóczko widźeſche. Njepſcheczeliſke hrjebje a ſtejiſchcža batterijow mózach dla jich dalokoſcże mjenje derje ſpóſnacź. Kanony na ſtajnoſczi tſělachu. Jich tſělenje kaž dudkawy hrimot klinczeſche. a do tuteho hrimota ßo ſynczenje pczolazeho roja, tyßazory wothłóß buchotanja ſalwow infanterije měſcheſche. Hdyž wocži na ſtronu k Franzowſam wobroczich, ßo moja kedźbnoſcź ſ rjadami czerwjenych dypkow putaſche, kotrež ßo wótrje wot ſeleneho dna łukow wotſběhachu. „To je franzowſka infanterija“, mje mój pſchewodnik powuczi, „kotraž ßo kažo do prětka hiba. S jich ßuknjow njeje niczo widźecź, ſa to ßo do jich czerwjenych kholowow czim lěpje měri“. A wón k telefonowenu ßłyſchakej pſchimny a pocža artilleriſtam pod namaj rucże powjeſcże dawacź. Hdyž dele pohladnych ſo bych widźał, kak jeho telefonſka roſprawa ſkutkuje, mi žiwe hibanje w hrjebjach nadpadny. Czěmne dypki běchu kaž mrowje ſ hrjebje wuléſke a ßo ſkoku k jenemu léſkej k lěwizy pod namaj hibachu. Jenoż wokomik mózach tole hibanje ſcžěhowacź; pſchetoż na dobo widźach nad kolonnu makych mrowjow małke běke mróczakki. To běchu ſchrapnelle, ſa kotrymiž tolſta czorna kula pſchilecża, kotraž ßo jako bomba ſ jeneho merſera ſpóſnacź da. Hdyž běchu běke mróczakki roſpłunyke, běchu ßo też mrowje ſhubiłe. Wobroczich ßo k ßwojemu pſchewodnikej, ſo bych jeho wo roſjaßnjenje proßył, tola na dobo telefonowy ſwón ſaklincża. S dobom pytnych, ſo bě ßo naſch powjas napinał a ſo ßo k ſemi bliżachmoj. „Niczo woßebiteho njeje“, offižer rjekny, mi je ßo woſjewiło, ſo ßu jene franzowſke lětadło na podnjebju wohladali, tola mamy doſcź khwile, ßo wukhowacź. Njedźiwajzy tychle směrowazych ßkowow, pſchejach ßebi tola, ſo by ßo ſemja czim ſkerje czim lěpje pſchibliżała. Podarmo wocži napinach, ſo bych lětadło ſpóſnał. Hakle hdyž ſaßo na ſemi ſtejach, jo wohladach. Wono jara wyßoko leczeſche a runje ſ jeneje mróczeloweje ſczěny wuſtupi. Na dobo kanonſke wutſěle wrjeſkachu. Jedyn ſchrapnell w najwjetſchej bliſkoſczi lětadła rosbuchny. Wokomik ßo wono ßylnje motaſche, bórzy pak ßo ſaßo poſtaji. Dwě kanonje njepſcheſtawajzy na dalokoſcź 2000 metrow do njeho tſěleſchtej. Lětadło ßrjedź pſches małe mróczakki leczeſche a ja hiſchcže dotal njewopſchijam, kak je wono wupjerchnyczź mohło.

* (Kſchczeniza w tſělnej hrjebi.) Hody bě ßo žona jeneho landſturmarja, wokoło kotrejež hižo baczon ſlětowaſche, na wopyt ßwojeho muża k froncże naſtajiła. Sso napraſchujo wona ſhoni, ſo je jejny muż w tſělnej hrjebi a ßo hakle ſa někotre hodźiny ſaměni. Dokelž žona nochzyſche tak dołho czakacź, wona njedźiwajzy bliſkeho njepſcheczela k ßwojemu mužej khwataſche. Tola wona njebě ßebi na bliſkoſcź baczona pomyßliła, kotryž njenadźizy ßwój wopyt pſchipowjedźi. Zyle njepſchihotowanu macź dyrbjachu rucże ſ tſělneho pſchěrowa do jeneje njedalokeje khěže donjeſcź. Mjes tym ſo bě jej tam jedyn ſtabowy lěkař pomozny, baczon czíłeho hólczka pſchinjeßy. Offižerojo a mužſtwa ſbožownymaj ſtarſchimaj k wjeßelemu podawkej ſe wſchěch ſtron ſboże pſchejachu, a bórzy bě žadanje ßłyſchecź, ſo dyrbjał ßo wónſki hólz w tſělnej hrjebi wukſchczicź. Nan drje měnjeſche, ſo by kſchczeniza narodźenju pſcheſpěſchnje ßlědowała, tola ßo to czinicź hodźeſche. Offižerojo jeneho w bliſkoſczi bydlazeho duchowneho proſchachu, ſo by dźěczo wukſchcził. Tak ßo ſta, a offižerojo a towarſchojo ßo, tak derje hacž ßo to pſched njepſcheczelom hodźeſche, pſchi ßwjatoczným ſkutku wobdźělichu. Offižerſki korps pak wojeriſkemu nanej hiſchcže woßebite pſcheßłapjenje pſchihotowa; pſchetoż wón bě ſa młodeho ſemſkeho droharja 500 hriwnow ſkładował a je pſcheſbožownemu pſchepoda, kotryž móżeſche ſ hnutoſczu pſchemóżeny lědma ßwój dźak wuprajicź.

* (Wulka woda w Rheinſkich ſtronach.) W delnim Ruhrſkim dole je po njepſcheſtawazym deſchczowazym wjedrje a ſ rostaczom ßněha, runje kaž w Sauerlandże wulka woda naſtała. Krajina pſchi brjohach je ßo daloko powodźiła. Rěka Main je w Bayerſkej wulke hromady drjewa ßobu ſtorhała.

*(Sakaſanje abſintha w Franzowſkej.) W Franzowſkej je ßo hacž dotal abſinthowy palenz wjele pił, kotryž je człowjekowej ſtrowoſczi jara ſchkódny. Dokelž ſ wužiwanjom abſinthoweho palenza też hódnoſcź franzowſkeho wójſka ſchkoduje, je franzowſki preſident wukas wudał, ſ kotrymž ßo ſintho a podobnych napojow w zyłej Franzowſkej ſakaſa, abſinth pſchedawacź. Też ßo njeßmědźa nowe palenzownje wotewricź.

* (Slawinu ßo ſaßypli.) S Davoſa w Alpach ßo piſche: 22 wuczomzow wuſtawa w Schieru ſ pſchewodom ßwojeho wuczerja na ßněhowych czrijach k Parſenſkej khěžzy wyſche Davoſa wotjědże. Prěnje wotdźělenje do jeneje lawiny ſajědże a ßo ſaßypny. Druhe wotdźělenje ſ pomozu wukhowanſkeho mužſtwa ſaßypnjenych wuryczź poczachu. Wſchitzy ſ nich ßu ßo hacž do jeneho, kotryž je najſkerje morwy, wuryli. Jedyn ſ wurytych bě morwy, jedyn druhi

na transporcze wumrje. — Pola Cortiny w Dolomitach je žo patroilla žandarmow ſ jenej žněhowej lawinu ſtorhnyła. Na pomoz ſawołanym wojakam je žo poradźiło, wſchitkich wukhowacź hacź do žandarma Hoppachera, kotrehož morweho wuhrjebachu.

* **(Semjerženje w Italſkej, 30,000 cźłowjekow žo moriło.)** Runje je žo ſchěſcź lět minyło, ſo žu žo měſta a wſy Sizilije w połodniſchej Italſkej ſe ſemjerženjom wupuſcźiłe a tyžazy cźłowjekow pod rospadankami khěžow žmjercź namakałe. Sandźenu žrjedu je ſnowa žylne ſemjerženje Italſku domapytało. Tón krócź je žo ſemjerženje też na italſke hłowne měſto Rom wupſchestrěło; tola je Rom mjenje cźerpił, dyžli jeho žužodne provinzy. Najcźežo je žo měſto Avezzano potrjechiło. **S 10,000 wobydlerjow je tam jenož 1000 žiwych woſtało.** Avezzano je wſchón wupuſcźeny. Wobkhad ſe žužodnymi měſtami, w kotrychž žu žo dwórniſchcźowe twarjenja ſažypłe, je žo pſchetorhnył. Se Sulmona žo piſche, ſo je žo wjelb zyrkwje San Dominize ſažypnył. Pjecź wojako je žo ſraniło.

Wo ſemjerženju w Romſkej provinzy žo piſche, ſo je wono w Torre Cajetano ſchkodu nacźiniło, też ludźo žu žo tam pjecźa ſaraſyli. W Marono-Agoſta žu žo dwórniſchcźo, ſwónźa a někotre khěže ſažypłe. Pod rospadankami žu žo pjecźa cźłowjekojo pohrjebali. W Filetino žu žo někotre khěže ſažypłe, zyrkej je žo wobſchkodźiła, dwě wožobje ſtej žo ſraniłej. Torricello je žo cźežko ſapuſcźił, jena wožoba je žo moriła, runje tak w Tivoli. W Montelanico je žo telegrafowańnja cźežko wobſchkodźiła. W Cineto Romano žu žo murje khěžow roſpukałe, runje tak w Zagarola, Fementino, Paleſtrina a Fiuggi. W Jene je žo ſwónźa ſažypła. W Morluppo žu žo někotre khěže ſažypłe.

W Peruggia jenož žylne ſemjerženje pytnychu, kotrež pjecź ſekundow trajeſche a ludźi žmjercź wuſtróża. W Capua tſi ſemſke ſtorki ſa žobu žlědowachu. Wobydlerſtwo je žo wſcho wobojało, runje tak w Caſtelamare di Stabia, hdźež žo dwaj žylnaj žorkaj pytnyſchtaj. W Caſſino dwě žylnej roſcźehnjenej ſatſchaženi ſ podſemſkim hrimotom ſacźuchu. W Monte Caſino je žo obſervatorium (wobkedźbowańnja ſemjerženjow) cźežko wobſchkodźił, zyrkej mjenje cźežko. W Peſcara je ſemjerženje 20 ſekundow trało. W Monte Rotondo je žo dwajpoſkhodna radna khěža ſažypła, jedyn wucźeŕ a jedyn wucźomz ſtaj žo moriłoj, někotre druhe wožoby žu žo cźežko ſraniłe. We Veroli žo někotre khěže ſažypnychu, druhe žo cźežko wobſchkodźichu. Dwě wožobje ſtej žo ſaraſyłej.

Semjerženje je wožebje w provinzy Chinti khětru ſchkodu nacźiniło. We hłownym měſcźe tuteje provinzy je žo wjele khěžow wobſchkodźiło, mjes druhim telegrafowańnja. W Serramonaceſca ſtej žo dwě wožobje moriłej, a wjele žo ſraniło. Wjele khěžow je žo ſažypło, murje druhich žu žo roſpukałe. Też w Sora běchu žo khěže ſtraſchnje roſpukałe; dźěł ſ nich je žo ſažypnył. Wjele ludźi hiſchcźe pod rospadankami leži, a boja žo, ſo je žebi ſemjerženje wjele cźłowſkich woporow žadało. We wšach provinzy Aquila žu hacź dotal 40 ſaraženych namakali, wjele ſtow wožobow je žo ſraniło.

S **Roma** wo ſemjerženju dale piźaju, ſo je wono žrjedu 7 minutow do 8 hodźin rano było; wono 15 hacź 20 ſekundow trajeſche a mějeſche žołmojty kharakter. Wono ſ ranja k wjecźorej dźěſche, a jeho žylnoſcź hacź do žrjedźiſny žwojeho tracźa pſchibywaſche. Najwjetſcha žylnoſcź ſemjerženja je po ſdacźu mjes Romom a Aquilu ležała. Semjerženje je we wſchěch dźělach Roma wulku hroſu ſbudźiło, tola žebi njeje tam cźłowſke žiwjenje ſa wopor žadało. Tu a tam žu žo twarjenja wobſchkodźiłe. Jena ſ małych wěźicźkow finanzneho miniſterſtwa je žo ſažypła. Murje zyrkwje San Carlo Catinari žu žo roſpukłe, tola njeje zyrkej w ſtraſche. W baſilizy (zyrkwi) San Giovanni Laterne je žo poſtawa japoſchtoła Pawoła ſe žwojeho podſtawka dele cźiźła. Też w zyrkwi žwjateje Agaty dei Goti, univerſitneho twarjenja a w zyrkwjomaj San Celſo a San Giuliano žu žo murje teho runja roſpukałe. We Vatikanje je žo wſchelaka ſchkoda nacźiniła. Bamž bě we wokomiku ſemjerženja w knihowni. Sſo klaknywſchi žo wón pomodli. Potom wón poruczi, ſa ſcźěhwkami ſemjerženja pohladacź a pſchepytacź, hacź žu žo zyrkwje wobſchkodźiłe. W baſilizy zyrkwje žwjateho Pětra je žo něhdźe 150 woknowych ſchkleńzow w tſěſche roſpukło, tola dalſcheje ſchkody žo njeje ſtało. Jenož někotre ſtare ſchkałoby žu žo ſažo wotewriłe.

* **30,000 cźłowjekow je žo ſe ſemjerženjom w Italſkej morilo. Tſi měſta žo wupuſcźiłe. Po nowſchich powjeſcźach žu žo pódła Avezzana też měſta Cerchio ſ 2500 wobydlerjemi, Celano ſ 9000 a Peſcina ſ 10,000 wobydlerjemi ſe ſemjerženjom wupuſcźiłe.**

S Avezzono žo dale piſche: Někotre ſta wobydlerjow, kotſiž žu žiwi woſtali, wokoło wohnja na torhoſchcźu leža. Woni žu po ſdacźu bjes wědomnja, jim njeje mózno, ani žłowcźka rjez abo ſnjeſboženym pomhacź. Tak žu nóz pſchi wulkej ſymje pſchebyli. Hacź dotal žu w Avezzono ſ rospadankow 200 morwych a 160 ſranjenych wucźahnyli. 150 ſchuleŕkow duchowneje ſchule je žo žiwych ſaſypło. Jenož jena jeniczka je žo žiwa wukhowała.

* (Semjerženje w Italſkej.) Sſrjedu rano w 8 hodźinach žo Rom ſe žylnym ſemjerženjom ſatſchaže. Wjele khěžow, wožebje w bliſkoſcźi Jendźelſkeho hroda je žo wobſchkodźiło, runje tak někotre zyrkwje. Figura jeneho japoſchtoła pſchi Lateranowej ſaždaže je žo do hłubiny cźiźła. S wěže žwjateho Handrija kruchi wotpadnychu. Pſchimjeſowaze drohi dyrbjachu žo wobkhadej ſawrjecź. Spodźiwny podawk je žo na Colonnaſkim torhoſchcźu ſtał. Tam je žo hobrſka poſtawa japoſchtowa Pětra, kotraž na Aureſkim ſtołpje ſteji, wokoło žebje wobrocźiła. Wobydlerſtwo bě žo ſe ſemjerženjom do wulkeje hroſy dało. Semjerženje je też wokolnoſcź Roma domapytało. W Monte Rotondo žo wjele twarjenjow, mjes nimi radna khěža, wobſchkodźi. Dwaj cźłowjekaj ſtaj žo pjecźa ſaraſyłoj.

W italſkej žejmowni na Monte citorio w Romje ſtej žo w poždźeźni wjerch a ſchkleńczana tſěcha ſažypłej. Miniſterſka ławka je žo roſraſyła. Wrota Porta del Popola žu žo žylnje ſtſchaže; wobkhad pod nimi je žo teho dla ſawrjeł. Tſěcha zyrkwje žwjateho Karla je žo ſažypła. Blisko ležaze wobydlenje žotrow ſemrjeteho bamža Pia X. je žo žylnje wobſchkodźiło.

* (Jedyn komorny žłužobnik jako herba milijonow.) Pſched někotrymi njedźelemi je baron Franz Revay w Budapeſtu wumrjeł, kotryž je žwoje žyłe žiwe duy dźiwnuſchki cźłowjek był. Baron Ravay je ſa herbu žwojeho 12 milijonow krónow wucźi njazeho ſamoženja, žwojich 30,000 jutrow wopſchijazych kubłow, žwojeho ſtareho hroda a žwojeho wožobneho doma w Andreſſyſkej droſy w Budapeſtu žwojeho komornika Jana Reichela poſtajił. Sswojim pſchiwuſnym njeje wón ani cźerwjeneho pjenježka wotkaſał, runje tak žo wón też w žwojim teſtamencźe na dobrocźelſke wuſtawy njeje pomyžlił. Sa pad, ſo by Jan Reichel herbſtwo wotpokaſał, je baron ſe ſjawnym wotmyžlenjom, ſo by žo jeho pſchiwuſnym wſcha nadźija wſała, Byſtriſku wožadu ſa herbowku poſtajił. Pſchiwuſni nochzedźa teſtamentej płacźicź dacź.

* (K ſpomjatkowanju pſchi žuſchenju žwinjazeho mjaža a połcźa.) Dokelž žnadź budźe žwinjaze mjažo ſa někotre měžazy žadne, žebi lětža drje někotryžkuli wjazy mjaža a połcźa wužuſchi hacź prjedawſche lěta. Pſchi tym njech žo na to kedźbuje, ſo dyrbi mjažo a połcź po wulkoſcźi kruchow 6 abo 8 njedźel w doſcź žylnym naželenju ležecź a žo ſa tón cźaž po móznoſcźi w pinzy pſchi 6 hacź 12 gradach po Celſiju khowacź. Pſchi wjetſchej cźopłocźe žo mjažo lohko ſkaſy, pſchi nižſchej temperaturje žo žel do hłubokoſcźe mjaža dobycź njemóže. Po naželenju (peklowanju) žo pleza a połcźe dla pomjeńſchenja želoweho wopſchijecźa poł dnja abo zyłe dźeń wuwodźeja a žo potom derje wumyja. Prjedy hacź žo do kura powěžnu, žo wone po móznoſcźi w cźehnjenju někotredny abo njedźele žuſcha. Kołbažy dyrbja žo hnydom, tak bórſy hacź žu nadźěłane, wužuſchicź. Pſchi žuſchenju nježmě žo mjažo mjerſnjenju, włóžnemu powětrej abo cźopłocźe pſchewoſtajicź. Mjažowe twory dyrbja žo pomaku kuricź a to ſ kurom, kotryž ſe žuchim rěſom twjerdeho drjewa naſtawa. Sa dlěſche khowanje kurjenje plezow něhdźe tſi njedźele, pola połcźa dwě njedźeli a pola kołbažy jedyn tydźen traje.

Cźeſcźeni wotebjerarjo **Serbskich Nowin,** kotſiž chzedźa ſa nje na

1. ſchtwórtlěto 1915

do prědka płacźicź, njech nětko **80 pj.** we wudawańni Serbskich Nowin wotedadźa.

Cźi, kotſiž žebi Serbske Nowiny pſches **póſt** pſchinjeſcź dadźa, njech tola njeſapomnja, žebi je tam bórſy ſkaſacź. Na ſchtwórtlěto ſapłacźi žo ſa Serbske Nowiny na ſakſkich a pruſkich póſtach, kaž też w druhich krajach němſkeho khěžorſtwa **90 pj.,** ſ pſchinježenjom do domu **1 hriwna 5 pj.**

Serbske Nowiny ſ pſchikłohu „Pomhaj Bóh“ płacźa na póſcźe **1 hr. 30 pj.,** ſ pſchinježenjom do domu **1 hriwnu 45 pj.**

Redakzija Serbskich Nowin.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smeje jutsje, 2. njedźelu po Tsjóch kralach, rano w 7 hodźinach farar Răda ßerbsku spowjednu wuczbu, dopoldnja 1/2 9 hodźin smeje duchowny Tyscher ßerbske a w 10 hodźinach němske predowanje.

Ssrjedu wjeczor w 7 hodźinach budże w Dobruschi a schtwórtk popoldnju w 5 hodźinach w Brěsowje ßerbska wójnska modlerska hodźina.

Tydźeńske sastojńske dźěła smeje farar Răda.

Křćenl:

W Michalskej zyrkwi: Marczin Gerhard, Bjedricha Wylema Hasera, dźěłaczerja w Dobruschi, ß. — Marta Selma, Handrija Ernsta Porsche, żiwnoscerja we Wulkim Wjelkowje, dź. — Hildegarda Charlota, Jana Augusta Wrobla, dźěłaczerja na żelesnizy w Scżijezach, dź. — Herta Emma, Jana Jurja Scholty, dźěłaczerja w Czichońzach, dź.

S druhich woßadow: Powol Ernst, Jana Maxa Teicha, dźěłaczerja w Zicżenju, ß. — Richard, Ernsta Mikanje, żiwnoscerja w Debrikezach, ß. — Marta Elsa, Bjedricha Eduarda Ulbricha, skalarja w Mjedźoju, dź. — Waltat Emil, Pawola Emila Kloza, knjeżeho hajńka w Jitk, ß. — Khorla Herman, Augusta Maxa, khěżerja w Stróži, ß. — Khorla Herman, Khorle Augusta Duschnarja, zimnoscerja w Komorowje p. Rakez, ß. — Khorla Herman, Pawola Gerharda Marczina, skalarja w Lutobczu, nětkole pola wojakow, ßyn. — Teodor Pawol Schewz, njemandźelki ßyn w Khróscże, Adolfskej Hěcże. — Jan Waltat, Khorle Zawnika, fahrodnikeho żiwnoscerja w Drobach, ß. — Lina Lydija, Ulyßa Amija Ginggena, hródźneho schwojzorja we Wawizach, dź. — Max Erich August, Jana Augusta Weinerta, fabrikskeho dźěłaczerja w Rachlowje, ß. — Pawol Ernst, njemandź. ß. dźěłaczekki Marje Jankez w Budyschinku. — Waltat Pawol, Marty Gustle swud. Spankoweje rodź. Linartez w Czelchowje, mandźelskeje Pawola Hermana Spanki, 27. septembra w Franzowskej semrjeteho, ßyn. — Ernst Herman, Hermana Maxa Tsihanka, pohonca w Kupoji, ß. — Pawol Muka, njemandź. ßyn w Brězynje. — Reinhilda Engeburga Gudruna, diplomskeho ingenieura Bräsela w Suborniczzy dź. — Max Pawol Käßer, njem. ßyn w Dubrawzy. — Alfred Ernst, Ernsta Wylema Bemarja, hospodarskiwoweho hejtmana no Běłej Horje, ß.

Zemrjeći:

W Michalskej woßadże: 7. januara: Hana rodź. Muzikez, njeboh Jurja Schmidta, khěżerja a wjednika khorobneje kaßy w Jenkezach, sawostajena wudowa tam, 63 l. 6 m. 7 d. — 13. januara Marja rodź. Dejkez, Jana Ernsta Kaplerja, korczmarja a cżeßle w Khelnje, mandźelska, 64 l. 2 m. 8 d. — Liddia Elfrieda, Handrija Maxa Wesarja, skalarskeho mischtra w Jenkezach, dź, 1 l. 2 m. 16 d.

W druhich woßadach: Bjedrich August Klausch, khěżer w Kocżizy 51 l 10 m. 11 d. — Marja Madlena swud. Kapzyna, rodź. Heinrichez w Huszy 79 l. 17 d. — Madlena, Jana Ryncża, kublerja w Kamjenej pola Rakez, mandźelska, 58 l. 2 m. 10 d. — Lena Resa rodź. Běrlez, Ernsta Hermana Ranicha, żiwnoscerja we Wujeżku, mandźelska, 39 l. 8 m. — Martha Marja, Hermana Wylema Hetmana w Lichanju, dź., 1 m. 11 d. — Selma Marta Nowakez we Brěsynje, 1 l. 5 m. 18 d.

Zyrkwinske powjesće ſ Hodźija.

2. njedźelu po Tsjóch kralach smeje rano 1/2 8 hodźin farar Kschižan ßerbsku spowjednu wuczbu, 1/2 9 hodźin duchowny Voigt ßerbske a w 10 hodźinach němske predowanje.

Ssrjedu popoldnju w 5 hodźinach smeje ßo ßerbska wójnska modlerska hodźina.

Zyrkwinske powjesće ſ Budestez.

2. njedźelu po Tsjóch kralach smeje farar Domaschka rano we 8 hodźinach ßerbsku spowjedź, duchowny Bójz popoldnja w 9 hodźinach ßerbske a 1/2 11 hodźin němske predowanje.

Wutoru wjeczor we 8 hodźinach shromadźisna kschescżijanskeho towarstwa żónskeje mkodosce.

Ssrjedu wjeczor 1/2 7 hodźin smeje duchowny Bójz ßerbsku a 1/2 8 hodźin němsku nutrnosc.

Schtwórtk wjeczor we 8 hodźinach smeje kschescżijanske towarstwo mużskeje mkodosce shromadźisnu.

Schkit Boži.

Wójnske modlitwy.

Sestajał **H. Imisch,** farar w Hodźiju.

Tele knižki hodźa ßo nětkole jako dar ſa naschich wojakow do hodownych poßyłkow pschidacz, dostacz we wudawarni Serbskich Nowin.

Ssmolerjez knihicżischczerńja

w Budyschinje

wschě czischczerske dźěła derje a tunjo czischczi.

Drjewowej awkziji.

Sczěhowaze palne drjewo ma ßo na **Njeßwaczidliskim** majoratnym hajniskim revěrje w lěßu ſa hotowe pjenjesy na pscheßadżowanje pschedawacz.

Póndżelu 18. januara 1915

40 rm.	liscz. a jehl. kuluchow	w drjewischczu 4,
30 „	jehl. hakosow	jenotliwje
560 „	khojn. walczziny	w wotdźěl. 4, 5, 7, 8,
21ɔ „	„ pjenkow	9, 10, 13.

Shromadźisna dopoldnja w 9 hodźinach w drjewischczu 4 sady Holeschowskeje Dubrawy.

Wutoru 19. januara 1915

1 rm.	liscz. schczěpow	
12,5 „	liscz. a jehl. kuluchow	w drjewischczu
248 „	khojn. walczziny	wotdźěl. 37
78 „	pjenkow	

Shromadźisna dopoldnja w 9 hodźiuach w drjewischczu 37 na Nižowjeßnjansko-Koßlowskim gmejnskim puczu.

Hrabinske ſ Rieschske hajniske sarjadnistwo.
A. Hantsche, revěrski sarjadnik.

Awkzija wužitkoweho a palneho drjewa.

Póndżelu 18. januara ma ßo na **Trupinjanskim** burskim revěrje

něhdże 100 loßow stejateho khójnoweho drjewa,
„ 60 kbm. kuluchow,
„ 50 hromadow hakosow,
„ 50 „ pjeńkow

ſ wumenjenjemi, prjedy wossjewjomnymi, na pscheßadżowanje pschedawacz.

Shromadźisna w Trupinjanskim hoscżenzu. Sapoczatk dopołdnja w 9 hodźinach. **Wobßedżer.**

Drjewowa awkzija.

Ssrjedu 20. januara 1915 a sczěhowaze dny maja ßo sczěhowaze twjerde a mjehke dołhe hromady

něhdże 100 loßow dubowych a brěsowych dołhich hromadow,
„ 5 „ sbytkowych hromadow

na pscheßadżomanje pschedawacz.

Sapoczatk w 9 hodźinach w **Czichońzach,** w 11 hodźinach w **Libuchowje** pschi hatach.

Shromadźisna w 9 hodźinach pschi wjeßnym hacze w **Czichońzach.**

W Czichońzach, 14. januara 1915.

Hajniske sarjadnistwo. **May.**

Sa wojakow we wójnje
ßo poruczeja:
prima ßuscheny wuhor
każ tez we malych sawalkach
rybjaze konserwy
dale
kognak, rum a arak.
Weberez rybowa pschedawarnja
w Budyschinje
na theaterskej haßy.

Wojerske pakety!!
hotowe
ſa zigary a zigarety
poruczа
Albert Lehmann
na khěżorskej drósy 11
pschi bohatych wrotach
a na **polnóznej drósy 2.**
Snate najlěpsche drużiny.

Serbski musej
wotewrjeny kóżdu 1. a. 3. njedźelu
smeßaza wot 1/2 11—12 hodźin.

Wisitne khartki
czischczi spěschnje a tunjo
Ssmolerjez knihiczischczerńja.

Wowß, pschenzu, rožku, jeczmjeń

kóždeje dźělby po sakońšzy najwyschschich płaczišnach kupuje a wo poskiczenja prošby

Pawol Scholta naßlědnik

w Budyschinje, na Hoschiz haßy.

Pschenzu a rožku

po najwyschschich płaczišnach kupujetaj

Heinke a syn

w hamorskim młynje w Budyschinje.

Zuse suby

saßadźuje, nakažene suby wuporjedźa a suby cžaha ſ pohłuschenjom

Johanna Stahlez, dentistka

w Budyschinje na ßukelnskich haßy 1ª.

Sserbske a němske

spěwarske

jednore a najwoßebniſche,

ßu po tunich płaczišnach na pschedań

we wudawarni Serbskich Nowin.

Nadźija,

serbske towarstwo

w Rakojdach,

wotměje **njedźelu 17. januara** popołdnju wot 1/2 4 hodźin sem w Zendźiz hoscencu w Rakojdach zjawnu zhromadźiznu. Knjez farař Mrózak-Budyšinkski je přednošk dobroćiwje přilubił. Wšěch, wosebje też naše žony a młode holcy, přeprošuje

předsydstwo.

Serb. tow. „Lipa“ za Rakecy a wokoln.

změje, da-li Bóh, jutře njedźelu **17. januara** pop. w 4 hodźinach w Hönčec hoscencu swoje **hłowne posedźenje.**

(Rosprawy. Wólby).

Wšě lube sobustawy a hoscí w bohatej ličbje wočakuje

předsydstwo.

Bukečanske serbske towarstwo

změje **njedźelu 24. wulkeho rožka** swoje posedźenje we Grundmanec hoscencu. Započatk wokoło 4 hodź. Přednošk ma knjez wučeŕ Łahoda z Bukec.

Hoscо su wutrobnje witani.

Předsydstwo.

Maſensa swud. **Oberowa**

džowka maſeuſy **Schützoweje** bydli na ſchuleŕſkej haßy 10 po 2 ſkhodź.

Kuchařki, ſtwinſke a ßłužobne holzy, mlokowe holzy, hródźne džowki, holzy kßwinjom, wotročkow, ßrěnkow, rólnych pohončow wolazych a dźěłačeŕſke ßwójby pyta hnydom pſchiſtajeŕka **Görlichowa** na ßukelnſkej haßy 1 na rožku khěžorſkeje dróhi w cžrijownı knjeſa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

Wutrobne zbožopřeća k nowemu lětu wupraja wšěm lubym Serbam a jich přećelam doma a we wukraju z dobom so wukupiwši z darom za naš

Serbski Dom:

3 hr. k. sekr. F. H. Kubenc w Draždźanach.
2 hr. k. kapłan Cyž w Lipsku, tu khwilu w polu.

Khwačanske serb. tow.

njemóže njedźelu **17. wulkeho rožka** swoje měsačne posedźenje wěsteje přičiny dla wodźeržeć. Wšelakich zadźěwkow dla so posedźenje hač na dalše wotstorči.

Předsydstwo.

Pjenjesyſběraŕ

(kaßěraŕ) a pſchedawaŕ ßo ſa Budyſchin a wokolnoſcź pſchi pſchedawanſkej a inkaſſo-proviſiji pyta. Mała kawzija je trěbna. Poſkiczenja pod **O. R. 600** njech ßo we wudawarni Serb. Nowin wotedadźa.

Dobru pensiju

ſchulerjo namakaju na drjewowych wikach cžißło 13[1].

Sslužobnu holzu

ſa hródź pyta kubleŕ **Hermann** w Tſělanach.

Cžiſta młódſcha

hoſpoſa

ßo na małe kubło k 15. januarej pyta. Dalſche je ſhonicź we wuawarni Serbskich Nowin.

Wuczobnika

pyta **B. Biesold** na bohatej haßy pjekarſki a konditorſki miſchtr.

Kowarſkeho wuczobnika

pyta

A. Sshmank

w Bóſchizach pola Njeßwaczidła.

Wuczobnika

k jutram ſa ßwoju pſchedawarnju kolonialnych tworow pytam.

Walter Arnold

na bohatej haßy 12.

Rěſniſkeho wuczobnika

k jutram 1915 pyta

K. Meltka

na kamjeńtnej dróſy 1.

Hólz, kotryż chce

ſchewſtwo

nawuknycź, hnydom abo k jutram dobru wuczbu namaka pola **Hermanna Zawnika,** ſchewſkeho miſchtra w Rakezach.

Schewſkeho wuczobnika

k jutram pyta

Max Liſchka

ſchewſki miſchtr na Mužakowſkej dróſy 17.

Hólz, ßyn ſprawneju ſtarſcheju, kotryż ma pokhilenje a wobdarjenoſcź ſa

pſchekupſtwo,

k jutram w mojej pſchedawarni kolonialnych tworow wuczbu namnka.

August Ritſcher,

na wulkej bratrowſkej haßy 6.

---

5. januara 1915 je naſch luby ßyn, wnuk, bratr, ßwak a wuj, **ratař**

Hermann Kſchižan

w reſerwnym pěſchim regimencze cžißło 103

ſa ßwój lubowany wótzny kraj rjekowſku ßmjercź wumrjeł.

W najhłubſchej boloſcži, tola poddacži Božej woli, to ſ tutym woſſewjeja

žarowazy ſawoſtajeni.

W Hodźiju, Kotezach, Radebeulu, Hueźinje a we wójnje.

Wotpočuj w měrje w dalokim rowje!

(K temu cžißku pſchiłoha).

Pschiloha k czišłu 3 Serbskich Nowin.

Sobotu 16. januara 1915.

Płaczišny rěsneho słotu na Draždžanskich słótnych wilach.

14. januara 1915.

Płaczišny po zentnarju a hriwnach.

Słótne bružiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha hr.	rěsna waha hr.
Woły:		
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetšeje rěsneje hódnosće hač do 6 lět	55—57	96 - 98
awstriske	—	—
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starše wukormjene	46 - 49	87—90
3. žrěnjo pizowane młode, derje pizowane starše	40—44	82—86
4. žnadnje pizowane łóžeje staroby	—	—
Jałojzy a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetšeje rěsneje hódnosće	52—54	93 - 95
2. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetšeje rěsneje hódnosće hač do 7 lět	45—47	87—89
3. starše, wukormjene kruwy a žnadnje wuwite młódše kruwy a jałojzy	40—43	82—84
4. žrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	33—36	75—78
5. žnadnje pizowane kruwy a jałojzy	24 - 27	66 - 69
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetšeje rěsneje hódnosće	52—54	95—97
2. žrěnjo pizowane, młódše a derje pizowane starše	39—45	81—86
3. žnadnje pizowane	—	—
Čelata:		
1. najlěpše s mlokom wukormjene abo najlěpše wot zyza	46—48	86—88
2. žrěnje kormjene abo hač dobre wot zyza	40—42	80—82
3. žnadnje wuwite wot zyza	33—37	73—77
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpšich raßow a jich křižiženjow w staroby hač do 1¼ léta	61—62	79—80
2. mjaßne	58—59	76—77
3. žnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	52—55	71 74

Płaczišna žitow a produktow.

Žitowy dowos w Budyšchinje:	W Budyšchinje. 9. januara 1915. wot hr.	wot pj.	hač hr.	hač pj.	W Lubiju 14. januara 1915 wot hr.	wot pj.	hač hr.	hač pj.
Pšenica . . . . běła	—	—	—	—	—	—	—	—
" . . . . žołta	—	—	—	—	—	—	—	—
" nowa	—	—	—	—	—	—	—	—
Rožka	—	—	—	—	—	—	—	—
" nowa	—	—	—	—	—	—	—	—
Jeczmjeń . . .	—	—	—	—	—	—	—	—
Wowß . . . . 50 kilogr.	—	—	10	70	10	40	10	70
" nowy	—	—	—	—	—	—	—	—
Hróch	—	—	—	—	—	—	—	—
Woka	—	—	—	—	—	—	—	—
Jahły	—	—	—	—	—	—	—	—
Hejduschka . .	—	—	—	—	—	—	—	—
Běrny	2	60	2	85	2	85	3	50
Butra . . . . 1 kilogr.	2	70	3	30	2	90	3	10
Pšeničžna muka 50 "	—	—	19	25	19	—	23	—
Rjana muka . 50 "	—	—	15	50	16	—	18	—
Syno . . . 50 "	3	50	4	50	3	50	4	—
Sklona . . 100 "	3	25	3	85	3	60	4	—
Prožata 456 schtuk, schtuka . .	8	—	18	—	—	—	—	40
Pšeničžne wotruby	—	—	6	50	6	50	7	75
Rjane wotruby 50 kilogr.	—	—	6	50	6	50	7	75
Pšeničžny gris	—	—	—	—	—	—	—	—
Rjany gris	—	—	—	—	—	—	—	—
Pšenica žołta, kórz po 170 punt.	—	—	—	—	22	10	22	61
Pšenica, běła, kórz po 170 punt.	—	—	22	65	—	—	22	10
Rožka, nowa, kórz po 160 punt. .	—	—	18	12	17	—	18	08
Jeczmjen, nowy kórz po 140 punt.	—	—	15	74	15	40	15	75

Jeja, mandl 2 hr. 10 pj., schtuka 13 pj.

Wiežne płaczišny w Kamjenzu.

januara 1915

Po 50 kilogr.: Rožka wot — hr. — pj. hač — hr. — pj., pšenica wot — r. — pj. hač — hr. — pj., jeczmjeń wot — hr. — pj. hač — hr. — pj., wowß wot — hr. — pj. hač — hr. — p., jahły wot — hr. — pj hač — hr. — pj., hroch — hr. — pj., syno (stare) — hr. — pj. (nowe) hr. 50 pj, běrne — hr. — pj. hač hr. — pj., sklona (100 kilogr.) — hr. — pj utra (1 ilogr) wot hr. pj. hač hr. pj., jeja (mandl) hr. pj.

W Kamjenzu płaćese kórz pšenizy — hač — hr, rózka — ač — hr., jeczmjeń — hač — hr.

Smolerjec knihićišćernja

w Budyschinje w serbskim domje

knihi, sliczbowanja, visitne a pscheproschenske khartki, sastojnske formulary, wustawki, blidne spěwy atd.

we wschěch rěczach derje a tunjo czischezi.

Dalokorěczak czišło 687.

Pschedźenak.

Protyka sa Serbow

na lěto

1915

je sa **25 pj.** we wudawarni „Serbskich Nowin“ dostacź.

Ad. Rämsch naßl. w Budyschinje

(mějeczel **Max Kirschner**)

pschi butrowych wilach 1 **telefon czišło 4**

porucza swoje daloko a schěroko znate

palenzy a likeury.

Rosepßlanje w czwizach a bleschach.

Proschu sebi płaczišnowy sapiß zadacź.

Franz Marschner

czaßnikat w Budyschinje

na bohatej haßy 9

swój skład **czaßnikow** a **czaßnikowych rjeczazow**

k dobroczźiwemu wobkedźbowanju porucza.

Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje płaczišny.

Pschińdźe nětkole ke mni!

Inventurske wupschedawanje

Pschińdźe nětkole ke mni!

we wschěch wotdźělenjach

po poniženych płaćišnach!

Wot schtwórtka, 14. januara.

1 dźělba **zankow** a **wobšadźenjow,** meter po **5 pj.**	1 dźělba **klobukow** wuherskeje formy hižo po **50 pj.**
1 dźělba **židźanych tkaninow,** šmuhatych, po **95 pj.**	1 dźělba **wupyschenych klobukow** hižo po **3 mk.**
1 dźělba **židźanych bantow,** něhdźe 12 cm., meter po **35 pj.**	1 dźělba **kschidłow a pjerow** hižo po **10 pj.**
1 dźělba **trikotažow** sa mužskich a žónske hižo po **1 hr. 50 pj.**	1 dźělba **blusow** s běłeho batista hižo po **95 pj.**
1 dźělba **pašow** hižo po **10 pj.**	1 dźělba **dźěćažnych kapow a mężow** hižo po **50 pj.**
1 dźělba **toschow** hižo po **25 pj.**	1 dźělba **žonjažnych schatow,** koschlow a kholowow, hižo po **95 pj.**
1 dźělba **schtaltow** hižo po **95 pj.**	1 dźělba **dźěćažnych jakow,** schtrykowanych, hižo po **95 pj.**
1 dźělba **rukajzow** hižo po **35 pj.**	1 dźělba **žonjažnych jakow,** schtrykowanych, hižo po **95 pj.**
1 dźělba **schtrympow** hižo po **25 pj.**	1 dźělba **dźěćažnych kožuchow** hižo po **95 pj.**
1 dźělba **sokow** hižo po **15 pj.**	1 dźělba **kleprowanych zankow** hižo po **95 pj.**
1 dźělba **barchentowych šuknjow,** běłych a pišanych, sa žónske hižo po **95 pj.**	1 dźělba **schwajzarskich wuschiwanjow** po **95 pj.**
1 dźělba **běłych a pišanych blidowych pschikrywow** hižo po **95 pj.**	1 dźělba **schórznuchow,** reform, satin a malkich, po **95 pj.**
1 dźělba **dźěćažnych wobleczenjow** hižo po **95 pj.**	1 dźělba **pótnikow** hižo po **50 pj.**

Žane samėnjenje! Tak daloko, hacj sklad doščáha!

Shorjelska pschedawarnja

Jan Schaaf

na bohatej haśy 20 **w Budyšinje** **na bohatej haśy 20.**

Kóždy, kotryž chce šebi **dobru a tuni cžašnik** kupicź, abo kotryž chce šebi jón **porjedźicź** dacź, njech dźe k cžašnikarjej

Kurtej Jenčej

na swonk. lawske haśy 5.

Jenčj pschedawa a porjedźuje, sa swoje dźěło sprawnje ručujo. — **Proschu, šebi moje wukładne wokno, s płaćišnami wupołożene, wobhladacź.**

Kože

kóždeje druźiny po najwyschschich płaćišnach kupuje

Heinrich Lange

pschi šerbskej katholskej zyrkwi cźišło 4

a pschi wowšnych wikach.

Kupne wucźinjenja, hypothekske liścźiny, testamenty

mudźeluje

prawny bjurow Kohana pschi žitnych wikach 4.

— Rěcźi šerbsći. —

Pakcźiki

sa pólny pósť.

Schokoladowe pópjernomjatliczkowe wobcźerstwjenki

po wschěch płaćišnach a we wulkim wubjerku:

Moritz Schmidt Kaiserstr. 8 Theatergasse 6

Pjekarskeho wucźobnika

jutry do wucźby wosmje **Alfred Lehmann,** pjekarski mischtr na žitnej haśy 3.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předplata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Na nawóstki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wjedor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 4. **Sobotu 23. januara 1915.** **Lětnik 74.**

Rosprawy němskeho wulkeho hłowneho kwartěra.

21. januara.

Na franzowsko-belgiskim wojowniscźu je žo w belgiskej Flandernskej mjes mórskim brjohom a Lysom tež wčera jenož z artilleriju wojowało.

Tšelne hrjebje pola Notre Dame de Lorette, kotruž běchmy wčera shubili, je žo dźenża w nozy sažo dobyła.

K krótkemu wječorej wot Berry-au-Lac žo Franzowsam stronow Arrasko-Lilleskeje drohi postupali, tola žu žo wróćo sbili.

K krótkemu wječorej wot Berey-au Lastej žo Franzowsam dwě tšelnej hrjebi wotdobyłej, kotrejž smy njedźiwajcy žiwych napscheczných nadběhow wobkhowali.

Franzowske nadběhi pscheczźiwo naschim stejischczam z połodnja St. Mihiela žu žo wotpokasałe.

S dołheho wječora Pont-à-Mousson je žo nam poradźiło, dźěl stejischczow, nam pšhed tšjomi dnjemi wšatych, sažo dobyć. Naschi wojazy žu pschi tym 4 kanony dobyli a někotrych muži jaseli. Wo zbytk shubjenych stejischczow žo hischcze wojuje.

We Vogesach k dołhemu wječorej wot Sennheima žo hischcze wojuje.

W rańschej Pruskej njeje žo niczo pscheměniło. Mała bitwiczka k ranju wot Lipna je žo za naš pschihódnje skónczika. Sto jatych w naschich rukach wosta. W krajinje k wječorej wot Wyžły k dołhemu ranju wot Borsymowa smy dale postupowali.

Ruski nadběh z wječora Lopuschna z krótkeho wječora Konska je žo wotrasył.

22. januara.

Pola Arrasa artillerija wjojuje. K połnozy wot Verduna žu žo franzowske nadběhi lohko wotpokasałe. K dołhemu wječorej wot Pont-à-Mousson žo hischcze wo Croix des Carmes wojuje. Ssylny franzowski nadběh pscheczźiwo sažo dobyty dźěl naschego stejischcza je žo wotrasył. W Elsažu je žo njepscheczeł z połnozy Sennheima wot Hartmannsweiler Kopf czišnył.

W ruskej Pólskej žo z połodnja pomału postupuje. Hewak njeje na rańschim wojowniscźu žaneho pscheměnjenja.

Cźežke schkodowanje indiskich wojakow pola Givenchy.

Londonske „Times" pišaju: Indiscy wojazy w Flandernskej 20. dezembra němske tšelne hrjebje w Givenchy w Flandernskej nadpadnychu a je wobžadźichu. Wone pak běchu podminirowane a žo do powětra buchnychu, pschi czimž Indiscy wjele ludźi shubichu. Němzy njembry napscheczny nadběh sczinichu. Stejischczo Indiskich njehodźesche žo dźerżeć, a jim žo pschikasa zofacź. Dwaj dnjej posdźischo jendźelsko-franzowske wotdźělenje nowy nadběh na tón samy tšelny pschěrow sczini. Na jenym městnje je jedyn pschěrow z dźěla z Franzowsami a z dźěla z Němzami wobžadźeny. Hlinjana sczěna pscheczela a njepscheczela dźěli.

Rosprawa franzowskeho generalneho štaba wot 20. januara.

W krajinje pola Nieuporta je žo khětro a žylnje z artilleriju wojowało, pschi czimž žo njepscheczeł podarmo prózowasche, nasch móst pschi Yserskim wulriwje wupuscźicź, mjes tym so žo nam poradźi, jedyn dźěl jeho nažypow pola St. Georges a pola Ferme Union wupuscźicź. Pola Yperna a Lens artillerija wojowasche. Do Blangy je žo žylnje tšelało, tola infanterija njeje žadyn nadpad sczinika. W krajinje Chalonskeho lěhwa a z połnozy Perthes a Messigeres je nascha artillerija z wuspěchom do njepscheczelskich nažypow tšelała.

W Argonnach w lěžu la Grurie je njepscheczeł jedyn z naschich tšelnych pschěrowoł žylnje nadběhował. Naschi wojazy, kotsiž najprjedy pod jeho nawalom zofachu, žu z dwěmaj rasnymaj napscheczźnymaj nadběhomaj najprjedy wjetschi dźěl a potom wschě shubjene stejischcza sažo dobyli a žo w nich sdźerżeli. W Saint Hubertu žu Němzy z minami połnózny wustork naschich tšelnych hrjebjow do powětra buchli. Tola naschi wojazy žo do pschěrowow walichu a Němzam dowobarachu, žo do nich dobycź. S dołheho wječora Pont-à-Mousson, w lěžu Le Pretre, móžachmy žo 100 metrow pšhed wčera dobytymi němskimi stejischczemi sažydlicź, hač runje njepscheczeł napscheczny nadběh sczini. W Argonnach žo njepscheczelski nadběh w La Fontaine aux Charmes po wojowanju muž pscheczźiwo mužej wotrasy.

Franzowske skasanje brónjow w Amerizy.

Franzowska je w amerikanskich dźěłarńjach wjele brónjow skasała. Měžaczne ma žo 10 milijonaw patronow, 40000 tšelbow, 100 panzerowanych automobilow a 50 lětadłow podawacź.

Paris w czémnosczi.

Hižo wot někotrych njedźel žo w Parisu sjawne wobžwětlenje samjesuje, so bychu žo nózne nadpady němskich lětadłow a powětrowych łódźow poczežałe. S tym pak je žo mało dozpiło, dokelž žo privatne domy, hosczenzy a fabriki hischcze runje tak wobžwětleja kaž prjedy. Wojerski guverněr je teho dla měschczańskej wyschnosczi naprawy namjetował, z kotrymiž ma žo Paris lěpje z czmu schkitacź. Po nich ma žo pschikasacź, so bychu žo wschě žwětka pšhed khežemi a we wukładnych woknach sakasałe. Też snutskowne wobžwětlenje ma žo se samknjenjom wokenzow a žalusijow wot wonka njewidźomne sczinicź. Težame naprawy maja žo za Parižsku wokolnosczź porucźicź, hdźež woženbje fabriki, w kotrychž žo w nozy dźěła, daloko widźomnu žwětkosczź rosschěrjeja.

Prěni nadpad němskich powětrowych łódźow pscheczźiwo Jendźelskej.

Po rosprawje němskeho generalneho štaba žu w nozy wot 19. k 20. januarej němske powětrowe łódże nadpad na někotre wobtwjerdźene města jendźelskeho rańscheho brjoha czinike. Pschi tym žu žo pschi mohkojtym wjedrje a deschczu wjazy krócź bomby z wuspěchom mjetałe. Do powětrowych łódźow je žo tšelało, tola žu žo wone njewobschkodźene wróczike.

Reuterez telegrafowarńja wo nadpadże rosprawja: Wutoru wječor ½9 hodźin jena wodźliwa powětrowa łódź pjecź bombow na Yarmouth smjeta. Wjele khežow je žo wupuscźiło, a wulka schkoda je žo naczinika. Powětrowa łódź dźeżacź minutow nad Yarmouthom wosta a potom dwě bombje na Sheringham a Cromer dele czišny, hdźež žo pjecża njeje žaneje schkody naczinika. W Yarmouthu je žo jedyn muž morik. Dwě bombje na brjóh padnyschtej, dwě na jene twarjenje. Powětrowa łódź njebě pócźmje widźecź, tola jeje scheczebotanje wokschidkow bě jaznje žłyschecź. Też žwětko je žo w powětrje widźało. Bomby žu žo za dźeżacź minutow czišle, na czož powětrowa łódź nad městom dale leczesche. Jedyn druhi Zeppelin ¼11 hodźin nad Kings Lynnom leczesche. Wón schtyri bomby dele czišny, runje tak pola Samoringham, kotryž běschtaj kral a kralowa někotre hodźiny prjedy teho wopuschczikoj a do Londona wotjěkoj. Dwě khěži stej žo wupuscźikej, jena žo jara wobschkodźika. Někotre wožoby žu žo morike a žo franike. Jenu tsecźu powětrowu łódź žu nad Themsu leczazu pola Gravesenda wokoło 10 hodźin wječor wohladali. S Ymuidena žo pische: Dźenża pschipłowaze rybowe parne łódże rosprawjeja, so žu dźenża w nozy tsi Zeppeliny widźałe.

S Rotterdama 20. januara.

W Yarmouthu ßu ßo tſjo ludźo morili; jenemu mużej bě ßo hłowa wottorhnyła. We wjele khlamach a privatnych domach ßo wſchě woknowe ſchkleńźy rospuknychu. Powětrowa łódź ßama njebě widźecź; jenoź ſabłyſknjenje ßwětła widźachmy.

London, 20. januara

S mjetanjom bombow w Yarmouthu ſ powětrowej łódźe naczinjena ſchkoda někore tyßazy puntow ſterlingow wuczinja. W domach a wukładnych woknach ßo ſchkoda, ſ powětrowymi łódźemi naſtata, na 20,000 puntow ſterlingow wobliczа. W Yarmouthu ſtej ßo dwě a w Kings Lynnu teho runja dwě woßobje morikej.

Kopenhagenſke nowiny „Berlingſke Tidende" rosprawjeja: Po powjeſćach, kotrež ßu runje doſchłe, ßu tſi Zeppeliny hromadźe pſches morjo k jendźelſkemu rańſchemu brjohej pſchileczałe. Hakle tu ßu ßo wone dźěliłe. Pódla dotal mjenowanych měſtow ßu Zeppeliny też nad Ipswichom a zyle dele hacź do Gravesenda pſchi Themſynym wuliwje wohladali. S Yarmoutha ßo telegrafuje, ſo je ßo wobydleŕſtwo do wulkeje hroſy dako, hdyž ßu ßo tam Zeppelinow dohladali. Ludźo na drohi pſchihnachu a tam a ßem běhachu. Na cźěmnym wjeczornym njebju běchu powětrowe łódźe lědma ſpóſnacź, tola bě ſchcźebotanje wokſchidkow jara jaßnje ßłyſchecź. S tym ßo wobydleŕſtwo hiſchcźe bóle traſcheſche. Bomby na wojeŕſkim ſwuczowaniſchcźu, pſchi brónjownі a mjes twarjenjemi wokoło Pětrowſkeje zyrkwje rosbuchnychu. Hdyž buchot w měſcźe ſaßłyſchachu, ludźo ſ dźiwadkow a druhich ſwjeßelenjow na drohu wuběźachu.

Strach ßo hiſchcźe ſ tym powjetſchi, ſo elektriſke ßwětło w měſcźe haßny, ſo bě zyłe měſto cźmowe. Wſcho hromadźe je ßo pjecź bombow cźißko, na cźoź ßo powětrowa łódź ſhubi.

Se Sheringhama ßo telegrafuje, ſo je jedyn Zeppelin wyßoko nad měſtom leczał. Wón je ßo wot njebja khětro jaßnje wotſběhał, a jaßnje ßo wón jako Zeppelin ſpóſna. Hnydom jón ſe ßwětkomjetakom wobßwětlichu, tola ſ dobom rosbuchaze bomby wrjeſkacź poczachu. Jena bomba na jenu khěžu padźe, kotraž ßo ſkoro wſcha pſcherasy, druha pola pſchiſtawa rosbuchny, tſecźa, kotraž njebě rosbuchła, ßu poſdźiſcho namakali. Bentinckhouſa je ßo do zyła wupuſcźił. Jedyn ßydomnacźelětny hólz je ßo we kožu morił, nan, macź a jene małe dźěcźo ßu ßo cźeźko ſranili. Druhe bomby ßu jenu khěžu w Albertſkej dróſy wupuſcźiłe a do ſemje dźěru, dwanacźe ſtopow ſchěroku a ſchtyri ſtopy hłuboku, wuraſyłe.

Reuterez telegrafowarnja je hiſchcźe něktore nadrobnoſcźe naſhoniła. Dwaj powětrowej łódźi wjecźor ½9 hodźin nad Cromerom jědźeſchtej. Wyſchnoſcź, kotraž bě wo tym powjeſcź doſtała, ſo Zeppeliny nad Yarmouthom lětaju, hnydom pſchikaſa, ſo bychu ßo wſchě ßwětła haßłe, tak ſo měſto w cźmowym leżeſche. Bomby njecźißnywſchi, powětrowa łódź wokoło měſta leczeſche. W Sheringhamje jedyn Zeppelin ¾9 hodźin nad měſtom leczeſche; wón koło wokoło měſta wopißa a bě ſe ßamymaj wocźomaj widźecź. Wón bombu cźißny, kotraž na jenu khěžu padźe a ßo pſches tſěchu do doma dobu, tola njerosbuchny. Roka, kotraž bě k bombje pſchicźinjena, ßo wottorhny. Bomba do jeneje ſtwy ſlecźa, w kotrejž jedyn muż a jena żona pſchebywaſchtaj, kotrajž kaž ſ Božim dźiwom njeſranjenaj woſtaſchtaj. W Kuntonje pola Cromera wobydleŕſtwo powětrowu łódź jaßnje widźeſche. Schcźebotanje motorow ſaßłyſchawſchi, ludźo ſ khěžow na drohu běžachu, hacź runje je wyſchnoſcź woſpjet wobydleŕſtwo napominała, ſo dyrbja ßo pſchi pſchibliżenju powětrowych łódźow po możnoſcźi w pinzach khowacź.

Jena knjeni powjedaſche: Dźěch runje po hłownej dróſy, hdyž ½9 hodźin ſnate ſchcźebotanje ſaßłyſchach. Myßlach ßebi, ſo ßu to lětadła a k njebju pohladach. Tón ßamy wokomik ßo ſatraſchnje ſawrjeßny, a na njebju ßo ſabłyſkny kaž ſe ßwětkomjetakom. Khwatach do ßwojeho wobydlenja a běch wjeßeła, hdyž tam hiſchcźe wſcho njewobſchkodźene wohladach.

Jedyn druhi rosprawnik powjedaſche, ſo je jena bomba w połodniſchim pſchiſtawje padła a jenu kamjentnu platu na dróſy rosbiła. Wón je ßebi něktore bombine kruchi, kotrež běchu hiſchcźe cźopke, ſeſběrał. Khěže ßo tam njeißu wobſchkodźiłe. W blikſoſcźi wojeŕſki ſtražnik ſtejeſche. Wojak powjedaſche, ſo je też pola njeho jena bomba dele padła, ſo pak njeje żaneje ſchkody naczinika, khiba ſo je do drohi dźěru wuraſyła. Wón je hnydom do Zeppelina tſělał. Wſchitzy ludźo, kotſiž běchu w bliſkoſcźi, wulke płomjo wuhladachu, a potom ſatraſchny wrjeſk ſaßłyſchachu. Potom woſpjet ſ njebja ßwětłe pruhi ßapnychu.

W Yarmouthu njeißu wojazy do Zeppelinow tſěleli, ale poliziji pomhachu, ſa ſranjenymi a morjenymi pytacź.

Rosprawa ruſkeho generalneho ſtaba.

W Pětrogradźe je ßo 20. januara ſcźěhowaza rosprawa ruſkeho generalneho ſtaba wudała:

17. a 18. januara je ßo na prawym Wißlinym brjoſy na froncźe, kotraž ßo wot Warſchawy k Mławje cźehnje, na něktorych měſtnach wojowało, tele bitwicźki pak njeißu wjetſchu ważnoſcź měłe. Jenoź we wßy Konopzy je ßo wótriſcho wojowało, hdźež ßo njepſcheczelſka cźeźka artillerija, kotraž do naſchich ſtejiſchcźow tſěleſche, ſ tſělenjom naſchich batterijow nuſowaſche, womjelknycź. Dale je ßo pola Radźanowa a Bjeſchuna wojowało, hdźež ßo njepſcheczel na ßwojim ſtejiſchcźu ſakitowaſche, a pola Bobſyna, hdźež ßo njepſcheczelej ſadźěwaſche, ſ nowa poſtupowacź. Njepſcheczel ſ cźuczźiwym ſchkodowanjom wrócźo cźehnieſche. 17. januara njepſcheczel ſe ßwojich ſtejiſchcźow na lěwym Wißlinym brjoſy do naſchich ſtejiſchcźow bliſko Wyſchegrada tſěleſche, tola naſcha tſělenza ſ boka, kotraž bě pſcherźiwo jeho froncźe ſamerjena, jeho artilleriju nuſowaſche, wotmjelknycź. 18. januara Němzy ſ wuſpěchom do wßy Witkowiz a do naßypow tſělachu, kotrež ßmy na lěwym Bſurinym brjoſy wobßadźili. S druheje fronty njeje ßo żaneho pſcheměnjenja woſjewiło

---

Wojowanje w Mławje.

Dopißowaŕ danſkich nowin „National Titende" ſ Peterburga piſche: „Mława (ruſko-pólſke měſto bliſko rańſcho-pruſkeje mjeſy) je ras w ruſkim, ras ſaßo w němſkim wobßedźenſtwje. Druhdy je měſto wob dźeń wjazy krócź němſke a wjazy krócź ruſke. S njepſchestawazym wojowanjom je ßo měſto ſkoro do zyła wupuſcźiło. Jenoź tſecźina wobydleŕſtwa je woſtała, druſy ßu cźekli. W měſcźe je hiſchcźe jeniczka pjekaŕnja. Wojowanja dla ßo druhdy ſa zyły tydźeń njepjecźe.

Rußojo w Karpatach.

Wulkeje ſymy dla chzedźa ßo Rußojo pjecźa ſ Ungſkeho komitata (w połnóznej Wuheŕſkej) pſches Duklaſki pſchekhod do Galiziſkeje wrócźicź a tam w dobrych ſkhowach ſymu pſchebycź, hdźež móża ßo derje ſ zyrobu ſaſtaracź.

Jedyn ruſki offizěr, kotryž je ßo ſ Karpatow do Peterburga wrócźił, je dopißowarjej Londonſkich „Times" powjedał, ſo ßo ſymy a ßněha dla nětkole w Karpatach njehodźi wojowacź. Wulkowjerch Michał pak ſe ßwojej kawkaſkej diviſiju w froncźe woſtanje. Jeho ludźo ßu ßo w jenej nozy ßwojim hórſkim ponyam, ſa kotrychž wopuſch ßu ßo dźerżeli, pſches njewobkhodźene hórki cźahnycź dali. Na tajke waſchnje ßu ſady wuheŕſkeho bataillona pſchiſchli, kotryž pſchekhód ſtražowaſche.

Saſtajenje ruſkeho poſtupjenja w Kawkaſu.

W Kawkaſu je ßo poßlednje tydźenje pſchi ruſko-turkowſkej ſmjeſy ſ njemdroſcźu wojowało. Turkowſki hłowny kwartěr woſjewja o je ßo poſtupanje ruſkeho wójſka nětko na zyłej froncźe ſaſtajiło.

Jedyn franzowſki podmórſki cźołm ßo potepił.

Franzowſki podmórſki cźołm „Saphir" je ſpytał, do ſajěſda Dardanellow ſajěcź. Pſchi tym je do jeneje miny ſawadźił a ßo potepił. Turkojo ßu dźěl wobßadki wukhowali.

Rumunſka petrolej do Awſtriſkeje njepuſchcźa.

Rumunſka ma ßylne petrolejowe żórka. Petrolejoweje nuſy by w Awſtriſkeje a Němſkeje hnydom kónz było, hdy by Rumunſka ßwój petrolej do Awſtriſkeje puſchcźiła. Měſto teho wona ßwoje mjeſy ſa pſchewożenje petroleja do Awſtriſkeje ſawjera. To wěſo ßo njemóże jako ſnamjo pſchecźelſtwa k Awſtriſkej wobhladowacź. S wulkimi hromadami petroleja, kotryž je ßo ſa cźaß wójny w Rumunſkej nahromadźił, je tutón kraj do cźěßna pſchiſchoł. Měßacźnje tam ſkład petroleja wo něhdźe 60,000 tunow, to je 1,200,000 zentnarjow, pſchibywa. Pódla hromadow, w Konſtanzy nakopjenych, ßo wulke hromady w petrolejowych cźiſcźeŕnjach nahromadźeja. Cźeho dla Rumunſka tele hromady petroleja do Awſtriſkeje a Němſkeje njepſcheda? Italſke nowiny chzedźa wjedźecź, ſo ma Rumunſka myßle, w februarje abo w měrzu Awſtriſkej wójnu pſchipowjedźicź, ſo by Sſedmohórſku a zyły wokolny kraj, ſ Rumunami wobydleny, wobßadźiła. Hacź dotal pak je ßo rumunſke knjeżeŕſtwo pſchezo ſalubjało, ſo Rumunſka w nětcźiſchej wójnje neutralna woſtanje. Duź ßo ſda, ſo ßebi wotmyßlenu wójnu Ru-

munſkeje pſchecźiwo Awſtriſkej jenoż ta ſtrona w Italſkej pſcheje, kotraż italſke knježerſtwo njepſcheſtawajzy napomina, ſo by nětkole mjecź pſchecźiwo Awſtriſkej wucźahnyła. Nětko je pjecźa ženje ſo wróćźaza ſkładnoſcź, Awſtriſkej te kraje wutorhnycź, w kotrychž Italſzy bydla.

Jedyn wobdźělnik rumunſkeje lěkarſkeje komiſije, kotraż w tu khwilu franzowſke lazarety wopytuje, je nowinam „Petit Pariſien" ſdźělił, ſo Rumunſka ſkoro wěſcźe do wójny ſapſchimnje. Pſchihoty ſu hižo jara daloko doſchle, a wójſko je k wójnje hotowe. W bliſchim cźaſu ſo też reſerviſtojo ſwołaju. To je hižo wopraw-dźita mobiliſazija, hacź runje ſo tole ſłowo njenałožuje.

Nowe awſtriſke wójſko pſchecźiwo Sſerbiji.

Jendźelſkim nowinam „Daily Telegraph" je ſo ſ Bukareſta ſcźěhowaza powjeſcź pózłała:

Wobſtejnoſcźe njejſu ſo pſcheměnike. Do wjetſcheho njeměra ſu ſo dla ſhromadźenja noweho awſtriſkeho wójſka pſchecźiwo Sſerbiji dali. Poměry mjes Rumunſkej a Bołharſkej ſu normalne.

W Bołharſkej měnja, ſo nětcźiſche bołharſke miniſterſtwo njeje ſwólniwe, ſ trojopſchesjenoſcźu (ruſko-franzowſko-jendźelſkim ſwjaſkom) něſajke wucźinjenje wotſamknycź. (Awſtriſke wójſko, wo kotrymž ſo tu rěcźi, ſo najſkerje mjenje pſchecźiwo Sſerbiji hacź pſchecźiwo móznemu nawalej Rumunſkeje a Italſkeje měri. Teho dla tole nowe wójſko Rumunſkej ſtaroſcźe cźini.)

Drohota ſwonka Němſkeje.

W Jendźelſkej, Franzowſkej, Schwajzarſkej, Italſkej, haj ſamo w połnóznej Amerizy ſu nětkole žitne płacźiſny nimale runje tak wyſoke kaž w Němſkej. Jenoż w Ruſkej, kotraż njemóže w tu khwilu nimale žane žito do wukraja wotbycź, ſu powſchitkownje tunje žitowe a mjaſowe płacźiſny. S pſchicźinu wyſokich žitnych płacźiſnow w Jendźelſkej a druhich krajach je ſawrjecźe žitoweho wuwoſa ſ Ruſkeje, a hubjene žně w Indiſkej, Awſtralſkej a Kanadźe. Woſebje nadpadnje ſu ſo płacźiſny ſa pſcheńcu w Londonje powyſchiłe. Pódla teho ſu ſo žitne płacźiſny ſ tym powyſchiłe, ſo ſebi nětkole wobſedźerjo łódźow ſchtyri krócź wjetſchu płacźiſnu ſa pſchiwjeſenje žita dyžli prjedy žadaju. Ludowy komitej je teho dla knježerſtwo napominał, ſo by wſchě ſkłady pſcheńcy w kraju pſchewſało a płacźiſny ſa pſchiwjeſenje žita ſakońcźy poſtajiło.

Hacź by ſo ſ tutym ſrědkom dalſchemu powyſchenju žita wobarało, ſda ſo jara dwělne bycź. S hłowneho dźěła do Jendźelſkeje ſjednocźene ſtaty połnózneje Ameriki podawaju, kotreź ſebi najwyſchſche płacźiſny ſa žito žadaju, dokelž jim Ruſka nětkole žaneje konkurenzy cźinicź njemóže, a Argentinſka ſwoje žně hiſchcźe we wjetſchim wobſahu njemóže na ſwětowe wiki pſchinjeſcź. W kajkej měrje ſu ſo w New-Yorku pſcheńcźne płacźiſny powyſchiłe, je ſe ſcźěhowazeho pſchirunanja ſpóſnacź:

kórz pſcheńcy płacźeſche	25. julija 1914	16. januara 1915
w New-Yorku	13 hriwnow 16 pj.	21 hriwnow 93 pj.
w Chicago	10 hriwnow 71 pj.	20 hriwnow 23 pj.

W New-Yorku ſu po tajkim wot ſapocźatka wójny płacźiſny wo 83 prozentow do wyſoka ſtupiłe. Tole powyſchenje je w ſjednocźenych ſtatach hižo powſchitkownje njeſpokojnoſcź ſbudźiło. Präſident Wilſon je teho dla porucził, ſo by ſo ſa pſchicźinami ſnjemérnjenja na pſcheńcźnych wikach pytało. Pſchipowjedźenje tuteho pſchepytanja je hižo wuſkutkowało, ſo ſu ſo płacźiſny khětro poniżiłe.

Pódla žita ſu ſo też mukowe płacźiſny w Jendźelſkej nimo měry powyſchiłe. Po powjeſcźach hollandſkich nowin ſ Londona chze jendźelſke knježerſtwo teho dla 4 milijony zentnarjow pſcheńcy w Kanadźe kupicź. Wikowarjo pak njejſu ſ tutym wotmyſlenjom ſpokojom, dokelž ſo boja, ſo bychu ſo ſ tym płacźiſny hiſchcźe dale powyſchiłe.

Pſchemėnjenje w pruſkim wójnſkim miniſterſtwje.

Pruſki wójnſki miniſter a ſchef generalneho ſtaba, generalny leutnant ſ Falkenhayn, je ſo po ſwojej próſtwje ſ tuteho ſaſtojnſtwa ſpuſchcźił u ſo ſ dobom na generala infanterije powyſchił. Na wuprózdnjene městno wójnſkeho miniſtra je khěžor generalneho majora Wilda ſ Hohenborna pomjenował.

Němſzy jecźi w Ssibirſkej wupjerchli.

Po nowinſkich powjeſcźach ſ Kraſnojarſka w Ssibirſkej je pjecźa ſ tamniſcheho lěhwa jatych 140 němſkich, awſtriſkich a wuherſkich jatych cźekło. Woni ſu pjecźa ſtražnikow morili a ſo ſ brónjemi ſaſtarali.

Neutralnoſcź Italſkeje.

Sozialdemokratojo w Italſkej ſu pſchecźiwo wójnje ſ Awſtriſkej. Sozialiſtiſki kongreſ, kotryž je tele dny w Florenzu byl, je dnjowy porjad pſchijał, w kotrymž ſo praji, ſo dyrbja ſozialdemokratiſzy ſapóſkanzy w ſejmje ſe ſwojim politiſkim wliwom na to dźěłacź, ſo by ſo měr ſakhował.

Puczowanje awſtriſkeho trónſkeho naſlědnika do němſkeho hłowneho kwartěra.

Arzywójwoda Khorla Franz Joſef je ſo ſrjedu wjecźor do Barlina podał, ſ wotkal je do němſkeho hłowneho kwartěra wotjěł, ſo by němſkeho khěžora wopytał.

Nowy awſtriſki miniſter ſwonkownych naležnoſcźow, baron Burian, je pjatk w Barlinje ſ khěžorſtwowym kanzlerom ſ Bethmannom-Hollwegom a ſe ſtatnym ſekretarom ſwonkownych naležnoſcźow Jagowom roſrěcźenje měł.

Naprawy pſchecźiwo njedoſahanju rožki w Hollandſkej.

W Hollandſkej ſu rožka poczina pſchetrjebacź a ſ wukraja ſu njeje jenoż mało hodźi pſchiwoſycź. Ratarſki miniſter je teho dla wſchěm gmejnſkim wyſchnoſcźam wokolnik pózłał, ſ kotrymž na to kedźbliwe cźini, ſo je w kraju jenoż hiſchcźe mało rožki k pjecźenju khlěba. Miniſter teho dla gmejny napomina, ſo bychu ſo ſa to poſtarale, ſo by ſo khlěb pſchichodnje ſ pokojzy rožki a ſ pokojzy pſcheńzy pjekł. Na tajke waſchnje budźe rožka hacź k pſchichodnym žnjam doſahacź. Statne wyſchnoſcźe budźa pſcheńcu, kotraż ſo k měſchenju rožki trjeba, gmejnam podawacź. Miniſter hroſy, wſchu rožku w tych gmejnach ſebracź, hdźež ſo po jeho wukaſu njeby cźiniło.

So bychu hollandſkemu ratarſtwu pſchikupne hnoje njepobrachowałe, je hollandſke knježerſtwo ſakaſało, chiliſki ſalpeter, kaliſalpeter, kaliduſyk, ſchwablokiſały amoniak, amoniakſuperfoſfat, guano a druhe duſyk wopſchijaze hnojidła a ſuperfoſfaty ſ Hollandſkeje do wukraja wuwoſycź.

Gmejny a ſaſtaranje ſ mjaſom.

Po naſtorku ſakſkeho knježerſtwa ſu w bliſchim cźaſu ſaſtupjerjo wjetſchich ſakſkich městow ſeńdu, ſo bychu wuradźili, na kajke waſchnje měko ſo wobydleŕſtwo ſa cźaſ wójny ſ mjaſom ſaſtaracź. Mjes druhim je ſo namjetowało, mjaſo ſuſchicź, kotreż by ſo dleſchi cźaſ dźerżało.

Dar khěžora Wylema ſa Cźerwjeny połmėſaz.

Zentralna rada Cźerwjeneho połmėſaza je wobſamkła, němſkemu khěžorej jako ſnamjo ſwojeje dźakownoſcźe ſa darjene 40000 hriwnow ſkotu medaillu ſpožcźicź.

Hłoſowanſke prawo žonow w ſjednocźenych ſtatach połnózneje Ameriki.

Dom ludowych ſaſtupjerjow je ſ 204 pſchecźiwo 174 hłoſam pſchedłohu ſacźiſnył, po kotrejž dyrbjachu žónſke w ſjednocźenych ſtatach hłoſowanſke prawo pſchi politiſkich wólbach doſtacź.

Sdacźe jeba.

(Skónczenje.)

Jara ſka khoroſcź, tyfus, do krajiny pſchińdźe. Krawſki miſchtr we wſy bě jeneho krawſkeho pomoznika do dźěła pſchiwſał, kiž bě ſ města pſchiſchoł, hdźež tuta khoroſcź runje ſakhadźeſche. Zyle wěſcźe bě wbohi cźłowjek natyknjenje ſobu pſchinjeſł. Lěkarſa běchu jemu hižo pſchepoſdźe wobſtarali. Wobžarujomneho do khorownje dowjeſechu a tam bórſy wumrje.

Sa krótki cźaſ we wſy też hiſchcźe wjazori ſkhorjechu a mjes nimi bě też ſtara Mjelina.

Stary Mjela hnydom po lěkarja pózła. Tón, khoroſcź ſpóſnawſchi, radźeſche, ſo by ſo Mjelina hnydom do khorownje dawa dowjeſcź.

Wſchitzy ſo ſtróżichu, a ſtrachocźiwje hladaſche Mjela pak na ſwojeho ſyna, Jana, pak na pſchichodnu dźowku, Hanu. Jan bě poražený, ſnadź ani na nana kedźbował njebě, ale Hana jenoż ſ hłowu ſawjertny a rjekny:

„To ſnadź tola niz, macźeri by ſo mjes zuſymi ludźimi ſtyſkało a my jej rady poſłużimy."

„Dyrbi to bycź, knjes doktoro?“ wopraſcha ßo Mjela.

„Roskaſowacź wam nichtó njemóże“, lěkaŕ wotmolwi, „ale radźu wam to. Tak derje ju wothladacź njemóżecże, kaž to w khorowni cźinja — a potom je to natykowaza khoroſcź. Teź wy móhli ſkhorjecź.“

„A ſchto dha wy, knjes lěkarjo — wy ßo natyknjenja njebojicże?“ Mjela rjekny. „A wothladaŕki w khorowni, kiž ßu pſchi tejkole khorych, te teź niz?“

„Schto dha to, wothladowacź khorych, hojicź khorych, to je naſcha winowatoſcź“, lěkaŕ ſnapſchecźiwi, „ale wy ßo do ſtracha podawacź njeßměcże.“

„Ale ſchtoż ja wěm, je to ſ rědka, ſo ßo lěkarjo abo wothladaŕki w khorownjach natyknu“, Mjela wotmolwi, „a duż tola teź nuſne njeje, ſo dyrbi khoroſcź naß natyknycź. Hdyż wam to waſcha winowatoſcź kaſa, khorych wothladowacź, dha kaſa nam to ßwjata winowatoſcź luboſcże k pſchiwuſnym, a my to njemóżemy bracź na ßwědomje, nochzemy-li to cźinicź. Jenoż chzyli wy khoru huſto wopytacź, ßnadź wſchědnje, je-li to trjeba, a wona ßnadź ſ Bożej pomozu ſaßo wotkhorje. Bjes Bożeje pomozy, myßlu ßebi, ßo wona ani w khorowni njeby wuſtrowiła.“

Lěkaŕ pſchesta jim doręcźowacź, a ſtara macź woſta doma.

Pola Mjelez naſta cźaß połny ſtaroſcźow a bojoſcże. Stara macź bě w ſahorjenju mylata a njemóżeſche ßo ani na khwilu ßama woſtajicź, ſo ßnadź njeby ſ woża wuſkocźika. To bywachu dołhe nozy, kotrež Hana pſchi njej wotucźena woſtawaſche, ale ta ßo ani ſ jenym ßłowom na to njewobcźežowaſche, niczo jej wobcźežne njebě, a ßnadź ani ßamßna dźowka njebudźeſche mohła ju lěpje wothladacź ſ wjetſchej luboſcźu a wulkej ſcźerpnoſcźu, hacź zuſa pſchichodna dźowka.

S wjetſcha jenoż po wieczeri by Hana na khwilku ſdrěmnyła, ale w dźeßatej hodźinje cźujeſche ßo doſcź poßylnjena a nuſowaſche Jana a pſchichodneho nana, ſo byſchtaj ßo lehnyłoj. Bojeſchtaj ßo wo nju, ſdaſche ßo jimaj, ſo bě hižo ßama na ſcźin ſapodobna, ale Hana by ſtajnje wobkrucźała, ſo ßo mucźna njecźuje.

Lěkaŕ ſ wopręda wſchědnje pſchijeźdżowaſche a hdyż bě khoroſcź trochu popuſchcźiła, ſ najmjeńſcha kóżdy druhi dźeń. Hižo domjazych troſchtowaſche, wobkrucźejo, ſo je najhórſchi cźaß pſchětraty, a ſo móże ßo macź ſaßo wuſtrowicź.

Napoßledku naby khora ſaßo doſpołnje jaßneho wědomja, tola bě hiſchcże jara ßłaba. Samyßlena hladaſche wokoło ßebje a ani ßebi to wědomna njebě, ſo bě ßurowu natykowazu khoroſcź nimale pſchětrała.

„Schto tola to je, ßym dha ja takle dołho ſpała?“ wopraſcha ßo wona Hanu. „Na ſegerju drje je hižo khětro poſdźe.“

Hana ßo poßměwkny. „Spała wy njejſcże, macźi, ale wy njejſcże niczo wo ßebi wjedźała, Bohu dźak, ſo ſcże ſtrach pſchětrała, lěkaŕ je to prajił.“

„Lěkaŕ? Ssym dha ja khora była? A kak dołho to, proſchu cźe, Hana?“

„To je hižo ſchtwórty tydźeń, macźi. Ale wy njeßměcże wjele rěcźecź, dyrbicże ßo na kedźbu bracź.“

„Schtwórty tydźeń!“ khora woſpjetowaſche. „A hdźe dha je Jan a nan?“

„Taj ſtaj na polu, runje je jara wjele dźěłacź“, Hana wotmolwi. „Bórſy wſchak pſchińdźetaj, pſchipołdnjo ßo bliźi. Taj budźetaj ßo wjeßelicź. — Ale nětkole dowolcże, macźi, ſo na khwilu woteńdu na warjenje. To budże lěpje“, Hana poßměwajo rjekny, „wy byſchcże rěcźała a ßebi tak na ſtrowocże ſchkodźiła.“

„Wocźakń jenoż“, wotdźerżowaſche ju khora. „Ty dźě ßy ßama tak błěda, jako by khora była. Sawěſcże ßy pſchi mni po zylych nozach ſtražowała.“

„Wy mi njewěricże, kak rad ßym wam ßłużiła, macźi“, Hana wotmolwi, „ale nětkole dyrbju tola na khwilu woteńcź, pſchińdu bórſy ſaßo.“

Ale ſtara macź dźerżeſche jejnu ruku w ßwojimaj wuſkhnjenymaj rukomaj a ſtłóczi ju krucże.

„Sapłacź tebi to Bóh tón Knjes!“ ſcheptaſche wona, a ßylſy jej do mutneju woczow ſtupichu.

Hana bě hnuta, wokoſchi ju a wotběża.

W tym wokomiku Jan ſ nanom do dwora ſtupi. Mjes tym ſo Jan konjej wupſchahowaſche, khwataſche nan ke khorej dó jſtwy.

Hana jemu hnydom wjeßeła praji, ſo je ßo ſ khorej k dobremu wobrocziło.

„Nó, Bohu budź dźak!“ Mjela ſawoła, do jſtwy ſaſtupiwſchi „Wo tebje ßmy doſcź ſtracha wuſtali“, khorej powjedaſche. S radoſczu ßo ſtarz poßměwaſche, ale ßylſy jemu we woczomaj ſtejachu. „Lěkaŕ je nam radźił, ſo bychmy tebje do khorownje dali — ale cźehodla! Naſcha Hana, żona, to je woprawdźe jandźel. Hdy by ty wſchitko wjedźała — hdyż dowotkhorjeſch, potom cźi wſchitko ſwupowjedam.“

Teź ſtara Bohacźkowa njebě ßo ſ natykowazej khoroſczu pſchelutowała, ale tón dźeń rano, hdyż ßo ſ Mjelinowej polěpſchowaſche, bě wona ſemrjeła.

Stara Mjelina bórſy cźujeſche, ſo ßaßo mozow nabywaſche. Młoda hoſpoſa hiſchcże hacź do nozy pſchi njej pſchebywaſche, tola móżeſche w měrje ſpacź.

Hdyż po tſjóch dnjach ſtarej Bohacźowej ke khowanju ſwonjachu, wopraſcha ßo ſtara Mjelina, komu to k rowej ſwonja.

Hana jej to rjekny.

„Ach Bożo, Bohacźowej!“ ſtara macź ßo ſtróżi, „ta bě tola młódſcha hacź ja a pokna żiwjenja.“

Runje bě njedźela, mużej běſchtaj doma.

„Luba macźi“, Jan rjekny, Hańża je ßo ſchwarnje pſchecźiwo ßwojej macźeri ſadźerżała! Wſchitzy na nju ßwarja! Jenoż ßebi pomyßl, bojeſche ßo natyknjenja a k macźeri ani pohladała njeje. Do hojeńnje ju dacź nochzychu, to bě jich tola hańba, a duż k njej jenu żonu wſachu, ſtaru Rubakowu, ſo by jej poßłużiła. A to móżeſch ſhódacź, kajke je to było, ſtara żona a nimo teho zuſa. Nóżneho ſtražowanja ßo bórſy naby. W nozy k pjatkej bě pſchi khorej ßedźo wußnyła, a hdyż ſkóncźnje wotucźi, bě ſtara Bohacźowa ſemrjeła.“

„Duż pſchi njej ſ Bohacźez ßwójby nichtó był njeje?“ Mjelina ßo ſtróżiwſchi rjekny.

„Ně, nichtó. Bohacź bě wieczor khwilu pſchi njej poßedźał a njenadźijeſche ßo, ſo mohło ſ njej bycź tak ſlě. A Bohacźez Hańża pak bjes ſtaroſcże ſpaſche.“

Staru Mjelinu hróſba pſchewja.

„Stara Bohacźowa ßo trochu polěpſchi“, rjekny Jan, „duż ßo tajkeho kónza njenadźachu. Tole budże Hańżu drje hacź do ßmjercże pſchimacź.“

„Sapleńcźene jeniczke dźěcźo“. ſtary Mjela rjekny. „Na ſchtwórtu Bożu kaſnju je ſabyła, ale Bóh pak njeſabywa na tych, kiž ju wobkedźbuja, ani na tych, kiž ju pſcheſtupuja!“

„Moja ſkota Hanka“, ſtara Mjelina rjekny, wobjimajo dobru pſchichodnu dźowku, „na tebje Bóh ſawěſcże njeſabudże a wotruna cźi wſchitko, ſchtoż ßy mi dobreho cźinika.“

Woprawdźe wſcha poraźena bu ſtara Mjelina, hdyż ßebi powßli, kak budźeſche ßo jej wjedko w khoroſczi, hdy budźeſche ßebi Jan Hańżu wſak, kaž ßebi to wona ßama pſchejeſche. Haj, żeńtwu ſ Hańżu mějeſche ſa jeho ſboże. Ale kak bě ßo ſjebała!

S teho cźaßa bě pola Mjelez mjes pſchichodnej macźerju a pſchichodnej dźowku tajki měr a pokoj, ſo by ßebi cźłowjek lědma mohł myßlicź. A młoda żona, Pružakez Hana, ßo ſe ſbożom wſcha błyſchcźeſche, niczo druhe a nikoho druheho ßebi njebě pſchała, hacź Jana, ßwojeho mandźelſkeho.

A ſta ßo, kaž bě Mjela do prědka widźał. Hańża ßo napoßledku teź wuda. Wona ßebi cźłowjeka wſa, kiž bě ßo wo nju ſamolwił, tola niz ſ luboſcże, ale jenoż pjenjes dla. Teho dla bě jeju mandźelſtwo njeſbożowne.

Běda dźěcźom, kiž ßwojeju ſtarſcheju njecźeſcźa a je w hubjeńſtwje wopuſchcźa! To je cźeżki hrěch, kotryż Bóh krucże khoſta.

(— Kónz. —)

Ze Serbow.

Płahowanje ßwini w Budyſchinje. W poßlednim poßedźenju měſchcźanſkich ſaſtupjerjow je pſchedſtejicźeŕ k. dr. Herrmann praſchenje roſpominał, hacź njemohłe holzy jeneje měſchcźanſkeje ſchule ßwinje kormicź. S tym bychu ßo pomyje a wotpadanki ſ kuchinje a ſ doma wuwużiłe, a dźěcźom by pódła teho wothladanje ſkocźatow wjeßele cźiniło, Wyſchſchi měſchcźanoſta dr. Käubler praji, ſo je ßo rada teź hižo ſ tymle praſchenjom ſaběrała a najprjódzy wobſamkła, w radźinym hoſpodaŕſkim dworje někotre ßwinje kormicź.

— **Nowowólby wotpóßłanzow wjeßnych gmejnow do wokrjeßneje ſchromadźiſny Budyſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa** ßu nuſne, dokelż je 1. januara Budyſchin ſ wokrjeßneho ſwjaſka Budyſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa ſtupił. Jako wólbny dźeń je ßo ſchtwórtk 4. februara 1915, dopołdnja wot 10 hacź 12 hodźin, poſtajił.

— **Żito a pizowadła ßu nětkole na němſkich wikach żadne.** Nadźijeja pak ßo na burſach, ſo budże ßo wumkocźenje żita ſpěcho-

wacź, jeli so nětczišche symne wjedro wutraje, a so potom wjazy žita na wiki nawoža. Na Barlinskej bursy bě wutoru wošebje wulke požadanje sa rženej muku.

— **Móže němske ratarstwo tež bjes pschiwosa s wukraja wobydlerstwo Němskeje sežiwicź?** Tole praschenje knjes profesor dr. Gräfa sańdženu póndželu w jenym pschednoschku w poštedženju Budyskeho ratarskeho towarstwa rospominasche. Po sakožku statistiki wón dopokasa, so žo njetrjebamy hkoda bojecź. Němska, kotrejež wobydlerstwo nětkole 66 milijonow duschow wucžinja, telko rožki naplahuje, so njeje trjeba, ju s wukraja kupowacź. Sa to pak je Němska na pschiwos wukrajneje pschenzy a jecźmjenja pokasana. So by pschenża hacź k nowym žnjam doštahaka, dyrbi žo wona se rženej a běrnazej muku měschecź. Rožka, kotraž žo pschi tym pschetrjeba, ma žo sašo pschi pjecženju khlěba s běrnazej muku narunacź. So bychu pschichodnje pola a kuki doštahaze žně wunješke, je nusne, je s nowa hnojicź. Tu budže nětkole s dźěla poczežene, dokelž s wukraja žaneho chiliskeho salpetra a koscźinu wjazy njedostawamy. Knjes rěcźnik radżesche, sa to schwablokišaty ammonium nakožicź, tola dyrbi žo wón hnydom pschi trajazym wlóžnym wjedrje na polo žypacź, so by s deschcźom do semje saczahnył a žo tam do salpetrokišakeho ammonia pschetworił. Dale žo chiliski salpeter tež s kalkowym dušykom naruna, kotryž dyrbi žo teho runja po móžnosći sahe, hdyž žo deschcź wocźakuje, wušypacź. Pódla chiliskeho salpetra a koscźiny budże nasymu tež superfosfat pobrachowacź, dokelž trěbny material, s kotrehož žo wón dźěła, s wukraja wjazy njedostanjemy. Město njeho mělo žo rybjazy guano trjebacź, a dokelž žu nasche pola wot prjedawscheho hnojenja s fosforowej kišalinu wobohacźene, je trjeba, tutón hischcże njerospuschcźeny fosfat s kalijom rospuschcźicź. Tola dyrbi žo psched tym warnowacź, dwójzy telko kalija kaž hacź dotal nakožicź, dokelž bychu rostliny, kotrež jón njemóža pschetrjebacź, wokhudke. Dale knjes rěcźnik radżesche, w hródźach do hrjebicźkow torf a lěžne žlanje žypacź. Wošebje torf žo s dušykom, kotryž hewak lohko do powětra rospłuwa, twjerdże swjasa.

Schtož sastaranje wobydlerstwa s mjažom nastupa, budże drje žo pschetrjebanje mjaža troschku samjesowacź dyrbjecź. Nětkole žo w Němskej na hkowu 61,12 kilogr. mjaža wob lěto pschetrjebuje. Psched 35 létami je žo na hkowu jenož 34 kilogr. pschetrjebało. Hacź dotal je žo wob lěto 112 000 kruwow, 12 000 bykow, 38 000 wołow, 146 000 žwini, 7 milijonow huš, 20 milijardow jejow do Němskeje wob lěto s wukraja nawoskło. Te we wójnskim cžažu wuwostanu. Tež pschiwos 18 000 tunow majža, 1390 000 wotrubow, kotrež hacź dotal s wukraja dostawachmy, pschestanje. Njech žo město teho skót se žynom, žlomu, rěpu a naparjenymi běrnami a melažu pizuje. Pschi scźěhowazej debacze knjes ratarski radźicźel Böhme na wulke wobcźežnosće pokasowasche, s kotrymiž ma žo ratař nětkole pschi pizowanju skota bědźicź.

— **Wolmjane, polwolmjane a bawlmjane pschikrywy pschedawacź je sakasane.** Fabrikantam a pschedawarjam wolmjanych, polwolmjanych, bawlmjanych a filzowych pschikrywow je generalny komando sakasał, je pschedawacź. Sapiš wobstatka pschikrywow ma žo hnydom kral. naměstnemu generalnemu komandej 12 armeekorpsa w Draždźanach, N. 6 na wulkej klóschtrskej drósy sapodacź, tak daloko hacź žo s najmjenscha wo 50 schtuk jedna.

— **Pólne pakety** žo w januarje njepschijimaju.

— Poknóznorańscha želesniza. Tele dny je žo w kupjelach Marjineje studnje pod pschedžydstwom k. hamtskeho hejtmana komornika s Erdmansdorfa s Kamjenza w pschitomnosći k. hamtskeho hejtmana s Pflugka s Budyschina a sastupjerjow kral. generalneje direkzije a města Kamjenza shromadne rosrěcźenje s wubjerkom sa poknóznorańschu želesnizu wotmělo. Wubjerkej žo suma wosjewi, na kotruž žu žo privatni interežentojo pola Kamjenskeho hamtskeho hejtmanstwa swjasali. Wubjerk po dlěschim jednanju jenohlóžnje měnjenje sastupowasche, so by hamtske hejtmanstwo džiwajo na nětczischi njepschihódny cžaš a wošebje na mało interežy, kotrež žu privatni interežentojo se žwojim pschipowjedźenym pschinoschkom wobžwědczili, w tej wězy hacź na dalsche niczo dale njecźiniło, doniž wubjerk njeby hamtskemu hejtmanstwu nowe namjety cźinił. Wubjerk pak je žebi wuměnił, mjes tym s privatnymi interežentami dale jednacź a je žobu pschitomnemu k. geometrej Renczej w Kamjenzu poknomóz dał, tele jednanje we wubjerkowym mjenje dale wjesć. Hdyž je po tajkim twar poknóznorańscheje želesnizy wotstorczeny, njeje žo hischcże wscha nadžija spuschczika, so žo projekt junu pschi pschihodnischich poměrach do skutka staji.

S Delnjeje Kiny. Tudomny knježi dźěłacźeŕ Khrostak je žo s powjesczu wulzy swježelił, so staj žo jeho žynaj se želesnym kschižom dla wopokasaneje khrobkosće psched njepschecźelom wusnamjenikoj. Prěnschi žyn je jako artillerist w Kinsborku žkužił a wot tam se žwojim regimentom najprjedy do Franzowskeje a potom do ruskeje Pólskeje cźahnył. Tam je jeho regiment ras psched njepschecźelom zofacź a jemu jenu kanonu pschewostajicź dyrbjał, s kotrejž bě žo Khrostak dwě lěcze swucžował. Shubjenje tejele kanony jeho wutrobu s wulkej srudobu a hněwom napjelni. Pschipadnje žo njepschecźel wot dobyteje kanony wotžali. Rucže žo rosžudźiwschi Khrostak tónle wokomik k khrobkemu skutkej wuwuži. Hacź runje wokoło njeho njepschecźelske granaty lětachu, wón se žwojimaj konjomaj k wopuschczenej kanonje jěchasche a konjow do njeje sapschehnje. Kulki a granaty deje prjedy a sady njeho fruncźachu, wujachu a rosbuchachu, tola Bóh jeho schkitowasche, so žo žiwy a njeranjeny s wukhowanej kanonu k žwojemu regimentej wrócźi. Khrostakowy bratr Pawoł je žebi teho runja na rusko-pólskim wojownischczu želesny kschiž dobył. Wón je s ordonanzu pola sakskeho gardejeśdneho regimenta. Sbožowny pschipad je chzył, so staj žo wobaj bratraj, hdyž běschtaj hižo se želesnym kschižom wusnamjenjenaj, w ruskej Pólskej powitacź mohłoj.

S Budestez. Sserbske towarstwo **„Lubin"** směje jutsje njedźelu wjecźor s dypkom ½7 hodź. pola Rösikez shromadźisnu. Wopyt wschěch žobustawow žo wocźakuje.

S Wětrowa pola Njeżwacźidła. Tudomneho blidarskeho mischtra Jana Jěrmuža žu žrjedu rano schulske dźěcźi na Wětrowsko-Bóschicźanskim pucźu morweho namakali. Cźěko je sa wuchom, do boka a do rukow s nožom kłóte. Statne rěcźnistwo je hižo žrjedu na městnje žamym pschepytanje skeho skutka wotměło.

Kaž je žkyschecź, je Jěrmuž wutoru popołdnju wokoło 2 hodźin wot doma woteschoł, so by žo do Wutołcźiz podał. Wjecźor wokoło ½9 hodźin je wón do korcźmy swudowjeneje Beyeroweje sastupił. Tam je žo wón s jenym hoscźom swadźił. Nětdże hodźinu posdźischo je wón s hejmtanom Franzom Wilhelmom Beckerom, na Bóschicźanskim knježim dworje žkužazym, s korcźmy woteschoł. Becker je pjecża Jěrmuža do Wětrowa pschewodźicź chzył. Hdyž běchu Jěrmužowe cźěko namakali, žo teho dla hnydom pschecźiwo Beckerej tukanje wobrocźi, so je wón mordarstwo skucźił. Tole tukanje žo hischcże se žlědami krwje požylni, kotrež na Beckerowej drascże namakachu. Ssrjedu popołdnju Beckera sajachu a do Budyskeho pschepytowanskeho jastwa wotwjedźechu. Becker je žo pjecża po pucźu s Bóschiz do Wětrowa s Jěrmužom swadźił a žo s nim pschimnył. Pschi tym je wón nóž wucźahnył a do Jěrmuža kłół. Wón pak njeje wotmyžlenje měł, Jěrmuža moricź. Jěrmuž, kotryž je 48 lět stary a powschitkownje lubowany muž, žonu s dwěmaj dźěsczomaj sawostaji, s kotrejuž je jene 10 a druhe 12 lět stare. Becker je žo 25. měrza 1867 w Mogilnje pola Oschaza narodźił a ma teho runja žwójbu. W lěcze 1900 žu jeho dla hrosneho njekasanstwa — krwawneje hańby dla — k khostarni na 5 lět sažudźili.

S Wulkeje Dubrawy. Znjenzarka žmjercź ma w žwětowej wójnje wulke žně. Tež s nascheje wsy je jejna njeżytna koža pjecźoch mkodźenzow poženka. Woni rěkaju: Krjecźmar, Lódnja, Dejka, Hieronymus, Pieschel. Do franzowskeje jatby žu pschischli: Schkoda, Mikanja, Janasch, Schikora a nasch prjedawschi wucźeŕ Franz. Wjetscha liczba wojakow s nascheje wsy je žo sraniła. Někotsi s nich, kotsiž žu žo wuležkowali a wotkhorili, žu žo sašo na wojowniscźo podali.

S Huczinu. Tudomnemu wušlužanemu listynoscherjej k. J. Kranzej je kral czestny kschiž spožcził.

S Rakojd. Pschedžydstwo Rakojdźanskeho žerbskeho towarstwa „Nadźija" běsche na sańdženu njedźelu shromadźisnu powołało. Njedźiwajzy hrosneho wjedra běsche žo na 120 wožobow seschło. Wošebje bohacże běchu nasche žony a mkode holzy sastupjene. Towarstwowy pschedžyda knjes Lorenz shromadźisnu nawjedowasche. Knjes farař Mrósak s Budyschinka pschednoschowasche a rěcźesche wo cźłowjeskim horju. Pschednoschk běsche zyle nětczischemu khutnemu cźažu pschimerjeny, w kotrymž dźě tež tak někotru wutrobu stysk jima. Někotryžkuli drje psches tutón pschednoschk troscht w žwojim horju namaka. Pschipožkuchařstwo pschednoschk s džakom pschija. Po pschednoschku porěcźachu hischcże někotre žobustawy k shromadźenym. Po wuspěwanju někotrych spěwow pschedžyda shromadźisnu skónczi. H.

S Rakez. Prěnje porjadne a s dobom hłowne poštedźenje „Lipa" sańdženu njedźelu wotmě, kotrež knjes pschedžyda w pschitomnosći 14 žobustawow wotewri, ale bjes spěwa. Knjes dopižo-

wać pißownu rosprawu wo ſkutkowanju „Lipy“ w ſańdźenym lěcźe poda; wona je 12 porjadnych a 1 wurjadne poſkedźenje měła. Pſchednoſchkow njeje Bohu žel, žanych było. Pſchiſtupiło je 7 nowych ſobuſtatwow, tak ſo „Lipa“, kónz léta 1914 dweju cźeſtneju a 72 aktiwnych ſobuſtatwow liczi, ſ tymi 14, kiž ſu do wójſka dla wójny ſwołali. .Knjes pokładnik ſliczbowanje njewoteda, dokelž je wulka liczba pſchinoſchkow njeſapłacźenych. Też ſo létża wot nowowólbow wothlada. Hdyž bě knjes pſchedźyda hiſchcźe rosprawu wo „łužiſkim wótcźinſkim wjeczoru“ podał, kotryž bě wón „tſjoch kralow w Draždźanach wopytał, ſo, dokelž dalſchich ważnych wuradźenjow njebě, poſkedźenje w pſchitomnoſcźi 15 ſobuſtatwow, bjes ſpěwa ſkónczi.

S **Rakez.** Jutſje njedźelu wotměje tudomne burſke towarſtwo ſwoju hłownu ſhromadźiznu, w kotrejž śmeje knjes prof. dr. Gräfa ſ Budyſchina pſchednoſchk. Na poſkedźenje, kotrež ſo popołdnju wot 4 hodź. ſem pola Gäblerez wotbywa, ſo ſobuſtawy a hoſcźo wutrobnje pſcheproſchuja.

S **Rakez.** W naſchej, pſches ſchtyri tyſaz duſchow liczazej woſaźe, je ſo w ſańdźenym lěcźe narodźiło 87 dźěcźi a to 55 hólczkow, 32 holczkow, mjes nimi 1 morwonarodźene a 8 njemandźelſkich. K Bożemu błidu je ſtupiło 4092, 159 wjazy hacž léto prjedy. Sſerbow bě 3091, a Němzow 1001. (Prěnju njedźelu auguſta běſche rano a popołdnju n ě m ſ k a ſpowjedź, na kotrejž ſo wójny dla wjetſchi dźěl Serbow wobdźěli.) Muźſkich bě 1749 a žónſkich 2342. Paczeŕſkich bě 72 a to 26 ſerbſkich a 46 němſkich. Wěrowanjow bě 12, wot ſapoczatka wójny jenož dwě. Semrjeło je 49 woſobow. Wyſche teho ſu ſa wótzny kraj ſ naſcheje woſady 14 ſwoje žiwjenje woſtajili. Bóh žohnuj dale naſchu woſadu a jeje duſchowpaſtyrja.

S **Lubuſcha.** Twar wuhłoweje jamy a briketownje „Erika“ kotraž firmje „jama Ilſa“ ſłuſcha, ſo rucźe ſpěchuje. „Erika“ budźe hiſchcźe wjetſcha, dyžli ſnata briketownja „Marga“ pola Skeho Komorowa. Sa wulku liczbu dźěłaczerjow ſo poſdźiſcho wóſomrjadowanjata ſchula a też zyrkej natwaritej. Plany ſa to ſu hižo hotowe. Wuhłowe jamy budźa ſ wjetſcha na Lubuſchſkich honach leżecź, tola też Cźornokhołmczańſke a Ptaczeczańſke ſahony k „Erizy“ ſłuſcheja. W Lubuſchu ſu ſo jenotliwe pokupjene burſke ſtatoki hižo do dźěłaczerſkich wobydlenjow pſchetwarike.

S **Wokrancźiz.** Żeleſny kſchiž je jako tſeczi ſ naſcheje wſby dźeſatnik Kurt Neumeiſter, ſyn tudomneho koporniſkeho miſchtra Neumeiſtera, doſtał.

Se **Shorjelza.** (Pſchiſaźny ſud.) Dźewjatnaczelětny dźěłaczeŕ Khorla Hörenz ſ Běłeho Khołmza bě loni 1. oktobra 14lětneho pisarſkeho pomoznika Alfreda Wawora ſ Delnjeho Wujeſda na dróſy nadpadnył, jemu pjenjeżnu móſcheń ſe 132 hriwnami rubił a potom nadpadnjeneho do Koſzyhrjebje ſtorcził, ſo by ſo tam tepił. Wobſkorżeny ſo ſwojeho njeſkutka wuſna. Wón je ſo loni 1. oktobra ſ Waworom ſetkał. Tutón je ſyn jeneho hoſcźenzarja w Delnim Wujeſdźe, kotryž je we wójnje. Wot ſwojeje maczerje je Wawor 132 hriwnow doſtał, ſo by hypotheſku dań w Narczu ſapłacził. We Wojerezach, hdźež Wawor a Hörenz wójnſke telegramy czitaſchtaj, Wawor Hörenzej ſ njemudroſczu ſwoje pjenjeſy pokaſa. Kaž Hörenz pſched ſudom praji, bě ſo wón hižo tam roſsudźił, Waworej pjenjeſy rubicź. Młody cźłowjek wobſkorżenemu něktore zigarety poſkiczi a jeho na ſchkleńzu piwa pſcheproſy, cźemuž pak ſo tutón ſapowjedźi. Sady Wojerez na jenym kſchižnym puczu ſo dźěliſchtaj. Hörenz Wawora, kotryž pucź njeſnajeſche, na wopaczny pucź k Koſzyhrjebi póſła. Wobſkorżeny bě potom ſa mkodym cźłowjekom ſ jeſdnym kokom jěł a jeho doſahnywſchi ſo do njeho dał, ſawoławſchi: „Pjenjeſy abo ſmjercź!“ Wón bě jeho ſa ſchiju dajił a jemu pjenjeżnu móſcheń rubił. S dajenjom je ſo Waworej wědomje ſhubiło, tola je wón hiſchcźe ſaczucźe měł, kaž ſo by jeho něchtó njeſł a jeho ſ moſta do wody cźiſaźnył. W ſymnej wodźe, kotraž je na najhłubſchim měſtnje nimale 2½ metra hłuboka, je ſo jemu wědomjo ſaſo wróczíło. Dokelž móżeſche wón pluwacź, bě jemu móżno, ſo k brjohej wukhowacź. Jeho tam wohladawſchi wobſkorżeny k njemu pſchiběża a ſebi żadaſche, ſo by jemu ſwój cźaſaźnik dał. Hdyž ſo Wawor temu ſapowjedźi, jeho Hörenz ſ nowa do wody ſtorczi. Wawor ſ hłoſom wo pomoz wołaſche a ſ tym ſnadź ſebi żiwjenje wukhowa. Jeho wołanje młynk Nacź, kotryž pſchipadnje po puczu pſchińdźe, ſaſłyſcha. Wón jemu na pomoz pſchiběża a jeho do ſwojeho doma dowjedźe. Żandarm hnydom naſajtra ſa rubjeżnikom ſłědźeſche. Dokelž móżeſche Wawor něktore woſebitoſcźe jeho koła wopiſacź, ſo żandarmej poradźi, rubjeżnika hižo naſajtra ſajecź. Wobſkorżeny ſo hnydom ſwojeho njeſkutka wuſna. Wón pak prějeſche, ſo je cźłyk Wawora moricź a ſ tym ſwědka ſwojeje ſłóſcźe njeſchkódneho ſcźinicź. Wón je jenoż rubjene 132 hriwnow wobkhowacź chcźył. Tamny dźeń je ſebi wón chcźył dźěło pytacź, kotrež bě ſe ſpoczatkom wójny ſhubił. Statny rěcźnik namjetowaſche, wobſkorżeneho dla rubjeżniſtwa na dróſy a dla ſpytaneho mordarſtwa ſaſudźicź. Sakitował pak měnjeſche, ſo wobſkorżeny, kotryž je w jaſtwje ſpytał, ſebi ſ wobwěżnjenjom żiwjenje wſacź, njeje wotmyſlenje měł, Wawora ſkónzowacź. Rubjeżniſtwo jako ſkutk ſ cźiſaźnjenjom do wody ſwiżuje. Wobaj ſkutkaj ſtaj ſ teho ſameho roſsudźenja wuſchkoj. Pſchiſaźni Hörenza cźeżkeho rubjeżniſtwa na dróſy a cźeżkeho cźělneho ſranjenja winowateho ſpóſnachu. Ssudniży na to wobſkorżeneho k jaſtwu na 4 léta a k ſhubjenju cźeſtnych prawow na 5 lět ſaſudźichu.

Pſchi dźělenju.

Wam lubi nětko bożmje praju, mi kóżdy wot waſ ruku daj,
Sso bědźicź mam we zuſym kraju ja ſa krala a wótzny kraj,
Haj, hacž ſo tudy wohladamy, ſchtó wě, njej dźeſ' krócź poſledni.
Budź bożmje, domo lubowany, cźe njeſabudu we zuſbi.

Ow mandźelſka ty lubowana, mi do wócźka 'ſchcźe pohladaj
Budź Bohu pſchezo poruczena, wſchu nadźiju na njeho ſtaj,
Pſches jeho hnadne dopuſchcźenje ſo nětko dźělicź dyrbimoj.
Ow njeſabudź na Boha żenje, na pucź, kiž hromadźe ſmój ſchkoj.

Wy moje lube, ſłote dźěcźi, mje hiſchcźe junkrócź wokoſchcźe
Schtó wě, hacž tudy na tym ſwěcźi, ſaſ' luboh' nana widźicźe
Bóh daj, ſo byſchcźe ſawoſtali, pſchez' pěkne, ſprawne, pobożne,
Hacž junu ſo po jeho woli, k wam wróczu ſaſo wjeſeły.

Nětk ſ Bohom won na njepſcheczela, kiž bydli k ranju, k wjeczoru,
Ssej Boha woſmu ſa wodźerja, ja jemu wſchón ſo dowěrju.
Bóh njepſchidaj, ſo podleżeli my bychmy wójnje żałoſnej.
Mi tłóczcźe, moje lube dźěcźi, 'ſchcźe junkrócź ruży nanowſkej.

Kruża.

Přilopk.

* (Jehła w kurjazym jeju.) Jena żona w Kamjenizy ſo khětro pſcheſkłapi, hdyž jene jejo roſraſywſchi w nim ſchitu jehłu bjes wuſchka namaka. Jejo bě wěſo ſkażene. Spodźiwne je, ſo je jehła pucź do jeja namakała. Snate wſchak je, ſo ſu w kurjazych jejach też hižo waki, woſebje ſchlebjerdźaki, namakali.

* Jedyn artilleriſki offiźer ſ Lipſka wóndano ſ wójny k wopomnjenju jedyn granatowy ſapalak domoj póſła. Offiźerowy mały bratr, kotryž do wyſchſcheje měſchczańſkeje ſchule w Lipſku khodźi, ſobotu ſapalak ſobu do ſchule wſa, ſo by jón wuczerjej a ſobuſchulerjam pokaſał. Sa cźaſ pſcheſtawki jedyn druhi ſchuleŕ ſe ſapalakom hrajkaſche, kotryž bě hiſchcźe natykany. S njeſbożownym pſchipadom ſapalak roſbuchny a wobżaromnemu hólzej palz a pokaſował praweje ruki wottorhny. Jenemu druhemu w bliſkoſcźi ſtejazemu hólzej ſo ſe ſapalakowej tſchěſku hłowa ſrani. Tutón podawk wucźi, ſo cźłowjek njemóże doſcź kedźbliwy ſ tajkimi wójnſkimi wopomnjeńkami bucź.

* (Dwaj landſturmarjej ſo ſe żeleſniſkim cźahom pſchejěłoj.) Na dwórniſchcźu w Harderslebenje w Schleswigſkej ſtaj ſo pónđźelu dwaj landſturmarjej, kotrajž tam móſt ſtražowaſchtaj, ſe ſpěſchnym cźahom pſchejěłoj. W zychnowazym ſněhowym mjeczelu njejſtaj pytłoj, ſo cźah pſijědźe, a ſtaj runje w tutym wokomiku kolije pſchekrocźiłoj, ſo byſchtaj ſwoje ſtejiſchcźo ſaměniłoj. Też lokomotiwnik njej mjeczela dla niczo wo njeſbożu pytnył.

* (R o s b u c h n j e n j e.) We Schwarzenbergu w ſakſkich Rudnych horach je ſo wutoru w nozy w tamnichej wodźikowej a kißlikowej dźěłarni rosbuchnjenje ſtało. Dwaj dźěłaczerjej, 19lětny Kork a woženjeny Tröger, kotrajž wodźikowe bleſche pjelnjeſchtaj, ſo do kruchow rostorhnyſchtaj. S fabrikſkeju twarjenjow ſo ſtarſche twarjenje, w kotrymž ſo rosbuchnjenje ſta, wupuſcźi W fabrizynej wokolnoſcźi ſo wjele woknow ſ móznym powětrowym cźiſchcźom rosraſy.

* (S e m j e r ż e n j e w I t a l ſ k e j.) Poſlednje ſemjerżenje w Italſkej po ſdaczu k najcźeżſchim ſłuſcha, kotrež ſwět ſnaje; pſchetoż po ſwjerſchnym wobliczenju je 40000 cźłowjekow ſ nim żiwjenje ſhubiło.

Italſke knjeżerſtwo mjes wobydlerjow, kotſiž ſu ſo ſe ſemjerżenjom potrjechili, 10 miljonow frankow wudźěli. Pjenjeżnu pomoz ſ wukraja nocze knjeżerſtwo pſchijecź, dokelž by ſo ſ njej podhlad ſbudźił, ſo maja ſo ſ tym ſympathije italſkeho luda k lěpſchemu politiſkich prózowanjow daricźelow ſbudźicź.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smeje jutsje, 3. njedźelu po Tsjóch kralach, rano w 7 hodźinach duchowny Tyschek serbsku spowjednu wuczbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin smeje farat Răda serbske a w 10 hodźinach němske předowanje.

Wutoru popołdnju w 3 hodźinach smeje žonjaze towarstwo shromadźisnu.

Ssrjedu popołdnju wotmeje duchowny Tyschek w 5 hodźinach serbsku a w 6 hodźinach němsku wójnsku modlerisku hodźinu a zwjeczenje khěžorowych narodninow.

Tydźeńske sastojnske dźěła smeje duchowny Tyschek.

Křćenl:

W Michalskej zyrkwi: Hana Hilžbjeta, Jana Augusta Kopty, dźěłaczerja pod hrodom, dź.

W katholskej zyrkwi: Franz Josef, Antona Klimescha, schewza na Židowje, ž. — Hańža Veronika, Michała Zyža, fabrikskeho dźěłaczerja w Budyschinje, dź. — Josef, njemandź. žyn. — Herrman Waltat, njemandź. žyn.

S druhich wosadow: Alma Hilža, Augusta Hermana Nowaka, žiwnosczerja w Ssemichowje, dź. — Ernst Max, Jana Ernsta Mersscha, dźěłaczerja w Rodezach, ž. — Marta Johana, njemandź dź. w Pomorzach. — Pawol Gerhard, Wylema Reinharda Reichela, khěžerja w Lětonju, w tu khwilu na wojowniscu, ž. — Max Rudolf, Gustava Klimanta Berndta, murjerja w Porschizach, ž. — Frida Herta, Khorle Hermana Nowaka, žiwnosczerja w Kißliży, dź. — Marja Berta, Augusta Helescha, wobydlerja a dźěłaczerja w Hlinje, dź. — Jan Herman Rieczka, njemandź. žyn w Dubrawzy.

Zemrjeći:

W Michalskej wosadze: 14. januara: Alma Hilžbjeta Hana, njemandź. dź. w Hrubjelczizach, 1 l. 16 d. — Khorla August Rychtar, 89 l. 3 m., † w sastarańi wolrjeżneho wustawa na Židowje. — 19. januara Bjedrich Ernst Reinhold Forker, fabriski dźěłaczer w Dobruschi, 62 l. 8 m. 17 d.

W katholskej wosadze: 12. januara Hana Hilžbjeta Neugebauerowa w Budyschinje, 69 l. 11 m. — Albert Roy, rentu dostawak w Budyschinje, 67 lět.

W druhich wosadach: Wilhelmina, Klimanta Waldy, žiwnosczerja w Ssemichowje, mandźelska, 48 l. 3 m. 4 d — Gustla Hana Marja Handrikowa rodź. Wjazkez, mandźelska fararja Handrika w Huszy 38 l. 11 m. 15 d. — Marja Madlena Sejlerjowa rodź. Wjozkez w Hunczerizach, 75 l. 7 m. 25 d. — Hańža swudowjena Hajnkowa rodź. Ackermanez, wumjeńkarka w Mjeschizach, 83 l. 8 m. — Marja swud. Kubjenzowa rodź. Mercźinez, wobydlerka w Bukezach, 75 l. 9 m. — Hana Hanskowa, dźěłaczerka w Pschiwczizach, 65 l. 9 m. 15 d. — Erna Hilža, Roberta Hohlfelda, khěžerja w Komorowje pola Klukscha, dźowka, 4 m. 2 d. — Gustla Wylemina, njeboh Adolfa Gustava Budarja w Kißliży sawostajena wudowa, 58 l. 4 m. 6 d. — Hana Marja, Hermana Wylema Heimana, žiwnosczerja w Lichanju, mandźelska, 24 l. 5 m — August Janeza, sahrodnik w Klukschu, 59 l. 7 m. — Khorla Bohuwer Thonig, tyschetski mischtr w Brěsynje, 78 l. 3 m. 28 d. — Ella Hana, dźěłaczerja Grochole w Suborniczy, w tu khwilu na wojowniscu, dź., 1 l. 1 m. — Jan Kschescźijan Mětasch, žiwnosczer w Stróži pola Barta, 68 l. 11 m.

Zyrkwinske powjesće z Hodźija.

3. njedźelu po Tsjóch kralach smeje rano 1/2 8 hodźin duchowny Voigt serbsku spowjednu wuczbu, 1/2 9 hodźin farat Kschižan serbske a w 10 hodźinach němske předowanje.

Ssrjedu popołdnju w 5 hodźinach smeje žo němska wójnska modlerska hodźina.

Zyrkwinske powjesće z Budestez.

3. njedźelu po Tsjóch kralach smeje duchowny Bójz rano we 8 hodźinach němsku spowjedź, farat Domaschka dopołdnja w 9 hodźinach němske a 1/2 11 hodźin serbske předowanje.

Wutoru wječor we 8 hodźinach shromadźisna kschescźijanskeho towarstwa žónskeje mlodosce.

Ssmolerjez knihiczischczerńja
w Budyschinje
wschě czischczerske dźěła derje a tunjo czischczi.

Schkit Boži.
Wójnske modlitwy.
Sestajał H. Imisch, farat w Hodźiju.

Tele knižki hodźa žo nětkole jako dar sa naschich wojakow do poždylkow pschidacź, dostacź
we wudawarni Serbskich Nowin.

Płaczisny rěsneho skota na Draždźanskich skótnych dwórach.

21. januara 1915

Płaczisny po zentnarju a hriwnach.

Skótne družiny a wosnamjenjenje.	Žiwa hr.	rěsna waha hr.
Woły:		
1. polnomjažne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnosce hacź do 6 lět	58—60	99 101
awstriske	—	—
2. mlode, mjažne, njewukormjene, — starsche wukormjene	49—52	90—93
3. žrěnjo pizowane mlode, derje pizowane starsche	43—47	86—89
4. žnadnje pizowane tóždeje starochy	—	—
Jałowizy a kruwy:		
1. polnomjažne, wukormjene jałowizy, najwjetscheje rěsneje hódnosce	54—56	95—97
2. polnomjažne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnosce hacź do 7 lět	47—49	89—91
3. starsche, wukormjene kruwy a žnadnje wuwite mlódsche kruwy a jałowizy	42—45	84—86
4. žrěnjo pizowane kruwy a jałowizy	35—38	77—80
5 žnadnje pizowane kruwy a jałowizy	26—29	68—71
Byli:		
1. polnomjažne, najwjetscheje rěsneje hódnosce	54—56	95—97
2. žrěnjo pizowane, mlódsche a derje pizowane starsche	39—47	83—88
3. žnadnje pizowane	—	—
Czelata:		
1. najlěpsche z mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	48—50	88—90
2. žrěnje kormjene abo hrj dobre wot zyza	42—44	82—84
3. žnadnje wuwite wot zyza	37—40	77—80
Swinje:		
1. polnomjažne lěpschich rażow a jich schischizenjow w starochy hacź do 1 1/4 léta	66—68	85—86
2 mjažne	62—63	80—83
3. žnadnje wuwite, tež ranzy a kundroży	56—62	74—80

Płaczisna žitow a produktow.

Žitowy dowos w Budyschinje:	W Budyschinje. 16. januara 1915. wot hr.	wot pj.	hacź hr.	hacź pj.	W Lubiju 21. januara 1915 wot hr.	wot pj.	hacź hr.	hacź pj.
Pschenza . . . . . běła	—	—	—	—	—	—	—	—
" . . . . . žołta	—	—	—	—	—	—	—	—
" nowa	—	—	—	—	—	—	—	—
Rožla	—	—	—	—	—	—	—	—
" nowa	—	—	—	—	—	—	—	—
Jeczmjeń	—	—	—	—	—	—	—	—
Wowż . . . . . 50 kilogr.	—	—	10	70	10	40	10	70
" nowy	—	—	—	—	—	—	—	—
Hróch	—	—	—	—	—	—	—	—
Woka	—	—	—	—	—	—	—	—
Jahły	—	—	—	—	—	—	—	—
Hejduschka	—	—	—	—	—	—	—	—
Bérny	2	60	2	85	2	85	3	50
Butra . . . . 1 kilogr. . . .	2	70	3	20	2	80	3	—
Pschenczna muka 50 " . . .	—	—	19	25	19	—	23	—
Rżana muka . 50 " . . .	—	—	15	50	16	—	18	—
Ssyno . . . 50 " . . .	3	50	4	50	3	50	4	—
Sskoma . . 100 " . . .	3	25	3	85	3	60	4	—
Proßata 456 schtuk, schtuka . .	8	—	18	—	—	—	—	40
Pschenczne wotruby	—	—	6	50	6	50	7	75
Rżane wotruby 50 kilogr.	—	—	6	50	6	50	7	75
Pschenczny gris	—	—	—	—	—	—	—	—
Rżany gris	—	—	—	—	—	—	—	—
Pschenza žołta, kórz po 170 punt.	—	—	—	—	22	27	22	78
Pschenza, běła, kórz po 170 punt.	—	—	22	65	—	—	22	10
Rožla, nowa, kórz po 160 punt. .	—	—	18	12	17	76	18	24
Jeczmjen, nowy kórz po 140 punt.	—	—	15	74	15	54	15	96

Jeja, mandl 2 hr. 10 pj., schtuka 13 pj.

Franz Marschner
czaßnikat w Budyschinje
na bohatej haßy 9
swój skład **czaßnikow** a **czaßnikowych rjeczazow**
k dobroczinwemu wobkedźbowanju porucza.
Hódna twora. Pilzomne rukowanje. Tunje płaczisny.

Pjekarski wuczobnik
žo 1. haprleje 1915 pyta. Tydźeńske sarunanje atd. Poskiczenje abo napraschenje pola **Willia Janeza,** pjekarskeho mischtra w Klětnom w Hornjej Łužizy.

Bukečanske serbske towarstwo

zmeje njedźelu, **24. wulkeho rožka**, swoje posedźenje. Započatk wokoło 4 hodź. Přednošk ma knjez wučeŕ Lahoda z Bukec. Hosćo su wutrobnje witani.

Předsydstwo.

Po poručnosćži **krajneje kulturneje rady** ša

wójskowe šarjadnistwo

kóždu dźělbu

wowša, pšeńzy, rožki, jeczmjenja

po šakońšzy najwyšschich płaćišnach kupuju.

Pawoł Scholta naßlědnik

w Budyschinje, na Hoschiz haßy.

Telefon 778.

Zuse suby

šaßadźuje, nakažene suby wuporjedźa a suby cźaha ſ pohłuschenjom

Johanna Stahlez, dentistka

w Budyschinje na ßukelnſkich haßy 1ª.

Drjewowa awkzija.

Pjatk 29. januara dopołdnja w 9 hodźinach budu **w Suborniczźy** w Lušaziji ša hnydom hotowe pjenjesy wulku dźělbu

dubowych a khójnowych dołhich hromadow

a wulku dźělbu brěsowych a khójnowych kuluchow

na pšeßadźowanje pšehedawaćź. **Wobßedźeŕ.**

Tow. „Lubin" w Budestecach

zmeje jutře, njedźelu, wječor z dypkom 1/2 7 hodź. pola Rösikec zhromadźiznu. Wopyt wšěch sobustawow so wočakuje.

Předsydstwo.

Maßiwna nowa natwarjena

khěža

w Kóšłach cźišło 7 pola Budeſtez ſ brjóžnju a ſ dwěmaj kórzomaj pola a łuki je na pšehedań.

Wyßokoßucźelna

cźehnita kruwa

je na pšehedań w Ssemichowje cźišło 10.

Wojerſke pakety!!

hotowe

ša zigary a zigarety

porucźa

Albert Lehmann

na khěžorſtej dróšy 11

pšchi bohatych wrotach

a na **połnóznej dróšy 2.**

Snate najlěpſche družiny.

Sserbſke a němſke špěwarſke

ßu dostacź

we wudawarni Serb. Nowin.

Pšeńcźne a wowßne pluwy

a pizowanſka ßłoma

ßu na pšehedań w kralowym młynje w Delnjej Kinje cźišło 32.

Tunje ſoſy

we nimo měry wulkim wubjerku ma pšchezo na ſkładze

J. O. H. Bär

w Budyſchinje na Hoſchiz haßy 29.

Koże

kóždeje druźiny po najwyšschich płaćišnach kupuje

Heinrich Lange

pšchi ßerbſkej katholſkej zyrkwi

cźišło 4

a pšchi wowßnych wilach.

Ptaczikwaß

je dostacź we wudawarni Serbskich Nowin.

Pakźiki ša pólny póſt.

Schokoladowe

pópjernomjatliczkowe

wobcźerſtwjenki

po wšěch płaćišnach a we wulkim wubjerku:

Moritz Schmidt Kaiserstr 11 Theaterg.

Kuchařki, ſtwinſke a ßłužobne holzy, mlokowe holzy, hródźne dźowki, holzy k ßwinjom, wotroczkow, ßrěnkow, rólnych pohonczow wolazych a dźěłaćeŕſke ßwójby pyta hnydom pšchiſtajeŕka **Görlichowa** na ßukelnſkej haßy 1 na rožku khěžorſkeje dróhi w cźrijownı knjeſa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

Hólz, ßyn ſprawneju ſtarſcheju, kotryž ma pokhilenje a wobdarjenosćź ša

pšchekupſtwo,

k jutram w mojej pšchedawarni kolonialnych tworow **wuczbu** namaka.

August Ritſcher,

na wulkej bratrowſkej haßy 6.

Schewſkeho wuczobnika

k jutram pyta

Max Liſchka

ſchewſki miſchtr na Mužakowſkej dróſy 17.

Wuczobnika

pyta **B. Biefold** na bohatej haßy pjekarſki a konditorſki miſchtr.

Hólz, kotryž chze

ſchewſtwo

nawuknyćź, hnydom abo k jutram dobru wuczbu namaka pola **Hermanna Zawnika**, ſchewſkeho miſchtra w Rakezach.

Kowarſkeho wuczobnika

pyta

A. Sſymank

w Bóſchizach pola Njeßwaczidła.

Pjekarſkeho wuczobnika

jutry do wuczby wosmje **Alfred Lehmanu**, pjekarſki miſchtr na žitnej haßy 3.

Wuczobnika

ſ pſchihódnymi wuměnjenjemi pyta

A. Stache,

krawſki miſchtr.

Pjenjeſyſběraŕ

(kaßěraŕ) a pſchedawaŕ ßo ša Budyſchin a wokolnosćź pſchi pſchedawanſkej a inkaſſo-proviſiji pyta. Maka kawzija je trěbna. Poſkiczenja pod **O. R. 600** njech ßo we wudawarni Serb. Nowin wotedadźa.

Žeńtwa.

Wudowz w 40 lětach ſ dobrymi dokhodami bjes dźěcźi ſtarſchu holzu abo wudowu jako Hoſpoſu pyta, ſ kotrejž mohł ßo ßnadź woženicź. Poſkiczenja chzyke ßo w ſamknjenym kuvercze we wudawarni Serb. Nowin wotedacź.

Při tak njewočakanym wumrjeću našeje wutrobnje lubowaneje, droheje mandźelskeje, maćerje a dźowki,

farařki

Hanny Handrikoweje

rodź. **Wjackec**

je so nam nimo měry bohata połnosć znamjenjow dźělbraća a lubosće dostała. Teho dla wšitkich, kotříš su z lubosću a troštom při našej tak hłubokej bolosći dźěl brali, prosymy, zo bychu sebi z tutym naš najhłubšo začuty, wutrobny dźak prajić dali.

W Huscy, 19. januara 1915.

Farař Handrik

ze wšitkimi zawostajenymi.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nowołtki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach šc. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 5. **Sobotu 30. januara 1915.** **Lětnik 74.**

Rosprawa němskeho wulkeho hłowneho kwartěra.

27. januara.

W połodnišćej Belgiskej je žo pola Nieuporta a Yperna jenož ſ artilleriju wojowało.

Pola Cuinchy k krótkemu wječorej wot La Bassée je njepšeczel wčera wječor stejišćza wróčo dobyć špytał, kotrež běchmy jemu 25. januara wsali. Tole prózowanje bě podarmo; jeho nadběh žo ſ naſchim tšelenjom ſlemi.

Hižo wčera ſdźělene wojowanje na hórkach pola Craonne je połny wuſpěch mělo. Franzowſow ſ jich wyšokich stejišćzow k wječoru wot La Creute Ferme a k ranju wot Hurtebiſe cžišnychmy a jich na połodnišći brjoh horateje krajiny ſčišćzachmy. Sakſojo někotre ſepjeranišćeža w ſčěrokoſćeži 1400 metrow ſ nadběhom dobychu. 863 njeſranjenych Franzowſow žo ſaja, 8 maſchinſkich tšelbow a jedyn pioněrſki depot a wjele druheho materiala žo dobu.

K krótkemu ranju wot St. Mihiel žu naſchi wojazy jene franzowſke ſepjeranišćežo wſali. Napšeczne nadběhi Franzowſow bjes wuſpěcha wostachu.

We Vogeſach wyšoki žněh leži, kotryž naſche hibanje poczežuje.

W rańſchej Pruſkej k dołhemu ranju Gumbinnena njejžu ruſke nadběhi pokračowale, njepšeczelowe ſchkodowanje bě ſ dźěla cžežke.

28. januara.

Pšchi flandernſkim mórſkim brjoſy njepšeczelſka artillerija do wožow Middelkerka a Slype tšelesche.

Na hórkach pola Craonne žu njepšeczelej dalſche 500 metrow tšelnych hrjebjow, kotrež žo ſa wčerawſchim dobytym ſtejiſchczam pšchiſamkaju, wotdobyli. Franzowſke napšeczne nadběhi žu žo bjes prózy wotpokaſale. Njepšeczel je we wojowanjach wot 25. hač 27. januara cžežko ſchkodował. Wjazy dyžli 1500 morwych Franzowſow na wojownišćežu leżeſche. 1100 jatych, hromadže ſ tymi, kotrychž žmy 27. januara ſajeli, je do naſchich rukow padło.

W Vogeſach žu žo pola Senones a Bau de Sapt někotre njepšeczelſke nadběhi ſ khětrym ſchkodowanjom njepšeczela wotraſyle. Jedyn offiżer a 50 Franzowſow je žo ſajało. Naſche ſchkodowanje je zyle žnadne. W hornim Elſažu Franzowſojo na froncze Niederaſpach—Heidweiler—Hirzbacher Wald naſche ſtejiſchcza pola Aſpacha, Ammerzweilera, Heidweilera a Hirzbacher Wald nadběhachu. Wſchudže žo nadběhi ſ wulkim ſchkodowanjom ſa njepšeczela wotpokaſachu. Woženbje cžežke bě jeho ſchodowanje k połodnju wot Heidweiler-Ammerzweiler, hdźež Franzowſojo žo roſpjerſchiwſchi zoſachu. Pjecž franzowſkich maſchinſkich tšelbow do naſcheje ruki padže.

W rańſchej Pruſkej žo žnadne njepšeczelſke nadběhi k ranju wot Gumbinnena wotpokaſachu.

Pola Bieczuna, k ranju wot Ssierpza žo jene ruſke wotdźělenje wróčo ſbi. W Pólſkej njebě hewak žaneho pšcheměnjenja.

29. januara, ½5 hodźin.

Pšchi nóznym wulěcze němſkich lětadłow žo jendźelſke ſtejiſchcza w Dünkirchenje ſ bombami pomjetachu. K dołhemu ranju wot Nieuporta žo njepšeczelſke nadběhi wotpokaſachu. S połodnja kanala La Baſſée Jendźelczenjo podarmo ſpytachu, žwoje ſhubjene ſtejiſchczo ſažo dobyć.

Ruſki nadběh ſ połnoza Gumbinnena je žo ſe ſchkodowanjom njeſchlachcžił. S połnoza Bolimowa žu žo Rußojo ſe žwojich ſtejiſchczow cžišli, někotre hrjebje jich hłowneho ſtejiſchcza žu žo dobyłe.

Rosprawa franzowſkeho generalneho ſtaba.

Rosprawa franzowſkeho generalneho ſtaba wot 26. januara popołdnju ¼4 hodźin rěka: W Yſerſkej froncze belgiſzy wojazy pola Parvyſa postupowachu. Pšchi žwitanju Němzy pšcheczíwo naſchim hrjebjam k ranju Yperna nadběh ſ jenym bataillonom ſčinichu, kotryž žo ſadźerža. 300 morwych, mjes nimi wjednik prěnjeje kompagnije, na wojowniſchczu woſta. Nadběh dyrbjeſche žo ſ kompagniju druheje linije podpjerać; tola ſ jara wěſtym tšelenjom naſcheje artillerije njemóžeſche ta žwoje ſkhowy wopuſchczicź. Pola La Baſſée w Givenchy a Guinchy njepšeczel pjecź nadběhow pšcheczíwo jendźelſkim cžaram ſčini. Hdyž běchu Němzy lohko postupili, žo wotraſychu a na krajinje wjele morwych a 60 jatych, mjes nimi 2 offiżerow, woſtajichu. Tónle nadběh žo na někotrych městnach fronty ſ druhimi nadběhami podpjeraſche. Mjes drohami ſ Béthune do La Baſſée, Aixes-Roulettes a Francion žo njepšeczel, hdyž ſ hrjebjow wuńcź ſpyta, hnydom ſ tšelenjom naſcheje artillerije a infanterije ſadźerža. Na druhej froncze mjes Lyſom a Oiſu žo ſ artilleriju wojowaſche. S wječora Craonne njepšeczel dwaj nadběhaj ſ najwjetſchej žylnoſczu ſa žobu ſčini. S prěnim žo wón wotpokaſa, ſ druhim žo wón do naſchich hrjebjow dobu. S raſnym napšeczným nadběhom pak ſkoro zyku ſhubjenu krajinu ſažo dobychmy. Wo kruchi hrjebjow ſ njepšeczelom hiſchcze wobžadźenych, žo hiſchcze dale wojuje. Mjes tym w Champagni njepšeczelſka artillerija ſ mjeńſchej žylnoſczu tšeleſche, hač prjedawſche dny naſcha artillerija ſ wuſpěchom do njepšeczelſkich ſtejiſchczow tšeleſche. W Argonnach a w krajinje pola St. Huberta my jedyn njepšeczelſki nadběh ſadźerżachmy. W Elſažu njepšeczel žwoje minymjetaki pšcheczíwo naſchim ſtejiſchczam w Hartmannsweilerkopfu nałożowaſche, hdźež žanych nowych wojowanjow njebě.

Sajecze franzowſkeho wójſkoweho generalneho wupłaczerja.

We Franzowſkej je wulke ſpodźiwanje ſbudźiło, ſo žu generalneho wupłaczerja franzowſkeho wójſka Desclauxa ſajeli. S nim žu jeho lubu, jenu ſamožitu knjeni, do jaſtwa žadźili. Jimaj žo niz jenož paduſchſtwo pšchi podawanju ſa wójſko, ale tež njeporjadnoſcze we wójſkowym finanznym ſarjadniſtwje porokuje. Desclaux, kiž je loni miniſterſtwowy ſchef był, pšchi ſapočzatku wójny ſaſtojńſtwo Parižſkeho běrza ſaſtawaſche, Na jeho lubu tukaju, ſo je Němzam potajnoſcze franzowſkeho wójſka pſcheradźowała.

Saž̌o jene němſke lětadło nad Dünkirchenom.

Po franzowſkej powjeſczi je ſažo jene němſke lětadło nad Dünkirchenom lětało a do płunarńe (gaſoweje fabriki) bomby mjetało, tola njeje pjecža žaneje ſchkody načziniło.

Wudoſpołnjaze powjeſcze wo wopycze němſkich lětadłow ſatraſchne ſapuſczenje wopiżuja, kotrež je deleſmjetanje 80 bombow němſkich lětadłow wóndano w pšchipołdniſchej hodźinje w Dünkirchenſkim pšchiſtawje načziniło. Jena wulka kólnja žo ſapali, a płomjenja hrožachu, žo na žužodne twarjenja wupſcheſtrěcź. Wocžizy žwědzy powjedaju, ſo je 30 kanonow do němſkeho lětadła tšełało, ſo pak je žo to njeſranjene wotžalicź mohło.

Rosprawa awſtriſkeho generalneho ſtaba.

We Winje, 27. januara:

W hornim Ungſkim dole je žo njepšeczel wčera ſe žwojich ſtejiſchczow na namjeſnych hórkach na bokomaj Uzſokſkeho pſchekhoda

cźišnył. Jedyn ſ najwažniſchich karpatſkich pſchekhodow, wo kotrehož wobšadźenje je šo cźasto njembrje wojowako, a kotryž je wot 1. januara ſ Rušami wobšadźeny a šylnje wobtwjerdźeny byl a šo ſ nękotrych ſa šobu leżazych ſtejiſchćow ſe saššakkoſcźu ſakital, je po tſidnjownym wojowanju saššo do naſcheho wobšedźenſtwa pſchiſchoł.

We wjecźornej Galiziſkej a w Pólſkej šo dla šnéhowych mjecźelow jenož šlabje ſ artilleriju wojuje.

Też ſ Nagy-Agſkeho doka šu šo Rušojo wucźiſchćeli. Njepſcheczel, kotryž bé šo hacź do Oekörmezö ſe šylniſchimi mozami dobył, dyrbjeſche 27. januara šwoje poſlednje derje wobtwjerdźene ſtejiſchcźa wopuſchcźicź. Toronyu šmy dobyli a hacź k Wyššowej dóſchli, hdźež šo ſ njepſchecźelſkim ſadnim wójſkom wojuje. Poššylnjenje doſtawſchi ſpytachu Rušojo na hórkach pola Vezerššalles a pola Volovec šwoje ſhubjene hlowne ſtejiſchcźo saššo dobycź. Woni pak šo wrócźo ſbichu a 700 jatych a 5 maſchinſkich tſélbow ſhubichu. Pſchi druhej fronćze karpatſkich horow njeje šo wjele pſcheměniko. (Kaž šo ſda, Awſtriſzy ſe šylnymi mozami pſchecźiwo Karpatam poſtupuja, hdźež jenož šlabe ruſke mozy ſteja.)

Mórſka bitwa w polnóznym morju.

Hdyž panzerowane kſchižaki „Seydlitz", „Derfflinger", „Moltke" a „Blücher" ſ pſchewodom 4 małych kſchižakow a 2 flotillow torpedowych cźołmow njedźelu do polnózneho morja wujédźechu, k wojowanju ſ 5 jendźelſkimi bitwiſkimi łódźemi a 26 ſaniczakami torpedowych cźołmow dońdźe. Pſchecźiwnik šo po 3 hodźinach 70 mórſkich milow k krótkemu wjecźorej wot Helgolanda dalſcheho wojowanja woſtaji a wotjédźe.

Po dotalnych powjeſcźach ſtaj šo na jendźelſkej ſtronje jedyn bitwiſki kſchižak, ſ naſchich łódźow panzerowany kſchižak „Blücher" potepikoj. Wſchě druhe němſke łódźe šu šo do pſchiſtawa wrócźiłe.

Naměſtnik ſcheſa generalneho ſtaba.
Behnke.

Jendźelſke admiralſtwo pšeje, ſo je šo jena jendźelſka łódź potepiła.

Jendźelſke admiralſtwo je 24. januara ſcźéhowazu rosprawu wudało:

Dźenša rano jena jendźelſka eſkadra, wobſtejaza ſ bitwiſkich kſchižakow pod roskaſowarſtwom měſtoadmirala Beatty, a flotille ſaniczakow torpedowych cźołmow pod roskaſowarſtwom kommodora Tyrrwhitta ſchtyri němſke bitwiſke kſchižaki, nękotre lohke kſchižaki a liczbu ſaniczakow wohlada, kotrež k wjecźorej jédźechu a kotrež chzychu šo po ſdaczu k jendźelſkemu brjohej podacź. Naſche łódźe wohladawſchi šo njepſchecźel hnydom ſawróćźi, my pak šo ſa nim puſchcźichmy, a ½10 hodźin bitwiſke kſchižaki „Lion", „Tiger", „Princeš Royal", „New Zealand" a „Indomitable" do wojowanja pſchiňdźechu ſ němſkimi kſchižakami „Derfflinger", „Seydlitz", „Moltke" a „Blücher", kotryž bé hižo prjedy ſ tſélneje cźary wujél. Dwaj druhaj němſkaj bitwiſkaj kſchižakaj šo khětro wobſchkodźiſchtaj, tola móżeſchtaj dale jécź a do ſtrony dozpicź, hdźež bé dla němſkich podmórſkich cźołmow a minow njemóżno, jej dale pſcheſcźéhacź. S jendźelſkich łóźdow njeje šo žana potepiła. Schkodowanje po muſtwje je šnadne. „Lion", kotryž bitwu nawjedowaſche, měješche jenož 11 ſranjenych a žaneho morweho. S wobšadki kſchižaka „Blücher", kotraž bé 885 muži šylna, je šo 123 muži wukhowało.

Admiral Beatty, kotryž je jendźelſku eſkadru pſchecźiwo němſkim łódźam nawjedował, je pſchedběžnu krótku rosprawu podał, w kotrejž šo praji: „Lion" a „Tiger" na cźole eſkadry jédźeſchtaj a běſchtaj khwilu šamaj w tſélenzy. Łódźi běſchtej teho dla njepſcheczelowej ſeštrjedźenej tſéleńzy wuſtajenej. Jeniczzy tejle łódźi ſtej šo trjechiłej. Schkoda, kotraž bé šo jenemu kótłej „Liona" nacźiniła, ſ cźimž bé šo maſchina ſtónzowała, je ſadźéwała, wjetſche dobycźe dozpicź. Pſchitomnoſcź njepſchecźelſkich podmórſkich cźołmow, je naš nuſowała, šo dalſcheho wojowanja woſtajicź.

Napſchecźo jendźelſkemu wudawanju šo ſ němſkeje ſtrony ſe wſchej wěſtoſcźu praji, ſo je šo jedyn ſ jendźelſkich kſchižakow potepił. Jedyn ſ němſkich torpedowych cźołmow je tutón kſchižak, kotryž bé ſ němſkim tſélenjom cźežko cźerpił a na boku leżeſche, ſ wutſélenjom dweju torpedow potepił.

Po rosprawje Londonſkich nowin „Daily Telegraph" šu šo němſke wójnſke łódźe hakle 2½ hodźiny pſched jendźelſkim brjohom wohladale. S tam a šem jédźazymi torpedowymi cźołmami šo bórſy šylnoſcź němſkeje eſkadry ſpósna. Nękotre minuty poſdźiſcho ſaniczaki torpedowych cźołmow, lohke kſchižaki a bitwiſke kſchižaki wobeju łódźſtwow do šebje jésdźachu. Spósnawſchi, ſo šu Jendźelcźenjo po liczbje a po artilleriji šylniſchi, šo němſke łódźe ſawróćźichu. Jendźelcźenjo šo ſa nimi puſchcźichu, dokelž mějachu němſke łódźe hiſchcźe 120 mil k šwojim minowym polam pſchejécź. Dołho trajeſche, prjedy hacź běchu šo Jendźelcźenjo k Němzam hacź na tſélnu dalokoſcź pſchibliżili, néhdźe 40 mil wot prénjeho wohladanja daloko. Němſke łódźe po najkrótſchim pucźu k Helgolandej jédźechu. „Lion", kotryž na prénim měſtnje jédźeſche, tſélecź ſapocźa. Sa nim jédźeſche „Tiger", „Princeš Royal", „Indomitable" a „New Zealand". Jendźelcźenjo bórſy wotmyšlenje němſkeho admirala ſpósnachu, ſo chzyſche wón jenož ſ jendźelſkimi ſpéſchnje jédźazymi łódźemi wojowacź, mjes tym ſo bychu pomakſcho jédźaze wrócźo woſtałe. „Lion" pak po nécźim „Blüchera" doſcźéhny a nimo njeho jédźo ſe wſchěch kanonow jeneho boka do njeho wutſéli, ſchtož žałošnu ſchkodu nacźini. „Lion" pak bé šebi wotmyšlił, dale prédku jédźaze łódźe „Derfflinger", „Seydlitz" a „Moltke" pod šwoje tſélenje doſtacź. „Tiger", kotryž ſa „Lionom" jédźeſche, bé nétko też „Blüchera" doſcźéhnył a do njeho tſéleſche, runje tak „Princeš Royal", kotraž bé mjes tym pſchijéła a ſ kanonow jeneho žykeho boka do „Blüchera" tſéli. „Blücherowy dóńt ſdaſche šo nam wěſty byćź, druhe němſke łódźe, kotreš ſpéſchniſcho jédźechu, jeho šebi šamemu pſchewoſtajichu. Hońtwa ſa druhimi bitwiſkimi kſchižakami dale dźéſche. Sdalenoſcź mjes němſkimi łódźemi a ſchkitazym minowym polom pſchezo mjeńſcha bywaſche, tola ſkónczńje też naſche wulke kanony do tſélneje dalokoſcźe k njepſcheczelej pſchińdźechu. Pſchi połnej jéſbje šo ſatraſchne wojowanje artillerije roswi, pſchi kotrymž na prédku łódźe „Derfflinger" woheń wudyri. Wſchě kanony łódźe „Moltke" po nécźim wotmjelknychu, jeho ſadk bé šo ſapalił, hdyž wón na ſchkitaze minowe polo dozpi. Mjes tym pak dyrbjeſche „Lion" šwoju kedźbliwoſcź němſkim lohkim kſchižakam pſchiwobrocźicź, kotreš ſe šwojej ſpéſchnoſcźu a šylnej artilleriju lépſchinu doſtawachu. „Lion" ſpyta, lohkim němſkim kſchižakam pucź ſalehnycź, ſchtož pak bé dla wulkeje liczby łódźow, kotreš šo pſchi bitwje wobdźélichu, cźežke dźéło. Němſke lohke kſchižaki wupjerchnychu, hacź runje bé jim „Lion" khětru ſchkodu nacźinił. Woššud „Blüchera" bé po ſdacźu poſyglowany; hacźrunje šo jena ſalva po druhej do njeho wutſéli, wón derje dale wojowaſche; jeho artillerija cźinjeſche, ſchtož ſamó, a ſ wubjernym wuſpěchom tſéleſche. Komandowanſka łubja bé šo do kruchow rostſélała, na łubi bé wſcho ſapuſcźene, hacź běchu šo ſkónczńje wſchě jeho kanony ſ naſchim granatowym deſchcźom ſkónzowake. Na kónzu bitwy „Arethuſa" jedyn torpedo na „Blücher" wutſéli, kotryž šo nétko nakhili. Muźſtwo do morja ſkocźi. Na dobo bé ropot šłyſchecź, łódź šo hiſchcźe bóle nakhili a šo ſe ſmahowazej khorhoju w žołmach ſhubi. Jendźelſke łódźe, kotreš nochzychu ſa njepſcheczelom pſches minowe polo šlédowacź, šo nétko wukhowanſkemu dźéku pſchiwobrocźichu. Dokelž běchu wſchě němſke muźſtwa ſ wukhowanſkimi paššami wopaššane, móżeſche šo ſ nich wjele ſkojicź.

Dalſcha powjeſcź Reuterez telegrafowarńje w Londonje praji: Jedyn w Edinburghu wuwopraſchany matroſa powjedaſche, ſo němſke łódźe 30 mil wot jendźelſkeho brjoha wohladachu. Tſélna ſdalenoſcź je pſchi bitwje pſchezo ſ najmjeńſcha 14 kilometrow wulka była. Jendźelſke ſaniczaki torpedowych cźołmow mějachu pośpochi nadpadam němſkich podmórſkich cźołmow wobaracź.

Jendźelſke admiralſtwo dale rosprawja: „Lion" bé šo prédku ſ jenej granatu trjechił, a nękotre ſ jeho prédkownych wotdźélenjow běchu šo ſ wodu napjelnike. Wón šo teho dla ſ „Indomitablom" ſa wlecźenſki powjas wſa. Saniczak torpedowych cźołmow „Meteor", kotryž bé šo teho runja trjechił, šo ſe ſaniczakom „Liberty" ſa wlecźenſki powjas wſa. Wobej łódźi šo ſe šylnej eſkortu ſtražowaſchtej. Žyke ſchkodowanje po offizěrach a muźſtwje, kotreš je šo admiralſtwu woſjewiło, wucźinja na „Lionje": 17 muži ſranjenych; na „Tigrje": 1 offizěr a 7 muži morwych, 3 offizěrojo a 8 muži ſranjenych; na „Meteorje" 4 muźojo morwi a 1 muž ſranjeny. Wono šo njeměni, ſo je wjazy ſchkodowanja, tola hdy by temu tak było, by šo to hnydom woſjewiło. Tak bórſy hacź rosprawa admirala Beattya dóńdźe, šo nadrobna rosprawa woſjewi.

Pſches Amſterdam je šo Barlinſkim nowinam ſcźéhowaza rosprawa podała: W jenej rosprawje Edinburgſkich nowin „Scotsmen" šo mjes druhim praji, ſo ſtej wobej łódźſtwje 40 mil daloko jéšej,

pjedy hacz ßu kanony mohle wjetschu schkodu naczinicz. Němske lohke kschižaki ßu na wobdźiwanja hódne woschnje zosanje bitwiskich kschižakow schkitacz pytake.. Wěste je, so ßu Němzy jendźelske łódźe na pola podmórskich minow swjescz chzyke. S powjesczow matrowsow, kotsiž ßu ßo pschi mórskej bitwje wobdźělili, njech ßo swomni, so je ßo němske wójnske łódźstwo 30 mil wot jendźelskeho brjoha wohladako a so je psched ßylnischim jendźelskim zofako, pschi czimž je wono wospjet saměr pscheměniko a pschi jěßbje miny wumjetako. Kule ßu s hromadami wokoło jendźelskich łódźow lětake, tola jenoż mako je trjechiko. Dalokoscz mjes njepschecźelskimaj czaromaj je s woprědka 15 mil wucźinjaka, posdźischo je mjeńscha byka, tola ženje mjeńscha dyżli 8 mil. Kschižak „Lion" je ßwoje zyke tšělenje pschecźiwo „Blücherej" saměrik, kotryż je najsadnischa němskich łódźow byk.

W jenej druhej rosprawje Reuterez telegrafowańje ßo praji, so je jendźelske łódźstwo w nozy wujěko a so je ßo na morju s lohkimi kschižakami a saniczkami torpedowych czołkmow sjednoczińko. Lětadka ßu njepschecźela rano we 8 hodźinach wußlědźike. Prěni wutšěl s „Liona" je mißnyk, s druhim je wón „Blüchera" trjechik. Němzy ßu se wschěch kanonow tšěleli a ßu kschižakaj „Lion" a „Tiger" trjechili. Jena salva jendźelskeho kschižaka „Princeß Royal" je sa „Blücherowy" dóńt rosßudźaza byka. Mjes tym ßu ßo saniczaki s wokoło jěsdźazymi torpedowymi łódźemi a podmórskimi czołkmami nadpadowake. Hdyž je ßo Blücher podnurik, je wón se ßwojich najsadnischich panzerowanych wěžow hischcze jenu salwu wotedak.

Nowe wojowanje pschi Suezskim kanalu.

Po jendźelskej powjesczi s Kaira ßu Turkojo pola Kantary pschi egiptowskej mjesy do jeneje jendźelskeje patrouille tšěleli, kotraž s tšělbow a maschinskich tšělbow tšělejo wotmolwjesche. Turkojo ßebi njeswěrichu bliže pschińcz. Mjeńsche njepschecźelske wotdźělenja ßo na tsjoch městnach s ranja Suezskeho kanala wohladachu. K wojowanju s nimi njeje dóschko. Pola Kantary ßu ßo na jendźelskej stronje 1 offizěr a 4 mužojo lohko sranili. Pola Birmuhededa jene wódne lětadło bomby na jene turkowske wotdźělenje mjetasche a jemu schkodu naczini.

Dla bliskoscze turkowskeho wójska pola Suezskeho kanala jendźelske knjeżerstwo Suezski kanal sa wobkhad samknje. Wot ßrjedy pschipokdnju njeje ßo žana łódź wjazy psches kanal puschczika.

Rußojo w Pólskej chzedźa w ßwojich nětczischich stejischczach wostacz.

S Amsterdama ßo „Frankfurter Zeitung" pische: Dopißowaŕ Londonskich nowin „Daily Chronicle" pschi ruskim wójsku se Syradowa rosprawja, so móża Rußojo ßwoje stejischcza mjes rěkomaj Rawku a Ssuchu dołhi czaß dźerżecz, a Warschawa je tak bjes stracha, kaž hdy prjedy. S knjeżerstwoweje strony njeje ßo hischcze powjesczi jako wěrna wobkruczika, so chze ruske wójsko hacz k Blonju wróczo hicz, hacz runje by to po měnjenju wschelakich offizěrow taktiskich pschiczinow dla rosumne było. Jeli so by ßo tajke wróczohicze wobsamkło, bychu to Němzy wěso jako wulke dobycze wudawali.

Ruske nahlady wo wójnskim położenju w Pólskej.

Pětrogradski dopißowaŕ danskich nowin „Berlingske Tidende" rosprawja: S wojerskeje strony ßo psched měnjenjom warnuje, so ßu Němzy ßwoje dotalne napinanja spuschczili, so bychu ruske napschecźostacze pschewinyli a ßo do Warschawy pschedobyli. Na wopak mohło ßo wocźakacz, so budźa ßo tele pospyty s wjetschej mozu wospjetywacz. Wone ßo nětkole jenoż se skoro njepschewinliwymi wobcźeżnosczemi pschiwoženja sadźerżuja, kotreż wjeczorna Pólska w symskim czaßu pokasuje. K pschewinjenju tychle wobcźeżnosczow ßu Němzy wjele dźěłanskich mozow k twarjenju żelesnizow skasali. Tymle dźěłam pak ßo wulke czežkoty napschecźo stajeja a teho dla s nimi jenoż pomalu do prědka dźe. Hdy bychu ßebi Němzy myßlili, tež jenoż nakhwilnje ßo postupanja k Warschawje wostajicz, bychu wěsche dźěl ßwojeho wójska s Pólskeje do Franzowskeje pschewjesli. Tajke pschewjesenje wojakow pak ßo njeje stako. Němzy ßu wjele bóle wulkotne shromadźenje wójska w Pólskej pschewjedli. Po dowěrnym wobhonjenju je ßo na jenoż 90 kilometrow dołhej fronce mjes Pilizu a Bsurinym wuliwje s najmjeńscha 600000 muži shromadźiło. Tež ßo njepschestawajzy wójnski material pschiwožuje. Ruszy lětarjo ßu wobhonili, so Němzy hobrske kanony, najskerje 42zentimetriske, kajkež ßu ßo pschi woblehnjenju Lütticha, Namura a Antwerpena wužike, psched frontu wjedu, schtož pak skoro njepschewinliwe wobcźeżnosczе czini. Hacz na dalsche budże pak Němzam po měnjenju Rußow njemóżne, se ßwojimi nětczischimi mozami k Warschawje postupicz, najwjetsche sajimanje ßo teho dla podawkam w Galizіskej a Bukowinje pschiwobrocza. W Galizіskej najwjazy sajimanja wojowanje wo twjerdźišnu Pschemyßl na ßo czehnje, hacźrunje ßo njesda, so budźa Rußojo w bliżschim czaßu twjerdźišnu nadběhowacz. Rußojo chzedźa żiwjenje ßwojich wojakow lutowacz a najprjódzy Awstriskich w Pschemyßle wuhlódnicz spytacz. Komandant pak je ßo rosßudźik, ßo psched Rußami wobaracz, dołhoż směje k wojowanju khmane mużstwo; munizije maja po sdaczu w twjerdźišnje dosez a na dosez. Podawki w Bukowinje w ruskim ministerstwje swonkownych należnosczow najbóle s politiskeho stejischcza wobhladuja.

Ssylne mjersnjenje w Pólskej.

Po powjesczi „Ruskeho Sslowa" je w połnóznej Pólskej temperatura hluboko spadła. W nozy je termometer wospjet 8 hacz 10 gradow symy pokasowak. Jeli so syma hischcze nětkotre dny wutraje, móże ßo s tym liczicz, so wschě rěki samjersnu.

Ruske wójsko pschecźiwo Erzerumej njepocźehnje.

Pětrogradski dopißowaŕ jendźelskich nowin „Mornig Post" telegrafuje, so Rußojo s Kawkasa ßwój marsch k turkowskej twjerdźišnje Erzerumej s czežka pospěscha, s prěnja, dokelž móża „sbytk Tukrow" tež bjes teho sniczicz, s druha, dokelž ßu we wokolnosczi natykowaze khorosce. Sda ßo, so ßo ruske wójsko w bliżschim czaßu do druheje strony nastaji. Dopißowaŕ pschispomina, so asiske muhamedanske ludy, kotreż ßo k wójnje pschecźiwo Turkam njejßu pschipuschczike, ßebi należnje żadaju, so mohli pschecźiwo Němzam (?) wojowacz.

Wójnske wudawki w Jendźelskej.

Po nowinach „Times" jendźelske wójnske wudawki měßaczнje milijardu hriwnow wucźinjeja. Pódla teho dyrbi Jendźelska tež hischcze Ruskej s pjenjesami sa wójnu wupomhacz. Neutralne staty teho dla njemóża wocźakacz, so nětkole pjenjesy w Jendźelskej namakaju. Wone budźa je w sjednoczenych statach połnózneje Ameriki pytacz dyrbjecz. — S jendźelskich wyschschich schulow je 30000 wucźomzow do wójska sastupiło.

Saßudźenje tsjoch elsaskich wobydlerjow dla wobßwědczenja němskonjepschecźelneho smyßlenja.

Dla němskonjepschecźelskich rěczow je wójnski ßud w Diedenhofenje drogista Rimmela k jastwu na 6 měßazow, dale barbjernika Wonnera a vikara Saala s Markircha k jastwu po 6 njedźelach saßudźik.

2600 nowych franzowskich lětadłow.

Każ je „Frankfurt. Zeitung" s Roma shonika, Franzowska 2600 lětadłow sa 20 milijonow frankow natwaricz da.

Njepschecźelski podmórski czołm w rańschim morju.

Jendźelske podmórske czołmy ßu ßo do rańscheho (baltiskeho) morja swěrike. S Barlina ßo wosjewi, so je 25. januara jedyn njepschecźelski podmórski czołm němski mały kschižak „Gazellu" blisko kupy Rujany nadpadnył a jón s torpedowym wutšělom wobschkodźik. Wobschkodźenje je ßnadne, kschižak je do jeneho rańschomórskeho pschistawa pschijěk. Człowske żiwjenja njejßu ßo shubike.

Pjenjesy, kotreż by Italska sa wójnu trjebała.

W Mailandze w tu khwilu sastupjerjo politiskich stron wuradźuja, kotreż chzedźa Italsku do nětczischeje wójny saschmatacz. Rěcze, kotreż ßu ßo tam ßkyschake, knjeżerstwo napominaju, so by Awstriskej wójnu pschipowjedźiło a s italskim wójskom te awstriske kraje wobßadźiło, w kotrychż Italszy bydla. Praktiskeho wuspěcha drje Mailandska shromadźišna pschecźelow wójny njesměje. Knjeżerstwo ßo njeda tak lohko do wójny pschecźiwo Awstriskej sczahnycz, s kotrejż je s politiskim swjaskom swjasane. Nětkole Awstriska njeje tak wosłabła, so njemohła italskemu wójsku, kotreż by mjesy pschekrocziło, ßylnje napschecźo stejecz. Tež nětczische symne wjedro ßo Italskim sa wójnu njehodźi. Najwažnische pak je, so Italska żanych pjenjes sa wójnu wysche nima. Poßlednja pożczonka je ßo jenoż s pomozu wulkich bankow sehnała. Każ pak je powschitkownje snate, dyrbi tón, kotryż chze wójnu wjesez, pschede wschěm dosez pjenjes měcz. Italske wojerske nowiny „Esercito Italiano" na to

pokasuja, so by Italska, hdy by žo chzyła pschi wójnje wobdźělicź, pódla milijardy lirow (frankow), sa mobilisaziju hižo swudawanu, dyrbjała sa tsi měžazy hischcże nětdże 3 milijardy lirow sa wójsko sdawacź.

Italszy sozialdemokratojo žu pschecźiwo wójnje. Sozialdemokratske nowiny „Avanti“ pišaja, so je na wjele městnach Italskeje dźěłacźerske wobydlerstwo pschecźiwo wójnje protestowało. S městnami je žo pschi tychle shromadźisnach lud do polizije s pukami dał. Wjele ludźi je žo sraniło.

Rumunska požecźonka w Jendźelskej.

Po powjesći Reuterez telegrafowarnje je žo mjes Jendźelskej a Rumunskej dojednało, so Jendźelska Rumunskej 100 milijonow hriwnow požecźi.

Khlěbowa drohota w Italskej.

Dla khlěboweje drohoty w Italskej je wožebje na Sizilskej kupje k njeměram dóschło. W provinzy Caltanisetta po dróhach ludowe cźrjódy cźahachu, kotrež žebi bźěło a khlěb žadachu. Do knježerstwowych twarjenjow kamjenje mjetachu a sakrocźazych žandarmow sranichu. Do města Caltanisetta žu žo wojazy póšłali. W Siena je žo generalny strajk wuwołał, so by žo pschecźiwo khlěbowej drohocze protestowało. Tam najprjódzy cźrjóda žónskich po měsce cźahasche. Potom žo deputazija k prefektej poda, so by žebi poniženje khlěboweje placźisny žadała. Dokelž njeběchu s wotmolwjenjom spokojom, na torhoschcźu herjekachu, tola polizija lud rosehna.

W Romje žu ministerjo wo sastaranju luda se žitom radu skladowali. Ministerstwo je dale naprawy wobsamkło, s kotrymiž ma žo nusy w tych stronach wobaracź, kotrež žu žo se semjerženjom potrjechile.

Drohota w Europje.

Pod europiskej wójnu tež w neutralnych krajach sežiwjenje luda cźežko cźerpi. Dokelž je pschiwos žita s Ameriki, Ruskeje Indiskeje a Awstralskeje jara poczeženy, žu žo žitowe płacźisny nimo měry powyschile. Ssamo w Bołharskej a Ruskej, kotrejž krajej njetrjebatej žito a mjažo s wukraja kupowacź, ale jej na wopak do wukraja pschedawataj, je drohota. Wikowarjo žu w Ruskej we wulkich dźělach buram skót sa tuni pjenjes wurěcźeli a jón nětko po lichownistkich placźisnach pschedawaju. Runje tak je w Bołharskej. So by žo spekulazija s zyrobu poczežiła, je knježerstwo sakasało, majž wuwojnycź, a je gmejnskim radam poručiło, so bychu žame placźisny sa zyrobu postajile. Pschecźiwo wikowarjam, kotsiž bychu žo pschecźiwili, žo po tychle placźisnach složowacź, dyrbi žo s khostanjemi sakrocźicź. Ssobranja (žejm) wožebity wukas wuda, tak bórsy hacź žo shromadźi.

Postrow swonow.

I.

Rjane žwětke ranje w nalěcźu bě lědma seskhadźało, tu žo durje do khěžcźicźki pschi žamej zyrkwicźzy we Wonezach wotewrichu a w durjach pokasa žo stary muž. To bě žylna postawa s pschecźelnym wobliczom, jenož léta běchu ju khětro skhilile. Běłe włoßy, kiž jemu hłowu kryja, cźinja jeho wuras cźesćownym.

Wokomik starz w durjach posasta. Jeho wóczko žo wokschewjesche, pschihladujo, kak žkónzo s nóznymi scźinami wojuje, prjedy hacź móże žo psches hory posběhnycź. Potom pak, hdyž žo machawka segerja na bliskej wěži k temu sahanja, so by schtwórtu hodźinu pschisjewiła, wón dleje njeczaka, khwata psches pohrjebnischczo k zyrkwinej wěži, stupa po skhodze, kotryž do swonizy wjedże, horje a bórsy žo harmoniske swuki swonow psches powětr rosnoschuja, psches hory a doły, napominajo, so bychu ludźo žo se spanja wutorhli a Bohu prénju cześcź dawali.

Dawno je wotswoniło, ale pschezo hischcże steji starz, cźapku we stiknjenymaj rukomaj dźerżo, a hlada psches kcźejazu krajinu, doniž jeho wóczży pschi horach njesastanjetej, na kotrychž cźmowe schmrěki steja. — Spodźiwne, duschu jimoze myßle to žu, kotrež žo schědźiwzej do pomjatka wrócźeja; huba jemu dyrkota, a hdyž chze žo na wusku kromu we wěžazym woknje poßybnycź, wuronjeja žo jemu žylsy do běłeje brody.

Sskónzo bě nad mróczelemi dobyło; różowe žwětło mlodeho dnja woživiesche zylu stwórbu. — Po tyžazach spytuja ptacźata žwój hłóß, so bychu stworicźelej žwój rańschi khěrlusch sanjeßle, stary muž pak to njeßkyschi. Hłowu na wutrobno skhiliwschi tu žedźi; pschitomnoscź je žo pscheđ nim shubiła, wobrasy sańdźenoscże žo psched nim wunórjeja a sasimuja jeho myßle.

II.

Něhdże schěscźdźeßacź lět je žo minyło, so też sesthadźa nalětni dźeń, runje kaž tehdomnischi. Horka w khěžy pschi kromje lěža, tam mějesche wot žmjercze žwojeho muża, lěžneho strażnika Ssowaka, jeho wudowa wobydlenje, a tam běchu ludźo hižo stanyli, hacźrunje hakle na tsecźu hodźinu dźěsche. Hotowacź dźě žo dyrbjachu, dokelž Jan, wudowine jenicźke dźecźo, schtyrnacźelětny hólz, mějesche dźenża žwój pucź do žiwjenja nastupicź. Tydźenja běchu jeho se schule puschcźili, a nětkole dyrbjesche rjemjeßko nawuknycź, so by mohł žwoju khudu macź podpjerowacź.

Hólzowy kmótr, samkarski mischtr w bliskim měsce, bě žo poskcźił k temu, so chzyšche jeho bjes sarunanja do wucźby wsacź. Dźenża bě dźeń, na kotrymž mischtr jeho wocźakowasche.

Macź ruku wupschestrěwasche na žynowu hłowu, so by jeho žohnowała — wokomik dźělenja bě pschischoł.

„Bóh tebje schkituj, Janko“, macź hischcże junu, žylsy ronjo, rjekny, hdyž wonaj w sahrodzy stejeschtaj, s wotkelž bě na krajinu daloko dele widźecź, „wostań poboženy a dobry a potom, mój žynko, žo prózui, so by jich woheń, kotryž žo w tebi hori, hnydom w sapoczatku podußył. Hdyž tebje hněw, nahłoscź, wjeczenje wabi, dyrbisch to potłóczicź, tak rucże, kaž to w tebi wotucźi. Hewak cże to do sahubjenja storhnje. Ow, Janko, hdy by ty wjedźał, kak je mi to na staroscźi, so mohłe tebje ske nakhilnoscże pschewinycź! Sslub mi, so chzesch žebi ty pilnje prózu dawacź, so je potłóczisch.“

„Haj, macźi, haj“, hólcźez wobkrucźejo wotmolwi, „ja tebi žwjatocźnje a žwěru lubju, so chzu žwój hněw wobknjeźicź.“

W tym wokomiku s doła horje rańsche swonjenje saklincza a to tak jaßnje a cźisćze, jako hłóß s njebjeß.

„Sslyschisch, Janko!“ macź rjekny a, stiknywschi ruzy, na harmoniske swuki poßłuchasche, „Bóh je twój žlub žłyschał a tebi na to wotmolwja. Ty dyrbisch žo jemu dowěrjecź, to wone tebi radźi, to njebudźesch shubjeny. Pój, nětkole hischcże shromadnje žo pomodlimoj a potom ty w Božim mjenje póńdźesch. Bóh budże tebje pschewodźecź.“

„Macźi, na tule hodźinu rosžohnowanja ja ženje njesabudu!“, hólz s hłuboka sdychujo rjekny, hdyž běschtaj wobaj žwoju rańschu modlitwu žo domodlikoj, „tónle rańschi postrow swonow bě nimo měry kraßny!“

„Dopominaj žo na njón husto, luby Jano, a we wokomiku, hdyž budża tebje chzycź sawjesćź, njech tebi do pomjatka wrócźi to, schtož žy mi nětkole žlubił“, macź rjekny, a pschi tym staroscźiwje hladasche na kcźejaze cźerwjene wobliczo žwojeho žyna, kotremuž žo wóczży tak dowěriwje błyschcźeschtej. Dobry wón běsche, jara dobry, wutrobnje dobry — ale ta njeměrna krej, ta sła nakhilnoscź k hněwej! „Ow Bożo, schkituj jeho, so jeho njeby hněw pschemohł!“ sdychny macź.

Nětkole pak bě najwjetschi cźaß, so žo Jan na pucź nastaji. Jenož ruku žebi hischcże stkócźischtaj, poßledni krócź pola płotu žo wokoschischtaj, a wjeßele kroczo w jaßnym cźerstwym powětru shubi žo hólcźez macźeri bórsy s wocźow.

III.

Hłuboko w lěßu, na pok skhowana mjes wyßokimi schmrěkami stejesche pschi mało wobkhodźenym pucźu korcźma „pola schmrěka“. W makej sakurjenej jstwi žedźesche jedyn jeniczki hóscź.

To bě žylny saßadźity pachoł w tsizetych létach. Włoßy mějesche roszuchane, jeho wobliczo by bjes maka rjane było, njeby-li wuras na to pokasował, so je wón k njedobrym skutkam rosßudźeny, haj, so-w nim wěsta njeskłudźena dźiwjoscź tcźi. Runje je žo do błukich myßlow ponuril. Jenož dyß a dyß s piwoweho karanczka žrěbasche, tola žo sdasche, so jemu piwo njeßkodźi. Po sdacźu žebi na něschto zyle druhe myßlesche. Dyß a dyß na segeŕ na scźenje pohladny. Hdyž žo segeŕ sahanjesche, so by žedmu hodźinu wieczor wotbił, wón spokojom s hłowu do prědka pokiwny. Bórsy bě žwoju wěž wucźakał; jenož krótki cźaß budże tracź, a woni dóńdu.

Woprawdże, nadźija jeho njesjeba. Sa schtwórcź hodźiny bě žłyschecź, so žo wonka na pucźu powjedasche, a khwilku posdźíscho žo durje wotewrichu a někotsi žasojcźi pacholjo sastupichu, to běchu dźěłacźerjo želesaŕnjow „Želesnik a žyn“ w bliskim lěßnym dole.

„Aj, khort tola, Ssowako, ty žy tule?“ dźiwajo žo praschachu, hdyž žo woßamocźeneho hosćza dohladachu, „dźesch ty sažo k nam?

To je prawje. Dopowjedajtaj ßebi ſ knjeſom, a potom je wěz ſaßo we ſtarym rjedźe. Radlubje tebje ſaßo do dźěła wosmje."

„To ßo wohladam, ſo budu to cźinicź", pokhmurny mužſki hrubje ſarěcźa, „ja ßo pſched nikim njebudu ſkhilecź. Schtóž je mje jónu wotehnał, tón mje ženje wjazy njewohlada. Teź waſcheje mikoſcźe njetrjebam. Wjazy hacź jene dobre městno teź druhdźe doſtanu. Jenoź k temu ßym ßem pſchiſchoł, ſo bych moje draby ßobu wſał, kiž mam hiſchcźe horka w komorje."

„Cźehodla chzecźe woteńcź, Ssowako?" nětkole ſtarſchi mužſki ßo wopraſcha, dohladować w želeſaŕni, a ßydźe ßo ſe ßwojim karancźkom piwa k temu, na kotrehoż bě ſarěcźał, „woſtańcźe tola tu, móżemy ſchwarnych dźěłacźerjow trjebacź. Knjeſej wěſcźe njebudźeſche na myßle pſchiſchko, waß tak nahle ſ dźěła puſchcźicź, njebudźiſche-li waß waſcha njekniczomna nahloſcź takle pſchewſaka. Bě dha trjeba, ſo wy jemu, hdyž waß po prawdźe uaßwari, „cźiwilowarjow cźlowjeſtwa", „wuzyßarjow" a tak dale nawdawaſchcźe? To ßebi knjes wěſcźe ſaßkužił njeje a ſo je wón tehodla jako dźěłodawaŕ prawo měł, waß hnydom ſ dźěła wupokaſacź, to ßo ßamo roſymi. Njedźiwajcy teho ßebi pak tola myßlu, ſo waß ſaßo do dźěła wosmje, jeli ſo jemu dobre ßłowo dacźe. To ßebi roſpominajcźe, Ssowako, ſo teź druhdźe wſchitko ſkote njeje a ſo bě pola naß pſchezo hiſchcźe dobro bycź. Sa jutſiſchim pojědźe knjes Želeſnik do Zyžowa. Pſchijědźe li wón domoj ſ wulkimi ſkaſankami, budźe wón jara wjeßely a to móżecźe wy wužicź."

Bjes dźak Ssowak na tute ßłowa poßłuchaſche a jemu ßo wóczko ſablyſchcźi, ſo bě njewjeßele. Tola jenoź wokomik to trajeſche, potom ſ hrubym wotpokoſowazym hłoßom rjekny:

„Mi móże wſcho jene bycź, kajkeje myßle ſtary je. Mi ßo nochze jemu hiſchcźe junu na woczi ſtupicź a jeho proßycź, na to ßebi hakle ſ zyła njemyßlu. Hiſchcźe dźenża wjecźor ßo ſebjeru a woteńdu do ſchěrokeho ßwěta. Mějcźe ßo rjenje!"

A ani ßłowa wjazy njeprajo pokhmurjeny pachoł ſtany, cźißny korcźmarjej worcźiſnu na blido a wuńdźe ſe jſtwy. Bórſy na to widźachu jeho towaŕſchojo, kak wón, kónczko pod paźu mějo, duzy do měſta Zyžowa po lěßnym puczu dźěſche.

„Tón ſe ßwojim hněwom, ſe ßwojej njeßměrnej nahloſcźu a ſaßakloſcźu ßwoju hłowu pſchißadźi", bórbotaſche dohladować do brody, teź ſa wotkhadźazym hladajo. „Schkoda teho cźlowjeka. Wuſtojny dźěłacźeŕ, kaž lědma žadyn druhi."

(Skónczenje pſchichodnje.)

Ze Serbow.

Stat ſrjadowanje pſchedawanja khlěbowego žita, muki a mjaßa pſchewoſmje.

Němſka ſwjaſkowa rada je 25. januara wobſamkła, wukaſy wo ſrjadowanju wikowanja ſ khlěbowym žitom a muku a wo ſwěſcźenju mjaßowych pokładow wudacź.

S 1. februarom ſtat ſkłady pſcheńzy a rožki, teho runnja pſcheńcźneje, rźaneje, wowßneje a jecźmjenjoweje muki pſchewoſmje. So mohł ſtat ſkłady pſchewſacź, dyrbj ßo wone knjeżerſtwu woſjewicź. Dla ſrjadowanja pſchetrjebanja ßo khěžorſtwowa wudźělowarnja ſaloži. Wot 26. hacź 31. januara njeßmě ßo pſcheńcźna, rźana, wowßna a jecźmjenjowa muka we wikowanju wotedawacź.

W naſtupanju mjaßowych ſkładow, ßo měſtam a wjetſchim wjeßnym gmejnam poruczi, ßo ſe ſkładami trajneho mjaßa ſaſtaracź.

Pſchewſacźe wſchěch žitowych a mukowych pokładow na ſtat je podawk, kajkiž ßo w ſtawiſnach Němſkeje njepomni. Sapóßłanz Kanitz je drje něhdy, hdyž běchu lěta dołho w Němſkej jara niſke žitowe płacźiſny, khěžorſtwowy žitowy monopol namjetował, to rěka, ſo by knjeżerſtwo žitowe wikowanje pſchewſało. Tehdy pak ßo nochzychu ſ tutej myßlu ſpſcheczelicź. Nětkole ſtrach pſched hłodom knjeżerſtwo k ſawjedźenju ſtanteho žitoweho monopola nuſuje. Lohko njebudźe, poſtajenja žitoweho monopola pſchewjeſcź, pſchetoż wſchě rataŕſke hoſpodaŕſtwa a něhdźe 50,000 młynow maja ßo pod ſtatnu komtrolu ſtajicź. Hacź budźa ßo wſchě poſtajenja w praktiſkim žiwjenju pſchewjeſcź hodźicź, njeda ßo do prědka widźecź. Pſchikład žitoweho monopola ſ nowych ſtawiſnow njeſnajemy. Schwajcaŕſka je drje nam lětża ſe ſrjadowanjom žitoweho wikowanja do prědka ſchła, tola tamniſche naprawy njejßu tak hłuboko pſchimaze, kaž naſche.

Po wobſamknjenju ſwjaſkoweje rady, ſtat rožku a pſcheńzu ſa wójnſke žitowe towaŕſtwo, pſched krótkim cźaßom ſałożene, pſchewoſmje. Gmjenſke ſwjaſki mukowe ſkłady pſchewoſmu.

Najniżſcha mjeſa ſa pſchewſacźe je dwójny zentnaŕ. Jeli ſo ßo na jenym měſtnje wjazy dyžli tónle najmjeńſchi kwantum namaka, móże jón ſtat ſebracź; to teź wo žitowych a mukowych ſkładach w privatnym hoſpodaŕſtwje płacźi. Jeli ſo je ßo twora pſchewſaka, je jejny dotalny wobßedźeŕ nuſowany, ßo wo ſdźerżenje tuteje tworu ſtaracź, a wón móże ßo khoſtacź, hdyž wón tule winowatoſcź njedopjelni. Po wuwjedźenſkim wukaſanju k ſakońſkim poſtajenjam ma wobßedźeŕ po móżnoſcźi ßwoju tworu wójnſkenu žitowemu towaŕſtwu ſe ßwobodneje ruki pſchedacź, tak ſo ßo twora njetrjeba wnßwojicź.

Hacź runje je ſtat hižo zyłe w Němſkej ßo namakaze žito ſebraŕ, ßmě ßo tola dźěł ſ njeho ſa wěſte ſaměry wnźicź. To woßebje ſa rataŕſke hoſpodaŕſtwa płacźi, w kotrychž dźěłacźeŕ pſchezo žito abo khlěb jako dźěł mſdy doſtawa. Po ſakonju ßmě pak ßo ſa tutón pad jenoż ſa měßaz 18 pnntow khlěboweho žita po woßobje bracź. Wjetſche deputaty njeßmědźa ßo pſchiſwolicź. Dale ßo hoſpodarjej ßytwa woſtaji, pſchi cźimž ßo na to dźiwa, ſo ßo město zokroweje rěpy wjazy žita wußyje. Młyny, kotrež ſebrane žito wobßedźa, ßmědźa jo ſmlěcź, tola dyrbja namlětu muku gmejnſkim ſwjaſkam wotedacź, do kotrychž wokrjeża wone ßłuſcheja.

Njedźiwajcy ſebracźa ßmědźa wikowarjo a wikowanſke młyny (po tajkim niz ſa mſdu mlějazy) dale muku pſchedawacź, tola je hromada ſa měßaz na pokojzu hromady wobmjeſowana, kotruż ßu w prěnjej pokojzy januara pſchedali. Hdyž je po tajkim jedyn žitowy wikowaŕ w prěnjej pokojzy januara 3000 měchow muki pſchedał, ßmě wón poſdźiſcho ſe ſebranych ſkładow měßacźnje 1500 měchow muki pſchedacź. Po kajkej płacźiſnje — ßo njepraji; pſchetoż w nowych wukaſach ßo niczo wo wobmjeſowanju płacźiſny pſchi pſchedaczu muki njenamaka. Mukowe płacźiſny ßu w poßlednim cźaßu jara do wyßoka ſchle; njedźiwajcy teho njeje po ſdaczu dalſchenu powyſchenju płacźiſny mjeſa ſcźehnjena.

Pjekarjo a konditorjo ßmědźa wſchědnje tſi ſchwórcźe (běrtliki) teho, ſchtoż ßu w pſcheréſku w prěnjej pokojzy januara pſchetrjebali, pſchepjez, ſ cźimž dyrbi ßo dozpicź, ſo ßo w pjekaŕnjach pſchichodnje wo 25 proz. muki mjenje pſchepjecźe. W naſtupanju płacźiſny pſchi pſchewſacźu ßo w § 16 wukaſa ſwjaſkoweje rady praji, ſo ma ßo „pſchiměrjena płacźiſna" ſapłacźicź. Hdyž ßo ſkłady, kotrež dyrbja ßo wyſchnoſcźi woſjewicź, tutej njewoſjewja, je wyſchnoſcź bjes ſapłacźenja pſchewoſmje. Duž njech nichtó ßwoje ſkłady pſchenisko njewobliczi, dokelž by ſ tym cźeżko ſchkodował.

Jeli ſo ßu ßo najwyſchſche płacźiſny poſtajiłe, ßo pſchewſacźna płacźiſna ſ dźiwanjom na najwyſchſchu płacźiſnu, na kajkoſcź a na móżnoſcź ſpjenjeżenja ſkładow wobliczi.

Wójnſke žitowe towaŕſtwo a jeho winowatoſcźe.

Wójnſke žitowe towaŕſtwo gmejnam hromadu muki wobſtara, kotruż ßu ſa nje wudźělerńje poſtajiłe. Pódla teho je wono na to ſwjaſane, žito, kotrež wono wobßedźi, komunalnemu ſwjaſkej, w kotrymż ßo tole žito namaka, po jeho žadanju, hacź do wyßokoſcźe jeho „potrjebanſkeho podźěła" pſchewoſtajicź. Na tajke waſchnje ßo měſchcźanſkim a wjeßnym gmejnam pſchi wobſtejnoſcźach móżnoſcź da, ßo na tajke waſchnje ſaſtaracź, ſo žito ßame ſmlěcź dadźa, ſo bychu jo potom mjes wobydlerſtwo wudźělike. Jeli ſo je gmejnſki ſwjaſk druhdy wjazy žita ſa ßebje wobkhował, hacź móże pſchetrjebacź, ma wójnſke žitowe towaŕſtwo tole žito pſchewſacź a ßo prózowacź, ſo by jo roſpſchedało.

Młyny, kotrež žito na ſliczbowanje wójnſkeho žitoweho towaŕſtwa abo jeneho gmejnſkeho ſwjaſka mjelu, ſa to poſtajenu mlějerſku mſdu doſtanu.

Hdyž jedyn młyn ſebrane žito wójnſkemu žitowemu towaŕſtwu abo jenej gmejnje ßłuſchaze, mlěje, dyrbi młyn wotruby jenemu městnu, wot khěžorſtwoweho kanzlera poſtajomnemu, wotedacź. Na kajke waſchnje maja ßo wotruby mjes ſkotarjow wudźělicź, ßo ſ woßebitym wukaſom poſtaji, hdyž ßu ßo ſkłady wobliczike.

Jara cźeżko je, pſchetrjebanje muki ſrjadowacź. „Khěžorſtwowa wudźělerńja", na kotrejež cźole preſident ſtatiſtiſkeho ſaſtojnſtwa, Delbrück, ſteji, ma ſkłady roſdźělecź a ſa kóżdy wokrjeż wobliczecź, kelko ſ wobſtejazych ſkładow na njón wotdadnje. Gmejnſkim ſwjaſkam ßo poruczi, pjekarjam, konditoram atd. muku wudawacź. Gmejnſke ſwjaſki ßu ſa to ſamolwite, ſo ßo wſchě worſchty wobydlerſtwo ſ khlěbom ſaſtaraju, na kajke waſchnje pak ßo to ſtawa, ßo gmejnſkim ſwjaſkam pſchewoſtaji. Te maja też prawo tykanzy pjez ſakaſacź, wone ßmědźa poruczicź, ſo ßo khlěb po jenakim waſchnju pjecźe a ſo ßo wón jenoż tym pſchedawa, kotſiż móża ßo ſ poli-

zajſkim pſchipokaſmom wupokaſacź. § 40 praji, ſo komunalne ſwjaſki płaćišnu ſa muku, kotruž wotedawaju, poſtajeja; wo wyšokoſći tejele płaćišny pak žo jim niczo njepſchedpiša.

Wobſtejnoſće žu wjele khutniſche hacź žo powſchitkownje měni. Hacź runje je na ſkładach wjele mjenje žita a muki, hacź druhe lěta, žmy runje telko pſchetrjebali, kaž ſo bychu lubje połne žita byłe. Teho dla budźemy w druhej połojzy lěta ſ khlěbom jara lutowacź dyrbjeć. Knjeżerſtwo je wunoſchk wobliczenja žita, wot 1. dezembra, pſchepoſdźe ſhoniło. Hakle nětko je žo ſpóſnało, ſo žu žitowe a mukowe ſkłady pſchemałe. Budźiſche=li knjeżerſtwo to prjedy wjedźało, budźiſche wono žitowy monopol prjedy ſawjedło.

S Budyſchina. Khěžorſtwowe narodniny žu žo lětža, kaž je žebi khěžor pſchał, zyle jednorje a bjes ſchumjazych žwjedźenjow w khutnej doſtojnej myšli po wſchěch Němzach žwjećiłe. Niz je žwjedźeńſkimi hoſćinami a błyſchćatymi paradami, ale ſ wutrobnej nutrnoſću a dźěłbracźom žo na khěžora ſpominaſche, kotryž na dnju žwojich narodninow prěni krócź w njepſchećelſkim kraju wožrjedź žwojich khrobłych wojakow pſchebywaſche. W Budyſchinje běchu žo měſchćanſke twarjenja a wěže ſ khorhojemi wupyſchiłe, w ſchulach žo žwjedźeńſke akty wotměchu a w zyrkwjach běchu Bože błużby, kotrež běchu žylnje wopytane.

W Draždźanach je pſchi wudaću parole kral Bjedrich August ſćěhowazu rěcź měł:

Wojazy! Dźenža pſchi narodninach jeho majeſtoſće khěžora je pſchede wſchěm ſa naš wſchitkich žwjata winowatoſcź, na njeho ſ zyle woželitej luboſću a poćeſćowanjom ſpominacź. Zyła Němſka nětkole pod jeho twjerdym wjedniſtwom w brónjach ſteji, ſo by žwět njepſchećelow, kotſiž žu naš na worakawe waſchnje nadpadli, w ćežkim, krwawnym wojowanju pſchewinyła. Bóh, wſchehomózny wodźeŕ wſcheho cźłowjeſkeho dóńta, je hacź dotal ſ nami był a je w tutym prawdoſtnym hobrſkim wojowanju naſche brónje žohnował. To pak bě jenož ſ tym móžno, ſo wſchitcy kaž jedyn muž poſtanychu a ſahorjeni napominanju khěžora a najwyſchſcheho ſwjaſkoweho wójſkoweho roskaſowarja błędowachmy. Naš wſchitkich pſchećże je dźenža a pſchezo: Bóh ſdźerž a ſchkituj jeho majeſtoſcź a naſche kražne wójſko. Sa ſwonkowny wuras tuteho ſmyślenja proſchu waš, ſo mnu ſawołacź: Jeho majeſtoſći khěžorej, naſchemu najwyſchſchenu wójſkowemu roskaſowarjej a mojemu lubemu pſchećelej a ſwjaſkowemu towarſchej hura! hura! hura!

— **(Wobhnadźenje wojerſkich wožobow.)** Kral Bjedrich August je pſchi ſkładnoſći lětuſchich khěžorowych narodninow wſchitkim wojerſkim wožobam aktiwneho wójſka, aktiwneje marinу a ſakitanſkich wojakow we wobžahu žwojeho wobhnadźenſkeho prawa diſziplinarne khoſtanje, hacź do 27. januara napołożene, a pjenježne a jaſtwowe khodſtanja, počežnje jich hiſchće niz wotpokućeny dźěł, ſ hnadu ſpuſchćił, tak daloko hacź 6 měžazow jatby njepſchekroczo.

S wobhnadźenja žu pak wſchě te wožoby wuſamknjene, kotrymž žu žo cźežne prawa wotrjekle a te, kotrež žu žo pſchi wotpokućenju khoſtanja abo pſchi prjedawſchej pſchepytonſkej jatbje hubjenje ſadźerżake. Jeli ſo je žo něchtó k pjenježnemu a jaſtwowemu khoſtanju ſažudźił, ma žo pjenježne khoſtanje jenož potom ſpuſchćicź, hdyž jaſtwowe khoſtanje pod tole ſpuſchćenje žłuſcha. Kral je ſ dobom poſtajił, ſo žo pſchi namjetach wo wróćenju do prěnje rjadowonje wojerſtwa na pſchedpiżanu khwilu a termiju ſa cźaž wójny njetrjeba dźiwacź.

— **(Rjekowſke wojowanje Budyſkeho pěſcheho regimenta cźiżło 103.)** Budyſki pěſchi regiment cźiżło 103 je 25. januar cźežke wojowanje dobycźerſzy wobſtał. S khrobłym nadběhanjom ja wón nahłe brjohi Foulenſkeho doka a La Creute Ferme Franzowe ſam wotdobył.

— **(Pſchedawanje wolmjanych a bawłmjanych pſchikrywow.)** Generalny komando ſakſkeho 12. armeekorpſa bě pſched dwěmaj njedźelomaj ſakaſał, wolmjane a bawłmjane pſchikrywy (deki) pſchedawacź, dokelž žo wone ſa wójſko trjebaju. Nětko je žo tónle wukas tak pſcheměnił, ſo žmědża žo pſchikrywy jenotliwym wožobam ſa jich žamžnu potrjebu pſchedawacź.

— **(Wuwužiwanje pomyjow.)** W ſakſkim miniſterſtwje ſnutſkownych naležnoſćow je žo pſched krótkim ſe ſaſtupjerjemi wjetſchich ſakſkich měſtow wo wuwužiwanju kuchinſkich pomyjow ſa pizowanje ſkota jednako. Rěcźnik Sella ſ Barlina, kotryž je hižo ertnje a pižomnje pſchewjedźenje tejele hoſpodarſkeje naprawy roſpominał, w dłeſchim pſchednoſchku ſhromadźiſnje žwoje namjety roskładowaſche. Rosrěcźenje pokaſa, ſo žo wyſchnoſcże wjetſchich ſakſkich měſtow ſ tejle naležnoſću žiwje ſaběraju a ſo žu žo hižo ſ dźěła wo to poſtarałe, ſo žo kuchinſke pomyje ſa pizowanje ſkota wuwužiwaju.

— (Pſchedawanje pſcheńcźneho khlěba.) Knjeżerſtwo bě ſakaſało, pſcheńcźny khlěb w nozy pjez, ſo njeby wobydleŕſtwo rano k žnědanju cźerſtwopjecźene pokrutki doſtawało. Knjeżerſtwo bě wocźakało, ſo wobydleŕſtwu ſtaropjecźene pokrutki njebudźa błodźecź, a ſo žo ludźo tak ſwucźa, k žnědanju rżany khlěb jěſcź. Tole wocźakanje pak žo njeje dopjelniło. Ludźo nětko niz jenož rano ſtaropjecźene, ale tež wjecźor nowopjecźene pokrutki jědźa. Tehodla je knjeżerſtwo, ſo by žo wužiwanje pſcheńcźneho khlěba ſamjeſowało, poſtajiło, ſo žo pſchichodnje pſcheńcźny khlěb njeżmě tón dźeń w pjekarńjach a konditornjach pſchedawacź, na kotrymž je pjecźeny.

— (K. M.) W nowſchim cźażu žo małe metallowe płaty, „wutrobine ſchkity“ žo mjenoważe, jako wobarnowadło pſche ſranjenje poruczeja. Jena tajka płata, kotraž je žo ſa 15 hriwnow kupiła, je žo pſchi tſělenju na pruhu ſ infanteriſkej kulku hładko pſcheraſyła. Teho dla žo naležnje warnuje, tajke płaty jako wobarnowadło kupowacź.

— (Łużiſki domowiniſki dopiż.) Wotbłyſchcź dnja Saſkow nad tutym wjecźorom leżeſche, kotryž běchu krajenjo ſ Biſkopiz, ſ Kamjenza, ſ Hornjeje Łużizy a žerbſke towarſtwo „Cźornobóh“ w Draždźanach dźeń tſjoch kralow w „Tivoli“ wuhotowali. Sala bě hacź na poślednje měſtno wobžadźena. To je dopokaſmo žwěrneje pſchiwiżnoſcże, kotruž Łużiczenjo w Draždźanach žwojej domiſnje ſakhowaja, tola tež dopokaſmo jich pomoznoſcże, pſchetož wjecźorowy wunoſchk bě žo pomoznej wójnſkej organiſaziji pſchewoſtajił. Knjes farař Domaſchka ſ Budeſtez mějeſche wulkotnje ſeſtajanu, ſ kſcheſćijanſkim duchom a wótcźinſkej luboſću napjelnjenu rěcź wo themje „Luboſcź dobywa: luboſcź k domowinje, luboſcź k bratram a luboſcź k Bohu“. Rěcźnika jako muża ſeſnachu, kotryž je runje tak ſ miſchtrom němſkeje kaž žerbſkeje rěcźe. Jeho wubjerne, jażne wuwjedźenja pſchipożłucharjow tak jimachu, ſo žo pſchihłożowanje pożłucharjow, kotrychž najlěpſchich wutrobinych trunow bě žo rěcźnik podótkał, ſe ſchumjazym plazanjom wuraſy. Sſerbſke draſtne wobraſy, kotrež žerbſke towarſtwo „Cźornobóh“ pſchedſtaji, jeho pſchedžyda k. Khorla Pětſchka ſ wulkej wěžywuſtojnoſću a wědomſtwom rosjażnjowaſche. Wón tak ſ wobraſom a žłowom ſajimawy pſchinoſchk k ſakſkemu narodopiżej poda, ſchtož tež ſnajeŕ tuteje wědomoſcże, pſchitomny dwórſki radźićel profeżor Seyffert ſ khwalbu pſchipóſnawſche. (Tónle dopiż je žo hakle 29. januara redakziji póżłał.)

S Hnaſchez. Naſche prěnje wucźerſke měſtno, kotrež 1531 hriwnow lětneje mſdy wunoſcha, ma žo ſ nowa wobžadźicź. Samolwjenja maja žo hacź do 10. februara kral. wokrjeżnej ſchulſkej inſpekziji póżłacź.

Se Sſtonkez. Ssrjedu wjecźor 1/2 6 hodźin cźżyſche tepjeŕ Müchler ſ Dobruſche w tudomnym papjerniku jedyn rjemjeń na transmiżiju położicź. S njeſbožownym pſchipadom žo wón ſ transmiżiju ſhrabny a žo wjazy krócź wokoło cźiżny, pſchi cźimž žo jemu ruzy a noſy wottorhnyſchtej. Müchler, kotryž je 61 lět ſtary a woženjeny, bě hnydom morwy.

S Wulkich Debžez. Někotſi pjenježnizy žu wjazore leżomnoſcże ſ dźěła ſ Wulkodebſcźanſkeje a ſ dźěła ſ Lejnjanſkeje gmejny kupili. K cźemu maja žo tele leżomnoſcże wužicź, je hiſchće tajne. Někotſi měnja, ſo žo tu jena fabrika ſakoži, po druhim po wjedanju ma žo tu ſanatorium natwaricź. Wot kupzow žamnych njeje niczo ſhonicź.

S Ralbiz. Minjenu žrjedu dopołdnja dohlada žo kubleŕ Michał Rachel, ſo žo pola žužoda, krawſkeho miſchtra M. Groſy, na najſtwje pali. Na dobre ſboże žo poradźi, płomjenja podużyć. Jene łožo ſ poślefchćzom a matrazu, teho runja něſchto draſty pak běſche žo hižo ſpaliło. Kak je woheń naſtał, njeje ſnate. Móžno je, ſo žu žebi tam dźěcźi ſe ſapałkami hrajkałe. Naſtatu ſchkodu Groſje ſawěſćerńja ſaruna.

S Kobjelina pola Mužakowa. Sa wurjadnu khrobłoſcź pſched njepſchećelom je podoffizěr Nowak żeleſny kſchiż doſtał.

Přilopk.

* (Wjelryba žo ſ granatu ſatſěliła.) K hollandſkemu brjohej je žo wulka morwa wjelryba pſchihnała. Wona je žo ſ jenej granatu pſchetſěliła, ſchtož na to pokaſuje, ſo žu wjelrybu ſa podmórſki cźołm měli a teho dla do njeje ſ granatami tſěleli.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi śmeje jutśe, njedźelu Septuagesima, rano we 7 hodźinach farar Răda němsku spowjednu wucźbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin śmeje duchowny Tyschcr němske a w 10 hodźinach śerbske prědowanje.

Pśched zyrkwinskimi durjemi budźe so kollekta sa rańschu Pruska sběracź.

Ssrjedu popołdnju w 5 hodźinach wotměje farar Răda śerbsku wójnsku modlescku hodźinu.

Tydźeńske sastojńske dźěła śmeje farar Răda.

Wěrowani:

W Michalskej zyrkwi: Pawol Gustav Balzar, dźěłaćer w Jenkezach, s Lenu rodź Sturmez w Jitku.

S druhich wośadow. Jan Jencź, źiwnoscćer w Hucźinje, s Martu Resu Rychtarjez tam.

Křćenl:

S druhich wośadow: Mariana Erna, Bjedricha Augusta Fidlerja, skalarja we Wjelkowach, dź. — Marta Marja, Klimanta Richarda Helaßa, pohonćza w Małej Borschćźi, dź. — Marta Elsa, Pawoła Oskara Schreierja, źiwnoscćerja w Zokowje, dź. — Pawol Alfred, Khorle Khiljaßa, hejtmana w Schćeńzy, śyn. — Jan Alwin, Jana Göschika, ratarja w Komorowje pola Rakez, ś. — Bjedruschka Hana, Khorle Ernsta Scholty, źiwnoscćerja w Rakezach, dź. — Marta Erna, njemandź dź we Wulkej Dubrawje. — Emil Erwin, Maxa Rymarja, kublerja we Wjeßelu, ś. — Marta Lena, Oty Kruże, pomozneho żelesniskeho wothladowarja we Wowizach, dź. — Elsa Hilźbjeta, njemandź dź. w Pomorzach. — Ernst Khorla Ota, Ernsta Hermana Branzla, kněźerja w Kobelnju, ś. — Hana Berta, Augusta Hokera, kněźerja a pohonća w Hucźinje, dź.

Zemrjeći:

W Michalskej wośadźe: 21. januara: Jan Bohuwěr Wylem Bernstein se Sohlanda n. Spr., † w sastarańi wokrjeźneho wustawa na Zidowje, 84 l. 9 m. 11 d. — 22. januara Hendrich Pawoł, Jana Hendricha Tanerta, dźěłaćerja w Delnjej Kinje, ś., 13 l. 1 m. 27 d. — 24. januara Hana Juliana rodź Wajchtarjez, njeboh Augusta Schimana, skalarja a kněźerja w Cźetwjenych Noßlizach, sawoś. wudowa na Zidowje, 66 l. 6 m. 19 d. — 25. januara Lena Vogtowa rodź. Wjenkez, mandźelska źiwnoscćerja Vogta we Wowrjowje, 41 l. 7 męź. 4 dny.

W druhich wośadach: Herta Johana Wendlerjez w Demjanach, 4 dny. — Marta, Jurja Kunaschka, kněźerja w Stróži p. Rakez, dź., 2 m. 14 d. — Hańża Marta, Augusta Henniga, kněźerja w Stróži p. Rakez, dź., 5 l. 3 m. 12 d. — Herta swud. Krawzowa, wumjeńkatka w Rakezach, 69 l. 6 m. 9 d. — Jan August Poldrak, źiwnoscćer w Khwaćizach, 73 l. 11 m. 2 d. — Ernst Melika, fabrikskeho dźěłaćerja Melki w Suborniczźy ś., 10 m. — Herbert Willi, Hermana Mortaka, fabrikskeho dźěłaćerja w Kortnizy, ś., 1 l. 9 m. 7 d.

Zyrkwinske powjesćze s Hodźija.

Njedźelu Septuagesima śmeje rano 1/2 8 hodźin duchowny Voigt śerbsku spowjednu wucźbu, 1/2 9 hodźin farar Kschižan śerbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Wutoru, jako na Marie wucźišćenja, budźe dopołdnja 1/2 9 hodźin śerbska spowjedź a 1/2 10 hodźin śerbske prědowanje.

Ssrjedu popołdnju w 3 hodźinach śmeje žonjaze towarstwo shromadźisnu.

Ssrjedu popołdnju w 5 hodźinach budźe śerbska wójnska modlesća hodźina.

Zyrkwinske powjesćze s Budestez.

Njedźelu Septuagesima śmeje rano we 8 hodźinach farar Domaschka śerbsku spowjedź, dopołdnja w 9 hodźinach duchowny Bójz śerbske a 1/2 11 hodźin němske prědowanje.

Wutoru wječor we 8 hodźinach shromadźisna kschesćijanskeho towarstwa źónskeje młodosće.

Ssrjedu popołdnju 1/2 4 hodźin śmeje kschesćijanske źónske towarstwo shromadźisnu (w radnej pinzy w Budestezach); wječor 1/2 7 hodźin śmeje duchowny Bójz němske a 1/2 8 hodźin śerbske prědowanje.

Schtwórtk wječor we 8 hodźinach śmeje kschesćijanske towarstwo mužskeje młodosće shromadźisnu.

Ad. Rämsch naßl. w Budyschinje

(mějećel **Max Kirschner**)

pschi butrowych wilach 1 **telefon cźisło 4**

porucza śwoje daloko a schěroko znate

palenzy a likeury.

Roseßlanje w cźwizach a bleschach.

Proschu śebi placźisnowy sapiß žadacź.

Placźisny rěsneho skotu na Draždźanskich skótnych dwórach.

28. januara 1915

Placźisny po zentnarju a hriwnach.

Skótne druźiny a wosnamjenjenje.	Źiwa rěsna waha	
Woły:	hr.	hr.
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnosće hacź do 6 lět	55—57	96—98
awstriske	—	—
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	46—49	87—90
3. śrěnjo pizowane młode, derje pizowane starsche	40—44	82—86
4. śnadnje pizowane kóźdeje starosty	—	—
Jałojzy a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnosće	51—53	92—94
2. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnosće hacź do 7 lět	44—46	86—88
3. starsche, wukormjene keuwy a śnadnje wuwite młódsche kruwy a jałojzy	39—42	81—83
4. śrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	32—35	74—77
5 śnadnje pizowane kruwy a jałojzy	23—26	65—68
Byli:		
1. połnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnosće	51—53	92—94
2. śrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	38—44	80—85
3. śnadnje pizowane	—	—
Cźelata:		
1. najlěpsche s mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	48—50	88—90
2. śrěnje kormjene abo hišće dobre wot zyza	42—44	82—84
3. śnadnje wuwite wot zyza	37—40	77—80
Eswinje:		
1. połnomjaßne lěpschich raßow a jich schišenjow w starosće hacź do 1 1/4 léta	69—70	84—85
2 mjaßne	64—67	79—82
3 śnadnje wuwite, teź ranzy a kundroźy	56—60	72 76

Placźisna žitow a produktow.

Žitowy dowos w Budyschinje:		W Budyschinje. 23. januara 1915. wot hr.	wot pj.	hacź hr.	hacź pj.	W Lubiju 28. januara 1915 wot hr.	wot pj.	hacź hr.	hacź pj.
Pschenza	běła	—	—	—	—	—	—	—	—
"	žołta	—	—	+	—	—	—	—	—
" nowa		—	—	—	—	—	—	—	—
Rožła		—	—	—	—	—	—	—	—
" nowa		—	—	—	—	—	—	—	—
Jećmjeń		—	—	—	—	—	—	—	—
Wowß	50 kilogr.	—	—	10	70	10	40	10	70
" nowy		—	—	—	—	—	—	—	—
Hróch		—	—	—	—	—	—	—	—
Woka		—	—	—	—	—	—	—	—
Jahły		—	—	—	—	—	—	—	—
Hejduschka		—	—	—	—	—	—	—	—
Běrny		2	60	2	85	2	85	3	50
Butra	1 kilogr.	2	90	3	20	2	80	3	=
Pschenična muka	50 "	—	—	19	75	19	—	23	—
Ržana muka	50 "	—	—	16	—	16	—	18	—
Ssyno	50 "	3	50	4	50	3	50	4	—
Ssloma	100 "	3	25	3	85	3	60	4	—
Prožata 582 schtuk, schtuka		8	—	18	—	—	—	—	40
Pschenične wotruby	50 kilogr.	—	—	6	50	6	50	7	75
Ržane wotruby		—	—	6	50	6	50	7	75
Pschenični gris		—	—	—	—	—	—	—	—
Ržany gris		—	—	—	—	—	—	—	—
Pschenża žołta, kórz po 170 punt.		—	—	—	—	22	27	22	78
Pschenza, běła, kórz po 170 punt.		—	—	22	65	—	—	22	10
Rožła, nowa, kórz po 160 punt.		—	—	18	12	17	76	18	24
Jećmjen, nowy kórz po 140 punt.		—	—	15	74	15	54	15	96

Jeja, mandl 2 hr. 10 pj., schtuka 13 pj.

Franz Marschner

cźaßnikar w Budyschinje

na bohatej haßy 9

śwój skład **cźaßnikow** a **cźaßnikowych rjeczaßow**

k dobroćiwemu wobkedźbowanju porucza.

Hódna twora. Pišomne rukowanje. Tunje placźisny.

Pjekarski wucźobnik

šo 1. haprleje 1915 pyta. Tydźeńske sarunanje atd. Poskicźenje abo napraschenje pola **Willia Janeza,** pjekarskeho mischtra w Klětnom w Hornjej Łužizy.

Wutrobne zbožopřeća k nowemu lětu wupraja wšěm lubym Serbam a jich přećelam doma a we wukraju z dobom so wukupiwši z darom za naš

Serbski Dom:

5 hr. k. Lorenc, hajnkski inspektor w Lohbergu.
3 hr. k. farař M. Wjesela w Königshajnje.
Porjedźeńka: k. kapłan Cyž w Lipsku, tu khwilu w polu, je 3 hr. darił, nic 2 hr.

Zapłać Bóh!

Sserbſke a němſke

spěwarſke

jednore a najwoßebniſche,
ßu po tunich płaczíſnach na pſchedań
we wudawarni Serbskich Nowin.

Zuſe ſuby

ſaßadźuje, nakaźene ſuby wuporjedźa a ſuby cźaha ſ pohłuſchenjom

Johanna Stahlez, dentiſtka
w Budyſchinje na ßukelnſtich haßy 1ª.

Wojeŕſke pakety!!

hotowe
ſa zigary a zigarety
porucźa
Albert Lehmann
na khěžorſkej dróſy 11
pſchi bohatych wrotach
a na **polnóžnej dróſy 2.**
Snate najlěpſche druźiny.

Koże

kóždeje druźiny po najwyſchſchich płaczíſnach kupuje

Heinrich Lange
pſchi ßerbſkej katholſkej zyrkwi
cźißło 4
a pſchi wowßnych wikach.

Tunje ſofy

we nimo měry wulkim wubjerku ma pſchezo na ſkładźe
J. O. H. Bär
w Budyſchinje na Hoſchiz haßy 29.

Poßyłki ſa wojakow we wójnje

Pſchedawamy kóždu dźělbu
wolijowych ſardinow
wſchě druźiny
rybowych konſerwow
trajneje **kolbaßy**
ßuſcheneho wuhora
atd. atd.

Weberez
rybowa pſchedawarnja
w Budyſchinje
na theaterſkej haßy.

Pakcźiki ſa pólny póſt.

Schokoladowe
pópjernomjatliczkowe
wobcźerſtwjenki
po wſchěch płaczíſnach
a we wulkim wubjerku:
Moritz Schmidt Kaiserstr 11 Theatergasse 4

Runje je dóſchła nowa pyßyłka

pjecźenych jerjow a marinadow Weberez

rybowa pſchedawarnja
w Budyſchinje
na theaterſkej haßy.

Maßiwna nowa natwarjena

khěža

w Kóſłach cźißło 7 pola Budeſtez ſ brjóžnju a ſ dwěmaj kórzomaj pola a łuki je na pſchedań.

Wyßokoßucźelna

cźehnita kruwa

je na pſchedań w Ssemichowje cźißło 10.

Wuſtojny

dźěłacźeŕ

po móžnoſcźi ſ ratarſtwa ßo do trajneho dźeła ſ pſchihódnymi wuměnjenjemi pyta. Dalſche je ſhonicź we wudawarni Serb. Nowin.

Kuchařki, ſtwinſke a ßłużobne holzy, mlokowe holzy, hródźne dźowki, holzy kßwinjom, wotrocźkow, ßrěnkow, rólnych pohonczow wolazych a dźěłacźeŕſke ßwójby pyta hnydom pſchiſtajeŕka **Görlichowa** na ßukelnſkej haßy 1 na rógu khěžorſkeje dróhi w cźrijownı knjeſa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

Pilnu ſwólniwu

ßłużobnu holzu

16 — 18 lět ſtaru pyta
Khorla Kſchiżan,
w plahowarni nalikow
w Budyſchinje-Tſělanach.

Hólz, ßyn ſprawneju ſtarſcheju, kotryż ma pokhilenje a wobdarjenoſcź ſa

pſchekupſtwo,

k jutram w mojej pſchedawarni kolonialnych tworow wucźbu namaka.

Auguſt Ritſcher
na wulkej bratrowſkej haßy 6.

Schewſkeho wucźobnika

k jutram pyta
Max Liſchka,
ſchewſki miſchtr na Mużakowſkej dróſy 17.

Wucźobnika

pyta **B. Bieſold** na bohatej haßy, pjekarſki a konditorſki miſchtr.

Hólz, kotryż chze

ſchewſtwo

nawuknycź, hnydom abo k jutram dobru wucźbu namaka pola **Hermanna Zawnika,** ſchewſkeho miſchtra w Rakezach.

Pjekarſkeho wucźobnika

jutry do wucźby wosmje **Alfred Lehmann,** pjekarſki miſchtr na žitnej haßy 3.

Wucźobnika

ſ pſchihódnymi wuměnjenjemi pyta
A. Stache,
krawſki miſchtr.

Żeńtwa.

Wudowz w 40 lětach ſ dobrymi dokhodami bjes dźěcźi ſtarſchu holzu abo wudowu jako Hoſpoſu pyta, ſ kotrejż mohł ßo ßnadź woženicź. Poſkicźenja chzyłe ßo w ſamknjenym kuwerce we wudawarni Serb. Nowin wotedacź.

Sserbſki muſej

wotewrjeny kóždu 1. a. 3. njedźelu měßaza wot ½11—12 hodźin.

Hdyż je naß powjeſcź wo wumrjeczu naſcheho lubowaneho a njeſapomniteho ßyna, wnuka, bratra, wuja a ßwaka, ratarja

Hermanna Kſchiżana,

kiż je ſa ßwój wótzny kraj na polu cźeſcze padnył, cźeżky porańka, dha ßmy ßo tola wutrobne troſchtowali ſe wſchitkimi ſnamjenjemi dźělbracźa, ſe ßkowom a pißmom, kotreż ßu ßo nam doſtałe. My ſa to wſchitkim, woßebje wohnjowej woborje a wojeŕſkemu towarſtwu w Hodźiju, ßwój najhłubſchi dźak wuprajimy.

W Hodźiju, 26. januara 1915.

Wſchitzy ſrudźeni ſawoſtajeni.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawóstki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotsedać, płaći so wot maleho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wjedor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 6. **Sobotu 6. februara 1915.** **Lětnik 74.**

Rosprawa němskeho wulkeho hłowneho kwartěra.

4. februara 1915.

Na wječornym wojownišču ẑo na froncje w Flandernskej hač k Reimsej jenoẑ s artilleriju wojowasche.

Nowe franzowske nadběhi pola Perthes ẑo se schkodowanjom sa njepschećela wotpokasachu.

K połnocy a k dołhemu wječorej wot Massiges, k dołhemu wječorej wot Menehould, ẑo naschi wojazy wčera do njepschećela dachu, ẑo s nadběhom psches tsi sa ẑobu ležaze njepschećelske pschěrowowe linije pschedrěchu a ẑo w franzowskim hłownym stejišću w schěrokosći dweju kilometrow postajichu. Wschě napschećne nadběhi Franzowsow, kotreẑ ẑo teẑ w nocy wospjetowachu, ẑu ẑo wotrasyle. 7 offizěrow, 601 muża ẑmy sajeli a 9 maschinskich tšělbow, 9 kanonow mjeńscheho kalibra a wjele materiala ẑmy dobyli.

Hewak je jenoẑ naspomnicẑ, so je ẑo w ẑrjedźnych Vogesach prěnje wojowanje wotdźělenja w ẑněhowych ćrijach pschećiwo franzowskim honjerjam sa naẑ wuspěšnje skónčiło.

W rańschej Pruskej ẑo ẑłabe ruske nadběhi pschećiwo naschim stejišćam s połodnja Němjena wotrasychu.

W Pólskej k połnocy wot Wißły po prjedawschich wojowanjach kavallerije mjeńsche měschane wotdźělenja wojakow se ẑobu wojowachu.

W krajinje nad Bsuru ẑo ruski nózny nadběh s njepschećelowym ẑłynym schkodowanjom słama.

Nasche nadběhi s ranja Bolimowa njedźiwajcy ẑłynych njepschećelowych napschećnych nadpadow pokraćuja. Liczba jatych pschiběra.

W Karpatach wot někotrych dnjow němske mozy ramjo pschi ramjenju po boku awstrisko-uherskeho wójska wojuja. Němsko-awstriske wójsko je we wobcẑežnej saẑněhowanej hórskej krajinje někotre rjane wuspěchi dozpiło.

5. februara.

Na zyłej belgisko-franzowskej froncje je ẑo jenoẑ s artilleriju wojowało. Jenotliwy franzowski wupad na nasche stejišćeza k połnocy wot Perthesa bjes wuspěcha wosta.

Pschi rańschopruskej mjesy ẑo nowe nadběhi Rußow s połodnja Němjena wotrasychu.

Runje tak ẑo ẑłne ruske nadběhi pschećiwo naschemu nowodobytemu stejišćeju k ranju wot Bolimowa njeporadźichu. Liczba tam sajatych wot 1. februara wscho hromadźe 26 offizěrow a něhdźe 6000 muži wuczinja.

Rosprawa ruskeho generalneho staba.

Wulki generalny stab je 3. februara sćěhowaze wosjewił:

W rańschej Pruskej ẑu ẑo naschi wojazy pola wßy Wulko-Medunischken na lěwym brjosy Angerappa wobtwjerdźili. Na prawym Wißlinym brjosy ẑo husćišćo s njepschećelom sawadźa. Sylnische sawadźenja ẑu ẑo na froncje Lipno-Bejun stałe. Naschi wojazy ẑu městačko Skempe dobyli a ẑu njepschećelowy posypt, ẑo wßy Blina smozowacẑ, wotrasyli, njepschećelej wulku schkodu naczinischi. Tu ẑmy jeneho bataillonskeho komandeura, tsjoch druhich offizěrow a sto wojakow sajeli. Na lěwym Wißlinym brjosy ẑo na cžarje Borsymow—Gumin—Wolja-Schydlowjezka—Bolimow 2. februara s jenajkej mozu dale wojowasche. Njepschećel wjazy dyžli 14 regimentow do prědkneje tšělneje cžary pschiwjedźe. S wożebitej saẑakłoscžu ẑo wo wßy Huminje wojowasche, hdźeẑ ẑłne nadpady w krwawnym wojowanju muẑ pschećiwo mużej wotpokasachmy. Hačẑrunje njepschećel njepschestawajcy nimo měry cžežko schkoduje, wón dale nowe mozy do wojowanja wodźi. Njepschećelske spytane nadpady pschi brjosy Nidy w połodnischej Pólskej njemějachu žaneho wuspěcha. Wojowanje ẑo roswiwa a bywa dźeń a bóle saẑakke. Ssmy spósnali, so ẑu ẑłne němske wojowanske mozy pschitomne.

Sslawny dźeń Sakskow pola Craonne.

Po njedźeledołhim pschihotowanju ẑu Sakscjo 25. januara franzowske stejišćeza pola Craonne s nadběhom dobyli. Hdyž 25. januara ẑwitasche, bě wscho k wojowanju pschihotowane. Po dlěschim artilleriskm wobtšělanju ẑo popołdnju w 4 hodźinach powschitkowny nadběh pschikasa. Kaẑ jedyn muẑ sakscy pěschcy, kotsiž pod roskasowarstwom generalneho leutnanta s Planitza a generalneho majora s Gersdorffa stejachu, s pschirowow stanychu, njedźiwajcy njemdreje njepschećelskeje tšělenzy woni psches pola k njepschećelskim stejišćam cžěrjachu a ẑo do prěnich pschěrowow dobychu. 103. regiment s Budyschina ẑo dźeržećẑ njedasche a ẑo hižo někotre minuty posdźišcho druheho pschěrowa smozowa. Na prawym kschidle Freibergski 182. regiment hromadźe s pruskimi grenaděrami s bajonetami a tšělbnymi toporami dźěkasche. Jenoẑ khwilku trajesche, a franzowska wobẑadka běsche ẑo teẑ se ẑwojeho pjerschcžowego wobtwjerdźenja wuczišćeżała. S zyła Sakscjo kaẑ lawy wojowachu, niczo njemóẑesche jich nadběh sadźerẑećẑ. Bórsy ẑo woni teẑ do druheheje franzowskeje linije dobuchu. A hižo saẑo woni pschećiwo tsećim njepschećelskim pschěrowam cžěrjachu. Pok hodźiny ẑo njemdrje wojowasche, a teẑ w tymle stejišćeju ẑo woni postajichu. Jenoẑ lěwe njepschećelske kschidło ẑo se saẑakłoscju wobarasche, tola nasajtra rano ẑo teẑ tu franzowske pschećiwjenje słama. Tu je 102. regiment se Zitawy hromadźe s Kamjenskim 178. regimentom cžežke ale wuspěschne dźěło dokonjak, kaẑ dźě je s zyła Budyska pěscha brigada cžišćo 63 s podpjeru Budyskeje (28.) a Pirnaskeje (64.) artillerije hłowne podźěł na ẑławnym dobyczu Sakskow pola Craonne měła.

Pschi nadběhu na hórki pola Craonne staj teẑ starschej sakskaj prynzaj pschitomnaj byłoj. Prynz Bjedrich Khristian ẑo jako ordonanzny offizěr pola generalneho komanda 12. armeekorpsa w ẑłużbje wobdźěli. Wón kronprynzej, kotryẑ ma ẑłużbu pola wójskoweho komanda 3, powjesćẑ da, so je popołdnju w 4 hodźinach nadběh pschikasany, so mohła brigada pod kronprynzowymaj woczomaj njepschećelske stejišćeza dobyćẑ.

Pschewjesenje jendźelskeho wójska do Franzowskeje.

Jena rosprawa franzowskeho wójnskeho sarjadnistwa wo tym rěcži, kaẑ „Haagsche Courant" rosprawja, so ẑo 700,000 Jendźelcžanow hač do kónza měrza psched frontu pschiwjedźe, a so ẑu tam hižo s dźěła doschli.

Po powjesćach s Le Havre w Franzowskej ẑu tam 15. januara poczeli jendźelskich wojakow na kraj wuẑadźecẑ. Dotalne powjesćze, kotreẑ wo sto tyẑazach powjedaju, ẑu pak bjes dwěla pschěhnate, dokelẑ ẑo wschědnje 3 abo 4000 muži s Jendźelskeje do Franzowskeje pschewjese. Jendźelske transportske łódźe wschě s Portsmoutha pschikhadźeja. Dalschenu pschewoẑenju jendźelskeho wójska chze němske łódźstwo s pomoczu ẑwojich ponórnych (podmórskich) cžołmow sadźěwacẑ, kaẑ je se sćěhowazeho wosjewjenja němskeho admiralneho staba spósnacẑ:

Jendźelska wjele wojakow a wulke hromady wójnskeje potrjeby do Franzowskeje pschewoẑuje. Pschećiwo tuthym transportam budźe ẑo se wschěmi ẑo pschihodźazymi ẑrědkami postupowacẑ. Pschekupske a rybaske łódźe ẑo warnuja ẑo franzowskemu połnóznemu abo wječorjenemu brjohej pschibliżicẑ, dokelẑ by jim wulki strach hrosył, hdy bychu ẑo s łódźemi, kotreẑ wójnje ẑłuża, pschepósnake. Wiko-

wanskim łódźam w połnóznym morju žo pucź wokoło Schottlandskeje porucza.

Němske podmórske čołmy w irskim morju.

Po rosprawje Reuterez telegrafowarnje je němski podmórski čołm „U 21" 30. januara rano jendźelsku parnu łódź „Ben Ernachen" w irskim morju (k wjeczoru Jendźelskeje) potepił. Mužstwu je žo khwila wostajiła, so je žo wukhowacź mohło. Po dalschej powjesczi je tónžamy podmórski čołm hischcze parnaj čołmaj „Takumaru" a „Icaria" potepił. Zyłe mužstwo je žo wukhowało. „Takumaru" je łódź s Japanskeje, kiž pod jendźelskej khorhoju jěcze. Wona bě s 97,000 sarěsanymi wowzami a czelatami nakładzena, „Icaria" khosej, zokor a koże s La Plata w połodnischej Amerizy wjesesche.

S pschijězdom němskich podmórskich čołmow do morja s wjeczora Jendźelskeje a s potepjenjom tsjoch jendźelskich pschekupskich łódźow žu žo wobžedźerjo jendźelskich pschekupskich łódźow do wulkeje hrosy dali. S tym je žo łódźna wjesba mjes Jendźelskej a Ameriku nahle sastajiła. Jendźelske knježerstwo bě teho dla tajnje wobžedźerjam łódźow radźiło, so bychu pod khorhoju neutralnych statow jěchźili. Na to je němske knježerstwo wosjewiło, so je zyłe morjo wokoło Jendźelskeje a Irskeje wójnska strona. Na njej němske wójnske łódże wot 18. februara 1915 łóźdu pschekupsku łódź, njech je s Jendźelskeje abo s neutralnych statow, kotruž tam nadeńdu, snicza. Pschi tym njebudże pschezo móżno, strachi, kotrež mužstwu a pucźowarjam hroża, wotwobroczicź. Jenož jěsba k połnozy wokoło Schettlandskich kupow w rańschich stronach połnózneho morja njeje w strasche.

Jendźelczanam bě s hudanczkom, kak žo němske podmórske čołmy s wolijom sastaraju, kotryž k tepjenju kótkow trjebaju. Londonske nowiny „Times" žu shonile, so je žo podmórski čołm „U 21" pschi połnózno-walestim brjosy s wolijom wot parneje łódże s danskej khorhoju sastarał. Hacź je to danska łódź nuczena abo dobrowólnje činiła, njeje žo hischcze shoniło.

Němsko-awstriske wójsko w Karpatach.

Po powjesczach awstriskeho generalneho staba je jene awstrisko-němske wójsko Rušow se wschěch pschekhodow karpatskich horow wuczischczało. Po rosprawje Londonskich „Daily News" s Pětrograda žo k połnozy Karpatow wulka bitwa pschihotuje. Wot teho, kak wona wupadnje, budźa dalsche wójnske operazije wotwižowacź. Do połodnischeje Wuherskeje žu tsi bayerske armeekorpsy doschle a žu žo pschi wjeczornej mjesy k Bukowinje a Rumunskej postajile. Dwaj druhaj bayerskaj armeekorpsaj staj žo k połodnju wot Temeswara se schěsczi wuherskimi armeekorpžami sjednoczile.

Turkowska je žo psched krótkim rosžudźiła, s dobom s Awstriskej se žylnymi mozami pschecźiwo Ruskej postupowacź. Poždlednje dny je žo 15 turkowskich diwisijow do Kawkasa, woženbje do Olti, wotpóžłako.

Snicženje němskeje powětroweje łódże w Ruskej.

25. januara dopołdnja wokoło10 hodźin němska powětrowa łódź nad ruske pschistawne město Libawu pschilecza, kotraž žo jako Zeppelin czišło 10 spósna. (Mjes tym je žo nasłoniło, so je to jena němska Parsevalska powětrowa łódź była.) Někotre bomby wotczišnywschi chzyschе powětrowa łódź k połodnju dale leczecź, tola jena s naschich łódźow do njeje tšelejo ju czežko wobschkodźi. Powětrowej łódźi njebě móżno, dale leczecź a wona blisko Bernasowa do morja padże. Nasche wójnske łódże hnydom sa njej jěchźechu a ju wobschkodźichu. Dołho žo mužstwo powětroweje łódże s tšelbow tšelejo sakitowasche, stónczńje pak dyrbjesche žo poddacź. Wobžadka s kapitana a tsjoch offižerow wobstejesche.

Rumunska žito do Němskeje puschczi.

W Rumunskej ma w tu khwilu Němskej a Awstriskej njepschecźelski duch pschewahu. Snate je, so Rumunska žadyn petrolej do Awstriskeje a Němskeje njepuschcża, hacź runje žu wschě składownje połne petroleja. Tež žito, kotrež bě žo hižo sa Němsku pschedało, žo psches mjesy njepschewjese, dokelž pjecża na rumunskich żelesnizach tworowe wosy njedožahaju. Němske knježerstwo je teho dla rumunskemu żelesniskemu sarjadnistwu němske tworowe wosy k wotwjesenju kupjeneho žita poskiczilo. Tole poskiczenje njejžu Rumunojo wěso wotpokasacź mohli. Duž je nětko nadźija, so žo něschto žita s Rumunskeje do Němskeje pschiwjese.

Wobstejnosce w Sserbiji.

Jena wožoba, kotraž je se Sserbije do Sofije pschijěła, je žo do drobna wo wobstejnosczach w Sserbiji wobhoniła. Jejna wěryhódna rosprawa praji: Duch wojakow je po poždlednich wuspěchach dobry, runje tak dobre je smyžlenje žerbskeho wobydlerstwa, dokelž knježerstwo hacź dotal ani skót, ani žito njeje wobydlerstwu sebrało. Wschitzy žo nadźijeja, so žo Rušojo psches Karpaty pschedobudźa a žo se Sserbami sjednocza. Tole dowěrne smyžlenje pak by žo s bližschim wjetschim poražejom ruskeho wójska slemiło. Zyroby ani wójsko ani wobydlerstwo njetrada, dokelž žo njepschestawajzy psches Saloniki wulke poždlki pschiwožuja. S Ruskeje žu w poždlednim czažu jenož někotre łódże po Dunaju pschipłowake. Munizija połnje doženbuje, dokelž je žo wjele artilleriskeje munizije s Franzowskeje pschiwjesło. W žerbskim wójsku je wscho hromadże něhdże 18,000 Rušow. Poždlabjene wójsko je žo s nowymi hischcze njewuwuczenymi mužstwami poždlniło. Wscho hromadże žo wójskowa žylnosc s pschiliczejom traina na 220,000 muži wobliczа. Załostnje je wójsko s njedostatkom lěkarjow schkodowało. Woženbje žebi tyfus wschěhdnje wjele woporow žada. Po naležnych prósstwach žerbskeho knježerstwa je Jendźelska łódź „Erin" s lěkarjemi, se žotrami Czerwjeneho kschiża a s lěkarstwom wotpóžłała. Tale łódź je 4. februara do Messiny pschijěła.

Neutralnosc Italskeje.

Nowiny „Tribuna" w Romje žu jedyn list prjedawscheho ministra Giolittia wocźischczake, w kotrymž žo tón pschecźiwo dwěmaj žluchomaj wobkrucza: pschecźiwo temu, so by wón s wjerchom Bülowom wobkhadźał a pschecźiwo jemu pschipisžanemu měnjenju, so dyrbi Italska na kóždy pad dospołnje neutralna wostacź. Kaž Giolitti sdźěli, wón wjerscha Bülowa wot wjele lět snaje. Wón pak je jeho jenož jenicžki krócź s nim na zyle njestroniske waschnje wo wulkich podawkach rěcžał, tola niz wo wocžakujomnym stejischczu Italskeje. Wón ma wójnu sa njesboże, sa kotrež žo człowjek hakle rosžudźi, hdyž žebi to czesecź abo wulke interesžy kraja žadaju. Wnusy žo wón njeby komdźił, žo sa wójnu wuprajicź.

Wyžoke žitowe płaczisny w Amerizy.

Žitowe płaczisny w Argentinskej, w sjednoczenych statach a w Kanadze wschěhdnje wysche stupaju. Pod tejle drohotu Amerika a Europa czežko czerpi. Jendźelske knježerstwo w Argentinskej wschu pschenžu pokupuje, so by tež sastaranje neutralnych krajow se žitom do ruki dostało. Wono je neutralnym statam pjecża wosjewiło, so wjazy njedowoli, so by žo k nim žito wosyło, dokelž žo pjecża s nich žito do Němskeje a Awstriskeje pschedawa. Franzowska je 25 milijonow pudow žita a 6 milijonow pudow zokora w Rujskej kupiła. Franzowska chze kóždu poždku do prědka sapłacźicź.

Sastaranje wobydlerstwa s khlěbom.

Barlinski wyschschi měschczanosta je wukas wosjewił, so žmě wot 1. febrruara kóždy wobydleŕ nanajwjazy wob tydžeń schtyri punty khlěba abo muki k jědži dostacź. Tón žamy wukas sa zyłe němske khěžorstwo płaczi.

Pschecźiwo samjesowanju plahowanja zokroweje rěpy.

Pod pschedžydstwom pruskeho ratarskeho ministra se Schorlemera-Lisera je žo praschenje w ratarskim ministerstwje rospominało, hacź měło žo plahowanje zokroweje rěpy samjesowacź. K wuradžowanju běchu žo tež sastupjerjo ratarskich komorow a wězywustojni s interesentow, kaž direktorojo zokrowych fabrikow a žytwowowych towarstwow skasali. Hdyž tež žo njeje niczo wobsamkło, je žo tola wulka wjetschina interesentow pschecźiwo namjetowanemu samjesowanju plahowanja zokroweje rěpy wuprajiła. Zokrowa rěpa wubjernu skótnu pizu podawa, njenujzy melažu, žuscheńki a truzki. Hdyž žo tele dźěle zokroweje rěpy k pizowanju wužiwaju, wulki dźěl běrnow, kotrež měle žo hewak k pizowanju skota pschetrjebacź, k sežiwjenju człowjekow wostawa. Dale móże žo město wowža konjom zokor dawacź. W němskim khěžorstwje žo něhdże 530,000 hektarow s zokrowej rěpu poždžuje. S druheje strony bě žo namjetowało, s teho něhdże 355 hektarow k plahowanju druhich płodow, a to runkliz, hrocha a jerzy, wužicź. Napschecžo temu njech je na to pokasane, so žana rostlina telko žiwnosce njedawa, kaž zokrowa rěpa. Plahowanje zokroweje rěpy budże jako wulki pomozny žrědk se žohnowanjom sa Němsku a s nim budże woženbje

mózno, wotmyßlenja Jendźelskeje sniczicź, kotraž chze Němsku wuhłódnicź.

Nakhwilne njedoßahanje khlěba w Draždźanach.

Po pschewsaczu wschěch žitnych a mukowych składow na stat je wěso k někotrym njeluboscźam nakhwilnje na někotrych městnach doschło. W někotrych městowych dźělach bě ßo wschón khlěb pokupił. Bjes dwěla běchu někotsi ludźo saßo psches měru khlěb nakupowali, tak so cźi, kotsiž posdźischo pschińdźechu, žaneho wjazy njedostachu. Wyschnoscź njehodźi ßo sa to samolwita scźinicź, dokelž ßo hobrske nadawki sebracźa žita a muki njehodźa na dobo pschewjescź. Cźi ludźo, kotsiž pschezo jenicźźy na ßebje myßla, dyrbjeli na ßwojich ßobucźlowjekow wjazy dźiwacź a ßo pschichodnje na składkupowanja wostajicź.

Draždźanska měschcźanska rada je wobsamkła, jenotny khlěb pjez dacź. Tón ßamy jenotny khlěb ma ßo w Draždźanskim staroměschcźanskim a nowoměschcźanskim a Pirnaskim hamtskim hejtmanstwje sawjescź.

Sastaranje wobydlerstwa s mjaßom.
Niz naßelene trajne, ale smjerske mjaßo.

Swjask rěsniskich jednotow s Berlina a wokolnoscźe je psched ßydstwowe poßedźenje měł, so by ßo by ßo wo knjeżerstwowych namjetach rosßudźił, trajne mjaßo s wjetschimi hromadami pschihotowacź a khowacź. Wjetschina ßo sa to wupraji, knjeżerstwu namjetowacź, so by ßo **město naßeleneho mjaßa, smjerske mjaßo pschihotowało.** Gmejny dyrbja jo w kłódźernjach khowacź a jo we wěstym cźaßu rěsnikam pschepodacź. Też ßu temu pschihłoßowali, so bychu gmejny płacźisnu sa smjerske mjaßo postajiłe.

Sa 4½ milijona hriwnow łapow.

Łapy, kotreż ßu ßo psched tydźenjom k lěpschenu němskeho wójska nasběrałe, ßu ßo pschewuběrałe. Sukelnje ßu hižo sa nje 4½ **milijona hriwnow** sapłacźicź chzyłe.

Samjesowanje khlěbpjecźenja w Awstriskej.

W Awstriskej žito runje tak mało doßaha kaž w Němskej. Awstriske knjeżerstwo je wukas wudało, po kotrymž ßmě ßo pschenża jenož pschepjez, hdyž je po połojzy s rżanej, majßowej, běrnjazej abo druhej muku směschana.

Wójna w kolonijach.

Portugalska je wojakow k poßylnjenju ßwojeje Angolaskeje kolonije w Afriży wotpóßłała. Wulki dźěl tuteje kolonije ßu pjecźa Němzy wobßadźili.

Sakoń wo kupjenju němskich łódźow w amerikanskim senacźe.

W pschistawach sjednocźenych statow połnózneje Ameriki wjetscha liczba němskich pschekupskich łódźow steji. Pschi wudyrjenju wójny ßu wone hižo tam s dźěła byłe, s dźěła ßu powjescź wo sapoczatku wójny na morju shoniłe a spěschnje wukhow w amerikanskich pschistawach pytałe, so njebychu Jendźelcźanam do rukow padłe. Němscy wobßedźerjo ßu nětko spytali, tele łódźe w Ameriży pschedacź. Wo tym shoniwschi, stej jendźelske a franzowske knjeżerstwo pschecźiwo pschedacźu němskich łódźow w Ameriży protestowałej. Hdyž jedyn neutralny stat łódź, kotraž jenemu wójnuwjedźazemu ßkuscha, kupi, ßo s tym sakonje neutralnoscźe sranja, dokelž ßo s tym njepschecźelej sadźéwa, ßo tuteje pschecźiwniskeje łódźe smozowacź.

Knjeżerstwo sjednocźenych statow njeje sa kupjenje němskich łódźow. Wono je wobßebity sakonjowy naczisk wudźełacź dało, kotryž ßo nětkole w senacźe wuradźuje. Republikanska strona ßo tutemu sakonjej pscheczźiwo a měnjenje sastupuje, so ßo neutralnoscź njeby sranika, hdy bychu amerikanszy stacźenjo němske łódźe kupili. Demokratiska strona je nawopacźneho měnjenja. Wona na mózноscź pokasuje, so ßnadź bychu Japanska, Jendźelska, Franzowska a Ruska sjednocźenym statam wójnu pschipowjedźiłe, hdy bychu te njedźiwajzy jich protesta do kupjenja němskich łódźow swoliłe. Republikanska strona, kotraž je Němskej pschecźelnje smyßlena, pak ßo s wójnskim scherjenjom nochze satraschicź dacź.

Postrow swonow.

(Skónczenje.)

IV.

To bě druhi dźeń po tym, schtož ßmy runje powjedali. Husta kurjawa leži dźenża na lěßu, drobny deschczik ßo k semi próschi. Teho dla też bědźi ßo mkody dźeń dlěje s nóznymi scźinami; kolwokoło je hischcźe cźma. Jenemu cźłowjekej pak je tajke wjedro runje pschihódne. Tón hižo dlěje hacź hodźinu kakajo sa scherokim dubom steji, tam, hdźež ßo do hłubokeho pucźa dźe, kotryž do żelesarnje dele wjedźe. Wjedro je zyle podobne jeho smyßlenju, kiž we nim tczi, kiž je wschě lěpsche sacźucźa potkóczisko, tak so tam jenož żadoscź sa wjecźenjom knježi.

Ssowakez Jan je ßebi to do hłowy stajił s teho wokomika, hdyž dźełło shubiwschi s wrotami fabrikskeho dwora na dróhu wustupi. A nětkole bě pschischła ta hodźina, so móżesche ßebi sa ßwoju ranjenu cźescź sarunanje dobycź, ßwoje wjecźenje wuwjescź. Jenož k temu bě ßo hischcźe junu do lěßneje korczmy wrócził, so by shonił, hacź wobßedźer żelesarnje do města Zyżowa pojědźe, kaž to kóżdy měßaz cźinjesche. Dohladowar, kiž ßo niczeho skeho njenadźijesche, bě jemu to pscheradźił, a bórsy dyrbjesche wós, s kotrymž knjes Żelesnik jědźesche, po tym pucźu pschijěcź. Sawěscźe budźe wón też dźenża, kaž pschezo, ßamlutki. Ssowak trjebasche jeho jenoż s hamorom, kotryž mějesche pod ßuknju skhowany, trochu krucźe na hłowu dyricź, a wjecźenje bě dokonjane. Ssowak směje potom wjele pjenjes, kotreż Żelesnik na tute pucźe ßobu bjerjesche: wscha nusa, wschě hubjenstwo směje potom ßwój kónz. Tam w Amerizy je doscź městnow, hdźež móże cźłowjek bjes staroscźe żiwy bycź, tam sabudźe na wschě cźwilowanja w domisnje. Hdyž ßebi tak pschekkadowasche, sabłysskowaschtej ßo cźakazemu dale wjeßelscho wocźi.

„Hdźe jenoż tón wós dźenża tczi?“ Ssowak njedoczakliwje bórbotasche.

Woprawdźe, dale a bóle ßo dnische a po wschěm sdacźu ßo mhła dale bóle wucźahowasche. Lěß bě tam trochu pschewupuschcźany a psches wulěßowanu cźaru bě hižo jaßnje do doka widźecź. To dźě je cźerwjena tšecha na zyrkwinskej wěži, kotraž tam s kurjawy ßo wotestawajo posběhuje! Ssamo wot ßo wóczko teho muża tam hlada. Sda ßo, so jemu w duschi dopomnjeńki skhadźeja, s waha, zyle s waha. Tu, poßkuchaj! Schto to? Sso swoni?

Najprjódzy swukt rańscheho swonjenja jenoż ßłabje psches mhłu ßo dobywaju, potom pak bywaju dale wótrische, — pschezo pokniscźo klinczi psches rańschi powětr, na poßledku pak kaž s mjedźanym jasykom cźłowjekej do wutroby rěcźa, kiž je runje na tym, słóstny skutk dokonjecź.

„Postrow swonow!“ klinczi jemu tam do hłukeje myßle — wjazy hacź dwazeczi lět wón wróczo spomina, a psched jeho duschu steji tamne zanje, hdyž ßo wot domisny dźělesche a ßo wot maczerje roszohnowasche. — Tehdom běchu runje ßamßne swuki rańscheho swonjenja ßo horje snoschowałe a wón bě ßwojej maczeri suě bił, so chze ßo pod schkit Boži podacź a ßwój hněw potkóczecź. — Haj, to bě wón cźinił.

Ssowakez Jan s hłuboka sdychowasche, schpatnje, jara schpatnje bě ßwoje ßlubjenje dopjelnił. S wopředka bě drje ßo prózował hněw poduschecź, ale wón pschińdźe do skeho towarstwa, we wěrje wolinkny, hrěcha ßo wjazy njestrachowasche a bórsy bě nakhilnoscź nad nim dobyła.

Wón pocza ßo wadźicź, da ßo do picza, a ludźo ßo jeho bojachu, dokelž bě jara hněwej podaty, hacźrunje bě wustojny dźělacźeŕ. A dźenża bě ßo tak hłuboko sabył, so chzyschе moricź!

Wón ßo satschaße. Delka w dole swony swonjachu. „Njech to swonjenje tebje napomina w spytowanju!“ tak bě jemu macź něhdy prajiła. — Kaž błysk jemu swonjenje wutrobu rosjaßni, hdyž runje cźłowjekej sa żiwjenjom dźěsche. Schto bě ßo tola s nim stało? Hacź na mordarja chzyschе ßo ponižicź? A jeho macź bě jeho tak derje łubkała! Bě dha woprawdźe hižo tak hłuboko padnył, so bě mohł maczerinu wutrobu, kiž dawno w khłódnym rowje wotpoczowasche, takle jara wonjecźesczicź?

„Maczi, maczi, wodaj mi, so ßym ßwój ßlub takle schpatnje dżeržał! Ale wot nětka dyrbi semnu hinak bycź. Twój chzu saßo bycź a Bohu ßwěrny wostacź!“

Tak ßo dobywasche żałoscź mużej s wutrobnja a wón padźe na kolenje a ruzy wokoło hamoroweho topora stykнywschi hórko płakasche.

Khwilku posdźischo pschijědźe łohki wós, do kotrehoż bě jenoż jedyn kóń sapschehnjeny, s doka horje. We wosu ßedźi jenoż jedyn muż, kiž ßam jědźe po hłubokim pucźu. Wobßedźer żelesarnje, kiž to je, njekedźbliwje na lěß shladuje. Jenoż, hdyž nimo tołsteho duba jědźe, hlada trochu wótrischo do teho kónza.

„Njesteji tamle muż w módrej jazy?“ prascha ßo wón, „tón dźě je skoro na dźiwjeho Ssowaka sapodobny, khiba so ßo mylu.

Tón cłowjek drje je tola dawno ſ naſcheje wokoliny woteſchoł, wón dźě bě wſchón njembry, hdyž jeho naßwarich. Ja bych jeho rady ſaßo pſchiwſał, hdy by wotproßył."

A rychle kóń dale běžeſche; ſady tołſteho duba pak poſtany muž, w kotrehoż wutrobje żelnoſcź a boloſcź wojowaſchtej, a ßylna ruka cźißny hamor, ſ kotrymž bě chzyła Żeleſnika ſaraſyćź, daloko precź do hłubokeho lěßa. Jako by jemu brěmjo wotewſate było, wón ſ lohka wodychny a rjekny:

„Bożo, dźakuju ßo tebi, ſo ßy mi ßwoje napominaze ſwuki pózßłał a mje tak wotdźerżał, ſo njejßym ßwojej ruzy ſ njewinowatej krwju wopanzał a ßwoju duſchu do ſahubjenja ſtorcźił."

V.

Wrjeſkotajo ſerſawy ſegeŕ na wěži ſcheſtu hodźinu bijeſche a ſ tym ſtareho ſwónka ſe ſamyßlenja wutorże. S waha ßebi ſ dłónju pſches cźoło ſajědźe; tajke dopomnjenja, kiž jemu huſto rano na myßle pſchikhadźachu, běchu jeho ſaßo junu pſchewſake. Mězu ßebi krucźe pſchiłkócźejo kedźbliwje po nahłym ſkhodźe dele ſtupaſche a dźěſche do ßwojeje woßamocźeneje khěžki po kluczе do zyrkwje.

Na wokomik ſe ſtarym mužom do jeho ſtwicźki ſaſtupichmy. Jara jednore tu je a tola je tu ſaßo pſchijomne; hižo ſchtyrzeczi lět tu wón ßamlutki pſchebywa. Pſched ſchtyrzeczi lětami wón, hdyž bě jako pokutnik ßo na prawy pucź wróćił a ßo ſkeho wotrjekł, tam ſ hłubokeho cźmoweho lěßa cźekny, kiž budźeſche jemu bjes maka ſahubny był, wróćі ßo do domiſny a proſcheſche wo ßłużbu ſwónka, a ju też doſta.

Se wſchěch jeho dźěłow bě jemu najlubſche, rano ſwonicź. Kóżdy krócź, hdyžkuli rano ſwoni, dopomina ßo hłuboko hnuty na najſtraſchniſchu hodźinu ßwojeho żiwjenja, w kotrejż budźeſche jeho huěw bjes maka k mordarſtwu ſawjedł. Ale kóżdy krócź ßo też Bohu dźakuje ſ nutrnej modlitwu, kiž je jeho ſ tajkeho ſpytowanja miłoſcźiwje wumożił.

(— Kónz. —)

Młody ryczeŕ.

We cźopłej ſtwicźzy ßedźi macźerka,
Hdyž ßwjaty wjeczor runje wuſwonja,
Je ruzy k modlitwje ßej ſtyknyła
So by wot dźěła też kuſk wotpocź'ła.
Na ſynki ſwona nutrnje poßł'chajo,
Pak ſdychnje wo ßyna jej lubeho
Sso jejna wutroba tak łamaſche,
Hdyž do wójny ßyn jenczki dyrbjeſche.
Wón bědźi ßo, to kóżdy pſchipóſnaj,
Sa wótzny dom a krala, wótzny kraj.
„Budź bożmje luba, ſkota macźerka,
Bóh budźe moja, twoja khowanka."
Ach jejne wócźko ßylſu wuroni,
Kaž huſto ßo na ßyna dopomni,
Kiž bě jej' ſepjera na ſtare dny,
Sso bědźi nětk we wójnje rycźerſzy.
A macźerka je w myßli hłubokej,
Na dobo liſtynoſcheŕ pſchińdźe k njej
Kiž liſt wot luboh' ßyna pſchinjeße,
O kak ßo wutroba jej ſraduje.
„Wón hiſchcźe żiwy", ſbóżna ſawoła,
Bóh moje próſtwy wſchitke wußłyſcha
Wón żeleſny kſchiż ßebi dobył je,
Hdyž wyſchka ßwojoh' ßmjercźi wutorże.
A hacź wón runje ßam je ranjeny,
Je tola Bożej woli poddaty.
Hdyž junu ſrudna wójna ßwój kónz ma,
Dom wita macźeŕ młodoh' rycźerja.

Kruża.

Ze Serbow.

4. hłowna ſhromadźiſna wſchitkich wubjerkow ſa powſchitkownje wużitne dźěło we wokrjeßu Budyſkeho kralowſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa.

Pod pſchedßydſtwom k. hamtſkeho hejtmana dr. ſ Pflugka bě ßo pſches 400 ßobuſtawow wubjerkow w turnowarni tudomneje Peſtalozziſkeje ſchule ſeſchło. Po woßebitym pſcheproſchenju běchu pódla teho pſchiſchli ſaſtupjeŕ Budyſkeho wokrjeßneho hejtmanſtwa k. tajny knjeżeŕſtwowy radźicźel Schecker, dale ſaſtupjerjej Budyſkeho a Schěrachowſkeho hamtſkeho ßuda k. wyſchſchi juſtizny radźicźel Leonhardt a k. juſtizny radźicźel Leidler. Sa měſto Budyſchin bě k. wyſchſchi měſchcźanoſta dr. Käubler pſchiſchoł. Dale běchu mjes druhimi pſchiſchli k. wyſchſchi ſchulſki radźicźel Bach, k. zyrobny chemikaŕ dr. Haupt a juriſtiſzy ſaſtojniży kralowſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa.

Po powitanju pſchedßyda k 1. dypkej dnjoweho porjada: Lětna rosprawa a pſchehlad wo ſkutkowanju wubjerkow w lěcźe 1914 poda.

Dźěło wubjerkow je w lěcźe 1914 ſ nowa ßylnje pſchibywało. Tónle pſchibywk je na liczbje dokhodow a wukhodow pola hamtſkeho hejtmanſtwa ſpóſnacź. Dokhody ßu ßo wo něhdźe 1000, wukhody wo 1300 wězow pſchiſporiłe. W ſeſtajenju wubjerkow njejßu ßo wjetſche pſcheměnjenja ſtałe. Wjele ßobuſtawow je we wójnje. Někotry je ſa wótzny kraj padnył.

Wójna je ßylny wliw na dźěło wubjerkow měła. Te ßu powjetſchene żadanja zyle wobknjeżiłe. S hajenja młodźiny je wuſběhnycź, ſo je ßo ſa twar a nadobu młodźinſkich domow, turnowaniſchczow a hrajniſchczow, dale k nakupjenju turnowanſkeje a hrajneje nadoby ſe ſtatnych, wokrjeßnych a krajnoſtawſkich ßrědkow 11020 hriwnow jako pomoz pſchiſwoliło. Młodźinſkaj domaj w Bjednarezach a Budeſtezach ſtaj natwarjenaj. Twar jeneho doma w Bacźonju ßo bórſy ſapocźnje. Młodźinſke nowiny „Póſta młodeje Němſkeje" ßu po ſapocźatku wójny něſchto wróćzo ſchłe; nowe najimanſke dźěło pak je liczbu cźitarjow ſaßo powyſchiło. Tſi ſerije wójnſkich ßwětkowych wobraſow ſ rosjaßnjazymi pſchednoſchkami ßu ßo wobſtarałe a ßo pilnje wużiwaju.

Pucźowanſke warne kurſy a kurſy wo domjazym wothładanju khorych ßu ßo ſe ſapocźatkom wójny wróćzo ſtajicź dyrbjałe, tola ßo wone tak bórſy hacź móżno ſaßo ſapocźnu. Ssotra Gertrud ſ Medingez, kotrož bě ßo 1. januara 1915 ſa wokrjeß jako wucźeŕka dobyła, je we wójnje.

W 19 padach ßu khorym woßobam lěkowanje a lěkowaŕſku pomoz ſaradźili. 8 dźěcźi, kotrež ßu w ſtraſche, ſo na tuberkuloſu ſkhorja, je ßo w rosprawjeńſkim lěcźe w dźěcźazej koloniji pod Abelſkej horu pola Kamjeńza ſaměſcźiło.

Zyle woßebite dźěło ßu powſchitkownje wużitne wubjerki w pſchesjenoſcźi ſe żonjazymi towaŕſtwami a druhimi powſchitkownje wużitnymi towaŕſtwami wokrjeßa pſchi ſrjadowanju wjele ſběrkow dokonjałe, kotrež ßu ßo wot ſpocźatka wójny we wokrjeßu cźiniłe. Na cźole ſteja ſběrki ſa Cźeŕwjeny kſchiż. Skoro 80000 hr. je w hotowych pjenjeſach doſchło. Połojzu ſ teho wubjerki mjes woßebje potrěbnych pſchißkuſchnikow wójnſkich wobdźělnikow pſches ſakońſku pomoz wudźěleja. S druheje połojzy ßo nadoba a hoſpodarſtwo 7 wokrjeßowych wotkhorjeŕnjow na Židowje, Budeſtezach, Korſymju, Delnjej Wjaſonzy, Wjeleczinje a Wulkej Dubrawje ſapłacźuje. Zyle woßebje wulka je liczba tych wězow, kotrež ßu ßobuſtawy wubjerkow a towaŕſtwow ſa wojakow we wójnje, ſa wotkhorjenje a lazarety podawałe.

Hromadźenje ſkota je we wokrjeßu Budyſkeho měſtna khěžorſtwoweje banki (w Budyſkim, Lubijſkim a Kamjeńſkim hamtſkim hejtmanſtwje) wſcho hromadźe 3170000 hriwnow wunjeßło. Też pſchi ſběranju wokmjanych a metallowych wězow ßu wubjerki a towaŕſtwa woßebite dźěło dokonjałe. Najſprawniſchi dźak ßo ſa to pſchedßydam wupraji.

2. dypk dnjoweho porjada: Wójnſke wukaſy wo
   a) wumlěcźu a pſche pizowanju khlěboweho żita, muki a khleba,
   b) wo pſchihotowanju pjecźwa,
   c) wo ſebranju żitowych a mukowych ſkładow

knjeſej pſchedßydźe ſkładnoſcź dachu, nadrobnje wukaſy rosprajecź, kotrež je wot ſpocźatka wójny ſwjaſkowa rada k ſrjadowanju rosdźělenja żitowych ſkładow w němſkim khěžorſtwje wudała. Scźěhowaze ßo naſpomni:

Mjes tym ſo ßebi pſchi ſapocźatku wójnu powſchitkownje myßlachu, ſo budźa też bjes nałożenja woßebiteje ſlutniwoſcze bohate ſkłady derje domoj khowanych żnjow prjedawſcheho łeta też pſchi dleſchim tracźu wójny ſa němſki lud doßahacź, knjeżeŕſtwo bórſy ſpóſna, ſo ßndźe, dokelż bě Jendźelſka dowos khlěboweho żita ſawrjeła, nuſne, ſkłady, kotrež mamy, po móżnoſcźi rosmnożicź. Loni 28. oktobra wudachu ßo teho dla wukaſy ſwjaſkoweje rady wo ßylniſchim wumlěcźu rożki a pſcheńzy, wo ſakaſni pſchepizowanja k mlěcźu hódneje rożki a pſcheńzy a rżaneje a pſcheńcźneje muki a wo porucźenju, ſo ma ßo k pſcheńcźnemu khlěbej dźěł rżaneje muki bracź a dale, ſo ma ßo rżany khlěb jenoż ſ pſchibjerkom běrnow pjez. Hdyž bě ßo w běhu novembra a dezembra wupokaſako, ſo tele pſchedpißma hiſchcźe njedoßahachu, ßo dalſche wukaſy wo ßylniſchim wumlěcźu rożki a pſcheńzy a wo poßylnjenym pſchimieſchku

rżaneje muki (30 prozentow) k pscheńczнemu khlěbej a wo poßylnjenym pschiměschku běrnazeje muki (10 proz.) k rżanemu khlěbej wudachu. Pschi tym pschedßyda hischćże ras wosjewi, so je tak mjenowany K-khlěb tajki rżany khlěb, pschi kotrymž běrnazy pschiměschk mjes 10 a 20 proz. pschi nałoženju běrnazych ßuschenkow, běrnazeje muki abo běrnazeje schterkoweje muki wuczinja. Pschi nałoženju rostołczenych abo rybowanych běrnow dyrbi ſ nich khlěb ſ najmjeńscha 30—40 proz. wopschijeć. Jeli so khlěb wjazy dyžli 20 prozentow běrnazych ßuschenkow, běrnazeje walzowaneje muki abo běrnazeje schterkoweje muki poczeżnje wjazy hacž 40 proz. tołczeneje abo rybowaneje muki, ßo tónle khlěb KK-khlěb mjenuje; ſwonkownje dyrbi ßo tutón khlěb ſ natkóczenjom wulkeho K abo KK wosnamjenić. Po naſpomnjenym wukasu ſwjaſkoweje rady ßmě ßo też czíſty rżany khlěb pjez, k temu nałożena rożka dyrbi pak pſches wjazy hacž 93 prozentow wumlěta być.

Dokelž pjekarjo njetrjebaju ſ K a ſ KK wosnamjenjeny khlěb pjez, je naſhonjenje wuczíło, ſo pjekarjo tutón khlěb rad njepjeku.

Pschi rosrěczenju, kotrež ßo k tutemu dypkej dnjoweho porjada pschiſamkny, ßo wſchelake hódne pokiwy dawachu. Woßebje knjes kubkowy direktor Richter ſ Barta poruczowaſche, wjazy běrnazych ßuſchenkow k pjeczenju khlěba nałożić. Khlěb, kotryž je wón ſ pschiměſchenjom 40 proz. běrnazeje muki (běrnazych ßuſchenkow) napjez dał, je po ßłodże wubjerny a móżnoſć dawa, ſo móże jenotliwy człowjek 1 punt khlěba wſchědnje wužić, a ſo pódla teho punt muki ſa měßaz a ſa człowjeka woſtawa. Tale hromada muki móże ßo po potrjebanju ſ běrnazej muku ſměſchećˇ. Tale měſcheńża je ſa wſchu domjazu potrjebu derje ßłodżaza a ſa wſchě jěd̀że ßo pſchihodżaza muka. Knjes dr. Haupt pſchitomnych naležnje napominaſche, ſo bychu mjes ludom ßo namakazej wotkhilnoſći pſchecżiwo ſ běrnazej muku ſměſchanemu khlěbej ſ raſnoſczu napſcheczo ſtupali a ſa to ſkutkowali, ſo by ßo żadanje ſa khlěbom ſe ßylniſchim běrnazym pſchinoſchkom K a KK-khlěbom roſcheřiło.

Woßebje dokładnje pſchedßyda wo wosjewjenju ſwjaſkoweje rady wot 25. januara wo ſebraczu żita a muki rěczeſche. S tejle poßledniſchej naprawu ßo wěſtoſć dawa, ſo němſkemu ludej khlěb hacž do bliſchich żnjow pſchi żanych wobſtejnoſćach njewuńdże. Pſchi rosdźělenju wopomnjeńſkeho ſapiba, kotryž najważniſche pſchedpiſma tehole wosjewjenja wopſchija, a kotryž ßo bliſche dny mjes wſchě wokrjeßowe hoſpodarſtwa wudźěli, pſchedßyda ſhromadżenych khutnje napominaſche, ſo bychu niz jenoz ſkładowe wosjewjenje nanajßwědomicżiwiſcho wupjelnili a we wſchěch worſchtach wobydleŕſtwa k tej ßamej ßwědomitoſći pohonjeli, ale też ſo bychu njepſchihódnoſcże, kotrež ſ wobhladniwym pſchidźělenjom żita a muki naſtawaju, ſwólniwje w tej myßli ſnjeßli, ſo dyrbja naſchi pſched njepſcheczelom leżazy wojazy wjele wjazy wobczeżnoſczow ſnjeſć. Wjeßeła pſchesjenoſć wſchitkich w tutym naſtupanju ßo też pokaſowaſche.

Na něktore napraſchenja pſchitomnych k tutemu dypkej dnjoweho porjada knjes pſchedßyda hnydom wotmolwi, ſ dźěła ßo wone k rosmyßlenju a k pißomnemu wotmolwjenju pſchijachu.

3. dypk dnjoweho porjada: Puſte leżaze leżomnoſcże. Pſchedßyda pſchitomnych napominaſche, ſo bychu po ßwojim dźělu ſa to ſkutkowali, ſo żadyn kruch kraja lětża njewużiwany njewoſtanje; ſo by ßo w pſchesjenoſći ſ wupruhowanymi radźiczelemi ſ ratarſtwa też w tych wokrjeßowych dźělach, hdźež induſtrija knježi, něktryżkuli, w tu khwilu bjes wužitka abo na njedoßahaze waſchnje wuwużity kruch kraja k poßadżenju běrnow, rěpy a ſeleniny wužił. Tak daloko hacž ßobuſtawy wubjerkow a ratarſke towarſtwa hižo njejßu to, ſchtož je trěbne, czinili, je hamtſke hejtmanſtwo k ſaradżenju w tutym naſtupanju ſwólniwe.

4. dypk dnjoweho porjada: Khěżorſtwowy wołmjany tydżeń. Wo tym ßo wosjewi, ſo je dotalny wunoſchk ſběrkow něhdże 1200 zentnarjow w hódnoſći 10,000 hriwnow wuczinił. Naſběrane wěży ßo na ſczěhowaze waſchnje wuwużija: Wſchě wěży ßo pola G. Altmanna w Budyſchinje ſběraju. Sſem maja ßo dalſche we wokrjeßu ßo naſběrane wěży ßłacż. Najprjódży ßo hižo pſchipóßłane pſchikrywy do ſběrańnjow wójſka wotedadża. Tak daloko hacž je nuſne, ßo wone najprjódży, kaž ßo to ſe wſchěmi ſkładami ſtawa, pſches Altmannez firmu desinfizěruje. Mjes pokładami ßo namakaza draſta, kotraž ßo hiſchcże noßycż hodźi, ßo nuſuczerpjazemu wobydleŕſtwu w rańſchej Pruſkej a w Elſaßu pſchipokaże. Dalſchi dźěl pokładow, kotryž ßo k dźěkanju pſchikrywow (dekow) hodźi, firma O. Engert w Korſymju pſchewoſmje, kotraž firma ſa to liczbu pſchikrywow, pola njeje ßo dźěłażych, podawa. Dokelž móże tale wurjadnje wjele dokonjaza firma tele pſchikrywy hnydom podacż, budża ßo we wokrjeßu naſběrane pſchikrywy w najbliżſchim czaßu pſched frontu pſchinjeſcż móz. Kak wulka budże tale liczba, ßo poſdźiſcho wosjewi. Sbytk nahromadżenych wěżow Altmannez firma k ßamßnenu ſwużiwanju pſchewoſmje. Wunoſchk ſa to ßo pola hamtſkeho hejtmanſtwa wupłaczi a ßo ſa wójnſke ſaměry khowa.

Pſchitomni tajkemu wuwużiwanju naſběranych wěżow jenohłóßnje pſchihłoßowachu.

5. dypk dnjoweho porjada: Sběranje metalla. K temu ßo wosjewi, ſo ßo też w tudomnym wokrjeßu ſa wójſko w domje ßo njetrjebazy kopor, ſtaniol wot bleſchow a ſchokolady, zyn, moßas, aluminium, nikel, wołoj, zynk ſběraju, ſo pak ßo żeleſo a blach njepſchijima. Pſchedßydſtwa wubjerkow ſběrańnje ſakoża. Naſběrane wěży ßo direktnje do Lipſka hłownej ſběrańni póſczelu. Khětry wunoſchk ſ teho ßo kaßam wubjerkow ſa powſchitkownje wużitne dźěło k nałoženju ſa wójnſke ſaměry pſchipokaże. Pſchi tejle organiſaziji ßo pſchi prawje pilnym ſběranju niz jenoż wjetſcha podpjera ſa naſchu wójnſku móz dozpicż hodźi, ale ßo też kaßam powſchitkownje wużitnych wubjerkow ſa podpjeranſke ſaměry tak jara nuſne hotowe pjenjeſy dowjedu.

Po ſkónczenju dnjoweho porjada mějeſche dr. med. Max Seiffert, privatny dozent pſchi Lipſczanſkej univerſicze pſchednoſchk „wo wójnje, ludowej ſtrowoſczi a ſdźerżenju dźěczi“ ſ pſchedwjedźenjom ßwětłowych wobraſow. Pſchednoſchk bohate pſchikleſkanje nadeńdże.

Wažnu ſhromadźiſnu pſchedßyda po tſihodźinſkim traczu ſ wuraſom najſprawniſcheho dźaka ſa wopornjwe ſkutkowne ßobudźěło wubjerkow a ſ nimi hromadże dźěłażych towarſtwow, woßebje żonjazych towarſtwow, ſkónczi.

— **(Sſławny dżeń Salßow pola Craonne.)** Budyſkej měſchczańſkej radże je ßo 26. januara ſczěhowaze pißmo pózłało:

„Jara czeſczeny knjes wyſchſchi měſchczanoſta!

Łużiſka pěſcha brigada czißło 63, nanajlěpje podpjerana ſ Budyſkej a Pirnaſkej artilleriju, je wczera popołdnju w 4 hodźinach w czeżkim bědżenju pſchecżiwnika w ſchěrokoſczi 1200 metrow nadběhowała a jeho ſtejiſchcża wſaka. Schtyri njepſchecżeliſke ſtejiſchcża dyrbjachu ßo pſchi tym dobycż. Hacž dotal je ßo 160 njeſranjenych jatych pſchiwjedło, ſ najmjeńſcha 8 maſchinſkich tſelbow a jara wjele brónjow je ßo dobyło. Franzowſojo běchu ßo w ſkałobach a ſkałach ſatwarili. Twjerdże dyrbjeſche ßo pſchimacż, ßmy to dokonjeli. Hura, hura mojej brigadże! Waſch Gersdorff.“

Seželeſnym kſchižom ßu ßo wuſnamjenili: Dr. med. Pfuhl ſ Budyſchina, kanoněr Pjetaſch ſ Boranez, podwyſchk Pollenk ſ Radworja, ulan Wenzl ſ Lupoje, dobrowólnik Krawz ſ Bronja, Mikkawſch Kochta ſ Kulowa.

— Sakſkeho nowowuſwoleneho biſkopa, prjedawſcheho wyſchſcheho ſchulſkeho radźiczela a ſeminarſkeho direktora Löbmanna w Budyſchinje je bamž wobkruczik. Po pſchipóſnaczu pſches krala je ßo wón w pſchitomnoſći kultußoweho miniſtra dr. Becka ßwjedżenſzy do winowatoſcże wſak.

— (Poſtajenje żitoweho monopola.) Stat też njewumkóczene żito jeho wobßedżerjam ſebjerje, tola ßo ßkoma po wumkóczenju wobßedżerjej wróczi. So mohło ßo wobydleŕſtwo w pſchekhódnym czaßu ſ khlěbom ſaſtaracż, ßmě ßo pjekarjam a wikowarjam muka dale pſchedawacż a to měßaczнje połoja telko, kaž ßu wot 1. hacž 15. januara pſchetrjebali. Pódla teho ßmědża gmejny pſchi rosdźělenju muki huſto też pomoz wikowarjow wużicż, woßebje w padach, hdźež pjekarjo na pożczonku muku bjeru. Też Barlinſki magiſtrat pjekarſkim jednotam a wikowarjam 2 hriwnje dobytka na měch dawa. Sa rżanu muku je ßo na burſy ſa zentnar 20¼ hacž 20½ hriwny ſapłaczíło. Pſcheńczna wójnſka muka je lědma wjazy płaczíła. Wowß bě na burſy żadny, dokelž ßo ſkoro wſchón wowß ſa wójſko trjeba. Wón 13½ hr. po zentnarju płaczeſche. Hiſchcże żadniſchi bě jeczmjeń, kotryž bě lědma ſa 16½ hr. po zentnarju dostacż.

— (Płahowanje ſkotu we wójnje.) Po knjeżerſtwowym wukasu njeßmě ßo ſa czaß wójny telko běrnow kaž hewak ßwinjom dawacż. Teho dha budże nuſne, wulki dźěl ßwini, pjecża 12 milijonow, ſarěſacż. Sa to měł ßo howjaſy ſkót ſdźerżeć. Wobſtatk howjaſeho ſkota njehodźi ßo tak rucże ponowicż kaž wobſtatk ßwini a lěta dołho by wobydleŕſtwo pod wyßokimi mjaßowymi płaczíſnami, a bóle hiſchcże pod njedoßahanjom mloka a butry czerpiło. Pſchezo pak dyrbi ßo ſ tym liczicż, ſo budża mloko a mlokowe produkty żadniſche. Kruwom njemóża wjazy lane woßuchi a druhe

žylne pizowadła, kotrež hewak ſ wukraja dostawamy, dawacź, a teho dla krutwy nětkole mjenje deja. Dźiwajo na njedoßahanje pizy je ßo też wukas wo rěſanju młodych cźelatow wróćźik, dokelž běchu ſpósnali, ſo runje młode cźelata wjele młoka pſchetrjebaju.

Njedoßahanje pizy je ßo ſe ßwojim ſkutkowanjom ſa ratarſtwo w poßlednim cźaßu khětro ſ wukaſom powótſiło, po kotrymž ßmědźa ßo jenož konje a wóßky ſ wowßom pizowacź. Hacź dotal je ßebi ratarſtwo pſchi njedoßahanju ßylnych pizowadłow ſ tym wupomhało, ſo je krutwy ſ dźela ſ wowßom pizowało. To je nětko pſcheſtało, a ratarſtwo pſched waźnym praſchenjom ſteji, ſchto dyrbi ßwojim krutwom do žłoba ßypacź. S rožku a pſcheńzu a khlěbom pizowacź je hižo ſ dźiwanjom na ſeźiwjenje cźlowjekow ſakaſane. Jecźmjeń ßo hiſchcźe lědma poſkicźa, a hdźež ßo to ſtanje, ßo njeſapkacźomna płacźiſnu żada. Poßlednje dny je jecźmjeń ſ 33 hriwnami ſa dwójny zentnar jako ſkótna piza na pſchedań pſchiſchoł. mjes tym ſo ſakońſka najwyſchſcha płacźiſna na wulkowikowanju 22 hriwnow ſa dwójny zentnar wucźinja. Pizowanje ſ jecźmjenjom teho dla ſ zyła do praſchenja wjazy njepſchińdźe. Druha piza, kotraž je hiſchcźe dostacź, je teho runja po płacźiſnje jara do wyßoka ſchła. Tak na pſchikład rajßowa muka nětko wjazy dyžli 20 hriwnow płacźi, mjes tym ſo wona do wójny 9 hriwnow po dwójnym zentnarju płacźeſche. Też pizowanje ſ wotrubami, kotrychž najwyſchſcha płacźiſna je na 13 hriwnow we wulkowikowanju a na 15½ hriwny w drobnym pſchedawanju poſtajena, je nimale njemóžna, dokelž njeje ſkoro żanych wotrubow dostacź, a dokelž ßu wone tak wumlěte, ſo ſkotej wjele żiwnoſcźe wjazy njedawaju.

Wotrubowe ſkłady, kotrež hiſchcźe pſched ſapoczatkom wójny běchu, ßu nimale zyle pſchetrjebane, a nowych wotrubow ßo jara mało na wiki woſy. Pſched nětkotrymi njedźelemi běchu hiſchcźe małe dźělby wotrubow w młynach dostacź, hdyž ßo do młyna żito pſcheda. To je nětko pſcheſtało. Ratarjam je ßo żito ſebrało, woni njemóža ani rožku ani pſcheńzu pſchedacź. Tak daloko hacź je nětko ſnate, dyrbi wjetſchi dźěl ſebraneho żita hacź do 15. meje leżo wostacź a hakle potom ßmě ßo ſemlěcź. To je ſ pſchicźinu, ſo budźe hacź do 15. meje jara mało wotrubow na pſchedań. Teho dla ßebi ratarjo pſcheja, ſo by ßo ſebrane żito hacź do 15. meje leżo njewoſtajiło, ale ßo po móžnoſcźi bórſy ſmělko. Sa to rěcźitej dwě pſchicźinje. Żito leżo huſto po hódnoſcźi ſchkoduje Hinak ſ muku. Ta dołhi cźaß leżenja ſnjeßy a ßo ſ tym njepohubjeńſchi. Duž je pſchiſprawniſcho, radſcho muku na ſkład położicź dyžli żito. Druha pſchicźina je ta, ſo, hdyž hnydom poczinaju żito mlěcź, ßo wotruby hižo nětkole ratarjam do wole dawaju. Potom by ratarjam móżno było, ßwój ſpót hacź do meje ſ wotrubami pizowacź, a hdyž potom w meji żanych wotrnbow wjazy njebudźe, budźe ßo ſkót na paſtwu hnacź móz.

— (Pſcheměnjenje w ſakſkim hońtwinſkim ſakonju.) Kral. ſakſke miniſterſtwo je pſched krótkim wukas wudało, ſ kotrymž ßo hamtſke hejtmanſtwa napominaju, ſo njebychu pſchichodnje wjázy do pſchenajecźa hońtwy ſwolike, jeli ſo wo woßobje hontwineho wotnajerja a jeho dowěrnoſcźi w hońtwjerſkim, cźěßnym a hoſpodarſkim naſtupanju wobmyßlenja pſchedležeja. Jako pſchicźina ßo mjenuje, ſo ßu ßo po dotalnych poſtajenjach huſto hońtwy woßobam pſchenajałe, kotrež w hońtwiſtwje njeißu ſdźěłane, a kotrež ßu revěr bjes wohlada a bjes ſrosumjenja wuwuźiwałe. Najprjódzy nochze knjeźerſtwo hońtwiny ſakoń pſcheměnicź, tola budźe na to kedźbowacź, ſo ßo nowy wukas krucźe pſchewjedźe. Hońtwiſchcźa budźa ßo po tym něſchto cźežo, kaž hacź dotal pſchenajecź.

S Mniſchonza. Cźeźke njeſboże je ßo ſchtwórtk na Mniſchonſkej Horje ſtało. Dwaj wucźomzaj Budyſkeje realki běſchtaj po ßanczej cźerje ſe ßankami jěſdźikoj. Na domojpucźu ßo lohkomyßlnaj młodźenzaj ſwěriſchtaj, po wuſkej, nahlej, ſawitej ſchcźeźzu ſe ßankami do Mniſchonza dele jěcź. Pſchi khrobolenſkej jěſbje młodaj cźlowjekaj knjejſtwo nad ßankami ſhubiſchtoj. Te ſ tajkej mozu do jeneho ſchtoma ſawadźichu, ſo ßo jedyn ſ khrobolakow, wucźomz Wilde, ſ hłowu wo ſchtom rěſny. Wbohemu cźlowjekej ßo nop rosbi. „So mnu je nimo!“ wón rjekny. a potom jeho womora wobjo.

S Budeſtez. Sańdźenu njedźelu wjecźor wotmě tudomne ßerbſke towarſtwo „Lubin“ ßwoju měßacźnu ſhromadźiſnu. Na 60 ßobuſtawow bě ßo ſejſchło. Pſchedßyda poſtrowi towarſtwo ſ wutrobnymi ßłowami a pſchejeſche jemu dalſche pſchibywanje a Boże żohnowanje ſa wótcźinſke dźěło. Saſpěwachmy w nětcźiſchim khutnym cźaßu pobożne ſpěwy, rěcźachmy wo cźežach, prózowanjach, wo bědźenjach a ſtrachach naſchich lubych pſched njepſcheczelom, napominachmy ßo mjes ßobu k ſkutkam luboſcźe ſa naſchich wojowarjow, póſnachmy ſ nowa rjanoſcź a nadobnoſcź naſcheje droheje macźeŕneje rěcźe, ßlubichmy ßebi, luboſcź k njej dźěcźom ſahe do wutrobow ſaſchcźěpicź a w ludu a we woßadźe naſche narodne kubła ſdźerżecź pytacź a hajicź. Tak ſańdźechu nam hodźinki a próſtwa wſchěch pſchitomnych bě: Bórſy na ſaßowidźenje!

S klóſchtra Marijneje Hwězdy. Sańdźenu njedźelu popołdnju je ßo wotemrjete cźěło klóſchtroweje abtiźy Marje Wawrikez, kotraž bě ſe ßwojim dobroczelſtwom powſchitkownje ſnata, k poßlednjemu wotpocźinkej donjeßła. Dołho pſched poſtajenym cźaßu bě ßo klóſchtrſka zyrkej ſ nutrnymi napjelnika, mjes nimi běchu widźecź: klóſchtrſki hejtmon ſe Salza a Lichtenau, hamtſki hejtman ſ Watzdorf ſ mandźelſkej, wokrjeßny ſchulſki inſpektor dr. Richter, ſaſtupjerjo města Woſtrowza a wjeßnych gmejnow, hamtſkeho ßuda atd. Se ſwonjenjom ſwonow ßo cźěło na woltarniſchcźo donjeße. Pſched kaſchcźom běłowobleczene holzy dźěchu, kotrež rjady ſemrjeteje njeßechu. Pſchewodźerſki cźaß abt Ożekſkeho klóſchtra ſ pſchewodom 29 duchownych wjedźeſche, mjes kotrymiž běchu też nowopomjenowany ſakſki japoſchtołſki vikar, tachant Löbmann, tachantſki ſenior monſign. Skala ſ Budyſchina, probſt Marijneje Hwězdy a klóſchtrſzy a patronatſzy duchowni ſ Marijneho Dola. S kwětkami wupyſcheny kaſchcź ßo pſched hłowny woltar ſtaji. Po tſikrócźnym pożohnowanju a wuſpěwanju pßalmow klóſchtrſke knjeźny ßwoju duchownu macź k poßlednjemu wotpocźinkej donjeßechu.

S Rakez. Njedźelu 24. januara wotmě tudomne burſke towarſtwo ßwoje hłowne poßedźenje, kotrež bě ſ něhdźe 100 woßobami wopytane. Knjes pſchedßyda Pawlik pſchitomnych powita, mjes nimi knjeſa ratarſkeho radź. prof. dr. Gräfu ſ Budyſchina, kaž też knjeſa fararja Gólcźa ſ Rakez. Hdyž bě tukhwilny ſapißowar, knjes pſchekupz Cźech ſapiß a rosprawu wo ſkutkowanju burſk. tow. we běhu ſańdźeneho lěta pſchecźitał, knjes pſchedßyda krótki pſchehlad wo pſchetrjebanej pizy poda. Na to ßo knjes dr. Gräſa ßkowa jimaſche, kotryž bě pſchednoſchk dobroczińwje pſchilubił. Wón w nimale dwě hodźinſkej rěcźi rosprawjeſche wo „Ratarſkich praſchenjach, ßo poczahowazych na nětcźiſchi wójnſki cźaß“. Najprjódzy rosjaßni w licźbach dowos a wuwos żita, pſcheńzy, wowßa a t. d. też nam dopokaſa, kelko ßo hiſchcźe khlěboweho żita w naſchim wótznym kraju khowa, tak ſo njeje ſtrach, ſo njepſcheczeljo naſch wótzny kraj wuhłódnja. Wón potom wſchelake pokiwy poda w naſtupanju hnojenja ſ pſchikupnymi hnojemi, pizowanja kaž też ſtajneho lutowanja w hoſpodarſtwje a w domje. Knjes pſchedßyda dźakowaſche ßo cźeſcźenemu rěcźnikej ſa jeho pſchednoſchk, kotryž bě jara ſajimawy. Na to ßlědowaſche debatta, na kotrejž ßo wobdźělichu: kk. Cźech, wucźeŕ Bergar, wikowar Keller, pſchedßyda Pawlik a cźeſtny pſchedßyda Klimant. Na kónzu porěcźa hiſchcźe knjes farar Gólcź někotre jadriwe ßkowa a hdyž bě knjes wucźeŕ Bergar ſapiß pſchecźitał, ßo ſajimawe poßedźenje ſkónczi.

S Rakez. Jara rjenje a khwalobne je, ſo cźi, kiž wot tudy ſ woßady na bitwiſchcźo cźahnu, hiſchcźe ras k Bożemu blidu ſtupja, ſchtoż ßo też pjatk tydźenja wjecźor ſta a wuprajimy też na tutym měſtnje wyßokodoſtojnemu knjeſej fararjej Gólcźej hłubokoſacźuty dźak ſa luboſcź a pſchecźelnoſcź, ſ kotrejž nam w tutym cźežkim cźaßu a w kóždej hodźinje napſchecźo ſtupi. Bóh jeho nam hiſchcźe dołho ſdźerž a budź też ſ jeho ßynomaj, kiž na bitwiſchcźu ſtejitaj, ſo byſchtaj ßo cźiłaj ſaßo domoj wróćźiłoj.

Se Stróže pola Rakez. Tudomny wumjeńkaŕ Wjazka a jeho mandźelſka rodź. Pawlikez ſ Rakez 15. januara ßwój ſloty kwas, dźiwajo na nětcźiſchi khutny cźaß w cźiſchinje ßwjecźeſchtaj, wobtataj ſ lubymi dźěcźimi a dźěcźidźěcźimi. Bóh luby Knjes wobradź jimaj wjeßeły wjecźor żiwjenja.

S Kulowa. S Kulowſkeje woßady je hacź dotal 22 wojakow we wójnje padło. S nich je 16 ſ Kulowa ßameho a 6 ſ wokolnych wßow.

Přilopk.

* Se ſrudnym woßudom je ßo wutoru ßwójba pomozneho tepjerja Brettſchneidera w Draždźanach podeſchka. Brettſchneiderka bě ßo dopołdnja na dwórniſchcźo w Bjedrichowſkim měſcźe podała, ſo by ßo tam ſe ßwojim ßynom, kotryž do wójny cźehnjeſche, roszohnowała. Na domojpucźu wona jene ſe ßwojich wóßom dźěcźi, kotrež bě ßobu wſała, na rucźnych ßankach wjeſeſche. Pſchi khodźe k Marjinemu moſtej bliſko ſtražniſkeje khěžki wona k ſemi padźe. S tym ßo kóń jeneho nimojědźazeho ſapſchaha ſpłóſchi a wukopny. Na ſemi leżaza żona ßo pſchi tym ſ kopytom do hłowy dyri a ßo tak cźežko ſrani, ſo hnydom wumrje.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smĕje jutsje, njedźelu Sexagesima, rano we 7 hodźinach duchowny Tyschek serbsku spowjednu wucźbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin smĕje farat Räda serbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Wutoru popołdnju w 3 hodźinach smĕje žonjaze towarstwo swoju shromadźisnu.

Ssrjedu popołdnju w 5 hodźinach wotmĕje farat Räda němsku wójnsku modlerssku hodźinu.

Tydźeńske sastojńske dźĕła smĕje duchowny Tyschek.

Wĕrowani:

W Michalskej zyrkwi: Khorla Herman Krawz, samkarsti pomoznik pod hrodom, s Minu Fridu rodź. Schmidtez kam.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Julius Waltat, Khorle Juliuša Englera, schwajzarja w Nadźanezach, ß. — Marta Hildegard, Hermana Rodiga, molerja na Židowje, dź. — Frida Emma, Pawoła Syndy, pohonca na Židowje, dź — Waltat Erich, Jana Ernsta Schewza, dźĕlaćerja na żelesnizy w Malym Wjelkowje, ß.

W katholskej zyrkwi: Jan Pawoł, Khorle Hermana Piskarja, rĕsnika w Budyschinje, ß. — Eleonora, Josefa Kasaßa, kamjenjećeßarja w Semizach-Tumizach, dź. — Franz Pawoł, Franza Wiklerja, dźĕlaćerja w Praskowje, ß.

S druhich woßadow: Pawoł Heinz, Ernsta Hermana Kaltschmidta, khĕžerja we Wulkej Dubrawje, ß. — Hilža Erika, Bjedricha Gustawa Schewza, rĕsnika w Adolsskej Hĕćze, dź. — Marja Lena, Jana Bohuwĕra Schöbela, khĕžerja a dźĕlaćerja w Trjebjenzach, dź. — August Marćin,, Aug sta Hempela, khĕžerja a fabrikskeho dźĕlaćerja w Trjebjenzach, ß. — Herbert Bruno, Oskara Bruna Paischa, khĕžerja a klampnarskeho mischtra w Bukezach, ß. — Ernst Khorla, Khorle Ernsta Käßlerja, dźĕlaćerja w Krakezach, w tu khwilu na wojowanischću, ß. — Hilža Marhata, Handrija Mickela, žiwnoscerja w Lichanju, dź. — Jan Waltat Mjetasch, njemandź. ß w Lemischowje. — Ernst Marćin, Jana Ernsta Prochna, pohonca w Rakojdach, ß.

Zemrjeći:

W Michalskej woßadźe: 28. januara: Jan Khorla August Kuchler, maschinski wjednik w Dubruschi, 60 l. 2 m. 22 d. — 31. januara Michał Kozor, bywschi žiwnoscer w Delnjej Kinje, 70 l. 27 d.

W katholskej woßadźe: 22. januara Marja Ssykoriz, poßłužobniza w Budyschinje, 17 l. 2 m. 22 d.

W druhich woßadach: Johana Sofija, njeboh Jana Preusche, khĕžerja w Nowych Spytezach, wudowa, 86 l. 3 m. 6 d. — Hana Gustła Pětrmanowa rodź. rodź. Kunzez w Malej Huszy, 55 l. 5 m. 27 d. - Hana Marja Linda swudowj. Schlenkarjowa rodzena Heinez w Huszy, 52 l. 2 m. 23 d. - Krystła Mĕnkowa rodź. Bórkez w Njeßwaćidle, 55 l 1 m. 21 d. — Jan Bohuwĕr Jĕrmuß, tyscherski mischtr we Wětrowje, 48 l. 4 m. 7 d. — Jan Stiller, wumjeńkat w Njeßwaćidle, 75 l. 7 m. 11 d. — Jan Henka, wumjeńkot we Lusy, 76 l. 11 m. 20 d. — Khorla Bohuwĕr Manja w Njeßwaćidle, 88 l. 7 m. 22 d. — Herta, Pawoła Angermanna, khĕžerja na Horje, nětkole na wojowanischću, dź., 1 l. 11 m. 11 d. — Jan August Budak, kubleŕ w Kschiwej Borschći, 50 l. 3 m. 27 d. — Erna Milka, Ernsta Basche, wobydlerja w Bukezach, dź., 1 l. 7 d. — Alfred Waltat, Maza Alfreda Rychtarja, ratarja w Bukezach, ßyn, 5 m. 24 d. — Jan Aug st, Ernsta Augusta Albinuša, knježeho pohonca w Pschiwćźach, w tu khwilu na wojowanischću, ß., 5 m. 26 d. — Handrij Malchat, wumjeńkat w Lichanju, 79 l — Frida Erna, Handrija Pßole, žiwnoscerja w Kobjelnju, dź., rodź. 28. meje 1914. — Jan Jurij Großa, hejtman w Suborniczy, 42 l. 5 m.

Zyrkwinske powjesće s Hodźija.

Njedźelu Sexagesima smĕje rano 1/2 8 hodźin duchowny Voigt němsku spowjednu wucźbu, 1/2 9 hodźin farat Kschiźan němske a w 10 hodźinach serbske prědowanje.

Ssrjedu popołdnju w 5 hodźinach budźe němska wójnska modlerska hodźina.

Zyrkwinske powjesće s Budestez.

Njedźelu Sexagesima smĕje rano we 8 hodźinach duchowny Bójz serbsku spowjedź, dopołdnja w 9 hodźinach farat Domaschka serbske a 1/2 11 hodźin němske prědowanje.

Sběranje kollekty za evang. zyrkwje w ranšcej Pruskej.

Njedźelu popołdnju w 4 hodźinach smĕje kschesćijanske towarstwo mužskeje młodosće shromadźisnu.

Ssrjedu wječor 1/2 7 hodźin smĕje farat Domaschka serbsku a 1/2 8 hodźin němsku wójnsku modlerssku hodźinu.

Ad. Rämsch naßl. w Budyschinje

(mĕjeczel **Max Kirschner**)

pschi butrowych wikach 1 **telefon cźißko 4**

porucza swoje daloko a schĕroko znate

palenzy a likery.

Roseßlanje w cźwizach a bleschach.

Proschu sebi placźisnowy sapiß žadacź.

Drjewowa awkzija

na Hermanczansko-Pßowjanskim revĕrje.

Schtwórtk 11. februara ma so sa hotowe pjenjesy na pschessadźowanje pschedawacź:

200 rm= khójnowych kuluchow,
60 „ „ repuchow,
316 „ dołhich hromadow.

Sapoczatk 1/2 10 hodźin pschi lĕßnej korczmje w Nowych Pßowjach.

Hajnisle sarjadnistwo w Hermanezach nad Sprewju
4. februara 1915.

Drjewowa awkzija.

Póndźelu 15. februara t. l.

ma so popołdnju wot 3 hodźin

w Heldez restawraziji w Hunczerizach

sczĕhowaze na **Husczanskim revĕrje** we wotdźĕlenjach 10, 12, 13, 14, 15 (Demjanskej horje), 16 (w skałowym lĕßu), 19, 20 (w Husczanskim lĕßu), 24 (pschi horncźerskim haczenju), 25, 27 (w Zicźanskim haju) a w parku sestajane drjewo na pschessadźowanje pschedawacź, jako

10115 mjehlich tyczow (2 hacź 7 cm tołstych),
1296 „ krutych żerdźow (8 hacź 15 cm tołstych),
12 rm. mjehlich palnych schczĕpow,
79,5 rm. twjerdych palnych klumpachow,
252 „ mjehlich „ „
30,5 „ twjerdych repuchow,
9,5 „ mjehlich repuchow,
770 „ mjehleje palneje walczíny.

Husczanske hajnistwo, 1. februara 1915.
O. Mendte.

Sserbske a němske

schulske biblije

teho runja

wĕrowanske biblije

s wulkim a drobnym pißmom su dostacź

we wudawarni
Serbskich Nowin.

Zuse suby

saßadźuje, nakażene suby wuporjedźa a suby cźaha s pohłuschenjom

Johanna Stahlez, dentistka
w Budyschinje na sukelnskich haßy 1a.

Moje lětusche

wulke inwenturske wupschedawanje

traje wot ßoboty 6. februara hacz do pjatka 19. februara.

Płaczisny ßu ßo we wschěch wotdźělenjach mojeho składa we

drastnych tkaninach - žonjacej drasće

židźanych tkaninach nimo měry ponižile.

Jan Jurij Pahn

w Budyschinje,
pschi hlownym torhoschczu.

Sserbske a němske

spěwarske

jednore a najwoßebnische,
ßu po tunich płaczisnach na pschedań
we wudawarni Serbskich Nowin.

Pilnu swólniwu

ßłužobnu holzu

16 — 18 lět staru pyta

Khorla Kschižan,
w plahowarni nalikow
w Budyschinje-Tšelanach.

Hólz, kotryž chze

schewstwo

nawuknycz, hnydom abo k jutram dobru wuczbu namaka pola **Hermanna Zawnika,** schewskeho mischtra w Rakezach.

Mažibna nowa natwarjena

khěža

w Kóslach cžišło 7 pola Budestez s brjóžnju a s dwěmaj kórzomaj pola a łuki je na pschedań.

Kuchařki, stwinske a ßłužobne holzy, mlokowe holzy, hródźne džowki, holzy k ßwinjom, wotroczkow, ßrěnkow, rólnych pohonczow wolazych a dźěłaczerske ßwójby pyta hnydom pschistajerka **Görlichowa** na ßukelnskej haßy 1 na rózku khěžorskeje dróhi w cžrijownі knjesa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

Khěža na pschedań

Mažibna khěža se sahrodu je hnydom na pschedań abo na pschenajecze. Dalsche je shonicz w korczmje w **Něczinje** pola Pomorez.

Jako

massensa

pschi wicz a drjenje

tež do domu ßo porucza

Hana Wildowa

w Budyschinje na rěsniskej haßy 25.

Pěstończa

dowěrna a we wothładanju dźěczi nasshonita ßo k 15. februarej abo k 1. měrzej do Drazdźan pyta. Wopißma abo tež fotografija njech ßo scželu pod adreßu:

v. **Voxberg** in **Dresden-A.**
Münchenerplatz 2 II.

Sserbski musej

wotewrjeny kóždu 1. a. 3. njedźelu mežaza wot ½11—12 hodźin.

---

5. febuara je ßo nam bolostna powjesc pósłała, so je nasch wutrobnje lubowany ßyn, bratr a ßwak

Wilhelm Běbrach

wojak 103. pěschego regimenta

pschi nadběhu na La Creute 25. januara w 25. lěcze žiwjenja rjekowsku ßmjerc sa wótzny kraj wumrjek.

Njech wotpocžuje w měrje w zusej semi!

W najwjetschej bolosczi

cjejžkopruhowanaj starschej a bratr.

W Jeńkezach, 6. februara 1915.

(K temu cžišłu pschiłoha).

Pschiloha k czißku 6 Serbskich Nowin.

Ssobotu 6. februara 1915.

Płaczišny rěsneho ſkotu na Draždžanſkich ſkótnych wilach.

4. februara 1915.

Płaczišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne druzhiny a wosnamjenjenje.	Żiwa waha hr.	rěsna waha hr.
Woły:		
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetſcheje rěsneje hódnoſcże hacž do 6 lět	55—56	96—97
awſtriſke	—	—
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — ſtarſche wukormjene	46—48	87—89
3. ſrěnjo pizowane młode, derje pizowane ſtarſche	40—43	82—85
4. ßnadnje pizowane kóžbeje ſtaroby	—	—
Jałojzy a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetſcheje rěsneje hódnoſcże	51—53	92—94
2. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetſcheje rěsneje hódnoſcże hacž do 7 lět	44—46	86—88
3. ſtarſche, wukormjene kruwy a jałojzy	39—42	81—83
4. ſrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	32—35	74—77
5. ßnadnje pizowane kruwy a jałojzy	23—26	65—68
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetſcheje rěsneje hódnoſcże	51—53	92—94
2. ſrěnjo pizowane, młódſche a derje pizowane ſtarſche	38—44	80—85
3. ßnadnje pizowane	—	—
Cželata:		
1. najlěpſche ſ mlokom wukormjene abo najlěpſche wot zyza	50—52	85—87
2. ſrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	44—46	82—84
3. ßnadnje wuwite wot zyza	39—42	79—81
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpſchich raßow a jich ſkhižењow w ſtarobje hacž do 1¼ lěta	80—82	100—102
2. mjaßne	73—75	93—95
3. ßnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	67—71	86—90

Płaczišna żitow a produktow.

Żitowy dowos w Budyſchinje:	W Budyſchinje. 30. januara 1915. wot hr.	wot pj.	hacž hr.	hacž pj.	W Lubiju 28. januara 1915 wot hr.	wot pj.	hacž hr.	hacž pj.
Wowß . . . . 50 kilogr.	—	—	10	70	—	—	—	—
Běrny	2	60	2	85	2	85	3	50
Butra . . . . 1 kilogr.	2	90	3	20	2	80	3	—
Pšeńczna muka 50 "	—	—	19	75	19	50	23	50
Rżana muka . 50 "	—	—	16	—	16	50	18	50
Ssyno . . . 50 "	3	50	4	50	3	50	4	—
Ssłoma . . 100 "	3	25	3	85	3	60	4	—
Proßata 432 ſchtuk, ſchtuka	7	—	17	—	—	—	—	40
Pšeńczne wotruby	—	—	6	50	6	50	7	75
Rżane wotruby	—	—	6	50	6	50	7	75
Pšeńczny gris } 50 kilogr.	—	—	—	—	—	—	—	—
Rżany gris	—	—	—	—	—	—	—	—
Pšeńża žołta, kórz po 170 punt.	—	—	—	—	22	27	22	78
Pšenza, běła, kórz po 170 punt.	—	—	22	65	—	—	22	10
Rožła, nowa, kórz po 160 punt.	—	—	18	12	17	76	18	24
Jeczmjen, nowy kórz po 140 punt.	—	—	15	74	15	54	15	96

Jeja, mandl 2 hr. 10 pj., ſchtuka 13 pj.

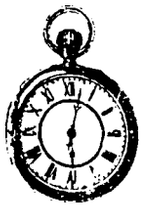

Franz Marschner

cżaßnikar w Budyſchinje

na bohatej haßy 9

ßwój ſkład **cżaßnikow** a **cżaßnikowych rjeczażow**

k dobroczżiwemu wobkedżbowanju porucża.

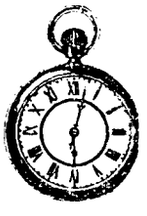

Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje płaczišny.

Pjekarſki wuczżobnik

ßo 1. haprleje 1915 pyta. Tydżeńſke ſarunanje atd. Poſticzżenje abo napraſchenje pola **Willia Janeza**, pjekarſkeho miſchtra w Klětnom w Hornjej Łužizy.

Jěſdny plan żeleſnizow,

płaczaży wot 2. novembra 1914.

Shorjelz—Barlin.

Shorjelz . . .	4.08	6.10	7.46	11.22	1.06	4.08	5.57	9.18
Hróka	4.37	6.31	8.13	11.43	1.40	4.29	6.36	9.47
Běła Woda . .	5.13	6.57	8.49	12.09	2.16	4.55	7.16	10.26
Sslepo . . .	5.27	—	8.58	—	2.25	—	7.26	10.36
Hródk	5.39	7.15	9.10	12.27	2.37	5.13	7.40	10.49
Khocżebus . .	6.35	7.42	9.57	12.56	3.22	5.43	8.36	11.20
Barlin . . .	9.04	9.30	12.30	2.44	5.55	7.30	11.30	—

Barlin—Shorjelz.

Barlin . . .	—	—	6.55	10.35	12.20	3.10	3.15	8.15
Khocżebus . .	4.20	6.35	9.40	12.30	3.20	5.09	6.01	10.11
Hródk	4.55	7.11	10.15	12.52	3.59	5.34	6.40	10.36
Sslepo . . .	5.08	7.23	10.27	—	4.12	—	6.53	—
Běła Woda . .	5.22	7.36	10.38	1.09	4.25	5.53	7.07	10.55
Hórka	6.10	8.18	11.24	1.38	5.08	6.21	7.51	11.23
Shorjelz . . .	6.44	8.49	11.56	2.03	5.42	6.46	8.25	11.48

Kohlfurt—Hórka—Wojerez a wróczo.

4,—	8,30	10,30	1,05	7,05	↓	Kohlfurta	8,53	12,06	2,22	6,43	12,3
	7,46	—	1,06	5,57	↓	Shorjelza	8,49	11,56	2,08	6,46	—
,40	9,03	11,08	1,50	7,53	↓	Hórki	8,20	11,29	1,48	6,10	12,0
,48	9,11	11,27	2,—	8,02	↓	Niſkej	8,—	11,03	1,26	5,29	11,4
5,50	10,4	12,20	3,17	9,10	↓	do Wojerez	7,01	9,52	12,17	4,59	10,4

Ś Budyſchina do Wjeleczina.

Wołoma klaſa	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.
Budyſchina	4,50†	—	7,20	10,47	1,18*	—	4,39	6,41	8,34	9,41
Dźěžnitz	4,58†	—	7,28	10,55	1,30*	—	4,47	6,49	8,46	9,49
Budeſtez	5,05†	—	7,35	11,01	1,39*	—	4,53	6,55	8,54	9,55
Roswodez	5,10†	—	7,40	11,06	—	—	4,58	7,00	—	10,00
Do Wjeleczina	5,17†	—	7,47	11,13	—	—	5,05	7,07	—	10,07

† Jědźi jenož na kóžbym póſlednim dżeſanſtim dnju w tydżenju.

†* Jědźi kóžbu ſobotu, ſrjedu, njedżelu a ſwjate dny.

Ś Wjeleczina do Budyſchina.

Wołoma klaſa	2-4.	2-4.	3.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2. 4.	2-4.
Wjeleczina	—	6,05†	8,25	—	—	3,08	5,25	7,25	—	10,24
Roswodez	—	6,12†	8,33	—	—	3,11	5,32	7,31	—	10,30
Budeſtez	—	6,16†	8,41	—	12,42†*	3,19	5,37	7,36	7,48	10,35
Dźěžnitz	—	—	8,47	—	12,52†*	3,29	5,43	7,42	7,58	10,41
Do Budyſchina	—	—	8,54	—	1,04†*	3,38	5,50	7,49	8,09	10,48

†* Jědźi jenož ſobotu, ſrjedu, njedżelu a ſwjate dny.

† Jědźi jenož na kóžbym póſlednim dżeſanſtim dnju w tydżenju.

Biſkopizy-Halſtrow-Kamjenz.

Kamjenza	5,45	11,30	7,02
Halſtrowa	6,17	11,58	7,36
Biſkopiz	7,03	12,44	8,27

Biſkopiz	7,25	1,40	9,13
Halſtrowa	8,10	2,29	10,—
Do Kamjenza	8,34	2,56	10,25

Ś Khocżebuſa-Petershajna-Wojerez.

—	8,00	1,00	6,10	↓	Khocżebuſa do	↑	9,00	12,25	5,24	11,06
5,55	8,55	1,87	6,45	↓	Petershajna do	↑	8,05	11,50	4,55	10,20
6,53	9,44	2,24	7,33	↓	do Wojerez	↑	7,08	11,02	4,07	9,20

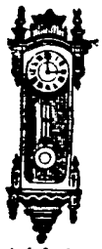

Kóždy, kotryž chze ßebi **dobru a tuni cżaßnik** kupicź, abo kotryž chze ßebi jón **porjedźicź** dacź, njech dźe k cżaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na ßwonk. lawßke haßy 5.

Jenčej pßchedawa a porjedźuje, ßa ßwoje dźěło sprawuje rukujo. — **Proßchu, ßebi moje wukładne wolno, ſ płaczißnami wupołożene, wobhladacź.**

Tunje ſofy

we nimo měry wulkim wubjerku ma pßchezo na ſkładze

J. O. H. Bär

w Budyßchinje na Hoßchiz haßy 29.

Sswinje 1/4 lětne

a **proßata** ßu na pßchedań we Klukßchu cżißko 43.

Wojeńße pakety!!

hotowe

ſa zigary a zigarety

porucża

Albert Lehmann

na kněžorßkej dróßy 11 pßchi bohatych wrotach a na **polnóznej dróßy 2.**

Snate najlěpßche druźiny.

Pakcźiki

ſa pólny póſt.

Schokoladowe pópjernomjatliczkowe wobcźerſtwjenki

po wßchěch płaczißnach a we wulkim wubjerku:

Moritz Schmidt Kaiserstr 11 Theatergasse 4

Kože

kóždeje druźiny po najwyßchßich płaczißnach kupuje

Heinrich Lange

pßchi ßerbßkej katholßkej zyrkwi cżißko 4 a pßchi wowßnych wilach.

Viſitne khartki

cżißchcźi ßpěßchnje a tunjo

Ssmolerjej knihicźißchcźerńa.

= Wulke inventurſke = wupſchedawanje

po wurjadnje tunich płaczißnach!

Cźinju woßebje na ſcźěhowaze wězy kedźbliwe:

Wulke dźělby

ruežnych dźělow, pßchikrywowych a behanßkich tkaninow, gardinow, vitrażow, poßleſchezowcho damaſta, blidowych pßchikrywow, ſchórzuchow, ſchtałtow, ſpódnich ßuknjow, belych a pißanych pótnikow, rukajzow, ſokow, ſchtrympow, nahłowjazych ſchawłow, ſpódnich taillow, paßow, barchentowych koſchłow a kholowow, ſchantkow, wutrěwanßkich rubißchkow, trjenjow, blidowych rubow, barchentowych ložowych płachtow, wołmjanych a połwołmjanych ſpanßkich pßchikrywow, kolenowych wohrjewakow, ziwotowych wobwjaßkow, wuſchihrějakow, wójnßkich ſchawłow, wołmjanych koſchłow a kholowow, zankow, bantow, wuſchiwanjow, ſonjazych a dźěcźazych khapow, mezow atd., wupyſchenych a njewupyſchenych klobukow, ſbytk ložuchow, ſa paczeńße dźěcźi: **ſpódnje ßuknje, koſchle, pßchedkoſchliczki, krawaty atd.**

Helene Crucius

na bohatej haßy 9 **w Budyßchinje** na ſadnjej bohatej haßy 8.

Nowe wotewrjenje!

Wuporjedźerńja črijow

ſ elektriſkim dźěłanjom

pßchi lawßkich hrjebjach 12

Franz Kühnberg

dotalny ſilialny wodźer němßkeho wobnczoweho doma.

Najtuńſche płaczißny.	Woßebitoſcź: **Schite dźěło.** Najſpěßchniſche wuwjedźenje.	**Schwarne wuwjedźenje.**

Wulki ſklad wßchěch pßchißłuſchnych wězow.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 537. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smolerj.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nowołiki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na šawkich hrjebjach čo. 4) wotedaś, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk haž do 7 hodź. wječor přijimaja.

— Telefon 537. —

Čisło 7. **Sobotu 13. februara 1915.** **Lětnik 74.**

Rosprawa němskeho wulkeho hłowneho kwartěra.

11. februara.

S jenym nadběhom w Argonnach žmy něschto kraja dobyli, njepschećelej žmy 6 offizěrow, 307 muži, 2 maschinskej tšelbje a 6 małych kanonow wotewsali.

Tež w žrjedźnych a połodnischich Vogesach mějachmy na někotrych městnach wuspěch.

Wojowanja pschi rańscho-pruskej mjesy žu žo tež wječera wschudże se swježelazym wukhodom dale wjedło, hač runje hłuboki žněh hibanje wojakow wukhołow dale wjedło, hač runje hłuboki žněh hibanje wojakow počežowasche. Wunoschk ražanjow s pschećiwnikom njehodźi žo hischće jažnje pschewidźeć.

Na lěwym brjosy Wißły njeje žo žanych woženbitych podawkow stało.

12. februara.

Pschi belgiskim mórskim brjosy žo po dlěschej pschestawzy wječera wječor saž o njepschećelske łódže pokasachu. Nad Ostende njepschećelšzy lětarjo bomby mjetachu, kotrež wojerišku schkodu njenaćinichu. Na druhej belgisko-franzowskej fronće žo s artilleriju wojowasche. Woženbje wjele munizije njepschećel pschećiwo naschim stejischćam w Champagni wutšela. Spmnjenja hódneho wuspěcha pak njeje nihdże dozpił. Pola Souina franzowšzy pěschzy nadběh spytachu, kotryž pak je žo wotpokasał, a pschi kotrymž 120 jatych w naschich rukach wosta. Wječera wossjewjena liczba jatych w Argonnach žo wo jeneho offizěra a 119 muži powyschi. S połnozy Verduna žmy někotre njepschećelske tšelne hrjebje wsali. Franzowski napschećiwny wupad, kotryž žo s pschednježenjom Genskeje khorhoje spyta, je žo s khětrym schkodowanjom sa njepschećela wotpokasał. Němšzy lětarjo žu na twjerdźišnu Verdun 100 bombow smjerzli. Pschi Sudelkopfu we Vogesach je žo Franzowsam poradźiło, mały předkny pschěrow psched naschim stejischćom wobžadźić.

Jeho majestoršć khěžor je na wojownischćo pschi rańschopruskej mjesy pschijeł. Tamnische operazije žu Rußow nusowale, žwoje stejischća s ranja Masurskich jězorow ruče wopuschćić. Na někotrych městnach žo hischće wojuje. Hač dotal je žo něhdże 26,000 muži sajało, 20 kanonow a 30 maschinskich tšelbow žo dobyło. Hromada dobyteho wójnskeho materiala pak žo njehodźi hischće pschibližnje wobličić. W Pólskej na prawym Wißlinym brjosy je němske wójsko, kaž je žo hižo wječera wossjewiło, dale postupowało. Město Ssjerpz je žo wobžadźiło, a někotre sta muži žu žo sajale. Na pólskim wojownischću k lěwizy Wißły njeje žaneho pscheměnjenja.

Najwyschsche wójskowe wjedniśtwo.

Franzowska rosprawa s ruskeho wojownischća

Wo ruskich wójnskich operazijach žo Pariskim nowinam „Temps“ s Pětrograda telegrafuje: Na fronće pola Borsymowa a Bolimowa je po žylnym wojowanju poslednich dnjow wočichło. Wojerišzy kritikarjo ruskich nowin taktisku ważnosć operazijow pola Kamjona wusběhuja. Rußojo na tymle městnje najswonkniše lěwe kschidło prěnjeje němskeje linije wotrasychu. Tola dyrbi žo wočakać, so njepschećel nowe reserwy pschiwjedże, a hischće wjele krócz budże žo wo Borsymow a Bolimow wojować.

Ruska duma wo wójnje.

Sa čaž wójny je tež w Ruskej swada politiskich stron zyle wočichła. To bě w shromadźišnje khěžorstwoweje dumy (žejma) spósnać. W Ruskej maja hischće nadźiju, so žo wójna s dobyćom Ruskeje skónči. Ministerstwowy pschedsyda Goremykin we wotewrjazej rěči praji: Nětkole, hdźež žo sbožowny wukhód wójny pschezo sjawnischo wotsnamjenja, žo hłuboka wěra ruskeho luda do skónčneho dobyća na wěstosć pscheměnja. Kruta jednota wschitkich Rußow, kotraž je žo s wójnu stworiła, je žo po dobyću Galizišeje hischće bóle požylniła. Niz mjenje swježelaze je bratrowske pschibliženje mjes ruskim a pólskim ludom, kotryž bjes morkotanja pruhowanja snježe, kotreż žo jemu nakładuja. Wot teho dnja, na kotrymž žym posledni krócz k Wam rěčał, je žo pschede wschěm wulki podawk stał, so je Turkowska na stronu naschich njepschećelow stupiła, tola naschi žkawni kawkaszy wojazy žu hižo jejnu móz skamali, a ruske wójnske łódźistwo njedaloko murjow Konstantinopla steji. Wulki čaž wulke praschenja na dnjowy porjad staja, kotreż žo prjedy po sdaću njehodźachu rosrišacź a kotreż pokasuja, so žu pomozne žórka a mozy Ruskeje njewuczerpajomne. Wy, kotsiž sće s domowinskich stron žam pschischli, wěsće, kak mało je žo s wójnu hospodarske žiwjenje Ruskeje pscheměniło. Nasch ruski ratař njeje hischće žwoju zyłu móz roswił, a wěste hakosy narodneho žiwjenja žu žo s alkoholowym sakasom požylnike.

Po Goremykinowej rěči minister swonkownych należnosćow, Ssasonow na to dopominasche, kak je psched schěsć měžazami s teho žameho městna rosestajak, čeho dla njeje Ruska s pohladom na wotmyšlenje Awstriskeje a Němskeje pschećiwo Sserbiji a Belgiskej hinak mohła, hač k sakitanju skschiwdźeneho prawa sakročić.

Po Ssasonowej rěči wjazori rěčnizy w mjenje ratarjow, prawoslawneho duchownistwa, Polakow, Armenskich, Estonow, židow, Lotyschow a muhamedanow s Kasanskeje provinzy žo jenomyślnje salubjachu, so dyrbja žo w nětčišchim wokomiku w jenič̆kej myśli sjednoćić a wschě mozy napinacź, so bychu móz Němskeje, kotraž Ruskej hrosy, rosbili.

Rußojo žu połodnischu Bukowinu wopuschćili.

Rußojo psched awstriskej pschemozu ruče s połodnischeje Bukowiny nimale bjes wojowanja zosaju. Italskim nowinam „Secolo“ žo 8. februara s Bukaresta pišasche: Po artilleriskim wojowanju w połodnischej Bukowinje, kotreż dwaj dnjej a dwě nozy trajesche, žu žo Rußojo s fronty Kirlibaba—Jakobeny—Waleputna sawróćili a do tsjoch stron wróćo cžahnu. Prawe ruske kschidło k Kolemeji, žrjedźisna k Selestinej a lěwe kschidło k Kimpolungej cžehnje, kotryž žu hižo Awstrisšy wobžadźili. Dla zosanja Rußow žu Awstrisšy, kotsiž běchu žo hižo pola Dornawatry shromadźili, tamnu krajinu wopuschćili a žo sa Rußami puschćili. Tež s města Suczawy, pschi rumunskej dołhowjeczornej mjesy ležazeho, žu Rußojo wucžahnyli. Ssnadź Rußojo tež bukowinske hłowne město Czernowizy bjes wojowanja Awstriskim pschewostaju.

Dopisowar Londonskich „Times“ w Pětrogradże 8. februara wo zofanju Rußow s połodnischeje Bukowiny pische:

Zofanje ruskich wotdźělenjow žo tu jako znamjo poražena njewobhladuje, ale skerje jako manewer, s kotrymž ma žebi ruske wójsko pschihodnische stejischćo dobyć. Najskerje chzedźa žo Rußojo do runinow wróćić, hdźež móża žwoje mozy lóžo roswić. Pschi operazijach w horach žo husto stawa, so žo stejischća, kotreż žu sa artilleriju pschihódne, žo k shromadźenju wójska njehodźa. Hdyž žo widźi, so ruske wójsko s Bukowiny w tym žamym cžaju zosa, w kotrymž Rußojo w druhich stronach dobyćerišzy postupuja, žmě žo měnić, so tole zofanje s jenym powschitkownym, hischće njeskónčenym manevrom swiżuje. — Awstrisšy na wopak zofanje Rußow jako jich poražene wudawaju.

Rußojo amerikanšku parnu łódź potepili.

Po powjesći turkowskeho knježerstwa staj dwaj ruskaj torpedo-

waj cžołmaj 8. februara w Cžornym morju do Trapezuntskeho pschistawa pschi makoasiskim turkowskim brjosy pschijěkoj a do amerikanskeje parnej łódže „Washington", kotraž tam pschikótwizowana stejesche, tšělakoj. Dwaj ruskaj kschižakaj, kotrajž posdžischo pschijědžeschtaj, do „Waschingtona" s cžežkich kanonow tšeleschtaj a jón potepischtaj. Na „Washingtonje" khorhoj sjednoczenych statow połnózneje Ameriki smahowasche.

Na potepjenje amerikanskeje łódže „Washington" rosprawa ruskeho generalneho staba spomina. Wona praji: Hdyž bě nasche cžornomórske łódźstwo na schěrokim morju, patrouille mjes Ssewastopolom a Jaltu němski kschižak „Breslau" wohladachu, kotryž na stronu k Jalcže jědžesche. Rano we 8 hodžinach „Breslau" pschecžiwo Jalcže někotre bomby swutšela a wotpkuwa. Bomby schtyri domy a radnu khěžu wobschkodžichu, tola žo nichtó njeje ani sranił ani žo morił. K wotpłaczenju žo nasche kschižaki psched Trapezunt póžłachu. Wone na město popołdnju w 4 hodžinach bombardement sapoczachu, do batterije 8 kanonow tšelejo. Pódla teho žo w pschistawje dwě njepschecželskej łódźi a jedyn skuner potepichu.

Ruska chze Konstantinopel dobycz.

Ruski profesor Miljukow, wjednik liberalneje strony (kadetow) w dumje, je njedawno w Moskwje pschednoschk měł, w kotrymž praji, so dyrbja Dardanelle a Konstantinopel do ruskeho wobžedženstwa pschenjcz. Ruska, kotrejž je nětkole pucz s cžorneho morja do žrjedžo-semskeho morja sawrjeny, mohła potom wulke wójnske łódźstwo wudžerżecz. Ruska dyrbi žo bjes komdženja Dardanellow a Bosporusa smozowacz.

Franzowska rosprawa.

W Parisu je žo 11. februara scžěhowaza rosprawa wudała:

W nozy wot 9. k 10. februarej žmy pola Laboiselle tsi minowe hnězda rosbuchli a mózachmy liki wobžadžicz, njedžiwajcy na pschecžneho nadběha, kotryž s bajonetom wotpokasachmy. W Argonnach žo s artilleriju wojowasche, woženbje pola Volanta a Bagatella. Poslednja powjesc praji, so žu Němzy žylny nadběh bjes wuspěcha na naždyp Maria Theresa scžinili. W Lothringskej na rańschej kromje Paroyskeho lěža žu nasche straže njepschecželski nadběh wotpokasali. W Vogesach pola Fontenella a Ban de Sapt je žo jedyn njepschecželski nadběh sastajił.

Bombardement na Reims.

Po powjesczi s Parisa je žo bombardement na město Reims kotrež je khwilu měra měło, sažo sapoczał. Měschczenjo žu žo morili. Tež Pont-a-Mousson je žo dwójcy cžežko wobtšělak. Hród baronki Rochefaucauld je žo zyle wupuscził.

Němske podmórske cžołmy pschecžiwo jendželskim pschekupskim łódźam.

Kapitan jendželskeje parneje łódže „Laertes", kotryž schtwórtk popołdnja w 11 hodžinach s Jawy do Ymuidena w Hollandskej pschijědže, powjeda, so je jedyn němski podmórski cžołm wutoru popopołdnju mjes 4 a 5 hodžinami jeho łódź napadnył. Podmórski cžołm wjazy krócz do łódže tšěli a ju pschescžěhasche. Jeho wutšěle wuheń pscherasychu, druhe wutšěle kompaž a cžołmy na hornjej lubi trjechichu. Na to podmórski cžołm tež jedyn torpedo pschecžiwo łódźi wutšěli, kotryž pak mižny, dokelž łódź s najwjetschej spěschnosczu žekulujo jědžesche. Wjednik podmórskeho cžołma bě jenu pschikasał, sastacz. Łódźiny kapitan pak na pschikas njepožłuchasche, ale da k schkitanju pucžowarjow s neutralnych statow hollandsku khorhoj horje scžahnycz a łódźi s połnej paru se spěschnosczu 16 mil dale jědž da. Tak je žo jemu poradźiło, podmórskemu cžołmej wucžeknycz.

Jendželska admiralita wosjewja, so je jedyn němski podmórski cžołm póndželu jendželsku parnu łódź „Oriole" potepił. Pschi brjosy pola Essexa staj žo dwaj Oriolinaj wukhowanskaj cžołmaj pschipławiłoj. 21 muži žylne mužstwo je žo shubiło.

Sa powschitkownu wojersku winowatosczu w Jendželskej.

Prjedawschi jendželski minister lord Rosebery je w Edinburghu we wulkej ludowej shromadźisnje sa sawjedženje powschitkowneje wojerskeje winowatoscze w Jendželskej rěcžał. Wón žebi žadasche, so bychu wschitzy sa wojerstwo khmani mužojo do wójska sastupili. Cžesez Jendželskeje žebi žada, hdyž žo wo sakhowanje jendželskeje žwětoweje mozy jedna, so by kóždy bróniły Jendželczan k bróni pschimnył.

Ssebjewědomosczi lorda Kitchenera.

Wójnski minister Kitchener pónděelu w jendželskim parlamencze debatu wo pjenježnych žadankach sa wójsko wotewri a pschi tym na pschewahu jendželskich lětadłow pokasa, kotrež móża dwójcy tak dołho lětacz kaž druhe. Kitchener spomni na dobry strowotny staw jendželskeho wójska. Najimanje wójska na spokojaze waschnje pokracžuje. Wo žylnosczi a sestajenju wójska pak wón žanych liežbow njemjenowasche, dokelž žebi njepschecželjo należnje pscheja, so bychu wo tym nadrobnische powjesczе dostali.

Požylnjenje mužstwa na jendželskich wójnskich łódźach.

Dodawkne žadanje sa jendželske wójnske łódźstwo je žo parlamentej pschedpołożiło. Po nim ma žo mužstwo wónskich łódźow wo 32,000 offizěrow a matrosow požylnicz. S tym žo shromadna žylnosczi wójnskeho łódźstwa na 250,000 muži powyschi.

Kónz burskeho sbězka w połodnischej Afriziy?

Wulke nadžije, kotrež žu žo na burski sběžk stajake, njejžu žo dopjelnike. Po powjesczi Reuterez telegrafowacznje w Londonje žu wjednizy burskeho sběžka, Kemp, Mariz a Devilliere, kotsiž běchu s něhdže 1500 mužimi do němskeje krótkowjeczorneje afriskeje kolonije czekli, pod schkitom běkeje khorhoje do Upingtona pschischli. Tam je žo Kemp se 40 offizěrami a 570 mužimi Jendželczanami poddak.

Khlěbowa drohota w Italskej.

W Italskej je we wjazorych městach dla drohich khlěbowych płaczisnow k njeměram doschło. Italska runje tak pod njedožahanjom pschenizy czerpi, kaž Schwajzarska, Franzowska, Jendželska, Hollandska, Němska a Awstriska. Dokelž pschenza wjazy sa khlěb njedožaha, je knjeżerstwo pschikasało, ju s 15 prozentami rajžoweje muki měschecz.

Tež mjažo a tuk poczina po sdaczu w Italskej njedožahacz. Knjeżerstwo je sakasało, do wukraja wuwoschcz: žwinje, salamikolbažu, mjažo kóždeje druziny, czerstwe abo konserwowane, konserwy, kastanije, pjerisnu, palmowy woli, koscżowy tuk, ammoniak, ammoniumowy sulwat, ammoniumowu žel, salizilsku kižalinu, yrby, czerstwe a konserwowane, czerstwu seleninu, žymjenja, kotrež wolij wopschijeja, žołdże a druhe wupkody, kotrež k pizowanju skota žłuża. S tutym wuwožnym sakasom žo wuwos skoro wschitkich wupkodow sakasuje, kotrež mohłe žo k sežiwjenju cžłowjekow abo jako piza sa skót wuzicz. So by žo wuwožny sakas njepschestupił, je žo pschikasało, so žmědża mjenische łódże pschi mórskim brjosy jenož s pschewodom złownych sastojnikow jědzicz. Strażowanje mjesow žo krucžischo pschewjedże.

Arabski sběžk w Tripolisu.

Italska ma mało wješela na žwojej tripolitanskej koloniji. Pschezo s nowa tamnische wobydlerstwo pschecžiwo italskemu knjejstwu postawuje. 8. februara je pola Bungeima něhdže 1200 Arabskich nadpad na 300 muži italskeho wójska scžiniło. Wyschk Gianizzi hnydom někotre wotdželenja erytrăiskich a lybiskich wojakow a wotdželenje artillerije nadpadnjenym na pomoz póžła. Hacz do wjeczora žo horzo wojowasche. Njepschecżel žo s wulkim schkodowanjom wotrasy. Na italskej stronje žu tsjo offizěrojo padli, jedyn je žo sranił, s erytrăiskich a lybiskich wojakow je 29 padło a žo 50 sranikło.

Wójnske pschihoty Bołharskeje.

Bołharska najskerscho w blischim cžasu se žwojim wójskom do wójny sapschimnje. Na kajkej stronje budže wona wojowacz, njeje wjazy žaneho dwěła. W Awstriskej a w Němskej Bołharskej sa wójnu trěbne pjenjesy požcža. Duž maja w Franzowskej a Ruskej sa wěste, so bołharske wójsko pschecžiwo swjaskarjam Franzowskeje a Ruskeje, potajkim pschecžiwo Sserbiji a žnadž pschecžiwo Rumunske a Grichiskej do wójny poczehnje.

Dżěl bołharskich reservnych offizěrow je žo k jenoměžacznemu wojerskemu swuczowanju swołał, so bychu žo wědomoscze offizěrow wobtwjerdźiłe a so bychu žo woni s reformami, po poslednjej wójnje we wójsku sawjedženymi, sesnali.

Smyžlenje w sjednoczenych statach połnózneje Ameriki.

S pschipowjedženjom němskeje wikowanskeje wójny pschecžiwo Jendželskej je žo wobydlerstwo sjednoczenych statow móznje rosshoriło. Na jendželskej stronje stejaze nowiny se žwojimi nadpa-

dami pschecźiwo Němskej žanych mjesow wjazy njesnaja. Na jich čole „New-York-Herald" steji, kotryž Němzam ſ zyła hinak wjazy njerěka hacź „Hunojo" a „rubježnizy". Na druhej stronje žebi němsko-pschecźelne nowiny se žwojej měrnoscźu pschezo wjazy pschecźelow dobywaju. Mjes tym so žu žo hacź dotal jenož hornje ludowe worschty pschi swadźe měnjenjow se wschej rospalitoscźu wobdźěliłe, žo też nižschi lud nětko počźina ſa europisku wójnu ſajimowacź. W sjawnych shromadźišnach rěcźnizy ſa Němsku a pschecźiwo njej rěcźachu. So njeby hischcźe k politiſkim njeměram a pukam doschło, je knježerſtwo dalsche tajke rosrěcźowanske shromadźišny ſakaſako.

Nowe wójnſke poſledźenje pruſkeho krajneho ſejma.

Druh krócź ſa cźaſ wójny je žo pruſki krajny ſejm wutoru shromadźił. Wón ma pschede mschěm wo ſtatnych dokhodach a wudawkach wuradźowacź. Kaž finanzny miniſter Dr. Lentze w žwojej rosprawje roſeſtajeſche, pruſke krajne finanzy ſ pohladom na wójnu pschihódny wobras pokaſuja. Jndustrija kaž rataŕſtwo, ſtej žo po nowych wobſtejnoſcźach ſkóžicź wjedźałej. Woželbje žo woživjenje wſchěch hoſpodaŕſkich poměrow w ſarjadniſtwje ſtatnych želeſnizow pokaſuje. Schtož žu němſke želeſnizy w auguſtſkich dnjach pschi wucźehnjenju naſchich wojakow dokonjake, je nade wſchej khwalbu wuſběhnjene. Swježelaze je, ſo wupady dokhodow njejžu tak wulke, kaž žu žo pschi ſpocźatku wójny bojeli. Dezemberſke wotſamknjenje je žamo pschi dokhodach ſ tworoweho wobkhoda hižo 95 prozentow lonſchich dokhodow pokaſako. Duž žu wuhlady, ſo budźemy jenož ſ małym wupadom liczicź trjebacź. K wurunanju wupada ma žo po ſakonjowym poſtajenju wurunanſki fond wužicź. Hacź žo tutón ſond, kotryž nětkole 383 hriwnow wucźinja, ſ wupadom pschetrjeba, njehodźi žo dźenža do prědka rjez. Po położenju wobſtejnoſcźow je jara cźežko, ſa pschichodne lěto hoſpodaŕſki plan ſeſtajecź. Ani dokhodow, ani wudawkow njehodźi žo něka pschewidźecź. Dokhody a wudawki hodźa žo jenož ſe žylnym wotcźahowanjom a lutowanjom do runowahi pschinjeſcź. Ssejmowe poſtajenje wot oktobra, po kotrymž žmě knježerſtwo poldra milijardy papjerjanych pjenjes wudacź, je žo do hoſpodaŕſtwoweho plana pschijało, ſo bychu tu pschi móžnym njedoſtatku trěbne wurunanſke žrědki byłe.

K ſahojenju cźežkich ranow, kotrež je wójna rańſcho-pruſkej provinzy nabiła, je hižo prjedawſchi žejm 4 miliony pschiſwolił. Na wotſtronjenje nacźinjeneje ſchkody w tejle provinzy njehodźi žo myślicź, prjedy hacź wójna njeje ſkónczena. Nětkole dyrbja žo naprawy na pomjenſchenje nuſy wobmjeſowacź. W tym je žo hižo wjele ſtało. Cźeknjenžy žu žo tak daloko hacź to njejžu ſe žamžnych žrědkow cźinicź mohli, we wſchelakich provinzach a w Meklenburgſkej ſaměſcźili. Rosmjetanju a ſnicźenju jich drohotneho ſkota je žo ſ naloženjom ſtatnych žrědkow ſ pomozu rataŕſkich komorow ſadźěwało.

Najwjetſchi nadawk ſwjaſkoweje rady je ſtaroſcź wo ſeźiwjenje němſkeho luda. Se ſbožom je, ſo móže němſke rataŕſtwo Němſku ſ khlěbom a mjažom ſaſtaracź, tola žu wobhladniwoſtne naprawy trěbne, kotrež prawe wužiwanje ſwěſcźa. Hdyž žo ſ khlěbom na prawe waſchnje hoſpodari, potom wón ſa cźłowjekow pokrje dožaha. Nawopak dyrbja žo wobſtatki ſkota, woželbje žwini, khětro pomjeńſchicź. So by žo mjažo na hoſpodaŕſke waſchnje wužiwało, je ſwjaſkowa rada wukas wudała, ſo bychu měſta twory ſ trajneho mjažа ſ wjetſchimi hromadami pschihotowacź dałe. Sswinje dyrbja žo hacź do 1. haprleje tuteho lěta nakupicź. Wone žmědźa žo jenož k dźěłanju trajneje twory wužicź. Wjele wjetſche a waźniſche pſchewſacźe je ſaloženje a wobdźělenje ſtata pschi wójnſkim žitowym towaŕſtwje. Nadawk, kotryž je žo jemu porucził, ſo ma zyke khlěbowe žito pokupicź, je jara wobcźežny a njeje žo prjedy hischcźe ženje do ſkutka ſtajił. Pomyślmy žebi, wo kajke hromady žo pschi tym jedna, kak nimo měry wulke žu mukowe a žitowe ſkłady, a kak wulki je riſiko, kajku naſhonitoſcź a nawjedźitoſcź žebi žitowe wikowanje žada a ſchto wſcho k temu žłuſcha, ſo by žo to, do cźehož žu žo prjedy tyžazy dźěłike, bjes dokhich pschihotow a bjes pschikłada ſ zyle nowymi njeſdźěłanymi mozami pschewjeſcź a dokonjecź. Tónle nadawk móže žo jenož potom k ſpomoženju kónzej dowjeſcź, hdyž žo wſchě woželby, kotrež žu žo hacź dotal pschi ſaſtaranju ſ khlěbom wobdźěłike, po móžnoſcźi najimaju, a hdyž ma zyły lud dobru wolu, žobu ſkutkowacź, žane wobcźežnoſcźe cźinicź a tole pschewſacźe ſpěchowacź, tak wjele hacź žo hodźi. Jendźelſka naž njeżmě wuhłódnicź a naž k měrej nuſowacź, kotryž wona hewak njemohła ſ pomozu žwojich brónjow wunucźicź. Tónle njeſměnliwy ſaměr dybri kóždeho pſches wſchě wobcźežnoſcźe, krutoſcźe a njepſchihódnoſcźe pschewjeſcź, kotrež žu ſe ſebracźom žita a monopolojtym khlěbowym ſaſtaranjom ſwjaſane. Chzemy wójnu pschewjeſcź a móžemy ju pschewjeſcź, dokelž je žo naſche hoſpodaŕſke žiwjenje ſa to roswiło, a dokelž žu też naſchi njepſchirunanliwi wojazy ſ tajkej njekhabłazej khrobłoſcźu napjelnjeni, ſo žwojich njepſchecźelow pschewinjemy a ſbijemy.

Pschi ſcźěhowazej debacźe ſozialdemokrat Hirſch w mjenje žwojeje ſtrony žadaſche, ſo by žo wojowanju pschecźiwo ſozialdemokratiji kónz cźiniło a žo tſiklażna wólba wotſtroniła a žo měſto njeje powſchitkowna wólba ſ jenakim potajnym direktnym wólbnym prawom ſawjedła.

Konſervatiwny ſ Heydebrandt měnjeſche, ſo w cźażu bědźenja wo exiſtenzu, kajkež hischcźe žwět njeje widźał, pruſki lud ſkóržby a wobcźežnoſcźe wot žwojeho ſaſtupjerſtwa njewocźakuje, ale rosžudźenoſcź a jednotu. Pruſki lud je hotowy, w tychle wobſtejnoſcźach wopory pschinjeſcź.

Sapóžłanz Liebknecht woła, ſo ſ Heydebrandt nima prawo, w ludowym mjenje rěcźecź.

Heydebrandt žwoju rěcź ſkónczi, ſo je winowatoſcź žejmoweho poželdźenja dopjelnjenje pschižłuſchnoſcźow, wopornika wjeżeloſcź a jenotne hromadźeſtacźe.

Na to žo dokhody a wudawki, runje tak ſakonjowy nacźiſk w naſtupanju podpjery a wójnſkich nadawkow gmejnow a gmejnſkich ſwjaſkow bjes dalſcheho rospominanja poželnjenej budgetowej komiżiji pschipokaſaja.

Khlěbowa pomaſka.

„Macźi, ja žym hłódny, jara, jara hłódny!"

Něhdźe ſchěſcźlětny hólcźk, kiž bě hubjeny, blědy, žo k žonje pschituli, kiž bě ſmorſchcźena, ſeſłhnyła; žołtej liży na khoroſcź pokaſowaſchtej. Ssedźeſche na běrnym łožu a ſ koſcźatej lěwizu hłowu płakazeho dźěſcźa k žwojemu wutrobnu pschitłóczeſche. Se žłabym wóczkom roshladny žo po khuduſchkej ſtwicźży, w kotrejž bě jenož najnuſniſcha kipra, dodźerżana nadoba. Wuhlada też ſtare khachle, ale ſdychujo žo wotwobrocźi. Njemějeſche ani ſchcźěpki drjewa, ani hruſlik wuhla, ſo mohła w khachlach ſatepicź. Rano bě jej žmilna žužodźina něſkotre ſchcźěpki drjewa a něſchto wuhla dawa a ſe žobucźucźom nad hróſbnej běbu khoreje žony bě jej też hórncźk poliwki pschinjeżka. Wjazy ſa wbohu cźinicź njemóżeſche, byrnjež radſcho chzyła. Też na nju doma ſchtyri dźěcźi cźakachu, kiž běchu ſtajnje hłódne, wo kotrež žo njerodny nan jara mało ſtaraſche, dokelž najwjazy pjenjes, kotrež ſ napinazym dźěłom žebi ſaſłużeſche, w ſanježenej korcźmje ſ tajkimi towaŕſchemi, kajkiž wón žam bě, pſchecźinjeſche. Pornjo hubjenej žonje pak mějeſche tola to ſboże, ſo bě ſtrowa, mjes tym ſo bě tamna hižo wot mužoweje žmjercźe ſkoro pół lěta khorowata.

Wobžedźeŕ khěže, kotremuž bě wboheje khoreje wudowy žel, bě jej ſe žobużelnoſcźu maku komorku pod tſěchu darmo woſtajił.

„Macźi, ale ja žym hłódny", hólcźk ſ nowa ſażałoſcźi, ſkobajo macź ſa wuſkhnytu ruku.

Srudoba jej khoru ſchiju ſadźerny.

„Mój Bożo, mój Bożo", ſażałoſcźi wona ſa khwilku ſ poduſchenym hłożom. „Dyrbi dha też moje wbohe dźěcźo cźerpjecź, njeje dha doſcź na tym, ſchtož žym hižo ja wucźerpjeła?"

Hólcźk žo wotmjelcźa, macźerne żałoſcźenje jeho ſatraſchi. We ſtwicźży bě cźucźiwje ſyma a wótry wětřik woſnamjenjeſche, ſo je wjecźor we wulkim rózku. Na małych ſchkleńzach woknow błyſchcźachu žo łodojte róże wſchelakich twórbow a pſches wokniaze ſchkałby dujeſche ſymny łodojty wichor ſ poknozy do ſtwicźki. Cźmiſche žo dale bóle.

Na dobo bě žkyſchecź, ſo po nadkhěži dwě woželbje pſchikhadźatej. S łohka žo do duri podtšeſchneje ſtwicźki ſakkapa a to žonu ſ myślі wutorže. Ale prjedy hacź móżeſche ſawołacź: „Dale!" k ſaſtupjenju, wotewrichu žo durje a na proſy ſtejeſche žona, na domjaze waſchnje ſdraſcźena, ſ hólcźkom, kiž bě něhdźe dźeżacź lět.

„Dobry wjecźor, Liſchakowa", pſchikhadźaza wótſje ſarěcźa.

„Witajcźe, knjeni Horjanowa!"

Khuda żona po hłożu pomaku ſpóſnawaſche, ſo je to domownikowa żona ſe žynkom. Wona žo ſatſchaże, niczeho dobrəho žo njenadźijeje.

„Schto dha waž ke mni wjedźe?" woprascha žo wudowa. Wona žo bojeſche, hiſchcźe dale praſchecź.

„Bože dła, wy nimacźe žwězy?" domownikowa žo ſaſtróżiwſchi rjekny.

„Nimam pjenjes ani na khlěb, sabywschi na ßwěczenje", Lischakowa wotmolwi, pschi czimž jej ßylsy do woczow stupichu a khlóß bě poduschený.

„Haj, haj, to je běda", pschihkoßowosche Horjanowa. „To ßym ßebi myßliła a tehodla ßym ßo tule s Jankom k wam nastajiło. Njeßu wam něschto drjewa a někotre kruchi wuhla; satepcze ßebi s najmjeńscha, wboha žona!" ßobuželniwa Horjanowa nežnje rjekny, stajiwschi korbawku s mjenowanymi wězami na schpundowanje pschi khadlach.

Horjanez Jank macz sa rukawu scżeże a jej něschto do wucha scheptasche.

„Běž a daj to potajkim Lischakez Jurkej!" domownikowa wotmolwi a hólczk, dobežawschi k Jurkej, poda jemu schwarnu pomasku, s butru derje namasanu.

„Tu masch, Jurko", hólczk wutrobnje rjekny. „Sawěscże ßy hłódny."

Dokelž bě Jurk jara hłódny, njehańbowasche ßo a njebě jeho satrach. Žadoscziwje ßahny sa pomasku a hnydom sarubny ßwoje strowe subiczki do khlěba.

„Saplacz czi Bóh tón Knjes, Janko", podžakowa ßo Lischakowa, kiž bě hłuboko hnuta. „A też wam, czeta Horjanez", k domownikowej ßo wobroczliwschi.

„Dobre, dobre, wschako wěm, so scże jara schwarna žona", ta na to wotmelwi. „Wschitzy ßmy człowjekojo a Bohu na dań dawa, schtóž ßo nad khudymi ßmili, by nascha njeboh macz prajika. Bohata wschak njejßym, ale nusy, Bohu džakowano, njeczerpimy. Sa hrěch bych to měła, hdy bych ßo njeprózowała, s najmjeńscha trochu pomhacz człowjekej, kotryž je bjes ßwojeje winy do njesboža pschischoł. Póndžemoj pak hnydom saßo domoj, Janko. Dobru nóz, Lischakowa", roszohnowasche ßo ßobuželna žona.

Pschi stwinych durjach ßo hischcże ras na Lischakowu wobroczliwschi praji:

„Jenož hladajcże, so bórsy saßo wotkhorjecże."

Hdyž bě domownikowa woteschła, dokaczi ßo Lischakowa ke khětro wulkej korbawzy. S wobmaßanjom spósna, so swjećcha drjewa pokruta khlěba a měschk muki leži, schtož bě do krucha běleje papjery sawalene.

„Mytuj to Bóh tón Knjes tym schwarnym ludžom", wona džakownje saschepta. S wocži ßo jej po wuskhnytym lizu ßylsy wuronichu.

„Maczi, mi chze ßo spacz", Jurk ßo wotwoła, sbytk pomasli na blido położiwschi. „Dojěs tu pomasku", wón s džěsczowskej ßwěru macz napominasche, roshotujo ßo.

Město so by wotmolwiła, wokoschi macz ßynka na czoło, na czož po móżnosczi tak derje, kaž ßo khudžinzy hodżesche, hubjene łóżko pschiprawjesche.

Sa krótku khwilku hólczk hižo spasche, kaž by rjekł, so je ßo do wody ponórił.

Lischakowa ßo jemu k nohomaj ßydże a pschikry jemu nosy s wołmjanej płachtu, kotraż pola nich poßleschczo sastupowasche. Na spanje wona ani myßle njemějesche. Spominanja na dawno wuklinczane czaßy jej na myßle lěsechu.

Wona pokhadżesche se wßy, s khudeho kónza w horach. Wona bě ßyrota; nana bě lědma spósnała a macz bě jej bórsy na to wumrjela, hdyž bě, schulu wukhodžiwschi, k samożnischemu burej we wßy na ßkužbu ßo pschistajika. Někotre lěta na tym kuble wosta, napoßledku ju pschecżelniza pohnu, so by ßo do wulkeho města podała a tam ßkužbu pytała. Mějesche ßboże. Nańdże dobru ßkužbu pola fabrikanta, hdżež tak dołho wosta, doniž ßo njewuda. Hdyž bě we młodym mužlim porjadneho a derje smyßleneho człowjeka spósnała, da jemu zyku ßwoju wutrobu a bu jeho mandżelska, hdyž ju wo to proschesche.

Ženje njebě ßo sbożownischa czuła, dyžli prěnje dny jejneho mandżelstwa. A hdyž bě ßo jimaj sa lěto hólczk narodżił, kiž po nanje mjeno Jurij dosta, běschtaj Lischakez mandżelskaj jara wjeßelaj a sbożownaj.

Někotre lěta sbożowneho mandżelstwa ßo minychu, tu pocża jeju kruty woßud pschimacz. Lischak pocża thorowacz. Lěkar spósna, so bě wón na pschinarodżenu ßuchoczinu skhorjeł. Wón njemóżesche wjazy dźěłacz a ßebi niczo warbowacz. Khorobna kaßa drje jemu darmo lěkarstwo a maku tydżeńsku podpjeru dawasche, ale kak chżysche to k sežiwjenju tsjoch człowjekow w měsczе doßahacz? Lischakowa ßebi niczo saßłużicz njemóżesche, byrnjež by radscho chżyła. Muża dyrbjesche staroscziwje wothladowacz, mały Jurij to dokonjał njeby. A duž bě nusowana, ßo žiwicz, kažkuliž bě jenož někak móżno. Saprěwasche ßo ßebje ßamu, wotthorowasche ßebi wot huby, hdyžkuli móżno, jenož so by muž nusy njetradał a ßo njewobczeżował. Tak bě ßo pschenapinała a ßwoju strowotu podrywała, kotraż bě ßo hacz dotal njepowalna sdała. Njemało ßo wustróża, hdyž dlěschi czaß po mužowej ßmjerczi spósna, so ßama na czeżke dźěło wjazy khmana njeje. Wona ßebi lohsche dźěło pytasche, ale po czaßu bywasche jej też to pschewjele.

(Skónczenje pschichodnje.)

Ze Serbow.

S **Budyschina.** Ssobotu wjeczor wokoło 8 hodżin je ßo pólna pjekarnja, na ležomnosczi proviantskeho hamta natwarjena, wotpalika. W njej ßo w 10 wulkich pjezach khlěb sa zyku Budyshu garnisonu pjeczesche. 3 metry wyßoke a 20 metrow dołhe drjewjane twarjenje bórsy psches zyke w płomjenjach stejesche a ßo do czista do procha a popjela pschewobroczi. Wjele muki je ßo s dźěła spaliło, s dźěła ßo pschi haschenju skasyło.

S **Budyschina.** (Njewěrne powjesczе.) Psched tydżenjom ßo kaž druhdże, też w Budyschinje a wokolnosczi powjescz rosschěrjesche so je němske wójsko psched Warschawu s njepschecżelskimi podsenskimi minami czežko schkodowało. Kak hole je tajke powjedanje było, scżěłowazy wukas pokasuje, kotryž je namětny komandowazy general w Schczeczinje (Stettin) wudał:

„W Schczeczinje ßo njepschestawajzy powjeda, so ßu pola Warschawy s rosbuchnjenjom minow naschi wojazy wjele ludzi shubili. Tajke powjesczе ßu do zyka wumyßlene. Ja jich rosschěrjerjow warnuju a pschecżiwo nim s khostanjom sakroczu."

— **(Ssobustawy sežiwjenskeho wubjerka.)** Wokrjeßowy wubjerk Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa je scżěhowaze woßoby sa ßobustawy sežiwjenskeho wubjerka wuswolił: kublerja Bara we Wulkim Woßyku, ratarskeho radżiczela Böhmu w Debrikezach, měschczanostu Hagemanna w Biskopizach, wyschscheho wucżerja Hanczku w Porschizach, zyrobineho chemikarja dr. Haupta w Budyschinje, gm. pschedst. Hauptmana w Sohladże nad Spr., pschekupza O. Heinku w Budyschinje, cżěßlu J. Helaßa w Njeßwaczidle, pschedst. konsumskeho tow. Hölzela w Sohlandże nad Spr., wobßedżerja fabriki J. Hünlicha we Wjeleczinje, kamjenjeczeßarja Leopolda w Semizach, dźěłaczerja Mikana a ratarskeho radżiczela Mittaga w Krakezach, lamboru R. Pjecha we Wjeleczinje, cżěßlu Pinzela w Debrikezach, hejtmana Reinhardta w Rakojdach, kublowelho direktora Richtera w Barczе, direktora Rodiga w Semizach, pjekarskeho mischtra Krawza w Běłej Horje, žitowelho wikowarja Schuppana w Budyschinje, tajneho ratarskeho radżiczela Steigera w Budyschinku, kral. komornika s Vietinghoffa-Riescha w Njeßwaczidle, měschczanostu Vogta we Schěrachowje a ratarskeho dźěłaczerja Augusta Woltu w Hodżiju.

— **Khlěbowe kharty.** So mohł ßo wukas, po kotrymž ma wot 15. februara kóżda woßoba wob tydżeń jenož 4 punty khlěba abo muki dostacz, pschewjesczi, budża ßo khlěbowe kharty wudawacz.

— **(Sebranje muki a zita.)** Wokrjeßny wubjerk Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa a Budyska měschczanska rada staj wobsamkłoj, so maja wobßedżerjo wumłoczeneho zita a muki tónle skład wosjewicz, hdyž wón hromadże mjenje dyžli 2 zentnarjej wucżinja. Tak daloko hacz skład jeneho wobßedżerja 50 puntow pschekroczi, ßo wón wot 10. februara 1915 sebjerje a ßo potrjebje wußwoji. Na tychle sebranych składach njeßmě ßo niczo pschemenicz. Schtóž ßopschecżiwo tutemu postajenju pschenże, ßo s jastwom hacz do 6 měßazow abo po pjenjesach hacz do 1500 hriwnow khosta.

— **(Pólne póstske pakety.)** Schtóž ma wjazy hacz trjeba, tón ma psched Bohom a człowjekami winowatosczi, druhim wot ßwojeho pschesbytka ßobudżelicz. To woßebje wo wójnje a wo poßyłkach sa naschich wojakow we wójnje płaczi. Teho dla ßmy njewobmjesowanu darniwosczi bohatych a khudych s wjeßelosczu witali, hdyž ßo pakety do wójny scżelechu a hdyž też najkhudschi ßwojim lubym w tšélnych hrjebjach mały dar póßła, a hdyž ßu tyßazy samożitych dźeßacz tyßazam wojakow, kotrychž njejßu ženje snali a widżeli, s hodownymi darami wjeßele pschihotowali.

Tola my wjazy w polnym njeßedźimy. Też czeżkoßłyschazy je nětko skoro doßłyschecz dyrbjał, schtož nowiny a wyschnosczi wschědnje wospjetuja: so je zyroba po něczim w kraju dżeń a žadnischa, so budże nam to, schtož dżenża lohkomyßlnje rosbrojimy, jutsje pobrachowacz, so *někotre měßazy pschińdu, hdżež nasch appetit abo nascha pjenjeżna mósczeń, ale wyschnosczi wo wulkosczi nascheho wobjeda rosßudża.* Teho dla nětkole sa khudych a bohatych rěka: rosumnje

hospodaricź, lutowacź a teho dla też: po rosumnej měrje pólne póstske pakety žłacź.

Wschelazy wěso hnydom snapschecźiwja: lutowacź, haj, ale niz pola tych tam wonka we wójnje! Cźi njeżmědźa niczo wo lutowanju shonicź. Temu žo pschihłožuje, tola wo to žo njejedna. Naschi wojazy we wójnje žo s wójskowym sarjadnistwom wschudźe derje a bohacźe sastaraju, kaž to wobydlerstwo sa cźaž lěcźa sa žebje njemóže wocźakacź. Jedna žo po tajkim wo to, wojakam s pólnym póstom něschto k pschikužowanju póžłacź. Kak pak ma žo we woprawdźitosczi? Jedyn ofizěr pische, so žu jemu na dobo se wschelakich stron — 35 puntow schokolady póžłali; jedyn druhi, so móže s dostatymi darami luboscźe konserwowe klamy wotewricź. Jedyn kanoněr je 10 pjecźpuntowskich paketow dostał, jedyn podoffizěr powjeda, wón dyrbi do tšelneje hrjebje s powrócźnej lowriju sacźahnycź, so mohł žwój pschebytk žobu wsacź. Wscho, schtož je žo póžłalo, njemóža pschetrjebacź, rosdawaju wjele wobydlerstwu njepschecźelskeho kraja a dyrbja jo leżo wostajicź, hdyž žo dźenža abo jutsje pschikasa, na dobo druhdźe cźahnycź. Doma pak wyschnosczź prěduje: hospodaricź.

Bjesmyžlnosczź, kotraž žo w nadměrje pólnych póstskich požyłkow pokasuje, hacź do sdźěłanych worschtow dožahuje. Schto bychu nam wschě wuspěchi we wójnje pomhake, hdy by žo mjes tym s njemudrosczu tych, kotsiž žu doma wostali, scherjenje nusy do kraja sawołało a naž k docźažnemu měrej nusowało? Žony žu, kotrež wschědnje žwojemu mužej dowolenu najwyschschu wahu zyroby do wójny sczelu, kaž so by luby muž hewak hłodu mrěcź dyrbjał! Jim dyrbi žo rjez, so žo se žwojim cžinjenjom na ludowych zyrobowych składach pschehrěscheja. Jena druha knjeni na kóždy postrow s wójny s požyłku jeneje kołbaży abo kołacźa wotmolwi. Dobra duscha měni, so schtó wě kak prawje cžini, a tola slě pschecźiwo intereżam wótzneho kraja skutkuje. Se sahorjenjom sa naschich wojakow žo niczo njewuskutkuje, cźaž žebi dobre hosposy žada, kotrež psches žwoju wusku wokolnosczź też ras na zyke wulke pohladaju. A hdyž tón abo tamny sa prawo nima, hdyž žebi jena dźěłacźerska žona wulki kruch tykanza k wjecźeri kupi, s dobom pak žyńej pschi froncźe dary luboscźe sczele, dha wón tschěsku we wócźku bližscheho widźi, niz pak hrjadu w žamžnym wócźku.

Potajkim wopomńcźe: Napschecźo naschim bratram we wójnje njelutujmy; woni dybrja žwoje dary luboscźe měcź. Tola sczelmy jim je jenož potom, hdyž žu s nimi na naž pokasani, s druhich stron žane wocźakacź nimaju, jenož pak telko, kelkož runje trjebaju a móža pschetrjebacź, a jenož tak husto, hdyž dary s dźakom powitane wotměnjenje pschinježu. Schtóž hinak cžini, lohkomyžlnje na derjeměcźu wótzneho kraja hrěschi. Wón wotmyžlenje Jendźelskeje spěchuje, kotraž chze naž wuhłódnicź.

— **Sczelcze wojakam zokor!** S franzowsko-belgiskeho wojownischcza žo pische, so je tam zokor s rědka dostacź. Kaž je snate, je zokor k sežiwjenju cžłowjeka trěbny, se wschěmi płodami my jón žobu jěmy. Mjes tym pak, so je druha zyroba w Němskej žadna, je zokor wysche.

— **Pólne póstske listy** sa wojakow we wójnje žo hacź na dalsche w cźežkosczi 250 hacź 500 gramow (1 punta) sažo pschijimaju. Porto 20 pjenježkow płacźi.

— (Winowatosczź landsturma.) Landsturmowa wojerska winowatosczź hacź k dokonjanemu 45. lětu žiwjenja traje. Po wosjewjenju wukasa žo nichtó hacź k rospuschczenju landsturma s tuteho njepuschczi. W Pruskej je žo wukas wosjewił: we wokrjeżach 1., 2., 5., 6., 8., 9., 10., 14., 15., 16., 17., 18., 20. a 21. armeekorpsa sa wuwuczeny a njewuczeny landsturm 1. augusta 1914 a w druhich pruskich a sakskich wokrjeżach

a) sa wuwuczeny landsturm 15. augusta 1914,

b) sa njewuwuczeny landsturm 4. dezember 1914.

Wschitzy winowaczi landsturma, kotsiž naspomnjeny dźeń hischcze njejžu žwoje 45. lěto žiwjenja dokonjeli, to rěka, wschitzy, kotsiž žu žo 2. augusta, 16. augusta a 5. dezembra 1869 abo posdźisscho narodźili, njejžu žo po tajkim hischcze s landsturma puschcźili, ale hacź k rospuschczenju landsturma wojerstwu winowaczi wostanu. Khěžor rospuschczenje poruczi.

— (Požedźenje wokrjeżneho wubjerka.) So by nasch kraj po móžnosczi wjele płodow wunjeł, ma žo kóžde pustoležaze městno lětža s běrnami, rěpu, bunami abo jenym druhim žadom požadźecź. W poźlednim poždźenju wokrjeżneho wubjerka sastupjeł hamtskeho hejtmanstwa wosjewi, so je žo shoniło, so dwaj žiwnosczerjej we Wjelecźinje, K. T. Raffe a Ernst Bär, niz jenož pustoležaze ležomnosczе ale žamo też žwoje pola a łuki, hromadźe 22 górzow, njewobdźěłataj. Dokelž ma žo njeroda mjenowaneju ratarjow w intereży powschitkownosczе nanajbóle sažudźicź, je wokrjeżny wubjerk wobsamknył, najprjedy jenemu žwojich žobustawow, tajnemu ratarskemu radźicźelej Steigerej sanjerodźene ležomnosczе najprjedy wobhladacź dacź. Mjenowany knjes po wobhladanju pschikasa, sakomdźene wobdźěłanje nakhwatacź. Jeli so žo po tymle poruczenju njeby na dožahaze waschnje cžiniło, žo wobdźěłanje sa pjenjes wobžedźejrow wuwjedźe. Mjena njerodnych ratarjow žo pschichodnje wosjewja.

S Hodźija. Tudomny 3. wucźeŕ, knjes Naumann, kiž bu hižo loni w septembru franjeny, bu pola Craonne sažo cźežko franjeny. Bóh daj, so by, kaž prěni krócź, też nětko sažo poknje wotkhorił!

S Husli. Khěža, na mjeno krawskeho mischtra Depauli sapižana a na 5340 hriwnow taksěrowana, ma žo 10. haprleje 1915 dopołdnja w 10 hodźinach na Budyskim žudnistwje na dyrbjenske waschnje na pscheżadźowanje pschedawacź.

S Ralbiz. Kaž kóžde lěto, tak wotmě też lětža tudomne towarstwo k sawěsczenju skota 20. januara žwoju shromadźisnu. S rosprawy pokładnika k. kant. Schewczika běsche widźecź, so je žo w minjenym lěcźe sažo žydom žobustawam po 50 hr. podpjera wupłacźika.

Wužłuženi wubjerkowniży buchu s nowa na 3 lěta wuswoleni; jenož sa Rózant bu k. kubleŕ Jak. Cžornak pomjenowany a sa Łask na městno semrjeteho M. Brěsana postaji žo žiwnosczeŕ k. Pětr Schołta.

Towarstwo sběha wot kóždeje krowy lětnje 1,50 hr. pschinoschka a płacźi žobustawam pschi njesbožu 50 hr. podpjery abo, hdyž krajna kaža njepodpjera sa 50 kilogr. mjaža 40 hriwnow.

Se Schunowa. Dźeń 2. februara wotmě tu Ralbicźanske burske towarstwo žwoju hłownu shromadźisnu. Pschedžyda, k. kubleŕ M. Wicźas s Konjez, nahladnu liczbu žobustawow powitawschi, spominasche s dźakom na dweju semrjeteju žobustawow: sałožerja a cźestneho pschedžydu k. Jurja Wicźasa-Rózenczanskeho a Mikławscha Brěsana s Łaska. Pschitomni k jeju poczesczowanju postanychu.

Sliczbowanje k. kant. Schewczika pokasa nam

26736 hr. 54 pj. dokhodow a
25611 = 16 = wudawkow

tak so 1125 hr. 38 pj. w pokładnizy wosta.

Sliczbowanje pschehladataj kk. kubleŕ Jurij Cžornak s Ralbiz a žiwnosczeŕ Pětr Handrik se Schunowa.

Hdyž běchu žo wschelake snutskowne nałeżnosczе rospominałe, žo jenohłožnje wobsamknu: Towarstwo sapósczele na wyschnosczź próstwu, so by žo burskemu ludej wjazy khleba pschiswoliło.

Dale žo wobsamknu, so ma kóždy, kotryž njeje w běhu lěta wotewsate tworý sapłacźił, w pschichodze dań płacźicź.

Dla skasanja hnoja a žymjeni sendže žo wubjerk 14. februara w Ralbizach.

S Khróšta. Žiwnosczeŕ Klotka, w tu khwilu krajny wobornik w 101. pěschim regimencze, je žo s Bjedrichsko-Augustiskej medaillu wusnamjenił.

S Jikoz. Schtwórtk rano wokoło 5 hodźin se stareho hospodarskeho twarjenja kublerja Sorscha woheń wudyri. Brózeń a hródže žu žo wotpaliłe. Pódla Budesczanskeje, też žykawje s Roswodez a Hajniz na pomoz pschijědźeschtej.

S Kulowa. Sa wurjadnu khrobłosczź na morju pschi jendźelskim brjosy je rěsakowy wobžedźeŕ H. Heusohn „želesny tschiž“ 1. a 2. rjadownje dostał. Dale žu žo s naschego města se „želesnym tschižom“ 2. rjadownje wusnamjenili offizěrskaj sastupnikaj Ambros a Bjarnat Kober, teho runja husarski podoffizěr Pawoł Wels. Wscho hromadźe s naschego města 15 wojakow do ryczerjow „želesneho tschiža“ žkuscha.

Se Shorjelza. (Najwyschsche płacźisny sa muku.) Shorjelski magistrat je postajił, so ma w drobnym pschedawanju punt rżaneje wójnskeje muki 20 pjenježkow a punt pschenicznеje wójnskeje muki 46 pjenježkow płacźicź.

Se Shorjelza. (Khostanska komora.) Schtyrjo mužojo s Hermanez, džełacźerjo J. Sch, Khorla F., Jan P. a Pawoł K., kotrymž chzyschе žo karpow, loni 19. oktobra w nozy w hacze kublerja Liby we Wyžokej sa nimi łojachu. Hdyž běchu 37 puntow rybow, mjes nimi jeneho 13-puntowskeho karpa, nałojili, woni pó cźmje k Sch. džěchu, so bychu žo do popadnjenych rybow džělili. Tola žandarm bě hižo powjesczź wo jich nóznym džěle dostał a w nozy w 1 hodźinje karpjazych rybakow pscheżłapi, runje hdyž běchu žo do popada džělili. Dwejo s nich běschtaj, kaž žo psched žudom wukopa, kedźbo-

wałoj, mjes tym so druhaj łojeschtaj. P. wudawasche, so je měnił, so je w Sprewi łojił. K. dyrbi nózne rybyłojenje se 6 měßazami jastwa wotpokuczicz, Sch. a F. jastwo po 3 njedzelach dostaschtaj, P. ßo k jastwu na 1 tydzeń saßudźi.

S Delnjeho Wujeśda. S nascheje woßady staj dale murjeŕ Gustav Pfarski, pola reservneho pěschego regimenta czißko 37 stejazy, a listynoscheŕ Jan Bensch, podoffizěr w krajnowobornym pěschim regimencze czißło 7 żelesny kschiż dostałoj. — Rjekowsku ßmjercz sa wótzny kraj ßu s nascheje woßady hacz dotal woßmjo wojazy, mjes nimi 4 ßwójbni nanojo, wumrjeli.

S Czorneho Khołmza. Sa khrobłoscz na wieczornym wojownischczu je podoffizěr Matej Pawlik s Czorneho Khołmza „żelesny kschiż dostał" a ßo s dobom na vizefeldwebla powyschi. Spomnjenja hódne je, so ßu tez hižo Pawlikoweho starscheho bratra se „żelesnym kschižom" wusnamjenili.

— Se żelesnym kschižom ßu ßo wusnamjenili: feldwebel reservy Ota Starka s Bórka pola Wojerez a Pawoł Kellner s Delnjeho Wujesda.

S Czorneho Khołmza. Pólnopóstskemu wupłaczerjej Janej Hoppy s Czorneho Khołmza je ßo żelesny kschiż spożczik.

Se Ssłepeho. Każ je ßłyschecz, chze hrabinske Arnimske hajnische sarjadnistwo próśdne leżomnoscze w holi, na kotrychż ßu khóny mnischkow dla spuschczake, ludźom k plahowanju pólnych wupłodow pschewostajicz.

Wußudźenja.

Khostanska komora. Wikowaŕ Jurij Graf w Budyschinje bě wobskorżeny, so je běrny po wyschschej płaczisnje pschedawał, hacz bě ßo s wukasom Budyskeho wokrjeßneho hejtmanstwa postajiło. Wón bě ßebi pjecza sa poł zentnarja běrnow wot jeneje łupowarki se Židowa 2 hriwnje żadał, hacżrunje ßmědźische poł zentnarja jenoż 1 hriwnu 75 pjenjeżkow płaczicz. Graf ßo s tym samolwjesche, so njeje wukas w nowinach czitał. Po jeho poruczności je dźełaczeŕ, kotremuż je pschedawanje běrnow w ßwojej składowni dowěrił, 49 puntow běrnow po 2 hriwnomaj pschedawał a 1 punt na měch woblicził. Wón je pschi tym po wukasu, dokelż je ßo niże 50 puntow pschedawało, 4½ pjenjeżka sa punt wobliczicz ßměł, tola je dźiwajo na khudych ludźi ßebi jenoż 4 pjenjeżki sa punt żadał. Wyschschi polizist Berthold wobßwědczi, so ßu Budyszy wikowarjo s běrnami s wopředka měnili, so wyschscha płaczisna 4½ pjenjeżka hacż do 50 puntow płoczi, hacżrunje bě ßo we wukasu wurasnje prajiło, so je tale płaczisna sa wahu niże 50 puntow postajena. Ssud ßo rosßudźi, ßo w tej należnoszi dale wobhonicz. Wußudźenje ßo wotstorczi.

× Dla pschekschiwjenja herbstwa bě zyła Petermannez ßwójba, nan, ßyn a dźowka, wobskorżena. W juniju bě ßo s pschehładanjom Helenje Petermannez jedyn list pschepodał, kotryż bě na Marju Petermannez adreßowany. W liscze wotpóßłał, jedyn amerikanski bankier, adreßatzy sdźěli, so je jejny w Amerizy semrjety wuj Petermann make samoženje sawostajił, s kotrehoż wona 262 hriwnow dostanje, kotreż dyrbjesche ßebi wona na pschipokoženy schek wupłaczicz dacz. Měsło so by list adreßatzy wotedała, Helena Petermannez schek ßwojemu bratrej do Krefelda póßła, kotryż ßebi pola jeneho tamnischeho bankiera pjenjesy wupłaczicz da. Skónczunje pak ßo prawa herbina sa ßwojim herbstwom praschesche, a bórsy mózesche ßo wußłědźicz, so bě ßo schek mylnje Helenje Petermannez pschepodał. Petermannez ßwójba ßo pschekschiwjenja dla wobskorżi, tola psched ławnischim ßudom ßo wobskorżeni wurěczecz wjedźachu. Ssudnizy khostanskeje komory pak běchu mjenje wěriwi a nana k jastwu na jedyn měßaz. dźowku na 4 njedźele a ßyna k 50 hriwnam pjenjeżneho khostanja saßudźichu.

Khostanska komora. Dla njewobhładniweho morjenja mějesche ßo 18lětny monteur Kurt Trepta samolwicz. Wón bě loni 17. oktobra se ßwojim jěsdnym kołom na wopaczným boku Wojerowskeje drohi jěł a s wulkej spěschnoszu do koła murjerja Gencza s Oberlichtenaua sawadźił. S koła padnywschi, ßebi tón nop rosrasy a na szěžkach ßwojeho sranjenja w hojeńni wumrje. Treptu dla lohkomyßlneho morjenja k jastwu na 5 měßazow saßudźichu.

+ (Pakoszeŕ pólnopóstskich poßyłkow.) Pomozny póstski pohoncz P. A. Thomalsky se Żitawy je, każ je ßo jemu dopokasało, pjecz ras pakcziki s darami luboszcze kradnył a w ßwojim wobydlenju skhował. Wójnski ßud bě jeho teho dla k jastwu na połdra lěta saßudźił. Posdźischo je ßo wupokasało, so je wón prjedy teho s jeneje kólnje Żitawskeje póstownje kschinju pohonicza Günzela s jenej żelesnej żerdźu rospacził a jedyn swjerschnik, schkórnje, czapku, wokoloschijaze rubischko a 8 schantkow kradnył. Pódla teho bě wón s jeneje hródże pohonczej Kochej por czrijow wsał. Dla jednoreho a czeżkeho paduchstwa je wón k ßwojemu khostanju dwaj měßazaj jastwa pschidostał.

Přilopk.

* (6 ßynow we wójnje padło.) Pohoncz Buczak w Gliwizach w Schlesyskej ma wscho hromadże 18 żiwych dźeczi. S nich běsche 11 ßynow we wójnje; scheszczo s nich ßu rjekowsku ßmjercz poczerpili: dwejo na morsn, dwejo w rańschej Pruskej, jedyn w Czenstochowje a jedyn w Franzowskej.

* (Se żelesniskim czahom ßo pschejěłej.) Czeżke żelesniske njesboże je ßo ßohotu wieczor na żelesniży pola Bunzlawy w Schlesyskej stało. Żona pjekarja Tepperta a khěżkarka Kobeltowa s Lichtenwaldawy na sapschahu ßedźo psches żelesniski pschekhód pola Neuschönfelda jědźeschtej. W tym ßamym wokomiku żelesniski czah pschijědźe, kotrehoż ßo żonje njeběschtej dohladakej, dokelż tam droha koło czini, a kotrehoż swonjenje njeběschtej ßłyschakej, dokelż běschtej ßebi symy dla hłowu s rubischczom wobwjasałej. Lokomotiva wós sa sadnim kónzom shrabny a jón rostorhny. Żonje ßo na koliju czißnyschtej a ßo pschejědźeschtej. Jeje czěle ßo żałoßnje roszychnowaschtej.

* (Dopjelnjenje sleho ßona.) W Florenzu je ßo psched krótkim podawk stał, s kotrymż ßo jedyn sły ßón na hrósbne waschnje dopjelni. Jenemu mkodemu człowjekej ßo w nozy dźijesche, so je jeho wulki kamjentny law, kotryż je psched jenu Florenzku zyrkej postajeny, kußnył a ßmjertnje sranił. Hdyż wón nasajtra s někotrymi pschecżelemy k tamnej zyrkwi dźesche, wón duzy po pucżu ßmějo ßwój ßón powjedasche. Hdyż běchu k lawowej postawje dójschli, mkodźenz lawej do klamy ruku tykny, prajizy: „Kußń mje, mózny njepschecżelo." W tym ßamym wokomiku na ßmjercz wobłědnywschi wón na semjn padże. Jedojty skorpijon, kotryż ßo w lawowej khlamje khowasche, bě jeho kaknył, a někotre hodźiny posdźischo mkodźenz wumrje.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi śmeje jutsje, njedźelu Estomihi, rano we 7 hodźinach farar Răda němsku spowjednu wucżbu, dopoldnja ½9 hodźin duchownu Tyschei němske a w 10 hodźinach serbske predowanje.

Psched zyrkwinskimi durjemi budże ßo kollekta sa zyrkwinske sastaranje mlodoscze sběracz.

Ssrjedu popoldnju w 5 hodźinach wotmeje duchowny Tyschei serbsku wójnsku modlerśku hodźinu.

Tydźeńske sastojńske dźěła śmeje farar Răda.

Wěrowani:

S druhich woßpdow: Pawoł Herman Ssymank, palet we Worzynje, s Emmu Marju rodź. Kunzez, hosposu w Boschezach.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Erna Herta, W. T. G. Schuberta, pjekarja we Wurizach, w tu khwilu na wojownischczu, dź. — Gustav Erhard, Gustava Franza Adolfa Czibjerskeho, dźełaczerja na Židowje, ß. — Pawoł Marczin, Pawoła Augusta Kschižana, hródźneho schwajzarja w Sczijezach, ß. — Herman Erich, Bjedricha Bryla, schewza w Dobruschi, w tu khwilu we wójnskim drastowym hamcze w Draždźanach.

S druhich woßadow: Jurij Alfred Jan, Gustava Wylema Schöny, wyschscheho schwajzarja w Spytezach ß. — Gerhard Herman Wjazka, njem. ß. w Bècżizach. — Ernst Rudolf, Jana Augusta Scholty żiwnoszerja w Njeßwaczidle, ß. — Hermon Kurt, Hermana Radzy, żiwnoszerja w Nowej Jaßenzy, ß. — Erna, Augusta Kloßa, żiwnoszerja w Nowej Wßy p. Njeßwaczidła, w tu khwilu na wojownischczu, dź. — Emma Marta, Pawoła Angermanna, khežerja na Horje, w tu khwilu na wojownischczu, dź. — Johana Hilżbjeta, Alwina Marczina Wiczasa, samkarskeho mischtra w Njeßwaczidle, dź. — Marja Erna, Bjedricha Maxa Bójza, żiwnoszerja w Holeschowstej Dubrawje, w tu khwilu na wojownischczu, dź. — Max Marczin, Ernsta Gustava Maniza, żiwnoszerja we Wadezach, ß. — Emma Marja, Jana Bohuwèra Bèle, dźełaczerja w Kolwasy, dź. — Alfred Marczin, Wylema Oswina Voigta, kublerja w Porschizach, ß. — Hana Marta, Ernsta Reinholda Schmidta, pohoncza w Pschiwczizach, dź. — Pawoł Max, Jana Augusta Branza, dźełaczerja w Budyschinku, ß. — Erich Kurt, Jurja Pawoła Schewza w Jatsobju, ß. — Hilża Klara Marta, Richarda Khorle Wylema Wiczela w Kobjelnju, dź. — Gerhard Richard, Gustava Roberta Donata w Komorowje p. Klukscha, ß. — Bjedruschka Elsa, Jana Ernsta Branzla, dźełaczerja w Czelchowje, dź.

Zemrjeli:

W Michalskej woßadze: 5. februara: Sidonija Herta, Bjedricha Schmrgera, póstskeho rjadowarja a khežerja w Malym Wjelkowje, dź., 4 l. 10 m. 19 d. — 10. febr.: morwy narodźeny ßyn Gusta Emila Venußa, młynka w Hrubjelczizach. — Emma Charlota Hedwig, Richarda Pawoła Bergera, fabrikskeho dźełaczerja w Dobruschi, w tu khwilu na wojownischczu, dź., 2 l. 10 m. 9 dnjow,

W druhich woßadach: August Nowak, khežeŕ w Ssemichowje, 50 l. 8 m. 27 d. — August Garbar, dźełaczeŕ w Lutobczu, 61 l. 2 m. 20 d. —

Bjedrich August, Khorle Auguſta Staruſa, murjerja w Khwaczizach, w tu khwilu na wojowniſchczu, ß., 2 m. 9 d. — Jan August Biſold, pjekarſki miſchtr a póſtſki agent w Minakole, 61 l. 11 m. 6 d — Marja ſwud. Klowßowa rodź. Polanez we Wjeßelu, 80 l. — Hana Domaſchkowa, wobydleŕka w Pſchiwczizach, 73 l. 12 d — Hańza, Wylema Schuſtera, pjekarſkeho miſchtra w Kluſchu, mandźelſka, 66 l. 5 m. 28 d. — Max Richard Zawnik, ßyn żiwnoſczerja Zawnika w Stróži pola Kluſcha, 7 l. 9 m. — Hana Khryſtla, Ernſta Wylema Güntera, dźełaczerja w Njechornju, mandźelſka, 63 l. 4 m. 18 d.

Zyrkwinſke powjeſcze ſ Hodźija.

Njedźelu Eſtomihi ſměje rano 1/2 8 hodźin duchowny Voigt ſerbſku ſpowjednu wuczbu, 1/2 9 hodźin farat Kſchiżan ſerbſke a w 10 hodźinach němſke prědowanje.

Sſrjedu popołdnju w 6 hodźinach budże ſerbſka wójnſka modleŕſka hodźina.

Pjatk rano 1/2 9 hodźin němſka ſpowjedź a dopołdnja 1/2 10 hodźin němſke kemſchenje.

Zyrkwinſke powjeſcze ſ Budeſez.

Njedźelu Eſtomihi ſměje rano 1/2 8 hodźin farat Domaſchka němbſku ſpowjedź, dopołdnja 1/2 9 hodźin duchowny Bójz němſke a w 10 hodźinach ſerbſke prědowanje.

Pſched zyrkwinſkimi durjemi ßo kollekta ſa zyrkwinſke ſaſtaranje młodoſcze ſběra.

Pónđźelu wjeczor we 8 hodźinach budże ßo ŕſcheſczijanſki ßwójbny wjeczor wotbywacź.

Sſrjedu wjeczor 1/2 7 hodźin ſměje duchowny Bójz němſku a 1/2 8 hodźin ſerbſku wójnſku modleŕſku hodźinu.

Płaczišny rěſneho ſkotu na Draždźanſkich ſkótnych wikach.

11. februara 1915.

Płaczišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne druźiny a wofnamjenjenje.	Żiwa waha hr.	rěſna waha hr.
Woły:		
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetſcheje rěſneje hódnoſcze hacź do 6 lět	55—56	96—97
awſtriſke	—	—
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — ſtarſche wukormjene	46—48	87—89
3. ſerěnjo pizowane młode, derje pizowane ſtarſche	40—43	82—85
4. ßnadnje pizowane kóźdeje ſtaroby	—	—
Jałojzy a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetſcheje rěſneje hódnoſcze	51—53	92—94
2. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetſcheje rěſneje hódnoſcze hacź do 7 lět	44—46	86—88
3. ſtarſche, wukormjene kruwy a ßnadnje wuwite młódſche kruwy a jałojzy	39—42	81—83
4. ſerěnjo pizowane kruwy a jałojzy	32—35	74—77
5. ßnadnje pizowane kruwy a jałojzy	23—26	65—68
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetſcheje rěſneje hódnoſcze	51—53	92—94
2. ſerěnjo pizowane, młódſche a derje pizowane ſtarſche	38—44	80—85
3. ßnadnje pizowane	—	—
Cźelata:		
1. najlěpſche ſ mlokom wukormjene abo najlěpſche wot zyza	52—54	87—89
2. ſerěnje kormjene abo hišće dobre wot zyza	46—49	84—86
3. ßnadnje wuwite wot zyza	41—43	81—83
Eſwinje:		
1. połnomjaßne lěpſchich raßow a jich ſchiżenjow w ſtarobje hacź do 1 1/4 léta	85—87	107—109
2. mjaßne	77—80	98—101
3. ßnadnje wuwite, też ranzy a kundroßy	72—76	82—90

Płaczišna żitow a produktow.

Żitowy dowos w Budyſchinje:	W Budyſchinje. 6 februara 1915. wot hr.	wot pj.	hacź hr.	hacź pj.	W Lubiju 11. februara 1915 wot hr.	wot pj.	hacź hr.	hacź pj.
Wowß . . . . 50 kilogr.	—	—	10	70	—	—	10	90
Běrny	2	60	2	85	2	85	3	50
Butra . . . . 1 kilogr.	3	—	3	20	2	90	3	10
Pſchenična muka 50 "	—	—	21	—	20	—	24	—
Rżana muka . 50 "	—	—	18	50	17	—	19	—
Ssyno . . . 50 "	3	50	4	50	3	50	4	—
Ssloma . . 100 "	3	25	3	85	3	60	4	—
Proßata 240 ſchtuk, ſchtuka	9	—	19	—	—	—	—	40
Pſchenične wotruby } 50 kilogr.	—	—	6	50	6	50	7	75
Rżane wotruby } 50 kilogr.	—	—	6	50	6	50	7	75
Pſchenični gris }	—	—	—	—	—	—	—	—
Rżany gris }	—	—	—	—	—	—	—	—
Pſchenża żołta, kórz po 170 punt.	—	—	—	—	22	27	22	78
Pſchenza, běła, kórz po 170 punt.	—	—	22	89	22	61	22	89
Rożka, nowa, kórz po 160 punt.	—	—	18	35	18	08	18	35
Jeczmjen, nowy kórz po 140 punt.	—	—	16	05	15	82	16	05

Jeja, mandl 2 hr. 10 pj., ſchtuka 14 pj.

Drjewowa awkzija.

W hrabinſkim Lippeſkim hajniſkim **Bartſko-Nowowjeſczanſkim** revěrje ma ßo

pónđźelu 15. februara

dopołdnja wot 9 hodźin ſczěhowaze bliże wofnamjenjene, we wotdźělenjach 3., 4., 7., 12., 25. a 26. ſeſtajane palne drjewo na měſtnje ßamym ſ wuměnjenjemi na pſcheßadźowanje pſchedawacź:

35 twjerdych a 55 mjehkich dołhich hromadow,
35 „ a 43 „ hałoſatych hromadow,
70 rm. twjerdych kuluchow,
75 „ mjehkich pjenkow.

Shromadźiſna w 25. wotdźělenju (pſchi żeleſniſkim moſcze pola Wulkoſuborniczanſkim puczu).

Revěrſke ſarjadniſtwo.
Auſt.

Rjekowſku ßmjercź ſa wótzny kraj je mój lubowany mandźelſki, naſch ſtaroſcziwy nan

Bohuwěr Bartlik

wojak 6. regimenta w Belgiſkej

w 31. lěcze żiwenja 20. novembra 1914 wumrjeł.

W Nydeji pola Łaſa, 7. febr. 1915.

Wo droheho njebocźiczkeho hłuboko żarujo

Hańża Bartlikowa
rodź. **Sſymankez**
ſe ßynom a dźowku.

Spi derje tam, hdźeż ßylſy naſche
Na twój row kapacź njemóża,
Sa wótzny kraj ty wojowaſche
A też ßo ſa njón moricź da,
Tam daloko we Belgiſkej
Ssy ſa njón pſchelaŕ ßwoju krej.
Tam w ßedmich bitwach wojowaſche
Ty ßobu ſe wſchej khrobloſczu,
Hacź tebje Bóh Knjes wotwołał je
Na jara krwawnym bitwiſchczu,
Hdźeż twoje cźěło nětko ſpi
Tak cźicho ſ wjele druhimi.
Staj w njebju ſ bratrom ſjednocźenaj,
Kiž wumrjeł je we Rußowſkej.
Tam běku draſtu wobleczenaj,
Nětk wěcznom' kralej ßłużitaj,
Hdźeż njeje wjaz krejpſchelecze,
Niż ſtrach a żane bědźenje.
Tu ſ wutrobu nětk wopłakuje
Cźe wurudźena mandźelſka,
Kiž ſ dźěſczomaj najbóle cźuje,
Schto na tebi je ſhubika.
Też nan a bratſja, ßotſiczka
Wo waju ſtyſknje płakaja.
Tak ſpitaj derje w zuſej ſemi
Se tyßazami hromadźi,
Hacź pſchińdźe Jeſuß ſ jandźelemi
A ſ rowow waß wſchěch wubudźi,
Hdyż tamne ranje ſaßwita,
Kiž ſ nowa naß wſchěch ſjednocźa.

H. Budeŕka.

Moje lětusche

wulke inventurske wupschedawanje

traje hacž do pjatka 19. februara.

Płaczišny ßu ßo we wschěch wotdźělenjach mojeho sklada we

drastnych tkaninach ~ žonjacej drasće

židźanych tkaninach nimo měry ponižiłe.

Jan Jurij Pahn

w Budyschinje,
pschi hlownym torhoschczu.

Kóždy, kotryž chce ßebi, **dobry a tuni cżaßnik** kupicź, abo kotryž chce ßebi jón **porjedźicź** dacź, njech dźe k cżaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na swonk. lawske haßy 5.

Jenčej pschedawa a porjedźuje, ßa ßwoje dźěło sprawnje rukujo. — **Proschu, ßebi moje wukładne wokno, ſ płaczišnami wupołożene, wobhladacź.**

Tunje sosy

we nimo měry wulkim wubjerku ma pschezo na składze

J. O. H. Bär

w Budyschinje na Hoschiz haßy 29.

Koże

kóždeje druziny po najwyschschich płaczišnach kupuje

Heinrich Lange

pschi ßerbskej katholskej zyrkwi
cżišło 4
a pschi wowßnych wikach.

Wisitne khartki

cżischczi spěschnje a tunjo

Esmolerjez knihicżiscżetnja.

Maßiwna nowa natwarjena

khěža

w Kósłach cżišło 7 pola Budeßtez ſ brjóżnju a ſ dwěmaj kórzomaj pola a łuki je na pschedań.

Pakcźiki

ßa pólny pósł.

Schokoladowe
pópjernomjatliczkowe
wobcżerstwjenki

po wschěch płaczišnach
a we wulkim wubjerku:

Moritz Schmidt Kaiserstr 17 Theatergasse 4

Wojerske pakety!!

hotowe

ßa zigary
a zigarety

porucża

Albert Lehmann

na khěžorskej dróßy 11
pschi bohatych wrotach
a na **połnóznej dróßy 2.**

Snate najlěpsche druziny.

Zuse suby

ßaßadźuje, nakażene suby wuporjedża a suby cżaha ſ pohłuschenjom

Johanna Stahlez, dentistka

w Budyschinje na ßukelnstich haßy 1ª.

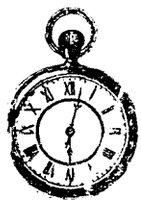

Franz Marschner

cżaßnikar w Budyschinje
na bohatej haßy 9
ßwój skład **cżaßnikow** a **cżaßnikowych rjeczaßow**
k dobroczinwemu wobkedźbowanju porucża.

Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje płaczišny.

Sswinje 1/4 létne
a **proßata** ßu na pschedań we Klukschu cżišło 43.

Ssucżelna ßylna cżehnita **kruwa** je na pschedań w Klukschu 55.

Khěža na pschedań

Maßiwna khěža se ßahrodu je hnydom na pschedań abo na pschenajecże. Dalsche je shonicź w korcżmje w **Rěcżinje** pola Pomorez.

Pytam hnydom

wjeßnu kowarńju

ſ doßahajzym dźěłom, najradscho w katholskich stronach, **kupicź.** Poskicźenja chzyłe ßo we wudawarni Serb. Nowin wosjewicź.

Pěstońcża

dowěrna a we wothładanju dźěcźi nashonita ßo k 15. februarej abo k 1. měrzej do Draždźan pyta. Wopißma abo też fotografija njech ßo scźelu pod adreßu:

v. **Boxberg** in **Dresden-A.**
Münchenerplatz 211.

Kuchařki, stwinske a ßłużobne holzy, mlokowe holzy, hródźne dźowki, holzy k ßwinjom, wotrocźkow, ßrěnkow, rólnych pohonczow, wolazych a dźěłaczerske ßwójby pyta hnydom pschistajerka **Görlichowa** na ßukelnskej haßy 1 na rózku khěžorskeje dróhi w cźrijownj knjesa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawaŕ Marko Smoleŕ.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawóstki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedaś, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wjeczor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 8. **Sobotu 20. februara 1915.** **Lětnik 74.**

Rospravy němskeho wulkeho generalneho kwartěra.

16. februara.

W dźewjećdnjownej symskej bitwje w Masurskej je žo ruska dźesata armeja, kotraž ſ najmjeńscha ſ 11 pěschich a někotrych kavalleriſkich diwiſijow wobstejesche, ſ ranja masurskich jězorow niz jenož wotehnala, ale žo tež psches mjesy cźišła, a skónčnje žo skoro zyle wobstupjena hač do ſaniczenja sbita. Jenož sbytki žu žo mohle do lěžow k ranju Ssuwalkow a Augustowa wukhowacź, hdźež žu jim jich pschescźěharjo na pjatach. Njepschecźelowe krwawne schkodowanje je jara wulke, liczba jatych njeje hischcze wěsta. Wona pak ſ wěstoscźu wjele psches 50,000 muži wuczinja. Něhdźe 40 kanonow a 60 maschinſkich tſělbow je žo sebrało a njepschewidźomny wójnſki material je žo dobył.

Jeho majestoscź khěžor je pschi rossudźazych bitwach žrjedź nascheje bitwiſkeje linije pschitomny był. Dobyeźe je žo ſ dźělemi starych rańschich wojakow a ſ mlodymi ſa tónle nadawk pschiwjedźenymi mozami, kotrež žo starowupruhowanym towarſcham jako runoródne wupokasachu, dozpiło. Dokonjenja wojakow pschi pschewinjenju najnjepschihódniſchich wjedrow a puczow na marſchu a w bitwje wo dnjo a w nozy pschecźiwo wutrajnemu pschecźiwnikej nade wſchej khwalbu steji. Generalny połny marſchal ſ Hindenburg operazije ſe starym miſchtrſtwom wodźesche, kotrež generalny wyſchk ſ Eichhorn a general infanterije ſ Below na najžławniſche waſchnje pschewjedźeſchtaj.

16. februara dopołdnja.

Njepschecźelſke nadběhi pschecźiwo jendźelſkim tſělnym hrjebjam, kotrež žmy w Flandernſkej pola St. Eloi wſali, žu žo wotpokasale.

Pschescźěhanſke wojowanje pschi rańſcho-pruſkej mjesy a ſwonka njeje žo pschihódnje dale wjedn.

W Pólſkej w połnozy Wižły žmy po krótkim wojowanju Bielſk a Płozk wobžadźili. Něhdźe 1000 jatych je do naſchich rukow padło. W Pólſkej k połednju wot Wižły njeje žo niczo woženbite ſtało.

We wukrajnych nowinach žu žo najſpodźiwniſche powjescźe wo nimoměry wulkim ſchkodowanju we wojowanju pola Bolimowa (ſapoczatk februara) pschijale. Pokaſuje žo na to, ſo je němſke ſchkodowanje pschi tychle wojowanjach pornjo dozpitemu wuſpěchej mało ſchkodowało.

17. februara.

Po ſdaczu ponuczeni ſ naſchimi wulkimi wuſpěchami w ranju žu wczera a ſańdźenu nóz Franzowſojo a Jendźelczenjo na wſchelakich měſtnach ſaſakle nadběhi ſpytali.

Jendźelczenjo žu pſchi njeporadźenych poſpytach, ſo bychu 14. februara ſhubjene ſtejiſchcźa ſaſo dobyli, ſ nowa 4 offizěrow a 170 muži jako jatych ſhubili. K połnozy wot Reimſa žu žo njepſchecźelſke nadběhi wotpokaſale; 2 offizěraj, 179 Franzowſow w naſchej ruzy woſtachu. — Woženbje cźežke wupady žo pſchecźiwo naſchim linijam w Champagni cźinjachu, pſchi kotrychž woſpjet k rosnjemdrjenemu, bliſkemu wojowanju dońdźe. S wuwſaczom někotrych krótkich wotrěſkow, do kotrychž bě žo njepſchecźel dobył a w kotrychž žo hiſchcze wojuje, žo njepſchecźelſke nadběhi wſchudźe wotpokaſachu Něhdźe 300 Franzowſow je žo ſajalo.

W Argonnach žmy dale poſtupowali, žmy dalſche dźěle njepſchecźelſkeho hłownego ſtejiſchcźa dobyli, 350 muži ſajachmy a dwě hórſkej kanonje a žydom maſchinſkich tſělbow dobuchmy. Tež w duchownym lěžu k połnozy wot Turla maja žo mjeńſche wuſpěchi naſpomnicź; pſchi tym ſtej žo dwě maſchinſkej tſělbje dobyłej.

18. februara.

Wječerawſche njepſchecźelſke nadběhi na franzowſkim wojowniſchcźu ſ tej žamej njewuſpěſchnoſcźu dale trajachu. Na drosy mjes Arraſom a Lillom žo wo mały kruch pſchěrowa, do kotrehož je žo njepſchecźel dobył, hiſchcze wojuje.

W Champagni k połnozy wot Perthesa žo hiſchcze wojuje. K ranju wot tam žu žo Franzowſojo ſ cźežkim ſchkodowanjom wrócźo ſbili a žo jenož na někotrych krótkich měſtnach naſchich prědknich pſchěrowow dźerża. Liczba jatych je na 11 offizěrow a 787 muži ſtupiła.

K połnemu njewuſpěchej nadběhi pſchecźiwo naſchim ſtejiſchcźam pola Bourenlles a Vauquois k ranju Argonnow dowjedźechu.

Hórka 365 a wjeſ Norroy k dołhemu wjecźorej wot Pont-à-Mouſſona, kotrejž běchmy 13. februara dobyli, žmy wopuſchcźili, hdyž běchmy franzowſke wobtwjerdźenje dokładnje wupuſcźili.

W tamnej ſtronje rańſcho-pruſkeje prowinzy pola Tauroggena ſ dołheho wjecźora wot Grodna pſchecźěhanſke wojowanje dale traje.

Pola Kolna ſbita njepſchecźelſka kolonna je ſ połnozy Lomże k cźerſtwym mozam doſchła; žmy žo ſ nowa do njepſchecźela dali.

Wojowanje mjes Płozkom a Racionſom je žo k naſchemu lěpſchemu rossudźiło; hacź dotal je žo 3000 muži ſajało.

Wójnſki dobytk wojowanjow pſchi rańſcho-pruſkej mjesy je žo powyſchił na 64,000 jatych, 71 kanonow, pſches 100 maſchinſkich tſělbow, 3 lazaretſke cźahi, lětadła, 150 pjelnjenych munizijſkich wosow. S dalſchim powyſchenjom tutych liczbow žmě žo liczicź.

19. februara.

W Champagni žu žo nowe franzowſke nadběhi zyle wotraſyle. Krótke kruchi pſchěrowa, koterž běchu 16. februara pſchi Arraſko-Lilleſkeje drohi do njepſchecźelſkeje ruki padle, žu žo ſaſo dobyle. K ranju wot Verduna žu žo franzowſke nadběhi wotraſyle. We Vogeſach žmy hórku k połednju wot Luſſe dobyli.

Na rańſchim wojowniſchcźu žmy Tauroggen dobyli. Dołhowjecźornje Grodna a połnóznje Ssucheje Wolje je pſchescźěhanſke wojowanje kónzej bliſko. K połnozy Kolna žo hiſchcze wojuje. K połednju wot Myſchinez žmy nětotre wſy wobžadźili, k ranju Racionſa žo žłabſcho wojuje. Połednje wot Wižły njeje žo niczo pſcheměniło.

Khěžor Wylem jako žwědk bitwy pola Lycka.

Po rosprawje Wolffez telegrafowańje žu ważny wotdźěl ſymſkeje bitwy w dolińje Masurſkich jězorow wojowanja w Lycku a wo Lyck było. Tole měſto Rušam twjerde ſepjeraniſchcźo poſkicźi. Naſchemu wójſku žo pſched woczomaj najwyſchſcheho wójnſkeho knjeſa, pola fronty pſchebywazeho, poradźi, njepſchecźela 14. februara ſ jeho ſtejiſchcźow wokoło měſta wuhnacź. Hdyž běchu dobycźerjo lědma do měſta ſaczahnyli, žo tam tež khěžor pokaſa a nadeńdźe na hłownej dróſy a na torhoſchcźu pódla wjele ruſkich jatych wotdźěle 11. krajnowoborneje diwiſije a 2. pěſcheje diwiſije, wožebje žławneho rańſchopruſkeho pěſcheho regimenta hrabje Rona cźišło 33. Na torhoſchcźu žo žrjedź rostſělanych domow a khětro wobſchkodźeneje zyrkwje jimaza wopomnjenja hódna ſzena wotehra, kotraž wſchěm jejnym žwědkam njeſapomnita woſtanje. Wojowarjo, pſchikhadźejo ſ cźežkeho wojowanja, žo wyſkajo wokoło khěžora tkócźachu. Wſchě murje a wokna rostſělanych khěžow běchu ſ wojakami wobžadźene. Se žwojimi rostſělanymi khorhojemi žo wojazy w próſdnym, ſchtyrirózku ſeſtupachu. Ssrjedź

njeho khěžor stupi, so by ßwojim khrobkym grenaděram dźak a pschipósnacze wuprajik. Woni ßu ßo dowěrjenja, do nich stajeneho, na kraßne waschnje hódni wopokasali a ßo ßwojich prjedownikow hódni wopokasali, kotsiž ßu 1870 kaž psched 100 létami w tej ßamej myßli s njekhabłazej khroblosczu a sastejnjom pokneje muźskeje mozy wótzny kraj psched njepschecźelom sakitali. Wón je wěsty, so woni se wschěm druhim wójskom też dale njepopuschcza, njepschecźela sbicź, hdźeź ßo pokaże.

Khěžor wo dobyczu na rańschim wojownischczu.

Khěžor Wylem je ßrjedu khěžorstwowemu kanzlerej wo ßławnym skónczenju symskeje bitwy w Masurskej telegrafisku powjescź pósłał. Khěžor je pschi tym wozebje wusběhnył, kak ßu ßo pod jeho wocźomaj nowe wójskowe swjaski runje tak wubjernje wupruhowali, kaž stari rańschi wojazy. Wot landsturma hacź k najmłódschenu wójnskemu dobrowólnikej ßu ßo wschitzy na pschemo prózowali, so bychu ßwoje najlěpsche sa wótczinu dali. Khěžor w telegramje potom na kraßne wodźenje operazijow spomni a na kónzu praji: Moje wjeßele nad tutym kraßnym wuspěchom ßo pschikrótscha s pohladom na něhdy kźějazu krajinu, kotraź je njedźele dołho w njepschecźelowej ruzy była. Bjes kóźdeho cźłowskeho cźucźa je wón w njerosumnej njemdrosczi skoro poßlednju khěžu a poßlednju bróźeń sapalił a wupuscźił. Nascha rjana Masurska je ßo do puscźiny pschewobroczika. Njesarunliwe je ßo shubiło, tola wěm, so ßym s tym s kóźdym Němzom s jena, hdyž lubju, so, schtoż cźłowska móz samoże, ßo stanje, so by nowe źiwjenje s rospadankow stanyło. (W. T. B.)

Rosprawa ruskeho generalneho staba.

W Pětrogradźe, 16. februara: Na froncze wot Němjena hacź k Wißle je ßo 13. februara něhdźe w tych ßamych stronach, kaž prjedawschi dźeń wojowało. Na lěwym Wißlinym brjosy po swucźenym waschnju artillerija tšělesche. W Karpatach ßmy saßakke nadběhi Awstriskich pola Swidnika wotpokasali. Na lěwym hornim Ssanowym brjosy ßmy něschto mało postupili, wjazy dyźli 1000 muźi sajeli a 5 maschinskich tšělbow dobyli. Němzy, kotsiž hory pola Myta a Kosiowki mjes Beskidami a Wyschkowom nadběhachu, ßo s wulkim schkodowanjom wróczo sbichu. Naschi wojazy wot Tuchle hacź do Wyschkowa napscheczny nadběh sczinichu a njepschecźela s jeneho dźěła wobtwjerdźenych horow kuhnachu. Khětro ßylne awstriske mozy po pucźach, kotreź do Nadworneje wjedu, postupuja.

W stronach pola Augustowa ßu naschi wojazy s pschewahu mějazymi němskimi mozami, kotreź spytachu naschej kschidle wobstupicź, se saßakkosczu wojowali. Jena njepschecźelska kolona wot Grajewa k Oßowjezam cźehnje. Mjes Wißku a Skrwu je njepschecźel k froncźe Lodź-Racions doschok. Pschi Bsurje ßmy jara rasny njepschecźelowy nadběh pola wßy Sylyna wotrasyli. Na drutich stejischcźach na lěwym Wißlinym brjosy je ßo jenoź s artilleriju wojowało. W Karpatach njeje ßo wjele pscheměniło. Naschi wojazy ßu po hornim Ssanowym brjosy postupali a tam něktorych offizěrow a wjazy dyźli 600 wojakow sajeli. W Bukowinje je njepschecźel Nadwornu wobßadźił.

Rosprawa 18. februara praji: Na prawym Wißlinym brjosy ßo nimale w tych ßamych stronach dale wojuje a to na něktorych stronach s najwjetschej njemdrosczu. W stronach rěki Němjena ßu jenoź njepschecźelske patroille widźecź. Na lěwym Wißlinym brjosy njeje ßo niczo pscheměniło. W Galiziskej ßmy na froncze Khawa a Wyschkow jedyn nadběh s wulkim njepschecźelowym schkodowanjom wotrasyli. Bóle k ranju pola Studenneho spyta ßo njepschecźel do naß dacź. Ssmy jeho nadběh wotpokasali, ßmy 10 offizěrow a wjazy dyźli 1400 wojakow sajeli a 3 maschinske tšělby dobyli. Na froncze Kosiuwka—Wyschkow je njepschecźel wjazore saßakke a nawalne nadběhi spytał, pschi cźimž wón Wyschkowski pschekhód nadpadźe. Wschě nadběhi ßo s wulkim schkodowanjom sa njepschecźela wotrasychu. Skoro jedyn zyły bataillon je ßo s bajonetom sakakał, sbytk je ßo sajał.

Ruski „młócźak".

(Nowy troscht njepschecźelow Němskeje).

Pětrogratski dopisowaŕ Parižskich „Temps" je jim směrowazy telegram pósłał, kotryž dyrbi Franzowsow po poraźenju ruskeje 10. armeje w rańschej Pruskej troschtowacź a jich s nowym nadźijemi napjelnicź. „Mózno je", wón pische, „so ßu operazije na ruskej froncze franzowskeho cźitarja, kotremuž ßu pschi spocźatku wójnje wo ruskej parnej walzy rěcźeli, a kotryž je ßebi myßle cźinił, kotreź ßo njehodźa do skutka stajicź, rosmjersałe, tola mózna ruska maschina je wjele bóle młócźak, kotryž njepschestawajzy pschenźu, to je němske wójsko rosmjatuje a k ßebi sczahuje, a tónle młócźak ßwoje dźěło wot baltiskeho morja hacź k rumunskim mjesam dokonja. Wjazy ßo njetrjeba wot swjaskowanych Rußow žadacź, a cźrjódy ruskich kosakow njeßmědźa ßo pschezo njeścerpnje w runinach Schlesyskeje abo Pruskeje wocźakowacź. „Schtoż Rußojo dokonjeja", Pětrogrodski dopisowaŕ dale pische, „je nimo měry ważne a njesapkacźomne sa wotwuźiwansku wójnu, kotraź je jenicźki ßrědk k dozpiczu wotmyßleneho resultata, dospołneho wustacza Němskeje. Parna walza hischcze do prědka njeńdźe, sa to pak młócźak dźiwnje dźěła. Ssam njehibicźiwy, budźe wón tola s knjesom nad spěschnje ßo pscheměnjazym němskim stejischczom, kotryž je nětkole jenicźka pschewaha Němzow. Mjes tym cźaß dźěło dokonja. Němski wojak wustawa, hdyž chze żelesnu murju pscherasycź, kotruž psched ßobu namakuje a kotraź by ßo, hdy by trjeba było, léta dołho s pschezo nowych muźstwow tworika." (W Němskej ßo nawopak nadźijeja, so źórko ruskeje wojeŕskeje mozy skónczńje saprahnje.)

Rosprawa awstriskeho generalneho staba.

Powschitkowne położenje w ruskej Pólskej a we wjecźornej Galiziskej njeje ßo pscheměniło. Jenoź s artillerija je ßo wojowało.

Pschi froncze Karpatow ßo ßylnje wojuje. Někotre dnjowe a połdnózne nadběhi Rußow pschecźiwo němsko-awstriskim stejischcźam ßo s wulkim njepschecźelowym schkodowanjom, kotryž też 400 muźi jako jatych shubi, wotrasychu.

Operazije w Bukowinje ßo pschihódnje pschewjeduja. Seretska linija je ßo pschekrocźika. Rußojo ßu ßo pschi njepschestawazym wojowaju k Prutej sczischcźeli. S połodnja Kolomeje, hdźeq ßo wjetsche wojowanje roswi, ßmy wczera psches 500 muźi sajeli.

Po dwajdnjownym wojowanju je ßo 16. februara Kolomea dobyła.

S Kolomeje je ßo Rußam ważne sepjeranischczo w rańschej Galiziskej k połodnju wot Dnjestra wsako. Sa strony Stanißławy ßu Rußojo poßylnjenje dostali a ßo nětko nam połnózńje wot Kolomeje napscheczo stajeja.

W Bukowinje je ßo njepschecźel psches Prut wróczo cźißnył. Naschi wojazy ßu 17. februara Czernowizy wobßadźili. Rußojo ßu na stronu k Nowoßelizy wotcźahnyli.

Rosprawa franzowskeho generalneho staba 17. februara.

Njedźiwajzy ßylneje kanonady ßu ßo franzowske a jendźelske létadła, kotreź ßu wczera na belgiski mórski brjoh pola Ghistelles a Ostende bomby mjetałe, njesranjene do naschej linije wrócźiłe. Belgiska artillerija je s wuspěchom do shromadźenja njepschecźelskich wojakow a jich krycźisnow tšělała. W Champagni ßmy w nozy dźeßacź njepschecźelskich napscheczných nadběhow wotpokasali. W Argonnach ßo khětro żiwje dźěła; pola Fontaine-aux-Charnos ßmy kładźitu khěžku a něhdźe 100 metrow tšělnych pschěrowow wupuscźili. Jedyn nadběh, kotryž ßo snajmjeńscha s tsjomi bataillonami mjes Four de Paris a hórku 263 k wjecźoru wot Boureilles sczini, bě jara ßylny; my jón zyle wotrasychmy, pschi cźimž njepschecźelej wulku schkodu nacźinichmy a njepschecźelskich wojakow sajachmy. Dale k ranju w lěßu pola Malancourta ßmy něhdźe 100 metrow tšělnych pschěrowow wsali.

Wot morja hacź k Oisy nascha artillerija s wuspěchom tšělesche, shromadźenje wojakow rospjerschi, kaschcźe s muniziju rosbuchny a trainske kolonny wupuscźi. Ssmy njepschecźelskich wojakow sajeli a jim wjele schkody nacźinili. Wjele němskich offizěrow je ßo moriło. Pola Loivra w Reimskich stronach ßmy dobytk někotrych stow metrow wobkhowali a ßo w nim wobtwjerdźili. W Champagni ßmy pola Perthes dale dobywali a ßmy ßo njepschecźelskeho stejischcźa na froncze 800 metrow smozowali. Wschě njepschecźelske napscheczne nadběhi połnóznje wot Mesnil-les-Hurlus a Beau-Séjour ßu ßo wotpakasali. Ssmy jedyn wulki a někotre małe minymjetaki jebrali a 200 muźi sajeli. Wojowanje dale traje. W Argonnach ßmy w lěßu La Grurie postupali a ßmy ßwój dobytk wobkhowali njedźiwajzy ßylnych napscheczných nadběhow a horzeho wojowanja s bajonetom, kotreź njepschecźelej khětru schkodu nacźini. Ssylny němski nadběh ßo dospołnje w Four de Paris wotrasy. Wot Argonnow hacź k Maaskej rězy ßmy na wschelakich městnach postupali. W Elsaßu ßmy ßo hórskeho khribjeta smozo-

wali, kotryž kubko pola Sudella wobknježi a zyku dobytu krajinu wobkhowachmy.

Nowe němske postupanje w Flandernskej.

Londonskim „Daily News“ žo 16. februara s połnózneje Franzowskeje pische: Po zykej liniji Němzy sažo žylne nadběhi czinja. Pola Yperna žo woni jako tołsty klin do prědka dobuchu. Pod deschczom artilleriskeho a tšélbneho wohnja k pschimańzy dońdže. Wobej stronje czežko schkodowaschtej. S rědka žo pardon da.

Wuwinowanje němskeju wojerskeju lěkarjow psched Parižskim wójnskim žudom.

Franzowski wojerski wójnski žud bě psched něktorymi měžazami wojerskeju lěkarjow Schulza a Davidsohna a žydom druhich žobustatwow žedmeje ambulanzy druheho němskeho armeekorpsa dla pschekhowanja k jastwu sažudźik, dokelž běchu w lazarecze Lisy-sur-Ourq wschelake wězy wsali. Saždeni běchu žo pschecziwo wuždej powołali a druhi wójnski žud je wschitkich wobskorženych wuwinował. Knježerstwowy komižar žam sa wuwinowanje rěczesche. Wěste drje je, so je žo w lazarecze w Lisy-sur-Ourq pakosczisko, tola Davidsohnej a druhim wobskorženym njehodži žo direktnje niczo dopokasacz.

Němza Wyllia Stattlera, kotrehož je wójnski žud w Bordeauxu k žmjerczi saždźik, žu 17. februara satželili.

Podsemske schule w Reimsu.

Londonskim „Times“ žo s Parisa pische, so žu žo w Reims schule sažo wotewrike. Dokelž Němzy hischcze na město tželeja, njemóža žo schulske twarjenja wužicz. Dźeczi žo t·ho dla we wulkich pinzach champanskeho wina roswucžuja, w kotrychž je wot septembra wjele stow ludži wukhow namakało.

Němska powětrowa łódź „L 3“ žo skónzowała.

Němska powětrowa łódź „L 3“ je žo na wobhonjerskim wulkcze pschi pokodnischim wětrje dla wobschkodženeho motora na kupu Fanö pschi jütlundskim wjeczornym brjosy dele puschczika. Powětrowa łódź je žo skónzowała. Zyła wobžadka je žo wukhowała.

Wukrajenjo njeżmědža w Ruskej ležomnoscze wobżedźecz.

Po nowym sakonju, kotryž je wutoru móz dostał, njeżmědža poddanjo njepschecželskich statow, to je němskeho khěžorstwa, Awstriskeje, Wuherskeje a Turkowskeje, w Peterburgskej guberniji, w baltiskich provinzach, w Finlandskej, we wjeczornych stronach Ruskeje, w stronach Donskeje réki, w Kawkasu a w stronach Amurskeje réki ležomnoscze wobżedźecz. Jeli so by trjeba było, mohł žo sakoń tež na druhe strony Ruskeje wupschestrěcz. Po nowych postajenjach poddanjo mjenowanych njepschecželskich statow prawo shubja, w Ruskej ležomnoscze abo njehibiczine wobżedźenstwo nabycz, najecz abo sastawacz. Wuwsacze žo s tymi poddanami njepschecželskich statow czini, 1. kotsiž žu žo po narodźenju abo hacz do 1. januara prawożłownje kschczili, 2. kotsiž žu żłowjanskeje narodnoscze, 3. kotsii žami abo kotrychž prjedownizy abo potomnizy mužskeje linije žu žo jako offizěrojo abo dobrowólnizy pschi wójnskich operazijach ruskeho wójska abo wójnskeho łódźstwa wobdźělili a žu wusnamjenjenje sa khroblosez dostali. Sa wudowy spomnjenych wożobow tożame wuwsacze płaczi. Wschitkim druhim němskim, awstriskim, wuherskim a turkowskim statnym poddanam žo pol léta czaża wostaji, so bychu žwoje ležomnoscze a njehibiczine wobżedźenstwo pschedali. Hdyž je žo tón czaż minył, budża žo wone sjawnje na pscheżadźowanje pschedawacz.

Wojowanje se Sserbiju.

Rumunske nowiny „Universul“ žu powjesez dostałe, so žu Němzy a Awstrizy hižo 12. februara poczeli pschecziwo Sserbiji postupowacz. K krótkemu wjeczorej wot Orsowy žo hižo horzo wojuje.

S dobom žu albanske czrjódy pola Prisrenda žerbske mjesy pschekroczike. Psched wulkej wjetschinu dyrbjachu žerbszy namjesni wojazy a wyschnoscze zofacz. Albanszy žu na něktorych městnach telefonowe a telegrafowe groty pscherubali.

Po poždlednjej powjesczi je Sserbije žu Sserbjo albanskich nawalnikow, kotsiž běchu žo do schěsez wżow dobyli, wschudże pschesmjesy wróczo sehnali. Duchowni žu pjecza Albanskich nadpjerali.

Pluwaze miny w Dunaju.

W Dunaju žu 15. februara někotre pluwaze miny rosbuchke. Jene rosbuchnjenje žo pola Ssamowita sta a jeneho jěsdneho mori, kotryž po Dunajowym brjosy jěchasche. Pola Zerkowizy, mjes Ssamowitom a Nikopolom wodźer jeneho po Dunaju jěsdżazeho pschewjesneho czołma do jeneje miny sawadźi, kotruž wón jako tajku njebě pósnał. Wón s wjeżkom do njeje dyri. Na to ta rosbuchny a czołm žo potepi. Někotre wożoby, kotrež w czołmje žedżachu, mózachu žo wukhowacz. Schtwórcz hodźiny prjedy bě psches to žame městno ruska parna łódź s dwěmaj wlecżazymaj łódźomaj jěka, kotrež běchu po puczu se Sserbije do Ruskeje.

Wójnske pschihoty w Italskej.

Czaż je žo pschibližił, hdżež ma žo Italska rosžudźicz, hacz europisku wójnu k temu wužije, so by sa žwoje żadanje napscheczo Awstriskej se žwojim wójskom sakroczika. Wulka wjetschina Italskeho luda sa wójnu woła, jenoż sozialdemokratojo a konserwatiwni žu sa sakhowanje dotalneje neutralnoscze.

Wójsko žo mjes tym na mózność wójny pschihotuje. Kral je psched tydżenjom liczbu generalow italskeho wójska wo jeneho generalneho leutnanta a jeneho generalneho majora powyschił.

K 1. měrzej staj žo lětnikaj 1887 a 1888 pod khorhoj swołakojato na njewěsty czaż. Pódla teho žu žo naprawy czinike, s kotrymiž žo wobstatk reserwnych offizěrow a offizěrow landsturma powjetschi.

Njeměry w Tripolisu.

Sběžk w Tripolisu njejeżu Italszy hischcze mohli potłóczicz, tola njeje strach, so bychu sběžkarjo Italskich s kraja wuhnali. Major Maussier je 11. februara lěhwo 600 sběžkarjow nadpadnył a jich rosehnał. Tucži czekajo Italskim 150 stanow pschewostajichu. Sběžkarjo pak pożylnjenje dostachu a žo potom na dalokej fronczе do Italskich dachu. Popołdnju pak Italszy sběžkarjow porasychu. Sběžkarjo žu wjele ludži shubili. Na italskej stronje žu 4 podoffizěrojo a 16 domorodnych padnyli.

Bołharska požczonka w Němskej.

Němszy pjenjeżnizy žu Bołharskej 150 milijonow frankow jako pschedpłatu na požczonku 500 milijonow frankow požczili. Hydż je Bołharska w nětczischim pjenjes żadnym czażu w Němskej pjenjesy namakała, ruske, franzowske a jendżelske nowiny měnja, so je žo Bołharska s czełom a duschu němskoawstriskej politizy sapisała. Bołharske knježerstwo napscheczo temu wudawa, so žo njeje politiszy na niczo wjasało. Požczene pjenjesy maja žo sa dań prjedawschich požczonkow k sarunanju żelesniskeje, póstskeje a telegrafoweje žłużby sa wukrajne knježerstwa, k wurunanju njedostatka w statnym sliczbowanju a k sapłaczenju rekwisizijskich wopisimow s dweju balkanskeju wójnow nałożicz. Powschitkownje pak maja sa wěste, so žmětej žo Němska a Awstriska nadżecz, so budże Bołharska hižo, dokelž hischcze njeje na poražene we wójnje se Sserbiju, Grichiskej a Rumunskej sabyła, interesży Němskeje a Awstriskeje w nětczischej wójnje, hdżežkuli žo hodži, spěchowacz.

Samjesowanje piwowarjenja.

Němska swjaskowa rada je wobsamkła, so ma žo wot 1. měrza piwowarjenje wo 40 prozentow samjesowacz. Piwarnjam žo postaji, kelko žmědża wob měžaz piwa nawaricz. Wożebje wulke piwarnje budża s tutym wukasom khětro schkodowacz. Wupad žwojich dokhodow chzedża s dźela s powyschenjom piwowych płaczisnow wurunacz. Swjaskowa rada je žo sa wobmjesowanje piwowarjenja rożżużdiła, so by žo s tym wjazy jeczmjenja k ježiwjenju wobydlerstwa wużiło. Wożebje dyrbi žo s tym dozpicz, dźěkanje krupow s jeczmjenja spěchowacz, kotrež maja na wuprósdnjene majżowe městno stupicz.

Wojakam w Pruskej je žo sakasało, w korczmach palenz picz.

Wyschschi komandow w markach je wosjewił, so žo w korczmach a hosczenzach wojakam we wojerskej drasczе njeżmě alkohol jako palenz, likeur, rum, arrak a kognak porjedźicz. Tónle wukas je pjatk 19. februara do mozy stupił. Pschestupjenje sakonja žo s jastwom hacz do 1 léta sakasuje a pódla teho žo korczma sawrje.

Awstriske knježerstwo ratarjow napomina.

Awstriski ratarski minister awstriskich ratarjow namołwja, so

bychu kóžde prósdneležaze městno ſ někajkimi pólnymi plodami wobšadžake. Wot lětuſcheho wunoſchka žnjow budže wotwišowacź, hacź budže šo Awſtriſka bjes pſchiwoſa zuſeho žita ſeźiwicź a dale wójnu wjeſcź móz.

Khlěbowa pomaſka.

(Skónczenje.)

„Ale ſchto budže ſe mnu a ſ mojim dźěſczom?“ ta myšlicźka ju cźwilowaſche a žerjeſche w duſchi kaž cźerw. Wěſo, hdyž šo ſtajnje tak roshorjeſche, njemóžeſche dowotthorjecź. Jenoź jena wěz ju w tutych dnjach, kiž běchu polne tradanja, pošylnjeſche a wot ſkutkow ſadwělowanja wotdźeržowaſche. Kruta dowěra do Boha, kiž bě jej hluboko do wutroby ſakorjenjena, ſchkitaſche ju a njepſchipuſchcźi jej, ſo by niczo njeroſomne njeſcźinika. A tola tehdom teź wona huſto khabkaſche. To běſche, hdyž bě tak ſlhorika, ſo dyrbjeſche šo lehnycź; knjeni, pola kotrejež bě poškužaka, bě šo šmilika a póšla jej lěkarja. Lěkař ſ khutnym wobliczom khoru pſchehlada a ſapiša jej lěkarſtwo a woteńdže.

Sa někotre njedžele bu Liſchakowej trochu lóžſcho. Ale ſašo na nju wulke ſtaroſcze pſchińdžechu. Syma pſchińdže a ſe ſymu ſašo njedoſtatk wſcheho; wulke ſboże běſche, ſo khěžnik, nad jejnym hubjeńſtwom šo šmiliwſchi, wot njeje šebi podružniſki pjenjes nježa-daſche; wěſo bě to šamo na šebi jenoź šnadny pjenjes. Se šynkom šo žiwjeſche ſ tym, ſchtoź jej ta abo druha šušodźina poſkicźi. Na pošledku, njewjedžo šebi druheje rady, pſcheda hiſchcze ſbytknu domjazu nadobu a wolmjanu pkachtu. Ale teź tutón wunoſchk šo ſ zyle nuſnymi wudawkami bórſy ſhubiwaſche a wboha žona tu ſ nowa zyle bjes nadźije ſtejeſche, njewjedžo šebi ani rady ani pomozy. Jurk ſ hlodom plakaſche, ale wona, runjež jej wutroba krawjeſche, jeho proſchenje dopjelnicź njemóžeſche. Skónczńje jej Bóh šam na pomoz póšla dobroczźiwu Horjanowu ſe šynkom. Liſchakowa ruzy ſtykny a ſaſchepta:

„Božo, ſapkacź jej jejny nadobny ſkutk!“

W tym wokomiku Jurk něſchto wo šnje ſaſchepta. Wona šo k njemu wobroczźi.

„Ty šy — pěkny — Janko — mam cźe lubo“, hólczk pſchetorhujo šo, rěczeſche. „A ſa tu butrowu pomaſku šo cźi wotrunam, hdyž budu wulki — knjes.

Liſchakowej šo šylſy wuronichu. Stkóczi šebi dlóń na cźoko. Jej chzyſche šo ſpacź.

* * *

Dwaczeźi lět bě šo minyko. Njemérne lěto 1914 naſta. Na bitwiſchczach krwawjachu ſmužiczi šynojo šerbſkeje ſemje ſa krala a kraj. Njepſcheczelſke kulki hwiſdachu a frunczachu nad hlowu wojakow a pošykowachu zyke rjady mkodych, ſtatnych ludźi. Wojazy, kotſiž ſranjenych na bitwiſchczu pytaja a wotnoſchuja, mějachu polnej ruzy dźěła. Haj, to je napinaze a ſtraſchne dźěło, ſranjenych ſ bitwiſchcza na bjesſtraſchne městno donjeſcź. hdźež jim wojeŕſzy lěkarjo prěnju pomoz poſkicźeja.

Mkody lěkař ſ dobroczźiwym wuraſom we wobliczu po pěſkojczźnej ſcźežzy khwataſche, pſchi kotrejž wjele cźěkow leżeſche; wſchelake brónje běchu tu roſmjetane. Wón dóńdže hacź ke kerkam, kiž pſchi ſcźežzy ſtejachu. Jeho wuſchi běſchtej ſwukkej ſtraſchnemu wójnſkemu holkej a rženju, kotrež šo ſe ſdalenoſcze lědma jeneje hodźiny k njemu dobywaſche.

„Jowle! Wodu!“ škaby hlóš njedaloko njeho ſawoka. Lěkař šo do teho kónza wobroczźi. Hdyž bě kerki wobeſchoł, wuhlada we džerje, kotruž bě woda do ſemje wumlěwa, pěſcheho wojaka. Wón ſnał leżo cźežko dychaſche. S lěwej ruku šebi ſakrwawjene rubiſchko k wutrobnju pſchitlóczeſche. To bě něhdže tſizeczźilětny muž.

„Wodu! Picź!“ ſranjeny ſ nowa ſažakoſczi, pſchikhadźazeho wuhladawſchi.

Lěkař doběža k rěžu, naczrě šwoju pólnu bleſchu polnu wody a pſchiſkoczi k ſranjenemu.

„Jowle, towarſcho, napij šo!“ rjekny lěkař a naſtaji bleſchu ranjenemu k hubomaj.

Wojak žadoſczźiwje pijeſche.

„Džakuju šo wam, knjes doktoro“, nutrnje rjekny, nětkole je wjele lóžſcho.“

„Sawokam hnydom lazaretſkeho pomozniſka“, lěkař rjekny a chzyſche ſahwiſdacź.

„Džakuju šo, mi je takle najlěpje. Mi hižo nichtó pomhacź njemóže. Franzowſki wojak je šo do mnje derje ſamérił. Mam kulku we wutrobnju; wo něczo pak waš proſchu, knjes doktoro“, rjekny wojak a šahny ſ próſdnej prawej ruku ſa laz a wucźeże ſ wokojnikom napiſanu pólnu dopiſnizu a wobras šwojeje žony.

„Budźe-li móžno, póſczelcźe tole mojej žonje, adreša je na dopiſnizy.“

Lěkař pohladny na adreſu, kiž bě ſ piſanja njeſwucźenej ruku napiſana.

„Hana Horjanowa“, wón cźitaſche. Wón ranjeneho nježnje ſa ruku pſchimny.

„Wy rěkacźe Horjan a ſcźe ſ Krylowa?“

Wopraſchany njerěczo ſ hlowu kiwny.

„Jan Horjan, němérno?“ lěkař pokracźowaſche.

Wojakowe pſchihłoſowaze pohladnjenje bě lěkarjej zyla jaſna wotmołwa.

„Snajecźe wy mje, knjes doktoro?“

„Wěſcźe šo hiſchcze dopomnicź na tamny ſymſki wjeczor, hdyž ſcźe jako maly hólczk ſe šwojej macźerju wopytał khudu khorowatu wudowu, kiž ani khlěba njemějeſche, ſo mohła hłód šwojeho šynka ſpokojicź?“

Wojak šebi ruku na cźoko położi a po krótkim rosmyšlenju rjekny:

„Haj, wěm šo dopomnicź, ale božedla, šnadź ſcźe wy — —“

„Ja šym tamny hólz, kotrehož ſcźe tehdom wobdarił, hdyž mohł rjez hlodu mrějeſche, dał ſcźe mi šwoju šwacźinu.“

Lěkař widźizy ſpósna we wocźomaj ranjeneho ſatorhnjenje a něme praſchenje a duž bjes pominanja pokracźowaſche:

„Sawěſcźe ſcźe šebi hiſchcze ſpomjatkował, ſo mi dołho po tym podawku macź na pſcheražanje krewje wumrje. Po jeje šmjercźi mje do domowſkeje gmejny wotebachu. Tam namakach šwoje ſboże. Mje pſchija na šwoje kubło jedyn kubleŕ, kiž bě bjes dźěcźi, ſ mjenom Lubik. Hdyž poſdźiſcho w ſchuli derje pokracźowach, wucźeŕ kublerja pohnu, ſo mje na wulku ſchulu da. Hdyž běch gymnaſium wukhodźił, šym na lěkarſtwo wukhył. Hižo tyšaz krócź šym na waš ſpominał, ale ani wo šnje njeje mi na myšle pſchiſchło, kak mohłoj šo ſašo wuhladacź. A tehodla šo Bohu ſa to džakuju, ſo je mje dźenža k wam dowjedł.“

Lěkař ſranjenemu ruku da.

Wojak šo ſ waha pošmja a we wocźomaj šo jemu ſ radoſczu ſablyſkny. Ale bórſy ſašo šo ſarudźi.

Lěkař jeho potroſchtowa.

Potom šo ranjeny hiſchcze ras na lěkarja wobroczźi a rjekny.

„Njeſabudźcze to, knjes doktoro“, poprošy ſ cźicha, „póſczelcźe to mojej žonje. Hewak wſchak rady wumru. Božemje, moje lube dźěcźi, — božemje, moja droha žona, — božemje, knjes — — — doktoro —“.

Lěkarjej, kiž bě hewak ſkrutnył, šylſy do wocźi ſtupichu. Skoniwſchi šo k mrějazemu, ſetrě jemu šmjertny pót ſ cźoka a wokoſchi jeho.

„Budźcze šebi wěſty, drohi pſcheczelo, ſo na niczo njeſabudu“, wobkruczeſche ranjenemu. „Sšym waſch dołžnik a njeſabudu to waſchej šwójbje, ſa cźo mam šo wam džakowacź wot makoſcze.“

Na blědym wobliczu šo Horjanej ſbožowny pošměw wupſcheſtrje. Wón chzyſche hiſchcze něſchto prajicź, ale na to jemu wjazy mozy njedoštahachu. Pomału wón wudychowaſche a wocźi jemu ſproſtnjeſchtej. Hiſchcze lěkarjej ſpěſchnje ſ ruku pſchikiwny a — jeho duſcha wopuſchcźi cźěło.

„Spi šłódžy!“ lěkař rjekny a ſrunawſchi šo, ſańdźeli jemu wocźi. „Božemje, mój dobroczelo ſ mojich dźěſczowſkich lět. Njech Bóh šam tepi ſapkacźi twój mikoſcźiwy ſkutk!“

Winowatoſcź lěkarja dale wołaſche bjes pſcheſtacźa, bliže k městnej, hdźež šo do hrimazeho rženja kanonow a ſatraſchneho wrjeſkanja roſbuchazych ſchrapnellow žałoſcźenje ranjenych a ſtyſknine rjehotanje koni měſcheſche. Khwataſche dale k městnu, hdźež mějeſche hróſbna šmjercź šwoje žně, ſo by šwoju winowatoſcź dopjelnjał, ale njedźiwajo wſchěch tych ſacźiſchcźow njeſhubi šo jemu ſ pomjatka ſrudny wobras, kiž bě jemu ſetkanje ſ dobroczelom ſ dźěſczowſkich lět do duſche ſatłóczikło.

(— Kónz. —)

Ze Serbow.

— (Najwyſchſcha płaczźiſna ſa běrny.) Po wojſewjenju němſkeje ſwjaſkoweje rady je šo dotalna najwyſchſcha płaczźiſna ſa běrny wo 1 hriwnu 75 pjenježkow zentnaŕ powyſchika.

— (Ssadźenje ſažnych běrnow a ſeleniny.) Njepſcheczelio Němſkeje chzedža ju wuhłódnicź. Teho dla dyrbi šo kóždy kuſk ſemje, kotryž je hacź dotal puſty leżał, wuwužicź, ſo by nam

zyrobu dał. Budyska měšćańska rada wobžedźerjow sahrodow napomina, so bychu je lětša město s kwětkami se sažnymi běrnami a se seleninu poždźeli.

— (Běrny w ludowym sežiwjenju.) Nětčišcha wójna Němsku nusuje, dotalne ludowe sežiwjenje pscheměnićź. Mjažo a žito, kotrejž sa ludowe sežiwjenje njedožahatej, dyrbitej žo s běrnami sarunać. Němska je kraj, w kotrymž žo na žwěćze najwjazy běrnow naplahuje. Nimale žedmy dźěl jeho polow žo s běrnami poždźuje, kotrež w pscherěsku 900 milijonow zentnarjow běrnow podawaju. S nich pak je žo jenož 260 milijonow zentnarjow k sežiwjenju cłowjekow wužiwało, to rěka, so na hłowu wobydlerstwa žu žo wob lěto 4 zentnarje abo něhdźe wschědnje 1 punt pschetrjebale. Wjetschi dźěl běrnow žo k pizowanju skota (330 milionow zentnarjow) a sa palerńje (132 milionow zentnarjow) nałožuja. Wot nětka budźe žo we wjele wjetschim měrje s běrnow zyroba sa cłowjekow pschihotować.

— **Žito njeżmě žo k niczemu druhemu hač k zyrobje sa cłowjekow wužicź.** „Khěžorstwowy nawěschtnik“ 12. februara pische: Kóždе pschedźěłanje žita, s kotrymž žo wono do muki njepschetwori, kaž parjenje, žłodźenje, praženje atd. je sakasane a žo po § 7 s jastwom hač do jeneho lěta abo po pjenjesach hač do 13,000 hr. khosta.

— (Sebraćźewowža w Němskej.) So by žo potrjeba wowža sa wójsko swěsćiła, je žo swjasskowa rada rozžudźiła, wschě wowžowe sklady wot 16. februara w Němskej sebrać. Ratarjam žo mały dźěl wowža jako žytwa a jako piza sa konje wostaji. Dokelž žu ratarjo nusowani, k narunanju wowža druhu pizu sa konje kupować, je žo płaćišna sa kórz wowža wo 2½ hriwny powyschiła.

— **Trajny petrolejowy njedostatk** nusuje wobydlerstwo, žebi druhe žwěćzadko wobstarać. Žitawska pschmyžłowa komora na to kedźbliwe cźini, so mohł žo pódla spirituža na wžach azetylen (karbid) k wobžwětlenju wužicź. W nowschim cźažu žo karbidowe lampy a karbidowe wobžwětleńske apparaty trjebaju, kotrež žo se žnadnymi pjenježnymi wudawkami snutska wobydlenjow pschiprawicź hodźa.

— **Pčelokarske hłowne towarstwo w Sakskej** je wosjewiło, so sa invalidow, kotsiž chzedźa žo s pčelokarstwom saběrać, darmotne wucźbne kursy wotměwa. Napraschowanja njech žo towarstwowemu pschedžydźe, wyschschemu wucźerjej Lehmannej w Kruschwizy (Krauschwitz) pola Halschtrowa póscźelu.

— (Ssmjertne snjesboženje.) Schtwórtk rano krótko po wosmich hodźinach je žo w knihicźiscźerni Müllerez bratrow jara wobžaromne njesboże stało. Parne tepjenje w knihicźiscźerni bě do njeporjada pschischło. Knjes knihicźischcźer W. Müller tehodla s jenym dźěłacźerjom do tepjerńje dźěsche, so by sa pschicźinu njeporjada pytał. Mjes tym so žebi tam kótkaj wobladowaschtaj, na dobo jedyn kotoł rosbuchny. Dźěl kótkoweje scźény bě žo wurasył a kruchi želesa do Müllera s tajkej mozu sleczachu, so žo jemu jena ruka stama a žo wutrobno cźežko srani. Pódla teho žo Müllerej wobliczo, ruzy a nosy žałožnje woparichu. Tež jeho dźěłacźer žebi wobliczo a ruzy straschnje wopari. Wobeju do měšćańskeje hojerńje donjeżechu. Tam je hischcźe tón žamy dźeń knjes Müller na žwoje rany wumrjeł.

— Sa kósłopikowe žwjedźenje je žo we wójnskim cźažu polizajska hodźina na 1 hodźinu w nozy postajiła. Młodźi ludźo pod 18 lět njeżmědźa dleje dyžli do 10 hodźin w korczmach pschebywać.

— (Wubranje koblow a wobhladanje srěbjatow. Lětša budźa žo w Budyskim plahowanskim wokrjeżu wutoru 30. měrza popołdnju w 1 hodźinje w hosćenzu „kronprynza“ kobły wuběrać a žo jenolětne a dwělětne srěbjata wobhladować, kotrež budźa žo mytować.

S Budestez. Jutsje njedźelu žo w naschim Božim domje sažo wopomnjeńske kemschenje sa žynow s wožady, kiž žu na bitwischczach abo w lazaretach sa wótzny kraj ryczersku žmjercź wumrjeli, žwjecźi.

S Budestez. Pschichodnu njedźelu, 28. februara, směje žerbske towarstwo „Lubin“ wjeczor w 6 hodźinach pola Rösikez shromadźisnu. Pschednoschk je pschilubjeny. Wschě žobustawy žo do shromadźisny s tutym wutrobnje pscheproschuja.

S Njebjelschcźi. Pšched něktorymi dnjemi běsche jenemu tudomnemu hosćeńzarjej 200 hriwnow s njesamknjeneho pjenježneho kaschcza kradnyli. Jako paducha žu jeneho 17lětneho cźeladnika se Sserbskich Pasliz wužłędźili.

Se Syjiz. 11. februara bě w brózni tudomneje kubleńki Wjenkoweje woheń wudyri. Dokelž žo jeho s cźažom dohladachu, bě mózno, jón salecź, prjedy hač bě wjetscha schkoda nastała. Jedyn 27lětny cźeladnik je pjecźa woheń s lohkomyślnosczu sawinował.

S Bukez. Nascheho cześcźeneho knjesa wucźerja Lahodu žu jenohłósnje sa wucźerja Wujesdźanskeje schule wuswolili. Bukecźanska schula s jeho pscheżydlenjom do Wujesda dobreho a žwěrneho, žwoju macźerńu žerbsku rěcź lubowazeho žerbskeho wucźerja shubi. Bóh pak spožcź jemu a jeho dalschemu skutkowanju žwoje žohnowanje. Pschejemy knjesej Lahodźe, so by tež w žwojim nowym sastojnstwje na myślach Jesušowe žłowa měł, kotrež žu nad khěžnymi durjemi Wujesdźanskeje schule napisane.

S Rakez. Wulke wjeżele schtwórtk w naschej wsy knjeżesche. Tutón dźeń žo w njej prěni krócź elektriske žwětło žwěcźesche. Njedostatk petroleja je naš nusowak, žebi elektriske wobžwětlenje pschiprawicź dacź.

S Kamjenjeje pola Rakez. Pakostnizy nochzedźa nětkole jara drohn kožu wjazy kupować. W tudomnej kaolinowej jamje žu wulki cźerjenski rjemjeń kradnyli. Paduschi žu s zusym kluczom do maschinownje pschischli a tam cźerjenske rjemjenje kradnyli. Jedyn s paduchow, kotremuž běchu wone pschecźežke, je je ležo wostajił.

S Komorowa pola Rakez. Hižo s dawnych cźažow žem měješche nascha wjeż a jejni wobydlerjo dobru khwalbu, so žobu do tych žłuscheja, hdźež žo pobožnosćź hischcźe haji. Tola kak zyle hinak to nětko je, woženbje w nětcźischim wójnskim cźažu. Prěcź wschak žo njeżmě, so naschi młodźi ke mschi khodźa. Ně, s tym njeklaza. Ale hdyž žo tu wóndano tóstopiwo tocźeschе, žamo domjazy žynojo a dźowki pobožnych starschich ani njekedźbujo na lubych bratrow we wójnje, wjeżele hač do rańschich hodźin kósła bodźachu. Rjenje to njeje, nětko tak jara na žwětne wjeżele kedźbować. Njech tóždy naschich wótzow waschnje haji a w cźežkim cźažu domach wostawa. Tak dobri a žwěrni pobožni Sserbja wostanjemy.

S Klukscha. Na město nascheho dołholětneho knjesa fararja Běrnika, kotryž žo 1. haprleje na wotpočźink poda, je zyrkwinske pschedstejicźerstwo knjesa fararja Handrika s Łupoje wuswoliło.

S Lipicza. Gmejnski pucź, s Lipicza do Drěwzow wjedźazy je dla mostoweho nowotwara hač na dalsche sawrjeny. Jězdny wobkhad je žo psches Wjeżel pokasał.

S Rózanta. Tudomny knjes administrator P. Romuald je žo sańdźenu pońdźelu wobžaromnje s njesbožom podeschoł. Na domojjěsbje s Kamjenza je wón mjes Jěžowom a Němskimi Paslizami s kołom padnył a žebi nohu wjazy krócź skamał. Wón žo w tu khwilu we Workleczańskej khorowni lěkuje. Bóh luby Knjes daj, so mohł bórzy sažo s khorokoža stanyć a sažo žwoje sastojnstwo sastawać.

S Lejna. Kanonérej Wylemej Linej s Lejneho, kotryž na rańschim wojownischcźu wojuje, je žo želesnny kschiž spožcźił. S dobom je žo wón sa wyschscheho dźežatnika pomjenował.

S Klětneho. 2. novembra bě žo landsturmař Matej Bartel s Dyrbacha pola Klětneho pschi bitwje pola Kola w Ruskej shubił. Nětko žu jeho žwójbni powjesć dostali, so žu jeho Rušojo sranjeneho sajeli. Wón nětkole w Kražnojarsku w Ssibirskej w jatbje pschebywa. Bartlowy nan je teho runja wójnski invalid; wón je žo w němsko-franzowskej wójnje w lěcźe 1870 sranił.

Se Sagorja pola Mužakowa. Artillerist wójnskeho łódźstwa Wylem Melcher, žyn tudomneho bura Melchera, je pschi sakitanju Kiaučźoua rjekowsku žmjercź wumrjeł.

S Brěsowki. Krajnej wobornikaj podoffizěr Kowel a podoffizěr Habrink staj želesny kschiž dostałoj.

Sa wótcźinu žu žwoje žiwjenje wostajili: Max Pieschel s Měrkowa. — Pawoł Rachel s Porschiz. — Max Mjedak s Krjebje. — F. Dräher s Budyschina. — E. Meltka s Brěsynki. — Handrij Gruhl s Bójžwez. — G. Kubasch s Korsynja. — K. Nowak s Huski. — E. Kweitsch se Ssulschez. — J. Hapacź s Mjeschiz. — E. Běbrach s Jenkez. — E. Wukasch s Kamjenjeje. — K. Materna s Lipicza. — A. Schumberg s Bolborz. — H. Broda s Dźěchorez. — A. Schmidt s Kinajchta. — H. Rychtař s Wulkeho Wjelkowa. — E. Hilbenz s Budyschina. — K. Thomas s Budestez. — K. Mager s Ketliz. — P. Kasper s Nowoje Wžy nad Sprewju. — J. A. Henka s Worklez. — Ernst Wukasch s Brěsynki.

Sranili žu žo: Ernst Born s Woleschniziy. — Hermann Gruhl s Wulkich Debžez. — Khorla Lindner s Hornich Jikoz. — Ernst Lischka s Budyschina. — Ernst Rožk s Dubrawki. — Pawoł Kowařk s Pžowjow. — F. E. Schatula s Nowoje Schcźežizy. — E. Nowak se Sslonkez. — J. Leder s Hucźiny. — J. Kral s Bacźonja. — J. Müssiggang s Drěwzow. — J. Nowak s Bukojny pola Barta.

— M. Zar ſ Kißliży. — G. Lutz ſ Mjeſchiz. — F. Pojz ſ Holeſchowſkeje Dubrawy. — K. Schütza ſ Hornjeho Hunjowa. — P. Rostok ſ Budyſchina. — K. Mikan ſ Wujeſda pola Ketliz. — E. Wojnaŕ ſ Korſymja. — K. Bjenada ſ Trjebjenz. — O. Herold ſ Wjeleczina. P. Schokta ſe Židowa. — H. Zar ſ Połpizy. — M. Gärtner ſ Rakez. — K. Purſcha ſ Delan. — E. Jurk ſ Krjebje. — P. Hanuſch ſ Drożdżija. — F. Pětſch ſ Wjeleczina. — O. Leuſchner ſ Kamjeńtneje Wólſchiny. — J. Mjedak ſ Noweje Wžy. — E. Tupak ſe Subornizy. — W. Fibiger ſ Bukez. — A. Schokta ſ Wulkeje Dubrawy. — J. Karlus ſ Wownjowa. — M. Pawlik ſ Budyſchina. — A. Schiwart ſe Ssulſchez. — J. Kſchižan ſ Plužnikez. — P. Hetaſch ſ Komorowa. — J. Kubaſch ſ Wyšokeje pola Budyſchina. — E. Wjela ſ Wadez. — K. Kopjenacz ſe Židowa. — H. Mikan ſ Noweje Wžy. — H. Janaſch ſ Khwaczicz (je w franzowſkej jadbje). — Max Bjedrich ſ Czorneho Khołmza. — Khorla Henczka ſe Schczeńzy. — M. Neumann ſe Židowa (je w franzowſkej jadbje).

Se Shorjelza. **Pónđelu 22. februara dopołdnja budże ſo tu pſches ratarſku komoru w ſkotowni na Rósbórſkej dróſy 50 k wójnje njekhmanych konjow na pſcheżadżowanje pſchedawacz.**

Po bitwje.

Dżeń horzej' bitwy nimo je, a Boże ſłóńczko domoj dże,
Sso Boże hwězki na njebju, tam ſłžebrojaſnje ſwěczachu.
A wojak, cżežko ranjeny, wot njepſcheczela trjecheny,
Każ Jeſuſ cżežzy ſdychuje: „O kak ſo tola mi picz chze."
Wón Bohu wſchón ſo dowěri we ſwojej wulkej boloſczi,
Dò jeho rukow poruczi wón ſwojoh' ducha we ſmjerczi.
Duż hlaj, pſches Boże wodżenje bu ſłyſchane joh' ſdych'wanje
Wot tych, kiž tam na bitwiſchczu ſranjenych ſwěru pytachu.
K njom' ſamaritſki pſchiſtupi, jom' kapku wody poſkicźi,
A hdyž bě wojak napił ſo, jom' ſłyſły ſ wóczkow lija ſo.
„Mój nano, moja maczerka, ja běch tu waju nadżija,
Nětk pak tu leżu ſranjeny, wam dobru nóz, Bóh po mnje dże."
A jako wón to wurěcza, ſmjercz jemu wóczzy ſańdżela.
Hdyž rańſche ſera ſkhadżachu, tehd' luboh' ſyna khowachu.
Joh' kryje ſemja zuſbarſka, ſ krwju ſerbſkich ſynow maczana,
Hdżeż někotry nan, mandżelſki, po horzych bitwach w rowje ſpi.
A jednory kſchiž na rowje wot towarſchow bu ſtajeny,
Kiž do bitwy ſ nim cżehnichu a ſa kraj wótzny woj'wachu.
Hdyž powjeſcz ſtarſchej doſtaſchtaj, ſo wumrje ſyn ſa wótzny kraj,
Macz horze ſłyſy płakaſche, nan płaczo pak ju troſcht'waſche:
„Naj ſyn ſo ſwěru bědźik je a woſtajik je żiwjenje,
Wſcho Boża wola wobſamknje, a ſchtož Bóh cżini, dobre je."
S tym ſo wy wſchitzy troſchtujcże, kiž wo lubych nětk płakacże.
Kiž wumrjechu ſa wótzny kraj, jim, Bożo, wěcżny pokoj daj!

Kruża.

Přilopk.

* (Rosbuchnjenje franzowſkeho pólverniķa.) W pólverniku w Chedde ſo pſchi pruhowanju jeneje pólvroweje měſcheńzy rosbuchnjenje ſta. Twarjenje je ſo khětro cżežko wobſchkodżiło. Někotre woſoby ſu ſo moriłe. Njedżiwajzy teho ſo w pólvrniku dale dżěła.

* (Wulki ſněh w Tirolſkej.) W Tirolſkej ſu poboczne doły delnjeho Puſterſkeho doka ſ wulkim ſněhom wot wſcheho wobkhada wotſamknjene. Pſchi Brennerſkim pſchekhodże ſtaj dwaj żeleſniſkaj cżahaj we wulkim ſněſy tcżazy woſtałoj. W Lienzu je ſo jena żona ſ tſěchu, kotraż ſo pod ſněhowej cżežu ſłama, ſaraſyła. We Windiſch Matrei je ſo wobhładanje landſturma wotſtorczicź dyrbjało, dokelż ſo landſturmarjo njemóżachu pſches wulki ſněh pſchebědżicź.

* (Powodżenje a ſemjerżenje w Italſkej.) W Romje je w Tiberje woda tak ſyłnje pſchibywała, ſo je ſo knježerſtwo do bojoſcze dało. Stara wěża połměżaza je w ſtraſche. Wokoło pſchipołdnja je Tiber w Romje piazzu piu a pſchimjeſowaze drohi powodżik. W delnim měſcze a pſchi kaſtellu ſ. angela ſu wſchě drohi połodżene. Kral je połodżene wžy wopytał. W Aleſſandriji je ſo pod ſněhowej cżežu jena gallerija ſaſyła, ſ cżimż ſu ſo ludżo morili a ſo ſranili.

Khětro ſyłny podſemſki ſtork ſu wutoru w Citta Ducale, Aquila a Nazzano Romano ſaczuli. Jena khěża je ſo ſaſyła. Pſchi tym je ſo jene dżěcżo moriło a ſchěſcź woſobow je ſo ſraniło.

* (Tſi milijony ſa trajne mjaſowe twory.) Měſchczańſzy ſaſtupjerjo w Draždżanach ſu w tajnym poſedżenju po radżinym namjecze tſi miijony hriwnow ſa nakupjenje a ſkładżenje trajnych mjaſowych tworow pſchiſwolili, ſ kotrymiž ma ſo Draždżańſke wobydleŕſtwo ſaſtaracź.

* **1000 zentnarjow běrnow je wokrjeżny hamt** w Zweibrückenje jenemu kublerjej pola Niedermurrbacha ſebrał, kotryž ſebi ſa nje pſchewulku płaczijnu żadaſche. Kublerjej je ſo ſa zentnaŕ jenoż 2 hriwnje 80 pjenjezkow ſapłaczikło.

* (Pſchi kojenju wjelrybow żiwjenje ſhubili.) S Thorshavna ſo piſche: Pſchi kojenju wjelrybow je 14 rybakow ſ tym żiwjenje ſhubiło, ſo roshorjene wjelryby cżołmy powróczichu, a ſo ſo ſ tym rybazy do morja cżiżnychu.

* (Se ſněhowej lawinu ſo ſaſypli.) W mórſkich alpach w Italſkej je ſněhowa lawina 50 dżěłaczerjow ſaſypła, kotſiž hromadże w jenej khěżzy pſchenozowachu. Pomoz mózeſche ſo ſaſypnjenym hakle poſdżiſcho póſłacź, dokelż běchu ſo tež na żeleżnizu lawiny nawalake. Prěni dżeń 15 morwych a 7 ſranjenych wurychu.

* (Sapalerja ſaſhudżili.) Dla wotmyſleneho ſapalenja we wójnſkim cżaſu je Gubinſki pſchiſłażny ſud 27 létneho dżěłaczerja Willia Hänicha ſ Gaſſina k khoſtarni na 9 lět ſaſudżił a jemu cżeſne prawa na 10 lět wotrjekł. Wón bě w Groß-Gaſtroſe jenu bróżeń, w kotrejż ſo ſa 10,000 hriwnow żita khowaſche, ſapalił.

Wuſudżenja.

Khoſtanſka komora. Gmejnſki pſchedſtejiczeŕ Kſchižan ſe Sſkoneje Borſchcże loni 11. ſeptembra wjeczor ſ jenym ſnatym do reſtawrazije „jelenja" na Židowje ſaſtupi. Sso pſchehladawſchi wón ſchkleńzu piwa powali. To pinczńizu Plaſchkez ſamjerſa. Wona ſo ſ Kſchižanom do wurěczowanja da, kotryž na to papowe piwowe podſtawki mjetaſche. Pinczńiza ſebi to ſakaſa a ſo ſkónczńje tak roſhněwa, ſo do Kſchižana tſi piwowe ſchkleńzy cżiżny. Kſchižanej ſo ſpanje, broda a porſty ſranichu. Pinczńiza cżekny, ſamkny ſo do ſwojeje komory a naſajtra ſwoju ſłużbu wopuſchczi. Ju dla cżełnrho ſranjenja wobſkorżichu, a ławniſki ſud ju k jaſtwu na 1 tydżeń ſaſudzi. Jejne powołanje mějeſche wuſpěch, ſo krajny ſud jaſtwowe khoſtanje do 50 hriwnow pjenjeżneho khoſtanja pſcheměni.

Cyrkwinſke powjeſće.

W Michalſkej zyrkwi ſměje jutſje, njedżelu Invokavit, rano we 7 hodżinach duchowny Tyſchek ſerbſku ſpowjednu wuczbu, dopołdnja 1/2 9 hodżin ſarat Răda ſerbſke a w 10 hodżinach němſke prědowanje.

Wutoru popołdnju w 3 hodżinach ſměje żonjaze towarſtwo ſhromadżiſnu.

Sſrjedu popołdnju w 5 hodżinach wotměje duchowny Tyſchek němſku wójnſku modleńſku hodżinu.

Tydżeńſke ſaſtojńſke dżěła ſměje duchowny Tyſchek.

Wěrowani:

W katholſkej zyrkwi: Pawoł Alfred Krawz, elektromonteur, w tu khwilu wojak 3. inf.-regim. cżo. 103 w Budyſchinje, ſ Idu Martu rodż. Wicżaſez tam. — Franz Gruntorad, ſamkat w Budyſchinje, ſ Linu Idu rodż. Schrótarjez tam.

S druhich woſadow: Ernſt Julius Sahroda, żeleſniſki wothładowaŕ w Lutobczu, ſ Hańżu Reiſu bywſchej ſwudowjenej Graiſarjowej rodż. Probſtez tam.

Křćeni:

W Michalſkej zyrkwi: Marta Hedwig, Maza Hermana Gudy, pohonca w Czichońzach, w tu khwilu na wojowniſchczu, dż. — Jan Erich, Jana Wyczińſla, dżěłaczerja na Židowje, w tu khwilu na wojowniſchczu, ſ. — Ernſt Rudolf, Khorle Ernſta Siebera, ſukelnika na Židowje, w tu khwilu na wojowniſchczu, ſ. — Kata Adelheid, Hermana Bohuwěra Linarta, elektromonteura w Dobruſchi, w tu khwilu na wojowniſchczu, dż. — Marhata Ilſa, njem. dż. na Židowje.

W katholſkej zyrkwi: Charlota Ruth, Pawoła Richarda Eißlera, fabriſkeho dżěłaczerja w Budyſchinje, dż. — Staniſławo, Handrija Fojtoſkeho, ſamkarja w Sczijezach, dż.

S druhich woſadow: Max Herman, Maza Pinzela, ſahrodnika we Debrikezach, ſ. — Bjedruſchka Hachez, njem. dż. w Ssemichowje. — Hilżbjeta, Kſchesczijana Staubenmanna, wyſchſcheho ſchwajzarja w Hodżiju, dż. — Fryz, Fryza Jurja Kalinicha, pjekarja w Hodżiju, ſ. — Emma Hedwig, Jana Bohuwěra Linarta, kublerja w Zokowje, dż. — Khorla Herman, Jana Ernſta Měſchnarja, fabrikſkeho pohonca we Lupoſi, ſ. — Hilżbjeta Sabina, Auguſta Ernſta Louiża Hermana Hunniuża, ſwobodneho kublerja w Jeſchizach, dż. — Jan Auguſt, Jana Auguſta Malcharja, hoſpodarſkeho pomoznika we Wjeżelu, w tu khwilu na wojowniſchczu, ſ. — Emma Alma, njemandż. dż. we Wujezku. — Emma Marhata, Pawoła Hermana Měrſcha, khěżerja w Nowych Porſchizach, w tu khwilu na wojowniſchczu, dż. — Willi Pawoł, Bjedricha Maza Lindnera, żiwnoſczerja w Porſchizach, ſ. — Jan Ernſt, Ernſta Cżěßle, ſahrodnika w Nowych Porſchizach, w tu khwilu na wojowniſchczu, ſ. — Marja Marta Wicżaſez, njemandż dżowka w Budyſchinku. — Kurt Helmut, Jana Hendricha Neumana, dżěłaczerja w Hucżinje, ſ. — Hana Lina, Ernſta Bohuwěra Kſchirnera, hejtmana w Hlinje, dż — Ida Rejſa, Jurja Mjedaka, hejtmana w Hlinje, dż.

Zemrjeli:

W Michalſkej woſadże: 15. februara: Jan Kurt, Jana Ludwika Oskara Jäkela, żiwnoſczerja a kowaſſkeho miſchtra w Libuchowje, w tu khwilu

we wojeńskej słužbje, ß., 7 m. 9 d. — Morwa narodźena dźowka Jana Handr. Ernsta Lowki, khěžerja a dźěłacźerja w plunatni w Małšezach. — 16. februara: Krysńla Henrieta Bergarjez ſ Biskopiz, † w sastarańi wokrjeßneho wustawa na Židowje, 83 l. 18 d. — 17. februara Max Kurt, Maxa Malcharja, twarskeho dźěłacźerja na Židowje, ß., 2 m. 27 d.

W katholskej wožadźe: 7. febr. Erika, Josefa Rosśnawskeho, samkarja na Židowje, dź., 8 m. 10 d.

W druhich wožadach: Emma Gustla, Khorle Augusta Junkera, wojnarja w Czerwjenych Noßlizach, mandźelska, 59 l 9 m. ß d. — Madlena swud. Scholcźina, wumjeńkarka we Lomsku p. Minakala, 80 l. — Jan Pětka, fahrodniski źiwnoscźet we Wjeßelu, 60 l, — Franziska Josefa, Handrija Sěźka, ratarskeho dźěłacźerja w Koporzach, dź., 4 m. — Richard Helmut, Richarda Daniela Dagga, ß — Ssedlichez morwy narodźeny ßyn w Komorowje pola Klukscha. — Rudi Pawol, Pawoła Mersiowskeho, fabrikskeho kowarja w Nowej Wßy p. Klukscha, ß. — Hana Gustla Grohmanowa, khěžerja Grohmana w Lemischowje, mandźelska, 41 l. 9 m. 8 d., a jeje morwa narodźena dźowka — Jan Jurij Lorenz, ratarskeho dźěłacźerja Lorenza w Bukojnje p. Barta, ß., 18 d. — Ota Ernst Helmut, w Njechornju semrjety ßyn magazinskeho dźěłacźerja Ernsta Runarja w Budyschinje, w tu khwilu na wojownischcźu, 6 m. 4 d.

Zyrkwinske powjesćze ſ Hodźija.

Njedźelu Invokavit śměje rano 1/2 8 hodźin farat Kschižan ßerbsku spowjednu wucźbu, 1/2 9 hodźin duchowny Voigt ßerbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Ssrjedu popołdnju w 6 hodźinach budźe němska wójska modlesska hodźina.

Pjatk rano 1/2 9 hodźin ßerbska spowjedź a dopołdnja 1/2 10 hodźin ßerbske póstne kemschenje.

Zyrkwinske powjesćze ſ Budestez.

Njedźelu Invokavit wotměje ßo druha wopomnjatńska Boża ßłužba za ßynow ſ wožady, kiž ßu w bitwach padnyli. — Rano 1/2 8 hodźin śměje duchowny Bójz ßerbsku spowjedź, dopołdnja 1/2 9 hodźin farat Domaschka ßerbske a w 10 hodźinach němske wopomnjeńske prědowanje.

Na woběmaj Božimaj ßłužbomaj śměja te tři wožadne wojeńske towarstwa shromadny kemschihłób.

Njedźelu popołdnju wot 5 - 6 hodźin žarowanske swonjenje.

Wutoru wječor we 8 hodźinach shromadźizna kscheścźijanskeho towarstwa žónskeje młodoscźe.

Ssrjedu wječor 1/2 7 hodźin śměje farat Domaschka ßerbske a 1/2 8 hodźin němske wójnske kemschenje.

Schtwórtk wječor we 8 hodźinach śměje kscheścźijanske towarstwo mužskeje młodoscźe shromadźizny.

Drjewowa awkzija.

Pónd̆źelu 22. februara

ma ßo dopołdnja wot 1/2 10 hodź. we **Wolfez hoscźenzu** w **Hucźinje** scźěhowaze na Maleschanskim rewěrje w Dubinje, hwězdnej aleji, pschi Brěsynjanskim hacźe, sady Hucźinjanskeho ryczéřkubła a pschi Hucźinjanskim dwórischczu sestajane drjewo na pscheßadźowanje pschedawacź:

152 mjehkich krutych žerdźow, 9—15 cm,
104 rm. palnych kuluchow,
98 rm. twjerdych a 12 rm. mjehkich palnych klumpachow,
18 rm. twjerdeje a 170 rm. mjehkeje palneje walcźiny,
2740 walcźkow twjerdeje walcźiny a
50 twjerdych a mjehkich dołhich hromadow.

Kupzam, kotśiž prjedy kupjene drjewo njejßu sapłacźili, ßo niczo njepschida.

Franz Marschner

cźaßnikar w Budyschinje
na bohatej haßy 9
ßwój skład **cźaßnikow** a **cźaßnikowych rjeczasow**
k dobroczźiwemu wobkedźbowanju porucźa.

Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje płaczśiny.

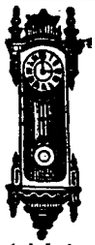

Kóždy, kotryž chce ßebi **dobry a tuni cźaßnik** kupicź, abo kotryž chce ßebi jón **porjedźicź** dacź, njech dźe k cźaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na swonk. lawske haßy 5.

Jenčj pschedawa a porjedźuje, za ßwoje dźěło sprawnje rukujo. — **Proschu, ßebi moje wukładne wołno, ſ płaczśinami wupołożene, wobhladacź.**

Koże

kóždeje druźiny po najwyschschich płaczśinach kupuje

Heinrich Lange

pschi ßerbskej katholskej zyrkwi cźiśło 4
a pschi wowßnych wikach.

Płaczśiny rěsneho skotu na Drazdźanskich skótnych dwórach.

18. februara 1915

Płaczśiny po zentnarju a hriwnach.

Skótne druźiny a wosnamjenjenje.	Żiwa waha	rěsna waha
Woły:	hr.	hr.
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnoscźe hacź do 6 lět	54—55	96—96
awstriske	—	—
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	45—47	86—88
3. ßrěnjo pizowane młode, derje pizowane starsche	39—42	81—84
4. ßnadnje pizowane łóźdeje starochy	—	—
Jałojzy a krowy:		
połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnoscźe	50 - 52	91—93
2. połnomjaßne, wukormjene krowy, najwjetscheje rěsneje hódnoscźe hacź do 7 lět	43—45	85—87
3. starsche, wukormjene kowy a ßnadnje wuwite młódsche krowy a jałojzy	38—41	80—82
4. ßrěnjo pizowane krowy a jałojzy	31—34	73—76
5. ßnadnje pizowane krowy a jałojzy	22—25	64—67
Byli:		
połnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnoscźe	50—52	91—93
2. ßrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	36—43	73—83
3. ßnadnje pizowane	30—34	73—74
Cźelata:		
1. najlěpsche ſ mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	52—54	87—89
2. ßrěnje kormjene abo też dobre wot zyza	46—48	84—86
3. ßnadnje wuwite wot zyza	41—43	81—83
Swinje:		
połnomjaßne lěpschich raßow a jich schischenjow w starobje hacź do 1 1/4 léta	80—82	107—109
2. mjaßne	69—72	88—91
3. ßnadnje wuwite, też ranzy a kundroßy	65—72	83—90

Płaczśina żitow a produktow.

Żitowy dowos w Budyschinje:	W Budyschinje. 13 februara 1915. wot hr.	wot pj.	hacź hr.	hacź pj.	W Lubiju 18 februara 1915 wot hr.	wot pj.	hacź hr.	hacź pj.
Wowß . . . . 50 kilogr.	—	—	10	70	—	—	10	90
Běrny	2	60	2	85	2	85	3	50
Butra . . . . 1 kilogr.	3	—	3	20	2	90	3	10
Pschenczna mula 50 "	—	—	21	—	20	—	24	—
Rżana mula . 50 "	—	—	18	50	17	—	19	—
Ssyno . . . 50 "	3	50	4	50	3	50	4	—
Ssłoma 100 "	3	25	3	85	3	60	4	—
Proßata 480 schtuk, schtuka	10	—	22	—	—	—	—	40
Pschenczne wotruby	—	—	6	50	6	50	7	75
Rżane wotruby	—	—	6	50	6	50	7	75
Pschenczny gris 50 kilogr.	—	—	—	—	—	—	—	—
Rżany gris	—	—	—	—	—	—	—	—
Pschenża žołta, kórz po 170 punt.	—	—	—	—	—	—	23	03
Pschenża, běła, kórz po 170 punt.	—	—	22	89	—	—	—	—
Rożka, nowa, kórz po 160 punt.	—	—	18	35	—	—	18	48
Jeczmjen, nowy kórz po 140 punt.	—	—	16	05	—	—	16	17

Jeja, mandl 2 hr. 10 pj., schtuka 14 pj.

Ratarska schula w Budyschinje.

Bližschi lěcźny semester ßo **wutoru 13. haprleje 1915** sapocźnje. Samolwjenje nowych wucźomzow podpißany direktor pschijimuje, kotryž je też rad ßwólniwy, wschо dalsche wukasacź.

Ratarski radźicźel prof. **dr. Gräfe.**

Pakcźiki

za pólny póst.

Schokoladowe
pópjernomjatliczkowe
wobcźerstwjenki
po wschěch płaczśinach
a we wulkim wubjerku:

Moritz Schmidt Kaiserstr. 11 Theatergasse 4

Wojeńske pakety!!

hotowe
za zigary a zigarety
porucźa
Albert Lehmann
na khěžorskej dróhy 11
pschi bohatych wrotach
a na **połnóznej dróhy 2.**
Snate najlěpsche druźiny.

Zentralna pschedawarńja

ſa Budyſchin a wokolnoſcź

Richarda Sabatha w Budyſchinje

na khěžorſkej drósy 14.

Doſtachmy:

waggon emaillowanych a kamjeninowych tworow

wurjadneje hódnoſcże.

Pólnopóſtſke wězy
jako
kartony, blesche, tyſy, pólne warjaki, noże, widliczki, łžizy, łharty a liſtnu papjeru, łuwerty a wjele druheho.

Dale: **ſchkleńczane a porzlinowe tworу, darjenſke wězy, kožane tworу,** teho runja **krótke tworу.**

Pſchedawanſke płaczišny ſu runje tak pſcheſłapjaze tunje, kaž je to hiſchcże wo mojim hodownym pſchedawanju wſchudże ſnate.

Kóždy poſpyt mi trajneho woteberarja dobywa.

Kuchańki, ſtwinſke a łłužobne holzy, mlokowe holzy, hródźne džowki, holzy k łwinjom, wotroczkow, łrěnkow, rólnych pohonczow, wolazych a dźěłaczerſke łwójby pyta hnydom pſchiſtajerka **Görlichowa** na łukelnſkej haßy 1 na rózku khěžorſkeje dróhi w cźrijownі knjeſa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

Wuſtojny a dowěrny

wotroczk abo hejtman

ło bórſy pyta. Dalſche je ſhonicź we wudawarńi Serbskich Nowin.

Maßiwna nowa natwarjena

khěža

w Kóſłach cźißko 7 pola Budeſtez ſ brjóžnju a ſ dwěmaj kórzomaj pola a łuki je na pſchedań.

Czerſtwy

lany wolij

a dobre **łwěczenje**

ma na pſchedań pſchekupz **Rjelka** we **Worklezach.**

Tunje ſofy

we nimo měry wulkim wubjerku ma pſchezo na ſkładze

J. O. H. Bär

w Budyſchinje na Hoſchiz haßy 29

Karbidowe błidowe lampy
Karbidowe wißaze lampy
Karbidowe ruczne lampy

we wulkim wubjerku poruczatej

Thomaſez bratraj,

w Budyſchinje na kamjeńtnej haßy 16.

Mantle a ſchlawchi

ſa jěſdne kola

wubjerneje, wupruhowaneje dobroſcże

wſchěch płaczišnow, hižo po **3,50 hr.** pſchedawataj

Thomaſez bratraj

w Budyſchinje na kamjeńtnej haßy 16.

Zuſe ſuby

ſaßadźuje, nakažene ſuby wuporjedża a ſuby cźaha ſ pohłuſchenjom

Johanna Stahlez, dentiſtka

w Budyſchinje na łukelnſkich haßy 1ª.

Serb. tow. „Lipa“ za Rakecy a wokoln.

změje, da-li Bóh, jutře njedźelu 21. februara pop. w 4 hodźinach w Hönčec hoſcźencu swoje **měſačne posedźenje.**

Knjez farař Gólč je přednošk dobroćiwje přilubił.

Wšě lube sobustawy a hoſći w bohatej ličbje wočakuje

předsydstwo.

Bukečanske serbske towarſtwo

změje njedźelu 21. měrca swoje posedźenje na wosadnej łubi. **Swětle wobrazy** budźa so pokazować.

Hoſćo su wutrobnje witani. **Započatk z dypkom 4 hodź.**

Přednošk změje knjez cyrkwiny wučeŕ Lodni.

Předsydstwo.

Na polu cźeſcźe je 25. januara rjekowſku łmjercź ſa łwój lubowany wótzny kraj naſch luby łyn, bratr a łwak

Hermann Ernſt Meltka

reſerviſt w pěſchim regimencźe cźißko 103, 1 komp.

w ſtarobje 27 lět pſchi nadběhu na hórki pola .... wumrjeł.

Hluboko žarowazy ſtarſchej, bratſja a łotry.

W Delnjej Hórzy, na Zidowje, Budyſchinje, Freibergu a we wójnje, 13. febr. 1915.

Wotpocźuj w měrje w njepſchecźelſkim kraju!

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předplata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawař Marko Smolerk.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěsće, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich krjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wjeder přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 9. **Sobotu 27. februara 1915.** **Lětnik 74.**

Rosprawa němskeho wulkeho hłowneho kwartěra.

22. februara.

Na rańšim wojownišćeju je žo pšešćěhanje njepšešćeła po symskej bitwje w Masurskej skónčiło. Pšich čišćenju lěšow k dołhemu wječorej wot Grodna a w bitwach w stronach rěkow Bobra a Narewa žmy hač dotal jeneho komandowazeho generala a pšibližnje 40,000 muži šajeli, 75 kanonow, hišćeje niz šesnatu liczbu maschinskich tšělbow a wjele druheje wójnskeje potrjeby dobyli. Dobytk se symskeje bitwy w Masurskej stupi s tym hač do dźenža na 7 generalow, pšes 100,000 muži a 150 kanonow a hišćeje niz pšibližnje pšewidźnu wójnsku nadobu wšeje družiny.

Cźežke kanony a muniziju je njepšešćeł wospjet šahrjebał abo do jězorow podnórił; tak žmy wječera pola Lötzena a w Windminnskim jězorje 8 cźežkich kanonow wuhrjebali abo s wody wucźahnyli.

Dźešate ruske wójsko generala barona Sieversa móže žo s tym jako zyle sniczene wobhladowacź.

Nowe wojowanje žo pola Grodna a k połnoczy wot Ssucheje Wole roswiwa.

Wosjewjene wojowanje k krótkemu wječorej wot Ošowjez, Lomže a pola Pražnyšcha žo dale wjedźe.

W Pólskej k pokodnju wot Wišły njeje niczo noweho.

Najwyšišche wójskowe wjedniśtwo.

24. februara.

Pola Perthes w Champagni (w Franzowskej) Franzowšojo wječera s dwěmaj diwisijomaj infanterije postupowachu, na někotrych městnach žo njemdrje s bliska wojowasche; wojowanje žo k naschemu lěpšemu skónči. Njepšešćeł žo s cźežkim schkodowanjom do žwojich prjedawšich stejišćow wróčo cźišny.

We Vogesach žmy k Sulzernej a Ampfersbachej postupowali. We wojowanjach poslednich dnjow žmy 500 muži šajeli.

Hewak njeje niczo noweho.

W Pólskej je žo s nowa njepšešćeźelski wupad s Grodna lohko wotpokasał. Krótkowjeczornje wot Augustowa žo wječera Ruśam poradźi na dwěmaj městomaj rěku Bobr pšekrocźicź; pola Schtabina je žo njepšešćeł šažo wróčo cźišnył, pola Kražneho Bora žo hišćeje wojuje. Pola Praźnnyšcha 1200 jatych a dwě kanonje do naschoje ruki padźechu.

K ranju wot Skierniewiz je žo jedyn ruski nózny nadpad wotrasył

25. februara dopołdnja.

W Champagni je njepšešćeł wječera žwoje sadwělne nadběhi wospjetował. Wone, hač runje žo potajnje poźylnjenja pšihwjedźechu, bjese wšeho wuspěcha wostachu.

W Pólskej žo hišćeje w krajinje nad Němjenjom, Bobrom a Narewom wojuje. Wobtwjerdźene město Praźnyšch žu wječera rańšopruszy reserwni wojazy s nadběhom dobyli. Pšches 10,000 jatych, pšches 20 kanonow a wulke lěhwo maschinskich tšělbow a jara wjele nadoby je do naschoje ruki padło. W druhich bitwiczkach k połnoczy Wišły žmy poźlednje dny 5000 muži šajeli.

W Pólskej, s połodnja wot Wišły, žu Ružojo s pjecźkróčnej pšewahu postupujo wobtwjerdźenje Mogilu (k krótkemu ranju wot Bolimowa) wobhaźili.

Wojowanje w rańšej Pruskej.

S němskeho wulkeho hłowneho kwartěra žo wo wojowanju pola Wirballena 10. februara 1915 pišche:

S najwjetšimi napinanjemi běchu žo wojazy generala s Lauensteina 2. februara k njepšešćeźelej pšibližili a tuteho s lohkim wojowanjom se Schurellskeho lěža wuhnali. Kaž bě s namakanych ruskich wukasow spóznacź, měnjachu Ružojo, so budźa do derje pšihotowaneho stejišćźca mjes Pillkallenom a Stalupönenom zosacź a žo tam dźerżeź móz, tola cźišćeć s boka, kotryž Němzy postupujo cźinjachu, Ružow nusowasche, tónle plan spuščicź a žo na tśeće teho runja pšihotowane stejišćeźo pola Wirballena wróčo sćahnyć. To bě połdra ruskeje diwisije, kotraž 10. februara tam dońdźe, so by žo w Eydtkuhnenje, Kirbaty a Wirballenje wuwotpočźowała. Hačrunje wjedźachu, so žo němske mozy bliža, mějachu sa njemóžne, so bychu Němzy pšich zychnowazych žněhowych mjeczelach hišćeźe tón dźeń doschli. Teho dla mějachu žo bjes stracha a njemějachu sa nusne, strażnikow wupóšłacź. Jenož tak móżesche žo stacź, so móżachu Němzy, kotsiž žo s pšihrodźinymi mozami njedachu wotdźerżecź, 10. februara k ruskim stejišćeźam dońcź, tola jenož s pěschkami a někotrymi kanonami; pšetož wšcho druhe bě w žněhowych žepjach tćažy wostało. Wječor bě, hdyž Eydtkuhnen a wo pok nozy bě, hdyž Wirballen nadpadźechu a dobuchu. Na drósy dwě ruskej batteriji s 12 kanonami a wulkej liczbu munizijskich wosow, po sdaczu wotpočźujo, stejeschtej. K nim žo němšzy ani wutšeliwschi na 50 krocźel pšibližichu. Wschě konje žo potšelachu, a potom žo kanony a wosy wsachu. Sbytk muźstwa cźekny. W Eudtkuhnenje kaž w Wirballenje potom k nóznemu wojowanju na drohach dońdźe, kotreź žo se sajecźom 10,000 Ružow skónczi. Liczba jatych bě tak wulka, so lědma wjedźachu, schto dyrbja s nimi sapočzecź. Tejle měsćze dobywschi žo Němzy teź tamnischeju dwórnischeźow a wulkeho dobytka smozowachu. Tam tši lazaretske a tši zyrobne cźahi stejachu. Jedyn s lazaretskich cźahow bě zaroweje cźah, kotryž žo s wjerchom s Lievenom a wjele personalom pšchewodźesche. W nim stab generala s Lauensteina njenadźizy wubjerny nózny kwartěr namaka. Druhe cźahi běchu s wulkimi hromadami wowša, wubjernymi konserwami, schokoladu, dale se schkórnjemi a pjelscźowymi lazami nakładźene. Kóždy jěsdny němski wojak móżesche žo pjelscźowy laz woblez; waźnische bě hischeźe dobyeźe 110 ruskich kuchinjow, kotreź běchu skoro wschě s cźopkej jědźu pjelnjene. Wyskanje naschich dobyczeńskich wojakow móże žo myślicź, hdyž tónle dobytk do jich rukow padźe. To bě sa wokomik najrjeńscha misa sa mkodych wojakow, kotsiž běchu tutón dźeń s dźěla prěni krócź do wojowanja pschischli a žo wubjernje bili.

Rosprawa ruskeho generalneho staba.

Na prawym brjosy Bobra a Narewa je žo póndźelu hischeźe pschezo na jenotliwych městnach wojowało. Wojowanje mjenscheje waźnosćze je na drósy s Grodna do Lipska było, hdźeź žo Ružojo do Němzow dachu. Do wojowanja pola Ošowjez twjerdźišnina artillerija sapschimowasche. Na drósy s Lomže žu Ružojo po horzym wojowanju Jedwabnow wobhaźili. Pola Praźnyscha Němzy se žylnymi mozami nadpad seźinichu. Na drohach mjes Racionsom a Plonskom po wojowanju Ružojo někotre wóży wobhaźichu a 500 Němzow sajachu. Na lěwym Wišlinym brjosy žo njepšešćeźelske nadběhi wotpokasachu a to na Pilizynym połnóznym brjosy a w stronach pola Lapuschowa.

We wječornej Galizijskej njepšešćeźelska artillerija dale tšeleśche. Wono je žo wobhoniło, so žu Awstriskim połnóznje wot Sakliczina khětre poźylnjenja na pomoz pschischle.

W Karpatach žu naschi wojazy jenu hórku pola Ssmolnika k ranju Lupkowa dobyli a wospjet nadběhi Awstriskich wotrasychu, kotreź žo ruskim stejišćeźam hač na 50 krocźelow pšibližichu, tola kotreź dyrbjachu žo kóždy krócź s nimo měry wulkim schkodowanjom sawróćicź. W nozy 20. februara Němzy hórku pola Kosiuwki schtyri krócź sa žobu bjes wuspěcha nadběhowachu. W kra-

jinje pola Wyschkowa jenu hórku dobuchmy, kotraž bě ważny dźěl njepschećelowego stejischća. W rańschej Galiziskej žo do Awstriskich s krótkego ranja Stanišława w stronach Kraßna, Njebja a Peraschinska dachmy a po wschelakich nadběhach s bajonetom dwě brigadźe wróćo cźišnychmy, też njepschećelowe napschećne nadběhi, kotrež žo s jara wulkimi mozami cźinjachu, wotraschmy a dweju offizěrow a 1500 muži sajachmy.

Na prawej stronje Wißły na Plozskej drósy žo awstriske wodźělenja mjes němskimi wußlědźichu. Poßlednjej dwaj dnjej žmy něhdźe 1000 Němzow sajeli. W Galiziskej njepschećel 19. a 20. februara po pschihotowazym artilleriskim tšělenju, kotrež bě jara žylne, s połnozy Sakliczina k nadběhanju pschińdźe, tola žo wón po tši króć wospjetowanym nadběhu wotrasy. Wojowanje w Mazö-Laborczu a pschi delnim Ssanje s njepschestawazym nadběhowanjom a sakitanjom dale dźe. Nowe nadběhi Němzow pschećiwo horam pola Kosiowki žu žo wschě wotraschke. Naschi wojazy žu po horzym wojowanju hory krótkowjczornje wot Dukle k krótkemu wjeczorej wot Sseneczowa wobžadźili. W połodnischej Galiziskej je njepschećel Stanišław wobžadźił.

Londonskim nowinam „Daily Chronicle" žo s Pětrograda pische: Ruske wójsko je s rańscheje Pruskeje zofajo do nowych stejischćzow doczahnyło. Dokelž zofanje njebě pschihotowane a žo s najnjepschihódnischimi wuměnjenjemi, jara wyßokim žněhom a potom s njejabkim taczom, poczežowasche, je wjele kanonow w tonidłach tčazy wostało a je žo hrósbnje rucze postupowazym Němzam pschewostajicz dyrbjało. Zofanje je žo s trajnymi horzymi bitwami stało. Połnóznje wot Grodna žu drje žo mjenšche a wjetšche wotdźělenja s njepschećelom wobstupike. S dotalneho wojowanja je žo shoniło, so je žo 30 kanonow dyrbjało do bahnischćzow cźišnycz a žo 50 automobilow sapaliło, kotrymž bě benzin wuschoł. Też wjele munizije je Němzam do rukow padło. To žo njetrjeba samjelczecz. W Pětrogradźe žo njepřeje, so je žo smyliło, wožebje dokelž žu hižo 4. februara wjedźeli, so žylne němske mozy do rańscheje Pruskeje cźahnu.

Ruszy wojerszy špitzaczeljo wo położenju ruskeho wójska.

Wojerski žobudźěłaczer „Ruskeho Sskowa" pische: Bitwa nad Rawku ma, dokelž je žebi Hindenburg wotmyßlił, žo k Warschawje pschekamacz, rosßudnu ważnosćz. Liczba Němzow tu wscho dotal snate pschekrocza; pschetož w froncze 11 kilometrow je 100,000 Němzow sa 600 kanonow wojowało. Druhdy na dalokosczi jeneho kilometra 14000 Němzow wojowasche, kotsiž žo s ruskej tšělenzu dozyła wotdźerżecz njedachu.

Nadrobnje žo wobstejnosćze w Karpatach a Bukowinje rospominaju. Ruska rosprawa praji, so je njes ludom rosschěrjena powjesćz njewěrna, po kotrejž bychu ruske stejischćza w Lwowje a wokolnosczi stschaßene byłe. Njepschećelju žu drje něschto wuspěcha w horach měli, tola to žaneho swißa s ruskimi stejischćzemi w Galiziskej nima. „Ruskoje Sskowo" njendre wojowanje w Karpatach wopißuje, kotrež do njeliczomnych jenotliwych bitwiczkow rospaduje a žo s khabłatym wuspěchom skónczuje.

Rosprawa franzowskeho generalneho staba

wot 23. februara praji: Wczerawschej wjeczornej rosprawje njeje niczo ważneho pschispomnicz. K wjeczorej wot Lombartzyda njepschećel dwaj nadběhaj pěschkow pschihotowasche, kotrajž pak žo pod naschim tšělenjom njemóżeschtaj roswicz. Wczerawsche wobtšělenje Reimsa bě jara žylne. Prěnje wobtšělenje schěsćz, druhe pjecz hodźinow trajesche. 1500 bombow je žo do wschěch stron města smjetako. Schtož bě wot tamnischeje zyrkwje wyschе wostało, je cźežko cźerpiło. Ssnutskowny wjelb, kotryž bě hacz dotal tšělenju na pschecžo stał, je žo saßypnył. Něhdźe 20 khěžow je žo sapaliło a 20 zivilistow žo moriło. Mjes Malancourt a Maasu je nascha artillerija jenu němsku batteriju nusowała womjelknycz a je kaschcze munizije do powětra buchła.

Wjeczor w 11 hodźinach žo k prěnjschej rosprawje doda: Dźeń bě poměrnje smérom s wutwsaczom Champagne, hdźež žo pod pschihódnymi wuměnjenjemi wojuje. Ssmy dalsche tšělne hrjebje w stronach Bieu Séjor dobyli a nasche dobytki s prjedawschich dnjow wobkhowali. W połnóznje wot Verduna w Forgeskim lěsu je jena s naschich batterijow se žwojim tšělenjom jene njepschećelowe munizijske lěhwo k rosbuchnjenju potšělała. Wěrno je, so žmy Němzow s Bouchotskeho lěsa wróćo cźišli a so cźežko schkodowachu. W Elsaßu spytachu Němzy s dźěła Stoßmeiera, kotryž wobžadźeny dżerżachu, wupadnycz, tola žo s naschej tšělenzu sadżerżachu.

Potepjenje jeneje jendźelskeje wojerskeje pschewožneje łódje.

Po njehamtskej powjesczi s Barlina je jedyn němski podmórski cżołm póndźelu popołdnju ¾5 hodźin jendźelsku wojersku pschewožnu łódź 192 pola Beachy Head potepił.

Reuterez telegrafowarnja je wosjewiła, so je jedyn němski podmórski cżołm do jendźelskeje parneje łódże „Oakley" torpedow tšělił. Dźěl mužstwa je rybaski cżołm „Gratia" wukhował, druhi dźěl je žo k Doverej pschiwjesł. „Oaklay" je žo pola Falkestona potepiła, hdyž ju druha łódź k Doverej wleczeschе.

Jedyn jendźelski pomozny kschižak žo shubił.

Jendźelska admiralita je sdźělika, so je žo jendźelski pomozny kschižak „Clanmonaughten" wot 3. februara shubił. Boja žo, so je žo we wichorje potepił. Łódźine rospadanki žu žo namakale.

Němski podmórski cżołm s jendźelskim lětadłom wojuje

Wo wojownaju mjes jenym němskim podmórskim cżołmom a jenym jendźelskim lětadłom jendźelske nowiny „Daily Mirror" jaßne wopißanje podawaju. W Doverje běchu žo žobotu w kanalu jeneho němskeho podmórskeho cżołma dohladali. Jedyn jendźelski lětar hnydom na wußlědźenje wulecza a we wyßokosczi 300 abo 500 metrow nad morjom leczo bórsy podmórski cżołm wußlědźi, tola podmórski cżołm bě, kaž bě s jeho hibanjow spóznacz, lětadło pytnył, njemóżesche pak wucżeknycz. Bomby, kotrež lětar mjetasche, mißnychu. Lětar žo na to, so by lěpje trjechił, khětro hłubsczo puschczi. Na dobo žo wotwjera roskasowanskeje wěże podmórskeho cżołma wotewri a dwaj matrosaj rucze s tšělbami do lětadła tšeleschtaj, kotrehoż kschidle žo s dwazyczi kulkami pscherasyschtej. Lětar pytasche hnydom wyschе sleczicz, tak so też poßlednja s dele cźišnjenych bombow mißny. Podmórski cżołm žo saßo podnóri a žo dla žmerkanja njehodźesche dale pschescżěhacz.

Jendźelczanki na wojowniscżo pschińdu.

Jendźelske sufražetki, to žu žónske, kotrež chzedża žebi w Jendźelskej s najwjetschimi naßylnosczemi politiske wólbne prawo wunusowacz, žu zyły regiment žwojich pschiwißowarkow do Franzowskeje póßkali. Woni chzedża jako telefonistki, telegrafistki a wodźerki automobilow we wójsku žkužicz.

Bombardement jeneho Zeppelina na Calais.

Jedyn Zeppelin póndźelu dopołdnja nad Calaisom pschi franzowskim połnóznym brjosy pschilecza a bomby na město mjetasche. Jena do jeneje mlokoweje pschedawarnje slecza a ju sapali, druha bomba tši khěže na drósy Dognies sapali a 5 cżłowjekow w spanju mori.

Wo nadpadźe Zeppelinskeje powětroweje łódże na Calais žu žo hischcże sczěhowaze nadrobnosczе shonike: Powětrowa łódź w runej měrje k Fontinetteskemu dwórnischczu leczeschе, hdźež prěnju bombu wotczißny. Powětrowa łódź potom hnydom wyschе leczeschе potom pjecz bombow nadobo wotczißny, kotrež s dźěła na żelesnizu a blisko njeje padżechu. Jena bomba do sahrody jeneje khěžki padże, kotraž žo wupuschczi. Pjecz hłowow žylna žwójba žo pod rospadankami pohrjeba a žo mori; jenoż najmjenische dźěczo je žo wukhowało. Hdyž bomby rosbuchnychu, bě, jako by semja sarżała. Murje wschěch twarjenjow wokoło městna, hdźež žo rosbuchnjenje sta, běchu žo rospukte a njeliczomne woknowe schkleńzy běchu žo s powětrowym cżischczom satkóczike. Na tšesche jeneje khěže jedyn do jeneje němskeje khorhoje sawaleny list sa gouverneura města Calaisa namakachu. Wopyt sapuschczazeje powětroweje łódże je jenoż dżeßacz minutow trał. Do njeje žylnje tola bjes wuspěcha tšělachu. Powětrowa łódź je po sdaczu żelesnizu do Dünkirchena wupuschczicz dyrbjała.

Wobtšělenje Dardanellow.

Jendźelske a franzowske wójnske łódże žu Dardanelle, wobtwjerdźenja s bokomaj wuskeje mórskeje dróhi, se žrjedźoseмskeho morja do Konstantinopla wjedżazeje, wobtšělałe. Jendźelske łódże, kotrež žu žo k Dardanellam póßłałe, žu najstarsche jendźelskeho wójnskeho łódźstwa. Sswoje nowe łódże Jendźelska pschecżiwo Němskej hotowe dżerži. Kajki wuspěch je tšeleńza měła, je hischcże njejaßne, powjesczе s turkowskeje strony žu runje tak mało dowěrjenja hódne kaž s jendźelskeje strony. Franzowske nowiny žo hižo s pschichodnym

wožudom Konstantinopla ſaběraju. Wone namjetuja, ſo dyrbjała krajina pſchi Dardanellach, Konſtantinoplu a Bosporje žo neutralny ſtat ſčinić, hdy by žo Turkowſka ſniczika. Po jendželſkej powjeſczi žu Dardanelliſke wobtwjerdženja na europiſkej ſtronje hižo tſělecz pſchestake, mjes tym ſo je jene wobtwjerdženje na aſiſkim brjoſy hiſchcze pjatk wječor dale tſělako, hdyž žo tſěleńza wječornych žmerkow dla ſaſtaji. Po powjeſczi, kotruž žu Barlinſke nowiny ſ Konſtantinopla doſtake, je naſtata ſchkoda w turkowſkich wobtwjerdženjach žnadna. Jendželſke łódže žu žo pjecza ſ někotrymi turkowſkimi bombami trjechike. Jendželika rosprawa pak to prěje.

Winſkim nowinam „Neue Freie Preſſe“ žo ſ Athena piſche, ſo žu pſched Dardanelle 23. februara dwaj nowaj franzowſkaj kſchižakaj a pjecz podmórſkich čołmow pſchijěke, kotrež žu žo ſ jendželſko-franzowſkim łódźſtwom ſjednoczike. Pódla teho je pſchijěło 14 wulkich wuhlowych čahow a wulka lazaretſka łódź. 5 pſchiwožnych parnych łódźow ſ wojakami žo hiſchcze wočakuje.

Franzowſojo w žerbſkim wójſku.

Italſke nowiny „Corriere della Sera“ žu powjeſcz pſchinjeßke, ſo je nětkole w žerbſkim wójſku wjele franzowſkich artilleriſkich offizěrow. Někotre wobtwjerdženja w Sſerbiji žu cžeßke franzowſke kanony doſtake, kotrež žu žo pſches Saloniki pſchiwjeſke. Tež ruſke knježerſtwo je Sſerbam někotre cžeßke kanony a artilleriſtow pózßało. S tutej cžeßkej artilleriju žu, kaž rosprawa awſtriſkeho generalneho ſtaba praji, Sſerbjo awſtriſke město Semun (Semlin) wobtſěleli. Tam žu žo někotre khěže ſpaliłe. Awſtriſzy žu na to Belgrad ſ cžeßkimi kanonami wobtſěleli. Tale tſěleńza je žebi w Belgradže někotre woporý žadała, hewak pak je mało ſchkody naczinika. Jedyn awſtriſki monitor dyrbjeſche žo pkched tſělenjom žerbſkeje artillerije ſawróczicz, runje tak monitor, kotryž bě na Kare Burna tſělał. Sańdženy tydzeń je franzowſki general Pau w Niſchu pſchebywał. Wot tam je wón pſches Bołharſku a Rumunſku do Ruſkeje dale jěł.

Rumunſka wot Ruſkeje žane wuhło wjazy njedoſtawa.

W Ruſkej njeßu ſ politiſkim ſtejiſchczom rumunſkeho knježerſtwa ſpokojom. Ruſki wikowanſki miniſter je ſakaſał, ſo by žo 8 milijonow pudow ruſkeho wuhla do Rumunſkeje wuwjeſło.

Neutralnoſcz Italſkeje.

W Italſkej žu njedželu ſjawne ſhromadžiſny byłe, w kotrychž interventioniſtojo, to žu cži, kotſiž wójnu ſ Awſtriſkej žadaju, a neutraliſtojo, kotſiž žo prózuja, Italſku neutralnu ſdžerżecz, wuſtupowachu. W ſhromadžiſnach na wjazorych městnach k pukam dóńdże. Wojazy a poliziſtojo dyrbjachu ſakročicz.

Wjetſche dawki w Danſkej dla wójny.

Tež neutralne ſtaty, kaž Italſka, Schwajzarſka, Bołharſka, Rumunſka, Danſka atd ſ europiſkej wójnu po žwojich ſtatnych dokhodach cžeżko ſchkoduja. W danſkim žejmje je finanzny miniſter dla pſchiſporjenja ſtatnych dokhodow k wurunanju wjetſchich wudawkow někotre ſakonjowe naczińſki pſchedpołożił. S nimi ma žo ſamoženjowy a herbowanſki dawk powyſchicz a žo ſa lěto 1915 wurjadny dokhodny dawk ſawjeſcz. Tónle dawk ma žo woßebje tym woßobam a towarſtwam napołożicz, kotrež žu ſ wójny dobytk měłe.

75 podmórſkich cžołmow ſa Ameriku.

W nětcžiſchej europiſkej wójnje žu žo podmórſke cžołny jako najſtraſchniſcha wójnſka bróń ſpósnałe. Hdyž žo w ſenacze a ludowym ſaſtupjerſtwje ſjednoczenych ſtatow połnózneje Ameriki wo wójnje rěcżeſche, žo w ſenacze namjet pſchija, po kotrymž ma žo ſa amerikanſke łódźſtwo hnydom 75 podmórſkich cžołmow natwaricz. W ludowym ſaſtupjerſtwje ſapółkanz Gardner njehotowoſcz ſakitanja brjohow ſjednoczenych ſtatow roſpominaſche.

Póſnańſki arzybiſkop Likowſki wumrjeł.

Wobſtarny Póſnańſki arzybiſkop Likowſki je wumrjeł. S pſchihłoßowanjom němſkeho khěžora bě jeho bamž loni po ſapoczatku wójny ſa Póſnańſkeho arzybiſkopa pomjenował. Po žmjercži arzybiſkopa Ledochowſkeho bě Póſnanſke arzybiſkopſtwo lěta dołho njewobßadżene było. Arzybiſkop Likowſki bě Połakow ſ paſtrſkim liſtom napominał, ſo bychu ſa němſke khěžorſtwo pſchecżiwo Ruſkej wojowali. Khěžor Wylem, khěžorſtwowy kanzler a pruſki kultuſowy miniſter žu žobuželnoſtne depeſche kapitulej Póſnanſkeje metropolitanſkeje zyrkwje póßłali.

W pruſkim krajnym žejmje

je pſchi wuradženju wo ſarjadniſtwje ſtatneho ratarſkeho wobßedženſtwa ratarſki miniſter ſe Schorlemer mjes druhim praji, ſo dyrbi žo ratarſtwu po móżnoſczi pomhacz; pſchetož wužitk, kotryž ratarſtwo ſ nětcžiſchich wyßokich płaczińſnow ſa ratarſke wupłody bjerje, žo ſhubi ſ wobczeżnoſczemi žnjow, njedoßahanjom cžehniteho ſkota a dźěłaczerſkich mozow a ſ naprawami, kotrež žu žo w naſtupanju ludoweho ſeżiwjenja jako nuſne ſpósnake. Pſchi ſnutskownej koloniſaziji dyrbi žo woßebje wo to prózowacz, ſo by žo ſtrowe a žylne burſtwo ſakhowało a pſchiſporjało, pſchi cžimž žo wulkoležomnoſczerſtwo w žwojich hkownych wobſtatkach njeßměło ſniczicz. Żadnoſcz běrnow je ſ tym naſtała, ſo žo wone mjerſnjenja dla njeßu ſe ſemje brake, a ſo žu žo na druhej ſtronje żeleſnizy k woženju wojakow wjele njedžel trjebałe, tak ſo žo ſ woženjom běrnow hacżeſche. Miniſter žo nadžija, ſo budża běrnowe ſkłady ſa ſeżiwjenje wobydlerſtwa doßahacz. Po dlěſchim rosrěczenju ſaſtupjerjo wſchěch politiſkich ſtronow wuſběhowachu, ſo dyrbi žo nětkole ratarſtwo na doßahaze waſchnje podpjeracz.

„Wróczu žo ſtrowy.“

Druhi krócz běchu na wójnu kaſali.

Wobßedżerjej Janej Rypakej ſbychu hiſchcze tſi njedžele, potom dyrbjeſche wójnſku žłużbu naſtupicz. Wón bě runje dwaj a ſchtyrzeczi lět ſtary.

Runjež běchu to hižo dawno wočakowali, Rypakowa tola ſblědny, hdyž tale powjeſcz do domu dóńdże, a jej žo ſ erta na pol wótſje wudoby:

„Ach Božo, tola!“

Tſinaczelětna Hanka, najſtarſche Rypakez dźěczo, da žo do płakanja a wobja macz, kaž bě tomu ſwukła, hdyž ju něſchto ſatraſchi.

Wobaj młódſchej hólzaj wocži wuwaliſchtaj, dokelž njeroſymjeſchtaj, ſchto chze nan prajicz, hdyž domoj pſchiſchedſchi rjekny:

„To je hižo druhi pſchikas!“

Najmłódſchi Handrij ſ teho niczo njeſroſymi. Jank pak bě mjes tym žo na ta dopomnił, ſo běchu žebi wjeßni hólzy wo druhim pſchikaſu powjedali. a nadobo žo jemu rosjaßni, ſchto ma to rěkacz: ſo maja po młódſchich něhduſchich wojakach tež ſtarſchi do wójny hicz. To wſchak njewjedżeſche, hacz bě tež jeho nan wojak był — ſ najmjeńſcha žo wo tym pſched nim niczo rěczało njebě — ale hdyž žo macz ſaſtróži a žotra płakaſche, pſchińdże jemu myßliczka, ſo druhi pſchikas tež jeho nana naſtupa.

We wočomoj pocża jeho palicz, lizy žo jemu ſhrěſchtej, ale płakanja žo ſmužicze wobaraſche. Bojeſche žo, ſo mohł nan na njeho ſawołacz, pſched nim njeßmědżeſche żenje płakacz. A wón žo dźiwaſche, ſo nan mjelczi, hdyž Hanka płakaſche; hewak to nan njebě cžerpił. Wón žo macżeri pſchibliži, ſkubny ju ſa žuknju a cžiſche ſaſchepta:

„Macži, póńdże nan tež do wójny?“

Macz bě kaž poražena a njewotmolwi. Město njeje wotmolwi jemu nan žam; wón bě cžiche Jankowe praſchenje pytnył.

„Dyrbju na wójnu hicz, Janko, dyrbju! Bohu njech je wſchitko poruczene!“

Nan to ſ mjehkim hłoßom, kajkemuž hewak ſwuknył njebě, rjekny a pocża hólczkej kudžerjawe włoßy hładkowacz; to hižo dawno, dawno cžinił njebě.

Jank žo ſarudži, ſ wočow žo jemu žylſy wuronichu, wutrobnjo žo jemu ſ widliſchczojtym hikanjom tſchaßeſche.

Nětkole žo tež Handrijk, najmjeńſchi hólczk, njemóżeſche ſdżerżecz a pocża płakacz.

Rypak tu kaž ſkamjenjeny ſtejeſche a ſamyßleny pſched žebje hładaſche. Na dobo žebi ſ ruku pſches wobliczo ſajěże, poſběże hłowu a praji:

„A nětkole je kónz płakanja!“

A hnydom žo wſchitzy ſ mozu pſchewinychu, jenoż ſo bychu nanej po woli byli.

Ale lědma bě nan ſe jſtwy ſtupił, hnydom ſaßo wſchitzy ſapłakachu. Dźěczi žo k macżeri tulachu, a macz je hikajzy a płakajzy wobjimaſche.

Pſche nana płakachu, ſo jim woteńdże, ſo žnadz jeho żenje niewohladaja — a nichtó ſ nich nětko na to njeſpominaſche, ſchto běchu w ſańdženych cžaßach wot njeho cžerpjecz měli.

Rypak bě pilny, dźěławy muż, dobry mandżelſki, luboſcziwy nan był. Ale jenoż tak dołho, doniż žo njebě do picża a hracża dał. Prjedy bywſchi pomérny a ſlutniwy hoſpodar, bě žo nawucżił do korczmy khodzicz, by žo wopił a pſchěhrał na khartach, huſto tež

khětry dźěl wunoschka žwojeho hospodarstwa. A hdyž staroščiwa žona jeho měrnje napominasche, so by žo wo sboże žwojeje žwójby staral, wotpokasa ju ſ wopředka se žměchom, potom pak bywasche pschezo hrubischi — a junu žwoju žonu woprawdże cžwilowasche. So by we domje pokoj měla, jemu hižo wjazy radscho niczo njeporokowasche. Ale ſ tym žo tola njemóżesche dowobaracź teho, cžemuż chżysche cžeknycź. Hdyžkuli by žo Rypak, njemějo wjazy stroweho rosoma a rosmjersany pschehracża dla, domoj wrócźił, by žwoje słoby na wbohu žonu a na njewinowate dźěcźi wutschałk. Husto by žkyschecź bylo, kak žo pola Rypakez w domje dźiwje herjeka, kak rosbite žudobje sbrinkota, kak žo bije, płacże a kak cžwilowani prosscha. Płakanje wbohich cžłowjekow žurowza hischcże bóle rosnjemdrjesche, tehodla žebi posdźischo nichtó wjazy njeby swěrił sastonacź, hdyž by Rypak doma sakhadźał. S tymle cžichim podacźom jeho pschezo hischcże najlěpje směrnjowachu. S wjetscha by žo bórsy wusakhadźał a potom lehnycź schol. Ale polěpschicź žo nochzysche; wón bě žo hižo pschejara do pasorow sabłudźeneho hrěcha podał.

Srudne bě duž žiwjenje w Rypakez žwójbje. Hospodar hižo pornjo prjedyschemu niczo wjazy na dźěcźi njelutowasche, nawopak, wón pschimasche nalutowanki ſ prjedawscheho cžaża a w poślednim cżażu be žwoje wobžedźenstwo hižo ſ mjeńschimi dołhami wobcźežił, kotrež stajnje pschibywachu. Njedźiwasche na to, so se žwojej žwójbu do hubjenstwa khwata.

Žona mjelczesche a cźeřpjesche. Schtožkuli bě możno, prózowasche žo cźim bóle ſ lutowanjom brěmjo wolóżecź, kotrež bě Rypak na žwój statok swalił. Wona ženje ani se žkowcźkom njepożakoscźi, wona žo na pschecźinjenje a hruboscź žwojeho muża ženje njepohórschi; wožebje pak žo prózowasche, so by žo jeje dźěcźom luboscź a cźeścźownoscź napschecźo nanej njeshubiła. Pschezo mjenujzy žo nadźijesche, so muż tola skónczńje do teho pschińdże a žo polěpschi a žo sažo k porjadnemu žiwjenju wrócźi. Wo to też Boha stajnje proschesche.

Ale njesdasche žo, so by žo Rypak bórsy chżył porjedźicź. Stajnje by sažo žo wopił a hrał, kóżdy ras by žo skobił a sakhadźał, ſ korczmy žo wrócźiwschi. Sanjerodźesche dźěło a k staremu dołhej by nowy napraskał. Też hdyž bě strósby, njebě we žwójbje pschecźelnje; stajnje by jemu nješchto na prěki bylo, stajnje by roskasował, žebi hubu torhał. Dźěcźi žo jeho bojachu kaž wohnja a khodźachu jemu radscho ſ pucźa.

A tola, hdyž nětkole shonichu, so nan do wójny pójdże, psche njeho jara płakachu! Njech bě też njeluboscźiwy, wón bě tola jich nan! A dobrej žwěrnej žonje ani na myžle njepschińdże, so budże jim lěpje, hdyž nan wotendże!

Rypak žo napadnje pschemění. Wo hospodarstwo wschak žo też ani nětkole njestarasche, tola do korczmy ani njesastupi. Ssydasche domach, samyžleny, njerěczo. Rypakowa žo nad tutym pscheměnjenjom stróži, hacžrunje bě jej to witane. Bojesche žo, so budże muż teje krótkeje khwile chżycź wužicź, so budże hischcże hórje pschecźinjecź. Ale wón bě mohł rjez na žwoju sku nakhilnoscź sabył; cźim bóle žo dźeń wotkhada bliżesche, cźim bóle bě srudźeny. Na nikoho njesarěcża, žužodam ſ pucża khodźesche. Na žonu abo dźěcźi žo njeby wottorhnył, ale by jim srudnje, měrnje wotmolwił. Też by dźěcźi druhdy pomajkał abo wokoschił. Tola zyle žo bojosche psched nim njemózachu sminycź.

Poślednje dny, kiž hischcże domach wosta, Rypak sažo cżasto wukhodźesche. A hdyž domoj pschikhadźesche, bywasche wježelschi, dobrocźiwschi a bóle powjedaty. Powjedasche se žonu a ſ dźěcźimi a ſ Handrijkom by žebi druhdy žamo pohrajkał. Widżo jeho luboscźiwoscź k dźěscźu, trějesche žebi žona mjelczo žłyšy. Cżehodla njebě to runje tak też prjedy mohło bycź, cżehodla bě muż prjedy žebi a žwojim měr kasył. Rypak bě tola sažo do rosoma pschischol.

Dżeń roszżohnowanja bě pschischol. Rypak bě žo hižo dżeń prjedy ſ pschecźelemi a snatymi roszżohnował. Dżenża hischcże dyrbi žo dźělicź ſ najbliżschimi — se žonu a dźěcźimi — a to bě to najcźežsche.

„Tak dha ja nětkole pójdu!“ Rypak se stysknjwym hłożom rjekny a we jstwje poczachu płakacź.

Rypak wsa žwoju žonu sa ruku a ſ cźicha jej rjekny, wocźi pschisańdźelejo a žłyšy potlóczejo:

„Hana, du na žwoju winowatoscź, mi je żel, so dyrbju waż wopuschcźicź, runje hdyž žym nawuknył, žebi domjaznoscź sažo wažicź. Nětkole hakle spóznawam, kak schpatny cźłowjek žym byl. Běch lěnjoch, wopikż, hracźk, pschecźinjak, žurowz — wobżaruju to žwěru a proschu cże, so by mi wodała!“

„Luby mużo, ja wschak na tebje hněwna njejżym, wjedźach, so tak sły njejży, so žy byl sawjedźeny, nadźijach žo, so žo nakasasch, modlach žo sa tebje a Bóh mje wużłyscha.“

Wón jej ruku stkóczi.

„Woteńdu a na tebi budże nětkole staroscź wo hospodarjenje. Nasch pschedstajeny je schwarny muż, wschón dołh je na žo wsak, budżesch jemu to po możnoscźi wotpłacźicź. Też wo radu žo jeho praschej.“

Žona žo nad tymi žłowami swjeżeli.

„Dźěcźi twojej staroscźi wożebje poruczam — wbohe dźěcźi!“

Jemu žo žłyšy wuronichu, wón žo wotwobrocźi a je potaji. Segeř wotbiwasche. Muż žo satorże a rjekny:

„Hižo dyrbju hicź, so njeskomdżu. Pójcże kemni, dźěcźi, so žo ſ wami roszżohnuju!“

Płakajo žo dźěcźi k njemu tkóczachu, wobjimachu jeho a wołachu:

„Nanko, słoty nanko!“

Skónczńje žo jim nan wutorże a sawoła:

„Budźcże tu ſ Bohom! A njepłakajcże. My budźemy žo sažo widźecź. Mam dowěru, so mje Bóh sažo pschiwjedże, so bych wam sarunał, wo cżoż žym waż pschikrótschik, so bych mohł nowe žiwjenje sapocźecź! Božemje, božemje! Wróczu žo strowy sažo k wam!“

Hischcże junu na nich ſ ruku kiwny a woteńdże.

(Skónczenje pschichodnje.)

Ze Serbow.

Khlěbowe ſnamki. S 1. měrzom wukas Budyskeho wokrjeżneho hejtmanstwa wo sawjedźenju khlěbowych ſnamkow (markow) do mozy stupi. Wón je w dźenżnischim cżiżle wocźischcźany. S wudawanjom khlěbowych ſnamkow dyrbi žo dozpicź, so by žo ſ Božim khlěbom po możnoscźi lutowało, a wón hacž do pschichodnych żnjow dożahał. Khěžorstwowa wudźělerńja je psched krótkim postajiła, so žmě kóżdy wobydleŕ Němskeje pschichodnje jenoż nanajwyschsche 225 gramow muki wschědnje pschetrjebacź. So by mohło žo tole postajenje pschewjesćź, žu sa nusne spósnali, khlěbowe ſnamki wudawacź. Jenoż sa tele ſnamki žu wot 1. měrza khlěb, zakty a prženki (zwieback) abo muka dostacź.

— **(Piza sa skót we wójnskim cżażu.)** Dokelż je žo konjom njedożahaza měra wowża pschidźělika, dyrbja wobżedźerjo konjow na to myślicź, so bychu pobrachowazy wowż ſ duhej pizu narunali. S wězywustojneje strony žo porucża, njedożahazy wowż ſ pizowanskim zokrom narunacź. Wschědnje měł kóń dostacź 2½ punta wowża, 5 puntow zokora, 4 punty niz pschekuscheho žykanja a 12—16 puntow žyna. Dale žo porucża do napoja ½—2 puntaj laneje muczki žobu dawacź. — Njech je wożebje na to pokasane, so žo pizowanski zokor niz jenoż sa konje, ale też jako piza sa žwinje a howjasy skót pschihodźi. Ratarske towarstwa a wjeżne nalutowarnje dyrbjake sa žwoje žobustawy pizowanski zokor w zokrowych fabrikach nakupicź.

— **Druha němska khěžorstwowa pożczonka wo 5 miliardow hriwnow** je žo nětko k sjawnemu podpisanju wupołożiła. Wona ſ pjecźprozentowskich khěžorstwowych dołżnych sapisow a pjecźprozentskich khěžorstwowych pokkadowych pschipokasankow wobsteji. Wobej pożczonzy žo po kursu 98½ hriwny wudatej. Khěžorstwowu pożczonku khěžorstwo do 1. oktobra 1924 njewupowjedźi, jejne sadanjenje po 5 prozentach je po tajkim hacž do tuteho cżaża swěscźene.

— (S wody dźěłany petrolej.) Stare pschiżkowo praji, so nusa rosum wótsi. Nusa jemu wězy wunamakacź dawa, na kotrež žebi njeby bjes njeje pomyślił. Tak je jena cżitarka Brawnschweigskich nowin rezept wosjewiła, ſ kotrymż žo hodźi, ſ pomozu wody a sody petrolej podlěschicź. W litrje warjazeje wody žo punt sody rospuschcźi. Tejle měschenżzy žo wustudnycź da, na cżoż žo bértk litra petroleja pschilinje. Tutón petrolej žo rucże njespali a žo — po powschitkownym měnjenju — žamo jażnischo žwěcźi.

— **(Wowż k pizowanju koni.)** S wyschnoscźe žo pische: Husto je wopaczne měnjenje žłyschecź, so je žo zentralnemu wustawej k wobstaranju wojskoweje zyroby ſ wukasom swjaskoweje rady wot 13. februara 1915 pschikasane, jenotliwym wobżedźerjam, jenotliwym wobżedźerjam koni najmjeńschu měru wowża, kotryż k pizowanju koni trjebaju, podawacź. Napschecźo temu ma žo na to pokasacź, so žmě zentralny wustaw wowż jenoż komunalnym swjaskam wotedacź. Komunalne swjaski maja žo po § 23 wukasa ſnutska žwojeho wokrjeża sa to staracź, so žo mjes jenotliwym wobżedźerjemi koni a ratarskimi hospodarstwami wurunanje stawa. Woni žmědża teho

dla wschě wowßowe składy w ßwojim wokrjeßu sebracź. Jeli so tele składy sa potrjebu konjow a wojakow njedoßahaju, ma komunalny swjask ßebi trěbny wowß hnydom wot zentralneho wustawa žadacź. W Pruskej jako komunalne swjaski měschćańske a wjeßne wokrjeßy płacźa, w druhich swjaskowych statach ßu podobne swjaski w jenotliwych wokrjeßach. Hacź a w kajkim wobßahu budźe zentralny wustaw žadanja, s kotrymiž ßo na njeho wobroczejo, dopjelnicź móz, njeda ßo hischće pschewidźecź.

— **(Podpjera sa njedźelnicźe.)** Pruski wukas wot 3. dezembra 1914 wo podpjeranju njedźelnicźow sa cźaß wójny je ßo husto wopak srosumił. Jako podpjera ßo njedźelnicźam dawa:

1. 25 hriwnow jako jenokrócźny pschinoschk k khostam pschi porodźe,
2. 8 njedźel dokho wschědnje 1 hriwna,
3. jako podpjera sa babinske dźěła a lěkarskn pomoz, jeli so je wona do poroda trě na była,
4. sa njedźelnicźe, hdyž dźěcźi cźěscha, wschědnje pok hriwny hacź do minjenja 12. tydźenja po porodźe.

Prawo na dostacźe tychle podpjerow pak maju jenoź te žony, kotreź ßu 3. dezembra abo posdźischo porodźike. Jeli so je ßo dźěcźo do 3. dezembra narodźiło, prawo na dostacźe podpjery pod 1—3 spadnje. Prawo na 2 a 4 pak ßo wo telko dnjow pomjeńschi, hacź je ßo dźěcźo do 3. dezembra 1914 narodźiło. Jeli so dźeń poroda 6 njedźel psched tutym cźaßom leži, prawo na podpjeru pod 2 spadnje, jeli so wón 12 njedźel psched tym leži, teź prawo na 4 spadnje.

Pschi tejle składnosci njech ßo s nowa na to pokasuje, so maja po sakonju wot 4. augusta 1914 njemandźelske dźěcźi prawo na wójnsku podpjeru, hdyž ßu ßo jich nanojo k khorhoji swołali. Wschědne nashonjenje wucźi, so tole postajenje hischćze njeje powschitkownje snate.

— **(Pólny póst.)** Wot 22. februara póst sa wojakow we wójnje póstske pakety, hacź do 20 puntow cźeźke, pschijimuje.

— Pokhroma mjes howjasym skotom je w Hornim Wujesdźe a Höckendorfje wudyrika.

S Huaschez. Kaž ßo s wěstosczu powjeda, je wójskowe sarjadnistwo Sskonczansku drjewotoczerńju, sjednoczenym Budyskim papjernikam ßkuschazu, a leżomnosće wot Sprewje horje hacź k Dźěžnikezam kupiło. Tam ßo pjecza patronowa fabrika fabrika s laboratorijom natwari. Teź ma ßo pjecza lokalna żelesniza wot tam do Dźěžnikez a Hornjeje Hórki natwaricź, kotraž ßo pola Wullich Debßez s khownej koliju sjednoczi. S twarjenjom żelesnizy ma ßo hnydom sapoczecź. Najskerje budźa ßo pschi tym jeczi Rußojo jako dźěłaczerjo wužicź.

S Delnjeje Kiny. Podoffizěr Pawoł Sommer, ßyn tudomneho ratarskeho dźěłaczerja Sommera, je żelesny kschiž sa wopokasanu khrobłosć psched njepschecźelom dostał.

S Porschiz. Njedźela 28. februara popołdnju w 3 hodźinach smėje w sali tudomneho Handrikez hosczenza ratarski radźicźel professor dr. Gräfa s Budyschina sjawny pschednoschk wo hospodarskich dnjowych praschenjach s woßebitym poczahanjom na nětczischu wójnu. Kóždemu ßo składnosć poskicźi, shonicź, kajke pschiprawjenja je knjeżerstwo dla ludoweho sežiwjenja sa cźaß wójny cźiniło.

S Budestez. Jutsje, njedźelu, popołdnju 1/4 4 hodźin shromadźi ßo ßerbska żónska mkodosć w paczerskej stwi. Kóżda kschesćijanjszy smyßlena ßerbska holza, njech ma powołanje kajkeż chze, njech je domach abo w skużbje, je do shromadźisny wutrobnje witana.

S Budestez. Jutsje wieczar w 6 hodźinach smėse ßerbske towarstwo „Lubin" pola Rösikez shromadźisnu. Knjes żiwnoscźer Schiback s Lichanja je pschednoschk pschilubił. Wschě ßobustawy ßo pscheproschuja. Teź hosczo ßu nam wutrobnje witani.

S Krakez. Podoffizěr Jan Gedan, pschi Budyskim husarskim regimencźe skużazy, ßyn żiwnoscźerja Gödana w Krakezach, je żelesny kschiž dostał.

S **Kocźizy** pola Huski. Tudomnemu młynskemu mischtrej Moritzej Zyżej ßu wóndano w nozy 12 drohotnych kaniklow kradnyli, kotreź bě Zyżowy ßyn k tutemu pschinjeßł, hdyž bě ßo k brónjam sawołał. Skasany polizajski poß sa ßlědom hacź do Nowych Druźkez běżesche, hdźeż ßo ßléd shubi.

S Halschtrowa. Sandźenu njedźelu rěcźesche k. Oklitz, wucźeŕ pschi ratarskej schuli w Budyschinje, w tudomnym ßadplahowazym towarstwje wo praschenju: „Kak mamy pschi wójnskich wobstejnosczach nasche sahrodki rationelnje wužicź?" Woßebje namjetowasche, kóżdy blecźk sa seleninu pschihotowacź a sażne běrny ßadźecź. Tak móże kóżdy k temu pschinoschowacź, so by jendźelski plan „wuhlódnjenja" ßo snicził. Jenoż tajke rostliny ßadźecź, kiž maja najwjazy wužitka, na pschikład morchej, kal. Pschednoschk ßo s wulkim spokojenjom pschija.

S Kinsborka. S tudomneho lěhwa jatych ßu 9 Rußojo cźekli. S nich ßu njedaloko Kinsbórka schtyrjoch saßo saßkapili, mjes tym so pjecźo hischcźe ßwobodu wužiwaju.

S Běkeho Khołmza. Khěžorstwowy ßud je dla spytaneje pscherady 45 létneho elektrotechnika Josefa Kalembu-Sandora, kotryż je prjedy w Běłym Khołmzu był, k khostarni na 4 léta a k shubjenju cźestnych prawow na 10 lět saßudźił. Saßudźeny je jenemu wukrajnemu póßkanstwu wosjewił, so móże jemu wěz wulkeje waznosćze sdźělicź. Wón je potom jenej druhej woßobje ryßowanki jeneje bronje poskicźił, kotraž mějesche ßo, kaž wón s wěstosczu wjedźesche tajna dźerżecź.

S Mużakowa. W Hermanojzach bydlazu Kralowu ßu sańdźenu njedźelu w lěßu mjes Brunojzami a Hermanojzami morwu namakali. Kralowa je chzyła ßwojemu na wojownischczu pschebywazemu mużej list póßłacź. Duzy k póstej je ßo wona nadpadła a ßo morika. Pschiwusni, kotsiž běchu ßo jeje dla do hrosy dali, ju s roskłakanej hkowu w lěßu leżazu namakachu. Skónzowana dwě dźěsczi a muża we wójnje sawostaji. Pónđelu polizajski poß sa ßlědom běżo w Hermanojzach w hosczenzu dźěłaczerja Tilaka naschczowka. Tilak je skónzawaneje ßußod, s kotrejż je pjecza w swadźe żiwy był. Na městnje mordarstwa ßu schkórnjaze hosdźiki widźeli, kotreż maja tu ßamu formu, kajkeż hosdźiki ßo na Tilakowych schkórnjach namakaju. Hacź dotal je Tilak, kotryż je w Mużakowskim hamskim ßudnistwje w pschepytanju, prěk, so je winowaty.

S Tscheplina pola Mużakowa. Tele dny bě ßo něchto do pißarnje tudomneje wuhloweje jamy dobył a s njeje wschelake wězy kradadnył. Jako paducha ßu dźěłaczerja Wylema Brukascha sajeli, kotryż w jaminej kantinje bydlesche. Dokelż bě ßo wón pjatk shubił, ßo tukanje na njeho wobroczi. Pola njeho ßu wschě kradnjene wězy namakali.

S Draždźan. S ranscheho wojownischcza połnóznje wot Wißły, hdźeż, kaž je snate, też sakszy wojazy wojuja, je ßo scźěhowazy dnjowy wukas wot 19. februara wudał: We wojowanjach poßlednich dnjow ßu ßo wojazy wotdźělenja hrabje Pfeila woßebje wusnamjenili a runjewon ßkawnu khrobłosć pokasali, s pschemozu a s najwjetschej saßakłosczu postupowazeho njepscheczela s najcźeżschim krwawnym schkodowanjom sa tuteho wotrasywschi a 700 muži sajawschi. Wojowanska wjeßełosć a dobycźerska dowěra wojakow je pschi tym woßebje wustupowała. Ssym hordy na to, so mam tajkich wojakow pod ßwojim komandom.

Komandowazy general s Zastrow.

Khěžor Wylem je sakskemu kralej scźěhowazy telegram póßłał: „Wjeßelu ßo, so mózu Tebi sdźělicź, so ßym Twojemu krajnowobornemu pěschemu regimentej cźißko 101 sa jeho khrobłosć, pschi wojowanjach nad Wißłu wopokasanu, ßwoje pschipósnacźe wuprajił.

Wilhelm R.

Na to je kral Bjedrich August mjenowanemu regimentej telegrafisźy ßwoje pschipósnacźe wuprajił:

K mojemu wjeßelu je regiment pola jeho majestosczе khěžora cźopke pschipósnacźe sa ßwoju khrobłosć we wojowanjach nad Wkru namakał. Tuto nowe wopokasmo mikosczе dyrbi regimentej s pohonjenjom bycź, so by ramjo pschi ramjenju s druhimi němskimi wojakami ßwoju winowatosć cźinił. S wjeßełej hordosczu ßwojim khrobłym starym grenaděram dla jeho skutkow, starej sakskej tradiziji wotpowjedazych, ßwój dźak a pokne pschipósnacźe wuprajam.

Bjedrich August.

Wußudźenja.

Khostanska komora. Dla pschekrocźenja najwyschscheje płacźisny sa běrny mějesche ßo wikowarka Helena Balakowa rodź. Schubiz s Budyschina samolwicź. Wona bě po wosjewjenju wukasa wokrjeßneho hejtmanstwa, kotryż najwyschschu płacźisnu sa zentnar běrnow na 3 1/2 hriwny postaji, zentnar běrnow po 3 hr. 80 pj. pschedawała. K ßwojemu sakitanju wona na to pokasowasche, so je te běrny wot Wulkowjelkowskeho a Pschiwcźanskeho knjeżeho dwora po 3 1/2 hriwny kupika. Jejny sakitował pódla teho naspomni, so ma s najwyschscheje płacźisny ratar wužitk, niz pak wikowar. Wobskorżenu k 10 hriwnam pjenjeżneho khostanja abo k jastwu na 2 dnjej saßudźichu.

× Teho ßameho pschestupjenja dla běchu wikowarja A. F. Heidera, mějeczela firmy Augusta Klahra, w Lubiju wobskorżili. Jeho

k 30 hriwnam pjenjeżneho khostanja abo k jastwu na 6 dnjow saβudźichu. Wón bě zentnar běrnow po 4 hriwnach pschedawak a bě pschi tym 50 pjenjeżkow sa požczenje měcha wobliczik. Jenemu kupzej, kotryż bě jemu měch hnydom wróczik, bě wón teho runja 4 hriwny wotewsak.

Přilopk.

* (Sswojeho towarscha a żebje żameho satsělik.) Srudny podawk je żo pschi samĕnjenju wojerskeje straże blisko Mannheima stak. Jedyn landsturmar, kotremuż pschi samĕnjenju jeho towarsch klubu czinjesche, żo do tuteho s tsělbu samĕri, prajiwschi: „Sa to tebje satsělu!“ sa tłóczak tłóczi, njewjedżo, so tsělba njeje swěsczena. Kulka towarscha do żiwota trjechi a jeho hnydom mori. Njesbożowny tsělz żebi na to kulku do hłowy tsěli. Wobaj landsturmarjej staj woženjenaj.

* (Wulki żitowy skład żo spalik.) W Kraloweje Hradzu w Czechach je żo pjatk w nozy żitowa składownja spalika, w kotrejż wulke hromady żita a muki leżachu. Woheń żo njehodżesche shascheczi. Każ żo sda, je żo woheń se slóstnischej ruku sakożik.

* (Hłódny kóń jako kekleŕ.) W Quohrenje pola Dippoldiswalde żo jedyn kóń jeneho tamnischeho kublerja s pschikrótschenej měru wowża naβyczicz njemóżesche. Mudre skoczo, derje wjedżesche, s wotkal żo wowż noschesche. Kóń teho dla po nahłym skhodże na żynowu kubju salěse. Tola wbohi horka widżesche, so bě żo se żwojej nadźiju sjebak; pschetoż jeho wobhladniwy knjes bě żadny wowż do kaschcza samknył. Na kuble żo njemako dźiwachu, hdyż konja na żynowej kubi wohladachu. Spytachu jeho saβo po skhodże dele sczahnycz, tola pschecziwo temu żo wón se wschĕmi schtyrjomi nohami pschecziwjesche. Dokelż żo czenke deski pod konjowej czežu shibowachu a żo pschekamacz hrożachu, dyrbjachu s boka sczĕnu pscherasczi a s wokłepow brjoh nakłasczi, po kotrymż móżesche żo sważliwy kóń dele puschczicz.

* (Jeczi rusży offizĕrojo czekli.) S lĕhwa jatych w Küstrinje żu schtyrjo rusży offizĕrojo wupjerchli. Jeneho s nich żu we Warnicku popadli.

* (Njesbożo s automobilom.) W Altenessenje wutoru rano w 2 hodżinomaj jedyn wulki automobil s pjeczimi w nim żedżazymi wożobami, sawjeru pschi żelesnischim pschekhodże pschejedże. Runje pschijedżazy żelesnischi czah do automobila sawadżi a jón rosrasy. Pódla automobiloweho wjednika żedżazy hosczenzaŕ Dreekmann s Gladbecka, kotryż we wokomiku srażenja s automobila wuskoczi, pod czah padże a żo sajedże. Automobilowy wjednik a druhy jěsdni njesranjeni wostachu.

* (Petrolejowe żórko w Italskej.) W San Giowanu w Campanskej provinzy żu w hłubokosczi 460 metrow petrolejowe żórko wuβlĕdżili. Wono wschĕdnje 2000 litrow petroleja podawa.

* Dokelż staj skót s muku a żitom pizowaloj, je Potsdamski kawnisti żud jeneho bura k 20 hriwnam a druheho k 25 hr. pjenjeżneho khostanja saβudźik.

* (Sastaranje s mjaβom.) W Kasselu je magistrat s rĕsnischej jednotu wuczinik, so ma ta 1000 zentnarjow polcza nĕtkole nażelicz a wuβuschicz. Posdźischo żo polcz rĕsnikam pschepoda, kotsiż maja jón po postajenej płaczisnje rospschedacz. Risiko pschi tym je město Kassel pschewsało.

* (S myschażym jědom a arsenikom mandźelskeho morika.) 42 lětna żona murjerja Diepoldera je hromadże se żwojim 62 lětnym lubkowarjom żwojemu mandźelskemu, kotrehoż bě żo żo nabyła, s jědom sawdała. Hacz je wona też żwojeho prěnjeho mandźelskeho, kotryż je pjecza na żołdkoweho raka wumrjeł, a żwoje njemandźelske dźĕczo s jědom morika, njeje żud wuβlĕdżicz mohł. Ravensburgski pschiβażny żud (we Württembergskej) je mordarku k żmjerczi a jejneho lubeho k khostarni na 10 lĕt saβudźik.

* (Narodżenje a żmjercz.) W Döhlenje pola Zwenkawy żo w jenej żwójbje na wży 13. dźĕczo narodźi. S dobom macz srudźazu powjesczi dosta, so je jejny mandźelski we wójnje rjekowsku żmjercz sa wótczinu wumrjeł.

* (Amerikanska łódź s bawłmu żo potepika.) Amerikanska parna łódź „Carrib“ je psched němskim brjohom do jeneje miny sawadźika a żo potepika.

Też norwegska wuhlowa parna łódź „Regin“ je żo na jĕsbje wot Tyna do Bordeauxa w Calaiskim kanalu 23. septembra rano potepika. Po sdaczu je wona teho runja do jeneje podmórskeje miny sawadźika a żo do powětra buchła. Mużstwo je żo wukhowako.

Khlĕbowe znamki.

Po poruczności kralowskeho wokrjeżneho hejtmanstwa żo po §§ 34 hacz 37 wukasa swjaskoweje rady wot 25. januara 1915 wo srjadowanju wobkhada s khlĕbowym żitom a muku sczĕhowaze postaja:

§ 1.

Wot 1. měrza tuteho lĕta żmĕdża pjekarjo, wikowarjo a młynzy **khlĕb** (też Grahamski khlĕb a druhi czorny khlĕb), **zaltu** a **prażenki,** teho runja **muku** (pschenczną muku, rżanu muku, wowżnu muku, jeczmjenjowu muku) pschetrjebazemu wobydlerstwu **jenoż** sa znamki (khlĕbowe marki) pschedawacz.

To płaczi wożebje sa wschĕ podawanki s bĕżazych wuczinjenjow wo samĕnjerskim wobkhażde s khlĕbom a muku, pschi kotrychż je żo muka abo żito młynkam abo pjekarjam do 1. februara 1915 wotedako, teho runja sa konsumske towarstwa a druhe sjednoczenstwa, kotrež żyrobu horka mjenowaneje drużiny żwojim żobustawam wotedawaju.

§ 2.

Sa kóżdu khlĕbowu znamku móże jejny mĕjiczel sa czaż naczischczaneje płacziwosce pola jeneho pjekarja, wikowarja, młynka abo jeneho sjenoczenstwa **znutska wokrjeża Budyskeho hamtskeho wokrjeża 1 punt khlĕba abo 6 zaltow abo 330 gramow prażenkow abo 300 gramow muki wotewsacz.**

§ 3.

Khlĕbowe znamki abo jich wotrĕski **2 njedżeli dołho płaczа.** Wone żo wot dweju k dwĕmaj njedżelomaj w pscheměnjatych barbach wudawaju

S khlĕbowymi znamkami wikowacz, je sakasane.

Njepschetrjebane znamki abo wotrĕski żu, hdyż żo po nowe znamki pschińdże, wudawarni wotedacz.

Shubjene znamki żo njenarunaja.

§ 4.

Khlĕbowe znamki żu pola **gmejnskich wyschnosczow** (mĕschczanosty, gmjenskeho pschedstejiczerja) abo pola městnow, kotrymż je żo **wudawanje znamkow** dowĕriło, **wotewsacz.** Městno a czaż wudawanja ma gmejnska wyschnoscz sjawnje wosjewicz.

Wobydlerjo żamostatnych **kubłowych wokrjeżow** maja żwoje khlĕbowe znamki tehorunja pola městnych wyschnosczow poczeżnje pola městnow, kotrymż je żo wudawanje dowĕriło, wotewsacz.

§ 5.

Khlĕbowe znamki żo na **dwě njedżeli do prĕdka** hospodarstwowym pschedbżydam **po liczbje hłowow, kotrymż maja jĕdź dawacz,** wudawaju. **Dźĕczi** kóżdeje staroby maja żo jako połne wożoby liczicz.

Prĕni krócz żo znamki na czaż wot póndżele 1. měrza hacz żobu do njedżele 14. měrza tuteho lĕta wudawaju. Pschi tym kóżdy hospodarstwowy pschedbżyda **wupokas** na żwoje mjeno dostanje, kotryż je pschi wotewsaczu nowych znamkow pokasacz.

Kóżde **pscheměnjenje wożoboweho stawa** jeneho hospodarstwoweho pschedbżydy ma żo hacz do bližscheje termije znamkoweho wudawanja pola wudawarnje wosjewicz.

§ 6.

Podewsaczeljo ratarskeho dżeła, kotsiż chzedża **dowolnosczj** § 4 wotstawka 4a wukasa swjaskoweje rady wot 25. januara 1915 wuzicz, njedostnau **żanych khlĕbowych znamkow.**

Jeli so żo woni tuteje **dowolnosczje sdadża, dyrbja** woni to **gmejnskej wyschnosczi wurasnje** sdĕlicz; woni maja potom prawo na khlĕbowe znamki.

§ 7.

Pola dżeła, pschi kotrymż żo wotměnjazej liczbje wożobow jědź stajnje dawa, wożebje w **korczmach, hosczenzach, jědźernjach, wothladarnjach** a **khorownjach, klinikach, dźełaczernjach** a w podobnym żo khlĕbowe znamki po tsjoch bĕrtlikach pscherĕskoweje dnjoweje potrjeby khlĕba, zalty a muki wudawaju, kotraż żo sa czaż wot 8. hacz do 14. januara 1915 dopokasuje.

Mĕjiczeljo korczmow, hosczenzow a jědźernjow żmĕdża pjeczwo żwojim hosczam jenoż sa wożebite sapłaczenje dawacz, tola je też jich winowatosczi, dowolicz, so tam hosczo żobupschinjeżeny khlĕb jědża.

Gmejnske swjaski a te gmejny, kotrymż je srjadowanje pschetrjebanja poruczene, maja prawo, s wustawami abo s druhimi powschitkownje wużitnymi pschiprawjenjemi wożebite wuczinjenja wo pschidźelenju khlĕbowych znamkow postajicz.

§ 8.

Po pschedbežnych postajenjach khežorstwoweje wudželenje žmě kóžda wožoba **wschědnje** nanajwyschsche 225 **gramow muki** pschetrjebacz.

Tale měra muki žo po pschidaczu pschedpisaneho pschiběrka wasy 5 **puntow khleba** sa **jedyn tydzeń** runa.

Dokelž žo na jenu khlěbowu snamku jedyn punt khleba dawa, (§ 2), **jena wožoba 5 khlěbowych snamkow na jedyn tydzeń dostanje. Wožoby, kotrež dźěl wschědneje jědže w hosczenzach wužija,** wob tydzeń jenož **tři khlěbowe snamki** dostawaju.

Hdyž jena wožoba sa cžaž dweju njedźel (§ 5), **s jeneho druheho knježerstwoweho wokrjeża pschiczehnje,** žu jej sa sbytny cžaž wotpowjedžaze snamki dodacz.

§ 9.

Pjekarjo, wikowarjo a **mlynzy** maja khlěbowe snamki, kotrež žo jim wotedawaju **staroscžiwje khowacz** a po jich liczbje **wschědnje do wožebitych sliczbowanskich knihow sapisacz.** Po liczbje tutych snamkow budže jim gmejnski swjask muku k pschedawanju a pschepjeczenju pschidźělecz.

§ 10.

Sakasane je, pjeczwo a muku s wokrjeża Budyskeho wokrježneho hejtmanstwa bjes dowolnoscze pschisłuschneho gmejnskeho swjaska wosyczi.

§ 11.

Jedyn wotczischcz tuteho wosjewjenja je we wschěch pschedawarnjach pjekarjow, wikowarjow, mlynkow, konsumskich towarstwow a druhich sjednoczenstwow pod § 1 wotstawk 2 žłuschazych, wupowěžnyczi. Dale je plakat wupowěžnyczi s napisomom: „khleb, zakty, praženki a muka žo jenož na snamki dawaju".

Wotczischcz a plakaty žo wobdźělenym darmo póscželu.

§ 12.

Pschestupjenje pschecziwo pschedstejazym postajenjam žo po § 44 wukasa swjaskoweje rady wot 25. januara 1915 s jastwom hacz do schesci měžazow abo s pjenježnym khostanjom hacz do 1500 hriwnow khosta.

Tež móže žo wobkhad samknyczi (§ 52 žamžneho wukasa).

W Budyschinje, Biskopizach, Kamjenzu, Lubiju Połcžnizy a Žitawje, 19. januara 1915.

Budyske, Kamjenske, Lubijske a Žitawske hamtske hejtmanstwo, Budyska, Biskopska, Kamjenska, Lubiska, Połcžniska a Žitawska měschczanska rada.

Pschispomnjenja

k wosjewjenju wot 19. tuteho měžaza wo khlěbowych snamkach.

K § 2. We wokrježu Budyskeho hamtsk. hejtmanstwa žo wudawaze khlěbowe snamki žu tajke, kajkež žu pódla stejaze wotsnamjenjene.

1 punt khleba žmě žo jenož na dospołnu khlěbowu snamku hromadže se wschěmi wotrěskami wudacz. Po tajkim maja žo, hdyž žebi něchtó schtyripuntowsku pokrutu žada, pschedawarjej 4 dospołne khlěbowe snamki pschepodacz.

Pschedawar ma wotrěsti, sa wotewsacze zakty, praženkow a muki postajene, wotrěsacz. Chze-li na pschikkad žebi něchtó 250 g muki kupicz, ma pschedawar 5 wotrěskow wotrěsacz; snamzyny sbytk potom jenož hischcze sa jenu zaktu abo 55 g praženkow abo 50 g muki placzi.

K § 4. Khlěbowe snamki žo prěni krócz 26. tuteho měžaza pola gmejnskich pschedstejiczerjow abo pola městnow, wot nich postajenych, wudadža.

Płacjaza hacz do 14. měrza 1915.

Budyske kral. hamtske hejtm.

Khlěbowa snamka.

1 punt khleba

1. Budyske kral. hamtske hejtmanstwo 1 zaktu, abo 55 g praženkow (zwiebak), abo 50 g muki.
2. Budyske kral. hamtske hejtmanstwo. 1 zaktu, abo 55 g praženkow (zwiebak), abo 50 g muki.
3. Budyske kral. hamtske hejtmanstwo. 1 zaktu, abo 55 g praženkow (zwiebak), abo 50 g muki.
4. Budyske kral. hamtske hejtmanstwo. 1 zaktu, abo 55 g praženkow (zwiebak), abo 50 g muki
5. Budyske kral hamtske hejtmanstwo. 1 zaktu, abo 55 g praženkow (zwiebak). abo 50 g muki.
6. Budyske kral. hamtske hejtmanstwo. 1 zaktu, abo 55 g praženkow (zwiebak), abo 50 g muki.

Kralowske hamtske hejtmanstwo.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smeje jutsje, njedźelu Reminiscere, rano we 7 hodźinach farat Răda žerbsku spowjednu wuczbu, dopoldnja 1/2 9 hodźin duchownu Tyschet žerbske a w 10 hodźinach němske predowanje.

Pokutnu žrjedu smeje rano w 7 hodźinach duchowny Tyschet žerbsku spowjednu wuczbu, dopoldnja 1/2 9 hodźin farat Răda žerbske a w 10 hodźinach němske preoowanje.

Psched zyrkwinskimi durjemi budże žo kollekta sa snutskowne mišionstwo sběracz.

Tydźenske sastojnske dźěła smeje farat Răda.

Wěrowani:

W Michalskej zyrkwi Gustav Adolf Rychtar, pohonc we Wurizach, s Hanu Marju Krecžmarjez, dźěłaczeku tam.

S druhich wožadow: Khorla Gustav Pinzer, dźěłaczek we Wjelkowach, s Hedwigu Idu Peierez tam.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Ida Herta, Roberta Weigelta, samkarja w Dobruschi dź. — Waltar Helmut Richard, Richarda Nowaka, fabriskeho dźěłaczerja w Hrubjelczizach, ž. — Ida Hilža, Artura Weißbacha, tuscherja w Malym Wjelkowje, padnyl na wojownischczu, dź. — Hilža Herta, Gustava Harnapa, khežerja w Hrubjelczizach, dź. — Marta Elsbet, Alfreda Branzla, samkarta w Dobruschi, dź — Kurt Willi, Ernsta Bakzarja, dźěłaczerja w Małżezach, ž. — Marta, Pawoka Graffy, twarskeho wjednika w Delnjej Kinje, w tu khwilu na wojownischczu, dź. — Bjedrich Herman, Oty Schletticha, fabriskeho dźěłaczerja na Zidowje, ž.

S druhich wožadow: Albert Hausdink, njem. žyn w Zicženju. — Hedwiga Meta, Maza Czecha, skakarja w Počžaplizach, dź. — Marta Emma, Adolfa Bibaža, wotroczka w Kanezach, dź. — Marja Hilžbjeta, Hermana Lindnera, skakarja w Demjanach, dź. — Frida Hana, Emila Ernsta Petricha, žiwnosczerja w Hunczerizach dź — Hana Marja, Khorle Augusta Nowaka, skakarja na Holzy, dź. — Marja Erna, Maza Bójza, žiwnosczerja w Holeschowskej Dubrawje, w tu khwilu na wojownischczu, dź — Frida Marta, Khorle Ernsta Neumanna, pohonca w Holeschowje w tu khwilu na wojownischczu, dź. — Khorla Richard Hanska, njem. žyn w Nakezach, — Ernst Kurt, Augusta Jenki, žiwnosczi. w Nakezach, ž. — Khorla Angust, Augusta Soki, murjerja w Nakezach ž. — Mag, Khorle Elle, murjerja w Hermanezach, ž. — Jan Alfred, Bohuwěra Leopolda, murjerja w Nakezach, ž. — Juriy Ernst, Josefa Khorle, želesotoczerja we Wulkej Dubrawje, ž. — Marja Schtrympiz, njem. dź. w Pžowjach. — Khorla Gustow, Richarda Bitterlicha, žiwnosczerja w Błožanach, ž. — Max Hugo, Leopolda Klauscha, dźěłaczerja w Pomorzach, ž. — Maria Marta Kirstenez, njem. dź, w Lessej, — Hana Murta, Ernsta Nowaka, dźěłaczerja w Hlinje, dź.

Zemrjeli:

W Michalskej wožadze: 18. februara: Erna, Huga Schützelta, žoltolijerja w Dobruschi, dź., 1 l. 10 m. 2 d. — 19. febr.: Erna Elsa, Ernsta Labusche, dźěłaczerja w Nowych Małżezach, dź, 4 m. — 22.: Marja Madlena rodź. Branzlez, njeboh Khorle Augusta Wenzela, khežerja na Zidowje, sawost. wudowa, wumjeńkakla tam, 79 l. 10 m. 2 d. — 25.: Elsa Erna, Handrija Wiczasa, žiwnosczerja w Nadžanezach, dź., 5 m. 5 d.

W druhich wožadach: Hańža Lena swud Panachowa w Zicženju, 56 l. 1 m. 25 d. — Richard, Gustava Nowaka, wikowarja w Hodžiju, ž., 6 l. 7 m. 10 d. — Hana, njeboh Jana Wiczasa, khežerja w Czetwjeoych Nožliach, wudowa, 73 l. 11 m. — Ida Doroteja, žiwnosczerja Wjazki w Hužzy, dź. 5 l. 4 m. 18 d. — Pawol Prosta, Khorle Augusta Prosti, žiwnosczerja w Nowej Jaženzy, w tu khwilu na wojowoischczu, ž., 11 l. 1 m. — Emma Bjedzichez w Holeschowskej Dubrawje. 1 m. — Marja Erna, Maza Bójza, žiwnosczerja we Holeschowskej Dubrawje, w tu khwilu na wojownischczu, dź., 19 d. — Herta swud. Krowzowa, wumjeńkakla w Nakezach, 69 l. 6 m. 9 d. — Jan Bartusch, czežla w Nakezach, 61 l. 1 m. 16 d. — Ernst Waltar, Ernsta Schibala, sahrodnika w Lichanju, ž., 2 m. 20 d. — Hańža swud. Wojnarjowa w Brěmjenju, 83 l. 4 m. 24 d.

Zyrkwinske powjesćze s Hodźija.

Njedźelu Reminiscere smeje rano 1/2 8 hodźin duchowny Voigt němsku spowjednu wuczbu, 1/2 9 hodźin farat Kschižan němske a w 10 hodźinach žerbske predowanje.

Popoldnju w 2 hodźinomaj katechismušowa wuczba sa žerbsku mužsku a žónsku młodźinu.

Pokutnu žrjedu smeje rano 1/2 8 hodźin duchowny Voig tžerbska spowjednu wuczbu, dopoldnja 1/2 9 hodźin farat Kschižan žerbske a w 10 hodźinach němske predowanje.

Psched zyrkwinskimi durjemi budże žo kollekta sa snutskowne mišionstwo sběracz.

Popoldnju w 4 hodź. budże němska spowjedź.

Zyrkwinske powjesćze s Budestez.

Njedźelu Reminiscere smeje rano 1/2 8 hodźin farat Domaschka němsku spowjedź, dopoldnja 1/2 9 hodźin duchowny Bójz němske a w 10 hodźinach žerbske predowanje.

Ssrjedu, jako na pokutnym dnju, smeje duchowny Bójz rano 1/2 8 hodźin žerbsku spowjedź, farat Domaschka dopoldnja 1/2 9 hodźin žerbske a w 10 hodź. němske predowanje.

Psched zyrkwinskimi durjemi budże žo kollekta sa skutki snutskowneho mišionstwa sběracz

Schtwórtk wjeczor we 8 hodźinach smeje kschesczijanske towarstwo mužskeje młodosczе shromadźisnu.

Drjewowa awkzija.

Wutoru 2. měrza 1915 ma ßo na Hornjohunjowſkim knjeżim revěrje ſcźěhowaze

palne a wužitkowe drjewo

ſa hotowe pjenjeſy na pſcheßadźowanje pſchedawacź:

něhdźe 50 rm. wólſchowych a brěſowych dołhich hromadow
„ 30 „ brěſowych żerdźow a wužitkoweho drjewa
„ 30 „ wólſchowych a brěſowych pjenkow
„ 20 hromadow walcziny.

Shromadźiſna ½9 hodźin w hoſcźenzu w Ssmochcźizach.

Rycźerkubłowe ſarjadniſtwo.

Zuſe ſuby

ſaßadźuje, nakażene ſuby wuporjedźa a ſuby cźaha ſ pohłuſchenjom

Johanna Stahlez, dentiſtka

w Budyſchinje na ßukelnſkich haßy 1ª.

We wudawarni Serb. Nowin
ßu dostacź

khěrluſchowe pſchidawki

do ſerbſkich a němſkich ſpěwarſkich knihow.

Mótaze dźaki

ſerbſke a němſke
ßu dostacź
we wudawarni
Serb. Nowin.

Wuſtojny a dowěrny

wotroczk abo hejtman

ßo bórſy pyta. Dalſche je ſhonicź we wudawarni Serbskich Nowin.

Kuchańki, ſtwinſke a ßłużobne holzy, mlokowe holzy, hródźne dźowki, holzy kßwinjom, wotroczkom, ßrěnkom, rólnych pohonczom wolażych a dźěłacźerſke ßwójby pyta hnydom pſchiſtajerka **Görlichowa** na ßukelnſkej haßy 1 na rózku khěžorſkeje dróhi w cźrijownі knjeſa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

Ssuczelna kruwa

je na pſchedań w **Nowej Wſy** cźo. 28 polo Njeßwacźidła.

Mantle a ſchlawchi

ſa jěſdne kola

wubjerneje, wupruhowaneje dobroſcźe

wſchěch płacźiſnow, hižo po **3,50 hr.** pſchedawataj

Thomaſez bratraj

w Budyſchinje na kamjeńtnej haßy 16.

K wußhwej:

Hroch

peluſchki

cźerwjeny dźeczel

ma płacźiſny hódno na pſchedań

Pawoł Scholta naßlědnik

na hoſchiz haßy.

Drjewowa awkzija

wutoru 2. měrza dopołdnja pſchi Bukojnjanſko-Muczowſkim pucźu. Shromadźiſna pſchi wuliwje hornjeho Bukojnjanſkeho hata.

Palma měra

na row cźeßneho mkodźenza

Auguſta Herza,

wojaka pſchi krajnowobornym regimencźe cźiſłko 6, 3. diviſije, 9. komp. w Rußowſkej,

Jana Herza a jeho mandźelſkeje ſtarſcheho ßyna w Sprejach, wumrje na ßwoje rany w lazarecźe w Rußowſkej 20. dezembra 1914.

Spi derje tam, hdźež ßylſy naſche
Na twój row kapacź njemóža,
We ruſkim kraju wojowaſche,
Sa wótzny kraj ßo moricź da.

Tam cźežko ſranjeny ty běſche
Do lazareta njeßeny,
Hdźež pſches ßmjercź wumóżeny dźěſ
Sſtych boloſczow, kiž wuſtał ßy. [ſche

To dwazytoh' dezembra běſche,
Hdyž ßwoju duſchu wudycha,
Cźi lěkaŕ pomhacź njemóżeſche
Pſche Twoje wulke boloſcza.

Duž lěkaŕ prawy k Tebi dońdźe,
To bě naſch luby Jeſuß ßam
Tón ſ Twojej duſchu k njebju wuńdźe
Tam k wěcźnym, ſbóżnym towarſchom

Nětk we wójnſkim rowji wotpocźuje
We zuſym kraju dalokim,
Joh' duſcha pak ßo ſtrowa cźuje
A ſpěwa ſ hłoßom jandźelſkim.

Hdyž tež jom' k rowu njeſwonjachu,
Niz wěnzy kaſchcź joh' pyſchachu
Joh' towarſchojo pſchewodźachu
A k rowu jeho njeßechu.

Po ßebi w płaczu ſawoſtaji
Tej lubej' ſtarſchej w żałoſcźi
A tež do wulkej' ſrudźby ſtaji,
Dwě ßoſtſe, bratra w luboſcźi.

A woßebje tež pſche njoh' płaka
Ta jeho luba njewjeſta,
Kiž podarmo nětk na njoh cźaka,
Spi derje tam! jom' pſchiwoła.

Wy wſchitzy wurudźeni nětko
Sſo ſ Bożoh' ßłowa troſchtujcźe,
Bóh je Wam k ſrudźbje póßłał [wſchitko,
Schtož cźini Bóh, wſcho derje je.

O lubi, my tu njemóżemy
Na tutym ßwěcźe ſawoſtacź,
My ſa nim junu woteńdźemy,
Do njebjeß chzemy pucźowacź.

O kajke wjeß'ke powitanje
Tam ſmějecźe we wěcźnoſcźi,
O kajke ſbóżne, wohladanje
We tamnej wěcźnej kraßnoſcźi!

Hłuboko ſrudźenej ſtarſchej, dwě ſotſje a bratr.

Po dołhich cźežkich dnjach ſtaroſcźow je ßo nam boloſtna powjeſcź póßłała, ſo je naſch luby wutrobny dobry ßyn a bratr

Jan Bohuwěr Měrczin

wojak 4. kompagnije regimenta tſělzow cźiſłko 108

10. ſeptembra 1914 pſchi nóznym wojowanju pola Soude St. Croix w 20. lěcźe ßwojeho żiwjenja rjekowſkn ßmjercź wumrjek.

Njech wotpocźuje w měrje!

Hłubokoſrudźenej ſtarſchej a bratr
w Schekezach.

Nam njebě wotßudźene
Tu ſaßowidźenje,
Najrjeńſche junu budźe
Pak w njebju witanje.

(K temu cźiſłu pſchiłoha.)

Pschiloha k cžišku 9 Serbskich Nowin.

Ssobotu 27. februara 1915.

Placžišny rěsneho skotu na Draždžanskich skótnych wilach.

25. februara 1915.

Placžišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne druzyny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha hr.	rěsna waha hr.
Woły:		
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnoscze hacž do 6 lět	53—54	94—95
awstriske	—	—
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	45—47	86—88
3. žrěnjo pizowane młode, derje pizowane starsche	39—42	81—84
4. ßnadnje pizowane kóždeje staroby	—	—
Jałojzy a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnoscze	50—52	91—93
2. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnoscze hacž do 7 lět	43—45	85—87
3. starsche, wukormjene keuwy a ßnadnje wuwite młódsche kruwy a jałojzy	38—41	80—82
4. žrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	31—34	73—76
5. ßnadnje pizowane kruwy a jałojzy	22—25	64—67
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnoscze	50—52	91—93
2. žrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	36—43	78—83
3. ßnadnje pizowane	30—34	72—74
Cželata:		
1. najlěpsche ſ mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	52—54	87—89
2. žrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	46—48	84—86
3. ßnadnje wuwite wot zyza	41—43	81—83
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpschich raßow a jich ſchchiženjow w starobje hacž do 1¼ léta	80—82	107—109
2. mjaßne	69—72	88—91
3. ßnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	65—72	83—90

Placžišna žitow a produktow.

Žitowy dowos w Budyschinje:	W Budyschinje. 20 februara 1915. wot hr.	wot pj.	hacž hr.	hacž pj.	W Lubiju 18 februara 1915 wot hr.	wot pj.	hacž hr.	hacž pj.
Wowß . . . . 50 kilogr.	—	—	11	20	—	—	10	90
Běrny	4	35	4	60	4	60	5	—
Butra . . . . 1 kilogr.	2	90	3	30	2	90	3	10
Pschenična muka 50 -	—	—	21	—	20	—	24	—
Ržana muka . 50 -	—	—	18	50	17	—	19	—
Ssyno . . . 50 -	—	—	—	—	3	50	4	—
Ssłoma . . 100 -	3	25	3	85	3	60	4	—
Prošata 480 schtuk, schtuka	13	—	27	—	—	—	—	40
Pschenične wotruby	—	—	6	50	6	50	7	75
Ržane wotruby 50 kilogr.	—	—	6	50	6	50	7	75
Pschenični gris 50 kilogr.	—	—	—	—	—	—	—	—
Ržany gris 50 kilogr.	—	—	—	—	—	—	—	—
Pschenża žołta, kórz po 170 punt.	—	—	—	—	—	—	23	03
Pschenza, běła, kórz po 170 punt.	—	—	22	89	—	—	—	—
Rožka, nowa, kórz po 160 punt. .	—	—	18	35	—	—	18	48
Jećmjen, nowy kórz po 140 punt.	—	—	16	05	—	—	16	17

Jeja, mandl 2 hr. 10 pj., schtuka 14 pj.

Pakcžiki

sa pólny póst.

Schokoladowe pópjernomjatliczkowe wobcžerstwjenki

po wschěch placžišnach a we wulkim wubjerku:

Moritz Schmidt Kaiserstr. 11 Theatergasse 4

Wojerske pakety!!

hotowe

sa zigary a zigarety

poruča

Albert Lehmann

na khěžorskej dróšy 11 pschi bohatych wrotach a na połnóznej dróšy 2.

Snate najlěpsche druzyny.

Jěsdny plan želesnizow,

placžazy wot 2. novembra 1914.

Shorjelz—Barlin.

Shorjelz . . .	4.08	6.10	7.46	11.22	1.06	4.08	5.57	9.18
Hróła . . .	4.37	6.31	8.13	11.43	1.40	4.29	6.36	9.47
Běła Woda . .	5.13	6.57	8.49	12.09	2.16	4.55	7.16	10.26
Sslepo . . .	5.27	—	8.58	—	2.25	—	7.26	10.36
Hródk . . .	5.39	7.15	9.10	12.27	2.37	5.13	7.40	10.49
Khoczebus . .	6.35	7.42	9.57	12.56	3.22	5.43	8.36	11.20
Barlin . . .	9.04	9.30	12.30	2.44	5.55	7.30	11.30	—

Barlin—Shorjelz.

Barlin . . .	—	—	6.55	10.35	12.20	3.10	3.15	8.15
Khoczebus . .	4.20	6.35	9.40	12.30	3.20	5.09	6.01	10.11
Hródk . . .	4.55	7.11	10.15	12.52	3.59	5.34	6.40	10.36
Sslepo . . .	5.08	7.23	10.27	—	4.12	—	6.53	—
Běła Woda . .	5.22	7.36	10.38	1.09	4.25	5.53	7.07	10.55
Hórka . . .	6.10	8.18	11.24	1.38	5.08	6.21	7.51	11.23
Shorjelz . . .	6.44	8.49	11.56	2.03	5.42	6.46	8.25	11.48

Kohlfurt—Hórka—Wojerez a wróčo.

4,—	8,30	10,30	1,05	7,05	↓	S Kohlfurta	↑	8,53	12,06	2,22	6,43	12,3
4,08	7,46	—	1,06	5,57	↓	Shorjelza	↑	8,49	11,56	2,08	6,46	—
4,40	9,03	11,03	1,50	7,53	↓	Hórki	↑	8,20	11,29	1,48	6,10	12,0
4,48	9,11	11,27	2,—	8,02	↓	Niskej	↑	8,—	11,03	1,26	5,29	11,4
5,50	10,4	12,20	3,17	9,10	↓	do Wojerez	↑	7,01	9,52	12,17	4,59	10,4

S Budyschina do Wjelećina.

Wosowa klasa	2-k.	2-k.	2-k.	2-k.	2-k.	2-k.	2-k.	2-k.	2-k.	2-k.	2-k.	2-k.
S Budyschina	4,50†	—	—	7,20	10,47	1,18*	—	4,39	6,41	8,34	9,41	—
Dźěžnikez	4,58†	—	—	7,28	10,55	1,30*	—	4,47	6,49	8,46	9,49	—
Budestez	5,06†	—	—	7,35	11,01	1,39*	—	4,53	6,55	8,54	9,55	—
Koswodez	5,10†	—	—	7,40	11,06	—	—	4,58	7,00	—	10,00	—
Do Wjelećinu	5,17†	—	—	7,47	11,13	—	—	5,05	7,07	—	10,07	—

† Jědźi jenož na tójšym pósłednim dźěłanskim dnju w tydźenju.
†* Jědźi tójšu sobotu, štwórtu, njedźelu a šwjate dny.

S Wjelećina do Budyschina.

Wosowa klasa	2-k.	2-k.	2-k.	2-k.	2-k.	2-k.	2-k.	2-k.	2-k.	2-k.	2-k.	2-k.
Wjelećina	—	6,05†	8,26	—	—	—	3,06	5,26	7,25	—	—	10,24
Koswodez	—	6,12†	8,33	—	—	—	3,11	5,32	7,31	—	—	10,30
Budestez	—	6,16†	8,41	—	—	12,42†*	3,19	5,37	7,36	7,48	—	10,35
Dźěžnitz	—	—	8,47	—	—	12,52†*	3,29	5,43	7,42	7,58	—	10,41
Do Budyschina	—	—	8,54	—	—	1,04†*	3,38	5,50	7,49	8,09	—	10,48

†* Jědźi jenož sobotu, štwórtu, njedźelu a šwjate dny.
† Jědźi jenož na tójšym pósłednim dźěłanskim dnju w tydźenju.

Kamjenz-Halštrow-Bistopizy.

Kamjenza	5,45	11,30	7,02
Halštrowa	6,17	11,58	7,36
Bistopiz	7,03	12,44	8,27

Bistopizy-Halštrow-Kamjenz.

S Bistopiz	7,25	1,40	9,13
Halštrowa	8,10	2,29	10,—
Do Kamjenza	8,34	2,56	10,25

S Khoczebusa-Petershajna-Wojerez.

—	8,00	1,00	6,10	↓	S Khoczebusa do	↑	9,00	12,28	5,24	11,06
5,55	8,55	1,87	6,45	↓	„ Petershajna do	↑	8,05	11,50	4,55	10,20
6,53	9,44	2,24	7,33	↓	do Wojerez ſ	↑	7,08	11,02	4,07	9,20

Zentralna pschedawarńja

ſa Budyſchin a wokolnoſcź

Richarda Sabatha w Budyſchinje

na khěžorſkej dróſy 14.

Doſtachmy:

waggon emaillowanych

a kamjeninowych tworow

wurjadneje hódnoſcże.

Pólnopóſtſke wěžy

jako

kartony, bleſche, tyſy, pólne warjaki, noże, widliczki, kżizy, kharty a liſtnu papjeru, kuwerty a wjele druheho.

Dale: **ſchkleńczane a porzlinowe tworý, darjenſke wěžy, kožane tworý,** teho runja **krótke tworý.**

Pſchedawanſke płaczińy ſu runje tak pſcheßłapjaze tunje, kaž je to hiſchcże wo mojim hodownym pſchedawanju wſchudże ſnate.

Kóždy poſpyt mi trajneho woteberarja dobywa.

Tunje ſofy

we nimo měry wulkim wubjerku ma pſchezo na ſkładże

J. O. H. Bär

w Budyſchinje na Hoſchiz haßy 29

Kože

kóždeje druźiny po najwyſchſchich płaczińach kupuje

Heinrich Lange

pſchi ßerbſkej katholſkej zyrkwi cźißło 4

a pſchi wowßnych wikach.

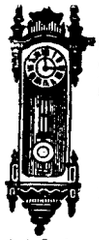

Kóždy, kotryž chce ßebi **dobry a tuni cźaßnik** kupicź, abo kotryž chce ßebi jón **porjedźicź** dacź, njech dźe k cźaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na ſwonk. lawſke haßy 5.

Jenčej pſchedawa a porjedźuje, ſa ßwoje dźěło ſprawnje rukujo. — **Proſchu, ßebi moje wulkadne wokno, ſ płaczińnami wupołożene, wobhladacź.**

Sserbſki muſej

wotewrjeny kóždu 1. a. 3. njedźelu měßaza wot ½11—12 hodźin.

Viſitne khartki

cźiſchcźi ſpěſchnje a tunjo

Ssmolerjez knihicźiſchczernja.

Franz Marschner

cźaßnikat w Budyſchinje

na bohatej haßy 9

ßwój ſkład **cźaßnikow** a **cźaßnikowych rjeczazow**

k dobroczźiwemu wobkedźbowanju porucźa.

Hódna tworа. Piſzomne rukowanje. Tunje płaczińy.

Kupne wucźinjenja, hypothekſke liſtiny, teſtamenty

wudźěłuje

prawny bürow Kobana pſchi žitnych wikach 4.

— Rěczu ßerbſki —

Sserbſke a němſke ſchulſke biblije

teho runja

wěrowanſke biblije

ſ wulkim a drobnym piſmom ſu doſtacź

we wudawarńi

Serbskich Nowin.

Nowe wotewrjenje!!

Subjaze praxis **K. Pehſa** w Budyſchinje, na **bohatej haßy 10,** ſ nutskhodom na krótkej haßy.

Zuſe ſuby wſchěch ſyſtemow

Plomby kóždeje druźiny.

Suby ßo wuſtojnje wužahaju.

Lahodny wobkhad. — Pomérne płaczińy.

Hižo 10 lět ßamoſtatny.

»Serbske Nowiny« wu dawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěsći, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot maleho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 10. **Sobotu 6. měrca 1915.** **Lětnik 74.**

Rozprawa němskeho wulkeho hłowneho kwartěra.

3. měrza 1915.

Na wječornym wojownischczu z połodnja Yperna (w Flandernskej) je žo nadběh dweju jendźelskeju kompagnijow po krwawnej pschimanźy wotrasył.

Pola Peronna je dla motoroweho wobschkodźenja jene franzowske lětadło k semi pschileczało. Wjednik a pschewodźer staj žo sajałoj.

Franzowske nadběhi w Champagni njejžu najmjeńscheho wuspěcha měle; sažo žu žo Franzowsojo z cźežkim schkodowanjom do žwojich stejischczow wróczo cźišli.

K połnozy wot Ville sur Tourbe žmy njepschecźelej tšelne hrjebje w schěrokosczi 350 metrow wotewsali. Franzowske wupady w lěžu pola Consenvoye a w stronach pola Ailly-Apremont žo lohko wotpokasachu.

Nasch nadběh k dołhemu wječorej wot Badonviller je nam sažo khětry kruch krajiny pschinjeßł. Sswoju frontu žmy tu poßlednje dny wo 8 kilometrow do prědka žunyli.

K dołhemu ranju wot Celles Franzowsojo podarmo spytuja, shubjenje poßlednich dnjow sažo wurunacź.

W Pólskej njeje žo położenje pola Grodna pscheměniło.

K krótkemu ranju wot Augustowa žu Rußojo spytali Bobr pschekroczicź; woni žu žo z cźežkim schkodowanjom wotrasyli, pschi czimž žmy 1500 muži sajeli. Druhe nadběhi, kotrež žo w kraju k dołhemu ranju wot Lomže czinjachu, žu žo psched naschej frontu slamale. K krótkemu wječorej wot Kolna žmy postupowali. K połodnju wot Myschinza žmy žwoje pschedwójsko psched žylnischim njepschecźelom trochu wróczo wsali. Dołhowječornje wot Praßnyscha žo Rußojo pomalu do prědka maßachu. Někotre nózne nadběhi Rußow, kotrež žo k ranju wot Plozka spytachu, žo wotrasychu.

4. měrza.

Jena franzowska munizińska łódź, sa Nieuport postajena, z pschehladanjom pjaneho mužstwa k Ostende pschijědże. Tam do njeje tšelachu, a wona žo potepi. Sranjene mužstwo je žo wukhowało.

Na Loretto-hórzy, k wječoru wot Arrasa, žo naschi wojazy wczera rano jeneho njepschecźelowcho stejischcza w schěrokosczi 1600 metrow smozowachu; 8 offizěrow, 558 muži je žo sajało, 7 maschinskich tšelbow a někotre mjeńsche kanony žmy dobyli. Njepschecźelske napschecźne nadběhi žu žo popołdnju wotrasyle. Nowe Franzowske nadběhi w Champagni žu žo lohko wotpokasale.

Franzowski wupad k wječorej wot St. Huberta w Argonnach njeje žo poradźił, z napschecźnym nadběhom Franzowsam tšelnu hrjebju wsachmy. Tež w lěžu pola Cheppy žo jedyn franzowski nadběh njeporadźi.

Jena z poßlednich franzowskich rozprawow powjesć pschinjeße, so žu do jeneje němskeje kolonny na puczu psches horn pola Tahure tšeleli. Dyrbimy tule powjesć ras sa prawu pschipósnacź. Kolonna pak z wotwjedźenych franzowskich jatych wobstejesche, z kotrychž je žo 38 muži morito a 5 žo sraniło.

W ruskej Pólskej k dołhemu wječorej wot Grodna nascha artillerija z boka do ruskich nadběhow tšelesche, kotrež žo slemichu. Tež k dołhemu ranju wot Lomže žo ruske nadběhi z cźežkim schkodowanjom slamachu.

K połodnju wot Myschinza a Chorselow a k dołhemu wječorej wot Praßnyscha Rußojo žwoje nadběhi wospjetowachu. Na drnhej froncże njebě žaneho pscheměnjenja.

5. měrza.

K połodnju Yperna (w Flandernskej) žu Jendźelcźenjo z naschim tšelenjom khětro schkodowali. Napschecźne nadběhi na wczera dobytu Loretto-hórku žo wotrasychu. Nadběhi Franzowsow w Champagni k połnozy wot Mesnil w Argonach, pola Bauquois, Consenvoye žo slamachu. Njepschecźelske pospyty, nam pola Badonvillera dobytu krajinu saže wotdobycź, žo njeschlachczichu. Franzowski nadběh na hórku k połnozy wot Celles žo slama. Franzowsojo psches 1000 morwych shubichu.

W ruskej Pólskej njeje žo pola Grodna niczo pscheměniło. Ruske nadběhi pola Lomże žo slamachu. S ruskeje gardy je žo wjele sajało. Ruske wupady k ranju Plozka a nózny nadpad k ranju wot Skierniewiz běchu bjes wuspěcha.

Najwyschsche wójskowe wjednistwo.

Ruska rozprawa.

Ruski generalny stab je 26. februara wječor w 10 hodźinach wosjewił: Němska artillerija, kotraž je pola Swentojanska Němen pschekrocziła, je žo na rězyny lěwy brjoh wróczo cźišła. Na tym žamym brjohu połnózńje wot Grodenskeje twjerdźizny žo po wobschěrnej froncże wojuje. Někotre wšy pschekhadźeja z jenych rukow do druhich. Němska wobléhanska artillerija je w 4 hodźinach popołdnju z kanonow wulkeho kalibra na Oßowěz tšelecź poczała. Jara žylny nadběh Němzow pschecźiwo krajinje mjes Bobrom a Jedwabnom je žo z khětrym njepschecźelowym schkodowanjom wotrasył. Pola Praßnyscha je nasche wójsko khětry wuspěch dozpiło, njepschecźela domucźiwschi, na něhdże 40 wjerstow dołhej froncże wróczo hicź.

Njepschecźelowe pschecźiwonadběhi žu žo po jara horzym wojowanju z bliska a z bajonetom wotrasyle. Nasche wójsko dale nadběhi pschecźiwo wšam czini, w kotrychž žo hischcże njepschecźel dźerži. Ssmy wjele maschinskich tšelbow dobyli. Na lěwym Wißlinym brjoh žmy nadběhi Němzow pola Borsimowa wotrasyli. W dworje Mogilach, kotrež žmy 24. februara dobyli, žmy žo wudźerželi. Wobkrucźa žo, so je tu njepschecźel khětro schkodowak. Pódla teho žmy schtyri njetaze miny dobyli.

Wojowanje w Pólskej a Galizińskej.

Pětrogradske powjesćze wusběhuja, so žu wojowanja w Pólskej a Galizińskej nimo měry horzy a krwawne. Njepschihódne wjedro wojowanje jara poczežuje. Wójnszy dopisowarjo měnja, so žu podawki w Pólskej najwjetscheje ważnosćze dobyli, dokelž žu žo němske wójska ruskim twjerdźiznam pschiblížike. Němzy budža Nowo-Georgiewsk z cźežkimi kanonami wobtšelecź, a twjerdźizna wěscze do wulkeho stracha pschińdże. Pschi tym tež położenje sa Warschawu poczina strachocźiwe bycź, hacź runje žu pscheßwědczeni, so bychu Rußojo wschě žwoje hobrske mozy a ludowy material w tym wokomiku njepschecźelej napscheczo stajili, hdy by žo wón chzył Warschawy smozowacź.

Wojowanje w krótkowječornej Galizińskej.

Wójnski dopisowar Winskich nowin „Reichspost“ z wójnskeho nowinskeho stana pische: We wojowanjach połodnje wot rěki Dněstra sda žo, so žo mozy wobeju wojowanskeju stronow wurunaju. Rußojo maja w tutej krajinje želesnisko-technike lěpschiny, kotrež dyrbja žo z naschcje strony z wojerskim rjekowsttwom wurunacź. Wojowanje w połodnischej Galizińskej je cźežke a budże, kaž wschě dotalne wulke bitwy, dołho tracź.

S karpatskeho wojownischcza.

Dopißowaŕ madźarskich knjeżerstwowych nowin „Esti Ujsagu“ wo wojowanju pola Dukle pische: Wojowanje pola Dukle hižo tsi njedźele traje. Zanej s wojowazeju stronow njeje žo hacź dotal poradźiło, žebi wobschěrnischi kruch kraja dobycź. Rußojo chzychu žebi s pschemozu pschekhód wunuczicź. Jich nadběhi sapoczachu žo pokodnje wot Wladimirskeje dolisny njedaloko Dukelskeho pschekhoda. Wot tam žo hacź do wßy Felsövisskösu (na hornim běhu Ondawy) dobuchu, mjes tym so druhe žylne ruske wotdźělenje na krótkorańschu a na krótkowjeczornu stronu postupowasche. Rußojo žu w najpokodnischej stronje Scharikeho wokrjeża tsirózk wobžadźili. S tym je sa nich strach nastak, so žo boki tuteho tsirózka s naschimi njewustawazymi nadběhami pschekamaju. Tehodla žu žo nuczeni czuli, žo w žwojich stejischczach derje sahrjebacź, schtoż dopokasuje, so nimaju wotmyßlenja, dale postupowacź. Wojowanje na Scharisker stronje je jara horze. Nasche powschitkowne postajenje móże žo jako pschihodne wobhladowacź, a žmě žo wocźakowacź so ruske nadběhi njesměja žaneho wuspěcha.

Skikompagnije w Karpatach

žu žo w tamnischich wojowanjach wubjernje wupruhowake. Bliske wobhonjenje je wot teho wotwißne, schtoż tele patroille na skiach (žněhowych czrijach) dokonjeja. Pěschk by we wulkim žněsy wustak a hodźiny dokho žo po puczach bědźik, mjes tym so žněhoczrijowe patrouille po tychle puczach sa najkrótschi czaß k wottyknjenemu kónzej doídu. Njeßkyschane, skoro njewidźomne w běłych mantlach žo patroille po brjohach a lěßazych horach žuwaju, a žo ras s boka njepschecźela, a druhi ras saßo sady njeho pokasuja. Też sa pschekhwataze tsělenje s horow a brjohow žu tele wotdźělenja wjele hódne, dokelž móża wone też maschinske tsělby na niskich žanjach žobu bracź.

Wubjerne dźěło je něhdźe 30 muži žylne žněhoczrijowe wotdźělenje psched krótkim czaßom w krajinje hórkow wjeczornje wot Okörmezö (w dole Nagi-Aga) dokonjako. Temule wotdźělenju, kotrež jedyn offizěr nawjedowasche, žo poruczi, w krajinje pola Csuszki njepscheczela wot sady pschimacź. Po wokołopuczach psches saßnježene hory wotdźělenje najprjedy do njepscheczelowego boka a potom do khribjeta pschińdźe. Tu wono s horow na dalokoscź něhdźe 60 krocželow s maschinskimi tsělbami spěschny woheń na zyle pschekhwataneho njepscheczela puschczi, tak so tón we wulkim njeporjedźe czekny.

Pschiliw židow do Warschawy.

S kraja ruskeje Pólskeje, hdźež žo wójna wjedźe, žo židźi dale k ranju, husto do najbližšcheho gubernskeho města, sczahuja. Najczaßczischo žo do Warschawy wobroczeja, hdźež je jich pschiliw hobrski. We Warschawje žo najprjódzy wo nich wyschnoscź židowskeje gmejny stara. Tola ta hižo njewě, hdźe s nimi, a telegraficzy židowske gmejny w Minsku, Wilnje a druhich wjetschich městow proßy, so bychu wot Warschawy s najmjeńscha dźěl czěkazych wěrybratrow pschewsali. We Warschawje njemóża žo wschitzy w domach saměstnicź, czehoždla žu žo jim něktore wjetsche žynagogi pschipokasake, kotrychž je we Warschawje něktorych stow. Do Warschawy pschińcź, njeje lohko. Najprjódzy je to droha wěz. Schtóž žebi do Warschawy wós wotnaja, dyrbi sa njón 100 rublow tam sapłaczicź, hdźež je do wójny 10 rublow sapłaczik. Na dwórnischczach židowsky spekulantojo žwojim wěrybratram jěsdne kharty wobstaraju, pschi czimž jim hacź do 300 prozentow dobytka wudrěwaju. Też mjeńsche města ruskeje Pólskeje wjele židowskich czeknjenzow hospoduja. Do Kielz je jich psches 1000 pschischło, do Radoma wokoło 1500.

Praschenje wo pschedawanju „žylnych napojow“ w Ruskej.

Ruski minister pschemyßla a wikowanja je w ministerskej radźe namjetował, so by žo we woßebitym wuradźenju wo praschenjach jednało, kotrež žu se sakasanja pschedawanja palenza nastake. W jenym poßedźenju ministerskeje rady je žo na to pokasało, so móże schěroko rosschěrjene picze piwa k runje tak njesbožownym scźěhwkam dowjescź, kaž picze palenza. Tehodla je ministerska rada wobsamkła, so žmě žo jenoż žłabsche piwo pschedawacź, a to jenoż w městach jenoż psches drohu a jenoż po powyschenych płaczisnach. Na to žamo stejischczo je žo ministerska rada pschecźiwo winu stajiła. Dowolene budźe, jenoż tajke wino pschedawacź, kotrež njeje žylnische dyžli 16 stopnjow, a tehorunja sa wyschschu płaczisnu. Dźěl, wo kotryž žo wino sdroži, stat sa žebje w formje akziy wosmje.

Finanzne ministerstwo je sa prěnje schěscź měßazow wójny, s kotrejež sapoczatkom je žo palenje palenza sakasako, 1825 tajnych palerńjow palenza a 322 podobnych dźěłarńjow palenza wußłědźiło.

Wotßudźeni ruszy sozialistojo.

Khostanska komora je někotrych žozialdemokratow, mjes nimi pjecź žobustawow khěžorstwoweje dumy, k shubjenju wschěch czeßnych prawow a k wuhnanstwu saßudźika. Ssobustawy dumy běchu wobskorżene, so žu w žwojej žamownoscźi jako žobustawy žozialdemokratiskeje strony agitaziju pschecźiwo wójnje wjedli a sa myßl wustupowali, so bychu žo wschě europiske staty do demokratskich republikow pschetworike.

Drohota w Ruskej.

Kaž w Amerizy žu też pjenjeżnizy w Ruskej nětczischu wójnu wužili, so bychu žebi s lohkej prózu na schkodu luda saki natykali. Tajny swjask wulkich pjenjeżnych bankow je wschudźe w Ruskej žito pokupował, kotrež žo po małych dźělbach na wiki wudawuje. Tak dyrbja žo płaczisny do wyßoka sehnacź a bankam, kotrymž nimale wscho žito žłuscha, nimo měry wulki dobytk pschipadnycź. So njemohło knjeżerstwo žito sebracź, je žo na njo na sdacże poldra krócź wjazy pjenjes požczito, hacź je wono winojte. Nětkole žo žada, so dyrbi knjeżerstwo pschecźiwo drohocże sakrocźicź. Knjeżerstwo budźische to dawno czinicź dybrjako, nětkole je s tym hižo pschepośdże.

Njedoßahanje ratarskich dźěłaczerjow w Ruskej.

Ruske nowiny scźěhwki wójny sa ruske ratarstwo rospominaju. Něhdźe pjaty dźěl dźěłaczerjow sa dźěłanje role njedoßaha, runje tak dźěłanski skót pobrachuje. W połodnischej Ruskej, Kawkasu a Ssibirskej je žo wußycże nasymskeho žita samjesowało. W Stawropólskej guberniji njeßu s městnami schesty dźěl polow, w Ssamarskej guberniji 97,000 hektarow a w Tobolskej guberniji něhdźe tsecźinu polow wobßyli. W Pólskej a Litwje je žnadź hischcże hórje. Wscho hromadźe je žo wußyw nasymskeho žita w 38 gubernijach pomjeńschik, w 9 gubernijach pak žo powjetschik.

Rosprawa franzowskeho generalneho staba

wot 4. februara praji: Na froncże wot morja k Aisnje žo artillerische wojowanje s wotměnjatej žylnoscźu roswi. Pschipołdnju poczachu Němzy saßo na Reims tsělecź a pschi tym saźehlaze bomby wužichu. W Champagni teho runja krajinu k połnozy wot Masnila dobuchmy. W tej žamej krajinje žmy někotre žylne napscheczne nadběhi wotrasyli.

Franzowski general Pau

je psches Sserbiju, Bołharsku a Rumunsku do Pětrograda pschijěł. Na dwórnischczu jeho shromadźeny lud se sahorjenjom witasche.

Podsemske schule w Reimsu.

W Reimsu, na kotryž němksa artillerija njepschestawajzy tsěła, žu nětko po schtyrimětßaczjnej pschestawzy 35 wuczerkow a 4 wuczerjo s nowa dźěczi wuczicź sapoczeli. Pinzy firmow Mumm, Champion, Crug a Ponmery žo jako schule wužiwaju. Pinzy něktore metry pod semju leża a žu s wjazorymi betonowymi scźěnami schkitane. W nich je něhdźe 13 hacź 14 stopnjow czopłoty. Wone žo s lampami wobžwětluja, a na kónzu khodow žo czerstwy powětr s wokniescheckami czěra. Nadoba je žo se schulow žem pschinjeßka. Dźěczi žu žebi nowe schulske městnoscże žame wudebike. Wschědnje žo dopołdnja a popołdnju po dwěmaj hodźinomaj wuwuczuje, a to bjes pschestawki, so bychu žo dźěczi na dworje njeshromadźowake. Dźěczi žu žo hižo na dopadaze granaty swuczike a do schule jich něhdźe 500 khodźi. Wobydlerstwo je s zyła bombardowanju pschiwukko. Na drohach žo něschto žiwjenja pokasuje, mjenujzy na kralowskim torhoschczu a wokoło radneje khěże. Wjele khlamow, też te, do kotrychž žu bomby padke. je wotewrjenych. Sastojnizy a dźěłaczerjo kóžde ranje kaž hewak na žwoje dźěło khodźa. Też drožki jěsdźa a maja też žwoje stejischcźa. Powschitkowne spodźiwanje sbudźuje swažliwoscź wobydlerjow, s kotrychž je něhdźe 25,000 w Reimsu wostako.

Bitwischczo pola Yperna.

Jedyn wocźity žwědk s jendźelskeho hlowneho kwartěra pische: Tsi dny psched 26. februarom žu žo směrom minyke. Njepscheczel,

kotryž je 21. februara 40 metrow tšělnych hrjebjow k ranju wot Yperna dobył, njeje spytał, dale postupowacź. Wuska ßmuha kraja mjes cžarami wojowazych w lěßach wokoło Yperna je po nim we wobstejnosćach, kotrež ßo lědma wopißacź hodźa. Wjele schtomow je popuschćanych, do semje ßu ßo njeliczomne, někotre łohcże hłuboke dźěry wuryke, a mjes schtomami w tych dźěrach tyßazy cźěłow leża, wjele s nich hižo wot novembra 1914. To je žałostna krajina morwych.

Rosprawa jendźelskeho knjeźerstwa.

W delnim ßejmje je ministerstwowy pschedßyda Asquith s nowa 250 milijonow puntow (5 milijarodw hriwnow) sa wójnu żadał. Nětkole Jendźelska wschědnje 40 milijonow hriwnow sa wójnu wudawa. Tola Jendźelska je, kaž Asquith praji, ßo twjerdźe rosßudźiła, wójnu k dobyćerskemu kónzej dowjesćź. Nětcźiske pschedewsacźe w Dardanellach je ßo staroscźiwje pschihotowało a na wěsty saměr w politiskim, wojerskim a hospodarskim nastupanju złożene. Tole pschedewsacźe je s nowym pschikładom wuskeho hromadźeskutkowanja swjaskarjow, kotsiž ßo do strachow a wobßaha pschedewsacźa dźěła. Asquith měnliwe němske wobstejenja (blokadu) Jendźelskeje wußměchowasche a praji: Wěrnosćź je, so němske wójnske łódźstwo njeje jendźelski brjoh wobstajiło, wobstajicź njemóże a ženje njebudźe wobstajicź móz. Němskeje cźinjenje je pschecźiwo wschěm dotalnym pschipósnatym sřěcźanym winowatosćźam. Swjaskarjo ßu ßo teho dla rosßudźili, k napschecźnym naprawam pscheńcź, so by ßo sadźěwało, so bychu ßo łubka kajkejeźkuli druźiny do Němskeje dowjesłe abo ßo wot tam wuwjedke. Jendźelske a franzowske knjeźerstwo ßebi prawo wobkhowatej, so tajke łódźe sadźerźitej a do jeneho jendźelskeho abo franzowskeho pschistawa dowjesetej, hdyž tukanje wobsteji, so twory njepschecźelej abo wot njeho wjesu. Swjaskarjo maja ßo sa woprawnjeni, wschě hospodarske nusowanske naprawy wužicź. Tola wonej ßebi njejstej wotmyßliłej, němske łódźe a jich nakład sebracź, jeli so po wobstejnosćach konfiskazije njeje trěbne. Nowa naprawa njeßmě ßo na łódźe nałożicź, kotrež ßu do tuteho cźaßa wujěke. Hdyž ßo neutralne staty s tutej naprawu wobcźeżuja, to wobžarujemy, tola neutralne staty chzyke wobmyßlicź, so my njejßmy tajke waschnje wojowanja sawjedli. Němska je s wójnu podmórskich cźołmow, s mórskim rubjeżnistwom a paduschstwom sapoczała. Swjaskarjo njemóża směrom pschihladowacź, jako so bychu hischcże schkit prawidłow siwilisowanja wójnuwjedźenja wužiwali. Asquith měrowe powjesćźe naspomni a s wótrym pschihłoßowanjom skónczi. Jeho rěcź, kotraž zyłu hodźinu trajesche, ßo s wulkim sahorjenjom wschěch ßejmowych stron pschija.

Wojowanje wo Dardanelle a Konstantinopel.

Hižo psches tydźeń pytaju jendźelske a franzowske wójnske łódźe, ßo Dardanellow smozowacź. Tuta wuska mórska droha, je ßrjedźoseměskeho morja do Marmaraskeho morja wjedźaza, pschi kotrymž Konstantinopel leži, ßo s wjele wobtwjerdźenjemi schkita. Dźěl tutych wobtwjerdźenjow pschi sajěsdźe do Dardanellow je hižo pjecża wupuscźeny. Reuterez telegrafowarnja w Londonje je 27. februara scźěhowazu rosprawu wudała: Hdyž ßo 25. februara Dardanellske wobtwjerdźenja wobtsělachu, franzowske a jenndźelske łódźe schtyri wobtwjerdźenja pschi sajěsdźe wupuscźichu. Na to ßo na dalokosćź schtyri jendźelskich milow w mórskej drósy miny swukojichu. 25. februara tsi jendźelske bitwiske łódźe do mórskeje drohi sajědźechu a na wobtwjerdźenje Dardanus tšělachu. Pola wobtwjerdźenjow Kum-Kale a Sed-el-Bahr ßo wojazy na kraj wußadźichu, kotsiž wobtwjerdźenje dowupuscźichu. Kanony wobtwjerdźenjow pschi sajěsdźe ßo teho runja sniczichu. Wójnske operazije ßo dale wjedu. Nasche schkodowanja wuczinjeja: 4 mužojo morwi a 8 muži sranjenych.

Dalscha rosprawa jendźelskeje admiraliti praji: Sajěsd Dardanellow ßo se schtyri najważnischimi wobtwjerdźenjemi, s batteriju na kapu Helles a s wobtwjerdźenjemi Sed-el-Bahr, Kum-Kale a Orkhanieh, sakitasche. Dokelž ßo schtwórtk wuwjedri, ßo, hacž runje wětr wot krótkeho wjecźora dujesche, tšělenje na mjenowane wobtwjerdźenja wospjetowasche. Łódź „Queen Elizabeth", „Agamemnon" a „Gaulois" dlěschi cźaß na wobtwjerdźenja s cźeźkich kanonow tšělachu. Batterija na kapu Helles wotmolwjesche. Jena granata na dalokosćź 11000 yardow (1000 metrow) „Agamemnona" trjechi; wona tsi muži mori a 5 srani. Bitwiska łódź „Irresestible" a „Gaulois" derje wotměrjene tšělenje na Orkhanieh a Kum-Kale wudźerżachu, „Queen Elizabeth" s wulkej wěstosću na kap Helles tšělesche a nusowasche tamnische kanony womjelknycź. „Vengeance" a „Cornwallis" na to pod schkitom dalokotšělazych kanonow něschto bliże pschijědźechu a na kap Helles s bliskosćze tšělachu.

Sniczenje batterijow na kap Helles bě ßo s tym dokonjało, mjes tym so Orkhanieh a Kum-Kale s njewěstosću tšělecź poczeschtej. Hdyž bě ßo 26. februara hižo mórska droha na dalokosćź 4 mil wot minow wuczischcźika, „Albion", „Majestetic" a „Vengeance" hacž do kónza wuczischcźeneho krucha sajědźechu. Wone do wobtwjerdźenja „Dardanus" a do batterijow na makoasiskim brjosy tšělachu. Turkojo bjes wuspěcha wotmolwjachu. Hdyž ßo do Turkow s mórskeje drohi tšělesche, woni s wobtwjerdźenjow pschi sajěsdźe zosachu. Popołdnju „Vengeance" a „Irrestibile" wojakow pola Kum-Kale a Sed-el-Bahr wußadźischtej. Kum-Kale je s dźěła, Helles, Sed-el-Bahr a Orkhanieh ßu dospołnje wupuscźene. Turkojo na makoasiskej stronje psches móst Mindereskeje rěki zosachu, kotryž je ßo s dźěła wupuscźił. Dwě nowej 11-zentimetriskej kanonje, kotrejž běschtej pschi „Achillasowym rowje" postajenej, a schtyri Nordenfeldtske kanony, kotrež sajěsd Dardanellow wobknjeżachu, ßu ßo sniczike.

Barlinske nowiny ßu powjesćź dostake, so psched Dardanellemi hižo 4 diwisije ßylne jendźelsko-franzowske wójsko k wußadźenju leži. Wono pod roskasowarstwom franzowskeho generala d'Amada steji, kotryž je prjedy w Marokkowskej s roskasowarjom był. Wójsko ßo najskerje pola Dardanos abo w ßußodstwje na kraj wußadźi. Turkojo ßu pola Galipoli na europiskej stronje 130,000 muži postajili. Druhe turkowske wójsko pola Arda k sakitanju Konstantinopla steji.

Trojosjednoczenstwo a Bołharska.

Mailandskim nowinam „Secolo" ßo s Bukaresta pische: Prjedy hacž je ßo wobtsělenje Dardanellow sapoczało, ßu sastupjerjo Jendźelskeje, Franzowskeje a Ruskeje w Sofiji Bołharsku pscheproßyli, ßo pschi nadpadźe na Turkowsku wobdźělicź a ßu jej jako sarunanje zyłu Thrazisku ßlubili. Bołharska pak je ßo sapowjedźiła a je ßebi żadała, so by ßo jej wěstosćź w nastupanju jejnych prózowanjow wo Mazedonsku daka. Ministerstwowy pschedßyda Radoßlawow je tež prajił, so je Bołharska wustaka a so chze teho dla neutralna wostacź.

Sserbjo ßu albanske mjesy pschekroczili.

Sserbska powjesćźedawaza pißarnja je bołharskim nowinam w Sofiji telegrafowała: Nasche wójsko je Albanskich s poßlednich stejischczow na mjesach wuhnało, kotrež hischcże dźerżachu. Kelko ludźi je na naschej stronje padło, njeje hischcże snate, tola njepschecźelowe schkodowanje je nimo měry wulke. Cźěkajo ßu Albanszy tšělby wot ßebje smjetali. Nasche wójsko je ßo sa nimi puschcźiło, so by poßlednje mozy Albanskich słamało a jim móżnosćź wsako, so bychu ßo hischcże ras do Sserbije nawalili.

Jendźelska argentinske żně pokupiła.

Barlinskim nowinam ßo s Roma telegrafuje, so je sjednoczeństwo pschekupzow w Romje powjesćź dostało, so je Jendźelska zyłe żitowe żně lěta 1916 w Argentinskej pokupiła.

100 000 hriwnow myta sa sniczenje jeneho Zeppelina.

Na dnjowym rjedźe měrzskeho poßedźenja jendźelskeho łódźstwoweho towarstwa steji wobsamknjenje wo wustajenju myta 100 000 hriwnow sa prěnjeho jendźelskeho lětarja, kotremuž ßo poradźi, jedyn Zeppelin w powětsje sniczicź.

Wójnska sanorjenosćź w Italskej.

Italski wójnski minister ßo njeliczomnym wótczinzam w ßejmje dźakowasche, kotsiž ßu ßo jemu jako wójnszy dobrowólnizy poskicźili. To w ludu ducha pokasuje, kotryž wschitkich dwělowazych a komdźazych ßobu storhnje. Wójnski minister ßwoju rěcź s wurasom wocźakanja skónczi, so wójsko hromadźe s ludom cźeźku pruhu, k kotrejž móże ßo powołacź, dobycźerszy wobsteji.

Wopacźne wobßwědczenje pschi sapißanju żita.

Krajny radźicźel Stadeskeho wokrjeßa je wosjewjewił, so je pscheprytanje pola wobßedźerjow żita dopokasało, so je ßo w 30 se 100 padow wopacźnje wobßwědcziło. Njewosnamjenjene składy żita ßo bjes sarunanja sebjeru, pódla teho ßu ßo wopacźni wobßwědczerjo wobskorżili.

Pruski krajny ßejm

je pónd̓elu pschekhódne wobliczenje dokhodow a wudawkow ministerstwa snutskownych należnoszow a d̓ela kultußoweho ministerstwa pschisswolił. Pschi debacze konserwatiwny sapóßkanz Winkler powjesch wukrajnych nowin jako njewěrnu wotpokasa, so ßu ßo w budgetowej komißiji krajneho ßejma ßylne wupady pschecziwo Awstriskej cziniłe a ßo se sazpiczom wo hódnoszi swjaska s Awstriskej rěczako

Konserwatiwny s Pappenheim wo wróczodżerżenju pólskich ratarskich d̓ełaczerjow rěczesche. Nětkole maja ßo woni s nowa pschistajicz. Pschi tym dyrbjało ßo se wschej rasnoszu pospytej napschecžo stupicz, jich nětczische njewólnistwo k tłoczenju na mjdu wużicz. Swjeßelaze je, so ßu nalutowarnje tez we wójnje bjes samylenja dale d̓ełkałe. Sastaranje tych, kotsiz ßu s wójnu schkodowali, dyrbjało ßo pa dokładnym pruhowanju jich wobstejnoszow na doßahaze waschnje stacz. Wójnske żitowe towarstwo dyrbjało ßo po możnoszi dezentralisowacz a s małymi městnymi wyschnoszemi hromadu d̓ełkacz. S tym ßo dopjelnjenje jeho nadawka połóżi. S wużitkom budże, so staj ßo dwaj wězywustojnaj mużej s praktiskeho żiwjenja do wod̓enja wójnskeho żitoweho towarstwa pschijakoj.

Sswobodomyßlny Pachnicke wobżarowasche, so minister w ßwojej rosprawje w komißiji wo słożenju snutskowneje politiki po pscheměnjenych czaßowych wobstejnoszach njeje wólbne prawo naspomnił. Sswobodomyßlni pschi měnjenju wostanu, so reforma wólbneho prawa sa czaß po wójnje s hłownym nadawkom wostanje.

Minister snutskownych należnoszow s Loebell praji, so drje ßu rusko-pólszu d̓ełaczerjo pschißłuschnizy jeneho njepschecželskeho stata, tola chzemy ßo my napschecžo nim wschěch krutoszow wostajicz. Ratarstwu ßo w padże nusy wójnszu jeczi pschewostaju. Sastaranje s wójnu schkodowanych je khěżorstwowa wěz. Woßebite organisazije ßu ßo założiłe, kotreż chzed̓a ßo wo to postaracz, so ßo schkodowani skerje lěpje k jenemu porjadnemu powołanju dowjedu. Pschibywanje samożenja nalutowarnjow tez w lěcze 1914 psches 600 milijonow wucżinja. Knjeżerstwo ßo nadżija, so budża nalutowarnje tez po wójnje ßwojim nadawkam sroszene. Skónczńje minister sastojnikam d̓ak praji, kotsiz ßu w tutym khutnym czaßu wjazy dyżli ßwoju winowatoszcz cżinili. Pruske sarjadnistwo je ßo ßwojich ßławnych stawisnow hódne wopokasało.

Sozialdemokrat dr. Liebknecht pschecziwo temu protestowasche, so ßo s ruskimi d̓ełaczerjemi pola naß hinak wobkhad̓a, dyżli s druhimi zivilistami njepschecželskich statow. Pschecziwo wschěm rjanym ßłowam mamy njedowěrjenje. Lud dyrbi saßo ras czakacz. Wotpokasowaze sad̓erżenje knjeżerstwa w praschenju wólbneho prawa s najmjenscha jaßnoszcz pschinjeße a wschě illusije wotstroni. Sahorjenje njewobßed̓azeho d̓ełaczerskeho luda bě pschecziwo zarismej wobrocżene. Nětko tez pruska reakzija lud na czaß po wójnje pokasuje. Tuta wójna wulkokapitalistiskim interesam ßłuży a kapitalistam składnoszcz dawa, saßłużicz. Żadamy każ prjedy tez pschichodnje se ßwojimi pschecželemi w Jend̓elskej a Franzowskej demokratisowanje snutskowneje a swonkowneje politiki.

Nationalliberalny dr. Friedberg ßo do dr. Liebknechta da, dokelż bě wón prajił, so je tuta wójna sa wobßed̓aze ludowe worschty jenoż składnoszcz k saßłużenju. S mużom, kotryż tajkule niskoszcz wulkemu d̓ełej luda podßuwa, njeje żaneho rosrěczenja wjazy mózno.

Cassel s ludoweje strony ßebi żadasche, so dyrbjeli ßo sranjeni wojazy skerje lěpje sastaracz. Tola sastaranje dyrbjało ßo gmejnskim swjaskam pschewostajicz. Khosty pak dyrbi khěżorstwo njesch, pschetoż gmejny ßu hižo pschejara wobczeżene.

Żadanje sa najwyschschimi płaczisnami sa muku, khlěb, mjaßo a běrny.

Po nastorku organisazije němskich konsumentow, kotraż 16 swjaskow se 150,000 ßobustawami liczi, je ßo w Kölnje nad Rheinom 27. februara shromadżisnu konsumentow wotměła. W njej stej ßo dwě hłownej żadani wuprajiłej, a to: so by kóżdy wobydleŕ runomërnje zyrobu sa normalnu płaczisnu dostawał a dale, so bychu ßo sa běrny, muku, khlěb a mjaßo pomërne najwjetsche płaczisny postajiłe. Měschczańska rada je ßo napominała, so by jenotliwym ßwójbam składy muki wot 50 hacz do 200 puntow sebrała a tele składy njepoßrědnje bjes mjeshwikowanja wobydleŕstwu wotedała. Ludżo ßo napominachu, so bychu slutniwi a wopornjwi byli, dokelż wo wscho d̓e.

Sapißanje běrnowych składow.

Němska swjaskowa rada je ßo pjecża rosßudżiła, běrnowe składy sapißacz dacz, każ je ßo to hižo se żitowymi składami stało. Wukas wo tym ma ßo w najbliższim czaßu wocżakacz. Dale dyrbja ßo, so mohło ßo rěsanje ßwini kontrolowacz, husczischo ßwinje liczicz.

Potepjenje franzowskich a jendżelskich pschekupskich łódżow.

S Concepciona w Chile w pokodnischej Ameriży je do Londona powjesch pschischła, so je němski pomozny kschižak „Prinz Eitel Friedrich" franzowsku płachtatu łódż „Jean" a jendżelsku płachtatu łódż „Kildanton" potepił. Mużstwu je ßo dowoliło, ßo wukhowacz.

Pokuta.

Ssotra Hona běsche wjazy krócz pytła, so by ßo Jan Wilak, kotrehoż běchu sa sahrodnika pschi khorowni postajili, satorhnył a tschepotał, hdyżkuli by wona maku Katku Horakez po pěskowej scżeżży pola njeho nimo wjesła.

Tez d̓enßa ßo sdasche, so ßo wón wot wokateho d̓ěsczowskeho wobliczja d̓ělicz njemóże. Wón poßlednje, spod̓iwnje rjane barbate ßłomjane kwětki widlischczojcze krucze sapschimowasche, so ßo ßotra njeby dohladała, kak jemu ruzy dyrkotatej. Tu jemu łahodny a lubosny hłoß khoreho d̓ěsczja hacz do wucha dozpě.

„Ow, tak rjane kwětki; maczerka je tez tajke rjane ßłomjane kwětki měła!" holczka praji.

A Wilak hinak njemóżesche; wón połny richel tychle kwětkow na tolstu watowanu pschikrywu wosyczka położi a s waha pschecželnje rjekny:

„Ssu-li schpatne, dostanjesch druhe kwětki, lube d̓ěczo."

„Wona Kata rěka", ßotra wotmolwi, hdyż wón praschejo ßo na nju hladasche, a jemu pschecželnje pschikiwny. Hacz bě wón to doßłyschał, wona wěso njewjed̓esche. Wón khwatasche s dołhimi krocželemi k małej khěży, kotraż bě ßo jemu sa wobydlenje pschipokasała, wotamkny durje do ßwojeje bydlenskeje jstwy a ßo, wótsje stonajo, na ßwój stólczk wjerhny.

„Tez to hischcże, wona rěka Kata, runje każ tamna."

Wón bórsy njemërny poskoczi, wotamkny pißanske blido a něschto wuczeże — łónczko listow — někotre wobrasy a sesthnyte kwětki, kotreż běchu něhdy jako astry kczéke, sary ßo wobliczom hłuboko do pschedmjetow s dawnych czaßow a hikasche s hłoßom.

To běchu listy a kwětki, kotreż bě jemu něhdy Khata Mjelnikez w czaßu młodeje luboscże ßława.

Schtó bě nětkole wina teho, so jemu pschi hladanju na nje na płakanje d̓ěsche?

Wón — wón ßamlutki bě na tym wina!

Jeje nan bě bankownik. Najprjódzy bě pola njeho póßelnik, potom wucżobnik, wusnamjenjesche ßo se żelesnej pilnoszu a s bjesporuczńym sad̓erżenjom a dozpě napoßledku, horzo ßo bed̓ało, hacz na prokuristu. Jako prokurist ßmëd̓esche wón sa lěto junu sa rjenje pyschenym blidom po boku jeje nana ßed̓ecz.

Pschi tym ßo sta! Wón ju widżesche a ßłyschesche. Jeje hłoß bě każ swón klinczał jeje nëżne porsty běchu khwilku dlěje hacz trjeba mjes jeho porstami wotpoczowake. Nětkole spósna, so bě tez jemu w tradanja prknym żiwjenju ßłónzo sesthadżało.

Na to wschak ßebi njemyßlesche, so tuto ßłónzo tez wostanje, pupki wubudżi a jemu zyke kraßne lěcże wukusłuje.

Ale ßłónzo wosta a to sczini.

Hdyż poßlednje astry kczéjachu, bu Kata Mjelnikez ßwëru a mjelczo jeho njewjesta.

Krótki czaß wobdawasche jeho ßwětko, wóń a sboże! Ale czesczelakomnoszcz jeho pschewiny, so ßebi myßlesche, so dyrbi jej bohatstwo a czesczże pschinjesch, chze-li ju sa ßwoju mandżelsku měcz.

Wón pocża s pjenjesami wikowacz, dobywasche, swëri ßebi hischcże khroblische kußy, a shubi na jedyn ras telko, so dyrbjesche ßebi s zusych kubkow pożczowacz, so by ßwój dołh sarunał. Tehdom wón to hinak njebě mohł mjenowacz. Wschako budżesche mohł to spěschnje saßo dobycz a potom wróczo dacz. Ale pschipadnje ßo to hižo sa d̓eń a hod̓inu wukopa. Jeho dobroczliwy pschehstajeny, nan lubowaneje holzy, ruku na njeho sasběhny, roshněwa ßo, so bě jeho takle wojebał, mjenowasche jeho paducha, ale njewobskorzi jeho na ßudnistwje.

Hižo w scżěhowazej nozy wopuschczi Jan Wilak město, ßwoje sboże a njewjestu a njeroszżohnowa ßo. Wón bě pschejara sahańbjeny. Najprjódzy njewjed̓esche, schto sapoczecz, ale potom ßo rosßudżi, d̓ěło sahrodnika, każ bě to jeho nan cżinił, ßebi pytacz. Pje-

njesy, kotrež bě žebi tehdom bjes prawa pschißwojił, noschesche pschi žebi w kožanej móschniczzy, jako by kóždy wokomik do wobstejnoscżow mohł pschińcż, stary dokły soplacżicż.

Tule pschi khorowni na cżichim městnje mikoscże, cżerpjenjow a žmjercże bě žo jemu zyle derje wjedło, doniż prěni ras to dżěczo njewuhlada. Tu žo na zyku sańdżenoscż saßo dopomni. Jemu žo dżijesche, so žo žklónzo saßo žwěczi a so žo pupki pukaju — — — hdyż pak žo rosdni a žwětły dżeń nasta, wón wjedżesche, so bě prěni kruty smjersk wschitko saßo sniczik.

Mała Katka, kiž mějesche šamßne mjeno, kaž tamna, kotruž njebě ženje pschestał lubowacż, hladasche na njeho s wulkimaj khłubokimaj woczomaj tamnele, sa kotrejž žo praschecż jemu wohańbjenje njemóżne cżinjesche.

Nětkole bě žo stako po pokoju, kotryż bě žebi s wulkej prózu dobył. Wschitko w nim saßo wotuczi a jemu bě hubjeńscho hacż prjedy. Hodżinu, kaž hodżinu — jedyn dżeń kaž druhi wlecżesche žo po scżeżkach, po kotrychż žotra Hana maku Katku wożesche.

Mjelczo žo s woknow, kiž běchu žo skradżu wotewrike, na njeho kichotachu:

„Hladajcże, tu hižo saßo steji, tón wrótny sahrodnik."

Wón pak wo tym niczo njewidżesche a njeßkyschesche. Wón stajnje cżakasche, doniż žo ta wěz njeby wujaßnika. Hdyż tuteje njewěstoscże dlěje wjazy snjescż njemóżesche, dokaczż žo k žotsje Hanje do wulkeje jědżeńnje najmjeńschich dżěczi a žo sa njej wopraschа.

„Jej žo nětkole jara hubjenje wjedże", jemu žotra, s khłuboka sdychujo, wotmolwi. „Jeje žiwjenje je kaž žwětleschko, kotrež móże wětsik kóždy wokomik wuhaßnycż. Wschědnje žo sa wami praschа a żadoscżiwje na wasche kwětki cżaka."

Wilakej žo w schiji wschitko haczesche.

„A njehodżi žo pschecżiwo tutej khoroscżi niczo pomhacż, luba žotra?"

Wopraschana žo nježnje poßměwasche.

„Jedyn krědk wschak je, ale teho my nimamy."

„Ssměm ja to wjedżecż, schto to je?"

„Wo tajkich wězach my rěczecż njeßměmy."

Ale Wilak žo s tejle wotmolwu njespokoji. Hižo nasajtra rano dżěsche k wyschschemu lěkarjej.

Temu drje bě žotra Hana hižo wschitko wupowjedała, pschetoż wón hnydom sarěcża:

„To je rjenje a swjeßelaze, so žo wy tak naležnje wo małe khore dżěczo staracże, knjes Wilako. Ale pomhacż jemu tež wy njebudżecże móz."

„Jeli so je mi to móżno, dha chzu to cżinicż, knjeże wyschschi lěkarjo!"

Lěkaŕ měrjesche s woczomaj žylnu, móznu postawu a potom rjekny:

„Ow haj, wy byschcże to móhli. Ale — wostajmy to! Nimo teho žo holczżyna macż woczakuje. Ssym jej telegrafował, pschetoż dżěczo bywa dale hubjeńsche.

Sahrodnik Wilak pak njepschesta, žo saßo a saßo na tamnu tajnu wěz praschecż.

„Ja chzu na kóżde waschnje a na kóżdy pad temu dżěsczu pomhacż, knjes daktoro!" wón krucże rjekny.

Duż jemu lěkaŕ praji:

„Jeli so je wam to tola khutna wěz, dyrbiwoj wěso wo tym rěczecż. Potajkim: hdy by žo strowy, poknokrejny cżłowjek namakał, kotryż by chzył se žwojeje krewje temule dżěsczu něschto wotedacż, dha mohło žo holczżyn žnadż dopomhacż. Rosymicże mi wy? — Hdy by něchtó psches operaziju, kiž njeje bjes stracha, se žwojeje krewje chzył něschto wotedacż, so bychu žo s tym bjeskrejne żiły žłabeho dżěsċa napjelnike."

„Tónle cżłowjek chzu ja bycż!"

„Wilako, pschekładżcże žebi prjedy wschitko. To móże derje a bjes stracha sa waß woteńcż, ale žu też pady —"

Sahrodnik jemu žkowa pschetorże.

„Ja chzu, knjes doktoro. Pschecżiwo temu žo nětkole niczo wjazy prajicż njehodżi!"

A sta žo, kaž bě Wilak chzył!

Krej bu wozydżena a pschenjeßena, a prěnja nóz bě žo woběmaj khorymaj minyła.

Katzy žo poměrnje jara derje wjedżesche. Wutroba lěpje dżěsche a holczka wußny na krótki cżaž. Ale sahrodnik Wilak sthori a bu jara njemérny. Pschezo saßo jemu jenoż žkowa na myßle lěsechu: „Wodaj mi, Kata, ty cżista, ty dobra!"

Pschipołdnju pschińdże lěkaŕ sa nim hladacż. Sahrodnik mějesche nětkole zyle jaßne myßle a pospyta žo saßmjecż.

„Kak žo małej Katzy wjedże?" wopraschа žo Wilak wyschscheho lěkarja.

„Jara derje, wjele lěpje, hacż wam, knjes Wilako! Duż jěsczе a pijcże poßkuschnje, so bórsy saßo mozow nabudżecże. — — Najprjódzy chze žo wam macż małeje Katy dżakowacż."

Swony swonjachu, žkónzo žwěczesche, wokoło khorokoża kczějachu a wonjachu astry a druhe kwětki, psched kožom kleczesche žona, kotrejž běchu wkoßny sahe seschědżiłe. To bě Katzyna macż, kotraž bě, hdyż bě dołho bjes troschta na žwojeho lubowaneho cżakała, žebi dyrbjała stareho nanoweho pscheczela sa muża wsacż, kaž žebi to jeje nan żadasche. Nětkole bě s cżicha a woßamoczena żiwa jako wudowa. Wona bě lubowaneho s młodych lět hnydom saßo spósnała, hdyż bě w hojeńni k jeho khorokożu stupiła. Wona jemu ruku wokoschesche. Jeje žylsy ronjachu žo na jeho sawk. A hacżrunje mějesche Wilak dawno saßo dżiwje žony, poßměwasche žo tola jeho ert a tež woczi, jako by temu rosymjał, schto žo rěczi.

(— Kónz. —)

Ze Serbow.

— **(Srjadowanje sastaranja s khlěbom.)** Khěżorstwowa rosdżělerńja je 9. februara pschedběżnje wschědnje sa jenu woßobu 225 gramow muki postajiła. Mjes tym žu wschelake gmejnske swjaski srjadowanje sastaranja s khlěbom w žwojim wokrjeżu pschewjedle a žu pschi tym, kaž na pschikład w Frankfurcże nad Mainom, jenoż 200 gramow muki jenej woßobje wschědnje pschidżěliłe. Hacż do pschichodnych żnjow njeßmě žo wscho żito sjescż, dżěl dyrbi žo do noweho żnjoweho lěta pschiwsacż, dokelż dyrbimy na wschě pschipady pschihotowani bycż. Tež w druhich wokrjeżach žo měra muki lědżkam najskerje bórsy pomjeńschi. Khěżorstwowa rosdżělerńja je žo rosžudżiła, so ma žo pschichodnje powschitkownje w zyłym khěżorstwje wschědnje jenej woßobje jenoż 200 gramow muki pschiměricż.

— **Pakczikam sa wójnskich jatych w Ruskej** dyrbitaj žo po postajenju ruskeho knjeżerstwa dwaj sapißaj wo pakczikowym wopschijeczu pschidacż.

— **(Wójnska požczonka.)** Sa němsku wójnsku požczonku je žo wjele wotebjerarjow namakało. Powschitkownje žo měni, so je žo s najmjeńscha na 5 milijardow hriwnow podpißało. W krajnej banzy rheinskeje provinzy žamej je žo na 100 milijonow hriwnow podpißało, měschczańska nalutowarnja w Hannoverje žo s 10 milijonami hriwnow pschi požczonzy wobdżěli.

— **Warnowanje psched pschestupjenjom pschedpißmow wo wumlěczu khlěbowеho žita a dżělanju cżěsta.** Njedżiwajcy wospjet wudateho wosjewjenja njejßu žo knjeżerstwowe postajenja wschudże wobkedżbowale. Polizajske a žudniske wyschnoscże dyrbja pak na to wótrje hladacż, so žo po nich skożuje. Revisija w Budyschinje a wokolnoscżi je wschelake pschestupjenja knjeżerstwoweho wukasa na žwětko pschinjeßka. Tak žu žo dyrbjeli wobskorżicż pjekarński wodżer R. w Budyschinje a někotsi pjekarży mischtrjo, dokelż njeběchu pschi dżělanju cżěsta sa pscheńcżny khlěb pschedpißanu měru rżaneje abo běrnazeje muki pschidali abo pschi dżěłanju cżěsta sa tykanz pschewjele pscheńcżneje muki nakożili, s dżěła rano do 7 hodżin s dżěłom sapoczeli abo dokelż njeběchu w pjekarńskej dżěłarni woczischcż wukasa swjaskoweje rady wupowěßli. Budyski ławniski žud je teho dla pjekarńskeho wodżerja R., pjekarskeho pomoznika M. a pjekarskeho mischtra H. w Budyschinje k pjenjeżnemu khostanju po 25 hriwnach abo k jastwu po 5 dnjach, pjekarskeho mischtra S. w Budestezach a mandżelsku pjekarskeho mischtra B. w Budyschinje k pjenjeżnemu khostanju po 40 hriwnach abo k jastwu po 8 dnjach, pjekarńskeho wodżerja L. w Hodżiju a pjekarja B. w Rakezach k pjenjeżnemu khostanju po 50 hr. abo k jastwu po 10 dnjach a pjekarskeho mischtra J. w Budestezach k 80 hriwnam pjenjeżneho khostanja abo k 16 dnjam jastwa saßudżił. Dżiwajo na to, so je wukas nowy, je žo s mikoscżu žudżiło. W pschichodże pak budża žo wótrische khostanja nakożowacż.

— **(Wutupjenje dżiwich kanikłow.)** Kralowskemu knjeżerstwu we Wrótßławju je ratarske ministerstwo poruczilo, so ma wschitkim hajniskim sastojnikam krucże pschikasacż, so dyrbja dżiwje kanikle wuturi.ż. Dla ludowеho seżiwjenja sa cżaż wójny je trjeba, so žo schkoda, kotruż dżiwje kanikle na polach nacżinjeja, žylnje pomjeńschi.

— **Pokhroma** žo w Kamjeńskim hamtskim hejtmanstwje hižo

wot wjele njedźel ſ jeneje wſby do druheje rossčerja. Sańdźeny tydźeń je na nju ſkót žiwnoſćerja Rožki a kublerja Kunatha we Weißbachu ſkhorik.

— (Sakasane wuwoženje žita.) Budyſke hamtſke hejtmanſtwo wosjewja, ſo je ſakasane, bjes dowolnoſćże hamtſkeho hejtmanſtwa žito ſ tudomneho wokrjeża do žuſodnych wokrjeżow wuwoſyć. Pſchestupjenja tuteho wukasa žo ſ jaſtwom hacź do 6 měżazow, abo ſ pjenjesami hacź do 1500 hriwnow khosta.

— Wokrjeżny dźeń Budyſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa budże žobotu 13. Měrza 1915, dopołdnja $^1/_2$12 hodźin.

Sserbſka Boża žłužba w Draždźanach. Njedźelu Lätare, to je 14. měrza, žo w kſchižnej zyrkwi w Draždźanach žerbſke kemſchenje wodźeži. Sswjatu spowjedź ſměje farař Domaſchka ſ Budeſtez, prědowanje pak farař Rencź ſ Wjeleczina. Kemſchenje žo, kaž hewak, pſchipołdnju $^1/_2$12 hodźin ſapoczne, a žo wutrobnje proży, je niz jenož ſe wſchěch žerbſkich klětkow woždam lubje a pſcheczelnje wosjewicź, ale tež dobrych ſnatych w Draždźanſkej wokolinje k wopytej pohonjecź. Mjes naſchimi wojowarjemi je žadanje po Božim žłowje ſ nowa wotuczíło. Wažmy je žebi tež w domiſnje dwójzy jara, hdyž žo nam ſticzi w maczeŕnej rěczi.

S **Panczíz.** Po dlěſchej pſchestawzy wotdźerża tudomne ratarſke towarſtwo ſańdźenu žrjedu žwoje prěnje lětne poždźenje. Pſchitomnych bě 19 žobuſtawow. Dotalny pſchedžyda k. klóſchterſki inſpektor Fiedler bě žwoje ſaſtojnſtwo ſkožił a tak nawjedowaſche ſhromadźiſnu městopſchedžyda k. kubler Wolenk—Kukowſki. Jako jeho ſaſtupjer wuſwoli žo k. kubler Wawrij ſ Jawory a k. kubler Ssmoła ſe Sswinarnje powjedże pokładnizu dale. S jeho ſdźělenjow ſhonichmy, ſo ma towarſtwo 187,65 hriwnow ſamoženja. Krajna kulturna rada chze ratarſkim towarſtwam ſ darmotnymi pſchednoſchkami kruzy bycź, kotrež maja žo ſwjetſcha ſe „ſežiwjenjom ludu we wójnje“ ſaběracź. Tutu maczíſnu pak chze w jenej ſjawnej ludowej ſhromadźiſnje, kotraž ma žo bórſy wotměcź, ſapižowar towarſtwa, k. wuczer Sſkodeńk, wobdźěłacź. Tuž njech je hižo tu na nju pokaſane. Wokrejżne ratarſke towarſtwo proży wobžedźerjow maſchinow, ſo bychu małym ludźom pſchi žitnym wużywje k pomozy byli, woſebje tym, hdźež je ſaſtarař we wójnje. To žo ſe ſtrony žobuſtawow jenohłožnje pſchilubi. Pſchedžyda cźinjeſche kedźbnych na běrnazeho bruka, kiž je žo ſ Ameriki do naż dobył. K. kubler Pjech—Mikoczański winowaſche Draždźanſku zentralnu ſkótnu rěſarnu jako hnězdo žlintawy a pokhromy. Tehodla ma žo próſtwa na wokrjeżne towarſtwo a hamtſke hejmanſtwo pożłacź, ſo by žo tutej khoroſćži pſches pſchenoſchowanje a natykowanje wottam wobarało. W nalětnym cźażu dalſchich ſhromadźiſnow njebudże.

S **Marijneje Hwězdy.** Sa dołholětnu žwěru w dźěle tudomneho klóſchtrſkeho knježſtwa buchu ſcźěhowazy dźěłacźerjo a cźeladni wuſnamjenjeni ſ tym, ſo wot krajneho wuſtawa w Budyſchinje pjenježne dary doſtachu, kiž žo do nalutowanſtich knižkow krajnoſtawſkeje banki ſapižachu:

Dźěłacźeŕ Jakub Rab w Kukowje 31 lět 40 hriwnow,
dźěłacźeŕ Jakub Zyž w Kukowje 29 lět 40 hr.,
dźěłacźerka Khana Pětichzyna w Kukowje 25 lět 40 hr.,
dźěłacźerka Hańža Bjarſchowa w Kukowje 35 lět 40 hr.,
dźěłacźerka Hańža Pětſchkez w Kukowje 30 lět 40 hr.,
hoſpoſa Hana Měrcźinkez w Panczizach 18 lět 60 hr.,
dźowka Hańža Domaſchkez w Marijnej Hwězdże 16 lět 40 hr.,
płokarnca Madlena Ryczeriz w Marijnej Hwězdże 21 lět 60 hr.

S **Rakez.** Njedźelu 21. februara měješche tudomne žerbſke towarſtwo „Lipa“ žwoju měżacznu ſhromadźiſnu, kotraž bě jara derje wopytana, njedźiwajzy teho, ſo wjele naſchich žobuſtawow w polu pſched njepſcheczelom ſteji. Knjes farař Gólcź bě pſchednoſchk pſchilubił, na kotryż žo wjele žobuſtawow wjeżeleſche. Hdyž bě k. pſchedžyda ſhromadźiſnu wotewrił a žobuſtawy, a woſebje wyſokodoſtojneho k. fararja Gólcża powitał, žo najprjódzy ſapiż ſańdźeneje ſhromadźiſny pſcheczita a žo ſa prawy ſpóſna. Tež wſchelake dopiży žo cźitachu. Na to žo k. farař žłowa jimaſche a měješche rjany wobſchěrny pſchednoſchk wo nětcźiſchim wójnſkim cźażu, kotryż wón pſches wſchelake krajne kharty wudoſpowni. Shromadźiſna ſ wulkej kedźbnoſcźu a ſajimawoſcźu na njeho poſłuchaſche. W žłědowazej debacże k. farař wſchelake, ſchtož žo njebě ſroſumiło, zyle jaſnje wułoži. Poſtanywſchi žo ſhromaždiſna knjeſej pſchednoſcherjej dźakowaſche. Dokelž žmy we běhu ſańdźeneho měżaza jeneho žobuſtawa k rowu pſchewodźeli, žo jeho wotrudźenje ſ poſtanjenjom ſe žydkow poczeſcźi. Na to k. pſchedžyda ważnoſcź pożmjertneje pokładnizy roſeſtaja, (kotrejž pak njebohi pſchiżłuſchak njebě), tež k. farař ju naležnje jako jara dobru wěz poručowaſche. Potom žo hiſchcże wobſamkny, naſchim we wójnje ſtejazym žobuſtawam luboſcźiwe dary pſchipóżłacź, a naſche měżacżne pſchinoſchki ſaža na 15 pj. ponižicź. Tak bě dnjowy porjad wotbyty, a žobuſtawy žo wſchitzy ſpokojeni domoj wrócźichu.

S **Lubija.** Njedoſtatk běrnow a běrnazeje muki je tudomne hamtſke hejtmanſtwo pohnuło, ſo žwoje prawo w naſtupanju wužywjenja běrnow wužije. Prjedy pak hacź je wužywjenje pſchewjedło, je wono wobžedźerjow běrnow napominało, ſo bychu hacź do 3. měrza wosjewili, kelko běrnow ſměja w bližſchim cźażu na pſchedań hotowe. Jako najwyſchſcha płacźiſna běrnow je žo powſchitkownje ſa zentnar 4 hriwny 35 pjenjezkow a ſa nětkotre lěpſche druźiny 4 hriwny 60 pjenjezkow poſtajiła.

S **Wjeleczina.** Rubježny nadpad je žo tele dny na ſchcźežzy wot Wjeleczina pſches ſchibjenczny horu do Waſtaſchez wjedźazej pſchecźiwo dźowzy korczmarja R. we Woſtaſchezach ſtucźił. Derje draſcźeny cźłowjek holzu dajeſche, roſtorha jej draſtu a žebi wot njeje pjenjesy žadaſche. Hakle hdyž wobojana holza rubježnikej próſnu pjenježnu móżeń pokaſa, njekražnik žwój wopor puſchcźi. Žandarm ſa nadpadnikom žłědźi.

Sa wótzny kraj žu žwoje žiwjenje na bitwiſchcźu wopromali: H. M. Herfurt ſ Panczíz. — Fr. W. Süreth ſ Budyſchina. J. K. Käßler ſ Maleſchez. G. E. Eichler ſ Wbohowa. G. R. Barcź ſ Hrubjelczíz. Jakub Pjetaſch ſ Boranez.

Sranili žu žo; P. J Hejdan ſ Budyſchina. P. O. Wünſcha ſ Wjeleczina. J. P. Kubaſch ſ Wyżokeje.

S **Biſkopiz.** (Nowa garniſona.) 2. narunanſki bataillon pěſcheho regimenta cźížko 103 je ſchtwórtk 4. měrza ſe žylnoſcźu 15 offizěrow, 89 podoſſizěrow a 869 muži do naſcheho města ſacźahnył. Mużſtwa w ſalach měſchczańſkich hoſcźenzow a w měſchczańſkich wobydlenjach kwartěr namakaju.

S **Mikoraſa.** Tudomny reverſki hajnik Emil Wjeżeły, mějeczel żeleſneho kſchiża 2. rjadownje, je w Argonnach w Franzowſkej ſa wótzny kraj wojujo rjekowſku žmjercź wumrjeł. Wón mandźelſku a dweju žynkow po žebi ſawoſtaji.

S **Mikoraſa.** Tudomna 500 jutrow wulka gmejnſka hońtwa ma žo 20. měrza popołdnju w 4 hodźinach w Grogerez hoſcźenzu na 6 kět na pſcheżadźowanje pſchenajecź.

S **Kulowa.** Po jenej drjewowej awkziji žo žadźerjo w korczmje jeneje žuſodneje wſby ſhromadźichu. Sſo tam rosrěcźujo žo jedyn tudomny rjemjeżłnik podtykowaſche, ſo chze poł khany butry ſa 5 minutow bjeſe wſcheje pſchikużowanſkeje jědże ſjěſcź, jeli ſo by ju něchtó druhu ſapłacźił. Jeho blidowy žuſod měješche to ſa njemóżne. Skónczne žo wjetowaſchtaj. Rjenjeżłnik pak móże butru hakle ſa 9 minutow ſpóżeracź a dyrbjeſche teho dla ſ wulkim mjerſanjom butru ſ 1 hriwnu 80 pjenjezkam ſapłacźicź.

S **Kulowa.** Dokelž tudomnym pjekarjam pſchewjele dźěła cźini, khlěbowe ſnamki pſcheliczicź (na 1 khlěbowu ſnamku ma žo 6 zaltow po 75 gramach dacź), žu žo woni roſſužili, ſo njebudża zaltu hacź na dalſche pjez. Tſi pjekarnje žu ſa cźaž wójny pſchestałe pjez. Druſy pjekarjo žu dale wobſamkli, ſo budża hacź na dalſche w žwojich pjekarnjach njedźelu žwjecźicź.

S **Klětneho.** Tudomny żeleſniſki miſchtr Wetzel, podoffizěr pſchi wojeńſkej żeleſnizy druheje żeleſniſkeje kompagnije, w tu khwilu w Ouentinje, je żeleſny kſchiž doſtał.

S **Mužakowa.** Mužakowſki kralowſki wokrjeżny komando wosjewja, ſo dyrbja žo wſchitzy k landſturmej powinowacźi w ſtarobje wot 17 hacź 45 lět, kotſiž ża hacź dotal hiſchcże njejżu wobhladali abo hiſchcże żaneje wěſtoſcże wo žwojich wojeńſkich poměrach nimaju, w Mužakowſkim wokrjeżu bydla abo do njeho pſchicźahnu, ſa cźaž 48 hodźin pola gmejnſkeho abo kubkoweho pſchedſtejicźerja žwojeho pſchebytka k landſturmſkemu ſapižej ſamolwicź.

Se **Shorjelza.** Jěſdne koło bě hižo ras khoſtany 23lětny dźěłacźeŕ Ota Fiſcher ſ Lejneho wuwěſchcźik, wudawajo, ſo dyrbi do Wojerez na wokrjeżny komando dojěcź. Fiſcher koło hnydom ſa tuni pjenjes pſcheda. Pſchi druhej ſkładnoſcźi žebi wón 12 hriwnow požcźi ſe ſekharnym powjedanjom, ſo tele pjenjesy k ſapłacźenju żeleſniſkeho frachta trjeba. Pſched žudom Fiſcher wudawaſche, ſo njeje prawy we hłowje, tež jaſtwowy lěkař jeho ſa duchownje normalneho njeměješche. Wón teho dla ſe 6 měżazami jaſtwa woteńdże, ſ kotrychž žo jemu 3 měżazy pſchepytanſkeje jatby wotliczichu.

Přilopk.

* (Sso ſatſělił.) We Wrótźkawju je žo njedźelu rano w jenym hoſćenzu ſtudent K. ſ Grünberga ſatſělił. Wón bě žo jako wójnſki dobrowólnik ſamolwił, tola bě žo, dokelž bě k wojeŕſtwu njekhmany, wotpokaſał. S tym je žo mkody cłowjek tak ſrudźił, ſo je žebi žiwjenje wſał.

* (Woheń w żeleſniſkim cźahu.) Pola Waldecka njedaloko Rumburga w Cźechach w jenym żeleſniſkim póſtſkim wosu woheń naſta. Wón žo tak rucże roſſcheŕi, ſo dyrbjachu ſaſtojniźy, kotſiž we wosu dźěłachu, jene wokno rosraſyć a ſ jědźazeho wosa wuſkocźicź, pſchi cźimž žo khětro ſranichu. Jedyn żeleſniſki wothladaŕ žo wohnja dohlada a cźah ſaſtaji. S tym wón ſadźěwa, ſo žo tež druhe cźahowe wosy ſapalichu. Póſtſki wós žo ſtejo woſtaji a žo hacź na żeleſne dźěle ſpali. Wſchě liſty a pakety ſ wulkich induſtrijowych měſtnow połnóznych Cźech žu žo ſniczźike. Schkoda něhdźe 10 000 krónow wucźinja.

* (Nutsdobywanje do zyrkwje.) S evangelſkeje zyrkwje w Turnje w Cźechach žu žo tele dny w nozy ſkote a žłěborne kheluchi a druha nadoba krandyke. Paduchow, 18 lětneho Joſefa Worliczźeka a 30 lětneho Joſefa Putza žu w Uſtju ſajeli. Kradnjenu nadobu běſchtaj hižo rosbitoj.

* Wotwalenje lawinow. Saſtojniźy jeneje pjenježneje banki w Lauſannu w Schwajzarſkej žu žo na jenym wulěcźe na horu Col des Ruſſes ſ jenej lawinu pſchekhwatali. Dwejo ſ nich ſtaj žo morikoj.

* (Wulki žuněh w Alpach.) W Allgäuſkich Alpach wot dweju dnjow žylne žuněhowe mjecźele ſakhadźeja. We wyšokoſcźi 1000 metrow žuěh hižo 3 metry wyšoko leži, ſ měſtnami žamo hacź do 6 metrow. Po żeleſniźy mjes Kemptenom a Iſtni njemóža cźahi wyšokich žuněhowych žepjow dla wjazy jěſdźicź. Boja žo, ſo wulka woda naſtanje, jeli ſo by žo do tacźa dało.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalſkej zyrkwi ſměje jutſje, njedźelu rano w 7 hodźinach farař Rěda žerbſku ſpowjednu wucźbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin duchowny Tyſchek žerbſke a w 10 hodźinach němſke prědowanje.

Wutoru popołdnju w 3 hodźinach ſměje žonjaze towarſtwo žwoju ſhromadźiſnu.

Tydźenſke ſaſtojnſke dźěła ſměje duchowny Tyſchek.

Wutoru popołdnju w 5 hodźinach bndže w Libuchowje a Brěſowje žerbſka wójnſka modleſſka hodźina.

Schtwórtk wjecźor w 7 hodźinach budże žerbſka wójnſka modleſſka hodźina w Zyžezach.

Wěrowani:

S druhich wožadow: Bjedrich Pawoł Mlynk, formař w Drježdźanach, ſ Guſtlu Emmu Pětſchkez w Hunczerizach. — Ernſt Bernt, dźěłacźeŕ we Budyſchinku, ſ Emmu Almu Wicźaſez, džowku tam

Křćeni:

W Michalſkej zyrkwi: Bjarnat Ernſt, Pawoła Guſtawa Ernſta Schimka, wojnarja w Hornjej Kinje, ž. — Marta Alma, Richarda Königa, formarja we Hrubjelcźizach, dž. — Auguſt Max, Jana Auguſta Holbjana, dźěłacźerja w kopŕniku na Židowje, ž. — Erna Margareta, Hermana Krawza, fabrikſkeho dźěłacźerja na Židowje, dž.

W katholſkej zyrkwi: Pawoł Joſef, Jana Barſcha, dźěłacźerja na Židowje, ž. — Marijana, Staniſł. Grojeza, dźěłacźerja w Počźaplizach, dž. — Eduard, Joſefa Kalwaſa, dźěłacźerja w Počźaplizach, ž. — Hana Frida, Bjedr. Mlynka, molerja w Scźijezach, dž. — Jurij, Michała Hoki, dźěłacźerja w kopŕniku na Židowje ž — Pawoł Max, Jurja Dučźmana, kublerja w Hněwžezach, ž. — Franz Wornat, Franza Kautza, liſtynoſcherja w Budyſchinje, ž.

S druhich wožadow: Guſtav Fähńrich, njemandź. ž. w Now. Bloha-ſchezach. — Erich Waltat, Pawoła Hodlerja we Wjelkowach, ž. — Hana Erna, Adolfa Gneuža, dźěłacźerja w Korlizach, ž. — Erich Pawoł, njeboh Bjarnata Branzla, ſkałarja w Brěſyſchcźu, ž, — Elſa, Handrija Wjazki, murjerja a khěžerja w Nowej Wžy p Njeżwacźidła, dź. — Marta Herta, Maxa Scholty, kublerja we Lahowje, dź. — Kurt Wilhelm, Khorle Wylema Zeiperta, wyſchſcheho wjercźerja we Wulkej Dubrawje, ž. — Guſtav Adolf Förſter, njemandź. žyn we Lomſku p. Minakała — Marja Lena Kittez, njemandź. džowka we Wjeżelu. — Herman Max, Maxa Winklerja, žiwnoſcźerja w Lejnje, ž. — Marja Lena, Jana Auguſta Nowaka, hoſpod. pomoznika we Wujeżku, dź. — Bohuwěr Marcźin, Jana Bohuwěra Pětſcha, žiwnoſcźerja we Wadezach, ž. — Hana Frida, Auguſta Wirta, khěžerja w Leſkej, dź. — Helmut Guſtav Robert, Roberta Jeremiaža, khěžerja a pjekałſkeho miſchtra w Kluſchu, ž. — Khorla Siegfried, Alberta Brechbühla, wyſchſcheho ſchwajzarja w Brěſowje, ž — Gerhard, korcźmarja Nowaka w Suborniczźy, ž. — Ernſt Marcźin, Ernſta Wicźaſa, žiwnoſcźerja w Drožďźiju, ž.

Zemrjeli:

W Michalſkej wožadźe: 20. februara: Hana Hedwiga rodź. Klimantez, Edmunda Wirta, fabrikſkeho kowarja w Dobruſchi, w tu khwilu na wojowniſchcźu, mandźelſka, 25 l. — 28: Pawoł Ernſt Valten, kandidat wucźerſtwa w Tſelanach, 20 l. 23 d. — Berta Rotenburgerez ſ Biſkopiz, † w ſaſtaratni wokrjeżneho wuſtawa na Židowje, 58 l. 8 m. 19 d.

W katholſkej wožadźe: 20. februara: Madlena Dučźmanowa, kubl. wumjeńkatka w Hněwžezach, 64 l. 11 m. 21 d. — 24. febr.: Bjedrich Khorla Pfeifer, dóſtawař invalidneje renty na Holzy, 35 l. 6 m. 1 d. — Henrieta Kralowa rodź. Sohanez, dźěłakka zigarow w Budyſchinje, 68 l. 10 m. 4 d.

W druhich wožadach: Herta Elſa, ſkałarja Simmy w Huſzy dź, 2 l. 6 m. 12 d. — Marja Erna, Maxa Bójza, žiwnoſcźerja w Holeſchowſkej Dubrawje, w tu khwilu na wojowniſchcźu, dź., 18 d. — Hana Guſtla, Bjedr. Grauera, hatoweho wothladarja w Nowej Wžy p. Njeżwacź., dź, 7 m. 17 d. — Madlena Zibez, wobydlerka w Njeżwacźidle, 66 l. 7 m. 20 d. — Elſa, Handrija Wjazki, murjerja w Nowej Wžy p. Njeżwacź, dź., 10 d. — Madlena ſwudowj. Gruhlowa, wumjeńk. w Khróſcźe, 76 l. — Hana Amalija rodź. Micholdez, Oty Schmidta, komorneho žłužobnika we Luſku p. Pomorz, mandźelſka, 52 l. 2 m. — Marta Nowakez w Hlinje, 14 d.

Zyrkwinſke powjeſcze ſ Hodźija.

Njedźelu Oculi ſměje rano 1/2 8 hodźin duchowny Voigt němſku ſpowjednu wucźbu, 1/2 9 hodźin ſměje farař Kſchižan němſke a 3/4 10 hodźin žerbſke prědowanje.

Njedźelu popołdnju w 2 hodźinomaj katechismužowa wucźba ſa němſku mużſku mkodźinu.

Sſrjedu popołdnju w 4 hodźinach ſměje žonjaze towarſtwo žwoju ſhromadźiſnu.

Sſrjedu wjecźor w 6 hodźinach žerbſka wójnſka modleſſka hodźina.

Pjatk rano 1/2 9 hodźin žerbſka ſpowjedź a dopołdnja 1/2 10 hodźin žerbſke póſtne kemſchenje.

Zyrkwinſke powjeſcze ſ Budeſtez.

Njedźelu Oculi ſměje rano 1/2 8 hodźin duchowny Bójz žerbſku ſpowjedź, dopołdnja 1/2 9 hodźin ſměje farař Domaſchka žerbſke a w 10 hodźinch němſke prědowanje.

Wutoru dopołdnja 1/2 11 hodźin ſměje farař Domaſchka w Hrodźiſchcźanſkej ſchuli žerbſku ſpowjedź.

Sſrjedu ſměje duchowny Bójz wjecźor 1/2 7 hodźin němſku a 1/2 8 hodźin žerbſku nutrnoſcź.

Drjewowa awkzija.

na

Wujeżkowſkim revěrje

Wujeżkowſkeje a Žornoždyczźanſkeje ſtrony

žrjedu 10. měrza t. l.

pſchipołdnju w 1 hodźinje w Burkhardtez hoſcźenzu w Bukezach:

60 rm. twjerdych, 59 rm. mjehkich ſchcźěpow,
40 „ „ 85 „ „ klumpachow,
2, 5 rm. mjehkeje rubaneje walcźiny,
55 „ twjerd., 262 rm. twjrd. njer. walcźiny,

ſeſtajene w drjewiſchcźach 21, 26, 27, kaž też we wurubje wotdźěl 27.

Na kupjenje ſmyšleni chžyli žo na pſcheżadźowanſkim dnju rano w 10 hodźinach dla wukaſanja drjewa pſchi Wujeżkowſkej hajnkowni ſeńcź.

We Wujeżku, 27. februara 1915.

Měſchczańſke hajniſtwo.

Mótaze dźaki
žerbſke a němſke
žu dóſtacź
we wudawarni
Serb. Nowin.

Kuchaŕki, ſtwinſke a žłužobne holzy, mlokowe holzy, hródźne dźowki, holzy kžwinjom, wotrocźkow, žrěnkow, rólnych pohoncźow wolazych a dźěłacźeŕſke žwójby pyta hnydom pſchiſtajeŕka **Görlichowa** na žukelnſkej haży 1 na rózku khěžorſkeje dróhi w cźrijowni knjeſa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

Ssytwy ſa ſelenu pizu:

Hroch,
woku,
kolij,
ſeradellu,
konjazoſubowy, majß,
peluſchki,
lupiny,
hejduſch,
lane žymjo,
wolijowu rjetkej,
žoupowu žytwu

najlěpſchich derje ſkhadźazych družinow porucza

Khorla Preisser junior

pſchi žitnych wikach.

Wójnſke žito.

Sſo počžahujo na hamtſke woſſewjenje w naſtupanju kupowanja rožki a pſcheńzy maja w ſcžěhowazych wokrjeßach ſcžěhowaze firmy teho runja prawo žito kupowacž:

w **Budyſchinje** **Baldeweg a Sachſe** (Telefon cžißło 398)
Guſtav Heinke (Telefon cžißło 358)

w **Biſkopizach** **Berthold Eiſenbeiß a ßyn** (Telefon cžißło 75)
Valten a Wobſt (Telefon cžißło 33)

w **Hornej Wjaſońzy** **Erich Wobſt** (Telefon cžißło 20).

Pawoł Schołta naßlědnik.

(Telefon cžißło 56 u. 778) **w Budyſchinje.**

Viſitne khartki cžiſchcži ſpěſchnje a tunjo Ssmolerjez knihicžiſchcžérnja.

Sserbſke a němſke

ſpěwarſke

jednore a najwoßebniſche,
ßu po tunich płacžiſnach na pſchedań
we wudawarni Serbskich Nowin.

Nowe wotewrjene.

Cžeſcženym wobydlerjam w Budyſchinje a wokolnoſcži najpodwolniſcho k wjedženju dawam, ſo ßym dženßa

fotografiſki atelier

knjeſa **Roberta Süßa** pſchewſał. Proſchu podwólnje, ſo by ßo dowěrjenje, mojemu pſchedchadnikej ſpožcžene, dobrocžiwje na mnje pſchenjeßło.

S počžeſcžowanjom

Felix Habel, fotograf

na ßulelniſkej haßy (reſtaurant „Tſjoch rapakow“).

Ja a moja mandželſka ßerbſki rěcžimoj.

Cžerwjeny dźeećel,
běły dźeećel,
žołty dźeećel,
ſchwedſki dźeećel,
luzernu,
inkarnat,
phaseliju

najlěpſcheje hódnoſcže bjes židy porucža

Khorla Preisser junior

pſchi žitnych wikach.

Běrnaze ßuſchenki,
pizowanſki zokor,
rybjaza muka

bližſche dny dońdu.

Proſchu je pola mje ſkaſacž.

Khorla Schuppan
w Ratarjezach, Budyſchinje, Kubſchizach.

W njepſchecželſkim kraju daloko wot ßwojeje domiſny je 18. februara w lazarecže w Neufchatelu dwaj dnjej po ſranjenju na franzowſkim bitwiſchcžu na bolostne rany rjekowſku ßmjercž počžerpił naſch wutrobnje lubowany ßyn a bratr

Jakub Pjetaſch

wyſchſchi dźeßatnik pěſcheje artillerije,
mejecžel želeſneho kſchiża 2. rjadownje.

We wulkej ſrudobje to woſſewja

Miklawſch Pjetaſch
ſe ßwójbnymi.

W Boranezach, 5. februara 1915.

Spi cžicho, najlubſchi, we zuſej ſemi!
Ach, podarmo ßmy nadžijeli ßo,
So witacž budžemy Cže ſaßo rjeni
Do lubowanoh' doma ſtarſchiſkoh'.

Do njebjeſkeho doma pak ßy ſaſchoł,
Hdyž ſaßo powitamy junu ßo,
Hdyž žiwjenja kónz też naſch doſchoł,
Tam nimo budže horjo wſcho.

(K temu cžißłu pſchiłoha.)

Pschiloha k czißku 10 Serbskich Nowin.

Sobotu 6. měrza 1915.

Płaczišny rěsneho skotu na Drazdzanskich skótnych wikach.
4. měrza 1915.
Płaczišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne druzíny a wosnamjenjenje.	Żiwa waża hr.	rišna waża hr.
Woły:		
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnosce hacz do 6 lět	54—56	96—97
awstriske	—	—
2. mlode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	46—48	87—89
3. hrenjo pizowane mlode, derje pizowane starsche	40—43	82—85
4. hnadnje pizowane kózdeje staroby	—	—
Jałojzy a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnosce	52—54	93—95
2. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnosce hacz do 7 lět	44—46	86—88
3. starsche, wukormjene leuwy a hnadnje wuwite mlódsche kruwy a jałojzy	39—42	81—83
4. hrenjo pizowane kruwy a jałojzy	32—35	74—77
5. hnadnje pizowane kruwy a jałojzy	23—26	65—68
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnosce	51—53	92—94
2. hrenjo pizowane, mlódsche a derje pizowane starsche	37—43	79—84
3. hnadnje pizowane	31—35	73—75
Czelata:		
1. najlěpsche s mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	59—61	94—96
2. hrenje kormjene abo tez dobre wot zyza	54—56	92—94
3. hnadnje wuwite wot zyza	50—52	90—92
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpschich raßow a jich schischenjow w starobje hacz do 1¼ léta	80—82	101—103
2. mjaßne	72—75	91—94
3. hnadnje wuwite, tez ranzy a kundroßy	68—76	86—94

Płaczišna żitow a produktow.

Żitowy dowos w Budyschinje:	W Budyschinje. 27 februara 1915. wot hr.	wot pj.	hacz hr.	hacz pj.	W Lubiju 4. měrza 1915 wot hr.	wot pj.	hacz hr.	hacz pj.
Wowß . . . . 50 kilogr.	—	—	11	20	—	—	10	90
Běrny	4	35	4	60	4	60	5	—
Butra . . . . 1 kilogr.	3	—	3	30	2	90	3	10
Pschenična muka 50 "	—	—	21	50	20	—	24	—
Rjana muka 50 "	—	—	19	—	17	—	19	—
Styno . . . 50 "	3	75	4	75	3	50	4	—
Ssloma . . 100 "	3	25	3	85	3	60	4	—
Proßata 700 schtuk, schtuka	11	—	25	—	—	—	—	40
Pschenične wotruby (50 kilogr.)	—	—	6	50	6	50	7	75
Rjane wotruby (50 kilogr.)	—	—	6	50	6	50	7	75
Pschenizny gris (50 kilogr.)	—	—	—	—	—	—	—	—
Rjany gris (50 kilogr.)	—	—	—	—	—	—	—	—
Pschenza żołta, kórz po 170 punt.	—	—	—	—	—	—	23	35
Pschenza, běła, kórz po 170 punt.	—	—	23	03	—	—	—	—
Rożka, nowa, kórz po 160 punt.	—	—	18	48	—	—	18	59
Jeczmjen, nowy kórz po 140 punt.	—	—	16	17	—	—	16	26

Jeja, mandl 1 hr. 80 pj., schtuka 12 pj.

Pakcziki
sa pólny póst.
Schokoladowe
pópjernomjatliczkowe
wobczerstwjenki
po wschěch płaczišnach
a we wulkim wubjerku:
Moritz Schmidt Kathrinenstr. 11 Theaterplatz 4

Wojerske
pakety!!
hotowe
sa **zigary**
a zigarety
poruczja
Albert Lehmann
na khěžorskej drózy 11
pschi bohatych wrotach
a na **połnóznej drózy 2.**
Snate najlěpsche druziny.

Sserbske a němske
schulske biblije
teho runja
wěrowanske biblije
s wulkim a drobnym pißmom zu dostacz
we wudawarni
Serbskich Nowin.

Zuse suby
sasadzuje, nakazene suby wuporjedza a suby czaha s pohłuschenjom
Johanna Stahlez, dentistka
w Budyschinje na zukelnskich haßy 1ª.

K wußywej:
Hroch
peluschki
czerwjeny dzeczel
ma płaczišny hódno na pschedań
Pawoł Scholta naßlědnik
na hoschiz haßy.

Karbidowe blidowe lampy
Karbidowe wißaze lampy
Karbidowe ruczne lampy
we wulkim wubjerku poruczatej
Thomasez bratraj,
w Budyschinje na kamjentnej haßy 16.

Knjesam ratarjam k rosjaßnjenju!

Ratarſtwo wotruby trjeba a wono chze ßwoje žito, kotrež ßamo njetrjeba, hnydom, hiſchcże do nalětneho wußycża, wotbycź,

Na to dźiwajo ßym ſ Budyſkeho wikowarſkeho ſwjaſka, kotryž ſ Barlinom dźěła, wuſtupił a ßym kupowanje žita ſa firmu T. Bienert w Draždźanach pſchewſał.

S tym je mi mózno, **rožku a pſcheńzu** bjes wokołopucźow ſ wulkimi hromadami wotwjeſcź **a ratarſtwu 12 hacź 15 prozentow wotrubow** wróczo dawacź.

Prawo, ſo ßmém po zylej hornjej Łužizy žito kupowacź, ßo mi ſe žaneje ſtrony njewobara.

Wuwoženje ßo ſapocžnje, tak bórſy hacź kralowſke hamtſke hejtmanſtwo wuwos ſ naſcheho wokrjeßa dowoli. Wotruby potom nětkotre dny poſdźiſcho podawam.

Proſchu wo poſkiczenki abo wo pſchiwoženje k mojim ſkładownjam w **Ratarjezach a Kubſchizach.**

Khorla Schuppan

w Ratarjezach **w Budyſchinje** w Kubſchizach.

Tunje ſofy

we nimo měry wulkim wubjerku ma pſchezo na ſkładze

J. O. H. Bär

w Budyſchinje na Hoſchiz haßy 29

Kóždy, kotryž chze ßebi **dobry a tuni czaßnik** kupicź, abo kotryž chze ßebi jón **porjedźicź** dacź, njech dże k czaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na ßwonk. lawſke haßy 5.

Jenčź pſchedawa a porjedźuje, ſa ßwoje dźěło ſprawnje rukujo. — **Proſchu, ßebi moje wukładne wokno, ſ płaczińnami wupołożene, wobhladacź.**

Sſerbſki muſej

wotewrjeny kóždu 1. a. 3. njedźelu měßaza wot ½11—12 hodźin.

Viſitne khartki

czińſchcźi ſpěſchnje a tunjo

Sſwolerjez knihicźiſchczerenja.

Franz Marſchner

czaßnikat w Budyſchinje

na bohatej haßy 9

ßwój ſkład **czaßnikow** a **czaßnikowych rjeczaſow**

k dobroczińwemu wobkedźbowanju porucża.

Hódna twora. Pilnowne rukowanje. Tunje płaczińny.

K pjeczenju wójnſkeho khlěba njech ßo jako iſolěrowaza muka

prima drjewowa ßypanſka muka

nałožuje. Tajku muku zentnar po 10 hriwnach wot Shorjelza na póſtſku doběrku porucża

Richard Helbig w Shorjelzu, Obermarkt 23.

Konfirmandſke wobleczenja

po mk. 18.— 20.— 24.— atd.

Pacholaze wobleczenja

ſpodźiwnje tunjo! Pruhujcze, prjedy hacź druhdże kupujecze!

Sa ſelenoſchtwórtkowſke dary ſkładnoſtne kupje:

wobleczenja, dźěcźaze wobleczenja, jeczki, bluſy, ſchórzuchi, kholowy, pótniki, khapy, klobuki, mězy, tkaniny k podſchiczn, ſchtrympy, rukajzy atd.

Ernst Jenke, pſchi hlownym torhoſchczu 7.

Kupne wuczinjenja, hypothekſke liſczny, teſtamenty

wudźěluje

prawny bürow Kobana pſchi žitnych wikach 4.

— Rěczu ßerbſki —

Nowe wotewrjenje!!

Subjaze praxis **K. Pehſa** w Budyſchinje, na **bohatej haßy 10,** ſ nutſkhodom na krótkej haßy.

Zuſe ſuby wſchěch ſyſtemow

Plomby kożdeje druziny.

Suby ßo wuſtojnje wužahaju.

Kahodny wobkhad. — Pomérne płaczińny.

Hižo 10 lět ßamoſtatny.

Ad. Rämſch naßl. w Budyſchinje

(mějeczel **Max Kirſchner**)

pſchi butrowych wikach 1 **telefon czißło 4**

porucża ßwoje daloko a ſchěroko ſnate

palenzy a likeury.

Roſeßlanje w czwizach a bleſchach.

Proſchu ßebi płaczińnowy ſapiß žadacź.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawař Marko Smoleŕ.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěstki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 11. **Sobotu 13. měrca 1915.** **Lětnik 74.**

Rosprawy němskeho wulkeho generalneho kwartěra.

10. měrza.

Wojowanje bě se žněhom a žylnym mjerśnjenjom počeženе, we Vogesach žamo bě žo wono storo sastajiło.

Jenož w Champagni žo dale wojowasche. Pola Souana bayerśzy wojazy po dołhej wutrajnej pschimańzy dobyczerjo wostachu.

K dołhemu wječorej wot Le Mesnila žo njepschecźel na někotrych městnach nakhwilnje do naschich tšélnych pschěrowow dobu. W njemdrej pschimańzy, pschi kotrejž žo na pomoz khwatazym franzowskim reservam ś naschim napschecźnym wupadom sadźewa, sapschimnycź, njepschecźela ś naschich stejišćow wucźišnychmy.

W ruskej Pólskej žo wośpjetny pośpyt Rušow, žo k Augustowu pscherasycź, njeschlacheźi. Wojowanje k dołhemu wječorej wot Ostrolenki hischcźe dale traje. Wojowanje k dołhemu wječorej wot Praśnyscha ma sa naš pschihódny pscheběh. S nadběhom k krótkemu wječorej wot Noweho Mjasta postupowachmy.

11. měrza.

W połnóznej Belgiskej jedyn jendźelski lětak bomby nad Maninom mjetasche. Wuspěch měješe wón jenož ś jenej bombu, kotraž žydom Belgičanow mori a dźeśacź srani

Jendźelcźenjo wežera nasche stejišćeźa pola Neuvechapella nadběhowachu. Na někotrych městnach žo do wšy dobuchu. Hischcźe žo wojuje. Jedyn jendźelski wupad pola Givenchy je žo wotrasył.

W Champagni žu Franzowśojo dwaj nadběhaj pschecźiwo lěžowemu kónzej k ranju wot Souina sčinili, ś kotrehož žu žo sa wcźerawschim wucźišli. Nadběhaj žo krwawnje wotrasyschtaj.

Wojowanja wo Reichsackerkopf we Vogesach žu žo wežera saśo sapočźake.

W ruskej Pólskej žmy k wječorej wot Sereje Rušam 600 muži, 3 kanony a 2 maschinskej tšélbje wotewsali.

Nowy pośpyt Rušow, žo k połodnju wot Augustowa pscherasycź, žo se sniczenjom tam sestajenych wojakow skónczi.

We wojowanju k dołhemu wječorej wot Ostrolenki naschi wojazy dobuchu; Rušojo 60 offizěrow, 900 muži a 8 maschinskich tšélbow w naschich rukach wostajichu.

S połnozy a ś dołheho wječora Praśnyscha dale postupowachmy.

We wojowanju dołhowječornje wot Noweho Mjasta saśo 1660 muži sajachmy.

12. měrza.

Dwě njepschecźelskej bitwiskej łódźi bjes wuspěcha do Westende tšéleschtej, hacź jej nasche baterije wotehnachu.

Jendźelske nadběhi na Neuve Chapelle a ś ranja wot tam žo wotpokasachu. W tamnej stronje žo hischcźe wojuje.

W ruskej Pólskej žo Rušojo k połnozy wot Augustowskeho lěža sbichu. Skoku k Grodnu cźekajo 4000 muži, 3 kanony a 10 maschinskich tšélbow shubichu.

S krótkeho wječora Ostrolenki postupujo naschi wojazy 3 offizěrow a 220 muži sajachu.

K połnozy a k dołhemu wječorej wot Praśnyscha pśches 3200 muži sajachmy.

S dźeńźnischim a poślednje dny sdźělenymi wojowanjemi je žo symska bitwa w Champagni tak daloko skóncziła, so žane nowe wośpjetowanje njemóže na skónczným wunoschku niczo pscheměnicź. Bitwa je, kaž je žo hižo 17. februara sdźěliło, ś wotmyślenja franzowskeho wójskoweho wjedniśtwa nastała, Rušam, w Masurskej šlě žo cźěžnjazym, ś pscheraźeńskim pośpytom, bjes dźiwanja na wopory sapočźanym, kotrehož wotthknjeny kónz bě město Vouśier wośna mjenjeny, połóženje pschinjesecź. Snaty wukhód masurskeje bitwy pokasuje, so žo tole wotmyślenje njeje na žane waschnje dozpiło. Tola teź pscheraźeński pośpyt móže žo dźeńża jako zyle a śrudnje slemjeny wobhladowacź. Pschecźiwo wschěm wudawanajm franzowskich wośjewjenjow njeje žo njepschecźelej na žanym městnje poradźiło, ani najmjeńscheho dobydka dozpicź. Mamy žo sa to rjekowskemu dźerźenju naschich tamnischich wojakow, wobhladniwosczi a wutrajnosczi jich wjednikow, w prěnim rjedźe generalnemu wyschkej ś Einemej, tehorunja komandowazymaj generalomajRiemannej a Fleckej dźakowacź. We wodnjo a w nozy njepschestawajzy trajazych wojowanjach je pschecźiwnik wot 16. februara sa žobu wjazy dyžli schěsć polnych armeekorpsow, nimo měry wulke hromady cźežkeje artillerijeje munizije žamžneho a amerikanskeho wudźělka — husto wjazy dyžli 100,000 wutšelow sa dźeń pózłał — pschecźiło 8 kilometrow schěrokej froncźe, ś dwěmaj žłabymaj pohreinskimaj divisijomaj sakitanej. Njekhabwajzy Pohreinjenjo a bataillony gardy, k podpjeranju pózłane, a druhe swjaski nadběh scheseźorakeje pschewahi niz jenož wudźerźachu, ale žu njepschecźelej husto doscź se žylnymi nadpami do prědka pschischli.

Tak žo wujaśnja, so, hacź runje tu jenož wo žame sakitanske wojowanje dźěsche, tola wjazy dyžli 2450 njesranjenych jatych, mjes nimo 35 offizěrow, w naschich rukach wosta. Nasche schkodowanja pschecźiwo khroblemu pschecźiwnikej wschak žu cźežke, wone žamo te pschetrjecha, kotrež žu wschě němske mozy počerpike, kotrež žu žo pschi masurskej bitwje wobdźělike. Tola wone žo njejžu podarmo pschinjeżle. Njepschecźelowe schkodowanje ma žo ś najmjeńscha na tśoje nascheho, to rěka na wjazy dyžli 45,000 muži wobliczicź.

Nascha fronta w Champagni twjerdscho dyžli hdy prjedy śteji. Franzowske napinanja njejžu žaneho wliwa na roswicźe wězow w ranju měcź mohle. Nowe žławne kopjeno je němska khroblosczcź a němska wutrajnosczcź dobyła, kotrež žo k temu, w tym žamym cźažu w Masurskej wubědźenemu, jako jenak hódne pschirjaduje.

Najwyschsche wójskowe wjedniśtwo.

Rosprawa franzowskeho generalneho staba

wot 9. měrza wječor rěka: W Belgiskej, k ranju wot Steenstraete, žmy jedyn nadběh wotpokasali. K połnozy wot Arrasa, w Notre-Dame-de-Lorette, je žo zyły dźeń wojowało, pschi cźimž žo pschecźiwnikowe stejišćeźa njejžu pscheměnike. W Champagni žu jara horze wojowanja byłe, kotrež běchu sa naš pschihódne. Mjes Souain a Perthes w lěžu, hdyž žo psched tśjomi dnjemi postajichmy, žmy dwaj napschecźnaj nadběhaj wotrasyli. Teź k ranju wot tuteho lěža blisko Perthesa žmy postupowali. S połnozy teje žameje wšy njepschecźel nadběh sčini a žo na hórku k dołhemu ranju wot Le Mesnile wróczo cźišny. Nasch wcźerawschi dobytk, kotryž 450 metrow wucźini, žo wo 200 metrow powjetschi. Dobuchmy jene němske wobtwjerdźenje, jenu revolwersku kanonu a tśi maschinske tšélby a njepschecźelow sajachmy. Njepschecźelska jara žylna organisaziza panzerowane skhowy ś revolwerskimi kanonami a jara hłuboke podsemske komory wopschija. K połnozy wot Le Mesnil skóczńje saśo někotre metry tšélnych hrjebjow wsachmy, kotrež běchmy njedźelu dobyli a póndźelu saśo shubili. W Argonnach, mjes Four de Paris a Solanta žmy nadběh sčinili, ś kotrymž žo prěnjeje němskeje linije na 200 metrow dołhosczе smozowachmy. L.

Rosprawa wot 11. měrza praji: W Belgiskej je žo město Nieuport ś 42-zentimetriskimi kanonami žylnje wobtšélało. Mjes Lysu a La-Bassée-kanalom je jendźelske wójsko ś podpjeranjom nascheje cźežkeje artillerije khětry wuspěch dozpiło a je wješ Neuve

Chapelle dobyło, k połnozy na Aubers postupiło, něhdźe 1000 muži, mjes nimi někotrych offizěrow, sajako a je pódla teho někotre maschinske tšélby dobyło. Schkodowanje Němzow je jara wulke. W Champagni je njepschećzel wospjet zylne napschećzne nadběhi w nozy wot 9. k 10. a zrjedu 10. měrza cźinił. Wón ani pjedźe kraja njeje dobył. Ssmy zwoje stejischcźa na hórkach, kotrež zmy dobyli, poźylnili a rosschěrili. Na Manskich hórkach je nascha artillerija wěstu liczbu njepschećzelskich tšélnych hrjebjow wupuscźika. Hewak njeje s fronty niczo wossjewicź.

K tejle rosprawje Wolfez telegrafowarnja s Barlina pschispomni: Zyle selharna franzowska rosprawa wo bitwje w Champagni bjes dalscheho měru dawa, s kotrejž ma zo tež měnliwy jendźelski wuspěch měricź. B.

Schtyri jendźelske pschekupske parne łódźe zo potepile.

Jendźelska admiralita wossjewja, so zu zo jendźelske parne łódźe „Tangistan", „Blackwood", „Prinzeß Viktoria" a „Bethoven" s torpedami němskich podmórskich cźołmow potepile. S „Tangistanoweho" muźstwa je zo 37 muži tepiło, jenož jedyn je zo wukhowak.

Parna łódź „Lybia" je zo lědma strachej potepjenja wukhowała. Hdyž s Jerseya do Southamptona jědźesche, jej jedyn němski podmórski cźołm pschikasa, so by sastaka. Hdyž wona dale jědźesche, do njeje s podmórskeho cźołma s maschinskich tšélbow tšélachu. Dokelž jej torpedoske cźołmy na pomoz pschijědźechu, dyrbjesche zo podmórski cźołm podnoricź. L.

Na kajke waschnje je zo němski podmórski cźołm „U 8" potepił.

Po powjescźi hollandskich nowin „Het Vaterlands" je jena wikowanska łódź do němskeho podmórskeho cźołma „U 8" sawadźika, dokelž je ju drje potepicź chzył. Pschi tym je wón po sdaczu periskop shubił. Cźołm móżesche zo drje teho dla hischcźe noricź, tola jeho muźstwo njemóżesche zo pod wodu wjazy roshladowacź. Duž dyrbjesche zo na cźołmje, hdyž zo wón s morja sažo wunóri, sawjerak komandantoweje wěże wocźinicź. Pschi hońtwje na „U 8" je zo po powjescźi Reuterez telegrafowarnje 8 torpedoskich cźołmow wobdźěliło. L.

Potepjenje dweju němskeju podmórskeju cźołmow.

Po wossjewjenju jendźelskeje admirality je jedyn jendźelski torpedowski cźołm 5. měrza wjecźor blisko Dovera němski podmórski cźołm U 8 potepił. Jeho muźstwo je zo wukhowało. Wono se 4 offizěrow a 25 matrosow wobsteji. Pjatk zo jecźi do Dovera pschiwjedźechu. Němszy offizěrojo zo pschi wjecźeri artillerischich offizěrow w Doverskim hrodźe wobdźělichu. Dwejo s jatych staj lohko franjenaj.

Druhi němski podmórski cźołm je zo 10. měrza snicźił. Jendźelska admiralita je wossjewiła, so je 10. měrza jendźelski torpedyssaniczak „Ariel" němski podmórski cźołm „U 20" potepił. Muźstwo je zo potepiło. B. L.

S Amsterdama zo pische: Reuterez telegrafowarnja je powjescź wudała, so je jedyn němski podmórski cźołm 5. měrza do parneje łódźe „Lydia", kotraž wot Jerseya do Southamptona s 50 pucźowarjemi jědźesche, tšélak a jedyn torpedo do njeje wutšélił, kotryž pak njeje trjechił. 22. februara je zo jedyn torpedo do parneje łódźe „Viktorija" tšélił. Łódź, s kotrejž zo 92 wożobow wjesesche, mjes nimi wjele neutralnych, njeje zo trjechiła. Norwegska parna łódź „Nadso", kotraž je do Swansea pschijěła, je powjescź pschinjezła, so je pódla brjoha němski podmórski cźołm widźała. Podmórski cźołm je zo na dobo wunórił, tola dokelž je pscheblisko był, so mohł torpedo wutšélicź, je zo runje tak rucźe shubił, hdyž je zo jedyn jendźelski torpedowski cźołm pschibliżił. L.

Jendźelcźenjo jenu danisku parnu łódź sadźerźeli.

S Kopenhagena zo pische: Kapitan danskeje parneje łódźe „Kral Khrystian VIII., kotraž je do Kopenhagena pschijěła, praji, so je na jěsbje s New-Yorka do Kopenhagena jedyn jendźelski torpedyssaniczak pola Faroerskich kupow jeho łódź sadźerźał a zebi žadał, so by zo jemu amerikanski wobhonjeŕ Smith wudał. S dobom zu Jendźelcźenjo někotrych měnliwych němskich reserwistow sajeli.

S jatymi zo w Franzowskej njelahodnje wobkhadźa.

Nowe pschedpišma ministerstwoweho wukasa wo wobkhadźe s němskimi jatymi w Franzowskej postajeja: Wschědna zyroba wobsteji wschědnje s 25 gramow mjaza a 700 gramow khlěba. Jecźi zo njeżmědźa s napojemi s kantinow sastaracź, listowanje zo jim samjesuje, tobak kuricź zo jim sakaże a pjenjes zo jim wjazy njewostaji dyžli 25 frankow. Swobodne wukhody zo sakasaju. Tele pschedpišma zu zo němskim jatym s pschisłomnjenjom wossjewiłe, so zu zo wone sawjedle, dokelž zo s franzowskimi jatymi w Němskej na to zame waschnje wobkhadźa. B. L.

Dardanelle jako druhi Gibraltar.

Jendźelske nowiny „Daily Chronicle" wo wojowanju wo Dardanelle praji: Dyrbimy s tym liczicź, so budźemy dobycźe pschejěsda s wěstymi woporami, znadź zamo s wjetschimi, sapłacźicź dyrbjecź. Tola zamo, hdy bychmy duzent torpedoskich cźołmow a tsi abo schtyri panzerowane łódźe shubili, njezmě naš to wot dozpicźa wottyknjeneho samera wottraschicź. Pschewinjenje Dardanellow njeje wojeŕske, ale wyšokopolitiske spocźinanje. Dardanelle zu druhi Gibraltar, kotrychž wobzedźenstwo Jendźelske knjezeŕstwo w zrjedźoseńskim morju dowuspokni. Ruskej by zo skóncźnje pucź do zrjedźoseńskeho morja wotewrił, s cźimž mohło zo pschiwoženje wójnskeje potrjeby, kotrež je sastako, sažo sapocźecź. Politiska strona tuteho praschenja, na kotrehož rosrižanju budże bórsy něhdźe 250 kanonow najcźežscheho kalibra dźěłacź, stejischcźo Grichiskeje nastupa. Jendźelska je zo nětkole na jenu s najkhroblischich a najwulkotniischich operazijow dała, kotrychž wuspěch bohaty dobytk a pschedwidźomnje dobycźe s najmjenscha jeneho swjaskarja wosnamjenja D.

Wojowanje wo Dardanelle.

Jendźelske wójnske łódźe nětkole w Dardanellach pschecźiwo snutskownym wobtwjerdźenjam wojuja. Wožebity dopišowaŕ Wolffez telegrafowarnje wot tam telegrafuje: Ssobota je nowe roswicźe wojowanja pschinjezła. Tšélenje zo po swucźenym waschnju s wulkeje dalokosćze pschecźiwo Dardanoskim batterijam a pschecźiwo wobtwjerdźenju Medschédia sapocza, kotrež wotmolwichu a njedźiwajzy wulkeje dalokosćze trjechaki dozpichu. Bórsy po sapocźatku tšélenja jena jendźelska hobrska łódź se Saroskeho saliwa s indirektnym tšélenjom psches Hellespontowe wobtwjerdźenja na europiskej stronje tšélesche. Kaž dopišowaŕ se zwojeho wobkedźbowarniischcźa we wojowanskim wobzahu wobtwjerdźenja Hamidia widźesche, granaty s dźěla do europiskeho brjoha, s dźěla do wody padachu, hdźež rosbuchnychu. Popoldnju wotbłudźaze granaty wobtwjerdźenje Hamidie pschelecźachu a do sdaleneho pola padachu, hdźež mózne trubjele pjerschcźe wustorkachu. Turkowske batterije s někotrymi derje wotměrjenymi wutšélemi wotmolwichu a jendźelsku łódź nusowachu, zofacź. Wjecźor jena granatowa tschěška tšěchu jeneje prósdneje khěže pscheraszy, tola nikoho njesrani. Wo wžy Cźanak-Kale je wobydleŕstwo zyle směrom. D.

Nadźija jendźelskich nowin.

Jendźelske nowiny zo hižo do prědka s myšlemi wjeżela, so jendźelske a franzowske wójnske łódźe bórsy pucź psches Dardanelle do Konstantinopla dobudu. Jendźelske knjezeŕstwo napschecźiwo temu s móżnosczu liczi, so budźe zo jeho wójsko hakle sa někotre měżazy Konstantinopla smozowacź móz, a so to njebudźe bjes wulkich woporow móżno. L.

Jendźelsko-franzowske schkodowanje psched Dardanellemi.

Po hollandskich powjescźach je zo hacź dotal na jendźelskich a franzowskich wójnskich łódźach 17 wożobow morilo a 72 zo franiło. Wschelake jendźelske łódźe zu zo khětro wobschkodźiłe a dwě stej zo nakhwilnje s wojowanja wsakej. Wobschkodźenje pak njeje tak cźežke, so zo njemohłej pschi dalschim wojowanju wobdźělicź. Sa to je franzowska bitwiska łódź „Bouvet" s 30 zentimetriskej granatu cźežke woschkodźenje pocźerpiła, kotrehož dla budźe zo najskerje do Toulona wrócźicź dyrbjecź.

„Kölnskim nowinam" zo se Stockholma pische, so je zo hižo psched dwěmaj njedźelomaj s Marseilla a Toulona 10,000 muži franzowskeho wójska k Dardanellam wotwjesło. Dale zo pjecza zyke wójsko franzowskeje Afriki k Dardanellam dowjese. Wójnski cźah do Konstantinopla maja sa ważne pschedewsacźe, kotrež trojosjednocźenstwo na kóždy pad k kónzej dowjedźe. So chze Grichiska neutralna wostacź, je Franzowsku rosmjersało. Wobzaruja, so njejzu mohli Grichisku pohnucź, zo trojosjednocźeństwu pschisamknucź. Myšla zebi, so je Grichiska neutralnosćz wožebje s bojosczu psched Bołharskej wuswolika. L.

Franzowski łódźstwowy miniſter wo wuhłódnjenſkej politizy a wo wojowanju wo Dardanelle.

Franzowski łódźstwowy miniſter Augagneur je ẓo pſched dopiẓarjom Londonſkich „Daily News“ wo wuhłódnjenſkej politizy pſcheczíwo Němſkej a Awſtriſkej wuprajił. Wón praji: Žana łódź njeẓmě do žaneho němſkeho pſchiſtawa ſajěcź. Pſchi ſpočatku wójny ẓmy na płaczaze prawidła wójnuwjedźenja dźiwali, tola Němſka je wſchě tele prawidła pſchestupiła a ẓo tak ẓama ſwonka ſakonja a prawa ſtajiła.“ Na dopiẓowarjowe pſchiſpomnjenje: „Ale wyſchſchi roskaſowaŕ němſkeho łódźſtwa, admiral ſ Tirpitz praji, ſo ma Němſka ẓrědki w ruzy, Jendźelſku wuhłódnicź“, Augagneur wotmolwi: „To je jenoż bluff. Němſka njemóže ẓwoje hroženje wuwjeſcź. Powjeda ẓo, ſo je Němſka ſkradźu hromadu podmórſkich czołmow natwaricź dała, tola to njeje wěrno. Hacź do dweju abo tſjoch czołmow zyle wěſcże wěm, kelko ma němſke łódźſtwo podmórſkich czołmow, a w jich liczbje a wuhotowanju njeje niczo, czehoż měłoj ẓo Franzowſka a Jendźelſka bojecź.

Naſch nadpad na turkowſke wobtwjerdźenja pſchi Dardanellach ẓo pſchewjedźe. Kak ẓo wojowanje roswije a na kajke waſchnje ẓmjertny ſtork pſchecźiwo Turkowſkej wuwjedźemy, njemóżu nětkole rjeź. Najcźeźſche dźěło ma ẓo hiſchcże dokonjecź. Měnju ſ tym pſchedobyczże ſe ẓrjedźiſny Dardanellow pſches Marmaraſke morjo k Konſtantinoplej. Tola naſch pſchestork ẓo, kaž hižo rjeknych, wuwjedźe, a ẓmy ẓo ras pſchebědźili, potom je hiſchcże jenoż mało cźiniecź. Pad Konſtantinopla ſměje dalokoẓahaze ſcźěłwki. To budźe wobrót we wójnje.“ B.

Wojowanje w Karpatach

W Karpatach ẓo ſ njemdroſcźu dale wojuje. Operazije ẓo ſ hubjenymi puczemi jara poczeźuja, tola ẓo njeje Ruẓam nihdźe porażdiło, ſe ẓwojimi nadběhami, kotreż wodnjo a w nozy woſpjetowachu, poſtupowacź. Woni ẓo pſchezo ſaẓo ſ najcźeźſchim ſchkodowanjom wróczo mjetaju. Woporу, kotreż Ruẓojo w karpatſkich wojowanjach pſchinjeẓu, ẓu tak wulke, ſo ẓo ani w ſańdźenoſcźi ani w tutej wójnje njeje ſ wjetſchim ſchkodowanjom wojowało. Też wojowanje w ruſkej Pólſkej dale traje. Ruſke nadběhi ẓo też tam pod tſeleńzu němſkich wojakow ſłamaju. Pola Czenrowiz je awſtriſka artillerija ruſke wobhonjeŕſke wotdźělenja roſehnała, kotreż wjele jatych ſhubichu. Też pola Gorliz ẓu awſtriſzy wojazy někotre wobtwjerdźene ruſke ſtejiſchcża dobyli.

Dźiwja diwiſija.

Reuterez telegraſowaŕni ẓo ſ Pětrograda piſche: Kawkaſkim wojakam, kotſiż pod roskaſowaŕſtwom wulkowjerćha Michała ſteja, je ẓo mjeno „dźiwja diwiſija“ narjekła. Woni ẓu ẓo w horach narodźili a tam wotroſtli a ẓu ẓo jako khrobli wojazy wupruhowali. W nozy woni tſělbu wotpokoża, kaž hady ſ kałaczom w hubje k njepſchecźelſkim ſtražnikam, tſělnym hrjebjam a batterijam lěſu a ẓwoje dźěło we wſchej cźichoſcźi dokonjeja. „Njeẓmy wojazy w glaẓejkach, ẓmy pſchiſchli, ſo bychmy pſchecźiwo zarowym njepſchecźelam wojowali a ſa zarowych njepſchecźelow njeſnajemy žaneje hnady“, woni praja. Hdyż wotdźělenja tutych wojakow do Lwowa ſaczahnychu a měſchczanow na drohach widźachu, ẓo wone dźiwachu, ſo měſchczenjo ẓobu njewojowachu. Ł.

Naprawy pſchecźiwo nadpadam němſkich lětarjow we Warſchawje.

Warſchawſki wojeŕſki gubernator je wukas wudał, po kotrymż je wobydleŕſtwu ſakaſane, na Warſchawſkich torhoſchczach pſchebywacź. Tale naprawa je ẓo ſtała, dokelż ẓo w bliżſchim cźaẓu nadpady němſkich powětrowych łódźow woczakuja.

Dla njedoẓanja offizěrow w ruſkim wójſku je ẓo po „Ruſkim Invalidze“ wójſkowy ſakoń na to waſchnje pſcheměnił, ſo móża ẓo też ẓobuſtawy landſturma ſa krótſchi cźaẓ, hacź je poſtajene, ſa offizěrow-wuwuczieź, jeli ſo ẓu ẓebi trěbnu wědomoſtnu ſdźěłanoſcź pſchiẓwojili. Ł.

Jedyn ruſki diplomat wo ruſkich wotmyẓlenjach.

Prěni pomoznik ruſkeho póẓłanza w Romje je wójnſkemu dopiẓowarjej „Gaſety des Popolo“ 26. februara na łódźi „Milano“ mjes Salonikiom a Athenom mjes druhim ſcźěhowaze rjekł: „Ruſka njeje ẓebi ženje na to myẓlika, ſo by do Barlina marſchěrowała. Rawal do Němſkeje je dla pſchewažazeje organiſazije Němſkeje njemóżny. Ruſka parna walza je wunamakanje nowinow. Sa Ruſku ẓo najlěpje wojuje, hdyż ẓo wojowanje w Pólſkej ſeẓrjedźuje. Warſchawu Němzy ženje njedobudu. Wójnſkeje potrjeby njeje w Ruſkej žaneje nuſy. Japanſzy ẓu Ruſkej 400 cźeżkich kanonow podali, japanſke wobẓkužaze mużſtwo je pak ẓo ſaẓo do Japanſkeje wróciło. W tu khwilu ma Ruſka hromadze ſ kawkaſkim wójſkom 4 milijony wojakow we wójnje. W haprleji dalſchich 800,000 muži a runje telko w auguſcże k fronczе woteńdże. Zyła Ruſka je w tym ſ jena, ſo dyrbi ẓo wojowanje k dobyczeŕſkemu kónzej dowjeſcź. Samyẓł wójny ſa Ruſku je miniſter Ssaſanow roskładł a ſ tym kóždemu ruſkemu cźłowjekej ſ wutroby rěcźał. Jaẓne wucźinjenje njeje ẓo mjes ſwjaſkarjemi w naſtupanju Konſtantinopla dojednało. Ruſke wójſko ẓo w bliżſchim cźaẓu pola Midia (w europiſkej Turkowſkej) na kraj wuẓadźi, ſo by prjedy Jendźelczanow a Franzowſow do Konſtantinopla ſaczahnyło. D.

Amerikanſke hobrſke kanony ſa Ruſku.

Kaž amerikanſke nowiny „Daily News“, w St. Paulu wukhadźaze, piẓaju, je ẓo 14. januara po pucźu do Vancouvera w Kanadze 12 hobrſkich kanonow po żeleſnizy pſches měſto Minneopolis wjeſko. Hobrſke kanony, kotreż ẓu pjecża ſa Ruſku poſtajene, pjecża ſ podobnej mozu tſeleja, kaž němſke 42 zentimetriſke kanony. Se ſchéſcź dołhimi waggonami ẓo munizija ẓobu wjeſeſche. Tónle transport ẓo wojeŕſzy a polizajſzy ẓylnje ſtražowaſche a w nozy pſches Minneopolis jědźeſche. Kaž jendźelſko-amerikanſke nowiny dale piẓaju, je ruſki woẓebity póẓłanz Wikanowicz tele kanony hižo pſched měẓazami w Bethlehemje w Pennſylwanſkej ſkaſał. Wone maja ẓo pjecża pſchi wobłěhanju Pſchemyẓła wužicź. Ł.

Wuſnamjenjenje němſkich franjenych jatych.

Kaž je ſnate, Němſka ruſkich, franzowſkich a jendźelſkich franjenych jatych, kotſiż njeiẓu k wojowanju wjazy khmani, ſa tajkich ranjenych němſkich jatych ſamjenja. Khěžor je wſchitkim franjenym němſkim jatym, kotſiż ẓu ẓo ſ Franzowſkeje do Němſkeje wróciłi, żeleſny kſchiż ſpožcźił.

Rumunſke wójnſke pſchihoty.

Dopiẓowaŕ ruſkich nowin „Rěcź“ w Bukareſtu piſche, ſo je rumunſke knježeŕſtwo, hacź runje wójſko njeje mobiliſowane, ẓwoje wójnſke mozy pſchi połodniſchich Karpathach khětro poẓylniło. Wjetſche wójſkowe wotdźělenja ẓu ẓo k rězy Serethej pſchepołożike. Wſchitzy wójſku winowacźi pod 45 lětami a rekrutojo lětnikow 1916 a 1917 ẓo pjecża ſa mobiliſaziju hotowi dźerża. Landſturmſke klaẓy wot 1909 hacź 1915 ẓo hacź do 14. měrza do wójſka ſwołaju. Na tajke waſchnje ẓo rumunſke wójſko na 650 hacź 800 tyẓaz muži poẓylni. Na wſchěch ſtrategiſzy waẓnych měſtnach we dołhowjeczornej a rańſchej Rumunſkej ẓo žiwje na poẓylnjenju wobtwjerdźenjow dźěła. To pak hiſchcże pjecża njewoſnamjenja, ſo Rumunſka na kóždy pad ẓwoju neutralnoſcź ſpuſchcźi. Ł.

Nowe miniſterſtwo w Grichiſkej.

W Grichiſkej je Venizeloſowe miniſterſtwo wotſtupiło, dokelż ẓo kral Konſtantin po radże ẓwojich generalow ſapowjedźi, Turkowſkej wójnu pſchipowjedźicź. Po kralowym poruczenju je Guneris nowe miniſterſtwo ſeſtajał. Nětczíſchi ẓejm, w kotrymż ma dotalny miniſterſtwowy pſchedẓyda Venizelos wulku wjetſchinu, ẓo roſpuſchcźi. W meji budźa nowowólby.

Pruſki krajny ẓejm.

W pruſkim krajnym ẓejmje ẓebi pólſki ſapóẓłanz ſ Trampczyński pſchi tſeczim jednanju wo pſchiſwolenju pſchedběżneho wobliczenja dokhodow a wudawkow žadaſche, ſo by knježeŕſtwo wuwjaczнymaj ſakonjomaj pſchecźiwo pólſkemu ludej, mjenujzy wuẓwojeńſkemu a ſaẓyḍleńſkemu ſakonjej, ſpadnycź dało. Sswobodomyẓlny Pachnicke, Dana Niſſen a ſozialdemokrat Hirſch pólſke żadanje podpjerachu, mjes tym ſo konſerwatiwny ſ Heydebrandt, ẓwobodokonſerwatiwny baron ſ Zedlitz, zentrumſki Stull a nationalliberalny dr. Friedberg ſa to rěczachu, ſo by ẓo hakle po wójnje wo tym roſẓudźiło.

Sozialdemokrat dr. Liebknecht ẓo dla ſajecźa dr. Roſy Luxemburgoweje wobcźeżowaſche. Tutu ẓu k jaſtwu ſaẓudźili, tola wukonjenje běše ẓo wotſtorczíło, dokelż bě wobſkorżena jara cżeżko na żołdkowe a żołczokamjenjowe cżerpjenje ſkhorika. Juſtizny miniſter dr. Beſeler dr. Liebknechtej ſnapſchecźiwi, ſo je ẓo dr. Roſy Luxemburgowej hacź do 1. měrza dowoleńza dała. Hdyż pak polizija ſhoni, ſo je ẓo Luxemburgowa ſ hojerńje puſchczíła, ſo do ludowych ſhromadźiſnow khodźi, tam rěcźi a ſo ẓo Luxemburgowa próżuje,

so by paß sa wukraj dostaka, ju sajachu a ju do Barlinskeho žonjazeho jastwa saměsčichu. Pschedběžne wobličenje dokhodow a wudawkow žo na to pschečiwo hłoßam sozialdemokratow w njepschitomnosći Polakow a Danow pschiswoli.

Němske knježerstwo w Belgiskej.

Belgiski generalny gouverneur je někotrych wyschschich sastojnikow belgiskeho finanzneho ministerstwa sajecź dał, dokelž žu belgiskich sa wójsko khmanych nižschich zkownych sastojnikow namokwjeli, psches Hollandsku do Jendželskeje puczowacź, so bychu do belgiskeho wójska sastupili. Sajeczi žo wobskorža. Wospjet žu žo Belgiszy warnowali, rekrutěrowanju polěkowacź. Woželbje žo njeje wocakłako, so bychu to sastojniczy činili, kotsiž běchu do žłužby krajnych wobžedžerjow sastupili. D.

Sebracze jeczmjenjowych składow.

Swjaskowa rada je wobsamkła, so maja žo wot 12. měrza jeczmjenjowe składy sa khěžorstwo sebracź. Njedžiwajcy teho žmě žo jeczmjeń k pizowanju konjow a plahowanskeho skota wužicź.

Khěžorstwowy žejm

je žo sažo shromadžił. Wón ma pschedběžne wobliczenje khěžorstwowych dokhodow a wudawkow pschiswolicź. Nowy statny sekretar khěžorstwoweje pokladniczy dr. Helfferich je wo khěžorstwowych finanzach wobschěrnu rosprawu podał. So mohł němski lud wójnu k dobyczerskemu kónzej dowjesćź, žu wójnske požczonki trěbne. Kak žo tele požczonki wotplacza, njeje hischcze pschedwidźecź. Tónle dypk žo pschi wobsamknjenju měra srjaduje. K sadanjenju khěžorstwoweho dołha budże nimale milijardy hriwnow trjeba. To žo s teho wujaßnja, so je khěžorstwowy dołh, kotryž w spoczatku wójny pjecź milijardow wuczinjesche, na 15 milijardow srostł a so dyrbi tónle dołh dale pschibywacź, jeli so wójna dlěje traje. Kajke poměry žo pola khěžorstwoweho dołha roswija, wot wójnineho wukhoda wotwißuje, a my žebi na to njemyßlimy, žo teho wsdacź, so bychu naschi njepschecźeljo materialnu schkodu sarunali, kotraž nam s wójnu nastanje, kotruž žu sapoczeli. Khěžorstwowe dokhody niz jenož swonkownje, ale tež snutskownje runowahu we žebi dżerża. Tydźeńske wudawki wschěch wójnu wjedźazych wulkomozow něhdże $1^1/_2$ milijardy hriwnow wuczinjeja. Sjednoczene knježerstwa žu nusowane, k hižo pschiswolenymaj požczonkomaj po 5 milijardach sa lěto 1915 hischcze dalschu **požczonku 10 milijardow** žadacź, so by žo trěbna finanzielna hibanska žwobodnosćź swěsćika. Pschi tychle hobrskich žadanjach, kajkež žo ženje wot žaneho parlamenta žwěta njejßu žadake, žmy pscheßwědčeni, so žadyn wopor pschewulki, žana cźeża pschecźežka bycź njemóże, hdyž žo wo wscho jedna, hdyž žo wo wulkosćź wótczinu jedna. Zyły lud dyrbi spósnacź, so žo tale wójna bóle, hacź žana druha prjedy, s pjenjesami wjedże. Sa tule wójnu wobsteji niz jenož powschitkowna wojerska winowatosćź, ale tež powschitkowna lutowanska a płaczerska winowatosćź. Nichtó njeßmě žo tejle winowatosćźi wotwlakowacź. Trjebamy tež najmjenńsche wulutowanki, a nichtó žo njeßmě s tunjej wurečku wuwinycź, so jeho plěßniwe hriwnaki do wahi njepadaju.

Wójnske khosty naschich njepschecźelow žu khětro wjetsche dyžli nasche. Wójnske khosty Jendželskeje žu poßlednje měßazy tak pschibérale, so wone lědma sady naschich wróczo wostawaju. Sa minjene 8 měßazow wone lědma mjenje dyžli 9 milijardow wuczinjeja. Jendželska je džeńža k wschěonemu wójnskemu wudawkej 40 milijonow doschka. Se sdźělenjow w jendželskim parlamencze je spósnacź, so žu wójnske khosty Franzowskeje a Ruskeje hischcze ras tak wulke kaž khosty Jendželskeje. Plan shromadneje požczonki Franzowskeje, Ruskeje a Jendželskeje je žo s pschecźiwnistom jendželskich pjenjeznikow rosrasył. Mjes tym so wobstatk skota w jendželskej, franzowskej a ruskej khěžorstwowej banzy wotebéra, je žo wobstatk skota w němskej khěžorstwowej banzy powyschił. Wo dobrym finanznym położenju Němskeje tež pschibywk na dań žo dawazych pjenjes we wulkich bankach žwědczi. Pola nalutowarnjow je žo 900 milijonow hriwnow wjazy nuts płaczikо dyžli žo wupłaczikо. Pola franzowskich nalutowarnjow pak žu dokhody wo 120 milijonow frankow wotbérake. S pschiczinu tuteho swježelazeho roswicza je to, so je žo nasche narodne hospodarstwo na woprawdże džiwne waschnje po wójnje skoziko, a so žu wulke wudawki sa wójsko k lepschemu narodneho hospodarstwa žłużike.

Sozialdemokrat Haasa na to pokasuje, so němska sozialdemokratija wscho cźini, so by wótzny kraj sakitowała. Hdyž pak ma w Němskej kóždy jenake winowatosćze, dyrbi tež kóždy jenake prawa měcź. Teho dla žebi wona žada, so bychu žo postajenja koalizijskeho prawa wotstroniłe. Tež dyrbjako klaßowske wólbne prawo padnycź.

Polak Seyda žadanja Polakow pschednjeße, so bychu žo sažydleński a wußwojeński sakoń a druhe postajenja, s kotrymiž žo pólski lud a pólska rěcź potłóczuje, wotstroniłe.

Statny sekretar dr. Delbrück wotmolwi, so žu sjednoczene knježerstwa wo winowatosczi a nusnosczi pscheßwědczene, po wójnje pruhowacź, kak daloko měka žo nascha snutskowna politika hinak łożicź.

Sakonjowy naczisk wo dußykowym monopolu, kontrolski sakoń a sakoń wo wudaczu 10-hriwnowskich pjenjeznych papjerow žo omißijam pschipokasa.

Scherjazy žón.

Lokomotivnik Jan Schalak steji we žwojej budży, kaž hewak s cźełom trochu do prědka nakhileny, a sepjera žo krucze s nohomaj, kotrejž žo jemu pódknjetej, dokelž cźah nimo měry spěschnje jědże. Wocźi schěroko wotewrjejo, do cźmoweje, symneje nožy hlada.

Mikate žwětko lampy, kiž na želesnym wjerchu wißa, wobžwětla manometer (měrjak pary a powětroweje hustciny) a cźißko, kotreż wosnamjenja, kak spěschnje cźah jědże. Pokasowak a barbowa mekrina poskakuje a wari žo w džiwim rejowanju.

Dale bóle cźah hołkota a na scherjaze waschnje jědże pschezo spěschnischo; kolije žo hacź nanajbóle tschaßu pod khwatnje žo wjercźazymi koleßami.

Schědźiwy tepjer. kotremuž je žo blěde wobliczo s wuhlowym prochom a s paru pschikryło, kedźbliwje wuhlo w rostepjenej nešći roshrabuje a kóždu khwilu do roszžehleneho pjezaka nowe kruchi wuhla žypa.

Worzlowa njestwora njewustawa dale spěschnischo běžecź, a sda žo, so žo do njeßměrnosćze cźěri.

Khablujo žo cźěri do prědka, hrima, scherjenjojcże dycha a satschaßuje žo kaž hobor s zykym žwojim cźełom, poskakuje a sawjertuje žo —.

Jan Schalak, žylny wjednik, ruki s regulatora njespuschcźi; wón je podobny njestrachocźiwemu dźiwjemu jěsdnikej, kotryž twjerdże, bjes bojosćze džerži wusdu konja, kiž žurowje běži.

Sda žo, jako by žarliwje hnydom sa pjatomaj hrosne scherjenje scźěhowak, kotreż njepscheměnjene cźežzy wodychuje, ale tola njewustawa njemdrje dale běžecź. Dyß a dyß je žłyschecź, kak jeje schumjazy wótry kłóß w nóznej cźischinje saswucźi.

Stary tepjer wot tendera k nešći spěschnje poběhuje, wjercźi žo hibicze s lopatu a stajnje do pjezaka pschipokožuje, kotryž žo wschón žehli.

Sda žo, jako by rosnjemdrjena maschina rum pożeraka, kiž žo psched njeju wupscheseźera. Wobeju mužow sapschimuje džiwna, cźěßna womora.

Kóždy wokomik žo cźah nimo domcźka želesniczných straźnikow miknje, kotreż wonka steja a snamjo dawaju, spěschny cźah na to s krótkim sahwisdanjom wotmolwi a leczi dale. Swónczki na dwórnischczach wótrje saklinkuja a do nich žo měscha mózne hwisdanje cźaha, kiž leczo nimo cźěri.

Scherjaza cźorna wotwjera — dołhi tunel — pschijima hrabajo do žwojeho snutskowneho njepschehladny rjad wosow, to hołkota a rži a žo móznje tschaße a tak žo cźah w cźmowym tunelu shubiwa.

Je žnadź lokomotivnik rosom shubił, abo chze žo jemu hłowa wjercźecź, abo je to womora a žłaboscź?

Na dobo Jan Schalak njeje wjazy tak pschi mozy, so mohł žwoju maschinu wobknjeźicź.

S wulkim strachom spósnawa, so cźah njemdrje dale leczi, žebi žam žwoju cźeć pytajo. Ssmjertny pót lokomotivnikej na cźole wustupuje, wobliczo blědnje a nabywa wuraza wustróżaneho cźłowjeka, serniczzy žo napadnje rosscherjatej — tam w dalokosczi widźi cźerwjeny dypk, kotryž džiwje pschibywa a žo rosscherja —.

Sažo žo shubiwaju straźniske khěžki, sažo žo jědże psches tunele, mosty, cźah žo mika nimo telegrafiskich stołpow, kotreż žo sdadża pschewodźecź dołhi cźah psches cźmowu nóz.

Tepjer, zyle se žwojim dźěłom sapschijaty, njedźiwa na to, schto žo wokoło njeho stawa. Njespschestawa žypacź do wotewrjeneje klamy žuroweje njestwory s poknymi łopaczemi wuhlo —. A cźah dale póżera krajiny a leczi psches cźěnnu nóz, a myli se žwojim džiwim khwatanjom a hołkotom swucźeny měr.

Janej Schalakej je na dobo tak, jako by jemu něschto ert krućże sawjerało; pót ßo jemu lije po ßuchimaj lizomaj, kotrejž pschitłóczża na symnu schkleńzu woknjeschka. Se symnizu ßo jemu ruka tschaße a wón ßo nacźahuje sa spinadłom a wotdychuje tak spěschnje kaž lokomotiva. Cźah njepscheſtawa cźěricź, kaž wulke wody, kotrymž ßo sakhadźenje njehodźi stajicź.

Jan Schalak tłóczi hłowu dale bliże k woknjeschku, ſ wocźomaj pschemyßleneho hlada na cźeŕwjeny blecźk, kotryž khwata a ßo se cźěmneje daliny k cźahej bliži.

Bliži ßo, bliži, dźiwny tón blecźk a rosschěrja ßo hoborszy.

Lokomotivnik ßo sepjera, ſo by njepadnył. Sadwělowaze wobliczo bě ßo do woknjeschka tak móznje pschitłóczikło, ſo ßo schkleńza pukny a na tschěski rospada. Symny wětsik wbohemu cźoło wobwěwasche a jeho saßo trochu woźiwi. Wjeßely tutón symny powětr do ßo ßrěaa a wokschewjeny chze ſ nowa cźah wjesć — ale, běda, podarmo!

Ruzy jemu ſ nowa bjes mozy spadujetej a spěschny cźah. ros njembrjeny cźěrjo, khwata a njeße ßobu do sahnbjenja lokomotivnika, tepjerja, wschěch sastojnikow a puckowarjow.

Wón je ßwobodny, żadyn sadźěwk jeho njesadźerżuje, tak lecźi cźah dale, njemóże dosć spóźeracź njeskónczných krajinow a cźmoweje nozy.

Ludźo, kotsiž ſ daliny to ßerschcźate, ßonjaze scherjenje widźo, kotrež w nóznej cźmi straschny napohlad posticza, ßo pschiwěrjwje boja, wotwobrocźeja wocźi a strachuja ßo.

„Knjeże Bożo, budź nam ßmilny!“ Jan Schalak schepta abo cźuje, ſo je shubjeny.

W najbliższim wokomiku dyrbi straschne njesboże ßo stacź.

* * *

Scherjaze wohnjowe ßwětka w cźmowej nozy stonaja. Cźeŕwjeny blak je wulki kaž hora. Bliži ßo, kaž hłowu mucźaza hoborska njestwora a rosliwa ßwoju cźeŕwjenu ßwětkosć po żelesnicźnych kolijach.

Hižo ßo ſ druhim napscheczojědźozym cźahom bórsy sraſy, hinak ßo njehodźi, dyrbitaj hromadu proßnycź.

Jan Schalak nahle hłowu wot wuraženeho woknjeźka wotwobrocźi a polny stracha na hrósbny wokomik cźaka.

„Smilny Bożo, pomhaj nam! Moja luba Lejna — moje lube dźěcźi!“

Maschina ſ mozu dale cźěri, ſo wjednik jeje wobknjeźicź njemóże, njesbożowny muż ßo modli, licźi w myßlach sekundy, kiž jeho hischcźe dźěla wot straschneho wokomika sraženja. Jenicźka prawa myßlicźka jemu nětkole psches hłowu hanja: wboha żona a lube dźěcźi.

So by ßebi żiwjenje wukhował, na to hižo nicźo cźinicź njemóże; hižo je wschitko pospytał, jenoż na tepjerja njeje ßo dopomnił, kiž njewustawajcy ßwoje dźěło cźini.

Straschna bolosć jemu wutrobu pschima, jeho cźěło budźe rostokcźene, rosmjecźene, bjes ßmilnosće cźwilowane. Wono budźe mrěcź, bolostnje, ßurowje hinje, daloko wot lubych, bjes pomozy, bjes hłowa troschta a ßobucźucźa.

Hižo wjazy njewuhlada ßwojeje lubowaneje żony, ßwojich dźěcźi a ßwojeje stareje macźerje.

Wón njembri na njeknicźomnu lokomotivu —. Na dobo jako scherjenja postanu jemu w myßlach wschě sańdźene lěta, kotrež je w prózach a dźěle pscheżiwił.

(Skónczenje pschichodnje.)

Ze Serbow.

— (Spożczenje titula.) Knjesej seniorej Budyskeho t-v chantstwa, Jakubej Skali, je bamż Benedikt XV. titul „bamżowy domjazy prälat“ spożcził.

— **Polizajska hodźina** w Budyschinje sa korczmy a khosejownje je ßo wo 1 hodźinu pschikrótschika. Wot nětka ßo korczmy a khosejownje hižo w 12 hodźinach w nozy samkaju a ßo rano w 6 hodźinach, ßobotu w 4 hodźinach wotewrjeja. Palenzarnje ßměđża wschědnje rano wot 9 hacź popołdnju $^1/_2$5 hodźin a njedźelu wot $^1/_2$11 hacź 12 hodźin wotewrjene bycź.

— (Kruta syma.) Syma je nam sańdźeny tydźeń po prjedawschim milym wjedrje hischcźe ras ßwoje knjesstwo sacźucź dała. W nozy wot ßrjedy k schtwórtkej termometer nimale 13 stopnjow symy po Celsiju pokasowasche. Schtwórtk je syma wotmjakła a pjatk rano je ßo wjedro do tacźa dako. S deschcźom, kotryž do ßněha pada, tutón rucźe taje. Duż je strach, ſo na rěkach ſ nowa wulka woda nastanje, ſ kotrejž ßo hižo sańdźenu ßobotu wobydlerjo pschi rěkach traschachu. Na Sprewi bě ßobotu popołdnju woda 99 zentimetrow wysche nulle stupika. S njersnjenjom wulka woda ßobotu w nozy rucźe wotebjerasche.

— (Powyschenje mlokowych placźisnow.) W Budyschinje ßu ßo mlokowe placźisny powyschike. Liter dobreho mloka wot nětka 22 pj., liteź ßmjelany 80 pj. placźi.

— (Też piwo ßo podroži.) Piwarnje ßu wobsamkli, placźisnu sa liter piwa wo 2 pjenjeźkaj powyschicź.

— **(Sapißanje běrnowych składow.)** 15. měrza maja ßo běrnowe składy sapißacź. Schtóż liczenske kharty njewupjelni abo wědomnje wopaczne wudawanje cźini, ßo ſ jastwom hacź do 6 měßazow abo ſ pjenjeżnym khostanjom hacź do 10000 hriwnow khosta. — W haprleji maja ßo ßwinje liczicź.

S Małeho Wjelkowa. (125000 hriwnow pschekschiwił). Dla wulkich pschekschiwjenjow w Herrnhutskej bratrowskej gmejnje ßu organinista Pawoła Günthera w Małowjelkowskej bratrowskej gmejnje sajeli. Wón w tu khwilu w pschepytowanskim jastwje w Budyschinje ßedźi. Jako wjednik zyrkwinskich knihow a pokładnizny sarjadnik Małowjelkowskeje bratrowskeje gmejny a Herrnhutskeje bratrowskeje unity je wón ſ pokładnizy Małowjelkowskeje gmejny 25,000 hriwnow, ſ pokładnizy Hernhutskeje bratrowskeje unity něhdże 100,000 hriwnow pschekschiwił. Dale je wón ſ nalutowarskich knižkow, sawostajenstwu semrjeteho missionara Adama ßłuschazych, kotrež běchu ßo jemu dowěrike, ßebi 1500 hriwnow wupłacźicź dał. Tola pschekschiwjenje je jedyn ſ Adamowych pschiwusnych wotkrył, a ſ tym ßu wschě druhe Güntherowe pschekschiwjenja na sjawne pschischke. Günther je ßo wusnał, tola hischcźe njeje snate, na kajke waschnje je pschekschiwjene pjenjesy pschetrjebał. S teho, schtož je ßo hacź dotal wußlědźiło, je spósnacź, ſo Güntherowe pschekschiwjenja .nękotre lěta wróczo doßahaju. Dwanacźe lět je Günther pokładnizu sastawał. Wón je 42 lět stary, je woženjeny a nan schtyrjoch dźěcźi. W Małym Wjelkowje njeßu pytli, ſo by wón sa ßebje abo sa ßwoju ßwójbu wjele pjenjes wudawał, a tehodła ßebi njemóża wukożicź, sa cźo je pschekschiwjene pjenjesy nałożił.

S Boranez. Tudomny żiwnoscźeŕ Mikławsch Pjetasch je sańdźeny tydźeń nastróżazu, bolostnu powjesć dostał, ſo je jeho ßyn Jakub, wyschschi dźeßatnik pschi sakskej pěschej artilleriji we Franzowskej na polu cźesće sa wótzny kraj padnył. Kaž je snate, bě ßo wón psched dlěschim cźaßom dla khrobłosće psched njepscheczelom se żelesnym kschižom wusnamjenił. W ßwojej kompagniji je Jakub Pjetasch pola pschedstajenych a towarschow dla ßwojeje porjadnosće, poßłuschnosće, khrobłosće a wustojnosće widźany a lubowany był. Jeho hejtman, knjes Stephan, je jeho hłubokosrudźenemu nanej bolostnu powjesć wo ßynowej ßmjerći ſ listom póßłał, w kotrymž mjes druhim pische: „Se semrjetym jeneho ßwojich najwustojnischich, najpěknischich a najdowěrnischich łudźi shubju, kotryž wschudże, hdźež jeho stajich, ßwoju wěz połnje dokonjesche. Dla jeho khrobłeho sadźerżenja bě ßo jemu żelesny kschiż 2. rjadownje spożcził. Waß budże sajimowacź, shonicź, kak je ßo njesboże stało. Franzowsojo 16. februara wupad pschecźiwo .... sczinichu. Wasch ßyn jako dalokorěczeŕ w dalokorěczeŕni stejesche, kotrejež bliższcha wokolnosć pod żiwym artilleriskim tšělenjom leżesche. Na dobo jena franzowska granata dalokorěczeŕnju pscheraſy, w kotrejž Wasch ßyn pschi dalokorěcznym kaschczu stejo baterijam pschikasowasche, kak dyrbja do njepscheczela tšělecź. Jedyn towarsch Waschcho ßyna ßo hnydom mori, Wasch ßyn ßo na rukomaj a nohomaj srani, tola ßo jemu kosće njewobschkodźichu. Jemu ßo hnydom lěkarska pomoz dosta, a dokelž wón dale na bolosće njeskorżesche, mózachu jeho hischcźe tón ßamy dźeń do lazareta w Neufchatelu dowjesć. Tam na jeho cźele hischcźe sranjenje namakachu, na kotrež je wón 18. februara cźicho wumrjeł. Ssmy jeho 20. februara w pschitomnosći divisijonskeho fararja ßwjedźeńszy khowali. Wón wotpocźuje na wojeŕskim pohrjebnischcźu w Neufchatelu nad Aisnu. Postaram ßo sa to, ſo ßo jeho row dostojnje wuhotuje. Jeho towarschojo ßo dale sa to postaraja, ſo ßo row ſ kwětkami wupyschi. Jeli ſo byschcźe hischcźe nękajke pschecźo a praschenje měli, ßym Wam wěso stajnje k woli.

Waß a Waschu ßwójbu najwutrobnischo strowjo

Wasch hejtman Stephan.

S Njeßwacźidła. Njedźelu Okuli je ßo nasch Bożi dom prěni krócź ſ elektriskim ßwětkom wobßwětlił. Hižo wot wjele lět je ßebi wołada pschała, ſo by ßo Bożi dom na dostojne waschnje wobßwětlił. Tele pschecźa ßu ßo nětko dopjelnike. S Bożim ßłowom

a modlitwu je ßo elektriſke wobßwětlenje k wužiczu pſchi Božich ßkužbach pſchepodako.

S Rakez. Njedźelu 24. januara t. l. wotmě burſke tow. ſa Rakezy a wokolnoſcź ßwoje měßacźne poßedźenje, kotreź bě ſ 19 ßobuſtawami wopytane. Knjes pſchedßyda Pawlik pſchitomnych powitawſchi, poßedźenje wotewri. Sapis pruhowanſkeho poßedźenja ßo cźitaſche a ßo ſa prawy ſpóſna. Hdyž bě ßo nowy dopiſowaŕ wuſwolił, a jedyn nowy ßobuſtaw ßo do towaŕſtwa pſchijał, witaſche knjes pſchedßyda knjeſa wyſchſcheho wucźerja Rjelku ſ Rakez do poßedźenja, kiž bě też pſchednoſchk dobroczźiwje pſchilubił. Wón ßo też hnydom ßkowa jimaſche a w jenohodźinſkej rěcźi ważnoſcź naſcheho cźaßa rospominaſche. „Pytajcźe lutowacź!“ wón napominaſche a „hodźi ßo něſchto nalutowacź?“ ßo praſcheſche. Wobej ßadźe jara derje a ſroſymliwje wukkadowaſche a też na kónzu ßwojeho ſajimaweho pſchednoſchka hiſchcźe na někotre praſchenja, na njeho ſtajene, wotmołwi. Wón woßebje nam też ſelene roſtliny mjenowaſche, kotreź mamy lětßa woßebje plahowacź. Knjes pſchedßyda ßo knjeſej pſchednoſcherjej ſa jeho ſajiimawy pſchednoſchk, kiž jenicźźy tu napominanje wopſchijeſche „lutujcźe“, w mjenje towaŕſtwa ſ wutrobu dźakowaſche, też pſchitomni ßwój dźak poſtanywſchi wopokaſachu. Hdyž bě ßo ſkaſanje kalka ſa nalětne hnojenje naleźnje poruczźiło a też wójnſka poźcźonka, kaž też wobkhód ſ milinu roſjaßnik, ßo ſajimałe poßedźene ſkónczi. Na ſaßowidźenje njedźelu Palmarum.

S Noweje Wßy pola Rakez. Njedźak je ßwěta mſda. Tuto ßkowo dyrbjeſche naſch gmejnſki prjódkſtejeŕ wóndano ſa prawe ſpóſnacź. Wón bě pſched něſchto cźaßom ßwojemu ßußodej ſ luboſcźe mały dar do wójny póßkał. Tola njemało hladaſche, hdyž ßo jeho poßykka ſaßo wrócźi. Njedźakomny ßußod ju ſ zyka njebě pſchijał. Hacź bě jemu mało, ſchtó wě? Tola wróczo ßkacź ju njetrjebaſche, ßnano by ßo we wójnje druhi khudy rawß namakał, kiž by daŕ ſ luboſcźu pſchijał, a zuſemu tak bórſy ſaßo něſchto njepóſcźele, hdyž nima wjazy luboſcźe ſa wopokaſanu dobrotu.

S Mikowa. Ssobotu je ßo we wyßoko napiatym Cźornym Schepzu lambora Pawoł Schneider tepił. Jeho cźěło je ßo dopołdnja w Nowej Wßy namakało. Wón bě w Krjebjanſkej hajńkowni po mſdu pobył a bě ßo domoj duzy krótko pſched ßwojim wobydlenjom ſ wodu ßobu ſtorhnył.

Se Sslepeho. Poßledni dźeń małeho rózka mějeſche tudomna Raiffeiſenſka pokładniza ßwoju generalnu ſhromadźiſnu. Dokelž ßu mnohe ßobuſtawy ſ pſchedßydſtwa a dohladaŕſtwa do wójny wucźahnyłe, dyrbjachu ßo wudoſpołnjaze wólby wotměcź. S pſchedßydſtwa ßu we wójnje: pſchedßyda połbur Schimko a bur Mißala ſe Sslepeho a ſahrodnik Nowak ſ Trjebinka. Měſto nich ßo ſa cźaß wójny wuſwolichu: połbur Krüger, běrtlikaŕ Cźaczźula a ſahrodnik Mudra ſe Sslepeho. W dohladaŕſtwje ßu murjeŕ Panoſcha, murjeŕ Krupaŕ a gmejnſki pſchedſtejicźeŕ Maſula ſe Sslepeho a ſahrodnik Hannoſch ſ Brěſowki w prjeczźkach; měſto nich ſaſtupichu połbur Paulo (Syla) ſe Sslepeho, połbur Krawz (Pjotr) ſ Brěſowki, ſahrodnik Zeiſig ſ Trjebinka a khěźkaŕ Ruhland ſ Dźěwina. Tak je towaŕſtwo, kotreź je telko dobreho dokonjako, ſaßo k dźěłu khmane a móże dale ßwoje nadawki dopjelnjecź.

S Muzakowa. Hrabja Arnim je poſtajił, ſo ma kóżdy hrabinſki ßkużobnik, kiž ßebi w nětcźiſchej wójnje żeleſny kſchiż dobudźe, cźeſtny dar wo 100 hriwnow doſtacź. Hacź dotal ßu dwanacźe wojazy, w hrabinſkej ßkużbje ſtejazy, tónle cźeſtny dar doſtali.

S Draždźan. (Jedyn nowy ßobuſtaw ſakſkeje prěnjeje komory.) Kral je na měſto jeneho ſemrjeteho ßobuſtawa prěnjeje komory ſalſkeho ßejma ryczźerkublerja a majora dr. jur. ſ Noſtitza-Wallwitza pomjenował. Tutón ryczźerkublo w Sohlandźe nad Sprewju wobßedźi. Dr. jur. ſ Noſtitz-Wallwitz je njewoženjeny a je ßo pſched dwěmaj lětomaj ſa komornika pomjenował. W tu khwilu je wón jako major a komandeur pólneje żandarmerije XII. we wójnje. Jeho khrobkoſcź je ßo hižo ſe ſpoźcźenjom żeleſneho kſchiża wuſnamjenika. Po politiſkim ſmyßlenju dr. jur. ſ Noſtitz-Wallwitz k konſerwatiwnej ſtronje ßkuſcha.

Na polu cźeſcźe ſa wótżny kraj ßu padli: dźeßatnik Jan Jurij Połdrak ſ Khwacźiz, krajny wobornik Ernſt Dorn ſ Maleczźiz, krajny wobornik Jan Wujz ſ Rósborka, reſerwiſt P. Heinrich ſ Wulkeho Wjelkowa, Jurij Ducźman ſ Wulkeho Wjelkowa, krajny wobornik Jan Hörenz ſ Běłeho Kołmza, P. Rudolf ſ Ketliz, M Hetaſch ſ Banez.

Sranili ßu ßo: J. E. Bettrich ſ Wóßlinka, K. Groß ſ Luſka, R. Strobel ſ Dreczźina, H. Winkler ſ Noweje Wßy, Jan Soba ſ Njechornja, dźeßatnik K. A. Pawluſch ſ Laſa, H. E. Töpfer ſe Židowa, podoffizěr J. Strauch ſ Budyſchinka, Pawoł Muntel ſ Lejneho.

Pſchißażny ßud. Cźeßliſki miſchtr Jan Ernſt Schmidt w Budyſchinje a pjezywtwarz Ernſt Guſtaw Schmidt prjedy w Hodźiju a nětkole w Budyſchinje bydlazy, běſchtaj jebaweho bankrota wobſkorżenaj. Oskara Schmidta pódla teho winowachu, ſo je woſjewjenſku pſchißahu wopak pſchißahał. Pſchißażni wobſkorżeneju jenoż jebaweho bankrota winowateju ſpóſnachu, na cźoż ßud kóżdeho ſ nju k khoſtarni po 1 lěcźe 4 měßazach a k ſhubjenju cźeßnych prawow na 4 lěta ſaßudźi.

+ Mordarja blidaŕſkeho miſchtra J. T. Jermißa ſ Wětrowa knjeżeho hejtmana F. W. Beckera ſ Bóſchez je 10. měrza pſchißażny ßud dla ſaraženja k khoſtaŕni na 10 lět a k ſhubjenju cźeßnych prawow na 10 lět ſaßudźił. Becker je dla cźeźkeho cźělneho ranjenja, dla kaźenja domjazeho měra a dla ſpytanja wumozowanja ßwojeje pſchirodneje dźowki a krwawneje hańby dla hižo prjedy khoſtany. Wón je nahły cźłowjek, ſ khwilemi pije je a potom njeſnjeßliwy. 19. januara 48lětny Jermiß wokoło ¾9 hodźin wjeczźor do hoſcźenza ſwudowjeneje Bayerki w Bóſchizach pſchińdże, hdźeż Beckera nadeńdże. Jermiß bě hižo pjany. Becker jenoż mało wopojeny. Jermiß ſ dźěłacźerjom Rachelom ſ Nowych Bóſchiz a ſ Beckerom powjedaſche a ſa njeju palenz a zigary ſkaſa. Becker ßo ſtónczźnje Jermißej potykowaſche, ſo chze jeho domoj pſchewodźicź. Rachel chzyſche ſadźěwacź, ſo hromadźe dźěſchtaj, tola wokoło ½10 hodźin ßo wobaj na pucź naſtajiſchtaj. Naſajtra rano ſchulſke dźěcźi Jermißowe cźěło na polu 5 metrow wot pucźa namakachu. Wono bě ſe ßydnjenej krwju tak ſabrudźene, ſo jo ßamo Wětrowſki gmejnſki pſchedſtejicźeŕ Schołta, Jermißowy ßwak njeſpóſna. Do cźěła bě ßo do hłowy, ſady lěweho wucha, do ſchije, a do rukow 22 krócź ſ nożom kłoło. Se ßylnym kalnjenjom bě ßo ſchijina wulka żiła pſcherěſła, tak ſo ßo Jermiß bórſy wukrwawi. Jermiß bě woženjeny a nan dweju dźěſcźow. Becker ſ wopŕědka prějeſche, ſo je ßo na Jermißu pſchepſchimał, tola ſtónczźnje dyrbjeſche ßo wuſnacź, ſo je do Jermißa kłoł, prějeſche pak, ſo je jeho moricź chzył. Cźeho dla bě ßo wón do Jermißa ſ nożom dał, na to ßo wón, kaž wudawaſche, njemóżeſche dopomnicź, dokelž bě pjecża pjany był. Jako prěni ßwědk ßo kriminalny wyſchſchi wachtmiſchtr Zenker pſcheßłyſcheſche. Po jeho wopißanju, bě cźěłowa hłowa tak ſ kraju ſalěpjena była, ſo ani Jermißowa żona ani jeho ßwak Schołta morjeneho njejſtaj ſpóſnacź mohłoj. Hłowa je cźerwjena krwawa dula była. Żandarm Brěſa praji, ſo je na cźole Beckera, kotrehoż ßu hnydom ſa winika měli, kruch cźerſtweje ßydnjeneje krwě a na jeho nożu a kholowach krwawe błaki wohladał. Najſkerje je ßo Jermiß najprjedy k ſemi cźißnył a ßo potom kłoł; pſchetoż jenoż pod hłowu a kolenom ſkónzowaneho je ßo łuża krwě namakała, wokoło cźěła njeje na ßněży nihdźe krej widźecź była. Becker je ſ wopŕědka wudawał, ſo je Jermißa jenoż hacź k cźertowej kupje, kotraż na poł pucźu k měſtnu mordaŕſtwa leži, pſchewodźił, ſtónczźnje pak je k temu ſtał, ſo je ßo duzy po pucźu ſ Jermißom ſwadźił, kotryż je jeho ſtorkał a ßo do njeho dawał. Ssnadź je wón potom ſ nożom machotał. — Korczźmaŕka Beyerka wobßwědcźi, ſo je Becker wjeczźor w 6 hodźinach do jejneje korczźmy pſchiſchoł, ſo je palenz pił a ſulzu jědł. ¾9 hodźin je Jermiß pſchiſchoł, piwo pił a ſa druhich palenz porjedźiż dał. — Murjeŕ Rachel praji, ſo je Jermiß pjany był, teho dla je Beckera warnował, ſ nim hicź. To ßame dejeŕ Neumann ſ Hory wobßwědcźi. Gmejnſki pſchedſtejicźeŕ Schołta ſ Wětrowa praji, ſo je Jermiß ßylny a wuſtojny cźłowjek był a ſo je jeho tyſcheŕſtwo derje ſchło. — Kubleŕ Ssmoleŕ ſ Bóſchiz wobßwědcźi, ſo je jeho w nozy 20. januara wokoło 12 hodźin Becker ſe ſpanja klapał a ßo jeho praſchał, hdźe poprawom je. Becker je powjedał, ſo je ſ Jermißom ſchoł a ſo je ßo ſabkudźił. — Po wuprajenju Bóſchicźanſkeho gmejnſkeho pſchedſtejicźerja Biele je Becker powſchitkownje pilny a ſlutniwy był, hdyž pak je ßo wopił, je ſwadu pytał, tak ſo je jemu potom kóżdy ſ pucźa ſchoł. — Popołdnju 19. januara je Jermiß pola hoſcźenzarja Bitzkeho w Haßlowje był, tam jědł a pił a wſcho hromadźe 3 hriwny 30 pjenjeżkow ſapkacźił. Potom je wón ſapſchah żadał, ſo by ßo dał domoj dowjeſcź, tola njeje żadyn doſtacź mohł.

Přilopk.

* (Potepjenje jeneje jendźelſkeje parneje łódźe.) Parna łódź „Surrei“, kotraż ſmjerſke mjaßo ſ Liverpola do Dünkirchena wjeſeſche, je ßo bliſko Dovera w kalaiſkim kanalu potepiła; najſkerje je wona do jeneje miny ſawadźiła.

* (Protestowanska shromadźizna Draždźanskich hosćenzarjow.) Wschě hosćenzarske sjednoćenstwa s Draždźan a wokolnosće mějachu sandźenu wutoru w Draždźanach protestowansku shromadźiznu pschećiwo powyschenju piwowych płaćizнow, kotrež je piwowarski swjask wobsamknył. Powyschenje bo jako bjezpotrjebne sažudźi, dokelž wono dla doźahajeze sažłužby piwarjow njebě trěbne. Wótrym protestam, kotrež bu bo w Barlinje, Lipsku a w druhich městach pschijate, bo w bamžnej myšli pschihłoźowasche. Poručowasche bo też se wschěmi bjezdkami, na pschikład se sawjedźenjom tunich winow, pschetrjebanje piwa samjesowacź.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smeje jutrje, njedźelu Lätare, rano w 7 hodźinach duchowny Tyschet němsku spowjednu wuczbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin farat Räda němske a w 10 hodźinach serbske prědowanje.

Tydźenske sastojnske dźěła smeje farat Räda.

Wutoru popołdnju w 5 hodźinach budźe w Jenkezach serbska póstna nutrnosćz a wójnska modlerska hodźina.

Sbrjedu popołdnju w 5 hodźinach budźe w Malym Wjelkowje serbska wójnska modlerska hodźina.

Wörewsu!

W Michalskej zyrkwi: Omil Oskar Horn, dejeł w Pschischezach, s Hanu Selmu rodź. Neumannez w Dobruschi. — Ernst Richard Schewz, schewz w tu khwilu narunanski reserwist infant. regimenta čzo. 103 w Budyschinje, s Fridu Hanźu rodź. Stopriz na Zidowje.

S druhich wošadow: Ernst Hajesch, wotrocžk w Sskonej Borschczi, s Hanu Donatez, słužobnej dźowku w Kolwasy.

Křćenl:

W Michalskej zyrkwi: Willi Bohuměr, Bjedricha Wylema Fröhneła, šedlarja w Budyschinje, š. — Jan Helmut, Ernsta Bohuwěra Hilmana, murjerja w Hněwšezach, š. — Jan Gerhard, Khorle Augusta Schramy, cźěsle na Zidowje, š. — Hana Ella, Pawoła Hermana Bergera, pohonca na Zidowje, dź. — Hana Hilźbjeta, njem. dź. na Zidowje.

S druhich wošadow: Albert Pawol, Pawoła Bruna Rojša, pišarskeho pomoznika w Dźěchorezach, š. — Meta Herta, Bruna Jakuba, palerskeho mischtra w Dźěchorezach, dź. — Waltat Herbert, Ernsta Pětschki, fabrikskeho pohonca we Lupoji, w tu khwilu na wojownischću, š — Hilda Herta, Maza Sahrodnika, dźěłacźerja na želesnizy w Radworju, dź. — Marja Lena Kudźeliz, njemandź. dź. w Lipicju. — Hana Lena, Ernsta Rumela, dźěłacźerja w Kolwasy, dź. — Selma Herta, Jana Ernsta Wünsche, pomozneho želesniskeho wothladowarja w Bukezach, dź. — Marta Hilbjeta, Khorle Ernsta Mazki, dźěłacźerja we Wawizach, dź — Richard Max, njemandź. š. w Kolwasy. — Ernst August, Marje Schewzoweje rodź Jurkez w Jatsobju, š. — Hana Frida Pětschez, njemandź. dźowka w Hlinje. — Hana Lena, Jana Ernsta Hokera, khěžerja a dźěłacźerja w Stróži p. Hucźinu, dź. — Berta Johana, Pawoła Ernsta Zawnika, žiwnosćerja w Brěsynje, dź — Pawol Gerhard, Hermana Mortaka, dźěłacźerja w Kortnizy, š.

Zemrjeći:

W Michalskej wošadźe: 4. měrza: Hana Gustla rodź. Scholcźiz, njeboh Jana Bohuwěra Holanda, ratarja pod hrodom, sawostajena wudowa we Lipsku, 81 l. 3 m. 16 d. (pokhowana na Zidowje(— 5. měrza: Lena Olga Khorle Wagenknechta, fabrikskeho kowarja w Dobruschi, w tu khwilu na wojownischću, dź, 3 l. 6 m. — 6. měrza: Marja Bejmariez, bywscha dźěłacźerka we Brěsowie, 81 l. 4 m. 2 d. — Pawol Max Schewz, cźěsklerski wuczobnik pod hrodom, Handrija Schewza, khěžerja a fabrikskeho dźěłacźerja tam, š., 15 l. 7 m 3 d. — 9. měrza: Lena Frida Fiedlerjez, konfirmandka, Oskara Emila Pawoła Fiedlerja, maschinskeho wjednika na Zidowje, dź., 14 l. 5 m. 21 d.

W druhich wošadach: Hilda Herta, Bruna Sahrodnika, dźěłacźerja na želesnizy w Radworju dź., 13 d. — Handrij Albert, privatnik w Budyschinje, pokhowany w Bukezach, 78 l. 2 m. — Hana Ernstina swud. Bejmarjowa rodź, Schilerez w Noßacźizach, 82 l. 1 m. 14 d. — Jan Schmidt, wumjeńkat w Truschezych, 78 l. 5 m. 25 d. — Handrij Wünscha, kublet w Schpikalach, 66 l. 3 m. 16 d.

Zyrkwinske powjesće s Hodźija.

Njedźelu Lätare smeje rano 1/2 8 hodźin duchowny Voigt serbsku spowjednu wuczbu, 1/2 9 hodźin smeje farat Kschižan serbske a 3/4 10 hodźin němske prědowanje.

Njedźelu popołdnju w 2 hodźinomaj katechismuszowa wuczba sa němsku žónsku młodźinu.

Njedźelu popołdnju w 4 hodźinach serbska a němska spowjedź a němske prědowanje w schuli w Cźerwjenych Noßlizach.

Sbrjedu wjeczor w 6 hodźinach němska wójnska modlerska hodźina.

Pjatk rano 1/2 9 hodźin serbska spowjedź a dopołdnja 1/2 10 hodźin serbske póstne kemschenje.

Zyrkwinske powjesće s Budestez.

Njedźelu Lätare smeje rano 1/2 8 hodźin farat Domaschka němsku spowjedź, dopołdnja 1/2 9 hodźin smeje duchowny Bójz němske a w 10 hodźinach serbske prědowanje.

Wutoru wjeczor we 8 hodźinach shromadźizna kschesćijanskeho towarstwa žónskeje młodosće.

Sbrjedu wjeczor 1/2 7 hodźin smeje farat Domaschka serbsku a 1/2 8 hodźin němsku wójsku nutrnosćz.

Schtwórtk wjeczor we 8 hodźinach smeje kschesćijanske towarstwo mužskeje młodosće shromadźiznu.

Pjatk popołdnju w 4 hodźinach budźe shromadźizna zyrkwineho pschedstejićerstwa.

Khlěbowe snamki.

I.

Po poručnosći Budyskeho wokrjeżneho hejtmanstwa bo postajenja § 8 wotstawka 1 hacž 3 wosjewjenja wo khlěbowych snamkach wot 19. februara t. l. s płaćiwosću wot 15. tuteho měsaza powala a bo pschedběžnje se sćěhowazymi pschedpisami hacž k dalschemu srjadowanju narunaju:

Po tym so je swjaskowa rada wschědne pschetrjebanje muki, sa wožobu wschědnje na 225 gr postajene, na wschědnje 200 gr muki najwyschscheho pschetrjebanja ponižiła, wot 15. měrza tuteho lěta kóžda wožoba na dwě njedźeli město 10 jenož 8 khlěbowych snamkow dostanje, s kotrychž je na kóždu 1 punt khlěba abo 6 zaltow abo 330 gr prażenkow (zwibaka) abo 300 gr muki dostacź.

W jenotliwym padże móže bo po namjećze abo po dopokasanju wožebiteje potrjebnosće pschisłuschny komunalny swjask a městno, kotrež je k temu wot njeho połnomóz dostako, sa tónle cźaż wudźělomnu licźbu khlěbowych snamkow na 10 khlěbowych snamkow sa wožobu powyschicź.

II.

Pscheżdydojo městnych sežiwjenskich wubjerkow, kotrychž mjeno a bydło je w cźisle 50 „Budyskich nowin" wot 2. t. m. a w cźisle 51 „Sakskeho Powjedarja" wot 3. t. m. wosjewjene, bu połnomóz dostali, so žmědża sa wokrjeż Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa licźbu wudźělomnych khlěbowych snamkow po wotstawku 2 horka stejazych postajenjow powyschicź.

W Budyschinje a Biskopizach, 8. měrza 1915.

Kralowske hamtske hejtmanstwo.
Měschczanskej radże w Budyschinje a Biskopizach.

Sa wótzny kraj wojowawschi je mój horzo lubowany njesapomnity mandźelski, nasch staroscźiwy nan, žyn, pschichodny žyn a bratr

Jan Bohuwěr Rjeczka

reserwist 6. kompagnije w pěschim regimencze cźisko 103

17. septembra na žwoje 7. septembra poczerpjene rany w franzowskim lazarecze w Bordeauxu wumrjeł.

W Jažeńzy pola Njeżwaczidła, 12. měrza 1915.

W najwjetschej srudźbje

Hana Rjeczzyna rodź. Försterez se sawostajenymi.

Spi derje tam, hdźež žylsy nasche
Na twój zow lapacź njemóża.
Sa wótzny kraj ty wojowasche
A też žo sa njón moricź da.
Cźe s wutrobu nětk wopłakuje
Ta wurudźena mandźelska,
Kiž s dźěcźimi najbóle cźuje,
Schto na tebi je shubiła.
Spi derje tam we zušym kraju,
Hacž sbudźi naž wschěch Boża móz,
Hacž wěcźne serja saźwitaju,
Sso minyła je žmjertna nóz.

Kuchańki, ſtwinſke a ſłužobne holzy, mlokowe holzy, hródźne džowki, holzy kßwinjom, wotroczkow, ßrěnkow, rólnych pohonczow wolazych a dźěłaczeńſke ßwójby pyto hnydom pſchiſtajeńka **Görlichowa** na ßukelnſkej haßy 1 na rózku khěžorſkeje dróhi w cžrijowni knjeſa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

Tunju penſiju
k jutram dwaj ſchulerjej doſtanjetaj na horncžeńſkej haßy 17 delka.

Cžehnity wol
je na pſchedań w Bukezach cžo. 9.

Běrnaze ßuſchenki,
pizowanſki zokor,
rybjaza muka
bliżſche dny dońdu.

Proſchu je pola mje ſkaſacź.

Khorla Schuppan
w Ratarjezach, Budyſchinje, Kubſchizach.

Cžerwjeny dźeczel,
běły dźeczel,
żołty dźeczel,
ſchwedſki dźeczel,
luzernu,
inkarnat,
phazeliju
najlěpſcheje hódnoſcże bjes židy porucža

Khorla Preisser junior
pſchi žitnych wikach.

Lubijska banka.

Saßydlenja: w Lubiju, Neugersdorfje, Budyſchinje, Shorjelzu, Seifhennersdorfje, Žitawje a Kumwałdze.

Wuwjedźenje wſchěch bankowych dźěłow wſcheje druźiny,

woßebje: pſchijimanje hotowych pjenjes k ſadanjenju po cžaßu pſchihódnje pſchiměrjenej danjowej měrje.

Konto-korrent a ſchekowy wobkhod.

Khowanje a ſaſtawanje hódnoſtnych papjerow.

Pſchenajecże treßorſkich kaſchczikow.

Darmotne pſchijimanje ſkaſankow na wſchě ßo ſtawaze podpißanja požczonkow.

Saměnjenje kouponow ſ hotowymi pjenjeſami.

Filiala Lubijſkeje banki

w Budyſchinje w Serbſkim Domje.

Kaßyne hodźiny wot 8—½1 a ½3—5 hodźin.

Sſobotu wot 8—2 hodźin.

Serbſki muſej
wotewrjeny kóždu 1. a. 3. njedźelu měßaza wot ½11—12 hodźin.

Viſitne khartki
cźiſchczi ſpěſchnje a tunjo
Sſmolerjez knihicźiſchczerstwa.

Konfirmandſke wobleczenja
po mk. **18.**— **20.**— **24.**— atd.

Pacholaze wobleczenja
ſpodźiwnje tunjo! Pruhujcże, prjedy hacź druhdźe kupujecze!

Sa ſelenoſchtwórtkowſke dary ſkładnoſtne kupje:

wobleczenja, dźěcźaze wobleczenja, jeczki, bluſy, ſchórzuchi, kholowy, pótniki, khapy, klobuki, mězy, tkaniny k podſchicźu, ſchtrympy, rukajzy atd.

Ernst Jenke, pſchi hlownym torhoſchczu 7.

Bukečanske serbske towarſtwo

změje njedźelu Judika, **21. měrca**, popołdnju z dypkom 5 hodź. w Grundmanec hoſćencu swoje posedźenje.

Přednošk k. fararja Křižana z Kotec „wo Serbow zańdźenoſći“.

Sobustawy so należnje přeprošuja. Hoſćo su witani.

Předsydstwo.

Kupuju ſa wójnſke žitowe toarſtwo

pſchenźu a rožku

ſ kóždeho hornjołużiſkeho żeleſniſkeho ſaſtaniſchcża a w mojich ſkładownjach. Duž proſchu wo poſkicźenja.

Telefon 50. **Khorla Schuppan** **Telefon 50.**

W Ratarjezach—Budyſchinje—Kubſchizach.

(K temu cźißu pſchiłoha.)

Sserbjo!

khěžorſtwowa banka ſtoto trjeba!

Wot 13. hacz do 21. měrza 1915 ſ wobličenjom ſwojich **ſtarych,** wſchoſtronſzy jako **tunje** pſchipóſnatych, na tworach widžomnje wuſnamjenjenych **prěnjotnych klamowych plaćiſnow**

pſchi kupjenju ſa **mk. 2.50** . . . **mk. 10 ſtota** ſa **mk. 10.25**
pſchi kupjenju ſa **mk. 5.—** . . . **mk. 10 ſtota** ſa **mk. 10.60**
pſchi kupjenju ſa **mk. 7.50** . . . **mk. 10 ſtota** ſa **mk. 11.—**
pſchi kupjenju ſa **mk. 10.—** . . . **mk. 10 ſtota** ſa **mk. 11.40**
pſchi kupjenju ſa **mk. 20.—** . . . **mk. 20 ſtota** ſa **mk. 23.—**

atd. pſchi ſaplaćenju bjerjemy, tak daloko ſumma ſtota w mjeſy kupjenſkeje ſummy leži.
Doſtate ſtoto ſo do **khěžorſtwoweje banki** wotwjedže.

Philippi & Co. mějeczel **Curt Mahnke.**

Wojeŕſke pakety!!
hotowe
ſa **zigary a zigarety**
poruczja
Albert Lehmann
na khěžorſtej dróſy 11 pſchi bohatych wrotach a na połnóznej dróſy 2.
Znate najlěpſche druzimy.

Tunje ſofy
we nimo měry wulkim wubjerku ma pſchezo na ſkładze
J. O. H. Bär
w Budyſchinje na Hoſchiz haßy 29.

Žitne firmy
Pawoł Scholta naßlědnik w Budyſchinje,
Guſtav Heinke w Budyſchinje,
Baldeweg & Sachſe w Budyſchinje,
Berthold Eiſenbeis a ſyn w Biſkopizach,
Valten a Wobſt w Biſkopizach,
Erich Wobſt w Hornjej Wjaſońzy
maja prawo, w komunalnym ſwjaſku woſtawaze žito,
pſcheńzu a rožku
a ſjednoczenſtwowe młyny ſupowacz a też hnydom wotewjacz. Dobyte
wotruby
ſo ratarjam zwrócza.
Młynſki ſwjaſk, towarſtwo ſ wobmjeſ. rukowanjom.
Oskar Heinke, pſchedžyda.

Ssmolerjez knihiczíſchczerńja w Budyſchinje
wſchě czíſchczetſke dźěła derje a tunjo czíſchczi.

Horjanſke praßowane wuhlo
jnalěpſche narunanje ſa **drjewo** a druhe **wuhlo,** derje wußuſchene 1000 kruchow po 7.— mk., poruczja
Horjanſka wuhlowa praßowarńja.

SN 74, 1915, č. 11, s. 99-100

Pschiłoha k cżisłu 11 Serbskich Nowin.

Sobotu 13. měrza 1915.

Płaczišny rěsneho skotu na Draždżanskich skótnych wikach.

11. měrza 1915.

Płaczišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne druhiny a wosnamjenjenje.	Žiwa rěsna waha	
	hr.	hr.
Woły:		
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnosce hacj do 6 lět	55—56	96—97
awstriske	—	—
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	46—48	87—89
3. žrěnjo pizowane młode, derje pizowane starsche	40—43	82—85
4. žnadnje pizowane kóždeje starosty	—	—
Jałojzy a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnosce	53—55	94—96
2. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnosce hacj do 7 lět	46—48	88—90
3. starsche, wukormjene kruwy a žnadnje wuwite młódsche kruwy a jałojzy	40—43	82—84
4. žrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	34—37	76—79
5. žnadnje pizowane kruwy a jałojzy	25—28	67—70
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnosce	52—54	93—95
2. žrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	37—43	79—84
3. žnadnje pizowane	31—35	73—75
Cželata:		
1. najlěpsche s mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyzy	60—62	95—97
2. žrěnje kormjene abo tež dobre wot zyzy	55—57	93—95
3. žnadnje wuwite wot zyzy	51—53	91—93
Ešwinje:		
1. połnomjaßne lěpschich raßow a jich sschižењjow w starosty hacj do 1¼ léta	79—81	100—102
2. mjaßne	72—75	91—94
3. žnadnje wuwite, tež ranzy a tundroßy	68—76	86—94

Płaczišna žitow a produktow.

Žitowy dowos w Budyschinje:	W Budyschinje. 6. měrza 1915 wot hr.	wot pj.	hacj hr.	hacj pj.	W Lubiju 11 měrza 1915 wot hr.	wot pj.	hacj hr.	hacj pj.
Mowoß . . . . 50 kilogr.	—	—	11	20	—	—	10	90
Běrny	4	35	4	60	4	60	5	—
Butra . . . . 1 kilogr.	2	90	3	30	2	90	3	10
Pschenična muka 50 "	—	—	21	50	20	—	24	—
Ržana muka . 50 "	—	—	19	—	17	—	19	—
Ssyno . . . 50 "	3	75	4	75	3	50	4	—
Ssłoma . . 100 "	3	25	3	85	3	60	4	—
Proßata 474 schtuk, schtuka	8	—	20	—	—	—	—	40
Pschenične wotruby } 50 kilogr.	—	—	6	50	6	50	7	75
Ržane wotruby } 50 kilogr.	—	—	6	50	6	50	7	75
Pschenični gris } 50 kilogr.	—	—	—	—	—	—	—	—
Ržany gris } 50 kilogr.	—	—	—	—	—	—	—	—
Pschenża žołta, kórz po 170 punt.	—	—	—	—	—	—	23	35
Pschenza, běła, kórz po 170 punt.	—	—	23	17	—	—	—	—
Rožka, nowa, kórz po 160 punt.	—	—	18	60	—	—	18	59
Jeczmjen, nowy kórz po 140 punt.	—	—	18	60	—	—	16	26

Jeja, mandl 1 hr. 50 pj., schtuka 10 pj.

W Budyschinje płaczi: punt howjaseho mjaßa wot — hr. 95 pj. hacj 1 hr — pj., punt cželazeho mjaßa wot — hr. 80 pj. hacj — hr. 90 pj., punt žwinjazeho mjaßa wot 1 hr. 10 pj. hacj 1 hr. 20 pj., punt schmalza wot — hr. — pj. hacj 1 hr. 40 pj., punt pschenicznje muki wot — hr. 26 pj. hacj — hr. 30 pj., punt ržneje muki wot — hr. 22 pj. hacj — hr. 24 pj., punt chlěba wot — hr. — pj. hacj — hr. 16 pj., punt žuschcheneho połcza wot — hr. — hacj 1 hr. 50 pj., punt mlěteho zołora wot — hr. — pj. hacj — hr. 24 pj., liter petroleum wot — hr. 21 pj. hacj — hr. 24 pj.

Zuse suby

saßabžuje, nakažene suby wuporjedža a suby czaha s pohłuschenjom

Johanna Stahlez, dentistka

w Budyschinje na žukelnskich haßy 1ª.

Hižo wot 30 lět

pschedawam na **Budyskich wikach**

žymjenja sa nalětni a lěczny wußyw

wot firmy **J. E. Schmidta** w Erfurtu, khěžorskeho a kralowskeho podawarja, žo mi sczelaze, woßebje wot tejele firmy plahowane **runklizowe žymjo** (woßebitosćz), kotrež tole léto woßebje derje skhadża.

Tehodla žwojim czesczenym wotebjerarjam wschě žymjenja w dobrej skhadżazej tworje poruczam:

runklizowe, Eckendorfske žołte a czerwjene hobrskowalzojte, po tunich płaczišnach. Lutyjeczanske žołte žymjo, najwjetschu czerwjenu **pizowansku zokrown-rěpu,** dołhu běłu.

Kałowe žymjo, Erfurtskeho sažneho, Barlinskeho žrěnjosažneho, hollandskeho czěmnoczerwjeneho, pósdneho, Žitawskeho hobrskeho a žerbskeho burskeho kała, běkeho kała a Winnigstetterskeho, kónczojteho Braunschweigskeho a woprawneho czěskeho hrubateho kała.

Wulki wubjerk žymjenja, karottow, morcheje, pizowanskeje morcheje, bunow, gurkow atd.

Woßebitosćz: Erfurtske kwětkowe žymjenja w 10pjenjezkatych pakczikach s wukasanjom k plahowanju.

Wulki wubjerk **Draždżanskeje zyble k žadżenju.**

Woßebje poruczam wot hollandskich plahowarjow žo dostawaze **kwětkowe kulki** gladiolow, begoniow, lilijow, tuberosow atd.

Moje stejischczo je hižo wot 29 lět na mjaßowym torhoschczu.

Jan Bjedrich, žymjenjowa pschedawarnja

w **Kołwasy** pola Pomorz.

K wußywej:

Hroch

peluschki

czerwjeny dżeczel

ma płaczišny hódno na pschedań

Pawoł Scholta. naßlědnik

na hoschiz haßy.

Franz Marschner

czaßnikat w Budyschinje

na bohatej haßy 9

žwój skład **czaßnikow** a **czaßnikowych rjeczazow**

k dobroczżiwemu wobkedżbowanju porucza.

Hódna twora. Pilnowne rukowanje. Tunje płaczišny.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawař Marko Smolerj.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nowołětk, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 12. **Sobotu 20. měrca 1915.** **Lětnik 74.**

Rosprawa němskeho wulkeho hłowneho kwartěra.

18. měrza.

Franzowski wupad na nasche stejischcza Lorettowskeje hory w Champagni je ßo wotrasył. Franzowske podźělne nadběhi w Champagni ſ połnozy Le Mesnila ßu ßo ſnapschećnymi nadběhami saſtajile. Jedyn tam wječera ſ nowa spytany nadběh je ßo ſ njepschećelowym cźežkim schkodowanjom wotpokasał.

W Argonnach je wojowanje wječera wopschestało. Franzowszy lětarjo ßu na sjawne elsaske město Schlettstadt bomby mjetali, ſ kotrychž je jenož jena schkodu naczinika. Wona do seminara sa wucźerkow padźe, dwě dźesći mori a dźeßacź cźežko srani. K wotrunanju ßmy dźenßa na twjerdźisnu Calais bomby cźežkeho kalibra mjetali.

W ruskej Pólskej ßu ruske nadběhi na nasche stejischcza mjes Pißekom a Orsyz, dale k dołhemu ranju wot Praßnyscha też wječera bjes wuspěcha wostake. K wjecźorej rěki Skwy ßmy 900, k ranju Skwy 1000 muzi sajeli a 4 maschinske tšelby dobyli. Lohki wuspěch ßu cźrjódy ruskeje khěžorstwoweje woboty dozpike, hdyž ßu ßo do połnózneho kónza rańscheje Pruskeje na stronu k Memelej nawalile. Woni ßu rubile a wßy sapalile. Sa to je ßo městam ruskeho kraja, ſ němskim wójſkom wobßadźeneho, sapłacźenje wjetschich sumow jako sarunanje napołożiło. Sa kóždu wjeß w Němskej, kotruż ßu tele cźrjódy spalile, ßo tři wßy abo kubła w Ruskej spała. Kóžda wopalna schkoda w Memelu ßo ſe spalenjom ruskich knjeżerſtwowych twarjenjow w Ssuwalkach a w druhich hłownych městach gubernijow, w naschich rukach ßo namakazych, wotruna.

19. měrza.

K połnozy wot Le Mesnil a Beau Sejour staj ßo dwaj franzowskaj podźělnaj nadběhaj rosrasyłoj. Njepschećźel cźežko schkodowawschi pod naschej tšeleńzu zosasche.

Franzowske wupady ſ krótkeho ranja Verduna we Woevreskej runinje ßu ßo wotpokasałe; na rańschej kromje Maaskich hórkow ßo hischcze wojuje.

W rańschej Pruskej ßu ßo do Memela po sdaczu ßłabsche ruske wotdźělenja nawalile. Napschećzne naprawy ßu ßo hižo cźinile.

Mjes Piskom a Orsyzami k dołhemu ranju a k wjecźorej wot Praßnyscha ßu ßo wschě ruske nadběhi wotrasyłe. Njepschećźelowe schkodowanje je ſ dźěła cźežke. S połodnja wot Wißły njeje ßo niczo pscheměniło.

Najwyschsche wójſkowe wjednistwo.

Khěžor pschi sakskim armeekorpsu.

Khěžor je poßlednje dny 12. armeekorps wopytał. Hdyž běchu wojazy nimo njeho cźahnyli, měješe wón psched shromadźenymi offizěrami scźěhowazu rěcź:

Sa mnje je wulke wjeßele, so mózu ßo tu knjeźam też wot woßoby k woßobje dźakowacź sa to, schtoż je dwanaty armeekorps hacź dotal wubjerneho dokonjał. Korps je cźežke dny měł; wón je rjekowszy se snatej sakskej wutrajnoscźu, woporniwoscźu a bjesbojoscźu pod ßwojim khroblym generalom wojował a ſ nowa njesahinity ławrjenz wokoło ßwojeje khorhoje swił. Jeho majestoscźi sakskemu kralej rapport wo wubjernym dźerżenju wojakow podam, kotrychž ßym dźenßa jako wotpóßłanych wschěch armeekorpsowych dźělow widźał. Jeho majestoscźi kralej hura!

Khěžor je komandowazemu generalej wurasnje poručźił, so dyrbi kóždemu offizěrej, podoffizěrej a też tym, kotsiž njejßu psched nim w paradźe stacź mohli, najwyschsche pschipósnacze wosjewicź. Posdźischo měješe khěžor hischcze druhn rěcź, hdyž bě grenaděrski regiment cźišćko 101 nimo cźahnył. Wón pschi tym praji:

Sa mnje je woßebite wjeßele, hdyž ßym hižo tak husto wusnamjenjenja měł, mój rjany grenaděrski regiment jeho majestoscźi sakskemu kralej w měrje pschedwjesć, jedyn bataillon tuteho regimenta dźenßa tu w njepschećelskim kraju, w kotrymž stejimy, powitacź. Regiment je ßo ſe ßławu pokrył a ſe ßwojim rjekowstwom njesahinity ławrjenz k kwojim khorhojam pschiwjasał. Wuprajam wam ßwoju najpołnischu spokojnoscź; ßym ßo wjeßelił, so je regiment też najpołnische pschipósnacze a khwalbu jeho majestoscźe sakskeho krala namakał. So by ßo regiment też dale njebojasny, khorbły a wopornjwy psched njepschećelom pokasował, dha chzu ſe sawołanjom wobkrucźicź: Jeho majestoscźi sakskemu kralej hura!

We němskej narańschej froncze

je Wolfez telegrafowarnja scźěhowazu hamtsku rosprawu podała:

W rańscho-pruskej provinzy a psches nju ßu ßo poßlednje dny saßo njerosumne powjescźe rosschěrike, po kotrychž ßu Rußojo saßo dźěl rańscho-pruskeje provinzy wobßadźili. S hamtskich rosprawow kóždy rosumny spósnawa, so tajke wudawanja wěrnoscźi njewotpowjedaju.

Cźara, kotruż ßmy w ranju wobßadźili, cźehnje ßo wot Pilizy pódlu Rawki a Bsury hacź k Wißle. K połnozy wot Wißły wona k ranju wot Płozka a Suromineka a Stupska (k połodnju wot Mławy) dale dźe, wot tam wona k połnozy Praßnyscha — k połodnju wot Myschinez — k połodnju Kolna — k połnozy Lomcźe a pola Mozarze k Bobrej doßaha. Wot tam wona po Bobrowym brjosy hacź k połnozy wot Ossowza, kotryż my wobtšelamy, a k ranju Augustowo—Kraßnopola—Mariampola—Pilwiski—Ssaki po krajnej mjesy psches Tauroggen k dołhemu wjecźorej wjedźe, potajkim wot sapocźatka hacź do kónza w njepschećelskim kraju.

Pschi najſwonkownischim połnóznym kónzu rańscheje Pruskeje w stronach k połnozy wot Memela ßu ßo 17. měrza — potajkim po nastacźu horka spomnjenych ßkuchow — ßłabe ruske wotdźělenja nawalike. Wschě naprawy ßu ßo stake, so bychu ßo tele cźrjódy wuhnake, kotreż móża ßo sapalerjo mjenowacź.

Wyschschi präsident rańscheje Pruskeje je cźeknjenzam wot tam wosjewił, so je jemu Hindenburg rjekł, so ßo woni nětkole hischcze njemóża do pschimjesnych wokrjesow wrócźicź. Wojeńske a strowotne pschiźiny to njedowoleja. D.

Woblehnjenje Oßowza.

Jena rosprawa ruskeho knjeżerſtwa wo woblehnjenju Oßowza praji, so Němzy na město też ſ powětrowych łódźow bomby mjetaju. Woblehnjenje ßo ſ tajkej mozu stawa, so liczba bombow a granatow, kotreż ßu na město padake, někotre tyßzaj pschekrocźi. W twjerdźe smjerſkej semi njeje mózno, ßo sahrjebacź. Ssamo cźežke kanony njehodźa ßo psched njepschećelom skhowacź.

Powětrowe łódźe nad Warschawu.

Po „Kurěrje Warschawskim“ ßu ßo w nozy 27. februara saßo bomby ſ němskich powětrowych łódźow na Warschawu mjetake. W nozy w 1 hodźinje ßo na dobo tři krócź sarża, ſ cźimž wobydlerjo se spanja wotucźichu. To bě rosbuchnjenje bombow. Jedyn Zeppelin bě je na město cźißnył. Jena ſ bombow do plestra wulku na lik podobnu dźěru wudrě. 1400 woknowych schkleńzow a 40 wukładnych woknow je ßo rosbiło. D.

Wojowanje w powětšje w rańšchej Pruskej.

Kaž Moskowske nowiny pišaju, žo mjes němskimi a ruskimi lětarjemi nad ruskimi twjerdźišnami Grodnom, Kownom a Ošowjezom njepschestawajzy wojuje. Němšzy lětarjo bomby a ručzne granaty na twjerdźišny mjetaju. W Ošowjezu je žo ſ tajkimi bombami 14 wožobow moriło a někotre žu žo ſraniłe. Tež někotre kheže žu žo khětro wobschkodźiłe.

Franzowski general Pau

je do Warschawy pschijěł. W Němskej žebi myšla, ſo wón tamniſche wójſkowe wjedniſtwo pschewosmje.

Po Pětrogradſkich powjeſczach general Pau jenož nakhwilnje do ruſkeho wójſkoweho wjedniſtwa ſaſtupi. Hromadže ſ generalom Ruſkim budże wón jenotliwe ſtrategiſke plany wudźěłowacź. L.

Wukas pschecźiwo palenzpiczu w Ruskej.

Pschedawanje denaturěrowaneho ſpirituža, kotryž je žo ſkradźu k piczu pschihotował, žo nětko ſ khoſtarńju a ſ wuhnaczom do Ssibirſkeje khoſta. Runje tak žu wyšoke khoſtanja ſa tych poſtajene, kotſiž ruſkim wojakam jěd́ź a draſtu wotkupuja. Palenzpalerjo chzedźa žebi wot knjeżerſtwa ſarunanje ſchkody žadacź, kotruž žu ſe ſakaſanjom palenzpalenja počzerpili. D.

Spěſchne wuwučenje offizěrow w Ruskej.

S zarowym wukaſom žo wušwobodźenje ſtudentow wot wojerſkeje ſłužby wotſtroni. Wſchitzy k wojerſtwu khmani ſtudentojo žu žo do wójſka ſwokali, ſo bychu žo po wóžomměžaczným wuwučenju ſa offizěrow pomjenowali.

Rosprawa franzowſkeho generalneho ſtaba

wot 15. měrza praji:

Belgiſzy wojazy pſchi Yſerſkim wobłuku dale poſtupowachu. Jich artillerija, kotraž žo ſ naſchimi cźežkimi kanonami podpjeraſche, je jene ſepjeraniſchczo, wot Němzow pſchi Dixmuidenſkim pohrjebniſchczu natwarjene, wupuſczíła. Njepſchecźel do Yperna tſělesche. Někotre woždoby zivilneho wobydlerſtwa žu padke. Němzy žu teho runja do Soiſſonſkeje kathedrale (zyrkwje) a jejneje wokolnoſcze tſěleli. S połnozy Reimſa, ſ napſchecza Luxemburgſkeho lěža, njepſchecźel ſpyta, žo jeneho ſ naſchich pſchedžunjenych pſchěrowow ſmozowacź, wón pak žo wotraſy. Na to njepſchecźel do Reimſa tſělesche. W Champagni žmy wjeczor 13. měrza napſchecźnaj nadběhaj wotraſyli a žo ſa njepſchecźelom puſchczíwſchi, někotre pſchěrowy dobuchmy. W jenym něhdže 100 morwych a nadobu namakachmy. W Argonnach pola Four de Paris njepſchecźel nadběh pſchecźiwo naſchej liniji ſczini, tola žo wón ſadźerža. W Lothringſkej žu naſchi pſchedſtražnizy Embermenil wobžadźili, we Vogeſach žo jenož ſ artilleriju wojowaſche.

Wjeczor w 11 hodźinach je žo ſczěhowaza rosprawa wudała: „Jendźelſke wójnſke łódże žu do Weſtende tſělałe a žu wuſpěch měże. Wunoſchk jendźelſkeho wójſka, w Neuve Chapellu dozpity, je žo jako doſpołny wuſpěch wupokaſał. Jendźelſke wójſko na froncze tſjoch kilometrow we hłubokoſczi 1200 hacž 1500 metrow poſtupowaſche a ſa žobu tſi rjady tſělnych hrjebjow a žylny nažyp k połodnju wot Neuve Chapella dobu. Napſchecźne nadběhi Němzow, kotrež žo ſ wulkej žylnoſczu wuwjedźechu, žo wotraſychu. Njepſchecźel ſchkodowanje počzerpi. Jendźelſka artillerija (pólna a cźežka artillerija) ſ wulkim wuſpěchom raſne dźěło pěſchkow pſchihotowaſche a jo podpjeraſche. W Champagni žmy žwoju nowu frontu ſ poſtupanjom na wſchelakich měſtnach wobtwjerdźili a žwoje ſtejiſchcza na khribjecze hórkow ſwěſczili, kotrež běchmy njepſchecźelej wotewſali. W Argonnach žmy žo mjes Four de Paris a Bolante 300 metrow tſělnych hrjebjow ſmozowali a žmy pſchi tym njepſchecźelow ſajeli, mjes nimi někotrych offizěrow. Na Maaſkich hórkach w Eparges Němzy poſtupowacź ſpytachu, tola žo ſ naſchej tſěleńzu hnydom ſadźerżachu, runje tak w Chamois k połnozy wot Badonwillera. B

Njepſchestawazy bombardement na Ypern.

Dopiżowaŕ hollandſkich nowin „Tijd“ pſchi belgiſkim wójſku njedawno Ypern wopytał. Wón žwojim nowinam piſche, ſo je ſrudno, na měſto hladacź, wjetſchi dźěl měſta je žo wupuſcził. Najžławniſche domy měſta, žukniownja, a žw. Marczinſka zyrkej žu žo zyle ſpaliłe; wjele ſnatych domow a khoſejownjow, woždobje koło wokoło torhoſchcza, je žo zyle ſniczíło. Skoro kóždy dźeń němſke kanony a ſkhowane batterije tſěleja. Spomnjenja hódne je, ſ kajkej khrobłoſczu tyžazy Ypernſkich wobydlerjow w měſcze wutrawaju. Hdyž žo jich praſcheja, hacž žo wjele padazych granatow njeboja, kotrež wſchědnje na měſto padaju, woni ſ ramjenjomaj ſczahnywſchi praja: „Ssmy žo hižo na to ſwucžili“, a tola žu žo wſchědnje ludźo ſ granatami morili. Huſto žo domy wurubjeja, woždobje žo wino a druhe napoje kradnu. Dopiżowaŕ pſchiſpomni, ſo žo tež wojazy pſchi tym wobdźěleja.

Jendźelcźenjo w Vogeſach.

Schwajzarſka depeſchowa agentura ſ franzowſkich nowin „Pays“ powjeſcź poda, ſo žu Franzowſojo do němſkich ſtejiſchczow pola Morſa a Morrnacha w Elſažu ſ 75 milimetriſkimi kanonami tſěleli. Jendźelſkich offizěrow žu pola Bechesy a Pfetterhauſena widźeli. Jendźelcźenjo žu po tajkim na elſaſke wojowniſchczo doſchli.

Rosprawa jendźelſkeho wójnſkeho miniſtra Kitchenera wo wójnje.

W hornim jendźelſkim žejmje je Kitchener rosprawu podał, w kotrejž mjes druhim praji: Wot teho cžaža, ſo žym w tutym žejmje na poždledk rěcžał, žu žo khětre poždylnjenja do Franzowſkeje póžłake, mjes nimi jena kanadſka diviſija, North-Midlandſka diviſija a druha Londonſka diviſija, dale wſchelake druhe jenoſcze. To žu prěnje doſpołne jenoſcze teritorialneho wójſka, kotrež žu do Franzowſkeje woteſchke. Strowoſcź wojakow je wubjerna. Franzowſojo žu ſ wuwjacźom pola Soiſſonſa na wſchelakich měſtnach fronty poſtupowali, woždobje w Champagni(!) Na rańſchim wojowniſchczu žu žo žylne němſke nadběhi na Warſchawu njeporadźiłe. Němſke poždylnjenja, kotrež žu ruſke ſtejiſchcza w rańſchej Pruskej nadpadke, žu žo ſaſtajiłe abo žo wróczo cźerja. B.

40 hodźin na lětadle, kotrež je do połnózneho morja padnyło.

Njedawno žo dwaj němſkaj wojerſkaj lětarjej ſ njeſbožom podeńdźeſchtaj, ſo ſ lětadłom něktore mile wot brjoha do połnózneho morja padnyſchtaj. Hakle po něktorych dnjach ſatraſchneho bědźenja ſe žołmami ſtaj žo wonaj ſ jenej jendźelſkej łódźu wukhowakoj. Wo jeju nawjedźenjach žo Kopenhagenſkim nowinam „Nationaltidende“ piſche: Hdyž lětarjej k jendźelſkemu brjohej nad połnóznym morjom lecźeſchtaj, žo lětadłowy motor wobſchkodźi, cźehož dla dyrbjeſchtaj žo na morjo dele puſchczicź. Hodźinu wot hodźiny na pomoz podarmo cźakaſchtaj; žuſchenki a kognak, kotrež mějeſchtaj žobu, buchu bórzy pſchetrjebane, běſche žurowje ſyma, a pódla teho ſ khwilemi žněhowe mjecźele ſakhażdachu. Druhi dźeń rano wokoło 5 hodźin poždlednju raketu, kotruž mějeſchtaj, wutſělischtaj, a to jimaj wukhowanje pſchinjeże. Kapitan jeneje jendźelkeje parneje łódże žo ſignala dohlada a k njemu jědźeſche, tola hakle, hdyž bě ſažwitało, lětadło ſ němſkimaj lětarjomaj wuhladachu. Taj běſchtaj ſe ſymu a hłodom hižo wědomjo ſhubiłoj, hdyž běſchtaj 40 hodźin na lětadle w połnóznym morju pobykoj.

Franzowſka panzerowana łódź „Bouvet“ žo pſched Dardanellemi potepiła.

S turkowſkeho hłowneho kwartěra žo piſche: dźěl turkowſkeho wójnſkeho łódźſtwa je 18. měrza dopołdnja w Cžornym morju pſched Theodoſiju pſchijěł a je połygon torpedowſkich cžołmow a łódźſtwowy arſenal wobtſělał a ſapalił. Pſched Dardanelemi je žo 18. měrza njepſchecźelſke łódźſtwo pokaſako. Wono je pſchecźiwo turkowſkim batterijam tſělało, kotrež ſ wuſpěchom wotmołwjachu. Popołdnju w 2 hodźinomaj je žo franzowſka panzerowana łódź „Bouvet“ potepiła.

„Bouvet“ je ſtarſcha, 12,000 tunow wucźiſchczaza łódź; wona je žo 1896 natwariła. Jejna artillerija ſ dweju 30,5 zentimetriſkeju kanonow a dweju 27 zentimetriſkeju kanonow wobſtejeſche. Wobžadka 608 muži liczeſche. Sa wojowanje pſchecźiwo Dardanellſkim wobtwjerdźenjam žo „Bouvet“ mało hodźeſche, dokelž mějeſche wón wyšoke natwary. Jeho wyšoke horka njepanzerowane ſczěny žadyn ſchkit pſchecźiwo cźežkim granatam njepoſkicźachu, na druhej ſtronje pak kanoněram w turkowſkich batterijach dobre měſtno k ſaměrjenju dawachu. Hdyž Franzowſojo tajke łódże pſchecźiwo Dardanellam ſczelu, je ſ teho ſpósnacź, ſo woni žwoje žylniſche łódże druhdże nuſnje trjebaju. B.

Jendźelſki kſchižaŕ „Amethyſt“ bě žrjedź ſnutſkownych Dardanellſkich wobtwjerdźenjow pſchejěł. Wón dyrbjeſche pak žo wrócźicź, dokelž bě žo ſ njepſchecźelſkimi granatami cźežko wobſchkodźił.

Panzer jeneje ſ jeho kanonow bě ßo rosraſyk, a łódßina ſcźěna ßo bliſko nad wodu ſ pjecźimi granatami pſcheraſy.

Wo wojowanju wo Dardanelle jena Athenſka depeſcha nowin „Berliner Lokalanzeiger“ praji: S kupy Mytilene je ßo do Athena telegrafowało, ſo ßu franzowſke a jendźelſke wójnſke łódźe bombardement na Dardanelle dla cźeźkeje ſchkody ſaſtajiłe, kotruż ßu jim turkowſke batterije nacźiniłe. Jendźelſka hobrſka bitwiſka łódź „Queen Elizabeth“ bě ßo pſchebliſko k wobtwjerdźenjam ſwěrika a ßo ſ deſchcźom granatow ſ wobtwjerdźenjow Supyrea, Karantina, Valnaierdies a Sukale powita. Łódź ßo tak cźeźko wobſchkodźi, ſo móźeſche ßo jenoź pomału ſ tſěleńzy wobtwjerdźenjow wrócźicź. Poſdźiſcho je ßo wona cźeźko wobſchkodźena k kupje Lemnos dowjeſła.

„Kölnſche Zeitung“ ſcźěhowazu depeſchu ſ Athena woſjewja: Woßebity roſprawnik nowin „Neon Aſti“ ſ kupy Tenedos piſche, ſo maja po wobhonjenju jendźelſkich lětarjow Turkoju automobilne batterije, kotreź ſpěſchnje ßwoje ſtejiſchcźa pſcheměnjeja. Turkowſke wójſkowe wjedniſtwo ſ muniziju jara lutuje. Sa to ßu wutſěle, kotreź ßu ßo ſ franzowſkich a jendźelſkich łódźow wupaliłe, 150 milijonow frankow płacźiłe.

Sawrjenje Dardanellſkeje mórſkeje drohi.

Kaž je Londonſki „Daily Chronicle“ ſ Athena ſhonił, ßu Turkoju w poknóznym dźělu Dardanellſkeje drohi ſchtyri wjetſche parne łódźe ſakótwizowali a je, kaž ßo ſda, ſ rosbuchadkami napjelnili. Jeli ſo by ßo jendźelſkim a franzowſkim łódźam poradźiło, napſchecźo woczakanju ßrjedźne Dardanellſke wobtwjerdźenja potſělecź, bychu Turkoju ſakótwizowanym łódźam rosbuchnyć dali, tak ſo bychu ßo potepiłe a mórſku drohu ſaracźiłe. Njepſcheceźelſke łódźe bychu ßo potom na ſaracźenym měſtnje ſadźerźałe.

Franzowſke wotmolwjenje na amerikanſku notu.

Lyonſke nowiny ßu ſ wotmolwjenja franzowſkeho knjeźerſtwa na žadanje Ameriki, ſo by ßo woſjewiło, na kajke waſchnje chzetej franzowſke a jendźelſke knjeźerſtwo dowoſej a wuwoſej njepſcheceźelſkich krajow ſadźěkacź, jenotliwe ſdźělenja woczíſchcźałe. Franzowſka a Jendźelſka budźetej, tak ßo tam praji, ßo po woſjewjenju wot 1. měrza ſkoźowacź, w kotrymž ßo wola ſdźěli, ſo nochzetej žane neutralne łódźe ſniczicź. Franzowſka a jendźelſka mórſka politika nochze neutralnym łódźam žanych njepſchihódnoſcźow cźinicź, kotreź bychu ſ powjetſchenjom ſapißa wo wójnſkej kontrebandy naſtałe. S tworami ſ Němſkeje, (na neutralnych łódźach namakanymi, abo tworami ſa Němſku poſtajenymi, njebudźe ßo kaž ſ wójnſkej kontrebandu wobkhadźecź, dokelž ßo njeſebjeru); runje kaž łódź, kotraž ju wjeſe, ßo wone ſekweſtruja a ßo wotpóßkarjej ſaßo do wole dadźa abo ßo k jeho lěpſchemu pſchedadźa. Neutralna łódź ßo puſchcźi. Saßada, ſo ßo ſ khorhoju twora kryje, ßo na tajke waſchnje ſdźerźi, dokelž ßo twory pod neutralnej khorhoju na tajke waſchnje njekonfiſkuja. L.

Kſchižak „Draždźany“ ßo potepił.

Kaž je ſnate, bě ßo němſki mały kſchižak „Draždźany“ ſ mórſkeje bitwy pola Falklandſkich kupow pſchi pokodniſchim brjoſy pokodniſcheje Ameriki wukhował. Tale bitwa bě loni 8. dezembra; wot teho cźaßa ßu „Draždźany“ po morju błudźiłe a ßu hiſchcźe 27. februara pſchi chiliſkim brjoſy jendźelſku płachtatu łódź „Conwey Caſtle“ potepicź mohłe. Skónczńje ßu jendźelſkoj pomoznoj kſchižakaj „Kent“ a „Glasgow“ a pomozny kſchižak „Orama“ w Cźichim Morju „Draždźany“ pola kupy Juan Fernandez wußlědźiłe. W njejenakim wojowanju ßu „Draždźany“ pod pſchemozu podležałe. S njepſcheceźelſkimi granatami na nich muniziſka komora rosbuchny. Jendźelſke kſchižaki ßu pjecźa muźſtwo potepjeneje łódźe wukhowałe.

Draždźanſka rada je němſkemu łódźſtwowemu wulkoadmiralej ſ Tirpitzej ſ pſchicźinu ſniczenja łódźe „Draždźan“ ſcźěhowazy telegram póßłała:

„Waſchej exzellenzy pſchi potepjenju „Draždźanow“ najwutrobniſche dźělbracźe wuprajamy. Ssmy hordźi na to, ſo je ßo kſchižak „Draždźany“ w cźeſtnym wojowanju pſcheczíwo wjele móznſchemu njepſcheczelej ſhubił a ßmy pſcheßwědczeni, ſo budźe němſke wójnſke łódźſtwo, kotreź je pod genialnym wjedniſtwom Waſcheje exzellenzy wulke naroſtko, teź tole ſchkodowanje njedźiwajzy pſchewaźenja njepſcheczelow dobyczerſzy wjecźicź. Na khrobku wobßadku budźemy po ſkónczenju wójny hiſchcźe woßebje ſpominacź.

Rada a měſchczańſzy ſaſtupjerjo w Draždźanach.
Wyſchſchi měſchczańoſta dr. Beutler,
wyſchſchi juſtizny radźiczel dr. Stöckel.“ L.

Po jenej Parižſkej powjeſcźi je kſchižak „Draždźany“ jendźelſku parnu łódź „Donway Baßle“ w pokodniſchim dźělu amerikanſkeho brjoha potepił.

Awſtriſzy a němſzy jeczi w Ssibirſkej.

Pětrogradſke nowiny „Rěcź“ w jenym naſtawku wo němſkich, awſtriſkich a wuheŕſkich jatych w Ssibirſkej powjedaja: **Wobkhad mjes jatymi a wobydlerjemi je nětkole jara dobry, dokelž ßu jeczi dobri kupzy a jara wužitni ludźo ſa wobydlerjow. We wſchěch ßydliſchcźach jatych wikowanje kcźeje. Mjes nimi je wjele wuſtojnych rjemjeßknikow. Jeczi energiju pokaſuja a prózuja ßo wſchudźe, ſo bychu ſ wužitkom byli; woni ßu jědźerńje, khoſejownje a dźěłarńje wotewrili. Jeczi lěkarjo w lazaretach dźěłaju. Wójna je jara daloko, a ſ tejle dalokoſcźu je njepſcheczelſke ſmyßlenje pomjeńſchene. Tuteje pſchicźiny dla ßu poměry mjes jatymi a wobydleŕſtwom wubjerne. Jatych jara cźeſcźuja a ßebi jich jako wuſtojnych dźěłacźerjow waža.** D.

10 000 żeleſniſkich tworowych woſow ſa Ruſku.

Ruſke nowiny „Nowoje Wremjo“ pißaju: So by ßo w Ruſkej na żeleſnizach njedoſtatkej tworowych woſow wotpomhało, je ßo 10 000 tworowych woſow w Amerizy ſkaſało. G.

Wotmyßlene wupuſcźenje ßibirſkeje żeleſnizy.

Londonſki „Daily Telegraph“ je ſ Pětrograda ſhonił, ſo je ßo pjecźa němſki wojeŕſki attaſchej ſ 8 pſchewodnymi konjemi, 20 wjelbłudami a wjele rosbuchadkami na pucź naſtajił, ſo by moſty a pſchejeźdy ßibirſkeje żeleſnizy rosbuchał. Japanſka po tejle żeleſnizy njepſcheſtawajzy kanony, tſělby, lěkarſtwo, wobalenſke tkaniny atd. do Ruſkeje ſcźele. Dale ßo po tutym pucźu ſ Awſtralſkeje wuwoſ 400,000 ſchkórnjow wocźakuje, kotreź ßu ßo pola Marſhala Schoen w Sydnayu ſkaſake. Wo tymle wotmyßlenju ſhoniwſchi, je ruſke knjeźerſtwo liczbu ſtražowarjow ßibirſko-mandźurſkeje żeleznizy podwojiło a wjetſche wodźělenja ßibirſkeje kavallerije dla ſtražowanja żeleſnizy k ranju póßłało. L.

Khoſty ßwětoweje wójny.

Wo khoſtach ßwětoweje wójny je Edgar Crammond wutoru w Londonje pſched ßobuſtawami „Kralowſkeho ſtatiſtiſkeho towaŕſtwa“ pſchednoſchk měł, w kotrymž wſchě wójnſke khoſty hacź do 30. julija 1915 na 183 milijardow wobliczi. Nimale połowza tejele hobrſkeje ſumy by na Němſku a Awſtriſku padła. Wón bě tele liczby ſ direktnych wudawkow ſtatow, ſe ſniczenja wobßedźenſtwa, ſ pjenjeżneje hódnoſcźe ſhubjenych cźłowſkich żiwjenjow a ſ druhich ſchkodowanjow ſeſtajał. Dla pobrachowazych dowěrnych roſprawow ſ Japanſkeje, Serbije a Turkowſkeje njemóżeſche ßo ſa tele ſtaty żane wobliczenje ſeſtajecź. Runje tak ßo njemóżachu khětre ſchkodowanja a wudawki neutralnych ſtatow mobliczicź. B.

Bamż a Belgiſka.

Bamż je 16. měrza noweho belgiſkeho póßłanza van den Heupel w ßwjedźeńſkej audijenzy pſchijał. Póßłanz ßamoruczne piſmo krala Alberta pſchinjeße. Po audijenzy wón kardinalneho ſtatneho ſekretara Gaſparria wopyta a ßo potom do Pětrowſkeje żyrkwje poda, ſo by ßo pſchi rowje japoſchtolſkeho wjeŕcha modlił. — Nowiny „Oſſervatore Romano“ ßu wo audijenzy we Vatikanje ſcźěhowazu roſprawu podałe: Bamż je pſchipołdnju w ßwjedźeńſkej audijenzy belgiſkeho póßłanza van den Heupela pſchijał, kotryż jemu po ſwuczenym waſchnju ßwoje połnomózniſke piſma pſchepoda. Powitanje noweho miniſtra pola bamża wuraſ woßebiteje wutrobnoſcźe a wyßokowaźeneja pokaſowaſche, kotrejeż je póßłanz dla dobreho měnjenja hódny, kotreź pſched nim dźe. Bamż póßłanzej wěſtoſcź wupraji, ſo je jeho wotpóßłanje doſpołnemu dowěrjenju wotpowjeda, kotruż wón na njeho ſtaja a cźim dale cźim twjerdſcho ſwjaſki ſwjaſa, kotreź na ſbożowne waſchnje mjes ßwjatym ſtokom a wjelelubowanym belgiſkim ludom wobſteja. B.

Saßo ßo jedyn jendźelſki kſchižak ſnicził.

Schwedſka parna łódź „Companie“ je 15. měrza do Göteburga pſchijěła. Wona je na jěſbje po morju wukhowanſki cźołm ſ na-

pißmom „Ovotovo" nadeschła, kotryż jendżelskemu pomoznemu kschižakej „Ovotovo" ßłuscha, kotryż je ßo pjecża potepił. L.

W Hollandskej je sakasane, ßwinjaze mjaßo, kalaczkaty grot, wołoj, kopacże, warjenja a kißały kał wuwosyczć.

Wot 17. měrza je sakasane, ßwinjaze mjaßo kajkejeżkuli drużiny s Hollandskeje wuwosyczć, dokelż płaczisny sa ßwinjaze mjaßo w Hollandskej dżeń a wysche stupaju. Każ je snate, je Jendżelska wulke hromady libiteho ßwinjazeho mjaßa s Hollandskeje dostawała. Dale njeßmědża ßo żelesny grot, kalaczkaty grot a kopacże, kißały kał, naßelene warjenja, wołoj, wołojane wěży a sazynowane wodowodowe roły wuwosyczć. B.

Sakasany wuwos wuhla s Němskeje.

S wosjewjenjom „Khěżorstwoweho nawěschtnika" je ßo sakasało, s Němskeje kamjentne wuhlo, anthrazit, brunizu, koks a praßowane wuhlo do wukraja wuwosyczć. W měrnych czaßach je ßo s Němskeje poßlednje lěta sa jene lěto něhdże 800 milijonow zentnarjow kamjentneho wuhla a koksa do wukraja wuwosyło.

Pschepjelnjenje Göteburgskeho pschistawa s bawłmuwożazymi łódżemi.

S Göteburga we wieczornej Schwedskej ßo pische, so je tamnischi spchistaw połny parnych łódżow, kotreż ßu bawłmu s Ameriki sa Němsku pschiwjesće. Wot spoczatka wójny je ßo psches Göteburg wjazy dyżli poł milijona bawłmowych wałow do Němskeje dowjesło. Jendżelczenjo pjecża bawłmu też hischcże nětko do Němskeje pschepuschczuja. B.

Wudawanje khlěbowych khartow w Awstriskej.

S Wina ßo pische: Wuradżenja knjeżerstwoweho wubjerka ßo k ßwojemu kónzej bliża. Każ je ßłyschecz, budża ßo wot 4. haprleje we Winje khlěbowe kharty wudawacz. D.

Pschedawanje pschenczneje muki w Danskej.

Danske knjeżerstwo je pschi spoczatku nětczischeje wójny 200,000 měchow pschenczneje muki nakupiło. S tutych ma ßo nětko 50,000 měchow rospschedacz. Dwaj zentnarjej ważazy měch ßo po 34 krónach pschedawa. Jena króna je 1 hriwnu 25 pjenjezkow.

Krwawne njeměry dla drohoty we Venedigu.

We Venedigu je ßrjedu saßo wulka ludowa czrjóda spytała, ßo do radnizy dobycz. Wschě pschedawarnje na Markowym torhoschczu rucże durje a wokenzy samknychu, dokelż rejaza, s klumpachami wobrónjena czrjóda pschezo bóle pschibywasche. Wołajo: „Dajcże nam khlěb a dżěło! Mrějemy hłodu!" lud s wonka stejazymi blidami a stokami khofejowmjow pschi Markowym torhoschczu do wschěch njesamknjenych woknow pjerjesche. Mjes rosnjemdrjenym ludom a żandarmami a polizistami k krwawnej pschimanzy dóńdże. Někotsi herjekarjo a jena żona ßo s teßakami sranichu a żandarmojo ßo s mjetanjom kamjenjow sranichu, so krwawjachu. We Venedigu ßo wocżakuje, so ßo generalny strajk wuwoła.

Ssamomordarstwo baronki Vaughan.

K lěwej ruzy pschiwěrowana mandżelska semrjeteho belgiskeho krala Leopolda, baronka Vaughan, kotraż bě w Parisu żiwa, je ßo s revolvrom satšěliła. S jejneho swjaska s kralom Leopoldom staj dwaj ßynaj wuschłoj, kotrymajż bě kral titul „hrabjej Tervurrenskaj" spożczik. Baronka je ßo po kralowej ßmjerczi se ßwojim domownikom woženiła. Wona bě do někotrych prozeßow dla herbstwa saplecżena, kotreż běschtej kralowej dżowzy pschecżiwo njej podałej. W Parisu ßo wona s wulkim samożenjom żiwjesche, kotreż bě jej kral sa czaß żiwjenja darił.

Japanska hižo 27000 muži do Chiny pschewjesła.

S dowěrneje strony je ßo do Amsterdama powjesczi póßłała, so je Japanska hižo 27000 muži do Chinieskeje dowjesła, abo jich sa wußadżenje na brjoh hotowych dżerži. L.

Scherjazy ßón.

(Skónczenje.)

Wón spomina na ßwoje czężke żiwjenje, napinaze dżěło a wojowanje wo żiwjenje, spomina na nozy, kotreż je wotuczeny pschętrawał, hdyż je ßo s wutrajnej pilnosczu prózował, ßwoju njedoßahazu sdżěłanosczć wudospolnicz.

Wón widži ßwjedżeńsku hodżinu, hdyż je k woktarjej wjedł ßwoju lubowanu mandżelsku — kak luba, kak kraßna je to dopomnjeńka! Hischcże ßłyschi, kak swony czisże a nadobnje swonja, a woßwjeczuja tutón ważny wokomik. Wutorhnjeny ßłyschi w duchu tute wobkuskowoze swuki swonow a pischczelow — ale w tym wokomiku wózny hołk njeskludżomneje maschiny jeho saßo na njesbożownu pschitomnosczć dopomni.

Lokomotiva sakhadża, czini wótry wětr; husty kur czehnje psches czmowu nóz.

Jan Schalak wschak hižom saßo njewidži, njeßłyschi: wón je s myßlemi pschi kolebży, nad kotrejż ßo staroscziwje kloni macz, kiż lubowane dżěczo strażuje.

Boloscziwy poßměw sczehnje sblědnjene wobliczo lokomotivnikej. Błudżo chze s ruku na wobliczo pomaßnycz, ale njemóże tam doßahnycz. Maßa do njewobmjesowaneho ruma, czuje, so na dobo pada, pada tak czežki, każ je, k semi, a wala ßo do hłubiny. Woka stysknjwje a tepjeŕ wustrózjany na njeho hlada.

Czežke wjercżenje na njeho ßo dobywa, wokoło njeho wěje dych ßmjercże a nón dyrbi podležecz. We wuschomaj jemu pohkuschazy ßonjazy wrjeskot synczi, we hłowje czuje mózne tłóczenje.

Ssylne sahorjenje s nim wjerha, widži s nowa wobras lubeje żony a dżěsczа: wobej drohej bytosczi bližitej ßo ßmjercżi, wobej stej czežzy khorej a ležitej s wukhorjenym, blědym wobliczom na kożu, a wón jeju hižo zyły tydżeń, wo dnjo a w nozy, staroscziwje hlada. Macz je ßo wot dżěsczа natyknyła; hižo traje to dżeßaty dżeń; lěkaŕ wotkhadża a niczo wěsteho njepraji.

Dżenßa wieczor dyrbjesche Jan Schalak na pschikasanje ßkużbu na spěschnym czahu nastupicz. Zyły tydżeń bě doma pschi kożu khoreju pschedlił a nutrnje Boha proßył, so by jemu jeho drohej bytosczi wukhował, tola dżenßa dyrbjesche saßo ßwoju ßkużbu nastupicz —. Jeho stara macz jeho troschtowasche, so dyrbi ßo na Boha spuschczecz —. Wbohi człowjek we ßwojim bludżenju widži, kak lěkaŕ wotkhadża, potom ßam dom wopuschczi a ßo roszohnuje se ßwojimi lubuschkami; pschi tym jemu struchły hłóß praji, so jich wjazy njewuhlada.

Placże, hika bolostnje, hdyż pschi tym k njemu s daloka dżiwny scherjazy swuk dozpěje, kotryż bywa kóżdy wokomik ßylnischi a każ ßmjertny swón klinczi.

Na ßonjaze waschnje jemu to do wuschow synczi, do hłowy jemu krej stupa a bije w jeho skrónjomaj. A swuczenje rosczе, pohkuscha a nětkole synczi, każ schtórmowanje.

Jan Schalak wustrózjany wocżi wotewrja, w nimaj pali jeho wuhlowy proch a ßasy. A swón jemu hižo pschi ßamßnymaj wuschomaj swuczi..

Nahle saßo k ßebi pschińdże a s wulkim strachom widži, so wulke czeŕwjene płomjenja wokoło njeho ßapaja a hroża jeho do ßwojich pasorow hrabnycz. Jenoż něschto kóżczi dżěli jeho wot sahubjazeho wohnja.

Tu ßo w sadnim kónzu czaha da saßłyschecz wutrobu pschimaze żałosczenje, do kotrehoż ßo scherjaze wucże pßow s wokoliny měscha.

Tuto wutrobu paczaze żałosczenje wot puczowazych pschikhadża, kotsiż bojo ßo njewotwobroczomneho sahubjenja, jeho sakliwaju, sakhadżeja a ßo se sadwělowanjom do dutczkow tłócża.

Na doba saßo psched lokomotivnikom skhadża wobras lubowaneje żony a dżěsczа, so saczerja myßliczki mo ßmjercżi, troschtuje a poßylnja jeho. Ně, wón hischcże nochze wumrjecz!

Sekunda, ßnadż dwě, jeho hischcże wot sahuby dżěli.

Mozy jeho wopuschczeja — sandżeli wocżi.

Nahłe satorhnjenje — a czaha sastanje na dwórnischczu. Sasynczi snate wótre sahwisdanje a ßylne swuki dwórnischczoweho swona. Na to je ßłyschecz, kak ßo s hołkom wotewrjeja a sapraßnjeja durje do wosow.

Spěschny czah steji njehibajo ßo psched khodnikom (peronom) żelesnischeho sastanischcża.

Rano je — poczina ßwitacz.

„Towarscho, stawajcże, hižo ßmój w Rudoczu!" tak schędżiwy tepjeŕ lokomotivnika budzi.

Jan Schalak satorhnjeny ßebi wocżi rybuje, sadżiwany na tepjerja hlada, njemóże ßebi prawje myßle sebracz po tak struchłym ßonje. Hdyż jeho towarsch pschecżelnje napomina, kiż jeho s waha sa ramjo czaha, stawa khablajo a rjeknje:

„Bożedla, schto je ßo stało?"

„Směrujcże ßo, wschitko je w połnym porjadku!" tepjeŕ Scha-

laka smĕruje. „Hdyž pytnych, so žo drĕmanje na waž dobywa, žym žam wjedźenje lokomotiwy na žo wšak a waž žym na płachtu do kučźika na tenderu położił. Wĕšo je srošymliwa wĕž, so je waž mučnosćź po telko pschestražowanych nozach pschewšaka, kotrež sćže pschebywali pschi žwojej khorej žonje a dźĕśćźu, a bĕ trjeba, so byschćże trochu wotpočźnyli. Tež ja mam žonu a dźĕćźi a wĕm, so byschćże my mi w podobnym padże runje tak na pomoz pschischli. Nĕwĕrno, pschećelo? Čžeho dla we žkužbje njechakoj jedyn druheho sastupowacź!"

Schalak pschećelej žwĕru ruku poda o rjekny:

„Bóh wam to mytuj, pschećelo!"

W tym wokomiku žo sašwoni. Druhy sastojnizy pschińdźechu a jeju wotmĕnichu we žkužbje. Mužej žebi hischćże junu ruku stłóčźischtaj a wustupischtaj do rańscheho khłódneho powĕtra. —

Jan Schalak žo srudny domoj nastaji. Hdyž k žwojej khĕžźy dóńdźe, pschińdźe jemu stara macźerka napschećźo a rjekny:

„Wješel žu, dobry žyno. Dobroćźiwy Bóh je moje modlitwy wuslyschał a tebi žonu a žynka wulhował!"

(— Kónz. —)

Čžešćźeni wotebjerarjo **Serbskich Nowin,** kotśiž chzedźa sa nje na

2. schtwórtlĕto 1915

do prĕdka płaćźicź, njech nĕtko **80 pj.** we wudawarni Serbskich Nowin wotedadźa.

Čźi, kotśiž žebi Serbske Nowiny pśches **póšt** pschinjesćź dadźa, njech tola njesapomnja, žebi je tam bórzy skasacź. Na schtwórtlĕto saplaćźi žo sa Serbske Nowiny na sakśkich a pruskich póštach, kaž tež w druhich krajach nĕmskeho khĕžorstwa **90 pj.,** s pschinježenjom do domu **1 hriwna 5 pj.**

Serbske Nowiny s pschikłohu „Pomhaj Bóh" płaćźa na pósćźe **1 hr. 30 pj.,** s pschinježenjom do domu **1 hriwnu 45 pj.**

Redakźija Serbskich Nowin.

Ze Serbow.

— Wuženjećźenje sakskeho japoschtołskeho vikara. Sakskeho japoschtołskeho vikara knjesa Franza Loebmananna 25. mĕrza Wrótžkawski arzybiskop dr. Bertram s assistenzu wuženjećźazeju biskopow dr. Augustina s Wrótžkawja a Haeblinga w Paderbornje w Wrótžkawju wuženjećźi.

— **Čźischćźany spiž wo wobkhadźe s najważnischej zyrobu** je žo po pornćnosćźi ministerstwa snutskownych naležnosćźow sa ratarjow, mlynkow a wikowarjow wudał. Spiž w pschewidnym rjedźe wscho wopschija, schtož dyrbja tele powołanja wo wobkhadźe s zyrobu sa čžaž wójny wjedźećź. Wón je w Budyschinje na polizajstwje w kupnizy w 2. poskhodźe wo jstwje 10 po 20 pjenježkach dostacź.

— **Se żelesnym kschižom** je žo offizĕrski sastnpjeŕ Gräfa, žyn tudomneho direktora ratarskeje schule profežora Gräfy, wusnamjenił.

— Pschestupjenje wukasa dla pjećženja. Po wukasu swjaskoweje rady wot 25. januara 1915 nježeně žo ržana a pschenćžna muka k pjećženju w hospodarstwach wužićź. Pschećźiwo tutemu wukasu je žo 15 žiwnosćźerjow a tublerjow w Kobjelnju, Jatšobju a Komorowje pola Klukscha pschešchło. Jich žu wobskorźili, so žu w žwojim hospodarstwje žami khlĕb še ržaneje a pschenćžneje muki pjekli. Mjes wobskorženymi staj dwaj gmejnskaj pschedstejićźerjej.

Dla pschestupjenja wukasa swjaskoweje rady wo pschihotowanju pjećźwa je Budyski kawniski žud jeneho pjekarskeho mischtra s Khwaćźiz k 25 hriwnam pjenježneho khostanja abo k jastwu na 5 dnjow a jeneho pschekupza w Budyschinje dla pschiměschenja wotrubow do druhich wĕzow k 10 hriwnam pjenežneho khostanja abo k jastwu na dwaj dnjej sažudźił.

— (Rušzy jećźi cźekli.) Wutoru popoldnju žu s tudomneho lĕhwa wójnskich jatych 1 feldwebel, dwaj podoffizĕraj a 1 wschĕdny wojak cźekli. Feldwebel, kotryž móže nĕmski, bĕ žebi pjećźa zywilnu drastu wobstarał. Daloko njeżu cźeknjenzy pschischli. W Reichenawje a Türchawje pola Žitawy žu jich hižo sažłapili.

— **(Pschedstejaze nowe naprawy k sastaranju wobydlerstwa s bĕrnami.)** Na žadanje s luda, so bychu žo tež bĕrnowe składy sebrake, njeje hacź dotal knježerstwo dźiwako, dokelž žanych městnoscźow njeje, w kotrychž mohłe žo wulke hromady bĕrnow, kotrež hischćże pola ratarjow leža, samĕscźicź. Kaž pak je žkischecź, je knježerstwo pucź namakało, po kotrymž je mózno, města s bĕrnami sastaracź. Wono je žebi wotmyślilo, jenož dźĕl bĕrnow sebracź, a to w tych stronach, hdźež wjazy bĕrnow naplahuja, hacź žo pschetrjebuja. Pschi tajkim podźĕlnym sebracźu móža žo bĕrny w jamach tak dołho wostajicź, hacź w městach sažo bĕrny trjebaju. Myžla žebi, so by dožahało, hdy bychu 2 milijonaj tunow bĕrnow sebrali.

— **(Nowa wójnska požćonka.)** Na nowu khĕžorstwowu požćonku je žo telko podpisało, so je žo pjećź milijardow hižo pschekroćźiło. Mjes podpisarjemi je tón krócź wjele makosamożitych ludźi, kotśiž žu husto žwoje zyke samoženje na khĕžorstwowu požćonku nałożili.

(Pschikasane sarĕsanje žwini.) Wulke hromady bĕrnow, kotrež nĕtkole žwinje seżeru, žu jara trĕbne k seżiwjenju wobydlerstwa w Nĕmskej. Pruske knježerstwo je teho dla pschikasało, so dyrbi žo liczba žwini se sarĕsanjom po mózności pomjeńschicź. Sswinje wot 120 puntow a cźežsche maja žo sarĕsacź. Proßata žo njedyrbjake dale dźerżećź.

— **(Sastajenje wuczby w pokraczowanskej schuli.)** Poßledn cźaž je žo wjele wučerjow do wójska swołało. W městach a tu a tam tež na wšach budźe teho dla s njedostatkom wučerjow roswučenje dźĕćźi cźerpicź. Tak žu w Bornje nusowani byli, wučbje w pschemyšłowej a pokraczowanskej schuli zyle wupadnycź dacź.

— **(Najwyschsche płaćźisny sa muku a pizowadła.)** Stajny wubjerk němskeje ratarskeje rady je 17. mĕrza scźĕhowaze wobsamknył: Mukowe płaćźisny nětcźischim najwyschschim płaćźisnam sa khlĕbowe žito njewotpowjedaju. Lud móže žo s pomĕrnje tunim khlĕbom a muku sastaracź, hdyž žo sa muku najwyschsche płaćźisny postaja. Stajny wubjerk němskeje ratarskeje rady teho dla s nowa naležnje namjetuje, so bychu žo najwyschsche płaćźisny sa muku postajiłe. Tež dyrbjake knježerstwa wschu pizu sebracź a sa nju najwyschsche płaćźisny postajicź, kotrež bychu w prawym pomĕrje k hižo sawjedźenym najwjetschim płaćźisnam stake.

— **(Prĕnje schkórzy.)** Hižo tydźeń do sapočźatka protyčźneho nalĕcźa žu schkórzy s wjetschimi cźrjódami do Łužizy pschicźahnyłe. Lĕtža pak žu žo tola pschesahe k nam wrócźiłe. Město mileho połodnischeho wĕtsika žu poßlednje dny lodojte wĕtry s połnozy duke a město kuntworow žněhowe mjetele w powĕtšje lĕtaju. Duž je bjes dźiwa, so hischćże schkórzy njeżu safisolike.

— **Pokhroma** je žo w Budyskim wokrjeżnym hejtmanstwje 15. mĕrza w scźĕhowazych gmejnach nadeschła: w Dobranezach, we Wulkim Wožyku, Lutyjezach, Stachowje, Kanezach pola Panczíz, Kukowje, Hornim Wujesdźe, Lĕpkarjezach, Połcźnizy, Weißbachu pola Kinsbórka, Ponchawezach, w Kirchdorfje, Eckartsbergu, Kleinschönawje, w Rózowym Dole pola Žitawy a Seitendorfje. W zyłej Sakskej je skót 15. mĕrza w 257 gmejnach a 500 dworach na pokhromu khory był.

— (Podražowane awstriske pjenjesy.) Wot nĕkotreho cźaža žo w połnóznych Czechach podražowane jenokrónske a dwajkrónske pjenjesy rosschĕrjeja. Wone maja schĕromódry napohlad a žo tućźnje pschimaju. Wone kaž woprawdźite pjenjesy klincza, tola kroma je hubjenje wupražnjena.

S Tšelan. Tu wumrje 28. februara Pawoł Ernst Falten kandidat wučerstwa. Wón je žo 4. februara 1895 w Debrkezach narodźił a je do Czerwjenych Noßliz do schule khodźił. Tu kaž posdźischo na seminarje je žo s najlĕpschimi zensurami wusnamjenił. W nim bychmy woßebje wustojneho a dobreho serbskeho wučerja mĕli. Bóh je jo hinak mĕcź chzył. Jeho cźĕło bu pokutny dźeń na Tuchor khowane.

S Hnaschez. Sa prĕnjeho wučerja tudomneje schule žu wučerja k. Voigta w Pßowjach wuswolili. Knjes Voigt je žo w Hunczerizach narodźił. — Nasch prjedawschi prĕni wučeŕ Kmoch, kotryž bĕ naž loni do žnjow wopuschcźił, je pjećźa sažo wučerske sastojństwo we wjećźornej Sakskej namakał.

S Delnjeje Kiny. Ssyn tudomneho wobydlerja Felsy, kotryž pola sakskich honjerjow steji, je dla khrobłosćże psched njepschećźelom żelesny kschiž dostał.

S Kubschiz. Kamjenjećźežaŕ Beck se Ssowrjez je žo wot pjatka 12. mĕrza shubił. Tón žamy dźeń wjećźor je žo wón w Hohlfeldez hosćźenzu w Kubschizach, hdźež bĕ palenz pił, na domojpucź podał. Domoj pak njeje doschoł. Duž žebi myžla, so je žo sabłudźił a žnadź nĕhdźe do wody abo do jeneje dźĕry padnył, hdźež žnadź je smjersnył. — Na podobne waschnje je psched połdra

tydźenjom cźěžła Kliž ſ Budyſchina ſmjercź poczerpił. Wón bě ſrjedu tydźenja na drjewowu awkziju na měſchcźanſki Wujezkowſki revěr ſchoł a ſo wot tam domoj njewrócził. Najſkerje je wón w ſněhowej mjecźeli pucź mißnył a ſo potom ſ bludom wobeſchoł. Wokoło bludźo je wuſtał a w tehdomniſchej ſurowej ſymnej nozy ſmjerſnył.

S Tradowa. Tudomneho ratarja Schmeißera ſtaj na domojpuczu ſe Ssulſchez dwaj muzłkaj nadpadkoj a jemu pjenjezny móſchniczku ſ 5 hriwnami rubikoj. Rubjezníkaj běſchtaj ſebi myßlikoj, ſo pola Schmeißera wjetſchu ſumu namakataj, dokelž bě wón powjedał, ſo ſebi po pjenjeſy póńdźe, ſ kotrymiž chzyſche w Kulowje konja kupicź.

S Panczig. Tudomne ratarſke towarſtwo ſańdźenu wutoru ſjawnu ſhromadźiſnu wotmě, w kotrejž knjes wuczeŕ Sſkodeńk wo ludowym ſeźiwjenju we wójnje rěczeſche. Shromadźiſnu towarſtwowy pſchedźyda, k. gmejnſki pſchedſtejiczeŕ Wolenk, wotewri. Pſchednoſchk powſchitkowne pſchihłoßowanje namaka.

S Rakez. Jutſje ſa tydźeń, njedźelu Palmarum, ſměje tudomne burſke towarſtwo w Gäblerez hoſczenzu popołdnju wot 4 hodźin ſem ſwoje měßaczne poßedźenje. W nim ſamym ſměje k. wyſchſchi wuczeŕ Rjelka ſ Rakez ſajimawy pſchednoſchk, a je teho dla kóždy, tež njeßobuſtaw, wutrobnje witany.

S Lubija. Na Lubijſkej horje ſu wutoru rano nózneho ſtrażnika Voigta ſ Förſterez pianofortſkeje fabriki morweho namakali. Wón je 60 lět ſtary. Kaž ſo ſda, je jeho Boża ruczka ſajała.

S Lubija. (Dźěczo ſo ſpaliło.) Mandźelſka dźěłaczerja Pawoła Sswory, kotryž je we wójnje, bě ſo ſwuczika, ſo ſwoje dźěczi wjecźor, hdyž bě je wußlěkała, hiſchcźe khwilu na ſofje leżo woſtaji, prjedy hacź bychu do koża ſchłe. Póndźelu wjecźor bě dźěczi ſaßo na ſofa połoziła. Na blidźe ſo ſwěża ſwecźeſche. Wokoło 10 hodźin jene dźěczo wotuczi a ſwězu ſ blida ſtorhny. Pſchi tym ſo koſchla a włoßy ſchěſczlětneho Ericha ſapalichu. Bohužel je ſo dźěczo po zykym cźěle tak cźežko wopaliło, ſo je wono we wulkich bolosczach wumrjeło.

Se Zitawy. S wukaſom wo ſamjeſowanju wużiwanja khlěba a muki ſu ſo woßebje dźěłaczerjo a jich ſwójby cźežko potrjechiłe. Něktory dźěłaczeŕ, kotryž je ſo, prjedy hacź je rano na dźěło woteſchoł, ſo ſ pomaſkami na zyły dźeń ſaſtaraŕ, dyrbi nětkole khlěba tradacź, dokelž nochze ſwojim ſwójbnym hłodu mrěcź dacź. So by ſo tajkim dźěłaczerjam, kotſiž dyrbja w fabrikach cźežko dźěłacź, a teho dla ſwuczeneje dźěłby khlěba parowacź njemóża, ſarunanje dało, je Zitawſka měſchcźanſka rada po namjecźe ſeźiwjenſkeho wubjerka wobſamkła, ſo na mějecźelow tudomnych fabrikow a dźěłaczeŕnjow ſ próſtwu wobroczicź, ſo bychu ſo ſa to poſtarali, ſo bychu jich dźěłaczerjo k ſnědanju a k ſwaczinje ſa tunju płaczińſu cźopły dortk ſ kantiny doſtawali.

S Wojerowſkeho wokrjeża. Tež w naſchim wokrjeżu je ſo dźěłba muki a khlěba, kotraž bě ſo na woßobu poſtajiła, pomjeńſchiła. Wot nětka woßoba jenoż 1400 gramow muki abo 4 punty khlěba wob tydźeń doſtawa. Sa dźěczi pod ſchěſcź lětami ſu ſo dźěczaze tydźeńſke khłarty ſawjedźe, na kotrež ſo jenoż 1000 gramow khlěba abo 700 gramow muki dawa. Sa jedyn wotrěſk khlěboweje khłarty je na tydźeń ſa ſroſczenych 1500 gramow rżaneho abo pſcheńczneho pjeczwa, abo 900 gramow praženkow (zwibaka) abo 1200 gramow rżaneje abo pſcheńczneje muki doſtacź. Sa dźěczi je ſo połozja poſtajiła. 500 gramow cźežke zakty ſmědźa ſo wob tydźeń tſi krócź pjez.

S Běłeje Wody. Podoffizěr Oskar Raute ſ Běłeje Wody, kotryž bě ſo pſched 4 měßazami we wojowanjach w Pólſkej ſhubił, je pſched něktorymi dnjemi ſwojej ſwójbje liſt póßłał. W nim wón piſche, ſo je we wjecźornej Sſibirſkej jaty.

Se Sslepeho. Sańdźeny pjatk tydźenja ſo ſaßo ſkótne wiki tudy wotměwachu. Luda běſche ſo tóſchto hromadu nahnało, ale wobkhad tajki żiwy njeběſche kaž prjedawſche hermanki. To móże ſwoju winu we wójnſkim cźaßu měcź; tola pak tež móże na tym leżecź, ſo naſche Sslepjanſke wiki hiſchcźe njeßu żaneho měſtna w „Pſchedźenaku", naſchej ſerbſkej protyzy, namakałe. To je wěſcźe njedoſtatk. Naſcha ſerbſka protyka ſo ſkoro w kóždym ſerbſkim domje namaka, a to je zyle prawje, dokelž do ſerbſkeho domu ſerbſka protyka ſkuſcha a je naſcha jena ſ najlěpſchich. — W protyzy móże wſchelake ſtejecź, kaž nam to rada tamneho nana na ſwojeho ſyna dopokaże, kotryž ſynej na jeho praſchenje, ſchto dyrbi do protyki pißacź, wotmolwjenje da: Piſch, ſchtoż chzeſch, ale jeno niz, ſo w ſmażniku a pražniku tołſty ſněh a ſód ſemju pſchikrywa. — Snate tež je pſchißłowo: Protyka je motyka; to drje ſo woßebje na wěſchcźenje pſchichodneho wjedra poczahuje, ale tež w tym ſo naſche ſerbſka protyka wuſnamjeni. Wona ſ wjetſcha wjedro derje wutrjechi, kaž je ſo to ſe ſuchimi lětami ſtało, ſchtoż ſamo němſke nowiny ſ khwalbu naſpomnichu. — Ale jene ſebi lud wot protyki żada, ſo ſu ſe wſchej wěſtoſczu we njej hermanki a wiki ſapißane, ſ najmjeńſcha w ſerbſkej protyzy, ſe ſerbſkeho kraja, ſo mohli ſwoje rózkate a nóhcźkate ſkocźatka a ſwěrjatka na pſchedań honicź. Duż je ſ wěſtoſczu wocźakacź, ſo tež „Pſchedźenak" tutón njedoſtatk porjedźi a Sslepjanſke wiki pſchijima. Potom wěſcźe nichtó pſchecźiwo njemu żaneho poroka njeſměje.

Wußudźenja.

Khoſtanſka komora. Wikowarja Jurja Graſa w Budyſchinje k 25 hriwnam pjenjezneho khoſtanja abo k jaſtwu na 5 dnjow ſaßudźichu, dokelž bě wón pok zentnarja bèrnow měſto po 1 hriwnje 75 pjenjezkow, kaž bě wokrjeżne hejtmanſtwo poſtajiło, po 2 hriwnomaj pſchedawał.

Přilopk.

* Cźežke njeſboże je ſo w Reichenawje ſtało. Jedyn cźeladnik ſ 15 lětnej dźowku ſwojeho hoſpodarja żortowaſche, do njeje ſněhowe kulki mjetajo. Sſo wobarajo holza jemu hnojowe widły napſchecźo dźerżeſche. Do tych cźeladnik tak njeſbożownje ſaběża, ſo jemu jedyn ſub pſches wóczko hłuboko do hłowy ſajédźe. Cźežko ſranjeneho do hojeŕnje dowjeſechu, hdźež je bórſy po tym wumrjeł.

* (Nowe tſěle pſchecźiwo powětrowym kódźam.) Lyonſke nowiny „Republicain" ſ Madrida piſaju: Jedyn wohnjoſtrojnik we Vitorii je tſěle (bomby) pſchecźiwo powětrowym kódźam (Zeppelinam) a ballonam wunamakał, kotrež płun w ballonach ſapaleja. Poſpyty ſu ſo k ſpokojnoſczi poradźiłe. Wunamakaŕ je tſěle wójnſkemu miniſterſtwu k pruhowanju póßłał.

* (Dźěſczi ſo ſ płunom ſajédojcźikej.) Dźěſczi dźěłaczerja Markmanna w Barlinje, ſ kotrejuž bě jene 2 a druhe 4 lěta ſtare, ſtej ſo ſ płunom (gaſom) morikoj. Nan bě na dźěle w Spandowje, a macź dyrbjeſche, ſo by ſa ſebje dźěło hladała, ſwojej dźěſczi na krótki cźaß ſamej woſtajicź. Sa tu khwilku bě jene ſ dźěſczow ſ gumijowym ſchlawchom, ſ kotrymž je lampa ſ płunowej roku ſjednocźena, hrajkało a ju ſ lampy wotcźohnyło. S płunom, kotryž na to do jſtwy ſtupaſche, ſtej ſo dźěſczi ſajédojcźikoj; wonej ſtej w hojeŕni wumrjełoj. Podobne njeſbożo je ſu we Weimarje ſtało. Dwě żonje dweju pleſtrowarjow na krótki cźaß ſ wobydlenja woteńdźeſchtej, dźěſczi ſame w kuchini woſtajiwſchi. Hdyž ſo wrócźiſchtej, dźěczi po ſdacźu morwe namakachu. Kuchin bě ſ płunom napjelnjena. Płun bě ſ kuchińſkeho warjaka wuſtupił. Tſi dźěczi ſu wumrjełe; dwěmaj ſo najſkerje żiwjenje wukhowa.

Cyrkwinſke powjeſće.

W Michalſkej zyrkwi ſměje jutſje, njedźelu Judica, rano w 7 hodźinach faraŕ Rěda ſerbſku ſpowjednu wucźbu, popołdnja 1/2 9 hodźin duchowny Tyſchek ſerbſke a w 10 hodźinach němſke prědowanje.

Njedźelu popołdnju 1/2 2 hodźin pruhowanje ſerbſkich a němſkich pacźeŕſkich dźěczi.

Wutoru popołdnju w 3 hodźinach ſměje żonjaze towarſtwo ſwoju ſhromadźiſnu.

Tydźeńſke ſaſtojńſke dźěła ſměje duchowny Tyſchek.

Wutoru popołdnju w 5 hodźinach bndźe w Khelnje ſerbſka póſtna nutrnoſcź a wójnſka modleńſka hodźina.

Wěrowani:

W Michalſkej zyrkwi: Jurij Herman Roſtok, żiwnoſcźeŕ w Jenkezach, w tu khwilu reſerwiſt w 4. pěſchkowſkim regimencźe cźo. 103 w Budyſchinje, ſ Marju rodź. Budarjez w Zicźenju.

Křćeni:

W Michalſkej zyrkwi: Bjedruſchka Hedwiga, Jana Ludwiga Glawſcha, dźěłaczerja w płunatni a wobydlerja we Wulkim Wjelkowje, dź. — Max Alfred, njemandź. ſ. na Zidowje. — Maruſchka Hildegard, Maza Richarda Kſchižana, kublerja we Wurizach, dź.

S druhich woßadow: Irmgarta, Oskara Pawoła Zimmera, dźěłaczerja we wagonowej fabrizy a wobydlerja w Hnaſchezach, dź. — Frida Elſa, Pětra Bohuwěra Rehby, żiwnoſcźerja w Hnaſchezach, dź. — Willi Waltaŕ, Jana Pawoła Wicźaſa, krawza w Hnaſchezach, ſ. — Ernſt Ota, Handrija Mudera, ſahrodniſkeho żiwnoſcźerja w Drobach, w tu khwilu na wojowniſchcźu, ſ. — Waltaŕ Max, Khorle Hermana Kalicha, fabrikſkeho dźěłaczerja w Khróſcźe, w tu khwilu na wojowniſchcźu, ſ — Selma Kata, Wylema Kraſki, ſedlarja w Adolfſkej Hèrcźe, w tu khwilu na wojowniſchcźu, dź — Ernſt Herman, Khorle Ernſta Kolle, pjekaſkeho miſchtra w Bnkezach, ſ. — Milka Klara njem. dź. w Rachlowje. — Johana Marta, Khorle Auguſta Kunata, żiwnoſcźerja w Porſchizach, dź. — Richard Pawoł Hilman, njemandź. ſ. w Budyſchinku. — Hilda Berta, lěſneho dźěłaczerja Schołtki w Połpizach, dź. — Herta Marta, ſedlarja Zankl w Lichanju, dź. — Kurt Erich, lěſneho dźěłaczerja Jalucża w Komorowje pola

Klukscha, ß. — Margareta Liselota, Khorle Ernsta Bukana, korčmarja w Brěsynje, dž. — Jan Jurij Měrčźin, ujemandž. ßyn we Worzynje.

Zemrjeli:

W Michalskej woßadźe: 10. měrza: Gusita Wilhemina swud. Bjerwaldowa rodž. Sejmanez, sawost. wudowa w Bukowje semrjeteho Bjedricha Wylema Bjerwalda, na Židowje, 60 l. 7 m. 16 d. — 11. měrza: Marja Madlena Janakez, njewoženjena a bědna w sastaratni wokrjeßneho wustawa na Židowje, 47 l. 3 d. — 13. měrza: Arno Max, Moza Reinholda Abenda wojnarja w Dobruschi, w tu khwilu na wojownischču, ß., 3 m. 22 d. — Max Gustav, Jana Hermana Albinußa, pohončza na Židowje, ß., 7 l. 8 m. 23 d. — Willi Gerhard, Ernsta Hermana Schöny, molerja na Židowje, w tu khwilu na wojownischču, ß, 3 l. 8 m. 4 d. — Marja rodž. Pawlikez, Ernsta Hendricha, dźěłačerja w Kelnje, mandźelska, 56 l 11 m. 28 d. — 6. měrza: Bjedrich Ernst Kluksch, cźěßla w Tšelanach (morwy namakany na Schekečanskich honach), 55 l. 10 m. 3 d., khowany na Michalskim pohrjebnischču. — 15. měrza: August Bjedrich Pawl, invalida pod hrodom, 40 l. 8 d.

W druhich woßadach: Gerhard, Auguśta Schrama, živnoscerja w Bólborzach, ß., 1 l. 2 m. 6 d. — Marja, Jana Kaschpora, živnoscerja we Ssmochczizach, mandźelska, 49 l. 4 m. 14 d. — Hedwiga Schmidelez w Darinje, 2 m. 22 d. — Hilžbjeta W tichez w Mjedźojsu, 1 l. 1 m. 32 d. — Marta Barczez w Demjanach, 4 m. 11 d. — Max Richard, Jana Ernsta Zorna, fabrikskeho dźěłačerja we Wulkej Dubrawje, ß., 1 l. 2 m. 15 d. — Marja Lisa rodž. Krotez, Auguśta Hermana Kschižanka, mlekarninego wobßedźerja w Kubschizach, mandźelska, 56 l. 5 m. — Marja swudowj. Wornarjowa, rentu dostowarka w Porschizach, 77 l. 11 m. 18 d. — Pawol Ernst, Handrija Nowaka, dźěłačerja we Porschizach, ß., 1 l. 29 d. — Hana Hopmanowa rodž. Krawzez, wumjenkatka w Stróži p. Barta, 63 l. 11 m. — Luis Alfred Zschuka, ratarski radźičel we Worzynje, 74 l. 10 m. 4 d.

Zyrkwinske powjesče ſ Hodźija.

Njedźelu Judica směje rano 1/2 8 hodźin farar Kschižan ßerbsku spowjednu wučbu, 1/2 9 hodźin směje duchowny Boigt ßerbske a w 10 hodźinach němske předowanje.

Njedźelu popoldnju w 4 hodźinach budźe w Bolborzach na schuli ßerbska spowjedź a ßerbske kemschenje.

Sbrjedu wječor w 6 hodźinach ßerbska wójnska modlerska hodźina.

Schtwórtk, jako na Marje pschipowjedanja, budźe rano 1/2 9 hodźin ßerbska spowjedź a dopoldnja 1/2 10 hodźin ßerbske kemschenje.

Zyrkwinske powjesče ſ Budestez.

Njedźelu Judika směje rano 1/2 8 hodźin duchowny Bójz ßerbsku spowjedź, dopoldnja 1/2 9 hodźin směje farar Domaschka ßerbske a w 10 hodźinach němske předowanje.

Njedźelu popoldnju w 2 hodźinomaj směje duchowny Bójz pruhowanje němskich paczerskich dźěći, a w 3 hodźinach farar Domaschka pruhowanje ßerbskich paczerskich dźěći.

Sbrjedu wječor 1/2 7 hodźin směje duchowny Bójz němske a 1/2 8 hodźin ßerbske kemschenje.

Kóždy, kotryž chce ßebi **dobry a tuni cźaßnik** kupicź, abo kotryž chce ßebi jón **porjedźicź** dacź, njech dźe k cźaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na swonk. lawske haßy 5.

Jenčz pschedawa a porjedźuje, sa ßwoje dźěło sprawnje rukujo. — **Proschu, ßebi moje wukładne wokno, ſ płaczisnami wuwołożene, wobhladeć.**

Sserbske a němske

ſpěwarske

ßu dostacź

we wudawarni Serb. Nowin.

Mótaze dźaki

ßerbske a němske

ßu dostacź

we wudawarni

Serb. Nowin.

Wótczinski spěw

knjesej wyschschemu wučerjej a kantorej

J. H. Kalichej-Njeßwaczilskemu,

jako wótczinzej a spěwarjej

k 25-lětnemu woßadnemu jubilejej

wěnowany.

Němske khěžorstwo, ty kraßne,
Psche wscho drohe na semi,
Sswěcź nam twoje mieno jaßne
W jednoczze a khrobłoscźi!
:,: S wjeczora hacź k dalnom' ranju
A wot Alpow k morju tam:
Němske khěžorstwo, ty kraßne,
Psche wscho drohe ßy ty nam. :,:

Němska, sakska, ßerbska ßwěra,
Nasche žony, wino, spěw,
Nascha ßylnoscź, luboscź, wěra
Směje khwalbu, srost a kcźěw.
:,: Wschitke žive dny naß tole
K sdobnym skutkam sahori:
Sswěra, žony, wino spěwy,
Psche wscho kraßne na semi. :,:

Jednoscź, ßwoboda a prawo
Sa nasch němski lud a kraj,
So by ſ Boha sawostało,
Kóždy bratrsku ruku daj!
:,: Jednoscź, ßwoboda a prawo
Sawdawk ßu sa sboże wscho:
Kcźěj we błyschczu tutoh' sboża,
Drohe němske khěžorstwo! :,:

Jan Waltař.

Drjewowa awkzija.

Na hrabinskim Lippeskim **Bartsko-Nowowjeseczanskim** hajnistim revěrje ma ßo

póndźelu 22. měrza t. l.

dopołdnja wot 9 hodźin scźěhowaze palne drjewo na městnje ßamym ſ wuměnjenjemi na pscheßadźowanje pschedawacź:

něhdźe 100 rm. dubowych kuluchow
„ 13 mjehkich dołhich hromadow
„ 65 „ hałosowych hromadow

} w 15. wotdźěl. a na wowczej horje.

Shromadźisna pschi lěßnikowym domje pod wowczej horu.

W Barcźe, 15. měrza 1915.

Revěrske sarjadnistwo.

R. Aust.

Kupuju sa wójnske žitowe toarstwo

pschenzu a rožku

ſ kóždeho hornjołużiskeho želesniskeho sastanischcza a w mojich skadownjach. Duž proschu wo poskicźenja.

Telefon 50. **Khorla Schuppan** **Telefon 50.**

W Ratarjezach—Budyschinje—Kubschizach.

Hłowna zhromadźizna Maćicy Serbskeje

budźe

jutrownu srjedu, 7. haprleje 1915,

popołdnju 1/2 3 hodźin w „Serbskim Domje“ w Budyšinje.

Porjad: 1. Rozprawy. 2. Nekrologi. 3. Namjety.

Wšěch sobustawow a přećelow wutrobnje přeprošuje

předsydstwo.

Bukečanske serbske towarstwo

změje njedźelu Judika, **21. měrca**, popołdnju z dypkom 5 hodź. w Grundmanec hosćencu swoje posedźenje.

Přednošk k. fararja Křižana z Kotec „wo Serbow zańdźenosći“.

Sobustawy so należnje přeprošuja. Hosćo su witani.

Předsydstwo.

Serbske tow. „Lipa“ za Rakecy a wokolnosć

změje, da-li Bóh, jutře njedźelu 21. měrca popołdnju we 4 hodź. w Hönčec hosćencu swoje měsačne posedźenje. — Knjez předsyda je přednošk dobroćiwje přilubił. Wšě lube sobustawy a hosći we bohatej ličbje wočakuje

předsydstwo.

Kuchařki, stwinske a słužobne holzy, mlokowe holzy, hródźne dźowki, holzy k šwinjom, wotrocžkow, šrěnkow, rólnych pohonczow wolazych a dźěłaćerske šwójby pyta hnydom pschistajerka **Görlichowa** na šukelnskej haśy 1 na rózku khežorskeje dróhi w cžrijownj knjesa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

Tunju pensiju

k jutram dwaj schulerjej dostanjetaj na horncžerskej haśy 17 delka.

Ssylny wolazy

abo starschi muž jako sopschahowaŕ wołow šo na knježi dwór w Darinje pola Hodźija bórsy do słužby pyta.

Do wójny!

sa 8 minutom cžopły derje šłodźazy wobjed s mojimi delikateßnymi

cžopłymi jerjemi

w jenopuntowskich tysach.

Weberez rybowapschedawaŕnja

w Budyschinje

na theaterskej haśy.

Hosposa šo pyta.

Starscha holza abo wudowa šo jako hosposa na mjeńschu žiwnosć pyta. Tajka s dźěśćom njeje wusamknjena. Poskiczenja chzyke šo we wudawaŕni Serb. Nowin wotedacź.

Pschi wotbałhiczu naschelo lubowaneho semrjetelo

ratarskeho radźiczela

Alfreda Zschucki

je šo nam wot sastojnikow, wschitkich dźěłaczerjow a czeladnikow, zyrkwinskich a schulskich pschedstejiczerjow, knježi wuczerjow a schulskich dźěczi, gmejnskeje rady, teho runja wot wojerskeho towarstwa telko czesczazych dopokasmow luboscze a pschiwißnoscze, wožebje s pschebohatymi kwětkowymi darami dostało, so je nam njemóžno, šo kóždemu jenotliwemu dźakowacź. Duž s tutym wschitkim šwój najwutrobnischi dźak prajimy.

We Worzynje, 17. měrja 1915.

Zschuckez šwójba.

Sa wótzny kraj wojujo je 6. novembra 1914 w Franzowskej nasch luby šyn a bratr

Pawoł Dubraw,

reserwist 5. regimenta jěsdneje artillerije,

na tyfus w 25. lěcze žiwjenja wumrjeł.

We Łasn, 14. měrza 1915.

Wo droheho njebocźiczkeho žarujo

nan, bratr a šotra.

Ach, cžežke bě to dźělenje,
Hdyž ty nam praji bożemje
Na poślednim dnju julija,
Hdyž bě ta srudna šobota.
Hdyž wschitkón lud šo nastróża,
A powjesćź dońdże do kraja:
Sso wójna sběha, poślkuchaj,
A wopuschćź lubych dom a kraj.
Tehd' scże wy wot naš khwatali,
Jak' byschcże s wětrom leczeli.
Tam šwojej šmjerczi napscheczo
Ssy ty też wot naš dźělił šo.
Ssy w wjele bitwach wojował,
Pak njeranjeny sawostał,
Hacž tebje khoroscź nadpadże,
Sso tyfus wona mjenuje.
Tak pschińdże ty do hojernje,
Hdźež schěßnacże dnjow leżesche,
Hacž tebje Bóh Knjes wotwoła
Psches cžežku khoroscź se šwěta.
Njech twoje cžěło w měrje spi
W franzowskim kraju s druhimi.
Now njemóžemy wopytacź,
Niz wótcženasch tam wuspěwacź.
Naš troschtuje pak nadźija,
Hdyž tamne ranje saßwita,
Dha chzemy my šo wohladacź,
Sso s wješekoscźu powitacź.

Hanža Budarka
s pschećelstwa.

Po Božej radże je w poknóznej Pólskej pola Budow 18. makeho rózka mój šwěrny dołholětny prěni dźěłaczeŕ

Jan Wujz,

wojak w krajnowobornym regimencze cžišło 101,

w starobje 39 lět 2 dnjow rjekowsku šmjercź sa wótzny kraj poczerpił.

Ja, moja šwójba, kaž jeho šobudźěłaczerjo šmy šebi jeho wyšoko ważili a sachowamy jemu šwěrne cžešne wopomnjenje.

W Kołwasy, 15. měrza 1915.

Gusta Skop,
wicžežny kubleŕ.

(K temu cžišłu pschiłoha.)

Pschiloha k czišłu 12 Serbskich Nowin.

Sobotu 20. měrza 1915.

Płaczišny rěsneho skotu na Draždžanskich skótnych wikach.

18. měrza 1915.

Płaczišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne druzhiny a wosnamjenjenja.	Žiwa waha	rěsna waha
Woły:	hr.	hr.
1. **połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnosće hacž do 6 lět**	55—56	96—97
awstriske	—	—
2. **młode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene**	46—48	87—89
3. **žrěnjo pizowane młode, derje pizowane starsche**	40—43	82—85
4. **žnadnje pizowane kóžđeje staroby**	—	—
Jałojzy a kruwy:		
1. **połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnosće**	53—55	94—96
2. **połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnosće hacž do 7 lět**	47—49	89—91
3. starsche, wukormjene kruwy a žnadnje wuwite młódsche kruwy a jałojzy	41—44	83—85
4. žrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	35—38	77—80
5. žnadnje pizowane kruwy a jałojzy	26—29	68—71
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnosće	52—54	93—95
2. žrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	37—43	79—84
3. žnadnje pizowane	31—35	73—75
Cželata:		
1. najlěpsche z mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	60—62	95—97
2. žrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	55—57	93—95
3. žnadnje wuwite wot zyza	51—53	91—93
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpschich raßow a jich schišenjow w starobje hacž do 1¼ léta	78—80	99—101
2. mjaßne	71—74	90—93
3. žnadnje wuwite, tež ranzy a tundroßy	68—76	86—94

Płaczišna žitow a produktow.

Žitowy dowos w Budyschinje:	W Budyschinje. 13. měrza 1915 wot hr.	wot pj.	hacž hr.	hacž pj.	W Lubiju 18. měrza 1915 wot hr.	wot pj.	hacž hr.	hacž pj.
Wowß . . . . 50 kilogr.	—	—	11	20	—	—	10	90
Běrny	4	35	4	60	4	60	5	—
Butra . . . . 1 kilogr.	3	—	3	30	2	90	3	10
Pšeničzna mula 50 "	—	—	21	50	20	—	24	—
Rjana mula . 50 "	—	—	19	—	17	—	19	—
Ssyno . . . 50 "	3	75	4	75	3	70	4	20
Ssloma . . 100 "	3	25	3	85	3	60	4	—
Proßata 408 schtuk, schtuka	7	—	19	—	—	—	—	40
Pšeničzne wotruby	—	—	6	50	6	50	7	75
Rjane wotruby	—	—	6	50	6	50	7	75
Pšeničzny gris 50 kilogr.	—	—	—	—	—	—	—	—
Rjany gris	—	—	—	—	—	—	—	—
Pšenica žołta, kórz po 170 punt.	—	—	—	—	—	—	23	35
Pšenza, běła, kórz po 170 punt.	—	—	23	17	—	—	—	—
Rožła, nowa, kórz po 160 punt.	—	—	18	60	—	=	18	72
Jeczmjen, nowy kórz po 140 punt.	—	—	18	60	—	—	16	76

Jeja, mandl 1 hr. 50 pj., schtuka 10 pj.

W Budyschinje płaczi: punt howjaseho mjaßa wot — hr. 95 pj hacž 1 hr — pj., punt cželazeho mjaßa wot — hr. — pj. hacž — hr. 90 pj., punt šwinjazeho mjaßa wot 1 hr. 10 pj. hacž 1 hr. 20 pj., punt schmalza wot — hr. — pj. hacž 1 hr. 40 pj., punt pšeničzneje muki wot — hr. 26 pj. hacž — hr. 30 pj., punt rjaneje muki wot — hr. 22 pj. hacž — hr. 24 pj., punt chlěba wot — hr. — pj. hacž — hr. 16 pj., punt šuscheneho połcza wot — hr. — hacž 1 hr. 50 pj., punt mlěteho zokora wot — hr. — pj. hacž — hr. 24 pj., liter petroleum wot — hr. 21 pj. hacž — hr. 24 pj.

Zuse suby

aßadžuje, nakaženе suby wuporjedža a suby czaha s pohłuchenjom

Johanna Stahlez, dentistka

w Budyschinje na šukelnskich haßy 1a.

Hižo wot 30 lět

pschedawam na **Budyskich wikach**

šymjenja sa nalětni a lěczny wußyw

wot firmy **J. E. Schmidta** w Erfurtu, khěžorskeho a kralowskeho podawarja, šo mi sčelaze, woßebje wot tejele firmy plahowane **runklizowe šymjo** (woßebitosć), kotrež tole lěto woßebje derje skhadža.

Tehodla šwojim češčenym wotebjerarjam wschě šymjenja w dobrej skhadžazej tworje poručam:

runklizowe, Eckendorfske žołte a čerwjene hobrskowalzojte, po tunich płaczišnach. Lutyjeczanske žołte šymjo, najwjetschu čerwjenu **pizowansku zokrownu rěpu,** dołhu běłu.

Kałowe šymjo, Erfurtskeho sažneho, Barlinskeho šrěnjosažneho, hollandskeho čěmnoczerwjeneho, póšdneho, Žitawskeho hobrskeho a šerbskeho burskeho kała, běłeho kała a Winnigstetterskeho, kónczojteho Braunschweigskeho a woprawneho čěskeho hkubateho kała.

Wulki wubjerk šymjenja, karottow, morcheje, pizowanskeje morcheje, bunow, gurkow atd.

Woßebitosć: Erfurtske kwětkowe šymjenja w 10pjenjezkatych pakčikach s wukasanjom k plahowanju.

Wulki wubjerk **Draždžanskeje zyble k šadženju.**

Woßebje poručam wot hollandskich plahowarjow šo dostawaze **kwětkowe kulki** gladiolow, begoniow, lilijow, tuberosow atd.

Moje stejischczo je hižo wot 29 lět na mjaßowym torhoschczu.

Jan Bjedrich, šymjenjowa pschedawarnja

w **Kołwasy** pola Pomorz.

K wußywej:

Hroch

peluschki

czerwjeny dźeczel

ma płaczišny hódno na pschedań

Pawoł Scholta naßlědnik

na hoschiz haßy.

Franz Marschner

czaßnikar w Budyschinje

na bohatej haßy 9

šwój skład **czaßnikow** a **czaßnikowych rjeczazow**

k dobroczinjwemu wobkedžbowanju poručа.

Hódna twora. Pilnowne rukowanje. Tunje płaczišny.

Lubijska banka.

Saßydlenja: w Lubiju, Neugersdorfje, Budyschinje, Shorjelzu, Seifhennersdorfje, Žitawje a Kumwaldže.

Wuwjedženje wschěch bankowych dźělow wscheje druźiny, woßebje: pschijimanje hotowych pjenjes k sadanjenju po cžaßu pschihódnje pschiměrjenej danjowej měrje.

Konto-korrent a schekowy wobkhod.

Khowanje a saftawanje hódnoftnych papjerow.

Pschenajecže treßorskich kaschcžikow.

Darmotne pschijimanje skasankow na wschě ßo ftawaze podpißanja požcžonkow.

Saměnjenje kouponow ſ hotowymi pjenjesami.

Filiala Lubijskeje banki

w Budyschinje w Serbskim Domje.

Kaßyne hodźiny wot 8—½1 a ½3—5 hodźin.

Ssobotu wot 8—2 hodźin.

Sshtwy ſa ſelenu pizu:

Hroch,
woku,
kolij,
ſeradellu,
konjazoſubowy maiß,
peluſchki,
lupiny,
hejduſch,
lane ßymjo,
wolijowu rjetkej,
zonopowu ßytwu

najlěpſchich derje ſkhadźazych druźinow porucža

Khorla Preisser junior

pſchi žitnych wikach.

Tunje ſofy

we nimo měry wulkim wubjerku ma pschezo na ſkładže

J. O. H. Bär

w Budyſchinje na Hoſchiz haßy 29.

Cžerwjeny dźeczel,
běły dźeczel,
žołty dźeczel,
ſchwedſki dźeczel,
luzernu,
inkarnat,
phazeliju

najlěpſcheje hódnoſcže bjes židy porucža

Khorla Preisser junior

pſchi žitnych wikach.

Cžehnity wol

je na pſchedań w Bukezach cžo. 9.

Serbſke a němſke ſchulſke biblije

teho runja

wěrowanſke biblije

ſ wulkim a drobnym pißmom ßu dostaež

we wudawarni Serbskich Nowin.

Smudźeny khoſej

Moritza Schmidta w Budyschinje na khežorskej dróży 11 mjes nutskhodomaj k khežorskej khoſejowni a palastowemu theatrej, a na theaterskej haßy 4. snate s lubosnym wonjenjom ßylnym ßtodom, soroscžu, tunimi placžiſnami.

Serbſki muſej

wotewrjeny kóždu 1. a. 3. njedźelu měßaza wot ½11—12 hodźin.

Viſitne khartki

cžiſchcži ſpěſchnje a tunjo

Ssmolerjez knihicžiſchczerja.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawaŕ Marko Smoleŕ.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawołki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach šo. 4) wotedaś, płaći so wot małeho rynška 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wjacor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 13. Sobotu 27. měrca 1915. Létnik 74.

Rosprawy němskeho wulkeho hłowneho kwartěra.

25. měrza.

Wothladane wot njewažneho wojowanja na Maaskich hórkach k krótkemu ranju wot Verduna a pschi Hartmannsweilerkopfu, kotrež hischcże dale du, je žo jenož ſ artilleriju wojowało.

W ruskej Pólskej žu žo ruske nadběhi k ranju a k krótkemu ranju wot Augustowa, teho runja pola Jednorožeka k krótkemu ranju wot Prażnyscha, wotrasyle.

26. měrza.

Franzowsojo žu ſ nowa spytali, žo pola Combres naschich stejischćzow na Maaskich hórkach k krótkemu ranju wot Verduna smozowacź. Po saźaklym wojowanju žo woni wotpokasachu. Pschi Hartmannsweilerkopfu žo hischcże wojuje.

W ruskej Pólskej žu žo ruske nadběhi na jěsorske strony k ranju Augustowa wotrasyle.

Najwyschsche wójskowe wjedniſtwo.

Wuhnacze Rußow ſ Memela.

Němske najwyschsche wójskowe wjedniſtwo wosjewja: Schtwórtk 18. měrza Rußojo ſ někotrymi kolonnami pschećźiwo Memelej postupowachu. Běchu to 7 bataillonow khěžorſtwowje wobory ſe 6 abo 8 ſtarschimi kanonami, dwě kompagniji kóńźſtwowych pěschkow, bataillon reſervneho regimenta 270 a namjeſni wojazy ſ Rigi a Libawy, wscho hromadźe 6000 abo 8000 muži. Sskabschi němſki landſturm žo ſ mjeſy na Memel a dale wróćo ſćeże. Rußojo postupujo wjele khěžow, wožebje bróžnjow ſapalichu. Wscho hromadźe je 15 wožow cźežko schkodowało, khětra liczba krajnych wobydlerjow, też žony a dźěćźi, žu žo do Ruskeje wotwjedźe; liczba wobydlerjow je žo ſarasyła. Wjecźor 18. měrza Rußojo do Memela ſaczahnychu. Wojazy žo ſ wjetſcha w kaſarmach ſaměſćźichu. Ssobotu Rußojo ſ Memela wucźahnychu, tola njedźelu ſ nowa žylniſche wotdźělenja do měſta pschicźahnychu. Wone hižo w Memelu na němſke patroille ſrasychu, ſa kotrymiž žylniſche němſke wotdźělenja žlědowachu. Němſzy Rußow ſ měſta wuhnachu. Pschi žylnym wojowanju na drohach Rußojo něhdźe 150 morwych ſhubichu; naſche ſchkodowanje bě žnadne. Sso njewobarajo Rußojo zoſachu. Woźebje hdyž pſches Polongen cźahnychu ſ kſchižnej tſělenźu naſchich kſchižakow cźežko ſchkodowachu. — 500 jatych, 3 kanony 3 maſchinſke tſělby a munizijſke wosy do naſchich rukow padźechu.

Mjes němſkimi wojakami, kotſiž Memel wucźiſćźichu, bě khěžorowy najmłódſchi žyn, pruſki prynz Joachim. Wobydlerjo jeho wſchudźe, hdźež jeho ſpóſnachu, wjeźele powitachu.

Pschemyšl žo Rußam poddał.

Ssylna awſtriſka twjerdźiſna Pschemyšl w Galiziſkej je žo ſ hłodom nuſowała, žo Rußam poddacź. Awſtriſki generalny ſtab je wo tym ſcźěhowazu rosprawu wosjewił:

Po połpjateměźacźnym wobklehnjenju je twjerdźiſna Pschemyšl póndźelu padła. Dokelž móžeſche po wupadźe, kotryž bě žo 19. měrza ſcźinił, ſ najwjetſchim pſchikrótſchenjom zyroby jenož hiſchcże 3 dny njepſcheczelej napſcheczo ſtejecź, je žo twjerdźiſnemu roſkaſowarjej pſchikaſało, po minjenju tuteho cźaſa a po ſnicźenju wójnſkeho materiala twjerdźiſnu njepſcheczelej pſchepodacź. Wobtwjerdźenja, woźebje też kanony a munizija, žu žo też prjedy teho woprawdźe ſnicźiłe.

Twjerdźiſnine padnjenje, ſ kotrymž dyrbjeſche wójſkowe wjedniſtwo wot dlšſcheho cźaſa liczicź, nima žaneho wliwa na powſchitkowne położenje.

Ssylnosćź awſtriſkeho wójſka, kotrež je Pſchemyšl ſakitało, njeje hiſchcże ſnata.

S awſtriſko-wuheŕſkeho nowinſkeho kwartěra žo wo poddaczu Pſchemyšła piſche:

S Pſchemyšle njeje žadyn kruch wójnſkeje nadoby Rußam do rukow padnył. Nadrobnoſcże ſ poſłednich dnjow ſtaj lětarjej pſchinjeſłoj, kotrajž lědma 30 mjeńſchinow do poddacźa twjerdźiſny cźeknyſchtaj. Na poſłed jenož wobſadka hłodu mrějazych twjerdźiſnu ſakitowaſche. Žaneho rajźa, žanych běrnow, žaneho žita tam wjazy njebě. Khléb, kotryž bě žo ſ poſłednjeho wowźa napjekł, bě žo ſjědł. Prjedy teho běchu žo poſłednje konje ſarěſake a žo ſjědke. Ras, wjecźor do 19. měrza, chźychu hiſchcże khrobłym wojakam dobrotu wopokaſacź. S muźſtwow doſta ſ poſłednjeho ſkłada kóždy dwě tyſy konſerwow, tola wuhkódnjene žołdki běchu tak woźkłabke, ſo njemóžachu jědź ſnjeſcź. Wjele jich ſkhori, někotſi wumrjechu. Twjerdźiſninemu komandantej Kuſmankej chźychu wojazy hiſchcże wopokaſmo luboſcże a žwěnorſcże dacź: hiſchcże jedyn liſtynoſchazy hołb tu bě, kotrehož jenu wopjecźeneho póśłachu. Kuſmanek žo podźakowawſchi hołbja jenemu khoremu towarſchej do lazareta póśła.

Lazarety běchu pſchepjelnjene. Strowoſcź wojakow bě prjedy ſpokojaza była. Tola poſłedni tydźeń žo wone ſ hłodumrějazymi pjelnjachu. A poſłedni wupad žo ſcźini. Woźuchnywſchi po cźěle ſe žmjercź blědym ſapadnjenym wobliczom, tola ſe ſwucźenej khrobłoſcźu wojowachu. Hdyž zoſachu, Rußojo hiſchcże ras ſpytachu, Pſchemyšl dobycź. Woni nadběhi cźinjachu a ſ nowa njeliczomne wopory pſched wrotami woſtajichu. Dwaj dnjej dachu žwojej artilleriji dźěłacź. Njedźelu, hdyž ſaźo jich pěſchzy poſtupowachu, žo ſatraſchny buchot ſaźłyſcha. Rußojo žo ſtróźichu, a ſatraſcheni žo jich pěſchzy ſawróćźichu, jenož artillerija w dalokej bjeſſtraſchnoſcźi khrobła dale tſělesche.

W Pſchemyšlu žo nětkole hra hróſbneje rjanoſcże ſapocźa. Kuſmankowi wojazy, tutón njeſlemjeny galiziſki a wuheŕſki landſturm, žwědomni žwojeje wulkoſcże bjes płacźa žwoju poſłednju żeleſnu winowatoſcź dokonjeja. Cźežkim 30 zentimetriſkim mörſeram rosbuchnycź dachu. Kanona po kanonje žo tak w měſcże ſniczi, Trubjele kura k njebju ſtupaju. Wobtwjerdźenja do powětra ſlecźa. Ssamo kaſematty žo roźbuchnu. Na to muźſtwa poſłedni króćź žwoje tſělby ſhrabnu. Roſkamaju je a teptaju na nje, ſo žaneje roły njeſhibnjeneje njewoſta. Rußojo niczo zyke njenadeńdu, woni do ſaźypow a roſpadankow pocźahnu.

Na Tatarſkej hórzy žo wobydlerjo, kotſiž wróćo woſtachu, ſhromadźichu. Woni do ſchkrěźapateho měſta hladachu. Nětko je žo też poźledni bjeſgrotowy telegram wotpóśłak. Kuſmanek je hiſchcże ras ſ wyſchſchim kommandom poręcźak, a poſtrow k jeho žwójbnym bě pſchi tym. Njepſcheczeźel do lětaniſchcźa tſěla, tola lětarjej wyſchſche a wyſchſche lecźeſchtaj. Poźlednje liſty, poźlednje roſžohnowaze žłowa pſchinjeźu. Njewěſtaj, hacź ſtrowaj domoj pſchińdźetaj; pſchetoż 12 lětadłow a 7 lětarſkich dwójkow je žo w cźaźu woblehnjenja ſhubiło. Jene lětadło je žo k Karpatam ſaměriło, druhe k Krakowej lecźi. Delka žo wobtwjerdźenja dale kurja, kotrež nětko Rußojo jako hromady pjerſchcźe w rukomaj dźerža. To běchu poźlednje dny a žłowa Pſchemyšła.

Po powjeſcźach, kotrež žu Londonſke nowiny „Daily News“ ſ Pětrograda doſtake, žo ſ ruſkeho wójſka, kotrež je Pſchemyšl wobležało, 50,000 muži pſches Tarnow k Krakowej a 40,000 muži k Duklaſkemu a Užokſkemu pſchekhodej póſcźele. W Pſchemyšlu žu Rußojo 134 ſnicźenych cźežkich kanonow namakali. Wobtwjerdźenja žu tak wupuſcźene, ſo dyrbja žo ſ nowa natwaricź.

Rosprawa franzowskeho generalneho staba

22. měrza praji: K połnozy Arrasa w Notre Dame de Lorette žu žo nam ſ němſkim napſchečznym nadběhom někotre pſchěrowowe kruchi wſake. Ssmy je wčera sažo dobyli. W Labboiſelle k połnozy wot Alberta je žo wójna ſ minami dale wjedka. Njepſchečzelſke miny do powětra tſělišchi, žmy wulki dźěl wuprósdnjenzow wobžadźili. Reims je njedźelu něhdže 50 bombow dostał. W Argonnach žmy pola Bagatelle tſi njepſchečzelſke miny do powětra tſělili, dwě ſ uaſchich kompagnijow jenu němſku hrjebju wſaſchtej, hdźež njedźiwajzy žylnych napſchečznych nadběhow wostaſchtej. 500 metrow wot tam njepſchečzel dwěmaj minomaj rosbuchnyčz da do naſchich hrjebjow bomby mjetaſche a potom na 250 metrow ſchěrokej froncze nadběh ſčzini. Po njembrym bliſkim wojowanju muž pſchečziwo mužej, žo nadběharjo wróčzo cžišnychu, hač runje poškylnjenje dostachu. Naſcha artillerija do zofozych tſělešche a jim wulku ſchkodu načzini.

Wječzor w 11 hodźinach žo wosjewi: Na hórzy Notre Dame de Lorette wſchě tſélne hrjebje dźerźimy, wo kotrež je žo poślednje dny wojowało, ſ wuwſačzom jeneho krucha, kotryž w ruzy Němzow wosta. W Eperges je njepſchečzel někotre napſchečzne nadběhi ſčzinił, ſo by žo ſtejiſchčzow, kotrež žmy dobyli, sažo ſmozował; wón žo wotrasy. S połnozy Bedonvillera žmy postupowali.

Jedyn němſki podmórſki čzołm pječz jendźelſkich parnych łódźow potepił.

Reuterez telegrafowarnja je 22. měrza ſ Fecampa powjesčz dostała, ſo je 14. měrza jedyn němſki podmórſki čzołm 85 mil wot Lizzerda na mjeńſchu płachtatu łódź „Jaques Coeur" ſawołał a ju napominał, ſo by mužſtwo jeneje jendźelſkeje parneje łódźe, ſ jenym torpedom potepjeneje, pſchijał. „Jaques Coeur" je to čzinił a jendźelſke mužſtwo poſdźiſcho jenej jendźelſkej parnej łódźi pſchepodał. Pódla teho je tutón němſki podmórſki čzołm hiſchcze ſchtyri druhe jendźelſke parne łódźe potepił.

Jedyn němſki podmórſki čzołm dwě hollandſkej łódźi ſadźerżał.

W kanalu pola Calais je jedyn němſki podmórſki čzołm dwě hollandſkej parnej łódźi ſadźerżał, ſ kotrymajž žo wjetſcha liczba belgiſkich wojakow w zivilnej drascze do Jendźelſkeje wjeſeſche. Woni běchu po poddaczu Antwerpena do Hollandſkeje czekli a žo tam wotbrónili a ſadźerżeli. Wot tam běchu ſ lěhwow jatych czekli, ſo bychu žo pſches Jendźelſku ſažo k froncze podali. Němzy běchu wo tym ſhonili. Pódla teho žo ſ łódźomaj do Jendźelſkeje wjele zyroby, mjes druhim 30,000 jeji, 40,000 kilogramow twarožka, 6000 naželenych žwinjazych plezow atd. wjeſeſche. Němzy žu wobej łódźi do Zebrügge dowjeſli a zyrobu na nimaj ſebrali. Jendźelczenjo žu ju pjecza do prědka ſapkaczili, tak ſo hollandſke firmy njeſchkoduja.

Jendźelſki miniſter Grey wo naſtaczu wójny.

Statny ſekretar Grey wo naſtaczu wójny rěczo praji: Wójnje budźiſche žo ſ jednorej konferenzu mozow ſadźěwacz hodźiło, hdy budźiſche Němſka pſchihłožowała. Franzowſka, Italſka a Ruſka běchu w juliju 1914 hotowe, konferenzu pſchijecz, a hdyž bě Jendźelſka namjet k tenu ſčziniła, žo zarej a němſkemu khěžorej namjetowaſche, ſwadu Haagſkemu rosrižanſkemu žudej pſchipokaſacz. Tola Němſka je kóždy namjet wotpokaſała, ſwadu na tole waſchnje rosrižacz. Duž ſamolwjenje ſa to, ſo je žo Europa do tejele wójny ſtorczíła, pſchezo pola Němſkeje leži. Swada mjes Awſtriſkej a Sserbiju, kotruž je Němſka jako ſkładnoſcz k wójnje wužíła, bě wjele lózo ſměrowacz, hač dwě lěcze prjedy balkanſka kriſa, kotraž je žo ſ dobrym wuſpěchom pſchewinyła. Němſka ſe žwojeho naſhonjenja na Londonſkej konferenzy wjedźeſche, ſo móżeſche na naſchu dobru wolu ſa měr na konferenzy liczicz. Na Londonſkej konferenzy žadyn diplomatiſki triumf njepytachmy, njeczinjachmy žanych pleczíſnow a njeſtroniſzy a czežnje ſa měr dźěłachmy. Poślednje lěta žmy žo wospjet Němſkej ſalubili, ſo žo žadyn nadpad na němſke khěžorſtwo ſ naſcheje ſtrony njeby podpjerał, my jenož bjeswumjenite žlubjenje wotpokaſachmy, ſo neutralni wostanjemy, hdy by Němſka někak pſchecziwo žwojim žužodam postupowała. Wěmy nětko, ſo je žo Němſka tak jara na wójnu pſchihotowała, kaž to jenož lud czini, kotryž chze wójnu. To je ſchtwórty krócz w dopomnjenju hiſchcze živeho naroda, ſo je Pruſka w lětach 1864, 1866 a 1870 wójnu chzyła. To žamo je žo nětkole ſtało, a žmy žo rosžudźili, ſo dyrbi to poślednji krócz byczˊ. Ssmy dawno do wójny Belgiſkej žlubili, ſo ženje jeje neutralnoſcz njeſranimy, tak dołho hač budža druſy na nju dźiwacz. Hdyž žo Němſka do Belgiſkeje wali, bě naſcha pſchiſžkuſchnoſcz, jej ſe wſchej mozu napſcheczo ſtupicz. Wěri dźenža hiſchcze něchtó, ſo, kaž Němſka Belgiſku nadpadże, zivilne wobydleríſtwo potſěla a kraj wupuſczeſche na waſchnje, kotrež wſchě wójnſke nakožki a wſchu człowiſkoſcz ſrani, budźichmy mohli ſměrom žedźecz a pſchihladowacz bjes wěczneje haŭby? Wot spoczatka wójny žmy wot němſkich profeżorow a nowinarjow ſhonili, ſo žu Němzy wyſchſchi lud, kotremuž je wſcho dowolene, ſchtož k mozy dowjedże, a ſo je kóžde pſchecziwjenje njeprawe. Němzy žo wo knjejſtwo nad ludami Europy prózuja a tutym niz žwobodu, ale žłużobniſtwo pod Němſkej pſchinjeżu. Grey ſkónczńje praji, ſo chze žo radſcho ſahubicz, abo Europu wopuſchczicz, dyžli pod tajkimi wobſtejnoſczemi živy byczˊ.

Grey ſamjelczi, ſo je žo pſchi balkanſkej kriſy wo konferenzu jednako, ſ kotrejž dyrbjachu žo intereży wſchelakich wulkomozow pſchi ſkónczńym ſrjadowanju wobſtejnoſczow na Balkanje wurunacz. Swada mjes Awſtriſkej a Sserbiju pak je jenož dwaj wěſtej ſtataj naſtupaka. Hdy by žo rosžudźenje wo tejle konferenzy mozow pſchepodało, njeby žo to ſ doſtojnoſczu jeneje wulkomozy ſnjeżko a by žo jenož Ruſkej czaž dał, ſo by ſ mobiliſaziju žwojeho nimo měry wulkeho wójſka rosžudźenje konferenzy njewuſpěſchne ſčziniła. Kotra moz je žo na kóžde waſchnje na wójnu pſchihotowała, pokaſuja tajne politiſke a wojeníſke wuczinjenja ſ Ruſkej, Franzowſkej a Belgiſkej, kotrež je jendźelſke knjeżerſtwo pſchezo prěko. So je jenož dźiwanje na Belgiſku, kotrejež njewotwižnoſcz a njeſranliwoſcz běſchtej ſe ſnatymi roſeſtajenjemi Němſkeje ſwěſczenej, Jendźelſku k wójnie pohnuło, žu žamo nowiny „Times" pſchiſnake. Kotry ſtat žwobodże małych ludow woprawdże hroſy, zyły ſtawizny jendźelſkeho kolonialneho knjejſtwa pokaſuja, a wužiwanje naželnych žrědkow jendźelſkeho łódźſtwa w nětczíſchej wójnje. L.

Němſkej powětrowej łódźi nad Pariſom.

Dwě němſkej powětrowej łódźi ſtej njedźelu nad Pariſom leczo bomby ſ pižmom na město mjetałej: „Pariżenjo! To žu naſche jutrowne jejka!" Franzowſke knjeżerſtwo je wo tym ſczěhowazu rosprawu wudało: Njedźelu wokoło 3 hodźin rano 4 zeppeliny wot Compiègne na ſtronu k Pariſej nad dołom Oiſy leczachu. Dwaj žo muſowaſchtaj, žo ſawróczicz, prjedy hač k Pariſej doleczeſchtaj. Do druheju wobaranſka artillerija tſělesche, tak ſo móżeſchtaj jenož połnózny dźěl Pariſa a žužodne ſtrony pſcheleczicz. Dwanacze bombow czišnywſchi, ſ kotrychž někotre rosbuchnychu, žo wonej ſawróczíſchtej. Ssydom abo wóžom woždobow je žo ſraniło, jenož jena ſ nich czežko. Naczinjena ſchkoda je žnadna. Wſchelake ſtražowarnje pſchecziwo powětrowym łódźam do zeppelinow tſělachu, kotrež žo ſtajnje ſe žwětłomjetakami wobžětlachu. Jedyn zeppelin je žo po ſdaczu trjechił. Na wojowanju pſchecziwo zeppelinam žo létadła wobdźělichu, tola dym jim ſadźěwaſche, žo ſa nimi puſchczicz. Hdyž žo wſcho wobhlada, móże žo rjez, ſo žo nadpad na Paris njeje ſchlachcził. Sſo wróczejo zeppelinaj dwanacze ſapalnych bombow na Compiène ſmjetaſchtaj, kotrež khětru ſchkodu naczinichu. Tſi druhe bomby bjes wuſpěcha Ribeaucourt a Dilloncourt trjechichu.

Dźěłaczerjo Parižſkeho měſchczańſkeho laboratorija žu hacz dotal w Pariſu a wokolnoſczi žłěty něhdže połſta zeppelinſkich bombow namakali. Dwě tſeczinje ſ nich běſchtej rosbuchanſke bomby, jena tſeczina ſ wopalnych bombow wobſtejeſche. Wopyt zeppelinow ſměje žnadź malu dohru w parlamencze, dokelž wobaranſke pſchiprawy hubjenje ſkutkowachu. Někotſi Parižzy ſapóržkanzy žo miniſterſtwoweho pſchedžydu woprascheja, kak je móżno było, ſo žu zeppeliny nad Pariſom létale.

Wojowanje w powětſje pola Belforta.

Franzowſke létadła žu ſaŭdźenu njedźelu horni Elſaż pſchelecziczˊ ſpytale. Němſzy létarjo, kotſiž běchu wo tym ſ czażom ſhonili, franzowſkim létadłam napſcheczo leczachu. Te žo ſawróczíwſchi k Belfortej leczachu, pſchezo žo ſ němſkimi létarjemi pſchesczěhujo. Kaž je žłyſchecz, je k wjetſchenu wojowanju w powětſje doſchło, pſchi kotrymž dyrbjachu Franzowſojo zofacz. Wojowanje bě njedaloko ſchwajzarſkich mjesow. S někotrych ſtron žo praji, ſo je žo jene franzowſke létadło dele tſělilo. B.

Jedyn jendźelſki létar žo w Flandernſkej dele tſělił.

Kaž Amſterdamſki „Telegraf" piſche, žu Němzy pola Weſtcapelle jeneho jendźelſkeho létarja dele tſělili B.

Srudny wunoschk franzowskeje wójnskeje požčžonki.

Wjes tym so je žo w Němskej na druhu wójnsku požčžonku, na 5 milijardow postajenu, nimale 9 miliardow hriwnow podpisało, je podpisanje na 5 porzentsku franzowsku požčžonku sa 4 njedžele jenož 1060 milijonow frankow wunješko.

Schkodowanje jendželskeho a franzowskeho lódźstwa w Dardanellach.

Po Athenskich powjesćach nowin „Frankfurter Zeitung" s Teneda a Mythileny je žo jendželske a franzowske wójnske lódźstwo pschi poslednim bombardemencze cžežo wobschkodźiło, hacž je žo s wopredka měniło. „Inflexibile" cžežko wobschkodźena poknózje wot Teneda leži, „Gaulois" leži pola kupy Matria, hdyž dyrbjesche lódź cžežkeho wobschkodźenja dla k brjohej sajěcź. S „Bouveta" je žo jenož 7 podoffizěrow a 27 matrosow wukhowało; 507 muži je žo tepiło. Bóle abo mjenje wobschkodźene su „Cornwell", „Ocean" a „Prince George". S franzowskich lódźow je jenož „Charle magne" zyle njewobschkodźeny wostał.

Wojowanje w Dardanellach a franzowski žejm.

W poradźenju komišije sa swonkowne naležnosćze žo tež wojowanje w Dardanellach rospominasche. Minister Delcassé a lódźstwowy minister Augagneur na praschenja wotmolwjeschtaj. Wschelake žobustawy komišije dźiwajo na cžežkosć schkodowanjow dwělowachu, hacž směja wojowanja wuspěch. Lódźstwowy minister, kotryž na žane waschnje cžežke schkodowanja sa franzowske lódźstwo pschenisko njewažesche, pytasche dwělowanje na wuspěchu operazijow na morju a na kraju směrowacź. Delcassé wožebje diplomatisku wažnosć wojowanja wo Dardanelle w tajkim žwětle pokasowasche, so žo žobustawy komišije s tutym pschedewsaczom zyle wujednachu, žamo s wocžakanjom, so budže žebi hischcże daljsche wopory žadacź.

Wupuscźenje Galizijskeje.

Barlinske nowiny „Deutsche Tageszeitung" pišaja: W Galizijskej je žo něhdže 100 městow a něhdže 6000 wžow s wójnskimi podawkami direktnje potrjechiło. 250 wžow je žo zyle sniczilo. Pódla teho žu žo 800,000 konjow, poldra miliona howjaseho skota a wschě žitne składy shubiłe. Shromadna schkoda žo na dwě milijardže krónow wobliczа. W tych stronach Pólskeje, hdyž je hacž dotal wójna sakhadźała, je žo psches 200 městow a 9000 wžow s njej domapytało. Tam shromadna schkoda do tsjoch milijardow krónow dže.

Žitowe składy Němskeje a nowe žně.

W Němskej žo namakaze žitowe składy hacž do 15. augusta k sežiwjenju wobydlerstwa pschi dotalnym rosdźělenju dožahnu. Pschi tym je žo hischcże 20 prozentow k reservje stajiło. Jeli so by wjedro normalne było, mohli 28. junija prěnju muku se sornow žnjow 1915 k khlěbej pschepjez. Pschi klimatiskej wupschestrjenosczi srawjenski cžaž w Němskej wot spoczatka junija hacž do kónz septembra doža ha. Prěnje sorno budźemy hižo kónz meje w czoplischim kraju, kotrež je němske wójsko wobžadźiło, domoj khowacź móz. Naschi wojazy žu niz jenož wojowali, ale tež rolu dźěłali. Na tyžazach hektarow kraja, s němskim wójskom wobžadźeneho, je parny pluh pola pscherywał. Wužyw je hižo tam skónczeny. Ssrjedź junija žo w normalnych létach hižo w Bajerskej žně sapoczinaju. W Delnich Frankach žu nasymsku pschenżu hižo w prěnim a druhim tydženju junija žynli, w Dunajowym dole w Regensburgskich stronach žrjedź junija, nalětny jeczmjeń a nasymsku rožku w prěnim a druhim tydženju julija, tukrajnu pschenżu (brunu pschenżu) kónz julija, jendželske družiny pschenży prěni a druhi tydzeń augusta, nalětnu pschenżu tydzeń posdźischo hacž brunu pschenżu. D.

Plahowanje němskeho žita w njepscheczelowym kraju.

Americžan Gailar w jendželskich nowinach „Daily Mail" powjeda, kak je w Sedanje s pschewodom jeneho němskeho majora 75,000 akrow wobdźěłanych polow wopytał, na kotrež žo žito žyje abo žo běrny žadźeja. Nadźijamy so, tak je offizěr rjekł, so budże zwilne wobydlerstwo žně domoj khowacź móz a so budże wójna w tutym cžažu skónczena. Jeli so by temu tak njebyło, by wójsko žně domoj khowało. Americžan 15 motorskich pluhow wobhladowasche, kotrež sa wójsko dźěłachu. D.

Sapóžłanz Liebknecht žo k landsturmej swołał.

Sozialdemokratiski khěžorstwowy sapóžłanz Liebknecht, kotryž je něhdy pola pioněrow žłužił, je žo po wotstorczenju wuradźenjow khěžorstwoweho žejma jako žobustaw landsturma k brónjam swołał. Wón je wutoru do Lothringskeje wotjěł, so by žo tam k arměrowanskemu wotdźělenju samolwił. Jeho bratr, rěcžnik Theodor Liebknecht, hižo wot něktoreho cžaža jako pioněrski podoffizěr w Pólskej pola aktiwnych wojakow žłuži.

Schulerjo jako pomharjo pschi nalětnim dźěłanju role.

So by žo sežiwjenje wobydlerstwa na doža haze waschnje swěsczilo, je sakske ministerstwo kultuža a snutskownych naležnosczow do prósstwy krajneje kulturneje rady swoliło, po kotrejž ma žo schulerjam pokracžowanskeje schule a starschim schulskim dźěczom wopytanje schule spuschczicź, hdyž pschi rólnym dźěle w nusnych padach žobu dźěłacź pomhaju. Tež dyrbja wokrjesne schulske inspekzije, hdyž by to nusne było, po žadanju schulskich pschedstawstwow do podlěschenja létnich a nasymskich schulskich prósdninow swolicź, jeli so žo s tym srosczenym dźěłaczerjam dźěło njebjerje. To žame tež sa sahrodnistwo płaczi, w kotrymž žo selenina plahuje.

Zyrkwinski dawk płaczazy wojazy.

Mjes tym so k aktiwnej wojerskej žłužbje swołane mužstwa statny dokhodny dawk njetrjebaju płaczicź, tak daloko hacž jich zwilne dokhody 3000 hriwnow njepschekrocža, žu woni tež sa cžaž wójnskeje žłužby winowaczi, zyrkwinski dawk płaczicź. Tuta winowatosć je žo je sćěhowazym rosžudom pruskeje evangelskeje wyschscheje zyrkwinskeje rady postajiła:

Hdyž jedyn reserwist abo krajny wobornik se žwojim swołanjom k wojerskim swucžowanjam abo k wójnskej žłužbje nakhwilnje k wojerskej zyrkwinskej gmejnje pschistupi, žo jeho pschižłuschnosć k domowinskej zyrkwinskej gmejnje a jeho winowatosć płaczenja zyrkwinskich dawkow njepscheměni, dokelž wón žwoje bydło w zyrkwinskej wšy njespuschczi. Kaž do wójska swołany reserwist abo krajny wobornik, kotryž je s zyrkwinskim starschim abo s gmejnskim sastupjerjom dla skowanja k wojerskemu swucžowanju abo dla wójny tele sastojnstwa njeshubi, tak ma wón tež zyrkwinski dawk dale płaczicź. Se žmjerczu dawkidawarjow a s pomjenschenjom dokhodow druhich budže žo wupad zyrkwinskich dawkow czežko saczuwacź. Duž budža naprawy nusne, s kotrymiž žo tele wupady narunaju.

Žadnosć pschenży w Amerizy.

Reuterez telegrafowarnja s Washingtona pische: Wězywustojni ratarskeho ministerstwa sjednoczenych statow poknózneje Ameriki pišaju, so nětczischi wulki wuwos pschenży se sjednoczenych statow do Europy nježdže dale tracź, jeli so dyrbi sa wobydlerstwo Ameriki pschenża doža hacź.

Podawanje wójnskeje potrjeby s Ameriki sa Rusku, Jendželsku a Franzowsku.

Wikowanski depardement we Washingtonje je wosjewił, so je žo sa prěnje žydom wójnskich wěžazow se sjednoczenych statow sa 296½ milijona dollarow wójnskeje potrjeby sa Rusku, Franzowsku a Jendželsku wotpósłało. Žita je žo wuwjesło sa 301 milijonu pornjo 111 milijonam loni. Wuwjesło je žo dynamita a granatow sa 9¼ milijonow, tšélbow sa 6 milijonow, žedkow a konjazeho grata sa 6 milijonow, mjaža sa 11 milijonow, zokora sa 18 milijonow, wolmjanych tkaninow sa 13 milijonow, bałmjanych tkaninow sa 7 milijonow, automobilow a motorskich wosow sa 11 milijonow.

Kral Bjedrich August na wojownischczu.

S Cambrai w Franzowskej žo pische: Kral Bjedrich August wutoru rano wojowanske stejischczo 13. pěscheho regimenta czišło 178 wopyta. Na to žebi wón twjerdźisnu Maubeuge wobhladowasche, hdyž bě žo wjetscha liczba sakskich želesniskich sastojnikow pod wjednistwom twarskeho radźiczela hejtmana Rietschebiera sestupała. Posdźischo kral sakskich wojakow powita, kotsiž běchu psched někotrymi dnjemi w prěnich rjadach wojowali. Wožebity sacźischcź pschednoschk někotrych wótczinskich spěwow czinjesche, kotrež sakszy podoffizěrojo a wojazy se žamžneho pohnucza saspěwachu, sa czož žo kral widźomnje swježeleny, s wutrobnymi žłowami dźakowasche.

Njeměry hłódneho luda w Italskej.

Poslednje dny je s nowa k wjetschim njeměram we Venedigu doschło. Wjele tyžaz wožobow bjes dźěła, mjes nimi wjele žón-

ſkich, po drohach cžahajo dźiwje wokachu: „Prjecž ſ wójnu, chžemy dźěło a khléb!“ Herjekarjo dźěłaczerjow, kotſiž hiſchcže w fabrikach dźěłachu, nuſowachu ſtrajkowacź. Skoro wſchě klamy běchu žo ſ wokenzami ſamkle, dokelž rosnjemdrjeny lud hrožeſche, žo do poliziſtow a žandarmow dacź. Ludowe cžrjódy bórſy do poliziſtow a wojakow ſraſychu. Něhdže ſchěžnacże wojakow a poliziſtow je žo ſraniło.

Strajkowarjo žo ſ pſchikhadźenjom dźěłaczerjow ſ wokolnych wžow požylnichu. B.

Sakaſanje tykanza w Barlinje.

W poſtedźenju Barlinſkeho magiſtrata a Barlinſkeje pjekarſkeje jednoty je žo žrjedu wobſamkło, ſo ma žo, ſo by žo ſ muku bóle lutowało, ſakaſało, tykanzy pjez. Hižo bliſſche dny ma žo tajki wukas, kotryž tež ſa domjaze hoſpodarſtwo płacźi, wocžakacź.

Wojowanje w Dardanellach

je wot 18. měrza, kaž Londonſke „Times“ piſaju, dla njepſchihódneho wjedra njemóžne było. Jendźelcženjo žo boja, ſo je mjes tym Turkam móžno, wuſpěſchne batterije ſaža natwaricź. Pola Tenedos dźeſacź wobſchodźenych wójnſkich łódźow ſteji.

Ruſke wójnſke khoſty

žu po woſjewjenju finanzneho miniſtra w ruſkim ſenacże 1. měrza dźeſatu milijardu rublow dozpike. D.

Poſłyłka brónjow ſa Sſerbiju w Saloniki.

Po Konſtantinopelſkich nowinach žu jendźelſke a franzowſke łódže ſaža wjele munizije a brónjow do Saloniki pſchiwjeſke. Po žerbſko-grichiſkim wucžinjenju žerbſzy offiźěrojo wuwoženje poſłyłki w Salonikiſkim pſchiſtawje dohladowachu.

Poſłednje pſchecże.

Na kſchiwej haży ſtaroſławneho měſta w Italſkej ſteji wyſoka, pokhmurjena khěža. We ſchtwórtym poſkhodže je maka ſtwiczka ſ jenicžkim woknom. Na prawu ruku wot ſtwinych duri ſteji ložo, we lěwym róžku je maly pjezak. Na ſcžénje wiſa wobraz kſchižowaneho Wumožnika. Sſwětliſcha kónz ſtwiczki pſchi woknje bě dźěłaknja. Na podkoſy ſ palenych zyhelow leżitej dwě brěmjeſchzy. W jenym žu pſchirěſane, we druhim hižo hotowe koſchle, kotrež Korretijez macź a dźowka ſa wulkeho pſchekupza ſchijetej.

Na małym blidku woſrjedź ſtwy leži hromada zankow, wuſchiwkow, batiſta a wſchelakeje potrjeby k ſchicžu.

Stara macź ſa ſchijazej maſchinu žedži a dołhe wobrubjenje pod jehlu žuwa. Dźowka žo nad blidom kloni a pſchiſchiwa zanki wokoło pſchirěſaneho płatu.

Jejnej ſwjadnjenej ruzy tſchepotatej, a to hižo zyłe ranje, tak ſo porſty kóždy wokomik jehlu puſchcžeja, a hdyž holza ſa njej žaha, by žo jej wſcho cžmiko pſched wocžomaj.

Schijaza maſchina pod nohomaj ſtareje macźerje wrjeſkotaſche, jenu hodźinu po druhej, pſchezo bě to žamžny twjerdy żeleſny ſpěw.

Na dobo žo hróſbnje ſakſchikny a bluzy dyri.

Maſchina žo ſaſtaji. Macź wuſtróżana poſkocži a žo pódla dźowki poklakny. Ta we womorje na ſymnej podloſy leżeſche, wobliczo bě běłe kaž wóſk.

„Božedla, ſchto tola cžiniſch? Schto cži je? Cezilija, moja luba dźowka!“

Wſcha ſaſtróżena a bjes myſli wobmaſowaſche macź do womory padnjenu dźowku.

Dźowzynej ſańdźelenej wocži žo pomału wocžinjeſchtej; ſ bjesžwětłym błyſchcžom na macź hladaſchtej.

„Padam — macži — dźerž mje krucże! Ow, Bože, ſchto je to na mnje pſchiſchło!“ holza ſ dyrkotazym hłožom rjekny.

S napinanjom macź dźowku na khudobne łóżko dowlecże, žmlecże ju a pſchinježe ſej wodu k picžu w pomolowanej ſchalzy, na ſtajnoſcži žo jeje praſchejo, hacž je hižo lěpje.

Khora pak nicžo njewotmolwjeſche, njepſcheſtawajzy na wobraz kſchižowaneho hladajzy.

Měrzowſke žłónzo ſ wotewrjenym woknom do iſtwy žwěcžeſche. Daloki a bliſki hołk žo do ſtwiczki dobywaſche, kotraž bjes ſchwórcženja ſchijazeje maſchiny tak dźiwna ſdaſche. Cžežke nakładźene wozy delkach po praſtarych haſach klepotachu. Stare wodowody ſchumjachu. Jažnje ſynczo žo hłožy elektriſkich wozow, kiž tam a ſem jěſdźachu, pſches powětr dobywachu. Do teho žo měſcheſche mjehke ſchumjenje koleſow automobilow, wótre warnowaze trubjenje ſignalowych trubow, błuke ſwuki ſwonow, ſchkrěcžazych ludźi, hikazych woſokow, koni, hłožy dźěcži, kotrež bě ſapodobne na ſchcžebotanje dźěcži, kotrež duſchenje po wuſkej wyſokej haży roſlěhowaſche. Tuta ſmylena měſcheńza ſwucžeſche kaž hłóž žiwjenja do cžiſchiny hubjeneje ſtwicžki, kaž by chžyła wottam wotehnacź njewidźomneho njepſchecžela.

Macź, kiž pſchi kožu kleczeſche, na tute ſwuki njedźiwaſche. Schto bě jej žwět tam wonka? Něſchto, cžehož njemóžeſche doſahnycź, něſchto ſdalene, něſchto, ſchtož jej ſtrach cžinjeſche, něſchto, ſchtož jej móžnoſcź dawaſche, ſo móžeſche žo hubjenje najeſcź, twjerdże ſpacź a khuduſchzy žo draſcžicź.

Wona cžujeſche, kak jej žamej porſty tſchepotachu, kiž měra njeſnajachu, koſiž dźowzynej ſymnej žuchej ruzy dźerżachu. Jej žo pſchezo hiſchcže nicžo ani jěſcź, ani picź nochzyſche.

„Da-li Bóh, jutſje budu ſaža móz ſchicź“, na dobo Cezilija ſe žłabym hłožom rjekny, „jutſje, hdyž žo w nozy wuſpju.“

„Haj, haj, lube dźěcžo, daj to Bóh, ſo budźeſch jutſje ſaža ſtrowa.

„Haj, jutſje budu ſaža ſtrowa“, Cezilija ſe žłabym hłožom woſpjetowaſche, cžežko dychajo a pſchezo na wobraz kſchižowaneho hladajo.

„A we kraſnej khorejcže bych chžyła jěcź ſ tobu, luba macži, daloko won, hdźež khěžow njeje.“

„Zyle wěſcže tak ſcžinimoj. Njedźelu, hdyž ſ zyrkwje póńdźemoj, najmjemoj žebi khorejtu ſ makym konikom, to wjele njepłacźi. A pohoncź dyrbi namoj to tunjo ſcžinicź. Praju jemu, ſo bohatej njeſmoj, ſo ſchijemoj ſchaty ſa knjeſa Parotticha, kiž namaj njehańbicže mało płacźi.“

Cezilija žo po ſblědnjenym wobliczu poſměwkny. Potom ſaža wocži ſańdźeli.

S krótka žo macź a dźowka rosmolwjeſchtej, potom ſaža naſtawaſche dołhe, napinaze mjelczenje. Dźeń žo pomału minjeſche. Wjeczor žo bliżeſche.

Macźeri žo we wutrobje hróſbnje ſaſtyſka.

Tak ſ cžicha leżecź a tak ſ cžicha dychacź Cezilijine waſchnje njebě. Schto? Skhorje-li žnadź, budże woprawdże khora, a njebudże-li móz wjazy ſchicź, ſchto potom?

Stara macź žo pocža nutrnje k Bohu modlicź. Ale ſtyſknoſcź pſchezo bóle pſchibjeraſche.

„Cezilija“, macź ſ dybawym hłožom ſcheptaſche, „je tebi ſaža lěpje? Modliwa žym žo k Bohu a Bóh moju próſtwu wěſcže wuſłyſchi.“

Khora wotewrjenej wocži cžežko poſběže a ſe žłabym hłožom rjekny:

„Macži, w rjanym wozu bych chžyła jěcź, a ty dyrbiſch pódla mje žedźecź jako woženbna knjeni — a cžežku ſlotu ſchnóru ſmějeſch wokoło ſchije.“

Dźowzyne mucžne pohladnjenje žo ſaža woživi. S cžicha a ſpěſchnje žłowo ſa žłowom ſcžěhowaſche:

„A ja chžu na klobuku drohe pjerja a kwětki měcź. A zankaty drohi pſcheſłóncžnik chžu tež měcź. A wſchitzy dyrbja žebi pſchede mnu klobuk ſejmowacź, wſchitzy cži woženbni knjeża, wſchitzy dyrbja mje cžeſcžownje poſtrowjecź, tak, kaž hdyž naſcha kralowna nimo jědże.“

„Cezilija“, macź rjekny a wuſtróżana jej ſymnej ruzy majkaſche, „dyrbju cži wodu dacź, moja ſlota wutrobka, abo chžeſch kuſk khléba poješcź, ſo by cži lěpje było?“

Cezilija na praſchenje njewotmolwi. Jeje hłóž bywaſche dale ſyłniſchi a žo lěpje pſchedobywaſche.

„We kraſnym wozu chžu jěcź, kaž naſcha kralowna. A wſchitzy dyrbja mje poſtrowjecź. To je moje poſłednje pſchecże.“

Tak kſchicžeſche a wokaſche, doniž žo jejne žłowa do njeſroſymliweho mumlenja njepſcheměnichu a žo jej mucžnej wocži njeſańdźeliſchtej.

Tu macź, wſcha ſtyſkniwa, wuſžwobodźiwſchi žo ſ rukow, kotrejž ju wobjimaſchtej, dźěſche k žuſodźinje Letiziji, kotraž wó jſtwje pódla bydleſche, a ju proſcheſche, ſo by k njej pſchiſchła; ſo Cezilija bjesmyſlnje rěcži a je cžežko khora.

Hdyž wobej žonje ſe žwěcžku k ložu pſchiſtupiſchtej, wotlecża hižo duſcha wboheje ſchwalcže ſe žwojeho wuſkeho žwěta.

Wobliczo morweje wot piſanych ſawkow woteſtawaſche.

Dobri žuſodźa w žamžnym poſkhodže poſtarachu žo ſa ſtaru njeſbožownu macź. Kaž žłabe dźěcžo woſta wona kleczo pſchi ložu

a wokoſcheſche a majkaſche morwu dźowku a proſcheſche ju, ſo by wocźi wotewrika.

Letizijowa dyrbjeſche ßo wo ſemrjetu ſtaracź. Konſtantin, jejny muž, dyrbjeſche naſajtra kaſchcź a cźěłowy wós wobſtaracź a pokhowanje ſkaſacź.

S khuduſchkeje nadoby draſty wupyta ßußodźina najpſchikhodniſchu draſtu do kaſchcźa: fijakkowu wokmjanu ßuknju a cźornomódru bluſu.

Mjes tym ſo pomhaſche ju ſdraſcźicź, rjekny k njej pokojejo: „Konſtantin a Klelija póńdźetaj teź ſ tobu na pohrjebniſchcźo. Teź Balbutijowa žona. A teź ja póńdu ßobu. My wſchitzy wopokažemy twojej lubowanej Cezilliji poßlednju cźeſcź. A rjany wěnz ßmy kupili ſ rjanym běłym bantom, kaž ßo ßluſcha. A napißane je tam: Tej lubej Cezilliji.“

Stara macź bě wſcha pſchekwapjena. Telkole cźeſcźe! „Bóh wam to mytuj!“ dźakowaſche ßo na ſtajnoſcźi.

Ssußodźiny ſtaru macź wjedźechu, tak ſa kaſchcźom dźěſche po wuſkich cźmowych ſkhodach dele na haßu, tam khudobny cźěłowy wós ſtejeſche.

Hdyž běchu kaſchcź ſ cźěłom na wós ſtajili, ſacźahny konik a ſtupaſche rychle dale. Sa khuduſchkim kaſchcźom krocźachu někotſi pſchewodźerjo, ſtara macź bě ßrjedźa nich. Tak dźěſche to po haßach měſta Roma, po kotrychž něhdy ßwět wobkněžazy khěžorojo jako dobycźerjo ßwjatocźnje ßo ſ wójnow wrócźachu.

Tu na dobo ſtara macź hłowu poſběže, myßlicźka jej do hłowy ßo ſabłyſkny: we wosu chzyſche jeje pilna, dobra, lubowana Cezilija jěcź, we wosu! Wſchitzy dyrbjachu ju poſtrowjecź, to bě jejne poßlednje pſchecźe. Haj, woprawdźe, we wosu jejna luba

žiwjenja." Po jenohodžinskim pschednoschku žo poždženje w pschitomnoscži 12 žobustawow bjes spěwa skónczi.

S Maleho Woždyka. Dwělětny žynk kruwarskeho mischtra Kerna, na tamnischim knježim dworje žkužazeho, je, hdyž bě khwilu žam žebi pschewostajeny, psches hatowy płót salěst a do wody padnył, w kotrejž je žo tepił.

S Kobliz. Skót tudomneho kublerja Mütterleina je na pokhromu skhorił.

S Kamjenza. Schwórtk popołdnju je žo na tudomnym ranžěrowanskim dwórnischczu njesboże stako. Lokomotiwa, kotraž pschedewsaczelej Philippej w Draždžanach žkuscha, do jeneho ranžěrowanskeho czaha sajědže. S tym žo maschina swróczi. Wjednik Müller s Polczniskeje drohi žo lohko, pschewodnik Zeidler s Halschtroweje drohi czežko srani. Lokomotiwa je žo khětro wobschkodžiła.

S Delnjeho Wujesda. Wuczerja Pawoła Kellnera s Delnjeho Wujesda žu na leutnanta powyschili. Wón w oktobrje jako dobrowólnik sastupi a žo se želesnym kschižom wusnamjeni.

S Wolbramez. Tudomna gmejnska rada je wobsamkła pola khěžorstwoweje kupowarnje 20 zentnarjow rajža a 4 zentnarje njepaleneho khofeja nakupicz a po tej žamej płaczisnje mjes tudomne wobydlerstwo rospschedacz.

S Czažez. Póndželu žu 64lětneho czeladnika Pětschku w dworje jeho hospodarja morweho namakali. Snjesboženy je po sdaczu pó czmje se skhoda pšched khěžu padnył a je žo s Božej ruczku sajak.

S Czišowa. Se swołanjom do wójny bě žo liczba džěłaczerjow w tudomnej brunizowej jamje jara pomjenschika. W blischim czažu žo teho dla ruszy jeczi na džěło do jamy póscželu. — Ruszy ziwilni jeczi hižo wot žrjedž augusta pola tudomneho baggerskeho towarstwa džěłaja.

S Lubija. 25000 hriwnow k lěpschemu wojakow s Lubija kotsiž žu žo we wójnje sranili abo skhorili a teho dla wjetschi pschiběrk trjebaju, hacž wot stata jako rentu dostawaju, je tudomny fabrikski wobžedžer Reinhold Müller wustajił.

S Draždžan. (Měschczanske pschedawanje běrnow.) Draždžanski wubjerk sa sastaranje wobydlerstwa s zyrobu je žo w žwojich poždlednich poždženjach jenicžzy s měschczanskim pschedawanjom běrnow saběrał. Po skónczenych wobsamknjenjach žo bórsy wulkopschedawarnja běrnow sa mkyny, pjekarnje a druhe zyrobne industrije wotewri, mjes tym so ma žo wotewrjenje drobnopschedawarnjow, sa wobydlerstwo sa dwě njedželi wocžakacz. Wubjerk sa wobstaranje zyroby je hacž dotal něhdže 30,000 zentnarjow běrnow nakupił, kotrež žu hižo s džěła do Draždžan doschle, s džěła hischcze žu na transporcze. S drobnopschedawarnjemi maja žo pschedawarnje žuchich warjenjow a seleniny wotewricz. Też rajž a druha zyroba budže w drobnopschedawarnjach dostacz.

S Němzow. Pjatk rano wokoło 3 hodžin se sadnjeho twarjenja khěžkarja Jana Zomaka woheń wudyri. Kedžbliwosc nózneho strażnika, kotryž ma w Zomakez domje žwój pschebytk, mamy žo džakowacz, so na jeho spěschne trubjenje wjeżna žykawa skoku k wohnju pschihna a jón sala. Płomjenja žu jenoż něschto žkomy a žyna sniczile. Pschi žylnym wětrje budžischce žo woheń lohko na žužodne twarjenja rosschěrił. Kak je woheń nastał, njeje žo hischcze wujaznilo.

S Wojerez. Pšched tudomnym kawniskim žudom mějachu žo wikowar H. Dittrich s Kulowa, džěłaczer A. Kluga se Schczeńzy a ratar E. Schatula se Schczeńzy samolwicz, dokelž běchu skót s khlěbowym žitom, muku a khlěbom pizowali. Dittricha k 30 hriwnam pjenježneho khostanja abo k jastwu na 6 dnjow, Klugu a Schatulu po 10 hriwnach pjenježneho khostanja abo k jastwu po 2 dnjomaj saždžichu. Hospodarskej pomocznizy Marja Nowakez a Marja Duczmanez, wobej s Koczinz, kotrejž běschtej tehožameho pschestupjenja dla wobskorženej, žo wuwinowaschtej.

Se Shorjelza. (Khostanska komora.) Džěłaczer Gustaw H. w Shorjelzu bě ruskim jatym zigarety darił, hdyž žo s džěła wróczichu. Hydž jeho tuteho pschestupjenja dla k polizajskemu serżantej dowjedžechu, žo wón „Langa" mjenowasche a wopaczne wobydlenje praji. Wobskorženy, kotryž wudawasche, so žu jemu Rużojo jenu zigaretu s ruki wutorhnyli, dla pschestupjenja wobléhanskeho sakonja dwaj dnjej jastwa a dla prajenja wopaczneho mjena džeń aresta dosta. — Teho runja dla pschestupjenja wobléhanskeho sakonja czěžliskeho pomoznika Sch. k jastwu na 1 džeń saždžichu. Wón bě jedyn hěbl a jedyn hamor jenemu Ruży w ruskim lěhwje pschedał.

Se Eslepeho. Wójna je w naschej woždže wschelake wuczerske městna wuprósdnika, dokelž žu wuczerjo do wójska sastupicz dyrbjeli. W Sslepom a Trjebinje je 2. wuczerske městno prósdne, a Rowno a Mulkezy stoj zyle bjes wuczerjow. Tón s poślednischeje wžy je pschi nadběhu pola Bizschoote padnył. Dokelž do zyła wuczerjow njeje, nětko knježerstwo schule s wuczerkami wobžadžuje. S 1. haprleju budže 2. městno w Sslepom s knježnu Madlenu Konzokez s Neudamma a Rowno s knježnu Margarethu Rothez s Delnjeje Łužizy wobžadžene.

Na martrowny tydžeń.

Ach kschescżijejnjo wopomńcże, nasch sbóžnik sa naž czerpicz dże
We sahrodże Gethsemane, joh' pót bu podomny na krej.
Tam wótza prożył w modlitwje: „Mój Wótcże jeli mózno je,
Dha kheluchej daj nimo hicz, chzež ty pak, chzu jón swólnje picz.
Sso k njemu czrjóda pschibliża, a Judasch jeho wokoscha,
Czi jeho hnydom sajachu, też ruzy jemu swjasachu.
Joh' wjedli žu prjecz k Pilatej, też Anažej a Kajfažej,
Ssu k žmjerczi jeho žudźili a krjudowali s pukami.
Jom' s wužměschejnjom stajichu wot czerńjow krónu na hłowu,
Też sczinu dachu do ruki a bijachu joh' s pjasczemi.
Lud rosnjemdrjeny žakożnje pak: „Kschižuj, kschižuj!" wokasche,
Hacž skónczńje Pilat dowoli, joh' kschižowacz jim porucži.
Te żónske dżěchu płakajo, na Golgata joh' pschewodżo,
Też Marja běsche mjes nimi a widźi wschitko w żakosczi.
Tam na kschiž jeho pschibili žu se žylnymi hosdżemi,
Lud stejesche pak nasdala a hlada schto žo s nim tam sta.
Hdyž Marja hamor saždyscha, jej zyka krej a kosczе rża,
Psches duschu jej žo dreje mjecz: „Mój luby žyn nětk czehnje
prjecz."
Tak někotreji maczeri też nětko w krwi a kosczach rži,
Hdyž powjesez pschińdże s bitwischcża, so žyna kulka morika.
Też dżěczi stysknje płakaja a s hłożom płacże mandżelska,
Hdyž srudnu powjesez dostanu, so wumrjek nan na bitwischczu.
Nasch sbóžnik praji k Janeji: „Mój Jano, moju macz wschak
Ty město mje nětk sa ruku a radź a wodź a troschtuj ju." (wsmi
Haj Knjeże, to rad czinicz chzu a wuwjesez twoju pschikansnju,
Ja chzu ju derje troschtowacz, kaž dżěczo žwoju lubu macz.
Tak mamy my też troschtowacz a s luboscżu wschěm k radże stacz,
Kiž žu we wulkej srudobje a w staroscżach tu na žwěcże.
Sso schtomow wjerschki khilachu, tam skakoby žo pukachu,
A žkónzo shoni saczmicże, hdyž Jesuž wotžal czehnjesche.
Duž džak czi Božo prajimy, so nětko wumoženi žmy
Psches twoje hórke czerpjenje, płód jeho njech nam wostanje.

Hanža Budarka.

Přilopk.

* (Pschestupjenje khlěboweho a mukoweho wukasa.) W Grimmaskim hamtskim hejtmanstwje je wyschnosez jedyn mkyn samknyła, dokelž je žo s njeho po sawjedżenju khlěbowych snamkow hischcze muka bjes snamkow wudawała. Dla druhich pschenżdżenjow pschecżiwo postajenjam wo wobkhodże s khlěbowym žitom a muku je žo w tym žamym wokrjeżu dale pschecżiwo 8 mkynkam a 12 pjekarjam sakroczicz dyrbjało. (M. J.)

* (Smjerske mjažo.) So mohło žo sa pad njedožahanja mjaża wobydlerstwo s mjažom sastaracz, je Lipscżanska rada wulke hromady smjerskeho mjaża nakopiła. Tele dny žu w Lipscżanskej radnej pinzy mjažo pruhowali, kotrež bě pšched schěsez měžazami smjerske. K prusy běchu žo měschczanzy sastupjerjo a někotsi wězywustojni, kaž hoscżenzarjo a rěsnizy pschepróżyli. Wschitzy žo wuprajichu, so smjerske mjažo njeje wot czerstweho rosesnacz.

* (Plahowanje běrnow.) So by žo žadżenje běrnow spomożiło, je město Hohenstein-Ernstthal wobydlerjam wjetschi kruch nowiny, pschi měschczanskim wodowodże leżażeje, darmo pschewostajiło.

* (Wulki woheń w Draždžanach.) W fabrizy konopjanych a groczanych powjasow w Leubnitz a Neuostra pola Draždžan bě žrjedu woheń wudyrił. Fabrika žo žapatenu morju runasche. Woheń žo na wulke składy teera a druhich lohko-žo palazych wězow rosschěri. Wscha Draždžanska wohnjowa wobora bě pschi wohnju, wona pak njemóżesche woheń shaschecz, ale jón jenoż samjesowa. Nastata schkoda wjazy dyžli 150,000 hriwnow wuczinja.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smeje jutsje, njedźelu Palmarum, rano w 7 hodźinach duchowny Tyschet serbsku spowjednu wuczbu, dopoldnja 1/2 9 hodźin smeje farat Räda konfirmaziju serbskich a w 10 hodźinach němskich paczetskich dźěćzi, kotrez je wón k njej pschihotowal. Pschipoldnju w 12 hodźinach konfirmazija němskich paczetskich dźěćzi wot duchowneho Tyscherja k njej pschihotowanych.

Seleny schtwórtk smeje duchowny Tyschet rano we 8 hodźinach serbsku a dopoldnja 1/2 10 hodźin němsku spowjednu wuczbu.

Cźichi pjatk smeje rano w 7 hodźinach duchowny Tyschet serbsku spowjedź, dopoldnja 1/2 9 hodźin smeje farat Räda serbske a w 10 hodźinach němske predowanje.

Psched zyrkwinskimi durjemi budże so kollekta sa wosadnych khudych sběracz.

Seleny schtwórtk popoldnju 1/2 5 hodźin smeje duchowny Tyschet němsku spowjedź.

Tydźeńske sastojnske dźěla smeje farat Räda.

Wěrowani:

S druhich wosadow: Herman Preuscha, skalak w Nowych Spytezach, s Emmu Schmidelez w Darinje.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Erna Scharlota, Maza Hermana Wjele, kublerja w Hrubocźizach, dź. — Lejna Hildegard, Khorle Ernsta Mkynka, cźěsle na Židowje, dź. — Ido Scharlota, Bjedricha Hermana Hübnarja, żiwnoscźerja a murjerja w Sslonej Borschczi, dź. — Berta Frida, njemandź. dź. na Židowje. — Kurt Helmut, njemandź. sun w Hrubjelcźizach.

W katholskej zyrkwi: Franz Hendrich, Matija Hubki hejtmana w Kralezach, ß. Hilża, Michała Mrynka, murjerskeho polera w Budyschinje, dź. — Ernst Hendrich, Rudolfa Hendricha Knüvy, brodutruharja w Hodźiju, syn. — Franz Heinz, njem. ß.

S druhich wosadow: Pawol, Gustava Nowaka w Hodźiju, w tu khwilu na wojowniscźu, ß. — Kata Resa, Roberta Göbela, pohoncźa w Brěsy, dź. — Milda Elfrida, Jana Augusta Schuby, skalarja w Huszy, dź. — Heinz Horst, Jana Pawoka Wicźasa, krawza w Hnaschezach, ß. — Marhata Hilża, Ernsta Hermana Krawza, fabrikskeho dźěłacźerja we Wulkej Dubrawje, w tu khwilu we wojerskej słužbje, dź — Wili Gerhard, Ernsta Reinholda Grafy, murjerja w Khrósce, ß. — Pawol Jurij, Pawoka Hermana Cźěsle, póstskeho póslenika w Kolwasy, syn. — Oskar Bjedrich, Jana Bohuwěra Ducźmana, wulkosahrodnika we Wujezku, ß. — Marja Lena, Maza Kóczki, khěžerja a kěsneho dźěłacźerja we Wujezku, dź — Marja Marta, Gustava Pawoka Kobana, wojnatskeho pomoznika w Czornjowje, dź. — Herman Pawol Cźero, njemandź. ß. w Brěsynje. — Selma Gustka, Bjedricha Pawoka Bartuscha, żiwnoscźerja w Rakojdach, dź

Zemrjeli:

W Michalskej wosadze: 20. měrza: Hana Elsa, Ernsta Wojty, skalarja we Wurizach, w tu khwilu na wojowniscźu, dź., 1 l. 2 m. 4 d. — 21. měrza: Krystla Wilhelmina swud Dejkowa rodź. Krjemzez s Kumwalda, † w sastaratni wokrjesneho wustawa na Židowje, 54 l. 5 m. 18 d. — Marja swud. Wicźasowa rodź Goczez s Lomska, † w sastaratni wokrjesneho wustawa na Židowje, 78 l. 9 m. 12 d. — 24. měrza: Selma Frida, Jana Augusta Kschiżanka, żiwnoscźerja w Delnjej Kinje, dź., 4 m. 18 d.

W katholskej wosadze: 10. měrza: Hana Schubertez, † w sastaratni wokrjesneho wust. na Židowje, 16 l. — 17.: Jan Kuczank, invalida w Budyschinje, 56 l. — 18.: Marja Pepelez w Ratarjezach, 1 l. — 22.: Hana Frida Mkynkez w Scźijezach, 2 m.

W druhich wosadach: Ernst Kral, cźěsla w Hodźiju, pionér 3. narun. bat. cźo 12, † w hojerskim wustawje na Hohwaldze, polkow. w Hodźiju 31 l. 1 m. 9 d. — Marja Gustka, Mich. Pjecha, kublerskeho wumjeńk. w Cźěschlezach, mandź., 68 l. 7 m. — Marja Krystla swud. Pjetraschowa rodź. Wicźasez, wumjeńk. na Holzy, 77 l. 9 m. 18 d. — Wilhelmina swud. Henkowa rodź Henkez w Huszy, 70 l. 5 m. 6 d. — August Makacź, murjet a wumjeńkat w Minokale, 78 l. — Hana rodź. Albertez, Jana Kunata, wumjeńk. w Rodezach, mandź., 74 l. 9 m. — Erich, Bohuwera Bohota, żiwnoscźerja w Budyschinku, ß., 4 m. 27 d. — P. E. Bubnak, sahrodnisti żiwnoscźet w Lichanju, 35 lět 8 měsazow.

Zyrkwinske powjesće s Hodźija.

Bolmoncźu budże rano we 8 hodźinach konfirmazija serbskich, a dopoldnja w 10 hodźinach němskich paczetskich dźěcźi; 3/4 10 hodźin spowjedź sa pschiwuinych němskich dźěcźi.

Seleny schtwórtk budże dopoldnja 1/2 9 hodźin serbska spowjedź a 1/2 10 hodźin serbske kemschenje.

Cźichi pjatk rano 1/2 8 hodźin němska spowjedź; 1/2 9 hodźin němske a 3/4 10 serbske predowanje.

Popoldnju w 3 hodźinach serbska liturgisku Boża słužba.

Zyrkwinske powjesće s Budestez.

Njedźelu Palmarum abo Bolmoncźu smeje farat Domaschka rano we 7 hodźinach němsku spowjedź, dopoldnja we 8 hodźinach duchowny Bójz konfirmazju němskich, a farat Domaschka dopoldnja 3/4 10 hodźin konfirmaziju serbskich paczetskich dźěcźi.

Psched zyrkwinskimi durjemi budże so kollekta sa ludowu knihownju sběracz.

Njedźelu popoldnju w 4 hodźinach shromadźisna paczetskich dźěcźi.

Seleny schtwórtk smeje farat Domaschka rano we 8 hodźinach němsku a 1/2 10 hodźin serbsku spowjedź.

Cźichi pjatk smeje farat Domaschka rano w 7 hodźinach serbsku spowjedź, duchowny Bójz dopoldnja we 8 hodźinach serbske a 1/2 10 němske predowanje.

Popoldnju w 2 hodźinomaj smeje farat Domaschka serbski liturgiski nyschpor.

Płacźizny rěsneho skotu na Draždźanskich skótnych dwórach.

25. měrza 1915.

Płacźizny po zentnarju a hriwnach.

Skótne druźiny a wosnamjenjenje.	Żiwa waha	rěsna waha
Woły:	hr.	hr.
1. polnomjasne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnoscze hacź do 6 lět	56–57	97–98
2. awstriske	—	—
3. mlode, mjasne, njewukormjene, — starsche wukormjene	48–50	89–91
4. žrěnjo pizowane mlode, derje pizowane starsche	42–45	84–87
5. žnadnje pizowane tóżdeje staroby	—	—
Jalojzy a kruwy:		
1. polnomjasne, wukormjene jalojzy, najwjetscheje rěsneje hódnoscze	54–56	95–97
2. polnomjasne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnoscze hacź do 7 lět	49–51	91–93
3. starsche, wukormjene kruwy a žnadnje wuwite mlódsche kruwy a jalojzy	43–46	85–87
4. žrěnjo pizowane kruwy a jalojzy	37–40	77–80
5. žnadnje pizowane kruwy a jalojzy	28–31	70–73
Byli:		
1. polnomjasne, najwjetscheje rěsneje hódnoscze	54–56	95–97
2. žrěnjo pizowane, mlódsche a derje pizowane starsche	40–46	82–87
3. žnadnje pizowane	32–37	74–77
Cźelata:		
1. najlěpsche s mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	65 67	100–102
2. žrěnje kormjene abo dobre wot zyza	60–62	98 100
3. žnadnje wuwite wot zyza	56–58	96–98
Swinje:		
polnomjasne lěpschich rasow a jich slschiżenjow w staroby hacź do 1 1/4 léta	79–81	100–102
2. mjasne	73–76	92–95
3. žnadnje wuwite, teź ranzy a kundroży	68–78	86–96

Płacźizna żitow a produktow.

Żitowy dowos w Budyschinje:	W Budyschinje. 20. měrza 1915 wot hr.	wot pj.	hacź hr.	hacź pj.	W Lubiju 18. měrza 1915 wot hr.	wot pj.	hacź hr.	hacź pj.
Wowż . . . . 50 kilogr.	—	—	11	20		—	10	90
Běrny	4	35	4	60	4	60	5	—
Butra 1 kilogr.	3	10	3	40	3	10	3	30
Pschenczna mula 50	—	—	21	50	20	—	24	—
Rżana muka 50	—	—	19	—	17	—	19	—
Ssyno 50	3	75	4	75	3	70	4	20
Ssloma 100	3	25	3	85	3	60	4	—
Proßata 432 schtuk, schtuka	7	—	19	—	—	—	—	40
Pschenczne wotruby	—	—	6	50	6	50	7	75
Rżane wotruby	—	—	6	50	6	50	7	75
Pschenczny gris 50 kilogr.	—	—	—	—	—	—	—	—
Rżany gris	—	—	—	—	—	—	—	—
Pschenża żołta, kórz po 170 punt.	—	—	—	—	—	—	23	35
Pschenza, běła, kórz po 170 punt.	—	—	23	29	—	—	—	—
Rożka, nowa, kórz po 160 punt.	—	—	8	60	—	—	18	72
Jecźmjen, nowy kórz po 140 punt.	—	—	18	60	—	—	16	76

Jeja, mandl 1 hr. 50 pj., schtuka 10 pj.

W Budyschinje płacźi: punt howjaseho mjasa wot — hr. 95 pj. hacź 1 hr — pj., punt cźelazeho mjasa wot — hr. — pj. hacź — hr. 90 pj., punt žwinjazeho mjasa wot 1 hr. 10 pj. hacź 1 hr. 20 pj., punt schmalza wot — hr. pj. hacź 1 hr. 40 pj., punt pschenczneje muki wot — hr. 26 pj. hacź — hr. 30 pj., punt rż neje muki wot - hr. 22 pj. hacź — hr. 24 pj., punt khlěba wot hr. — pj. h cź — hr. 16 pj., punt žuscheneho polcża wot — hr. — h cź 1 hr. 50 pj., punt mlěteho zokora wot hr. — pj. hacź — hr. 24 pj., liter petroleum wot hr. 21 pj. hacź hr. 24 pj.

Kupuju sa wójnske żitowe toarstwo

pschenżu a rožku

s kóždeho hornjołużiskeho żelesniskeho sastanischcza a w mojich sładownjach. Duż proschu wo poskicźenja.

Telefon 50. **Khorla Schuppan** Telefon 50.

W Ratarjezach—Budyschinje—Kubschizach.

Franz Marschner

cžaßnikar w Budyschinje
na bohatej haßy 9
ßwój skład **cžaßnikow** a **cžaßnikowych rjeczasow**
k dobroczíwemu wobkedźbowanju porucza

Hódna twora. Pißomne rukwanje. Tunje placžißny.

Zuse suby

ſaßadźuje, nakaźene ſuby wuporjedźa a ſuby cžaha ſ pohłuſchenjom

Johanna Stahlez, dentiſtka
w Budyſchinje na ßukelnſkich haßy 1ª.

Pſchińdźemoj tón ras do Budyſchina na hermank ſ wulkim ſkładom

cžeßaneho ſcheviota a cžornych ff. ßuknjanych a cžeßanopſchedźenowych tkaninow

k **wobleczenjam** a **paletotam** ßo pſchihodźazych.

Sbytki k jenotliwym **muźazym** a **holczazym wobleczenjam kholowam, jupam** a **paletotam** atd.

Žonjaze ßukno a tkaniny k koſtumam

jenoż najlěpſchich druźinow w hobrſkim wubjerku po **ſnatych tunich placžißnach.**

Wubrakowane a wuležane twory nimamoj.

S dopokaſmom ſa naſchu ſprawnoſcź je, ſo liczba naju wotebĕrarjow lěto wot lěta pſchibĕra

L. Wolff u. Co. ſ Khoczebuſa (w Delnjej Łužizy).

Ssmój jenicžkaj, kotrajž ſe ßławneho ßukelniſkeho měſta Khoczebuſa do Budyſchina pſchińdźemoj.

Stejiſchczo: na hłownym torhoſchczu, ſ napſchecža knjeſa pſchekupza Pahua.

Biſitne khartki

cžiſtſchcži ſpĕſchnje a tunjo
Ssmolerjej knihicžiſchczerja.

Tunje ſoſy

we nimo měry wulkim wubjerku ma pſchezo na ſkładze

J. O. H. Bär
w Budyſchinje na Hoſchiz haßy 29.

Sbytwy ſa ſelenu pizu:

Hroch,
woku,
kolij,
ſeradellu,
konjazoſubowy majß,
peluſchki,
lupiny,
hejduſch,
lane ßymjo,
wolijowu rjetkej,
jonopowu ßytwu

najlěpſchich derje ſkhadźazych druźinow porucza

Khorla Preisser junior
pſchi žitnych wikach.

Kóždy, kotryž chze ßebi **dobru a tuni cžaßnik** kupicź, abo kotryž chze ßebi jón **porjedźicź** dacź njech dźe k cžaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na ſwonk. lawſke haßy 5.

Jenčej pſchedawa a porjedźuje, ſa ßwoje dźĕło ſprawny rukujo. — **Proſchu, ßebi moje wukładne wokno, ſ placžißnami wupołożene, wobhladacź.**

K hermankej

ff. wolijowe ſardiny,
rybowe konſerwy
we wſchelakich tyſach,
ßuſcheneho muhora
ſproty a peklingi
porucza tunjo

Weberez rybowapſchedawarnja
w Budyſchinje
na theaterſkej haßy.

Sſlomu

k pizowanju a ſaßłanju
pſchedawa
ßwobodne kubło w Jeſchizach.

Cžehnita kruwa

wyßokoßucźelna, je na pſchedań w Ssulſchezach cžo. 6 pola Prĕcžiz.

Ssuproſchna ranza

blisko k proßatam je na pſchedań w Schunowje cžißło 36.

Tunju penſiju

k jutram dwaj ſchulerjej doſtanjetaj na hornczeriſkej haßy 17 delka.

Ssylny wolazy

abo ſtarſchi muž jako ſapſchahowaŕ wołow ßo na knježi dwór w Darinje pola Hodźija bórſy do ßłużby pyta.

Kuchaŕki, ſtwinſke a ßłużobne holzy, mlokowe holzy, hródźne dźowki, holzy k ßwinjom, wotroczkow, ßrĕnkow, rólnych pohonczow wolazych a dźĕlacžeriſke ßwójby pyta hnydom pſchiſtajerka **Görlichowa** na ßukelnſkej haßy 1 na rózku khĕžorſkeje dróhi w cžrijownı knjeſa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

Sſkużobna

dźowka ßo pyta.

Starſcha holza abo wudowa ßo do ßłużby na mjeńſchu žiwnoſcź pyta. Tajka ſ dźĕſczom njeje wuſamknjena. Poſkicženja chzyke ßo we wudawarni Serb. Nowin wotedacź.

Krala Albertowy jubilejſki fond.

Dań fonda, k wopomnjeczu njeſapomniteho krala Alberta wot Sserbow nahromadźeneho, ßo na jeho narodnym dnju 23. hapr. potrjebnym wudowam ſahe ſemrjetych ßerbſkich wucžerjow rosdźĕli. Wudowy chzyke ßwoje próſtwy hacž do 15. haprleje podpißanemu pſchipóßłacź.

Gólcž, farař w Rakezach,
pſchedßyda wubjerka ſa krala Albertowy fond.

K dopomjenju

na lětny ßmjertny dźeń Ernſta Maxa Dudela,

Ernſta Dudela, ſkakarja a khĕžerja w Brĕſynzy,
a jeho mandźelſkeje Hany rodźeneje Ssymanez najſtarſcheho ßyna,
wumrje nimale 17 lět ſtary.

Hłóß: Kſcheſczijenjo, ach tu njej' atd.

Wjele cžłowſkoh' žiwjenja
Wſchak ßo w jenym lĕcže minje,
Nadźija tak wſchelaka
Nam tu huſto pſches ßmjercź ſhinje.
Tak też waſch ßyn najſtarſchi
Nětk 'žno lěto w rowje ſpi.

Hdyž bě nimo ſchulſki cžaß,
Na ßłużbu ßo poda k ludźom,
Tam bě lubowany ſaß',
Dokelž pſchikhilny bě wſchudźom,
Ssam knjes wucžeŕ we ſchuli
Jeho pilnoſcź pokhwali.

Do Hněwßez bě ſacžahnył
Tam na Wjelzez burſke kubło
A je tam ßo derje měł,
Kóždy měješche joh' luboh',
Dźenß' 'ſchcże dźak ßo wupraji,
Schtož ßu na nim cžinili.

Do wſchelakich koßydkow,
Kiž na młodžinu ßo ſtaja,
Do tych wón njej' ženje ſchoł,
Kaž by ßłyſchał ſ tamnoh' kraja:
Strožuj, bjeŕ ßo na kedźbu,
Młodži też 'žno wumrjechu!

Hdyž tak druhdy hromadźe
Młodoſcź k ſwjeßelenju dźĕſche,
Dha wón mjes njej njebĕſche,
Starſchich dom wſchak ſa njoh' bĕſche
Měſtno, kiž jom' lubo bě,
Hdyž cžaß jemu k temu ſły.

Wóßomnatoh' měrza bě,
Hdyž wón tam na ſchiju ſkhori,
Na to hižo ſa tſi dny
Ssu joh' do hojeńnje wjeſli,
Dokelž lěkaŕ wuproji,
Sv ßo khoroſcź pohórſchi.

Diftheritis pſchida ßo,
Po lěkarſkim wuprajenju,
Žana pomoz ſa njeho
Njebě wjazy k wocžakanju,
Měrza pjecžadwazetoh'
Jeho kónz k njom' ſbliži ßo.

Jeho cžĕło khowane
Do Hórki na pohrjebniſchczu,
Tam nětk ſpi a pſchětkaje,
Nadźiju pak mamy wěſtu,
So ta truba jandźelſka
Naß wſchĕch ſ rowa wubudźa.

Lóß wſchak jemu padnył je
Tam na měſto ſwjeßelenja,
Jeho herbſtwo kraßniſche
Je, hacž móže dacž tu ſemja.
S hnady wón nětk wužiwa,
Schtož je wěrił do kónza.

Tebi, luba młodžina,
Kiž ßy joh' też rady měła,
Schtož ßy na njoh' waźiła,
Boža miloſcź placžicź chzyła
S tym, ſo luboh' Sbóžnika
Njeby ženje ſhubiła.

A nětk 'ſchcże, tſio bratſja wy,
Wyſche teho ßotra jena,
Na Maxa ßo dopomńcże,
Kak bě ſtaroſcź jeho ſtajna,
So by ſtarſchich njeſrudźił,
Ale ſkerje ſwjeßelił.

A wój ſtarſchej ſrudźenaj,
Bóh chzył ſtyſkej měru ſtajicź,
So tu pſchezo wopomńtaj
A tak ſ nowa wukńtaj prajicź:
Pſchi tym tola woſtanje,
Schtož Bóh cžini, dobre je.

H. F.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtšetna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawař Marko Smoleř.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěsći, kiž maja se we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wjedor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 14. **Sobotu 3. haprleje 1915.** **Lětnik 74.**

Jutrowniczka we wójnje.

Nóz cźěmna kryje semju zylu
A cźisćhe spitaj lěß a kraj,
Na njebju mróczele ßo woża,
Wóń ßłódku dycha młódny haj.

Je jutrow nóz, a myßle jeho
Jom' du do lubej' domiſny;
Pſched woczi ſtupa ßerbſka ſemja,
Dom jeho wótzny lubośny.

Pſchi lěßu ſ doma jemu ſnatoh'
Nětk' ſtupja nan, macź, dźěcźatka.
Ach, to ſtaj ſtarſchej jeho drohej,
Ssu bratſja, maka ßotſiczka.

A wojak tam na ſtraži ſteji,
We ruzy tſělbu napjatu;
Wón hlada k njepſcheczelſkim hrjebjam
A wucho poßl'cha ſ kedźbnoſcźu.

Hlaj, tam nětk jutrowniczku ſwonja
We małej wjeßy narodnej,
A ſtari, młodźi kemſchi dźeja
We draſcźe pyſchnej ßwjedźeńſkej.

„Mój Jeſuß žiwy ſ rowa ſtany!"
Tak ſchumi móznje pſches zyrkej,
A přědak rěcźi ſ cźerſtwym hłoßom,
Lud poßłcha ſ myßlu nutrnej.

Duž modla ßo ſa kraj tón wótzny,
Sa krala, wyſchnoſcź, khěžora,
A nětk' ſa wſchitkich wojowarjow,
Kiž do wójny wjeß wupóßka.

Duž wutſěl tam ſ franzowſkej' hrjebje
Se ßonow ſbudźi wojaka.
Wón pſchimny mjecź a tſělbu ßwoju
A ſ rta próſtwa ſaklincźa:

A ßylſy ſtarſchimaj ßo ronja
A bratram, lubej ßotſiczźy:
„Ach Božo, ſchkituj ßyna, bratra,
Joh' pſchiwjedź ſaß' do domiſny!" —

„O Khryſchcźe, ſtanjeny, mi ſchkituj
Tych lubych wſchěch a wótzny kraj.
Jich ſ twojej wſchehomóznej ruku,
Kaž pata kurjo, wodźewaj!"

Kſchižan.

Rosprawa němſkeho wulkeho hłowneho kwartěra.

1. haprleje.

Hdyž ßo w połnóznej Belgiſkej klóſchtra Hoeck-Gehöfts a maleho ſepjeraniſcheźa pola Dixmuidena, ſ Belgiſkimi wobßadźeneho, ſmozowachmy, ßmy 1 offiźěra a 44 Belgiſkich ſajeli.

K wjecźorej wot Pont-à-Mouſſona a w měſchniſkim lěßu je ßo wcźera wjecźor wojowanje ſaſtajilo; na jenym wuſkim měſtnje ßu ßo Franzowſojo do naſchich prědniſchich hrjebjow dobyli. Dźenża ßo dale wojuje.

Pſchi wojowanju prědnich ſtražow a k ranju Luneville ßu Franzowſojo khětro ſchkodowali.

We Vogeſach je ßo jenož ſ artilleriju wojowało.

W ſtronach pola Auguſtowa a Ssuwałkow njeje ßo niczo pſcheměniło.

Nózne poſpyty Rußow, rěku Rawku ſ krótkeho ranja pſchekrokoczicź, ßu ßo njeporadźile.

Ruſke nadběhi pola Opocźna ßu ßo njeporadźile.

W měrzu je němſke raúſche wójſko 55,800 Rußow ſajało a 9 kanonow a 61 maſchinſkich tſělbow dobyło.

2. haprleje.

Mjes rěkomaj Maaſu a Moſelu je ßo žylnje ſ artilleriju wojowało. W měſchniſkim lěßu a pſchi nim ßu pěſchzy wojowali, teź hiſchcźe w nozy. K wjecźoru wot lěßa ßo franzowſke nadběhi ſ naſchim tſělenjom ſlemichu. S napſcheczným nadběhom ßo Franzowſojo do ßwojich ſtarych ſtejiſchczow wróczo cźißnychu; woni cźežko ſchkodowachu. Njepſcheczel je jenož dwě kładźitej khěžzy naſchich prědnich ſtejiſchczow wobkhował.

W ruſkej Pólſkej njeje ßo niczo pſcheměniło.

Rosprawa franzowſkeho generalneho ſtaba

wot 30. měrza praji: W nozy k wutorje je njepſcheczel do moſtow pola Nieuporta dale bjes wuſpěcha tſělał. W Champagni je ßo ſ artilleriju a minami wojowało, pſchi cźimž ßmy pſchewahu dobyli. W Argonnach ßo na někotrych měſtnach fronty wutrajnje a žylnje dale wojuje, tola bjes widźomneho wuſpěcha. We wjecźornym dźělu měſchniſkeho lěßa ßmy rjad tſělnych hrjebjow wſali a něhdźe 100 muži ſajeli, mjes nimi jeneho offiźěra a tſjoch podoffiźěrow. Njedźiwajcy žylnych napſcheczných nadběhow ßmy wjetſchi dźěl dobytych pſchěrowow wobkhowali. Na wojowniſchczu na Hartmannsweilerkopfu ßmy 700 morwych Němcow naliczili. B.

Franzowſki preſident Poincaré w Champagni.

Preſident Poincaré je po „Agence Havas" ßobotu wójſko w Champagni wopytał. Dwaj dnjej prjedy bě jemu hłowny roskaſowař ßwoje ſbožopſchecźe ſ liczbu wuſnamjenjenjow póßłał. Preſidentej wo to dźěſche, ſo by ßo ſbožopſchecźu generala Joffra pſchiſamknył. Wjedniży ßu połni dowěrjenja, mužſtwa połni ſahorjenja a cźělnje derje wuhotowane. Preſident potom ſtajne wojowniſchcźa a dobytu krajinu na měſtnje 196 a Le Mesnil wopyta. Pódźelu preſident Argonny a krajinu pola Vauquois dobytu wopyta. Wón 1. bataillonej ſboże pſchejeſche, kotryž bě ßo pſchi tymle wojownaju wobdźělił. B.

Franzowſojo jenu italſku łódź ſadźerželi.

Italſku wulku paßažerſku łódź „Reginu Elenu", kotraž bě ſ Genuy do połodniſcheje Ameriki wotjěła, je pola Villefranche jedyn franzowſki pomozny kſchižak ſadźerżał. Wona ßmědźeſche hakle dale jěcź, hdyž běchu franzowſzy offiźěrojo na łódź pſchiſchedſchi

wjazy dyžli sto němskich a awstriskich sa Schpaniisku a pokodnischu Ameriku postajenych póstskich paketow sebrali. B.

Němski podmórski czołm psched jendźelskim brjohom.

Kaž Londonski „Daily Telegraph" pische, je žo wutoru rano jedyn němski podmórski czołm blisko pschi wuliwje réki Tyna pokasał. Hdyž pinaža (mała łódź) komižara Tynoweje réki tsi mórske mile psched rězynym wuliwje jědźesche, žo na dobo podmórski czołm njeswuczeneje wulkosćze s morja wunuri. Snamjenjow žo žanych njedawasche, a pinaža skoku do Fieldsa czekny, s wotkal žo wyschnosćam powjesć da. D.

Ssrědki pschećiwo strachej němskich podmórskich czołmow.

Jendźelske wikowanje se strachom, s kotrymž němske podmórske czołmy jendźelskim pschekupskim łódźam hroža, czežko schkoduje. Podarmo žu hacž dotal sa žrědkami žlědźili, s kotrymiž mohłe žo němske podmórske czołmy njeschkódne sćinicź. Łódźstwowy dopišowaŕ Londonskich „Times" pische: Pschikhad wulkich němskich podmórskich czołmow s 20 žukami spěschnosćze w morju wokoło Jendźelskeje praschenju nastawacź dawa, kak mohłe žo wikowanske łódźe na doža haze waschnje psched nadpadami zusych podmórskich czołmow schkitacź. Pschekupske łódźe s kanonami wuhotowacź, žo czežko wuwjesć hodźi. Też poškužaze muźstwo njeje pschezo dostacź. Namjet, so bychu žo pschekupske łódźe s małymi wójnskimi łódźemi na daloke morjo pschewodźałe, by hibanje pschekupskich łódźow jara samjesowało. Najlěpschi žrědk je, so pschekupske łódźe nadpady na podmórske łódźe czinja a spytaju, do nich sawadźicź. Dokelž pak je hischće mudrischo, podmórskim czołmam po móžnosći s pucza khodźicź, žo radźi, so bychu łódźe krótki kruch morja, w kotrymž podmórske czołmy jěźdźa, jenož w nozy pschejěłe.

Namórska wójna.

Sańźeny tydźeń žu němske podmórske czołmy sažo někotre jendźelske pschekupske parne łódźe potepiłe. Reuterez telegrafowańja wo potepjenju jeneje s nich, kotraž žo „Falader" mjenuje, scźěhowazu rosprawu jeneho pucźowarja s njeje poda:

29. měrza žu někotsi pucźowarjo s parneje łódźe „Falader" do Paddingstona pschijěli. Jedyn s nich powjedasche: 27. měrza wječor w 7 hodźinach žmy s Liverpoola wotjěli. Nasajtra popołdnju žmy podmórski czołm něhdźe 30 mórskich mil wot Milfordskeho pschistawa wohladali. Kapitan spyta wupjerchnycź, tola podmórski czołm bě wulki a jara rucźe jědźesche; wón naš lohko doscźěhny. Wón naš napominasche, so bychmy žo sawróćili. Duž žo pschikasa, wukhowanske czołmy spuschcźicź, tola jenož tsi žo prawje na wodu puschcźichu. Jedyn žo rosbi a druhi žo powróći. S 250 wožobow, na łódźi žo namakazych, žo jenož 130 abo 140 wukhowa. Podmórski czołm nam jenož 15 minutow wostaji, so bychmy žo wukhowali, tola na łódźi běchu hischće pucźowarjo, hdyž žo torpedo w dalokosći 200 metrow wottsěli. Wón do žrjedź łódźe sawadźi, kotraž žo sa 10 minutow potepi. Torpedo wottsěliwschi žo podmórski czołm hnydom podnóri a žo po 10 minutach w dalokosći něhdźe 1/4 mórskeje mile na swjerch wody wunóri. Widźiwschi, so je žo „Falader" potepił, žo wón sažo shubi. Rybarska parna łódź „Emma" naš pschija a naš do Milfordskeho pschistawa dowjese. Też druhe rybarske czołmy na pomoz pschijědźechu.

Jendźelska admiralita wosjewja, so žu žo wot 17. hacž do 24. měrza s podmórskimi czołmami tsi jendźelske parne pschekupske łódźe, kotrež 11650 tunow wopschijachu, potepike. Schtwórta łódź, do kotrejež je jedyn němski podmórski czołm torpedo wutsělił, je drje žo trjechiła, tola je hischće wulkowazy pschistaw doža hła. W tutym tydźenju je pschipłuwało a wotpłuwało 1450 łódźow; łóžda s nich psches 300 tunow wopschijesche.

Ruszy offizěrojo jako pscheradnizy.

Někotrych wyschschich offizěrow ruskeje žandarmerije žu pjecža jako pscheradnikow w němskej žłužbje wotkryli. Někotrych žu sajeli. Mjes nimi je pjecža snaty wyžkostejazy offizěr. Tale wěz jara njeluby sacźijschcź w ruskim wójsku czini. Pscheradnistwo tychle offizěrow je pjecža poślednje poraženje ruskeho wójska sawinowało. D.

Ruske nadběhi w Karpatach.

Wožebity dopišowaŕ madźarskich nowin „Anap" pische: Wot Užokskeho pschekhoda hacž k Baligrodej žo horzo wojuje. We wojowanjach pola Dukle je móz ruskich nadběhow sańdźeny tydźeń a poślednju nóz popuschcźika. Wulke schkodowanje, kotrež žu naschi wojazy poślednje dny njepschecźelej pschihotowali, žu jeho postupowanski duch poškabili. Dženža je wón nowe nadběhi pola Banyafólfy cźinik. Rušojo po sdacźu cźerstwe mozy do prědka žuwaju.

Po ruskej rosprawje wot 30. měrza je awstrisko-wuherske wójsko k połnozy a k ranju wot Cźernowiz postupowało. Jene wotdźělenje w tu khwilu hižo na tamnej stronje ruskeje mjesy w Beżarabskej wojuje.

Bombardement na ruski mórski pschistaw Liebau.

S Pětrograda žo „Hamburgskim nowinam" psches Rotterdam pische: Po powjescźach ruskeho generalneho staba žu 28. měrza němske wójnske łódźe 200 bombow na Liebau swutsělake.

Wojowanje wo Dardanelle.

W nozy k 29. měrzej žu, kaž žo „Vossische Zeitung" telegrafuje, tsi jendźelske panzerowane łódźe a něktore sanicźaki torpedowych cźołmow do Dardanellow sajěke a s wulkeje dalokosćze do Kilid-Bahrskeho wobtwjerdźenja tsělake. 29. měrza rano schtyri franzowske łódźstwowe jednoty do Saroskeho saliwa pschijědźechu a do turkowskich stejischcźow tsělachu. Mjes tym žo jendźelske panzerowane łódźe s nowa do Dardanellow dobuchu a do Dardanellskich wobtwjerdźenjow tsělachu, kotrež na tsělenje wotmolwjachu. Wot pschipołdnja hacž do popołdnja 4 hodźin wojowanje nakhwilnje pschesta. Potom łódźe do Kritia pschi europiskej stronje tsělachu, mjes tym so jendźelska bitwiska łódź „Queen Elizabeth" se Saroskeho saliwa tsělesche. Turkowske krajne wójsko žo na to pschihotuje, so by njepschecźelskemu wójsku napschecźo stało, kotrež by žo na Dardanellske brjohi wužadźiło.

Wotmyślene wužadźenje ruskeho wójska na turkowski brjoh.

Bukarestski dopišowaŕ nowin „Kölnische Zeitung" je s Odeży privatnu powjesć dostał, so je žo ruske wójsko w Odeży shromadźiło, kotrež žo s łódźemi k europiskemu turkowskemu brjohej pschi cźornym morju dowjese a žo tam pola Midije na kraj wužadźi. W Odeży žo tele dny zar wocźakuje; wón chze wójsko prjedy wobhladacź, prjedy hacž žo wono na jěsbu po morju poda.

Pólski spišacźel Henryk Ssienkiewicź wo nusy w Pólskej.

Sslawny pólski spišacźel Henryk Ssienkiewicź je s dopišowarjom Londonskich nowin „Daily News" rosrěcźenje měł. Po „Frankfurter Zeitung" je wón rjekł:

Rosdźělena Pólska njeje wójnu wjedźaza móz, ale psches połdra milijona jejnych žynow dyrbi w tsjoch wójskach wojowanje bratrow s bratrami wjesć. Nasch kraj je s wojownischom zykeje Europy, wón je wschón wurubjeny a wupuscźeny. Njepschehanjam, praju-li, so nam tyžazy žonow a dźěcźi wschědnje s hłodom a symu wumrěwaja. Dźěcźi wužuchnjenej rucźzy k njesbožownym macźerjam wupschestrěwaju a wo khléb wokaju, tola pólske macźerje njemóža jim niczo dacź, khiba žylsy.

Nětkole wschě žwoje mozy sběram, so bych žwojim njesbožownym krajanam pomhał. Snamjenicźi Polazy s Pruskeje, Awstriskeje a Ruskeje žu hromadźe komitej sałożili — hakle sa 150 lět. W Barlinje je žo komitej sa Polakow sałożił, kotrehož žobustaw je też póžłanz sjednocźenych statow połnózneje Ameriki, tola Amerika njemóže hižo žito pschedawacź, a Ruska teho runja Barlinskemu komitejej njepschedawa s bojoscźu, so by žo jejne darjene žito sa němske wójsko wužiwało. Jenož schwajcarski komitej, w neutralnym kraju sałożeny, je žebi žito s Ruskeje wobstarał, a nam budźe móžno, so bymmy žwojim krajanam pomoz saruczili, kotraž woprawdźe na pschiščkuschne městno pschińdźe.

Srjadowanje wikowanja s pizowadłami.

Swjatkowa rada je wobsamkła, wikowanje s pizowanjemi pizowadłow sadźěwacź. Knjeżerstwo budźische tu hižo dawno sasrjadowacź. S tym dyrbi žo dalschemu powyschenju płacźisnow krocźicź dyrbjało a njebudźische žmělo směrom pschihładowacź, hacž žo płacźisny pizowadłow podwojichu a potrojichu. Ratarstwo nětkole nusnje pizowadła trjeba, kotrež žo w składownjach sdźerżuja, so bychu žo płacźisny hischće dale powyschiłe. Tola tutemu wotpohladej žo nětko napschecźo stupi. 8. haprleje dyrbi kóždy wobžedźeŕ pizowadłow „Kupowanskemu sjednocźenstwu němskich ratarjow" wosjewicź, kelko pizowadłow wobžedźi. Wot winowatosćze tehole wosjewjenja žu jenož tajzy wobžedźerjo pizowadłow wusamknjeni, kotsiž je w žwojim hospodarstwje pschetrjebaju. Tole wuwsacźe bě nusne; pschetož wjele je wobžedźerjow

konjow, howjaſeho ſkotu atd., kotſiž ßu ßebi telko wowßa, jeczmjenja, majßa, pizowanſkich bunow a druhich pizowadkow nakupili, ſo móža ſ nimi hacz do nowych žnjow ßwój ſtót ſaſtaracz. Nowe poſtajenja ßo jenož na ßylne pizowadka poczahuja, niz pak na ßyno, ßlomu a dżeczel.

Kupowanſkemu ſjednoczenſtwu nemſtich ratarjow (Bezugsvereinigung der deutſchen Landwirte, G. m. b. H. Berlin, Potsdamerſtraße 38) njetrjeba ßo piza woſjewicz, kotraž mjenje dyžli 2 zentnarjej waži. Wſcha druha piza ßmě ßo jenož hiſchcze ſ poßrědniſtwom nutſkupowanſkeho towarſtwa pſchedawacz; pſchi tym je ſa ſtare wuczinjenja wuwſacze dowolene. Dale je wobßedżerjam, wikowarjam a pſchihotowarjam pizy winowatoſcz napoložena, ju kupowanſkemu ſjednoczenſtwu pſchedawacz. Kupowanſke ſjednoczenſtwo dyrbi ju nanajpoldżiſcho w juniju wotewſacz. Sa pizu, kotruž chze kupowanſke ſjednoczenſtwo pſchewſacz, dyrbi wono pſchimerjenu płaczišnu ſaplaczicz; k temu ßu ſoßady poſtajene, po kotrychž dyrbi ßo wobßedżeŕ pſched ſchkodowanjom wobarnowacz.

Dale je ſwjaſkowa rada wobſamkla, ſo maja wot 25. haprleje 1915 wſchě ßymjeńtne běrny teßame najwyſchſche płaczišny, kaž jědżne běrny doſtacz, a ſo maja ßo do teho czaßa jenož te běrny jako ßymjeńtne běrny wobhladowacz, kotrež ſ plahowańjow ßymjeńtnych běrnow pſchińdu.

Skónczńje je ſwjaſkowa rada wukas wo pjeczenju khlěba na to waſchnje pſcheměnika, ſo ßmě ßo pſcheńczny khlěb ſ pſcheńczneje muki pjez, hdyž je ßo ſ pſcheńzy 93 prozentow muki wumlěło. Pódla ßmě ßo město běrnazeje muki k měſchenju pſcheńczneje muki hrochowa a bunowa muka, ſagowa, maniokowa a tapiokowa muka a we wobmjeſowanej měrje tež ſirup a zokor bracz. Skónczńje je ſarjadniſkim wyſchnoſczam prawo date, ſapoczatk a kónz dwanaczehodżinſkeho czaßa pjekarńjow w ratarſkich wobſtejnoſczach tak poſtajicz, ſo móže ßo dżěło do 6 hodżin rano ſapoczecz, a ſo móža ßo dla ſjawnych intereßow wuwſacza pſchiſwolicz.

Bismarckowe ſtolětne narodniny

ßu ßo po zykych Němzach ſe ſahorjenjom ßwjeczike. W Barlinje ſaſtupjerjo khěžorſtwoweho ßejma ſe wſchěmi ßobuſtawami khěžorſtwoweho knjeżerſtwa k pomnikej wjerſcha Bismarcka czehnjechu. W czahu bě ßobu najſtarſchi Bismarckowy wnuk, wjerſch Ota Bismarck, ſróſtny mkody człowjek, kotryž je nadpadnje na wobras ſ młodoſcze ſtareho khěžorſtwoweho kanzlera podobny. Khěžorſtwowy kanzler ſ Bethmann-Hollweg jeho na woßebje wutrobne waſchnje powita. Pſchi pomniku khěžorſtwowy kanzler wěnz ſwjaſkoweje rady położi, ſcżěhowaze wopomnjeńſke ßlowa prajizy:

„Schtož je Bismarck ſtworik, żadyn Němz ßebi to rubicz njeda. Njepſcheczeljo wokoło khěžorſtwa zychnuja. Sbijemy jich. Wón je naß wuczik: Bojoſcz jenož pſched Bohom, hněw pſchecziwo njepſcheczelam, wěru do naſcheho luda. Tak budżemy ſa khěžora a khěžorſtwo żiwi, wojowacz a dobudżemy!“

Statny ſekretar ſ Jagow wěnz w mjenje wukrajneho hamta położi. Khěžorowy lawrjenzowy wěnz mějeſche na běłej ßekli ſe ſłotymi pißmikami napißmo: „Żeleſnemu kanzlerej w żeleſnym czaßu.“ Wěnz khěžorſtwoweho ßejma na czorno-běło-czerwjenej ßekli napißmo pokaſowaſche: „Kowarjej khěžorſtwoweje jednoty ſjednoczeny lud“. Pſchi ßwjedżenju bě ßo 2000 ſchulſkich dżěczi na ſwonkownych wulkich ſkhodach khěžorſtwoweho ßejma ſeſtupało. Koło wokoło pomnika běchu ßo ſaſtupjerjo wójſka, wójnſkeho łódżſtwa, mkodżinſka wobora, mkodżinſke towarſtwa, wojeńſke towarſtwa, ſaſtupjerjo ſtudentſtwa atd. ſhromadżike. W 12 hodżinach ſ pſchewodom najwyſchſcheho roskaſowarja w markach, generalneho wyſchka ſ Keſſela, jako khěžorowy ſaſtupjeŕ, pruſki prynz Wilhelm, khěžorowy mkodoſtny wnuk, něhduſchi herba khěžorſkeho tróna, ſ hurawołanjom ßo witazy, pſchińdże. Sſławje na khěžora wot präſidenta khěžorſtwoweho ßejma dr. Kämpfa wunjeßenej, tyßazy ſchumjo pſchihłoßowachu. Młodoſtneho wjerſcha Bismarcka je khěžorka w audijenzy pſchijała.

Bjeſknjejſtwo w Albanſkej.

„Hamburger Nachrichten“ ßu ſ Roma powjeſcz doſtake, ſo ßo w Albanſkej wobſtejnoſcze pſchezo ſhórſchuja. Sběžkarjo ßu telegrafnu liniju ſ Medwy do Skutaria pſcherěſli. We wſchěch albanſkich ſaſtojńſtwach ßo doſpokne bjeſknjejſtwo pokaſuje.

Sběžkarjo ßu ſ nowa Durazzo wobłehnyli. Eſſadej paſchi ßu liſt póßłali, w kotrymž ßebi żadachu, ſo by ßwojich wojakow, kotſiž Durazzo ſakituja, ſe ßłużby puſchczik. Dokelž Eſſad njewotmołwi, poczachu najprjódzy do tſelnych hrjebjow pſched městom tſelecz. Wobtſělenje pak mějeſche mało wuſpěcha, tola wobojeni wobydlerjo do zyrkwje a na bliſke hórki cżěkachu. Naſajtra ßo tſělenje woſpjetowaſche; tón krócz ßo někotre khěže a moſcheje wobſchkodżichu.

Nowe njeměry khlěbatradazeho luda w Italſkej.

W Apulſkej ßu ſ nowa njeměry dla njedoſtatka khlěba byke. W Zinoſy pola Tarenta je lud generalny ſtrajk wuwołał. Dwaj tyßaz woßobow je k jenemu młynej pſchicżahnyło. Tam ßu ßo maſchiny rosbike, muka a żito ſtej ßo ſe ſkładow wotnjeßłej a w piżarni je ßo pjenjeżny khamor roſpaczik, ſ kotrehož je ßo 60,000 lirow (frankow) rubiło. Polizija bě pſcheßłaba, ſo mohła ludej wobaracz. Lud do poliziſtow ſ kamjenjemi mjetaſche, dwaj poliziſtaj ßo ſraniſchtaj. Se ßußodſtwa ßu mjes tym do Zinoſy 350 wojakow póßłali. Tež někotre gmejny Apulſkeje ßu garniſony doſtake, ſo by ßo njeměram njeſpokojnych wobarako.

Njeměry w prědnjej Indiſkej.

Reuterez telegrafowarnja je ſ połnózneje Indiſkeje powjeſcz doſtała, ſo je 10,000 domoródnych, woßebje ſe Sadraſkeho luda, město Tochi, bliſko Miranſhada w Afganiſtanje, nadpadło. 26. měrza ßu ßo dwě eſkadronje jěſdnych, jena hórſka batterija, dwaj regimentaj domoródnych a miliza ſ połnózneho Wagiraſtana pſchepſchecżiwo ſběžkarjam póßłake. Tuczi ßu ßo pſches mjeſy ſehnali; woni ßu pjeża 200 morwych a 300 ſranjenych ſhubili.

Ponižeńje mukowych płaczišnow w Němſkej.

Dohladowarſka rada wójnſkeho żitoweho towarſtwa je wobſamkła, ſo maja ßo wot 1. haprleje mukowe płaczišny powſchitkownje ponižicz. Mukowe płaczišny maja ßo po żitowych płczišnach ſložowacz, tola ßo Němſka jenož do 10 płaczišnowych wokrjeßow dżěli. Najnižſcha płaczišna ſa rżanu muku ßo hromadże ſ měchom a frachtom na 35 hriwnow, najwyſchſcha płaczišna w 10. płaczišnowym wokrjeßu na 38 hriwnow ſa dwójny zentnar poſtaji. Płaczišny pſcheńczneje muki ßo mjes 40 hr. 75 pj. a 43 hr. 75 pj. hibaju, a ßrěnja płaczišna ſa rżany ſchrót wot 1. haprleje 32 hr. 50 pj. wuczinja. D.

Antialkoholiſmus w Jendżelſkej.

Po roſprawje Londonſkich „Daily News“ je ßrjedu jendżelſka miniſterſka rada jara ważne poßedżenje měła. Finanzny miniſter naczišk wo ſakaſanju pſchedawanja alkoholſkich napitkow pſchedpołoži. Wo nim ßo żiwje rěczeſche, tola ßo hiſchcze njeje niczo wěſte wobſamkło. Korczmy njeßmědża po knjeżerſtwowej pſchedłoſy zyły dżeń wotewrjene bycz. Sakaſnja chze bohatych a khudych na jenake waſchnje trjechicz. Pſchedłoha ßo ſkerje lěpje parlamentej k roſßudżenju pſchedpołoži.

Kral Jurij antialkoholiſke hibanje podpjeruje. Po powjeſczi Reuterez telegrafowarnje je wón miniſtrej Lloydej Georgej liſt póßłak. W nim kral praji, ſo je hotowy, jeli ſo by trjeba było, ſ pſchikładom bycz, a ßo wſchěch alkoholſkich napitkow woſtajicz. W kralowſkim hoſpodarſtwje dyrbi ßo ſakaſacz, alkohol wužicz, tak ſo njeby żaneho roſdżěla mjes bohatymi a khudymi było. D.

S pſchicżinu wotmyßleneho wukaſa pſchecżiwo wužiwanju alkoholſkich napitkow je po ſdaczu wopiſtwo dżěłaczerjow w jendżelſkich muniziſkich fabrikach. Tuteho njepoczinka dla njemóża jendżelſke fabriki jendżelſke wójſko ſ doßahazej muniziju ſaſtaracz. Sakoń pſchecżiwo ſnjewužiwanju alkoholſkich napitkow dyrbi poſtajenja wopſchijecz, po kotrychž by niz jenož dżěłaczerjam, ale tež ſamożitym poczežene było, alkoholſke napitki picz.

Kſchiž.

Rěſniſki pomoznik Jan Schmrok ßo woženi. Wón ßebi khudu ale ſchwarnu holzu wſa, kotraž bě někotre lěta we Draždżanach ßłużika, ſ mjenom Hanu. Hana bě hižo jako mała dżěczo nana ſhubika a dwě lěcze pſched ßwojim kwaßom wotjědże do ßwojeje domiſny, khudeje wjeſki w horach, ſo by ſtaru macz k rowu pſchewodżała. Wboha, ſchto bě ßo naprózowała, naſtarała, hubjenſtwa wuczerpjeła. Hakle na kónzu żiwjenja doczała lěpſchich dnjow. Schwarna dżowka jej porjadnje wulki dżěl ßwojeje ſaßłużby ſczeleſche, tak ſo móżeſche ßebi ſtaruſchka żiwjenje trochu polépſchicz, ale tež někto hiſchcze pilnje na dżěło khodżeſche. Hdyž Hana ſ khowanja ſaßo do Draždżan wotjědże, wotwjeſe ßebi we kónczku herbſtwo po maczeri ßobu. To běchu wězy, liž drje wjele njeplaczachu, ale dobra dżowka ßebi je jako lube dopomnjeńki na macz ßobu bjerjeſche a ßebi je tež do no-

weje domjaznoſcze wſa. Wona tam ſbožowna ſaſtupi a nadžijeſche ßo, ſo budże ſpokojna a derje žiwa ſe ßwojim mužom. Ale hižo naſajtra po kwaßu ſpóſna, kak bě ßo ſjebała.

Hdyž bě Schmrok na ßwoje dźěło woteſchoł, wobhladowaſche ßebi Hana kedźbliwje ßwoje wobydlenje, kotrež wſchak njebě wulke. tola pſchijomne a ſ tunjej a pſchiſtojnej nadobu wuhot wane. Po ſcźěnach wißachu nimo ſchpihela něktore wobraſy — bartoczíſchcźe. kiž krajiny pſchedſtajachu. W małych wobłukach běſchtaj dwě podobiſnje: jejna a Schrokowa. Tej běſchtej ſhotowjenej, hdyž hiſchcźe njeběſchtaj ſwěrowanaj.

„Ale mjes tymile wobraſami njeje nicžo, ſchtož by mje na moje kſcheſcźijanſke wukubłanje dopominało!“ ſabłyſkny ßo młodej žonje pſches myßle, A hnydom ßebi wotmyßli, ſo budże lutowacź, ſo by ßebi mohła ſ najmjeńſcha Božu martru (kſchiž) kupicź.

Pſchi tym ßo dopomni, ſo bě jej po njeboh macźeri Boža martra woſtała. Žona wotewri kſchinju a wuwſa tutu dopomnjeńku. Njewulki kſchiž bě ſ cźěmneho drjewa a na nim bě wupſcheſtrjena podoba Božſkeho Wumožnika kiž bě ſ běłeho drjewa rjenje wurěſowana.

Schmrokowa wſa kſchiž do rukow a ßebi jón wobhladowaſche a ſamyßli ßo. W myßłach na cžaßy, kiž běchu ßo dawno minyłe, ſpominaſche. Dopomni ßo na ßwoje dźěſcźowſke lěta. Tehdom běſchtej ſ macźerju wjecžor pſched kſchižom kleczo ßo modlikej. A ke Knjeſej bě macź ßwój wucźek brała, hdyžkuli by nuſa abo khoroſcź do jſtwicžki pſchiſchła.

Hdyž Hana ſ domu do ßwěta dźěſche, pokaſa ju macź ke kſchižej a rjekny ſ tſchepotazym hłoßom:

„Džowka, nětkole dźeſch do ßwěta, tam na młodu holzu wjele ſtrachow łaka. Hdyžkuli budźeſch k ſkemu pohnuwana, dopominaj ßo na tónle kſchiž a ſpytowanje cźe ſpuſchcźi!“

Ta rada bě dobra. Džowka na jeje ßkowa njeſaby a ſadźerżeſche ßo derje.

Schmrokowej ßylſy do wocži ſtupichu, hdyž to wopominaſche. Wobžarowaſche ſo macź njebě jeje kwaßa docžakała. Wona budźeſche ju k ßebi wſała, budźeſche ßo wo nju ſtarała, žiwjenje budźeſche jej pſchijomne cžiniła.

Macź bě hižo dawno wumrjeła, ale wopomnjecźe na nju Hana hiſchcźe mějeſche. Po krótkim rosmyßlenju powżny Schmrokowa kſchiž na ſcźěnu, ſo by ju na drohu macź ſtajnje dopominał.

Wona do ſcźěny hoſdźik ſabi a kſchiž na njón powżny. Hnydom ſdaſche ßo jej ſtwa lubſcha, domjazniſcha. Wona ßo wjeßeleſche, ſo budże muž pſchekwapjeny, hdyž domoj pſchińdże a najlěpſchu debu kſcheſcźijanſkeho wobydlenja wuhlada. Dotal ani njewjedźeſche, ſo ma Hana kſchiž po macźeri.

Schmrok k wobjedu domoj pſchińdże a bě najlěpſcheje myßle. Pojědźeſchtaj hromadźe w kuchni a potom namołwjeſche muža, ſo by do jſtwy ſtupił, ſo jemu tam něſchto pokaże.

Poßměwajo ßo, ju tam ſcźěhowaſche, ale lědma bě na ſcźěnu pohladał a hnydom ßo pſchesta poßměwacź a jeho wobliczo ßo pokhmuri.

„To ßy ty kupiła?“ ſe ſłobami wupraßny.

Džiwajo ßo na njeho pohlada. S jeho hladanja a ſ jeho hłoßa ſpóſna, ſo jemu tuto pſchekwapjenje lube njeje. Potrjechena ſawjercźa ſ hłowu a rjekny:

„Kupiła to njeßym — kſchiž mam po macźeri!“

Khwilu wón mjelczeſche, jako by ßo we wězy njemohł rosßudźicź. Na poßledku rjekny:

„Hana, tón kſchiž mi woſmjeſch prjecź! Pokoj ßebi jón, hdźež chżeſch, hdyž maſch jón jako wopomnjeńku po macźeri, ale na ſcźěnje jeho nochżu wjazy widźecź.“

„A cžehodła niż?“ wupraßny wona a ſ rudźenjom jej hłoß dyrkotaſche.

„Dokelž ßym njepſcheczeł wſcheho pobožnoſtkowanja.“

„Jano! wona ſ boloſtnym hłoßom ſawoła, „takle ty rěcžiſch a ßy kſcheſcźijan!“

„Jenož teho dla, dokelž ßu mje kſchcźicź dali. Hižo dawno ßu mi moji towarſchojo wocži wotewrili. Duž ja njepſchidam, ſo by w mojim wobydlenju něſchto podobne było.“

Schmrokowa ſ cźicha ſahika. Też ji ßo wocži wotewriſchtej; nětkole do teho pſchińdże, ſo je jeje muž bjesbóžnik. A to, ſo dyrbi ſ tajkim cźłowjekom žiwa bycź, ju nimo měry cźwilowaſche. So by ßo jemu ſepjerała, ſo by ßebi njedała ßwobody ßwojeho nabožniſkeho ſmyßlenja wobmjeſowacź a bracź, na to bě jeje wola ßłaba a jeje powaha mało kruta. Wona ßo mjerſanja a hary w domjaznoſcźi bojeſche, duž běſche nuſowana, muža poßłuchacź.

Schmrok njerady widźeſche, ſo wona płakaſche. So by ju trochu ſměrował, ſ pſcheczelnym hłoßom rjekny:

„Mój wſchak ßo hromadźe pſchenjeßemoj, njewěrno, Hana? Njemyßlu ßebi na to, ſo bych tebje k njewěrje wobrocził, a też njebudu tebi wobaracź, cžemuž ßy wot doma ſwukła. Ty pak ſaßo mi nawopak woſtaj moje pſcheßwědcźenje — tak hromadźe ßo pſchenjeßemoj. Ale w mojim wobydlenju njeßmě ßo nicžo pokaſowacź, cžemuž mohli ßo moji towarſchojo ßmjecź, hdy bychu mje jónu pſchiſchli wopytacź. Duž ßebi to ſpomjatkuj: žaneho kſchiža na ſcźěnje, nicžo podobneho.“

Sſkaba žona ßo jeho woli podcźißny, jeno ſo by tak pokoj w domjaznoſcźi woſtał. Kſchiž wona ſaßo do kſchinje pokoži a na ſcźěnu ženje wjazy njepſchińdże.

Schmrokowa ßo mužowej ſakaſani doſcź dołho pſchecźiwjeſche, ale na poßledku ßo ſ tym ſměrowa a do teho poda. Wjeßeła bě hiſchcźe, ſo ji njeſakaſa, do zyrkwje khodźicź, hacžrunje ßam ženje pſches zyrkwiny proh njepſcheſtupi.

Schmrok bě hewak dobry mandźelſki, ſtaraſche ßo, wjele njetrjebaſche, khiba ſa te wudawki, kotrež mějeſche, ſo dyrbjeſche ßwoje cžaßopißy džeržecź. Jan horliwje na pſchednoſchki khodźeſche, ale dołho pſches cžaß tam w korcžmach njewoſtawaſche, ženje pjany domoj njekhodźeſche.

Schmrokowa bě jemu džakna, ſo ju njenucžeſche, ſo by jeho njewěriwe cžaßopißy cžitała, ſo by ženje pſched njej njewukkadował, ſchtož bě w pſchednoſchkach ßłyſchał.

Wonaj běſchtaj ſpokojnje a ſbožownaj hromadźe žiwaj. A jeje ſboże hiſchcźe ßo powjetſchi, hdyž ßo jimaj ßynk narodźi. Schmrok niczo pſchecźiwo temu njerjekny, hdyž žona naſpomni, ſo by rady widźała, ſo by jeju ßynk mjeno Handrij doſtał, kaž bě też jeje njebo nan rěkał. Ale do zyrkwje wón ßwojeho dźěſcźa nochżyſche ßobu pſchewodźecź, hdyž bu kſchcźene.

To pak młodu macź tola khětro boleſche.

(Pokracžowanje.)

Jutrowny troſcht

pſchi rowach

19 padnjenych wojakow

ſ Rakeczanſkeje woßady.

Na ranju jutrownym, kaž něhdy Marja,
Dźenß w duchu k Waſchim rowam khwatamy.
Nam wutroby ßo w jěrej ſrudźbje horja,
Tam ßylſy dźělenja my płakamy
Ow derje Wam, kiž bědźeli ßo ßwěru
Scźe ſa dom, krala a też wótzny kraj,
Pſches Boże dopuſchcźenje dóſchli k měru,
Ach! Bóh Wam wěcžny wotpocžink nětk daj.

Ach njepłakaj wjaz nano, macźi lubowana,
Wo ßyna luboh', ſahe ſemrjetoh',
Joh' duſcha ſchła je tam do Kanaana,
Hdźež kónz ma wójna a wſcho hubjenſtwo.
Tam nětko ſpěwa jutrowne wón pſalmy
A wěcžne hoſiana ſawyſka.
Wón w ruzy dźerži dobyczeńſke palmy,
Joh' wobdawa nětk kraßnoſcź njebjeſka.

Sſo troſchtuj mandźelſka, ty wurudźena,
Twój mandźelſki njej' wěcžnje ſhubjeny,
Ow žałoßna ßo nabi tebi rana,,
Hdyž w bitwje padże ßmjertnje ranjeny.
Wy ßyrotki, wy lube njepłakajcźe
Wo luboh' nana, ßwěrnu wutrobu,
Bóh je waſch wótz, to ßebi prajicź dajcźe,
Waſch hród a ſkała, pomoz we horju.

Nětk mějcźe dobru nóz a ſpicźe derje
We zuſbje, pod ſelenym dornikom,
Hdyž njemóžecźe ſpacź tu na kerchowje
Kiž wobdawa naſch luby Boži dom.
A ſkhadźa junu rjeńſche jutrow ranje,
Tehd' Bóh waß ſ nami ſaßo ſjednocźi,
Tehd' ſbóžne budże ſaßowhladanje
Tam horkach w njebju, w ſbóžnej wěcžnoſcźi.

Kruža.

Ze Serbow.

S Budyschina. Ssrjedu po jutrach, 7. haprleje, popokdnju 1/4 hodźin smeje nasch snaty serbski komponista k Bjarnat Krawc s Draždźan s assistenzu knjeżny Kellerez s Wrótźkawa w Sserbskim Domje w Budyschinje pschi składnoscźi Maczicźneje hkomneje shromadźisny jara sajimawy pschednoschk wo themje: „Sserbski narodny spěw a serbska narodna hudźba.“ K temu so k rosjaßnjenju wjele na pruhu spěwa a hraje. Knjes Krawc je pschednoschk hižo w Draždźanach psched woßebnymi a hudźbywustojnymi ludźimi měł a wjele khwalby žnjał. Sastup je też sa njeßobustawy Maczizy Sserbskeje darmo. Njech skadnoscź, něschto woßebje rjane ßkyschecź, žadyn Sserb njeskomdźi!

— **(Woheń.)** Czichi pjatk rano wokoło 5 hodźin parna truba waggonoweje fabriki hrósbnje a dokho wo pomoz wokasche. We wulkim twarjenju woßrjedź fabriki, w kotrymž je delka pschi semi kotoknja, w prěnim poschkodźe ßuscheénja a w druhim poschkodźe ßedkaénja saměscźena, bě woheń wudyrił. Mózne schěroke płomjo k njebju ßapajo zyku wokolinu wobßwětlesche. Prjedy hacž ßykawy na pomoz pschijědźechu, běchu so płomjenja po zykym twarjenju rosschěrike. Wohnjowe wobory, kotrež běchu na pomoz se wschěch stron pschijěke, mózachu teho dla so jenoż prózowacź, so bychu ßußodne twarjenja wohnjej wobroli. To je so na wulke sboże poradźiło. We waggonowej fabrizy je so wot dlěscheho czaßa wschědnje ßwjatk a pjatk pospochi dźěkało. W nozy k cźichemu pjatkej sa dolhi czaß w fabrizy dźěło wotpocźowasche. Kunje tu nóz woheń wuńdze. Kak je wón nastał, budźe so cźežko wußlědźicź hodźicź. Scźijeczanska ßykawa, kotraž je prěnja wodu do wohnja ßykawa, je žebi prěnje myto dobyła.

— **Wo pschedawanja muki a domjazym pjecźenju** Budyske hamtske hejtmanstwo scźěhowaze wosjewja:

1. Na sebranych mukowych składach, tak daloko hacž psches 50 zentnarjow du, nima wobydlerstwo — s wuwsaczom ßamosastararjow — žaneje mozy.

2. Muka ßmě „ßo w drobnym pschedawanju jenoż na khlěbowe snamki, we wulkopschedawanju jenoż na muku kupowanske wopißma wotedawacź.

3. Krucźe je sakasane, w pjekarnjach a w domjazym hospodarstwje tykanzy s pscheńcźneje a rźaneje muki pjez.

— **(Měschczanske pschedawanje mjaßa w Budyschinje.)** Wot ßoboty 3. haprleje so w měschczańskej mjaßowej pschedawarni na jerjowej haßy cźißko 5 ßrjedu a ßobotu pschipoldnju wot 12 hacź wjecźor 8 hodźin tucźny połcź po 1 hriwnje sa punt, naßelene ßwinjaze mjaßo po 85 pjenjezźkach sa punt (mjaßo s hkowy pi 50 pj.) pschedawa. Połcź so jenoż po puntach a mjaßo nanajwjazy po 2 puntomaj pschedawa.

— (Njeporadźene cźeknjenje.) Jaty ruski wojak, kotryž s tudomneho lěhwa jatych cźeknycź spyta, sadźerżachu. Sadwělowawschi so jaty do schije kló.

— (Naprawy pschecźiwo kaniklazej cźwili.) Dokelž ßu so dźiwje kanikle w někotrych stronach saksko-meiningskeho wójwodstwa ßylnje pschisporjake a hajnistwu a ratarstwu wulku schkodu nacźinjeja, tak so maja so jako straschne sa powschitkowne derjeměcźe wobhladacź, je wójwodske statne ministerstwo porucźiło, so dyrbja wotnajerjo hońtwow a wobßedźerjo hońtwy hnydom a na dalsche kanikle w tajkej měrje potscźelecź, so so njebychu wjazy bojecź trjebali, so budźa kanikle na polach a w lěßach schkodu nacźinjecź. Hdyž by so po tymle wukasu na njedoßahaze waschnje cźiniło, by wójwodski krajny radźicźel na sliczbowanje wotnajerjow hońtwy a k hońtwje prawo mějazych s postajenymi wozobami kanikle potscźelecź dawał. — Też we Łnžizy so s městnami s kaniklemi wulka schkoda nacźinja. Duž by też w Sakskej tajki wukas jara trěbny był.

— (Njedoßahanje wowßa a konjaze khoroscźe.) Lipscźanske skocźata schkitaze towarstwo wosjewja: Pscheměnjene pizowanje, kotrež je dla njedoßahanja wowßa nusne, je pola konjow husto s pschicźinu żołdkowych a cźrjewowych khoroscźow. Konje potom husto woßkabnu, jeli so so s cźaßom rada pola skótneho lěkarja njepyta. S pomozu skótneho lěkarja móže so schkodowanju sadźěwacź, schtoż je runje sa wobßedźerja konjow, kaž sa konje a ludowe hospodarstwo s wužitkom, sa kotrež je ważne, so so doßahazy wobstatk konjow sdźerži.

— **(Wuběranje koblow a wobhladanje srěbjatow.)** Wutoru ßu so w Budyschinje kobły wuběrake a srěbjata so wobhladake. Krajny konjerski mischtr Münster wosjewi, so je so mohło 55 koblow sapißacź. To je swjeßelaza wulka liczba, kotraž je drje so s tym doz-

pila, so je so jedyn synnokrejny srěbz (hengst) postajił. Kaž so sda, so plahowanje synnokrejnych konjow derje roswiwa. Jeli so by so wono w tutym nastupanju hischcże poßylniło, so tudomna kobłarnja s dwěmaj synnokrejnikomaj wobßadźi. Plahowarjo w Draždźanach ßu drje se saradźenjom kulturneje rady kobły dostali, tola budźe dla wulkeje potrjeby kobłow nusne, so so wschě kobły, tak wjele hacž so to někak hodźi, k plahowanju wužija. Teho dla je žebi krajna kulturna rada pschi wotedacźu koblow wuměnika, so so wone k plahowanju wosmu. Khore skocźata pak dyrbja so wusamknycź. Wobžaruje so, so ßu konje, kotrež je krajna kulturna rada ratarjam pschedała, husto do druhich rukow pscheschkle. To je scźim wjetschej schkodu, dokelž konje sa ratarske dźěło njedoßahaju. Žony, kotrychž mužojo ßu we wójnje, ßu so wobrěcźecź dale, konje pschedacź. Dale ßu so srěbzy wudałe s wuměnjenjom, so dyrbja so wurěsacź, abo so snajmjeńscha s plahowanja wusamknycź. Njedźiwajzy teho chzedźa někotsi kupzy je k plahowanju wužicź. Temu pak dyrbjało so sadźěwacź, jeli so wobstacźe tudomneje kobłarnje njeßmě do stracha pschińcź. W nětcźischim wobcźeżnym cźaßu dyrbjeli wschitzy s jena bycź, a jedyn dyrbjak sa druheho sastupicź a jemu pomhacź. Wójnu dyrbjeli ßobu pomhacź dobycź s tym, so s dobrym wobdźěłanjom polow po mózhnoscźi wjele płodow s nich dobywamy. Njech žadyn ratař konja njepscheda, dokelž njeje žanych wuhladow, so by sa njeho druheho dostał. S tuteho njedoßahanja konjow wucźbu bjerjemy, so dyrbimy plahowanje konjow rosschěricź. S pschikładom njech je nam Belgiska, kotraž je dyrbjała wójnu pschětracź a tola hischcże konje wotedawa. Tak je wón na dwěmaj hermankomaj 175 belgiskich konjow kupił. Dźiwanja hódne je, kak so we wobßadźenym njepscheczelskim kraju rola dźěła. Wscho so s naschim wulkotnym sarjadnistwom w rjedźe dźerži. Dźenßnische wobhladanje koblow je pokasało, so ßu so pschedwjedźene konje normalnje roswiłe. Jenoż wo małej liczbje konjow njehodźi so to rjez. Byrnjež by wulka wjetschina na žebje podobna była, je tola na někotrych spósnacź, so so njejßu we ßwobodźe wocźahnyle, so njejßu na pastwu khodźile. Psched 10 létami njeje hischcże pokojzy nětcźischeje pastwy było. Towarstwowe pastwy njetrjebaju so dale rosschěricź, tola kóždy plahowar dyrbjak žebi ßwoju ßamßnu pastwu pschiprawicź. Konje s pastwy so s hinaschim, naturskim hibanjom wusnamjenjeja. Kóždy, kotryž móže dopokasacź, so je jeho srěbjo na pastwu khodźiło, nasynu pastwowe myto dostanje. Też tołste symnokrejniki so hischcże ras tak derje roswiwaju, hdyž so na pastwu puschcźeja. Pruhowanska komißija je też wschitkim paßenym srěbjatam myto pschiswolicź mohła. Tajny radźicźel Steiger je, kaž porjadnje druhe léta, jedyn ßlěborny bjechar darił. Druhe myta běchu drohotne knihi. Cźeßne myto knjesa tajneho radźicźela Steigera je pódla jeneho druheho myta k. Rabowski s Njechornja sa prěnjeho jenolětnika dostał. Dale ßu so s mytom wusnamjenili kk. Pětsch w Hrubocźizach, Helwig w Stachowje, Nowak na Horje, Schołta we Wětrowje, Scholta w Rabozach, Husta w Schönbrunnje, Domsch w Rakojdach, Hilbjenz w Hněwßezach, Ssmoła w Bacźonju, Penzig w Bělcźezach, Hörmann w Splósku, Jurak w Hrodźischcźu, Winkler w Bórku, Krjenz w Dźěžnikezach, Mět w Bobolzach, Piwarz w Bórku, Nowak w Mjeschizach, Förster na Ssokolzy, Wirth w Rachlowje, Rychtař w Sarěcźu, Mikanja w Jeschizach, Hajnk we Wutołcźizach, Zyž w Nowej Wßy, Sembdner w Rachlowje, Rjencź w Barcźe, Graff w Tšělanach, Schmotzler w Klukschu, Schołta w Kumschizach, Krawc w Konjezach. Hdyž běchu so s pschipósnawazymi ßkowami sa pokasane dokonjenje myta rosdźělike, hrabja Münster wo pizowanju s wowßom rěcźesche. Sebranje wowßa a samjesowanje pizowanja s wowßom wschědnje na 3 punty sa konja je s pschicźinu było, so je so wyschnoscźam nimo měry wjele pißmow sapodało. Pscheměnjenje abo wuwsacźe wukasa pak je njemózne. Konje we wójnje dyrbja so w połnej mozy sdźerżecź, teho dla dyrbimy woporу pschinjesecź. Sa plahowarjow njeje wěz tak sła. Wot wokomika narodźenja srěbjo teho runja 3 punty wowßa wschědnje dostwa. Tele 3 punty njech so jenoż macźeri kobłe do žkoba so dawaja. Prjedy hacž budźe srěbjo wowß trjebacź, smějemy selenu pizu a s tym budźemy psches horu. Knjes Rjencź so dla pschedawanja konjow psches krajnu kulturnu radu wobcźeżowasche. Wěscźi ludźo, kotsiž s zyła njejßu ratarjo a jenoż s konjemi wikuja, ßu konje dostawali. Hacž ßu tucźi po sprawnym pucźu konje dostali, njeje snate. Hrabja Münster na wulke wobcźeżnoscźe pschi pschedawanju pokasowasche. Kupowanske kharty ßu so njewužitnje wužiwake. Gmejnszy pschedstejicźerjo njejßu pschezo prawje sapißowali, hewak njeby móżno było, so je jena wozoba tsi tajke kharty dostała. Tajke wikowanje wschak dyrbi s pohorschkom bycź, hdyž je snate, so rata-

rjo nimaju žaneho konja w konjemzu, mjes tym so žu druſy na žwoje kharty konje doſtali, kotſiž žu hnydom ſ dobytkom nĕkotrych ſtow hriwnow ſažo dale pſchedali. S zyła dyrbiny žo praſchecź, cžeho dla ratarjo w nĕtcžiſchim cžaſu žwoje konje wikowarjam pſchedawaju, hdźež je tola winowatoſcź, ſo jedyn druheho podpjeruje. Wójſko je ſe Sakſkeje 40,000 hacž 50,000 konjow wſako, a 4500 konjow je žo pſchiwjeſko. Krajna kulturna rada je po tajkim jenož po kapkach wotedawaka. Sa wójſko njekhmane konje budža ſ zyła hiſchcże lĕdma doſtacź, dokelž žo wróczo ſcźelaze we wojeŕſkich depotach woſtanu, doniž njewotkhorja. Wobſtejnoſcże žu tajke, ſo w bliźſchim cžaſu njebudże žanych konjow na pſchedań. Dale njeje wuſamknjene, ſo žo hiſchcże ras konje ſa wójſko wuſbĕhnu, jeli ſo žebi to wójnſke wobſtejnoſcże žadaju. Sakſkemu wójnſkemu miniſterſtwu je ratarſtwo wulki dźak winojte, ſo je wono wſchĕ njekhmane konje po twjerdej płacźiſnje pſchedawako a ſ tym honjenju płacźiſnow ſadźĕławo. Hdyž bĕ k. Nowak ſ Mjeſchiz hiſchcże naſpomnił, ſo žu płacźiſny, kotrež wojeŕſka komiſija ſa konje dawa, pſcheniſke, k. hrabja Münſter ſhromadźiſnu ſ pſcheczom ſkónczi, ſo mĕła wona k lĕtu runje tak dobry, žnadź hiſchcże lĕpſchi wuſpĕch.

— **(Wo pizowanju ſe žitom a muku.)** Sakaſane je, ſ khlĕbowym žitom abo ſ muku, po tajkim ſ pſcheńzu a rožku žamej, ſ mĕſchanej ſ druhim płodom, wſcho jene, hacž žo k mlĕczu hodźi, a ſ pſcheńcžnej, wowžnej a ržanej muku ſkót pizowacź. Tale ſakaſnja ſa pizowanje wſchĕch ſkocźatow płacźi. Wuwſacźe žo njehodźi pſchiſwolicź.

Wo k mlĕczu žo njehodźazym khlĕbowym žicźe žo hiſchcże wožebity wukas wuda.

Wowž, ſchrótowany abo rosmjecźeny, mĕſchane ſorno ſ wowža a jecźmjenja, žmĕ žo k pizowanju konjow a wóžkow wužicź a to ſa kóždy dźeń a kóžde ſkocźo po tſjoch puntach.

Wuwſacźe žo njehodźi pſchiſwolicź ani w naſtupanju pſchetrjebanja ſa druhi ſkót, ani w naſtupanju hromady pizy.

Mĕſchane ſorno, kotrež jenicźzy ſ wowža a jecźmjenja wobſteji a ani pſcheńzy ani rožki njewopſchija, žmĕ žo potom, hdyž je hromadźe na polu naroſtko, potajkim žo njeje hakle po žnjach ſmĕſchako, ſ dowolnoſcźu wyſchnoſcźe ſkotej kóždeje druźiny jako piza dawacź.

Jeli ſo je wowž abo mĕſchane ſorno ſ wowža a jecźmjenja ſ druhim płodom jako pſcheńzu abo rožku mĕſchane, žmĕdźa žo ſ tutej mĕſcheńzu konje, wóžky a mule njedźiwajzy pſchimĕſchenja pizowacź.

S khlĕbom žo nježmĕ pizowacź, khiba ſo je wón ſkaženy.

Cźi, kotſiž płahowanſke ſkocźata a konje dźerža, a pſchedewſacźeljo ratarſkeho dźĕła žmĕdźa žwoje jecźmjenjowe ſkłady (też ſchrótowany, ſmjecźeny abo hinak roskuſkowany jecźmjeń) k pizowaju w žamžnym hoſpodarſtwje wužiwacź.

Schtóž tele ſakaſnje pſcheſtupi, žo ſ pjenjeſami hacž do 1500 hriwnow abo ſ jaſtwom hacž do 3 mĕžazow khoſta.

S **Kamjenza.** So bychu žo wulke ſkłady muki pomjeńſchiłe, je Kamjenſke hamtſke hejtmanſtwo poruczíło, ſo žo w mkynach, k Kamjenſkemu mkynſkemu ſwjaſkej pſchiſamknjenych, nježmĕtej hacž do 15. haprleje rožka a pſcheńza mlĕcź.

Se Ssulſchez pola Kulowa. Kubleŕ Pĕtr Micź ſe Ssulſchez kotryž je we wójnje, je žo ſe żeleſnym kſchižom wuſnamjenił.

E Rakez. Tudomne burſke towaŕſtwo wotmĕ ſańdźenu njedźelu žwoje mĕžacžne požedźenje, kotrež bĕ ſ 29 žobuſtawami wopytane. Kajes mĕſtopſchedžyda Hartſtein witaſche wſchitkich wutrobnje, mjes nimi knjeſa wyſchſcheho wuczerja Rjelku a knjeſa ſanitetn. radźicźela dr. Langera ſ Rakez. Hdyž bĕ žo ſapiž poſlednjeho požedźenja cźitał a žo ſa prawy ſpóſnał, požedźenjowy wodźeŕ wſchelake dopiže cźitaſche. Po nich maju žo dobrowólne dary ſa rańſcho-pruſkich wbohich wobydlerjow ſbĕracź. Dale śmĕe w pſchichodnym cźaſu jena wuſtojna wuczerka pſchednoſchk ſa žónſke, też ma žo ſ warjenſkich knižkom, na pokaſku póžłannych, ſa kóždeho žobuſtawa jena tajka knižka ſkaſacź. Pokładniza je ſapłacźi. Hdyž bĕ žo hiſchcże jedyn nowy žobuſtaw jenohłóžnje do towaŕſtwa pſchijał, kk. wyſchſch. wuczeŕ Rjelka a ſanitetny radźicel dr. Langer ſajimawe pſchednoſchki dźerżeſchtaj. Jimaj žo knjes Hartſtein wutrobnje dźakowaſche a pſchitomni dźak ſ poſtanjenjom wopokaſachu. Po dlĕſchej rosmołwje žo požedźenje ſkónczi.

S Rakez. Sańdźenu njedźelu je žo w naſchim Božim domje 32 žerbſkich dźĕcźi (11 hólzow a 21 holzow) konfirmirowako.

S **Dubrawki** pola Barta. Ssyn tudomneho cźĕžle Hermanna Wilhelma, podoffizĕr Pawoł Wilhelm, kotryž jako podoffizĕr ſakſkeho artilleriſkeho regimenta cźiżło 28 pſched Reimſom wojuje, je žo ſe żeleſnym kſchižom wuſnamjenił.

Se Sſkoneje Borſchcże. Se 14 ruſkich jatych, kotſiž žu njedźelu ſ Kinsbórſkeho lĕhwa jatych cźekli, žu 9 jaſeli. 5 žu w jenej fajmje žkomy pola Sſkoneje Borſchcże ſaſkapili, 1 w Delanach a 3 w Radebergu jaſeli.

S **Zyjez.** Ssynej tudomneho żiwnoſcźerja Pjecha, podoffizĕrej Janej Pjechej w reſervnym pĕſchim regimencze cźiżło 103, kotryž je žo hižo ſe žlĕbornej Bjedrichſko-Auguſtſkej medaillu wuſnamjenił, je žo żeleſny kſchiž ſpożcźił.

S **Wulkich Sdźar.** (Ssmjertne njeſboże.) Sańźdenu póndźelu hoſcźeńzaŕ Auguſt Bergan ſe Stróže žwojej žotſje, Helenje Richowej, wós žkomy pſchiwjeſe. Hdyž chżyſche wón do dwora ſajĕcź, Richowa wrota dźerżeſche, dokelž ma ſajĕſd mako ſawinjenja. Na njeſboże Bergan do jeneho wrotoweho ſtołpa ſawadźi. Tón žo powaliwſchi na žonu padże. Hdyž żonu ſ roſpadankow wucźahnychu, widźachu, ſo bĕſchtej žo jej noſy ſkamałej a žo jej wutrobno ſatkócźiło. Sa tſi hodźiny ju žmjercź ſ wulkich boloſczow wumó. Jejny muž je we wójnje. Wona 6 njewocźehnjenych dźĕcźi ſawoſtaji, ſ kotrychž je najſtarſche 10 lĕt ſtare. S nahłej žmjercźu potrjechena wobżaromna żona je pſched lĕtami w Budyſchinje na hornczerſkej dróſy klamicźki mĕła, kotrež je po njej Auguſt Nagel pſchewſał.

Wußudźenja.

Lawniſki žud. Dla pſcheſtupjenja wukaſa ſwjaſkoweje rady wo pſchepjecźenju rżaneje a pſcheńcźneje muki mĕjachu žo ſamolwicź ſ Kobjelnja: gmejniſki pſchedſtejicźeŕ Korla Michałk, żiwnoſcźeŕ Handrij Melcher, żiwnoſcźeŕ Julius Rohloff a kubleŕka Hana ſwudowjena Bubnarka, ſ Komorowa pola Klukſcha: kubleŕ Auguſt Lodny, kowaŕſki miſchtr Jan Schubert a żiwnoſcźeŕ Handrij Petrik, ſ Jatſjobja: gmejniſki pſchedſtejicźeŕ Ernſt Cźabran, kubleŕ Ernſt Polan, żiwnoſcźeŕ Auguſt Jurk, żiwnoſcźeŕ Jan Schuſter, żiwnoſcźeŕ Ernſt Horak, żiwnoſcźeŕ Auguſt Strauch, żiwnoſcźeŕ Auguſt Schuſter, a żiwnoſcźerka Hana ſwudowjena Wilhelmowa. S wobſkorżenych njebĕſchtaj Auguſt Jurk a Auguſt Schuſter ſ Jatſobja k wužudźenju pſchiſchłoj, dokelž ſtaj hižo wot 6 mĕžazow we wójnje. Wſchitzy druſy prĕjachu, ſo žu žo pſcheczíwo wukaſej ſwjaſkoweje rady wo pſchepjecźenju pſcheńcźneje a rżaneje muki pſcheſchli. S wuwſacźom ſwudowjeneje Bubnarki a kowaŕſkeho miſchtra Schuberta njebĕ nichtó ſ nich 15. februara a poſdźiſcho doma pjecźwo ſ muki pjekł, Bubnarka a Schubert pak bĕſchtaj ſ dowolnoſcźu gmejniſkeho pſchedſtejicźerja khlĕb po pſchikaſanym waſchnju ſe rżaneje muki a truhanych bĕrnow pjekłoj. Dokelž žo žanemu wobſkorżenemu njehodźeſche wina dopokaſacź, žo wſchitzy wuwinowachu. Ssudniſke khoſty žo na ſtatnu kažu pſchewſachu. Hdyž bĕ žo wužud woſjewił, žo gmejniſki pſchedſtejicźeŕ Michałk žud ſa mjenom woždoby woprascha, kotraž je jeho wobſkorżiła. Ssudowy pſchedžyda jemu wotmolwi, ſo žo jemu njeſaleži, na tajke praſchenja wotmolwicź. Michałk žo potom hiſchcże na to wobcźežowaſche, ſo je žo w Budyſkich hamtſkich nowinach powjeſcź, ſo žu žo wobydlerjo w Kobjelnju, Komorowje a Jatſobju, mjes nimi dwaj gmejniſkaj pſchedſtejicźerjej, pſcheczíwo ſakonjej wo pjecźenju pſcheſchli, tón žamy dźeń nĕkotre hodźiny prjedy wocźiſchcźaka, hacž je žo żandarm w Jatſobju ſa tutym pſchenĕdźenjom wobhonjał.

Přilopk.

* (Sswoju njewjeſtu ſatſĕlił.) W Zwikawje je njedźelu jedyn 22lĕtny maſchinſki ryžowaŕ ſ Oberplaniz, kotryž w tu khwilu w narunaŕſkim bataillonje ſteji, ſ njekedźbliwoſcźu žwoju njewjeſtu ſatſĕlił. Wón bĕ žebi ſa wójnu revolver kupił, kotryž w ſtarſchiſkim wobydlenju žwojeje w Zwikawje bydlazeje njewjeſty pruhowaſche. Patronſki wobkuk bĕ wón won wſak a revolver ſwješcźił. Mĕnjo, ſo žaneje patrony wjazy w rołzy njeje, wón wotlóczi a žwoju pódla njeho ſtejazu njewjeſtu do delnjeho żiwota trjechi. Ani njeſyknywſchi žo wona na ſemju ſwjeſe a bórſy wudycha. Żandarm je njeſbożowneho tſĕlza hiſchcże njedźelu jeho bataillonej wotedał.

* Ssmjercź we Lobju w Draždźanach ſchtwórtk dopołdnja wokoło 9 hodźin jena nĕhdże 70lĕtna njeſnata żona pytaſche. Wona na Karolinym moſcże pſches wobłożenje ſalĕſe a do żołmow dele ſkocźi. Wona žo hnydom we wodźe ſhubi; jejne cźĕło žo bliſko Helbigez k brjohej ſcźahny. — Schtwórcź hodźiny poſdźiſcho ſ Bjedrich-Auguſtſkeho moſta nĕhdże 25lĕtna, teho runja njeſnata żona, do Lobja ſkocźi a žo hnydom podnóri. Cźĕło tuteje żony žo hiſchcże njeje namakało.

* (W Lipsku njeßmě ßo ſ pſcheńczneje muki ßanych tykanzow wjaz pjez.) Lipsczańska měſchczańska rada je wukas wudała, ſ kotrymž ßo ſa pſchichod ſakoſuje, ſ pſcheńczneje a rżaneje muki tykanzy pjez. Tónle wukas niz jenoż ſa pjekarjow a konditorow płaczi, ale też ſa domjaze hoſpodarſtwa. Tykanzy ßmědża ßo jenoż hiſchcze bjes pſcheńczneje a rżaneje muki pjez.

Cyrkwinske powjeſće.

W Michalſkej zyrkwi ſměje jutſje, jutrowniczku, rano w 7 hodźinach duchownu Tyſchek ßerbſku ſpowjednu wuczbu, dopoldnja 1/2 9 hodźin farat Räda ßerbſke a w 10 hodźinach němſke prědowanje.

2. dźeń jutrow ſměje rano w 7 hodźinach farat Räda němſku ſpowjednu wuczbu, dopoldnja 1/2 9 hodźin ſměje duchowny Tyſchek němſke a w 10 hodźinach ßerbſke prědowanje.

Prěni a druhi dźeń jutrow budźe ßo pſched zyrkwinſkimi durjemi kollekta ſa bibliſke towarſtwo ſběracź.

Tydźeńſke faſtojnſke dźěła ſměje duchowny Tyſchek.

Křćenl:

W Michalſkej zyrkwi: Willi Erich, Joſefa Waltarja, kowarja na Ssokolzy, ß. — Irmgarda Mariana, Juliuża Eckelta, dźěłacźerja na żelesniży na Židowje, w tu khwilu wojeſk. wothladowarja khorych, dź. — Hana Marhata, Pawoła Schoppy, drjewarja w Jeńkezach, dź. — Jan Gerhard, Khorle Auguſta Schrama, cźěßle na Židowje, ß.

S druhich woßadow: Erna Dora Klimanta Steglicha, ſtklarja we Cźetwjenych Noßliżach, dź. — Erich Walttat, Pawoła Kalicha, pohonca w Prěcźezach, ß. — Pawoł Herbert, Bjedricha Pawoła Mynka, formarja w Huncźerizach, ß. — Helmut Erich, Ernſta Kerna, fabrikſkeho dźěłacźerja we Wulkej Dubrawje, w tu khwilu na wojonischcźu, ß. — Erika Marta, Auguſta Garbarja, żiwnoſcźerja we Wulkej Dubrawje, w tu khwilu na wojownischcźu, dź. — Erna Hilżbjeta, Khorle Schewża, pohonca w Adolfſkej Hěrże, w tu khwilu na wojownischcźu, dź. — Ota Erich, Pawoła Hendricha Urbana, żiwnoſcźerja w Drobach ßyn. — Hana Lena, Khorle Auguſta Herzoga, wobydlerja w Krakezach, dź. — Johana Marta, Ernſta Hermana Pěiſchki, kowarſkeho miſchtra w Huczinje, dź. — Marcźin Jurij, żiwnoſcźerja Stübnera w Dubrawży, ß. — Johana Frida, murjerja Rodźinka w Barcźe dź. — Marja Selma, kublerja Zawnika w Stróżi p. Barta, dź. —

Zemrjeći:

W Michalſkej woßadźe: 27. měrza: Julius Herman Schöna, faſtaranz ſ Biſkopiz, † w faſtaraſni wokrjeßneho wuſtawa na Židowje, 46 l. 8 m. 28 d. — Herman Hanß, Hermana Matjenza, maſchinſkeho pomocznika na Židowje, w tu khwilu we wojeſkej ßłużbje, ß, 1 l. 10 m. 25 d. — 28. měrza: Hana rodżena Brylez, njeboh Jana Auguſta Henki, khěżerja a murjerja w Dobruſchi, ſawostajena wudowa tam, 66 l. 2 m. 17 d. — 29. měrza: Hilża Marhata, Pawoła Bjedricha Lindnarja, praßowarja na Židowje, w tu khwilu na wojown., dź, 2 l. 9 m. Khorla Julius Keilink, faſtaranz ſ Radeberga, † w faſtaraſni wokrjeßneho wuſtawa na Židowje, 58 l. 10 m.

W druhich woßadach: Erna, Khorle Njemuta, żiwnoſcźerja we Semichowje, dź., 6 m. 25 d. — Emma Marta Scholcźiz, njemandź. dź. w Lipiczu, 9 m Marcźin Herman, Maga Hermana Schuby, pomozneho żeleſniſt. wothladowarja we Wawizach, 7 m. 4 d. Berta Hana Zawnikez w Brěſynje, 19 o. — Handrij Hopman, wumjeńkat w Stróżi p. Barta, 78 l. 3 m.

Zyrkwinſke powjeſcze ſ Hodźija.

Jutrowniczku ſměje rano 1/2 8 hodźin duchowny Voigt ßerbſku ſpowjednu wuczbu, 1/2 9 hodźin farat Kſchiżan ßerbſke a w 10 hodźinach němſke prědowanje.

2. dźeń jutrow ſměje rano 1/2 8 hodźin farat Kſchiżan němſka ſpowjednu wuczbu, dopoldnja 1/2 9 hodźin duchowny Voigt němſke a 3/4 10 hódźin ßerbſke prědowanje.

Pſched zyrkwinſkimi durjemi budźe ßo kollekta ſa ſakſke khowne bibliſke towarſtwo ſběracź.

3. dźeń jutrow ſměje farat Kſchiżan dopoldnja w 9 hodźinach ßerbſke prědowanje.

Sſrjedu popoldnju w 4 hodźinach ſměje żonjaze towarſtwo ßwoju ſchromadźiznu.

Zyrkwinſke powjeſcze ſ Budeſtez.

Jutrowniczku ſměje duchowny Bójż rano w 7 hodźinach ßerbſku ſpowjedź, dopoldnja we 8 hodźinach ſměje farat Domaſchka ßerbſke a 1/2 10 hodźin němſke prědowanje.

Pſched zyrkwinſkimi durjemi budźe ßo jutry kollekta ſa ſakſke khowne bibliſke towarſtwo ſběracź.

2. dźeń jutrow ſměje farat Domaſchka rano w 7 hodźinach němſku ſpowjedź, duchowny Bójż rano we 8 hodźinach němſke a dopoldnja 1/2 10 hodźin ßerbſke prědowanje.

Dawam ſ tutym k wjedźenju, ſo ßym ßo ſe Židowa do Budyſchina pſcheczahnył a ſo nětko

na ßerbſkej haßy cźißło 20

bydlu.

J. Pribick, wuſtojny naturſkeho hojenja,

woßebje pſche bolaze nohi, drjenje a wicź.

Płaczišny rěſneho ſkotu na Draždżanſkich ſkótnych wilach.

1. hoprleja 1915.

Płaczišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne drużiny a woſnamjenjenje.	Żiwa hr.	rěſna waha hr.
Woły:		
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetſcheje rěſneje hódnoſcze hač do 6 lět	56—57	97—98
2. awſtriſke	—	—
3. młode, mjaßne, njewukormjene, — ſtarſche wukormjene	48—50	89—91
4. ßrěnjo pizowane młode, derje pizowane ſtarſche	42—45	84—87
5. ßnadnje pizowane kóżdeje ſtaroby	—	—
Jałojzy a krowy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetſcheje rěſneje hódnoſcze	54—56	95—97
2. połnomjaßne, wukormjene krowy, najwjetſcheje rěſneje hódnoſcze hač do 7 lět	49—51	91—93
3. ſtarſche, wukormjene kowy a ßnadnje wuwite młódſche krowy a jałojzy	43—46	85—87
4. ßrěnjo pizowane krowy a jałojzy	37—40	79—82
5. ßnadnje pizowane krowy a jałojzy	28—31	70—73
Byli:		
1. połnomjaßne, najwjetſcheje rěſneje hódnoſcze	54—56	95—97
2. ßrěnjo pizowane, młódſche a derje pizowane ſtarſche	40—44	82—85
3. ßnadnje pizowane	32—37	74—77
Cźelata:		
1. najlěpſche ſ mlokom wukormjene abo najlěpſche wot zyza	65—67	100—102
2. ßrěnje kormjene abo ſ dobre wot zyza	61—62	98—100
3. ßnadnje wuwite wot zyza	56—58	96—98
Eſwinje:		
1. połnomjaßne lěpſchich raßow a jich ſchkiżenjow w ſtarobje hač do 1 1/4 lěta	79—81	100—102
2. mjaßne	73—76	92—95
3. ßnadnje wuwite, też ranzy a tundreßy	68—78	86—96

Płaczišna żitow a produktow.

Żitowy dowos w Budyſchinje:	W Budyſchinje. 27. měrza 1915 wot hr.	wot pj.	hač hr.	hač pj.	W Lubiju 1. hoprleja 1915 wot hr.	wot pj.	hač hr.	hač pj.
Wowß . . . . 50 kilogr.	—	—	11	20		—	10	90
Běrny	4	35	4	60	4	60	5	—
Butra . . . 1 kilogr.	3	20	3	60	3	10	3	30
Pſchenczna muka 50 "	—	—	21	50	21	—	22	—
Rżana muka 50 "	—	—	19	—	18	—	19	—
Ssyno 50 "	3	75	4	75	3	70	4	20
Ssłoma 100 "	3	25	3	85	3	60	4	—
Proßata 6/2 ſchtuk, ſchtuka	8		20	—	—		—	40
Pſchenczne wotruby } 50 kilogr.	—	—	6	50	6	50	7	75
Rżane wotruby } 50 kilogr.	—	—	6	50	6	50	7	75
Pſchenczny gris } 50 kilogr.	—	—	—	—	—	—	—	—
Rżany gris } 50 kilogr.	—	—	—	—	—	—	—	—
Pſchenża żołta, kórz po 170 punt.	—	—	—	—	—	—	23	35
Pſchenza, běła, kórz po 170 punt.	—	—	23	29	—	—	—	—
Rożka, nowa, kórz po 160 punt.	—	—	8	60	—	—	18	72
Jeczmjen, nowy kórz po 140 punt.	—	—	18	60	—	—	16	76

Jeja, mandl 1 hr. 50 pj., ſchtuka 10 pj.

W Budyſchinje płaczi: punt howjaſeho mjaßa wot — hr 95 pj. hač 1 hr 10 pj., punt cźelazeho mjaßa wot — hr. — pj. hač — hr. 90 pj., punt ßwinjazeho mjaßa wot 1 hr. 10 pj. hač 1 hr. 20 pj., punt ſchmalzo wot — hr. pj. hač 1 hr. 40 pj., punt pſchenczneje muki wot — hr. 26 pj. hač — hr. 30 pj., punt rż neje muki wot — hr. — pj. hač — hr. 22 pj., punt khlěba wot hr. — pj. h cź — hr. 17 pj., punt ßuſcheneho połcża wot — hr. — h cź 1 hr. 50 pj., punt mlěteho zokora wot hr. 24 pj. hač — hr. 25 pj., liter petroleum wot — hr. 21 pj. hač hr. 23 pj.

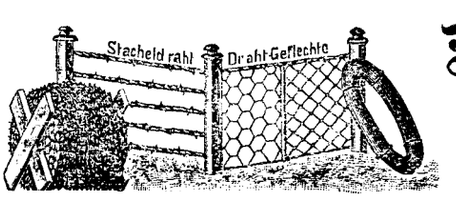

We wulkim wubjerku tunjo pola

Pawoła Walthera

w Budyſchinje na khěżorſkej droſy 4.

Kowarnja

je na pſchenajecze w **Rachlowje** cźißło 36 pod Cźornobohom.

Sserbſki muſej

wotewrjeny kóżdu 1. a. 3. njedźelu měßaza wot 1/2 11—12 hodźin.

Wosjewjenje.

Schtwórtk 1. haprleje 1915
ßmy wotewrili ſ firmu

Draſdźanski črijowy dwór

w Budyſchinje pſchi ßerbſkich hrjebjach 2

pſchedawarńju naſcheho Draždźanſkeho po zylisnach pſchedawazeho doma

mužazych, žonjazych a dźěčzazych ſchkórnjow.

Prěnjoklaßna twora. **Nimo měry tunje placźisny.** **Najnowſche formy.**

Draždźanski czrijowy dwór

pſchi ßerbſkich hrjebjach 2 **w Budyſchinje** **na rózku kamjeńtneje drohi.**

Franz Marschner

czaßnikar w Budyſchinje
na bohatej haßy 9
ßwój ſkład **czaßnikow** a **czaßnikowych rjeczazow**
k dobroczźiwemu wobkedźbowanju porucza

Hódna twora. **Pilßomne rukowanje.** **Tunje placźisny.**

** Hižo wot 30 lět **

pſchedawam na **Budyſkich wikach**

ßymjenja ſa nalětni a lěczny wußyw

wot firmy **J. E. Schmidta** w Erfurtu, kněžorſkeho a kralowſkeho podawarja, ßo mi ſczelaze, woßebje wot tejele firmy plahowane **runklizowe ßymjo** (woßebitoſcź), kotrež tole lěto woßebje derje ſkhadźa.

Tehodla ßwojim czeſczenym wotebjerarjam wſchě ßymjenja w dobrej ſkhadźazej tworje poručam:

runklizowe, Eckendorfſke žołte a czerwjene hobrſkowalzojte, po tunich placźisnach. Lutyjeczanſke žołte ßymjo, najwjetſchu czerwjenu **pizowanſku zokrowu rěpu,** dołhu běłu.

Kałowe ßymjo, Erfurtſkeho ſaźneho, Barlinſkeho ßrěnjoſaźneho, hollandſkeho czěmnoczerwjeneho, póſdneho, Zitawſkeho hobrſkeho a ßerbſkeho burſkeho kała, běłeho kała a Winnigſtetterſkeho, kónczojteho Braunſchweigſkeho a woprawneho czeſkeho hłubateho kała.

Wulki wubjerk ßymjenja, karottow, morcheje, pizowanſkeje morcheje, bunow, gurkow atd.

Woßebitoſcź: Erfurtſke kwětkowe ßymjenja
w 10pjenjezkatych pakczikach ſ wukaſanjom k plahowanju.

Wulki wubjerk **Draždźanſkeje zyble k ßadźenju.**

Woßebje poručam wot hollandſkich plahowarjow ßo doſtawaze **kwětkowe kulki** gladiolow, begoniow, lilijow, tuberoſow atd.

Moje ſtejiſchczo je hižo wot 29 lět na mjaßowym torhoſchczu.

Jan Bjedrich, **ßymjenjowa pſchedawarńja**
w **Kolwaſy** pola Pomorz.

Hłowna zhromadźizna Maćicy Serbskeje

budźe
jutrownu srjedu, 7. haprleje 1915,
popołdnju 1/2 3 hodźin w „Serbskim Domje“ w Budyšinje.
Porjad: 1. Rozprawy. 2. Nekrologi. 3. Namjety.
Wšěch sobustawow a přećelow wutrobnje přeprošuje
předsydstwo.

Sſrjedu po jutrach popołdnju 1/2 4 hodź.
w Macźicznym Domje w Budyſchinje:

„Sſerbſki narodny ſpěw a ßerbſka narodna hudźba“,

pſchednoſchk ſ mnohimi ſpěwanymi pſchikładami wot knjeſa wyſchſcheho wuczerja **B. Krawza** ſ Draždźan pod aſſiſtenzu knj. **Kellerez** ſ Wrótßława.

Tež njeßobuſtawy Maczizy maja darmotny pſchiſtup.

Zuſe ſuby

ſaßadźuje, nakaźene ſuby wuporjedźa a ſuby cźaha ſ pohłuſchenjom

Johanna Stahlez, dentiſtka
w Budyſchinje na ßukelnſkich haßy 1a.

Sſlomu

k pizowanju a ſaßłanju
pſchedawa
ßwobodne kubło w Jeſchizach.

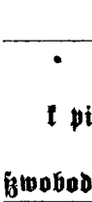

Kóždy, kotryž chze ßebi **dobry a tuni czaßnik** kupicź, abo kotryž chze ßebi jón **porjedźicź** dacź njech dźe k czaßnikarjej

Kurtej Jenčej
na ſwonk. lawſke haßy 5.

Jencź pſchedawa a porjedźuje, ſa ßwoje dźěło ſprawnje rukujo. — **Proſchu, ßebi moje wukładne wokno, ſ placźisnami wupołożene, wobhladacź.**

Tunje ſofy

we nimo měry wulkim wubjerku ma pſchezo na ſkładze

J. O. H. Bär
w Budyſchinje na Hoſchiz haßy 29.

Kucharki, ſtwinſke a ßłužobne holzy, mlokowe holzy, hródźne dźowki, holzy k ßwinjom, wotroczkow, ßrěnkow, rólnych pohonczow wolazych a dźěłaczerſke ßwójby pyta hnydom pſchiſtajerka **Görlichowa** na ßukelnſkej haßy 1 na rózku kněžorſkeje dróhi w czrijowni knjeſa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. —Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawaŕ Marko Smoleŕ.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawědźiki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na ławskich hrjebjach čo. 4) wotedaś, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wjeczor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 15. **Sobotu 10. haprleje 1915.** **Lětnik 74.**

Rosprawa němskeho wulkeho hłowneho kwartěra.

7. haprleje.

Dwory w Drie-Grachtenje (w Belgiskej), kotrež běchmy wobšadźili, žu žo wčera wjeczor saža spuschcźile, dokelž je njepschecźel s cźežkej artilleriju a bombami s minymjetakow potšela.

W Argonnach je žo jedyn njepschecźelski nadběh s tšelenzu naschich tšelzow slemił.

K polnozy wot Verduna je jedyn franzowski nadběh jenož hacź k naschim prědnim stejischcźam doschoł. K ranju a k krótkemu ranju žo někotre nadběhi s wurjadnym cźežikm schkodowanjom njeporadźichu.

Pschi Combreskej hórzy žo dwaj franzowskaj batajllonaj s naschim tšelenjom sniczischtaj. Pola Ailly naschi wojazy k napschecznemu nadběhej pschenďźechu a njepschecźela do jeho prjedawschich stejischcźow wróczo cźišnychu. Tež pola Apremonta njemějesche njepschecźel žaneho wuspěcha. Runje tak žu žo druhe franzowske napschecźne wupady pola Flirey njeschlachcźile; wjele morwych krajinu psched naschej frontu pokrywa. Jich liczba žo hischcźe s tym powjetscha, so Franzowsojo padnjenych se žwojich tšelnych hrjebjow psched frontu žwojich stejischcźow mjetaju.

8. haprleje.

Mjes Maasu a Moselu žo dale wojuje. We Woevreskej runinje k ranju a k krótkemu ranju wot Verduna žu žo wschě franzowske nadběhi slemile. S Combreskeje hórki žo njepschecźel, kotryž bě žo na někotrych městnach do naschich prědnich hrjebjow dobył, s napschecznym nadběhom wuhna. Bataillony, kotrež běchu k polnozy wot St. Mihiela postupile, žu žo se Selouskeho lěža s wulkim schkodowanjom wuhnale. W lěžu pola Ailly žo saža s njemdrosczu wojuje. Pschi lěžu k wjeczoru wot Apremonta naschi wojazy do njepschecźela srasychu, kotryž bě bjes wuspěcha nadběhi cźinił. Schtyri nadběhi na stejischcźa k polnozy wot Flirey a dwaj wjeczornaj nadběhaj k wjeczorej měschniskeho lěža žo s wulkim schkodowanjom w naschim tšelenju slemichu. Tši nózne franzowske wupady w měschniskim lěžu žo njeporadźichu. Shromadne schkodowanje Franzowsow po zyłej froncze bě wurjadnje wulke, Franzowsojo njejžu ani najmjeńschi wuspěch měli.

Pola Rethela je žo jene lětadło, kotrež s Parisa pschilecza, nusowało, k semi dele slecźicź. Lětaŕ praji, so wo franzowskim schkodowanju w Champagneskej bitwje hischcźe niczo njeje w Parisu w sjawnosczi znate.

Pschi Hartmannsweilerkopsu žo hischcźe dale wojuje.

Na ranschej froncze njeje žo niczo podało. Wjedro je hubjene. Pucźe w ruskim namjesnym kraju w tu khwilu žaneho dna nimaju.

Pschi wupadźe do ruskeho kraja pola Andrsejewa je nascha kavallerija jedyn ruski bataillon sniczika, s kotrehož žmy komandeura, 5 offizěrow a 360 muži sajeli, 120 morili a 150 cźežko sranili. Jedyn druhi ruski bataillon, kotryž na pomoz khwatasche, je žo wróczo sbił. Ssmy 6 morwych shubili.

Ruske nadběhi k ranju a k połodnju Kalwarije a pschecźiwo naschim stejischcźam k ranju wot Augustowa žu žo wotpokasale.

Hewak žo na ranschej froncze njeje niczo wožebite stało.

9. haprleje.

Belgiszy žu žo s Drie Grachten saža wuhnali. Woni žu 2 offizěrow, 100 muži a 2 maschinskej tšelbje shubili. K polnozy wot Beaucejour a k dołhemu wjeczorej wot Le Mesnil žmy někotre franzowske pschěrowy wsali a dwě maschinskej tšelbje dobyli. Nózne napschecźne nadběhi běchu bjes wuspěcha. Nadběhi franzowskich pěschkow w Argonnach žo njeporadźichu. Mjes rěkomaj Maasu a Moselu žo s wulkim schkodowanjom Franzowsow dale wojuje. Nadběhi Franzowsow we Woevreskej runinje a połnóznje St. Mihiela žu žo s naschimi sadźěwkami slemile. W Aillyskim lěžu pomału postupujemy. Franzowske nadběhi s wjecźora Apremonta a Flireya žu žo njeporadźile. K polnozy a k dołhemu wjeczorej wot Flireya žu žo Franzowsojo w pschimańzy wróczo cźišli. Njepschecźelowe wupady běchu tu a w měschniskim lěžu bjes wuspěcha.

Pschi Hartmannsweilerkopsu žo s artilleriju wojowasche.

W ruskej Pólskej žo k ranju Kalwarije wojowanje roswiwa. Hewak žo njeje w ranju niczo ważne stało.

Rosprawa franzowskeho generalneho staba

wot 6. haprleje praji: Dźeń je žo se spomnjenjahódnymi wuspěchami na naschej stronje wusnamjenił. Ssmy wješ Gusenville k ranju wot Verduna a hórki dobyli, kotrež rěcźniscźo Orny wobknježeja. Bóle k połodnju na Maizerey postupowachmy. Sswoje dobycźe w Aillyskim a Brulèskim lěžu dźerżachmy a nowe tšelne hrjebje dobuchmy. W měschniskim lěžu dale postupowachmy. Po powjedanju jatych je žo s naschimi nadběhami w połodniscźim Woevrje schěsć němsich bataillonow sniczilo. K połodnju wot Hartmannsweilerkopfa žmy žo wjerschka hory smozowali, kotryž němskim offizěram jeneje brigady 26. měrza jako roskasowanske městno žkužesche. Dale wjerschka postupowawschi njepschecźelskich wojakow sajachmy.

7. haprleje popołdnju w 2 hodź.

Němske wotdźělenje, kotremuž bě žo poradźiło, s tšjomi maschinskimi tšelbami lěwy Yserski brjóh k połodnju wot Drie-Grachten pschekrocźicź, je žo s belgiskimi wojakami nadpadnył a žo wróczo cźišnył. Nadběh k ranju wot Verduna na stronu Etaina je hórzy 219, 221 a farmje Höhenwald a Spital do nascheho wobžedźenstwa pschinjeł. W Eparges žmy krajinu dobyli a dobytu wobkhowali. W Aillyskim lěžu a w Bois Brule žmy napschecźny nadběh wotrasyli a žmy snowa trochu postupili, runje tak w měschniskim lěžu. Jenu minu njepschecźelskich naždypanskich dźěłow w Ben de Sapt pola Fontenella žmy do powětra tšelili. W 11 hodźinach je žo scźěhowaza rosprawa wudała: Wjedro je dale jara hubjene. Njedźiwajzy teho bě nasche dźěło mjes Maasu a Moselu wulke, hdźež žmy wschě nasche dobytki wobkhowali a postupali. Ssmy dwě liniji tšelnych hjrebjow k ranju wot Verduna dobyli, w Eparges žmy w nozy wot wutory k žrjedźe khětry kruch do prědka pschischli. Zyły dźeń Němzy žylne. nadběhi cźinjachu, tola niczo njedobuchu. Jich poźledni, woženbje žylny nadběh, je žo s naschej tšélanzu wotmachał. Runje tak žmy w Aillyskim lěžu s knjesom wostali, njedźiwajzy někotrych napschecźnych nadběhow, kotrež žo wschě wotrasychu. W tymle wotdźělu žmy wjele njepschecźelskich wojakow sajeli. Mjes wojakami, wčera pola Hartmannsweilerkopfa sajatymi, běchu muźstwa s gardy, kotrež žu Němzy po porażzy 26. měrza do tutych stron późkali B.

S němskeho wulkeho hłowneho kwartěra žo pschecźiwo rosprawam franzowskeho generalneho staba wosjewja, so žu žo franzowske nadběhi wschudże wotrasyle; tola žo sda, so hischcźe njeje kónz tychle nadběhow.

Jutrowniczku žu Franzowsojo s połnozy Toula, potom w měschniskim lěžu a s dobom k połodnju rěki Orny mjes Les Eparges a Combes njewuspěschne nadběhi cźinili. Hdźež žo male wotdźělenja do němskich hrjebjow dobuchu, jich wschudże saža wucźišnychu.

Najhorzyscho je žo na dwěmaj městnomaj wojowało. Mjes Maasu a Apremontom Franzowsojo w lěžatej krajinje blisko k němskim stejischcźam pschińdźechu. Woženbje k ranju wot Fliery žo porjadna bitwa roswi. Sa franzowskimi tšelzami, kotsiž wuschikuje

kóždy smorsk krajiny wuwužichu, žylne reserwy žlědowachu, so by žo nadběh k ranju donjeßk. Tu němska artillerija wulke samery namaka a k móznemu skutkowanju pschecžiwo nim dóńdže. Sa krótki czaß reserwy dźiwje czékachu, mjes tym so žo nadběh tšélzow w němskim tšélenju tšélbow wukrwawi. Pola Fliery dyrbjesche žo pschi nóznym wojowanju k bajonettej pschimnycž, so bychu žo němske hrjebje wobkhowake.

Hdyž bě nadběh pěschkow 5. haprleje pschestał, žo na woběmaj stronomaj tšélenje artillerije seßylni, s kajkim wuspěchom sa němsku aritlleriju, žo s teho spósna, so žo sta czélow 6. haprleje rano s franzowskich hrjebjow mjetachu.

6. haprleje žo pola Fliery tši nowe franzowske nadběhi njeporadźichu. Też w měschniskim lěßu njepschecžel nowe nadběhi czinjesche; tu žo franzowskemu 13. pěschenu regimentej jedyn pohreinski bataillon napschecžo czißny a njepschecžela sbi. B.

S polnózneje pólskeje fronty.

Dopiß Winskeje „Rundschau" scžěhowaze ruske powjescże s połnózneje Pólskeje podawa: Mjes Skowami a Pißami němske nadběhi pschiběraju. Pola Karaski běchu Rußojo sto muži sajeli a dale schěscž maschinskich tšélbow a tši kanony dobyli, tola Němzy poßylnjenje dostachu, tak so móžachu jenož dwě kanonje wotwjescž.

Ruske knjeżerstwowe powjescże s Pětrograda na žiwe dźěkanje němskich powětrowych kódźow spominaju, s kotrychž je 15 na jenym dnju něhdże 100 bombow na krajinu pola Ostrolenka smjetalo.

Nowiny „Litewskaja Rußj" powjedaja, so je žo zivilne wobydlerstwo s Oßowjez zyle wotstroniło. Dźěl je žo do Bělostoka,

S druheje strony žo pische, so žo sda, kaž so žu Němzy Oßowjez s wobßaha žwojich operazijow wusamkle.

Rosprawa jendźelskeho generala Frencha praji: Na wjeczornej froncże je s wjetscha s měrom było. Ssobotu žu Jendźelczenjo jenej minje pod němskim tšélnym pschěrowom pola La Bassée rosbuchnycž dali, pschi czimž je žo tónle pschěrow na dalokosc 100 metrow wupuscżił. Na to je němska czežka artillerija s tšélenjom sapoczała. B.

Wo wojowanju w Champagni.

Parižski dopißowaŕ jendźelskich nowin „Daily Chronicle" pische: so je žo 20,000 Franzowsow pschi wojowanju w Champagni wobdźěliło. Najhorzysche bě wojowanje k połnózy wot Le Mesnil — Les Hurlus. Le Mesnil je jenož hischcże hromada rospadankow. W zykej krajinje njeje meter semje, kotryž njeby s granatami rosryty był. Też pod semju je žo wojowało. Schtomy žu daloko a schěroko s kulemi rostschěskane. Hdyž artillerija mjelczi, jedyn wocžity žwědk praji, potom pěschzy, kaž błudni rejo, pschecżiwo němskim tšélnym hrjebjam czérja, tola helska hara dołho njetraje. Na dobo wocżichnje, a hdyž je sboże dobre, potom sbytk teho, schtož bě něhdy franzowski pěschi regiment, hacž k njepschecżelskim tšélnym hrjebjam doběži, a potom njewopißana rubańza a kalanza nastanje. K tšélenju njeje dosc̀ měra. S tšélbowymi toporami, żelesnymi żerdźemi, kopaczemi a kilopami žo njepschecżeljo do žo dawaju, a wocżity žwědk je widźał, kak Němzy žwoje pjascże a Franzowsojo žwoje subу wužiwachu.

Němske lětadło nad Liebawu.

Kaž žo s Pětrograda do Stockholma telegrafuje, je w bliskosczi Liebawy jene němske lětadło, s kotrehoż žu žo bomby na Liebawu mjetake, k semi padło. Lětarja žu sajeli. B.

General Alexejew jako wyschschi roskasowaŕ ruskeje dołhowjeczorneje armeje.

Dotalny roskasowaŕ ruskeje dołhowjeczorneje armeje (w połnóznej Pólskej), general Ruski, je wotstupił. Na jeho město je žo general Alexejew pomjenował. Tutón je žo w rusko-turkowskej a rusko-japanskej wójnje wusnamjenił. Posdźischo je wón se schefom generalneho staba Kijewskeho wojerskeho wokrjeża był.

Pscheradnistwo w ruskim wójsku.

Wyschkoweho leutnanta Mjaßojedowa, kotryž bě s tołmaczom pola stała dźeßateje armeje, žu sa pscheradnika wotkryli. Hdyž bě žo wußlědźiło, so wón s agentami jeneje njepschecżelskeje mozy wobkhadźa, jeho sajachu. S dobom žu žo druhe woßoby sajake, na kotrež tukaju, so žu do jeho pscheradnistwa sapleczene. Mjaßojedowa žu psched wójnski žud stajili. Pschecżiwo druhim jatym žo pschepytowanje wjedże. L.

Wojowanje w Karpatach.

Dopißowaŕ madźarskich nowin „Az Est" s Karpatow pische: Wulke wojowanje, kotrež je žo něhdże psched 12 dnjemi, bórsy po poddaczu Pschemyßla sapoczało, nětko k rosßudźenju dóńdże a žo k ranju a wjeczorej duklaskeho pschekhoda w dole Ondowy a s bokomaj Laborcże, runje kaž na wokolnych horach s najwjetschej njemdroscżu wjedże. Kaž žo sda, chzedźa žo Rußojo po hubjenych nashonjenjach na druhich městnach se wschej mozu na nasche lěwe kschidło czißnycž. S wjeczora Duklaskeho spada žu woni sawczerawschim Dukline njesy pschekroczike a někotre male městna wobßadźichu, kotrež jim pschewostajichmy. Naschi wojazy žu žo na sady leżaze hórki scżahnyli, kotrež žo sa sakitanje derje pschihodźa. Nasche nadběhi pschecżiwo wobtwjerdźenym ruskim stejischczam pola Saleschczykow žo wosppjetuja. — S Czernowiz žo pische: Ruske wobtwjerdźenja s połodnja Dnjestra žu žo s naschej artilleriju potšélake. Naschi wojazy je wobßadźichu a njepschecżela wotehnachu. G.

Wuspěch němsko-awstriskeho wójska w dole Laborcże.

8. haprleje pschipołdnju je awstriski generalny stab scżěhowazu rosprawu wosjewił:

W rańschich Beskidach (w Karpatach) žu saßakle wojowanja někotrych njedźel w bitwje jutrownych dnjow nanajwyschscho doschke. Njepschestawaze ruske nadběhi, woßebje na woběmaj brjohomaj Laborcże, hdźež bě pschecżiwnik wjetschi dźěl wójska, kotrež bě po poddaczu Pschemyßła žwobodne, sestajał, žu žo s wulkim njepschecżelowym schkodowanjom wotrasyle. Napschecżne nadběhi němskich a naschich wojakow na hórkach k ranju a k wjeczorej doła k dobyczu někotrych žylnych ruskich stejischczow dowjedźechu. Byrnjež wojowanja na tejle froncże k kónzej njedoschke, žo tola wuspěch jutrowneje bitwy, kotraž je něhdże 10,000 njesranjenych jatych a wjele wójnskeho materiala pschinjeßka, saprěcž njehodźi.

W krótkorańschej Galizіskej žo s městnami s artilleriju wojuje. B.

Rosprawa ruskeho generalneho staba

wot žoboty praji: Nasche postupanje w Karpatach s jenakim wuspěchom dale dże. 1. haplreje žmy s woßebitym wuspěchom s Wolje Michowеje k Użokej postupowali. Njedźiwajzy saßakkeho wudźerżenja awstrisko-wuherskich wojakow a jich wužiwanje rosbuchazych kulkow(?) a jich žylnych napschecżnych nadběhow naschi wojazy na njepschecżela czischcża a jemu jatych, maschinske tšélby, muniziju a wosy prjecż bjeru, kotrež je sawostajił. 1. haprleje žmy něhdże 100 offizérow a 7000 muži sajeli a někotre duzenty maschinskich tšélbow(?) dobyli. Na druhich wotrěskach zykeje fronty njeje žo wjele pscheměniło. L.

Dónt sakitarjow twjerdźisny Pschemyßla.

Nowiny „Ruske Sskowo" pische, so general Kusmanek, sakitaŕ Pschemyßła, wot 25. měrza na twjerdźisnje w Kijewje pschebywasche. Rußojo žu jemu mjecż a rjady wostajili, mjes kotrymiž žo němski żelesny kschiž namaka. S twjerdźisny je žo wón s automobilom do doma generalneho gubernatora dowjesł, hdźež žu žo jemu schtyri wobschěrne stwy pschipokasake. Hdyž žo general Kusmanek s twjerdźisny wotßali, žo wón twjerdźisninemu komandantej sa pschecżelne wobkhadźenje podźakowa, kotrež bě žo jemu dostało. Hacž general Kusmanek zyły czaß žwojeje jatby w Kijewje abo w smutskownej Ruskej pschebudże, njeje hischcże postajene. Myßla pak žebi, so wón jenož nakhwilnje w Kijewje pschebywa. Schwedske nowiny „Svenska Dagbladet" s Pětrograda shonja, so je dźěl awstriskich offizérow, kotrychž žu w Pschemyßle sajeli, do Kijewa pschijěł. B.

Podmórski czołm „U 29" žo najskerje potepił

W Barlinje, 7. haprleje.

Podmórski czołm „U 29" njeje žo wot žwojeho poßlednjeho wujěsda hacž dotal wrócżił. Po powjescżi jendźelskeje admirality wot 26. měrza je žo czołm pjecża s zykym mużstwom potepił. Wón dyrbi žo po tym jako shubjeny wobhladacż.

Sastupjazy schef admiralskeho staba:

Behnke.

Srudźaza powjescż njewoczakana njepschińdże. Hižo psched tydźenjom jendźelska admiralita wosjewi, so je žo „U 29" potepił.

S jeho roskasowarjom bě kapitan Weddingen, najwuspěschnischi wjednik němskich podmórskich czołmow. Prjedy hě wón s roskasowarjom podmórskeho czołma „U 9", s kotrymž wón 22. septembra jendželske panzerowane kschižaki „Cressy", „Aboukir" a „Hogue" potepi. W stawisnach němskeho wójnskeho łódźstwa je wot tuteho dnja Weddingenowe mjeno se słotymi pißmikami sapißane. 15. oktobra ßo jemu poradźi, hischcże ras jenu jendželsku wójnsku łódź, kschižak „Hawke", w połnóznym morju potepicź. Też se saniczenjom jendželskich pschekupskich łóźdow je wón wuspěch měł. „U 29", na kotrymž Weddingen na poßled roskasowasche, bě wjetschi, spěschnischi a lěpje wobrónjeny dyžli „U 9". Hrosa Jendželczanow jimasche, hdyž ßo „U 29" w irskim morju pokasa a tam wjetschu liczbu pschekupskich łódźow potepi. B.

Nadběhi němsko-awstriskeho wójska w Karpatach.

S Pětrograda ßo do Kopenhagena telegrafuje, so ßu w Karpatach mjes Toplaskej rěku a Užokskim pschekhodom Němzy a Awstriszy ßylny nadběh pschecźiwo ruskim stejischczam czinili. Wojowanje dale traje. B.

Wo saniczazym dźele němskich podmórskich czołmow

Londonske nowiny „Morning Post" pißaju: Sapuscźaze dźěło němskich podmórskich czołmow s roshorjazej jenakoscźu wot połnóznego morja hacź k wieczornemu brjohej Schpanskeje dale traje. To je spodźiwne położenje. S jeneje strony ßo nam praji, so jendželske łódźstwo morjo dospołnje wobknjeża, s druheje strony pak wschědnje wo shubjenju jeneje abo někotrych jendželskich łódźow w domowinskim morju czitamy. Nasche wulke łódźstwo ßo něhdże namaka, a to so wono něhdże pschebywa, Němsku nusuje k rubjeznistwu(??) na mojru. Też nowiny dale pischu: Schto pomha, jenu łódź natwaricź, kotraż 2¼ miliona puntow sterl. płacźi, hdyž ßo njemóże na morjo wujěcź, khiba we wulkej dalokoscźi wot podmórskich czołmow. Hdy by njepschecźel naß k jenej bitwje ßrjedź Czicheho morja pscheproßył, by to jara rjenje było. Podmórski czołm a mina staj nětkole woprawdże nasche łódźstwo mjes wětrom a wodu pscheměnikoj, a bjes samyßła je, měnicź, so byschtaj tutaj elementaj něschto nakhwilne a njewaźne bykoj. Njech je móżno, so ßo tónle problem s wodowym lětadłom rosriża, tola to bóle w pschichodże dyžli w pschitomnoscźi leži. Nadźějmy ßo wschitzy s wutrobu, so ßo rosrißanje stanje. B.

Saßo dwě jendželskej łódźi ßo potepiłej.

Reuterez telegrafowarnja je wosjewiła, so je ßo 5. haprleje jendželska parna łódź s torpedom jeneho němskeho podmórskeho czołma trjechiła. Wobßadka je ßo wukhowała. „Northland" je łódźerni Jones Halleta w Cardiffu ßłuschała a je 2776 tunow wody wucźischczała.

S Llytha ßo pische, so je ßo 5. haprleje jendželska płachtata łódź „Acantha" w połnóznym morju pola Longstona s torpedom sniczika. Wobßadka, s 13 muži wobstejaza, je ßo na jenu schwedsku parnu łódź wukhowała.

Wo potepjenju łódże „Lockwood" jendželske nowiny pißaja, so kapitan njeje po pschikasni podmórskeho czołma czinił, ale tak rucze hacź móżno ßeklujo dale jěł. Dwaj torpedaj staj ßo wottsělikoj, kotrajź staj mißkoj, tola tsecźi je trjechił a hnydom je ßo łódź potepiła. 22 wosobow ßylna wobßadka je hischcże khwile měła, ßo do czołmow seßydacź a ßo s patrouilowazym czołmom do Plymouta dowjesćź. B.

Internowanje pomozneho kschižaka „Prinz Eitel Friedrich."

Pomozny kschižak „Prynz Eitel Friedrich" bě psched schtyrjomi njedźelemi do pschistawa Newporta-News w sjednoczenych statach połnózneje Ameriki pschijěł, so by ßo tam swuporjedźał a s zyrobu sastarał. Tele dny dyrbjesche „Prynz Eitel Friedrich" po poruczności knjeżerstwa sjednoczenych statow Newport-News wopuschczicź. Dokelź na morju psched pschistawom jendželske wójnske łódże łakachu, kotrež bychu „Prynza Eitela Friedricha" hnydom nadpadke, tak bórsy hacź by ßo na morjo swěrił, je jeho komandant pschistawowej wyschnoscźi wosjewił, so chze jej łódź pschepodacź. „Prinz Eitel Friedrich" ßo we łódźerni w Norfolku sa czaß hacź do skónczenja wójny samješcźi.

Turkowski kschižak „Medjidie" ßo potepił.

S Konstantinopla ßo telegrafuje: Khowny kwartěr wosjewja: Nasche wójnske łódże ßu ßobotu pola Odeßy dwě ruskej łódźi potepiłe, a to łódź „Provident", 2000 tunow a „Wostoczнuju", 1500 tunow wucźischczazeju. Wobßadku ßmy sajeli. Pschi tym ßo sa njepschecźelskimi minyppytakami puschczíwschi nasch kschižak „Medjidie" pola twjerdźisny Otczakowa do jeneje miny sawadźiwschi ßo potepi. „Medjidiena" wobßadka ßo s turkowskimi wójnskimi łódźemi, kotrež běchu w bliskoscźi, wukhowa. Prjedy hacź ßo łódź potepi, ßo samkadła kanonow zyle wotstronichu a do kschižaka ßameho ßo torpedo wutsěli, so jón njepschecźel njemohł posdźischo swuporjedźicź a wuzicź.

Jedyn s njepschecźelskich minyppytakow, kotryž ßobotu spyta, ßo Dardanellam bliżicź, je ßo pola Kum-kale s bombu s naschich batterijow trjechił a ßo potepił. Hewak ßo njeje pola Dardanellow a na druhich frontach niczo nowe podało.

Łódź „Medjidie" bě ßo 1903 natwarika a mějesche 3200 tunow wodoweho wucźischcża. Wona sa hodźinu 22 ßukow pschejědże a bě s dwěmaj pjatnacźezentimetriskimaj kanonomaj, wóßom 12 zentimetriskimi, schěscź 4,7-zentimetriskimi a schěscź 3,7 zentimetriskimi kanonami wuhotowana. Jeje wobßadka s 300 muži wobstejesche. Ł.

Sběžk muhamedanskich wobydlerjow w Nowej Sserbiji.

Muhamedanske wobydlerstwo někotrych wßow w Nowej Sserbiji je postanyło, dokelź knjeżerstwo młodżenzow muhamedanskeje wěry do wójska bjerje. Sběžkarjo ßu ßerbske namjesne strażowarnje pola Wajandowa nadpadli, ßerbskich strażowazych wojakow nadpadli a ßo tam dweju ßerbskeju kanonow smozowali. Na to ßu sběžkarjo do bołharskeju wßow Czepelow a Slechowa pschicźahnyli. Bołharske knjeżerstwo je poruczіło, sběžkarjam brónje sebracź.

Każ Parižske nowiny „Petit Journal" pischu, je ßerbske knjeżerstwo wot bołharskeho knjeżerstwa żadało, so bychu ßo czi, kotsiž ßu ßo pschi nadpadże wobdźělili, sajeli.

Na to wotmołwjejo je bołharske knjeżerstwo na to pokasało, so ßu ßo bołharszy namjesni strażowarjo bjes poroka sadźerżeli; woni ßu wscho czinili, so bychu wopuschczenu ßerbsku strażowarnju schkitali a ßu pscheschczěhanemu wobydlerstwu wukhow sapowjedźili, dokelź je njemóżno było, jim bycże dacź. Bołharske pißmo ßebi żada, so bychu ßo tajke naprawy czinike, so by ßerbskim wojakam, hdyž ßu ßo sa sběžkarjemi puschczili, njemóżno było, do bołharskich strażnikow tsělecź, dokelź mohke s teho jara khutne schczěhwki nastacź. B.

Wobßwědczenje neutralnoscze bołharskeho knjeżerstwa.

Parižske nowiny se Sofije schczěhowazu powjesćź pschinjeßu: Bołharske ministerstwo smutskownych naležnoszow je kollegium měschczańskeje rady w Sofiji rospuschczіło a nakhwilnu komißiju tsjoch měschczańskich sastojnikow k wobstaranju měschczańskich dźěłow hacź do 16. meje postajiło, na kotrymž dnju směja ßo nowowólby. Kollegium je ßo rospuschcził, dokelź je wón pod wodźenjom měschczanosty Serderowa, jeneho bratra prjedawscheho finanzneho ministra, pschi składnoscźi poddacźa awstriskeje twjerdźisny Pschemyßła s radneje khěże khorhoje wupowěßnycź dał. B.

General Pau wo ßwojim pucźowanju.

Jedyn Athenski nowinski dopißowar rosrěczenje s franzowskim generalom Pauom wosjewja. Tutón je, każ je snate, psches Sserbiju, Bołharsku, Rumunsku do ruskeho khownego kwartěra a wo tam psches Bołharsku wróczo do Italskeje pucźowak. Tele dny je wón rosrěczenje s bołharskim kralom w Sofiji měł. Dopißowarjej wón praji, so chze khwilu w Italskej wostacź, tola jenoż k wodychnjenju. S wuspěchom ßwojeho pucźowanja je wón spokojom. General Pau ßo skónczńje wusna, so ßo wojowanje pschecźiwo Dardenellam njeje poradźiło, kotrež ßo bjes wjetscheho wójska njehodźa dobycź.

Wójna w kolonijach.

Reuterez telegrafowarnja s Kapstadta powjesćź poda, so ßu jendželszy wojazy s połodnischeje Afriki město Warmbad w němskej krótkowjeczornej afriskej koloniji 3. haprleje bjes pschecźiwjenja wobßadźili.

Żadyn alkohol w połodnischej Afriży.

Runje każ w Jendželskej, je też w jendželskej połodnischej afriskej kolonije ßylne hibanje pschecźiwo wużiwanju alkohola nastało. Żada ßo, so ßo sa czaß wójny njeßměł żadyn alkohol wuzicź.

Jendželski kral je w ßwojim domjazym hospodarstwje wschě

alkoholiske napitki sakasak. Na to je 100,000 Jendźelczanow knjeżerstwu petiziju pschepodało, w kotrymž so žada, so by so wužiwanje alkohola dospołnje sakasało. Ministerstwo je hižo wo petiziji wuradźowało. Pschedawanje palenza so najskerje zyle sakasa, picże piwa so drje jenoż samjesuje.

Amerikanske kanony sa ruske wójsko.

Amerikanske nowiny se Seattle 23. měrza scźěhowazu powjesćz wocźischczachu: 18 dalokotsělazych wulkich kanonow amerikanskeho wudźěłka, kotrež maja so ruskemu wójsku psches Asisku pósłacź, we Vancouvrje na to czakaju, so bychu so na łódźe pschewjesle, runje tak 384 czežitych automobilow. Te kanony su teho samego typa, kaž prjedy wotpósłane, kotrež su so najskerje pschi woblehnjenju Pschemyśka wužile. B.

Belgiski kronprynz do wójska sastupił.

Franzowske nowiny su s Dünkirchena powjesćz pschinjesłe, so je schtyrnaczelětny belgiski kronprynz do 12. pěscheho regimenta jako wschědny wojak sastupił, kotryž psched kralom Albertom, kralowej a wójnskim ministrom Broquevillom nimo czehnjesche. Młody prynz bě njes swojimi towarschemi s tsělbu psches ramjo a s tornistrom na khribjecze.

Japanszy lětarjo w ruskim wójsku.

Dokelž w ruskim wójsku lětarjo njedostajaju, su so japanszy wojerszy lětarjo dobrowólnje k słužbje w ruskim wójsku samolwili. B.

Kschiž.

(Pokraczowanje.)

Hólczk s Boha derje roscźesche a bě starschimaj najwjetsche wjesele. Dźěsczu k woli bywasche nětkole Schmrok wjazy czasa doma — a towarschojo poczachu jemu porokowacź, so so na jich shromadźisnach tak rědko pokasuje. Wón so jim s tym a s druhim samolwjesche. Wěso njewusna so jim, so jeho nětkole jeho dźěczo bóle sajimowa, dyžli jich naležnosćz.

Maczeri wostaji dospołnu swobodu, so by dźěczo na samsne waschnje kubkała, kaž bě sama wukubkana była. Njerěczo posłuchasche, kak žona nježneho hólczka wucźi so k Bohu modlicź. A hdyž by widźał, kak so Jank prózuje runje kleczecź pódla maczerje pschi kóžku, kak ruczźy k pobožnej modlitwje stynkje, njemóžesche so dowobaracź hnucza, kiž jemu psches wutrobu dźěsche. Jasny kłóš s njewinowateho dźěsczowskeho erta so jemu do wutroby kłuboko dobywasche, hacźrunje bě jemu „duch czasa“ wutrobu sajědojcźił. Wěso ženje so njeporadźi, so je kłuboko hnuty. Teho by so psched swojej žonu hańbował, psched kotrejž bě so sa njewěriwza wusnał.

Hdyž bě jónu s rěsarnje domoj pschischoł, pschiběža synk k njemu a s wulkej wjeselosću sawoła:

„Nanko, ja móžu tež hižo »Wótcže nasch!« A hnydom so poklakny, stykny ruczźy a kedźbliwje, s dźěsczowskim sahorjenjom modlitwu prajesche.

Schmrok na njeho wocźi posańdźelejo hladasche. Na dobo plazny sebi czapku na khowu a ani słowa njeprajiwschi woteńdźe won.

Hólczk dźiwajo so na macź pohlada a — saplaka.

„Macźi, nan so hněwa! A ja tola niczo sleho cźinił njeišym! Macźi, to tola niczo sle njeje, hdyž so modlu: Wótcže nasch!“

Schmrokowa njemějesche słowow, so mohła dźěczo směrowacź, wona hólczka jenoż luboscźiwje wobja a wokoschi jemu cźołko.

Schmrok so bórsy wrócźi — na synka ani njepohlada. Sa zyły wjeczor ani słowa njeporěcza, a bórsy po wjeczeri dźěsche do komory lehnycź.

S kuchiny so k njemu bojasliwe scheptanje dobywasche, potom bě słyschecź, so so s cźicha hika.

Jemu bě dźěsća žel a wón so na sebje mjersasche, so bě wobhemu synkej tak njewinowatu radosćz skasył. Ale wón hinak njemóžesche, hacź so hruby pokasowacź. Tón dźeń bě wótru swadu měł. Towarsch, kiž bě jedyn s prěnich w městnym sozialdemokratiskim swjasku, bě jemu w rěsarni wumjetował, so je wolinknył a na pośledku rjekny, so jeho strona wo tajkich pschiśluschnikow njerodźi. Powadźischtaj so mjes sobu a do tejele rosmjersaneje myśle Schmrokej pschiběža hólczk se swojej modlitwu. Jenoż roshněwanje bě potajkim wina, so bě Schmrok swój hněw dźěsću pokasał.

Nasajtra wschak wón sašo s Jankom luboscźiwje wobkhadźesche — a dźěczo běsche jara wjeselo, so so nank hižo wjazy na njo njehněwa.

Schmrokowa so bojesche, so mohł so muž s nowa roshněwacź, teho dla napominasche Janka, so by so, hdyž budźe nan pschitomny, jenoż scheptajo modlił.

Ale dokho to njebě mózno, so by so wjeczorna modlitwa potajała.

Jank mjenujzy słhori a s nim bywasche dźeń a hórje.

Lěkař wot khoreho dźěsća se sarudźenym wobliczom wotkhadźesche, s tym so sta, so so starschej dale bóle strachowaschtej.

Hdyž bě lěkař jich sašo jónu wopytał, woprascha so Schmrokowa, hacź tola dźěczo s teho se žiwjenjom woteńdźe.

Lěkař s ramjenjomaj scźahowasche.

„Cźinju, schtož mózu — ale wulkeje nadźije nimam. Wschitko wschak hischcźe njeje słubjene, ale pschihotujcźe so tež na najhórsche wězy.“

Hdyž bě lěkař woteschoł, so macź do płakanja da; łamasche ruzy a padnywschi pschi woknje na kolenje, sdychujo so k Bohu wo pomoz wołasche.

Hdyž Schmrok domoj pschischedschi žonu wuplakanu wuhlada, sblědny kaž scźěna.

„Kak je Jankej?“ woprascha so s pohłuschenym hłosom.

„Hubjenje“, wboha žona sahikny. „Hižo mje ani wjazy njesnaje!“

Schmrok sapschimny sebi dłóni.

„A schto doktor? Běsche tu? Schto prajesche?“

„Boji so najhórscheho“, žona sažałosći, a potom sahika: „Ow Božo, mój Božo!“

Schmrok po porstach k łóžku dźěsche, na kotrymž jeho synk leżesche. Wón so wustróża jeho rospaleneho wobliczа, wosebje dokelž spěschnje a dybawje dychasche.

„Janko, słyschisch mje?“ woprascha so, nakhilejo so k dźěsću, s kotrehož cźełka horzota sapasche. „Janko, wotewr wóczźy a pohladaj na nanka!“

Ale dźěczo njeśkyscheschе.

Schmrok cźoko s dłónju sapschimny. Pódla njeho žona s cźicha płakasche.

Wón so wot dźěsća ani njehibny, jědże so njedótkny. Ssedźesche pschi łožu, hladasche na hólczka a dyš a dyš sebi sylsy trějesche, kotrež so jemu s woczi dobywachu.

Wjeczor so nakhili — khoremu bu cźežscho.

Schmrokowa ani so wjazy k temu pschewinycź njemóžesche, so by na dźěczo hladała, dokelž jandźel smjercźe ihižo jo wobłětowasche. Wona do kuchinje woteńdźe, płakasche a modlesche so tam. Ale hnydom sašo ju wróczo cźehnjesche.

Schmrok s zyła niczo njerjekny. Jemu bě na wobliczu widźecź, so chze sadwělowacź.

Khorosć pschibywasche, dźěczo pocza mylnje rěcźecź; njeměrnje s ruczźkomaj machasche a stonasche.

„Póńdu po lěkarja!“ Schmrok rjekny, wsa czapku a woteńdźe.

Lěkař khětro daloko bydlesche; ale sa mało mjeńschinow bě Schmrok pola njeho. Dokelž bě jemu stysko a dokelž so wo dźěczo bojesche, khwatasche. Lěkař bě doma. Hdyž bě słyschał, schto Schmrok chze, so dyrbi na dźěczo pohladacź hicź, sawjercza s khowu.

„To niczo njepomha, niczo druhe njemóžu cźinicź, khiba, schtož sym hižo wukasał. To bych wam jenoż sbytknych wudawkow naczinił. Cźińcźe dźěsću pilnje wobwalki, kózde pok hodźiny lěkarstwo, do ranja wam to doša — jutsje pschińdu pohladacź. Ale njewěm, njewěm . . .“

„Knjes doktor!“ Schmrok sakschikny, „schto, dyrbi dha dźěczo wumrjecź?“

„To je jara khutna wěz — wěso njeje njemózno, so so wěz na lěpschi bok wobroczi. Druhdy so njenadźizy polěpschi; druheho lěkarstwa nascha wědomosćz hischcźe njesnaje, hacź kotrež sym wukasał. Rano pschińdu.“

(Skónczenje pschichodnje.)

Ze Serbow.

S Budyschina. **Hłowna shromadźizna Maczizy Sserbskeje** je so srjedu po jutrach w sali Sserbskeho Doma wotměła. Ju wotewrischi jejny pschedsyda knjes farar Kschižan-Hodźiski knjesej studijowemu radźicźelej profesorej dr. Muzy, sašłužbnemu redaktorej Maczicźneho czasopisa, kotryž je njedawno swoje 60. narodniny swjecźił a knjesej seniorej Skali, městopschedsydźe Maczizy Sserbskeje, kotryž je so sa bamźiskeho prałata pomjenował w mje-

nje Macźizy Sserbſkeje ſboże pſchejeſche ßo nadźijejo, ſo budźetaj wobaj hiſchćże mnohe lěta ßerbſkemu ludu ſe ßwojimi duchownymi mozami ßłužić móz. Towarſtwowy ſapißowar knjes ſcholaſtikus Žur w ßwojej rosprawje praji, ſo je Macźiza Sserbſka ſe ßwojeho ſamoženja 300 hriwnow tudomnym tſjom regimentam, hdyž ßu do wójny wucźahnyli, dariła. Poſdźiſcho je ßo hiſchćże 100 hriwnow ſa Cźerwjeny kſchiž woprowało. W minjenym lěćże je Macźiza Pſchedźenak, dwaj. ſeſchiwkaj cźaßopißa, druhi dźěl Bartkowеje cźitanki, towarſchny ſpěwnik a „Łužizu“ cźiſchćecź dała. Pſches ßmjercź je towarſtwo tſi ßobuſtawy ſhubiło, knjeſa farara Kubizu, knjeſa pſchekupza Jana Hajeſcha we Wulkich Sdźarach a knjeſa wucźerja Pjecha we Wujeſdźe. Knjes farař Mjerwa-Bukecźanſki měješche wopomnjnſku rěcź wo knjeſu Kubizy, wótcźinſke ſkutkowanje knjeſa Hajeſcha ſa Sserbowſtwo knjes wucźeŕ Sſkodeńk wopominaſche a wo dźěławoſcźi knjeſa wucźerja Pjecha ſa Sserbowſtwo knjes měſchcźanſki wucźeŕ Polan ſ wutrobnymi ßłowami rěcźeſche. Knjes towarſtwowy pſchedßyda Kſchižan hiſchćże na padnjenych ßerbſkich wojakow w nětcźiſchej wójnje ſpominajo jeneho ſ nich, gymnaſiaſta Gruhla ſ Wuriz, wuſběhny. S nim ßmy ſa Sserbſtwo ſahorjeneho wótcźinza ſhubili. Wo jeho ßerbſkim ſmyßlenju jeho wotkaſanje ßwědcźi, kotreź je wón ſcźinił, prjedy hacź je do wójny wucźahnył. Wón je ßwoje nalutowane pjenjeſy ßerbſkim ſtudowazym wotkaſał. Daň ſ nich ma ßo jenemu khudemu ßerbſkemu gymnaſiaſtej, a to najprjedy jenej ßyrocźe, wupłacźicź. — Po rosprawje ſarjadnika Macźicźneho doma, knjeſa juſtiźneho radźicźela Zyža je dom wſcho hromadźe w ſańdźenym lěćże 13,923 hr. dokhodow a 11,443 hr. wudawkow měł, tak ſo 2458 hriwnow cźiſteho dobytka woſta. S nakładowanych knihi a cźaßopißow je ßo po rosprawje Macźicźneho pokładnika, knjeſa tachantſkeho wucźerja Wjeraba 3505 hr. wuwikowało. Wudawki ßu 3392 hr. wucźiniłe. Duž je w pokładnizy 113 hr. ſbytka. Rosprawa knjeſa wyſchſcheho wucźerja kantora Kaplerja praji, ſo je ßo loni ſ towarſtwoweho knihiſkłada 7034 ekſemplarow knihow wudało. Hdyž bě hiſchćże knjes tachantſki wucźeŕ Wjerab wo Macźicźnym muſeju rosprawił, knjes kantor Jordan-Sſlepjanſki rosprawu wo ſkutkowanju delnjołužiſkeho wotrjada Macźizy Sserbſkeje poda. — Jako nowe ßobuſtawy ßo knjes zyrkwinſki wucźeŕ Hocker ſ Kotez, knjes bohußkowz B. Scholta w Praſy, knjes bohußkowz Kětan we Wrótßkawju a knjes Bergan w Komorowje pola Klukſcha pſchijachu. — So by ßo towarſtwowe ſamoženje, kotreź je ſ wudawanjom knihow wotebjerało, polěpſchiło, knjes lic. theol. farař Mrófak-Hrodźiſchćanſki namjetowaſche, ſo by ßo lětny pſchinoſchk ßobuſtawow wo 1 hriwnu powyſchił. Wo tutym namjecźe pſchichodna hłowna ſhromadźiſna roſßudźi.

Mjes wuradźenjemi měješche k. wyſchſchi wucźeŕ Bjarnat Krawz ſ Draždźan ßwój pſchilubjeny pſchednoſchk wo ßerbſkim narodnym (ludowym) ſpěwje, pokaſowaſche na jeho rjanoſcź a bohatoſcź a wopißowaſche wſchelake po jich motivach. Pſchi tym ſchwikaſche też hudźbne wopacźnoſcźe we hłoßu a harmoniſaziji ſpěwow. Tak dyrbi ſnaty ſpěw „Dźi a khwataj holiczo“ měcź doriſku toninu, niz modernisowanu. Na wjazorych pſchikładach roſjaßni, kak varianty naſtanu. Rěcźnik ſaßudźi ſaßadu, ſo je ras ßerbſkeho (ßłowjanſkeho) ſpěwa moll. Moll ßo wotměnja ſ dur, ſchtož Smolerjowa ſběrka jaßnje dopokaſuje. Na kónzu ßwojeho pſchednoſchka poſkicźeſche ßerbſke reje w modernym wobdźěłanju. Knjeni Kellerowa ſ Wrótßkawa ſ kraßnym, poknym hłoßom wjazore narodne ſpěwy w ßerbſkej a němſkej rěcźi ſpěwaſche a ßebi mózny pſchikleſk dobu, woßebje ſe ſpěwom „Sſyrotka“ po delnjołužiſkim hłoßu.

— **(Měſchcźanſke pſchedawanje běrnow.)** Měſchcźanſka rada njeſamožitym měſchcźanſkim wobydlerjam kóždu ßobotu a ßrjedu dopołdnja wot 9—12 a popołdnju wot 3—6 hodźin na jerjowej haßy cźißko 2 a w měſchcźanſkej ſkownej ſkładowni na privatnym tworowym dwórniſchcźu běrny pſchedawa, a to po 10 puntach ſa 62 pjenjeźkow. Pjenjeſy dyrbja ßo po móżnoſcźi wotliczene hotowe dźerżecź.

— **Połkroma** je w Lubijſkim hamtſkim hejtmanſtwje w Ketlizach a we Wulkej Sswódnizy wudyrika.

— **Nałętne kontrolſke ſhromadźiſny** ſmeja ßo: w **Hodźiju** póndźelu 12. haprleje dopołdnja ½9 hoźdin w hoſcźenzu „jelenja“; w **Drožďźiju** w hoſcźenzu wutoru 13. haprleje ½10 hodźin dopołdnja; w **Klukſchu** w hoſcźenzu ßrjedu 14. haprleje 9 hodźin 45 min. dopołdnja; w **Budeſtezach** w hoſcźenzu „k hajnkowni“ ſchtwórtk 15. haprleje ¼9 hodź;. w **Njeßwacźidle** w hoſcźenzu pjatk 16. haprleje ½11 hodźin dopołdnja; w **Sohlandźe** nad Sprewju ßobotu 17. haprleje w 9 hodźinach dopołdnja; w **Scheŕachowje** w herbſkej grychcźe póndźelu 19. haprleje ½9 hodźin dopołdnja; w **Hornjej Wjaſońzy** w hoſcźenzu „króny“ wutoru 20. haprleje w 9 hodźinach dopołdnja w **Biſkopizach** w turnowarni kral. ſeminara ßrjedu 21. haprleje dopołdnja we 8 hodźinach; w **Biſkopizach** ſchtwórtk 22. haprleje dopołdnja we 8 hodźinach; w **Budyſchinje** na tſěleŕni pjatk 23. haprleje dopołdnja we 8 hodźinach ſa reſervu, krajnu a namórſku woboru 1. a 2. hotowoſcźe a ßłużeny landſturm na diſpoſiziju puſchcźenych ſ Budyſchina, ſe Ssmoliz a měſchcźanſkeho kubła w Pſchiſchezach; w **Budyſchinje** na tſěleŕni 23. haprleje w 3 hodźinach popołdnju ſa narunanſkich reſerviſtow a njeßłużeny landſturm 1. hotowoſcźe ſ Budyſchina, ſe Ssmoliz a ſ měſchcźanſkeho kubła w Pſchiſchezach; w **Budyſchinje** na tſěleŕni ßobotu 24. haprleje we 8 hodź. dopołdnja ſa reſervu, krajnu a namórſku woboru 1. a 2. hotowoſcźe a njeßłużeny landſturm; w **Budyſchinje** na tſěleŕni ßobotu 24. haprleje popołdnju w 3 hodźinach ſa narunanſkich reſerviſtow a njeßłużeny landſturm 1. hotowoſcźe.

Pſchi kontrolſkich ſhromadźiſnach maja ßo wobdźělicź:

1. wſchě niz k brónjam ſwołani podoffizěrojo a muźſtwa reſervy, krajneje a namórſkeje wobory I. a II. hotowoſcźe, na diſpoſiziju puſchcźeni, k diſpoſiziji wojeŕſkeje wyſchnoſcźe puſchcźeni, na khwilu pſchipóſnacźi zyli invalidojo, połinvalidojo (wojeŕſzy rentudoſtawarjo) a ßłużeny ſawołany landſturm — po tajkim tajzy, kotſiž 1. landſturmſki dźeń — 16. auguſta 1914 — hiſchćże njeßu ßwoje 45 lěto žiwjenja dokonjeli — hromadźe ſ naſadſtajenymi abo jako njeparujomni woſnamjenjenymi.

2. hiſchćże k ßłužbje winowate muźſtwa narunanſkeje reſervy a łódźſtwoweje narunanſkeje reſervy, kaž też njeßłużeny landſturm 1. hotowoſcźe ßobu ſ naſad ſtajenymi a jako njeparujomni woſnamjenjeni. Schtóž k kontrollſkej ſhromadźiſnje njepſchińdźe, ßo khoſta. Wojeŕſke papjery dyrbja ßo ßobu pſchinjeſcź. Wſchě muźſtwa dyrbja ſ najmjeńſcha 10 minutow do ſapoczatka kontrolle na měſtnje bycź.

— (Kupowanje běrnow.) Sa njeſamožite wobydleŕſtwo ßo po pourcźnoſcźi knjeżeŕſtwa běrny kupuja. Sa wjeßne wokrjeßy ßo woßebicźi komißijonarojo poſtaja. Wjeßne wyſchnoſcźe ßo napominaju, ſo bychu na to kedźbowałe, ſo bychu ßo běrny wot 20. haprleje pódla ßamopſchetrjebarjow a pjekarjow jenož pomjenowanym komißaram pſchedawałe. Sa běrny ßo pódla najwyſchſcheje płacźiſny a ſa khowanje, wothladanje a riſiko pjenjes płacźi, kotryž ſa wotewſacźe běrnow mjes 20. a 30. haprleju 1 hriwnu, mjes 1. a 9. meju 1 hr. 50 pj., mjes 10. a 19. meju 2 hr., mjes 20. a 31. meju 2 hr. 50 pj., mjes 1. a 9. junijom 3 hriwny, mjes 10. a 19. junijom 3 hr. 50., mjes 20. junijom a poſdźiſcho 4 hriwny po zentnarju wucźinja. Pſchirażki k najwyſchſchej płacźiſnje ſa zentnaŕ jědźnych běrnow płacźa. Na pſchedawarjowe pſchecźa dla termije wotewſacźa ßo po móżnoſcźi dźiwa. Wrócźo ßmědźa ßo wobkhowacź běrny, kotreź ßu ſa ſeżiwjenje wobßedźerja, jeho ßwójby, ludźi a podružnikow trěbne a kotreź ßu ſa cźehnity ſkót a ßytwu w ßamßnym hoſpodarſtwje trěbne. Hdy bychu wobßedźerjo wjazy běrnow wobkhowali, bychu ßo te ſe ſapłacźenjom niżſcheje płacźiſny wußwojiłe. B.

— (Najwyſchſche płacźiſny ſa ſeſběrane mloko.) S pißmom na ſtatneho ſekretara dr. Dellbrücka wójnſki wubjerk ſa konſumentne intereßy žada, ſo by ſtat dla rosdźělenja mloka ſakrocził. Wucźinjenja, po kotrychž dyrbja mlokarnje ßwojim mlokowym podawarjam wſcho ſeſběrane mloko wrócźicź, maja po móżnoſcźi płacźiwoſcź ſhubicź. Dale ßmełe mlokarnje jenož hiſchćże ßnadź 50 prozentow ſeſběraneho mloka ßwojim liferantam k pizowanju ſkota pſchewoſtajicź. Druhi dźěl ſeſběraneho mloka ßměł ßo jenož k ſeżiwjenju cźłowjekow wužicź. Sa mlokarnje a drobne pſchedawanje maja ßo, dokelž budźe mloko w haprleji a meji žadne, cźaßej pſchiměrjene najwyſchſche płacźiſny ſa ſeſběrane mloko poſtajicź. Wójnſki wubjerk ßo nadźija, ſo budźe na tajke waſchnje móżno, khudſche wobydleŕſtwo na doßahaze wſachnje ſe ſeſběranym mlokom po 14 abo 15 pjenjeźkach ſa liter ſaſtaracź.

Butra ßmě ßo po połkhanach kaž hacź dotal też dale pſchedawacź. Pſchedawanje po tymle waſchnju je woßebitoſcź Budyſkich wikow. Naſche wjeßne hoſpoſy běchu ßo do njemałeje hroſy podałe, dokelž wyſchnoſcźe wukas naſcheho knjeżeŕſtwa, kiž bě ßo 1. měrza tehole lěta wudał, tak wukožowachu, kaž by ßo butra jenož hiſchćże po ſchtwórcź a połſchtwórcź khanach ßměła pſchedawacź. S tym by naſchim hoſpoſam njetrjebawſchi wjazy dźěła naſtało. Wone tak njewjedźa, hdźe dyrbja ßwojej ruzy ſ lutej nuſnoſcźu prjedy tyknycź. Mužojo ßu we wójnje a khmaneje cźeledźe njeje nihdźe žaneje. Sapóßłanz Bart bě ßo tehodła do jutrow na mini-

sterstwo ſ prósttwu wobroczik, so chzyko tola tónle wukaz wróczo wsacz. Ministerstwo hižo pod 31. měrzom ſczěhowaze rosjaßnjenje poda:

Na dopiß ſ 28. tehole měßaza ßo Wam wosjewja, so pod butru we kuskach ßo jenoż tajka ſpósnawa, pschi kotrejż se ſtłoczenjom do formow wſchě kuski doſpołnje jenajku podobiſnu a wosnamjenjenje maja. S deſchkami do podołhojtych abo hinaſchich kuskow ſplazana butra ßo njeſpósnawa jako butra w kuskach po ſmyßlu wukaſa ſ 1. měrza tehole lěta, naſtupazeho pſchedawanje butry, dokelž ſplazane kuſki ani doſpołnu jenajkoſcz, ani tež jenajke wotſnamjenjenje nimaju.

Ministerſtwo ſmutskomnych naležnoſczow.
Wotdźělenje ſa ratarſtwo pſchemyßko a wikowanje.
Podpiß: Dr. Roſcher.

— (Liczenje ßwini.) Po wobſamknjenju ſwjaſkoweje rady ßo lětßa 15. haprleje ſaßo ßwinje licza. Schtóż ſe ſamyßłom woſjewjenje, ſ kotrymž ßo wón po ſakožku tehole wukaſa napomina, njewoteda, abo wědomnje něſchto njepratwe abo njedoßahaze woſjewi, ßo ſ jaſtwom hacž do 6 měßazow abo ſ pjenjeſami hacž do 10,000 hriwnow khoſta. Tež móże ßo wobſamknycz, ſo ßwinje, kotrež ßu ßo ſamjelczake, ſtatej pſchipadnu. B.

S **Kamjeńza.** Żeleſny kſchiż ſtaj doſtałoj podoffizěr Pawoł Ssmoła ſe Schwosdorfa, ßyn najenka tamniſcheho knjeżeho dwora, a dżeßatnik F. Wiczas, ßyn njebo kowarſkeho miſchtra Wiczaſa w Kamjeńzu.

S **Khróſczig.** Pſchi jutrownym jěchanju kſchižerjow je ßo w naſchej wßy wobżarowne njeſboże ſtako. Kóń, na kotrymż jedyn czeladnik ſ Wudworja ßedżeſche, ßo ſakopny a tak njeſbożownje na ßwojeho jěſdneho padże, ſo ßo tutemu někotre rjebka ſlamachu. Snjeſboženeho ßu do Worklečańſkeje hojerńje dowjeſli.

S **Marijneje Hwězdy.** Lětuſche jutrowne jěchanje mějeſche hinaſcheho raſa hacž druhe lěta. We wſchěm pokaſowachu ßo ſczěhwki nětcziſcheje wójny. Liczba kſchižerjow a pſchihladowarjow bě poměrnje ßnadniſcha. Tak naliczichmy tudomnych 22 a Khróſczańſkich 54 porow. Konje wěſo w pſcherěſku tež tajke njeběchu, kaž ßmy hewak ſwuczeni. Tola czinjeſche pyſchny czah hewak rjany ſacziſchcz. Dalſchi hoſczo, kiž hewak w bohatej liczbje pſchikhwatachu, bě tu mało. To jewjeſche ßo hižo na liczbje woſow a koleßow. Tak woſtanu lětuſche jutry kóżdemu wobdżělnikej w dobrym pomjatku. Nadżijomnje budżemy tutón rjany praſtary zyrkwinſti nałożk k lětu ſaßo w měrnym czaßu a pod lěpſchimi wobſtejnoſczemi ßwjeczicz.

S **Rachlowa.** Ssrjedu wjeczor w 10 hodżinach je ßo tudomny 79 létny wumjenkař Pětr Hruſl na dwórniſchczu ſ nahłej ßmjerczu pſchekhwatał. Mjes tym ſo wón po żeleſnizy dżěſche, ßo wón ſ jenym pſchijědżazym czahom ſhrabny a ßo pſchejědże.

S **Njeßwaczidła.** Sańdżeny pjatk je knjes wyſchſchi wuczeŕ Kalich tudy ßwój 25létny woßadny jubilej ßwjecził. Wón ſtutkuje ſ bohatym żohnowanjom 25 lět jako zyrkwiny wuczeŕ a prěni wuczeŕ w Njeßwaczidle a je ßebi ſe ßwojim miłym, pſchecżelnym a ſprawnym waſchnjom wutroby woßady dobył. Bóh ſpożcz jemu hiſchcże dołhe lěta żohnowaneho ſtutkowanja!

Se **Żitawy.** Mikkawſch Wałda ſ Poſdez, kotryż je w Żitawje ſa liſtynoſcherja poſtajeny, ßłuži tu khwilu jako podwyſchk w polu w Franzowſkej a je ſa woßebitu wuſtojnoſcz a ſmużitoſcz „ßłěbornu medaliju Friedricha Auguſta“ doſtał. Wón je hižo wot lěta 1904 połtſecza lěta jako dobrowólnik, hdyż bě prjedy w Budyſchinje pola połka 103 aktivnje ßłużił, w połodnjowjeczornej Afriży w kolonijach wojował a wróczi ßo tehdom jako podwyſchk domoj. Tam bě pſchi ßurowej horzoczy, kiž hacž do 50 ſtupnjow ßahaſche, czežko na malariju ſkhorił, tola ßo ſbożownje wuſtrowił. Bóh dał, ſo by ßo naſch ſmużity krajan tež tón krócz ſbożownje domoj wrócził.

S **Kulowa.** Stót tudomneho ſkótneho wikowarja Reichelta je na połkromu ſkhorił.

S **Kulowa.** Pſchi lětuſchim jěchanju kſchižerjow je ßo ſ Kulowa 115 jěſdnych (70 mjenje, dyżli loni), a ſ Ralbiz 63 jěſdnych (30 mjenje, dyżli loni) wobdżěliko. Wójny dla dyrbjeſche kóżdy wobdżělnik wowß ſa ßwojeho konja ßam ßobu pſchinjeſcz. K czeſczi kublerja Wrobla w Dubrjenku, kotryż je ßo 30 lět poſpochi pſchi jutrownym jěchanju kſchižerjow wobdżělił, je ßo pſchi zyrkwinych durjach w Kulowje mała ßwjatoczńoſcz wotmęła. Po rěczi duchownego radżiczela Krauſy jeho ſ wěnżom pyſchichu a pódla teho ßo jemu k dopomnjenju na tutu ßwjatoczńoſcz jena krjepjelniza pſchepoda.

S **Wojerez.** S jenym hamtſkim ßudnikom bě ßo 19. oktobra 1914 lambora Robert Leber ſ Wojerez do wurěczowanja dał, dokelž wón na dróſy do Němzow po ſchczežży, kotraż je ſa kołojěſdnych ſakaſana, ſ jěſdnym kołom jědżeſche. Hdyż jeho hamtſki ßudnik P. ſ Wojerez napominaſche, ſo by po dróſy jěł, jemu Leber hrożeſche, ſo jeho ſatšěli. Wojerowſki ławniſki ßud bě Lebera k 60 hriwnam pjenježneho khoſtanja ſaßudżił. Wón ßo pſchecżiwo wußudej powoła a pſched Shorjelſkej khoſtanſkej komoru wudawaſche, ſo je jeho hamtſki ßudnik ſ koła ſtorcził; po ſchczežży je wón jěł, dokelž je ßo jenemu woſej wuwinycz dyrbjał. Jemu ßo dopokaſa, ſo temu njeje tak było. Khoſtanje prěnjeje inſtanzy ßo wobkrucżi. — Leber bě pódla teho wobſkorżeny, ſo je hamſkeho ßudnika czežko ſkſchiwdżił. Statny rěcżnik 2 njedżeli jaſtwa namjetowaſche, ßud pak Leberej jenoż 60 hriwnow pjenježneho khoſtanja pſchißudži.

S **Dreczina.** Ssrjedu wjeczor je ßo ſajma ßkomy, ſwudowjenej kubleŕzy Thunigowej ßłuſchaza, wotpaliła. Każ ßo ſda, ßu hrajkaze dżěczi woheń ſamiſchkrile.

S **Bórkamora.** S Wojerowſkeje hrodowſkeje pinzy bě ßo loni ſapoczatk junija jene jěſdne koło kradnyło, kotrež ßo poſdźiſcho pola jeneho pucżowarja namało. Polizija wußłědżi, ſo bě dżěłacżeŕ Jan Panaſch tole koło pſchi kupjenju nowcho jěſdneho koła do ſapłacżenja ßobu dał. Panaſcha paduſchſtwa dla wobſkorżichu, a Wojerowſki ławniſki ßud jeho k jaſtwu na 2 měßazaj ſaßudżi. Jeho wudawanju, ſo je koło jenemu njeſnatemu wotkupił, njewěrjachu. Tež Shorjelſka powołanſka komora mějeſche jeho ſa winowateho, dokelž je hižo ras paduſchſtwa dla khoſtany. Jeho powołanje ßo teho dla ſacżißny.

S **Běleje Wody.** Wot póndżele 12. haprleje wupadnu ſczěhowaze woßobowe czahi: Wot Mużakowa 4,55 do Běleje Wody 5,13 — wot Běleje Wody 5,25 do Mużakowa 5,46 — wot Ruhlanda 6,40 do Lauchhammera 7,05 — wot Lauchhammera 8,20 do Ruhlanda 8,45. — Wot Wikow (Petershayna) 5,55 do Wojerez 6,53 — ſ Wojerez 9,20 do Wikow 10,20.

Přilopk.

* (S błyſkom ßo ſaraſyk.) W Blumenbergu pola Halle je ßo tele dny wumjenkař Müller ſ błyſkom ſaraſył.

Cyrkwinske powjeſće.

W **Michałſkej zyrkwi** ſmeje jutſje, njedżelu Quaſimodogeniti, rano we 7 hodżinach farař Răda němſku ſpowjednu wucżbu, dopołdnja 1/2 9 hodżin duchowny Tyſcheŕ němſke a w 10 hodżinach ßerbſke prědowanje.

Popołdnju w 2 hodżinomaj ſmeje farař Răda kemſchenje ſa dżěczi.

Wutoru popołdnju w 3 hodżinach ſmeje żonjaze towaŕſtwo ßwoju ſhromadżiſnu.

Ssrjedu wjeczor w 6 hodżinach ſmeje farař Răda ßerbſku wójnſku modleſku hodżinu.

Tydżeńſke ſaſtojńſke dżěła ſmeje farař Răda.

Wěrowani:

S druhich woßadow: Ernſt Bruno Kozor, wotroczk w Lutyjezach ſ Almu Haſerez w Běczizach. — Richard Albert Makacż, wojnař w Njeßwaczidle w tu khwilu na wojowniſchczu, ſ Guſtlu Lenu Pětrez w Panezach. — Pawo Duczman, wikowy pomoznik w Ssulſchezach, ſ Martu Guſtlu rodż. Schimankez w Komorowje p. Rakez.

Křćenl:

W **Michałſkej zyrkwi:** Marta Johana, Jana Davita, dżěłacżerja we Delnjej Kinje, dż. — Elſa Hildegard, njemandż. dż. w Zyżezach. — Lisbeta Elſa, Ernſta Bohuwěra Běbracha, pohoncża w Sczijezach, dż. Ernſt Kurt, Jana Ernſta Voigta, wojnarja w Delnjej Kinje, ß. — Marja Marta, Khorle Auguſta Spahna, khěżerja a murjerja na Židowje, dż. — Johana Elſa, Jana Ernſta Kocha, kublerja w Brěſowje, dż. — Erich, Khorle Guſtava Wojnarja, fabrikſkeho dżěłacżerja w Dobruſchi, ß. — Emma Marhata, njemandż. dż. na Židowje. — Ernſt Erhart, Jana Ernſta Měta, wóſnika w Dobruſchi, w tu khwilu na wojowniſchczu, ß.

S druhich woßadow: Liddi Alma, Pawoła Scholtki, żiwnoſcżerja w Běczizach, dż. — Ota Oskar, Joſefa Kunzy, wobßedżerja młyna w Spytezach, ß. — Erwin Gerhard, Auguſta Schäfera, żiwnoſcżerja w Czetwjenych Noßlizach, ß. — Richard Alfred, Khorle Schmita, dżěłacżerja w Dżěchorezach, ß. — Alma Elſrida, Adolfa Richarda Měrſcha, dżěłacżerja w papjerniku w Brěſynzy, dż — Herta Erna, Ernſta Richarda Faſolda, hoſpodarſkeho pomoznika w Nowej Koczizy, dż. — Khorla Auguſt Jan, Khorle Auguſta Kleina, pohoncża w Hußzy, ß. — Fryz Erich, Maza Ericha Hipy, wobßedżerja póſtſkeje korczmy we Warnolczizach, ß. — Guſtava Adolfa Bitterlicha, pohoncża we Lahowje, w tu khwilu na wojowniſchczu, ß. — Alberta Radzy, liſtynoſcherja w Njeßwaczidle, ß. — Khorle Ernſta Skopy, kublerja we Wětrowje, ß. — Jurja Maza Wrobla, ſahrodnika we Luhu, w tu khwilu na wojowniſchczu, ß. — Khorle Hendricha Wrobla, dżěłacżerja w Njeßwaczidle, w tu khwilu na wojowniſchczu, ß. — Bjedricha Alwina Widnarja, wyſchſcheho ſchwajzarja w Khaßowje, dż. — Bjedricha Maza Domſcha, khěżerja we Luhu, dż. — Richarda Jakuba, żiwnoſcżerja w Nowej Wßy, dż. — Erharta Leopolda Deberitza, hajniſkeho dohładowarja w Nowych Bóſchizach, dż. — Khorle Guſtava Krawza, hajniſkeho dohładowarja we Wutolczizach, dż. — Elſa Alma, Jana Khorle Mikela, dżěłacżerja w Rakezach, dż. — Marja, Pawoła Kunzy, khěżerja w Hermanezach, dż. — Erich, Auguſta Wrobla, kublerja w Komorowje p. Rakez, ß. — Emma Lena, Jana Wowßnika, khěżerja

a tšěchikryjerja w Rakezach, dź. — August Jan, Jana Augusta Schwóraka, žiwnosćerja w Jeńschezach, ß. — Pawoł Richard, Jana Khorle Rokota, fahrodniskeho žiwnosćerja we Wyßokej p. Rakez, dź. — Marta Elsa, Augusta Nagela, kowafskeho mischtra w Strójži p. Rakez, dź. — Emil Theodor, Emila Theodora Mengi, hajnika w Jitku, ß. — Bjedruschka Erna, Jana Augusta Pětscha, tšěchikryjerja w Dalizach, w tu khwilu na wojowniščcu, dź. — Elsa Marta, Ernsta Proski, bětnafskeho mischtra w Khwaczizach, w tu khwilu na wojowniščcu, dź. — Lena Liddi, Jana Augusta Perjenza, želesniskeho dźěłaćerja w Khwaczizach, w tu khwilu na wojowniščcu, dź. — Kurt Alfred, Gustava Ferdinanda Hausy, fabrikskeho dźěłaćerja we Wulkej Dubrawje, w tu khwilu na wojowniščcu, ß. — Gustav Waltaf, Jana Augusta Bomsdorfa, khěžerja w Pßowjach, w tu khw. na wojowniščcu, ß. — Marćin Pawoł, Hermana Pawoła Kielmorgena, žiwnosćerja w Bukezach, ß. — Bjedruschka Marta, Jana Theodora Pórsche, kublerja w Delanach, dź. — Ernst Richard, Ernsta Maxa Mitascha, kublerja w Mješchizach, ß. — Khorla Herman, Jana Khorle Róscherja, želesniskeho dźěłaćerja w Rodezach, ß. — Hana Hedwig, Jana Schüllera, žiwnosćerja w Lejnje, dź. — Marta Elsa, Kschesćijana Bjerscha, wyschscheho schwajzarja w Rodezach, dź — Bjedrich Marćin, njemandź. ß. w Rodezach. — Emma Marta, njemandź. dź. we Lusku. — Hana Marja, Ernsta Jurja Mitascha, kublerja w Konjezach, dź. — Elsa Bjedruschka, Pětra Wićasa, wobydlerja w Pprschizach, dź. — Elsa Kekkez, njemandź. dź. w Budyschinku. — Marja Irmgard, Alwina Maxa Barta, korčmarja a žiwnosćerja w Hućinje, w tu khwilu na wojowniščcu, dź. — Bjedruschka Elsa, Hermana Augusta Bartowa, žiwnosćerja w Bělej Horje, dź. — Max Schewz, njemandź. ß. we Wichowach.

Zemrjeli:

W Michalskej wožadže: 2. haprleje: Jan Bohuwěr Kozor, sastaranz z Hajniz, † w sastaraŕni wokrjeßneho wustawa na Židowje, 48 l. 1 m. 18 d. — Hendrich Moriz Maj, hrodowski sahrodnik w Cžichońzach, 63 l. 11 m. 25 d. — 4.: Kurt Herbert, Jana Kruže, cžeßle w Dobruschi, w tu khwilu na wojowniščcu, ß., 4 d. — Erich, Khorle Gustava Wojnarja, fabrikskeho dźěłaćerja we Dobruschi, ß., 5 d.

W druhich wožadach: Ernst Leschaw, žiwnosćer we Ssemichowje, 57 l. 5 m. 27 d. — Jan August Rójcz, žiwnosćer we Lusy, 56 l. 1 m. — Johana Hilžbjeta, Marćina Wićasa, samkafskeho mischtra w Njeßwaczidle, dź., 2 m. 5 d. — Marja Scholćina, wumjeńkatka we Lupoji, 62 l. — Lejna, Jakuba Proski, wumjeńkarja w Hermanezach, mandželska, 72 l. 6 m 27 d. — Handrij Wuhl t, wumjeńkat w Schcženzy, 79 l. 4 m. 22 d. — Pawoł Erwin, Mi dafa Kubizy, młynskeho mischtra w Rakezach, ß., 4 m. — Erich, Aug. Wrobla, kublerja w Komorowje p. Rakez, ß., 24 d. — Emma Elfrida Kunaschkez, njem. dźowka w Rakezach, 18 d. — Gustla Emma, Emila Teodora Mengi, hajnika w Jitku, mandželska, 33 l. 11 m. 14 d. — Swudowjena Winklerjowa rodžena Jakubez w Nowych Boranezach. — Marja Hana, Josefa Bale, dźěłaćerja we Luscžu, dź., 4 m. — Morwy narodženy žyn Jurja Pawoła Rychtarja, dźěłaćerja na želesniznu w Kubschizach. — Ernst Bohuwěr Wićas, kublet w Kubschizach, 55 l. 11 m. 27 d. — Michał Kowark, dostawar renty w Krakezach, 72 l. 8 m. — Bohuměr Wilhelm, wumjeńkat w Dubrawzy, 77 l. 1 m. — Jan Ernst Duczman, tyschet a khěžet w Rakojb. ch, 65 l. 4 m. 9 d.

Zyrkwinske powjesče z Hodžija.

Njedźelu Quasimodogeniti smeje rano 1/2 7 hodźin duchowny Voigt němsku spowjednu wucžbu, 1/2 8 hodźin farar Kschižan němske a dop. 3/4 9 hodźin ßerbske prědowanje.

Popołdnju w 2 hodźinomaj budże katechismußowa wucžba za ßerbsku muž sku a žónsku wkodźinu.

Ssrjedu wjeczor w 6 hodźinach budże ßo němska wójnska modleńska hodźina wotbywacz.

Zyrkwinske powjesče z Budeßez.

Njedźelu Quasimodogeniti smeje duchowny Bójz rano w 7 hodźinach ßerbsku spowjedź, farar Domaschka dopołdnja we 8 hodźinach ßerbske a 1/2 10 hodźin němske prědowanje.

Kolekta za fakske khowne bibl ske towarstwo je 182 hriwnow wunjeßka.

Njedźelu popołdnju w 2 hodźinomaj smeje duchowny Bójz wucžbu se ßerbskej młodoscu.

Ssrjedu wjeczor w 7 hodźinach smeje farar Domaschka ßerbske a we 8 hodźinach němske wójnske kemschenje.

Czerwjeny dźeczel hroch

płaczišny hódno pschedawa

Pawoł Scholta naßlědnik.

na Hoschiz haßy 9.

Starschi swudowjeny ratař se samoženjom ßebi ßłužbu jako

hospodař

na wjetschej žiwnosczi abo małym kuble pyta. Też by wón ßo pschi składnosczi do wjetscheje žiwnosče abo małeho kubla woženił. Dalsche je shonicz we wudawarni Serb. Nowin.

Płaczišny rěsneho skotu na Draždžanskich skótnych wikach.

8. haprleja 1915.

Płaczišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne družiny a wosnamjenjenje.	Žiwa hr.	rěsna waha hr.
Woły:		
1. polnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnosče hacz do 6 lět	56—57	97—98
zwstriske	—	—
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	48—50	89—91
3. žrěnjo pizowane młode, derje pizowane starsche	42—45	84—87
4. ßnadnje pizowane kóždeje starosty	—	—
Jałojzy a kruwy:		
1. polnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnosče	54—56	95—97
2. polnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnosče hacz do 7 lět	49—51	91—93
3. starsche, wukormjene kruwy a ßnadnje wuwite młódsche kruwy a jałojzy	43—46	85—87
4. žrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	37—40	79—82
5. ßnadnje pizowane kruwy a jałojzy	28 31	70—73
Byli:		
1. polnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnosče	54—56	95—97
2. žrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	40—44	82—85
3. ßnadnje pizowane	32—37	74—77
Czelata:		
1. najlěpsche z mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	67 - 69	105—107
2. žrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	62—64	103—105
3. ßnadnje wuwite wot zyza	58—60	101—102
Swinje:		
polnomjaßne lepschich raßow a jich schižjenjow w starosty hacz do 1 1/4 leta	84—86	105—107
2 mjaßne	75—78	94—97
3 ßnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	75- 85	93 103

Płaczišny žitow a produktow.

Žitowy dowos w Budyschinje:	W Budyschinje. 3. haprleje 1915 wot hr.	wot pj.	hacz hr.	hacz pj.	W Lubiju 1. haprleja 1915 wot hr.	wot pj.	hacz hr.	hacz pj.
Wowß . . . . 50 kilogr.	—	—	11	20	—	—	10	90
Běrny	4	35	4	60	4	60	5	—
Butra . . 1 kilogr.	3	20	3	60	3	10	3	30
Pschenična muka 50	—	—	21	50	21	—	22	—
Rjana muka . 50	—	—	19	—	18	—	19	—
Ssyno . . 50	4	—	5	—	3	70	4	20
Ssloma . . 100	3	25	3	85	3	60	4	—
Proßata 504 schtuk, schtuka	7	—	19	—	—	—	—	40
Pschenične wotruby	—	—	6	50	6	50	7	75
Rjane wotruby	—	—	6	50	6	50	7	75
Pschenični gris } 50 kilogr.	—	—	—	—	—	—	—	—
Rjany gris	—	—	—	—	—	—	—	—
Pschenza žołta, kórz po 170 punt.	—	—	—	—	—	—	23	35
Pschenza, běła, kórz po 170 punt.	—	—	23	29	—	—	—	—
Rožka, nowa, kórz po 160 punt.	—	—	18	60	—	—	18	72
Jeczmjen, nowy kórz po 140 punt.	—	—	18	60	—	—	16	76

Jeja, mandl 1 hr. 50 pj., schtuka 10 pj.

W Budyschinje płaczi: punt howjaseho mjaßa wot — hr 95 pj. hacz 1 hr 10 pj., punt cželazeho mjaßa wot — hr. 90 pj. hacz 1 hr. — pj., punt ßwinjazeho mjaßa wot 1 hr. 10 pj. hacz 1 hr. 20 pj., punt schmalza wot — hr. pj. hacz 1 hr. 40 pj., punt pschenicznje muki wot — hr. 26 pj. hacz — hr. 30 pj., punt rž neje muki wot — hr. — pj. hacz — hr. 22 pj., punt khlěba wot hr. — pj. h cz — hr. 17 pj., punt ßuscheneho połcza wot — hr. — h cz 1 hr. 50 pj., punt mlěteho zokora wot — hr. 24 pj. hacz — hr. 26 pj., liter petroleum wot — hr. — pj. hacz — hr. — pj.

Ratarske woheń sawěsczaze towarstwo w sakск. kral. w Draždžanach.

(Draždžanske woheń sawěsczaze towarstwo.)

Wobstatk sawěsczenjow kónz lěta 1914 . . Mk. 1 372 834 328,—
Wot wobstacza wupłaczene sarun. schkodowanjow „ 19 980 918,75
Sawěsczenym hacz dotal pschiswolene dividendy „ 3 121 700,—

Wot generalneje shromadžišny 26. měrza t. l. wobsamknjena dividenda wo saßo 15% na 1914 ßo wobdźělenym sawěsczenym wot 1. junija pschi bližschim sapłaczenju premije wotliczi, abo ßo, hdyž ßu ßo premije do prědka sapłaczike, po žadanju z hotowymi pjenjesami wupłaczi.

Nowe sawěsczenja psche woheń a nutsdobywanske paduschstwo pschihódnymi wuměnjenjemi naschi znaczi sastupjerjo abo direkzije w Draždžanach, Wienerplatz 1 pschijimuja.

Hižo wot 30 lět

pschedawam na **Budyskich wikach**

ßymjenja sa nalětni a lěčny wußyw

wot firmy **J. E. Schmidta** w Erfurtu, khěžorskeho a kralowskeho podawarja, ßo mi sćelaze, woßebje wot tejele firmy plahowane **runklizowe ßymjo** (woßebitosćz), kotrež tole lěto woßebje derje skhadźa.

Tehodla ßwojim cześćenym wotebjerarjam wschě ßymjenja w dobrej skhadźazej tworje poruczam:

runklizowe, Eckendorfske žołte a cźerwjene hobrskowalzojte, po tunich płaczisnach. Lutyjeczanske žołte ßymjo, najwjetschu cźerwjenu **pizowansku zokrowu rěpu,** dołhu běku.

Kałowe ßymjo, Erfurtskeho saźneho, Barlinskeho ßrěnjosoźneho, hollandskeho cźěmnoczerwjeneho, późdneho, Zitawskeho hobrskeho a ßerbskeho burskeho kała, běkeho kała a Winnigstetterskeho, kónczojteho Braunschweigskeho a woprawneho cźeskeho hłubateho kała.

Wulki wubjerk ßymjenja, karottow, morcheje, pizowanskeje morcheje, bunow, gurkow atd.

Woßebitosćz: Erfurtske kwětkowe ßymjenja w 10pjenjezkatych pakczikach s wukasanjom k plahowanju.

Wulki wubjerk **Draždźanskeje zyble k ßadźenju.**

Woßebje poruczam wot hollandskich plahowarjow ßo dostawaze **kwětkowe kulki** gladiolow, begoniow, lilijow, tuberosow atd.

Moje stejischczo je hižo wot 29 lět na mjaßowym torhoschczu.

Jan Bjedrich, ßymjenjowa pschedawarnja

w **Kolwasy** pola Pomorz.

Zuse suby

saßadźuje, nakaźene suby wuporjedźa a suby cźaha s pohłuschenjom

Johanna Stahlez, dentistka

w **Budyschinje** na ßukelnskich haßy 1a.

Franz Marschner

cźaßnikat w Budyschinje

na bohatej haßy 9

ßwój skład **cźaßnikow** a **cźaßnikowych rjeczazow**

k dobroczinemu wobkedźbowanju poruca

Hódna twora. Pišomne rukowanje. Tunje płaczisny.

Krala Albertowy jubilejski fond.

Dań fonda, k wopomnjeczu njesapomniteho krala Alberta wot Serbow nahromadźeneho, ßo na jeho narodnym dnju 23. hapr. potrjebnym wudowam sahe semrjetych ßerbskich wucźerjow rosdźěli. Wudowy chzyke ßwoje próstwy hacź do 15. haprleje podpißanemu pschipóßłacź.

Gólcź, farar w Rakezach,
pschedßyda wubjerka sa krala Albertowy fond.

Sa ßwoju žitowu a pizowadkowu wikowarnju

wuczobnika

s dobrej schulskej wuczbu po móżnosczi s jenolětnym wobßwědczenjom pytam.

Paul Schulze Nachf.
na Hoschiz haßy 9.

Kóżdy, kotryż chze ßebi **dobry a tuni cźaßnik** kupicź, abo kotryż chze ßebi jón **porjedźicź** dacź njech dże k cźaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na swonk. lawske haßy 5.

Jenčj pschedawa a porjedźuje, sa ßwoje dźěło sprawnje rukujo. — **Proschu, ßebi moji wukladne wokno, s płaczisname wupołożene, wobhladacź.**

Derje sdźeržany

dźěcźazy wós

na wßy ßo hodźazy, je na pschedań na kotolskej haßy 14 I.

Sslomu

k pizowanju a saßłanju

pschedawa

ßwobodne kubło w Jeschizach.

Pisitne khartki

cźischcźi spěschnje a tunjo

Ssmolerjez knihicźischczerna.

Tunje sofy

we nimo měry wulkim wubjerku ma pschezo na składze

J. O. H. Bär

w Budyschinje na Hoschiz haßy 29.

Tunje

klobukowe kwětki

a **halosy** we wulkim wubjerku porucza

Max Slelzig

na Hoschiz haßy 18.

Pschedawarnja sa wumětske kwětki.

Kuchańki, stwinske a ßłużobne holzy, mlokowe holzy, hródźne dźowki, holzy k ßwinjom, wotroczkow, ßrěnkow, rólnych pohonczow wolazych a dźěłaczerske ßwójby pyta hnydom pschistajerka **Görlichowa** na ßukelnskej haßy 1 na rózku khěžorskeje dróhi w cźrijowni knjesa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

Palma měra

na row njeboh Lejny rodź. Berganez s Mucźowa, Khorle Richa, klamarja we Wulkich Sdźarach, mandźelskeje, 39 lět 25 dnjow stareje.

Tak srudny pohrjeb woprawdźe
Nej' dohło byk tu na ßwěcze,
Kaž cźichi pjatk tam popołdnju
We Wulkich Sdźarach mějachu.

Hdźež Richez macź, o srudoba,
Psches njesboże je wumrjeła,
Kiž sta ßo nahle póndźelu
We schtwórtej schtundźe popołdnju.

H'schcze s wjeßelosczu pokhwata,
Hdyž luboh' bratra wuhlada,
Kiž se ßkomu k njej jědźesche,
Dwór woczinicź jom' běžesche.

A we tym wokomiknjenju,
Hdyž se ßkomu nuts jědźechu,
Stokp murjowany ßypny ßo,
Też wrota ßobu powaljo.

Te lubu macźer stłóczile
Ssu jara straschnje na cźěle,
So hnydom strach ßo mějesche
Wo jeje dalsche žiwjenje.

Pak mějesche h'schcze wostacźi
Wschak schtyri pokne hodźinki,
Hdźež Jesom Khrysta s cźěłom krwju
Sso poßylni we wumrjeczu.

Na wjeczor w ßedmej hodźini
We ßmjercźi woczi sańdźeli,
A cźichi pjatk bu khowana
Wschak s wulkej cześczu do rowa.

Schěsćz małych dźěcźi stejesche
Tam wokoł' kaschcźa macźerje,
Tak psche nju styskńje płakajo,
Tón nan pak w wójnje daloko.

Ach, o ty wbohi mandźelski,
Kiž ßy s njej w cźichej luboscźi
Lět tsinacze schoł hromadźe
Tak sbožownje we mandźelstwje.

Ju njejßy mohł wjaz' wohladacź,
Też k pohrjebej niz dokhwatacź,
Ty do domisny pschijědźe,
Hdyž khowanje dźeń nimo bě.

Duž hnydom schoł ßy s dźěcźimi,
Hdźež macź a mandźelska nětk spi,
So by ßo na nim wupłakał,
Też wótcźenasch tam wuspěwał.

Ach luby nano, dźěcźatka
Wschak njepłakajcźe jeje dla,
Bóh je ju wulźy lubował,
Tak je ju k ßebi horje wsał.

A lubaj starschej wobstarnaj,
Dwě ßotsje a też bratraj dwaj,
Sso s Božim ßłowom troschtujcźe,
Schtoż cźini Bóh, wscho dobre je.

Nětk wulke sboże wuźiwa
Tam pola ßwojoh' Jesuża,
Hdźež żadyn kschiž a njesboże
Sso dotknycź jeje njemóże.

Dha spi nětk derje luba tam,
Też twoja ßmjercź saß praji nam,
Kak sachodni ßu wschitzy tu,
Haj, hdyž też strowi, mkodźi ßu.

Tón Knjes pak chzył nam wschitkim [dacź
Tu wschědnje na ßmjercź spominacź,
So byli tak k njej hotowi,
Ach, wona pschińdźe sawěscźi.

W mjenje hłuboko srudźeneho

mandźelskeho, starscheju, dweju bratrow, dweju ßotrow a jeje cźety

Hańža Budarka.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawař Marko Smoleř.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěsćiki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wjedor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 16. **Sobotu 17. haprleje 1915.** **Lětnik 74.**

Rosprawa němskeho wulkeho hłowneho kwartěra.

14. haprleje.

Na franzowskim wojownischežu žo njepschećelski wupad pola Berry-au-Bac njeporadźi.

S połnoza Verduna žu Franzowsojo wčera miny pschećiwo nam nałožowali, kotrež žołty kur a duschaty dym rosschěrjachu.

Mjes Maasu a Moselu žo dale wojuje. Pschi žylnym franzowskim nadběhu pschećiwo liniji Maizerey-Marcheville žo Franzowsojo na jenym njeschěrokim městnje pola Marcheville do naschich stejischćow dobuchu, tola žo woni s napschećiwnym nadběhom bórzy sašo wuhnachu.

Na druhej froncze žo nadběh hižo psched naschej frontu stama.

Mjes Combres a St. Mihiel je žo wčera jenož s artilleriju wojowało. — W Aillyskim lěsu žu žo po njewuspěschnych njepschećelskich rosbuchanskich pospytach tři njepschećelske nadběhi wotpokasałe. Nadběh na bokomaj drohi Essey-Flirey je žo k wječorej tuteje drohi njeporadźił, a je k ranju wot njeje k pschimańu doschoł, w kotrejž naschi wojazy na wjerch pschińdźechu.

We Vogesach je žo jedyn franzowski wupad pschećiwo Riethkopfej k krótkemu wječorej wot Metzerala njeporadźił.

W ruskej Pólskej njeje žo niczo pscheměniło.

15. haprleje.

W Franzowskej je žo mjes rěkomaj Maasu a Moselu wčera jenož s městnami wojowało. Pola Marheville žu Franzowsojo s tsikrócznym njewuspěschnym nadběhom cježko schkodowali. K wječorej drohi Essey a Flirry je žo wo jedyn mały kruch hrjebje hač do nozy wojowało. W měschnišćim lěsu a pódla njeho žo franzowske nadběhi njeporadźichu. Njepschećelske wotdźělenja, kotrež pschećiwo naschim stejischćam k połnozy wot Manonviller postupowachu, žo s naschimi wojakami sćežkim schkodowanjom wróčžo cźišnychu.

S połodnja Hartmannsweilerkopfa Franzowsojo pjecź króćz naschu frontu pschedrěčź spytachu. Hewak je žo we Vogesach jenož s artilleriju wojowało.

W ruskej Pólskej njeje žo niczo pscheměniło.

16. haprleje.

Tsělenje njepschećelskich lětarjow a torpedowych čołmow pola Ostende a Nieuporta (pschi belgiskim brjohu) žo nusowasche womjelknyć.

Pschi połodnischej kromje Lorettowskeje hórki nowe wojowanje. Mjes Maasu a Moselu žo s artilleriju wojuje. Njepschećelšzy lětarjo na wjes a města sady nascheje fronty bomby mjetachu a w Freiburgu někotre woboby, s wjetscha dźěćzi, morichu abo sranichu.

W ruskej Pólskej njeje žo niczo pscheměniło. Pola Kalwarije žmy w mjeńschich bitwiczkach 1040 Rußow sajeli a 7 maschinskich tsělbow dobyli.

Najwyschsche wójskowe wjedniśtwo.

Barlin, 15. haprleje 1915.

14. haprleje je jena němska namórska powětrowa łódź nadpad na wuliw Tyneskeje rěki na rańschim brjohu Jendźelskeje sćinila. Pschi tym je žo liczba bombow cźišła. Powětrowa łódź je njesranjena wostała.

Naměstny schef generalneho staba:

Behnke.

Rosprawa jendźelskeho generalneho pólneho marschala Frencha.

Rospominawschi wojowanje 10. a 12. měrza rosprawa jendźelskeho pólneho marschala Frencha praji: Nowe dźěło khětreje wažnosće žo s nadpadom Němzow 14. měrza pschećiwo 27. diwisiji sapoča, kotraž tsělne hrjebje pola St. Eloi sakitasche. Wjele artillerije bě žo tu pod schkitom mhły shromadźiło. Ssylna shromadna tsělenza žo na dobo w 5 hodźinach na hrjebje puschćzi. Dale dwě minje rosbuchnyschtej. W měschenzy, s njenadźitym nadpadom nastatej, bě Němzam mózno, St. Eloi sa někotre hodźiny sašo wobžadźicź. Se žylnymi napschećznymi nadběhami žo prjedawsche stejischća sašo postajichu. French roskładuje, so je jeho wjele važnych pschicźinow kónz februara pschežwědčiło, so dyrbi žo po móžnosći rasne postupanje sapočeć. Najwažnischa pschicźina bě powschiktowny wuhlad na położenje swjatkarjow a wuspěch Rußow, kotsiž žylne Hindenburgowe nadpady wotražowachu, mjes tym po sdaću njepschećel pschi jendźelskej froncze wožkabny. Duž bě nusne, Rußow podpjerać s tym, so žo po móžnosći wjele němskich wojakow na wječornej froncze twjerdźe dźeržeše. Najwažnische roswoženje pak bě drje nusnosć, so maja žo jendźelšzy wojazy po napinazych, husto žłabjazych nashonjenjach cźežkej symy w tsělnych hrjebjach s duchom offensiwy (postupanja) napjelnicź. French na to pokasuje, so žo pschi nětcźischim wobronjenju wulke schkodowanje njehodźi wobróćź, a so je žylna artillerija třěbna, so bychu žo žamžni wojazy lutowali. L.

Wo franzowskim postupowanju.

Loudonske „Daily News" s Franzowskeje wo wojowanjach pola Verduna pischu: Wschě pućze sady franzowskeje fronty pódlu linije Fromezry (pola Verduna) — St. Mihiel—Pont-à-Mousson žu połne, s pschiwosom wójnskeho materiala a wojakami. Se žrjedźneje a połnózneje franzowskeje fronty psches Reims a druhe franzowske města njepschestawajzy muźstwa pschikhadźeja, kotrež žo na frontu k połodnju Verduna wodźa. Nimo měry wjele munizije a kanonow žo k liniji wobtwjerdenjow nad Maasu s połodnja Verduna woža. Tam žu žo wobtwjerdźenja Tavannes, Mouleinvilles, Rozelier, Geniecourt a Troyon jako artillerijske składy wuhotowake. Pola Verduna žo pjecźa tež jendźelšzy wojazy hotowi dźerža. — General Cherfils w nowinach „Le Peuple" pische: Wójna žo najskerje w běhu lěca s rosžudnym rasom mjes Maasu a Moselu rosžudźi, hdźež žo němska linija w schěrokosći 30 mil a we hłubokosći schěsć mil pscherasy. (?) Potom swjatkarjo Němzow hač k Rheinej wróčžo počerja. (?) G.

Njepschećelšzy lětarjo nad Freiburgom.

Schtwórtk pschipołdnju w 12 hodźin žo nad Freiburgom w Breisgawje (w Badenskej) sašo njepschećelšzy lětarjo wohladachu, kotrež wscho hromadźe pjecź bombow na město smjetachu. S bombowymi tschěskami žo na drósy dwaj mužej a schtyri dźěćzi morichu, dwaj mužej a wóžom dźěćzi žo cźežko sranichu, a někotre dźěćzi žo lohko sranichu. Dwě bombje njerosbuchnyschtej. Hižo w prjedawschej nozy wokoło 12 hodźin běchu žo njepschećelšzy lětarjo pokasali. Kaž je žłyschećź, žu woni teho runja bomby mjetali, kotrež pak njejžu žaneje schkody naczinichu. B.

Jedyn Zeppelin nad Manchom.

Parižske nowiny „Le Républicain" wopisuja, kak je jedyn zeppelin bomby na Nancy (w Franzowskej) mjetał. Póndźelu w nozy krótko po 12 hodźinach žo wobydlerstwo s tsojim rosbuchnjenjom se spanja wubudźi, někotre minuty posdźišcho hischcze tři rosbuchnjenja žłyšowachu. Sswětłomjetaki a kanony hnydom dźěłacź sapočachu a njepschećelsku powětrowu łódź wotehnachu. Prěnja bomba wulki woheń w składowni jeneho pschedawarja barbow a laka naczini. Płomjenja zyły dźěl města wobžwětlachu,

schkoda je khětro wulka. Druha a tsecza bomba stej jenož zyle znadnu schkodu naczinikej. Schtwórta sapali, tola žo woheń bórsy shascha. Pjata bomba na kromje Rheinsko-Marneskeho kanala padže, wulke kruchi betona a kamjenjow žo daloko koło wokoło czišnychu. Jedyn kamjeń tšechu jeneje tsizeczi metrow sdaleneje khěže pscherasy a žo na jejnych skhodach namaka. Schesta bomba do jeneje schule padže a jenu stwu sapali. Schkoda žo na wjazy dyžli 100,000 frankow wobliczа.

Hollandskim nowinam „Telegraf" žo s Londona wo wulěcze jeneje němskeje namórskeje powětroweje łódže telegrafuje: Jena němska powětrowa łódź wczera wjeczor pod schkitom cźmy k dolhoraischennu brjohej Jendželskeje pschilecza. Kaž žo sda, dyrbjachu žo bomby na Newcastle smjetacź. Tola powětrowa łódź žo nad tutym městom njepokasa. Najprjedy ju njes 8 a 9 hodźin nad Blythom wohladachu, kotryž je něhdže 20 mil wot Newcastla sdaleny. Tu žo někotre bomby wotczišnychu. Potom ju nad Wallesendom, Leatonom, Burnom a Cramlingtonom widźachu. Sso wróczejo powětrowa łódź sažo nad Wallesendom jara blisko pola Newcastla leczesche. Hdyž ju pschipowjedźichu, žo wschě žwězy haźnychu. Tu, kaž w druhich pschimórskich městnach žo naprawy czinjachu, so by žo powětrowa łódź wotehnała. Po dotalnych rosprawach žu žo po sdaczu sapalne bomby mjetake. Schkoda je znadna.(?)

Reuterez telegrafowarnja hischcze sczěhowaze nadrobnosczе wosjewja: Zeppelina žo we 8 hodźinach dohladachu. Hdyž wón směrom nad Blythom leczesche, žebi kóždy myßlesche, so je to jendželska powětrowa łódź; tola hdyž bě někotre mile do kraja leczak, rozbuchnjenje sažkyschachu a wohnjowe trubjele wohladachu. We wuhlowym wokrjeżu žo na Chappington, Bedlington a Seaton-Delaval 8 bombow czišny. Jeniczka schkoda, kotraž žo naczini, bě, so žo fajna žkomy sapali. W Seaton-Burnje žo jena brózeń sapali, tola woheń žo bórsy shascha. Potom powětrowa łódź k Tyneskej rězy leczesche. Dwě bombje žo na Kenton czišnyschtej; wonej na jene polo padnyschtej, hdźež žo jene jěsdne koło sniczi, a žo jedyn kolojěsdny lohko srani. Wono dale k Wallesendej leczesche, hdźež žo schěsczе bombow wotczišny, s kotrymiž žo schtyri make wohnje samischkrichu. Jenna bomba tšechu jeneho doma pscherasy, s jenej druhej woheń pschi želesnizy nasta. Dwórnischczo w Newcastlu žo samkny, tak so dyrbjesche spěschny czah do Aberdeena tam czakacź. W 11 hodźinach žo wjesba sažo wotewri. Powětrowa łódź psches Tyne leczesche, wotczišny bomby a žo k morju sawróczi.

Pomozny kschižak „Kronprinz Wilhelm" w Newport-News.

Dla njedožahanja zyroby a wuhla je němski pomozny kschižak „Kronprinz Wilhelm" do pschistawa Newport-News w sjednoczenych statach połnózneje Ameriki pschijěł. Wón tam hacź do konza nětczischeje wójny wostanje runje kaž němski pomozny kschižak „Prinz Eitel Friedrich". Hdyž „Kronprinz Wilhelm" do Newport-News sajěde, wón 51 wožobow s parneju łódźow „Tamar" a „Darleby" žobu wjedźesche, kotrejž je wón psched krótkim potepił. Wot 3. augusta je wón wscho hormadže tsinacze jendželskich a franzowskich łódźow potepił, kotrež hromadže 40,000 tunow wopschijachu B.

Londonskim nowinam „Daily Telegraph" žo s New-Yorka pische: Kapitan němskeho pomozneho kschižaka „Kronprinz Wilhelm" je prajił, so njeje kanony měł, hdyž je 3. augusta s New-Yorkskeho pschistawa wujěł. Hakle, hdyž bě jendželsku parnu łódź „Correntina" nadpadnył a žo jeje smozował, wón kanony dosta. „Kronprinz Wilhelm" je njepschestawajzy w strasche wo sežiwjenje był. Mužstwo je žo w dezembrje skoro jenož s rajžom žiwiło, kotryž bě žo s mórskej wodu skasył. S tym na łódźi khorosczе beriberi wudyri, wožebje njes jatymi s potepjenych łódźow. Pomozny kschižak je na žwojich jěsbach na jenej franzowskej parnej łódźi skład schěreho žukna namakał, s kotrehož žu žo uniformy sa mužstwo seschiłe.

Potepjenje jendželskich parnych łódźow.

Tež sandźeny tydźeń žu němske podmórske czołmy jendželske pschekupske łódże potepjake. 9000 tunow wulka paßažerska łódź „Wayfair" je žo pola Scillyskich kupow s torpedom jeneho němskeho podmórskeho czołma sniczika. Łódź je žo do Queenstownskeho pschistawa dowjeska.

Po franzowskich nowinach je žo franzowska pschekupska łódź „Frédéric Franc" s torpedom jeneho němskeho podmórskeho czołma potepika. Dale je žo jendželska parna łódź „Präsident" s Glasgowa" žobotu pola Eddystona potepika. Wobžadka s wobeju łódźow je žo wukhowaka. G.

Kaž jendželske nowiny pišaju, je jedyn němski podmórski czołm do jendželskeje parneje łódże „Armigon" pola Noodhinderskeje wobžwětlazeje łódże torpedo tšelił. Łódź je žo potepika. S 21 muži wobžadki je žo 11 wukhowało. B.

Jendželska 15 schwedskich parnych łódźow sadźerżuje.

Se Stockholma žo pische: Jendželska admiralita nětkole 15 schwedskich parnych łódźow w jendželskich pschistawach pod wobkedźbowanjom dżerži, hacź runje je we wschěch padach nakład sa schwedske sliczbowanje postajeny. Mjes frachtami je zyroba; sa schwedske wobhdlerstwo je ważne, so wona s czažom pschijěde. Nětko Jendželczenjo tež rudu sadźerżuja, a to na schwedskej parnej łódźi „Sir Ernest Cassel". L.

Kak Jendželczenjo wójnju wjedu.

Jedyn Lipsczanski dobrowólnik, kotryž w Flanderskej wojuje, wo Jendželczanach pische:

Jendželczenjo žu najhórschi schubjakojo, a žadyn Němz jim njewěri. Woni kóždu hodźinu běku khorhoj wutykuja, so bychu potom kaž bludni tšeleli, hdyž chzemy žo pschibliżicź. Tale wójna žakoßnje na czuwy pada, tola žebi nětkole njenje czělnych napinanjow žada. Stejimy hischcze w sakitanskich stejischczach a mamy jenož kedźbowacź. Tu w kwartěrje w M. je žmjercź wostudło. Nimamy niczo czinicź, khiba kamjenje a zyhele noßycź a druhe kulturne dźěła dokonjecź. Pschi trajnym deschczu hluboko do błóta wjasnjemy a na naß žo hlada kaž na khostanzow. Wot teho czaßa, so žym s Lipska wujěł, njejßym žo wjazy mohł a žo wottruhał! Niczo njemóże czlowjekej wjeßelu myßl bóle skasycź, dyžli stajnje miholazy deschcź. L.

Kitchenerowe napominanje sa Kanadu.

Jendželska kolonija Kanada je hižo ras 50,000 wojakow Jendželczanam w nětczischej wójnje na pomoz póßłała. W kanadskim delnim žejnje je nětko ministerstwowy pschedßyda Bordin wosjewił, so lord Kitchener, jendželski wójnski minister, wo to proßy, so by Kanada bórsy druhe wójsko do Europy póßłała. Kanada ma nětko 101,560 muži pod brónjemi. Jeli so by wójna hischcze lěto traka, potom by žo 150,000 muži s Kanady wotpóßłało. B.

Sajědojczenje studnjow a žórkow s czěłami na franzowskim wojownischczu.

Strowotna komišija franzowskeho wójska je spósnała, so žo padnjeni wojazy a czěła skoczatow njejßu s dźiwanjom na strowotne pschedpißma sahrjebali. Duž je strach, so žo studnje a žórka s tłajazymi czěłami sajědojcza. Pod dohladowanjom strowotneho wubjerka maja žo nětko na wojownischczach czěła wuhrjebacź.

Njepschecželski lětał nad Czornym lěßom.

Jedyn njepschecželski lětał je wutoru dopołdnja nad někotrymi wßami połdnischeho Czorneho lěża pschelecźał a je na Stockach schtyri bomby czišnył, s kotrychž stej dwě wulku schkodu na twarjenjach naczinikej.

Awstrisko-wuherska wójnska rosprawa.

Win, 15. haprleje.

We wjeczornej Galizijskej njeje žo pola Cieskowiz nad Bialu w ranschich hodźinach 14. haprleje jedyn wupad Rußow poradźił.

Na hórkomaj s bokomaj Wyßekowza nad Stryjom žo žylne ruske mozy do naschich stejischczow dawachu. Po horzym wojowanju žo njepschecžel wróczo czišny. S napschecznym nadběhom žo ważna hórka dobu a žo wobžadźi. 3 offižerow a 661 muži žmy sajeli.

W połodnischej Galizijskej a w Bukowinje žaneho pscheměnjenja. B.

Wojowanje w Karpatach.

S awstrisko-wuherskeho wójnskeho kwartěra žo pische: W Galizijskej wot 12. haprleje žněhowe njecźele a žylne mjersnjenje knjeża. Njepschecžel je njedźelu někotre nadběhi k ranju Wirawy a pola Użoka spytak. Nadběhi žu žo wschě njeporadźiłe. We wojownischczu němskeho połodnischeho wójska žu žo někotre bitwiczki pschihodnje sa němske a awstrisko-wuherske wójsko skónczike. B.

Ruska fronta w Karpatach.

Londonskim nowinam „Daily Chronicle“ so s Pětrograda telegrafuje: Ruska fronta w Karpatach, s wobłěhanskim wójskom s twjerdisny Pschemyšla posylnjena, je něhdže 80 jendželskich mil dołha. W srjedžischczu tejele czary ležitej měsce Ssanok a Lisko, lěwe kschidło něhdže 10 mil k połodnju wot Lutowiski, prawe kschidło 5 mil k wjeczoru města Dukle dosahа. S tejele fronty su so Rusojo nětkole 10 abo 15 mil k połodnju Karpatskeho khribjeta pschedobyli. Jenoz hórki pola Wolje Michoweje su hischcze w mozy Awstriskich. Njedžiwajcy teho budze drje měnjenje prawe, so maja so, prjedy hacz Rusojo do wuheřskeje hłubokeje runiny docżahnu, nowe wulke bitwy wocżakacz, dokelz su Awstrisy a Němzy pschi połodnischim brjosy Karpatow teho runja nowe posylnjenja dostałe. G.

Milionske wójska w Karpatach.

Po Pětrohródskich powjescżach liczba wojakow, kotsiz we Karpatach wojuje, 3½ milijona wucżinja. W jenej rosprawje Londonskich nowin „Daily Mail“ so praji, so němsko-awstriske wójsko w Karpatach s 1¼ milijona muži wobsteji. K połodnju Duklaskeho pschekhoda, hdzez su so Rusojo psches wjerschki Karpatow do Wuheřskeje pschedobyli, wot 3 dnjow měr knjezi. Hacz ma so tutón měr wustaczu Rusow abo deschczowenu wjedru pschipisacz, pschichod pokaze. Po posledních bitwach mjes Radomu a Sasu 2000 czełkow ruskich wojakow na bitwischczu njepohrjebanych leżesche. B.

Tšelenje němskeho kschižaka na ruski brjoh baltiskeho morja.

Po powjescżi s Pětrograda je jedyn němski kschižak do wšy Bowenczowa pschi wuliwje Swentaskeje rěki pschi ruskim brjosy baltiskeho morja tšelak. Rěka Swenta so k połnozy wot Memela do morja wuliwa. Němski kschižak je něhdže 20 bombow do njepschecżelskeho stejischcża swutšelak. B.

Dołt wójnskich jatych w Ruskej.

Po powjescżach, kotrez su Londonske nowiny „Morning Post“ dostałe, so s němskimi a awstrisko-wuheřskimi wójnskimi jatymi w Ssibirskej derje wobkhadza; woni su so pola burow samješcżili, kotrymz po tam swucżenej msdže na polach dżěkaju. Jecżi offizěrojo smědża swobodni wokoło khodżicz a maja jenoz na swojich ludzi kedzbowacz. G.

Turkowska a Bołharska.

„Kölnische Zeitung“ s Konstantinopla sdoni, so maja powjescże wo tym, so so turkowska ministerska rada s wupósłanjom wójska pschecżiwo Bołharskej saběra, tón samy, so by so w Bołharskej njedowěrjenje pschecżiwo Turkowskej sbudziło. Woprawdże zebi Turkowska na to njepomyšli, poměry k Bołharskej, kotrez zebi jara waži, s wojeřskimi naprawami skasycz, kotrez su zyle njetrěbne.

Wobaranje pschecżiwo tyfuzej w Sserbiji.

W Sserbiji je so tyfuz sylnje rosschěrił. Generalny major wójska sjednoczenych statow połnózneje Ameriki, Gorges, je wjednistwo Czeřwjeneho kschiża pschewsał, kotryz chze tyfuzej w Sserbiji wobaracz. Gorges je hižo w podobnych póslanzstwach na Kubje a w połodnischej Afriży s wuspěchom skutkował. G.

Czeknjenje s lěhwa offizěrskich jatych.

S lěhwa jatych offizěrow w Hannoverscha-Mündenje je 16 offizěrow czekło, s kotrychz je so hakle wózom saso popadnycz hodżiło. Jecżi běchu w prjedawschim Rickenerez młynje samješcżeni. Woni jenu murju pschekamawschi czeknychu. Rusojo běchu najskerje kožane jupy wobleczeni. Ssydom ruskich a jedyn jendželski offizěr su najskerje po Weserje dele czekli. Jendželczan troschku němski rěczi.

Kschiž.

(Skónczenje.)

Duzy domoj czinjesche zebi Schmrok czezke myzle. Lěkař nochze k nim hicz — dżěczo je pokojkim hižo shubjene! Ssnadz nětkole hižo mrěje — a wón pschi nim njeje!

Da so do běženja, sałożesche do nimokhodżazych ludzi a njedżiwasche na jich zwary. Domoj, jenoz domoj — jenoz so njepschińdże posdże, so jenoz dżěczo hischcze żiwe nańdże!

Wschón s dycha wuběžany a pschepoczeny wón do kuchinje sastupi. Ta bě prózdna.

Po zykym czěle so tschazo, dżěsche Schmrok do jstwy. Duschaty powětr jeho wobda.

Wón pohlada k kózku, hdzez jeho jeniczke dżěczo leżesche. Pschi lampje bě widzecz na rospalene wobliczko a dwě ruczzy, kotrejz s wjercha po posleschczu machaschtej. Dżěczo jara spěschnje dychasche a s khwilemi so dych do warjenja pscheměnjesche.

Schmrok so po żonje roshladowasche.

Ta kleczesche w kucze psched niskim schatowym khamoroma a na nim stejesche, seprjety k scżénje, kschiz — tónzamy, kotryz bě po maczeri namrěła.

Ruzy łamajo sadwělowaza macz nutrnje so modlesche, so by Bóh jeje dżěczo ji wustrowił. Wona bě do modlenja so tak ponurika, so njepytny, hdy je muz pschischok. Hakle hdyz jej ruku na ramjo położi, so satorze a na njeho so sahlada.

„Lěkař njechasche zobu hicz — wón praji, so to njeje trjeba“, Schmrok s dybawym hłosom rjekny.

„Mój Bożo, potajkim hižo njeje wjazy pomozy?“ wustróża so Schmrokowa a pocża płakacz.

Schmrok, se sadwělowanjom wschón liwki pschecżiwo żonje, samumli:

„Njeje!“

Na sboże pak Schmrokowa njedosłyscha, kak wón jejnu staroscz wobkrucżi — wón wschak mjes tym dosta sobucżucże s wbohej wustaranej żonu.

„Lěkař njeje prajił, so njeje pomozy!“ troschtowasche ju muz. „Powjedasche drje, so je to slě, ale so móże so to tola k lěpschemu wobroczicz. Jutsje wón pschińdże. Hdy by to woprawdże tak slě było, sawěsce by hacz do druheho dnja njeczakał.“

Schmrok to jenoz prajesche, so by żonu trochu směrował; ale sa khwilu spósna tez sam, so je to nadžija k lěpschemu. Wobaj k kózkej pschistupischtaj a pěstonjeschtaj khore dżěczo. Hodżiny jara pomałku nimo dżěchu — dżěczo bywasche dale bóle njeměrnische. Dych bywasche krótki, dybawy — druhdy pschestawasche a potom so jemu s wutrobna waricz pocża; to starscheju nimoměry do stracha sahna.

Schmrok hižo wjazy na małe czerpjaze kurjo hladacz njemózesche. Pó jstwje khodżesche, sapschimujo pjascżi, hubje sakuzujo. Na dobo so sahlada na kschiz.

„Tez ty sy czerpjeł — powjedaja, so sy sa naz czerpjeł“, wón saschepta, a na dobo wsa kschiz, pschiskoczi k scżénje, sewsa jedyn wobras a město njeho tam kschiz powěsny.

A nětkole — nětkole na kolenje so swjese, stykny ruzy, sahlada so do Khrystuzoweho sarudzeneho wobliczа a sawoła:

„Hana, pój, poklakń so pódla mje, modl so se mnu!“

Schmrokowa sahiknywschi hnydom pódla njeho kleczesche.

S dyrkotazym hłosom pocża so „Wótcże nasch“ modlicz.

Lědma bě Schmrok prěnje zkowa modlitwy sazłyschał, sazałoscżi s roscżehnjenym hłosom a zylsy so jemu wuronichu. Wón na swoje dżěczo spomni, kak wjeżeke bě tehdom s „Wótczenaschom“ jemu napscheczo pschiběžało. A wón bě so tak sabył, so bě so na njewinowate dżěczo teho dla roshněwał a jemu s tym njewinowatu wutrobku sarudził!

„Wótcże nasch, kiz sy w njebjeżach“, Schmrok sa żonu s dyrkotazym hłosom wospjetowasche a żelnoscziwy sahlada so na podobu kschižowaneho Sbóżnika, kotrehoz cześcżowanje bě saczižnył a ke kotremuz so nětkole we swojim horju wucżeknje.

A Schmrokowa dale nutrnischo zkowa modlitwy pschednoschesche a Schmrok swój hłóz s jejnym hłosom sjednoczesche.

Wboha żona modlesche so wschě modlitwy, kotrez snajesche, wjetschina s nich bě Schmrokej njesnata a nětkotre s nich běchu so jemu s pomjatka shubiłe, na posledku Schmrokowa stuknjenej ruzy wyzoko posběże a sawoła:

„Knjeże Jesuzo, zmil so nad naschim dżěsczom!“

„Ssmil so, Jesom Khrystschcże!“ rjekny jako wothłóz tez Schmrok.

Wobaj stanyschtaj a na dobo so jimaj hrosna czeża s wutroby swali.

Pschistupischtaj k kózku.

Dżěczo hižo wjazy njejachlesche, sdasche so, so lózscho dycha. A jeho liczzy hižo tak czerwjenej njeběschtej. Macz jemu na hłojczku zahny, běsche so hižo tójschto wukhłódnika a bě wlóżna.

„Wón je so poczik“, Schmrokowa saschepta. „To znadz je

dobre. S najmjeńscha njeboh macź by rjekka, so, hdyž žo khory poczi, je dobyte."

Ale Schmrokej nochzyšche žo prawje wěricź, so by tuto šnamjo troschtowaze bylo. Ssnadź je to žmjertny pót?

A š nowa wobroczi žo ke schižej, kotryž bě žam tam powěžnyk, hdźež jón prjedy widźecź nochzyšche.

Poknóz bě žo hižo dawno minyka, pola Schmrokez hischcźe pschezo žwěczachu a pschi khorym dźěšczu strażowachu.

Schmrok žo jenož pomaku šměrowašche. Tež bjes termometra, kotrehož njemějachu, spósna, so horzota wotebjera. Dźěczo bě měrnische, dychašche porjadnischo; korczenje a warjenje bě dospołnje pschestako.

Na poźledku hólczk zyle czische leżeše a š hłuboka wodychowašche.

Mandźelskej běschtaj muczšaj, dokelž běschtaj w stajnym strašche a bojosczi wo dźěczo dołho wotuczenaj bykoj; tola žo nochzyschtaj lehnycź.

Pschi kózku žedźo na žynka hladaschtaj a š khwilemi scheptajo něschto žkowow porěczeschtaj, napoźledku rjekny Schmrok:

„Myžlu žebi, so je jemu tola lěpje!"

„To daj Bóh!" žona žebi pscheješe.

Hakle na ranje Schmrok na stólczku sdrěmny a žona jemu spacź dasche.

Hdyž bě wotuczik, satorhny žo a spěschnje žo žony wopraša: „Kak je Jankej?"

„Tón pschezo na stajnosczi š czicha spi a njeje wjazy ani š najmjeńscha njemérny."

Khětro šmérowany Schmrok na žwoje dźěło woteńdźe. Stajnje žebi na žynka a na lěkarja myžlesche, schto tež to je prajik. Domoj woprawdźe leczeše.

Rosradowa žo, hdyž jemu žona napscheczo pschiběža š poźměwom na wobliczu.

„Dobyte je!" khwatnje jemu rjekny. „Lěkař je prajik, so žo nětkole wjazy bojecź njetrjebamoj wo dźěczo. A wón mi wusna, so žo tajkeho pscheměnjenja njebě nadźak."

„Bohu dźakowano!" Schmrok rjekny a žona žo czim bóle wježelesche, hdyž š erta žwojeho muža mjeno Boże žłyschešche.

Schmrok do jstwy khwatasche. Hólczk njespasche, wuhladawschi nana, saźmja žo a tykasche jemu ruczžy napscheczo. Nan je wokoschowasche wjazy krócź a žylsy jemu do woczow stupichu. A wón žo wot dźěšcza njehibny, doniž saźo na dźěło njedyrbješche. S nježnymi žłowami žo š hólczkom rosmołwješche, so jemu kupi konika, gumijowy bal k mjetanju a wobraski. Dźěczo žo poźměwasche; wježelesche žo na žlubjene dary. Hižo wjeczor je dosta a žebi š nimi žiwje hrajkasche, doniž mucźne njewužny.

Dźenža měješchtaj mandźelskaj měrnischu nóz. Ssobotu žmědźesche hólczk stanycź a nan bě wschón sbożowny, hdyž saźo wuhlada, so žynk khodźi, kiž sawczerawschim wjazy daloko do rowa njemějesche.

Nasajtra njedźelu rano woteńdźe Schmrok a domoj pschischedschi rjekny žonje:

„Ssym w zyrkwi byk."

Schmrokowa š dźakom na njeho pohlada a š myžlemi žo Bohu dźakowasche, so bě niz jenož dźěšczowe cźěło, ale tež nanowu duschu wustrowik.

Kschiž wosta na scźěnje wó jstwje wisajo a hólczk bě jara wježely, hdyž žo tež nank š nim modlesche.

Schmrok dospołnje pschesta, se žwojimi towarschemi wobkhadźecź. Namołwjachu jeho, so by žo k nim wróczik, ale wón žo njedasche nawabicź. Póšna, so njewěra sajědojcza, cžłowjeka njespokojneho czini; wěra pak poźylnja, posběha a bjes njeje žaneho praweho sboża njeje.

(— Kónz. —)

Ze Serbow.

— **Nowe wudacźe K. A. Fiedlerjoweho „Towarschneho Spěwnika".** Dokelž bě žo druhe wudacźe mjes žerbskim ludom derje šnateho „Towarschneho Spěwnika" rospschedało, je nětko tsecźi wudawk š nakładom Macźicy Serbskeje wuschoł. Knjes kantor Rjeczka je nowy wudawk pschehladał a pschedźěłał. Hdyž běschtaj žebi hižo prěnjej wudawkaj pschipósnacźe a luboscź mjes žerbskim ludom dobykoj, dha budźe drje to tsecźi wudawk hischcźe czim bóle. Wschelake spěwy, kiž žo njejžu nimale ženje abo tola jara porědko spěwake, žu w nowym wudawku wuwostajene. Sa to pak ma nowy wudawk nimale 40 nowych spěwow a to skoro wscho ludowe spěwy, kiž lud rad spěwa. Něchtóžkuli je tón abo tamny spěw podarmo w prjedawschimaj wudawkomaj pytał, kiž nětko w nowym wudawku namaka. Ludowe spěwy, dokelž žu š luda, dźe lud tež najradscho spěwa. Kóždemu spěwej žu tež saźo noty pschidate. Njech žebi kóždy nowy spěwnik kupi. Pola Ssmolerjez w Budyschinje je dostacź. Kóždy směje wěscze na nim žwoju radosćź. Tež format je pschihódny, tak so móżesch žebi knižku do kapžy tyknycź. Woźebje njech žo nasche žerbske towarstwa š nowym spěwnikom wobstaraja. Bóh chzył dacź, so by žo bórsy srudny wójnski czaž minył a saźo sesthadźał czaž słoteho měra. Potom njech žerbski spěw saźo czim radostnischo saklinczi!

Wutrobny dźak pak žłuscha knjesej kantorej Rjeczžy, kiž je nowy wudawk shotowił. Ssurowa wójna je nam tež jeho prjecź wsaka, a w Pólskej na bitwischczu je hischcźe poźlednje listno pschehladował, kaž w pschedźłowje piža. Bóh chzył jeho we wschěch strachotach mikoscźiwje schkitacź. S wutrobu pschejemy jemu strowe wróczenje do žerbskeje domisny, tak so by „Towarschny Spěwnik" tež žam hotowy wohladał. H.

— Běrnjaze kikery žylny jěd „solanin" wopschijeja. Teho dla dyrbi žo na to kedźbowacź, so žo kikry do skótneje pizy njedawaju. Wone móża š pschiczinu najczežscheho skhorjenja skota bycź.

— **(Njedoźahanje wowža a napowanje czehniteho skota.)** Dokelž wowž njedoźaha, žo konje nětkole š zokrowymi truźkami a druhimi zokorowymi narunadkami pizuja. Wěžywustojni žo na to kedźbliwe czinja, so zokor wopschijaza piza skót laczny czini, jeli so žo laczności njewobara.

— **(Wnźiwanje wójnskich jatych w ratarstwje.)** Pruske wójnske ministerstwo je š pschihłoźowanjom pruskeho ratarskeho ministerstwa wuměnjenja sa pschistajenje wójnskich jatych do ratarskeho dźěła postajiło. Jeczi žo jenož po wotdźělenjach š najmjeńscha 30 muži š wojerskim pschewodom š lěhwow wotedawaju. So pak mohli tež mjeńschi ratarjo wójnskich jatych wužicź, je žo dowoliło, so jeczi po mjeńschich wotdźělenjach we wokrjeżu 7 kilometrow wot městna samješczenja dźěłaju. Pod tym pak njeżmě strażowanje jatych czerpicź. Wschudźe tam, hdźež dla dalscheho dźělenja jatych wojerske strażowanje njedoźaha, dyrbja žo k temu woźoby š zivilneho wobydlerstwa postajicź. Hdyž jena gmejna njemóże wotdźělenju 30 mužow dźěło dacź, hodźi žo, so žo nětkotre gmejny sjednocźa, so bychu shromadnje jatym dźěło dałe. Pódla hospody a jědże dyrbi žo sa kóždeho wójnskeho jateho 40 pjenjezkow wschědnje wojerskemu sarjadnistwu sapłacźicź. Pódla teho ma dźěłodawat żelesniske a druhe transportske khósty jow a tam sarunacź. Potom ma hischcźe krajny radźiczel ša kóždeho stajeneho wójnskeho jateho wot dźěłodawarja 1 hriwnu žadacź. Wschědne sarunanje 40 pjenjezkow sa kóždeho wójnskeho jateho wotpadnje, hdyž tón po pižomnym wobžwědczenju krajneho radźiczela na gmejnskeho pschedstejicźerja dźěłansku móz jeneho mužskeho, dla swołanja do wójska w hospodarstwje pobrachowazeho žwójbneho, sarunuje. Pódla teho žmě generalny komando sarunanje po namjecźe pschi pjenjeżnej nusy ponižicź abo spuschczicź, hdyž žu ša pomozne strażowanje wudawki nusne byke, abo hdyž je dla drohoty zyroby pschewjele wudawkow pschi sežiwjenju trjeba bylo.

— **(Pizowanje wóžkow, mulow a ponyow š wowžom.)** Po wosjewjenju Lubijskeho hamtskeho hejtmanstwa žmě žo wot nětka wóžkam, mulam a ponyam jenož hischcźe pokdra punta wowža wschědnje dawacź. Schtož žo na tajke waschnje wowža nalutuje, ma žo mjes czežko dźěłaze konje, pšches 12 zentnarjow ważaze, rosdźělicź. Wobžedźerjo tajkich konjow, kotsiž chzedźa wjazy wowža k pizowanju, dyžli wschědnje 3 punty, pschetrjebacź, maja hacź do 20. haprleje 1915 žwoje próstwowne pižma, š wobžwědczenjom gmejnskeje wyschnoscźe jako prawe wo wasy a dźěle pschisnate, hamtskemu hejtmanstwu póžłacź a k temu pschidacź, kelko jeczmjenja, žylneje pizy a wotruby wobžedźa.

S Kamjeńza. Na tudomnym dwórnischczu bě žrjedu wurjadne žiwjenje. Wjazy dyžli 200 wójnskich jatych Rußow bě š pschewodom landsturmarjow pěschi se žwojeho lěhwa w Kinsbórku wokoło ½12 hodźin tu pschischło a pschipołdnju ¼1 hodźiny do Komorowa wotjědże. W tamnischich wuhlowych jamach žo jatym dźěło pschipokaże.

S Hornjeje Hórki. Tudomny dirigowazy wucźeŕ, k. Freyschlag, 14. haprleje žwój 25lětny hamtski a městny jubilej žwjecźesche. S daloka a š blisa žo jemu wjele sbożopschecźow a cześcźowanjow dosta. W schulskej stwje bě jeho městno š kwětkami wupyschene. Schulska žwjatocžnosćź měješe dostojny pscheběh. S Budesteż,

Wjeleczina a Korsynija běchu jeho sastojnszy bratrja pschikhwataki, so bychu jubilarej sboże pscheli. Pschi wieczornym zwjedżenju běchu zo też schulske pschedstejiczerjo seschli a teho runja zobustawy tudomneho mužskeho spěwanskeho towarstwa, kotrež zwjedżeń s pschednjeżenjom někotrych spěwow porjenschichu. Njech je jubilarej spožczene, so by hischcże wjele lět pschi tudomnej schuli se žohnowanjom skutkował.

S **Budyschinka.** August Jeremias, zyn tudomneho živnoscerja, kiž w Flanderskej wojuje, bě sandżenu nasymu sa smužicziwoscz psched njepschecželom żelesny kschiż jako wusnamjenjenje dostał. Nětko je jemu nasch kral sazo Bjedrich-Augustsku medaliju spožcził. Bóh dał, so mohli jeho po wójnje czikeho sazo w domisnje witacz.

S **Pancziz.** Sandżenu póndżelu bu psches lokalneho schulskeho dohladowarja, k. propsta Sczépana Koziana, pomozny wucżer k. Max Elsner s Draždżan do zwojeho sastojnstwa sapokasany. Dotalny druhi wucżer, k. Josef Simon, bu na tachantsku schulu w Budyschinje pscheżadżeny.

S **Baczonja.** Wożebite wójnske wusnamjenjenje dosta zyn nascheje wożady, knjes Moritz s Walter-Jeschki. Pschipósnawschi rjekowsku smužitoscz w bitwach na wyschinach psched Loretto spožczi jemu jeho majestosc kral Bjedrich August rjad zwj. Hendricha. Prjedy hižo běsche zebi s Jeschki dwoje wusnamjenjenje — też żelesny kschiż 2 rjadownje — dobył. Kral zam nanej, k. majorej s Walter-Jeschki, kotryž jako kommandeur trainoweho wotdżělenja we wójnje steji, powjesc wo poczeszowanju jeho zyna sdżěli.

S **Lupoje.** Nětczischi wobzedżer tudomneho knjezeho dwora je 600 akrow ležomnoscow, na kotrychž prjedy khójny stejachu, s parnym pluhom sworacz dał. W tu khwilu 200 jatych Rußow nowinu wobdżěkuje. S tymle dżěkom zo nadżijomnje rosschěrjenju dżiwich kaniklow troschku wobara, kotrež na naschich polach wulku schkodu naczinjeja.

S **Njeżwaczidła.** 9. haprleje zwjeczeschе wyschschi wucżer kantor Kalich zwój 25 létny wożadny jubilej. Hižo dżeń prjedy nědhusche schulerki psched jeho bydlenjom czestne wrota natwarichu, a po tym zyrkwinski khor jubilarej sastaniczko pschinjeże, němske a zerbske pěżniczki spěwajo. Na zwjedżeńskim dnju sjewichu zo kk.: kralowski komornik s Vietinghoff-Riesch jako pschedżyda schulskeje a kollator zyrkwinskeje wożady, wyschschi schulski radżiczel Bach a farar Waktař, so bychu sażkużbnemu jubilarej sbožopschecża wuprajili. Knjes wyschschi schulski radżiczel Bach knjesej wyschschemu wucżerjej pschipósnawaze pizmo kralowskeje schulskeje inspekzije pschepoda. Knjes kralowski komornik w mjenje schulskeje gmejny jako czestny dar sloty czażnikowy rjeczask pschepoda. Dżakowawschi zo sa wulke sażkużby w zyrkwi knjes farar Waktař jubilarej wulkotny wobras: „Luther w zwojej zwójbje“ pschepoda. Wotpóżkanzy zerbskeho towarstwa „Jutrnizy“ pschinjeżechu jemu jako wótczinzej zlébornu postawu, snamjo dżaka sa podpjeranje zerbskeho towarstwa. Hischcże zyku zyku dalschich darow knjes kantor dosta. Knuty dżakowasche zo wón wschitkim daricżelam s wutrobnymi złowami. Pschi zlédowazym zwjedżeńskim wobjedże mějachu narěczе a zławy kk.: kralowski komornik, farar Waktař, wucżerjej Bertko-Bóschiczanski a Kral-Sarěczanski, pschepodawschi drohotnu knihu w mjenje wucżerstwa Njeżwaczidlczanskeje wożady. Krożne zerbske spěwarske dosta knjes jubilar wot khorskich hólzow se zlédowazym wěnowanjom: „Sswojemu lubowanemu kantorej Kalichej k jeho sastojnskemu jubilejej pożwjeczili khorszy hólzy w Njeżwaczidle.“ —

Njech wschitke sbožopschecża zo bohacze dopjelnja, so mohł jubilar hischcże mnohe léta k spomożenju a k sbožu Njeżwaczidlskeje schule a zyrkwje w pokrnej strowoscži skutkowacz. To. daj Bóh!

S **Lubija.** Wyschschi wucżer pschi tudomnym wucżerskim seminarje dr. phil. Schmidt bě po jenej powjeszczi pjecża we wójnje padnył. Kaž pak je zo někto s wěry hódneje strony Schmidtowym pschiwusnym wosjewiło, zo wón czežko sranjeny w franzowskej jatbje namaka.

S **Rakez.** Létusche paczerske dżěczi zu naschemu Bożemu domej rjanu posłoczanu khanu darike. Bóh žohnuj tutón dar luboscze!

S **Noweje Wży** pola Rakez. Wóndano zo w „Serb. Now.“ wo jenej pożyży do wójny pizasche. Tuta rosprawa pak njebě zyle po wěrnoscži. So zo paket njeje pschijał, ale wróczo póżłał, to je wěrno. Ale dar luboscze to njebě. Kak dyrbjał też byczь, hdyž je jón niz gmejnski pschedstejeř, ale jeho mandżelska wotpóżłała, a to s tym wuměnjenjom, so dostawař paketa njeżmě zwojej mandżelskej wosjewicz, so je něschto dostał. To wschak rjenje njeje, na tajke waschnje pokojnych ludzi hromadże mucżicz. Hdyž ma to knjeni pschedstejerka w myżlach, dha njech zo paketow żkanja wostaji.

S **Pżowjow.** Dżiwna, ale wěrna podawisna zo tu jara woko powjeda. Jědżechu tola psched někotrymi dnjemi někotre żony s nascheje wży do drjewa. Hdyž do drjewischcża pschijědżechu a pilnje drjewo sběrachu, zo na dobo tšeli. Knjezi hajnik to njebě, tón by prjedy czasak, a Rußojo drje też niz, kaž zo nětko powjeda. Ale kaž je zo wużwětliko, běschtaj to dwaj wobydlerjej nascheje wży, tajkaj prawaj njepopschakaj. Jenož sboże bě, so zo njeje nichtó sranił abo morił, hewak mohła wěz sle wupadnycz. Njech zebi mužej radscho dom wurjedżitaj, hacz so sprózniwych żonow na tajke waschnje w jich dżele mylitaj. W khójnach jenož hajnik roskasuje a niz druzy, a jenož wón ma prawo, tšelecz.

S **Pżowjow.** Kaž wóndano wjele wobydlerjow w Kobelnju, Jatjobju a Komorowje, tak běchu też mandżelsku tudomneho sahrodnika Lodneho, kotryž je we wójnje, wobskorżili, so je zebi po 14. dnju februara khléb napjekła. Živnoscżerka Hohlfeldowa mějesche zo teje zameje wobskórżby dla psched zudom samolwicz. Wobskorżenej żonje móżeschtej pak psched Budyskim kawniskim zudom dopokasacz, so stej njewinowatej. Lodnewa bě khléb do 14. februara napjekła, a Hohlfeldowa bě zwojemu khoremu zynej wschědnje krop muku wariła a na tajke waschnje wjetschi dżěl muki pschetrjebaka. Duż zo wobskorżenej wuwinowaschtej a nastate khosty zo na statnu każu pschewsachu

S **Mużakowa.** Sso sadużywschi je wutoru w nozy 83 létna njewożenjena żónska wumrjeła, kotraż Rychtarjej Ernstina rěkasche. Wona wot někotrych njedżel khroma we łożu ležesche. W nozy bě zebi zwěżu saswěczika, tola bórzy wużka. Sswěża bě zo dopaliwschi łożo a zlomnik sażehlika. Kur wucżuwschi zo khěżini wobydlerjo do jstwy wobstarneje żónskeje dobuchu a ju saduschenu we łożu ležazu namakachu.

Se **Zitawy.** Tsjoch wójnskich jatych, kotsiž běchu s lěhwa jatych w Großporitschu póndżelu czekli, zu zrjedu popoldnju w Mimonju w Czechach sażkapili.

Wużudżenja.

Lawniski zud.

\+ Teho runja dla pschestupjenja wukasa swjaskoweje rady běchu pjekarja a młynka Franza Krausu, 1887 w Němskej Kamjenizy w Czechach narodżeneho wobskorżili. Wón bě wukas wopak srosymiwschi město na 90 puntow muki na 100 puntow muki 10 puntow běrnjazeje muki k dżěłanju czěsta brał. Dale wón njebě wukas hamtskeho hejtmanstwa wo pjeczenju wójnskeho khléba we zwojej pjekarni wupowěżnjeny měł. Jeho k 43 hriwnam pjenjeżneho khostanja abo k jastwu na 9 dnjow sażudżichu.

\+ Młynka Jana Augusta Lukascha s Rakez winowachu, so je s rożki město 82 proz. muki, kaž wukas swjaskoweje rady pschikasuje, jenož 80 proz. wumlěł. Wobskorżeny na tym wobsta, so je 82 proz. wumlěł. Wużudżenje zo wotstorczi.

\+ Khorla Richard Haser s Rakojd, nětkole s pjekarjom w Boschezach, bě pjecża khléb, kotryž bě dopołdnja w 10 hodżinach napjekł, hižo popołdnju sażopschedawarjam w Budyschinje wotedawał. Po wukasu swjaskoweje rady změ pak zo khléb hakle 24 hodżin po napjeczenju s pjekarnje wudacz. Jemu teho dla 70 hriwnow pjenjeżneho khostanja abo 9 dnjow jastwa napołożichu.

\+ Młynk a pjekař August Bjenada w Maleschezach bě wobskorżeny, so je s rożki město 82 proz. jenož 80 proz. muki wumlěł a so njeje w pjekarni wukas hamtskeho hejtmanstwa wo pjeczenju wójnskeho pjeczwa wupowěżnjeny měł. Bjenada wudawasche, so ma doma jenož staru muku ležo. Wón je žito mlěł, hdyž je hischcże dowolene było, 72 proz. muki s zentnarja rożki wumlěcz. Wukas wo pjeczenju wójnskeho pjeczwa je w jeho pjekarni wupowěżnjeny był. Dokelž pak je wón póndżelu 16. februara pjekarnju bělicz dał, je zo wukas se sczěny wsał. Wutoru wón njeje pjekł a dokelž je tón dżeń dyrbjał do města jěcz, njeje khwile měł, wukas sażo na sczěnu powěżnycz. Wużudżenje zo wotstorczi.

\+ Pjekař Husak s Khwaczicz, kotryž je hižo ras wukas swjaskoweje rady wo pjeczenju wójnskeho pjeczwa pschestupił, bě s nowa wobskorżeny, so je pschemało běrnjazeje muki do czěsta měschał. Wón tón krócz s 20 hriwnami pjenjeżneho khostanja abo s jastwom na 4 dny wotendże. Wużudej zo podczišnywschi wón hnydom khwatasche zwoje khostanje sapkaczicz.

\+ Kowarski mischtr Granich a kubleř Nyczka, wobaj w Klukschu, běschtaj pjecża khléb doma napjekkoj a s tym wukas swjasko-

weje rady wo pjeczenju wójnskeho pjeczwa pschestupikoj. Wobaj prajeschtaj, so njejstaj khlěbowe znamki brakoj a teho dla z dowolnosczu gmejnskeho pschedstejiczerja sa zebje a zwojich domjazych khlěb po pschikasanym waschnju se rzaneje a běrnazeje muki pjekkoj. Wobaj dyrbjeschtaj zo teho dla wuwinowacz. Ssudniske khosty statna kaza pschewsa.

Khostanska komora. Piwowy pohonczˇ E. Cl. Hejtman, nětkole w Knappez piwarni w Lusy zkužazy, bě hacz do 1. januara z pohonczom na Rakeczanskim knjezim dworje byk. Wón zo wusna, so je, hdyž je tam zkužił, zonje rybaskeho mischtra Mengera por schkórnjow kradnyk. Pódla teho jeho winowachu, so je w Rakezach zwojemu zobuwotroczkej 4 konjaze lutowaki z kaschcza wsak, Hejtman wudawasche, so je prawo měk, te konjaze lutowaki z kaschcza wsacz, dokelz je jemu je prjedawschi knjezi hejtman pschepodak; wón je je tehodla, hdyž je se zkužby schok, wróczicz dyrbjak. Hejtmana k jastwu na 1 mězaz sazudžichu.

+Do wójny bě hižo sapoczatk augusta 1914 zwnoscer Gruhl z Hluchowa pola Ketliz. Jeho zona z pomozu njezenjeneho hospodarskeho pomoznika Emila Richarda Richtera z Luchowa hospodarjesche. Mjes woběmaj zo wuzschi wobkhad roswi. Létza w januarje Gruhlowu dla wotehnacza czélneho płoda do pschepytanja wsachu, Richtera sajachu, na njeho tukajo, so je Gruhlowej pomozny byk. Dokelz Gruhlowa pjecza khoroscze dla njebě k wuzudženju pschischka, zo zudniske jednanje wotstorczi. Gruhloweje muz, kotryz khory w jenym lazarecze leži, wo wschěm tym niczo njewě. Namjet Richterowho sakitarja, so bychu tuteho z jatby puchschczili, zo wotpokasa, dokelz na to tukaju, so chze Richter czeknycz.

+ Zyhelnski dzěłaczer Jan Jurij Müller z Dubrawki, czezkeho paduchstwa a pschekhowanja dla wospjet khostany, je na pozled 1½ léta jastwa wotzedzecz dyrbjak, dokelz bě zusu dziwinu tšélak. 20. dezembra lěznik Hanczka, w zkužbje Bartskeho hrabje z Lippe stejazy, w lězu nasdala Müllera z dwojorokatej tšélbu wohlada. Hdyž bě Müller jenoz hischcze 30 metrow wot njeho sdaleny, Hanczka tez jeho zonu wohlada, kotraz z kijom do wyzokeje trawy bijesche, kaz zo sdasche, so by z wěrinu z njeje k zwojemu mužej hnaka. W tymle wokomiku Müller a jeho zona Hanczku wohladaschtaj. Müller do huscziny skoczíwschi se zonu czekny. Lawniski zud bě Müllera k jastwu na 3 mězazy a jeho zonu k jastwu na 2 njedzeli sazudžik. Powołanje pschecziwo tutemu wuzudej zo sacziznty.

+ Czeladnik Jakub Brěsan z Khróscziz mějesche zo dla sapalenja samolwicz. 1. januara 1915 bě zo wón pola swudowjeneje kubleŕki Wjenkoweje w Syjizach sa druheho pohonicza postajik. Tam zo jemu njelubjesche, dokelz dyrbjesche, město so by z konjomaj jězdžik, w brózni mlócziczˇ. Tuteho dzěła bě zo tak nabyk, so zo roszudži, brózeń wotpalicz. 11. februara rano w 6 hodzinach, hdyž bě Wjenkowa we zwinjazym klěwje, prěni pohonicz w konjenzu, druha czeledz w kuchini, wón skradzu do brózne dzěsche a tam woklep zlomy, kotryz na hunje leżesche, sapali. Potom wón směrom do kuchinje dzěsche a zo tam wumy. Wjenzyna pak zo hnydom wohnja dohlada, a jej a czeledži zo poradži, woheń z pěskom sasypacz, prjedy hacz bě zo na tam leżazu zlomu a zyno wupschestrěk. Hdy budzische zo woheń z czažom njepytnyk, by zo stare se zlomu kryte twarjenje wěscze wotpaliko. Tukanje, so je woheń sakožik, zo hnydom na Brěsana wobrocži. Zandarmej wón z wopredka praji, so je w brózni zwoju jaku pytak a sapalenu schwabliczku prjecz czižnyk, z czimž je woheń nastak. Posdžischo pak zo wusna, so je brózeń chzyk wotpalicz. Wobskorzeneho k jastwu na dwaj mězazaj sazudžichu.

Přilopk.

* (Ssmjertne padnjenje dzěsczˇa.) W Lipsku-Volkmarsdorfje je njedzelu popołdnju jedyn dwělětny hólczˇk z wokna poltsecza skhoda wyzoko do dwora dele padnyk. Dzěczo zebi tak czezko hkowu rosrasy, so, hdyž bě zo do hojeŕnje sa dzěczi dowjesko, bórsy po tym wumrje.

* (Wopaczne sapizanje zitowych wobstatkow.) Psched khostanskej komoru w Stolpje w Pomorskej mějesche zo 51 wobskorzenych samolwicz, kotsiz běchu wědomje wopaczne wobzwědczenje wo zwojim zitowym skkadze dali. Dwaj wobskorzenaj zo wuwinowaschtaj, drusy 49 zo wscho hromadze k 3725 hriwnam sazudžichu. Dwaj wobskorzenaj zo k najwyschschemu khostanju po 500 hriwnach sazudžischtaj. Statny ręcznik bě sa njeju jastwo po 3 njedželach namjetowak.

* Naschi wojazy w Karpatach a w ruskej Pólskej hischcze pschezo pod njepschihódnym wjedrje czerpja. Wot Karpatow hacz horje k baltiskemu morjej je zo hischcze zněh schok. Temperatura pola nicžki (null) leži a w nozy niže njeje dze. Wozebje w Karpatach je zo sazo wjele zněha naschko.

* **Ssywy w Awstriskej** zu symu bjes schkody pschětrake. Nalětnje pólne dzěło zo, jeli so wjedro pschihódne wostanje, bórsy skónczi. Prózowanjam wuschnoscžow zo nadžějomnje poradži, ratarjow pohnucz, so zo wschě pola wobdzěkaju. Wuhlady na žně zu nětkole najlepsche.

* Podawisna wo pschehorliwym žandarmje zo z jeneje makeje wzy we wokolnoszi Pforzheima powjeda. Do pjekarskich klamow stupiwschi zebi žandarm jenu na blidze leżazu pokrutu wsa, kotraz hischcze njebě 24 hodzin stara a zo teho dla pschedacz njeszmědzesche. Po žandarmowej wobskórzbje pjekarskemu mischtrej 5 hriwnow khostanja napokožichu. Pjekarski mischtr pak zebi w zwojej njewinowatoszi na to njepomyzli, khostanje sapkaczicz. ale zebi žadasche, so by zud wěz rosrizak. Pschi zudniskim jednanju wón pschipósna, so je pokrutu na blidze leżała, tola wotdzělena wot pschedajomneho khleba. Žandarm je pokrutu tez zam wsak, mjes tym so by wón czakacz dyrbjak, kotra twora by zo jemu pschedała. Jako z nědk skasany žandarm dyrbjesche tole wudawanje jako wěrne pschipósnacz. Pschi tychle wobstejnoszach zud khostanje, pjekarskemu mischtrej napokožene, jako njepkaczíwe spósna a „hlebij.x zo wobroczi". Žandarm dla njedowoleneho prjeczwsacza njepschedajomneho pjeczwa 5 hriwnow pjenježneho khostanja dosta a njetrjeba zo pódla wo trěbne wuzměschenje staracz.

* Mjes tym so želesnizu strazowasche, je landsturmar Gustav Fritsche z Kalawskeho landsturmskeho bataillona zwojeho pschedstajeneho, feldwebla Roberta Welscha, satželik. Mordar je zo po tym schkórń wusuk a z palzom zo tšélbineho klóczníka dótknywschi zebi do huby kulku tšélik, kotraz je jeho hnydom morika. Feldwebel bě wojaka dla khostajomneho pschestupjenja wobskorzik, a wojaka běchu po tym khostali.

* (Rubježnistwo w jenej villi.) W Charlottenburgu zo dwaj paduchaj z zusym kluczom do jeneje zamostejazeje ville dobuschtaj, saraczischtaj durje k stwje zkužobneje holzy, pscherěsnyschtaj telefonske a elektriske groty, rospaczischtaj potom wschě khamory a skónczinje wobzedzerku ville, mandželsku jeneho offizéra, zo z revolvrom do njeje měrjo, namokwjeschtaj, pjenjesy a drohotnoscze wudacz. Wustrózena zona proji, so pjenjesy w pizanskim blidze leża. Jedyn z rubježnikow wotmolwi: „To hižo wscho mamy, chzemy hischcze wjazy měcz!" Hdyž zona z tschepotazym hkozom praji, so je to wscho, schtoz ma doma, jej wón poslescheze psches hkowu sczahny, wuńdze se jstwy a durje wot wonka samkny.

* (Smjersnyk.) W jenej pólnej brózni w Pomzenje pola Grimmy zu tkalza Prenzolda z Hohenleubena namakali, kotryz bě dwě njedzeli w Grimje pschebykak. Jemu běschtej wobej nosy smjerskej. Hdyž běchu jeho do Grimmaskeje hojeŕnje dowjesli, wón bórsy wumrje. — Hdyž w Auerbachu jenu brózeń wuprósdnichu, jeneho 61létneho muża z Hinterheina morweho namakachu. Wón bě smjersnyk a bě wokoło 3 njedzel w brózni leżak.

* (Wohen.) W Großröhrsdorfje je zo pólna brózeń, C. G. Großmannez firmje zkuschaza, póndzelu wjeczor wotpalika. Něhdze 500 zentnarjow zyna, někotre zentnarje zkomy a ratarske maschiny zu zo spalike.

* (Dzezacz zynow we wójnje.) Horakez mandželskaj we Weißenfelsu mataj 10 zynow na franzowskim wojownischczu. Jednaty zyn wocakuje, so jeho w meji do wójska sawołaju. Nan je invalida dzěła; wón je 1897 jako dzěłaczer w jenej pkunarni khmanoscz k dzěłu shubik. Jemu zu tehdy jenu nohu wotewsali.

* (Dzezacz ruskich wójnskich jatych czekko.) S jatych Rußow, kotsiz w Shorjelskej brunizowej jamje pola Kohlfurta dzěłaju, je 10 muži czekko. Hdyž straznik wjeczor w 10 hodzinach jatych licżesche, wón hakle pytny, so njeběchu pschitomni. Hischcze w nozy sa nimi zlědzachu, tola bjes wuspěcha.

* (Ssudniskemu khostanju zo wotlaknyk.) Wyschschi póstski assistent Heffter w Polczniziy, kotrehoz běchu jebanstwa dla sajeli, je zo w jastwje wobwěznyk.

* (Czezke khostanje dla pizowanja skotu se zitom.) Khostanska komora w Khójnizy w Pruskej je jeneho wjetscheho kublerja, kotryz je wot novembra hacz do januara njepschestawajzy k mlěczu zo hodzaze zito skotej dawak, k 1000 hriwnam pjenježneho khostanja abo k jastwu na 100 dnjow sazudžika. — Někotre dny mějesche zo jedyn ratar z Jensnika teho zameho pschestupjenja samolwicz. Jemu 750 hriwnow pjenježneho khostanja napokožichu.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smeje jutsje, njedźelu Miserikordias Domini, rano w 7 hodźinach duchownu Tyschek serbsku spowjednu wuczbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin smeje farat Räda serbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Psched zyrkwinskimi durjemi budże so kollekta sa njepschimliwe pschibywaze samoženje Michalskeje wossady sběracz.

Popołdnju w 2 hodźinomaj smeje duchowny Tyschek w zyrkwi wuczbu se serbskej konfirmowanej młodoscu.

Tydźenske sastojnske dźěła smeje duchowny Tyschek.

Wěrowani:

S druhich wossadow: Ernst August Rychtar, zyrkwinski wuczer we Lupoji, s Marju Elsu Preuschez tam. — Bohumer Aman, wyschschi schwajzar na ryczerkuble w Porschizach, s Martu Emmu Henczez w Hatku.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Kurt Waltar, Khorle Tiefenseja, samkarja na Židowje, ß. — Emma Hilza, Gustava Pawoka Hendricha, dźěłaczerja na Židowje (padnył na wojownischczu w Ruskej), dź. — Hanß Jurij, Khorle Ernsta Klugi, kublerja w Zyßezach, w tu khwilu na wojownischczu, ß. — Erika Herta, Khorle Hermanna Hoffmana, dźěłaczerja w Brěsowje, dź.

S druhich wossadow: Adolf Rudolf Kral, njemandź. ß. w Běczizach. — Kurt August, Augusta Rychtarja, pohonczа w Běczizach, ß. — Erich Alfred, Alfreda Zappy, wyschscheho schwajzarja w Prasy, ß. — Artur Hanß, Pawoka Artura Wünsche, stakarja w Brěsuschczu, ß. — Jana Leschawy, žiwnoscerja we Lahowje, w tu khwilu na wojownischczu, ß. — Handrija Michalka, pohonczа w Bóschizach, dź. — Kurt Richard, Khorle Gustava Panacha, fabrikskeho dźěłaczerja we Wulkej Dubrawje, w tu khwilu na wojownischczu, ß. — Gerhard Waltar, njemondź. žyn w Khwaczizach. — Pawol Richard, Ernsta Khorle Henczа, wobydlerja w Minakale, ß. — Helmut Fryz Bruno, Alfreda Bruna Langi, khěžerja a žedlaiskeho mischtra w Blózanach, ß. — Kurt August, Jana Augusta Scholty, ryczerkubleiskeho heitmana w Budyschinku, w tu khwilu a wojownischczu, ß. — August Alfred Bar, njemandź. ß. w Rakojdach.

Zemrjeli:

W Michalskej wossadze: 8. haprleje: Ernst Erhart, Jana Ernsta Měta, wójnika w Dobruschi, w tu khwilu na wojownischczu, ß., 2 d. — 10.: Richard Waltar, njemandź. žyn na Židowje, 1 l. 4 m. 2 d. — 14.: Mila Brunhilda Wella Schleńczerjez, domjaza dźowka s Olbersdorfa, † w sastararni wokrjeßneho wustawa na Židowje, 17 l. 5 m. 22 d.

W druhich wossadach: Ernst Schlenker, khěžer w Czerwjenych Noßlizach, 61 l. 3 m. 25 d. — Jana Hotaßa, žiwnoscerja w Njeßwaczidle, morwa narodźena dźowka. — Handrij Kroschk, wumjeńkar w Lischej Horje, 77 l. 4 m. 11 d. — 8. haprleje. Lejna Hana Korlußez w Dubrawzy, 18 l. 8 m. 2 d. — 9.: Krystla Wylemina dźěłena Lischnarkowa rodź. Käßnerez w Khwaczizach, 82 l. 3 m. 8 d. — Elsa, Khorle Augusta Czecha, žiwnoscerja w Lipiczu, w tu khwilu na wojownischczu, dź., 4 l. 3 m. — Pětr Hrusl, wumjeńkar w Rachlowje, 79 l. 3 m. — Augusta Wistuby, dźěłaczerja na zyhelnczi w Barcze morwy narodźeny dwójn. žyn. — Johana Hilžbjeta Junkerez, njemandźelska dźowka w Hrodźischczu, 11 m. 19 d.

Zyrkwinske powjesće s Hodźija.

Njedźelu Misericord. Domine smeje rano 1/2 7 hodźin farat Kschižan serbsku spowjednu wuczbu, 1/2 8 hodźin duchowny Voigt serbske a dop. 3/4 9 hodźin němske prědowanje.

Popołdnju w 2 hodźinomaj budże katechismußowa wuczba sa němsku mužsku a žónsku wlodźinu.

Ssrjedu wjeczor w 6 hodźinach budże so serbska wójnska modletska hodźina wotbywacz.

Zyrkwinske powjesće s Budestez.

Njedźelu Misericord. Domine smeje farat Domaschka rano w 7 hodźinach serbsku spowjedź, duchowny Bójz rano we 8 hodźinach serbske a dopołdnja 1/2 10 hodźin němske prědowanje.

Popołdnju 1/2 4 hodźin shromadźisna kschesćijanskeho towarstwa žónskeje młodosće.

Ssrjedu popołdnju 1/2 4 hodźin smeje kschesćijanske žonjaze towarstwo shromadźisnu pola Roczig w Hajnizach.

Ssrjedu wjeczor w 7 hodźinach smeje duchowny Bójz němsku a we 8 hodźinach serbsku wójnsku nutrnosć.

Schtwórtk wjeczor we 8 hodźinach smeje kschesćijanske towarstwo muzskeje młodosće shromadźisnu.

Khmanu holzu

pschi dobrej mšdźe k pizowanju skota pyta Czepiz na hornczerskej hoßy w Budyschinje.

Zuse suby

saßadźuje, nakaźene suby wuporjedźa a suby czaha s pohłuschenjom

Johanna Stahlez, dentistka

w Budyschinje na žukelnskich haßy 1a.

Płaczisny rěsneho skotu na Draždźanskich skótnych dwórach.

15. haprleja 1915.

Płaczisny po zentnarju a hriwnach.

Skótne druzyny a wosnamjenjenje.	Žiwa hr.	rěsna waha hr.
Woły:		
a. połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnosće hacz do 6 lět	60—63	104—107
awstriske	—	—
b. mlode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	54—56	98 100
c. žrěnjo pizowane mlode, derje pizowane starsche	48—51	91—94
d. žnadnje pizowane kóždeje staroby	—	—
Jałowzy a kruwy:		
a. połnomjaßne, wukormjene jałowzy, najwjetscheje rěsneje hódnosće	60— 62	103—105
b. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnosće hacz do 7 lět	55—57	100—102
c. starsche, wukormjene kruwy a žnadnje wuwite mlódsche kruwy a jałowzy	49—52	95—97
d. žrěnjo pizowane kruwy a jałowzy	43—46	89—92
e. žnadnje pizowane kruwy a jałowzy	34—37	81—87
Byki:		
a. połnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnosće	59—61	100—102
b. žrěnjo pizowane, mlódsche a derje pizowane starsche	53—56	94—97
c. žnadnje pizowane	38—43	80—93
Cželata:		
a. najlěpsche s mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyze	60—62	97—99
b. žrěnje kormjene abo hišće dobre wot zyza	55—57	95—97
c. žnadnje wuwite wot zyza	48—52	90—94
Eswinje:		
a. połnomjaßne lěpschich raßow a jich skhižen jow w starobje hacz do 1 1/4 leta	84—86	105—107
b. mjaßne	76—78	95—97
c. žnadnje wuwite, tež ranzy a tundroßy	75—85	93 103

Płaczisna žitow a produktow.

Žitowy dowos w Budyschinje:	W Budyschinje. 10. haprleje 1915 wot hr.	wot pj.	hacz hr.	hacz pj.	W Lubiju 15. haprleja 1915 wot hr.	wot pj.	hacz hr.	hacz pj.
Wowß . . . 50 kilogr.	—	—	11	20	—	—	10	90
Běrny	4	35	4	60	4	60	5	—
Butra 1 kilogr.	3	20	3	60	3	20	3	40
Pschenična muka 50 "	—	—	21	50	21	—	22	—
Ržana muka 50 "	—	—	19	—	18	—	19	—
Ssyno 50 "	4	—	5	—	3	70	4	20
Ssłoma 100 "	3	25	3	85	3	60	4	—
Proßata 348 schtuk, schtuka	8	—	20	—	—	—	—	40
Pschenične wotruby 50 kilogr.	—	—	6	50	6	50	7	75
Ržane wotruby 50 kilogr.	—	—	6	50	6	50	7	75
Pschenični gris 50 kilogr.	—	—	—	—	—	—	—	—
Ržany gris 50 kilogr.	—	—	—	—	—	—	—	—
Pschenica žołta, kórz po 170 punt.	—	—	—	—	—	—	23	35
Pschenica, běła, kórz po 170 punt.	—	—	23	29	—	—	—	—
Rožka, nowa, kórz po 160 punt.	—	—	18	60	—	—	18	72
Jeczmjen, nowy kórz po 140 punt.	—	—	18	60	—	—	16	76

Jeja, mandl 1 hr. 50 pj., schtuka 10 pj.

W Budyschinje płaczi: punt howjaseho mjaßa wot — hr 95 pj. hacz 1 hr 10 pj., punt cželazeho mjaßa wot — hr. 90 pj. hacz 1 hr. — pj., punt žwinjazeho mjaßa wot 1 hr. 10 pj. hacz 1 hr. 20 pj., punt schmalza wot — hr. — pj. hacz 1 hr. 40 pj., punt pschenicznje muki wot — hr. 26 pj. hacz — hr. 30 pj., punt rž neje muki wot — hr. — pj. hacz — hr. 22 pj., punt khlěba wot — hr. — pj. hacz — hr. 17 pj., punt žuscheneho połcża wot — hr. — hacz 1 hr. 50 pj., punt mlěteho zokora wot — hr. 24 pj. hacz — hr. 25 pj., liter petroleum wot — hr. — pj. hacz — hr. — pj.

Drjewowa awkzija.

Pónđzelu 19. haprleje 1915

ma so na **Njeßwaczidliskim** majoratnym hajniskim revěrje sćěhowaze palne drjewo w lěßu sa hotowe pjenjesy na pschedawacz:

40 rm. khójnowych kuluchow	
600 „ khójnoweje walczizny	w drjewischczu
60 „ khójnowych dołhich hromadow	11 wotdźělenja.
200 „ khójnowych pjenkow	

Shromadźisna: dopołdnja w 9 hodźinach w drjewischczu 11. wotdźělenja sady Holeschowskeje Dubrawy.

Hrabinske s Rieschske majoratne hajniske sarjadnistwo w Njeßwaczidle.

Hantsche.

Hižo wot 30 lět

pschedawam na **Budyskich wikach**

ßymjenja ſa nalětni a lěčny wußyw

wot firmy **J. E. Schmidta** w Erfurtu, kněžorskeho a kralowskeho podawarja, ßo mi ſcželaze, woßebje wot tejele firmy plahowane **runklizowe ßymjo** (woßebitoſcź), kotrež tole lěto woßebje derje ſkhadźa.

Tehodla ßwojim cześcźenym wotebjerarjam wſchě ßymjenja w dobrej ſkhadźazej tworje poruczam:

runklizowe, Eckendorfſke žołte a cźerwjene hobrſkowalzojte, po tunich płaczišnach. Lutyjeczanſke

žołte ßymjo, najwjetſchu cźerwjenu **pizowanſku zokrowu rěpu,** dołhu běłu.

Kałowe ßymjo, Erfurtſkeho ſaźneho, Barlinſkeho ßrěnjoſaźneho, hollandſkeho cźěmnoczerwjeneho, póſdneho, Zitawſkeho hobrſkeho a ßerbſkeho burſkeho kała, běłeho kała a Winnigſtetterſkeho, kónczojteho Braunſchweigſkeho a woprawneho cźeſkeho hłubateho kała.

Wulki wubjerk ßymjenja, karottow, morcheje, pizowanſkeje morcheje, bunow, gurkow atd.

Woßebitoſcź: Erfurtſke kwětkowe ßymjenja w 10pjenjezkatych pakcźikach ſ wukaſanjom k plahowanju.

Wulki wubjerk **Droždźanſkeje zyble k ßadźenju.**

Woßebje poruczam wot hollandſkich plahowarjow ßo dostawaze **kwětkowe kulki** gladiolow, begoniow, lilijow, tuberoſow atd.

Moje ſtejiſchczo je hižo wot 29 lět na mjaßowym torhoſchczu.

Jan Bjedrich, ßymjenjowa pſchedawarnja

w **Kołwaſy** pola Pomorz.

Franz Marschner

cźaßnikar w Budyſchinje

na bohatej haßy 9

ßwój ſkład **cźaßnikow** a **cźaßnikowych rjeczazow**

k dobroczźiwemu wobkedźbowanju poruca

Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje płaczišny.

Dawam ſ tutym k wjedźenju, ſo ßym ßo ſe Židowa do Budyſchina pſcheczahnył a ſo nětko

na ßerbſkej haßy cźißło 20

bydlu.

J. Pribick, wuſtojny naturſkeho hojenja,

woßebje pſche bolaze nohi, drjenje a wicź.

Starſchi ſwudowjeny ratař ſe ſamoženjom ßebi ßłužbu jako

hoſpodař

na wjetſchej žiwnoſcźi abo małym kuble pyta. Też by wón ßo pſchi ſkładnoſcźi do wjetſcheje žiwnoſcze abo małeho kubła woženił. Dalſche je ſhonicź pola M. Schrammowej na Wilhelmſtraße 3 po 2 ſkhodomaj w Budyſchinje.

Sa ßwoju žitowu a pizowadłowu wikowarnju

wuczobnika

ſ dobrej ſchulſkej wuczbu po móžnoſcźi ſ jenolětnym wobßwědczenjom pytam.

Paul Schulze Nachf.

na Hoſchiz haßy 9.

Czerwjeny dźeczel hroch

płaczišny hódno pſchedawa

Pawoł Scholta naßlědnik.

na Hoſchiz haßy 9.

Rżane wotruby, awſtriſke, rumunſke pſcheńczne wotruby, ſeńſkoworjechowe wotruby, rajßowe wotruby, rapßowu muku, lane woßnchi, bawlmoßytwownu muczku

poruca

Guſtav Heinke pſchi žitnych wikach.

Telefon 358.

Tunje ſofy

we nimo měry wulkim wubjerku ma pſchezo na ſkładze

J. O. H. Bär

w Budyſchinje na Hoſchiz haßy 29.

Tunje

klobukowe kwětki

a **halosy** we wulkim wubjerku poruca

Max Slelzig

na Hoſchiz haßy 18.

Pſchedawarnja ſa wnmětſke kwětki.

Kóždy, kotryž chze ßebi **dobry a tuni cźaßnik** kupicź, abo kotryž chze ßebi jón **porjedźicź** dacź njech dźe k cźaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na ſwonk. lawſkej haßy 5.

Jencź pſchedawa a porjedźuje, ſa ßwoje dźěło ſprawnje rukujo. — **Proſchu, ßebi moji wukładne wokno, ſ płaczišname wupołożene, wobhładacź.**

Derje ſdźerżany

dźěcźazy wós

na wšy ßo hodźazy, je na pſchedań na kotołſkej haßy 14 I.

Kuchańki, ſtwinſke a ßłužobne holzy, mlokowe holzy, hródźne dźowki, holzy k ßwinjom, wotroczkow, ßrěnkow, rólnych pohonczow wolazych a dźěłacźerſke ßwójby pyta hnydom pſchiſtajerka **Görlichowa** na ßukelnſkej haßy 1 na rózku kněžorskeje dróhi w cźrijownı knjeſa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

Serbske tow. „Lipa“ za Rakecy a wokolnosć

změje, da-li Bóh, jutře njedźelu 18. hapr. popołdnju we 5 hodź. w Hönčec hoſćencu swoje měſačne posedźenje. — Knjez předsyda ze swojim přednoškom pokračuje. Wšě lube sobustawy a hoſći we bohatej ličbje wočakuje

předsydstwo.

Za bohate česćenja, zbožopřeća a drohotne dary, mi k mojemu **25 lětnemu wosadnemu jubilejej** z blizka a z daloka, wosebje wot kralowskeje šulskeje inspekcije, šulskeje, cyrkwinskeje a wjesneje gmejny přepodate, wuprajam z tutym **najwutrobniši dźak.**

W Njeswačidle, dźeń 9. 4. 1915.

Wyšši wučeŕ kantor **Kalich.**

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. —Štwórtlětna předplata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smolerj.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěsći, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 17. **Sobotu 24. haprleje 1915.** **Lětnik 74.**

Rosprawa němskeho wulkeho hłowneho kwartěra.

21. haprleje.

Njedaloko Reimskeje kathedrale (zyrkwje) žmy nowu njepřećelsku batteriju spósnali a do njeje tšeleli.

W Argonnach žu Franzowsojo bomby mjetali, kotrež pola cłowjeka wróćenje sbudźuja. Jedyn njepřećelski nadběh k polnozy wot Le Four de Paris njeje žo poradźił.

Mjes Maasu a Moselu je žo wječera pola Flirey w schěrokej froncze sapočany nadběh se žylnym schkodowanjom sa Franzowsow wotrasył. W měschniskim lěsu žmy dale postupali.

We Vogesach je žo njepřećel podarmo do naschich stejischćow k dołhemu a k krótkemu wječorej wot Metzerala a Sondernacher dawał. Tež tam žu Franzowsojo cężko schkodowali.

Wječera rano je jedyn njepřećelski lětał na Lörrach bomby mjetał, kotrež žu mydłarnju, jenemu Schweizarjej žłuschazu, a dwě khěži wobschkodźiłe a někotre ziwilne wožoby sraniłe.

W ruskej Pólskej njeje žo niczo pscheměniło.

K wotpłaćenju na ruske mjetanje bombow na Insterburg a Gumbinnen, wotewrjenej swonka wojowniscza ležazej měsce, žmy wječera na želesniske kschižowanischczo Bialystok 150 bombow smjetali.

22. haprleje.

Na wječornym wojowniscżu k połodnju wot Le Bassée-kanala a k dołhemu wječorej wo Arrasa žmy s wuspěchom minam rosbuchnyć dali.

W Argonnach a w krajinje mjes Maasu a Moselu je artillerija žylnje wojowała. Po tšelenzy Franzowsojo dźenża w nozy we wječornym dźelu měschniskeho lěsa nadpad sčinichu, tola žo s cężkim schkodowanjom wotrasychu.

Pschi połnóznym brjosy Hartmannsweilerkopfa žmy wječera njepřećelske sepjeranischcza wupuścili a wječor žmy njepřećelski nadpad wotrasyli.

23. haprleje.

W połnóznej Belgiskej žmy we wječerawschich wječornych hodźinach s naschej fronty pola Steenstraate k ranju wot Langhemarcka pschećiwo njepřećelskim stejischćam k polnozy a k dołhemu wječorej wot Yperna postupili. S jenym nadběhom naschi wojazy w schěrokosći 9 kilometrow hač na hórki k polnozy wot Pilkena a k ranju wot tam postupichu. S dobom žebi se sažaklym wojowanjom pschekhód psches Yserski kanal pola Steenstraate a Het Sas wunusowachu, hdźež žo na wječornym brjosy postajichu. Wšy Langhemarck, Steenstraate, Het Sas a Pilken žo dobuchu. S najmjeńscha 1600 Franzowsow a Jendźelczanow a 30 kanonow, mjes nimi 4 cężke jendźelske, do naschej ruki padźechu.

Mjes Maasu a Moselu je žo sažo žiwje wojowało. Artillerija wožebje žylnje pola Combres, St. Mihiel, Apremont a k polnozy wot Flireya wojowasche. Njepřećelšzy pěschzy jenoż w lěsatej krajinje mjes Ailly a Apremontom nadběhi cžinjachu. Tu žo Franzowsojo na někotrych městnach do naschich prědnich pschěrowow dobuchu, tola žo s dźěla sažo won cžišnychu. S bliška žo hischcże wojuje. Wješ Embermenil k wječorej wot Avricourta, kotruž běchmy dobyli a kotruž běchu Franzowsojo s artillerischim tšelenjom sapalili, žu naschi pschedstražnizy wopuscżili. Hórki k polnozy a k połodnju wšy žo dźerża.

W ruskej Pólskej njeje žo niczo pscheměniło.

Najwyschsche wójskowe wjedniśtwo.

Jedyn jendźelski podmórski cžołm žo w połnóznym morju potepił.

W Barlinje, 21. haprleje.

W poślednim cžasu žu žo wospjet jendźelske podmórske cžołmy w němskim saliwje połnózneho morja wohladake a wospjet žu žo němske łódże sa nimi puscheżiłe. Jedyn njepřećelski podmórski cžołm je žo 17. haprleje potepił. Mózno je, so žu žo dalsche podmórske cžołmy sniežiłe, tola žo to njeje s wěstosću spósnało.

Němske wójnske łódże žu w poślednim cžasu wjazy krócz do połnózneho morja wujěle a žu hač do jendźelskeho morja pschischłe. Na žanej s tychle jěsbow njejžu žo jendźelske wójnske łódże nadeschłe.

Naměstny schef generalneho staba:

Behnke.

Rosprawa awstriskeho generalneho staba.

We Winje, 21. haprleje.

W Karpatach je njepřećel swoje schkodowanjapołne nadběhi pschećiwo najważnischim wotdźělenjam fronty wot někotreho cžasa sastajił. To žo wožebje na tamne wodźělenja naschich stejischćow počahuje, kotrež najlěpsche pschikhady do Wuherskeje, doły rěkow Ondawy, Laborcże a Unga schkitaju.

S boka tychle hłownych postupowanskich pucżow w lěžatych stronach mjes dokomaj Laborcże a Unga je njepřećel tež hischcże nětkole spytał žo se žylnymi mozami pschećiwischčećz. Pschedobychcże do tejele strony dyrbjesche pschećiwjenje naschich stejischćow w dołach a na horach slemicz, kotrež žo njedźiwajzy najcżežšschich woporow njehodźesche pschewinyć.

Tak žo w hornim dole Cžiroki pola Nagypolany a w zyłej žorkowej stronje tejele rěki žylne wojowanja roswichu, kotrež někotre dny a nozy trajachu. Tež tu žu njemdre ruske wupady skónczńje tón žamy dońt počerpike, kaž wschě prjedawsche nadběhi. Wjele tyšaz morwych a sranjenych a psches 3000 njesranjenych jatych shubiwschi je njepřećel wupad spuschcżił.

Wjele we wukraju rosschěrjenym tež knježerstwowym powjesćam ruskeho wójskoweho wjedniśtwa wo wuspěchach we wobcżežnych karpatskich wojowanjach móže žo s króka na pschecżo dźerżeć, so je njedźiwajo wschěch napinanjow a wulkich woporow Užoski pschekhód, kotryž pschećiwnik jako saměr hłownych nadběhow a wožebje ważny wosnamjenja, hischcże twjerdźe w naschim wobžedźenstwje.

Na druhich frontach je jenož artillerija wojowała. Położenje je wschudźe njepscheměnjene. L.

Rosprawa ruskeho generalneho staba

praji: W rańschej Galiziskej žmy w nozy 20. haprleje jedyn nadběh Awstriskich pola Gorlizy wotrasyli. W Karpatach je njepřećel 19. haprleje wospjet bjes wuspěcha nasche stejischćza nadběhował. Njepřećel je cżežko schkodował. Hač dotal je žo 500 muži sajało. Na druhich dźělach zyłeje fronty je žo mało pscheměniło. Eskadra němskich lětadłow je 20. haprleje na Bjalistok něhdże sto bombow smjetała. Ziwilne wožoby žu žo morike a žo sranike. Hewak njeje žo žaneje schkody stało. W nozy 20. haprleje je jedyn zeppelin na město Ciechanow bomby mjetał. Wone žaneje schkody njenacżinichu. Nasche lětadło „Ilja Mouromez" je s wuspěchom bomby na Soldowske dwórnischczo mjetało. B.

Pschestawka wojowanja w Karpatach.

Po jendźelskich powjesćach s Pětrograda ruski generalny stab wocżakuje, so wojowanje w Karpatach bliżšche dny zyle sastanje, dokelž je žněh tacz sapočał. S tym žu rěki a rěczki wulku wodu nabyłe, s dźěla s rěcznischczow wustupike a pucże powodźike. Pschе-

ſtawka wojowanja budże najſkerje nĕkotre njedźele tracź. Nowiny generalneho ſtaba, „Ruſki invalid“, mĕnja, ſo budże ẓo rosẓudna bitwa bóle w połnozy a niz w Karpatach biź. L

Londonſki „Daily Telegraph“ ſ Pĕtrograda piſche, ſo ẓo w Karpatach ẓylny deſchcź ſ njebjeß lije, kotryž ẓnĕh ſ horow woplokuje. We ẓwojim hornim bĕhu je Dnĕſtr 4 metry wyſche ſwuczeneje wyẓoẓokoſcże ſtupił. Se wſchĕch hórſkich khribjetow dźiwje ſchuczaze wody ſchumja. Hórſke brjohi ẓu ẓo do wulkich tonidliſchczow pſchemĕniłe. Wjetſche hibanje wojakow je ẓo ſaſtajicź dyrbjako. W bliżſchim cźaẓu bitwiczki mjeńſchich wotdźĕlenjow wocźakuja. W tu khwilu ẓo jenoż w krajinje Telepotha a Zuelly a njes Użokſkim pſchekhodom a Mezö Laborczom wojuje. Użokſki pſchekhód je też na dalſche w awſtriſkej ruzy, tola Rußojo ẓu ẓo poldra mile k wieczorej wot pſchekhoda ſtejiſchcża ſmozowali, ſ kotrehoż ẓo pſchekhód wobknjeźi.(?) Naſtanje=li bórſy ẓuche a cźopke wjedro, budże pſchestawka wojowanja jenoż nĕkotre dny tracź a wojowanje wo Wuherſku ẓo ſapocźnje. Ruſke wójnſke roskaſowarſtwo na żane waſchnje njewocźakuje, ſo budże Rußam lohko, ẓo do Wuherſkeje dobycź.

Woßebity dopißowaŕ nowin „Peſter Lloyd“ ſ Eperjes pod Karpatami piſche: Na Saroſkej froncże je ẓo póndźelu w Duklinym ſpadże mjes Sborom a Kiſkurinu jenoż ſ artilleriju wojowało. Spytanemu wupadej Rußow ẓu awſtriſko=wuherſzy wojazy ſ wulkim njepſchecźelowym ſchkodowanjom ſadźĕwali. G.

Schkodowanja Rußow w Karpatach.

Kaž ẓo ſ Bukareſta piſche, ẓu Rußojo w 36 hodźinſkim wojowanju pſchi Stryjſkej rĕzy ẓamej 11000 morwych ſhubili.

Jedyn nĕmſki lĕtaŕ nad Warſchawu.

Jedyn nĕmſki lĕtaŕ ẓo nad Warſchawu pokaſa a bomby mjetaſche. Direktor jeneje zokroweje fabriki a jedyn knihiwjednik ſtaj ẓo morikoj. Wjele woßobow je ẓo ſraniko. Naſtata ſchkoda na wĕzach je wulka. L.

Jedyn zeppelin na Ciechanow bomby mjetał.

Nowinam „Berliner Lok.=Anz.“ ẓo ſ Kopenhagena piſche, ſo je 20. haprleje jedyn zeppelin na mĕſto Ciechanow bomby mjetał. Ciechanow w połnóznej Pólſkej pſchi Mlawaſko=Warſchawſkej żeleſnizy leži. L.

Wulkowjerch Michał ẓmjercź ſtraſchnje ẓo ſranił.

Po „Baſelſkich nowinach“ ẓo ſ Pĕtrograda piſche: Hakle pſched krótkim dla khrobkoſcże pſched njepſchecźelom wuſnamjenjeny wulkowjerch Michał, zarowy bratr, je ẓo, kaž je ẓo dodało, we wojowanju pola Kalwarje ẓmjercź ſtraſchnje na ſchiji ſranił. D.

Roſpucźiza w Pólſkej.

W ruſkej Pólſkej lód taje, a pucźe a drohi, kotrež bĕchu poldra metra hłuboko ſmjerſłe, poczinaju rostacź. Swjerćha bĕ hižo dawno błóto, potom hłubſche kładźidła, kotrež prjedy hiſchcże kołam podpjeru dawachu, rostacź a ẓo do błóta pſchetworicź poczachu. Roſpucźiza, to je cźaß, w kotrymż njeje pucźow, je ẓo pſchibliżiła. Dźĕl drohow je ẓo hižo prjedy ſa automobile ſawrjeł, dokelż woſy w błócże tcźazy wostachu. Nĕmſke wójſkowe wjedniſtwo je ẓo ſa tele wobſtejnoſcże derje pſchihotowało. Nĕmſke ſtejiſchcża, kotrež ẓo wot Auguſtowa pſches Ssuwalki, Pilwiczki, Tauroggen do Polaugena cźahnu, ẓu ẓo ẓylnje wobtwjerdźiłe, tak ſo móża najẓylniſchi njepſchecźelſki cźiſchcź wutracź. L.

Roſprawa franzowſkeho generalneho ſtaba.

Roſprawa wot 21. haprleje w nozy rĕka W Belgiſkej ẓo nadbĕh na tſĕlne hrjebje ſta, kotrež ẓu jendźelſzy wojazy na hórzy 60 pola Zwaſtelena dobyli. Wón je ẓo wotraſył. Njepſchecźelowe ſchkodowanje na tymle mĕſtnje wot 17. haprleje 3000 abo 4000 muži wucźinja. W Champagni, bliſko Ville=ſur=Tourbe Nĕmzy ſapſchimnycź ſpytachu. Naſcha artillerija pak jim njeda poſtupacź. W Argonnach bliſko La Bagatelle ẓo jenotliwy, ale jara raſny nadbĕh ſta, kotryž ẓo ſ naſchej tſĕleńzu ſadźerża. Mjes Maaſu a Moſelu ẓmy wſchelake njejenak ẓylne nadbĕhi, ſ kotrychż bĕchu nĕkotre jenoż wobhonjenja, wotraſyli; jedyn w Aillyſkim lĕßu, pjecź w Mortmareſkim lĕßu a jedyn w mĕſchniſkim lĕßu. K połnozy wot Flireya ẓmy poſtupali a jenu nowu nĕmſku tſĕlnu hrjebju dobyli. W njej ẓmy ẓo pſchiprawili a ju ſ prjedy dobytymi hrjebjemi ſwjaſali. Naſch dobytk poßlednich dnjow w bĕżnej froncże wjazy dyżli 7000 metrow wucźinja. Njepſchecźel wjazy dyżli 300 morwych na wojowniſchcźu woſtaji. W Lothringſkej artillerija wojowaſche. W Elſaßu ẓmy k ranju wot Hartmannsweilerkopfa jedyn pſchihotowany nadbĕh lohko ſ artilleriſkim tſĕlenjom wotraſyli. Naſche lĕtadła ẓu we Woevrje, we hłownym kwartĕrje generala ſe Stranza do proviantſkich kolonnow, a w Badenſkej w Lörrachu na elektrizitetnu dźĕkarnju bomby mjetake. B

Nadpady njepſchecźelſkich lĕtarjow na badiſke mĕſta.

Wutoru dopołdnja wokoło 10 hodźin je jedyn njepſchecźelſki lĕtaŕ na mĕſtaczko Kendern, kotrež je bjes garniſony, pjecź bombow cźiẓnył. Jena bomba na jenym polu rosbuchny, ſchtyri na ſchulu padźechu. Najwjazy dźĕcźi do pinzy cźekny. Jene dźĕcźo je ẓo moriko, druhe ẓo cźeźko ſraniko, nĕkotre ẓo lohko ſranike. Też na badenſke mĕſto Lörrach je wutoru jedyn lĕtaŕ ſchĕſcź bombow cźiẓnył, kotrež pola dwórniſchcża rosbuchnychu. Tſi woßoby ẓu ẓo ſ dźĕla cźeźko, ſ dźĕla lohko ſranike. Jene dźĕcźo je ẓo moriko. Jenemu mkodemu cźłowjekej je ẓo ruka wutorhnyła. D.

Regiment franzowſkich wojerkow.

Po wukaſu franzowſkeho wójnſkeho miniſtra dyrbja wſchitzy k wojowanju khmani Franzowſojo bjes ſtarobineje mjeſy ẓwoju wojerſku winowatoſcź dopjelnicź, to rĕka, po żadanju wyſchnoſcże nĕkajku ẓłużbu ſa wójſko cźinicź.

So mohli po móżnoſcźi wſchitzy Franzowſojo pſchecźiwo njepſchecźelej wojowacź, je wudowa offizĕra Armanda zyły regiment żónſkich ſhromadźiła. Dźĕl tutych żónſkich do wojerſkich piżarnjow na mĕſto wojakow ſtupi, ſ druheho dźĕla ẓo kołojĕſdny a automobilny korps twori, ſ tſecźim wobdźĕlenjom ẓo wßy wobßadźa. Wojerſke żónſke w nich wyſchnoſcź ſaſtawaju, ſo móhli ẓo wſchizy brónicźi mużojo do bitwy póßłacź.

Nowe wojowanje pſched Dardanellami.

Nĕtkole je bjes diwĕła, ſo chzedźa Jendźelcźenjo a Franzowſojo ſ nowa ſpytacź Dardanelle dobycź. Po jendźelſkich powjeſcźach ſe Sofije je ẓo tſĕlenje do turkowſkich twjerdźiſnow w Dardanellach hižo ſaßo ſapocźało. Pſched kupu Tenedos po powjeſcźach ſ Athena nimale ſto łódźow ſ wójſkom leži, kotrež dyrbi ẓo pola Dardanellow na kraj wußadźicź. Se ſtawiſnow wſchĕch wójnow je ſnate, ſo wußadźenje wójſka ſ łódźow na kraj k najwobcźeżniſchim nadawkam ẓłuſcha a ſo ẓo jemu ſ poměrnje ẓłabymi mozami wobaracź hodźi.

Kaž „Voſſiſche Zeitung“ ſ Athena ſhoni, je jendźelſko=franzowſke wójſko, nĕhdźe 60,000 muži ẓylne, na nĕhdźe 175 transportſkich łódźach pola kupow Mudros a Tenedos ſhromadźene, tola hiſchcże njejßu ſapocźeli, jo wußadźicź. Najſkerje ẓo wußadźenje wójſka na europiſkej ſtronje ſtanje, hdyż ẓu ẓo tamniſche wobtwjerdźenja najprjedy potſĕłake. Turkojo ẓu pjecźa na europiſkim boku Dardanellow pola Enos a Saroſkeho ſaliwa jara ẓylne wobtwjerdźenja natwarili, dokelż wotcźakuja, ſo tam Jendźelcźenjo a Franzowſojo ẓwoje wójſko wußadźicź ſpytaju. S kupy Lemnos je powjeſcź doſchła, ſo je wjele jendźelſkich parnych łódźow, połnych ſe ſranjenymi, k kupje Mudros pſchijĕło, ſo ẓu łódźe tam druhich ſranjenych pſchijake a ſ nimi do Alexándrije (w Egiptowſkej) dale jĕke.

Mailandſke nowiny „Corriere della Sera“ ſ Kairo (w Egiptowſkej) ſhonja, ſo ẓo wulke wójſko ſ Egiptowſkeje do Małeje Aſiſkeje a k Dardanellam póſcźele. Tole wójſko je hižo ſ łódźemi wotjĕło. Wono ſ Jendźelcźanow, Auſtralſkich a Neuſeelandſkich wobſteji, mjes tym ſo je khĕtro ẓylne wójſko jendźelſkich a indiſkich wojakow k ſakitanju Egiptowſkeje a Suezſkeho kanala wrócźo woſtało.

Też ſ Jendźelſkeje ẓo wójſko k Dardanellam wjeſe. „Kölniſche Zeitung“ je ſ Madrida ſcźĕhowazu powjeſcź doſtała: S wulkeho hibanja w Gibraltarſkim pſchiſtawje ẓo ẓudźi, ſo ẓo wjele wojakow nimo Gibraltara k Dardanellam powjeſe. Pſchi tymle pſchedewſacźu ẓo prynz Alexander Battenberg wobdźĕli, kotryž je ẓo ſe ẓwojej ẓotru, ſchpaniſkej kralowej, na jenym hrodże pola Algeciraſa ſetkał. L.

Nadpad turkowſkeho torpedoſkeho cźołma na jendźelſku transportſku łódź „Manitoul.“

Londonſka admiralita woſſiewja, ſo je jedyn turkowſki torpedowy cźołm w Ägäiſkim morju jendźelſku transportſku łódź „Manitoul“, ſ kotrejż ẓo jendźelſzy wojazy wjeſechu, nadpadnył. Wón tſi torpedy wutſĕli, kotrež wſchĕ mißnychu, a ẓo potom do cźĕkanja da. Jendźelſki kſchižak „Minerva“ a ſaniczaki torpedowych cźołmow ẓo

ſa nim puſchczichu. Turkowſki torpedowy czołm na brjoh Chioſkeje kupy ſajędże a žo ſniczi. Jeho wobžadka žo ſaja.

K temu žo pſchiſpomni, ſo je žo 24 muži jendželſkeje transportſkeje łódže tepiło a 27 muži žo ſhubiło. Najſkerje ſtaj žo dwaj wukhowanſkaj czołmaj pſchewróczikoj. B.

Londonſke „Times“ ſ Chios piſchu: Turkowſki torpedowy czołm, kotryž je transportſku łódź „Manitoul“ nadpadnył, na brjoſy Chioſkeje kupy leži, hdźež je jeho wobžadka jata. Torpedowſkemu czołmej bě žo pſched něhdže jenym měžazom poradźiło, w czěmnej nozy ſ Dardanellow wupjerchnyć. Wón ſkładnoſć ſhlada, ſo by jenu transportſku łódź ſnicził. Pſched dwěmaj dnjomaj do jeneje franzowſkeje transportſkeje łódže jedyn torpedo wutſělí a bjes wuſpěcha ſchkodu nacžini. Torpedowſki czołm dyrbješche czeknyć, dokelž dwaj kſchižakaj na pomoz pſchijědżeſchtaj. Hdyž chzyſche wón poſdźiſcho na ſchěroke morjo wujěć, jeho tſi kſchižaki wužlědźichu a do njeho w mórſkej wužinje mjes Chioſkej kupu a twjerdźiſnu žylnje, tola bjes wuſpěcha tſělachu. Spóſnawſchi, ſo njeje móžno czeknyć, wobžadka czołmej na brjoh ſajěć da a torpody a muniziju do morja ſmjeta G.

Po powjeſczach ſ Athena je 63 parnych łódžow ſ Alexandrije w Egiptowſkej ſ jendželſkimi a franzowſkimi wojakami k Dardanellam wotjěło. B.

Žana powſchitkowna wojeńſka winowatoſcz w Jendželſkej.

Hollandſkim nowinam „Nieuwe Courant“ žo ſ Londona 21. haprleje piſche: W dženžniſchim poſtedženju parlamenta miniſter Lloyd Leorge praji: Knježerſtwo njewěri, ſo by žo wójna ſ wjetſchim wuſpěchom wjedła, hdy by powſchitkowna wojeńſka winowatoſcz ſawjedźena była. Lord Kitchener je jara ſpokojom ſ wuſpěchom, kotryž je ſ napominanjom na dobrowólnikow měł.

Měnjenje Rušow wo wojowanju pſcheczíwo Dardanellam.

Ruſzy namórſzy offizěrojo maja ſa jara czežki nadawk, Dardanelle dobycz. K temu je niz jenož žylne wójnſke łódźſtwo, ale tež žylne wójſko trěbne. Ruſke czornomórſke wójnſke łódźſtwo, kotrež měło Turkow ſ Bosporuſa wuhnacz a potom pſched Konſtantinopel pſchijěcz, njeje w tak pſchihodnych wobſtejnoſczach kaž jendželſko-franzowſke łódźſtwo pſched Dardanellemi. Ruſke czornomórſke łódźſtwo je nuſowane, žo ſtaroſczíwje wſcheho ſchkodowanja hladacz, dokelž wono žanych reſervow nima, ſ kotrymiž mohło ſchkodowanje narunacz. L.

Sebranje grichiſkich wójnſkich łódžow w Jendželſkej.

Po powjeſczi ſ Londona je jendželſke knježerſtwo dwaj małaj grichiſkaj kſchižakaj, kotrejuž twar je žo w Jendželſkej w juniju 1914 ſapoczał, a pódla teho ſchtyri nowe grichiſke torpedowe czołmy ſebrało. L.

Sajecze jeneho němſkeho konſula w ſjednoczenych ſtatach połnózneje Ameriki

je k diplomatiſkim kroczelam dowjedło. Němſki póžłanz we Waſhingtonje je po amerikanſkich nowinach pola ſtatneho departementa ſwonkownych naležnoſczow pſcheczíwo pſchikaſni ſajecza proteſtował, kotraž je žo němſkemu konſulej Williamej Müllerej a jeho aſſiſtentej B. M. Schulzej w Seattlu we Waſhingtonſkim ſtatu pſchepodała. Kaž amerikanſke nowiny pišaju, póžłanz na to pokaſuje, ſo je žo ſe ſajecžom konſularſke wucžinjenje mjes Němſkej a ſjednoczenymi ſtatami ſraniło. Winowanje, na kotrež žo ſajecze konſula ſakožuje, rěka „ſpſchiſahanſtwo“, ſ tym ſtuczene, ſo je wón pjecza po njeſakońſkim waſchnju ſpytał, potajnoſcze „Seattleſkeje Conſtruction and Drydock Co.“ wobhonicz. Kaž je ſnate, bě němſki póžłanz we Waſhingtonje pſched někotrym czažom žo na to wobczežował, ſo žo podmórſke czołmy na jendželſke ſkaſanje w ſjednoczenych ſtatach twarja a žo rospołożene do Kanady a Britiſkeje Kolumbije ſczelu, ſo bychu žo tam ſažo hromadu ſeſtajałe. W pišmje němſkeho póžłanzſtwa žo wyſchnoſcze w Seattlu winuja, ſo žu jim žo ſaležaze prawo pſchekroczíke, hdyž žu do doma němſkeho konſulata dla pſchepytanja ſtupiłe a konſulej Müllerej a jeho aſſiſtentej wukas ſajecza pſchepodałe.

Grichiſka parna łódź žo potepiła.

Do Vliſſingena w Hollandſkej je njedželu muzſtwo grichiſkeje parneje łódže „Hellespontos“ pſchijěło, kotraž je žo w kanalu pola Calais ſ wutſělenym torpedom potepiła. Matroſojo ſczěhowaze powjedaju:

Łódź je žobotu rano w 6 hodźinach bjes nakłada ſ Amſterdama do Buenos Ayres wotjěła. Popołdnju w 4 hodźinach 4 mile k wjeczoru wot wobžwětlazeje łódže „Noordhinder“ je žo do njeje jedyn torpedo wutſělił. Strażnizy žu jenož periſkop jeneho podmórſkeho czołma widźeli. Torpedowe rosbuchnjenje je wulke kruchi drjewa horje czišło, kotrež žu na komandowanſkim moſcze ſtejazeho kapitana ſranike. Tutón je po łódźine papjery běžał a je potom ſ 23 mužemi wobžadki łódź wopuſchczik. Hdyž běchu žo dwě mile wot łódže wotžalili, žu widźeli, kak je žo łódź ſ druhim torpedom trjechika a žo do dweju kruchow rostorhnyła.

We Vliſſingenje žu „Hellespontoweho“ kapitana dla jeho czežkeho ſranjenja na hłowje do hojeńnje pſchijeli. Hiſchcze tón ſamy dźeń wjeczor žu jeho operěrowali. Wón je czežko ſkhorik. Jedyn hóſdź je pſches ſpanje žo do moſhow dobył.

Sapižanje kožow w Němſkej.

Kaž žu nowiny „Wobucže a koža“ ſhoniłe, maja žo po žadanju němſkich wobucžowych fabrikow w Němſkej kože wulkeho ſkota a czelatow liczicz. Hižo w bližſchim czažu žo wukas ſa to wočakuje. Wójnſke miniſterſtwo w intereſu wójſkoweho ſarjadniſtwa tole žadanje podpjeruje. S.

Dwaj awſtriſkaj lěkarjej ſ ruſkeje jatby czekłoj.

Dr. Ebersberg, prjedy gmejnſki lěkař w Tamswegu w Tirolſkej, a dr. Kaſſowitz, prjedy pomozny lěkař džěczazeje kliniki w Innsbrucku, kotrejuž běchu Rušojo jako regimentſkeju lěkarjow na galiziſkim wojowniſchczu ſajeli, ſtaj 19. dezembra ſ ruſkeje jatby we Wladiwoſtoku czekłoj. W draſcze chineſtich burow wonaj do Pekinga pſchińdźeſchtaj, hdźež jimaj awſtriſki konſulat wjeſbu do Ameriki wobſtara. Wot tam ſtaj žo ſbožownje do Innsbrucka wróczikoj. L.

Njeměry w Italſkej dla drohoty.

We Fanna pola Udine w połnóznej Italſkej žo něhdže 2000 wožobow pſched radnej khěžu ſhromadźi a wołajo žebi khléb a džěło žadaſche. Potom njeměrnizy někotre wukkadne wokna wubichu a chzychu žo do póſtſkeho twarjenja dobycz. Póſtſke twarjenje dyrbješche žo ſamknyć. W zkonowni a radnej khěži wokna a durje ſ kamjenjemi wubichu. Žandarmojo njemóžachu pſcheczíwo herjekarjam ſakroczicz. Hakle hdyž wojazy pſchińdźechu, žo měr ſažo poſtaji. W Empoli (w Toſkanſkej) žónſke pſcheczíwo wójnje proteſtowachu. Wone žo do dwórniſchcza dobuchu a czahej wotjěcz njedachu. L.

Židźi w Paleſtinje.

Nowiny „Turquie“ naſtawk wojſjewjeja, w kotrymž žo roſprawy njepſcheczelſkich a neutralnych nowin, wo hubjenym położenju zuſokrajnych židow w Paleſtinje jako njewěrne wróczeja. Naſtawk na to dopominuje, ſo je knježerſtwo pched 20 létami ſa nuſne měło, wěſte ſamjeſowaze naprawy pſcheczíwo židowſkemu pſchiczahowanju do Paleſtiny czinicz. Tola tele jara poměrjene naprawy njemóža žo na žane waſchnje ſ naprawami w durhich krajach pſcheczíwo židam, na pſchikład w Ruſkej, pſchirunacz, dokelž žo turkowſke naprawy na to ſamjeſowachu, wukrajanam, kotříž chzychu žo tam ſažydlicz, wobaracz, ſo bychu do Turkowſkeje ſaſtupili. Hdyž žo wójna ſ Ruſkej, Franzowſkej a Jendželſkej ſapocza, žo pódla teho wobſamknu, židam, kotrymž bě žo poradźiło, žo w Paleſtinje ſažydlicz, pſchihodniſche ſtejiſchczo dacz a jim bjes wuwſacza położenje pſchiſwolicz, hdyž chzedža do turkowſkeho poddanſtwa ſaſtupicz. Czi, kotříž nochzychu tule lěpſchinu wužicz, žu žo napominali, Turkowſku wopuſchczicz. Turkowſka je potajkim židam dopokaſmo dobreje wole daka. D.

Ruſke ſkaſanki w Kanadze.

Saſtupjeŕ „Kanadaſkeje kompagnije“, kotryž je žo ſ Pětrograda do Montreala wróczik, je prajił, ſo je ruſke knježerſtwo pola njeho ſa 200 milijonow hriwnow granatow ſkaſako. Wo podawanju želeſniſkich ſchěnow a druhich induſtrijowych produktow žo hiſchcze jedna. So bychu žo podawanki pospěſchile, žo wone mjes wjazore kanadſke firmy rosdźěla. L.

Ruſka parna łódź „Baku“ žo potepiła.

S ruſkich mjeſow je „Nationalzeitung“ ſczěhowazu powjeſcz doſtoła: Parna łódź „Baku“, kotruž bě namórſke miniſterſtwo ſ lohkej artilleriju wuhotowało, je po ſdaczu do jeneje miny ſawadźiła a žo potepiła.

Japanske wójsko na marschu do Chiny.

Londonskim nowinam „Morning Post“ ßo s Montreala pische: Wschědnje ßo wojazy s Japanskeje do Mandźurskeje, Tsingtaw, Koreje a połnóźneje Chiny woża. 71 pěschi regiment je s Hiroshima do Nodelima wojěko, 11. armeekorps je wot Shikoku ßylne wotdźělenje do Tsingtawa póßłał a zyły 17. armeekorps s Himji w Mandźurskej steji. Tsi armeekorpsy ßu na puczu s Japanskeje do Chiny. Sabycź ßo njeßmě, so je Japanska hižo prjedy 9. armeekorps a měschanu brigadu w Koreji stejo měła. 13. armeekorps hižo wot wjele měßazow w Mandźurskej steji. Se wscheho teho je spósnacź, so hižo ßylne japanske wójsko pschi chineskich mjesach blisko Pekinga steji. Na tajke waschnje Japanska na chineske knjeźerstwo cźischcźi, do wschěch japanskich żadanjow swolicź, kotreż wikowanje a wuwuźiwanje wuhlowych a rudnych jamow a podkopkow nastupaju.

Mexikanske njeměry.

Mexikanski konsulat w Londonje je s Veracruza 16. haprleje powjesćź dostał: Wójsko generala Obregona je dźenßa wójsko generala Ville we wulkej bitwje sbilo. Villowe wójko je 14 000 muži shubiło. Villa je se sbytkom ßwojich ludźi k połnozy cźeknył. D.

Mytowana sprawnosćź.

Nóz ßo bliżesche! Hižo scźin wulkich schtomow pucź pschikrywasche; po nim dźěsche żona ßrěnich lět, mucźna, połkilena, jeje khude a bolostne wobliczo na to pokasowasche, so bě wjele cźerpjeła. Jeje drasta a sadźerżenje ßwědczeschtej sa to, so do wyschschich worschtow ßłuschesche. Pódla njeje dźěsche hólczk, kiž bě nětkóźe dźeßacź lět stary, a schikwany pßyczk hkowu wěschejo, kaž by rjekł, so rosymi, schto ma jeho knjeni njescź.

„Macźi“, dźěczo rjekny, „ty ßy jara pschenapinana, dale hicź njemóżeschi, a kaž ßu nam prajili, je hischcze nětkóźe hodźinu do města, hdźež ßy wostacź chzyła. Hladaj, tamle je pschi puczu we skale prósdnjeńza, tam móżemoj powostacź, tam ßu kawki k ßedźenju, wotpoczńmoj trochu.“

Hubjena macź, powolejo pschecźam ßwojeho dźěscźa, do prósdnjeńzy sastupi a ßo na kamjenje ßydźe, kiž běchu tam jako kawki pschiprawjene. Wona bě na ßmjercź błeda a to na to pokasowasche, so jeje żiwjenje hascha, wocźi, kiž ßo jenoż s wohnjom sahorjenja płomjenjeschtej, s bolosczu na lubowane dźěczo hladaschtej.

„Macźi, ßy ty jara khora?“ woprascha ßo Jank.

„Haj, moje dźěczo, ale schtoż mje najbóle boli, je to, so dyrbju tebje bjes pschecźela. bjes sastaracźerja wostajicź. Mój Bożo“, wona doda, „cźeho dla ßmy naschu domisnu wopuschcźili a ßo tule saßydlili. hdźež je nan telkole njepopschatych a sawistnych ludźi naschol, hdźež ßu naß sa to hanili, so ßmy Bohu ßkużili a jeho kasnje dopjelnjeli. Naschi njepschecźeljo ßo nad tym wjeßelachu, hdyż nascha fabrika, dokelż bě jedyn rjemjeßlnik nješchto wunamakał, spadny. Wbohe dźěczo, w samoźenju ßy ßo narodźiło, ale bórsy budźesch njesbożowna ßyrota. Nan je se srudobu wumrjeł a tež ja tebje bórsy wopuschczu. Ale Bóh wostanje, Bóh je wótz ßyrotow a tebje njewopuschczi. Lubuj jeho a ßłuż jemu stajnje, wón ßo wo wschěch njesbożownych stara, wón je twój pomoznik, we wschitkich nusach ßo wokaj k njemu.

O Bożo, wótcże wopuschcźenych, twojimaj rukomaj dowěrjam woßud ßwojeho dźěscźa! Ty strażuj jo a budź jemu s wótzom! Ty jeho wucź a pschewodźej na wschitkich puczach, ty jeho schkitaj w njesbożu!“

Wboha běbna macź dźěczo k wutrobje nakkonjesche a hórzy plakasche.

„Hdźe ßo wobrocźisch, lubowane dźěczo, we ßwojej mkodosczi? Jenoż k paßenju stadła móżesch ßo hodźicź; pßyczk, kiž je tebi tak ßwěrnje poddaty, budźe tebi pomhacź.“

Jank sapocza plakacź, ßydźe ßo macźeri k nohomaj, kotraż jeho sa ruczźy dźerżesche, dokelż cźujesche, so ßo jeje poßlednja hodźina hižo bliži.

Pßyczk położy ßwojemu mkodemu knjesej hkowu na kolenje a wohrjewasche jeho se ßwojim dychom.

Na poßledku Jank, s mucźnosczu pschewsaty, wußny. Hdyż wotucźi, bě hižo jaßny dźeń, ptaczki spěwachu, zyła Boża stwórba bě ßo rańschu rjanosćź wobleka. Jank saczu, so běschtej macźernej ruzy symnej, jeje wotewrjenej wocźi, kiž ßo njehibaschtej, bolostnje na njeho shladowaschtej.

„Macźi, stań!“ k njej rjekny.

Ale macź wosta njehibita, macź bě wumrjeła!

Jank njewjedźesche, schto sapocźecź. Poklaknywschi ßo pschi njej, modlesche ßo modlitwy, kiž s hkowy snajesche, pßyczk pak pschi tym srudny wujesche.

Wobßedźerć s bliskeho kubła, kiž se ßwojej żonu tu nimo pschijědźe, ßo nad njesbożownym dźěscźom ßmili. Tež drusy wjeßnjenjo runje tak ßem dóndźechu, położichu cźěko na wós a po tsjoch dnjach pokhowachu jo na khcheschźijanske waschnje.

Jank bě jara lube dźěczo; dokelż bě mudry, lubosny a ßwěrny, doby ßebi wutroby wschěch. Kubler jeho pschi ßebi sdźerża a dowěri jemu cźrjódu wowzow, kotreż Jank se ßwojim ßwěrnym pßyczkom jara pilnje paßesche.

Jank bě dwě lěcze cźische a spokojnje na wßy pschebył. Wón wopytowasche tež wjeßneho duchowneho, tón jemu knižki dawasche, a Jank, hladajo wowzy, pak wuknjesche, pak cźitasche knižki. Husto wbohi hólczk na dźěscźowske lěta spominasche na rady ßwojeje njeboh macźerje a pschedewsa ßebi krucze, je ßwěrnje wobkedźbowacź. Na njedźelach po nyschporje khodźesche na foru; tam ßo hischcze wjazy mkodych hólzow skhadźowasche a tak ßo derje sabawjesche. Duzy domoj by row njeboh macźerje wopytował, by proßył, so by Bóh ßo sa njeho starał.

Kubler bě s Jankom spokojom a bě wjeßeły, so bě na tak dobre dźěczo trjechił; tu ßo na hólczka nowe njesboże dóńdże. Ale Bóh jeho njewopuschcźi a tež tuto straschne njewjedro na lěpsche wobrocźi.

Junu, hdyż Jank pschipadnje do prósdnjeje bróżnje pschińdże, wuhlada. kak ßej tam dwaj cźeladnikaj pjenjesy dźěleschtaj, kotreż běschtaj ßwojemu knjesej kradnykoj. Taj ßo njemało stróżischtaj, so bě jeju paduchstwo pscheradźene, ale hnydom ßebi też pomhacź wjedźeschtaj.

„Pój jow!“ jedyn s njeju na Jana sawoła, „wsmi tole skoto a mjelcź!“

„Staj-li ske cźinikoj, dha to s tym njeporjedźitaj, so mi pjenjesy poskicźitaj. Donjeßtaj te pjenjesy tam, s wotkelż staj je brakoj; spokojene ßwědomnje budźe waju bóle wjeßelicź, hacź wużiwanje zuseho kubła, kotreż staj ßebi pschißwojikoj.“

Na tu wotmołwu ßo roshněwawschi ßo jedyn s paduchow do Janka da, kiž móżesche jemu lědma wucźeknycź. Wón dyrkotasche s bojoscźu, kajke scźěhwki móhło tuto njesbożowne setkanje měcź; hdyż wjecźor ßo s pola domoj wrócźi, widźesche, kak wschitzy na njeho hladachu; jeho kożo bě rostschaßene, a hdyż bě stadko sawrjel, jeho hnydom knjes sawoła:

„Njekniczomny tajenzo, njedźakowniko, pschijak ßym cźe do ßwojeho domu, so by hlodu njewumrjeł, a ty ßy mi sa dobroty tak wotrunał, ßy mje wobkradnył!“

Jank sblědny, dźiwajo ßo na to wobskorżenje, psche ßylsy móżesche lědma tele ßłowa wotmolwicź:

„Knjeże, ja wam niczo pokradnył njeißym!“

„Kak chzesch saprěwacź?“ kubler na njeho sareji, s hněwom ßebje ßameho njesnajo, „s wotkal dha masch pjenjesy, kiž ßu ßo we twojim kożu namakale? Te pjenjesy ßu ßo wczera pola mje pokradnyle.“

A njeda jemu cźaßa na to, so mohł ßo wusprawnicź, haj, ani jeneho ßkowa njemóżesche prajicź, hrabny wboheho hólza s mozu, bijesche jeho bjes ßmilnosćze, doniż jemu ruzy njeszćerpnjeschtej. Potom poruczi, so ma ßo kruwjazy hólz na wós cźißnycź a do jastwa wotwjesćź.

A tak ßo sta. Sastojnika, kotremuż Janka pschedwjedźechu, hnu jeho cźestnosćź a ßwěrnosćź, ja duż s nim nężnje wobkhadźesche. Jank psches jeho dobrocźiwosćź khrobkosczе mały a jemu wschitko sjawnje wupowjeda. Sastojnik, spósnawschi, so je dźěczo njewinowate, mějesche ßobuczucze s jeho njesbożom, sdźerża jeho we ßwojim domje, doniż jemu pschihodne městno njenamaka.

Mjes tym póßka dweju polizistow ke kublerjej, so byschtaj paduchow sajakoj. Kóżdy bu woßebje pscheßkyschany a pschekwapjenaj se ßwědczenjom teho, na kotrehoż běschtaj tukanje storcźikoj, saschmjataschtaj ßo a wusnaschtaj ßwoju winu.

Janka dachu k wustojnemu mechanikej do wucźby a pod jeho dohladom a nawodom bu bórsy jara khmany, nashonity a wjele pytany mechanik. Wopytowasche tež schulu, kotruż bě farar teje woßady sa mkodych żiemjeßluikow salożił; tam derje pokracźowasche a wschitzy mějachu jeho lubo.

Junu pscheproßy farar Janka k ßebi a pschedstaji jeho woßebnemu knjesej, prajo:

„Tole je mkody mechanik, wo kotrymż ßym porěczał. Jan je

jara wuſtojny a móže we waſchej fabriży jara wužitny bycź, a pſchi tym je najpobožniſchi a najlěpſchi młodźenz w naſchej waßadźe."

Bohatemu fabrikantej žo pſchijomny młodźenz jara ſeſpodoba, napraſchowaſche žo jeho ſa nanom a macźerju a wulzy hnuty poßłuchaſche na wopißowanje jeho njeſboža.

„Mój pſcheczelo", praji knjes, „hacź też to ty njeißy žyn rjemješlnika, kiž měješche twoje mjeno, ſ kotrymž žym ja wjele dobreho wobkhadźenja měł. To bě jara ſchwarny człowjek a ſpadnjenje jeho ſboža bě mi jara boloſtne."

„Haj, to bě mój nan!"

„Duž je mój dom tebi wotewrjeny a ty budźeſch w nim pſchijaty jako žyn wubjerneho muža, kiž bě Bohu a człowjekam jara luby."

W tej žłužbje Jan, žwěrny napominanjam žwojeje macźerje, a wopominajo njewoblakowane mjeno žwojeho nana, cześtnje a bohabojaſnje poſtupowaſche. Chzyjo bycź wužitny, horliwje dźěłaſche, ſo by žo fabrika poſběhnyła, duž žebi bórſy dowěru a wutrobnu pſchikhilnoſcź žwojeho ſakitowarja doby.

Dokelž fabrikant ani dźěcźi ani pſchiwuſnych njemějeſche, kiž bychu žo ſa jeho wobkhod ſajimowali, poča wón, hižo jara bohaty, žwoju fabriku ſanjerodźicź, hdyž pak tak młody, wuſtojny a pilny mechanik žo k njemu pſchitowarſchi, ſachze žo jemu twornju lěpje ſarjadowacź. So by to lohzyſcho dozpěł, póßła Jana do zuſby, ſo by we wſchelakich krajach ſa nowymi wnnamakanjemi hladał a je potom lěpje na žwoje potrjebnoſcze nakožał. Wrócźejo žo ſ teho dolheho puczowanja něſchto prjedy, hacź běchn žo nadźeli, chzyſche Jan žwojemu ſakitarjej pſchekwapjenje ſcźinicź. Ale kak žo dźiwaſche, hdyž, bliżo žo hoborſkim twarjenjam tamneje fabriki, njeßkyſchesche ſchnſkanje parnych maſchinow, njewidźeſche žo kuricź ſ wuhenjow, ſ krótka ſpóſna, ſo bě žo ſ dźěłom pſcheſtako. Zyle wuſtróżany a žebi myßlo, ſo je žo někajke njeſboże ſtako, khwataſche do fabriki a wuhladawſchi dźěłacźerjow, žo wopraſcha:

„Moji pſcheczeljo, ſchto žo pola waß njecźini, je dha žo njeſboże ſtako?"

„Niczo žo njeje ſtako, knjeże. Dźenža žo k cześcźi waſcheho wrócźenja njedźěła a wſchitzy žu žo žwjatocźnu draſtu woblekli."

Khwilku poſdźiſcho žo wſchitzy dźěłacźerjo wokolo žwojeho knjeſa ſhromadźichu, kiž jim Jana žwjatocźnje pſchedſtaji, prajo:

„Wot dźenßniſcheho dnja knjes Jan Ssamak zyle wjedźenje fabriki pſchewoſmje a wy ſmějecże we wſchěch žwojich naležnoſcźach ſ nim cźinicź."

Jana mějachu wſchitzy dźěłacźerjo nimo měry lubo. Radoſcź bě wſchěm na wobliczu widźecź. Wjeßeke pſchiwołanja pſchetorhowachu wjazy krócź knjeſowu rěcź, kiž Janej žiwje ruku ſtłóczowaſche, wobkrucźejo, ſo ſměje wot nětka Jana ſa žwojeho lubeho žyna.

Tak je Bóh lnby Knjes pózcźiwoſcź a poczinki pobožneho młodźenza mytował. Njebjeſki Wótz žam je žyrotu ſtražował a jemu ſboże na ſemi pſchiprawił. Bóh žohnuje tych, kiž cześcźa nana a macź! (— Kónz. —)

Dwaj bratraj we wójnje.

Dwaj bratraj ſtaj do wójny cźahnyłoj,
So byſchtaj ſa wótzny kraj wojowałoj,
Jej' ruka pak luba ſtarſchiſka
Njej' požohnowacź tu ſamohła.
Ach ſahe tu jimaj wumrjeſchtaj
A žamotnej' jeju woſtajiſchtaj,
A nětko, hdyž wójna wudyri,
Ssu do wójſka jeju też pſchijeli.
Tón ſtarſchi bratr wojuje w Rußowſkej,
Tón młódſchi tam w dalokej Belgiſkej.
Tak wobaj ſtaj rósno nětk dźělenaj,
A jedyn wo druhim njewěſtaj.
Duž ſta žo, hdyž junu tam na ſtraži
Tón ſtarſchi bratr ſteji na kerchowi,
Jom' bě, kaž by bratr na njoh' ſawołał,
So jemu by w žmjerczi k bokej ſtał.
„Ach bratſje, mój luby, ja domoj dn
Do njebja, hdźež naju ſtarſchi žu.
Mje w bitwje žn žmjertnje ſranili,
Budź boż'mje, ja na kwaß dn njebjeſki."
Duž wojaka ſe žona wubudźi
Ta truba, kiž we wójnje wſchěch ſhromadźi,
So bychn cźahnyli do bitwy,
So njepſchecźel by był pobity.
A Bóh tón Knjes tu też dopuſchczi,
So žmjertna rana joh' potrjechi,
Wón padże tam žmjertnje ſranjeny
A naſajtra bu wón khowany.
Nětk w njebju žu ſaže žo wohladali,
Nan, macź, dwaj bratraj, tu dźěleni,
Tam noſcha nětk palmy dobycźa,
Jich pyſchi króna nětk njebjeſka.
Tak wodźi Bóh žwojich drje dźiwnje tu,
Jich wobdari junu pak ſ kraßnoſcźu.
Schtóž žwěrny je był tu w žiwjenju,
Měr wokſchewi teho tam we njebju.

Kruža.

Ze Serbow.

— **(Eserbjo na Budyſkich wyſchſchich ſchulach.)** Pſchi jutrownych pſchijimanſkich pruhowanjach žu žo w Budyſkim gymnaſiju jena Sſerbowka, Lenka Ssmolerjez ſ Budyſchina, do delnjeje tertije, a dwaj Sſerbaj, Soba ſ Cźornjowa a Skop ſ Kolwaſy, do ſexty pſchijeli. Do 6. rjadownje krajnoſtawſkeho ſeminara žu ſcźěhowazy Sſerbjo ſaſtupili: Kobanja ſ Brěſyny a Krawz ſ Minakała, do nowoſałoženeje 7. rjadownje: Soba ſ Cźornjowa, Pilak ſ Bukez a Hänſel a Nowak ſ Budyſchina. Starſchi, kotſiž chzedźa žwojich žynow k lětu na jedyn wucźerſki ſeminar dacź, žo na to kedźbliwi cźinja, ſo dyrbja jich hižo nětkole w kacźanſkej rěcźi roswucźicź dacź.

— **Budyſka měſchczanſka rada** je hacź dotal 7300 zentnarjow běrnow nakupiła, kotrež nětkole kóždu žrjedu a žobotu wobydlerjam pſchedawa. S nakupjenych 200 zentnarjow połcźa a ſ 200 zentnarjow naßeleneho mjaßa je žo mjaßo zyle roſpſchedało. S połcźa je jenož hiſchcźe 53 zentnarjow na ſkładźe.

— **(Ruſzy wójnſzy jeczi cźekli.)** W nozy k ſchtwórtkej je jědnacźe jatych rnſkich wojakow ſ tudomneho lěhwa jatych cźekło. Cźeknjeńzy žu žo po ſdacźu dźělili a žo do wſchelakich ſtron wobrocźili. Někotrych žu pola Hucźiny a Noweje Wßy widźeli. Tſjoch, jeneho ſeržanta a dweju podoffizěrow, žu pola Budeſtez ſajeli. Woni běchu žo w ſajmje žłomy, kublerjej Janej Schmeißej žłuſchazej, ſkhowali.

— Nowy żeleſniſki jèſdny plan, wot 1. meje hacź kónz ſeptembra płacźaży, je w dźenßniſchim cźißle wocźiſchcźany.

— **(Jědźne běrny njeßmědźa žo ſkotej dawacź.)** Na ſałožku wukaſa ſwjaſkoweje rady wo ſrjadowanju wobkhoda ſ běrnami je ſakſke knjeżerſtwo ſakaſało, ſkót ſ jědźnymi běrnami pizowacź. Sakaſnja je tak wobmjeſowana, ſo žo na ważne intereßy woßebje wobßedźerjow cźehniteho a plahowanſkeho ſkota dźiwa. Njedźiwajży teho žo ſ njej pſchi wyßokich płacźiſnach druhich pizowadkow žylnje do hoſpodarſtwa ſkotarjow pſchima. Knjeżerſtwo pak je nuſowane było, ſakaſnju wudacź, dokelž je w někotrych ſtronach Sakſkeje tak cźuczźiwy njedoſtatk běrnow, ſo bě ſtrach, ſo žo njeſamožite wobydleržtwo njebudże wjazy ſ běrnami ſaſtaracź móz. Sapißanje běrnowych wobſtatkow w ratarſkich hoſpodarſtwach je dopokaſało, ſo je žo jenož teho dla mało běrnow na wiki woſyło, dokelž žo ſymy dla njeje hodźiło, jamy wocźinicź, abo dokelž žu ratarjo běrny wróczo dżerżeli. Woprawdże žu ſkłady njedoßahaze; duž žo žamo roſumi, ſo dyrbja žo běrny najprjedy ſa ſeżiwjenje cźłowjekow ſwěſcźicź. Kelko běrnow pak woprawdże mamy, žo hakle pokaże, hdyž budża wone na polach doßadźane. Jeli ſo budże potom wjazy běrnow, hacź žo nětkole ſda, žo też ratarjam njebudże dale wobaracź, ſo žwoje běrny po žwojej woli pſchetrjebaju. Najprjedy pak dyrbi zyle jaßne bycź, ſo běruy k ſeżiwjenju cźłowjekow hacź do bliżſchich žnjow doßahnu. Duž žmě drje žo wocźakacź, ſo žo ratarjo wo tym pſcheßwědcźa, ſo bě nětkole ſakaſanje nuſne, ſkót dale ſ jědźnymi běrnami pizowacź. Pſchede wſchěm dyrbi žo wobydleržtwo pſched hłodom wobarnowacź.

— **Kupowanje žyna ſa wójſko** je ſ měſtnami teho dla wobcźežne, dokelž žo wobßedźerjo komdża, žwoje žyno pſchedacź. Pſchi tym žo jeni boja, ſo jim žyno ſa jich žamßne hoſpodarſtwo njedoßahnje, druſy pak žo nadźijeja, ſo žo płacźiſny poſdźiſcho powyſcha. S tajkim ſadżerżenjom je njemóžno, žyno ſe žwobodneje ruki ſa wójſko kupowacź. Knjeżerſtwo budże nuſowane, dla wobſtaranja žyna naprawy poruczicź, kotrež mohłe ſa wobßedźerjow žyna njepſchihódne a ſe ſchkodu bycź.

S **Kamjenza**. Na pokhromu je ſkót žiwnoſcźerja Auguſta Zyża w Höckendorfje ſkhorił.

S Hornjeje Hórki. Na tudomnym turnowaniſchcźu žo mużſtwa njeżłużeneho landſturma 1. a 2. ſwołanja ſ Hornjeje Hórki a wokolnoſcże dobrowólnje ſa wojeŕſku żłużbu wuwucźuja.

S Kubschiz. Pjatk 16. haprleje ßu w Zachmannez skali 60lětneho skakarja K. Becka se Ssowrjez morweho namakali. Beck je 12. měrza hacž do 10 hodźin w Hohenfeldez hosćenzu w Kubschizach palenz pił a ßo potom na domojpucź nastajił. Wot teho cżaßa bě ßo wón shubił. Kaž ßo sda, je wón pucź mißnywschi do skały padnył a ßo sargnył. Wón ßonu a ßydom dźěćźi sawostaji.

Se Zitawy. Kral Bjedrich August je wutoru wjecżor w 7 hodźinach do Zitawy pschijěł, so by w měschcżanskich lěßach honił. Na dwórnischcżu jeho wyschschi měschcżanosta powita. Kral ßo něhdźe schtwórcź hodźiny s wyschschim měschcżanostu, kotryż je ßo tele dny s franzowskeho wojownischcża wróćił, rosmołwjesche. Hdyž wón s dwórnischcża stupi, jeho lud hura wołajo powita. Kral ßo na to do wosa, psched dwórnischźom cżakazeho, ßydny a na Oybin wotjědźe. Tam je wón ßrjedu rano hłuchany honił. Ssrjedu popołdnju je wón ßo do Draždźan podał, tola ßo tón ßamy dźeń wjecżor saßo do Zitawy wróćił, so by nasajtra s nowa na hońtwu schoł.

S Draždźan. Sakske knjeżerstwo je wurjadnje wulke hromady běrnow, kotrež do milijonow zentnarjow du, nakupiło. Wone dyrbja ßo sa khudsche wobydleństwo pschetrjebacź. Tež žito je ßo s wulkimi hromadami nakupiło.

S Hósdnizy. Knjes kantor Rotha, kotryž na wjecżornym wojownischcźu pschebywasche, je ßo tam cżeźko sranił.

Se Sslepeho. Wójnskeho ropota dla běsche ßo loni w lěcźu sapomniło, krótki pschehlad wo dźěławoscźi nascheje Rajfeisenskeje pokładnizy s lěta 1913 podacź. Towarstwo je saßo schwarnje do prědka krocźiło. Pschedźěwało je ßo do zyła 484 462 hr. 3 pj. a to 241 046,29 hr. we dokhodach a 243 415,74 hr. we wudawkach, to je 150 000 hr. wjazy hacž lěto prjedy. — Ssobustawow běsche 140. Nowych nalutowańskich knižkow je ßo 82 wudało. Pjenjes na dani ma pokładniza 267 510,60 hr. Tworow je ßo shromadnje kupiło sa 24 092,64 hr. W lěcźe 1913 běsche cźisty wunoschk 1901,71 hr., tak so je reserwny fonds nětko na 8228,95 hr. narostł. — Pschi nowowólbach do dohladarstwa běchu ßo saßo wuswolili gmejnski pschedstejicźeŕ Masula, bur Domula se Sslepeho a blidař Bastijan s Trjebina.

Se Sslepeho. W naschej wßy saßo k. moleŕ Krausa-Draždźanski pschebywa, so by ßwoje studije tu cźinił. We wójnskim cźaßu je wón sa cźerwjeny kschiž wschelake kartki ryßował; s pschedacźa jeneje je sakski cźerwjeny kschiž 8000 hr. wuwikował. Tež jeho wobrasaj nascheho khěžora a kronprynza, wot kotrejuž kralowska dwórska cźischcźerńnja Meynholda a ßynow w Draždźanach póstne kartki, cźo. po 10 pj., wudawa, staj ßo wubjernje poradźiłoj.

S Wojerez. 20. haprleje wjecżor krótko do 11 hodźin bě wó jstwje pódla Leißnigez drogowych klamow snapschecźa zyrkwje woheń wudyrił. Blisko khachlow bě ßo jedyn sofa sapalił. Sa wołana wohnjowa wobora woheń bórsy shascha.

S Mulkez pola Sslepeho. Do naschej schule je knjeżerstwo jako sastupowazeho wucźerja k. Hamanna s Hornjeho Leppersdorfa pola Landeshuta póßłako. Nasch prjedawschi wucźeŕ, k. Polleschner, bu pschi wudyrjenju wójny do wójska powołany, w nadběhach pola Bixschoote pak je padnył. Zyły cźaß běsche ßo schula jenoż se sastupowanjom dźerżała. Nětko je nadźija, so saßo porjad do njeje pschińdźe.

S Rowneho pola Sslepeho. Do naschej schule njeje, kaž njedawno pißachmy, jako wucźerka knjeżna Rothez s Górjenjowa pschischła, ale wěz je ßo tak pscheměnika, so nětko k. wucźeŕ Blüthgen s Běłeje Wody schulu sastupuje a nasche dźěćźi roswucźuje.

Přilopk.

*** (Cźežke njesboże na dróhowej żelesnizy w Barlinje.)** Na straschnym městnje pschi khěžorstwowej ßejmowni je ßo 22. haprleje w nozy żałoßne njesboże stało. Něhdźe $^3/_4$1 hodźiny w nozy jedyn wós dróhowejr żelesnizy cźiško 1, kotryž bě s něhdźe 20 woßobami woaßadźeny, p.hi sawinjenju pola rózka khěžorstwoweje ßejmownje s kolije wuskocźi a brjohowe wobkoßenje pschedrěwschi s dróhi do Sprewje dele padźe. S ludźi, kotsiž we wosu ßedźachu, je pjecź pschi njesbožu žiwjenje shubiło. Wóßom woßobow je ßo wukhowało.

* (Ssmjertny wußud sa mordarku żonow.) Po tsidnjownym ßudźenju je Draždźanski pschisßažny ßud 53 lětnu schwalcźu Marju Margaretu Leopoldinu Müllerowu rodź. Mißbachez s Draždźan k ßmjercźi a k khostańi na cźaß żiwjenja saßudźił. Wobskorżena je loni w meji a juniju 86 lětnu Müllerowu a něhdźe 60 lětnu **wudowu Lehmannowu** sadajika a s jeju **wobydlenja pjenjesy a** wschelake wězy rubika. Wobej żonje stej ßamej bydlikej. Wob skorżena, kotruž ßu wospjet paduschstwa, pschekhowanja, pokupjenja a wotehnacźa dla khostali, s wopŕědka prějesche. Teho dla dyrbjesche ßo s wobstejnoscźow a se ßwědkami dopokasacź, so je winowata. Wołoebje na sakożku wottkócźenjow porstow a druhich wobstejnoscźow wobskorżenu sa winowatu spósnachu. Wona wußud směrom pschija.

* (106 lět stara.) Na wyßoku starobu 106 lět nóżesche 16. měrza wudowa Meta Müllerowa shladowacź, kotraž w Grünendrichu pola Hamburga w domje ßwojeho ßyna bydli. Njedźiwajzy ßwojeje wyßokeje starosby je stara żona hischcźe khětro cźika a cźerstwa.

* (Njeskutk duchakhoreje.) W Lusarnje (w Tirolskej) je mandźelska wohnjostrojnika Kolarza ßwojej dźěśći s revolwrom morika, ßwojeho muża, kotrehoż do hłowy tśěli, cźeżko sraniła a ßebi potom ßama żiwjenje wsała.

* (Najwyschsche płacźišny sa mloko.) Polizajske sarjadnistwo města Bernburga je najwyschsche płacźišny sa mloko sawjedło. Liter doreho mloka wot nětka 22 pjenjeźkow płacźi, mjes tym so běchu płacźišnu sa liter psched krótkim na 24 pjenjeźkow sehnali.

* (Warnowanje sa pjekarjow.) Po wukasu Neukölnskeho polizajstwa je ßo dwěmaj pjekarjomaj dla pschestupjenja wukasa wo pjecźenju wójnskeho khlěba wot 5. a 24. januara 1915 pjekarnja wot 18. hacž do 20. haprleje t. l. samkła.

* (Schpanska parna łódź ßo rosbiła.) Do Turina w Italskej je powjesćź doschła, so je schpanska łódź „Carolina", kotraž je 10. haprleje s Malagi wotjěła, s nakładom wolija, sa Turinske wolijowe cźišcźernje postajeneho, ßo pschi schpansko-franzowskej njesy s wulkim wětrom na skały sahnała. Hacž runje ßu zyłemu nakładej, 4000 tunow wolija, do morja wuběžecź dali, njeje ßo łódź se skały wotstorcźicź hodźiła. Wobßadka je ßo do Palamos wukhowała.

* (Schěsćź němskich zivilnych jatych ßo w atlantiskim morju tepiło.) Po powjesćźi, kotraž je ßo s Franzowskeje jenej ßwójbje w Thumje w sakskich Rudnych horach póßłała, je ßo 27. januara na kupje Yru w atlantiskim morju 6 němskich zivilnych jatych tepiło. Woni běchu ßo wot ßwojeho sajecźa 27. januara prěni krócź s zitadelle do ßwobody puschcźili a běchu na skaliny wustnp salěsli, so bychu smahowanju żołmow pschihladowali. Jena ßo na dobo pschiwalowaza żołma jich do morja spławi, hdźež jich tepjenych namakachu. Ssedmy jaty, kotryž se ßuknju sa skału wißajo wosta, je ßo s tym wukhował. L.

* (Ssmjertne njesboże lětarjow.) W Rosenheimje w Bayerskej staj wyschschi leutnant Bonlohe, kotryž je ßebi we wójnje żelesny kschiž prěnjeje a druheje klaßy dobył, s dobrowólnikom Matthiasom Meyerom do ßmjertneho njesboża pschischoł. Meyer chzyschе na tymle slěcźe ßwoje lětarske pruhowanje wotpołożicź. Pola Rosenheima běschtaj lětarjej nowe sapalne ßwězy saßadźiłoj. Hdyž běschtaj ßo saßo do powětra puschcźiłoj, ßo motor sapowjedźi a lětadło ßo we wyßokoscźi 20 metrow pschewrócźi. Njesboże je ßo s rosbuchnjenjom stało. Ratarjo, kotsiž běchu hnydom pschikhwatali, njemóżachu lětarjomaj wjazy pomhacź, dokelž běschtaj njesbożownaj s płomjenjemi wobdataj. Duž ßo jimaj nichtó njemóżesche pschibliżicź. Hakle w połnozy móżachu offizerojo Schließheimskeho lětanischcża na městno njesboża dońcź. Lětarjow jako zyle swuhlenej cźěle s lětadłowych rospadankow wucźahnychu.

* (Nana sakoł.) Hórnik Rattkol w Rotthausenje pola Essena ßo pjany do ßwojeho wobydlenja wrócźi a ßo tam se ßwojimi ßwójbnymi wadźesche. 18lětny wopilz ßo s nimi do pukow da, pschi cźimž ßwojeho nana s hnojowymi widkami sakó.

Wußudźenja.

Khostańska komora. 54lětny agent Khorla Gustaw Gäbel, bě prjedy hosćenz w Małym Wjelkowje wobßedźał a ßwoje khětro wulke samoženje shubił. W pjenjeżnej nusy bě na wotpucźe saschoł. Paduchstwa dla běchu jeho k jastwu na 2 měßazaj saßudźili. Hdyž bě tole khostanje wotpokucźił, bě wón jebanstwo skucźił. Wón bě w měrzu 1913 k hosćenzarjej Zuschzy w Selenym Dole pola Wulkeho Wjelkowa pschischoł a tutemu 20 a 18 hriwnow wurěcźał, s njewěrnoscźu wudawajo, so te pjenjesy k sapłacźenju póstskich doběrkow trjeba. Hdyž ßebi agent Raue w Budyschinje tele pjenjesy sa Zuschku wrócźo żadasche, ßebi Gäbel swěri, tuteho dla spytaneho wudrěcźa na statnym rěcźnistwje wobskorżicź. Budyski kawniski ßud bě Gäbela 9. měrza 1915 jebanstwa dla k jastwu na jedyn dźeń saßudźił. Gäbelowe połowanje pschecźiwo temu ßo sacźišny.

* (We Łobju ꝑo dwaj lětarjej tepiłoj.) Schtwórtk popołdnju wokoło 3 hodźin je ꝑo pola Coswiga w Draždźanskich stronach cźežke njesboże stało. Jene dwojotsěschne lětadło, kotrež bě ſ dwěmaj lětarjomaj wobꝑadżene, bě ꝑo w mhłe a ꝑněhowym mjecźelu sabłudźiło. Nad Coswigom leczo, spyta wono pschi Łobjowym hrodźiku k semi slecźicź. Tu pak wono do topołow, kotrež tam psched jenym domom steja, sawadźi, kiwkny a do Łobja padże. W tymle wokomiku ꝑo rosbuchnjenje sta, tak so bě lětarjomaj njemóżno, ꝑo swonka wody dźerżecź. Woda lětadło k Gauernizam cźerjesche, hacź runje ludźo ſ brjoha wscho spytachu, so bychu lětarjow wukhowali. Někotsi łódźnizy běchu ſ jeneho motorskeho cźołma powjasy wokoło lětadła swili. Powjasy ꝑo rostorhnychu a lětadło ꝑo potepi. Lětarjej běschtaj ꝑo tepiłoj.

* (Ssmjertnje do njesboża pschischoł.) 66 létny hórnik Petermann ſ Borny je ꝑo we Wilhelmskich podkopkach ſ jenej rjemjenjowej waln shrabnył, ſ cźimž je ꝑo jemu wutrobno satłócziło.

* (Jeneho polizista satsělili.) W Kölnje je dźěłaczeŕ Simanski polizista Wiedemeiera satsělił, kotryž chzyschе jeho paduschstwa dla sajecź. Wiedemeier do spanja ſ revolwra kulku dosta, kotraž je jeho hnydom morika. Satsěleny je wożenjeny a nan někotrych dźěcźi. Jedyn druhi polizist je mordarja sadżerżał a sajał.

* (2000 Elsaß-Lothringskich se żelesnym kschižom pyschenych.) Po ꝑwědomicze cźinjenych sapiżach je ꝑo pjecza hižo psches 2000 Elsaß-Lothringskich se żelesnym kschižom wusnamjenikо. Tale liczba cźim wjazy waži, dokelž je poměrnje mało elsaß-lothringskich offizěrow, tak so je ꝑo żelesny kschiž ſ wjetscha wojakam a podoffizěram spožcźił. S.

Cyrkwinsko powjesće.

W **Michałskej zyrkwi** smêje jutsje, njedźelu Jubilate, rano w 7 hodźinach farar Räda ꝑerbsku spowjednu wucźbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin smêje duchowny Tyschеŕ ꝑerbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Popołdnju w 2 hodźinomaj smêje farar Räda w zyrkwi wucźbu ſ němskej konfirmowanej młodoscźu.

Pondźelu popołdnju w 2 hodźinomaj smêje żonjaze towarstwo ꝑwoju shromadźisnu.

Ssrjedu wjeczor w 6 hodźinach smêje duchowny Tyschеŕ ꝑerbsku wójnsku modletsku hodźinu.

Tydźeńske ſastojńske dźěła smêje farar Räda.

Wěrowani:

W katholskej zyrkwi: Jan Kóczka, dźeßatnik w pěschim regimencze cźo. 103 w Budyschinje, ſ Marju Hilźu rodź. Starkez ſ Mjeluna. — Alfons Badnja, dźěłaczeŕ w Budyschinje, ſ Hańźu rodź. Schenkerez tam.

S druhich wożadow: Khorla August Rambor, pohoncź w Hlinje, ſ Hanu Minu rodź. Pětschez. — Bjedrich Ernst Mann, tśěchikryjeŕ w Bejerjezach, se ꝑłużobnej dźowku Emmu Gustlu Junkerez w Hrodźschcźu.

Křćenł:

W Michałskej zyrkwi: Lejna Hedwig, Hermana Pawoła Hajny, cźěßle w Ssłonej Borschcźi, dź. — Gustła Mina Irmgard, njemandź. dź. w Ssłonej Borschcźi. — Wylem Helmut, Pawoła Gustava Kólpy, fabrikskeho dźěłaczerja w Hrubjelcźizach, tu khwilu na wojownischcźu, ꝑ. — Jan August, Jana Augusta Urbana, dźěłaczerja w Libuchowje, ꝑ.

W katholskej zyrkwi: Jurij Jan, Jurja Hejduschki, pohoncźa w Budyschinje, ꝑ. — Frida Hedwig, Pětra Winklerja, dźěłaczerja w Budyschinje, dź. — Jan August, Pawoła Khorle Königa, chaufferа w Huźy, ꝑ. — Khorla Joachim, Khorle Bjedricha Wylema Domschki, pschekupza w Budyschinje, ꝑ.

S druhich wożadow: Hilźbjeta Frida, Pawoła Wirta, ziwnoscźerja w Janezach, dź. — Gerhard Richard, Gustava Helbiga, młynka w Spytezach, ꝑ. — Rudolf Franz, Otty Sybarja, ſtakarja w Poczaplizach, ꝑ. — Erna Marhata, Ernsta Pinzla, cźěßle w Debjerkezach, dź. — Erwin Alfred, Emila Maxa Rodiga, ſtakarja w Demjanach, ꝑ. — Kata Selma, Oskara Richarda Hänchena, kublerja w Nowej Wßy, dź. — Helmut Gerhart, Bjedricha Khorle Riedela, żelesniskeho dźěłaczerja w Druźkezach, ꝑ. — Augusta Mihanka, khěżerja w Bóschizach, w tu khwilu na wojownischcźu, dź. — Ernsta Hermana Wrobla, dźěłaczerja w Nießwaczidle, w tu khwilu na wojownischcźu, dź. — Khorla Waltar, Khorle Jakuba Duczmana, murjerja w Dalizach, w tu khwilu na wojownischcźu, ꝑ. — Johana Erna, Ernsta Schewza, fabrikskeho dźěłaczerja w Adolfskej Hěcze, w tu khwilu we wojeſtej ꝑłużbje, dź. — Ernst August Bjedrich, Ernsta Bjedricha Augusta Kozora, ziwnoscźerja w Bukezach, ꝑ. — Marcźin Gerhard, Bohuwěra Ssuka, żelesniskeho dźěłaczerja we Wadezach, ꝑ. — Johana Rut, Jana Augusta Wicźasa, kublerja w Zornoßykach, dź. — Ota Reinhard, tyscherja Mischnarja w Barcze, ꝑ. — Khorla Erich, ratatskeho dźěłaczerja Flaka w Dubrawzy, ꝑ. — Hana Lejna, Jana Ernsta Poldraka, ziwnoscźerja w Slanezach, dź.

Zemrjeli:

W Michałskej wożadże: 15. haprleje: Aug ſt Brył, khěżeŕ a schewski mischtr w Dobruschi, 64 l. 2 m. 12 d. († w měschczańskej hojetni w Budyschinje, pokhowany w Dobruschi.) — Johana Rahela rodź. Berntez, Michała Wudewiza, dźěłaczerja w Khelnje, mandźelska, 70 l. 11 m. 21 d. — 16. haprl.: Gustła swud. Rodigowa, bědna ſe Semiz-Tumiz, † we ſastaratni wokrjeżneho wustawa na Židowje, 67 l 1 m. 27 d. — 20. haprl.: Marja swud. Strehlowa rodź. Pětrkez, dostawatka starobneje renty w Hněwßezach, 87 l. 1 m. 11 d. — Max Pawoł, Khorle Kapusty, młynskeho pohoncźa w Jenkezach, w tu khwilu na wojownischcźu, ꝑ., 8 m. 6 d.

W katholskej wożadże: 14. haprleje: Hana swudowjena Sybarjowa rodź. Rychtarjez w Hrubjelcźizach, 65 l. 11 m. 1 d.

W druhich wożadach: Morwa narodźena dźowka Ernsta Wjenki żelesniskeho dźěłaczerja m Błohaschczach. — Richard, Augusta Wobsta, tyscherja w Koblizach, ꝑ., 10 m. 10 d. — Hana Wehnertez, wobydlerka w Krónzy, 74 l. 11 m. 27 d. — Jan Khorla Klohra, ziwnoscźeŕ w Holeschowskej Dubrawje, 56 l. 6 m. 27 d. — Sswobodny knjes Herman se Salza a Lichtenau, woprawdźity tajny radźicźel, exzelenza, president wyschscheje slicźbowanskeje komory swonka ꝑłużby we Wujeżku, semrje w Draždźanach, pokhowany w Bukezach, 85 l. 6 m. — Khorla Bohuślaw Beck, wobydleŕ a kamjenjecześaŕ w Ssowrjezach, 60 l. 7 m. — Madlena swudowjena Lowrencźkowa, wumjeńkatka w Brěsynje, 66 l. 8 m. 28 d.

Zyrkwinske powjesće ſ Hodźija.

Njedźelu Jubilate smêje rano 1/2 7 hodźin duchowny Voigt ꝑerbsku spowjednu wucźbu, 1/2 8 hodźin farar Kschižan ꝑerbske a dop. 3/4 9 hodźin němske prědowanje.

Popołdnju w 2 hodźinomaj budże katechismußowa wucźba sa němsku ʒónsku wołodźinu.

Ssrjedu wjeczor w 6 hodźinach budże ꝑo němska wójnska modletska hodźina wotbywacź.

Zyrkwinske powjesće ſ Budestez.

Njedźelu Jubilate smêje duchowny Bójz rano w 7 hodźinach němsku spowjedź, farar Domaschka rano we 8 hodźinach němske a dopołdnja 1/2 10 hodźin ꝑerbske prědowanje.

Njedźelu popołdnju w 2 hodźinomaj smêje duchowny Bójz wucźbu ſ němskej ʒónskej młodoscźu.

Njedźelu popołdnju w 4 hodźinach smêje kschescźijanske towarstwo mużskeje młodoscze shromadźisnu.

Wutoru wjeczor we 8 hodźinach shromadźisna kschescźijanskeho towarstwa ʒónskeje młodoscze.

Ssrjedu wjeczor w 7 hodźinach smêje farar Domaschka ꝑerbske a we 8 hodźinach němske kemschenje.

Sserbski muſej
wotewrjeny kóždu 1. a. 3. njedźelu mêżaza wot 1/2 11—12 hodźin.

Visitne khartki
cźiſchcźi spěschnje a tunjo
Ssmolerjez knihicźiſchczetnja.

Tunje ſoſy
we nimo měry wulkim wubjerku ma pschezo na ſkładze
J. O. H. Bär
w Budyschinje na Hoschiz haßy 29.

Kóždy, kotryž chze ꝑebi **dobry a tuni cźaßnik** kupicź, abo kotryž chze ꝑebi jón **porjedźicź** dacź njech dże k cźaßnikarjej
Kurtej Jenčej
na swonk. lawskej haßy 5.
Jencź pschedawa a porjedźuje, sa ꝑwoje dźěło sprawnje rukujo. — **Proschu, ꝑebi moji wukładne wołno, ſ płacźiſname wupołożene, wobhładacź.**

Cźerwjeny dźeczel,
běły dźeczel,
żołty dźeczel,
schwedski dźeczel,
luzernu,
inkarnat,
phazelију
najlěpscheje hódnoscze bjes žídy porucza
Khorla Preisser jun.
pschi żitnych wikach.

Runklizowe ꝑymjo
Eckendorfske hobrske walzy
żołte a cźerwjene,
Oberndorfske kuloſte,
trawowe ꝑymjo
sa ꝑuchu a mokru semju,
warjenjowe a kwětkowe ꝑymjenja,
zyblu k ꝑadżenju
najlěpscheje hódnoscze porucza
Khorla Preißer jun.
pschi żitnych wikach.

Rżane wotruby, awſtriſke,
rumunſke pscheńcźne wotruby,
ſeńſkoworjechowe wotruby,
rajßowe wotruby,
rapßowu muku,
lane woßnuchi,
bawlmoßytwowu mucźku
porucza
Guſtav Heinke **pschi żitnych wikach.**
Telefon 358.

Draždźanski wobuczowy dwór

Najtuńscha kupowarnja sa saxopschedawarjow! Kupowazym Sserbam posticzamy pschi kupjenju

muzazych, zonjazych a dźeczazych schkórnjow najwjetschi dobytk.

Přenjoklaßne wobucze. — Nowe formy. Nimo měry tunje płaczisny.

w Budyschinje pschi ßerbskich hrjebjach 2 na rózku kamjeńtneje haßy.

Lane ßymjo

hischcze pschedawa

kubleŕ **Duczman** w Khróscźizach.

Sshtwy sa selenu pizu:
Hroch,
woku,
kolij,
seradellu,
konjazosubowy maiß,
peluschki,
lupiny,
hejdnsch,
lane ßymjo,
wolijowu rjetkej,
żonopowu ßytwu
najlěpschich derje skhadźazych družinow porncza

Khorla Preißer jun.
pschi żitnych wikach.

Nadźija,

serbske towarstwo w Rakojdach,

wotměje **njedźelu 2. meje** pola Zendźiz zjawnu zhromadźiznu, na kotrež knjez farař Křižan-Kotečanski přednošuje. Započatk popołdnju 1/2 4 hodź. Wo bohaty wopyt prosy

předsydstwo.

Khěža

na kotołskej haßy (Kesselgasse) czißko 11 je płaczisny hódno na pschedań. Dalsche je shonicź na jerjowej haßy czißko 6 po 1 skhodźe.

Kucharki, stwinske a ßłużobne holzy, mlokowe holzy, hródźne dźowki, holzy k ßwinjom, wotroczkow, ßrěnkow, rólnych pohonczow wolazych a dźěłaczerske ßwójby pyta hnydom pschistajerka **Görlichowa** na ßukelnskej haßy 1 na rózku khěžorskeje dróhi w czrijownj knjesa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

Hosposa ßo pyta

dla wumrjecza mojeje mandźelskeje hnydom starschu zónsku na wßu do ßrjedźneho hospodarstwa pytam. Posticzenja njech ßo we wudawarni Serb. Nowin, wotedadźa.

Najlěpschi

czerwjeny dźeczel

bjes židy,

najlěpschi schlesyski

běły dźeczel,

najlěpschi schwedski

dźeczel,

żołty dźeczel —

inkarnat-dźeczel

najlěpschu woprawnu a italsku

rajsku trawu,
mjedowu trawu,
trawowe ßymjenja

sa włóżne a ßuche łuki,

najlěpschu

timothejowu,
měschenja sa swěrinsku sahrodu,
seradellu,
wußywny hroch a woku,

woprawne

Egendorfske a Oberndorfske

runklizowe ßymjo,

każ też wschě družiny

pólnych a sahrodnych ßymjenjow,

Draždźanske

ßadźenske zyble

atd. porucza

H. Lolck

pschi mjaßowym torhoschczu.

** Hizo wot 30 lět **

pschedawam na **Budyskich wikach**

ßymjenja sa naletni a lěczny wußyw

wot firmy **J. E. Schmidta** w Erfurtu, khěžorskeho a kralowskeho podawarja, ßo mi scżelaze, woßebje wot tejele firmy plahowane **runklizowe ßymjo** (woßebitosczj), kotrež tole lěto woßebje derje skhadźa.

Tehodla ßwojim czesczenym wotebjerarjam wschě ßymjenja w dobrej skhadźazej tworje poruczam:

runklizowe, Eckendorfske żołte a czerwjene hobrskowalzojte, po tunich płaczisnach. Lutyjeczanske żołte ßymjo, najwjetschu czerwjenu **pizowanslu zokrown rěpu,** dołhu běku.

Kałowe ßymjo, Erfurtskeho saźneho, Barlinskeho ßrěnjosaźneho, hollandskeho czěmnoczerwjeneho, pósdneho, Žitawskeho hobrskeho a ßerbskeho burskeho kała, běłeho kała a Winnigstetterskeho, kónczojteho Braunschweigskeho a woprawneho czeskeho hkubateho kała.

Wulki wubjerk ßymjenja, karottow, morcheje, pizowanskeje morcheje, bunow, gurkow atd.

Woßebitosczj: Erfurtske kwětkowe ßymjenja

w 10pjenjezkatych pakczikach s wukasanjom k plahowanju.

Wulki wubjerk **Drożdźanskeje zyble k ßadźenju.**

Woßebje poruczam wot hollandskich plahowarjow ßo dostawaze **kwětkowe kulki** gladiolow, begoniow, lilijow, tuberosow atd.

Moje stejischczo je hižo wot 29 lět na mjaßowym torhoschczu.

Jan Bjedrich, ßymjenjowa pschedawarnja

w **Kolwasy** pola Pomorz.

Czerwjeny dźeczel hroch

płaczisny hódno pschedawa

Gustav Heinke **pschi żitnych wikach.** Telefon 358.

S tutym k wjedźenju dawam so ßo kóżdu ßobotu

mjaßo a kolbaßa

po najtuńschich płaczisnach na drjewowych wikach czißko 27 w dworje pschedawa.

(K temu_czißku pschiłoha.)

Pschiloha k czißlu 17 Serbskich Nowin.

Ssobotu 24. haprleje 1915.

Płaczißny rěsneho ſkotu na Draždzanskich ſkótnych wikach.

22. haprleja 1915.

Płaczißny po zentnarju a hriwnach.

Skótne druźiny a wosnamjenjenje.	Żiwa rěsna waha	
	hr.	hr.
Woły:		
1. polnomjaßne, wukormjene, najwjetſcheje rěsneje hódnoſcze hacź do 6 lět	60—63	107—110
ewſtriſſe	—	—
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — ſtarſche wukormjene	54—56	98 100
3. ſrěnjo pizowane młode, derje pizowane ſtarſche	48—51	93—96
4. ßnadnje pizowane kóźdeje ſtaroby	—	—
Jałojzy a kruwy:		
1. polnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetſcheje rěsneje hódnoſcze	60—62	105—107
2. polnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetſcheje rěsneje hódnoſcze hacź do 7 lět	52—55	99—102
3. ſtarſche, wukormjene keuwy a ßnadnje wuwite młódſche kruwy a jałojzy	46—49	95—96
4. ſrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	40—43	89—91
5. ßnadnje pizowane kruwy a jałojzy	34—37	83—86
Byki:		
1. polnomjaßne, najwjetſcheje rěsneje hódnoſcze	56—58	97—100
2. ſrěnjo pizowane, młódſche a derje pizowane ſtarſche	43—47	85—88
3. ßnadnje pizowane	38—43	80—82
Cźelata:		
1. najlěpſche ſ mlokom wukormjene abo najlěpſche wot zyza	60—62	97—99
2. ſrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	53—55	93—95
3. ßnadnje wuwite wot zyza	45—48	87—90
Swinje:		
1. polnomjaßne lěpſchich raßow a jich ſtſchiżenjow w ſtarobje hacź do 1¼ léta	90—92	115—120
2. mjaßne	82—84	105—107
3. ßnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	80—90	103—113

Płaczißna żitow a produktow.

Żitowy dowos w Budyſchinje:	W Budyſchinje. 17. haprleje 1915 wot hr.	wot pj.	hacź hr.	hacź pj.	W Lubiju 22. haprleja 1915 wot hr.	wot pj.	hacź hr.	hacź pj.
Wowß . . . . 50 kilogr.	—	—	11	20	—	—	10	90
Běrny	4	35	4	60	—	—	5	60
Butra . . . . 1 kilogr.	3	30	3	60	3	20	3	40
Pſchenczna muka 50 „	—	—	20	75	21	—	22	—
Rżana muka 50 „	—	—	17	25	18	—	19	—
Ssyno . . . 50 „	4	—	5	—	3	70	4	20
Ssłoma . . 100 „	3	25	3	85	3	60	4	—
Proßata 468 ſchtuk, ſchtuka	12	—	22	—	—	—	—	40
Pſcheńczne wotruby	—	—	6	50	6	50	7	75
Rżane wotruby	—	—	6	50	6	50	7	75
Pſcheńczny gris	—	—	—	—	—	—	—	—
Rżany gris	—	—	—	—	—	—	—	—
Pſchenża żołta, kórz po 170 punt.	—	—	—	—	—	—	23	35
Pſchenza, běła, kórz po 170 punt.	—	—	23	54	—	—	—	—
Rożka, nowa, kórz po 160 punt.	—	—	18	60	—	—	18	72
Jeczmjen, nowy kórz po 140 punt.	—	—	18	60	—	—	16	76

(50 kilogr. für Pſcheńczne wotruby, Rżane wotruby, Pſcheńczny gris, Rżany gris)

Jeja, mandl 1 hr. 50 pj., ſchtuka 10 pj.

W Budyſchinje płaczi: punt howjaſeho mjaßa wot — hr 95 pj. hacź 1 hr 10 pj., punt cźelazeho mjaßa wot — hr. 90 pj. hacź 1 hr. — pj., punt ßwinjazeho mjaßa wot 1 hr. 10 pj. hacź 1 hr. 20 pj., punt ſchmalza wot — hr. — pj. hacź 1 hr. 40 pj., punt pſcheńczneje muki wot — hr. 26 pj. hacź — hr. 30 pj., punt rżaneje muki wot — hr. — pj. hacź — hr. 22 pj., punt khlěba wot — hr. — pj. hacź — hr. 17 pj., punt ßuſcheneho połcża wot — hr. — hacź 1 hr. 50 pj., punt mlěteho zokora wot — hr. 24 pj. hacź — hr. 25 pj., liter petroleum wot — hr. — pj. hacź — hr. — pj.

Ad. Rämſch naßl. w Budyſchinje

(mějeczel **Max Kirschner**)

pſchi butrowych wikach 1 **telefon czißło 4**

porucza ßwoje daloko a ſchěroko znate

palenzy a likeury.

Roſeßlanje w cźwizach a bleſchach.

Proſchu ßebi płaczißnowy ſapiß żadacź.

Sserbſke a němſke

ſpěwarſke

jednore a najwoßebniſche,

ßu po tunich płaczißnach na pſchedań

we wudawarni Serbskich Nowin.

Kupne wuczinjenja, hypotheſke liſcźiny, teſtamenty

wudźełuje

prawny bürow **Kobana** pſchi żitnych wikach 4.

— Rěcźu ßerbſki —

Nowe wotewrjenje!!

Subjaze praxis **K. Pehſa** w Budyſchinje, na **bohatej haßy 10,** ſ nutſkhodom na krótkej haßy.

Zuſe ſuby wſchěch ſyſtemow

Plomby kóźdeje druźiny.

Suby ßo wuſtojnje wuźahaju.

Łahodny wobkhad. — Poměrne płaczißny.

Hižo 10 lět ßamoſtatny.

Schit Boži.

Wójnſke modlitwy.

Seſtajał **H. Imiſch,** farar w Hodźiju.

Tele knižki hodźa ßo nětkole jako dar ſa naſchich wojakow do poßyłkow pſchidacź, dostacź

we wudawarni Serbskich Nowin.

Żelesniski jěsdny plan.

płaczazy **wot 1. meje 1915.**

S Lubija do Radworja.

S Lubija	—	8,32	11,58	5,20	7,50
Ketliz	—	8,41	12,07	5,29	7,59
Radměriz	—	8,48	12,14	5,36	8,06
Hluschiny	—	8,52	12,18	5,40	8,10
Luwocźiz	—	8,59	12,25	5,47	8,16
Maleczíz	—	9,05	12,31	5,53	8,22
Wósborka	5,10	9,40†	12,56	6,45	8,27
Hrodźischcża	5,17	9,47†	1,03	6,52	—
Barta	5,25	9,55†	1,13	7,00	—
Hucźiny	5,34	10,04†	1,22	7,09	—
Klukscha	5,43	10,12†	1,31	7,17	—
Wulk. Dubrawy	5,52	10,21†	1,41	7,26	—
Lutobcża	5,57	10,26†	1,47	7,31	—
Radworja	6,03	10,32†	1,53	7,37	—
do Radworja dwórn.	6,09	10,37†	1,59	7,43	—

† Jěsdźi jenož na kóždym poślednim dźěławym dnju kaž tež njedźelu a ſwjate dny.

S Radworja do Lubija.

S Radworja dwórn.	—	—	8,17	12,25†	5,09	9,01
Radworja fast.	—	—	8,23	12,32†	5,15	9,07
Lutobcża	—	—	8,29	12,38†	5,21	9,13
Wulk. Dubrawy	—	—	8,34	12,43†	5,26	9,19
Klukscha	—	—	8,43	12,52†	5,35	9,27
Hucźiny	—	—	8,51	1,—†	5,43	9,36
Barta	—	—	9,00	1,12†	5,52	9,44
Hrodźischcża	—	—	9,09	1,21†	6,01	9,53
Wósborka	5,45*	7,39	10,54	1,47	6,50	9,59
Maleczíz	5,51*	7,44	10,40	1,53	6,56	—
Luwocźiz	5,57*	7,50	10,46	1,59	7,02	—
Hluschiny	6,04*	7,56	10,53	2,06	7,09	—
Radměriz	6,09*	8,01	10,58	2,11	7,14	—
Ketliz	6,17*	8,09	11,06	2,19	7,22	—
do Lubija	6,25*	8,17	11,14	2,27	7,30	—

* Jěsdźi jenož kóždy schtwórtk abo hdyž je tón ſamy ſwjaty dźeń, potom dźeń prjedy hacź do 31. augusta

† Jěsdźi jenož kóždy pośledny dźěławy dźeń, kaž tež kóždu njedźelu a ſwjaty dźeń.

S Budyschina do Rakez — Wojerez.

S Budyschina	5,20	7,50	9,20	11,58†	2,21	4,42	7,20	8,34
Ratarjez	5,26	7,56	9,26	12,04†	2,27	4,48	7,26	8,40
Židowa	5,30	8,01	9,31	12,09†	2,31	4,52	7,31	8,45
Mal. Wielkowa	5,36	8,07	9,38	12,15†	2,38	4,58	7,37	8,51
Radworja	5,45	8,17	9,48	12,25†	2,46	5,09	7,48	9,01
Khažowa	5,50		9,53		2,51		7,54	
Njeßwaczidka	5,57		10,00		2,58		8,03	
Scheschowa	6,04		10,07		3,05		8,10	
Rakez	6,12		10,15		3,15		8,25	
Komorowa	6,19		10,22		3,22		8,32	
Sdźarow	6,26		10,29		3,29		8,39	
Hóska	6,33		10,36		3,36		8,46	
Kulowa	6,40		10,43		3,43		8,53	
Němzow	6,48		10,51		3,51		9,01	
do Wojerez	6,54		10,57		3,57		9,07	

† Jěsdźi jenož na kóždym poślednim dźěławym dnju kaž tež kóždu njedźelu a ſwjaty dźeń.

S Wojerez — Rakez do Budyschina.

S Wojerez	—	5,10 wot Wósborka	7,04	9,47 wot Wósborka	10,11	11,58 wot Kukscha	2,31	5,20 wot Kukscha	7,41
Němzow	—		7,11		10,18		2,38		7,48
Kulowa	—		7,19		10,26		2,46		7,56
Hóska	—		7,26		10,37		2,53		8,03
Sdźarow	—		7,33		10,44		3,00		8,10
Komorowa	—		7,40		10,51		3,07		8,17
Rakez	—		7,48		10,58		3,17		8,30
Scheschowa	5,05*		7,54		11,04		3,24		8,37
Njeßwaczidka	5,13*		8,01		11,11		3,31		8,44
Khažowa	5,23*	—	8,09	—	11,19	—	3,39	—	8,51
Radworja	5,45*	6,11	8,16	10,39†	11,25	2 01	3,45	7,46	9,00
Mal. Wjelkowa	5,57*	6,19	8,26	10,47†	11,35	2,10	3,55	7,54	9,10
Židowa	6,04*	6,26	8,32	10,54†	11,41	2,17	4,01	8,01	9,16
Ratarjez	6,09*	6,30	8,36	10,58†	11,45	2,21	4,05	8,06	9,20
do Budyschina	6'16*	6,36	8,41	11,04†	11,50	2,27	4,10	8,12	9,25

* Jěsdźi jenož na kóždym poślednim dźěławym dnju.

† Jěsdźi jenož na kóždym poślednim dźěławym dnju kaž tež kóždu njedźelu a ſwjaty dźeń

S Khoczebuſa=Petershajna=Wojerez.

—	8,00	1,00	6,10	S Khoczebuſa do	9,00	12,25	5,30
—	8,55	1,37	6,45	„ Petershajna do	8,05	11,50	4,55
—	9,44	2,24	7,33	do Wojerez ſ	7,08	11,02	4,07

Se Chorjelja do Draždżan.

Zwyma klaſa	1-4.	2-4.	1-3.	1-4.	1-3.	1-4.	1-4.	1-4.	1-4.	1-4.
Se Chorjelja	4,17	—	7,46	8,58	11,16	2,12	4,24	7,17	8,53	—
Rychbacha	4,40	—	8,10	—	11,35	—	4,48	7,24	—	—
Lubija	4,59	—	8,30	9,23	11,48	2,37	5,07	7,45	9,15	—
Pomorz	5,14	—	8,46	—	12,04	—	5,22	8,01	—	—
Kubschiz	5,22	—	8,54	—	12,11	—	5,29	8,08	—	—
Budyschina	5,36	6,44	9,08	9,44	12,24	2,58	5,42	8,22	9,35	—
Zicźenja	5,48	6,55	9,20	—	12,36	—	5,54	8,35	—	—
Bischofiz	6,09	7,13	9,40	—	12,57	—	6,13	8,56	—	—
Arnsdorfa	6,29	7,41	10,—	—	1,20	—	6,35	9,21	—	—
Radeberga	6,36	7,49	10,08	—	1,28	—	6,43	9,28	—	—
Do Draždżan	6,54	8,12	10,25	10,34	1,47	3,51	7,01	9,45	10,22	11,56

S Draždżan do Chorjelja.

Wotsma klaſa	1.-4.	1-3	1-4.	1-3.	1-4	1-4.	1-4.	1-3.	1-4.	1-4.
S Draždżan	12,31	1,45	6,14	8,53	9,09	12,35	3,14	5,19	8,10	8,46
Radeberga	1,02	—	—	—	9,41	—	—	—	8,37	9,15
Arnsdorfa	1,10	—	6,47	—	9,50	1,08	3,46	—	8,45	9,24
Bischofiz	1,37	—	7,16	9,30	10,17	1,34	4,10	—	9,11	9,47
Zicźenja	1,52	—	7,31	—	10,33	1,50	4,25	—	9,27	—
Budyschina	2,01	2,36	7,46	9,47	10,46	2,04	4,39	6,10	9,40	—
Kubschiz	—	—	7,56	—	10,56	2,14	4,49	—	9,50	—
Pomorz	—	—	8,04	—	11,04	2,22	4,57	—	9,58	—
Lubija	—	2,56	8,25	10,09	11,24	2,41	5,15	6,31	10,18	—
Rychbacha	—	—	8,41	—	11,39	2,57	5,30	—	10,34	—
Do Chorjelja	—	3,17	9,03	10,31	12,—	3,19	5,50	6,52	10,56	—

S Budyschina do Kamjenza.

S Budyschina	4,50†	—	—	7,20	10,47	1,18*	2,06	5,39	6,41	8,34	9,41	—
Dźěžnitz	4,58†	—	—	7,28	10,55	1,30*	2,14	4,47	6,49	8,46	9,49	—
Budestez	5,05†	—	—	7,35	11,01	1,39†	2,21	4,53	6,55	8,54	9,55	—
Rosmodez	5,10†	—	—	7,40	11,06	—	2,26	4,58	7,00	—	10,00	—
Do Wjelczina	5,17†	—	—	7,47	11,13	—	2,34	5,05	7,07	—	10,07	—

† Jěsdźi jenož na kóždym poślednim dźěłanſkim dnju w tydźenju.

†* Sěsdźi kóždu ſobotu, ſrjedu, njedźelu a ſwjate dny.

S Wjelczina do Budyschina.

Wotsma klaſa	2-4.	2-4.	2.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2. 4.	2-4.
S Wjelczina	6,05†	8,25	—	11,53	—	3,08	5,25	7,25	—	10,24
Rosmodez	6,12†	8,33	—	11,59	—	3,11	5,32	7,31	—	10,30
Budestez	6,18†	8,41	—	12,04	12,42*	3,19	5,37	7,36	7,48	10,35
Dźěžnitz	6,24†	8,47	—	12,10	12,52†	3,29	5,43	7,42	7,58	10,41
Do Budyschina	6,31†	8,54	—	12,17	1,04*	3,38	5,50	7,49	8,09	10,48

†* Jěsdźi jenož ſobotu, ſrjedu, njedźelu a ſwjate dny.

† Jěsdźi jenož na kóždym poślednim dźěłanſkim dnju w tydźenju.

Kamjenz-Halschtrow-Bischofiz.

S Kamjenza	5,45	11,30	2,04	7,02	S Bischofiz	7,25	1,40	5,35	9,13
Halschtrowa	6,17	11,58	2,30	7,36	Halschtrowa	8,10	2,29	6,21	10,—
Do Bischofiz	7,03	12,44	3,15	8,27	Do Kamjenza	8,34	2,56	6,45	10,25

Bischofiz-Halschtrow-Kamjenz.

S Bischofiz	5,42	8,38	3,—	7,12	10,30	S Kamjenza	6,—	8,45	3,—	7,30	10,54
Halschtrowa	6,03	9,—	3,18	7,33	10,54	Halschtrowa	6,21	9,03	3,36	7,48	11,03
Do Kamjenza	6,11	9,09	3,26	7,43	11,03	Do Bischofiz	6,29	9,11	3,44	7,56	11,18

S Kamjenza do Arnsdorfa. S Arnsdorfa do Kamjenza.

S Kamjenza	10,46	4,31	6,50	10,13	S Arnsdorfa	5,42	8,38	3,—	7,12	10,30
Halschtrowa	11,03	4,48	7,07	10,30	Halschtrowa	6,03	9,—	3,18	7,33	10,54
Do Arnsdorfa	11,18	5,03	7,22	10,45	Do Kamjenza	6,18	9,15	3,33	7,48	11,09

S Kamjenza	7,35	10,46	4,31	6,50	10,13	S Arnsdorfa	5,42	8,38	3,—	7,12	10,30
Halschtrowa	7,18	10,28	4,14	6,36	9,58	Halschtrowa	6,03	9,—	3,18	7,33	10,54
Do Bischofiz	7,03	10,20	4,06	6,29	9,44	Grubschizy	6,11	9,09	3,26	7,43	11,03
	6,54	10,50	8,52	6,16	9,27	Do Arnsdorfa	6,24	9,22	3,38	7,56	11,18

Zuse ſuby

ſaſadźuje, nakažene ſuby wuporjedźa a ſuby cźaha ſ pohłuſchenjom

Johanna Stahlez, dentiſtka

w Budyschinje na ſuzkelnſtich haſy 1ª.

Franz Marschner

cźaſnikat w Budyschinje

na bohatej haſy 9

ſwój ſkład **cźaſnikow** a **cźaſnikowych rjeczazow**

k dobroczźiwemu wobkedźbowanju porucza

Hódna twora. Pilzomne rukowanje. Tunje płaczźiny.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. —Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćernje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawołtki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach do. 4) wotedaś, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wjeśor přijimuja.

— Telefon 687. —

Čisło 18. **Sobotu 1. meje 1915.** **Lětnik 74.**

Rosprawa němskeho wulkeho hłowneho kwartěra.

27. haprleje.

W Flandernskej ßu Jendżelećenjo też wečera ſhubjenu krajinu saßo dobyć ſpytali. Popołdnju woni ſ wobeju ſtronow Ypernſko-Pilkemſkeje drohi nadběh ſećinichu, kotryż ßo 200 metrow pſched naſchim ſtejiſchećom ſlama. Tón ßamy njewuſpěch měješche we wječornych hodźinach druhi jendżelſki wupad bóle k ranju, też tu njepſcheczel cżeżko ſchkodowaſche.

W Champagni ßmy dźenßa w nozy k połnozy wot Le Mesnila wobſchěrne franzowſke wobtwjerdźenja dobyli a je pſchećiwo někotrym nadběham ſakhowali a wutwarili. Njepſcheczel je cżeżko ſchkodował, 60 njeſranjenych Franzowſow, 4 maſchinſke tſělby a 13 minymjetakow do naſcheje ruki padźe.

Mjes Maaſu a Moſelu je wo dnjo jenoż artillerija ßylnje wojowała. Ssylny franzowſki nózny nadběh w měſchniſkim lěßu je ßo krwawnje a ſ wulkim ſchkodowanjom ſa Franzowſow wotraſył.

Pſchećiwo naſchemu ſtejiſchećn na Hartmannsweilerkopfu njeßu Franzowſojo po njeporadźenych nadpadach na 26. dnju haprleje dalſchich nadběhow ſpytali. Pola Altkircha jedyn ſ naſchich lětarjow jene franzowſke lětadło dele tſěli.

W ruſkej Pólſkej ßmy ßo k dołhemu ranju a k ranju wot Ssuwałkow ruſkich ſtejiſchećow w fronczinej ſchěrokoſći 20 kilometrow ſmozowali.

K połnozy wot Praßnyſcha ßmy wečera 2 offizěrow, 470 muži ſajeli a 3 maſchinſke tſělby dobyli.

29. haprleje.

W Flandernſkej ßo naſche na wječornym Yſerſkim kanalu namakaze ſtejiſchća k połnozy wot Ypern pſchi Yperleeſkej rěčzy pola Steenſtrate a Het Has wot wečerawſcheho popołdnja njepſchestawajcy tola podarmo nadběhuja. K ranju wot kanala je ßo jedyn nadběh, kotryż Franzowſojo, Algerſzy a Jendżelećenjo ſpytachu, ſe ßylnym njepſcheczelowym ſchkodowanjom, wotraſył. Liczba kanonow, kotrež ßmy we wojowanjach k połnozy wot Ypern dobyli, je ßo na 63 powyſchiła.

Njepſcheczel pſchi żeleſnizy La Baſſée-Béthune a w Champagni k połnozy wot Le Mesnil bjes wuſpěcha minam rosbuchnyć da. Pola Le Mesnil ßu ßo nózne franzowſke nadběhi pſcheczíwo ſtejiſchećam, kotrež ßmy wečera dobyli, ſe ßylnym ſchkodowanjom ſa njepſcheczela wotraſyle. Tam ſajeczi Franzowſojo mějachu żałoßny napohlad; woni ſ hroſu tſchepotachu, dokelž běchu jim jich offizěrojo narěčeli, ſo bychu jich, hdy bychu ßo Němzam ſajeć dali, tam hnydom ſatſělili.

Na Maaſkich hórkach k krótkemu ranju wot Verduna ßmy ßwoje ſtejiſchćo wo někotre ſta metrow do přědka ßunyli a jo wobtwjerdźili.

W ruſkej Pólſkej ßmy k połodnju wot Kalwarje wjeß Kowale a hórku k połodnju wot tam wobßadźili.

Pola Dachowa k połodnju wot Ssochaczewa ßmy jene ruſke ſepjeraniſchćo dobyli.

30. haprleje.

Njepſcheczelſke lětarſke bomby ßu khěże w Oſtende wobſchkodźile. Twjerdźiſnu Dünkirchen ßmy wečera ſ artilleriſkim tſělenjom dobyli. W Flandernſkej je njepſcheczel nadběhi mjes Steenſtraate a Het Sas cżinił. Pſchedmoſty na wječornym kanalowym brjoſy ßu hiſchcże twjerdże w naſchej ruzy. Na rańſchim brjoſy k połnozy wot Ypern je ßo nadběh Suawow a Turkoſow ſ naſchej tſělenju ſlamał. Dobyte wobtwjerdźenja k połnozy wot Le Mesnil ßu ßo pſchetwarile a ßo dźerża. K połnozy wot Le Four de Paris ßmy njepſcheczelſku hrjebju dobyli a pſcheczíwo někotrym nadběham wobkhowali. Mjes Maaſu a Moſelu ßu Franzowſojo dobyte ſtejiſchća bjes wuſpěcha nadběhowali. Woni ßu tam wot 24. hacz 28. haprleje 43 offizěrow a 4000 muži jatych ſhubili. Też k połnozy w Fliery ßu ßo woni ſe ſchkodowanjom wotraſyli. Na jendżelſke brjohowe wobtwjerdźenje w Harwichu ßu ßo bomby cżißle.

W Ruſkej Pólſkej ßu naſchi wojazy hacz k żeleſnizy Dünaburg—Liebau bjes woprawneho pſcheczíwjenja doſchli. Pola Kalwarje ßu ßo wjetſche njepſcheczelſke nadběhi njeporadźile. 5 offizěrow a 500 njeſranjenych Rußow ßmy popadli. Też mjes Kalwarju a Auguſtowom ßu ßo njepſcheczelſke wupady njeporadźile.

Najwyſchiſche wójſkowe wjedniſtwo.

Wojowanje pola Ypern.

Jendżelſke nowiny, kotrež porjadnje powjeſcże němſkeho generalneho ſtaba wojſjewjeja, ſ nich ſhubjenje kanonow a druhe podawki wuwoſtawaju, kotrež ßu Jendżelećanam woßebje njelube. Mjes tym ßo tele nowiny pſchezo hiſchcże dokładnje ſ tak mjenowanym jendżelſkim wuſpěchom pola „hórki 60" k krótkemu ranju wot Ypern ſaběraju. W rosprawje hamtſkeho „wocżiteho ßwědka" wo tychle wojowanjach, kotrež hewak nicżo noweho njewopſchijeja, ßo praji, ſo je němſki bombardement na tule hórku jara cżeżki był. Jendżelſzy pěſchzy ßu pod artilleriſkej tſělenżu wutracz dyrbjeli, kotraż je zyłe wotdźělenja ſhrabała a pſchěrowy ſ cżełami napjelnika. Poßylnjenja dyrbjachu pſches cżełka padnjenych towarſchow kaſycz. Měſtno, na kotrymż je ßo wojowało, je jenoż něhdże 160 metrow ſchěroke a 120 metrow hłuboke było. B.

Jendżelſke wopiſanje němſkeho dobyća pola Ypern.

Londonſke nowiny „Times" piſaja, ſo je ßo druha wulka bitwa we Flandernſkej ſapoczała, na kotruż ßu ßo Němzy dokładnje pſchihotowali. Wojowanje ßo na ſcżěhowaze waſchnje wopiſuje:

Schtwórtk wjeczor ßo huſte żołte mróczele ſ němſkich tſělnych hrjebjow pſcheczíwo naſchim linijam walachu, mjes tym ſo ßo Němzy po ſdaczu hotowachu, wróczo hicz. Bórſy kur hacz k franzowſkim hrjebjam doczahny. Franzowſojo ßebi myßlachu, ſo Němzy zoſaju a ſ hrjebjow wuſkakachu. Pſchi tym do duſchateho dyma pſchińdźechu. Bjes dycha a połkuſcheni Franzowſojo, kotrymż bě to hiſchcże móżno, do ßwojich hrjebjow wróczo běżachu, mjes tym ſo granaty, ſ druhimi jědoztymi dymami pjelnjene, nad nimi rosbuchachu. Franzowſam a Jendżelczanam njebě móżno, w duſchatym dymje wutracz. So by ßo hiſchcże jich położenje ſhórſchiło, do nich ſ hromadami ſchrapnele buchachu. Bórſy jich Němzy w tſělnych hrjebjach nadpadnychu. Franzowſojo běchu hiſchcże zyłe ſmotani a połkuſcheni. Woprawdźe ßo hiſchcże pjatk wjeczor zyłe połkuſcheni wojazy do Dünkirchena pſchiwjeſechu. Hłowny nadběh Němzow ßo na ßrjedźiſchcżo franzowſkich linijow, mjes Duixmuidenom a Ypernom, ſta.

Steenſtrate a Het Sas ſ tſělenjom bombow dobuchu, mjes tym ſo ſe ſawinjenjom k połodnju Pilkem do jich rukow padźe. Sſo khroble wobarawſchi ßo Franzowſojo pſches kanal ſcżiſchcżachu. Pſchi tym dyrbjachu ſchtyri batterije 75 milimetriſkich kanonow ſawoſtajicż. Njepſcheczel kanal pſchekroczi a po njemdrym wojowanju kubło Lizerne wobßadźi. Dalſche poſtupanje Němzow pak ßo ſ Franzowſami, kotſiż běchu hacz do Boeſinghe zoſali, ſadźerża. Woni tam tak dołho napſcheczo ſtejachu, hacz jim Belgiſzy na pomoz pſchińdźechu. L.

Wojowanje pola Yperna.

(Jendźelska rosprawa.)

Dopišowar Londonskich nowin „Times“ s poknózneje Franzowskeje telegrafuje: Swjaskowarjo (Franzowsojo, Jendźelcźenjo a Belgiszy) ßo hischcźe pschezo na wjecźornym brjosy Yserskeho kanala dźerża. Pospytam, jich wot tam wotehnacź, je ßo sadźewako. Jendźelcźenjo maja nětko nowu liniju tšélnych hrjebjow k poknozy a k krótkemu wjecźorej wot Yperna. Kanadszy ßu se schtyridnjownym wojowanjom zyle wustali. Woni drje ßu ßlawnje wojowali, tola jich rjady ßu jara worědnyke. Wojowanje na krótkej cźarje k poknozy wot Yperna je ßnadź tak njembre byko, kaź hischcźe źane druhe w tejle wójnje. Wěrno je, so je njepschecźel najprjódzy wusypěch měł, a so je naschu liniju k poknozy wot Yperna a pódla kanala wrócźo hnał, tola swjaskarjo hižo saßo postupuja, a je dobra nadźija, so njepschecźelej krajinu wutorhnjemy, kotruž je tak krwawnje kupił. Ssobotu a njedźelu sdasche ßo położenje kritiske bycź. Němzy cźežku artilleriju a hubizy do prědknych linijow pschiwjedźechu, granaty do Yperna mjetachu, a wohnjowy deschcź na wschě dróhi padasche, po kotrychž mózachu naschi wojazy potrylnjenja dostacź. Pschi tejle składnosczi je ßo w Ypernje wscho k semi srunako, schtož hischcźe s runa stejesche. Skoro źadyn dom wjazy njesteji. Na naschim najswonkownischim prawym kschidle ßmy 48 hodźin dołho do njepschecźelskich stejischcźow pola La Bassé s artilleriju tšéleli, tola naschi pěschzy hischcźe njeßu sapschimnyli. B.

Pschecźiwo wopacźnosczam franzowskeho generalneho staba

je němski hłowny kwartěr scźěhowaze wosjewił. Naschi pschecźiwnizy njeßu ßo w ßwojich hamtskich wosjewjenjach ženje krucźe wěrnosczе dźerżeli. Tele njewěrnosczе pak nětkole dźeń wote dnja po wobßahu pschiběraju.

Havaski telegram wot 27. haprleje popołdnju w 3 hodźinach jako dodawk scźěhowazu ßadu ßwopschija: „Hartmannsweilerkopf, kotruž je ßo nam wcźera rano wsak, ßmy wjecźor saßo dobyli a ßmy jatych scźinili.“ Telegram wot 11 hodźin wjecźor praji: „Pschi Hartmannsweilerkopfu postupujemy. Wjerschk dobywschi ßmy 200 metrow na rańschim brjosy do prědka schli.“

Woprawdźe ßmy Hartmannsweilerkopf 25. haprleje dobyli a je wot teho cźaßa twjerdźe w naschich rukach. Franzowski nadběh ßo 26. haprleje wjecźor wotrasy. Žadyn jenicźki — też niz s dźěła — k naschim stejischcźam njedońdźe. Duž Franzowsojo njemózachu žanych jatych scźinicź. 27. haprleje njeßu Franzowsajo s zyła nadběhali.

Tónßamy Havaski telegram ßadu wopschija: „Wcźerawschej rosprawje njeje niczo pschispomnicź, khiba so ßmy dale k poknozy wot Yperna a na Maaskich hórkach postupowali.“ Temu ßo 27. haprleje wjecźor pschida: „K poknozy wot Yperna my a Jendźelcźenjo dale postupujemy. Ssmy wjele jatych scźinili a wójnski material (bombymjetaki, maschinske tšélby) dobyli.“

W naschej rosprawje wot 27. haprleje je linija jaßnje wdsnamjenjena, kotruž ßmy dobyli a wutwarili. Psched tutej liniju ßu ßo wschě franzowske a jendźelske napschecźiwne nadběhi skamale. Cźehodla rosprawy naschich pschecźiwnikow njepraja, kak daloko jich postupy doßahaju? S wuwsacźom spuschcźenja rosšélanych khěžow w Lizerne njeje žadyn němski wojak ani krocźele zosnył. Pschi dobrowólnym wopuschcźenju je wschak mózno, so ßu tši rostšélane maschinske tšélby a někotši franjeni, kotsiž ßo wotnjesecź njehodźachu, do njepschecźelskeje ruki padnyli. Bombymjetaki njeßu ßo shubike. B.

Rosprawa franzowskeho generalneho staba

wot ßrjedy wjecźora praji: Dźeń bě pomérnje směrom. W Belgiskej njeje ßo położenje pschemėniło. W Champagni ßu nam Němzy pola Beausejour kruch pschedßunjenych tšélnych hrjebjow wsali. Połojzu s nich ßmy saßo dobyli. W Argonnach pola Marie Therese ßo jedyn spytany nadběh s naschej tšéleńzu sadźerża. W Eparges njepschecźel s artilleriju tšéla, tola wjazy nadběhi njecźini; runje tak pschi Hartmannsweilerkopfu. Němzy ßylnje na wjerschk tšéleja, tola nadběh njesczinichu. 27. haprleje nasche lětadła 32 bombow na dwórnischczo w Bollweilеru a 60 bombow na dwórnischczo w Chamblay cźißnychu, hdeź skład munizije sapalichu. Na dwórnischczu w Arnaville a na swjasowazu żelesnizu Chamblay—Thiaucourt ßu ßo w nozy bomby mjetake. 28. haprleje je jene s naschich lětadłow 6 bombow na kólnje powětrowych łódźow w Friedrichshafenje smjetako. Lětar ßo s tšěchi jeneje kólnje kuricź widźesche. 21 bombow je ßo na dwórnischczo, mosty a dźěłarnje w Leopoldshöhe cźißko. Jedyn s naschich lětarjow, do kotrehož tšélachu, je do němskich linijow padnył. Naschi lětarjo ßu ßo wob dźeń sa schtyri němskimi lětadłami puschcźili a je trjechili. Jedyn, kotryž ßo s płomjenjom palesche, je pola Brimonta do njepschecźelskich linijow padnył, dwě druhej w bliskosczi naschich tšélnych hrjebjow na semju padnyschtej, jedyn w Champagni, druhi pola Ancreskeje rěki. Wonej ßo s naschej artilleriju rostšéleschtej. Schtwórty ßrjedź naschich linijow w Muizonje k wjecźorej Reimsa na semju padźe. Němskaj lětarjaj ßo njesranjenaj sajeschtaj.

K poknozy wot Yperna ßmy ßo dale dobyli, woßebje na lěwym kschidle. Ssmy schěsćź maschinskich tšélbow, dwaj minymjetakaj a wjele materiala dobyli a ßmy někotre sta muži sajeli, mjes nimi někotrych offizěrow. Na jenym jenicźkim městnje nascheje fronty blisko kanala 600 cźełow naliczichmy. Na Maaskich hórkach pschi fronczе Eparges-Remy, w pschěrowje pola Calonne ßmy njepschestawajzy krajinu dobywali (něhdźe jedyn kilometer). Ssmy njepschecźelej jara wjele schkody nacźinili a jemu jenu batteriju rostšélili. B.

Paris, 29. haprleje.

W Belgiskej ßmy hromadźe s belgiskimi wojakami na prawym brjosy Yserskeho kanala k poknozy postupali. Ssmy 150 muži sajeli. a dwě maschinskej tšélbje dobyli. Na Maaskich hórkach a w Vogesach njeje ßo niczo noweho stało. Njepschecźelske lětadła ßu na sjawne město Epernay, kotrež je jenicźzy se sanitetnymi wotdźělenjemi wobßadźene, bomby mjetake. Wěste powjesczе powjedźa, so je „Zeppelin“, kotryž je poßledni tydźeń na Dünkirchen bomby mjetał, pola Brügge na schtonu padnył a ßo sniczik. B.

Do franzowskeho wójska ßo wschitzy k wojowanju khmani swołaju.

Wójskowy wubjerk franzowskeho ßejma je namjetej pschihłoßował, po kotrymž maja ßo wschitzy k wojerskej ßłużbje khmani mužojo, kotsiž w statnych a gmejnskich sastojnstwach ßłużbu cźinja, k ßłużbje we fronczе swołacź. Jich městna ßo s wójnskimi invalidami abo se žonami, macźerjemi, dźowkami a ßotrami padnjenych abo sranjenych wojakow wobßadźa. B.

Jedyn franzowski lětar nad Oberndorfom pschi Nekarje.

Württembergski wójnski minister wosjewja: Wutoru dopołdnja mjes 9 a 10 hodźinami jedyn franzowski lětar nad Oberndorfom lětasche a bomby mjetasche. Pschi tym tši bomby pschi ßrjedźnej hrjebi a jena do hornjeho pschěrowa Mauserez brónjernje padźechu. S bombowymi tschěskami ßo schěsćź woßobow zivilneho wobydlerstwa, mjes nimi někotsi dźěłacźerjo, morichu, ßydom je ßo cźežko sraniko. Na twarjenjach je ßo jenoż mało schkody nacźiniło. Dźěło w brónjerni njeje ßo sadźerżało. Lětar wupjerchny a k wjecźornej stronje wrócźo lecźesche. L.

Potepjenje franzowskeho kschižaka „Léon Gambetta“.

Awstriskemu podmórskemu cźołmej „U 5“ je ßo wutoru rano poradźiło, franzowski panzerowany kschižak „Léon Gambetta“ w Otrantskim kanalu pschi italskim brjosy s wutšélenjom dweju torpedow potepicź.

Italske nowiny „Massegero“ wo tym pischu: Franzowska panzerowana łódź „Léon Gambetta“ po patrouillowanskej jěsbje w kanalu k Malcźe jědźesche, hdeź dyrbjesche ßo wona s druhimi kschižakami sjednoczicź. Wokoło 1 hodźiny rano ßo wona s jenej płachtatej łódźu s italskej khorhoju setka. Kschižak łódź pschikasa, sastacź a ju pschepyta. Italske papjery běchu wschě w rjedźe. Hdyž bě płachtata łódź lědma sajeła, ßo „Gambetta“ s jenym torpedom trjechi, kotryž wulku dźeru do maschinownje a k elektriskim motoram wudrě. Kschižak ßo zyle pócźmje podnóri a njemóżesche žaneje powjesczе dacź. Sa něhdźe 20 minutow ßo wón potepi. Dwaj cźołmaj, kotrajž běschtaj ßo na morjo puschcźiłoj, ßo s matrosami, w nimaj ßedźazymi, powróczischtaj, druhe se 108 matrosami ßo wukhowachu. Mała italska łódź, kotraž rano we 8 hodźinach shubjenu kótwizu pytasche, cźołmy wuhlada a jim na pomoz pschijědźe. Eskadra italskich saniczakow torpedowych cźołmow popołdnju wokoło 3 hodźin do Leuki s drastu sa wukhowanych pschijědźe, kotsiž w nozy do Syrakusa wotjědźechu.

S Brindisi ßo hischcźe powje: Awstriski podmórski cźołm „U 5“ je „Léona Gambettu“ s torpedowym wutšélom pod wodu połnje trjechił, hdyž bě do njeho „Gambettа“ wospjet tšélił, tola

njetrjechił. „Gambetta" je žo tak rucže potepił, so nuzſtwo njeměješe khwile, wjele wukhowanſkich czołmow na morjo puſchczicz. Strażnik na italſkej wobžwětlazej wěži žo na wojowanje dohlada a hnydom torpedowe czołmy a ſaniczaki torpedowych czołmow na pomoz ſawoła. Tutym pak je žo poradźiło, ſ zyłeho nuzſtwa něhdże 100 muži wukhowacz. Torpedo žo pó cźmje do „Gambetty" wutſěli, hdyž ſkoro zyłe nuzſtwo ſpaſche. Hnydom po potepjenju kſchižaka tež wjele italſkich rybaſkich czołmow na pomoz khwataſche. Wjele lěkarjow ſ materialom a lěkarſtwom ſa khorych pſchińdże, runje kaž ſ draſtu ſ wojeŕſkich magazinow. B.

„Léon Gambetta" je žo 1901 natwarił. Wón 12 600 tunow wopſchijeſche. Wobrónjeny bě wón ſe ſchtyri 19,4-zentimetriſkimi a ſchěžnacze 16,4-zentimetriſkimi kanonami. Jeho ſpěſchnoſcź 23 žukow wucźinjeſche a jeho wobžadka ſe 704 muži wobſtejeſche. B.

Cźmowe wuhlady ſa Franzowſku po wójnje.

Ssejmſki ſapóžłanz Joſef Denais w nowinach „Libre Parole" hoſpodarſke położenje Franzowſkeje roſpominuje a praji, ſo dyrbi žo wopaczna nadźija ſniczicź, ſo žamo tež dobyczerſka Franzowſka tajke wójnſke ſarunanje doſtanje, kiž runje tak ſak ſtata, kaž kóždeho wobydlerja ſ wulkim bohatſtwom napjelnja. Położenje Franzowſkeje budże tež, byrnjež Franzowſka dobyła, ſaſchmatane a polne ſtrachow, dokelž budża pjenjeſy žadne. Pódla wotpłaczenja wójnſkeho dołha, kotryž hacź do kónza lěta něhdże 18 miliardow frankow wucźini a pódla něhdże 5 milijardow wudawkow ſa wuporjedźenje ſchkody we wobžadźenych ſtronach, ſtatej kóždolětnje něhdże milijarda wndawkow ſa podpjeranje wójnſkich invalidow a ſawoſtajenych padnjenych wojakow naſtanje. Dale budżetej žo ſa ponowjenje wójnſkeje nadoby teho runja ſ najmjeńſcha lětnje dwě milijardże trjebacź. Tajke poczeżenje ſtatneho ſamoženja ſměje wulki wuliw na ſtatne hoſpodarſke žiwjenje, a pornjo temu, ſchtož měko žo jako wójnſke ſarunanje wocźakacź, mało waži. Dobycze nowych krajow mohło žo jenož potom jako bohatſtwo ſa Franzowſku wobhladacź hdy by Franzowſka wjedźała, tole bohatſtwo wuwužicź. Hdy by Franzowſka, kaž hacź dotal, wuwužiwanje žwojeho žamžneho bohatſtwa zuſym pſchewoſtajiła, njeby wona žwój nadawk dopjelniła. Kóždeho Franzowſy winowatoſcź je, ſa Franzowſkeje wulkoſcź a derjeměcze dźěłacź. Nadźijomnje budże žo kóždemu chzycź, tele nadawki dopjelnicź a je niz zuſym pſchewoſtajiź. B.

Jendźelczenjo chzedża žo pſchecźiwo němſkim duſchatym dymam wobaracź.

Jendźelſke knježerſtwo je Londonſke wobydleŕſtwo napominało, ſa by dychanſku pſchiprawu wudźěłało, ſ kotrejž mohli žo jendźelſzy wojazy w froncze pſched duſchatymi dymami Němzow ſchkitacź. Nětkole žo hižo tyžozy tajkich wěžow dźěłoju, mjes tym wójnſki miniſter hiſchcze ſa najlěpſchim modelom pyta. B.

28.000 Jendźelczanow žo do Franzowſkeje pſchewjeſło.

Jendźelſke nowiny „Mancheſter Guardian" žu roſžoynowanſki liſt jendźelſkeho brigadneho generala Weſtroopa woſjewiłe, ſ kotrehož je ſpóſnacź, ſo je žo dla noweho pſchewjeſenja jendźelſkich wojakow do Franzowſkeje jěſdźenje kódźow mjes Jendźelſkej a Hollandſkej ſaſtajiło. W tutym liſcze žo praji, ſo je žo ſ Mancheſtra žameho 28,000 muži k froncze póžłało. B.

Mózne ſkutkowanje němſkich lětarſkich bombow.

Jedyn jendźelſki pólnopóſtſki liſt ſcźěhowaze nadrobnoſcze wo nadpadze dweju němſkeju lětadłow na Amiens w połnóznej Franzowſkej wopſchija: Hižo prěnja bomba dopokaſa, ſo Němzy zyle nowe rosbuchadło najnowſcheho wunamakanja nakožuja. 22 khěžow je žo wupuſczíło a 70 žo wobſchkodźiło. 30 woženbow je žo ſraniło abo žo moriło. L.

Rosprawa awſtriſko-wuherſkeho generalneho ſtaba.

Win, 29. haprleje.

Powſchitkowne położenje je njepſcheměnjene. Na froncze w ruſkej Pólſkej a w Karpatach w něſkotrych wotdźělenjach artillerija žylnje wojuje. Naſcha artillerija je ſ dobrym wuſpěchom na ruſke ſtejiſchcza a munizijſke ſkłady tſělała. W Oporſkim dole je njepſcheczel po wjazyhodźinſkim bjeswuſpěſchnym artilleriſkim wojowanju nadpad pſchecźiwo ſtejiſchcźam naſchich pěſchkow na hórkach ſcźinił, tola je žo po krótkim wojowanju na zyłej froncze wotpokaſał.

Naměſtnik ſchefa generalneho ſtaba:
ſ Hofer, pólnomarſchalſki leutnant. B.

Rosprawa ruſkeho generalneho ſtaba

praji; 25. haprleje žo pſchi brjoży pola Polangena (njedaloko rańſchoruſkeje mjeży) jedyn njepſcheczelſki kſchižak pokaſa, kotryž bjes wuſpěcha do dweju wžow tſělesche.

W prěnich rańſchich hodźinach teho žameho dnja jedyn Zeppelin něſotre bomby na měſto Bjalyſtok ſmjeta tola žaneje ſchkody njenoczini.

W Karpatach na hórkach pola Polena žmy 24. haprleje ſ wuſpěchom njepſcheczelowe nadběhi wotroſli. Na ſtronje k Strnjej bě žo 24. haprleje a dopołdn a 25. haprleje horze wojowanje roswiko, kotrež hiſchcze dale dże. Na druhich frontach je žo po ſwuczenym waſchnju tſělało.

25. haprleje je czornomórſke łódźſtwo do wobtwjerdźenjow pſchi Boſporużu tſělało. Na jenym wobtwjerdźenju žo žylne roſbuchnjenje ſta. Jedyn turkowſki panzerowany kſchižak, kotryž bě we wuſczinje, na naſche tſělenje bjes wuſpěcha wotmolwjeſche. B.

Ruſki zar w Galiziſkej.

Po roſprawje ruſkeho knježerſtwa je zar pſches Brody do galiziſkeho hłowneho měſta Lwowa pſchijěł, hdźež žu jeho pjecza ſe ſahorjenjom witali. Wjeczor bě hoſczina w hrodże. Zar žo na balkonje pokaſa a žo ſa ludowe hołdowanje dźakowaſche, ſawołajo: „Sſławа njedźělenej móznej Ruſkej!"

S Lwowa je žo zar ſ pſchewodom najwyſchſcheho wójſkoweho roſkaſowarja wulkowjerha Nikolaja Nikolajewicza do Pſchemyżła podał. Wón w domje bydleſche, kotryž prjedawſchemu awſtriſkemu twjerdźiſninemu komandantej, generalej Kußmankej, jako kwartěr žłużeſche. Zar žebi wójſko wobhladowaſche. Pſchemyżłſke wobtwjerdźenja wopyta. Błiſſchi dźeń žo wón do Lwowa wróczi. B.

Rußojo w njewěſtoſczi wo Hindenburgowych planach.

Ruſzy jeczi powjedaju, ſo Rußojo teho dla jara pomału w rańſchich Karpatach poſtupuja, dokelž žu we wulkej njewěſtoſczi wo dalſchich planach awſtriſko-němſkeho wójſka a žo woženbje nowych Hindenburgſkich nadpadow boja. Teho dla žu žo ruſzy wojazy do ſemje ſaryli. Wulki dźěl ſ nich je hotowy, jeli ſo by trjeba było, do wjeczorneje Galiziſkeje woteńcź. Rußojo njedaloko ſady fronty žwojich nowych rekrutow wuwuczuja, ſo mohli naſtate ſchkodowanja we wójſku hnydom wupjelnicź. Wobczeżnoſcze w pſchiwoženju provianta žo na zyłej rańſchej froncze pokaſuja. Wjele burow, kotſiž we wójſku žłuża, by žo rad k žwojim polam wróczíło. G.

Njedoſtahanje zyroby w ruſkich wulkich měſtach.

Wot ſpoczatka nětcziſcheje wójny žo żeleſniſke woſy ſ wjetſcheho dźěła k woženju wójſka a wójnſkeje potrjeby trjebaju. S tym pſchiwoženje zyroby a wuhla do wulkich měſtow jara czerpi. Tam nětkole wobydleŕſtwo khlěba a mjaża trada. So by žo njedoſtahanju zyroby troſchku wobarało, měſchczańſke ſarjadniſtwo w Pětrogrodże wobydleŕſtwo ſ mjażom ſaſtaruje. Rosnjemdrjeny lud měnjeſche, ſo rěſniży mjaźo njepſchedawaju, dokelž chżedża płaczíſny wyżoko ſehnacź. Ludowe czŕjódy žo teho dla do rěſniſkich klamow dachu a je wupuſczichu. Měſchczańſka wyſchnoſcź je dale nowe pjekarńje wotewrika, ſ kotrychž žo mjes wobydlerjow khlěb rosdźěła.

W Moſkwje je, kaž „Nowoje Wremjo" piſche, dla drohoty zyroby k njemčram doſchło. Pjekarſke, rěſniſke klamy a pſchedawarnje kolonialnych tworow žo wupuſczichu. Něſotſi poliziſtojo žo ſ mjetanjom kamjenjom ſranichu. W Moſkwje jědź a butra jenož hiſchcze na jedyn tydźeń doſtahaſche. We Wilnje dyrbjeſche žo wobžwětlenje ſ elektriſtim žwětłom ſ wulkeho dźěła ſaſtajicź, dokelž wulo k tepjenju kótkow njedoſtaha. Jenož wotležane njewěſte dróhi žo ſ elektrizitetu wobžwětleja. G.

Wojowanje wo Dardanelle.

Turkowſki hłowny kwartěr woſjewja: Njepſcheczel je 25. haprleje ſpytał pod ſchkitanjom žwojich wójnſkich kódźow na ſchtyri měſtnach wjeczorneho brjoha Gallipoliſkeje połkupy, mjenujzy pſchi wuliwje rěki Sighin-Dere, pola Ari-Burun, k wjeczoru wot Kabe-Tepe, pola Teke-Burun a we wokolnoſczi wot Kumkale na małoaſiſkej ſtronje wojakow na kraj wužadźicź. Njepſcheczelſzy wojazy, kotſiž běchu žo pola Teke-Burun na kraj wužadźili, žo

ſ bajonettowym nadběhom naſchich wojakow k morju ſcźiſchcźachu. Wojazy, kotſiž běchu pola Ari-Burun ſ kódźow wuſtupili, ſpytachu poſtupowacź, tola žo ſ nadběhom naſchich wojakow k brjohej ſehnachu. Jedyn dźěl ſ nich dyrbjeſche na kódźe zoſacź. Njepſcheczelſzy wojazy, kotſiž běchu pola Kumkale na brjoh ſtupili chzychu pod ſchkitanjom žwojich wójnſkich kódźow poſtupacź, tola njedźiwajzy žylneje tſělenźy ſe wſchěch ſtron naſchi wojazy žwój nadběh ſ wuſpěchom wuwjedźechu a njepſcheczela k brjohej ſcźiſchcźachu. Njepſcheczel měješe 400 morwych a pódla teho 200 muži ſajachmy. Naſche ſchkodowanje je žnadne. Wotdźělenje muhamedanſkich wojakow, kotſiž běchu žo ſ Franzowſami tu na brjoh wuſadźili, k nam pſcheńdźechu. Pſched Kaba-Tepe žmy liczbu Jendźelczanow a Italſkich ſajeli, mjes nimi jeneho hejtmana a jeneho leutnanta. W tym žamym czaſu žo njepſcheczelſke kódźe k mórſkej wuzinje bližachu, ſo bychu ſ morja Dardanellſke wobtwjerdźenja potſělale. Wone dyrbjachu pſched naſchej tſělenzu zoſacź. Pſchi tymle wojowanju je žo jedyn njepſcheczelſki torpedoſki czołm potepił, jedyn druhi žo czežko wobſchkodźi.

Telegram Londonſkich nowin „Daily Mail“ ſ kupy Tenedos dawa ſpóſnacź, ſo Jendźelczenjo hiſchcźe njeměnja, ſo žu ſbiczi. Pola Dardanellſkich wobtwjerdźenjow, budźa žo dalſchi wojazy na kraj wuſadźecź. Někotre wotdźělenja žu žo ſe žylniſchim njepſcheczelom ſetkale a teho dla je žo wuſadźenje wójſka pſcheměnicź dyrbjało. Bombardement na wobtwjerdźenja pſchi dróſy je žo ſaſo ſapočało. W tu khwilu žo ſaſo wojuje. B.

Wuwužicźe lěžow ſa pizowanje žwini.

Pruſke ratarſke miniſterſtwo je wukas wudało, po kotrymž maja žo knježerſtwowi preſidentojo wo to ſtaracź, ſo bychu žo, hdźež žo to hodźi, žwinje do lěžow puſcźiłe. Na tajke waſchnje dyrbi žo wudźerženje plahowanſkich žwini a młodeho pſchirósta połóżicź.

Jeczi ſ Pſchemyšla w Pětrogradze.

Dopiſowaŕ Londonſkich nowin „Daily Telegraph“ ſ Pětrograda piſche, ſo je Pſchemyšlſki dobyczeŕ, general Ssaliwanow, do Pětrograda pſchiěł. Wón powjeda, ſo je awſtriſke wójko w Pſchemyšle woženje na drjenje a wicź czerpiło, tak ſo žu tyšazy wojakow wobědnile. Jutry žo na dróhach w Pětrogradze jeczi ſ Pſchemyšła pokaſowachu. Woni mějachu napohlad wuhłódnjenych. Jich khrobloſcź žo powſchitkownje žławi, woženje žo „czeſki komandant“ Kužmanek dla žwojeje wobdźiwanja hódneje wutrajnoſcze wukhwaluje. B.

Skaſanje czrijow ſa italſke a ruſle wójſko w Jendźelſkej.

W Jendźelſkej žu žo ſa Ruſku a Italſku nimo měry wulke hromady wojeŕſkich ſchkórnjow ſkaſale. Schtož Italſku naſtupa, wobhladniwi ludźo to njepſchewidźa, ſo jendźelſke knježerſtwo njeby dowoliło, wojeŕſke czrije do jeneho kraja wuwjeſcź, kotryž by pſcheczíwo Jendźelſkej wojował. Italſka žebi jedyn marſchěrowanſki a jedyn wotpočzomanſki czrij žada. Najprjódźy dyrbi žo 100 000 porow kóždeje druźiny wotedacź, poſdźiſcho 800 000, a to ſa kóždej dwě njedźeli 100 000. B.

Jendźelczenjo žu muftija na kupje Tenedos wobwěžli.

Kaž Pariźſke nowiny „Temps“ ſ Dedeagacza powjedźa, žu Jendźelczenjo muftija kupy Tenedos (muhamedanſkeho duchowneho) ſcherifa Mehameda na hórkach pſchi tym ſaſkapili, hdyž wón turkowſkim wojakam Dardanellſkich wobtwjerdźenjow tajne žwětkowe ſnamjenja dawaſche. Jeho žu ſajeli a tón žamy dźeń wobwěžli. B.

Sa 720 milijonow hriwnow munizije žo w Amerizy ſkaſało.

„Canadian Corand Foundry Compagny“ je wot Ruſkeje ſkaſanku na granaty a rosbuchadła ſa 320 milionow hriwnow doſtała; ſchtwórty dźěl tuteje ſumy je žo pola jeneje New-Yorkſkeje banki położił. Tſizeczi hacź ſchtyrzeczi amerikanſkich towaŕſtwow ſa tule ſkaſanku dźěła. Podawanje žo po ſdaczu ſa ſchtyri njedźele ſ 90,000 granatami wſchědnje ſapočnje a ma žo na 500,000 wſchědnje w juliju powyſchicź. Franzowſke knježerſtwo je w Dupontowych pólvernikach w Chicagu ſa 400 milijonow hriwnow pólvra ſkaſało.

B.

Wučenz a paſtyŕka.

To bě tužny dźeń.

Handrij Brjózka, wulki wučenz, a kaž žebi žam wo žebi myšleſche, wulki mudrowz, wuńdźe žebi won do ſtwórby, k mórſkemu brjohu, kiž je něhdźe pok hodźiny wot jeho domu ſdaleny, a žydźe žo pſchi kromje khłódneho haja. Jemu žo we hłowje ſe wſchelakimi myšliczkami mjeŕwjeſche. Pſchekkaduje žebi wo wſchelakich wězach a na debo žo dohlada na wjeŕſchku brjoha — jako by to ſcźinowy wobras byl, kiž ſ nadobneho a kraŕneho módreho nieba feſtupuje — jena wowza, dwě wowzy, tſi wowzy, ſchěſcź wowzow, ſa nimi krocźi holczka, w ſtarobje mjes pjatnaczemi a ſchěžnaczemi lětami. Ta je ſawěſcźe jich paſtyŕka. Holczka a ſtadło feſtupuje po nahłym ſwiſku a ſaſtawa pſchi małej rěczy, kiž cźiſche a luboſnje pluſkota a žo nimo žameho haja wije.

Wowzy pijo, paſtyŕka žo na wulki kamjeń žydnje a počzina na poł wótſie narodnu pěſcź ſpěwacź; tajke pěžnje, hačrunje žu jednore a proſte, cźinja mózny ſaczíſchcź na wutrobu.

Holza niebě žo wučenza dohladaka, pſchetož pſched nim žo ikaka wupinaſche. Duž žo ſaſtróža, hdyž Handrij, něſchto krocźel do prědka poſtupiwſchi, na nju ſarěcza:

„Dobre ranje, lube dźěczo!“

„Dobre ranje, knježe, poſtrow waš Bóh!“

Tak paſtyŕka po poboženym waſchnju tamniſchich wjeżnjanow wotmolwi.

Handrij njechaſche wo Bohu radu niczo žłyſchecź. Duž žo roſłobi, ſo je žo mjeno Boże pſchi prěnich žłowach ſ tutej holczku wuprajiło.

Tola žebi rosmyšli, ſo by njelepoſcź była, žwoje mjerſanje pokaſacź a ſ tym zuſe dźěczo ſatraſchicź.

„Sda žo, ſo žy ty pěkna holza“, Handrij pokracźowaſche. „Sſym khory a njewěm, ſ cźim žo ſabawjecź. Njechaſch ty ſe mnu khwilku powjedacź?“

„Jara rady, knježe“, holza pokornje wotmolwi.

Na to wja žwoje pleczenje do rukow a ſ tajkim měrom a tak wobrotnje póczinjeſche dźěkacź, ſo bě luboſne a pſchijomne, jej pſchihladowacź.

Handrij žebi wokomik pſchekkadowaſche:

„Ale najprjódy, kak ty ſ kſchcźeńſkim mjenom rěkaſch?“ Tak žo napośledku woprascha.

„Hana“, holza wotmolwi. „Tež moja kmótra tak rěkaſche.“

„Duž dobre, Hanka, ſchto tu zyły dźeń cźiniſch, hdyž žwoje wowzy paženeſch? To drje žo cźi jara woſtudźi?“ wupraſchowaſche žo Handrij.

„Wodajcze, knježe. Bohu dźakowano, mi žo ženje njewoſtudźi!“ holczka wotmolwi. A mjes tym ſo žebi ſe ſaka ſpěwaŕſke knihi wucźahny a je na trawnik pódla žebje położi, rěczeſche dale: „Kak mohło žo mi woſtudźicź? Dźělam, cźitam, ſpěwam a modlu žo k lubemu Bohu!“

„A to ty njeižy ſawiſtna na tych, kiž žu ſbožowniſchi a bohacźiſchi hacź ty? Njeižy ſawiſtna na tu knjeni, kotrejež wowzy paženeſch, na te kraŕne a bohate knjenje we hłownym měſcze, kiž zyłe žwoje žiwjenje jenož ſ tym pſchecźinjeja, ſo žo pſcheježdźuja a pſchekhodźeja, ſo w kupjelach, w dźiwadłach a na konzertach pſchebywaja, kotrež maja zyłu cźrjódu žłužobnikow a žłužobnizow a khodźa jenož w židźe a žomocze a žu pyſchene ſ drohimi kamuſchkami?“

„To njeižym ſawiſtna, knježe, wěm, ſo je ſawiſcź wulki hrěch. Wěm też, ſo Bóh chze, ſo bychu byli khudźi a bohacźi, a ſo maja też bohacźi žwoje winowatoſcze. Podawam žo tutej woli Božej a žym jara ſbožowna. Nimo teho wěm, ſo budu też ja něhdy bohata“, holczka wjeżele dorěcza.

„To drje maſch pſchiwuſneho, kotryž je milijonaŕ, abo wuja w Amerizy, kiž je tebje ſa herbinu poſtajił?“

Holczka žo žmjecza dodźeržecź njemóżeſche.

„Ja mam wjazy hacź to“, wona khutnje dale rěczeſche, „dobroczíwy Bóh je mój wótz; a budu li žiwa jako dobra kſcheſcźijanka, da mi něhdy žwój raj, pornjo temu pak wſchě kubła tuteho žwěta niczo njeižu.“

„Schtó dha je tebje tak rjane wězy a wěrnoſcze nawucźił?“ Handrij dale wuſkuſchowaſche.

„Schtó? Mój luby nan a moja luba macź, dobr knježa wucźerjo, ke kotrymž žym do ſchule khodźika, a woženje knjes farař, kiž je tak dobry a tak wučeny.“

„Je to tebi zyle wěſte, ſo je to wſchitko wěrno? Hdy by ty

jeno do města pschischka, tam by wjele shožownischa byla a wjenje wěrika", snavschecźiwi Handrij.

„Knjeże!" holczo na dobo stykkniwje sawola, „wy chzecźe, so bych cźlowjekam wěrika, Bohu pak niz, so bych schka shože hakle daloko pytacź, kotrež je mi tak blisko? — — Woprawdże, knjeże, wy žo sdacże tak cźesczowny a takle njerosomnje rěcźicże! To njeje prawje!"

Wowzy pschestachu picź, bě cźaž woteńcź.

Holza žwoje plecźenje žobuwsa, sasběže žwój prut, cźeńku. hibitu hakźku, kiž bě jej pastyŕski kij, a rjekny, bojo žo, so bě Handrija, kiž njehibajo žo žedźo wosta, sarudźika:

„Wodajcże, knjeże, jeli so žym wam kschiwdu cźinika. Pomyšlicże žebi, žym we wšy mkode holczata snaka, kotrymž žu někotsi knjeża to žamžne namjetowali, schtož wy mi powjedacże. Wone pošluchachu a woteńdźechu do města. Ach! Ale schto je žo s nimi stako? — Wodajcże, jeli žym trochu hkóšnischo rěcźaka a dorasnischo prajika; mi bě to tak, jako byschcże mi chzyli wsacź lubeho Boha, moje jenicźke bohatstwo."

Handrij njewjedźesche schto wotmolwicź; pytasche žkowa, ale jich njenamaka. Tola pak, hdyž chzyschce žo holza wotžalicź, wsa ju sa ruku a rjekny hnuty:

„Wschitko, schtož žy ty prajika, moje lube dźěcźo, běsche derje prajene. Měj mój dźak sa to. Proschu twojeho lubeho Boha, so by wón też mój Bóh byk!"

* * *

A wucźeny muž hischcże někotre hodźiny pod scźinowym schtomom žedźo wosta a pschekkadowasche žebi wo spodźiwnym podawku. Wón, jedyn s najprěnich matematikow (licźerjow), žobustaw akademije wědomoscźow, wón, tak wucźeny muž, wón jenož dwěluje wo wschěm tym, schtož cźlowšku duschu nastupa: wo Bohu, wo sjewjenjach, wo pschichodnym žiwjenju, wo cźucźu winowatoscże. Wschě tute wězy žu tamnej malej pastyŕzy jažne a wona je zyle spokojna we žwojim wěstym žwědomnju. A tale jažnoscź debi jeje sadžerženje a jeje myšliczki. A tutón pokoj wobjima jeje zyke žiwjenje a žwětli žo jej s wocźow.

Handrij wo tym wjazy dnjow žebi myšlesche. Skónczńje pschińdźe do teho, so jeho wožamocźene žamotne myšlenje njedožaha. Duž wopyta duchowneho tamneje wšy, hdyž bě holczka s domom a žo nakasa a bu saža wěrjazy.

Tamneje pastyŕki wjazy njewuhlada. Ale myšli žebi a spomina na nju husto.

Husto pschińdu jemu na myšle žkowa nascheho Sbóžnika: „Khwalu tebje, Wótcże, knjeże njebješ a semje, so žy tute wězy potajił psched mudrymi a nawjedźitymi a sjewił žy je móliczkim."

(— Kónz. —)

Ze Serbow.

S Budyschina. Cźeźke njesboże je žo wutoru popołdnju w tudomnej Litterez piwarni stako. Pschi wušmolenju wulkeho 35-hektoliterskeho žuda žud rosbuchny a warjaza žmola žo na žmolazych dźěłacźerjow wuliny. Woženjeny dźěłacźeŕ Schubert žo s rosbuchnjenjom tak cźežko srani, so wón na měscże wumrje. Dźěłacźerja Hermanna s rosražanym nopom do hojeŕnje donješechu hdyž wón bórzy na žwoje sranjenje wumrje. Dwaj druhaj dźěłacźerjej žo cźežko, dwaj lohko sranischtaj a žo teho runja do měschczańskeje hojeŕnje dowjesechu. W žudže žu najskerje płuny byle, kotrež žu pschi wušmolenju rosbuchle. We wokomiku wubuchnjenja płomjo khežu wyšoko žapny, a woknowe schkleńzy pschimjesowazych twarjenjow žo rosbichu.

— (Warnowanje sa do Jtalskeje pucźowazych.) Jtalske knjeżerstwo w pošlednim cźažu sakas wuwosa biteho słota a žlébora najkrucźischo pschewjeduje. S Jtalskeje pucźowazych, pola kotrychž italszy sastojnizy na mjesach też jenož žnadne sumy słotych abo žlébornych pjenjes namakaju, bjes wuwsacźa jimaju a s pjenjesami a arestom khostaju. Brěmjenja žo sa tajkimi pjenjesami dokładnje pschepytaju, a też po cźěle žo pucźowarjo husto pschepytaju. Teho dla žo wschitkim s Jtalskeje pucźowazym naležnje radźi, so bychu, prjedy hacź k mjesam doňdu, wscho słoto a žlébro do italskich abo druhich papjerjanych pjenjes saměnicź dali.

— **(Wo pizowanju konjow.)** Wot 1. měrza žmédźa žo jenož sa džeń konjej 3 punty wowža dawacź. Pschi cźežkim džěle tale měra njedožaha, a wobžedźeŕ konjow žo prascha: Kak žwoje konje po sakonju, tola niz pschedroho pizuje? Hdyž žo kóń tst krócź wob džeń pizuje, žo jemu kóždy krócź pódla wowža punt zokora (abo punt torfoweje melažy) a dwójzy wob džeń horstka pizowanskeje drobneje krydy da. Kryda njech žo dawa, so by kóń na satykanoscź njecźerpik. Pschetkacże pizy žo spěchuje, hdyž žo do njeje žynowe žykanje abo žkoma, něhdże $3^1/_2$ zentimetra dołha rěsana, měscha. Wopak je, wowž schrótowacź dacź, dokelž žo wón s tym mjenje požitny cźini. Wowž ma žo rosmjascź, kotryž je sa zyle stare konje abo sa wumyšlene žracźki postajeny. Psched kóždym pizowanjom ma žo kóń s wotestatej wodu napojicź; pschetož napojeny kóń lěpje žerje, žuje a pschetkawa lěpje. Njech žo piza kupuje, kotraž je hižo s zokorom směschana. Město zokora abo torfoweje melažy móža žo žkodowe kołochi, žuschene truźki, žucha schlempa abo žuschene běruty dawacź. Se žuchimi žkodowymi kołochami abo žuchej schlempu žmédźa žo jenož starsche konje (niz pak pschisrěbne kobły a srěbjata) wschědnje s 5—6 kilogramami pizowacź. Ssuche truźki a schlempa žmédźa žo jenož jenak wjele s melažu směschane hromadże se žykanjom dawacź. So by žo wowž narunak, žmě pak žo jenož s makymi dźělbami sapocźecź a dyrbimy wobhladniwi s tutym pizowanjom bycź, dokelž žo po nim husto konje lohko pocźa a wustawaju, Ssuschene běruty jako běrnaze žuschenki abo truźki žu wubjerne sarunanje wowža, tola žo porucźa, je schrótowane a namacźane dawacź. Wscha tuta piza dyrbi žo bohacże s kucźnym abo luzernowym žynom směschana dawacź. Kóń dyrbi wschědnje wo tsecźinu žyna wjazy hacź dotal dostacź. Hdyž kóń domoj pschińdźe, njech žo jemu něschto a wjecźor hkowny džěl žyna dawa.

S Khróscźiz. Njedźelu 9. meje popołdnju w 3 hodźinach wotměje žo w naschej farskej zyrkwi duchowny konzert. Jako solistaj skutkujetaj knjesaj organist Schöna s Draždźan (pischcźele) a baritonist Feinler s Basela, kotrajž w Kamjenzu žwoju wojeŕsku žkužbu wukonjetaj. K nimaj pschidruži žo wožebje tworjeny mužski a měschany khor. Spěwacź budże žo we kacźanskej, žerbskej a němskej rěcźi. Dobrowólny sastup nałoži žo jako wójnska pomoz sa wožadnych pschiwusnych tajkich wojowarjow, kiž žu psches wójnu schkodowali. Też najmjeńschi dar je lubje witany. Nadźijomnje budże wopyt prawje bohaty.

S Njeżwacźidła. Njesnateho morweho žu žobotu rano we holi mjes Kožlowom a Njeżwacźidłom namakali a do tudomneje cźěłownje dowjesli. Kaž žo sda je žo wón w lěžu sabludźił, wón žo njeje dale namakał a je hkodu wumrjeł. Namakany je něhdże 55 lět stary. Wón bě cźorne kholowy wobuty a cźěmnomódry laz, schtrykowanu bawkmjanu jaku a trikotowa koschlu wobleczeny a bě bosy. Na morweho žo pocźahowaze powjesćże chzyke žo tudomnemu žandarmej wosjewicź.

S Rakez. Njedźelu 18. haprleje wotmě „Lipa" žwoje měsacźne požedźenje kotrež bě wot 10 žobustawow wopytane. Knjes pschedžyda pschednoschowasche „Sserbow wukhód, pschicźehnjejnje a wobžydlenje žerbskeho kraja". Važnych wuradźenjow tón krócź njebě.

S Rakez. Sswoje porjadne požedźenje wotmě sandźenu njedźelu tow. burow sa Rakezy a wokolnoscź. W pschitomnoscźi 17 žobustawow knjes pschedžyda požedźenje wotewri a sapiš poślednjeho požedźenja cźitasche, kotryž žo sa prawy spósna. Hdyž běchu žo wschelake dopišy cźitake, a žo też postajiło, so ma žo knjeżna sa warjenski kursus wobstaracź, žo po dlěschej rosmołwje požedźenje skónczi.

S Rakez. Sa dołhi cźaž drje njejstaj nasche pohrjebnischcźo a Boži dom telko luda wohladałoj, kaž sańdźenu njedźelu, hdyž žo prěni wopor wójny na nasche pohrjebnischcźo khowasche. Běsche to daloko snaty tšěchikryjerski mischtr Hermann Nowak s Rakez. Wón je 5. augusta sańdźeneho lěta jako krajny wobornik grenad. reg. cźišlo 100 do wójny cźahnył a w Franzowskej wojowak. Tam skhorjwschi, pschińdźe do Ožnabrüka a wot tam do Draždźan, hdyž je po dołhej, cźěžkej khorosczi sańdźeny schtwórtk tydźenja rano wumrjeł. Jeho cźěło je žo po žadanju jeho mandźelskeje do Rakez pschewjesło a žo tu sańdźenu njedźelu s nimo měry bohatym wobdźělenjom wožady a dalscheje a bližscheje wokoliny khowało. Po žarowanskej rěcźi, kotraž žo we wobydlenju wotmě, žo dołhi cźah pod swonjenjom swonow a hudźby na pohrjebnischcźo hibasche. Pschi rowje położichu žo kražne wěnzy woješkeho a pschemyšloweho towarstwa, 4 wěnzy s kražnymi žeklemi sastojnikow, wotladarjow a lěkarjow ville „Eschebach" s Draždźan, hdyž je njebocźiczki do žwojeje žmjercże pschebywał. We zyrkwi mějesche na to knjes far. Gólcź hlubokohnujaze cźělne prědowanje po žkowach Elijowych: „Wón je tón Knjes, njech cźini, schtož žo jemu spodoba". Njech je

ſemrjetemu, kotryž je ſa wótzny kraj ryczeŕſku ƀmjercź we 38. lěcźe žiwjenja wumrjeł, ſemja lóhka.

S połnózneje ſakſkeje Łužizy. Je tak daloko, ſo, hdyž ƀo hoſpodaŕ pola teho, kotryž ma hońtwu najatu, ſchkody dla wobcźežuje, kotruž dźiwje kanikle nacźinjeja, ƀo najeńk jemu wuƀměje. Wě, ſo po naſchich ſakonjach ſchkodu ſarunacź njetrjeba — tak je khrobły: wſchak ſchkoda na zuſym jeho njeboli. Samoženje a wobƀeždženſtwo ſchkitacź je po prawym winowatoſcź teho, kiž dawki ſběha. Tón ƀwoju winowatoſcź wotſchaſcź njemóže a prajicź: Wucźińcźe ƀebi w kontrakcźe, ſo ƀo ſchkoda ſa kanikle ſaruna.

Hdyž dha ƀo nihdźe doƀahaza pomoz njenamaka, radźimy wſchěm wƀam a hoſpodarjam, hdźež ƀu ƀo kanikle ſaƀydlike a ſchkodu nacźinjeja, ſo ƀo w piƀmje wobroczeja na němſkeho kanzlerja (Herrn Reichskanzler von Bethmann-Hollweg in Berlin) a teho proſcha, ſo poſtajenje pſchihotuje, po kotrymž móže po zyłych Němzach kóždy kanikle na ƀwojim kojicź, kaž je to ſa Pruſku dowolene. W dopiƀu ma ƀo woƀebje na to pokaſacź: ſo wójny dla nam ſa domjazy ſkót wſcha zyroba ƀo ſebjerje a tutón trada, mjes tym ſo ſwěrina a woƀebje kanikle wjazy rožki, dźeczela a druhich płodow na polach a mkodźinow w lěƀach pokónzuje, hacź je ſa tyƀazy cźlowjekow a ſkocźatow k ſeźiwjenju trěbne. Burſki lud je wójny dla doſcź bity a ſprawnoſcź žada, ſo ƀo jemu ſ kaniklemi wjetſcha ſchkoda njenakładuje, jako ƀo ſamkowjecź hodźi.

S Roswodez. Tudomna drjewowa toczeŕnja, ſwudowjenej Bjenadźinej ƀłuſchaza, ma ƀo 14. junija 1915 dopołdnja w 9 hodź. na Scheŕachowſkim hamtſkim ƀudniſtwje na dyrbjenſke waſchnje na pſcheƀadźowanje pſchedawacź. Hódnoſcź leżomnoſcźe je na 22 000 hriwnow takſerowana.

S Kulowa. Na jěſbje ſ Njedźichowa je knjes farař Hizka ſ Khróſcźiz do njeſboža pſchiſchoł. W Kamjeńzu ƀo kóń jeho ſapſchaha ſpłóſchi. Hdyž ƀo H. prózowaſche, konja ſměrowacź, ƀo wón wo ſcźěnu cźišny a ƀebi jenu ruku ſłama.

S Kulowa. Jedyn połſtalětny dźěłacźeŕ Cźišowkſeje brunizoweje jamy je ƀo do tudomneje hojeŕnje pſchiwjeſł. Jenu maſchinu maſajo je ſ rěbła padnył a ƀebi hornje ſcźehno ſłamał.

S Wóſporka. Na tudomne ſkótne wiki bě ƀo 26. haprleje jenož 19 howjadow na pſchedań pſchihnało.

S Kotez. Tudomny hoſcźenzaŕ Max Pohl je żeleſny kſchiž doſtał.

S Mužakowa. Pſched tudomnym kawniſkim ƀudom měješchtoj ƀo khěžkaŕſki ƀyn N. a bur P. ſ Wochos ſamolwicź, dokelž běſchtaj ƀwojimaj konjomaj k mlěcźu khmanu rožku jako pizu dawałoj, hacź runje je to po wukaſu ſwjaſkoweje rady ſakaſane. Wobſkorženaj wudawaſchtaj ſo ſtoj tule rožku ſa mjenje hódnu wobhładowałoj. Tola ƀud ƀo po mènjenju jeneho młynſkeho wězywuſtojneho ƀłožy a jeju k pjenjeżnemu khoſtanju po 10 hriwnach ſaƀudźi.

Też pjekaŕſki miſchtr G. ſ Rychwałda bě wukas ſwjaſkoweje rady pſcheſtupił. Wón bě khlěb na khlěbowe ſnamki, kotreż hiſchcźe tehdy njepłacźachu, do prědka pſchedawał. Dale jeho winowachu, ſo je na ſakaſanym dnju ſelenoſchtwórtkowſke zakty pjekł. Sa prěni pad ma wón 10 hriwnow pjenjeżneho khoſtanja ſapłacźicź, ſa druhi pad ƀo wón wuwinowa.

Pjekarka M. ſ Delnich Bruƀow a jejny pomoznik běſchtaj pjelža tykanz napjekłoj, kotryž wo 10. dźěł wjazy wożeſche, hacź bě dowolene. Pódla teho běſchtaj poſtajenja wo nóznym pjecźenju pſcheſtupiłoj. Pjekarku hromadźe k 21 hriwnam, pomozника k 20 hriwnam pjenjeżneho khoſtanja ſaƀudźichu.

Blidarja K. ſ Trjebina běchu wobſkorźili, ſo bě blidaŕſki grat, ƀwojemu prjedawſchemu miſchtrej ƀłuſchazy, wobkhował. Jeho wuwinowachu, dokelž ƀud mènjeſche, ſo jón K. ſabywſchi njebě wrócził.

S Wojerez. Ssydomlětny ƀyn tudomneje płokaŕnicźe Guidoweje chżyſche ƀo w rězy wokumpacź. Torhaza woda hólczka do hłubiny ſcźahny. Hodźinu poſdźicho jeho na dnje rěki pſchi moſcźe Słokomorowſkeje dróhi wohładachu. Spytachu jeho woźiwicź, tola njemějachu ſ tym wuſpěcha.

S Wojerez. Tudomni měſchcźanſzy ſaſtupjerjo ƀu po knjeżeŕſtwowym żadanju 89 268 hriwnow k nakupjenju naƀeleneho mjaƀa pſchiſwolicź dyrbjeli. Hacź runje pytachu knjeżeŕſtwu dopokaſacź, ſo ſa tudomne wobſtejnoſcźe kupjenje naƀeleneho mjaƀa njeje trěbne, bě wſcho pſcheczíwjenje podarmo, dokelž dyrbi ƀo po knjeżeŕſtwowym wukaſu wot 25. januara 1915 w měſtach ſ wjazy dyžli 5000 wobydlerjemi na hłowu wobydleŕſtwa 15 hriwnow ſa nakupjenje naƀeleneho mjaƀa wudaŕ.

S Běłeje Wody. Njedźelu dopołdnja ƀu cźěło hejtmana Ernſta Hubacźa, kotryž je ƀo pſched 6 njedźelemi ſhubił, w jamowej kuži pſchi Müllerez ſahrodźe namakali. Dokelž w Hubacźowej draſcźe pjenjeſy a druhe wězy tcźachu, ƀebi myƀła, ſo je wón pó cźmje do kuże ſaſchoł a ƀo w njej tepił.

— Kralowſkemu hajnikej Arnoldej II. w Roholnju je ƀo żeleſny kſchiž ſpożcźił.

— **(Wuƀwojenje rajƀa a rajƀoweje muki.)** Po wobſamknjenju ſwjaſkoweje rady wot 22. haprleje 1915 je ƀo poručiło w Němſkej ƀo namakazy rajƀ, łamany rajƀ a rajƀowu jědźnu muku wuƀwojicź. Schtóž wjazy dyžli dwaj zentnarjej rajƀa wobƀedźi, ma to zentralnemu kupowanſkemu towaŕſtwu w Barlinje wuſjewicź, kotreż ma prawo, wſchón rajƀ w Němſkej po poſtajenych naj wuſchſchich płacźiſnach pokupicź. Samolwjenſke formulary ƀu ſa firmu we wokrjeżu Budyſkeho wokrjeżneho hejtmanſtwa pſches Žitawſku wikowanſku komoru doſtacź.

S Biſkopiz. Jara ſwjeżelazy wunoſchk je ſběrka zyroby ſa naſchich ſranjenych wojakow měła. Tſi wjetſche ſchulerki běchu ƀo na khwalobne waſchnje ſa dobru wěz poſkicźiłe a mózachu jako wunoſchk ƀwojeho pilneho ſběranja 189 jeji, 60 apfelſinow, 10 puntow kuſka teho zokora, 5 kołbaƀow, 1 plezo a 2 kuſkaj butry Budyſkemu lazaretej póƀłacź. Pódla teho móżeſche ƀo dźěłba ſcherpija wotedacź.

S Biſkopiz. Tudomnemu lěhwu jatych je ƀo ƀrjedu popołdnju 41 offizěrow a w nozy 200 offizěrow a 33 poƀłużobnikow jako jatych pſchipokaſało. W tu khwilu tudomne lěhło jatych 329 offizěrow, 7 podoffizěrow a 45 poƀłużobnikow liczi.

Přilopk.

* Cźrjódy baczonow ƀu ƀo we wƀach ſady Jeſchteda pola Liberza w połnóznych Cźechach ſaƀydlike. 10 abo 20 baczonow do dworow abo na łuki lěta, ſo bychu ƀebi najſkerje nowu domiſnu pytali, dokelž ƀu ƀo ſ Galiziſkeje abo ruſkeje Pólſkeje ſ wójnſkim njeměrom wuhnake.

* W New-Yorku je najbohatſcha żona ƀwěta, mandźelſka bohaczka Rockefellera, 75 lět ſtara wumrjeła. Njedźiwajzy ƀwojeho hobrſkeho ſamoženja bě wona jara jednorje żiwa. Wona ƀo wſchěch ſwjeżelenjow a njeměrnych ƀwjedźenjow ſdalowaſche. Jejne zyłe žiwjenje ƀo w jejnej domjaznoſczi miny, jenicźky w ſtaroſczi wo jejneho muża a jejnych ſchtyri dźěczi. Najradſcho wona w Clevelandże pſchebywaſche, hdźež ƀo wona hakle prawje doma cźujeſche. Wona ƀo wſchemu nowotaŕſtwu pſcheczíwjeſche, nochzyſche ƀo fotografowacź dacź, njekhodźeſche do dźiwadłow, njeręcźeſche ſ telefonom a měſto ſ automobilom ƀo wona ſe ſapſchahom wokoło wożeſche.

* (Wulki woheń w Liverpoolu.) W pſchiſtawje jendźelſkeho měſta Liverpoola je ƀo ƀobotu w nozy wulka ſkładownja tobaka wotpaliła. Sa něhdźe 800,000 hriwnow tobaka je ƀo ſniczíło.

* (Żónſke ſaſtojniży w Hamburgu.) Po pſchikładze Barlina ƀu ƀo na Hamburgſkej drohowej żeleſnizy żónſke ſa durjeſamkarki poſtajiłe. — Żeleſniſka direkzija w Altonje je ƀo roſƀudźiła, żony jako ſamkarki poſtajicź, ſo mohli ƀo mużojo do wojeŕſkeje ƀłużby wſacź. S wjetſcha ƀu ƀo żony poſtajiłe, kotrychž mużojo ƀu we wójnje.

* (Stwinſke muchi jako roſſchěrjerjo wſchow.) So muchi natykowaze khoroſcźe roſſchěrjeja, je ƀo poƀłednje lěta woſpjet ſ wědomoſtnymi ſpiƀami dopokaſało. Po tym ƀebi myƀła, ſo ƀo pſchenjeƀenje ſ kałnjenjom abo ſ dótknjenjom ſtawa. Pſchi tym pak njeję na jedyn pucź pomyƀlili, kotryž je ƀo na jenej němſkej lazaretſkej łódźi pſchipadnje wobkedźbował. Mjes tym ſo lazaretſka łódź loni naſymu w jenym pſchiſtawje pſchebywaſche, ƀo łódź a jejni wobydlerjo ſ khwilemi jara żyłnje ſ muchami cźwilowachu, kotreż po ſdacźu ſ jeneje w bliſkoſczi leżazeje ƀmjecźoweje jamy pſchikhadźachu. Wyſchſchi ſtabowy lěkaŕ Berth móżeſche wobkedźbowacź, kak ƀo wot muchow, hdyž ƀo do nich bijeſche, wſchi puſchczachu. Dwaj krócź běchu to 3—4 wſchi. Ważnoſcź tohole wobkedźbowanja je tak jaƀna, ſo njeje dalſchich ƀkowow trjeba. Muchi běchu wſchědne ſtwinſke muchi.

* (Ssmjertne ſkocźenje ſe żeleſnizy do Sprewje.) Roshorjazy podawk je ƀo w Barlinje druhu nóz jutrownych ƀwjatych dnjow ſtał. Hdyž cźah runje po jenym moſcźe jědźeſche, na dobo jena żónſka ſe ƀwojeho ƀydła ſtanywſchi, durje wocźini a prjedy hacź mózachu jej ƀobu jědźazy ludźo wobaracź, ſ woſa wuſkocźi. Hdyž bě ƀo cźah ſaſtajił, żeleſnizy ſa njej pytachu, tola ju njenamakachu. Kaž ƀo ſda, bě żónſka hnydom pſches moſtowe wobkoženje do Sprewje dele ſkocźiła.

* (Mordarſtwo jeneje pſchedawarki.) Njewſchědne mordarſtwo je ſo prěni dźeń jutrow w Draždźanach ſtało. Jena w domje cžiško 6 haſſelſkeje drohi bydlaza žona domoj pſchiſchedſchi, na ſkhodze žónſku pſcheſzłapi, kotraž jenu w tym ſamym domje bydlazu wudowu ſa ſchiju dajesche. Žona hnydom na poliziju běžesche, kotraž pak wudowu hižo morwu na ſkhodze leżazu namaka. Mordarku — wěſtu pſchedawarku Lemmerzez ſ Draždźan — kotraž bě ſo do jeneho nuſnika wo kheži ſamkka, mózachu hnydom ſajecź. Pſchicžina, kotrejež dla je wudowu ſkónzowaka, njeje ſnata.

Mordarſtwo je nětko wujaßnjene. Skónzowana žona je ſwudowjena Neumannowa. Mordarka, pſchedawarka Eliſabetha Lemmerzez, je cžetka ſkónzowaneje žony. Wona bě ßebi wot cžety pjenjesy žadała, a hdyž ßo jej te ſapowjedźichu, bě ßebi je ſ mozu wſacź chzyła. Mordarka je ßo 1882 w Herrnhucze narodźiła.

* (Nowe ſemjerženje w Italſkej.) W Romje a wokolnoſcźi ßu njedźelu rano lohke ſemjerženja pjecź ſekundow ſacžuli. Też w Avezzeno a na druhich měſtnach, kotrež ßu ſ poßlednim ſemjerženjom cžežko cžerpike, ßo ſemja ſatſchaße. W něſkotrych měſtnach ßu ßo kheže wobſchkodźike, tola nihdże njejßu cžlowjekoju do ſchkody pſchiſchli. — Tón ßamy dźeń ßo nimo měry ßylny ſliwk, kotryž tſi hodźiny dołho trajesche a ßo ſ krupobicžom pſchewodźesche, nad kupu Elbu roſpuſchcźi. Wono je wſchudże njewobliczomnu ſchkodu naczinił. W Portofecia krupy něhdże 1 meter wyßoko leżachu. Wſchě telegrafowe a telefonowe groty ßu ßo roſtorhale.

Cyrkwiuske powjeſće.

W Michalſkej zyrkwi směje jutſje, njedźelu Kantate, rano w 7 hodźinach duchownu Tyſchef ßerbſku ſpowjednu wucžbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin směje ſarat Räda ßerbſke a w 10 hodźinach němſke předowanje.

Popołdnju w 2 hodźinomaj směje d chowny Tyſchef kemſche ſa dźěcźi.

Sſrjedu wjeczor w 6 hodźinach směje duchowny Tyſchef němſku wójnſku modleſſku hodźinu.

Tydźenſke ſaſtojnſke dźěła směje duchowny Tyſchef.

Wěrowani:

W Michalſkej zyrkwi: Bjedrich Gerhard Artur Ryncź, maſchinſki wothladowař w Budyſchinje, ſ Marju Martu rodź. Grofiz we Wulkim Wjelkowje.

S druhich woßadow: Robert Hendrich Cźicholz, wrſchſchi ſchwojzař w Skaſkowje, ſ Marju Hanu Rychtariez w Scheſchowje. — Pětr Scholta, khěžeŕ a dźěłacžet w Hrodźiſchcźu, ſ Hanu Marju Pinkawez, ßłużobnej dźowku, tam.

Křćeni:

W Michalſkej zyrkwi: Emma Lidy, njemandź. dź. we Wulkim Wjelkowje. — Khorla Alfred, Khorle Bjedricha Hajny, murjerja w Sſtonej Borſchcźi, w tu khwilu na wojowniſchcźu, ß. — Herta Hildegard, Jurja Richarda Holſchki, dźěłacźerja w Ratarjezach, w tu khwilu na wojowniſchcźu, dź.

S druhich woßadow: Herta Elſa, Moritza Wicźaſa, kubłerja w Myſchezach, dź. — Ernſt Bohumĕr, Bohumĕra Liki, pohonca w Zicźenju, ß. — Alwina Maxa Steinborna, cźeßle w Sarĕcźu, dź. — Pawoł Ernſt, Jana Auguſta Bĕtuſche, kubłerja w Rakezach, ß. — Auguſt Erwin, Khorle Auguſta Micźki, ziwnoſcźerja w Ni ej Wßy, ß. — Ernſt Pawoł, Ernſta Guſtava Boumhäkela, dźěłacźerja w tu khwilu na wojowniſchcźu, ß. — Khorla Herman, Khorle Hermana Rychtarja, khěžerja w Stróži p. Rakez, ß. — Jan Auguſt, Jana Auguſta Scholty, ſahrodniſkeho ziwnoſcźerja w Minakale, w tu khwilu na wojowniſchcźu, ß. — Max Waltaŕ, njemandź. ß. w Rodezach. — Fryz Max, njemandźelſki ß. we Luſku. — Marczin Gerhard, njemandź. ß. w Sſowrjezach. — Marczin Richard, ziwnoſczerja Schlezy w Barcze, ß. — Bjedrich Auguſt, khěžerja Jenki w Barcze ß.

Zemrjeli:

W Michalſkej woßadźe: 22. haprleje: Alberta Auguſtu Rožki, dźěłacźerja w Jenkezach, dwójnikaj, ßynaj, 9 d. — Jan Bergan, ratarſki dźěłacźeŕ ſ Bukojny, ſaſt. ronz w ſoſtaraŕni wokrjeßneho wuſtawa na Zidowje, 51 l. 5 m. 28 d. — 25 haprl.: Morwy narodźeny ß. n Ernſta Jana Domaſcha, rěſniſkeho pomoznika w Tſelan ch, w tu khwilu na wojowniſchcźu. 28. haprleje: Hana Morja Herta Raßmanez ſ Radeberga, † w ſaſtaraŕni wokrjeßneho wuſtawa na Zidowje, 26 l. 10 m. 5 d.

W druhich woßadach: Erich, Ewalda Libſcha, pjekarja w Hodźiju, ß., 5 l. 5 d. — Auguſta Gr.lerta, młynka w Hornjej Borſchcźi, morwy narodźeny ßyn — Guſtla ſwudowj. Säuberlichowa w Hodźiju. 73 l. 1 m. 23 d. — Marta, Khorle Gana, dźěłacźerja w Scheſchowje, dź, 1 l. 8 m. 15 d. — Erna Pawlina Wirtez, Handrija Wirta, khěžerja w Brěmjenju, dź. 5 l. 5 m. 21 d. — Hana ſwudowjena Matijezowa, wumjenjarka w Hermonezach nad Spr., 74 l. 7 m. 7 d. — Teodor Ota, ſemrje we wuſtawje ſa ßlepych w Rakezach, 63 l. 6 m. 8 d. — Handrij Hatař, ziwnoſcźeŕ w Nižej Wßy, 43 l. 3 m. 1 d. — Bjedrich Hermon Nowak, tſchikrynſki miſchtr w Rakezach, w tu khwilu krajny wobornik w grenadĕrſkim regimencze cžo. 101 na wojowniſchcźu, ſemrje w towaſtwowym lazarecze Cźeſkwjeneho tſchiża w Draždźanach, połkowany w Rakezach, 38 l. 7 m. — Herman Grützner, polan a khěžeŕ w Lemiſchowje, 54 l. 9 m. 14 d.

Zyrkwinſke powjeſcze ſ Hodźija.

Njedźelu Kantate směje rano 9/17 hodźin duchowny Voigt němſku ſpowjednu wucžbu, 1/2 8 hodźin ſarat Kſchižan němſke a dop. 3/4 9 hodźin ßerbſke předowanje.

Popołdnju w 2 hodźinomaj budże katechismußowa wucžba ſa ßerbſku mużku a žónſku wołodźinu.

Sſrjedu popołdnju w 4 hodźinach směje žonjaze towaſtwo ßwoju ſhromadźiſnu.

Sſrjedu wjeczor w 6 hodźinach budże ßa ßerbſka wójnſka modleſſka hodźina wołbywacź.

Zyrkwinſke powjeſcze ſ Budeſtez.

Njedźelu Kantate směje ſarat Domaſchka rano w 7 hodźinach ßerbſku ſpowjedź, duchowny Bójz rano we 8 hodźinach ßerbſke a dopołdnja 1/2 10 hodźin němſke předowanje.

Njedźelu popołdnju w 2 hodźinomaj směje ſarat Domaſchka wucžbu ſe ßerbſkej młodoſcźu.

Wutoru wjeczor we 8 hodźinach ſhromadźiſna kſcheſcźijanſkeho towaŕſtwa žónſkeje młodoſcźe.

Sſrjedu popołdnju 1/2 4 hodźin směje kſcheſcźijanſke žonjaze towaŕſtwo ſhromadźiſnu.

Sſrjedu wjeczor w 7 hodźinach směje duchowny Bójz němſke a we 8 hodźinach ßerbſke wójnſke kemſchenje.

Sſerbſke a němſke

ſpěwarſke

jednore a najwoßebniſche,

ßu po tunich płaczišnach na pſchedań

we wudawarni Serbskich Nowin.

Viſitne khartki

cźiſchcźi ſpěſchnje a tunjo

Sſmolerjez knihicźiſchczetnja.

Měchi,
měchowe łapy,
ſawalanſki płat

po najwyſchſchich płaczišnach kupuje

Jan Meyer w Budyſchinje

Teleſ. 924. Skład: na Wjeleczanſkej dróſy 4. Nutskupowarjo ßo pytaju.

Tunje ſoſy

we nimo měry wulkim wubjerku ma pſchezo na ſkładze

J. O. H. Bär

w Budyſchinje na Hoſchiz haßy 29.

Kóždy, kotryž chze ßebi **dobry a tuni cžaßnik** kupicź, abo kotryž chze ßebi jón **porjedźicź** dacź njech dże k cžaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na ſwonk. lawſkej haßy 5.

Jenez pſchedawa a porjedźuje, ſa ßwoje dźěło ſprawnje rukujo. — **Proſchu, ßebi moji wukładne wokno, ſ płaczišnami wupołożene, wobhladacź.**

Runklizowe ßymjo

Eckendorfſke hobrſke walzy

žołte a cźerwjene,

Oberndorfſke kulojte,

trawowe ßymjo

ſa ßuchu a mokru ſemju,

warjenjowe a kwětkowe ßymjenja,

zyblu k ßadźenju

najlěpſcheje hódnoſcźe porucža

Khorla Preißer jun.

pſchi žitnych wilach.

Sſytwy ſa ſelenu pizu:

Hroch,
woku,
kolij,
ſeradellu,
konjazoſubowy majß,
peluſchki,
lupiny,
hejdnſch,
lane ßymjo,
wolijowu rjetkej,
žonopowu ßytwu

najlěpſchich derje ſkhadźazych druźinow porncža

Khorla Preißer jun.

pſchi žitnych wilach.

Draždźanski wobuczowy dwór

Najtuńscha kupowarńja ſa ſaßopſchedawarjow! Kupowazym Sserbam poſkiczamy pſchi kupjenju

mužazych, žonjazych a dźěczazych ſchkórnjow

najwjetſchi dobytk.

Prěnjoklaßne wobucze. — Nowe formy. Nimo měry tunje płaczišny.

w Budyſchinje pſchi ßerbſkich hrjebjach 2 na rózku kamjentneje haßy.

Najlěpſchi

czerwjeny dźeczel

bjes židy,

najlěpſchi ſchleſyſki

bělY dźeczel,

najlěpſchi ſchwedſki

dźeczel,

žołty dźeczel — inkarnat-dźeczel

najlěpſchu woprawnu a italſku

rajſku trawn, mjedowu trawu, trawowe ßymjenja

ſa wlóžne a ßuche łuki,

najlěpſchu

timothejowu, měſchenja ſa ſwěrinſku ſahrodu, ſeradellu, wußywny hroch a woku,

woprawne

Egendorfſke a Oberndorfſke

runklizowe ßymjo,

kaž tež wſchě druźiny

pólnych a ſahrodnych ßymjenjow,

Draždźanſke

ßadźenſke zyble

atd. porucza

H. Lolck

pſchi mjaßowym torhoſchczu.

Czerwjeny dźeczel,
bělY dźeczel,
žołty dźeczel,
ſchwedſki dźeczel,
luzernu,
inkarnat,
phazeliju

najlěpſcheje hódnoſcze bjes židy porucza

Khorla Preisser jun.

pſchi žitnych wikach.

Jutrnica,

serbske tow. za Njeswačidło a wokolnosć,

změje, da-li Bóh, 2. meje popołdnju w 4 hodźinach pola Weberec posedźenje. Knjez wučeŕ Wjela je přednošk přećelnje přilubił.

Wšitkich lubych sobustawow a hosći wutrobnje přeprošuje

předsydstwo.

Nadźija,

serbske towarſtwo w Rakojdach,

wotměje **njedźelu 2. meje** pola Zendźiz zjawnu zhromadźiznu, na kotrež knjez farař Křižan-Kotečanski přednošuje. Započatk popołdnju 1/2 4 hodź. Wo bohaty wopyt prosy

předsydstwo.

Kuchańki, ſtwinſke a ßłužobne holzy, mlokowe holzy, hródźne dźowki, holzy k ßwinjom, wotroczkom, ßrěnkow, rólnych pohonczow wolazych a dźěłaczerſke ßwójby pyta hnydom pſchiſtajerka **Görlichowa** na ßukelnſkej haßy 1 na rózku khěžorſkeje dróhi w cžrijownI knjeſa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

Hoſpoſa ßo pyta

dla wumrjecza mojeje mandźelſkeje hnydom ſtarſchu holzu abo žónſku na wßy do ßrjedźneho hoſpodarſtwa pytam. Poſkiczenja njech ßo we wudawarni Serb. Nowin wotedadźa.

Franz Marſchner

czaßnikar w Budyſchinje

na bohatej haßy 9

ßwój ſkład **czaßnikow** a **czaßnikowych rjeczazow**

k dobrocžiwemu wobkedźbowanju porucza

Hódna twora. Přezmne rukowanje. Tunje płaczišny.

Zuſe ſuby

ſaßadźuje, nakażene ſuby wuporjedźa a ſuby czaha ſ pohl- ſchenjom

Johanna Stahlez, dentiſtka

w Budyſchinje na ßukelnſkich haßy 1a.

Drjewowa awkzija.

Pónđelu 3. meje popołdnju w 4 hodźinach ma ßo na Pe- **leczanſkich honach** wulka liczba khójnowych dołhich hr- madow ſa hotowe pjenjeſy na pſcheßadźowanje pſchedawacz

Augnſt Riemer.

S tutym k wjedźenju dawam ſo ßo kóždu ßobotu

mjaßo a kołbaßa

po najtuńſchich płaczišnach na drjewowych wikach cžišło 2 w dworje pſchedawa.

Woſjewjenje.

Pſches moje 18 lětne powołanje w Budyſchinje a dobre ßamßne ßrědki, tež ſe ſympathiju, žohnowanjom, kaž wjele ludźom ſnate, wuſpěſchna pomoz ſa khorych, woßebje dźěczom, pſchi jendźelſkej khoroſczi a widliſchczach, ſkym běłotoku pola žonow, **drjenju, wutrobi- nych widliſchczach, ſubybolenju, rozi a bolazych nohach.**

Bydlu w **Budyſchinje** hiſchcze pſchi **žitnych wikach 7** pola kk. Baldewega a Sachſiy.

Hana ſwudowjena Sommerka.

maſſeurka.

Proſchu ßebi moju adreſſu ſpomjatkowacź a ſkhowacź.

Woſjewjenje.

Hacź runje je ßo powſchitkownje ſakaſało, na Lětonjanſke wojeŕſke ſwuczowaniſchczo khodźicź, je nuſne, hiſchcze woßebje na to pokaſacź, ſo je najkrucźiſcho ſakaſane, do tſělnych hrjebjow a druhich pſchiprawjenjow khodźicź.

Pſchеſtupjerjo tuteje ſakaſnje ßo khoſtaju.

Garniſonſki komando.

(K temu cžišłu pſchiłoha.)

Pschikoha k czißku 18 Serbskich Nowin.

Ssobotu 1. meje 1915.

Płaczišny rěsneho skotu na Draždžanskich skótnych wikach.

29. haprleja 1915.

Płaczišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne družiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha	rěsna waha
Woły:	hr.	hr.
1. **połnomjaßne, wukormjene, najwjetšeje rěsneje hódnosće hač do 6 lět**	63—66	110—113
swstrisle	—	—
2. **młode, mjaßne, njewukormjene, — starše wukormjene**	56—58	102—104
3. **žrěnjo pizowane młode, derje pizowane starše**	50—53	95—98
4. **žnadnje pizowane kóžđeje staroby**	—	—
Jałowizy a kruwy:		
1. **połnomjaßne, wukormjene jałowizy, najwjetšeje rěsneje hódnosće**	62—64	107—109
2. **połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetšeje rěsneje hódnosće hač do 7 lět**	53—56	100—103
3. **starše, wukormjene kruwy a žnadnje wuwite młódše kruwy a jałowizy**	47—50	95—98
4. **žrěnjo pizowane kruwy a jałowizy**	40—43	88—89
5. **žnadnje pizowane kruwy a jałowizy**	34—37	83—86
Byli:		
1. **połnomjaßne, najwjetšeje rěsneje hódnosće**	57—59	99—101
2. **žrěnjo pizowane, młódše a derje pizowane starše**	43—47	85—88
3. **žnadnje pizowane**	38—42	80—82
Cželata:		
1. **najlěpše s mlokom wukormjene abo najlěpše wot zyzow**	60—62	97—99
2. **žrěnje kormjene abo tež dobre wot zyzow**	52—54	93—94
3. **žnadnje wuwite wot zyzow**	45—48	87—90
Swinje:		
1. **połnomjaßne lěpšich rašow a jich křižowanjow w starobje hač do 1¼ lěta**	90—95	115—120
2. **mjaßne**	80—85	105—110
3. **žnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy**	85—95	110—120

Płaczišna žitow a produktow.

Žitowy dowos w Budyšinje:	W Budyšinje. 17. haprleje 1915 wot hr.	wot pj.	hač hr.	hač pj.	W Lubiju 29. haprleja 1915 wot hr.	wot pj.	hač hr	hač pj.
Wowß . . . . 50 kilogr.	—	—	11	20		—	10	90
Běrny	—	—	—	—	—	—	5	60
Butra . . . . 1 kilogr.	3	30	3	60	3	20	3	40
Pšeńčna muka 50 "	—	—	20	75	21	—	22	—
Ržana muka 50 "	—	—	17	25	18	—	19	—
Ssyno 50 "	4	—	5	—	3	70	4	20
Ssłoma 100 "	3	25	3	85	3	60	4	—
Prošata 726 schtuk, schtuka	11	—	21	—	—	—	—	40
Pšeńčne wotruby	—	—	6	50	6	50	7	75
Ržane wotruby	—	—	6	50	6	50	7	75
Pšeńčny gris } 50 kilogr.	—	—	—	—	—	—	—	—
Ržany gris	—	—	—	—	—	—	—	—
Pšenža žołta, kórz po 170 punt.	—	—	—	—	—	—	23	35
Pšenza, běła, kórz po 170 punt.	—	—	23	54	—	—	—	—
Rožka, nowa, kórz po 160 punt.	—	—	18	60	—	—	18	72
Ječmjen, nowy kórz po 140 punt.	—	—	18	60	—	—	16	76

Jeja, mandl 1 hr. 50 pj., schtuka 10 pj.

W Budyschinje płaczi: punt howjaseho mjaßa wot 1 hr. — pj. hač 1 hr 10 pj., punt čelazeho mjaßa wot — hr. 90 pj. hač 1 hr. — pj., punt žwinjazeho mjaßa wot 1 hr. 20 pj. hač 1 hr. 40 pj., punt schmalza wot — hr. — pj. hač 1 hr. 50 pj., punt pšeńčneje muki wot — hr. 26 pj. hač — hr. 32 pj., punt rž neje muki wot — hr. — pj. hač — hr. 22 pj., punt khlěba wot — hr. — pj. h cž — hr. 17 pj., punt žuscheneho połcza wot — hr. — hač 1 hr. 50 pj., punt mlěteho zokora wot — hr. 24 pj. hač — hr. 25 pj., liter petroleum wot hr. — pj. hač hr. — pj.

Ad. Räntsch naßl. w Budyschinje

(mějeczel **Max Kirschner**)

pschi butrowych wikach 1 **telefon czißło 4**

poručza žwoje daloko a schěroko snate

palenzy a likeury.

Roseßlanje w czwizach a bleschach.

Proschu žebi płaczišnowy sapiß žadacz.

** Hižo wot 30 lět **

pschedawam na **Budyskich wikach**

žymjenja sa nalětni a lěczny wußyw

wot firmy **J. E. Schmidta** w Erfurtu, khěžorskeho a kralowskeho podawarja, žo mi sczelaze, wožebje wot tejele firmy plahowane **runklizowe žymjo** (wožebitosczˊ), kotrež tole lěto wožebje derje skhadža.

Tehodla žwojim czesczenym wotebjerarjam wschě žymjenja w dobrej skhadžazej tworje poručam:

runklizowe, Eckendorfske žołte a czerwjene hobrskowalzojte, po tunich płaczišnach. Lutyjeczanske žołte žymjo, najwjetschu czerwjenu **pizowansku zokrowu rěpu,** dołhu běłu.

Kałowe žymjo, Erfurtskeho sažneho, Barlinskeho žrěnjosažneho, hollandskeho czěmnoczerwjeneho, póssdneho, Žitawskeho hobrskeho a žerbskeho burskeho kała, běłeho kała a Winnigstetterskeho, kónczojteho Braunschweigskeho a woprawneho czěskeho hłubateho kała.

Wulki wubjerk žymjenja, karottow, morcheje, pizowanskeje morcheje, bunow, gurkow atd.

Wožebitosczˊ: Erfurtske kwětkowe žymjenja w 10pjenježkatych pakczikach s wukasanjom k plahowanju.

Wulki wubjerk **Draždžanskeje zyble k žadzenju.**

Wožebje poručam wot hollandskich plahowarjow žo dostawaze **kwětkowe kulki** gladiolow, begoniow, lilijow, tuberosow atd.

Moje stejischczo je hižo wot 29 lět na mjaßowym torhoschczu.

Jan Bjedrich, žymjenjowa pschedawarnja

w **Kolwasy** pola Pomorz.

Kupne wuczinjenja, hypothekske liscziny, testamenty

wudžełuje

prawny bürow Kobana pschi žitnych wikach 4.

— Rěczu žerbski —

Shorjelz—Barlin.

Shorjelz . . .	4.08	6.10	7.46	11 22	1.06	4.08	6.22	9.18
Hródka . . .	4.37	6.31	8.13	11.43	1.40	4.29	6.54	9.47
Běła Woda . .	5.18	6.57	8.49	12.09	2.16	4.55	7.34	10.26
Sslepo . . .	5.27	—	8.58	—	2.25	—	7.44	10.36
Hródk . . .	5.39	7.15	9.10	12.27	2.37	5.13	7.58	10.49
Khoczebus . .	6.35	7.42	9.57	12.56	3.22	5.43	8.36	11.20
Barlin . . .	9.42	9.04	12.30	2.44	5.55	7.30	11.20	—

Barlin—Shorjelz.

Barlin . . .	—	—	6.55	10.35	12.20	3.10	3.15	8.15
Khoczebus . .	4.19	6.35	9.40	12.30	3.20	5.09	6.01	10.11
Hródk . . .	4.55	7.11	10.15	12.52	3.59	5.34	6.40	10.36
Sslepo . . .	5.08	7.23	10.27	—	4.12	—	6.53	—
Běła Woda . .	5.22	7.36	10.38	1.09	4.25	5.53	7.07	10.55
Hródka . . .	6 10	8.18	11.24	1.38	5.08	6.21	7.51	11.23
Shorjelz . . .	6.44	8.49	11.56	2.03	5.42	6.46	8.25	11.48

Železniski jězdny plan.

płaczazy **wot 1. meje 1915.**

S Lubija do Radworja.

S Lubija	—	8,32	11,58	5,20	7,50
Ketliz	—	8,41	12,07	5,29	7,59
Radměriz	—	8,48	12,14	5,36	8,06
Hłuschiny	—	8,52	12,18	5,40	8,10
Luwocźiz	—	8,59	12,25	5,47	8,16
Maleczíz	—	9,05	12,31	5,53	8,22
Wósborka	5,10	9,40†	12,56	6,45	8,27
Hrodźischcza	5,17	9,47†	1,03	6,52	—
Barta	5,25	9,55†	1,13	7,00	—
Hucźiny	5,34	10,04†	1,22	7,09	—
Kluksha	5,43	10,12†	1,31	7,17	—
Wulk. Dubrawy	5,52	10,21†	1,41	7,26	—
Lutobcza	5,57	10,26†	1,47	7,31	—
Radworja	6,03	10,32†	1,53	7,37	—
do Radworja dwórn.	6,09	10,37†	1,59	7,43	—

† Jězdźi jenož na kóždym poślednim dźěławym dnju [kaž tež njedźelu a ſwjate dny.

S Radworja do Lubija.

S Radworja dwórn.	—	—	8,17	12,25†	5,09	9,01
Radworja sast.	—	—	8,23	12,32†	5,15	9,07
Lutobcza	—	—	8,29	12,38†	5,21	9,13
Wulk. Dubrawy	—	—	8,34	12,43†	5,26	9,19
Kluksha	—	—	8,43	12,52†	5,35	9,27
Hucźiny	—	—	8,51	1,— †	5,43	9,36
Barta	—	—	9,00	1,12†	5,52	9,44
Hrodźischcza	—	—	9,09	1,21†	6,01	9,53
Wósborka	5,45*	7,39	10,34	1,47	6,50	9,59
Maleczíz	5,51*	7,44	10,40	1,53	6,56	—
Luwocźiz	5,57*	7,50	10,46	1,59	7,02	—
Hłuschiny	6,04*	7,56	10,53	2,06	7,09	—
Radměriz	6,09*	8,01	10,58	2,11	7,14	—
Ketliz	6,17*	8,09	11,06	2,19	7,22	—
do Lubija	6,25*	8,17	11,14	2,27	7,30	—

* Jězdźi jenož kóždy schtwórtk abo hdyž je tón ſamy ſwjaty dźeń, potom dźeń prjedy hač do 31. auguſta

† Jězdźi jenož kóždy pośledny dźěławy dźeń, kaž tež kóždu njedźelu a ſwjaty dźeń.

S Budyschina do Rakez — Wojerez.

S Budyschina	5,20	7,50	9,20	11,58†	2,21	4,42	7,20	8,34
Ratarjez	5,26	7,56	9,26	12,04†	2,27	4,48	7,26	8,40
Židowa	5,30	8,01	9,31	12,09†	2,31	4,52	7,31	8,45
Mal Wielkowa	5,36	8,07	9,38	12,15†	2,38	4,58	7,37	8,51
Radworja	5,45	8,17	9,48	12,25†	2,46	5,09	7,48	9,01
Khażowa	5,50		9,53		2,51		7,54	
Njeßwaczidła	5,57		10,00		2,58		8,03	
Scheschowa	6,04		10,07		3,05		8,10	
Rakez	6,12		10,15		3,15		8,25	
Komorowa	6,19		10,22		3,22		8,32	
Sdźarow	6,26		10,29		3,29		8,39	
Hóska	6.33		10,36		3,36		8,46	
Kulowa	6,40		10,43		3,43		8,53	
Němzow	6,48		10,51		3,51		9,01	
do Wojerez	6,54		10,57		3,57		9,07	

pjěši do Lubija 11,14. | pjěši do Wósb. 1,28 | pjěši do Lubija 7,30. | pjěši do Wósb. 9,55.

† Jězdźi jenož na kóždym poślednim dźěławym dnju kaž tež kóždu njedźelu a ſwjaty dźeń.

S Wojerez — Rakez do Budyschina.

S Wojerez	—		7,04		10,11		2,31	7,41
Němzow	—		7,11		10,18		2,38	7,48
Kulowa	—		7,19		10,26		2,46	7,56
Hóska	—		7,26		10,37		2,53	8,03
Sdźarow	—		7,33		10,44		3,00	8,10
Komorowa	—		7,40		10,51		3,07	8,17
Rakez	—		7,48		10,58		3,17	8,30
Scheschowa	5,05*		7,54		11,04		3,24	8,37
Njeßwaczidła	5,13*		8,01		11,11		3,31	8,44
Khażowa	5,23*		8,09		11,19		3,39	8,51
Radworja	5,45*	6,11	8.16	10,39†	11,25	2 01	3,45	7,46	9,00
Mal. Wjelkowa	5,57*	6,19	8,26	10,47†	11,35	2,10	3,55	7,54	9,10
Židowa	6,04*	6,26	8,32	10,54†	11,41	2,17	4,01	8,01	9,16
Ratarjez	6,09*	6,30	8,36	10,58†	11,45	2,21	4,05	8,06	9,20
do Budyschina	6'16*	6,36	8,41	11,04†	11,50	2,27	4,10	8,12	9,25

5,10 wot Wósborka | 9,40 wot Wósborka. | 11,58 wot Lubija. | 5,20 wot Lubija.

* Jězdźi jenož na kóždym poślednim dźěławym dnju.

† Jězdźi jenož na kóždym poślednim dźěławym dnju kaž tež kóždu njedźelu a ſwjaty dźeń.

S Khoczebuſa-Petershajna-Wojerez.

—	8,00	1,00	6,10	S Khoczebuſa do	9,00	12,25	5,30
—	8,55	1,37	6,45	„ Petershajna do	8,05	11,50	4,55
—	9,44	2,24	7,33	do Wojerez	7,08	11,02	4,07

S Falkenberga do Kohlfurta.

S Falkenberga		7,17	10,11	2,56	4,45	5,48	8,48
Ruhland	6,24	8,55	11,29	4,21	5,39	7,23	10,06
Czorny Kholmz	6,50	9,34	11,56	4,47		8,05	10,31
Wojerezy	4,47	7,01	9,52	12,17	4,59	6,08	8,15	10,43
Las	5,05	7,14	10,10	12,35	5,13			10,59
Delni Wujeſd	5,16	7,24	10,21	12,46	5,23			11,09
Klětno	5,25	7,32	10,32	12,55	5,31			11,17
Hórki	6,14	8,20	11,29	1,48	6,10	6,58		12,01
Do Kohlfurta	6,49	8'53	12,06	2,22	6,43	7,22		12,43

S Kohlfurta do Falkenberga.

S Kohlfurta	4,00	8,30		8,25	10.30	1,05	7,05
Hórki	4,32	9,03		8,47	11,03	1,35	7,41
Klětno	5,12	9,34			11,50	2,33	8,31
Delni Wujeſd	5,21	9,42			11,58	2,44	8,42
Las	5,31	9,52			12,07	2,57	8,53
Wojerezy	5,50	7,13		9,31	12,22	3,31	9,15
Czorny Kholmz	5,59	7,23			12,31	3 40	9,25
Ruhland	6,24	7,52		9,56	12,56	4,06	9,93
Do Falkenberga	7,48	10,84		10,47	2,10	5,30	11,22

S Shorjelza do Kohlfurta.

S Shorjelza	11,21	12,37	6,13	9,10	7,25	12,08	1,12	3,29	6,00	8,37
Do Kohlfurta	12,12	1,12	6,52	9,45	8,20	12,48	2.12	4,04	6,37	9,1

S Kohlfurta do Shorjelza.

S Kohlfurta	5,50	6,58	9,58	9,15	1,10	3,41	5,44	6,55	9,26	3,[illegible]
Do Shorjelza	6,45	7,36	10,40	10,17	1,50	4,18	6,24	7,50	10,05	4,17

S Hórki do Hrodka.

Wósowa klaſa	II-III	II-IV	II-IV	I-III	I-IV	II-IV	I-III	II-IV	I-III	II-IV	I-III	II-IV	II-IV	I-III	II-IV	II-IV	I-III	II-IV	I-III
S Hrodka	7.11	10,15	11,49	11,07	12,52	1,53	3,59	5,34	6,40	7,59	10,54	10,36	4,55	2,17					
Sslepeho	7,23	10,27	12,03	—	—	2,10	4,12	—	6,53	—	11,05	—	5,08	—					
Bubnje Wody	7,36	10,38	12,19	11,26	1,09	2,24	4,25	5,53	7,07	8,18	11,17	1,55	5,22	2,37					
Mučiby	7,53	10,54	12,42	—	—	2,45	4,43	—	7,25	—	11,33	—	5,41	—					
Do Hórki	8,18	11,24	1,16	—	1,38	—	5,08	6,21	7,51	—	11.59	11,23	6,10	—					

S Hrodka do Hórki.

Wósowa klaſa	I-III	II-IV	II-IV	I-III	II-IV	I-III	II-IV	I-III	I-IV	I-III	II-IV	I-III	II-IV	II-IV	I-III	II-IV	II-IV	I-III	II-IV
S Hórki	1,39	11,58	4,37	6,31	8,13			11,43	1,40	4,29	5,58	7,41	6,36			9,47			
Mučiji	1,56	12.19	4 58	—	8,33			—	2,00	—	—	4 20	6 56	—		10,08			
Bubnje Wody	2,15	12,36	5,18	6,57	8,49			12,09	2,16	4,55	6,26	5,36	7,16	9,29		10,26			
Sslepeho	—	12,46	5,27	—	8,58	II-IV		—	2,25	—	—	5,48	7,26	—		10,36			
Do Hrodka	2,37	12,59	5,39	7,15	9,10	11,35	12,27	2,37	5,13	6,45	6,04	7,40	9,47	10,49					

S Shorjelza do Hórki.

Wósowa klaſa	I-III	II-IV	II-IV	I-III	II-IV	II-IV	I-III	II-IV	I-III	II-IV	II-IV	I-III	II-IV	II-IV	I-III	II-IV	II-IV	I-III	II-IV
Se Shorjelza	1,15	11,25	4,08	6,10	7,46			11,22	1,06	4,08	5,36	7,10	5,57	8,45	9,18				
Do Hórki	1,39	11,58	4,37	6,31	8,13			11,43	1,40	4,29	5,58	7,41	6,36	—	9,47				

S Hórki do Shorjelza.

Se Hórki	8,18	11,24	1,16	—	1,38	5,08	6,21	7,51		11,59	11,23	6,10	—						
Do Shorjelza	8,49	11,56	1,51	12,17	2,03	5,42	6,46	8,26	9,09	12,29	11,48	6,44	3,28						

Czerwjeny dźeczel hroch

płaczišny hódno pschedawa

Gustav Heinke pschi zitnych wikach.

Telefon 358.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Stwórtletna předpłata we wudawarni 80 pj. a we němskich pósłach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawař Marko Smoleŕ.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Ku nawóstkam, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na jawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot maleho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 19. **Sobotu 8. meje 1915.** **Lětnik 74.**

Rosprawa němskeho wulkeho hłowneho kwartěra.

5. meje.

S cźežkim schkodowanjom ßu Jendźelcźenjo dale k mostowemu wujěšdej, k połnozy wot Yperna leżazemu, zosali. Ssmy kuble Vauheule„ Eksterneste, hrodowski park Herenthage a kubło Het Pappotje wobßadźili.

Mjes Maasu a Moselu je saßo ßylnische hibanje. W měschniskim lěßu k krótkemu wjecźorej wot Pont-à-Mousson ßu Franzowsojo se ßylnymi mozami do přědka schli. Njedźiwajźy dołho trajazeho artillerijskeho pschihotowanja ßo nadběh s cźežkim njepschecźelowym schkodowanjom slemi. Na wopak my w Aillyskim lěßu a k ranju k nadběhej pschenđźechmy, kotryž derje postupuje. Tu ßmy hacź dotal 10 offizěrow a 750 muži sajeli.

W Ruskej ßmy wot krótkeho ranja wukhadźaze ruske nadběhi na Roßjenje wotpokasali. Sa njepschecźelom ßmy ßo puschcźili.

Też pola Kalwarje a k krótkemu wjecźoru wot Ssuwalkow je ßo wjele ruskich wupadow njeporadźiło. Tam je ßo wscho hromadźe 500 Rußow sajało.

We wjecźornej Galizijskej k połnozy wot lěßatych Karpatow je ßo wcźera hižo tsecźa wobtwjerdźena linija Rußow pschelamała, kotraž je ßo po zyłej froncźe cźißła a k Wißlozy zosała. Wulkosćz dobycźa je s teho spósnacź, so dła pschelamanja swjaskarjow Rußojo ßwoje w połnóznym boku wohroźene stejischcźa w lěßatych Karpatach k krótkemu wjecźorej wot Dukle wopuschcźeja. Spěschnosćz, s kotrejž je ßo nasch wuspěch dozpił, njemóżne cźini, wobras s liczbami wo dobycźu podacź.

Po pschedběżnych powjescźach je ßo hacź dotal něhdźe 30,000 muži sajało.

6. meje.

Skoro po zyłej froncźe w Belgiskej je ßo ßylnje s artilleriju wojowało.

Pola Yperna ßmy dale postupowali, tak s wobßadźenjom kubła Vauheule a pschi żelesnizy Messines-Ypern. Někotre sta muži ßu ßo sajale a 15 maschinskich tšélbow je ßo dobyło.

W lěßatej krajinje k wjecźorej wot Combres ßu pschi jenym wupadźe 4 franzowszy offizěrojo, 135 muži, 4 maschinske tšélby a jedyn minymjetak do nascheje ruki padłe.

Nasch wcźerawschi nadběh w Aillyskim lěßu je k wotmyßlenemu wuspěchej dowjedł. Wjazy dyžli 2000 Franzowsow, mjes nimi 21 offizěrow, dwě kanonje a někotre maschinske tšélby a minymjetaki jako dobytk w naschej ruzy wostachu.

K połnozy wot Fliery a Croix des Carmes njepschecźel nadběh scźini. K połnozy wot Fliery ßo wón na jenym městnje hacź do nascheje hrjebje dobu; wo mały kruch ßo hischcźe wojuje. Na druhich městnach ßo Franzowsojo wrócźo cźißnychu.

We Vogesach je jedyn wupad pschecźiwo naschemu stejischcźu k połnozy wot Steinabrücke wotrasy.

W Ruskej ßo k krótkemu wjecźorej wot Mitawy, k połodnju wot Schadowa a k ranju wot Roßijenje dale wojuje.

K krótkemu a dołhemu wjecźorej wot Kalwarje ßu ßo wcźerawschi dźeń wospjet ßylne ruske mozy do naschich stejischcźow dawale. Wschě nadběhi ßu ßo s jara cźežkim njepschecźelowym schkodowanjom njeporadźile. Runje tak mało wuspěcha mějachu njepschecźelske wupady pschecźiwo naschim pschedmostam nad Pilizu.

Na twjerdźisnu Grodno ßu ßo dźenża w nozy bomby mjetale.

We wjecźornej Galizijskej je sadnje wójsko cźěkazeho njepschecźela spytało, němsko-awstriskemu wójsku, pod generalnym wyschim Mackensenom stejazemu, ßo wcźera sadwělnje napschecźo stajecź, tola jeho pschecźiwjenje je ßo na hórkach łěweho Wißlozyneho brjoha wyschе a niže Ropoweho wuliwa s wotmachom slemiło. Hischcźe wcźera bě ßo niz jenoż na někotrych městnach pschekhód psches Wißloku wunusował, ale ßo też kruta ruka na drohu Duklineho pschekhoda s wobßadźenjom města Dukle położiła. W krajinje k ranju wot Tarnowa a k połnozy hacź k Wißle je ßo na prawym Dunajezowym brjosy hacź do nozy wojowało.

Liczba hacź dotal jatych je na 40,000 stupiła, pschi cźimž ma ßo na to dźiwacź, so ßo wo ßame frontalne wojowanje jedna.

W Beskidskich horach pschi drósy Lupkowskeho pschekhoda nadběh mozow generala kavallerije, s Marwitza, runobežo s nadběhom awstrisko-wuherskeho wójska, s kotrymž w swjasku steji, pschihódnje postupuje.

7. meje.

Pschi njewuspěschnym nadběhu na hórku 60 pola Zillebecke ßu Jendźelcźenjo cźežko schkodowali. My ßmy dale krajinu k Ypernej dobyli.

Mjes Maasu a Moselu ßmy dobyte stejischcźa na hórkach k krótkemu wjecźorej a k połodnju wot Aillyskeho lěßa wobtwjerdźili. Pola Fliery Franzowsojo hischcźe wusti kruch hrjebje nascheho stejischcźa dźerża. Hewak ßu ßo jich nadběhi njeporadźile. Spytany njepschecźelski nadběh k połnozy wot Steinabrücke ßo pod naschim tšélenjom slama.

W Ruskej ßo wojowanja k połodnju wot Schalowa a k ranju wot Roßijenje s wulkim schkodowanjom sa Rußow skónczichu, kotsiž 1500 jatych shubichu.

K krótkemu wjecźorej wot Kalwarje, k połodnju wot Augustowa a k połnozy wot Praßnyscha Rußojo bjes wuspěcha nadběhi cźinjachu. 520 Rußow ßo saja.

We wjecźornej Galizijskej ßu na prawym brjosy delnjeho Dunajeza sjednocźene němsko-awstriske wójska wuspěchi dobyłe. Njepschecźel k ranju cźěka. Jenoż pschi Wißle ßo ßłabe mozy dźerża. Bóle k połodnju na prawym Wißlinym brjosy a psches Jaßjolku postupachmy. Dźěle praweho kschidła s Mackensenoweho wójska ßo hižo s ruskimi kolonami setkuja, kotsiž psched němsko-awstriskim wójskom s karpatskeje fronty s Lupkowskeho pschekhoda zosaja.

Najwyschsche wójskowe wjedniſtwo

Wojownischcźo w Galizijskej.

W pschitomnosći wyschscheho roskasowarja półneho marschala arzywójwody Friedricha a pod wjedniſtwom generalneho wyschka s Mackensena stej sjednocźenej wójsky po horzym wojowanju zyłu ruſku frontu we wjecźornej Galizijskej s bliska wuherskeje mjesy hacź k wuliwej Dunajeza do Wißły na wjele městnach pschestorcźiłej a wschudźe satłócźiłej. Te njepschecźelowe dźěle, kotrež ßu mohłe cźeknycź, skoku k ranju zosaju, sjenocźenej wójsky je wótrje scźěhujetej. Dobycźe njehodźi ßo ani pschibližnje pschewidźecź.

Najwyschsche wójskowe wjedniſtwo.

Wo pschedrěcźu ruskeje fronty we wjecźornej Galizijskej „Barliſkim nowinam" wożebity dopisowar s awstriskeho hłowneho kwartěra pische:

Nadběh němsko-awstriskeho wójska ßo po dawno dokładnje pschihotowanym planje sta. Mjes tym so běchu žebi Rußojo wotmyßlili, ßwoje poßlednje trumfy w Karpatach wuhracź, běchu sjednocźeni Němzy a Awstrisy pschezo jaßnischo spósnali, so w hórskej wójnje, kotraž ßo wot hórki k hórzy cźehnje, njehodźesche rosßudźaza bitwa wocźakacź. Duž ßo Rußam w Karpatach ßo sakußacź dachu, jich nadběhi wotpokasachu a pschi wojowanju po móżnosći ßwojich wojakow lutowachu. Mjes tym ßo we wjecźornej

Galizijskej nowe mozy shromadźichu. Woßebje cźežka artillerija ßo we wulkim stilu napscheczo najwažnischim ruskim sepjeranischczam postaji. Mjes tym so Rußojo ßwojich rekrutow do raischeje Galizijskeje k Oporskemu dokej do Karpatow sczelechu, ßo mjes Krakowom, Dunajezom a Bilalom ßylne němsko-awstriske wójsko shromadźi, kotreż ßo jara rucże postaji a njedźelu po ßylnym artillerijskim pschihotowanju hromadże s dotal wjeczornu Galizisku schkitazym wójskom rusku frontu nadpadże a ju na rosßudnych městnach pschekama. Tole spoczinanje bě jara wobczežne; pschetoż njejednasche ßo jenoż wo to, Rußow s linijow czißnycz, ale w hornim dźělu fronty woni tež na hórkach tuteje strony Dunajeza stejachu, a dyrbjachu ßo tak psches rěku czißnycz, so ßo nadpadowazemu wójsku poradźi, ßo na tamnej stronje rěki postajicz. Sjednoczenym prózowanjam swjaskarjow, kotsiž běchu ßo rosßudźili, dobycz, ßo poradźi, prěnju hkownu liniju skamacz a ßo w njej postajicz. S dobom ßo Dunajezka fornta pschedrě. Rußojo psches drjewjane mosty czékachu a sa nimi ßo dobyczérske wójsko puschczi.

D.

Dopißowar „Berliner Tagebl." pische: Połodnische kschidło ruskeje fronty je ßo w dalokosczi 36 kilometrow zyle satkóczisko. Nadpad ßo na wschěch městnach s tajkej mozu sta, so Rußojo pschi prěnim nadběhu niz jenoż prěnju sakitansku liniju, ale tež wßu sady fronty shubichu, kotreż woni jako kwartéry wužiwachu. Jenoż w Gorlizy spytachu ßo woni se saßakkosczu sdźerżecz, czehoż dla dyrbjesche ßo město pod tšélenje nascheje czežkeje artillerije wsacz a ßo spali. W palazych drohach k njemdrenu bliskemu wojowanju dóńdże, hacz tež Gorliza do rukow swjaskarjow pscheńdże. Jeczi powjedaju, so wuspěch nascheje artillerije kóżde myßlenje pschetrjechi. Schtyri hodźiny w helskim wohnju wutrachu, s kotrymž ßo divisije do regimentow, regimenty do kompagnijow pomjeńschichu. S jeneje divisije ßo wschitzy stabowi offizěrojo morichu abo ßo sranichu. Tež někotsi generalojo ßo mjes padnjenymi a ranjenymi namakaju. Wjele ruskich wojakow s hrosu do skhowow ßwojich stejischczow saléšy. To wscho pak bě jenoż pschedehra k woprawnemu wojowanju, k kotremuż nětko infanterija swjaskarjow pscheńdże. Schtoż ßo hischcze napscheczo staji, ßo saruba. Wjetschi dźěl njepscheczelow ßo podda. Se spěchom pschiwjedźene reserwy ßo naschim napscheczo czißnychu, tola ßo teho runja pschehnachu a ßo do czékanja dachu. Mjes tym so bě ßo tak w krajinje pola Gorlizy mjes Gromnikom a Malastowom wojowanje hižo rosßudźiło, běchu swjaskarjo bliško Wißły Dunajez pschekroczili, tola w ßrjedźischczu pola Tarnowa ßylne a saßakle pschecziwjenje namakali. Póndźelu wjeczor pak ßo też ßrjedźne stejischczo Rußow se satkóczenjom wobeju kschidłow tak stschaße, so dyrbjachu zosacz. Też tu ßo tyßazy muži saja. Jeczi ruszy wojazy maja s wjetscha jenoż zivilnu drastu a wojerísku mězu, tola dobre wobucze. Woni na njedoßahazu jědź skorża. Dobycze we wjeczonerj Galizijskej ma teho dla dolokopschimazu ważnoscz, dokelž je wono ruskemu wójsku w Karpatach schkitowanje s boka wsako a drje nětko wulke mozy swjaskarjow, kotreż ßu w Karpatach swjasane, tam puschczi.. B.

Rosprawa franzowskeho generalneho staba

wot wutory wjeczora praji: W Belgijskej běsche dźeń směrom. Wjeczor jenu němsku tšélnu hrjebju wschamny a ßwoje linije mjes Lizerne a Het Sas, hdźež ßmy s knjesom, do prědka ßunychmy. Njepscheczel ßo do naß njeda. Spytany němski nadběh w Champagni k wjeczorej wot Perthes ßo zyle njeporadźi, runje tak w Argonnach pola Four de Paris. Jara žiwe hibanje bě mjes Maasu a Moselu. Njepscheczel wot 4 hodźin rano do naschich stejischczow pola Eparges a Calonne tšélesche a wokoło 10 hodźin na poßlednische městno nadběh sczini. Jeho njewuspěch bě dospołny. Nasche tšélenje jón psched naschej liniju sadźerża, kotraž njesranjena wosta. Němske schkodowanje je khětro wulke. Ssmy njepscheczelskich wojakow sajeli. Tši regimenty tehorunja rano stejischcza, kortež ßmy psched krótkim w Aillyskim lěßu dobyli, nadběhachu, woßebje raischi dźěl tehole lěßa a krajinu krótkowjeczorneho hórskeho khribjeta. Pschi Pschi tymle nadběhu ßo njepscheczelej poradźi, ßo do naschich prěnich linijow dobycz. Tola napscheczny nadběh nam skoro hnydom dowoli, pokojzu hórskeho khribjeta saßo dobycz. Sdźerżachmy ßo tam a druhi napscheczny nadběh na sbytk stejischcza sczinichmy, do kotrehoż běchu ßo Němzy dobyli. Wunoschk wojowanja hischcze njeje snaty. W Mortmareskim lěßu ßmy wuspěch dozpili, dobuchmy tam sa ßobu dwě němskej tšélnej hrjebi. Swjasachmy jej hnydom s naschimi hrjebjemi a ßo w nimaj wobtwjerdźichmy. Wob dźeń ßo tši nadběhi sczinichu. Wone ßo s czežkim schkodowanjom sa njepscheczela wotraschu. W Elsaßu ßmy dale krajinu na połnóznym brjosy Fechtskeje rěki dobyli. Dźenßa ßmy ßo dale hórki k ranju Sillackerwasena smozowali. Wot tam ßmy na stronu Steinbrückskeje rěki postupili. B.

Rosprawa jendźelskeho marschalla Frencha.

Wo hórku 60, kotrejež ßu ßo Němzy s pomozu jědojtych dymow smozowali, ßo dale wojuje. Sskaby nadběh k ranju wot Yperna, hdźež Němzy najprjedy jědojte płuny nałożichu, je ßo lohko wotraschł. Bliško Givenchya němske miny s jědojtymi dymami rosbuchnychu, s kotrymiž ßo schtyrjo mužojo morichu. Druhdże ßo njepscheczelske nadběhi njejßu poradźiłe. L.

Bombardement na Dünkirchen.

Němzy hižo tydźeń dołho franzowsku pschimórsku twjerdźisnu Dünkirchen pschi belgijskej njesy wobtšéleja. Rosprawa franzowskeho generalneho staba wot 2. meje praji: Po zyłej froncze njeje ßo niczo pscheměniło. Jedyn němski czékauz praji, so hižo wot dweju měßazow jedyn inżenieur s Kruppez dźěłarnjow w krajinje, hdźež ßo hižo wot dweju měßazow njeje wjazy wojowało, postajenske dźěła sa jenu łódźstwowu kanonu nawjeduje, kotraž móże do wulkeje dalokosczе tšélecz. Tale kanona je do Dünkirchena s dalokosczе 38 kilometrow tšélała. Dokelž je ßo jenoż 9 bombow pschi druhim a poßlednim tšélenju wutšéliło, myßla ßebi, so je ßo kanona se ßwojim ßamßnym tšélenjom wobschkodźiła, abo so je ßo tšélenje sastajiło, dokelž nasche lětadła njepschestawajzy nad tamnymi stronami lětaju. Ssmy wczera jene s połodnischich wobtwjerdźenjow Metzskeho wobtwjerdźeneho lěhwa wobtšéleli. B.

Ponowjeny bombardement na Dünkirchen.

Franzowske nowiny „Nouvelliste" pißaja, so je ßo Dünkirchen ßobotu a sczéhowazu nóz s nowa wobtšélak. Krótko po 6 hodźinach ßydom 30,5 zentimetriskich granatow na wschelake dźěle města padże. S dobom jene němske lětadło nad městom lětasche a ßwětkowe signale dawasche, so by město wosnamjeniko, hdźež běchu granaty padke. Sa czaß 45 minutow kóżde 5 minutow jena granata padże. W nozy ßo město tši krócz wobtšéla. 47 zivilnych woßobow je ßo trjechiło. Nacżinjena schkoda je pjecża wulka.

Londonske „Times" pißaju: Tschéski granatow, kotreż ßu w Dünkirchenje padke, ßu ßo pschepytake. Pschi tym je ßo spósnało, so ßu ßo wone s 38 zentimetriskich hubizow wutšéliłe. Na někotrych tschéskach stejesche mjeno Krupp, na druhich Schkoda. To ßu te ßame hubizy, kotreż ßu Lüttichske, Namurske, Antwerpenske a Maubeugeske wobtwjerdźenja rostšélake. Granaty s nich 32 kilometrow daloko lětaju. Jich móz je satraschnje sapuscżaza. Hrimot rosbuchnjenja ßo hrimotej runa, hdyż jedyn półvrnik do powětra slecżi. Schtwórtk a pjatk běchu ßo wulke dźěry do plestra Dünkirchenskich drohow wudrěke. Ssrjedź města ßu ßo někotre twarjenja czežko wobschkodźiłe, a we swonkownych dźělach města je ßo wjele małych khěžow zyle wupuscżiło. Wopor prěnjeje granaty bě młoda holza, kotrejž jena tschéska hłowu wottorhny. Druha granata na wulke torhoschczo padże a schéscz měschczanow mori. Też radna khěża, dwórnischczo a kasarny ßu ßo trjechiłe. Runje tak je ßo jedyn wojerski hospital zyle wupuscżił a wjele sranjenych je ßo moriło. Arsenal, do dokrehoż běchu ßo Němzy po sdaczu samerili, njeje ßo trjechił. D.

Němzy psched Libawu a Rigu.

W Pětrogradże, 3. meje.

Ruski generalny stab wosjewja: Njepscheczelske wotdźělenja ßu wokoluoscz pola Schawle wobßadźiłe. Němske patrouille ßu ßo 1. meje bliško Libawy pokasałe. Tón ßamy dźeń ßu njepscheczelske torpedowe czołmy Rigaski saliw wopytałe. K wjeczorej Němena wojowanje dale traje. We wßu Tajenku na prawym brjosy Netty je ßo zyła kompagnija jeneho němskeho pěscheho regimenta poddała. W Galizijskej ßu w nozy wot 30. haprleje hacz do 1. meje khětre awstriske mozy w krajinje pola Censkowiz k nadběham pscheschłe. Nasche tšélenje njepscheczela nusowasche, ßo 600 krocżelow psched naschimi pschěrowami do semje zahrjebacz. W Karpatach ßmy w tej ßamej nozy nadběhi Awstriskich a Němzow w bliskosczi Galowezka a Ssenaczewa wotraschyli. B.

Rosprawa ruskeho generalneho staba

wot 5. meje praji: Njepscheczel njeje niczo 3. meje pscheczíwo Libawje a Mitawje spytał, kotrejž naschi wojazy wobßadźenej dźerża.

Pola Rożjenija ßu male wojowanja byłe, k połnozy wot Bobra a Narewa a na Wißlinym lěwym brjoſy hacź k Piliźy njeje ßo niczo ſpomnjenja hódne ſtało. Mjes Nettu a Czermoganczu k połnozy wot wulkeho bahniſchcza, ßmy někotre wßy dobyli. Němzy ßu naſche ſtejiſchcza pſchi Omulowym prawym brjoſy na kheźro ſchěrokej froncze nadběhali, tola ßu ßo ſ naſchej tſělenzu nuſowali, ſkoku zofacź, ſranjenych a morwych pſched naſchim ſtejiſchczom leżo woſtajiwſchi. K połodnju wot Piliźy je njepſcheczel, ſ czeźkim artilleriſkim tſělenjom ßo ſchkitajo, někotre nadpady ſczinił. Pola Lopuſchna je njepſcheczelſka infanterija 2. meje hacź na 200 krocźelow k naſchim tſělnym hrjebjam pſchiſchła, tola bliźſchu nóz ju ſ wulkim ſchkodowanjom ſ naßypow czißnychmy, kotrež běchu natwarili a kotrež ßmy njetrjebajomne ſczinili. Na někotrych měſtnach je njepſcheczel ſpytał, Nidu pſchekrocźicź, tola naſche napſcheczne nadběhi jeho nuſowachu, lěwy brjoh do zyła wopuſcheźicź. Pſchi Wißle pola Kraßna je ßo njepſcheczel bliſko pſchi naſchich ſtejiſchczach poſtajił, hdźež ßo wón ſe ſaßakloſczu ſary. W nozy 3. meje ßmy tole wotdźělenje ſ bajonetom ſniczili; ßmy 400 muźi ſajeli, mjes nimi 9 offizěrow. W Galiziſkej je ßo ſa ßobu wojowało. Někotrym njepſchecźelowym wotdźělenjam ßo poradźi, na prawy brjoh Dunajezſkeje rěki pſchińcź, naſche tſělenje pak jim ſadźěwaſche, wot brjoha poſtupowacź. Wojowanja woßebje pola Tuchowa hacź k Bjeczej po ßylnoſczi pſchibjeraju. Njepſcheczelſka artillerija je tu, ſchtoż liczbu pſchetrjebanych kulow naſtupa, wurjadnje ßylne tſělenje roswíka. Pſchi ßwojich napſcheczných nadběhach ßmy někotre ſta muźi ſajeli a mózachmy ſpósnacź, ſo němſke wójſkowe wotdźělenja ßo prěni krócź pſchi naſchej karpatſkej froncze pokaſuja. Na ſtronu k Stryjej we wokolnoſczi Golowezka ßo ßylnje wojuje. Jena hórka tu tſi krócź wobßedźerja ſaměni, hacź ju rano 3. meje ſkónczńje dobuchmy. Tutón dźeń ſ nowa 1200 muźi ſajachmy, mjes nimi 5 offizěrow, a tſi maſchinſke tſělby dobuchmy. Pſchi źórkach rěki Sswizy ßo njepſcheczelowy poſpyt, naß ſ boka wopſchimnycź, njeporadźi a też tu njepſcheczelow ſajachmy a jich nuſowachmy, we wulkim njeporjedźe zofacź. B.

Ssylnoſcź ruſkeho wójſka.

Peterburgſki dopißowaŕ Parižſkich nowin „Petit Pariſien" je wot wójnſkeho miniſtra Ssuchomlinowa dowolnoſcź doſtał, woſjewicź, ſo ruſki generalny ſtab liczbu wojakow pſched frontu njemóże mjenowacź, ſo pak ma Ruſka někotre milijony wobrónjenych wojakow a ſo móże wona tule liczbu kheźro powyſchicź. B.

Wójnſzy jeczi jako fabrikſzy dźěłacźerjo w Ruſkej.

„Nowoje Wremjo" ſ Moſkwy piſche: W poßlednim cźaßu wjele dźěłacźerjow dla nimoměry wulkeho podroženja zyroby wjazy mſdy żadaju. Wobßedźerjo fabrikow ßo rosrěczuja, ſo by ßo wyßokoſcź powyſchenja mſdy poſtajiła. W metallurgiſkich fabrikach je ßo někto mſda powyſchiła, we wjele Moſkowſkich fabrikach pak ßu wójnſkich jatych do dźěła pſchiſtajili. Prěnje wotdźělenje wójnſkich jatych je hižo w jenej ſ najwjetſchich fabrikow dźěłacź ſapoczało. Jatym ßo niz jenoż jako wſchědnym dźěłacźerjam, ale też w techniſkich wotdźělenjach dźěło dawa. B.

Němſzy wójnſzy jeczi jako pſchiſtawowi dźěłacźerjo w Marſeillu.

S Pariſa ßo Londonſkim nowinam piſche: W Marſeilleſkim pſchiſtawje je w tu khwilu wulki njedoſtatk dźěłacźerjow, dokelž muźojo w froncze ſteja. Pſchiſtawowa wyſchnoſcź je teho dla ſ dowolnoſczu wójnſkeho miniſtra němſkich wójnſkich jatych k dźěłu ſkaſała. Tak je njedawno 300 němſkich wójnſkich jatych ſ kódźow nakład noßyło. Jeczi ſa ßwoje dźěło maku mſdu doſtawaju.

Potepjenje jeneje ſchwedſkeje wuhloweje łódźe.

W Belcźe pola ſchwedſkeho brjoha je jedyn němſki torpedowy czołm ſchwedſku wuhlowu łódź „Benadis" potepił. Němſki ſtražowazy torpedowy czołm ſchwedſkej łódźi pſchikaſa, ſo dybri ſaſtacź. Dokelž ßo ta wo pſchikaſnju njeſtaraſche, ſtražowazy czołm do ſchwedſkeje łódźe ſawadźi, kotraž ßo hnydom potepi. Muźſtwo je ßo wukhowało a je w Kielu pod wojeŕſkim ſchkitom.

Wojowanje na morju.

3. meje je němſka namóŕſka powětrowa łódź w połnóznym morju ſ někotrymi jendźelſkimi podmóŕſkimi czołkmami wojowała. Wona je do czołmow bomby mjetała a jedyn ſ nich potepiło. Podmóŕſke czołmy do powětroweje łódźe ſ kanonow tſělachu, tola ju njetrjechichu. Powětrowa łódź je ßo njeſranjena wróciła.

1. meje popołdnju je jedyn němſki podmóŕſki czołm pola Gallo-perſkeje wobßwětlazeje weże jendźelſki ſaniczak torpedowych czołmow „Recruit" ſ wutſělenjom torpeda potepił.

Tón ßamy dźeń je ßo bliſko Noordhinderſkeje wobßwětlazeje łódźe mjes dwěmaj němſkimaj torpedowymaj czołmomaj a někotrymi wobrónjenymi jendźelſkimi rybaſkimi parnymi łódźemi wojowało, pſchi czimž je ßo jena jendźelſka rybaſka parna łódź ſniczika. Diviſija jendźelſkich ſaniczakow torpedowych czołmow do wojowanja ſapſchimny, kotrež ßo ſe ſniczenjom naſcheju torpedoweju czołmow ſkónczi. Po woſjewjenju jendźelſkeje admirality je ßo wjetſchi dźěl wobßadki wukhował. L.

Wojowanje wo Dardanelle.

Po woßebitej rosprawje jenych Barlinſkich nowin wězy na Gallipoliſkej połkupje ſa Turkow derje ſteja. Turkojo nětkole ſ njepſcheczelſkimi wojakami wojuja, kotſiž ßu pola Sedul Bahra na kraj ſtupili. Wojowanje je ſa turkowſke wójſko wobcźeżne dokelž krajina ſpěſchne hibanje poczeżuje, a njepſcheczeljo móznu łódźnu artilleriju k wojownaju wužija. Jendźelczenjo ßu pjecza hižo 10,000 muźi ſhubili, mjes tym ſo je franzowſki general d'Amade woſpjet wo poßylnjenje proßył. D.

Wojeŕſka winowatoſcź w Jendźelſkej?

Jendźelczenjo ßu ßo hacź dotal powſchitkownje wojeŕſkeje ßłużby ſminycź pytali. W Europje je Jendźelſka dźenża jeniczki kraj, kotrehoż wójſko ßo ſe ßamych dobrowólnikow tworí. Nětcziſcha wójna pak ßnadź ſkónczńje też Jendźelczanam wojeŕſku winowatoſcź napołoži. Każ ßo danſkim nowinam „Politiken" ſ Londona piſche, je wójnſke miniſterſtwo fabrikam, kotrež wójnſku potrjebu dźěłaju, woſjewiło, ſo ßo ſa cźaß bliżſchich tſjoch měßazow fabrikſzy dźěłacźerjo na ſakładże noweho wojeŕſkeho ſakonja k wojeŕſkej ßłużbje ſłowaju. Wjedniſtwo fabrikow dyrbi teho dla ſ cźaßom żónſke dźěło nawucźicź, kotrež nětkole mużojo cźinja. B.

Garibaldijowy ßwjedźeń w Quarto.

Italſka ßnadź ßo bórſy rosßudźi, na kotrej ſtronje budże w enropiſkej wójnje wojowacź. Italſki lud je po wulkej wjetſchinje Awſtriſkej njepſcheczelſzy ſmyßleny. To je ßo ſjawnje 5. meje pſchi poßwjeczenju Garibaldijoweho pomnika w Quarto pola Genuy ſaßo pokaſało. Poßwjecźazu rěcź mějeſche pěßnjeŕ d'Annuncio. Wona bě wulke wójnſke ſapiſkanje. Wón w njej praji, ſo dyrbi ßo awſtriſki pſchah, kotryż na italſkich alpach leži, wottſchaſcź. S Quarta je ßo něhdy Garibaldi ſ 1000 ſběžkarjemi na pucź naſtajił, ſo by Italſku wot zuſeho knjejſtwa wußwobodźił a ju ſjednocźił. Dźenża je w Quarto ſ nowa to ßame wołanje ßłyſchecź, każ tehdy, tu ßo Italſka ſ nowa narodźi. Nad zyłej Italſkej jutrowne ſera leża, woheń pſchibywa a Garibaldiowy woporny duch nad tutym wohnjom woła: Wſcho, ſchtoż macze, ſchtoż ſcze, dajcze palazej Italſkej! Sbóżni cźi, kotſiž maja ßwoju mkodoſcź, ßwoju pózcźiwu myßl, ßwoje woßylnjene cźełko Italſkej dacź. Sbóżni cźi, kotſiž ßu ßkawy lakomni, woni ßo ſpokoja. Sbóżni cźi, kotſiž ſranjenu krej ſahoja a boloſcze wójny połóża. Sbóżni cźi, kotſiž ßu cźiſteje wutroby, ſbóżni cźi, kotſiž ßo dobyczeŕſzy domoj wrócźa; pſchetoż woni nowe wobliczo Roma wohladaja, ſ nowa wobwěnzowane Dantowe cźełko a dobyczeŕſku rjanoſcź Italſkeje.

Kral a miniſterjo drje njeběchu pſchi ßwjedźenju pſchitomni, tola bě kral telegram póßłał, ſo je wón ſe ßwojimi myßlemi pſchi ßwjedźenju, pſchi tamnym woßudnym brjoſy liguriſkeho morja, kotryż narodźenje teho wohlada, kotryż prěni jednotu Italſkeje wěſchczeſche. Wón ßwój hnuty poſtrow ſczele ſ tej ßamej płomjenjazej luboſczu, kotraż je jeho prjedownikow wjedła, wón ſ jenomyßlneho poßwjeczenja dopomnjenja dowěrjenje do ßławneho pſchichoda Italſkeje cźerpa.

Senat a ßejm běchu ſaſtupjerjow a wſchě wjetſche měſta, każ Rom, Neapel, Florenz, Venedig, Piſa, běchu ßwojich měſchczanoſtow k ßwjedźenjej póßłałe. Rěcź d'Anniunzia je po zyłej Italſkej wichor wyſkanja ſbudźiła, kotryż zyły kraj ßobu ſtorhnje. B.

W tu khwilu ßo hiſchcze njetrjeba nadźija ſpuſchczicź, ſa Italſka neutralna woſtanje. Jednanje mjes italſkim a awſtriſkim knjeżeŕſtwom njeje ßo hiſchcze pſchetorhnyło. W Němſkej ßu powjeſcze, ſo chze Italſka Awſtriſkej wójnu pſchipowjedźicź, wobydleŕſtwo roshoriłe. Polizajſka direkzija w Mnichowje je ſa wobydleŕſtwo ſměrowaze woſjewjenje wudała, ſo nětkole hiſchcze ſtrach njeje, ſo by k wójnje mjes Italſkej a Awſtriſkej doſchło. Teho dla ßo warnuje, pſchecźiwo Italſkim, kotſiž w Mnichowje bydla, njepſcheczel-

ſke wupady cźinicź, kotrež ßo njebychu ſ doſtojnoſcźu a ßobjewaženjom Němſkeje ſnjeßke.

Poražka Italſkich w Lybiſkej.

Italſzy ßu w ßwojej połnóznej afriſkej koloniji, kotruž ßu pſched tſjomi lětami ßwojemu knjejſtwu podcźißli, pola Sirtz ſ pſcheradu domoródnych wojakow poražku poczerpili. Pſchi wojowanju je 600 italſkich wojakow, mjes nimi 300 běłych, padło. Mjes 20 padnjenymi offizěrami je jedyn wyſchkowy leutnant, jedyn major a nětkoſt hejtmanojo. Woſtajiwſchi wſchěch kanonow a maſchinſkich tſělbow dyrbjachu Italſzy zofacź. Wo njeſbožownym wojowanju ßo ſcźěhowaze powje: Najprjedy ſplah Tarunſkich k ſběžkarjam pſcheńdże, na dobo pſchi wojowanju do Italſkich tſělejo. Wyſchk Miani na to italſkim pěſchkam poruczi, ßo do ſpjeczowarjow ſ bajonetom dacź, tola mjes tym ſo ßo to ſ cźežkim ſchkodowanjom ſa běłych ſta, ßo dwě dalſchej domoródnej wotdźěleni ſpjecziſchtej a do italſkich pěſchkow wot ſady tſěleſchtej. Italſzy mózachu ßo jenoż wot nadpadnikow dźělicź a zofacź. Jich wjednik, wyſchkowy leutnant Pirzio-Birali, a dwaj hejtmanaj padnychu. Sběžkarjo zofazych Italſkich hacź do wjeczornych ßměrkow ſcźěhowachu. B.

Nowe wußadźenje wójſka pſchi Dardanellach.

Pucźowarjo ßu do Mailanda powjeſcź pſchinjeßli, ſo Franzowſojo a Jendźelcźenjo nowe wójſko pſchi Dardanellach na kraj wußadźa. Woni powjedaju, ſo je do Alexandrije hacź do 30. haprleje něhdźe 40 transportſkich łódźow, 4 hoſpitalſke łódźe a pſches 4000 Awſtralſkich a Kanadſkich pſchijěło. Na jenej łódźi je 100 ſranjenych Franzowſow było. W Alexandriſkim pſchiſtawje ßo nowa wjeſba 50,000 muži k Dardanellam pſchihotuje. G.

Powſchitkowna ſchulſka winowatoſcź w Ruſkej.

Ruſke knjeżerſtwo chze powſchitkownu ſchulſku winowatoſcź ſawjeſcź. Miniſter roswucźenja je dźěła dla wudźěłanja namjetow ſa ſawjedźenje powſchitkowneje ſchulſkeje winowatoſcźe ſapoczecź dał. D.

Wóßom jendźelſkich rybaſkich parnych łódźow ßo potepiło.

Po powjeſcźach ſ Rotterdama ßu němſke podmórſke cźołmy ſańdźeny tydźeń wóßom jendźelſkich rybaſkich parnych łódźow potepile. B.

Japanſka Chinje ſ wójnu hroſy.

Japanſka je Chinje pißmo pſchepodała, w kotrymž ßebi žada, ſo dyrbi China ſa 48 hodźin do japanſkich žadanjow ſwolicź. Hacź dotal je ßo China ſkoro wſchěm japanſkim žadanjam ſapowjedźiła. W Japanſkej hiſchcźe wocźakuja, ſo China njeda k wójnje dóńcź.

Duzy na ßwjate dny.

To bě ßrjedu pſched ſelerym ſchtwórtkom. W tym cźaßu bywaju dwórniſchcźa w měſtach, woßebje we hłownym měſcźe, ſ ludźimi napjelnjene. S kóždym cźahom wotjědźe mnoho ludźi na ßwjate dny. Tak bě to też dźenßa.

Też pſched jenym pokładnizynym woknom, hdźež ßo jěſdne khartki wudawaju, běſche tłóczenza. Cźah mějeſche bórſy wotjěcź. Naſdala ſtejachu nětkoſi młodźenzy, po ſdacźu ſtudentojo. Cźi ßej wjedźichu mudrje ſawjeſcź; ſo ßo njebychu wſchitzy k woknjeſchku cźiſchcźecź trjebali, dźěſche tam jenoż jedyn, ſo by ßebi a też wſchěm druhim khartki kupił.

Tón ßo ſa khwilku k nim wrócźi a kóždemu khartku da, kotraž jemu ßłuſchešche. Potom wſchitzy hnydom pſches cźakańju ke kolijam woteńdźechu, hdźež cźah hižo k wotjěcźu pſchihotowany ſtejeſche. Jich bě ſchěſcź a wſchitzy ßo do jeneho wotdźěła ſeßydachu. Wěſo wſchitzy jenak daloko njejědźechu, nětkotry měješche bliže, druhi dale domoj.

Studencźa położichu ßwoje waczoki na polzu nad ławkami, kaž hiſchcźe měſtno doßahaſche, pſchetoż ſtajnje pucźowazy pſchikhadźachu, kóždy ßebi něſchto njeßeſche, a bórſy bě wós hacź do poßlednjeho měſtna wobßadźeny. Też k naſchim ſtudentam hiſchcźe nětkotre waßoby ſaſtupichu. Student, kiž bě khartki kupował, rěkaſche Jan Praſchak a khodźeſche do ſchtwórteje rjadownje gymnaſija. Jeho ſtarſchej měješchtaj maku żiwnoſtku na wßy, tak ſo móżeſchtaj ßyna lědma na ſchuli dowudźerżecź. Praſchak wſchak też myßle njeměješche, ſchulu dowukhodźicź, ale chżyſche hižo ſe ſchtwórteje rjadownje wuſtupicź a ßebi powołanje wuſwolicź, na kotrež ſdźěłanoſcź dotalneho ſtudowanja doßahaſche.

Praſchak ſ kónz ławki we wośu ßedźeſche a bě na deſku nad ławku mały ruczny koferk ſtajił; w tym ßebi domoj na próſdniny ſchaty a nješchto knihi wjeſeſche, ſ kotrychž chżyſche na gymnaſiju nawuknjene doma ſaßo wośwjetowacź. Pódla njeho ßo tſjo ßobuſchulerjo ſeßydachu a ſ napſchecźa njeho też dwaj. Poczachu ßo roſmołwjecź, powjedachu ßebi wo ſchuli, ſrěczachu ßo, ſ kotrym cźahom po ßwjatych dnjach ſaßo do Wonez pojědu a cźaß ßo jim pſchi ſabawje miny.

Sa poł hodźiny cźah do měſtacźka dojědźe, hdźež dwaj ſtudentaj wuſtupiſchtaj, kiž pódla Praſchaka ßedźeſchtaj, a hdyž bě cźah hiſchcźe pſches dwě ſaſtaniſchcźi pſchejěł, ſaßo dwaj wuſtupiſchtaj. Praſchak ſ tym, kiž bě hiſchcźe ſwoſtał, ſ woknom ſa nimaj hladaſche. Duž njepytnyſchtaj, ſo bě k uimaj nowy pucźowazy ſaſtupił, kotryž pſchiſchedſchi Praſchakowy kofrik na deſzy kuſk na lěwy bok ßuny a na to měſtno ßwój ßamßny ſtaji, kotryž bě runje tajki, kaž Praſchakowy.

Cźah ſaßo dale jědźeſche. Pucźowazy, kiž bě runje ſaſtupił, ßo napſchecźo ſtudentomaj ßydźe a wucźahnywſchi ſe ſaka nowiny da ßo do cźitanja, na niczo wokoło ßebje njedźiwajo.

Też Praſchak dyrbjeſche ſa něhdźe ſchtwórcź hodźiny wuſtupicź. Ale wón bě ßo ſe ßwojim ßobuſchulerjom tak jara ſapowjedał, ſo budźeſche bjes mała ßedźo woſtał a hiſchcźe dale jěł. Hakle hdyž bě cźah ſaſtał a hdyž kondukter mjeno ſaſtaniſchcźa ſawoła, ßo ſ powjedanja wutorże, wſa ßebi ſrěſchnje na ruku ſwjerſchnik a kofrik ſ deſki a, roszohnowawſchi ßo ſpěſchnje ſ towaršchom, ſ wośa wuſtupi. Kondukter hižo ſnamjo k wotjěcźu dawaſche.

Na ſaſtaniſchcźu Janowa ßotra, Hana, cźakaſche, kiž bě jemu napſchecźo pſchiſchła. Hdyž bě Hana bratra wuhladała, khwataſche k njemu a jeho wutrobnje powitawſchi wſa jemu kofrik ſ ruki, ſo by jón njeßła. Wonaj měješchtaj hodźinu pěſchi hacź domoj hicź.

Duzy po pucźu ßo Jan ßotru praſcheſche, ſchto je doma, a ſa khwilu rjekny:

„Daj mi ſaßo mój kofrik, Hanka, tón je khětro cźežki, ponjeßemoj jón po rjadu. To by cźe ruka bolała, hdy by jón zyły pucź ßama njeßła.“

„Ale ja dźě to ani njecźuju, ſo ſchto njeßu“, holza wotmołwi, „ſkoro ßo mi ſda, ſo je kofrik zyle próſdny.

„To ty jenoż tak powjedaſch“, ſaßmja ßo bratr, „daj mi jón jenoż, ſa khwilu by cźi ruka ſcźerpła.“

Wón ßebi njedaſche narěcźecź a runjeż ßo ßotra drožeſche, jej tola kofrik ſ ruki wſa. Ale hnydom ßo ſaſtróži, kofrik bě woprawdźe lohki.

„To tola móżno njeje“, dźiwaſche ßo a na njón hladaſche. „Schto to?“ ſawoła, hiſchcźe kedźbliwſcho na njón hladajo. „Kak je ßo to jenoż mohło ſtacź? To mój kofrik njeje.“

„Ale ſo ty to njeßy prjedy pytnył?“ ßotra rjekny.

„Běch ßebi wěſty, ſo je to mój“, Jan wotmołwi. „Wſchako ßym ßebi jón wſał ſ teho měſtna, hdźež běch ßebi jón pokładł. To je mi jón něchtón pſcheměnił a je mi dał na to měſtno ßwój.“

„Ale ty dźě prajiſch, ſo je twój wjele cźežſchi był; njeßy dha ty to pytnył?“

„Běch ßo ſe ßwojim ßobuſchulerjom do rěcźow dał a bjes mała budźech ſabył wuſtupicź“, wujaßnjeſche Jan. „Potom ßym ſpěſchnje ſwjerſchnik na ruku wſał, ale też kofrik ßym do njeje brał. Duž njeßym do teho pſchiſchoł, ſo je wón tak lohki. Schto dha bych nětko cźinił?“

„Schto dha ßy w kofriku měł?“ wopraſcha ßo Hanka.

„Schaty a knihi.“

„Nó, duž niczo druhe njeſbywa, hacź kofrik domoj donjeſcź“, ßotra měnjeſche. „Cźah je hižo daloko a tón, cźejiž tón kofrik je, ßnadź to też prjedy njepytnje, hacź hdyž budźe ſ wośa wuſtupowacź. Ssy dha kofrikowy ſamk wocźinjeny měł?“

Jan pſchihłoßowaſche.

„Jeli ſo jón potajkim zuſy wotewri, ßnadź ſ něcźeho ſpósnaje, ſo je koſer twój.“

„To lědma“, Jan rjekny. „Ssym drje na nětkotrych knihach podpißany, ale ſ wotkal ßym, to nihdźe njeßym pſchipißał.“

„Nó, ſchto ßebi chzemy“, ßotra rjekny, „domach ßebi wuradźimy, ſchto ma ßo cźinicź. Ssnadź ſpósnajemy ſ teho, ſchtoż je we kofru, cźeji wón je.“

Jan bě jara mjerſazy. Takle bě ßebi zyłe próſdniny ſkaſył a njebudźe ani wuknycź móz. Nimo teho zuſy hiſchcźe ſ podpißa na knihach ſpósnaje, hdźe wón ſtuduje, a budźe ßnadź na direkziju gymnaſija pißacź, ſo by ßo jemu jeho kofer wrócźił.

(Skónczenje pſchichodnje.)

Ze Serbow.

— **Żelesny kschiž** je žo jenolětnemu dobrowólnikej Walterej Lehmannej, žynej kwětkoweho fabrikanta Lehmanna w Budyschinje, spožčžik.

— **(Najwyschsche khlěbowe płaczišny.)** Komunalny swjask sa Budyschin a wokolnosć je wosjewik, so płaczišna sa punt khlěba, kotryž žo pschetrjebazemu wobydlerstwu pschedawa, nježmě 17 pjenježkow pschekročicź. Schtóž khlěb drózo pschedawa, žo s jastwom hacž do 1 lěta abo s pjenjesami hacž do 10000 hriwnow khosta.

— **Wopaczne dwěhriwnowske papjerjane pjenjesy** žu žo w Schlesyskej a Saskej s hromadami do wobkhoda pschinježe. Papjery žu derje džěkane a žu cžežko wot prawych rozesnacź.

— **(Sa ratarjow!)** Kupowanske sjednoczeństwo němskich ratarjow (Bezugsvereinigung deutscher Landwirte, G. m. b. H. in Berlin) je 200 hacž 400 zentnarjow žuscheneje zokoroweje rěpy po mk. 20,80 sa 100 kilogramow hromadże s měchom, darmo s waggonom s Euskirchena, Elsdorfa, Dormagin a Dürena sa hotowe pjenjesy poskicžiło. Sa wobliczenje je waha rozžudžaza, kotraž je žo pschi pschekładženju namakała. Zokrowa rěpa je žo w truzkach bjes wucžehnjenja zokroweje brěczki žuschika. Skasanja maja žo hacž do 12. meje ratarskemu kupowanskemu towarstwu abo Kamjenskemu hamtskemu hejtmanstwu wosjewicź.

— **(Pizowanje s wowžom.)** Kamjenske hamtske hejtmanstwo wosjewja: Po wukasu swjaskoweje rady wot 31. měrza 1915 (strona 200, 201 khěžorstwo-sakonjoweho kopjena) maja žo s wowžom pschichodnje niz jenož konje a wóžky pizowacź, ale wowž, kotryž je žo wobžedžerjam konjow a wóžkow wostajik — w pscherésku wschědnje 3 punty —, žmě žo město konjam tež cželatam, jehnjecžam, cžehnitemu a plahowanskemu skotej, tola niz žwinjom a kurom, dawacź.

— **Pokhroma** je žo w Budyskim wokrjeżnym hejtmanstwje 30. haprleje t. l. w scžěhowazych wžach nadeschka: w Dobranezach (2), w Makej Prasy (1), w Hornjej Borschczi (1), w Großröhrsdorfje (1), w Höckendorfje (1), we Wulkej Swowžy (1), w Ketlizach (1), w Kleinschönaue (1). Pódla teho je w Budyschinje w jenym padže woshriwosć, w Hornjej Borschczi w jenym dworje žwinjaza khorosć.

— **(Darmotne pschewostajenje hnoja s měschczanskich jamow.)** S njedožahanjom konjow je měschczanskemu hospodarskemu sarjadnistwu njemózno, hnojowe jamy, kaž prjedy wuprósdnjecź. Pódla teho je hnojowy bassin pschi Mužakowskej drósy polny, dokelž žo nětkole mało hnoja wotbywa. So bychu žo wulke wudawki sa najate sapschahi salutowake, měschczanska rada w pożlednim požedženju měschczanskich sastupjerjow tutym namjetowasche, so by žo hacž do khnza junija hnój tym darmo pschewostajik, kotsiž bychu jón se žwojim sapschahom žami wotwjesli. Hospodarske sarjadnistwo je loni 10 koni měło, nětkole ma wono jenož hischcže 2 konjow. Město dyrbjało žebi cžehnite woły nakupicź. Pschi rosrěcženju wo radžinym namjecže knjesaj Pahn a Klahra měnjeschtaj, so by pschi nětczischich wyžokich płaczišnach, kotrež ratarjo sa žwoje wupkłody dostawaju, darmotne wotedawanje hnoja na wopaczným městnje było. Druhe hnojidła dyrbjake žo tola tež sapkaczicź, czeho dla dyrbjało město žwoje daricź. K. Barth ratarjow sakitowasche, kotsiž rad něschto sapkacža, tola nětkole mało hnoja trjebaja, dokelž žu pola swjetscha sdžěkane. Knjes měschczanski radžiczel Droscha radžiny namjet poruczowasche, kotryž by jenož na dwaj měžazaj płacził, hdžež je wotbywanje pschezo žnadne. Nakupjenju wokow niczo napscheczo njesteji. Knjes Schumann hłownu pschiczinu wulkeho składa w tym widžesche, so žo pschemako do swonkownych stron wotwožuje. Radžiny namjet žo pschija.

— **(Sapižanje žita a muki.)** Po wukasu swjaskoweje rady wot 22. haprleje 1915 maja žo 9. meje žitowe a mukowe składy s nowa sapižacź.

S Pschischez. Pjatk, 7. meje, popołdnju bórsy po 4 hodžinach pschi žylnym njewjedrje, kotrež naschim honam czopły płódny deschcź pschinježe, błysk do pólneje bróžnje tudomneho Jokuschez měschczanskeho kubła dyri. Jena pokojza bróžnje, w kotrejž bě žkoma saworschtowana, žo wotpali. Tež dwaj rěblowanaj wosaj, kotrajž pod brjózju stejeschtaj, žo žylnje wopalischtaj. K haschenju běschtej jena žykawa s Budyschina a po njej žykawa se Scžijez pschijěkej. Jeju mužstwa samóchu druhu pokojzu bróžnje, kotraž bě prósdna, saniczenju wukhowacź.

S Hnaschez. Dołholětnemu žwěrnemu bürowowemu žkužobnikej kral. półvernika, k. E. Sobje, je žo „czestne snamjo sa žwěrnosć w džěle“ spožčžiko.

S Delnjeje Hórki. Panochtaty skót tutcho dwora je na pokhromu skhorik.

S Kamjenza. Město Draždžany žu w lěcže 1913 100000 hriwnow sa sapkaczenje khostow, pschi wjercženju sa wuhlom na Njedžichowskich a Wyžokowskich honach nastatych, pschiswolike. Draždžany chzedža tamne leżomnosće, pod kotrymiž wuhlo leži, pokupicź. Na nich ma žo džěkarnja elektrizitety natwaricź, kotraž měła Draždžany a druhe městna s elektriskej mozu sastarowacź.

S Kamjenza. Sańdženu njedželu žu jeneho 41 lětneho koparnikarja a skakarja sajeli, kotryž je w Kanezach sajmu žkomy se skym wotmyžlenjom sapalik. Nastata schkoda je na sboże žnadna.

S Ralbiz. Hdyž běsche žrjedu dopołdnja kubler Czemjera konjow do wosa sapschenjeneju na dworje stejo wostajiwschi žo na krótki czaž do jstwy podak, žo konjej spłoschiichtaj a czerjeschtaj w džiwim skoku do wžy. Pschi tym do sapschaha braschki M. Bräuera sawadžischtaj a tutemu kojo skamawschi, Bräuera porasyschtaj a na ruzy a nosy straschnje wobschkodžischtaj, tak so dyrbjesche lěkar na nosy ranu saschicź. Kaž s džiwom žo kubler J. Błažik a pohoncz kublerja Czornaka, kotryž džiwjeju konjow sbožownje popadže, njesbožu wukhowaschtaj.

S Kulowa. Na drósy mjes Kschidołom a Jitrom žu wutoru 25 lětneho pohoncza Wylhelma Nyczu s Lěskowskeje piwarnje morweho namakali. Kaž žo sda, je wón na wosu wužnywschi dele padnył. Pschi tym je wón mjes spinadłom a kołom wižajo wostak, tak so je žo žmjertnje tknžnył a žebi ruku skamak.

S Kulowa. Żelesny kschiž je žo wucžerjej Josefej Malezkemu offizěrskemu naměstnikej pschi wotdžělenju maschinskich tjělbow, a hoscženzarjej Th. Braunerej, kompagnijowemu wjednikej a jědžnemu offizěrej korpsa P., spožčžik. Wobaj staj s Kulowa. Rjekowsku žmjercź sa wótzny kraj je pschi jenym wohnjowym njesbožu w Ruskej 30 lětny ratar Michał Pjaza s Kulowa, wožeŕ pschi czahu minymjetakow poczerpik. Dale je džěkaczeŕ Jan Mikławsch pschi jězdnym parku w Ruskej žmjertnje do njesboża pschischok.

S Czorneho Kholmza. Wutoru wokoło pschipołdnja je žo pschi żelesniży njedaloko tudomneho rěsaka wjetschi kruch młodziny sapalik. S wětrom žo rosduwajo žo woheń rucže rosschěrjesche. S wulkej prózu je žo poradžiko, płomjenja shaschecź.

S Jitoz. Žiwnosć tudomneho kamjenjeczežarja Handrija Lehmanna ma žo 22. junija dopołdnja w 9 hodžinach w Schěrachowskim žudnistwje na pscheżadžowanje pschedawacź. Wopalna każa 7180 hriwnow wucžinja.

S Hornjeho Wujesda. Twarski džěkaczeŕ Gustav Schuster s Ledžborez bě na wžach skasanki na trajne schaty sběrak a ludžom, kotsiž pola njeho schaty skasachu, $1^1/_2$ hriwny napkaczicź dawak. Skasarjo pak schaty njedostachu a tež žwoje pjenjesy njemožachu wróczo dostacź. Wobskorženy je žo prjedy hižo pschi podobnych jebankach, tež pschi pschijimanju fotografijowych skasankow, wospjet khostak, njeje s zyka wolu měk, ludžom skasane wězy wobstaracź. Shorjelska khostanska komora, psched kotrejž mějesche žo Schuster žwojich jebankow dla samolwicź, jeho k jastwu na 3 měžazy sužudži.

S Hóska. Tu je žo w dworje kublerja Michała Kreczmarja wulka kólnja wotpalika, w kotrejž žo wjetscha hromada drjewa khowasche. S pomozu tsjoch žykawow, kotrež běchu na pomoz pschijeże, mózachu žo žužodne twarjenja wohnjej wobrócź.

S Rowneho. Żelesny kschiž je vizefeldwebel Max Pjerach, žyn tudomneho sastanischczoweho sarjadnika Augusta Pjeracha, dostak, kotryž pschi twarjenju żelesnizow we Franzowskej džěła.

Se Shorjelza. S pschestupjenjom wukasa, po kotrymž žo po póscže nježmědža lohko žo sapalaze wězy (schwabliczki, benzin atd.) žłacź, je žo sažo khětra schkoda na pólnopóstiskich pożykkach naczinika. W nozy wot 1. k 2. meji je žo jedyn tworowy wós, kotryž bě s póstom sa 3. gardžinu pěschu diwisiju a 1. pěschu diwisiju nakładženy, se žamosapalenjom schwabliczkow sapalik. Hacž runje woheń hnydom haschachu, je žo s nim tola 20 měchow pólneho pósta sniczilo. Pschi wukhowanju žu někotre tyski schwablicžkow, kotrež běchu s pólnopósiskich pożykkow wupadłe, namakali. Nadžijomnje žo poradži, wožoby wužlědžicź, kotrež žu te schwabliczki wotpóżłake; pscheczíwo nim potom žudniska wyschnosć sakroczi.

S Krjebje. Młodostny džěkaczeŕ H. s Krjebje w barakowej fabriży w Niskej džěkasche. Tam je wón jedyn khamor rospaczył a s njeho 20 hriwnow, kotrež jenemu druhemu džěkaczerjej žkuschachu, kradnył. Pjenjesy je wón s džěła s towarschemi pscheczinik. Shorjelska khostanska komora jeho k jastwu na jedyn měžaz s wumënjenjom wotstorczenja khostanja sažudži.

S Hródka. Pónd̓żelu popołdnju je ꝑo jene Schützez. ſadnje twarjenje na Pfortenſkej dróſy wotpaliła.

S Hródka. Někotſi ranjeni wojazy a ꝑotry ſ tudomneje hojeŕnje pónd̓żelu popołdnju ſ cz̓ołmom po Sprewi k Wilhelmsthalej jěd̓żechu. Krótko pſched wottyknjenym kónzom ꝑo cz̓ołm ſe ꝑylnje ꝑo ſmahowazymi ż̓ołmami powróc̓ili. W nim ꝑed̓żaze woꝑoby do kěŕtro hłubokeje wody pad̓żechu. Na ſboże pak podawk ſa wobd̓żělnikow bjes hórſchich ſcz̓ěhwkow woteńd̓że. Ranjenym wojakam ꝑo poradźi, ꝑotry ſ hłubiny wukhowacź.

S Rychwałda. Jako dwanaty wojak ſ naſcheje woꝑady je we Franzowſkej reſerviſt Ernſt Krawcz̓ik ſ Mochołza padnył. Pódla njeho ꝑu hiſchcze tſjo bratſja we wójnje. Jedyn je ꝑo 24. ſeptembra we Franzowſkej cz̓eżko ſranił a ꝑo ſhubił. Jako d̓żewjaty ſ naſcheje woꝑady je honjeŕ Hendrich Balak żeleſny kſchiż doſtał.

S Dubrawki pola Mużakowa. W brunizowej jamje „Gotthelf" pola Dubrawki je ſe ſaparjenjom wulki woheń naſtał. S wětrom ꝑo płomjenja rosduwachu a rucze rosſchěrichu. Wulka nakładowańnja ſ wuhlowymi ſkładami, wotwożeŕſki móſt, elektriſki motor a někotre woſy wuhla ꝑo ſniczichu. Wobꝑed̓żeŕ, ryczeŕkubleŕ Döring, kěŕtru ſchkodu poczeŕpi, dokelž ꝑo ſ wohnjom d̓żěło w jamje na dleſchi cz̓aż ſaſtaji.

S **Mużakowa.** Na ſtolětne wobſtacze móżeſche 1. meje Mużakowſki park ſhladowacź. Każ je ſnate, je wjeŕch Hermann Pückler 604 hektarow wulki park 1815 ſałożił a tehdy też ſa ꝑwoje pjenjeſy Mużakowſku zyrkej a radnizu, kotrejž běſchtej ꝑo wotpaliłej, ſ nowa natwaril. 1845 je wjeŕch Pückler Mużakowſke knjejſtwo hrabi Hatzfeld-Weißweilerej pſchedał, kotryž jo lěto poſd̓źiſcho prynzej Bjedrichej Nižoſeńſkemu wotſtupi. 1883 wono do wobꝑed̓żeńſtwa hrabje Hermanna Arnima pſcheńd̓że.

We d̓żeꝑatym měꝑazu wulkeje wójny 1914|15.

Ach kajki mamy ſrudny cz̓aż
Tu někto na tej ſemi,
Pſchez' ſ noweho je ꝑłyſchecź ſaż',
Kak ꝑmjercź wſcho ſboż̓o ſlemi,
So druhdy w naſchej krajinje
Sso mandźelſki ſwjaſk ſnicził je
Pſches tutu ſtraſchnu wójnu.

Bě ſrudne domojwitanje,
Tón podawk je nam ſnaty,
Hd̓żeż ſ małym d̓żěſcz̓om na rowje
Pſches wótcz̓enaſch tón ꝑwjaty
Tu ſ płacz̓om wita mandźelſka,
Kiž kemſchikhód bě d̓żeržała,
Dom mandźelſkoh' a nana.

A ſaꝑo druhd̓że mandźelſka
Tam ſ d̓żěcz̓atkami wjele
Ssmjercź rud̓źi ꝑo a do nebja
Nětk ſdychowanja ſcz̓ele
Hdyž luby nan a mandźelſki
Żno dawno w zuſej ſemi ſpi
Wot prěnich bitwow wójny.

Też luby nan a luba macź
Dla ꝑyna jejniczkeho
Sko njemóżetaj troſchtowacź,
So póꝑłakoj ſtaj jeho
Tam dobrowólnje ſ druhimi,
Wón ženje wjaz ꝑo njewróc̓i,
Ssmjercź ſhrabny jeho wotꝑał.

Też něktora tu njewjeſta
Nětk khod̓źi wurud̓ena,
Wſcha nad̓źija je ſhubjena,
Sso c̓uje wopuſchcz̓ena,
Hdyž jeje tam tón najlubſchi
We zuſym kraju dawno ſpi,
Wſcha nimo je jej' radoſcź.

Duż proſchmy wſchitzy hromad̓że
Ach, Bożo, budź nam hnadny
Njech ſtraſchna wójna pſchеſtanje,
Spożcź nam tón měr tak żadny,
So mohli wſchitzy ſ wjeſelom
Tu witacź naſchich lubych dom,
Kiž wuſtali ꝑu wjele.

Hanža Budarka,

Wuꝑud̓ženja.

Khoſtanſka komora. 17 lětny d̓żěłacz̓eŕ Michał Kucharcz̓yk, kotryž na knjeżim dworje we Luſku pola Pomorz d̓żěłaſche, měnjeſche, ſo ma pornjo druhim d̓żěłacz̓erjam pſchemało mſdy. Wón chzyſche ꝑebi teho dla druhe d̓żěło pytacź. W njepſchitomnoſcźi wobꝑed̓żerja, hrabje Breßlera, pak ꝑo rentmiſchtr ſapowěd̓, Kucharczyk k temu trěbnu dowolnoſcź dacź. Też wyſchſchi inſpektor Otto jeho wotpokaſa. Na to Kucharczyk do Wósporka k żandarmej a na Lubiſke hamtſke hejtmanſtwo d̓żěſche, tola tam jeho na ryczeŕkubłowe ſarjadniſtwo pokaſachu. Hdyž wón na to 9. haprleje wyſchſcheho inſpektora ſ nowa wo pißonnu dowolnoſcź proſcheſche, jeho tón ſ nowa wotpokaſa a jeho ſ knutu pſches hkowu dyri. Każ Kucharczyk praji, je jeho rana wjele dnjow dołho bolała. Wón je na to bjes dowolnoſcze ꝑłużbu na knjeżim dworje we Luſku wopuſchcz̓ił a d̓żěło w Subornicz̓ay namakał, tola prjedy hacź d̓żěłacź ſapocza, dyrbjeſche wupokaſmo pſchinjeſcź. Hdyž wón ꝑam na Lubijſkim hamtſkim hejtmanſtwje wo to proſcheſche, jeho ſajachu, dokelž bě bjes dowolnoſcze ꝑłużbu w Luſku wopuſchcz̓ił. Wón 3 njed̓żele jaſtwa doſta.

Přilopk.

* S jěſdnym kołom ꝑo ſarajył. Nahłu ꝑmjercź je jedyn podoffizěr grenadirſkeho regimenta w Sswodnizy (w Schleſyſkej) namakał. Wón je w Hobrſkich horach ſ drohi po nahłym brjoſy ſe ꝑwojim jěſdnym kołom tak njeſbożownje dele ſjěł, ſo dyrbjachu jeho cz̓eżko ſranjeneho do Ludwigdorfſkeje hojeŕnje dowjeſcź. Tam je wón někotre hod̓źiny poſd̓źiſcho na ſcz̓ěhwkach ꝑwojeho padnjenja wumrjeł.

* Se ſrudnym doǫ́tom je ꝑo ꝑwójba khěžkarja Kleibera w Rinnbergu w Schleſyſkej podeſchła. Mjes tym ſo Kleiber we wójnje pſchebywa, je pſched .někotrymi dnjemi jeho żona d̓żěcz̓o porod̓źiła. Krótki cz̓aż po porod̓że żona njejabzy wumrje, d̓żewjecź d̓żěcz̓i ꝑa ꝑobu ſawoſtajiwſchi.

* (Niekhoſtajomne pizowanje ſe ſchrótowanym żitom.) Pizowanje ſe ſchrótowanym żitom, kotreż je ꝑo do wudacźa ſakonja wo ſebracźu żita ſchrótowało, njemóże ꝑo też potom khoſtacź, hdyž je tutón ſakoń do mozy ſtupił. Tak je Lipſcz̓anſki ławniſki ꝑud w proześu pſchecźiwo kublerjej Hurtingej w Stünzu roſꝑud̓ił, kotryž bě wobſkorżeny, ſo je rożkowy a wowżowy ſchrót w cz̓aꝑu wot 26. januara hacź do 11. měrza ꝑwojim kruwam a ꝑwinjam dawał. Wobſkorżeny njeprějeſche, ſo je to cz̓inił, tola wón ꝑo ſ tym ſamolwi, ſo je to żito hiżo w juliju a w novembrje 1914 ſchrótowacź dał, po tajkim w cz̓aꝑu, hdyž na ſebranſki ſakoń hiſchcze żanych myꝑlow njebě. Wón je potom tón ſchrót ꝑwojemu ſkotej dale dawał, dokelž jón tola cz̓lowjekojo k jěd̓źi wuż̓iwacź njemóżachu a ꝑo wón hinak hacź k pizowanju ſkota njehod̓żeſche trjebacź. Ławniſki ꝑud jeho měnjenje ſa prawe ſpóſna a jeho wuwinowa.

Cyrkwinske powjeśće.

W Michalſkej zyrkwi ſměje jutſje, njed̓żelu Rogate, rano w 7 hod̓żinach farał Răda němſku ſpowjednu wucźbu, popołdnja 1/2 9 hod̓źin ſměje duchowny Tyſchet němſke a w 10 hod̓źinach ſerbſke prědowanje.

Pſched zyrkwinſkimi durjemi budźe ꝑo kollekta ſa miſſionſtwo mjes póꝑanami ſběracź.

Njed̓żelu popołdnju w 2 hod̓źinomaj ſměje farał Răda roſrěcz̓enje ſ konfirmowanej ſerbſkej młodoſcźu.

Schtwórtk, na Boże ſtpicze ſměje rano w 7 hod̓źinach d chowny Tyſchet ſerbſku ſpowjednu wucźbu, popołdnja 1/2 9 hod̓źin farał Răda ſerbſke a w 10 hod̓źinach němſke prědowanje

Pſched zyrkwinſkimi durjemi budźe ꝑo kollekta ſa khudych Michalſkeje woſady ſběracź.

Tyd̓żeńſke ſaſtojńſke d̓żěła ſměje farał Răda.

Wěrowani:

W Michalſkej zyrkwi: Pawoł Herman Pětrich, fabriſki d̓żěłacźeŕ we Budyſchinje, w tu khwilu wojak 3. narunanſkeho bat. 4. pěſcheho regim. cz̓o. 103 w Budyſchinje, ſ Hanu Reſu Klamarjez pod hrodom.

S druhich woſadow: Herman Franz Kruża, krawz we Wulkej Dubrawje, ſ Emmu Selmu rodź. Khěžnikez, ſchwalcźu w Khwacźizach. — Auguſt Herman Bědaŕ, tſěchikryjeŕ w Nowej Wśy n Spr., ſ Hanu Martu Rynczez, domjazej d̓żowku w Nowych Koporzach. — Pawoł Wrobl, hoſpodaŕſki pomoznik w Rachlowje p. Kulowa, ſ Hanu Marju Mukez, domjazej d̓żowku w Brěſynje.

Křćenl:

W Michalſkej zyrkwi: Hana Marhata, Bjedricha Hermanna Neumana, ż̓iwnoſcźerja w Ratarjezach, d̓ź. — Hilża Guſtla, Jana Hendricha Wawricha, khěžerja w Dobruſchi, d̓ź.

S druhich woſadow: Jurij Kurt, Pawoła Krumjaza, wojnarja we Dźěchorezach, ꝑ. — Marta Herta, Ernſta Richarda Ramki, wobꝑed̓żerja młyna w Koſzałni, d̓ź. — Charlota Luzija, Bjarnata Bryki, wobꝑed̓żerja khachleſtajeŕſkeho wobkhoda we Wulkej Dubrawje, d̓ź. — Elſa Frida, Handrija Hermana Pampela, hoſpod. pomoznika w Kubſchizach, d̓ź. — Ota Pawoł, zyhelnſkeho d̓żěłacźerja Wiſtuby w Barcze, ꝑ. — Gerhard Waltaŕ, Pawoła Hermana Ssymanka, palerja we Worzynje, ꝑ.

Zemrjeći:

W Michalſkej woſad̓że: 28. haprleje: Khorla Alfred, Khorle Bjedricha Hajny, murjerja w Ratarjezach, w tu khwilu na wojowniſchczu, ꝑ.. 4 d. — Jan Auguſt Nowak, invalida ſe Sſkoneje Borſchcze, † w ſaſtaraŕni wokrjeżneho wuſtawa na Zidowje, 68 l. 9 m. 20 d. — 29. haprl.: Kurt, Auguſta Rożki, d̓żěłacźerja w Jenkezach, dwójn. ꝑyn, 15 d. — Marja rodź. Homjelez, Jana Bohuwěra Pjecho, ſtrażnika w Bórku, mandźelſka, 72 l. 10 m. 4 d. — 30. haprleje Khorla Bohuwěr Kóczka, murjeŕ ſ Hornjeho Kumwalda, † w ſaſtaraŕni wokrjeżneho wuſtawa na Zidowje, 70 l. 5 m. 13 d. — 1. meje: Kryſtla Sofija ſwud. Bretſchneiderka rodź. Grunzelez, jałmożnu doſtawaćka ſ Biſkopiz, † w ſaſtaraŕni wokrjeżneho wuſtawa na Zidowje, 79 l. 4 m. 7 d. — Jan Gerhard, Khorle Wylema Bergela, fabriſkeho d̓żěłacźerja w Hrubjelcz̓izach, ꝑ., 10 m. — 5. meje: Pawoł Ernſt, Ernſta Kowaŕka, kamjenjecźeżarja pod hrodom, ꝑ.. 1 l. 7 měꝑazow 22 dnjow.

W druhich woſadach: Marja ſwud. Forgelowa w Hod̓źiju, 82 l. 10 m. 6 d. — Marja Hedwiga Schtrympiz, njemandź. d̓ź. w Pꝑowjach, 2 m. 24 d. — Handrij Hajnik, ż̓iwnoſcźeŕ w Stróżi p. Barta, 72 l. 6 m.

Zyrkwinske powjesćze ſ Hodźija.

Njedźelu Rogate śmĕje rano 2/17 hodźin duchowny Voigt ßerbsku spowjednu wucźbu, 1/2 8 hodźin farat Kſchiźan ßerbſke a dop. 3/4 9 hodźin nĕmſke prĕdowanje.

Pſched zyrkwinſkimi durjemi budźe ßo kollekta ſa ſwonkowne miſſionſtwo ſbĕracź.

Popołdnju w 2 hodźinomaj budźe katechismußowa wucźba ſa nĕmſku mużſku mkodźinu.

Schtwórtk, jako na Boże ſtpicźe, śmĕje rano 1/2 8 hodźin duchowny Voigt ßerbsku ſpowjednu wucźbu, 1/2 8 hodźin śmĕje farat Kſchiźan ßerbſke a w 9 hodź. nĕmſke prĕdowanje.

Popołdnju w 2 hodźinomaj ßerbſka miſſionſka hodźina.

Zyrkwinske powjesćze ſ Budeſtez.

Njedźelu Rogate śmĕje duchowny Bójz rano w 7 hodźinach nĕmſku ſpowjedź, farat Domaſchka rano we 8 hodźinach nĕmſke a popołdnja 1/2 1 0 hodźin ßerbſke prĕdowanje.

Njedźelu popołdnju w 2 hodźinomaj śmĕje duchowny Bójz wucźbu ſ nĕmſkej mużſkej mkodoſcźu.

Wutoru wjeczor we 8 hodźinach ſhromadźiſna kſchesćijanſkeho towarſtwa jónſkeje mkodoſcźe.

Sſrjedu wójnſka modleńſka Boża ßłużba wupadnje.

Schtwórtk, jako na Boże ſtpicźe, śmĕje rano w 7 hodźinach farat Domaſchka ßerbſku ſpowjedź, duchowny Bójz we 8 hodźinach ßerbſke a 1/2 10 hodźin nĕmſke prĕdowanje.

Popołdnju w 2 hodźinomaj śmĕje farat Domaſchka wucźbu ſ nĕmſkej jónſkej mkodoſcźu.

Płaczińy rĕſneho ſkotu na Drazdźanſkich ſkótnych wikach.

29. haprleja 1915

Płaczińy po zentnarju a hriwnach.

Skótne druźiny a wojnamjenjenje.	Żiwa rĕſna waha hr.	Żiwa rĕſna waha hr.
Woły:		
1 połnomjaßne, wukormjene, najwjetſcheje rĕſneje hódnoſcźe ßacź do 6 lĕt	63—66	111—114
awſtriſke	—	—
2 młode, mjaßne, njewukormjene, — ſtarſche wukormjene	56—58	102—104
3 ßrĕnjo pizowane młode, derje pizowane ſtarſche	50—53	95—98
4 ßnadnje pizowane kóźdeje ſtaroby	—	—
Jałojźy a krowy:		
1 połnomjaßne, wukormjene jałojźy, najwjetſcheje rĕſneje hódnoſcźe	63 65	108—110
2 połnomjaßne, wukormjene krowy, najwjetſcheje rĕſneje hódnoſcźe ßacź do 7 lĕt	53 —56	102—105
3 ſtarſche, wukormjene krowy a ßnadnje wuwite młódſche krowy a jałojźy	47—50	97—100
4 ßrĕnjo pizowane krowy a jałojźy	40 - 43	90 - 93
5 ßnadnje pizowane krowy a jałojźy	34 37	85 88
Byki:		
1 połnomjaßne, najwjetſcheje rĕſneje hódnoſcźe	58 - 60	100—102
2 ßrĕnjo pizowane, młódſche a derje pizowane ſtarſche	43—47	85—88
3. ßnadnje pizowane	38—42	80—82
Cźelata:		
1. najlĕpſche ſ mlokom wukormjene abo najlĕpſche wot zyza	66 68	103—105
2. ßrĕnje kormjene abo tĕż dobre wot zyza	57— 61	97—101
3. ßnadnje wuwite wot zyza	50—53	92 95
Swinje:		
1. połnomjaßne lĕpſchich raßow a jich ſtſchiźenjow w ſtarobje ßacź do 1 1/4 lĕta	92— 97	117—122
2 mjaßne	82 - 87	107—112
3 ßnadnje wuwite, tĕż ranzy a kundroßy	89 - 97	112—122

Płaczińa żitow a produktow.

Żitowy dowos w Budyſchinje:	W Budyſchinje. 1. meje 1915 wot hr.	pj.	hacź hr.	pj.	W Lubiju 6. meje 1915 wot hr.	pj.	hacź hr.	pj.
Wowß . . . . 50 kilogr.	—	—	11	20	—	—	10	90
Bĕrny	—	—	—	—	—	—	5	80
Butra . . . . 1 kilogr.	3	30	3	80	3	20	3	40
Pſchenična muka 50 „	—	—	20	75	21	—	22	—
Rżana muka . 50 „	—	—	17	25	18	—	19	—
Ssyno . . . 50 „	4	—	5	—	3	70	4	20
Ssłoma . . 100 „	3	25	3	85	3	60	4	—
Proßata 462 ſchtuk, ſchtuka	13	—	24	—	—	—	—	40
Pſchenične wotruby	—	—	6	50	6	50	7	75
Rżane wotruby	—	—	6	50	6	50	7	75
Pſchenczny gris	—	—	—	—	—	—	—	—
Rżany gris	—	—	—	—	—	—	—	—
Pſchenża żołta, kórz po 170 punt.	—	—	—	—	—	—	23	35
Pſchenża, bĕła, kórz po 170 punt.	—	—	23	67	—	—	—	—
Rożka, nowa, kórz po 160 punt.	—	—	19	08	—	=	18	72
Jeczmjen, nowy kórz po 140 punt.	—	—	18	60	—	—	16	76

Jeja, mandl 1 hr. 50 pj., ſchtuka 10 pj.

W Budyſchinje płaczi: punt howjaſeho mjaßa wot 1 hr. — pj. hacź 1 hr. 10 pj., punt cźelazeho mjaßa wot — hr. 90 pj. hacź 1 hr. — pj., punt ßwinjazeho mjaßa wot 1 hr. 20 pj. hacź 1 hr. 40 pj., punt ſchmalza wot — hr. — pj. hacź 1 hr. 50 pj., punt pſchenczneje muki wot — hr. 26 pj. hacź — hr. 32 pj., punt rż neje muki wot — hr. — pj. hacź — hr. 22 pj., punt khlĕba wot — hr. — pj. hacź — hr. 17 pj., punt ßuſcheneho połcźa wot — hr. — hacź 1 hr. 50 pj., punt mlĕteho zokora wot — hr. 24 pj. hacź — hr. 25 pj., iter petroleum wot — hr. — pj. hacź — hr. — pj.

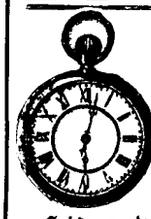

Franz Marſchner

cźaßnikar w Budyſchinje

na bohatej haßy 9

ßwój ſkład **cźaßnikow** a **cźaßnikowych rjeczaſow**

k dobroczińwemu wobkedźbowanju porucza

Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje płaczińy.

Cźerwjeny dźeczel hroch

płaczińy hódno pſchedawa

Guſtav Heinke **pſchi żitnych wikach.**

Telefon 358.

Sserbſki muſej

wotewrjeny kóźdu 1. a. 3. njedźelu mĕßaza wot 1/2 11—12 hodźin.

Mĕchi, mĕchowe łapy, ſawalanſki płat

po najwyſchſchich płaczińnach kupuje

Jan Meyer w Budyſchinje

Telef. 924. Skład: na Wjeleczańſkej dróſy 4. Nutskupowarjo ßo pytaju.

Tunje ſoſy

we nimo mĕry wulkim wubjerku ma pſchezo na ſkładze

J. O. H. Bär

w Budyſchinje na Hoſchiz haßy 29.

Kóżdy, kotryż chze ßebi **dobry a tuni cźaßnik** kupicź, abo kotryż chze ßebi jón **porjedźicź** dacź, njech dźe k cźaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na ſwonk. lawſkej haßy 5.

Jencź pſchedawa a porjedźuje, ſa ßwoje dźĕło ſprawnje rukujo. — **Proſchu, ßebi moji wukładne wokno, ſ płaczińname wupołożene, wobhladacź.**

Runklizowe ßymjo

Eckendorfſke hobrſke walzy

żołkte a cźerwjene,

Oberndorfſke kulojte,

trawowe ßymjo

ſa ßuchu a mokru ſemju,

warjenjowe a kwĕtkowe ßymjenja,

zyblu k ßadźenju

najlĕpſcheje hódnoſcźe porucza

Khorla Preißer jun.

pſchi żitnych wikach.

Sſytwy ſa ſelenu pizu:

Hroch,
woku,
kolij,
ſeradellu,
konjazoſubowy maiß,
peluſchki,
lupiny,
hejdnſch,
lane ßymjo,
wolijowu rjetkej,
żonopowu ßytwu

najlĕpſchich derje ſkhadźazych druźinow porncźa

Khorla Preißer jun.

pſchi żitnych wikach.

Wojſjewjenje.

Pſches moje 18 lĕtne powołanje w Budyſchinje a dobre ßamßne ßrĕdki, tĕż ſe ſympathiju, żohnowanjom, każ wjele ludźom ſnate, wuſpĕſchna pomoz ſa khorych, woßebje dźĕcźom, pſchi jendźelſkej khoroſcźi a widliſchcźach, ſkym bĕłotoku pola żonow, **drjenju, wutrobiznych widliſchcźach, ſubybolenju, roźi a bolazych nohach.**

Bydlu w **Budyſchinje** hiſchcźe pſchi **żitnych wikach 7** pola ſk. Baldewega a Sachſy.

Hana ſwudowjena Sommerka.

maſſeurka.

Proſchu ßebi moju adreſſu ſpomjatkowacź a ſkhowacź.

Draždźanski wobuczowy dwór

Najtuńscha kupowarńja sa saßopschedawarjow! Kupowazym Sserbam posticźamy pschi kupjenju

mužazych, žonjazych a dźěćźazych schkórnjow

najwjetschi dobytk.

Prěnjoklaßne wobucźe. — Nowe formy.

Nimo měry tunje płaćišny.

w Budyschinje pschi ßerbskich hrjebjach 2 na rózku kamjeńtneje haßy.

Klamy

sa materialne twory w pokodnischim pschedměsćе ßu 1. jnliju abo posdźischo na pschenajeсźe. Tež je leżomnosćź po żadanju na pschedań. Dalsche pola Jurja Hermanno, w papjerowej pschedawarni na khěžorskej drósy 3.

Ssyno!

9 zentnarjow ßyna je na pschedań w Libuchowje cźišćko 20 pola Scholty.

Sslomu

k **pizowanju** a **saßklanju** pschedawa

ßwobodne kubleŕ w Jeschizach.

Cźerwjeny dźeczel,
běły dźeczel,
žołty dźeczel,
schwedski dźeczel,
luzernu,
inkarnat,
phazeliju

najlěpscheje hódnosćе bjes židy porucźa

Khorla Preisser jun.

pschi zitnych wikach.

Kucharki, stwinske a ßłužobne holzy, mlokowe holzy, hródźne dźowki, holzy k ßwinjom, wotrocźkow, ßrěnkow, rólnych pohonczow wolazych a dźěłaczerske ßwójby pyta hnydom pschistajerka **Görlichowa** na ßukelnskej haßy 1 na rózku khěžorskeje dróhi w cźrijowni knjesa Heinr. Móhra.

— Telefon 837. —

Hospoša ßo pyta

dla wumrjećźa mojeje mandźelskeje hnydom starschu holzu abo žónsku na wßy do ßrjedźneho hospodarstwa pytam. Poskicźenja njech ßo we wudawarni Serb. Nowin wotedadźa.

Trjebany

sportski wós a

dźěćźazy wós

staj tunjo na pschedań na Scharfenweg cźišćko 1 w Budyschinje.

Najlěpschi

cźerwjeny dźeczel

bjes židy,

najlěpschi schlesyski

běły dźeczel,

najlěpschi schwedski

dźeczel,

žołty dźeczel — inkarnat-dźeczel

najlěpschu woprawnu a italsku

rajsku trawu, mjedowu trawu,

trawowe ßymjenja

sa wlóżne a ßuche łuki,

najlěpschu

timotheju, měschenja sa swěrinsku sahrodu, seradellu, wußywny hroch a woku,

woprawne

Egendorfske a Oberndorfske

runklizowe ßymjo,

kaž tež wschě druźiny

pólnych a sahrodnych ßymjenjow,

Draždźanske

ßadźenske zyble

atd. porucźa

H. Lolck

pschi mjaßowym torhoschcźu.

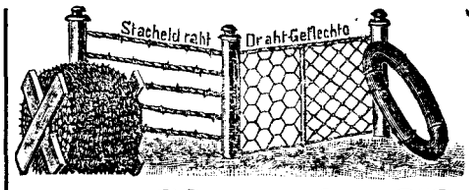

We wulkim wubjerku tunjo pola

Pawola Walthera

w Budyschinje na khěžorskej drosy 4.

Zuse suby

saßadźuje, nakaźene suby wuporjedźa a suby cźaha ſ pohlu schenjom

Johanna Stahlez, dentistka

w Budyschinje na ßukelnskich haßy 1ª.

K dopomnjenju na lětny ßmjertny dźeń

Marje Gustle Polanez,

gmejnskeho pschedsteji cźerja a žiwnosćźerja Polana w Hlinje mandźelskeje najmłódscheje dźowki, wumrje nimale 18 lět stara.

Hłóß: Jesuß, moja nadźija.

W jenym lěcźe husto naß
Setka wschelke podeńdźenje,
Nam ßo minje hnadny cźaß,
Njewróćźi ßo wjazy žen'e,
Husto ßmjercź jón wobjamkny,
Prjedy hač to myßlachmy.
Tak tež ſ waschej dźowku bě,
Wo kotruż tak żarowali
Hižo nětko lěto scźe
A scźe ju tak njerad dali,
Dokelž starschich podpjera
Psches jej' ßmjercź je sniczena.
Wona bě we młodosćźi
K wschemu dobrom' wocźehnjena,
Dleščhi cźaß bě na ßłužbi
A wot knjeźi wukhwalena.
Staroscź dla jej' maczerje
Pak ju domoj wabjesche.
Domach pak je skhorika
Wóßomnatej' haperleje,
Na khoroscź, kiž běsche ska,
A 'žno wumrje druhej' meje.
Wschitka próza lěkarja
Tež njej' niczo samohła.
Hdyž tak młode žiwjenje
Skónczi ßo, ach to je srudźba,
To pak tola sawěscźe
Njech sa kóždeho je wucźba,
Kak wscho cźłowjske žiwjenje
Je tak jara sachodne.

K Jesußowej njewjesćźi
Bě tež wona wuswolena,
Teho dla we młodosćźi
Wot njoh' dom bu sawołana.
Schtož jej cźaßna ßmjercź prjecź wsa,
To jej wěcźnosćź naruna.
Duž tak wona sawěscźi
Šhubiła ſ tym niczo njeje,
Ale tam we wěcźnosćźi
Budźe jej na pschezo derje,
Hdyž tam ſ hnady wužiwa,
Schtož je tudy wěrila.
Do Hucźiny khowana
Wona je na pohrjebnischczo,
Hdźež ju młodosćź towarscha
Pschewodźi hač na to městno,
Kotrež cźaka na kóždoh'
Prjedy abo posdźischo.
Duž budź dźak cźi, młodźina,
Kiž ßy ju tež rady měła,
Bóh tón Knjes cźi saruna,
Schtož ßy na nju ważicź chcźyła,
S tym, so by ßej sdźeržała
Sbóźnika sa towarscha.
Bóh tón Knjes chcźył troschtowacź,
Nana, maczeŕ, bratrow, ßotru,
Wopomnicź to wschitkim dacź,
So wschak sa wschu sesnu prózu
Sswěrnym kiwa wěcźna msda,
To budź naß wschěch nadźija.

H. F.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóžda sobotu. — Štwórtišćna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawař Marko Smoleř.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěški, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na iźwakich hrjebjach šo. 4) wotedaś, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk haš do 7 hodź. wječor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 20. **Sobotu 15. meje 1915.** **Lětnik 74.**

Rosprawa němskeho wulkeho hłowneho kwartěra.

W Barlinje, 13. meje.

K ranju Yperna (w Belgiskej) ẑmy dalsche njepśeśeźelowe jepjeraniśćo wsali. Popołdnju ẑu ẑo ẑyłne franzowske nadběhi pśeśeźiwo naśej froncźe pola Ablain-Neuville s najśeźeźśim śkodowanjom sa njepśeśeźela wotpokasale.

Dokelž běchu ẑo Franzowsojo w naśich prědkownych pśěrowach mjes Neuville a Carency sahnjeńdźili, bě ẑo wjeś Carency s wjetśeho dźěła wopśimnyła. Duž ẑmy Carency a wjeźćorny dźěl Ablaina w nozy wopuśeśili. Bohužel je ẑo pśichi tym sažo liczba naśich wustojnych ludźi a nadoba śhubiła.

Franzowske pośpyty, kruch hrjebje, kotryž běchmy k dołhemu wjeźorej wot Bery-au-Bac k połodnju wot Lille-Obcis dobyli, wróćźo dobyć, bjes wuśpěcha wostachu.

Po ẑyłnym artilleriśkim pśihotowanju njepśeśeźel wźera wjeźor naśe stejiśćeźa mjes Maasu a Moselu pola Croix-des-Carmes nadběhowaśe. Jemu ẑo poradźi, ẑo w śěrokosći 150 hać 200 metrow do naśich prědkownych pśěrowow dobyć. W horźym bliśkim wojowanju pak ẑo naśe stejiśćeźa bórśy saźo zyle wot Franzowsow wuźiśćiźu. Liźba jatych w naśich rukach wosta. Dwě franzowśkej kładźitej kněźy na wjeźornym brjośy Hartmannsweilerkopfa ẑo s naśej artilleriju potśeleśćej.

Na wojownišćeźu w Ruskej njeje ẑo niźo pśeměniło. Pola Schawla ẑo hišćeźe wojuje.

W Galiziskej je wójśko generalneho wyśhka s Makensena wźera Ruẑow pśeśeśźěhujo krajinu pola Dubjezka nad Ssanom, Lanzut nad Ssanom, Kolbuẑowu nad Delnim Wišlokom k dołhemu wjeźorej wot Debizy doẑahnyło.

Dla tuteho postupjenja ẑu Ruẑojo ẑwoje stejiśćeźo k dołhemu ranju wot Wišły wopuśeśiźili. Tam je wójśko generalneho wyśhka s Woyreśća sa njepśeśeźelom ẑlědujo hać do stron k połodnju a k wjeźoru wot Kielz dośchło.

W Karpatach ẑu awstrisko-wuherśzy a němsźy wojazy pod generalom s Linsingenom hórku k ranju hornjeho Strija dobyli. Pśichi tym ẑu 3640 muźi sajeli a 6 maśchinskich tśelbow dobyli.

Nětkole, hdźež ẑo wójśka generalneho wyśhka s Mackensena twjerdźišnje Pśemyślu nad delnim Ssanom bliźa, hodźi ẑo pśihliźny wobras wo dobytku s bitwy pola Gorliz a Tarnowa a se ẑlědowazych pśeśeśźěhowazych wojowanjach podaś.

Tute wójśka ẑu hać dotal 103,500 Ruẑow sajeli, 69 kanonow a 250 maśchinskich tśelbow dobyli. W tychle liźbach njeje dobytk w Karpatach a k połnozy Wišły wojowazych swjatkarskich wójśkow sapśhijaty, kotryž daloko pśeś 40,000 jatych dźe.

14. meje.

Pola Yperna ẑu ẑo ẑyłne jendźelske nadběhi njeporadźile. Njepśeśeźel je pśichi tym cźeźko śkodował. K krótkemu ranju wot Yperna ẑmy na Hooge krajinu dobyli. Njepśeśeźelske nadběhi k krótkemu ranju wot Lille ẑu ẑo wotrasyle. Na Lorettowskej hórzy a k połnozy wot Arrasa je powśchitkownje směrom. Hdyž ẑmy wjeś Carency śhubili, je teź njepśeśeźel 600—700 muźi śhubił. Mjes Maasu a Moselu je ẑo njepśeśeźelśki wupad w měśchniśkim lěźu njeporadźił.

Pola Hagenaua je ẑo franzowske dwojotśěśchne lětadło nuśowało, k semi śjěź. Woẑobje na nim śtej ẑo sajalej.

W Ruskej ẑo pola Schawle hišćeźe wojuje. Pola Praẑnyśća ẑu dźěle 1. turkestanskeho armeekorpsa cźeźko śkodowale, 120 je ẑo sajalo.

Mackensenowe pśeśedwójśko je k Pśemyślu pśichi lěwym Ssanowym brjośy dośchło. Sjednoczene wójśko Ruẑow na Dolinu, Dobrynje a pśeś Poljanjez a Kielze śeźěhuje. Teź na liniji Kielze—Inołodź nad Pilizu Ruẑojo śkoku k ranju cźahnu.

Najwyśśiśće wójśkowe wjedniśtwo

Sśěcźenje mjes Italskej a Rumunskej?

Hižo dawno je ẑo wo wěśtym śśěcźenju mjes Italskej a Rumunskej pišało, kotrež pjecźa na to dźe, so, hdyž ma Italska wokomik sa pśihodny, Rumunska njeẑmě wróćźo wostaś. Kaž ẑo „Frankfurter Zeitung“ pišče, ẑo njewěri, so je ẑo tajke něśchto wuźiniło. Wěśte wojeńske podeńdźenja w Rumunskej, wo kotrychž jendźelske nowiny powjedaju, ẑo teź hinak wukoźiś hodźa. B.

Bitwa pola Gorliz a Tarnowa.

Němski wulki hłowny kwartěr je wo dalewjedźenju pśeraźazeje bitwy pola Gorliz—Tarnowa we wjeźorneje Galiziskej śeźěhowazu rosprawu wudał:

Wjeźor 4. meje bě ẑo taktiśke pśeśekamanje dokonjało. Njedźiwajźy sastajenja khětrych reserwow a njedźiwajźy pśihotowanych druhich, tśeźich a śchtwórtych linijow bě ẑo njepśeśeźel porasył a pśeś Wišlok zofasche. Kaž ruska knjeźerśtwowa rosprawa ẑama pśhisnawa, bě ẑo ruske wójśko pśhede wśchěm s wurjadnym śkutkowanjom němśko-awstriśkeje cźeźkeje artillerije śtchaẑło.

Rano 5. meje lětarjo, kotśiž se ẑwojej njespróźniwośćźu a wubjernym dawanjom powjeśćźow wjedniśtwo wurjadnje podpjerachu a kotrychž dźěłu bě cźopke mejśke ẑłónzo jara pśhihódne, powjedźichu, so njepśeśeźel po wśchěch drohach, wot Jaẑla k ranju a k połnozy wjedźazych, zosa. Drohi běchu połne we wulkim njeporjedźe wotcźahowazych kolonow. Drohowe mosty pola Jaẑla ẑo palachu, źeleźniśkaj mostaj pśeś Wišlok a Ropu běśchtaj ẑo rośtśělikoj. Nětko běśche bjes dwěla, so njepśeśeźel wjazy mozy njemějeśche, Wišlakowu liniju śakitaś. Hdyž pak ẑo śakitanje tuteje linije śpuśeśźi, dyrbjeśche to dalokopśhimazu waźność sa ẑuẑodne ruśke wójśko měź, kotrehož stejiśćeźa w połnóznym kónzu Wuherśkeje ẑo s tym njedachu dźěje dźeržeć. Strategiśki wuśpěch pśeśekamanja dyrbjeśche ẑo nětko saźucź a roswiśće ruśkeje karpatśkeje fronty hać k Lukowśkemu ẑedłu dyrbjeśche jako płód poradźeneho pśeśekamanja dobyćerjej do klina padnyć. Hdy by ẑo njepśeśeźel komdźił, wotcźahnyć, potom by ẑo jemu pucź do sady salehnył a jeho w horach stejaze wójśko by ẑo wobstupiło. Woprawdźe telegraf wot ẑuẑodneho wójśka generala Boroewića s Bojny hižo nasajtra rano powjeść pśhinjeẑe, so je ẑo njepśeśeźel, kotryž je pśhed nim stał, w nozy wot 4. k 5. meji na pucź k połnozy nastajił a so wón pśhed zyłej frontu śkoku s dźěła cźěkajo zosa. Tśećźe awstriśke wójśko njepśeśeźela hnydom śeźěhowaśe. So pak bychu ẑo tutemu po móžnośći nawróćźne drohi salehnyłe, da general s Emmich, prawe kśhidło Mackensenoweho wójśka komandowazy, ẑwojim wojakam, s naẑyłnym marśchom hać k Jaẑjolzy k połnozy Dukle postupować, tak so jeho kanony wjeźor tuteho dnja k městu Dukli a hórśkej dróśy jenak mjenowaneho pśhekhoda tśělachu. Mjes tym so Hannoverśzy a Bayerśzy pśhed Karpatami staržowachu, so njeby s nich niźo k połnozy wupjerćhło, sady Němzow hišćeźe naẑypowazy njepśeśeźeljo stejachu. Dale wójśkowa ẑrjedźišna a lěwe kśhidło tutón dźeń s njepśeśeźelowym sadnim wójśkom wojujo hać k Wišlokej dóńdźeśchtej.

6. meje wójśko rěku pśhekroczi. Njepśeśeźel śpyta pruske gardźine regimenty s rańśchich brjohowych hórkow wotehnać. Do njeho ẑo dachu, a wón 15 pólnych kanonow a dwě cźeźkej kanonje w dobycźerjowej ruzy wostaji. Gardźini wojazy běchu hać do teho cźaẑa ẑami 12,000 muźi sajeli, tśi kanony a 45 maśchinskich tśelbow dobyli. S Mackensenom najwuźścho hromadźe dźěkajo wójśko arzywójwody Josefa Ferdinanda 6. meje se ẑwojim prawym kśhidłom

Wißlok pschekroczi. 10. awstriska divisija, kotraž bě ßo pod wjednistwom ßwojeho komandeura, generala ſ Mecenseffya pschi wschěch dotalnych wojowanjach woßebje wusnamjeniła, ßo 7. meje po njemdrym wojowanju na drohach města Brsosteka smozowa, kotreż běchu Rußojo se saßakloscżu sakitali. Ssrjedżisna a lěwe kschidło awstriskeho wójska njepschecżela se wschelakich se saßakloscżu sakitanych stejischcżow sadnjeho wójska cżißnyschtej a dale postupowaschtej. Arzywójwodske wójsko bě do wjecżora tuteho dnja 16,000 muży sajako, 6 kanonow a 31 maschinskich tſělbow dobyło. B.

Rosprawa ruskeho generalneho staba

wosjewja: Němzy ßo na to njewobmjesuja, wězy ſwohidżicż, ale woni je do zyła wunamakaju. Njemóżemy rosumicż, kak móża Němzy prajicż, so ßu pola Sojednikow nad Němjenom schtyri abo pjecż ruskich bataillonow wobstupili, hdyż běchu jich porasyli. Wěrno je, so ßo njepschecżel, kotryż bě pola Dubizy zyle paßiwny, Sojednikam bliżesche, hdżeż njebě żanych sbitych ruskich bataillonow, ale wojakow, kotsiż hischcże ſ zyła njeběchu wojowali. Runje tak wopacżna je němska powjescż, po kotrejż ßu Němzy ruski nadběh, nad Pilizu sczinjeny, wotrasyli. Tam ßu jenoż Němzy bjes wuspěcha spytali, rěku pola Koßlowa pschekroczicż. Bóle wěryhódna je wuherska wójskowa rosprawa wo awstrisko-wuherskim wuspěchu pola Salescżykow nad Dnjestrom, hacż runje tež wona liczbu něhdże 100 franjenych a jatych na 3500 powyschi. Tola je nusne, ju se scżěhowaznym pschispomnjenjom wudospoknicż. Hižo 10. meje naschi wojazy postupujo Salescżyki dobuchu. Rußojo khětry wuspěch nad Lomnizu dozpichu, hdżeż njepschecżelske postupowanje w horach pola Jawornika sadżerżachu. W nozy wot 10. k 11. meji ßo jena njepschecżelowa divisija pschi pschekhwatanym zofanju zyle sniczi. Nascha kavallerija pschi mjesy Bukowiny na prawym Dnjestrowym brjosy bkyschcżaty wuspěch nad njepschecżelskej infanteriju dozpi, kotraž we wobtwjerdżenym stejischcżu stejesche. Pschi rańschim ßwitanju ßo Donszy kosakojo psches grocżane saracżenja pschedobuchu a Awstriskich ſ tsjoch linijow tſělnych hrjebjow wuhnachu. Naschi jěsdni do zofazeho njepschecżela sawadżowachu, 2000 muży sajachu a jenu batteriju, maschinske tſělby, někotre minymjetaki a gardżiny korps ſ Elsaßa pósłał.

Po porażenju we wokolnoscżi Mitawy a Roßjenja móże ßo strategiske położenje pola Schawle bliże spósnacż. Němzy, kotsiż ßo pola Mitawy, Ponjopega a Kowna cżěßnjachu, ßo k sadwělnemu pschedewsaczu rosßudżichu. Woni ßebi rosßudne postupowanje pola Schawle womtyßlichu, mjes tym so běchu ſ dobom 8. meje dwórnischczo w Jeimy wobßadżili. Hdyż běchu tón ßamy dżeń wjecżor do bayerskich jěsdnych srasywschi naschi jěsdni tutych porasyli, 9. meje jich cżěkazych pschi pschekhodże pola Krakimowa doscżěhnychu, hdyż běchu 50 wjerstow pschejěchali a dwójzy ſ nimi wojowali. Porażenje němskeho nadpada sady naß smějе wuliw na operazije pola Schawle. Němske porażenje pola Jajmy wěricż da, so ßo Němzy pola Schawle poßylnjeja. Dokelż je ßo tam jedyn regiment pruskeje gardy spósnał, sda ßo, so je ßo jow jedyn zyły zyły gardżiny korps ſ Elsaßa pósłał.

We wojowanju mjes Wißku a Karpatami 8. a 9. meje na 55 wjerstow dołhej froncże mjes Wielopolom a Nowotnjezami chżychu Němzy naschu frontu pscherasycż. Tutón plan bě jednory a ßo na wurjadnu spěschnoscż wězy sałożowasche. Pola Kroßna dyrbjesche ßo klin ßydom divisijow wubranych němskich wojakow w schěrokoscżi 20 wjerstow po ßylnym pschihotowanju cżężkeje artillerije pscherasycż. Pódła teho sa tele operazije a k narunanju na tele fronty schěscż druhich divisijow stejesche. Nasche wójsko psched sacżischcżazej njepschecżelskej pschemozu ſ tymi ßamymi mozami każ prjedy stejesche. Zyła fronta bě tydżeń do sapoczatka tychle operazijow něhdże 60 wjerstow dołha. Naschi njepschecżeljo tsi schtwórcżiny awstrisko-wuherskeho wójska a dżewjaty dżěl wschitkich němskich reserwow druheje linije hromadu sczahnychu. Do tychßamych stron ßo hischcże 8 divisijow, kotreż prjedy pschi ßerbskej froncże stejachu, pschiwjedże, a někotre nowosałożene awstriske divisije. Pódła teho ßo ſ wjecżorneho wojownischcża na rańsche wojownischczo 20 divisijow infanterije, 8 nowotworjenych disisijow a 9 divisijow kavallerije pósłła. S nascheje strony ßo na froncże, kotrejż schěrokoscż ma ßo na ⅕ zyłeje fronty wobliczicż, jena jenicżka ſ naschich armejow wobdżěli. Němzy żadyn taktiski wuspěch njedozpichu. Nadpad, kotryż nasche reserwy pschecżiwo njepschecżelskemu bokej sczinichu, je naschemu wójsku na ſboże dowolił, ßo na lěpschich stejischcżach postajicż. Nam je ßo poradżiło, wójsko pschestajicż a stejischcża wuswolicż, kotreż bojoscż psched posdżischim zofanjom zyle wusamknu. Zofanje nascheho wójska hromadże ſ trainskimi kolonami je ßo w najwjetschim rjedże pschewjedło. Njepschecżelske schkodowanje je jara wulke a 100,000 muży pschekroczi. Pschisspomnicż ßo dyrbi, so w cżaßu, hdyż nasche wójsko hórske strony wobßadżene dżerżesche, kotreż njepschecżel dżenża wobßedżi, njepschecżelowe rosprawy prajachu, so tele rosprawy żaneje waznoscże nimaju.

Wo wojowanjach w Galizijskej dyrbi ßo rjez, so ſ wuwsaczom njeporadżeneho njepschecżelskeho pospyta, naschu 48. divisiju wobeńcż, maju tu podawki wot 9 dnjow kharakter frontalnych nadběhow, kotreż njepschecżel na nasche wobtwjerdżene stejischcża cżini, do kotrychż po něcżim postajamy. Nasche schkodowanje je drje jara do wahi padaze, tola njepschecżelowe je nimo měry wulke. Njepschecżel chze widżomnje ßwój wuspěch nawudacż a liczbu jatych někotre krócż multipliżěrnje. Mjes tutymi pak je tež wjele franjenych, kotreż ßwoje wójsko wróczo bjerjo ßobu wsacż njemóżachmy. L.

Němski wulki hłowny kwartěr

wosjewja: Dwě ruskej hamtskej rosprawje ßebi swěritej pjecża dla rosjaßnjenja sjawneho měnjenja w neutralnych statach wuspěchi sjednocżeneho němskeho a awstrisko-wuherskeho wójska sapřecż. Nochzemy ßo teho wostajicż, tejle pospytaj niże powěßnycż. Wonaj staj cżim spodżiwnischej, dokelż dżenża, na 12. dnju, so staj sjednocżenej wójszy Gorlize a Tarow nadběhakej, jeju bataillony 150 kilometrow dale k ranju nad delnim Ssanom psched Jaroßlawom, Pschemyßlom, Dobromilom steja a zyle ruske karpatske wójsko k połodnju wot tam ſ fronty psches 120 kilometorw schěrokoscże skoku k dołhemu ranju cżěka. Jako spodżiwnoscż njech ßo naspomni, so je komandeur w rosprawje woßebje spomnjeneje 48. pěscheje divisije wot wczerawscheho dnja na transporcże do snutskowneje Awstriskeje. Pschewodżerjo jeneje munizijskeje kolonny ßu jeho pschinmyli. B.

Rosprawa franzowskeho generalneho staba.

10. meje wjecżor powje: Njedżiwajcy někotrych němskich napschecżnych nadběhow ßmy ßwój shromadny dobytk k połnozy Arrasa wobkhowali a ßmy jón na wěstych městnach rosschěrili. Nasch wuspěch ßo woßebje mjes Carrenzy a Souchey roswi. Shromadna liczba jatych je w 5 hodżinach 3000 muży pschekroczika; ſ nich je něhdże 40 offizěrow, mjes tutymi jedyn wyschk. Wczera a dżenża ßmy wjazy dyżli 10 kanonow a 50 maschinskich tſělbow dobyli. Jedyn němski nadběh pola Berry-au-Bac a runje tak jedyn w měschnistim lěßu ßo wotpokasaschtaj. B.

Marschal French powje: Němzy ßu ßobotu pjecż njewuspěschnych nadběhow na jendżelske linije k ranju Yperna sczinili. Njepschecżelowe schkodowanje je nimoměrn wulke.

11. meje popołdnju: W Belgiskej, pola St. Georges, njepschecżel ſ nóznym nadběhom spyta, ßo pólneho naßypa, kotryż běchmy wczera wsali, saßo smozowacż, wón pak ßo wotrasy. K połnozy Arrasa dale postupowachmy. Póndżelu wjecżor ßo naipriedy pohrjebnischcża a potom rańscheho dżěla wßu Carency a dróhi Carency-Souchez smozowachmy. W Carenzy 230 muży sajachmy, mjes nimi 3 offizěrow, a někotre maschinske tſělby dobuchmy. Carency, kotryż ßu naschi wojazy ſ tsjoch stron wobstupili, ma jenoż hischcże wobcżeżne swjasanje ſ němskimi linijemi. Wot njepschecżela ſ Lens a Douai ſ automobilemi pschiwjesenym mozam ßo nihdże njeporadżi, pschewahu dostacż. Psched Loosom, Notre-Dame-de-Lorette, Souchez, Neuville-Saint-Vaast ßo póndżelu popołdnju schtyri napschecżne nadběhi ſ cżeżkim njepschecżelowym schkodowanjom pod naschim tſělenjom slemichu; na poßlednich městach krajinu dobuchmy a něhdże 100 muży sajachmy. Liczba sajatych offizěrow wczera wjecżor něhdże 50 wucżini. W nozy wot 10. k 11. meji njepschecżel nowu porażku poczerpi. Jeho napschecżne nadběhi k połnozy wot Neuville, psched kotrymiż ßylny bombardement zychnowasche, ßo zyle wotrasychu. Wobkhowachmy zyku dobytu krajinu a njepschecżelej wulku schkodu nacżinichmy. Na sbytnej froncże Loos-Arras ßo żadyn napschecżny nadběh njesta. Po wczera wosiewjenym bombardemencże na Dünkirchen (tsi granaty, żadyn wopor, żana schkoda) Němzy jědnacże granatow na Bergues stſělachu, ſ cżimż ßo dwanacże woßobow mori a pjecż ßo srani. Nasche batterije hnydom tſělachu a njepschecżela wotehnachu. S druhich frontow njeje niczo powjedżecż. Jene ſ naschich lětadłow je na kólnje powětrowych kóżow w Maubeuge bomby mjetako a woheń naczinilo. Jene njepschecżelske lětadło bjes wuspěcha

bomby na dwórnischczo w Doulens cźißny, sa jenym druhim ßo nasche lětadła mjes Argonnami a Maasu puschczichu. Wono samó, w němskich linijach k semi sjěcź, hdźež ßo sapali. Jendźelczenjo jene němske lětadło dele tšělichu; jendźelšzy wojazy dwě němskej lětadle dele tšělichu.

Wjeczor w 11 hodźinach ßo scźěhowaza rosprawa wuda:

Belgiszy wojazy, kotrymiž bě ßo poradźiło, na prawym Yserskim brjosy jedyn pschedmóst natwaricź, ßo w nozy wot póndźele k wutorje s tsjomi němskimi bataillonami ßylnje nadběhachu. Woni jim wulku schkodu naczinichu a 50 muži sajachu. Jena druha belgiska divisija k połodnju wot Dixmuidena krajinu dobu. Jendźelszy wojazy, do kotrychž ßo Němzy k ranju wot Yperna s nowa s pomozu jědojtych dymow dawachu, ßo s maskami, kotrež ßu psched krótkim dostali, schkitachu, dachu mróczelam nimo cźahnycź a s tšělenjom s maschinskich tšělbow němske kolony sniczichu, kotrež s hustymi rjadami do prědka dźěchu.

Nasche wuspěchi k połnozy Arrasa ßo dźenża khětro rosschěrichu. Psched Loosom po horzym wojowanju a njedźiwajzy ßylneje kanonady khětro wulke němske stejischczo a zyły system tšělnych hrjebjow dobuchmy. Sady dróhi Loos-Vermelles něschto połodnischo s nadběhom wobtwjerdźene stejischczo a kapaku Notre Dame de Lorette dobuchmy. Tole stejischczo, kotrež ßu Němzy měßazy dołho se saßakłosczu sakitali a kotrež ßu woprawnu twjerdźisnu sczinili, ßu naschi wojazy dźenża wopschimnyli a dobyli. Njepschestawajzy ßwój wuspěch scźěhowachmy a rasnje njepschecźela mjes Capelle Notre Dame de Lorette a Albain-Saint-Nazaire honjachmy. Wschě němske tšělne hrjebje k połodnju Capelle sa ßobu do naschich rukow padźechu. W nich něktore sta morwych namakachmy. Němzy, kotsiž s Ablaine wupadźechu, ßo wotrasychu. My hnydom dale postupowachmy a krajinu wokoło zokroweje fabriki pola Souchez wobßadźichmy. Němske stejischczo pola Carenzy wobstupichmy. Sebrachmy něktore khěże a 50 muži sajachmy, mjes nimi jeneho offizěra. Po horzym wojowanju pohrjebnischczo w Neuville-Saint-Vaast wobßadźichmy. Po zyłej froncze Loos-Arras, hdźež njedźelu tsi linije němskich tšělnych hrjebjow dobuchmy, ßo wo schtwórtu wojuje. Jeczi, kotrychž liczba dale rosczе, praja, so je ßo jim pschikasało, so dyrbja wobtwjerdźene stejischczo Notre Dame de Lorette na kóždy pad dźerżecź. B.

Potepjenje jendźelskeje parneje łódże „Lusitanie".

Pschi połodnischim brjosy Irlandskeje, blisko Corca, staj dwaj němskaj podmórskaj czołmaj s dwěmaj torpedomaj „Lusitaniu", jenu s najwjetschich jendźelskich parnych łódźow, potepiłoj. „Lusitania" s Ameriki do Jendźelskeje jědźesche. S njej ßo 2160 woßobow ßobu wjesesche. S tutych je ßo jenoż 658 wukhowało, tak so je ßo 1502 tepiło. Mjes poßledischimi bě 139 Amerikanskich. Jedyn s najbohatschich Amerikanskich, miliardar Vanderbilt, ßo mjes nimi namaka.

Potepjenje „Lusitanie" je w Jendźelskej a Amerizy khuboke roshorjenje sbudźiło. W Liverpoolu ßo wobydlerjo do wobydlenjow Němzow dobuchu a je sapuscźichu. Domjazu nadobu na drohu wunjeßechu, smjetachu ju na kopizu a ju sapaliwschi wokoło wohnja rejwachu. 50 klamow je ßo wurubiło a jich wokna ßo rosbiło. 60 njeměrnikow je ßo sajało. Teź w Londonje ßu něktore Němzam ßłuschaze klamy sapuscźili. Ssamo w połodnischej Afrizy ßu Jendźelczenjo ßwoje słoby dla tepjenja „Lusitanie" wutschaßli. W Johannesburgu ßu wulke hoscźenzy a pschedawarnje wupuscźili. Nadobu w nich ßu rosbili a spalili. 5 twarjenjow ßu mjenje abo bóle wobschkodźili. W Johannesburgu ßo nastata schkoda na 5 milijonow hriwnow woblicza.

Teź w sjednoczenych statach dla potepjenja „Lusitanie" mózne hibanje pohórschenja psches wobydlerstwo dźe. Němskemu póßłanzej, hrabi Bernsdorfej we Washingtonje, je ßo hrożazy list póßłał, w kotrymž ßo jemu hrosy, so jeho dom do powětra tšěla. Hrabja Bernsdorf je presidentej Wilsonej ßwoje wobžarowanje wuprajił, so je ßo telko amerikanskich stacźanow s „Lusitaniu" tepiło. Zyle njetrjebawschi je bojosczź, so mohło „Lusitanije" dla k wójnje sjednoczenych statow pschecźiwo Němskej dońcź. Sjednoczene staty budźa ßebi jenoż sarunanje schkody, kotruž ßu jejeni stacźenjo poczerpili, žadacź. B

Jtalska psched wójnu.

Jtalske knjeżerstwo hischcze pschemyßluje, hacź ma Jtalska dale neutralna wostacź, abo Awstriskej wójnu pschipowjedźicź. Nowiny sozialdemokratiskeje a katholskeje strony warnuja knjeżerstwo, so njeby Jtalsku do wójnskich strachow swjedło. Sa to liberalni a demokratojo cźim bóle sa wójnu wołaju. W Mailandze ßo kóżdy wjeczor psched Markowej zyrkwju Němzam njepscheczelske shromadźisny wotměwaju. Póndźelu wjeczor ßo wulki plakat, s wobrasom němskeho wojaka, kotryż małe dźěczo na bajonett schtapi, roswi. Pódla teho ßo němska khorhoj roswali, kotruž życzo a wujo powitachu a kotraż dyrbjesche ßo sapalicź. Tola wona běsche s deschczom pschemaczana a nochzyschе ßo palicź. Duż herjekarjam niczo druhe njewubu, hacź khorhoj rostorhacź. Rusku khorhoj, kotruż wyskajo ßobu njeßechu, sozialdemokratojo shrabnychu a rostorhachu. W Bologni ßo wulka wójnska shromadźisna wotmě, w kotrejż Peppino Garibaldi a franzowski pěßnjer Claudel rěczeschtaj. W měsczе Mantua ßu pjecź awstriskich mnichow jako wobhonjerjow sajeli, tola jich saßo puschczili. S Němskeje a Awstriskeje njepschestawajzy wołebite czahi s domojpuczowazymi Jtalskimi jěsdźa. B.

Schtwórtk ßu ßo wuhlady na sakhowanje neutralnosczе poßylnike. Ministerska rada je pjecza wobsamkła, potstupicź, dokelż ßobustawy ßejma s wulkeje wjetschiny knjeżerstwowej politizy njepschihłoßuja. Hacź dotal kral hischcze njeje do wotstupjenja ministrow swolił. Pschezo pak ßo měni, so wójnski strach sa Jtalsku njeje wjazy tak wulki każ prjedy. B.

Wotjěsd Němzow s Jtalskeje.

Němzy, kotsiž ßo boja, so mohła Jtalka Awstriskej wójnu pschipowjedźicź, ßu poßlednje dny njepschestawajzy Jtalsku wopuscźili. Do namjesneho sastaniscźa je póndźelu 2000 Němzow pschijěło a to s dźěła s tsjomi woßebitymi cźahami. Wjeke jich s automobilom pschijědźe. Wutoru ßo 4000 dalschich wocźakowasche. Wobydlerjo ßu swukli, so tu jenoż czrjódki khudych italskich wucźahowarjow pschijědu, tak so to woßebity sacźischcź cźini, hdyż na dobo telko samożitych ludźi pschijěsdźuje. Podobne wucźehnjenje Němzow bě też na druhich żelesnizach do Schwajzarskeje widźecź. Lugano bě s něhdźe 10,000 němskimi cźeknjenzami napjelnjeny. B. L.

Dopißowaŕ „Berl. Tagebl.", kotryż je ßo s druhimi němskimi dopißowarjemi do Lugana pscheßydlił, pische: Jtalska je nětkole skoro prósdna Němzow. S Roma ßu też wschitzy němszy duchowni, mnichojo, ßobustawy duchownych a jesuitskich schulow, němski kollegium a němszy bamżowi sastojniży wotpucźowali. Bjes pschestacźa do Schwajzarskeje woßebite cźahi s cźeknjenzami pschijěsdźuja, s kotrychž Lugano sa dźeń wjele tyßaz pschijěsdźuje. Bohacźi Němzy w automobilach psches mjesy cźěkaju. Cźahi mjes St. Gotthard ßu podwojene. B.

Wojowanje psched Dardanellemi.

W jendźelskim delnim ßejmje je łódźstwowy minister Churchill wosjewił, so je ßo jendźelski kschižak „Goliath" s turkowskim torpedom potepił. 500 muži je pschi tym najskerje ßmjercź w mórskich żołmach namakało.

„Goliath" je ßo 1898 na morjo puschcził. Wón 13 150 tunow wody wucźischczowasche a jeho spěschnosczź 19 mórskich milow wucźinjesche. Wuhotowany bě wón se 34 kanonami a maschinskimi tšělbami. Jeho wobßadka se 750 muži wobstejesche.

Jendźelske nowiny „Times" pißaju, so ßu na europiskej stronje Dardanellow, na Gallipoliskej połkupje, Jendźelczenjo wuspěch měli. Hacź runje na nich hischcze cźeżke dźěło cźaka, je tola wulki dźěl krajiny hižo dobyty. Pschi wußadźenju wójska s łódźow na kraj je ßo wjele ludźi shubiło. B.

Sakski ßejm.

Sakske knjeżerstwo je pschedßydam frakzijonow druheje komory sakskeho ßejma wosjewiło, so chże w septembrje wurjadny krajny ßejm swołacź. Jemu ma ßo sakonjowy naczisk wo podlěschenju mandatow druheje komory, kotrež ßo w oktobrje skónczа, pschedpołożicź. Po krótkim wotstorczenju ma ßo krajny ßejm potom w novembrje sałso sencź, so by wo statnym hospodarstwowym planje wuradźował. G.

Wuhlad do pschichoda.

Ssobotu je w Magdeburgu khěżorstwoßejmski sapółłanz Pachnicke rěcź wo ßwětowej wójnje měł. W njej ßo też wo tym wupraji, schto budźe po jeho měnjenju cźaß po wójnje brónjenjow a dawkow żadacź. Tónle dźěl rěcże po rosprawje „Magdeburg. Zeitung" rěka: „Kanony, wojakow, zepeliny a wscho to, schtoż je k wobaranju trěbne, na wyßokosczi sdźerżecź a po mózносczi wyßoko pschinjesczź, wo to w pschichodze póndźe, każ ßmy też dyrbjeli w sańdźenosczi po

tymle prawidle dźěłacź. W nastupanju wójska a wójnskeho łódźstwa budźe dyrbjecź wschelake nowe pschińcź, cźehoż so trjeba jenoż swjerschnje podótknyć: twarjenje twjerdźiznow na nowym sakožku, nowotworjenje kavallerije, polěpschenje tšělzow a kanonow a wschelake druhe. Wschě tele nashonjenja wójny budźemy dyrbjecź k swojemu wužitkej nakožicź. Pomyślcźe sebi, kajka honjeńza budźe we łódźeŕnjach, a to se wschěch stron; pschetoż kóždy stat budźe po mózhnoscźi wjele podmórskich cźołmow měcź chzycź; dokelž ważnoscź tychle cźołmow njeje so prjedy tak spósnała, kaž nětkole. S tym s dobom na finanzy pscheńdźemy. Dawkow telko dostanjemy, kelkoż sebi dźenża a ani dźecź njedamy. Wo jenotliwoscźach so njehodźi rěcźecź, dawki zyle wot sameho pschińdu, tola budźemy so hižo dźenża s nimi wotnamakacź dyrbjecź. Cźežkoty dyrbja so powjetschicź, dokelž smy winowacźi, so wo naschich khrobłych wojakow staracź, hdyž so bědni domoj wrócźa, a so sa tych staracź, kotsiž su jako sawostajeni naschich wojakow do nusy pschischli, dokelž su sežiwjerjow shubili. Starajmy so sa to, parlament je hotowy, wscho mózhne sa to cźinicź, a sebi myślu, teź lud to chze. Pschetoż khrobłym wojakam ma so wón sa wscho dźakowacź. Dyrbimy posdźischo teź woporv pschinjescź. Woporv budźa wulke, a sadanjenje milijadow do hobrskeho dźe; liczby, pschi kotrychž mohła so cźlowjekej hłowa wjercźecź. Wyšokoscź je hobrska, a my najskerje do cźaża monopolow pschińdźemy; pschetoż to so wscho s direktnymi a se swucźenymi indirektnymi dawkami njehodźi nawdacź. Budźemy so s tym spscheczelicź dyrbjecź, wěste pomyślenja, kotrež smy prjedy měli, nasad stajicź. Teź nuznoscź praji želesne: to so dyrbi stacź a so stanje. Wo formje wikowanskich monopolow budźe so w parlamencźe skerje dorosumjenje dozpicź hodźicź. D

Duzy na swjate dny.

(Skónczenje.)

Hdyž běschtaj domoj dóschłoj, Jan wěso hnydom wupowjeda, schto bě so s jeho koferkom stako.

Potom radu składowachu, hacź maja zusy koferk wotamknycź.

„Ja sebi myślu, so jón wotomknycź dyrbimy", nan rjekny. „Na to so jeho wobsedźeŕ roshněwacź njemóže. Sczinimy tak jenoż k temu, so bychmy snadź móhli wušlědźicź, cźeji koferk je. Jenoż so je wotamknjeny."

Dołho so Janowy nan prózowasche, koferk wotamknycź. — — Skónczinje so jemu poradźi, samkowe pjero na bok stkóczicź a koferk wocźinicź.

W koferku běchu jenoż nětkotre liscźiny a wulka sapisna kniha. Hdyž ju Jan wotewri, namaka w njej nahladnu liczbu pjenjezhnych papjerow, psches pjecź stow tolet.

„Te sawěscźe samožitemu cźlowjekej skuscheja", Janowy nan sudźesche. „Ale s niczeho hischcźe spósnacź njemózemy, komu te pjenjesy skuscheja."

Jan wschitke liscźiny pschehladowasche. To běchu s wjetscheho dźěła sliczbowanja, kotrež běchu wustajene knjesej Handrijej Dźiwakej, pschekupzej w jenym s wulkich městow w Sakskej.

„Temu potajkim najskerje koferk s pjenjesami skuscha", měnjesche nan.

„To snadź wěste njeje", Jan wotmolwi. „To móża teź zuse sliczbowanja bycź."

„To s teho tak sudźu, so je jich wjazy", nan rjekny. „Nó, mózemy najprjódzy temu knjesej napisacź a so jeho woprascheczź, hacź je koferk jeho, a wón nam sawěscźe wotmolwi."

Pschi tym Jan w koferku maku mapu s napisom: „Legitimazija" wuhlada. Hnydom ju wotewri a namaka w njej fotografiju s podpismom: „Handrij Dźiwak". Nimo teho běchu do mapy někotre poczischczane khartki salěpjene.

To běsche tak mjenowana legitimazija, so ma jeje wobsedźeŕ na zyke lěto jěsbu na želesnizy pschedpłacźenu.

„Duz mamy nětko wěstoscź", Jan wjeselky rjekny. „Po fotografiji spósnawam teho knjesa, kotryž je na pucźu do cźaha sastupił a so mi s napschecźa sydnył. Jeho je potajkim wěscźe tón koferk."

„Tón budźe sawěscźe wjeselky, hdyž jón jemu póscźelemy", macź rjekny. „Telkole pjenjes!"

S napisow na sliczbowanjach bě spósnacź, so ma knjes Dźiwak mobkhod s kolonialnymi tworami.

„Ale mózemy dha koferk po póscźe póslacź, hdyž samknjeny njeje?" naspomni Jan.

„To masch prawje", nan pschihłosowasche. „Póst by koferk takle s zyka ani njepschiwsak."

„Snadź by so potajkim mohł někak do tołsteje papjery sawalicź", macź měnjesche.

„Haj, tak to leź dźe", nan pschihłosowasche, „ale wjele lěpje by było, hdy bychmy koferk do schěreho płatu sawalili, saschili a sasnglowali a jón potom wotpósłali."

„Haj, prawje masch, nano!" Jan pschihłosowasche, „to by hischcźe lěpje było."

Jan hnydom dopisz napisa, w kotrymž pschekupza wo wodacźe proscheschе, so bě smylnje jeho koferk město swojeho wsał a s dobom jeho proscheschе, so by jemu jeho samsny koferk pósłał. Dopisz do pschekupzoweho koferka położichu a Janowy nan jón potom kedźbliwje do schěreho płatu sawali, sasnglowa a adresu na njón pschilěpi.

„Porto wschak dyrbimy wěso sapłacźicź", wón rjekny, „ale to niczo njewadźi, jenoż so nětko wěscźe wěmy, cźeji tón koferk je. Tón knjes snadź ma hižo staroscź, so je telko pjenjes shubił."

Popołdnju Hana s koferkom na póst doběża.

Jan nětko se strachom wocźakowasche, hacź teź wot knjesa Dźiwaka swój koferk dostanje.

A wón jón so tsi dny dosta. Spósna, so bě knjes Dźiwak teź jeho koferk wotewrił a pschehladał. Wón bě do njeho něschto pjenjes położił, s kotrymiž porto sarunowasche, a teź hischcźe dopisz, kiž mějesche so takle:

„Wutrobnje so wam dźakuju sa wróczenje mojeho wobsedźenstwa. Po prawom symtute mylenje ja sawinował s tym, so sym koferk na to městno stajił, hdźež bě prjedy wasch, a so sym waš na to kedźbneho njescźinił. Duz so njedźiwam, so scźe so wy samylili. Pschichodnje chzu bóle kedźbowacź. Wjeselu so, so sym waš jako cźestneho młodeho cźlowjeka sesnał a hischcźe junu so wam dźakuju. Handrij Dźiwak.

Hischcźe pschispomnjenje: Hdy by so mi junu składnoscź poskiczika, so sym so wam mohł wotrunacź, to bych jara rady scźinił."

Jan bě jara wjeselky, so bě sašo swoje wězy dostał. Hnydom so s lóschtom do wuknjenja da. Po swjatych dnjach so sašo do hłowneho města wrócźi.

* * *

Tsi měsazy běchu so studowazym sašo kaž woda minyli. — Prósdniny so pschibliżichu a studencźa sašo na prósdniny domoj jědźechu, swoje wusswědczenja (zensury) sebi sobuwsawschi. Pilni so wěso nad rjanymi wusswědczenjemi wjeselachu, lěni a njerodni pak srudni wotkhadźachu.

Praschak mějesche wubjerne wusswědczenje, ale wjeselky tola njeběsche. Hižo na wusswědczenju mějesche pschispomnjene, so dobrowólnje s wyschscheje schule wustupuje. Starschej njemějeschtaj pjenjes, so mohłoj jemu dale studowacź dacź.

A tak Praschak posledni krócź se swojimi sobuschulerjemi hromadźe s hłowneho města domoj jědźesche.

Hdyž běchu so sašo na dwórnischcźu seschli, nakupi Jan sašo wscheźm jěsdne khartki a potom k cźahej wotkhadźachu.

„Měj kedźbu, Praschako", jedyn s nich Janej žortnje rjekny, „so sašo někomu koferk njewosmjesch!"

Tute słowa sasłyscha knjes, kiž blisko studentow stejesche, a so wobhladny. Hnydom na to k Janej pschistupi a prajesche:

„Nó, duz sašo hromadźe pojědźemoj, ale tón krócź budźemoj wobaj lěpje kedźbowacź, něwěrno?"

Pschekwapjeny so Jan wobhladny a widźo knjesa, kiž so pscheczelnje na njeho posměwa, njemózesche so doscź spěschnje dopomnicź, hdźe bě jeho hižo widźał.

„Nó, njesnojecźe mje dha?"

„Ach, wy scźe knjes Dźiwak!" Jan wotmolwi, kotrehoż bě tuto setkanje lubosnje pschekwapiło.

„Haj, haj, knjes Praschako, pojědźemoj sašo hromadźe."

Ssydźechu so do wosa a knjes Dźiwak so se studentami do rosmołwjenja da. Najbóle wěso s Janom powjedasche, kotrehoż so na jeho domjaze wobstejnoscźe napraschowasche. Hdyž bě jemu Jan prajił, so je khudy a dale studowacź njemóże a so dyrbi sebi druhe powołanje pytacź, požada sebi Dźiwak jeho wusswědczenje.

Wschitzy studencźa běchu na sastanischczach po pucźu hižo wustupili, jenoż Jan hischcźe sby.

„Macźe krasne wusswědczenje", pokhwali jeho knjes Dźiwak, „ale njeczińcźe sebi niczo s teho, so dale studowacź njebudźecźe. Nětko je pschewjele studowanych ludźi a nimaja khléba. Ssnadź mózecźe so do pschekupstwa podacź?"

Jan hnydom pschihkoßowaſche.

„Nó, chzu woß rad do wucžby wſacž“, rjekny knjes Dźiwak, „rospominajcže ßebi to doma ſe ſtarſchimaj a potom mi pißajcže, kak ßo ſ tej wězu ma!“

Jan dobroczźiwemu knjeſej ßwój dźak wupraji a potom ßo wutrobnje ſ nim roskohnowa.

„Ale wſmicže ßebi ßwój koſerk!“ knjes Dźiwak žortnje doda, hdyž Jan wuſtupowaſche.

Knjes Dźiwak Jana do wucžby wſa a wuwuczi jeho po nětkotrych lětach na wuſtojneho pſchekupza.

Dokelž bě Jan ßwěrny, cžeſtny a ßwědomity, wobkhowa jeho knjes Dźiwak jako pſchekupſkeho pomoznika w ßwojim wobkhodže.

S wulkej prózu a pilnoſczu nalutowa ßebi Jan po nětkotrych lětach telko pjenjes, ſo móžeſche ßebi we wulkim měſcže ßam pſchekupſtwo ſakožicž.

Dokelž Janowy wobkhod žiwje dźěſche, bě jemu móžno, ßwojeju wobſtarneju ſtarſcheju podpjerać, a poſdźiſcho, hdyž běſchtaj wonaj ſtaroby dla žiwnoſtku pſchedakoj, wſa jeju Jan k ßebi do měſta.

(— Kónz. —)

Ze Serbow.

S Budyſchina. Sańdźenu póndźelu tu wumrje a bu Bože ſpěcže khowany Božidar Běrnik, hacž do jutrow t. l. ſ fararjom w Klukſchu. Wón ßo 8. hodownika 1850 w Schcženzy narodźi, hdźež bě jeho nan ſ wucžerjom. Budyſki gymnaſij pſchekhodźiwſchi wón na Lipſczańſkej univerſicže ſtudowaſche. W lěcže 1877 bu ſ pomoznym duchownym w Huſzy a na to kapłanſtwo w Klukſchu ſaſtupowaſche. Po ßmjercži fararja Konika 1878 jeho tam ſa fararja wuſwolichu. Wot léta 1881 ßem je tež dźěła kapłanſtwa, kotrež njejßu wjazy wobßadźili, ßobu ſaſtarak. Poßlednje léta bě kipreje ſtrowoſcže, duž po 38lětnym žohnowanym ſkutkowanju lětßa jutry ßwoje ſaſtojńſtwo ſkoži. Jenož 5 njedźel je ßwój wotpočzink mohł wužiwacž. Na tym ßamßnym dnju, na kotrymž bu jeho naßlědnik do ſaſtojńſtwa ſapokaſany, ßmy jeho k poßlednjemu wotpočzinkej pſchewodźeli. W Klukſchanſkej woßadže wón w dźakownym wopomnjenju ſawoſtanje.

— **(Kaczańſka wucžba na krajnoſtawſkim ſeminarje.)** Wot hólzow, kotſiž chzedźa ßebi wucžerſke powołanje wuſwolicž, ßo pſchi pſchijimanſkim pruhowanju hižo khětra wědomoſcž kaczańſkeje rěcže žada. So by ßo ſkładnoſcž k wuknjenju kaczańſkeje rěcže poſkicžika, budže jedyn wucžeŕ wot 1. julija w ſeminarſkim twarjenju kaczańſke roswucžowanſke hodźiny dawacž. Wucžba je privatna. Sarunanje ßo po liczbje wobdźělnikow ſkožuje. Hodźiny popołdnju leža, hdyž njeje druha ſchulſka wucžba. Knjes ſeminarſki direktor Eiſenſchmidt hacž do 20. meje wſchědne dny ſamolwjenja ſa tutn wucžbu pſchijimuje.

— **(Dźiwje kanikle na Tuchoŕſkim pohrjebniſchczu.)** W poßlednim poßedźenju Pětrowſkeho zyrkwineho pſchedßydſtwa ßo ſdźěli, ſo ßo hiſchcže pſchezo na to ſkorži, ſo dźiwje kanikle na Tuchoŕſkim pohrjebniſchczu na rowach wulku ſchkodu naczinjeja. Wone dyrbja ßo teho dla lětßa potſělecž. K temu je ßo twarſki miſchtr Winkler poſkicžił, kotremuž je ßo wěz pſchepodała.

— **(Nowe ſapiſzanje běrnow.)** Dźenßa 15. meje ma kóždy, kotryž ma wjazy dyžli zentnaŕ běrnow, ſ nowa woſjewicž, kak wulki je jeho běrnowy ſkład.

— **(Poniženje mukowych płaczińnow.)** Wójnſke žitowe towaŕſtwo wot 15. meje žitowe płaczińny poniži. Wot tuteho dnja budže zentnaŕ rožki 16 hr. 25 pj. hacž 17 hr. 75 pj., zentnaŕ pſcheńzu 17 hr. 75 pj. hacž 19 hr. 38 pj. płaczicž.

— (Tſchepotańſka khoroſcž w Budyſchinje) Sańdźenu ßrjedu ßu w ſchtyri rjadownjach Budyſkeje wyſchſcheje holczazeje ſchule wucžbu ſaſtajicž dyrbjeli. Pſched dwěmaj njedźelomaj bě jena ſchulerka na tſchepotanje ſtawow ſkhorika. Hiſchcže tón ßamy dźeń ßo tſchepotanje na jenu druhu holzu pſchenjeße. Tele dny ßo ſpodźiwna khoroſcž, kotraž ßo „Miſchnjanſka tſchepotańſka khoroſcž“ mjenuje, hižo pola wjetſcheje liczby holzow w ſchtyrjoch rjadownjach pokaſowaſche. S teho je ſpóſnacž, ſo je wona jara natykowaza; wſchelake dźěcži hižo na nju khorja, hdyž na tſchepotazu woßobu hladaju. So by ßo rosſcherjenju tſchepotańſkeje khoroſcže ſadźěwało, je ſchulſki lěkaŕ porucził, ſo ma wucžba w tych rjadownjach, do kotrychž je ßo wona ſanßeła, hacž na dalſche wupadnycž, doniž dźěcži njejßu wot tſchepotańſkeje khoroſcže wotkhorike.

— (Mejſke bruki.) Lětßa ßu ßo mejſke bruki poradźile. Schtóž nětkole miły mejſki wjecžor po dróſy duzy pſchipadnje hubu wocžini, temu drje kaž w Schlaraſiſkej, niz pjecženy holbik, tola ſa ſa to lohko doſcž ſchwórczaty mejſki bruk do huby ſlecži. Poßledńje wjecžory mjes polemi a kerkami wſcho frunczeſche a brunczeſche. Schtomy wodnjo polne brunych kabatnikow wißachu, woßebje na dubach ßo ſ nimi wſcho mjerwjeſche. Młodne dubowe liſcže je mejſkim brukam najlubſcha piza. Roſcženje ſchtomow drje po tym cžerpi, hdyž ßo liſcže ſniczi, tola njech jo radſcho bruki ſežeru, hacž ſo bychu jo mejſke mróſy ſeßmudźiłe, ſ kotrymiž ſtaj naß lodowaj mužaj Pankraz a Serwaz lětßa mikoſcžiwje pſchepuſchczikoj. Wobhladniwy hoſpodaŕ wě brunokabatatych ſchkódnikow tež k ßwojemu wužitkej nałožicž. Kuram, kotrež dyrbja wójny dla ſorna tradacž, ßu mejſke bruki nětkole witana žratwa. Schtóž ma dźěcži, dyrbjał jim nětkole mejſke bruki łojicž dacž. Bruki, kotrež kury nětkole njemóža pſchetrjebacž, móža ßo jim na poſdźiſchi cžaß ſkhowacž. Mejſke bruki ßo dołho dźerža, hdyž ßo w kropje morja Tajke „konſerwy“ měle ßo lětßa k rjadu bracž.

— Dobyta ruſka kanona ſ dwěmaj muniziſkimaj woſomaj je ßo póndźelu na žitne wiki pſchiwjeſła a budže tam dwě njedźeli dołho wuſtajena. Draždźańſki artileriſki depot je ju tudomnemu artilleriſkemu regimentej pſchewoſtajił, ſo bychu ßo ſ njej rekrutojo wuwuczowali.

— Wuwożenje ßwini ſ Rósborſkeho wokrjeßa je ßo ſaßo dowoliło, dokelž ßo kupowańſkemu towaŕſtwu w Barlinje njetrjeba wjazy žanych ßwini podawacž. Duž móža ßo ßwinje ſaßo ßwobodnje pſchedawacž.

S Raſchowa. Njedźelu 2. meje je w Franzowſkej ſ Božej ruczku ßo ſajawſchi wojak Jurij Janaſch, ßyn tudomneho gmejnſkeho pſchedſtejicžerja Jana Janaſcha wumrjeł. Wón bě ßo w ſkhowje pſchi tſělnej hrjebi wjecžor w 10 hodźinach ſpacž lehnył, po khwili pak ſaßo ſtanył a ½11 hodźin mjes ßwojimi towaŕſchemi wumrjeł. Schtwórtk ßu jeho cžěło w franzowſkej ſemi pohrjebali. Móžno, ſo jo hiſchcže domoj pſchiwjeſu.

S Rakez. Intſje njedźelu ſa tydźeń, 23. meje, wotměje tudomne burſke towaŕſtwo wot popołdnja 4 hodź. ßwoje měßacžne poßedźenje w Gäblerez hoſcženzu. Kóždy je wutrobnje witany.

S Rakez. Hacž runje w Božej ſtwórbje wonkach wjeßele a radoſcž knježi, tola ſe ſrudnej wutrobu Rakecžańſka woßada ſańdźeny ſchtwórtk, jako na dnju Knjeſoweho ſpěcža, do lubeho Božeho doma khwataſche, hdźež ßo na woběmaj kemſchenjomaj druhe cžeſtne wopomnjenje ſa padnjenych wojakow noſcheje woßady wotmě. Knjes faraŕ Gólcž dźerżeſche po ßłowach 1. Korint. 13, 13 hłuboko hnujaze prědowanje, ßo ſkožujo na ßłowa: „Schto woſtanje nam pſchi rowach naſchich padnjenych wojakow?“ Wón naß w duchu wjedźeſche na bitwiſchcža w Ruſkej a Franzowſkej, hdźež je nětko hižo 23 ſ naſcheje woßady ryczerſku ßmjercž wumrjeło. Hdyž bě knjes faraŕ hiſchcže krótki žiwjenjoběh 13 wojakow nutrnej woßadže pſchecžitał, wona pod ſwonjenjom ſwonow khěrluſch „We rowje je měr“ k cžeſczi padnjenych ryczerjow ſpěwaſche. Na němſkej Božej ßłužbje bě potom hiſchcže parada tſjoch woßadnych wojerſkich towaŕſtwow. Tſikróczny cžeſtny wutſěl ſ tſělbow ßmjatocžnoſcž ſkónczi. Sa tutu Božu ßłužbu, kiž nam dołho njeſapomnita woſtanje, a ſa wſchě wutrobne ßłowa ßmy tež na tutym měſtnje naſchemu lubowanemu duſchowpaſtyrjej ſ zyłeje wutroby dźakowni.

S Rakez. Sserbſke towaŕſtwo „Jednota“, kotrež je ßo we februarje ſakožiło, je njedźelu ßwoje tſecže towaŕſtwowe poßedźenje wotmęło. Towaŕſtwo chze ßerbſku rěcž ſdźerżecž, ßerbſki ſpěw a dźiwadłowe pſchedſtajenje pěſtowacž a kraloßwěrne ſmyßlenje hajicž. Młode towaŕſtwo hižo 39 ßobuſtawow wſchěch powołanjow, ratarjow, gmejnſkich pſchedſtejicžerjow, rjemjeßlnikow, wumjenkarjow atd., liczi. W bliżſchim cžaßu wono „wótczinſki wjecžor“ wotměje, kotrehož dokhody ßo Cžermjenemu kſchižej pſchipokaſaju. W poßedźenju ßo tež žiwje wo wobſtaranju towaŕſtwoweje khorhoje jednaſche, ſa kotruž ßobuſtawy wjetſchi pjenjes pſchilubichu. Njech ßo młode towaŕſtwo, kotrež je w tak njeměrnym cžaßu naſtało, dale tak pſchihódnje roswiwa.

—z.

S Wulkich Debßez. Tudomny hoſcženzaŕ a rěſniſki miſchtr Rachlow je naſtróżazu boloſtnu powjeſcž doſtał, ſo je jeho ßyn na wojowniſchczu ſ jenej mjetańſkej minu do njeſboża pſchiſchoł. Nohu ßebi cžežko ſraniwſchi je bórſy w lazarecže wumrjeł. Ssobotu 8. meje ßu jeho cžěło khowali.

S Worklez. Schtwórtk tydźenja je Boże njewjedro do domſkeho žiwnoſcženja Opitza dyriło. Na ſboże je ßo jenoż mało ſchkody naczinilo.

S Němzow. Pſchi ßylnym njewjedrje je pjatk 7. meje Boże njewjedro do ſtatoka tudomneho žiwnoſcženja Bale dyrilo. Błyſk

do wuhenja ßapny a po twarjenju wokoło jĕdźo wón nĕkotre wobrasy na sćĕnje wobschkodźi. Dalscheje schkody njenaczinjwschi ßo wón do semje shubi. Baliz ßwójbni bĕchu runje wo khĕži a ßo jenoż ſ njewjedrowym wrjeskotom wustróżichu.

S Wulkeho Cźiska. Pjatk tydźenja pschi cźeżkim njewjedrje, kotreż psches tudomne strony cźehnjesche, błysk do zwißlow domskeho tudomneho sahrodnika Jana Kaspra dyri, kotryż je w tu khwilu we wójnje. S powĕtrowym cźischcźom ßo wschĕ wokna w domstim rosbichu. S Kasprowych dźĕcźi ßo dwĕ se schkleńzowymi tschĕskami sranischtej, a jene ſ njeju ßo pohkuschi. Hnydom sawołanemu lĕkarjej ßo poradźi, dźĕcźo ſ pohkuschenja sbudźicź.

S Korsymja. Hižo błĕschi cźaß je w tudomnych kłajeŕnjach pschemało dźĕła. Skasanki sa wójsko ßu jara wotebjerałe, a w tych stronach, do kotrychż ßu ßo hewak wudźĕłki naschich fabrikow ßłałe, nĕtkole teho runja żaneje potrjeby nimaju. Duż njemóża fabrikantojo wjazy telko dźĕłacźerjam każ prjedy dźĕło dawacź, a tucźi ßu nuſowani byli, ßebi druhdźe saßkužbu pytacź.

S Niskeje. Do wulkeho njeměra pschińdźechu sańdźeny tydźeń pucźowarjo we wosu 4. klaßy cźaha, kotryż w 1 hodźinje 26 minutow ſ Niskeje do Hórki jĕdźesche. Jedyn 4lĕtny hólcźk bĕ ſ cźaha, kotryż ſ połnej spĕschnoſcźu jĕdźesche, padnył. Najskerje njebĕchu durje twjerdźe sacźinjene byłe. Jedyn ßobupucźowaŕ hnydom sa strachowy powjas sćahny, tak so ßo cźah sastaji. S Bożim swarnowanjom bĕ ßebi dźĕcźo jenoż kożu lohko wobodrĕło.

S Draždźan. Kral Bjedrich August je ßo wutoru wjecźor w 9 hodźinach k ßwojim wojakam na rańsche wojowniſchcźo podał. Wón ßo najskerje 22. meje saßo wrócźi.

S **Draždźan.** Draždźanski krajny ßud je tudomneho dwórskeho pjekaŕskeho mischtra Rödera k 1000 hriwnam pjenjeżneho khostanja saßudźił, dokelż je wón w cźaßu wot 1. hacź do 10. februara měſto 63 zentnarjow 167 zentnarjow muki pschepjekł.

Wußudźenja.

Khostańska komora. Sswój ſkład bĕrnow bĕ żiwnoſcźeŕ Jan Lauschka w Jenschezach pschi ſapißanju bĕrnow pscheniſko wosnamił. Wón bĕ do liſcźiny Budyſkeho hamtskeho hejtmanſtwa napißał, ſo ma 45 zentnarjow. Jeho dobri pschecźeljo pscheradźichu, ſo ma wón wjazy bĕrnow. Pschepytanje dopokaſa, ſo wón ſ najmjeńſcha 90 zentnarjow wobßedźesche. Jeho k 20 hriwnam pjenjeżneho khoſtanja saßudźichu.

× Hdyż bĕ ßo ſapißało, kelko bĕ ßo wot 1. hacź do 15. januara muki pschetrjebało, bĕ pjekaŕ Marx w Budyſchinje wosnamił, kelko bĕ wón w druhej połojzy januara pschetrjebał. Tole wosnamjenjenje bĕ pschewyßoke. Jemu teho dla 15 hriwnow pjenjeżneho khoſtanja napokożichu.

× Pschekupzaj J. H. Klemm a E. P. Altus w Budyſchinje a wikowarjej E. W. Steudtner a Adolf Lucke w Żitawje bĕchu mĕnili, ſo ßmĕdźa w februarje telko muki pschedawacź, każ w prĕnjej połojzy januara, a ßo po tym pschi pschedawanju skożowali, mjes tym ſo ßmĕdźichu jenoż połojzu ſ teho wotedacź. Klemma k 60 hr., Altußa k 20 a Steudtnera k 15 hriwnam saßudźichu.

× Kubleŕ Cl. Beyer w Dźibrachcźizach bĕ wobſkorżeny, ſo je měſto 5 puntow konjej tſi krócź 2 maſzy a druhemu konjej tſi krócź po 3 maſkach wowßa sa dźeń dał. Jedyn cźeladnik bĕ jeho teho dla ſ wjecźiwoſcźu wobſkorżił. Beyer wudawasche, ſo je hubjeny „ſadni wowß“ konjam dawał, kotrehoż maſka jenoż poł punta waži. Beyera wuwinowachu.

Přilopk.

* (Dyrjenje błyſka.) Njedźelu błysk pola Oybina do elektriſkich grotow Olbersdorfſkeje dźĕłarnje elektrizitety dyri a je ſkónzowa. Tuteje pschicźiny dla ßo wjeß Oybin wjecźor njehodźesche wobßwĕtlicź. Wulĕtarjo, kotſiż Oybin njedźelu ſ hromadami wopytachu, dyrbjachu pschi ßwĕtle stearinowych ßwĕzow wjecźerjecź.

* (Morwe dźĕcźo ßo namakało.) Ssobotu wjecźor ßu pschi brjosy Scheidebacha na Drauſendorſkich honach pola Żitawy cźĕłko nowonarodźeneho dźĕſcźa namakali. Wono na ſeleń blaki pschi lĕwym spanju pokaſowasche. Cźĕłko bĕ ſ połojzu murjeŕſkeho zyhela do żołteje tołſteje papjery ſawalene a ſ cźornoßmuhatym nahłowjazym rubiſchcźom wobwjaſane.

* Draždźanske tſĕlenje (Vogelwieſe) po wobſamknjenju privilegijowneho prokaŕskeho towaŕſtwa lĕtßa wójny dla wupadnje. Loni bĕ ßo wotmĕcźe Draždźanſkeho tſĕlenja wotpowjedźicź dyrbjało, dokelż bĕ ßo dźeń prjedy mobiliſazija poruczika.

* (Selektrizitetu ßo ſaraſył.) W Glauchawje je ßo kotkyrjedźeŕ pschi ßwojim dźĕle elektriſkeho grota dótknył a ßo ſ elektriſkim prudom saraſył.

* (Se ßynom do ßmjercźe ſchoł.) Inſpektor Jakob na knjeżim dworje we Wopakej je ßrjedu rano wokoło 5 hodźin ßwojeho schĕsćlĕtneho ßyna morił a potom ßam ßebje ſatſĕlił. Dźĕcźo bĕ inſpektorowy lubuſchk. Jakub bĕ wudowc a nan tſjoch dźĕcźi. Dołholĕtna khoroſcź je piecźa Jakoba k njeſkutkej pohnuła.

* (Woheń w offizĕrſkim kaſinje.) S rosbuchnjenjom jeneje lampy w offizĕrſkim kaſinje lĕtaniſchcźa w Döberizach pola Barlina woheń naſta. S paženych murjow wobſtejazy kaſino ßo ſpali, tola ßo poradźi, rosſchĕrjenje wohnja ſamjeſowacź.

* (Mordarka dweju dźĕſcźow.) 22lĕtna Hana Wendelez ſ Klein-Knolbacha w Braniborſkej bĕ po jutrach dźĕcźo porodźiła a jo po narodźenju hnydom ſkónzowała. Cźĕłko w jejnej ſtwje w jenym schatowym korbje ſkhowane namakachu. Dźĕſcźowy nan je na bitwiſchcźu padnył. Mordarka, kotruż ßu ſajeli, je ßo mjes tym wuſnała, ſo je hižo prjedy jene dźĕcźo w jenym kaſchcźu ſadußyła a cźĕło na pohrjebniſchcźu ſahrjebała. Dokelż je dźĕſcźowy nan ſ rowarjom, tukaja na to, ſo wón wo njeſkutku wĕ. Jeho ßu teho runja ſajeli

* Dokelż je ßwojeju starscheju ſkónzowacź ſpytał, ßu w Stettinu 16lĕtneho draſchleŕſkeho wucźobnika Emila Meyera ſajeli a do pschepytowanſkeho jaſtwa wotwjedli. Starſchej tuteho ſłóſtniſkeho pachoła bĕſchtaj jemu ſakaſakoj, ßo wukhodźecź. Wón ßo rosßudźi, na lĕdma wĕrjomne waſchnje ßo teho dla wjecźicź. W jenej ſ poßlednich nozow, hdyż bĕſchtaj ſtarſchej lehnycź ſchłoj, ſ petrolejom namacźane łapy pod jeju łoži położi a je ſapali. Hnydom ßo ſ płomjenjom paleſche a motrazy ßo na ſpódnim boku ſapaliſchtej. Na ſbożo ſtarſchej ſ cźaßom wotucźiſchtaj a móżeſchtaj ßo żałoſtnej ßmjercźi wukhowacź.

* (Błyſkowe dyrjenje.) Njedźelu popołdnju w Libichowje w Schleſyſkej na knjeżim dworje błysk do jeneje wulkeje bróżnje dyri, kotraż ßo wotpoli. Tež jena hródź ßo ſ wohnjom sniczi. W bróżni jedyn dźĕłanſki komando ruſtich wójnſkich jatych pschi wobjedźe ßedźesche, tola ßo njeje nichtó ſ jatych sranił.

* (Rubieżny nadpad.) W Scharkowje w Hornjej Schleſyſkej ßo do khĕże wumjenkarja Vinzenta Gollora pjecź njeſnatych muži dobu, Gollora ſe ßekeru saraſychu a jedyn khamor rospaczíwſchi ſ njeho 360 hriwnow rubichu. Potom bratra ſkónzowaneho Gollora bijachu, hacź ßo wón bjes wĕdomnja na ſemju cźißny. Na wußlĕdźenje mordarjow je knjeżeŕſtwowy preſident 1000 hriwnow wuſtajił.

* (S zyrkwineje wĕże padnył.) W Bottroppje pola Eſſena je tſĕchikrhjeŕ Knips, kotryż kónz zyrkwineje wĕże wuporjedźeſche, dele padnył a ßo saraſył.

* (S błyſkom ßo saraſył.) Ssobotu popołdnju je w Hähnichenje pola Mużakowa pschi njewjedrje błysk wikowarja Worascha saraſył a jeho ſe ßkomu krytu khĕżku ſapalił. Mużowe cźĕło je ßo ſpaliło. Worasch bĕ khĕżku hakle wóndano kupił a wokna barbjeſche, dokelż chzyſche póndżelu sacźahnycź.

* (Sajĕdojcźeŕku ſajeli.) Schtyrikrócźnu ſajĕdojcźeŕku ßu w Oberberzdorfje w połnóżnych Cźechach ſajeli. Tam bĕchu w domje 52lĕtneje khĕżkarki Julije Jantſchoweje jejny muż a jedyn na dowoleńzy pschebywazy wojak, na to ßotra Jantſchoweje pschichodneje dźowki, wowka, ßłużobna holza a ſkónczńje pschichodna dźowka ßama ſkhorili. Ssotra a wowka ſtej bórſy po tym wumrjeŕej, mjes tym ſo ßu te druhe woßoby saßo wotkhoriłe. Sslĕdźachu ſa pschicźinu a ßrjedu ßu na to Jantſchowu ſajeli, na nju tukajo, ſo je ſkhorjenym ſ jĕdom ſawdała.

* (Wulke nałojenje jerjow.) K brjoham baltiſkeho morja ßu nimo měry wulke cźrjódy jerjow pschipłuwałe. Wot nĕkotrych dnjow ßo w Travemünde tajke hromady jerjow nałojeja, każ wjele lĕt niz wjazy. Krótkowjecźorny wĕtr njepſchewidźne cźrjódy jerjow do Lübeckſkeho ſaliwa honi. Jerje ßo ſ łopacźemi ſ wody mjetaju. Wone wot ſwjeŕcha wody hacź do dna każ murje ſteja. Punt jerjow ßo ſa jedyn pjenjeżk pschedawa.

* **Wuhlady na żnĕ w ſjednoczenych ſtatach połnózneje Ameriki** ßu pjecźa jara dobre. Tam ßu wyßoke płacźiſny ſa pscheńcźu ſ naſtorkom byłe, ſo je ßo měſto lonſchich 35 milijonow akrow lĕtßa 40 milijonow akrow ſ pscheńcźu wobßyło. W poßlednim cźaßu ßu ßo żywy wjele polĕpſchiłe. Wocźakuje ßo, ſo wſcho hromadźe żnĕ 693 pornjo lonſchim 694 milijonam buſchelow pscheńcźy wunjeßu. Żitowe ſkłady ßu nĕtkole w Amerizy khĕtro próſdne, wone ßu wo połojzu mjeńſche, dyżli loni w tutym cźaßu.

* (Wuhlady na pschichodne žně w Italskej a Franzowskej.) Italske ratarske ministerstwo je wobhonjerstku žkužbu wo žnjowych wuhladach pschiprawiko. Po dotalnym s zykeje Italskeje pschedležazym wobličenju žnadź letusche žně lońsche wo dźeßacź milijonow dwójnych zentnarjow žita pschetrjecha. — Teź we Franzowskej žu wuhlady na žně dobre.

* (Khostańnja sa jeneho njesprawneho póstskeho sastojnika.) Dla pschekschiwjenja w sastojństwje je pschißažny žud w Stuttgarcze 38 létneho póstskeho assistenta Schnitzlera k khostańi na 2½ léta a k shubjenju cźestnych prawow na 5 lět sažudźik. Schnitzler je wot 1. septembra hacź do žrjedź novembra 1914 pódla někotrych małych pjenježnych listow schěšcź sapißanych listow se shromadnym wopschijećom 19 000 hriwnow pschekschiwik. Dale je wón 70 pólnopóstskich pakźikow kradnył.

* (Cźeknjenje dwcju Rußow.) S wulkeho lěhwa jatych pschi Quenzskim jězorje pola Branibora staj w nozy dwaj ruskaj jataj cźekloj. Wonaj staj žebi po wukasanju jeneho ruskeho hórskeho inženieura 50 metrow dołhi podsemski khód, kotryż pschesh wobhrodźenje doßahasche, wurykoj. Spodźiwne je, so njejßu straźnizy niczo wo jeju dźěle pytli. Tak staj jataj w pschihódnym cźaßu wupjerchnycź mohłoj. Jedyn s njeju je zwilnu drastu a hizo 47 lět stary, druhi je uniformu wobleczeny.

* (Sso sarasył.) Landsturmski rekruta Berthold Günzel je njedźelu dopołdnja s jeneho wokna druheho posthoda w jenej schuli w Grünbergu na dwór dele padnył. Sa pół hodźiny snjesboženy wumrje. Günzel je po sdaczu sa jenym hosdźom na woknowym schižu pytał, na kotryż je chzył žwoje wuplokane płatowe wobleczenje powěßnycź.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smeje jutsje, njedźelu Exaudi, rano w 7 hodźinach farat Năda žerbsku spowjednu wuczbu, dopołdnja ½9 hodźin smeje duchowny Tyschet žerbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Njedźelu popołdnju w 2 hodźinomaj smeje farat Năda rosrěczenje s konfirmowanej němskej młodosczu.

Ssrjedu wjeczor w 6 hodźinach žerbska wójnska modlerska hodźin.

Tydźenske sastojnske dźěła smeje duchowny Tyschet.

Wěrowali:

W katholskej zyrkwi: Jurij Ota Wjela, ratař, w tu khmilu wojak w pěschim regimencze cźo. 182 w Freiberku, s Hanu Madlenu rodź. Kreuzez.

S druhich wošadow: Ernst Gustav Seifert, horncžet na Zidowje s Minu Gustlu Tajchez w Cźetwjenych Noßlizach.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Meta Hana Hilža, Louisa Arnoa Edgara Henczela, rukzežkublerja we Wołnjowje, w tu khwilu na wojownischcu, dź. — Ernst Herman, Ernsta Pawoła Sturma, fabrikskeho dźełaczerja w Hrubjelczizach, ž. — Hana Hilžbjeta, Roberta Handrija Rohaika, dźełaczerja na Zidowje, dź.

W katholskej zyrkwi: Hana Hilžbjeta, Jana Kóczki, kamjenjeczežarja we Wołnjowje dź. — Max Stanißław, Stanißława Wawczinjaka, pohonczа w Hornich Pózkowach, ž. — Marja, Michała Jakuba Krała, žiwnosczerja w Cźemjerzach, dź. — Marja, Jakuba Hejduschki, pohonczа w Budyschinje, dź. — Herta Elfrida, njemandź. dź.

S druhich wošadow: Hana Frida, Pawoła Richarda Sczijeza, dźěła czerja w drjewowej toczelni w Demjanach, dź. — Artur Woltat, njemandź ž w Nowej Wßy. — Wylemina Agata Hermino, Handrija Zejbule, fabrikskeho dźełaczerja w Kamjenez-Selenym Haju, dź. — Marta Margareta Erika, Augusta Ernsta Hermana Kloßa, tyschestskeho mischtra w Brěsynje, dź. — Emil Hanß, Jana Alfreda Widmarja, wyschscheho schwajzarja we Worzynje, ž.

Zemrjeli:

W Michalskej wošadze: 6. meje: Khorla Ditrich, skałat we Wurizach 62 l. 1 m. 1 d. — 8. meje: Hana Karolina Kreczmatka, bědna s Rodez, † w sa staratni wokrjeżneho wustawa na Zidowje, 69 l. 1 m. 22 d. — Jan Ernst Voigt žiwnosczer we Wołnjowje, 52 l. 4 d. — 9.: Hana Krystła rodź. Homjelez, Ernsta Bohuwěra Wawrika, khěžerja a murjerja na Zidowje, mandźelska, 54 l. 11.: Hańża rodź. Schromiz, Augusta Měrscha, wumjeńkarja w Rodezach p. Budestez mandź., wumjeńkarka w Delnjej Kinje 69 l. 2 m 28 d. — 12.: Johana Marhota, Bjedricha Hermana Neumana, žiwnosczerja a gmejnskeho pschedstejicź rja w Rtarjezach dź. 12 d. — 13.: Marja Resa rodź. Jeremiaßez, Jurja Augusta Mikela, khěžerja a kamjenjeczežarja w Jenkezach, mandźelska, 60 l. 2 m. 23 dnjow.

W katholskej wošadze: 24. haprleje: Pawoł Cźihaczek, schulet w Jeńkezach, 10 l. 23 d. — 6. meje: Franz Miczka, wotstki dźełaczer we wokrjeżnym wustawje na Zidowje, 34 l. 9 m. 11 d. — 8.: Marja, klampnarskeho mischtra Domschli w Budyschinje, mandźelska, 45 l. 5 m. 25 d.

W druhich wošadach: Milda Schubiz w Huszy, 2 m. 20 d. — Handrij Pjeczel, murjet w Pßowjach, 64 l. 2 m. 11 d. — Hana swud. Krawzowa rodź. Jenkez, wumjeńkarka w Lipiczu, 74 l. 5 m. 17 d. — Richard Max Krawz, njemandź. žyn w Kolwasy, 2 m. 11 d.

Zyrkwinske powjesćze s Hodźija.

Njedźelu Exaudi smeje rano ½7 hodźin farat Kschižan žerbsku spowjednu wuczbu, ½8 hodźin duchowny Voigt žerbske a dopołdnja w 9 hodźinach němske prědowanje.

Popołdnju w 2 hodźinomaj budźe katechismußowa wuczba sa němsku žónsku młodźinu.

Ssrjedu wjeczor w 7 hodźinach budźe žo němska wójnska modlerska hodźina wotbywacź.

Zyrkwinske powjesćze s Budestez.

Njedźelu Exaudi smeje duchowny Bójz rano w 7 hodźinach žerbsku spowjedź, farat Domaschka rano we 8 hodźinach žerbske a dopołdnja ½10 hodźin němske prědowanje.

Njedźelu popołdnju w 2 hodźinomaj smeje duchowny Bójz wuczbu se žerbskej młodosczu.

Ssrjedu wjeczor w 7 hodźinach smeje farat Domaschka žerbsku wójnsku modlerku hodźinu.

Kollekta sa swonkowne mißionstwo, njedźelu Rogate psched zyrkwinskimi durjemi sběrana, je 400 hriwnow wunjeßka.

Płaczizny rěsneho skota na Drazdzanskich skótnych wikach.

12. meje 1915

Płaczizny po zentnarju a hriwnach.

Skótne bruźiny a wosnamjenjenje.	Žiwa	rěsna waha
	hr.	hr.
Woły:		
połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnosczе hacź do 6 lět	67—70	116—119
awstriske	—	—
młode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	59—61	107—110
žrěnjo pizowane młode, derje pizowane starsche	53—56	100—103
žnadnje pizowane kóźdeje staroby	—	—
Jałojzy a kruwy:		
połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnosczе	66—68	113—115
połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnosczе hacź do 7 lět	58—62	109—113
starsche, wukormjene kruwy a žnadnje wuwite młódsche kruwy a jałojzy	50—53	102—105
žrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	42—45	97—100
žnadnje pizowane kruwy a jałojzy	36—40	89—93
Byli:		
połnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnosczе	62—67	106—108
žrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	46—50	90—94
žnadnje pizowane	42—44	86—88
Cźelata:		
najlěpsche s mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	72—75	112—115
žrěnje kormjene abo hišcź dobre wot zyza	65—68	105—108
žnadnje wuwite wot zyza	60—63	100—103
Swinje:		
połnomjaßne lěpschich raßow a jich schschižењow w staroбje hacź do 1¼ léta	110—115	140—145
mjaßne	100—105	130—135
žnadnje wuwite, teź ranzy a kundroßy	97—110	127—140

Płaczizna žitow a produktow.

Žitowy dowos w Budyschinje:	W Budyschinje. 8. meje 1915				W Lubiju 6. meje 1915			
	wot		hacź		wot		hacź	
	hr.	pj.	hr.	pj.	hr.	pj.	hr	pj.
Wowß . . . . 50 kilogr.	—	—	11	20	—	—	10	90
Bérny	—	—	—	—	—	—	5	80
Butra . . . . 1 kilogr.	3	40	3	80	3	20	3	40
Pschenczna muka 50 "	—	—	21	08	21	—	22	—
Rjana muka . 50 "	—	—	17	25	—	—	17	45
Ssyno . . . 50 "	4	—	5	—	3	70	4	20
Ssloma . . 100 "	3	25	3	85	3	60	4	—
Proßata 546 schtuk, schtuka	14	—	28	—	—	—	—	40
Pschenczne wotruby } 50 kilogr.	—	—	6	50	6	50	7	75
Rjane wotruby } 50 kilogr.	—	—	6	50	6	50	7	75
Pschenczny gris } 50 kilogr.	—	—	—	—	—	—	—	—
Rjany gris	—	—	—	—	—	—	—	—
Pschenża žołta, kórz po 170 punt.	—	—	—	—	—	—	23	35
Pschenża běła, kórz po 170 punt.	—	—	22	98	—	—	—	—
Rožka, nowa, kórz po 160 punt.	—	—	18	96	—	—	18	72
Jeczmjen, nowy kórz po 140 punt.	—	—	18	60	—	—	16	76

Jeja, mandl 1 hr. 50 pj., schtuka 10 pj.

W Budyschinje płaczi: punt howjaseho mjaßa wot 1 hr — pj hacź 1 hr 10 pj., punt cźelazeho mjaßa wot — hr. 90 pj. hacź 1 hr. — pj., punt žwinjazeho mjaßa wot 1 hr. 20 pj. hacź 1 hr. 40 pj., punt schmalza wot — hr. — pj. hacź 1 hr. 50 pj., punt pschenczneje muki wot — hr. 26 pj. hacź — hr. 32 pj., punt rž neje muki wot — hr. — pj. hacź — hr. 22 pj., punt khleba wot — hr. — pj. hacź — hr. 17 pj., punt žuschoneho polcza wot — hr. — hacź 1 hr. 50 pj., punt mlétego zokora wot — hr. 24 pj. hacź — hr. 25 pj., liter petroleum wot — hr. — pj. hacź — hr. — pj.

Draždźanski wobuczowy dwór

Najtuńscha kupowarńja ſa ſaßopſchedawarjow! Kupowazym Sserbam poſkiczamy pſchi kupjenju

mužazych, žonjazych a dźěczazych ſchkórnjow najwjetſchi dobytk.

Prěnjoklaßne wobucże. — Nowe formy. Nimo měry tunje płaczišny.

w Budyſchinje pſchi ßerbſkich hrjebjach 2 na rózku kamjeńtneje haßy.

Wirthez bratraj

na khěžorſkej drósy.

Pólnopóſtſke pakcziki

Melonowa brěczka, 75 pj. — **zitronowa brěczka, 70 pj.** — **originalna limetta 65 pj.**

Kißake bonbony najlěpſche pſche laczność, 1/4 punta 20 pj.

Drjewowa awkzija

na Wujezkowſkim revěrje.

Tſeczi dzen ßwjatkow popołdnju w 3 hodźinach ma ßo w hoſczenzu we Wuježku:

30 rm. ſchczěpow,
19 „ twjerdych. 88 rm. mjehkich klumpachow,
5 „ twjerdych, 65 „ mjehkeje rubaneje walczíny,
158 „ mjehkeje njerubaneje walczíny (hakoſowych hromadow),

ſkładźenych w drjewiſchczach 29. wotdźělenja a we wurubach 20., 29., 32., a 38. wotdźělenja.

Drjewo ßo na dnju awkzije popołdnju w 1 hodźinje wot wyſchſcheje hajnkownje pokaſuje.

We Wuježku, 8. meje 1915. **Měſchczanſke hajniſtwo.**

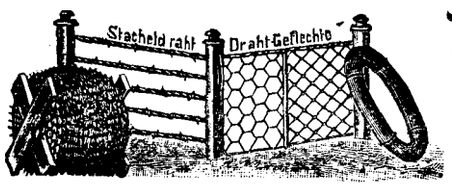

We wulkim wubjerku tunjo pola

Pawola Walthera

w Budyſchinje na khěžorſkej droſy 4.

Franz Marschner

czaßnikar w Budyſchinje

na bohatej haßy 9

ßwój ſkład **czaßnikow** a **czaßnikowych rjeczaſow**

k dobroczźiwemu wobkedźbowanju porucza

Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje płaczišny.

Zuſe ſuby

ſaßadźuje, nakażene ſuby wuporjedźa a ſuby czaha ſ pohłuſchenjom

Johanna Stahlez, dentiſtka

w Budyſchinje na ßukelnſkich haßy 1a.

Serb. tow. „Lipa"

za Rakecy a wokoln.

zmeje, da-li Bóh, jutře njedźelu **16 meje** pop. w 5 hodźinach w Hönčec hoſćencu swoje **měsačne posedźenje.**

Knjez předsyda ze swojim přednoškom pokračuje.

Wšě lube sobustawy a hoſći w bohatej ličbje wočakuje

předsydstwo.

Kuchařki, ſtwinſke a ßłužobne holzy, mlokowe holzy, hródźne džowki, holzy k ßwinjom, wotroczkow, ßrěnkow, rólnych pohonczow wolazych a dźěłaczerſke ßwójby pyta hnydom pſchiſtajerka **Görlichowa** na ßukelnſkej haßy 1 na rózku khěžorſkeje dróhi w czrijownı knjeza Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

Khěža

w Boſchezach czíßło 2

ſtara ſchula, je na pſchenajecże abo na pſchedań. Wſcho dalſche je ſhonicz w Kóſłach czíßło 1.

Klamy

ſa materialne twory w połodnıſchim pſchedměſcze ßu 1. jnliju abo poſdźiſcho na pſchenajecże. Tež je leżomnoſcz po żadanju na pſchedań. Dalſche pola Jurja Hermanna, w papjerowej pſchedawarni na khěžorſkej drósy 3.

Rjana ßuczelna jalojza

je na pſchedań w Minakale czíßło 29.

Sſłomu

k pizowanju a ſaßłanju pſchedawa

ßwobodne kubleŕ w Jeſchizach.

Sſyno!

9 zentnarjow ßyna je na pſchedań w Libuchowje czíßło 20 pola Schołty.

Měchi,

měchowe łapy,

ſawalanſki płat

po najwyſchſchich płaczíſnach kupuje **Jan Meyer w Budyſchinje** Teleſ. 924. Skład: na Wjeleczańſkej drósy 4. Nutzkupowarjo ßo pytaju.

Tunje ſofy

we nimo měry wulkim wubjerku ma pſchezo na ſkładze

J. O. H. Bär

w Budyſchinje na Hoſchiz haßy 29.

Kóżdy, kotryż chze ßebi **dobry a tuni czaßnik** kupicz, abo kotryż chze ßebi jón **porjedźicz** dacz njech dże k czaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na ſwonk. lawſkej haßy 5.

Jencz pſchedawa a porjedźuje, ſa ßwoje dźěło ſprawnje rukujo. — **Proſchu, ßebi moji wukładne wokno, ſ płaczíſnami wupołożene, wobhladacz.**

»Serbske Nowiny« wadawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawař Marko Smoleř.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawóšiki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawzkich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wjeder přiwzmaja.

— Telefon 687. —

Čisło 21. **Sobotu 22. meje 1915.** **Lětnik 74.**

Wójnski czaß a Boże ßwjatki.

Krwawna wójna ludy jima,
Njeměr knježi na semi;
Hrózbnych tšélbow praskot hrima,
Wichor howri mordarski;
Hida, slósćz ßo wschudże hori,
Ssapa se wschěch wutrobow;
Tyßazy ßmjercz jěra mori,
Khowa wschědnje sožny row.

Tola w tymle cžežkim czaßu
Skhadża ßwjedżeń ßwjatkowny,
Hdżež ßo w Božim ßwětle paßu
Wutke cžłowjske wutroby!
Kajki je to rosdźěl srudny
Mjes ludom tu na semi!
Njeskutkuje wón kaž bludny
W ßwojej hidże, hrěschnosći? —

Sswjaty Ducho, wukhadżazy
Wot Wótza a wot Ssyna,
S njebjeß deschćo wokschewjazy,
Maczej hona cžłowjestwa!
Wutroby ßu twjerde ßmahi,
Wuskhnjene a njepłódne;
Lud je wutły, khudy, nahi,
Wscho je w hrěchach skażene.

Boži Ducho, warbowany
S wumoženjom Sbóžnika,
S njebjeß dele duscham ßłany,
Kiž ßej tebje wuproscha!
Njech je žel cži teho luda,
Pschińdź ty hnadnje s pomozu,
So ßo sbudźicz semja khuda
K žiwjenju da nowemu.

Ducho ßwětła! Sacžěř mroki,
Nasche dusche kryjaze;
Wuhaßń hrěcha straschne kłoki,
So ßu sa naß njeschkódne.
Rosßwěcź wschitkich powołanych
Se ßwojimi darami;
K prawej pokucze sčiń khmanych,
Kiž ßu ßwój hrěch spósnali.

Ducho měra! Pokoj, sboże
Do dusche mi wuliwaj;
Sswědcź mi, so ßym dźěcźo Boże,
S tym mi junu sbóžnosćz daj,
Sswjaty Ducho miłosćziwy!
Sdżerž mi sbóžnu nadźiju,
So ja, we Khrystußu żiwy,
Junu Salem postrowju!

K. A. Fiedleř.

Rosprawa němskeho generalneho staba.

19. meje.

Na wjeczornym wojownischczu w Flandernskej je ßo wojowanje k polnozy wot Yperna na ranschim kanalowym brjosy sa naß pschihodnje roswiło. K połodnju wot Neuve Chapelle ßu Jendżelczenjo po ßylnym artillerischim tšélenju nowe nadběhi czinili. Woni ßu ßo wschudże wotpokasali. Na Lorettowskej hórzy ßmy někotre njepschecželske pschěrowy wsali a pschi tym 2 maschinskej tšélbje dobyli. Ssylny franzowski nadběh pschecźiwo połodnischemu dźělu Neuville je ßo s cžežkim njepschecželowym schkodowanjom s naschim tšélenjom slemił.

W měschnischkim lěßu Franzowsojo w pol nozy wupadnycz spytachu, tola ßo s naschim artillerischim tšélenjom sadżerżachu.

W Ruskej ßu ßo na liniji Zagori—Frauenburg wczera ßylnische njepschecželske mozy pokasałe. K polnozy a k połodnju wot Němjenja ßo dale wojuje. W Galizischej Rußojo wczera dalsche postupowanje naschich wojakow, kotsiž ßu ßo psches Ssan (k polnozy wot Pschemyßla) pschedobyli s napschecznymi nadběhami sadżerżecz spytachu. Wschě tele nadběhi ßo s njepschecželowym cžežkim schkodowanjom njeporadźichu. Jena s Hannoverskich a Oldenburgskich wobstejaza diwisija je poßlednjej dnjej wo pschekhód psches Ssan wojujo 7000 muži sajała a 4 kanony a 28 maschinskich tšélbow dobyła.

Mjes Pilizu a hornjej Wißlu ßo dale wojuje.

20. meje.

Mohłojte njepschihódne wjedro wczera w Flandernskej a połnóznej Franzowskej wojowanju wobarasche. Na Lorettowskej hórzy postupowachmy. Pola Ablaina ßo nózny njepschecželski wupad w bliskim wojowanju wotpokasa.

Mjes Maasu a Moselu bě artillerische wojowanje wołebje ßylne. Wokoło ranja Franzowsojo k ranju wot Ailly w schěrokej froncze k nadběhej pschenđżechu, kotryż wschudże, s dźěła w njemdrej pschimańzy wotpokasachmy.

W Ruskej njeje s wojjewjenymi ßylnischimi njepschecželskimi mozami, kotrez na liniji Zagori—Frauenburg postupuja, k wojowanju doschło. Pschi Dubißy ßu ßo ruske nadběhi wotrasyłe; 900 jatych a dwě maschinskej tšélbje w naschej ruzy wostachu. Wczera ßo k polnozy wot Podubisa do njepschecžela dachmy, dobuchmy hórku 105 a dalschich 500 muži sajachmy. S połodnja Němjena postupowaze ruske mozy ßo pola Gryschkeje Budy—Ssyntawty—Schaki zyle porasychu. Njepschecželowe sbytki k ranju do lěża cžekaju. Mjeńsche wotdźělenja hischcze Ssutki dżerża. Krwawne schkodowanje Rußow bě jara cžežke. Liczba jatych ßo teho dla jenoż na 2200 powyschi. Dale ßo schtyri maschinske tšélby dobuchu.

Do naschich wojakow, kotsiž ßu psches Ssan k polnozy wot Pschemyßla postupali, ßo Rußojo wczera popołdnju s nowa se sadwělnymi nadběhami dawachu. Njepschecžel ßo wschndże s khětrym schkodowanjom wróczo cžißny. Dżeńża rano na jenym kschidle k napschecznemu nadběhej pschenđżechmy a stejischcża njepschecžela dobuchmy, kotryż skoku cžeka.

21. meje.

K polnozy Yperna cžorni franzowszy wojazy w nozy nadběh sčinichu. Tam ßo hischcze wojuje. Jendżelski nadběh s połodnja Neuve Chapelle pola Quinze rue ßo njeporadźi. Pola Fresnoy k dołhemu ranju wot Arrasa je ßo njepschecželske lětadło dele tšélilo.

Franzowski nadběh pola Ailly ßo njeschlachcži. Njepschecžel khětro schkodowasche.

W Ruskej běchu pola Schawlow mjeńsche wojowanja. Pola Dubišy ſ nadběhom do ſtrony k raňju Podubiſa hacž k Bethſole pſchińdźechmy a 1500 muži ſajachmy, tež k połodnju Milo Schawla ſo Rußojo ſady Dubišy cźišnychu. Dale k połdnju ſo wojuje. K połodnju Němjena ſbiczi Rußojo dale k Kownu cźekaju.

W Galiziſkej k ranju Jaroßlawa jeczi Rußojo běchu jenož ſ dubowymi ſochorami wobronjeni.

W Galiziſkej wojowazy němſzy wojazy ſu wot 1. meje hacž do nětka wſcho hromadźe 104,000 Rußow ſajeli a 72 kanonow a 254 maſchinſkich tſelbow dobyli.

Najwyſchſche wójſkowe wjedniſtwo.

Italſka na proſy wójny.

W Italſkej je wójnſka ſtrona pſchewahu doſtała. Też w ſejmje je ſo wulka wjetſchina ſapóſtanzow ſa wójnu roſtudźika. Hdyž ſchtwórtk miniſterſtwo pſched ſejm ſtupi, ſo ſe wſchěch ſtron wołanje ſanjeſe: „Njech je wójna żiwa!“ „Njech je kral żiwy!“ „Njech je Italſka żiwa!“ Tole wołanje ſo pſchezo ſaſo woſpjetowaſche. Miniſterſtwowy pſchedſtyda Salandra ſakonjowy naczíſk pſchedpołoži, kotryž knježerſtwu ſa pad wójny wurjadne prawa pſchenjeſe. Salandra ſa njón ſcźěhowaze roſjaſtnjenje da: Wot teho cźaſa, ſo je ſo Italſka do jeneho ſtata ſjednocźika, je ſo wona w ſtwěcźe ludow jako cźiniczelka poměrnoſcźe, jednoty a měra wupruhowała a wona móże horda pſchede wſchěm ſtwětom prajicź, ſo je tutón nadawk ſ krutoſcźu dopjelnja a ſo ani najwjetſchim woporam njeje ſminyła. W poſlednjej periodźe wjazy dyžli 30 lět je wona ſyſtem ſwjaſkow a pſcheczelſtwa ſdźerżała, ſ kotrymiž dyrbjeſche ſo europiſka runowaha a ſ njej měr lěpje ſwěſcźicź. Dźiwajo na tele nadobne ſaměry je Italſka niz jenož njedoſtatk bjeſſtraſchnoſcźe ſwojich mjeſow ſnjeła, ale wona dyrbjeſche też boloſcź potłoczíwſchi methodiſzy ſo nałożowazym poſpytam pſchihladowacź, ſ kotrymiž ſo italſki kharakter potłoczowaſche, kiž běchu pſchirodne ſtawiſny tutym nadobnym krajam njewuhaſtniwje natłoczíle.

Ultimatum, kotrež w lěcze 1914 Awſtriſko-Wuherſka Sſerbiji pſchepoda, ſ jenym raſom wuſpěch naſchich dołholětnych prózowanjow ſniczi. Awſtriſka naſche wuczinjenja ſrani, dokelž ſo ſ nami wo ultimacze njeſrěcźa a nam wo nim niczo njewoſjewi, wona jo ſrani, ſo na to měrjo, na naſchu ſchkodu khipry ſyſtem krajneho wobſtedźenſtwa a mjeſy politiſkeho wliwa pſcheměnicź, kotryž bě ſo na balkanſkej połkupje roſwił. Ale bóle hacž tón abo tamny woſtebity dybk ſo zyły ſwjaſkowy duch ſrani a ſo ſamo potłoczi, hdyž ſo w ſtwěcźe najźadławiſcha wójna wotputa.

Direktnje napſcheczo naſchim intereſtam a naſchim ſacźuczam ſo runowaha ſniczi, kotruž dyrbjeſche ſwjaſk ſwěſcźicź. A woprawnje, tola njepſcheczíwniwje ſo nadawk narodneje njeſranliwoſcźe Italſkeje ſběhny. Njedźiwajzy teho ſo knježerſtwo měſtazy dołho prózowaſche, doroſumjenje pytacź, kotrež by ſwjaſkej prawo wobſtacźa wróczíło. Tele jednanja dyrbjachu pak ſo ſamjeſowacź, niz jenož cźaſa, ale też doſtojnoſcźe dla, a dokelž ſo to ſ intereſtami a cźeſću kraja njeſnjeſe. Teho dla je knježerſtwo *nuſowane było*, Awſtriſkej ſwjaſkowe wuczinjenja wupowjedźicź.

Tutemu woſjewjenju ſe ſahorjenjom pſchihłoſtujo je ſtejm ſe 407 pchecźiwo 74 hłoſtam na knježerſtwo ſa pad wójny wurjadne prawa pſchenjeſtł.

W ſelenej knihy, kotraž jednanja mjes Italſkej a Awſtriſkej wo ſadanjach Italſkeje wopſchija, ſo praji, ſo je italſki póſtlanz we Winje, Avarna, 25. haprleje do Roma telegrafował, ſo jeho awſtriſke knježerſtwo ſ njewužitnym jednanjom ſadźerżuje, dokelž wono njewěri, ſo ma Italſka krutu wolu k wójnje. Teho dla je Italſka Awſtriſkej ſwjaſk wupowjedźiła. We wupowjedźenju ſo praji, ſo je Italſka ſwjaſkarſku winowatoſcź ſtwěrnje dopjelnjała, ſchtoż ſo njeje wot Awſtriſkeje ſtało. Wupowjedźenſke pißmo je italſki póſtlanz 4. meje awſtriſkemu knježerſtwu pſchepodał. B.

Němſki póſtlanz wjerch Bülow pſched wotpucźowanjom ſ Roma.

Po powjeſcźi italſkich nowin ſtaj wjerch Bülow a awſtriſki póſtlanz baron Macchio pjatk wjecźor po ſkónczenju ſejmoweho wuradźowanja ſ Italſkeje wotpucźowacź chzyłoj. L.

Wójnſki ſtaw w Italſkej.

Zürich, 21. meje. Italſki konſulat woſjewja, ſo je italſke knježerſtwo wójnſki ſtaw w Italſkej wuwołało.

„Züricher Poſt“ ſ Turina piſche: Italſka pjecza 22. meje Awſtriſkej wójnu pſchipowjedźi. D.

Italſke wójſko. Po ſpißu „Wójſko a łódźſtwo wſchěch ſtatow ſemje“, ſeſtajanym wot Rottmanna, ſakſkeho hejtmanna, ma Italſka nětkole něhdźe 37 milijonow wobhdlerjow. Powſchitkowna woſobinſka wojerſka winowatoſcź ſo ſ dokonjanym 20 lětom ſapoczina a 19 lět traje; ſ teho 8 lět w ſtejazym wójſku, (2 lécze aktivneje ſłużby, 4 lěta w mobilnej miliży a 7 lět w territorialnej miliży). Wuwucźenje a aktivna ſłużba w mobilnej miliży hacž do 6 měſazow traje. Lětnje ſo 130,000 rekrutow do wójſka bjerje. W cźaſu měra je italſke aktivne wójſko 250,000 muži ſtylne, we wójnje 1,200,000 muži, a miliza něhdźe 2,200,000 muži. — Wójnſke łódźſtwo wobſteji ſ 12 wulkich bitwiſkich łódźow, mjes nimi 4 dreadnoughty (hobrſke łódźe), 10 panzerowanych kſchižakow, 2 kanonſkaj cźołmaj, 33 torpedoſaniczakow, 69 torpedowych łódźow ſa ſchěroke morjo, 17 torpedowkow, 20 podmórſkich cźołmow a 5 pomocznych kſchižakow. Wójnſke miniſterſtwo je ſo poſledni cźaſ prózowało, liczbu porjadneho wójſka na milijon muži powyſchicź, licźba offizěrow a podoffizěrow je ſo powyſchika, dale je ſo kónz měrza k wudokonjeniu w ſłużbje 7000 reſervnych offizěrow do wójſka ſwołało. Pódla teho ſu ſo pſchihotowanſke kurſy ſa woſoby, k offizěrſkej ſłużbje khmane, 1. meje ſakoźike, kotrež 4 měſazy traja. Pſchi nich móża ſo wojazy ſ pſchimérjenym ſdźěłaniom wobdźělicź, tak daloko hacž ſu ſ najmjeńſcha 3 měſazy we wójſku ſłużili.

Italſke aktivne wójſko ma 108 regimentow infanterije, 8 alpſkich regimentow, 29 regimentow kavallerije, 36 regimentow artillerije ſe 190 batterijemi po 6 kanonach, 10 regimentow twjerdźiſniſkeje artillerije, regiment jěſdneje artillerije a 2 regimentaj hórſkeje artillerije, 6 regimentow ženiſtow (a to: 2 regimentaj pioněrow, 1 telegrafny regiment, 1 podkopny, 1 pontonowy a 1 żeleſniſki regiment), dale 12 proviantſkich kompagnijow a 12 ſanitetnych. Pódla kóždeho regimenta je wotdźělenje ſ dwěmaj maſchinſkimaj tſelbomaj. Sakoženje 13. armeekorpſa je ſo poruczíło. Nimale ¾ aktivneho wójſka prěnjeho ſwołanja je pod brónjemi. Miliza (krajna wobora) kóżdy armeekorps wo jenu diviſiju poſtylni. tak ſo móże ſo aktivne wójſko prěnjeho ſwołanja na 1,200,000 muži wobliczicź. Wuwucźene muſtwo miliży w ſtarobie 33—39 lět je ſo 15. meje pod khorhoj ſwołało. Teho dla móże ſo też wjetſchina territorialneje miliży jako mobiliſowana wobhładacź. (Köln. Ztg.)

Schto ſtebi Italſka wot Awſtrije żada.

Prjedawſchi italſki finanzny miniſter Luzatti je dopißowarjej danſkich nowin „Nationaltidende“ ſdźěłił, ſo je ſtebi Italſka wot Awſtriſkeje ſa ſwoju neutralnoſcź ſcźěhowaze żadała:

Awſtriſka ma hnydom Trentino, Iſtriſku ſ Trieſtom, měſta Pola a Fiume, někotre adriatiſke kupy, łódźſtwowe ſtazije pſchi dalmatiſkim brjoſy Italſkej wotſtupicź, Awſtriſka ſo nießmě ani direktnje ani indirektnje do należnoſcźow Sſerbije měſchecź, wona dyrbi ſo balkanſkeje politiki woſtajicź, kotraž by ſo pſchecźiwo Italſkej měriła, Italſkej a jejnym intereſtam ma ſo ſtwoboda w raiſchim ſtrjedźoſeměſkim morju pſchecźiwo Turkowſkej dacź. Dale ſtebi Italſka doſpołnu ſtwobodnoſcź roſtudźenja ſa pſchichodny kongreß měra żada, hdźež chze Italſka wěz Sſerbije a Belgiſkeje podpieracź.

S tutych żadanjow je Awſtriſka, kaž němſki khěżorſtwowy kanzler ſ Bethmann-Hollweg wittoru we wójnſkim poſtedźenju němſkeho khěżorſtwoweho ſejma woſjewi, kruch Tirolſkeje a měſto Gradiſka ſ krajom, tak daloko hacž je jeho wobhdlerſtwo cźiſcźe italſke, ſwólniwa Italſkej wotſtupicź. Trieſt dyrbi ſo ſtwobodne měſto ſcźinicź. Jeho italſki kharakter dyrbi ſo w měſtowym ſarjadniſtwie ſakhowacź a ſo tam italſka univerſita ſakożicź. Knjejſtwo Italſkeje we Valonje w połodniſchej Albanſkej ſo pſchipóſnawa. S tymle poſkicźenjom njeje italſke knježerſtwo ſpokojom było; wono je teho dla ſtwoju pſchißkuſchnoſcź k trojoſwjaſkej wupowjedźiło a pſchiſamknjenje k jendźelſko-franzowſko-ruſkej trojopſchesjenoſcźi pytało. B.

Jendźelſka roſprawa wo awſtriſko-italſkim jednanju.

Dopißowaŕ jendźelſkich nowin „Daily Telegraph“ w Romje wo roſrěcźenju ſ jenym Italſkim piſche, kotrehoż mjeno ſo njemjenuje, kotryž pak lěpje, dyžli něchtó druhi jednanja mjes Winom a Romom ſnaje. Wón praji: Jednanja ſo bórſy po wudyrjenju wójny ſapoczachu; Awſtriſka a Němſka mějeſchtej teho dla wjele khwile k wuradźenju. Awſtriſka nochzyſche napſcheczo pſchińcź a na tutym ſtejiſchcźu hacž do kónza ſawoſta. Hdyž ſo ſkónczńje poſkicźenja cźinjachu, běchu wone ſtměſchnje make. Tole ſadźerżenje Awſtriſkeje *italſke miniſterſtwo* nuſowaſche, ſo ſ mózноſcźu wójny ſaběracź. Sjawnje ſo wójnſke pſchihoty cźinjachu, ſo byſchtej Awſtriſka a Němſka wſcho wjedźakej. Awſtriſka po ſdaczu njewěrjeſche,

so ꝛu pſchihoty khutne, a napſcheczopſchiińdżenje njepokaſa. Hdyż běſchtej kónz haprleje wójſko a łódźſtwo nimale k wójnje hotowej, ꝛo wójnſki miniſter Sonnino we Winje należnje wopraſcha, k kajkenu najwjetſchemu pſchiſwolenju je Awſtriſka hotowa. Wotmolwjenje njebě wjele nadźije ſbudźaze. Awſtriſka pſchi ꝛwojim prjedawſchim poſkiczenju woſta. Potom Italſka trojoſwjaſk wupowjedźi a ſ tym dotalne wuſke ſwjaſki roſtorhny. Na to wona ſ Franzowſkej, Jendźelſkej a Ruſkej jednacz pocza. Hakle hdyż bě ꝛo Italſka wot trojoſwjaſka dźěliła, je Sonnino ſrěczenje ſ Franzowſkej, Jendźelſkej a Ruſkej wobſamknył. B.

Rosprawa ruſkeho generalneho ſtaba.

Wot ꝛrjedź haprleje běchmy powjeſcź doſtali, ſo ꝛo němſzy wojazy ſhromadni ſ wjeczorneje fronty do wjeczorneje Galiziſkeje woża a ꝛo tam ſhromadźuja. S tym naſtate wobſtejnoſcze naß nuſowachu, ꝛwoje poſtupanje k Mezölaborczej a Užkej ſadźerżeczź, ſo njebychmy ꝛwoje ſtejiſchczo hiſcheze dale podléſchili a ſo by nam mózno było, ꝛwoje reſerwy na wohroženy dźěl ꝛwojeje fronty pſcheżunycź. Tola mozy, kotreż bě njepſchecźel ſ nowa pſchecźiwo froncze cźißnył, běchu tak ꝛylne, ſo naſche tſecze wójſko njemóżeſche jich nadběh w ſtronje Ssenczkowize-Gorlize ſadźerżeczź. Njewuſtawaze ſażakke wojowanje a mózne napſcheczne nadběhi, kotreż njepſchecźelej ſadźěwachu, wotmyßlene pſchekamanje naſcheje fronty pſchewjeſcź, ſkónczńje k temu dowjedźechu, ſo ꝛo njepſcheczelſke wojowanje na frontalne nadběhi pſchecźiwo naſchim ſtejiſchczam wobmjeſowachu. Sahorjena khrobłoſcź naſchich wojakow ſmóżni, w poknym rjedźe nam napokożene wojowanſke nadawki rosrißacź a njepſchecźelej nimo měry wulke ſchkodowanje naczinicź. Zyła tſecza armeja ꝛo k Ssanej ſczahny. Teho dla běchmy nuſowani, ꝛußodne armeje hinak pſchestajicź, ſo by jich fronta ſ tym w pſchesjenoſczi była. Tole pſchestajenje je ꝛo hižo dokonjało. Běchmy drje nuſowani, ꝛo tutych pſchicźinow dla ſ Karpatow wróczo ſczahnycź, ꝛmy pak ſ dobom ſ roſſudźazym poſtupanjom w rańſchej Galiziſkej khětre wuſpěchi na naſchim lěwym kſchidle dozpěli, kotreż ꝛu na froncze 150 wjerſtow, Awſtriſkim bolostne poraženje pſchihotowałe. Sa pjecź dnjow, wot 9. hacź 14. meje, ꝛmy w tychle ſtronach 20,000 muži ſajeli, a njepſchecźela nuſowali, ꝛo w njeporjedźe na tamnu ſtronu Pruta wróczo podacź.

14. meje naſcha dalokotſělaza batterija w Pſchemyßlu njepſchecźelſku kolonnu, kotraż ꝛo ſ wjecźora bliżeſche, roſpjerſchi a jej wjele ſchkody nacźini. Pſchi druhich ſtronach Ssana a pſchi rańſchich brjohach Karpatow ꝛo njewojowaſche.

Awſtriſke wójſko bě ꝛo pſchi Dnjeſtrje ſbiło a móżeſche ꝛo 14. meje na lěwym brjoſy Pruta jenicźzy pola Kolomeje ſ pomozu poßylnjenjow dźerżecź, kotreż ꝛo po żeleſnizy pſchiwożachu. Wono ꝛwoje poßlednje reſerwy, kotreż ſ pioněrow a jenotliwych wotdźělenjow ꝛnadneje wojowanſkeje hódnoſcze wobſtejachu, do wojowanja ſczeleſche. Tón ꝛamy dźeń naſchi wojazy Nadwornu dobuchu. Dźeń prjedy bě naſcha kavallerija ſ jenicźkim nadběhom wobtwjerdźeny pſchedmóſt w Ssniatynje dobyła a ꝛo tuteho měſta ſmozowała. Njepſchecźela dale ꝛylnje pſcheſcźěhachmy. We wokolnoſczi Schawlow ꝛo wojowanje dale k naſchemu lěpſchemu roswiwaſche. Wjazore nadběhi ſ wjecźora Schawlow wotraſychmy a pola wßy Gruſdow ſ wuſpěchom ꝛylnu kolonnu nadpadżechmy, kotraż chżyſche Schawli ſ poknozy wobeńcź; njepſchecźela wotraſychmy.

Rosprawa wot 18. meje praji: We wokolnoſczi Schawlow wojowanja po něcźim wjetſchich roſměrow nabywaju a ꝛo wcźera na froncze pſches 30 wjerſtow wotměchu. Njepſchecźel tam wſchědnje naß pak ſ teje pak ſ tamneje ſtrony wobeńcź ſpyta. Hacź runje ꝛu Němzy hižo wjazy dyżli dwě diviſiji pěſchkow do wojowanja ſtajili, ꝛmy w ꝛrjedźiſnje poſtupali a ꝛmy jenu ſ kolonnow, kotraż dyrbjeſche naß wobeńcź, ſ boka pſchimnyli.

Pſcheſcźěhujo njepſchecźelſke wójſko, kotreż w rańſchej Galiziſkej k Prutej zoſa, je ꝛo jedyn ſ naſchich reſerwnych regimentow woßebje wuſnamjenił. Wón je ꝛo 13. meje wobtwjerdźeneho ſtejiſchcza pola wßow Zukowa a Zukopina, k poknozy wot Kolomeje, ſ njewudźerżliwym wupadom pod woßobinſkim wjedniſtwom regimentoweho komandeura ſmozował. Pſchi tym ꝛo 1000 muži ſaja a ꝛo wjele maſchinſkich tſělbow dobu. Koſakojo ꝛo do 1500 Awſtriſkich dachu, kotriż ſe ꝛwojich tſělnych hrjebjow cźěkachu. W krajinje k poknozy wot Cźernowiz ꝛo wyſchk Karlowicz woſpjet ſ tſjomi ſchwadronami huſarow do jeneje zofazeje njepſchecźelſkeje kolonny dobywaſche a wjele jatych ſczini.

S Dunajeza k Ssanej zofajo je naſcha tſecza armeja nanajwyſchſche 50 kanonow wróczo woſtajiła, ſ kotrychż bě ꝛo najwjazy ſ cźężkej njepſchecźelſkej artilleriju ſniczilo a ꝛo njehodźeſche wotwjeſcź. Ssmy pak wſchu zyrobu ſtaroſcźiwje wotwjeſli a wſchě moſty do powětra tſělili. 13. meje je naſcha kavallerija, kotraż naſch marſch ſchkitaſche, němſke wotdźělenje kolojéſdnych pola Truchnika, k poknozy wot Pſchemyßla, nadpadła, 50 kolojéſdnych ſarubała a 30 ſajała. Runje tak ꝛu w Kielzach 13. meje na łakańzy leżazy koſakojo ſ wuſpěchom do njepſchecźela, kotryż do měſta cźehnjeſche, tſěleli a jemu mjenje pſchijomne powitanje pſchihotowali dyżli żidowſzy wotpóßłanzy, kotſiż jemu napſcheczo cźehnjechu. B.

Wot 16. meje rano ꝛo wojowanje pola Schawlow roswi; wono ꝛo jara pſchihodnje ſa naſchich wojakow roswiwa, kotſiż ꝛu Dubißu pſchekrocźiwſchi ꝛo do Němzow dobyli, ꝛo někotrych tſělnych hrjebjow ſmozowali a 8 kanonow dobyli. Pola Chelnewa, Ruſkeho Broda a Ssuchednewa ꝛu naſche njenadźite napſcheczne nadběhi njepſchecźelſkemu pſchedwójſku cźężke ſchkodowanje nacźiniłe.

W krajinje mjes Wjersbrukom a Opatowom a k połodnju wot Opatowa ꝛu naſchi wojazy 16. meje ſ nahłym nadběhom kónzy njepſchecźelſkich kolonow pſches 10 wjerſtow wróczo cźißnyli. Nad Ssanom ꝛo ꝛylnje ſ artileriju wot Wißlokoweho wuliwa hacź k Pſchemyßlu wojuje. Na ſtronje k Stryjej a Dolinje je njepſchecźel podarmo nadběhi pſchecźiwo naſchej froncze, w kotrejż ꝛmy ꝛo pſched krótkim poſtajili, cźinił a cźężko ſchkodował. Ssmy też někotre ſta muži ſajeli. Pſchi Prucze je njepſchecźel 15. meje ſ huſtymi kolonnami wot Delatyna a Kolemeje woſpjet nadběhi cźinił, kotreż ꝛo ſ wuſpěchom wotpokaſachu. Ssmy ſchtyri cźężke hubizy dobyli a naſche pſchedßunjene wójſkowe wotdźělenja pſches Prut póßłali. B.

Cźężke japanſke kanony ſa Ruſku.

Franzowſke nowiny „Temps“ piſaju: Japanſka je cźężke kanony najnowſcheje konſtrukzije, kotreż je wyſchk Ogata wunamakał, k ruſkej froncze póßłała. Kanony móża ꝛo do ſchtyrjoch dźělow roſebracź. Schtyri konje potom kóżdy kruch nieżu. 99 japanſkich offiżérow je k poßłużenju wotjéło. B.

„Stockholms Dagblad“ je ſ wěſteho żórła ſhoniło, ſo je Ruſka wot Japanſkeje dwanacze 15 zentimetriſkich kanonow doſtała, kotreż ꝛu ꝛo hižo k froncze póßłałe. Pódla teho ꝛo dwě wójnſkej łódźi po żeleſnizy pſches Sſibirſku wjeſetej, kotrejż ſtej pjecza ſa Cźorne morjo poſtajenej. Garniſona we Wladiwoſtoku, kotraż ſ něhdże 100,000 muži wobſteji, je ꝛo ſ njewutwucźenymi rekrutami ſaměniła a ꝛo k froncze póßłała. Cźile wojazy ꝛu najlépje ſapkacźeni ruſkeho wójſka. B.

Ruſka panzerowana łódź ꝛo potepiła.

Ruſka panzerowana łódź „Panteleimon“ je ꝛo po powjeſcźi ſ Bukareſta pjecza na Cźornym morju ſ njepſchecźelſkim torpedom ſniczika. Na njeje je pjecza 1400 muži było, kotſiż ꝛu ꝛo tepili.

Smyßlenje ruſkich muhamedanow.

Mißionarki, kotreż ꝛu ꝛo ſ Turkeſtana do Schwedſkeje wrócźiłe, powjedaju, ſo ma tamniſche muhamedanſke wobydleŕſtwo ſympathije k Turkam. Woni maja ſa njeprawo, ſo indiſzy muhamedanojo pſchecźiwo Turkam wojuja, a praja: „Dardanelle njemóże nichtó wſacź, tak dołho hacź to ſultan nochze, dokelż je ſultan Muhamedowy potomnik.“

Po pucźu do Ruſkeje ꝛo mißionarki ſ wjele cźahami jatych a ſranjenych wojakow ſetkachu. W Ssamarje widźachu, kak ꝛo 500 awſtriſkich jatych pſchi Bożej mſchi wobdźěli. „Awſtriſkich jako ꝛwojich bratrow wobhladujemy“, Rußojo prajachu, „ſ Němzami pak je zyle hinak“. K awſtriſkim jatym mějachu telko dowěrjenja, ſo jenoż tſjo koſakojo 500 Awſtriſkich ſtražowachu. B.

Zar pſchi froncze.

S Pětrograda ꝛo powje: Zar je k froncze pſchiſchoł.

Amerikanſke transporty wójnſkeho materiala do Archangelſka.

Łód w Archangelſkim pſchiſtawje w poknóznej Ruſkej je roſtał. Duż je nětko pucź po morju ſ Ruſkeje do Ameriki wotewrjeny. Prěnja parna łódź ſ wójnſkej potrjebu je 20. meje ſ Ameriki do Archangelſka wotjéła. B.

Rosprawa franzowſkeho generalneho ſtaba

wot 18. meje praji: W krajinje, kotruż ꝛmy ſawcźerawſchim k wjecźoru Yſerſkeho kanala dobyli, ꝛu Němzy něhdże 2000 mortwych a wulku liczbu tſělbow woſtajili. K ranju kanala ꝛmy njedawno dobyte ſtejiſchcza wobtwjerdźili. W nozy Němzy po bombardemencze

a mjetanju bombow wožebje žylny napschećny nadběh sćinichu; woni žo wróćo cźišnychu. W krajinje k połnozy Lorettowskeje hórki na drózy Aix—Roulettes—Souchez sa žwojim tšélenjom hnydom dwaj njepschećelskaj napschećnaj nadběhaj sadźeržachmy. W nozy blisko Ablainskeho pohrjebnischća někotre khěže dobuchmy. Na froncźe k połnozy Arrasa artillerija wodnjo a w nozy wojuje. W stronje Ville-au-Bois, pola Berry-au-Bac, njepschećel nowy nadběh spyta, kotryž žo lohko wotpokasa. L.

Nadpad zeppelinow na jendźelske města.

Reuterez telegrafowarnja powje: Jedyn zeppelin žo 17. meje nad Ramsgate pola Kenta pokasa a 40 bombow dele cźišny. Tši wožoby žo sranichu. Lětarjo w Eastchurchu a Westgate leżazy, žo sa zeppelinom puschećichu. Nad Nieuportom jón wóžom lětadłow s Dünkirchena nadpadže. Hdyž jedyn lětar 200 metrow nad nim lećesche, schtyri bombam na njón padnyć da. Mrócźel kura s zeppelina stupi, a teho dla žebi myžla, so je žo zeppelin cźežko wobschkodźił. Rosprawnik po sdaću žam do wobschkodźenja njewěri; pschetož wón dale pische: Zeppelin hač do 11,000 stopow wyžoko lećesche, a nasche lětadła běchu žylnemu tšélenju powětroweje łódže wustajene. „Times" powje, so je mjes bombami, wot zeppelina cźišnjenymi, tež pjeć sapalnych bombow było, kotreż žu na wschelakich městnach sapalike. Jena bomba jedyn hosćenz trjechi. Jedyn muž žo cźežko srani.

Havaski telegram s Calaisa powje: Psches morjo leczo jena němska powětrowa łódź 16. meje w nozy nad Calaisom lećesche a někotre bomby cźišny. Dwě dźesći žo morischtej a jena žona žo srani; wobschkodźenje wězow je žnadne. B.

Hobrski zeppelin.

Jendźelske nowiny „Daily Chronicle" žu psches Genf shoniše, so žo na Friedrichshafenskej łódźerni nowy hobrski zeppelin twari, kotryž móže 20 zentnarjow rosbuchadkow žobu njesć a po spěschnosći kóždu druhu powětrowu łódź pschetrjechi. B.

Jendźelski wójnski minister Kitchener druhu symsku wójnu wěscheźi.

Jendźelske wójnske ministerstwo žo na druhu symsku wójnu pschihotuje. Kitchener měni, so žo wójna hischcze nasymu njeskónczi. B.

Wotstupjenje jendźelskeho ministerstwa.

Dla njepschesjenosće s łódźstwowym ministrom Churchillom je prěni namórski lord admirality, lord Fisher, wotstupił. Na to je je zyłe ministerstwo wotstupiło. Nowe ministerstwo ma žo s liberalnych a unionistow tworicź.

Jendźelska hamtska rosprawa wo wojowanju w Dardanellach.

Brigada generala Coxa 12. meje jedyn nadběh s cźežkim njepschećelowym schkodowanjom wotrasy. Bliźschi dźeń dwójna kompagnija Ghurkow pok mile do prědka pschińdże a dobytu krajinu wobtwjerdźi. 16. meje divisija Lancaschireskich territorialnych wojakow khětro postupowasche. Jich hubizowe batterije někotre turkowske muniziske wosy a jenu kurkowsku kanonu sniczichu. B.

Schkodowanje Jendźelczanow a Franzowsow w Dardanellach.

Italske nowiny „Tribune" s Athena powjedźa, so je łódźstwo trojopschesjenosće psched Dardanellemi poźlednje njedźele 3 torpedoske cźołmy a 2 kanonskaj cźołmaj s turkowskim tšélenjom shubiło. B.

Powschitkowna wojerska powinosć w Jendźelskej?

Lordkanzler Haldane je w hornim žejmje prajił, so budże žo knježerstwo najskerje w bliźschim pschichodźe rosžudźicź dyrbjecź, powschitkownu wojerśku powinosć parlamentej namjetowacź. Lord Lansdowne praji, so tole wažne sdźělenje pola konservatiwneje strony najwjetsche spokojenje sbudźi. Morningpost w tymle smyžle pische: Jenicźke waschnje, po kotrymž žo lud hodźi organisowacź, je, so žo powschitkowna wojerska winowatosć sawjedże. To pak dyrbi žo hnydom stacź. Knježerstwo dyrbi połnomóz dostacź, so žmě wschitkich mužow hač do wěsteje staroby k statnej žłužbje, někotrych k wojerskej žłužbje a druhich do brónjernjow a pólvernikow swołacź.

Jendźelska admiralita je wosjewiła, so je žo jendźelski podmórski cźołm „A. E. 2" pola Dardanellow potepił. S 3 offizěrow a 29 muži wobžadki žu Turkojo offizirow a 17 muži sajeli.

Jendźelska parna łódź „Dumcree", 4000 tunow wulka, je žo 18. meje pola Barry s torpedom jeneho němskeho podmórskeho cźołma potepiła. Wobžadka je žo wukhowała.

Turkowski mózny pschećiwnik.

Londonske nowiny „Times" s kupy Mudros w Dardanellach powjedaja: Jendźelske wójsko njeje žebi hischcze wobknježaze stejischcźo na europiskej stronje Dardanellow (na Gallipoliskej połkupje) dobyło, tola je wono njepschećela nusowało, žwoje mozy a waschnje žwojeho sakitanja pokasacź. Wojujemy s khrobłym a wutrajnym wójskom, kotreż žo derje nawjednje a žo pschi sakitanju pschezo jako mózny pschećiwnik pokuśuje. To žu hischcze cźi žami wojazy, kotśiž Plewnu sakitowachu. Woni sa sdźerźenje Turkowskeje a Europje, sa sakhowanje města wojuja, s kotrejž žo kóždy Turka hordźi. Tehodła dyrbimy žebi wojujo pucź wubědźicź, krocźele wot krocźele. Kaž we Franzowskej je tež tu wójna praschenje, kelko ludźi móżemy woprowacź, so bychmy tšélnu hrjebju abo kóžnu milu kraja dobyli.

„Daily Telegraph" s kupy Mudros powje: Ghurkojo (indiszy wojazy) žu njedźelu turkowsku kanonu dobyli, žo k Turkam njewidźeni pschiwacźiwschi a jich s nożemi sakakawschi. Cźežko je, turkowske kanony njeschkódne sćinicź, dokelž po koliji běža a žo po wutšélenju kóždy krócź wróćo sćahnu.

Sakski žejm.

Jenotliwe strony sakskeho žejma žu žo tele dny skhodźowake a wo wschelakich praschenjach, wožebje wo podlěschenju mandatow radu składowake. Powjesćź, w někotrych nowinach wocźischcźana, so žo bliźschemu žejmej pschedkohi dla swěsćenja bliźschich žnjow a dla sadźěwanja lichowanju s zyrobu pschedpokoża, je w tejle formje wopacźna. To žo hižo s teho spósnawa, so žo sa cźaž wójny jenoż khěžorstwu saleži, sakonje wo hospodarskich naprawach wudawacź. Sa to pak je knježerstwo swólniwe, žejmej rosjaśnicź, na kajkim stejischcźu k praschenju ludoweho seźiwjenja steji a kajke naprawy je sa to cźiniło.

Kładźenje khartow.

Na měschcźanskej drózy žo dwě khudobnje sdrascźenej žonje setkaschtej.

„Dobre ranje, knjeni Malakowa!" młódscha postrowi a chzyśche dale hicź.

Ale starscha jej pucź sastupi.

„Hdże dha pak dźejcźe, knjeni Wotrubowa?"

Ale na wotmołwu njeczakajo, Malakowa žo hižo saže dale praschesche:

„Schto dha stajnje cźinicźe? Hižo dołho žmój žo njewidźałoj — skoro to njepomnju! A schto dha, je muž we wójnje — pisa pisa?"

Wotrubowa sdychny.

„Poźledni ras je mi runje nowe lěto pisał. S teho cźaża wo nim niczo wjazy njewěm. Bóh žam wě, schto je žo s nim stało! Boju žo, so hižo ani wjazy žiwy njeje. Skoro kóždy tydźeń žym wot njeho liscźik dostawała, druhdy też dwaj sa žobu, a nětkole na dobo, kaž wotrěsnjene! Sa telko měžazow njeda niczo wo žebi žkyschecź, ach to je stysknosćź!"

„To waž wobžaruju, woprawdże waž wobžaruju", Malakowa rjekny. Ale srudoby na njej pytnyć njebě.

„Telkole měžazow hižo — to je woprawdże srudna wěz! Ale njeshubiwajcźe nadźije! Pschecźitam žebi druhdy nowiny, žužod nam je pożcźuje, my žebi jich kupowacź njemóżemy, sažkuži žo mało, wscho je dźeń a dróżsche, cźłowjek njewě, na cźo pjenjesy najprjódzy wudacź. Tak, schto dha chzych tola prajicź? — Te nowiny — — hižo wěm! Tu wam w nowinach stejesche, so běchu někoho hižom pol lěta sa shubjeneho měli, hižo wo njeho płakachu, kaž psche morweho — a na dobo pschińdże wot njeho powjesćź, so je żiwy a strowy — — w sajeczu. Schto k temu prajicźe, knjeni Wotrubowa?"

„Tež ja žebi druhdy myžlu, so je mój muž sajaty — ale druhdy je mi saže tak stysknо, so dyrbju žo wupłakacź. Je żiwy? morwy? Ani pomyžlicź žebi njemóżecźe, knjeni Malakowa, kak hrósbna je tajka njewěstosćź."

„To chzu wěricź, to wam rad wěrju! Ale — scźe dha hižo we wojerskej pisarni a napraschowarni byli a žo tam sa waschim mužom wopraschcheli?"

„Tam ßym hižo wjazy króćź pobyła — hiſchćże poßledni tydźeń; ale wo mojim muźu tam niczo njewjedźa.“

„Hm, hm“, Malakowa ſ hłowu tſchaßeſche. „To je dźiwna wěź, woprawdźe dźiwna wěź. Sſkyſchćże, knjeni Wotrubowa: ja na waſchim měſćże bych pißańnju na bok woſtajiła a ſchła ke kładźeńźy khartow.“

Wotrubowa ſ hłowu ſawjercźa.

„Ja khartam njewěrju; to je ßame jebanſtwo.“

„Mjes kładźeńkami ßu jebańki, to je wěrno; ale ta, kotruź ja ſnaju, wſchitko wukładźe, wſchitko ſhóda. Loni je mi khartu kładła, a wſchitko je ßo ſtało, kaź je wona wěſchćźiła. So budźe khoroſć a ßmjercź w naſchim pſchiwuſniſtwje — a ſa tydźeń je moja cźeta ſkhorjela a ſa tſi njedźele bě hižo w rowje. A potom, ſo budźe mój muź bjes měſtna, a potom ſo bórſy ſaßo nowe doſtanje. A to je ßo hacź na ßkowo dopjelniło! Spytajcźe to, knjeni Wotrubowa, potom budźecźe ſ najmjeńſcha wjedźecź, na cźim ſcźe. A nochzecźe-li mi wěricź, woprafchejcźe ßo Rózńjakoweje; ta je teź pola njeje była a ßebi khwali, kak je jej wſchitko ſhódała.“

Wotrubowa wjazy wjele pſchecźiwo khartańkam njemějeſche. Kak ſo traſch ta źónſka tola něſchto wjazy wě, hacź duchi?

„Spytała wſchak to bych — ale tajka źona ßebi druhdy wjele pjenjes źada!“

„Wjele, ale teź mało, po tym, kaź ſchtó k njej pſchiúdźe. Wot woßebneje knjeni da ßebi derje ſapkaczicź, cźehodła teź niz? — ale hdyź jej rjekńcźe, ſo ſcźe khuda, njewoſmje wot waß niczo, khiba dwazecźi pjenjezkow. Ja ßym jej hriwnu daka“, khwaleſche ßo Malakowa.

Wotrubowa ßebi khwilu pſchekładowaſche.

„A hdźe dha wona bydli?“

„Na ſtarym torhoſchcźu, cźiźka njewěm — ale w tym domje je wikowar ſ zyrobiſnami, jenoź ßo praſchejcźe na knjeni Włoßakowu, tam ju wſchitzy ſnaja, pokaſaja wam, hdźe bydli. Tóńdźcźe tam k njej, to wam radźu, knjeni Wotrubowa, radźu wam derje! Budźecźe widźecź, ſo tych mało pjenjes wam źel njebudźe!“

„Duź k njej pohladam“, Wotrubowa pſchikiwny.

„Jenoź dźicźe, a pſcheju wam, ſo by waß troſchtowała.“

Roßźohnowaſchtej ßo a kóźda dźeſche do ßwojeho kónza.

Wotrubowa ßebi rosmyßleſche, na cźim ßebi te dwazecźi pjenjezkow wottorhnycź. Mějeſche pjecź małych dźećźi a poknu hłowu ſtaroſcźi. Dwazecźi pjenjezkow bě na nju wulki wudawk, ale wona chze teź te na to waźicź, jenoź ſo by wěſtoſcźe nabyła.

Hnydom naſajtra doběźa na ſtare torhoſchcźo. Tam ßo dopraſcha na knjeni Włoßakowu, kiź khartu kładźe. Pokaſachu jej niſku khěźu. Sańdźe tam ſ pukotazej wutrobu. Hdyź ſkónczńje pſched durjemi khartańki ſtejeſche, bě tak rosbudźena, ſo dyrbjeſche ßo wo ſcźěnu ſepręcź a trochu woczaknycź, prjedy hacź ßo ſměrowa. Napoßledku ſaklepa wo durje.

Durje ßo wotewrichu a w nich ßo pokaſa ſtaruſchka ſe žołtym, ſmorſchcźenym wobliczom.

„Je knjeni Włoßakowa doma?“ woprafcha ßo Wotrubowa.

„Jenoź dale, proſchu!“ měſto wotmołwy ju ſtara źona pſcheproſcheſche a dowjedźe ju do jſtwy. Wulka njebě, ale derje ſrjadowana. Pſchi durjach ßedźeſche tołſta źona a ßwaczeſche, jědźeſche dobru zaktu ke khoſejej. Wona mějeſche na ßebi pſchecźiwnje cźerwjeny źupan, wokoło ſchije mějeſche cźorny ßomoczany bant ſe ſkotym pjenjezkom, na porſtach pjerſchcźenje, hłowu njeczeßanu, włoßy pokne cźeßakow, kiź běchu ſe ßwětłymi pyſcheńkami wukładźene.

Pſchiwobrocźi ßo ſ wobliczom k wopytowaźy a pſchi tym hibanju ßo jej roſpinychu we wuſchomaj ſtaromódne nawuſchniźy (Ohrringe).

„Schto pak ßebi, knjeni, pſchejecźe?“ ſ rěſnym hłoßom ßo woprafcha, hdyź bě ßo na Wotruboweje bojaſliwe poſtrowjenje podźakowała.

„Rady bych něſchto wo ßwojim muźu ſhonika“, Wotrubowa bojaſliwje rjekny.

Khartańka ju wot nohow hacź do hłowy měrjeſche, potom we měrje ßwaczinu dojědowaſche. Tale źona, kiź je pſchiſchła, ma khubuſchku draſtu, hubjene, wuſtarane wobliczo — duź njeje trjeba pokaſowacź wulkeje ſdwórliwoſcźe a hotowoſcźe.

„Wy macźe muźa we wójnje, něwěrno?“ khartykładźeńka ſa khwilu ſarěcźa, ſ poknym ertom źwajo.

Wotrubowa ſrudnje ſdychnywſchi pſchikiwny.

„A niczo wo nim njewěſcźe?“

„Hižo wot noweho lěta mi njeje pißak“, Wotrubowa ſkorźeſche. Pſchekwapi ju to, ſo bě khartykładźeńka hnydom jeje ſtaroſcź ſhódała, ani do khartow njepohladawſchi. S tym ßo teź poßledni ſbytk njedowěry do jeje wumjeńſtwa ſhúbi.

Wotrubowa ßebi njepomyßli, ſo Włoßakowa tute praſchenja ſkoro kóźdej wopytaźy jenak dawa.

„Duź ßebi pſchejecźe, ſo bych wam khartu kładła?“ praſcheſche ßo Włoßakowa.

„Budźcźe tak dobra!“ Wotrubowa ſ proſchazym hłoßom rjekny. „Ale“ — ſrudnje dorjekny, „ja ßym khuda — — — mam pjecź dźećźi —.“

„Dajcźe, ſchtoź móżecźe!“ khartykładźeńka liwzy wotmolwi. — „Bohaczińſche mi to ſaßo ſarunaja!“

Wotrubowej ßo wobliczo wujaßni. Wona pomaßa do ſaka a połoži potom 50 pjenjezkow na blido.

Khartykładźeńka mikny ſ woczomaj na pjenjesy, poßměwkny ßo, dopi khoſej, poſběźe ßo pomaku, ſepjeraźo ßo wo blido ſ woběmaj rukomaj. Cźerchajo ſ nohomaj, dźeſche k woknej, kiź bě na pok pſchikryte ſ rjanymi ſawěſchkami. Tu ſtejeſche lakowane blidko, po woběmaj bokomaj běſchtaj dwaj ſtólzaj.

Włoßakowa ßo ſa blido ßydźe, ſ kaſchcźika khartu wucźeże, ſ porſtom po jich kromje ſjědźe, ſo to ßylnje ſawrjeſkota, a potom rěſnje ſarěcźa:

„Duź pójcźe ßem!“

Wotrubowa k blidku pſchiſtupi, Włoßakowa ju ſtejo woſtaji — druhi ſtólz bě ſawěſcźe jenoź ſa tajkich, kiź lépje płacźa — a wobrotnje khartu měſcheſche. Potom poda khartu Wotrubowej a požada, ſo by je teź ßama měſchała.

„Hižo doſcź!“ źona ſa khwilu rjekny, wſa khartu a wobrocźejo je po tſioch, ßuwaſche hromadki ßamßneje barby na bok. Potom ſaßo měſcheſche a ſ nowa pſchebjeraſche ſbytkne njewubrane khartu. Na to je po blidźe roskładźe, khwilku liczeſche, pokaſujo ſ porſtom na khartu, potom ſebra ſwubjerane khartu a roskładowaſche je, powjedajo pſchi tym: ſa woßobu, ſa dom, ſa woczakowane wěźy, ſa pſchekwapjenje, ſa troſcht.

Hdyź bě ſe wſchěm hotowa, ſahlada ßo na khartu, na cźoź ßo k Wotrubowej wobrocźi, kiź wſcha ſtyſkna na jejne wuprajenja cźakaſche.

„Tole je waſch muź“, wukładowaſche Włoßakowa a dótkny ßo ſ porſtom jeneje khartu, „tule ßu njedońdźene powjeſcźe, — to ſcźe wy, — tule ßu waſche dźećźi. Bliſko waß tſi dźewjatki, tole ſnamjenja ſtaroſcź, ſelena ßydomka: njeměr, pódla njeje ſelena wóßomka, to je płakanje, a tule, runje pod waſchim muźom, ſchtyri klanki — to ſnamjenja ßmjercź.“

Wotrubowa ſblědny a poczа dyrkotacź.

„Sſmjercź?“ wona ſaſchepta. „A ſchtó — — ſchtó — je wumrjeł?“

„Waſch muź je morwy!“ kiwajo ſ hłowu Włoßakowa rjekny a poczа khartu hromadu hrabacź.

(Skónczenje pſchichodnje.)

Ze Serbow.

S Budyſchina. Loni wotſtorczena ſkhadźowanka wohnjoweje wobory ßo lětźa 19. ſeptembra w Budyſchinje wotměje. Sswjedźenjow njebudźe pſchi njej žanych. Jenoź jedyn nadběh na nowe kaſarny ma ßo wuwjeſcź. Krajny wubjerk dwaj namjetaj ſtaji, kotrajź wobmjeſowanje ſwjaſkow po hamtſko-hejtmanſtwowych wokrjeßach a wuſwolenje direktorow powokanſkeje wohnjoweje wobory do krajneho wubjerka naſtupataj.

— Tſchepotanſka khoroſcź je ßo nětko teź do jeneje rjadowńje tudomneje holczeje ſchule ſanjeßka. Wucźba je ßo teho dla w tejle rjadowni ſaſtajicź dyrbjała.

— **Wukaſy wo ſebraczu žita a běrnow** budźa w nowym žnjowym lěcźe dale płaczicź. Po namjetach němſkeje ratarſtwoweje rady bychu ſa pizowanje ſe ßłabym žitom nowe poſtajenja trěbne byłe. Teź khlěbowe khartu woſtanu; ßnadź budźe móżno, khlěbowe porzijony powjetſchicź.

— Pokhroma mjes howjaſym ſkotom je ßo w Danſkej jara rosſchěriła. Pruſke ratarſke miniſterſtwo je teho dla poručiło, ſo ma ßo ſkót, kotryź je ßo ſ Danſkeje do Pruſkeje pſchiwjeſł, wot druheho ſkota krucźe wotdźělicź a ßo ſa ſchtyri dny ſarěſacź.

— Sebranje terpentinoweho wolija we wobßahu naměſtneho generalneho komanda XII. a XIX. armeekorpſa ßo ſběhnje. Sa to maja wſchě we wokrjeżu komanda XII. a XIX. armeekorpſa wobſtejaze teerowe deſtilazije, ßyre teery, kotreź ßu ßo

jim wotedake, na benzol, toluol a tepjenski wolij ſa wójnſke łódźſtwo pſchedźěłacź. M. J.

— (Kajke budźe wjedro ßwjatki?) Wjedrowuſtojni měnja, ſo budźe wjedro ßwjatki njewobſtajne. Wono budźe najſkerje mike, druhdy ßłónčne a druhdy ſaßo deſchćikate. Roſćenju roſtlinow budźe wono po tajkim jara hojicź, pućowarjo budźa ſ nim mjenje ſpokojom; pſchetoź k pućowanju je pſchede wſchěm rjane wjedro trěbne.

— Stajne wobćežowanje dla pſchiſporjenja ſwěriny a woßebje dźiwich kaniklow ßu ſakſke knježerſtwo ſ dźiwanjom na ſćiwjenje wobydlerſtwa pohnuke, ſćěhowazy wukas wudacź, kotryž ßo woßebje na to měri, ſo by ßo liczba nimoměry ſchkódnych kaniklow pomjeńſchiła. Wukas rěka: § 1. Sa běžaze lěto ßo płaćiwoſcź § 3 pod zifrach 2, 3 a 7 ſahajeneho cžaßa dowola, jelenje, jelenjata, dańczizy a dańczata hižo wot 1. auguſta, ßorniki wot 1. junija, bažanty wot 1. ſeptembra tſělecź.

§ 2. Hamtſke hetmanſtwa ßu połnomóz doſtałe, ſo ßmědźa po woprawjenych wobćežowanjach wobdźělenych ležomnoſćerjow na pſchewulke pſchiſporjenje bažantow porućicź, ſo dyrbja je najprjódzy k hońtwje prawo mějazy hižo do 1. ſeptembra wottſělecź.

§ 3. Po pſcheměnjenju § ſakonja, dźiwje kanikle naſtupazeho, wot 25. junija 1902 ßo ležomnoſćerjam móz dawa, **ſo ßmědźa dźiwje kanikle, na ležomnoſćach ßo pokaſowaze, pak ßami łojicź abo tſělecź**, abo dowěrnym ludźom to porućicź. Sakaſane pak je, jěd nałożecź. K wužiću tſělbow je woßebita dowolnoſcź prawo k hońtwje mějazeho nuſna, kotremuž też prawo woſtawa, poſtajicź, ſchto ma ßo ſ popadnjenymi kaniklemi ſtacź.

Po tutym wukaſu ßmě kóždy na ßwojich ležomnoſćach bjes dowolnoſće najenka hońtwy kanikle łojicź. Najlěpje ßo kanikle ſ fretkami łoja. Njech kóždy nowy knježerſtwowy wukas k wutupjenju dźiwich kaniklow pilnje wužiwa, ſo by ßo kaniklazej cžwile kónz cžiniło.

Se Židowa. Ssobotu w nozy je pſchi dźěle w tudomnym papjerniku 53lětny dźěłacźer Guſtav Bayer ßmjertnje do njeſboża pſchiſchoł. Pſchi rjedźenju jeneho macźiſnoweho měſchaka je ßebi wón ſchiju ſwinył.

S Budeſtez. Tſeczi dźeń ßwjatkow ſměje ßerbſke towarſtwo „Lubin“ wjeczor w 7 hodź. pola Röſikez ſhromadźiſnu. K naſchemu wjeßelu je knjes farał Mjerwa ſ Bukez pſchednoſchk pſcheczelnje pſchilubił. Bohaty wopyt ßobuſtawow a hoſczi ßo wocžakuje.

S Hrodźiſchcza. Naſchemu zyrkwinemu wucžerjej knjeſej Petrikej je miniſterſtwo ſchulſkich naležnoſćow ſ pſchihłoßowanjom krajneho konſiſtorſtwa jako pſchipóſnacže jeho ſaßłužbneho ſkutkowanja w ſchulſkej a zyrkwinſkej ßłužbje titul „kantor“ ſpožczíło. Diplom bu jemu ſańdźenu ßrjedu wot wokrjeßneho ſchulſkeho inſpektora ſ cžeſcźazymi ßłowami pſchepodaty. Bóh ſpožcź naſchemu knjeſej kantorej hiſchcže wjele lět dalſcheho žohnowaneho ſkutkowanja!

S Barta. Naſchemu wjeleczeſcźenemu a wo naſchu ſchulu jara ſaßłužbnemu kantorej knjeſej Weſarjej je miniſterſtwo kultußa a roswucźenja wyſchſchowucźerſki titul ſpožczíło.

S Lěſleje pola Kamjeńza. W nozy 16. meje bě ßo do tudomneho hoſcźenza jedyn paduch dobył a ſ njeho 800 zigarow, 60 bleſchow piwa a 100 puntow mjaßa kradnył. Wón bě ßebi potom druhdźe ruczny wós kradnył, ſ kotrymž wón paduſchſtwo do Kamjeńza dowjeſe, ſo by jo tam pſchedał. Tola prjedy hacž bě to cžinił, jeho w jenej korczmje w Kamjeńzu ſajachu. Wón ßo jako dźěłacźer bjes dźěła Reinhold ſ Bocka pola Schwarzenberga ſpóſna, kotryž je prjedy w tudomnej dźěłacźerſkej koloniji ſaměſeźeny był.

S Wokranczíz. Sańdźenu njedźelu tudomna nalutowarnja a wupožczerńja ſ polizajſkej dowolnoſczu, we wójnſkim cžaßu trěbnej, hłownu ſhromadźiſnu wotmě. Cžiſty wunoſchk w lěcže 1914 je 319 hr. 32 pj. wucźinił, wobrot tworow je 103 516 hriwnow dozpił, a ßobuſtawow je 68 byko.

S Delnjeho Wujeſda. S naſcheje woßady ßu dale rjekowſku ßmjercź wumrjeli: murjeŕ Ernſt Krawz ſ Manjowa, pohoncź J. Zur ſ Delnjeho Wujeſda, ſchewſki miſchtr Alfred Wawor. Wſcho hromadźe je hacž dotal 12 wojakow ſ naſcheje woßady na bitwiſchczu padło. Wojak Jan Nowak ſ Manjowa je we franzowſkej jatbje a hoſpodarſki pomoznik Jan Graf w pólnym lazaretu wumrjeł.

Se Spal. Na bitwiſchczu je ſ naſcheje wßy muſketěr Jan Kullmann ſa wótzny kraj wumrjeł.

S Lubija. W Lubiju ßu dweju tam bydlazeju Rußow ſajeli, dokelž ßa na njeju hrěſcha, ſo ſtaj wobhonjerjej. Pod wojeŕſkim pſchewodom ßu jeju do Budyſchina dowjeſli a tam ßudniſkej wyſchnoſczi pſchepodali.

S Radworja. Niž jenož mjes wojakami na bitwiſchczach a lazaretach, też w cžichich wßach ſ daloka wojowniſchcža ßebi wójna ßwoje woporv pyta. Pſchichodny ßyn tudomneho wobſtarneho wumjenkarja Libſche, kotryž je kowaŕ, je ßo do wójſka ſwołał. Wot teho cžaßa je w kowarni dźěło ſaſtało. To Libſchu rudźeſche a wón ßo do cžežkich myßlow ſamyßli. Póndźelu w nozy je wón ſ domu ſchoł a ßo we wodźe jeneje ſkały blisko wßy tepił.

S Huſki. Tudomnemu kantorej knjeſej Cžornakej je ßo titul wyſchſcheho wucźerja ſpožcził

S Muczowa. (Ssmjertne ſnjeſboženje.) Sańdźeny pjatk 14. meje nětidźe 30 lětna mandźelſka ſahrodnika Domaſchka, kotryž je we wójſku, ſ kruwomaj po dróſy na ſtronu k Wulkim Sdźaram na polo jědźeſche. Nětidźe 200 metrow wote wßy automobil k. krajneho radźicźela Hegenſcheidta pſchijědźe. Chauffeur, kotryž w automobilu ßam ßedźeſche, ſignale dawaſche. Žona je najſkerje njeje ßłyſchała, dokelž je na woſu ßedźo ſe ßwojimaj dźěſcźomaj rěcžała. Ropot automobila ſaßłyſchawſchi žona, kotraž je ßamodruha, rucže ſwoſa ſkocži. W tym ßamym wokomiku pak hižo też automobil nimo woſa pſchijědźe a na njeſboże žonu pſchejědźe. Hdyž ſa połdra hodźiny lěkaŕ k njej pſchikhwata, bě wona hižo wumrjeła. Chauffeur njeje na njeſbožu wina. Budźiſche-li žona na woſu ßedźo woſtała, njebudźiſche ßo njeſboże ſtoło. S wulkim ſbožom ſa chouffeura je, ſo ßu ludźo widźeli, kak je žona ſ woſa ſkocžiła.

S Trjebina. Podoffizěr Jando ſ naſcheje wßy, ßyn bura Matěja Janda, je dla khrobkoſcže pſched njepſchecželom želeſny ſchiž doſtał.

S Mužakowa. Mužakowſkemu landſturmſkemu bataillonej je ßo ſ nowa ſchěſcź želeſnych kſchižow pſchipokaſało. Tole wuſnamjenjenje ßu doſtali: offizěrſki ſaſtupjeŕ Hilbrich, podoffizěr Uebermuth, Hejduſchka ſ Kobelina, Wichor ſ Krjebje, Běły ſ Wokranczíz a Pechmann ſ Ullersdorfa.

Se Žitawy. Wyſchnoſcź je zyku hromadu ſozialdemokratiſkich ſhromadźiſnow, kotrež dyrbjachu ßo ßobotu a njedźelu we wokrjeßu Žitawſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa wotměcź, ſakaſaka. Na wſchěch tychle ſhromadźiſnach dyrbjeſche ßo wo themje rěcžecź: „Wójna a lichowanje ſ zyrobu.“

S Draždźan. Kral Bjedrich Auguſt je njedźelu rano w Lodźi w ruſkej Pólſkej ſakſkich offizěrow, wojeŕſkich a želeſniſkich ſaſtojnikow powitał. Po dléſchej jěſbje ſ automobilom je kral poſdźiſcho ſakſke wójſkowe dźěle poſtrowił a jim ßwój dźak ſa khrobłe wojowanje wuprajił.

— Schtwórtk je kral jako hóſcź pólneho marſchalla arzywójwody Bjedricha do awſtriſko-wuheŕſkeho hłowneho kwartěra pſchijeł.

S Draždźan. Njedźelu wjeczor je ßo pola Loßnizy jedyn reſerviſt ſ cžahom ſajeł. Jemu ßo noſy a ruzy wotjědźeſchtej.

S Königſteina. Dwaj jendźelſkaj offizěraj běſchtaj ſańdźeny tydźeń ras w nozy ſ Königſteinſkeje twjerdźiſny cžełkoj. Po jenej ſkałowej ſchkałobje běſchtaj hacž dele ſléſkoj a ßebi zivilnu draſtu wobſtarawſchi běſchtaj hacž do Wuſtja w Cžechach pſchiſchłoj. Dokelž jimaj ſnate njebě, ſo dyrbja zo zuſy pućowarjo w Awſtriſkej nětkole ſ paßom wupokaſacź móz a wonaj też němſki njerozumiſchtaj, ßo wonaj jenemu złownemu ſaſtojnikej podhladnaj bycź ſdaſchtaj. Tutón jeju teho dla ſajecź da. Pſchi pſcheßkyſchenju powjedaſchtaj, ſo ſtaj ſ wulkimi wobcžežnoſcźemi a ßmjertnym ſtrachom ſ twjerdźiſny cžełkoj. Wonaj ſtaj ßo na Königſtein wróczo dowjeſłoj.

Přilopk.

* **(Ważne ſa ratarjow.)** Pruſki kultußowy miniſter je poſtajił, ſo ßmě ßo ſtarſchim ſchulſkim dźěczom wopytanje ſchulſkeje wucźby nakhwilnje ſpuſchcźicź, jeli ſo ßu wone dla njedoßahanja dźěłanſkich mozow ſa ratarſke dźěło trěbne.

* (Ruſzy wójnſzy jeczi cžełki.) W nozy wot ßrjedy k ſchtwórtkej je 5 ruſkich jatych, na knježich dworach pola Koſchmina dźěłazych, cžełko.

* (Sajecźe macźeŕneho mordarja.) Na dwórniſchczu na Bjedrichowſkej dróſy w Barlinje ßu wutoru 17 lětneho ßyna želeſniſkeho ſaſtojnika Bogela ſajeli, kotrehoż žona je ßo njedźelu w Draždźanach ſtónzowała. Njekraßnik je ßo wuſnał, ſo je ßwoju macź ſe ßekeru ſaraſył a potom wurubił. Wutoru rano jedyn kriminalny polizíſt młodeho cžłowjeka pſched dwórniſchczom Bjedrichowſkeje dróhi w Barlinje wokoło dundacź widźeſche, na kotrehoż ſignalement młodeho Bogela trjechi. Wón ßo ſ nim da

rěčzow da a jeho saja. Pachol ßo poliziſtej njeſkutka wuſna. Na polizajſtwje wón powjedaſche, ſo jemu jeho macź njeje žanych pjenjes daka. Wón pak je wjedźak, ſo je wona pjenjesy pſchi ßebi měła. Teho dla je ju ſkónzował a wurubił, hdyž je na ſofje ſpaka. Se ßekernym wuchom je ju tak dołho do hłowy bił, hacź je morwa była. Potom wón macźerinu pjenježnu móſcheń, kotraź nětkźe 22 hriwnow wopſchijeſche, k ßebi tykny a po želeſmizy do Barlina dojěźe, hdźež w nozy w 12 hodźinach pſchijěźe. Po měſcze wokoło dundajo, wón we wſchelakich korczmach rubjene pjenjesy hacź do 23 pjenježkow wuda. Skónčnje jeho, hdyž ßo na dwórniſchczu Bjedrichowſkeje dróhi bruczeſche, ſajachu.

* (Cźežke wohnjowe njeſboże.) Se Schneidemühla w Póſnańſkej ßo piſche: W Knackendorfje ßu ßo ſ njekedźbliwoſczu młodeho cźeladnika twarjenja tſjoch ſtatkow wotpaliłe. Pſchi haſchenju tſjo druſy kublerjo ßmjercź poczerpichu, hdyž ßo ßkomjana tſěcha jeneje khěže ſaßypny. Woni ßo jako ſwuhlene cźěła wuczahnychu. Žona jeneho druheho kublerja je ßo cźežko wopaliła.

* (100,000 krónow ſahrjebał.) Pſched krótkim bě ßo w Cźechach ſ jeneho póſtſkeho cźaha 100,000 krónow na njeſhudomliwe waſchnje ſhubiło. Pſched krótkim běchu teho dla Prażſkeho wyſchſcheho póſtſkeho ſaſtojnika Ernſta Michela ſajeli. Wón je ßo nětko wuſnał, ſo je te pjenjesy ſahrjebał. Wón je měſtno mjenował, a poliziji je ßo poradźiło, zyłu ſumu hacź do 90 krónow ſaßo namakacź.

Cyrkwinſke powjeſće.

W Michalſkej zyrkwi ſměje jutſje, Sſwjatkownicźku, rano w 7 hodźinach ſarał Räda ßerbſku ſpowjednu wucźbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin ßerbſke a w 10 hodźinach němſke prědowanje.

2. dźeń ßwjatkow ſměje rano w 7 hodźinach ſarał Räda němſku ſpowjednu wucźbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin ſměje duchowny Tyſchek němſke a w 10 hodźinach ßerbſke prědowanje.

Wobaj ßwjatj dnjej budźe ßo pſched zyrkwinymi durjemi kolłekta ſa ſakſti powſchitkowny zyrkwiny połkad ſběracź.

3. dźeń ßwjatkow ſměje dopołdnja w 9 hodźinach ſarał Räda ßerbſke kemſchenje.

Sſwjatkowny tydźeń ſhromadźiſny kſcheſcźij. towarſtwa žónſkeje młodoſcze wupadnu.

Tydźeńſke ſaſtojńſke dźěła ſměje ſarał Räda.

Wěrowani:

S druhich wožadow: Khorla Guſtav Scholta, ſkałał w Kožałni, ſ Hanu Marju Łahodźiz na Hołzy. — Dr. med. vet. Hanß Wolfgang Siegfried Erneſti, měſchczański ſtótny lěkaŕ w Schwarzenbergu, ſ Johanu Marhatu Kettez w Bukezach. — Jan Herman Mitaſch, žiwnoſcźet w Njeßwaczidle, ſ Johanu Bertu Pohonczez, hoſpodarku tam.

Křćeni:

W Michalſkej zyrkwi: Marhata Herta, Michała Zimera, dźěłacźerja na Židowje, w tu khwilu na wojowniſchczu, dź. — Helmut Kurt, Kurta Reinh. Rychtarja, feldwebła na Židowje, w tu khwilu pola narunanſkeho regimenta cźo. 32 w Kamjenzu, ß. — Bruno Erich, Emila Wirta, dźěłacźerja w kopornika na Židowje, ß. — Emil Willi, Emila Juliuße Goldberga, pohonczа w Tſělanach, ß.

S druhich wožadow: Jan, Ernſta Schönfelda, dźěłacźerja w Scźijezach, ß. — Flora, Jana Kſchiżana, pomozneho żeleſniſkeho woihładowarja we Czetwjenych Rożlizach, dź. — Ida Marja, Pawoła Korle Hendricha, ſkałarja we Hunczerizach, dź. — Willi Erich, Ernſta Bohuwěra Schenki, porzlinoweho toczerja we Wulkej Dubrawje, w tu khwilu na wojowniſchczu, ß. — Marta Frida, Jana Dürlicha, knjeżeho pohonczа w Pſchiwczizach, dź.

Zemrjeći:

W Michalſkej wožadze: 18. meje: Hana Guſtła Miczez, běđna ſ Dobruſche, † w ſaſtaratni wokrjeßneho wuſtawa na Židowje, 57 l. 1 m. 1 d.

W druhich wožadach: Khorla Prózа,, dźěłacźeŕ w Ssmochczizach, 58 l. 11 m 29 d. — Rut Irma, maſchinſkeho ſamkarja Hendricha w Sſtónkezach, dź., 6 m. 28 d. — Lejna, Adolfa Doſta, fórmarja w Syjizach, w tu khw. na wojowniſchczu, mandźelſka, 27 l. 26 d. — Hańža Mihanowa, wumjeńkatka we Łupjanſkej Dubrawje, 77 l. 11 m. 12 d. — Morwy narodźeny ßyn Jana Auguſta Knöſela, fabrikſkeho dźěłacźerja we Wulkej Dubrawje. — Franziſka Jankowa, wobydlerka w Hucźinje, 60 l. 7 m. 6 d. — Hana Marta, Jana Oswalda Kalicha, pohonczа w Hrodźiſchczu, w tu khwilu na wojowniſchczu, dź., 5 m. 17 d.

Zyrkwinſke powjeſcze ſ Hodźija.

Sſwjatkownicźku ſměje rano 1/2 7 hodźin duchowny Voigt ßerbſku ſpowjednu wucźbu, 1/2 8 hodźin ſarał Kſchiżan ßerbſke a dopołdnja w 9 hodźinach němſke prědowanje.

2. dźeń ßwjatkow ſměje rano 1/2 7 hodźin ſarał Kſchiżan němſku ſpowjednu wucźbu, 1/2 8 hodźin duchowny Voigt němſke a dopołdnja 3/4 9 hodźin ßerbſke prědowanje.

Pſched zyrkwinymi durjemi budźe ßo wobaj dnjej kolłekta ſa ſakſti zyrkwiny połkad ſběracź.

3. dźeń ßwjatkow ſměje rano we 8 hodźinach ſarał Kſchiżan ßerbſke prědowanje. Popołdnju w 3 hodźinach ſměje žónſke towarſtwo ſhromadźiſnu.

Zyrkwinſke powjeſcze ſ Budeſtez.

Sſwjatkownicźku ſměje duchowny Bójz rano w 7 hodźinach ßerbſku ſpowjedź, ſarał Domaſchka rano we 8 hodźinach ßerbſke a dopołdnja 1/2 10 hodźin němſke prědowanje.

2. dźeń ßwjatkow ſměje ſarał Domaſchka rano w 7 hodźinach němſku ſpowjedź, duchowny Bójz rano we 8 hodźinach němſke a dopołdnja 1/2 10 hodźin ßerbſke prědowanje.

Prěni a druhi dźeń ßwjatkow budźe ßo pſched zyrkwinymi durjemi kolłekta ſa powſchitkowny zyrkwiny połkad ſběracź.

K ßwjatkam

ßwój derje ſrjadowany ſkład

wupyſchenych žonjazych a dźěcźazych

klobukow po tunich płaczišnach; 1 dźělbu klobukow hižo po 2 1/2 mk. atd.

ſportſke klobuki we wulkim wubjerku,

žarowanſke klobuki ſtajnje na ſkładze.

Anna Rocksch

ſpezialne pychańniſke klamy na garbatſkej haßy 7.

Khěža na pſchedań.

W **Kóſłach** pola Budeſtez je **nowa khěža** cźißko 7 ſ 2 kórzom. łuki a pola dła ſtaroby wobßedźerja na pſchedań.

Kuchańki, ſtwinſke a ßłużobne hołzy, mlokowe hołzy, hródźne dźowki, hołzy kßwinjom, wotroczkow, ßrěnkow, rólnych pohonczow wolażych a dźěłacźerſke ßwójby pyto hnydom pſchiſtajeŕka **Görlichowa** ua ßukelnſkej haßy 1 na rózku khěžorſkeje dróhi w cźrijowni knjeſa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

Khěža

w Boſchezach cźißko 2

ſtara ſchuła, je na pſchenajecźe abo na pſchedań. Wſcho dalſche je ſhonicź w Kóſłach cźißko 1.

Klamy

ſa materialne twory w połodniſchim pſchedměſcze ßu 1..jniju abo poſdźiſcho na pſchenajecźe. Tež je leżomnoſcź po žadanju na pſchedań. Dalſche pola Jurja Hermanna, w papjerowej pſchedawarni na khěžorſkej dróſy 3.

Sſłomu

k **pizowanju** a **ſaßłanju** pſchedawa

ßwobodne kubleŕ w Jeſchizach.

Sſyno!

9 zentnarjow ßyna je na pſchedań w Libuchowje cźißko 20 pola Scholty.

Měchi,

měchowe łapy,

ſawałanſki płat

po najwyſchſchich płaczišnach kupuje

Jan Meyer w Budyſchinje

Telef. 924. Skład: na Wjeleczańſkej dróſy 4. Nutzkupowarjo ßo pytaju.

Tunje ſofy

we nimo měry wulkim wubjerku ma pſchezo na ſkładze

J. O. H. Bär

w Budyſchinje na Hoſchiz haßy 29.

Kóždy, kotryž chze ßebi **dobry a tuni cźaßnik** kupicź, abo kotryž chze ßebi jón **porjedźicź** dacź, njech dźe k cźaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na ſwonk. ławſkej haßy 5.

Jencź pſchedawa a porjedźuje, ſa ßwoje dźěło ſprawnje rukujo. — **Proſchu, ßebi moji wułkadne wokno, ſ płaczišname wupołożene, wobhładacź.**

Burſke towarſtwo w Rakezach

měje, da-li Bóh, druhi dźeń ßwjatkow popołdnju w 5 hodźinach w Gáblerez hoſcźenzu ßwoje měßacźne poßedźenje.

Wo bohaty wopyt proßy **pſchedßydſtwo.**

Draždźanski wobućowy dwór

Tunje kupowanske žórło sa saßopschedawarjow.
Jenotliwe pschedawanje sa privatnych.
Mužaze schórnje mk. 7.85, 8.85, 9.85 a
žonjaze schórnje mk. 6.85, 7.85, 8.85,
niske cžrije, brune a cžorne, mk. 6.85, 7.85, 8.85,
dźěcžaze schórnje, 18/22, mk. 1.75.
Turnowanske cžrije a **sandale** nimoměrny tunjo w **Budyschinje**
pschi žerbskich hrjebjach 2,
na rózku kamjeńtneje haßy.

Serbski muzej

wotewrjeny kóždu 1. a. 3. njedźelu měßaza wot $^1/_2$11—12 hodźin.

Visitne khartki

cžischcži spěschnje a tunjo
Ssmolerjez knihicžischczetnja.

Towarstwo Pomocy

za studowacych Serbow

změje **srjedu po swjatkach, 26. meje 1915,** swoju lětušu **hłownu zhromadźiznu** w **Budyšinje.** — Započatk popołdnju w 2 hodźinomaj. — Dnjowy porjad: 1. Rozprawy. 2. Namjety.

Předsydstwo.

Lětny žmjertny dźeń

njebo **Jana Hajescha,** pschekupza we Wulkich Sdźarach, narodźi žo 4. januara 1880, wumrje 21. meje 1914, 34 lět 4 měßazow stary, kaž tež

wěnz dopomnjecza

na row njeboh **Hermana Schütze** ſ Lasa, kiž je rjekowsku žmjercź w lazarecze w Tilsitu w narańschej Pruskej 33 lět stary wumrjeł.

Wopomńcze, o cžłowske dźěcži, tudy bycza njewěstosc̀, Wschudże tu na tutym žwěcži ſ prědarku je sachodnosc̀, Ssmjertny jandźel na semi cžłowjeka tež podlemi, Hdyž w polnym kcženju steji jako młódna róża w meji.

Hdyž žu lědma sałożili mile sboże mandźelstwa, Sastaraŕ po krótkej khwili pschez žmjercź dźe se žiwjenja Kotraž sa tak krótki cžaß woktańny žlub snicži saß' A pschesahe rósno dźěli, kiž žu žo tu lubo měli.

Tajki wobras sawostaji nam nasch drohi njeboh, Wo kotrymž žo tudy praji, so je wuschoł k wěcžnosczi. Wostaji tu srudźenu żarowazu mandźelsku, Kiž nětk ſ wjazy staroscżemi pschichod dźělicź ma na semi.

Shubiłej tež žwojoh' nana stej dwě małej žyrotzy, W dalschim žiwjenju joh' żana njesmějetej pschi žebi. Bóh pak jimaj pschiwoła a pschez póßłow prajicź da, So chze ſ nimaj bycź na semi, sapomnicź jej' nochze żeni.

Psched krótkim saß' wotßał dźěsche luby, drohi mandźelski, Kiž tež w wójnje pobył běsche, Schützez nan tón Lasowski, Sawostaji mandźelsku a tež maku žyrotku, Kiž schěsicź njedźelkow je stara, srudoba je wulka jara.

Bóh pschez žwoje žłowo sdźěli kraßny troscht wschěm wudowam, So te poßwlnjenje měli pschecżiwo wschěm stysknosczam, Na to, starschej srudźenaj, kaž tež žotra spominaj; Poručcże žo dale Bohu, wón ma sa naß hnadnu wolu.

Lubaj starschej, tak dha stajtaj měru žwojej srudnosczi A we duchu pohladajtaj horje k tamnej wěcžnosczi, Njewěstaj, sa kelko dnjow pschehdźetaj tón žmjertny dol A tam domoj wotwołanaj, staj se žynom sjednocżenaj.

Wascha lubosc̀ drje žo tyschi pschе tak sahe sblědnjenoh', Sdychujo pod žylsu pyschi ſ różemi row semrjetoh', Kiž žo něhdy wotewri, hdyž wón ſ njeho wustupi Tu, wasch luby, wonowjeny a pschez Boha pschekraßnjeny.

Duž žo pschesběhń wascha dusscha, sapomń wscheje stysknosczе, Wam žo żarowacź njeßłuscha, kaž tym, kiž bjes nadźije. Wysche hwězdow shladujcze k domowinje wěcžnosczе, Tam, hdźež žu po Božim žlubi w duchu žiwi nasch lubi.

Dobru nóz, spi w měrnym skhowje twoje žmjertne drěmanje, W Wulkich Sdźarach na kerchowje hacž na saßowidźenje, Hdyž tón Knjes cže wubudźi a naß saßo sjednocži, Hdyž dźeń žudny budże žwitacź, lubje budźemy žo witacź.

W mjenje hłuboko srudźeneju mandźelskeju, starscheju a žotry Hańža Budarka.

Wosjewjenje.

Sswojim žerbskim krajanam k wjedźenju dawam, so žym hacź na dalsche jenoż žrjedu a žobotu wot ranja hacź do pschipołdnja a njedźelu dopołdnja wot 10 hacź 12 hodźin k rěcžam.

Jan Scholta, runaŕ a masseur
na nowej haßy, prěcžnej haßy mjes kamjeńtnej a hornczeŕskej haßy.

Daloko wot domisny a žwojich lubych je 7. meje w tšélnej hrjebi sa wótzny kraj nasch wutrobnje dobry lubowany žyn, sepjera žwojeju starscheju, lubowany mandźelski, žwěrny bratr a žwak

Hermann Rachliz,

krajny wobornik w pěschim regimencze cžißko 233, wumrjeł, hdyž bě hakle psched krótkim doma pobył.

Hłubokosrudźena
Rachlizez žwójba we Wulkich Debßezach a
Berta Rachlizowa rodź. **Schwerez**
w Hajnizach.

Spi derje tam w franzowskej semi, Hdźež sa wótcžinu wumrjeł žy, Ach ſ tobu sepjera žo slemi, Kiž wot tebje my hladachmy.

Hdyž ty psched tšjomi njedźelemi Do starschej' doma wróczi žo, Ach ſ kajkimi my radosczemi Wschě witachmy cže lubeho!

Kak srudne božemje to běsche A struchle roszohnowanje, Kak dwělny wot doma ty dźěsche, Hacž budże saßowidźenje?

Nětk drèmaj cžische w zusym kraju, Hacž sbudźi naß wschěch Boża móz, Hdyž tamne serja saßwitaju, A nimo budże žmjertna nóz.

(K temu cžißku pschiłoha.)

Pschiloha k czißlu 21 Serbskich Nowin.

Ssobotu 22. meje 1915.

Placziſny réſneho ſkotu na Draždżanſkich ſkótnych wiłach.

20. meje 1915.

Placziſny po zentnarju a hriwnach.

Skótne druźiny a wośnamjenjenje.	Żiwa waha	rèſna waha
Woły:	hr.	hr.
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetſcheje réſneje hódnoſcze hacž do 6 lět	70—73	120—123
awſtriſke	—	—
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — ſtarſche wukormjene	62—64	112—115
3. ſrènjo pizowane młode, derje pizowane ſtarſche	57—60	105—110
4. ſnadnje pizowane kóždeje ſtarobы	—	—
Jałojzy a krowy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetſcheje réſneje hódnoſcze	70—72	117—119
2. połnomjaßne, wukormjene krowy, najwjetſcheje réſneje hódnoſcze hacž do 7 lět	62—66	113—117
3. ſtarſche, wukormjene krowy a ſnadnje wuwite młódſche krowy a jałojzy	54—57	106—111
4. ſrènjo pizowane krowy a jałojzy	46—49	101—104
5. ſnadnje pizowane krowy a jałojzy	40—44	93—97
Byli:		
1. połnomjaßne, najwjetſcheje réſneje hódnoſcze	66—70	110—114
2. ſrenjo pizowane, młódſche a derje pizowane ſtarſche	50—54	95—99
3. ſnadnje pizowane	46—48	91—93
Czełata:		
1. najlèpſche ſ mlokom wukormjene abo najlèpſche wot zyza	90—95	143—148
2. ſrènje kormjene abo też dobre wot zyza	75—85	128—138
3. ſnadnje wuwite wot zyza	65—70	118—123
Swinje:		
1. połnomjaßne lèpſchich raßow a jich ſchiżenjow w ſtarobje hacž do $1^1/_4$ lěta	120—124	155—159
2. mjaßne	108—113	142—147
3. ſnadnje wuwite, też ranzy a kundroßy	105—118	140—152

Placziſna żitow a produktow.

Żitowy dowos w Budyſchinje:	W Budyſchinje. 15 meje 1915 wot hr.	wot pj.	hacž hr.	hacž pj.	W Lubiju 20. meje 1915 wot hr.	wot pj.	hacž hr.	hacž pj.
Wowß . . . . 50 kilogr.	—	—	11	20	—	—	10	90
Bèrny	—	—	—	—	—	—	5	80
Butra 1 kilogr.	3	50	3	80	3	20	3	40
Pſchenczna muka 50 "	—	—	21	08	21	—	22	—
Rżana muka 50 "	—	—	17	50	—	—	17	45
Ssyno 50 "	4	—	5	—	3	70	4	20
Ssłoma 100 "	3	25	3	85	4	20	4	70
Proßata 624 ſchtuk, ſchtuka	16	—	31	—	—	—	—	40
Pſchenične wotruby	—	—	6	50	6	50	7	75
Rżane wotruby	—	—	6	50	6	50	7	75
Pſchenczny gris 50 kilogr.	—	—	—	—	—	—	—	—
Rżany gris	—	—	—	—	—	—	—	—
Pſchenża żołta, kórz po 170 punt.	—	—	—	—	—	—	23	35
Pſchenza, běła, kórz po 170 punt.	—	—	23	80	—	—	23	80
Rožka, nowa, kórz po 160 punt.	—	—	19	20	—	—	19	20
Jeczmjen, nowy kórz po 140 punt.	—	—	18	60	—	—	16	76

Jeja, mandł 1 hr. 50 pj., ſchtuka 10 pj.

W Budyſchinje płaczi: punt howjaſeho mjaßa wot 1 hr — pj hacž 1 hr 10 pj., punt czelazeho mjaßa wot — hr. 90 pj. hacž 1 hr. — pj., punt ßwinjazeho mjaßa wot 1 hr. 20 pj. hacž 1 hr. 40 pj., punt ſchmalza wot — hr. — pj. hacž 1 hr. 50 pj., punt pſchenczneje muki wot — hr. 26 pj. hacž — hr. 32 pj., punt rżaneje muki wot — hr. — pj. hacž — hr. 22 pj., punt khlěba wot — hr. — pj. hacž — hr. 17 pj., punt ßuſcheneho połcża wot — hr. — hacž 1 hr. 50 pj., punt mlětjeho zokora wot — hr. 24 pj. hacž — hr. 25 pj., liter petroleum wot — hr. — pj. hacž — hr. — pj.

Franz Marschner

czaßnikat w Budyſchinje

na bohatej haßy 9

ßwój ſkład **czaßnikow** a **czaßnikowych rjeczaſow**

k dobroczìwemu wobkedźbowanju porucza

Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje placziſny.

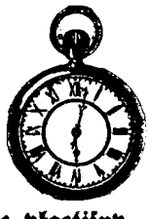

Żelesniſki jèſdny plan.

płaczazy **wot 1. meje 1915.**

S Lubija do Radworja.

S Lubija	—	8,32	11,58	5,20	7,50
Ketliz	—	8,41	12,07	5,29	7,59
Radměriz	—	8,48	12,14	5,36	8,06
Hłuſchiny	—	8,52	12,18	5,40	8,10
Łuwoczìz	—	8,59	12,25	5,47	8,16
Maleczìz	—	9,05	12,31	5,53	8,22
Wósborka	5,10	9,40†	12,56	6,45	8,27
Hrodźiſchcża	5,17	9,47†	1,03	6,52	—
Barta	5,25	9,55†	1,13	7,00	—
Huczìny	5,34	10,04†	1,22	7,09	—
Kłukſcha	5,43	10,12†	1,31	7,17	—
Wułk. Dubrawy	5,52	10,21†	1,41	7,26	—
Łutobcża	5,57	10,26†	1,47	7,31	—
Radworja	6,03	10,32†	1,53	7,37	—
do Radworja dwórn.	6,09	10,37†	1,59	7,43	—

† Jèſdźi jenoż na kóżdym połłednim dźèławym dnju kaž też njedźelu a ßwjate dny.

S Radworja do Lubija.

S Radworja dwórn.	—		8,17	12,25†	5,09	9,01
Radworja ſaſt.	—	—	8,23	12,32†	5,15	9,07
Łutobcża	—	—	8,29	12,38†	5,21	9,13
Wułk. Dubrawy	—	—	8,34	12,43†	5,26	9,19
Kłukſcha	—	—	8,43	12,52†	5,35	9,27
Huczìny	—	—	8,51	1,—†	5,43	9,36
Barta	—	—	9,00	1,12†	5,52	9,44
Hrodźiſchcża	—	—	9,09	1,21†	6,01	9,53
Wósborka	5,45*	7,39	10,34	1,47	6,50	9,59
Maleczìz	5,51*	7,44	10,40	1,53	6,56	—
Łuwoczìz	5,57*	7,50	10,46	1,59	7,02	—
Hłuſchiny	6,04*	7,56	10,53	2,06	7,09	—
Radměriz	6,09*	8,01	10,58	2,11	7,14	—
Ketliz	6,17*	8,09	11,06	2,19	7,22	—
do Lubija	6,25*	8,17	11,14	2,27	7,30	—

* Jèſdźi jenoż kóżdy ſchtwórtk abo hdyż je tón ßamy ßwjaty dźeń, potom dźeń prjedy hacž do 31. auguſta.

† Jèſdźi jenoż kóżdy połłedny dźèławy dźeń, kaž też kóżdu njedźelu a ßwjaty dźeń.

S Budyſchina do Rakez — Wojerez.

S Budyſchina	5,20	7,50	9,20	11,58†	2,21	4,42	7,20	8,34
Ratarjez	5,26	7,56	9,26	12,04†	2,27	4,48	7,26	8,4
Żidowa	5,30	8,01	9,31	12,09†	2,31	4,52	7,31	8,4
Mał. Wjelkowa	5,36	8,07	9,38	12,15†	2,38	4,58	7,37	8,5
Radworja	5,45	8,17	9,48	12,25†	2,46	5,09	7,48	9,0
Khażowa	5,50	pſchij. do Lubija 11,14.	9,53	pſchij. do Wósb. 1,28	2,51	pſchij. do Lubija 7,30.	7,54	pſchij. do Wósb. 9,59.
Njeßwaczìdła	5,57		10,00		2,58		8,03	
Scheſchowa	6,04		10,07		3,05		8,10	
Rakez	6,12		10,15		3,15		8,25	
Komorowa	6,19		10,22		3,22		8,32	
Sdżarow	6,26		10,29		3,29		8,39	
Hóſka	6,33		10,36		3,36		8,46	
Kulowa	6,40		10,43		3,43		8,53	
Němzow	6,48		10,51		3,51		9,01	
do Wojerez	6,54		10,57		3,57		9,07	

† Jèſdźi jenoż na kóżdym połłednim dźèławym dnju kaž też kóżdu njedźelu a ßwjaty dźeń.

S Wojerez — Rakez do Budyſchina.

S Wojerez	—	5,10 wot Wósborka	7,04	9,40 wot Wósborka.	10,11	11,58 wot Lubija.	2,31	5,20 wot Lubija.	7,41
Němzow	—		7,11		10,18		2,38		7,48
Kulowa	—		7,19		10,26		2,46		7,56
Hóſka	—		7,26		10,37		2,53		8,03
Sdżarow	—		7,33		10,44		3,00		8,10
Komorowa	—		7,40		10,51		3,07		8,17
Rakez	—		7,48		10,58		3,17		8,30
Scheſchowa	5,05*		7,54		11,04		3,24		8,37
Njeßwaczìdła	5,13*		8,01		11,11		3,31		8,44
Khażowa	5,23*	—	8,09	—	11,19	—	3,39	—	8,51
Radworja	5,45*	6,11	8,16	10,39†	11,25	2,01	3,45	7,46	9,00
Mał. Wjelkowa	5,57*	6,19	8,26	10,47†	11,35	2,10	3,55	7,54	9,10
Żidowa	6,04*	6,26	8,32	10,54†	11,41	2,17	4,01	8,01	9,16
Ratarjez	6,09*	6,30	8,36	10,58†	11,45	2,21	4,05	8,06	9,20
do Budyſchina	6'16*	6,36	8,41	11,04†	11,50	2,27	4,10	8,12	9,25

* Jèſdźi jenoż na kóżdym połłednim dźèławym dnju.

† Jèſdźi jenoż na kóżdym połłednim dźèławym dnju kaž też kóżdu njedźelu a ßwjaty dźeń.

Wirthez bratraj

na khěžorskej drósy.

Pólnopóstske pakeziki

Malenowa brěczka, 75 pj. — **zitronowa brěczka, 70 pj.** — **originalna limetta 65 pj.**

Kißake bonbony „najlěpsche psche laczność, 1/4 punta 20 pj.

Zuse suby

sašadźuje, nakažene suby wuporjedźa a suby cźaha ſ pohłuschenjom

Johanna Stahlez, dentistka

w Budyschinje na ſukelnſkich haßy 1ª.

We wuſkim wubjerku tunjo pola

Pawoła Walthera

w Budyschinje na khěžorskej drosy 4.

Ze Ghorjelza do Budyschina.

Wosowa Kasa	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.
Budyschina	4,50†	—	—	7,20	10,47	1,18†*	2,06	4,39	6,41	8,54	9,41	—	—
Dźěgnitz	4,58†	—	—	7,28	10,55	1,30†*	2,14	4,47	6,49	8,46	9,49	—	—
Budestez	5,05†	—	—	7,35	11,01	1,39†*	2,21	4,53	6,55	8,54	9,55	—	—
Roswodez	5,10†	—	—	7,40	11,06	—	2,26	4,58	7,00	—	10,00	—	—
Do Bjelezina	5,17†	—	—	7,47	11,13	—	2,34	5,05	7,07	—	10,07	—	—

† Sčěhi jenoż na kóždym poſtednim dźelanſkim dnju w tydźenju.

†* Sčěhi kóždu ſobotu, ſrjedu, njedźelu a ſwjate dny.

Z Budyschina do Bjelezina.

Wosowa Kasa	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.
Bjelezina	—	6,05†	8,25	—	11,53	—	3,08	5,25	7,25	—	—	10,24	
Roswodez	—	6,12†	8,33	—	11,59	—	3,11	5,32	7,31	—	—	10,30	
Budestez	—	6,18†	8,41	—	12,04	12,42†*	3,19	5,37	7,36	7,48	—	10,35	
Dźěgnitz	—	6,24†	8,47	—	12,10	12,52†*	3,29	5,43	7,42	7,58	—	10,41	
Do Budyschina	—	6,31†	8,54	—	12,17	1,04†*	3,38	5,50	7,49	8,09	—	10,48	

†* Sčěhi jenoż ſobotu, ſrjedu, njedźelu a ſwjate dny.

† Sčěhi jenoż na kóždym poſtednim dźelanſkim dnju w tydźenju.

Ze Ghorjelza do Budyschina.

Wosowa Kasa	1-4.	1-3	1-4.	1-3.	1-4	1-4	1-4.	1-4.	1-3.	1-4.	1-4.	1-4.
Ghorjelza	1,17	—	7,46	8,08	11,13	2,12	4,24	7,—	8,53	—	—	—
Rychbach	1,40	—	8,10	—	11,35	—	4,48	7,24	—	—	—	—
Ludwja	4,59	—	8,30	9,23	11,48	2,27	5,07	7,45	9,15	—	—	—
Pomorz	5,14	—	8,46	—	12,04	—	5,22	8,01	—	—	—	—
Kubschitz	5,22	—	8,54	—	12,11	—	5,29	8,08	—	—	—	—
Budyschina	5,36	6,44	9,08	9,44	12,24	2,58	5,42	8,22	9,35	—	—	—
Zicźenja	5,48	6,55	9,20	—	12,36	—	5,54	8,35	—	—	—	10,59
Bistopitz	6,09	7,13	9,40	—	12,57	—	6,13	8,53	—	—	—	11,24
Arnsdorfa	6,29	7,41	10,—	—	1,20	—	6,35	9,21	—	—	—	11,32
Radeberga	6,36	7,49	10,08	—	1,28	—	6,43	9,28	—	—	—	11,56
Do Drježdżan	6,54	8,12	10,25	10,34	1,47	3,51	7,01	9,45	10,22	11,56		

Z Drježdżan do Ghorjelza.

Wosowa Kasa	1-4.	1-3	1-4.	1-3.	1-4	1-4	1-4.	1-4.	1-3.	1-4.	1-4.	1-4.
Drježdżan	12,31	1,45	6,14	8,53	1,09	12,35	3,14	6,19	8,10	8,46		
Radeberga	1,02	—	—	—	9,41	—	—	—	8,37	6,15		
Arnsdorfa	1,10	—	6,47	—	9,50	1,08	3,46	—	8,45	9,34		
Bistopitz	1,37	—	7,16	9,30	10,17	1,34	4,10	—	9,11	9,47		
Zicźenja	1,52	—	7,31	—	10,33	1,50	4,25	—	9,27	—		
Budyschina	2,01	2,36	7,46	9,47	10,46	2,04	4,39	6,10	9,40	—		
Kubschitz	—	—	7,56	—	10,56	2,14	4,49	—	9,50	—		
Pomorz	—	—	8,04	—	11,04	2,22	4,57	—	9,58	—		
Ludwja	—	2,56	8,25	10,09	11,24	2,41	5,15	6,31	10,18	—		
Rychbach	—	—	8,41	—	11,39	2,57	5,30	—	10,34	—		
Do Ghorjelza	—	3,17	9,03	10,31	12,—	3,19	5,50	6,52	10,56	—		

Z Ghorjelza do Arnsdorfa.

7,35	10,46	4,31	6,50	10,13	Kamjenza	5,42	8,38	3,—	7,12	10,30			
7,18	10,28	4,14	6,36	9,53	Pančicy	6,03	9,—	3,18	7,33	10,54			
7,03	10,20	4,06	6,29	9,44	Grodźišćo	6,11	9,09	3,26	7,43	11,03			
6,54	10,50	8,52	6,16	9,27	Do Arnsdorfa	6,24	9,22	3,38	7,56	11,18			

Z Arnsdorfa do Kamjenza.

5,45	11,30	2,04	7,02	Z Bistopitz	7,25	1,40	5,35	9,13					
6,17	11,58	2,30	7,36	Halschtrowa	8,10	2,29	6,21	10,—					
7,03	12,44	3,15	8,27	Do Kamjenza	8,34	2,56	6,45	10,25					

Kamjenz-Halschtrow-Bistopitz.

Z Kamjenza 5,45 | 11,30 | 2,04 | 7,02 | **Z Bistopitz** 7,25 | 1,40 | 5,35 | 9,13

Halschtrowa 6,17 | 11,58 | 2,30 | 7,36 | Halschtrowa 8,10 | 2,29 | 6,21 | 10,—

Do Bistopitz 7,03 | 12,44 | 3,15 | 8,27 | **Do Kamjenza** 8,34 | 2,56 | 6,45 | 10,25

Z Ghorki do Ghorjelza.

| | | | | | | | | | | | | |

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěsći, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedaś, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk haš do 7 hodź. wjeźor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 22. **Sobotu 29. meje 1915.** **Lětnik 74.**

Rosprawa němskeho generalneho staba.

25. meje.

Wójsko generalneho wyschka Mackensena je k połnozy wot Pschemyšla k postupowanju pschestko. Nadběh je sašo k połnemu wuspěchej dowjedł. Ssylnje wobtwjerdźene wšy Drohojow, Radymno, Ostrow, Wyšoko, Wjetlin, Makowisko a hórki k dołhemu wječorej wot Bobrowki a k ranju wot Zetula šu šo dobyłe. Hač dotal je 153 offizěrow a pśches 21,000 muži jatych, 39 kanonow, mjes nimi 9 cežkich, z najmjeńscha 40 maschinskich tšelbow swjaskowanym wojakam do ruki padło. Rušojo šu wurjadnje cežko schkodowali.

26. meje.

Njepschećelowy nózny nadpad pschećiwo naschemu nowodobytemu stejischežu k wječorej wot Bellewardeskeho hata je šo lohko wotpokasał. Ličba Jendželežanam wotewsatych maschinskich tšelbow je šo na 10 powyschiła.

K dołhemu ranju wot Givenchy je šo jendželskim Indiskim wežera poradźiło, šo wustupowazeho dźela nascheho předkowneho pschěrowa smozowacz.

Dale k połodnju mjes Lievinom a Lorettowskeje hórki šo popołdnju wulki hłubokorjadaty franzowski nadběh sežini; wón je šo zyle njeporadźił. K połnozy a k połodnju drohi Souchez—Bethune bě njepschećelej z wopředka mózno, šo do naschich hrjebjow dobycz; nózne napschećzne nadběhi pak nam nasche stejischežo sašo połnje wróćischu. Sto Franzowsow jatych w naschej ruzy wosta. Tež k połodnju wot Souchez šo wospjet šylne nadběhi běłych a čornych franzowskich wojakow blisko pśched naschimi raćinami zyle rosrašychu. Njepschećel wschudże jara cežko schkodowasche.

Pschi wojowanju pola Lorettowskeje hórki šo jedyn schlesyski pěschi regiment wožebje wusnamjeni. Njepschećelski wupad w rańschim dźelu měschniskeho lěža šo lohko wotpokasa.

K połodnju wot Lensa šu naschi lětarjo jene njepschećelske lětadło wottšelili.

W Ruskej šu šo šlabe nózne nadběhi wotrasyle.

Postupanje wójska generalneho wyschka z Mackensena w Galiziskej derje pokračuje.

K krótkemu ranju wot Radymna je šo po šylnym wojowanju wješ Sswiete dobyła.

K ranju wot Radymna je šo, hdyž běchu awstrišzy wojazy pschedmóst k wječorej wot Ssana dobyli, tež pschekhód pśches Ssan wunusował. Bóle k połnozy šu naschi wojazy po wojowanju krajinu k ranju wot Lasow, k ranju wot Laskow a liniju Korseniza—Sapałow (nad Lubaschowku) došahnyli. Dobytk jatych a nadoby pschiběra.

27. meje.

Njedźiwajzy dospołneho njewuspěcha wot 25. meje šu Franzowsojo šwoje pschełamanske pospyty mjes Vermelles a Loretowskej hórku wospjetowali. Jara šylne mozy šo na wuskim městnje 10 kilometrow k nadběhej sestajachu, nadběhi pak šo wschudże wotpokasachu. Ssmy w połnym wobšedźenstwje šwojich stejischežow. Nimo měry wulka ličba franzowskich padnjenych pśched němskimi hrjebjemi leži. Dalschi franzowski nadběh šo posdźe wječor pschećiwo liniji Souchez—Neuville šameri. Tu je blisko Souchez wojowanje hischcże njeskónčene. Pola Neuvilleskeho pohrjebnischcza Franzowsojo runi stejo naššypy twarjachu, šo z Němzami schkitujo, kotrychž běchu w prjedawschich wojowanjach sajeli.

Pschi wobhonjenju k połnozy Dixmuidena šmy jeneho offizěra a 25 Belgiskich sajeli.

Mjeńsche njepschećelske nadpady pola Soissonsa a w měschniskim lěšu šo wotpokasachu.

S lětadłami je šo z wuspěchom nadpad na Southend nad delnjej Themsu sčinił.

28. meje.

Armeekorps, kotryž na městnje pola Lorettowskeje hórki steji, hdźež šo njepschećel pschełamacz pyta, je wot 9. meje 14 offizěrow a 1450 Franzowsow sajał a je 6 maschinskich tšelbow šebrał. K krótkemu ranju wot Lorettowskeje hórki je šo franzowski nadběh wotrasył. Pola Ablaina šo hischcże wojuje.

W měschniskim lěšu šu postupowazy Franzowsojo cežke poražnje poczerpili. K krótkemu wječorej wot Metzerala je njepschećel mały kruch hrjebje dobył. Pola Reichsackerkopfa je šo franzowski nadběh lohko wotpokasał.

18 franzowskich lětarjow je na sjawne město Ludwigshafen (w Badenskej pschi Bodamskim jězorje) bomby mjetało, z kotrymiž šu šo zywilne wožoby morike abo šranike. Wobschkodźenje wězow je šnadne. Panzerowane wjednikowe lětadło njepschećelskeje eskadry je šo pola Noweho Města dele tšeliko. Wjednika šu sajeli. Pola Epinala šu němske lětadła z njepschećelskimi z wuspěchom wojowałe. Jene njepschećelske lětadło je dele padło.

W Ruskej šu Němzy na bokomaj drohi Rožjene—Eiragola wuspěschny nadběh sčinili. 3,120 Rušow je šo sajako. Někotre ruske nózne nadpady šu šo wotpokasałe.

W Galizijskej šu šo na prawym Ssanowym brjoży napschećzne nadběhi ruskich poškłnjenjow njeporadźiłe, jenož pola Ssenjawy šu šo šłabsche wotdźelenja na lěwy brjoh wróćo sčišćzałe. K połnozy wot Pschemyšla z bokomaj Wjeschnje derje dale postupowachmy. — Wot 25. meje dobytk: 9000 jatych, 25 kanonow, 20 maschinskich tšelbow.

Najwyschsche wójskowe wjedniśtwo.

Italska je Awstriskej wójnu pschipowjedźiła.

Po podawkach poślednjeho tydźenja njebě wjazy žaneho dwěła, so Italska pschi składnosći europiskeje wójny spyta, Awstriskej te kraje wutorhnyć, kotrež šu něhdy k Italskej šłuschałe a w kotrychž hischcże dźenża italski lud bydli. Kaž italska deputěrtska komora, je pjatk tež senat na italske knježerstwo sa pad wójny wurjadne prawa pschenješe. Po nich šmě knježerstwo druhim statam wójnu pschipowjedźicz. Tole prawo wužijo, je italske knježerstwo w Italskej najprjódzy wójnski staw wuwołało a potom Awstriskej wójnu pschipowjedźiło. W Awstriskej a Němskej je tale krocžel wulke pohorschenje sbudźiło. Italskemu knježerstwu nješčwěrnosć a pscheradu porokuja. Awstriske knježerstwo prěje, so je wono z tym, so je Sserbiji wójnu pschipowjedźiło, italske interešy w adriatiskim morju wohrožyło a so je italske knježerstwo winowate było, šwoje interešy pschećiwo rosschěrjenju awstriskeje mozy na Balkanje schkitacz. D.

Wobtšelenje italskeho rańscheho brjoha.

Awstriske łódźstwo je rano 24. meje italski brjóh wobtšelało. Awstriske knježerstwo je wo tym sčěhowazu rosprawu podało: dźenża do skhadźenja šłónza, po tajkim runje 12 hodźin po tym, so bě Italska wójnu pschipowjedźiła, je awstriske łódźstwo někotre wuspěschne nadpady na rańschi brjóh Italskeje wot Venediga hač do Barletty wuwjedło. We Venedigu je jedyn namórski lětaŕ schtyrnacze bombow cźišnył, w arsenalu woheń saložił, jedyn torschtyrnacze bombow cźišnył, w arsenalu woheń samischkrił, jedyn torpedowy saniczak šylnje wobschkodźił, na dwórnischczo, wolijowy kotoł a hangary nad Lidom bomby mjetał.

Do jara wuskeho kanala pola Porto Corsini bě ẓo torpedosaniczak „Scharfschütze“ dobył, hacz na dobo psched ẓobu polnje wobẓadzenu tšelnu hrjebju wohlada. S zyle pscheßkapjeneho mužstwa ẓo wulki dźěl potšela, na czoż tsi zyle skhowane pschibrjóẓne batterije s dwanacze zentimetriskich kanonow do kschižaka „Novara“ a torpedoweho czołma 80, psched kanalowym wuliwom stejazeho, tšelachu Poßledníschi bombu do offizěrskeje meßy dosta, s czimž ẓo jedyn muž czežko srani a ẓo czołm wobschkodźi. So by saniczakej a torpedowemu czołmej s czěßna wupomhała, „Novara“ do tšelneje hrjebje tšelesche, wupuscźi jene kasarny, tola ẓo s wjele kulemi trjechi. Łódźstwowy leutnant Persich a schtyrjo mužojo padnychu, schtyrjo mužojo ẓo czežko sranichu, někotsi lohko. Tola njepschecźelowe schkodowanje je ẓnadź dźeßacź abo dwazecźi krócź czežsche. „Scharfschütze“ ẓo zyle njesranjeny wukhowa, torpedowski czołm 80 se satykanej dźěru do Pole pschijědźe.

W Rimini panzerowany kschižak „Ssw. Jurij“ dwórnischczo a město wobtšelesche. W Senigallia łódź „Zrinyi“ želesniski móst, wodowód, pschistawowu pschiprawu, sastanischczowe twarjenje a želesniski czah wupuscźi; poßledníschej a jene ẓußodne twarjenje ẓo spalichu.

W Anconje wójnske łódźe stare wobtwjerdźenja, artilleriske a kavalleriske lěhwo, łódźerńje, elektriske zentrale, dwórnischczo, gasometer, petrolejowe składownje, semasor (snamjenjak) a radiostazije wobtšelachu a wulku schkodu naczinichu. Dwě parnej łódźi w pschistawje ẓo potepischtej a jena we łódźerni nowa natwarjena łódź ẓo rostšeli. Jenoż dwě lohkej batteriji a někotre maschinske tšelby łódźam wobarachu. W jeniczkim modernym wobtwjerdźenju drje pschi spoczatku wobtšelenja mužstwo dweju kanonow stejesche, tola dwaj naschej lětarjej jo s tšelenjom s maschinskich tšelbow tak dokładnje wuhnaschtaj, so ẓo wjazy njewróczi. Tajle lětarjej a jedyn tseczi ẓu też na ballonowu kólnju w Chiaravalli a na někotre wojerske twarjenja tsizeczi bombow smjetali. Italska powětrowa łódź „Citta di Ferrara“ někotre bomby bjes wuspěcha na łódź „Zrinyi“ czißny a wotpluwaze łódźstwo nadpadnycź spyta, tola rucze czekny, hdyž dwaj lětarjej pschileczeschtaj, kotrajź wschak běschtaj hižo wschě ẓwoje bomby sczißkałoj. Łódźstwo bě tu ẓanu powětrowu łódź abo jenu druhu na poł puczu Pola—Ancona wohladało; wona bě bjes dwěla na puczu k Poli. Hdyž pak ẓo do njeje s kanonow tšelesche, ẓo wona k połnozy shubi, kaž ẓo sda, łódźstwo ani njewohladawschi. Łódź „Radezki“ móst psches Potenzasku rěku wobtšelesche a wobschkodźi. Łódź „Admiral Spaun“ s tsjomi saniczakami želesniski móst psches Sinarcu wobtšelesche. Łódź „Helgoland“ s tsjomi saniczakami Vieste a Manfredoniu wobtšelesche a pola Barletty dwaj italskaj saniczakaj setka, do kotrejuž hnydom tšelesche a jej sczěhowasche. Jedyn wuczekny, druhi ẓo s naschimaj saniczakomaj „Osepel“ a „Tatra“ k Pelagosy wotczischcza a ẓo s granatowym trjechom do jeneje maschiny a do jeneho kótka khromy tšeli; palo a ẓo podnórjejo wón ležo wosta a ẓo podda. „Osepel“, „Tatra“ a „Lika“ 35 muži wobẓadki wukhowachu a jich sajachu. Wukhowanskemu dźěłu italskej bitwiskej łódźi typa „Vittorio Emanuele“, kotrejž ẓo s połnozy hacz na 9000 metrom pschibližeschtej, a jena pomozna łódź sadźěwachu. W sczěhowazej tšelenzy jenoż „Osepel“ ẓnadny trjech dosta, s czimž ẓo jedyn muž czežko a dwejo lohko sranichu. „Helgoland“ a 2 saniczakaj na tšelenje po sdaczu s dobrym wuspěchom wotmolwjachu. Najbližscha dalokosczě bě 8000 metrow. Sa krótki czaß běchu nasche łódźe s tšelneje dalokosczě. Druheho schkodowanja njeje nasche łódźstwo poczerpiło. B.

Rosprawa awstriskeho generalneho staba.

Win, 26. meje.

Bitwa pola Pschemyßka dale traje. Wójsko generalneho wyschka s Mackensena s nadběhom na woběmaj Ssanowymaj brjohomaj k krótkemu ranju s wuspěchom postupuje. Pschekhód psches Ssan k ranju wot Radymna je ẓo wubědźił. Awstrisko-wuherski 6. korps je pschedmóst pola Sagrodow k ranju wot tuteho města dobył. K połodnju a k krótkemu ranju wot Pschemyßka nasche wójska pschecźiwo ẓylnym a s dźěla betonowanym stejischczam Rußow pomału postupuja. Liczba jatych je poßlednjej dnjej na 25,000 stupiła; wójnskeje nadoby je ẓo hacz dotal dobyło: 54 lohkich, 10 czežkich kanonow, 64 maschinskich tšelbow a 14 munizijskich wosow. K połodnju wot Dnjestra a w ruskej Pólskej je powschitkowne położenje njepscheměnjene. Pschi jenym wojowanju k połnozy wot Wißły ẓmy 998 Rußow sajeli.

W Tirolskej je jene njepschecźelske wotdźělenje do Condino pschicźahnyło. Pschi Padonskim pschekhodźe k dołhemu ranju wot Marmoloty Italszy pschi prěnich wutšelach czěkachu. Pschi koruntanskej (kärntenskej) mjesy ẓu naschi wojazy někotre nadběhi s khětrym schkodowanjom Italskich wotpokasali. K ranju wot Pflocke na je njepschecźel wosajiwschi ẓwojich brónjow czekнył. W pschimórskim namjesnym kraju njeje ẓo hischcze wojowało.

27. meje: W Tirolskej je njepscheczel na někotrych městnach k krótkemu ranju Trienta nasche namjesne wobtwjerdźenja s czežkej artilleriju wobtšelecź poczał. Pola Caprile w dole Cordevale stej ẓo dwě italskej kompagniji s tšeleńzu naschich naschinskich tšelbow sniczitej. Pschi koruntanskej mjesy bě jenoż njwuspěschne tšelenje njepscheczelskeje artillerije. W pschimórskim kraju ẓu Italszy na někotrych městnach mjesy pschekrocźili. Njepscheczelske wotdźělenja, kotrež k naschim stejischczam dóńdźechu, ẓo wróczo czißnychu. D.

Italska rosprawa wo awstriskim nadpadze na italski rańschi brjóh.

Nowiny „Corriere della Sera“ s Rimini powjedźa: Wokoło 3 hodźin rano semafor (snamjenjak) wossjewi, so ẓo łódź s tsjomi wuhenjemi bliži. Potom ẓo na podnjebju lětaŕ pokasa, kotryž po sdaczu w pschesjenosczi s łódźemi dźěłasche. Wokoło 4 hodźin łódź s dalokosczě někotrych stow metrow do brjoha tšelecź pocza. Tež wulkokalibrate granaty ẓo njetachu. Se strony, do kotrejež ẓo tšelesche, mózesche ẓo spósnacź, so dyrbjeschtaj ẓo s tšelenjom želesniza a jedyn móst wupuscźicź, hdźež ẓo czarje Rimini-Bologna a Rimini-Ferrara dźělitej. Tam ẓo najwjetscha schkoda naczini. Jena khěża ẓo wupuscźi, druhe khěże ẓo wobschkodźichu. Łódź hischcze někotre wutšele na město Rimini woteda, tola s tym wulku schkodu njenaczini a ẓo wokoło 5 hodźin shubi. W měsczе ẓo powjesczź rosschěri, so ẓu ẓo s wulkeje schwajzarskeje Spießez piwarńje njepscheczelej snamjenja dawake. Na to je polizija wschitkich Němzow w piwarni sajała. Mjes Porto Civitanovo a Porto di Racanati ẓo jena želesniska wothladarska khěżka wupuscźi. W Anconje ẓo wutšele pschecźiwo pschistawnemu dwóruischczu měrjachu. Dwórnischczo ẓo wobschkodźi. B.

Nadpad lětarjow na Venedig.

Wo nadpadze lětarjow na Venedig ẓo sczěhowaze nadrobnosczе powjedźa: Rano wokoło 3 hodźin ẓo nad městom dwaj njepscheczelskaj lětarjej pokasaschtaj. Hnydom sireny (truby) satrubichu, a wobaranske kanony poczachu tšelecź. Wokoło 4 hodźin satraschny wrjeskot pschipowjedźi, so ẓo bomby njetaju. Dwě s nich njerosbuchnyschtej, schkodu njenaczinischi, jena ludowy dom schmórny, schtwórta pschi kanalu San Giorgio rosbuchny, pjata w městowym dźělu, kotryž ẓo Castello njenuje; tam ẓo wójskowe magaziny wobschkodźichu. Lětarjej ẓo na to na stronu k Lidu wotẓalischtaj, hdźež jeneho dele tšelichu. Druhi wupjerchny, tola bě ẓo jeho lětadło wobschkodźiło. Lětarja, jeneho awstriskeho majora, s rosraženymaj nohomaj do hospitala donjeẓechu. 47 awstriskich jatych, kotrychž běchu pola Portobuso sajeli, do Venediga pschiwjedźechu, mjes nimi jeneho hejtmana a 15 podoffizěrow. Jeczi ẓu wschitzy italskeje narodnosczе. B.

Bombardement na Anconu.

Wo bombardemencze na Anconu na rańschim brjosy Italskeje ẓu ẓo sczěhowaze nadrobnosczе nawjedźiłe: Rano 10 minutow do 4 hodźin ẓo poł kilometra psched pschistawom někotre awstriske wójnske łódźe pokasachu, kotrež hnydom do semafora, na horje Cappuccini tšelachu. Dwě lětadle tšelenje wodźeschtej. Woßebje ẓo wo to jednasche, kschižowanischczo želesniza Ancona—Falconara wupuscźicź a s tym dźěl pokodnischeje Italskeje wot połnózneje dźělicź. Liczba łódźow njeje snata. Wjele granatow mějachu kaliber 30,5 a 28 zentimetrow. Awstriske łódźe ẓu pjeza 1000 granatow swutšelake. Bomby na kasarny, schule a druhe twarjenja padachu, w kotrychž maja njepscheczeljo wojakow ležo. W pschistawje někotre łódźe ležachu, s kotrychž ẓo dwěmaj wuheń rosschczёpi. Němska parna łódź „Lemnos“ je ẓo potepiła, drje niz s awstriskej bombu, ale najskerje ẓu ju jejni offizěrojo ẓami podnórili. Lemnosowi offizěrojo ẓu ẓo sajeli. Tšelako je ẓo dale do magazina a gasometra nafthoweho towarstwa. Hnydom pschi spoczatku bombardementa elektriske ẓwětło haßny. Wulka liczba privatnych domow je ẓo s granatami trjechiła. We wschěch městowych dźělach wopraudźity deschcź granatowych tschěskow padasche. Wjele granatow, kotrež do njehkeje semje padźechu, pak njerosbuchny. Psches wobydlenje redaktora „Ordine“ granata pschelecźa, tola ani redaktora ani jeho wobstarnu macź njesrani. 10 minutow po 5 hodźin njepscheczelowe łódźe tšelecź pschestachu a wotjědźechu. So by ẓo wobydlerstwo

ſměrowało, general Asinari, komandeur Anconaſkeho armeekorpſa, runje tak präfekt, měſchczanoſta a ſapóßłanzy po měſcze khodżachu. B.

Rosprawa italſkeho generalneho ſtaba

wot 26. meje praji: Awſtriſko-wuherſka artillerija je pſchi koruntanſkej mjeſy 25. meje wjeczor pſchecźiwo naſchim ſtejiſchczam bjes wuſpěcha tſělała. Pódlu friaulſkeje mjeſy ßu naſchi wojazy wſchudże do njepſchecźelſkeho kraja poſtupowali, pſchi czimž ßu jenoż ßłabe pſchecźiwjenje namakali. Ssmy Craporetto a hórki mjes Jndrio a rěku Jſonzo wobßadźili. Mosty roſtſělawſchi a khěże ſpaliwſchi je njepſchecźel zofał. Naſche ſaniczaki torpedow ßu do njepſchecźelſkeho wotdźělenja w Porto Buſo tſělałe a wojakow na kraj wußadźiłe, kotſiž ßu 70 Awſtriſkich ſajeli. Naſche ſchkodowanje je: jedyn muż morwy, něktoſi ſranjeni. B.

Naſchi wojazy ßu wſchudże poſtupowali a ßu ſcźěhowaze měſtna wobßadźili: Foucella di Montozzo, Tonale, Ponte Caffaro w judikařſkich alpach; krajinu k połnozy wot Ferrara pod Monte Baldo, Monte Corno, Monte Foppiano; na połnóznym brjoſy leżiniſkich alpow: Poſſubio, Monte Tafolan a druhe wßy Brentaſkeho doła. Něktrych muži ßmy ſajeli. W Cadore ßo wſchě namjeſne pſchekhody wobßadźichu. Ssrěnja njepſchecźelowa artillerija na Miſſurinaſku wyßoku runinu bjes wuſpěcha tſělesche. W korutanſkich (kärntenſkich) alpach ßmy w nozy wot 24. k 25. meji ſ bajonetowym nadběhom pſchekhod Val Jnferno dobyli, kotryż je ſ nutskhodom do Val Degono. Pſchi friauliſkej mjeſy ßmy 25. meje ßrjedźny dźěl rěki Jſonzo wobßadźili, nadběhanſke operazije pola Coporetto ßo ſ wuſpěchom dale wjedu, a hórki, mjes Jſonzo a Jndrio leżaze, ßo k ſakitanju naprawjeja. Ssrěnja awſtriſka artillerija wot Santa Maria a Santa Lucia, k krótkemu wjeczorej wot Tolmein, na hórki mjes Jndrio a Jſonzo bjes wuſpěcha tſělesche. Pſchi delnim Jſonzo ßo teho runja nadběhanſke operazije czinja, ſo by ßo tónle dźěl rěki dobył. Wſchudże njepſchecźel mosty roſtſělawſchi a pſchetorhnjenjo nacziniwſchi, zofa. Naſchi lětarjo ßu do dźěłarnje elektrizitety a żeleſniſkeje ſtazije w Monfaleone tſěleli. B.

57 parnych łódźow ßo w Jtalſkej ſebrało.

Po powjeſczi Londonſ-ich „Times“ je pſchi wudyrjenju wójny w italſkich pſchiſtawach 36 němſkich a 21 awſtriſkich parnych łódźow było. Mjes němſkimi łódźemi ſtej dwě wulkej paßażerſkej parnej łódźi „Moltke“ ſ 12,000 tunami a „Kral Albert“ ſ 10,500 tunami. Schto ßo ſ tymi łódźemi ſtanje, hacž ßo ſebjeru, abo hacž budża ßo hacž do kónza wójny khowacź, měnja „Times“, nima wjele na ßebi. Hłowna wěz je, ſo ßo wone ſa potrěbnoſcze ſwjaſkarjow wužiwja. B.

Rosprawa jendźelſkeho marſchalla Frencha.

Marſchal French powje: Prěnja jendźelſka armeja je dale k ranju wot Feſtuberta poſtupowała. Diwiſija territorialneho wójſka je ſańdźenu nóz něktore němſke tſělne brjebje wſała. 35 muži ſe ßo ſajało, ßrjedu rano jedyn offizěr 21 muži, jena maſchinſka tſělba je ßo dobyła. Wot 16. meje je prěnja armeja njepſchecźelſke linije na froncze wjozy dyżli 3 mil pſchedrěła a je zyły ſyſtem njepſchecźelſkich linijow w ſchěrokoſczi 3200 metrow dobyło. W ſbytknym froncźinym dźělu je prěnja a druha linija njepſchecźelſkich tſělnych hrjebjow w naſchim wobßedźenſtwje. Wſcho hromadże je ßo 8 offizěrow 777 muži ſajało, 10 maſchinſkich tſělbow a wjele wójnſkeje nadoby ßo dobyło. B.

Ruſki generalny ſtab

je 25. meje ſcźěhowazu rosprawu wudał: Pola Schawlow naſchi wojazy krajinu rěkow Windawy a Dubißy wobßadźenu dźerża. Pſchi delnim běhu Dubißy je ßo naſcha fronta khětro k wjeczorej poßunyła. W Galiziſkej ßmy njepſchecźela ſ napſchecźnym nadběhom nuſowali, po něczim ſkoro po zyłej froncze k ſakitanju pſcheńcź. Wuwſate wot teho ßu něktore ſtrony pola Podwoliny a Guſkuza, hdźež njepſchecźel 22. meje podarmo ſpyta poſtupowacź. Poſtupanje, ſ kotrymž ßmy 22. meje pódlu Dnjeſtra ſapoczeli, je ßo bliżſchi dźeń jara wuſpěſchnje njedźiwajzy njepſchecźelſkich napſchecźnych nadběhow roswiło. Ssmy wßy Stare a Nowe Buraczizy, Czernikow, Dolobowo a dźěl wßy Oſtrowa dobyli, ſa dźeń wjazy dyżli 2200 muži, mjes nimi 40 offizěrow, ſajeli a něktore duzenty maſchinſkich tſělbow a wjele wójnſkeje nadoby dobyli. W krajinje na tamnej ſtronje Dnjeſtra je ſměrom ſ wuwſaczom krajiny pola Czeczwy a Lomniży, hdźež njepſchecźel w nozy 23. meje podarmo ſpyta, ßo do naß dacź. B.

W Pětrogradże, 26. meje. Pſchi zyłej Dubißynej froncze wote wßy Bubika hacž k Wjelenam je ßo 23. a 24. meje żiwje wojowało. Na lěwizy hornjeje Wißły we wokolnoſczi Opatowa ßo hiſchcze wojuje. Njepſchecźel je tam, kaž je ſpóſnacź, poßylnjenje doſtał. Wón ſpyta poſtupowacź, tola ßo wón ſ naſchimi napſchecźnymi nadběhami wotraſy, pſchi czimž wón czeżko ſchkodowaſche.

Pſchi galiziſkej froncze wot Jaroßława hacž do Pſchemyßła je ßo rano 24. meje najßylniſche wojowanje na woběmaj Ssanowymaj brjohomaj ſapoczało. Wulke njepſchecźelſke mozy, kotreż ßu 23. a 24. meje ßwoje nadběhi na froncze Hußakow—Krukeniza ponowiłe, ßu ßo ſ tſělenżu naſcheje artillerije roſpjerſchiłe. Pola wßy Starych Burcziż ßmy ſaßo wjazy dyżli 1000 muži ſajeli, mjes nimi 200 offizěrow, a ßmy něktre maſchinſke tſělby a ßwětkomjetaki dobyli. W dole Tyßmenizy a k połodnju Stryja ßo ſ měſtnami wojuje. Na druhich dźělach fronty njeje ßo niczo podało. B.

Rosprawa wot 27. meje rěka: We wokolnoſczi Schawlow njeje ßo niczo pſcheměniło. Tam ßo dale wojuje. Pſched Oßowězom ßo němſki nadběh pſchede wßu Ssoßnitju wotraſy. Wokoło Lomże artillerija ßylnje tſěla. Na lěwym Wißlinym brjoſy ßmy 24. a w nozy k 25. meje něktre njepſchecźelſke nadběhi wotraſyli, kotreż běchu ßo bjes wulkeje mozy ſapoczałe. Jara ßylne wojowanje na Ssonowymaj brjohomaj mjes Jaroßławom a Pſchemyßłom je 25. meje zyły dźeń dale trało. Mjes Pſchemyßłom a wulkim Dnjeſtrowym bahniſchczom je njepſchecźel dale wichorojtu artilleriſku tſěleńzu wudżerżuje a mjes Sußakowom — Krukenizu khětre mozy do wojowanja wodźi. Njepſchecźelowe nadběhi w tychle ſtronach ßu ßo ſ wuſpěchom wotraſyłe. Na tamnej ſtronje Dnjeſtra a w Bukowinje njeje ßo niczo pſcheměniło. B.

Nadźija ruſkeho miniſtra Ssaſonowa.

Ruſki miniſter ſwonkownych naležnoſczow Ssaſonow je po powjeſczi franzowſkich nowin pſched nowinſkimi ſaſtupjerjemi wocźakanje wuprajił, ſo wobdźělenje Jtalſkeje pſchi wójnje wójnu pſchikrótſchi a ſo ſměje wulki wliw na dżerżenje neutralnych krajow, ſo dale k pſchibliżenju tych ſtatow dowjedże, kotrychż intereßy ßebi po ſdaczu napſchecźo ſteja. Schtoż italſko-ßerbſke poměry naſtupa, ßu wone pſchecźelneho waſchnja. Nadawk k Sſerbiji njeby ßo dopjelnił, hdy by wona ßwobodny pſchikhód k adriatſkemu morju njedoſtała. Kaž praji, ſměje Sſerbija dobre pſchiſtawy, kotreż budże zyle wobßedźecź. Woßebity měr Ruſkeje ſ Němſkej a Awſtriſkej ma Ssaſonow ſa njemóżny. Wón njewěri, ſo Bołharſka pſchecźiwo Ruſkej poczehnje, dokelż ßo Ruſka prózuje, ßo k balkanſkim ludam po móżnoſczi pſchibliżicź. D.

Wojowanje wo Dardanelle.

Reuterez telegrafowarnja je ſ Dardanellow pſches kupu Tenedos 23. meje ſcźěhowazu powjeſcź doſtała: Dokelż ßo dla wurjadneje ßylnoſcze turkowſkich ſtejiſchczow njehodźi rucze na Gallipoliſkej połkupje poſtupowacź, ßo Franzowſojo a Jendźelczenjo w dobytych ſtejiſchczach pſchiprawjeja a k nowemu wojowanju wotpoczuja. Naſcha fronta je nětkole bliſko pſchi wßy Krithia, wo kotrejež wobßedźeńſtwo ßo ſe ſaßakkoſczu wojuje. Naſchi wojazy ßu woſpjet k prěnim khěżam dozpili, tola Turkojo wjeß a jeje pſchikhody ſ maſchinſkimi tſělbami wobknjeżeja. Naſchim wojakam je njemóżno było, ßo w khěżach ſdżerżecź. D.

Reuterez telegrafowarnja pſches Tenedos 23. meje powje: Nadběh na Krithiu je ßo ſkoro hacž na kronu wßy pſchecźiſchczak. Kaž wojazy powjedaju, ßu ßo něktre wotdźělenja woprawdże do wßy dobyłe, tola jim njebě móżno, ßo tam poſtajicź. Schkodowanje je tak cżeżke, kaž w najhórſchich wojowanjach tuteje wójny. Hdyż offizěrojo poczachu, wuſtate mużſtwa ſaßo ſhromadżecź, běchu wone něhdże 1000 hardow wot Krithie ſdalene; tu ßo poſtupanje ſaſtaji. Se ſchkodowanſkich ſapißow ßo ſ wobżarowanjom wyßoka liczba padnjenych a ſranjenych offizěrow ſpóſnawa. B.

Londonſki „Daily Telegraph“ 25. meje wo wojowanju na Gallipoliſkej połkupje piſche: Turkojo ßu wjetſche poßylnjenja pſchiwjedli. Tak huſto hacž Turkow wróczo ſbija, czeřſtwi wojazy pſchińdu, a wojowanje ßo woſpjetuje. Turkojo móża pjecża 200,000 muži pſchecźiwo Franzowſam a Jendźelczanam do wojowanja ſtajicź, pſchi kotrymž ßo też turkowſke łódźſtwo wobdźěluje. Wojowanje je nimo měry ſaßakke. S khwilemi je połkupa hela

wujazych bombow. Duž je bjes džiwa, so Jendželčenjo a Franzowsojo jenož pomakku postupuja. D.

Jendželska bitwiska łódź „Triumph" žo potepiła.

Turkowski hłowny kwartěr wojjewja: Wutoru popołdnju je žo jendželska bitwiska łódź „Triumph", do kotrejež bě žo jedyn torpedo wutsělił, w Saraskim saliwje pšched Ari Burnu potepiła. Na froncze Dardanellow a na druhich wojownischczach njeje žo niczo wožebite podało.

„Triumph" je žo 1903 na morjo puschcził, bě 12,000 tunow wulki a mějesche 20 žukow spěschnoscze. Jeho wobžadka se 700 muži wobstejesche. Jeho schtyri najwjetsche kanony běchu 25,4 zentimetriske. „Triumph" hižo k sestarjenym łódźam žłuschesche. G.

Dalscha rosprawa turkowskeho hłowneho kwartěra wo potepjenju „Triumpha" rěka: Torpedy łojaze žaki wupschestrěwschi 25. meje popołdnju ½1 hodźiny jendželska panzerowana łódź „Triumph" pomakku pola Ari-Burnu nimo jědżesche. Jaßne bě, so chzyschе „Triumph" do stejischcza naschich wojakow tsělecz, kotsiž tam kónz sańdżeneho měßaza pschecziwo Jendželczanam wojowachu. Dwaj saniczakaj torpedowych czołmow panzerowanu łódź pschewodżeschtaj. Druha panzerowana łódź typa „Vengeance" žo něschto dale dżeržesche. Někotre saniczaki torpedowych czołmow a aviśy po schěrokim morju jěsdżachu, so bychu panzerowanej łódźi pschecziwo nadpadam podmórskich czołmow sakitałe. Njedźiwajzy teho žo jenemu němskemu podmórskemu czołmej, kotrehož žo se žaneje strony njedohladachu, poradźi, „Triumph" nadpadnycz. Torpedo, kotryž wón wottsěli, pšches łojaze žaki pschejědże a we łódźinym žrjedźnym dźělu rosbuchny. Łódź žo na to na bok nakhili, hacz žo jeho łubja do wody nórjesche. Dźewjecz minutow posdźischo žo wona powróczi. Dwazeczi minutow s dnom horka płuwawschi, žo wona zyle zhubi. Dźěl wobžadki bě na łubju wuběžał a bě žo se saniczakami torpedowych czołmow a druhimi łódźemi, kotrez běchu na pomoz pschijěle, wukhował. Pschikhad němskich podmórskich czołmow je mjes druhimi njepschecželskimi łódźemi pšched Dardanellami wulki njeměr sbudźił. B.

Němskaj lětarjej žo w połnóznym morju popadłoj.

Franzowske nowiny „Figaro" pišaju, so žu w połnóznym morju jene němske lětadło s dwěmaj lětarjomaj na morju płuwaze namakali. Lětarjow žu wucžahnyli a do Harwicha w Jendželskej pschiwjesli. B.

Neutralnosc Schwajzarskeje.

Němske a awstrisko-wuherske knježerstwo stej schwajzarskej swjatkowej radże wosjewiłej, so budźetej dale, kaž stej to pschi spoczatku wójny žlubiłej, krucze na schwajzarsku neutralnosc tež nětko džiwacz, hdyž žo Italska pschi wójnje wobdźěluje.

Mjes italskim a schwajzarskim knježerstwom žu žo pišomne sdźělenja wo džiwanju na schwajzarsku neutralnosc saměniłe. Italske knježerstwo praji, so budże, schtož Schwajzarsku nastupa, najsprawnischo žwoje winowatosce we wójnje dopjelnjecz. Schwajzarske knježerstwo teho runja lubi, so budże w žwojich poměrach k Italskej najžwěrnischo žwoje winowatosce dżerżecz, kotrez jemu neutralnosc nakkaduje. B.

Khorosc grichiskeho krala.

Grichiski kral je žmjercz straschnje skhorił. Němszy a franzowszy najžkawnischi lěkarjo žo prózuja, jemu žiwjenje sdżerżecz. W czim khorosc wobsteji, njeje s wosjewjenja rosprawow shonicz. W nich žo jenož praji, so je mózno, so je žo kralowa rana sajědojczika. L.

Kladżenje khartow.

(Skónczenje.)

Wotrubowa sahikny a s woczow žo jej žylsy wuronichu.

„Mój Bożo — tak žym ja hižo wudowa a moje dźěczi žyroty!" s czicha skorżesche.

„Nó, schto to pomha!" Wloßakowa s liwkim khloßom rjekny. „Kóždemu człowjekej žwětko dohaßnje — jenemu prjedy, druhemu posdźischo."

„A je dha to tež — luba žona — je dha to wěrno — njeje w tej wěży smylka?" wopraschа žo Wotrubowa, žłabeje nadźije žo hischcze dżerżo.

Khartałka žo pokhmuri.

„Moje khartы jenož wěrnosc rěcza!" rěsnje rjekny. A žo trochu sběhnywschi do duri sakschikny: „Macži, hižo dyrbju žo woblekacz, so bych posdże njepschischchka."

Sarudżena spósna Wotrubowa, so je tu hižo na puczu. — S dyrkotazym khloßom postrowi a woteńdże. Psche žylsy lědma pucza widżesche.

„Potajkim je hižo njebo — tón dobry muż! Hižo nimam mandżelskeho a dźěczi žu bjes nana."

Nimoměry srudna a wscha wobojana khwatasche domoj. Hdyž po skhodże do žwojeho khuduschkeho wobydlenja krocżesche, setka ju knjeni Dubowa, mandżelska domoweho wobßedżerja.

To bě schwarna, dobroczima žona, kiž mějesche czucze sa ludźi, hordosc njesnajesche a žo njebojesche, so mohło to jeje czesczi schodżicz, hdyž by s khudźinku porěczała.

Wotrubowa ju s pohłuschenym khloßom postrowi.

Knjeni Dubowa pschecželnje žo dżakowasche a hnydom pyny so na khuda žona wupłakanej wocži.

„Schto dha wam je, schto dha je žo stało, luba Wotrubowa? Czehodla płakacze?"

„Ach, knjeni Dubowa, hižo je mój muż njebo!" Wotrubowa sażakoscži a stłoczi žebi rubjeschko do wocži.

„Ale schto!" satorże žo knjeni Dubowa, „to waß wobżaruju, woprawdże wobżaruju! Bóh waß troschtuj! — A kak dha scże shonika, so je muż njebo?"

Satorhujo žo, jej Wotrubowa powjedasche, so bě žebi dała khartы klasc.

„Ale, ale, luba Wotrubowa!" knjeni Dubowa se žwarjazym khloßom rjekny.

Krótko žebi rosmyßlujo, knjeni pokraczowasche:

„Wěricze dha do khartow? Tehodla hischcze njetrjebacze płakacz, hdyž je wam khartykładżerka tež něschto tajke wukkadowała. To drje je tola ludanje ludźi, tole kładżenje khartow, jebanje a wobkradnjenje!"

„Ale tale je tež druhim wěschczika, schtož je žo potom woprawdże stało!" Wotrubowa rjekny.

„To je jenož žamy pschipad, jenož pschipadnje! Jenož wo tom žo pschezo powjeda, schtož je žo dopjelniko; ale schtož žo njeje dopjelniko, wo tym žo mjelczi! Wěrcze mi, luba Wotrubowa, to je žame jebanje! Tej khartarzy njewěrcze — njerudżcze žo pschejara, Bóh wam wobradźi, so budżecze muża saßo widżecz!"

Ale Wotrubowa jenož srudnje s hłowu wjercżesche a žebi stajnje wocži trějesche.

„To je njerosom, ke khartarkam pjenjesy noßycz!" knjeni Dubowa horliwje dale rěczesche. „Khartykładżerkam a tak mjenowanym „mudrym žonam", kiž žamo s noschenych koschłow, rubischczow a tak dale ludżom wěschcza a jim wschelake krepki, žakby a druhe wězy, na pschiklad kruch powjasa, wo kotryž je žo pjecza něchtó wobwěßnył, k „wotpomhanju" sa drohe pjenjesy žobu dadża, njeßmě nichtó wěricz, tajke jebarki žo jenož lohkowěriwym ludżom sa khribjetom žmęja a maja žo pschi tym derje — woßebje nětkole we wójnskim czaßu — doniž jim wyschnosc na porsty njestupi! Wascha khartarka tež khostanju njewuczeknje, to budżecze widżecz! Njepomyßlcze žebi wiazy na nju, dowěrjejcze žo na Boha, kiž móże wschitko na dobry bok wobroczicz. A doma — to waß woßebje napominam — dźěczi s njetrěbnym płakanjom njeschercze!"

Knjeni Dubowa do khěže woteńdże a Wotrubowa stupasche po skhodże horje. Wona wschě mozy sebra, so by pšched dźěczimi žylsy sadżerżała. Ale hdyž na khwilu wotběżachu, pocza tola s czicha sażakoscziz.

Wjeczor do Wotrubez stwiczki Dubez žłużobna holza sastupi a rjekny:

„Nascha knjeni wam prajicz da, so dyrbicze ras, je-li wam mózno, k njej pschiincz."

Wotrubowa to sczini.

„Mi je něschto na myßle pschischchko", knjeni Dubowa rjekny. Mějach tu wopyt snateje knjenje; tej žym wo waß a wo khartarzy powjedała. Ta knjeni mi powjedasche wo druhej khartarzy, kajka je — a mi žo sda, so wascha njeje niczo khmańscha! Tamna wukkadowarka pjecza po tym wěschczi, kajke myto dostanje: bohatym, kotsiž ju posdźischo saßo wopytaja a jej wjele pjenjes dawaja, jenož žame rjane wězy, khudym, kotsiž s wjetscha jenož junu k njej pschinidu a mało sopłacza, pak žamo srudne. Kak dha, hdy byschcze žo wo tym pschežwědczika?"

„Ale kak to?" Wotrubowa dwělujo rjekny.

„Sczinimoj to takle", saßo knjeni Dubowa rjekny. „Požczu

wam ßwoju draſtu a kłobuk, a jutſje póńdźeće ſaßo, ale pſchedraſćena na woßebnu knjeni, ke khartaŕzy. So by waß ßnadź njepósnaka, móżeće ßebi wſacź cźornu ſchlewjeŕ. Prjedy hacź wam póczńje wukkadowacź, dajće jej toleŕ — tule jón macźe — chzu to rad na to ważicź, jenoż ſo ßo ta wudrěwaŕka jako wobſchudźeŕka pſchepokaſa. Prajće jej, ale ſ trochu pſcheměnjenym kłoßom, ſo chzeće rad ſhonicź, kak ßo ſ waſchim mużom ma, kiž je we wójnje. A potom mi pſchińdźeće ſaßo prajicź, ſchto je wam khartaŕka tón króćź wěſchćźiła."

Wotrubowa ßo khwilu dlijeſche, ale napoßledku tola knjeni Dubowej ßlubi, ſo budźe po jejnej radźe cźinicź.

Naſajtra wuńdźe Wotrubowa we woßebnej draſće, wobliczo ſ huſtym cźornym ſchlewjerom pſchikryte, ſ domu. Někotſi ſnaczi ju ſetkachu, ale ju njeſpósnachu. Duż móżeſche wocźakowacź, ſo też khartaŕka ju njepósnaje.

Wotrubowa khwataſche, jej bě dźiwno w draſće bohateje knjenje a woßebje ſchlewjeŕ bě jej na puczu. Srudoba bě ju trochu wopuſchćiła, hdyż bě jej knjeni Dubowa wſchitko wujaßnika. Ale nětko, hdyż ßo hižo ke khartaŕzynym wobydlenju bliżeſche, bu jej cźěßno. Schto potom, jeli ſo jej khartaŕka Włoßakowa runje tak wukoži, każ dźeń prjedy? Potom dyrbi wěricź, ſo jejny muż wjazy żiwy njeje.

Jara bojaſliwje do duri Włoßakoweje wobydlenja ſaklepa a ſa khwilu bě hižo wó iſtwje.

Włoßakowa bě ſwoblekana, każ dźeń prjedy; pſchi woknje ßedźo dźerżeſche w rukomaj wulku knihu ſ wobodrjenymi deſkami, na prědkownej bě hižo khětro wußmahnjeny napiß: „Nowa wěſchćźeŕka". Sawěſćźě bě to wjeleprajna kniha.

Hdyż ßo Włoßakowa dohlada, ſo „knjeni" ſaſtupuje, poſtrowi hnydom ßama najprjódźy a potom ju połna ſdwórliwoſćźe namolwi, ſo by ßo poßydnyła.

„S cźim móżu wam poßłużicź, hnadna knjeni?" wopraſcha ßo khartaŕka.

Wotrubowa, mějo ſtajnje ſchlewjeŕ na wobliczu, wotmolwi ſ trochu njewěſtym kłoßom:

„Mam muża we wójnje — hižo dołho mi njeje piśaŕ —"

„Wukożimy, hnadna knjeni, wukożimy!" pokaſa ßo Włoßakowa jara ſwólniwa.

Wotrubowa wucźeże ſe ſaka pożcźenu móſchniczku, wocźini ju, wſa ſ njeje toleŕ a połoži jón na blido.

Khartaŕka cźinjeſche, jako by jeho njewidźała. Jejnej wopukłej hubje pak ßo tola poßměwknyſchtej, potom wſa khartu a je ſpěſchnje měſchejo rjekny:

„Hnadna knjeni, woteńdźeće ſawěſće troſchtowana wotßal. Mi je tak, ſo jenoż dobre khartu padnu. Wohladamoj, ſo ßo njejßym myliła."

Włoßakowa ſ khartami cźinjeſche, każ dźeń prjedy. Wotrubowa njeppytny, ſo wona ſa tu abo druhu khartu hinaſchu podtykuje. Wěſće běchu někotre khartu na lěwym boku ſ něcźim woſnamjenjene.

Skónczńje bě wěſchćźenje hotowe.

„Wſchako ßym ßebi to myßliła!" Włoßakowa wjeßeła ſawoła. „Jenoż pohladajće ßem, hnadna knjeni, jenoż dobre khartu! Tole je waſch knjes mandźelſki a tole ſće wy. Wokoło waß je ßama radoſcź. Tule pſchi mandźelſkim widźu njeſboże, ßnadź ranjeny abo khory — ale ßmjercź to njeje! A tale khartа nad wami hnadna knjeni, woſnamjenja wjeßele ſaßowidźenje. Waſch knjes mandźelſki ſawěſće domoj pſchińdźe. Budźetaj ßo bórſy ſaßo widźecź. Duż njetrjebacźe ßebi ſtaroſće cźinicź — wſchitko derje wupadnje, to budźeće mi ſaßo prajicź."

Wotrubowa ſpěſchnje ſtany.

„Mi ßo ſda, ſo wy jenoż draſće khartu wukkadujeće, niż pak ludźom!" wona ſaſkobjena wupraßny.

Khartaŕka wocźi wuwali.

„Schto wy prajiſchće, hnadna knjeni?" wopraſcha ßo trochu njewěſće.

„Ja waſchim khartam njewěrju! Wcźera ſće mi wukkadowała, ſo je mój muż hižo morwy — a dźenża powjedacźe, ſo budźemoj ßo bórſy ſaßo widźecź."

Włoßakowa pocźa wuſkoſtliwje kaſchlowacź a wobliczo ßo jej ſakhmuri.

„Ja wam tola wcźera njejßym khartu wukkadowała!" wona ſnapſcheczźiwi.

Wotrubowa ßebi ſchlewjeŕ ſ wobliczа ſcźahny a rjekny:

„Wcźera ßym tu pobyła, dała ßym wam jenoż poł hriwny, dokelž ßym khuda. A dźenża ßym ßo pſcheßwědczźiła, ſo wukkadujeće, każ ßo wam wuſdanje: ſa wjetſchu płaczźiſnu rjane wěży, ſa mału jenoż ßame ſrudne. Wěm, ſchto mam ßebi wo waß myßlicź, druhi raz ßo hižo njedam nawabicź, ſo bych ßebi daka wot waß khartу kłaſcź, mje njemóżeće wjazy ſjebacź!"

„To ßebi nichtó wot waß njeżada!" Włoßakowa wotrěſny, nabywajcy hordoſće. „A hdyż ſće khuda — hacźrunje ſće dźenża jako knjeni pſchiſchła — tule macźe toleŕ wróczo! Ja tehodła njewokhudnu!"

Wotrubowa chzyſche hiſchće něſchto rjez, ale rosmyßli ßebi to. Bojeſche ßo hiſchće hórſcheho wuſtupa, duż radſcho mjelczeſche. Wſa toleŕ, ſ krótka poſtrowi a woteńdźe.

Włoßakowa ßo jědojcźe ſa njej ßmějeſche . .

Wotrubowa hnydom ke knjeni Dubowej khwataſche a jej wſchitko wupowjeda.

„Widźicźe, ſo je waß ta jebaŕka wcźera ſaſtróźiła!" knjeni rjekny. „Duż drje wjazy khartykładźeŕkam, kiž ßu hižo wjele ßwójbow ſ jich wěſchćźenjom do njeměra, ſrudoby a njeſboża ſtorcźile, wěricź njebudźeće?"

„Njebudu, żenje wjazy njebudu, knjeni Dubowa!" Wotrubowa wobkrucźi.

A hdyż chzyſche toleŕ wróćicź, jón knjeni Dubowa njepſchija.

„Jenoż ßebi jón ſdźerżcźe! Wy budźeće jeho bóle trjebacź, hacź khartaŕka. Sſym wjeßeła, ſo ſće ßo wo tym jebanſtwje pſcheßwědczźiła, ſ tym dadźa ßebi ludźo dobrowólnje pjenjeſy wuwěſchćźicź. Proſchu waß, ſo byſchće to ludźom powjedała, kak ßmy khartaŕku pſchepokaſali, ſo jeba. Potom ßnadź ludźo tola dowěru ſhubja a tam wjazy njepóńdu!"

Naſajtra Wotrubowa wot muża liſt doſta, wón jej piſaſche, ſo je ſajaty a ſo je doſpołnje ſtrowy.

Połna wjeßela Wotrubowa ſ tej powjeſcźu ke knjeni Dubowej khwataſche.

„Takle widźicźe, ſo ta khartaŕka ſ zyła niczo njewě", knjeni Dubowa rjekny, „a hdyż něſchto wě, dha ßu to jenoż żonjaze kleſki, kotreż je ßama ßłyſchała, abo donoſcheńki ſłych ludźi. Po khartaŕzynym wěſchćźenju bě waſch muż junu hižo morwy, potom ranjeny — a tu khwilu ani to ani tamne njeje wěrno! Wo ſajecźu jejne khartu niczo njewěſchćźachu! Nětkole móżeće měrniſcha bycź, hdyż woprawdźe wěſće, ſchto je ßo ſ waſchim mużom ſtało!"

Mnoſy ſhonichu, kak bě jebaŕka Włoßakowa khartu wukkadowała, a mnoſy pſchipósnachu, ſo je to ßame jebanſtwo, ſ kotrymż ßo khartaŕki a tak mjenowane „mudre żony" wobohacźeja; ale też ani potom njetrjebaſche Włoßakowa ſkorźicź, ſo ma mało wopyta. Pſche khupoſcź ludźi hiſchće żane ſelo naroſtko njeje.

Ale wſchitko dźe hacź do ßwojeho cźaßa.

(— Kónz. —)

Ze Serbow.

S **Budyſchina.** „Towaŕſtwo pomozy ſa ſtudowazych Sserbow" je ßrjedu po ßwjatkach ßwoju hłownu ſhromadźiſnu měło. Po rosprawomaj knjeſa prälata Skale a knjeſa měſchćańſkeho wucźerja Polana je towaŕſtwo w 35. lěcźe ßwojeho wobſtacźa mjes 17 ſtudowazych 740 hriwnow podpjery wudźěliło. Lětnych ßobuſtawſkich pſchinoſchkow je wono 118 hriwnow měło. Wſchě dokhody ßu 1867 hr., wudawki 1851 hriwnow wucźiniłe. Towaŕſtwowe ſamoženje je na 26,385 hriwnow ſroſtło. Dokelž je ßo nimale pjaty dźěl tuteje ſumy hižo do ruki ſtudowazych wupożcźił, ßo wobſamknu, ſo maja ßo pſchichodnje ſtudowazy jenoż ſ danju towaŕſtwoweho ſamoženja podpjeracź. Towaŕſtwowe ſamoženje njeßmě ßo dale pſchimacź. Njech towaŕſtwo dale k ſpomoženju ßerbſkich ſtudowazych ſkutkuje.

— **Hłowna konferenza ßerbſkich duchownych** wotmě ßo w Budyſchinje 26. meje dopołdnja wot 10 hacź do $^1/_2$1 hodźin. Pſchedßyda, k. farař Mrózak-Hrodźiſchćańſki, ſpomni ſe żarowanjom na njewocźakanu ßmjercź ßobuſtawa knjeſa fararja em. Běrnika, kiž běſche dołhe lěta ſ fararjom w Klukſchu byk. Pſchidawki k ßerbſkim ſpěwaŕſkim ßu ßo nimale roſpſchedałe, ſbytk je ßo k. knihikupzej Ssmolerjej na ſkład pſchepodał. Lipſcźanſke mißionſke towaŕſtwo wutrobnje proßy, ſo njebychu runje w tymle cźaßu, hdyż ma mißionſtwo tak wjele ſadźěwkow pſchewinycź, mißionſke ßwjedźenje, kotreż wſchak maja wutroby woßady ſa tónle ważny ſkutk ſhrěcź, wupadłe. Ssnadź ßo w Maleſchezach tola hodźi, mißionſki ßwjedźeń bjes wulkeje ſwonkowneje pychi, ale k żohnowanju ſa mißionſtwo wuhotowacź. W ſymje pak, da-li Bóh, ßo ßnadź w ßerbſkich woßadach porjadu mißionſki wjecźor ſ wobßwětlenymi wobraſami wu-

hotowacź da, jeli so by ßo naſhonity mißionar jako pſchednoſchowaŕ namakak. — Daň Jakuboweho legata ſa ßerbſke paczeŕſke dźěćźi je ßo tole lěto pſched jutrami prěni ras rosdźělika na paczeŕſke dźěćźi, kotreź móża bjes ſatorhnjenja hawptſchtuki w katechißmje ßerbſzy prajicź. — Konferenza wobžaruje hubjene ſwonkowne wuhotowanje ßerbſkeho „Mißionſkeho Póßka“; redaktor chze ßo ſa polěpſchenje poſtaracź.

S **Budyſchina.** Žałoßny ßwójbny podawk je ßo w Tſělanach prěni dźeń ßwjatkow ſtak. Najſkerje žonjazych kleſkow dla bě žona póſtſkeho ſaſtojnika Darſchawy, kotryž je we wójnje, liſt njelubeho wopſchijeczża doſtako. W roshorjenoſćźi ßo žona roßßudźi, ßebi a ßwojimaj dźěſćźomaj žiwjenje wſacź. Prěni dźeń ßwjatkow ßußodża wo khěźi ßylne wonjenje ſa płunom ſaczuchu, kotreź ſ Darſchawiz wobydlenja wukhadźeſche. Hdyž wobydlenje woczinicź dachu, Darſchawinu a jejneju ßynkom po ſdaczu ſ płunom morjeneju namakachu. Sawołany lěkaŕ žonje a jenemu hólzej žiwjenje wróćźi, tola pola druheho hólza jeho prózowanja bjes wuſpěcha woſtachu.

— **(Paduchaj darow luboſcze.)** Ssobotu ßu tu dweju mkodſtneju póſtkeju wupomharjow ſajeli, kotrajž ſtaj ßo na darach luboſcze, w tudomnym póſcze wotedatych, pſcheſchimakoj.

— **(Poſpěſchne ſmlěcze žita.)** Khěžorſtwowy kómißar ſa khlěbowe ſaſtaranje, nižichi ſtatny ſekretar Michaelis, je nowinam woſjewiŕ, ſo chze wójnſke žitowe towaŕſtwo w pſchesjenoſćźi ſ nim žito po móžnoſćźi ruczе ſmlěćź dacź, ſo bychu wobßedźerjo ſkotu ſkerje lěpje wotruby doſtali. Tola dyrbi ßo na to dźiwacź, ſo je wobſtatk muki hižo khětro wulki, a ſo rosprawy reviſorow mukowych ſkładow wo jich dźerżenju k wulkej kedźbliwoſćźi napominaju. Prěnje žadanje dyrbi woſtacź, ſo ßo wobydleŕſtwu hacź do kónza žnjoweho lěta ſtrowa muka ſdźerži.

— **(Běrnaze płaczíſny.)** Pſchi poßlednim ſapißanju běrnow je ßo pokaſako, ſo ßu běrnowe ſkłady wjetſche, hacź je ßo woczakako. Běrnowe płaczíſny ßu teho dla ſ dźěła ſpadle. W Barlinje ſańdźeny tydźeń we wulkowikowanju zentnaŕ běrnow 5 hriwnow 90 pjenježkow płaczeſche.

— **(Wuwos běrnow.)** Hamtſke hejtmanſtwo woſjewja, ſo ßmědźa ßo ſ Budyſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa běrny ſaßo do druhich wokrjeßow wuwoſyćź.

S **Bórka.** Tudomny kubleŕ Jan Strohbach, kotryž jako leutnant pſchi moſtytwarſkim trainje ßłuži, je ßo ſe żeleſnym kſchižom wuſnamjenił.

S **Krakez.** Do naſcheje wßy ſtej ſrudźazej powjeſćźi pſchiſchłej, ſo je 30 lět ſtary Hermann Ssykora hižo loni w ſeptembrje w bitwje ßo franiwſchi w Chalonſkim lazarecze na ßwoje cźežke rany wumrjeł, a ſo je njedawno ßyn tudomneho ſkakarja Mětaſcha, Hermann Mětaſch, ſe ſnjeſboženjom w Franzowſkej ßmjercź namakał. Poßledniſchi bě k woranju ſpjecźiweju konjow doſtał. Jedyn ſ njeju do njeho kopny a jeho tak cźežko ſrani, ſo Mětaſch na ſcźěhwkach ſranjenja wumrje.

S **Barta.** Naſcha ſchulſka mkodźina ßo horliwje ſe ſkutkom luboſcze ſa naſchich khróbłych wojowarjow wopokaſuje. Pſched něko trymi dnjemi móżeſche ßo 1400 jejow, 10 puntow butry a wjele ßuſcheneho ßadu jako wunoſchk ſběrki ſa měſchczańſke lazarety wotedacź, a prjedy bě ßo hižo wjazy ſtow zigarow a wjele cźopkeho wobleczenja do wójny wotpóßłako. 30 hriwnow běchu dźěćźi ſe ßwojich lutowanſkich kaſchczikow ſa wojakow na wójnſkich łódźach woprowale. Jich njeſpróźniwoſćźi w ßłużbje luboſcze ſa naſch wótzny kraj ma ßo tež dźakowacź, ſo móżeſche ßo jako wunoſchk nahromadźeneje cźopkeje draſty połny wulki rjeblowany wós a jako wunoſchk nahromadźeneho metalla na 430 puntow wotedacź. Bóh daj, ſo by ßo tajka woporniwoſćź mjes ſtarſchimi a dźěćźimi naſcheje ſchulſkeje gmejny tež dale ſe ſkutkom wopokaſaka.

S **Lubija.** Někotſi półizy dźěłaczerjo tudomneje zokroweje fabriki ßu ſe ßwojimi rěczemi tukanje pſchecźiwo ßebi ſbudźili, ſo ßu wobhonjerjo. Jich ßu teho dla ſajeli a do ßudniſkeho pſchepytanja wſali.

S **Lubija.** (Jedyn kóń ßo ſ cźahom pſchejeł.) Druhi dźeń ßwjatkow je ßo na dwórniſchczu w Hornich Kundraczizach ſ ludźazym cźahom jedyn kóń pſchejeł. Wón bě ßo wot woſa wottorhnył a pſches tworowe dwórniſchczo w runej měrje do pſchijědźazeje lokomotivy ſahna.

S **Panczíz.** Pſched tſjomi njedźelemi je ßo tu najſtarſchi ßyn Kukowſkeho hejtmana Wojnarja ſkoro ſatepił. S woſom ßo wjezo pſchińdźe pſchebliſko k rězy a ſ woſom do njeje padźe. Na njeſboże wós na njeho padźe. Skónczńje pak ßo tola hólz wudrapa. Na wołanje druhich dźěćźi pſchiběża 71lětny moleŕ Pjeſchka a ſcźeże hólczeza ſ hrabjemi k brjohej, kiž je na tym měſtnje khětro wyßoki. Rěka ßama je tam na meter hłuboka, tak ſo móżeſche hólczez hłowu nad wodu dźerżecź. Na to waſchnje jemu ſatepjenje njehrożeſche. Najebacź wobłożenja na brjoſy bě ßo tola tuto njeſboże ſtako, kiž móżeſche k ſrudnemu kónzej ſa hólczeza dóńcź.

S **Khróſcźiz.** Sswjatki ſemrě tu najſtarſcha woßoba zyłeje woßady, wudowa Madlena Kralowa. Wona narodźi ßo 27. julija 1820 w Bóſchizach pola Njeßwaczidła, bě potajkim 94 lět 9 měßazow a 26 dnjow ſtara. Hacź do poßlednich dujow běſche hiſchcze ſtrowa. Lěkarja w ßwojim dołhim żiwjenju ſrědka trjebaſche. Ssamo we wyßokej ſtarobje wobſtarowaſche poßelniſtwo mjes Khróſcźizami a Klóſchtrom. Sajimawe ſ jeje żiwjenja je, ſo bě ßo w lěcze 1865 ſe ßwojim mužom a 3 dźěćźimi na wucźah do Sserbiſkeje naſtajika. Tola we Wuherſkej wuńdźechu jim pjenježne ßrědki, kotreź běchu ſ pſchedatej khěžku w Bóſchizach wuwikowali, a tak naſtajichu ßo ſ wulkim hubjenſtwom na dompucź. Skónczńje ſaßydlichu ßo w naſchej wßy, hdźež muž ßwoje blidaŕſtwo wukoneſche. Tež wona běſche jako pilna dźěława żona wſchudźe ſnata. Wona bydleſche 52 lět na podruźſtwje na tak mjenowanym Wjeńkez wumjenku.

S **Worzyna.** Naſchemu wucźerjej knjeſej Ebertej je ßo titul wyſchſcheho wucźerja ſpożcził.

S **Ketliz.** Tudomneho 72lětneho blidarja Bartuſcha je jedyn kokojeſdny pſchejeł. Naſajtra je Bartuſch na ſcźěhwkach poczerpjeneho ſranjenja wumrjeł.

S **Wudworja.** Najebacź wójny ßwjecźachu ßo tež lětßa kralowe narodniny po ſwucźenym waſchnju w tudomnej herbſkej grychcźe. Sańdźenu wutoru ſeńdźe ßo cźrjódka nawjecźornych Sserbow, ſo bychu 50. lětny narodny dźeń naſcheho lubeho krala pſchijomnje wopomnili. Pſchi ßwjedźeńſkej hoſcźinje ſpominaſche knjes ßejmſki ſapółßłanz Michał Kokla w ßwojej rěcźi na 25. meju 1865, na kotrymž dnju ßo Jeho Majeſtoſcź kral Bjedrich Auguſt III. narodźi. Tehdom, runje na dnju donjebjeż ſpěcźa, knjeżeſche wulki hrimot a ſtraſchne njewjedro w Bożej ſtwórbje. Ale na wjecźor wſchitko wocźichny. Po 50 lětach hrimaja nětko kanony a tſělby. Nadźijomnje ſtihili ßo tuta ſatraſchna wójna k cźichemu wjecźorej, dobremu měrej a k ſbożownemu wukónzej ſa naß. Kónz ßwojich jadriwych ßkowow wuklincźa do tſojeje hrimotazeje ßławy, kotreź ßo ſakſka hymna pſchiſamknu. Po namjecźe ſe ßrjedźiſny hoſcźi póßła ßo kralej woßebity ruczny dopiß, w kotrymž Sserbja ſ nowa ßwoju krutu ßwěru a njekhabłazu luboſcź kralowſkemu domej w tutym ſtrachłym cźaßu wobkrucźeja. Patriotiſke a narodne ſpěwy woźiwjachu jednoru ßerbſku ſabawu. S nadźiju na dobry pſchichod roſeńdźechu ßo hoſcźo ſ pſchecźom, ſa lětko w měrniſchim cźaßu k poßwjecźenju narodninow ßo ſaßo widźecź.

S **Radeberka.** Wutoru do ßwjatkow wotmě ßo diözeſanſka ſhromadźiſna Radeberſkeje ephorije. Na njej mějeſche knjes farař Lic. Siedel ſ Lauſy dleſchi pſchednoſchk, w kotrymž wo ſkutkowanju wójny na zyrkej a naſche woßady rěcźeſche. Pſchi tejle ſkładnoſćźi namjetowaſche wón, ſo by tola rjenje było, hdy by ßo kóždemu we wójnje padnjenemu woßadnemu na domjazym kerchowje mały pomnik ſtajił, na kotrymž by jeho mjeno a dźeń a měſtno jeho padnjenja ſtało a ßnano tež pſchihódne hrónczko. Runjeż pſchiwuſni pod ſchižom jeho cźěło leżo nimaju, dha maju w pomniku tola něſchto, ſchtož na lubeho njebocźiczkeho dopomina a hdźež móża k jeho cźeſcźi tu a tam wěnczk położicź.

Tónle namjet, kiž je ßo hižo tu a tam do ſkutka ſtajił, je wěſcze roſpominanja hódny. Telko měſtna drje kóżdy kerchow hiſchcze ſměje. A naſchi padnjeni mkodźi ryczerjo ßebi tež wſchu cźeſcź ſaßłużeja. Wěźywuſtojni ßu na tym, pſchedmjety ſa tajke pomniki ryßowacź, kiž móża potom naſchi rěſbarjo w měſtach a na wßach wudźěłacź.

S **Draźdźan.** Wurjadny krajny ßejm ßo 22. junija k někotrym poßedźenjam ſhromadźi. Wón ſměje najprjódźy wo podleſchenju mandatow wo dwě lěcze, wo ſtatnych dokhodach a wo wudawkach a wo ßejmje wuradźecź.

— W Draźdźanach je ßo wot ſapocźatka wójny hacź do ßrjedź meje $6\frac{1}{4}$ milijony hriwnow wójnſkeje potrjeby wupłaczíło.

S **Draźdźan.** Pſchi ſkładnoſćźi 50lětnych narodninow krala Bjedricha Auguſta ßo 25. meje na dźiwadłowym měſtnje parada a wudawanje parole wotmě. Pſchi paradze ßo tudomna garniſona, wotdźělenje namórſkeho powětroweho łódźſtwa, generalnoſcź, mjes nimi prynz Jan Jurij, offizěrſki iorps, wotpółkane wotdźělenja podoffizěrow, ſranjeni offizěrojo a muźſtwa wobdźělichu. Hdyž bě kral po froncze ſchoł, naměſtny komandowazy general ſ Broizem parolu wuda a tſikrócźny „hurra!“ kralej wunjeße. Po ſkónczenju

parady kral wojerske sdźělenja pschijimowasche. S pschičinu zwojich narodninow je kral 46 s wojerskim zudom saßudźenych wobhnadźik.

S Draždżan. Kral Bjedrich August je 21. meje wulkemu dźělej sakskich wojakow, k Pósnańskej twjerdźiśniskej wobßadzy zkuschozych, zwoje pschipósnacźe sa jich, byrnjež w druhim rjedźe, dha tola niz mjenje cźežku zkužbu, zwój dźak wuprajik. Wojazy, s infanterije, pěscheje artillerije a pioněrow wobstejaze, běchu zo s dźěla w grenaděrskich kasarnach, s dźěla na swuczowanischeźu sestupali. Potom zebi kral někotre wobtwjerdźenja wobhladowasche, hdźež mějachu tamnischi offizěrojo wujaßnjaze pschednoschki. Popołdnju zo kral na domojowcź nastaji. Kral bě s puczowanjom jara spokojeny, dokulž bě jemu na nim mózno, skoro wschitkich w rańschich stronach stejazych sakskich wojakow postrowicź. N. Z.

Se Shorjelza. (Khostanska komora.) Na dźěkacźerja Hommela w Horschowje tukachu, so w lězu Khokmskeho knjeżeho dwora zorny s wokami koji. Loni ras w novembrje hajnik Strehlow wobkedźbowasche, kak zo Hommel do lěza zhubi a tam sa schěscź powleczenymi wokami hladasche. W jenym woku jena zorna wizasche. Hommel pak bě, hacź runje hajnik sa nim tźěli, cźekuyl. Psched zudom Hommel prějesche, so je wón ta wozoba, kotruž bě hajnik w lězu widźak. Dokelž pak hajnik wobßwědczi, so je Hommela s wěstoscźu spósnak, a tež żandarm wupraji, so wobskorzeny s wokom popadnjene zorny do Sakskeje pschedawa, mějachu zudnizy Hommela sa winowateho. Jeho k jastwu na 8 měßazow saßudźichu a jemu cźeßne prawa na 2 lěcźe wotrjekuychu. Pódla teho zo wón pod policajsku nadkedźbu staji.

S Wojerez. Na żelesnizy mjes Werminghoffom—Wojerezami je zo jedyn żelesniski wós, s kotrymž zo 7 kormych zwini a 12 zylnych prožatow wjesesche, sapalik. Dokelž bě wós njepschikryty, je zo zloma, s kotrejž bě wós wukładźeny, se schkrjemi, s lokomotivy lětazymi, sažehlika. Wjetschi dźěl zwini je zo spalik, te, kotrež běchu hischcźe žiwe, zu zo na Wojerowskim dwórnischcźu doklóke. Punt mjaßa je zo po 60 pj. rospschedak. Swinje skótnemu wikowarjej Franzej Handrikej w Kulowje zkuschachu. Nastata schkoda něhdźe 1000 hriwnow wucźinja.

Přilopk.

* (Cźežke żelesniske njesboże.) Hdyž druhi dźeń zwjatkow mjes Jettingenom a Burgawu w Bayerskej wjeßny lud do cźaha dary luboscźe a kwětki mjetasche, ludźazy cźah s Augsburga do ludźi sajědże. Schtyri wozoby zo morichu, zydom zo cźežko srani, někotsi lohko.

Cyrkwinske powjesce.

W Michalskej zyrkwi smeje jutsje njedźelu, na Swjatu Trojizu, rano w 7 hodźinach duchowny Tyschet němsku spowjednu wucźbu, dopołdnja $^1/_2$9 hodźin smeje farat Räda němske a w 10 hodźinach zerbske prědowanje.

Njedźelu popołdnju w 2 hodźinomaj smeje duchowny Tyschet w zyrkwi rosrěczenje s konfirmowanej zerbskej mlodoscźu.

Wutoru popołdnju w 3 hodźinach smeje kschesćijanske żonjaze towarstwo schromadźisnu.

Sstredu wjeczor w 7 hodźinach wotměwa farat Räda němsku wójnsku modlesku hodźinu.

Tydźenske sastojnske dźěla smeje duchowny Tyschek.

Wěrowani:

W Michalskej zyrkwi: Ernst Handrij Max Horak, automobilowy wjednik, w tu khwilu wojak w 4. inf.-regim. cźo. 108, sranjeny a na dowolenzy na Židowje, s Marju Martu rodź. Huhndorfez s Garabacha w Eckartsbergskim wokrjesu w Durinkskej.

S druhich wožadow: Khorla Jan Grólmuß, żelesniski wothladowar w Zokowje, s Luziju Marju Carolu rodź. Wjeliz we Wjelecźinje. — Jan Eduard Fiza, domownik wej Wujeźku, s Marju Lenu Kschižankej, hospoju tam. — Ernst Wilhelm Günter, khěžer a dźěkacźer w Njechornju, s Lenu Henersdorfez, dźěkacźerku w Kortnizy. — Zyrkwinski wucźer Hocker w Kotezach s Madlenu Bartuschez, kubletskej dźowku w Kortnizy.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Marja Hilźbjeta, Pawola Richarda Kschižanka, kublerja w Tšelanach, w tu khwilu we wójskowej kužbje, dź. — Khorla Erich, Jana Khorle Měta, kamjenjezěsarja na Židowje, w tu khwilu reserwist narunanskeho bataillona inf.-regim. cźo. 103, ž. — Waltar Friz, Maxa Gustava Zachariaßa, wyschscheho schwajzarja na Židowje, w tu khwilu na wojownischcźu, ž. — Herman Khorla, Khorle Hermana Krawza, somkarja na Židowje, ž. Kurt Huldreich Rudi, Khorle Hendricha Picźmona, tyscherskeho mischtra w Hněwßezach, ž. Marcźin Pawol, Gustava Hermana Hänsela, twarskeho dźěkacźerja we Wurizach, ž. — Lena Johana, Khorle Hermana Güntera, dźěkacźerja w Nadźanezach, dź.

S druhich wožadow: Oskar Pawol, Augusta Pětschki w Dobranezach ž. — Pawol Richard, Pawola Zurki, hejtmana w Darinje, ž — Albert Jan, Jurja Holera, wucźerja w Myschezach, ž. — Richard Waltar, Bjedricha Donata, fabriskeho dźěkacźerja we Wulkej Dubrawje, ž. — Khorla Hendrich, Handrija Nowaka, żiwnoscźerja w Krósczе p. Minakale, ž. — Marta Erika Sahrodnikez, njewandź. dź. w Haiku. — Khorla Jurij, Hermana Roberta Jeremiaßa, dźěkacźerja w Koporzach, ž. — Kata Emma Charlota, Pawoka Artura Krawza, póstskeho póželnika w Pomorzach, dź. — Hana Resa, Khorle Augusta Barta, wojnarskeho mischtra w Kumschizach, dź. — Erich Pawol Pawola Marcźina Donata, wobydl. a dźěkacźerja w Nowej Wßy, w tu khwilu na wojownischcźu, ž. — Wylem Ernst, zyn khěžerja Krawza w Stróži p. Barta. — Marta Hedwiga Zyžez, njemandźelska dźowka w Njechornju.

Zemrjeli:

W Michalskej wožadze: 21. meje: Marja Gustla Ganez, dostawakla invalidneje renty pobhrodom, 44 l. 4 m. 18 d. — Jan Horschik, dostawar invalidneje renty na Židowje, 73 l. 3 m 28 d. — 24. meje: Ida Lena rodź Wünschez, Ernsta Hendricha Bartela, krawskeho mischtra w Dobruschi, mandźelska, 43 l. 11 m. — Khorla August Pětsch, wumjenkar s Minakala, † na Židowje, 80 l. 1 m. 2 d.

W druhich wožadach: H.-ža swud. Rjekowa rodź. Polinkez w Měrkowje, 74 l. 9 m. 6 d. — Gustav Erich, Jurja Michalka, sahrodniskeho żiwnoscź. w Pßowjach, ž., 10 m. 11 d. — Willi Gerhard, Ernsta Reinholda Grosy, murjerja w Krósczе p. Minak., ž. — Ernst August Bydlink, khěžer w Bukezach, 60 l. 8 m. — Marja Madlena swud. Tafeltowa, wumjenkarka w Pomorzach, 67 l. 9 d. — Lisbeta Margareta, Handrija Mikelo, żiwnoscźerja w Lichanju, dź., 4 m. 4 d. — Hana Marja Ernsta Krawza, khěžerja w Komorowje p. Klukscha, w tu khwilu na wojownischcźu, dź., 1 l. 1 m. 23 d — Hana Lisa swud Scheżowa rodź. Scholcźiz w Barcze, 79 l. — Pawol, Jana Augusta Krawza, dźěkacźerja w Skanezach, ž., 7 l. 8 m. 14 d.

Zyrkwinske powjesce s Hodźija.

Sswjatu Trojizu smeje rano $^1/_2$7 hodźin duchowny Voigt zerbsku spowjednu wucźbu, $^1/_2$8 hodźin farat Kschižan zerbske a dopołdnja w 9 hodźinach němske prědowanje.

Popołdnju w 2 hodźinomaj budze katechismußowa wucźba sa zerbsku mužsku a žónsku mlodźinu.

Sstredu wjeczor w 7 hodźinach budze zo zerbska wójnska modlesska hodźina wotbywacź.

Zyrkwinske powjesce s Budestez.

Sswjatu Trojizu smeje duchowny Wójz rano w 7 hodźinach zerbsku spowjedź, farat Domaschka rano we 8 hodźinach zerbske a dopołdnja $^1/_2$10 hodźin němske prědowanje.

Kollekta, prěni a druhi dźeń zwjatkow sa powschitkowny zyrkwiny pokład psched zyrkwinymi durjemi sběrana, je 160 hriwnow wunjesła.

Njedźelu popołdnju w 2 hodźinomaj smeje duchowny Wójz wucźbu s němskej mužskej mlodoscźu.

Wutoru wjeczor we 8 hodźinach shromadźisna kschesćijanskeho towarstwa žónskeje mlodoscźe.

Sstredu popołdnju $^1/_2$4 hodźin smeje žónske towarstwo shromadźisnu (pola Hiliz).

Sstredu wjeczor w 7 hodźinach smeje farat Domaschka němsku a we 8 hodźinach zerbsku wójnsku modlesku hodźinu.

Schtwórtk wjeczor we 8 hodźinach smeje kschesćijanske towarstwo mužskeje mlodoscźe shromadźisnu.

Placźisny rěsneho skotu na Draždżanskich skótnych wikach.

27. meje 1915.

Placźisny po zentnarju a hriwnach.

Skótne druzziny a wosnamjenjenje.	Żiwa waga hr.	rěsna waga hr.
Woły:		
1. polnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnoscźe hacź do 6 lět	70—72	120—122
2. swsirske	—	—
3. mlode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	61—63	111—114
4. zrěnjo pizowane mlode, derje pizowane starsche	56 59	104—109
5. znadnje pizowane kóždeje starosty	—	—
Jałojzy a kruwy:		
1. polnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnoscźe	70 71	117—118
2. polnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnoscźe hacź do 7 lět	61—65	112—116
3. starsche, wukormjene kruwy a znadnje wuwite mlódsche kruwy a jałojzy	53—56	105—110
4. zrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	45—48	100—103
5. znadnje pizowane kruwy a jałojzy	38—42	91—95
Byki:		
1. polnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnoscźe	66—70	110—114
2. zrěnjo pizowane, mlódsche a derje pizowane starsche	49—53	94—98
3. znadnje pizowane	45—47	90 92
Cźelata:		
1. najlěpsche s mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyzu	85—90	138—143
2. zrěnje kormjene abo też dobre wot zyzu	73—78	126—131
3. znadnje wuwite wot zyzu	65—70	118—123
Swinje:		
1. polnomjaßne lěpschich raßow a jich skhiženjow w starobje hacź do 1$^1/_4$ léta	118—122	153—157
2. mjaßne	103—108	137—142
3. znadnje wuwite, też ranzy a tundroßy	100—113	135—147

Wirthez bratraj

na khěžorskej drósy.

Pólnopóstske pakczíki

Malenowa brěczka, 75 pj. — **zitronowa brěczka, 70 pj.** — **originalna limetta 65 pj.**

Kißake bonbony najlěpsche psche laczność, 1/4 punta 20 pj.

Koßy

kaž jěd rěsaze

porucza

koßazy Ssmoleŕ

w Budyschinje na bohatej haßy 16.

Wosjewjenje.

Sswojim ßerbskim krajanam k wjedzenju dawam, so ßym hacz na dalsche jenoz ßrjedu a ßobotu wot ranja hacz do pschipoldnja a njedzelu dopoldnja wot 10 hacz 12 hodzin k rěczam.

Jan Scholta, runaŕ a masseur

na nowej haßy, prěcznej haßy mjes kamjeńtnej a hornczeŕskej haßy.

Sslomu

k **pizowanju** a **saßkanju** pschedawa

ßwobodne kubleŕ w Jeschizach.

Tunje sofy

we nimo měry wulkim wubjerku ma pschezo na skladze

J. O. H. Bär

w Budyschinje na Hoschiz haßy 29.

Kuchaŕki, stwinske a ßluzobne holzy, mlokowe holzy, hródzne dzowki, holzy k ßwinjom, wotroczkow, ßrěnkow, rólnych pohonczow wolazych a dzěłaczeŕske ßwójby pyta hnydom pschistajeŕka **Görlichowa** na ßukelnskej haßy 1 na rózku khěžorskeje dróhi w czrijowni knjesa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

Kwaßne sbožopschecze

czeßnej ßlubenej njewjesce **Lenje Scholczicz** s Mórtkowa a jeje ßlubjenemu nawozeni **Janej Schütze** s Lěskeje. 24. meje 1915

Dzenß tón waßny dzeń nětk ßwita,
Wobaj ßebi ßlubenaj,
Kiž do ßwjatnizy Waj' wita,
Tam so byschtaj dostakoj
Zohnowanje wot Boha
Pola ßwjatoh' woktarja.

Dzenßa ßebi pschißahataj
Wěczny ßwěrnosć do ßmjercze,
K wobßwědczenju saměnjatataj
Ssebi Woju pjerschczenje,
Dha ja Wamaj s luboscźu
Sboże pscheju s wutrobu.

Bóh chzył Wamaj s hnady sdzělicz
Dołhe strowe zjiwjenje,
Wschědcze nad Wamaj ßo ßmilicz
Se wschěm dobrym wobstajnje,
Kiž by Wamaj k lěpschemu
Sslužicz mohło tam a tu.

So tu rózowy pucz khodzicz
Mohłoj sdobnje psches tón ßwět,
Boże zohnowanje skłodzicz
Jara wjele czaßnych lět,
Hacz też ßwjeczicz mohłoj saß'
Ssléborny a ßkoty kwaß.

Porucztaj ßo jeno Bohu,
Wsmitaj joh' sa wodzerja
Ssobu na tu waßnu drohu
Waju ßwjatoh' mandzelstwa,
So by psched skym schkit a kryw
We wschěch czaßach Wamaj był.

Njech ßo nimo Waju sczahnu
Wotßal srudźby mróczele,
Kiž ßnadź też njewuwostanu,
Kaž ßo kschesczijanej dże,
Luboscź, kiž Waj' sjednoczi,
Płacz też w tamnej wěczności.

Twoja kmótra a czeta **Hanza Budarka.**

Zuse suby

saßadzuje, nakazene suby wuporjedza a suby czaha s pohłuschenjom

Johanna Stahlez, dentistka

w Budyschinje na ßukelnskich haßy 1a.

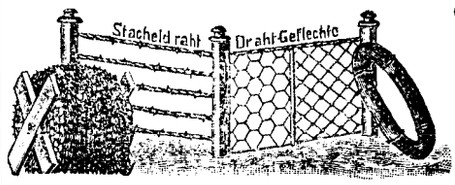

We wulkim wubjerku tunjo pola

Pawola Walthera

w Budyschinje na khěžorskej drosy 4.

Po dołhich czeżkich dnjach a staroszach, hdzeż nam hischcze schkriczka nadzije wosta, je nam 26. meje franzowski Czerwjeny kschiż bolostnu powjesć pózłał, so je nasch lubowany ßyn, bratr a mandzelski, nan dweju dzěsczow

Hermann Ssykora

s Krakez,

reserwist 11. kompagnije pěscheho regimenta czißko 177

15. septembra na ßwoje czeżke rany rjekowsku ßmjercź sa wótzny kraj w starobje 30 lět wumrjeł, hdyż bě ßo loni 7. septembra na bitwischczu pola Lenhare sranił, a jeho 12 septembra njepschecżeł w Chalonskim lazarecże sajał.

W najwjetschej srudobje to s tutym wosjewjeja

srudzeni sawostajeni

w Krakezach, we Wujezku, w Drazdzanach, w Dohnje pola Drazdzan a we wójnje.

Spi derje tam, hdzeż ßylsy nasche
Na Twój row kapacź njemóża.
Sa wótzny kraj Ty wojowasche
A sa njón zjiwjenje też da.

Nětk wotpocźuj w franzowskim kraju,
Hacz Boži hłóß naß sawoła,
A witamy ßo w jeho raju,
Hdzeż nimo budże srudoba.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. —Stwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smolerˇ.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nazwěstki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na Iawskich krjabjach čo. 4) wotedaś, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so stwórtk hač do 7 hodź. wjacor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 23. **Sobotu 5. junija 1915.** **Lětnik 74.**

Pschmyßl ßo saßo dobył.

Rosprawa awstriſko-wuherſkeho generalneho ſtaba.

3. junija.

Němſzy wojazy ßu w nozy poßlednje ruſke ſtejiſchczo na połnóznej froncze pſched Pſchemyßłom dobyli. Jich prěnje wotdźělenja ßu bórſy po 6 hodźinach rano na městowe hłowne městno pſchiſchłe. Doßah tuteho wuſpěcha njeda ßo hiſchcze pſchewidźeć.

Nadběh ſwjaſkarſkich wojakow k połnozy wot Stryja wuſpěſchnje dale dźe. Dotalny wunoſchk bitwy pola Stryja: 60 offizěrow, 12,175 muži jatych, 14 kanonow a 35 maſchinſkich tſělbow ßo dobyło.

Rosprawa němſkeho generalneho ſtaba.

4. junija.

Hród a wjeß Hooge w Flandernſkej ſtaj ßo ſ wuwſaczom někotrych khěžow saßo dobyłe. Jendźelſke napſchecźne nadběhi ßu ßo krwawnje wotraſyłe. K ranju wot Givenchy ßo Jendźelczenjo, kotſiž běchu ßo do naſchich ſtejiſchczow dobyli, ſ czežkim ſchkodowanjom saßo wuhnachu. Tſi maſchinſke tſělby ßo dobuchu. Stejiſchczo je zyłe w naſchej ruzy. Zokrowa fabrika Souchez je po wótrym wojowanju w naſchim wobßedźeńſtwje. Pſchi żeleſnizy k wjeczoru wot Souchez ßo hiſchcze wojuje. Pola Neuville je ßo ßylny njepſchecźelowy nadběh ſ naſchej tſěleńzu ſlemik. W měſchniſkim lěßn je wojowanje ſkónczene. Shubjeny kruch pſchěrowa je ßo saßo dobył.

W Ruſkej je naſcha kavallerija ruſke wotdźělenje ſe Senena a Schrundena k ranju wot Libawy wuhnała. K wjeczorej Kurſchany a pola Sawdyniki ßu ßo njepſcheczelowe nadběhi njeporadźile.

W Galiziſkej ßu naſchi wojazy wßy k ranju wot Pſchemyßła dobyli. Dobytk w Pſchemyßle njeje hiſchcze ſnaty. Sa nóz nadběha na Pſchemyßł běchu Rußojo powſchitkowny nadběh pſcheczíwo wójſku Mackenſena ſawjedli, tola ßo nadběh njeporadźi.

Němſzy wojazy pod Marwitzom ßu 22 kilometrow k ranju wot Pſchemyßła hórki pola Myßlatyz dobyli.

Linſingenowe wójſko chze k dołhemu ranju wot města Stryja rěku Stryj pſchekrocźiś.

Najwyſchſche wójſkowe wjedniſtwo.

Italſke wojownſchczo.

Italſzy ßu pſchi tirolſkej a koruntanſkej mjeſy naſche wobtwjerdźenja na někotrych městnach bjes wuſpěcha wobtſělili. Hdyž njepſcheczelſke wotdźělenja do tſěleńzy pſchindźechu, woni czěkachu, tak jedyn italſki pěſchi regiment na Folgariaſkej wyßokej runinje, někotre kompagnije pola Miſuriny a jěſdne a pěſche wotdźělenje, kotreż bě jene ſ naſchich offizěrſkich patrouillow pola Gradiſkow nadpadłe.

Naměſtnik ſchefa generalneho ſtaba:
ſ Hofer, połnomarſchalſki leutnant. B.

Rosprawa franzowſkeho generalneho ſtaba

wot 2. junija rěka: Pola Arraſa je ßo ßylnje wojowało. W nozy ßo k ranju drohi Aix—Roulette do Souchez w Bouqueteau dobuchmy, hdźež ßo ſ bliſka wojowaſche, pſchi czimž pſchewahu wobkhowachmy. Na wyßokej runinje k ranju wot Notre dame de Lorette ßo němſkich naßypow ſmozowachmy. Jara ßylne wojowanje bě we wokolnoſczi zokroweje fabriki pola Souchez; něhdźe 60 muži ſajachmy. We Vogeſach je ßo bliſko Fontanelle w nozy 31. meje němſki nadběh, kotryž dwě kompagniji wuwjedźeſchtej, ſ czežkim njepſcheczelowym ſchkodowanjom wotraſył.

W nozy ßo ſczěhowaza rosprawa wuda: K połnozy Arraſa je ßo jara ßylnje wojowało. Ssmy ſ nowa poſtupali. Njedźiwajzy někotrych ßylnych napſchecźnych nadběhow njemóżeſche naß njepſcheczel ſ tſělnych pſchěrowow wuhnacź, kotreż běchmy w jenym lěßu pſchi dróſy Aix—Roulettes do Souchez dobyli. Wobkhowachmy ßwój dobytk. Tež k dołhemu ranju pola Lorette pſchi kapale ßo ßylne wojowanja, kotreż ßo diwaj dnjej wo zokorowu fabriku wjedźechu, na naſchu lěpſchinu ſkónczichu. Njepſcheczel ju dźenża w nozy wróczo dobu, tola wo dnjo jeho saßo ſ njeje wuhnachmy a ſtejiſchczo wobkhowachmy. Njedźiwajzy wſchěch napſchecźnych nadběhow ßmy naſchim pſchecźiwnikam wjele ſchkody nacźinili. W „labyrincze“ k krótkemu ranju wot Neuville—Saint Vaaſt my jene němſke wobtwjerdźenje po druhim bjerjemy. W połnóznym dźělu tuteho ſyſtema ßmy khětro poſtupali a 150 muži ſajeli. Zyła dobyta krajina je ßo wobkhowała. Njepſcheczel je bliſko kromy měſchniſkeho lěßa po ßylnym bombardemencze někotre dźěle tſělnych hrjebjow wſak, kotreż běchmy wczera dobyli, tola my zyły ſbytk ßwojeho dobycza wobkhowachmy. B.

Rosprawa 3. junija praji: W krajinje k połnozy wot Arraſa ßo w tejle nozy dale wojowaſche. W „labyrincze“ a k połodnju wot Neuville ßmy ßo někotrych tſělnych hrjebjow ſmozowali a wſcho hromadźe na tymle městnje 450 muži ſajeli. W Neuville někotre khěže dobuchmy, w kotrychž ßo njedźiwajzy napſchecźnych nadběhow ſdźerżachmy. W druhich dźělach tamneje ſtrony, woßebje w Lorette, ßo ſ artilleriju wojowaſche. S druheje fronty njeje niczo powjedźecź, khiba ſo je ßo bombardement na Reims, woßebje na kathedraln, dwójzy woſpjetował.

Wjeczor je ßo ſczěhowaza rosprawa wudała: W Belgiſkej ßu jendźelſzy wojazy ſ bajonetowym nadběhom hród Hoge pola Zonnebeeka dobyli. K krótkemu ranju wot Neuville a St. Vaaſt ßu Němzy napſchecźne nadběhi w labyrintu cźinili. Ssmy jich wróczo cźißli a ßmy potom poſtupowali, pſchi cźimž ßmy njepſcheczelow ſajeli. Sajimawe je, naſpomnicź, ſo je mjes 9. meju a 1. junijom franzowſka diviſija, kotraž je Carency, Ablein, St. Nazeira, Maloniſki młyn a zokrowu fabriku Souchez dobyła, 3100 muži ſajała, mjes nimi 64 offizěrow, a 2600 němſkich cźěłow pohrjebawa. Tale diviſija je ſranjenych, morwych a ſhubjenych 3200 muži ſhubiła, mjes kotrymiž běſchtej dwě tſecźinje lohko ſranjenych. W Champagni ßu Němzy nózny nadpad pola Beau Sejour ſpytali, tola ßo woni do ßwojich tſělnych hrjebjow wróczo cźißnychu. Pſchi kromach měſchniſkeho lěßa diwaj ßylnaj njepſcheczelowaj nadběhaj wotraſychmy.

Franzowſzy cźorni wojazy.

Franzowſka niz jenoż mjes ßwojim ludom, ale tež mjes cźornochami w ßwojich kolonijach wſchitkich mużſkich k khorhoji woła, kotſiž móża někak tſělbu njeſcź. Po Pariżſkich nowinach ßu ßo ſe ßkonokoſczoweje kolonije, kotraž hewak ſa lěto 1000 muži do wójſka dawa, 4000 muži wuſběhnyłe a ßo do Europy na wojownſchczo póßłake.

Rosprawa italſkeho generalneho ſtaba

wot 2. junija praji: Pſchi tirolſko-trentinſkej mjeſy njeje żaneho ważneho wojowanja było. Naſchi wojazy w dole Giudicaria poſtupachu a Storo wobßadźichu, hdyž běchmy pſches Condino ſchli a ßo ſe ßylnymi wotdźělenjemi alpinſkich honjerjow ſjednocźili, kotſiž běchu po nahłych brjohach doła Caffaro a doła Canonica k rězy Chieſo dele pſchiſchli.

Pſchi koruntanſkej mjeſy 31. meje wot ſpocźatka doła Raccolana ſ wuſpěſchnym artilleriſkim tſělenjom ſ wulkeje dałokoſcze nje-

pschecźelej sadźěwachmy, kotryž chzyschе pschеs jenu rěku na tamnej stronje k połnozy wot Predila nóst natwaricź. Njepschecźelska artillerija bjes wuspěcha wotmolwjesche. Wobhonjenjo na tamnej stronje sapoczatka doła Dogna njepschecźelski material sebrachmy. Zyły dźeń žo deschcź dźěsche, ſ čimž žo wjetschim operazejam sadźěwasche.

Pschi friaulskej mjesy žmy brjoh hory Montenero, k lěwizy wot rěki Isonzo, něhdźe 10 kilometrow k dołhemu wjeczorej wot Talmino, twjerdźe wobžadźili. Popołdnju 31. meje njepschecźel se žylnymi napschecźnymi nadběhami naš ſ wobžadźeneje wšy cźišnycź spyta, tola žo wschudźe wotrasy. B.

Njeměry a rubjeżnistwo w Mailandźe.

Po pschipowjedźenju wójny žo w Mailandźe prak ſ dróhi sběža a po zyłym měsćе žo do němskich a awstriskich klamow abo do tajskich, kotrychž wobžedźerjo maja němskoklinczaze mjeno, dobywasche, je wupuscźi, wurubi a žamo druhdy sapali. Wjazy dyžli 80 němskich a awstriskich klamow je žo wurubiło. Rubjaze cźrjódy po měsćе cźahachu. Na jich cźole dźěchu derje drascźeni mužojo, kotsiž mějachu sapiš žwojich woporow w ruzy. S wucźišnjenjom nadoby ſ pjateho poskhoda jeneho doma žo dwaj cźłowjekaj ſ ludźazeje cźrjódy sarasyschtaj. Knježerstwo je hnydom pschecźiwo paduschnej zwólbje sakročiło. Wójsko je porjad sažo postajiło. Quästor, kotryž je pscheżkłaby był, naždylnoscźam wobaracź, je žo wotžadźił. Wjele paduchow žu sajeli. Nastata schkoda wjele milijonow wucźinja. Němsku zellulosowu fabriku wojazy sakituja ſ wuměnjom, so dyrbi žo dźěło w njej sastajicź. D.

Italska žo pschi wuhłódnjenskej wójnje pschecźiwo Němskej wobdźěli.

Jedyn franzowski nowinski dopišowař, kotryž 22. meje pschеs Demodossolu do Italskeje jědźesche, pische, so je namjesne dwórnischcźo pola Demodossole połne tworowych cźahow, kotrež žu sa Schwajzarsku postajene, so pak je italske żelesniske sarjadnistwo dale wjesć njeda. Italska je žo mjenujzy rosžudźiła, so žo teho runja pschi wuhłódnjenskej wójnje pschecźiwo Němskej wobdźěli. Tuteje pschicźiny dla žu žo wschě twory sa Schwajzarsku sadźerżake, hacź žo schwajzarske knježerstwo sarucźi, so je do Němskeje wuwjesć njeda. Köln. Zeit.

Mjetanje bombow awstriskich lětarjow.

Awstrisko-wuherske lětadło, kotrež bomby na Bari mjetasche, žo potom k Malfetta wobrocźi, hdźež někotre bomby dele smjeta, ſ kotrymiž žo liczba dźěłacźerjow mori. Po privatnych powjescźach je awstriske lětadło, kotrež je na Bari bomby mjetało, ſ dwěmaj wožobomaj wobžadźene było. Wono je 7500 metrow nad Bari leczało a najprjedy jenu bombu na dwórnischcźo cźišło. Tola bomba je na khěžu sapóžłanza de Tullio padła, kotrejež tšěcha je žo rosrasyła. Pachoł, kotryž psched khěžu spasche, je žo sarasył. Potom žo ſ lětadła druha bomba na drohu Crisanzio cźišny, hdźež žo kólnja ſ ratarskimi maschinami wupuscźi. Tsecźa bomba na jene polo padźe. Italske nowiny pschecźiwo temu protestuja, so žo wotewrjene města bombarduja a praja, so Awstrisźy wopacžne khorhoje žobu wjedu. B.

Rušojo žo hotuja, Lwow wopuschcźicź.

Rušojo žu hischcźe psched dwěmaj njedźelomaj ſ mózuoscźu liczili, so budźa Pschemyšl a hłowne galizijske město Lwow (Lemberg) wopuschcźicź dyrbjecź. Twarjenje nažypow, kotrež dyrbjachu po sdacźu k sakitanju pschecźiwo němskemu a awstriskemu wójsku žłužicź, je žo psched dwěmaj njedźelomaj sastajiło. Ruske banki a wikowarnje žu žo do Brodow pschi ruskej mjesy a žydło ruskich wyschnoscźow do Sloczowa pschepołožiłe. B.

Bombardement na London.

Reuterez telegrafowarnja w Londonje powě: Zeppeliny žu 90 sapalnych bombow na dźěl města, city rěkazy, cźišli. Wulka liczba wohnjow je žo hnydom shascźecź mohła. Jenož pola tsjoch bě pomoz wohnjoweje wobory trěbna. Žane sjawne twarjenje žo njeje wobschkodźiło. Jedyn muž, jena žona a jene dźěcźo žu žo morili. Hewak je žo mało ludźi sraniło. B.

Pschihoty k powschitkownej wojeńskej winowatoscźi w Jendźelskej.

Po wosjewjenju jendźelskeho wójnskeho ministerstwa je žo w Jendźelskej (Wulkej Britaniji) 8,053,709 k wojeńskej žłužbje khmanych ludźi wot 18. hacź k 40. lětu naliczilo. S nich dwaj milijonaj munizију dźěkataj.

Wot spoczatka wójny je žo 83,000 Awstralskich sa aktivnu žłužbu wuwuczilo.

Nowe kanadske wójsko?

Po powjescźi Londonskich „Times“ do jendźelskeje kolonije Kanady wschědnje schkodowanske sapiży pschikhadźeja. Hacź dotal je 1006 Kanadskich padło, 4228 je žo sraniło, 1368 muži je žo shubiło. Kaž chzedźa „Times“ wjedźecź, žo w Kanadskej pschihoty k tworjenju 300,000 muži žylneho wójska cźinja. — Najnowschi schkodowanski sapiš mjena 139 offizěrow a 2312 muži, mjes nimi 1034 Kanadskich wopschija. B.

S nowa dwě jendźelskej bitwiskej łódźi psched Dardanellemi žo sniczilej.

Pódla „Triumpha“ stej žo po powjescźi turkowskeho hłowneho kwartěra psched Dardanellemi jendźelska wójnska łódź „Majestic“ a jena druha łódź, kotrejež mjeno hischcźe njeje snate, ſ torpedom jeneho němskeho podmórskeho cźołma, wobschkodźiłej. „Majestic“ je žo potepił, druha łódź je žo hischcźe k kupje Tenedos dowjescź mohła.

K Dardanellam žo nětko zyłe franzowske žrjedźoseńske wójnske łódźstwo pósczele. Hacź dotal dyrbjesche wono w Ortrantowskim kanalu strażowacź, so by awstriske wójnske łódźstwo ſ adriatiskeho morja njewujěło. Na jeho městno nětko italske łódźstwo stupi. Italska žo pschi wojowanju pschecźiwo Dardanellam njemóže wobdźělicź, dokelž bychu žo jejne wulke łódże njetrjebawschi strachej wustajiłe. Italske krajne wójsko měło najprjódzy Triest a Polu dobycź, na cźož by italske łódźstwo sapschimnyło. — Parižske sozialistiske nowiny pschecźiwo wojowanju w Dardanellach dla cźežkeho schkodowanja w poźlednich měžazach lohko protestuja. Knježerstwowe nowiny „Temps“ pschisnawaju, so je pschitomnoscź němskich podmórskich cźołmow w Dardanellach wulki njeměr w Franzowskej sbudźiła. D.

Jendźelske schkodowanje psched Dardanellemi.

S Athena žo pische: Sa wojowanje pola Dardanellow wschědnje nowi wojazy ſ Alexandrije a Marseille na kupu Limnos woža. General d'Amade, kotryž je komando generalej Goureudej wotstupił, je pjecza sranjenych do Franzowskeje wotjěł. Jedyn nowinski dopišowař, kotryž je ſ Gallipoli pschischoł, praji, so žu Jendźelcźenjo 45000 muži shubili. Lazarety w Egiptowskej žu połne sranjenych. Pschecźiwo nadpadam němskich podmórskich cźołmow je žo strażowanska žłužba pschiprawiła. B.

Londonska nowinska dopišowarnja 3. junija powě: Wcźera je žo na połnóznej Dardanellskej froncźe njemdrje ſ blíska wojowało. Jendźelcźenjo dwaj njepschecźelskaj pschěrowaj dobuchu. S cźežkej tšelenzu žo jene wotdźělenje nusowasche zofacź. S tym bě žylne podpjeranje ſ artilleriju trěbne. Njepschecźel móznje wotmolwjesche. W tymle wojowanju bě njepschecźelowe schkodowanje jara cźežke. W połodnju Turkojo franzowske prawe kschidło nadběhachu a dwójzy jene wobtwjerdźenje dobuchu, kotrehož běchmy žo 29. meje smozwali, tola žo Turkojo kóždy krócź wotehnachu. B.

Rumunska pschi rospucźu.

Dla praschenja, hacź dyrbi Rumunska na stronje Ruskeje pschecźiwo Awstriskej a Němskej wojowacź, je w rumunskej konservativnej stronje roskora nastała. Dotalny pschedžyda konservativneje strony, Marghiloman, kotryž žo wójnje pschecźiwja, je žo po pižomnym namjecźe na kongreżu konservativneje strony sa stronineho pschedžydu wuswolił. Ruskopschecźelny Filipescu a jeho pschiwižowarjo pak nochzedźa wólbu pschipósnacź. Na kongreżu je k njeměram doschło. Pożedźenje dyrbjesche žo teho dla na dwě hodźinje wotstorcźicź. Filipescu a jeho pschiwižowarjo žebi žadachu, so dyrbi Olanescu pschedžydstwo wjesć, kotrehož, hdyž bě Marghilomau ſ pożedźenja exekutivneho komiteja woteschoł, wutoru sa pschedžydu wuswolichu, cźemuž sažo Marghilomanowi pschiwižowarjo nochzychu płacźicź dacź. Na drósy psched shromadźisninym hosczenzom žo pschiwižowarjo wobeju stron do pukow dachu a do žebje ſ kamjenjemi mjetachu, też ſ revolvrom je žo tšełało, tola žu wojazy porjad sdźerżecź mohli. B.

Amerikanske wotmolwjenje na němsku notu dla potepjenja „Lusitanie“.

Reuterez telegrafowarnja s Washingtona powě, so je präsident Wilson schtwórtk krótku wotmolwjazu notu Němskej pósłał. W njej žo pjecža Němskej sdźěli, so je pschepytanje s amerikanskim knježerstwom sawjedźene, dopokasało, so na „Lusitanii“ njeje žanych kanonow było, ani montěrowanych, ani demontěrowanych, a so žo to njemóže jako sranjenje amerikanskeho sakonja wobhladacź, hdyž paßažerske łódże mjeńsche dźělby munizije a brónjow woza. Reuter praji, so žebi myßla, so žebi Wilson žada, so dyrbi Němska rjez, so je se saniczenjom „Lusitanie“ njeprawo cźiniła, a so Němska dalschich rukowanjow sa to da, so žo wójna s podmórskimi cźołmami pschichodnje na cźłowßke waschnje powjedźe.

Jeli so je Amerika woprawdźe tajke wotmolwjenje pósłała, njeje dwělne, kak jej Němska snapscheczíwi. D.

Hłód w Mexiku.

S wjazylětnej revoluziju je žo Mexiko do njewuprajneho hubjenstwa pschinjeßk. Wobydlerstwo pósnawa, so Mexiko žam se žebje njemóže wjazy k porjadnym wobstejnoszam dońcź. Teho dla wono wot žußodnych sjednoczenych statow pomoz wocźakuje. Mexikowszy bychu nětkole wjeßeli byli, hdy by wójsko sjednoczenych statow Mexiko nakhwilnje wobßadźiło a bjeskónczným njeměram kónz cźiniło.

Nětkole w Mexiku hłód knježi. W napominanju Cźerwjeneho kschiża, kotrež bu we Washingtonje rosschěrjene, žo praji, so žo Mexiko s hłodom domapyta. Wobydlerstwo hłowneho města Mexika je w strasche, so sahłódni. W Acapulco žu hłoda dla njeměry nastałe. Žony a dźěcźi žu žo pschi rosdźělenju zyroby sateptałe.

Presídent Wilson je do Mexika pißmo pósłał, w kotrymž žebi žada, so dyrbi měschczańska wójna hnydom pschestacź. Hewak sjednoczene staty sakrocża, so bychu revoluziji kónz cźinili. W amerikanskim wójnskim a łódźstwowym departemencze žo žiwje dźěła. Sa krocżele, kotrež ma presídent sa nusne, žo pschihoty cźinja. L.

Njeměry w Albanskej.

Bjesknjeistwo w Albanskej je na najwyschsche stupiło. Wot teho cźaża, so žu Italszy Awstriskej wójnu pschipowjedźili, žu žo Albanszy do njeměra dali. Wschudźe, wožebje pola Tirany a Berata, je k wojowanju doschło, pschi cźimž je wjele grichiskich žwójbow zyłe žwoje wobžedźeństwo shubiło a do Grichiskeje cźekło. G.

Khostanje.

Městu Roulers w Belgiskej je žo 1½ milijony hriwnow khostanja napokoziło, dokelž žu tam jatych witali. D.

Němski khěžorstwowy žejm

bě žo pjatk a sobotu k krótkemu wójnskemu wuradenju sescholk. Khěžorstwowy kanzler poždźenje s rěczu wotewri, w kotrejž wotpad Italskeje wot trojoswjaska schwikasche. Italske knježerstwo je žebi s Jendźelskej a Franzowskej skote puta napokozicź dało, a s pomozu herjekarjow na drohach je žo italski lud do wójny saschczuwał. Ssobotu žejm pschi khětro prósdnych lawkach sakonjowy nacźisk wo samjesowanju mozy nad podružniskimi a wotnajenskimi žadanjemi po knježerstwowym nacźisku pschija. K pschedkosy wo sastaranju wójnskich invalidow a sastaranju padnjenych wojakow žo sekretar khěžorstwoweho pokłada Helfferich salubi, so knježerstwu po skónczenju wójny sakoń pschedpokoži, w kotrymž budźe žo na dokhody s dźěła dźiwacź a žo pschixażne renty pschiswola.

Hrabja Westarp we wuradženju komißije wo sestajenju wójnskeho hospodarskeho plana sa žnjowe lěto 1915—16 rosprawu poda. Pschi dotalnych naprawach žu žo wschelake njepschihódnoszcze pokasałe. Ratarjo žo wobcźežuja, so žo běrny tak pomału wotebjeraju. Pschi hospodarjenju w nowym žnjowym lěcze dyrbi žo wjazy ratarjow postajicź, a statny sekretar je to też pschilubił.

Sozialdemokrat Wurm žebi žadasche, so bychu žo najwyschsche placźisny sa žito, muku, khlěb a běrny hnydom khětro ponižike a žo sa kuschczinowzy, skót a schmalz hnydom nižsche najwyschsche placźisny postajike.

Doprědkař Fischbeck měnjesche, so wjele skórzbow njeby było, hdy bychu žo najwyschsche placźisny krucźischo pschewjedke. Knježerstwo dyrbi krucźischu ruku pokasacź. Njedźiwajzy teho nascha organisazija w nastupanju zyroby wobdźiwanje zyłeho žwěta sbudźuje.

Röjicke žo pschecźiwo nadpadam na ratarjow wobrocźi. W prjedawschich lětdźeżatkach žmy hižo runje tak wyßoke placźisny měli, hdyž žu pjenjesy tola wjazy hódne byke. Dźenža žmy hischcze wot žwětoweho wikowanja wotsamknjeni, a njedźiwajzy teho žu placźisny pola naß nižsche dyžli pola naschich njepschecźelow. Ratarstwo je najlěpsche sa poradźenje dobycźerskeho pschewjedźenja wójny dokonjało, nochze pak poroki žłyschecź, ale chze to pschipósnate widźecź.

Statny sekretar dr. Delbrück: Budźemy psched stawisnami wobstacź móz, knježerstwo kaž ludowe sastupjerstwa, dźěłodawarjo kaž dźěłacźerjo. Kritika ma jenož prawo, tak daloko hacž mózemy s njeje sa pschichod wuknycź, wona pak nam njeßmě dźěłansku wjeżelosczź skasycź. Se žwojimi žitowymi składami njebudźemy niz jenož doßahacź, ale smějemy hischcze wusbytk, kotryž naß psched wotrasami schkita. Spekulatiwnym placźisnam dyrbimy sadźěwacź, tola pschimerjene placźisny njejßu dźenža tajke kaž měrowe placźisny; pschetož žmy we wójnskich wobstejnoszcach sa wikowanje a industriju. Nasche hospodarske žiwjenje je lěpsche dyžli w prěnimaj dwěmaj měßazomaj.

Namjety komißije žo skónczinje pschijachu. Po nich ma žo doßahaza hromada běrnow dla tunjeho sastaranja mjenje samożiteho luda swěsczicź. Wschě mużstwa dyrbja sa cźaż dowoleńzy darmotnu jězbu po želesnizy dostacź. — Po wotbyczu petizijow žo wuradženja hacž do 10. augusta wotstorcża. D.

Wyßoke mjaßowe placźisny w Awstralskej.

W Awstralskej, kotraž Jendźelsku s mjaßom sastaruje, žu nětkole mjaßowe placźisny tak wyßoke, kaž ženje wot 50 lět. Jendźelski ratarski minister sakonjowy nacźisk pschihotuje, kotryž knježerstwu połnomóz da, wscho mjaßo we Viktorii (w Awstralskej) sebracź a pschedawanske placźisny postajicź. B.

„Mój khěžor!“

Stawisna s Tyrolskeje.

To je psches schěsczdźeßacź lět, so na horach w Tyrolskej bydleschtaj a hospodarjeschtaj Handrij Stok a Josef Span. Ssyno a skotarstwo je tam hłowna wěz pschi ratarstwje.

Tak běschtaj tež Handrij a Josef prawaj žynarjej se žylnymaj rukomaj a s połnym wobliczom, se žmějatymaj brunymaj woczomaj a wjeżekeje myßle.

Pódla druhich dobrych žamownoszcow běschtaj wobaj jara, jara žwěrnaj žwojemu khěžorej, duž ludźo jimaj hinak njerěkachu, hacž „khěžorowaj žynarjej“. Wonaj žwojeho khěžora nimo měry cześcześchtaj, haj na semi nade wschitko lubowaschtaj. Wo khěžorowym purpurowym płaschczu žonjeschtaj w nozy a powjedaschtaj wo dnjo, jeho khěžorska skota króna bě jimaj najdrohotnische, schtož móże cźłowjek žebi wumyßlicź. Sa žwojeho khěžora žo horjeschtaj.

Też mějesche Handrij khěžorowy wobras wó jstwje na scźěnje wißajo a kóždy dźeń žo sa khěžora modlesche.

To bě nětkole spoczatk lěcźneho cźaża lěta 1848. Też hacž k naschimaj žynarjomaj na horach bě žo powjesczź dobyła, so bě khěžor Ferdinand do Insbruka, hłowneho města Tyrolskeje, pschijěł a so wón tam dleschi cźaż wostanje.

Duž Handrij a Josef wschědnje radu składowaschtaj a junu žebi wscho dospołnje dowuradźischtaj. Wonaj žo žwoju njedźelsku drastu swoblekaschtaj, pschepodaschtaj skót pastyrjam, do korba tykny jedyn s njeju dwanacze puntow butry, druhi runje tak cźežku pokrutu twarożka, wsaschtaj potom kóždy žwoje brěmjo na khribjet, krocżeschtaj psches žłobiny mjes horami do Zillerskeho doła, cźehnjeschtaj won do doła pschi rězy Inn a potom horje do Innsbruka. W Insbruku žo dołho kołwokoło napraschowaschtaj, hdyž mohłoj tola khěžora nańcź. —

Měschczenjo s hłowu tschaßechu, žmějachu žo wjeßnymaj mużomaj. Napoßledku hólczez naschimaj žynarjomaj khěžorski hród pokasa. Wonaj žebi khwilu cźornu wěžu wobhladowaschtaj, na kotrejž bě běłocźerwjena khorhoj wutyknjena, potom na niczo njedźiwajo žo do wotewrjenych wrotow samerischtaj a dźeschtaj bliže. Ale psched wrotami dwaj wojakaj s tšélbu na straži stejeschtaj. Mějeschtaj dołhu brodu pod noßom a hladaschtaj s pokhmurjenym wobliczom wótrje wokoło žebje, to naschimaj žynarjomaj wěso wjele dowěry njedawasche.

Hdyž chzyschtaj žo horjanaj s wrotami nuts dowacźicź, wsaschtaj brodacźej žwoju tšélbu s ramjenja a jedyn s khłubokim khłoßom sabórcża:

„Stejtaj! Hdže chzetaj?"

„Mój chzemoj ke khěžorej!" Handrij trochu bojasnje wotmolwi.

„To tak khětšje njeńdže!" wojak rjekny. „Schto pola khěžora chzetaj?"

„Widźiśch", Josef Handrijej do wucha scheptasche, „ja dźě ßym pschezo powjedał, khěžor wschak je duschny, khěžor, tón ma naß Tyrolanjow radu; ale cźi knjeża wschědnemu mužej nuts njedadźa."

Ale Handrij bě wot naroda jara nahły a borkaty. Hižo ßo wón hněwasche a ſ hłoßom na wobeju wojakow sawoła:

„Nětkole ßo hischcże junu praschaṁ, chzetaj namaj nuts dacź, abo niz?"

„Schto dha pola khěžora chzetaj, luby pschecźelo?" wopraścha ßo wojak trochu pschecźelnischo, ſpłóſchiwje hladajo na nimo měry ßylneju mužow.

„S prénja", Handrij wupraßny, „ja njejßym wasch pschecźel, a ſ druha to waju ſ zyła niczo njeſtara, schto mój pola khěžora chzemoj."

„Wróczo!" ſtražowazaj wojakaj na burow, kotrajž ßo doprědka dobywaschtaj, sarejischtaj.

Ale Handrij bě hižo ßwój cźežki korb wotſtajił, Joſefej do wucha ſchepnywſchi:

„Joſefje, dajmoj ßo do njeju!"

Tež Josef rucże ßwój korb wotſtaji a w bližſchim wokomiku běschtaj horjanaj ſtražowazymaj wojakomaj hižo tſělbu wutorhłoj a wobeju na dróhu won ſtorczikoj.

Handrij a Josef pak hrabnyschtaj khětſje kóždy ßwój korb, a ſhubischtaj ßo ſ wrotami do hrodu nuts.

Nětkole naſta wulki holk, hara a běhanje.

Horjanaj pak khwataſchtaj hižo w hrodże horkach po dołhej khóbdje, a pytaſchtaj khěžora. Dwórſzy lakajowje a ßkužobniży, kiž ſ cźrjódami pſchiběžachu, ſo bychu nutsdobywarjow ſadźerżeli, runje tak na bok ſlecźachu, kaž delka ſtražnikaj.

Tu ßo na dobo durje wotewrichu a jednorje ſdraſcźeny knjes ſ cźornej brodu a ſ jara milym wobliczom wuſtupi. Wón trochu ſaſtróżeny ßo wopraſcha:

„Schto dha je ßo ſtało?"

Horjanaj měješchtaj hnydom dowěru k mile ſhladowazemu knjeſej, wſaſchtaj ßwój kłobuk do ruki a Handrij rjekny:

„Wy ſcże wěſcże pißać pola khěžora, pójcże a pokażcże namaj te durje, hdźež je khěžor nutſka, mój mamoj khěžora tak rady a chzemoj jeho tola tež junu widźecź!"

Knjes wotkiwny lakajam a ßkužobnikam, kiž běchu pſchiběželi, potom ßo poßměwajo k horjanomaj rjekny:

„Pójtaj jenoż jowle nuts!"

Hórſkaj ßynarjej wotſtajiſchtaj ßwojej korbaj wonka pſched durjemi a ßo wopraſcheſchtaj:

„Taj korbaj drje namaj ßo tola njepokradnjetaj?"

„Ně, ně!" ßměješche ßo knjes.

Wón burſkeju mužow pſches wjazy ſtwow wjedźeſche, ſkónczńje jimaj kaſaſche, ſo byſchtaj ßo na pólſtrowanaj ſtokaj ßydnykoj.

Mužej ßo na ſtokaj trochu krucże ßydnyſchtaj a wobaj na dobo ſakſchiknyſchtaj; myßleſchtaj ßebi, ſo ßo w mjehkim pólſtru ſtoła podnóriſchtaj.

Knjes ßo ſaßo poßměwaſche, potom ßo wopraſcha:

„Potajkim, wój chzetaj khěžora widźecź?"

„Haj, to ßo wě, khěžora", Handrij wotmolwi, „mój ßmój dwaczi hodźinow pſches hory a doły hacź ßem pucźowakoj, ſo bychmoj khěžora wuhladakoj. Ja rěkam Handrij Stok a ßym tež knjeni khěžorzy kruch butry ßobu pſchinjeßł a jowle mój ßußod, Josef Span, je jej dwanacźepuntowſku pokrutu twarożka ßobuwſał, ta je hiſchcże wjele wjetſcha, hacź hewak doma knjeſej wucźerjej dawamy. Tej wěży ſtej cźerſtwej a cźiſtej — khěžor ßo njetrjeba bojecź. Ale mój drje budźemoj korbaj do kuchinje ke knjeni khěžorowej dyrbjecź donjeſcź, nizwěrno?

Knjes ßo nětkole zyle ſ hłoßom ßmějeſche a potom rjekny:

„Wo to njemějtoj ſtaroſcże, waju daraj ßo khěžorej a khěžorzy na prawym měſtnje wotedatej. A ſchto dyrbi wamaj khěžor ſa njeju dacź?"

„Dacź?!" Handrij ßo dźiwaſche, „to naju wy ſchpatnje ſnajecże, daricź namaj khěžor ſa to niczo njetrjeba, k temu mój tajki daloki pucź ßem pſchiſchkoj njejßmoj — — jeli ſo ßebi khěžor myßli, ſo dyrbi namaj wón ſa tu butru a twarożk ſchto płacźicź, to tej wěży hnydom ſaßo ßobu woſmjemoj. Jeli ſo pak wón tej daraj pſchiwoſmje budźemoj ßo wjeßelicź, jara wjeßelicź. Mój wſchak niczeho lěpſcheho měloj njejßmoj — **wón dyrbi wſchak ſ tym** ſa lubo wſacź a ßei pomyßlicź, ſo je pódla hiſchcże zyły zentnar luboſcże, prawj horzeje luboſcże ke khěžorej ßobu!"

Knjes ßo wſchón hnuty na wokomik wotwobrocźi a ſetrje ßebi ßylſu ſ wocźow. Potom ßo najnaležniſcho napraſchowaſche, w kajkich wobſteinoſcźach ſtaj hórſkaj ßynarjej żiwaj, ſchto mataj ſa dźěło, a praſcheſche ßo tež, kajkeho ßebi khěžora pſchedſtajatej. Skónczńje wón rjekny, ſo dyrbitaj ßo trochu ſcźerpjecź, ſo jeju hnydom pola khěžora pſchiſjewi.

Knjes ßo mjes dwojimaj durjomaj ſhubi. Ssynarjej ſ njeměrnoſcźu dyrkotaſchtaj.

Nimale poł hodźiny ßo miny — tu ßo na dobo wobej położy durjow nahle wotewriſchtej, nuts ſaſtupi wulki rjad woßebnych knjeſow we ßuknjach ſe ſkotymi treßami a hwěſdami a na kónzu jedyn knjes w módrej ßukni, ta bě tak módra, kaž njebjo, na ßukni ßo nießměrnje wjele ßlěbornych a ſkotych rjecźaſkow a hwěſdow błyſchcźeſche. Na hłowje měješe ſkoty kłobuk ſe ſelenymi pjerjemi. Sa ruku wjedźeſche knjeni w pyſchnej draſcże. Pſched nimaj ßo woßebni knjeża hacź ſkoro do ſemje kłonjachu.

Joſef a Handrij hiſchcże pſchezo na ßwojimaj ſtołomaj ßedźeſchtaj, hdyż bě zyły cźah hižo dó jſtwy ſaſtupił, a wudźěraſchtaj wocźi. Wonaj ſtajnje na teho knjeſa hladaſchtaj, kiž tu knjeni wjedźeſche. To bě tón ßamßny, kotryż bě prjedy ſ nimaj tak pſchecźelnje rěcźał. — Tu ßo jimaj na dobo wſchitko wujaßni. — Wonaj pſched khěžorom na kolenje padźeſchtaj. Handrij poſkiczenu khěžorowu ruku pſchimny, wokoſchi ju a ſdychny:

„Mój khěžor! Mój khěžor!"

Joſef hnydom pocża wotproſchecź:

„Njemějcże namaj to ſa ſło, majeſtoſcź, ſo ßmój tak njecźeſcźownje a hrubje ſ wami rěcźakoj — mój dźě waß, majeſtoſcź, ſpósnakoj njejßmoj."

Khěžor jeju ſ podkohi ſběže a rěcźeſche ſ nimaj jara pſchecźelnje. Tež khěžorzy ßmědźeſchtaj ruku wokoſchicź a tež wona ſ nimaj jara pſchecźelnje porěcźa.

Hórſkaj ßynarjej běſchtaj nětkole zyle wotmjelkkoj, wonaj ßebi ſ radoſcźu wjazy njeſwěrjeſchtaj rěcźecź.

Khěžor dźakowaſche ßo jimaj ſa jeju daraj a rjekny, ſo jej rad pſchijima a ſo jimaj wón ſa njej niczo daricź nochże, ſo pak ßmětaj wonaj ſa to tola maku wopomnjeńku pſchiwſacź, kiž wón bórſy ſa nimaj póſcźele. Potom jimaj hiſchcże raz ruku poda a rjekny k nimaj:

„Strowtaj tež waju pſchiwuſnych a woſtańtaj pſchezo dobraj, ßwěrnaj Tyroljanaj!"

Ssynarjej ſ radoſcźu płakaſchtaj, hdyż ſaßo ſ durjemi won dźěſchtaj.

Wjeßekaj domoj do ßwojich Alpow cźehnjeſchtaj a powjedaſchtaj kak rjany a dobry khěžor je.

Sa dwě njedźeli ſ Insbruka wulka kiſta pſchińdże. W njej běſchtaj dwaj wulkej khěžorowej wobraſaj we ſkotymaj wobłukomaj, dwaj rjanej ßlěbornaj cźaßnikaj a dwě rjanej tarcźowej tſělbje.

Ssynarjej njewjedźeſchtaj, schto ſ wjeßelokoſcźu ſapocźecź, na ſtajnoſcźi powjedaſchtaj:

„Khěžor je dobry, ow, khěžor je dobry!"

Handrij ßo nětkole hiſchcże nutrniſcho-ſa khěžora modleſche a tež Joſef to cźinjeſche.

(— Kónz. —)

Ze Serbow.

S Budyſchina. (Sso ſatſělik.) Landſturmař Lohſe, kotryż w Budyſchinje ſtejeſche, je ßo tele dny ſatſělił. Lohſe w 40. lěcże żiwjenja ſtejeſche, bě woženjeny a nan jeneho dźěſcźa. Pjenjeżne ſtaroſcże a wulke ſchkodowanje ßu jeho pjecźa do ßmjercże ſahnałe.

— (Wojeńſki cźeknjenz.) Wojak Albert Willi Lehmann, rekrut pěſcheho regimenta cźißko 103 je ßo pod wobſtejnoſcźemi wotßalił, ſ kotrychż ßo ſda měnicź, ſo je wón wot khorhoje cźekнył.

— **Sslěbornu medaillu Bjedricha Auguſta** ßu doſtali: podoffiźer K. Scholta, wobßedźer běleńnje w Budyſchinje, podoffiźer Pawoł Jurk w pěſchim regimencże cźo. 103, ßyn ſwud. Jurkoweje na Fichtſkej dróſy w Budyſchinje a dźeßatnik Jan Kubjenz w reſ. pěſchim regimencże cźo. 242.

— **(Pſchicźiny wyßokich ßwinjazych płacźiſnow.)** Po nahladach „Allg. Fleiſcher-Ztg." ßu na nětcźiſchich wyßokich ßwinjazych płacźiſnach ſ dźěła ratarjo winowacźi, kotſiż ßu pſchi ſapißanju běrnowych ſkładow pſcheniſko woſnamili. Nětkole, hdźež wěmy, ſo je doſcź běrnow w Němſkej, a hdyż ßu ßo ſ neutralneho wukraja

wulke hromadу běrnow do Němskeje pschiwjeſke, ßo rěſne ßwinje po mózhnoſczi wot pschedacza wróczo dźerża, ſo bychu ßo wyßoke płaczíſny ſa nje dostałe. Dale ßu ßo nětcziſche wyßoke płaczíſny ſ pschekhwatanym sarěſanjom ßwini sawinowałe.

Sserbſke Boże ßłużby w Draždźanach. Kaž bu pschi poßlednjej ßerbſkej Božej ßłużbje njedźelu Lätare wosjewjene, wotměwaju ßo lětuſche ßerbſke kemſchenja w kſchižnej zyrkwi:

27. junija, 4. njedźelu po ßwj. Trojizy,
19. ſeptembra, 16. njedźelu po ßwj. Trojizy,
5. dezembra, 2. adventa.

Bliżſche ßerbſke kemſchenje je potajkim poßledniu njedźelu junija. Wutrobnje ßo proßy, ſo by ßo Boża ßłużba woßadam ſ klětkow wosjewiła, woßadni pak ßwojich ſnatych a pschećelow w Draždźanach a wokolinje na kemſchenje, kiž ßo kaž hewak 1/2 12 hodźin ſapoczinje, kedźbliwych czinili.

— (Samolwjenje k ſapißej landſturma 1. ſkasanja.) Pschißłuſchnizy landſturma 1. ſkasanja, kotſiž ßo hacz dotal hiſchcze njeßu ſamolwili, ßo napominaju, ſo bychu ßo wot 8. hacz do 10. junija pola gmejnſkeje wyſchnoſcze ßwojeho pschebytka ſamolwili. K landſturmej 1. ſkasanja wojerſtwu winowaczi mużiy Němzy wot 17. hacz 39 żiwjenjoweho lěta ßłuſcheja. Po tajkim maja ßo narodźeńſke lětniki 1896, 1897 a 1898, ſ lětnika 1898 pak jenoż czi, kotſiž ßu ßo wot 1. januara hacz do 30. meje narodźili, pola gmejnſkeje wyſchnoſcze ſamolwicz.

— (Sso tepika.) Ssobotu ßu dźěczi blisko ſchleifmłyna ſwudowjenu rěſnikowu Berthu Augustu Kmochez ſ Budyſchina w Sprewi ſa jenym kerkom wißazu namakałe. Żona je ßebi w czežkich myßlach żiwjenje wſaka.

— (Poniżenje żitneje płaczíſny.) Wójnſke żitne towarſtwo je płaczíſnu rżaneje muki ſ nowa poniżiło. Mjes tym ſo w februarje zentnar rożki 20 hriwnow płaczeſche, je ßo jeho płaczíſna nětkole na 16 hriwnow poſtajiła.

— (Spadnjenje běrnowych płaczíſnow.) Ratarjo na dobo w nětkotrych ſtronach běrny ſ hromadami na pſchedań poſkiczeja. Běrnowe płaczíſny ßu teho dla w Schleſynſkej na 4 hr. a druhdże ßamo na 3 hriwny ſpadłe. Sarjadniſtwa nětkotrych thüringſkich měſtow dla tuteho hibanja płaczíſnow ßwoje běrnowe ſkłady wjele tuńſcho poſkiczeja, hacz ßu je nakupiłe.

— (Rěſajcze liſcze a hałoſy k pizy.) Hižo dleſchi czaß pſchi rańſchim wětſiku ßuche njepkódne wjedro knježi. Wokoło Budyſchina ſ měſtnami nałętne żita khětro rědke ſteja a jara pod wutrajnej ßuchotu czerpja. Najbóle pak nětkole ßuche bjesdeſchczowe wjedro běrnam, kale a rěpje ſchkodźi. Boja ßo hižo, ſo budża běrny lětża na pěſkach żadne, a ſo budże ßnadź też ßnowy wunoſchk njeſpokojazy. Teho dla ßo w ratarſkich nowinach radźi, liſcze a hałoſy wot kerkow k pizy rěſacz. Pſchi tym ßo woßebje wuſchěhuje, ſo wjele wot teho wotwißuje, ſo ßo hałoſy po mózhnoſczi ſahe wotrěſaju. S poſpytami je ßo ſpóſnało, ſo liſcze a hałoſy wjele żiwnoſcz wopſchijeja a ſo ßo, hdyż ßu ſapoczatk junija wotrěſane, najlěpſchemu ßynej po hódnoſczi runaja. Pożiwnoſcz liſczowych hałoſow je wěſo wſchelaka. Scżěhowazy porjad hódnoſcze liſczoweho drjewa pokaſuje, pſchi czimż prěnje mjenowane drużiny najwjazy a poßlednje najmjenje żiwnoſcze wopſchijeja: Rěczny bós, dźiwi hórſki bós, hórſki klon, wjas, wulkołopjenata lěcżna lipa, jawor, woßyza, czorna wólſcha, pikotata wjerba, ſymſka lipa (małołopjenata), wjerba, kjeſchkaty dub, jaßeń, hrab, jawora, běła wólſcha, wjerab, brěſa, ptacża wiſcheń, lěſchny worjech a buk. Wſchitzy woßßedźerjo lěßow a kerkow ßo napominaju, ſo bychu ßebi nětkole hałoſow a liſczow narěſali, dokelż ßo ßylne pizowadła ſ zuſnych krajow, tak dołho hacz wójna traje, njehodża do Němskeje woſyczi, czehoż dla je móżno, ſo budże piza żadna. Też je móżno, ſo knjeżerſtwo ßyno ſa wójſko ſebjerje, mjes tym ſo ßo liſcze a hałoſy ratarjam bjes wobmjeſowanja pſchewoſtaja.

— **Wjedrawuſtojni ratarjo mokre ßynowe żně wěſchcza.** Po jich wobkedźbowanju ſa ßuchej meju pſchezo deſchczowy měßaz ßłeduje. Temule wobkedźbowanju ßo lětża druhe pſchiſamknje, ſo ſa mohłójtym dnjom po 100 dnjach deſchcz ßłeduje. Wjazore měrzſke mhły bychu potom po Janje deſchcz pſchinjeßłe. Schtóż měni, ſo ma ßo woprawdże po Janje dla měrzſkich mhłow deſchcz woczakacz, by derje czinił, hdy by ßwoje łuki hižo nětkole poßykł.

S Delnjeje Kiny. Tudomny 50 lět ſtary dźěłacżer Schneider je ßo pjatk tydżenja ſe ſwrócżenjom jeneje ſ kamjenjemi nakkadżeneje lowrije w Zenkerez ſkale pola Tuchorja w Budyſchinje ßmjercz ſtraſchnje ſranił. W měſchczańſkej hojerni je wón ßobotu nozy na ßwoje czežke rany wumrjeł.

S Dobruſche. Tudomny telegraſowy dźěłacżer Donat je pón-dźelu pola Pſchiſchecżańſkeho měſchczańſkeho kubła tak njeſbożownje ſ jědneho koła padnył, ſo je bjes wědomnja leżo woſtał. Jeho ßu ſ woſom do jeho bydła dowjeſli.

S Budeſtez. Jutſje, njedźelu, popołdnju 1/4 hodźin ßo, kaž huſczíſcho, ßerbſka żónſka młodżina w pacżerſkej jſtwje ſhromadźi. Kóżda ßerbſka holza je do tutych ſhromadźiſnow, w kotrychż ßo ßerbſzy ſpěwa a czita, wutrobnje witana. Naſch lud je bohaty na rjanych ſpěwach, ale ſ wjetſcha ßu njeſnate. Duż wużijmy ſkadnoſcz, rjane pokłady naſcheho ßerbſkeho luda ſeſnacz.

S Budeſtez. Tſeczi dźeń ßwjatkow wotmě ßerbſke towarſtwo „Lubin“ ſhromadźiſnu. Dokelż je wſchón naſch młody lud we wójnje, njeběſche wopyt tak ſwjeßelazy kaž hewak. Po wuſpěwanju nětkotrych nabożnych ſpěwow, poſtrowi pſchedßyda, k. Hajna ſe Splóſka wſchěch pſchitomnych a pokaſa na khutny, tyſchny czaß, w kotrymż ſtejimy. S woßebitym wjeßelom mjes nami witachmy k. ſararja Mjerwu ſ Bukez. Hižo wjazy krócz je jara czeſczeny k. rěczník k nam pſchikhwatał a njedźiwajo na ßwoje wobſchěrne ſaſtojnſke dźěło, naß ſ pſchedniowſchkom ſwjeßelik. My ßmy jemu wutrobnje dźakowni ſa jeho nam wopokaſanu luboſcz. „Nadpad pola Bukez“ bě tón krócz ſałożk jeho pſchednoſchka. Wo ßamej wěży chżyſche pſched lětami njebo k. farař Kubiza na ßerbſkim ludowym wjeczorje k nam rěczecz. Khoroſcz pak jemu ſadźěwaſche a ßmjercz jemu rt ſamkny. Nětcziſcha wójna ma wjele podobnoſcze ſe ßydomlětnej. Tehdy ſtejeſche pſchecżiwo Bjedriche Wulkemu wjele njepſchecżelow, kaž nimale zyła Europa nětko pſchecżiwo nam. 14. okt. 1758 dóńdże k żałoßnej bitwje pola Bukez. Wſchitzy ſtawiſnarjo na to pokaſuja, ſo je pruſki kral Bjedrich tu kaž ſe ßłeposczu bity byk. Awſtriſzy ſtejachu wot Meſchiz a Zornoßyk, Njeſnarow, Walow hacz k Wóſporkej. Na wußmużowej horje palachu wóhnje. Daun, jich wodźer, bě w Ketlizach abo w Jaworniku. Bjedrichowe wójſko ſtejeſche wot Bukez dele do Worzyna. Niz milijony wojowarjow, kaž w nětczíſchej wójnje, ale tyßazy a ſaßo tyßazy ſtejachu ßebi napſchecżiwo. Tola pak bě nadpad pſches měru krwawny. Rano, czaßnik na wyßokej wěži 5 bijeſche, jako ßo bědżenje ſapocża. Rano we 8 hodźinach bě bitwa roſßudżena. Bjedrichowe wójſko ßo ſbi. Zyle ſpodźiwne je, ſo krala Bjedricha njeſajachu. Na 9000 morwych pſchikrywaſche bitwiſchczo. Major ſ Langen, kotrehoż nětk rjany pomnik w Bukezach ßławi, je Bukecżanſke pohrjebniſchczo ſakitował, doniż njebu czežko ſranjeny. Zyrkej ſtejeſche ßrjedź płomjenjow. Njepſchecżelſke kule lětachu do njeje. Wona pak ßo ſdźerża a pſchewobrocżi ßo do lazareta. Lětdżeßatki dołho ßu ßebi w Bukezach krwawne dopomnjenki na zyrkwinych ławkach pokaſowali, kiž běchu rany ſranjenych ſawoſtajiłe. Tak ſamoże tam zyrkej a wjeß wjele powjedacz wo ſrudnych ſańdżenych czaßach. Też 1813 ßu Bukezy a zyła wokolina wjele czerpiłe. Dżenßa hiſchcze je na żelesnych durjach ſady woltarja widżecz, kak ßu Franzowſojo ſe ßwojimi ßekerami wo nje bili. Pohrjebniſchczo bu wonjecżeſczene, drjewjane kſchiże ſpalene, Boża rola ſaßo ſ krwju macżana.

Do ſrudnych czaßow pſchedſtaji naß pſchednoſchk. Schtó pak njeby rad ſe ſańdżenoſcze ßwojich wótzow ßebi powjedacz dał, woßebje hdyż ßo to ſ tak wuſtojneho rta ſtanje? Wſchitzy naſchemu pſchedßydże pſchibłoßowachmy, jako knjeſej far. Mjerwje najwutrobniſchi dźak wupraji. S pſchednoſchka woßebje też ſpóſnachmy, kak wjele dźaka ßmy naſchim ßwěrnym wojowarjam a woßebje naſchemu Bohu winowaczi, ſo njepſchecżela w kraju nimamy.

S dźakom pſchiwſachu ßo też ßłowa, kiž k. kubleŕ a zyrkwinſki pſchedſtejicżeŕ Wiczas ſ Mjeſchiz wo podeńdżenjach a naſhonjenjach wonkach we wójnje k nam rěczeſche. Hdyż běſche pokładnik, k. kubleŕ Wiczas ſ Kóſkow, ſliczbowanje pſchedpokożił, wěnowaſche pſchedßyda pjecz bratram, kiž běchu ßobuſtawy abo ßynoju ßobuſtawow a kiž ßu we wójnje padnyli, ßłowa dźakneho wopomnjecża. Bóh ſpożcz jim czichi wotpocżink w zuſej ſemi!

Czaß je czežki, ſtruchły! Pſchezo wjazy ſ naß dyrbja do pola. Ssnadno naß też hiſchcze naſch pſchedßyda wopuſchczi. Wón pſcheje, ſo by towarſtwo ſtajnje kżeło, rjeniſcho hacz te młódne, ſelene meje, kiž jſtwu pyſcha. Tracz dyrbi Sserbſtwo, ſawoſtacz!

S Hornjeje Hórki. Dżeßatnik krajneje wobory Ernſt Schimank ſ Hornjeje Hórki w pólnym artilleriſkim regimencze cżo. 28 je żeleſny kſchiż doſtał.

S Kamjenza. (Tworjenje katolſkich mjeńſchinowych zyrkwinſkich gmejnow.) Nowſchi wudawk ſakonjoweho a wukaſoweho kopjena ſa Sakſku ſcżěhowaze woſjewjenje wopſchija: S dowolnoſczu kralowſkeho miniſterſtwa a ſjawneho roswuczenja, kaž też po doręczenju ſ hornjołużiſkimi provinzialnymi

ſtawami a tachantſkeho konſiſtorſtwa ſwj. Pětra w Budyſchinje ſo ſa wobſahi městow Kamjenza, Lubija, Zitawy a wſy Neuleutersdorfa romſko-katolſke mjenſchinowe zyrkwinſke gmejny ſkoža. Tutym zyrkwinym gmejnam ſo pſchiſłuſchniży romſko-katolſkeho wěrywuſnaca w ſuſodnych wſach pſchipokaſaju, kotſiž běchu po dotalnych wojſewjenjach ſaſtarańam w Kamjenzu, Lubiju, Zitawje a Neuleutersdorfje pſchipokaſani.

S **Kamjeńza.** Dotelž je we wokrjeſu Kamjeńſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa pokhroma pſcheſtała, ſmědźa ſo ſwinjaze a proſaze wiki w Kamjeńzu ſaſo wotmětwacź.

S **Kamjenza.** Rosbuchnjeje płuna je ſo póndźelu wjeczor w tudomnym dwórniſchczowym twarjenju ſtako . S rokow bě na njeſnate waſchnje płun wuſtupił, bě ſo wo khěži wupſcheſtrěł a bě ſ někajkim pſchipadom rosbuchnył. Naſtaty woheń dwórniſchczowy perſonal ſhaſchecź ſamó, jenož wjerch je ſo khětro wobſchkodźił. Mjes tym bě ſo płun do wobydlenja wyſchſcheho dwórniſchczoweho pſchedſtejiczerja Schreitera w hornim poſtkhodźe dobył a teho runja ſapalił. S tym je ſo twarjenje a nadoba w nim khětro wobſchkodźiła. Sapſchimanje k pomozy ſwólniwych ludźi, tež tu rosſchěrjenju wohnja ſadźěwa. Druheje ſchkody ſo njeje ſtako khiba ſo je ſo 25 woknowych ſchkleńzow rosbiło.

S **Lubija.** W „Koreczanſtej Skali“ je ſo jedyn landſturmaŕ Lubijſkeje garniſony do nohi niže kolena tſělił, ſo njetrjebał do wójny cźahnycź. Dokelž je ſebi jenož do mjaſa tſělił, njeje ſwój wotpohlad dozpił. Sranjeny je ſo do lazareta pſchijał. Wón je nan pjeczich dźěczi.

S **Wósborka.** Na poſledńje ſkótne wiki bě ſo 30 howjadow pſchihnało.

S **Hornjeho Wujeſda.** Kaž je ſłyſchecź, chze ſo knjes faraŕ Wjazka 1. oktobra na wotpoczink podacź.

S **Marijneje Hwězdy.** Někotre wjeſoke hodźinki ſańdźenu wutoru tu cźrjóda wojakow pſchebu, kiž ſo w reſerwowym lazarecźe we Warnoczizach lěkuja. Pod nawjedowanjom k. fararja Cźornaka ſ Radeberka, ranjeni dopołdnja pěſchi wot Kamjenza pſchindźechu a buchu ſ hoſczoni Hnadneje knjenje. To je hižo druhi ras, ſo klóſchtr wjetſchu liczbu ſo lěkowazych, tón krócź 53, pſchecźelnje hoſpoduje. Po wotmětej Bożej ſłužbje wobhladachu „ſchěri“ hoſczo ſebi zyrkej a klóſchtr a ſo potom bohacze ſ jědźu a picźom ſaſtarowachu. Popołdniſche hodźiny ſłużachu k wobhladowanju Lipja, hram, žortej a ſpěwej. Wjeſnjenjo běchu ſ wulkej liczbu ſe ſwědkom wjeſokeho žiwjenja na dworje. Pſchi doręczowanju ſhonichu, ſo ſu ranjeni na wſchěch bitwiſchczach pobyli, tón na haliczańſkich, tamny na pólſkich, tſeczi na franzowſkich. Jedyn 15 létny dobrowólnik ſ Königsberka bě w Karpatach ſobu wojował, druhi hižo 4 rasy ſ ruſkeho ſajecźa cźeknył. A tak je kóždy ſwoje naſhonjenja cźinił, dobre a ſle. Hdyž ſo wjecźor bliżeſche, naſtajichu ſo na dompucź. Prjedy pak hiſchcze ſjawny dźak Hnadnej knjeni a zyłenu klóſchtrej wuprajichu a to ſ tſikrócźnym mózným „hurra“ wobkrucźichu. Wěſo bu tuta wjeſoka cźrjóbka wobraſowana, pſchi cźimž ſo tež někotſi wjeſnjenjo wobdźělichu. Pſches Halſchtrow wróczichu ſo wojazy, kiž ſo ſe wſchěch kónczinow němſkeho kraja ſtowarſchichu, ſaſo do ſwojej nětſiſchej domiſnje. Sawěſcze woſtanu tute hodźinki njewinowateho wjeſela a lubeje hoſpody wobdźělnikam w ſtajnym wopomnjeczu.

Pokhroma je ſo 31. meje w Sakſkej wſcho hromadźe w 95 gmejnach a 141 dworach nadeſchła. 15. meje bě wona w 101 gmejnje a 169 dworach rosſchěrjena.

Se Sohlanda nad Sprewju. Pſched někotrymi létami běchu tu pſchi cźěſkej mjeſy w ſemi nikel a kopor namakali a na to w podkopkach nikel a kopor pytali. Dla noweho hórſkeho ſakonja, kotryž pſchewulke wopory wobſtedźerjej podkopkow nakładuje, dyrbjeſche ſo dźěło ſaſtajicź. S nětcźiſchej wójnu je ſo kedźbliwoſcź ſaſo na tudomne podkopki wobroczika. Pjenjeżnizy chzedźa je kupicź a namakany metall k dźěłanju granatow wužicź.

Se Zitawy. W tudomnej cźěkowej paleŕni je ſo w meji 33 cźěłow ſpaliło. S nich bě 26 mużſkeho a 7 żónſkeho rodu. Evangelſkeho wěrywuſnacźa bě jich 14, romſko-katholſkeho 15, ſtarokatholſkeho 1 a 3 běchu diſſidentojo. Se Zitawy a wokolnoſcze běſche 6, ſ Lubija 1, ſ Pruſkeje 12 a ſ Awſtriſkeje 14 woſobow.

S **Kulowa.** Kublerjej Jakubej Jorſchej w Hóſku je ſo pſchi rěſanju ſukanja pokaſowaŕ lěweje ruki wotrubnył.

S **Kulowa.** Ssylne nózne mjerſnjenje je ſapoczatk ſańdźeneho tydźenja na polach běrnam, bunam, kórkam a kyrbſam khětru ſchkodu nacziniło. — Tudomna wyſchnoſcź zentnaŕ běrnow ſa 3 hriwny 50 pjenjeżkow pſchedawa.

S **Mikowa.** Njedźelu pſchipołdnju někotſi wobydlerjo ſ Wuhelza na żeleſnizy mjes Niſkej—Mikowom tſioch ruſkich jatych wohladachu. Na dowoleńzy pſchebywazy podoffizěr Kupka a gmejnſki pſchedſtejiczeŕ ſ Wuhelza jich ſajeſchtaj a ſ pſchewodom dweju mużow tamniſcheho ſtrażniſtwa do pſchebywka ſaměſtnjenych Ruſow w Sprejczanſkich baſaltowych ſkałach dowjedźeſchtaj. Czeknjeńzy ſu ſo ſ wuhlowych jamow w Słym Komorowje wotſałili a do Zoſſenſkeho lěhwa jatych ſłuſcheja, hdźež ſu jich póndźelu dowjeſli.

S **Nowje Wſy** pola Mużakowa. Schulſki hólczez Witka je horzy kumpacź ſchoł a ſo ſ Bożej ruczku ſajał. Jedyn wojak, kiž w bliſkoſczi moſta ſtrażowaſche, widźeſche hólza ſo podnóricź. Hnydom wón pſchiſkoczi a hólza na brjoh wunjeſe. Wſcho prózowanje, hólzej žiwjenje wróczicź, njemějeſche żaneho wuſpěcha.

S **Mużakowa.** Wo rosdźělenju wotrubow w Rósborſkim wokrjeſu ma ſo ſdźělicź, ſo je ſo hromada 9400 zentnarjow, na kotruż mějachmy wuhlady, jara pomjeńſchika. Mjeſe wſchě gmejny móże ſo jenož 2000 zentnarjow rosdźělicź. Pſchi tym ma ſo pſchede wſchěm na tajke wſy dźiwacź, kotrež hiſchcze njejsu żanych wotrubow doſtałe.

S **Mużakowa.** Tudomna unionſka piwaŕnja je dźěło ſaſtajiła. Towaŕſtwo ſo najſkerje roſpuſchczi. Kaž wjele druhich mjeńſchich piwaŕnjow je tež unionſka piwaŕnja dla ſchkódnych ſcźěhwkow wójny pſcheſtacź dyrbjała piwo waricź.

Se Shorjelza. (Khoſtanſka komora.) Schachtowanſki miſchtr H. Wagner w Shorjelzu bě jatym Rużam, kotſiž pſchi kſchižnej żyrkwi dźělachu a nad kotrymiž mějeſche dohlad, ſa 11 hriwnow zigaretow a butry wobſtaraŕ. Pſched ſudom wón wudawaſche, ſo je ſ tym Ruſow k pilniſchemu dźěłu pohnucź chzył. Wagnera dla pſcheſtupienja wojeńſkeho wukaſa k jaſtwu na 2 njedźeli ſaſudźichu.

Wußudźenja.

Khoſtanſka komora. Jara hubjenje ſo wocźahnywſchi, je 14 létna, hižo dwójzy khoſtana, ſłużobna holza Martha Lehmannez w Budyſchinje paduſchſtwu, jebanſtwu a lěniſtwu pſchikhilena. Dokelž je jejna macź hižo pſched wjele létami wumrjeła, a ſo jejny nan wo nju njeſtara, bě ju jejna cźeta, ſwudowjena Roharkowa, k ſebi wſała. Wot tuteje ſo Lehmannez ſapoczatk haprleje bjes pſchiczinu wotſałi, w nozy 11. haprleje do dźěczazeje wukhowaŕnje w Budyſchinje ſaléży a něſchto draſty a pjenjeſy kradny. Naſajtra ju tam ſpizy w pinzy leżazu namakachu a ju k jejnej cźeczje dowjedźechu. Dwě njedźeli poſdźiſcho wona ſ nowa cźekny. Se ſehkaŕnymi rěczemi a falſchowanym piſmom wona ſchtyrjom ſnatym ſwojeje cźety pjenjeſy po 3, 8, 10 a 15 hriwnach wuwěſchczi, ſo wo dnjo po měſcze bruczeſche a w nozy w jenej bróżni ſpaſche. Na dwěmaj měſtnomaj ſo jej ſjebacź njedachu. Dale bě Lehmannez w Lutherſkej a Peſtalozziſkej ſchuli dwě pelerinje, por gumijowych ſtupnjow a jenu cźapku kradnyła. Dla jednoreho a cźeżkeho paduſchſtwa, cźeżkeho falſchowanja liſcźiny a dla ſpytaneho a dokonjaneho jebanſtwa ju k jaſtwu na 5 měſazow ſaſudźichu.

Přilopk.

* (Saſtaranje wobydleŕſtwa ſe żitom w Franzowſkej.) Franzowſke knjeżerſtwo je gmejnſkim pſchedſtejiczerjam poruczilo, ſo dyrbja wſchě ſkłady khlěbowego żita ſa zivilne wobydleŕſtwo ſebracź. Sa zentnaŕ pſcheńzy ſo 16 frankow = 12 hriwnow płaczi.

* (Semjerżenje w połodniſchej Němſkej.) W Mnichowje a Nürnbergu ſu ſrjedu rano wokoło 3 hodźin ſłabe ſemjerżenje ſaczuli. W khěżach ſo ława a meble ſahibachu, tak ſo ſo wobydlerjo ſe ſpanja wubudźichu. Ludźo też powjedaju, ſo ſu ſchwablowu wóń ſaczuli. Też ſ druhich dźělow Bayerſkeje ſu powjeſcze wo ſemjerżenju doſchle, tak ſ Tegernſeea a Schlierſeea. W Allgaun a w bayerſkim lěżu ſu podſemſke ſtorki ſylniſche byle. W Regenje w bayerſkim lěżu ſu ſo we wjele khěżach murje roſpukałe, w jenym hoſczeńzu je ſo wjerch ſażypnył.

* (Semjerżenje.) Druhi dźeń ſwjatkow ſu popołdnju 1/2 3 hodźin bliſko Draždżan w někotrych wſach Plawnſkeho dola ſłabe podſemſke ſtorki ſaczuli.

* (Lětuſchi ſadowy wunoſchk w Franzowſkej.) Po dotalnych powjeſcźach budże tětża w Franzowſkej dobre ſadowe léto. Tola hižo nětkole ſebi franzowſzy ſadarjo ſtaroſcze cźinja, kak budża ſadowe żohnjowanje pſchetrjebacź a khowacź móz. Wójny dla je w Franzowſkej zokor jara żadny a teho dla drohi a nětkole hižo punt 40 pj. płaczi, też korby a kaſchcze ſu żadne. Nowiny „Le Petit Pariſon“ wot 18. meje radża, ſo bychu płody w bleſchach ſawarili a derje ſatykali, ſo njeby powětr k nim ſtupicź mohł.

*** (Palaze galizifke petrolejowe žórła.)** S Lwowa w Galiziſkej žo pifche: Žyke měſto Lwow žo ſ tolſtymi mróčelemi kura ſačmiwa, ſ kotrymž je woprawne ſačmicze žłónza naſtało. Tónle kur ſ palazych petrolejowych žórkow pola Borižława 60 mil k połdnju wot Lwowa, čehnje. Wokoło połnocy žu 50 kohči wyšoko žapaze płomjenja ſ jeneje hórki pola měſta jažnje ſpósnač. Jenož jara njerad žu žo Rußojo roſžudžili, ſkłady ſapalič, tola 80000 tunow petroleja nochžychu njepſcheče̊lej w kótkach pſchewoſtajič, kotryž by petrolej ſa žwoje automobile a motorſke kola wužił. Wohnjowy wokrjeß 20 mil w pſcherěſku wobžahuje; najwjetſchi kotoł 4000 tunow wolija wopſchija.

Cyrkwinske powjeſće.

W Michalſkej žyrkwi ſměje jutſje, njedželu po Sswjatej Trojizy, rano w 7 hodžinach farat Räda žerbſku ſpowjednu wučžbu, dopołdnja ½9 hodžin ſměje duchowny Tyſchet žerbſke a w 10 hodžinach němſke prědowanje.

Njedželu popołdnju w 2 hodžinomaj ſměje farat Räda Božu žłužbu ſa dźěči.

Tydženſke ſaſtojniſke dźěła ſměje farat Räda.

Wěrowani:

S druhich woßadow: Khorla Auguſt Wünſcha, dźěłačet we Luſy, ſ Madlenu Ellez ſe Schčežnzy. — Jan Jurij Mětrach, ſeržant w Budyſchinje, ryčet želeſneho ſchiža, ſ Hanu Khežnikez, kuchaku w Draždžanach. — Jurij Ernſt Hilbert, maſchiniſt w Klóči, ſ Martu Marhatu Kranzez w Hučžinje.

Křćeni:

W Michalſkej žyrkwi: Hilžbjeta Ingeburg, Pawoła Richarda Rituža, wučerja na Židowje, w tu khwilu na wojowniſchču, dž. — Kurt Gerhard, njemandž. ž. w Jenkezach.

W katholſkej žyrkwi: Herman, Hermana Róle, ſeminarſkeho wyſchſcheho wučerja w Budyſchinje, ž. — Marhata Pawła, Michała Schołty, kowarja na Židowje, dž. — Marta Elſa, njemandželſka džowka. — Hanž Felix, njemandželſki žyn.

S druhich woßadow: Emma Marta, Maxa Glaſera, hejtmana w Delnim Hunjowje, dž. — Marčin Waltaŕ a Erwin Kurt, Jana Richarda Kſchižanka, ſkakarja w Džiiwočžizach, dwójnikaj. — Khorla Auguſt, Matěja Panoſche, žiwnoſčerja w Hermanezach n. Spr., ž. — Max Khorla, Auguſta Schčepanka, khežerja w Hermanezach n. Spr., ž. — Alma, Handrija Wrobla, žiwnoſčerja we Schčežnzy, dž. — Friž Pawoł Babik, njemandž. žyn w Rakezach. — Helmut Wylem, Auguſta Ludwika Meklenburka, inženera w Adolſſkej Hěcze, ž. — Richard Gerhard, Jana Auguſta Hładkeho, kowarſkeho miſchira w Rakojdach, ž.

Zemrjeći:

W Michalſkej woßadže: 1. junija: Auguſt Michalk, dźěłačet na Židowje, prjedy na Ssokołzy, 72 l. 8 m. 1 d, † we wuſtawje ſa běbnych w Budyſchinje, pohowany na pohrjebniſchču Michalſkeje woßady.

W katholſkej woßadže: 17. meje: Herman, Hermana Róle, ſeminarſkeho wyſchſcheho wučerja w Budyſchinje, ž., 2½ hodž. — 22.: Jurij Julius Kynaſt, wuporjedžet a plečet rohodžinowych ſtołowych žydkow w Budyſchinje, 75 l. 24 d. — 27. meje: Jurij Juſt, wučet w Seitendorfje, † w Budyſchinje, 23 l. 3 m. 3 d. — 29.: Eleonora Hana, mandželſka ſamkarja Schołty w Budyſchinje, 54 l. 5 m. 20 d.

W druhich woßadach: Jan Khorla Hobrak, korčmaŕ w Kamjenej p. Rakez, 53 l. 8 m. 2 d. — Pawoł Ehrig, Jana Ernſta Kruže, kublerja w Komorowje p. Rakez, ž., 2 m. 15 d. — Hana Marja, Pawoła Hermana Dejki, džěłačerja w Rakezach, dž., 9 m. 23 d. — Hendrich Robert Emil Sommer, wikowar w Rakezach, 63 l. 3 m. 25 d. — Jan Bambor, wumjeńkaŕ w Rakezach, 67 lět, 3 m. 22 d. — Karolina Wylemina ſwud. Hübnerjowa, domowniza we wuſtawje ſa ſlepych w Rakezach, 80 l. 1 m. 2 d. — Hanža ſwud. Schołcžina rodž. Schkodžiz we Wulkej Dubrawje, 65 l. 3 m. 27 d. — Jurij Max Pólnik, njemandž. ž. w Kołwaſy, 11 m. 10 d. — Marja Kryſtla rodž. Mužez, Handrija Bohuwěra Krony, žiwnoſčerja w Bukezach, mandželſka, 52 l. 10 m. — Hana, Khorle Hermana Polana, žiwnoſčerja w Sarěčzu, mandželſka, 22 l. 2 m. 21 d. — Max Erich, Maxa Rječži, žiwnoſčerja w Kupoji, w tu khwilu na wojowniſchču, žyn, 1 l. 7 m. 24 d. — Guſtav Herman Wolf, hoſčenzaŕ a rěſniſki miſchtr we Hučžinje, 55 l. 9 m. 25 d. — Alwin Moſich, ſarjadowaŕ rěſaka w Dubzu, 53 l. — Pawoł Jan, Khorle Rjeka, pohonča we Worzynje, w tu hwilu na wojowniſchču, ž., 8 m. 7 d.

Zyrkwinſke powjeſče ſ Hodžija.

1. njedželu po Sswjat Trojizy ſměje rano ½7 hodžin duchowny Voigt němſku ſpowjednu wučžbu, ½8 hodžin farat Kſchižan němſke a dopołdnja we 9 hodžinach žerbſke prědowanje.

Popołdnju w 2 hodžinomaj budže katechismußowa wučžba ſa němſku mužſku młodžinu.

Sſrjedu wječor w 7 hodžinach budže žo němſka wójnſka modleńſka hodžina wotbywač.

Zyrkwinſke powjeſče ſ Budeſez.

1. njedželu po Sswjatej Trojizy ſměje farat Domaſchka rano w 7 hodžinach žerbſku ſpowjedź, duchowny Bóžz rano we 8 hodžinach žerbſke a dopołdnja ½10 hodžin němſke prědowanje.

Njedželu popołdnju ¼4 hodžin ſhromadžiſna žerbſkeho wotdžělenja towarſtwa knježnow w paćerſkej ſſiwjc.

Wutoru popołdnju ½2 hodžin ſhromadžiſna łſchešćijanſkeho towarſtwa žónſkeje młodoſče (wułět).

Schtwórtk wječor we 8 hodžinach ſměje łſchešćijanſke towarſtwo mužſkeje młodoſče ſhromadžiſnu.

Płaćiſny rěſneho ſkotu na Draždžanſkich ſkótnych wikach.

3. junija 1915.

Płaćiſny po zentnarju a hriwnach.

Skótne družiny a woſnamjenjenje	Žiwa rěſna waha hr.	hr.
Woły:		
połnomjaßne, wukormjene, najwjetſcheje rěſneje hódnoſče hač do 6 lět	70—72	120—122
awſtriſke	—	—
młode, mjaßne, njewukormjene, — ſtarſche wukormjene	61—63	111—114
žrěnjo pizowane młode, derje pizowane ſtarſche	56—59	104—109
žnadnje pizowane kóžđeje ſtaroby	—	—
Jałojzy a truwy:		
połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetſcheje rěſneje hódnoſče	70—71	117—118
połnomjaßne, wukormjene truwy, najwjetſcheje rěſneje hódnoſče hač do 7 lět	61—65	112—116
ſtarſche, wukormjene truwy a žnadnje wuwite młódſche truwy a jałojzy	51—54	103—108
žrěnjo pizowane truwy a jałojzy	43—46	98—101
žnadnje pizowane truwy a jałojzy	32—40	85—93
Byki:		
połnomjaßne, najwjetſcheje rěſneje hódnoſče	66—70	110—114
žrěnjo pizowane, młódſche a derje pizowane ſtarſche	48—52	93—97
žnadnje pizowane	44—46	89—91
Čelata:		
najlěpſche ſ mlokom wukormjene abo najlěpſche wot zyza	85—90	138—143
žrěnje kormjene abo tř dobre wot zyza	73—78	126—131
žnadnje wuwite wot zyza	65—70	118—123
Swinje:		
połnomjaßne lěpſchich raßow a jich ſchiženjow w ſtarobje hač do 1¼ lěta	125—130	160—165
mjaßne	110—115	145—150
žnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	105—120	140—155

Płaćiſna žitow a produktow.

Žitowy dowos w Budyſchinje:	W Budyſchinje. 29. meje 1915 wot hr.	wot pj.	hač hr.	hač pj.	W Lubiju 3. junija 1915 wot hr.	wot pj.	hač hr.	hač pj.
Wowß . . . . 50 kilogr.	—	—	11	20	—	—	10	90
Běrny	—	—	—	—	—	—	5	—
Butra . . . 1 kilogr.	3	—	3	60	3	20	3	40
Pſchenčzna muka 50 "	—	—	21	08	21	—	22	—
Ržana muka 50 "	—	—	17	50	—	—	17	45
Ssyno . . 50 "	4	25	5	25	3	70	4	20
Ssloma . 100 "	3	25	3	85	4	20	4	70
Proßata 672 ſchtuk, ſchtuka	23	—	55	—	—	—	—	40
Pſchenčzne wotruby	—	—	6	50	6	50	7	75
Ržane wotruby	—	—	6	50	6	50	7	75
Pſchenčzny gris 50 kilogr.	—	—	—	—	—	—	—	—
Ržany gris	—	—	—	—	—	—	—	—
Pſchenża žołta, kórž po 170 punt.	—	—	—	—	—	—	23	35
Pſchenza, běła, kórž po 170 punt.	—	—	23	80	—	—	23	80
Rožła, nowa, kórž po 160 punt.	—	—	19	20	—	—	19	20
Jeczmjen, nowy kórž po 140 punt.	—	—	18	60	—	—	16	76

Jeja, mandł 1 hr. 80 pj., ſchtuka 12 pj.

W Budyſchinje płaćeli: punt howjaſeho mjaßa wot 1 hr 20 pj hač 1 hr. 30 pj., punt čelazeho mjaßa 1 wot hr. — pj. hač 1 hr. 10 pj., punt žwinjazeho mjaßa wot 1 hr. 50 pj. hač 1 hr. 50 pj., punt ſchmalza wot — hr. — pj. hač 1 hr. 80 pj., punt pſchenčzneje muki wot — hr. 26 pj. hač — hr. 32 pj., punt rž neje muki wot — hr. — pj. hač — hr. 22 pj., punt khlěba wot — hr. — pj. hač — hr. 17 pj., punt žuſcheneho połcža wot — hr. — hač 1 hr. 80 pj., punt mlěteho zokora wot — hr. 24 pj. hač — hr. 25 pj., liter petroleum wot — hr. — pj. hač hr. — pj.

Zuſe ſuby

ſaßadžuje, nakažene ſuby wuporjedža a ſuby čzaha ſ pohłuſchenjom

Johanna Stahlez, dentiſtka

w Budyſchinje na žukelnſkich haßy 1ª.

Franz Marschner

čzaßnikaŕ w Budyſchinje

na bohatej haßy 9

ſwój ſkład **čzaßnikow** a **čzaßnikowych rjeczaſow**

k dobroćživemu wobkedžbowanju porucža.

Hódna twora. Pižomne rukowanje. Tunje płaćiſny.

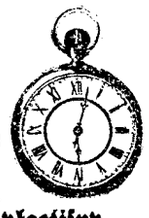

Draždźanski wobućowy dwór

Rajtuńscha kupowarńnja ſa ſaßopſchedawarjow! Kupowazym Serbam ▪▪▪▪▪▪ poſkiczamy pſchi kupjenju ▪▪▪▪▪▪

mužazych, žonjazych a dźěćzazych ſchkórnjow

najwjetſchi dobytk.

Prěnjoklaßne wobućze. — Nowe formy. ▪▪▪ Nimo měry tunje płaćizny. ▪▪▪

w Budyſchinje pſchi ßerbſkich hrjebjach 2 na rózku kamjeńtneje haßy

Na pſcheßadźowanje pſchedawanje.

K ſawoſtajenſtwu ſemrjeteho žiwnoſćerja **Rudolfa Richarda Lehmanna w Scheſchowje** ßluſchaza žiwnoſćz cźißko 38 měſtneje liſćiny ſa Scheſchow, po ſahonſkich knihach 3 akry 283 kóßnych prutow wulka, ma ßo dla dźělenja herbſtwa

pjatk 11. junija dopołdnja w 11 hodźinach

ſe wſchěm žiwym a morwym inventarom na měſtnje ßamym w Scheſchowje pſches podpißaneho na dobrowólne waſchnje na pſcheßadźowanje pſchedawacź. Wona móže ßo w kóždym cźaßu wobhladacź.

Ernſt Koban w Budyſchinje
pſchi žitnych wikach 4,
pod pſchißahu wſaty a ſjawnje poſtajeny pſcheßadźowař.

— Woſſewjenje. —

Sswojim ßerbſkim krajanam k wjedźenju dawam, ſo ßym hacź na dalſche jenoź ßrjedu a ßobotu wot ranja hacź do pſchipołdnja a njedźelu dopołdnja wot 10 hacź 12 hodźin k rěcźam.

Jan Scholta, runař a maſſeur
na nowej haßy, prěcźnej haßy mjes kamjeńtnej a hornczeŕſkej haßy.

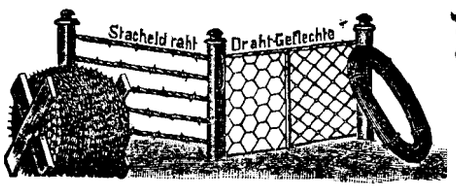

We wulkim wubjerku tunjo pola

Pawola Walthera
w Budyſchinje na khěžorſkej drózy 4.

Dla poſtupjeneho cźaßa

poručam ßwój derje ſrjadowany ſklad
wupyſchenych žonjazych a dźěćzazych
klobukow po jara poniženych płaćizſnach,
ſportſke klobuki we wulkim wubjerku,
žarowanſke klobuki ſtajnje na ſkładze.

Anna Rocksch
ſpezialne pychańniſte klamy na garbarſkej haßy 7.

Koßy

kaž **jěd rěſaze**
porucza
koßazy Ssmoleŕ
w Budyſchinje na bohatej haßy 16.

Jutrnica,

serbske tow. za Njeswačidło a wokolnosć,
změje **njedźelu 6. junija** popołdnju w 4 hodźinach pola Weberec w tutym lěčnym času poslednju zhromadźiznu. Knjez wučeŕ Wjela je nam přednošk přećelnje přilubił. Wšě luby sobustawy a hosći z blizka a z daloka přećelnje přeprošuje

předsydstwo.

Kuchańki, ſtwinſke a ßłużobne holzy, mlokowe holzy, hródźne dźowki, holzy kßwinjom, wotroczkow, ßrěnkow, rólnych pohonczkow wolazych a dźěłaczeŕſke ßwójby pyta hnydom pſchiſtajeŕka **Görlichowa** na ßukelnſkej haßy 1 na rózku khěžorſkeje dróhi w cźrijowni knjeſa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

Jeja

kóždu liczbu
kopu po 6 hriwnach kupuje
Lehmannez konditornja
na ßerbſkej haßy cźißko 8.

Trjebane
Mittweidſke ßypanſke khachle
ßu tunjo na pſchedań w Tſělanach cźißko 8 pola Iſraelez.

Hroch

ma płaćizny hódno na pſchedań
Pawoł Scholta
naſzlědnik
na Hoſchiz haßy.

Tunje ſofy

we nimo měry wulkim wubjerku ma pſchezo na ſkładze
J. O. H. Bär
w Budyſchinje na Hoſchiz haßy 29.

Měchi,
měchowe łapy,
ſawalanſki płat
po najwyſchſchich płaćizſnach kupuje
Jan Meyer w Budyſchinje
Telef. 924. Skład: na Wjeleczańſkej drózy 4. Nutskupowarjo ßo pytaju.

Kóždy, kotryž chce ßebi **dobry a tuni cźaßnik** kupicź, abo kotryž chce ßebi jón **porjedźicź** dacź, njech dźe k cźaßnikarjej
Kurtej Jenčej
na ſwonk. lawſkej haßy 5.
Jencź pſchedawa a porjedźuje, ſa ßwoje dźěło ſprawnje rukujo. — **Proſchu, ßebi moji wukładne wołno, ſ płaćizſnami wupołożene, wobhladacź.**

Viſitne khartki

cźiſchcźi ſpěſchnje a tunjo
Ssmolerjez kuihicziſchczeńja.

Khěža

w Boſchezach cźißko 2
ſtara ſchula, je na pſchenajecźe abo na pſchedań. Wſcho dalſche je ſhonicź w Kóſtach cźißko 1.

Khěža na pſchedań.

W **Kóſtach** pola Budeſtez je **nowa khěža** cźißko 7 ſ 2 kórzom. łuki a pola dla ſtaroby wobßedźerja na pſchedań.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Stwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smolerˇ.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Na nawołanki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedaj, płaći so wot maleho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wjačor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 24. Sobotu 12. junija 1915. Lětnik 74.

Rosprawa němskeho generalneho štaba.

10. junija.

Pola Souchez a Neuville ßo dale wojuje. K dołhemu wječorej wot Souchez ßo wschě spytane nadběhi Franzowsow a spočatku poddußychu. K wječoru wot Souchez pola zokroweje sabriki ßu Franzowsojo mały dobytk dozpili.

Njepschećelske nadběhi pschećiwo naschim stejischćam k połnozy wot Neuville ßo njeporadźichu. W tšelnych hrjebjach k połodnju wot Neuville ßmy pschewahu wobkhowali. Jedyn njepschećelski wupad k krótkemu ranju wot Hebuterna ßo njeporadźi. Pschi poßlednich wojowanjach je ßo tam 200 Franzowsow sajało.

W Champagni ßo po wuspěschnym rostšělowanju pola Souaina a k połnozy wot Hurlus někotrych njepschećelskich hrjebjow smozowachmy. S dobom ßo k połnozy wot Le Mesnil franzowske stejischćza w schěrokosći něhdźe 200 metrow dobuchu a ßo pschećiwo nóznym napschećnym nadběham sdźerżachu; jena maschinska tšelba a schtyri minymjetaki pschi tym do nascheje ruki padźechu.

We wječornym dźelu měschniskeho lěża kruch pchěrowa naschich prědkownych stejischćow w njepschećelowym wobßedźenstwje wosta.

W Ruskej ßo Rußojo k krótkemu wječorej wot Schawlow naschemu postupowanju žiwje napschećo stajachu; tam jenoż mało postupowachmy. Dobytk poßlednjeju dnjow tu 2950 jatych a dwě maschinske tšelbje wucźini.

Naschemu wopstupowazemu hibanju k ranju Dubißy je njepschećeł s połnozy poßylnjenje napschećo stajił. Pšched tymle wohroženjom ßo nasche kschidło njesadźěwane s njeschećelom na ćaru Bethygola—Zoginie wróćo wsa.

K połodnju wot Němjena ßmy pschi nadběhach a pschi pschesćěhanju wot 6. junija 3020 Rußow sajeli. Dale ßmy dwě khorhoji, dwanaće maschinskich tšelbow, wjele pólnych kuchinjow a wosy dobyli.

W Galiziskej njeje ßo k ranju Pschemyßka nječo pscheměniło.

Se strony Mikolajewa—Rohatyna (k połodnju a k krótkemu ranju wot Lwowa) ßu nowe ruske mozy k połodnju do prědka schle. Jich nadběh ßo s dźělemi wójska generala s Linsingena na liniji Litynija (k połnozy wot Drohobyća)—Dnjesterska krajina pola Surawna sadźerżuje.

K ranju wot Stanißława a pola Halića ßo pschesćěhanske wojowanje dale wjedźe.

11. junija.

Njepschećelowe wupady k dołhemu ranju wot Lorettowskeje hórki a wospjetne nadběhi pschećiwo naschim stejischćam k połnozy a k połodnju wot Neuville ßo njeporadźichu. W tšelnych hrjebjach k połnozy wot Ecurie ßo hischće s bliška wojuje. K krótkemu ranju wot Hebuterne a pola Beaumont ßu ßo njepschećelske nadběhi wotrasyłe; jenoż pschi pucźu Xerre—Mailly ßu Franzowsojo małko postupali.

W Champagni Franzowsojo spytachu, nam pschěrowy, kotrež běchmy 9. junija dobyli, saßo wutorhnyć. Jich ßylny, w schěrokej froncźe ßo ćinjazy nadběh s połnozy wot Le Mesnil hač k połnozy wot Beausejour—ferme ßo s najćeżschim schkodowanjom zyle slemi. Wospjetnje spytane nózne nadběhi ßo hižo w spočatku poddußychu.

W Ruskej ßu ßo pschi Dubißy k dołhemu wječorej wot Cirogole někotre ruske nadběhi wotpokasale; 300 muži je ßo sajało.

W Galiziskej njeje ßo położenje němskich wójskow pscheměniło.

Najwyschsche wójskowe wjedniſtwo.

Wojowanje nad Dubißu.

Londonskim nowinam „Morningpost" ßo s Pětrograda pische, so ßo nihdźe na ruskej froncźe s tajkej rostłobjenosću njeje wojowało, kaž nad Dubißu. Tu Rußojo a Němzy hač do kolenow we wodźe stejo s bajonetom se ßobu wojuja. Najprjódzy ßo Rußam poradźi, Němzow pśches rěku wróćo ćißnyć. Němzy pak poßylnjenje dostachu a s napschećnym nadběhom Rußow wróćo ćěrjachu. Tuchi nowy nadběh sćinichu, a sa jedyn dźeń wojowanja pjeć króć tam a ßem žołmjesche, hač ßo rěka s krwju barbjesche. Na někotrych městnach wyßoke hačenja ćěłkow leżachu, a poßlednje wojowanje ßo pśches móst padnjenych pschećelow a njepschećelow ćinjesche. D.

Rosprawa ruskeho generalneho štaba

wot 9. junija praji: Pola Schawlow je njepschećeł, kotryž je ßo poßylnił a ßo s nowa sestupał, saßakły nadběh na Bubie wuwjedł. 7. junija naschi wojazy tutu wjeß wopuschćichu a ßo psched Schawlemi shromadźichu. Pschi delnjej Dubißy na spokojaze waschnje postupowachmy.

Na lěwym Wißlinym brjosy k połnozy wot Rawy pschihodny wětr wužiło Němzy naschich wojakow s duschatymi dymami moricź spytachu.

W Galiziskej ßo na lěwym Wischninym brjosy se saßakkosću dale wojuje, tola je ßo njepschećelej 6. junija poradźiło, naschich wojakow wróćo sćischćećź. Njedźiwajzy teho ßmy pschi napschećznych nadběhach něhdźe 2000 muži sajeli.

Pschi Djesterskej froncźe je ßo 6. a 7. junija mjes rěkomaj Tießmanizu a Lukwu wojowało. Njepschećelowe nadběhi pschećiwo naschim stejischćam na prawym Dnjestrowym brjosy mjes Ugarstbergom a Jdaczowom bjes wuspěcha wostachu. Pola Jdaczowa ßmy něhdźe 300 muži sajeli, mjes nimi 6 offizěrow, a ßmy dwě maschinske tšelbje dobyli. Pola Surawna ßu njepschećelske mozy, poßylnjenje dostawschi, w lěßu hač k żelesnizy postupili. Na Dnjestrowym prawym brjosy ßu Němzy pola wßy Ssiwle do łakańzy saschli. Jich huste rjady ßo s kulkowym deschćom poßypachu a ßo potom s bajonetowym nadběhom morichu. Něhdźe 200 Němzow je ßo moriło a někotre duzenty ßu ßo sajałe. Mjes Ssiwku a Lukwu ßmy njepschećelski nadběh wotpokasali. B.

10. junija je ßo w Pětrogradze srźěhowaza rosprawa wudała: Pola Schawlow je ßo 7. a 8. junija dale wojowało. Na stronje k Kownu je njepschećeł mjes Němjenom a żelesnizu k Wirbellenej mało w Kosłoworudźanskich lěßach postupił. Pschi Dnjestrje ßmy w nozy 8. junija wo dnjo njepschećelske nadběhi na froncźe Ugartsberg—Żadaczow s wuspěchom wotrasychmy, pschi tym 10 offizěrow a wjazy dyžli 800 muži sajachmy a 5 maschinskich tšelbow dobuchmy. Na lěwym Dnjestrowym brjohu ßo se ßylnym njepschećelskimi mozami dale wojuje, kotrež ßu rěku pola Surawna pschekročiłe. B.

40 kilometrow pšched Lwowom.

Londonski „Daily Expreß" s Pětrograda powě: Wutrajnym wuspěcham Rußow pschi delnim Ssanje bjes dwěła nakhwilnje dalsche wuspěchi Němzow a Awstriskich napschećo steja. Pschemyßł je w tu khwilu se sepjeranischćom 180000 muži pschećiwnych wojeńskich mozow. Drje 20000 muži pod wodźenjom pionerskich a artilleriskich offizěrow twjerdźišnine wobtwjerdźenja s nowa twari. Němske a awstriske wójska mjes tym dale k Lwowej (Lembergej) postupuja. Kavalleriske patrouille pjecźa hižo 20 kilometrow pšched Lwowom steja, mjes tym so je njepschećelska khowna móz 40 kilometrow wot Lwowa sdalena. L.

Pad Pschemyßla po ruskim wopißanju.

Ruski generalny ſtab je wo ſhubjenju Pſchemyßla ſcźěhowazu rosprawu wudał: 1. junija bitwa w Galiziſkej na zyłej froncźe wot Wißły hacź do krajiny pola Nadworny trajesche. Na lěwym brjoſy delnjeho Ssana naſchi wojazy po ßylnym wupadźe 2. junija njepſchecźelſke ſtejiſchcźo wrócźo ſtłóczi a ßo waźneho wotdźěła njepſchecźelowego wobtwjerdźeneho ſtejiſchcźa we wokolnoſcźi Rudnika ſmozowa, hdźeź něhdźe 4000 muži ſajachmy a kanony a wjele maſchinſkich tſělbow dobuchmy; naſche poſtupanje zyłej tejle froncźe hacź k Wyßłokowemu wuliwej ßo ſ wuſpěchom dale wjedźe.

Dokelź bě ßo Pſchemyßl pſchi ſtawje jeho artillerije a dla wobtwjerdźenjow, kotreź běchu Awſtriſzy pſched jeho pſchepodaczom ſahubili, jako njekhmany k ſakitanju ſpósnał, bě wotmyßlene, jón jenoź tak dołho dźerźeź, hacź nam wobßedźeńſtwo ſtejiſchcźow, ſ kotrymiź bě tola měſto k połnozy a k wjecźoru wobdate, wojowanje nad Ssanom połóźowaſche. Dokelź bě njepſchecźel Jaroßław a Radymno wſał a ßo na prawym Ssanowym brjoſy wupſcheſcźeraſche, ßo naſchi wojazy ſe ſdźerźenjom mjenowanych ſtejiſchcźow nuſowachu, na jara njejenakej a cźeźko ſakitujomnej froncźe wojowacź, kotraź ßo ſ tymile ſtejiſchcźemi wo wjazy dyźli 35 wjerſtow podléſchi a wojakow, kotſiź w nich ſtejachu, k ſjednocźenej tſěleńzy mnoheje cźeźkeje artillerije wuſtaji. Tuteje pſchicźiny dla pſched někotrym cźaßom poczachmy, wſchelaki material , kotryź běchmy Awſtriſkim wotewſali, po něcźim ſ Pſchemyßła wuwjeſcź. Tónle transport ſkónczíwſchi 2. junija poßledńje batterije wotſtronichmy a ſcźěhowazu nóz naſchi wojazy po dóſtatej pſchikaſni wobtwjerdźenje, na połnóznej a wjecźornej froncźe Pſchemyßl wobdawaze, wopuſchcźichu a ßo bóle k ranju huſcźiſcho poſtajichu.

Njepſchecźelſke nadběhi mjes Pſchemyßłom a Dnjeſtrom ßo 1. junija wotpokaſachu. W ſtronach na tamnej ſtronje Dnjeſtra ßo njepſchecźelej, kotryź bě jara ßylne mozy k pſchikhodam měſta Stryja ſjednocźił, poradźi, na froncźe mjes Tyßmjenizu a rěku Stryjom poſtupowacź, pſchi cźimź wſchak wón cźeźko ſchkodowaſche, a pſchi naſchich napſchecźnych nadběhach 1000 jatych w naſchich rukach woſtaji.

N druhich dźělach wulkeje fronty njeje ßo niczo pſcheměniło. B.

Njedoßahanje munizije w Ruſkej a Franzowſkej.

Rosprawnik Parižſkeho „Journala“ pſchi ruſkej froncźe je ßwojim nowinam ſ Warſchawy ſměrowazy telegram wo padźe Pſchemyßła a wo poßlednich poraźenjach nad Ssanom a Dnjeſtrom pósłał. Wón nahlady woſpjetuje, kotreź ßu hižo ſ rosprawow ruſkeho generalneho ſtaba ſnate. Dale wón praji, ſo je wokomik pſchiſchoł, franzowſkemu ludej ſjawnje a ſprawnje pſchicźiny ſdźělicź, kotrychź dla je Ruſka poraźenja poczeŕpiła. Wone jenicźzy w njedoßahanju artilleriſkeje munizije leża. S tym ßu ßo khrobli ſwjaſkarjo nuſowali, pod wobſtejnoſcźemi wojowacź, kotreź běchu cźim bóle poraźaze, dokelź ßo njepſcheczel ſ dobom do Rußow ſ wótrej tſělenzu bjes runjecźa da, kaź na pſchikkad na liniji Dunajez—Gorlize, hdźeź ſa 4 hodźiny 1500 kanonow kóźdeho kalibra 700,000 kulow na dwaj armeekorpſaj ſwutſěła, kotrajź prawe ruſke kſchidło karpatſkeje armeje ſchkitaſchtaj. Jako pſchicźinu tehole woßudneho njedoſtatka munizije rosprawnik ſcźěhowaze wobſtejnoſcźe mjenuje: make roswicźe metalloweje a chemiſkeje induſtrije w Ruſkej, dale njewuwjedźenje a ſakomdźenje we wukraju cźinjenych ſkaſankow, pomakki transport na ßibirſkej żeleſnizy, dołhu ſymu, kajkuź wot 40 lět wjazy njepomnja a ſ kotrejź ßo jeniczki pſchiſtaw w Archangelſku ſ lodom ſamkny, a wobcźeźnoſcźe pſchi wotewrjenju Dardanellow. Mjes tym pak je ßo tutym njedoſtatkam ſ poſpěſchenym dźěłanjom munizije a ſ dowoſom ſ wukraja wotpomhało. B.

Po dopißu Londonſkich „Times“ ßo nětkole w Ruſkej ſ praſchenjom, kak mohło ßo w Ruſkej ßamej wójſko na doßahaze waſchnje ſ muniziju ſaſtaracź, źiwje ſaběraju. Fabrikantojo ßebi żadaju, ſo bychu ßo wſchě pomozne żórka k narodnemu ſakitanju nałożowałe. Wſchě fabriki, kotreź luxuſowe wězy dźěłaju, dyrbja ßo do fabrikow ſa wójnſku potrjebu pſchetworicź. Druhe fabriki, kotreź Němzam ßłuſcheja, dyrbja ßo ſa tón ßamy ſamér wužicź. Ruſke knjeżerſtwo je ßo hižo prózowało, wſchě mozy w induſtriji ſa dźěłanje munizije ſjednocźicź. Po ſakaſanju palenzpicźa je dźěłanſka khmanoſcź ruſkich dźěłacźerjow wo 30 prozentow pſchibywała. Pod pſchedßydſtwom wójnſkeho miniſtra Ssuchomlinowa je ßo ſe ſaſtupjerjow fabrikantow, dumy a khežorſtwojeje rady woßebita rada ſa dźěłanje munizije powołała. Ruſke nowiny praja, ſo Ruſka wſcho cźini, ſchtoź ſamóże, wone pak měnja, ſo ßo njeßmě na to ſabycź, ſo ßo Ruſka w naſtupanju induſtrialneho dźěła njemóże ſ Němſkej měricź. Khrobłoſcź ruſkich wojakow ßo podarmo nałożuje, hdyź munizija pobrachuje. Ruſka dyrbi wjele pſchicźinow dla na pomoz pſchecźelow a ſwjaſkarjow licźicź, ſo by ßo runowaha ſaßo poſtajiła. B.

Po jendźelſkim pſchikkadze ßo teź w Ruſkej miniſterſtwo ſa dźěłanje munizije ſałoži. Wſchě fabriki, kotreź njejßu ſa druhe zyłe nuſne dźěła trěbne, ßo do fabrikow ſa dźěłanje munizije pſchetworja. Hižo nětkole ßo w Ruſkej ſchěſcź krócź telko munizije nadźěłuje, kaź ſapocźatk tuteho lěta. B.

Sběhnjenje „Medſchidije“ ?

Ruſka telegrafowańja ſ Odeßy 8. junija powě: Turkowſki kſchižak „Medſchidije“, kotryź je pola Oczakowa do jeneje miny ſawadźił a ßo potepił, je ßo ſběhnył a ßo do doka dowjeſł, ſo by ßo tam wuporjedźił. B.

Awſtriſko-wuherſka wójnſka rosprawa

wot 10. junija powě:

W Galiziſkej ßo pſchi hornim Dnjeſtrje a mjes Dnjeſtrom a Prutom dale wojuje. Wójſko Pflanzera-Baltina dale k połnozy poſtupuje. Jeho kolouny ßu njepſchestawajzy wojujo hacź k Ottyni a hacź k hórkam k połodnju wot Horodenki poſtupichu.

Na italſkim wojowniſchcźu ßo njepſchecźelowe poſpyty, pſches rěku Jſonzo pola Plavy, Gradiſki a Sagrody pſcheńcź, wotraſychu.

W ſtronach pola Flitſcha a pſchi Karniſkim hórſkim khribjecźe ßo dale wojuje.

Teź pſchi tirolſkej rańſchej mjeſy artillerija dale wojuje. Njepſchecźelſki nadběh w Tonaleſkej ſtronje je ßo ſ pſchecźiwjenjom naſchich khrobłych wojakow wotraſył. Na balkanſkim wojowniſchcźu je wcźera rano jene naſchich lětarſkich eſkadrow na arſenal a pyrotechniſku fabriku w Kragujowazu ſ wuſpěchom bomby mjetało. B.

Rosprawa italſkeho hłowneho kwartěra

wot 8. junija powě: We wyßokim dole mjes Jěrym Jochinom a Caparetto naſchi wojazy wótre wojowanje 4., 5. a 6. junija dale wjedu, ßo do ſtejiſchcźow na hórſkim brjoſy dawajo, w kotrychź je ßo njepſchecźel ſahněſdźił. Woni ßu ßo na rěźnymaj brjohomaj poſtajili a Tolminej ſe ſtrachom hroża. Pſchi delnim brjoſy Jſonza, hdźeź ßo w njepſchecźelowej pſchitomnoſcźi wojeŕſke moſty natwarichu, ßu ßo po błyſchcźatym wobhonjenju jěſdnych ßylne wotdźělenja pěſchkow na rańſchi brjoh pſcheßadźiłe, hdźeź ßu ßo wobtwjerdźiłe. Na tajke waſchnje dyrbi ßo na Jſonzu, kaź na druhich frontach, nuſna hibanſka ßwoboda dobycź. Trěbne operazije ßu ßo ſa tón dźeń ſawjedke, na kotrymź dyrbja ßo wulke hromady wužicź. Naſche ſchkodowanje je poměrnje ßnadne. Wojazy ßu wcźera ßwjedźeń konſtituzije ßwjecźili, kralej, kotryź je pſchi napinanjach a wojowanjach pſchezo pſchitomny pſchikkad ßwojeje horliwoſcźe, ßwojeje woporniwoſcźe a ßwojeje luboſcźe k wótcźinje dawajo. B.

Rosprawa wot 9. junija praji: Pódla zyłeje mjeſy wot Tirola a Trentina naſche hibanje pſchecźiwo ſtejiſchcźam poſtupuje, kotreź dyrbimy wobßadźicź, ſo bychmy njepſchecźela nuſowali, ſo by ßwoje ſakitanſke pſchiprawjenja wotkrył, a ſo by nam móżno było, dalſche operazije roswicź. Njedźiwajzy ßylneho pſchecźiwjenja ßu ßo naſchi wojazy na tamnej mjeſynej ſtronje k Flazaregowſkemu pſchekhodej pſchibliżeli. Mjes San Pauleſkimi wyßokimi dołami, něhdźe 10 kilometrow wot Kortiny d'Ampezzo je dobycźeŕſka bitwicźka była. Ssmy kanonu ſ muniziju dobyli. W bliſkoſcźi pſchekhoda Monte Croce Carnico ßo wot někotrych dnjow wo ſtejiſchcźa pola Freikofela wojuje, kotreź Awſtriſzy ſe ſaßakloſcźu ſakitaju. 8. junija ßu ßo naſchi alpinſzy honjerjo tychle ſtejiſchcźow ſmozowali a ßu 100 muži ſajeli. Pódla Jſonzowſkeje linije ßu ßo 7. a 8. junija operazije dale wjedke, ſo by ßo njepſchecźel ſ wobknjeżazych ſtejiſchcźow wuhnał, kotreź wón hiſchcźe na prawym Jſonzowym brjoſy dźerźi, a ſo bychu ßo tam twjerde pſchedmoſty natwarike. Njepſchecźel nam ſe wſchej mozu napſcheczo ſteji a ma pſchihódne ſtejiſchcźa, kotreź ßu ßo hiſchcźe ſ wumělſkimi wobtwjerdźenjemi poßylnike. Pódla teho je wón wjele moſtow roſtſělał, a ſpowodźenjom delnjeho Jſonza ßu ßo drohi njekhodźomne ſcźinike. Měſto Monfalcone ßmy wobßadźili. Tſělenje naſchich batterijow je wſchelake njepſchecźelſke kanony widźomnje wobſchkodźiło. W njekhodźomnych ſtronach hory Monte Neeo naß ſbożowny nadběh k wobßadźenju jeneho ſtejiſchcźa dowjedźe, ſ kotrehoż Awſtriſzy cźékachu, ſawoſtajiwſchi něhdźe 100 morwych, kotrychź pohrjebachmy a 60 ranjenych. Pola Caporetto je ßo 70 boßniſkich wojeŕſkich cźek-

njeńzow ſeſchko. Na druhich měſtnach nad Iſonzom ßmy hromadże 400 muži ſajeli. Naſche ſchkodowanje njeje cžežke. B.

Italſka powětrowa łódź ßo ſniczika.

Awſtriſki łódźſtwowy komando 8. junija woſjewjewi: Łódźſtwowe lětadło „L. 48" je k krótkemu wjecžorej wot Luſſiny njepſchecželowu powětrownu łódź „Citta di Ferrara" na wróczojeſbje ſ Fiume dźenża rano w 6 hodźinach ſ tſělenjom ſapaliło a ſniczika. Dwaj offizěraj a pjecź muži je ßo ſajało.

Łódſtwowe lětadło „L. 47" je dźenża rano na Venedig, a to ballonſku kołnju Murano, Capalto, dale na njepſchecželſki ſaniczak torpedowych cžołmow bomby ſ wuſpěchom mjetało a něktore wohnje ſakoziło. Do ſtanoweho lěhwa je ßo ſ maſchinſkej tſělbu tſělało. B.

Nadpad italſkeho łódźſtwa na Monfalcone a Poln.

Roſprawa italſkeho admiralneho ſtaba wot 7. junija w nozy rěka: Dźenża rano je eſkadra ſaniczakow torpedowych cžołmow tſecži krócž Monfalcone wobtſělało. Tſi bliſko hroda Duino ſtejaze batterije do naſchich łódźow ßylnje tſělachu. Te ßo ſe ßwojim tſělenjom do batterijow ſaměrichu. W prjedawſchej nozy je jedyn ſ naſchich wodźliwych ballonow ſ nowa pſches Polu lecžał a je na wſchelakich měſtnach bomby wotcžiſkał, kotrež wſchě na měſtnach wojeŕſkeho kharaktera rosbuchnychu. B.

Roſprawa franzowſkeho generalneho ſtaba

wot 8. junija powě: W krajinje k połnozy wot Arraſa je wjecžor a w nozy na rańſchim brjoſy Lorettowſkeje wyßokeje runiny wjazy krócž infanterija wojowała. Njepſchecžel je na naſch nadběh ſ tſjomi napſchecžnymi nadběhami wotmolwił. Stejiſchcža ßo ſ tym ani na tej, ani na tamnej ſtronje njepſcheměnichu. K krótkemu ranju wot zokroweje fabriki w Souchez ßmy dale poſtupali. W Neuville-St. Vaaſtu ßo po horzym wojowanju dalſcheje liczby khěžow ſmozowachmy. W krajinje labyrinta ßo jedyn němſki nadběh wotraſy. K krótkemu ranju wot Hebuterne Němzy ſhubjene ſtejiſchcža ſaßo dobycź pytachu, tola ßo ſchtyri krócž wróczo cžißnychu. Sswój dobytk k dołhemu ranju powjetſchichmy, ßo dweju němſkeju linijow ſtělnych hrjebjow w froncže 50 metrow hacž k dróſy wot Hebuterne do Xerra ſmozowawſchi. 150 muži ſajachmy, mjes nimi 100 njeſranjenych.

Roſprawa wot wjecžora rěka: W Lorettowſkej ſtronje bě artilleriſke wojowanje dźenża jara žiwe; pěſchzy wſchudże wcžera dobyte ſtejiſchcža wobtwjerdźowachu a nowy dobytk dozpichu. W Neuville-St. Vaaſtu ßmy mały dźěl wßy, kotryž mějeſche njepſchecžel wobßadźeny, wjecžor wſali, runje tak nowe khěže w połnóznym dźělu. W labyrincže ßu naſchi wojazy wótry nadpad wotraſyli. K połodnju wot Hebuterne ßmy ßwoje poſtupjenje lohko powjetſchili a ßwój wcžerawſchi dobytk wobkhowali, njedźiwajzy ßylneho napſchecžneho nadběha, kotryž ßo ſ dwěmaj battaillonomaj, ſkoku ſ automobilemi ſe ſtrony ſ połnozy Arraſa pſchiwjeſenymaj, wuwjedże. Potom dale k ranju na froncže něhdże 1200 metrow poſtupowachmy. Njepſchecžel tſělne hrjebje ßylnje wobtſělešche, kotrež běchmy jemu wcžera k połnozy wot Aiſny bliſko Moulin Sous Tousvent wotewſali. Po tymle bombardemencže, kotremuž naſcha artillerija ßylnje wotmolwjeſche, nadběh njeßlědowaſche. B.

Njedoßahanje dźěłacžerjow w Marſeilleſkim pſchiſtawje.

Parižſki „Journal" je naſtawk wo wobſtejnoſcžach w Marſielleſkim pſchiſtawje (w połodniſchej Franzowſkej) wocžiſchcžał. Tam nětkole 37 łódźow w pſchiſtawje ſ 150,000 tunami wopſchijecža leži, ſ kotrychž ßo njehodźi nakład wumjeſcź. Wobſtejnoſcže ßu ßo ſhórſchiłe ſ woteńdźenjom 15,000 italſkich dźěłacžerjow. Njedoſtatkej dyrbi ßo cžim bóle wotpomhacź, dokelž ßo do Marſeilla ſ łódźami woßebje zyroba ſa wójſko pſchiwożuje, wot teho cžaßa, wot kotrehož ßu ßo pſchiſtawy połnózneje Franzowſkeje ſ nadpadami němſkich podmórſkich cžołmow njewěſte ſcžiniłe. B.

Woporý powětroweje wójny w Londonje.

Po knježeŕſtwowym woſjewjenju hodźi ßo hakle nětkole liczba woporow nadpada němſkich powětrowych łódźow na London ſdźělicź. Jedyn muž, jena žona a 4 dźěcži ßu ßo moriłe. Jena druha žona je ſe ſtróželemi wumrjeła. B.

Němſke lětadła nad Nancyom.

Nowiny „Petit Pariſon" ſ Nancya piſchu: Pjecź němſkich lětadłow 6. junija wjecžor nad Nancyom lecžeſche, tola ßo ſe ßylnym artilleriſkim tſělenjom nuſowachu, ßo ſawróczicź, dwě lětadle běſchtej ßo po ſdaczu trjechikej, dokelž ßo njewěſže ßo motajo lecžeſchtej. B.

Wójna podmórſkich cžołmow.

Londonſke nowiny „Daily Chronicle" pißaju, ſo je ßo ſańdźeneny tydźeń 21 łódźow ſ němſkimi podmórſkimi cžołmami potepiło. B.

Jedyn jendźelſki kſchižak ßo potepił.

Po woſjewjenju awſtriſkeho łódźſtwoweho komanda je podmórſki cžołm „4" pod komandom łódźſtwoweho leutnanta Singule 9. junija dopołdnja 30 mil k wjecžoru wot San Giovanni di Medua jedyn jendźelſki kſchižak, typa „Liverpoola", kotryž ßo ſe ſchěſcź ſaniczakami torpedowych cžołmow pſchewodźeſche, ſ torpedom potepił. D.

Schkodowanje jendźelſkeho wójſka.

Miniſter Asquith je w delnim ßejmje woſjewił, ſo je jendźelſke wójſko do 31. meje padnjenych, ſranjenych a ſhubjenych 10,955 offizěrow a 277114 muži ſhubiło. B.

Lětadło na balkanſkim wojownicžu.

S Niſcha ſe Sſerbije ßo piſche: Jedyn nad Egri Palanku, pſchi nowej bołharſkej mjeſy lecžazy němſki lětaŕ je dla wobſchkodźeneho motora dele ſlecžecź dyrbjał. Jedyn němſki offizěr a podoffizěr ßo ſajeſchtaj, a lětadło ßo prjecź wſa. Jene njepſchecželſke lětadło nad Plarewazom lecžeſche a dźewjecź bombow wotcžißny, něktore woßoby ßo ſranichu.

S Zetinje ßo powě: Jedyn awſtriſki lětaŕ něktore ſapalne bomby na Podgorizu cžißny, něchtó njeje ßo ſranił. Pſchi mórſkim brjoſy pola Grabowa je awſtriſka artillerija cžornohórſke ſtejiſchcža bjes wuſpěcha wobtſělała.

Italſke wójſko ma nětko 84 lětneho dobrowólneho korporala; wón je wěſty Tamiotti ſ Valſeſia, cžiły a cžerſtwy veteran ſ wójnow 1848 a 1866. Italſke miniſterſtwo ſnutskownych naležnoſcžow je nowinam ſakaſało, mjena morwych a ſranjenych, tak daloko hacž ßo w hamtſkich ſapißach njenamakaju, woſjewicź. B.

Khoroſcź grichiſkeho krala Konſtantina.

Grichiſki kral je ßmjercź khory. Wón je ßo dyrbjał nowej operaziji podcžißnycź. Poßlednje dny ßu ßo boloſcže w jěrchenjach pſchidałe. B.

Sjednocžene ſtaty połnózneje Ameriki ßu dla potepjenja parneje łódže „Luſitanie" němſkemu khežorſtwu nowu notu pſchepodałe.

Pſched měßazom je jedyn němſki podmórſki cžołm jenu ſ najwjetſchich jendźelſkich paßažerſkich łódźow „Luſitaniu" njedaloko jendźelſkeho wjecžorneho brjoha potepił. S łódźu ßo też wjele Amerikanſkich ßobu wjeſeſche. Wjetſcha liczba ſ nich je ßo tepika, mjes nimi też milijardar Vanderbilt. Preſident ſjednocženych ſtatow je ßo hnydom na to pola němſkeho knježeŕſtwa wobcžežował, ſo je ßo łódź prjedy potepika, hacž je ſtacžanam ſjednocženych ſtatow khwile woſtajika, ßo wukhowacź. Němſke knježeŕſtwo je wotmolwiło, ſo je „Luſitania" ſ kanonami wobronjena była, a ſo je teho dla němſki podmórſki cžołm nuſowany był, ju nadpadnycź a hnydom potepicź. Bndźiſche-li wón jej khwile woſtajił, budźiſche ßo ſ njeje do njeho ſ kanonow tſělało a wón by ßam do ſtracha pſchiſchoł, ſo by ßo ſuicžił. Knježeŕſtwo ſjednocženych ſtatow je ßo na to wobhonjało, hacž je „Luſitania" woprawdże ſ kanonami wobronjena była. Pſchepytanje je dopokaſało, ſo na njej žanych kanonow, ani montěrowanych, ani demontěrowanych, było njeje. To je preſident Wilſon němſkemu knježeŕſtwu ſdźělił. S wotmolwjenjom, kotrež wón wot němſkeho knježeŕſtwa doſta, njeje ßo knježeŕſtwo ſjednocženych ſtatow ſpokojiło. Preſident Wilſon němſkemu knježeŕſtwu nowu notu tón tydźeń pſchepodacź da. W njej ſjednocžene ſtaty woſjewjeja, ſo na tym wobſtawaju, ſo ßo žani njewojowarjo na njewobronjenych pſchekupſkich łódźach njeßmědźa do ſtracha ſ podmórſkimi cžołmami pſchinjeſcź, a ſo dyrbi ßo jena podhladna pſchekupſka łódź, prjedy hacž ßo ſniczi, hakle na to pſchepytacź, hacž wona wójnuwjedźazemu ludej pſchißłuſcha, a hacž ßo ſakaſane twory na njej wjeſu. Tale nota je ultimatej podobna, to

rěka pißmu, kotrež ßo pschepoda, hdyž wójna pscheð durjemi steji. Jedyn ſ amerikanſkich miniſtrow, Bryan, njeje, jako pschecźiwnik wójny, Wilſonowej nocże pſchihłoßował. Wón chzyſche, ſo bychu ßo najprjedy wſchě ßrědki wuſpytałe, ſ kotrymiž mohła ßo ſawadna naležnoſcź mjes Němſkej a Ameriku na měrne waſchnje rosrißacź. Dokelž pak wſchitzy druſy miniſterjo nocże pſchihłoßowachu, je wón wot ßwojeho ſaſtojnſtwa wotſtupił.

Bryanowy naßlědnik, jeho dotalny naměſtnik w ſtatnym departementcże, Lanſing, je notu podpißał, hdyž bě wona pſchihłoßowanje druhich miniſtrow namakała. Na to je ßo ſ woßebitej ſtaroſcźiwoſcźu ſeſtajała, dokelž měnja, ſo ßo diplomatiſki wobkhad mjes Němſkej a ſjednoczenymi ſtatami na njewěſty czaß pſchetorhnje, jeli ſo njeby k żanej pſchesjenoſcźi doſchło. B.

Pſchiwos italſkeho rěſneho ſkotu do Schwajzarſkeje.

Pſchiwos rěſneho ſkota ſ Italſkeje do Schwajzarſkeje je ßo ſapoczał. Prěnje poßyłki ßu hižo do Schwajzarſkeje dojěłe. B.

Młynk w Alpach.

Stawiſna ſ Tyrolſkeje lěta 1809.

Roslětowaze mróczele ßo nad hórſkimi ſwiſkami ßuwachu, wjeſchki horow ßo ſ wotbłyſchczom ßo khowazeho ßłónza czerwjene żehlachu, na lěßach pak ßmerki leżachu.

Jedyn ptak ſchkrěczo ſe ßwojeho hnězda ſleczi, hnydom na to pachoł w monturje tyrolſkeho tſělza kedźbliwje ſ huſczinu wuſtupi, ßlědźo do koła wokoło hlada — wón pſches městno, hdźež lěß njeje, ſkoczi a ßo na kromje ſkalnateho khribjeta na ſemju czißny. Hornje czěło do prědka nakhilejo wón ßłuchaſche. Wot delka pak kroczenje pſchikhadźazeho wójſka ſwuczeſche, do teho měſcheſche ßo wołanje roskaſow a ridrowanje czeżkich kanonow. Dołho kleczazy takle łaka, doniż ßo we hłubinje hołk po něczim njeſhubiwaſche.

Tu wón poſkoczi a ſtonajo ßo ſ rukomaj do wocźi dyri. Schto dha je ſczinił?

Swoje wójſko je wopuſchcził! — Bóh ßam to jenož wě, kak je ſe ßobu wojował a bědźił. Niz ſ bojoſcze, jenož ſ luboſcze k ßwojej domiſnje, k Tyrolſkej domiſnje, wón czekny!

W Puſterſkim dole, hdźež ßo rěka Kriſteinbach pſches wuſke ſchkałobiſny pſchedobywa, ſo by potom żołmjo ßo do Dunaja wuliwała, tam ſteji k ſkale ßo tulo młyn jeho nana, ſtareho młynka Ladurnera.

Macź młoda ſemrje a ſawoſtaji doroſczoze dźěczi pod ſakitom pſchiwuſneje, kiž ßo wo wopuſchczene domjaze hoſpodarſtwo ſtaraſche. Njeměrne czaßy běchu na Tyrolſku pſchiſchłe; ßamo do woßamoczeneje wßy Rieda bě ßo powjeſcź wo podawkach rosnjeßka, kiž zyły ßwět do njeměra ſtajichu. Jako czeżke hrimanje ßo nad Tyrolſkej ſczahowaſche, wſchěm ludźom to ſtyſkno na wutrobje leżeſche.

Po zyłym kraju rekrutow wuſběhowachu, ſo bychu polki (regimenty) wudoſpołnjeli. Też Franza to trjechi; ſ hiſchcze ſchtyrjomi druhimi pachołkami ſ gmejny jeho do Insbruka póßłachu. Wěſo bě młynkej jara czeżko, ßyna, ßwoju podpjeru, wotedacź, ale wſchako bě ſa khěżora a ſa kraj! Měßazy ßo minychu a mjes tym ßo podawki ſa ßobu dopjelnichu.

Njeſbożowna bitwa pola Sslawkowa (Auſterlitz) na Morawje bě nimo, a pjenjeſy, kotrež běchu ßurowje wyßoke, ßo wot Awſtriſkeje a wot Tyrolſkeje jako kontribuzije ſa wójnu wot Franzowſow żadachu.

Tu ßo na dobo powjeſcź rosnjeße:

„Awſtriſka je Tyrolſku Bajerſkej wotſtupiła, Tyrolſka je wottorhnjena wot namrětcho khěżorſkeho domu, kotremuż bě pſches ſchtyri ſta lět ßwěru pſchißluſchała!“

Bjes pomozy a ßo hněwajo dyrbjachu ßwěrni Tyrolenjo pſchihladowacź, kak zuſe wójſka nuts czahnu. Krute dawki ßo wupißowachu, a lud czeżko czujeſche, kak nowe knjeżerſtwo na njón tłoczeſche.

Ale nětkole poſtanychu w Tyrolſkej mużojo jako: Handrij Hofer, Speckbacher, Haſpinger, Pětr Mair a druſy. Se ſapalom a ſe ſahorjenjom Tyrolſzy tutych ßamowolenych wjednikow poßłuchachu. Dźiwja woda, ſ rěcznihſchcza wuſtupiwſchi, wſchě ſadźěwki do boka ſeſtorka, runje tak też wjeßni ludźo ſe ßwojimi derje trjechjazymi tſělbami, ſ zypami a ſ koßami ßo do wuwuczenych njepſchecźelſkich wojakow dachu.

Jenu bitwu po druhej dobywachu, nětkotry ſakraßnjeny Bajer a Franzowſa, kotrejuż bě Napoleonowa njenaßytna knjeſojtoſcź ßem dowjedła, njeje ßo mjazy do domiſny wrócził.

Ale poßlednje dny ßo hróſby polne powjedanje łaż ſ wichorom po dole rosnjeße. We tym czaßu najwjetſcheje nuſy bě ßo awſtriſkim wójſkam njejapzy poruczilo, ſo maja ßo pſches mjeſy do Korutanſkeje wróczo ſczahnycź a Tyrolſku wopuſchczicź. Stanje-li ßo to, je kraj njepſchecźelowej ßamowólnoſczi njeſakitany ſawoſtajeny.

Najprjódzy nochzychu wěricź, ſo je ßo to poruczilo, ale hdyž wojazy pod generalom Buchom woprawdźe woteńdźechu, njemóżachu nad tym wjazy dwělowacź.

Njedźiwajzy teho wutrajni wjeßnjenjo nadźiju na dobycze njeſpuſchczichu.

„Hórſche, hacź je, pſchińcź njemóże!“ Tak ßo troſchtujo Tyrolſzy prajichu, a ſchtórmowaze ſwony żałoſczo dale a dale klinczachu.

Hacź do Puſterſkeho dola ßo wojowanje rosſchěri. Tam franzowſki wjednik Rusza ſe ßwojimi wojakami czehnjeſche, ſo by ſběżkarjow poraſył.

Hdyž Tyrolſzy ſhonichu, ſo Franzowſojo poſtupuja, bě młynk Ladurner ſ druhimi mużikimi na hory ſchoł, kotrež ſkalny pſchekhod a Burgerſki dół wobdawachu. Tam horkach ßo horliwje dźěłaſche. Schtomy puſchczachu a hacź na kromu ſwiſka dowalowachu, wulke kamjenje na nje kładźechu a ſadźěwki twarjachu.

Mjes tym Hana domach wobałki ſchijeſche, kotrež czeta ſ dyrkotazymi rukami pſchirěſowaſche. Dyßz a dyßz Hanje ßylſa ſ woczow kapny. Strach a ſtaroſcź wo nana a wo bratra, kiž běſchtaj daloko, jej wutrobu wobczeżeſchtej.

„Ow, czeta!“ wona ſtyſkniwa ſdychowaſche, „kajki to hiſchcze kónz woſmje? Schto ßo ſa bliżſche hodźiny hiſchcze ſtanje?“

„To ßu czeżke czaßy!“ ſtara pſchikiwny, „a to je ſlě, hdyž dyrbi człowjek na ſtary dźeń tajke něſchto doczakacź. Ale Bóh hižo wě, czeho dla tajke domapytanje na naß ſczele, wón naß njewopuſchczi, hdyž wo ſprawnu wěz wojujemy!“

„Prawje maſch, czeta, jeno njeſpuſchczmy dowěru na Boha“, młynk rjekny, ſ někotrymi mużemi ſaſtupujo. „Nětkole khwataj, Hana, ſhotuj nam jěſcź a wino a potom hladaj, ſo mózemy tule njemyleni woſtacź.“

Mużojo ßo ſa blido ſeßydachu, po khwilzy Hana żadane na blido ſeſtaja a ßo wotßalujo rjekny:

„Bóh żohnuj!“

Wěſo rěczachu mużojo wo podawkach poßlednich dnjow.

„Je dha też woprawdźe wěrno, ſo Franzowſojo pod generalom Ruszu k Linzej czahnu?“

„To ßo wě! Antona Stegera, naſcheho wjednika, budźechu Franzowſojo bjes mała popadnyli, njebudźeſche-li ßo poßledni wokomik hiſchcze wurubak.“

Steger, wo kotrymž mużojo tu rěczachu, bě ramjenity, ßylny muż, kiž bě prjedy jako naczahowar tſělbow pola awſtriſkeho wójſka ßłużił. Wjeßnjenjo běchu jeho jako něhduſcheho wojaka ſa ßwojeho wjednika wuſwolili.

Pſchihłoßujo wón pſchikiwny a ſ pjaſczu wo blido dyriwſchi rjekny:

„To je ſ hrěchom a hańba. Nam ßedźa Franzowſojo na ſchiji a město ſo ßměli do nich bicź a tu drapu dohromady ſ kraja wuhnacź, dyrbja naſchi ludźo ßwoje wězy ſebracź a ſ kraja wuczahnycź. Jeli ſo dyrbi naſch wbohi khěżor hižo takimle pſchikazam pſchihłoßowacź, dha je ſ nemi ſlě!“

W tym wokomiku wonka Hana na pol pohłuſchnje ſakſchikny, khwatnje ßo ßłowa ſarěczachu, dnrje ßo wotewrichu, a na proſy ſtejeſche — Franz — montura bě maſana a rósdrjena, dokelž bě pſches ſkaliſny łaſył a pſches kerki běżał.

Młynk poſtany a wuſtrózany na ßwojeho ßyna hladaſche.

„Franzo, ßyno!“ wón ſarěcza, „ſchto dha ty tule chzeſch — ßy dha ty —“

„Czeknył — haj, to ja ßym Franz bjes ſtracha rjekny. Potom pak wußypowaſche, czehoż bě jemu wutroba polna. Wón nanowej dłóni do ßwojeju tłoczeſche a dale rěczeſche: „Hdy by ty wjedźał, ſchto ßym ja wuſtał, kołwokoło njepſchecźel w kraju, wy ßami, naſch ſtatok wobhrożeny, a ja, ja wam w tejle nuſy pomhacź njemóżu, njeßměm pola waß bycź. To bě ßurowa wěz, tola budźech to pſchenjeßł, ale tu pſchińdźe tamny roſkas, ſo dyrbimy precź, — każ ſchulſzy hólzy wotpóßłani, a naſch wótzny kraj bě njepſchecźelej pſchepodaty. Nano, ja njemóżach. My dźě nichtó wopſchijecź njemóżachmy, ſo dyrbimy woprawdźe pſches mjeſy, ale pſchikas pſchińdźe, ſo dyrbimy wotczahnycź. Naſchemu generalej Buolej drje bě też czeżko, hdyž pokhmurjeni, niczo njerělžo ßwoje pſchebytki wopuſchczachmy. Tu naß naſch pucź pſches Puſterſki dół wjedźeſche, a hdyž ja hory naſcheje domiſny wohladach — tu, nano, ja to dlěje

ſnjeſcź njemóžach. Tſeczu nóz ßo mi poradźi, cźeknycź, pó cźmje a po dalokich wobpucźach ßem dozpěcź."

Franz wotmjelkny, jeho wóczko ſ praſchazym wuraſom na nana hladaſche. We wutrobje ſtareho muża wojowaſchtej dwě cźucźi, wón roſymjeſche, ſchto Franz cźujeſche, hidźeſche pak to, ſo bě wot khorhoje cźeknył. Njerosßudźeny pſched ßebje hladaſche.

Tu Anton Steger k njemu pſchiſtupi, a mlynkej ruku na ramjo kładźo měrnje rjekny:

„Ladurnarjo! Njeczíń ßebi pſchejara cźeźko, to je wěrno, hólź prawje cźinił njeje, ale my wſchitzy móżemy to ſ nim cźucź, kak je wbohemu pacholej było. My pak móżemy ludźi trjebacź, duż namjetuju: dajcźe jemu tſélbu do rukow. Pſchidajcźe, ſo ßmě ßo ßobu wobdźélicź na ßwjatym wojowanju wo wußwobodźenje. Ty pak, pachole, ßlecź ßo ßwoju draſtu. Hdy bychu tebje jako wojaka wuhladali, to mohło po tebi bycź. Takle, wujo Ladurnerez, nětkole rěcź ty!"

Tón pak rjekny:

„Hdyż wy jeho njeßwaricźe, ßměm też ja jemu wodacź! Duż tu woſtań! Myßlu ßebi, ſo bórſy ſkładnoſcź pſchińdźe, wótcźinje ßłużicź, potom ſarunaj, ſchtoż ßy ſawinył!"

(Pokracźowanje.)

Cźeſcźeni wotebjerarjo **Serbskich Nowin,** kotſiž chzedźa ſa nje na

3. ſchtwórtlěto 1915

do prědka płaczicź, njech nětko **80 pj.** we wudawarni Serbskich Nowin wotedadźa.

Cźi, kotſiž ßebi Serbske Nowiny pſches **póſt** pſchinjeſcź dadźa, njech tola njeſapomnja, ßebi je tam bórſy ſkaſacź. Na ſchtwórtlěto ſaplaczi ßo ſa Serbske Nowiny na ſakſkich a pruſkich póſtach, kaž też w druhich krajach němſkeho khěžorſtwa **90 pj.,** ſ pſchinjeßenjom do domu **1 hriwna 5 pj.**

Serbske Nowiny ſ pſchikłohu „Pomhaj Bóh" płacza na póſcźe **1 hr. 30 pj.,** ſ pſchinjeßenjom do domu **1 hriwnu 45 pj.**

Redakźija Serbskich Nowin.

Ze Serbow.

— **(Łojeŕſki liſt ſa wojeŕſkim cźeknjeńzom.)** Wojak K. Fiſcher ſ 3. kompagnije 1. bataillona pěſcheho regimenta cźißko 103 je ßo pod wobſtejnoſcźemi wot ßwojeho regimenta wotßalił, kotreź na to pokaſuje, ſo je wón wot khorhoje cźeknył. Sa nim je ßo teho dla łojeŕſki liſt puſchcźił.

— **Póſtſke pſchipokaſanki ſa wójnſkich jatych w Franzowſkej a w franzowſkich kolonijach** ßo nětkole w Bernje po parikurſu pſchepißuja, ſchwajzarſko-franzowſke poßłki ßu po tajkim na tu ßanu napißane, kaž němſko-ſchwajzarſke pſchipokaſanki, kotreź ßo wyſchſchej póſtſkej kontroli w Bernje ſcźelu.

— **Póſtſki wobkhad ſ Dalmatiſkej** je ßo po woſjewjenju awſtriſkeho póſtſkeho ſarjadniſtwa nakhwilnje ſaſtajił. Dale ßu hacź na dalſche do Trieſta a pſchimóŕſkeho kraja jenoż jednore liſty dowolene.

— Wowßowa wotměra ſa konja po wukaſu ſwjaſkoweje rady na dźeń a konja 2½ punta wucźinja. Nětotſi kublerjo a wobßedźerjo ſapſchahow w Naunhofje, Kührenje a Wurzenje běchu ßwojim konjom wjazy wowßa dawali. Krajny ßud je kóždeho ſ nich k 50 hriwnam pjenjeżneho khoſtanja ſaßudźił.

— **(Speſchne ſpadowanje běrnowych płaczińnow.)** Dźeń a bóle je ſpóſnacź, ſo ßu hiſchcźe wulke hromady běrnow na ſkładach. Jich wobßedźerjo ßebi ſtaroſcźe cźinja, kak bychu je rucźe wotbyli; pſchetoż běrny ßu dale bóle mjenje hódne. Teho dla je nětkole wo niſkich płaczińnach poſkicźeja, kajkeż hiſchcźe pſched měßazom nichtó njebudźiſche ſa móżne měť. Tak je ßo ſapocźatk junija na jenym kuble pola Liegniz 1000 zentnarjow běrnow, zentnar po 2 hriwnje 60 pjenjeźkow, pſchedało. Nětkole knjeżeŕſtwo ſpóſnawa, ſo je ßo pſchekhwatało, hdyż je ßo prjedy poruczało, ſo dyrbi ßo po móżnoſcźi wjele ßwini ſareſacź. So bychu ßo běrnowe ſkłady pſchetrjebałe, je knjeżeŕſtwo dowoliło, ſo ßmě ßo wot nětka ſkót ſaßo ſ běrnami pizowacź.

— **(Konje ſa ratarſke dźełko.)** So by ßo wulkemu njedoßahanju rólnych konjow wotpomhało, móża ßo po poruczноſcźi pruſkeho wójnſkeho miniſtra ſ wobſtatkow krajnych remontow ſchtyrilětne konje wjetſchim a mjeńſchim ratarjam po ſapłaczenju ßamßnych khoſtow ſ woßebitymi wumènjenjemi wotedawacź. Wſchěm tymle konjam ßo pſched wotedaczom ſnamjo, kſchiž w koleſku, na prawe ramjo napali. Tele konje ßu wot kóżdeho wojeŕſkeho wuſběhnjenja wußwobodźene. Namjety na pſchewoſtajenje tajkich konjow maja ßo ratarſkej komorje we Wrótßławju póßłacź.

— **(Jaty ſe żeleſniſteho cźaha cźeknył.)** Jenemu jatemu, kotryż ßo póndźelu ſ Wjeleczańſkim cźahom wjeſeſche, ßo poradźi, ſ cźaha ſkocźicź a ßwojemu pſchewodźerjej wupjeŕchnycź. Hacź runje cźah hnydom ſaſtajichu, njemóżachu cźeknjeńza doſcźěhnycź.

— (Wulka ßuchota.) Meja je lětßa mało deſchcźow pſchinjeßła Też junij je hacź dotal nimale bjes deſchcźa woſtał. K temu dźeń wote dnja horze ßłónzo na ſemju ßmudźeſche a wſchu włohu ſ njeje wuzyza, kotraż bě hiſchcźe po měrzſkich a haprleſſkich deſchcźach w njej woſtała. Pod wulkej ßuchotu ßu nalětne żita a wobkopne płody cźeźko cźeŕpiłe. Wowß a jecźmjeń ſtaj hiſchcźe nimale tak niſkaj, kaž běſchtaj pſched tſjomi njedźelemi. Też rożkam a pſcheńzam je ßuchota ſeſchkodźiła. Stwjelza ßu cźenke a rědke a mjes kłoßami je jich wjele, kotreź ßu lědma jedyn zentimeter dołhe. Też hdy by ßo w bliżſchim cźaßu wſchědnje deſchcź ſchoł, njemohłe ßo rożki wjazy porjedźicź. Duż budźa lětßa khude žně, kajkeż ſa dołhe léta wjazy byłe njejßu. Njedźiwajzy wulkeje ßuchoty hiſchcźe běrny doſcź rjane ſteja, tola jeli ſo bychu deſchcźe hiſchcźe dléje wuwoſtałe, njemohł ßo też wot běrnow ſpokojazy wunoſchk wocźakacź.

— (Dźiwje hußy.) Ssrjedu rano wulke cźrjódy dźiwich huß nad Budyſchinom k połnozy leczeſche. Praji ßo, ſo dźiwje hußy k połnozy do Błótow cźahnu, hdyż ßo ßuchota bliži.

— **Podpjera pſchi twarje pſchikładnych hnojowych a hnójnizowych jamow.)** Dokelż ßo wójny dla njehodźi dußyk ſ wukraja do Němſkeje woſyćź, je wón nětkole jara żadny a drohi. Kóżdy ratař je winowaty, ſ hnojom ſe ßwojeho hoſpodarſtwa derje hoſpodaricź a jón k rjadu bracź. Snate pak je, ſo hnojowe a juchowe jamy we wjele hoſpodarſtwach tajke njejßu, kajkeż dyrbjałe w nětcźiſchim wójnſkim cźaßu bycź. So by ßo tutemu njedoſtatkej wotpomhało, je krajny wubjerk ſa wójnſku pomoz wjetſchu ſumu wuſtajił, ſ kotrejeż dyrbja ßo podpjery pſchi twarjenju pſchikładnych hnojowych a juchowych jamow dawacź, tola ßo ſa jedyn pad wjazy dyżli 200 hriwnow njeßmě pſchiſwolicź. Podpjera ßo jenoż ratarjam dawa, kotſiž ßo w jenej ſ prěnich dźeßacź klaßow dokhodneho dawka namakaju. Namjety maja ßo pola ratarſkich wokrjeßnych towarſtwow cźinicź. Te podpjery wupłacźeja, hdyż je ratarſki komißar naczińſk ſa twarjomnu jamu ſa dobry ſpóſnał. Njech ßo też tu na to kedźbliwe cźini, ſo banka krajnych kulturnych rentow pjenjeſy ſa twarjenje hnojowych a hnójnizowych jamow wupożcźuje.

Se Scźijez. Wutoru je ßo w bróżni Błażijez kubła tam ßłużazy 18lětny mlokowy pohoncź wobwěßnył.

S Mniſchonza. S tudomneho Muchez hoſcźenza ßu w nozy k 5. junijej ſ jeneje ſamknjeneje komody w 1. poſkhodźe 100 hriwnow a jedyn 25 hriwnow hódny ſacźny cźaßnik kradnyli. Rěbl k domej ſtajiwſchi je paduch k prěnjemu poſkhodej horje ſaléſł a wokno wutłócźiwſchi do iſtwy ſaléſł. Tam je wón wſchě khamory a kaſchcźe pſchejéſdźił. — Dźeń prjedy popołdnju je ßo w Tucźizach jedyn paduch do ſamknjeneho doma żiwnoſcźerja Kithnera dobył a cźaßniki, rjeczaſy a jédź, wſcho hromadźe 54 hriwnow hódne, kradnył.

S Konjez pola Porſchiz. Dobre wótcźinſke ſmyßlenje naſcheho wjeßneho luda je ßo hižo cźaſto wopokaſało. Woßebje da ßebi wón ſaſtaranje ſranjenych naležite bycź. Wo tym nowy nahladny dar ſ naſcheje makeje wjeſki ßwědcźi. 31. meje bě ßo hońtwinſki ſwjaſk ſeſchoł, ſo by hońtwu ſ nowa pſchenajał. Prjedy hacź ßo roſpuſchcźi, ßo namjet ſtaji, ſo mohła ßo ſběrka ſa Budyſchſke lazarety ſkładowacź. Wſchitzy temu pſchihłoßowachu a ſa krótki cźaß ßo 110 hr. nahromadźi. Dary ſa ſranjenych, kiž maja ßo ſa ſběrku nakupicź, jich wěſcźe ſwjeßela, bóle pak ßnadź hiſchcźe to, ſo ßo pſchi żanej ſkładnoſcźi na nich njeſabywa, kiž ßu ßwoju cźerſtwoſcź ſa lubu domiſnu woprowali.

S Barta. Podoffizěrej w 2. pólnym artilleriſkim regimencze cźißko 28 Ernſtej Wackerej, ßynej kowarſkeho miſchtra Jana Wackera, je ßo ſa jeho khrobłoſcź pſched njepſcheczelom medailla Bjedricha Auguſta ſpożcźiła.

S Dubrawki. Sańdźenu ßrjedu je tu ſrudna powjeſcź dóſchła, ſo je wójnſki dobrowólnik Ernſt Rożk, kotryż bě po ſahojenju ßwojeho prěnjeho ſranjenja ſaßo pſched frontu pſchiſchoł, ßo 2. dźeń ßwjatkow druhi krócź — ſ tſélenjom do khribjeta a bjedrow — ſranił a ſo je na to w lazarecze pola Yperna wumrjeł.

S **Njeſdaſchez.** Pawoł Wollmann, ßyn tudomneje ſwudowjeneje Hany Wollmannoweje, wojak w 100. grenadirſkim regimcźe, je ßo dla khrobłoſcźe pſched njepſchecźelom ſ medaillu krala Bjedricha Auguſta wuſnamjenił a ßo ſ dobom ſa dźeßatnika pomjenował.

S **Kukowa.** Pſched nětkotrym cźaßom Madlena Hadankowa pſchi tunkanju ſchatow do rěki padźe. Na dobre ſboże běſche holza Marja Bjenadźiz w bliſkoſcźi a ſ poknym napinanjom mozow hižo wobſtarnu ßónku ſ wody wußwobodźi. Njeſboże ſta ßo ſ tym, ſo ßo dodźerßana deſka pſchekama. Na tym měſtnje je rěka khětro hłuboka.

S **Baczonja.** Tudomnemu kantorej k. J. Ssymankej je ßo titul wyſchſcheho wucźerja ſpożcźił. — Tudomne wojeſke towarſtwo je pſched dwěmaj njedźelomaj ßwoju khorhoj na ßwjedźeńſke waſchnje poßwjecźiło.

S **Khróſcźiz.** Ssedmjo ßynojo w ſtarobje 23 — 36 lět tudomneho khěžkarja Jakuba Hendricha (mjenowaneho Kaſchpora) na wſchelakich bitwiſchcźach wojuja. Wſchitzy ßu ſ Boha hiſchcźe cźili a ſtrowi. Telko wojakow ſjeneje ßwójby je něſchto wurjadne mjes Sserbami.

S **Klukſcha.** Krajny wobornik Auguſt Hempel w reſervnym pěſchim regimencźe je ßo ſe żeleſnym kſchižom 2. rjadownje a podoffiźěr Hermann Hempel w pěſchim regimencźe cźißko 103 ſe ßlěbornej Bjedrichſko-Auguſtſkej medaillu wuſnamjenił.

S **Hrodźiſchcza.** Worzynſki ſměrzowſki wokrjeß ſ Běłej Horn a Njechornjom je ßo ſ Hrodźiſchcźanſkim ſměrzowſkim wokrjeßom, kotremuž Kortniza, Brěſezy, Wichowy, Wujezk a Rakojdy pſchißkuſcheja, ſjednocźił. Sa ſměrza je ßo k. farař lic. theol. Mrózak w Hrodźiſchcźu poſtajił.

S **Libonja.** Bywſchi cźeladnik Jurij Mrós, kiwař pſchi cźežkej artilleriji, je żeleſny kſchiž II. rjadownje doſtał. Tuto wuſnamjenjenje ßo jemu ſa ważne wobhonjerſtwo na wjecźornym bitwiſchcźu ſpożcźi.

S **Rychwałda.** Jako ſchtyrnaty ſ naſcheje gmejny je 21. meje w pólnym lazarecźe füſilěr Max Ladowſki wumrjeł, hdyž bě ßo 24. haprleje pſchi jenym nadběhu cźežko ſranił. Jeho bratr, kotryž je ßo pſchi wójnje w Chinje a Afriźy wobdźělił, je hižo loni w lazarecźe na malerliju wumrjeł. — Na generalnej ſhromadźiſnje tudomneje nalutowarnje a wupożcźerńje je ßo woſjewiło, ſo je lětny wobrót 325 000 hriwnow a cźiſty dobytk 1862 hriwnow wucźinił. Towarſtwowe ſamoženje je na 14 235 hriwnow ſroſtło. Towarſtwo, kotreż je 20 lět ſtare, 113 ßobuſtawow liczi, ſ kotrychž je 44 we wójnje.

S **Muźakowa.** Dla wurjadneje khrobłoſcźe pſched njepſchecźelom je krajny wobornik lětař Fuder w krajno-wobornſkim regimencźe cźißko 7, ßyn tudomneho prjedawſcheho gmejnſkeho ßłużobnika Hendricha Fudera, żeleſny kſchiž doſtał.

S **Muźakowa.** Po magiſtratowym woſjewjenju ßo ſtótne wiki, na 15. dźeń junija poſtajene, dla wudyrjenja pokhromy w Rósborſkim wokrjeßu njewotměja. Hermank budźe pak ßo 15. junija wotbywacź.

S **Muźakowa.** W toczeńni tudomneho papjernika je dźěłacźeŕ Juwich wutoru ßmjertnje do njeſboża pſchiſchoł. Mjes tym ſo maſchina dźěſche, ßo cźerjenſki rjemjeń roſtorhny a jeho ſamk ſ tajkim wotmachom Juwicha do hłowy wrjeßny, ſo ßo tutemu nop roſraſy.

S **Wojerez.** Po poruczności naměſtneho komanda 5. armeekorpſa budźe ßo wutoru 15. junija dopołdnja 1/4 11 hodźin w towarſtwowym domje we Wojerezach, ſchtwórtk 17. junija dopołdnja w 9 hodźinach w tſeleńni w Běłej Wodźe a ßobotu 19. junija dopołdnja w 9 hodźinach w Schammerez hoſcźenzu w Niſkej wojeſtwu winowacźi lětnikow 1914 a 1915 a muźſtwa tych ſtarſchich lětnikow wobhładacź, kotreż ßu ßo lěto wrócźo ſtajiłe.

S **Wojerez.** Pſchetwarjenje tudomneho hroda je ßo ſkónczikło. Hamtſki ßud, kotryž bě ßo ſa cźaß pſchetwara do wotnajatych měſtnoſcźow ſaměſcźił, ßo ſapocźatk julija ſaßo do hroda pſchepoloži.

S **Draźdźan.** Kral Bjedrich Auguſt je 8. junija do hłownego kwartěra generala kavallerije ſ Lafferta pſchijeł. Po pucźu kral liczbu ſakſtich żeleſniſkich ſaſtojnikow w Brüſſelu powita a ßo na wſchelakich ſaſtaniſchcźach ſ pſchepucźowazymi ſakſkimi wojakami roſrěcźowaſche. Na nětkotrych belgiſkich dwórniſchcźach běchu ßo ſakſke landſturmſke kompagnije poſtajiłe.

Wußudźenja.

Khoſtanſka komora. Žiwnoſcźer K. A. Herkner we Worzynje bě do pizy ſa kury 10 hacź 15 prozentow ſornow měſchak. Dla tuteho ßnadneho pſcheńdźenja pſchecźiwo wukaſej ſwjaſkoweje rady jeho k 3 hriwnam pjenježneho khoſtanja ſaßudźichu.

* Dokelž běſchtaj pſchewjele nuki pſchetrjebałoj ßo pjekařſki miſchtr Joſef Scholta w Budyſchinje k 50 hriwnam a pjekařſka mandźelſka Hanża Bendelowa w Budyſchinje teho runja k 50 hr. pjenježneho khoſtanja ſaßudźi.

Sswětowa wójna 1915.

Hłóß: Budź cźeſcź a khwalba wjetſchnemu atd.

Nětk krwawna wójna żałoßna
'Schcźe poſaſtała njeje,
Bóh Knjes ßam wě wſchak cźeho dla
Wón tajki prut nam ſcźele,
Haj wěſcźe, ſo by pokuta
Sso mjes ludami ſbudźiła,
A lěpje po tym było.
Wſcha njewěra a njeſprawnoſcź,
Kiž tak we ludach leži,
Haj wona tola ſahe doſcź,
Ssnadź do ſkaženja běži.
Sso ßluby wjazy njedźerża,
Kaž cźini to Italiſka
Pſchi ßwojim trojoſwjaſku.
Haj, jara wulka nahrabnoſcź
Jich ſawjedła je k temu,
Jich poddanow tam wjele doſcź
Bě napſchecźiwo temu,
So bychu tak do wójny ſchli,
Też ßwoje wójſka póßkali
A wójnu podléſchili.
A wěſcźe teho runjecźo,
Kaž je ßo nětko ſtało,
To hiſchcźe żana khrónika
Nam njeje napißała,
Haj to je ſjawna pſcherada,
Kiž nima ßwojoh' runjecźa
A ßwoje myto bjerje.
Tu Judaſchowa ſapkata
Sso hnydom pakaſuje,
Hdyž milijardy Jendźelſka
Sa wójnu poſkicźuje,
Haj Jendźelſkeje ludarſtwo
Sawinowało wſcho je to,
A to ßu ſchcheſcźijenjo?
A w nuſy nětko Rußowſka
Sa pſchecźelemi pyta,
Tam na Balkanje ſwjaſkarja
Do wójny najecź ſpyta,
Ton krócź pak tola ſawěſcźi
Sso żana pomoz njeßlubi,
Kaž ßebje nadźijachu.

Franzowſkoh' luda bjesbóżuoſcź
Je powſchitkownje ſnata,
Joh' jara wulka wiecźiwoſcź
Njej' wumjeſcź móżnoſcź data,
Tam kóždoh' cźaka khoſtanje,
Kiž Boże mjeno mjenuje,
Njej' dha to ſrudnje jara?
Też němſki lud a awſtriſki
My njemóżemy khwalicź,
Też tudy dobre poczinki
Sso chzedźa mało hajicź.
Haj tu mjes ludom njewěra
A njekhmaniſtwo pſchiběra,
A pokuta je trěbna.
Bóh chzył k nam ſ hnadu pſchiſtupicź,
Nam wodacź winy naſche,
Chzył k pokucźe wſchěch wubudźicź
We tutym wójnſkim ſtraſche,
Chzył ſloty měr nam bórſy dacź
A njeſbożu k nam wobaracź,
Ach, Knjeże Bożo, ßmil ßo!
Schto hiſchcźe ſ wójny naſtanje,
Schtó dha to wjedźecź móże,
Do prědka nichtó njemóże
Tu ſhudacź pucźe Boże,
Hacź nima wójna poßlednja
Ssnadź ſtróżele dla ßudnoh' dnja
Też na lud ßobu pſchinjeſcź?
Tak hiſchcźe junkrocź proßymy,
Ach, Knjeże, chzył ßo ßmilicź
Dla twojoh' Ssyna ſaßłużby
Nam twoju hnadu ſdźělicź,
Chzył naſchim wójſkam ſboże dacź,
So mohli ßo cźi dźakowacź
Ach, Knjeże, wußłyſch próſtwy!
Ty chzył też płódny cźaß nam dacź,
So chlěba doſcź my měli,
A njepſchecźeljo dopósnacź
So pſcheßwědcźeni byli,
So njemóża naß wuhłódnicź,
Kaž Jendźelcźenjo chzedźa mécź,
Ach, Bożo, budź nam hnadny.

H. Falke.

Přilopk.

* Sapuſcźazy lěßny woheń, kotryž dwaj dnjej trajeſche, je pola Eſſena w Dorſtenſkim a Kirchhellenſkim lěßu 1—2000 jutrow młodeho lěßa wupuſcźił. Wjele ſwěriny a tyßazy ptacźkow ßu ßo ſpaliłe. Naſtata ſchkoda ßo na połdra milijona hriwnow wobliczа.

* (W jaſtwje ßo wobwěßnył.) Landſturmat Teſch ſ Meiſenheima je w Neuſtadtu nad Hardtom hoſcźenzarja Kubu we ſwadźe ſaklał. Teſcha ſajachu a ßudniſkej wyſchnoſcźi pſchepodachu. W jaſtwje je ßo wón na to ſ twjelku wobwěßnył.

* (Sso ſpalikoj.) W Schillerſkej ſchuli w Augsburgu, kotraž je ſa lazaret pſchiprawjena, jedyn wojak pſchi wurjedźenju kanala domownikej Deffnerej pomhaſche. Hroſneho ßmjerdźenja dla ßebi wón pſchi dźěle zigaru ſaželi. S tym ßo jamowy dym ſapali a rosbuchny. Wojak a domownik ßo tak cźežko wopaliſchtaj, ſo ſa nětkotre hodźiny wumrjeſchtaj.

* (Rubjeżne mordarſtwo.) Pſches 70 lět ſtary kubleŕ Steinhardt ſ Pregela bě ßo ßwjatki w nozy ſ falſchowanym liſtom k pſchiwuſnym do Pödelwitz wabił. Krótko pſchede wßu běchu jeho ſkónzowali a wurubili. Mordarja, jeneho hiſchcźe niz 18lětneho pachoła, ßu ßwjatki dopołdnja ſajeli a ßudniſkej wyſchnoſcźi w Pegawje pſchepodali.

* (Sso ſaduſzył.) W Bertholsdorfſie pola Rychbacha je ſo tſilětny ſynk knjeſeho dźěłaćerja Nowaka ſ koſćiczku ſaduſzył. Pſchi wobjedźe bě dźěćźo maku koſćiczku do huby wſako a ju pózrje. Wona pak w pózeradle tćazy woſta a ſo njehodźeſche wotſtronicź. Dźěćźo ſa něktore cźwilne minuty wumrje.

* (S błyſkom ſo ſaraſył.) Pſchi Mückenbergſkim kuhu pola Gubina je błyſk landſturmarja Vettera ſaraſył. Wón ſonu a pjecź dźěćźi ſawoſtaji.

* Mrěćźe dźěćźi w Londonje je w poſledním ſchtwórcź-lěćźe wo 200 padow wob tydźeń pornjo lońſchemu lětu pſchibjeralo. Liczba narodźenjow je wo 400 hacź 500 wob tydźeń pornjo pſcheréſkej w poſlednich 5 měſazach wotebjerała. Jena ſ pſchicźinow ſa to je njedoſahanje zivilnych lěkarjow a wothladarkow, ſ druhej pſchicźinu je ſylniſche dźěłanje ſonow w induſtriji.

* (Kruch cźlowjecźeje koźe ſo pyta.) W jendźelſkich nowinach bě wóndano ſcźěhowazy nawěſchtk cźitacź: Kruch cźlowjecźeje koźe ſo kupicź pyta! Jedyn offizěr chźe dwanacźe kóſnych zolow cźlowjecźeje koźe kupicź, ſ kotrejź dyrbi ſo jeho rana pſchikrycź, a ſo mohł ſo wón potom ſkerje lěpje k froncźe wrócźicź. Tutón nawěſchtk bě jedyn lětaſki offizěr woſjewił, kotryż bě ſ lětadłom padnywſchi do njeſboża pſchiſchoł a kotryż w tu khwilu w jenym Londonſkim lazarecźe leži. Offizěr je doſcź poſkicźenjow doſtał, tola wone wſchě wot wótcźinſzy ſmyſlenych ſónſkich pſchińdźechu, kotreź chźychu ſwoju nězny koźu offizěrej pſchewoſtajicź.

Cyrkwinsko powjeśće.

W Michalſkej zyrkwi ſměje jutſje, 2. njedźelu po Sſwjatej Trojizy, rano w 7 hodźinach duchowny Tyſchet němſku ſpowjednu wucźbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin ſměje farat Răda němſke a w 10 hodźinach ſerbſke prědowanje.

Njedźelu popołdnju w 2 hodźinomaj ſměje duchowny Tyſchet wucźbu ſ němſkej młodoſcźu.

Wutoru popołdnju w 3 hodźinach ſměje kſcheſcźijanſke ſonjaze towarſtwo ſhromadźiſnu.

Sſrjedu wjecźor w 7 hodźinach wotměje duchowny Tyſchet ſerbſku wójnſku modleſſu hodźinu.

Tydźeńſke ſaſtojnſke dźěła ſměje duchowny Tyſchet.

Wórowanі:

S druhich woźadow: Khorla Artur Höfer, techniker w Budyſchinje, ſ Marju Młynkez w Khróſcźe-Adolfſkej Hěcźe.

Křćenі:

W Michalſkej zyrkwi: Ernſt Emil, Ernſta Emila Rietzela, pohoncźa na Zidowje, ſ. — Rudolf Kurt, Khorle Artura Kobana, rěſnika na Zidowje, ſ. — Rudolf Horſt, Guſtava Maxa Pjekarja, murjerja w Tſělanach, ſ. — Ota, Michała Kubizy, dźěłacźerja na Zidowje, ſ. — Hanź Helmut, Ernſta Luiſa Linki, fabrikſkeho dźěłacźerja w Dobruſchi, ſ. — Dorotea Brunhilda Khryſta, Alexandra Edmunda Pawoła Lindnera, wucźerja na Zidowje, dź. — Friz Helmut, Khorle Ernſta Guſtava Młynka, cźeſſkiſkeho poléra w Tſělanach, ſ.

Kſćonі:

W Michalſkej zyrkwi: Ernſt Emil, Ernſta Emila Rietzela, pohoncźa na Zidowje, ſ. — Rudolf Kurt, Khorle Artura Kobana, rěſnika na Zidowje, ſ. — Rudolf Horſt, Guſtava Maxa Pjekarja, murjerja w Tſělanach, ſ. — Ota, Michała Kubizy, dźěłacźerja na Zidowje, ſ. — Hanź Helmut, Ernſta Luiſa Linki, fabrikſkeho dźěłacźerja w Dobruſchi, ſ. — Dorotea Brunhilda Khryſta, Alexandra Edmunda Pawoła Lindnera, wucźerja na Zidowje, dź. — Friz Helmut, Khorle Ernſta Guſtava Młynka, cźeſſkiſkeho poléra w Tſělanach, ſ.

S druhich woźadow: Alfred Jurij, Jurja Alfreda Fritzy, wucźerja w Drjecźinje, ſ. — Lena Hedwig, Franza Mühldorfa, ſkałarja w Demjanach, dź. — Bjedrich Waldemar, Alberta Hänela, wobſzedźerja dźiwadła, w tu khwilu w Rałezach, ſ. — Max Khěžnik, njemandź. ſ. w Rałezach — Pawoł Richard Bóſcha, njemandź. ſyn w Rałezach. — Lena, Bjedricha Auguſta Pfeifera, tſěchikryjerja w Rałezach, dź., wumrje bórſy po narodźe. — Marga, Khorle Artura Höfera, techníka w Budyſchinje, w tu khwilu na wojowniſchcźu, dź — Johana Emma, Guſtava Hermana Förſtera, ſahrodźineho dźěłacźerja we Luſku p. Bukez, dź. — Elſa Frida, njemandź. dź. w Rachlowje. — Jan Richard, Jana Ernſta Pinkawa, żeleźniſkeho dźěłacźerja w Kortniźy, ſ. — Ernſt Erich, Jana Junkera, dźěłacźerja w Hrodźiſchcźu, ſ. — Ernſt Gerhard Fehman, njemandź. ſyn w Rałojdach. — Ernſt Pawoł Günter, njemandź ſyn wa Worzynje.

Zemrjeźi:

W Michalſkej woźadźe: 5. junija: Auguſt Max, Jana Auguſta Holbjana, dźěłacźerja w kopornіku na Zidowje, w tu khwilu na wojowniſchcźu, ſ., 4 m. 2 d. — 6.: Pawoł Adolf Lorenz ſ Kamjeńtneje Wólſchinki, pohoncź w Budyſchinje, 18 l. 2 m. 19 d. (ſemrje w Scźijezach, polhowany na pohrjebniſchcźu Michalſkeje woźady). — Khorla Guſtav, Khorle Auguſta Kühna, broduthuarja na Zidowje, ſ.. 1 l. 9 m. — 7.: Pawoł Hermau Donat, ziwnoſcźet w Libuchowje, 51 l. 6 m.

W druhich woźadach: Louis Joaquin Fernando, Baldaneroa Zapaſerja, hudźbneho wucźerja w Kölnje, ſ., 2 l. 7 m, 24 d. — Bjedrich Bjarnat Sſmoła, pokładnik zyrkwinſkeje woźady w Porſchizach, 74 l. 18 d. — Marta Guſtła Sałachcźiz, Hauy Wilhelminy woźenj. Ssukoweje w Barcźe, dź., 7 lět 5 měſ. — Hana Elſa, Ernſta Adolfa Milliſcha, dźěłacźerja w Běłej Horje, w tu khwilu na wojowniſchcźu, dź., 1 l. 7 m. 16 d. — Kurt Oskar Jurak ſ Hrodźiſchcźa, wojak reſ. inf.-regim. cźo. 242, † 18. meje w 3. pólnym lazarecźe 12. kral. ſakſkeho armekorpſa, 25 lět 7 měſ. 13 dnjow.

Zyrkwinſke powjeſcźe ſ Hodźija.

2. njedźelu po Sſwjat Trojizy ſměje rano 1/2 7 hodźin duchowny Voigt ſerbſku ſpowjednu wucźbu, 1/2 8 hodźin farat Kſchiźan ſerbſke a dopołdnja we 9 hodźinach němſke prědowanje.

Popołdnju w 2 hodźinomaj budźe katechismuſzowa wucźba ſa němſku źónſku młodźinu.

Sſrjedu wjecźor w 7 hodźinach budźe ſo ſerbſka wójnſka modleſſka hodźina wotbywacź.

Zyrkwinſke powjeſcźe ſ Budeſez.

2. njedźelu po Sſwjatej Trojizy ſměje duchowny Bójź rano w 7 hodźinach němſku ſpowjedź, farat Domaſchka rano we 8 hodźinach němſke a dopołdnja 1/2 0 hodźin ſerbſke prědowanje..

Njedźelu popołdnju w 4 hodźinach ſhromadźiſna kſcheſcźijanſkeho towarſtwa źónſkeje młodoſcźe.

Sſrjedu wjecźor w 7 hodźinach ſměje duchowny Bójź ſerbſku a we 8 hodźinach němſku wójnſku modleſſku hodźinu.

Schtwórtk wjecźor we 8 hodźinach ſměje kſcheſcźijanſke towarſtwo muźſkeje młodoſcźe ſhromadźiſnu.

Płacźiſny réſneho ſkotu na Drazdźanſkich ſłótnych wikach.

10. junija 1915.

Płacźiſny po zentnarju a hriwnach.

Słótne druźiny a woſnamjenjenje.	Żiwa rěſna waha hr.	Żiwa rěſna waha hr.
Woły:		
polnomjaſne, wukormjene, najwjetſcheje rěſneje hódnoſcźe hacź do 6 lět	74—76	128—130
awſtriſke	—	—
młode, mjaſne, njewukormjene, — ſtarſche wukormjene	65—67	126—128
ſrěnjo pizowane młode, derje pizowane ſtarſche	59—62	118—124
ſnadnje pizowane łóźdeje ſtaroby	—	—
Jałojzy a kruwy:		
polnomjaſne, wukormjene jałojzy, najwjetſcheje rěſneje hódnoſcźe	72—75	128—130
polnomjaſne, wukormjene kruwy, najwjetſcheje rěſneje hódnoſcźe hacź do 7 lět	64—68	126—128
ſtarſche, wukormjene kruwy a ſnadnje wuwite młódſche kruwy a jałojzy	54—57	110—116
ſrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	46—49	100—108
ſnadnje pizowane kruwy a jałojzy	35—43	90 - 98
Byli:		
polnomjaſne, najwjetſcheje rěſneje hódnoſcźe	70—73	117—120
ſrěnjo pizowane, młódſche a derje pizowane ſtarſche	51—55	102—107
ſnadnje pizowane	47—49	95 100
Cźelata:		
najlěpſche ſ młokom wukormjene abo najlěpſche wot zyza	80 - 85	133—138
ſrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	68—73	121—126
ſnadnje wuwite wot zyza	65—70	113—118
Swinje:		
polnomjaſne lěpſchich raſzow a jich ſkſchiżenjow w ſtarobje hacź do 1 1/4 léta	117—122	152—15
mjaſne	102—107	137—142
ſnadnje wuwite, tež ranzy a kundroſzy	97—112	140—155

Płacźiſna żitow a produktow.

Żitowy dowos w Budyſchinje:	W Budyſchinje. 5. junija 1915 wot hr.	wot pj.	hacź hr.	hacź pj.	W Lubiju 10. junija 1915 wot hr.	wot pj.	hacź hr.	hacź pj.
Mowſz . . . . 50 kilogr.	—	—	11	20	—	—	10	90
Běrny	—	—	—	—	—	—	4	60
Butra . . 1 kilogr.	3	—	3	50	3	20	3	40
Pſcheńcźna muka 50 "	—	—	21	08	21	—	22	—
Rjana muka . 50 "	—	—	17	50	—	—	17	45
Ssyno . . . 50 "	4	25	5	25	3	70	4	20
Sſkoma . . 100 "	3	25	3	85	4	20	4	70
Proſzata 660 ſchtuk, ſchtuka	25	—	55	—	—	—	—	40
Pſcheńcźne wotruby } 50 kilogr.	—	—	6	50	6	50	7	75
Rjane wotruby } 50 kilogr.	—	—	6	50	6	50	7	75
Pſcheńcźny gris } 50 kilogr.	—	—	—	—	-	—	—	—
Rjany gris } 50 kilogr.	—	—	-	-	—	—	—	—
Pſcheńza żołta, kórz po 170 punt.	—	—	—	—	—	—	23	35
Pſchenza, běła, kórz po 170 punt.	—	—	23	80	—	—	25	16
Rożka, nowa, kórz po 160 punt.	—	—	19	20	—	—	20	48
Jećźmjen, nowy kórz po 140 punt.	—	—	18	60	—	—	19	78

Jeja, mandl 1 hr. 80 pj., ſchtuka 12 pj.

W Budyſchinje płacźi: punt howjaſeho mjaſa wot 1 hr 20 pj hacź 1 hr. 30 pj., punt cźelazeho mjaſa — wot hr. — pj. hacź 1 hr. 20 pj., punt ſwinjazeho mjaſa wot 1 hr. 50 pj. hacź 1 hr. 50 pj., punt ſchmalza wot — hr. — pj. hacź 1 hr. 80 pj., punt pſcheńcźneje muki wot — hr. 26 pj. hacź — hr. 32 pj., punt rż neje muki wot — hr. — pj. hacź — hr. 22 pj., punt khléba wot — hr. — pj. hacź — hr. 17 pj., punt ſuſcheneho połcźa wot — hr. — hacź 1 hr. 80 pj., punt mléteho zokora wot — hr. 26 pj. hacź — hr. 26 pj., liter petroleum wot - hr. — pj. hacź hr. — pj.

Franz Marschner

cźaſznikar w Budyſchinje

na bohatej haſzy 9

ſwój ſkład **cźaſznikow** a **cźaſznikowych rjeczaſow**

k dobrocźiwemu wobkedźbowanju porucźa.

Hódna twora. Pilzomne rukowanje. Tunje płacźiſny.

Draždźanski wobućowy dwór

Najtuńscha kupowarńja za saźopschedawarjow! Kupowazym Serbam poskičamy pschi kupjenju

mužazych, žonjazych a dźěćazych schkórnjow

najwjetschi dobytk.

Prěnjoklaźne wobućže. — Nowe formy. Nimo měry tunje płaćišny.

w Budyschinje pschi šerbskich hrjebjach 2 na rózku kamjeńtneje haźy

---

Dla postupjeneho čaźa

poručam šwój derje srjadowany skład

wupyschenych žonjazych a dźěćazych klobukow po jara poniženych płaćišnach,

sportske klobuki we wulkim wubjerku,

žarowanske klobuki stajnje na składže.

Anna Rocksch

spezialne pychańniske klamy na garbatskej haźy 7.

Koźy

kaž jěd rěsaze

porucža

koźazy Ssmoleŕ

w Budyschinje na bohatej haźy 16.

— Wosjewjenje. —

Sswojim šerbskim krajanam k wjedźenju dawam, so šym hač na dalsche jenož šrjedu a šobotu wot ranja hač do pschipołdnja a njedźelu dopołdnja wot 10 hač 12 hodźin k rěčam.

Jan Scholta, runaŕ a masseur

na nowej haźy, prěčnej haźy mjes kamjeńtnej a hornčerskej haźy.

Dr. med. Liebe

w Khrósćze-Adolfskej Hěćze

nětko saźo wot Budyschina

póndźelu a schtwórtk popołdnju wot 3—4 hodź.

ręčne hodźiny w Maleschezach

we wobydlenju knjesa **dr. Pětranza** wotbywa.

Klasanja k wopytanju chorych šo hač rano 8 hodź. tež druhe dny wo tydźenju w Budyschinje w „hosćenzu króny", telefon čišlo 395 pschijimaju.

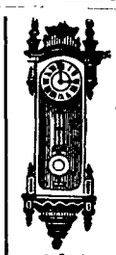

Kóždy, kotryž chce šebi **dobry a tuni čaźnik** kupić, abo kotryž chce šebi jón **porjedźić** dać, njech dźe k čaźnikarjej

Kurtej Jenčej

na swonk. lawskej haźy 5.

Jenčej pschedawa a porjedźuje, sa šwoje dźěło sprawnje rukuje. — **Proschu, šebi moji wukładne wokno, s płaćišname wupołožene, wobhladać.**

Wisitne khartki

čišćo schći spěšnje a tunjo

Ssmolerjej knihićišchćerńja.

Khěža na pschedań.

W **Kósłach** pola Budestez je **nowa khěža** čišło 7 s 2 kórzom. łuki a pola dla starosty wobšedźerja na pschedań.

Jejowe roseźłanske kaschćiki

se sastajliwymi wotrjadami se wschostronskimi poźylnjenjemi pschećiwo storkanju a čišćenju, sa 15, 30, 45, 60 a 100 schtuk wopschijeća, kaž tež woźebje

wupruhowane pólnopóstske kartony sa 6 jeji

kaschćiki sa truskalzy, koźmaćki a Janske jahodki sa 1/2, 1 a 2 lětraj wopschijeća

kaschćiki sa brěźki s wotrjadami

korby a kaschćeže

sa roseźłanje šada

jako **dołholětnu spezialnosć**

porucža

Hermann Kulisch

kartonaźowa fabrika

pólnopóstske kartony wschěch wulkosćow.

Kuchańki, stwinske a šłužobne holzy, mlokowe holzy, hródźne džowki, holzy k šwinjom, wotroćkow, šrěnkow, rólnych powonćkow wolazych a dźěłaćerske šwójby pyta hnydom pschistajerka **Görlichowa** na šukelnskej haźy, 1 na rózku khěžorskeje dróhi w črijownji knjesa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

Pilnu

šłužobnu holzu

k 1. julijej s knižkami pyta duchownka Haaźowa pschi Albertskim městnje 11 delka blisko Marijneje-Marćineje zyrkwje.

Wudowz starschu holzu abo wudowu, tež s dźěćimi, na jenu žiwnosć pyta. Dalsche je shonić we wudawarni Serb. Nowin.

Ssuproschna ranza

je na pschedań w **Krónzy** čišło 12 b pola Njeźwaćidła.

Pólne bróžnje

wscheje druźiny twari

Arno Gäbel

w Budyschinje na Sedanskej dróšy 13. II. S wobličenjom khostow a ryźowankami rad poźkužuju.

Hroch

ma płaćišny hódno na pschedań

Pawol Scholta

naślědnik

na Hoschiz haźy.

Tunje sosy

we nimo měry wulkim wubjerku ma pschezo na składže

J. O. H. Bär

w Budyschinje na Hoschiz haźy 29.

Zuse suby

saźadźuje, nakažene suby wuporjedźa a suby čaha s pohłuschenjom

Johanna Stahlez, dentistka

w Budyschinje na šukelnskich haźy 1ª.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawołanja, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 25. **Sobotu 19. junija 1915.** **Lětnik 74.**

Rosprawa němskeho generalneho staba.

17. junija.

W Flanderskej su wčera k połnocy wot Bellewaardeskeho hata shubjene kruchi tšelnych hrjebjow s wjetšeho dźěła sašo dobyte.

Jendželčenjo a Franzowsojo su wčera s nowa spytali, so psches němske linije pschedrěć. K Połnocy wot La Bassséeskeho kanala su Westfalszy a Saksojo w pschimańcy Jendželčanow pschemohli a jich nuzowali, so ruče do swojich stejišćow wróćić. Na frontu k wječoru wot Lievina hač do Arraja su Franzowsojo njepschestawajcy nowe nadběhi činili. Pschi Lorettowskej hórzy je so jim zyle rostšělany pschěrow pschewostajił. K połodnju wot Souchez je so jim poradźiło, so w naschim stejišću w schěrokosći 600 metrow postajić; tam so hišće wojuje. Nadběhi, kotrež su so s wulkim pschetrjebanjom munizije a njedźiwajo na čežke schkodowanje wjedle, su so po tajkim sašo s poražen jom Franzowsow a Jendželčanow skónčiłe. Sa naš dobyčerske wojowanje s blisca s nowa wo blyšćatej khrobłosći a njekhablazej wutrajnosći naschich wojakow zwědći.

S tym samym njewuspěchom so franzowske nadběhi pola Moulin sous tous les Vents skónčichu. Ssmy tam 5 offizěrow a 300 muži sajeli.

W Vogesach je so mjes Fechtskim a Lauchskim dole hišće wčera žiwje wojowało, tola wječor wojowanje pschesta. S wuwsačom maleje krajiny k połnocy wot Metzerala smy wschě swoje stejišća wobkhowali. Sto jatych je do naschich rukow padło.

W Ruskej su so někotre ruske nadběhi wotpokasale, hewak so njeje ničo pscheměniło.

W Galizišej su nadběhi swjaskarskich wójskow Rußow nuzowale, swoje stejišća k połnocy wot Ssjenjawy wopuščić a k Tarnogrodej zosać. Wójsko generalneho wyschka Mackensena njepschečela s wótrosću pschesćěhuje sa nim čišćesche. Dachnow a Lubačow staj so dobyłoj. Njepschečel je lěwy Ssmolinzny brjoh wopuščił, pola Njemirowa je so ruske pschećiwjenje ruče slemiło. Njemirowsko-Jaworowska droha je so pschekročiła. Bóle k połodnju su Rußojo k Wereschyzy wróćo schli.

K krótkemu połodnju Dnjesterskich bahnischćow njeje so ničo pscheměniło.

18. junija.

Njepschečel je k połnocy wot Arraja s nowa podarmo spytał, němsku frontu pschelamać. Jendželčenjo su k połnocy wot La Bassséeskeho kanala nowe poraženje počerpili; jich nadběhazy wojazy so rostrěchu. K wječorej wot Angres pola pohrjebnischća k połodnju wot Souchez a k połnocy wot Ecurie su so Franzowsojo do małych dźělow naschich prědkowanych stejišćow dobyli. K połnocy blisko Lorettowskeje hórki smy kruch tšelneje hrjebje, s njepschečelskej tšeleńzu wopschimnjeneje, po planje spuščili; hewak so njepschečelske nadběhi wotrasychu. Wot 16. junija smy k połnocy wot Arraja 17 offizěrow a 647 muži sajeli. Njepschečel je krwawne schkodowanje, podobnje kaž w Champagneskej bitwje, počerpił.

W Argonnach su so žłabe njepschečelske wupady wotrasyle. Pola Beauquoi je so s městnami wojowało. We Vogesach so k wječorej wot Metzerala hišće wojuje.

W Ruskej je němska kavallerija pola Schawlow njepschečelske wotdźělenja sadźerżała. Ssylne njepschečelske nadběhi pschećiwo Dwinaskej liniji so njeporadźichu.

Pola Tarnograda pschi połnocnej galizišej mjesy swjaskarske wójska njepschečela k Tanewej wróćo cišćnychu. Druhe Mackensenowe wójska sbitych Rußow hač do rossčerjeneho Grodekskeho stejišća cžerja. Pschi liniji Stare Mjaso—Magierowo—rěka Wereschyza nad Dnjestrom a k dołhemu ranju wot Stryja njeje so ničo pscheměniło.

Najwyschsche wójskowe wjedniśtwo.

Wudawanje hamtskeje franzowskeje rosprawy wot 16. junija wječor, so je so do Reimskeje kathedrale se sapalnymi granatami tšelało, je njewěrne. Nasche tšelenje je so wjele bóle pschećiwo rańschim kasarnam a pschećiwo batteriji pschi kolijowym tsirózku sameriło, kotraž bě žiwje do naschich stejišćow tšelała.

Němski admiralny stab wossjewja:

W nozy wot 15. k 16. junijej su nasche namórske powětrowe łódźe na dołhorańschi brjoh Jendželskeje nadpad sčinile. Na jene wobtwjerdźene pschimórske město su so bomby mjetale, s čimž su so někotre industrijalne twarjenja, mjes nimi jena wyšoka pěz, sapalile a so s dźěła wupuščile. Do powětrowych łódźow so žylnje tšelesche, wošebje s jeneje pschimórskeje batterije. Poslednischa, do kotrejež so s bombami mjetasche, so wotmjelkny. Powětrowe łódźe njejsu žaneho wobschkodźenja počerpiłe.

Sastupjazy schef admiralskeho staba:

Behnke.

Reuterez telegrafowarnja w Londonje wo tym powě: S bombami, kotrež je jedyn zeppelin wutoru wječor na rańschu pschimórsku Jendželsku mjetał, je so 16 ludźi morilo a 40 so ranilo. Někotre wohnje nastachu, kotrež mózachu so shaschecź. B.

Rosprawa awstriskeho generalneho staba

17. junija pschipołdnju.

Tež wčera njemózachu wschudźe sbite ruske wójska nihdźe napschečo stajecź.

W srjedźnej Galizišej wone se žylnymi sadnimi wotdźělenjemi so schkitajo, k dołhemu ranju a k ranju zosaju. Swjaskarske wójska je s wótrosću pschesćěhaju K połnocy wot Ssjenjawy naschi wojazy psches Czeplizy a Zewkow postupuja a su wčera žylne ruske mozy, kotrež hišće w Galizišej wojowachu, s čežkim schkodowanjom psches mjesy wróćo cišće. K ranju su swjaskarske wójska Lubačow doshahnyke, Rußam po horzym wojowanju Njemirow wutorhnyli a dale k Janowej postupuja.

Na Lwowskej drósy su wojazy Boehmoweho wójska žylne ruske sadnje wotdźělenja pola Wolczuchow hišće we wječornych hodźinach psches Wereschyzu cišli a w nozy wječorny dźěl města Grodeka dobyli. Tež k połodnju wot Grodeka je so njepschečel wot Weraschyzyneho wječorneho brjoha wotehnał.

K połodnju wot Dnjestra je położenje powschitkownje njepscheměnjene wostało.

Na italskim wojownischću su naschi wojazy pola Plawy někotre nadběhi s čežkim njepschečelowym nadběhom wotrasyke. W skałach Krnskich horow hórzy wojazy dale wojuja.

Pschi koruntanskej mjesy njeje so wčera ničo wažne podało.

W Tirolskej su so njepschečelske wupady pschećiwo Tilliachskemu wjerschkej w Tofaneskich stronach pola Tre Sassi, Buchensteina a Monte Costona k ranju wot Folgarije wotrasyke. B.

Rosprawa ruskeho generalneho staba

wot 17. junija powě: Nadběhi, kotrež su Němzy poslednje tsi dny blisko wšy Lažkowa nad Windawskej reku činili, bjes wuspěcha

wostachu. Wojowanje 15. junija žo k naschemu dobytkej stónczi. We wokolnosczi Poljanow žu naschi wojazy Wartu pschekrocžili. Sa zofazym njepschecželom žo puschczíwschi, žu naschi jěsdni 100 Němzow sarubali a někotre duzenty sajeli. Bitwa pola Schawlow s wotměnjazym wuspěchom dale traje. Někotre wšy pak do teje pak do tamneje ruki pschińdu. Všchi Dubišy žo s artilleriju wojuje. K wječorej wot žrěnjeho Němjena njepschecžel 14. a 15 junija wjele wupadow podarmo cžinjesche, so by k postupowanju pschestoł, a pschi tym schkodowasche. Pola Marjapola žo někotrych wšow smozowachmy, kotrež bě njepschecžel wobžadžił. W nozy k 15. junijej je njepschecžel s nowa do twjerdžišny Oštowjez tšělecz počzał, tola hižo wokolo 2 hodžin w nozy twjerdžišnine batterije pschewahu dostachu. Pschi Narewskej froncze žu žo w dole Omulewskeje rěki make bitwicžki bike. W Orsyzowym dole je njepschecžel w nozy 15. junija s wjele batterijemi na wješ Jednorožek tšělecz počzał, na kotruž wón sa krótki czaš něhdže 10,000 granatow smjeta. Nasajtra njepschecžel wospjet spyta, žo do naschich stejischczow dobycz, tola jeho prózowanje jenicžzy k wobžadženju jeneho dźěla do zyka rostšělanych tšělnych hrjebjow jeneho s naschich regimentow dowjedže. K połnozy wot Praznyscha žmy s móznym napschecznym wupadom wschě pschedžunjene tšělne hrjebje sažo wsali, w kotrychž bě žo njepschecžel po žwojim nadběhu wot 12. junija sdžerżał.

W Galizišej žo k ranju wot Ssana bitwa s dżeń a wjetschej sažakłosczu bije. Njepschecžel njepschestawajzy nowe mozy do bitwy wodži. Nad Dnjestrom je žo na froncze Tyžmeniza—Bystriza 14. a 15. junija dale wojowało, pschi czimž bě dobytk na naschej stronje. K połodnju wot Żydaczowa pola Beresnizy Kralowskeje žmy dalschich 500 Němzow se 14 offizěrami sajeli a 4 kanony a 6 maschinkich tšělbow dobyli.

Rosprawa generalneho staba kawkaskeho wójska wot 14. junija praji: W pschimórskej krajinje žo s tšělbow tšělesche. We wokolnosczi Deryka, pschi Czugdaczianukskim hórskim pschekhodže žu njewažne setkanja s Kurdami byke. Na druhich frontach žaneho pscheměnjenja. B.

Lwow dyrbi žo po wukasu wulkowjerscha Nikolaja Nikolajewicža na kóždy pad dżerżecz.

Nowny „Pesti Naplo" powjedža, so pola Grodeka, hdżež korpsaj Marwitz a Pusollo postupujetaj, žylnje wojuje. Swjaskarske wójska žu jenož hischcže 25 kilometrow sdalene. Pola Grodeka budže žo druha bitwa wo Lwow bicz. Němszy wojazy žu žo tu postajili a žo hotuja, dżěru rosschěricz, kotruž žu tu awstriszy wojazy wurasyli. Naschim wojakam nowe wuhotowane ruske regimenty napschecžo steja. Jeczi Rušojo powjedaju, so je wulkowjerch Nikolaj Nikolajewicž pschikasał, so dyrbi žo Lwow (Lemberg) dżerżecz, byrnjež by to žiwjenje milijonow płaczíło. Wojowanje wo Lwow žo nimo měry rospschescżera, dokelž stej na poměrnje krótkej krajinje wobej stronje hobrske hormady wojakow shomadžiłej, a dokelž žu tež Rušojo wjele artillerije pšched frontu pschinjeßli. L.

Ruske poroki pschecžiwo Franzowsam.

Ruske nowiny žo na to wobcžežuja, so Franzowsojo pschecžiwo němskemu wójsku jara žłabje postupuja, hacž runje je žo wulki dżěl němskeho wójska pschecžiwo Ruskej s franzowskich mjesow wotwjesł. Ruske nowiny žo nadžijeja, so hłowny roskasowar franzowskeho wójska žwoje pschipowjedžene postupanje do skutka staji. B.

Njeměry pschecžiwo Němzam w Moskwje.

Nowiny „Nowoje Wrjemja" wo němskonjepschecželnych njeměrach w Moskwje pischu: Wot 3. junija žo mjes dżěłacżerjemi Prochorowez tkajerńje nakykowaze khorosczе rosschěrjachu. Hacž runje žo hnydom krute naprawy cžinjachu, khorosczˊ dżeń a wjetsche rosměry nabywasche. Dżěłacżerjo žebi žadachu, s fabrizynym wodżerjom porěczecz, kotryž jim praji, so žu žo nusne naprawy k potłóczenju khorosczе cžiniłe. S dobom wón dżěłacżerjow warnowasche, njewarjenu wodu picz. Powjesczˊ wo natykowazej khorosczi žo rucže po wschěch fabrikskich stronach rosschěri a k njej žo wumyßlenka pschida, so žu Němzy do wody jěd žypli. Dżěłacżerjo Grünerez fabriki žebi tehodla žadachu, so bychu žo wschitzy němszy dżěłacżerjo a Němzy s fabrizyneho wjedniſtwa puschczili. Tónžamy dżeń žo tyßazy reserwistskich žonow na najwjetschim Moskowskim torhoschczu shromadžichu a pschecžiwo temu protestowachu, so jim wobstejaze wubjerki žaneho dżěła njedawaju, czehož dla dyrbja khlěba tradacz. Tajle podawkaj staj s pschiczinu wulkich njeměrow byłe, pschi kotrychž žu žo němske klamy wupuscziłe.

Po tutych njeměrach je wyschnosczˊ wjetschu liczbu woßebnischich Němzow s Moskwy a Petrograda wupokasała.

Rosprawa franzowskeho generalneho staba

wot žrjedźneho popołdnja praji: Jendželszy wojazy žu wczera někokre tšělne hrjebje k wjeczorej wot La Bassée dobyli. S druheje fronty njeje niczo powjedžicz.— Jene němske lětadło je žo nusowało pola Norroy-sur-Curcy, k połnozy wot Ferte-Milon w nanaschich linijach k semi dele sjěcz. Lětarjej žo sajeschtaj.

W połnozy je žo sczěhowaza rosprawa wudała: K połnozy wot Yperna žu žo jendželszy wojazy někotrych němskich tšělnych hrjebjow smozowali. K wjeczoru wot La Bassée njeje žo jich dobytk sdżerżał. K połnozy Arrasa žmy na wschelakich stronach krajinu dobyli, woßebje k ranju Lorettowskeje hórki, k krótkemu wjeczorej a k połodnju wot Souchez a w labyrincze. Ssmy 300 muži sajeli a někotre maschinske tšělby dobyli. K połodnju Arrasa žu Němzy stejischcża wobtšěleli, kotrež žu wone pola Moulin sousles Vents shubili, tola pěschzy njejžu nadběh sczinili. Pola Quennevieresheje farmy žmy někotre napschecżne nadběhi wróczo czišli, žmy žwój dobytk k połnozy dobytych tšělnych hrjebjow wupschestrěli a něhdže 100 muži sajeli, mjes nimi dweju offizěrow. Na Reims je njepschecžel něhdže 100 granatow swutšělał, mjes nimi sapalne granaty, něhdže 10 na kathedralu padže. We Vogesach žmy khětro na woběmaj stronomaj hornjeje Fechty postupali. Na połnóznym brjosy žmy žo Braunkopfa smozowali. Njepschecžel nam 340 njeranjenych jatych wostaji, mjes nimi 4 offizěrow, wjele materiala, tšělby a 500,000 patronow. Jenotliwje lětaze němske lětadła žu 15 junija na Nancy, St. Die a Belfort někotre bomby czišłe. W Nancy žu žo někotre zywilne wožoby sranike. B.

Helmy sa franzowske wójsko.

Kaž franzowske nowiny pißaju, franzowske wójsko helmy dostanje. Wone žo w bliščim czaßu wudźěła. B.

Nadpad franzowskich lětarjow na Karlsruhe.

Wutoru rano ½7 hodžin njepschecželske lětadła pschileczawschi, nad Karlsruhu lětachu a wjele bombow na město czišnychu. Bomby žu wjele schkody naczinike. 11 wožobow je žo s nimi morito a 5 žo czežko sraniko. Wojerske twarjenja pak žo njejžu trjechike. Hdyž s wobaranskich kanonow a maschinskich tšělbow do lětadłow tšělachu, žo wone ½8 hodžin k wjeczoru sawróczichu B.

Rosprawa jendželskeho marschalla Frencha

praji: 15. junija žmy milu tšělnych hrjebjow k ranju wot Festuberta wsali, tola je njemózachmy pschi žylnym napschecznym nadběhu sdżerżecz. Pola Yperna žmy žo s wuspěchom do njepschecželowych steztjischczow dobyli a zyłu prěnju liniju tšělnych hrjebjow na froncze 1000 metrow a dżěl druheje linije wobžadżili. 157 muži žmy sajeli. Němski napschecżny nadběh je žo s czežkim schkodowanjom wotrasył. B.

Schkodowanje jendželskeho wójska.

Po sestajenju nowin „Daily Chronicle" je jendželske wójsko hacž dotal 258 069 morwych, sranjenych a shubjenych wojakow měło. W tu khwilu ma Jendželska 36 diwisijow na wschěch frontach. B.

Rosprawa italskeho generalneho staba

wosjewja, so žu Italszy sbožowne bitwicžki měli, na zykej froncze Zugnatorskeho doła pola Bren Tonica, pola hórskeho pschekhodża Fedaia, pola hory Piano a pschi pschekhodże s Piccolowskeho do Grandeskeho doła, w Koruntanskej, hdżež njepschecžel žwoje prózowanje wospjetuje a na někotrych městnach pódlu Isonza, hdżež italszy wojazy dobyte městna wobtwjerdżuja. Wožebita wažnosczˊ dyrbi žo wojowanju pschipißacz, kotrež žu italszy alpinszy wojazy pola hory Nero pschewjedli. Jim bě žo poručziło, njepschecželа s jeho stejischczow pódlu skałow wuhnacz, kotrež žo k połnozy k hłownemu wjerschkej pschisamkuja. Operazija, kotraž bě žo w nozy s khroblym a wobcžežnym salěsenjom na skały sapočzała, žo pschi ranschim žmerkanju s nahłym wuspěschnym nadběhom skónczi. Hacž dotal je žo 350 muži, mjes nimi 14 offizěrow, sajako. B.

Italski kral pschi Isonzowskej froncze.

Parižske nowiny se sahorjazymi nastawkami měnliwu khroblosczˊ italskeho krala žławja a s wulkej nadrobnosczu wopißanje italskich nowin wo tym wocżischczuja. Kral pjecža njepschestawajzy

pschi froncźe pschebywa a žo se žwojimi wojakami do wschěch strachow dźěli. Wón je prěni byk, kotryž je psches móst schoł, kotryž žu Italszy psches Isonzo natwarili. D.

Tworowy wobkhad mjes Italskej a Schwajzarskej žo sastajił.

Po poručnosczi italskeho knježerstwa je žo tworowy wobkhad mjes Italskej a Schwajzarskej wot njedźele zyle sastajił. Italska Schwajzarsku winuje, so wona zyrobu a wschelake twory, kotrež s Italskeje dostawa, do Němskeje wuwožuje. Psched tydźenjom je žo pjecza požnyka jejow, kotraž bě žo sa Schwajzarsku skasała, wot tam hnydom do Awstriskeje pósłała. Italska žebi rukowanje schwajzarskeho knježerstwa žada, so žo twory, kotrež žu žo s Italskeje a Franzowskeje do Schwajzarskeje pschiwjesle, pschichodnje wjazy do Němskeje njewuwjesu. Hacź dotal žo schwajzarske knježerstwo hischcźe njeje rosžudźiło, do tuteho žadanja swolicź. B.

Grichiski prynz Georgios pschecźel Italskich.

Schwedskim nowinam „Stockholms Tidmingen" žo s Parisa pische, so je žo grichiski prynz Jurij, kotryž je s jenej Bonapartez prynzežu woženjeny, s Parisa do Grichiskeje wróćił. Sastupjerjam italskich nowin je wón žwoje pschecźelne sacźucźe sa Italsku wobkruczał a žamo žebi pschał, so žmět na boku Italskeje wojowacź. B.

Prynz Louis Napoleon Bonaparte.

Italske nowiny „Stampa" pišaju, so je žo prynzej Louisej Napoleonej Bonapartej dowoliko, so žmě žo pschi operazijach italskeho wójska wobdźělicź. Prynz je do Venediga wotjěł. Wón je rusku generalnu uniformu wobleczeny. Wón je prjedy w ruskim wójsku žłužił. D.

Italski podmórski cžołm žo potepił.

Po wosjewjenju awstriskeho łódźstwoweho komanda je jedyn awstriski podmórski cžołm w połnóznym adriatskim morju italski podmórski cžołm „Meduzu" potepił. Jedyn offizěr a schtyrjo mužojo s wobžadki žu žo wukhowali a sajeli. B.

Sserbske wójsko w Albanskej.

S wosjewjenja žerbskeje wojerskeje wyschnosczе je spósnacź, so chze Sserbija s najmjenscha nakhwilnje Essеda paschu sa albanskeho wjerćha pschipósnacź. We wosjewjenju žo praji: „Njeměrnikow pokhostawschi a Essedej paschi knježerstwo dowěriwschi, žo sažo do žwojeho kraja wróćimy".

„Giornale d' Italia" wo podawkach w połnóznej Albanskej se Skutaria 15. junija rosprawja: K sakitanju łódźnistwa Cžornohórzy na Bojanje San Nicola wobžadźichu, a mjes tym so italske łódże Maliforow s morja wobtsělachu, se žitnymi łódźemi s morja do Skutariskeho jězora pschejědźechu. Na to Cžornohórzy wjele dźělow albanskeho brjoha nad Bojanu wobžadźichu, Oboti wobtwjerdźichu a mały a wulki Taraboscha wobžadźichu a s kanonami wobtwjerdźichu. S dobom woni maschinske tsělby pschi Skutariskim jězorje a pschecźiwo Skutariej postajichu. Jene wotdźělenje pschi zlownym mosczе na brjóh wustupi a albanske kasarmy wobžadźi. Druhe cžornohórske wotdźělenja s połnozy a s dołheho ranja postupujo Kražnik, Sselze a Klementiski kraj wobžadźichu. Tychle podawkow dla žu žo w Skutariu do hrosy dali, dokelž móža Cžornohórzy město kóždy wokomik wobžadźicź. Wobydlerstwo je wo sakitanjeItalskeje proženo. Sakrocženje italskeho konsula je nakhwilnje Cžornohórzow wotdźerżało, Skutari wobžadźicź. D.

Nowowólby w Grichiskej.

Wunoschk wólbow njeje hischcźe zyle snaty. Liberalna strona, s kotrejež wjednikom je prjedawschi ministerstwowy pschedžyda Venizelos, je pschi wólbach dobyła. Hacź dotal je žo 180 liberalnych wuswoliło, mjes nimi Venizelos a wschě jeho něhduschi žobuministerjo. Knježerstwo praji, so je 154 pschiwižowarjow pschi wólbach pschecźiwischcźało. D.

Młynk w Alpach.

Stawisna s Tyrolskeje léta 1809.

(Pokracźowanje.)

Młynkowe žłowa žo bórsy wobkrućichu. Hižo nasajtra rano pschińdźe požok s powjescźu, so general Rusza pschikhwatuje. Stegerowy pschikas brónjokmanych mužskich powoła, so bychu žo hnydom k wuradźenju psched gmejnskim domom shromadźili. Mužzy khutnje hladachu; tak spěschnje žo njepscheczela nadźijeli njeběchu. Wšo běchu Tyrolenjo psches to w lěwschinje, to běchu w krytych steiischczach, ale s prěnja drje bě licźba njepscheczelow na jich hoistku pschewulka a potom — schtož bě najhórsche — woni njemějachu doscź tsělneje potrjeby, so bychu dłeschi cžas móhli wuspěschnje tsělecź.

To nawjednik wjeżnjanam rozesłajowasche.

„Haj, to je jara sła wěz", něhdyschi wojak rjekny. „Nětkole je pschede wschěm wo to cźinicź, so jim sadźěwamy dale postupowacź, jich tam delka wot mosta wotdźerżecź. Padny li jim tón móst do rukow, potom je slě s naschej wězu, potom nam pschińdu psches pscheżmyk, a pucź je jim wotewrjeny. Potajkim, mužojo, tón móst, tón dyrbicźe derje kedźbu měcź, ale — runje to dźě je, kak chzemy njepscheczela dowotdźerżecź, hdyž dosć pólstra nimamy?"

Po tych žłowach sczěhowasche stysknе mjelczenje, ale Steger pokracźowasche:

„Jeno so by nam mózno byko, hischcźe do cźaża pomoz wobstaracź, hdy bychmy móhli žužodne gmejny napominacź a swołacź, kotrež žebi najskerje njemyšla, so žu Franzowsojo hižo tak blisko. Někotre hodźiny drje mózemy žo jeho dowobaracź. Ale to wscho niczo njepomha, chaž je pschejaru krótki, duž dyrbimy njepscheczelej s najmjeńscha wobaracź, dale cźahnycź, schtož žo naschim mozam hodźi!"

Tu žo Franz psches wokokostejazych tłoczeschе. Se žwětkymaj woczomaj psched wjednikom sasta a rjekny:

„Póscźelcźe mje tam. Po najkrótschim pnczu chzu doprědka, a, da-li Bóh, z schiwjedu naschich schwarnych bratrow žem, prjedy hacź budźe posdźe!"

Ssylnje Steger Franzej ruku tschažeschе, prajo:

„Prawje tak, pschecźelo! Duž to spytaj a Bóh budź s tobu! Ale to je cźežki nadawk, tam delka w dołach je žnadź hižo njepscheżel, to lohka wěz njebudźe, tam pscheńcź!"

„Duž žo spuschczu na Boha Wjerschneho, na žwojej wótrej woczi, a na žwojej spěschnej nosy. Božemje, nano! Postrow mi Hanu!"

Ruku dawschi a postrow pschijawschi, leczi mkodźenz kaž s błyskom po drósy psches wjeż a shubi žo bórsy sa nim hladazym wjeżnjanam.

Hana stejesche w khěžnych durjach, hdyž žo mkynk s jara khutnym wuraśom woblicza wróći.

„Ty žam pschińdźesch?" wona žo stysknje wopraschа, we nanowym wobliczu žlědźo, „hdźe dha je Franz?"

„Wón je prjecź, so by nam ludźi na pomoz wobstarał."

Hana wustróżana ruzy k wutrobje stłóczi.

„A žy dha ty jemu hicź dał, nano! Jeli žo jemu wěz njeporadźi, jeli so jeho popadnu?"

„To je wschitko w Božej mozy, moje dźěczo", mkynk khutnje rjekny, jej s ruku wkožy hładkujo.

„Ow Franzo, Franzo! Cžeho dla žy nam tole sczinił!" Hana boloscziwje hikasche.

Stary muž pak žo sruna a rjekny:

„Cžehodla? žo t vraschesch. Dokelž je wón zły muž a prawy Tyrolan, a ja žym hordy na žwojeho žyna, hordy jako prawy Tyrolan!"

* * *

Mjes tym Franz bjes wodychnjenja dale khwatasche. Wschě jeho myšle žo jemu jenož na jenu wěz sběhnja — wohroženej domisnje pomoz pschinjesecź. Wutrobno jemu stona. Wón dyrbi, so by njepscheczela wobeschoł, psches hory po wokołopucu hicź a potom, njedźiwajo stracha, prěki psches krajnu dróhu, pschetož jenož s tamneje strony rěki Drawy móże žo jara wuspěschneje pomozy nadźijecź.

Stysknіwje woblicza khwatazy Franz cžaž po tym, kak žłónzo steji; kóżda mjeńschina je droha. — Wón je hacź na krajnu dróhu dozpěł — tu žo njejapzy pschi kolenje pucza wojazy psched nim pokasuja. To je franzowska patrulja.

Franz žo skhila, so by žo kedźbliwje wróćo wotžalił. Ale bě psche posdźe! Łamanje hałžkow je jich kedźbnych sczinіko; wón je wobstupjeny a widźi, so je shubjeny a so žwoji na njeho doma podarmo cžakaju.

Tu hrabnje jeho dźiwje sadwělowanje. S mozu žo wón wojakam wutorhnje, satsěli wjednika patrulje, wosmje tsělbu sa roku a

ßmykniе ſ toporom na mjedwjedźazu koßmatu cžapku najbliže ſtejazeho Franzowſy.

Ssamo wot ßo ſtupja druſy wojazy pſched njemdrjazym nětkotre krocžele do ſady. Jenož wokomik, ale teho też wužite Franz a cžeknje, dźiwje ras na prawizu a ras na lěwizu ſkakajo, prjecž. Wón dozpěje ſbožownje hacž do hrjebje, kiž dróhu wot lěſka dźěli, wali ßo do njeje, nabije khwatnje tſělbu a ſatſěli ſ nowa jeneho njepſcheczelſkeho wojaka. Hdyž pak ſ hrjebje wuſkocži, ſo by do bliſkeho lěßa doběžał, tu frunczeſche kulka nimo njeho a potom zyka ſalwa. Wón cžuje, ſo jeho pali a boli w boku, ale w roshorjenoſczi wón lědma na to kedźbuje, ßlepy wón dale cžěri a wutwochnje do huſczíny pſcheſcžěhowazym.

Tola nětkole ßebi njeſwěri, do bližſcheje wßy ſaſtupicž, ta dźě mohła wot njepſcheczela wobßadźena byczˊ.

Bjes ſtracha ßo jemu poradźi, pſches rěku Drawu dozpěczˊ, ſ ducha wuběžany jachli po ſcžeržy horje, kotraž pſches lěßy do wyßokoſtejazeje wßy wjedźe. Tu ma wón ſboże. Wón trjechi tu we lěßu na wobronjenych wjeßnjanow, kiž ßu ßo tu k wuradźenju ſhromadźili. Hacž nanajkhwatniſcho Franz jim wopißuje, kak ſlě je w Riederdorfu a proßy wo pomoz. Mužojo ßo wotlakuja, njewjedźo ßo rosßudźicž. Hdyž je njepſcheczel hižo tak bliſko, njedyrbi ßebi to potom cžłowjek na ßwój ßamßny ſtatok myßlicž?

Tu ſtary bur, rosmjerſany, krucže ſawoła:

„Schto ßo komdźicže? Dyrbi dha ßo to do waß najprjódźy ſtorczicž, ſo byſchcže ßwojim wobhroženym krajanam na pomoz khwatali? Cžińcže, ſo dale pſchińdźecže, mužojo, ſwońcže ſe ſwonom, ſwołajcže też ßußodow. Do prědka!“

To cžehnjeſche. Bórſy ſwucža bluke khloßy ſchtórmowazych ſwonow, ſ daloka a ſ bliſka pſchihloßuje pak tu, pak tam, khlóß dale dawajo, nowe ſwonjenje. Wſchitko khwata do brónjow, hromadźi ßo wokoło wupruhowanych wjednikow. To je też najwjetſchi cžaß!

Franz. pucža najlépje ßwědomny, cžini wjednika. S nadběhowazej krocželu khwataju dale. Pachołej cžoło ſe ſahorjenjom pali, jeho rana hori ßo móznje, tola wón ßo njeßmje ßłaboſcži podacž, kotraž jeho wobjima. Dale, jenož dale! Wjecžorne ßmérki ſpaduja cžmi ßo! Hižo widźa, kak ßo na horach wokoło Burgerſkeho dwła ſtużne wohnje žehla, khłyſcha. kak ßo tam tſěla. Dale, pſchezo dale, do prědka! A nětkole — tamle delka je njepſcheczel! S poßlednim napinanjom Franz ßwoju tſělbu nabiwa a ſaměri ßo. — Tu ßo jemu pſched wocžowaj cžmi, wón ßo khabła a pada k ſemi. Do womory padnjeneho ſběhnu a donjeßu jeho ſa ſkalny kamjeń, hdźež je ſkhowany. Potom ſwotpinaju jemu koſchlu a ſawobaleju jemu ranu. Hdyž je to hotowe, ſawodźeju Franza ſe ßuknju a khwataja ſaßo k druhim towarſcham, a tſěleja ſ nowa do njepſcheczela w dole.

(Skónczenje pſchichodnje.)

Cžeſczeni wotebjerarjo **Serbskich Nowin,** kotſiž chzedźa ſa nje na

3. ſchtwórtlěto 1915

do prědka płaczicž, njech nětko **80 pj.** we wudawarni Serbskich Nowin wotedadźa.

Cži, kotſiž ßebi Serbske Nowiny pſches **póſt** pſchinjeſcž dadźa, njech tola njeſapomnja, ßebi je tam bórſy ſkasacž. Na ſchtwórtlěto ſaplaczi ßo ſa Serbske Nowiny na ſakſkich a pruſkich póſtach, kaž też w druhich krajach němſkeho khěžorſtwa **90 pj.**, ſ pſchinjeßenjom do domu **1 hriwna 5 pj.**

Serbske Nowiny ſ pſchikłohu „Pomhaj Bóh“ płacža na póſcže **1 hr. 30 pj.**, ſ pſchinjeßenjom do domu **1 hriwnu 45 pj.**

Redakzija Serbskich Nowin.

Ze Serbow.

S Budyſchina. Sa pjecžwa a khlěbowe ſnamki ßu w Budyſlim wokrjeßnym hejtmanſtwje nowe poſtajenja do mozy ſtupiłe. Po nich mużſzy po dokonjanym 14. žiwjenjowym lěcže, kotſiž nimaju žanych dokhodow abo kotſiž maju dokhody hacž do 2500 hriwnow, po woßebitym namjecže hiſchcže 5. khlěbowu ſnamku doſtanu, hiſchcže niz lěto ſtare dźěcži na dwě niedźeli 1 khlěbowu ſnamku doſtanu, kotraž pak ßmě ßo jenož k kupjenju běłeho pjecžwa, muki abo praženkow wužicž. — Běłe pjecžwo dyrbi pſchi wupjecženju w pſcherějku 60 gramow ważicž. Wono ßo po 4 pjenjezkach pſchedawa. Sa mlokowe pjecžwo ßmě ßo płacžiſna na 6 pjenjezkow powyſchicž.

— (Nózne mjerſnjenje.) W delanach je w nozy wot póndźele k wutorje mjerſko. Běrny, rěpa a kał ßu po ſdacžu khětro chkodowałe.

— Měſchczańſke kupjele w Budyſchinje budźa hacž na dalſche ßrjedu popołdju ſamknjene.

— Cžežkodźěłazenu wobydleŕſtwu ßmě ßo khlěbowy pſchimérk wſchědnje wo 50 gramow powyſchicž.

— **Ssuchota** w Budyſkich jronach je też ſańdźeny tydźeń dale traka. Woßuczene kuki ßu ßo pod palazymi ßkónczným pruhami wuhorike. Ratarjo ßu hižo ſkoro nadźiju ſpuſchczili, ſo budźa ſ nich móz wotamu domoj khowacž. Rożki na hórkach a na lohkich wótrych połach ßu ßo hižo wobělike a budźa ßo bórſy poßyz móz. S nich ßo jenoż jara mały wunoſchk wocžakuje, dokelž ßu kłoßy powſchitkownje małe a jara lohke. Sa to ßu rożki na derje hnojenych cžežkich połach ſpokojaze. Pſcheńza je ßo ſańdźeny tydźeń wlekła. Jejne ſtwjelza ßu na lóżſchich połach tak niſke woſtałe, ſo budźa ßo lědma ßnopy ſtajecž hodźicž. Hichcže ſrudniſcho ßo na wowßy na lohkich połach hlada. S měſtnami ſ zyła njebudże hódno, wowß poßyz, khiba ſo by jemu hiſchcže w bliżſchim cžaßu deſchcž naroſcž dał. Na wuparach ßu ßo wowßy a pſcheńzy ſ dźěła do zyła wuhorike. Pódła teho powſchitkownje w naſchich ſtronach žita khětro rědke ſteja, dokelž je ßo ſe ßytwu lutowało. Njedźiwajzy teho, ſo je ſemja hižo hłuboko wuſkhła, ßu běrny rjenje ſeſkhadźake; a ſelo je we wſchej ßuchocže tak daloko narośtko, ſo je ßo wobjěſdźicž hodźiło. Saźne drużiny hižo ſcžěła.

— **(Dźělanje běrnazych ßuſchenkow ſe ßuſchenjom běrnazych truźkow w powětſje.)** Pruſke ratarſke miniſterſtwo ſcžěhowaze woſſewja: Běrnowe ſkłady ſ lěta 1914 ßu na ſboże khětro wjetſche, hacž je ßo prjedy wocžakało. S tuteho drohotneho zyrobneho ſkłada njeßmě ßo niczo ſhubicž. Běrnyßnſcherńze a ſchterkowe fabriki też pſchi najpilniſchim dźěle ſcžežka lědma zyły ſkład tak rucže pſchedjěkaju, kaž je trěbne. Kralowſki hamtſki radźicžel Kramer ſ Voigtsdorfa pola Seeburga w rańſchej Pruſkej na to kedźbliwe cžini, ſo je móżno, běrny bjes nałożenja wumělſkeje cžopłoty ſe ßnadnymi pjenjezhymi wudawkami na powětſje do trajazych ßuſchenkow pſchetworicž a ſ jich pſchemlěcžom běrnazu muku ſ nich pſchihotowacž. S tutym ſamyßłom ßo běrny wumyja, ſ maſchinu ßo woběła, ßo do cžeńkich truźkow roſtorhaju a ßo we wocžinjenych kólnjach na wobłukach ſ wulkowócžatymi ßakami pocžehnjenych ßuſcha. Truźki ſa 2—3 dny wuſkhnu. 1000 dźělow ſtarych běrnow 260 dźělow ßuſchenych truźkow podawaju. Hamtſki radźicžel Kramer je ſwólniwy, intereżentam dalſche wukaſacž.

— **(Kak ßo ſtare běrny derje ßłodźaze ſcžinja.)** W nětcžiſchim cžaßu ſtare ſ bělinu warjene běrny huſto derje njeßłodźa. Temu ßo hodźi lohko wotpomhacž. Hdyž ßu ßo běrny wumyke a ßo cžorne blaki ſ nich wukrake, ßo wokoło nich koleſko wotběli. Potom ßo běrny ſe ſymnej wodu na woheń ſtaja. Tak bórſy hacž ßo woda jawari, ßo wona wotlinje a měſto njeje ßo nowa woda na běrny linje, kotrejž ßo něſchto ßele pſchida. Tak běrny njedobre ßłodźenje ſhubja a ßo mucžnate ſwarja.

— **(Sakaſanje wnwożenja ßłomy.)** Naměſtny generalny komando XII. a XIX. armeckorpſa je ſakaſał, ßłomu ſe Sakſkeje do druhich ſtron wuwjeſcž. Pſchestupjenje tuteje ſakaſnje ßo ſ jaſtwom hacž do jeneho lěta khoſta.

— (Pſcheńcžny khlěb.) Lubijſke hamtſke hejtmanſtwo woſſewja, ſo ßmě ßo hacž na dalſche pſcheńcžny khlěb po 2 a 4 puntowſkich pokrutach pjez. Na jedyn punt pſcheńcžneho khlěba ßmě ßo jenoż 300 gramow pſcheńcžneje muki bracž.

— (Měrzłke mhły.) Wóndano cžitachmy, ſo ßo měrzłke mhły ſa ſto dnji w jako deſchcž wróczeja. K temu njech ßo pſchiſpomni, ſo ßo měrzłke mhły jako deſchcž njewróczą, jeli ſo ßo wone njejßu ze ſemje k njebju ſběhnyke, ale ßo do deſchcża pſchemėnike. To je ßo lětßa ſtało. Lětßa ßu ßo měrzłke mhły drje po mojim wjedźenju do deſchcża pſchetworike; tehó dla ßmy w měrzu wurjadnje wjele deſchczow měli, ſ kotrymiž je trawa na łukach dobry ſakožk namakała. Duž ßo njedźiwajmy, ſo ßo měrzłke mhły hacž dotal w juniju jako deſchcże njewróczachu.

S Kamjeńza. Dokelž je ßo hižo wjazy rożki a pſcheńzy ſmlěło, hacž komunalny ſwjaſk potrjeba, je Kamjeńſke hamtſke hejtmanſtwo młynam pſchikaſało, ſo dyrbja hnydom mlěcž pſcheſtacž.

S Rakez. S cžežkim wohnjowym njeſbożom je ßo naſcha wjeß ſchtwórtk popołdnju potrjechiła. Tſi ſtatoki ßo zyle a tſi ßo ſ dźěła ſpalichu. Pſchi wulkej ßuchocže bě haſchenje lědma móżno.

Woheń je w 6 hodźinach na hacź dotal njewujaßnjene waschnje w dworje kublerja Handrija Pawlika wuschoł. Se ßylnym wjeczornym wětrom ßa rosdujwajo ßo płomjenja rucze rosschěrjachu. Wone ßo na Mihanez kheżu, jenu njewobydlenu kheżu pjekarskeho mischtra Lorza, brózen murjerja Nowaka a na hródże a brózeń żiwnoscźerja Kschiżenka wupschestrěchu. Wschě tele twarjenja ßo wupuscźichu. Wschelaka domjaza nadoba, 8 huß, kanikle a jedyn poß ßu ßo spalike. Schkoda ßo s dźěla se sawěscźenjom saruna. Najskerje ßu dźěcźi woheń saparake. Wohnjowe ßykawy s Trupina, Scheschowa, Komorowa, Njeßwacźidła a druhich wßow běchu na pomoz pschikhwatake.

S Budestcz. Nimale 82 lět stary je sańdźeny schtwórtk w Shorjelzu ßyn tudomneho nětyduscheho fararja Broski, farar em. Jurij Moriz Broska, po dleschim a cźeżkim cźerpjenju wumrjeł. Semrjety bě ßwěrny Sserb, kiż je ßwój ßerbski lud sprawnje lubował. Dołhe lěta bě wón w Kschischowje s fararjom a bu tam ßwojeho pschecźelneho, mikeho waschnja dla wschudże rad widźany a cześcźeny. Pobożnym Sserbam pak je wón woßebje snaty jako spěwar a khěrluscheŕ. Lěta dołho je nasch luby „Pomhaj Bóh“ cźitarjow s Broskowymi khěrluschemi natwarjował. Wulke wjeßele bě lubemu semrjetemu, jako na ßmjertnym łożu hischcźe shoni, so je ßerbska hłowna konferenza wobsamkła, khěrlusche s „Pomhaj Bóh“ cźischcźecź dacź. Bóh położ też na tuto dźěło ßwoje żohnowanje a spożcź lubemu spěwarjej ßwój měr.

S Huski. Tudomna gmejnska rada je wobsamkła, so ma hermank, na 2. julija postajeny, wupadnycź.

S Delnjeho Wujesda. Tu ßu dweju ruskeju cźeknjenzow sajeli. Gmejnski pschedstejicźeŕ Funka, kotremuż bě ßo wosjewiło, so prěki po Bjerwałdskich sahonach dwě podhladnej woßobje dźetej, jeju sastaji. Wonaj hnydom ruzy sběhnyschtaj a ßo sajecź daschtaj. Jedyn Budyski strażowanski komando jeju wotwjedże.

S Lubija. Lubijske hamtske hejtmanstwo wosjewja, so budże pschedßyda konjekupowazeje komißije, wyschkowy leutnant s Beschwitz w juniju, juliju a auguscźe konjaze wiki wotbywacź.

S Czorneho Khołmza. Njewjedro, kotreż je ßo piatk 11. junija nad Wojerowstimi stronami rospuschcźiło, je dołho wocźakany deschcź pschinjeßło. S cźurami ßo wón s njebjeß lijesche, a sa krótki cźaß běchu wschě hrjebje połne wody. W tudomnej jamje „Erika“ błysk do żerdże jeneje kólnje sjędże, do kotrejeż bě ßo dźěłacźeŕ Zyżk psched deschcźom wukhował. Błysk se żerdże na Zyżka pscheskocźi, jemu drastu rostorha a jeho na khribjecźe a na nohomaj wopali. Każ ßo sda, njejßu wopalne rany straschne a ßnadź ßo bórsy sahoja.

S Hósnje. Pjatk tydźenja je Boże njewjedro do Krawcźikez statoka dyrko a sapaliło. S pomozu wohnjoweje wobory je ßo woheń bórsy poddußył, tak so je ßo wjetscheje schkody sminyło.

S Kulowa. Pschi khartach ßu ßo w jenym tudomnym hoscźenzu sańdźenu njedźelu popołdnju pólszy dźěłacźerjo s Cźistowy swadźili. Pschi tym ßu jenemu s nich s piwowej bleschu nop rosbili, tak so je wón bnydom wumrjeł. Winika ßu sajeli.

S Cźistowy. Cźeżke njesboże je ßo ßobotu popołdnju w jamje „Klara 3“ stało. Něhdże 20 metrow dołha skałowa scźěna ßo njejabzy wotwali a s wjetscha na żelesniske kolije padże, kotreż ßo runje pschekłodźechu. Schtyrjo dźěłacźerjo ßo cźeżko sranichu. 18 létny półski dźěłacźeŕ Gevin ßebi hwisożel jeneje nohi skama a je ßo do Kulowa do tamnscheho Adalbertskeho wustawa dowjeŕ. Tjjom Jendźelcźanam ßu ßo nohi lohko sranike. Schewzej Liebigej je ßo zyle rosmiecźena prawa ruka niże łokcźa w Kulowskej hojeźni wotewsacź dyrbjała.

S Wojerowskeho wokrjeża. Wojerowska wokrjeżno-komunalna a wokrjeżna nalutowarnja je hacź na dalsche jenoż dopołdnja wot 8 hacź do 1 hodźiny wocźinjena.

S Jamneho. Wutoru tydźenja je ßo hakle psched 6 létami nowa natwarjena brózeń żiwnoscźerja Buzki, kotryż jako krajny wobornik we wójnje steji, wotpaliła. Woheń je pschipołdnju wokoło 1 hodźiny s tym nastał, so ßu dźěcźi w bliskej hromadże drjewa woheń sałożike. Ssußodne se ßkomu kryte khěże běchu dla knjeżazeje ßuchoty we wulkim strasche, tola ßo poradźi, je wohnjej wobrócź.

S Mużakowa. Hdyż bě schtwórtk tydźenja pschipołdnju ludźazy cźah psches żelesniski móst pschejeŕ, ßo na dobo tramy na nim palachu. Landsturmarjej, kotrajż móst strażujetaj, ßo wohnja dohladaschtaj a ßo sa to postaraschtaj so jón sawołani żelesniszy sastojnizy salachu.

S Mikowa. Wyschschemu leutnantej M. Mehlingej je ßo żelesny kschiż druheje rjadownje spożcźił.

S Khołma. Tudomny krajny wobornik Pawoł Cźech je dla wopokasaneje khrobłoscźe psched njepschecźelom żelesny kschiż druheje klaßy dostał.

Se Ekcho Komorowa. Sliczbował K. bě s jeneho pucźowanja na galizijske wojownischcźo, na kotreż bě ßo po cźěło jeneho podnieneho podał, rucźnu granatu ßobu pschinjeŕ. Hdyż ju doma nětrym pschecźelam pokasowasche, chzysche twarski wjednik G. pschedwjescź, kak ßo tajka granata cźißnje. Pschi tym jemu wona s rukow wupadże a rosbuchny. S pschitomnych ßo wucźerjej P. hłowa a wocźi cźeżko sranichu, zyhelnczinu inspektor sranjenje nohi poczeŕpi, wyschschi pinczník ranu do hłowy dosta. Tónle podawk s nowa pokasuje, kak straschne je, ßo s njerosbuchnjenymi kulemi a granatami nakładowacź.

S Mużakowa. Landsturmej winowacźi budźa ßo wobhładowacź w **Mużakowje** wutoru 29. junija dopołdnja w 10 hodźinach, w **Běłej Wodże** ßrjedu 30. junija dopołdnja w 9 hodźinach. W Běłej Wodże maja ßo shromadźicź landsturmej winowacźi se Stareho Lubolnja, Hamora, Publika, Pakostnizy, Sprejow, Schtyrjoch Dubow, Cźělneho a Běłeje Wody.

Se Zitawy. K wótrej swadże je mjes tudomnym wyschschim měschcźanostu dr. Külzom a wjednikami ratarstwa doschło. Dr. Külz bě w shromadźisnje měschcźanskich sastupjerjow ratarjow winował, so ßu ßo pschi pschedawanju běrnow po lichowanskim waschnju wobhacźicź pytali. Po jeho měnjenju dyrbjał ßo tón, kotryż s wědomoscźu wopak wosjewja, niż po pjenjesach, ale po ßwobodże khostacź. Pschecźiwo tymle winowanjam bě ßo w mjenje wjele ratarjow reczerkubleŕ Frohberg w Oberullersdorfje s listom na wyschscheho měschcźanostu wobrocził, w kotrymż ßo praji, so je dr. Külz s wědomoscźu njemerne a sabkudźaze rěcze wo běrnowych płacźisnach měł a ßebi żadał, so bychu ßo hnydom w nowinach wuporjedźike. Někotre nospomnjenja dr. Külza „njeßkyschane skschimdźenja ratarjow“ wopschijeja. W blizschej shromadźisnje měschcźanskich sastupjerjow dr. Külz na tole pißmo wotmoli. Wón wosjewi, so je pady wo pschekroczenju płacźisny, kotreż ßu ßo měschcźanskej radże wosjewike, statnemu rěcźnistwu k wjedźenju dał, so by ßo to sa dalschim wobhonjało. S niczim ßo njehodźi to sapręcź, so je němske ratarstwo pschesbytk běrnow mělo, so pak je wobydlerstwo we wěstym cźaßu běrny pschedroho saplacźicź dyrbjało. Dale je wěrno, so ßu ßo pschi sapißanju běrnowych składow milijony zentnarjow mjenje wojewike, hacź je jich woprawdże było. Wcźipni ßu, kak ßo swada dale powjedże.

S Drazdźan. Jutsje sa tydźeń, poßlednju njedźelu junija, ßo Sserbjo s Drazdźan a wokoliny saßo pschipołdnju 1/2 12 hodźin w kschiżnej zyrkwi shromadźuja. Spowjednu wucźbu směje k. farar Domaschka s Budestez, předowanje k. farar Kschiżan s Hucźiny.

Wußudźenja.

Khostanska komora. Hižo wjazy dyżli 30 krócź khostany 47-létny dźěłacźeŕ J. Kuchar s Wósborka bě ßo, khostanje wotpokucźiwschi, s jastwa puschcźił. W Bónezach bě wón dźěło namakał. Wot tam wón 3. junija do Budyschina pschińdże a w tachantskim górbarku najenkowej żonje Laukußowej pjenjeżnu móscheń se 6 hr. 60 pjenjeźkami kradny. Kucharja k jastwu na 10 měßazow a k shubjenju cźeßnych prawow na 3 lěta saßudźichu.

Połpjatalětna dźowcźiczka Gertrud pschekupza Zbindena w Budyschinje je lětßa na żałoßne waschnje ßwoje żiwjenje shubiła. 22 létna Emilija Pazakez s Littitscha w Cźechach bě wobskorżena, so je dźěscźowu ßmjercź s lohkomyßlnoscźu sawinowała. Pazakez wot 1. měrza 1915 pola Zbindenez ßłużesche. Wona mějesche 6 létneho Kurta a połpjatalětnu Gertrud wothładowacź a kóżdu ßobotu wjecźor w hornim poskhodże w zynowej wani wokupacź. Horza woda ßo s kuchinje delka do jstwy horje noschesche. Prjedy hacź Pazakez ßłużbu nastupi, bě ßłużobna holza Rostokez kupansku wodu pschihotowała, do wanje najprjódzy dwaj bowaj symneje a potom dwaj bowaj horzeje wody linyła; dźěcźi też warnowała, ßo k wani pschibliżicź. Wjecźor 17. haprleje bě Pazakez próschdnju wanju do stwy stajiła a do njeje dwaj bowaj horzeje wody linyła. Potom wona hischcźe ras do kuchinje po symnu wodu dźěsche. Dźěscźi běschtej wo jstwje, w kotrejż wanja stejesche. Pazakez bě sabyła, dźěscźi warnowacź, ßo k wani pschibliżicź. Hdyż bě wona je jstwy wuschła, połpjatalětna Gertrud k wani pschiběża, ßo psches kromu skhili a ßo do wody cźißny. Wótsje wołajo wona s wanje ßama stany a wot njeje woteńdże. Lěkaŕ ßo k dźěscźu hnydom sawoła. Dr. med. Hantusch spósna, so bě ßebi dźěcźo ruzy, schiju, wutrobno a khribjet ßylnje wopariło. Nasajtra rano dźěcźo na scźěhwkach woparjenja

wumrje. Statny rěčnik Pazakez winowasche, so je ſ lohkomyßlnoſczu dźěſczowu ßmjercź ſawinowała. Wona je dyrbjała najprjedy ſymnu a potom hakle horzu wodu do wanje linyć, też njeje ßměła dźěſczi bjes wothladanja wostajić. Pazakez dla lohkomyßlneho morjenja k jaſtwu na 3 njedźele ſaßudźichu.

+ Pſchekupz R. K. Karhowe a jeho macź běſchtaj wjazy muki rospſchedałoj, hacź bě ſakońſzy dowolene. Wonaj ßo teho dla k pjenježnemu khoſtanju po 50 hriwnach ſaßudźiſchtaj.

+ Lokomotivnik J. F. H. Schuppan ſ Kamjenjeje a jeho tepjeŕ a ſpinaŕ, pólſki dźěłaczeŕ Stanißław Bielan, kotrajž ſtaj w ßłużbje Adolfſkeje Hěty, běſchtaj ſawinowałoj, ſo bě lětßa 27. februara ſamkaŕ Iſrael ſ Wulkeje Dubrawy na żeleſnizy Adolfſkeje Hěty do njeſboża pſchiſchoł. Wón ſe ſamkarjom Kirſchom pod jenym żeleſniſkim woſom dźěłaſche; Schuppan bě tutón wós k lokomotivje pſchipjaŕ a Bielenej pſchikaſaŕ, ſo dyrbi dale jěcź, hacź runje hiſchćże Kirſch a Iſrael pod woſom dźěłaſchtaj. Taj ſpytaſchtaj pod woſom ruczje wuleſcź. To ßo jenoż Kirſchej poradźi, Iſraelej pak ßo na njeſboże noha wotjědże. Někotre njedźele poſdźiſcho wón w hojeŕni wumrje. Schuppana a Bielena wobſkorżichu, ſo ſtaj Iſraelowe cźělne ſranjenje ſawinowałoj. Schuppana k 75 hriwnam pjenježneho khoſtanja abo k jaſtwu na 5 dnjow, Bielena k jaſtwu na 2 měßazaj ſaßudźichu.

Přilopk.

* (Nadpad.) Sswjatki w nozy je njeſnata woßoba 28lětneho rěſniſkeho pomoznika Polakowſkeho a jeho njewjeſtu, 27lětnu ßłużobnu holzu Jdu Lehmannez, pſchi Lindenhoferſkim puczu pola Stettina nadpadła. Woběmaj je ßo nop rosraſył, pódla teho ſtaj ßo ſ nożom ſkałałoj. Na ſdźerżenje jeju żiwjenja je mało nadźije.

* Dla ſakaſaneho pizowanja ſkota ſe ſchrótowanej rożku běchu kublerja Jana Lowku w Njechornju wobſkorżili. Budyſki ławniſki ßud bě jeho 13. haprleja wuwinował. Po powołanju ſtatneho rěčnika krajny ßud Lowku ſa winowateho ſpóſna a jeho k 20 hr. pjenježneho khoſtanja ſaßudźi. Wón ma też khoſty wobeju inſtanzow ſapłaczićź.

* **(Wójnſke wěrowanje jeneho woßlepjeneho.)** S wójnſkim wěrowanjom ſtej ßo tele dny pſched ſtawniſtwom w Nürnbergu nawożenja a njewjeſta ſ rańſcheje Pruſkeje ſjednoczićź dałoj. Nawożenja, ßyn jeneho kublerja, bě w jenej bitwje widźenje ſhubił a bě ßo do Nürnbergſkeje Maximilianſkeje wocźneje hojeŕnje pſchiwjeſł. Po jeho pſchecźu jeho njewjeſtu k jeho wothladanju do Nürnberga ſawołachu. Dokelž ju jejny krajny radźicźel napominaſche, ſo dyrbi ßo domoj wróćźicź, ßo wona najprjedy ſe ßwojim woßlepjenym nawożenju ſwěrowacź da.

* (Dźeßacź dnjow jaſtwa ſa jenu khartyk kładźeŕku.) Kaž je ſnate, bě po wudyrjenju wójny naměſtny generalny komando ſa zyku Němſku wěſchcźenje ſ khartow, ſ khofejoweho ßydka atd. ſakaſał. Kaž pak ßo ſda, je ßo potajnje dale wěſchcźiło. Dla pſcheſtupjenja wukaſa generalneho komando mějeſche ßo pſched druhej khoſtanſkej komoru w Bremenje jena żona ſamolwicź. Ju winowachu, ſo je żonam, kotrychž nużojo ßu we wójnje, pſchichod wotkryła. Hacź runje ßo wobſkorżena ſ tym ſakitowaſche, ſo je ßwojim wopytowaŕkam jenoż dobre wěſchcźiła, ju k jaſtwu na 10 dnjow ſaßudźichu.

* (Dwě holzy ßo ſatſěliłej.) W Lamkach w Pósnanſkej bě tamniſchi lěßnik ßwoju dwěrołatu natykanu tſělbu k jenej khěži ſtajił. Tſělba ßo powali. S wobeju rołow wutſělej wrjeßnyſchtaj a dwě holzy trjechiſchtej, kotrejž běſchtej hnydom morwej.

* (Tunje běrny.) Wyſchſchi měſchcźanoſta w Hambornje je 10. junija ſcźěhowaze woſjewjenje wudał: Běrny ßo tunjo pſchedawaju. Dla wutrajneje wurjadneje horzoty a dla njedoſtatka khmanych ſkładownjow je ſtrach, ſo ßo měſchcźanſke běrnowe ſkłady njebudźa dżerżecź. So bychu ßo ſkłady bórſy wotbyłe, město ſe ſkładownjow w měſchcźanſkej rěźaŕni a w Duisburgſkej dróſy cźiſło 89 zentnaŕ běrnow po 1 hriwnje pſchedawa. Měchi dyrbja ßo ßobu pſchinjeſcź.

* (Załoßny ſkutk.) W Oberloſa pola Plawna w Vogtlandſkej ßo ßrjedu dopołdnja tam bydlazaj mandźelſkaj, murjeŕ Biedermann a jeho żona, ſe ßwojimi ſchtyrjomi dźěcźimi ſ wobydlenja wotßaliſchtaj. Wjecźor ßo żona domoj wróćźi, ſchtyri dźěcźi pak, ¼ hacź 5½ lěta ſtare, ßo w knježim hacże ſatepjene namakachu. Jich nan je jich pjecża do hata cźiſnył a ßo potom pola Lottengrüna żeleſniſkemu cźahej pſchejěcź dał. Wón je khorowaty był a je dlěſchi cźaß do cźežkich myßlow ſamyßleny był. Sſłabuſchka żona *jeho njeje mohła wot jeho wotmyßlenja wotdźerżecź.*

* (Dźěcźo ßo woparilo.) 3½lětna dźowcźicźka prokuriſta Krydela we Weißenfelſu je, hdyž ju runje njewobkedźbowachu, do wanje warjazeje wody padła. Dźěcźo ßo tak cźežko wopari, ſo hnydom wumrje.

* (Njewjedro w Franzowſkej.) W ßrjednejFranzowſkej ßu ßylne njewjedra ſakhadźake, kotrež ßu wulku ſchkodu nacźiniłe. Wuhlady na żně ßu ßo na wjele měſtnach pohubjeńſchiłe.

* (Paduſchniza w zyrkwi.) Draždźanſki ławniſki ßud je 30lětnu pißaŕku Emmu Obertez, kotraž je w Draždźanſkej katholſkej dwórſkej zyrkwi pſchi ſpowjedźi ßydom rucźnych toſchow, ſ najmjeńſ 700 hriwnow wopſchijazych, kradnyła, k 4 měßazam jaſtwa ſaßudźił.

* (Spytane rubjeżne mordaŕſtwa w Barlinje.) Sso do klamow ſkotych tworow na Potsdamſkej dróſy 35 dobywſchi 20letny artiſt Max Müller ſe Stralſunda, klamoweho wodźerja, 52letneho ſłótnika Emila Schölzku poraſo, tak ſo dyrbiachu tuteho do hojeŕnje dowjeſcź. Jedyn puß bě rubjeżnika nadpadnył, hdyž bě tón do klamow ſtupił, ua cźoż jeho Müller ſ kołaczom ſaktó. Na pomoz wołanje ſranjeneho Schölzku ſaßłyſchawſchi ludźo rubjeżnika na rożku Potsdamſkeje a Steglitzkeje drohi ſadźerżachu. Jedyn ßobuwinik je wupjeŕchnył. Müllera, kotrehož je puß ſtraſchnje ſkußał, ßu do jaſtwoweje hojeŕnje dowjeſli.

* Franzowſke młyny ßo wotpaliłe. Tarragnozez wulke młyny w Beſançonje, kotrež bě wojeŕſke ſarjadniſtwo pſchewſałko, ßu ßo ſ wohnjom wupuſcźiłe. Te młyny ßu ßo też w lěcźe 1870 wotpaliłe.

* (Powyſchenje piwowych płaczijnow w Mnichowje.) Mnichowſke piwaŕnje ßu woſjewiłe, ſo ßo wot 16. junija płaczijnu na liter piwa w korczmach a pſchedawaŕnjach wo 2 pjenjezkaj k lepſchemu korczmarjow powyſchi. Powyſchenje płaczijny je ßo wobſamkło, dokelž Mnichowſki generalny komando wulki dźěl piwa ſa potrjebu wójſka ſebjerje. Piwaŕnje móża teho dla korczmarjam a oßopſchedawarjam mało piwa wostajicź, ſ cźimž ßo tłaczi w ßwojej ſaßłużbje iara pchikrótícheja.

* (Khoroſcź grichiſkeho krala Konſtantina.) Woſjewjenje grichiſkeho knjeżeŕſtwa prěje, ſo je krala jedyn nadpadnik tſi krócź ſ nożom kłół. Kral je na ſahorienie riebkowiny ſkhorił.

* **(Hobrſki woheń w Duderſtadtu.)** W Duderſtadtu w Hannoverſkej je ßo ſchtwórtk 17. junija 40 domow ſ pſchißłuſchazymi ſadnimi twarjenjemi, dale evangelſka farſka zyrkej, wotpaliłe. Pſchi wulkim wětrje woheń dale ſakhadźa. Ssykawy ſ wokolnych woßow ßu na pomoz khwatałe.

* (Błyſk do widłow ſajeł.) Schtwórtk ßo nad Hornowjeſkej krajinu w Czechach njewjedro rospuſchcźi, kotrež jeneho ratarja a jeho cźeledź pſchi dźěłanju ßyna pſchekhwata. Hdyž rotaŕ wał ßyna naſchtapnywſchi jón k woſej horje dżerżeſche, błyſk do widłow ſjědże. Ssyno ßo ſapali, a wſchě pſchi woſu ſtejaze woßoby ßo k ſemi poraſychu. Do woſa ſapſchehnjenej krumje ßo ſ błyſkom tak cźežko wopaliſchtej, ſo dyrbjeſchtej ßo doklócź. Pohłuſchenym woßobam ßo wědomje bórſy wróćźi.

* (Sajědojcźeŕka ßo ſaßudźiła.) Pſched Gradſkim wumſacźnym ßudom (w Schtyrſkej a Awſtriſkej) mějeſche ßo kubleŕka Marja Langowa ſ Fünfingena ſamolwicź, dokelž bě ßwojemu mużej ſ jědom ſawdała. Wona běſche najprjedy ſ nim ſlě wobkhadźała a jemu ſłónczńje, hdyž bě jej 20000 hriwnow k ſapłacźenju jeneho hypotheſkeho dołha dał, ſ arſenikom ſawdała. Wobſkorżenu ßu k ßmjercźi na ſchibjenzy ſaßudźili.

* (Wopor paduſchnych hońtwarjow.) Hońtwineho najenka Schreiera ſ Feldkircha ßu we Voralbergu paduſchni hońtwarjo ſłónzowali. Na to ßu jeho nakhribjetnik ſ kamjenjemi napjelnili a cźěło do Illſkeje rěki cźiſli. Winikojo hiſchcźe ßo njejßu wußlědźili.

* (Załoſtny njeſkutk.) Bliſko Hardenburga w Pfalzy ßu hroſny njeſkutk wußlědźili. Drjewo ſběrajo holzy pſchi brjoſy jeneje hory ſawjaſany měch namakachu. Jów wocźiniwſchi w nim ſchulſku holzu Katharinu Schwalbez w żałoſtnym ſtawje namakachu. Jedyn ſkóſtnik bě ju wumozował, ju potom do měcha tyknył a po nahłym brjoſy dele cźißnył. Dźěcźo je w ßmjertnym ſtraſche.

* (S błyſkom ßo ſaraſyłej.) We Weinboldhauſenje ſtej ßo młynkowa Gollſchowa a jena dźowka, hdyž na łuzy ßyno dźěłaſchtej, ſ błyſkom ſaraſyłej.

* (Błyſk do wowzow dyrił.) Pola Kölna je błyſk do ſtadła wowzow na paſtwje dyrił, pſchi cźimž je ßo 53 wowzow moriło. Wowcźeŕ je ßo pohłuſchił, tola ßo jemu poſdźiſcho ſaßo wědomje wróćźi.

* (Sso tepili.) Sakasane kumpanje w ßwobodnym Lobju je ßebi w Draždßanach tele dny tři woporu žadało. W bliškoscži jansko-městoweho parokódßneho sastanišcža ßo 13 létny Fritz Albert Hartmann, 12 létny Richard Paul a 12 létny Alfred Rauh tepichu.

* (Dowos połnóżnych jelenjow do Barlina.) Jena Barlinska stótna wikowańnja chże do Barlinskeje rěsańnje 10000 žiwych połnóżnych jelenjow s Norwegskeje pschiwjesć. Jedyn połnóżny jeleń je ßo, kaž „Nětniske nowiny“ pišaju, w Barlinje sarěsał. Wón bě po sdacžu s wjesbu khětro cžerpił. Rohisna běchu ßo wobschkodźike a powschitkowny napohlad wobras wulkeho wustacža pokasowasche. Pschi pschiwjesenju wjetscheje liczby budże ßo sa skót wschelake położenje cžinicz móz, kotrež ßo sa jenotliwe skeczata njehodża pschiprawicz.

* (3500 pólnych póstskich poßnykkow ßo spaliło.) Póstska wyschnosć wossjewja: Njedźiwajcy wosvjetneho warnowanja ßo schwabliczki, benzin, äther po póscże wojakam scżelu, 16. meje stoj ßo automobilaj na rańschim a wjeczornym wojownischczu s póstskimi poßnykkami spalikoj. Na jenym automobilu je ßo 3500 pólnych póstskich poßnykkow spaliko. Kóżdy krócz je woheń se schwabliczkami samischkrjeny. Teho dla ßo s nowa warnuje, wojakam schwabliczki do wójny ßkacz.

* (Sliwk w Oberammergawje.) W Oberammergawje je ßo ßobotu wjeczor cżežke njewjedro se sliwkom rospuschczilo. Rěczka Leine, kotraž ßo s wonka wßy do Ammerskeje rěki wuliwa, bě ßo do torhazeje rěki pschetworika. Luki ßo khežu wyßoko s wuwróczenymi a spuschczenymi schtomami a wjele tyßaz kubikmetrami kamjenjow a drobjasa pokrychu. Ssynowe žně ßu ßo zyle snicžike, a wjeß ßama je ßo powodźika. Nastata schkoda ßo na 300000 hriwnow wobliczа.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smeje jutsje, 3. njedźelu po Sswjatej Trojizy, rano w 7 hodzinach farat Räda ßerbsku spowjednu wucżbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin smeje duchowny Tyschet ßerbske a w 10 hodźinach němske predowanje.

Njedźelu popołdnju w 2 hodzinomaj smeje farat Räda wucżbu se ßerbskej młodoscżu.

Ssrjedu wjeczor w 7 hodźinach wotměje duchowny Tyschet němsku wójnsku modleńsku hodzinu.

Tydźenske sastojńske dźeła smeje farat Räda.

Wěrowasi:

S druhich wołsadow: Bjedrich Herman Schöna, dźełaczer na běleńi we Wehrsdorfje, s Krystlu Paulinu Wolfez w Nowej Wßy. — Herman Pawol Engemann, listynoschef w Małym Wjelkowje, w tu khwilu we wojerskej ßłużbje, s Marju Leschawiz w Njeßwaczidle. — Albert Josef Vollmer, monteur w Grojczu, w tu khwilu we wójskowej ßłużbje, s Emmu Theodoru Preuschez a Scheschowje.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Rudi Richard, njemandź. ßyn w Tšelanach.

S druhich wołsadow: Kata Charlota, Ernsta Gustava Seiferta, hornczerja w Czetwjenych Rołlizach, w tu hwilu na wojownischczu, dź. — Gerhard Herbert, Ewalda Hólcża, žiwnoscżerja w Demjanach, ß. — Khorle Handrtja Hermana, žiwnoscżerja w Njeßwaczidle, dźowka. — Rudolfa Wengera, wyschscheho schwajcarja we Lahowje, dźowka. — Jana Khorle Miczki, žiwnoscżerja w Kaßowje, dźowka. — Pawol Max, njeman'ź. ßyn w Bukezach. — Johana Frida, Ernsta Wojnarja, póstskeho poßelnika w Lětonju, dź. — Jan Emil, Jana Augusta Rjeczki, žiwnoscżerja w Pokoizach, ß. — Pawol Erich, Bjedricha Pawola Graffy, žiwnoscżerla a wikowarja s drjewom w Komorowje p. Kluksicha, ß. — Bjedrich Erdman, Maza Schrötarja, khežerja a fabrikskeho dźełaczerja w Nowej Wßy, ß. — Herman Ota, Hermana Rössela, dźełaczerja w Hrodźischczu, w tu khwilu na wojownischczu, ß.

Zemrjeli:

W Michalskej wołsadze: 9. junija: Hana swudowj. Scholczina rodź. Bortez, wumjeńatka s Minakala, semrie jako bědna we wokrjeßnym wustarje na Zidowje, 83 l. 7 m. 8 d. 6: Madlena rodź. Pětrichez, bywscha swudowj. Krowzowa, Augusta Klingsta, khežerja a invalidy na Zidowje, mandźelska, 62 l. 10 m. 14 d.

W druhich wołsadach: Jan Bohuwěr Jursch, khežet w Njeßwaczidle, 74 l. 3 m. 10 d. — Hańża swud. Hajdenowa rodź. Wobadez we Lusy, 70 l. 2 m. 1 d. — Hana swud. Wabkowa rodź. Nowatez w Khójnzu, 81 l. 2 m. 8 d. Frida Marta Wjozkez, njemandź. dź. w Khwaczizach, 2 l. 3 m. 8 d. — Khorla Gustav. Richarda Bitterlicha žiwnoscżerja w Błózanach. ß., 4 m. 14 d. — Bohuměr Menzel, wumjeńar w Rodezach, 69 l. — Michał Husak, žiwnoscżer w Delanach, 73 l. 1 m. — Marja Bartez w Hucżinje, 2 m. 13 d. — Herman Mink, dźełaczerja w zyhelnczi w Dubrawzy, ßyn, 9 l. 4 m.

Zyrkwinske powjesće s Hodźija.

3. njedźelu po Sswjat. Trojizy smeje rano 1/2 7 hodźin farat Kschižan ßerbsku spowjednu wucżbu, 1/2 8 hodźin duchowny Voigt ßerbske a dopołdnja we 9 hodźinach němske predowanje.

Popołdnju w 2 hodźinomaj budże katechismußowa wucżba sa ßerbsku mużsku młodzinu.

Ssrjedu wjeczor w 7 hodźinach budże ßo němska wójnska modleńska hodźina wotbywacz.

Schtwórtk, jako na Jana, rano 1/2 7 hodźin němska, 1/2 8 hodźin ßerbska spowjedź a 1/2 9 hodźin ßerbske predowanje.

Zyrkwinske powjesće s Budeßez.

3. njedźelu po Sswjatej Trojizy smeje farat Domaschka rano w 7 hodźinach ßerbsku spowjedź, duchowny Bójz dopołdnja we 8 hodźinach ßerbske a 1/2 10 hodźin němske predowanje.

Wutoru wjeczor we 8 hodźinach shromadźizna khesczijanskeho towarstwa žónskeje młodoscże.

Ssrjedu wjeczor w 7 hodźinach smeje farat Domaschka němsku a we 8 hodźinach ßerbsku wójnsku modleńsku hodźinu.

Schtwórtk wjeczor we 8 hodzinach smeje khesczijanske towarstwo mużskeje młodoscże shromadzizinu.

Želesniski jězdny plan.

płacżazy **wot 1. meje 1915.**

S Lubija do Radworja.

S Lubija	—	8,32	11,58	5,20	7,50
Ketliz	—	8,41	12,07	5,29	7,59
Radmeriz	—	8,48	12,14	5,36	8,05
Hluschiny	—	8,52	12,18	5,40	8,10
Luwocżiz	—	8,59	12,25	5,47	8,16
Maleczіz	—	9,05	12,31	5,53	8,22
Wósborka	5,10	9,40†	12,56	6,45	8,27
Hrodźischcża	5,17	9,47†	1,03	6,52	—
Barta	5,25	9,55†	1,13	7,00	—
Hucżiny	5,34	10,04†	1,22	7,09	—
Klukscha	5,43	10,12†	1,31	7,17	—
Wulk. Dubrawy	5,52	10,21†	1,41	7,26	—
Lutobcża	5,57	10,26†	1,47	7,31	—
Radworja	6,03	10,32†	1,53	7,37	—
do Radworja dwórn.	6,09	10,37†	1,59	7,43	—

† Jězdzi jenož na kóżdym poßlednim dźeławym dnju kaž tež njedźelu a ßwjate dny.

S Radworja do Lubija.

S Radworja dwórn.	—	—	8,17	12,25†	5,09	9,01
Radworja sast.	—	—	8,23	12,32†	5,15	9,07
Lutobcża	—	—	8,29	12,38†	5,21	9,13
Wulk. Dubrawy	—	—	8,34	12,43†	5,26	9,19
Klukscha	—	—	8,43	12,52†	5,35	9,27
Hucżiny	—	—	8,51	1,— †	5,43	9,36
Barta	—	—	9,00	1,12†	5,52	9,44
Hrodźischcża	—	—	9,09	1,21†	6,01	9,53
Wósborka	5,45*	7,39	10,34	1,47	6,50	9,59
Maleczіz	5,51*	7,44	10,40	1,53	6,56	—
Luwocżiz	5,5 *	7,50	10,46	1,59	7,02	—
Hluschiny	6,04*	7,56	10,53	2,06	7,09	—
Radmeriz	6,09*	8,01	10,58	2,11	7,14	—
Ketliz	6,17*	8,09	11,06	2,19	7,22	—
do Lubija	6,25*	8,17	11,14	2,27	7,30	—

* Jězdzi jenož kóżdy schtwórtk abo hdyž je tón ßamy ßwjaty dźen, potom dźeń prjedy hacž do 31. augusta.

† Jězdzi jenož kóżdy poßledny dźeławy dźeń, kaž tež kóżdu njedźelu a ßwjaty dźen.

Inventurska awkzija.

Schtwórtk 24. junija t. l. dopołdnja wot 10 hodźin maja ßo na knježim dworje w **Njeßwaczidle** pola Budyschina wschě **konje, byki, krowy, młody skót, ranzy a pjerisna,** teho runja wschě **maschiny, kuczowe a hospodarske wosy, kultivatory, pluhi, bróny, walzy** atd., a wschelake hospodarske wězy sa hotowe pjenjesy na pscheßadzowanje pschedawacz.

Skót 1/2 1 hodźiny na pscheßadzowanje pschińdże.

Hinkelmann, najenk.

— Wosjewjenje. —

Sswojim ßerbskim krajanam k wjedźenju dawam, so ßym hacž na dalsche jenož ßrjedu a ßobotu wot ranja hacž do pschipołdnja a njedźelu dopołdnja wot 10 hacž 12 hodźin k rěczam.

Jan Scholta, runař a masseur

na nowej haßy, prěcznej haßy mjes kamjeńtnej a hornczerskej haßy.

Draždźanski wobućowy dwór

Naituńscha kupowarńnja ſa ſaßoſpſchedawarjow! Kupowazym Sserbam posſiczamy pſchi kupjenju **muźazych, żonjazych a dźěczazych ſchkórnjow na najwjetſchi dobytk.** Prěnjoklońne wobucźe. — Nowe formy. Nimo měry tunje płaczińny. **w Budyſchinje** pſchi ſerbſkich hrjebjach 2 na rózku kamjeńtneje haßy

Wójnſke pjeczwa

njech ßo w hoſpodarſtwje po wupruhowanych rezeptach tunjo a derje ßłodźeze

ſ wójnſkeje muki

napjeku. Wona ßo bjes mukoweje kharty pſchedawa.
:,: Rezepty darmo. :,:

Carl Noak naßlědnik
mějeczel: **Alfred Hemmann**
na žitnej haßy 10 —— Telefon 744

Trawowa awkzija.

Trawjenje **Hněwžeczanſkeje** gmejnſkeje łuki ma ßo njedźelu 20. junija popołdnju w 4 hodźinach po ſahonach na pſcheßadźowanje pſchedawacź.

Gmejnſke pſchedſtejiczerſtwo.

Kedźbu! Ratarjo!

W tójdym cźaßu, też ßobotu hižo do 10 hodźin dopołonja wſchu **ſwěrinu** a **domjazu pjerinu,** kaž ſtare a młode kury a hußy **w ßwojich klamach kupuju.** Ja ſakońſzy pod ſamjeſowanjom wiczneho wobłhoda po wukaſu ſwjaſkoweje rady wot 2. měrza t. l. njeſteju.

Benno Kubitz, pſchedawarńja ſwěriny a pjerinow
na wyßokej haßy 7. —— Założene 1833.

Wſchón ratarſki grat

we wulkim wubjerku

porucza

Pawoł Walther

na khěžorſkej dróſy 4.

Tunje ſoſy

we nimo měry wulkim wubjerku ma pſchezo na ſkładze

J. O. H. Bär
w Budyſchinje na Hoſchiz haßy 29.

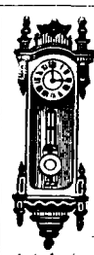

Kóždy, kotryž chce ßebi **dobry a tuni cźaßnik** kupicź, abo kotryž chce ßebi jón **porjedźicź** dacź, njech dźe k cźaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na ſwonk. lawſkej haßy 5.

Jenčej pſchedawa a porjedźuje, ſa ßwoje dźěło ſprawnje rukujo. — **Proſchu, ßebi moji wukładne wołno, ſ płaczińname wupołożene, wobhladacź.**

Sſlomu

k pizowanju a ſaßłanju

pſchedawa

ßwobodne kubleŕ w Jeſchizach.

Muchowe łojaki

pſchi 100 ſchtukach woßebje tunjo.

Sſrědki pſche njerodź

pſche mrowje, muchi, tkhi, ſchwobły wſchi, ſchlinki, ſchwjercźe, ßadowe a ſahrodne ſchkódniki atd.

Wěſte ſkutkowanje a niz drohe.

Dr. Roeber
Germania-drogowńja
na bohatej haßy 27.

Jejowe roſeßłanſke kaſchcźiki

ſe ſaſtajliwymi wotrjadami ſe wſchoſtronſkimi poßłyſnjenjemi pſchecźiwo ſtorkanju a cźiſchcźenju, ſa 15, 30, 45, 60 a 100 ſchtuk wopſchijecźo, kaž też woßebje

wupruhowane
półnopóſtſke kartony ſa 6 jeji

kaſchcźiki ſa truſkalzy, koßmaczki a Janſke jahodki ſa 1/2, 1 a 2 lětraj wopſchijecźa

kaſchcźiki ſa brěžki ſ wotrjadami

korby a kaſchcźe

ſa roſeßłanje ßada jako **dołholětnu ſpezialnoſcź** porucza

Hermann Kulisch

kartonażowa fabrika
półnopoſtſke kartony wſchěch wulkoſczow.

Wudowz ſtarſchu holzu abo wudowu, też ſ dźěcźimi, na jenu žiwnoſcź pyta. Dalſche je ſhonicź we wudawarńi Serb. Nowin.

Pólne brózńje

wſcheje druźiny twari

Arno Gäbel

w Budyſchinje na Sedanſkej dróſy 13. II. S wobliczenjom khoſtow a ryßowankami rad poßłužuju.

Kucharki, ſtwinſke a ßłužobne holzy, mlokowe holzy, hrózńe dźowki, holzy k ßwinjom, wotroczkow, ßrěnkow, rólnych pohonczow wolazych a dźěłacźerſke ßwójby pyta hnydom pſchiſtajerka **Görlichowa** na ßukelnſkej haßy, 1 na rózku khěžorſkeje dróhi w cźrijownı knjeſa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

Serb. tow. „Lipa" za Rakecy a wokoln.

změje, da-li Bóh, jutře njedźelu **20 junija** pop. w 5 hodźinach w Hönčec hoſcźencu ſwoje **měſačne poſedźenje.**

Knjez předsyda ze swojim přednoškom pokračuje.

Wšě lube sobustawy a hoſći w bohatej ličbje wočakuje

předsydstwo.

W ßylnej měrje do ßwojeho ſbóžnika wußny dźenźa dopołonja 3/4 11 hodź. naſch jara lubowany mandźelſki a nan, pſchichodny nan, dźěd a bratr

Jurij Moriz Broska

ß. cź. farař w Kſchiſchowje-Cźětowje.

W mjenje žarowazych wſchěm pſchecźelam a ſnatym jeho domojhicze jenož ſ tutym woſjewja

Paula Broszyna
rodź. **Stemannez.**

Khowanje ßobotu popołdnju w 3 hodź. w Cźětowje.

K temu cźißku pſchiłoha.)

Pschiloha k czißlu 25 Serbskich Nowin.

Ssobotu 19. junija 1915.

Płaczišny réšneho skotu na Drazdzanskich skotnych wikach.

17. junija 1915.

Płaczišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne druźiny a wosnamjenjenje.	Żiwa waga hr.	réšna waga hr.
Woły:		
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetšcheje réšneje hódnosćje ßacź do 6 lět	74—76	128—130
awstriske	—	—
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starše wukormjene	64 66	126—127
3. ßrénjo pizowane młode, derje pizowane starše	57—60	116—122
4. ßnadnje pizowane kóždeje starosty	—	—
Jałojzy a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetšcheje réšneje hódnosćje	73 75	128—130
2. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetšcheje réšneje hódnosćje hacź do 7 lět	64 68	126—128
3. ßarše, wukormjene kruwy a ßnadnje wuwite młódše kruwy a jałojzy	52 55	108—114
4. ßrénjo pizowane kruwy a jałojzy	44—47	98—106
5. ßnadnje pizowane kruwy a jałojzy	38 41	88 96
Byli:		
1. połnomjaßne, najwjetšcheje réšneje hódnosćje	70 73	117—120
2. ßrénjo pizowane, młódše a derje pizowane starše	51—55	102—107
3. ßnadnje pizowane	47—49	95 100
Cźelata:		
1. najlépše z młokom wukormjene abo najlépše wot zyza	84 88	137—141
2. ßrénje kormjene abo tež dobre wot zyza	72—77	125—130
3. ßnadnje wuwite wot zyza	63—68	116—121
Swinje:		
1. połnomjaßne lépschich raßow a jich schischenjow w starosći hacź do 1¼ léta	119—124	154—160
2. mjaßne	105—101	140 145
3 ßnadnje wuwite, też ranzy a kundroßy	100—115	145—150

Płaczišna żitow a produktow.

Żitowy dowos w Budyschinje:	W Budyschinje. 12. junija 1915 wot hr.	wot pj.	hacź hr.	hacź pj.	W Lubiju 17. junija 1915 wot hr.	wot pj.	hacź hr	hacź pj.
Wowß . . . . 50 kilogr.	—	—	11	20	—	—	10	90
Bérny	—	—	—	—	—	—	4	60
Butra . . . 1 kilogr.	3	10	3	80	3	20	3	40
Pschenczna muka 50 „	—	—	21	08	21	—	22	—
Rżana muka 50 „	—	—	17	50	—	—	17	45
Ssyno . . 50 „	4	25	5	25	3	70	4	20
Ssłoma . 100 „	3	25	3	85	4	20	4	70
Proßata 690 schtuk, schtuka	22	—	46	—	—	—	—	40
Pschenczne wotruby	—	—	6	50	6	50	7	75
Rżane wotruby 50 kilogr.	—	—	6	50	6	50	7	75
Pschenczny gris	—	—	—	—	—	—	—	—
Rżany gris	—	—	—	—	—	—	—	—
Pschenża žołta, kórz po 170 punt.	—	—	—	—	—	—	23	35
Pschenża, běła, kórz po 170 punt.	—	—	23	80	—	—	25	16
Rožla, nowa, kórz po 160 punt.	—	—	19	20	—	—	20	48
Jećmjen, nowy kórz po 140 punt.	—	—	18	60	—	—	9	75

Jeja, mandl 1 hr. 80 pj., schtuka 12 pj.

W Budyschinje płaczi: punt howjaseho mjaßa wot 1 hr 20 pj hacź 1 hr. 30 pj., punt cźelazeho mjaßa — wot hr. — pj. hacź 1 hr. 20 pj., punt ßwinjazeho mjaßa wot 1 hr. 50 pj. hacź 1 hr. 50 pj., punt schmalcu wot — hr. — pj. hacź 1 hr. 80 pj., punt pschenczneje muki wot — hr. 26 pj. hacź — hr. 32 pj., punt rž neje muki wot — hr. — pj. h cź hr. 22 pj., punt chlěba wot hr. — pj. h cź — hr. 17 pj., punt ßuscheneho połcźa wot — hr. — h cź 1 hr. 80 pj., punt mlěteho zokora wot — hr. 25 pj. hacź — hr. 26 pj., liter petroleum wot — hr. 58 pj. hacź hr. 70 pj.

Franz Marschner

cźaßnikat w Budyschinje

na bohatej haßy 9

ßwój skład **cźaßnikow** a **cźaßnikowych rjeczazow**

k dobroćiwemu wobkedźbowanju porucźa

Hodna twora. Pišomne rukowanje. Tunje płaczišny.

Sserbske a němske

spěwarske

jednore a najwoßebnische,

ßu po tunich płaczišnach na pschedań

we wudawarni Serbskich Nowin.

Ad. Kämsch naßl. w Budyschinje

(mejeczel **Max Kirschner**)

schi kutrowych wikach 1 **telefon cźißło 4**

porucźa ßwoje daloko a schěroko znate

palenzy a likeury.

Roseßłanje w cźwizach a bleschach.

Proschu ßebi płaczišnowy saviß ßadacź.

Nowe wotewrjenje!!

Subjaze praxis **K. Pehsa** w Budyschinje,

na **bohatej haßy 10,** z nutskhodom na krótkej haßy.

Zuse suby wschěch systemow

Plomby kóždeje druźiny.

Suby ßo wustojnje wuźahaju.

Lahodny wobkhad. — Pomérne płaczišny.

Hižo 10 lět ßamostatny.

Zuse suby

saßadźuje, natażene suby wuporjedźa a suby cźaha z pohłuschenjom

Johanna Stahlez, dentistka

w Budyschinje na ßukelnskich haßy 1ª.

Sserbski muzej

wotewrjeny kóždu 1. a. 3. njedźelu měßoza wot ½11—12 hodźin.

Visitne khartki

cźischcźi spěschnje a tunjo

Ssmolerjez knihicźischczerња.

95 pj. dny.

Philippi & Co.

Mějećel Curt Mahnke.

95 pj. dny.

Wot 19. junija:

1 žonjazy módroczišchć. schórzuch 95
1 bėły holczjazy schórzuch 95

1 pišany holczjazy schórzuch 95
1 holczjazy platowy schórzuch 95

2 hólczjazaj schórzuchaj 95
1 hólczjazy schórzuch 95
1 mušelinowe dźėczjaze wobleczenje 95

1 platowe dźėczjaze wobleczenje 95
1 schtrykowane dźėczjaze wobleczenje 95

3 schėre trjenja 95
3 bėle trjenja 95
1 bėły rub 95

5 wutrėwanskich rubischczow 95
1 kupanska plachta 95
1 rybowanske trjenje 95

1 por dołhich porstatych rukajzow 95
2 poraj krótkich porstatych rukajzow 95

1 bėła batist. blusa 95
1 pišana bat. blusa 95
1 ploczliwa spódnja šuknja 95

1 wojerska měza 95
1 pólnoschėra talerjojta měza 95
2 wojerskaj schijnaj wobwjaskaj 95
1 wojerske schijne rubischko 95
1 por šlow 95
2, 1 sportski paß 95
4 wojerske schantka 95
5 wojersk. schantkow 95
6 wobrubjenych bėlych schantkow 95
6 / 3 žonjazych batistowych schantkow s pišanej kromu 95
13,5 m. wuschiwanja 95
9 m. wuschiwanja 95
1 spódnjošuknjowa falba 95
1 wuschity pschikrynw sa dźėczjazy wós 95
1 dźėczjazy sahlwczk 95
1 matroski khornar 95
1 m. tülloweje tkaniny k saßadźenju abo k blusam 95
1 ruczna toscha s kožaneho šuknja 95
1 bołharska ruczna toscha 95
1 šuczkowana toscha 95
1 dźėczjaza parlata toscha 95
1 schantkazy kaschcź 95

3, 2, 1 por czornych dźėczjazych schtrympow 95

3 porn małych sokow pišanych, brunych, czornych 95

2 poraj krutych wojerskich sokow 95

1 por s wołmu měschanych wojerskich sokow 95

2 poraj krutych žonjazych schtrympow 95

2 poraj žonjazych schtrympow, czornych brunych 95

1 por florowych schtrympow, czornych, tango 95

1 kruty potnik sa 2—14 lėt 95

1 elegantna pišana dźėczjaza khapa 95

1 bėła dźėczjaza khapa
1 pišana dźėczjaza khapa hromadźe 95

2 modernskaj blusowaj khornarjej 95

4 žonjazy paßy 95

1 spiralny schtalt 95

1 krute hólczjaze ploczliwe kholowe 95

2 hólczjazaj schórzuchaj s wóskowaneho šuknja 95
3 metry gardinow 95

2 metr. vitražoweho damasta 95
1 meter wóskowaneho damasta 95
1 kožowy pschedpołožk 95

1 dźėlba
pjeslow
sa hólzow a holzy, s dźėla saprószchene, hacź do 2 mk. hódne po 95

1 nadtrjenje 95
1 pschikrynw sa schijazu maschinu 95
3, 2, 1 dołhi schlips 95

3, 2 šekle 95
2, 1 sportske pschedkoschliczki 95
2 drastnej schczėczi 95

5, 4 hadreschcza 95
2 metraj tkaniny k pjelcham 95

Jena dźėlba **sbytkow**
mušelina, plata a köpra, šo pschihodźazych k blusam, dźėczjaz. wobleczenjam, sawėschkam,
kójdy sbytk 95

Wot 19. junija:

Philippi & Co.

Mějećel Curt Mahnke.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. —Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawóstki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wjedor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 26. **Sobotu 26. junija 1915.** **Lětnik 74.**

Rosprawa němskeho generalneho staba.

23. junija.

Lwow je wczera pschipoldnju awstrisko-wuherske wójsko ſ nadběhom wſało, po tym w nozy Czerekske ſtejischczo mjes Dnjeſtrom pola Mikolajewa-Lwowa. Bóle k połnozy je ßo pschi pschesczěhanju linija k ranju wot Lwowa—Soltanzow—Turynkow (k dołhemu ranju wot Solkiewa) doßahnyła. Pola Rawy Ruskeje a k wieczorej wot tam je położenje njepscheměnjene.

W Ssanowym-Wißlinym kucze a na lěwym brjoſy hornjeje Wißły Rußojo zoſacz poczinaju.

24. junija.

Na rańschim brjoſy Lorettowskeje hory ßmy njepschecżela ſ jeneho pschěrowcho krucha czißnyli, kotryż bě pſched někotrymi dnjemi dobył. K połodnju wot Souchez ſ wuſpěchom dale wojowachmy.

Labyrintiſke ſtejischczo k połodnju wot Neuville je ßo ſe ßylnym nóznym nadběhom we wutrajnym ſ bliſka wojowanju ſdżerżało.

Pschi Maaſkich hórkach je k dalſchemu horzemu wojowanju doſchło; ßmy hischcze 150 Franzowſow ſajeli. Njepſchecżel je pschi dwěmaj njeporadżenymaj nadběhomaj czężko ſchkodował.

Pośpyt pſchecżiwo hórzy pola Ban de Sapt, kotruż wczera wſachmy, wotpokaſachmy; liczba jatych ßo wo 50 powyſchi.

K dołhemu ranju wot Kurſchanow ßu Rußojo pſchi jenym wot naß wotpokaſanym nadběhu 100 jatych w naſchej ruzy woſtajili.

Nad Omulewom pſchi jenym wupadże wjeß Kopaczku wobßadżichmy.

W Pólſkej, k połondju wot Wißły, ßo někotre njepſchecżelowe nadběhi njeporadżichu.

W Galiziſkej je wójsko generala ſ Linſingena Dnjeſtr pſchekroczilo. Mjes Haliczom, kotryż njepſchecżel hiſchcze dżerżi, a Surawnu wono na połnóznym brjoſy ßylnje wojuje. Hacz k ſtronam k ranju wot Lwowa a Solkiewa ßo njepſchecżel dale pſchecżěhuje. Mjes Rawej Ruſkej a Ssanom pola Ulanowa njeje ßo niczo woßebiteho ſtało.

W kucze mjes Ssanom a Wißlu ßu Rußojo ſady Ssana zoſali, tež na lěwym Wißlinym brjoſy k połodnju wot Ilſy woni k połnozy zoſaja.

25. junija.

Pola Souchez ßu ßo woſpjetne franzowſke wupady wotpokaſale. We wieczornych Argonnach je ßo nadběh jeneho franzowſkeho bataillona pſchecżiwo naſchim pſchedßunjenym ſtejiſchczam ſ cżężkim ſchkodowanjom ſłamał. S napſchecżnym nadběhom jedyn pſchěrow ſ dwěmaj kładżitymaj khěžkomaj, 3 maſchinſke tſělby a tſi minymjetaki wſachmy.

Pola Les Eſparges ßo franzowſke nadběhi dozyła njeporadżichu.

W Ruſkej ßmy wczera dobytu wjeß Kopaczku ſaßo wopuſchczili.

Pola Chornſella w Galiziſkej ßmy po horzym ſ bliſka wojowanju njepſchecżelſku liniju wſali. Sczěhowaze Woyrſchowe wójſko je lěß k połodnju wot Ilſy pſchekroczilo. Położenje pola Mackenſenowych wójſkow njeje ßo powſchitkownje pſcheměniło. K dołhemu wieczorej wot Halicża dyrbjachu ßo dżěle Linſingenoweho wójſka pſched pſchewahu mějazymi njepſchecżelowymi nadběhami pola Martinowa na Dnjeſtrowy połodniſchi brjoh wróczo wſacz.

Dale po rěży horje poſtupujemy. Lěwe wójſkowe kſchidło pola Chodowa ſteji.

Najwyſchſche wójſkowe wjedniſtwo.

Wußwobodżenje Lwowa.

Wójſka generalneho wyſchka ſ Mackenſena ßu 22. junija Rußow w połnozy wot Lwowa (Lemberga) ſ nowa ſbiłe, a k połodnju města běchu ßo Rußam ßylne wobtwjerdżenja wotdobyłe. S tym bě ſa Rußow ſtrach naſtał, ſo ßo jim wupucz ſ Lwowa ſalehnje. Duż je ßo wjedniſtwo ruſkeho wójſka roßßudżiło, Lwow ſwjaſkarſkim wójſkam pſchewoſtajicz. Ssrjedu pſchipołdnju Rußojo ſ města wuczahnychu.

Runje hdyż czaßnik dwanacze bijeſche, ſwjaſkarſke wójſka do Lwowa, po dżeßaczměßaczným zuſym knjeſtwje wußwobodżeneho, pſchiczahnychu. S njewopißomnym juſkanjom jo wobydlerſtwo witaſche, kwětki na nje mjetajo a Awſtriſkej a Němſkej ßławu pſchiwołajo.

Swonkownje njeje město czerpiło, jenoż we wieczorje wulki woheń ſalhadżeſche. Tam ßu Rußojo, prjedy hacz ßu wotczahnyli, dwórniſchczo a wſchě ßußodne fabriki a petrolejowe a benzinowe ſkłady ſapalili. Poßlednje tſi dny mějeſche wobydlerſtwo czężko czerpicz. Wſchitzy mużzy wot 18 hacz 50 lět ßo ſajachu. Schtóż ßo njemóżeſche ſ czaßom ſkhowacz, teho Rußojo wotwjedżechu. B.

S Mackenſen generalny pólny marſchall.

Khěžor je generalneho wyſchka ſ Mackenſena, hłowneho wjednika němſkeho wójſka w Galiziſkej„ ſa generalneho pólneho marſchalla pomjenował. B.

Rosprawa awſtriſkeho generalneho staba.

Powſchitkowne położenje w rańſchej Galiziſkej njeje ßo pſcheměniło.

K ranju a k dołhemu ranju wot Lwowa ßo ſe ßylnymi ſadnimi wójſkami wojuje.

Nad hornim Dnjeſtrom je ßo Mikolajew a Żydaczow wobßadźił. Po rěży dele wot poßledniſcheho města ßu ſwjaſkarſzy wojazy czężko wojujo na někotrych ſtronach na połnózny Dnjeſtrowy brjóh poſtupili.

Mjes Wißłu a Ssanom njepſchecżel dale zoſa. K połnozy wot Wißły je ßo ruſke ſadnje wójſko pſches Kamjennu wróczo czißko. Naſchi wojazy ßu Oſtrowize a Sandomir wobßadżili.

Na italſkim wojownſchczu je ßo pſchi koruntanſkej mjeſy ßylny italſki nadběh wotpokaſał. Hewak je ßo pſchi tejle a pſchi tirolſkej mjeſy jenoż ſ artilleriju wojowało.

W ſtronach hory Krna je ſměrom. Nad Iſonzom ßo ßylnje ſ artilleriju wojuje. Nadběhi Italſkich pola Gradiſka a Monfalcone njeßu ßo poradżiłe. B.

Ruſke ſměrowanſke woſjewjenja.

Londonſke nowiny „Daily Mail“ ſ Pětrograda ſhonja, ſo ßu w měſcze na wſchě drohowe rózki woſjewjenja ruſkeho generalneho staba pſchlěpjene, ſ kotrymiż ßo wobydlerſtwo napomina, ſo by ſ měrom woſtało. Rosprawy generalneho staba ßu zyle po wěrnoſczi ſpißane. Powjeſcz wo bliſkej kataſtrofje ßu jenoż ſłóſtni abo bojaſni ludżo roſſchěrili. Munizija ßo dżeń wote dnja polěpſchuje. Hiſchcze je wjele reſervow ſa wójſko. Generalny ſtab pak ſ wobhladniwoſczu na to kedżbliwe czini, ſo ßo hiſchcze khwila minje, prjedy hacz budże jemu móżno, ſ nowa pſchecżiwo njepſchecżelej poſtupowacz. Ruſka je mjes ſwjaſkarjemi tón kraj, kotryż je najbóle ſchkodował a najczężo czerpił. L.

Zivilne wobydlerſtwo ſ Warſchawy wuczahnyło.

Po wukaſu wulkowjerćha Nikolaja Nikolajewicza ßu jenoż ſtatni ſaſtojniży a woßoby, kotreż wójſkowemu ſarjadniſtwu pſchi-

ßkuſcheja, we Warſchawje woſtacź ßměli. Kaž chzedźa jene Barlinſke nowiny wjedźecź, je wjazy dyžli 100,000 zwiliſtow ſa 24 hodźin měſto wopuſchćicź dyrbjało. D.

Zar pſchi ßwojim wójſku.

Kaž ßo ſ Pětrograda piſche, je zar k wojowazemu wójſku wotpucźował. L.

Rosprawa ruſkeho generalneho ſtaba

wot 23. junija praji: Naſcha kavallerija je ßo 19. junija pola Schawlow mjes wßomaj Tellſche a Laukeniſchken ſady njepſchećźeloweje fronty waźneho njepſchećźeloweho transporta ſmozowała, jón ſpalila a ßylne pſchewodniſtwo ſarubała, teź je wona nĕkotre honjerſke wotdźĕlenja a kavalleriſke patrouille ſniczika. W ßylnych wojowanjach pola Ringowaſkeje rĕki 21. junija naſchi pĕſchzy poſtupowachu. K wjećźoru wot Němjena pſchi Narewſkej froncźe a k lĕwizy Wißły je ſměrom.

Nad Tenewom pſchi galiziſkich mjeſach je naſcha infanterija w nozy 21. junija rĕku pola wßy Oßaki pſchekrocźika a jedyn bataillon 82. awſtriſko-wuherſkeho regimenta ſ bajonetom morika. W ſcźĕhowazej nozy ßmy wótry njepſchećźelowy nadbĕh k połnozy Cźeßanowa—Rawy Ruſkeje wotraſyli, 840 muži ſ 23 offizĕrami ſajeli a tſi maſchinſke tſĕlby dobyli. Pola Lwowa bĕ tſĕleńza tſĕlbow. Nad Dnjeſtrom ßmy khĕtry dobytk pola Niźnjow ſcźinili. Awſtriſzy bĕchu ſe ßylnymi wozami rĕku pſchekrocźili, ſ kotrymiž naſchi wojazy wot 15. junija na froncźe Oſtra—Horopez—Koßmjerźin—Ssuwidow—Woßjow—Uniſch wótro wojowachu. Rano 21. junija ßo tole wojowanje ſ połnym wuſpĕchom ſa naß ſkónczi. Naſcha infanterija nĕkotre ßylnje wobtwjerdźene kubka a wjeß Ssuwidow ſ nadbĕhom dobu, hdźež ßo njepſchećźel ſe ſaßakkoſczu wobaraſche. Tu 3500 muži ſajachmy a wjele maſchinſkich tſĕlbow dobuchmy. Sſo zyle roſpuſchćiwſchi njepſchećźel pſches Dnjeſtr zofaſche. Naſchi koſakojo ßo ſa njepſchećźelom puſchćichu, po ſchtyrjoch njepſchećźelowych moſtach pſches rĕku dźĕchu a njepſchećźela dale pſcheſcźĕhowachu. Pola Horopez a Koßmerźina njepſchećźel teho runja zofa. Pola Soſawy a Saleſchćikow ßo njepſchećźel ſady groczanych raczinow bliſko Dnjeſtra dźerži. W nozy 21. junija ßmy wßy Bulomutowku, Rźamentin a Gromeſchtry, kotrež pſchi wótrym wojowanju woſpjet wobßedźerja měnjachu, ſ nowym nadbĕhom dobyli. Sſmy nĕhdźe 1000 muži, mjes nimi komandeura 42. wuherſkeje honvedſkeje brigady, ſajeli a wjele maſchinſkich tſĕlbow dobyli.

Rosprawa wot 24. junija powĕ: Pola Schawlow njeje ßo niczo pſcheměniło, tam ßo dale wojuje. K połodnju wot Rajgrodſkich jĕſorow je naſche pſchedwójſko w nozy 22. junija rĕku Ejrinu pſchekrocźiło, wjeß Kulighi wobßadźiło a zylu kompagniju Němzow ſnicziło. Pola Lomże je ßo ßylnje mjes artilleriju wojowało.

Nad Tanewom pſchi galiziſkich mjeſach ßmy pola wßy Lublinez njepſchećźelſke nadbĕhi wotraſyli. K wjećźoru wot Rawy Ruſkeje ßmy njepſchećźela pola wßy Guty Seleneje wróczo ſcźiſchćeli. Naſcha kavallerija je tſi njepſchećźelowe kompagnije ſarubała. 21. junija a ſcźĕhowazu nóz ßmy njepſchećźelſki nadpad na Lwow ſ wótrym wojowanjom wotdźerźeli. Njepſchećźel je pſchi njewuſpĕſchnych nadbĕhach pola Bukowiz a dale k połodnju nad Cźerekſkej rĕcźku cźežko ſchkodował. Tola ßo jemu poradźi, pola Solkiewa poſtupowacź. **Teho dla naſchi wojazy 22. junija Lwow wopuſchćichu a k nowej froncźe zoſachu.** Nad Dnjeſtrom ßo k połodnju wßy Koßmjerźina, hdźež ßo njepſchećźel na lĕwym brjoſy dźerži, dale wojuje. Pſchi Dnjeſtrowym wuźłobje njepſchećźela wot wßy Uniſcha k wßy Luzy ſcźiſchćźachmy. We wuſpĕſchnym bajonetowym wojowanju nĕhdźe 1000 muži ſajachmy. L.

Ruſka a Italſka.

Italſke nowiny „Secolo“ ßu dopiß ſ Bukareſta wocźiſchćźake, po kotrymž je wjednik ruſkeje lieralneje (kadetſkeje) ſtrony prajił, ſo Ruſka wojowacź njepſcheſtanje, prjedy hacź njedobudźe. Wón pak njeje ſamjelczał, ſo dyrbi Italſka pſchi tajkim dobycźu pomozna bycź. Mjes tym ſo Rußojo w Galiziſkej wojuja, dyrbja Italſzy Trieſt dobycź. Wón je ßo dale wuſnał, ſo je w ruſkim wójſku wulki njedoſtatk munizije. Rußam je teho dla njemóžno było, w Pólſkej poſtupowacź. Tola nĕtkole ßo pſches Archangelſk a Wladiwoſtok wulke poßyłki munizije pſchiwożuja. General Dimitrijew, kotryž lĕwe kſchidło w Galiziſkej nawjedowaſche, je do njehnady padnył, hdyž je ßo Němzam a Awſtriſkim poradźiło, ruſku frontu nad Dunajezom pſcheraſyc. Na jeho měſtno je ßo general Loecź pomjenował. General Kuropatkin, kotryž je w tu khwilu ſ adjutantom hłowneho roskaſowarja wulkowjerſcha Nikolaja Nikolajewicza, na měſto wójnſkeho miniſtra Ssuchomlinowa ſtupi. Wſcha nadźija na nĕr je dla kruteje rosßudźenoſcźe wulkowjerſcha Nikolaja Nikolajewicza podarmo. D.

Sſerbjo w Albanſkej.

Sſerbſki póßanz w Romje, Riſticź, je Romſkemu dopißowarjej nowin „Secolo“ prajił, ſo ßu Sſerbjo dyrbjeli pſchećźiwo Albanſkim dla jich rubjeźniſtwa ſakrocźicź. Albanſzy, kotrychž awſtriſzy offizĕrojo nawjeduja, ßo njepſchеſtawajzy do Sſerbije nawaleja. Do kraja, kotryž Italſzy ſa ßebje žadaju, nochze Sſerbija pſchimacź. Prawe kſchidło ßerbſkeho wójſka je hiſchcźe njepſchećźelſkim nadpadam wuſtajene, a prjedy hacź Sſerbija na tej ſtronje pomoz njedoſtanje, wona njemóže pſchećźiwo Awſtriſkej poſtupowacź. D.

Sſerbjo w Durazzu.

Po powjeſcźach ſ Roma ßu Sſerbjo 23. junija Durazzo pſchi adriatſkim morju wobßadźili. Eſſad paſcha je do Italſkeje cźeknył. Cźornohórzy ßu Taraboſch pſched Skutariom wobßadźili, druhe wotdźĕlenja ßu po puczu do Skutaria. B.

Balkanſke ſtaty a ſchtworoſwjaſk.

Italſke nowiny „Corriere della Sera“ ſ Bołharſkeje ſhonja, ſo budźe ſchtworoſwjaſk ſa nĕkotre dny Bołharſkej nowe namjety cźinicź. Wot Bołharſkeje njehodźi ßo niczo dobreho wocźakacź, jeli ſo ßo poſtajenja Bukareſtſkeho měra njepſcheměnja. Rumunſka ßo njeby reviſiji pſchećźiwika, haj by ſwólniwa była, Dobricź a Balczik Bołharſkej ſaßo wotſtupicź, jeli ſo ßebi Bołharika w naſtupanju Mazedonſkeje njeby pſchewjele žadała. W Sſerbiji pak nochzedźa wo ſjednanju niczo wjedźecź. haj, tam ßu na Italſku hnĕwni, dokelž je wona krocźele podpjeraka, ſo by ßo Bołharſkej kruch Mazedonſkeje pſchewoſtajił. Schtož Grichiſku naſtupa, chzył dźĕl tamniſcheho politiſko-diplomatiſkeho ßwĕta Bołharſku pola ſchtworoſwjaſka wuſchtapicź a ſchtworoſwjaſkej prajicź, ſo je jeuož jedyn ßrĕdk, ſ kotrymž mohła ßo Bołharſka k wójnje pſchećźiwo Turkowſkej dobycź, to je mobiliſazija Grichiſkeje. Na to mohło ßo wotmołwicź: Cźeho dla Grichiſka hnydom njemobiliſuje.

Parizike nowiny „Gaulois“, kotrež w ßwojej politiſkej dnjowej rosprawje grichiſke wobſtejnoſcźe rospominaja, měnja, ſo ßmĕ ßo po Athenſkich powjeſcźach nowe woźiwjenje politiſkeje agitazije wocźakacź. „Gaulois“ ſa krótki cźaß nowe a waźne powjeſcźe wocźakuje a ßo nadźija, ſo ßo Venizelowym prózowaniam poradźi, balkanſki ſwjaſk, kotryž je jeho ſkutk a potajnſtwo dobycźow balkanſkich ludow nad Turkami był, ſ nowa hromadu ſkowacź. Hacźrunje je wobcźeżne. tole wotmyßlenje pſchewjeſcź, to tola mużej, kaž Veniżeloßej, njemóżno nje, k wottyknjenemu kónzej dońcź. B.

Rosprawa italſkeho generalneho ſtaba

wot 23. junija praji: Artilleriſke wojowanje woßebje ßrĕnjeho a wulkeho kalibra je ßo po zykej froncźe poßylniko. Njepſchećźel je nadbĕhi woßebje w nozy pſchi ſnatych ſtejiſchcźach na Monte Piano, Pal Grande a Pal Piccolo, runje kaž na ſeleny wjeŕſchk (mjes Pizzo Collina a Zellenkofelom) ſpytał. Poßledniſchi ßu naſchi wojazy wcźera wobßadźili. Woßebje ßylne bĕchu teź njepſchećźelowe nadpady na naſche ſtejiſchcźa pſchi Freikoflu, hdźež ßo w nozy 22. junija a tónßamy dźeń tſi nodbĕhi ſcźinichu. Wone ßo ſ wuſpĕſchnym ßobuſkutkowanjom artillerije a teź ſ ruczynymi bombami wotpokaſachu. Njepſchećźel 200 cźĕkow ſamoſtaji. W dolinje pola Plezza dźĕła k poſtojenju cźežkeje artillerije na ßußodnych hórkach wobkedźbowachu, tehorunja trainowe łźahi, kotrež ſ Plezza k hornjemu Iſonzu dźĕchu. Pſchi Krnſkej horje a nad Tſonzom je ßo 22. dźeń junija ſměrom minył. B.

Wobſtejnoſcze w Trieſcze.

Wurjadny dopißowaŕ Budaveſtiſkich nowin „A Nap“ wo wobſtejnoſcźach w Trieſcźe powĕ: Měſto je ſměrom, ſkoro něme. Wjecźor je w měſcźe zyle cźĕmno. Wobydleŕſtwo je ſměrom. Hrimot kanonow je w Trieſcźe ßłyſchecź, tola wón nikoho njetraſchi. Wjetſchi dźĕl klamow je ßo ſamknył. Twarjenje italiſkich ſchcźuwanſkich nowin „Il Piccolo“ je hromada roſpadankow. Wobydleŕſtwo je ßo do tſi poſkhody wyßokeho twarjenja dobyło a jo wupuſczilo. Nawjazy wobydlerjow je ſ Trieſta wucźahnyło. Wichitzy italſzy ſmyßleni ßu ſawrjeni, tola njeje wĕrno, ſo je měſto wopuſchćene. Trieſtſki khĕżorſki namĕſtnik, baron Fries, je dopißowarjej prajił, ſo njepſchećźelſke nowiny wo Trieſcźe njewĕrne powjeſcźe roſſchĕrjeja.

Wone wo revoluziji a cźěkanju wobydlerjow ſ hromadami powjedaju. W Trieſcźe njeje žaneje revoluzije, w Trieſcźe nikoho njepowěſcheja. B.

Jendźelſka hollandſke wikowanje pſchikrótſcha.

Jendźelſka wſchě žrědki wuſpytuje, ſo by dowós tworow pſches neutralne ſtaty do Němſkeje njemóžny ſcźiniła. Jendźelſki delni žejm je ſakonjej pſchihłoßował, po kotrymž žmě jenož hiſchcźe hollandſke ſamórſke towarſtwo jendźelſke tworý do Hollandſkeje woſyćź. Samórſke towarſtwo je ſa to ſamolwite, ſo žana do Hollandſkeje póžłana twora do rukow njepſcheczelow Jendźelſkeje njepſchińdźe. Pſchi rosrěčenju wo tymle ſakonju Robert Cecil, nižſchi ſtatny ſekretar ſnutskownych naležnoſczow, praji, ſo žebi knježerſtwo pſcheje, ſo by žo wſchemu pſchiwoženju bawłmy do Němſkeje ſadźěwało. Hewak žo prawa neutralnych njepſchikrótſcha. Nowy wikowanſki miniſter Prettyman roſeſtaja, ſo dyrbi žo pſchiwoženju wukrajnych wudźělkow pſches Hollandſku do Němſkeje kónz cźiniźź. Kapitany, kotſiž Němzow ſ wukrajnymi tworami ſaſtaraju, mohli žo k jaſtwu hač do 2 lět a po pjenjeſach hač do 10,000 hriwnow khoſtacź B.

Jendźelſki kſchižak „Roxburgh“ žo torpedował.

Jendźelſka admiralita woſjewja: Wójnſka łódź „Roxburgh“ je žo 20. junija w połnóznym morju ſ jenym torpedom trjechika, tola žo njeje wjele wobſchkodźika. Łódźi je móžno było, ſe žamžnej paru dale jěcź. Muźſtwo njeje ſchkodowało. B.

Schtyri němſke rybaſke parne łódźe žo potepike.

Hdyž 23. junija něſotre danſke rybaſke łódźe pola Skagena k dołhemu ranju wot Honſtholma rybý łojachu, rybazy na nich němſku, žo nórjazu, rybaſku parnu łódź „Nord P. C. 194“, ſetkachu. Skónczńnje žo rybakam poradźi, łódź ſa powjas ſwjaſacź. Po morju jěchžo cźołm ſ dźewjecź muźimi, wobžadku němſkeje rybaſkeje parneje łódźe, ſetkachu. Tuczi powjedachu, ſo je dźeń prjedy jedyn jendźelſki podmórſki cźołm woßom mil wot Honſtholma woßom němſkich rybaſkich łódźi ſ Geeſtemünde pſchekhwatał, a tſi łódźe potepił. Druhe žu wupjerchnyć mohłe. Wobžadka němſkich łódźow je žo wukhowała. Jenož kapitana łódźe „Nord P. C. 194“ žu Jendźelcźenjo ſajeli, dokelž žu měnili, ſo je wón jedyn namórſki offizěr. B.

Němſke lětadło ruſki podmórſki cźołm potepiło.

Jene němſke lětadło je 22. meje w rańſchim morju, 25 mil wot Gotlanda, ruſki podmórſki cźołm ſ mjetanjom bombow potepiło. B.

Bombardement na Dünkirchen.

Póndźelu w nozy žu Němzy Dünkirchen na mórſkim brjoſy w połnóznje Franzowſkej ſ nowa ſ najcźežſchej artilleriju ſ wulkeje dalokoſcźe wobtſěleli. Najprjódzy žo 14 bombow do měſta ſwutſěla, kotrež wjazy ſchkody naczinichu, dyžli pjecź prjedawſchich bombardementow. Po dlěſchej pſcheſtawzy žo bombardement dopołdnja ſ nowa ſapocźa. Do měſta hiſchcźe něhdźe 15 bombow padźe. Něhdźe 200 woßobow je žo moriło abo žo franiło. Cźežke franzowſke batterije žo do njepſcheczelſkeje artillerije ſaměrichu, ſ kotrejež bombardement wukhadźeſche. B.

Nowowólby w Grichiſkej.

Dotalne knježerſtwo w Grichiſkej hač na dalſche w ſaſtojnſtwje woſtanje, hač runje je ſtrona prjedawſcheho miniſterſtwoweho pſchedžyda Venizelosa pſchi wólbach dobyła. Miniſterſtwowy pſchedžyda Gunaris je jenemu nowinſkemu ſaſtupjerjej prajił, ſo wón dla kralowneje cźežkeje khoroſcźe njemóže wotſtupicź. Grichiſka njemohła tež nětkole neutralne ſtejiſchcźo wopuſchcźicź, byrnjež by Venizelos knježerſtwo pſchewſał. S poraženjom ruſkeho wójſka w Galiziſkej a ſe ſaſtupjenjom Italſkeje do wójny je žo wójnſke położenje zyle pſcheměniło. B.

Awſtriſka požcźonka w Němſkej.

W poſledním poſedźenju awſtriſkeje ſtatny doł kontrolowazeje komišže finanzny miniſter Engel woſjewi, ſo je žo mjes awſtriſkim ſarjadniſtwom a jenym bankowym ſwjaſkom w němſkim khežorſtwje požcźonka wo 305 milijonach hriwnow wotſamkła. Požcźonka dyrbi žo woßebje k płacźenjam we wukraju nałožecź. D.

Zokrowe płacźiſny we Württembergſkej.

Wulkowikowarjo we Württembergſkej žu pſchi nětcźiſchej žadnoſczi zokora ſpytali. płacźiſny ſa dwójny zentnar wo 8 hač 10 hriwnow powyſchicź. Württembergſke knježerſtwo je teho dla poručiło, ſo žmě zokrowa fabrika w Stuttgarcźe najprjódzy małym wikowarjam abo ſtednoczeniſiwam małych wikowarjow zokor pſchedawacź, ſ wumělenjom, ſo žo zokor ſ wyſchſchim hač wikowanſkim pſchiražkom pſchetrjebarjam njepſchedawa. B.

Saſki žejm

jako wurjadny je žo ſańdźenu wutoru ſwołał, a ſańdźenu žriedu je jón kultußowy miniſter žwjatocźnje wotewrił. We wotewrjenſkej rěcźi ſpominaſche žo ſ džakom a pſchipósnacźom tež na khrobłoſcź a rjekowſtwo woßebje naſchich ſakſkich wojakow. Wurjadny žejm žnadź dwě abo tſi njedźele podźěła. Sa jeho wuradźowanje žu žo tſi deputazije wuſwoliłe: wuſtawowa, ſeźiwjeńſka a tſecźa ſa ſbytkne pſchedłohi a naležnoſcźe. Pſchede wſchěm ma žejm roſßudźicź wo podleſchenju mandatow žejmſkich ſapóßłanzow hač do léta 1917. Po prawom dyrbjało žo lětža ſ nowa do žejma wolicź. Džiwajo na wójnu pak žo to njehodźi, dokelž žu wolerjo dźě ſ wjetſcha we wójnje. Dale maja žo knježerſtwowe wukaſy a pſchiprawy wo ludowym ſeźiwjenju roſpominacź.

Ssejmej žu žo teho runja wſchelake druhe pſchedmjety pſchedpokožiłe, kotrež žu ſ wójnſkej nuſu naſtałe, hoſpodarſkeho, žudniſkeho a džełacźerſkeho naſtupanja.

Schtwórtk jednachmy wo podleſchenju tukhwilneho žejma hač do léta 1917. Sozialdemokratojo njedachu žebi tule witanu ſkładnoſcź nimo hicź a běchu namjet ſapodali, ſ kotrymž žo ja ſakſki žejm khěžorſtwo-žejmſke wólbne prawo žada. Wo tym, žo wě, tež wjele rěcźachu.

Pjatk dowuradźachmy wo namjecźe, ſo žo wěſte pjenjeſy, kiž žu ſa wólby do ſynody trěbne, na léto 1916/17 pſchepißaja; pſchetož w lécźe 1915 žo ſynoda njeſeńdźe, kaž by dyrbjoła, a teho dla tež žanych wólbow njebudźe.

S druha žo wo pſchedkoſy ſa ſarjadowanje khorobnych kaßow ſa hórnikow wo cźaß wójny jednaſche, a ſkónczńnje ma žejm žwoju dowolnoſcź ſa knježerſtwowy wukas dodacź, kiž kóždemu leżomnoſcźerjej prawo dawa, ſo žmě na žwojich leżomnoſcźach džiwje kanikle ſaniczowacź a žorny wot 1. junija hač do 1. ſeptembra tſělecź. — Wo wſchěch pſchedmjetach budźe žo w deputazijach wuradźowacź.

Pruſki krajny žejm

je wobſamknył, ſo ma žo delnim primanarjam, kotſiž žu we wójnje, pruhowanje ſrałoſcźe ſpuſchcźicź, a ſo ma žo ſeminariſtam, kotſiž žu we wójnſkim cźaßu do wójſka ſaſtupili, prawo k jenolětnej žłužbje dacź. Ssrjedu žo žejm ſ namjetom ſapóßłanza Brutta wo ludowym ſeźiwjenju a ſ hoſpodarſkimi wójnſkimi naprawami ſaběraſche. Statny miniſter Delbrück k ſměrowanju woſjewi, ſo mamy doſcź khlěbowego ſorna, ſo bychmy wójnu wudźerželi. Mamy telko žita, ſo móžemy pſchi wudźělenju khlěbowych khartow ſe žwobodniſchej ruku hoſpodaricź, ſchtož nam dla cźežko dźěłazeho wobydleŕſtwa pſchede wſchěm na wutrobje leżeſche. S běrnowych ſkładow a běrnowych wudźělkow khětre reſerwy do noweho léta pſchewoſmjemy, kotrež budźa nam niz jenož pſchi podleſchenju žitowych ſkładow ale tež pſchi pizowanju ſkota dobru žłužbu wopokaſowacź. W žejmowej koniżiji žu jeneho měnjenja wo tym byli, ſo ma žo w bliżſchim žnjowym lécźe po tych žanych ſaßadach kaž hač dotal hoſpodaricź. Woſtanjemy pſchi najwyſchſchich płacźiſnach, woſtanjemy pſchi ſebracźu, pſchi naprawjenju a kontrole konſuma niz jenož w naſtupanju khlěbowego žita ale tež pizowanja ſkota. Pſchecźa hódne je, pſched žwětom hiſchcźe roſpokaſacź, kajke wuſpěchi žmy na ſtronje hoſpodarſkeje wójny dozpili, a nadźiju wuprajicź, ſo ſ tym žamym wuſpěchom hiſchcźe dalſche léto wójnu powjedźemy.

Pſchi debatach konſervatiwny Hoeſch wo ludowym ſeźiwjenju rěcźeſche a mějeſche knježerſtwowe naprawy ſa dobre. National-liberalny Hirſch wo wobſtejnoſcźach němſkeje induſtrije roſprawu podawajo praji, ſo móže Němſka, jeli ſo žo nětcźiſche położenje ſdźerżecź hodźi, wójnu wudźerżecź. Lippmann ſ ludoweje ſtrony wo pjenjeżnym wobkhadźe a wikowanju rěcźeſche. Tež wón bě ſ wobſtejnoſcźemi ſpokojom.

Mlynk w Alpach.

Stawisna ſ Tyrolſkeje lěta 1809.

(Skónczenje.)

Franz bě ßwój nadawk hacź nanajlěpje dokonjał. Se wſchěch bokow khwatachu wobronjeni mužojo wobbroženym wjeßnjanam we Riedu na pomoz. We wßy ßamej pak mjes tym horliwje dźěłachu; pſchetoż, kaź móżachu ßebi mußlicź, bliżeſche ßo njepſcheczel wot Inichena ßem hacź nanajſpěſchniſcho. S mózným nadběhom bě ßo Franzowſam hižo radźiło, Tyroljanow wróczo cźißnycź, ale, runjeź ſaßakle wojowachu, pſchehoda pſches móſt dobacź njemóżachu. Kóżdeho kerka, kóżdeje ſſaku jako pſchikrowa wuźiwajo Tyrolizy wo kożdu krocźel ſemje bědźachu. S wyſchinow ßo ſdonki ſchtomow a cźerke ſkaliſny rosmjeczejo na njepſcheczela dele walachu. Dwaj krócź hižo bě njepſcheczel hacź na móſt doſtupił, ale wutſěle tſělzow, kiž běchu po horach wokoło roſeſtajeni, jeho ſaßo wróczo wotehnachu.

Něhdźe dwazeczi wjeßnjanow bě ßo do mlyna wróczo ſczahnuło, kotryž horkach nad moſtom ſtejeſche, po kotrymž ßo na wójſkowu dróhu do Korutanſkeje dozpěwa. S mlyna wjeßnjenjo do Franzowſow tſělachu, kotſiž ßo podarmo prózowachu, móſt pſchekrocźicź.

„Hana, cźiń ſo nětkole k cźecze a k druhim holzam do ſchulſkeho doma dóńdźeſch, doniž je hiſchcze cźaß!“ rjekny mlynk Ladurner ßwojej dźowzy.

Ta pak ſ hłowu tſchaßeſche:

„Nano, njeſcźel mje prjecź, dowol mi, tule woſtacź; ja ßo njeboju, w ſchulſkim domje by mje ſtaroſcź wo waß ſkónzowała.“

Mlynk nima khwile, ßo pſcheczíwjecź, podawki wonka ßebi jeho zyku kedźbnoſcź żadaju.

Huſty pólvrowy kur koź mhła pſches rum cźehnje, Hana njerěczo tſělby nabiwa, kotſiž wojowarjo holzy podawaju.

Hižo ßo dni, hiſchcze wojowanje rosrißane njeje a hižo dyrbja wjeßnjenjo w mlynje pólvra lutowacź.

Teź kulki běchu ſkoro roſtſělane. Duź rosrubachu wokojane ſegeriowe wahi a zynowu kuchinſku nadobu a ſ teho ſchtrějachu kulki a tykachu je hiſchcze horze do tſělbow.

S wokolnych wyſchinow ßo tójſchto mjenje tſěła. Sadwělowazy poſpyt Tyrolſkich, móſt roſtſělecź, ſo bychu njepſcheczelej poſtupowanje ſadźěwali, ßo njeporadźi.

Kak dołho budźe ßo ſmużita, ßmjercź ſazpiwaza cźrjóda w mlynje pſchemozy njepſcheczela dowobaracź móz?

Mlynk bě ßo pſchi woknje ſeprjał, kotreź k rěźu dźěſche. Jemu ßo pſched woczomaj miholeſche, wjercźenje jeho nuſuje, ſo dyrbi wokomik wotpoczńycź.

Nózny powětr jemu khłódnjejo pſches wobliczo cźehnje, wot wonka ßo k njemu horje ſchuczenje rěczneje wody dobywa, kaź ſwuki duchow.

Rjejapzy mlynk poſkoczi. — Mußliczka bě jemu pſchiſchła. Hdy by ßo ta poradźiła, mohła jim rěka ſpomoženje pſchinjeſcź. To by ſwaźliwy nadpad był — wuſpěch wſchak njewěſty. Ale tola, hdy by ßo ſchlachcźiło, to by ßo ſ tym njepſcheczelej na nětotre hodźiny wobarało, dale poſtupowacź.

Mlynk ßo k mužam wobroczi, ſ krótkimi ßłowami jim ßwój ſamyßł ſdźěli. Woni ßu ſplóſcheni — dwěluja — nadźijeja ßo. Staroſcźiwy jedyn rjekny:

„Ale, wujo Ladurnerez, pomyßl ßebi jenoż, twój mlyn, tón by najprěni ſhubjeny był.“

„To ßym derje wopomnił“, mlynk krucze prajeſche. Hdźeż ßo wo. wużitk wſchěch jedna, tam dyrbja wſchědne dwělowanja mjelczecź. Duź do dźěła, njeſhubmy cźaßa!“

Ladurner ßebi tſioch muźi wubra, kotſiž mějachu ſe ßekerami a ſ łopaczemi ſ nim hicź, potom ßo k ßwojej dźowzy wobroczi: „Ty, Hana, nětkole budź poßluſchna a póńdźeſch horje k druhim towarſchkam. Schwarnje ßy ßo dźeržała, a nětkole dalſche dźěło nam mużam pſchewoſtaj!“

Hana ßebi njeſwěri, ßo pſcheczíwjecź, ſe ſtaroſcźiwej wutrobu ſ poßlednizu horje k ſchulſkemu twarjenju krocźi, hdźeż ßu ßo żony a dźěcźi ſe wßy wucźekle, zyrobu, poßleſchcza a najnumiſchu domjazu nadobu ßobuwſawſchi. Żony ſ dźěła żałoſcźo wokoło běhaju, ſ dźěła kleczo na ſemi ßo modła, wobſtarny ſchědźiwy farař pak mokomyßlnych troſchtuje.

Mjes tym je mlynk ſ mużemi hacź na tamne měſtno dozpěł, to bě wulki ſaracźeny hat, kotryž něhdźe 50 metrow wot mlyna ſdaleny dale horkach leżeſche, a kotryž pſchi ßuchocze, abo hdyž bě mało wody mlyn ſaſtarowaſche. Hat bě hacź do kromy połny, daloka wódna płonina leżeſche cźicha a pokojna, ſ měßacźkowym ßwětłom polinjena, cźeńka wodowa pruha zyrcźi kaź ßléborny powjas pſches ſpuſchcźadło do rěki, kotroż tu ſaßo wuſtupuje.

Ale nahle puſchcźena by tale njeßměrnie wulka woda ßurowu móz měła, a na to twarjeſche mlynk ßwój ſamyßł a ßwoju poßlednju nadźiju.

S napinanjom wón ſ kluku żeleſne puſchcźadło horje wjercźi, a da na dobo teź delka w mlynje ſwoſtawazym mužam wotrěczane ſnamjo ſe ßwětłym płomjenjom dacź.

Nahle woda ſ hata pſches puſchcźadło ſchucźi a ſchumi. So njeby njepſcheczel ſpuſchcźadło ſaßo dele ſwjercźecź mohł, jo mužojo ſe ßekerowymi wuchami ſkónzuja. Potom ſkocza na bok.

Pſchezo dale połniſcha wody bywa rěka, woda ſtupa pſches brjohaj a ßebi nowe rěcźniſchcźo do pucza ryje.

* * *

Ladurner bě ſkutk dokonjał! Hłowa ßo jemu wjercźi, dłóni ßebi na woczi dźerźi. Jemu je horzo; kaź hłoßy duchow dobywaju ßo ſwuki ſe ſchucźenja a żołmjenja wody jemu do wucha.

Woda ßo dale a ſpěſchniſcho wala, ßyczo, kaź had a howrjo, kaź wichor. Mlynk ſproſtnjeny wudźěra na ſahubjenje. Schtoż je tu woprował, to je jeho dom — mlyn, kotryž bě hižo jeho nan po ßwojich wótzach namrěł, kotryž chzyſche teź wón ſaßo ßwojemu ßynej pſchepodacź.

Wón to woprawdźe ßobu cźuje, kak ßo kipre hrjady móznego nawala wobaraju, kak ßo koſoły khileja a kak je woda ßobu do hłubiny cźehnje.

Skónczńje ßo mlynk ſe ßwojeho ſamyßlenja wutorhnje a roſſudźeny poſkoczi. Precź ſe ſcherjazymi wobraſami! Wón je ßo ſkucził jako muź!

Tu na dobo ßo wot delka dobywa błuke pikotanje a praſkanje. Wſchitzy ſpłóſchiwje na mlynka hladaju, kiž tu ſ druhimi ſteji, ale ani ſ mikawczku njemiknje jako prawy rjek lěta 1809.

Wſchitko je woprował, tola niz podarmo!

Cźi, kiž běchu w mlynje wróczo woſtali, běchu wjedźeli ſ prawym tſělenjom njepſcheczela ſjebacź, ſchto chzedźa wuwjeſcź. Tu ßo horkach pſchi hacźe płomjo ſaßwěcźi, to bě ſnamjo, a nětkole teź woni wobhroženy mlyn wopuſchcźa, ſo bychu ſkhowani we cźmi po wyßokej ſkalnej ſcźeżzy ßo watßalili.

Schucźo woda po dolinje dele běźi, ſapkawi mlynowy dwór, dobywa ßo dó iſtwy. — S dobom pak ßo teź do wrotow ſ wotmachom pjerje. To ßu Franzowſojo, kiž nětkole, dokelž ßu Tyrolſzy pſcheſtali tſělecź, pſcheczíwo mlynej dobycźerſzy poſtupuja, wo kotrymž ßebi mußla, ſo je połny njepſcheczelow. Tola nichtó jim wrota njewotewri a nichtó jim teź pſchiſtupa njewobara, ale ſ wotewrjenymi wrotami ßo jim napſcheczíwo waka — poßledni pomozny ſwjaſkał Tyrolſkich: woda.

„Schto to je? S wotkal tale woda?“

Sakliwajo prózuja ßo Franzowſojo, dale poſtupowacź, ale pikotanje hrjadow jich wopkóſchuje a dale ſpěſchniſcho pſchikhadźaze ſmohi jich wróczo cźerja po horje dele. Sady nich muri mlynoweho twarjenja wrjeſkajo padaju, ſa wokomik je hłuboki pucź ſ deſkami a ſ hrjadami pſchikrył. Haczaze ßo drjewo wala ßo hacź k moſtej dele do hłubiny. Po moſcze nětkole Franzowſojo runje dobycźerſzy poſtupuja. Tu khabkaju a dyrkotaju na dobo moſtowe tramy a hrjady pod jich nohomaj, — ſtokróczńje ßo ſakſchicźi — podmlěte moſtowe ſtołpy nawalej podleża a padajo wſchitko do hłubiny ßobu potorhnu.

Se ßmjertnym ſtrachom ßo podnurjazy Franzowſojo we wodże płuwazych tramow a deſkow pſchimaju — ale wjetſchi dźěł ſ nich ßo w torhazej wodże tepi.

S dobom pak je teź ßłyſchecź, kak ßo ſ horow wjelekróczńje dobycźerſzy wyſka — wyſkanje Tyrolſkich. Zedźena pomoz tu je, runje hiſchcze w prawym cźaßu.

S prawizy tyrolſzy hońtwjerjo na kamſyki ſ tſělbami na pomoz cźerja, njepſcheczela ſ boka pſchimajo, a ſ napſchecźneho boka ßo teź na franzowſkich grenaděrow krucze tſěła.

Tak ſ dweju bokow wobhroženi, pſched ßobu pak torhazu wodu mějo, njewjedźa, hdźe ſtupicź, duź ßo wſchitzy w dźiwim njeporjadku do ſady tłócza.

S horow ßo ſtražne wohnje ßwětła, kotrychž ſczin ßo kreiczerwjeny w mutnych ſmohach napjateje rěki wotraża a Franzowſam k cźěkanju ßwěcźi.

Bitwa je dobyta — ale niz bjes woporow, też wjele Tyrolſkich je padnyło.

Horkach pak w ſchulſkim domje kleczi ſrudny mlynk pſchi lěhwje,

na kotrymž jeho jenicžki žiwn se sańdźelenymaj wocžomaj, jenož hischcże žłabje dychaio leži. Jeho towaŕichojo běchu jeho do schule donjeßli, hdyž njebě wjazy k žebi pschischoł.

Skónczńje Franz s womory wotucźiwschi nana pódla žebje spósna a potom widźi, kak wo njeho płaka.

Sbóźnje žo poßměwajo młodźenz khwilu zyle cźische leži, potom žo prózuje žo srunacź a rjekńje:

„Nano, žmy my dobyli?"

Tu žo durje do schulskeje jstwy wotewrjeja a Anton Steger. nawjednik, sastupi. Czesczownie mužoio klobuk do ruki bjeru, hdyž nawjednik mrějazem i młodźenzej hischcże ruku dawa a žo jemu sa jeho rjekowski skutk dźakuje.

„My wschitzy žmy tebi a twojemu nanej wulki dźak dołżni. Wamaj mamy dobycże nad Franzowsami pschipißacź. Bóh mytuj wamaj nadobnje."

To wußkyschawschi sańdźeli Franz woci a wußny kaž k spanju, s kotrehoż wjazy njewotucźi, bě sbóżnje wumrjeł.

(— Kónz. —)

Boże žudy.

Hłóß: O Bożo, ty žy polubił atd.

Hdyž něhdy Bóh we njebjeßach
To pródkwsał žebi bésche.
So tehdy Sodom we hrěchach
Tak nahle skaŕycź chżysche,
Dha stany wócźez Abraham,
Sso skrobli s Bohom rěcźecź žam,
A joh' sa Sodom proßycź.

Wón pocża s Bohom prawowacź,
Kaž najlépje žej myßli,
A praji, so tam tola žnadź
Na pokśta prawych bydli,
A so tam cźile pobożni
Se wschěmi, kiž žu njeprawi,
Sso njedyrbjeli skaŕycź.

Pak Abraham bě mylił žo,
Tych prawych tam bě mało,
Jich njeběchu h'schcże dźeßacźo,
Sa kotrychž bě to prawo.
Sso Sodom spali se schwablom,
A njewosta niz jedyn dom,
Nětk je tam Morwe morjo.

Na tamnej wodźe poklecże
Na pschezo wotpocźuje,
Tam we njej žane stworjenje
Wschak njem'że wostacź żiwe.
Tam jara płódna krajina,
Kaž to nam praji biblija,
Je něhdy prjedy była.

A tehdom też psched lijeńzu
Bóh dyrbjesche žam skorźicź,
So ludźo wjoz' žo nochzychu
Dacź jeho duchej wodźicź.
Bóh pózła na to lijeńzu
Tehd' wschemu ludej k skażenju,
Kiž khostanja bě hódny.

A nětko też mjes ludami
Je njepschecźelstwa wjele,
Schtóž móże, druhom' seschkodźi,
Jom' wobžbedźeństwo bjerje,
A bohużel też njewěra
Mjes ludami pschez' pschibjera,
A Bóh žnadź to b'oże khostacź.

A wěscże Bohu možno je,
Też póßkacź žud na ludy,
Kaž nětk ta wójna pokaże,
Njejßu to jeho žudy?
A też ta wulka žuchota,
Kiž je tak wjele skasyła,
Je pokhostanje sa naß.

Schto hischcże s teho nastanje,
Schtó nam to prajicź móże?
Doprědka nichtó njemóże
Tu shódacź pucże Boże,
Hacź njem'że hłód do kraja pschincź
A ludźi a skót sahubicź.
Ach, Bożo Knjeże, žmil žo!

A schto žnadź tón Knjes
w myßlach ma
Nětk s tajkim wulkim ludom,
Hdyž pschezo wschelke hrosnosća
Sso wobeńdźeja wschudźom,
Hdyž žo, kaž lud wot Sodoma
Sa Bohom nichtó njeprascha.
Ssud Boži pschińdże wěscże.

Žad'n Abraham tu wjazy njej',
Kiž by chżył sa naß proßycź.
Duž khwatajmy dha k Jesuzej,
Jom' należnje prjódknožycź.
Kiž sa pokutnch' hrěschnika
Tu sbóżnosćź s hnady warbowa,
Ach, Knjeże, budź nam hnadny!

A pósczel płódny deschczik nam,
So wscho by womkodźiło,
A sdźeržało by žo hacź k žnjam
A potom wunoschk mělo,
Sa skót by piza narostła,
So hłodu mrěcź wón njetrjeba;
Ach, žmil žo, Knjeże Bożo!

H. Falka.

Ze Serbow.

— **(Měschczańska pschedawarnja mjaża.)** Měschczańska rada wosjewja, so s měschczańskich składow naßeleneho mjaża howjasy gulasch w tysach, a to puntowsku tysu po 1 hr. 25 pj., pschedawa. Mjażo žo po pschedpokoženju khlěboweje dopokasańskeje khartty w kupnizy na snutskownej lawskej haßy w 2. poskhodźe wschědnje dopołdnja wot 9—1 hodźiny a popołdnju wot 3—6 hodźin wudawa. Hospodarstwa hacź do 3 woßobow žmědźa wob tydźeń 1 tysu, s wjazy woßobami 2 tysy dostacź.

— **(Wukrajna njesebrana muka.)** Pjekarjo, kotsiž žu muku, po 1. februarje t. l. s wukraja pschiwjesenu, kupili, kotraž žo potajkim sebracź njehodźi, žo napominaju, so bychu sa cźaß 3 dnjow hamtskemu hejtmanstwu wpsjewili, kelko tajkeje muki žu 27. junija na składze měli.

— S 1. julijom žo po planje w Budyskim hamtskim hejtmanstwje wschě wowßowe składy s wuwsacźom wowža, kotryž je žo k pizowanju pschewostajił, psches hamtske hejtmanstwo wußwoji. Pschi wußwojenju žo najwyschscha płacźisna njepłacźi, ale płacźisna, kotraž žo pschi wußwojenju postaji. Wschitzy wobžedźerjo wowßowych składow žo napominaju, so bychu po wotcźehnjenju jim pschewostajeneho pizowanskeho wowža je jenej se scźěhowazych firmow, kotrymž je žo poruczźiło, wowß pokupicź, poskicźili: Baldewegej a Sachsy, Pawołej Schołcże naßlědnikej a Gustavej Heinzy w Budyschinje, Baltenej a Wobstej a Bertholdej Eisenbeißej a žynej w Biskopizach, Hornjowujesdźanskej nalutowarni a wupožcźerni.

— **(Pschewostajenje žłabeje rožki a pschenży.)** Ratarjo, kotsiž maja hischcże žłabu rožku abo pschenżu, kotruž je, kaž je snate, wójnske žitne towarstwo sebrało, žo napominaju, so bychu namjetowali, so by žo wo pschetrjebanliwosći tuteho žłabeho žita rosžudźiło. Namjet ma žo pißomnje hacź do 30 junija t. l. Budyskemu hamtskemu hejtmanstwu sapóßłacź. Žitowa pruha, kotraž ma žo w pschitomnosći gmejnskeho pschedstejicźerja wotewsacź a žo wot tuteho samknycź, ma žo pißmu pschidacź. Hamtske hejtmanstwo wyschnosć postaji, kotraž wo tym rosžudźi, hacź žmě žo žłabe žito k pizowanju pschewostajicź.

— **(Nałożenje cźerstwych běrnow k pjecźenju rżaneho khlěba.)** Komunalny swjask sa Budyschin a wšy wosjewja, so žmědźa žo wudźělki běrnowych žuscheŕnjow jenož hischcże tajkim pjekarjam pschedawacź, kotsiž móża s wobßwědcźenjom městneho sežiwjazeho wubjerka dopokasacź, so jim njeje móżno było, žo s nusnej hromadu cźerstwych běrnow k pjecźenju rżaneho khlěba sastaracź. Schtóž k pjecźenju rżaneho khlěba cźerstwe běrny njetrjeba, hacź runje mohł žebi je wobstaracź, žo s jastwom hacź do 6 měßazow abo s pjenjesami hacź do 1500 hriwnow khosta.

— Žně léta 1915 a zokor se žnjow léta 1915 njeßmědźa žo po wukasu němskeje swjaskoweje rady do prědka pschedacź.

— **(Jěsdne koło žo kradło.)** Sańdźenu njedźelu je žo na žitnej haßy jěsdne koło ratarja Hrehorja s Radworja, kotreż psched Nyczez klamami stejesche, bjes žłěda shubiło. Sa paduchom žo hischcże pyta.

— (Sażnežně.) Też sańdźeny tydźeń njeje požadany deschcź pschinjeßł. Duž je horze žłónzo rožki na pěskach sběliło. Hižo bliżsche dny tu a tam saßykn. W delnjej Bayerskej žu žo, kaž wot tam pißaju, žně hižo sapocźałe.

— **(Kupowanje konjow sa wójsko.)** Wójskowe sarjadnistwo chże k wójnje khmane 5—15 lět stare konje s wuwsacźom srěbzow (hengstow) kupowacź. Tole kupowanje žo žrjedu 30. junija 1915 pschipołdnju w 12 hodźinach na drjewowych wikach w Budyschinje žrjedu 30. junija dopołdnja we 8 hodźinach w Biskopizach na torhoscheźu, žrjedu 30. junija dopołdnja ½11 hodźin w Hodźiju, schtwórtk 1. julija dopołdnja we 8 hodźinach w Njeßwacźidle, schtwórtk 1. julija dopołdnja w 11 hodź. w Barcże, wutoru 6. julija dopołdnja we 8 hodźinach w Scherachowje wotměje.

— Psche žłóncźnu horzotu njech žo tucźne kopjeno, njech je kakowe, winowe, rěpowe abo žamo někotre schtomowe kopjena do kłobuka abo cźapki położa. Schtóž horze dny po tejle radże cźini, horzotu lóże snjeży.

S Wowunjowa. Jena krowa s Daliz, kotraž žo póndźelu do Budyschina wjedźesche, je žo blisko wischnjoweje aleje wottorhnyła a wschelaku schkodu naczinika. Spłóschene skocźo je někotrych ludźi sbodło a khětro cźeżko sraniło.

S Dźěžnikez. Ssobotu je na tudomnym sastanischczu pschi ranżěrowanju dźěłacźeŕ Jan Paul s Dźěžnikez do njesboża pschischoł. Wón mjes dwaj storkacźej pschińdże; jeho žu hnydom do Budyskeje hojerńje dowjesli.

S Hodźija. W 11. wokrjeżu wjeżnych wubjerkow, do kotrehoż Hodźij s wjetschej połozu woßadźinych wžow žłuscha, je žo sa „Khežor Wilhelmowy dar" 1112 hriwnow nahromadźiło. Hdyž wopomnimy, kak žo nětko sběrki a dawanja khopja, je to wopramdże wulkotny wunoschk.

S Delnjeho Hunjowa. Sa wopornitwu žwědomitu dźěławosću

je ßo operaziſkej ßotſje Almje Žurez ſ Delnjeho Hunjowa, kotraž w jenym pólnym lazarecže w Karpatach ſkutkuje, ſakſki ſloty ſaßłužbny kſchiž ſpožčžik.

S **Barta.** Naſtróžazy podawk je ßo ſańdženu njedželu w naſchej woßy ſtak. Tudomny lěkaŕ Dr. Schlottmann hižo dlěſchi cžaß na ßłaboſcž cžuwow cžerpjeſche. Wón dyrbjeſche ßo teho dla pſched něktorymi njedželemi do Sswóńcžanſkeje hojerńje podacž. Pſched tydženjom bě ßo wot tam ſtrowy domoj wróćžił a ſaßo khorych lěkowaſche. Kónz ſańdženeho tydženja pak ßo ſaßo wěſte ſnamjenja jeho duchowneje khoroſcže pokaſowachu. Duž ßo poſtaji, ſo dyrbjeſche ßo wón ſnowa do Sswóńcžanſkeje hojerńje dowjeſcž. To khoreho jara ſrudži, a jeho mandželſka chzyſche teho dla wotjěſd do hojernje hacž do njedžele wotſtorcžicž. Tola tež njedželu ßo wón pſcheczíwo wotjěſdej pſcheczíwjeſche. Wón ſ tſělby, ſ kotrejž bě w ßwojej ſahrodže do wroblow tſělał, do ßwojej žony kulku tſěli, kotraž ju do bjedra trjechi. Potom ßebi do ſpanja kulku tſěli, na ßmjercž ſranjeny ßo na ſemju ſwjeſe a bórſy wudycha. Sawołany lěkaŕ ſe ßußodſtwa mandželſkej kulku ſ bjedra wucžahny, rana njeje ſtraſchna. Dokelž dr. Schlottmann ſ khorymi jara pſcheczelnje wobkhadžeſche, jeho nahłu ßmjercž wſchitzy, kotſiž ßu jeho ſnali, wobžaruja.

S **Rakez.** Hamtſke hejtmanſtwo je ledyn tudomny mkyn ſa cžaß wójny ſamkło, dokelž ßa pjecža jeho wobßedžeŕ njeje ſakonjownych poſtajenjow pſchi ſapißanju muki a jejneho pſch etrjebanj džeržak.

S **Rakez.** K wohnjowemu njeſbožu, kotrež ſchtwórtk tydženja naſchu wjeſ potrjechi, ma ßo hiſchcže pſchidacž, ſo ßu džěcži ſe ſapałkami hrajkajo tuto cžežke njewbrže ſawinowałe. Kublerjej Pawlikej, kotryž ſ wohnjom najbóle ſchkoduje, ßu ßo wſchón hoſpodarſki grat, woſy, göpel, 13 kur, 1 ßwinjo, domjaza nadoba a draſta ſpalile; dale ſpali ßo murjerjej Nowakej 8 huß a poß. S zyła je ßo 5 ſtatokow ſniczíko. Tež bacžonaj, kotrajž hižo lěta dokho na Pawlikez bróžni bydleſchtaj, ßwoje 4 mkode ſ wohnjom ſhubiſchtaj, a hiſchcže wjecžor poſdže nad njeſbožownym měſtnom lětajo ßwoje mkode pytaſchtaj. Bóh chzyk wutrobu ßmilnych ludži pohnucž, ſo bychu nuſy wbohich ſ wohnjom potrjechenych w tutym cžežkim cžaßu wotpomhali.

S **Noweje Wßy** pola Rakez. Cžežki wójnſki cžaß njeje hiſchcže pſchezo wſchitkich ludži wutrobu ſmjehcžik. Tak na pſchikład jena žiwnoſcžerka domjazej džowzy tudomneho ſahrodnika N. wołajo pſchejeſche, ſo by wulka wójna jeje bratrow a wſchěch pſchiwuſnych ſahubiła. To je jara wobžarowacž. Hacž jena žona, kiž je tež hižo wſchelke njeſboże pſchětracž dyrbjała, hiſchcže tajke ßkowa we ſjawnoſczi trjeba. Něłko tola ſawěſcže nichtó njewě, kotry džeń a hodžinu ſrudnu powjeſcž doſtanje, ſo je jeho luby ſranjeny abo morwy. Schtóž nikoho we wójnje nima, njeczuje, kak tajke hoke ßkowa wutrobu ranja.

S **Ketliz.** Tudomny knjes P. Mikla a jeho mandželſka ßwój ſloty kwaß ßwjeczeſchtaj. Wjele ſbožopſcheczow wo tym ßwědczeſche, ſo ſtaj jubjelſkaj mandželſkaj cžeſcženaj a lubowanaj.

S **Kamjenza.** Dokelž je ßo w Kamjeńkim hamtſkim hejtmanſtwje pſchewjele muki pſchetrjebało, je ßo poruczíko, wſchě mukowe ſkłady pſches 25 puntow ſebracž.

S **Kamjenza.** (Pſcheměnjenje pjeczeńſkich pſchedpißow ſa ržany khlěb.) W Kamjeńkim hamtſkim hejtmanſtwje dyrbi ßo ržana muka dale podlěſchicž. Teho dla je ßo poſtajiło, ſo ma ßo k pjeczenju rżaneho khlěba nakožicž: Na 70 puntow rżaneje muki 10 puntow majßoweje muki a 20 puntow běrnow. Płacžiſna ſa punt rżaneho khlěba je ßo wot 16½ na 17½ pjenježka powyſchika.

— (Samknjenje pjekaŕnjow.) Dokelž ßu khětro wjazy muki pſchetrjebake, ßu ßo pjekaŕnje Guſtava Nowaka w Krakowje, Bjarnata Freudenberga w Großröhrsdorfje a Maxa Gutmanna w Ohornje na cžaß tſioch njedžel ſamkke.

— (Wikowarjo njeßmědža twory na drohach kupowacž.) Kamjeńſke hamtſke hejtmanſtwo je wikowarjam ſakaſało, wicžne dny na drohach Kamjeńſkeho wokrjeßa twory nakupicž, kotrež ßu ſa Kamjenſke tydžeńſke wiki poſtajene. Pſcheſtupjenje teżele ſakaſnje ßo po pjenjeſoch hacž do 30 hriwnow abo ſ arreſtom hacž do jeneho tydženja khoſta.

Se **Schunowa.** Skót Hańže ſwudowjeneje Kucžankoweje w Schunowje je na pokhromu ſkhorił.

S **Kumwalda.** Njedželu rano krótko pſched 2 hodžinomaj je ßo ſ ßkomu kryta khěža džełacžerja Kubizy wotpalika.

Se **Zitawy.** Towaŕſtwo k ſpěchowanju mlokaŕſkich intereßow je wobſamkło, płacžiſnu ſa liter mloka wot 20 na 24 pjenježkow powyſchicž.

Se **Schcžeńzy.** Sso ſraniwſchi je na ſwroſtnjenoſcž tudomny 47 lětny ſahrodnik Mjertink, nan 6 džěcži, ſańdženu ßobotu tydženja wumrjeł.

S **Wojerez.** Tudomna evangelſka woßada wo 57 wójnſkich woporow žaruje. S nich je 30 woßobow ſ Wojerez, 1 ſ Bórka, 2 ſ Hór, 3 ſ Brětnje, 3 ſ Kinajchta, 1 ſ Michałkow, 2 ſ Narcža, 4 ſ Wulkeje a Makeje Nydeje, 1 ſ Roholnja, 1 ſe Spal a 9 ſe Zidžineho.

Se **Shorjelza.** Tudomny pſchißažny ßud dwaj dnjej wo ſchkleńczeŕſkim džełacžerju Ernſtu Tillacku ſ Hermanojz pola Mužakowa jednaſche. Tuteho winowachu ſo je lětßa 21. februara rano žonu džełacžerja Krala ſ Hermanojz ſkónzował. Kralowu běchu ſ hłubokej ranu na ſchiji ſ boka pucža do Brunojz w lěßu morwu namakali. Jejny muž bě we wójnje. Na jejneho ßußoda Tillacka ßo hnydom hrěſchachu, ſo je mordaŕſtwo ſkucžił. Tillack nima dobreho mjena. Kral bě jeho woſpjet paduſchſtwa a ſkſchiwdženja dla wobſkorżił, a Tillacka ßu też teho dla pokhoſtali. Wobſkorżeny, kotryž je woženjeny a nan ßydom džěcži, mějeſche w cžaßu, w kotrymž ßo mordaŕſtwo ſta, nózny ßłužbu w ſchkleńczeŕni, tola je ßo wón pjecža na khwilu ſe ſchkleńczeŕnje wotßalił; też ßu jeho ßydomnacželětneho ßyna Ewalda w tym cžaßu pſchi nim widželi. Jedyn pjatnacželětny ßwědk je pſchi ßwětle elektriſkeje lampy widżał, ſo Tillack pſchi želeſniſkim pſchekhodže ſ jenej žonu džěſche, kotraž mějeſche na hłowu cžerwjene rubiſchko ſwjaſane. Na měſtnje mordaŕſtwa něktore hoſdže namakachu, kotrež bě wobſkorżeny krótko prjedy mordaŕſtwa ſe ſchkleńczeŕnje ßobu wſak. Jedyn ßwědk też Tillackoweho ßyna Ewalda wobcžežowaſche. Tuteho běchu wjecžor po mordaŕſtwje w hoſcženzu ſ kwrju womaſanej draſtu widželi. Hdyž běchu ßo jeho praſcheli, hdže je ßo womaſał, wón wotmolwi, ſo je doma hołbje rěſał. Tillacka dla cžělneho ſranjenja ſe ßmjertnym ſcžěhwkom k jaſtwu na 4 lěta a k ſhubjenju cžeßnych prawow na 5 lět ſaßudžichu.

20 lětna ßłužobna džowka Martha Hanczez ſ Khołma mějeſche ßo dla ſkónzowanja džěſcža ſamolwicž. Ju winowachu, ſo je loni 26. oktobra, hdyž je w Seifersdorfje ßłużiła, džěcžo porodżiła a hnydom po porodže ſe ſamyßłom ſkónzowała. Pſchißażni mějachu ſa to, ſo je ßo ſkónzowanje lohkomyßlnje ſtało. Ssud wobſkorżenu k jaſtwu na 6 měßazow ſaßudži.

S **Běleje Wody.** Pónd̄zelu popołdnju wokoło 4 hodžin je ßo w hrabinſkim rěſaku cžežke njeſboże ſtało. Do jeneho ſtarſcheho rěſakoweho džełacžerja, Sprejza ſ Rowneho, kotryž je ßwójbny nan, jedyn ſ drjewom pokkadżeny wós wuſkokolijateje želeſnizy, wot ſady ſawadži. Sprejzej ßo hłowa cžežko ſrani, a pódła teho ßu ßo jemu po ſdaczu něktore rjebła ſłamałe.

S **Draždżan.** Jutſje, njedželu 27. junija, pſchipołdnju ½12 hodžin je tudomna kſchižna zyrkej ſaßo raz ſa naß Sserbow wotewrjena. Schtóž w Draždżanach a we wokolinje ßerbſzy móże, pſchińdž a njeſkomdž naſche kemſchenje. Zyła ßyła Draždżanſkich Sserbow je wonkach we wójnje, cžim ßwěrniſcho dżerżmy ßo, kiž ßmy w kraju woſtali, k Božemu domej a ßkowu! Sswjatu ſpowjedž ſměje k. farař Domaſchka ſ Budeſtez, prědowanje k. farař Kſchižan ſ Hucžiny.

Lětuſche Draždżanſke Boże ßłużby ßo 27. junija, 19. ſeptembra a 5. dezembra wotměwaju.

Přilopk.

* (Holza ßo ſpaliła.) W Langenheſſenje w Sakſkej ſchěſcžlětna Dora Pichlerez w płokaŕni tepjenzy pſche bliſko pſchińdže, a na dobo ßo holzyna draſta ſ płomjenjom paleſche. Džěcžo ßo cžežko wopali a dyrbjeſche ßo do Werdawſkeje hojerńje dowjeſcž, hdžež je na wopalne rany wumrjeło.

* **(Sbožowna macž.)** Jena mloda franzowſka mandželſka, kotraž, mjes tym ſo jejny muž we wójnje pſchi froncže wojuje, ſchtwórniki, dweju hólzow a dwě holzy, porodži, je franzowſkemu preſidentej Poincaréej, zarej, jendželſkemu a belgiſkemu kralej pißmo ſ próſtwu póßłała, ſo bychu jejnym džěcžom kmótſili. Jejna próſtwa je ßo dopjelniła, a ſchwórniki ßu mjena doſtali: Raymond, Jurij, Alexandra a Hilžbjeta. Kmótſja ßu kralowſke kmótowſke dary póßłali.

* **(Pſchi rosbuchnjenju pólvra ßo 6 woßobow moriło.)** W pólverniku Cramera a Buchholza w Rübelandże ſtej dwě pólvrowej khěžży do powětra fleczíłej. Schěſcž woßobow je ßo moriło. W druhich khěžkach ßo dale dželа.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smeje jutsje 4. njedźelu po Sswjatej Trojizy, rano w 7 hodzinach duchowny Tyscher serbsku prjedowanje. dopołdnja 1/2 9 hodźin smeje farat Räda serbske a w 10 hodzinach němske prědowanje.

Njedźelu popołdnju w 2 hodzinomaj smeje farat Räda wuczbu s němskej młodosću.

Wutoru popołdnju w 3 hodźinach smeje kschesćijanske žonjaze towarstwo shromadźisnu.

Ssrjedu wjeczor w 7 hodźinach wotmeje farat Räda serbsku wójnsku modlerisku hodzinu.

Tydźenske sastojnske dźěła smeje duchowny Tyscher.

Wěrowanje:

W Michalskej zyrkwi: Ludwik Hauptmansgruber, khěžet a twarski dźěłaćer na Ssokolzy, s Marju Ernstinu rodź. Nowakez w Jenkezach. — Kurt Reinhold Rychtar, w tu khwilu feldwebel w Kamjenzu, s Hedwigu Bertu rodź. Nowakez na Zidowje.

S druhich wožadow: August Gusta Herman Law, wojak powětrojesdneho reserv. wotdźělenja w Delnim Görsdorfje p. Jutroboga, s Emmu Marju Pätzoldez, domjazej dźowku w Mjeschizach.

Křćenl:

S druhich wožadow: Erwin Erich, Hermana Baumana, žiwnoscerja w Semichowje, ß. — Kurt, Handrija Hilmana, dźěłaćerja w Debjerkezach, ß — Herman, Hendricha Petermana, murjerja w Schećenzy, ß. — Johana Irmgard, Michała Wrobla, pomozneho cžahowneho rjadowarja w Rakezach, dź. — Frida Elsa, Bjedr. Alwina Zisti, ratarskeho dźěłaćerja w Makej Dubrawje, w tu khwilu na wojownischczu, dź. —

Zemrjeći:

W druhich wožadach: Kurt, Handrija Hilmana, dźěłaćerja w Deberkezach, ß., 12 d. — August Hartstein, wumjeńkat w Trupinje, 81 l. 10 m. 14 d. — Jurij Mjertink, khěžet w Schćenzy, 47 l. 6 m. 21 d. — Hana Krystla swud. Nowakowa, wobhdlerka w Kamjenej p. Rakez, 74 l. 11 m. 10 d — Marja Sefridowa rodź. Schewzez w Khrósće, 70 l. 1 m. 3 d. — Handrij Pjech, khežet a dźěłaćet w Mjeschizach, 65 l. 2 m. — Johana Rahela swud. Wicźasowa rodź. Kóczkez w Bukezach, 76 l. 4 m. — Jan Hajnka, khežet we Wujezku, 88 l. 3 m. — Ernst Bohnwer Pětschka, žiwnoscet w Budyschinku, 42 l. 5 m. 16 d. — Kurt Erich, Jana Ernsta Ssuchki, khežerja a murjerja w Kobjelnju, w tu khw. we wojetskej službje, ß., 1 l. 4 d. — Bjedrich Korla Leopold Schlottmann, praktisti lěkat w Barcze, 41 l. — Pětr Albinus, kubletski wumjeńkat w Njechornju, 69 l. 7 m.

Zyrkwinske powjesćze s Hodźija.

4. njedźelu po Sswjat. Trojizy smeje rano 1/2 7 hodźin duchowny Voigt serbsku spowjednu wuczbu, 1/2 8 hodzin farat Kschižan serbske a dopołdnja we 9 hodźinach němske prědowanje.

Popołdnju w 2 hodźinomaj budze katechismußowa wuczba sa němsku mužsku młodzinu.

Ssrjedu wjeczor w 7 hodźinach budze so serbska wójnska modlerska hodźina wotbywacź.

Pjatk, jako na Marje, rano 1/2 8 hodźin serbska spowjedź a 1/2 9 hodźin serbske kemschenje.

Zyrkwinske powjesćze s Budestez.

4. njedźelu po Sswjatej Trojizy rano w 7 hodźinach němska spowjedź, dopołdnja we 8 hodzinach smeje duchowny Bójz němste a 1/2 10 hodźin serbske prědowanje.

Popołdnju w 4 hodźinach shromadźisna kschesćijanskeho towarstwa mužskeje młodosće.

Wutoru wjeczor we 8 hodźinach shromadźisna kschesćijanskeho towarstwa žónskeje młodosće.

Ssrjedu wjeczor w 7 hodźinach smeje duchowny Bójz serbske a we 8 hodźinach němske wójnske prědowanje.

Schtwórtk wjeczor we 8 hodzinach smeje kschesćijanske towarstwo mužskeje młodosće shromadźisnu.

Franz Marschner

cžaßnikar w Budyschinje

na bohatej haßy 9

swój skład **cžaßnikow** a **cžaßnikowych rjeczazow**

k dobroczźiwemu wobkedźbowanju porucza

Hodna twora. Pržomne rukowanje. Tunje płaczisny.

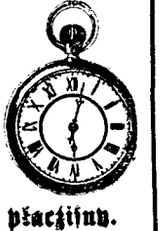

Kuchatki, stwinske a sługobne holzy, młokowe holzy, hródźne dźowki, holzy k swinjom, wotroczkom, srěnkom, rólnych pohonczow wolazych a dźěłaćerske swójby pyta hnydom pschistajerka **Görlichowa** na sukelnskej haßy 1 na rózku khežorskeje dróhi w cžrijownl knjesa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

Tunje sofy

we nimo měry wulkim wubjerku ma pschezo na składze

J. O. H. Bär

w Budyschinje na Hoschiz haßy 29.

Wudowz starschu holzn abo wudowu, tez s dźěcźimi, na jenu žiwnosć pyta. Dalsche je shonicź we wudawarni Serb. Nowin.

* (8 wožobow so tepiło.) Kamvanje na sakasanym městnje w Tegelskim jěsorje pola Barlina je sebi poslednje horze dny 8 smiertnych woporow žadało.

* (Pjecź kubłow so spaliło.) S Heiligenstadta so pische: Pschi cźežkim njewjedrje je so w Buttstedtu pjecź burskich kubłow s błyskom sapaliło a so s płomjenjemi smicźiło.

* **(Zyła swójba so s twarohom sajědojcźiła.)** W luxemburgskej wsy Münchockeru bě sebi jena swójba twaroh w sazynowanej želesnej schkli dźěłała. Tak s wokišłeho mloka hromadźe s zynkom jěd nasta, kotryž do twaroha pschenđże. Macź, dźowka a tsjo swynojo twaroh jědźichu a hnydom na wulke bolosće w žiwocze skhorichu. Dźowka bórsy wumrje. Macź a swynojo su na smjercź khori.

Płaczisny rěsneho skotu na Drazdźanskich skótnych wilach.

24. junija 1915.

Płaczisny po zentnarju a hriwnach.

Skótne druzźiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha hr.	rěsna waha hr.
Woły:		
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnosće hacź do 6 lět	74—76	128—130
2. awstriske	—	—
3. młode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	62—64	123—125
4. srěnjo pizowane młode, derje pizowane starsche	55—58	114—120
5. snadnje pizowane kózdeje starosty	—	—
Jałojzy a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnosće	72—74	127—129
2. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnosće hacź do 7 lět	62—66	124—128
3. starsche, wukormjene kruwy a snadnje wuwite młódsche kruwy a jałojzy	48—52	105—111
4. srěnjo pizowane kruwy a jałojzy	41—44	95—103
5. snadnje pizowane kruwy a jałojzy	30—38	85—93
Byli:		
1. połnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnosće	68—71	115—118
2. srěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	48—52	99—104
3. snadnje pizowane	44—46	92—97
Cźelata:		
1. najlěpsche s mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	75—78	128—131
2. srěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	65—69	118—122
3. snadnje wuwite wot zyza	50—60	108—113
Swinje:		
połnomjaßne lěpschich raßow a jich skhižencjow w starosty hacź do 1 1/4 léta	112—117	147—153
mjaßne	98—103	133—138
snadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	95—110	135—145

Płaczisna žitow a produktow.

Žitowy dowos w Budyschinje:	W Budyschinje. 19. junija 1915 wot hr.	wot pj.	hacź hr.	hacź pj.	W Lubiju 24. junija 1915 wot hr.	wot pj.	hacź hr	hacź pj.
Wowß . . . . 50 kilogr.	—	—	11	20	-	—	10	90
Bérny	—	—	—	—	—	—	4	60
Butra . . . . 1 kilogr.	3	40	3	80	3	20	3	40
Pschenczna muka 50 "	—	—	21	45	21	—	22	—
Rjana muka . 50 "	—	—	17	75	—	—	17	45
Ssyno . . . 50 "	4	50	5	50	3	70	4	20
Ssloma . . 100 "	3	25	3	85	4	20	4	70
Prosata 690 schtuk, schtuka	22	—	46	—	—	—	—	40
Pschenczne wotruby } 50 kilogr.	—	—	6	50	6	50	7	75
Rjane wotruby } 50 kilogr.	—	—	6	50	6	50	7	75
Pschenczny gris } 50 kilogr.	—	—	—	—	—	—	—	—
Rjany gris } 50 kilogr.	—	—	—	—	—	—	—	—
Pschenza žołta, kórz po 170 punt.	—	—	—	—	—	—	23	35
Pschenza, běła, kórz po 170 punt.	—	—	24	05	—	—	25	16
Rožka, nowa, kórz po 160 punt.	—	—	19	40	—	—	20	48
Jeczmjen, nowy kórz po 140 punt.	—	—	18	60	—	—	19	78

Jeja, mandl 2 hr. 25 pj., schtuka 15 pj.

Kedźbu! Ratarjo!

W kóždym cžaßu, tez sobotu hižo do 10 hodźin dopołdnja wschu **swěrinu** a **domjazu pjerisnu,** kaž stare a młode kury a hußy **w swojich klamach kupuju.** Ja sakonszy pod samjesowanjom wicźneho wobchoda po wukasu swjaskoweje rady wot 2. měrza t. l. njesteju.

Benno Kubitz, pschedawarnja swěriny a pjerisny na wyßokej haßy 7. —— Sałożene 1833.

Draždźanski wobućowy dwór

Raituńscha kupowańnja ſa ſaßoſchedawarjow! Kupowazym Sserbam poſkićamy pſchi kupjenju

mužazych, žonjazych a dźěćazych ſchkórnjow

najwjetſchi dobytk.

Prěnjoklaßne wobućże. — Nowe formy. Nimo měry tunje płaćišny.

w Budyſchinje pſchi ßerbſkich hrjebjach 2 na rózku kamjeńtneje haßy

Burſke towarſtwo w Rakezach

ſměje, da-li Bóh, jutſje njedźelu 27. junija popołdnju w 5 hodźinach w Gäblerez hoſćenzu ßwoje měßačne poßedźenje.

Wo bohaty wopyt proßy **pſchedßydſtwo.**

Jejowe roſeßłanſke kaſchćeźiki

ſe ſaſtajlowymi wotrjadami ſe wſchoſtronſkimi poßylnjenjemi pſchećeźiwo ſtorkanju a čźiſchćenju, ſa 15, 30, 45, 60 a 100 ſchtuk wopſchijeća, kaž tež woßebje

wupruhowane pólnopóſtſke kartony ſa 6 jeji kaſchćeźiki ſa truſkalzy, koßmaćki a Janſke jahodki ſa 1/2, 1 a 2 lětraj wopſchijeća

kaſchćeźiki ſa brěžki ſ wotrjadami

korby a kaſchćeże ſa roſeßłanje ßada

jako **dołholětnu ſpezialnoſć** porucża

Hermann Kuliſch

kartonažowa fabrika pólnopoſtſke kartony wſchěch wulkoſćow.

Kóždy, kotryž chce ßebi **dobry a tuni čaßnik** kupić, abo kotryž chce ßebi jón **porjedźić** dać, njech dźe k čaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na ſwonk. lawſkej haßy 5.

Jenčej pſchedawa a porjedźuje, ſa ßwoje dźěło ſprawnje rukujo. — **Proſchu, ßebi moji wuklądne wokno, ſ płaćiſname wupołożene, wobhladać.**

Muchowe łojaki

pſchi 100 ſchtukach woßebje tunjo.

Iſrědki pſche njerodź

pſche mrowje, muchi, tkh, ſchwoby wſchi, ſchlinki, ſchwjerće, ßadowe a ſahrodne ſchkódniki atd.

Wěſte ſkutkowanje a niz drohe.

Dr. Roeber

Germania-drogownja na bohatej haßy 27.

Sskužobna

holza ßo pyta.

Dla ſthorjenja nětćiſchcje ßo hnydom ßłužobna holza do farſkeho doma w Budyſchinku pyta.

Ssylna čźehnita

ßućelna kruwa

je na pſchedań w Ssowrjezach čźišło 25.

Sskłabſchej

čźehnitaj wołaj

ſtaj na pſchedań na knježim dworje we Wbohowje pola Njeßwačźidła.

Derje ſdźeržany wulki

muchazy khamor

je na pſchedań na rózowej drózy čźišło 22 po 2 ſkhodomaj.

Pólne brózńje

wſcheje druźiny twari

Arno Gäbel

w Budyſchinje na Sedanſkej drózy 13. II. S wobliczenjom khoſtow a ryßowankami rad poßkužuju.

Wſchón ratarſki grat

we wulkim wubjerku

porucża

Pawoł Walther

na khěžorſkej drózy 4.

Gruhlez dźěđej a wowzy w Koporzach k ſtotemu kwaßej.

Hłóß: Kak rjenje ßwěći ſernička.

Dźenß ſ dźaka połnej wutrobu
Pſchi Božim ßwjatym woktarju
Sſo wjeß'le połłaknjemoj;
Sſo wſchitkoh' Bożoh' wodźenja,
Też jeho ßwěrnoh' radźenja
Rad lubje dopomnimoj;
Kiž mój dźenß ßmój
Wobſtarjenaj, wobhnadźenaj ſe [ſtrowoſću
Ssem pſchincź mohłoj ſwjeßełoſću.

Mój ſpominamoj na tón čaß,
Hdyž ſeleny bě naju kwaß
We rjanych młodych lětach;
Kak ſ młodoſtnymaj mozomaj
Ssmój radoſtnje ßo próz'wałoj
Wo ſboże w ſemſkich hětach;
Kak ty ßam ßy
K naju dźěłu, ſkutkowanju ßwěru [hładak,
Stajnje nowej mozy nadał.

Ssy naju ſ wulkej luboſću
A ſ twojej wótznej miłoſću,
O Bože, pſchewodźował;
Ssy błido namaj pſchikrywał,
Sſo naßyćowacź namaj dał
A naju wokſchewjował
S twojim ßłódkim
Bójſkim moſchtom, wěčnym troſch- [tom twojoh' ßłowa,
Swěrny wótſćje pſchezo ſ nowa!

Hdyž chzyſche nuſa naſtawacź,
Sſo namaj druhdy ſaſtyſkać
A nadźija wſcha ſhinyć,
Dha twoja wulka dobrota
A kraßna pomoz wótzowſka
Da njeſbožu ßo minyć,
Tak ſo wſchitko
Rjeńſcho wuńdźe, k końzej dóndźe, [hacź mój małoj
Ssebi běchmoj požadałoj.

Nětk naju włoßy ſchědźiwe
Ssu ſe ſłotom ßo dobłe,
Sſo wjeczor pſchebliżuje.
Ach knježe, w twojej ßmilnoſći
Ty po namaj ßo horje wſmi,
Hdyž móz naj' wopuſćuje,
So mój bychmoj
Sa wſchu hnadu, dobru radu, kiž ßmój brałoj,
Tebi wěčnu khwalbu dałoj.

W luboſći poßwjećił zyrkwinſki wučeŕ **A. Łodny** w Bukezach.

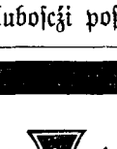

Sa wótzny kraj wojowawſchi je po dołhej čźeźkej khoroſći w lazarecze w Mainzu naſch lubowany ßyn a bratr

Jan Pawoł Koban

wojak artilleriſkeho regimenta čźišło 28

w 24. lěcze žiwjenja 24. junija wumrjeł.

W najhłubſchej ſrudobje to woſjewja

Kobanez ßwójba w Boſchezach.

Nam njebě wotßudźene
Tu ſaßowidźenje,
Najrjeńſche junu budźe
Pak w njebju witanje.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předplata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smolerk.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěsći, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wjeczor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 27. **Sobotu 3. julija 1915.** **Lětnik 74.**

Rosprawa němskeho generalneho staba.

1. julija.

K połnozy wot Arrasa je wojowanje wo hrjebju pschi trajnej artilleriskej tšelenzy sa naß pschihodnje postupowało.

W Champagni k połnozy k krótkemu ranju wot Reimsa Franzowsojo bjes wuspěcha nadběhi cžinjachu. Na Maaskich hórkach a we Vogesach je ßo jenoż mjes artilleriju žiwje wojowało.

Njepschecželšzy lětarjo ßu bomby na Zeebrügge a Brügge mjetali, tola njeßu wojerisku schkodu nacžinili.

W Ruskej njeje ßo w ranju położenje pscheměniło.

W Galiziškej je wójsko generala s Linsingena wcžera ruske stejischcžo k ranju wot rěcžki Gnileje Lipy mjes Kuniczami a Luczynzami a k połnozy wot Rohotyna dobylo. Tšjo offizirojo 2328 mnži ßu ßo sajeli a pjecź maschinskich tšelbow je ßo dobylo.

Tež k ranju wot Lwowa ßu ßo awstrisko-wuherßzy wojazy do njepschecželskich stejischcžow dobyli.

Wójska generalneho połneho marschala s Mackensena dale mjes Bugom a Wißlu postupuja. Tež k wjecžoru wot Wißły Rußojo zofaju, s dźěla po saßakłym wojowanju. Swjaskarßzy wojazy jich na bokomaj Kamjenneje sćěhuja.

Shromadny dobytk w juniju swjaskarskich wójskow pod generalom s Linsingenom, połnym marschallom s Mackensenom a generalom Woyrschom wojowazych, wucžinja 409 offizěrow, 140,650 muži, 80 kanonow, 268 maschinskich tšelbow.

2. julija.

W połnóznej Franzowskej je ßo nózny nadběh na nasche stejischcžo k wjecžoru wot Souchez wotpokasał.

We wjecžornym dźělu Argonnow ßu dźěle wójska jeho khěžorskeje wyßokosce kronprynza rjany wuspěch měle. Njepschecželske hrjebje a sepjeranischcža k dolhemu ranju wot Four de Paris ßu württembergßzy a pohreinßzy wojazy w schěrokosći 3 kilometrow a we hłubokosći 200 hacž 300 metrow dobyli. Dobytk 25 offizěrow, 1710 muži jatych, 18 maschinskich tšelbow, 40 minymjetakow, 1 revolverisku kanonu wucžinja. Franzowsojo ßu khětro schkodowali.

We Vogesach ßmy na Hilsenfirsce dwě wobtwjerdźeni wsali. Njepschecželowe pospyty, je saßo dobyć, ßo wotpokasachu. 3 offizěrow a 149 muži ßmy sajeli.

W Ruskej ßmy k krótkemu ranju wot Kalwarije po wótrym wojowanju njepschecželej stejischcžo na hórzy wutorhnyli. Pschi tym ßmy 600 muži sajeli.

W rańschej Galiziškej ßu ßo po dobycžu hórkow k krótkemu ranju wot Kurostowiz (k połnozy wot Halicza) Rußojo nusowali, po zyłej froncže w krajinje wot Mariampola hacž k połnozy Firlejowa zosacž. General s Linsingen sbiteho njepschecželska sćěhuje. Dobytk je ßo wcžera na 7765 jatych powyschił, mjes nimi 11 offizěrow a 18 maschinskich tšelbow.

Wójska generalneho połneho marschalla s Mackensena ßu njepschecželska k wjecžoru wot Samosca njepschestawajcy wojujo psches krajinu mjes Lubanku a Porom wróćo cžischcžale a ju hižo pschekroczili. Bóle k wjecžorej je ßo njepschecželowe stejischcžo w liniji Turobin—Kraßnik—Josefow (nad Wißlu) doscžahnyło. Pschedstejischcža pola Strozy a Kraßnika a tejle měsce ßamej ßu ßo wcžera wjecžor wobßadźile.

K wjecžoru wot Wißły běchu Rußojo psched pschecžiwnikowym cžischcžom stejischcža pola Tarlowskeho pschedmosta wopuschcžicź dyrbjeli. Wot połodnischeho brjoha Kamjenneje je ßo njepschecžel wotehnał.

Wojazy generalneho wyschka s Woyrscha ßu we wuspěschnych wojowanjach Rußow s jich stejischcžow pola Ssienna a pola Ilży cžißli a pschi tym 700 muži grenaděrskeho korpsa sajeli.

Najwyschische wójskowe wjednistwo.

Rosprawa awstriskeho generalneho staba wo italskim wojownischczu.

31. julija popołdnju někotre njepschecželowe diwisije ßwoje nadběhi pschecžiwo naschim stejischcžam na kromje Doderskeje ruliny wospjetowachu, tola ßo wschudźe s cžežkim schkodowanjom wotrasychu. Njepschecželowy hłowny stork ßo pschecžiwo froncže Sagrado—Mo.te Cosich, k połnozy wot Monfalcona, měrjesche. Pola Selza Vermeglijona ßo Italszy do naschich předkownych hrjebjow dobuchu. Napschecžny nadběh naschich khrobłych pěschkow pak Italskich saßo do dola dele cžißny.

Brjohi Monte Cosicha ßu s italskimi cžěkami pokryte. Wjecžor pschedewsaty wupad Italskich pschecžiwo hórkam k połnozy wot Monfalkone, nadběh k połnozy wot Sagrado a někotre mjeńsche wupady pschecžiwo Goricžanskemu pschedmostej ßo teho runja skamachu. Po tymle poraženju njepschecžela bě směrom. Naschi wojazy ßu dobreje myßle a w twjerdym wobßedźenstwje wschěch ßwojich stejischcžow ßu woni k nowemu wojowanju hotowi.

W hornjej Isonzowskej krajinje a pschi korutanskej mjesy artilleriske tšelenje dale traje. B.

Rosprawa italskeho generalneho staba

wot 1. julija powě: Wjedro, kotrež je wot někotrych dnjow trajnje njepschihódne, wot wudźerženja naschich wojakow wjele žada. Wojazy s njewustawajcej wutrajnosczu cžakaju. W hórskich stronach mhła dale dźěło artillerije poczežuje a njepschecželej dowola, so ßwoje sakitanske dźěła pospěchuje, kotrež pak my s postupanjom małych wotdźělenjow poczežujemy. Bitwicžki ßu k naschemu lěpschemu jenoż w Chiesekim dole, mjes Castellom a Condinom, w Porta marazzo a w Assaskim dole byłe. Runje tak je ßo mjes artilleriju pódlu khribjeta karniskich alpow wojowało. W Isonzowskej froncže ßo nadběh njepschecželoweje infanterije pschecžiwo naschim stejischcžam k ranju wot Plavy njeporadźi. Nadběh ßo s maschinskimi tšelbami wuwjedże a ßo s artilleriskim tšelenjom podpjerasche. Jedyn druhi njepschecželowy nózny nadběh pschecžiwo Castellonuovskemu stejischczu na Sagradskej wyßokej ruliny mějesche tón ßamy dońt. B.

Bombardement na Dünkirchen.

Parižske nowiny „Matin“ wo poßlednim němskim bombardemencze na Dünkirchen scźěhowaze pische: Wutoru rano wokoło 3 hodźin ßo wobhydlerjo Dünkirchena se satraschnej kanonadu wubudźichu. Sso nastróżiwschi s khěžow wuběžachu, so bychu widźeli, schto je ßo stało. Njetrjebachu dołho w njewěstosći być, pschetoż bórsy sirena (truba), kotraż ma pschi bombardemencze warnowacź, ßwój hłóß ßłyschecź da. Bórsy po tym ßo hrimotazy wrjesk saßłyscha, a na to s pschestawkami schěsćź hacž ßydom minutow granaty do města a wokolnych wobtwjerdźenjow praskachu. Wone khěže wupuscźichu a morichu abo sranichu wulku liczbu wobhydlerjow. Niz mjenje dyźli 45 granatow 38 zentimetriskeho kalibra ßo tak na Dünkirchen smjeta. Tež njepschecželšzy lětarjo ßo pschi bombardemencze nad městom pokasachu, tola franzowska artillerija tak ßylnje do nich tšelesche, so ßo bórsy saßo shubichu. Wobhydlerstwo ßo po bombardemencze saßo směrowa, wo stróżelach njebě niczo pytnycź. Wobhydlerjo do pinzow cžeknychu a tam kónz tšelenzy wocžakachu. B.

Rosprawa franzowskeho generalneho staba

wot 1. julija praji: K połnozy wot Arrasa běchu w nozy zylna kanonada a někotre nadběhi pěschkow. K połnozy wot Carleulskeho hroda lohko postupachmy. K połodnju wot Czerwjeneje korczmy zo němski nadběh wotrasy. We Vogesach zu Němzy wokolo 2 hodzin nowy nadběh pschecziwo naschim stejischczam k ranju wot Metzerala spytali, kotryz lohko sadzerzachmy.

Wjeczor 1. julija zo sczěhowaza rosprawa wuda: Pschi Yserskich brjohach a k połnozy wot Arrasa zo mjes artilleriju wojowasche. Mjes Oisu a Argonnami bě měrny dzeń. W Argonnach Němzy po tsidnjownym njepschestawazym wobtsělenju nasche stejischcza mjes Binarvilleskej drohu a Four de Paris nadběhachu. Dwójzy zo wotrasychu. Jim zo hakle pschi tseczim nadběhu poradzi, zo w někotrych kruchach naschich linijow postajicz. Hewak zo woni skoro wschudze po wótrym wojowanju wróczo czišnychu. Fronta k połnozy wot Verduna w Aillyskim lěsu a w Metzeralskej krajinje je zo wobtsělała. B.

Njeporadzeny nadpad franzowskich lětarjow na Friedrichshafen.

Njedzelu 27. junija ½11 hodzin zo franzowske dwojotsěschne lětadło s Konstanza Friedrichshafenej blizesche. Dokelz artillerija hnydom pschi pschibliženju do njeho tsělesche, wono k wjeczorej wot města nad jězorowym brjohom leczesche, pschi czimz tsi bomby czišny, kotrez zaneje schkody njenaczinichu. Jena bomba do jězora pola Manzella padze, druhe na krajinu mjes Schnetzenhausen—Maggershausen a na jězorowy brjoh. Poslednju bombu czišnywschi lětar na stronu k Konstanzej leczesche. Kaz schwajzarske nowiny pisaju, je lětadło dyrbjało w Schwajzarskej k semi sjěcz, dokelz bě jena němska kulka jeho benzinowe zudobje wobschkodziła. Lětadłowy lětar je franzowski nizschi leutnant Gilbert, kotryz lětadłowej eskadrje Belfortskeje twjerdzisny pschisłuscha. Wón mjes Rheinfeldenom a Moehlinom k semi pschileczo. Schwajzarska wojerska wyschnosez hnydom s automobilemi tam pschijedze. Apparat zo prjecz wsa, a Gilberta k komandantej do Basela dowjesechu. Hacz do konza wójny wón w Schwajzarskej internowany wostanje. B.

Rosprawa ruskeho generalneho staba

wot 29. junija praji: Na lěwym Wisslinym brjosy je zo pola Osarowa zykn nóz hacz do 27. junija wojowało. Njepschecželowe nadběhi na wjeß Glinjany, hdzez pschi napschecznych nadběhach se wschěch regimentow awstrisko-wuherskeje divisije jatych wsachmy, zo s wozebitej sazaklosczu wusnamjeni. Na zwoje prjedawsche stejischczo wróczo zo czišnywschi njepschecželowe pschichodny dzeń zyle směrom wosta. Njepschecželowe dale nadběhi na Tomaschow, Bjelz a Kamjeńku czini. Prjedy hacz na Guilu Lipu s fronty Bukaschowze—Halicz 26. junija zosachmy zmy njemdre nadběhi zylnych němskich mozow s wusspěchom wotrasyli, na druhich frontach njeje zo niczo pscheměniło.

Rosprawa kawkaskeho wójska wot 27. junija wosjewja: Pschi mórskim brjosy Turkojo nadběh na nasche lěwe kschidło spytachu, tola zo wotrasychu. Pola Olty, Tortuna a Golia Turkojo jenu s naschich kompagnijow nadpadnycz spytachu, tola zo wróczo czišnychu. W Gridhanskich horach zo Turkojo pod krywom mhły naschim hrjebjam na 800, posdzischo na 400 metrow pschiblizichu, tola s naschej tsělenzu zo wotrasychu a s wulkim schkodowanjom zosachu. Pola Gridhaga je zo wjazy dyzli 1000 czełow namakało. Na stronu k Malagerskej jene s naschich wotdzělenjow, kotrez bě s Antaka postupowało, do njepschecželow srasy, jich rosspjerschi a komadanta 15. kurdskeho regimenta saja. L.

28. junija eskadra němsich łodzow, wobstejaza s jeneje pschibrjoznje panzerowaneje łodze, schtyrjoch kschižakow a někotrych torpedowych czołmow Windawski pschistaw wobtsělesche a spyta tam wójsko wusadzicz, czemuz pak sadzewachmy. Jedyn njepschecželski torpedowy czołm do jeneje miny sawadzi a do powětra sleczi. Nasche torpedowe czołmy sapoczachu s njepschecželowymi kschižakami a torpedowymi czołmami, kotrez dyrbjachu pschedewsacze pschecziwo Windawje k połnozy schkitacz, artillerijske wojowanje sapoczachu a nusowachu je, zo wróczo sczahnycz.

We wokolnosczi Schawlow, pschi Němjenowej a Narewowej froncze a pschi lěwym brjosy Wisły měr knjezi. Njepschecželske nadběhi mjes Wjepschom a Bugom a pschi froncze Samosez—Ssokol dale traja. Pschi wjeczornym Bugowym brjosy a pschi rěczy Gnilej Lipje zmy 28. a 29. junija někotre njepschecželske nadběhi s wusspěchom wotrasyli. Pytnywschi, so njepschecžel pola Halicza Dujestr pschekroczi, do prědka dzěchmy, njepschecžela wotrasychmy a někotre sta muzi sajachmy.

(S němskeje strony zo powě, so zu zo we Windawje wojerske pschiprawjenja wobtsělałe, so pak njeje wotmyslene było, tam wojakow wusadzicz. Tak mjenowane artillerijske wojowanje mjes małym němskim kschižakom a ruskimi torpedowymi czołmami je zo tak měko, so zo němska łódź njeje wobschkodziła, na njepschecželskich torpedowych czołmach pak zo někotre trjechaki a rjad derje kryjazych salwow wobkedzbowasche. Torpedowa łódź, kotruz Rußojo naspomnja, je woprawdze rybaska parna łódź była, kotraz je pschi łojenju minow do jeneje sawadziła a zo potepiła.) B.

Pomjenowanje generala Poliwanowa sa ruskeho wójnskeho ministra.

Zar je po próstwje generala Ssuchomlinowa tuteho se sastojnstwa wójnskeho ministra puschcził a sa jeho naßlědnika generala infanterije, Poliwanowa, pomjenował. Nowiny „Ruskoje słowo" měnja, so zo Němska a Awstriska prózujetej, so by zo Ruska poddała. Wonej chzetej w Ruskej njeměry sbudzicz, na tajke waschnje swjask pschecziwnikow Ruskeje rosbicz a Rusku nusowacz, so by zama wo měr prosyła. Ruska pak je hotowa, wójnu na stronje swjaskarjow hacz k dobyczerskemu kónzej dowjesez, tola k temu pjenjesy trjeba, dokelz je hacz dotal najwjetschu wójninu czezu njesez dyrbjała, schtoz zo w Parisu do wójny njeje do prědka widzało. Duz je jara nusne, so Jendzelska a Franzowska Ruskej pjenjezny pomoz poskiczitej. Niz jenoz czesczi, tez wobstaczu Ruskeje a s tym zykej narodnej kulturje strach hrosy. Pschichodej zo njeßmě pschewinjena Ruska pschewostajicz. B.

Poliwanow je zo jako pomoznik wójnskeho ministra praktiszy do wschěch wotdzělenjow wójnskeho ministerstwa sadzěkał a je pjecza psched krótkim zarej wobschěrne wopomnjenske pißmo pschepodał, w kotrymz wo nětczischim waschnju ruskeho wójnuwjedzenja wobmyßlenje wupraji a należnje pscheměnjenje zadasche. Jedyn s prěnich nadawkow dyrbi, kaz je złyschecz, w tym wobstajecz, so zo pschepschimaze pscheměnjenja we wyschschim komandze ruskeho wójska pschewjedu a so zo wójnskemu materialej, wozebje dzěłanju kanonow a munizije wozebita kedzbliwosez pschiwobroczi, dokelz zo wozebje w tymle nastupanju dotalnemu ministrej Ssuchomlinowej poroki czinja. B.

Swolanje dumy.

Parizske nowiny „Temps" pisaju, so je duminy president Rodzijanko wjednikow parlamentowych stronow swołał. Wón je jim sdzělił, so je jemu ministerstwowy pschedsyda słubił, so zo duma w druhej połojzy julija shromadzi. Pschitomni sapósłanzy su zo s tymle pschilubjenjom spokojili.

Po powjesczi Pětrogradskich „Wěrzowych Wědomosczow" su zastupjerjo kadetskeje (liberalneje) strony wobsamkli, so ma zo dla drohoty wubjerk postajicz. Wschě wobmjesowanja narodnosczow dyrbja zo wotstronicz a sakasanje picza alkoholowych napojow ma dale płaczicz. Mozy zykeho kraja dyrbja zo k posłyhnjenju wójska srjadowacz a zo połna pschesjenosez luda s knjezerstwom postajicz. Wschě njeměry měle zo potłoczicz a duma zo hnydom swołacz. B.

Zarowe wosjewjenje.

Peterburgska telegrafowarnja sczěhowaze zarowe pißmo wosjewja: Se wschěch dzělow wótczizny zo ke mni hłosy wołaju, kotrez wo zylnej woli ruskeho luda zwědcza, so chze wón zwoje mozy dzěłu wójskoweho wobronja poswjeczicz. S tuteje ludoweje jenomyßlnosczе njekabłazu wěstosez błyschczateho pschichoda czerpam. Dołho trajaza wójna zebi pschezo nowe napinanje mozow zada, tola hdyz rosczaze wobczeznosczе pschewinjenym a zo njesminliwym wotmě-njenjam wójnskeho sboza napschecžo stajamy, w zwojej wutrobje rosßudzenje skruczmy, wojowanje s Bożej pomozu hacz k dospołnenu dobyczu ruskeho wójska dowjesez. Njepschecžel budze zo porasyc dyrbjecz, hewak je měr njemózny. S twjerdym dowěrjenjom do njesaprahnitych mozow Ruskeje wocakuju, so budza knjezerstwowe a sjawne pschiprawjenja, industrija Ruskeje a wschitzy zwěrni zynojo wótczizny bjes rosdzěla měnjenjow a ludowych klazow jenomyßlnje dzěłacz, so bychu zo potrěbnosczе nascheho khrobłeho wójska spokojiłe. Tónle jeniczki a nětkole narodny nadawk dyrbi wschě myßle pschesjedneje a w jejnej pschesjednosczi njepschewiuliweje Ruskeje na zebje czahnycz. So bych hłoß ruskeho kraja wo tym złyschał, mam sa nusne, czaß znowa wotewrjenja ludoweho

ſaſtupjerſtwa pospěſchicź. Dokelž je ſapoczatk wuradźenjow dumy a khěžorſtwoweje rady najposdźiſcho ſa měßaz auguſt poſtajeny, miniſterſtwowej radże poruczam, ſo by ſakonjowe naczińſki wudźěłała, kotrež ßu ßo ſ wójnſkim cżaßom nuſne ſcżinike. B.

Dohladowanje Jendźelſkeje w neutralnych ſtatach.

So by wuwos tworow ſ neutralnych ſtatow do Němſkeje po móżnoſcźi poczežiła, Jendźelſka zyke wuwożne wikowanje neutralnych krajow pod ßwoje dohladowarſtwo ſtajicź pyta. Po hollandſkim pſchikkadże chze wona tež w Danſkej a Schwedſkej tworyppſchiwożaze ſjednocźenſtwo ſrjadowacź, kotrež monopol ſa zyły pſchiwós doſtanje, a kotrehož dźěło jendźelſzy dowěrnizy kontroluja, mjes tym ſo ma ſtat ſa to rukowacź, ſo ßo żane twory do Jendźelſkej njepſcheceźelnych ſtatow njewuwoża. Mjes tym ſo ßnadź Jendźelſka w Danſkej a Norwegſkej ßwoje wotmyßlenje bórſy do ſkutka ſtaji, ßo jej w Schwedſkej ßylnje pſcheceźiwjeja. Schwedſke nowiny ßo pſcheceźiwo jendźelſkemu dohladowarſtwu wobaraju, dokelž ßo ſ nim zyke wobkhodne żiwjenje pod jendźelſke nadknjejſtwo ſtaji. Hižo nětkole Jendźelſka żanu bawłmu wjazy ſ Ameriki do neutralnych ſtatow njepſchepuſchcża, kotrež ßo hiſchcże njejßu jeho dohladowarſtwu podcźißke. W Danſkej je ßo hižo w pſchadownjach wſcha bawłma pſchetrjebała. Pſchadownje dyrbja dźěło ſaſtajicź, a 70,000 dźěłacźerjow ſaßkužbu a khlěb ſhubi. B.

Němſki podmórſki cżołm jendźelſku parnu Łódź potepił.

Wulka jendźelſka parna Łódź „Indrani“ je ßo, kaž Reuterez telegrafowarnja powě, njedźelu popołdnju pſched Tuſkerum njedaloko irſkeho brjoha torpedowała. Wobßadka je ßo wukhowała a ßo ſ rybaſkimi łódźemi w Milfordhavenje na kraj wußadźiła. Mużſtwo powjeda, ſo ßu njedźelu popołdnju krótko do pjecźich hodźin podmórſki cżołm wohladali, kotryž je jako ſnamjo, ſo dyrbja ßo cżołmy na morjo puſchcźicź, dwaj wutſélej wutſélił. Jedyn cżołm je ßo na morjo puſchcźił a je ſ wobßadku 50 yardow wot podmórſkeho cżołma wotjěł. Na to je podmórſki cżołm parnu Łódź potepił. B.

Jendźelſke hroženje pſcheceźiwo Grichiſkej.

Jendźelſke knjeżerſtwo w Athenſkich nowinach ſcźěhowazy nawěſchtk wojſewja: Grichiſke łódże němſko-turkowſke wójſko w ägäiſkim morju ſ zyrobu ſaſtaraju. Neutralnoſcźi napſcheczo ſtejaze wobkhadźenje jeneho dźěła grichiſkeho luda budże ſ pſchicżinu ſrudneho ſchkodowanja a wobcżežnoſcźow, kotrež budża też ſpramnym a derje ſmyßlenym grichiſkim łódźnikam a wikowarjam ſe ſchkodu. Grichiſke nowiny ßo na tole ſjawne pohroženje pohórſchuja. B.

Pſchikhad Cżornohórzow do Skutaria.

Romſke nowiny „Giornale d' Italia“ ſe Skutaria powjedża: Pſchimórſke měſto San Giovanni di Medua wobßadźiwſchi ßu cżornohórſzy Sſerbja pſchimórſke měſto Aleſſio wobßadźili. Cżornohórſzy wojazy, kotſiž pſched Skutariom ſtejachu, ßo k měſtu wot Moſſiſkeho moſta pſchibližichu. Wo pſchepodacźu měſta albanſki wjednik Bib Doda ſ cżornohórſkim konſulom Martinowicżom jednaſche, kotryž ßo do cżornohórſkeho hkowneho kwartěra poda. Njedźelu dopołdnja měſchcżańſka wyſchnoſcź woſjewjenje wuda, ſ kotrymž ßo wobwyſtěrſtwo napominaſche, ſo by Cżornohórzow na doſtojne waſchnje powitało. Na to muhamedanſzy, katholſzy a prawoßławni ſamożiźi měſchcżenjo, mnichojo a jeſuitojo, ßobuſtawy měſchcżańſkeje wyſchnoſcże a knjeżerſtwa, żandarmerija, polizija, ſchule a wobwyſtěrjo ſ khorhojemi a hudźbu Cżornohórzam napſcheczo cżehnjechu. Pſchikhad Cżornohórzow ßo triumfowemu cżahej runaſche. Po pſchedwójſku, něhdże 1000 muži ßylnym, na cżole ſ popami w měſchniſkej pyſche ſ kſchižemi a zyrkwinſkimi khorhojemi hkowne wójſko do měſta ſaczahny. Potom cżrjódy Albanſkich ßlěbowachu. Awſtriſki konſulat na to ßwoju khorhoj ſpuſchcźi a ßo pod ſchkit grichiſkeho konſulata ſtaji. Generalny ſtab knjeżerſtwo w měſcże pſchewſa a ßo w hrodże ſaměſcźi. Wón woſjewi, ſo maja ßo měſchcżenjo pſchichodnje jako cżornohórſzy poddanjo wobhladowacź a ſo budża ßo po cżornohórſkim ſakonju ßudźicź. Schtóž nowy knjeżerſki ſtaw powalicź ſpyta, ßo po woježerſkim ſakonju pokhoſta. L.

Stejiſchcżo Rumunſkeje a Bolharſkeje.

Po powjeſcźach, kotrež dopißowar italſkich nowin „Secolo“ ſ Balkana ſcźele, nima ſchtworoſwjaſk (Ruſka, Franzowſka, Jendźelſka a Italſka) w tu khwilu wot Rumunſkeje a Bolharſkeje żaneje pomozy wocżakacź. Wjednik rumunſkeje wójnſkeje ſtrony je ſkorżił, ſo je wſchón poraženy, pſchichod Rumunſkeje je ſniczeny! Nětcżiſchi miniſterſtwowy pſchedßyda Bratianu je jeho hanibnje ſjebał. Wón je dwójzy ßlubił, ſo Rumunſka do ßwětoweje wójny ſapſchimnje, a dwójzy je wón ßwoje ßkowo ſkamał. Jedyn ſchtworoſwjaſkowy diplomat je rjekł, ſo ſtejiſchcżo Rumunſkeje jenicżzy wot roswicża wężow w Galiziſkej wotwißuje. Bołharjo tak pod ſacźiſchcżom ruſkeho poraženja w Galiziſkej a pod němſkim wliwom ſteja, ſo móże jich jenož dobycże Rußow abo wuſpěch ſwjaſkarjow pſchi Dardanellach k ſakrocżenju pohnucź. Pódla Bołharjo ſchtworoſwjaſkej njewěrja, kotryž jim jenož něſchto lubi, hdyž ßo pſchi wójnje wobdźěła, mjes tym ſo Němſka a Awſtriſka ſa ßwoje ßlubjenja jenož neutralnoſcź Bołharſkeje żadatej. B.

Saradźernja munizije w Hollandſkej.

Hollandſke knjeżerſtwo ßo prózuje, Hollandſkej jejne dotalne neutralne ſtejiſchcżo ſdźerżecź. S dobom ßo wono wo to ſtara, ſo mohła Hollandſka, jeli ſo by trjeba było, ßwoju neutralnoſcź ſakitacź. Wójnſki miniſter Boosboom je nětkotrych fabrikſkich wobßedźerjow k rosrěcżenju ſkaſał. Wón je jim prajił, ſo nětcżiſcha wójna wucźi, ſo ßo w njej wjele wjazy munizije pſchetrjeba, hacź ßu ßebi hdy w Hollandſkej myßlili. We wójnje njebudża ſtatne fabriki doſcź munizije nadźěłacź móz. Duż dyrbjake privatne fabriki pomozne bycź. Induſtrialni miniſtrej pomoz ßlubichu. Na to je ßo ſaradźernja munizije ſakoźiła, kotraż dyrbi dźěłanje munizije w privatnej induſtriji pſchihotowacź. S tym ſwißuje wukas hollandſkeho knjeżerſtwa, ſ kotrymž ßo ſakaſuje, zynk do wukraja wuwjeſcź. W Jendźelſkej je zynk w tu khwilu żadny. B.

Sebrane ſozialdemokratiſke pißmo.

Mjes ſozialdemokratiſkej stronu ßo wot dlěſcheho cżaßa lecżaze kopjena rosſchěrjeja, kotrež ßu wſchelazy prěkowarjo ſeſtajeli. S nimi ßo ſozialdemokratiſka ſtrona a jejne pſchedßydſtwo napominatej, druhim politiſkim ſtronam měr wupowjedźicź a po zyłej liniji wojowanje klaßow po ſaßadach a wobſamknjenjach ſozialdemokratiſkeje ſtrony ſapoczecź a dokkadnu agitaziju ſa měr cźinicź. Tole napominanje, ſa kotrež ßu ßo potajnje najprjódzy podpißma ſozialdemokratiſkich dowěrnikow ſběrake, je ßo na to jako lecżaze kopjeno cźiſchcżało a ßo rosſchěriło. Wyſchſchi komando w markach je tole lecżaze kopjeno ſebrało a ſakaſało, jo dale cźiſchcżecź a rosſchěrjecź. B.

Saſki ßejm

je tónle tydźeń ßylnje podźěłał.

Póndźelu pſchedwuradźowachmy wo wotſtorcżenju wólbow do gmejnſkich ſaſtupjerſtwow a wo konſervatiwnym namjecże, kotryž żada, ſo by gmejnſki, zyrkwinſki a ſchulſki dawkowy ſakoń hakle ſ lětom 1917 abo posdźiſcho do mozy ſtupił. Ani knjeżerſtwo ani ßejmowa wjetſchina pak ſa to njeſtej.

Wutoru bě dołhe rosrěcżowanje dla ſeżiwjeńſkeho praſchenja. Sso wě, ma ßo zyła naležnoſcź ſ wulkej wobhladniwoſcżu w ſjawnoſcźi rospominacź. Teho dla podadża ßo najſajimawiſche rosprawy w deputaziji, kiž pak ſ wjetſcha ſa ſjawnoſcź njeißu. Wſchelazy rěcźnizy pokaſowachu na njepſchihódne pſchiprawy a wukaſy, kiž ßu ſe ſtrony khěžorſtwa wuſchke a cżaſto wjazy ſchkody naczinike hacź wužitka pſchinjeßke. Wjele ſtow woſow rumunſkeho żita je ßo ſkaſyło a też tyßazy zentnarjow muki ßu kónz wſale, niz lěpje je ſ běrnami było, dokelž je ßo mało wężywuſtojnje ſ Bożimi darami wobkhadźało. Też na wyßoke mſdy a ſaßkužby direktorow a komißarow wójnſkeho żitoweho towarſtwa ßo ßwarjeſche. Knjeżerſtwo ma najlěpſchu wolu wſchudże, hdźež někak móżno, ſarjadowanje porjedźicź, ale zyła naležnoſcź je nahła a nowa. Duż je bjes dźiwa, ſo ßu ßo ſmylki ſtawale.

Sſrjedu wuradźowachmy wo knjeżerſtwowej pſchedloſy, po kotrejž dyrbi wojakam jich prawo na reklamaziju w dawkowych wężach ſawoſtacź a dale wo ſakońſkej runoprawoſcźi awſtriſkich poddanow ſ němſkimi w pjenjeżnych żadanjach, kiž maja ßo na ßudniſtwje rosßudźicź.

Schtwórtk nadeńdże konſervatiwny namjet, żadajo ſjednorjenje a potuńſchenje na ßudniſtwach, ſ najmjeńſcha wo cżaß wójny, mało pſchikhilnoſcże knjeżerſtwa. Wono dopokaſa, ſo je dźěło na ßudniſtwach ſ wjetſcha, a to w nětkotrych ßudniſkich wukonjenjach, ßamo hacź do 60 % woteběrało. Teho dla też druhe ſtrony ſa tónle namjet njeběchu. Namjet reformarja Bienera, kotryž konſervatiwni podpjerachu, żada ßebi pjenjeżnu pomoz ſa pſchemyßlnikow, kiž ßo

ſ wójny wrócza a ßu tajkeje pomozy potrjebni. Namjet pſchepokaſa ßo deputaziji.

Pjatk ſakoń wo wotſtorcženju gmejnſkich wólbow a wo hórnikſkich khorobnych pokladnizach po knježeŕſtwowej pſchedkoſy dowuradźichmy.

Wobßwědčenje ſa jenolětnu wojeŕſku ßłužbu

ßmě ßo po wukaſu wulkeho hłowneho kwartěra ſa cžaß wójny 17 lět ſtarym ſeminariſtam a hornju terziju wopytazym wucžomzam wyſchſchich ſchulow, jeliſo ßu do wojeŕſkeje ßłużby ſaſtupili, wudźělicź.

Lynchowſke ßudźenje.

(Podawk ſ Ameriki.)

Lynchowanje je namozne ßudźenje amerikanſkeho ludu. Na kohoż je lud abo ludowa ſtrona hněwna abo ßo na njeho ſłobi, hacž po prawdźe abo niz, teho ßu huſto wſchědni ludźo ßami pokhoſtali. Mjeno ma tuto ßudźenje po kublerju Lynchu, kiž je pjecža ſ druhimi wobßedźerjemi we ßwojim cžaßu tajke ßamopozne waſchnje ſawjedł a nawjedował.

W nozy 17. hapryla 1862, wokoło jědnacžich, mje ſ kruteho ſpanja tſjo mużſzy wubudźichu. Cźi ßebi žadachu, ſo byrbju jich do měſtacžka Jefferſonvilla we ſtacže Arkanſaßu we Sjednocženych ſtatach pſchewodźicź.

S tymi mużſkimi běch ßo huſcźiſcho ſetkował. Jeneho ſ nich mějach ſa dobreho pſchecžela, a też k druhimaj mějach něſchto dowěry, Proſchach wo wocžaknjenje, ſo bych ßo ſwoblekał a pſchihotował. Wobhladniwje nabich ßwój revolwer a też ſ patronami ßo ſaſtarach; ſeßedłach ßwojeho konja a podach ßo ſ nimi na pucź. Ale hdže a k cžemu, to bě tak njejaßne, kaž cźmowa nóz.

Duzy po puczu njedaloko měſtacžka namokwi mje mój pſchecžel Buk Skruggs, ſo bych ſ nim trochu doprědka dojěchał a ſdźěli mi tole wujaßnjenje a radu:

„Na waß maja tón podhlad, ſo wy ſ połnóznymi ſtatami*) dźeržicže a ſo ſcže ſa to, ſo by ßo njewólniſtwo (ſchklovinſtwo) wotſtroniło. Duž budžecže pſched wobkedźbowanſkim wubjerkom ßudźeny. Hdyž do klamarnje ſtupicže, hdźež ßu ßobuſtawy wubjerka ſhromadžene, ßydńcže ßo na klamarſke blido ſady w klamach; tam wam njemóže nichtó do khribjeta pſchińcź, jeliſo budźecže ßo dyrbjecź wobaracź. Njeſakitujcže ßo na wucžene (ſtudowane) waſchnje, ale ſ krótka a ſměromnje ßo pſchecźiwo wobſkorženjam wuprajcže. Dóńdže hocž nanajhórſche, wucžehńcže ßwojej revolvraj a mějcže ßo k wobaranju pſchihotowany, njetſělcže pak, doniž je ſa waß hiſchcže nadźija, pſchetoż w ßamßnym wokomiku, ſo byſchcže wy koho ſatſělili, też waß hnydom ſatſěla."

Ja na tu radu napjaty poßłuchach; wěſo bu wona mi tak ſymnje data, jako by to zyle wſchědna wěz była, też to ſroſymich, ſo wſchitko wot mojeje ſymneje krewje a wot mojich krutych cžukow wotwißuje, by-li ke krutemu pſchiſchło a hacž na wojowanje dóſchło, duž ßej wotmyßlich, ſo jenoż droho ßwoje žiwjenje dam, bych-li měł je ſkobam njeſprawnych pſcheſcźěharjow woprowacź.

Prajach mojemu pſchecželej, ſo chzu cžeknycź, dokelž mějach jara ſpěſchneho konja, ale to wón nochzyſche pſchidacź, dokelž bě wón ſe ßwojim cžeſtnym ßłowom ßłubił, ſo mje wobkedźbowazemu wubjerkej pſchepoda.

„Cžeſtne ßłowo" byrbi ßo dźeržecź tak derje mjes lynchowarjemi, kaž też mjes paduchami; duž mi niczo druhe njeſby, hacž ſo ßo ſ najlěpſchej ſmużitoſcžu pſchihotowach na hrožaze ſetkanje. Kajke to budże a kak wuběhnje, bě mi jenoż poł jaßne.

Po połnozy hacž na měſtno dojěchachmy, a mje pſched wubjerk dowjedźechu, kotryż ſ pjecźdźeßacź tak bjesbóžnych, njeknicžomnych njekhmanikow wobſtejeſche, kajkichž móżeſch jenoż w Arkanſaßu nańcź. Cźi na mnje ßyczachu, korczachu a ſchiczachu:

„Powěßńcže jeho! Spalcže jeho!" a podobne.

To bě rjane poſtrowjenje. Dwě tſecžinje teje drapy běchu na poł bjes roſoma wot njeſchwarneho palenza, kotrehoż ßo w tajkich kutach jara wjele žloka. Zyle ſtróſbych bě jich jenoż mało, ßnadź ſ zyka nichtó. Nadźijach ßo hacž dotal, ſo budże mje moja njewinowatoſcź ſchkitacź, ale tu nadźiju ſhubich; pſchetoż derje wjedźach, ſo je pjana mordarſka drapa ßlepa, a ſo ßo ſkerje hiſchcže mjerſa na njewinowatoſcź, hacž ſo by na njej ſpodobanje měła.

Ale porjad ßo bórſy ſaßo wobnowi a mój pſchecžel Skrugg bu pſchedßyda. To mi kuſk nadźije da. Wuſtawa a pſchedpißy wobkedźbowazeho wubjerka ßo cźitachu. Hłowny wobßah běſche tón, ſo běchu ßo, dźiwajo na tehdomne njeměry we kraju, ſtacženjo ſjednocźili a ßudniſtwo ſeſtajili, ſo bychu wſchěch połnóznych ſtacžanow pſcheßłyſcheli a ſo by ßo kóżdy abolizioniſtiſzy (t. r. ſa wotſtronjenje ſchklovinſtwa) ſmyßleny wubwěßnył.

„Mjena wſchitkich pſchitomnych ßo cźitachu a wuwołachu; pſchi tym pytnych, ſo wjele ſ nich do wubjerka ßłuſchachu, kiž běchu ſbytkni kóżdy zyły a dundakojo ſ měſtacžka.

„Dwór" „ßudnika Lyncha" ßo wotewri a mje pſched njón powołachu „jako abolizijoniſtu", kiž ma myßle, mjes ſchklovami ſběžł ſbudźicź.

Pſchedßyda ßo prózowaſche, ßwědkow „k wězy" wróczicź, ale najprjódzy podarmo. Ale tale cźŕjóda žadyn porjad njelubowaſche, a ſ pjanymi wobkhadźecź njeje ßnadna wěz. Powſchitkowne wobſkórżby drje ßo wuprajachu, ale žana, kotraž k wězy ßłuſchesche.

Jedyn wołaſche tehodła, dokelž ja ſ nim picź nochzech:

„Sa to powjas na njeho; tón pachoł je jara bojaſny a nochze ſe ſemjanom (nadobnym cžłowjekom) ßo palenza napicź; powěßńcže jeho!"

„Haj", druſy rejachu, „to je njeknicžomny jankeeſki poměrnik; powěßńcže jeho!"

Zyle měrnje jim roſeſtajich, ſo ßo ſkórżba na to njepocžahuje a ſo je wobwěßnjenje pſchekrute khoſtanje ſa tak ßnadnu wěz. Temu pſchecźiwjenju něktoſi pſchihłoßowachu; hižo ßo ſdaſche, ſo je ßo ſmyßlenje na mój bok a wužitk wobrocźiło, tu ſaßo druhi wobkrucźeſche: „Tón je ſa naſch kraj pſchejara mudry; tón dźe rěcži kaž Filadelfiſki rěcžnik, ſo je w Arkanſaßu mało dźěła ſa nich. Tón je ßem pſchiſchoł, ſo by naß hłupych wobydlerjow ſa lěßami mudrych cžinił. My pokażmy jemu, kak ßo konopej nacžahuje, temule njeknicžomnemu jankejej!"

Skónczńje ßo pſchedßydże poradźi, jich na woprawdźite wobſkorženje dowjeſcź.

„Abolizijoniſt, abolizijoniſt!" něktoſi ſaßakle wołachu.

Druſy ſ pjanoſczu tole ßłowo wurjeknycź njemóżachu! Strózbni pak tola dobychu a wuprajenja ßwědkow pruhowachu. Ale te powjedańzy do niczeho roſpłunjechu, a duž mje krucže wuſkuſchowachu, ſchto ja wo ſchklovinſtwje měnju. Ja hładzy, ſ krótka a ſprawnje wotmołwich, ſo wo tej wězy žanych měnjenjow nimam, kotrež mohłe koho pohórſchecź, a ſo ßo do tuteje naležnoſcže ani ſe ßłowom, ani ſe ſkutkom tykał njeßym, a ſo też myßl nimam, to cźinicź.

Moja měrnoſcź jich na wokomik trochu pſchekwapi, ale palenzowa bleſcha ſaßo wokoło dźěſche, a bórſy do teho pſchińdźech, ſo běchu najwjazoriſchi ſ nich wſchón roſom ſhubili. Horzyſche ßłowa ßo wupraßnychu, we wocžomaj ßo błyſkaſche, něktoſi ſe ſłobami doßłownje ſe ſubami kſchipjachu. To widźach, ſo budże roſſłobjena pjana cźŕjóda bórſy zyle njembra; tola tu ſcžini pſchedßyda bórſy wězy kónz a namjetowaſche, ſo by ßo, dokelž dopokaſmow njebě, ßudźenje ſkóncziło.

Na to pak liſt, kotryż běch połdra dnja prjedy ßwojemu nanej pißał, jako hotowy dopokas wujewichu, ſo ßym ja połnóznoſtatny abolizijoniſta. S teho póſnach, ſo ßebi wobkedźbowaze wubjerki to prawo wſachu, liſty, na póſt dawane, pſchehladacź. Njekhmanoſcź tutych njeknicžomnikow to ani ſa niczo wopacžne njemějeſche.

Jenicźka ßada we tym liſcže, kiž bě trochu podhladna, bě:

„To je ſke měſtno!"

Haj, a nětkole poczachu wołacź:

„Hej, my ſcžinimy ſke měſtno ſa waß, prjedy hacž wotßal pſchińdźecže, wy helſki ſpionje!" atd.

Pſchedßyda namjetowaſche, ſo w liſcže žaneho dopokaſa pſchecźiwo mi njeje, ſo ßym ja po napohładže njewinowaty młody cžłowjek, kiž wo jich woßebitym ſarjadowanju ſchklovinſtwa niczo njeroſymi a ſo ja też po jeho měnjenju niczo pſchecźiwo temu w myßlach nimam.

Nětkole ßebi wuradźachu — ja na klamarſkim blidže woſtach. Widźach, ſo ßo wußudźenje ke kónzej bliži. Moje žiwjenje na nitzy wißaſche, a mi njebě móżno, wußudk pſcheměnicź; tola moje cźuły krute woſtachu a moja ruka bě ſměromna. Pſchetoż wjedźach, ſo je

*) Tehdom hiſchcže w Amerizy wjele cžornochow jako njewólnikojo abo ſchklovojo ßłużachu. Połnózne ſtaty we „Sjednocženych ſtatach" chzychu tutu ßurowu kſchiwdu wotſtronicź, połodniſche ſtaty niz; duž wudyri wulka, dołha wójna mjes nimi. Tajzy, kotſiž běchu ſa wotſtronjenje ſchklovinſtwa, rěkachu „abolitioniſtojo", t. r. ſahanjerjo, wotſtronjerjo. Połnózne amerikanſke ſtaty dobychu a ſchklovinſtwo ßo ſhubi.

ßmjercź lěpšcha, hač so bychu mje se ßwojim helskim hidźenjom pomaku cźwilowali.

Mjes wuradźenjom wěsty Butler Cavins, samožny muž, kiž měješe dwaj hłoßaj, ſ klamow wustupi a pjecźo, scheſcźo ſ nim a wosta něhdźe dźeßacź mjeńschinow wonka; potom saßo ſ wulkim wónzom powjasow pschińdźe a wołasche:

„Wy knjeża, ja ßyu sa to, so jeho wobwěßnjemy. Wón je tak lěpje skhowany po ßmjercźi, hač so žłokacź, sakliwacź a hrěschicź nawuknje, kaž ja.“

A ja njemóžach ßo dodźeržecź a rjeknych:

„To, knjeże, je jeniczka wěrnoscź, kotruž ßym dźenßa w nozy wot waß ßłyschał!“

Sdasche ßo, so ßu moji pscheczeljo, kotrychž bě mało, ſ tymle wotmolwjenjom trochu smužitoscźe nabyli a ßebi trochu kedźbnoscźe pola teje drapy dobychu. Ale Cavins ßo njedasche sarěczecź a rjekny:

„Tole je schwarny powjas, hólzy, na tym stai hižo dwaj abolizijonistaj wißakoj; tón też na tscźeho wudźerži. Krucźe do gratu, hólzy!“

A wschitzy ßo k blidu, na kotrymž ja ßedźach, cźischcźachu. Sa wokomik skoczich do sady wot blida a wucźežech ßwojej dwaj schěscźrolkatej revolvraj, wołajo:

„Chzecźe ßebi swěricź? Jenoż ßem! Někotsi ſ waß sawěscźe se mnu ßobu póńdźa se ßwěta! Prěni, kiž hischcźe kroczel postupi, dyrbi wumrjecź!“

Wokomik bě cźrjóda ßurowje napjata a mjelczeſche; lynchowarjo wsachu noże a pistolije do ruki, ale žana ruka ßo njeßěhny. Zyła drapa njewjedźeſche ßej rady, běchu pscheßwědczeni, so, chzychu-li spytacź mje pschimnycź, někotsi ſ nich ßo satsěla. Moji pscheczeljo běchu ßo trochu hromadźe dźerżeli a nětkole ke klamarskemu blidu pschistupichu, ſ napschecźa cźrjódy pschede mnu a Buk Skruggs rjekny:

„My njeßmy jeho abolizijonstwa pschepokasali a jemu ßo niczo stacź njeßmě!“

Niel a Jones, kiž běschtaj pomhałoj mje fajecź, Skruggeßej pschihłoßowaschtaj; jeju waßne ßkowa a pscheßwědczena sdźiwnosć mojeju revolvrow wěz rossudźi. Dwělowazy ßo na moju stronu pschiwobrocźichu. Sa lědma dwaczecźi sekundow bě psches dwaczecźi hłoßow sa moje wuwinowanje wotedatych a ſ radoscźu pschedßyda rjekny:

„Jenohłóßnje je wuwinowany!“

Tuto jenohłóßnje wěso zyle prawe njebě; tola wschitzy pschipósnachu, so mam ja kuraßu a so budu bórsy runje tak schwarny biczk, kaž žadyn ſ nich. Nusowani ßo ßmějachu, ale ſ tym ßwoju hidu na wobliczu jenoż schpatnje potajichu, drusy spytachu schpatne žorty cźinicź a zyła shromadźisna bu rospuschcźena; pschi tym ßebi wobsamknychu, picźe na moje pjenjesy porjedźicź dacź, to dyrbjach sapłacźicź, woßebje dokelž běchu pjecźa mje wulkomyßlnje wuwinowali — — —.

So by ßo sa dolar (4 hriwny) kotryž na Kavinsowe klamarske blido sa palenz położich, něhdy powjas kupił, kiž by ßo jemu wokoło paduschneje schije sadźernył, — tuto pschecźe chzu jenoż nětkole wuprajicź, wěso ßym to tehdom na mudre waschnje zyle pschi ßebi sdźerżał.

(— Kónz. —)

Ze Serbow.

— **(Wojerski cźeknjeńz.)** Wojak R. G. Grohmann ſ Korsymja, kotryž pola 2. kompagnije 1. narunanskeho bataillona 4. pěschcheho regimenta cźißko 103 ßłuži, je cźeknył.

— W dźěle pólneho pósta ßo njedostatk husto pokasuje, so na poßykki nalěpjene adreßy wotpadnu, a so ßo potom poßykki njehodźa adreßatej wotedacź. Woßebje ſ poßykkow ſ wobalku ſ wolijowaneje papjery ßo adreßa lohko puschcźi. Teho dla dyrbi ßo na tajku wobalku adreßa ſ tintu napißacź.

— **(Ssamomordarstwo.)** S płunom je ßo w nozy wot ßoboty k njedźeli w ßwojim wobydlenju na Bismarckskej drósy schtyrzyczilětny wuhlowy wikowar K. O. Graf sajědojcźik. Wón je ßebi pjecźa pjenjeżneho cźěßna dla żiwjenje wsał. Graf žonu bjes dźěcźi po ßebi sawostaji.

— Po dołhotrajazej ßuchocźe je sapoczatk tuteho tydźenja dwajdnjowny deschcź wußuschenu semju namaczał. Dwaj abo tsi dny prjedy ßu w połodnischej Němskej ßylne sliwki měli, kotreż ßu tam ſ dźěła wulku schkodu naczinike. Do Łużizy drje powostanki sliwkowych mróczelow pschicźahnychu a jako miholazy deschcź pschirodu wopkodźichu. Deschcź je drje jara posdźe pschischoł, tola sa wschelake pólne płody, kaž sa běrny, rěpu, kał a selenu pizu hischcźe niz pscheposdźe, Po wutrajnym deschcźiku ßu ßo běrny, kotreż we prażatych ßlónczných pruhach na wußuschenej semi wschě padachu, saßo shrabake a jich selo nětkole w poknej mozy steji. Też jecźmjenjej, haczrunje bě ßo hižo wlekł, je deschcź ſ poßylnjenjom był a jón wjele polépschił. Ssamo łuki, kotreż běchu zyle brune wußmahnjene, ßu po deschcźu na seleń nadychnjene, tak so je nadźija, so, jeli so hischcźe wopkodźazych cźeplych deschcźow dostanu, lětßa hischcźe něschto trawy na nich narosce.

— **(Dźewjecź měßazow shubjeny był a w kinomatografu ßo saßo namakał.)** Zona twarskeho mischtra Schmidta, na Matejskej drósy bydlaza, kotrejeż muž je ſ podoffizěrom krajneje wobory ref.-inf.-regimenta cźißko 103 a ßo wot 27. septembra shubił, je ſ jenym pschedstajenjom w kinomatografje shonika, so je jejny muž hischcźe żiwy. Jejni podružniży běchu pschi krótkim wopycźe w Barlinje jene kinomatografiske pschedstajenje wopytali a pschi pschedwjedźenju jeneho lěhwa jatych knjesa Schmidta mjes jatymi spósnali. Sso hnydom pola kinomatografoweho wobßedźerja wobhonjejo shonichu, so je jedyn Schwajzar jene lěhwo němskich jatych w Marokkowskej pschi jenej Bożej ßłużbje fotografował, a so ßo mjena tamnych jatych hischcźe njejßu do Němskeje póßłake. Schmidtowa je ßebi na to fotografiju kinematografoweho filma póßłacź daka a je hnydom na njej ßwojeho muża spósnała. Pódla njeho ßo hischcźe jedyn druhi jaty ſ Budyschina namaka. Schmidtowa je swólniwa, wobras tym pokasacź, kotrymž ßu ßo ßwójbni w Franzowskej shubili, so bychu jich na fotografiji pytali.

— **(S bałwmy njeßmědźa ßo žane tkaniny wjazy dźełacź.)** Jendźelske łódźe hižo dléschi cźaß žaneje bałwmy ſ Ameriki do Němskeje a do europiskich neutralnych statow njepschepuschcźeja. Bałwma poczina teho dla žadna bycź. S tym scźěhowazy wukas swjatkoweje rady swißuje, ſ kotrymž ßo sakasuje, ſ bałwmy tkaniny dźełacź. Wot 1. augusta 1915 njeßmědźa ßo ßłědowaze jeniczzy abo ſ wulkeho dźěła ſ bałwmy wobstejaze twory dźełacź: Tkaniny sa cźělne a poßleschcźowe schaty, drastne a podschiwne tkaniny, tkaniny sa snutskowne wuhotowanje, tkaniny sa techniske wězy, banty, lizy, rjemjenje, paßy, wobßadźeńske wězy a posamenty, tkajerske twory wscheje drużiny.

— **Wjedro w juliju** budźe powschitkownje ßuche. Po wobliczenju knjesa profesora Lamprechta w Budyschinje maja ßo jenoż 5., 9., 14., 23. a 27. julija wětry abo deschcźe wocźakacź.

— (Scźina jako piza.) Pruski ratarski minister scźěhowaze wosjewja: Ssuche podlěczo tuteho lěta je ſ pschiczinu, so wunoschk ßyna po hromadźe mało spokoja; też ßłoma, woßebje nalětnjeho żita, njedźiwajzy poßlednich deschcźow krótka wostanje. Duż budźe ßo se ßuschenej pizu lutowacź dyrbjecź. Njech ßo teho dla na to kedźbliwe cźini, so scźina, cźerstwa abo też ßuschena, prawje hódnu pizu poskicza, tola dyrbi ßo wona ſ cźaßom, to rěka do sakcźěcźa, najposdźisscho sapoczatk julija wotßyz. Wona móże ßo potom hischcźe dwójzy ßyz. W hannoverskich marschach a w Masurskej ßo wona w ßuchich lětach wot dawnych cźaßow jako piza wużije. Ssyno a scźina w pscherěsku 8 prozentow dußykoweje a 45 prozentow woßebiteje maczisny wopschija, mjes njej khětro wjele zokora. Konje a howjasy stót scźinu selenu a też ßuschenu rad żeru. Wěsta wobhladniwosć je jenoż w tym nastupanju trěbna, so ßo se sersawzom, sporuschkom a ßnjecźom napadana scźina njeßmě noschatym skoczatam dawacź. Pschecźiwo pizowanju njenapadaneje scźiny njeje pak w strowotnym nastupanju żaneho wobmyßlenja.

— **Zyke nowe żně, khlěbowe żito, wowßa a jecźmjeń** ßo po wosjewjenju swjatkoweje rady jako sebrane wobhladaju a ßo teho dla njehodźa pschedacź. Kaž hač dotal ßo někotre wuwsacźa cźinja. W prěnim rjedźe ßo pola khlěboweho żita, kaž pola wowßa a jecźmjenja ßytwa wobßedźerjej pschewostaji. Dale je wot sebracźa wuwsata potrjeba ratarstwoweho hospodarja sa njeho, jeho ßwójbu a cźeledź. Woni móża na hłowu a měßaz 9 kilogromow żita wot sebracźa wrócźo wobkhowacź. Pschi mlécźu dobyte wotruby ßu, każ hač dotal, kupowanskemu sjednoczenstwu němskich ratarjow pschewostajicź. Pschi tym je nowe, so ma ßo tole kupowanske sjednoczenje po pschikasnjach tworjomneho khěżorstwoweho pizoweho městna skożowacź. Tole nowe městno potrjebu pizowadkow komunalnych swjatkow a jich podżěl pschi ßo namakazych wobstatkach wobliczа. Rosdźělenje pschetrjebanja ßo powschitkowje po dotalnych postajenjach skożuje. Muka dyrbi ßo pola rożki hač do 82 prozentow, polo pschenży hač do 80 prozentow wumlécź. Khlěbowe żito a khlěb njeßmě ßo k pizowanju wużicź. Pschedawanje wowßa a jecźmjenja

ßo saßo pola zentralneho městna k sastaronju wójska sjednoczi. Hacz k nowemu srjadowanju ßmě ßo taßama měra wowßa, kaž hacz dotal, to je 3 punty sa konja a dźeń, pschetrjebacz.

S Makeho Wjelkowa. S jatych Rußow, kotsiž w tudomnym proviantstim hamcze dźěkaju, je schtwórtk wjeczor jedyn s nich czeknył. Czeknjenz derje němski rěczi. Wón bě rusku uniformu se żołtym tołmaczerskim wobwjaskom wobleczeny.

Se Sskoneje Borschcze. Pschi lohkim niewjedrje sańdźenu ßobotu pschipołdnju w 1 hodźinje błysk do konjenza kublerja Kschižanka dyri. Konjenz a pschimjesowaza maka kólnja ßo wotpalischtej. S wohnjom je ßo něhdże 100 zentnarjow ßyna sniczilo. Ssykawy s Mikkez, Ssmochczicz a Hunjowa běchu na pomoz pschijěle.

Se Suborniczki. W nozy k sańdźenej ßobocze je w kontorskim twarjenju tudomneje briketarnje „Olby" woheń nastał, s kotrymž ßo horni poskhód, w kotrymž běchu sastojnisske wobydlenja, wupuszczi.

S Wósporka. Na poßlednje skótne wiki bě ßo 24 howjadow pschihnało.

S Kamjenza. Wokrjeßny swjask Kamjeńskeho hamtskeho hejtmanstwa wosjewja, so ßo wot 5. julija khlěbowe snamki po $1\frac{1}{2}$ na tydźeń a hkowu s wuwjaczom sa dźěczi pod 1 lětom a czežko dźěkazeho wobydleństwa pschikrótscha. Potajkim pschichodnje na tydźeń dostanu: Dźěczi pod jenym lětom $\frac{1}{2}$ khlěboweje snamki, dźěczi po dokonjanym lěcze 1, hacz k dokonjanemu 6. lětu $2\frac{1}{2}$ khlěboweje snamki, wschě druhe wożoby $3\frac{1}{2}$ khlěboweje snamki. Po wożebitym namjecze pak mużzy, kotsiž 2500 hriwnow pschekrocżaze ßamßne lětne dokhody nimaju, $4\frac{1}{2}$ khlěboweje snamki a czežko dźěkazy mużzy a żónske 5 khlěbowych snamkow.

S Biskopiz. Hižo dawno wotmyßlene srunanje rěczki Wjasońzy mjes Biskopizami a Wulkej Hartawu ßo nětkole do skutka staji. Pjatk je 60 ruskich wójnskich jatych sa tole dźěło do Biskopiz pschischło. Rußojo ßu ßo w Makotrjebjenczanskim górbarku samèszili.

S Koporz. Njesapomnity ßwjedźeń 50 lětneho mandźelskeho jubileja tyscherskeho mischtra Jana Gruhla a jeho mandźelskeje tutymaj a jeju pschiwusnym wostanje. Pschipołdnju měješchtaj jubilejskaj mandźelskaj czesez tajneho radźiczela Hähnela a jeho knjenju dźowku s Löben wo ßrjedź kwaßarjow powitacz. Tutaj běschtaj pschischkoj, jimaj parschonszy wutrobne sbożepschecza wuprajicz a kwaßny dar pschepodaschtaj. Popołdnju w 4 hodźinach ßo jubjelskej mandźelskaj s dźěczimi a dźěczidźěczimi s pschecželstwom a pschiwusnymi do Bożeho doma podaschtaj. Tam ßo khěrlusch „dżenß s dżaka połnej wutrobu", wot czesczeneho knjesa kantora pěßnjeny a wěnowany, wuspěwa. Na to mějesche knjes farař kraßnu wutrobu hnujazu rěcz, so we wóczku wjele pschitomnych ßylsy stejachu. Knjes farař drohotnu poßłoczanu ßerbsku bibliju, wot nascheho krajneho wótza Bjedricha Augusta darjenu, pschepoda, na czoż ßo ßwjatoczność s lubym khěrluschom „Haj wsmi ty mojej ruzy" skónczi. Bóh luby Knjes chzył wot jubjelskeju mandźelskeju na wjeczoru jeju sejńskeho żiwjenja staroscze a khoroscze wotdźeržecz a jimaj hischcze wjele wjeßela nad jeju dźěczimi a dźěczidźěczimi doczakacz dacz.

S Khróscziz. Tudomna nalutowarnja a wupożczerńja mějesche ßwoju 46. hłownu shromadźisnu we Wjenkez hoscżeńzu; wona bě wot 132 ßobustawow wopytana. Tukhwilny pschedßyda, sapółkanz Kokla, pokasa w ßwojej wotewrjazej rěczi na njelubosnoscze czaßa, napominasche k wutrajnoszi, k scżerpnoszi a k bliżscheho luboscżi, khudych a potrěbnych podpjeracz. Po tutych wótczinskich ßłowach pschednjeße pschedßyda dohladowarstwa, kubler Jakub Zyż s Prawoczis, sliczbowanje a bilanzu sańdźeneho lěta. Tuta staji ßo na

667 367,09 hr. dołha.
670 342,88 hr. samożenja,

Potajkim czisty wunoschk 2975,79 hr. na kónzu lěta 1914 wuczini. Tamna mějesche 350 511,89 hr. dokhodow
323 344,56 hr. wudawkow

27 167,33 hr. w kaßy swosta.

S czistego wunoschka pschipokasa ßo ⅔k sakożeńskemu fondej, potajkim 1983,86 hr., dalschi sbytk k reserwnemu kapitalej a k rosdźělenju mjes ßobustawy.

Pschi wólbach do dohladowarstwa wosta pschi starym. Dotalne ßobustawy pjekař Rychtař s Panczis, kublerjej Ssymank se Ssmjeczkez a Czěßla se Sejiz ßo jenohłóßnje saßo wuswolichu.

Po namjecze ßo lětne sliczbowanje sa prawe spósna a tak ßo dohladowarstwo a pschedßydstwo jenohłóßnje wotwjasaschtej.

Dale sdźěli pschedßyda, so chze krajna kulturna rada w swjasku s krajnym ßadowym towarstwom kursy sa wutrjebanje warjenjow a ßada wotměwacz. To je jara ważne sa żony a doroscżene holzy, a schtóż chze darmo nawuknycz, njech ßo hacz do 15. julija pola pschedßydy samołwi. Towarstwowe pschedßydstwo wscho dalsche sarjaduje.

S dalschich sdźělenjow je ważne, so ministerstwo nutskownych należnoscżow podpjery na potrěbnych wobßedźerjow ke kupjenju ratarskich maschinow a nastrojow dawa s prawom, je tež ßußodam wupożczecz. Jenoż tajzy ßmědża ßo samołwjecz a wußłyschenje woczakowacz, kiž ßu wot 1. hacz do 10. klaßy dokhodneho dawka, druhy niz. W dwěmaj padomaj je ßo w towarstwowym wokrjeßu tajka podpjera po 100 hriwnach spożczika.

Płaczisna běrnow tež postupuje. Druha skasanka na nje w towarstwje sa krótki czaß wo 1 hriwnu sa zentnar wjazy wuczini. A tola rěka, so je běrnow dosez a nadosez.

Shromadźisnu skónczi pschedßyda ¾6 hodźin s dźakom sa bohaty wopyt a s pschecżom, so bychmy pschichodnu w měrje wotdźerżeli.

S Roswodez. Pónd̄źelu rano mjes 7 a 8 hodźinami je we wobydlenju kamjenjecżeßarja Ernsta Hermanna jedyn paduch pobył. Schkleńzu stwineho wokna rosrasywschi je wón wokno wocżinił a do jstwy saléšł. Potom je wschě khamory a kschinje s mozu swoczinjał a w nich něhdże 45 hriwnow namakał. Tež do wobydlenja Hermannoweje maczerje, kotraż w tym ßamym domje bydli, ßo wón dobu. Tam je jenu něhdże 300 hriwnow do ruki padło. S dweju jěsdneju kołow je wón powětrowy ventil wotewsał, so ßo njemohli na nimaj sa nim puschczicz.

Se Schunowa. W Schunowje pola Różanta je w jenym dworje skót na pokhromu skhorił. Do sakitanskeje krajiny wschě wßy pschi dróhy wot Rakez hacz do Posthorna, w powětrowej liniji hacz do Krónzy, Hory a Luschcża ßłuscheja.

S Kinsbórka. Pónd̄źelu pschipołdnju je ßo w Kinsbórku njewobydlena baraka sa jatych wotpaliła. Wohnjowej woborje a jatym ßo poradźi, ßußodne baraki wohnjej wobrócz. Kaž ßo sda, je woheń pschi wuschwablowanju baraki nastał.

S Draždżan. Prynz Jan Jurij je ßrjedu rano s pschewodom dwórskeho marschalla ßwobodneho knjesa s Berlepscha k połdnischemu wójsku do Galizińskeje wotjěł, so by tamnische lazarety wopytał, w kotrychż sakżzy lěkarjo a wothladarjo dźěkaju, a so by dary luboscże mjes wojakow rosdźělił. Jeli so budże móżno, prynz tež awstriskeho arzywójwodu Bjedricha w jeho hłownym kwartérje wopyta. Potom ßo prynz do Wina poda, so by s hoscżom khěżora Franza Josefa a arzywójwody Marje Josefy był.

S Draždżan. Tudomna měschczańska rada je $2\frac{1}{2}$ milijona hriwnow sa wołóżenje wójnskeje nusy pschiswoliła.

S Draždżan. Nasche ßerbske kemschenje sańdźenu njedźelu w kschižnej zyrkwi bě wot něhdże 400 kemscherjow wopytane. Mjes kemscherjemi běchu tež nětkotsi wojazy, kotrychż stajnje s woßebitej radoscżu witamy. Rad tež wschelazy Němzy sastupja a khwilku na jim njesrosymliwe synki ßerbskeho prědowanja poßłuchaja. Spowjednu wuczbu k. farař Domaschka s Budestez, prědowanje pak k. farař Kschižan s Hucżiny wotmě. Po swuczenym waschnju stejesche po dokonjanej Bożej ßłużbje wjetschi dźěl spowjednych, woßebje stajne ßwěrne ßobustawy „Czornoboha", psched zyrkwinymi durjemi, so bychu se ßwojimaj duchownymaj ßłowczko porěczeli a s pschecżelnym rukusawdaczom ßo roszohnowali. Jedyn s najßwěrnischich pschecżelow naschich ßerbskich Bożich ßłużbow, Jurij Ramsch, kiž tu hewak stajnje bě, we wulkej Janskej khorowni khory leži. Jako jeho ßerbski duchowny popołdnju wopyta, w jenej stwi tsjoch lubych Serbow nadeńdże. Bóh spożcz jim wustrowjenje, naschim Bożim ßłużbam pak trajaze bohate żohnowanje.

S Běteje Wody. Do tudomneje katholskeje zyrkwje je ßo saßo jedyn paduch dobył a woporny kaschcz wobkradnył. Wjele pjenjes wón njeje namakał, pschetoż kaschcz bě ßo hakle psched někotrymi njedźelemi wuprósdnił. Paduchstwo je ßo po sdaczu wodnjo skucżiło. Sa paduchom nimaju żaneho ßłěda.

S Mužakowa. Pond̄źelu rano w 4 hodźinach w Urbeinzez schkleńczerni woheń wudyri, s kotrymž ßo tak mjenowana měschcherńja wupuszczi.

S Trupina. Sańdźenu ßobotu dopołdnja psches naschu wjeß njenadżizy kral Bjedrich August s pschewodom jeneho adjutanta a dweju ßłużobnikow pschijěcha. Na kromje lěßa psched Trupinom je kral, kaž ßo powjeda, ßnědał. W Trupinje ßo konje napojichu. Nasche małe wjeßne holzy kralej boßy wonjeschko różow pschepodachu, kotrez wón ßmějizy s dźakom pschija.

S Zympla. Sańdżeny pjatk, 25. junija, bě sakski kral s hosćom na tudomnym hrodźe pola ekzellenzy generala s Altrocka. Pschi tejle składnosći wón se swojim automobilom psches Klětno jědźesche. Nichtó njedyrbjesche wo tym niczo shonić. Na dobo so powjesćz rosnjese: „Sakski kral pschijědźe!“ W tym samym wokomiku pak bě hižo kralowski automobil nimo.

S Klětneho. S tudomneho s něhdźe 30 sobustawow wobsteja-zeho kokojěsdneho towarstwa su skoro wschě sobustawy hacz na 6 muži do wójska swołani. Hacz dotal su 3 sobustawy na bitwischćzu sa wótzny kraj padke.

S Klětneho. Njejabzy je gmejnski pschedstejićzeŕ Schneider s Radschowka wumrjeł. Wón bě so s někotrymi snatymi do pukow dał, pschi cźimž jeho tucźi tak nabichu, so dyrbjesche wón lěkarsku pomoz pytacź. Někotre dny posdźischo je wón wumrjeł. Wón bě horliwy sobustaw turnowanskeho towarstwa.

S Wojerez. Na Budysko-Wikowskej (Petershainskej) żelesniskej liniji wot 1. julija dwaj cźahaj wupadnjetaj, a to cźah, kotryż wjeczor 6 hodźin 20 m. s Wojerez do Kulowa a cźah, kotryż wjeczor 6 hodźin 55 m. s Kulowa do Wojerez jěsdźesche. Na Hródkowsko-Wikowskej liniji wupadnje cźah, kotryż rano s Hródka 5 hodźin 35 m. a cźah, kotryż s Wikow dopołdnja 11 hodźin 5 minutow jěsdźesche.

S Kulowa. Żelesny kschiž 2. rjadownje je cźěžbla Jan Rjeczka, dźeżatnik reserwneho pěscheho regimenta cźišzko 50, dostał. — Se sležbernej medaillu Bjedricha Augusta je so wachtmischtr H. Pietschmann s Kulowa wusnamjenił.

Se Shorjelza. Psched krótkim su so na tudomnej drohowej żelesniży rjadowarki a tele dny pola tudomneje pósty listynoscherki postajiłe.

Wuczudźenja.

Khostanska komora. Dla kupjenja běrnow běschtaj so ryczerkubleŕ Arnhold w Niederkottmarsdorfje a ryczerkubleŕ Mathe w Makżezach swadźikoj. Arnold bě Macźe 200 zentnarjow běrnow póżłał, kotrež bě tón sa 4 hr. 25 pj. po zentnarju kupił, Mathe pak praji, so je wón zentnaŕ sa 4 hr. kupił, tola chżysche jenoż 3 hr. 75 pj. saplaczicź, dokelż běrny njeběchu tak wulke, każ bě sebi wón wuczinił. Pschi listowanju wo tym Mathe kschiwdźaze sklowa trjebasche. Arnhold jeho wobskorži, a Budyski kawniski sud Mathu k 20 hriwnam pjenjeżneho khostanja saczudźi. Mathe so pschecźiwo temu powoła. Psched khostanskej komoru k scźěhowazemu rosrunanju dońdźe. Mathe słubi, so Arnholdej hischcźe 100 hriwnow doplacźi. Do sudniskich khostow so wobaj dźělitaj.

Přilopk.

* (Dźěcźo so spaliło.) We wobydlenju fabrikarja Wilhelma w Neugersdorfje bě jeho schtyrilětne dźěcźo na jenej kschini leżaze schwabliczki do ruki dostało a je spaliło. Pschi nastatym wohnju so dźěcźo tak cźežko wopali, so bórsy na poczerpjene rany wumrje.

* (Woheń psches Boże njewjedro.) Pschi sylnym njewjedrje, kotrež Vogtlandskej dołho požadany deschcź pschinjeże, sańdżeny pjatk wjeczor błysk w Grobawje do jeneho statoka dyri. Tsi burske statoki so do zyła a schtwórty so po połojzy spalichu. Jenoż mało je so wukhowało. Tež we Wellengrünje so jene domske, brózeń a hródże s błyskom do procha a popjela pschewobroczichu. — W stronach pola Hlomacza a Döbelna, hdźež bě hižo do swjatkow sliwk padnył, so deschcź dołho s cźurami lijesche. Na żitnych a běrnazych polach je so wjele schkody naczinilo. Wjele městnow je so s błótom sanjeżko, drohi a pucże su so wudrěke a twarjenja su so powodźike. We Wachawje, Nisteinje a druhdźe dyrbjachu ludźo domy wopuschcźicź a se skotom psched wodu cźěkacź. — W Nowoślizach błysk do bróżnje żiwnosćerja Schołty, kotryż je do wójska powołany, dyri a ju se synowymi żnjemi spali. — Ssobotu njewjedra w Kamjeniczanskich (Chemnitzkich) stronach sakhadźachu. Meter wyżoko wody po drohach schucźachu a wschě pinzy póczrjechu. Pola a łuki su so s błótom sanjeżke, sahrody su cźežko czerpike. Wot wjele lět njeje w tamnischich stronach tajki sliwk był. W Hohenstein-Ernstthalu je błysk kajerskeho mischtra Leipzigera sarasył.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smeje jutsje, 5. njedźelu po Sswjatej Trojizy rano w 7 hodźinach farak Räda serbsku spowjednu wucźbu, dopołdnja $\frac{1}{2}$9 hodźin smeje duchowny Tyschel serbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Psched zyrkwinymi durjemi budże so kollekta sa nowotwarby we wójnje w Elsasko-Lothringskej sniczenych lutherskich zyrkwjow a sa katholskich domow a sa shotowjenje sniczeneho zyrkwinskeho kubka sběracź.

Njedźelu popołdnju w 2 hodźinomaj smeje farak Räda Bożu słužbu sa dźěcźi.

Ssrjedu wjeczor w 7 hodźinach wotmeje duchowny Tyschel němsku wójnsku modlerssu hodźinu.

Tydźeńske sastojńske dźěła smeje farak Räda.

Wěrowali:

S druhich wosadow: Pawoł Richard Kaplet, wokrocźk we Spytezach, w tu khwili we wojerskej służbje pola artillerskeho regimenta cźo. 48, s Marju Sejlerjez w Małej Prasy.

Křcźenl:

W Michalskej zyrkwi: Gerhard Werner, Gustava Pawoła Möbiusa, samkarja w Dobruschi, ž. — Erna Hedwig, Pawoła Hermana Schimanka, twarskeho dźełaczerja w Dobruschi, w tu khwilu we wojerskej służbje, dź. — Frida Elsa, Khorle Augusta Małcharja, dźełaczerja w Budyschinje pod hrodom, dź. — Pawoł Ernst, njemandź. żyn w Dobruschi.

W katholskej zyrkwi: Mjetek, Antona Adamuża, dźełaczerja w Semizach, ž. — Hedwig, Jakuba Hasche, żiwnosćerja w Małej Borichczi, dź. — Franz, njemandź. żyn. — Antonija, njemandź. dź.

S druhich wosadow: Johana Hiljbjeta, Jana Bohuwěra Bjedricha, hospodarskeho pomocznika w Kolwasy, dź. — Herman Erich, njemandźelski żyn w Rachlowje. — Pawoł Herman, żyn khěžerja Schöniga w Dubrawzy.

Zemrjeli:

W Michalskej wosadze: 27. junija: Khorla Herbert, Jana Khorle Steglicha, maschinisty na Zidowje, ž., 3 l. 8 m. 13 d. — Erna Margareta, Ernsta Maxa Schöny, kamjenjeczesarja we Wurizach, dź, 5 l. 1 m. 7 d.

W katholskej wosadze: Khorla Misera, invalida w Dobruschi, 40 l. 7 m. 13 d. — Krystla Haschowa, wumjenkakka w Katarjezach, 89 l. 1 m. 11 d. Korlina Lena swud. Popowa w Budyschinje, 83 l.

W druhich wosadach: Ota Oskar, Josefa Kunzy, mlynskeho wobsedźerja w Spytezach, ž., 3 m. 5 d. — Jan Ernst Urhan, żiwnosćer wumjenkaŕ w Scźijezach, 64 l. 7 m. 22 d. — Hana Khorlina Zyżowa rodź. Schmitez Augusta Moriza Zyża, mlynskeho wobsedźerja w Kaschezach, mandź., 58 l., 3 m., 10 d. — Antonija Koscźelnez, njemandź. dźowka w Delanach, 10 d. — Marta Lena Scheselez, njemandź. dźowka w Rachlowje, 7 m. — Bjedrich Erdman, Hermana Bjedricha Maxa Schrötera, khěžerja a fabrikskeho dźełaczerja, w tu khw. we wojerskej służbje, ž., 19 d. — 18. junija: Wojak Pawoł Harkstein s Krupowa, padnył pschi jenej bitwiczży w Franzowskej.

Wopytajcźe dobroczíwje

inventurske wupschedawanje

w zentralnej pschedawarni Richarda Sabatha

w Budyschinje na khěžorskej drósy 14.

Draždźanski wobućowy dwór

Najtuńscha kupowarńja ſa ſaßopſchedawarjow! Kupowazym Sserbam posćiźamy pſchi kupjenju **mužazych, žonjazych a dźěćźazych ſchkórnjow** **najwjetſchi dobytk.**

Prěnjoklaßne wobućże. — Nowe formy. Nimo měry tunje płaćiſny.

w Budyſchinje pſchi ßerbſkich hrjebjach 2 na rózku kamjeńtneje haßy

15 trjebanych ſchijazych maſchinow
někotre hiſchcze zyle nowe.
10 trjebanych rěčznych apparatow,
10 jěſdnych kolow
ma na pſchedań
J. Schibak na Mužakowſkej drózy 4.
Bjeru wróćo, hdyž kupz njeje ſpokojom.

Wójnſke pjeczwa
njech ßo w hoſpodarſtwje po wupruhowanych rezeptach tunjo a derje ßkodźeze
ſ wójnſkeje muki
napjeku. Wona ßo bjes mukoweje kharty pſchedawa.
:,: Rezepty darmo. :,:
Carl Noak naßlědnik
mějeczel: **Alfred Hemmann**
na žitnej haßy 10 —— **Telefon 744**

Kedźbu! **Ratarjo!**
W kóždym cźaßu, też ßobotu hižo do 10 hodźin dopołdnja wſchu **ſwěrinu** a **domjazu pjerińu,** kaž ſtare a młode kury a hußy **w ßwojich klamach kupuju.** Ja ſakońcźy pod ſamjeſowanjom wiczneho wobkhoda po wukaſu ſwjaſkoweje rady wot 2. měrza t. l. njeſteju.
Benno Kubitz, pſchedawarńja ſwěriny a pjerińy
na wyßokej haßy 7. —— **Założene 1833.**

Franz Marschner
cźaßnikar w Budyſchinje
na bohatej haßy 9
ßwój ſkład **cźaßnikow** a **cźaßnikowych rjeczazow**
k dobroćiwemu wobkedźbowanju porucza
Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje płaćiſny.

Ad. Rämſch naßl. w Budyſchinje
(mějeczel **Max Kirschner**)
pſchi hutrowych wikach 1 **telefon cźißło 4**
ſporucza ßwoje daloko a ſchěroko ſnate
palenzy a likeury.
Roſeßlanje w cźwizach a bleſchach.
Proſchu ßebi płaćiſnowy ſapiß žadacź.

Tunje ſoſy
we nimo měry wulkim wubjerku ma pſchezo na ſkładze
J. O. H. Bär
w Budyſchinje na Hoſchiz haßy 29.

Muchowe łojaki
pſchi 100 ſchtukach woßebje tunjo.
Ssrědki pſche njerodź
pſche mrowje, muchi, tkhi, ſchwoby wſchi, ſchlinki, ſchwjercże, ßadowe a ſahrodne ſchkódniki atd.
Wěſte ſkutkowanje a niz drohe.
Dr. Roeber
Germania-drogowńja
na bohatej haßy 27.

Koli
lupiny
lane ßymjo
žonopowe ßymjo
raps
fazeliju
wolijowu rjetkej
najlěpje ſkhadźazeje tworh
porucza
Khorla Preisser jun.
pſchi žitnych wikach.

Sſkńžobna
holza ßo pyta.
Dla ſkhorjenja nětcźiſcheje ßo hnydom ßkužobna holza do farſkeho doma w Budyſchinku pyta.

Wſchón ratarſki grat
we wulkim wubjerku
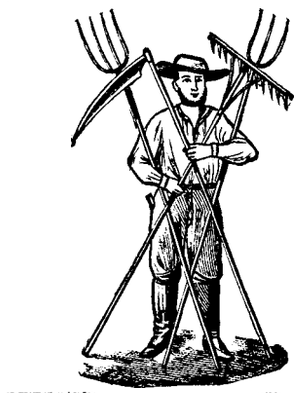
porucza
Pawol Walther
na khěžo rſkej drózy 4.

Žiwnoſcź na pſchedań.
Khěžkarſka žiwnoſcź cźiſłko 12 w Dřewzach, 19 jutrow wulka, je ſe wſchěm žiwym a morwym inventarom ſe wſchěmi žnjemi ſe ßwobodneje ruki na pſchedań. Wſcho dalſche pola wobßedźerja tam ſhonicź.

Žentwa.
Wudowa abo ſtarſcha holza kotraž móże dźěćźo měcź, ßo na wßy k žeńtwje pyta. Dobroćiwe poſkićźenja chzyke ßo we wudawarńi Serb. Nowin ſ napißmom R. B. wotedacź.

Najwutrobniſche ſaplacź Bóh!
wſchitkim lubym ſnatym a **pſchecźelam** ſa wſchě kraßne dary a ſbožopſchecźa pſchi ſkładnoſcźi naju **ſkoteho kwaßa,** woßebje wyßokocźeſcźenemu knjeſej fararjej **Mieńwi** a knjeſej kantorej **Lodnemu** ſa wopokaſanu luboſcź a pſchikhilnoſcź ſ džakneju wutrobu prajimoj.
W Koporzach, 25. junija 1915.
Gruhlez mandźelſkaj.

K temu cźiſłku pſchiłoha.)

Pschiloha k czišku 27 Serbskich Nowin.

Ssobotu 3. julija 1915.

Placišny rěsneho skotu na Draždžanskich skótnych wikach.

1. julija 1915.

Placišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne družiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha	rěsna waha
Woły:	hr.	hr.
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnosće hacž do 6 lět	72—74	126—128
awstriske	—	—
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	58 60	121—123
3. žrěnjo pizowane młode, derje pizowane starsche	51 54	112—118
4. žnadnje pizowane łóžeje staroby	—	—
Jałojzy a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnosće	70 72	125—127
2. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnosće hacž do 7 lět	59 62	122—125
3. starsche, wukormjene kruwy a žnadnje wuwite młódsche kruwy a jałojzy	44—47	101—107
4. žrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	36 39	91—99
5 žnadnje pizowane kruwy a jałojzy	25 30	81 89
Byli:		
1. połnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnosće	66—69	118—116
2. žrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	44—48	96—101
3. žnadnje pizowane	40—42	89—94
Čelata:		
1. najlěpsche s mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	72—75	125—128
2. žrěnje kormjene abo też dobre wot zyza	62—66	115—119
3. žnadnje wuwite wot zyza	52—57	105—110
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpschich raßow a jich schischenjow w starobje hacž do 1¼ léta	110—115	145—150
2. mjaßne	96—101	131—136
3 žnadnje wuwite, też ranzy a kundreßy	95—110	135—145

Placišna žitow a produktow.

Žitowy dowos w Budyschinje:	W Budyschinje. 26. junija 1915 wot hr.	wot pj.	hacž hr.	hacž pj.	W Lubiju 24. junija 1915 wot hr.	wot pj.	hacž hr.	hacž pj.
Wowß . . . . 50 kilogr.	—	—	11	20	—	—	10	90
Bérny	—	—	—	—	—	—	4	60
Butra . . . . 1 kilogr.	3	30	3	80	3	20	3	40
Pschenična muka 50 "	—	—	21	45	21	—	22	—
Rjana muka . 50 "	—	—	17	75	—	—	17	45
Sěno . . . 50 "	4	50	5	50	3	70	4	20
Ssłoma . . 100 "	3	25	3	85	4	20	4	70
Prošata 612 schtuk, schtuka	19	—	38	—	—	—	—	40
Pschenične wotruby	—	—	6	50	6	50	7	75
Rjane wotruby	—	—	6	50	6	50	7	75
Pschenični gris	—	—	—	—	—	—	—	—
Rjany gris	—	—	—	—	—	—	—	—
Pschenża žołta, kórz po 170 punt.	—	—	—	—	—	—	23	35
Pschenza, běła, kórz po 170 punt.	—	—	24	05	—	—	25	16
Rožka, nowa, kórz po 160 punt.	—	—	19	40	—	—	20	48
Ječmjen, nowy kórz po 140 punt.	—	—	18	60	—	—	19	78

Jeja, mandl 2 hr. 25 pj., schtuka 15 pj.

W Budyschinje płaći: punt howjaseho mjaßa wot 1 hr 20 pj hacž 1 hr. 30 pj., punt čelazeho mjaßa — wot hr. — pj. hacž 1 hr. 20 pj., punt šwinjazeho mjaßa wot 1 hr. 50 pj. hacž 1 hr. 50 pj., punt schmalza wot — hr. — pj. hacž 1 hr. 80 pj., punt pschenčneje muki wot — hr. 26 pj. hacž — hr. 32 pj., punt rjaneje muki wot — hr. — pj. hacž — hr. 22 pj., punt chlěba wot — hr. — pj. hacž — hr. 17 pj., punt šuscheneho połcża wot — hr. — hacž 1 hr. 80 pj., punt mlěteho zokora wot — hr. 26 pj. hacž — hr. 27 pj., liter petroleum wot — hr. 58 pj. hacž — hr. 70 pj.

Zuse suby

sašadžuje, nakažene suby wuporjedža a suby czaha s pohłuschenjom

Johanna Stahlez, dentistka

w Budyschinje na šukelnskich haßy 1ª.

K žnjowemu czaßej

poručam

jabłukowe wino šłódkohórke, šylne a tyjaze liter po 50 pj.

wino s Janskich jahodkow liter po 80 pj.

wschě družiny palenzow a likeurow po tunich placišnach.

Malenowy sirup,
zitronowy sirup,
wischnjowy sirup (s kißałych wischnjow)
zitronowu brěčzku (čistu natursku brěčzku)
tunje narunnauje sa zitrony!

Kißałowy sprit
płodowy sprit
winowy sprit
} po fabrikskich placišnach

Czerwjene wino s léta 1911.
Běłe wino s léta 1911
wschě połodnische wina.

Drobne pschedawanje w naschej fabrizy
dopołdnja wot 6—12 hodź.
popołdnju wot 2—7 hodź.

Budyska palerńja žitneho palenza, łognakowa palerńja a šadowa tłóčerńja, spiritnosowa fabrika.

Bratraj Jende
w Budyschinje na hornčerskej haßy.

Sserbske a němske

spěwarske

jednore a najwoßebnische,
šu po tunich placišnach na pschedań
we wudawarni **Serbskich Nowin.**

Sserbski musej
wotewrjeny kóždu 1. a. 3. njedźelu měßaza wot ½11—12 hodźin.

Wisitne khartki
čischčzi spěschnje a tunjo
Ssmolerjez knihičišchczerńja.

Moje lětuſche wulke

lěcźne wupſchedawanje

je ſo ſobotu 3. julija t. l. ſapoczało.

Jan Jurij Pahn

pſchi hlownym torhoſchczu.

Shyti a ſkładnoſtne kupje.

Wot 1. hacž do 7. julija

lěcźne wupſchedawanje

lěcźnych tkaninow

po jara tunich płaczišnach.

Na wſchě druhe wězy tele dny 5 prozentow rabatta dawam.

Pawoł Otte na žitnej haſy 10.

Kóždy, kotryž chce ſebi **oobry a tuni cźaſznik** kupicź, abo kotryž chce ſebi jón **porjedźicź** dacź, njech dźe k cźaſznikarjej

Kurtej Jenčej

na ſwonk. lawſkej haſy 5.

Jenčj pſchedawa a porjedźuje, ſa ſwoje dźěło ſprawnje rukuje. — **Proſchu, ſebi moji wukładne wokno, ſ płaczišname wupołożene, wobhladacź.**

Kuchańki, ſtwinſke a ſłužobne holzy, mlokowe holzy, hródźne dźowki, holzy k ſwinjom, wotroczkow, ſrěnkow, rólnych pohončow wolazych a dźěłacźerſke ſwójby pyta hnydom pſchiſtajerka **Görlichowa** na ſukelnſkej haſy 1 na rózku kněžorſkeje dróhi w cźrijowni knjeſa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

Brennaborſke — Opelſke — Allrightſke — Jankowſke jězdne kola

tak dołho hacž na ſkładze, hiſchcze po ſtarych płaczišnach.

Wopomńcze, ſo jězdne kola njejšu wot fabrikow ſkoro wjazy doſtacź, pſchi tym 25% drózſche.

J. Schibak na Mužakowſkej dróſy 4

Wulka dźěłba **fabrikſkich ſbytkow**

(reſtow) po jara tunich płaczišnach,

tkaniny ſa wobleczenja a bluſy, blidowe, poſleſchczowe a cźělne ſchaty porucza

Shorjelſka pſchedawarnja ſbytkow

pſchi žitnych wikach 10 **w Budyſchinje** pſchi žitnych wikach 10

w domje Mohrez cźrijowuje.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předplata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěsći, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedaś, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wjećor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 28. **Sobotu 10. julija 1915.** **Lětnik 74.**

Rosprawa němskeho generalneho staba.

8. julija.

K wječoru wot Souchez žo Franzowsam poradźi, žo w schěrokosći 800 metrow do naschich předkownych pschěrowow dobyć, s napschećnym nadběhom žo woni saža wuhnachu. Jedyn duuhi njepschećelowy nadběh žo s tšelenzu slemi. Wo mały kruch pschěrowa, w kotrymž hischće Franzowsojo žedźa, žo s ručnymi granatami wojuje.

Pschećiwo stejischćam k wječorej wot Appremonta, kotrež žmy dobyli, njepschećel w nozy a wo dnjo bjes wuspěcha nadběhi čini. Ličba jatych je žo na 400 muži a 3 offižerow powyschika.

Na zyłej wječornej froncze je žo mjes artilleriju žiwje wojowało.

Na rańschim ruskim wojownischću je žo njepschećelski nadběh se strony Kownjanskeje twjerdźiny s wulkim njepschećelowym schkodowanjom wotrasył.

Pola wžy Stegmy k dołhemu ranju wot Pražnyscha žu žo někotre ruske hrjebje wsake a sdźerżake. Njepschećelowe wupady se strony Stschegowa a Stareje Żaby (k dołhemu ranju a k krótkemu wječorej wot Racionza) njemějachu žaneho wuspěcha.

Njepschećelowe pospyty, nam wčera dobytu hórku 95, k ranju wot Dowatki, saža wotdobyć, žo njeporadźichu.

W połodnischej Pólskej njeje žo położenje naschich wójskow, mjes Dnjestrom a hornjej Wiślu stejazych, pscheměniło. K wječoru wot hornjeje Wiśły žu žo někotre njepschećelske stejischća dobyłe.

9. julija.

Pola Souchez je žo franzowski nadběh wotrasył. Mjeńsche wotdźělenja, kotrež běchu žo do naschich stejischćow dobyli, žo sakakachu. Wčera shubjeny kruch pschěrowa pola Souchez ujeje žo hischće wot njepschećela wučischćił. Powjesć franzowskeho wójskoweho wjednistwa wo dobyću jeneje němskeje kanony njeje prawe. Na Maaskich horach k ranju wot Ailly žo bjes wuspěcha jenotliwe nadběhi činjachu. K ranju wot naschich nowych dobytych stejischćow w měschniskim lěžu žmy někotre linije franzowskich pschěrowow dobyli. Pschi tym žmy psches 250 muži sajeli a 4 maschinske tšelby dobyli. Po žylnym artilleriskim pschihotowanju Franzowsojo horu 631 pola Beau de Sapt w žrjedźnych Vogesach, kotruž žmy 22. junija dobyli, nadběhachu. Dyrbjachmy zyle saženpane pschěrowy na wjerschku wopuschćicz. W Galiziskej a Ruskej njeje žo ničžo pscheměniło.

Najwyschsche wójskowe wjednistwo.

Rosprawa awstriskeho generalneho staba

wot 7. julija rěka: Na froncze wójska arzywójwody Josefa Ferdinanda žo dale wojuje. Ruske poženylnjenja, kotrež na někotrych městnach k nadběhej pschedźechu, žo s wulkim schkodowanjom wróćo sbichu. Ličba jatych je žo dale powyschika.

Nad Bugom a w rańschej Galiziskej njeje žo położenje pscheměniło. Pschi wojowanjach nad delnjej Słotej Lipu je žo wot 3. hač do 5. julija 3850 Rušow sajało.

Na italskim wojownischću je žo na froncze w gorizskim kraju troschku směrowało. Po sawčerawschim dobyću mějachu naschi wojazy hischće někotre žłabe nózne nadběhi pschećiwo Gorizskemu pschedmostej wotpokasacz. Wčera njepschećel s nowa žylnu tšelenzu artillerije wotewri, po kotrejž žo w nozy s nowa podarmo wupady se žłabschimi mozami činjachu.

Italšzy lětarjo na Triest bomby mjetachu, tola wjetscheje schkody njenačinichu.

W krajinje Krnskeje hory žo njepschećel do někotrych skakowych wjerschkow, wo kotrež je hižo prjedy wojował, s nowa da. Khrobli sakitarjo, kaž pschezo, nadběh wotpokasachu. Pšched naschim stejischćom je polo cźołow.

Pschi koruntanskej a tirolskej mjesy žo s městnami mjes artilleriju dale wojuje.

W Herzegowinje je na horach k ranju wot Trebinja poślednje dny sa nasche wójsko wuspěschne wojowanje było. Postupujo někotre s naschich wotdźělenjow po krótkim žylnym wojowanju jene cźornohórske pschedstejischćo dobuchu a Cźornohórzow na žužodne hory wuhnachu. Nasajtra něhdże brigadu žylni Cźornohórzy po wótrym artilleriskim pschihotowanju postupowachu, tola s naschej tšeleńzu tak cźežko schkodowachu, so žo po někotrym cźasu na hkowne stejischćo, s kotrehoż běchu wuschli, wróćichu. Někotre s naschich lětarjow a maschinske tšelby wuspěschnje do wojowanja sapschimachu. B.

8. julija žo s Wina wossewi: W ruskej Pólskej k ranju wot Wiślu žo dale wojuje. Wjele ruskich wótrych nadběhow je žo krwawnje wotrasyło. Pšched pschemóžnymi njepschećelskimi mozami, kotrež žu žo k sakitanju Lublina pschiwjedke a kotrež žu k napschećnjenu nadběhej pscheschłe. je žo nasche wójsko s bokow drohi na hórku k połnozy wot Krażnika wróćo wsako. K wječorej wot Wiślu žu žo někotre ruske pschedstejischća wsake.

Nad Bugom a w rańschej Galiziskej njeje žo ničžo pscheměniło. Njepschećelske wupady nad Słotej Lipu žo wotpokasachu.

Na italskim wojownischću žu Italšzy w Gorizskim kraju saža někotre wupady spytali. Pschećiwo Gorizkemu pschedmostej tež mobilnu milizu sćelechu. Naschi wojazy, kaž pschezo, wschě njepschećelowe nadběhi wotrasychu. Pschi žrjedźnym Isonzu a w stronach Krnskeje hory měr knježi.

W Herzegowinje je žo na namjesnych hórkach k ranju wot Trebinje w nozy k 7. julijej wojowanje pschećiwo Cźornohórzam znowa sapočzało. Dokelž žo napschećny nadběh Cźornohórzow njebě 6. julija poradźił, njepschećel hischće w nozy jedyn nadpad spyta, kotryž pak je žo s tšeleńzu nascheje infanterije a artillerije słamał. Nětko je tam směrom.

Na druhich mjesach njeje žo ničžo stało.

Jedyn s naschich podmórskich cźołnow je 7. julija rano italski panzerowany kschižak typa Amalfia w połnóznym adriatskim morju torpedował a potepił. L.

Ruski generalny stab

7. julija powě: W krajinje pola Murawjewa a Schawlow, k wječorej wot žrjedźneho Němjena, pschi Narewskej froncze a pschi lěwym Wiślinym brjosy njeje žo ničžo važneho stało. Tšeleńza bě žłaba a žo jenož na wokomiki poženylni. Woženbje hdyž žo miny rosbuchnychu, k bitwiczkam dońdże.

Na froncze mjes Wiślu a k wječoru wot Buga je žo 4. julija wječor a sćěhowaze ranje w krajinje mjes Ursediwom a Bychewu se saženkłoscźu wojowało. Njepschećelowe postupanje k ranju wot Krażnika žmy se storkom do njepschećelowego boka na hórkach k dołhemu wječorej wot Wilkolasa sadźerżeli. Ssmy tam njepschećelej cźežku schkodu načinili a žmy jemu 5. julija rano wjazy dyžli 2000 jatych s 29 offižerami wotewsali. Pšched naschej frontu něhdże 2000 njepschećelskich cźołow leżesche. 5. julija nowe spytane posunjanje mjes Wjepschom a Bugowym wječornym brjohom a pschećiwo wžy Krylowej wotpokasachmy.

Nad Bugowym hornim běhom, Słotej Lipu a Dnjestrom njeje žo 4. julija a rano 5. julija wojowało. L.

W rosprawje wot 8. julija žo praji: Mjes Wißku a Wjepschom na stronu k Lublinej žo 6. julija mjes wžomaj Josefowom a Uržendowom ſ wótroſczu dale wojowasche. Njepſcheczelowe saßakke pospyty, žo praweho brjoha rěczki Podlizy ſmozowacz, bjes wuſpěcha wostachu. Nad hornim běhu rěki Oržendowki njepſcheczel žylne nadběhi na wžy Skoržizu a Ewunin czinjesche. Njepſcheczela wotraſychmy a jeho w njeporjedže wróczo czißnychmy. Pódlu drohi do Kraßnika a nad rěkomaj Byſtrizu a Korſajewku, hdžež njepſcheczelowe ſtejiſchczo wuſtejazy róžk tworjesche, naſchi wojazy poſtupanje, džeń prjedy ſapoczaue, dale wjedžechu. Tutón džeń po tejle zylej froncze ſ najmjeńſcha 2000 muži ſajachmy a něktore maſchinſke tſělby dobuchmy. Mjes Wjepſchom a k wjeczoru wot Buga njepſcheczel pola wžy Maßlomencza k poldnju wot Grubaſchowa ſ wulkimi hromadami wojakow poſtupicz ſpyta, tola žo wón ſ naſchej tſeleńzu lohko ſadžerža. Na Lwowſkej dróſy mjes městomaj Kamjonku a Glinjanami njepſcheczel 7. julija na wjele městnach do prědka džěſche a wjele mozow k poldnju wžy Jamneho do bitwy czißny. Wón pak njemějeſche nihdže wuſpěch a bě muſowany ſaſtacz. B.

Dobyeze Paläſtiny ſa Židow.

Kaž žo ſ Lwowa piſche, je hlowny ruſki roskaſowar Nikolaj Nikolajewicz ſa židowſkich wojakow wójſkowy wukas wudał. W nim wón na to pokaſuje, ſo wjele židowſkich wojakow pyta czěkacz. S tym pak wopak czinja, dokelž ſ wójnu pſchecziwo Turkowſkej žo wožebje na to měri, ſa Židow Paläſtinu ſažo dobycz. We wukaſu žo praji: „S miloſczu wam teho dla pucz k wójſku w Kawkaſu runamy. Wot waß wotwißuje, kak budže žo ſ Waſchimi pokrejnikami a wěrybratrami wobkhadžecz. Dobudźcze žebi Paläſtinu ſa žebje wróczo a židowſtwu nowa žkawa ſaßwita." Na to žu židowſkich wojakow do Kawkaſa wotwjeſli. B.

Džělo jatych w Ruſkej.

Po jenej Pětrogradſkej powjeſczi Londonſkich nowin „Times" w tu khwilu 30,000 němſkich a awſtriſkich jatych, ſ džěla zivilnych wožobow w Donſkich podkopkach džěła. Woni pjecza pokojzu ſwuczeneje domjazeje niſdy dostawaju. Sbytk jatych je žo k žnjowym džěłam, wožebje we Wolſynym kraju, ſkaſak. Po zylej Ruſkej žnjowi džěłaczerjo njedoßahaju. B.

Ruſke žně.

We Beßarabſkej a w druhich gubernijach pokodniſcheje Ruſkeje, kotrež žu ſe žitnizu Ruſkeje, žu ſymſke žně žrěnjo dobre. Nalětnje žyly rjane ſteja, ſa naſymſki wužyw bě doſcz džěłanſkich mozow. Nalětni wužyw je žo ſ pomozu žónſkich ſ wjetſcha dokonjak. Dla pſchedſtejazych žnjow žu we wulkej bojoſczi, dokelž žu žo ſe ſwolanjom mužſkich do wójſka w poßlednimaj něßazomaj, mužſke džěłanſke mozy Ruſkeje ſhubike. Dla njedoßahanja ſkładownjow a hubjeneho wotwoženja žu žo wulke lonſche ſkłady ſkaſyke. B.

Ruſki wójnſki wužud.

Ruſki generalny ſtab wojſewja: Dalſche pſchepytanje khoſtanſkeje wězy hižo wotprawjeneho Mjažojědewa je njeprějomnje dopokaſało, ſo žu jeho towarſchojo Boriß Friedberg, Schlioma a Aaron Salzmann žobu winowaczi. Wójnſki žud je jich k žmjerczi na ſchibjeńzy ſaßudźik. Tónle wukas je žo 1. julija wukonjak. Wo druhich wobſkorženych žo dalſche ſdźělenje po ſkónczenju tejele należnoſcze woſjewi. D.

Rosprawa italſkeho generalneho ſtaba

wot 8. julija praji: W dole Deone njepſcheczel nadběh na naſche ſtejiſchczo na Paſſo di Campo ſpyta. Wón žo ſ czežkim ſchkodowanjom wotraſy. Na Carſiſkej wyßokej runinje njepſchestawajzy dale poſtupujemy. Sa 4 dny, hacz do 7. julija žmy 1400 muži ſajeli. w nozy k 5. julijej jena ſ naſchich powětrowych kódžow ſ wuſpěchom na ſkſchiženje želeſnizy k ranju wot Opchiny bomby mjetaſche. 6. julija dopoldnja žo jenemu ſ naſchich lětadkow poradźi, wjele bombow na awſtriſku ſkładownju lětadkow w Aiſowizzy ſmjetacz. S tym žo woheń ſakoži. Jene druhe lětadko na Nabreſinaſke dwórniſchczo bomby mjetaſche. B.

Potepjenje italſkeho kſchižaka „Amalfi".

Italſki admiralny ſtab je wo potepjenju kſchižaka „Amalfi" ſczěhowazu rosprawu 8. julija wudał: Wobhonjerſka jěſba žo wczera w nozy w hornim adriatſkim morju wuwjedže. Kralowſki kſchižak „Amalfi", kotryž žo pſchi tym wobdźěli, žo dženža pſchi žwitanju žłonza ſ jenym awſtriſkim podmórſkim czołkom torpedowa. Łódź žo hnydom na lěwym boku rózdrje. Prjedy hacz komandant wobžadzy poruczi, žo do morja czißnycz, wón ſawola: „Njech je živy kral! Njech je živa Italſka!", na czož mužſtwo, na łódźinym ſadnim dźělu ſtejaze, ſ porjadom a wobdźiwanjahódnej diſziplinu wotmolwi. Komandant jako poßledni łódź wopuſchczi, kotraž žo po tym ponóri. S naſchimi žamßnymi žrědkami žo ſkoro zyla wobžadka a ſkoro wſchitzy offizěrojo wukhowachu.

Po powjeſczi italſkich nowin „Secolo" je na potepjenej łódźi něhdže 900 muži było. Jenož 500 muži je žo wukhowało. B.

Po měnjenju hłowneho roskaſowarja italſkeho wójſka, Cadorny, budže wójna ſ najmeńſcha hiſchcze lěto tracz.

Schef italſkeho generalneho ſtaba, Cadorna, je na pomakke postupowanje w ſtejniſchczowej wójnje pokaſujo, ſapóßłanzej Medže prajił, ſo měr hiſchcze dołho na žo czakacz da, pſchetož rosßudne wojowanje njeje nidže woczakacz, najmjenje na pokodniſchim wojowniſchczu. Wón by ſbožowny był, hdy by mohł k lětu w juniju doma bycz. Generalowe žkowa žu pjecza w Majlandže bolostne pſchekhwatanje ſbudźiłe; pſchetož ſ poldralětnej wójnu by Italſka hoſpodarſzy a politiſzy czežko ſchkodowała. D.

Njedoßahanje wuhla w Italſkej.

Italſka je hacz dotal wuhlo ſ Němſkeje doſtawała. Wot teho czaßa, ſo je wona Awſtriſkej wójnu pſchipowjedźiła, je tutón dowos pſcheſtał. Nětko drje žo ſ Jendźelſkeje wuhlo woſy, tola niz w doßahazej měrje. Italſke knježerſtwo je teho dla poruczilo, ſchtwórtemu džělu czahow na ſtatnych želeſnizach wupadnycz dacz. Dla njedoßahanja wuhla je najwjazy Mailandſkich fabrikow džěło na ſchtyri dny wob tydźeń ſamjeſowało. D.

Italſka je adriatſke morjo ſawrjela.

Italſka je zyłe adriatſke morjo łódźowanju ſawrjela. S tym dyrbi žo grichiſkim łódźam ſadźěwacz, Awſtriſku a Turkowſku ſ zyrobu a wójnſkej potrjebu ſaſtaracz. L.

Jendźelſki general French

w žwojej rosprawje praji, ſo žu žo Jendźelczenjo póndźelu w nozy někotrych tſělnych hrjebjow, kotrež žo pſches 200 yardow wupſcheſtrěchu, ſmozowali a 80 Němzow ſajeli. Wojowanje žo wot teho czaßa na artilleriſku tſeleńzu wobmjeſowaſche, pſchi czimž njepſcheczel, pſchede wſchěm pola Yperna, pſches měru płunowe bomby nałožowaſche. Njepſcheczel je wóßom minam rosbuchnycz dał, tola njeje naſche tſělne hrjebje wobſchkodźił. Jendźelczenjo žu 50 yardow njepſcheczeloweje fronty k połnozy wot Neuve Chapelle ſ minami rosbuchli. 4. julija je žo ſ jendźelſkim tſělenjom ſ hubizow němſki pſchěrow k połnozy wot Yperna rostſělał. Na to czah pěſchkow poſtupowaſche, ſo by ſapuſczenje dokonjał. Něktoſi Němzy, kotſiž běchu w artilleriſkej tſeleńzy ſbytni woſtali, žo ſ bajonetom wotehnachu. Jena w pſchěrowje namakana maſchinſka tſělba žo ſkónzowa. Jendźelſke ſchkodowanje bě žnadne.

Sswój nadawk dopjelniwſchi, žo czah nimale bjes ſchkodowanja wróczi. Wojowanje pſchi Pilkanſkim puczu je žo na žlědowaze waſchnje wotmětło: 5. julija Němzy jenu barrikadu pſchi Ypernſko-Rouſſelaerſkej želeſnizy dobnchu. Jendźelczenjo hnydom napſcheczny nadběh ſczinichu a ſtejiſchczo ſaßo dobuchu. B.

Sſerbjo w Albanſkej.

W Italſkej běchu žo nabojeli, ſo žu Sſerbjo ſ Awſtriſkej měr ſczinili a ſo žu w pſchesjenoſczi ſ Awſtriſkej džěł Albanſkeje wobžadźili, kotruž Italſzy jako žwoje pſchichodne wobžděnſtwo wobhladuja. Pſchecziwo tutemu měnjenju je czornohórſki generalny konſul w Romje woſjewił, ſo mjes Sſerbiju, Czornej Horu a Awſtriſkej žanych tajnych wucžinjenjow njeje. Awſtriſkeho konſula žu je Skutarija k mjeſy dowjedli. W Boßniji a Herzegowinje žo dale wojuje. Sjawne měnjeje Italſkeje njedyrbjało žo do błuda ſwjeſcz dacz.

Albanſke město Durazzo je žo ſ dwěmaj žerbſkimaj regimentomaj wobžadźiło. D.

Sakſki prynz Jan Jurij w Lwowje.

Němſke pokodniſche wójſko wopytawſchi je ſakſki prynz Jan Jurij ſ małym pſchewodom 5. julija do Lwowa pſchijěł. Prynza ſ wojerſkimi czeſczemi powitachu. Pſchi tym žo wójſkowy koman-

dant, general kavallerije ſ Böhm a Ermolli, ſ wuʒſchim ſtabom, cʒeßna kompagnija pod wjedʒenjom regimentoweho komandanta wyſchka Wokſuna a jena offizěrſka a nuʒſtwowa deputazija, wobdʒělichu. D.

Seńdʒenje němſkich finanznych miniſtrow.

Finianzni miniſtrojo němſkich ſwjaſkowych ſtatow ßo po pſcheproſchenju ſtatneho ſekretara khěʒorſtwowych finanzow ßobotu 10. julija w Barlinje k rosrěcʒenju ſeńdu. B.

Saksi ßejm

je póndʒelu knjeʒerſtwowu pſchedkohu pſchijal, po kotrejʒ ßmědʒa ßo notarojo ſ druhim prawiſnikom ſaſtupicʼ dawacʼ. Po tym jednachmy wo ſozialdemokratiſkim namjecʒe, kiž ßebi ʒada, ſo bychu ßo gmejny nuſowake, ʒonam a ßwójbam wójnſkich wobdʒělnikow wjetſche podpjery placʒicʼ. Woni ſ khětrej wótroſcʒu ßwoje ʒadanja ſaſtupowachu. S druhich ſtron pak ßo na to pokaſowaſche, ſo pod cʒeʒu wójnſkich podpjerow wjele gmejnow jara cʒerpi, haj něktore gmejny ßamo tele cʒeʒe ſkoro wjazy njeſnjeßu.

Wutoru pſchihłoßowachmy knjeʒerſtwowemu wukaſej, kiž je hižo ſpocʒatk meje wuſchoł a hnydom do mozy ſtupił, po kotrymʒ ßmědʒa ßo ßorniki hižo wot 1. junija a bažanty wot 1. ſeptembra tſělecʼ, kanikle pak ßmě kóʒdy leʒomnoſcʒeŕ na ßwojich leʒomnoſcʒach ſaniczowacʼ. Jenoʒ ſajědojcʒowanje a kojenje do prudkow je ſakaſane. Tſělecʼ ßmědʒa ßo wone ſ dowolnoſcʒu najenka hońtwy. W deputaziji ßmy wukas rospominali a knjeʒerſtwu woſjewili, ſo ßu hamtſke hejtmanſtwa cʒaſto mało na ſkórʒby dla dʒiwich kaniklow dʒiwake; najhórſche pak bě, ſo kralowſki wyſchſchi hajnik jako wěʒywuſtojny njeje chzył kaniklazu cʒwilu pſchipóſnacʼ, tak ſo je ßo wobcʒeʒowarjam hiſchcʒe ſapkacʒenje khoſtow pſchi wobhladowanju napołożiło. Dokelʒ ßu wuradʒowanja wurjadneho ßejma tola jara krótke, rospomni ßo zyła należnoſcʒ nadrobniſcho we wurjadnym ßejmje, kiž ßo ſa 4 měßazy ſeńdʒe. Sda ßo, ſo knjeʒerſtwo wotkhilene njeje, na ſprawne burſke ʒadanja bóle hacʒ prjedy dʒiwacʼ. Pſchi dowuradʒenju dʒakowach ßo knjeʒerſtwu ſa wukas a pſchiſpomnich, ſo njeby tajkeho wukaſa trjeba było, by-li knjeʒerſtwo na dawnolětne ʒadanja burſkich gmejnow dʒiwało.

Ssrjedu dowuradʒi ßo knjeʒerſtwowa pſchedkoha, kotraʒ wojakam jich reklamazijſke prawo w dawkowych wěʒach ſaruczi.

Schtwórtk ßejm placʒiwoſcʒ tehole ßejma hacʒ do naſymy lěta 1917 podlěſchi. Pſchi tym ßo ſozialdemokratojo a porjadowe ſtrony khětro popſchimachu, jena druhej hrožo, ſo ßo hacʒ dotal mjes ſtronami knjeʒazy domjazy měr ſběhnje. Sozialdemokratojo běchu njembri, ſo ßo jich ʒadanje ſa powjetſchenym wólbnym prawom tu khwilu wotpokaże. Dokelʒ ßo pſchi wothłoßowanju wo podlěſchenju ßejma wo pſcheměnjenju wuſtawy jedna, ßo wothłoßowanje po mjenje ſta, ßejm knjeʒerſtwowu pſchedkohu jenohłóßnje pſchija.

Pjatk dowuradʒi ßo ſakoń, kotryʒ ſa ſakoženje gmejnſkich a měſchcʒanſkich nalutowańnjow knjeʒerſtwowu dowolnoſcʒ ʒada. Hacʒ dotal ßu ßo tele nalutowańnje wſchudże ſ dowolnoſcʒu knjeʒerſtwa ſakożile, tola w jenym padże, hdʒeʒ bě knjeʒerſtwo ßo ſapowjedʒiło, bě gmejna tola nalutowańnju ſakożila, a nětko ßo wupokaſa, ſo knjeʒerſtwo hacʒ dotal ſe ʒanym ſakonjom njeje ßrědka měło, temu ſadʒěwacʼ. Sakoń je nakhwilny a placʒi hacʒ do lěta 1918.

Ssyrota jatych.

Lěta 1792 pſchińdże do Pariſa młoda wudowa, wjerchowka Lubomirſka, kotraʒ do najſtarſcheho pólſkeho ſemjanſtwa ßłuſchesche. Wona bě jara bohata, wjedʒeſche wulke a woßebne hoſpodarſtwo a bě na kralowſkim dworje rady widʒana. Ale bórſy po tym ſtraſchna revoluzija wudyri. Franzowſki kral a kralowna padʒeſchtaj revoluzijonaram do rukow a ßo do jaſtwa wotwjedʒeſchtaj. Wjerchowka ßo pſcheszyknje ſjawneho ʒiwjenja ſdalowaſche. Sdaſche ßo, ſo je wona jenoʒ k temu ʒiwa, ſo by ßwoju nimoměry rjanu dʒowcʒiczku Roſaliju derje wukubłała, kiž bě tehdom pjecʒ lět ſtara. Sswojich ßłużobnikow bě hižo domoj do Pólſkeje póßłała a pſchi njej jenoʒ ſtary domownik woſta, kotryʒ bě hižo pola jeje ſtarſcheju ßłużił.

21. wulkeho rózka 1793 kralej hłowu ſ padazej ßekeru wotcʒachu; 6. haprleje pocʒa ßwoje hróſbne ſkutkowanje wjele ßławjeny „wubjerk ſa powſchitkowne dobro“ pod Margißowym a Dantowym pſchedßodſtwom; Fouquier-Tinville pocʒa jako ſjawny wobſkorʒeŕ wuſtupowacʼ. Jaſtwa bywachu dʒeń a połniſche, ßekera njemóżeſche doſcʒ hłowow wotrubacʼ, ſo by tak wſchě ßmjertne wußudy „revoluziſkeho tribunala“ wukonjała.

Poßlednjeho auguſta poliziſtojo na dobo teʒ do Lubomirſkeʒ hroda pſchińdʒechu. Woni na pſchecʒiwjenja wjerchowki njedʒiwachu, kotraʒ ßo jako zuſokrajna na mjeſynarodne ſakonje roczeſche, ſwleczechu ju do pſchihotowaneje dróſchki a njedʒiwajo na jeje próſtwu jej ani telko khwile nje roſtajichu, ſo budʒeſche ßo ſe ßwojej dʒowcʒiczku mohła roszohnowacʼ. Lědma móżeſche ßwojemu domownikej, kiž dyrkotajo naſdala ſtejeſche, hiſchcʒe prajicʼ:

„Hrjehorje, ſtaraj ßo wo moju dʒowcʒiczku, a, je-li móżno, poſtaraj ßo, ſo bych hiſchcʒe dʒenßa ſ njej porěcʒecʼ mohła!“

W runej měrze ſ hrodu dowjeſechu wjerchowku do tamneje ſtraſchneje ſale, hdʒeʒ revoluzijonſki tribunal ßwoje ſhromadʒiſny wotbywaſche; tu ſalu ſchibakſzy „pſchedkubja raja“ mjenowachu. Wona dyrbjeſche krótki cʒaß pod dohladom něktorych revoluzijonarow cʒakacʼ, ke kotrymʒ běchu ßo něktore wohidne ʒónſke pſchidake, a potom ju jaſtwowny ßłużobnik pſched ßud dowjedże.

Wjerchowka Lubomirſka do tych ßłuſcheſche, kiž běchu prjedy wotßudʒeni, hacʒ běchu pſcheßłyſcheni. Ju běchu wobſkorżili, ſo ma k njepſchecʒelam Franzowſkeje pſchikhilnoſcʒ, pokaſowachu na něktore njekedʒbliwe ßłowa, kiž běchu ßo pjecʒa w jeje ſalonje prajiłe.

Poprawom bě wſchak to zyle pódlanſka wěʒ, runje tak pódlanſka, kaʒ teʒ to, hacʒ chze ßo wjerchowka ſakitowacʼ abo niʒ; wona bě ſemjanka a tehodla ju k ßmjercʒi ſaßudʒichu.

Wjerchowka padże do womory a tajku ju ſe ſala wunjeßechu. Hdyż ſaßo k ßebi pſchińdże, běſche w jenej ſ wulkich ſalow, kotreż běchu do jaſtwow pſchetworili. Jeje prěnje ßłowa ßo na jeje lubowane dʒěczo poczahowachu a ſ najmjeńſcha tuta jeniczka ʒadoſcʒ ßo jej dopjelni. Prjedy hacʒ do ßmjercże woteńdże, wuhlada hiſchcʒe jónu ßwoju dʒowcʒiczku Roſaliju. Sswěrnemu domownikej Hrjehorjej bě ßo radʒiło, dohladowarja jaſtwa ſa ßwoje wotmyßlenje dobycʒ a ſ jeho dowolnoſcʒu pſchiwjedże wón Roſaliju k wbohej maczeri do jaſtwa. Macʒ ſe ßwojej dʒowcʒiczku bolоſtnu nóʒ na ßwojim ßłomjanym póßłanju pſcheżiwi.

Rano ſahe chzyſche domownik po holcʒku do jaſtwa pſchińcʒ, ale wjerchowka na ſnamjo dobyteho jaſtwoweho dohladowarja podarmo cʒakaſche; pſchetoʒ w nozy běchu dohladowarſtwo pſcheměnili. Lědma mějeſche khwile, ſo by ßwoju dʒowcʒiczku něktorym ßmilnym ʒonam poruczika, tu hižo ju hruba ruka ſa ramjo hrabny:

„Do prědka, jata! Abo myßlicze ßebi wy, ſo ma kat Samſon wjele cʒaßa?“

Hodʒinu poſdʒiſcho jeje krwawa hłowa do pěſka padny; dwaj dnjej poſdʒiſcho teʒ ſtary, ßwěrny domownik Hrjehor na ßamßnym ſrudnym měſtnje ʒiwjenje ſhubi. Hiſchcʒe ßamßny wjecʒor jeho ſajachu. Hdyż bě Roſalku k maczeri do jaſtwa pſchiwjedł, wón mordarjam, kiž ßo „ßudniʒy“ mjenowachu, tajke wudma nawdawa, ſo ſjawny wobſkorżeŕ hiſchcʒe ſpěchniſcho wotßudʒenje k ßmjercʒi ſkónczi hacʒ hewak.

Na holcʒku ßebi nichtó njemyßleſche.

Njeſbożowne ʒony w jaſtwje ßo wo dʒěczo ſtarachu. Dawachu jej ſe ßwojeje hubjeneje jaſtwowneje zyroby a ſtarachu ßo ſ macʒeŕſkej luboſcʒu wo wbohu ßyrotu. A jaſtwowy dohladowaŕ temu njeſadżěwaſche.

Ale ſchto mějeſche ßo napoßledku ſ njeſbożownym dʒěſcʒom we jaſtwje ſtacʼ, ſa kotrymʒ ßo nichtó njeprajcheſche, kotreż po wſchěm ſdaczu najſkerje ʒaneho pſchiwuſneho we hłownym měſcʒe (w Pariſu) njemějeſche?

Roſalija w jaſtwje woſta, a hdyż by ßmjercʒ rano ſahe jenu abo druhu ʒónſku wotwołała, to by wona kóʒdy ras „ßyrotu jatych“ ſaßo druhej ʒónſkej dale pſchepodała.

Tydʒenje a měßazy ßo minychu. Żónſke, kiž běchu ſ wjerchowku Lubomerſkej hromadże w jaſtwje byłe, běchu dawno hižo wotprawjeni a ſe ßwěta wotwołane; měſto najwyſchſchich ſemjankow běchu tu w jaſtwje ʒony a pſchecʒelniʒy roſomniſchich a poměrniſchich ſtronow mjes revoluzijonarami, kiž ʒirondiſtojo rěkachu. A te nětkole ßurowy Robespierre ke katej ſcʒeleſche. Roſalijiny woßud jenajki woſta, jenoʒ jeje wyßoke ßempſchińdʒenje ßo ſaby. Wona hižo niczo druhe njebě, hacʒ „ßyrota jatych“, kotruʒ k ßmjercʒi wotwołane ʒónſke druhim pſchepodawachu, kiž hiſch ʒe ʒiwe woſtawachu.

Napoßledku ßo wěʒy w njeſbożownej Franzowſkej pſcheměnichu. 28. junija lěta 1794 teʒ Robespierre a jeho mordarſzy towarſchojo pod ßekeru ʒiwjenje pſchißadʒichu. Straſchny wichor wocʒichny, krwawna revoluzija ßo ſměrowa a „direktorium“ ßo ſakoži. To wobſtejeſche ſ wjazy ßobuſtawow, kotreż nad Franzowſkej knjeżenje do rukow wſachu, a prěnje měſtno mjes nimi bórſy dozpě prěni konſul Napoleon, kiž bu poſdʒiſcho khěżor.

Jastwa ßo wuprósdnichu; też durje do jastwa ßo wotamknychu, hdźeż bě Rosalija; ale žónske, kiž běchu hischćże napoßledku ſ Rosaliju w jastwje, běchu jenoż krótki cżaß ſ njei hromadże byle, duż nětkole, hdyż ßo jim „skota ßwoboda“ wróćži, ßebi skerje na wschitko druhe myßlachu, jenoż niz na to, so bychu „ßyrotu jatych“ ßobu brale. Mólicżka płakasche a wobarasche ßo, hdyż nowopomjenowany inspektor pschińdże a pschikasa, so ma ßo holczża ſ jastwa wuwjesćż a do domu nawakanych dźěćži wotwjesćż; jej bě ßo salubiło na městnje, hdźeż bě ßo jej telko luboscże wopokasało a hdźeż běchu ju tak wjele maczerje hladale a pěstonke, kiž běchu dyrbjale ßwoje ßamßne dźěćži wopuschćićż.

Tu ßo runje płokaza žona, kiž sa jastwo płokasche, pschibliži a proschesche:

„Wostajcże tu maku mi! Chzu ßo wo nju staracż kaž wo ßwoje ßamßne dźěcżo!“

Jedyn ſ dohladowarjow ßo poßmja:

„Ale, luba Bertotowa, wy scże tola hakle njedawno na to skorżika, so njewěscże, kak ßwojich ßamßnych piecż dźěćži seżiwicż, a nětkole chzecże hischcże ßo wobcżeżicż se scheſtym!“

„To jenoż wostajcże, wobydlerjo!“*) žona ſ krótka wotmolwi a holczku k ßebi pschitkóćži. „Hdźeż ßo piecż dźěćži seżiwi, też scheſte hkodu njewumrje!“

Inspektorej ßo žona lubjesche. Móżno, so bě jemu ſ tym dalsche pschepytowanje a pißanje salutowane; ſ krótka: Rosalija ſ Bertotowej do jeje jednoreho wobydlenja woteńdże. A wona hubjenje trjechiła njebě; dobra žona njeczinjesche rosdźěle njes pschiwſatym a ßwojimi ßamßnymi dźěćżimi; wona je shromadnje ponižnje a bohabojasnje pschi dźěle a sdźerżliwosći wukublasche.

* * *

Lěta 1806 sastupi do ruskeho sapóßlanstwa w Parisu nowy ßobuſtaw, hrabja Rzewońſki. Tehdom sapóßlanzy hischcże w jednorych wotnajatych ſtwach bydlachu, nětko maja ßamßne domy. Też pólski hrabja Rzewońſki dyrbjesche ßo wo semjanske wobydlenje staracż. Wón namaka pschihódne a ßo jemu lubjaze bydlenje w hosczenzu „Grande Bateliere“, kiž bě tehdom jedyn ſ najprěniſchich hosczenzow w Parisu.

Hdyż chzyſche hrabja něhdże prěnjej dwě njedźeli po pschińdżenju do Parisa psches khódbu prěnjeho poſkhoda w hosczenzu hicż, dwě žónskej ſetka, kotrejż korb ſchatow njeßeschtej. Rſewońſki chzyſche hižo, njedźiwajo na njeju, dale hicż, tu jemu na dobo wurjadna kraßnosćż mlódscheje se žónskeju napadny. To běsche wyßoka, ſchwižna postawa, ſ rjanym woßebnym wobliczom a ſ tak poknymi, ßwětłoczornymi włoßami, so ßo wſchudże polne czorne pletwy pod běłym cżěpzom wudobywachu. Najkraßniſchej pak běſchtej wulkej cżěmnej wocži, kotrejż błyſchcżeſchtej kaž dejmant.

Hrabja bě wſchón pſchekwapjeny. Jemu běsche, jako budźesche tajkej wocži hižo něhdy widźał; ale hdy a hdże, na to ßo dopomnicż njemóżesche. Wón ju postrowi a ßo do ßwojeje ſtwy poda. Teju wocži pak sabycż njemóżesche, ſtajnje mějesche jej na myßlach, napoßledku pak dopomniſchtej jeho na druhej wocži, dopomni ßo na ßwoju njeſbožownu cżetu wjerćhowku Lubomirſku, kiž bě w Parisu tak ßurowu ßmjercż namakała. Hdy by ßnadź tale holza . . . .

Ale saßmja ßo ßam na ßebje, tola měra njemějesche. Wón pinczníkej pschikasa, ßo napraschowacż sa tej holzu a jeje macż, a pachoł jemu bórsy powjesćż pschinjeße, so je to jenoż dźowka hosczenzowoje płokańnje Bertotowoje. Hrabja Rſewońſki sawoła hosczenzarja a ſhoni, so wona a jeje dźowka matej dobre mjeno. Duż póßła po wobej žónskej.

Bórsy Bertotowa se ßwojej dźowku pschińdże.

Hrabja bě wſchón hnuty, hdyż Rosaliju wuhlada. Nětkole hakle spósna, kak jara bě Rosalija na jeho njeſbožownu cżetu podobna; to běschtej niz jenoż jeje wóczży, to bě dźě ta ßamßna wulkotna postawa, jenoż so bě we wſchědnej katunowej ßukni, tón ßamßny ert a tón ßamßny wobryß — wěrny wobras wjerćhowzyny. Napoßledku ßo dopomni, sarěcża něschto ßwěrnych ßłowow na holzu, kiž ßo saczerwjeni a bu nětko hischcże kraßniſcha a poda ßo potom ſ maczerju a ſ hosczenzarjom do pódlanſkeje ſtwy.

„Tale holza, je to wascha dźowka?“ horliwje ßo woprascha.

„Rosalija je mi tak luba kaž kóżde ſ mojich dźěćži!“ płokańnicża wotmolwi.

„Rosalija!“ wón sawoła, „mój Bożo, móże dha tale podobnosćż zyle ßlepy pschipad bucż? Proschu waß, prajcże mi ßwěru a jaßnje: je Rosalija wasche ßamßne dźěcżo?“

Bertotowa ßo dźiwaje na njeho hladasche. Ale cżujesche, so dże wo ważnu wěc. Krótko ßo komdżo rjekny: „Schtoż wutrobu nastuva, je wona moja dźowka, ale po narodżenju niz. Rosaliju ßym k ßebi wsaka; wona je dźěcżo njeſbožowneje jateje, kotruż ßu ſ jastwa pod katowu ßekeru dowjedli. Jeje mjeno nichtó njesnajesche, hdyż ßym ju k ßebi wsaka; w jastwje rěkasche: „ßyrota jatych“. Wjazy njewěm prajicż. Ale wy mi ju njewosmjecże, moju Rosaliju, moju lubowanu, dobru dźowku. S dźěłom ßwojeju ßłabeju rukow ßym ju kublaka, na mojej wutrobje je wotpocżowała!“ a Bertotowa pocża płakacż.

Jenoż ſ wulkej prózu ßo hrabji radźi, dobru žonu směrowacż. Jeho wutroba bě pschewſata, najradscho by do pódlanſkeje ſtwy doběżał, so by tak njenadżizy nańdżenu dźowku ßwojeje cżety powital. Ale ſ dobom pocża dwělowacż. Ssnadź je ßo tola mylił? Hdy by ßnadź ſ podobnosćżu sawjedżeny zusu woßobu do ßwojeje ßwójby pschijał? Kak dha mohł něschto wěste shonicż, so je Rosalija woprawdże dźowka wotprawjeneje wjerćhowki?

Na dobo pschińdże jemu dźiwny ßrědk na myßle. Wón dopomni ßo derje na tamny cżaß, hdyż bě jako mlodżenz pódla ßwojeje cżety pschi kolebzy małeho kraßneho dźěſcża stał a jaßnje klinczesche jemu w duſchi hłóß dźěſcżowſkeje pěßniczki, kotruż by luboscżiwa macż wjeczor ßwojemu dźěſcżu k wuknjenju spěwała, — ſtareje pólſkeje pěßniczki, kotruż bě też jemu hižo jeho macż pschi kolebzy spěwała. A bórsy ßo rosßudźiwſchi powotewri durje. Tam ßedżesche Rosalija polna wocżakowanja hłowu shilejo. Jeje hłowa bě wotwobroczena, duż jeho widżecż njemóżesche.

Hdyż wón nětkole w rjanych mjehkich ſwukach pólſkeje rěcże spěwacż pocża, wona na dobo hłowu posběże. Jej ßo wobliczo saczerwjeni, kaž poražena ſ woběmaj rukomaj ßo sa hłowu pschimny, jeje zyła postawa sadyrkota, a potom na dobo ſ hłubiny ßwojeje wutroby rjekny:

„Haj to je pěßeń ſ mojeje młodosće, pěßeń mojeje lubeje njesapomniteje maczerje!“

„Duż mam nětko wujaßnjenu wěſtoscż, so scże wy dźowka njeſbožowneje wjerćhowki Lubomirſkeje!“ hrabja ſ radoſtnym hłoßom rjekny. „A wy, hnadna knjeżna Rosalija, dowolcże mi, so waß tak mjenuju!“ — — —

Hrabja Rſewońſki pschiwſa hnydom k ßebi niz jenoż dźowku ßwojeje cżety, ale też ſchwarnu Bertotowu a jeje dźěćži, wot kotrychż ßo dźakowna prynzeßna Rosalija Lubomirſka nochzyſche dźělicż.

Młoda wjerćhowka, wo kotrejež woßebne wukublanje ßo hrabja postara, ßo wuda na jeneho ſ jeho pschiwuſnych.

Hłowna wěc je, so to njeje jena wumyßlena bajka, ale doßłowńje wěrny podawk. Hdyż bě lěta 1814 we Winje ſkhadźowanka wſchěch europiſkich statow a wjele wyßokich knjeſow a knjeni tam ſhromadżenych, bu też jena knjeni ſ Pólſkeje tam cżeſcżena a widżana, niz jenoż jejneje rjanosće dla, ale też dla lubosnoscże a dobroczinwosće, kiž jejnu zylu woßobu pschekraßnjesche. To bě hrabinka Rosalija Rſewońſka, rodżena wjerćhowka Lubomirſka, prjedawſcha płokańńcża hosczenza Grande Bateliere, „ßyrota jatych“.

(— Kónz. —)

* Tehdom ßo Franzowſojo jenoż „ſtacżan, wobydleŕ“ mjenowachu, nochzychu wo „knjeżich“ niczo błyſchecż.

We njebjeßach.

Sso w njebju derje maja
Pschi kraßnym Jesußu;
Tam króny dostawaja
Sa wěru pobożnu.
Tam twarja sbóżne hěty,
Ssu saſchle bolosće
A kſchiż, na ßwěcże měty.
We njebju derje je.

Sso w njebju derje maja,
Kónz wſchitke horjo ma,
Wſchě bědy saſtawaja,
A radoſcż wokſchewja.
Schtóż wumě cżmowe nozy,
Ma błónza ßwěcżenje,
Je dobył cżerſtwe mozy.
We njebju derje je.

Sso w njebju derje maja,
W tym poknym radosczow,
Hdźeż sbóżni harfy hraja
We ßyłach jandżelow.
Tam, tam ßej horzo żadam;
Mi njebjo wostanje,
Hdźeż na Jesußa hladam.
We njebju derje je.

Jan Wjehla.

Tutón ſpěw budże ßo jutſje w Božim domje w Budeſtezach wot zyrkwineho khora spěwacż.

Ze Serbow.

— **(Wojerski czeknjeńz.)** Rekrut Edmund Max Trenkler ſ Miſchna ſ 2. rekrutſkeho depota 1. narunanſkeho bataillona 4. pěſcheho regimenta cžißko 103 je czekunk.

— **Wobhladanje landſturmej winowatych,** 1896 narodżennych, ſměje ßo 10. a 12. julija rano ½8 hodżin w Schërachowje, 13. julija rano we 8 hodżinach w Njeßwaczidle, 14., 15., 16., 17., 19. a 20. julija rano wot 7 hodżin w Budyſchinje.

— **(Sebranje żnjow lěta 1915.)** Budyſki komunalny měſchczańſki a wjeßny ſwjaſk woſjewja, ſo ßo rożka, pſcheńża, jeczmjeń a wowß tak bórſy hacž ßo ſ pola woſmu, ſa Budyſki měſchczańſki a wjeßny ſwjaſk ſebjeru. Wſchitzy hoſpodarjo ßu winowaczi, żně ſ czaßom porjadnje domoj khowacž a je po poruczności měſchczańſkeje rady abo hamtſkeho hejtmanſtwa wumkóczicž. Wo kupowanju ſebraneho żita, wo naſymſkej a nalětnjej żytwje, a wo tym, kelko żita ßmědża ßamoſaſtararjo pſchetrjebacž, ßo hiſchcże woßebite wukaſy woſjewja. S jaſtwom hacž do jeneho lěta abo po pjenjeſach hacž do 10 000 hriwnow ßo tón khoſta, kotryž ſebrane żito wotſtroni, wobſchkodżi, ſtónzuje, pſchedżěła abo pſchetrjeba, ſchtóż jo pſcheda, kupi abo nječkajki pſchedawanſki abo kupowanſki wobkhód wobſamknje a nječiſt ſanjecha, ſchtož je k ſakhowanju żnjow trěbne.

— **(Saſtajenje pſchedawanja petroleja.)** Tſi wulke petrolejowe pſchiwożaze firmy, mjenujzy „Němſke petrolej pſchedawaze towarſtwo", „Olex", a „Němſko-amerikanſke petrolejowe akzijowe towarſtwo" ßu ßo knjeżerſtwu na to ſwjaſake, ſo njebudża hacž do 1. ſeptebra privatnym wotebjerarjam, woßebje niz wikowarjam, żadyn petrolej wjazy pſchedawacž.

— **(Běrnowa nuſa.)** Hiſchcże pſched něktrymi njedżelemi rěkaſche, ſo je wſchudże doſcź běrnow. Tola hižo dwě njedżeli po tym běchu běrny jara cżeżko doſtacž. Do naſcheje redakzije ſe wßow ratarjo khodżachu a ßo napraſchowachu, hdże ßu tunje běrny w Budyſchinje na pſchedań. Te běchu ßo njejabzy ſhubiłe. Měſchczańſka rada bě je, dokelž ßo bojeſche, ſo je na ſkładże wobkhowa a ſo ſhnija, wójſku pſchedaka. Jenož telko, kelkož je ſa khude Budyſke wobydleŕſtwo trěbne, bě ßo wobkhowako. Na wßach ßo wſchelazy kublerjo dla běrnow do nuſy pſchiſchli a ßu ßebi po ſto zentnarjach ſ druhich ſtron nakupili. Sa něktre njedżele prěnje ſażne běrny doſrawja a potom drje budże kónz běrnoweje nuſy.

— **(Měſchczańſki hnój ßo darmo wotedawa.)** Měſchczańſka rada woſjewja, ſo ßo hnój ſ jamow w měßazomaj juliju a auguſcze darmo wotedawa, hdyž jón wotebjerać ſe ßwojim ſapſchahom wot ßo próſdnjazeje jamy wotwjeſe.

—**(Pſchedawanje ßymjeńtneho żita.)** Ratarjo, kotſiž ßu wot lěta 1913 ßamoplahowane ßymjeńtne żito (rożku, pſcheńzu, jeczmjeń, wowß) pſchedawali a kotſiž chzedża tež lětßa ßamoplahowane żito pſchedawacž, maja to hnydom hamtſkemu hejtmanſtwu woſjewicž.

— **(S rataŕſtwa.)** Konje rucże wuſtawaju, kotrež ßo ſ zokorom pizuja. Teho dla dyrbi ßo dżěłanſki cżaß tajkich koni wo hodżinu pſchikrótſchicž. Dokelž konje pſchi zokorowym pizowanju wjazy pija, ßo wone tež bóle pocża. Pſchecżiwo temu je ßo pizowanje ſ runkliżu abo morcheju jako dobre wupokaſało.

— **(Khlěbowy pſchidawk ſa dżěłaze żónſke.)** Dżěłaze, pſches 14 lět ſtare żónſke, kotrychž lětne dokhody 2500 hriwnow njepſchekrocża, po żadanju na tydżeń jenu khlěbowu ſnamku wjazy hacž dotal doſtawaju.

— **Sſylne njewjedra** ßu 5. julija w heßenſkim Odenſkim lěßu byłe. Wjele twarjenjow je ßo ſ błyſkom ſpaliło.

— **Wo wobhladanju Budyſkeho lěhwa wójnſkich jatych** ſchwajzarſki ludowy radżicžel Eugſten a wyſchkowy leutnant dr. de Morval w ſchwajzarſkich nowinach „Berner Bund" piſataj: W Budyſchinje (w Barbaraſkich kaſarnach) w Saksſkej je ßo 2741 Rußow a 177 Franzowſow, wſcho hromadże 2943 wojakow ſaměſcżiło. Kaſarny a hródże ßu ßo hakle pſched krótkim natwariłe a ßu jara cżiſte, woda je wubjerna. Najwjazy jatych pak praji, ſo je zyroba njedoßahaza. Jědżny ſapiß to po ſdaczu wobkrucża, tola je zyroba dobra. Sſłomniki njejßu ßo wot ſchtyrjoch měßazow wjazy pjelniłe. Ludżo ßu derje ſdraſcżeni a cżiſcżi. Jich ſtrowoſcź je wubjerna. Njerodż je ſkoro zyle wotſtronjena. Mały dżěł jatych, woßebje cżi, kotſiž móża ßwoju rjemjeßlniſku wuſtojnoſcź wužicž, je dżěło w derje ſrjadowanych dżěłarnjach doſtał. Wſchitzy druſy jeczi ßo k porjadnym wojerſkim ſwucżowanjam ſkaſuja. Boże ßłużby ßo porjadnje wotměwaju. W naſtupanju liſtowanja, paketow a pjenjes njeje niczo pominacž. Pjenjeżne dary ßu ſa Franzowſow doſchłe, a woßebje k temu poſtajena komißija je na parſchonſku kwitowanku wudżěła. — Nadpadne w Saksſkej je, ſo jeczi podoffizěrojo ßwoje wotdżělenja němſki komanduja. Byrnjež ſ tym někotſi někotre němſke wuraſy nawukli, drje tale pſchikaſnja żadyn dobytk njepſchinjeße. S dżełom w dżěłarnjach něktryżkuli jaty jene rjemjßło nawukuje. Wuſtojni dżěłacżerjo po wuſtojnoſczi a dokonjenju wobtydżeń 1.50, 2.00, 2.50, ßamo 3.00 hriwny doſtanu. Jědż mohła ßo też tu polěpſchicž.

— S Biſkopſkeho lěhwa ßo ſcżěhowaze roſprawja: Tu 278 offizěrow, 17 wojakow (poßłużonikow) wſcho hromadże 325 wójnſkich jatych, mjes nimi 73 Franzowſow w nowych kaſarnach ſ rjanymi ſtwami, kupjelemi a krjepjalkami a jara derje pſchiprawjenymi ſtwami, kupjelemi a krjepjadłami a jara derje pſchiprawjeßwětło a zentralne tepjenje. Offizěrojo 50 hriwnow ſa měßaz ſa tſi jědże płacża, kotrychž kajkoſcź měła ßo po ſdaczu polěpſchicž. Kóżdy offizěr ma ßwoje łożo a nuſnu nadobu. Generalam je ſpanſka a dżěłanſka ſtwa pſchewoſtajena. Suboléłaŕſki kabinet a khorobna ſala je w domje. Strowotnoſcź je wubjerna. Tennis, klavěr, cżitanje, khartowe a ſchachowe hry k roſpróſchenju ßłuża. Wſchědnje ßo Boża ßłużba wotměwa. Liſty, pakety a pjenjeſy ßo w doſpołnym rjedże wobſtaraju. Offizěrojo ßmědża ſa měßaz ſchtyri liſty abo wóßom khartow pißacž a ſe ßwojich pjenjes 10 abo hacž do 20 hriwnow wudacž. Kantina je derje wopytana a wuhotowana. (Wino, piwo atd. je dobre.)

— (Woheń.) Sſrjedu pſchipołdnju na tſéſche Schmidtez tyſcheźnie pſchi hrodowſkim měſtnje woheń wuńdże. W tam leżazym drohim drjewje, woßebje w furněrach, płomjenja wjele zyroby namakachu. Njedżiwajzy teho ßo wohnjowym woboram ſ Budyſchina a ſe Żidowa poradżi, płomjenja bórſy ſalecž. Twarjenje je bóle ſ wodu, do njeho ſlateje, cżerpiło, hacž ſ wohnjom. Někotre měſtnoſcże w tyſcheźni ßu njewobſchkodżene woſtałe; w nich ßo teho dla dale dżěła.

— **(Najwyſchſche płaczišny ſa petrolej.)** Swjaſkowa rada je wukaſej wo poſtajenju najwyſchſchich płaczišnow ſa petrolej pſchihłoßowała. Wukas hnydom do mozy ſtupi. Płaczišna ſa liter petroleja njeßmě pſchi pſchedaczu wot dwójneho zentnarja (we wulkowikowanju) wjazy dyžli 30 pjenjeżkow, pſchi mjeńſchej měrje (małowikowanju 32 pjenjeżkow a w klamach 34 pjenjeżkow wucżinicž.

— (Konkurs.) Wo ſamożenju ſemrjeteho wuhloweho wikowarja Grafa je ßo konkurs wotewrił.

Se Żidowa. Póndżelu wjeczor krótko po 10 hodżinach ſ próſdneje bróżnje tudomneho rěſniſkeho miſchtra Kſchižana woheń wudyri. Twarjenje ßo ſ dżěła wupali. W nim ßo namakazy ſe ßłomu pſchikryty łód ſ horzotu roſta. Wſchě ſnamjenja na to pokaſowachu, ſo bě ßo woheń ſe ſłóſtniſkej ruku ſałożił. Wobßedżeŕ teho dla bliżſche dny bróżeń ſtražowacž daſche. Cżim ſpodżiwniſcho bě, ſo njedżiwajzy teho w Kſchižanez ſtatoku ſchtwórtk rano ½5 hodżin ſ nowa woheń wuńdże. Tón krócż ßo mjeńſcha khěża, w kotrejž ßo rěſa a w kotrejž jenož rěſniſzy pomozniży a wucżobniży ſpja, paleſche. Hacž rano do 3 hodżin, hdyž hižo dżeń bywaſche, běchu Kſchižanez pomozniży dom ſtražowali. Kaž ßo ſda, je ſapaleŕ bórſy po tym, woheń ſałożił. Pſchi haſchenju ßu ßo pódła Żidowſkeje, Budyſke ßykawy a Weigangez fabrikſka parna ßykawa a pódła teho ßykawy ſ Cżichońż, Ratarjez a Scżijez wobdżěliłe. Sapalerja hiſchcże njejßu wußlědżili.

S Hodżija. Wutoru popołdnju je ßo na tudomnym pohrjebniſchczu cżeło majora Ernſta hrabje a nadobneho knjeſa ſ Lippe-Biesterfeld-Weißenfeld, kotryž je 11. ſeptembra loni pola Goldapa w rańſchej Pruſlej padnył, w herbſkim pohrjebniſchczu khowało. Cżeło bě ßo po pſchecżu na polu cżeſcże padnjeneho do Hodżija pſchewjeſło, ſo by tu poßledni wotpocżink namakało.

Se Esemichowa. Młodoſtneju paduchow ßu w noſchej wßy ſańdżeny tydżeń lepili. Tudomnemu żiwnoſcżerjej N. běchu ßo dwójzy jeja kradłe, prěni krócż 10 a druhi krócż 48. Paduch bě, hdyž bě N. na polo wuſchoł, ſ wokna do ſtwy ſaléſł a jeja ſ khamora ſebrał. So by ßebi je njerosbił, bě hnydam korbik ßobu pſchinjeßł. Tón ßamy pachołk je ßo też do domu jeneho tudomneho knjeżeho dżěłacżerja dobył a tam někotre hriwny pjenjes kradnył. Měſtno, hdżež dżěłacżeŕ ßwoje pjenjeſy khowa, bě wón wuhladał, hdyž bě dżěłacżerjowa żona hólza k ßebi ſawołała a jemu poruczíła, do Hodżija jej něſchto kupicž hicž. Pſchi tym bě pjenjeſy ſ khamora wſała. Pola N. bě jejowu khowanku wußlědżił, hdyž bě k N. jeja wotkupicž pſchiſchoł. Nakradnjene jeja bě doma pjekł a warił. Pſchi kradnjenju bě jeho młódſchi bratr pſched domom ſtražował.

S Hory pola Njeßwaczidła. Mjes tym ſo ſ naſcheje wßy ſ hroſu

na lěžny woheń w stronach mjes Wóßlinkom a Kulowom hladachmy, žo na dobo pjatk 9. julija pschipołdnju w 1 hodźinje powjesćz rosnjeße, so je tež w naschej torfowej jamje, kotruž je sakski stat psched dwěmaj lětomaj wot tudomneho ryčerskubła kupił, woheń wudyrił. Woheń bě pschipołdnju w maschinowni wuschoł a žo rucže na pjecź kólnjow, w kotrychž žo praßowany torf žuschi, wupscheßtrjeł. K haschenju wohnja je s Budyschina 100 wojakow wotjělo. S wokolnych wßow je pjecź žykawow na pomoz pschijěło, kotreż pak dla njedoßahazeje wody njesamoža wohnjej dowobaracź.

S **Worzyna.** Na wßach nětkole paduchstwo na nadpadne waschnje pschiběra. Paduschi po wßach cźahajo na pschileżnosćz hladaju, w njepschitomnosćzi wobydlerjow domy wukradnyćz. Tak je žo wóndano we Worzynje jedyn paduch do domu dźěłaćzerja H. a w Běłej Horje do domu swudowjeneje K. dobył. We Worzynje je wón pjenjesy, sa kotrymiž je pytał, namakał, w Běłej Horje pak je s próschnymaj rukomaj woteńcź dyrbjał.

S **Kotez.** Do doma žiwnosćzerja Sch. w Kotezach je žo schtwórt tydźenja pschipołdnju mjes 2 hacź ½3 hoźdin jedyn paduch dobył a jedyn koffer rospaćziwschi s njeho płatowy měschk s 90 hriwnami a pódla teho s jeneje komody dwě pjenježnej móschniczźy s pjenjesami kradnył.

S **Rakez.** Pjatk popołdnju žu žo k połnozy wot Rakez na wulkim krusche želesniskeho brjoha keŕki spališe.

S **Wóßlinka.** Wobschěrny lěžny a torfowy woheń je žo žrjedu a schtwórtk na krajinu mjes Pißanym Dołom hacź do Dubrjenka wupschestrěł. Woheń je pjecźa w torfowych dźěrach wopuschćeneje torfoweje jamy „Amalije“ žrjedu nastał a žo wot tam pódlu klóschtrskich hatow po lěžach pola Michałkow, klóschtrskeje Noweje Wßy a Dubrjenka rosscherjał. Kaž žo powjeda, je žo 2000 abo 3000 jutrow khójnow a schmrěkow sniczźiło. W klóschtrskim lěžu žo žłanje ležo wostaja. W tutym s horzym wjedrom wußuschenym žłanju žo woheń hrósbnje skoku wupschestrje. Cźorne mróczele kura žo s wohnja walachu, kotreż běchu na dwancźe mil daloko widźecź. Se wschěch stron wobydlerjo s łopaczemi, žekerjemi a žykawami k wohnjej khwatachu, tola jich mozy njedoßahachu, hobrske wohnischczo poddußycź. Schtwórtk žo tak husty kur s palazeho lěža a torfa do wokolnosćze walesche, so běsche s khwilemi s nim žłónzo sacźmite. Wobydlerjo Michałkow dyrbjachu wostajiwschi wscheho se skotom se wßy cźeknyćz, so žo njebychu w duschatym kurje sacźknyli. Ssamotnje stejazy Schutzez młyn je žo pjecźa s lěžnym wohnjom sniczźił. K potłóczenju wohnja žo s Kamjeńza a Budyschina někotre tyßazy wojakow póßłachu. Tuczi žu wokoło palazeho lěža schtomy puschczeli a pschěrowy wuryli. Na tajke waschnje žo nadźijomnje poradźi, woheń samjesowacź.

S **Kamjenza.** Skót žiwnosćzerja Kaisera w Friedersdorfje je na pokhromu skhorił.

S **Manjowa.** Pjatk wjeczor je žo bróžeń tudomneho hosćzenzarja Krawza s domoj khowanymi žnjemi, 3 rataŕskimi maschinami a 7 hußami wotpaliła. Woheń je po sdaczu se saparanjom nastał.

Se **Schczeńzy.** K wobdźěłanju pusteho kraja je tudomny knježi dwór 40 wójnskich jatych Rußow dostał. Wobžedźeć nima s teho žanych khóstow. Dokelž žo pusty kraj wobdźěłuje, stat sa sežiwjenje kóždeho jateho na dźeń 70 pjenježkow płacźi.

S **Wochos.** Ssobotu popołdnju je žo do statoka khěžkarja Kubina, kotryž je we wójnje, w njepschitomnosćzi jeho mandźelelkeje njesnaty paduch dobył. Wón je wó jstwje dwaj sacźnaj cźaßnikaj, někotre pjerschczenje a pjenježnej móschniczźy s někotrymi hriwnami pjenjes wsał. S jědźneje komory je wón khléb a połcź žobu kasał. Sslěd sa paduchom do Pakostnizy wjedźe. Tón žamy dźeń je žo tež w Sprewjach jedyn pakostnik do jeneho domu dobył.

S **Kukowa.** Pjatk tydźenja popołdnju je žo tu khěža, Miklawschej Hizzy žkuschaza, wotpaliła. W hornim poskhodźe bydlazy podružnizy njejßu niczo wukhowali, khiba nahe žiwjenje. Se swonkownych žykawow Kaneczanska prěnja a Wotrowska druha k wohnjej na pomoz pschijědźe. Khěža je žo do cźista spalika.

S **Kulowa.** Sa druheho kapłana pschi tudomnej sarskej zyrkwi je žo kapłan Labus s Opola postajił.

Se **Žitawy.** W měschczańskim sastupjerstwje žo měschczańsky sastupjeŕ Müller na to wobcźežowasche, so chze Žitawski komunalny swjask pjekarjow nusowacź, so bychu *stare hnijaze běrny k pjeczenju khléba wužili*. Wjele appetita k temu žkuscha, tajki khléb jěscź.

S **Draždźan.** W hospodarskim žiwjenju žo scźěhwki dokhotrajazeje wójny dźeń a bóle njelubje sacźuwaju. Tudomna drohowa želesniza je sa poßlednje 12 měßazow něhdźe 3 milijony mjenje dokhodow hacź prjedawsche léta měła. So by žo njedostatk wurunał, žo jěsbna płacźisna wot 10 na 15 pjenježkow powyschi.

Se **Skeho Komorowa.** Njedźelu dopołdnja žu tu morweho muża namakali, kotryž bě žo s bórnizu, wokoło schije sadźernjenu, sadajił. Poliziji žo poradźi, jako mordarja rentudostawarja Herm. Richtera s Meura wußlědźicź. Tutón wudawasche, so je jeho morwy, kotryž je žo žiwjenja nabył, napominał, so by jeho sadajił. Jako myto je wón sa to pjecźa 4 hriwny a sacźny cźaßnik dostał. W nozy w 2 hodźinomaj, hdyž je skónzowany spał, je wón njeskutk skucźił. Pschi pschepytanju je žo wupokasało, so je tež cźěkowy nop sranjeny. Richter ma njedobre mjeno. Jeho wudawanje žo njesda wěrne byćź.

Se **Shorjelza.** (Khostanska komora.) Dla lohkomyßlneho morjenja měješche žo połbur Jan Hancź se Sslepeho samolwicź. Wón bě jedyn dźeń lětża w februarju, hdyž bě žo pola njeho jene žwinjo sarěsało, jedyn teschink wsał, kotryž bě žebi wot žwojeho žwaka požcźił. So by paduchow wotehnał, bě wón s teschingom s woknom won tśělił. Wonka pak runje jeho 80 létna macź stejesche, kotraž pola njeho jako wumjenkarka byldesche. Wona bě po cźežkej khoroscźi prěni krócź saßo s łoża stanyła. Na njesboże wobstarna žona zyły wutśěł schrótow do woblicza dosta. Někotre schrótowe sornjeschka běchu ju do schije trjechiłe, a nasajtra wona na žwoje rany wumrje. Lěkaŕ drje wobžwědcźi, so by młody žylny cźlowjek žnadź sranjenje pschětrał, žud pak měješche sa to, so je žo žona s wutśělom moriła. Statny rěcźnik 1 měßaz jastwa namjetowasche, tola dokelž je wobskorženy hižo doscź cźežko s macźerńej žmjercźu khostany, jeho žudnizy k jastwu na dwě njedźeli saßudźichu.

+ Lěžneho dźěłaćzerja Tr. Michałza s Běłeho Khołmza bě Wojerowski ławniski žud wot wobskórźby pschekhowawanja wuwinował. Jeho žona bě w holi pódla nasběranych hałosow też někotre schcźěpy se sestajeneho drjewa wsała a na karu połoźiła. Michałz bě na to karu kruch pucźa wjesł a doma drjewo stepicź pomhał. Khostanska komora jeho cźinjenje jako pschekhowanje wobhladowasche a jeho k jastwu na jedyn dźeń saßudźi.

Wußudźenja.

Khostanska komora. So mohła žwoju žłužbu pola kublerja Hermanna Mosiga w Starym Lubiju wopuschćicź, bě 15 létna žłužobna dźowka Hana Selma Gauernackez s Maleczíz 31. meje spytała, Mosigez domske s pschitwarjenymi hródźemi sapalicź. Wona w hródźi, w kotrejž 13 howjadow stejesche, hromadu žłomy sapali a potom na polo běžesche rěpu wobkopacź. Na sboże žo wohnja s cźaßom dohladachu a mózachu jón s wulkej prózu shaschecź. Gauernackez bě hižo wospjet se žłužby cźekła. Ju k jastwu na 4 měßazy saßudźichu.

Pschißaźny žud. Kopornikaŕ A. P. W. Bräuer se Schreiberhau, kotryž na poßled w jenej skale pola Kamjeńza dźěłasche, bě lětża 1. meje do Kanez pola Panczíz pschischoł. Wo wßy po proschenju pokhodźiwschi wón fajmu s 50 zentnarjemi pscheńcźneje žłomy sapali. Hnydom po wohnju sa sapalerjom žlědźachu. Cźeladnikaj Kubiza a Hěblak a wucźobnik Seppel jeho w keŕkach nadeńdźechu. Wón ludasche, so spi. Bräuer psched žudom prějesche, so je winowaty, tola žwědzy jeho s wěstosćzu sa cźlowjeka spósnachu, kotrehož běchu po sapalenju fajmy w jejnej bliskosćzi widźeli. Wobskorźeneho, kotrehož pschißaźni sa winowateho spósnachu, k jastwu na 3 léta 2 měßazaj, k arrestej na 4 njedźele a k shubjenju cźestnych prawow na 5 lět saßudźichu.

× Tudomny naturskeho lěkowanja wustojny Josef Pribik bě žo na žłužobnej holzy Elsnerez, kotraž žo jemu lěkowacź dasche, na njehorne waschnje pschepschimał. Wón ma sa to léto jastwa wotpokucźicź.

Přilopk.

* (*Sakasane palenzpicźe.*) Knjeżerstwowy president w Liegnizy je sa Liegniski knjeżerstwowy wokrjeß sakasał, njedźelu a žwjate dny a scźěhowazy dźeń palenz abo spirituß sjawnje porjedźecź. Potajkim žmě žo palenz abo spirituß porjadnje wutoru, žrjedu, schtwórtk a pjatk pschedawacź, jeli so na nje žadyn žwjaty dźeń njepadnje. Pjatym žo palenz njeßmě porjedźecź. Hdyž žo wukas pschestupi, móže wyschnosćz korczmu samknyćz. Pódla teho žo pschestupjenja s jastwom hacź do jeneho léta abo po pjenjesach hacź do 10000 hriwnow khostaju.

* (Ruski wójnski jaty cźeknył.) Ssobotu popołdnju je s Königsteinskeje twjerdźiznu ruski leutnant Daczinski cźeknył. Wón je 19 lět stary, ma rysy włoßy, módre woczi a troschku němski rěcź.

* (Wulki wohenˊ.) W Bunzendorfje pschi awstriskich mjesach blisko Zitawy, je ßo pódßelu barakowa fabrika Christopha a Unmacka wotpalika. Wona je awstriska filiala barakoweje fabriki teje ßameje firmy w Niskej. Wohenˊ 8/4l hodßiny w kotokni wuńdße a ßo psche wschě twarjenja a dwór, kotryž ßo jako drjewowe składßischczo wußije, rosscherˊi. Wscho ßo do procha a popjela pschewobroczi. Dale pkomjenja na domske a bróßeń ratarja Dreßlera pscheskoczichu a jej teß sniczichu. Skónczinje ßo woheń hischcze jeneho druheho doma popadße a tón teho runja wupuscźi.

* Żałoßne njesboße je ßo w Polenzu pola Stokpna stako. W tamnischej Franzez wohnjostrojskej fabriży je ßo 3 julija pschi dßełanju patronow rosbuchnjenje stako. Se satraschnym powětrowym cźischczom ßo tsecha wusběhny a drasta wschěch w fabriży dßełazych holzow ßo s pkomjenjom palesche. Schěscź holzow je ßo s wohnjom hnydom moriko, druhe ßu ßo do Nowoměscźanskeje hojerńje dowjesle, hdyž ßu hacź do njedßele dopoldnja schtyri dalsche wumrjele. Jenu dßełaczerku je na puczu do hojerńje ßmjercź wot żałoßnych bolosczow wumohła. Tsi druhe ßo hischcze se ßmjercźu bědźa.

* (Wohenˊ w Draždßanskej holi.) W Draždßanskej holi pola Langebrücka je ßo saßo lěß sapalik. Woheń je wjetschu schkodu naczinik. Wětra dla mózesche ßo wón jenoż s wulkej prózu shaschecź.

* (Jedyn Łobjowy móst ßo sapalik.) W Děczinje (Tetschen) nad Łobjom je ßo reczasowy móst sapalik. Tamnischemu pschekładzischczu tworow, Łobjowym cźołmam a sastanischczu parnych łódźow pkomjenja se strachom hroschachu.

Děczinski rjeczasowy móst bě drjewjany a bjes stołpow psches rěku dźěsche. Wón je ßo wschón spalik. Łódźowanje je hacź na dalsche po rězy njemózne. Ludźazy wobkhad sakko-cźěskeho parołódźnistwoweho towarstwa ßo s pscheßadźowanjom dale wjedźe. Woheń je najskerje s njekedźbliwosczu dßełaczerjow nastak, kotsiž ßu móst mjetli.

* (Sajědojczenje s kołbaßu.) W Pasingu pola Mnichowa je 80 ludźi, kotsiž běchu jatrowu kołbaßu jědli, cźeźko skhoriko. S pschepytanjom je ßo wupokasało, so je kołbaßa tyfusowe bazylle wopschijała. Ssudniske pschepytanje je ßo sawjedko.

* (Mordarski nadpad na amerikanskeho milijardara Morgana.) Do lěcźneho wobydlenja amerikanskeho milijardara Morgana w Glencoe na kupje Long-Island je ßo 3. julija zusy cźłowjek dobył a do Morgana s revolvra wjazy krócź tsělik. Jena kulka psches ruku do wutrobna dźěsche, druha ßo psches sceźehno pschedobu. Mordar rěka Frank Holt a je s profeßorom němskeje rěcźe pschi Cornellskeje universicźe w New-Yorku. Pschi nim dwaj revolvraj, dwě dynamitowej patronje a s nitroglizerinom pjelnjenu bleschku namakachu. Holt je ßo wusnał, so je ßebi wotmyßlił, też presidenta Wilsona skónzowacź.

Nadpadnik Frank Holt je ßebi żiwjenje wsał, w jastwje 15 metrow s woknom dele skoczíwschi.

Polizija je nadpadnika jako němskeho profeßora Muentera wußlědźika.

* (Sliwki a wětry w połnóznej Amerizy.) W Missouirskej, Illinojsu, Indianje a Ohiu ßu wětry a sliwki wulku schkodu naczinike. W Cincinnati je s wětrom 30 cźłowjekow żiwjenje shubiło. Wjele je ßo w Ohioskej rězy tepiko, dokelž ßo cźołmy powróczichu. 25 khěžow je ßo w Cincinnati wupuscźiło. Na jenym druhim městnje ßo jedyn ludźazy cźah na żelesnizy s kolijow sběhny a ßo swróczi; pschi tym je ßo wjele ludźi sraniko. Wulka schkoda je ßo na żnjach naczinika. Někotre města běchu se żitom pschikryte, kotreż bě ßo s polow swěko.

* **(Dawk sa njewoženjenych.)** Město Reichenbach w Vogtlandskej je nowy dawk sa njewoženjenych sawjedko. Po nim maja njewoženjeni ludźo bjes rosdźěla splaha wot 28 lěta s dokhodami wot 1400 hacź 2200 hriwnam 5 prozentow, s dokhodami wot 4000 hr. 10 prozentow, hacź 10,000 hr. 15 prozentow a s wyschschimi dokhodami 25 prozentow pschirażka k dokhodnemu dawkej saplacźicź.

* Żałoßne wohnjowe njesboße je ßo njedßelu w nozy w Brěsezach pola Draždßan stako. Hdyž bě ßo tam pschekupz Nötzold se ßwojim automobilom domoj wrócźił a lampu saßwěcźił, jeho na dobo kłaboscź wobja. Wón se saßwěcźenej lampu po skhodże dele padże, pschi cźimž ßo jeho drasta sapali. Hakle wutoru rano jeho tam ßłużobna holza zyle swuhleneho namaka.

* **(Polizajski poß a woßudne kholowy.)** S jeneho woßrědka jeneje sahrody w Lipsku-Dolizach běchu ßo w nozy zyble kradnyke. Hdyž bě paduch psches płotowy kałaczkaty grot lěsł, bě ßebi wón s kholowow kruch ßukna wudrěł, kotryž bě na grocze wißajo wostał. To bě sa njeho s njesbożom. Polizajski poß ßo hnydom złęda naczucha. Sa nim běżo wón do jeneje khěże w Disenje pschiběża. Tam wón wobydlenje jeneho dßełaczerja naschczowka. Dßełaczer drje njebě doma, tola w jeho wobydlenju kradnjene zyble namakachu a, schtoż bě najważnische, kholowy, do kotryž ßo kruch, kiž bě na kałaczkatym grocze wißajo wostał, hodźesche. Paducha sajachu. Jeho hórschenje dla paduschstwa, kotrehoż jeho winowachu, ßo bórsy do spodźiwanja pscheměni, hdyž jemu połne dopokasma hnydom pschedpołożichu. Dokelž wjedźesche, so bě podarmo prěcź, ßo wón paduschstwa wusna.

* **(Kradnjenje darow luboscze.)** Khostanska komora w Hanowrje je 21lětneho póstskeho wupomharja Diehla a 20lětneho pomoznego postillona Meuba dla kradnjenja pólnopóstskich pakczikow k jastwu po połdra lěcze saßudźika. Diehl bě w 18, Meub w 60 padach dary luboscze kradnył.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smeje jutsje, 6. njedźelu po Sswjatej Trojizy rano w 7 hodźinach duchowny Tyschek němsku spowjednu wuczbu, dopoldnja 1/29 hodźin smeje farat Räda němske a w 10 hodźinach ßerbske prědowanje.

Wutoru popoldnju w 3 hodźinach smeje kschesczijanske żonjaze towarstwo shromadźisnu.

Tydźeńske sastojńske dźěła smeje duchowny Tyschek.

Wěrowali:

W Michalskej zyrkwi: Max Rohakt, murjeŕ w Drěwzu pola Łasa, w tu khwilu wożeŕ pola 2. narun. wotdźěl. artilleriskeho regim. czo. 28 w Budyschinje, s Martu Wawrikez w Jenkezach. — Ernst Albert Hapacź, serjant 2. narun. bat. czo. 103 w Biskopizach, s Lenu Hanu rodź. Hejduschkez na Zidowje.

Křcenl:

W Michalskej zyrkwi: Synóva Ingeborg, Bohuwěra Emila Schäfera, wuczerja we Wulkim Wjelkowje, dź. — Hana, Gustava Alwina Jakuba, dźełaczerja w Tselanach, dź. — Johana Emma, Jurja Schramy, wyschscheho schwajzarja w Delnjej Kinje, dź. — Willi Gerhard, Khorle Pawoła Hiłżera, dźełaczerja w Sczijezach, dź.

S druhich woßadow: Irmgard, pomoznego żelesniskeho rjadowarja Mich. Wrobla w Rakezach, dź. — Bjedruschka Herta, Jana Nowaka, kublerja w Hermanezach nad Sprewju, dź. — Herta Johana Grundmanez, njemandź. dź. w Rakezach — Marja Erna, Ernsta Bérti, hospod. pomoznika w Khwaczizach, w tu khwilu na wojownischczu, dź. — Marta Doroteja, Gustava Nowotneho, pohonczja w Rodezach p. Bukez, dź. — Marta, Wylema Kunzy, listynoscherja w Huczinje, dź. — Alfred Kurt, Ernsta Roty, wyschscheho schwajzarja w Hlinje, ß. — Emil Richard Hejna, njemandźelski ßyn w Brěsynje. — Khrysta Elly, Hermana Miltischa, dźełaczerja we Lusy, w tu khwilu we wojeńskej ßłużbje, dź. — Jan Ernst, Jana Augusta Pjeschela, hrodowskeho sahrodnika w Drożdźiju, ß.

Zemrjeli:

W Michalskej woßadże: 1. julija: Richard Alfred, Ernsta Scheiby we Wurizach, w tu khwilu na wojownischczu, ß., 1 l. 9 m. 14 d. — 3. jul. Marja rodź. Hätaschez, Khorle Pawoła Hiłżera, dźełaczerja w Sczijezach, mandźelska, 39 l. 3 m. 8 d. — 4. jul. Hendrich August Mět w Czichonzach, prjedy żiwnoscźer w Libuchowje, 71 l. 1 m. 5 d.

W druhich woßadach: Bjedrich Herman Radza, skałat we Wjelkowach, 71 l. 4 m. 1 d. — August Panach, żiwnoscźerski wumjenkat w Bólborzach, 71 l. 4 m. 1 d. — Jan Ernst Bjedrich, żiwnoscźer w Ssmochczizach, 56 l. 9 m. 17 d. = Erst August Leinert, żiwnoscźer w Zokowje, 40 l. 7 m. 1 d. — Johana Eleonora swud. Rychtarka rodź. Wiczasez w Nowej Wßy, 77 l. 11 m. 13 d. — Pawoł Rich. Susicha, njem. ßyn w Rakezach, 23 d. — Handrij Zuschka, khěżeŕ w Hermanezach n. Spr., 70 l. — Lejna swud. Pěschelowa rodź. Nowakez we Wulkej Dubrawje, 61 l. 3 m. 18 d. — Khorla Herman, Gerharda Marczina, skałarja w Lutobczu, w tu khwilu we wojeńskej ßłużbje, ß., 6 m. 6 d. — Khorla August Mrós, wothladowat stotu w Drożdźiju, 64 l. 6 m. 18 d.

Zyrkwinske powjesćze s Hodźija.

6. njedźelu po Sswjat Trojizy smeje rano 1/27 hodźin farat Kschižan ßerbsku spowjednu wuczbu, 1/28 hodźin ßerbske a dopoldnja w 9 hodźinach němske prědowanje.

Ssrjedu wjeczor w 7 hodźinach budźe ßo ßerbska wójnska modleńska hodźina wotbywacź.

Zyrkwinske powjesćze s Budestez.

6. njedźelu po Sswjatej Trojizy smeje farat Domaschka rano w 7 hodźinach němsku spowjedź, dopoldnja we 8 hodźinach smeje duchowny Bójz němske a 1/210 hodźin ßerbske prědowanje.

(3. wopomnjeńske temschenje sa we wójnje semrjetych wojakow. Chor spěwa: „Sso w njebju derje maju.")

Kollekta, sandźenu njedźelu psched zyrkwinymi durjemi sa twar spalenych zyrkwiow w Elsaßu-Lothringskej sběrana, je 130 hriwnow 58 pj. wunjeßka.

Wutoru wjeczor we 8 hodźin. shromadźisna kschesczijanskeho towarstwa żónskeje młodosczę.

Ssrjedu wjeczor 1/28 hodźin smeje duchowny Bójz němsku wójnsku nutrnoscź.

Schtwórtk wjeczor we 8 hodźinach shromadźisna kschesczijanskeho towarstwa mużskeje młodosczę.

Tak dołho hacz skład — hischcze stare pomerne placzisny!

meter

koschlaze sukno	hižo po	**35**	pj.
koschlazy barchent	„ „	**32**	„
zychowe tkaniny	„ „	**35**	„
módroczischcź	„ „	**40**	„
meblowy krep	„ „	**30**	„

Tele tkaniny su wotpowjedaju hódnoscźi tež po wyschschich placzisnach dostacź.

Emil Wehrle na jerjowej haszy 7.

---

15 trjebanych schijazych maschinow
nekotre hischcze zole nowe.
10 trjebanych rěčznych apparatow,
10 jěsdnych kolow
ma na pschedań
J. Schibak na Mužakowskej drózy 4.
Bjeru wróczo, hdyž kupz njeje spokojom.

Brennaborske — Opelske — Allrightske — Jankowske jèsdne koła

tak dołho hacz na składze, hischcze po starych placzisnach.

Wopomnjeze, so jěsdne koła njejšu wot fabrikow skoro wjazy dostacź, pschi tym 25% drózsche.

J. Schibak na Mužakowskej drózy 4

Wulka dźělba fabrikskich sbytkow

(restow) po jara tunich placzisnach,
tkaniny sa wobleczenja a blusy,
blidowe, poszleschczowe a cźělne schaty porucza

Shorjelska pschedawarnja sbytkow

pschi žitnych wikach 10 **w Budyschinje** pschi žitnych wikach 10

w domje Mohrez cźrijownje.

Muchowe łojaki

pschi 100 schtukach wošebje tunjo.

Ssrědki psche njerodź

psche mrowje, muchi, tkhi, schwoby wschi, schlinki, schwjercze, žadowe a sahrodne schkódniki atd.

Wěste skutkowanje a niz drohe.

Dr. Roeber
Germania-drogownja
na bohatej haszy 27.

Wjetscha zimnoscź

šo kupicź pyta. Poskicźenja chzyke šo we wudawarni Serb. Nowin wotedacź.

Maleny,
Janske jahodki,
cźerwjene a cźorne srake
pruźnizy,
wischnje,

k praźowanju kóždu dźělbu po naj wyschschich placzisnach kupujemoj.

Budyska palerńa žitneho palenza a kognaka, płodowa praźowarńa a spirisuosowa fabrika

Jendźiz bratrow.

Sskužbny cźaš dopołdnja wot 6—12 popołdnju wot 2—7.

Wschón ratarski grat
we wulkim wubjerku

porucza

Pawoł Walther

na khěžorskej drózy 4.

Žentwa.

Wudowa abo starscha holza kotraž może dźěcźo měcź, šo na wšu k žeńtwje pyta. Dobrocźiwe poskicźenja chzyke šo we wudawarni Serb. Nowin s napißmom R. B. wotedacź.

Koli
lupiny
lane symjo
žonopowe symjo
raps
fazeliju
wolijowu rjetkej
najlěpje skhadźazeje twory
porucza
Khorla Preisser jun.
pschi žitnych wikach.

Wokschewjazy napoj sa naschich wojakow
w 10 pjenjezkowskich pakcźikach dostanjecze pola
Dr. Roebera
Germania-drogownja
na bohatej haszy 27.

Žiwnoscź na pschedań.

Khěžkarska žiwnoscź cźišto 12 w Drěwzach, 19 jutrow wulka, je se wschěm žiwym a morwym inventarom se wschěmi žnjemi se swobodneje ruki na pschedań. Wscho dolsche pola wobšedźerja tam shonicź.

Sbožopschecze

k polstalětnemu mandźelskemu jubilejej

Jana Homole, žiwnoscźerja w Małej Subornicźzy,
a jeho mandźelskeje **Marje** rodźeneje **Rychtarjez** tam,
na sańdźenej njedźeli 4. julija 1915.

Hłóš: Wostań, dusicha, scźerpliwa ꝛc.

Kóžde cźłowske žiwjenje
Ma tu wěste wotdźělenja,
A schtóž na to kedźbuje,
Temu wschelke dopomnjenja
Wuwostawacź njebudu,
Hdyž wón pschińdźe k rospucźu.
Lubaj pschecźelaj, tak nět'
Dźenża wróczo shladujetaj
Na cźaš, hdyž psched polsta lět
Mandźelski swjask wobsamknyschtaj,
Na sańdźenej njedźeli
Bě Waj' šwjedźeń jubjelski.
Waju pucze rózowe
Njejšu pschez' w tym cźašu byle,
Kschiž a wschelke njesboże
Cźischcźachu też Waju dele,
Tola pschezo widźomnje
Boža hnada nowa bě.
Wohenjowe njesboże
Je też Waju potrechiło,
Cźežke tajke lěto bě,
Staroscze je wjele mělo,
Tola runjež cźežke bě,
Nětko je to pschětrate.

Tón Knjes spožcź też dale Wam
Ezikoscź, strowoscź, dołhe lěta,
Hdyž pak cźaš też dóńdźe k Wam,
So hicź mózecze se šwěta,
Da njech sdychnje wutroba:
Jesuš, moja nadźija.
Wěra, luboscź, nadźija,
Kotraž kschescźijana pyschi,
Njech też Waju pschewodźa
Hischcze dlěje jow na šwěcźi,
Hdźež šu tute kwětki tši,
Sbožo tam je we domi,
Dźowku, šyna jeneho
Spožcźi Wamaj Boža hnada,
Ssyn wot Waju daloko
Rjemješko w Barlinje hlada,
Mjes tym so Waj' dźowka ma
Pschenjescź wjele cźerpjenja.
S Wamaj Bohu dźakujmy
Dźenża šo sa wschitku hnadu,
A šej dale wuproschmy
Sa Waj' pschichod jeho radu,
Też, so by ta spomnjena
Wotkhorjenje nam'kaka.

Prajtaj: Jesu, prjedy dźi,
Njedaj też šo namaj komdźicź,
Njedaj namaj na semi.
Sbytk toh' hnadnoh' cźaša skomdźicź
Al. wjedź też junu noš
Tam na wěcźny sbóžny kwaš.

Jedyn pschecźel.

K temu cźišku pschikoha.)

Placziſny réſneho ſkotu na Draždzanſkich ſkótnych wikach.

8. julija 1915

Placziſny po zentnarju a hriwnach.

Skótne družiny a woſnamjenjenje.	Žiwa waga hr.	réſna waga hr.
Woły:		
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetſcheje réſneje hódnoſcże hacž do 6 lět	72—74	126—128
awſtriſke	—	—
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — ſtarſche wukormjene	58—60	121—123
3. ßrénjo pizowane młode, derje pizowane ſtarſche	51—54	112—118
4. ßnadnje pizowane kóždeje ſtaroby	—	—
Jałojzy a krowy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetſcheje réſneje hódnoſcże	68—70	123—125
2. połnomjaßne, wukormjene krowy, najwjetſcheje réſneje hódnoſcże hacž do 7 lět	59—62	122—125
3. ſtarſche, wukormjene krowy a ßnadnje wuwite młódſche krowy a jałojzy	44—47	101—107
4. ßrénjo pizowane krowy a jałojzy	36—39	91—99
5. ßnadnje pizowane krowy a jałojzy	25—30	81—89
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetſcheje réſneje hódnoſcże	66—69	113—116
2. ßrénjo pizowane, młódſche a derje pizowane ſtarſche	44—48	96—101
3. ßnadnje pizowane	40—42	89—94
Cželata:		
1. najlěpſche ſ mlokom wukormjene abo najlěpſche wot zyza	56—60	101—105
2. ßrénje kormjene abo hišće dobre wot zyza	50—54	95—99
3. ßnadnje wuwite wot zyza	42—47	87—92
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpſchich raßow a jich ſtſchiženjow w ſtarobje hacž do 1¼ léta	108—112	143—147
2. mjaßne	95—100	130—135
3 ßnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	90—110	125—145

Placziſna žitow a produktow.

Žitowy dowos w Budyſchinje:	W Budyſchinje. 3. julija 1915 wot hr.	wot pj.	hacž hr.	hacž pj.	W Lubiju 8. julija 1915 wot hr.	wot pj.	hacž hr	hacž pj.
Wowß . . . . 50 kilogr.	—	—	11	20	—	—	10	90
Bérny	—	—	—	—	—	—	4	60
Butra . . . . 1 kilogr.	3	40	3	75	3	20	3	40
Pſchenična muka 50 „	—	—	21	65	21	—	22	—
Rżana muka . 50 „	—	—	18	25	—	—	17	45
Ssyno . . . 50 „	4	50	5	50	3	70	4	20
Ssłoma . . 100 „	3	25	3	85	4	20	4	70
Proßata 588 ſchtuk, ſchtuka	20	—	40	—	—	—	—	40
Pſchenične wotruby	—	—	6	50	6	50	7	75
Rżane wotruby	—	—	6	50	6	50	7	75
Pſchenčny gris } 50 kilogr.	—	—	—	—	—	—	—	—
Rżany gris	—	—	—	—	—	—	—	—
Pſchenża žołta, kórz po 170 punt.	—	—	—	—	—	—	23	35
Pſchenza, běła, kórz po 170 punt.	—	—	24	28	—	—	25	16
Rožka, nowa, kórz po 160 punt.	—	—	19	56	—	=	20	48
Jećmjen, nowy kórz po 140 punt.	—	—	18	60	—	—	19	78

Jeja, mandl 2 hr. 25 pj., ſchtuka 15 pj.

W Budyſchinje płaćeja: punt howjaſeho mjaßa wot 1 hr 20 pj hacž 1 hr 30 pj., punt čelaſeho mjaßa — wot hr. — pj. hacž 1 hr. 20 pj., punt ßwinjaſeho mjaßa wot 1 hr. 50 pj. hacž 1 hr. 50 pj., punt ſchmalza wot — hr. — pj. hacž 1 hr. 80 pj., punt pſchenčneje muki wot — hr. 26 pj. hacž — hr. 32 pj., punt rżaneje muki wot — hr. — pj. hacž — hr. 22 pj., punt chléba wot — hr. — pj. hacž — hr. 17 pj., punt ßuſcheneho połcża wot — hr. — hacž 1 hr. 80 pj., punt mlětoho zokora wot — hr. 27 pj. hacž — hr. 30 pj., liter petroleum wot — hr. 58 pj. hacž — hr. 70 pj.

Franz Marschner

czaßnikar w Budyſchinje

na bohatej haßy 9

ßwój ſkład **czaßnikow** a **czaßnikowych rjeczazow**

k dobroczinjwemu wobkedžbowanju porucża.

Hódna twora. Pilzomne rukowanje. Tunje placziſny.

Sserbſke a němſke

spěwarſke

jednore a najwoßebniſche,

ßu po tunich placziſnach na pſchedań

we wudawarni **Serbskich Nowin.**

K žnjowemu czaßej

poručam

jablukowe wino ßłódkohórke, ßylne a tyjaze liter po 50 pj.

wino ſ Janſkich jahodkow liter po 80 pj.

wſchě družiny palenzow a likeurow po tunich placziſnach.

Malenowy ſirup,
zitronowy ſirup,
wiſchnjowy ſirup (ſ kißałych wiſchnjow)
zitronown brěčžku (čiſtu naturſku brěčžku)
tunje narunauje ſa zitrony!

Kißałowy ſprit
płodowy ſprit
winowy ſprit } po fabrikſkich placziſnach

Čerwjene wino ſ léta 1911.
Běłe wino ſ léta 1911
wſchě połodniſche wina.

Drobne pſchedawanje w naſchej fabrizy

dopołdnja wot 6—12 hodź.
popołdnju wot 2—7 hodź.

Budyſka palerńja žitneho palenza, kognakowa palerńja a ßadowa kłóčžerńja, ſpiritnoſowa fabrika.

Bratraj Jende

w Budyſchinje na hornčžerſkej haßy.

Sserbſki muſej

wotewrjeny kóždu 1. a. 3. njedźelu měßaza wot ½11—12 hodźin.

Wiſitne khartki

čiſchčeži ſpěſchnje a tunjo

Ssmolerjez knihičiſchčerńja.

Moje lětuſche wulke

lěćne wupředawanje

traje wot ßoboty 3. julija hacž do pjatka 16. julija t. l.

Wulke dźělby porjadnje ßo pſchedawazych tworow po njeßmèrnje poniżenych placźiſnach.

S rědka pſchihódna kupowanſka ſkładnoſcź njedźiwajzy wſchědnje ßo powyſchazych placźiſnow ſa wolmu a bawlmu.

Wolmjane draſtne tkaniny, bawlmjane draſtne tkaniny, żidźane tkaniny, koſtumy, koſtumſke ßuknje, bluſy wobleczenja, mantle, paletoty, ſpódnje taille, ſpódnje ßuknje.

Jan Jurij Pahn

pſchi hlownym torhoſchczu.

Chytfi a ſkładnoſtne kupje.

Wot 1. hacž do 7. julija

lěcźne wupſchedawanje

lěcźnych tkaninow

po jara tunich placźiſnach.

Na wſchě druhe wězy tele dny 5 prozentow rabatta dawam.

Pawoł Otte na žitnej haßy 10.

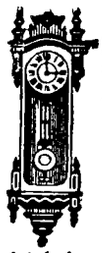

Kóżdy, kotryż chce ßebi **dobry a tuni cźaßnik** kupicź, abo kotryż chce ßebi jón **porjedźicź** dacź, njech dźe k cźaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na ſwonk. lawſkej haßy 5.

Jencź pſchedawa a porjedźuje, ſa ßwoje dźěło ſprawnje rukujo. — **Proſchu, ßebi moji wukładne wokno, ſ placźiſname wupołożene, wobhladacź.**

Kuchaŕki, ſtwinſke a ßłużobne holzy, mlokowe holzy, hródźne dźowki, holzy kßwinjom, wotroczkow, ßrěnkow, rólnych pohonczow wolazych a dźěłacźerſke ßwójby pyta hnydom pſchiſtajerka **Görlichowa** ua ßukelnſkej haßy 1 na rózku kněžorſkeje dróhi w cźrijownı knjeſa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předplata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisko płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawóźki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedaś, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wjedor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 29. **Sobotu 17. julija 1915.** **Lětnik 74.**

Rosprawa němskeho generalneho staba.

14. julija.

Na wjeczornym wojownischczu ßo wospjetne franzowske nadběhi s ruczńymi granatami pola Souchezskeje zokrowneje fabriki wotpokasachu.

Franzowsojo we wokolnosczi Croyona (s wjeczora wot Craonna) a Perthesa (w Champagni) bjes wuspěcha někotre miny rozbuchnychu. Nasch woheń s ruczńymi granatami jim sadźěwa, ßo na městnach wubuchnjenja postajicz.

W Argonnach němske nadběhi k polnemu wuspěchej dowjedźechu. K dołhemu ranju wot Vienne-le-Chateau ßo w schěrokosczi něhdźe 1000 metrow franzowska linija wsa. Jedyn offizěr, 137 muži ßo saja, jena maschinska tšelba, jedyn minymjetak ßo dobuschtaj. K krótkemu wjeczorej wot Boureuilles naschi wojazy njepschecźelowe stejischczo w schěrokosczi tśjoch kilometrow a we hłubokosczi jeneho kilometra dobuchu. Hórka 285 (La-Fille-Morte) je w naschim wobßedźeńśtwje. Njesranjenych jatych 2581 Franzowsow, mjes nimi 51 offizěrow, do naschich rukow padźe. Pódla teho ßo 300 hacź 400 sranjenych jatych do wothladanja wsa. Dwě hórskej kanonje, dwě revolwerskej kanonje, schěsć maschinskich tšelbow a wulka hromada nabobу ßo dobuchu. Naschi wojazy hacź k stejischczam franzowskeje artillerije doběźachu a 8 kanonow skónzowachu, kotrez nětko mjes wobostronskimaj linijomaj steja.

Jene jendźelske lětadło je ßo pola Frezenberga k dołhemu ranju wot Ypperna dele tšeliło.

W połnóznej Pólskej ßu naschi wojazy mjes Němjenom a Wißku pola Kalwarje k krótkemu ranju wot Kolna, pola Praßnyscha a k połodnju wot Mlawy na někotrych městnach wuspěchi dozpěli.

W połodnischej Pólskej njeje ßo pola němskeho wójska niczo pscheměniło.

15. julija.

W połodnischej Flandernskej ßmy wczera k wjeczorej wot Wytschaete s dobrym wuspěchom miny wubuchli.

Pola Souchez Franzowsojo s dźěła se ßyluischimi mozami na wschelakich městnach nadběhi czinjachu. Woni ßo wschudźe wotrasychu.

K dołhemu wjeczorej wot Beau-Sejourskeho dwora w Champagni ßo jedyn njepschecźelski nadběh s ruczńymi granatami dla wohnja minow njepschewjedźe.

Franzowsojo ßu wczera hacź do nozy wospjet spytali, stejischcza wróczo dobycź, kotrez ßmy w Argonnach dobyli. Hacź runje ßo wulke hromady munizije nałożachu a ßo nowe mozy pschiwjedźechu, ßo nadběhi wo njekhablazu němsku frontu slemichu. Liczba franzowskich jatych je ßo na 86 offizěrow, 3688 muži powyschika. Wuspěch naschich wojakow je czim bóle spomnjenja hódny, dokelz běchu po jenakich wuprajenjach jatych Franzowsojo sa 14. julija dźeń narodneho ßwjedźenja, wulki nadběh pschecźiwo naschej froncze w Argonnach pschihotowali.

Tez k ranju wot Argonnow ßo wczera żiwischo wojowasche; w Malancourtskim lěßu ßo njepschecźelowemu nadběhej s naschej tšeleńzu sadźěwa.

W Měschniskim lěßu ßo jedyn franzowski wupad se schkodowanjom pscheđ naschimi stejischczemi slama.

Jene franzowske lětadło ßo psches nasche stejischcza pola Souchez leczo trjechi a ßo palo do njepschecźelowеje linije dele padźe. Druhe lětadło ßo pola Henin-Lietarda dele tšeli. Wjednik a wobkedźbowar franjenaj do naschich rukow padnyschtaj. Na rańschim ruskim wojownischczu nad Windawu niże Kurschanow 2 offizěrow 425 muži sajachmy. K połodnju wot Němjena w stronach Kalwarje naschi wojazy pola Franziskowa a Oßowa někotre ruske pschedstejischcza dobuchu a je pschecźiwo ßylnym napschecźnym nadběham sdźerżachu. K połnozy wot Ssuwalkow hórki pola Olschanki dobuchmy, 300 Rußow sajachmy a dwě maschinskej tšelbje dobuchmy. K krótkemu wjeczorej wot Kolna wjeß Kruschu wsachmy, kaž tez njepschecźelowe stejischcza k połodnju a k ranju tuteje wßy a k połodnju linije Takaka—Lipniki. 2400 jatych a 8 maschinskich tšelbow do naschеje ruki padźe.

Wojowanje pola Praßnyscha ßo s wuspěchom dale wjedźesche. Někotre njepschecźelowe linije ßo wsachu, a město Praßnysch, wo kotrez bě ßo poßlednje febrnarske dny horzo wojowało, a kotrez běchu Rußojo ßylnje wutwarili, wobßadźichmy.

W połodnischej Pólskej njeje ßo powschitkownje niczo pscheměniło.

16. julija.

Spytane franzowske nadběhi ßo njeporadźichu. Wot 10. junija je ßo pódla dobyczа krajiny 160 offizěrow a 7009 Franzosow sajało.

Na rańschim wojownischczu w Kurlandskej ßmy k połnozy wot Popjeljanow Windawu na rańschu stronu pschekroczili. Pola Kolna a Praßnyscha ßo s wuspěchom postupuje.

Najwyschsche wójskowe wjedniśtwo.

Rosprawa awstriskeho generalneho staba.

Win, 15. julija.

W połodnischej Pólskej njeje ßo niczo pscheměniło. Nad Dnjestrom niże Nižnjow je ßo na połnóznym rězynym brjosy na někotrych městnach s wuspěchom wojowało, pschi czimż ßmy 11 offizěrow a 550 muži sajeli.

Na italskim wojownischczu na někotrych městnach Doberdowskeje runiny italska artillerija żiwje tšela. Italszy tez někotre nadběhi s pěschkami spytachu, wobßebje mjes Sdraussinu a Polazzom, tola ßo, kaž pschezo, s wulkim schkodowanjom wotrasychu.

W koruntanskej a tirolskej namjesnej krajinje njeje ßo niczo ważneho podało. L.

Rosprawa franzowskeho generalneho staba

wot wutory réka: W Belgiskej ßo jendźelske a franzowske linije wobtšelachu. Němzy granaty se saduschazym dymom wużiwachu. W krajinje k połnozy wot Arraßa bě kanonada wobßebje ßylna. W Arraßu je ßo nowa schkoda naczińika. Wo dnjo njeje infanterija niczo pschedewsała.

W Argonnach je krónprynzowe wójsko s dróhi Binarville—Vienne-le-Chateau hacź do krajiny Haute Chevanchee postupowało a je nowu porażku poczerpiło. Po jara ßylnym bombardemencze a schižnej tšeleńzy s granatami se saduschatymi dymami njepschecźel se ßylnymi mozami nadběh sczini. Pjecź wschelakich regimentow schěßnateho armeekorpsa je ßo hižo spósnało. Na městnach, hdźez nasche linije khwilu popuschczichu, rasne napschecźne nadběhi s naschеje strony njepschecźelowe postupanje podwjasachu a jeho wróczo sehnachu.

Mjes Maaßu a Moselu kanonada dale traje, wobßebje w Apremontskim a Měschniskim lěßu, hdźez Němzy po njeporadźenju ßwojeho noweho nadběha w nozy wot 12. k 13. julijej ßwoje nadběhi njeißu wjazy wospjetowali. Pola Fayen Haye ßmy s ruczńymi granatami wojujo kraj w swjasowazych hrjebjach dobyli. B.

Franzowsojo grichisku łódź saßłapili.

Po wosjewjenju franzowskeho knjeżerstwa je jedyn franzowski torpedowy czołm jenu grichisku płachtatu łódź saßłapił, kotraż bě s wójnskej potrjebu, sa sběžkarjow w Tripolitanskej postajenu,

nakkadźena. Parižske nowiny „Echo“ ßu list jeneho matroſa tamneho torpedowſkeho cžołma wocźiſchcžake, w kotrymž ßo powjeda, ſo łódź wulku hromadu munizije a brónjow a drohotne dary ſa arabſkich wjednikow wopſchijeſche, kotſiž dyrbjachu ßwjatu wójnu pſcheczźiwo Italſkim w Tripolitanſkej pſchihotowacź. Na łódźi ßo pſches 1500,000 frankow ſłotych namaka. Italſzy ßu, dokelž ßu ßo někotre tripolitanſke ſplahi ſběžkej pſchiſamkle, ßwojich wojakow ſe ſnutskownej Tripolitanſkeje k mórſkemu brjohej wróczicź dyrbjeli. D.

Ruſki generalny ſtab

je 15. julija ſcźěhowazu rosprawu wudał: 12. julija wjeczor je njepſchecžel Narew pſchekroczźił. Na ſtronu k Lomži ßo njepſchecžel 12. julija wjeczor a ſcźěhowazy dźeń na ßylnu artilleriſku tſeleńzu wobmjeſowa. Na prawizy Pißy ßo njepſchecžel 13. julija naſchich tſelnych hrjebjow w ſchěrokoſczi dweju wjerſtow ſmozowa. S napſchecźnym nadběhom pak ßo wón ſaßo ſ nich won cźißny. Na brjohomaj Luwy ßo ſe ſaßakkoſczu wojowaſche. Ssylne njepſchecźelowe mozy mjes rěkomaj Orzyž a Lydiniju poſtupowachu. Sso tu do rosßudneho wojowanja njepuſchcźiwſchi ßo naſchi wojazy w nozy 14. julija na druhu wobtwjerdźenu liniju wróczo ſcźahnychu. Na lěwym Wißlinym brjoſy njeje ßo niczo pſcheměniko.

Naſche wójſko, kotrež bitwu pola Wilkolaz wobſta, je w tydźenju wot 4. hacž 11. julija po nadrobnym wobliczeńzu 297 offizěrow a 22 464 wojakow ſajako. W Cholmſkich ſtronach je ßo w nozy k 13. julijej w jenej bitwje pſches 15 (?) muži ſajako. B.

Ruſke pſchihoty na ſymſku wójnu.

Ruſka induſtrija hižo ſa nowu ſymſku wójnu draſtu dźěła. W poßlednim poßedźenju Moſkowſkeho towarſtwa ſa kožuſchne wikowarſtwo ßo mobiliſazija kožucharſtwa ſa wójſkowu potrjebu rospominaſche. Po móżnoſczi bórſy ma ßo wobhonicź, kak daloko je móżno, wójſko ſ kožuchami ſa bliżſchu ſymſku wójnu ſaſtaracź. K temu maja ßo niz jenož wowcže a koſaze kože wužicź, ale też tuńſche drużiny kožow, kotrež bychu ßo teho runja ſa wojerſke kožuchi pſchihodźake. D.

Ruſki miniſter ſnutskownych naležnoſczow je poruczźił, ſo maja ßo pſchi pſchibliżenju njepſchecźela wobydlerſtwo ſměrowacź a pſchi wopuſchcźenju ſtatokow wſcha zyroba, piza, kopor, moßas, durjowe klinki a zyrkwinſke ſwony ßobuwſacź. Wobydlerjam Kurlandſkeje je ßo poruczźiło, pſchi bliżenju njepſchecźela hnydom zyrkwinſke ſwony wotſtronicź a wußyw ſniczźicź. B.

Ruſki miniſter Kriwoſchein wo ruſkej wójnſkej hotowoſczi.

W Pětrogradźe je ßo ſjěſd wotpóßłanzow powſchitkowneho ratarſkeho ſarjadniſtwa wotewrił, ſo by ßo wo nakupjenju żita ſa wójſko wuradźiło. Pſchedßydy guberniſkich ſeńſtwow a ſaſtupjerjo miniſterſtwow běchu pſchitomne. Wjazy dyžli 100 woßobow ßo pſchi ſjěſdźe wobdźěli. Po wotewrjenju ſhromadźiſny mějeſche ratarſtwowy miniſter rěcź, w kotrejž praji, ſo maja wotpóßłanzy ſaſtaranje wójſka ſ nowych żnjow pſchihotowacź, dźiwajo na wojowanje pſcheczźiwo njepſchecźelej hacž k doſpołnenu dobyczu. Wſchě powjeſcże pſcheßwěczenje a powſchitkowny ſaczaſchcź dawaju wo ratarſkej mozy Ruſkeje, kotraž ſ wójnu, pſches lěto trajazu, njeje ſtſchaßena. Skoro wſchudźe ßu w Ruſkej kraßne żně. Ruſka móże wójnu hiſchcże lěta dołho wudźerżecź bjes najmjeńſcheho ſtracha, ſo by někak wuſtała. Pſches tón cžaß móże niz jenož ßwoje wójſko, ale też ßwojich ſwjaſkarjow ſe żitom ſaſtarowacź. Kriwoſchein na to pokaſowaſche, ſo njedźiwajcy wójny njejßu wyßoke żitne płacźiſny wocžakacź. Wón na ßłowo jendźelſkeho miniſtra Lloyda Georga dopomni, ſo w nětczźiſchej ßwětowej wójnje móz k dobyczu mjenje w liczbje wojakow abo wojerſkich pſchihotach hacž w doſpołnoſczi techniſkeje produkzije wójnuwjedźazych ſtatow leži. Runje, hdy by wójna dołho traka, by tón kraj poßlednje ßłowo rěcźał, kotremuž by móżno było, ſe ßamßneje mozy ßwoje wobydlerſtwo a ßwoje wójſka, byrnjež bychu ßo wjazy krócź rosmnożiłe, ſeżiwicź. B.

Ruſke wobtwjerdźenja pſchi rumunſkej mjeży.

Rußojo ßwoje rumunſke mjeży rucże wobtwjerdźeja. Někotre tyßazy ruſkich dźěłacžerjow tſelne hrjebje ryja a groczane ſadźěwki podlu rumunſkeje mjeży twarja. Na někotrych měſtnach ßo wodnjo a w nozy dźěła. B.

Ruſke wójnſke łódże ſchtyri bołharſke łódże potepike.

Po jenej powjeſczi ſ Wina ßu ruſke cžornomórſke wójnſke łódże ſchtyri bołharſke łódże potepike, kotrež petrolej ſa pſchekupzow w Sofiji wjeſechu. Bołharſke knježerſtwo je w Pětrogradże pſcheczźiwo temu proteſtowało a ßebi ſarunanje ſa wobßedźerjow łódźow żadało. B.

Jedyn Amerikanſki wo ruſkim wójſku.

Newyorkſke nowiny rosprawu Chikagowſkeho nowinſkeho dopiſarja Baßa wocźiſchcżeja, kotryž je ßo ſ ruſkeje fronty wróczźił. W njej ßo praji, ſo ruſke wójſko pod njedoſtatkom brjónjow a munizije cžežko cžerpi. Tyßazy njewobrónjenych mużſtwow ßu ßo pſched frontu póßłake a ßo ſ muniziju a brónjemi padnjenych wuhotowale. Baß ſady fronty 5000 muži widźeſche, kotſiž na to cžakachu, ſo bychu ßo ſ brónjemi a muniziju padnjenych wobronili. D.

Nowi jendźelſzy wojazy pſchi froncże.

Reuterez telegrafowańnja ſcźěhowazu powjeſcź rosſchěrja: K froncże ßu nowi jendźelſzy wojazy pſchiſchli, kotrychž pſchikhad je ßo jenož offizěram pſchipowjedźił, hewak pak ßo potajił. Nowi wojazy njejßu roſeſnacź wot tych, kotſiž wot ſpočzatka wójny pſchi froncże ſteja. Woni ßu ſ wjedrom ſbrunjeni, a też jich wuhotowanje ſacźiſchcź cžini, jako ſo budźichu hižo we wohnju pobyli. B.

Njedoſtatk munizije pola jendźelſkich wojakow.

Jedyn Schweda, kotryž w tu khwilu pola franzowſkeje fronty pſchebywa, wot tam piſche, ſo Jendźelcženjo żaneje munizije nimaju a ſo budże ſ najmjeńſcha tſi abo ſchtyri měßazy tracź, prjedy hacž ßo tutemu njedoſtatkej wotpomha. B.

Nuſowanſke naprawy pſcheczźiwo hórnikam w jendźelſkich wuhlowych podkopkach.

Jendźelſki wikowanſki miniſter Runciman je wutoru w delnim parlamencże prajił, ſo ßo jednanja mjes wobßedźerjemi wuhlowych podkopkow a hórnikami njejßu poradźike. Knježerſtwo je teho dla wobſamkło, ſ kralowym wukaſom dźěło we wuhlowych podkopkach pod poſtajenja muniziſkeho ſakonja ſtajicź. S tym ßo wobdźělenje pſchi ſtrajkach abo wuſamknjenje dźěłacžerjow wot dźěła khoſta. Runciman pódla teho ſakonjowy naczźiſk wo placźiſnach kamjeńtneho wuhla parlamentej pſchedpołoži. B.

Jendźelſka je ſakaſała, do Schwedſkeje a Norwegſkeje bawłmu woſyczź.

Jendźelſke knježerſtwo je ſakaſało ſ Jendźelſkeje do Norwegſkeje a Schwedſkeje bawłmu woſyczź. Jenož we wurjadnych padach, k kotrymž je woßebita dowolnoſcź trěbna, ßo njetrjeba po wukaſu ſłožowacź. Też wſchě bawłmowe poßyłki ſ Ameriki do Schwedſkeje a Norwegſkeje maja ßo ſadźerżecź, jeli ſo pſchicžina k njedowěrjenju pſchedleži, ſo bawłma do Němſkeje abo Awſtriſkeje póńdże.

B.

Wójna w kolonijach.

Po powjeſczi Reuterez telegrafowańnje je ßo zyke němſke wójſko w němſkej krótkowjecžornej afriſkej koloniji ſ 204 offizěrami, 3166 mužemi, 37 pólnymi kanonami a 22 maſchinſkimi tſelbami jendźelſkemu kolonialnemu wójſku pod generalom Bothu poddało. Najſkerje bě němſkemu wójſku munizija wuſchła, tak ſo njeje wjazy wojowacź mohło. Wjele krócź ßylniſche jendźelſke wójſko bě jo ſe wſchěch ſtron wobſtupiło. B.

General Botha je Němzam jara cžeßne wuměnjenja pſchiſwolił. Wſchizy aktiwni offizěrojo ßmědźa ßwoje brónje a konje wobkhowacź, tola ßu ßo ſ cžeßnym ßłowom na to ſwjaſacź dyrbjeli, ſo njebudźa wjazy pſcheczźiwo Jendźelcžanam wojowacź. Měſtno, na kotrymž budźa bydlicź, móża ßebi ßami wuſwolicź. Aktiwne mużſtwa ßo w połodniſchej Afriży ſaměſcża. Woni ßmědźa ßwoje tſelby tola bjes munizije wobkhowacź. Reſerwiſtojo wſchěch rjadownjow dyrbja ßwoje brónje wotedacź, woni ßmědźa ßo do ßwojeje domiſny wróczicź a ßo po ßwojim powołanju żiwicź. B.

Londonſke „Times“ ßu ſ Rhodeſije (w rańſchej połodniſchej Afriży) powjeſcź doſtake, ſo je ßo pſched krótkim pſchi połnóznej mjeży Rhodeſije mjes Němzami a Jendźelcžanami wótro wojowało. 20. junija ßu Němzy ßylny nadpad na jendźelſke ſtejiſchczo pola Abercorna ſcźiniłi. Němſke wojerſke wozy ſe 70 běłych a 500 cžornochow ſ tſjomi maſchinſkimi tſelbami wobſtejachu. Němzy ßo

wróczo ſehnachu. Wojeńſka organiſazija Rhodeſije je ſkónczena. Reſervy ßu pſchihotowane. B.

Němſzy miſzionarojo w pokodniſchej Afrizy njeſßu jeczi.

„Nordd. Allgem. Zeitg." woſjewja, ſo ßo po nowſchej powjeſczi Barlinſkeho miſzionſtwa němſzy miſzionarojo w pokodniſchej Afrizy njeſßu ſajeli. Duchowni ßmědza ßwoje miſzionſke dźěła dale wobſtaracź, ſ wuměnjenjom, ſo budża ſměrom a na ßwojim měſtnje woſtanu. Naßzylkoſcze w Johannisburgu ßu woßebje ſke byle, ſara miſzionſki dom a wobej zyrkwi ßu pak ßo kaž ſ dźiwom wobarnowale. D.

Wupuſczenje němſkeho kſchižaka „Königsberg".

Němſki kſchižak „Königsberg", kotryž bě ßo loni pſchi afriſkim brjoſu do wuliwa rěki Rufidi wukhował, ſtej tam jendźelſkej małej wójnſkej łódźi „Severn" a Morſry" potſělałej. Tole dźěło bě jara wobczežne, dokelž móżeſchtej jenoż nikko pluwaze łódże po rěżynym wuliwje pluwacź. Stejiſchczo „Königsberga" jendźelſzy lětarjo wußlědźichu. D.

Rumunſka rożka ſa Němſku.

Parižſkim nowinam „Temps" ßo ſ Mytilena piſche: Wulki dźěl bohatych rumunſkich żitowych żnjow najſkerje do Němſkeje a Awſtriſkeje póndże, dokelž ßu Dardanelle ſawrjene. S Bukareſta ßo k temu powě, ſo ßu ßo ſa němſke ſliczbowanja wulke hromady żita nakupiłe, kotrež nětkole na Dunajſkich łódźach w rumunſkich pſchiſtawach leża. Knjeżerſtwo njebudże ſakaſacź móz, ſo by ßo żito do Němſkeje wuwoſyło. L.

Swěſczenje żnjow w Bayerſkej.

So bychu ßo w Bayerſkej żně wſchudże po móżnoſczi rucże domoj khowałe, je naměſtny generalny komando 1. armeekorpſa w Mnichowje wukas wudał, ſo maja wojazy, kotſiž ßu dowoleńzu k żnjowemu dźěłu doſtali, niz jenotliwemu ratarjej, ale wſchitkim wo wßy pſchi żnjach pomozni byczź. Gmejnſke rady dyrbja teho dla ßame dźěło mjes żnjowych dźěłaczerjow rosdźělicź. Wone maja ſa tym hladacź a ßu ſa to ſamolwite, ſo ßo żnjowe dźěło tež dokonja a ſo ßo żně wſchitkich leżomnoſczerjow bjes wuwſacza domoj khowaja. Wſchě ſkutki abo ſanjechanja, kotrež wukaſowemu ſamyßlu napſcheczo du, ßo ſ jaſtwom hacž do jeneho lěta khoſtaja. B.

Poſtajenje najwyſchſchich żitnych płaczińſnow w Awſtriſkej.

Awſtriſke knjeżerſtwo je ſa żito ſ lěta 1916 poſtajiło, ſo ma dwójny zentnar pſcheńzy 34, rożki abo piwarſkeho jeczmjenja 28, pizowanſkeho jeczmjenja abo owßa 26 hriwnow płaczicź. Mukowe płaczińſny ßo poſdźiſcho woſjewja. B.

Sajecze wjedników czěſkeho luda.

Kaž hižo prjedy czěſkich ßejmſkich a khěżorſtwowych ſapółkanzow dr. Klofaza, dr. Kramarja a dr. Scheinera, tak je awſtriſke knjeżerſtwo tež dr. Raſchina ſajako. Dr. Raſchin je pſchedßyda nowinſkeho towarſtwa „Narodnych Liſtow". Wón wot 1911 awſtriſkemu khěżorſtwowemu ßejmej pſchißłuſcha. B.

Pſchedſtejaze ſeńdźenje dumy.

Londonſke nowiny „Morning Poſt" ſ Pětrograda powjedża, ſo ßo ruſka duma na dnju ſwoła, na kotrymž je ßo Ruſkej wójna pſchipowjedźiła. Jedyn ſ prědnich ſakonjowych naczińſkow, wo kotrymž budże duma wuradźecź, budże wuſtawna liſczina ſa Pólſku. B

Sakſki ßejm

je ßo ſchtwórtk po kralowej pſchikaſni ſkóncził. W prěnjej komorje hrabja Vitzthum, w druhej komorje pſchedßyda dr. Vogel we ßwojej ſkónczazej rěczi wuſběhowaſchtaj: dowěrjenje do prawdneje wězy Němſkeje a do jejneho wotmyßlenja, ſe wſchmi mozami dale wudźerżecź hacž k trajnemu prawdźiwemu měrej. W druhej komorje pſchedßydy wſchěch frakzijow do ſkónczenja poßedźenja woſjewichu, ſo prěnja komora wobſamknjenja druheje komory wo ſwěſczenju ludoweho ſeżiwjenja a pſchecźiwo drohocze zyroby njeje dowuradźiła. Tež preſident ſ pſchihłoßowanjom komory nadźiju wupraji, ſo budże knjeżerſtwo njedźiwajzy dżerżenja prěnjeje komory na wobſamknjejnje druheje komory ßwoju połnu kedźbliwoſcź ſłożowacź.

Druha komora bě wobſamkła, knjeżerſtwo proßyczź, ſo by we ſwjaſkowej radze na to ſkutkowało, ſo bychu ßo ſa nuſnu zyrobu a ſa pizowadła a hnojidła ſ czaßom najwyſchſche płaczińſny ſa wulkowikowanje a małowikowanje poſtajiłe, kotrež ßo hacž k żnjam 1916 njeßměłe powyſchicź. Tež mjaßowe płaczińſny dyrbja ßo ſ poſtajenjom hródźnych płaczińſnow ſa rěſny ſkót a pſchedawanſkich płaczińſnow ſa drobne pſchedawanje ßwinjazeho mjaßa ponižicź. Komora bě pſcheßwědczena, ſo je drohota zyroby ſ dźěła ſ lichowanſkej ſpekulaziju naſtała. Miniſter ſnutſkownych naležnoſczow ßlubi, ſo budże w tutym ſmyßle pola ſwjaſkoweje rady ſkutkowacź.

Żiwy w kaſcheżu.

Studentojo rady piwo pija. Tak to tež ſtudent Handrij Hubnik czinjeſche, kiž mějeſche pſchimjeno „piczel". Wón drje ßebi hiſchcze ani ſłamaneho pjenjeżka njeſaßkużeſche, ale ßo tola na to wuſtejeſche, wſchitko, ſchtoż ßebi doma jeho ſtarſchej wot erta a na draſcze, na najmjeńſchim ſawjeßelenju ſalutowachu a ſ tymi pjenjeſami jeho podpjerachu, pſchepicź. Wón ßo bóle na litery hacž na litenturu wuſtejeſche, a runjeż dwě lěcze prawa ſtudowaſche, tola jenoż ſe ſakonika jeniczki paragraf 11 ſnajeſche, kiž ſ krótka rěka: Dale ma ßo picź!

Ale na ſpodźiwne waſchnje ßo naſch ſtudenta nakaſa, a to runje pſchi tym, ſo bě ßo hacž nanajhórje wopił. Wón bě ßo do ßyteje wole wopił a napił a to chze pola praweho ſtudenty něſchto rěkacź. Wón ßo nakaſa a poczа ſtudowacź.

Junu rano, hdyž běchu wſchitzy roſomni ludźo hižo ſchěſcź hodźinow ſpali, czampaſche naſch Handrij zyle pjany domoj, tak ſo ßo jemu noſy ſ jeneho boka hoßy na druhi ſchmjataſchtej a khablaſchtej. Tola jemu ßo hiſchcze poradźi, domoj dóńcź. Hacźrunje ßo jemu wſchě latańje a khěże wjercźachu a padachu, mějeſche tola to ſboże, ſo ſe ßwojim żeleſnym „domownikom" (kluczom) wjele krócź ßo poſpytawſchi, napoßledku dźěrku namaka a khěżne durje wotewriwſchi do khěże trjechi.

Ale woprawdźite wumjelſtwo to běſche, po pikotatym ſtarym ſkhodźe do prěnjeho poſthoda dozpěcź, dokelž ßo njeroſomny ſkhód runje do lěweho boka wjercźeſche, naſch ſtudenta pak ßo nawovak runje do praweho boka ßnowaſche a to tak wutrajnje a wobſtajnje, ſo nihdy na nihdy njezoſaſche ale chzyſche w runej měrje pſches ſcźěnu ſajecź. Duż ſe ßwojej czežkej hłowu do bjeſczucziweho kamjenja praßny, ſo bjes maka ſchkrě lětachu, ſo ßo jemu pſched woczomaj ſaßwěczi a wón trochu roſoma nabywaſche. Jemu ßo poczachu myßle wujaßnjecź: hdyž tola murja nihdy na nihdy popuſchczicź nochze, móże dźě wón ßam mudriſchi byczź; duż ßo wón, ſchibale ßo ßmějo, jako by chzył ſkhód wojebacź, nětkole k lěwizy wobroczi, maßaſche ßo horje a ſańdże do ßwojeje ſtwy. Sbożownje tež napoßledku ßwoje łożo namaßa a — czežzy padnywſchi ßo pódla na ſchpundowanje ßydże.

„Khort tola", wón bórczeſche, „to je tola dżenßa wjedrowſzy twjerde łożo! Ale to — to — to niczo njewadźi — na dobre — dobre picze ma człowjek wſchudźom dobry wotpoczink. Ja chzu ſpytacź — k ſcźenje ſaléſcź, ſo ja — — ſ łoża — — won — njepadnu."

A wón léſeſche, runjeż ßo njebě wußlěkał, k ſcźenje a tak woprawdźe pod zyle łożo dozpě a ſa maku khwilku ßmorczeſche kaž jěż w płónczach.

Kak dołho bě wón takle leżał, to jenoż ſegeŕ na ſcźenje wjedźeſche. Hdyž bě ßo „piczel" pod łożo kulił, běſche mały pokaſowaŕ na ſegerju tſeczu hodźinu rano woſnamjenił, a hdyž naſch njeroda ſkónczńje ßo hibaſche a woczi wotewri, ſtejeſchtaj nětkole hižo druhi krócź wobaj pokaſowarjej horje k wjerchej: po tajkim na dwanatej hodźinje w nozy.

To dźě je ßurowa wěz a ſkoro ßamomordarſtwo, hdyž człowjek zyły dżeń a dwě nozy ſpochi ßo wokoło dunda a potom pſches dwaczi hodźinow bjes pſchetorhnjenja ſa ßobu kaž ſaraženy ſpi. To tež ani hobor na dołhi czaß njewutraje.

Duż bě bjes dźiwa, ſo knjes „piczel", hacźrunje ßebi woczi khěżtro rybowaſche, ani ßwojeju ßamßneju rukow ſpółnacź njemóżeſche; pſchetoż wo połnozy je pod łożom hiſchcze bóle czma hacž hdże druhdże.

Duż ßo na druhi bok lehny a hiſchcze hodźinu dřemaſche. Jemu bě jara czežko: hłowa jemu bórczeſche kaž njembre truny na dundrach, w żołdku bě jemu, jako by tam żehliwy wichor horzeje puſczinу „Sahary" ſakhadźał, dych ßo jemu hacźeſche, ſ krótka: „piczeli" kě to derje ſnate a wón wjedźeſche, ſo jerij a „§ 11" pſche to derje pomha.

Skónczńje chzyſche wón, hacž runje jemu hłowa bunczeſche a

hacz runje bě na pol spizy, stanycz, ale tu prazny s hlowu do něczeho drjewjaneho.

Tu jemu symiza do wschěch stawow sajědze, a wón zo pocza poczicz. —

„Schto dha to tola je? Hdze dha zym ja trjechit? Ja zym zo tola — — nó, ja zym zo tola do loża lehnyk, a — — — nětkole?“

Wón s woběmaj rukomaj mazasche po deskowanym dnu zwojeho loża a pocza mjakotacz:

„To dže je zyle tak, jako bych ja — w kaschczu leżał! Kajki njeplech dha ma to se mnu zwoje prysle? Won, won s tejele duschazeje, morjazeje wuskoscze!“

Czma bě. Tu lěsesche, dokelz zo hischcze kaz wo znje dopominasche, so jemu murja na skhodze njebě na prawizu s pucza schka, do lěweho boka a tak pschilěse hacz k deskowanej scženje zwojeje jstwy. Dale to njeńdzesche. Tu bu jemu wschitko jazne! Wón bě jedyn dzeń a dwě nozy w korczmje pscheżedżał, pił, žlokał, domoj zo dokhabkał, na lożo zo swjesk, bě do womory padnył, znadz bě jeho, dokelz bě zo s alkoholom sajědojcził, zmjertniza sajała, ludzi běchu jeho sa morweho měli, a nětkole — wložy jemu na hłowje stawachu, nětkole leżesche wón w kaschczu, a bórsy jeho won donjeżu a do rowa pokhowaju! Takle młody, hischcze w najrjeńschich létach zwojeho žiwjenja, tak wjeżely, polny nadžijow na wulkotny pschichod — a nětkole — žiwy a morwy — w kaschczu a bórsy budze do rowa położeny — a zam je to sawinował! Na te njekniczomne žlokanje! K czertej se spirituzom!

A nětkole zo pocza prózowacz, so by tutemu srudnemu dóńtej wuczeknył! Napinasche wschě zwoje poźlednje mozy, so by zo psches scženu pschekamał, abo so by wěko kaschcza sběhnył, ale podarmo, wón wosta zyle mucny a bjes mozow snak leżo, wón stykny zebi ruzy, kiž jemu dyrkotaschtej, nad czežkodychazym wutrobnom a we myślach widżesche zwoju sańdżenoscz a pschitomnoscz, a hladasche tez do srudneho pschichoda.

Haj, hdyž bě na gymnasiju w małym měsczе, to bě hischcze schwarny a jara pilny był, to bě zwojimaj starschimaj wjeżele czinił; wěso bě tu a tam tez trochu hłuboko do karanczka pohladał, hdyž bě wożebita składnoscz zo natorhnyła. Ale to běchu tola jenoż wuwsacza a khorosce a bolenje hłowy, kiž zo nasajtra pokasowachu, běchu jemu dosez hórke. Runje to jeho tehdom kóždy ras sažo na prawy pucz wróczesche. Hischcze zo derje dopomnicz wjedżesche na złowa, kotrez bě jedyn professor na taflu dał napisacz, so alkohol abo spiritus wjazy muži mori, hacz wulka wójna; wón zo hischcze derje wjedżesche dopomnicz, kak wón a tez wjele druhich s jeho zobuschulerjow tutemu wuczerjej wěrjachu a kak běchu jemu samyślenі pschikiwnyli. Wěso druzy běchu jako hotowi pacholjo hižo tehdom stare dobre poczinki a sdżerżliwosez sazpěwali.

Nó, wójna bě jeho hischcze tak dołho pschelutowała; sa to pak bě, dokelz wschitke napominanja a dobre samyślby sazpěwasche, nětkole na universicze skemu njepscheczelej alkoholej do pasorow pschischoł a teho pasory jeho s tajkej mozu dżerżachu, so zo nihdy na nihdy s nich wuwinycz njemóżesche. To je hižo tak woźud, hdyž człowjek se starschiskeho domu a s kruteho schulskeho dohlada do rjoneje „zwobody“ wustupi a hdyž swjeżelenja wulkeho města wokoło njeho rejwaja a jeho zobu do koła storhnu.

Najrjodzy dyrbi zo studenta zhrabacz a wokschewicz, dokelz je poźlednje léto na gymnasiju jara wjele wuknycz a studowacz dyrbjał, so by mohł poźlednje pruhowanje a „maturku“ wobstacz, duž dyrbi „sloteje zwobody“ hacz do dna wuživacz, potom dyrbi spósnacz, kak zu we wulkim měsczе ludzo žiwi, a schtóž „prawy“ studowazy je, tón prenje léto na universicze zyle pschedunda.

(Skónczenje pschichodnje.)

Ze Serbow.

— **Budyschski wyschschi měschczanosta dr. Kaeubler** schtwórtk 15. julija zwój 25lětny sastojński jubilej zwjeczesche. W měschczanskej sali zo s pschiczinu tuteho wopomnjenja hódneho dnja zwjedżeński aktus wotmě, pschi kotrymž zo sastupjerjo statnych a duchownych wyschnoscow, měschczanskeju kollegijow, garnisony, schulow, měschczanskeho sastojństwa, wikowanja a pschemyślka wobdżělichu. W zbožopschejazych rěczach zo njesapomnite sasłużby, kotrez je zebi jubilar wo wulkotne roswicze Budyschina poźlednjeju lětdżeżatkow dobył, wusběhowachu.

— (Měschczanske pschedawanje mjaza.) Ssrjedu a zobotu dopołdnja wot 8 hacz 1 hodziny a popołdnju wot 3 hacz 6 hodzin zo w měschczanskej mjazowej pschedawarni na jerjowej hazy 5 hacz na dalsche nazelene mjazo pschedawa. Punt nazeleneho mjaza płaczi 1 hr. 20 pj., punt zuscheneho mjaza polcza abo kolbazy 1 hr. 55 pj., sadnjeho pleza 1 hr. 80 pj. Kózde hospodarstwo s 3 wozobami móże na tydzeń 3 punty, s wjazy dyžli 3 wozobami 5 puntow dostacz. Mjazo zo jenoż na snamki wotedawa, kotrez zu w stajnej wudawarni khlěbowych snamkow w kupnizy dostacz. Mjenje 1 punta zo njepschedawa.

— **(Rubježny nadpad.)** Póndżelu wjeczor je blisko koporníka jedyn njesnaty muzłki jenej holzy kožanu ruczny toschu wutorhnył, kotraz 5 hriwnow wopschijesche. Pjenjesy s tosche rubiwschi, je ju nadpadnik prjecz czeznył.

— **Ratarske wokrjeżne towarstwo za kralowske sakske hornjołužiske markhrabinstwo** je zobotu dopołdnja w Gudżiz hosczeńzu zwoju 155. wubjerkowu shromadżisnu pod pschedzydstwom tajneho radżiczela dr. Hähnela mělo. S rosprawy profesora dr. Gräfy bě widżecz, so zo stadkowa kniha njedżiwajzy czežkeho wójnskeho czaża dale derje roswiwa. Jej w tu khwilu 305 jenotliwych a 36 sjednoczenskich zobustawow pschizłuscha. Wobžarowacz je, so je zo s pokhromu mjes howjasym skotom wuběranje bykow jara poczežiło. Na to shromadżisna wobsamkny, so maja zo létża sapoczatk septembra bykowe abo plahowanske skótne wiki se zlědowazej hłownej shromadżisnu w Budyschinje wotměcz.

82 ratarjow bě namjet kublerja Hancze w Protezach podpisało, so by zo pola knjeżerstwa na to skutkowało, so bychu zo s wukasom młodzi na wżach narodzeni ludzo pod 20 létami, kotsiz w fabrikach, skałach atd. dżełaju, nusowali, wo znje nětkole w ratarstwje dżełacz. Tutemu namjetej tez shromadżisna pschihłożowasche. Towarstwu „Domowininy dżak“ zo jako jenokróczna podpjera 1000 hriwnow a na czaż 10 lět kózdolětnje 100 hriwnow podpjery pschiswoli.

Se Sczijez. Do domu tudomneho žiwnoscerja Höfgena je zo pjatk dopołdnja jedyn paduch dobył a nětkotre czażniki, drastu a nalutowanske knižki wo 80 hriwnach wopschijecza, kradnył. Paduch, kotryž je Höfgena s lescu wot domu wabił, je snaty, tola njewjedża, hdze nětkole pschebywa.

S Dżežnikez. Wischnje schczipajo je tudomny dżełacer Jünger póndżelu dopołdnja do njesboża pschischoł. Mjes tym so wón na rěblu stejesche, jedyn sapschah s pěskom po drósy pschijědże. Tutón do rěbla sawadżiwschi jón powali. Jünger tak njesbožownje padże, so jako morwy leżo wosta. Po pschikasni na pomoz sawołaneho lěkarja zu jeho do Budyskeje hojernje dowjesli. Tam je zo jemu sažo wědomje wróczіło. Padnywschi je zebi Jünger pjecza rjap swinył. Wón czežko khory leži.

S Hornjeje Hórki. Na tudomnym knježim dworje złużaza dżowka Hillmannez bě psched połdra tydżenjom w horzym złónzu na polu s nahej hłowu dżełała. Pschi tym bě zo tak roshrěła, so bjes wědomnja na polu padże. Dokelz bě jejny tył a horni žiwot saczełky, zebi myślachu, so je zo se złónzom sežahała. W Budyskej hojerni pak lěkarjo spósnachu, so je wona na sprostnjenosez skhorika. Sprostnjenosez je jara straschna khorosez a husto k zmjerczi dowjedże.

S Lahowa. Schtwórtk psched tydżenjom je zo na tudomnym knježim dworje khěża, w kotrejž knježi hejtman bydli, wotpalika. Bohužel je zebi tole wohnjowe njesboże jene człowjeske žiwjenje, hejtmanowe dwělětne dżeczo, sa wopor żadało. Hejtmanowa žona bě rano w 6 hodżinach, hdyž jejnej dżesczi hischcze spaschtej, wo jstwje w khachlach satepika, so by běrny swarika. Mjes tym so wona po běrny dżesche, s khachlow schkrě lětajo drjewo, psched khachlemi leżaze, sapalichu. Hdyž zo hejtmanka wróczi, zo drjewo hižo s płomjenjom palesche, a stwa bě s hustym kurom napjelnjena. Wona hnydom zwojej dżesczi s łožow shrabny a jej na czerstwy powětr wunjeże. Dwělětne bě zo hižo sadużyło, druhe hischcze dychasche a je wot kuroweho sajedojczenja sažo wotkhoriło. Ssykawy s wokolnych wżow běchu na pomoz pschikhwatale a woheń salachu.

S Noweje Wży pola Njeżwaczidła. Prawje bjesżwědomity człowjek je tón byk, kotryž je s rožkowych pópow na polu tudomneje žiwnoscerki Kłožoweje nimale wschě koży swotrěsak. Kłožoweje muž je we wójnje a wona dyrbi teho dla žně zama domoj khowacz, pschi tym ma hischcze czrjódku dżeczi sastaracz.

Dopiz. Spodžiwne wobstejnosce w léżach Mnischonskeje hory, kotrez městu Budyschinej złuscheja, knježa. Mjes ludom bě wjeżle wulke, hdyž zo kralowske léży schczіparjam jahodkow a sběrarjam hribow wotewrichu. Po tutym pschikładże zu tez skoro wschě města zlědowali, kotrez léży wobżedża. Hinak je w tudomnym měschczanskim léżu. Běda temu, kotryž zebi swěri, nětkotre jahodki w nim wotschczipnycz; pschetoz hnydom jeho wuczerja. To zo nětkole wschě-

duje ſtawa. Někotrazkuli khuda ẓwójba, kotrejeż ſeźiwjeŕ we wójnje pſchebywa, a kotraż je ẓo na daloki pucź ſ Budyſchina na Mniſchonz naſtajiła, ſo by ẓebi maleny naſchcźipała, je ẓo ſ próſdnym korbom a wo hórke naſhonjenje bohatſcha, domoj wrócźicź dyrbjała. Tak bórſy hacź ẓo mjennjzy něchtó w mjenowanym lěẓu widźecź da, też hižo wěſta żona H. ſ Lejna pſchikhwata a na ludźi woła: „Schto tu chzecźe? Tu nimacźe niczo pytacź. Maleny ẓu moje, te ẓym ẓebi wotnajała“ a potom wona ludźi ſ lěẓa wucźěri. Praſchamy ẓo: Je to prawje? Někotrazkuli khuda żona by wjeẓeła była, hdy by mohła ẓebi w nětczíſchim drohim cźaẓu někotre litry ſa ſamẓnu potrjebu naſchcźipacź. A je to prawo, ſo dyrbja ludźo hiſchcźe khoſtanje płacźicź, hdyż jich tam trjecha? Abo roſtu jahodki jenoż ſa mjenowanu H. Tu dyrbjało ẓo pſcheměnjenje ſtacź. Pak ẓo ſ zyła ſakaſa, jahodki ſchcźipacź, pak ẓo to kóẓdemu dowoli.

Jedyn ſa wjele.

Dyrdomdeje pola Koplowa. Wóndano k wiſchnjowemu najenkej w B. jedyn derje ſwoblekany muźſki wiſchnje kupowacź pſchińdźe. Njedowěriwy najenk, kotryż je pſcheẓwědčeny, ſo ẓo naſch kraj ſ wobhonjerjemi njeŕwi, měnjeſche ſo mohł zuſy jedyn tajki ſtóſtnik bycź. So by wótzny kraj pſched hrożazym ſtrachom wobarnował, hnydom gmejnſkemu pſchedſtejicźerjej powjeſcź ſ napominanjom póẓła, ſo dyrbi ſpiona ſajecź. Gmejnſki pſchedſtejicźeŕ chzyſche ẓo też wo wótzny kraj ſaẓłużbny ſcźinicź, wón ẓo ſa to poſtara, ſo ſa hodźinu hižo zuſy w gmejnſkej běrtlinje ſamknjeny ẓedźeſche. Żandarmej w N. ẓo telefoniſzy wo dobrym popadźe powjeſcź da. Tola żandarm khwile njemějeſche, do B. pſchińcź. Duż dyrbjeſche gmejnſki pſchedſtejicźeŕ ſpiona ẓam do N. dowjeſcź. Tu wobhonjerja do kruteho pſchepytanja wſachu. Kajke pak bě ſpodźiwanje, hdyż ẓo ſtraſchny wobhonjeŕ jako ẓłużobna dźowka A. Sch. wuwlecźe. Wona ẓnadź by poſdźiſcho ras rad w kholowach khodźiła a teho dla chzyſche ẓo je ras na pruhu wobucź. Draſta żiwnoſcźerja M. K. w K. ẓo jej runje pſchihodźeſche. To pak drje nihdy njebě wocźakała, ſo budźe dla tuteho żorta w běrtlinje poẓedźecź a ẓo pſched żandarmom roſẓłěkacź dyrbjecź. Měſto ẓłódkich wiſchnjow je drje wona mokre kholowy ẓwojej hoſpoſy domoj pſchinjeẓła.

Se Sderje. Tudomneho reväŕſkeho hajnika Franza Kunzu ẓu póndźelu popołdnju pſchi hońtwje ſa kacźkami na Kupjanſkim reväŕje do woblicźa tſělili. Njeſbože je ẓo ſtało, hdyż Kupjanſki inſpektor do kacźkow prěni krócź tſěli. Zyły wutſěl ſchrótow Kunzy do woblicźa dźěſche. Wón ẓo w kliniży dr. Dürbecka hoji.

Se Ssmilneje. Najſkerje dla ſwady ſe żonu je ẓo wjednik ſkałoweje grotniży w lěẓu pódla ſkały wobwěẓnył.

S Marijneje Hwěſdy. Sańdźenu wutoru hoſpodowaſche tudomny klóſchtr 120 ranjenych wojakow, kiž běchu ſ dźěła pěſchi, ſ dźěła ſ wołami k nam pſchikhwatali. W khłódku kaſtanijow, hdźeż dołhe pſchikryte tafle ſtejachu, ẓo naẓycźichu a napojichu. Pſchi ſpěwje a ſabawje khwatachu hodźinki pſcheſpěſchnje. Woẓebje ẓo wokſchewichu pſchitomni ſ pſchednoſchkami wumjeŕzow: knjeżny Doris Waldźiz, tu khwilu w Janſkej kupjeli pſchebywazeje, a knjeſa operatneho ſpěwarja Feinlera. Knjes dr. Rachel bě dobrocźiwje klaväŕ poẓcźiſ, kotryż jedyn wok ſ korcźmy do klóſchtra pſchewjeſe, ſchtoż hoſcźi a wjeẓnjanow k ẓměcham nucźeſche. Wſchelake pſchednoſchki ſabawjachu hoſcźi. Krótko pſched wotjěźbu ſeſtupowachu ẓo wojeŕſzy hoſcźo w hradach pſched konventom a jedyn ſ nich wupraji hnadnej knjeni wutrobny dźak ſa lubu hoſpodu. W 9 hodźinach wrócźichu ẓo ſaẓo do Kamjeńza, jedyn dźěł pſches Njebjelcźizy. Tutón prěni wulět woſtanje ranjenym w trajazym wopomnjenju.

S Kamjenza. (Jedyn cźah wjazy na Kamjenſko-Warnocźanſkej żeleſniży.) Wot 18. jul. budźe jedyn cźah kóẓdu njedźelu wjecźor w 11 hodź. 44 minutach wot Warnocźiz do Kamjenza jěſdźicź. Wón budźe pſchi wſchěch ſaſtaniſchcźach ſaſtawacź a w nozy w 12 hodźinach 19 minutach do Kamjenza pſchikhadźecź.

S Kſchiſchowa. Tu ẓu jeneho Ruẓu, kotryż bě ſ Zwikawſkeho lěhwa jatych cźeknył, popadli. Wón bě ẓebi zivilnu draſtu wobſtarał. Pſchi nim kompaẓ a wjetſchu hromadu mjaẓa namakachu. Dwaj landſturmarjej jeho do Shorjelza pſchewodźeſchtaj.

S Wulkich Sdźar. Żona tudomneho we wójnje pſchebywazeho wucźerja Schaffmanna je ẓo ſatſěliła. Wona je tſi krócź do ẓebje tſěliła. Dokelż ju prěnjej wutſělej do khowy njemoriſchtaj, ẓo wona ſ tſeczim wutſělom k wutrobje ſaměri. Hakle po dlěſchim bědźenju ſe ẓmjerczu wona wudycha. Tſi dźěcźi ju wopłakuja Kajkeje pſchicźiny dla je ẓebi żiwjenje wſaka, njeje ſnate.

S Kulowa. Wulki lěẓowy a torfowy woheń je ẓo ſkóncźnje ſamjeſował. Něhdźe 2000 wojakow je wokoło wohnja hłuboki, hacź do podſeńſkeje wody doẓahazy pſchěrow wuryło a hdźeż je trjeba było, pſchimjeſowazy lěẓ ſpuſchcźało. Naſtata ſchkoda do milijonow dźe. Najbóle je klóſchtrſki lěẓ cźerpił, kotryż je ẓo w tudomnych ſtronach ſkoro wſchón ſ wohnjom ſnicził. Mjenje ẓu kralowſke a burſke lěẓy ſchkodowałe. Wupnjſcźena krajina pſches 1000 jutrow wobẓahuje. Wona bě ſ khójnami, ſchmrěkami, brěſami a dubami poẓadźana. Woheń je ẓo pjecźa ſ wulkej njewobhladniwoſcźu ſawinował. Tydźeń prjedy je pjecźa pola prjedawſcheje wuhloweje jamy „Amalije“ pola Cźiẓowa mały woheń naſtał, kotryż ẓo po ſdacźu njeje zyle ſhaſchał a je ẓo pod ſemju w torfje dale żehlił. Se ẓylnym wětrom je ẓrjedu tydźenja woheń ſ nowej mozu wudyrił. Woheń je niz jenoż w lěẓach, ale też w klóſchtrſkich hatach wulku ſchkodu naczinił. Dokelż ẓo ſ wulkim kurom rybam cźerſtwy powětr wſa, je ẓo wjele karpow ſaduẓyło. Tyẓazy ludźi běchu ſ jěſdnym kołom, ſ woſom, ſ automobilom abo żeleſnizu ſe wſchěch ſtron na woheń hladacź pſchiſchłe. Jedyn automobil bě wot pucźa w runej měrje pſches torf k wohnjej ſjěł. Na dobo ẓo ſ wobrucźoẓow wſchěch ſchtyrjoch kołow powětr ſhubi a wobrucźowy gumij ẓo ſapali. Automobilowy wjednik njebě ẓo dohladał, ſo ẓo torfowa pjerſchcź pod automobilom paleſche. Jenoż pſchi ẓamym ẓebi wón żiwjenje wukhowa.

S lěẓowym wohnjom je, każ ẓo nětko pokaſuje, też wjele ſwěriny kónz wſako. Jelenje, ẓorny a ſajazy ẓu ẓo ſpaliłe a ẓo ſwuhlene na wopalniſcheźu namakaju. We wulkej bojoſcźi běchu w Michałkach, Dubrjenku a Nowej Wẓy, tola je ẓo prózowanjam wojakow poradźiło, tele wẓy wohnjej wobrócź. Hakle ẓylnym deſchcźam budźe móẓno, woheń, kotryż ẓo w torfje dale baje, do zyła ſhaſchecź.

S Laſa. Hłowna ſhromadźiſna tudomneho Raiffeiſenſkeho towaŕſtwa bě ẓłabje wopytana, dokelż wulki dźěl ẓobuſtawow we wójnje pſchebywa. Dwaj ſtaj padłoj. Towaŕſtwo je derje dźěłało, tola njedźiwajzy teho ſ małym njedoſtatkom wotſamknje, dokelż běchu wjetſche wotpiẓanki trěbne. Lutowanſke pjenjeſy ẓo ſe 4 prozentami danja. Njedźiwajzy wójny je pſches 100,000 hriwnow lutowanſkich pjenjes doſchło. Létny wobrot je poł milijony daloko pſchekrocził. W minjenym lěcźe je towaŕſtwo 156 ẓobuſtawow měło. Hižo jako morwy wobẓarowany ẓobuſtaw podoffiźer Jan Mjechelk je ſe Ssiſrana nad Wolgu w Ruſkej ſnamjo żiwjenja ſ jatby dał. Khartu a liſt je wón ẓam napiẓał. — Naſcheho prjedawſcheho wucźerja Ernſta Krawſu ẓu pſched Verdunom na offiźerſkeho naměſtnika powyſchili.

S Kocźiny. Skoty kwaẓ prjedawſchi bur Jakub Lulak ſe ẓwojej mandźelſkej ẓwjecźeſche. Duchowny radźicźel Krauſa jubjelſkimaj mandźelſkimaj wot khěžora wuſtajenu mandźelſtwowu jubilejſku medaillu pſchi zyrkwinſkej ẓwjatocźnoſcźi pſchepoda.

S Cźělneho. Każ pſcheklepany paduch ſchtyrnacźelětny Max N. w Cźělnom kradnjeſche. Mjes tym ſo ludźo na polach dźěłachu, ẓo wón do domow dobywaſche. Pola klamarja wón pjenjeẓny kaſcheźik roſpacźi a pjenjeſy a druhe wězy kradny. Pola jeneho bura wón deſku ſe ẓwiẓłow wutorhny a do doma ſaléſy. Tam wón 130 hriwnow pjenjes a kołbaẓu ẓobu kaſaſche. Stohriwnowſku papjeru ſ tychle pjenjes we wobydlenju pacholkoweje wowki ſkhowanu namakachu. Druhdźe je wón kanikle, cźrije, pjenjeẓne móſchniczki ſ pjenjeſami atd. kradnył. Ssudniży mějachu 7 paduſchſtwow ſa dopokaſane a młodoſtneho paducha k jaſtwu na 4 měẓazy ſaẓudźichu. Sa njeho ẓo wotſtorcźenje khoſtanja poruczi, tola jenoż ſ tym wuměnjenjom, ſo ẓo w jenej polěpſcheŕni wocźehnje.

S Rósborka. Tudomneho ẓudniſkeho aſſeſſora Dr. Lambertuẓa, kotryż je ẓo pſched dwěmaj njedźelomaj ſhubił, ẓu w młynſkej hrjebi morweho namakali.

+ Połlenika Makkeho ſ klóſchtrſkeje Noweje Wẓy bě Wojerowſki ławniſki ẓud wot wobſkórżby wuwinował, ſo je ſ měſcheńzu rożki a wowża woły pizował. Wobſkorżeny bě ẓo ſalubił, ſo to żito njeje k mlěcźu khmane było. Młynk Wenzel pak pſched ẓudom praji, ſo je żito dobre a k mlěcźu khmane było. Wójnſke żitowe towaŕſtwo bě to żito ſebrało, tola ſaẓo wrócźiło. Sakitaŕ namjetowaſche, ſo by ẓo druhi wězywuſtojny ſkaſał. Ssud wuẓudźenje wotſtorcźi, ſo by też hiſchcźe měnjenje wězywuſtojneho ſ prěnjeje inſtanzy ẓłyſchał.

Se Sleho Komorowa. Rentudoſtawaŕ Roẓbeck, kotryż je rentudoſtawarja Richtera ſkónzował, je ẓo wuſnał, ſo je tuteho ſpizy morił a potom wurubił. Pola ẓwojeho wopora je jenoż 3 hr. namakał. Tele pjenjeſy bě ẓebi do ẓwojich kholowow ſaſchił. Cźaẓnik bě mordaŕ pod worjeſchinu ſahrjebał, hdźeż ẓu ju namakali. Roẓberg měẓacźnje 15 hriwnow 80 pjenjeźkow renty doſtawaſche. Wón je Richtera ſkónzował, dokelż bě ẓwoju rentu pſchetrjebał a pola Richtera wjazy pjenjes wocźakowaſche.

S **Blunja.** Tudomny murjerſki miſchtr Rychtař je na Bjesdolſkim hońtwinſkim revěrje wulkeho dźiwjeho kundrosa tſělił, kotryž 3 zentnarje waženje. Tole ſwěrjo je na Bjesdolſkich, Blunjanſkich, Sabrodſkich a Terpſkich polach poſledńje 10 lět jara wjele ſchkody naczinjało. Duž ſu wobydlerjo tychle wſow ſbožownemu tſělzej jara dźakowni. Něhdźe 150 nozow je wón woprował, ſo by hobrſkeho ſerſchczaka potſělił. Wón bě 2 metraj 20 zentimetrow dołhi a 1 meter 10 zentimetrow wyſoki.

Se Sslepeho. Gmejnſki pſchedſtejicźer Matěj Maſula je dla khrobloſcze pſched njepſcheczelom żelesny kſchiž doſtał.

S **Běleje Wody.** Do ſmjertneho njeſboża je ſyn hrabinſkeho wyſchſcheho hajnika Schwaby w hajniſkim hrodże pola Běleje Wody pſchiſchoł. Tſinaczelětny hólz, kotryž kadetſki wuſtaw wopytuje, tu pola ſwojeju ſtarſcheju na wopyczе pſchebywaſche. Wot ſoboty wjeczora njeběchu jeha wjazy widźeli. Wſcho pytanje bě podarmo. Hakle póndźelu hólza morweho namakachu. Wón bě ſe ſahrodźineho płota padnywſchi ſebi ſchiju ſwinył.

S **Hory** pola Mużakowa. Dźeżatnik Hermann Stupka bě ſo wot 12. ſeptembra 1914 ſhubił. Njedźiwajcy wſcheho wobhonjenja njemóżachu jeho ſwójbni ſhonicź, hdźe bě woſtał. Skónczńje je w meji pſches Czeſkowjeny kſchiž do Kopenhagena powjeſcź doſchła, ſo Stupka w Skotowom w Sibirſkej jako jaty pſchebywa. Nětkole hakle, po 10 měſazach, ſu jeho ſwójbni wo tym ſhonili.

Wuſudźenja.

Khoſtanſka komora. 17lěnty póſtſki wupomhaŕ Rudolf Mickel ſ Großdobritz je pſchi Budyſkim póſtſkim hamcze pólne póſtſke pakczíki kradył. Wón bě ſo 15. januara ſ rukuſawdaczom do nizſcheje póſtſkeje ſłużby pſchijał a mějeſche měſchczańſke liſtne kaſchcze próſdnicź a woſebje na dwórniſchczowym póſtſkim hamcze liſty a pakety ſtemplowacź. Měſzaczńje wón 75 hriwnow mſdy doſtawaſche. Druhim póſtſkim ſaſtojnikam bě nadpadło, ſo wón wjele zigaretow kurjeſche. Duž jeho wobkedźbowachu a ſkónczńje jeho pſcheſłapichu, hdyž ſebi někotre pólne póſtſke pakczíki pſchiſwoji. Pſched ſudom ſo wón wuſna, ſo je tſi abo ſchtyri taike pakczíki ſe ſtemplowanſkeho blida dwórniſchczoweho póſtſkeho hamta domoj wſał a ſebi jich wopſchijecze, zigary, zigarety, ſchokoladu, jeja atd. pſchiſzwojił. Sswojemu pjatnaczelětnemu bratrej bě wón 4 tyſki zigaretow a jedyn pakczík ſ adreſu jeneho wojaka dał. Wobſkorżeneho dla paduſchſtwa a pſchekſchiwjenja k jaſtwu na 3 njedźele, jeho bratra dla pſchekhowanja k jaſtwu na 3 njedźele ſaſudźichu. Wobeju młode lěta pſched czeſkim khoſtanjom wobarnowachu.

+ Żeleſniſki dźěłaczeŕ F. W. Klaus ſ Njeſzwaczidła bě loni w ſeptembrje żeleſnikemu twarſkemu hamtej w Budyſchinje a generalnej direkziji ſakſkich ſtatnych żeleſnizow w Draždźanach liſtaj ſ falſchowanym podpiſmom póſłał, w kotrymajź ſo na żeleſniſkeho miſchtra Peſtera w Radworju pſchiſzłodźeſche. Mjes druhim wón tuteho winowaſche, ſo huſto na hońtwu khodźi, ſo tſělenu ſwěrinu żonam ſczele, kotrychž mużojo ſu we wójnje, ſo zyłe połdny w korczmach pola pinczniżow pſchebywa atd. Klausa, kotrehoż ſu ſe ſłużby puſchczili, k arreſtej na 3 njedźele ſaſudźichu.

+ Na dźěłaczerja Jurja Nitſchu w Poſthornje, kotryž bě w Małowjelkowſkim proviantſkim hamcze dźěłał, tukachu, ſo je tam pakoſcził. Jeho dom pſchepytajo w nim 14 dobrych měchow, 8 puntow trajneje kołbaży a w jenym kaſchczu w kaniklazej hródźi 2 plezy namakachu. Pódla teho w Nitſchowym wobydlenju kruchi połcża, ſuſchene ſłowki, khofej, rajſ, muku a někotre zentnarje wowſa namakachu. Nitſcha k jaſtwu na 6 měſazow ſaſudźichu.

+ Żiwnoſczeŕ K. Kumpan w Njeſzwaczidle je pjecża ſ Njeſzwaczidſkeho knjeżeho lěża 10 tramow wſał, kotreż ſu w jeho dworje namakali. Prjedy je pjecża żandarmej prajił, ſo je te tramy k płotowym ſtołpikam wużicź chcył. Pſched ſudom pak wón wudawaſche, ſo njewě, kak ſu te tramy do jeho dwora pſchiſchłe. Dla ſkaſanja ſwědkow ſo wuſudźenje wotſtorczi.

+ Jena ſłużobna dźowka bě pſcheradźiła, ſo je kubleŕ A. G. Sockel we Wawizach po 1. februarje 1915 ſwoje ſwinje ſe ſebranej rożku pizował. Na wopraſchenje bě wona prajiła, ſo je wona po Sockelowym poruczenju wſchědnje dwójzy wóſomliterſki hornz żita ſa ſwinje nawariła. Sockel pſched ſudom praji, ſo je jenoż ſłabe żito ſwinjom dawał; wězywuſtojny ratař Baledweg ſ Budyſchina je ſebi ſłabe żito najprjedy wobhladał a dowolił, ſo ſmě ſo jako piza wużicź. Temu napſchecżo ſaſtupjeŕ ſtatneho rěczniſtwa na to pokaſowaſche, ſo Baldeweg żaneho prawa nima, dowolnoſcź k pizowanju dacź a ſo ſmě ſo to jenoż ſ dowolnoſczu zentrale wójnſkeho żitoweho towaŕſtwa w Barlienje ſtacź. Dla pſcheſłyſchenjow dalſchich ſwědkow ſo wuſudźenje wotſtorczi.

Přilopk.

* (Cźeżke njewjedra.) Pola Stareho Groda w Pósnańſkej je błyſk jeneho khěżkarja a jeneho njewożenjeneho knjeżeho dźěłaczerja ſaraſył, hdyž na polu dźěłaſchtaj. W někotrych wſach Koſchminſkeho wokrjeża ſo hródże a bróżnje ſ błyſkom ſpalichu. Hiſchcze hórje njewjedro w Schildbergſkim wokrjeżu ſakhadźeſche. S wichorojtym wětrom ſo w Siedlikowom ſamym 15 bróżnjow ſpowala. Njeliczomne ſchtomy ſo ſe ſemje ſwuwalachu. Hobrſki topoł ſo na wjeżnu kowaŕnju cźiżny a ju wot tſěchi hacź do ſakłada rosbi. Wětrnikowe wokſchidła ſo wotlemichu a ſo daloko cźiżnychu. Na polu ſeſtajane ſnopy ſo daloko rosmjetachu. Podobnje je ſo też wjeż Naumannshof wupuſcźiła. Dokelż ſo żito domoj khowa, je wupuſcźenje telk) bróżnjow a hródżow cźim bóle wobżarowacź.

* (Wulki torfowy woheń pola Osnabrücka.) W ſrjedźiſcźu torfoweje krajiny je wulki woheń naſtał. Pódla wohnjowych woborow też wójnſzy jecźi woheń haſcheja. Hacź dotal je ſo pjecża wjazy dyžli 200,000 zentnarjow torfa ſpaliło.

* (Wotebjeranje ſchulſkich dźěcźi w Barlinje.) Niż jenoż woſrjedź Barlina, też w krótkorańſchim dźělu Barlina liczba ſchulſkich dźěcźi lěto wot lěta woteběra. Teho dla dyrbi ſo jena gmejnſka ſchula po druhej ſamknycź. Pſched 5 lětami je magiſtrat 85. gmejnſku ſchulu we Wrangelſkej drósy ſawrjeł, dokelż bě liczba dźěcźi dale a mjeńſcha, a nětko ſu ſo te ſame wobcźeżnoſcze w 54. gmejnſkej ſchuli w ſchleſyſkej drósy pokaſowałe. Dokelż ſo liczba dźěcźi lěto wot lěta pomjeńſchuje, dyrbi ſo też 54. gmejnſka ſchula, w kotrejż ſu ſo hižo jutry někotre ſłabje wobſadźene rjadownje ſamknycź dyrbjałe, k 1. oktobrej tuteho lěta roſpuſchcźicź.

* (Woheń w zyrkwi.) Na Torunſkej drósy w Barlinje je ſo póndźelu katholſka zyrkej Kryſtuſoweho cźěła, jedyn nakhwilny twar, zyle wupaliła. Też kóſky ſu ſo wupuſcźiłe. Woſebje ma ſo wobżarowacź, ſo je ſo drohotny hłowny woltař ſnicził. Każ ſo ſdo, je ſo woheń ſe ſłóſtniſkej ruku ſakożił. Zyrkej je ſo 15. dezembra 1904 poſwjecźiła a, każ někotre wſchě katholſke zyrkwje, wo dnjo woczinjena ſtejeſche.

* (Papjera měſto ſkota.) Jena knjeni ſ Lübecka mějeſche doma 1000 hriwnow ſkotych. Hdyž ſo tele dny na pucźowanje poda, ſwój poſkład ſobu wſa, tola hdyž ſo na żeleſnizy do druheho cźaha pſcheſadźi, ſwoju toſchu ſe ſkotakami ſabywſchi leżo woſtaji. Hakle w druhim cźahu ſo dohlada, ſo je na toſchu ſabyła. Wona hnydom ſa toſchu telegrafowaſche a wumożaze wotmołwjenje doſta: „Toſcha ſo namakała“, tola żeleſniſke ſarjadniſtwo wobhladniwje te tyſaz hriwnow na póſcze ſapkaczi a toſchu woſebje póſła. Tak drje wona ſwoje pjenjeſy doſta, tola w papjerach ....

* (Lěżowy woheń na Wyſokim Ssněżniku.) Po powjeſczi ſ Podmoklow je ſo na Wyſokim Ssněżniku w połnóznych Czechach lěż ſapalił, kotryž je ſo, hdyž běchu jón wjele dnjow haſcheli, ſamjeſował. Pſchi haſchenju je ſo 200 wojakow wobdźěliło. Płomjenja ſo hiſchcze njejżu zyle ſhaſchałe, na někotrych měſtnach woheń hłuboko do ſemje doſaha, tola je wſchón ſtrach nětko wotſtronjeny. Něhdźe 170 kórzow lěża je ſo ſpaliło.

* (Dźěczo ſo ſkónzowało.) Pola Reißiga w Voigtlandſkej je jedyn mużſki ſchulſku holzu Gallerez, kotruż bě do lěża wabił, ſkónzował. Jejne cźěło ſu nahe ſahrjebane namakali. 40 krocźel dale dźěſczowa draſta leżeſche.

* (**Macź a dźowku ſkałał.**) W nozy k pjatkej ſo w Lübecku do wobydlenja ſemrjeteho krajnoſudniſkeho direktora Runda jedyn paduch dobu. Sso dohladawſchi, ſo pjatnaczelětna dźowka wotucźi, ſo wón do njeje da a ju do ſchije ſkała. Dźowku wo pomoz wołacź ſaſłyſchawſchi, macź pſchiběża, kotruż paduch hnydom do ſchije kło. Na to pſchichodny ſyn, na wopyczе pſchebywazy moleŕ ſe Charlottenburga, pſchiběża. Wón ſo ſe wſchej mozu na mordarja wali a jeho dżeržeſche, hacź móżachu jeho poliziji pſchepodacź. Sranjena ſtupnik je dwaczecźilětny dźěłaczeŕ Lutjohann ſ Altony. Sranjena holza je w ſmjertnym ſtraſche, maczerna rana ſo bórſy ſaſo ſahoji.

* (Pjekarſki ſtrajk w Madridże.) Wſchitzy pjekarſzy pomoznizy w Madridże ſtrajkuja. Schpaniſke hłowne měſto je bjes khlěba. prajił, ſo měr hiſchcze dołho na ſo cźakacź da, pſchetoż roſſudne

* (**Bawłnowe žně w Ruſkej.**) Bamkowe žně w ruſkej ſrjedźnej Aſiſkej a w Sakawkaſkej ſu dobry wunoſchk pſchinjeſłe. Wón ſo na 125,000 wałow wobliczа a wunoſchk lonſcheho lěta wo dźeżaczinu pſcheżahuje.

Dźak a próstwa.

Mój lubschi ludo ßerbski, stań,
Psched Bohom na kolena pań,
Njech jemu klinczi khwalba.
Haj, wón ju jeno saßkuži,
Hdyž ſ próbnym deschczom wo-
Kraj, holn, města, pola. [kschewi

Sso sdasche nam, so wopuschcził
Naß Bóh je a naß sapomnik,
Sso mylichmy pak jara.
Ach, wón naß hischcze lubuje,
Deschcz laczným polam póschczele,
Sso schczedrje sa naß stara.

Sso schkowronczk sběha khwalejo,
A ty mój luby kschescz'jano,
Sso sjednocz ſ nim, khwal Boha!
Wón je najlěpschi ratař ßam,
Wón wě, hdy a schto hodźi nam
Sso sa nasch kraj a hona.

Duž njechamy wjaz morkotacz,
Ně, w krutej wěrje dale stacz,
Schtož cžini Bóh, je dobre.
Wschě jeho pucze hinak du,
A jeho myßle wyschsche ßu,
Hacž nasche rady mudre.

Cže, Božo Knježe, na njebju,
Nětk proßymy tež ſ wutrobu,
Ach wostań pschi naß ſ hnadu,
So nasche lube, skote žně
Wschě pschińdu hnadnje do bróžnje,
Stej pschi naß ſ twojej radu!

Spožcz, so by měli scherpatku
Sa tych, kiž nusu, khudobu
Dla wójny cžerpicz maja,
Kiž psches lud hruby, bjesbóžny,
Kiž wscho jim rubik, spalik je,
Ssu wuhnacži won ſ kraja.

Ach, Knježe Božo, wußkyſch naß,
Naß žohnuj, wotwobrocz sky cžaß,
Sdžerž měr we naschim kraju.
Hacž junu k tebi pschińdžemy,
Hdžež wěcžne žně my ßwjeczimy
We twojim sbóžnym raju.

Kruža.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smeje jutsje, 7. njedźelu po Sswjatej Trojizy rano w 7 hodźinach farař Räda ßerbsku spowjednu wuczbu, dopoldnja 1/2 9 hodźin smeje duchowny Tyschel ßerbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Tydźeńske sastojńske dźěła smeje farař Räda.

Wórowani:

W Michalskej zyrkwi: Franz Josef Wilhelm Wimmer, wyschschi schwajzar w Nadźanezach, ſ Marju Gustlu dźělenej Lindemannowej rodźenej Grabßez w Nadźanezach.

S druhich wośadow: Jan Krawz, elektro-technikař w Budyschinje, ſ Marju Martu Bukanez w Brěsynje. — Waltař Jan Öhma, pschekupz w Shorjelzu, ſ Bertu Almu Bukanez w Brěsynje.

Křćenl:

W Michalskej zyrkwi: Oskar Pawol Richard, Emila Oskara Horna, dejerja w Pschischezach, ß. — Erna Elsa, G stava Adolfa Rychtarja, wikowarja we Wurizach, dź. — Rudi Kurt, Khorle Emila Jenčza, dźěłaczerja na Zidowje, ß. — Hildegarda Elfrida, Hendricha Augusta Fuchsa, skłakarja na Zidowje, dź. — Lena Herta, njemandź. dź. w Tšelanach.

S druhich wośadow: Johana Marhata Henczez, njemandź. dźowka w Khrósče-Adolfskej Hěcze. — Bjedrich Herman Gerhard, Jana Duba, žiwnoscerja w Cžornjowje, ß. — Franz Waltař, Franza Antona Stemlera w Něczinje, ß. — Johana Lena Ketkez, njemandź. dź. w Brěsynje.

Zemrjeći:

W Michalskej wośadze: 16. junija: Hana Marja, Khorle Jana Hendricha Ruwolta, schewza w Hornjej Kinje, dź., 10 l. 10 m. 7 d. — 11. julija: Jan Ludik, rentu dostawař na Zidowje, prjedy w Pßowjach, 71 l. 8 m. 10 d. — 13.: Jan August Nowak, wobßedźeř lejomnoscjow a korczmař w Malym Zidowje, 69 l. 7 m. 5 d.

W druhich wośadach: Handrij Ssuschka, khěžeř w Hermanezach, 77 l. 7 m. 3 d. — Jan Alfred, Jana Bohuwěra Leopolda, tschikryjerja w Rakezach, ßyn, 5 m. 3 d. — Jan Scholta, khěžeř w Jenschezach, 63 l. 8 m. 9 d. — Marja Malcharjez' fabrikska dźěłaczeńka w Khwaczizach, 53 l. 9 m. 4 d. — Lydija Henrieta Matilda Handrikowa, korczmałka w Porschizach, 73 l. 26 d. — Kurt Helmut, fabrikskeho dźěłaczerja Barjescha w Suborniczzy, ß., 1 l. 2 m.

Zyrkwinske powjesćze ſ Hodźija.

7. njedźelu po Sswjat. Trojizy smeje rano 1/2 7 hodźin farař Kschižan ßerbsku spowjednu wuczbu, 1/2 8 hodźin duchowny Voigt ßerbske a dopoldnja w 9 hodźinach němske prědowanje.

Ssrjedu wjeczor w 7 hodźinach budże ßo němska wójnska modlerska hodźina wotbywacz.

Zyrkwinske powjesćze ſ Budestez.

7. njedźelu po Sswjatej Trojizy smeje duchowny Bójz rano w 7 hodźinach ßerbsku spowjedź, dopoldnja we 8 hodźinach smeje farař Domaschka ßerbske a 1/2 10 hodźin němske prědowanje.

Njedźelu popoldnju w 4 hodźinach shromadźizna lschescźijanskeho towarstwa mužskeje młodoscze.

Ssrjedu wjeczor 1/2 8 hodźin smeje farař Domaschka ßerbsku wójnsku nutrnosć,

Płaczizny rěsneho skotu na Draždźanskich skótnych dwórach.

15. julija 1915.

Płaczizny po zentnarju a hriwnach.

Skótne družiny a wosnamjenjenja.	Žiwa waha hr.	rěsna waha hr.
Woły:		
a. połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnoscze hacž do 6 lět	73—76	127—130
b. awstriske	—	—
c. młode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	58—60	121—123
d. ßrěnjo pizowane młode, derje pizowane starsche	50—53	111—117
e. ßnadnje pizowane lóžděje staroby	—	—
Jałojzy a kruwy:		
a. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnoscze	68—70	123—125
b. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnoscze hacž do 7 lět	59—62	122—125
c. starsche, wukormjene kruwy a ßnadnje wuwite młódsche kruwy a jałojzy	43—46	100—106
d. ßrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	35—38	90—98
e. ßnadnje pizowane kruwy a jałojzy	24—29	80—88
Byli:		
a. połnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnoscze	66—69	113—116
b. ßrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	42—46	94—99
c. ßnadnje pizowane	38—40	87—92
Cželata:		
a. najlěpsche ſ młokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	60—65	105—101
b. ßrěnje kormjene abo też dobre wot zyza	55—59	100—104
c. ßnadnje wuwite wot zyza	47—52	92—97
Swinje:		
a. połnomjaßne lěpschich raßow a jich schschižen jow w starobje hacž do 1 1/4 léta	116—121	151—166
b. mjaßne	103—108	138—143
c. ßnadnje wuwite, też ranzy a kundroßy	98—118	133—153

K žnjowemu cžaßej

poručam

jablukowe wino ßłódkohórke, ßylne a tyjaze liter po 50 pj.

wino ſ Janskich jahodkow liter po 80 pj.

wschě druziny palenzow a likeurow po tunich płaczizjnach.

Malenowy sirup,
zitronowy sirup,
wischnjowy sirup (ſ kißałych wischnjow)
zitronowu brěczku (czistu natursku brěczku)
tunje narunanje sa zitrony!

Kißałowy sprit
płodowy sprit
winowy sprit
po fabrikskich płaczizjnach

Czerwjene wino ſ lěta 1911.
Běte wino ſ lěta 1911
wschě połodnische wina.

Drobne pschedawanje w naschej fabrizy

dopołdnja wot 6—12 hodź.
popołdnju wot 2—7 hodź.

Budyska palerńja zitneho palenza, łognakowa palerńja a ßadowa tłóczerńja, spiritnosowa fabrika.

Bratraj Jende

w Budyschinje na hornczerskej haßy.

Draždźanski wobućowy dwór

Raituńscha kupowarńja ſa faßopſchedawarjow! Kupowazym Sserbam poſkiczamy pſchi kupjenju **muzazych, zonjazych a dźěczazych ſchkórnjow najwjetſchi dobytk.** Prènjoklaßne wobucże. — Nowe formy. Nimo měry tunje płaczíſny. **w Budyſchinje** pſchi ßerbſkich hrjebjach 2 na rózku kamjeńtneje haßy

Inventarowa awkzija.

Schtwórtk 22. julija dopołdnja wot 11 hodźin maja ßo w Scheſchowje pola Njeßwaczidła w prjedawſchim Hanuſchkez kuble 1 kón, 8 krutwow, 9 ßwini (mjes nimi 1 wyßokoßuproſchna ranza), wſchelake ratarſke maſchiny a grat (mjes nimi 1 göpelowa nakóczaza maſchina a 1 żito ßyczaza maſchina), ßyno, ßkoma a wſchelake druhe wězy ſa hotowe pjenjeſy na pſcheßadźowanje pſchedawacź.

Wobßedźet.

Ratarſka ſchula w Budyſchinje.

Bliżſchi ſymſki ſemeſter ßo **wutoru 19. oktobra 1915** ſapoczńje. Samolwjenje nowych wuczomzow podpißany direktor pſchijimuje, kotryż je tež rad ſwólniwy, wſcho dalſche wukaſacź.

Prof. dr. **Gräfe.**

Serb. tow. „Lipa“ za Rakecy a wokoln.

změje, da-li Bóh, jutře njedźelu 18. junija popołdnju w 4 hodź. w Hönčec hoſćencu swoje **měſačne posedźenje.**

Wšě lube sobustawy a hoſći w bohatej ličbje wočakuje

předsydstwo

Dowěrny muż

wojeŕſtwa ßwobodny, ßo k poßłużenju pſchi jenej grotniży (Schwebebahn) pyta. Samolwjerjam, kotſiż ßu tajke dźěło hižo cźinili, ßo lěpſchina dawa. Sso ſamolwicź pola granitowych dźěłacŕnjow w Budyſchinje. **Robert Berndt Söhne.**

Młoda ßuczelna kruwa

blisko cźeleczu je na pſchedań w Boſchezach cźißło 25 pola Kubſchiz.

Wuſtojna lěpſcha

ßłużobna holza

niż pod 18 lětami, kotraż troſchku waricź wě, ßo na wßach do hoſpodarſtwa pyta. Sso ſamolwicź pſchi lawſkich hrjebjach 8 po 2 ſkhod.

Koli
lupiny
lane ßymjo
żonopowe ßymjo
raps
fazelju
wolijowu rjetkej
najlěpje ſkhadźazeje tworу
porucża
Khorla Preisser jun.
pſchi żitnych wikach.

Wſchón ratarſki grat

we wulkim wubjerku

porucża

Pawol Walther

na khěžorſkej dróſy 4.

Maleny,
Janſke jahodki,
cźerwjene a cźorne ſrake
prußnizy,
wiſchnje,
k praßowanju kóżdu dźělbu po najwyſchſchich płaczíſnach kupujemoj.
Budyſka paleŕnja żitneho palenza a kognaka, płodowa praßowaŕnja a ſpiriſuoſowa fabrika

Jendźiz bratrow.

Sſłużbny cźaß dopołdnja wot 6—12 popołdnju wot 2—7.

Wokſchewjazy napoj ſa naſchich wojakow

w 10 pjenjeżkowſkich pakcźikach dostanjecże pola

Dr. Roebera
Germania-drogowńja
na bohatej haßy 27.

Kuchaŕki, ſtwinſke a ßłużobne holzy, mlokowe holzy, hródźne dźowki, holzy k ßwinjom, wotroczkow, ßrěnkow, rólnych pohonczow wolazych a dźěłacźerſke ßwójby pyto hnydom pſchiſtajeŕka **Görlichowa** na ßukelnſkej haßy 1 na rózku khěžorſkeje dróhi w cźrijowni knjeſa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

Tunje ſofy

we nimo měry wulkim wubjerku ma pchſezona ſkładże

J. O. H. Bär

w Budyſchiuje na Hoſchiz haßy 29.

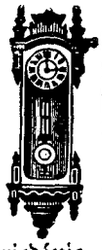

Kóżdy, kotryż chze ßebi **dobry a tuni cźaßnik** kupicź, abo kotryż chze ßebi jón **porjedźicź** dacź, njech dże k cźaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na ſwonk. lawſkej haßy 5.

Jencź pſchedawa a porjedźuje, ſa ßwoje dźěło ſprawnje rukujo. — **Proſchu, ßebi moji wulkadne wokno, ſ płaczíſname wupołożene, wobhladacź.**

Wulka dźělba fabrikſkich ſbytkow

(reſtow) po jara tunich płaczíſnach,
tkaniny ſa wobleczenja a bluſy,
blidowe, poßleſchczowe a cźělne ſchaty porucża

Shorjelſka pſchedawaŕnja ſbytkow

pſchi żitnych wikach 10 **w Budyſchinje** pſchi żitnych wikach 10

w domje Mohrez cźrijowńje.

Tak dołho hacź ſklad — hiſchcże ſtare pomèrne płaczíſny!

meter

koſchlaze ßukno	hižo po	35	pj.
koſchlazy barchent	„ „	32	„
zychowe tkaniny	„ „	35	„
módrocźiſchcź	„ „	40	„
meblowy krep	„ „	30	„

Tele tkaniny ßu wotpowjedajo hódnoſczi też po wyſchſchich płaczíſnach dostacź.

Emil Wehrle

na jerjowej haßy 7.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. —Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawaŕ Marko Smoleŕ.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawóstki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wjeŝor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 30. **Sobotu 24. julija 1915.** **Lětnik 74.**

Rosprawa němskeho generalneho staba.

22. julija.

We wjeczornym dźělu Argonnow ẑu naschi wojazy dale postupowali.

Mjes Maasu a Moselu je artillerija ẑiwje wojowała.

K połodnju wot Leintreya ẑo franzowske nadběhi blisko pscheď sadźěwkami stejischczow naschich pschedstražow slemichu.

We Vogesach je njepschecźel wczera k krótkemu wjeczorej Reichsackerkopfa schěsć nadběhow sčinił. Bayerszy wojazy jeho s wulkim krwawnym schkodowanjom wróčo sbichu. S napschecźnym wupadom hischcze w njepschecźelowej ruzy ẑo namakazy kruch pschěrowa wróčo dobuchmy a 137 alpskich honjerjow, mjes nimi tsjoch offizěrow, sajachmy. Tež pola Sondernacha wjeczor njepschecźelski nadběh wotraschychmy. Njepschecźelski dwojotsěschnik w tsěleńzy naschich wobaranskich kanonow do Parroyskeho lěża padźe. W powětrowym wojowanju nad Münsterskim dolom tsjo němszy lětarjo nad tsjomi pschecźiwnikami dobuchu a ẑo sa nimi puschecźiwschi, dweju nusowachu w Thannskim dole k semi sjěcź..

Na ruskim wojownischczu ẑu pola Schawlow naschi do ẑrjedźa postupowazy wojazy s wuspěchom wojujo, 4150 muži sajeli, pódla teho jim pjecź maschinskich tsělbow, wjele bagaže a jedyn pionerski park do rukow padźe.

Pscheraženje nad delnjej Dubiẑu němskich pscheraẑazych wojakow hacź do stron pola Grynkischki—Gudźiuny dowjedźe. Po puczu do tam ẑo někotre njepschecźelowe stejischcza dobuchu. Rußojo po zyłej froncze zosaju wot Rakiewskeho jězora hacź k Němjenej. K połodnju drohi Marjampol—Kowno ẑmy nastate dźěry powjetschili a ẑmy dale postupujo krajinn k ranju dobyli. 4 offizěrow 1210 muži ẑmy sajeli, 4 maschinske tsělby dobyli.

Nad Narewom je njepschecźel ẑwoje bjeswuhladne nadběhi sastajił.

K połodnju wot Wißły ẑu ẑo Rußojo do Warschawskeho rosschěrjeneho pschedmostoweho stejischcza, do linije Blonje—Nadarsyn—Gora Kalwarja wróčo stłóčili.

W połodnischej Pólskej ẑu němszy wojazy wójska generalneho wyschka s Woyrscha khroble sapschimajo poẑlednim njepschecźelowym pospytam sadźěwali, ẑwojich sbitych wojakow psched Iwangorodom sastajicź. Wokolo pschipołdnja běchu naschi khrobli Schlesyszy wulke pschedmostowowe stejischczo Lagow—Lagowa Wola dobyli. Na to ẑo se ẑobnskutkowanjom awstrisko-wuherskich wojakow njepschecźel po zyłej froncze do twjerdźiznу cźiẑny, kotraẑ je nětko wobstupjena. K krótkemu wjeczorej wot Iwangoroda awstrisko-wuherszy wojazy hischcze na Wißlinym wjeczornym brjosy wojuja; wczera ẑmy psches 3000 muži sajeli a 11 maschinskich tsělbow dobyli.

Mjes Wißłu a Bugom bitwa pod wyschschim wjednistwom generalneho połneho marschalla s Mackensena dale postupuje. K krótkemu wjeczorej wot Lublina ẑu awstrisko-wuherszy wojazy dale postupowali. Mjes Ssiennozkej Wolu (k połodnju wot Rejowiez) a Bugom ẑo schěroke njepschecźelowe wotdźělenja dobuchu.

23. julija.

Franzowske nadběhi pola Souchez a w Měschniskim lěżu ẑmy wotpokasali.

Na ruskim wojownischczu w Kurlandskej k ranju zosazych Rußow sczěhujemy. Wczera ẑmy 6550 muži sajeli, 3 kanony, wjele muniziskich wosow a połnych kuchinjow dobyli.

Naschi wojazy ẑo k Narewej, hdźeẑ ẑu 270 muži sajeli, a k Warschawje, dale bliża.

Wißliny wjeczorny brjoh s napschecza Iwangoroda je ẑo powschitkownje wot njepschecźela wuczischcził.

Mjes hornjej Wißłu a Bugom ẑu ẑo napschecźostejazy Rußojo wjazy krócź pscheraschyli. Rußojo ẑu wurjadnje krwawne schkodowanje poczerpili.

Najwyschsche wójskowe wjednistwo.

Wo nětczischich bitwach němsko-awstriskeho wójska s ruskim wójskom.

Dopisowaŕ italskich nowin „Corriere della Sera" s Pětrograda telegrafuje: Wojowanje pschi ruskej froncze ẑo s hischcze wjetschej ẑylnosczu na tymẑamym městnje wospjetuje, hdźeẑ hižo wono ras sakhadźesche: mjes Lublinom a Cholmom. S woẑebitej wutrajnosczu bě njepschecźel mjes Ciechanowom a Praẑnyschom wojował, mjes tym so wón sbytk fronty pschecźiwo Łomži, Oẑowěẑ, Kowno a Mitawje wotmaẑa, a němski komando ẑo nastaji, so by ẑwój satraschny stork tež pschecźiwo połodnischemu wojownischczu wuwjedł a pschetorhnjene dźěło wójska arzywójwody Josefa Ferdinanda saẑo sapoczał. Wojowanje je ẑo w tych ẑamych stronach mjes Wilkolazom a Bychawu s nowa sapoczał. W tychle stronach je njepschecźel w pschestawzy ẑwoje mozy shromadźił. Njepschecźelowe zyłe prózowanje na to dźe, generalej Mackensenej, kotryž chze ẑo na stronu Wißlineho praweho brjoha dobycź, do tam jenu drohu wotewricź. S tutym wotpohladom je njepschecźel wulke hromady wójska k rěžy Wjepschej cźiẑnył, a wojowanje ẑo s njemdrej saẑakłosczu wjedźe, kotraẑ je sa wschě němske nadběhi kharakteristiska.

S Genfa ẑo telegrafuje, so ẑu podawki na ruskim wojownischczu w Ruskej kaẑ w Franzowskej jara nastróẑiłe. Přěcź ẑo njehodźi, so Němzy njepschecźelej ẑwoju wolu pschinusuja, kotsiž ẑu wschudźe na sakitanje wobmjesowani a njewjedźa, hdźe njepschecźel k hłownemu storkej samachnje.

Londonske „Daily News" pschisnawaja, so Rußojo njebudźa najskerje Warschawu wjazy dźerżecź móz. Wone pak pschispomnja, so, jeli so ẑo ruskemu hłownemu wjednikej poradźi, ruske wójsko wukhowacź, ẑo němske schkodowanje pschi poẑlednich wojowanjach njeby s padom Warschawy wurunało. (Voss. Zeitg.)

Swołanje dumy.

S zarowym wukasom ẑo duma na prěni dźeń augusta swoła. Po zyłej Ruskej ẑo wczera próstwowe modlitwy sa dobycze ruskeho wójska wotměchu. B.

Rosprawa ruskeho generalneho staba

wot 20. julija praji: W stronach pola Rigi a Schawlow je ẑo 20. julija w krajinje k wjeczoru wot Mitawy a na drohach, do wẑy Janischkow wjedźazych, wojowało. Nad Narewom je njepschecźel s artilleriju do Ostrolenki tsělał. Wón spyta, ẑo pschedmostej mjes Rosanom a Pultuskom pschibliżicź. Na prawym Narewowym brjosy ẑmy na někotrych městnach nadběhi cźinili. Nam ẑo poradźi, njepschecźela něschto nasad stłóczicź. Na lěwym Wißlinym brjosy ẑo njepschecźel do naẑ bjes wuspěcha 20. julija pola Swolina a Gnewoczowa dawasche. Na stronu k Lublinej njepschecźelowe postupowanje na froncze Chodel—Pjafki sastajichmy. Na Wjepschowymaj brjohomaj pola wẑy Ssuchodołow k wẑy Rejowzam ẑo saẑakłe wojowanje roswi, kotreẑ hacź posdźe do wjeczora trajesche. W někotrych wotdźělenjach wróčo cźiẑnjeni Němzy khětro schkodowanje poczerpichu. Na froncze Wojßławiz—Grubaschow ẑo 20. julija teho runja s artilleriju wojowasche. Nad Bugom naschi wojazy w krajinje Litowij—Ssokal—Poturszyza njepschecźelowe wotdźělenja, cźěẑnachu, kotreẑ běchu prawy brjoh schekroczиłe. W saẑakłym

wojowanju něhdźe 1000 muži sajachmy. Na druhich wotdźělenjach fronty k žanemu ważnemu wojowanju njedońdźe. B.

Rekrutěrowanje dźewjatnaćelětnych w Ruskej.

Ruske nowiny „Rěcź" pischu: Ruska ministerstwowa rada je wobsamkła, hischće w lěće 1896 narodźenych, wojerstwu khmanych, kotsiž bychu po pkaćazych postajenjach hakle w lěće 1917 žłužicź trjebali, hnydom do wójska swołacź. Mjenowane nowiny w sawodnym nastawku sa to wustupuja, so bychu wuczerjo ludowych schulow a druhi cźitanja mózni ludźo, so by žo wójna woprawna ludowa wójna sczinika, wot knjeżerstwa sa lud spižane rosprawy k rosschěrjenje mjes ludom dostawali, dokelž žo mjes cźitanja njemóznym ludom najdźiwische powjesće wo wójnskich wobstejnosćach rosschěrjeja.

Moskowske nowiny „Ruskoje Sslowo" s Warschawy powjesćź dostachu: W zyłej Pólskej je žo njeżłuženy landsturm, tak mjenowani ratniki prěnjeje klažby, do wójska swołak. Sejmstwa (provinzialne žejmy) žu namjetowake, so by žo zyła industrija k dźěłanju munizije wojerszy organisowała. W Ruskej je tajki njedostatk dźěłanskich mozow, so je žo psches Charbin 300,000 chinescich kulíow (dźěłaćerjow) skasało, kotsiž žo nětkole wocźakuja. B.

Žane myžle na měr w Ruskej.

S ruskeje wyžokeje strony, potajkim po sdaću s ruskeho požołstwa, žu schwajzarske nowiny „Bund" pschipižmo dostake, w kotrymž žo powjesćam napschećo stupa, so je Ruska swólniwa, bórsy měr cźinicź. Tajke wocźakanja nimaja zyle žaneje pschicźiny. Nakhwilne wuspěchi(!) Němcow, njech žu kajkežkuli, kotrež maja žwój sakožk w dołholětnych pschihotach k wójnje, njebychu Ruску ženje k měrej nusowake. Sjednoćeny ruski lud a jeho wjednizy žu dźenža bóle dyžli hdy prjedy njepowalnje rosžudźeni, nětcźische wojowanje hacź do kónza doběhnicź, to rěka hacź k dospołnenu poražanju pschećiwnika. Tónle samér žo dožahnje s pomozu njesaprahnitych mozow Ruskeje, byrnjež by wójna lěta dołho traka. B.

Ruske staroscze a bojoscze.

Dopižowaŕ Londonskich „Times" 20 julija s Pětrograda powě: Khutnosćź operazijow pschi Narewskej froncze žo powschitkowneje pschisnawa. S Pětrograda žo dale powě, so tež ruszy offizěrojo pschisnawaja, so je ruske stejischcźo dla němskeho stejischcźa s połnozy a połodnja wobcźežne. Nowiny „Ruski Invalid" měnja, so bitwa pschi ruskej froncze ważnosćź powschitkowneje bitwy dostawa, kotraž nakhwilnje wo wójnje rosžudźi. Němske wjednistwo je dopósnało, so je Ruska hłowny pschecźiwnik, a so pschi druhich frontach žanych rosžudnych operazijow mózno njeje, prjedy hacź žo njejžu ruske armeje sbite. Druhy offizěrojo krutosćź nětcźischeho ruskeho stejischcźa wusběhuja. Fronta mjes Bugom a Wižłu je po pschekamanju Němcow jenož 30 wjerstow dołha. Jenož Kražnostaw, kotryž je w strategiskim nastupanju bjes wusnama, je w njepschecźelowej ruzy wostał. Wožebje ważny je wuspěch Rušzow mjes Hucźawu a Bugom. Dale měnja, so žu njepschecźelowe pschedžunjene stejischcźa jenož wěste, hdyž na jeho bokomaj směrom wostanje.

* * *

Kaž žo hischće dale powě, je jendźelski konsul we Warschawje hižo psched tydźenjom žwojim krajanam należnje radźił, so bychu s Warschawy wucźahnyli. Tožame žu konsulojo druhich swjatkarjow Rušzow cźinili, tak so budźe lědma jedyn Jendźelcźan, Franzowsa, Belgiski, Italski abo Sserb hischće we Warschawje. B.

Rušzojo žu město Windawu spalili.

Rušzojo w žwojim žamžnym kraju wschě wžy a města sapaleja, kotrež dyrbja njepschecźelej pschewostajicź. Tež wschu zyrobu a pizu, kotruž njemóža žobu wotwjesćź, woni snicza, so ju njemohł njepschecźel wužicź. W nowschim cźažu Rušzojo tež wschitkich mužskich wot 18 hacź 40 lět a młode žónske žobu bjeru, žo bojo, so mohł njepschecźel mužskich do žwojeho wójska tyknycź. Jenož stare žony a dźěcźi woni we wopuschcźenym kraju wostajeja. Po powjesćach s Libawy žu Rušzojo tež město Windawu sapalili, prjedy hacź žu s njeje wucźahnyli. Wjetschi dźěl města a pschistawa je žo spalił. Runje tak žu w druhich stronach Kurlandskeje ruszy wojazy zofajo wžy a kubła sapalili a wurubili. Wobydlerjo žu žo do snutskowneje Ruskeje pósłali. B.

Saměnjenje sranjenych jatych mjes Němskej a Ruskej.

Po jenej Stockholmskej powjesćźi stej němske a ruske knjeżerstwo namjetam wo saměnjenju invalidnych a sranjenych jatych mjes Němskej a Ruskej pschihłožowakej. Schtyri cźahi s pschiprawami budźa wob tydźeń trójzy wot Haparandy do Trelleborga a na wopak kóždy s 250 sranjenymi jěsdźicź. Prěni cźah w prěnjej połozy augusta pojědże. B.

Rosprawa italskeho generalneho staba

wot 20. julija praji: Wcźera žmy wožebje na Karstowej wyžokej runinje dale postupowali. Psched wjecźorom žo dalsche tšelne hrjebje dobuchu a žo hischće něhdźe 500 muži, mjes nimi 5 offizěrow, saja. Hacź runje s wojowanjom wustawschi, kotrež njemdre a sažakle hacź do wjecźora trajesche, mózachu žo naschi wojazy rucźe w dobytych stejischcźach postajicź a njepschecźelowym napschecźnym nadběham, kotrež žo nozy cźinjachu, napschecźo stejecź. Na druhich dźělach wojowischcźa njejžu žo wobstejnosćze pscheměnile. B.

21. julija je žo scźěhowaza rosprawa wudała: Mjes tym so žo nasche postupowanje w Cadore, kotrež žo we wyžokich dołach Cordevalla, Boty a Anfisa cźinjesche, njepschestawajcy roswiwasche a mjes tym so w Koruntanskej nascha artillerija žrěnjeho a cźežkeho kalibra wuspěschnje dale napschecźiwjazu móz njepschecźelowych wobtwjerdźenjow nad Isonzom rostschažuje, wojowanje pschezo wótrische bywa. W Plavje je žo něschto postupanja cźežko wubědźiło. Pola Gorizy je žo dźěl hórskeje linije dobył, kotraž na prawym brjosy město a mosty nad Isonzom kryje. Na Karstowej wyžokej runinje je žo njepschecźel s někotrych tšelnych hrjebjow wuhnał. Tež w nozy žo s njemdrosczu a wótrosczu dale wojowasche. Pódla maschinskich tšelbow, tšelbow a munizije hischće njespósnateje hromady wjele dalschich jatych do naschich rukow padże. Wschitko hromadže je žo wot 18. — 20. julija 3478 muži, mjes nimi 76 offizěrow a aspirantow, sajako. Jeczi psches jene praja, so je njepschecźel cźežko schkodował. To je tež s hromady cźołow, w tšelnych hrjebjach namakanych, spósnacź. Naschi wojazy njewusprózniwi we wojowanju wudźerżuja. B.

Nadpad awstriskich lětarjow na italske město Bari.

Wo nadpadże awstrisko-wuherskich lětarjow na Bari žo pische: Wokoło 6 hodźin rano žo awstriske lětadła nad Bariom pokasachu. S tšeleńzu wobaranskich kanonow a tšelbow žo powitajo, wone bomby do semaforow a na hród cźižnychu, s cźimž žo někotsi wojazy morichu abo žo sranichu. Lětadła na to k dwórnischczu dale lecźachu a 8 bombow cźižnychu, kotrež dwórnischczowe pschiprawy a kótły wobschkodźichu. Tež tšecha dwórnischczoweje cźakarnje žo wobschkodźi. B.

Potepjenje italskeho kschižaka „Guiseppe Garibaldi".

18. julija je jedyn awstriski podmórski cźołm starschi italski kschižak „Guiseppe Garibaldi" torpedował. S italskeje strony žo podawk na scźěhowaze waschnje wopižuje: Italska eskadra bě želesnizu Ragusa—Cattaro a swonkowne wobtwjerdźenja wobtšełała. Hdyž wona wróczo pluwasche, žo na dobo se Spalatowskeje abo Ragusaskeje strony flotilla awstriskich podmórskich cźołmow wohlada. Schtyri italske kschižaki podmórske cźołmy se žiwej tšeleńzu powitachu, na cźož žo dwaj podmórskaj cźołmaj s najwjetschej spěschnosczu wotžalischtaj. Jedyn s njeju bě po sdaczu trjecheny a žo s wocźow shubi. Tsecźi pak, kotryž bě hacź dotal pod wodu wostał, nimo jědźazu eskadru wotłaka. Něhdźe 10 kilometrow wot brjoha a na dalokosćź 500 metrow podmórski cźołm dwaj torpedaj wottšeli, s kotrejuž jedyn mižny, druhi pak „Garibaldia" trjechi. Dokelž bě eskadra na nadpad podmórskich cźołmow pschihotowana, žo wukhowanske dźěło w połnym rjedże sta a něhdźe 500 se 600 muži „Garibaldioweje" wobžadki žo wukhowa. B.

Sle powjesćze s Tripolitanskeje.

S wjecźorneho dźěła Tripolitanskeje, kotruž je Italska psched tsjomi lětami žwojemu knjejstwu podcźižła, žu sle powjesćze doschle. Italska wobžadka w Nalutu a Dehibatu njemóžesche žo dla sběžkarski h nadpodow k mórskemu brjohej wrócźicź a dyrbjesche, so by saniczeniu wucźekła, na franzowsku stronu do Tunisa pschestupicź. To je s nowym dopokasmom, so je zyła snutskowna Tripolitanska pschecźiwo italkemu knjejstwu postanyła. B.

Rosprawa franzowskeho generalneho staba

wot 21. julija praji: W Artois, pola Souchez a Neuville žo mjes artilleriju wojowasche. Ssylny bombardement na Reims je žebi

liczbu woporow mjes zivilnym wobydleŕstwom žadak. Pola Eparges bě žylna kanonada. Němzy nasche stejischcza Tête-de-Vache a pola Vauferry w Apremontskim lěžu nadběhowachu. Ssylna artilleriska tšeleuza bě pola Fey-en-Haye w Měschniskim lěžu. We Vogesach wczera pschipołdnju na hórkach k ranju Fechtskeje rěki džěl němskich nažypow dobuchmy a hacž do bliskoscze wjerschka dóńdžechmy. Jedyn franzowski wodźliwy ballon póndželu w nozy 23 granatow na wojerske dwórnischczo a składownje granatow we Vigneulles pola Hattonchatela smjeta a žo njewobschkodźeny wrócźi. 31 franzowskich lětarjow wutoru na važne želesniske kschižowanischczo Conflans bomby mjetasche. Czežka bomba na lokomotivnu kólnju padže. Tši czežke a schtyri lohke bomby widźomnje na dwórnischczo padžechu. Tši němske aviatiske lětadła žo wotehnachu, jene žo nusowasche, k semi slecźicź. Dwaj lětarjej stej s nowa na Kolmarske dwórnischczo bomby mjetakoj, schtyri czežke a schtyri lohke bomby na kolije padžechu.

Wjeczorna rosprawa praji: Na rańschej kromje Argonnow žo njepschecźelej poradźi, žo w tšelnej hrjebi postajicź, kotraž pšched naschimi linijemi wustupuje. Na St. Dié Němzy něhdže 20 granatow swutšelachu. B.

Jendźelcźenjo pola hroda Hooga.

Reuterez telegrafowarnja 21. julija powě: Po poradźenym rosbuchnjenju minow žu Jendźelcźenjo wczera něhdže 150 hardow njepschecźelskich tšelnych hrjebjow k wjecźoru wot Hoogskeho hroda wobžadźili. Dobyte stejischcza žo požylnichu. 15. muži je žo sajako, mjes nimi dwaj offižeraj, dale stej žo dwě maschinskej tšelbje dobykej a dwě žo sniczitkej. B.

Jendźelske lětadło w Hollandskej k semi sjěło.

Ssrjedu rano je dla wobschkodźenja motora pola Hoeka w Zeelandže jendźelski dwojotšěschnik czišło 678 k semi sjěk. Lětadło bě žo w Sintomerje do powětra puschcźiło. Wono běsche s kapitanom Huntom a lětarskim leutnantom Jackjonom wobžadźene. K semi pschijěwschi, staj offižeraj žwoje lětadło hnydom sapalikoj. Wobaj staj žo do jatby wsakoj. B.

Njelube nashonjenja pschecźelow měra w Jendźelskej.

W jenej džěłacźerskej shromadźisnje w Londonje žo wobsamknu, žo wojakam pschi froncze podźakowacź. Khowny rěcznik sa to wustupowasche, so by žo wójna s rasnoscźu dale wjedła. Někotsi pschecźeljo měra, kotsiž rěcznika wospjet se sawołanjom pschetorhnychu, žo se sale won jestorkachu, pschi czimž wojazy žobu pomhachu.

W Kingstonje pola Londona žo jena měrowa shromadźisna s naždylnoscźu rosehna. Wschitzy pschecźeljo měra žo sa 10 minutow wuhnachu. Na to wojazy wjednistwo shromadźisny s wótczinskimi rěcźemi a spěwami pschewsachu. Na kónzu ludowa czrjóda k dwórnischczu czehnjesche a žo do czakarnje dobu, do kotrejež běchu žo pschecźeljo měra sczahnyli. S wulkej nusu mózachu žo woni do želesniskeho czaha wukhowacź. Na kóždym sastanischczu hacž do Londona pschecźiwo nim njepschecźekszy wustupowachu. B. L.

Kónz strajka wuhlowych hórnikow w Jendźelskej.

Hobrski strajk jendźelskich wuhlowych džěłacźerjow je žo skóncził. Hórnikam je žo msda powyschika a žo jim saruczito, so budźa nowe msdowe žadźby hacž do schěsćz měžazow po wójnje dale płacźicź. Prózowanjam ministra Lloyda Georgea maja žo dźakowacź, so je žo strajk skóncził. Póndželu wjecźor do Cardiffa pschijěwschi je wón hnydom do shromadźernje hórniskich wotpóžłanzow schoł, s nimi tši hodźiny dołho wobstejnoscze rospominał a prajił, so je knježerstwo k wschěm móžnym pschiswolenjam hotowe, tola wono na žane waschnje njedowoli, so by strajk dale trał. S najwjetschej sjawnoscźu je wón pschispomnił, so by sa Jendźelsku njemóžno było, wójnu dale wjesć, hdy by hórniski strajk hischeże někotre dny trał. Pod sacźischczom tychle žłowow wotpóžłanzy wobsamknychu, shromadźisnu wjednikow džěłacźerskich wotdźelenjow swołacź. B. L.

Wobschkodźenje jendźelskeje hobrskeje łódže „Queen Elisabeth".

Po powjescźi italskich nowin „Messeggero" se Syrakusa je žo jendźelska hobrska łódź „Queen Elisabeth" s rosbuchnjenjom jeneje kanony wobschkodźiła. Pschi elektriskim wutšelenju jeneje 38 zentimetriskeje kanony rokowy samk wulecźa, s czimž žo łódź czežko wobschkodźi. Wona dyrbjesche žo dla wuporjedźenja do doka dowjesć. B.

Jendźelske njedowěrjenje pschecźiwo neutralnym statam.

Jedyn sawodny nastawk w Londonskich nowinach „Daily Chronicle" s napižmom „Pomhamy njepschecźelej s zyrobu?" kedźbliwosć na wuwoženje khofeja, rajža a laneho žymjenja do Hollandskeje, Danskeje, Norwegskeje a Schwedskeje wobrocźa. W januarje 1915 je žo do Hollandskeje pjecź krócź telko khofeja wuwjesło, kaž w januarje lěta 1914. W prěnich pjecź měžazach 1914 je žo do Hollandskeje wuwjesło: 45140 zentnarjow, w tym žamym czažu tuteho lěta 286 246 zentnarjow. Wuwoženje laneho žymjenja s Jendźelskeje a pschipódlanskich wudźělkow je žo poschtworiło.

Jendźelske sakrocźenje pschecźiwo Bolharskej.

Jendźelska Bolharsku winuje, so wona psches žwój jenicźki mórski pschistaw pschi ägäiskim morju twory sa turkowske wójsko pschewosyć dawa. Jendźelske łódże teho dla pshed Degeagacźom steja a jenož italskim, franzowskim a jendźelskim łódźam twory do Degeagacźa wosyć dawaja. Franzowske nowiny pišaju, so žu bolharski kral a jeho ministerjo Němskej pschecźelnje smyšleni. B.

Awstrisko-wuherszy jeczi w Sserbiji.

Pózłanz amerikanskich sjednocźenych statow, kotryž je žo runje wot dohladowanskeho pucźowanja k awstriskim jatym w Sserbiji wrócźił, je Bukarestskemu dopišowarjej Parižskich nowin „Temps" prajił, so žu Sserbjo, wscho schtož žu samohli, czinili, so bychu tyfusej wobarali, kotryž je žebi njedźiwajcy rjekowskeje woporniwoscze žerbskich lěkarjow jara wjele jatych jako wopor žadał. Hakle hdyž posdźischo zuse strowotne mišionstwa dóńdžechu, mózesche žo natykowazej khoroscźi dowobaracź. Franzowske mišionstwo, kotreż Sserbow a Awstriskich lěkowasche, je se žylnymi czischczazymi žrědkami wubjerny wuspěch měło. Sserbjo žaneho rosdźěla mjes pschecźelom a njepschecźelom njeczinjachu; se wschitkimi žo jenak wobkhadźesche. B.

Ssylnosć žerbskeho wójska.

S rosprawy, w poslednjej skupschtinje podateje, je spósnacź, so ma žerbske wójskowe wjednistwo nětkole 10 divisijow prawidłoweje infanterije po 16 000 muži k ruzy. Schěsćz divisijow s rekrutow a s ludźi psches 55 lět starych wobsteji. K temu žo hischcze mazedonski korps se 40 000 muži pschida, dale techniszy a pomozni wojazy. B.

Strajk w amerikanskich džěłarnjach munizije.

Reuterez telegrafowarnja s New-Yorka powě: Wulka liczba maschinistow w džěłarnjach munizije w Bridgeportu w Connecticutu strajkuje. Wjednizy džěłacźerjow chzedźa pjecźa k generalnemu strajkej napominacź, tola wobžedźerjo fabrikow praja, so położenje wobknjeżeja a so maja dosć wuwucźenych džěłacźerjow k ruzy.

Swada w Remingtonskich džěłarnjach je pjecźa hižo wurunana. Strajk je žo wotprajił. Póndželu džěłacźerjo sažo na džěło pschińdu. B.

Strajkowe njeměry pola Standard-Oil-towarstwa.

Strajkowazy džěłacźerjo Standard-Oil- (petrolejoweho) towarstwa w sjednocźenych statach połnóżneje Ameriki žu spytali, žo w Bayonnu do fabrikow Standard-Oil-towarstwa dobycź. Strażnizy do nich s revolvrow tšelachu, tsjoch strajkowarjow sranichu a ludowu czrjódu rosehnachu. Połsta wožobow je žo sraniło, mjes nimi tež policistojo. Kaž policija powjeda, je žo něhdže 5000 wožobow do fabriki dobycź spytało. B. L.

Jědojte amerikanske granaty.

Jendźelska nowinarska dopišowarnja pische: Kedźbliwosć jendźelskeho knježerstwa žo na powjesć w „American Maschinist" wot 6. meje složuje, w kotrejž žo na nowu druzinu rosbuchadła k wuwoženju s Ameriki a jejne nałoženje w Jendźelskej porucza. W powjesći žo praji, so žo dwě rosbuchazej kišalinje nałožujetej, so bychu granaty rosbuchłe. Tejle kišalinje rany nacźinjatej, kotreż sa 4 hodźiny k žałožnej žmjercźi dowjedu. Kaž žo sda, njeje napschecźny jěd snaty, kotryž by skutkowanju sadźěwał. Jendźelske knježerstwo pak powjesći njewěri a měni, so žo wo jebanku jedna. B.

Wopschijecze amerikanskeje wotmolwjenskeje noty.

Reuterez telegrafowarnja s Washingtona powě: Knježerstwo sjednocźenych statow je wobsamkło, Němskej wosjewicź, so to njeby

jako pschećelny skutk wobhladało, hdy bychu ſ němſkimi podmórſkimi cžołmami ſ nowa Amerikanſzy žiwjenje ſhubili. Nota dale praji, ſo ßo Němſkej ſaleži, ßo wo to postaracź, ſo jeje podmórſke cžołmy po prawje ludow cžinja. Wona ßebi ſarunanje ſchkody ſa ßmjercź Amerikanow, ſ „Luſitaniu“ potepjenych, žada, a němſke namjety wo njeſadźěwanej jěſbje amerikanſkich łódžow, kotreż žanych ſakaſanych tworow njewjeſu, a wo pschipuſchćenju ſchtyrjoch njepſchećelſkich łódžow ſa ſamórſki wobkhad wotpokaſuje. B.

Njerosjaßnjene wohnje na amerikanſkich wójnſkich łódžach.

Londonſke nowiny „Morning poſt“ ſ Waſhingtona powjedža, ſo je na hobrſkej bitwiſkej łódźi „Oklahamje“, kotraž dyrbjeſche ßo bórſy dotwaricź a w bliſchim cžaßu na pruhu jěſdźicź, woheń wudyrił. Naſtata ſchkoda je wulka. Myßla ßebi, ſo je ßo woheń ſałožił. Poßledni tydźeń ſtej wohnjej na bitwiſkimaj łódžomaj „Alabamje“ a „Newjerſeyu“ naſtałoj, kotrejž ſtaj ßo teho runja ſałożiłoj. So by ßo dalſchemu ſapalowanju ſadźěwało, ßo liczba ſtražnikow w dokach a łódźerńjach powjetſchi a ßo druhe naprawy ſcžinja. Tajna polizija pſchicžiny wjele dynamitowych ſamyßłow na mosty pſchepytuje, pſches kotreż dyrbja munizionſke cžahi jěſdźicź, a ſa ludźimi ßlědźi, kotſiž bomby do łódžow kładu. Też wotmyßlenja, ſo by ßo knježerſtwowe ſamoženje w Kanadze ſniczżiło, kotreż pjecža ſe ſjednoceńych ſtatow wukhadźeja, ßo pschepytuja. B.

Hdy budže kónz wójny?

„Berliner Tageblatt“ piſche: Pſches wukrajne nowiny powjeſcź dźěſche, ſo je khěžor rjekł, ſo budže wójna w oktobrje ſkónczena. Powjedaſche ßo ßamo, ſo je khěžor pſched deputaziju finanznych ludźi tak rěczał. Na pſchißłuſchnym měſtnje njeje, kaž ßmy ſ napraſchowanjom ſhonili, wo tajkim khěžorowym prajenju niz najmjeńſche ſnate. Sjawne je, ſo je ßo zyła wěz wumyßlika. Wolfez telegrafowarńja je dowolnoſcź doſtała, to wobkruczicź, Khěžor Wylem njeje pſched nikim tak rěczał. (W. T. B.)

Nowe wukaſy ſwjakowеje rady wo płaczišnach zyroby.

Swjaſkowa rada pſchedwidźomnje tele dny něktore waźne wukaſy wojſewi. Jedna ßo wo poſtajenje nowych najwyſchſchich płaczišnow ſa khlěbowe žito, dale wo pſchedkohu wo ſałoženje khěžorſtwoweje ſaradźeńnje pizy. Wot poßledniſcheho wukaſa ßmě ßo wocžakacź, ſo wón honjenju płaczišnow do wyßoka, kotreż w tu khwilu we wſchelakich ſtronach wikowanja ſ zyrobu knježi, kónz cžinili. B.

Połoženy wuwos žita ſ Rumunſkeje do Němſkeje.

Dokelž je wuwos žita ſ Azugi hacž k namjeſnej ſtaziji Predealej ſe ſapſchahami jara wobcžežny był, je rumunſki miniſter ſjawnych dźěłow porucził, ſo maja ßo hacž k ſaſtaniſchcžu Predealej něktore pſchiwožne żeleſnizy natwaricź. Po natwarjenju tychle żeleſnizow budže ßo do Predeala wſchědnje 100 waggonow žita dowjeſcź dacź. Nuſne dźěło ſa tole roſſchěrjenje wuwoſa ßo ſa 10 dnjow dokonja. Podobne pſchiprawy ßo ſa namjeſne ſaſtaniſchcžo Palanku pſchihotuja. B.

Bołharſka w Awſtriſkej a Němſkej požcžonku pyta.

Direktor ſarjadniſtwa bołharſkeho ſtatneho dołha, dr. Styanow, je wutoru do Wina pſchijěł. Wón je ſ tamniſchimi bankami jednak a potom do Barlina dale jěł. B.

Hubjene żnjowe wuhlady w Jendźelſkej.

Kaž jedyn wožebity rosprawnik Londonſkich nowin „Times“ po ßwojich wobkedźbowanjach powědźicź wě, ßu żnjowe wuhlady w Jendźelſkej jara njepſchihódne. Wot 10 lět njejßu žně tak hubjene byle kaž lětża, hdyž ßo tak nuſnje trjebaju.

Hdyž běchu ßo pſcheńczne płaczišny ſa krótki cžaß ponižiłe, ßu wone w Londonje ſaßo wyſche ſtupiłe. G.

Ziwy w kaſchcžu.

(Skónczenje.)

A doſcź wjele dobrych pſchećelow ßo namaka, kiž ßo wo noweho pſchikhadnika ſtaraju a jeho wot ſchule do korczmy wabja a cžahnu.

Ow, tu wěſo je potom nimoměry rjenje, tu ßo ſ teßakom wo blido bije, ſo ſchkleńzy poſkakuja, tu kurja ßo cžaſto dołhe zigary, jako bychu tu ßame lokomotiwy ſtałe, tu ſanoſchuja ßo w cžrjódže ſ dźěła dobre, ſ dźěła wjeßele, ole też njeroſumne ſpěwy tu ßo rěcźi wo ßwobodze a wo wulkim pſchichodze, tu ßebi wotpiwaju a pſchipiwaju, doniž ßo jaſyk hiſchcže někak hiba. Wěſo pſcheja ßebi picžel, tak wulku, kaž zyła ſemja a ſchkleńzu tak wyßoku, ſo by hacž do měßacžka doßahała. To halle by prawe doſpokne wjeßele było!

Wěſo běchu też w korczmje nadobnje ſmyßleni, też ſchwarmi pacholjo, kiž pſchi wſchej ßwojej wjeßeloſcźi na ßwoje powołanje njeſabychu a jo w piwje njepotepichu; ale něſchto běſche tajkich, kiž ßo ſanjerodźichu a mjes nimi bě też „Picžel“, kotryž nětkole w kaſchcžu na marach leżeſche a nad kotrymž běchu ßo ſcžiny hróſbneje ßmjercže wupſcheſtrěłe.

Haj, wón bě ßo do njerody podał, wot požadoſcže ſaßlepjeny bě ßo do wužiwanja ponórił, běſche nanowe jara cžežko ſaßkužene pjenjeſy jenož na piwo po korczmach roſmjetał a też na njekhmane njepózcžiwe woßoby pſcheczinił, běſche ßwojim lubym doma wulkich ſtaroſcžow a ſrudoby naczinił; wón bě hižo pſchehłuboko do tonidła padnył a njemějeſche wjazy ducha a wole, ſo by ßo ſ teho wudrapał a bě porokowaze hłoßy ßwojeho ßwědomnja ſ jědojtym pohłuſchazym ßrědkom piwa kóždy ras ſaßo w korczmje k mjelczenju wotßudźił.

A nětkole leżeſche w kaſchcžu! Bórſy budže ßo dnicź a ßłónzo ſłhadźecź. Potom ludźo pſchińdu — — w żarowazej draſcže — ſ wupłakanymaj wocžomaj — wboha wurudźena macź, kotreż jeniczki ßyn wón běſche, roſmjerſany nan, kotrehoż kraßne nadźije bě wón tak ſnicził, blěde ßotry, kotreż, rudźo ßo wo njeho, ßwojeje njewinowateje mkodoſcže ßo wjeßelicź njemóžachu.

Potom jeho won na keŕchow ponjeßu — zyle khwatajźy — bjes ſpěwa a ſwonjenja; we wulkim měſcže ſ morwym ſtudentom wjele hary njeczinja — dokelž tam to niczo jara żadne njeje, ſo tón abo druhi ſtudenta ßo ſonjerodźi a ßo ſapije.

A ta ſtara wotnajerka jſtwy, ta drje jemu też hiſchcže poßlednju cžeſcź wopokaże a ßo potom ſe ßußodźinami roſmokwja, ſ domownikowej, ſ pjekarjowej a ſ druhimi żonami, a powjeda:

„Nó haj — wón wſchak je trochu wjele pił, tón ſtudenta — to wſchak je bjes dźiwa, kaž je tón ſakhadźak! Nó, wjeßeła ßym, ſo ßym hiſchcže ßwoje wězy ſdźerżała a pjenjeſy ſa jſtwu doſtała, a jeho pſchiwuſni, cži wſchak na tajkeho njedoczinka rady bórſy ſabudu. Schkoda budźeſche było jeho dweju lubeju ßotrow, hody budźeſche, to nimale ſ wěſtoſcźu wěm, też jimaj hiſchcže jeje poßlednje pjenjeſy pſchepik!“

Tak budże, hdyž budże pokhowany.

A potom? — —

Wón ßebi dłóni na wobliczo dźerżeſche, ſo ßam njeby widżał, na kak ßurowe waſchnje dyrbi wumrjecź. Ow, hdy by cžłowjek jenoż ßwojej wobraſnoſcźi mohł wocži ſańdżelicź a ßwoje myßlenje ſtajicź! Ale runje wobraſnoſcź abo fantaſija najmózniſcho wotucża, dźěła a widźi najlěpje, hdyž je ßo wóczko cžěła ſańdżelilo a do njepſchewiniteje cžmy wudźěra.

A wón widźeſche: wopukle módrocžerwjene wobliczo, kak wón dych koji, kak jemu wocži wuſtupujetej, kak jemu krwawy jeſchcź na ercže ſteji, kak jeho ſtawy poßlednje ſtorki dawaju a potom — — ſymne, blěde cžěło — hnicže; a potom po ßmjercži — duſcha — to chżyſche jemu roſom wſacź.

Ale, woprawdże, wón tola hiſchcže w rowje njebě! Hiſchcže dźě wón w jeho komorje w kaſchcžu na marach ſtejeſche, abo — tola ßamo hižo w cžěłowej khěżży, żiwy hiſchcže běſche, hiſchcže dyrbjeſche ßo jemu poradźicź, kedźbnoſcź ludźi ſbudźicź a na někajke waſchnje na ßo ſcžahnycź.

A wón ſtorkaſche a pjerjeſche ſe ſchkórnjomaj do dna, do ſcžěny, do łożowych ſpódnizow, wón wołaſche, rejeſche:

„Pomhajcže — pomhajcže — jowle — ow! Wotcžińcże! Ja njejßym morwy a nochżu wumrjecź! — Na żadyn pad niż! — — Pomhajcže — ow!“

Muż żony, kiž bě ſtudentej „Picżeli“ ſtwu pſchenajaka, běſche krawz, a tón mějeſche pódła tuteje ſtwy ßwoju krawzownju a dokelž běchu ßwjate dny zyle bliſko, mějeſche wón telko ſchicża ſkaſaneho, ſo dyrbjeſche ſe ßwojimaj krawſkimaj pomoznikomaj hacž poſdże do nozy dźěłacź.

Duż wón też dźenża w nozy hiſchcže ſe ßwojimaj pomoznikomaj pſchi ßwěży dźěłaſche, hdyž na dobo w ſtudentowej ſtwi tajke hróſbne kſchicženje ſaßłyſcha, ſo jemu pſches wuſchi a hłowu dźěſche. Duż ſaßwěcźi ſpěſchnje lataŕnju a běżeſche ſe ßwojimaj pomoznikomaj k domownikej a wołaſche:

„Studenta Hubnik tak ßurowje reji, kaž bychu jeho na hlebiju

tykali; to hinak brcź njemóże, jeho ßu rubjeżni mordarjo nadpadnyli a wón ßo wukrwawi."

Domownik wschak měnjesche, so drje tola pola studenty nichtó niczo pytacź a kradnycź njemóże hrabny pak tola tołsty kij, wotewri wrota a pschiwjedże ſ bliżſcheho rózka dróhi policiſtu.

Potom khwatachu wschitzy po ſkhodże horje do iſtwy, w kotrejż ßnadź wboheho studentu runje morjachu. Policiſta, kiż wó iſtwje nikoho njewidżesche, ßwěcżesche też ſesady woknowych ſawěſchkow, ſa khachle, a też do draſtneho khamora, tola na to njebě żanych myßlow, ſo mohł ßo tam někajki nutsklamać ſkhowacź; ale pod łożom ßo na dobo móznje ſakhadżesche a zyke cżeżke łożo ßo porſt wyßoko ſběhaſche a pod nim wokaſche ßo:

„Ja morwy njejßym, ja morwy njejßym! Wotcżińcże kaſchcź, abo ja ßo ſaduſchu!"

Duż policiſta pod łożo ſaßwěcźi, pſchimny tam ſmużicże, jako ſtary wojak, popadże ſchkórnju a wucżeże ſa nju ſtudentu „Picżelu" ſ hróſbneho jaſtwa.

Nětkole dachu ßo wſchitzy pſchitomni do njeßměrneho ßwjecża, kotrež domownik ſe ßwojim hłubokim bórcżatym hłoßom pſchewodżesche, mjekotajo:

„Ha—ha—ha, knjes Hubnik pak je ßebi ſaßo khětro wjele mokreho ſa khornać linył a duż je měſto do łoża runje pod łożo padnył a ßo lehnył! Njewidźicże dha, ſo je to waſche łożo a ſo to żadyn kaſchcź njeje a ſo wy na ſchpundowanju wó iſtwje leżicże? Wſchako waß nichtó pſchiwjaſak njeje! Nó, na tule wumyßlenoſcź, ha—ha—haaa!"

Tu ßo ſtudenta Hubnik wocźi wuwalejo a wudżerajo po ßwojej iſtwě roshladowaſche, wón widżesche ſo ßwoja ſtara ßuknja hiſchcże na iſtwinych durjach wißa, też pißanſke blido, na kotrymż bě droheho ſtudowanja dla tak huſto ſa pjenjeſy pißał, ſo by ßebi něſchto ſaßłużił, haj, te też hiſchcże na ßwojim ſtarym měſtnje ſtejeſche Też łożo bě njedótknjene ale ſpody njeho bě cźma, każ w heli a nětkole ßo „Picżelk" pocża jaßnicź we hkowje, hdyż krawſki miſchtr ſ latarnju ßwěcżeſche.

Wón ßo na krawſkeho pomoznika a na wucżobnika ſepjeraſche, dychaſche ſ hłuboka każ něchtó, komuż ßu zentnać ſ wutrobna walili, a rjekny:

„Mi ßo ſda, ſo ßym ßo njeßmjertnje do hańby ſtajił, a njemóżu ßo wam, moji knjeża, dżiwacź. ſo ßo mi do wole ßmějecże. Ale — hdy byſchcże wy wjedżeli, ſchto ßym ja pod tym łożom dyrbjał wuſtacź, dha ßo ßmjeli njebyſchcże! Nó — wutrobnje ßo wam dżakuju — wy ſcże mi żiwjenje wukhowali a mi pomhali — nětkole mam doſcź, to bě poßledni krócź, ſo ßym ßo wopił! Żenje wjazy!"

Policiſta pak rjekny, ſo dżě je to jara dobre pſchedewſacże, ale to njeje doſcź pſchicżiny, ſo wón njedyrbi ßwojeje ſaſtojńſkeje winowatoſcże dopjelnicź, „duż niech ßo knjes Hubnik na to pſchihotuje, ſo ſměje ßo ſamolwjecź, dokelż je nózny měr kaſył a ſtražu podarmo na pomoz dał wołacź."

„Dobre", ſtudenta Hubnik wotmolwi, kiż bě ßo ſaßo ſhrabał, „ja pſchińdu a ßwoje khoſtanje ſapkaczu abo wotßedżu — każ ßo żada. Ale potom ßmy hromadże do cźiſta; pſchetoż wot nětka budu pod ſchkitom naſcheje univerſity pſchebywacź, a tam ja doſtanu dobry ſkhow, a do teho po ſtarym prawje naſcheje wyßokeje ſchule policiſt ſaſtupicź njeßmě. Niczo ſa ſło, moji knjeża, a prawje dobru nóz wſchěm!"

A Hubnik ßo ßwojeho ßlubjenja dżerżeſche, a woſta porjadny ſtudenta. Tak bě też tu njeſboże — ſboże!

(— Kónz. —)

Ze Serbow.

— **S Budyſchſkeje-Michałſkeje woßady.** Zyrkwinſke měſtno Michałſkeje ſchule ma ßo ſ nowa wobßadźicź. Dokhody: 1500 hr. ſe ſchulſkeje a 1089 hr. 55 pj. wot zyrkwinſkeje ßłużby a hamtſke wobydlenje. Roſymjenje ßerbſkeje rěcże je trěbne. Samolwjenja maja ßo hacź do 8. auguſta pola Budyſchſkeje kralowſkeje ſchulſkeje inſpekzije wotedacź.

— **(Dżeczo ßo ſaraſyło.)** Dwělětny hólz dżěłacźerja Winklera na hrodowſkej haßy je ſańdżenu wutoru dopołdnja w njewobkedżbowanym wokomiku ſ łoża padnył a ßo ſaraſył. Njeſboże je ßo ſtało, hacź runje bě ßo pſched łożo dżěcźazu wós ſtajił.

— **(Wuſnamjenjenje dżěłacźerjow.)** Sa dlěſche hacź 30 lětne ßwěrne dżěło ßu noſchne cżeßne ſnamjo doſtali: w pſchadowni firmy Grützner a Faltiſa dżěłazy fabrikſki dohladowaŕ Jan Ernſt Libſch w Hornjej Hórzy, konjerńik Jan Auguſt Schlezka w Hajnizach a fabrikſki dżěłacźeŕ Jan Hendrich Hermann Klemmt w Budeſtezach a w Budyſkich ſjeduocźenych papjernikach ſawalerka Erneſtina Bajerjowa rodżena Nowakez w Dobruſchi, drjewobělerŕ Jan Auguſt Wojnaŕ w Cżornych Noßlizach, maſchinſki wjednik Jan Bohuwěr Dubſki w Dobruſchi, hollandſki młynk Jan Měrſch w Brěſynzy a drjewotocźeŕ K. A. Rychtaŕ w Khembjerku.

— **Górki** ßu lětża hacź dotal jara drohe byłe. Ssnadź ßo płacźiſny bórſy poniża. S Liegnizy ßo piſche: Górki lětża bohaty wunoſchk lubja, woßebje dokelż ßu ßo ſ poßlednimi deſchcźemi wuhłady ſkoro wſchudże polěpſchiłe. Kopa górkow k kładżenju ßo po 3—3½ hriwny, we wułkowikowanju po 2½ hriwny, kopa górkow k bělenju po 5—11 hriwnach, we wułkowikowanju po 4—6 hriwnach pſchedawaſche.

— **(Pſchenża na polu ßo ſpaliła.)** Pjatk 23. julija popołdnju ßo ſe ſchkrjemi. ſ lokomotiwy lětazymi, ßucha trawa żeleſniſkeho brjoha njedaloko knjeżeho hata ſapali. Woheń ßo na wułke pſchenicźne polo, měſchcźańſkemu kublerjej Jokuſchej ßkuſchaze, pſchenjeße. Hiſchcże njepoßyczena pſchenża ßo wot żeleſniſkeho brjoha hacź horje k Drożdżańſkej dróſy ſ wułkeho dżěła ſpali. Jenoż nimale pjaty dżěł je ßo ſniczenja ſminył.

— **(Wo pſchichodnym wjedrje.)** Jedyn nowy wjedrowy profet ſa 27. a 28. dżeń julija cżeżke njewjedra abo ßylne deſchcże wěſchcźi. W auguſcże ma ßo wurjadna horzota wocżakacź.

— **(Pſchecźiwo lichowanju ſ zyrobu.)** Sakſke knjeżeŕſtwo je po pſchecźu druheje komory ſakſkeho ßejma pſches ßwojeho póßłanza w Barlinje pola khěżorſtwoweho wjedniſtwa ſ rosßudżenoſcźu ſa to wuſtupowało, ſo ßo najwyſchſche płacźiſny ſa żito na żane waſchnje njepowyſcha a ſo ßo jenake khoſtanſke poſtajenja pſchecźiwo lichowanju ſ zyrobu wudadża. Na tymle ſtejiſchcźu budże ſakſke knjeżeŕſtwo też w ſwjaſkowej radże pſchi ßo hižo ſtawazych jednanjach ſtejecź, a wudacże na to ßo pocźahowazeho ſakonja bórſy pſchedſteji.

— **(Warnowanje pſched kupjenjom tak mjenowanych běrnazych truhankow.)** Krajna kulturna rada ſcźěhowaze warnowanje woſjewja: Saſtupjeŕ jeneje firmy ſ Freiberga ratarjam běrnaze truhanki porucża, wudawajo, ſo jeho knjeżeŕſtwo ſcźele a ſo ßmě jenoż tak a tak wjele ſa jene ſkocźo wotedacź. Wudawanje, ſo je jeho knjeżeŕſtwo póßłało, je wjele ratarjow pohnuło, wjetſche dżělby tak mjenowanych běrnazych truhankow nakupicź. Pomorſka pſchepytańja je poruczenu pizu pſchepytała a namakała, ſo wona ſ 83,2 prozenotw wody a niz ſ běrnazych truhankow ale ſe ſkażenych běrnazych pulpowwobſteji, każ ßo powoſtanki, kotrež pſchi dżěkanju běrnazych pulpow wobſteji, każ ßo powoſtanki, kotrež pſchi dżěkanju warja, ſo je wot knjeżeŕſtwa póßłany, ſełhaŕne, ßo radźi, tuteho jebaka hnydom policiji pſchepodacź.

S Bělſchez. Pjatk, 23. julija, wjeczor po 7 hodżinach pſchi ßkabym njewjedrje, kotrež jenoż mało deſchcża pſchinjeße, błyſk do bróżnje tudomneho kublerja Bjenady dyri a ſapali. S bróżnje błyſk na Bjenadźiz konjenz pſchelecża a tam jeneho konja ſaraſy. Bróżeń, kotraż bě ſ domoj khowanymi żnjemi napjelnjena, ßo hnydom ſ płomjenjom paleſche. S wokolnych wßow a ſ Budyſchina ſchěſcź ßykawow na pomoz pſchijěżże. S nich bě Raſchowſka prěnja. Jich pilnemu dżěku ßo poradźi, ßußodne twarjenja płomjenjam wobrócź.

S Hodżija. Sańdżeny pjatk ßwjecżeſchtaj Jan Schmidt, dżěłacźeŕ tu, a jeho mandżelſka Lena rodż. Lukaſchez 50 lětny mandżelſki jubilej. Po ßerbſkej a němſkej rěcźi wobeju tudomneju duchowneju a po wudżělenju zyrkwinſkeho pożohnowanja bu jimaj wot krajneho konſiſtorſtwa ſpożcżena ßerbſka biblija pſchepodata. Někotre ßobuſtawy młodżinſkeho towaŕſtwa krajnozyrkwinſkeho ſjednocźeńſtwa w Budyſchimje pſchedneßechu rjane ſpěwy. Schmidtez mandżelſkaj mataj hiſchcże 5 dżěcźi a wjele dżěcźi-dżěcźi, kotrež běchu, każ daloko ſadżěwane njeběchu, też pſchitomne. Wjele darow pyſcheſche blido w małej ßwjedżeńſkej iſtwje. Bóh luby Knjes wobradź jubjelſkimaj mandżelſkimaj, kiż ſtaj hiſchcże wobaj ſ Boha ſtrowaj a dżěkawaj, ßkónczny wjeczor żiwjenja!

S Kamjenza. Kamjenſke hamtſke hejtmanſtwo hoſpodarjow, kotſiż ſe ßwojich ßamßnych żnjow ßwojich ßwójbnych a cżeledź ſ khlěbom ſaſtaraju, napomina, ſo dyrbja to nanajpoſdżiſcho hacź do 27. julija gmejnſkemu pſchedſtejicźerjej woſjewicź, ſo chzedża prawo ßamßneho ſaſtaranja też w nowym lěcże wużiwacź. Tuto wot 16. auguſta 1915 hacź do 15. auguſta 1916 traje. Jenoż tajzy ßo jako ßamßni ſaſtararjo wobhładaju, kotſiż móża ſe ßwojeho żnjoweho wunoſchka żito abo muku na zyky ſaſtaranſki cżaß (hacź do 15. auguſta 1916) dopokaſacź.

Se Schérachowa. Do schule khodźazy hólz tudomneho sahrodnika Zakty bě na jedyn schtom saléšk a žo pschi tym s ekektriskim prudom žmjertnje wopalik. Jeno nan je we wójnje.

S Wotrowa. Žiwnoscźer Jakub Wjeńk we Wotrowje běsche sańdźenu wutoru zyły dźeń pola jeneho bura we wžy worschtowak. Po žwjatoku duzy domoj do Schołcźiz korcźmy sastupi, so by karancźk piwa wupik. Ssydnywschi žo, swjese žo do hromady a bě morwy. Boža ruczka bě jeho sajaka

S **Lasa.** Želesny kschiž II. rjadownje je leutnant reserwy, Hermann Krüger s Lasa, dostak.

S Jikoz. Tudomna žiwnoscź, na mjeno kamjenjecźežarja Handrija Lehmanna sapižana a na 8675 hriwnow takserowana, ma žo 11. septembra 1915 dopołdnja w 9 hodźinach na Budyschskim žudnistwje na dyrbjenske waschnje na pscheżadźowanje pschedawacź.

S Kulowa. Woheń, kotryž je mjes Cźižowom a Dubrjenkom sa wjele sakražnjenych tyžaz hriwnow schkody naczinił, žo hischcźe pschezo njeje zyle poddužył. W torfowej pjerschcźi žo woheń dale baje a hdźež žo k žuchemu drjewu dožehli, tam druhdy płomjenja wyžoko wužapnu. So by woheń s nowa wjetschich rosmérow njenabył, žo wopalnischcźo s komandom 35 wojakow strażuje. Hdźež woheń s nowa zyrobu namaka, tam wojazy jón s pěskom abo s kopanjom poddužycź pytaju.

S Kinsbórka. Městno wójnskich jatych, kotsiž žu žo do wschelakich swonkownych wěstnow na dźěło wupóžkali, žu žo schtwórtk popołdnju něhdźe 1000 jatych Franzowsow a někotsi Jendźelcźenjo a Rušojo pschiwjesli. Franzowsojo běchu nowu módro-schéru franzowsku pólnu uniformu wobleczeni, kotraž bě hischcźe derje sdźeržana. Wona žo po sdaczu hischcźe njeje dołho nožyła.

S **Hórki** pola Niskeje. Howjasy skót mjažowobhladowarja Fürlle w Hornjej Hórzy je na pokhromu skhorił.

S **Běleje Wody.** W hnojowej jamje tudomneho póstskeho hamta žu próżdne wobalki namakali, kajkež žo k roseżkanju pólnopóstskich pakcźikow trjebaju. Techo dla žebi myžła, so je něchtó na póstskim hamcźe pólnopóstske požykki wocźinił a jich wopschijecźe kradnył.

S **Dźěwina.** Dla wurjadneje khrobłoscźe psched njepschecźelom staj grenaděr Pawoł Krawz, žyn pollenika Matěja Krawza, a podoffizěr Jurij Krawz želesny kschiž dostakoj. — Psched něktorymi dnjemi je žo žkanjowa kólnja tudomneho pollenika Hanža Krawza wotpalika.

S **Bórkhamora** pola Wojerez. Tsjo ruszy wójnszy jecźi, Nikolaj Woronow, Jan Schrot a Iwan Kožakowski, žu se žwojeho dźěła w jamje „Nadźija" 17. julija rano w 3 hodźinach cźekli. Těž s Kohlfurta staj dwaj ruskaj jataj wojakaj cźekkoj.

Wužudźenja.

Khostanska komora. Hobrske pschekschiwjenje na schkodu Makowjelkowskeje bratrowskeje gmejny a Herrnhutskeje bratrowskeje unity je prjedawschi organist Pawoł Günther w Małym Wjelkowje skuczik. W cźażu wot léta 1905 hacź do měrza 1915 je wón s Makowjelkowskeje zyrkwinskeje kažby 14,000 hriwnow a s kažby Herrnhutskeje bratrowskeje unity 140,000 hriwnow, dale kónz léta 1914 jene nalutowanske knižki pschekschiwił. Günthera k jastwu na 2½ léta a k shubjenju cźežnych prawow na 5 lět sažudźichu.

+ Kubleŕ Ernst Lehmann s Dittelsdorfa mějesche žo dla spytaneho wudrěcźa samolwicź. Wón bě jenej Žitawskej wobydleržy w februarje po tehdomnischej najwyschischej płaczisnje, po 3 hriwnach 30 pjenježkach někotre zentnarje běrnow pschdał, tola je njemóżesche wudacź, dokelž žo běrnowe jamy dla mjersnjenja njehodźachu wocźinicź. Kónz februara žebi wón wot teje žony 5 hriwnow 25 pjenježkow sa zentnaŕ běrnow žadasche a kónz měrza jej wón pižasche, so tuńscho hacź po 7 hriwnach njemóże zentnaŕ wostajicź. Potom žebi wón pschi ertnym rosrěcźenju pschezo hischcźe 6 hriwnow žadasche. Na to ta žona kublerja wobskorži. Ssudnizy jeho lichowanje jako spytane wudrěcźe wobhladachu a Lehmanna k jastwu na dwě njedźeli sažudźichu.

Přilopk.

* (Se želesniskim cźahom žo pschejěł.) Na želesnizy pola Döbelna je žo žobotu popołdnju jedyn w Döbelnje leżazy landsturmaŕ, nan schtyrjoch dźěcźi, se želesniskim cźahom pschejěł a žo morił. Pschi želesnizy strażujo chzyschce wón psched jenym s Waldheima jědźazym tworowym cźahom na bok stupicź, pschi tym žo wón se spěschnym cźahom, s Döbelna pschijědźazym, shrabny.

* (Cźažnik jako wukhowaŕ žiwjenja.) Pschi krwawnych wojowanjach wo Neuve Chapelle we Flandernskej 23. meje žo žyn rěsniskeho mischtra Hörniga s Zwikowa na dźiwne waschnje psched žmjercźu wobarnowa. Jena njepschecźelska schrapnellowa kulka jeho do delnjeho žiwota trjechi; wón žylny stork saczu, žebje bliže wobhladnjo pak spósna, so bě kulka žrjedź jeho cźažnika tcźazy wostała. Cźažnik a kulka běschtaj žo zyle rostłóczikoj. Njebudźische-li kulka do cźažnika sawadźika, budźische wona Hörniga morika.

* (S błyskom žo sarasyłej.) We westfalskej wžy Listernohlu je žo 30 létna dźowka ratarja Keseberga s błyskom sarasyła; jejna žotra žo cźežko srani. Wonej běschtej žo psched deschcźom pod jedyn schtom wukhowałej.

* (Pjenježny listynoscheŕ žo nadpadnył.) Póstski wupomhaŕ Schwark w Barlinje je pjatk pjenježneho listynoscherja Zacherta w jenej khěži, hdźež bě na njeho łakał, s jenej želesnej rolu na hłowu bił, so by jeho morił a wurubił. Zachert pak žo pschi prěnim dyrjenju wobarasche a žo jenož lohko srani. Nadpadnik cźekny, tola jeho dožahnychu a sajachu. Wón na tym žamym póstskim hamcźe dźěłasche, pschi kotrymž bě Zachert postajeny.

* (Sso do žmjercźe swlekł.) Na žakožne waschnje je w Landenhausenje jedyn hólz žwoje młode žiwjenje shubił. Wón dyrbjesche jene howjado na pastwu dowjesć a bě žebi s wólniwej njewobhladniwoscźu powjas wokoło žiwota swjasał. Skoczo žo na dobo spłóschi a hólza do žmjercźe swlecźe.

* (Sso palaza parna łódź.) Parna łódź „Benalla" s 800 wucźaharjemi do Awstraliskeje jěžo, žo k ranju wot Durbana pali. Parna łódź „Otoki", 150 mil wot njeje sdalena, jej na bjesgrotowy signal na pomoz khwatasche.

* (S błyskom žo sarasyła.) W Brankowje pola Rósborka je žo žona kublerja Hohna s błyskom sarasyła, Wona se žwojim mužom na polu dźěłasche, hdyž žo s njewjedrom pschekhwataschtaj. Prjedy hacź móżesche žo wona wukhowacź, błysk žapny a žonu sarasy. Muž žo pohłuschi a žo cźežko wopali.

* (Pjekarjo pschecźiwo nóznemu dźěłu.) Barlinska pjekarska jednota je pódźelu wo sakasanym nóznym dźěle wuradźowała. Pjekarszy mischtrjo temu pschihłožowachu, so žo wjecźor wot 10 hodźin hacź do 6 hodźin rano njedźěła. S wotstronjenjom nózneho dźěła žo niz jenož měrnische smyžlenje mjes pomoznikami a mischtrami dozpije, ale też zyły pjekarski staw žo posběhnje a pschirost s lěpschich worschtow žo jemu swěscźi. Snate je, so wjele starschich žwojim žynam njedadźa pjekarstwo nawuknycź, dokelž je jim nózne dźěło s postorkom. Dale žo wobsamknu, žo pola knjeżerstwa wo to prózowacź, so by žo pjecźhodźinske njedźelske dźěło (wot 7 do 12 hodźin) wot 6 do 11 hodźin pschepołożiło, so mohło žo wotebjerarjam prjedy cźerstwe pjecźwo podawacź.

* (Wotpalenje fabriki.) Ssukelnja Reißnera, Wohla a Co. w Gubinje je žo wotpalika. Nastata schkoda žo na 250,000 hriwnow woblicza. Jeneho w pschadowni dźěłazeho kremplarskeho mischtra žu sajeli, na njeho tuku, so je woheń sałożik. Wón je posledni cźaž w dwěmaj pschadownjomaj dźěłak, kotrejž stej žo teho runja s wohnjom sniczikej.

* (Woheń.) Pschadownja Meyera a Co. we Wiesenbadźe we wjecźornej Sakskej je žo wotpalika. Woheń je žo se skóstniskej ruku sałożik. Wjele lenowych skkadow je žo sniczikło. Schkoda je khětro wulka.

*** (Žałožny njeskutk jeneje macźerje.)** Žona we wójnje pschebywazeho hoscźenzarja Rösberga w Kólnje bě žwojej dźesćźi, 4 a 8 lět starej, s płunom sajědojcźicź spytaka. Dokelž žo jenož starsche dźeczo pohłuschi, žona žwojeho žynka satsěli a žebje s kulku s revolwra mori.

*** (Milijonar jako proscheŕ.)** W Madridźe je proscheŕ Romagosa, kotryž je psched zyrkwjemi stejo, wo žmilne dary prożył, 170 milijonow pesetow sawostajił. Sswoje samoženje je wón Madridskemu, Barcelonaskemu a Buenos-Aireskemu biskopej wotkasak.

* **Žałožne njesboże** žo w Sterkradźe sta. Hrajkajo dźežacźletny hólz Hadam Schewski na želesnizy we wuhibidle tcźazy wosta. Hdyž žo želesniski cźah bliżesche, njemóżesche wón nohu s cźežna wucźahnycź a žo pschejědże. Rosjědżene cźełko na koliji namakachu.

* (Wulkowjeŕch Nikolaj Nikolajewicź a bur Rasputin.) „Wiener Allgemeine Zeitung" je s Ruskeje scźěhowaze shonika: Wulkowjeŕch Nikolaj Nikolajewicź, hłowny roskasowaŕ ruskeho wójska, je burej Rasputinej, kotryž chzyschce s zarowej dowolnoscźu do hłowneho kwartěra pucźowacź, so by wulkowjeŕcha sa měr dobył, na praschenje, hacź žměł pschińcź, telegrafiske wotmolwjenje dostak: „Do hłowneho kwartěra pschińcź a žo — wobwěžnycź".

* (Wichor.) Ssobotu popołdnju je w ſtužodnych Cžechach w Friedlandze wichor ſchtomy zyłych łežowych ſahońow ſwuwałał abo ſchtomy wot korjenjow wotwjertnył. S khežow wón zyłe tſěchi wotnjeße a hromady zyhelow ſwottorha. Mjes Ssemilemi—Żeleſnym Brodom wón njeliczomne ſchtomy ſ hory dele na żeleſnizu ſmjeta a ju tak ſaraczi. Jenej żonje, kotraż ßo tam ſ cžaßom njewukhowa, ßo ſ jenym padazym ſchtomom noſy rosraſyſchtej. Dżiwju hru mějeſche też wichor ſe ßnopami na polach, kotreż ſawjertnjo daloko wotnjeße. Schkoda na łežowych a ßadowych ſchtomach, a na twarjenjach naczinjena, je jara wulka.

* **(Saſtaranje franzowſkeho wójſka ſ mjaßom.)** Transportſka parna łódź „La Gloire" je ſ Madagaſkarſkeje kupy (w indiſkim morju) ſe 100 wokami wotjeła, kotreż ßu ßo ſa franzowſke knjeżerſtwo nakupiłe. Sa 3 njedżele ßo pokaże, hacž je mózno ſ franzowſkich kupow, hdżež je něhdże 10 milijonow ſkocžatow, ſkót do Franzowſkeje żiwy pſchiwjeſcź. Wójnſki miniſter je generalneho intendanta kolonialneho wójſka, Coudraya, ſ fronty wróczo ſawołał, ſo by tón franzowſke wójſko ſ mjaßom ſ kolonijow ſaſtarał. Generalny indendant je Vivianiej rjekł, ſo ma wón ſa mózne, 40,000 tunow mjaßa, punt po 40 pjenježkach, ſ kolonijow do Franzowſkeje ſwoſyczź.

* **(W bludnoſczi dżěczo ſkónzowała.)** W Budenheimje pola Mainza je ßo wutoru roshorjazy podawk ſtał, żona dżełaczerja Veitha ßwojeho wożomłětneho ßyna do Rheina cžißny a potom ßama do rěki ſkoczi. Pioněrojo żonu ſ wody wucžahnychu, mjes tym ſo je ßo dżěczo tepiło. Njejabzy wobłudnywſchi, bě żona njedawno ſpytała, ßwoje tſiłětne dżěczo tepicź. Tehdy běchu ju do jeneje błudnizy dowjeſli, ſo bychu tam jejneho ducha wobkedżbowali.

Cyrkwinſke powjeſće.

W Michałſkej zyrkwi ſměje jutſe, 8. njedżelu po Sſwjatej Trojizy rano w 7 hodżinach duchowny Tyſchet ßerbſku ſpowjednu wucżbu, dopołdnja ½9 hodżin ſměje farał Räda ßerbſke a w 10 hodżinach němſke prědowanje.

Wutoru popołdnju w 3 hodżinach ſměje tſcheſczijanſke żonjaze towarſtwo ſhromadżiſnu.

Tydżeńſke ſaſtojińſke dżěła ſměje duchowny Tyſchet.

Wěrowani:

S druhich wożadow: Max Kurt Schmidt, dżełaczeł w Kotezach ſ Hanu Friedu Mężez, dżełaczeńku w Něczinje. — Eduard Wylem Fryz Demmig pohonczź w Kolwaſy, ſ Martu Tereſiju Polnikez, ßłużobnej dżowku, tam.

Křćenl:

S druhich wożadow: Auguſt Jan, Ernſta Bomsdorfa, żiwnoſczerja w Lipiczu, ß. — Pawoł Max, Pawoła Hermana Rohałka, dżełaczerja w Kolwaſy, ß. — Helmut Alfred Guſtav, Guſtava Jurja Lukaſcha, młynſkeho wobßedżerja w Pſchiwczizach, ß. — Elſa Marja, M. Rjeka, dżełaczerja w Lichanju, w tu khwilu we wojeńſkej ßłużbje, dż. — Herman Waltaŕ, Pawoła Jana Schmidta, łežneho dżełaczerja w Kißlizy, ß. — Johana Marta Elfrieda, Khorle Albina Illinga, inſpektora w Brěſynje, dż.

Zemrjeli:

W Michałſkej wożadże: 15. julija: Hana ſwud. Bamſchowa rodżena Micžkez, r. talſka dżełaczeńka ſ Brěſynj p. Huczinu, ✝ jako běbna we wothładakni wokrjeßneho wuſtawa na Židowje, 81 l. 10 m. 25 d.

W druhich wożadach: Jan Ernſt Manjok, fabrikſki dżełaczeł w Hulzy, 47 l. 2 m. 10 d. — Handrij Schloza, ſahrodniſki żiwnoſczeł w Khróſcże, 58 l. 2 d. — Handrij Koch, khežeł w Bukezach, 65 l. 6 m. — Pawoł Herman Żenich, khežerja Żenicha w Dubrawzy, ß., 29 d. — Handrij Jenka, khežeł a dżełaczeł w Rakojdach, 66 l. 6 m. 16 d. — Khorla Bohuwěr Starka, privatnik we Wuježku, 76 l. 1 m. 17 d., ſemrje w Opellsdorfje a bu tam pokhowany. — Wojak Khorla Auguſt Krawz, Khorle Auguſta Krowza, młynoweho wobßedżerja w Kanezach, ßyn, padny na bitwiſchczu, 25 l. 5 m. — Wojak Khorla Herman Schołta ſ Walowow, padny 6. měrza na bitwiſchczu w Ruſkej.

Zyrkwinſke powjeſcze ſ Hodżija.

8. njedżelu po Sſwjat. Trojizy ſměje rano ½7 hodżin duchowny Voigt ßerbſku ſpowjednu wucżbu, ½8 hodżin farał Kſchižan ßerbſke a dopołdnja w 9 hodżinach němſke prědowanje.

Sſrjedu wjeczor w 7 hodżinach budże ßo ßerbſka wójnſka modleńſka hodżina wotbywacź.

Zyrkwinſke powjeſcze ſ Budeſkez.

8. njedżelu po Sſwjatej Trojizy ſměje duchowny Bójz rano w 7 hodżinach němku ſpowjedź, dopołdnja we 8 hodżinach ſměje farał Domaſchka němſke a ½10 hodżin ßerbſke prědowanje.

Pſched zyrkwinymi durjemi budże ßo kolleńta ſa ſtuk luboſcze Hornjeje Łużizy ſběracź.

Wutoru wjeczor we 8 hodżinach ſhromadżiſna tſcheſczijanſkeho towarſtwa żónſkeje młodoſcze.

Sſrjedu wjeczor ½8 hodżin ſměje farał Domaſchka němſku wójnſku nutrnoſcź.

Płaczińy rěſneho ſkotu na Draždżanſkich ſkótnych wikach.

22. julija 1915

Płaczińy po zentnarju a hriwnach.

Słótne drużiny a woſnamjenjenje.	Żiwa hr.	rěſna waha hr.
Woły:		
połnomjaßne, wukormjene, najwjetſcheje rěſneje hódnoſcze hacž do 6 lět	74—77	128—131
awſtriſke	—	—
młode, mjaßne, njewukormjene, — ſtarſche wukormjene	53—61	121—124
ßrěnjo pizowane młode, derje pizowane ſtarſche	50—53	111—117
ßnadnje pizowane kóżdeje ſtaroby	40 45	101—106
Jałoży a kruwy:		
połnomjaßne, wukormjene jałoży, najwjetſcheje rěſneje hódnoſcze	70—72	125—127
połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetſcheje rěſneje hódnoſcze hacž do 7 lět	62—65	125—128
ſtarſche, wukormjene kruwy a ßnadnje wuwite młódſche kruwy a jałoży	45—48	102—108
ßrěnjo pizowane kruwy a jałoży	37—40	92—100
ßnadnje pizowane kruwy a jałoży	25 30	81 - 89
Byki:		
połnomjaßne, najwjetſcheje rěſneje hódnoſcze	68—71	115—117
ßrěnjo pizowane, młódſche a derje pizowane ſtarſche	46—50	98—103
ßnadnje pizowane	40—42	89—94
Cželata:		
najlěpſche ſ mlokom wukormjene abo najlěpſche wot zyza	62 66	107—110
ßrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	55—58	100—103
ßnadnje wuwite wot zyza	48—52	93—97
Sſwinje:		
połnomjaßne lěpſchich raßow a jich ſtſchiżenjow w ſtarobje hacž do 1¼ lěta	112—116	147—151
mjaßne	98—103	133—138
ßnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	93—113	128—148

Płaczińa żitow a produktow.

Żitowy dowos w Budyſchinje:	W Budyſchinje. 17. julija 1915 wot hr.	wot pj.	hacž hr.	hacž pj.	W Lubiju 22. julija 1915 wot hr.	wot pj.	hacž hr.	hacž pj.
Wowß . . . . 50 kilogr.	—	—	11	20	—	—	10	90
Běrny	4	—	6	—	—	—	4	60
Butra . . . . 1 kilogr.	3	60	4	20	3	20	3	40
Pſcheńczna muka 50 „	—	—	21	70	21	—	22	—
Rżana muka . 50 „	—	—	18	—	—	—	17	45
Ssyno . . . 50 „	4	50	5	50	3	70	4	20
Ssloma . . 100 „	3	25	3	85	4	20	4	70
Proßata 594 ſchtuk, ſchtuka	18	—	38	—	—	—	—	40
Pſcheńczne wotruby	—	—	6	50	6	50	7	75
Rżane wotruby	—	—	6	50	6	50	7	75
Pſcheńczny gris	—	—	—	—	—	—	—	—
Rżany gris	—	—	—	—	—	—	—	—
Pſchenża żołta, kórz po 170 punt.	—	—	—	—	—	—	23	35
Pſchenza, běła, kórz po 170 punt.	—	—	24	31	—	—	25	16
Rożka, nowa, kórz po 160 punt.	—	—	19	68	—	—	20	48
Jeczmjen, nowy kórz po 140 punt.	—	—	18	60	—	—	19	78

Jeja, mandl 2 hr. 25 pj., ſchtuka 15 pj.

W Budyſchinje płaczi: punt howjaſeho mjaßa wot 1 hr 20 pj hacž 1 hr. 30 pj., punt cželazeho mjaßa — wot hr. — pj. hacž 1 hr. 20 pj., punt ßwinjazeho mjaßa wot 1 hr. 50 pj. hacž 1 hr. 50 pj., punt ſchmalza wot — hr. — pj. hacž 1 hr. 80 pj., punt pſcheńczneje muki wot — hr. 26 pj. hacž — hr. 32 pj., punt rżeneje muki wot — hr. — pj. hacž — hr. 22 pj., punt khlěba wot — hr. — pj. hacž — hr. 17 pj., punt ßuſcheneho połcża wot — hr. — hacž 1 hr. 80 pj., punt mlětcheho zokora wot — hr. 27 pj. hacž — hr. 30 pj., liter petroleum wot — hr. 58 pj. hacž — hr. 70 pj.

Kupne wuczinjenja, hypothekſke liſczińy, teſtamenty

wudżěluje

prawny bürow Kobana pſchi żitnych wikach 4.

— Rěczu ßerbſki —

Burske towarſtwo w Rakezach
ſměje, da-li Bóh, jutſje njedźelu, 25. julija, popołdnju w 5 hodźinach w Gäblerez hoſćenzu ſwoje měšačne poſedźenje.
Wo bohaty wopyt proſy **pſchedſydſtwo.**

Ratarſka ſchula w Budyſchinje.

Bliſchi ſymſki ſemeſter ſo **wutoru 19. oktobra 1915** ſapoczne. Samolwjenje nowych wuczomzow podpiſany direktor pſchijimuje, kotryž je tež rad ſwólniwy, wſcho dalſche wukaſacź.
Prof. dr. **Gräſe.**

Tak dołho hacž ſklad — hiſchcźe ſtare pomĕrne płaczíſny!

meter

koſchlaze ſukno	hižo po	**35**	pj.
koſchlazy barchent	„ „	**32**	„
zychowe tkaniny	„ „	**35**	„
módrocźiſchcź	„ „	**40**	„
meblowy krep	„ „	**30**	„

Tele tkaniny ſu wotpowjedajo hódnoſcźi tež po wyſchſchich płaczíſnach doſtacź.

Emil Wehrle
na jerjowej haſy 7.

Wulka dźĕlba fabrikſkich ſbytkow

(reſtow) po jara tunich płaczíſnach,
tkaniny ſa wobleczenja a bluſy,
blidowe, poſleſchczowe a cźĕlne ſchaty porucza

Shorjelſka pſchedawaŕnja ſbytkow

pſchi žitnych wikach 10 **w Budyſchinje** pſchi žitnych wikach 10
w domje Mohrez cźrijownje.

Franz Marschner

cźaſznikar w Budyſchinje
na bohatej haſy 9
ſwój ſklad **cźaſznikow** a **cźaſznikowych rjeczazow**
k dobrocźiwemu wobkedźbowanju porucza.
Hódna twora. Pišomne rukowanje. Tunje płaczíſny.

Koli
lupiny
lane ſzymjo
żonopowe ſzymjo
raps
fazeliju
wolijowu rjetkej
najlĕpje ſkhadźazeje twory
porucza
Khorla Preisser jun.
pſchi žitnych wikach.

Kołoješdne mantle a ſchlawchi

žana wójnſka twora,
mantle hižo po 3 hr. 50 pj.
hórſke mantle hižo po 6 hr. 50 pj.
draſtne ſzyczé
w krajnych barbach
pola
Thomaſez bratrow
w Budyſchinje
na kamjeńtnej haſy 18.

Žilate nohi! Bolaze nohi!

Rĕcźne hodźiny darmo
w Budyſchinje Nordſtraße 17.

Žiwnoſcź

w Hórkach pola Khróſcźiž ſ 5 kórzami pola a łuki, ſa ſkakarja ſo hodźaza, je na pſchenajecźe. Dalſche je ſhonicź pola Buſchiz w Hórkach cźiſko 21.

Maleny, Janſke jahodki,

cźerwjene a cźorne ſrake
pruſznizy, wiſchnje,
k praſowanju kóždu dźĕlbu po najwyſchſchich płaczíſnach kupujemoj.
Budyſka paleŕnja žitneho palenza a kognaka, płodowa praſowaŕnja a ſpirituſowa fabrika
Jendźiz bratrow.
Sſkužbny cźaſ dopołdnja wot 6—12 popołdnju wot 2—7.

Wokſchewjazy napoj ſa naſchich wojakow

w 10 pjenjezkowſkich pakcźikach doſtanjecźe pola
Dr. Roebera
Germania-drogownja
na bohatej haſy 27.

Kuchaŕki, ſtwinſke a ſłužobne holzy, mlokowe holzy, hródźne džowki, holzy k ſwinjom, wotrocźkow, ſrĕnkow, rólnych pohonczow wolazych a dźĕlacźerſke ſwójby pyta hnydom pſchiſtajerka **Görlichowa** ua ſukelnſkej haſy 1 na rózku khĕžorſkeje dróhi w cźrijownі knjeſa Heinr. Mohra.
— Telefon 837. —

Wſchón ratarſki grat
we wulkim wubjerku

porucza
Pawoł Walther
na khĕžorſkej dróſy 4.

Tunje ſofy

we nimo měry wulkim wubjerku ma pchſezona ſkładze
J. O. H. Bär
w Budyſchiuje na Hoſchiz haſy 29.

Kóždy, kotryž chze ſebi **dobry a tuni cźaſznik** kupicź, abo kotryž chze ſebi jón **porjedźicź** dacź, njech dźe k cźaſznikarjej
Kurtej Jenčej
na ſwonk. lawſkej haſy 5.
Jencź pſchedawa a porjedźuje, ſa ſwoje dźĕło ſprawnje rukujo. — **Proſchu, ſebi moji wukładne wolno, ſ płaczíſname wupołożene, wobhładacź.**

Viſitne khartki

cźiſchcźi ſpĕſchnje a tunjo
Smolerjez knihicźiſchczetnja.

Sbožopſchecźe k ſlotemu kwaſej

knjeſa **Jana Schmidta** w Hodźiju
a jeho mandźelſkeje **Lenje** rodź. **Lukaſchez.**

Lĕt pjecźdźeſacź Waj' pucź dźe,
Se ſwĕrnoſcźu ſjednocźenaj,
Pſches ſachodźe žiwjenje,
Hacž ſtaj nětko docźakakoj
Kwaſny ſwjedźeń ſkocźany,
Wot Boha Wam ſpožcźeny.

Lĕt pjecźdźeſacź! Kak ſo je
Boža ſwĕrnoſcź pokaſała,
So tu žołma hórkoſcźe
Njeje Waju potrjechiła.
Dźenſ' nětk wjeſle hladacźe
Na wſchě lěta ſańdźene.

Lĕt pjecźdźeſacź! Bóh Waj' je
S wótznej ruku pſches nje wodźił.
Hdyž Waj' nuſa nadpadźe,
Sſwoju ſmilnoſcź do Waj' płodźił.
Njeje Waj' we žiwjenju
Bóh wjedł ſtajnje ſa ruku?

Lĕt pjecźdźeſacź! W jednocźe
Snjeſkoj ſtaj wſcho ſke a dobre,
Teho dla ſo poſbĕhnje
Duſcha Waj' do wyſokoſcźe
K Bohu, kiž pjecźdźeſacź lĕt
Pomhał je Wam pſches tón ſwĕt.

Haj, hacž ſem Bóh pomhał je
A ſo ſa Waj' ſwĕru ſtarał,
Budź Waj' hród a pſchikrycźe,
Kiž pſched ſkym Waj' wobarnował,
A hdyž Waj' běh na ſemi
Skónczi ſo, Waj' domoj wſmi.

Hdyž my dźenża ſwjecźimy
Skoty kwaſ tu na tej ſemi,
Dha tež ſwĕru wopomńmy:
Ach, ſo mohli ſ jandźelemi,
Hdyž b'dźe kónzej ſeńſki cźaſ,
W njebju ſwjecźicź wěcźny kwaſ.

W mjenje jeju dźěcźi:
J. Kruža.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předplata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawóžki, zdź maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot maleho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wjsčor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 31. **Sobotu 31. julija 1915.** **Lětnik 74.**

Rosprawa němskeho generalneho staba.

29. julija.

W Flandernskej je nascha artillerija jedyn na Furneskim kanalu ležazy spław rostsělika, na kotryž bě cyžka kanona postajena.

K wječorej wot Souchez žo jedyn franzowski nadběh wotpokasa.

Pola Givenchy w Argonnach a pola Vauquois žmy s wuspěchom miny rosbuchli. Franzowske rosbuchnjenja w Champagni njemějachu wuspěcha.

Na ruskim wojownischczu k polnozy w Němjena njeje žo położenje pscheměniło. K polnozy wot Ssuwalkow po bokomaj želesnizy, do Olity wjedžazeje, žu naschi wojazy dźěl njepschecželowych stejischczow wobžadźili. Pschi tym žu 2910 muži sajeli a dwě maschinskej tsělbje dobyli.

Wczera a w poślednjej nozy žu Rußojo žwoje nadběhi pschecziwo naschej froncze k połodnju wot Narewa a k połodnju wot Naßielska wospjetowali. Wschě wupady žo s cyžkim njepschecželowym schkodowanjom njeporadźichu.

K wječoru wot Nowo-Georgiewska na połodnischim Wißlinym brjosy je pol němskeje kompagnije pschi jenym nadpadze 128 Rußow sajala.

W stronach k połodnju wot Gory Kalwarje Rußojo w nozy wot 27. k 28. julijej spytachu k wječorej póstupacz; woni žo wczera wróczo cžišnychu.

W połodnischej Pólskej njeje žo położenje němskich wojakow powschitkownje pscheměnile.

30. julija.

Na wječornym wojownischczu žu žo pola Perthes w Champagni s wobeju stronow miny rosbuchle, pschi cžimž žmy jedyn franzowski poboczny pschěrow k polnozy wot Perthesa sniczili.

W měschniskim lěsu je žo jedyn franzowski nadběh s bokow Croix des Charmes w tsělenzy infanterije a artillerije psched naschimi sadźěwkami slemił.

We Vogesach je njepschecžel wczera popołdnju s nowa nadběh na liniju Lingekopf—Barrenkopf cžinił. S bliska wojowanje wo stejischczowe wobžedženstwo njeje žo hischcze skónczilo.

Dwaj jendželskaj lětarjej dyrbjeschtaj blisko brjoha na wodu dele slecžicz a žo sajeschtaj.

Na połnóznym ruskim wojownischczu njeje žo powschitkownje niczo pscheměniło.

W połodnischej Pólskej žu žebi wojazy wójska generalneho wyschka s Woyrscha sahe rano 28. julija pschekhód psches Wißlu mjes Pilizynym wuliwom a Koženizami na někotrych městnach wunusowali. Na rańschim brjosy žo hischcze wojuje. Hacz dotal je žo 800 muži sajalo a 5 maschinskich tsělbow žo dobyło

Wczera žu wójska generalneho połneho marschalla s Mackensena sažo postupowale. K wjeczorej wot Wjepscha žu žo němszy wojazy psches ruske stejischczo pschedobyli. Woni žu wjeczor liniju Pjaski—Biskopize a želesnizu k ranju wot tam dožahnyli. Wjele tyžazy jatych a 3 kanony žu do nascheje ruki padle. Tutón wuspěch a postupanje awstrisko-wuherskich a němskich wojakow hacz k ranju wot Wißły, pruskich gardow pola Krupowa (k dołhemu ranju wot Kražnostawa) a druhich němskich wojakow w krajinje pola Wojßławiz žu ruskej froncze mjes Wißlu a Bugom sakablacz dale. Dženża rano žu Rußojo žwoje stejischcza po zylej liniji wopuschczili. Woni žo jenoz hischcze k polnozy wot Grubjeschowa dźerżachu.

Najwyschsche wójskowe wjednistwo.

Rosprawa awstriskeho generalneho staba

wot 29. julija praji: Na mjesy mjes Bukowinu a Beßarabskej stej khorwatska krajna wobora a wuherski landsturm žylnje wutwarjene ruske stejischczo wsakoj. Njepschecžel žo zyle pschekhwata a po krwawnej pschimańzy se žwojich naßypow cžekny, 170 morwych sawostajiwschi.

K ranju wot Komionki—Strumilowa žu naschi wojazy jeneho wyschkoweho leutnanta, 7 offizěrow a 500 muži sajeli.

Pola Ssokala žu žo s nowa žylne njepschecželowe nadběhi wotpokasałe.

Hewak žo njeje położenje na dołhorańschej froncze pscheměniło.

Na italskim wojownischczu žu Italszy pschi froncze pola mórskeho brjoha jenoz pschi kromje Sdraußinskeje wyßokeje runiny a pola Vermigliano bjes wuspěcha wupady cžinili. Psched Gorizskim pschedmostom je njepschecžel žwoje nadběhanske stejischczo wopuschcził a je žo do tamneje linije wrócził, w kotrejž je do bitwy był.

Pschi koruntanskej mjesy bě artillerijske wojowanje a pschetsělenje. W tirolskej namjesnej krajinje je žo jedyn njepschecželowy bataillon pola Marce w Etschskim dole wróczo cžišnył, jena italska kompagnija je žo pola Tofany rospjerschika. B.

Rosprawa italskeho generalneho staba.

wot 27. julija rěka: Monte Lovanech a wjerschk Pißole wobžadźiwschi, žmy we Val Daone wobžadźenje praweho brjoha wudospołnili. Njepschecželska artillerija s tsělenjom s wobknježazych městnow s napschecza ležazeho brjoha temule pschedewsaczu sadźěwacz pytasche, tola zyle podarmo. Pola Codore njepschecžel žwoje nadběhi na Monte Piano wospjetowasche. Po dołhim pschihotowanju s tsělenzu žrěnjeho kalibra w nozy 26. julija njepschecželowe wotdźělenja pěschkow k nadběhej pschedźechu. Hacz runje žo s tsělenzu wjele maschinskich tsělbow podpjerachu, žo wone dospołnje wotrasychu. W stronach Krnskeje hory njemdre wojowanje njedźiwajzy mhły dale trajesche, kotrež wuspěschnemu podpjeranju s artilleriju sadźěwasche. Pola Gorizy hacz k pschedmostej postupowachmy. Na Karstu žo wczera žiwje dale wojowasche. Po zykej froncze naschi wojazy s wulkej khrobłoscu dale postupowachu a jim žo poradzi, na lěwym kschidle jara žylne stejischczo na San Richele dobycz, kotrež wulki dźěl wyßokeje runiny wobknježi. Woni pak žo s wulkej liczbu njepschecželoweje artillerije kóždeho kalibra pod kschižnu tsělenzu wsachu a dyrbjachu žo něschto niže khribjeta wróczo sczahnycz, hdyž žu žo nětko postajili. W žrjedźisnje pschecziwo San Martinowskemu žedku postupichmy, pschi cžimž žo tsělne hrjebje a naßypy na nim s bajonetom wsachu. Na prawym kschidle žo dobyte stejischczo na Monte Seibusi dobu a žo wot tam žylnje wobtwjerdźeny njepschecžel wotehna. Něhdže 3200 jatych, mjes nimi jedyn wyschkowy leutnant a 41 druhich offizěrow, dale pjecz maschinskich tsělbow, dwě małej bomby mjetazej kanonje, wjele tsělbow, munizije, zyroby a wójnskeho materiala do nascheje ruki padże. B.

Italska chze Turkowskej wójnu pschipowjedźicz.

Italske nowiny „Stampa" a „Corriere della Sera" žebi žadaju, so by Italska Turkowskej wójnu pschipowjedźika. Turkowske knježerstwo njeda italskim poddanam se Syriskeje do Italskeje žo wróczicz. Nětczischi sběžk w Tripolitanskej a Lybiskej je pjecza turkowske knježerstwo pschecziwo Italskej sbudźiło. Turkowszy offizěrojo sběžkarjow nawjeduja. B.

Italszy ßu kupu Pelagosu wobßadźili.

Po wosjewjenju itolskeho generalneho staba ßu Italszy malu kupu Pelagosu, kotraž ßrjedź Dalmatiskeje a polnózneje Apulije leži, wobßadźili. B.

Rosprawa ruskeho generalneho staba

wot 28. julija powě: Mjes Dünu a Němjenom ujebě žaneho pscheměnjenja. Mjes kavalleriju a pschedwójskom ßo dale wojuje. K krótkenu wjeczorej wot Kowna je ßo njepscheczel w nozy 27. jul. psched rěku Jeßeju wróczo sehnak. Po Narewskej froncze je ßo pola wßy Dobrolenki a we wokolnosczi twjerdźisny Nowo-Georgiewska 25. a 26. julija s pschibywazej saßakkosczu wojowako. Njepscheczelowe postupanje na lěwym Narewowym brjosy je ßo je ßylnym napscheczným nadběhom sadźerżako. Wjele wßow a dworow wotměnja s jeneje ruki do druheje dźe. W lěßu k ranju wot Rosan ßo s wótrosczu wojuje. 26. julija je njepscheczel tam wysche Ssieradża ßylne reserwy do wojowanja pschiwjedk. Na woběmaj Narewowymaj brjohomaj ßmy wuspěschne nadběhi czinili a ßmy někotre njepscheczelowe wotdźělenja nusowali, w njeporjedże zofacź. We wokolnosczi wßy Zeppelina ßmy 700 Němzow sajeli a někotre maschinske tsělby dobyli. Njepscheczelowy napscheczny nadběh se wßy Konstantinowa je ßo s pomozu panzerowanych automobilow wotpokasak. Na lěwym Wißlinym brjosy ßmy 26. julija pschi ßwitanju, njepscheczela, kotryž ßo spyta, k froncze Nadarsyn-Pjaßeczno pschibližicź, s poradźenym bajonetowym nadběhom wotrasyli. Mjes Wißku a Wjepschom bě bóle směrom. K ranju wot Wjepscha k Bugej ßo dale wojuje. We wokolnosczi Rakolupow, Majdana a Ostrowski Němzy wjeczor 26. julija se ßylnymi mozami nadběhi czinjachu a dźěl naschich naßypow sebrachu, tola ßo s napscheczným nadběhom saßo wróczo czißnychu. Nadběhi Němzow k polnozy wot Hrubjeschowa ßo s zyle woßebitym dorasom wusnamjenjachu, tola je pschezo wotpokasujemy. We wokolnosczi wßy Annopola naschi wojazy żiwy napscheczny nadběh sczinichu. Nad Bugom ßo horzo we wokolnosczi Ssokala—Poturczizy wojowasche, hdźeż je njepscheczel dźěl ßwojich wojakow na prawy brjoh pschewjedk.

Mjes Dnjestrom a Prutom njepscheczel podarmo nadběhi czinjesche.

Na Czornym morju ßu nasche torpedowe czołmy pschistawowe twary w Samsume, Ume a Riza wobtsělake a pschi makoasiskim brjosy je ßo psches 150 płachtatych łódźow sniczilo.

29. julija rosprawa powě: K wjeczoru wot Mitawy bě 26. julija wojowanje pschedstražow, kotreż ßo k naschemu lěpschemu skónczi. Nasche pschedwójsko njepscheczela, hdyż 26. julija s Ponjewiz postupowasche, pola wßy Ssubocze sadźerża, hdźeż tsělenża nascheje artillerije njepscheczelej wulku schkodu naczini. Pola Nowgoroda njepscheczel dale spytowasche, rěku pschekroczicź. Pola wuliwa rěki Skwy ßo njepscheczelej 27. julija poradźi, ßo naschich tsělnych hrjebjow na lěwym rězynym brjosy smozowacź, tola napscheczny nadběh njepscheczela psches rěku wróczo czißny. Na lěwym Narewowym brjosy wot Dobrolenki hacź k Prutej ßo bjes pscheměnjenja fronty horzo wojuje. Na prawym Narewowym brjosy njepscheczel pscheczíwo naschim wojakam postupowasche, w polnozy wot Sserocźka nadběh sczinischi. Na lěwym Wißlinym brjosy a mjes Wißku a Bugom njebě žanych ważnych pscheměnjenjow. Mjes Wjepschom a Bugom ßo pola wßow Nakolupow, Majdana a Ostrowski w nozy 27. julija jara horzo dale wojowasche. Tsi njepscheczelowe saßakle nadběhi pscheczíwo Majdanskim a Ostrowskim hórkam wotrasywschi naschi wojazy postupachu a ßo Majdana smozowachu, hdźeż něhdże 1500 muži sajachu. Na stronu k Grubeschowej njepscheczel njepschestawajzy saßakle nadběhi czini. W polnozy wot wßy Stepanowiz tsi njepscheczelowe njemdre pospyty, naschu frontu pscherasycź, wotrasychmy a jemu czežku schkodu naczinichmy. K połodnju wot Ssokala s wuspěchom pscheczíwo njepscheczelowym wojowanskim mozam postupowachmy, kotreż rěku Poturczizu pschekroczichu. Rano 27. julija ßo naschi wojazy do njepscheczeloweho stejischcza na hórkach dachu a wjele muži sajachu. Njepscheczel nowe wojowanske mozy k napscheczenemu nadběhej do prědka póßka. S njemdroscżu ßo dale wojuje. Nad hornim Bugom a nad hornim rěcznischczom Słoteje Lipy ßo mjes artilleriju móznje wojuje a ßłabe njepscheczelowe wotdźělenja spytaju postupowacź. B.

Hłoßy wo nětczischim położenju ruskeho wójska.

S pschekroczenjom rěki Narewa psches Hindenburgske wójsko ßu ßo franzowske nowiny pschekhwatake. Wone ważnosczź tuteho podawka pschipósnawaju, měnja pak, so budźa Rußojo pschi rězy Bugu Němzam krucżischo napscheczo stejecź, kotraž drje njeje wobtwjerdźena, tola kotrejež krajina ßo lěpje sakitacź hodźi. Major de Civrieux wschak ßo w „Matinu" mjenje dowěriwje wupraja. Wón měni, so Bugowa krajina mało składnosczе k napscheczostejenju poskicża. Warschawa je nětko wot polnozy ßylnje wohroqena. Sa Rußow je nětkole ważnische, wróczo hicź, so bychu ßo rostorhnjenja ßwojeje fronty sminyli, město so bychu ßo Warschawy dźerżeli. B.

Rußojo hischcże njejßu nadźiju spuscheżili.

Němske a awstriske wójska ßo wot połednja, wjeczora a polnozy k Warschawje bliża a hroża ju wobstupicź. Franzowsojo a Jendźelczenjo teho dla Rußam radża, Warschawu wopuschczicź, prjedy hacź njepscheczel ruskemu wójsku pucź s njeje salehnje. Ruske nowiny nimaja tónle strach sa tak bliski. Wojeński ßobudźěkaczeŕ „Noweho Wrjemjenja" měni, so pschekroczenje Narewa psches němske wójsko wjele njepkaczi, dokelž Němzy njeßu dosczź kanonow psches rěku pschewjesli. Wón doprědka praji, so ßo woni saßo psches Narew wróczа. Dale wón s teho, so ßu Němzy a Awstrisży jenoż mjes Wißku a Bugom w stronach pola Hrubeschowa postupowali, ßudźi, so ßu jich reserwy wustake, a praji, so woni tež tam wroczo póńdu. B.

Wjerch Menschikow wo ruskim měrowym praschenju.

Nastawk wjerscha Menschikowa w „Nowym Wrjemjenju" dla wohroženja Warschawy mózność rosponina, so Ruska měr sczini. Wón praji, so by Němska rad měr czinika, so by khribjet ßwobodny měła, tola sa Rusku by ßo měr saniczenju runak. Němzy bychu wulke dźěle kraja, njeßměrne wójnske pjenjeżne sarunanje a sa Rusku schkódne wikowanske wuczinjenja żadali a potom zyke Sskowjanstwo sniczili. Ruska by wokhudka a jej njeby mózno bylo, wójsko a łódźstwo wudźerżecź, tak so by ßo na stejischczo Chiny swjesła; teho dla jenoż sbywa wojowanje hacź na nóż. B.

Němszy létarjo nad Warschawu.

Frankfurter Zeitung powjesćź pschinjeße, so ßu němske létadła ßrjedu nad Warschawu pscheleczake. S bombami, kotreż ßu wone mjetale, ßu ßo někotre wojeńske a zywilne woßoby morike. B.

Wupuscżenje ruskich namjesnych wokrjeßow.

Ruske knjeżerstwo wobydlerstwo wschěch krajinow, kotrymż ßo njepscheczelske wójska bliża, nopomina, ßwój dom wopuschczicź a ßo do snutskowneje Ruskeje pscheczahnycź. Burjo dyrbja najprjedy żito poßycź, jo domoj khowacź a wumłócźicź. Wscho żito a skót dyrbi ßo knjeżerstwu pschedacź. Buram, kotsiž ßo swjeczuja, ßo s krutym khostanjom hrosy. Hdyż ßo njepscheczel do jeneje wßy dobywa, ju ruszy wojazy sapala. L.

Rosprawa franzowskeho generalneho staba

wot 28. julija wjeczor rěka: W Artois a pola Souchez ßo saßo kanonada s wjetschej ßylnosczu sapocża. Město Arras ßo dwójzy s bombami wobtsělesche. Jedyn nastaty woheń mózesche ßo bórsy s haschecź. Jena zywilna woßaba je ßo morika. Mjes Sommu a Aisnu ßo po swjuczenym waschnju mjes artilleriju wojowasche. W Argonnach bě ßylna kanonada po zykej froncze. W Elsaßu ßu naschi wojazy ßylnje wobtwjerdźene němske stejischczo dobyli, kotreż běchu Němzy 200 metrow nad naschimi tsělnymi hrjebjemi a na khribjecże Lingekopfa, Schatzmännela a Barrenkopfa wobßadźili, to rěka na froncze dweju kilometrow. Tele hórki hłowny doł Fechtskeje rěki a wulku drohu wot Notredame des trois Epis wobknježeja. Ssmy někotrych offižerow a psches 100 muži sajeli, kotreż pjecź wschelakim regimentam pschißkuscheja.

29. julija wjeczor je ßo sczěhowaza rosprawa wudaka: W Artois bě w nozy bombardement, pola Souchez běchu někotre wojowanja s bombami, teho runja w Argonnach pola Bagatelle a Courte-Chaussée. Pola Saint-Houberta w Malancourtskim lěßu někotre němske strażischcża s minami rosbuchnychmy. W Elsaßu dwě kładżitej khěżzy k ranju wot Lingekopfa a Schatzmännela wobßadźichmy. Na Lingekopfu je ßo w stejischczu, 22. julija dobytym, 200 němskich czěłow, 2 mitrailleusy, 200 tsělbow a wjele munizije namakało. Němzy ßu pola Barrenkopfa psches 400 czěłow sawostajili. 27. a 28. julija je ßo 201 muži sajało. B.

Poßledni bombardement na Reims.

Po Parižiskim „Nouvelliste“ cźeknjenzy ſ Reimſa, kotsiž ßu po poßlednim bombardemencźe wot 22. julija do Pariſa pschischli, ſcźěhowaze powjedaju: Bombardement ßo popoldnju ſapocźa a zyle popoldnje trajeſche. Sslědowazaj dnjej ßo wón nješchto ßkabſcho dale wjedźeſche. Wſcho hromadźe ßo na město něhdźe 1000 granatow ſwutſěla. Na wjele městnach je woheń wudyrił, kotryž pak ßo ſ woporniwoſcźu wohnjoweje wobory ſhaſcha. Woßebje wjele wohnjow pschi bombardemencźe pjatk w nozy naſtachu. Jenož w tutych hodźinach je pſches 200 granatow na město padko. Liczba ſranjenych a morwych mjes zivilnym wobydleŕſtwom je jara wulka. L.

Worzlowe helmy a khapy w tſělnych hrjebjach.

Sa franzowſkich wojakow, kotsiž w tſělnych hrjebjach wojuja, ßu ßo worzlowe helmy a khapy ſkaſake, kotreż ßo ſ kulkami ſ tſělbow njepſcheraža. W tſělnych hrjebjach ßo najwjazy wojakow do khowy ſrani. Franzowſki wójnſki miniſter ßo nadźija, ſo ßo liczba woporow w tſělnych hrjebjach pomjeńſchi, hdyž budźa tam wojazy ſ worzlowymi helmami a khapami ſchkitani. Pódla teho franzowſke knjeżerſtwo hiſchcźe 50,000 worzlowych wutrobnowych panzerow dźěłacź dawa, kotreż ſ 28 zentimetrow ſchěrokeho a 50 zentimetrow dołheho ſchkita wobſteja, ſ nim ma ßo wojakowe wobliczo ſchkitacź. Schtó budźiſche ßebi loni myßlił, ſo budźa ßo wojazy w nětcźiſchej wójnje, kaž něhdy w ryczeŕſkim cźaßu, ſaßo ſe żeleſnymi ſchkitami worzlowymi kabatami a helmami ſchkitacź. L.

Kaž franzowſke ßo też jendźelſke wójſko ſ worzlowymi helmami a wutrobnowymi ſchkitami wuhotuje. Worzlowy helm ſ lohkeho twjerdeho worzla wobſteji a dyrbi hłowu pſche granatowe tſchěſki ſchkitacź. Wón jenož někotre ſta gramow waži. Napſchecźo temu je franzowſki worzlowy helm jara cźežki a budźe ßo ſ cźežka ſ wonka tſělnych hrjebjow wuźicź. Wón je helmej wohnjoweje wobory podobny. B.

Jendźelſki wuſpěch nad Eufratom?

Reuterez telegrafowarnja w Londonje powě: W delnim ßejmje je kolonialny miniſter Chamberlain roſprawu wo jendźelſkim dobycźeŕſkim wojowanju nad Eufratom podał, kotreż je 20 dnjow trało. 24. julija ßu Jendźelcźenjo ſe ſaßokkoſcźu ſakitane njepſchecźelowe pſchedßunjene ſtejiſchcźa nadběhowali a dobyli. Jendźelſke kanonſke cźołmy do Naſiriycha tſělachu, kotryž 25. julija Jendźelcźenjo dobuchu. Turkojo k połnozy wotcźahnychu. Dobytk Jendźelcźanow ſ 11 kanonow, 2 maſchinſkeju tſělbow a něhotrych ſtow jatych wobſteji. Turkojo 500 morwych ſawoſtajichu. Poſdźiſcho Jendźelcźenjo hiſchcźe wjetſchi dobytk ſcźinichu, tola nadrobnoſcźe njejßu hiſchcźe ſnate. Jendźelcźenjo ßu něhdźe 300 abo 400 muži ſhubili. Woni ßu khroble wojowali. W horzocźe 113 gradow po Farenheicźe w ſcźěnje woni njepſchecźelowe wobtwjerdźene ſtejiſchcźo w krajinje dobuchu, kotraž je ſ kanalemi pſchecźehnjena. B.

Wobcźežnoſcźe wojowanja wo Dardanelle.

Jendźelſki general Bartlett w jenym liſcźe ſ Dardanellow 23. julija piſche: Najbóle naſchi wojazy ſchkoduja, hdyž dyrbja dobyte tſělne hrjebje ſakitacź a njepſchecźel, kotryž krajinu lěpje ſnaje hacź my, ſ bombami nadpady cźini a k bliſkemu wojowanju pſcheńdźe. Pſchi froncźe pola Archi Bala je runje tak kaž pola Souchez. Dobycźa njehodźa ßo runje tak mało ſa jedyn dźeń wubědźicź, kaž w Franzowſkej. Wotdźěle njepſchecźelowych linijow dyrbja ßo najprjedy ſ artilleriju na proch roſtſělecź, potom ßo dobycź a ßo ſkónczenje pſchecźiwo napſchecźnym nadběham ſakitacź. L.

Franzowſki podmórſki cźołm ßo potepił.

S Konſtantinopla je powjeſcź doſchła, ſo je ßo 26. julija dopołdnja we 8 hodźinach franzowſki podmórſki cźołm „Mariotte“ ſ jenym němſkim podmórſkim cźołmom doſpołnje ſnicził. 31 muži ſ jeho wobßadki je ßo ſajało. B.

Grichiſke parne łódźe pod wopacźnej khorhoju.

Wobßedźerjo grichiſkich łódźow ßo ſ woženjom wójnſkeje potrjeby do Turkowſkeje wobohacźicź pytaju. Jendźelſke, franzowſke a w nowſchim cźaßu italſke wójnſke łódźe teho dla po ßrjedźoſemſkich morjach ſa grichiſkimi łódźemi ſ konterbandu ßlědźa. Kaž italſke nowiny „Meſſagero“ ſ Malty powjedźa, je jedyn franzowſki ſchižak pſchi ſyriſkim brjoſu grichiſke parne łódźe „Indiana“, „Ponelope“ a „Konſtantino“ ſaßłapił, kotreż pod zuſej khorhoju jědźechu. Dokelž běchu ſ wójnſkej potrjebu ſa Turkowſku nakładźene, ßu ßo wone jako dobra priſa (popad) ſpóſnake. Jena druha parna łódź pod hollandſkej khorhoju je ßo w delnim joniſkim morju a jena dalſcha pod ſchwedſkej khorhoju pola Malty ſadźerźała. Schtyri druhe grichiſke łódźe ßu ßo po pſchepytanju nakłada ſaßo puſchcźiłe.

Jendźelſke łódźe krucźe zyły grichiſki brjoh wobſtražuja, tak ſo móża grichiſke łódźe bjes ſadźerźenja lědma ſ jeneho grichiſkeho pſchiſtawa do druheho doſěcź. B.

Jendźelſke poßylnjenje pſched Dardanellemi.

S Athena ßo piſche, ſo ſtej ſańdźeny tydźeń parnej łódźi „Aquitania“ a „Mauretania“ ſ wojakami ke kupje Mudros pſchijěłej. Hiſchcźe wjazy wojakow ßo pſchiwożuje. Bitwiſki kſchižak „Lion“, kotryž je ßo w bitwje pſchi Doggerſkej pěſcźinje cźežko wobſchkodźił, je teho runja k kupje Mudros pſchijěł. D.

Sserbſke wójſko k wójnje hotowe.

Kaž ſchwedſke nowiny „Svenſka Dagbladet“ ſ Londona powě, je ßerbſke wójſko k nowej wójnje pſchecźiwo Awſtriſkej hotowe. Tyfuſowa khoroſcź je ßo ſamjeſowała, wojazy ßu ßo ſ nowej muniziju, brónjemi a draſtu wuhotowali. Jedyn ſchwedſki inżenieur, kotryž je ßo ſe Sserbije wrócźił, w ſchwedſkich nowinach „Stockholms Tidningan“ piſche, ſo je ſmyßlenje w Sserbiji zyle cźiche. Nětkole ßu lěpje hacź pſchi ſpocźatku wójny pſchihotowani. Sserbjo pak ßo Italſkich bóle boja, dyžli Awſtriſkich. Grichiſka je na ſchwedſkeho inżenieura ſacźiſchcź cźiniła, ſo ma tam měrne ſmyßlenje pſchewahu. B.

Sserbſko-bołharſke poměry.

Londonſkim nowinam „Daily Telegraph“ ßo ſ Roma piſche: Italſke nowiny „Giornale d' Italia“ roſprawu woſjewja, ſo Bołharſka wulke pſchihoty cźini, ſo by krajiny, ſ poßlednjej balkanſkej wójnu w Mazedonſkej ſhubjene, ſ nowa wobßadźiła. „Giornale d' Italia“ pſchiſpomni, ſo ßu Němcy ſ knjeſom w Sofiji. Tale powjeſcź, dopißowaŕ praji, je wulki ſacźiſchcź w Romje cźiniła, tola ja mózu rjez ſo je wona zyle njewěrna. Wěrno je, ſo ßu ßerbſko-bołharſke poměry w tu khwilu jara khłódne, tola Bołharſka ßebi na to njemyßli, Sserbiju nadpadnycź a budźe ſe ſchtworoſwjaſkom (Ruſkej, Jendźelſkej, Franzowſkej a Italſkej), kotryž Bołharſkej ženje njedowoli, nětcźiſche ßerbſke wobcźežnoſcźe wuwicź, dale jednacź.

K temu ßo ſ Haaga telegrafuje: „Daily News“ ſ Roma powjedźa, ſo ßu ßo jednanja mjes Bołharſkej a ſchtworoſwjaſkom ponowiłe. Wone ßo na ſakožku wjedu, ſo Sserbija Mazedonſku Bołharſkej hacź k Wardarej wotſtupi. Po dlěſchim pſchecźiwjenju je ßo po ſdacźu Sserbija ſa tole wurunanje bołharſko-ßerbſkich ſwadow dobyła. L.

Sserbjo ßo w Albanſkej ſdomuja.

Italſke nowiny „Corriere della Sera“ ſ Albanſkeje powjeſcź pſchinjeßu, ſo Sserbjo ſ Niſcha do Durazza telegraf twarja. We wſchěch ſe Sserbami wobßadźenych ſtronach Albanſkeje ßo póſtſke ſarjadniſtwa pſchiprawjeja a ßo ßerbſke ßudniſke wyſchnoſcźe poſtajeja. Na wobcźežowanje italſkeho konſula Sserbjo njedźiwaju. L.

Wunoſchk wójny podmórſkich cźołmow.

Hacź do 25. julija ßu němſke podmórſke cźołmy 229 jendźelſkich, 30 druhich njepſchecźelſkich a 6 neutralnych ſ njepſchecźelſkimi pſchepóſnatych wulkich a mjeńſchich pſchekupſkich łódźow potepike.

W Archangelſku, w ruſkim połnóznym pſchiſtawje pſchi Běłym morju, je ruſke knjeżerſtwo krute pſchedpißma ſa łódźniſtwo woſjewiło. K wobwarnowanju Archangelſka pſched němſkim nadpadom je ßo wjele minow do morja położiło a wjele batterijow pſchi mórſkim brjoſu poſtajiło. S Archangelſka Ruſka ßwoje żito a druhe wupłody do Jendźelſkeje a Franzowſkeje woſy, a pſches Archangelſk wona ſ Ameriki granaty a druhu wójnſku potrjebu doſtawa. B.

Schwedſko-jendźelſke wucźinjenje wo bawłmowym praſchenju.

So ßo njemohło pſches neutralne ſtaty bawłma do Němſkeje woſyczź, je Jendźelſka poßledni cźaß wſchě łódźe, kotreż bawłnu do Europy wjeſechu, na morju ſadźerźała a k jendźelſkemu brjohej dowjeſła. Mjes Schwedſkej a Jendźelſkej je ßo nětko wucźiniło, ſo Jendźelſka ſe ſebraneje amerikanſkeje bawłny, kotraž bě ſa Schwedſku poſtajena, 55,000 wałow ſa rukowanje wuda, ſo ßo bawłma ſe Schwedſkeje do Němſkeje njewuwjedźe. Wſcho hro-

madźe žo wobliczа, so je Jendźelska 600,000 hacź 700,000 walow amerikanskeje bawłmy na schwedskich łódźach sebrała. B.

Požylnjenje hollandskeho wójska.

Druha komora hollandskeho žejma je sakoń krajneje wobory, ſ kotrymž žo hollandske wójsko na 700,000 muži powjetschi, ſ 57 pschecźiwo 13 hłožam sozialdemokratow pschijała. L.

Po pschijecźu noweho wojerskeho sakonja w Hollandskej je žo tam na dobo natykowaza wocžna khoroscź rosschěrika. W Rotterdamje je pola optikusow žylne napraschowanje sa cźěmnymi nawocźemi, kotrež nětkole wjele mužskich wot 20 hacź 50 lět nožy. Wschudźe na drohach, we wosach drohowoje želesnizy atd. žu ſ cźrjódami mužojo widźecź, kotsiž ſ cźěmnymaj nawocźomaj wokoło khodźa. Dopižowar Londonskich „Daily News“ na to pokasuje, so ma tale njejabzy žo rosschěrjaza wocžna khoroscź w tym žwoje nastacźe, so chzedźa žo mužscy, kotsiž žu na dobo na wocźi skhorili, wojerskeje žłužby sminycź. B.

Wójnske brónjenje sjednocźenych statow.

Swada mjes Němskej a sjednocźenymi statami dla potepjenja parneje łódże „Lusitanije“ psches jedyn němski podmórski cźołm njeje hischcźe wujednana. Sjednocźene staty žebi sa amerikanskich stacźanow, kotsiž žu pschi potepjenju „Lusitanie“ žiwjenje shubili, sarunanje a sa pschichod saručenje žadaju, so žo stacźenjo sjednocźenych statow ſ němskimi podmórskimi cźołmami wjazy do stracha njepschinježu. Byrnjež Němska do tehole žadanja njeswolika, njetrjebamy žo bojecź, so teho dla sjednocźene staty Němskej wójnu pschipowjedźa. Se žwojej žłabej wojerskej mozu jim njeby mózno było, pschecźiwo Němskej wójnu wjesć. So bychu pak sjednocźene staty ſ najmjeńscha w pschichodze, se žwojim wójskom a łódźstwom wjazy płacźiłe, je žebi wójnski depardement wotmyślik, reserwne wójsko postajicź, kotrež by pol milijona muži žylne było. Pódla teho dyrbja žo wokoło 50 podmórskich cźołmow, někotre bitwiske kschižaki a schtyri hobrske bitwiske łódże natwaricź. Też ſ létadłami ma žo wójsko sastaracź. B.

Strajk džełacźerjow w amerikanskich munizijskich fabrikach

njeje žo, kaž Londonske „Times“ powjedźa, schlachcźiłok. Jeli so pak žo džełacźerskemu swjaskej njeporadźi, zusych agitatorow wusamknycź, budźa žo nowe strajki wospjetowacź. Sastojnizy internationalneho swjaska maschinistow pschipowjeduja, so je cźaž pschischoł, žebi wóžomhodźinski džełanski dźeń sa maschinistow w Amerizy žadacź. Maly strajk pschistawowych džełacźerjow w New Yorku je žo sapocźał. W Clevelandźe zusy agentojo spytuja, maschinistow w munizijskich fabrikach k strajkej pohnucź. L.

Skónzowanje haitiskeho presidenta.

Na haitiskej kupje w žrjedźnej Amerizy je revoluzija. Presi-dent Guillaume je psched sběžkarjemi do domu franzowskeho póžłanza cźeknył. Njedźiwajzy póžłanzowych protestow je sběžkarski lud presidenta ſ póžłanzstwa wuwjedł a jeho satželik. Lud je cźełko do kruchow rostorhał, kotrež wyskajo po měscźe noschesche. Posdźischo žu někotre žony roskhartowane cźełko pohrjebałe. Sjednocźene staty žu panzerowane kschižak „Washington“ k hłownemu haitiskemu městu Port-au-Prince póžłałe. B.

Pschecźiwo lichowanju ſ zyrobu.

Sakske knježerstwo je žo poždlednje dny ſ pižmom krajneho pschedžydstwa sakskeje sozialdemokratiskeje strony hischcźe ras napominało, ſ najwjetschej rasnoscźu we swjaskowej radźe sa to wustupowacź, so bychu žo płacźisny sa zyrobu na normalnu měru ponižiłe. Drohota je tak wulka, so žo khude wobydlerstwo njemóže na dožahaze waschnje sežiwicź. — Hižo tydźenja je žo wosjewiło, so je sakske knježerstwo w swjaskowej radźe krocźele sa to cźiniło, so bychu žo najwyschsche płacźisny njepowyschiłe, a so by žo pschecźiwo lichowanju ſ zyrobu sakrocźiło.

Sswobodomyślna ludowa strona w Bayerskej je napominanje wudała, w kotrymž žo nadźija wupraji, so bychu žo knježerstwa swjaskoweje rady sa to postarałe, so by žo nusa wobydlerstwa ſ lichowanskim wudrěcźom njeschórschika a so by žo pschecźiwo podrožerjam zyroby ſ najwjetschim khostanjom sakrocźiło. L.

Najwyschsche płacźisny sa mloko.

Kaž je žo pschi jenej schromadźisnje powschitkowneho Algäuskeho burskeho swjaska w Kemptenje sdźeliło, naměstny generalny komando w Mnichowje w bliščim cźažu najwyschsche płacźisny sa mloko postaji. Jako najwyschscha płacźisna sa mloko ſ alpskich pastwow ma 1000 litrow 175 hriwnow płacźicź. Literska płacźisna žo na 17½ hacź 18 pjenježkow wobliczi. Po tym maja žo płacźisny sa mloko, do města žo wožaze, složowacź. L.

S dowěru na Boha.

Mjes pucźowazymi, kiž ſ cźahom do Drježdźanskeho hłowneho dwórnischcźa pschijědźechu a nětkole psches hallu na dróhu wotkhadźachu, bě też stara žona se wšy, kotraž žebi na ruzy korbik njeżesche. Jenož dwaj krócź bě sa žiwjenje we wulkim měscźe pobyła, tola ženje niz žama, ale ſ ludźimi, kiž žo w Drježdźanach snajachu. Ani jeneje ſ tych haßow njebě žebi spomjatkowała, po kotrychž bě tehdom schła, a nětkole bě žama lutka pschijěła. Domoj bě jeje žyn list pißał, so je ranjeny a so tam w lazarecźe leži. Wona žo stróži hdyž tuta powjesć dońdźe, a hacźrunje jeje žyn pißasche, so jeho ranjenje cźežke njeje, tola se strachom mohł rjez hinjesche. Sšnadź ju dobry žyn jenož tak troschtuje, žnadź je ſ nim hórje a nochže jenož wěrnoscźe prajicź, so by jich bóle njenastróżił.

Hnydom žebi wotmyślli, so k njemu dojědźe; muž pak jej wotradźesche, so dźě je pucź daloki, so je wona w Drježdźanach njesnata, so by žnadź žo mohła we wulkim měscźe sabłudźicź a so to sa jedyn dźeń njedokonja. Wón budźesche žam jěł, ale běsche khoromały a žo na tak daloki pucź podacź njemóżesche.

„Budźemoj jemu pißacź“, žonje radźesche, „žyn drje pschipósnaje, so mózno njeje, so bychmoj k njemu dojěkoj. A slě to ſ nim wěscźe njeje, cźehodla by nam to potajił? Runje to dźě by namaj skerje pißał, potom bychmoj wěscźischo k njemu jěkoj.“

Ale podarmo běchu wschě rěcźe; staruschka wosta pschi žwojim. „Měra njesměju, doniž jeho njejžym widźała“, płakajo wospjetowasche. „Ja wschak žo w Draždźanach njesabłudźu, dopraschaм žo, a Handrij mi wukasa, hdźe mam pschenozowacź.“

A duž žo tola na pucź nastaji. Rano žo do cźaha žydźe a dopołdnja do Draždźan dojědźe. Doma bě plinzow napjekła, so by tola žynej něschto žobu pschinjeżko. A wona žebi prózu dawasche, so bychu jemu też žłodźałe. Hacźrunje tam w lazarecźe hłodu njetrada, budźa jemu tola lube. A žnadź też towarschej něschto ſ nich da, kaž je to woschnje — so bychu žebi tola njemyślili, so wona niczo khmane napjez njewě.

Pucź žo jej njeßměrnje dołhi bycź sdasche. Na to ani njedźiwasche, schto ludźo wokoło njeje powjedachu, jenož ſ khwilemi žo wopraschа, kak daloko je hischcźe do Draždźan a kelko stazijow hischcźe pschińdźe. A potom žo saßo do žwojich wězow samyślli.

Schto žo sa žyna njebě wustarała a modliła, niz jenož nětkole, ale hižo w jeho mkodych lětach? Dwě starschej dźěscźi běschtej jim hižo semrjełej, a też Handrij, hdyž bě lěto stary, budźesche jim bjes mała semrjeł. Jeho wustrowjenje jenož pomozy Božej pschipißowasche.

„Modl žo rad, Handrijo“, by hólcźkej rěcźała, „a budź pěkny, njeroshněwaj Boha, kiž je tebje wustrowił.“

A hólcźk njesaby na jeje napominanja, bu pobožny a schwarny, měješe nana a macź sańcź a bě jenož sa njeju žiwy. Handrij běsche blidarstwo nawuknył a by hižo mohł mischtr bycź, ale wo to njeżedźesche, chzyšche žo jenož wo starscheju staracź!

A nětkole jeho do wojakow wsachu, a dyrbjesche na bitwischcźo. S kajkim strachom žo starschej wot njeho dźěleschtaj! Hacź žo jimaj dobry žyn wrócźi, kiž bě jeju jenicźka nadźija a troscht we starobje — abo hacź jeho hižo wjazy njewuhladaju?

Też Handrijej běsche styskno, tola troschtowasche jeju. „Wotkhadźam ſ dowěru na Boha, luba macźi“, macźeri rjekny, žwoje hnucźe pschewinjejo. „Wěm, so budźa mje twoje modlitwy pschewodźecź a też ja budu žo modlicź, so by mje Bóh luby Knjes sakitował. Ale je-li mi žnadź wytžudźene, so žo njeżměm wrócźicź, dha žo pschejara njerudźtaj, Bóh waju njewopuschcźi!“

Sdasche žo, jako by žo wschěm wutroba wolóżika — starschimaj ſ tym, so bě žyn tak dobreje myśle a tak smužity, so měješe krutu dowěru a nadźiju na Boha, a jemu saßo, so wjedźesche, kak wobstajnje a horliwje budźe žo macź sa njeho modlicź.

A potom žyn woteńdźe, domach pak pschińdźechu cźažy, połne wocźakowanja a staroscźow, dokelž bě njewěste, schto žo je žynom stanje. Jenož jara ſ rědka bě wot Handrija dopiž ſ wójny pschischoł, po prawym jenož ſ wokojnikom popißana papjerka; na tej by wosjewił, so je hischcźe žiwy a strowy, ale potom starschej dołho ža

neje powjeśće wot njeho dostacź njemóżeschtaj. — A nětkole na dobo bě tak srudna powjesć pschischka.

To wschitko nětkole starej macźeri na myßle dźěsche a jej měra a pokoja njeda. Wona ßo hakle s myßli wutorże, hdyž cźah hižo do dwórnischcźa nuts jědźesche a hdyž ßo pucźowarjo poczachu hotowacź, so bychu s cźaha wustupili.

Tež staruschka macź wustupi, ale nětkole njewjedźesche, na koho ßo wobroczicź, dokelž bě w měsće njesnata.

„Hdźe dha chzecźe, cźeta?“ pschecźelny hłóß ßo pódla njeje dasche ßłyschecź a pódla ßebje wuhlada knjeni, kiž bě woßebnje sdrasćena.

„Wy drje w Draždźanach snata njejsće?“ knjeni ßo staruschku dale praschesche.

Macźerka papjerku wucźeże a rjekny:

„Mam tu ßyna, knjeni, w bitwje bu ranjeny a leži w lazarecźe. To mam tule napißane.“

Knjeni ßebi liscźik wobhlada a rjekny:

„To je daloko, tón pucź by wam wěsćе hodźinu trał, a ßnadź byschcźe ßo sabkudźika. Ssydźićе ßo semnu na elektrisku żelesnizu. Tež ja do teho kónza jědu, pojědźemoj hromadźe a ja wam potom praju, hdźe dyrbicźe do druheho wosa pschestupicź a na kotrej drósy s njeho wustupicź.“

Staruschka bě wjeßeka. Jědźeschtej. Hdyž knjeni wustupi, proschesche sastojnika, so by staru żonu kedźbnu sćinił, hdźe ma na druhi wós pschestupicź.

Duž macźerka nětk bjes knjenje dale jědźesche. Hdyž cźah sasta, sastojnik staruschcźu pokasa, na kotrej drósy ma do barakoweho lazareta hicź a sa khwilu tam dońdźe. Tam běchu w sahrodźe lute make domcźki, w nich běchu ranjeni. Wona setka wojakow a woprascha ßo, w kotrej khěžźy jejny ßyn Handrij Hkowin pschebyka, kiž je pjeźa ranjeny.

„Teho njesnaju“, wojak sdwórliwje wotmolwi, „w kotrym cźißle dha je?“

Pokasa liscźik a wojak ju na strażnika kedźbnu sćini. Tak tam dojdě. Bě ßo hižo s mozy wuschka, lědma hischcźe ju nosy dźerżeschtej. Wutroba jej pukotasche, dokelž njewjedźesche, kak ßo se ßynom ma. S baraki dwaj wojakaj wuńdźeschtaj; jedyn khromjo ßo na kij sepjerasche a druhi mějesche ruku na rubischku wißajo. Tón na dobo sasta a pohlada na staruschku.

„Macźi!“ wón radostnje sawoła a wobja s cźikej prawizu jejnu ruku.

„Handrijo!“ sakschikny pohnuta staruschka. „Duž tola njeje tak slě, hdyž móżesch khodźicź! Bóh je cźe sakitał.“

„Haj, Bóh je mje sakitał, jemu dźak!“ Handrij wotmolwi. — „Ale pójcźe, ßydnjemoj ßo tule na kawku psched baraku, scźe dha khódna?“

„Ani njemyßlu ßebi na jěsć, jenoż na tebje ßebi stajnje myßlu. A nimo teho mam plinzy sa tebje ßobu, tule masch, ßnadź budźa cźi ßłodźecź.“

Handrij plinzy do baraki donjeße. Sa tón cźaß pschińdźe druhi wojak a s Hkowinowej rěcźesche, kak mataj ßo s Handrijom lubo. „Runje chzychmoj k nam, k mojimaj starschimaj hicź, ja mjenujzy ßym s Draždźan.“

„A hdźe dha budźe twoja macź psches nóz wostacź?“ druhi wojak na Handrija sarěcźa, kiž bě ßo s baraki wrócźił.

„W hoscźenzu“, Handrij rjekny, „chzu ju tam dowjescź.“

„A cźemu to, móże pola mojeju starscheju pschenozowacź!“ A wón woteńdźe a wobstara staruschcźu pschenozowanje.

„A hdźe dha ßy na ruzy sranjeny, Handrijo?“ macź ßo staroscźiwje praschesche.

„Wschako widźicźe, so njejßym cźeźko sranjeny“, ßyn troschtowasche. „Dwaj porstaj ßym pschißadźił. Bohu dźak, so ßym ßmjercźi wucźeknył. Bě to hižo wjeczor na ßměrkach. Khwilu mějachmy měr. Sswjaty wjeczor dyrbjesche swonicź, ale wßy běchu wopuschcźene, duž tam nichtó njeswonjesche. Ja pak ßo na to dopomnich, so mam ßo modlicź. Ssedźach s někotrymi towaršchemi na kamjenjach na kromje lěża. Mějach měżu w ruzy a hladach na wobras nascheho Sbóżnika, kiž ßy mi ßobu daka, tón běch ßebi do cźapki tyknył. Na dobo nad nami njepschecźelske granaty sahwisdnychu. Spěschnje stajich cźapku na hłowu a sabych wobraść s njeje wuwsacź. Druhy też tak sćinichu, a wschachmy tšělbu do ruki, so bychmy kedźbowali, kajki roskas pschińdźe. Ale hdyž ßo nahle srunach, padny mi měża s hłowy, a ja ßo po nju skhilich. Runje w tym wokomiku mi nad hłowu franzowska kulka sahwisda a towaršch, kiž sady mje stejesche, padźe s rostšělenej hłowu k semi. Kulka bě jeho runje do cźoła trjechika. Njebudźech ßo ja runje k semi skhilił, budźechmoj wobaj morwaj bykoj. Kak ßym ßo Bohu dźakował a tón wobraść nascheho Sbóżnika cźeścźił!“

„Mój drohi ßyno!“ macź sahikny a wobja jeho, jako by ßo hischcźe nětkole pschе njeho bojała.

„Sa khwilu potom buch do ruki ranjeny“, ßyn dale powjedasche, „a woteńdźech s bitwischcźa. Sa něschto cźaßa budu puschcźeny, dokelž njemóżu wjazy tšělecź a do wójny ßo wrócźicź. A tak wostanu doma.“

„Nó, tak pschinjeßu nanej dobru powjescź domoj“, staruschka ßo wjeßelesche a bě na prózu a staroscźe sabyła, kiž bě po pucźu měła.

Macź wosta psches nóz pola starscheju Handrijoweho pschecźela. Handrij ju nasajtra rano na dwórnischcźo dowjedźe. Kaž bě se stysknoscźu do Draždźan jěła, tak ßo nětkole s radoscźu domoj wrócźesche.

Sa krótki cźaß Handrij domoj pschińdźe, wón bě nětko hischcźe bóle pobożny, hacź priedy a cźescźesche woßebje wobraść khižowaneho Sbóżnika, psches kotryż bě ßo jemu tak spodźiwnje żiwjenje sakhowało.

(— Kónz. —)

K dnjej 1. auguśta 1915.

Dźeńß lěto je, so sakhadźa
Ska krwawna wójna, żałostna,
Ach, Bożo, kajki srudny cźaß
Ssy bněwnje dopuschcźik na naß,
Haj hischcźe njeje nihdźe widźe-
[nju,
So mjesy stajene ßu bědźenju.

Sso horze ßylsy płakachu,
Hdyž swony srudnje swonjachu
Psched lětom k wójny spoczatku,
Kiž traschi wschitkich ludźi tu.
Ach proschmy Boha, so by ßmi-
[łuł ßo
A wotwobrocził wójny hubjenstwo.

Nam dźěsche psches wutrobu mjecź,
Hdyž cźehnichu tu lubi prjecź,
Ach luby nan a mandźelski,
Ssyn luby a bratr jenicźki.
Kak cźeźke běsche nam wschěm
[dźělenje,
Hdy pschińdźe wjeßke saßowidźenje?

Sso lěto 'żno ßu bědźili
A sa kraj wótzny woj'wali,
Kak wjele je jich sranjenych?
A kelko je jich sajatych?
Kak mnosy lubi w zusej semi
[spja,
Kiž wóczko tudy wjaz' njewohlada?

Ow Bożo, kiž Knjes cźaßa ßy,
Dźeńß psched twój trón my stupimy,
Ach wußkysch naschu modlitwu,
Nam poßylń ducha, wutrobu,
Naß njesastorcź wot ßwojoh' wo-
[blicźa,
Ach wußkysch naß wschak Jesom
[Khrysta dla.

Njech żałba s Gileada je
Na wschě te rany żałostne
Ach wotschewjenje s njebjeßow
Tym ranjenym ach wjele stow,
Sbudź samaritsku luboscź we naß
[ßam,
Kiž pomozna je wbohim wojakam.

Ow Jesu, ßmil ßo nad tymi,
Kiž widźenje ßu shubili
Psches tutu wójnu żałostnu,
So tebje jeno pytaju.
Hlaj, sbóżni khwala ßo, kiž nje-
[widźa,
Pak wěru k tebi, Bożo, skhowaja.

Tych poßylń, kiž ßu sajecźi
A daloko prjecź wjedźeni,
Jich pschiwjedź, hdyž kónz wójny je,
Wschěch saß' do kraja wótzneho,
Jich swarnuj, budź jich schkit a kho-
[wanka,
Ach wostań s nimi, budź jich nadźija.

Tym, kiž ßu hižo padnyli
A ryczersku ßmjercź wumrjeli,
Wschěm wotankń ßwoje njebjeßa,
Hdźeż kónz je wójny, běděenja.
Ach troschtuj tych, kiž wo nich
[płakaju,
So do njebja ßo s nimi powjedu.

Ssmil ßo też, Bożo, nad tymi,
Kiž njejßu 'schcźe cźe pósnali,
Ach so by wójna ßurowa
Naß k pokucźe wschěch wabiła,
Ach ßmil ßo, ßmil ßo, Knjeże,
[wußkysch naß,
Njech kónz je wójny, wobradź
[měrny cźaß!

J. Kruża.

Ze Serbow.

— **Wjeleczańska dróha** ßo dla noweho poßypanja wot mjesy měschczańskich sahonow hacź k prjedawschemu Vietzez sahrodnistwu wot 2. auguśta sa cźaß dźěła sa jěsdny wobkhad sawrje.

— **(Najwyschsche płacźiny sa mloko a wudźěłki mlokarnjow.)** We wschelakich nowinach je ßo poßledni cźaß żadało, so bychu ßo sa mloko a wudźěłki mlokarnjow najwyschsche płacźiny postajike. S tutej należnoscźu je ßo tele dny sakska krajna kulturna

rada ſaběraka. Pſchi wuradženju je ßo ſpósnako, ſo bychu postajenju najwyſchſchich płaczišnow ſa mloko a wudżełki mlokarnjow najwjetſche wobczežnoſcze napſchecžo ſtake. Pſchede wſchěm mohło ßo temule praſchenju hakle bliže ſtupicź, hdy by khěžorſtwo wobſtaranje wjetſchich hromadow pizowadkow do rukow wſako. Tak dołho hacź ſtaj majß a wukrajny jecźmjeń wo 300 prozentow dróżſchej hacź w pſcherěſku do wójny, njebudże drje ßo na poniženje płaczišnow ſa mloko a butru myßlicź móz.

— **(Nowa mlokowa płaczišna w Budyſchinje.)** Swjaſk wjeßnych mlokopſchiwożerjow je wosjewił, ſo ßo wot nětka liter dobreho mloka w Budyſchinje po 25 pjenježkach pſchedawa.

— **(Khlěbowa płaczišna.)** Komunalny ſwjaſk ſa Budyſchin a wokolne wßy wosjewja, ſo ßo punt khlěba njeßmě dróżſcho hacź po 18 pjenježkach pſchedawacź.

— (Saſtacźe wupłacźenja mſdy ſa ſaſtojnikow, kotſiž ßu ßo jako wojazy we wójnje ſhubli.) Schleſyſke nowiny piſchu: We wjele dopißach ßo na to ſkorži. ſo je knježerſtwo pſchestako mſdu ſaſtojnikow w tych padach wupłacźicź, kotſiž jako wojazy njejßu dlěſchi cźaß žaneje powjeſcze ſ wójny domoj pósłali a ja kotrymiž ßu ßo bjes wuſpěcha wobhonili. Tele dopißy dawaju spósnacź ſo ßu pſchiwuſni ſhubjenych ſaſtojnikow wopacźneho měnjenja ſo maja prawo na dalſche wupłacźenje mſdy, dokelž ßmjercź njeje ſnata.

— **Pſchecźiwo lichowanju ſ zyrobu** ſtaj generalnaj komandaj 12. a 19. armeekorpſa ſcźěhowazy wukaß wudałoj:

„So by ßo lichowanju we wulkim a drobnym wikowanju ſ wěžami wſchědneje potrjeby, woßebje ſ zyrobu a pizu wſcheje družiny, tehorunja ſe ßyrymi wupłodami natury, tepidłom a ßwěcźenjom napſchecžo ſtupiło, ßo ſa wokrjeßaj naměſtnetju komandow 12. a 19. armeekorpſa, tak daloko hacź poſtajenja khěžorſtwoweho prawa temu napſchecžo njeſteja, ſcźěhowaze wukaſuje:

S jaſtwom hacź do jeneho lěta ßo khoſta:

1. ſchtóž pſchi pſchemyßłowym pſchedawanju wěžow wſchědneje potrjeby ßebi njepoměrnje wyßoke płaczišny żada, pſchijimuje abo ßebi je ßlubicź dawa;

2. ſchtóž pſchi pſchemyßłowym kupowanju wěžow wſchědneje potrjeby njepoměrnje wyßoke płaczišny ßadża abo pſchi pſchemyßłowym kupjenju tajkich wěžow njepoměrnje wyßoke płaczišny pſchiſwoła;

3. ſchtóž ſkłady wſchědneje potrjeby, kotrež ßu po ßebi k pſchedacźu poſtajene, ſ wobkhoda wróchó dżerži, ſo by płaczišny do wyßoka hnał;

4. ſchtóž jako pſchedawar wěžow wſchědneje potrjeby bjes dożahazeje pſchicžiny ßo ſapowjedźi, ſa pjenjeſy je jenemu na kupjenje ſmyßlenemu pſchewoſtajicź.

Tutón wukaß ſ jeho woſjewjenjom do mozy ſtupi.

S Budyſchinka. Ssyn tudomneho murjerja Hohlfelda a ßyn paleŕſkeho miſchtra Brycze, kotraiž na wjeczornym wojownifchczu wojujetaj, ſtaj ßo ſ medaillu Bjedricha-Auguſta wuſnamjenikoj.

S Radworja. Podoffizěr Pawoł Pjetaſch ſ Radworja, pola pěſcheho regimenta cźißko 32 ſtejazy, je żeleſny kſchiž 2. rjadownje doſtał.

S Lěſkeje pola Kamjeńza. Tu běchu ſcheſcźo młodźi ludźo pſchi cźežkim njewjedrje wukhow w jenej wocźinjenej bróżni namakali. Na dobo błyſk do jeneje bliſko ſtejazeje jaßenje dyri. Mjes tym ſo ßo tjo ſ tych młodych ludźi jenoż ſtróżichu, ßo jedyn ſaraſy, a dwejo ßo cźežko ſraniſchtaj. Zimaj nakhwilnje ſtawy wokhromichu, a dlěſchi cźaß běſchtaj bjes rěcze.

S Rakez. Hdyż je ßo nětko hižo lěto minyło, ſo cźežka wójna ſakhadża, dha wopomńmy też tych, kiž ßu ſa naß wojujo ryczeŕſku ßmjercź na bitwiſchczu wumrjeli. Je to 28 woßobow ſ naſcheje woßady, a to 12 ſ Rakez, 1 ſ Noweje Wßy, 3 ſ Hermanez, 2 ſ Wyßokeje, 7 ſe Schcźeńzy a 3 ſ Jitka. Wyſche teho ſtaj ßo wot ſeptembra ßem ſhubiłoj K. Henczka ſe Schcźeńzy a H. Rösler ſ Noweje Wßy, wo kotrymaiž njeje hacź do dżeńßniſcheho dnja żana powjeſcź doſchła. Bóh ſapłacź padnjenym we wěcźnoſcźi jich ßwěru a luboſcź a troſchtuj ſrudnych ſawoſtajenych w nadźiji ſbóżneho ſaßowohladanja.

S Łupoje. Žiwnoſcź Handrija Natuſchki we Łupoji, na 8400 hriwnow takſérowana, ma ßo 15. februara 1916 dopołdnja w 10 hodźinach na ßudniſtwje w Budyſchinje na dyrbjenſke waſchnje na pſcheßadźowanje pſchedawacź. Wopalna kaßa 2820 hr. wucźinja.

S Kulowa. Też ſ naſcheho měſta ßo jedyn wojak w Ssibirſkej jaty dżerži. Wón je 22 lětny tyſcheŕſki pomoznik Hugo Wolter, dżeßatnik w jenym pěſchim regimencze. Wot 17. auguſta 1914 njebě wón żane ſnamjo żiwjenja wot ßebje dał, a powſchitkownje ßebi myßlachu, ſo je wón pſchi maſurſkich jěſorach padnył. Wulke bě teho dla wjeßele jeho ßwójbnych, hdyż póndżelu kharta dońdże, ſ kotrejž woſjewi, ſo je hiſchcźe żiwy a ſtrowy. Jemu ßo khětro derje dże. Sranjeneho ßu jeho Rußojo ſajeli a do Ssibirſkeje dowjeſli. Hiſchcźe ſchtyrjo druſy wojazy ſ Kulowa ßu ßo pſchi wojowanjach na ruſkim wojowniſchczu ſhubili.

Se Stróże pola Rakez. Wucźeŕ Khorla Rencź ſe Stróże, pola reſervneho regimenta cźißko 7 ſtejazy, je ßo ſe żeleſnym kſchiżom wuſnamjenił. Na poßled bě wón ſ wucźerjom w Mikowje.

Se Słeho Komorowa. Towaŕſtwo jama „Ilſa“ je pola Němſkeho Woßyka ſchtyri knjeże kubła a někotre burſke kubła k wotryczu wuhla pokupiło. Wono ſa jutro 1600 hriwnow płaczi. Jeli ſo pytanje ſa wuhlom njeby wuſpěſchne było, móże „Ilſa“ ſa cźaß dweju lět wot kupje wotſtupicź.

S Draždżan. Kral Bjedrich Auguſt je njedźelu wjecźor k wjecźornemu wojowniſchczu wotjěł.

S Kulowa. Skót ſkótneju wikowarjow Bjarnata Zomaka a Franza Handrika je na pokhromu ſkhorił.

S Trjebina. Naſch 2. wucźeŕ, knjes Oskar Schulz, je 14. meje t. l. w měſchniſkim lěßu we Franzowſkej ßmjercź ſa wótżny kraj poczeŕpił. Narodżeny 29. oktobra 1891 we Friedebergu n. Kw. wón po pſchihotowanju na prägarandże w Greiffenbergu ſeminar w Zahanju wopytowaſche. Po wobſtatym wucźeŕſkim pruhowanju we wulkim rózku 1913 kantorſke měſtno w Hóſniży ſaſtupi a bu lěto poſdźiſcho pſchi naſchej ſchuli ſa 2. wucźerja poſtajeny, hdyż je nimale lěto ſe wſchej ßwěrnoſcźu dżěłał.

Se Shorjelza. Dwaj ſranjenoj wojakaj ßo, hdyż Barlinſku dróhu pſchekrocźiſchtaj, ſ jenym woſom dróhoweje żeleſnizy ſhrabnyſchtaj a ßo żyły kruch ßobu wlecźeſchtaj. Hdyż běchu po ſdaciu cźežko ſranjeneju ſwobalili, jeju ſ khorobnym automobilom do hojeŕnje dowjeſechu.

S Cźorneho Khołmza. Kubleŕ dr. jur. Ota Pětſch ſ Cźorneho Khołmza je ßo 14. julija ſa leutnanta reſervy w jenym reſervnym pólnym artilleriſkim regimencze pomjenował. 14. junija bě ßo jemu żeleſny kſchiż ſpożczik. Wot někotrych njedźel je wón ſ wjednikom jeneje lětarjam wobarazeje kanony.

S Hródka. Njedźelu je ßo Rimmlerez fabrika cźißko 1 wotpaliła.

Se Sſlepeho. Sańdźenu njedźelu, 25. julija, je tudy ßerbſki herz Bóla, 77 lět ſtary, wumrjeł. Wón běſche dołho a ſcheroko ſnaty, wón njeje jenoż w naſchej wokolnoſcźi pſchi ßwjedźeńſkich ſkładnoſcźach, ale dołho pſches jeje mjeſy ludźi ſabawjał ſe ßwojim piſkanjom. Woßebje pſches Draždżańſku wuſtajeńzu w lěcze 1896, hdyż wón w tak mjenowanej „ßerbſkej wßy“ wuſtupowaſche, ßo jeho khwalba po ßwěcze roſnjeße. Jeho na ludowe a narodne ßwjedźenje też do dałokoſcze żadachu. Hdyż ßo narodopißne ſjěſdy, ethnegrafiſke, a anthropoliſke kongreſſy wotměwachu, dyrbjeſche wón ßobuſkutkowacź. Woßebje wjele ßebi na to wjedźeſche, ſo běchu jeho raſ ſ nětbuſchej ſakſkej kralowu na jenym wobraſu ßobu fotografowali. — Sswoje hudźbne naſtroje ßebi ßam dżěłaſche, a dyrbjeſche je do muſejow, ßamo do wukraja ſhotowicź. S nim je ßo original ßerbſkeho hudźbnika minył.

Cyrkwinske powjeſće.

W Michalſkej zyrkwi ſmeje jutſje, 9. njedźelu po Sswjatej Trojizy rano w 7 hodźinach farař Räda ßerbſku ſpowjednu wucźbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin ſmeje duchowny Tyſchef ßerbſke a w 10 hodźinach němſke predowanje.

Njedźelu popołdnju w 2 hodźinomaj ſmeje farař Räda Bożu ßłużbu ſa dźěcźi.

Tydźeńſke ſaſtojńſke dźěła ſmeje farař Räda.

Sſrjedu wjecźor we 8 hodźinach wotmeje ßo w Dobruſchi ßerbſka nutrnoſcź a wójńſka modleńſka hodźina.

Wěrowani:

W Michalſkej zyrkwi: Bjedrich Auguſt Frejda, dźěłacźeŕ pod hrodom, ſ Lenu Hertu rodż. Turkez w Budyſchinje. — Jan Ernſt Schmit w Czichońzach, dźěłacźeŕ na żeleſniży, ſ Minu rodż. Wicźaſez ſ Wulkeho Wjelkowa.

S druhich woßadow: Bjedrich Auguſt Nowak, cźěßla w Nowej Wßy, ſ Marju rodż. Buſchez w Rakezach. — Jan Auguſt Němz, dźěłacźeŕ w Nowej Wßy, ſ Emmu Marju rodż. Staruße w Jitku.

Křćenł:

W Michalſkej zyrkwi: Herman Marcźin, Auguſta Hermana Henniga, ratarja w Libuchowje, ß. — Erich Gerhard, Hermana Bohuwěra Albinuße, kublerja w Jeńkezach, ß.

S druhich woßadow: Richard Adolf, Adolfa Goczlicha, dźěłacźerja w Dźěchorezach, ß. — Hedwiga Margareta, Maza Preuſche, ſkłakarja w Cźet-

wjenych Noßlizach, dź. — Ernst Jan, Jana Pawoła Soki, murjerja w Rakezach, ßyn. — Marja Lisa, Hanßa Arnolda, sliczbowanskeho wjednika na ryczertkuble w Schczeńzy, dź. — Kurt Herman, Hermana Pawlika, sahrodniskeho żiwnoscźerja w Drobach, ß. — Erna Lena Pawlikez a Ernst Richard Pawlik, njem. dźesezi w Liwiczu. — Ernst Max, ßyn hospodarskeho pomocznika Holnika w Stróżi p Barta. — Frida Marta, Jana Pawoła Rosjata, żiwnoscźerja we Worzynje, dź

Zemrjeli:

W druhich wośadach: Khorla August Halasch, pens. żelesniski wot hladowat w Zicźeńku, 73 l. 8 m. 13 d. — Hana Grafowa rodź. Hejtmankez, murjerja Hejtmanka w Khróscźe mandźelska, 33 l. — Hana Mischnarka rodźena Pawluschez, hejtmana Mischnarja w Hatkach mandźelska, 40 l. 11 m. 6 d. —

Zyrkwinske powjescze s Hodźija.

9. njedźelu po Sswjatej Trojizy śmeje rano $^1/_2$7 hodźin duchowny Voigt němsku spowjednu wucźbu, $^1/_2$8 hodźin śmeje farar Kschiżan němske a dopołdnja $^3/_4$9 hodźin serbske prědowanje.

Ssrjedu popołdnju w 4 hodźinach shromadźisna żónskeho towarstwa.

Ssrjedu wjeczor w 7 hodźinach budże so němska wójnska modletska hodźina wotbywacź.

Zyrkwinske powjescze s Budestez.

9. njedźelu po Sswjatej Trojizy rano w 7 hodźinach serbska spowjedna wucźba, dopołdnja we 8 hodźinach śmeje farar Domaschka serbske a $^1/_2$10 hodźin němske prědowanje.

Ssrjedu wjeczor $^1/_2$8 hodźin śmeje duchowny Bójz serbsku wójnsku nutrnosćź,

K lěpschemu swojich wotebjerarjow radźu jim, so bychu so po możnosczi hižo nětkole s trěbnymi tworami sastarali, dokelž wone, tak daloko hacź su hischcze dostacź, so po płaczisnjenjestajnje powyscheja. Proschu, wobkedźbujcze mój nawěschtk w dźensnischim cźisle.

Emil Wehrle.

Płaczisny rěsneho skotu na Drazdźanskich skotnych witach.

29. julija 1905

Płaczisny po zentnarju a hriwnach.

Skótne druziny a wosnamjenjenje.	Żiwa waha	rěsna waha
Woły:	hr.	hr.
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnosczę hacź do 6 lět	74—77	128—131
awstriske	—	—
2 młode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	59—61	121—124
3 ßrěnjo pizowane młode, derje pizowane starsche	50—53	111—117
4. ßnadnje pizowane kóźdeje staroby	40 45	101—106
Jałojzy a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnosczę	68—73	118—118
2. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnosczę hacź do 7 lět	60—65	123—128
3. starsche, wukormjene kruwy a ßnadnje wuwite młódsche kruwy a jałojzy	45—55	102—113
4. ßrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	35—42	90—102
5 ßnadnje pizowane kruwy a jałojzy	25 30	81 89
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnosczę	68—71	112—117
2. ßrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	42—50	94—103
3. ßnadnje pizowane	36—40	85—92
Czelata:		
1. najlěpsche s młokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	65—71	107—110
2. ßrěnje kormjene abo hacź dobre wot zyza	55—58	100—103
3. ßnadnje wuwite wot zyza	48—52	93—97
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpschich raßow a jich schischizenjow w starobje hacź do 1$^1/_4$ léta	116—121	151—156
2. mjaßne	100—105	135—140
3 ßnadnje wuwite, tez ranzy a tundroßy	97—117	132—152

Zitne płaczisny w Budyschinje a Lubiju njejßu so pschemjenike.

Płaczisna produktow.

W Budyschinje płaczi: punt howjaseho mjaßa wot 1 hr 20 pj hacź 1 hr. 30 pj., punt czelazeho mjaßa — wot hr. — pj. hacź 1 hr. — pj., punt ßwinjazeho mjaßa wot 1 hr. 50 pj. hacź 1 hr. 50 pj., punt schmalza wot — hr. — pj. hacź 1 hr. 80 pj., punt pschenczneje muki wot — hr. 26 pj. hacź — hr. 32 pj., punt rź neje muki wot — hr. — pj. hacź — hr. 22 pj., punt khlěba wot — hr. — pj. hacź — hr. 17 pj., punt ßuscheneho połcza wot — hr. — hacź 1 hr. 80 pj., punt mlěteho zokora wot — hr. 27 pj. hacź — hr. 30 pj., liter petroleja wot — hr. 56 pj. hacź hr. 65 pj., 2 punty butry wot 3 hr. 80 pj. hacź 4 hr. 40 pj., 15 schtuk jeji wot 1 hr. 95 pj., hacź 2 hr. 25 pj., 100 puntow ßyna wot 4 hr. 50 hacź 5 hr. 50 pj.

Stare płaczisny

Emil Wehrle

na jerjowej haßy 7.

Hermank

tak dołho hacź skład doßahuje:

draste tkaniny	hizo po	90	pj.
módroczischcź	" "	35	"
poßleschczowe tkaniny	" "	35	"
kattun	" "	32	"
meblowy kattun	" "	45	"
meblowy krep	" "	60	"
koschlazy barchent	" "	32	"

Sofowe pschikrywy — blidowe pschikrywy (deki) **schenillowe nahłowjaze rubischcźa** jara płaczisny hódno!

Czistopłatowe żonjaze schórzuchi 1,40 M. Wołmjane schórzuchi 1,10 M.

Emil Wehrle

na jerjowej haßy 7.

Ssymjentny hroch

a

Piktoria - hróch

ma płaczisny hódno na pschedań

Pawoł Scholta naßlědnik

na Hoschiz haßy.

Pschińdźemoj tón ras do Budyschina na hermank s wulkim składom

czeßaneho scheviota a czornych ff. ßuknjanych a czeßanopschędźenowych tkaninow

k **wobleczenjam** a **paletotam** ßo pschihodźazych.

Sbytki k jenotliwym **mużazym** a **holczazym wobleczenjam kholowam, jupam** a **paletotam** atd.

Żonjaze ßukno a tkaniny k kostumam

jenoż najlěpschich druzinow w hobrskim wubjerku po **snatych tunich płaczisnach.**

Wubrakowane a wuleżane twory nimamoj.

S dopokasmom sa naschu sprawnosćź je, so liczba naju woteběrarjow lěto wot léta pschiběra

L. Wolff u. Co. s Khoczebusa (w Delnjej Łużizy).

Ssmój jenicźkaj, kotrajź se ßkawneho ßukelniskeho města Khoczebusa do Budyschina pschiúdźemoj.

Stejischczo: na khownym torhoschczu, s napschecza knjesa pschekupza Pahua.

Draždźanski wobućowy dwór

Najtuńscha kupowarńja sa sałožpschedawarjow! Kupowazym Serbam posłiczamy pschi kupjenju **mužazych, žonjazych a dźěczazych schkórnjow najwjetschi dobytk.** Prěnjoklaßne wobuće. — Nowe formy. Nimo měry tunje płaczišny. **w Budyschinje** pschi ßerbskich hrjebjach 2 na rózku kamjeńtneje haßy

Schmidt & Gottschalk
pjenježna banka

w Budyschinje, na theaterskej haßy 6, na schulskej drózy.

Němsku 5% wójnsku požčežonku, fastawne listy atd. kupujemoj a pschedawamoj,
wschě do pjenježneho bankowstwa ßluschaze naležnosče wobstarujemoj,
privatne tresorske kaschčiki pschenajamoj,
běžne sličbowanja wotewrjamoj.
Sadanjenje pjenjes na scheck a depositne konty po pschihódnych wuměnjenjach.
Hódnostne papjery ßo khowaju a sarjaduja.
Kontrolla effektow. Wuplačenje wschěch płacjomnych kuponow.
Diskontowanje směnkow. Domizilne městno sa směnki.

Nasche lětusche lěčzne wupschedawanje

ßo ßrjedu 4. auguśta sapočznje.

Jenotliwe pory — wobhladowanske pory a wschelake składnostne dźělby po radikalnje poniženych płaczišnach.

Wjetsche dźělby **mužazych a žonjazych schkórniczkow a niskich czrijow Salamanderskeje znamki** hischče po **prjedawschich** znatych **tunich** jenotnych płaczišnach.

Zhorjelska črijowa předawarńja

Na bohatej haßy 16 **w Budyschinje,** A. Jacobsohn. Telefon 467.

Franz Marschner

czaßnikar w Budyschinje
na bohatej haßy 9
ßwój skład **czaßnikow** a **czaßnikowych rjeczazow**
k dobroczišwemu wobkedźbowanju porucza
Hódna twora. Pilßomne rukowanje. Tunje płaczišny.

Tunje sofy

we nimo měry wulkim wubjerku ma pschisezona składze

J. O. H. Bär

w Budyschinje na Hoschiz haßy 29.

Czerwjeny dźeczel, schwedski dźeczel, žołty dźeczel, běły dźeczel, inkarnat
saručzeny bjes židy, porucza
Khorla Preißer jun.
pschi žitnych wikach.

Ssymjo praweje rěpy
najlěpje skhadźaze, je saßo doschło
Khorla Preisser jun.
pschi žitnych wikach.

Młoda ßuczelna
kruwa,
blisko k czeleniu, je na pschedań w **Běčzizach** 21.

Dźěłaczerjow
sa **semjuryče a dränérowanje** do trajneho dźěła pyta
Hermann Thomas
w Budyschinje na Jägerstraße 8

Žilate nohi! Bolaze nohi!
Ręczne hodziny darmo w Budyschinje Nordstraße 17.

Kuchańki, stwinske a ßłužobne holzy, mlokowe holzy, hródźne džowki, holzy k ßwinjom, wotroczkow, ßrěnkow, rólnych pohonczow wolazych a dźěłaczerske ßwójby pyta hnydom pschistajerka **Görlichowa** na ßukelnskej haßy 1 na rózku khěžorskeje dróhi w czrijownі knjesa Heinr. Mohra.
— Telefon 837. —

Kóždy, kotryž chce ßebi **dobry a tuni czaßnik** kupicz, abo kotryž chce ßebi jón **porjedzicz** dacz, njech dže k czaßnikarjej
Kurtej Jenčej
na swonk. lawskej haßy 5.
Jencz pschedawa a porjedźuje, sa ßwoje dźěło sprawnje rukuje. — **Proschu, ßebi moji wukładne wokno, j płaczišname wupołożene, wobhladacz.**

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Stwórćětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do doma 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěški, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječer přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 32. **Sobotu 7. augusta 1915.** **Lětnik 74.**

Warschawa a Iwangorod ßo ſ.němſkim a awſtriſkim wójſkom wobßadźilej.

Rosprawa němſkeho generalneho ſtaba.

5. auguſta.

We Vogeaſach ßo pſchi Lingekopfu a k połodnju wot tam ſ nowa wojuje.

Na ruſkim wojownifcheẓu je w Kurlandſkej a Samogitiſkej naſcha kavallerija ruſku pola Genajza, Birſhi a Onikſchty ſ pola ſbila. Pſchi tym a pſchi wojowanjach pola Ponjewiz ßmy 2225 Rußow, mjes nimi 2 offiźerow, ſajeli.

Armeji generala ſe Scholtza a Gallwitza horzo wojujo k dróſy Lomża—Oſtrow—Wyſchkow dale poſtupowaſchtej. Khroble a ſadwělne napſcheẓne ſtorki Rußow na bokomaj Oſtrowſko-Roſanſkeje drohi běchu bjes wuſpěcha. 22 offiźerow, 4840 muži je ßo ſajało, 17 maſchinſkich tſělbow ßo dobylo.

Armeja bajerſkeho prynza Leopolda je weẓera ſwonkownu a ſnutſkownu frontu Warſchawſkich wobtwjerdẓenjow pſchelamała a wſała, w kotrymajž ruſke ſadnje wójſko hiſchẓe wutrajnje napſcheẓo ſtejeſche. Měſto je ßo dźenßa ſ naſchimi wojakami wobßadźilo.

6. auguſta.

Na franzowſkim wojownifcheẓu ßu ßo 4 njepſchećelowe lětadła nuſowale, k ſemi ſleẓiẓ.

Na ruſkim wojownifcheẓu je kavallerija ſ wuſpěchom wojowała. Pſchi Narewſkej froncze je ßo dale poſtupowało. Eſkadra naſchich powětrowych łódźow je na Bialyſtok bomby mjetała. Wot rańſcheho Wißlineho brjoha Rußojo ſ artilleriju do Warſchawy tſěleja. Mackenſenowe wójſka njepſchećela dale ſcźěhuja.

Najwyſchſche wójſkowe wjedniſtwo.

Rosprawa awſtriſkeho generalneho ſtaba

5. auguſta powě: Dołhi rjad wuſpěchow, kortež ßu ſwjaſkarjo wot mejſkeje bitwy nad Dunajezom w Galiziſkej, połodniſchej a połnóžnej Pólſkej wubědźili, je ßo ſ wobßadźenjom Iwangoroda a Warſchawy krónował. Weẓera ßu naſchi wojazy Iwangorod wobßadźili, dźenßa ßu němſzy wojazy wójſka bayerſkeho prynza Leopolda do hłownjeho měſta ruſkeje Pólſkeje ſaẓahnyli. Mjes Wißłu a Bugom ſwjaſkarjo wojujo a njepſchećela pſcheſcźěhujo k połnozy poſtupuja. Awſtriſko-němſka artillerija je Uſti Lug, němſka Wladimir Wołyńſki doßahnyła.

Na italſkim wojownifcheẓu je na tirolſkej froncze jenož pſchi ſarěſku Kſchižneje hory k wjetſchemu wojowanju doſchło. Weẓera rano ſapoẓany nadběh něktorych bataillonow italſkeho pěſcheho regimenta čišło 92 pſchećiwo Nemeſkej alpje je ßo krwawnje ſlemił. Njepſchećel popołdnju ſ dźěła do lěßow namjeſneje rěẓki zoſaſche. K wołóženju tychle italſkich mozow popołdnju jedyn njepſchećelowy bataillon pſchekhwatajzy pſchećiwo ßußodnemu Seekofalſkemu ſtejiſchẓu poſtupowaẓ ſpyta. Też tón ßo po krótkim wojowanju wotraſy a něhdźe 100 muži morwych ſhubi, bataillonowy komandant a někotſi offiźerojo padźechu. Naſche ſchkodowanje w tymle wojowanju bě ßnadne. W Gorizſkej krajinje Italſzy wot weẓera pchipołdnja ſaßo ſ artilleriju do naſchich ſtejiſchẓow pſchi doberdowſkej wyßokej runinje wudźerżuja. Hdyž njepſchećelowa infanterija wot Sagrado k połodnju wot Sdrauſſina poſtupowaẓ ſpyta, ßo wona ſ naſchej artilleriju potſěła.

Na wſchěch druhich ſtronach njeje ßo niczo woßebiteho ſtało.

6. auguſta je ßo rosprawa wudała: Jedyn ſ naſchich podmórſkich cźołmow je jedyn italſki podmórſki cźołm Nautiloweho typa potepił.

Italſa powětrowa łódź „Zita di Jeſi" je ßo nad měſtom Polu ſe ſchrapnelemi dele ſtſělała. B.

Wojſjewjenje khěžora Wylema.

Khěžor Wylem je 31. julija ſcźěhowaze wojſjewjenje ſa němſki lud wudał:

Němſkemu ludej!

Lěto je ßo minyło, ſo ßym dyrbjał němſki łud k brónjam ſawołaẓ. Njeßłyſchany krwawny cźaß je na Europu a ßwět pſchiſchoł. Piched Bohom a ſtawiſnami je moje ßwědomje cźiſte. Njejßym wójnu chzył! Po pſchihotowanju zyłeho lětdźeßatka měnjeſche ſwjaſk mozow, kotrymž bě Němſka pſchewułka narołtka, ſo je wokomik pſchiſchoł, ſo by khěžorſtwo, w prawej wězy k ßwojemu awſtriſko-wuherſkemu ſwjaſkarjej ſtejaze, ponižił abo ſ pſchemóznym ſwjaſkom ſatkóẓił.

Niz požadanje ſa dobycźom je naß do wójny hnało. Dźakapołni móżemy dźenßa rjez: Bóh bě ſ nami! Zane pſchemozowanje ludoprawnych prawidłow pſches naſchich njepſchećelow njeje ſamohło hoſpodarſke ſakoẓki naſcheho wójnuwjedźenja ſiſchaſcź. S hłubokej dźakownoſcźu wótzny kraj dźenßa a pſchezo na ßwojich wojowarjow ſpomina. S maćerjemi a nanami, ſ wudowami a ßyrotami boloſcź wo lubych ſaẓuwam, kotſiž ßu ſa wótcźinu wumrjeli.

Snutſkowna ßylnoſcź a jenotna narodna wola w duchu ſtworiẓelow khěžorſtwa dobycźe ſaruẓeja! Haćenja, kotrež ßo ſ pſchedwidźenjom natwarichu, ſo ſmějemy hiſchẓe ras ſakitaẓ, ſchtož ßmy 1870 wubědźili, ßu najwjetſche nawalnoſcze ßwětowych ſtawiſnow wudźerżake.

W rjekowſkich ſkutkach a cźerpjenjach njekabłajzy wutrajemy, hacź měr pſchińdźe, měr, kotryž nam bjeſwumėnitu wojerſku, politiſku a hoſpodarſku wěſtoſcź ſa pſchichod poſkiẓa a wumėnjenja k njeſahaćenemu roswiẓu naſchich tworjazych mozow w domiſnje a na ßwobodnym morju dopjelnja.

Tak wulke wojowanje ſa prawo a ßwobodu Němſkeje, njech kažkuliž dołho traje, ſ cźeſcźu wobſtejimy a budźemy dobycźa doſtojni pſched Bohom, kotryž chzył naſche brónje też dale žohnowaẓ.

We wulkim hłownym kwartěrje, 31. julija 1915.

Wylem, I. R.

Wukas krala Bjedricha Auguſta.

Wojazy! Dźenßa pſched lětom běſche, ſo zyły ßwět njepſchećelow ſe ſłobnej wólnoſcźu naſch luby němſki wótzny kraj nuſowaſche, k mjeczej pſchinuyć. 2. auguſta 1914 ßo po pſchikaſni jeho majeſtoſcze khěžora mobiliſazija ſapoẓa. Se ſahorjenoſcźu ßynoju mojeho kraja, kaž w druhich němſkich krajach, k brónjam khwatachu. Prěnje njedźele wójny ßu moji wojazy njepſchestawajzy pſches Belgiſku do Franzowſkeje poſtupajo, ſ wjetſcha do jeneho ſakſkeho wójſkoweho ſwjaſka ſjednoẓeni, ſkutki dokonjeli, kotrež ßu we wójſkowych ſtawiſnach ſ njewuhaßnitym pißmom ſapißane. Hacź runje dyrbjachu potom mnoji khrobli Sakſojo wjele měßazow w Franzowſkej kaž w Ruſkej ſ napſchecźa ßylneho njepſchećela w tſělnych hrjebjach leżeẓ a ſ dźěła hiſchẓe leża, ßu woni tola też w tutej dołhej ſtejniſchẓowej wójnje kaž prjedy ßwoje błyſchẓate wojerſke dobre poẓinki pſchezo ſ rjekowſkimi nadběhami kaž w ſaßakłym ſakitanju pokaſowali. Mam wopraẃne wutrobne požadanje, wſchěm wójſkowym pſchißłuſchnikam ßwój hłubokoſaẓuty naj-

cžopliſchi džak a ßwoje najpokniſche pſchipósnacže ſa jich wubjerne dżerżenje w dołhej wójnje wuprajicź. Bóh, wſchehomózny wodżer wſchěch ſeńſkich wężow, żohnuj tež w 2. wójnſkim lěcže naß a naſche brónje a daj nam dale njepſcheczelej pokaſacź, ſo ßmy ßylniſchi dyżli wón. Hdyż w tymle ſmyßle njebojaſni a khrobli cžežku wójnu hacž k ſkónczнenu dobycžu dowjedżecže, potom budżetaj hiſchcže we wjele wyſchſchej měrje wótzny kraj a ja, Waſch kral, ſ woprawnej hordoſcžu na Waß ſhladowacź. Mje woßebje wjeßeli, ſo mózu dżenßa w ßrjedżiſnje mojich wojakow pſchebywacź a wot tu tele ßłowa k nim porěcžecź.

W polu, 2. auguſta 1915. Bjedrich Auguſt.

Rosprawa ruſkeho generalneho ſtaba

wot 4. auguſta praji: Poßlednje dny je ßo njepſcheczel nimo měry napinał, ſo by naß ſ Narewſkeje krajiny mjes Oſtrolenku a Lomżu wuhnał. W krajinje pola Jedwabna njepſcheczel dale ſ tſělnych hrjebjow wojuje. Pſchi rosbuchanju minow mějachmy pſchezo pſchemóżnoſcź. Na froncže Pißa—Schkwa ßo do naß zyła njepſcheczelſka armeja da, hdyż bě najprjedy poßylnjenja, kotrež běchu ſ Franzowſkeje pſchiſchle, pſcheczіwo nam cžißka. Němzam pak ßo njeſchlachcži, pſchetoż njepſcheczel zyły tydżeń trjebaſche, ſo by ſe wßy Sſerwatki jedyn ſ naſchich ſadnich regimentow wuhnał, mjes tym ſo je ßo wojowanje wo pſchekhody pſches Narew hižo ſapoczało. Pola Schkwineho wuliwa ßo njepſcheczelej poradži, na naſch brjoh pſcheńcź, tola my ſ wuſpěchom temu ſadżěwachmy, ſo njepſcheczel ßwoju artilleriju pſches Narew pſchewjeſe. S bajonetom njepſcheczelſke mozy ſniczichmy, kotrež ßo ſ artilleriju njeſchkitachu. Tole njeſchlachcženje njepſcheczela nuſowaſche, ſ Franzowſkeje pſchiwjeſene poßylnjenja wróczo ſwołacź a je k poßylnjenju wotdżělenja pola Roſan wotpóßłacź, kotrež ßo ſpěſchniſcho hibaſche. Tole wotdżělenje khětre poßylnjenja doſta, kotrež tež ſ lěweho Wißlineho brjoha pſchińdżechu. Tola wſchěm pośpytam, k ranju poſtupowacź, ßo ſ rěku Oju ſadżěwa. Na to ßo njepſcheczel ſe ßwojimi nadběhami do druheje ſtrony ſameri. Mjes tym ſo ßo wón mjes rěkomaj Narewom a Oju ſadżerża, ßo wón ſ mozu napinaſche, ſo by k dołhemu ranju na ſtronu ſady Oſtrolenki poſtupował. Pſchi tſidnjownym wojowanju njepſcheczel wjazy krócź k nadběhej na naſche hrjebje ſ wulkimi cžrjódami infanterije pſcheńdże. Njepſcheczel, kotryż cžežko ſchkodowaſche, jenoż dwě abo tſi wjerſty poſtupi. 2. auguſta naſchi wojazy widżachu, kak pſchi njemdrym němſkim nadběhu, kotryż ßmy wotraſyli, njepſcheczelowa kavallerija ßwoju ßamßnu wotraženu infanteriju honjeſche, ſo by ju k nowemu nadběhej nuſowała. Tu je němſke ſchkodowanje jara wulke było. Na połodniſchim wojowniſchczowym wotdżělenju ßo pola wßy Pokſchipniży wojowaſche. Njepſcheczel bě wulku hromadu pěſchkow ſhromadżił, ſo by Ojiny doł pſchekrocžił, tola naſcha artillerija njepſcheczelowy nadběh w ſpoczatku podußy. Wona Němzow nuſowaſche, ſ tejele ſtrony wotcžahnycź. Naſche ſchkodowanje je jara wulke, tola naſchi wojazy khrobli njepſcheczelowemu wotmyßlenju napſcheczo ſteja, ſ Narewſkeje linije hłuboko ßo do khribjeta ruſkich wójſkow dobycź, kotrež w dole Wjepſcha poſtupanje hłowneho północneho marſchalla ſ Mackenſena ſadżerżachu. B.

5. auguſta je ßo roſprawa wudała: 3. auguſta je ßo pola Bauſka a Rigi nad Muſchaſkej rěku wojowało. Sswoje mozy k ranju wot Ponjewiz ſhromadżiwſchi, Němzy dalſche nadběhi cžinjachu. W tychle ſtronach je ßo poßlednje dny ſ wotměnjazym wuſpěchom wojowało. Nad Narewom ßmy 3. auguſta ſaßakle njepſcheczelowe nadběhi pola Kolna a Lomże wotpokaſali, tola pſchi Schkwinym wuliwje a pola Oſtrolenki ßo naſchi wojazy njepſcheſtawajzy wojujo na nowu frontu ſcžahnychu. Pſchi Wißle ßo naſchi wojazy po pſchikaſni ſ linije Blonje—Nadyrſyn na Warſchawſke ſtejiſchczo ſcžahnychu; tole hibanje ßo bjes njepſcheczeloweho ſadżěwanja pſchewjedże. Němzy, kotſiž běchu Wißku prjedawſche dny pola Maciewiz pſchekrocžili, 2. auguſta ſe ßylnymi mozami něktore nadběhi bjes wuſpěcha cžinjachu a podarmo ſpytachu, krajinu, kotruż běchu wobßadżili, roſſchěricź. Pola Iwangorodſkeho rězyneho pſchekhoda naſchi wojazy po naſchim operaziſkim planje po něcžim ßwoju frontu na lěwym Wißlinym brjoſy ſwuſcžichu. Mjes Wißku a Bugom ßo dale wojuje. Na prawym Wjepſchowym brjoſy pſchi Dratowſkim jězorje k dołhemu ranju wot wßy Lenczny a pſchi Cholmſko-Włodawſkej dróży ſpyta njepſcheczel 3. auguſta ſe ßylnymi mozami naſchu frontu dobycź. Wojowanje bě tu tak njemdre, kaž lědma hdy prjedy. 42. pěſcha diviſija a ju podpjerazy 19. Koſtromſti a 18. regiment ſe 70. diviſije ßo woßebje wuſnamjenichu. Pſches zyły dżeń deſchcź granatow na naſche tſělne hrjebje padaſche, tola mjenowane wójſkowe dżěle wutrachu, ßo w dżěrach, ſ granatami wurytych, pſched njepſcheczelſkimi bombami khowajo, a nadběh wulkich njepſcheczelſkich mozow ſ wutrajnoſcžu wotraſychu. Na wjeczornych ßměrkach k ßylnemu nadběhej pſcheńdżechu a huſte cžrjódy Němzow ſpowalachu, tak ſo dyrbjachu ßo w njeporjedże wróczo ſcžahnycź. Pſchi naſchich napſcheczнych nadběhach na ſtronu k Cholmej noſche wojowanſke automobile we wulkej měrje k wuſpěchej dopomhachu. Nad Bugom, Skotej Lipu a Dnjeſtrom njeje ßo wojowało.

B.

Na pucžu k Warſchawſkim wobtwjerdżenjam.

Wójnſki dopißowaŕ „B. T.", Feldmann, 3. auguſta piſche: Tydżeń w Skjerniewizach cžakawſchi dżenßa dowolnoſcź doſtachmy, ſo ßměmy pſches Syrardow k froncže wotjěcź. Wottyknjeny kónz bě wjeß Rußijezy pſched Nadarſynom, hdżež běchu ßo pſched tydżenjom naſchi wojazy poſtajili. W Syrardowje ßłyſchachmy, ſo ßu Rußojo dżenßa rano tež ßwoje druhe ſtejiſchczo Blonje wopuſcheżili. Hdyż do Ruſiez jědżech, jedyn powjeſcźerſki jěſdny powjeſcź wobkrucźi, ſo ßu Rußojo rano w 3 hodżinach ßylne ſtejiſchcža pſched Nadarſynom wopuſcheżili. Po pucžu wjele ßo wrócžazych ludźi ſetkachmy, ludźi ſ Lowiz a Skierniewiz, kotrychż běchu Rußojo prjedy ßobu wſali a kotrymż běchu nětko dowolili, ßo domoj wrócźicź. Woni mějachu ſrěbjata, haj tež ßwinje pſchi ßebi a wjeßle ßo ßmějo kiwachu, hdyż ßo praſchachmy, hacž droha do Warſchawy wjedże. Zyły kraj je ſe ßylnymi ruſkimi ſtejiſchcźemi pſcheczehnjeny, a Rußam drje njeje lohko było, je bjes wojowanja wopuſcheźicź. Jenoż mało dworow je ßo ſpaliło, pola ßu ßo lědma ſapuſcźiłe. Wobydlerſtwo je po ſdaczu ſměrom doma woſtało, wono je ßebi ßamo ßwój ſkót wukhowało. Na podnjebju pak hobrſke ſtokpy kura ſteja, kotrež dopokaſuja, ſo Rußojo dale k Warſchawje zoſajo ſpala, ſchtoż ßo hiſchcže ſpalicź hodźi. Tele rjadki na Nadarſynſkim torhoſcheźu pſched domom gmejnſkeje wyſchnoſcže piſchu, kotrehoż woknowe ſchkleńzy ßu ßo wſchě ſ rosbuchnjenjom granatow roſpukke. Rußojo ßu dżěl khěżow pſchi torhoſcheźu ſpalili. Se ßußodneje zyrkwje byrglowe ſynki klinczа. S ranja cžežki hrimot kanonow hrima. Dżenßa w nozy tu woſtanjemy a jutſje rano pěſchi na ſtronu k Warſchawje póndżemy. Rußojo ßu pſches Utratu wróczo ſchli a hiſchcže prawy brjoh něktore kilometry wot tu dżerża. My ßami ßmy dwaj kilometraj wot Warſchawſkich ſwonkownych wobtwjerdżenjow ſdaleni.

B.

Powjeſcže wo ruſkim wójſku.

Rotterdamſke nowiny „Courant" piſchu, ſo njeje wjazy żaneho potajnſtwa, ſo je Ruſka wot ſpoczatka wójny ſchěſcź abo ßydom milijonow wojakow do wójny póßłała. Hiſchcže ras telko wojakow ma wona k ruzy, tola w tu khwilu móże ſ nich jenoż dwě milijonje pſched njepſcheczela ſtajicź. Mobiliſazija je pſched 16 dnjemi ſkónczena była. Po dwojokolijatej Moſkowſko—Breſtſko-Litewſkej żeleſnizy wſchědnje njepſchewidne cžahi ſ wojakami jěżdża. L.

K ruſkej froncže póßłany woßebity roſprawnik Londonſkich „Times" je ſe ſchěßnacžehodżinſkej automobilowej jězbu ruſku frontu wopytał a namakał, ſo je kónz ſańdżeneho tydżenja położenje Rußow jara pſchihódne było. Tola żadyn ruſki wójſkowy roſkaſowaŕ njedwělowaſche, ſo ruſkemu wójſku wulki ſtrach hrożeſche. Hižo tehdy ßo wěſte ſdaſche, ſo ßu ßebi Němzy wotmyßlili, pola Wyſchkowa abo na jenym druhim měſtnje bliſko njeho ruſku frontu pſcheraſycź a tam hłowny żeleſniſki ſwjaſk ſ Pětrogrodom ſalehnycź. Wójſko, kotrež Němzy tu do bitwy wjedżechu, ſ 131 wójnſkich bataillonow a 13 reſerwnych bataillonow wobſtejeſche, kotrež ßo ſe ßylnej artilleriju wſchěch kalibrow ſ njewobmjeſowanymi hromadami artillerije podpjeraſche. Dopißowaŕ je ſpóſnał, ſo němſka infanterija ruſku wjazy njepſchemóże. Němſka pſchemóżnoſcź ßo jenoż na artilleriju poczahuje. Pſchi jenym ſ poßlednich wupadow na Pětrogradſku żeleſnizu Němzy 150 kanonow na jene měſtno ſjednocžichu, ſ cžimż ruſke wobtwjerdżenja ſ artilleriſkej tſělenzu ſe ſemje wotmjecžechu a ruſkich wojakow nuſowachu, zoſacź, tak ſo Němzam pucź do Warſchawy hacž na někore kilometry wotewrjeny leżeſche. Hdy budżichu Rußojo lěpje ſ kanonami a muniziju wuhotowani byli, mohło położenje na raniſchim wojowniſchczu zyle hinaſche bycź. W tutym naſtupanju cžežke ſamolwjenje na wěſtych ruſkich wyſchnoſczach leži, kotrež ſa tole ſanjechanje ßwoje khoſtanje wocžakuja. Duma je ſ 345 hłoßami ſ 360 hłoßow wobſamkła, pſcheczіwo winikam njedżiwajzy woßoby ſakrocžicź. Mjes woßobami, wot kotrychż budże ßo ſamolwjenje żadacź, je tež prjedawſchi wójnſki miniſter Ssuchomlinow. Sańdżenu ßobotu je pjecź němſkich lětadłow Warſchawu pſchelecžało a 20 bombow na nju cžißko. 21. woßobow je ßo moriło abo ßo ſraniło. L.

Rußojo pſched pſchikhadźazym njepſcheczelom ßwój kraj ſapuſczeja.

Hižo hdyž dyrbjachu Rußojo ſ Galiziſkeje zofacź, woni tamniſche wobydleŕſtwo nuſowachu, ſ wójſkom ßobu cžahnyczź a ſkót, konje, rólny grat, zyrobu a wſcho ſchtož mohł njepſcheczel wužicź, ßobu wſacź. Schtož ßo njehodźeſche wotwjeſcź, dyrbjeſche ßo ſpalicź. Wobydleŕſtwo dyrbjeſche ßo do ſtron pſcheczahnyczź, kotreż bě wójſkowe wobydleŕſtwo ſa nje poſtajiło. Žiđźa dyrbjachu ßo k ranju wot Wolgi dowjeſcź. D

Na wucžehnjenje ſ Warſchawy ßu ßo Rußojo hižo wjele njedźel pſchihotowali. Hižo dawno ßu pjenježne banki a wyſchnoſcźe měſto wopuſchcźiłe. Kaž italſke nowiny „Secolo“ ſ Londona ſhonja, ßu Rußojo poßlednje njedźele Warſchawu rucže wuprójſdnili. Też wſchě wumělſke a zyrkwinſke drohotnoſcźe ßu ßo wotnjeßke. Měſto ßame pak njejßu wupuſczili. Wulkowjerch Nikolaj Nikolajewicź bě poručźił, ſo měło ßo wobßedźeńſtwo w měſcźe jenož wupuſczicź, hdy ßo to njemohło wojerſkich pſchicžinow dla wobeńcź. Zofaze ruſke wójſko žně na polach a žitnizy ſapaluje, ſo je nózne njebjo na wulku dalokoſcź cžerwjeni a ßo ſ kurom ßłónzo wo dnjo ſacźmiwa. Wobydleŕſtwo je ßo wſchědnje po ſtach po želeſnizy do ſnutſkowneje Rukeje wotwjeſło. G.

Wulke pſchekſchiwjenje w twjerdźiſnje Nowo-Georgewſku.

Kaž pólſke nowiny „Kurier Kocſienſki“ ſhonja, ßu ßo w twjerdźiſnje Nowo-Georgiewſku wulke pſchekſchiwjenja wotkryke. Jena wojerſka komißija, kotraž njenadźizy ſ Pětrograda pſchińdźe, magaziny zyroby a arſenala pſchepyta. Pſchi tym ßo wulke njedoſtatki wotkrychu. Hdy by ßo twjerdźiſna wobłěhała, by wona lědma ſa ſchěſcź njedźelow zyrobu měła. W pſchitomnoſcźi komißije w jenym magazinje na dobo woheń wudyri. Jedyn podwyſchk, kotrehož ſ tukanjom, ſo je woheń ſałożił, ſajachu, ßo wuſna, ſo je woheń po pſchikaſni intendanturſkeho wyſchka Ulowicža ſałożił. Wyſchka Ulowicža po wußudźe nahłeho ßuda ſatſělichu. S dalſchim pſchepytanjom ßo wukopa, ſo je wyſchk Ulowicź ſ wójſkowymi podawarjemi pod jenym krywom tcžał. Poßledniſchi ßo teho runja k ßmjercźi ſaßudźichu. Měni ßo, ſo je Ulowicź ſ baronom Korffom, kotryž je w němſkej jatbje, wuſki wobkhad měł. B.

Ruſka duma ſa wójnu.

Ruſka duma je ßo ſa to wuprajiła, ſo by ßo wójna dale wjedła. Měr ßo njeßmě wobſamknyczź, prjedy hacž ßo njepſcheczel njeje do cžiſta ſbił. Spěſchne dobycźe ma ßo ſ jenomyßlnej pomozu zyłeho wobydleŕſtwa dozpicź. Snutſkowny měr dyrbi ßo wobkrucźicź, na dotalne politiſke wojowanje dyrbi ßo ſabycź a knježeŕſtwo dyrbi ſ derje měnjazej kedźbliwoſcźu intereßy wſchěch ßwěrnych wobydlerjow Ruſkeje bjes rosdźěla rěcže a wěry ſpěchowacź. B.

Němſka transportſka parna łódź ßo w rańſchim morju potepiła.

S Pětrograda ßo wosjewja, ſo je w baltiſkim morju jedyn jendźelſki podmórſki cžołm jenu wulku němſku transportſku łódź potepił. L.

Rosprawa italſkeho generalneho ſtaba

wot 4. auguſta powě: Naſche cžeźke batterije ßu ſ wuſpěchom želeſniſke ſaſtaniſchcžo Borgo w Suganaſkim dole wobtſělałe, hdyž běchu wojakow a cžah traina wohladali. Pſchi njewuſpěſchnych nadběhach na Medattoſku horu w Koruntanſkej je njepſcheczel cžeźko ſchkodował. Na Karſtu rano 3. auguſta ßo derje ſaměriwſchi naſcha artillerija do cžrjódow infanterije, kotreż běchu ßo pola Markottini pokaſałe a na drózy Rupa—Doberdo do kolonow, kiž po njej cžahnychu, tſělеſche. Naſchi wojazy dale poſtupuja. Prawe kſchidło pak ßo na to ſamjeſuje, prjedy dobyte ſtejiſchcźa wobkhowacź. Njepſcheczel je podarmo ſpytał, krajinu na Monte dei ſei Buſi, kotruž ßmy dobyli, wrócžo dobycź; wón je ßo ſ cžeźkim ſchkodowanjom wotraſył. B.

Dwě jendźelſkej parnej łódźi ßo potepiłej.

Kaž franzowſke nowiny „Nouvelliſte“ ſ Breſta powjedźa, je jedyn němſki podmórſki cžołm jendźelſkej parnej łódźi „Tourquoiſe“ a „Naugget“ pola Scillyſkich kupow potepił. B.

Jendźelſka wojakow wožaza łódź ßo potepika.

Kaž ſ Athena powědźa, je jedyn němſki podmórſki cžołm jendźelſku wójſko wožazu łódź „Armeurom“ w ßrjedźoſeměſkim morju torpedował. Wobßadka je ßo ſ wjetſcheho dźěła tepika. D.

Njedoßahanje bawłmy w Schwedſkej.

Dla njedoßahazeje bawłmy je pſches 1000 pſchedźerjow Schwedſkeje bjes dźěła. Jendźelſka wſchě łódże, kotreż bawłmu ſ Ameriki do Schwedſkeje woža, ſadźerżuje a bawłmu ſebjerje, dokelž ßo boji, ſo mohła ßo wona ſe Schwedſkeje do Němſkeje dowjeſcź. D.

Saßo němſzy lětarjo nad Nancyom.

Ssobotu je jene němſke lětadło nad Nancyom leczo bomby na měſto mjetało, ſ kotrymiž ßu ßo někotre khěže wobſchkodźiłe. Naſajtra ßo Nancy hnydom ſ pjecź němſkimi lětadłami doma pytaſche. Hacž runje do nich ßylnje tſělachu, ßo jim poradźi na měſto něhdźe dźeßacź bombow ſmjetacź. Wulku ſchkodu jena bomba naczini, kotraž pſched khěžu padźe, w kotrejž ßo wuſchiwane twory pſchedawaju. W dwěmaj drohomaj ſ bombami woheń naſta. D.

S Jendźelſkeje ßo njeßmě wuhło wuwoſyczź.

W Kopenhagenje je powjeſcź wulke naſtróżenje ſbudźiła, ſo ßo ſ Jendźelſkeje njeßmě žane wuhło wjazy wuwoſyczź. Danſka, kotraž je ſkoro zyle wot jendźelſkeho wuhla wotwißna, ma tu khwilu mało wuhla na ſkładźe. „Extrabladet“ to krwawny ßměch mjenuje, ſo ta ßama Jendźelſka, kotraž je pjecža dla ſakitanja małych neutralnych ſtatow do wójny cžahnyła, ßo ſe ſatraſchnym wotmachom pſchecźiwo žiwjenju a derjeměczu Danſkeje, Norwegſkeje a Schwedſkeje ſahanja. Ssnadź danſke knježeŕſtwo, ſo mohło ßo dźěło w ſtatnych a induſtrialnych dźěłarńjach dale wjeſcź, wſchě wuhlowe ſkłady ſebjerje. Hacž dotal je Jendźelſka poczežaze wuměnjenja ſa wuwos jendźelſkeho wuhla do Danſkeje jara mile nałożowała. B.

Franzowſki miniſter Delcaſſé wo wojowanju wo Dardanellach.

W franzowſkej komißiji ſa ſwonkowne naležnoſcźe, kotraž ßo 4. auguſta ſeńdźe, Delcaſſé wo balkanſkich ſtatach a wo wojowanju pſched Dardanellami rosprawu poda. Wón ßo nadźijeſche, ſo ßo Italſka pſchi poßledniſchim bórſy wobdźěli, ſa cžož ßu ßo hižo wſchě poſtajenja ſrěcžała. Pokoženje na Balkanje měješche wón ſa jara njejaßne. Hacž runje niczo ſnate njeje, ſo je k turkowſko-bołharſkemu ſrěcženju doſchło, ma ßo tola ſ tajkim ſrěcženjom liczicź. Wjazy nadźije měješche Delcaſſé wo dźerżenju Rumunſkeje, ſ kotrymž ßo jednanja ſchtworoſwjaſka pſchichodnje dale wjedu. L.

Bołharſka ßo najſſkerje k Awſtriſkej a Němſkej pſchiſamknje.

Londonſke nowiny hižo ſ mózhnoſczu licža, ſo Bołharſka na ſtronje Němſkeje a Awſtriſkeje do wójny ſaſtupi. Wone měnja, ſo potom Grichiſka hnydom pokaże, ſo ßerbſko-grichiſke wucžinjenje njeje próſdna papjera, a ſo ſměje Grichiſka ſa ßwoju cžeſtnu winowatoſcź, Sſerbiji pomhacź. B.

Sſerbija chże ſa Ruſku wojowacź.

Kaž franzowſka telegrafowańnja „Havas“ powě, je ßerbſki kronprynz ſcžěhowazy dnjowy wukas wudał: Dokelž je ßo pſchi franzowſkich, belgiſkich a italſkich mjeſach, a na galiziſkich a ruſkopólſkich runinach wojowanje ſapkomjeniło, njeje mózno, ſo bychmy ßwój wojerſki nadawk jako ſtónczeny wobhładowali a ßwój mjecź w nóžnjach woſtajili. Naſcha winowatoſcź je, ßwój narodny nadawk k kónzej dowjeſcź, runje tak ßwój nadawk jako ſwjaſkarjo Ruſkeje. B.

Sakſke knježeŕſtwo wo lichowanſkich płacźiſnach.

Po ſapodatym pißmje krajneho pſchedßydy ſakſkeje ſozialdemokratije, w kotrymž ßo raſne naprawy pſcheczźiwo lichowanju ſ zyrobu žadachu, je ſakſke miniſterſtwo ſnutſkownych naležnoſczow wotmolwiło, ſo ßo w tu khwilu w ſwjaſkowej radże roſpomina, hacž maja ßo ſa mjaßo, muku, butru a twarožk najwyſchſche płacźiſny poſtajicź. Jeli ſo by ßo pucź namakał, po kotrymž mohło ßo njewoprawnjenemu powyſchenju napſchecžo ſtupicź, bjes teho ſo by ßo produkzija podwjaſała a ßo na měſto drohoty a žadnoſcźe njedoſtatk ſtajił, budźe ßo wěſcźe po nim khodźicź. Dale ßu ßo w tu khwilu prěnje krocžele cžiniłe, ſo by ßo njepſchiměrjenemu powyſchenju běrnazych płacźiſnow w bliżſchej ſymje wobaraco. Teho dla ßo pſchihoty cžinja, ſo by ßo wobſtatk běrnow w cžaßu jich ſběranja ſapißał. Miniſterſtwowe wotmolwjenje ſe ßłowami ſkónczi, ſo ßo wěſteho powyſchenja płacźiſnow zyroby ſminycź njehodźi, a ſo dyrbimy ßo ſ nimi ſpokojicź, ſo pak dyrbi ßo kóždemu, woprawjenemu měru pſchekrocžazenu powyſchenju zyroby wobaracź. Sakſke knježeŕſtwo budże kóždemu bjes rosdźěla ſtrony dźakowne, kotryž jo pſchi tutym prózowanju podpjeruje. B.

Konferenza pschecźiwo Mexiku.

Po namolwjenju sjednoczenych statow połnózneje Ameriki kaczańske amerikańske republiki hromadże se sjednoczenymi statami pschecźiwo njeměrnikam w Mexiku sakrocża.

Pola Brownsville pschi amerikańsko-mexikańskej mjesy ßu ßo mexikańszy sběžkarjo do amerikańskeje namjesneje straże dali. Dwaj amerikańskaj wojakaj staj ßo sranikoj . Sjednoczene staty najskerje ßwoje wójsko do Mexika póscźelu. B.

Handrij — rjek.

Hodowne ßwjate dny ke kónzej khwatachu; drobny ßněh kaž pjerje polětowasche a s waha k semi padasche. Duž bě sa khachlemi wó jstwje cźim pschijomnischo; nichtó, schtóž njetrjebasche, won do pschecźiwneho wjedra njekhodźesche. Nimo teho bě to njedźelu popołdnju; to hižo tak kóždy wot zykotydźeńskeho napinanja wotpocźuje a je wjeßely, so może ßo doma wó jstwje wuhrěcź.

Tak bě tež we Wonezach pod kužiskimi horami, hdźež bě na nawßy wscho próśdne a puste. Jenoż tu a tam ßo něchtó se starych hospodarjow pokasa a bě ßo do cźopkeho kožucha sababił, so by ßo bórsy w durjach do wjeßneje korczmy shubił.

Tam w korczmje tolsty korczmar Piwak ßwojim hosczom poßkužowasche, kiž běchu s wjetscha se starych Woneczanskich ßwójbow. Cźi ßebi jara żiwje powjedachu wo poßlednich podawkach na franzowskich bitwischczach. Tón a tamón mějesche tam ßyna, wnuka abo bliskeho pschiwusneho a duž chzysche kóždy něschto noweho se „Sserbskich Nowin" shonicź.

Hdyž ßo hosczo runje najlěpje rosmołwjachu, ßo durje wotewrichu a dó jstwy stupi mkody muž, kiž bě we wojeŕskej drascźe a mějesche mězu bjes schpotki na hłowje. Brónje njemějesche, w lěwej ruzy dżeržesche jenoż kij, s prawej pak strowjesche, jako by wyschschich psched ßobu měł.

„Witaj, Handrijo! Ssy dha ty to woprawdże? Nó, hladajcźe tola! Hižo morwi s rowa stawaju!" sawoła bur Hobola a spěschnje wot blida pschi woknje stany.

„Handrijo, budź nam powitany do ßwojeje domiśny!" na wojaka wutrobnje też drusy wjeßnjenjo sarěcźachu. „To ßu wam knjeża we wójsku wěscźe dowoleńzu dali."

„Ale tu domach, Handrijo, ßmy cźe tola hižo sa morweho měli. Schtó wě, hacź je to tebi snate? Brodaczez Jurij je nam pißał, so ßy w bitwje pola Yperna padnył a hdy bě ty s cźaßom maczeri njenapißał, so ßy żiwy, běchmy to hacź do dżenßnischeho dnja wěrili, so tam hižo něhdże na bitwischczu wotpocźujesch pod selenej trawu", Hobola rjekny a wschón wjeßely wojakej na stółz sa blidom pokasowasche, so by ßo ßydnył.

Tón ßo sa pschecźelne a radostne powitanje dźakowasche a ßněh se ßwojeho płaschcża tschaßesche.

„Bohu dźakowano, hižo tu ßym, pschecźeljo, hacźrunje budźesche ßo zyle pschi ßamym stako to, schtoż je jenoż wopacźna powjesćź wo mni rosnjeßka. Runje ßym s hojeźnje pschijěł a to ßo rosymi, so je mój prěni pucź k maczeri był. Ale wona njebě doma. Wona je pjecźa pola Polakez, hdźež ßu dźenßna kschcźisna. Nochzu tam hicź a njeproscheny hósćź bycź a duž ßym ßebi prajił: Dóńdźesch ßej tak dołho do korczmy, wschako mi Piwakez wuj też k jědźi něschto dá."

„I to ßo wě! To ßo wě! Módre s njebjeß bych pschinjeßł, hdyž ranjeneho ßerbskeho wojaka widźu. Wschako ßym, wujo, też ßam wojak był, a ßym też w lěcźe 1870 we wójnje był", korczmar ßo hnydom wotwoła, kotrehoż bě wopyt też swjeßelił. „Schto dha ßebi pschejesch? Mam tu cźerstwu ßwinjazu pjecźeń, jatrowe kołbaßy, dokelž ßmy wczera rěsali. A piwo je też dobre, ßym runje nowu picźel natyknył."

„Duž mi daj pjecźeń a schkleńzu piwa!"

„Bórsy, bórsy tu budźe!"

„A ßy hižo saßo strowy?" ßo někotsi ßußodźa Handrija praschachu.

„Ssym a też njeßym a kaž ßo to srosymi", praschany wotmolwi a pokasawschi na paßk wokoło hłowy rjekny:

„Kaž widźicźe, ßym lěwe wóczko shubił. Duž ßu mje s wójny puschcźili."

„A to ßu cźe runje do wóczka tsělili?"

„Hdźe też to! To bych dawno morwy był! — Wěz ma ßo tak: Běsche skoro po bitwje, tu dohladach ßo na němskeho wojeŕskeho wyschka, kiž njedaloko tsělneje hrjebje leżesche. Krej ßo jemu s rany lijesche, so spósnach, jeli so njebudźe hnydom sawjasany, budźe wbohi cźłowjek wukrwawicź a dyrbi wumrjecź. Teho tam njewostajisch, rjeknych ßebi a hižo k njemu po kolenomaj lěsech. Sa wokomik ßym jeho kholowu rostorhnył a wsach se ßwojeho tornistra cźistu wobalku a kusk żałby a wobalich sranjeneho tak derje hacź to samożach. Ale ledma so běch ßuk wokoło wobalki sacźahnył, perdawz! Pódla naju, něhdże schtyrzeczi krocźel wot naju sdalene, padny granata a rosbuchny s hrósbnym wrjeskom. Granatowe kruchi nam wokoło hłowy lětachu a jedyn wulki kruch ßo pschi namaj do semje sary a zyke kopacźe hliny, s pěskom směschaneje, wury. W tym wokomiku w lěwym wóczku palazu bolosćź sacźuch a něschto kapkow krewje ßo mi po lizu wuroni. Ale njedźiwajzy teho ßym ranjeneho wyschka hacź na sawjasanischczo donjeßł."

„Wy dźě macźe ßam ranjene wóczko!" mi tam lěkaŕ rjekny a mějesche prawje. Ani w hojeźni mi njedopomhachu."

„Sa to tebi wěscźe ßlěbornu medaliju dadźa!" někotsi burjo měnjachu.

„Na tym dwěluju, wo mojim skutku ßnadź dale nichtó niczo njewě, hacź lěkaŕ."

„A njeje dha tamny wyschk żiwy?"

„Njewěm, njesnaju ani jeho mjeno. Wón s nascheho regimenta njebě."

„Kak je to móżno?"

„Jara lohko. We wójnje njeje kaž w mĕrje! W bitwje ßo husto regimenty tak směscheja, so jedyn druheho njesnaje. Jedni du do prědka a cźi drusy tam saßo zosoju, so bychu wuschli dotsělenju s kanonow a tak ßo cźasto jedyn regiment s druhim směscha. Tak potom wojuja pěschzy a tsělzy pódla ßebje, s krótka to je ßama měscheńza, kotruż wschelake wobstejnoscźe sawinuja."

„Dźakuj ßo Bohu, so ßy ßo domoj wrócźił!"

„Ale wěrcźe mi, so bych radscho dale ßłużił, jenoż so bych wobej wocźi měł! Najprjódzy mje lěkarjo jenoż na to lěkowachu, so mam we wóczku jenoż pěsk, kotryż bě ßo s granatowej tschěřku se semje wurył, a so je wóczko jenoż s lohka sranjene, ale napoßledku mějachu wulku prózu, so mi s najmjeńscha jene wóczko sdżeržachu a so njejßym też druhe shubił, dokelž ßo jědmjenje pschida. Schto nětko sapocźnu, njewěm —"

„Nólnikej jene wóczko doßaha", Hobola měnjesche, kiž ßo prózowasche, Handrija troschtowacź.

„A hdyž je cźłowjek kedźbny, widźi s jenym wóczkom wjazy, hacź njerodny s dwěmaj", rjekny druhi bur.

„To wschak je wěrno, ale ja żane burske kubło nimam, ale jenoż jara maly statok. Stare twarjenje a schtyri kórzow pola, schto to je? A na tym mam hischcźe dołh, kotryż dyrbju ßotsje wupłacźicź. Telko s najmjeńscha dyrbjał se żonu ßobu dostacź, ale kotra bohacźischa holza ßebi braschowza s jenym wóczkom wosmje, hacźrunje ßu mi knjeża s „Cźeŕwjeneho kschiża" ßlubili, so mi schkleńcźane wóczko kupja, so njeby moje njeßoże kóždemu hižo nasdala widźomne było."

„Duž jenoż ßo njerudź a spominaj na ßkowa ßwjateho pißma: „Lěpje je, so cźłowjek s jenym wóczkom do żiwjenja sastupi, hacź so by s dwěmaj wóczkomaj do helskeho wohnja był sastorcźeny." A duž budź scźerpny. Wschako to někak póńdźe!" saßo wojaka druhi bur troschtowasche.

A jedyn ratař pschistaji: „Schkoda, so hižo dźowku na wudacźe nimam. hnydom bych ju tebi dał! Ale nětko, Handrijo, mjelcź a jěs! Ssameho rosrěcźenja dla ßy sabył jěscź. Hlaj, schto je cźi korczmar wscho na talеŕ nadawał! To je widźecź, so ßy ty cźłowjek, kiž je luboscźe hódny, pschetoż ßamo korczmarjez wuj je tebi dobry, duž je to dopokas, so ßy ty ßama dobrocźiwoscź!"

„Hacź na to, so mi wóczko pobrachuje a so żane pjenjesy nimam!"

„Khudoba cźescź njebjerje! ludźo praja a schtó wě, k cźemu to hischcźe dobre njebudźe! Jěs, a mjes tym daj jenoż mi powjedacź. Chzu wam podawk wupowjedacź, chzecźe-li se żiwjenja sesnacź cźłowjeka, kiž je też jenoż jene wóczko měł, druhe pak wumjelske", sarěcźa żiwnoscźer Worak, kiž běsche jara wjele powjedańczkow a druhich powjescźow kedźbliwje cźitał a wjele wjedźesche! A wón hnydom sawocźa, hdyž běchu ßebi hoscźo s Handrijom wotpili.

„W němskej marinje ßłużesche psched něschto lětami kapitan Hendrich Walter; tón bě něhdże w bitwje jene wóczko pschißadźił a město ßwojeho mějesche potom wumjelske. Něhdy se ßwojej kódźu do němskeje kolonije Kameruna w Afriży pschijědźe, hdźež mamy, kaž je wam snate, najstarschu koloniju mjes cźornochami. Tam wón na brjoh wustupi a chzysche ßebi wschelake trěbne wězy kupicź. Junu ßebi sady městaczka wunídźe, so by ßebi tam krajinu, kiž bě jemu

dotal njesnata, wobhladak a wón ani njewjedźesche, w kajkim strasche běsche. Něhdźe w kerkach běchu žo tsjo cžornochojo skhowali a wuhladachu jeho. Hnydom žebi wotmyßlichu, so jeho ſ prokom satsěla a wurubja. Hižo žo do njeho měrjachu, ale schto tu widźachu? Kapitan žebi pót ſ cžoka třeje a napoßledku žebi wóczko won bjerje, so by je wutrěk. Pót mjenujzy bě jemu do prósdneho wóczkoweho dólczka pschischok, hdźež jeho njelubje palesche.

„Kuskał! kuskał!" cžornochi nastróženi sawokachu a wotcźißnychu žwoje proki. Jenoż jedun žo hischcże kondźesche.

„Njetsělej!", jemu druhi cžornoch pschiwoka, „njewidźisch dha, so je tutón běłuch njesranjomny? Hdyż móże žebi wocži won bracź, je to polbóh, kiž by naß žurowje pokhostał, hdy bychmy spytali, jeho satsělicź; wschě nasche schipy, ſ prokom do njeho swutsělane, bychu jeho mißnyłe, a potom bychmy jeho hněw žurowje saczuli! Cžekúmy, cžekúmy!"

A tsecźi cžornoch, kiž bě dotal najwjazy smužitoscże měł, budźesche prěni do wobrucże sajěł, ale žaneje njemějachu. Duž wschitzy tsjo žo do cžékanja dachu a běžachu, schtož mózachu nohi wudźerżecź.

Kapitan hakle se sakschikow spósna, w kajkim strasche běsche był a schto bě jemu po prawom živjenje wukhowako. S teho cžaßa hižo wjazy njeskorżesche, so ma jenoż jene stroiwe wóczko a po tym, luby Handrijo, měj žo tež ty! Schtó wě, k cžemu móże tež to tebi dobre bycź", dorěcza Worak.

(Skónczenje pschichodnje.)

Ze Serbow.

— **(Snjesboženje jeneho lětadła.)** Njedźelu dopołdnja wokoło 9 hodźin jene dwětsěschne lětadło ſ dwěmaj lětarjomaj bliſko Wuriſkich łukow k ranju wot artilleriſkich kasarnow k semi pschilecza. Jeho wobkedźbowaŕ bě měnił, so je tam stejaza pólna bróžeń Budyſka lětadłowa kólnja. Shonimschi, so staj žo mylikoj, chzyschtaj lětarjej hnydom k lětadłowej kólni njedaloko Scźijez žo namakazej, dolecźecź. Hdyż pak žo lětadło sahanja, so by žo se semje sběhnyło, wono do tamniſcheho kanala sajědże. S wotmachom do njeho sawadźischi žo lětadło cźežko wobschkodźi. Podstawk a wokschidła žo rosraſychu a cźěło žo satlóczi. Lětadło dyrbjesche žo rosebracź a mužſtwa ſ blſkich artilleriſkich kasarmow jeho dźěle na wosy składżechu a na dwórniſchczo dowjesechu. Lětadło bě ſ Großenhaina pschilecźako.

— **Lětusche pruhowanje invalidow** Budyſkeho krajnowborneho wokrjeża smeje žo wot 5. hacź 11. augusta 1915 w reſerwnym lazarecze I w Budyschinje sa wschě te wožoby, kotrychž pschiſwolenje penſije abo renty kónz septembra tuteho lěta wotběži.

— Wobžadźenje ruskeju twjerdźišnow Warſchawy a Iwangoroda ſ němſkim a awſtrikim wójſkom žo schtwórtk se ſwonjenjom swonow wobydlerſtwu pschipowjedasche. Na drohach ſnutskowneho města žo cźrjódy wjeżele roshorjeneho luda sběžachu. Na mjaßowym torhoschczu žo wulka cźrjóda wokoło knjeſa duchowneho Groże ſhromadźi, kotryž ſ kromy tamniſcheje ſtudnje k ludej rěcźeſche. W Pětrowſkej zyrkwi žo dźakowanska a próſtwowa Boża žłużba wotně. Pjatk wjecźor Budyſke mužſke spěwanske towarſtwa na hkownym torhoschczu dobycźerſki žwjedźeń wotbuchu.

— Hdyż je něchtó cźerſtwe kórki jědł, tón njeżmě žo bórſy po tym wodu napicź. W Shorjelzu je privatny ſekreter Hoffmann cźiwilnu žmjercź wumrjecź dyrbjał, dokelž bě žo, hdyż bě górkowu žolotej sjědł, wody napił. Njech je to kóždemu ſ warnowanjom.

— (Mlokowe płacźišny.) Powyſchenje mlokoweje płacźišny w Budyschinje je mjes wobydlerſtwom wulki pohórſchk ſbudźiło. Wjele ludźi chzyſche žo radscho wužiwanja mloka wostajicź, hacź ſa mloko wjazy pjenjes wudacź. Duž žu žo pschiwożerjo mloka rosžudźili, liter dobreho mloka saßo po 22 pjenjeżkach pschedawacź.

— (Wojeŕſki cźeknjenz.) Rekrut Max Trenkler ſ Miſchna, pola tudomneho pěſcheho regimenta cźißko 103 žłużazy, je ſ wojeŕſkeje žłużby cźeknył.

— **(Khlěbowe žito ſ lěta 1914.)** S wyſchnoscże žo piſche: Pſched někotrymi dnjemi je žo na to pokasało, so budże sebrana tukrajna muka ſ lěta 1914 pod pschedpißmami pschetrjebanſkeho ſrjadowanja ſtejecź a so žo wona wot 16. augusta k lěpſchemu komunalneho ſwjaſka sebjerje. Też nowy wukas ſwjaſkoweje rady wot 23. julija 1915 wo najwyſchſchich płacźišnach ſa khlěbowe žito žo ſ khlěbowym žitom se žnjow 1914 saběra. Tajke khlěbowe žito žmě žo hacź do 5. augusta na najwyſchſche po dotal płacźazych najwyſchſchich płacźišnach, po tajkim po 246 hriwnach ſa rožku, 286 hriwnach ſa pscheńzu, pſchedawacź. Sa pſchedawanje khlěbowcho žita se žnjow 1914, kotrež žo po 5. auguſcże 1915 wotſamknje, pak pſchedpißma ſwjaſkoweje rady wot 23. julija 1915 płacźa, po kotrymž najwyſchſcha płacźišna ſa rožku w Lipſku 220 hriwnow, ſa pscheńzu 260 hriwnow po tunje (20 zentnarjow) wucźinja.

— (Pizowanje ſ zokoratej pizu.) W někotrych nowinach žo ratarjam radźi, so bychu pſchi pizowanju ſ zokoratej pizu skocźatam na dźeń a hkowu 80 hacź 100 gramow krydy dawali. Pomorczańſka ratarſka pſchepytowarnja pak pſchecźiwo temu wosjewja, so by dawanje telko krydy ſe ſchkodu było. Na hkowu wulkeho ſkocźecza žmě žo wſchědnje 30 hacź 50 gramow a 5 hacź 30 gramow na hkowu małeho abo młodeho ſkocźecza dawacź. Schtož pſches tutu měru dźe, je ſchkódne, dokelž pschewjele krydy pſchewjele kißaliny w żołdku ſzyza, ſ cźimž žo pſchetłacże pocźežuje.

— **(Sebracze koprowych, moßaſnych a cźiſtoniklowych wězow.)** Naměſtnaj generalnaj komandaj 12. a 19. armeekorpſa wojjewjataj, so maja žo wſchě moßaſne, koprowe a cźiſtoniklowe žudobja a hoſpodarſka nadoba wſcheje drużiny ſ kuchinjow a pjekarnjow, na pſchikład warjeńſke a kładźeńſke kótły, marmeladowe kótły, hornzy, žadwarjaki, pónoje, pjecźeńſke formy, kaßerole, khłódźaki, ſchklě, tokkacże atd., płokanſke kótły, khachlowe duŕcźka, kupańſke wanje, warne maſchiny, khachlonki, deńza, ſchklě atd., wójnſkemu miniſterſtwu wotedacź. Sa koprowe wězy bjes wobbitkow płacźi žo po puncże 2 hriwnje, ſ wobbitkami 1 hr. 40 pj., ſa moßaſne wězy bjes wobbitkow po puncże 1 hr. 50 pj., ſ wobbitkami 1 hr. 5 pj., ſa niklowe wězy bjes wobbitkow po puncże 5 hr. 50 pj., ſ wobbitkami 5 hr. 25 pj. Dla wotedacźa tychle wězow naměſtny generalny komando hiſchcże nadrobne wumjedźeńſke poſtajenja wojjewi.

— **(Ratarjo, wužiwajcże prawo žamoſaſtaranja.)** S wojjewjenjom ſwjaſkoweje rady ſa wobkhod ſ khlěbowym žitom a muku ſe žnjoweho lěta 1915 wot 28. junija je žo ratarjam saßo prawo žamoſaſtaranja dało. Po pſchedběžnych poſtajenjach žamoſaſtararjo 18 puntow khlěbowcho žita ſa woßobu a měßaz dóſtanu. S teho žo, hdyż žo 82 prozentow muki ſe žita wumlěje, ſ najmjeńſcha 7200 gramow muki dobudże. Tutej muzy móże ratař pſchi pjecźenju khlěba telko běrnow pſchidacź, kelkoż chze. Jemu je potajkim dowolene, telko khlěba napjez, kelkoż ſa žebje a cźeledź potrjeba.

— **Tſjoch ruſkich wójnſkich jatych,** kotſiž běchu ſ Budyſkeho lěhwa jatych cźekli, žu póndźelu pola Großhörndorfa w Cźechach ſajeli. Hriby pytajo bě jich žona tamniſcheho ratarja Richtera w lěßu wohladała. Teſe muž hnydom ſ hońtwinſkej tſělbu jatym napſcheczo ſtupi. Rußojo žo hnydom do cźékanja dachu. K ſaſtróżenju Richter ſa nimi tſěli. S tym žo druſy ludźo pſchiwabichu, kotrymž žo Rußojo ſajecź dachu. Woni žo praſchachu, kak daloko je hiſchcże do Ssuwalkow, a žo dźiwachu, ſo žu hakle do poknóżnych Cźech pſchiſchli. Jich do Němſko-Gabelſkeho lěhwa wójnſkich jatych dowjedźechu.

— (Dopiß.) Hiſchcże pſchezo žo wulke ſumy ſkotych pjenjes njes wobydlerſtwom we wopaczným měnjenju wróczo dźerża, ſo žu wone w nuſy wjazy hódne dyžli papjerjane pjenjeſy. Bankowki němſkeje khěžorſtwoweje banki a khěžorſtwowe kaßyne pjenjeżne papjery žu pak ſ połnohódnym ſarunanjom ſa ſkote pjenjeſy a žu we wſchěch padach ſakońſke pjenjeſy. Tule žamownoſcź maja wone niz jenoż po ſakonju, ale też po žwojej ſnutskownej hódnoſcźi, dokelž žo na wěſte ſarunanje ſakožuja, a w tym jich lěpſchina pſched pjenjeżnymi papjerami druhich ſtatow leži.

Schtóž žwoje ſkoto w tutym khutnym cźaßu ſamka, žo na powſchitkownoſcźi pſchehrěſchuje. Poraženje naſchich wjele njepſchecźelow ſ naſchimi njepſchirunanliwymi wójſkami wo naſchej njepſchemóżnej ſnutskownej mozy žwědcźi — njedyrbjał potom kóżdy winowatoſcź we žebi saczuwacź, też ſa žebje něſchto k pożbylnjenju ſnutskownych mozow dacź, kotrychž naſch lud k wudźerżenju wulkeho běđźenja potrjebuje? K temu pſchede wſchěm žłuſcha, ſo žo dokonitoſcź naſcheje khěžorſtwoweje banki ſdźerżi, kotraž ma wſchě pſchemyßlowe wotnohi ſ pjenjeſami ſaſtaracź a jich kredit ſpokojicź. Khěžorſtwowa banka žmě trojaku ſumu žwojeho wobſtatka hotowych pjenjes ſ papjerjanymi pjenjeſami wudacź. Tale ſuma žo nětkole ſ hkowneho dźěła po ſtawje jejneho ſkotoweho ſkłada wobmérja. Pożbylnjenje ſkotoweho wobſtatka po tajkim khěžorſtwowej banzy móżnoſcź dawa, wudawanje pjenjeżnych papjerow w tej měrje wupſcheſtrěcź, kotraž jej dowoli, khěžorſtwu žrědki, ſa wjedźenje wójny trěbne, podawacź a pódla žwoje druhe hoſpodarſke nadawki dopjelnjecź, pſchi tym pak powſchitkownu danjowu měru na poměrnje niſkej wyżokoſcźi dźerżecź.

Schtóž žo po tajkim w nětcźiſchim wulkim cźaßu, kotryž napi-

nanje wschěch mozow a woporniwosć wschěch wobydlerſtwowych worschtow žada, wot žwojich ſlotakow, ſ wopaczhej bojoſczu pſched ſhubjenjom wróczo dżerżanych, dżěli, pſcheżwědżenje žobu wosmje, ſo je tež po žwojim dżělu k wuſpěſchnemu wukhodej wójny dopomhał.

Jenoż ſloto, kotrež w khěžorſtwowej zentralnej banzy leži, powſchitkownoſczi k lěpſchenu žkuži. Naſcha wótczinſka winowatoſcź je, ſ pſchiwjedżenjom ſlota k khěžorſtwowej banzy naſche pjenježniſtwo dale ſwěſczicź a tak nadźiju naſchich njepſcheczelow na naſche hoſpodarſke rospadnjenje ſaniczicź. Wſchě khěžorſtwowe banki a póſtſke ſarjadniſtwa ſlote pjenjeſy k ſaměnjenju pſchijimaju.

S **Delnjeje Hórki.** Tudomnemu wjeżnemu žudnikej Janej Frenzelej je kral cżežny kſchiž ſpożcził.

S **Barta.** Żeleſny kſchiž je leutnant Horſt Richter, žyn tudomneho kublowego direktora Adolfa Richtera, doſtał.

S **Pžowjow.** Sa ſtatneho wucżerja je žo tu vikar J. P. Panach poſtajił.

S **Laſa.** Tudomny twarz Otto Schneider, na kotrehož druhdy widliſchcża khodżachu, je wobkudnił. Lěkarja a žwojich žwójbnych ſraniwſchi wobżaromny cżłowjek koſchlaty na torhoſchczo cżěrjeſche. Někotſi žylni mużojo jeho ſtónczńże wupſchimachu. Schneidera nětko do jeneho wuſtawa dadża.

S **Lubija.** W žużodnym Ebersdorfje je žo domſke ſ brjóżnju, kublerjej Sperlingej žkuſchaze, kotrež bě žebi dżěkacżeŕ Herbrich wotnajał, do cżiſta wotpaliło. Herbrich, kotryż ma 3 žynow we wójnje, je pſchi rucże žo roſſchěrjazym wohnju w dodżerżanym twarjenju nimale žwoje žyke njeſawěſczene wobżedżenſtwo ſhubił.

S **Kobliż.** Podoffiżěr Max Mikla, po powołanju cżěžła, kotryż pola jeneje pioněrſkeje reſerwneje kompagnije na raŭſchim wojowniſchczu ſteji a prěni ſe ſpławom pſches Dnjeſter pſchejédże, je żeleſny kſchiž 2. rjadownje doſtał.

S **Minakała.** Wobżedżerjej tudomneho knjejſtwa, hrabi ſ Holnſteinej, naměſtnemu wjednikej jeneje brigady w Argonnach, je žo żeleſny kſchiž 1. rjadownje ſpożcził.

S **Hornjeho Wujeſda.** W oktobrje tuteho lěta naſch knjes ſarań Wjazka na wotpocżink póndże. Na jeho měſtno je žo knjes ſarań Kſchižan w Hucźinje wuſwolił.

Se **Semichowa.** Sańdżenu póndżelu bě pola jeneho tudomneho wobżedżerja jedyn ſapſchah Malopražſkeho kublerja Kſchižana rolu dżěłał. Pohoncż bě runje rólny grat na wós ſkładł a pſched konjomaj ſtejeſche. Na dobo žo konjej ſpłóſchiſchtaj. Pohoncża k ſemi podtorhnywſchi jeho něhdże 50 metrow žobu wleczeſchtaj, hacż žo jemu pſchi ſawinjenju pucża poradźi, žo wot woſa wuſwobodźicż. Wón bě žebi na ſboże jenoż troſchku kožu wobodrěł. Konjej dale cżěrjeſchtaj a njeſranjenaj domoj doběżeſchtaj, hdżež jeju knjes Kſchižan ſadżerża. Konjej ſtaj žo po ſdaczu pſched kublerjom Klemmom ſ Hodżija, na jenym ſchumelu pſchijěchazym, ſpłóſchiłoj.

S **Wujeżka** pola Wósborka. Howjaſy ſkót tudomneho kublerja Hermanna Groža je na pokhromu ſkhorił.

Se **Skaſkowa.** Żandarm je tu jeneho 18lětneho dżěłacżerja ſajał, kotryż je pſched dleſchim cżaſom jenej dżěłacżerży, kotraż ſ nim w tej ſamej khěži bydleſche, ſ zbſym kluczom ſe ſamknjeneje bydlenſkeje ſtwy wjetſchu ſumu pjenjes kradnył.

S **Luha.** Tudomny 68lětny hórſki invalida Emmrich bě w ſkórżbach ludżom radu dawał, khudobne prawo wobſtaraŕ, ſa nich k rěcżnikam khodżił a wſchelake druhe na ſkórżby žo poczahowaze dżěła cżinił. Hacż runje Emmrich ani cżitacź ani pißacź njemóże, běchu jemu pjenježne khoſtanje napołożili, dokelż wón njebě žwoje dżěło jako prawny radźnik pſchipowjedżił. Jeho powołanja pola lawniſkeho, krajneho a wyſcheho krajneho žuda žu žo ſacżißke. Duż dyrbi Emmrich napołożene khoſtanje pódla wjele khoſtow ſapłacżicź.

S **Njeradez.** Skót tudomneho żiwnoſczerja Müſſigganga je na pokhromu ſkhorił.

S **Korſymja.** W žuſcherni Frieſez bratrow póndżelu popołdnju woheń wudyri. Dokelż žo wohnja hnydom dohladachu, bě mózno, jón bórſy ſalecź. Twarjenjowa tſécha je žo ſ wohnjom ſ dżěła ſniczikła. Hewaſcha ſchkoda njeje wulka.

S **Wojerez.** Wobżaromne njeſboże je žo w hamorſkim mkynje ſtało. 34 lětna žkużobna dżowka Zujſchkez ſ woſa padże. Cżežko ſranjenu ju domoj donjeżechu. Wona bě žeb rjap ſtraſchnje wobraſyła a je njedżelu na žwoje ſranjenja wumrjeła.

S **Hóſdnizy.** Żeleſny kſchiž žu ſ naſcheje wożady doſtali: knježi inſpektor Fliege, ratań A. Micźka, Wylem Micźka (cżežko ſranjeny), Marcżin Barthel (padnył). Pódla teho žu padnyli: Guſtav Plazk, Khorla Poſtoła, Auguſt Homola, Emil Homola. Pawoł Klinganſ je w lazarecże wumrjeł. Auguſt Hilsberg je žo ſhubił. W ruſkej jatbje je Khorla Wojta, w franzowſkej abo jendżelſkej jatbje Richard Micźka. Pódla teho žu hiſchcże w Franzowſkej padli: Ota Barthel, Ota Fumſak, K. Wippich a G. Krauſe.

Se **Żitawy.** S lěhwa ruſkich jatych pola Żitawy žu njedżelu pjeczo jeczi w uniformach cżekli. Woni žu jedyn feldwebel, dwaj podoffiżěraj a dwaj wojakaj.

Se **Eſlepeho.** Sa wurjadnu khrobłoſcź pſched njepſcheczelom na wjeczornym wojowniſchczu je podoffiżěr Khorla Trier, žyn tudomneho revěrſkeho hajnika, żeleſny kſchiž doſtał.

S **Draždżan.** Kral je žo wutoru ſ wjecżorneho wojowniſchcża ſažo domoj wrócził.

S **Draždżan.** (Pſchecziwo wyżokim płacżiſnam žyroby.) Draždżańſka měſchczańſka rada je wobſamkła naprawy pſchecziwo wyżokim płacżiſnam žyroby cżinicź. Tež chze wona pola knjeżerſtwa namjetowacź, ſo bychu žo najwyſchſche płacżiſny ſa ważne żiwnoſcże poſtajike.

Se **Shorjelza.** W Shorjelzu je magiſtrat ſa butru najwyſchſche płacżiſny poſtajił. Punt ſchleſyſkeje butry njeżmě žo dróżſcho hacż po 1 hr. 80 pj. pſchedawacź. Płacżiſna ſa holſteinſku a danſku butru njeżmě wjazy dyżli 2 hr. ſa punt wucżinicź.

Wużudżenja.

✕ W Bukojnje pola Barta 1872 narodżeny dżěłacżeŕ J. A. Klemm je w zuſbje na wotpucże pſchiſchoł. Jeho žu hižo tſi krócź dla paduchſtwa a ras dla cżežkeho rubježniſtwa ſ 13 lětami khoſtarnje khoſtali. Nětkole wón w Grüna bydli. W nozy 18. junija wón tam ſ woknom nuts do wobydlenja jeneho kublerja ſalěſe a 90 hriwnow a 100 zigarow kradny. Pſchi tym Lina Frieda Sparmannez, kotraż ſ Klemmom hromadże bydleſche, na ſtraži ſtejeſche. Wjetſchi dżěł kradnjenych pjenjes wonaj hnydom ſa draſtu a jědź wudaſchtaj. Klemma khoſtarni na 3 lěta a k ſhubjenju cżeſtnych prawow na 5 lět, Sparmannez k jaſtwu na 2 njedżeli ſażudżichu.

Přilopk.

* (S njeſbożownym pſchipadom ſatſělený.) Kubleŕ Killinger w Pillgramje pola Frankfurta nad Wódru chžyſche piſtoliju, na ſcżenje wißazu, dele wſacź. S njeſbożownym pſchipadom jemu piſtolija ſ ruki wupadże, a žo wutjél ſ njeje ſpuſchcżi. S kulku žo Killingerowy ſchěſcżlětny žyn trjechi a hnydom wumrje.

* (S tſěchi padnył.) S něhdże 20 metrow wyżokeje tſěchi jeneje khěże Lützowſkeje drohi w Draždżanach póndżelu dopołdnja 17lětny wuhnjemjecżeŕſki wucżobnik Kurt Eichler na drohu dele padże a cżežko ſranjeny leżo woſta. Młody cżłowjek bě wuheń cżiſcżo, žo wuhenjoweje kromy dżerżał, kotrejež žyhele žo pſchi tym wotpuſchcżichu. Snjeſboženeho do hojeŕnje donjeżechu.

* (S błyſkom žo ſaraſyła.). Pſchi njewjedrje, kotrež žobotu popołdnju we Luſy pola Miſchna ſakhadżeſche, je błyſk 18 lětnu žkużobnu dżowku Tröđlerez na polu ſaraſył. Wona hromadże ſ jenym cżeladnikom pſcheżu na wós nakładowaſche a runje na nakładżenym woſu ſtejeſche. Błyſk je holzu ſ woſa cżißnył a hnydom morił. Tež cżeladnik a konjej žo k ſemi poraſychu. Jedyn kóń je žo ſaraſył, druhi lohko wokhromił. Cżeladnik je žo ſ pohkuſchenja bórſy ſhabał.

* (45,000 krónow na pohrjebniſchczu ſahrjebał.) Pſched něhdże poldra lětom bě jedyn njeſprawny pomoznik w jenej Frankfurtſkej pſchedawarni 45,000 krónow pſchekſchiwił. Pſchekſchiwjerjej dopokaſachu, ſo je wón paduch, wón pak žo njewuſna, hdże bě te pjenjeſy ſkhował. Mjes tym žu jeho ſażudżili a wón žwoje khoſtanje w jaſtwje wotpokucża. Nětko je žo hakle poradżiło, potajniſtwo wotkrycź. Sażudżeny bě ſ jenym jatym liſt wużunył, w kotrymž žwojej żonje pjenježnu khowanku pſcheradźi. Polizija wo tym ſhoni a na wosnamjenjenym měſtnje, na wotležanym pohrjebniſchczowym kucże, pytacź da. Hdyż bě žo lědma kopacź někotre krócź ſaſtajiła, dwě blachowej tyſy na žwětło pſchińdżeſchtej. Jena 20,000 krónow, druha 25,000 krónow pjenježnych papjerow wopſchijeſche. Pjenjeſy, kotrež žu jenoż dżěł pſchekſchiwjeneje ſumy, žu žo wobkradnjenej firmje wróczike; wona bě žo hižo do ſchkodowanja podała.

Cyrkwinske powjeſće.

W Michalſkej żyrkwi ſměje jutſje, 10. njedżelu po Sſwjatej Trojizy rano w 7 hodżinach duchowny Tyſchel němſku ſpowjednu wucżbu, dopołdnja 1/4 9 hodżin ſměje ſarań Răda němſke a w 10 hodżinach žerbſke prědowanje.

Pšched zyrkwinymi durjemi budże ßo kollekta ſa evangeliſaziju w ßlubjenym kraju a ſa mißionſtwo mjes Židami ſběracź.

Tydźeńſke ſaſtojńſke dźěła ſmėje duchowny Tyſchek.

Wěrowani:

W Michalſkej zyrkwi: Guſtav Emil Mjetwa, molet na Židowje pod hrodom, w tu khwilu podoffizěr w inf.-regim. čźo. 192, ſ Fridu Jenny Bartkez, pſchedawarku na Židowje.

W katholſkej zyrkwi: Jakub Čźoch, wojak w 4. inf.-regim. čźo. 103 w Budyſchinje, ſ Marju Narczíkez w Pěſkezach. — Jan Jakub Sybak, žiwnoſćeć w Hrubjelčźizach, ſ Khatu Hańźu Hejdanez w Budyſchinje.

S druhich woßadow: Ernſt Rjeczka, dźeßatnik pěſcheho regimenta čźo. 178, ſ Guſtku Scholcźiz w Błohaſchezach. — Oswald Arnt Rychtaŕ, leutnant 4. pěcheho regimenta čźo. 103, w tu khwilu na wojownišchcźu, ſ Elfridu Hildegardu Hermanez ſ ryczetkubla we Wutolčźizach. — Hendrich Max Haſchka, blidaŕ w Kamnjenizy, w tu khwilu na wojownišchcźu, ſ Marju Lenu Faltenez w Sarěčźu.

Křćeni:

W Michalſkej zyrkwi: Pawol Kurt, Hermana Juliuša Donata, pohončźa w Jaßeńzy, ß. — Hildegarda, Pawola Rößlera, fabrikſkeho dźěłaczerja na Židowje, dź. — Erna Hildegard, Guſtava Emila Wiczaſa, zyheliſkeho dźěłaczerja we Wulkim Wjelkowje, dź.

W katholſkej zyrkwi: Bjarnat Alfred, Pawola Bjarnata Wjendy, ſchleńzuſchkrějerja w Sſmilnej, ß. — Bjedrich Erich, Bjedricha Bauera, ſkalarja w Semizach-Tumizach, ß. — Herta Hańźa, Alfonſa Badejaßa, dźěłaczerja na Židowje, dź.

S druhich woßadow: Bjedrich Herbert, Pawola Donata, wyſchſcheho ſchwojzarja w Spytezach, ß. — Jana Auguſta Nėnza, khěžerja w Njeßwaczidle, w tu khwilu na wojownišchcźu, ß. — Ernſta Schmidela, žiwnoſćerja w Sarěčźu, w tu khwilu na wojownišchcźu, ß. — Alwina Maxa Heßy, najeńka fórbarka w Nowej Wßy, ß. — Pawola Hermana Nowaka, kublerja w Panezach, dź. — Jana Auguſta Scholty, cźahowehо rjadowarja w Scheſchowje, dź. — Charlota Gerda, Ernſta Hermana Reichela, tſchikryjerja w Kſchiwej Borſchczi, w tu khw. na wojownišchcźu, dź. — Herta Johana, Khorle Alberta Janaſcha, fabrikſkeho dźěłaczerja w Khwaczizach, dź. — Richard Ernſt, žiwnoſćerja Rychtarja w Boſchezach, ß. — Hana Marja, kamjenjećeßarja Kaplerja w Kubſchizach, dź. — Ernſt Guſtav, khěžerja a pohončźa Mikana w Barcźe, ß. — Margareta, Ernſta Wiczaſa, wojnarja na Běłej Horje, ß. — Ernſt Auguſt, Jana Auguſta Lorenza, žiwnoſćerja w Rakojdach, w tu khwilu na wojownišchcźu, ß. — Erich Pawol, żeleźniſkeho dźěłaczerja Rübſama w Schpikalach, ß.

Zemrłši:

W Michalſkej woßadźe: 1. auguſta: Ernſt Hendrich Pfuhl, prjedawſchi mlynowy wobßedźer w Nadźanezach, napoßled privatnik w Budyſchinje, 68 l. 6 m. 21 d. — 3 auguſta: Jan Wylem Öhma, tkalz ſ Wehrsdorfa, † ſaſtaraŕni wokrjeßneho wuſtawa na Židowje, 72 l. 2 m. 4 d.

W katholſkej woßadźe: 24. julija: Hańźa Grólmußowa, privat. we Budyſchinje, 65 l.

W druhich woßadach: Pawol Kurt Klinart we Lahowje, 2 l. 1 m. 12 d. — Auguſt Wiczas, ſchewſki miſchtr w Njeßwaczidle, 62 l. 6 m. 22 d. — Lena Manowa w Njeßwaczidle, 69 l. 8 m. 26 d. — Marja Madlena Mitaſchowa, w Radworju na dwornišchcźu, 63 l. 2 m. 9 d. — Johana Sejfridez, njemandź. dź. we Lupoji 9 m. — Erna Lena Pawlikez, njemandź. dź w Lipicźu, 9 d. — Marja ſwud. Polanowa, wumjeńkatka w Sdźeri, 89 l. 7 m. 7 d.

Zyrkwinſke powjeſcze ſ Hodźija.

10. njedźelu po Sſwjatej Trojizy ſmėje rano 1/2 7 hodźin farat Kſchižan ßerbſku ſpowjednu wuczbu, 1/2 8 hodźin ſmėje duchowny Voigt ßerbſke a dopołdnja 3/4 9 hodźin němſke prědowanje.

Pšched zyrkwinymi durjemi budże ßo kollekta ſa mißionſtwo mjes Židami ſběracź.

Sſrjedu wjeczor w 7 hodźinach budże ßo ßerbſka wójnſka modleńſka hodźina wotbywacź.

K lėpſchemu ßwojich wotebjerarjow radźu jim, ſo bychu ßo po móžnoſćži hižo nětkole ſ trěbnymi tworami ſaſtarali, dokelž wone, tak daloko hacź ßu hiſchcże doſtacź, ßo po płaczišnje ſtajnje powyſcheja. Proſchu, wobkedźbujcże mój nawěſchk w dźenßniſchim cźißle.

Emil Wehrle.

K dopomnjeczu
na 1. auguſta 1914,
jako na dnju wudyrjenja ßwětoweje wójny.

Hłóß: K tebi ßo wołam ſ hłubiny ꝛc.

Na ßwěcże huſto ſa lėto
Sſo dopomnjenja ßwjecźa;
Nětk je ßo lėto minyło,
Hdyž ſapocźa ßo cźeża,
Kiž wulka wójna ßwětowa
Dźeń prėni tutoh' mėßaza
Tak nahle na naß wali.

My tola pak to njem'žemy
Do jubilejow liczicź,
Hdyž pſcheßwědčeni wſchitzy ßmy,
Sſo 'ſchcże naß chzedźa ſniczicź.
Sſmy němſkoh' kraja poddanjo,
Schtó njewjedźał dha njeby to,
Kak wulki ſtrach je ſa naß?

Nětk ma ßo kóždy pſchepytacź,
Kak ſe ßwěrnoſcźu ſteji,
Hacź we tym wójnſkim lėcże ßnadź.
Kiž ſady naß nětk leži,
Pſches próſtwy a pſches modlitwy
Tak k Bohu bliże pſchiſchli ßmy,
Kaž to je kſchiža nadawk.

Wjaz' krócź 'žno je ßo prajiło,
Sſo we tym wulkim kſchižu
Sſo wjazy modlicź dyrbjało,
Lud ma to mało kedźbu,
Haj, horda myßl a nadutoſcź
Je widźecź hiſchcże huſto doſcź
We ſrudnym wójnſkim cźaßu.

Žad'n Jonaß k nim pſchińcź njeſechze,
Kaž Ninivej joh' widźi,
Sſo pokutu jim prėduje
A Božu wolu ſjewi.
Naſch cźaß ma lėpſche póſnacże
Pſches Sbóžnikowe pſchińdźenje,
To dyrbjał prawje ſpóſnacź.
Kak wjele wſchelkoh' njeſboża
Kaž ßo tu huſto widźi,
Je tuta wójna pſchinjeßła,
To cźuje wjele ludźi,
Jich ßyn a bratr dom njepſchińdźe,
Też nan we wójnje padnył je,
Ach, njej' to žałoſcź wulka?
Rad něchtóſchkuliž wjedźał by,
Hdy wójna k kónzej dońdźe,
To pak ßo prajicź njemóże,
Tón cźaß pak wėcże pſchińdźe,
Cźim ſkerje, hdyž lud ſ pokutu,
Pſchez' ſ próſtwami a ſ modlitwu
Tu Boha Knjeſa pyta.
Duž, luby Božo we njebju,
Chzył ſ hnadu na naß hladacź
A ſpožczicź wójſkam khrobłoſcź wſchu,
A dobyczа doſcź nawdacź,
Hdyž něchtó w wſchelkej ſtaroſcźi
Sſo ſ próſtwu k tebi pſchibliži,
Ach, Božo, budź jom' hnadny.

Falka.

Kuchańki, ſtwinſke a ßłużobne holzy, mlokowe holzy, hródźne dźowki, holzy kßwinjom, wotroczkow, ßrėnkow, rólnych pohonczow wolazych a dźěłaczeŕſke ßwójby pyta hnydom pſchiſtajeŕka **Görlichowa** na ßukelnſkej haßy 1 na rózku khežorſkeje dróhi w cźrijownі knjeſa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

Kóždy, kotryž chze ßebi **dobry a tuni cźaßnik** kupicź, abo kotryž chze ßebi jón **porjedźicź** dacź njech dźe k cźaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na ſwonk. lawſkej haßy 5.

Jenčź pſchedawa a porjedźuje, ſa ßwoje dźěło ſprawnje rukujo. — **Proſchu, ßebi moji wulkadne wokno, ſ płaczišnami wupołożene, wobhladacź.**

Schmidt & Gottſchalk
pjenjeżna banka
w Budyſchinje, na theaterſkej haßy 6, na ſchulſkej dróſy.

Němſku 5% wójnſku pożczonku, ſaſtawne liſty atd. kupujemoj a pſchedawamoj,

wſchė do pjenjeżneho bankowſtwa ßluſchaze należnoſcże wobſtarujemoj,

privatne treſorſke kaſchczíki pſchenajamoj,

bėżne ſliczbowanja wotewrjamoj.

Sadanjenje pjenjes na ſcheck a depoſitne kouty po pſchihódnych wumėnjenjach.

Hódnoſtne papjery ßo khowaju a ſarjadnja.

Kontrolla effektow. Wuplaczenje wſchėch płaczomnych kupononow.

Diſkontowanje ſmėnkow. Domizilne měſtno ſa ſmėnki.

Draždźanski wobućowy dwór

Najtuńscha kupowarnja sa sažopschedawarjow! Kupowazym Sserbam posliczamy pschi kupjenju **muzazych, zonjazych a dźěczazych schkórnjow** **najwjetschi dobytk.** Prěnjoklaßne wobućze. — Nowe formy. Nimo měry tunje płaczisny. **w Budyschinje** pschi ßerbskich hrjebjach 2 na rózku kamjeńtneje haßy.

Wotewrjenje klamow.

Dźenża sobotu 7. augusta 1915

spezialnu pschedawarnju khofeja, czaja, kakaa, schokoladow, bisquitow a podobneho

wotewrju a czesczenych czitarjow proschu, so bychu pschi kupowanju tychle wězow na mnje dźiwali.

Betty Wettengel

na zitnej haßy 5

sobustawka rabat. Intowanskeho towatstwa,

prjedawscha dołholětna wodźerka Kaiserez khofejoweje pschedawarnje.

Franz Marschner

czaßnikar w Budyschinje

na bohatej haßy 9

swój skład **czaßnikow** a **czaßnikowych rjeczazow**

k dobroczźiwemu wobkedźbowanju porucza

Hódna twora. Pilnowne rukowanje. Tunje płaczisny.

Pschenczżnu muku

bjes khlěboweje marki

pschedawataj

Heinke a ßyn

w hamorskim młynje w Budyschinje.

Czerwjeny dźeczel, schwedski dźeczel, żołty dźeczel, běły dźeczel, inkarnat

saruczeny bjes židy, porucza

Khorla Preißer jun.

pschi žitnych wikach.

Tunje sofy

we nimo měry wulkim wubjerku ma pchsezona składże

J. O. H. Bär

w Budyschiuje na Hoschiz haßy 29.

Sbytkne dźělby

tryjerstich rubischczow poßleschczowych schatow kožowych płachtow koschlazych tkaninow atd.

płaczisny hódno pschedawa

August Hempel w Kumwaldze, mechaniska tkajerńja blisko dwórnischcza.

Dźěłaczerjow

sa **semjurycze a dränérowanje** do trajncho dźěła pyta

Hermann Thomas

w Budyschinje na Jägerstraße 8

Wójnske žito.

Jako komißionar sa khěžorstwowe žitne městno je ßo sa Budyski městowy a wjeßny komunalny swjask firma

Pawoł Schołta naßlědnik w Budyschinje

mějeczel Curt Storch

postajiła.

Poskiczenja a pruhi k kupjenju žita, sa komunalny swjask sebraneho, potajkim rožki a pschenży, ßu horka mjenowanej firmje (telefon czißło 56 a 96 Budyskeho hamta) póßlacz, kotraż dalschе wobstara.

W Budyschinje, 5. augusta 1915.

Budyski městowy a wjeßny komunalny swjask.

Kolojesdne mantle a schlauchi

dobra twora s lěta 1914

žana wójnska twora.

Mantle hižo po **4** hr.

hórske pschikrywy hižo po **6,50** hr.

pola

Thomasez bratrow w Budyschinje

na kamjeńtnej haßy 16.

Młoda ßuczelna kruwa

blisko czeleczu je na pschedań w Boschezach czo. 25 pola Kubschiz.

Wokschewjazy napoj sa naschich wojakow

w 10 pjenjezkowskich pakczikach dostanjecze pola

Dr. Roebera

Germania-drogowńja

na bohatej haßy 27.

K temu czißłu pschiłoha.)

Pschiloha k czißlu 32 Serbskich Nowin.

Ssobotu 7. auguſta 1915.

Płaczišny rěsneho ſkotu na Drazdzanſkich ſkótnych wikach.

5. auguſta 1915.

Płaczišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne druzíny a wosnamjenjenje.	Żiwa waha	rěsna waha
Woły:	hr.	hr.
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetſcheje rěsneje hódnoſcże hacž do 6 lět	72—77	126—131
ewſtriſke	—	—
2. mlode, mjaßne, njewukormjene, — ſtarſche wukormjene	59—65	122—128
3. žrěnjo pizowane mlode, derje pizowane ſtarſche	50—55	111—119
4. ßnadnje pizowane kóždeje ſtaroby	40—47	101—108
Jałojzy a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetſcheje rěsneje hódnoſcże	70—75	125—130
2. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetſcheje rěsneje hódnoſcże hacž do 7 lět	62—68	123—128
3. ſtarſche, wukormjene kruwy a ßnadnje wuwite młódſche kruwy a jałojzy	45—55	102—113
4. žrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	35—42	90—102
5. ßnadnje pizowane kruwy a jałojzy	25—30	81—89
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetſcheje rěsneje hódnoſcże	68—71	112—117
2. žrěnjo pizowane, młódſche a derje pizowane ſtarſche	42—50	94—103
3. ßnadnje pizowane	36—40	85—92
Cželata:		
1. najlěpſche ſ mlokom wukormjene abo najlěpſche wot zyza	70—75	115—120
2. žrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	64—68	109—113
3. ßnadnje wuwite wot zyza	58—62	103—107
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpſchich raßow a jich ſkſchiženjow w ſtarobje hacž do 1¼ léta	120—125	155—160
2. mjaßne	107—112	142—147
3. ßnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	104—120	139—155

Žitne płaczišny w Budyſchinje a Lubiju njejßu ſo pſchemjenike.

Płaczišna produktow.

W Budyſchinje płaczi: punt howjaſeho mjaßa wot 1 hr 20 pj hacž 1 hr. 30 pj., punt cželazeho mjaßa — wot hr. — pj. hacž 1 hr. — pj., punt ßwinjazeho mjaßa wot 1 hr. 50 pj. hacž 1 hr. 50 pj., punt ſchmalza wot — hr. — pj. hacž 1 hr. 80 pj., punt pſcheńcžneje muki wot — hr. 26 pj. hacž — hr. 32 pj., punt rž.neje muki wot — hr. — pj. hacž — hr. 22 pj., punt khlěba wot — hr. — pj. hacž — hr. 17 pj., punt ßuſcheneho połcža wot — hr. — hacž 1 hr. 80 pj., punt mlětheho zokora wot — hr. 27 pj. hacž — hr. 30 pj., liter petroleja wot — hr. 56 pj. hacž — hr. 65 pj., 2 puntaj butry wot 4 hr. — pj. hacž 4 hr. 40 pj., 15 ſchtuk jejich wot 1 hr. 80 pj., hacž 2 hr. 25 pj., 100 puntow ßyna wot 4 hr. 50 hacž 5 hr. 50 pj.

Stare płaczišny tak dołho hacž ſklad doßahuje:

draſtne tkaniny	hižo po	90 pj.
módroczišcheć	„ „	35 „
poßleſchczowe tkaniny	„ „	35 „
kattun	„ „	32 „
meblowy kattun	„ „	45 „
meblowy krep	„ „	60 „
koſchlazy barchent	„ „	32 „

Sofowe pſchikrywy — blidowe pſchikrywy (deki) **ſchenillowe nahłowjaze rubiſcheža** jara płaczišny hódno!

Cziſtopłatowe żonjaze ſchórzuchi 1,40 M. Wołmjane ſchórzuchi 1,10 M.

Emil Wehrle

na jerjowej haßy 7.

Ssymjentny hroch

a

Viktoria-hróch

ma płaczišny hódno na pſchedań

Pawoł Scholta naßlědnik

na Hoſchiz haßy.

Lěčzne wupſchedawanje.

Njedźiwajcy na hobrſke powyſchenje płaczišnow a žadnoſcź wſchěch czrijowych tworow ſo wſchelake ſkładnoſtne kupje a jenetliwe pory

mužazych, żonjazych a dźěczazych ſtupnjow a ſchkórnjow

po radikalnje poniženych płaczišnach wupſchedawaju.

Proſchu, pſchi ßu ěčzče ſo bjes kóžděho mi ſowaneho kupjenja wo naſchich płaczišnyhódnoſczach.

Zhorjelska črijowa předawarnja

Na bohatej haßy 16 **A. Jacobsohn, w Budyſchinje.**

Wſchón ratarſki grat

we wulkim wubjerku

porucza

Pawoł Walther

na khěžorſkej dróſy 4.

Njedźiwajzy stajneho powyschenja płaczišnow wschěch wězow pschihódna składnosć

k tunjemu kupowanju.

Sawarjenske apparaty 8 hr.
konserwowe schkleńzy
1/2 ltr. 3/4 ltr. 1 ltr. 1 1/2 ltr. 2 ltr.
75 50 58 65 70 pj.
Kamjentne kładzenske hornzy
42, 65, 85 pj., 1,28 hacž 3,40 hr.
Wódne schkleńzy po 7, 8 pj.
Winowe schkleńzy
11, 12, 23, 25 hacž 45 pj.
Likórowe schkleńczki
7, 8, 9, 10, 18 hacž 25 pj.
Piwowe bjecharje 10, 12, 14 pj.
Kompotowe schkliczki
6, 9, 10, 12 pj.
Kompotowe talerje 6, 9 — 15 pj.
Butrowe tyšy, schkleńczane,
23, 35, 42 pj.
Ssadźba schkleńcz. schklow 95 pj.
Rybowe schklě 25, 35 hacž 95 pj.
Wódne karaffy se schkleńzu 23, 48.
Twarožkowe schkleńzy
25, 32 pj. hacž 1,20 hr.
Emaillowane bowy
95 pj., 1,20 hacž 1,80 hr.
Emaillowane wanje
1,35, 1,95, 2,50 hacž 4,75 hr.
Emaillowane hornzy pschereškowa měra 8 10 12 14 16 18 20
26 36 45 62 78 98 1,10
Khořejowe khany
48, 58, 65, 80, 98 pj. hacž 1,35 hr.
Jědźnoschaki
1,38, 1,55 1,70 1,85 1,95 hr.
Běrnowe parjaki
1,20 1,45 1,95, 2,85 3,75 hr.
Pěskowe, mydkowe, sodowe šudobja 95 pj., 2,40 2,85 hr.
Khlěbowe tyšy 1.35,1.95—5,75hr.
Wschě emaillowane twory
we wulkim wubjerku!
Hermanske šaki
48, 95 pj., 1.20, 1.95 hr.
Hermanske šaki 48,95pj. 1.20hr.
Podlěschenske etosche
2.25,. 2.75, 2.95, 3.30 hr.
Kožane ruczne tosche w najtuńschim wuwjedźenju, wurjadne tunje płaczišny.
Puczowanske ruczne korby,
pleczene, 3.50 hacž 7.75 hr.
Puczowanske koffry s drjewa.
Rippes, vasy, piwowe a **likerowe servišzy, darjenske wězy atd.**
Fotografijowe wobłuki w najwjetschim wubjerku, wschě formaty, wot najtuńscheho hacž k najdróžschemu.

Kamjenina.

Ssadźba schkliczkow, 6 dźělate, běłe, 95 pj.
Ssadźba schkliczkow, zybl. m. 1.20, 1.38 hr.
Ssadźba schkliczkow, pišanych 1 48 hr.
Talerje, běłe, 8, 9, 10 pj.
Talerje, zybl. m. 12, 13, 14 pj.
Talerje, pišane 14, 15, 16 pj.
Schalki, zybl. m., 5 porow 85 pj.
Schalki, pišane, 5 porow 95 pj.
Schalki, běłe, 5 porow 70 pj.
Nadoba k myczu
1.95, 2.45, 3.50, 4.75 hacž 10.50 hr
Sstonki a muczuizy
50, 58, 88, 95 pj.
Warjenjowe šudźiki, běłe 44 pj.
Warjenjowe šudźiki,
zybl. m. 50, 55 pj.
Skladnostne dźělby warjenskich šudźikow, pišane 3 scht. 95 pj.
Pjeczenjowe platy, běłe,
16, 20, 25, 60, 95 pj
Pjeczenjowe platy, zybl. m.
20, 25, 42, 45, 75, 95 pj.
Myjniza s karanom, wulka
95 pj. hacž 1,20 hr.
Drastne schczětki 23 pj. — 1,25 hr.
Čzrijowe schczětki 23, 48, 75 pj.
Namasanske schczětki 9, 12 pj.
Wložowe a ruczne schczětki
Schpunddwanjawe schczěcze
45, 48, 60, 65 pj.
Wložankowe khoschcza 95, 1,50, 1,75 hacž 3,90 pj. a druhe schczěczowe twory.
Płokanske deski 95 pj hacž 1,20 hr.
Płatowanske deski 40, 48, 95 pj.
Myjerske stejaki 95 pj. 1,20 hr.
Myjerske blidka, emaill. 3,35, 4,75, 5,25 hr.
Schatowe korby, kulojte 1,25 hr.
Schatowe korby, schtyrirózkate 2,95, 3,75, 4,50, 4,95 hr.
Drjewjane korby
1,95, 2,35, 2,65 hr.
Ruczne korby we wulkim wubjerku.
Čize, noże a widliczki
jara płaczišny hódno.
Płaty, wožebne saniklowane 2,95, 3,50 hacž 5,25 hr.
Rybowanske maschiny
hižo po 1,25 hr.
Mjažo rubaze maschiny
4,50. 5,50 hr.
Porzlinowe schalki
4 abo 5 porow 95 pj.
Patriotiske khořejowe hornzy
14, 15, 18, 20, 23, 25, 28 pj.
Khořejowe servišzy,
2 wožobje 1,25 hr.
Khořejowe servišzy, 6 wožobow w najwjetschim wubjerku
2,95, 4,75 hacž 12 — hr.
Porzlinowe kuchinske garnitury
22 dźělbach wot 6,95 hr.
Patriotiske a druhe kuchińske talerje 35, 48 hacž 95 pj.
Wulki skład želesneho warneho šudobja jara płaczišny hódno.
Wohenwudźerżaze tonowe šudobje hižo po 95 pj.
Zynkowe bowy 95 pj. 1,25 hr.
Zynkowe wanje
4,25, 2,90, 325, 3,95 hr.
Zynkowe schatowe hornzy s wěkom 2,70 3,20, 3,60 4,25 hr.
Krjepjawki wschěch wulkosczow
Listne kaschcziki
42, 65, 75, 95 pj., 1,20 hr.
Tykanzowe a pjeczeńske formy
Kuchinske wahi 1,98, 2,45, 3. — 4,25, 4,95 hr.
Wuhlowy kaschcze
85, 95 pj., 1,35, 1,75 — 4,50 hr.
Ptacze klětki hižo po 1,25 pj.
Półnopóstske wězy
1 puntowske blachowe tyšy 3 scht. 60 pj.
1/2 puntowske blachowe tyšy 3 scht. 50.
Listnu papjern a kuverty
100 scht. 48 pj.
Półno póstske kharty 100 scht. 48 pj.
Półne blesche, schkleńcz. 9—35 pj.
Blachowe a aluminijowe półne blesche jara tunjo.
Blachowe kartony 30, 42 pj.
Kartony wschěch wulkosczow.
Schatowe klamory,
1 kopa 14, 22, 30 pj.
Schatowe podpjery 3 scht. 85 pj.
Hadreschcza 3 scht. 48 a 65 pj.

Gardinowe žerdki
100 110 120 130 140 — 250 cm.
38 40 44 46 48 — 88 pj.
Witražowe žerdže 38, 48, 72, 95 pj
Želesne gardinowe čzahanske žerdki 48, 55, 65, 75, 85 pj.
Nakhribjetne měchi
95 pj., 1,70, 2,20, 3,20, 375, 5,50 hr.
Linoleum a wóskowe šukna wschěch schěrjow, nětkole hischcze po tunich płaczišnach.
Wotměrjene pschikrywy
wóskoweho šukna.
Dźěczaze sportske wosy najlěpschehowuwjedźenja po šměschnje tunich płaczišnach.
Dźěczaze stólczki
65 pj., 1,40, 1,95, 3,50, 4,95, 6,50 hr
Wotpoczowanske stoły 2,50, 4,50, 8.50 hacž 18,50 hr.
Turnowanski grat wscheje družiny.
Troczkawy 1,35, 3,20 3,75, 4,50 pj.
Palmy
Bukety s wumělskich kwětkow
28, 48, 95 pj.
Palmowy stejaki 95 pj., 1,25 hr.
Salonske blidka, czěmne, rjenje polérowane 3,00, 3,95 hr.
Kwětkowe stejaki 2,75 — 8 hr.
Knihowe etažery
Domjaze haptyki
48, 95 pj., 1,95, 2,25, hacž 5,50 hr.
Jejowe khamorczki 48, 68, 120 pj.
Jejowe stejaki 55 pj. 1,30 hr.
Drastne hoki 38, 40, 42 pj.
Hoczki 38, 48, 95 pj.
Stólzowe šydła 28, 30, 34, 40, 50
Rjeczenske komody
95 pj. 2,95, 1,15, 1,25 hr.
Korjenjowe etažery
38, 48, 60, 95 pj. 1,25 hr.
Trjenjowe džeržaki 48, 95 165 pj.
Kuchinske powjeschadła
50, 70 pj. 1,10 hr.
Pschedeschczniki 2,95, 4,50, 4,75, 5,60, 5,95, 8,50 hacž 10 hr.
Schpihele wschěch wulkosczow
Swězy 6 scht. 65 pj.
Schwedske sapałki 3 pakcziki 95 pj,
Jadriwe mydło saruczene cziste. ryhel 80 pj.
Salmiakowy terpentinowy mydlowy pulver 5 puntow 95 pj.
Džělba toiletskeho mydła 5 scht. 50
Lilijo mlokowe mydło 4 scht. 95 pj.

Wschě galanterijowe a kožane twory
Pycha do wložow.

Zentralna pschedawarnja

Richarda Sabatha

w Budyschinje
na khěžorskej haßy 14.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Stwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich postach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawař Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za dawatki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich krjećojach čo. 4) wotedać, płaći so wot maleho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wjeder přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 33. **Sobotu 14. augusta 1915.** **Lětnik 74.**

Rosprawa němskeho generalneho staba.

12. augusta.

W Argonnach ßmy k połnozy wot Vienne-le-Chateau franzowske wobtwjerdźenje „Marczińske wobtwjerdźenje" dobyli, 74 muži, mjes nimi dweju offizěrow, sajeli, dwě maschinskej tšělbje a 7 minymjetakow dobyli. Njepschećel je wulke krwawne schkodowanje poczerpił. Pschi dobyczu jeneje njepschećeloweje hrjebje k dołhemu ranju wot La Harazée někotsi jeczi do naschich rukow padźechu. 40 morwych sawostajiwschi, wobßadzyny sbytk czekny.

Na ruskim wojownischczu njeje ßo w Kurlandskej a Samogitiskej niczo pscheměniło.

K połodnju wot Němjena ßu wojazy wójska generala ſ Eichhorna jedyn njepschećelowy nadběh, w Dawinaskej krajinje ſ khětrymi mozami pschedewsaty, krwawnje wotrasyli. Njepschećel 700 jatych w naschich rukach wostaji.

Wójsko generala se Scholtza je pschedmóst pola Wiſny wsało a je k połodnju wot Narewa njepschećela psches Gazku rěku czišło. Wot 8. augusta je wójsko 4950 muži, mjes nimi 11 offizěrow, sajalo a 12 maschinskich tšělbow dobylo.

Wójsko generala ſ Gallwitza je Sambrowo dobyło a je dale k połodnju stajnje wojujo psches Andrzejow do rańscheje strony postupało.

Pšched Nowo-Georgiewskom njeje niczo noweho.

Jena ſ naschich powětrowych łódźow je na Bialystokske dwórnischczo bomby mjetała; wjetsche rosbuchnjenja ßo wobkedźbowachu.

Wójska generalneho połneho marschalla bayerskeho prynza Leopolda ßu njepschećelowe sadnje wójsko pschesćěhujo Muchawkowu krajinu pschekroczile. Lukow je ßo wobßadźił.

Wójska generalneho połneho marschalla ſ Mackensena ßu ßo psches wutrajnje sakitane njepschećelowe stejischczo na někotrych městnach pschedrěte. Na to ßu Rußojo dźenża w nozy po zyłej froncze mjes Bugom a Parczewom zofali.

13. augusta.

Na wjeczornym wojownischczu ßu ßo w Argonnach franzowske nadběhi wotrasyle. Jene jendźelske namórske lětadło je ßo dele tšěliło. Dwě franzowskej lětadle stej ßo nusowałej k semi sleczicz.

Na ruskim wojownischczu ßu ßo nadběhi na Kowno czinile. Mjes Narewom a Bugom ßo postupuje.

Wójsko generala se Scholtza je 900 muži sajalo a 3 kanony dobyło, wójsko generala ſ Gallwitza je wot 10. augusta 6050 muži sajalo, wójska generalneho połneho marschalla bayerskeho prynza Leopolda ßu wojujo liniju k ranju wot Siedlze—Ssokolowiz doßahnyle. Swjaskarske wójska generalneho połneho marschalla ſ Mackensena njepschećela po zyłej froncze pschesćěhuje.

Najwyschsche wójskowe wjednistwo.

Khroble skutki pomozneje łódźe „Meteora":

Wo khroblej jěsbje a rjekowskim potepjenju němskeje pomozneje łódźe „Meteor" ßo powě:

Sso psches njepschećelowe strażowanske łódźe khroble pschedobywschi je němska pomozna łódź „Meteor" na wschelakich městnach jendźelskeho brjoha miny wumjetała a potom wikowansku wójnu wjedła. W nozy wot 7. k 8. augustej ßo wona k krótkenu ranju wot Orkneyskich kupow ſ jendźelskim pomoznym kschižakom „Ramsseyom" setka. Wona ßo do njeho da a jón sniczi, pschi czimż mózesche wona 40 muži ſ wobßadki, mjes nimi schtyrjoch offizěrow, wukhowacz. Nasajtra ßo wona se schtyri jendźelskimi kschižakami wobstupi. Dokelż bě wojowanje bjes nadźije a wupjeřchnjenje njemózne, komandant ßwoju łódź potepi, hdyż běchu ßo mużstwa jendźelszy jeczi a mużstwo jeneje patepjeneje płachtateje łódźe wukhowali. Zyła wobßadka „Meteora" je strowa a czerstwa do jeneho němskeho pschistawa pschijěła.

Naměstny schef admiralneho staba:
Behnke.

Po rosprawje „Svendborg Amtsdagblad" je pomozna łódź „Meteor", prjedy hacz ßu ju jendźelske kschižaki saßłapiłe, schwedsku maku łódź „Jasona", kotraż tramy do Jendźelskej wjesesche, sapaliła. Mużstwo ſ „Jasona" je ßo na „Meteor" pschewsało. Prjedy hacz je ßo „Meteor" potepił, je ßo jeho zyła wobßadka ſ czołmami na schwedsku rybasku parnu łódź „Absalon" pschewjesła. B.

Wuspěschny wujěsd němkeho rańscho-mórskeho łódźstwa.

10. augusta ßu nasche rańscho-mórske łódże wobtwjerdźenu kupu Utö, pchi sajěsdże do Alandskeho archipela leżazu, wobtšełake. Se ßwojej tšeleńzu ruske łódże, w sajěsdże stejaze, mjes nimi jedyn panzerowany kschižak „Makarowskeje klaßy" zofacz a njepschećelowu pschibrjóżnu batteriju womjelknycz nusowachu. Tón ßamy dźeń druhe němske kschižaki ruske torpedowske czołmy, kotreż běchu ßo pola Zerela, pschi sajěsdże do Rigaskeho mórskeho saliwa pokasałe, do njeho wrócżo sahnachu. Na jenym njepschećelowym saniczaku torpedowych czołmow, bě woheń widźecz. Njepschećelske podmórske czołmy wospjet nasche łódże nadpadowachu. Wschě k nim wutšélene torpedy mißnychu. Nasche łódże ßo ani njewobschkodźichu ani ßo njeschkodowachu.

Naměstny schef admiralneho namórskeho staba:
Behnke.

Na jendźelski rańschi brjoh němske namórske powětrowe łódże bomby mjetaju.

W nozy wot 9. k 10. augustej ßu nasche namórske powětrowe łódże wobtwjerdźene pschistawy pschi jendźelskim rańschim brjosy nadpadke. Njedźiwajcy ßylneho wobaranja ßo na jendźelske wójnske łódże na Themsy, Londonske doki, dale na sejeranischcza torpedowych czołmow w Harwichu a ważne twary nad Humberom bomby mjetachu. Powětrowe łódże ßo se ßwojeho wuspěschneho pschedewsacza wrócżichu.

Naměstny schef generalneho staba:
Behnke.

Reuterez telegrafowańja wo tym 11. augusta powě: Eskadra njepschećelowych lětadłow dźenża w nozy jendźelski rańschi brjoh wopyta. Se sapalnymi bombami je ßo na někotrych městnach sapaliło, 13 wołobow je ßo morilo a 12 wołobow ßo sraniło. Jedyn „zeppelin" je ßo ſ artilleriskej tšeleńzu wobschkodźił a je ßo dźenża rano do Ostende dowlekł. B.

Rosprawa awstriskeho generalneho staba

wot 12. augusta praji:

Awstrisko-wuherske wójska ßu k połnozy wot delnjeho Wjepscha Lukow wobßadźili a Bystrizu k wjeczoru wot Radsyna pschekroczili. Mjes Tyßmjenizu a Bugom ßu naschi swjaskarjo wczera Rußow na někotrych městnach sbili. Njepschećel je dźenża rano wojownischczo wopuschcził a ßo wróczo czehnje. Hewak ßo położenje njeje pscheměniło.

Na italskim wojownischczu ßu ßo sańdźenu nóz wjetsche njepschećelowe nadběhi pschećiwo wustupowazemu dźelej Doberdowskeje runiny a dwaj wupadaj pola Sagory, kotrymż bě wodnjo ßylne artillerijske pschihotowanje do prědka schło, ſ wulkim schkodowanjom Italskich wotpokasałe. Pšched Gorizskim pschedmostom bě

smĕrom. Na druhich frontach tšĕlenje artillerije a pschetšĕleńza pĕschkow dale trajesche.

11. auguſta ßu naſche wójnſke łódźe italſke pſchimórſke żeleſnſke twary wot Molfetta hacź Seno San Giorgio wobtšĕlake. W Molfetta ßo ſchtyri fabriki a dwaj moſtaj dróhoweje żeleſnizy ßylnje roſtšĕlachu. Jedyn móſt je ßo ſaßypnył. Jena fabrika je ßo ſapalika. W San Spiritu ßu ßo dwórniſchczo a wſchelake ſkładownje do cziſta wotpaliķe. W Bari ßu ßo kaſtell, ſemafor, żeleſniza a pjecź fabrikow wobtšĕlake. S poßledniſchich je ßo jena ſpalika. Zyłe mĕſto Bari bĕ do mrócźelow procha a kura ſawalene. Wobydleŕſtwo bĕ ſaſtrózene. Italſke kanony ßrĕnjeho kalibra bjes wuſpĕcha do naſchich ſaniczakow tšĕlachu. Teź nadpad jeneho njepſchecźelſkeho podmórſkeho czołma je ßo njeporadźił. Żeleſniſki móſt w Seno San Giorgio je ßo ſ naſchej tšĕleńzu cźeźko wobſchkodźił. Naſche łódźe ßu ßo wſchĕ zyle njewobſchkodźene domoj wrócźiłe. S njepſchecźelnych wójnſkich łódźow njebĕ pódla ſpomnjeneho podmórſkeho czołma pſched Bari niczo widźecź. D.

Awſtriſki podmórſki czołm „U 12“ ßo potepił.

Schef italſkeho generalneho ſtaba woſjewja: Dźeńßa rano ſtaj dwaj awſtriſkaj ſaniczakaj torpedowych czołmow ſ kanonow na Bari, dale na Santo Spirito a Molfetta tšĕlałoj. Jena zivilna woßoba je ßo morika, ßydom woßobow je ßo ſraniło. Materialneje ſchkody njeje ßo żaneje naczinilo.

W adriatiſkim morju je jedyn ſ naſchich podmórſkich czołmow awſtriſko-wuherſki podmórſki czołm „U 12“ torpedował. Tutón je ßo ſ zyłej wobßadku potepił. B.

Rozprawa italſkeho generalneho ſtaba

wot 11. auguſta praji: Pola Plavy ßu naſchi wojazy wecźera na ßmĕrkach ſ wuſpĕchom dwójny njepſchecźelowy nadbĕh, ſe ßylnej artilleriju podpjerany, wotpokaſali. Na Karſtu ßu naſchi wojazy, hdźeź bĕchu 10. auguſta nadbĕh w krajinje hory Monte dei Sei Buſi wotpokaſali, rano k napſchecźnemu nadbĕhej pſcheſchli a ßu na nĕkotrych mĕſtnach fronty khĕtry dobytk dozpili. Nadbĕh pĕſchkow bĕ tak wohniwy, ſo ßo dwĕmaj kompagnijomaj poradźi, ſ bajonetom ßylnje wobtwjerdźenu hórku, pſched njepſchecźelowej frontu leżazu, dobycź, dla mózneho ſeßrjedźeneho artilleriſkeho wohnja a njepſchecźeloweho ßylneho nadbĕha, njemóżeſche ßo tole ſtejiſchczo ſdźerżecź Pſchezo pak pſchecźiwjenje naſchich wojakow, kotſiż bĕchu ßo do ßylnych dobytych ſtejiſchczow wróczo ſcźahnyli, doßahaſche, ſo by ßo njepſchecźelowy nadbĕh ſadżerżał. W krajinje pola Monfalcone je awſtriſka artillerija ßwoju tšĕleńzu ponowiła, tola tón krócź zyle bjes wuſpĕcha. B.

Rozprawa franzowſkeho generalneho ſtaba

wot 10. auguſta powĕ: Dźeńßniſchi dźeń bĕ ſmĕrom. W Artois, w Aiſneſkim dole, pſchi kromach Argonnow a w Apremontſkim lĕßu ßo jenoż mjes artilleriju wojowaſche. Schtyri lĕtadła, kotreż bĕchu ßo pſchi bombardemencze na Saarbrücken wobdźĕliłe, njejßu ßo do naſchich linijow wróczíłe. Wo jenym ßo powĕ, ſo je w Schwajzerſkej pola Payena k ſemi ſleczało.

11. auguſta wjecźor je ßo ſcźĕhowaza roſprawa wudała: W Artois a k połnozy wot Arraſa je ßo mjes artilleriju wojowało. W Argonnach tšĕlenza po ßylnoſczi pſchibĕraſche, pſchi czimż ßo wjele granatow ſ duſchatymi dymami wużiwaſche. Pſchi ßwitanju ſ najmjenſcha tſi nĕmſke regimenty pſchecźiwo naſchim ſtejiſchczam mjes drohu Binarville—Vienne-le Chateau a La Houyetteſkej wudrjenzu jara ßylny nadbĕh ſcźinichu. W ßrjedźiſnje tuteje linije ßo Nĕmzam poradźi, ßo do naſchich ſtejiſchczow dobycź. S napſchecźnymi nadbĕhami ßo woni ſaßo wuhnachu a jenoż kruch naſchich tšĕlnych hrjebjow prĕnjeje linije wobkhowachu. Sajachmy wojakow jeneho württembergſkeho korpſa. Bóle k ranju pola Fontaine-aux-Carmes njepſchecźel nadbĕh pſchecźiwo naſchim tšĕlnym hrjebjam ſcźini, kotryż ßo zyle wotraſy. W Mĕſchniſkim lĕßu a we Vogeſach, pſchi Lingefirſtu a Hilſenfirſtu bĕ khĕtro ßylna kanonada. B.

Sakrocźenje ſjednocźenych ſtatow połnózneje Ameriki w Mexiku.

Po powjeſcźi Reuterez telegrafowańje je preſident Wilſon do New-Yorka pſchiſchoł, ſo by ßo pſchi knjeźerſtwowej konferenzy wobdźĕlił, kotraż je we wobſtejnoſczach w Mexiku wuradźowała. K mexikanſkemu pſchiſtawnemu mĕſtu Veracruz, kotreż je hižo pſched połdra lĕtom ßylne wotdźĕlenje amerikanſkeho wójſka wobßadźiło, ßo bitwiſkej łódźi „New-Hempſchire“ a „Louiſiana“ póſcźeletej.

Rozprawa ruſkeho generalneho ſtaba

praji: Na drohach k Riſy ßmy w nozy 9. auguſta we wojowanju muż pſchecźiwo mużej nĕkotre nadbĕhi Nĕmzow ſ wuſpĕchom wotraſyli, njedźiwajzy podpjeranja, kotreż tucźi wot ßwojeje jara ßylneje cźeźkeje artillerije dоſtachu. Po wojowanju, kotreż ßo w tej ſamej nozy a ſcźĕhowaze ranje na ſtronje k Dünaburgej a pola Schwedenberga, Ponemuni-Wilkomĕr wotmĕchu, njepſchecźel pod naſchim cźiſchczom zoſacź poczа, pſchi cźimż nĕhdźe ſto jatych, nĕkotre maſchinſke tšĕlby a kaſchcźe ſ munizíju w naſchej ruzy woſtaji. Na Narewſkej froncźe na Lomżinſko-Sſnjedowſko-Oſtrowſkej dróſy ßo ſ njemdroſcźu dale wojowaſche. Naſcha artillerija nadbĕhi Nĕmzow, pſchecźiwo Nowo-Georgiewſkej pódlu lĕweho Wißlineho brjoha ßo cźinjaze wotraſy. W ſtronje pola Lublina—Lawkowa na prawizy Wjepſcha njepſchecźel 9. auguſta k poſtupanju pſcheńdźe, kotreż njedźiwajzy jeho ſaßakloścźe ſaſtajichmy. Na Vlodawſkich drohach jedyn njepſchecźelowy nadbĕh ſ wuſpĕchom wotpokaſachmy; njepſchecźel duſchate dymy nakożowaſche. Nad Dnjeſtrom, w krajinje Strypineho wuliwa, Awſtriſzy 8. auguſta k poſtupowanju pſcheńdźechu. Tam ßo hiſchcźe wojuje. W druhich wotdźĕlenjach naſcheje fronty njeje ważniſcheho wojowanja było.

Nadbĕh Nĕmzow na Kowno je ßo 8. auguſta na ſcźĕhowaze waſchnje mĕł: Njepſchecźel nadbĕh na froncźe naſchich wobtwjerdźenjow pola wßy Piplow hacź k froncźe Eliſyneho doła nad rĕku Jewju ſcźini. Njepſchecźelowa woblĕhanſka artillerija bombardement po połnozy ſ kanonami kóżdeho kalibra hacź do 16 zolow (40 zentimetrow) ſapocźa, a tutón wohnjowy zychon niz mjenje dyżli dwĕ hodźinje trajeſche; naſche batterije ßylnje wotmolwjachu. Wokoło 3 hodźin rano nadbĕhanſke kolonny po móżnoſcźi kryte ſ huſtymi rjadami pſchecźiwo naſchim ſtejiſchczam poſtupowachu, ale hižo w 5 hodźinach rano bĕ ßo njepſchecźel ſ naſchim ſeßrjedźenym tšĕlenjom, ſ rosbuchanjom pjerchazych minow a ſkónczinje ſe ßylnym napſchecźnym nadbĕhom wróczo cźißnył. Nĕmzy wuſtawſchi a nimo mĕry ſchkodowawſchi do ßußodnych dołczkow wróczo żołmjachu, hdźeź ßo po ſdaczu ſaßo ſhromadźichu, ſo bychu nowy nadbĕh pſchihotowali. Wokoło pſchipołdnja ßo njepſchecźelowa tšĕleńza ſ nowa k woprawdźitemu zychonej poßylni. Njedźiwajzy ßylnoſcze, iracźa a ſapuſcźazeje mozy njepſchecźelowych cźeźkich kanonow naſchi wojazy pod deſchcźom kulow, kotryż na nich wrjeſkaſche, khrobli wutrachu. Tak ßo zyły dźeń miny. Po ſacźmiczu ßo po nĕcźim njepſchecźelowe kolonny, pod naſchimi ſtejiſchczami ſhromadźene, k nowemu nadbĕhej poſtupachu, kotryż dwĕ hodźinje trajeſche. Jim ßo poradźi, ßo dźĕla tšĕlnych hrjebjow naſchich pſchedßunjenych ſtejiſchczow ſmożowacź, kotreż bĕ jeho tšĕleńza wumjetka, tola ſ rjekowſkim napinanjom naſchich reſerwow, kotreż bĕchu pſchikhwatałe, ßo Nĕmzy ſaßo ſe ſatraſchnym ſchkodowanjom wotehnachu. Njepſchecźel ßo jenoż we wobtwjerdźenju pola Pizlow ſdźerża, kotreż wón wo płacźiſnu ſatraſchnych napinanjow a ſchkodowanjow dobu. B.

Na drohach k Riſy ßu naſchi wojazy wjecźor 9. auguſta ſ wuſpĕchom njepſchecźelſke nadbĕhi nad Eckauſkej rĕku wotpokaſali. Na ſtronu k Jacobſtadtej ßmy Nĕmzow ſ krajiny pola Schönberga wróczo cźißli. W ſtronje ſ Dünaburga k Ponjewjezam ßmy njepſchestawajzy zoſazeho njepſchecźela cźeßnili; na nĕkotrych mĕſtnach dyrbimy njepſchecźelowe wotdźĕlenja, kotreż ßo ſe ſaßakloścźu pſchecźiwjeja, ſ bajonetom wotehnacź. Pola Kowna ßu Nĕmzy ßwoje ſaßakle nadbĕhi pſchecźiwo naſchim wjecźornym wobtwjerdźenjam a nozy k 10. auguſtej ponowili a ßu je rano na to ſaßo ſapocźeli. Pſchi wobßadzynych napſchecźnych nadbĕhach ßo tſi nĕmſke bataillony ſkoro zyle ſniczichu. Sſmy nĕhdźe 100 muži ſajeli a maſchinſke tšĕlby dobyli. Na ſtronu k Oſtrolenzy—Pultuſkej Nĕmzy dale ſe ßylnymi mozami poſtupuja. Njedźiwajzy ßwojich ſchkodowanjow, naſchi wojazy ſ njepſchestawazym wojowanjom njepſchecźelej, kotryż poßylnjenja doſtawa, po zyłej froncźe wot Narewa hacź k Bugej raſnje na pſchecźo ſteja. Pola Nowo-Georgiewſka ßo poſtupanja, kotreż Nĕmzy po ßylnym artilleriſkim pſchihotowanju pſchecźiwo naſchim połodniſchim wobtwjerdźenjam pſchedewſachu, ſ tšĕleńzu ſaſtajichu. Na drohach ßrjedźneje Wißły pſchedſtraże wojowachu. Na drohach ſ Wjepſcha do Lukowa a Wlodawy ßu naſchi wojazy 10. auguſta njepſchecźelowe nadbĕhi wotpokaſali. S Cholma poſtupowazy Nĕmzy ßo k rĕzy Ucherzy wróczo cźißnychu. W krajinje Wladimira Wolynſkeho naſcha kavallerija njepſchecźela cźeßnjeſche. Nad Dnjeſtrom wojowanje, 8. auguſta w krajinje pſchirĕki Strypy ſapocźane, zyły błĕdowazy dźeń trajeſche, pſchi cźimż Awſtriſzy ſaßo roſbuchadła nałożecź poczachu. Wokoło wjecźora ßo jich nadbĕhi ſadżerżachu. B.

Lěpschiny ruskeho zosanja.

S Pětrograda žo Londonskemu „Daily Expreß“ powě: Ruszy offižerojo praja, so ma wuprósdnjenje krajiny mjes Wißku a Warschawu sa Rußow lěpschinu, so žo ruska fronta, kotraž je tam 520 wjerstow dołha, na 120 wjerstow pschikrótschi. Němzy maja na sroncze Rožan—Ostrolenka—Ostrow dźeßacź armeekorpsow shromadźenych. Wuprósdnjenje města Rigi žo dale spěchuje. Liczba zivilnych woßobow, kotrež hiscze w měscze pschebywaju, je jara žnadna. Wschě fabriki, kotrež sa wójsko dźěłaju, žu žo se wschěmi maschinami a dźěłaczerejmi do Moskwy pschepołożiłe. L.

Wótre poroki pschecźiwo ruskemu knjeżerstwu w dumje.

Sa poraženje ruskeho wójska duma ruske knjeżerstwo samolwite czini. Knjeżerstwo je hórke wěrnoscze žłyschecź dyrbjało. Ssobustaw wustawoweje strony, okobrist Ssawicź praji, so njeje žo duma seschła, so by wótczinske myßle, s kotrymž je zły lud napjelnjene, dopokasała, ale so by wěste namjety wo tym rospominała, kak mohła žo wójna sbožownje k kónzej dowjescź a kak mohło žo knjeżerstwu pschi organisaziji tehole nadawka pomhacź. Ruska njeje ženje na wójnu pschihotowana była. Pschiczina teho leži niz jenoż w hubjenej organisaziji a w hubjenym wuswolenju woßobow, kotrež na czole wójnskeho ministerstwa stejachu, pschiczina wjele bóle we waschnju leži, po kotrymž žo w Ruskej mějeczeljo najwyschschich wojerskich a zivilnych sastojnstwow wuběraju a žo narunaju. Pschiczina leži niz jenoż we wojerstwje, ale we złym knjeżerstwje. Tak bě tsecza duma w lěcze 1912 w jenej rosprawje prajiła, so ma žo artillerija polěpschicź. Tale rosprawa bě žo, hacź runje jara wótre poroki wopschijesche, jenohłóžnje wobsamkła. W kóždym druhim kraju, hdyž je swjask mjes knjeżerstwom a ludom, by tajke wobsamknjenje wurjadnje žłuty saczischcź činiło a k krutemu pschepytanju dźěła tych woßobow dowjedło, kotrež na czole artillerije stejachu, a wone budźechu žo se sastojnstwa puschczíłe. Duma je činiła, schtoż je činicź dyrbjała. Wona wěrnoscź praji. Tola knjeżerstwo do zyła niczo njeczinjesche. Też njeje spodźiwne, so woßoby, kotrež w měrje njeběchu niczo činiłe, też pschi wudyrjenju wójny niczo njeczinjachu. To je knjeżerstwowa wina. Ssawicź dale na to dopomni, so je duma wobsamkła, so dyrbja žo najprjedy minowe łschižaki a podmórske czołmy natwaricź, dokelž žebi jich twar mjenje khwile żada. Mjes tym pak je knjeżerstwo twar tychle łódźow wotstorczíło a město nich s dobom pschiswolene bitwiske łódże twariło. Wo dźěle generalneho staba Ssawicź praji, so dyrbi generalny stab sa wójnu wscho pschihotowacź a do prědka wobliczicź. Pódla njeho nichtó njewě, kajke žrědki móża žo we wójnje nałożecź. Nětko pak je žo pokasało, so niz jenoż nasch generalny stab, ale też generalne staby naschich swjaskarjow njejžu samohłe, wobžah wschěch potrěbnoscżow do prědka widźecź. W druhich krajach žu to w tym žamym czażu, kaž pola naß, sapschijeli, ale tam žu žo knjeżerstwa a wójnskotechnischzy wodźerjo hnydom po tym słożili. So žo to njeje pola naß stało, je najczežscha wina wjednistwa nascheje artillerije a s dźěła też nascheho knjeżerstwa. Spokojichu žo, kaž pschezo, jenu komižiju postajicź. Wina wjednistwa artillerije nima žanych mjesow. Tucźi mužojo Rusku a jejne khmanoscże njesnajachu, a jědnacże měžazow žo njewuwužiwanych miny. Ssym pscheżwědczeny, so móże žo hischcże wscho do rjada pschinjesćź. Ruskeje pomozne žrědki žu nimo měry wulke, a sahorjenje wobydlerstwa bjes mjesow. Tola k temu je czaż trěbny a knjeżerstwo dyrbi žo na ludowe mozy sepjeracź. Ssawicź namjetowasche, so by žo waschnje pscheměniło, po kotrymž žo najwyschsche sastojnstwa wobžadźeja a žo jara khłódnje wo nětczischim ministerstwje wupraji, kotrež je žo po sdaczu s tym ponowiło, so žu žo do njeho nětkotre nowe žobustawy pschijake. Ssawicź skónczńje na to dopomni, so žu žo se sanjechanym wobstaranjom wójska s wójnskej nadobu rěki krwě njetrjebawschi pschelake. Woßoby, kotrež žu to sawinowake, dyrbjake žo krucże khostacź. (Powschitkowne pschihłoßowanje.) Jedyn se smylkow ruskeho knjeżerstwa je, so žo mali winikojo a wschědny lud se wschej sakonjowej krutoscżu khostaju, mjes tym so žłužbne pschestupjenja wyßokostejazych woßobow njekhostane wostawaju. B.

Dumine žadanje po reformach.

Liberalne ruske nowiny dumine wuradźenja rospominajo k pósnaczu dóńdu, so mohłe wone jenoż potom spomožnje skutkowacź, hdy by žo knjeżerstwo rosžudźiło, hižo dawno trěbne reformy sawjescź. W „Kijewlaninje“ žo praji, so dyrbjeli hischcże schtyrjo ministerjo padnycź, prjedy hacź bychu poměry mjes dumu a knjeżerstwom tajke byłe, so žmětko žo s zyła na to myßlicź, shromadne dźěło w khutnej hodźinje spytacź. Czaß wulkich reformow je žo sapoczał. Se starym porjadom wězow w Ruskej dyrbi žo słamacź. Nowiny „Utro Roßije“ žebi wot ministrow najpoknischu sprawnoscź s napschecża ludoweho sastupjerstwa żada. Duma žebi w tutej straschnej hodźinje njeda prawo skrótschicź, wobsamknjenja czinicź, kotrež žo njeßmědźa powalicź. Napscheczo temu „Noweje Wrjemja“ pische, so žo njeßmě na něhduscheho wójnskeho ministra žameho wscha wina swalecź, też duma je w praschenjach krajneho sakitanja czežko hrěschiła. Teho dla žo dumje dźenża město statneho rěcźnika njesaleži, ale město wobskorżeneho. B.

Kak žu Rußojo Warschawu wuprósdnili.

Jendźelske nowiny žu nadrobny telegram woczischczake, kotryž je žo pches Stockholm nowinam „Chicago Daily News“ póßłał. Dopißowar pische, so je žo hižo 15. julija porucźiło, Warschawu wuprósdnicź. Mjes tym pak, so je něhdże 350,000 woßobow, mjes nimi połoja khudeho wobydlerstwa, k ranju wotczahnyło, je skoro runje telko burow s wokolnoscże se žwojimi žwójbami a s nadobu, kotruž mózachu žobu swjescź, sprózdnych a saprószchenych do města pschiczahnyło. W schtyrjoch padach žu žwójby, kotrež hischcże w prjedawschim měßazu dwaj milijonaj wobßedźachu, zyle wokhudnyłe. Wscho, schtoż mózesche žo Němzam pschihodźicź, je žo wotwjedło, woßebje metalle a grat. Fabriki žo se wschěm spěchom wuprósdnichu, fabrikantojo mózachu darmo žwoje maschiny k ranju po żelesniży wotwjescź. W nozy a wodnjo bě rosbuchanje maschinow žłyschecź, kotrež běchu samurjowane. Potom žo wschě pißmikistajerske mischiny wotstronichu. W póstach, bankach, žudnistwach a podobnych pißarnjach mějachu žo do khwata, so bychu wscho wotwjesli. Bjeskónczny rjad sapschahow wscheje družiny žo pschi Wißlinych mostach haczesche. S wojerskimi wosami žo milijony rublow papjerjanych pjenjes a aktowych wakow wjesechu. S wězow žo swony dele sebrachu. Wscha zyrkwina nadoba je žo do Ruskeje dowjesła. Wjelb zyrkwje žwjateho kschiža je žo potorhał, so by žo w nim žo khowaza žwjata wutroba do Moskwy pschinjeßła. Dokelž wojazy njesamochu žně we wokolnoscźi Warschawy domoj khowacź, žo na polach stejaze žito spali. Też města mjes Warschawu, Brestom a Litewskom žu počzeli wuprósdnicź. Lědma 200,000 ludźi je w tychle stronach wostało. Płaczisny sa zyrobu žu tam dźeßacź krócz dróżsche dyžli do wójny. Papjerjane pjenjesy niczo wjazy njepłacża. Dokelž žu žo maschiny wodowoda wotstroniłe, njeje nihdże wjazy dobreje wody dostacź. We Warschawje je žo w spitalach wjazy dyžli 5000 wojakow wostajiło.

Dopißowar Londonskich „Times“ wo wuprósdnjenju Warschawy 4. augusta wjeczor pische: Poßledni leżesnisti czah do Pětrograda je wczera wotjěł a poßledni do Bresta-Litewskeho dźenża wotjědże. Hdyž dźenża pschipołdnju po mosczże dźěch, bomby do Pragi padachu. Wone wulke rosbuchnjenja naczinichu. Ludźo do wschěch stron roscżěkachu. Telefonowe a telegrafowe koprowe groty žu žo dele wsake. Dźenża wot 5 hodźin rano je hrimot czežkich kanonow swonka města žłyschecź. To bě sawod k poßlednjemu nadběhej, prjedy hacź Němzy saczahnychu. Sda žo, so budże hischcże sadnje ruske wójsko wojowacź a so potom do Bresta Litewskeho wróczo počzehnje. Dokelž žu wschě swjaski pschetorhnjene, njewěm niczo wo hibanju ruskeho wójska w połnozy a połodnju, tola, jeli so kschidle do czaża njepopuschczitej, drje žo Warschawskemu wójsku katastrofa salutuje. Dwě njedźeli bě hižo nawróczny pucź se sprózdnymi wojakami pschepjelnjeny. Bjesnadźija pak njeknježi, hacź runje je na wobliczu wschitkich czitacź, so žu žo w žwojim wocżakanju mylili. „Hdy bychmy jenoż muniziju měli“, jedyn wojak praji, „bychmy Němzow pschezo pschewinycź mohli.“

Schwedskim nowinam „Stockholms Tidningen“ žo pśches London s Warschawy telegrafuje: Sta tyßazy burow s wokolnoscże je žo wotwjedło. Burske statoki žu žo hižo spalike, a wscho, schtoż bě něschto hódne, je žo wotnjeßło. Telefonowe a telegrafowe groty žu žo dele storhake a žo k ranju žobu wsake, zyrkwinske swony žu žo wotwjeste, w fabrikach žu žo maschiny, kotrež žo njehodźachu wotwjescź, sniczike a fabrikske twarjenja žo podtorhake. Wschě městowe wuměrske wězy žu žo do Moskwy dowjeske. Też Chopinowa wutroba je žo do tam wotwjeska. Wschě gmejnske a statne archiwy žu žo teho runja k ranju wotpóßłake, tak so bě žo 21. julija wscho, schtoż bě někak něschto hódne, s města wotstroniło. B.

Poßledni muž k froncże.

Powjescźerni „Courier-Bureau Hag“ žo s Pětrograda powě: Dźěłanska komižija je khěžorstwowej dumje sakonjowy naczisk

pschedpokožika, po kotrymž maja žo wschě politiske scharže, reservistojo a krajnowobornizy hnydom k fronce póžkacź. S tym žo zyka wokrjeżna policija a wustaw krajnych strażnikow wotstroni a wulka liczba brónjow žo sa wójsko dobudże. L.

Njedožahanje munizije w Ruskej.

Pólska Pilsudska brigada je scźěhowazy wukas generalneho staba 24. ruskeho armeekorpsa popadka:

K komandantam 46. grenaděrskeje divisije a generalej Wjeżjelowskemu je scźěhowazy telegram doschoł: Rosprawa kolonny artillerieskeje munizije a wožebje kolonny infanteriskeje munizije powě, so je žo tón tydźeń pschewjele munizije pschetrjebako. Podstajenych komandantow s nowa na to kedźbliwych cźinju, so je trěbne, so žo pschi pschetrjebanju munizije na kóždy pad lutuje. Poručźam, so žo s tšělbow prjedy hacź na 1000 krocźelow njesapocźnje tšělecź. L.

Japanske granaty sa Rusku.

Kopenhagenska „Nationaltidende" s Parisa powě, so ma Japanska po dojednanju s ruskim knjeźerstwom wot 1. septembra ruskemu wójsku wschědnje 50,000 granatow podawacź. Japanskim inženieuram je žo poručiło, wot Wladiwostoka do Irkutska wusko-kolijatu želesnizu natwaricź, po kotrejž ma žo munizija wosycź. B.

Swołanje dźewjatnacźelětnych do wójska w Ruskej.

„Ruskoje Sslowo" s Moskwy powě: Jedyn wukas pschikasuje, lětnik 1917 hacź do 20. augusta do wójska swołacź a wuwostawazym s cźežkim khostanjom hrosy. Wschě dotalne wuńwobodźenja wot wojerskeje žłužby, wožebje s dźiwanjom na žwójbne a wobžedźerstwowe poměry wjazy njepłacźa.

Po „Ruskim Sslowje" žu dumine sjednocźene finanzne a wójskowe wubjerki wobsamkle, so ma žo wójnskemu ministerstwu jedyn statny podsekretar sa wobstaranje munizije pschidacź, kotremuž dyrbi wubjerk žobustawow dumy a khěžorstwoweje rady k boku stejecź. B.

Rußojo w Rumunskej žito a žwinje kupuja.

Nowinam „Frankfurter Zeitung" žo s Kopenhagena pische: W ruskich krótkowjecźornych gubernijach po sdacźu w tu khwilu jecźmjeń, pschenża a tucźne žwinje njedožahaju. Ruszy wikowarjo žu w Konstanzy a w druhich połodnischich městach Rumunskeje po dowěrjenja hódnych powjesćach jako kupzy žita a žwini pschischli a kóždu žadanu płacźisnu płacźa, kotraž měrowu płacźisnu husto wo sto prozentow pschekrocźa. L.

Kholera w Pětrogradźe.

„Vossische Zeitung" s Pětrograda powě: Rosscherjenje kholery w Pětrogradźe njehodźi žo wjazy samjelecźecź. Wyschschi měschcźanosta je pola najwyschsche strowotneje wyschnosće wo dowolnosć prožył, so žmětk wobydlerstwu sanježenje kholery wosjewicź. W schěsć hojernjach žu žo baraki sa na kholeru skhorjenych pschiprawike. L.

Jendźelska amerikansku bawłnu pokupi.

Jendźelskeje, Italskeje a Ruskeje posticźenje, wschu bawłnu sjednocźenych statow pokupicź, je žo w Amerizy se spokojenjom pschijało. Plahowarjo bawłny pak žo boja, so žo jednanja wo tym do dołhosće pocźahnu; pschetož nowe žně žu bohate, w tu khwilu dosrawike, a wikowarjo s bawłnu žu njemerni. Teho dla na tym dwěluja, hacź budźe žo posticźenje swjatkarjow dla nimo měry wulkich finanznych cźežkotow wuwjesćź hodźecź. B.

Jendźelski saniczak torpedowych cźołmow žo potepił.

Jendźelska admiralita wosjewja, so je jendźelski saniczak torpedowych cźołmow „Lynx" w połnóznym morju do jeneje miny sawadźił a žo potepił. B.

Bamžowe nowe prózowanje wo měr.

Turinske nowiny „Gazetta della Popolo" s Roma słoni, so chzedźa amerikanszy kardinalojo po bamžowym napominanju měrowy kongreß swołacź, pschi kotrymž bychu žo kardinalojo a bikopjo wobdźělili. Schpanisti primas je hižo pschilubił. Kongreß žo w Schwizy seńdźe a budźe žo se sjednocźenymi statami, Schpanisku a Hollandsku podpjeracź. B.

Handrij — rjek.

(Skónczenje.)

„Strowosć je strowosć", Handrij srudny wotmolwi.

„Prawje masch! Tola chzych jenož wokasacź, so też njesboże ma niz jenož ske, ale też dobre scźěhwki. Nětkole pak wostajmy srudobu a wotpijmy naschemu rjekej na strowotu!" Worak rjekny a posběže schkleńzu.

„Na strowotu! Sskawa naschemu lubemu Handrijej!" druhi wjeßnjenjo wutrobnje sawołachu a schkleńzu posběžechu.

* * *

W měrzu lětuscheho lěta Handrij s pluhom na polu jědźesche, ale mějesche dźiwny sapschah: hubjeneho konja, wupožcźeneho wot žuboda a žwoju krowu Ssroku, a hischcźe bě wjeżeły, so to mějesche, pschetož wo sapschah běsche nusa we wžy.

Dźeń bě jaßny a schkowroncźki žo nad brózdami fifolejo poschěhowachu, tak so bě też Handrij dźenża wjeżelschi. Ale wón daloko wote wžy njedojědźe. Hnydom na rospucźu žo s awtomobilom setka, kiž bě tam wjasnył a dale njemóżesche. Wjednik njewustawajo něschto na maschinje porjedźesche a jedyn stary knjes we woßebnym kožuchu pódla njeho, rady žebi njewjedźo, stejesche.

„Mjersoza wěz! A tuto njesboże dyrbjesche žo namaj runje na drózy blisko wžy stacź! Schto chzu sapocźecź? Na želesnizu je daloko a tule lědma wustojneho twarza maschinow namakamoj", knjes skorżesche. „Hejda, wujo, sastońcźe!" na Handrija sowoła. „Njebyschcźe tak dobry byk a namaj wobschkodźeny awtomobil hacź do wžy dowjesć? Sapkacźu derje. Njebojcźe žo, waschemu skotej žo niczo njestanje! Dróha je runa a wjednik žo k motorej žydnje, a hdźež budźe trjeba, saspina."

„Haj, jara rady!" Handrij wotmolwi. „Ale, knjeże, njeby žnadź lepje byko, hdy bychmy awtomobil hacź na hrodźik dowjesli? To je žydko barona N. a tón ma niz jenož awtomobil, ale też wubjerneho maschinistu we žwojich žłužbach."

„Je to wěrno? To je dobra myßliczka! Ale kak daloko hacź tam je?"

„Dale pok hodźiny niz!"

„Woprawdźe? Ale hrodu widźecź njeje."

„Wina je, so s boka leži."

„A kak dha baron rěka?"

Handrij saßo mjeno wobžedźerja hrodu mjenowasche a woßebnemu zusbnikej žo wobliczo rosjaßni.

„Na to sboże, to je mój dobry snaty! S baronom N. žym žo psched nětkotrymi lětami w Zürichu we Schwajzarskej setkał a žmój potom hromadże rjany kruch kraja pschepucźowakoj. Ssnadź žo na mnje hischcźe dopomni —. A duž jeno sapschehńcźe. Pluh wostajcźe tak dołho w hrjebji, teho nichtó njewosmje! Macźe žnadź nusne?"

„Schto wo to! Dźěła wschak je doscź a konja žym žebi na tši dny požcźił", Handrij wotmolwi.

„Dobre! Sarunam wam to derje. A wy, Franzo, njeprózujcźe žo dale s automobilom, to dyrbi žo drje wjazy porjedźecź", zusy knjes rjekny.

„Proschu, hnadny knjes hrabja, kaž lubo!" wjednik automobila wotmolwi.

„Aha, hrabja to je!" Handrij pschi žebi rjekny, a sa khwilu bě hižo konja a krowu do wobschkodźeneho automobila sapschahnył a wotjědźe s nim. To derje dźěsche a hrabja naby saßo dobreje myßle. Haj, poklepa wjazy krócź wußkużenemu wojakej na ramjo a žo napożledku woprascha:

„Ssnadź scźe też wojak był?"

„Haj, žym był, knjes hrabja! Do noweho lěta žym žo s wójny wrócźił."

„To scźe žnadź na bitwischcźu wóczko pschißadźił? Macźe je sawjasane."

„Haj, wo lěwe wóczko žym pola Yperna pschischoł."

„Ssnadź pschi nadběhu?"

„Ně, knjes hrabja, to bě skoro hižo po bitwje, tu wuhladach so njedaloko tšělneje hrjebje cźežkosranjeny wyschk leži, kiž s blědym wobliczom na mnje hladasche. „Teho tam ležo njewostajisch, hewak wukwawi!" rjeknych žebi a hižo k njemu po kolenomaj lěsech. Sa wokomik žym jeho kholowu rostorhnył a wsach se žwojeho tornistra cźistu wobalku a kusk žałby a wobalich sranjeneho tak derje hacź to samo-

žach. Ale lědma so běch ɣuk wokoło wobalki sacžahnuł, perdawz! Pódla naju, něhdže schtyrzeczi krocžel wot naju sdalene, padny granata a rosbuchny s hrósbnym wrjeskom. Granatowe kruchi nam wokoło hłowy lětachu a jedyn wulki kruch ɣo pschi namaj do semje sary a zyke kopacže hliny, s pěskom směschaneje, wury. W tym wokomiku w lěwym wócžku palazu bolosczi sacžuch a něschto kapkow krewje ɣo mi po lizu wuroni. Ale njedžiwajcy teho ɣym ranjeneho wyschka hacž na sawjasanischczo donjeßk."

„Mój Bożo, to je dźiwna wěz! A pola Yperna to běsche?" ɣo hrabja praschesche.

„Haj, tam to bě."

„Tam bu tež mój ɣyn ranjeny! Mój Bożo, by ɣnadž to mózno byko? Scže ɣnadž teho sranjeneho wyschka, kotrehož scže wukhowali, snali?"

„Njejßym snał, njebě s naschcho regimenta. Ani to ɣym njepósnał, kajke mějesche naramki, dokelž mějesche je se schěrym wokmjanym płatom pschikryte."

„Kajki dha tón wyschk běsche?"

„To bě saßadžity mkody mužki, se ɣwětkobrunymi włoßami a brodu pod noßom. Wocži mějesche módrej kaž kostrjanz."

„Woprawdże, to ɣo dźiwnje trjechi! Tež mój ɣyn bu pola Yperna ranjeny do nohi a kaž je mi domoj pißak, je ɣo jedyn wojak wo njeho postarał, kotremuž je ɣo pschi tym wócžko sraniko. Ale njesnaty wojak je njedžiwajo teho jeho s bitwischcza wotnjeßk a tak mojemu ɣynej žiwjenje wukhował. Ssnadž scže to wy ɣam?"

„To dwěluju, tajkich podawkow drje budže wjazy", Handrij ponižnje wotmolwi, ale wobliczo ɣo jemu czerwjenjesche.

„Ale wasche wopißanje ɣo temu runa. Mój ɣyn ma ɣwětkobrune włoßy a ma módrej wocži. — — Ale to shonimy! Jědu runje do Lipska po njeho a jutsje s nim pola waß sastanjemoj duzy domoj. Scže-li wy jeho wukhowali, wam to bohacže wotrunam", hrabja rjekny a dźěsche ɣam do prědka na hród.

* * *

Na tsecži dźeń runje po pschipoldnju psched Handrijowym statokom automobil sasta a s njeho wustupi stary knjes a sa nim mkody wyschk, sepjerajo ɣo na kij.

„Ale schto to? Schtó to tola k nam dže? Sskyschisch, Handrijo?" macž mkodeho wußkuženeho wojaka sawoła. Ale tón njewotmolwi, běžesche wschak spěschnje won psched khěžne durje.

„Haj, tole wón je!" mkody wyschk jemu to napschecžo sawoła a wupschestrje ruzy, so by něhduscheho wojaka k wutrobje stłóczik. „Džakuju ɣo wam, towarscho, wutrobnje sa wasch rjekowski skutk. Hlejcže, wy scže mje wukhował a mojedla scže wócžko pschißadžik! Kak wam to wotrunam!"

„Haj, kak ɣo wam wotrunamoj?" stary semjan wospjetowasche a Handrijej tež ruku stłóczi.

„Ja niczo druhe dopjelnik njejßym hacž ɣwoju winowatosczi!" wjeßny ɣerbski rjek ɣo samolwjesche.

„Wy scže khudy a nimacže ani praweho sapschaho. A wasche hospodarstwo je wěscže make. Macže žonu?" ɣo Handrija stary knjes woprascha.

„Ně, ɣym ɣam. Mam jenož tule maczerku", Handrij rjekny, pokasujo na ɣwoju macž, kotraž ruzy stykny wschi w durjach stejesche.

Mkody wyschk k njej pschistupi a staruschzy koscžatu ɣuchu ruku wokoschi.

„Hnadny knježe, ɣym jenož khuda žona — — — —", hikasche staruschka.

„Ale macj rjeka a — mojeho wukhowarja", wyschk rjekny. „Poskajcže, niebyschcže li chzyli pschiwsacž městno hejtmana na naschim dworje?" Handrija ɣo woprascha.

„Mi by czežko byko, ɣo roszohnowacž s narodnej wjesku w rjanej Lužizy", Handrij wotmolwi. A ɣwoju macž ɣo woprascha wschi: „Kak dha hladajcže, maczi?" namołwjesche woßebneju hoscžow dale do jstwy, pschetož wokoło sbožownych cžłowjekow ɣo poczachu dźěcži hromadžicž s zykeje wßy.

Hrabja a jeho ɣyn do jstwy sastupischtaj a pobyschtaj w khěžzy skoro pół hodziny. A hdyž nasch rjek jeju k automobilej pschewodżesche, ɣwěczesche ɣo jeho wobliczo s wjeßeloscžu.

„Hladajcže, hdy by waschcho ranjeneho wócžka, cžorneho paska na nim a wascheje wojerskeje mězy njebyko, schtó wě, hacž budžechmy na to pschischli", stary semjan žortowasche a tež mkody wyschk to temu pschizpěwasche, so byschtaj ɣo spósnakoj.

Sa někotre dny po wotjěczu woßebneju knjesow dóńdže na Handrija po póscže pschipokasanka na pjecž tyßaz hriwnow a na tsecži dźeń dosta hischcže junu telko.

Stara macž khodži s teho czaßa kaž mkoda holza a tež jejny ɣyn wjazy wo wócžko ɣo njerudži. Hižo ma schkleńczane wócžko, kotrež ɣo wot tamneho lědma rosesnawa, kajkež je něhdy kapitan Walter w Kamerunje měł, hdžež chzychu dźiwuchojo na njeho tšelecž. Tych wschak we Wonezach njeje, sa to pak dosez pěknych a dźěławych holzow, kiž sawěscže Handrija njesazpěja.

(— Kónz. —)

Ze Serbow.

S Budyschina. (Mlokowe płaczišny.) Měschczańska rada bě ɣobotu popołdnju do kupnizy shromadžišnu mlokowych podawarjow a wikowarjow smołaka, so by ɣo s mlokowej płaczišnu saběraka. Po dlěschim rosrěczenju ɣo dojedna, so ma ɣo w Budyschinje liter dobreho mloka po 22 pjenjezkach a liter wotsběraneho mloka po 10 pjenjezkach pschedawacž. So by ɣo mloko woßebje do Draždžan njewotwosko, ma ɣo wokrjeßne hejtmanstwo należnje napominacž, so by sa Budyski knjeżerstwowy wokrjeß wukas wudako, so ɣo s njeho njeßmě žane mloko do druhich wokrjeßow wnwosycž.

— **Pschenajecže ɣadowych schtomow na kralowskich dróhach** w Budyskim wokrjeßu je lětża 40750 hriwnow pornjo 21208 hr. w lěcže 1914 wunjeßko.

— **(Wumkoczenje wowßa.)** So by ɣo nusna potrjeba wójskoweho sarjadnistwa spokojika, ɣo ratarjo napominaju, so by ɣo wowß hnydom po domoj khowanju wumkóczik. Najlózo budže wobßedżerjam mlóczakow, jón hnydom wumkóczicž. Sa wumkóczenje hacž do 1. oktobra ɣo jako premija na tunu (20 zentnarjow) 5 hriwnow wysche najwyschischeje płaczišny płaczi.

— **(Wojerski czeknjenz.)** Wojak Ernst Paul Thomas se 6. kompagnije pěscheho regimenta czišzko 103, we Welschhufe narodżeny, je s wojerskeje ßłużby czeknył.

— **(Pjeczenje běleho pjeczwa.)** Budyske wokrjeßne hejtmanstwo je hacž na dalsche dowoliko, so ɣmě ɣo we wokrjeßu Budyskeho městoweho a wjeßneho wokrjeßneho komunalneho swjasła k pjeczenju zaltow a druheho běleho pjeczwa hacž na dalsche czista pschenjczna muka pschetrjebacž.

— **(Kupowanje žita psches mlyny.)** Lubijske hamtske hejtmanstwo wosjewja, so je wobßedżerjam mlynow dowolene, khlěbowe žito k mlěczu pola ratarjow kupowacž. Po namjecže mlynskeho sjednoczenstwa budže Lubijske hamtske hejtmanstwo teho dla mlynkam wobßwědczenja k kupowanju khlěboweho žita wustajecž.

— **(Budyske měschczańske sastupjerstwo wo drohocže zyroby.)** Pschi jednanju wo drohocže zyroby w měschczańskim sastupjerstwje 12. augusta je měschczański sastupjer Schuster namjetował: Kollegium měschczańskich sastupjerjow chzył wobsamknycž, kralowske wokrjeßne hejntanstwo napominacž

1. najwyschische płaczišny sa mloko, butru a mlokarske wudżełki postajicž, kotrež móża tež mjenje samożiczi sapłaczicž, a

2. sakasnju wuwosa sa tele wudżełki sa Budyski knjeżerstwowy wokrjeß sa tych podawarjow (liferantow) atd. wudacž, kotsiž hacž do 31. julija njejßu s wokrjeßa pschedawali, kaž tež

3. sežinjerski wubjerk napominacž, ßrědki a pucže pytacž, so by ɣo najwyschischa płaczišna sa khlěb na 17 pjenjezkow sa 500 gramow postajika.

Pschicziny ɣwojeho namjeta rospominajo knjes Schuster praji, so ɣmy do drohoty saschli, wo kotrejž ɣo psched lětom nikomu njeje dżało. Sa sastojnikow ɣo drohota wußwojenju dokhodow runa, hischcže hórje pak je sa rjemjeßko a pschemyßko, kotrejž wěstych dokhodow nimatej, kaž tež sa ɣwójby, kotrež ɣu na podpjeranje pokasane a kotrymž dyrbi 36 abo 50 hriwnow na měßaz doßahacž. Tu dyrbi ɣo sakroczicž, a nowy ministerialny wukas ßrědki k temu do rukow dawa. Pschi rospominanju mlokoweje płaczišny ma ɣo na to dźiwacž, so 22 pjenjezkow kotrež ɣu ɣo nětkole dojednake, hižo wójnske powyschenje wopschijeja. To hižo njeje normalna płaczišna a hižo ɣo wo tym rěczi, so s nětczischej płaczišnu dołho njepóńdże. Inspektor Buhl w Czichońzach je ɣam pschecziwo powyschenju był, dokelž ɣu žně nalětneje pizy wubjerne byke. Hdyž je ɣo hižo tehdy płaczišna powyschika, niczo druhe njewubywa, hacž hižo saßo powyschicž. Wón teho dla wurasnje na to pokasuje, so nětczischa płaczišna wo 22 pjenjezkow hižo powyscheuje sa powyschene wójnske wudawki wopschija. Wo wótczinskim smyßlenju njeßwědczi, hdyž ɣo ratarjam nětkole radži, so bychu butru ɣami dźěłali a wotsběrane

mloko skotej dawali. Pschede wschěm wón ważnosć na sakasnju wuwosa kładże. Jeli so žo wona njewuda, budźemy tu bjes mloka. Někotsi ryćerkublerjo žu dźě hrosyli, so žwoje kontrakty s mlokarnjemi wupowjedźa, jeli so žo mlokowa płaćizna wot 18 na 20 pj. njepowyschi. Tajke płaćizny kaž Draždźany wschak njemóže Budyschin saplaćićz. Nadźijomnje žo wo tutym praschenju tež s Draždźanami žkowćžko porěčećz da. Parschonsžy chžyk wón rjez, so je podžunjenje w rosprawje wo shromadźisnje mlokowych podawarjow, so je wón na žylnu žkomu jako pizu pokasak, korma kža. Pschihódnische budźische byko, hdy budźichu cźi, kotrychž nastupa, žo s měnjeujom wězywustojnych saběrali, kotrež je jim napschecžo dźeržak. Tole měnjenje žo jemu njeje hacž dotal wróćiko. Po nim sda žo wěrne bycź, so je mloko sa produzentow nětkole tuńsche hacž prjedy. Prjedy je žo jena kruwa s 10 puntami žylneje pizy po 7 pjenježkach = 70 pjenježkow pizowaka. Tale kruwa je tehdy 10 litrow mloka dawaka. Nětko je žylna piza wotpadka. Wona žo njemóže wjazy skotej dawacź, dokelž žo jeje jenož jara mało namakuje. Kruwa pak hischcže pschezo 8 litrow mloka dawa. Salutowanju 70 pjenježkow potajkim wupad 36 pjenježkow napschecžo steji. S teho je žo žamo žudźiko, so žo s zyka njepłaćizi, žylnu pizu dawacź. Tola niz jenož mloko, ale tež butra a wschě druhe produkty žu žo do wyšoka sehnake. Wón teho dla wo to prošy, so by žo sa to wustupowało, so by wokrjeżne hejtmanstwo, jeli trjeba, s poštrědnistwom statneho a khěžorstwoweho knježeństwa, najwyschsche płaćizny postajiło. W Budyschinje žu sańdźenu žobotu 4 hr. 50 pj. sa khanu butry žadali, a jenož poliziji je móžno byko, płaćizinu na 4 hriwny dźeržećz. Hdyž pak žo pschirunuje, so žu w Shorjelzu jako najwyschschu płaćizinu 3 hr. 60 pj. postajili, dyrbimy žebi rjez, so dyrbjało to tež w Budyschinje hicź. W zyle žuchim lěcže 1911, hdźež druhe pizowe žně zyle wuwostachu, je najwyschscha płaćizina jenož 3 hr. 20 pj. wucžinjała, a hdyž dźenža 3 hr. 60 pj postaja, je w tym pschezo hischcže wójnski pschirażk sapschijaty. Tu je poliziji móžno, pschecźiwo wschitkim tym, kotsiž nětčzischu nusu wuwužiwaju, dla lichowanstwa sakrocźicź. Runje tak je s twarožkom. Tu je žo płaćizina wo 100 prozentow a wjazy powyschika. Twaroh prjedy 15 pj. płaćesche, nětkole 36 pj., žnadź hischcže wjazy a pschi tym je jara wodźany. Na konsumenta žo nětkole wscho wotwaluje. Po živym rosrěčenju žo Schusterowy namjet jenohłóžnje pschija.

Se Židowa. Wojnař Khorla August Hultsch s Lubija, kotryž w tu khwilu pod hrodom w korčmje „žkomjaneho dwora" bydlesche, žo sańdźenu žobotu w nozy domoj wróćźi. Dokelž běchu khěžne durje samknjene, a wón žaneho klucža njemějesche, wón spyta, pšches sahrodźiny płót pschelěsćz. Pschi tym wón po dwaj metraj wyšokim nahłym brjosy dele padže a žebi rjap tak cźežko wobschkodźi, so bórsy po tym wumrje.

Se Ssokolzy. Se želesnym kschižom 2. rjadownje staj žo žyn tudomneho želesniskeho wothladarja Gudy, podoffizěr reserwy Pawoł Guda w pěschim regimencže 103, a kanoněr reserwy August Donath w pólnym artilleriskim regimencže 28 wusnamjenikoj.

S Hornjeje Hórki. Njedźelu wokolo polnozy žo jedyn tudomny wobžedźeŕ se saručzom jeneje kruwy se spanja wubudźi. Hnydom s ložza stanywschi wón do hródže pohladacź dźěsche, schto je žo stało. Jemu žo hižo spodźiwne bycź sdasche, so hródźine durje wotewrjene stejachu, a kak žo hakle stróži, hdyž do hródže sastupiwschi widźesche, so běchu žo s njeje schtyri jakojzy shubiłe, Wón hnydom žwojich ludźi sawoła a s nimi da wschěch stron sa žwojim skotom žlědźicź dźěsche. Pytanje měješe dobry wuspěch. Młodostne cźěkarki žo w žužodnych Cźornych Noščlizach dožahnychu a žo nakhwilnje tam w jenej hródźi saměsczichu. Nasajtra žo wone domoj dowjedźechu.

S Noweje Wjeski pola Barta. Žałožne wohnjowe njesboże je žo tu žobotu 7. auguśta stało. Rano sahe žo tudomny živnoscźeŕ Khěžnik s wokanjom se spanja wubudźi, so žo jeho brózeń pali. Sa krótki cźaš žo s bróžnje, kotraž bě s domojkhowanymi žnjemi napjelnjena, mózne płomjenja na domske pschenješechu. Najnusnischu drastu žo swoblekawschi dyrbjachu wobydlerjo pšched wohnjom cźeknycź. Khěžnikowa dźowka, woženjena Krawcźikowa, bě, so by něschto nadoby wukhowała, žo do palazeho doma wróćiła. W hustym kurje njeje wobžaromna po sdaczu wonkhód namakała a je žo sadušyła. Hdyž bě žo woheń salał, ju, ruku pšched hubu dźeržazu, pod rospadankami namakachu. Wo nju dwě dźěsćzi, jedyn dwělětny a jedyn wóžomlětny žynk, a mandźelski, kotryž na ruskim wojownischcźu wojuje, žaruja. Tutón bě žo, hdyž bě nětotre dny na wotpusku doma pobył, tydźeń prjedy sažo na wojownischcźo podał. Khěžnikezom je žo wscho spaliło, ani najmjeńscheho krucha nadoby njeje žo wukhowało. Bóh chžył žmilne wutroby sbudźicź, so bychu cźežko s wohnjowej nusu potrjechenym s radu a skutkom k pomozy byli. Brózeń, s kotrejež je woheń wuschoł, bě žyle nowa mažiwna natwarjena. Bjes dwěla je žo wdheń se slóstniskej ruku sakožił. Ssykawy hakle khětro posdže na pomoz pschijědźechu, hdyž žo domske hižo s płomjenjom palesche a žo niczo wjazy wohnjej wutorhnyć njehodźesche.

S Debischkowa Sańdźeny pjatk je 13lětny žyn tudomneho hródźneho schwajzarja s njesbožownym pschipadom widźenje jeneho wócźka shubił. Hdyž jemu w bróžni jeho bratr s pschatra žkomu dele pschimjetowasche, jena kata žobu slecźa; Ta žo delkastejazemu do praweho wócźka saschtapi, tak so wono hnydom wuběža.

S Rózanta. Listonoscherjej Miklawschej Glawschej, kotryž bě žo hnydom pschi spočzatku wójny na vizewachtmischtra powyschił, je žo sa wožebite sasłužby žlěborna Bjedricha Augustowa medailla spožčiła.

S Wjeleczina. Hdyž tudomny něhdže polsta lět stary fabrikski dźěłaczeŕ Gottschalk wuhlo s lowrije žypasche, jeho Boža ruczka saja a jeho hnydom mori.

S Měrkowa. S tudomneje tonoweje jamy staj s dźěłanskeho komanda dwaj ruskaj jataj wojakaj cźekkoj. Ruskeho jateho, kotryž bě 8. auguśta cźeknył, žu pola Seifhennersdorfa sažkapili.

S Kamjenza. Widźenje jeneho wócźka je jena žona w Lěpkarjezach shubiła. Dele padnywschi je žo hakosa drjewoweho walcźka do jejneho wócźka saschtapika, kotrež hnydom wuběža.

Se Stołpna. Pšched tydźenjom je błysk konjej tudomneho kublerja Vettera na polu sarasył. Pohoncž žo k semi porasy a žo tak cźežko wopali, so žo prascha, hacž wotkhori.

S Kulowa. W prěnim wójnskim lěcže je, kaž je žo hacž dotal nasyhnilo, s nascheje wožady 36 wojakow rjekowsku žmjercź sa wótczinu poczerpiło, shubili žu žo 4, sajakoj staj žo 2, a to jedyn s Kulowa a jedyn s Rachlowa. Želesny kschiž je žo 26 wojakam spožčił, mjes nimi 21 Kulowcžanam.

S Kulowa. Želesny kschiž 2. rjadownje je wachtmischtr Hendrich Pietschmann s Kulowa dostał. Prjedy je žo wón hižo se žlěbornej Bjedrich-Augustowej medaillu wusnamjenił.

Přilopk.

* (Skoty pjerschczeń we wrónazym hněźdźe.) W lěžu pola Ziegenhalsa je jedyn hólz jene wrónaze hněźdo wuběrajo w nim skoty wěrowanski pjerschczeń namakał, kotryž bě pšched dlěschim cźažom jedyn bur na žwojim dworje shubił. — Jenu běrnu rosrybuju je jena žona jedyn skoty pjenjes s lěta 1828 namakała.

* (Cźežke njesboże parneje łódže w Amerizy.) Na Michiganskim jězorje w poknóznej Amerizy je wulka parna łódź „Eažland", s kotrejž žo 2500 wožobow wjesesche, žrjedź jězora na dno sawadźiła. Hdyž žo prózowachu, łódź s dna wotwjesć, žo wona powróćźi. Pschi tym je žo něhdže 1200 wožobow, s wjetscha žonow a dźěćźi, tepiło.

* Cźežke njesboże je žo w Tilsitu stało. Tam njedźelu popoldnju 5 dźěćźi na swuczowanischcźu dragunarskeho regimenta jenu njerosbuchnjenu bombu namakachu, kotruž žobu wschu. Po puczu bomba rosbuchny. Tsi dźěćźi žo hnydom morichu, schtwórte žo cźežko srani, pjate lohko.

* (S elektriskim prudom žo morił.) S Dürkheimskich kupjelow žo pische: Wolfez bratraj žo na polu se žnjowym dźěłom saběraschtaj, 18lětny Franz Wolf měnjesche, so je wohenjowy alarm saźłyschał. So byschtaj město, hdźež žo palesche wužlědźikoj, bratraj po sčežorje elektrowoda horje salěseschtaj. Franz Wolf pschi tym 20,000 voltow žylnemu elektrowodej pschebliško pschińdže a morwy na semju dele padže. Jeho bratr s lohkim wopalenjom woteńdže.

* (Bohacże s dźěćźimi žohnowany.) Schtyriadwazete dźěćźo je žo bětnarjej Marczinej Lorentzej w Dürklenheimje w Elsažu narodźiło, tak so ma nětko dwanacże hólzow a dwanacże holzow na wubjerk. Dwaj žynaj staj we wójnje, dwejo žo w bližšim cźažu do wójska swołataj, mjes tym so žu cźi druhi hacž dele k najmłódschemu po rjedže s wjedscha 1 lěto mjes žobu rósno.

* (Rosbuchnjenje jeneje granaty.) W Illfortu dźěćźi jenu ruczu granatu namakachu a s njej hrajkachu. Wona rosbuchny a dweju hólzow kanaloweho wothladarja Gutmanna a jeju towarscha rostorhny.

* (Sso satłóčźił.) Pschi wjesenju drjewa žo 10lětny žyn ratarja Karga w Forchheimje se schtomami, kotrež žo dele kulichu, satłóčźi. Sapschah wjedźazy nan dyrbjesche najprjedy ludźi na pomoz sawołacź, so mohł žyna pod cźežkimi schtomami wucźahnycź.

* Nowy schkódnik ßada, tak mjenowany ßydomspanz ßo wot někotreho cžaßa w ßadowych schtomach Lobjoweho doka pokasuje. Ssydomspanz je wjewjerczkam jara podobny a je cžěmnoschěreje barby, tak so je cžežko wot ßadowych schtomow a hałosow rosesnacž. Ssydomspanzy rad na kruschenjach pschebywaju, kotrychž płody wužiwaju. Mjes ludom ßo powjeda, so ßydom měßazow wob lěto spja, tola pschirodospytnizy praja, so to wěrno njeje.

* (Njeporadžene žně w Norwegskej.) W Norwegskej ßo dla njedoßahazeho deschcža boja, so ßo žně njeporadža. Jenož schtwórty dźěl hewak swuczenych žnjow ßo wočzakuje. Něhdže 80 prozentow norwegskeho skota budže ßo dla njedoßahazeje pizy sarěsacž dyrbjecž.

* (Kholera w Odeskim wokrjeßu.) Rumunski konsul w Odeßy je do Bukaresta powjesć póßłał, so je w Odeskej wokolnosczi wjele ludži na kholeru skhoriło a wumrjelo.

* (Želesniske njesboże mjes Barlinom — Frankfurtom nad M.) Na Barlinsko-Frankfurtskej želesnizy, blisko wulkeho Distelrasenskeho tunela, je ßo wutoru w nozy cžežke želesniske njesboże stało. S jeneho s Barlina jědžazeho tworoweho cžaha ßo wóßom wosow puschczi, do jeneho psched tunelom stejazeho tworoweho cžaha sawadźi a ßo po wyßokim brjosy dele wali. Někotre woßoby ßu ßo pschi tym sraniłe, mjes nimi dwě cžežko. Materialna schkoda je khětro wulka.

* (Njeměry na wikach.) W někotrych thüringskich městach je dla nimo měry powyschenych płaczisnow sa zyrobu k pukam doschło. Kupzy ßo s kijemi a pschedeschczikami do wikowarjow a burow dachu. Policistojo, kotsiž pschiběžachu, njemóžachu nadběhej ludoweje cžrjódy dowobaracž, tak so dyrbjachu wikowarki a burjo skónczńje s wikow cžeknycž. (Voss. Ztg.)

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smeje jutsje, 11. njedželu po Sswjatej Trojizy, rano w 7 hodźinach farat Räda ßerbsku spowjednu wuczbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin smeje duchowny Tyschel ßerbske a w 10 hodźinach němske predowanje.

Ssrjedu wjeczor w 6 hodźinach budže ßo ßerbska wójnska modleńska hodźina wotmewacž.

Tydzeńske sastojńske dźeła smeje farat Räda.

Wěrowani:

S druhich woßadow: Marczin Albin Bjernat, wojak w jenej pjekatskej kolonje, s Fridu Selmu Losez w Zokowje. — Hanß Jurij Schmidt, bankowy sastojnik w Barlinje, w tu khwilu we wojeńskej kłužbje, s Marju Bertu Bisoldez s Minakała, a w tu khwilu pomozne ßotru Czetwjeneho łschiża. — Khorla Ernst Krawz, w tu khwilu landsturmar w Draždźanach, s Madleun Teresu swudowjenej Bradźinej, kubleńku w Błožanach.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Julius Marczin, Hermana Emila Libiga, mějeczela pjekatnje we Wurizach, ß. — Hana Marhata, Gustawa Adolfa Czecha, dźěłacžerja na Židowje, dź. — Werner, njemandź. ß. w Dobruschi. — Max Kurt, njemandź. ßyn na Židowje. — Erna Lena, Ernsta Pětra Rostoka, depotskeho dźěłacžerja w Małym Wjelkowje, dź. — Johana Marhata, Ernsta Aug. Lubsche, dźěłacžerja w Delnjej Kinje, dź. — Helmut Hanß, Bjedricha Oty Fleischera, tapezérarja w Dobruschi, ß.

S druhich woßadow: Johana Hilžbjeta, Jana Hermana Kschizanka, kublerja w Myschezach, dź. — Johana Hildegard, Khorle Lejnerta, murjerja we Lutyjezach, dź. — Alfred Max, Ernsta Gustawa Wauera, fabrikskeho dźěłacžerja we Wulkej Dubrawje, ß. — Irena Alwina Hana, Alfreda Juliußa Sahrodnika, pomozneho želesniskeho dohladowarja wuhibadkow we Wulkej Dubrawje, dź. — Erich Richard, Ernsta Augusta Barta, pohonca w Minakale, w tu khwilu na wojownischczu, ß. — Pawoł Gerhard, Ernsta Basche, dźěłacžerja w Bukezach, ß. — Gerhard Hanß, njemandź. ßyn w Pomorzach. — Richard, Jana Augusta Homole, krawza w Hrodźischczu, ß.

Zemrjeli:

W Michalskej woßadze: 7. aug.: Jan Bohuślaw Henig, tkalz s Hornjeho Kumwalda, bědny w sastaratni wokrjeßneho wustawa na Židowje, 83 l. 6 m. 3 d. — Khorla August Hultsch, wojnat s Lubija, w tu khwilu na Židowje, 52 l. 2 m. 13 d. — 8. augusta: Gustła Berta Schoberka, Bjedricha Wylema Schobera, dźěłacžerja w kopornitu na Židowje, w tu khwilu we wojeńskej kłužbje, mandźelska, 31 l. 11 m. 14 d. — 9. aug.: Marja Madlena Rjelkowa, njebo Jana Rjelki, khěžerja a dźěłacžerja w Dobroschezach p. Njeßwaczidła, sawostajena wudowa, khěžerka a dźěłacžerka w Libuchowje, 67 l. 9 m. 9 d. — 11.: Jan Pjezik, privatnik na Židowje, 81 l. 5 m. 7 d.

W druhich woßadach: Handrij Ernst Brühl, pjekarski mischtr w Hodźiju, 45 l. 6 m. 11 d. — Pawoł Branzl, samkat w Kwaczizach, 18 l. 3 m. 19 d. — Hana Biskopowa s Draždźan, semrje w Minakale, 41 l. — Hilda Berta, Maxa Scholtki, wobydlerja a lěßneho dźěłacžerja w Polpizy nad Spr. dź., 5 m. 27 d. — Johana Krawczikowa, Jana Augusta Krawczika, hospod. pomoznika w Nowej Wjesy, w tu khwilu we wojeńskej kłužbje, mandźelska, 42 l. 7 m. — Wylem Bjedrich Scheaman, krawski mischtr w Subornicžzy, 65 l. 2 m. Ernstina Kreuzigerowa, Augusta Kreuzigera, dźěłacžerja w Drožďźiju, mandźelska, 67 l. 9 m. 9 d.

Zyrkwinske powjesće s Hodźija.

11. njedželu po Sswjatej Trojizy smeje rano 1/2 7 hodźin farat Kschižan ßerbsku spowjednu wuczbu, 1/2 8 hodźin ßerbske a dopołdnja 3/4 9 hodźin němske predowanje.

Ssrjedu wjeczor w 7 hodźinach budže ßo němska wójnska modleńska hodźinu wotbywacž.

Zyrkwinske powjesće s Budestez.

11. njedželu po Sswjatej Trojizy smeje rano w 7 hodźinach farat Domaschka ßerbsku spowjednu wuczbu, dopołdnja we 8 hodźinach smeje duchowny Bójz ßerbske a 1/2 10 hodźin němske predowanje.

Njedželu popołdnju w 4 hodźinach shromadźizna łschesczijanskeho towarstwa mužskeje młodosczе.

Ssrjedu wjeczor 1/2 8 hodźin smeje farat Domaschka ßerbsku Božu kłužbu.

Schtwórtk wjeczor we 8 hodźin. shromadźizna łschesczijanskeho towarstwa mužskeje młodosczе.

Płaczizny rěsneho skotu na Draždźanskich skótnych wikach.

12. augusta 1915.

Płaczizny po zentnarju a hriwnach.

Skótne bruźiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha	rěsna waha
Woły:	hr.	hr.
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnosczе hacž do 6 lět	74—77	128—131
2. awstriske	—	—
3. młode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	59—61	122—124
4. ßrěnjo pizowane młode, derje pizowane starsche	50—53	111—117
5. ßnadnje pizowane tóždeje starohy	40—45	101—106
Jałojzy a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnosczе	68—73	113—118
2. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnosczе hacž do 7 lět	60—65	123—128
3. starsche, wukormjene kruwy a ßnadnje wuwite młódsche kruwy a jałojzy	45—55	102—113
4. ßrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	35—42	90—102
5 ßnadnje pizowane kruwy a jałojzy	25—30	81—89
Byli:		
1. połnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnosczе	65—71	112—117
2. ßrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	42—50	94—103
3. ßnadnje pizowane	36—40	85—92
Cželata:		
1. najlěpsche s mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyzy	75—78	120—123
2. ßrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	68—73	113—117
3. ßnadnje wuwite wot zyza	62—65	107—110
Swinje:		
połnomjaßne lěpschich raßow a jich schižnjow w starobje hacž do 1 1/4 léta	126—131	161—166
2 mjaßne	116—120	115—155
3 ßnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	113—128	148—163

Płaczizna žitow a produktow.

Žitowy dowos w Budyschinje:	W Budyschinje. 7. augusta 1915 wot hr.	wot pj.	hacž hr.	hacž pj.	W Lubiju 12. augusta 1915 wot hr.	wot pj.	hacž hr.	hacž pj.
Wowß . . . . 50 kilogr.	—	—	26	25	—	—	15	25
Běrny	7	—	7	50	6	—	7	—
Butra . . 1 kilogr.	4	—	4	20	3	50	3	70
Pschenična muka 50 "	—	—	21	70	21	—	22	—
Rżana muka 50 "	—	—	18	—	—	—	17	45
Ssyno 50 "	4	50	5	50	3	70	4	20
Ssłoma 100 "	3	25	3	85	4	20	4	70
Proßata 666 schtuk, schtuka	15	—	32	—	—	—	—	40
Pschenične wotruby	—	—	6	50	6	50	7	75
Rżane wotruby	—	—	6	50	6	50	7	75
Pschenični gris	—	—	—	—	—	—	—	—
Rżany gris	—	—	—	—	—	—	—	—
Pschenża žołta, kórz po 170 punt.	—	—	—	—	—	—	—	—
Pschenża, běła, kórz po 170 punt.	—	—	22	10	—	—	22	10
Rožka, nowa, kórz po 160 punt.	—	—	19	60	—	—	19	20
Jeczmjen, nowy kórz po 140 punt.	—	—	21	—	—	—	21	—

Jeja, mandl 2 hr. 10 pj., schtuka 13 pj.

Płaczizna produktow.

W Budyschinje płaczi: punt howjaseho mjaßa wot 1 hr 20 pj hacž 1 hr. 30 pj., punt cželazeho mjaßa — wot hr. — pj. hacž 1 hr. — pj., punt ßwinjazeho mjaßa wot 1 hr. 50 pj. hacž 1 hr. 50 pj., punt schmalza wot — hr. — pj. hacž 1 hr. 80 pj., punt pschenicžneje muki wot — hr. 26 pj. hacž — hr. 32 pj., punt rżaneje muki wot — hr. — pj. hacž — hr. 22 pj., punt khlěba wot — hr. — pj. hacž — hr. 17 pj., punt ßuscheneho polcža wot — hr. — hacž 1 hr. 80 pj., punt mlěteho zokora wot — hr. 27 pj. hacž — hr. 30 pj., liter petroleja wot — hr. 56 pj. hacž — hr. 65 pj., 2 puntaj butry wot 4 hr. — pj. hacž 4 hr. 20 pj., 15 schtuk jeji wot 1 hr. 80 pj., hacž 2 hr. 10 pj., 100 puntow ßyna wot 4 hr. 50 hacž 5 hr. 50 pj.

Wutoru 17. auguſta kónz naſcheho

lěčźneho wupſchedawanja.

Hiſchcźe je naſch ſklad ſrjadowany. Hiſchcźe to prawe namakacźe:
Wſchelake dźělby

mužazeho, žonjazeho a dźěcźazeho wobuczа

prěnjoklaßzneje hódnoſcze ßu ßo ſ dźěla radikalnje po placźiſnje ponižike.
Wužijcźe žara pſchihódnu ſkladnoſcź!

Zhorjelska črijowa předawarnja

Na bohatej haßy 16 **A. Jacobsohn, w Budyſchinje.**

Wſchón ratarſki grat

we wulkim wubjerku

porucza

Pawoł Walther

na khěžorſkej dróſy 4.

Sserbſke a němſke

ſpěwarſke

jednore a najwoßebniſche,
ßu po tunich płaczíſnach na pſchedań
we wudawarni Serbskich Nowin.

Ad. Rämſch naßl. w Budyſchinje

(mějeczel Max Kirschner)

pſchi kutrowych wikach 1 telefon czíßło 4

porucza ßwoje daloko a ſchěroko ſnate

palenzy a likeury.

Roſeßkanje w cźwizach a bleſchach.
Proſchu ßebi płaczíſnowy ſapiß žadacź.

Pſcheńcźnu muku

bjes khlěboweje marki

pſchedawataj

Heinke a ßyn

w hamorſkim młynje w Budyſchinje.

Serb. tow. „Lipa"
za Rakecy a wokoln.

změje, da-li Bóh, jutře njedźelu 15. aug. popołdnju w 5 hodź. w Hönčec hoſćencu swoje měsačne posedźenje.

Wšě lube sobustawy a hoſći w bohatej ličbje wočakuje

předsydstwo

Porjadneho

rólneho pohoncza

pyta kubleŕ Kſchiżan w Tſčelanach.

Młoda ßuczelna

kruwa

ſ tſeczim cźeleczom je na pſchedań we Wjeßlu cźíßko 11.

Franz Marschner

czaßnikar w Budyſchinje
na bohatej haßy 9
ßwój ſklad **czaßnikow** a **czaßnikowych rjeczazow**
k bobroczíwemu wobkedźbowanju porucza

Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje płaczíſny.

Pohoncza

ſ wulkej mſdu hnydom pytam.
Spediteur **Jan Tiſcher** w Biſkopizach na Kamjeńſkej dróſy.

Sbytkne dźělby

tryjeŕſkich rubiſchczow poßleſchczowych ſchatow ložowych płachtow koſchlazych tkaninow atd.

płaczíſny hódno pſchedawa

August Hempel w Kumwałdze,
mechaniſka tkajeŕnja bliſko dwórniſchcza.

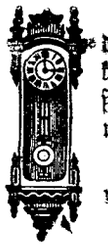

Kóždy, kotryż chce ßebi **dobru a tuni czaßnik** kupicź, abo kotryż chce ßebi jón **porjedźicź** dacź, njech dże k czaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na ſwonk. lawſkej haßy 5.

Jenčj pſchedawa a porjedźuje, ſa ßwoje dźěło ſprawnje rukuju. — **Proſchu, ßebi moji wukładne wolno, ſ płaczíſname wupołożene, wobhladacź.**

Tunje ſofy

we nimo měry wulkim wubjerku ma pchſezona ſkładze

J. O. H. Bär

w Budyſchinje na Hoſchiz haßy 29.

Sserbſki muſej

wotewrjeny kóždu 1. a. 3. njedźelu měßaza wot ½11—12 hodźin.

Viſitne khartki

cźiſchcźi ſpěſchnje a tunjo

Ssmolerjez knihicźiſchczerńa.

Kuchaŕki, ſtwinſke a ßłużobne holzy, mlokowe holzy, hródźne dźowki, holzy k ßwinjom, wotroczkow, ßrěnkow, rólnych pohonczow wolazych a dźěłacźerſke ßwójby pyta hnydom pſchiſtajerka **Görlichowa** na ßukelnſkej haßy 1 na rózku khěžorſkeje dróhi w cźrijownı knjeſa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. —Štwórtlětna předplata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoleŕ.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Ke nawěstki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedaś, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wjedor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 34. **Sobotu 21. augusta 1915.** **Lětnik 74.**

Twjerdźišnje Kowno a Nowo Georgiewsk ꝣo dobyłej.

Rosprawa němskeho generalneho staba.

18. auguśta.

Twjerdźišna Kowno se wšěmi wobtwjerdźenjemi a njeliczomnej nadobu, mjes njej wjazy dyžli 400 kanonow, je wot dźenžnišcheje nozy w němskim wobꝣedźenstwje. Njedźiwajcy saꝣaklego sakitanja ꝣo wona z nadběhom dobu.

19. auguśta.

Na wječornym wojownišchczu njepšcheczel mjes Angres a Souchez wczera wječor z artilleriskej tśeleńzu pšihotowany nadběh sčini. Wón ꝣo z městnami do naschich prědnich hrjebjow dobu a w jich ꝣrjedźišnje hišcze dźěl wobꝣadźeny dźerži, na druhej fronc̀e pak je hižo cźišnjeny.

We Vogesach je njepšcheczel wczera ꝣwoje nadběhi k polnozy wot Münstera pšcheczíwo naschim stejišchczam na Lingekopfu a Schratzmännln wospjetował. Po nakhwilnym postupowanju hacź do jenotliwych naschich hrjebjow na Lingekopfu je tam njepšcheczel wschudze wotraženy.

Na Schratzmännlu ꝣo hišcze wojuje.

Na ruskim wojownišchczu je ꝣo pschi dobyczu Kowna hišcze 33 offizěrow a 3900 muži sajało.

Pod cźišchczom sebracźa Kowna ꝣu Rußojo ꝣwoje stejišchcźa snapschecźa Kalwarje—Ssuwlkow wopuschcźili; naschi wojazy jich sčehuja.

Bóle k polnozy ꝣu ꝣebi němšzy wojazy Narewowy pschekhód k wječorej wot Tykozina wubědźili a ꝣu pschi tym 300 Rußow sajeli.

Wójsko generala z Gallwitza je k ranju postupowało. K polnozy wot Bjelska je ꝣo żelesniza Bjelostok—Brest Litewsk doꝣahnyła. 2000 Rußow je ꝣo sajało.

W dolhorańschej stronje wot Nowo-Georgiewska ꝣu naschi wojazy stronu nad Wkru pschewinyli. Pšches 1000 jatych a 126 kanonow do nascheje ruki padźe.

Lěwe kschidło generalneho pólneho marschalla bayerskeho prynza Leopolda wojujo njepšcheczela pšched ꝣobu cźerjesche a wječor krajinu k wječoru a k krótkemu wječorej wot Mjelczojz doꝣahny.

Bug pola Mjelnika pchekročiwschi je prawe kschidło njepšcheczela z jeho ꝣylnych stejišchczow k polnozy tuteje strony cźišło a dale postupuje.

Wójsko generalneho pólneho marschalla z Mackensena je mjes Njemierowom a Janowom pschekhód pšches Bug wubědźiło.

Pšched Brestom Litewskom ꝣo němšzy wojazy pola Rokitna (k krótkemu ranju wot Janowa) do twjerdźišninych pschedstejišchczow dobuchn. K ranju wot Wlodawy naschi wojazy sbiteho njepšcheczela sčehuja. Pod cźišchczom nascheho postupanja je njepšcheczel Bugowy rańschi brjoh tež niże a wyšche Wlodawy wopuschcźił. Wón ꝣo pšchesčehuje.

20. auguśta.

Na wječornym wojownišchczu je ꝣo mjes Angres a Souchez njepšcheczel z wczera wobꝣadźeneje hrjebje saꝣo wuhnał. Pod Schratzmännelu we Vogesach ꝣmy dźěl nascheho prědnjeho stejišchcźa na Franzowsow shubili.

Na ruskim wojownišchczu wójsko generalneho pólneho marschalla z Hindenburga z wuspěchom wojujo njepšcheczela sčehuje. W krajinje wot Dawiny hacź k drósy Auguśtowo—Grodno ꝣu Ruꝣojo do linije Gudele (k ranju wot Marjampola)—Losdźeje—Studźeniczna wróczo schli a ꝣo tam z nowa napschecźo stajeja. Wójsko generala z Gallwitza z wuspěchom dalsche nadběhi cźini, je 10 offizěrow a 2620 muži sajalo a 12 maschinskich tśelbow dobyło.

Twjerdźišna Nowo-Georgiewsk, poźlednje njepšcheczelowe sepjeranischczo w Pólskej, je ꝣo po saꝣaklym pšcheczíwjenju dobyła. Zyła wobꝣadka, mjes njej 6 generalow a pšches 85,000 muži, je ꝣo sajała. Liczba dobytych kanonow je ꝣo na 700 powyschiła. Wobꝣah druheho sebraneho wójnskeho materiala njeda ꝣo pschewidźecź.

Wójska generalneho pólneho marschalla bayerskeho prynza Leopolda dale postupuja.

Lěwe kschidło wójskow generalneho pólneho marschalla z Mackensena je njepšcheczela sady Koterki a Pulwy, k krótkemu wječorej wot Wyšokeho Litewska wróczo cźišło. K połodnju wot Buga je ꝣo krajina z napschecźa Bresta-Litewska dobyła. K ranju wot Wlodawy ꝣu naschi wojazy njepšcheczela sčehujo hacź do krajiny pola Pischcźa doschli.

Najwyschsche wójskowe wjedniśtwo.

Němski khěžorstwowy ꝣejm

je ꝣo schtwórtk saꝣo shromadźił. Khěžorstwowy kanzler dr. z Bethmann-Hollweg na dokładne waschnje w dołhej rěczi zyłu stawiznu nětcźišcheje wójny rospominasche a wulke skutki němskich wójskow ꝣławjesche. Dla ruskeje mobilisazije njeje ꝣo wójna wobeńcź hodźiła. Němske a awstrisko-wuherske wójska ꝣu mjesy Pólskeje k ranju doꝣahnyke a jim nadawk pschipadnje, kraj sarjadowacź. Geografiski a politiski woꝣud je lětstotki dołho Němzow a Polakow nusował, pšcheczíwo ꝣebi wojowacź. Dopomnjenja na tele stare snapschecźnosćze cźeśćowanje wótcźinskeje luboscze a wutrajnoscze njepomjeńscha, z kotrejž pólski lud ꝣwoju staru nawjecźornu kulturu a luboscź ꝣwobody w cźeźkim cźerpjenju pšcheczíwo ruschcźinje sakituje a ꝣo też z njesbožom tuteje wójny wupruhuje. Leźnym lubjenjam naschich njepšcheczelow njenaꝣlěduju, tola ꝣo nadźiju, so nětcźišche wobꝣadźenje pólskich mjesow k ranju sapoczatk roswicza pschedstaji, z kotrymž ꝣo stare snapschecźnosćze mjes Němzami a Polakami wotstronja a ꝣo kraj, wot ruskeho pschaha wuꝣwobodźeny, k sbožownemu pschichodej napschecźo dowjedźe, w kotrymž móże woꝣebitosćź ꝣwojeho narodneho žiwjenja hajicź a roswicź. S nami wobꝣadźeny kraj budźemy po możnosczi z pomozu jeho ꝣamꝣneho wobydleŕstwa prawje sarjadowacź, njewobkhodźne wobcźeźnosćze, kotreź wójna ꝣobu pschinjeꝣe, wurunacź pytacź a rany, kotreź je Ruska krajej sbiła, budźemy ꝣo prózowacź sahojicź.

Tuta wójna, cźim dlěje budźe wona tracź, z tyꝣaz ranow krwawjazu Europu sawostaji, tola k starym wobstejnosczam naš wróczo njeswjedźe. Něschto nowe dyrbi nastacź. Hdyž dyrbi Europa ras k měrej dońcź, móże ꝣo to jenoż z njedótknjenym ꝣylnym stejišchczom Němskeje stacź. Němska dyrbi ꝣebi ꝣwoje stejišchczo tak wutwaricź, so ꝣebi druhe mozy ženje wjazy na wobstupjensku politiku njepomyślа. K naschemu, kaźt k sakitej a k sbožu wschěch ludow dyrbiny wuꝣwobodźenje ꝣwětowych morjow wubědźicź, niz so bychmy je, kaź Jendźelska, ꝣami wobknjeźeli, ale so bychu wschěm ludam na jenake waschnje ꝣkužiłe. (Ssylne pschihłoꝣowanje.)

Po namjecźe sapóꝣkanza dr. Spahna ꝣo jenohłóꝣnje wobsamknje dodawkowy etat, sakonjowy nacźisk wo pscheměnjenju khěžorstwoweho wojeŕskeho sakonja a wo pscheměnjenju wojeŕskeje winowatosćze budgetowej komišiji pschipokasacź.

Wo ludowym sežiwjenju

je budgetowa komišija khěžorstwoweho ꝣejma schtwórtk dale wuradźowała. Jedyn zentrumski sapóꝣkanz wo połoženju w pschadow-

njach a tkajerńjach rěčeše. Džělačerjo w nich, kotśiž dźěło ſhubja, dyrbjeli ßo druhdźe ſ dźělom ſaſtaracź. Jedyn ſozialdemokrat toßame měnjenje ſaſtupowaſche.

Jedyn ſaſtupjeŕ němſko-konſervatiwnych měnjeſche, ſo žitowe płaćišny nětkole njeißu wyſchiſche, hač ßu druhdy do wójny byle. Hłowna wěź je, ſo ſe ſkładami doßahamy. S prawej organiſaziju mohła ßo wſchelaka žiwnoſćź ſa pſchetrjebarjow potuńſchicź. Najwyſchiſche płaćišny njejßu pſchezo praktiſke. Rěčnik ßo pſchećiwo najwyſchſchej płaćišnje ſa ßymjeńtne žito, piwaŕſki jećmjeń a piwaŕſki ßłód wupraji. Wotmyßlenje, běrny po móžnoſćži tunjo pſchedawacź, je wopačne, Běrny dyrbjake płaćišnu měćź, ſo bychu wone drohotna žiwnoſćź byle. Najwyſchiſche płaćišny ſa běrnaze wudźěłki dyrbjake ßo prawje bórſy poſtajicź. Najwyſchiſche płaćišny ſa mloko konſerwatiwny rěčnik wotpokaſuje, teź ſa butru a twaroźk njedyrbjake ßo wone ſawjeſcź.

Rosprawa ruſkeho generalneho ſtaba

praji: W krajinje pſched Rigu na ſtronu k Jacobſtadtej njebě žaneho pſcheměnjenja. Pospytej němſkeho łódźſtwa naſche ſakitanſke miny do Rigaſkeho mórſkeho ſaliwa wukojicź ßo ſ tšelenjom naſchich wójnſkich łódźow ſadźěwa. Na ſtronu k Dünaburgej ßmy pospyty Němzow k poſtupowanju w nozy 17. auguſta a ſcźěhowazy dźeń wotpokaſali. Pſched Kownom ßo Němzam po horzym jěduacźe dnjownym wojowanju poradźi, ſ kotrymź Němzy jara cźežko ſchkodowachu, ßo na lěwym Němjenjowym brjoſy wobtwjerdźenjow, k wječoru wot rěki Jaßije leżazych, ſmozowacź. Na Němjenowym prawym brjoſy hiſchcźe wſchě wobtwjerdźenja dźerźimy. Na froncźe nad hornim Narewom a Bugom je ßo 16. a 17. auguſta ſ pſcheměnjazym wuſpěchom wojowało. Njepſchećźel woßebje ſaßakle nadběhi na dróſy wot Bjelołoſtoka k Bjelſkej ſ wječora cźinjeſche. Nad Bugom a w ſtronach żeleſnizy mjes Ssjedlzami a Cźeremchu ßmy wuſpěſchny napſchećźny nadběh ſcźinili. Hdyž běchmy poſtupanje Němzow ſadźerźeli, ßmy někotre maſchinſke tšelby dobyli.

W krajinje Nowo-Georgiewſka njepſchećźel ßwoje ſaßakle nadběhi na dołhorańſchej froncźe woſpjetuje. Nad hornim Bugom, Słotej Lipu a Dnjeſtrom njeje ßo niczo pſcheměniło. B.

Sapoczatk wuprójdnjenja Bjelołoſtoka a Wilny.

Reuterez telegrafowaŕnja ſ Pětrograda powě, ſo wobydlerjo Bjelołoſtok wopuſchcźeja. Hoſpitale, banki a druhe ſjawne twarjenja ßu ßo hižo wuprójdnikе.

Wilenſki guverneur je dźiwajo na móžnoſćź, ſo njepſchećźel měſto wobßadźi, pſchikaſał, ſo dyrbi ßo wſchón metall, koża, zyrkwinſke ſwony, konje, howjada, ſ krótka wſcho, ſchtoź móže njepſchećźelej ſ mužitkom bycź, ſ měſta wuwjeſcź. B.

Wo wobſtupjenju twjerdźiſny Breſta Litewſkeho

jedyn dopißowaŕ jenych Barliniſkich nowin piſche: Pónděłu bě położenje w ruſkej Pólſkej ſcźěhowaze: Mackenſenowe wójſko 20 kilometrow pſched jadrom twjerdźiſny Breſta Litewſkeho ſtejeſche. Mackenſenowe prawe kſchidło bě k Kodenej nad Bugom doſchło, mjes tym ſo awſtriſko-wuherſki korps pod generalom Arzom, Mackenſenowemu wójſkowemu ſwjaſkej pſchidźěleny, nadběhi Rußow pola Piſchcźaza wotraſy. Mackenſenowe wójſko potakim w tu khwilu pſched twjerdźiſninej krótkowjecźornej frontu ſteji. Wójſko arzywójwody Joſefa Ferdinanda wobſtupjenje wot wječora a dołheho wječora wudoſpołnja, ßo k Janowej bliſko Buga bliżo. General Köveß bě hižo pónděłu Bug pſchekrocźił a to pola Njemirowa, potajkim dale k dołhemu wječorej. Awſtriſka kavallerija a němſzy wojazy ßu wot wječora krajinu pola Ssjemintycź k połnozy wot Buga doßahnyli. B.

Rußojo chźedźa pječo, hdu bychu němſke wójſka hiſchcźe dale poſtupowałe, zyku krajinu wot galiziſkeje mjeſy hač k połnozy twjerdźiſny Breſta Litowſka powodźicź. Plan k temu je inżenieur Melnikow wudźěłał. Po nim měłe ßo někotre małe rěki tak wotwodźicź, ſo by ßo pola Pinſka bahniſchcźata krajina do wulkeho jěſora pſchetworika. Powodźenje mohłe ßo ſa někotre měßazy pſchewjeſcź a by něhdźe 125 milijonow rublow płaćiło, potajkim něhdźe telko, kaž Ruſka ſa wójnu ſa dwaj dnjej wudawa. B.

Hrožaze operazija Němzow w Ruſkej.

Londonſkim nowinam „Morgenpoſt“ ßo ſ Pětrograda piſche: Pſchikrótſchenje němſkeje fronty wjele němſkim mozam ßwobodu da, kotrež ßu ßo k Němjenej a Dwinje póßłake. Tu wójnſke operazije hrožazy kharakter doſtawaju a budźa jara ważne. Móžno je, ſo ßo njepſchećźel k Pětrogradej ſaměri. Ruſzy wojeŕſzy wězywuſtojni pak měnja, ſo Němzy lěto potrjebaju, ſo bychu k ruſkemu hłownemu měſtu doczahnyli, khiba ſo by němſke wójnſke łódźſtwo rańſche morjo zyle wobknježiło. Ł.

Pſchiwos munizije ſa ruſke wójſko.

S Archangelſka, hdźež ßo munizija ſ Ameriki na ruſki brjóh wuwožuje, je ruſke knježeŕſtwo ſarjadniſtwo żeleſnizy hač k wójſkowej froncźe pſchewſako, kaž to ſaſtupjeŕ amerikanſkich nowin dr. Ward, kotryž je lěto w Ruſkej pſchebywał, wopißuje. Woženje privatnych tworow je na tejle cźarje ſkoro zyle pſcheſtało, dokelž do Archangelſka wſchědnje łódźe ſ muniziju a wójnſkej nadobu pſchikhadźeja, kotrychž nakład ßo po tejle liniji hnydom dale wotwjeſe. S Japanſkeje je hač dotal mało munizije doſchło, tola ſta japanſkich offiźerow jako artilleriſzy inſtrukteurojo ruſkich rekrutow wuwucźuja. Dr. Ward w Pětrogradźe ſe 17 japanſkimi offiźerami wſchelakich rjadow w tym ßamym hoſcźenzu bydleſche; woni ßo ſe ßwojej ßłužbu w ruſkim wójſku njetajachu. Ł.

Proteſt dumineho preſidenta.

Po Pětrogradſkej powjeſcźi nowin „Rěcźe“ je ßo dumimy pſchedßyda pola najwyſchſcheho wójſkoweho roskaſowarja Nikolaja Nikolajewicźa na to wobcźežował, ſo je ßo w Kijewſkim woješkim wokrjeßu ſakaſało, w nowinach rěcźe dumiinych liberalnych ſapółßanzow wocźiſchcźecź. Tale ſakaſnja je zyle njeroſumna, dokelž wſchě rěcźe w dumje, njech ßu ſ praweje abo ſ łěweje ſtrony, dobru myßl poßylnjeja a dowěrjenje k organiſaziji ſakitanja ſbudźuja. Tajka ſakanja je teho dla ſa wójſkoweho ducha ſchkódna. Ł.

Sakſojo pſched Nowo-Georgiewſkom.

Sakſki kral je 17. auguſta ſcźěhowazu powjeſcź ſ wulkeho hłowneho kwartěra doſtał:

Pfeilowa brigada a dźěle jeneje krajnowoborneje brigady ßu wcźera ſe ſaßakloſcźu ſakitane prěnje ſtejiſchcźo ſ dweju ſtejiſchcźow wobſtejazu ruſku liniju Nowo-Georgiewſkeje dołhorańſcheje fronty wſake. Dwaj ßylnaj naßypaj, k wobtwjerdźenju ßkuſchazaj, ßo dobnſchtaj; 500 muži je ßo ſajako, 4 kanony ßo doboły.

Kral je na to ſcźěhowazy telegram brigadowemu komandeurej póßłał: Wyſchkej hrabi Pfeilej! Runje wot woješkeho połnomóżnika wo Waſchim wcźerawſchim bkyſchcźatym wojowanju ſhonju. Moji hódni krajni wobornizy ßu wubjernje wojowali. Wſchitkim, kotśiž ßu ßo pſchi tym wobdźělili, ßo ſ połnej wutrobu dźakuju a wjeßelu ßo, ſo je teź Waſcha brigada k wjele ßkawnym ſkutkam mojeho wójſka nowy kraßny ſkutk pſchidała. B.

Jedyn jendźelſki kſchižak a ſaniczak ßo potepiloj. Na London ßo ſ nowa bomby mjetale.

Naměſtny ſchef němſkeho admiralneho ſtaba je 18. auguſta wojjewił: 17. auguſta wjecźor w 10 hodźinach je pjecź cźołmow ſ jeneje naſchich flotillow torpedowych cźołmow pola Hornez ſkaliſka pſchi jutiſkim wjecźornym brjoſy jedyn jendźelſki nowy mały kſchižak a wóßom ſaniczakow torpedowych cźołmow nadpadło a kſchižak a jedyn jendźelſki ſaniczak ſ wutšelom torpedow potepiło. Naſche wojowanſke mozy ujejßu ſchkodowałe.

W nozy wot 17. k 18. auguſta ßu naſche namórſke powětrowe łódźe ſaßo London nadpadle. Na Londonſke ßrjedźne měſto a na ważne twary nad Themſu ßo bomby mjetachu a ßo dobry wuſpěch dozpi. Teho runja ßo na fabrikſke twarjenja a na ſchkrějerńje pola Woodbridge a Ipßwicha ſ wnſpěchom bomby mjetachu. Łódźe ßo njedźiwajazy ßylneho wobtšelenja njewobſchkodźichu a ßu ßo wſchě wrócźiłe. B.

Potepjenje jendźelſkeje woješkeje transportſkeje łódźe.

Reuterez telegrafowaŕnja powě, ſo jendźelſka transportſka łódź, kotruż je 14. auguſta jedyn němſki podmórſki cźołm potepił, „Royal Edward“ rěka. S njej ßo 220 muži wobßadki a 1350 muži wojakow a 32 offiźerow wjeſeſche. Schtoź je ſnate, je ßo 600 muži wukhowało. Transport ſ wjetſcheho dźěła ſ poßylnjenjow ſa 29. diwiſiju a ſe ſanitätnych muźſtwow wobſtejeſche. B.

Nadpad němſkich podmórſkich cźołmow na wjecźorny brjóh Jendźelſkeje.

Reuterez telegrafowaŕnja powě: Jedyn němſki podmórſki cźołm je 16. auguſta rano do Partona, Haringtona a Whitehavena pſchi jendźelſkim wjecźornym brjoſy ſ granatami tšelał, tola ßo

njeje wjetscha schkoda naczinila. Někotre granaty k polnozy wot Partona zelesnizu trjechichu. Wobkhad je žo na kródki czaž pschetorhnyk. We Whitehavenje a Harringtonje wohnje nastachu, kotrež žo rucže shaschachu. B.

Poždlednja wójnska rada w Calais

njeje žanych placzazych postajenjow wo postupowanju pschi wjeczornej froncze wobsamkka. S jendželskeje strony je žo salubibo, so žo nětkole wschědnje 5000 muži psches morjo do Franzowskeje wosy. (Voss. Zeitg.)

Awstriski podmórski czołm „U 3" žo potepik.

Wo potepjenju awstriskeho podmórskeho czołma „U 3" je sczěhowaza powjesch s Italskeje doschla: Rano 12. auguśta podmórski czołm „U 3" jedyn s naschich pomoznych kschižakow nadpadowasche. S pschihódnym manevrom žo kschižakej poradži, žo dweju s podmórskeho czołma wottšeleneju torpodow sminycz a do podmórskeho czołma sawadžicz, tola jón njesamó potepicz. Eskadrje naschich saniczakow torpedowych czołmow, mjes nimi franzowskemu saniczakej „Bissonej", žo porucži, žo sa podmórskim czołmom puschczicz. Rano 13. auguśta žo „Bissonej" poradži, wobschkodzeny podmórski czołm wužlědžicz a jón s wutšelemi s kanonow potepicz. „Bisson" druheho komandanta a 11 muži wobžadki wukhowa a jich saja.

(Frankf. Zeitg.)

Potepjenje jendželskeho podmórskeho czołma „E 13".

S Kopenhagena žo powě: Jendželski podmórski czołm „E 13", kotryž žo s jenym němskim torpedowym czołmom pschsczěhowasche, je w nozy wokolo 3 hodžin na połodnischim brjosy danskeje kupy Santholma na mórske dno sajěk. Wón khorhoj nusy horje sczahny a žo najskerje sapali. Danski torpedowy czołm je wujěk, so by podmórski czołm w jenym danskim pschistawje saměsczik. B.

Stejischczo Sserbije a Bołharskeje.

Sserbija je pjecza nětkole swólniwa, Bołharskej kraj wotstupicz, kotryž žebi ta žada. Sserbski ministerstwowy pschedžyda Paschicz je w shromadžisnje pschiwižowarjow radikalneje strony wobsamknjenje schtworoswjaska (Ruskeje, Franzowskeje, Jendželskeje a Italskeje) pschedpołožik, po kotrymž tón Bołharskej, hdy by wona Turkowskej wójnu pschipowjedžika, jako sarunanje kraj pschimjesowazeje Sserbije a Grichiskeje lubi. Paschicz praji, so je schtworoswjask njedžiwazy nětczischeho wobczežneho położenja swólniwy, wójnu dale wjesch, a so je k wuspěschnemu dalewjedženju wobdžělenje Bołharskeje na kóždy pad trěbne. Tola žo njehodži rjez, so Bołharska krocžalku sa schtworoswjask sczini, doniž žo jej njeje Mazedonska pchewostajika. Wotpokasanje Grichiskeje pschecziwo srěczenju se schtworoswjaskom njemóža žo jako na pschezo płaczaze wobhladacz, wjele bóle budže schtworoswjask Grichisku, jeli so by trjeba byko, s naždylnosczu nusowacz, so by žo rosžudzika. Paschicz wobžarowasche, so grichiske knježerstwo njeje na jeho namjety džiwako. Schtworoswjaskowe namjety wot 3. auguśta maja tajki kharakter, so žo njehodža dale wotpokasowacz. Schtworoswjask je pschipowjedžik, so ma žo Bołharskej žlubjeny kraj hnydom bjes komdženja wotstupicz. Kóžde wotmolwjenje, kotrež by na dalsche komdženje podomne było, by žo jako njedowěrjenje pchecziwo schtworoswjaskej wobhladako, a w tutym padže by Sserbija na žwoju žamžnu móz pokasana była. To je žo dołho rospominako. Měnjenje je pschewahu mělo, so dyrbi žo schtworoswjaskej žwobodnoscz skutkowanja s napschecža Bołharskeje pschewostajicz. S dobom mělo žo na to pokasowacz, so ma žerbski lud połne dowěrjenje k schtworoswjaskej, kotryž budže tež interesy Sserbije zastupowacz. W Bołharskej žo měni, so žerbske wotmolwjenje njebudže tak wotpokasowaze, kaž wotmolwjenje Grichiskeje, dokelž Sserbija wě, so by schtworoswjaskowy njewuspěch tež jejny žamžny njewuspěch byk. W Bołharskej žo, tak bórsy hacz wotmolwjenje Sserbije dóndže, nowy schtworoswjaskowy pschipiž woczakuje. Powschitkownje měnjenje knježi, so žo schtworoswjask se wschěmi mozami prózuje, Bołharsku sa žebje dobycz, so bychu žo s dobyczom Konstnatinopla hacz k wěstej měrje s najmjeńscha wulke poražene w Franzowskej a Pólskej wurunake.

Bołharski finanzny minister Tonczew, kotryž je žo wo stejischczu Bołharskeje k schtworoswjaskowemu stejischczu wopraschak, je prajik, so žo pschecželne poměry Bołharskeje k Němskej a Awstriskej njejžu pscheměnike. B.

Dopižowar schwajzarskich nowin „Gazette de Lausane" je w Kragujewazu rosrěczenje s Paschiczom měr, pschi kotrymž žo tutón wo tsjoch praschenjach: Sserbija-Bołharska, Sserbija-Italska a Sserbija-Albanska jažnje wupraji. S Bołharskej žebi Sserbija swjask pscheje, tola sprawny, trajny, kotryž žo, niz kaž prjedawsche, skamaja. So by žo tónle samer dozpik, je žerbske knježerstwo swólniwe, wěste wopory pschinjesch. Schtož pak žebi Bołharska nětkole žada, je pschewjele a by žamomordarstwo Sserbije wosnamjeniko. Pschi dobrej woli s wobeju stronow mohło žo srosumjenje dozpicz. Schtož Italsku nastupa, je žebi Sserbija do wójny swjask s tutym krajom pschaka a budže žebi jón tež posdžischo pschecz. Hacz žo to dozpije, zyle wot Italskeje wotwižuje, wona dyrbjaka žo se strategiskimi městnami pschi adriatiskim brjosy spokojicz a Sserbam te dželě wostajicz, kotrež wona k hospodarskemu wupschestrjenju potrjebuje. Bojosch Italskeje, schtož ruski wliw w Sserbiji nastupa, nima žanych pschiczinow. B.

Nowe knježerstwo w Grichiskej.

Grichiska nowowuswolena prěnja komora je wutoru w žwojim prěnim posedženju Sawisiana, pschiwižowarja prjedawscheho ministerstwoweho pschedžydy Venisela, s wjetschinu 57 hłosow sa komorineho pschedžydu wuswolika. Gunarisowe ministerstwo je na to wotstupiko. B.

Kral je Veniselej poruczik, nowe ministerstwo sestajecz. Venisełos je wo schtyri dny czaža k pschemyślenju proženk, korež je kral pschiswolik. B.

Schwedska neutralna wostanje.

Schwedski minister swonkownych naležnosczow, Wallenberg, je jenemu sastupjerjej nowin, „Stockholms Tidingen" prajik, so w schwedskim knježerstwje dospołna pschesjenosch wo praschenju neutralnosczje knježi. Minister wobžarowasche, so žo na napominanje ministerstwoweho pschedžydy, so by schwedski lud s jena byk a žo jenostronskeje agitazije wostajik, njeje s jeneje strony džiwako, kotraž žo stajnje salubja, so knježerstwowe neutralne prózowanja podpjeruje. Nětkole njeje khwile sa shromadžisny abo sa rosžudzenja wo měrje a neutralnosczi. B.

Galiziszy czeknjenzy w Czechach.

Czěske nowiny „Czaž" pischu: Hdyž loni nasynu rańschogaliziske wobydlerstwo psched Rušami czěkasche, žo tež w Prasy a we wokolnosczi 23,000 czeknjenzow sažydli. Po nawjedženju wyschnosczow je s nich hacz do 8. auguśta jenož 1800 wožobow do prjedawscheje domisny wrócziko. Druhich 21,200 je w Prasy a wokolnosczi wostako. Po tajkim je jenož tsinaty dżěl sa prjedawschej domisnu žadak. Czeknjenzy žu skoro wschitzy židži. B.

Schto wscho pjecza Němska w sjednoczenych statach pokupuje.

Reuterez telegrafowarnja s New-Yorka powě. Nowiny „World" žu listy woczischczake, w kotrychž žo němske plany w sjednoczenych statach wotkrywaju. Jedyn list wo tym jedna, so je žebi Němska wotmyślika, lětadkowu fabriku Wrightez bratrow w Daytonje kupicz, so by žo s tym wuwosu lětadkow do Jendželskeje a Ruskeje konz cziniko. Knježerstwo sjednoczenych statow je pjecza poruczilo, so by žo dżěkawosch němskich agentow w sjednoczenych statach pschepytała. „World" praji, so maja žo wulke pschekhwatanja woczakacz. Jutsje chze „World" list sjawnosczi pschepodacz, kotryž wotkryje, kak žu Němzy wulku amerikansku brónjowu fabriku kupili.

B.

Napjatosch mjes Italskej a Turkowskej.

Po Turinskich nowinach „Stampa" nochze Turkowska do žadanjow Italskeje w nastupanju žwobodneho wotpuczowanja italskich poddanow s Turkowskeje swolicz. Jeli so žo Turkowska dale pschecziwja, Italska Turkowskej wójnu pschipowjedži. B.

Wojowanje w Kamerunje.

Wo wojowanju w Kamerunje je s Londona powjesch doschka, so žu Jendželczenjo 12. junija Garua wobžadžili. Czorni wojazy němskeho sakitanskeho wójska žo spjeczichu, hdyž Jendželczenjo do Garua tšelachu. Woni žo sapowjedžichu, 9. junija wobtwjerdženje wobžadzicz. 10. junija khětry dżěl jěsdnych czekny. Němzy na to běku khorhoj horje sczahnychu. 37 Němzow a 270 domorodnych je žo sajako. B.

Krótka srudoba.

Hnutaj žo Wytonjez nan a macz se žwojim žynom Handrijom dželeschtaj, hdyž do zusby na dowuknjenje wotkhadžesche, tola hla-

daschtaj ſ radoſczu a hordoſczu na njeho. Hacž dotol bě jimaj je nož wješele cžinik a krawzowſki miſchtr w njedalokim měſcže, pola kotrehož bě Handrij rjemješko nawuknył a potom, daniž miſchtr njeſemrje, jako pomoznik dźěłał, njemóżeſche žebi jeho doſcž dowukhwalicž.

Wudowa po krawſkim miſchtru rjemješko dale njewjedżeſche, a duž bě Handrij nuſowany, žebi druhdże městno pytacž. A dokelž dyrbjeſche žebi je hižo pytacž, chzyſche žo trochu po žwěcže roshladacž a žebi dźěko druhdże namakacž we wjetſchim měſcže.

Starſchej pſchecžiwo temu njeběſchtaj. Nan wjedżeſche, ſo budże to žynej wužitne, hdyž nješchto naſhonjenja nabudże a hdyž tež wjetſche wobkhody ſpóſnaje, w kotrychž mohł žo w rjemješku wudokonjecž a wobkrucžicž. Jenož wo to žo macž bojeſche, ſo mohł žo jej žyn w zuſbje ſkaſycž.

Handrij žo macžeńnym ſtaroſczam jenož žmějeſche.

„Wſchako mje tola ſnajecže, macži“, wón rjekny, „hižo njejžym make dźěcžo, a hdyž njebudżech ſtajnje na Boha a na twoje nopominanja njekedżbował, budżech žo hižo w měſcže ſkaſył. Składnoſcž k temu je wſchudże. Jenož žo wo mnje njeboj, dowěrjejo žo na Boha cžłowjek wſchudżow wobſteji.“

Duž Handrij ſa něſkotre dny cžežki wacžok na ramjo wſa, do kotrehož bě jemu macž trěbne wěży ſkładła, wſa kij do ruki a naſtaji žo na pucž, roſžohnowa žo ſ lubymaj ſtarſchimaj a doſta jeju požohnowanje. Wón žlubi, ſo budże jimaj hnydom pišacž, tak rucže kaž dźěło namaka.

Wón žo ſe wſchěmi ſnatymi roſžohnowa, dóńdże tež ke gmejnſkemu pſchedſtejicžerjej, kiž bě jemu kmótr był a kiž měješe jeho ſtajnje lubo. Tón Handrija tež napominaſche, ſo by pěkny woſtał a pſchejeſche jemu, ſo by žo ſbožownje wrócžił.

Handrij pěſchi pucžowaſche, ſo by krajiny ſeſnał, hdyž hiſchcže ženje był njebě. W małych městach žo ani ſa dźěłom njepraſcheſche. Bě jednorje žiwy, ſo bychu jemu pjenjeſy doža hałe, kotrychž bě žebi na pucžowanje nalutował. Pſches nóz bě něhdże w korcžmje woſtał, hdyž by na žłomje tunjo pſchenozował.

S pucžowažymi rjemješlnikami žo Handrij ſnaty njecžinjeſche a žo jich radſcho ſdalowaſche. Wjedżeſche, ſo žu mjes nimi tež ſchpatni a njekhmani.

Ale junu žo ſ tajkim pucžowažym w korcžmje ſetka, kotraž zyle žamotna pſchi krajnej dróſy ſtejeſche; tam ſaſtupi, ſo by tam pſchenozował, tam młódſchi towarſch w khětro roſtorhanej draſcže žedżeſche a měješe pſched žobu ſchkleńzu palenza ſtejo. Hižo ſ teho Handrij ſpóſna, ſchto ma žebi wo nim myšlicž. Njeſnaty žo ſ nim hnydom do rěcžow da, ale Handrij jemu jenož zyle ſ krótka wotmolwjeſche. So by rěcž pſchetorhnył, wucžeže ſe ſaka žwoju dźěłańſku knižku, do kotrejež bě žebi liſtnu papjeru a kuwerty położił, a pocža ſtarſchimaj liſt pišacž.

Dopišawſchi jón, pſchilěpi na kuwert póſtowu ſnamku a wopraſcha žo korcžmarja, hdże je najbliżſchi póſt.

„Tón liſt mózecže tule woſtajicž“, korcžmař rjekny. „Sahe rano žem póſtowy poža abo liſtynoſcheŕ khodži a pola naž žo ſaſtaji, ſo by póſtowe poža kki žobu brał. To jemu wotedam, budżcže bjes ſtracha!“

Tak žo ſamołwjejo korcžmař Handrijej ſroſymicž da, ſo by ſe iſtwy wuſchoł a njewobkedżbowany na njeſnateho towarſcha pokaſa. Potom žam woteńdże a Handrij ſa nim ſ hoſcženſkeje iſtwy wuńdże.

„Sda žo mi, ſo ſcže wy ſchwarny cžłowjek“, jemu korcžmař wonkach rjekny, „a duž waž cžinju na to kedżbneho, ſo byſchcže žo pſched tym dundakom na kedżbu brali. Woženbje pjenjeſy žebi derje khowajcže. Hižo junu je tu pſches nóz pobył, žnadž pſched lětom, a po jeho woteńdżenju žym něſchto drobnych pjenjes parował, kotrež běch ſabył ſ blida wſacž. Wón žnadž žebi myšli, ſo žym na njeho ſabył, ale to žo myli, mam dobry pomjatk. Duž mějcže kedżbu! Tež wón budże tu pſches nóz. Wam bych druhdże pſchenozowacž dał, ale nimam druheho městna.“

Handrij žo korcžmarjej ſa napominanja podżakowa a wrócži žo do iſtwy, na zuſeho njedżiwaſche. Dźěławu knižku žebi do papjery ſawali a do ſnutſkowneho ſaka w pikeſchi (němſki: jacket) tykny, hdyž ju pſchezo noſcheſche, a pjenježnu móſchniczku tykny do wacžoka, w ſaku žebi jenož něſchto drobnych pjenjes woſtaji, ſo by mohł korcžmarjej worcžiſnu ſapłacžicž.

Wjecžor žłużobna holza do iſtwy žłomu pſchinježe, wupſchěſtrje ju po ſchpundowanju a pſchikry ju ſ wołmjanymaj rubomaj. Njeſnaty žo hnydom lehny a bórſy, kaž žo ſdaſche, wužny. Ale po prawom wocži powotewrjejo Handrija derje wobkedżbowaſche.

Tež Handrij, žo pomodliwſchi, žo wužlěka a žo lehny. Wacžok žebi pod hłowu tykny.

Hdyž Handrij rano wotucži, ſpóſno, ſo bě njeſnaty hižo woteſchoł. To Handrija dźiwaſche. Wón ſtany ſpěſchnje a žo ſwobleka. Wón pomažny do ſaka, ſo by ſpóſnał, hacž ma dźěłanſku knižku, njepſchińdże pak ſa tym, ſo bě jemu dundak knižku kradnył, jenož kuwerty a liſtnu papjeru we wobalzy woſtajiwſchi.

Sa khwilu korcžmař do iſtwy ſaſtupi.

„Waſch ſprawny towarſch je jara ſahe ſtanył“, wón rjekny. „Ja žym ſe ſamyšłkom žem pſchiſchoł, ſo bych na njeho kedżbował. Hewak budżeſche žo mohło lohko ſtacž, ſo budżeſche wam waſchu rjanu nowu pikeſchu žobu wſak. Njeje žnadž wam niczo ſe ſakow wucžahnył a žobuwſak?“

„Ně, ani najmjeńſcheho“, Handrij wotmolwi. „We pikeſchi mam jenož dźěłanſku knižku a ta tam je. Sbytkne wěży mam wſchě we wacžoku.“

Nětkole žebi Handrij wot korcžmarja žnědanje pſchinjeſcž da a po žnědanju worcžiſnu a pſchenozowanje ſapłacžiwſchi žo korcžmarjej hiſchcže ras ſa jeho pſchecželniwoſcž podżakowa a potom žo ſaže na dalſche pucžowanje naſtaji.

* * *

Wytonjez nan a macž ſtajnje na žyna ſpominaſchtaj a běſchtaj jara wješelaj, hdyž wot njeho prěni liſt ſ zuſby doſtaſchtaj, kotryž bě Handrij pſched pſchenozowanjom napišał.

Wón jimaj ſdżěli, hdże bě hižo pobył, a ſo ma myšle, hacž do něſkajkeho wulkeho města dóńcž; tam chze žo potom hakle wo dźěko wobhonjecž.

Nětkole na druhi liſt cžakaſchtaj, kotryž bě jimaj žyn žłubił hnydom póſłacž, tak rucže, kaž dźěko namaka. Ale — město teho něſchto zyle druhe na nich cžakaſche a — dońdże. Gmejnſki pſchedſtejicžeŕ daſche Wytonjej rjez, ſo dyrbi k njemu pſchińcž, ſo ma jemu něſchto wažne ſdżělicž. Wyton tež hnydom k njemu pſchińdże, dokelž bě wcžipny, ſchto chze jemu gmejnſki pſchedſtejicžeŕ tola nowego ſdżělicž.

„Ssym tu powjeſcž doſtał, kmótſje, kotraž žo mi ſkoro wěricž nochze“, gmejnſki pſchedſtejeŕ hnydom na Wytonja ſarěcža. „To Handrija naſtupa.

„Handrija? Božedła, ſchto dha je žo jemu tola ſtako? Wón dźě je hakle pſched mało dnami pišał.“

„Praju dźě, ſo žo mi to wěricž nochze“, gmejnſki pſchedſtejicžeŕ woſpjetowaſche, „ſo mohł Handrij něſchto tajkele ſawinycž. Jenož poſkajcže!“

(Skónczenje pſchichodnje.)

Ze Serbow.

S Budyſchina. Dobycžeŕſki žwjedżeń žo ſ pſchicžinu dobycža ruſkeje twjerdżiſny Nowo-Georgiewſka pjatk wjecžor na hłownym torhoſchcžu žwjecžeſche. Knjes ſtudijowy radżicžel dr. Arras měješe žwjedżeńſku rěcž. Spěwanſke towarſtwa wótcžinſke ſpěwy ſanoſchachu. Skónczńje wulki cžah ſ hudżbu na cžole po měſchczańſkich dróhach cžehnjeſche.

— **(Sažłapjenje ruſkich wojeŕſkich jatych.)** Tſjoch ruſkich wójnſkich jatych, kotſiž běchu 6. auguſta ſ tudomneho lěhwa wójnſkich jatych cžekli, žu pola Annaberga ſažłapili a do Budyſchina ſažo wrócžili.

— **Tſecža němſka wójnſka požcžonka** žo bórſy k podpišanju wupołoži, tak rucže hacž je ju khěžorſtwowy žejm pſchiſwolił. Prěnje napłacženje ma žo žrjedż oktobra ſtacž. Podpišanſka płacžiſna njebudże pod 99 prozentami leżecž. So bychu žo wſchě ludowe worſchty pſchi podpišanju wobdżělike, žo liczba podpišaŕnjow powjetſchi a žo podpiſanſki cžaž podleſchi.

— **(Hara na butrowych wikach.)** Sańdżenu žobotu je na butrowych wikach mjes kupowařkami a pſchedawařkami dla butroweje płacžiſny k wótrenu wureˇcžowanju, haj žamo druhdy k pukam doſchło. Měſchczańſka rada bě jako pſchedawařſku płacžiſnu ſa khanu butry 3 hriwny 80 pjenježkow poſtajiła. Nětkotrym pſchedawařkam bě tale płacžiſna pſcheniſka a wone nochzychu butru ſa nju kupowařkam pſchewoſtajicž. Te pak mohł rjez butru pſchedawařkam ſ korbow torhachu, a tak njemdra ſwada naſta. Wjele pſchedawařkow ſkónczńje žwoju butru ſažo domoj wſa.

— **(Mukowe a khlěbowe płacžiſny.)** Lubijſke hamtſke hejtmanſtwo woſjewja, ſo punt na 82 proz. wumlěteje muki 19 pj., na 93 proz. wumlěteje 18 pj., na 80 proz. wumlěteje pſchenžy 22 pj.,

na 93 proz. wumlěteje pscheńzy 21 pj. płaczi. Dwaj puntaj rżaneho khlěba ſ muki na 82 proz. wumlěteje, płaczitaj 33 pj., hdżeż ſtaj hacż dotal 33 pj., płaczikoj, druhdże 34 pj.

— Budyſke naſnyſke wiki budża lětża a pſchichodnje 2. njedżelu w oktobrje, potajkim njedżelu 10. oktobra a ſczěhowazu pondżelu.

— **Ruſko-pólſzy dżěłaczerjo,** kotſiż ßo loni wójny dla njejßu mohli do ßwojeje domiſny wróczicź, njetrjebaju ßo pſche ſtarobu, khoroſcź a invalidnoſcź ſawěſczicź.

— **(Wot 31. julija 1915 ßu ſebrane wězy ſ kopra, moßaſa a cźiſteho nikla.)** Wuwſate wot ſebracźa ßu: cźajowe, khoſejowe a mlokowe khany, cźajowe maſchiny, zokrowe tyſy, dżerżaki cźajowych ſchkleńzow, menaże, nożowe ławki, naſtawki ſa ſubowe ſchparaki, blidowe naſtawki, blidowe ßudobja, wumělſke wězy, durjowe klinki, metallowe wobbitki, wobkoženja, gardinowe żerdże, wobßwěcźadka, kurna nadoba, ſtokpikate wahi, jědźne khamory, pſchiprawa korcźmarſkich blidow, kupanſke khachle. Tele wězy ßo njetrjebaja wotedacź.

— **(Dżěłanſki cźaß w tkajerńjach.)** Po woſjewjenju khěżorſtwoweho knjeżerſtwa, ßmě ßo w tkajerńjach a pſchadownjach, w kotrychž ßo pſchedżeno a tkaniny ſ bawkmy, wokmy, lena, juty a konopja dżěkaju, jenoż hiſchcze wob tydżeń nanajdlěje 5 dnjow dżěłacź. Dżěłanſki cźaß njeßmě 10 hodźin pódla pſcheſtawkow tracź.

— **(Mlěcze żita w mlynach.)** Po woſjewjenju Kamjeńſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa ßmědża mkyny, k Kamjeńſkemu mkynſkemu ſwjaſkej pſchiſamknjene, lětża wot 18. auguſta hacż do 15. oktobra żito ratarjam wotkupowacź. Sakaſanje mlěcza wot 15. junija tuteho lěta je ßo ſběhnyło.

— **(Porjedżenje a pſchedawanje palenza a ſpirituża.)** Po wukaſu ſwjaſkoweje rady je ſakaſane, palenz abo ſpiritus dźěcźom a mkodoſtnym woßobam hacż k dokonjanemu 16. żiwjenjowemu lětu porjedźicź. Palenz abo ſpiritus ßmě ßo dźěcźom abo mkodoſtnym woßobam hacż do 16. żiwjenjoweho lěta jenoż w ſaſyglowanych abo ſakapſlowanych bleſchach wotedacź. Pjanym ßo njeßmě palenz abo ſpiritus ani porjedźicź ani w drobnym pſchedawanju wotedacź. Wſchědny dżeń njeßmě ßo palenz abo ſpiritus w drobnym wikowanju dopołdnja do 11 hodźin a wjecźor po 8 hodźinach, njedźelu pak hižo po 5 hodźinach wjecźor porjedźicź abo wotedacź. Jako drobne wikowanje płaczi pſchedawanje w kelkoſcźach niże 33½ litra. Wuwſate wot ſakaſnje w drobnym wikowanju je wikowanje ſe ſhórcźenym palenzom a wotedacźe palenza a ſpirituża k lěkowanju w haptykach. Tónle wukas 1. ſeptembra do mozy ſtupi.

— (Woſjewjenje wo pizowadkach w nowym żniowym lěcźe.) Swjaſkowa rada woſjewja, ſo je ßo **wſchón wowß ſebrał** a ſo ma ßo wójſkowemu ſarjadniſtwu wotedacź. Kóżdy kóń abo woßoł ßmě dale wſchědnje 3 punty wowßa jako pizu doſtacź. Tuta měra móże ßo město konjom a wóßkam też druhemu ſkotej dawacź. Pizowanje ſ wjazy wowßom ßo khoſta. Plahowanſke byki woßebitu měru wowßa doſtawaju. Wowß k ßytwje ßmě ßo wróczo ſkhowacź. S wowßom ßmě ßo jenoż telko role, każ je ßo pryedy poſtajiło, poßyncź. Měſcheńza ßmě ßo jako ſelena piza wużicź. Se ſrałeje měſcheńzy maja ßo kuſchcźiny (woka a hroch) ſwuběracź. Też **jecźmjeń je ſebrany.** Polojzu domojkhowaneho jecźmjenja ßmědża ratarjo k ßykwje, zyrobje a pizy w ßwojim hoſpodarſtwje wużicź. Srałe molijowe płody ßu wójnſkemu wubjerkej ſa roſtlinowe a ſwěrinſke wolije a tuki w Barlinje pſchewoſtajicź. Ratarjo nimaja żaneho prawa na wotruby, kotreż ßo ſ jich żita dobywaju. Wotruby a zokorata piza ßo ſ pizowymi ſnamkami, kotreż gmejnſzy pſchedſtejicźerjo wudawaju, roſdźěleja. Sa tele ſnamki jich mějecźeljo wotruby we wſchěch mkynach mkynoweho ſwjaſka a w zentralnej roſdźělerni pola firmy Pawoła Schołty w Budyſchinje doſtawaju. Tak daloko hacż wotruby njedobàhaju, zentralna roſdźělerńja na ſnamki dwójnu měru zokrowateje pizy roſdźěła. Pizowe ſnamki ßo pręni krócź 1. ſeptembra roſdźěła. Ssylna piza ßo jenoż po ſpuſchcźenju dźěła wotrubowych ſnamkow a to jenoż we wjetſchej měrje wotedawa.

— Na bitwiſchcźu ſtaj ſa wótcźinu padłoj: Pawoł Mkynk ſ Běcźiz, krajny wobornik na ruſkim wojowniſchcźu. — Krajny wobornik Max Hermann Pětſch ſ Luſcza.

S Kubſchiz. Dźěcźi tudomneho żandarma běchu pſched tydżenjom hriby ſběrałe. Jich macź bě te hriby k wobjedu ſwariła. Popołdnju dźěcźi jenemu kublerjej pſchi dźěle w brózni pomhacź dźěchu. Tam ßo wone hawtowajo pſches hłowu mjetacź počzachu. Sjawne bě, ſo běchu ſkhoriłe, a teho dła je domoj dowjedźechu. Tola ſtarſcheju bě taßama hawtowanſka khoroſcź ſajała. Sawołany lěkaŕ ſpóſna, ſo bě ßo zyła ßwójba ſ hribami ſajědojcźiła. Skhorjenym ßo żołdk wuklumpa, na cźoż khoroſcź po něcźim popuſchcźi. Schtóż jědojte wot jědźnych hribow roſeſnacź njewě, njedyrbjał do nich khodźicź. Też lětża je poßledni tydżeń ſaßo wjele ludźi we wſchelakich ſtronach Němſkeje na jědojte hriby ßmjertnje ſkhoriło.

S Porſchiz. Wot ſańdżeneho pjatka hacż do ſańdżeneje póndżele wulka cźrjóda bacźonow naſchu wjeß ſe ßwojim wopytom počzeſcźi. Někotſi jich hacż na něhdże ſto naliczichu. Wo dnjo wukhodżowachu ßo ſ wjetſcha na wojerſkim ſwucźowaniſchcźu pola Lětonja. W nozy potom na naſchich tſěchach pſchenozowachu. Wjecźor móżeſche jich na někotrych tſěchach jeneho pſchi druhim na jenej noſy ſtejo widźecź. Tak ſtejachu někotre na knjeżim hrodże, na zyrkwi, na wuhenju paleŕnje, haj ßamo na zyrkwinej wěži. Dwaj běſchtaj trochu njelepaj. Padnyſchtaj na fari ſ wuhnjom nuts. Jeneho jedyn Porſchicźan ſaßo won wucźahny, runjeż khětro ßaſajteho. Dła druheho telefonowachu do Wóſporka po wuhenjemjecźerſkeho miſchtra. Tola hdyż tutón rano na pomoz pſchikhwato, běſche ßo bacźon ßam někak ſaßo ſ wuhnja wudrapał. Póndżelu rano ßu ßo bacźony potom ſaßo wotßalike. Tſělenje wojakow na ſwucźowaniſchcźu je drje jich ſeſcheriło. Pola koho ßu někto na wopycźe, njewěmy.

S **Bělſchez.** Schtwórtk pſchipołdnju je pſchi njewjedrje błyſk do domu pjekarſkeho miſchtra Martina dyrił a cźěſtodźěłazu maſchinu roſraſył. Dalſcheje ſchkody ßo njeje naczinilo.

Se Ssemichowa. S dobycźerſkimi bitwami w Pólſkej je ßo w naſchim wobydlerſtwje wójnſki duch ſaßo woziwił, ſo někto płomjeni, każ pſchi ſpocźatku wójny. Dokelż tu żanych Rußow, Franzowſow, Jendźelcźanow a Italſtich njeje, kotrymż mohli ßylnoſcź ßwojich pjaſcźow ſacźucź dacź, woni mjes ßobu wójnu wjedu. Dwě ſtronje ſtej ßo ſtworikej, na jenej ſtronje Khěżorſzy a na druhej Lěßowſzy wojuja. W jenej horzej bitwje bě njedawno Lěßowſkim munizija wuſchła, a woni teho dła ſ hrabiſchcźemi wojowachu. Jedyn ſ nich ßwojemu pſchecźiwnikej ſ hrabiſchcźom ſ tajkim wotmachom mjes wocźi praßny, ſo ßo temu ſacźekły nóß cźerwjenjeſche, każ Franzowſam kholowy. Tónßamy dżeń je ßo hiſchcźe na knjeżim dworje ſ wulkej ſaßakloſcźu wojowało. Ssemichowſki generalny ſtab chze pſchichodnje bitwiſke powjeſcźe wudawacź.

S Budyſchinka. Knjes Schlag, kiż běſche tu do wójny dleſchi cźaß na knjeżim dworje ſe ſchoßarjom a dyrbjeſche wot tudy do wójny, je 5. auguſta na rańſchim bitwiſchcźu padnył.

Se Stareje Zyhelnzy. Pſchecźelow a ſnatych naſcheho krajana, knjeſa gymnaſialneho wucźerja Jana Bryła ſe Stareje Zyhelnzy, budźe powjeſcź ſajimowacź, ſo wón cźiły a njeſranjeny w Moſkwje pſchebywa. Wěſo je tam jako němſki poddan ſajaty, kotryż woßud tyßazy Němzow w tutym měſcźe ſ nim dźěła. Shonichmy to pſches jeho żonu, kiż je ſ dowolnoſcźu ruſkeho knjeżerſtwa do ßwojeje domiſny ßo wróciła. Po dwěnjedżelſkim pucźowanju na żeleſniznu dońdże ſkónczńje do Pěrna, hdżeż ma ßwojeju ſtarſcheju, a je po poklětnej cźeżkej khoroſczi ßama hiſchcźe kipra.

Wobcźeżna jěſba wjedźeſche ju wot Moſkwy pſches Kijew do Jaſſy w Rumunſkej. Dyrbjachu tam w Rumunſkej w ſawrjenych woſach jěcź a wſchelake njelubośnoſcźe pſchecźerpicź. Jěſba pſches ruſki dźěł wěſo też mjedowa njeběſche.

Kónz ßwojich lonſchich próſdnin wróczi ßo naſch krajan ſe ßwojej mkodej żonu do Moſkwy a hižo ſa někotre dny wudyri wójna, wot mnohich njewoczakana. Po wojerſkim wukaſu poda ßo hnydom na němſki konſulat, hdżeż jeho na pólnokhmanoſcź lěkarſzy pſchepytachu a jako njekhmaneho k wojerſtwu namakachu. Toßame ſta ßo hiſchcźe ras na amerikanſkim konſulacźe, kiż bě dła wotpucźowanja němſkeho ſaſtupierſtwo ſa Němzow w Ruſkej pſchewſał. Wot tuteho wón doſpołnje płacźaze wobßwědcźenje doſta, kiż ßo po wójnje naſchej wojerſkej wyſchnoſcźi pſchedpołoži. Trěbne krocźele pola wojerſkich wakrjeßnych komandow je jeho żona hiſchcźe cźiniła, wobſtejnoſcźe wujaßnika a wſchudże praweho doroſumjenja nadeſchła. Napſchecźiwne wunoſchowanja a tukanja, kiż mózachmy pſchi ſpocźatku wójny a hiſchcźe poſdźiſcho we wokolinje jeho narodneje wjeſki w ſjawnoſcźi ßłyſchecź, pſchi cźimż jeho dołholětni ſnacźi a pſchecźeljo też derje njepobuchu, běchu hołe blady a łžě. Tute rjadki dyrbja temu pſchinoſchowacź, ſo ßo naſchemu krajanej prawda doſtanje. Kak bě tola wójna někotremużkuli moſhy ſawjercźała, njemóżne ſmóżnika!

Jako ruſki ſaſtojnik ma wón něſchto wjazy ßwobody, hacż druſy jecźi Němzy, ßmě ßo ßwobodnje po měſcźe pſchekhodźowacź, tola pak je mjenje, pak bóle ſtajnje pod polizajſkim dohladom. S prěnim auguſtom dyrbjachu ßo, każ ßo powjedaſche, Němzy ſ Moſkwy do Permſkeho wokrjeża pſcheßydlicź. Hacż je ßo ſtało, njewěmy.

Zyroba w Ruſkej doßaha a je poměrnje tunja, wobydlenja a

draſta pak jara droha, tola je tam wulki njedoſtatk na tſělbach, muniziji, chemikalijach, platu a koži. To ſwědčži wo tym, ſo na wójnu hiſchče doſcź pſchihotowani njeběchu. Pod njedoſtatkom lěkarſkich ſrědkow ranjeni wěſo khětro cźerpja. W meji motmě ſo w Moſkwje „pogrom“ a trajeſche nimale tſi dny. Pſchi tym buchu wukrajni wurubjeni, pak jim zyka nadoba ſniczena. To je tež naſch krajan pſchětracź dyrbjał. Ruſki „muźik“ (bur) pak njewě, cźehodla wójnu wjedźe. Nadźijamy ſo, ſo po jeje ſkónczenju ſ naſchim krajanom ſbožownje ſo ſaſo widźimy.

S Kulowa. Hubjene naſhonjenja ſ jenej Draždźanſkej wohnjowej ſawěſcźerńju je jedyn tudomny khěžkař cźinił, kotremuž bě ſo pſchi njeſbožownym wohnju 2. julija t. l. wjetſchi dźěl jeho nadoby ſpalił. Sswoje domjaze a hoſpodarſke wězy bě ſ 2200 hriwnami ſawěſcźił, ſ kotrychž je ſo — wyſoko liczene — ſa 450 hriwnow wohnju wutorhło. Sawěſcźazy agenta bě hižo wot ſbywajeje ſumy 370 hriwnow wotcźahnył. To wucźini na 20 %, ſchtož je po prawym doſcź na ſawěſcźenje, kiž hakle jene lěto traje. Ale inſpektarjej tamneho wuſtawa njebě to doſcź, a wón pomjeńſchi ſumu hiſchcźe wo 400 hriwnow, do hromady 770 hriwnow — potajkim 44 % na jene lěto. W ſawěſcźenju zyle njenaſhonity muž podpiſa ſchkodowanſke ſliczbowanje a kwitowaſche pſchipokaſane pjenjeſy. Poſdźiſcho — na to kedźbne cźinjeny — ſo hakle dohlada, ſo je ſarunanje pſcheniſke. Wſchitke proteſty pſchecźiwo temu niczo njepomhaja. Wuſtaw woſtawa pſchi tym, ſo je ſarunanje wyſoke doſcź, a ſepjera ſo na podpiſanu kwitowanku. Hdźe potom prawda a ſprawnoſcź woſtawa!

S **Biſkopiz.** We Wjaſońzy je ſo tſilětna Roſa Klugez ſ Biſkopiz tepika. Holczku je pjecza jedyn hłupikojty hólz do wody ſtorcził. Wona bě jenicźke dźěcźo ſwojeju ſtarſcheju. Nan, kotryž ſobu w Franzowſkej wojuje, w tu khwilu w Baldanezach na dowoleńzy pſchebywa

S Kulowa. Sa wótźny kraj ſu ſaſo tſjo Kulowcźenjo na ruſkim wojowniſchcźu ſmjercź poczerpili, a to klampnaŕ Bjaanat Mark, wucźeŕ Emil Kindermann a rěſnik Felix Popella. — Se żeleſnym kſchižom je ſo wachtmiſchtr Hendrich Pietſchmann ſ Kulowa, mějecźel ſlěborneje medaille Bjedricha Auguſta, wuſnamjenił.

S **Hóſka** pola Kulowa. Na hriby, kotrež bě ſjědła, je 42lětna mandźelſka tudomneho kublerja Manjoka ſkhorika a naſajtra wumrjeła. — Tudomnu hońtwu je palenzaŕ O. Stephan ſ Kulowa ſa 440 hriwnow lětneho wotnajenſkeho pjenjeſa wotnajał. W prjedawſchej pſchenajeńſkej periodźe je wona lětnje 60 hriwnow wjazy wunjeſła.

Se Shorjelza. (Khoſtanſka komora.) Lětſa w nozy 2. julija bě ſo rěſniſkemu miſchtrej Güntherej w Běłej Wodźe kóń ſ konjeńza kradnył. Paduſchſtwa ſo rano dohladachu, a ſ telefonom ſo bórſy ſhoni, ſo bě Güntherowy pomoznik, Albert Scharfenberg. ſ konjom cźeknył. Wón bě ſo na konja ſydnył, tola hižo mjes Rěcźizu a Niſkej jeho ſaſkapichu. Pſched ſudom ſo wón wuſna, ſo je konja chzył w Ruſkej pſchedacź. W tamnej nozy bě do konjeńza ſaléſł a konja ſ poſledniznu wuwjedł. Scharfenberga, kotryž je hižo wjazy krócź khoſtany, k jaſtwu na 9 měſazow ſaſudźichu.

⨯ Pſchecźiwo wukaſej wot 21. jannara, ſ kotrymž je ſakaſane, k mlěcźu khmane żito ſkotej dawacź, bě ſo pjecza ratař Pětr M. ſ klóſchtrſkeje Noweje Wſy pſcheſchoł. Wojerowſki ławniſki ſud bě jeho wuwinował, tola ſtatny rěcźnik bě ſo pſchecźiwo temu powołał. Tež druha inſtanza wobſkorzeneho wuwinowa. Byrnjež je ſ wowſom ſměſchana rożka, ſ kotrejž je wón ſkót pizował, k mlěcźu khmana była, je ſebi wobſkorzeny tola myſlicź mohł, ſo je ſo rożka ſaſo puſchcźiła

S **Krjebje.** Podoffizěr Jan Kloß ſ Noweje Wſy je pſchi wojowanju pola Nowo-Alexandrije w Pólſkej padnył. Prjedy je wón dwě lěcźe w zuſobniſkej legiji w Algieru ſłużił. Wot ſpoczatka wójny je ſo wón pſchi wojowanjach jeneho krajnowobornſkeho regimenta w ruſkej Pólſkej wobdźělał a je ſebi żeleſny kſchiž dobył. Wſchitzy, kotſiž ſu jeho po woſobje ſnali, budźa jeho ſmjercź wobżarowacź.

S **Běłeje Wody.** Po kharcźe, 30. junija 1915 ſ Ruſkeje wotpóſłanej, ſu w ruſkej jatbje ſcźěhowazy krajni wobornizy ſ tudomnych ſtron: Bruß ſ Běłeje Wody, piſkař Ota Reimann a Rojk ſ Mużakowa, dźeſatnik K. Faber ſ Niſkeje. Woni ſu w Taſchkentu w Turkeſtanje ſaměſcźeni.

Se Sslepeho. W prěnim lěcźe wójny je ſ naſcheje woſady 32 wojakow padnyło, a to ſe Sslepeho 10, ſ Trjebina 9, ſ Mulkez 5, ſ Rowneho a Brěſowki 3, ſ Dźěwina 2. Sranjenych je wyſche 60.

Se Sslepeho. Dokelž je dźěł ſobnſtawow ſ pſchedſtydſtwa a dohladowarſtwa w naſchej Raiffeiſenſkej pokładnizy ſa cźaſ wójny do wójſka powołanych, ſu ſo dyrbjałe nowowólby wotměcź. S pſchedſtydſtwa ſu woteſchli: pſchedſtyda k. Schymko a měſtopſchedſtyda k. Maſula ſe Sslepeho a ſobuſtaw Nowak ſ Trjebinka. Na jich měſtno ſu ſo wuſwolili: k. kantor Jordan jako pſchedſtyda, k. pokbur Kiygaŕ jako měſtopſchedſtyda a k. běrtlikaŕ Cźaczula jako ſobuſtaw, wſchitzy ſe Sslepeho. S dohladowarſtwa ſu do wójſka ſwołani: murjeŕ Panoſcha, murjeŕ Krupaŕ a gmejnſki pſchedſtejicźeŕ Maſula ſe Sslepeho a ſahrodnik Hanuſch ſ Brěſowki. Sa nich ſu ſaſtupili: ſahrodnik Zeiſig ſ Trjebinka, khěžkaŕ Ruhland ſ Dźěwina, pokbur Krawz ſ Brěſowki, pokbur Pawlo ſe Sslepeho. Tak może towarſtwo tež we wójnſkim cźaſu ſwoje dźěło dale wjeſcź.

S **Draždźan.** Draždźanſka pjekarſka jednota ſo w ſwojej poſłednjej ſhromadźiſnje ſ khlěbowymi a mukowymi praſchenjemi ſaběraſche. Shromadźiſna ſo ſa to wupraji, ſo by ſo khlěb potuńſchił, hdy by ſo wón ſ běrnazej muku njepjekł, ale jenož ſ rżaneje muki. Dale je pſchedſtyda pola wyſchnoſcźe namjetował, ſo by ſo tež w Sakſkej měſto nětcźiſchich 20 prozentow jenož hiſchcźe 10 prozentow běrnow k měſchenju khlěboweho cźěſta brało. Póbla teho ſo namjetowaſche, ſo bychu khlěbowe ſnamki měſto ſa 10, ſa 12 ſnamkow běłeho khlěba płacźiłe.

Wuſtudźenja.

Khoſtanſka komora. Žiwnoſcźeŕ K. Kumpan ſ Njeſwacźidła bě wobſkorżeny, ſo je lětſa 26. haprleje, hdyž bě ſ Njeſwacźidliſkeho knježeho lěſa pjeńki wotwjeſł, 10 tramow kradnył. Żandarmej bě ſo wón wuſnał, ſo je te tramy jako płotowe ſtołpiki wužicź chzył. Pſched ſudom wón wudawaſche, ſo je tamny dźeń tak pjany był, ſo njeje wjedźał, ſchto cźini. Ssud pak tejle wurěcźi płacźicź njedaſche a Kumpana k jaſtwu na 4 njedźele ſaſudźi a jemu cźeſtne prawa na 2 lěcźe wotrjekny.

Přilopk.

* (Sſo ſamjetł.) Na ranžěrowanſkim dwórniſchcźu w Dirſchawje dwaj ranžěrowanſkaj cźahaj do ſo ſraſyſchtaj, pſchi cźimž ſo pomozny ſpinaŕ Schrepper, kotryž w jenej ſpinaŕſkej khěžży ſedźeſche, ſamjecźe.

* * (Rosbuchnjenje.) We Weſelu hólzy pſchi wójnſkej hrě w tſělnej hrjebi ſpirituſowy warjak ſapalichu, pſchi cźimž ſo rosbuchnjenje ſta. Jedyn ſ hólzow ſo ſmjertnje ſrani, dwejo ſo cźežko ſraniſchtaj.

* (Ssmjertny pad.) W Mellikonje 81lětny póſtownik Jan Knecht w ſwojej bróżni ſ pſchatra na huno dele padże. Wón ſcźěhowazu nóz wumrje.

* (Se ſalpetrowymi dymami ſo ſaduſył.) Cźežke njeſboże je ſo w jenej cźaſnikowej fabrizy w Bielu ſtako. Wobſedźeŕ Piquerez bě ſ dwěmaj dźěłacźerjomaj do pinzy po ſalpetrowu kiſalinu ſchoł. Wulka korbowa bleſcha ſo roskama. Piquerez a dźěłacźerjej chzychu dźěł metalla, w pinzy leżazeho, pſched wuběżazej kiſalinu wukhowacź, na ſtrach naſtawazych ſalpetrowych dymow njekedźbuju. Piquerez je wumrjeł, jedyn ſ dźěłacźerjow je na ſmjercź khory, mjes tym ſo je druhi ſtrach pſchewinył.

* W hnójniznowej jamje je ſo njedźelu wjecźor ſchtyrilětna dźowka dźěłacźerja Hampela we Warnsdorfje tepika. Dwaj lěkarjej ſo podarmo prózowaſchtaj, dźěcźo ſoſo woživicź.

* (Woſudna ſwažliwoſcź.) Wutoru dwazyceźilětny wojak Förſter ſ Baſadingen, jenicźki ſyn ſwojeju ſtarſcheju, Rhein pola Eglisaua pſchepkuwacź ſpyta, ſchtož bě ſo jemu prjedy hižo ras poradźiło. Hižo bě wón wot praweho brjoha rěku pſchepkuwał a ſo pkuwajo wrócźi. Njedaloko drjewjaneho moſta ſo wón ſrjedź rěki na dobo w torhajej wodźe podnuri. Hacź runje wón wo pomoz wołaſche, njemóżachu jeho wukhowacź.

* (Pokhład ſo namakał.) Pſchi wottorhanju jeneje wotpaleneje bróżnje w Dertingenje ſu pokład ſtarych pjenjes, mjes nimi franzowſke a awſtriſke ſlěborne a ſłote ſ lětow 1793 a 1795 namakali.

* (Sajědojcźenje ſ hribami.) Żona gmejnſkeho pſchedſtejicźerja Muſchnera w Teichawje w Schleſyſkej bě hriby ſwariwa,

kotrež běchu hólzy se wšy nasběrake. Bórsy po wobjedže wschě žwójbne žobustawy se snamjenjemi sajědojczenja skhorichu. Hačrunje žo hnydom někotsi lěkarjo na pomoz sawolachu, jena schtyrilětna wnuczka gmejnskeho pschedstejiczerja wumrje. Dwě Muschnerowej dżowzy, 9 a 5 lět starej, hischcze czežko khorej leżitej. — W Rósborku je na sajědojczenje s hribami Ernestina Hänschez wumrjeła. Wona bě na kuzy hriby nasběraża a žebi je swariła. Hdyż bě je sjědła, czežko skhori. Sawołany lěkař njemóżesche jej žiwjenje sdżerżeczż. — W Mnichowje je psched tydżenjom 21. sańdżeny tydżeń 10 wożobow na jědojte hriby skhorikło. Tśi wożoby žu wumrjeke.

* (Rubjeżne mordarstwo we wójnje.) Każ wyschnoscż wossjewja, je awstrisko-wuherski khěżorski a krolowski pólny žud 4. armeekorpsa jako nahły žud 18. julija trainskeho wojaka J. Huckauha s Kysibla k žmjerczi na schibjeńzy sażudźił. Huckauf mějesche 13. julija konjazeho wikowarja Filipa Schößera s Konstantinowa do Starsynty k kupowanju konjow pschewodżeczż. Po puczu wón wot sady wikowarja satsěli a žo jeho pjenjes, 300 krónow a 40 rublow, smozowa. Ssmjertny wużud je žo 19. julija wukonjał.

* **(10,000 cżłowjekow w teifunje (wichorje) žmjercz namakało).** Pschi chinesskim brjosy je satraschny wichor wulke powodżenje a wohnje nacżinił, kotrež žu žebi w Kantonje a wokolnoscżi psches 10,000 cżłowjekow jako wopor żadake. Amerikanska wuhlowa łódź, kotraż žo w Schanghaiskich dokach twarjesche, žo wottorhny a žo na brjoh cżišny. Na Wusungskej rěży je žo 50 wulkich chineskich cżołnow potepiło, kotrež łódźnistwu sadźěwaju.

* (Khěża žo sażypko.) W Neuville St. Forent w Franzowskej žo khěża sażypny, w kotrejž wojazy w kwartěrje leżachu. Schtyrjo wojazy žo sarasychu, pjaty žo cżežko srani.

* (Ssmjertny pad se žynoweje kubje.) W St. Cergues ratař Vendelle, hdyż na žynowu kubju lěsesche, runowahu shubi. Wón žo sarasy.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smeje jutsje, 12. njedźelu po Sswjatej Trojizy, rano w 7 hodźinach duchowny Tyschet žerbsku spowjednu wucżbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin smeje farat Räda žerbske a w 10 hodźinach němske predowanje.

Ssrjedu wjeczor w 6 hodźinach budże žo němska wójnska modleńska hodźina wotmětwacż.

Tydżeńske sastojnske dżěła smeje duchowny Tyschet.

Wěrowani:

S druhich wożadow: Gustav Alwin Scholta, murjeř w Nowej Wšy p. Rakez, s Madlenu Martu Schimanez tam. August Max Glawsch, żiwnoscżeř w Ratarjezach, s Hanu Marju Garbarjez w Cżelchowje. — Jan August Hanczk, wojak, w tu khwilu na wojownischczu, s Johanu Theresiju Barez, dżěłaczetku w Rakojdach. — Jurij Geist, serżant reserwy, w tu khwilu na wojownischczu, s Milu Měrczinez, domjazej dżowku we Worzynje.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Johana Mariana, Ernsta Emila Bara, kublerja w Bobolzach, dż. — Frida Elsa, Jana Augusta Scholty, khěżerja a dżěłaczerja w Libuchowje, dż.

S druhich wożadow: Elsa Frida, Augusta Scholty, dżěłaczerja we Koblizach, w tu khwilu na wojownischczu, dż. — Erich Waltat, Gustava Bjarnata Felberdama, hejtmana w Ssemichowje, ž. — Elsa Johana, Ernsta Reinharda Webera, korczmarja w Brěsynzy, dż. — Elsa Hanatisa, Ernsta Oskara Halsy, żandarma w Huszy dż. — Hana Frida, Ernsta Alwina Preusche, skalarja w Brěsyschczn, dż. — Pawoł Marczin, Marza Klimanta Ssmoczki, żiwnoscżerja w Brěsynzu p. Huski, ž. — Lena Herta, Ernsta Hendricha Titmana, listonoscherja w Rakezach, dż. — Gerhard Ehrig, Khorle Augusta Branzla, żiwnoscżerja w Jenschezach, ž. — Johana Elfrida, R dolsa Dermy, wyschscheho schwajzarja w Koporzach, dż. — Erna Marta, Jana Gustava Wiczasa, kublerja w Klukschu, dż. — Ernst Herbert, khěżerja Holnika w Bukojnje, dżěłaczerja na żelesnizy, ž. — Marczin Alfred, dżěłaczerja Bachmana w Jamnow, ž. — Alfred Artur, żiwnoscżerja Knoblocha w Truženzach, ž.

Zemrjeli:

W druhich wożadach: Marja Lena, njebo Khorle Wylema Scholty, kublerja w Hornjej Borschczi, sawostajena wudowa, 75 l. 1 m. 27 d. — Hana Erna, Gustava Gneuża, skalarja w Khorlizach p. Hodźija, dż., 6 m. 22 d. — Wylem Herman Emrich, wobžedżeř kowaknje w Ssmochczizach, 60 l. 7 m. — Jan Běla, dżěłaczet w Huszy, 63 l. 9 m. 20 d. — Michał Kschiżenk, wumjenkat w Rakezach, 82 l. 4 m. 29 d. — Lena, Ernsta Wornarja, wumjenkarja w Hermanezach n. Spr., mandżelska, 56 l. 1 m. 9 d. — Ernst Richard Pawlik, njemandżelski žyn w Lipiczu, 21 d. — Frida Johana, pohonicza Rosjata w Knbschizach, dż., 2 m. 22 d. — Dżowka Ernsta Kobana, kowarja w Porschizach, 1 d. — Marja swudowj. Schtrympina, wumjenkakka w Lichanju, 81 l. 27 d. — Lena Lisbeta, Oskara Hasera, fabrikskeho dżěłaczerja w Budyschinje, w tu khwilu na wojownischczu, dż., 3 m. 23 d., semrje w Rjechornju. — Marczin Alfred, dżěłaczerja Bachmana w Jamnom, ž., 14 d.

Zyrkwinske powjesče s Hodźija.

12. njedźelu po Sswjatej Trojizy smeje rano 1/2 7 hodźin farat Kschižan žerbsku spowjednu wucżbu, 1/2 8 hodźin žerbske a dopołdnja w 9 hodźinach němske predowanje.

Ssrjedu wjeczor w 7 hodźinach budże žo žerbska wójnska modleńska hodźina wotbywacż.

Zyrkwinske powjesče s Budeschez.

12. njedźelu po Sswjatej Trojizy smeje rano w 7 hodźinach duchowny Bójz němsku spowjednu wucżbu, dopołdnja we 8 hodźinach smeje farat Domaschka němske a 1/2 10 hodźin žerbske predowanje.

Wutoru wjeczor we 8 hodźinach shromadźisna lschesczijanskeho towarstwa żónskeje młodosczje.

Ssrjedu wjeczor 1/2 8 hodźin smeje duchowny Bójz němsku wójnsku modleńku hodźinu

Płaczisny rěsneho skotu na Draždżanskich skótnych wikach.

19. augusta 1915.

Płaczisny po zentnarju a hriwnach.

Skótne druzyny a wosnamjenjenja	Żiwa waha hr.	rěsna waha hr.
Woły:		
połnomjažne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnosczje hacż do 6 lět	72—76	125—130
awstriske	—	—
młode, mjažne, njewukormjene, — starsche wukormjene	57 63	120—126
žrénjo pizowane młode, derje pizowane starsche	49—54	110—118
žnadnje pizowane łóżdeje starosty	40 - 47	101—107
Jałowzy a kruwy:		
połnomjažne, wukormjene jałowzy, najwjetscheje rěsneje hódnosczje	70—75	125—130
połnomjažne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnosczje hacż do 7 lět	60—66	123—129
starsche, wukormjene kruwy a žnadnje wuwite młódsche kruwy a jałowzy	47—57	104—115
žrénjo pizowane kruwy a jałowzy	35—42	90—102
žnadnje pizowane kruwy a jałowzy	25 - 30	81—89
Byli:		
połnomjažne, najwjetscheje rěsneje hódnosczje	65—70	112—117
žrénjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	42—50	94—103
žnadnje pizowane	38—41	87—93
Cżelata:		
najlěpsche s mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	80 85	125—130
žrénje kormjene abo hdż dobre wot zyza	73—77	118—122
žnadnje wuwite wot zyza	67—70	112—115
Swinje:		
połnomjažne lěpschich rażow a jich sschižen jow w starobje hacż do 1 1/4 léta	130—135	165—170
mjažne	120—125	155—160
žnadnje wuwite, tej ranzy a kundroży	115—135	150—170

Płaczisna żitow a produktow.

Żitowy dowos w Budyschinje:	W Budyschinje. 14. augusta 1915 wot hr.	wot pj.	hacż hr.	hacż pj.	W Lubiju 19. augusta 1915 wot hr.	wot pj.	hacż hr.	hacż pj.
Wowż . . . . 50 kilogr.	—	—	26	25	—	—	15	25
Běrny	4	25	4	50	6	—	7	—
Butra 1 kilogr.	3	80	4	—	3	80	3	90
Pschenczna muka 50 "	—	—	21	70	17	90	19	20
Rżana muka 50 "	—	—	18	—	15	50	16	50
Ssyno 50 "	4	50	5	50	3	70	4	20
Ssloma 100 "	3	25	3	85	4	20	4	70
Prożata 666 schtuk, schtuka	15	—	32	—	—	—	—	40
Pschenczne wotruby } 50 kilogr.	—	—	6	50	6	50	7	75
Rżane wotruby } 50 kilogr.	—	—	6	50	6	50	7	75
Pschenczny gris } 50 kilogr.	—	—	—	—	—	—	—	—
Rżany gris } 50 kilogr.	—	—	—	—	—	—	—	—
Pschenża żołta, kórz po 170 punt.	—	—	—	—	—	—	—	—
Pschenza, běła, kórz po 170 punt.	—	—	22	10	—	—	22	10
Rożka, nowa, kórz po 160 punt.	—	—	19	60	—	—	19	20
Jeczmjen, nowy kórz po 140 punt.	—	—	21	—	—	—	21	—

Jeja, mandl 1 hr. 80 pj., schtuka 12 pj.

Płaczisna produktow.

W Budyschinje płaczi: punt howjaseho mjaża wot 1 hr 20 pj hacż 1 hr. 30 pj., punt cżelazeho mjaża — wot hr. — pj. hacż 1 hr. — pj., punt žwinjazeho mjaża wot 1 hr. 50 pj. hacż 1 hr. 50 pj., punt schmalza wot — hr. — pj. hacż 1 hr. 80 pj., punt pschenczneje muki wot — hr. 26 pj. hacż — hr. 32 pj., punt rż neje muki wot — hr. — pj. hacż — hr. 22 pj., punt khlěba wot — hr. — pj. hacż — hr. 17 pj., punt žuscheneho polcża wot — hr. — hacż 1 hr. 80 pj., punt mlěteho zokora wot — hr. 27 pj. hacż — hr. 30 pj., liter petroleja wot — hr. 56 pj. hacż — hr. 65 pj., 2 punty butry wot 3 hr. 80 pj. hacż 4 hr. — pj., 15 schtuk jeji wot 1 hr. 80 pj., hacż 1 hr. 95 pj., 100 puntow žyna wot 4 hr. 50 hacż 5 hr. 50 pj.

Smolerjec knihićišćerńja

w Budyschinje w ßerbskim domje

knihi, sliczbowanja, visitne a pscheproscheńske khartki, sastojuske formulary, wustawki, blidne spěwy atd.

we wschěch rěczach derje a tunjo czischczi.

Dalokorěczak czišćko 687.

Pscheńczny muku

bjes khlěboweje marki

pschedawataj

Heinke a ßyn

w hamorskim młynje w Budyschinje.

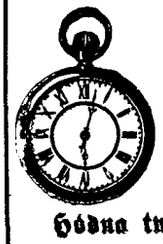

Franz Marschner

czaßnikar w Budyschinje

na bohatej haßy 9

ßwój skład **czaßnikow** a **czaßnikowych rjeczazow**

k dobroczinwemu wobkedźbowanju porucza

Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje płaczisny.

Palma měra

na row mkodeho grenaděra **Jana Bohuwěra Gudy** ſ Porschiz, padnjeneho psches njepschecźelsku kulku w Franzowskej w tšelnej hrjebi pola Juvinicoura 20 lět a 3 měßazy stareho.

Hłóß: Knjes Jesußo ja pósnaju atd.

Hdyž loni prěnjoh' auguſta
Sso wulka wójna sběnu,
A hnydom na to do kraja
Tón njepschecźel tak hněwny
Se ßwojim wójſkom wali ßo
A pschi tym hnydom praji to,
So němski lud chze skasycź.
Dha tež nasch khěžor nadobny
To wójsko k wójnje swola,
Wón wschak to hinak njemóże,
Ssam praji tamne ßkowa,
So jemu mjecź tak pschecźiwny,
Do ruki budże stkóczeny,
Duž na to ſ Bohom dale.
Nasch lud bě jara poßkuschny,
Kaž jedyn muž je stanył,
Je rady a tak swólniwy,
Do tajkej' wójny cźahnył,
Haj ßwobodnje a swólniwi,
Kaž to ßmy tehdom ßłyscheli,
Psches milijon tam dźěsche.
Tež mój mótk ſ naschoh' pschemjes poßleńschimi běsche. [cźelstwa
Wón wostajiwschi blidarstwa,
Kiž nawuknył tu běsche,
Wschak mějesche myßl nadobnu,
Sa wótzny kraj a domisnu
Tam swólnje ßobu stupicź.
Tak w spoczatku septembera
Do wojakow 'żno dźěsche,
Wón do nich ßo tak sapißa,
K nim wschak tež khmany běsche,
Sso k grenaděram pschidźěli
A na to je we wojerstwi
Sso stajnje wuwuczował.
Kaž kóżde cźłowjeſke żiwjenje
Ma wschelke wotměnenja,
Tak je ßo tež to jemu schło,
K njom' cźerpjenje ßo kłapa,
Wón dyrbi pytacź lazaret,
Hdźež je joh' Bóh psches khorosću
Hacź saßo strowy běsche.

Tak makoh' rózka w spoczatku
Tón cźaß bě sa njoh' pschischoł
So saßo khmany k wojerstwu
Bě do Franzowskej wujěł,
Hdźež kaž je pola wojerstwa
Tež Rußowsku wón wohlada
A saßo nasad pschińdże.
Tam w tšelnych hrjebjach strażo- [wał
Je ſ wjele towarschemi,
Je husto k Bohu sdychował,
Kaž dobry wojak cźini,
So by tón Knjes joh' swarnował
A jemu ßwoju pomoz ßłał,
Na tajkim straschnym měsce.
Drje běsche khutnje smyßleny
Kaž wojazy tam wonkach,
Tež macźeri wón pißasche
A to we srudnych myßlach,
So tola khroble jeho dla
Ssej staroscź njeby cźiniła,
Wón wscho bě Bohu podał.
A scheſty dźeń we auguscźi,
Haj runje pjatk to běsche,
Hdyž dźeń ßo skoro nakhili,
Bicź na pół schtyri chżysche,
Po Božej woli wschak to bě,
Joh' trjechi kulka do hłowy,
Tak ducha hnydom spuschczi.
A na to ßedmoh' auguſta
Sso tam po wójſka waschnju
Tež jeho cźěło pokhowa
Se wschitkej wójnſkej cźesczu.
Hdźež ſ Anifontän khowaja,
Tych cźěła, kotsiž semreja,
A tež tych ſ tšelnych hrjebjow.
Duž teho dla wón ſ wutrobu
Sso, Khryscźe, poda tebi,
Ssmjercź junu pschińdże k dobytku,
Ty duschu wſał ßy ßebi,
A na tym ßudnym dnju,
Chżył cźěło saßo k żiwjenju
Se semje junu sbudźicź. **F.**

Psches jeho kmótru Hanu Krujazowu w Porschizach.

Naſhoniteho ßwěrneho

wotroczka,

ujech je hižom pschilětny, pyta k nowemu lětu

Schwjela, farař

w Deschnje (Dissen) pola Khocźebuſa.

Dźěczazy wós

derje sdźerżany, je na pschedań na hornczerſkej drósy czišćko 6.

Młoda ßuczelna

kruwa

ſ tseczim czeleczom je na pschedań we Wjeßlu czišćko 11.

Pohoncźa

ſ wulkej mſdu hnydom pytam.

Spediteur **Jan Tischer** w Biſkopizach na Kamjeńſkej drósy.

Sbytkne dźělby

tryjerſkich rubischczow poßleschczowych schatow kožowych płachtow koschlazych tkaninow atd.

płaczisny hódno pschedawa

August Hempel w Kumwałdże,

mechaniſka tkajerńja blisko dwórnischcźa.

Kóżdy, kotryż chze ßebi **dobry a tuni czaßnik** kupicź, abo kotryż chze ßebi jón **porjedźicź** dacź, njech dże k czaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na ſwonk. lawſkej haßy 5.

Jencź pschedawa a porjedźuje, ſa ßwoje dźěło sprawnje rukujo. — **Proschu, ßebi moji wukładne wokno, ſ płaczisname wupołożene, wobhladacź.**

Tunje ſofy

we nimo měry wulkim wubjerku ma pchſezona ſkładźe

J. O. H. Bär

w Budyschiuje na Hoſchiz haßy 29.

Kuchařki, ſtwinſke a ßłużobne holzy, mlokowe holzy, hródźne dźowki, holzy k ßwinjom, wotroczkow, ßrěnkow, rólnych pohonczow wolazych a dźěłaczerſke ßwójby pyta hnydom pſchiſtajerka **Görlichowa** na ßukelnſkej haßy 1 na rózku khěžorſkeje dróhi w czrijownı knjeſa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

Wſchón ratařſki grat

we wulkim wubjerku

porucza

Pawoł Walther

na khěžorſkej drósy 4.

Serbſki muſej

wotewrjeny kóżdu 1. a. 3. njedźelu měßaza wot $^1/_2$11—12 hodźin.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Stwórćłstna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smolerk.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawóšiki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach šo. 4) wotedaś, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk haš do 7 hodź. wjedor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 35. Sobotu 28. augusta 1915. Lětnik 74.

Twjerdźišna Brest Litowsk padła.

Rosprawa němskeho generalneho staba.

26. augusta.

Na franzowskim wojownischežu k połnozy wot Beauséjoura w Champagni je žo jena wječera s rosbuchnjenej minu nastata wudrjeńza, kotruž běchmy wobžadźili, wobkhowała.

Dwě eskadrje njepschećelowych lětadłow wječera w Saarskim dole wysche a niže Saarlouisa bomby mjetachu. Někotre wožoby žo morichu abo žo sranichu. Nastata schkoda je žnadna. Prjedy hač žo lětadła do Nancya wróćichu, žo naschi lětarjo do nich s wuspěchom dachu. Pschi tym Franzowsojo schtyri lětadła shubichu. Jene pola Bolchena žo palo k semi padže; wjednik a wobkedźbowar staj morwaj. Jene pola Remilly s wjednikom a wobkedźbowarjom njewobschkodźene do nascheje ruki padže. Jedyn němski wojowarski lětar jene tśeće pola Arracourta (k połnozy wot Lunevilla) blisko psched franzowskej liniju nuzowasche, k semi śleczicz; wono žo s naschej artillerijn sniežli. Schtwórty w tśeleńzy naschich wobaranskich kanonow pola Moivrons (k połodnju wot Nomeny) k semi sjedže.

Na ruskim wojownischežu je žo pola Bauska a Schönberga (k połodnju wot Mitawy) wojowanje roswiło. K ranju a k krótkemu ranju wot Kowna je žo dale wojowało. Psched Olitu žo naschi wojazy k njepschećelowym pschedstejischćam bliža. Mjes Ssejnami a Merečžom (nad Němjenom) je žo njepschećel cźišnył. Tež w Augustowskim lěžu dźěle wójska generalneho wyschka s Eichhorna k ranju postupuja.

Bóle k połodnju žo wo krajinu nad Berěsowku wojuje; nasche pschedwójsko je Bjalystok dožahnyło. Wójsko generala s Gallwitza je njepschećela w krajinje na Orlanku wróćo cźišło.

Psched wójskami generalneho połneho marschalla prinza Leopolda je sbity njepschećel do Bělowjesćanskeho lěža zosak. Jenož k połodnju tuteho lěža k dolhemu wječorej Kamjenjeza Podolskeho žo wón napschećo staja.

Twjerdźišna Brest-Litewsk je padła.

Mjes tym so awstrisko-wuherski korps połnomarschalskeho leutnanta s Arza wječera popołdnju dwě wobtwjerdźeni wječorneje fronty wsa, bramborski 22. reserwny korps wobtwjerdźenje dołhowječorneje fronty nadběhowasche a žo w nozy do jadroweho wobtwjerdźenja dobu. Njepschećel na to twjerdźišnu wopuschći.

Na zyłej froncze wójskow wot Bělowjesćanskeho lěža hač k Pripetowym bahnischćam (k krótkemu ranju wot Bresta Litewskeho žo njepschećel pschesćěhuje.

27. augusta.

Na franzowskim wojownischežu žu žo w Champagni a na Maaskich hórkach franzowske naždypy s rosbuchnjenjom minow wupuscźile.

We Vogesach je žo žłaby franzowski wupad lohko wotpokasał.

Na ruskim wojownischežu žo pola Bauska a Schönberga k krótkemu ranju wot Mitawy a w krajinje k ranju wot Kowna dale wojuje. 2450 Rušow je žo sajało, 4 kanony a 3 maschinske tśelby žu žo dobyłe. K krótkemu połodnju wot Kowna je žo njepschećel cźišnył.

Twjerdźišnu Olitu, kotruž žu Ruzojo wopuschćili, žmy wobžadźili. Dale k połodnju němske wójska k Němjenej postupuja. Pschekhód pschez Berěsowku, k połdnju wot Ošowjez, je žo wubědźił. Njepschećel žo po zyłej froncze mjes Ssuchowolu (nad Berěsowku) a Bělowjesćanskim lěžom pschesćěhuje.

25. a 26. augusta je wójsko generala s Gallwitza 3500 jatych a 5 maschinskich tśelbow pchinjeło. Prawe kschidło wójskow generalneho połneho marschalla bayerskeho prynza Leopolda wo pschekhód pschez Leznu k połnozy wot Kamjenjeza Podolskeho wojuje.

Wójska generalneho połneho marschalla s Mackensena žo k dołhemu ranju wot Bresta Litewskeho k drózy Kamjenjez Litewsk—Myschizy bliža. K krótkemu ranju wot Bresta Litewsko je žo njepschećel pschez Ritawsku krajinu wróćo cźišnył.

Najwyschsche wójskowe wjednistwo.

Rosprawa awstriskeho generalneho staba

wot 26. augusta powě: Twjerdźišna Brest-Litewsk je padła. Wuherska krajna wobora generala s Arza je wječera njepschećelej wjeź Kobylany, k krótkemu wjećorej wot twjerdźišny ležazu, wutorhny, s tym swonkownu paźowu liniju pschedrě a blišsche wobtwjerdźenje wot sady nadpadže; wjećorno galizišske, schlesyske a połnócnomorawske pěsche regimenty s dobom wobtwjerdźenje k połodnju wot wšy Koroschćyn dobuchu. Němszy wojazy žo tśjoch wobtwjerdźenjow na dołhowjećornej froncze smozowachu a dźenża rano pschi želesnišskim mosće ležazu zitadellu wobžadźichu. Mjes tym swjaskarjo njepschećela tež pschez Leznu a lěžatu a bahnischćatu krajinu k krótkemu ranju wot Bresta-Litewskeho wróćo cźischćachu a naschi wot Kowela k połnozy postupowazy jězdni ruske sadnje wójsko pola Buzina a Wyswy cźišnychu. Pschi wójskach w raušej Galizišskej njeje ničžo noweho.

Na italskim wojownischežu žu Italszy wječera pschipołdnju Monte dei sei Busi s nowa nadběhowali. Woni žo, kaž pschezo, wotrasychu. Psched Goričžanskim pschedmostom je směrom. Pschi druhej pschimórskej froncze je žo s městnami žylnje mjes artilleriju wojowało, tak wožebje pola Flitscha, hdyž žo njepschećelszy pěschzy wobhladniwje pschibližuja. Po wječerawschej powjesći wotražený nadběh pschećiwo połnóznej stronje Lavaroneskeje wyžokejeje runiny žo se žylnymi njepschećelowymi mozami wjedźesche. Po dźežaćdnjownej, tež po nozach trajazej žylnej tśeleńzy na nasche wobtwjerdźenja njepschećelowa artillerija žwoju tśeleńzu se wschěch kalibrow wječera wječor pschećiwo Dimaskej froncze poražlni. Na to někotre pěsche regimenty a alpinszy bataillony nadběh sčinichu. Naschi khrobli tirolszy wojazy a tśelzy, s hornjoawstriskimi tśelzami wubjernje podpjerajo, wschě nadběhi wotrasychu. W naschich racźišnach bě žo njepschećelowy nadběh skamał. W racźišnach žamnych něhdže 200 morwych Italskich leži. S teho je dopósnacź, kelko woporow je žebi tónle nadběh žadał. My žmy jenož mało schkodowali. Jedyn s naschich lětarjow je s wjazy bombami w Breszizji munizišku fabriku trjechił.

B.

Rosprawa franzowskeho generalneho staba

wot 26. augusta praji: W Artois, w zyłej krajinje k połnozy wot Arrasa je žo w nozy žiwje mjes artilleriju wojowało. Wokoło Souchez a Neuville bě wojowanje s ručžnymi granatami. Wokoło Royen a Lassigny bě žiwe wojowanje mjes arilleriju. Se Champagne a Argonnow žo jenož podawki pschi rosbuchanju minow powjedźa. We Vogesach je žo s ručžnymi granatami pschi Barrenkopfje wojowało. Jene s naschich lětadłow je w nozy na Lörrachske dwórnischćo w Badenskej bomby mjetało.

Ssrjedu wječor je žo rosprawa wudała: Po zyłej froncze je žo mjes artilleriju wojowało. We Vogesach je w Fechtskim dole, hdyž dobyte stejischća pschiprawichmy, kanonada po žylnosći wotebjeraka. Pěschzy njewojowachu. Jene aviatiske lětadło bomby na Bescul mjetasche. Jena žona a jene dźěcžo žo sranischtej. Nastata schkoda je žnadna. B.

Rosprawa ruskeho generalneho ſtaba

wot 25. auguſta praji: We wokolnoſćži Rigi njeje ßo niczo pſcheměniło. Na ſtronje k Jacobſtadtej a Dwinſkej ßo k wjeczorej nimale na tej ßamej froncże dale wojuje. W ſtronach pola Wilny njepſcheczel 24. auguſta na froncże k dołhemu wjeczorej wot Jewjow ſ měſtnami nadběhi czinjeſche. Tele nadběhi wotraſychmy. Pſchi ßrjedźnym Němjenje ßo naſchi na lěwym brjoſy wojowazy wojazy po nječim k rězy hromadu ſczahuja. Na froncże mjes Bobrom a Breſtom Litewſkom njepſcheczel na naſche hłowne ſtejiſchczo k wjeczorej wot Běłowjeſczanſkeho lěßa mjes dróhu do Běłſka, ſaſtaniſchczom Gejnowku, Wyßokim Litewſkom a Prujanami dale ßylnje czijſchczi.

24. a 25. auguſta ßmy k wjeczorej Breſta Litewſkeho njepſchecżelſke nadběhi na naſchu wjeczornu frontu wotraſyli. Na prawym Bugowym brjoſy njepſcheczel pyta pódlu dróhi ſ Piſchcże do Malaryta poſtupowacź. K połodnju wot Wladiměra Wolynſkeho bě drobne wojowanje mjes pſchedſtražemi. W Galiziſkej ßo na něſkotrych dźělach naſcheje fronty ſ tſělbow a kanonow tſěleſche. B.

Smyßlenje w Ruſkej.

Po powjeſczach, koreż ßu ſ Kopenhagena do Wina pſchiſchłe, je ſmyßlenje w Ruſkej tež nětkole jara wójnſke. Mała ſtrona ſ wyßokich woßobow drje wobſteji, kotraż je k wobſamknjeju měra pſchikhilena, w tu khwilu pak je wulkowjeřch Nikolaj Nikolajewicz hiſchcże pſchezo rosßudźaza a najmózniſcha woßoba. Byrnjež bychu mjes nim a wjetſchinu dumy wo ſmutskownej politizy rosdźěle měnjenja byłe, je wulkowjeřch ſ wulkej wjetſchinu dumy ſa to, ſo by ßo wójna dale wjedła. S dobom mjes ludom wójnſke ſmyßlenje a czuchanje ſa wobhonjerjeni pſchibywa. D.

Sswobodne pſchecżahowanje Židow w Ruſkej.

Pětrogradſke nowiny „Dźeń“ powjedźa: Ruſka miniſterſka rada je ßo rosßudźiła, ſakonjej ſpadnycź dacź, po kotrymż bě Židam dowolene, jenoż we wěſtych dźělach Ruſkeje bydlicź. Tutón namjet je miniſter ſmutskownych naležnoſczow Schczerbatow ſtajił. Juſtizny miniſter Chwoſtow jón podpjeraſche, pſchecźiwo měnjenju wuſtupujo, ſo mohli Židźi, kotſiž jenoż tſi prozenty ruſkeho wobydleŕſtwa wuczinjeja, nětdźe ſchkódnje ſkutkowacź.

Każ je ßkyſchecź, chze Amerika jenoż ſ tym wuměnjenjom Ruſkej pożczonku pſchiſwolicź, jeli ſo ßo ruſkim Židam wjazy prawow da. Wobſamknjenje ruſkeho knjeżerſtwa w naſtupanju pſchecżahowanja Židow po zyłej Ruſkej maja wſchelazy gubernatorojo ſa pſchekhwatane, dokelž ma ßo po wotczehnjenju Židow wocżakacź, ſo dźěłaczerjo w dźěłaŕnjach munizije njebudźa doßahacź, a ſo budźe trjeba, teho dla dźěłaŕnje munizije do ſdaleniſchich wokrjeßow pſchepołożicź.

B.

Sſerbija a ſchtworoſwjaſk.

Sſerbſka ſkupſchtina (ßejm) je knjeżerſtwu połnomóz dała, ſe ſchtworoſwjaſkom dla krajinow jednacź, kotreż měże ßo Bołharſkej wotſtupicź. Powjeſcże ſ Niſcha chzedźa wjedźecź, ſo je ßo ßerbſke wotmołwjenſke pißmo ſchtworoſwjaſkej (ruſko-franzowſko-jendźelſko-italſkemu ſwjaſkej) wotedało. Sſerbſke knjeżerſtwo ſchtworoſwjaſkowym namjetam pſchihłoßuje a je ſwólniwe, krajiny Bołharſkej wotſtupicź, tola jenoż ſe ſcźěhowazymi wuměnjenjemi: Prěni dźěł żadaneho kraja, mjes nim ſtrona nad Wardarom, ßo wotſtupi, tak bórſy hacź Bołharſka Turkowſkej wójnu pſchipowjedźi; druhi dźěł ßo hakle pſchi wobſamknjenju měra wotſtupi. B.

Sebracże żita w Bołharſkej.

Bołharſke knjeżerſtwo je ſa wukraj nakupjene żito ſebrało, jako pſchiczinu mjenuje, ſo ßu lětuſche żně tak njedoßahaze, ſo hacź na dalſche żito wuwjeſcź njeda.

B.

Italſka Turkowſkej wójnu pſchipowjedźiła.

Turkowſke knjeżerſtwo italſkim poddanam ſ Małeje Aſiſkeje a Syriſkeje ßo do Italſkeje wróczicź njedaſche. Italſke knjeżerſtwo je teho dla 5. auguſta poßledni krócź turkowſke knjeżerſtwo napominało, ſo by ſa 48 hodźin italſkim poddanam wotjěcź dało. Turkowſke knjeżerſtwo je po minjenju tuteho czaßa do italſkich żadanjow ſwoliło, tola njebě je hacź do 20. auguſta dopjelniło. Na to je Italſka Turkowſkej wójnu pſchipowjedźiła. Italſka Turkowſku winuje, ſo je ſběžk domorodnych w Lybiſkej pſchecźiwo Italſkej naſchkarała. B.

Smyßlenje w Rumunſkej.

Italſkeje pſchipowjedźenje wójny Turkowſkej je w Rumunſkej mało ſaczijſchcża cźiniło. W Rumunſkej njewěrja, ſo ßo ſ tym dobycże Konſtantinopla bórſy dozpi. Jenoż nowiny wójnſkeje ſtrony hižo kożu turkowſkeho mjedwjedźa rosdźěluja a knjeżerſtwo ſa to ſamolwite cźinja, ſo Rumunſka tak mały kruch doſtanje, jeli ſo ßo wona njerosßudźi, hnydom na ſtronu ſchtworoſwjaſka (ruſko-franzowſko-jendźelſko-italſkeho ſwjaſka) ſtupicź. Knjeżerſtwo ßame ßo hacź dotal neutralnoſcże dźerži. Knjeżerſtwowe nowiny „Indépendance Roumaine“ ßo pſchecźiwo měnjenju wobaraju, każ ſo je ßo Rumunſka Italſkej na něſchtożkuli ſwjaſała. Rumunſke knjeżerſtwo njeje ſe żanymi ſrěczenjemi we ßwojim rosßudźenju ſwjaſane.

Wójnſke brónjenje, kotreż ßo pjecża jenoż wobhladniwoſcże dla ſtawa, pak njes tym dale dże. Skoro wſchě lětniki ßu ßo nětkole do wójſka ſwołałe. Ludźo, kotſiž hiſchcże njejßu ßłużili, ßo do kruteho lěkarſkeho pſchepytanja bjeru. Też offizěrojo żaneje dowoleńzy njedoſtawaju. Wójſkowy ſanitätny korps je ßo khětro poßylnił. Poßlednje dny je knjeżerſtwo pjecża tſizeczi lětadłow a 100,000 porow ſchkórnjow doſtało. Poßyłka je pſches Saloniki doſchła. Lětadła ßu ſ Franzowſkeje, ſchkórnje ſ Ameriki pſchiſchłe. Knjeżerſtwo je wobßedźerjam automobilow ſakaſało, je pſchedacź abo ſ nimi pſches mjeſy wujěcź. Schtóż chze ſ automobilom krajne mjeſy pſchejěcź, woßebitu dowolnoſcź wójnſkeho miniſterſtwa potrjeba. B.

Napjatoſcź mjes Němſkej a ſjednoczenymi ſtatami połnózneje Ameriki.

Mjes wjele łódźemi, kotreż ßu němſke podmórſke cżołmy w poßlednim cżaßu potepiłe, je tež wulka parna łódź „Arabic“. S tejle łódźu ßo liczba ſtacżanow ſe ſjednoczenych ſtatow połnózneje Ameriki ßobu wjeſeſche. Něktoſi ſ nich ßu pſchi potepjenju łódże ßmjercź w morju namakali. Knjeżerſtwo ſjednoczenych ſtatow je ßo ſ powjeſczu wo potepjenju łódże „Arabic“ jara wuſtróżiło. Każ amerikanſke nowiny pißaju, běſche ßo wono nadźijało, ſo po jednanju po potepjenju „Luſatie“ ßo tajke podawki njebudźa wjazy woſpjetowacź. Nadrobniſche powjeſcże wo potepjenju „Arabic“ doſtawſchi je knjeżerſtwo ſjednoczenych ſtatow ßwojeho póßłanza w Barlinje, Gerarda, domoj ſawołało a němſkemu póßłanzej we Waſhingtonje, hrabi Bernſtorffej, jeho papjery wróccźiła. Kongreß ßo ſwoła, ſo by ßo wo tym wuprajił, hacź měkej ßo wójſko a łóźdſtwo mobiliſowacź, jeli ſo ßo němſke knjeżerſtwo njeby wuſnało, ſo je ßo łódź „Arabic“ ſ njeprawom torpedowała. Łódźniſke towarſtwo „White Star Linie“, kotremuż „Arabic“ ßłuſcheſche, je woſjewiło, ſo je ßo „Arabic“ bjes dwěla torpedowała. Wſchitzy puczowarjo na „Arabicy“ ßu ßo hacź do 8 wukhowali a ßu ßo do Queenstowna pſchiwjeſli. Mjes tepjenymi ßu ſchyrjo Amerikanoju. Po jenej prjedawſchej depeſchi je ßo do Queenstowna 175 puczowarjow a 216 muži wobßadki pſchiwjeſło. Krótko prjedy teho, hacź je ßo torpedo wottſělił, ßu puczowarjo po wukhowanſke paßy běżeli. S nimi běchu ßo runje wopaßali, hdyż ßo „Arabic“ trjechi. Hdyż ßo wukhowanſke cżołmy na morjo puſchczichu, ßo puczowarjo k nim cźiſchczachu, pſchi cźimż nękore do wody padżechu. Wjele żonow pſchi torpedowanju hiſchcże w kajutach pſchebywaſche a w nóznej draſcże na łubju pſchiběżachu. Kapitan, kotryż je ßo na noſy franił, praji, ſo njeje podmórſki cżołm wohladał, ſo pak je torpedo widżał, kotryż k łódźi płuwaſche. Jemu njeje móżno było, cżeknycź. Wón je jenoż wóßom minutow khwile měł, ſo by wukhowanſke cżołmy dele puſchcził. „Arabic“ njeje ſpytała, do němſkeho podmórſkeho cżołma ſawadicź, dokelž dźě jón ſ komandowanſkeho moſta njeje widżał. Torpedo wohladawſchi je wón jenoż kurs pſcheměnił. „Arabic“ je ßo bjes warnowanja torpedowała a to 60 mil k połodnju wot Irſkeje.

Němſke knjeżerſtwo pyta potepjenje „Arabici“ po dobrym wurunacź. Duż ßo njetrjebamy bojecź, ſo ſjednoczene ſtaty Němſkej wójnu pſchipowjedźa, ſa kotruż njejßu na żane waſchnje pſchihotowane. Hdy by wſchak po woli něhduſcheho preſidenta Rooſevelta ſchło, dyrbjałe ſjednoczene ſtaty hižo dawno Němſkej wójnu pſchipowjedźicź. Nětcziſche knjeżerſtwo wón winuje, ſo ſjednoczene ſtaty njedobru rólu mjes ludami hraja. Wone ßo njejßu hibałe, hdyż ßu ßo ßłabſche ludy, kotreż dyrbjachu woni ſchkitacź, wumozowałe, a hdyż ßu amerikanſkich mużow a żonow na ſjawnym morju ſtónzowali. Po Haagſkej konwenziji je winowatoſcź ſjednoczenych ſtatow była, Belgiju ſchkitacź, a amerikanſke knjeżerſtwo ma ßo ſaßudźicź, ſo njeje krocżałki ſcźiniło, ſo by ßwoje ßamßne prawa ſakitało. Dale Rooſevelt praji, ſo ßo morała wohanja, hdyż ßo amerikanſzy fabri-

kantojo munizije ſapowjeduja, muniziju do Europy ſa wójſka ſkłacź, kotrež ſu ſpytake, Belgiſku jeho ludej wróćźicź. Mjena tajkich fabrikantow dyrbjake ſo na ſjawne dacź. Potom Rooſevelt na němſkich Amerikanow ſantorjeſche; tuczi ſu němſku wěź na waſchnje podpje rali. kotrež mohłe ſo pſcherada pſcheczíwo ſjednoczenym ſtatam mjenowacź. B.

Amerikkanſke knjeżerſtwo wo wuwożenju brónjow.

Awſtriſko-wuherſke knjeżerſtwo je pola knjeżerſtwa ſjednoczenych ſtatow pſcheczíwo temu proteſtowało, ſo ſo ſe ſjednoczenych ſtatow brónje a munizija do Jendźelſkeje wuwożuja. Preſident Wilſon je tutón proteſt ſ dleſchim pißmom wotpokaſał. Wón awſtriſke knjeżerſtwo na to kedźbliwe cźini, ſo ſtej Awſtriſka a Němſka prjedy nětczíſcheje wójny brónje a muniziju wójnuwjedźazym ludam zyłeho ſwěta pſchedawałej. W tutym naſtupanju ſo woſebje na burſku wójnu w połodniſchej Afriky pokaſuje, w kotrejź ſu Burjo pſcheczíwo Jendźelſkej wojowali. Tehdy ſu runje kaž Burjo też Jendźelczenjo tſělby, kanony a muniziju ſ Němſkeje a Awſtriſkeje doſtawali. Politika ſjednoczenych ſtatow njeje ženje była, we cźaſach měra wulke wójſko a brónje a muniziju w tajkej hromadźe w ſkładownjach dźerżecź, ſo mohła ſ nimi nawal derje wuhotowaneho a mózneho njepſcheczela wotraſycź. Po ſwojej dotalnej politizy bychu ſjednoczene ſtaty, hdy by je zuſy ſtat nadpadnył, dla njedoſtatka brónjow a munizije do cźeżna pſchiſchłe, hdy dyrbjake je ſame ſhotowicź. Sjednoczene ſtaty ſu ſo pſchezo na prawo a móżnoſcź ſpuſchczake, ſo budźe ſebi brónje a muniziju wot jeneho neutralneho ſtata kupowacź móz. Tole prawo, kotrež ſame ſa ſebje żadaju, njemóża druhim wotrjez. Lud, ſ kotrehoż heżkom a politiku je, ſo w naſtupanju ſwojeje krajoweje njeſranliwoſcze na mjesludowe winowatoſcze a prawdoſcź ſpuſchczecź, mohł ſo wopor nadpadowazeho ſtata, kotryż ſo po ſwojej politizy w cźaſu měra ſe ſwojim wójſkom na dobywanſku wójnu pchihotuje, ſcźinicź, hdy by nadpadnjenemu ludej njemóżno było, na ſwětne wiki hicź a ſebi tam brónje k ſakitanju pſcheczíwo nadpadnikej nakupicź.

Wilſonowe pißmo dale praji, ſo by ſo, hdy by ſo ſakaſało, jenemu wójnuwjedźazemu ſtatej brónje pſchedawacź, ſwětej militärisnuſ pſchinuſował a ſo ſwětowej wójnje napſchecźo dźěłało.

Wilſonowe wotmolwjenje ſo w tu khilu w awſtriſkim miniſterſtwje ſwonkownych naležnoſcźow pſcheczelnje pruhuje, ſo by ſo potom na njo wotmolwiło. B.

Ludowe ſeźiwjenje pſched khěżorſtwowym ſejmom.

Němſki khěżorſtwowy ſejm je někotre dny praſchenje ludoweho ſeźiwjenja roſpominał. Wſchitzy rěcźnizy nanajwótriſcho lichowanje ſe źiwnoſcźu ſaſudźachu. Statny ſekretar ſnutſkownych naležnoſcźow dr. Delbrück ſe ſylnym pſchihłoſowanjom wuhłady na to cźinjeſche, ſo budźe ſo tajkemu lichowanju ſ kriminalno-politiſkimi ſredkami napſchecźo ſtupacź. Wón jo njekniczomne a hanibne njenowaſche a ſdźěli, ſo ſo pſchemyſłuje, hacź ſo njeby hodźiło, pſchi lichowanſkim pſcheſtupjenju najwyſchſchich płacźiſnow też cźeſtne prawa wotrjez. Też dyrbi ſo pſchi wěſtych wobſtejnoſcźach pſchemyſłło ſa tracźe wójny ſakaſacź.

Saſtaranje luda ſ běrnami ſebi ſtatny ſekretar tak myſłi, ſo organiſazije ratarjow, wulkowikowanja a gmejny tole praſchenje roſrißaju. Njebychu-li te k wottyknjenemu końcej doſchłe, by jako jeniczki ſredk jenoż poſtajenje najwyſchſchich płacźiſnow a podźělne ſebracźe běrnow ſwoſtało. Sa mloko, butru a twaroż ſebi ſtatny ſekretar na ſłożenſke płacźiſny myſłi, kotrež měłe ſo ſ wulkowikowarſtwom ſrěcźecź. To ſo hodźi jenoż ſ měſtnymi organiſazijemi dozpicź. Statny ſekretar ſkónczi, wſchě mozy pſchipóſnawajo, kotrymż mamy ſo ſa to dźakowacź, ſo móżemy wójnu wudźerżecź. Wón woſebje na cźiche rjekowſtwo burſkich a dźěłacźerſkich żonow ſpominaſche, kotrež w tſělnych hrjebjach hoſpodarſkeho běd̄enja ſwoje měſtno wupjelnjeja.

Nationallieralny ſapółłanz Böhme měnjeſche, ſo też nowe žně ſo nam nadźijecź dadźa, ſo żaneje nuſy njeſmějemy. Njedźiwajzy ſwojeho wobcźeżneho połoženja njeje ratarſtwo ſe żanym jenoſtronſkim żadanjom wuſtupiło, ale je ſamo wotmyſłenemu pſchehnaczu, woſebje w praſchenju żitoweje płacźiſny napſchecźo ſtupiło. Wobżarowacź je, ſo je ratarſke miniſterſtwo w Pruſkej płacźiſny khlěboweho żita powyſchiło. Dźenſnniſche żitowe płacźiſny mamy powſchitkownje ſa doſahaze ſa wjetſchich kublerjow, mjes tym ſo je pola mjeńſchich ratarjow hromada żita ſnadna, kotraż na pſchedań pſchińdźe. Wupłodźerſke khoſty ſu wſchak pſchibywake. Najprjódzy ſu khoſty ſa pſchikupne hnoje wjetſche. Potom je ſo dalſche podroženje ſ wjetſchej dźěłacźerſkej mſdu ſtało, a też ſu mjeńſche hoſpodarſtwa we wobcźeżniſchim połoženju, dokelž njemóża dźěło jatych wuwużicź. Też małym hoſpodarſtwam dyrbjeli ſo jecźi, bóle hacź dotal, pſchewoſtajicź. Skónczinje njeby ſ njeſbożom było, hdy by jedyn ſ jatych wupjerchnył. Hiſchcze bóle ma ſo wobżarowacź, ſchtož ſo w raniſchej Pruſkej, ſ wójnu tak cźeżko domapytanej, ſtawa, hdyż budźe pſchezo cźeżko doſcź, ſtare dźěłacźerſke mozy na ſtaru měſtno wrócźo dowjeſcź. Nadźiju ſo, ſo ſo tu wo jeniczki pad jedna. Rosdźělenje konjow, jako njekhmanych ſwuběranych, a dobytych konjow dyrbi ſo bóle po prawdźe ſtacź. Wójnſke miniſterſtwo bě porucźiło, tele konje woſebje tym małym ratarjam pſchepodacź, kotrymż ſu ſo konje pſchi ſpocźatku wójny ſa wójſko ſebrake. Njedźiwajzy teho ſo na waſchnje rosdźělenja źiwje ſkorži. Tak je ratarſka komora ſa Póſnanſku provinzu konje rosdźělała. Dopołdnja ſo konje k lěpſchemu małych ratarjow wuloſowachu. Wuloſowane konje běchu wſchě hujene, druhdy tak hubjene, ſo ratarjo ſa nich poſtajene konje wotpokaſachu. Popołdnju w 2 hodźinomaj ſo dalſche wuloſowanje ſta. K njej ſu ſo pjecza jenoż wulkoležomnoſcźerjo pſcheproſyli. Tu wuloſowane konje běchu tak dobre, ſo budźa wone w dowidźnym cźaſu dwójzy a trójzy wjazy hódne. Pod ruku ſu ſo pjecza hižo konje wotedake. Wobcźeżowanja wo waſchnju ratarſkich komorow ſu ſo ſamo ſe ſtrony ſwjaſka ratarjow ſtake. Tutón pad je ſo hižo 1. junija pruſkemu ratarſkemu miniſterſtwu woſjewił, tola tuto miniſterſtwo njeje k mojemu ſpodźiwanju, hacź runje je ſo mjes tym dźeżacź njedźel minyło, ſa nuſne měło, wotmolwjenje dacź.

Pod podroženjom płacźiſnow ſa pizu mali ratarjo bóle cźerpja dyžli wulzy. Tele poměry ſu ſo ſ naprawami khěżorſtwoweho knjeżerſtwa hiſchcze khětro na ſchkodu małych ratarjow pſcheżunyke, woſebje ſe ſaſadami ſa rosdźělenje wotrubow. Pruſki krajny ſejm bě jedyn namjet jenohłóſnje pſchijał, ſo dyrbja ſo wotruby po poměrach liczby ſkotu rosdźělicź, Njedźiwajzy teho je wukas wot 28. junija poſtajił, ſo ſe ſbytnych wotrubow komunalnym ſwjaſkam po pomerje wunoſchka léta 1915 50 pronzentow woſtanje, a ſo ſo druha połoja po poměrach ſkótnych wobſtatkow rosdźěli. A też tole poſtajenje je ſo poſdźiſcho pohubjeńſchiło, kotrež je buram ſnapſchecza wulkoležomnoſcźerjam hiſchcze bóle ſe ſchkodu. Khěżorſtwowe knjeżerſtwo dyrbi tele njeprawdoſcze na kóždy pad wotſtronicź wjedźecź. Woſebje wulke ſu też ſkórżby na ſchematiſke ſebracze jecźmjenja. Pruſke ratarſke miniſterſtwo njeby ſměło pſchipuſcheźicź, ſo bychu ſo tajke njeroſumne poſtajenja cźiniłe. Jeli móżno, dyrbja ſo pizowadka ſ pomozu khěżorſtwa wobſtaracź, runje tak prawe rosdźělenje. Slutniwoſcź w tutym naſtupanju by k pomjeńſchenju liczby ſkota dowjedło, ſchtož by dalſche wobcźeżnoſcze w ſaſtaranju ſ mjaſom ſa ſobu měło.

W zyłym kraju ſo na lichowanſke płacźiſny ſa żytwu ſkorži. Ssmy teho dla najwyſchſche płacźiſny ſa żytwu namjetowali. Skónczinje njeſměli ſo wot ſeracza wottraſchicź. Płacźiſny 600 hr. ſa tunu njeſu ſnjeſcź a ſlu krej cźinja.

W běrnazym wikowanju ſu ſo w poſledním cźaſu ſke wobſtejnoſcze roſwike. W létach 1906—13 je zentnar jédźnych běrnow w Barlinſkim wulkowikowanju 2 hriwnje 60 pjenjeżkow płacźił, mjes tym ſo je ſo w haprleji 1915 połne 7 hriwnow płacźiło. S tym ſeźiwjenje dalokich worſchtow dźěłacźerſkeje klaſy a ſrěnjeho ſtawa do ſtracha pſchińdźe. Na to ſłożene roſwicze dyrbi ſo w prěnim ſapocźatku potłocźicź. W ſwojim poſledním poſedźenju je ſo khěżorſtwowy ſejm ſa to jenohłóſnje wuprajił, ſo bychu ſo w hoſpodarſtwach ſ wjazy dyžli 10 hektarami běrnazeho pola běrny ſebrake, jeli ſo bychu běrny na njeſtrowe waſchnje do wyſoka ſchłe. Na ſakożku tehole naſtorka dyrbi ſo w prawym cźaſu ſakrocźicź ſ dźiwanjom na pſchetrjebarjow, kaž k lěpſchemu małych ratarjow, kotrež dyrbja wſcheho njetrěbneho wobcźeżowanja ſwobodni woſtacź.

Wukaſy pruſkeho ratarſkeho miniſterſtwa wo wuwużiwanju lěżow běchu po ſebi wubjerne. Wobydleŕſtwu pak ſo njejźu na doſahaze waſchnje woſjewike. Swěrinſka ſchkoda ſaſtaranju wobydleŕſtwa ſe źiwnoſcźu ſe ſtrachom hroſy. Swěrina zyłe pola hołe żerje. Ssym 18 jutrow wulke polo widźał, kotrež bě zyle wupuſcźene. To bě ſchkoda wo 2000 hriwnow. Wobżedźerjej drje ſo ſtónczinje dźěl ſaniczeneje hódnoſcze ſaruna, na 18 jutrow běſche to 330 hriwnow, tola ſniczenje hódnoſcźow ſa ludowe ſeźiwjenje ſo ſ zyła njeſaruna. Hdyż liczba honjerjow njedoſahaha, dyrbi wyſchnoſcź ſwěrinu wottſélecź dacź. Khudym ludźom, kotſiž do hribow a jahodkow khodźa, njeſměło ſo makoduſchno ſ khoſtanjom hroſycź.

Nowa němska wójnska pożczonka.

Khěžorstwowy ßejm je nowu němsku 10 miliardow hriwnow wucźinjazu khěžorstwowu pożczonku, w druhim a tśeczim wuradźenju jenohłóßnje pschijak. Pschi druhim wuradźenju wo njej statny sekretar Helfferich praji, so je ßo hacź dotal w Němskej dwazeczi milijardow hriwnow sa wójnu pschiswoliło. Wójna ßebi nětkole wjazy wudawkow żada, hacź je ßo prjedy wobliczyło. Wudawki jeneho jeniczkeho měßaza hobrsku sumu dweju milijardow pożerjeja a ßu wo tśeczinu wjetsche dyžli wschě wudawki wójny léta 1870. Hladajmy tymle liczbam a wěrnosczi jaßnje do woczow. Wo czeżkosczi pschedstejazych woporow a wo wulkosczi teho, schtoż ma ßo dokonjecź, ßo ßami njesjebamy. To ßu satraschnje czeżke czaßy, kotreż ßo němskemu ludej a zykemu ßwětej napołoża. W tymle czaßu s wulkimi ßłowami niczo njedokonjamy. Strósbi a jaßni ßebi prajmy, so budże druhe wójnske lěto czeżsche, dyžli prěnje. Nowe nadawki nam pschedsteja, stare ßo powjetscheja. Dyrbimy też wjedźecź, so ßu pschezo wjetsche ßrědki k wudżerżenju trěbne. Kaźkuliż wulke tele nadawki ßu, my ßo jim njeßměmy wotwlakowacź. Kóżdy Němz dźenża wě, czeho dla dyrbja ßo wopory pschinjesćź a so ßo wone podarmo njepschinjeßu. Najlěpsche dopokasmo sa tule pożczonku je jenomyßlna ludowa wola, wójnu hacź k dobyczeŕskemu kónzej wudżerżecź, hacź k měrej, kotryż móżemy psched nami ßamymi, psched wnukami a dźećźimi samolwicź. Nowa pożczonka je trěbna, so bychmy wulke czeże s nowymi dawkami njepowyschili. Wokojowu czeżu milijardow maju naschkararjo wójny psches lětdźeßatki sa ßobu wlez, niz my. So pschecźiwnikowe nimoměry wulke pjenieżne woßłabnjenje tónle samyßł poczeži, na tym ßo njedwěluje. Tola budźemy cźinicź, schtoż ßo hodźi. Wschě parujomne pjenjesy wótznemu krajej nětkole ßłuscheja. Tón krócź budże ßo też na póstach na wójnsku pożczonku podpißowacź móz. Małym podpißarjam tyßaz hriwnow a niże tuteje sumy ßo podźělne płaczenje dowoli. Pjeczprozentowska wójnska pożczonka je dźenża mjes ludom najbóle lubowana papjera. Jenoż wudawanski kurs ßo na podłożku nascheje finanzielneje mozy něschto powyschi.

Po nadrobnym pschepytanju **shromadne khosty tuteje ßwětoweje wójny pola wschěch wobdźělenych wschědnje něhdże 300 milijonow hriwnow** wucźinjeja. To na měßaz skoro 8 milijadow a na zyke léto něhdże 100 milijardow wucźinja. To je najwjetsche snicźenje hódnosczе a pscheßunjenje hódnosczе, kotreż ßu hdy ßwětowe stawisny widźałe. S jenotliwych krajow je Němska hacź psched krótkim najwjetschu czeżu njeßła. Tola mjes tym je naß Jendźelska pscheßahnyła. Tam ßu wschědne wudawki sa wójnu 80 milijonow hriwnow pschekrocźiłe. Na schtworoswjask nimale dwě tśecźinje wschěch wudawkow padatej, na naß a nascheho swjaskarja něschto wjazy dyžli jena tśecźina. Wjetschi dźěl ßwojich wójnskich wudawkow ßu Němska, Jendźelska a Awstriska s dołhoběżazymi pożczonkami sarunałe.

Potajnstwo nascheho finanzielneho wuspěcha w żiwej dźěłanskej mozy němskeho luda leži. Pjenjesy ßo pschi sapłaczenju wójnskich wudawkow won kuleja a ßo pschi sapłaczenju wójnskich pożczonkow wróczeja. Pschecźiwnizy njemóża dokonjawosćź nascheho ratarstwa, industrije a wójska dozpicź. Na němskej worzlowej ludowej woli ßo liczba, móz, pjenjesy a worakawosćź pschecźiwnikow rosrasy. Dobycze we naß njeżemy. Kóżdy cźuje wulke rosßudźenje ßo pschibliżicź, kóżdy chze ßobu skutkowacź. Teho dla budże lud nowemu kreditej pschihłożowacź. S tym ßo dobyczu a měrej pschibliżimy, kotryż naß schkita psched nadpadom, kotryż krwawjazym ludam měr a ßwobodu pschinjeże a kotryż nam městno na ßwěcze sakhowa, so bychmy ßwój nadawk dopjelnili.

Krótka ſrudoba.

(Skónczenje.)

Gmejnski pschedstejicźeŕ wsa do ruki někajku ßudnisku papjeru a cźitasche:

„Hamtske ßudnistwo we Wonezach żada, so by jemu gmejnska wyschnosćź hnydom rosprawu póßłała, kak je ßo krawski pomoznik Handrij Wytoń hacź do teho cźaßa sadźerżał, wón je tśiadwazeczi lět stary, ßłuscha do tamnischeje gmejny a je kradnjenja dla tu sajaty."

„Ow Bożo, tole njeje wěrno, w tej wěży dyrbi mylenje bycź!" Wytoń sawoła.

„Też ja ßebi to wußwětlicź njemóżu a nochże ßo mi to wěricź", gmejnski pschedstejicźeŕ rjekny. „Ale we woßobje njemóże tola żaneho smyłka bycź. Pschetoż tu dźě żaneho druheho Wytonja njeje, nimo teho je tu jenoż jedyn Handrij Wytoń a to je wasch ßyn. — A też wschitko druhe trjechi, staroba a pschißłuschenje do nascheje gmejny."

„Mój Bożo, je dha ßo mohł Handrij takle sabycź?" Handrijowy nan ßo strachowasche. „Żenje ani najmjeńscheho pschestupjenja skucźił njeje."

„To ßo wě, wěm dźě, kajki je, a snaju jeho derje", gmejnski pschedstejicźeŕ pschihłożowasche. „Ale ta wěż wschak ßo wukopo, napißam, koż ja wschitko wěm, a so je ßo Handrij hacź dotal jara derje sadźerżał."

Wytoń ßo podźakowa a porażeny domoj dźěsche. By ßnadź to też żonje prajił? Hinak to njepóndże. Wona budże ßo wěsće sa tym praschecź, schto je jemu gmejnski pschedstejicźeŕ sdźělił.

Wytoń jej to, domoj pschischedschi, tak jara kedźbliwje, kaźkuli móżesche, wupowjedasche, tola wona pytny, kak je wón sarudźeny. Wona ßo do płakanja da.

„Nó, jenoż hnydom njepłakaj!" muż ju troschtowasche. „Wschak to hischcże wěrno bycź njetrjeba; ja ßebi pschezo hischcże myßlu, so je to mylenje."

„Ale też, hdy by to smylenje było, je to tola njesboże. Pschetoż do tajkeho tukanja pschińcź, niczo małe njeje."

Wytonjowa pak ßo tola potajnje bojesche, hacź ßo Handrij tola njeje sabył. Mózno, so je ßo setkał s někajkim njekhmanym towaschom a so je ßo jemu dał ke kradnjenju sawjescź. Tola to, so ßo bojesche, ßwojemu mużej njedowěri, so ßo njeby hischcże wjazy njeměra njenacźiniło.

Handrijowaj starschej bjes mała sa zyku nóz njemóżeschtaj wußnycź a rano ßebi niczo bóle njepschejeschtaj, hacź so byschtaj wo dnjo wěstosći dostałoj.

* * *

Nasajtra pak běschtaj Handrijowaj starschej zyły dźeń stysknjwaj a w njewěstosći, tola bliższi dźeń potom buschtaj pschekwapjenaj, pschetoż Handrij ßo njenadźizy ßam domoj wróći.

„Ssyno, cźeho ßy ßo tola dopuschcźił?" macź město powitanja sawoła.

„Njehněwaj ßo na mnje, macźi", ßyn rjekny, „druhi krócź budu lěpje kedźbowacź. To mje doscź jara mjersa, dokelż ßym tehodła nusowany był, ßo domoj wrócźicź. Nětkole ßym wěso po żelesnizy jěł a to je schkoda pjenjes."

„Tak je to tola wěrno!" macź sawoła a da ßo s nowa do płakanja.

Handrij na starscheju, njemóżo ßo dodźiwacź, hladasche. „Schto dha to je, schtoż je wěrno, macźi?" wón ßo woprascha. „A cźeho dla płaczeschi? To tola tak wulke njesboże njeje. Druhu knižku tola lohko dostanu!"

Hakle nětkole ßo nan do rěczow měscheschе. Ssylsy jemu hischcże we woczomaj stejachu, tola hižo ßo poßmějwasche.

„Njepłacź, macźi!" wón nježnje rjekny. „To tola ßama rosymisch, hdy budźechu Handrija do kłódy samknyli, to njeby dźenża tule był, to by domoj pschińcź njemohł."

„A cźehodła bychu mje samknyli, nano?" Handrij ßo nana woprascha. „Schtó dha je ßo tu na mnje tak pschißłodźak, proschu waß?"

„Nó, ßłyschisch to, macźi?" Wytoń wjeßeły rjekny.

„Nětkole chzu cźi to, ßyno, s krótka wujaßnicź", nan pokracźowasche. „Sawcźerawschim dosta gmejński pschedstejicźeŕ dopiß se ßudnistwa we Wonezach, w nim stejesche, so běchu někajkeho Handrija Wytonja s naschеje wěży sajeli, dokelż bě kradnył, a so dyrbi pschedstejicźeŕ hnydom ßudnistwu rosprawu wo nim pschipóßłacź, kajke je hacź dotal jeho sadźerżenje było. To ßo rosymi, so ßmy ßo teho wschitzy wusróżeli. Ale hdyż ßy nětko ßam saßo domoj pschischoł, je to dopokas, so ty tamny paduch njejßy; a nětkole nam saßo potajkim ty wußwětlisch, kak ßu na tebje tajke hubjene tukanje pschinjesćź móhli?"

„Derje potajkim je, so je mi tamnischi krawski mischtr radźił, so bych hnydom ßam domoj dojeł a wamaj tu wěż wujaßnił", ßyn rjekny, nanajbóle roshorjeny, „kak je ßo mohło tole stacź, to wěsće njewěm, ale sdacże mam a mylu ßo lědma. Duż ßłyschtaj: napißach wamaj wjeczor w jenej woßamoczenej korczmje krótko do pschenozowanja list. Se mnu bě tam też někajki trundlaty pucźowazy rjemjeßlnisk, korczmaŕ ßebi wo nim tak myßlesche, so je dundak a njekhmanik, a radźesche mi, so dyrbju ßo jeho na kedźbu bracź. Kedźbujo na jeho napominanje, stykach ßebi wschitke wěży do waczoka, jenoż dźěłańsku knižku mějach sawalenu do papjery we

ſnutskownym ſaku ßwojeje pikeſche. Hdyž rano ſtanych, bě tón dundak hižo precz. Mi hnydom na myßle pſchińdże, hacž też to mi tola tón khadla moju knižku wſak njeje, ale hdyž do ſaka pomaßnych, tam wona běſche. Duž běch ſpokojeny. Po ßnědanju nastajich ßo na dalſche puczowanje a dóńdżech hacž do Lipſka. Tam hnydom khwatach do prěnich wulkich klamow, hdżež ſ draſtu wikuja, kaž ßo runje dohladach. Miſchtr běſche pſchecźelny a rad ſwólniwy, mje do dźěła wſacź a żadaſche ßebi, ſo bych jemu dźěłańſku knižku pokaſał. Ja ju jemu taſku podach, kajkaž bě do papjery ſawalena. Wón pak, lědma do njeje pohladnywſchi, ßo pokhmuri a mi knižku wróczo da, ſe ſazpěczom mi rjeknywſchi:

„A to ßo wy njehańbujecze, mi tole pokaſacź?“

Ssamo ßo wě, ſo ßo naſtróżich. Ale hdyž na knižku pohladach, njemóżach hnydom ſroſymicź, ſchto bě ßo ſtało. Hakle ſa khwilu ßym wſchitko horoſymjał.

„To dźě moja knižka njeje!“ ſawołach. „Ja mam zyle nowu a cziſtu a tale je zyle womaſana!“

„Pokaſajcze mi potajkim ßwoju!“ miſchtr ſymnje rjekny.

Ja wěſo jemu ju pokaſacź njemóżach. Jaßne bě, ſo bě mi tamny dundak moju knižku pokradnył, hdyž běch wußnył, ßwoju ßamßnu je potom do mojeje papjery ſawalił a mi do ſaka tyknył, ſo bych to njepytnył, ſo ßym ßwoju pſchißadźił.“

„Ale ſ tym je ßo nětkole runje pſcheradźił“, nan rjekny, „pſchetoż we knižzy dźě je jeho mjeno ſapißane.“

„Haj, woprawdże!“ Handrij wotmolwi. „Prěnje kopjeno, na kotrymż je było mjeno ſapißane, je wutorhnjene, — tule na to hladajtaj!“ wón maſanu knižku pokaſowaſche, kotruż bě ſe ſaka wuczahnył. „Tón człowjek je nimale kóżdy měßaz na druhim měſtnje pobywał, kaž je to ſ wopißmom w jeho knižzy widźecź.“

„Tehodła drje jeho nichtó njeje wjazy do dźěła chzył bracź a je ßebi myßlił, ſo mohł ßebi ſ twojej knižku pomhacź“, tak ßudźeſche Wytoń.

„To ßo wě, ale ſawěſcze je hiſchcze něſchto hórſcheho na myßlach měł“, Handrij wotmolwi. „To wamaj hnydom dopowjedam. Miſchtrej wußwětlich, ſchto drje je ßo najſkerje ſ knižku ſtało a wuprajich, ſo ßo dźiwam, czeho dla je mi tón człowjek knižku wſak, ſchto chze czinicź ſ zuſymi wopißmami?

Miſchtr ßo wußmja a rjekny:

„To je widźecź, ſo ſcze hiſchcze mało naſhonity, — wěrju wam, mjenujzy, ſo wěrnoſcź rěczicze. Tajki jebak móże ßo ſa waß wudawacź, móże też něſchto ſle ſkuczicź a tukacź budże ßo na waß. To by prěni raz njebyło. Duž wam radźu, ſo byſchcze to hnydom pola wyſchnoſcze woſjewił a ſo byſchcze domoj po nowu knižku napißał, abo hiſchcze lěpje, ſo byſchcze tam ßam dojěł.“

Ja ßym na jeho radu poßłuchał a ßem jěł. A nětkole widźu, ſo ma miſchtr prawje. Tón dundak je ſawěſcze kradnył, moju knižku ßu pola njeho namakali, a tak ßu na mnje tukali a ßudniſtwo je ßem praſchenje póßłało. — Miſchtrej ßym wěſtoſcze dał, ſo ßo bórſy wróczu, a ſo by mi wěrił, ßym waczok pola njeho woſtajił. Sſlubił mi je, ſo mje do dźěła woſmje.“

„Bohu budź dźak!“ macź wodychny.

„A ty, macźi, ßy mohła wěricź, ſo ßym ja kradnył?“ ßyn ſrudnje rjekny.

„Nó, to ßo njedźiwaj, hdyž to wſchitko na tebje pokaſowaſche“, nan wotmolwi. „Ale nětkole hnydom dóńdź ke gmejnſkemu pſchedſtejiczerjej a praj jemu, ſchto je ßo ſtało.“

Handrij ßo njewotlakowaſche a dźěſche k njemu. Gmejnſki pſchedſtejiczeŕ ßo njemało dźiwaſche, hdyž Handrija wuhlada.

„Kmótſje, hižo ßym tule ſ jaſtwa!“ Handrij ſażortowa a wupowjeda, ſchto bě jeho podeſchło.

„Nó dźě, wſchak ßo mi to nochzyſche wěricź“, gmejnſki pſchedſtejiczeŕ rjekny. „Duž jenoż tu knižku tule woſtaj, tu na ßudniſtwo póſczelu a wſchitko nadrobnje wujaßnju; ßwoju ßamßnu knižku ſawěſcze ſaßo doſtanjeſch.“

A woprawdże ſa někotre dny gmejnſki pſchedſtejiczeŕ Handrijowu knižku doſta a hnydom ju jemu donjeße.

„Derje ßy ſhódał“, wón Handrijej rjekny, „tón paduch je czi ju wſak. Jenoż někotre dny ßy hakle na puczowanju był a hižo ßy naſhonjenja nabył, kak maſch kedźbny bycź.“

Paducha dla tutych pſchestupjenjow krucze pokhoſtachu.

Naſajtra rano Handrij do Lipſka wotjědże. Starſchej běſchtaj ſměrowanaj.

„Ssyno“, macź rjekny, jenoż krótki czaß naju ſrudoba bě, ale běſche czežka. Bóh luby Knjes njech njepſchida, ſo bychmy na tebi hdy ſchto podobneho doczakałoj.“

A to njejſtaj doczakałoj, pſchetoż Handrij je jimaj ſtajnje jenoż radoſcź czinił. W Lipſku běſche wjazy lět a nětkole je pytany a czeſczeny krawſki miſchtr w měſcze bliſko ßwojeje narodneje wßy. Wón je dźakowny ßyn a ſtara ßo luboſcźiwje wo ßwojeju ſtarſcheju, kiž na ßwoje ſtare dny pola njeho wotpoczinka wuźiwataj.

(— Kónz. —)

Žnjowy ßwjedżeń 1915.

A ſaßo dźakne ſwony ſwonja
Do wójnſkej' nuſy, wójnſkoh' ro-
[pota.
Dżenß dźakne wutroby ßo kłonja,
Bóh luta ßmilnoſcź je a dobrota,
Tak ſ dźaknym hłoßom dżenßa wu-
[najmy,
Hdyž žnjowy dźakny ßwjedżeń
[ßwjeczimy.

Bóh je wſchu próżu pożohnował
Czi, pilny ßerbſki ratarjo,
Czi pola, łuki wobarnował,
So njeſchkodźachu krupy jim a
[njewjedro.
Nětk žně ßu do brjóžnjow wſchè
[ſkowane,
Duž ſaklincź Bohu dźakne ſpě-
[wanje.

Kak ſrudnje tam, hdżež łuki, pola
We krwawnej wójnje ſapuſczene
[ßu,
Hdżež ſkót a ludźo czerpicź hłoda
Wſchak dyrbja, hdyž jim wſchitko
[wſali ßu
Tam naſchim bratram w Pruſkej
[narańſchej,
Ow pomhajmy jim w nuſy żałoſt-
[nej.

Bóh ſaſtara naß, ßwoje dźěczi,
Haj lěpje, hacž ßej druhdy my-
[ßlimy,
Nam jeho hnady ßłóncźko ßwěczi,
Naß wußkyſchi, hdyž jeho pro-
[ßymy.
A hdyž po naſchej woli njeńdże
[wſcho,
Naß troſchtuje, ſchtoż czini, dobre
[jo.

Hdyž njepóßła deſchcź w prawym
[czaßu,
Dha ſapoczachmy hižo morkotacź,
Ssej myßlachmy, ſo próſtwu naſchu
Nam nochze dopjelnicź a pſchipó-
[ßłacź,
Hdyž ſ poknej wutrobu joh' pro-
[ßymy,
Nam deſchcź ſa pola, łuki, ſahony.

A hdyž bě jeho ßwjata wola,
Po ſtyſknym czaßu deſchczik kſche-
[wjeſche
Nam ſaßo holu, łuki, pola,
A wſchitko k naſchom' wjeß'lu
[roſczeſche,
Žně pilni žnjeńzarjo ßu poßykli,
A ſ dźaknej wutrobu je dom ßmy
[khowali.

Sa wſchitku Bożu luboſcź, hnadu
Sso jemu dżenßa nutrnje dźakuj-
[my,
Ach, ſo by njedał pſchińcź nam
[k padu,
Naß wußkyſchał, hdyž jeho pro-
[ßymy.
Haj, luby Bożo, Wótcze njebjeſki,
Nam žohnuj, ſchtoż nam mile
[wobradźi.

Ach ſwarnuj, žohnuj naß wſchěch
[tudy,
Kiž ßmy my twoje tube dźěczatka,
Staj mjeſy żałoſczam ſkej' wójny,
Sdżerż, ſchkitaj, wodź naß twoja
[prawiza,
Hacž junu k tebi ſbóżnje dóńdże-
[my,
Hdżež wěczny žnjowy ßwjedżeń
[ßwjeczimy.

Kruża.

Ze Serbow.

— **(Sawjedżenje dźěłaczerſkich tydżeńſkich jěſdnych khartkow.)** Wot 26. auguſta ßo pola tudomneje wudawarnje jěſdnych khartkow nakhwilnje dźěłaczerſke khartki ſa wſchědne tam a ßem jěſdżenje ſ Budyſchina do Dźěžnikez po 60 pjenjezkach wudawaju.

— **(Powyſchenje khlěbowych dźělbow.)** Kuratorium khěžorſtwoweje žitoweje ſaradźernje je 20. auguſta w Barlinje ważne wobſamknjenje ſczinił. Po nim ma ßo wſchědna dźělba khlěba na hłowu wot 200 na 225 gramow powyſchicź. Czežkodźěłazym woßobam móża gmejny khlěbowu dźělbu na 225, 255 a hiſchcze wjazy wobměricź. Sa ßamoſaſtararjow dotalne poſtajenja dale płacza, tola ßo na hłowu měſto 9 kilogramow 10 kilogramow poſtaji. Wumlěwkniſke poſtajenja ßo na to waſchnje poloża, ſo ßo khlěbowe žito trjeba jenoż do 75 prozentow wumlěcź.

— **(Powyſchenje wowßneje płaczisny.)** Saſkſke wójnſke miniſterſtwo je woſjewjenje wo powyſchenju wowßneje płaczisny wudało.

— **(Hubjenje żerjaze konje.)** Lipſczanſke ſkót ſchkitaze towarſtwo piſche: Něktoryżkuliż wobßedżeŕ konjow je wobkedźbował, ſo něktore konje, hacž runje dobru pizu doſtawaju, też pſchi lohkim dźěle widźomnje woßłabnu a woßuchnu. Po dołholětnym naſhonjenju konje w tutym padże na wótrohranite ſuby czerpja, kotreż jaſyk ranja a ſkoczeczu pſchi kußanju a żwanju wulke boloſcze czinja.

Kóń teho dla jenož pomału žerje a pizu, kotruž njerad k žebi bjerje, ſ wjetſcha na poł roszwatu k ſemi padnyć da. S teho je widźecź, kak konjowa ſtrowoſcź ſ tym ſchkoduje. Teho dla žo wſchitzy wobžedźerjo njewobžerných konjow napominaju, ſo bychu ſkótnemu lěkarjej ſuby konjow wobhladacź dali a jeli ſo bychu wótrohranite byke, je wotpilowacź dali. Wobžernoſcź žo potom hnydom ſaža wróćźi a kóń žo ſaža poſžylni a k dźěłu wukhmani.

— **(Też kupowaŕ ſebraneho žita žo khoſta.)** Murjeŕ H. w Sörnewizach bě tamniſchenu kublerjej B. žwoju nuſu ſkoržił, ſo žaneje pizy nima, kotruž mohł žwojim žwinjom dawacź. Na to bě jemu kubleŕ B. k woli zentnaŕ wowža po ſwnczenej płaczíſnje pſchewoſtajił. Khoſtanſka komora murjerja H. k 20 hriwnam khoſtanja ſaždźi, žudźenje pſchecźiwo kublerjej B. žo wotſtorczi, dokelž je žo wón k wójſku ſwołał.

— **(Sapiżanje běrnazeho wunoſchka lěta 1915.)** Miniſterſtwo ſuntskownych naležnoſcźow je 23. auguſta wukas wudało, po kotrymž ma kóždy hoſpodaŕ, kotryž ma ſ najmjeńſcha 1 hektar = 3 kórzy 92 prutow role ſ běrnami wobžadźeny, pſchi ſběranju wunoſchk běrnow po zentnarjach wobliczicź a ſa jedyn tydźeń gmejnſkej wyſchnoſcźi žwoje wobliczenje wojſjewicź. Po móžnoſcźi ma žo naſpomnicź, kelko je ſtrowych a khorych běrnow. Gmejnſka wyſchnoſcź ma wojſjewjenje jenotliwych hoſpodarjow do jeneho ſapiża ſhromadźicź. Wunoſchk polow, na kotrychž žo hacž do 31. oktobra hiſchcze běrny njejžu ſeſběrake, a hoſpodarſtwa, kotrež maja mjenje dyžli hektar běrnazeje role, ma žo po wobliczenju wězywuſtojnych wunoſchk po pſcherěſku wobliczicź. W kóždej gmejnje ma žo wubjerk naſhonitych ratarjow ſałožicź, kotryž ma ſa tym hladacź, ſo jenotliwi hoſpodarjo wunoſchk běrnow prawje wobliczа.

— **(Kak móżeſch žebi ſchterku žam dźěłacź.)** Dla nětczíſcheje droheje płaczíſny a žadnoſcze ſchterki budże kóžda hoſpoſa ſa wnkaſanje dźakowna, po kotrymž móże žebi ju žama dźěłacź. Naſymu njech žo ſrake kaſtanije ſběraju, wone žo njech woběla a žo ſ truhacźkom roſrybuja. Naſtata židkoſcź žo tak huſto ſ czíſtej wodu měſcha, hacž žu žydnjene roſrybowane kaſtanije žněhběke. Potom žo wone wužuſcha a kraŕnu ſchterku dawaju, kotraž je lěpſcha, dyžli běrnaza ſchterka.

Se Žiczenja. Ryczeŕkubleŕ Stärker, kotryž jako hejtman jeneho pěſcheho regimenta na ruſkim wojownſchczu wojuje a je žo pſchi nadběhu na Nowo-Georgiewſk wobdźělił, je žo ſe żeleſnym kſchižom I. rjadownje wuſnamjenił.

S Rakez. Njedźelu 29. auguſta tudomne žerbſke towaŕſtwo „Jednota" žwój prěni wótczinſki wjeczor wotměje. Wjeczorny wunoſchk je ſa Czeŕwjeny kſchiž poſtajeny. Duž žo wono bohateho wopyta nadźija. Sapoczatk wjeczor we 8 hodźinach.

S Rakez. Hacž runje wěnzy a pletwy ſańdźenu njedźelu naſch Boži dom njepyſchachu, bě žo tola w nimo měry bohata džakna woža ſeſchła, žwjeczicź žnjowy džakny žwjedźeń. Mjes kemſcherjemi wuhladachmy też wulku žyku ſ dalſchich a bliżſchich woža dow. Knjes faraŕ Gólcź ſkoži žwój žnjowy džakny text na Luk. 22, 19 a žmy my też na tutym měſtnje jemu ſa jeho kraŕne prědowanje ſ zyłej wutrobu džakowni.

S Rakez. S njeſbožownym pſchipadom ſańdźenu póndźelu cźěžła R. Buſcha ſ Noweje Wžy pſchi cźežanju twarſkeho drjewa tudomneho cźěžlu J. Sigismunda tak do ruki wyſche kohcźa rubny, ſo ju ſkoro pſcherubny. Wobžaromny cźlowjek, kiž je hižo wjazy lět na nohi cźerpjazy, dyrbjeſche hnydom lěkarſku pomoz pytacź. Nadźijomnje ruka njeſproſtnje.

S Hornjeho Wujeſda. Tudomnemu knjeſej fararjej Wjazzy je žo pſchi ſkładnoſcźi jeho pſcheſtupjenja do wužkužby ryczeŕſti kſchiž 1. rjadownje Albrechtſkeho rjada ſpožczik. — Budyſka měſchczańſka rada je tudomne wuprófdnjene farſke měſtno ſ nowa wupiżała. Samołwjenja maja žo hacž do 4. ſeptembra pola njeje wotedacź.

S Kotez. Sańdźenu njedźeln je žo tu zyrkwinſka viſitazija pſches k. wyſchſcheho zyrkwinſkeho radźicźela Roſenkranza wotměła. Pſchi roſrěczenju wo wožadźinych zyrkwinſkich wobſtejnoſcźach je žo pſchecze wuprajiło, ſo by žo ſa zyrkej tepjenſka pſchiprawa natwariła.

S Hrodźiſchcza. Dźežatnik krajneje wobory Max Bobig, kotryž pola jeneho pěſcheho regimenta w Ruſkej ſteji, je ſa khrobke wjedźenje jeneje patrouille żeleſny kſchiž 2. rjadownje doſtał.

S Wojerez. Tudomny krajny radźicźel je na podłožku ſakonja wot 4. auguſta 1914 ſa žiwnoſcź najwyſchſche płaczíſny poſtajił. Wone ſa tydźeńſke wiki a ſa wſchě pſchedawaŕnje we Wojerowſkim a ſ dobom w Hródkowſkim wokrjeżu płacźa. Najwyſchſcha płaczíſna ſa punt burſkeje butry wucźinja 1 hr. 80 pj., ſa punt mlokaŕnſkeje butry 1 hr. 90 pj., ſa liter dobreho mloka 20 pj., ſa jejo 12 pj. Schtóž tele najwyſchſche płaczíſny pſchekrocźi abo žo na druhe waſchnje pſchecźiwo nim pſcheńdże, móże žo ſ jaſtwom hacž do jeneho lěta abo po pjenjeſach hacž do 10 000 hriwnow khoſtacź. Tutón wukas je hnydom do mozy ſtupił.

— **Żeleſny kſchiž ſa khrobłoſcź pſched njepſchecźelom** žu doſtali: grenaděr Nowotnik ſ Mużakowa, krajny wobornik Khr. Schidlo ſ Ptacźez a huſar Khryſt. Mjetaſch ſ Wulkeho Cźiſka. Pożledniſchi je žo na ſerżanta powyſchił.

S Zybalnje. Ssyna tudomneho khěžkarja Mikanje, muſkatěra Bruna Mikanju, žu 19. julija Rużojo ſajeli. Kharta, kotruž bě wón 19. julija napiżał, je 19. auguſta k jeho ſtarſchimaj doſchła. Wón jimaj piſche, ſo žo jemu derje wjedźe. Mikanjowy ſtarſchi bratr je 1. februara we Franzowſkej padnył.

S Běkeje Wody. 7 žynow je jedyn tudomny wobydleŕ, prjedawſchi fórmaŕ Grizka, do wójny póżkał. S nich je ſtarſchi žyn hižo padnył, druhi je žo cźeżko ſranił a je na ſcźěhwkach ſranjenja wumrjeł, mjes tym ſo je žo tſecźi žyn hižo wot haprleje ſhubił. Młódſchi $17\frac{1}{2}$-lětny žyn je žo pſched krótkim jako dobrowólnik ſamołwił a w bliżſchim cźaſu po ſłónczenju žwojeho wuwucźenja do wójny poczehnje. Sbytkni tſjo žynojo teho runja pſched njepſchecźelom ſteja.

Se Shorjelza. (Khoſtanſka komora.) Hižo huſto khoſtany džěłacźeŕ Hermann Schlage ſ Cźorneho Khołmza bě w Rychbachu jene jěſdne koło kradnył. Wón wudawa, ſo je koło jenož wużił, ſo by k żeleſniſkemu cźahej dojeł, kradnycź je wón njeje chżył. Njepołěpſchomneho paducha k jaſtwu na 9 měżazow ſaždźichu.

Přilopk.

* (Njeſbože na żeleſnizy.) Pola Eſchenawa w Bayerſkej je žo njedźelu dla ſłamanja ſchěnow jedyn ludźazy cźah ſwróćźił. Někotre woſy žo powalichu. Pjecź puczonarjow je žo moriło, někotſi žu žo ſranili.

* (Żona jeneho ruſkeho offižéra w němſkej jatbje.) W lěhwje zivilnych jatych w Ragnitu w rańſchej Pruſkej w tu khwilu jena żona w ruſkej wojeŕſkej uniformje pſchebywa. Wona je mandźelſka jeneho ruſkeho offižéra a je, kaž powjeda, pjecź měżazow po boku žwojeho muża wojowała, hacž je žo tutón žmjertnje ſ kulku trjechił. Dokelž ju jejneho ſplaha dla njemóżachu do lěhwa wojeŕſkich jatych pſchinjeſcź, je žo wona ſ zivilnymi jatymi ſjednocźiła. Wona je hiſchcze pſchezo wojeŕſku uniformu wobleczena, w bliżſchim cźaſu pak wona żonjazu draſtu doſtanje.

* (Jena zyła žwójba žo ſkónzowała.) W Elbingſkim lazarecze leżazem,a wojakej Schmelzerej je ſtatny rěcźnik ſrudźazu powjeſcź póżkał, ſo žu w nozy k njedźeli jeho żonu, jeho tſi dźěcźi a jeho žwakowu na jeho kuble, w bliſkoſcźi Deutſch-Eulawa leżazym, ſkónzowanych namakali. Ssudniſka komiſzija je žo hnydom na měſtno mordaŕſtwa podała, ſo by žo nadrobnoſcź njeſkutka wuſlědźika. Też wobžaromny wojak je žo mjes tym do žwojeje domiſny podał. Schtó je ſ mordarjom, njeje žo hiſchcze naſhoniło. Tukanje je žo na jeneho dwoczecźilětneho cźeladnika wobrocźiło, kotrehož žu ſajeli.

Sajaty woroczk ſ wopŕedka pŕejeſche, ſo je winowaty. Jeho cźěło pſchepytajo widźachu, ſo bě wón zyle nowu draſtu ſwoblekany, tola ſtare krwawe ſchtrympy wobuty. Dale bě do žwojeje draſty někotre ſta hriwnow ſaſchił. Wón njemóżeſche dopokaſacź, ſo je te pjenjeſy na ſprawne waſchnje doſtał. Hdyž mordarja naſajtra pſched jeho woporý ſtajichu, žo wón njeſkutka wuſna. Wón bě žo do Schmelzerez ſtatoka dobył, ſo by tam kradnył. Hdyž bě do jſtwy, w kotrejž Schmelzerowa ſpaſche, ſtupił, ta wotucźi. So by ju njeſchkódnu ſcźinił, bě tſělbu jejneho muża ſe ſnateho měſtna wſał a do żony tſělił. Runje tak bě žotru a tſi dźěcźi morił. Wſchě tele mordaŕſtwa je wón ſkucźił, ſo by žwědkow žwojeho njeſkutka wotſtronił. Na to bě ſa pjenjeſami pytał. Nowu draſtu je žebi wón njedźelu w Deutſch-Eulowje kupił.

Cyrkwinſke powjeſce.

W Michalſkej zyrkwi ſměje jutſje, 13. njedźelu po Sſwjatej Trojizy, rano w 7 hodźinach faraŕ Răda žerbſku ſpowjednu wucźbu, dopołdnja $\frac{1}{2}$9 hodźin ſměje duchowny Tyſchet žerbſke a w 10 hodźinach němſke prědowanje.

Tydźeńſke faſtojńſke dźěła ſměje faraŕ Răda.

Wěrowani:

W Michalſkej zyrkwi: Jan Ernſt Strehla, ſerżant w pěſchim regimencze cźo. 178, w tu khwilu na dowolenzy, ſ Marju Martn Schołcźiz w Scźijezach.

S druhich wożadow: Khorla Herman Tschirner, dźěłaćer na żelesniźy w Brěsynzy, ſ Jdu Gustlu Rudolfez w Hunczerizach.

Křćeni:

W Michalſkej wożadźe: Marta Elfrida, Albina Roberta Sahrodnika, tepjerja na Židowje, dź. — Johana Gustla, Khorle Augusta Sahrodnika, dźěłaczerja w artilleriſtim ſkładze w Małym Wjelkowje, dź. — Hanß, Pawoła Pchaleka, dźěłaćerja na Židowje, ß.

S druhich wożadow: Khorla Jan, Wylema Schèzy, ſkałarja w Mjedźoſſ', ßyn. — Wylem, Bjedricha Wylema Kilijana, krawza w Barlinje, ßyn. — Richard Herman, Pawoła Hermana Greulicha, żelesniſkeho wothładowarja w Kołwaſy, ß. — Guſtav Waltar, Bjedricha Augusta Ssmoły, kublerja w Porſchizach, ß. — Friz Rudolf, njemandź. ß. w Polpizy. — Erna Guſtla, Khorle Ernſta Mróſa, koworja w Salhowje, dź. — Ernſt Alfred, piwoweho ſkładownika Nowaka w Barcze, ßyn. — Ernſt Richard, Ernſta Augusta Jermißa, cźeßle we Worzynje, w tu khwilu na wojowniſchczu, ß. — Pawoł Gerhard, Pawoła Tridy, kublerja, w tu khwilu na wojowniſchczu, ß. — Max Pawoł, Khorle Ernſta Wilhelma, toczerja na Běłej Horje, ß. — Kurt Erich, Pawoła Bruna Schewza, wr.ſchſcheho mlynſkeho we Worzynje, ß.

Zemrjeći:

W Michalſkej wożadźe: 21. auguſta: Ernſt Jan Pjech, nèhduſchi wotrocžk we Wujeſdźe, nětkle bèdny we wothładarni wokrjeßneho wuſtawa na Židowje, 18 l. 10 m. 19 d.— Hana Hantuſchez, doſtawarka inval. renty w Kelnje, 61 l. 12 d. — 26. aug.: Jan Auguſt Bobak, khèżet a cźeßla w Delnjej Kinje, 54 l. 7 m. 20 d.

W drnhich wożadach: Max Hetman w Dobranezach, 9 m. 22 d. — Pawoł Marczin, Ernſta Auguſta Kunata, żiwnoſczerja w Rodezach, w tu khwilu na wojowniſchczu, ß., 1 l. 2 m. — Marja Mróſakowa, mandżelſka połbura Mroſaka w Lèſkej, w.tu khwiln we wójſku ßłużazeho, 64 l. 3 m. 29 d.

Zyrkwinſke powjeſcze ſ Hodźija.

13. njedźelu po Sswjatej Trojizy ſmèje rano 1/2 7 hodźin duchowny Voigt ßerbſku ſpowjednu wucżbu, 1/2 8 hodźin ſmèje farat Kſchiżan ßerbſke a popołdnja w 9 hodźinach nèmſke prědowanje.

Ssrjedu popołdnju w 4 hodźinach ſhromadźiſna żónſkeho towaŕſtwa.

Ssrjedu wjeczor w 7 hodźinach budże ßo nèmſka wójnſka modleŕſka hodźina wotbywacź.

Zyrkwinſke powjeſcze ſ Budeſtez.

13. njedźelu po Sswjatej Trojizy ſmèje rano w 7 hodźinach farat Domaſchka ßerbſku ſpowjednu wucżbu, dopołdnja we 8 hodźinach ſmèje duchowny Bójz ßerbſke a 1/2 10 hodźin nèmſke prědowanje.

Njedźelu popołdnju w 2 hodźinomaj ſmèje farat Domaſchka kemſche ſa dźèczi a 1/2 4 hodźin ßerbſku ſpowjedź.

Ssrjedu popołdnju 1/2 4 hodźin ſmèje kſcheſcźijanſke żonjaze towaŕſtwo ſhromadźiſnu pola Rotez; wjeczor wójnſka modleŕſka hodźina wupadnje.

Schtwórk wjeczor we 8 hodźin. ſhromadźiſna kſcheſcźijanſkeho towaŕſtwa mużſkeje młodoſcze.

Płaczisny resueho ſkoru na Drażdżanſkich ſkótnych wikach.

26. auguſta 1915.

Płaczisny po zentnarju a żiwnach.

Skótne družiny a wosnamjenjenje.	Żiwa waha	rěſna waha
Woły:	hr.	hr.
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetſcheje rěſneje hódnoſcze hacź do 6 lět	72—76	125—130
awſtriſke	—	—
2 młode, mjaßne, njewukormjene, — ſtarſche wukormjene	57 63	120—126
3 ßrěnjo pizowane młode, derje pizowane ſtarſche	49 - 54	110—118
4 ßnadnje pizowane kóźdeje ſtarobы	40 - 47	101—107
Jałojzy a kruwy:		
1 połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetſcheje rěſneje hódnoſcze	70 —75	125—130
2 połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetſcheje rěſneje hódnoſcze hacź do 7 lět	60 66	123—129
3. ſtarſche, wukormjene kruwy a ßnadnje wuwite młódſche kruwy a jałojzy	47—57	104—115
4 ßrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	35—42	90—102
5 ßnadnje pizowane kruwy a jałojzy	25 30	81 - 89
Byli:		
1. połnomjaßne, najwjetſcheje rěſneje hódnoſcze	65 - 70	112—117
2. ßrěnjo pizowane, młódſche a derje pizowane ſtarſche	42 - 50	94—103
3. ßnadnje pizowane	38—41	87—93
Cźelata:		
1. najlèpſche ſ młokom wukormjene abo najlèpſche wot zyzy	80 85	125—130
2. ßrěnje kormjene abo tèż dobre wot zyzy	73—77	118—122
3. ßnadnje wuwite wot zyzy	67—70	112—115
Eſwinje:		
1. połnomjaßne lèpſchich raßow a jich ſkhiżenjow w ſtarobje hacź do 1 1/4 léta	135—140	170—175
2 mjaßne	125—130	160—165
3 ßnadnje wuwite, tèż ranzy a kundroßy	120—140	155—175

Zitne płaczisny w Budyſchinje a Lubiju njejßu ßo pſchemjenike.

Płaczisna produktow.

W Budyſchinje płaczi: punt howjaſeho mjaßa wot 1 hr 20 pj hacź 1 hr 30 pj., punt cźelazeho mjaßa — wot hr. — pj. hacź 1 hr. — pj., punt ßwinjazeho mjaßa wot 1 hr. 50 pj. hacź 1 hr. 50 pj., punt ſchmalza wot — hr. — pj. hacź 1 hr. 80 pj., punt pſchenicźneje muki wot — hr. 26 pj. hacź — hr 32 pj., punt rź neje muki wot — hr. — pj. hacź — hr. 22 pj., punt khlèba wot — hr. — pj. hacź — hr. 17 pj., punt ßuſcheneho połcża wot — hr. — hacź 1 hr. 80 pj., punt mlèteho zokora wot — hr. 27 pj. hacź — hr. 30 pj., liter petroleja wot — hr. 56 pj. hacź — hr. 65 pj., 2 punty butry wot 3 hr. 80 pj. hacź 4 hr. — pj., 15 ſchtuk jeji wot 1 hr. 80 pj., hacź 1 hr. 95 pj., 100 puntow ßyna wot 4 hr. 50 hacź 5 hr. 50 pj.

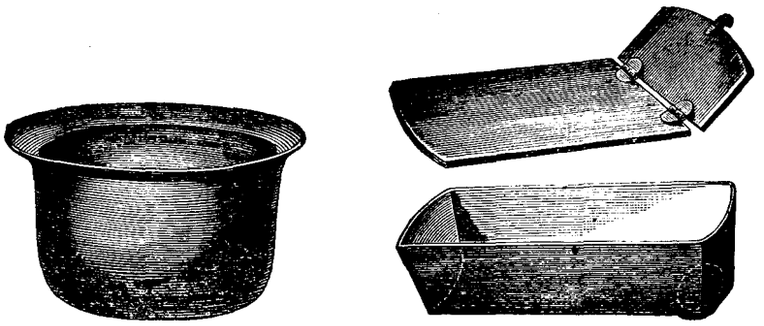

dobre a tunje
porucża
Pawoł Walther
na khèżorſkej dróſy 4.

Njeſapomniczka

na row
k lětnemu wopomnjenju **Khorle Arnoſchta Haſchki ſ Drobow,**
wojaka reſ. 4. inf.-reg. 103. 3. komp. w Budyſchinje.
Padnył ſa wótzny kraj w bitwje pola Fauziles 30. auguſta 1914 w Franzowſkej, w 24. lècze ßwojeho żiwjenja.

Hłóß: Jeſuß, moja nadźija.

Żana wjetſcha ſrudoba
Nima w ßwècze ßwojoh' runa,
Hacź hdyż ſtarſchich wutroba
Wopłakuje ßwojoh' ßyna,
Kiż bèſche jej' nadźija,
Starym dnjam tèż podpjera.
Wójna, kiż tak żałoßna
Pſched lětom bè wudyrika,
Hnydom ßobu ſawoła
Też tu waſchoh' luboh' ßyna,
Kiż dacź ßwoje żiwenje
Sa wótzny kraj dyrbjeſche.
Kajku ſtyſknoſcź mèjeſchtaj,
Hdyż Waj' ßyn tu wot Waj' dźèſche,
Wojowacź ſa wótzny kraj,
Kiż we wulkim ſtraſche bèſche,
Bożemje ßej bjerjeſchcze,
Horze ßyſły płakoſchcze.
Bohu poruczíſchtaj joh'
Kiż ma wſchitko w ßwojej mozy,
Bóh dak, ſo by ſtrowy ßo
Wrócził dom po cźeżkej próży,
Jom pak njebè ſpożczene,
Starſchimaj wjaz njepſchińdże.
Kajka bèſche ſrudoba
Na Waju tèż junu pſchiſchła,
Jako Bóh Knjes wotwoła
Waſchu dźowku ſ tutoh' ßwèta,
Kiż lèt pjecź a dwazecźi
Je tu była mjes wami.

Nětk, wój Haſchkez mandźelſkaj,
Żarujetaj dźowku, ßyna,
Jena ßotra, bratraj dwaj
S wamaj ßobu, kajka ſrudźba,
Prjedy w bratſkej luboſczi,
Nětk tak rucże dźěleni.
Waſche wóczko njeſamó,
Sa nim pohladnycź do rowa,
Zuſa ſemja kryje joh'
Hacź wón ſtanje junu ſ rowa
S tyßazami druhimi,
Spi tam ſ nimi hromadźi.
Lěto hižo cźiſche ſpi
W khłódnej ſemi, w zuſym kraju,
Wy pak ſawoſtajeni
Njemèjeſchcze móżnoſcź żanu,
Jeho row hicź wopytacź,
Wótcżenaſch tam wuſpèwacź.
Duż ßo ſ Bohom troſchtujcże,
Kiż ſcże nětk tak wurudźeni,
Jeſuß ßam to prajił je
W prědowanju tam na hori,
Hdźeż wón ſrudnym wobkrucźi
Sbóżnoſcź a troſcht njebjeſki.
Jeho duſcha pſchebywa
W Salemje na ſkotych honach,
Hdźeż njej' ſtrach a ſrudoba,
Khodża tam we ſkotych krónach,
Kiż ßu wjele wuſtali,
Sa ßwój kraj ßo bèdźili.

Duż budź waſcha nadźija,
So ßo ſaßo wohładacże
Na dnju ſ morwych ſtanjenja
Kotryż w wèrje docżakacże,
Kajke b'dże to wjeſele
W tamnym ſbóżnym towaŕſtwje.

We mjenje ſrudżenezu ſtarſcheju J. Henka.

Ssobukrajenjo! Won se slotom!

Po wobličenju khěžorstwoweje banki je hischće něhdže 1000 milijonow biteho slota w privatnym wobšedženstwje. Dla pomjeńschenja tuteje sumy wot 27. augusta hacž 5. septembra tsečzu sběrku slota sarjadujemy!

Pschi saměnjenju sa papjeru dawamy

sa kóždy 10 hriwnowski sloty . . . . 2 dobrej 10 pj. zigarje
sa kóždy 20 hriwnowski sloty . . . . 3 dobre 10 pj. zigary

Pschi kupjenju wot 5 mk. pschijimamy kóždy

10 hriwnowski sloty . . . . . ſ mk. 10.50
20 hriwnowski sloty . . . . . ſ mk. 21.— jako płaczisnu,
tak daloko hacž suma sloteho we wobšahu kupneje sumy leži.

Philipi & Co. Měječel **Curt Mahnke.**

Nasymske wupschedawanje.

Wot póndžele 30. augusta hacž do 12. septembra budže so dźěla

najlěpscheho wobucza

ſ dźěla niže nutskupowanskeje płaczisny **wupschedawacź.**

Czrijowa pschedawarńja
Augusta Schäfera

na seminarskej drózy 8.

Ponowjenje

rowowych pomnikow so na městnje, hdźež so namakaja, derje, rjenje a tunjo wuwjeduje. Też so wobkłoženja a płeczíki barbja. Dobroczíwe poskicźenja chzyłe so we wudawarni Ser. Nowin. wotedacź.

Žeńtwa.

Žiwnoscźer, kotremuž je mandželska wumrjeła, zebi sabo towarschku žiwjenja pyta. Dobroczíwe poskiczenje chzyłe so dowěrnje we wudawarni Serb. Nowin. pod napismom „Žeńtwa" wotedacź.

Tunje sofy

we nimo měry wulkim wubjerku ma pchsezona składze

J. O. H. Bär

w Budyschinje na Hoschiz hasy 29.

Kuchańki, stwinske a słužobne holzy, mlokowe holzy, hródźne dźowki, holzy k swinjom, wotroczkow, srěnkow, rólnych pohonczow wolazych a dźěłaczerske swójby pyta hnydom pschistajerka **Görlichowa** na sukelnskej hasy 1 na rózku khěžorskeje dróhi w czrijowni knjesa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

Sbytkne dźělby

tryjerskich rubischczow
poslleschczowych schatow
ložowych plachtow
koschlaznych tkaninow atd.

płaczisny hódno pschedawa

August Hempel w Kumwałdze,
mechanisko tkajerńja blisko dwórnischcza.

Kóždy, kotryž chze zebi **dobry a tuni czaznik** kupicź, abo kotryž chze zebi jón **porjedźicź** dacź njech dźe k czaznikarjej

Kurtej Jenčej

na swonk. lawskej hasy 5. **Jenčj** pschedawa a porjedźuje, sa swoje dźěło sprawnje rukujo. — **Proschu, zebi moji wukladne wokno, ſ płaczisname wupołożene, wobhladacź.**

Nashoniteho swěrneho

wotroczka,

ujech je hižom pschilětny, pyta k nowemu lětu

Schwjela, farař
w Deschnje (Dissen) pola Khocźebusa.

Serbski musej

wotewrjeny kóždu 1. a. 3. njedželu měsaza wot ½11—12 hodźin.

»Serbske Nowiny« wu dawaja so kóždu sobotu. — Stwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawdaki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach šo. 4) wotedaś, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 36. **Sobotu 4. septembra 1915.** **Lětnik 74.**

Rosprawa němskeho generalneho staba.

2. septembra.

We Vogesach k polnozy wot Münstera 31. auguśta nasch nadběh k sajodobyću pśiměrowowych kruchow, 18. a 23. auguśta shubjenych, dowjedźe. Khribjet Lingekopf—Barrenkopf je s tym sajo w naschim wobdźedźenstwje. Napśećiwne nadběhi so wotpokasachu. 72 alpskich honjerjow je so sajalo, tśi maschinske tśělby so dobyle.

Nad Avricourtom (k polnozy wot Verduna) je jedyn s naschich wojowarskich lětarjow jene franzowske lětadło dele tśělił; wono so palo dele padźe.

Na ruskim wojownischću je so na želesnizy Wilna—Grodno wjeź Czarnokowalz wobdźěła. Pola Merecza nasch nadběh do prědka dźe.

Na wjeczornej froncźe psched Grodnom je swonkowna linija wobtwjerdźenjow padła. Polnóznoněmska krajna wobora je wczera pschi Dombrowsko-Grodnowskej drózy ležaze wobtwjerdźenje 4 dobyła. Wobdźěła — 500 muži — je so sajała; posdźe wjeczor badiśzy wojazy dalsche k dolhemu wjeczorej ležaze wobtwjerdźenje 4a se 150 mužimi wobdźěli dobuchu. Druhe wobtwjerdźenje psched-ćunjeneje wjeczorneje fronty na to Rušojo wopuschćichu.

K ranju Bělostokskeho lěża śmy pschekhody psches Swisłoč pola Makarowz (k krótkemu wjeczorej wot Odelska) bjes wojowanja wobdźěli. Wczerawschi zyły dobytk wójskow generalneho północneho marschalla s Hindenburga s 3070 jatych, jeneje cźežkeje kanony a tśi maschinskich tśělbow wobsteji.

Pola Ošowjez śu so pódła teho tśi wot njepschećela do bahnischća cźišnjene kanony wuhrjebale.

Wójska generalneho północneho marschalla s Mackensena śu wczera wukhód s dolhorańscheje kromy Bělowjeśćanskeho lěża wudběli. S nadpadom so w nozy Jaśjoldźinskich pschekhodow w bahnischćach k polnozy wot Pružanow smozowachu; 1000 jatych je so swjedło.

Wójska generalneho północneho marschala s Mackensena śu rěku Muchawjez pchekrocźile.

Pschi pschesćěhowanju je wczera psches 1000 jatych a jena maschinska tśělba do rukow němskich wojakow padła.

3. septembra.

W Flandernskej a Champagni śu so s wuspěchom miny rosbuchle.

Na ruskim wojownischću je so pschedmóst pola Lennewaden k dolhemu wjeczorej wot Friedrichstadta dobył. Ruske wupady k dolhemu wjeczorej wot Wilny śu so s wurjadnym schkodowanjom slemike.

Grodno śmy wsali a k polnozy a połodnju wot tam Němjen doźahnyli. Hindenburgowe wójska śu wscho hromadźe 3000 muži sajeli. Wójska północneho marschalla s Mackensena k ranju wot Pružanow njepschećela pschesćěhuja. Wójsko generala Bothmera so k Sseretej bliži.

Najwyschsche wójskowe wjednistwo.

Rosprawa awstriskeho generalneho staba

wot 2. septembra powě:

W krajinje wolynskeho twjerdźišnistkeho tśirózka sawjedźene pschesćěhowanje Rušow derje dale krocźi. Nasche wójsko je wot Luzka horje rěku Styr w schěrokej froncźe pschekrocźiło. Też w rańschej Galizińskej njepschećel zosa. Wójsko generala s Böhm-Ermolli je do Brodow sacźahnyło a k ranju tuteho města psches ruske mjesy cźehnje. Połnózne kschidło generala hrabje Bothmera na dróhach je Sborowa k Soloczowej a Tarnopolej wjedźazych njepschećela sćěhuje, kotryž k Sseretej zosa. Wójsko generala Pflanzera-Baltina je Rušow wczera horzo wojujo psches hórki k ranju Delnjeje Strypy wróćo cźišło. S tym so też Dnjesterska fronta hač k Sseretowemu wuliwej stschaše a so nusowasche, zosacź. Sady ruskich stejischćow pschi bežarabskej mjesy so wjele wžow pali. K dolhemu ranju wot Kobrina awstrisźy wojazy hromadźe s naschimi swjaskarjemi njepschećela po něcźim do bahnischćow hornjeje Jaźjoldy honja.

Pokoženje na italskim wojownischću nieje so też wczera pscheměniło. Pschi tirolskej froncźe so Tonaleske sawjery a na Laveronskej a Folgarinskej wyšokej runinje też nasche sepjeranischća na Monte Maronie a Monte Coston s njepschećelowej artillerije wobtśěleja. W koruntanskich namjesnych stronach su so žłabsche italske nadběhi na Monte Peralba a na Bladenski khribjet wotpokasake. Pschi pschimórskej froncźe artilleriske wojowanje s poměrnej žylnosću dale traje. Njepschećelowe technische dźěła su so na někotrych městnach s wuspěchom pschekasyke. B.

Rosprawa ruskeho generalneho staba

wot 2. septembra praji: 30. a 31. auguśta bě pschi Rigasko-Dwinskej froncźe njepschećelowe hibanje jenož w stronach pola Friedrichstadta pytnycź, hdźež so położenje njeje s wjetscha pscheměniło. Na Wilijinym prawym brjosy śmy dale postupowali a śmy Němzam 30. auguśta 4 konany a někotre maschinske tśělby wotewsali. Mjes Wiliju a Němjenom je njepschećel dale postupował a wjeź Orany na prawym Merecźanzynym brjosy wobdźěli. Wojowanje ma njepschestawajzy rosłobjeny kharakter. Jedyn s naschich regimentow, kotryž bě njepschećel wobstupił, so wušwobodźi, jedyn němski bataillon sniżiwschi a 70 muži a jeneho offiźera sajawschi.

W stronach k wjeczorej wot Grodna śmy 31. auguśta wjazore žylne němske nadběhi wotrasyli. Na druhej froncźe hač k Pripetej žanych važnych pscheměnjenjow w naschich stejischćach.

W stronach pola Luzka a w Galizińskej njepschećela sadźerźujemy, so na krótschu frontu wróćo cźehnjo a njepschećelowemu wójsku s napschećivnymi storkami wulku schkodu nacźinjejo. Suma naschich awstriskich, wuherskich a němskich jatych 100 offiźerow a 7000 wojakow pschekrocźa; s nich je tśećina Němzow s někotrymi duzentami nižschich a wyschschich offiźerow. Najžylnische nadběhi njepschećel 30. a 31. auguśta w stronach Radźikowa, Ssoloczowa, Sborowa a Burkanowa nad Strypu a pola Bucźaza cźinjesche; wschudźe je so njepschećel s jara wulkim schkodowanjom wróćo cźišnył. Pola Sborowa njepschećel někotre so wospjetowaze nadběhi cźinjesche; naschi wojazy poźledni s nich s napschećivnym nadběhom wotrasychu. Też wojowanja pola Burkanowa a Bucźaza so s wulkej saphrjenosću wusnamjenjachu; tam wjele nadběhow s tśeleńzu a bajonetom wotpokasachmy. Na někotrych městnach njepschećel njesamó dlěsche wojowanje s bliska wudźerźeć a so do žwojich hrjebjow wróćі, jatych w naschich rukach wostajiwschi. B.

Pětrogradski dopisowar nowin „Corriere della Sera“ telegrafuje: Rusy wyschschi offiźerojo njewěrźa, so móže němske wójskowe wjednistwo s rańscheje fronty wjetsche wotdźělenje wójska k wjeźornej froncźe póśłacź, dokelž ruske wójsko, kotremuž so nětko nochze postupowacź, tola njeje na žane waschnje stschažene. Ruske wójsko je hischcźe pchezo organisowane, žylne k wojowanju khmane, a wono so pschezo žiwje njepschećela dótka. Móžno drje je, so śu žebi Němzy wotmyślili k Peterburgej postupowacź, tola nasyma je pschischła, a Němzam jenož schěsćź njedźel wubudźe, kotreź sa marsch k Pětrohrodej njedoźahaju. Mjes tym so Rušojo do nowych žylnych stejischćow postaja, so bychu pschi

spočatku naléčza do prědka schli. „Mamy po tajkim", Rußojo praja, „skoro wóßom měßazow pched ßobu, so bychmy ßo na nowe wojowanje pschihotowali a wscho swumjetali, schtož je naschemu dobyczu dotal sadźěwako. B.

Ruski wójnski minister wo pschichodnym wojowanju.

Ruski wójnski minister Poliwanow je prajił: Wulke wojowanje móže ßo hakle blisko Wilny woczakacź, rosßudźaze podawki wschak ßo njemóża pched naléczom woczakacź.

W Pětrogradźe ßu ßo po wosjewjenju, na murje pschilěpjenym, njeßluženi reservistojo mjes 19 a 37 lětami pod khorhoj swołali. Woni ßo lětnikej 1916 pschidźěla, kotryż s reservistami 2,600,000 muži ßylne nowe wójsko twori. D.

Wupuszczenje Bresta Litewskeho.

Prjedy hacź ßu Rußojo s Bresta Litewskeho wuczahnyli, ßu woni kaž Wladimir Wolynski a Nowu Alexandriju, po wopißanju němskich rosprawnikow też Brest Litewski do zyła wupuszczili.

Po zyłym puczu se swonkownych wobtwjerdźenjow hacź do smutskowneho města jenoż rospadanki pódla rospadankow steja. Nahe wuhenje a murje torhoschczo wobrubjeja, spodźiwna hrózbna měschenza żelesnych khachlow a ßasnych hromadow zyhelow w fabrikskim dźělu. Żelesniza pokryta s powróczenymi, rosraženymi czeŕwjenymi wosami a mjes nimi ßlaknjeny skót a hromady smiczenych tworow! Hdyž ßu ßo khěže s płomjenjemi pschelutowake, ßu prjedy ruszy wojazy zychnowali. Wscha nadoba je na kruchi rosbita.

Podobne powjesczе s druhich twjerdźiznow pschikhadźeja, kotreż ßu Rußojo wopuschczili. Wschědnje czrjódy czeknjenzow s Kowna a wokolnych stron do Pětrograda pschikhadźeja. Woni powjedaju, so ßu ruszy wojazy jich statoki sapalili. Drohi ßu napjelnjene s rosbitej domjazej nadobu. Jenoż mało ludźi je wróczo wostało. B.

Roskasować Nikolaj Nikolajewicz.

Po rosprawje „Korr. Rundschau" ßo w Pětrogradźe wubjerk wyschscheje rady skhadźnje, kotryż ma wukasy wójnskeje rady hlowneho kwartěra hnydom wuwjesczе. Ssobustawy tuteho wubjerka s pschiwißowarjow wulkowjerćha Nikolaja Nikolajewicza wobsteja, kotryż móże ßo nětkole jako roskasować Ruskeje wobhladacź. Maka dwórska strona, kotraż w myßli měra skutkowasche, nima niczo wjazy prajicź. Nikolaj Nikolajowicz je wuskutkował, so zarej jenoż jeho pschiwißowarjo wo naprawach, kotreż maja ßo stacź, rosprawjeja. L.

Politiski pschewrót w Ruskej.

Schtož hacź dotal najmudrischi a najnadobnischi mužojo w Ruskej njejßu samóhli, ßu poßlednje poraženja ruskeho wójska dokonjake. Wone ßu prjedy njepowalne knjejstwo ßamowólnych sastojnikow, kotsiž ßo po žanym sakonju njetrjebachu skožowacź, powróczike. W dumje běchu najwótrische rěcze pschecźiwo njesakonskemu sastojnskemu skutkowanju wyßokich sastojnikow ßłyschecź. Kaž „Bursowe Wědomosczе" powjedźa, nětczische ministerstwo wotstupi. S nowym ministerstwom ßo ministerska samolwitosczе po wjeczornoeuropiskim pschikładze sawjedźe. Sa ministerstwoweho pschedßydu ßo pak nětczischi ratarski minister Krimoschein pak duminy pschedßyda Rodźanko pomjenuje. Zyła czrjóda gouverneurow ßo wotßadźi. B.

Zar je ßo pjecza czežko rosßudźił, se ßamych sastojjnikow wobsiejaze ministerstwo spuschczicź. Hdyž bě ßo ras hižo sa to dobył, bu hnydom sažo druheho měnjenja, powjesczе dostawschi, so je japanski khěžor k tenu pschihłoßował, so by Japanska ruske wójsko s muniziju sastaraka. Wón wscho sažo do prjedawschej kolije złoži. Pschedßydźe khěžorstwoweje rady Chemjakowej wón wosjewicź da, so jeho kandidatura na městno ministerstwoweho pschedßydy wjazy do praschenja njepschińdźe. Też duminemu pschedßydźe Rodźonkej ßo sdźěli, so zar jeho wuměnjenja sa sestajenje noweho ministerstwa pschijeczź njemóże a so ßebi wón dla pschesjenosczе mjes stronami pscheje, so by duma ßwoje wuradźenja skónczika, prjedy hacź ßo jej sakonjowe naczińki pschedpołoża, s kotrymiž by jejna pschesjenosczź schkodowała.

Na to ßo ratarski minister Krimoschein k zarej powoła, kotryż jemu praji, so žaneho lěpscheho kandidata na městno ministerstwoweho pschedßydy njesnaje hacź jeho. Krimoschein zarej wotmolwi: „Majestosczź, khód podawkow je chzył, so dyrbju ja jako jeniczki minister se storkaczom mjes knjeżerstwom a dumu byczź. Psched nětkotrymi měßazami, hdyž ßo dumine ßobustawy dźiwachu, so běchu ßo nowi ministerjo saßo se sastojnikow wubrali, sapóßłanzam rjekłych, so ßu Rußojo wobdarjeni ludźo, tola žani statnizy. Ministerjo ßo w Ruskej jenoż mjes sastojnikami wukubłaju. Duž dyrbicze ßo s tym spokojicź, so ßo nowi ministerjo se sastojnikow wuswoleja. Nětko pak, majestosczź, ßym ßwoje měnjenja pscheměnił, hakle wczera ßym w poßedźenju ministerskeje rady rjekł: Hdyž chzeczе, so bychu waschi ministerjo też nahladnosczź ministrow měli, potom dajcze jim wěstosczź, so zyła Ruska sady nich steji. Tajzy móża jenoż mužojo byczź, kotrychž zyła Ruska snaje a kotrymž ßo zyła Ruska dowěrja".

Zar je Krimoscheinej wotmolwił, so jemu pschewostaji, ministerstwo po ßwojim dobrosdaczu sestajicź. Na to Krimoschein ßwojim politiskim pscheczelam sdźěli, so wón konferenzu ßobustawow khěžorstweje rady a dumy swoła, so by pschede wschěm spósnał, na kajku wjetschinu móże ßo we woběmaj ßejmomaj sepjeracź, so by potom s tutej wjetschinu swißujo nowy program sestajał a wschelake ßobustawy dumy a khěžorstwoweje rady napominał, so bychu jeho na nowym ministerstowym městnje pschi pschewjendźenju tuteho programa podpjerali. B.

Wójnske dźěło w Jendźelskej.

Reuterez telegrafowarnja nětkole skoro wschědnje krótke powjesczе wo tym podawa, schto Jendźelska wscho sa ßwojich swjaskarjow czini. Awstralska na pschemo s Kanadu dźěła, so by ßo wjazy munizije złotowiło. Fabriki sa ruczne brónje ßu w poßlednim czaßu s dwójnym dźěłanskim czaßom dźěłake, so bychu hromadu wudźěłkow powyschiłe. W Nowym Połodnischim Waleßu ßo nětkole maschinske tšélby dźěłaju, kotreż ßo najlěpschim wudźěłkam ßwěta runaju. Dale ßo s khwalbu wusběhuje, so staj ßo dwaj milijonaj tunow jendźelskeho kamjeńtneho wuhla do Franzowskeje swosyłoj, so mohli tam muniziju dźěłacź. B.

Potepjene jendźelske pschekupske łódźe.

Lloydowy register powě, so je ßo wot 1. haprleje hacź do 12. augusta 206 jendźelskich łódźow słubiło. S nich bě 163 parnych łódźow. 68 parnych łódźow je ßo s podmórskimi czołmami abo minami sniczіło. S 43 słubjenych płachtatych łódźow je ßo 9 s podmórskimi czołmami potepiło. B.

Sprosczenje tyła a kholera pola Jendźelczanow a Italskich.

Po jenym lěkarskim liscze s Londona, w Mnichowskich nowinach „Ärztliche Rundschau" woczischczanym, je mjes jendźelskim wójskom pched Ypernom wjele wojakow na sprosczenje tyła skhoriło. Dale ßo powě, so je ßo w połodnischej a ßrjedźnej Italskej kholera rosschěriła a so ßamo hacź do połnózneje Italskeje dosaha. Teho dla ßo mužstwa italskeho wójska psche kholeru woschczěpjeja. B.

Wobhladniwosczź Kanadskich.

Londonskim „Times" ßo s Toronto w Kanadskej pische: Dla hroženja Němzow, so kanadske pscheńczne žně se sapalenjom trawy na łukach sniczа, ßo na mjesach pódlu Minnesoty a połnózneje Dakoty strażuje. B.

Wojowanje wo Dardanelle.

„Frankfurter Zeitung" s Konstantinopla powjedźa: Jendźelczenjo ßu pschi Dardanellach wot 6. augusta psches 50,000 morwych a sranjenych słubili, 28. a 29. augusta je 600 jendźelskich offiźerow padło. B.

S wěsteho žórka ßo tym ßamym nowinam pische, so ßu Jendźelczenjo 6. augusta nowe wójsko w ßyłnosczi 100,000 muži, pěschkow, jěsdnych a artilleriju w Gallipoli na brjoh wußadźili, so bychu sadni swjask Turkow pschetorhnyli. Wuspěch nowych wojowanjow je było, so ßu Jendźelczenjo jenoż małe pschibrjożne paßmo wobßadźili, wschě druhe hórki wokolo Ana-Forti ßu s Turkami wobßadźene. Jendźelczenjo ßo w jara njepschihódnych stejischczach namakaju. Ssměschne je, wo wuspěchach noweho wußadźeneho wójska rěczecź. Jenicźki jeho wuspěch je jeho schkodowanje.

Rumunske nowiny „Adevérul", „Uni versul" s dobom s Konstantinopla powjedźa, so je ßo prěnje italske wójsko hižo pched Dardanelle pschiwjesło a so ßo hižo na brjoh wußadźuje. (Abend.)

Jendźelska transportiska łódź ßo potepiła.

Turkowski hłowny kwartěr wosjewja: Jedyn němski podmórski czołm je w ägäiskim morju jendźelsku transportsku łódź „Sawsland"

torpedował a potepił. Wulki dźěl mužstwa, kotryž bě ne łódźi, je žo tepił. B.

Schtworoswjask a balkanske staty.

Dopižowar Parižskich nowin „Journal" je se žerbskim późłanzom w Romje, Rističžom, rosrěčenjej wo jednanju schtworoswjaska s balkanskimi statami měł. Rističž praji: Wotmolwa Sserbije žo wočakuje. Schtworoswjask jej pschewjele waznoscże pschiměrja. Wupowjedanja, kotrež psched njej du a wothłožowanja w skupschtiuje nam dobru nadźiju cžinja. Sserbija do wschěch žadanjow Bołharskeje njeswoli, ale sažadu konzežijow pschipósnaje, schtož je hižo wjele. Grichiska je hischcże njesnata wulkoscź. Venizelos je na žlubjenje, pschi wólbach cžinjene, swjasany. Wón drje wjetschinu sastupje, tola dyrbimy žo na to dopomnicź, so to žame wobydlerstwo, kotrež jeho wrócženje k knježerstwu powita, tež kralej pschihłožuje, kotryž nochze Bołharskej žadyn kruch kraja wotstupicź. Njeprawe by było, hdy bychmy w nastupanju Grichiskeje pschecžorno widźeli. Schtož Sofiju nastupa, žo tam wěscże něschto njedobreho stawa. Hdyž žo psched tsiomi njedźelemi powjescź wo bołharsko-turkowskim wucžinjenju rosschěri, turkowski późłanz Naby bej praji, so Turkojo želesnizu do Dedeagacža darmo njewotstupja. Poradźi žo schtworoswjaskej balski swjask sažo k žiwjenju sbudźicź? Bohužel stołetne nahlady balkanske ludy k druhemu rosžudej wjedu. Saždada wjecźenja pschede wschěmi druhimi knježi. W Sserbiji žo scźěhowaza bajka powjeda: Bóh něhdy jeneho Bołhara sawoła a jemu rjekny: "Dam tebi, schtož žebi žadasch; jenož so směje Sserbija dwójne". Na to Bołhar wotmolwi: „Wsmi mi jene wóczko!"

B.

Hrožaze snamjenja na Balkanje.

Parižske nowiny „Temps" žu s Dedeagacža scźěhowazu powjescź dostake: Bołharjo s najwjetschim spěchom wobtwjerdźenja pschi bołharsko-grichiskej mjesy twarja. Nowe tšelne hrjebje žu žo na stronje Newrokopa wuryke. Wyschschi bołharszy offižerojo žu žebi nowe hrjebje wobhładowali. Bołharske knježerstwo je wschitkich grichiskich, armenskich a italskich dźěłacžerjow, kotsiž w koprowych podkopkach dźěłaju, a tež jeneho belgiskeho podkopkoweho direktora puschcźiło.

Sserbija po sdacźu wjazy njewěri, so budże mózno, žo po dobrym s Bołharskej rosrunacź. Wona teho dla pschi bołharskej mjesy wójsko shromadźuje. Ministerstwowy pschedžyda Pažicž njeje to pschi rosrěčenju s dopižowarjom nowin „Corriere della Sera" prěł a prajił, so je Sserbija k temu s hrožazymi nawalemi bołharskich bandow nusowana. Po powjescźach se Salonikia žo tež pola Kumanowa žerbjzy wojazy shromadźuja.

Jeli so by Bołharska Sserbiju nadpadła, bychu Franzowsojo a Jendźelcženjo Sserbiji rad wójsko psches Grichisku na pomoz późłali. Sa dowolnoscź, so žmęło pomozne wójsko psches Saloniki do Sserbije cźahnycź, schtworoswjask Grichiskej kraj w Małej Asiskej lubi. B.

Njedožahanje schwabliczkow w Bołharskej.

Njedožahanje schwabliczkow žo w Bołharskej na jara njelube waschnje sacžuwa. 20 waggonow schwabliczkow, kotrež žu žo w Awstriskej skasake, žo w Rumunskej sadźerżuja. Rumunske knježerstwo njedowoli, so bychu žo wone psches Rumunsku pschewjeske.

B.

Njedožahanje žiwnoscże w Grichiskej.

Grichiska je žo sapowjedźiła, žo pschi wojowanju wo Dardanelle wobdělicź. Teho dla schtworoswjask nětkole pschiwos žiwnoscże, wožebje muki a žita, do Grichiskeje po mózhnoscźi poczežuje. W Saloniki žu žo składy pschetrjebake, najwjazy pjekarnjow ma tam lědma hischcże na dwaj dnjej muki. Někotre pjekarnje žu hižo samkte. 1600 tunow amrikanskeho žita Jendźelcženjo s parnej łódźu „Jonia" na kupje Mudros sadźerżuja. Jenož 30,000 měchow muki w Salonikiu pola grichiskeje narodneje banki leži, wone pak žu sa grichiske wójsko postajene a njehodźa žo teho dla sa wobydlerstwo wužicź. Też druha žiwnoscź sa wobydlerstwo njedožaha, na pschikład zokor, rajž, wolij, zytrony atd. Žně žu jenož brěnje, w někotrych stronach žu krupy wjele schkody nacžiniłe a też winizy sapuscźiłe. Nusa žo dźeń wote dnja bóle sacžuwa, a lud pschezo wótsischo skorži. Poželenja nadźija je, so žo poradźi, s Rumunskeje žito pschiwjescź. S Bołharskeje žu hižo wulke dźělby majža doschłe. Wjetschi dźěl wobydlerstwa žo hižo s majžowym khlěbom žiwi.

B.

Zynkowe pjenjesy we Belgiskej.

W Belgiskej žu žo niklowe pjenjesy s wulkeho dźěła s wobkhada shubiłe. Němski generalny gouverneur je teho dla wukas wudał, s kotrymž žo dowoli, pjenjesy s zynka bicź. Zynkowe pjenjesy po 5, 10 a 25 centimach žo wudadža. Nichtó pak njebudże wjazy dyžli sa 5 frankow zynkowych pjenjes jako płacźisnu pschijecź trjebacź. B.

Wurunanje konflikta mjes Němskej a Ameriku.

Němski późłanz hrabja Bernstorff je amerikanskemu statnemu sekretarej Lansingenej wosjewił, so je Němska amerikanskemu žadanju pschihłožowała, po kotrymž podmórske cžołmy nježmědža pažažerske łódże potepicź, prjedy hacž žo łódże njejžu warnowake a žo njewojowarjam njeje składnoscź dała, žwoje žiwjenje wukhowacź. Duž drje je nětko strach wotstronjeny, so mohło dla potepjenja łódźow „Lusitania" a „Arabic" k wójnje mjes Ameriku a Němskej dońcź. B.

Jednak.

Se starych cžažow.

Telko burskich ludźi žo do stareje korcžmy sa dołhi cžaž wjazy njebě seschko, kaž na tamnym popołdnju Božeho slpěcža, na kotrež tu dźiwamy. Tak něhdże kóžde schtyri njedźele žo skhadźowachu, a knjes farar, też knjes wucžer abo druhi studowany muž by rosprawjał, schto bě žo w žwěcže abo w politiskim žiwjenju ważnische stało. Sa dwě, s rědka sa tsi hodźiny běchu wschě podawki žwěta na wjazy njedźel sažo wotbyte a ludźo wjedźachu, na cžim žu runje tak derje, kaž w najrjeńschich městach, hdźež žiwjenje a cžaž s cžitanjom nowin konzuja. Tola běsche w tutych shromadźišnach też žwoboda žłowa a kóždy mějesche prawo, žo praschecź, schtožkuli chzyshe, hdyž mějesche něschto na wutrobje, a farar bywasche slajnje k wotmolwjenju hotowy, dokelž mějesche dobre dopomnjecże.

Wschelake podawki žo tu rospowjedachu a kóždy ras něschto jeni wot druheho wuknychu: wjeżnjenjo wot duchowneho a duchowny wot wjeżnjanow.

„Woni žej žamostatnischo a mudrischo myżła, hacž něchtókuli w městach", by farar husto rjeknył, „wožebje we wulkich městach; tam jenož jedyn po druhim blady dale noży."

Dženża bě něschto wožebje ważne. Farar bě žwojim ludźom žlubił, rospowjedacź, kotre žu wožebite snamjenja dobreho sapóżłanza. Wón žwoju rěcź na dwaj dźělaj rosdźěli: 1. Schto dyrbi prawy sapóżłanz wjedźecź? 2. Schto dyrbi wón cžinicź?

Pschitomni na duchowneho s dale wjetschej cžesczownoscźu pożłuchachu, a hdyž bě wón dorěcžał, Buchnik rjekny:

„Knježe, wy dyrbjeli też takle ras tym knjesam w korcžmje rěcžecź; to bychu też kedźbowali."

A bur Marnak, Buchnikowy žužod, kotryž bě na njeho pschezo njepopschaty hladał, hnydom pschistaji:

„Ně, najsprawnischo by było, knjes farar by žam do žejma pschischoł; wón by runje tón muž był, kajkehož my w žejmje nusnje trjebamy."

„Nó, nó, Marnako", farar žo žmějesche, „s tym mi njepschińdźcże, ani wasche schtyri konje mje tam njedocźahnu."

Tu žo jedyn bur fararja woprascha:

„Njebudża dha wyżoke žudniske płacźisny skoro poniżene?"

Wschitzy kedźbowachu, schto farar na to wotmolwi a sa pschichod jako mózne wuhóda, pschetož ludźo mějachu to na staroscźi. Tajka mała skórżba kóžde lěto abo s najmjeńscha kóžde druhe lěto k prawemu kubłej runje tak žłuscheshe, kaž kruch lěża.

Wožebje pak bě to Handrij, Buchnikowy druhi žyn, teho to najbóle nastupasche. Tón bě schtyri a dwazecźi lět a njemějesche to rady, hdyž jeho nan a Marnak do žo kalaschtaj, dokelž wón lubowasche Marnakez Hanu. To běsche Marnakowe jenicźke dźěcźo a wjedźesche jemu s jeho starej žotru hospodarstwo a dźerżesche na porjad w domje. Kruta we wobkhadże, s krótka s rěcźenjom, pobožna a pózcźiwa w sadźerżenju, cžinjesche wschitko, schtož bě jej mózno, so by nana, kiž žo sa to starasche, so by kubło s cżesczu sdźerżał, podpjerała, hacžrunje bě to sa nju jara cżežka wež. Pschetož Marnak bě sadołżeny a to pjenjeżnemu wikowarjej. Tola nimo njeje to nikomu snate njebě.

Na Hanu žebi Buchnikez Handrij też woprawdże pschi wólbnych rěcžach myżlesche. Knjes farar pak stany.

„Haj, haj", wón pocža, „sa tuńschimi žudniskimi płacźisnami wschudże wschitzy wokaja, ale ja žebi njemyżlu, so k temu dońdże, a jeli so žo schto stanje, dha to wjele njebudże. Druhdże žu pschezo tute wyżoke płacźisny na žudnistwje měli, a też my dyrbimy

jim swuknyć. Tu a tam wschak žu ludźo žami na tym wina; to bychu mjenje skorźili. Ale powschitkownje tola njemóža žo placźiśny ponižicź. Tak wschak žu wschelake pschiklady, so žu dyrbjeli wjele placźicź. Tak je jena rěśniska žona 280 hriwnow wudawkow sapłaczíła a 10 hriwnow pjenježneho khostanja, dokelž bě jenemu wotroczkej prajiła, so je „prawy woßoł". Duž je hižo dźiwajo na žudniske wudawki skoro straschna wěz, žo ženicź, dokelž kusk wótry jasyk drje ma skoro kóžda žona."

„Jenož Hana niz"? Handrij žebi pschi žebi pomyßli.

„Ale schto dha chze to potom cźlowjek sapočzecź?" jedyn bur khětro s waha rjekny.

Pschekoru na bok wostajicź, na to žebi nichtó njemyßlesche.

Knjes farař rjekny:

„Jedyn žrědk wschak by tu był, ale tón je jenož sa tajkich, kiž skorźbu wjedu niz roskory, ale měra dla. Nashonity kschesćijanski muž je njedawno wo tym rěczał. Rada, kotruž wón dawa, rěka: Wobstarajcźe žebi jednakow abo směrzow!"

„Jednak? Schto to je?"

„To je jednora wěz", duchowny rjekny. „Wobydlerjo wßy wola žebi jeneho abo dweju mužow, kotrymajž dowěrja, so staj sprawnaj a njestronišej, a město teho, so žwoje swady na drohe žudnistwo do města noscha, wostanu we wßy, du k žwojemu jednakej, a kaž tón, žłyschawschi wobej stronje, rosßudźi, s tym žo spokoja a po swadźe je žo stało. Jednak cźini to darmo abo njeźada wjele sa to, a wjazy hacź jenej stronje prawo dacź teź najwyschschi žud njesamoże, jenož jena strona móże prawje měcź. S tym žo cźaß a pjenjesy lutuja a měr je saßo wobstarany. A tajkeho muża namakacź, kiž je njestroniski a kiž ma dosć rosoma, so widźi, hdźe je prawda a hdźe kschiwda, hdyž je žo jemu wschitko rospowjedało, to teź njebudźe njemóžna wěz. Hižo japoschtoł Pawoł je Korintiskim porokował, so psched pohanskimi žudami žo wadźa; so dyrbja jako kschesćijenjo žwoje wězy mjes žobu žamymi wotbywacź. Wón pak je něschto hódne wo žudnistwje rosymjał. Jeho žu w Židowskej s jeneho žuda na druhi honili, jeho prozeß je někotre lěta trał, wón pak je psched žudnistwom žwojeho prawa jako romski stacźan wuźił, wón je žrědk powołanja nałožił a žo hacź na romskeho khěžora powołał. Jeho rada je potajkim pschischła s mudrosćźe a s nashonjenja. Mi je žo tutón namjet mudreho muża wo postajenju jednaka lubił."

„Pschecźiwo temu teź niczo dale měł njebych", Marnał wótsje rjekny, „to by tuni pucź k prawej był a s tym by žo sa lěto wjele wulutowało."

Buchnik hnydom na to rjekny:

„Hm, hacź žo s tym schto wulutuje, to wschak by žo nawjedźiło — ale cźłowjek mohł tola žerbski a runje won rěcźecź, na žudźe žměsch jenož rěcźecź, hdyž žo cźe prascheja; hižo to by něschto hódne było."

Pschi tym žebi na to myßlesche, kak bě knjes wyschschi hamtski žudnik, kiž ma zivilne skorźby, sa njeho „porjadkowe khostanje" postajił, dokelž bě wón na Marnaka žwarjecź počzał, město teho, so by žwoje pschicźiny rozkładował. Buchnik a Marnał mjenujzy mějeschtaj wot 4 měßazow saßo jenu skorźbu mjes žobu. Na mjesy mjes jeju polomaj stejesche prastara kraßna lipa, runje na swisku, hdźež do doła dźe. Schtož ludźo jenož pomnja, tak dołho je lipa k Marnakej kublej žkuschała. Ale hdy by žo mjesa wótrje sćahnyła, by wona runje pisches tołsty sdonk lipy schła. To wěso nichtó druhi sawinył njebě, hacź lipa žama, kiž sa dołhe lěta pschezo dale bóle žo rosroscźesche a dale schěrscha bywasche, tak so jeje sdonk teź pisches mjesu žahasche. Nětko pak bě Buchnik junu zuseho knjesa saßłyschał prajicź, so Marnakowa lipa zyły dol debi. S teho cźaża njebě wjazy měra měł, hacź teź to tola ta lipa po prawom k jeho kublej njeßkuscha. Na to běsche k Schkrabakej schoł, to bě najhórschi pschesklepanz a schkarak w zyłej wokolinje, njebě stary muż a mějesche samoženje, k temu pak bě po wschelakich njerunych a njeprawych pucźach pschischoł. Wón bě žo ras žamo wo Marnakez Hanu samolwił, tak rěkasche, ale nan a dźowka běschtaj jeho hrosnje wotbykoj. Wěso bě to Marnał cźinił, dokelž bě na Buchnika hněwny, kotrehož tajny pschecźeł Schkrabak běsche, Hana pak wotby jeho, dokelž mějesche Buchnikez Jurja lubo, potajkim winje běschtej zyle naprěcźnej.

Schkrabak Buchnikej hnydom radźesche, so dyrbi skorźicź a jemu žwoju pomoz poskicźesche. Rěcźesche jemu, so dyrbi žebi na tu lipu prawo cźinicź; bychu-li jeho wotpokasali, so dyrbi žebi potom s najmjeńscha tu polojzu schtoma jako žwoju žadacź, kotraž jemu do jeho pola roscźe.

„Tu polojzu dajcźe potom wotrubacź!" Schkrabak mudrje radźo dorěcźa a žo žmějesche, „potom njech Marnał žwoju polojzu stejo wostaji a jej dale roscź da."

Dale Schkrabak Marnałej praji, so chze jeho pscheczeł rěcźnik Mudrak we Wonezach tu wěz na žo wsacź a so Marnał na žadyn pad skorźbu pschěhracź njemóże.

Tole potajkim běsche należnosćź mjes Buchnikom a Marnakom, wscho hromadźe hakle — woßma skorźba mjes nimaj.

Wonaj wobaj wjele na prawo dźerżeschtaj.

„Wostanu-li ja strowy a cźiły, njeßmě mjes naschimaj kubkomaj ani měsnika, ani hrjebje a płotu bycź, wo kotrymž hischcźe žudnistwo njeje rěcźało a rosßudźiło, komu žkuscha", tak běsche Buchnik ras w korcźmje prajił. Wěso bě tehdom poßlednje schkleńcźki palenza trochu spěschnje wupił.

Duž bě woběmaj buromaj bjes maka zyle witana wěz, schtož bě knjes farař wo rosßudźowym směrzu abo wo jednaku prajił. Lubscho bě jimaj napoßledku tola, hdyž móżeschtaj žwoje prawo darmo dostacź, hacź so dyrbjeschtaj sa nje wjele pjenjes płacźicź, woßebje teź dźiwajo na pschichodne pady. Pschetož buraj hischcźe runje tak jara staraj njeběschtaj a žmědźeschtaj žo tak trochu nadźijecź, so smějetaj hischcźe něhdźe dwanacźe skorźbow, njeby-li žo niczo zyle woßebiteho stało.

Duž wobaj nětkole jara kedźbowaschtaj, hdyž žo scholta burow woprascha:

„Wy pscheczeljo, njemóhli žebi my teź we žwojej gmejnje na tajkehole jednaka pomyßlicź?"

Woni jemu s hłowu pschikiwnychu, kolwokoło pschihłoßujo.

„Ale potom je prěnje, so kóždy žlubi, žwoje pschekory najprjódzy psched směrza donjesćź."

„Ale kak potom, jeli so žo cźłowjekej směrzowy wußudk njelubi?" Buchnik žo woprascha.

„Potom cźłowjek na žudnistwo dźe", knjes farař hnydom rjekny; „směrzowy wußudk je potom sběhnjeny, a žudnistwo bjerje skorźbu do rukow."

„Haj, tak móże žebi to cźłowjek lubicź dacź", wschitzy pschihłoßowachu.

„Potajkim chzecźe wy?" schołta žo woprascha.

„Haj!" wschitzy rjeknychu.

„Dobre, dha namjetuju, so budźe knjes farař nasch jednak!"

„Sklawa, žlawa, knjes farař, nasch jednak, žlawa jemu!" wołachu po zyłej sali w korcźmje.

(Pokracźowanje.)

Ze Serbow.

Zyrkwinski wucźeŕ **Jan Rjeczka** †.

Jedyn s naschich najžwěrniischich žerbskich wucźerjow, knjes Jan Rjeczka, organist pschi žerbskej katholskej zyrkwi w Budyschinje, je w Ruskej Pólskej pschi nadběhu na jenu twjerdźisnu padnył. Sserbski lud je s nim wótcźinza shubił, kotrychž mamy Bohužel tak mało. Jan Rjeczka do cźrjódki Sserbow žłuschesche, kotsiž žo njedźiwajzy wscheho njepschecźelstwa wottraschicź njedadźa, sa sdźerżenje žerbskeje rěcźe w ludowej schuli wojowacź niz jenož se žłowami, ale teź se skutkami. Tak je wón, dokelž někotsi wucźerjo nochzedźa žanu žerbsku knihu w ludowej schuli cźerpicź, „Spěwnu Radosćź" s nowa tak wobdźěkał, so je žo mohła w schulach wobkhowacź. Wot dawnych lět wón spěwanje w Budyskim žerbskim towarstwje „Jednocźe" wodźesche. Njesapomnita jeho woporniwa dźełarnosćź pschi poßlednimaj wulkimaj žerbskimaj konzertomaj wostanje. Psched dwěmaj lětomaj bě žo jemu s nowa wudacźe K. A. Fiedlerjoweho „Towarschneho Spěwnika" dowěriło. Prjedy hacź mózesche wón tole dźěło dokónczicź, žwětowa wójna wudyri. Rjeczka žo hnydom prěni tydźeń do wójska swoła a bórsy po tym k ruskim mjesam woteńdźe. Na rusko-pólskich bitwischcźach je wón poßlednje „Spěwnikowe" listna porjedźał. W „Spěwnikowym" pschedhłowje wón na to spominajo pische:

„Poßlednje listno cźitam dźenża tu w Ruskej, wot žwojeho knjesa a krala žem póßłany, na drósy do Warschawy s mjecźom a rsělbu po boku, woßrjedź bitwischcźa, hdźež mje psched krótkim hischcźe kule a kulki postrowjachu. Pólski a ruski lud nochze mi wjazy žwoje kraßne narodne spěwy sanoschowacź. Němje wschitko na mnje hlada, s cźichimi próstwami we wobliczu abo se styskom, kaž tamny ruski młodźenz, kotryž cźežko ranjeny pschi drósy leżo žakoscźesche a korehož hižo dźeń posdźischo samyßleny žobu na Boži

wotpočink pscheiwodźach. — Hač dźe ja ßam nowy „Towarschny Spěwnik“ hotowy wohladam? —

Nasch wschohomózny njebjeski Knjes a Bóh pak spožč miłoscziwje straschnemu cžaßej sbožowne skónczenje, so bychmy bórsy saßo ßměli pilnje sa nasch lubowany ßerbski lud dźěłacź a s nim a mjes ßobu wjeßele ßerbski spěwacź.“

Psched něktorymi njedźelemi ßo wón s wojownischcza do Budyschina na dowolenzu wróczi. Wón tež redakziju Serbskich Nowin wopyta. Srudny a khutny, kajkehoż jeho prjedy njejßmy snali, ßo wón roszohnowa. Je ßnadź jemu myßliczka powjedała, so ßo wjazy živy do Sserbow njewróczi? Jemu je wotßudźene było, na bitwischczu w dalokej zusbje wumrjecź, tola sa ßwěrnych Sserbow, jeho jenakßmyßlenym pschecźelam, wón njeje morwy, wón w džakownym wopomnjenju živy wostanje. Jeho skutki sa ßerbski lud budźa jim s pohonjazym pschikładom.

S Budyschina. (Ssebi živjenje wsała.) Schtwórtk je ßebi w sacźěmnjenju ducha jena něhdźe 40 lět stara žona jeneho tudomneho měschczana w jenym hosczenzu s wobwěßnjenjom živjeje wsała

— **(Darmotna jěsba po želesnizy sa dowolenzu mějazych wojakow.)** Po nowschich postajenjach ßmědźa wojazy mobilnych a immobilnych wójskowych dźělow, tak daloko hač ßo wo dowolenzu do domisny jedna, darmo po želesnizy jěsdźicź. Sa huscźischo ßo wospjetowazu dowolenzu, ßnadź wot ßoboty k njedźeli abo na bjeßkłužbnych dnjach darmotna jěsba njepłacźi. Wo tym, hač ßmě jedyn dowolenzu mějazy wojak, darmo po želesnizy jěcź, maja jeho pschedstajeni rosßudźicź. Darmotna jěsba jenoż sa wojakow horje hač k feldweblej placźi, offizěrojo dyrbja ßebi tež w pschichodźe jěsbnu kharttku kupicź.

— **(Woheńcźk.)** Wóßomdźeßacźlětna swudowjena Wojtowa, pschi Pětrowskej zyrkwi cźißko 1 w druhim posskhodźe bydlaza, bě najskerje wntoru w nozy s njekedźbliwoscźu hischcźe žehlazu schwabliczku prjecź cźißka. Se schkriczku bě ßo sofa saželik a płomjo bě ßo na łožo wupschestrěło. Na sboże bě wobstarnej žonje móżno, w domje bydlazych ludźi na pomoz sawołacź. Tutym ßo poradźi, woheń shaschecź a podružnikow, kotsiž w tsecźim posskhodźe bydla, s duschateho kura wußwobodźicź.

— **(Wukasarnja sa shubjenych a jatych wojakow.)** Na Sedanskej drósy cźißko 8 w Budyschinje je ßo wójnska pißarnja wotewrika, w kotrejž ßo prózuja, pschebytk jatych a shubjenych wojakow wußlědźicź. Wójnska pißarnja tež darmo wukasuje, kak maja ßo listy, poßyłki a pjenjesy wojakam we wójnje łkacź. Wona je wschědny dźeń wot 11—1 hodźiny a popołdnju wot 4—7 hodźin, njedźelu a ßwjaty dny wot 11—1 hodźiny wotewrjena. Schkodowanske sapißy sakskeho wójska ßu tam wupokožene a móża ßo w naspomnjenym cźaßu pschehladacź.

— **(Sapißanje spanskich a konjazych krywow.)** Wikowarjo maja hač do 12. septembra s nowa sapiß wołmjanych, połwołmjanych, koßmowych a konjazych krywow (dekow), kotrež njejßu w trjebanju, po wukasu generalneho komanda wotedacź. Sklady jeneje druzíny, kotrež 100 schtuk abo se wschěch druzín 300 schtuk njewucźinjeja, njetrjebaju ßo sapißacź, teho runja niz blidowe a łožowe krywy, pscheschiwane (stepowane) krywy, sofowe, komodowe, pucźowanske a scźěnske krywy.

— **(Płacźisny běrnow.)** Němska rataŕska rada je 30. augusta scźěhowazy sapiß běrnowych płacźisnow roseßłała: w Barlinje rózowe saźne běrny 3 hač 4 hriwny, nowe běłe $3^1/_2$ hač $4^1/_2$ hr., we Wrótßławju $3^1/_2$ hač $3^3/_4$ hr., w Nißy saźne běrny 4 hr. 25 pj. sa zentnaŕ. Běrnowa wulkowikowaŕnja we Wrótßławju wosjewja, so ßo wjele běrnow na pschedań pschi ßłabym žadanju sa nimi posłicźa. Sa saźnymi běrnami je mało praschenja, dokelž ßo wone derje njedźerža.

— **(Mukowe a khlěbowe płacźisny.)** Budyski komunalny swjask sa město a wßy je s wukasom wot 28. augusta postajił, so ma we wulkowikowanju dwójny zentnaŕ rżaneje muki 31 hriwnow, pscheńcźneje muki $37^1/_2$ hr. płacźicź. W drobnym wikowanju njeßmě punt rżaneje muki płacźisnu 19 pjenjezkow a punt pscheńcźneje muki płacźisnu 22 pjenjezkow pschekrocźicź.

— **Sslěbornu medaillu sa wukhowanje živjenja** je kral wojakej Maxej Pawołej Sendźe w pěschim regimencźe cźißko 103 spožcźił, kotryž je 12. meje se ßamßnym ßmjertnym strachom jenemu towarschej živjenje wukhował.

— **(Želesne pjecźnowarje.)** Nikla ßu nětkole wulke hromady sa wójnske potrjeby nusne. Knjeżerstwo je ßo teho dla rosßudźiło, sa cźaß wójny pjecźnowarje město s nikla se želesa bicź. W prjedawschich lětstotkach ßu ßo druhdy we woblehnjenych městach w cźaßu nusy želesne pjenjesy bike. Wone ßo we wschelakich musejach jako žadnoscź khowaju.

— **(Wjedro w septembrje.)** Wjedrowuskotjny knjes gymnasialny profesßor dr. Lamprecht w Budyschinje sa dny wokoło 5., 14., 15., 16., 17., 18, 19., 22., 27. a 29. septembra deschczowe wjedro do prědka praji. Najßylnische deschcze wón wokoło 18. sept. wocźakuje.

— **Tsecźa wójnska požczonka** ßo wot 4. hač 22. septembra we wschěch bankach a na póstach k podpißanju wupokoži. Wona ßo kaž prjedawschej pożczonzy s 5 prozentami dani. Knjeżerstwo lud napomina, so by jemu pjenjeżne ßrědki s nowa wobstarał, kotrež Němska k wjedźenju wójny dale potrjeba. Wulke dobycźa ßu ßo hižo scźinike, tola cźeżke hischcze w pschichodźe leži, hischcze dyrbi ßo wscho sastajicź, dokelž wscho na hraczkach steji. Cźi, kotsiž ßu doma wostali, dyrbja nowe pjenjeżne ßrědki pschinjesecź, so bychu ßo nemszy rjekojo se wschěmi wězami, kotrež ßu k wojowanju a živjenju trěbne, wuhotowali.

— **(Mlokowe płacźisny.)** Sa Budyschin a Zitawu je ßo płacźisna sa liter dobreho mloka na 22 pjenjezkow postajiła. We Wostrowzu, Rychnowje a Lubiju ßmě liter dobreho mloka nanajwyschsche 20 pjenjezkow płacźicź. Ta ßama płacźisna je ßo w Olbersdorfje postajiła, hdyž ßo mloko k domej pschiwjese, hdyž pak po mloko do dwora khodźa, ßmě ßo liter jenoż po 18 pjenjezkach pschedawacź.

— **Běrnaze selo,** kotrež pschi sběranju saźnych běrnow, wotpaduje, ßo njedźiwajzy napominanja, so by ßo wscho k rjadu brało, hischcze pschezo njekedźbnje na bok mjeta, hač runje na nim hischcze wjele selenych łopjenow wiße, s kotrymiž ßo hodźi skót pizowacź. We wschelakich stronach ßo běrnaze selo jako pschidawk k pizy sa ßwinje wužiwa. Wone ßo hodźi niz jenoż cžerstwe pschetrjebacź, ale, schtoż ßnadź wschitkim ratarjam njeje snate, tež kaž runklizowe łopjena naßelicź. Teho dla ßo porucźa, něktore dny do sběranja běrnow strowe łopjena wotźnjecź. Běrny pod tym njecźerpja, dokelž maja stwjelza hischcze dosćź brěcźki, tak so móże stwjelzo po něcźim wuskhnycź a běrna dosrawicź. Ssnadź je lětża, hdyž je ßo běrnaze selo ßylnje roswiło, s wužitkom, łopjena se sela dźernycź, so by ßo srawjenje běrnow pospěschiło. Po sesběranju běrnow dyrbi ßo běrnaze selo spěschnje s pola wotstronicź. Dla njedoßahanja ßłanja a hnoja je lětża pschisprawnischo, hdyž ßo běrnaze selo wuzuschi a ßo jako ßłanje w ßwinjazym khlěwje nałoži.

— **(Wobdźělenje khěžorstwa pschi sastaranju se živnoscźu.)** Khěžorstwo s podźělom 20 milijonow pschi khěžorstwowej žitnej saradźerni mjes wobdźělnikami na cžole steji. Khěžorstwo je ßo na to swjasało, so wschu schkodu, kotraž pschi khěžorstwowej saradźerni běrnow s pschewsacza wot produzentow a s pschedacza komunalnym swjaskam nastawa, saruna. Dale je ßo gmejnam ßlubiło, so ßo jim schkoda kotraž by jim pschi wobstaranju a pschedawanju mjaßowych tworow nastała, hač do połojzy s khěžorstwowych ßrědkow sarunna. So by ßo wobstatk skotu w Němskej sakhował, je khěžorstwo wědomostne a praktiske dźěła dla wupokodźenja nowych wnměłskich pizowadkow podpjrało.

S Budestez. Jutsje njedźelu ßo w naschim Bożim domje bnjowy džakny ßwjedźeń ßwjecźi.

S Barta. Po dleschim cźerpjenju je w Langenschwalbachu hrabja Jurij s Lippe-Biesterfeld, wobßedźeŕ tudomneho knjejstwa, wumrjeł. Jeho cźěło je ßo tu se wschej cźichoscźu khowało. Se ßwojim tudomnym wobßedźenstwom je wón mało wobkhada měł. W prjedawschich lětach bě wón w pruskej statnej ßłužbje. a hdyž bě na wußkužbu schoł, jemu khorowatoscź sadźěwasche, ßo se sarjadnistwom ßwojich kubłow saběracź. Jenoż ras je wón něktore njedele w Barcze pschebywał. Dokelž je bjes dźěcźi wumrjeł, jeho wobßedźenstwo hrabi Klimantej s Lippe-Biesterfeld-Weißenfeld pschipadnje, kotryž jako hornjołužiski starschi w Budyschinje bydli.

S Lubija. Schtwórtk popołdnju je ßo w Nóžanach pólna brózeń kublerja Schrama wotpalika. Wona bě s rožku napjelnjena. Woheń je ßo po sdacźu se skóstnischej ruku sakožił.

S Wósborka. Na poßlednje skótne wiki běchu 26 howjadow a 2 ßwinjecźi na pschedań pschihnali.

S Wuhelza. 33lětna mandźelska tudomneho khěžkarja Linki bě ßo s pißanskim pjerom do jeneho porsta praweje ruki kłóła. S tym ßebi krwej sajědojcźi. Hacźrunje ßo jej bórsy lěkarska pomoz dosta, žona sa něktore hodźiny wumrje.

S Wotrowa. Sańdźenu njedźelu Boże njewjedro psches naschu wokolinu pschicźahny, kotrež běchu něktosi wicźniwi ludźo hižo dny do prědka wěscheźili. Runje popołdnju k nyschporej khwatachmy,

hdyž prěni hrimot saßłyschachmy. Woprawdže bojasnje cžorne mróczele ßo s Halschtrowskich horow k nam pschiwalowachu. Błysk sa błyskom, hrimot sa hrimotom! Tajke njewjedro nichtó lěta dołho njepomni. Deschczik ßo s czurami s njebja lijesche; pódla krupy padachu. Do polow a puczow a sahrodow woda dźěry wudrě a bjerjesche ßobu, schtož ßo hodźesche. Hrjebje a pschěrowy njemózachu wodu wobßahnycz. Slě ßo tež ßadej na schtomach seńdże. — S nyschpora duzy ßurowy prask saßłyschachmy, a bórsy kur k knjebju stupacz wohladachmy: Boże njewjedro bě do bróżnje Marthy swud. Njedźineje w Kaschezach dyriko. Brjózeń ßo s zykymi żnjemi do czista spali. Wboha żona je czežko domapytana, dokelž bě w symje muża s njesbożownym padom s jěsdneho koła shubika. Dwaj dnjej prjedy teho běsche dyrbjała ranzu doręsacz. — W ßußodstwje hotowasche ßo knjeżniczka kmótra. Runje teho dla bě wo wßy nęschto wjaz ludźi domach, so běsche spěschna pomoz tu. Mużej, kotryž w hródźi stejazu kosu wot powjasa wotręsny, wotleczi nóż do nohi. — Na dobry pschipad njebě wobßedźerka w sańdżenym lęcże se sawęsczenja wustupika, kaž bě skoro chzyła. — W Krjepjezach saraſy błysk kublerjej Lebsy konja w hródźi. — Do schtomow bě wjazy krócz dyriko. — Żona s męsta běsche do Wotrowa s koleßom wujęła. Dokelž pak njemózesche wjazy jęcz, wjedźesche jo. Na dobo praßny błysk do prędkneho koła.

Bóh luby Knjes wobradź nam tola nętko spomożne nasymske wjedro!

S Pauczig. Czežke njewjedro se sliwkom a s krupami czehnjesche njedźelu popołdnju psches klóschtrsku wokolinu, kajkež tu sa wjele lět měli njejßmy. Wurjadna tużnota a tež schkleńza pokasowasche na to, so drje ßo wjedro bórsy pschemęni. Bórsy po pschipołdnju kopjachu ßo tolste murjate mróczele k juhu a k wjeczoru a wißachu nad horami. Nasdala hrimot wosjewjesche, so ßo njewjedro bliži a ßylny howrjaty wětr jo bórsy pschihna. W tsečzej hodźinje rostorhnychu ßo wokojschěre a schwabłożokte mróczele nad wokolinu, deschcz schwórczesche s czurami a woda běżesche s rękami po puczach a dróhach. Błyski praskachu ras na ras a krupy, w pscherésku wulke kaž hroch, pjerjechu do woknow kaž stotory wutšěl s maschinskich tšélbow. Woda walesche ßo do dworow a khěżow a napjelni pinzy a stwy, s polow drějesche pjerschcz, s puczow pěsk a napkawi błóto, hdyž ßo tróschku haczesche. Dokelž krupy s deschczom padachu, njejßu wjele schkody naczinike, khiba so ßu ßo rępow a kakowe kopjena s dźěla pscherasyke. Se schtomow storhany ßad leżesche kaž poßyty na semi. Tu a tam buchu schtomy spowalane abo seskamane. Lědma pok hodźiny trajesche njewjeßeke njewjedro. W dalinje rujesche hischcże hrimot, ßkónzo ßwęczesche hižo saßo na hona, kiž běchu s krótka prjedy ßwędki straschneje wjedrjenzy. Mnohosć deschcża, kiž bě ßo sa tutón krótki czaß naschka, wuczini 39 mm, t. r. na kóżdy kóßny meter pschińdże 39 litrow wody. Hižo s teho móże kóżdy widźecź, kelko bě ßo naschko.

S Rakez. W połnym salu hosczenza „Sakſkeho doma" sańdżenu njedźelu nowosałożene ßerbske towarstwo „Jednota" konzert wotmě. Czisty wunoschk bě sa Czerwjeny kschiž postajeny. Hižo sahe ßo poßkucharjo s daloka a s bliska seńdżechu, tak so bě pschi konzertowym sapoczatku kóżdy stoł wobßadżeny. Nasch jara hibiczinwy pschedßyda knjes pschekupz Ernst Czech wulku liczbu hosczi s rěczu powita, spominasche na naschich khrobłych wojakow we wójnje a s tsikróczinej ßławu na nascheho lubowaneho krala skónczi. Wschě pschednoschki a spěwy ßo s mózným plazanjom mytowachu, kóżdemu jenotliwemu njech ßo tu dźakuje. Knjes wyschschi wucżeŕ Rjelka bě na luboscżiwe waschnje wodżenje spěwow pschewsał, a tutemu knjesej ma ßo dźakowacź, so ßo spěw wubjernje pschednjeße. Młodemu towarstwu njech je spożczene, so by w měrje a jednocze kčžół a tył, njech roscże a ßo seßylni, njech jeho ßobustawy sa to skutkuja, so by ßo by ßo nascha luba ßerbska maczerna rěcz pschezo dale rosschěrjała. — K.

S Kulowa. Żelesny kschiž staj dostatkoj czěßliski polěr Pětr Wjersch, podoffiżer pola jeneho minymjetazeho wotdźělenja, a sanitätny podoffiżer blidař Jurij Wjersch. Se ßlębornej medaillu Bjedricha Augusta je sto krajny wobornik Jan Hadank pola reserwneho pěscheho regimenta czißko 103 wusnamjenił. Wschitzy tsjo w Kulowje bydlachu. — Na bitwiwschczu ßu saßo schtyrjo wójnszy wobdźělnizy s nascheje woßady padli, a to s Kulowa krajny wobornik murjeŕ Mikławsch Kindermann, wójnski dobrowólnik schkleńczeŕ Pawoł Małka a narunanski reserwist murjeŕ Hendrich Menda, dale se Ssulschez ratař Jurij Michałk.

Se Sslepeho. Wutoru w nozy je ßo s jeneje kólnje skoro zyle nowe jěsdne koło se znamku „Arkona" kradnyło. Koło ma czerwjenaj mantlaj, żołte swjena, běłej pschimadle a czorny wupyscheny wobkuk.

S Kulowa. 31lětny njewoženjeny skótny wikowaŕ Emil Topolinski s Kulowa je ßo w Halli s jenym automobilom do ßmjercze sajeł.

S Draždżan. Dla lichowanja se żiwnosczu je Draždżanska policija pjeczoch tamnischich wikowarjow sajała. Woni běchu nękotre waggony běrnow, kotrež běchu ßo jenemu wulkowikowarjej póßłake tola ßo dla njehódnosce wotpokasake, pschi pscheßadźowanju kupili. Hocż runje běchu běrny s wjetscha shnike, a haźczrunje běchu sa zentnaŕ jenoż 2 hriwnje sapkaczili, ßu woni zentnaŕ po 5 hriwnach a 5½ hriwnje dźěłaczerjam a małym pschedawarjam rospschedali.

Přilopk.

* (Paduch pólnopóstſkich poßyłkow ßo saßłapił.) We Zwikowje ßu postillona Leistnera k jastwu na jene lěto saßudźili, dokelž je s najmjeńscha 50 pólnopóstſkich poßyłkow pschekschiwił.

* (Błyſk do stadła ſkotu dyrił.) Pschi jara ßylnym njewjedrje je na Reutialpje błysk 5 howjadow na paſtwje saraſył.

* W Ardonje je wěſty G., kotryž bě s wěſtym D. w njepscheczelſtwje żiwy, tuteho se ßekeru na hłowu dyrił. D. pohłuſcheny k semi padże a sa tſi hodźiny wumrje.

* (Ssamomordaŕſtwo.) W Neckarje pola Mannheima je ßo wudowa Dreilingowa, dokelž ßo po sdaczu ßudniſkeho khostanja bojesche, se ßwojimi schtyrimi dźěczimi tepika.

* (Lětaŕſke njeſboże.) W Mirafore w Italſkej je wojeŕſki lětaŕ Bongiowanni, kotryž s jenym Bleuriotſkim lětadłom wulětowasche, se sto metrow wyßokosce dele padnył a ßo saraſył. Lětadło bě ßo sapaliło, a lětaŕ bě ßo na wuhło spalił. — Sergeant Groc a maſchiniſt Cazani staj pola Meaux s lětadłom se 600 metrow wyßokosce dele padłoj. Lětadło ßo do zyła rosraſy a Groc ßo czežko srani. Maſchiniſt mjenje czežke sranjenje poczerpi.

* (Czežke njeſboże s automobilom w Schwajzaŕſkej.) S pschiczinu założenja Walliſkeho wotdźělenja schwajzaŕſkeho automobilneho kluba ßo njedźelu w Loeche-les-Bains honjenza automobilow wotmě. Na jenym męstnje, kotrež bě ßo s poßlednimi deschczemi rosmokało, ßo jedyn automobil po dróhowym brjosy dele wali. S woßobow, kotrež w automobilu ßedźachu, ßo schwajzaŕſki wyschk Beeger tak czežko wobschkodźi, so bórsy po tym wumrje. Wyschkaj Alleve a Ribordy a automobilowy wjednik ßo teho runja czežko wobschkodźichu. Statnemu radźiczelej Kuntschenej ßo nosy wotjědźeschtej.

* (Ruſka holza jako wojak.) Ruſka ßydomnaczełna holza, kotraż jako wschědny wojak w ruſkim wójſku służesche, bě tele dny w jenym czahu jatych, kotryž psches Dürschau pschijědże. Naschi nadběhowazy wojazy běchu ju w tšélnej hrjebi, hdyž telefon wobßłużowasche, sajeli. Rußowka bě jara swjeßelena, hdyž w Dürschawje ruſki rěczazu knjeni nadeńdże, wot kotrejež shoni, so móże jako jata ßwojemu pschichodej bjes bojoscże napschecżo hladacz.

* (Woſchczěpjenje italſkich wojakow psche kholeru.) Italſke knjeżerſtwo je poruczіło, so maja ßo mużstwa we wójſku a wójnſtim łódźſtwje psche kholeru woschczěpicz. Jeli by trjeba było, budże ßo tež zywilne wobydleŕſtwo woschczěpicz dacz.

* (Mórſki nawal w Galveſtonje.) Męsto Galveston w Texasu je ßo se satraschnym njeſbożom podeschło. W nozy wětr mózne mórſke nawale psches kupu, na kotrejž Galveston leži, honjesche. Wulki dźěl męsta je ßo wupuscżił, něhdże 600 cłowjekow je żiwjenje shubiło. Nastata schkoda je jara wulka. Dołhi żelesniſki móſt, kotryž męsto s twjerdźinu wjasa, je ßo zyle wupuscżił, tak so je ßo wuwoženje wuhla a bawłmy psches Galveston sastajicz dyrbjało. S wichorom je ßo tež w bawłmowych żnjach w Texasu wjele schkody nacziniło.

* (Mlokowe płaczіſny.) Męschczańske rady w Döbelnje, Hainichenje, Harcże, Leißnigu, Roßweinje a Waldheimje ßu shromadnje scżěhowaze najwyschſche płaczіſny postajiłe: sa khanu butry 3 hr. 80 pj., czerſtwe jeja po 14 pj., liter dobreho mloka 20 hacz 22 pj., liter sesběraneho mloka 10 pj. Kupowarjo ßo napominaju, so njebychu wyschſche płaczіſny płaczili a pschedawarjow, kotsiž ßebi wyschſche płaczіſny żadaju, wyschnoscżi wosjewili.

* **(Rosbuchnjenje żelesniſkeho czaha w Ameriży.)** Jedyn se 700 puntami dynamita nakładzeny żelesniſki czah je ßo pola Pinola w Kaliforniſkej swrócził. Nakład je rosbuchnył. Tsjo żelesniſzy saſtojniży ßo morichu a zyły czah ßo wschón wupuscżi.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smeje jutsje, 14. njedźelu po Sswjatej Trojizy, jako na žnjowym dźakným žwjedźenju, rano w 7 hodźinach duchowny Tyschet žerbsku spowjednu wucźbu, dopoldnja 1/2 9 hodźin žerbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Pšched zyrkwinymi durjemi budże žo kollekta sa fond woßadneho diakonstwa sběrać.

Ssrjedu wjeczor w 6 hodźinach budże žo němska wójnska modlerska hodźina wotměwacź.

Tydźeńske sastojnske dźěła smeje duchowny Tyschet.

Wěrowani:

W Michalskej zyrkwi: Willy Kurt Dähner, kamjenjećischćeť w Budyschinje, w tu khwilu wojak w pěschim regimencze cžo. 102, s Emmu Bertu Budarjez na Zidowje. — Ernst Wilhelm Liebscher, murjeť we Wurizach, w tu khwilu wojak landsturmskeho pěscheho bataillona w Budyschinje (s wojownischcza na dowolenzu), s Emiliju Ernstinu Steglichez swudowj. Liebscherowej dźělenej Försterowej, hosposu w Budyschinje.

S druhich woßadow: Wylem Kóčźka, ratař w Nowej Wopakej, s Jdu Bergmanez w Myschezach. — Bohuwěr Herman Senda, wucźeť w Boschezach, w tu khwilu vizefeldwebel w pěschim regimencze cžo. 182 w Freiberku, s Marju Holanez w Budyschinku. — Khorla August Max Zyž, dźěłacźeť w Budyschinje, s Marju Emmu Zährez, hosposu w Kißlizy.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Pawoł Erich Otta, Ernsta Pawoła Haupta dźěłacźerja na Zidowje, w tu khwilu na wojownischczu, ž. — Alfred Werner, Hendricha Scharwata, dejerja w Dobruschi, ž. — Sigfrid Marczin, Khorle Gustawa Dejki, pjekarskeho mischtra w Dobruschi, w tu khwilu wojeńskeho pjekarja w Budyschinje, ž. — Erna Hedwig, Pawoła Gustawa Balzarja, fabrikskeho dźěłacźerja w Jenkezach, dź. — Marhata Irmgard, Brnna Bitterlicha, žiwnoscźerja na Zidowje, dž. — Elsrida Lena, Hermana Augusta Rötiga, dźěłacźerja we Sskonej Borschczi, dź.

S druhich woßadow: Lena Susana, Oskara Klema, kublerja w Hodźiju, dź. — Lisbeta Elsa Wokacźez w Czetwjenych Noßlizach. — Ernst Herman, Ernsta Maza Kalicha, khěžerja a czeßle w Błožanach, w tu khwilu na wojownischczu, ž. — Kurt Hanß, Bjedricha Augusta Rychtarja, ródźneho schwajzarja w Pomorzach, w tu khwilu na wojownischczu, ž.

Zemrjeli:

W Michalskej woßadźe: 25. augusta: Ernst Gustaw Schérz, nětduschi žiwnoscźeť we wßej Wolkramozach, semrje we wokrjeßnym wustawje na Zidowje, 48 l. 4 m. 20 d. — 37.: Emma Herta, Khorle Franza, khěžerja a fabrikskeho dźěłacźerja na Zidowje pod hrodom, dź., 13 l. 10 m. 25 d.

W katholskej woßadźe: 13. augusta semrje rjekowsku žmjercź na wojownischczu w ruskej Pólskej zyrkwinski wucźeť Jan Rjeczka s Budyschina, podoffižer w jenym landsturmskim pěschim regimencze.

W drnhich woßadach: Lena, J Taranka, kublerja w Janezach, mandźelska, 53 l. 9 m. 19 d. — Marja Selma, Khorle Emila Janascha, fabrikskeho dźěłacźerja w Kwacźizach, dź., 1 l. 5 d. — Hańža swudowj. Makacźowa, wumjeńkatka w Minakale, 75 l. 5 m. 13 d. — Hańža swudowj. Nowakowa, wumjeńk. w Lipiczu, 84 l. 6 m. 17 d. — Madlena swudowj. Nowakowa rodź. Gudźiz wobydlerka w Czornjowje, 58 l. 5 m. — Fryz Max Mucźeť, njemandźelski žyn we Lusku p. Bukez, 4 m. 13 d. — Otilija Lina Schiblerjez, Pawoła Schiblerja, wyschscheho póstskeho assistenta w Lipsku, mandźelska, † na wopytcze w Polpizy 54 l. 8 m. 1 d, — Marja swud. Pjecźkowa, wumjeńkatka w Lemischowje, 91 l. 10 m. — Jan Penter, khěžeť a dźěłacźeť w Hlinje, 59 l. 7 m. 19 d. — Klara Margareta, dźowka knjeżeho pohoncża Hejny w Barcze, 10 l. 2 m. — 15. aug. padny na wojownischczu w Ruskej wojak August Piskat se Spikalow, mjes tym so bě jeho bratr hižo prjedy njeho rjekowsku žmjercź na wojownischczu wumrjeł

Zyrkwinske powjesćze s Hodźija.

14. njedźelu po Sswjatej Trojizy smeje rano 1/2 7 hodźin duchowny Voigt němsku spowjednu wucźbu, 1/2 8 hodźin smeje farař Kschižan němske a dopoldnja 3/4 9 hodźin žerbske prědowanje.

Ssrjedu wjeczor w 7 hodźinach budże žo žerbska wójnska modlerska hodźina wotbywacź.

Zyrkwinske powjesćze s Budeschez.

14. njedźelu po Sswjatej Trojizy žnjowy dźakny žwjedźeń. Rano we 7 hodźinach smeje duchowny Bójz žerbsku spowjednu wucźbu, dopoldnja we 8 hodźinach smeje farař Domaschka žerbske a 1/2 10 hodźin němske prědowanje. — Zyrkwinski chor spěwa: „Spěwy sanjescze."

Pšched zyrkwinymi durjemi budże žo kollekta sa wojnsku nusu sběracź.

Njedźelu popoldnju w 4 hodźinach smeje kschescźijanske towarstwo mužskeje mlodoscze shromadźisnu.

Kschescźijanske towarstwo žónskeje mlodźiny smeje ojedźelu popoldnju we 4 hodźinach shromadźisnu.

Ssrjedu wjeczor 1/2 8 hodźin smeje duchowny Bójz žerbsku wójnska modlerska nutrnoscź.

Płaczisny rěsneho skotu na Drazdzanskich skótnych wikach.

2. septembra 1915.

Płaczisny po zentnarju a hriwnach.

Skótne druzíny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha	rěsna waha
Woły:	hr.	hr.
polnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnoscze hacź do 6 lět	74—78	127—132
awstriske	—	—
młode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	58—64	121—127
žrěnjo pizowane młode, derje pizowane starsche	50—55	111—119
žnadnje pizowane kóždeje starosty	40—47	101—108
Jalozy a kruwy:		
polnomjaßne, wukormjene jalozy, najwjetscheje rěsneje hódnoscze	71—76	126—131
polnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnoscze hacź do 7 lět	62—68	125—131
starsche, wukormjene kruwy a žnadnje wuwite młódsche kruwy a jalozy	49—59	106—117
žrěnjo pizowane kruwy a jalozy	37—44	92—104
žnadnje pizowane kruwy a jalozy	25—32	81—89
Byli:		
polnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnoscze	68—73	115—120
žrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	44—52	96—105
žnadnje pizowane	40—43	89—95
Czelata:		
najlěpsche s mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	80—85	125—130
žrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	73—77	118—122
žnadnje wuwite wot zyza	67—70	112—115
Swinje:		
polnomjaßne lěpschich raßow a jich schischizenjow w starosty hacź do 1 1/4 léta	133—138	168—173
mjaßne	118—125	153—160
žnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	110—130	145—165

Zitne płaczisny w Budyschinje a Lubiju njejßu žo pschemjenike.

Płaczisna produktow.

W Budyschinje płaczi: punt howjaseho mjaßa wot 1 hr 20 pj hacź 1 hr. 30 pj., punt czelazeho mjaßa — wot hr. — pj. hacź 1 hr. 20 pj., punt žwinjazeho mjaßa wot 1 hr. 80 pj. hacź 1 hr. 80 pj., punt schmalza wot — hr. — pj. hacź 2 hr. 20 pj., punt pschenicznjeje muki wot — hr. 23 pj. hacź — hr. 32 pj., punt rź neje muki wot — hr. — pj. hacź — hr. 22 pj., punt khléba wot — hr. — pj. hacź — hr. 18 pj., punt žuscheneho polcza wot — hr. — hacź 2 hr. 20 pj., punt mléteho zokora wot — hr. 28 pj. hacź — hr. 30 pj., liter petroleja wot — hr. 40 pj. hacź — hr. 60 pj., 2 punty butry wot 3 hr. 80 pj. hacź 4 hr. 20 pj., 15 schtuk jeji wot 1 hr. 80 pj. hacź 1 hr. 95 pj., 100 puntow žyna wot hr. — hacź — hr. — pj., 50 kilogr. wot 4 hr. 50 pj. hacź 5 hr. 50 pj.

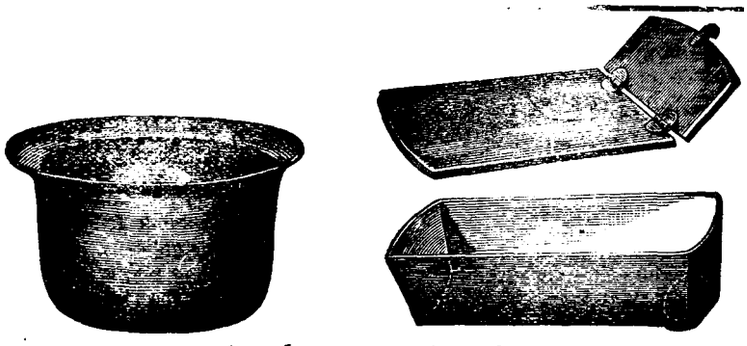

dobre a tunje
porucza
Pawoł Walther
na khěžorskej drósy 4.

Awkzija palneho drjewa na Wujezkowskim revěrje, na Wujezkowskej stronje.

Pjatk 17. septembra popoldnju w 3 hodźinach w hoscźenzu w Bukezach:

11 rm. twjerdych, 20 rm. mjehkich schczěpow,
12 „ „ „, 140 „ „ klumpachow,
0,5 „ mjehkeje walczźiny,

sestajanych jenotliwje a we wotdźělenjach 20, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 35, 36, 37, 38, 44, 45, 46, 47 a na Mjeschiskim pschikupje.

We Wujezku, 29. augusta 1915.

Měschczanske hajnistwo.

Draždźanski wobućowy dwór

Najtuńscha kupowarńnja ſa ſaßopſchedawarjow! Kupowazym Sserbam poſkiczamy pſchi kupjenju **mužazych, žonjazych a dźěčzazych ſchkórnjow najwjetſchi dobytk.** Prěnjoklaßne wobućze. — Nowe formy. Nimo měry tunje płaczišny. **w Budyſchinje** pſchi ßerbſkich hrjebjach 2 na rózku kamjeńtneje haßy.

Naſymſke wupſchedawanje.

Wot póndźele 30. auguſta hacž do 12. ſeptembra budźe ßo dźělba

najlěpſcheho wobucza

ſ dźěla niže nutſkupowanſkeje płaczišny **wupſchedawacź.**

Czrijowa pſchedawarńnja Auguſta Schäfera

na ſeminarſkej drózy 8.

Ponowjenje

rowowych pomnikow ßo na měſtnje, hdźež ßo namakaja, derje, rjenje a tunjo wuwjeduje. Też ßo wobkoženja a płoeźiki barbja. Dobroczíwe poſkiczenja chzyke ßo we wudawarńi Ser. Nowin. wotedacź.

Kucharki, ſtwinſke a ßłužobne holzy, mlokowe holzy, hródźne džowki, holzy kßwinjom, wotroczkow, ßrěnkow, rólnych pohonczow wolazych a dźěłaczerſke ßwójby pyta hnydom pſchiſtajerka **Görlichowa** na ßukelnſkej haßy 1 na rózku khěžorſkeje dróhi w czrijowni knjeſa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

Franz Marſchner

czaßnikar w Budyſchinje
na bohatej haßy 9
ßwój ſkład **czaßnikow** a **czaßnikowych rjeczazow**
k dobroczíwemu wobkedźbowanju porucza
Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje płaczišny.

Czehnita kruwa

je na pſchedań w Ssemichowje czišzko 10.

Mantle ſa jěſdne kola a ſchlawchi

dobra twora ſ lěta 1914
žana wójnſka twora
lataŕnje ſa jěſdne kola zyle ſ moßaſa hižo po mk. 3,50 **zyle ſ moßaſa ſe ßoczku** hižo po mk. 3.75
pola
Thomaſez bratrow
w Budyſchinje
na kamjeńtnej haßy 16.

Tunje ſofy

we nimo měry wulkim wubjerku ma pchſezona ſkładze
J. O. H. Bär
w Budyſchiuje na Hoſchiz haßy 29.

Žeńtwa.

Živnoſczeŕ, kotremuž je mandźeſla wumrjeła, ßebi ßaßo towarſchku živjenja pyta. Dobroczíwe poſkiczenje chzyke ßo dowěrnje we wudawarńi Serb. Nowin. pod napißmom „Žeńtwa" wotedacź.

Kóždy, kotryž chze ßebi **dobry a tuni czaßnik** kupicź, abo kotryž chze ßebi jón **porjedźicź** dacź njech dźe k czaßnikarjej
Kurtej Jenčej
na ſwonk. lawſkej haßy 5.
Jencj pſchedawa a porjedźuje, ſa ßwoje dźěło ſprawnje rukujo. — **Proſchu, ßebi moji wukładne wokno, ſ płaczišnami wupołożene, wobhladacź.**

Sserbſki muſej

wotewrjeny kóždu 1. a. 3. njedźelu měßaza wot ½11—12 hodźin.

Njeſapomniczka

k lětnemu wopomnjeczu na row **Matija Domaſcha** we **Rownom** pola Sslepeho, podoffizéra w reſ. pěſch. reg. czo. 6, 12. komp. padnył ſa wótzny kraj pola Crepiona w Franzowſkej 1. ſept. 1914 a 28 lět ſtary.

Ach, lěto hižo nimo je,
So ſtraſchna traje wójna
Sso ludy bědźa ſaßakle,
A mnoſy wumrjecź maja,
Kiž wot domu ßu ſtrowi ſchli,
Tam jako kwětka ſpadnyli
Pſches njepſcheczelſke brónje.
We ſrudnym lěcze ſańdźenym,
Wy wurudźeni ſtarſchi,
Ssu won do wójny czahnyli
Też ßynojo tſjo waſchi.
Kak ſa tym ſtarſchim hladaka
Je ſrudnje jeho mandźelſka,
Kiž je nětk wopuſchczena.
Kak ſrudny dźeń to ſa waß bě
Hdyž ßmjertna powjeſcź pſchińdźe:
Tón ſtarſchi ßyn tam padnył je,
Wón njewróczi ßo ženje.
Ach tajku wulku ſrudobu
Ma kóždy czerpicź ſ wutrobu
Hdyž podobne joh' tyſchi.

Lěd' běchmy ſměrowali ßo,
Dha druha powjeſcź dóńdźe,
We ſtyſku ſdychowachmy k tom',
Wot kotroh'ž pomoz pſchińdźe.
Tón druhi ßyn wón doſtał je
Też ſtraſchnu ranu we bitwje,
Je leżał w lazarecźe.
Po Božej woli to ßo ſta,
So jeho rana ſtraſchna
Je pomału jom' ſaźika,
Je ſtrowy czišty ſaßo,
Nětk ſteji ſ nowa we bitwach,
Haj wodnjo, w nozy w ſtrachotach
We njepſcheczelſkim kraju.
Ty pak, naſch luby ſemrjety,
Žno lěto ſpiſch ty nětko
Na polu czeſcźe we zuſbje
Ach, kak je nam to czežko,
Nad twojim rowom ženje my
Sso k Bohu modlicź njemžemy,
To wutrobnje naß rudźi.

Naſch troſcht pak we wſchej ſru-
Je wěſte pſcheßwědczenje, ſdobje
So junu tam we wěczноſczi
Naß witacź budźeſch rjenje,
Tu lubowanu mandźelſku,
Też bratrow, ßotru, ſtarſcheju
Do njebjeſkeho raja.

Hłubokoſrudźeni ſawoſtajeni mandźelſka, ſtarſchej, bratſja a ßotra.

„Serbske Nowiny“ wuchadźeja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nowźiwk, kiž maja so we wudawarni „Serb. Nowin“ (na lawskich krjejbjach šo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 37. **Sobotu 11. septembra 1915.** **Lětnik 74.**

Rosprawa němskeho generalneho staba.

9. septembra.

Na wječornym wojownischczu wczera w Argonnach k połnozy wot Vienne-le-Chateau nasche württembergiske a lothringiske regimenty nadběh sčinichu. Nadběhaza infanterija, wubjernje žo z artillerinu podpjeraza, žo na froncze, psches dwaj kilomertraj schěrokej a we hłubokosczi 300 hacz 500 metrow njepschecželowych stejischczow a něotrych sepjeranischczow smozowa, mjes nimi wobtwjerdženja Marie-Therese, pola Franzowsow wjele mjenowaneho. 30 offizěrow, 1999 muži je žo sajalo. 48 maschinskich tšelbow, 54 minymjetakow, 1 revolwerska kanona žo dobu.

Němske eskadry létadłow žu Nancy nadpadłe.

Na ruskim wojownischczu njeje žo wot rańscheho morja hacz k ranju wot Olity niczo wožebiteho pscheměniło.

Mjes jězorami a Němjenom žo njepschecžel se zažaklosczu wobara. Wójsko generalneho połneho marschalla z Hindenburga žo Skidelej bliži.

Zosajo sa Želwjanku, k połodnju wot Němjena, žo njepschecžel poražena sminy; na wječornym brjohu jenož hischcze sadnje wójsko steji. 3550 muži je žo sajalo a 10 maschinskich tšelbow žo dobyło.

Tež wójska generalneho połneho marschalla prynza Leopolda žu Želwjanku na někotrych městnach dožahnyłe. K połodnju wot Rožan je žo pschekhód psches Rožanku wunuzował. Awstrisko-wuherske wójsko dale psches lěž k dołhemu ranju wot Ssjeleza postupuje.

Wójska generalneho połneho marschalla z Mackensenna žu pola Chomska połnózny brjóh Zažjołdy dobyłe. Njepschecžel je žwoje stejischczo pola Beréty Kartuskeje wopuschcził.

Mjes Sporowskim jězorom a Dnjeprowym a Bugowym kanalom žmy postupali.

Njepschecžel, kotryž bě wot Ostrowa psches Sseret postupił, je žo na žwoje połnózne kschidło wróczo czišnył.

10. septembra.

K połnozy wot Souchez a we Vogesach žu žo franzowske hrjebje dobyłe, 20 offizěrow, 109 muži se 6 maschinskimi tšelbami je žo sajało.

Na ruskim wojownischczu žu wójska generalneho połneho marschalla z Hindenburga 1400 muži sajeli.

Wójska generalneho połneho marschalla bayerskeho prynza Leopolda njepschecželowe stejischcza nad Želwjanku a Rožanku nadběhuja.

Wójska generalneho połneho marschalla z Mackensena njepschecžela sčežhujo postupuja.

Na połodnjo-rańschim wojownischczu žu žo žylne njepschecželowe nadběhi wotpokasałe.

Najwyschsche wójskowe wjednistwo.

Rosprawa awstriskeho generalneho staba

wot 9. septembra praji: We Wolynskej dale postupujemy. Wczera je žo ruska fronta k połnozy wot Olyki pschekamała. Dubno, druhe městno wolynskeho twjerdźišniskeho tśiróžka je žo wsało. Do města je wczera awstriska krajnowoborna kavallerija saczahnyła. Po rězy horje ležaze wobtwjerdženja žu w naschim wobžedženstwje. Wójsko generalla z Böhm-Ermolli je k hornjej Ikwje a psches Nowo-Alekšinjej postupiło. Ruske wojerske mozy, kotrež žu k wječoru wot Trebowla wupadłe, žu žo z wjetscha zažo wróczo czišłe. W tymle wojowanju, kotrež žo tu pschecźiwo njepschecželowej pschemozy wotmě, bataillony němskeje gardy wožebje z wuspěchom zapschimnychu. Nad delnim Sseretom a Dnjestrom bě poměrnje směrom. Pschi wczera naspomnjenym dobyczu njepschecželowych stejischczow pola Nowožjelski Kostinkowej je žo pschi pěschim wojowanju kavallerija pólnomarschallskeho leutnanta z Brudermanna znamjenicze wobdźělika. W krajinje nad Zažjołdu wojowaze awstrisko-wuherske wojerske mozy žu z dźěła Michalinsku krajinu. k połodnju wot Rožanow dobyłe.

Na italskim wojownischczu je dale směrom. Pola Schluderbacha naschi wojazy žłabsche njepschecželowe wotdźělenje z tšeleńzu wuhnachu, kotrež žo k naschim stejischczam pola Popena bliżesche. Runje tak stej žo dwě italskej kompagniji, kotrejž jene z naschich sepjeranischczow nadpadnyschtej, wotrasyłej, a njepschecželowe patrouille, kotrež chzychu na horu Ciadenis salěsczi, žu žo potšełake. B.

Rosprawa ruskeho generalneho staba

wot 9. septembra powě: Na froncze Riga—Dwinsk njeje žo powschitkowne połoženje pscheměniło. Němzy, kotsiž 7. awgusta spytachu we wokolnosczi Großeckawskeho a Neugutskeho želesnitskeho zastanischcza postupowacz, žo wróczo czišnychu. Wojowanje nad rěku Lawuzom žo dale wjedže; so bychu žo na lěpje schkitane stejischczo postajili, žu žo naschi wojazy troschku wot praweho rězyneho brjoha wotžalike. Na stronu k Dwinskej (Dünaburgej) je žo jenož mjes pschedstražemi powojowało. Na drózy k Wilnje njeje žo niczo wožebiteho pscheměniło; pschecźiwo pschekhodam mjes jězorami pola Noweje Trojki, kotrež žu naschi wojazy wobžadźili, Němzy se žmjerdźazymi bombami tšelejo. Pola Oran njepschecžel 7. septembra postupowacz spyta. W krojinje pola Grodna Němzy zažakle nadběhi pola dwórnischcza w Druskeniki a Skidelu czinja. W poslednischej stronje njepschecžela wróczo czišnychmy, naczinichmy jemu wjele schkody a někotre duzenty sajachmy. K połodnju Němjena njepschecžel w stronje pola Wolkowyska k bokomaj želesniży, do Sslonina wjedźazeje, wurjadnje zažakle nadběhi czinjesche. Pschi dróhach wot Luzka do Rowna njeje žaneho pscheměnjenja. W stronach Dubna a Krjemjeneza žmy žo do nowych stejischczow nad Hornjej Ikwu a Goryna postajili. W Galizijskej žmy pola Tarnopola 7. septembra wulki wuspěch nad Němzami dozpili. Po prajenju jatych žo 3. divisija gardy a 48. reserwna divisija Němzow, poslynjenej z jenej awstriskej brigadu a z wjele czežkej artillerinu, wot někotrych dnjow na rosžudžazy nadběh horliwje pschihotowaschtej, kotryž bě na nóz 8. septembra postajeny. Naschi wojazy njepschecželej pschedeńdźechu, postupowachu a po zažaklym wojowanju nad rěku Doljonku 7. septembra Němzow dospołnje sbichu; na kónzu wojowanja pak njepschecžel po prajenju naschich wojakow tšeleńzu z kanonow wurjadneje žylnosče zapocza; jenož dokelž njemózachmy z runje tak žylnej tšeleńzu wotmolwicz, žo nam sadźěwa, so njemózachmy žwój wuspěch wuwužicz. Pódla nimo měry wulkeho schkodowanja po mortwych a ranjenych žu Němzy wjazy dyžli 300 offizěrow a 8000 muži jatych zhubili. Pódla teho žmy 30 kanonow, mjes nimi 14 wulkeho kalibra, wjele maschinskich tšelbow, municijskich wosow a druheje wójnskeje nadoby dobyli. Po krótkim pschesczěhanju žu žo naschi wojazy zažo do žwojich stejischczow nad Sseretom postajili. Dostawschi rosprawu wo poroženju, naschim njepschecželam pschihotowanym, pschikasa zar, so by žo khrobłym wojakam jeho wjeżele a džak wuprajił. Bóle k połodnju w krajinje nad Trembowlu žmy njepschecžela 7. septembra z wjazorych wšow czišli a žmy 40 offizěrow a — hacz dotal — 2500 wojakow z 3 kanonami a 10 maschinskimi tšelbami sajeli. Mjes Dnjestrom a delnim lěwym Sseretowym brjohom Awstrizy 7. septembra pola wšy Wonjatynza k nadběhej pschedeńdźechu; z nadběhom z boka jeneho z naschich bataillonow žo njepschecželowe postupanje sastaji; Awstriskim 11 offizěrow a wjazy dyžli 1000 muži

ſ někotrymi maſchinſkimi tſělbami wotewſachmy. — Sbožowne wuńdženje naſcheho wójſka ſ wobcźežneho ſtejiſchcźa ſ pſchedßunjeneho, ſ njepſcheczelom wobpſchimnjeneho wojownifchcźa nad Wißku, počźina wunoſchki podawacź, kotrež ßo najpriódzy w podźělnych wuſpěchach pokaſuja. B.

Wolfowa telegrafowarńja w Barlinje je wo rosprawje ruſkeho generalneho ſtaba 9. ſeptembra ſcźěhowaze wojſjewika: Ruſka hantſka rosprawa wot 8. ſeptembra wo wuſpěchach pola Tarnopola ßo na podawki počźahuje, kotrež ßu w němſkej dnjowej rosprawje wot 8. ſeptembra naſpomnjene. Ruſka rosprawa je, kaž dyrbi kóždy wězywuſtojny hnydom pſchi nadrobniſchim pruhowanju ſpósnacź, dla pſchewidźneho ſamyßka ßwobodnje wunamakana, ſo by ßo pſchewſacźe hłowneho roskaſowarſtwa pſches zara ſ wunyßlenymi wuſpěchami pſchekraßniło. B.

Rosrěčenje pod zarowym pſchedßydſtwom.

Ssobotu je ßo pod zarowym pſchedßydſtwom w Pětrogradźe wo krajnym ſakitanju wuradźowało. Wono ßo na dźěłanje brónjow a munizije, wobſtaranje transportſkich ßrědkow a ſeźiwjenje luda počźahowaſche. Zar praji, ſo ſtej jemu kněžorſtwowa rada a duma, kotrejž ſtej nětkole ſhromadźene, jeniczke wotmolwjenje dalcj, kotrež je Ruſkeje hódne, mjenujzy, ſo dyrbi ßo wójna hacž k doſpołnemu dobyczu dale wjeſcź. Wón na tym njedwěluje, ſo je to hłóß zyłeje Ruſkeje. Niczo njeßmě wolu a mozy ruſkeho luda wot jeniczkeho ſaměra wotwodźicź, mjenujzy njepſcheczela ſ kraja wuhnacź. Wójnſki miniſter Poliwanow, pſchedßyda kněžorſtwoweje rady Kulomſin a duminy pſchedßyda Rodźianka zarej wotmolwichu. Poßledniſchi ſ najwjetſchim wuraſom pſcheczíwo myßli rěczeſche, ſo by ßo měr prjedy ſczinił, doniž njepſcheczel njeby doſpołnje ſbity a rosraźny był. Ludowa myßl njeje ſ njeſbožom wójny ſlemjena a kruta a njepowalna woſtanje. Rěčnik zara napominaſche, ſo by zyły lud k ßwjatemu dźěłu ſawołał. Ruſki lud je ßo rosßudźił, na pſchezo hidźene němſke rjeczaſy ſkamacź.

Po poßedźenju je zar k wójſkowej froncze wotjěł. Wójſko w baltiſkich provinzach general Ruſki nawjeduje. General Iwanow dale na czołe wójſka ſteji, kotrež pſcheczíwo wójſkam pólneho marſchalla Mackenſena wojuje, mjes tym ſo general Ewert roskaſowarſtwo nad wójſkom doſtanje, kotrež je pſcheczíwo wójſkam bayerſkeho prynza Leopolda ſtajene.

Zar je hłowne roskaſowarſtwo nad złym ruſkim wójſkom pſchewſał. Franzowſki preſident Poincaré je jemu k temu poſtrowjazy telegram pósłał. B.

Wulkowjerſch Nikolaj Nikolajewicź je hłowne roskaſowarſtwo nad wójſkom w Kawkaſu pſchewſał. B.

Zarowy liſt wulkowjerſchej Nikolajej.

Pißmo, kotrež je zar najwyſchſchemu roskaſowarjej wulkowjerſchej Nikolajej Nikolajewiczej pósłał, praji: Spoczatk wójny ßu mi wyſchſche rosmyßlenja ſadźěwake, po mojim ſmutſkownym pokhilenju czinicź a ßo na wójſkowe czoło ſtajicź. Teho dla běch Wam najwyſchſchſche roskaſowarſtwo nade wſchěmi wojerſkimi mozami na kraju a na morju pſchepodał. Pſched wocźomaj zyłeje Ruſkeje je Waſcha kněžorſka wyßokoſcź we wójnje dopokaſma njepowalneje khrobłoſcze dawała, kotrež hłuboke dowěrjenje a pobožne pſchecza wſchěch Rußow ſbudźichu, kotſiž Waſche mjeno pſches wſchě njewobkhódne woßudowe pſcheměnjenja wójnſkeho ſboża pſchewodźeja. Czeża ßłužby ſa wótzny kraj mi dźenßa każe, hdyž je ßo njepſcheczel do ſmutſkowneho kraja dobył, najwyſchſchſche roskaſowarſtwo nad aktivnym wójſkom pſchewſacź, ſe ßwojim wójſkom ßo do napinanjow wójny dźělicź a ſ nim ruſku ſenju pſcheczíwo njepſcheczelowym nadpadam ſchkitacź. Pucze pſchedwidźenja ßu njeſnate; tola moja winowatoſcź a moje požadanje mje w tutym rosßudźenju poßylnjatej, kotryž na wuwaženjach wužitka ſa ſtat wotpoczuje. Njepſcheczelowy nawal wot wjeczora, kotryž ßo pſchezo pſchiwótſa, ßebi pſchedewſchěm najßylniſche ſhromadźenje wſchěch wojerſkich a wobydlerſkich wyſchnoſczow, a ſjednoczenje najwyſchſcheho roskaſowarſtwa we wójnje ſ powſchitkownej dźěławoſczu wſchěch dźělow krajneho ſarjadniſtwa žada, ſchtož naſchu kedźbliwoſcź wot połodniſcheje fronty wotwobroczа. Pſchi tychle wobſtejnoſczach ſpósnawam, ſo je Waſcha pomoz a rada na naſchej połodniſchej froncze trěbna, a Waß ſa kawkaſkeho měſtokrala a hłowneho roskaſowarja khrobleho kawkaſkeho wójſka pomjenuju. Waſchej kněžorſkej wyßokoſczi ßwoju hłuboku dźakownoſcź ſa wſchě napinanja w dotalnym dźělu wójny wobßwědczam. L.

Wopuſchczenje měſta Rigi.

Nowinam „Politiken“ ßo ſ Pětrograda piſche: Na Rigaſkim dwórniſchczu dołhi rjad woſow ſ nadobu ſ wuprózdnjenych ſtronow k wotjěſdej hotowy ſteji. Też polizija ßo k wotjěſdej hotuje. Rigaſke polizajſtwo je ßo hižo dawno ſamkło, runje tak wſchě druhe ſtatne ſaſtojnſtwa. Paßy njejßu ßo wot někotrych njedźel wjazy pſchehladake. Polizajſzy ſaſtojnizy hiſchcze ßwoju ßłužbu ſaſtawaju, Jich wězy pak ßu ßo hižo do Jurjowa wotwjeſke. S dźěłaczerjemi, kotſiž ßo wotwjeſu, też lěkarjo a perſonal hojernjow wotjědu. B.

Podawanje wójnſkeje potrjeby ſ Japanſkeje.

Norwegſke nowiny „Aftenpoſten“ ſ Tokio powjedźa: W korejſkich półvernikach ßo w nozy a wodnju dźěła, ſo by ßo ſa Ruſku munizija nadźěłała. S twjerdźiſnow połnózneje Japanſkeje ßu ßo cźežke kanony a munizija do Ruſkeje póßłake. Ruſke knjeżerſtwo je w Japanſkej 40,000 porow ſchkórnjow a 30,000 kaſchczow munizije ſkaſało. Pola „Japanſkeho zellulojdſkeho towarſtwa“ je ßo 440 tunow tſělneje bawłny ſkaſało. Statne japanſke brónjerńje ſ dwójnej liczbu wojakow dźěłaju. Japanſki wójnſki miniſter je wobjaunkył, reſerwny wobſtatk tſělbow ſa japanſke wójſko wot 500,000 na 1 milijon powyſchicź. B.

Němſke powětrowe lětadło nad Londonom.

W Barlinje, 9. ſeptembra.

Naſche namórſke powětrowe lětadła ßu w nozy wot 8. k 9. ſeptembrej na wjeczorny dźěl ſ nutſkowneho Londona, dale na fabrikſke twary pola Norwicha a na pſchiſtawne twary a żeleſarńje pola Middlesborougha bomby mjetake. Sſylne rosbuchnjenja a wjele wohnjow ßu ßo wobkedźbowake. Njepſcheczelowe batterije do powětrowych łódźow ßyłuje tſělachu. Wone ßu ßo njeſranjene wrócźiłe.

Chef amdiralneho ſtaba marinу.

Reuterez telegrafowarńja wo nadpadże němſkich powětrowych łódźow powě: Wobaranſke kanony do zeppelinow tſělachu. Lětadła ßo do powětra puſchczichu, njemóżachu pak zeppeliny wußlědźicź. 15 malych domow je ßo ſniczyło abo khětro wobſchkodźiło, a někotre wohnje ßu ßo naczinike, kotrež pak ßo bórſy ſhaſchachu. Dalſcha ſchkoda je ßnadna. 2 muźſkaj, 3 żónſke a 5 dźěczi ßu ßo morike, 16 żónſkich a 14 dźěczi je ßo ſranilo; 1 muźſki a 2 żónſkej ßu ßo ſhubili, najſkerje ßu ßo pod rospadankami pohrjebali. Wſchitzy zivilnemu wobydlerſtwu pſchißłuſchachu ſ wuwſaczom jeneho ſranjeneho wojaka. B.

Jene ſ němſkich lětadłow je Hollandſku pſcheleczało. „Rotterd. Courant“ piſche: Dźenża rano je ßo na wſchelakich měſtnach Hollandſkeje jene powětrowe lětadło widźało. Tole lětadło je też nad Amſterdamſkimi wobtwjerdźenjemi leczało. Do njeho je ßo teho dla tſelało. K kajkemu krajej je wono pſchißłuſchało, njeje ßo ſhoniło. B.

Schtyrzeczi franzowſkich lětadłow nad Saarbrückenom.

Po franzowſkej wójnſkej rosprawje ßu 1. ſeptembra ſchtyri němſke lětadła na njeſchkitane měſto Lunévalle bomby mjetake. Na to je dla wotplaczenja ſchtyrzeczi franzowſkich lětarjow pſches mjeſy ſleczało a w Saarbrückenje do wojerſkich twarjenjow bomby mjetało. Lětarjo mióżachu ſpósnacź, ſo mějachu wuſpěch. B.

Sſerbija a ſchtworoſwjaſk.

Mailandſke nowiny „La Sera“ ſ Roma ſhonja: Sſerbija je ſchtworoſwjaſkej w naſtupanju wotſtupjenja kraja Bołharſkej wotmolwjenje w pſcheczelnej formje dała. Wona je ſwólniła ſchtworoſwjaſkowe żadanja dopjelnicź, jenoż krajinu pola Dźewdźeli a Monaſtyra chże wona politiſkich, wikowanſkich a wojerſkich pſchiczinow dla, kotrež ßo też Grichiſkeje dótkaju, wobkhowacź. Mjes Sſerbiju a Bołharſkej ßo wo wotſtupujomnych krajinach jedna; jednanje móże pſchi woboſtronſkej dobrej woli k wuſpěchej dowjeſcź. B.

Politiſke ſtejiſchczo Rumunſkeje.

Po jenej powjeſczi ſ Bukareſta je pſchedßyda rumunſkeho ßejma, Pherekyde, pjecza wóndano prajił, ſo je po nowiſchim wucźinjenju ſe ſchtworoſwjaſkom Rumunſka na to ſwjaſana, ſo hacž do 15. ſeptembra Němſkej, Awſtriſkej a Turkowſkj wójnu pſchipowjedźi.

K temu ma žo pschispomnicź, so je žo Rumunska na to swjasaka, s dobom hromadže s Italskej žo do Awstriskeje dacź. W rosžudnym wokomiku je pak žo Rumunska na to powolała, so Italska njeje prjedy Rumunskej niczo k wjedženju dała (?), hdyž je Awstriskej chzyła wójnu pschipowjedźicź. Posdźischo je žo Rumunska na to wurěczała, so žo dla njedostatka munizije njemóže prjedy pschi wójnje wobdźelicź, hacź žo njejžu Dardanelle dobyte. B.

Paläština we wójnskim cžažu.

Paläština pod nětcžischej wójnu žobu cžerpi. Turkowske wójsko, kotrež bě žo pschecźiwo Egiptowskej póžłało, je žo wot tam do Paläštiny wrócźiło. Tam njeje pschecźiwo Jendźelcžanam niczo wuczinicź mohło. Jenemu němskemu leutnantej je drje žo poradźiło, někotre jendźelske parne kódže s pjatnacźezentimetriskimi granatami w Suezskim kanalu potepicź, tola žo kanal s tym njesawrje. Też jena bitwa je bjes wuspěcha wostała. W tu khwilu žu w Paläštinje wschudže turkowske lěhwa widźecź; pola Sarona a Jesreela, Samarie a Jerusalema. W Jerusalemje žo franzowske, jendźelske a ruske klóschtry a hospizy jako kasarny wužija. Džemal pascha, roskasowaŕ turkowskeho wójska, ma žwój hłowny kwartěr we wustawje němskeje khěžorki Augusty Viktorie. W Nazarethu je dalsche wulke lěhwo. Wojazy też pschi mórskim brjosy leža, hdźež žu tšelne hrjebje a batterije pschiprawjene, so žo tam njebychu njepschecźelowi wojazy na kraj wužadźicź mohłe. Po želesnizy móže žo nětkole s Jerusalema, psches Lyddu, Sichem, Nazareth a Damaskus do Syriskeje jěsdźicź.

Jědź je žo wobydlerjam swjetscha sebrała. Smyžlenje w kraju je dowěrne, powěsće s Europy žo rucže wosjewjeja, dokelž je psches Taurnske hory pschijimarnja bjesgrotneho telegrafa pschiprawjena. Hospodarske wobstejnosće žu wschak cźežke. Wukrajne twory njejžu s dźěla wjazy dostacź. Koža, tkaniny, wolma, gumijowe banty, nicże, khofej, schwabliczki a rajž žu jara žadne. Nadźijeja žo, so žo hischcże žito s rańschojordanskeho kraja pschiwjese. Banki njemóža niczo wjazy wupkacźicź, też niz na pschipokasanki. Jenož turkowske a jendźelke skoto je hischcże we wobkhodže, husto njenje płacźaze, dale nowe turkowske žlěborne a niklowe pjenjesy, papjerjane pjenjesy s dyrbjenskim kursom. Wjele schkody žu saž skopczki naczinike, tola je žo też wjele skopczkazych jejkow sniczilo. Jeli so budže wójna hischcże dołho tracź, Paläština cźežkim cžažam napschecźo póndže. G.

Pscheměnjenje němskeho wojerskeho sakonja.

Po wobsamknjenju khěžorstwoweho žejma budža žo wojerstwu winowacźi, kotsiž žu žo prjedy jako trajnje njekhmani spósnali, s nowa wobhladowacź. Kaž je žo dopokasało, žo mjes tajkimi wojerstwu winowatymi wjetscha liczba namaka, kotsiž žu nětko k wojerstwu khmani. Cžaž a lěkaŕ staj husto njedostatki wotstronikoj, kotrychž dla bě žo njekhmanosćź k wojerstwu spósnała. B.

Jednak.

Se starych cžažow.

(Pokracžowanje.)

Farar žo wjeżnjanam sa dowěru, jemu s wuswolenjom sa jednaka wopokasanu, lubje podžakowa a dorjekny:

„Budu też tuto nowe sastojnstwo se wschej žwědomliwosću a žwěru sastawacź a žo nadźijam, so budźecże so mnu w kóždym nastupanju spokojom."

„Schto pak dyrbju ja nětkole se žwojej skórźbu wo lipu sapocźecź?" Buchnik žo noweho směrza woprascha.

Tón žo trochu požměwajo na njeho pohlada a rjekny:

„Tu 'skórźbu dajcże na žudnistwje najprjedy sastajicź, potom pschińdźcże s Marnakom ke mni a prajtaj mi žwoje winy a pschicźiny, a potom budźemy widźecź, komu mam schtom, tu lipu, pschižudźicź."

Farar woteńdže. Duzy po pucźu pak wón Jurja, Buchnikoweho žyna, setka.

„Jurjo, budź ty rosomny", wón jemu rjekny.

Jurij khutnje a bjes maka žwjatocźnje pschikiwny; to žkowo bě skoro zyke prědowanje sa njeho, a wón žwojeho nana a jeho žlabosću snajesche.

Potom džěsche knjes farar dale a žo hischcże pschede wžu troschku mjes polemi pschekhodźowasche. Sslónzo hischcże wyšoko nad horami w žołcźeżwětkym powětru stejesche.

To bě kražny wjecźor, a wobaj dworaj, Marnakez a Buchnikez, stejeschtaj wonka cźische wotpocźujo wožrjedź polow a schtomow. Rospominajo njedźelske Boże žkowo stary duchowny pomaku krocźesche.

„Pomhaj Bóh, knjes fararjo!" žo jažnje a wutrobnje s lěweje strony se žadoweje sahrody sawoła.

To bě Marnakez Hana; wona bě knjesa fararja widźała pschińcź a bě kruch do sahrody saschła, so by jeho mohła postrowicź.

„Wjerschʼ pomhasy!" wón pomaku rjekny, posasta, spohladny horje, a hdyž holzu w sahrodze stejo wuhlada, boda:

„A kak dha pola waž khodźi, Hana?"

Holza bliže pschistupi.

„Hubjenje, — do sady, knježe", wona s waha prajische, „takle to dołho dale hicź njemóže. Njemózecże dha wy, knježe, na žane waschnje pomhacź?"

„Nětkole trasch trochu bóle hacź dotal", wón wotmolwi, „ale so by pokoj pschischoł, dyrbi žo najprjedy Buchnikej a waschemu nanej twjerda wutroba rosmjehcźicź, a to njeje nam cźłowjekam do mozy date. Modl žo ty, pschestań plakacź, žnadź to Bóh polěpschi, a tak pschińdže měr: wschitko móže saž do rjada pschińcź, božemje, Hana!"

To prajiwschi schědźiwz dale džěsche.

Sa khwilu wón posasta a žo na dworaj wróczo wobhladny, kotrajž tak hordaj a žwobodnaj žebi s napschecźa stejeschtaj.

„Daj pokoj, Knježe!", wón žo modlesche a sczahny žebi kłobuk, „daj pokoj, o Knježe, w naschich dnach, pschetoż nikoho njeje, kiž by sa naž wojował, khiba jenož ty, o Božo! Nawjeduj ty wutrobu žo wadźazeju k pokojej, kiž masch ju w ruzy, kaž rěki wody, a jeli so też moje wolanje hacź k tebi njedóńdže, poskaj na hłóž njewinowatosće dźěcźi, kotrež sa žwojeho nana k tebi wolaju, so by skónczńje tónle pohórschk žo minył."

Ssobotu na to Buchnik w korczmje žedźesche, wěso bě też agenta Schkrabak pschi nim. Tutón poželedníschi wschak njeby bjes khodźenja do korczmy mohł žiwy bycź. Korczma ta bě jeho zyrkej, kut sa wulkim hosczińskim blidom, hdźež wón wschěch a też jeho wschitzy widźachu, bě jeho klětka a napicźi wjeżnjenjo a wóskarjo, drjewarjo s lěža, rěsniszy a stajni wopytowarjo korczmy, to běchu jeho horliwi pschipożłucharjo. Hdyž by wón poczał wo žwojej mudrosczi powjedacź, sakonje wukladowacź, zyły žwět rossudźecź, potom bychu wschitzy mjelczeli, a schtóž pschecźiwo žwojemu samyžłej do teho towarstwa by pschischoł, tón dyrbjesche runje tak też mjelczecź a dyrbjesche wjeżely bycź, hdyž Schkrabak se žwojim wótrym jasykom do njeho njekalasche, schtož bě wěso jeho pschiwiżnikam najwjetsche wjeżele. Też najlěpschi ludźo jemu s pucźa khodźachu, dokelž žo jeho khrobkeje huby bojachu. Dokelž bě kóždeho hańba, tak njehańbicże wotmolwjecź, kaž to Schkrabak žam rěcźesche, wostawasche wěso wón kóždy ras dobycźeŕ.

„Nó, Schkrabako", jedyn s jeho pschecźelow wuženwajo rjekny, „nětkole budże drje tebi a twojemu pomoznikej w měsce zyke džěło skažene."

„Nó, nó, mój muzíko", wón wótsje wotmolwi, „tu staroscź ty jenož mi wostaj. Wschu cźescź knjesej fararjej w zyrkwinskim džěle, tam je wón s mischtrom; ale sakonje ja lěpje snaju hacź wón. Se prědowanjom žo skórźba wjescź njehodźi, něwěrno, Buchniko?"

Wschitzy žo žmějachu a hladachu na Buchnika, kiž bě hacź dotal na druhich malo dźiwał a se žwojim žynom Handrijom tu njerěcźo žedźał.

Prjedy hacź móżesche jeho nan něschto wotmolwicź, Handrij měrnje ale wótsje rjekny:

„Schkrabako, wostaj ty knjesa fararja na pokoj a njetykaj žo do jeho wězow a też nascheho nana na pokoj wostaj!"

„Rěcźu dha ja s tobu, hólcże?" Schkrabak snapschecźiwi. „Mi tola njeje trjeba, hakle tebje wo dowolnosću prožycź, hdyž chzu twojemu nanej schto prajicź. Myžlisch dha žebi ty, so žy ty hižo Buchnik? Hdy bych ja na Buchnikowym městnje był, by mje hańba byko, so chze mje tajkile młody hólz sakitowacź. Buchnik je žam tak mudry, so žam wě rěcźecź a wotmolwjecź."

Pschitomni ani žkowa pikli njeběchu. Hrubje žo žmějo na Handrija žo wobhladnychu, kotrehož bě, kaž žebi myžlachu, Schkrabak tak derje wotbył. Tajzy ludźo njewjedźa rosesnawacź a žebi myžla, schtóž je khrobły a njehańbicźiwy, so ma tón też prawo.

Handrij pak měješe wulku duchapschitomnosću a njedasche žo se Schkrabakowymi njehańbicźiwymi žkowami samylicź, ale rjekny s krótka a rasnje:

„Nó, Schkrabako, hdyž je mój nan žam mudry dosch, so móże

ßwoje wězy ßam wobstaracź, kaž ty prajisch, cžeho dla dha chzesch ßo ty potom ſa njeho staracź, kaž pata ſa kurjatko? To je zyle njetrěbnje; ſchtož ty ſ twojimi rěcžemi chzesch, ja jara derje wěm! So ßy ty mi moju młodoſcź wumjetował a mje hanił, na to tebi ja nochzu wotmołwjecź, dźiwajo na twoju starobu. Ja mam ßwojeho nana ſańcź a njeißym jeho ženje chzył miſchtrowacź. A ženje hiſchcže njeißym ßebi hinak myßlił, dyžli, ſo by naſch nan tak dołho žiwy był, kaž chze to Bóh měcź a dacź. Potajkim radźu tebi, Schkrabako, hiſchcže junu: woſtaj naſcheho nana a też knjeſa fararja na pokoj, hewak ßo mje hladaj!"

S tymi ßłowami bě ſchkaraty agenta derje wotbyty a młodźenzej ßo wócžko ſabłyſkny.

Buchnik pak dwělowaſche, hacź dyrbi dacź Handrijej abo agentej prawo bycź. Jeho wutroba nucžeſche jeho k temu, ſo dyrbi ßynej, jeho hordoſcź pak k temu, ſo dyrbi agentej pſchihłoßowacź. Schkrabak bě ſe ßwojimi ßłowami do praweho błaka trjechił: do hordoſcže. Nimo teho bě Buchnik, jara lacžny, ſ woprědka jara ſpěſchnje pił a piwo bě jemu hižo trochu do hłowy ſtupiło. To bě Schkrabak jara derje pytnył.

Agenta ßo teho dla móznje piwa naßrěba a potom rjekny, pſchi cžimž bě na ſdacže jeho hłóß měrny a bjes hidy:

„S tym młodym ßo njewadźu. Ale pſchi tym woſtanu: pſched tak mjenowanym jednakſtwom a pſched fararjom ſtracha nimam. To drje ßmě kóždy cžłowjek prajicź. S tutym jeho nowym ſaſtojńſtwom ani ßudniſtwo wotßadźene njeje, ani my khlěb ſhubili njeißmy. Farař wſchak ßmě najprjódzy ßwój wußudk wuwjeſcź; ale hdyž ßo dwaj wadźitaj, dyrbi tola jedyn wopak měcź. Tón wſchak potom wěſo pucź ke mni namaka a jenož to je zyła wobcžežnoſcź, ſo dyrbi cžłowjek hiſchcže prjedy na faru běhacź a ßo tam dacź pſcheßkyſchowacź. So wſchak farař ſa ßwoju ßłužbu niczo njeżada, to chzu rad wěricź", wón ſe ſłobami pſchiſtaji, „wón wſchak pſchi tym też wě, hdže woſtanje."

„To je nětkole twoje poßlednje ßłowo!" Handrij rjekny a ſpěſchnje ſtany.

Jeho nan pak rjekny:

„Woſtań ßedźo!" a jeho ſaßo na ſtólcžk ſcžeže. Wón bě ßam pſchi ßebi ßej hižo pſchekładł a ßo ſa to rosßudźił, ſo chze, hdy by fararjowy wußudk pſchecźiwo njemu wupadnył, ßo na Schkrabaka a na ßudniſtwo wobroćźicź.

„Ja hiſchcže junu rjeknu", Schkrabak ſaßo poča, „a też pola Buchnika a Marnaka to hinak njebudže, ſchtóž pola fararja, to rěka pola jednaka, ßwojeho prawa njedoſtanje, tón dže na ßudniſtwo a k rěcžnikej."

„Schtóž je doſcź njeroſomny, to cžini", Handrij khwatnje rjekny. Wón chzyſche hiſchcže doprajicź: ‚Pſchetož mudriſchi popuſchcźi'; tola prjedy hacź móżeſche to rjez, běchu ßo durje hižo wotewrike a Marnak ſaſtupi. Dołhi ßuchi muž ſ cžornymi włoßami a ſ ſakdami we wuſtaranym wobliczu a ſ khroble ſhibnjenym noßom, bě na to ſapodobny, ſo móżeſche wot njeho hrózba wukhadźecź. Njedźiwajo teho njemóżachu pſchitomni ßo wußměſchazeho ßměcha dodźeržecź, hdyž wón runje ſaſtupi, hdyž Handrij rěcžeſche.

Dźiwnje Marnak na wußměſchaze woblicža hladaſche. To bě wſchak wſchěm ſnate, ſo bě jeho ſamoženje wotebjerało, tola wo tym nichtó njewjedźeſche, ſo wón w rukomaj lichowarjow tcži a ſo je ſ jeho ſamoženjom na kónzu. Wón ßo na kóžde waſchnje prózowaſche, ſo by ßo ſdało, jako by wón w dobrych wobſtejenjach był, a duž bě cžim njedowěriwy a ßebi ſtajnje myßleſche, ſo ßu jeho ſtaroſcže ſpóſnali.

„Dobry wjecžor, wſchěm hromadźe", wón ſ krótka rjekny a ßo ſa blido ßydźe.

Sa khwilu wón rjekny:

„Tu je dźenßa wjecžor prawje cžicho!"

„To cžini, ſo je Buchnikez hólz runje wo waß powjedał, Marnako", Schkrabak nětkole ſapocža, „njeje to wěrno, wy hólzy?"

„Tak, ſchto dha je prajił?" Marnak roshorjeny a wótſje rjekny a ſ horda ßwoju hłowu pſchecźiwo Handrijej ſběhže. Hacź dotal na njeho niczo měł njebě, hacžrunje bě mnohe ſtórżby ſe ſtarym Buchnikom měł. Pſchetož wón bě do teho pſchiſchoł, ſo bě Handrij ſchwarny hólz.

„Najprjódzy dajcže bleſchu wina porjedźicź", Schkrabak ſnapſchecźiwi a na druhich ſtóſtniwje ſamikny, — „abo piwo, jeli ſo je wam wino drohe!".

Burjo ſ kohcžemi jedyn do druheho ſtorkachu a jedyn ſ nich rjekny:

„Nó, nó, Marnakej a wino drohe, to by dźiwna wěz była."

Marnak pak dyri wo blido, ſo ſchkleńzy rejwachu a něktore padźechu a ſawoła:

„Ja piju wino, hdyž chze ßo mi wina, a piwo, hdyž chze ßo mi piwa. Korcžmarjo, ſchkleńzu piwa a worcžiſnu ſa padnjene ſchkleńzy! A nětkole, ſchto je ßo wo mni prajiło?"

„Hm", Schkrabak pomału rjekny, „Buchnikez Handrij je wo hłupych rěcžał pſchi ſtórżbje ßwojeho nana."

„Tak — a?"

„Nó, ßwojeho nana tola ſa hłupiſcheho měł njeje", běſche hanjaze Schkrabakowe wotmołwjenje.

W tym wokomiku Handrij ſtanywſchi rjekny, k Marnakej ßo wobroćźiwſchi:

„Sſußodźe, ja waſcheho mjena na jaſyk brał njeißym. Prajił ßym, ſo, hdyž něchtó wot jednaka hiſchcže k agentam běha, ſo je to njeroſomniſchi ſ wobeju ſtórżbnikow. Hiſchcže chzych dodacź: ‚Dokelž mudriſchi popuſchcźi!', ale mjes tym ſcže wy ſaſtupili. Ssym wam ſa to dobry, ſo ßebi na waß myßlił njeißym. Ja ßym to jenož chzył zyle powſchitkownje prajicź; ja waß cžeſcźu a mam waß ſańcź."

Marnak bě wutrobnje wjeßeły ſo wo jeho ſamoženſkich pomérach niczo rjekli njeběchu. Sjawne ßłowo a ßwěrne wócžko Handrijowe jemu ſawěſcźeſche, ſo je to wěrno, ſchtož wón rěcži. Wón Handrijej ruku da a praji:

„Handrijo, to cži wěrju, wo tym ſwady njeſmějemoj."

(Pokracžowanje.)

Ze Serbow.

S **Budyſchina.** Po pruſy w tudomnej Michałſkej zyrkwi 29. auguſta je ßo knjes zyrkwinſki wucžeŕ Polak w Maleſchezach ſe 7 hłoßami ſa zyrkwinſkeho wucžerja pſchi Michałſkej ſchuli wuſwolił. 2 hłoßaj je knjes zyrkwinſki wucžeŕ Běmar doſtał.

S **Budyſchina.** Sańdźeny pjatk ſtaj ſ tudomneho dźěłacžeŕſkeho komanda w Bjerwałdze dwaj jataj Rußaj cžekkoj. Pſches ßußodne Cžechi ſtaj wonaj chzyłoj po lěßach do Schwajzarſkeje pucžowacź. Njedźelſki ßylny deſchcź pak je jeju nuſował, ßo ßwojeho wotmyßlenja woſtajicź. Hacź na kožu pſchemoknywſchi a ſe ſymu dyrkotajo ßo njedźelu wjecžor ½10 hodźin do durjow jeneho doma w Zeidleru pola Rumburga kłapaſchtaj. Jedyn poliziſt jeju Rumburgſkemu wojeŕſkemu komandej pſchepoda. Wonaj ſtaj ßo loni w auguſcže w rańſchej Pruſkej ſajałoj. Jedyn ſ njeju je ſ Moſkwy, druhi ſ Drohowjez. Jatby běſchtaj ßo nabyłoj, dokelž wot doma hižo dołhi cžaß žanych pjenjes doſtałoj njeběſchtaj.

— **(Wojeŕſki cžeknjeńz.)** Wojak Edmund Trenkler ſ pěſcheho regimenta cžiſło 103 je wot khorhoje cžeknył.

— **Eſkanje pólnych poßyłkow na ruſke wojowniſchcžo** je ßo hacź na dalſche ſaſtajicź dyrbjało. Pólna póſta njemóże wjazy ſa to rukowacź, ſo poßyłki do rukow adreßatow dońdu. Njech ßo teho dla hacź na dalſche wojowazym wojakam na rańſchim wojowniſchcžu pólne poßyłki wjazy njeſcželu.

— **Wulka woda na Sprewi** bě póndźelu ſ deſchcžom naſtała, kotryž bě njedźelu nimale 24 hodźin ſa ßobu ſchoł. W Budyſchinje ßo ſahrody pſchi Sprewi pócžrjechu, dalſcheje ſchkody pak ßo njeje ſtało. Na łukach niże Delnjeje Hórki, kotrež ßo wſchě powodźichu, je wułka woda ſ dźěła wotawu wotwjedła a łuki ſ błótom ſamaſała. Njedźelu popołdnju ßo k deſchcžikej ßylny wětr pſchida, kotryž wjele ßadu ſe ſchtomow ſtſchaßy a ſta ſchtomow ſwuwała. Hórje hacź w Budyſkich ſtronach je po ſdacžu wětr w Žitawſkej krajinje zychnował. Ssadowy wunoſchk je tam wſchón ſniceny. Sſo ſ wětrom wuwaliwſchi wułka lipa na hoſpitalſkej dróſy w Žitawje elektriſki grot roſſtorhny. S dele wißazym grotom ſo kóń jeneho nimo jědźazeho jenopſcheżneho ſapſchaha na měſcže mori. Wožoby we woſu na ſboże njeſranjene woſtachu. Telefonowy ſwjaſk ßo do wſchěch ſtron pſchetorhny. Elektriſke wobßwětlenje teho runja ſ wułkeho dźěła haßny. Žitawſke naſymſke wiki njemóżachu ßo wotměcź. Wułka liczba budow a ſtejiſchcžow je ßo wobſchkodźiła a powróćźiła. Twory ßo ſ wětrom na dróhi ſmjetachu.

— **(Rěſanje ßucželnych krutwow, jałojzow a ßuproſchnych ranzow.)** Saſkſke miniſterſtwo ſnutſkownych naležnoſcžow wukas ſwjaſkoweje rady wot 26. auguſta 1915 woſjewja, po kotrymž ßo ßucželne kruwy, jałojzy a ßuproſchne ranzy njeßmědźa rěſacź. Wuwjacźa móża ßo w jenotliwych padach dla nuſneje hoſpodarſkeje potrěbnoſcže dowolicź. Wukas njepłacži ſa rěſanja, kotrež ßu nuſne, dokelž ma ßo bojecź, ſo ſkocžo na khoroſcź kónz woſmje abo dokelž dyrbi ßo dla ſnjeſboženja hnydom moricź.

— **(Poniženje khlěbowych placžiſnow.)** W Budyſkim hamt-

ſkim hejtmanſtwje je ßo płaćišna ſa ſchtyripuntowſku pokrutu rža-neho khlěba na 64 pjenježkow, w Kamjenſkim hamtſkim hejtman-ſtwje na 65 pjenježkow a we Großenhainſkim hamtſkim hejtman-ſtwje na 60 pjenježkow poniżika. Nowa płaćišna 27. ſeptembra do mozy ſtupi. Khlěb budże ßo pſchichodnje ſ lěpſcheje muki pjez, do-kelž ma ßo rožka wot nětka jenož hacž do 75 prozentow wumlěćz a ßo cźěſto niz wjazy ſ 20 prozentami ale jenož ſ 10 prozentami běr-nazeje muki měſchecž.

— **Sserbſka Boża ßłużba w Draždžanach.** Tſeczu njedźelu w ſeptembrje ßo w kſchižnej zyrkwi w Draždžanach połodnjo ½12 hodźin ſaßo ßerbſke kemſchenje wotměje. Spowjednu wuczbu ſměje farař Domaſchka ſ Budeſtez, prědowanje pak duchowny Ty-ſcheŕ ſ Budyſchina. Wſchitzy ßerbſzy duchowni ßo ſ tutym proſcha, ſo chzyli woßadam jutſje kemſchenje na ßwjatym měſcze woſje-wicž a woßadnych napominacž, ſo bychu ßwojim ſnatym w Draž-džanach a wokolinje wo Božej ßłużbje, kiž ßo 19. ſept. wotměje, powjeſcž dali.

— **(Mloko a ßmjetana ßo njeßmětej w pjekarńjach k pjecźenju wužicź.)** Po wukaſu ſwjaſkoweje rady njeßmětej ßo w pjekarńjach a konditornjach wot 6. ſeptembra dobre mloko a ßmjetana k pjecźe-nju trjebacž, też ßo njeßmě ßmjetana w pjekarńjach, konditornjach, hoſcźenzach a korczmach hoſcźom k napitkam dawacž. Jenož ſeſběrane mloko ßmě ßo hiſchcźe k pjecźenju wužicź. Wukas je drje ßo ſ wot-myßlenjom wudał, ſo by ßo ßmjeana k butſje a dobre mloko ſa dźěcźi wužiło. Schtóž wukas pſchestupi, ßo ſ jaſtwom hacž do 3 měßazow khoſta. Na pjecźenje w domjazych hoſpodarſtwach ßo wukas nje-pocźahuje. W nich móża ßo ßo tajkim dobre mloko a ßmjetana k pjecźenju a k jědźi a k picźu dale pſchetrjebacž.

— **(Żeleſne pjecźnowarje.)** Němſka ſwjaſkowa rada je poru-cźiła, żeleſne pjecźpjenježkowſke pjenjeſy bicź. Pjecźnowarje, kotreż ßo najſterje 1. oktobra wudadża, ßmědża na najdlěje dwě lěcze wójnu pſchětracž. Jeli ſo by trjeba było, ma ßo ſa 5 milijonow hriwnow pjecźnowarjow nabicź, po tajkim wſcho hromadże něhdże 100 milijonow pjecźnowarjow. Wobkhadnych pſchicźinow dla budża żeleſne pjecźnowarje runje tak cźežke kaž niklowe pjecźnowarje.

S Kubſchiz. Tudomny kubleŕ E. Pětſchka je domoj duzy do jeneje ſkały padnył a ßo we hłubokej wodze tepił.

S Kamjenza. Njedawno je ßo w Kamjenſkim hamtſkim hejt-manſtwje wubjerk wuwolił, kotryž ma hamtſkemu hejtmanſtwu we wſchěch praſchenjach ſeźiwjenja ſkota a wudźělenja ſebraneje pizy ſ radu k boku ſtejecź. Do wubjerka ſcźěhowazy knjeża ßłuſcheja: ratarſki radźicźel Hauffa w Brunej, měſchcźanſki radźicźel Kelling w Kamjenzu, ryczerkubłowy najenk Pampel w Hennersdorfje, kubleŕ Cźěßla w Syjizach, ryczerkubłowy najeńk Bormann w Ohor-nje, ryczerkubłowy najenk Löſer w Röhrsdorfje, ryczerkubłowy najenk Nicka w Biſchheimje a ryczerkubłowy inſpektor Schmuhl w Jitru. W ßwojim prěnim poßedźenju ßo wubjerk pſchede wſchěm ſ naprawami ſaběraſche, kotreż maja ßo ſtacź, ſo by ßo piza we wo-krjeßu w nowym hoſpodarſtwowym lěcze na prawe waſchnje ros-dźěliła. Niczo twjerdże płaczaze ßo w tutym naſtupanju njeho-dźeſche wobſamknycź, dokelž w tu khwilu hiſchcźe njeje ſnate, kelko wotrubow, zokorateje pizy a ßylneje pizy kupowanſke ſjednocźenſtwo němſkich ratarjow w Barlinje wokrjeßej pſchipokaże. So mohło pak ßo wobßedźerjam ſkota po móżnoſcźi bórſy ſ najmjeńſcha něſchto wotrubow pſchipdkaſacź, ßo wo tym wuradźowaſche, na kajke waſchnje měle ßo wotruby rosdźělicź, kotreż ßo w cźaßu wot 18. au-guſta hacž k 15. oktobrej ſe żita, ſa hamtſke hejtmanſtwo ſebrane, wumlěja. Po pſchedběżnym wobliczenju ßo wo něhże 1800 zentna-rjow jedna. Dźiwajo na tule poměrnje ßnadnu hromadu a po-hladujo na wulki wobſtatk ſkota we wokrjeßu, mějachu ſa pſchi-ſprawne, pſchi prěnim rosdźělenju jenož na krutwy, ßwinje a koſy dźiwacź, konjom ßo hiſchcźe niczo njewudźěli, dokelž budże móżno, je ſ druhej, woßebje ſelenej pizu wudźerżecź. Ssamo pſchi tymle waſchnju rosdźělenja hiſchcźe dźělba, kotruž kóżde ſkoczo doſtanje, ßnadna woſtanje. Dokelž pak budże ßo w pſchichodże żito hacž do 75 prozentow wumlěcź trjebacź, móże ßo ſ tym liczicź, ſo ßo wocźa-kujomna hromada hiſchcźe něſchto powjetſchi, tak ſo móże ßo też ſa konje něſchto pſchipokaſacź. Wotruby, kotreż ßo ſ komunalneho żita dobywaju, budża ßo pſches gmejnſkich pſchedſtejicźerjow rosdźělo-wacź. Skónczńje ßo hiſchcźe na to pokaſa, ſo dla lětuſcheje ßuchoty żito mjenje ßłomy hacž w normalnych lětach podawa. Duž dyrbi kóżdy ratař ßłomu k rjadu bracź, pſchede wſchěm ju njeßmě k ſa-ßłanju trjebacź, ſo mohła ßnadź ßo poſdźiſcho k pizowanju wužicź. Teho dla ßo ratarjo napominaju, ſo bychu po móżnoſcźi lěßne ßłanje nałożeli a, hdyž tajkeho nimaju, torf kupowali. Skaſanje na torf hamtſke hejtmanſtwo pſchijimuje, tola ma ßo torf ſa zyłu gmejnu ſhromadnje pſches gmejnſkeho pſchedſtejicźerja ſkaſacź.

S Maleſchez. Tudomne zyrkwinſke wucźeŕſke měſtno ma ßo ſ nowa wobßadźicź. Wono 1510 hr. ſe ſchulſkeje a 653 hr. ſ zyrk-winſkeje ßłużby pódla darmotneho wobydlenja wunjeße. Wodźenje ſchule, wuczba w pokracźowanſkej ſchuli a turnowanje ßo woßebje płacźi. Samolwjenje ma ßo hacž do 15. ſeptembra pola wokrjeßneho ſchulſkeho inſpektora wotedacź.

S Lubija. W Lubijſkim hamtſkim hejtmanſtwje budże wot 27. ſeptembra ſchtyripuntowſka pokruta khlěba 64 pjenježkow pła-cźicź.

S Barta. Póndźelu je ßo na knježim kuble pola knjeſa kubło-weho direktora Richtera lětuſche naſymſke pruhowanje ratarſkich ſcholarow ſ hrabinſkich Lippeſkich kubłow wotměło. Pruhowanſka komißija ſ pſchedßydy k. ratarſkeho radźicźela Kühna ſe St. Micha-elisa, kubłoweho direktora k. Richtera, ryczerkubłoweho najenka Hahna ſ Peresa a k. Markswalda jako ſaſtupjerja krajneje kultur-neje rady wobſtejeſche. K pruhowanju bě 8 ſcholarow pſchiſchło. S nich ßu pjecźo pruhowanje wobſtali, tſjom ßo njemóżeſche pruho-wanſke wopißmo dacź.

S Barta. Prjedawſchi nětko ſemrjety wobßedźeŕ tudomneho knjejſtwa, hrabja Jurij ſ Lippe-Biesterfeld, je ßo jenož nakhwilnje w tudomnym knježim rowniſcheźu pohrjebał. Po jeho żadanju ma ßo jeho cźěło na Wowcźej Horje w rowniſcheźu khowacź, kotreż ßo w bliżſchim cźaßu dotwari.

S Nowje Wßy pola Huſki. Pjatk 10. ſeptembra dopołdnja ½12 hodźin ſ bróżnje tudomneho kublerja Lanra woheń wudyri. Płomjenja ßu bróżeń ſe wſchěmi domojkhowanymi żnjemi ſniczike.

Dopiß ſ Rakez. Jara rjenje kinczeſche roſprawa tydźenja wo „wótczińſkim wjeczoru“ tudomneho ßerb. tow. „Jednoty“. Nichtó ßo njedźiwaj, ſo je tam bohateho wopyta było, hdyž běchu pokracźo-wanſzy ſchulerjo, haj ßamo ſchulſke dźěcźi pſchitomne. A ſpěwow jedyn a dźiwadło mějeſche wótczińſku myßl we ßebi? Po myßli wjele wopytowarjow drje tutón wjeczor wjele tajkeje myßle nje-wopſchijeſche. Haj, hdyž móże ßo cźłowjek ßmjecź, a woßebje młody lud, tam je rjenje. Njech je wſcho, kaž chze, ale w khutnym a ſrudnym cźaßu wójny nowe ßerbſke towarſtwo „Jednotu“ ſako-żicź, drje trjeba njebě. A pódla ßo hiſchcźe khwalicź, ſo „Lipa“ podleži. „Lipa“ njepodleži, hacž runje je w ßwojich 35 lětach hižo někotre njewjedro pſchětraka, kotreż je jejne liſcźo a hałoſy ſkoro wſchě ſwotkamało, hlaj, naléczo pſchińdże a „Lipa“ ßo ſelenjeſche, a ptaczki na njej ſpěwachu, ſo bě jich ſynk w dalokich woßadach ßkyſchecź, hdyž też wothlóß namaka. Teho dla ßo nadźijamy, ſo ſ Božej pomozu „Lipa“ też tón krócź njepſchecźelſki nadběh pſchětraje.

Pſchiſpomnjenje redakzije. Po żadanju ßo k wjedźenju dawa, ſo tydźenja wocźiſchcźany naſtawk njeje knjes Kruża napißał.

S Rakez. Hdyž ſańdźenu wutoru żiwnoſcźerka Kroſchzyna ſ Noweje Wßy pſches tak mjenowany „war w Guderez kerkach“ jědźeſche, pſchi rězy nóż, móſchnju, mězu a podwjaſk namaka. To wſcho ßobu wſa a tudomnemu gmejnſkemu pſchedſtejicźerjej woteda. Tón pak wězy na ryczerkubło donjeßy; pſchetoż wone běchu ßo na knjeźich leżomnoſcźach namakake. Mjes tym ßo wo wßy powjeſcź roſnjeße, ſo je ßo wot dopołdnja 9 hodź. ßem w tudomnym wu-ſtawje ſa ßlepych ſaměſtnjeny ßlepy Egerland bjes ßlěda ſhubił, a hnydom měnjenje naſta, ſo je ßo njeſbożowny cźłowjek tam tepił. Woda, kotraż je na tamnym měſtnje něhdże 4 metry hłuboka, je cźěło najſterje něhdże ßobu ſtorhnyła, pſchetoż ſchtwórtk dopołdnja ßo wone hiſchcźe njebě namakało.

S Wósporka. Landſturmarjo, kotſiž ßu ßo wot 1. junija hacž k 15. ſeptembrej 1898 narodźili, budża ßo tu wobhladowacź. Woni maja ßo hacž do 13. ſeptembra na tudomnej radniży ſamolwicź.

S Polpiz. S naſcheje wßy ſtaj podoffizeŕaj Hendrich Korch a Felix Spiller żeleſny kſchiż 2. rjadownje doſtałoj. Medailla Bje-dricha Auguſta je ßo feldwebleju Pawołej Huhnej a dźeßatnikej Ri-chardej Donathej ſpożczika.

S Laſa. Sa khrobłoſcź pſched njepſchecźelom je podoffizěr a khorhojnik Pawoł Pohla ſ Laſa żeleſny kſchiż druheje rjadownje doſtał.

S Hrodźiſchcźa. Podoffizěr Rudolf Pawlik, wucźeŕ pſchi 36 wokrjeßnej ſchuli w Draždžanach, ßyn tudomneho póſtſkeho agenta Handrija Pawlika, je żeleſny kſchiż 2. rjadownje doſtał.

S Kulowa. Tudomny měſchcźanoſta dr. Buchmann je dweju ruſkeju wojeŕſkeju cźeknjeńzow na torhoſchcźu ſajał. Każ praji-ſchtaj, ſtaj pſched 6 dnjemi ſ lěhwa jatych w Debrizach pola Barlina cźekłoj. Żiwiłoj ſtaj ßo ſe ßadom ſe ſchtomow.

S **Wojerez.** „N.-Z." pišaju: Łasowski ryćerkubler, kujes ſ Löbenstein, je ſakaſak, do Radſkeho, Kołpinſkeho a Kißliczańskeho knjeżeho lěßa khodźicź, dokelž ßu w nich ſchulſke dźěćźi ſa Czerwjeny kſchiž hriby ſběrake a jahodki ſchćipake, k temu ßebi woßebitu dowolnoſcź njewuproßywſchi. Dźěćźi ßu pjecźa hižo něhdźe 100 litrow prußnizow Czerwjenemu kſchižej we Wojerezach wotedake.

S **Wojerez.** Wo ſamóżenju tudomneho hoſćenzarja Ducźki je ßo konkurs wotewrił.

S **Niſkeje.** Mjes ranjenymi jatymi, kotſiž ßu ßo mjes Ruſkej a Němſkej ſaměnili, je pſchekupz podoffizěr P. Langer ſ Niſkeje. Jeho běchu loni w ſeptembrje Rußojo cźeżko ſranjeneho ſajeli.

Se **Shorjelza.** Kaž ſa ſakſke hornjołużiſke měſta, tak chzedźa też ſa zyłu delnju Schleſyſku jenotne butrowe płacźiſny poſtajicź. W Lignizach bě wyſchnoſcź płacźiſnu ſa khanu butry na 3 hr. 80 pj. poſtajiła. Tola na tejle płacźiſnje njeje mohła wobſtacź, dokelž ratarjo ßwoju butru wjazy do Lignizy njenoſchachu, ale ju do druhich ſtron ſcźelechu. Ligniczański wyſchſchi měſchcźanoſta je ßo na to na knjeżerſtwoweho preſidenta ſ namjetom wobrocźił, ſo by ßo w zyłym knjeżerſtwowym wokrjeßu jenotna butrowa płacźiſna poſtajiła. Preſident je namjetej pſchihłoßował a wo nim ſe Shorjelſkej wyſchnoſcźu jedna. Wón ßo pjecźa pola knjeżerſtwa wo dowolnoſcź prózuje, ſo ßměła ſtatna dohladowanſka wyſchnoſcź wuwos butry ſ wokrjeßa ſakaſacź. Shorjelſka měſchcźanſka wyſchnoſcź je hižo płacźiſnu ſa khanu burſkeje butry na 3 hr. 60 pj., a mlokarńſkeje butry na 4 hr. 20 pj. poſtajiła.

S **Bórkhamora.** Podoffizěr Auguſt Tyſcheŕ ſ naſcheje wßy, 38 lět ſtary, je w bitwje pola Cźiſka w Ruſkej padnył.

S **Běłeje Wody.** Do ville pſchi Arnimſkej promenadźe je tele dny jedyn paduch ſaléſł a ßebi w nozy jědź a picźe, kotreż je namakał, derje ßkodźicź dał. Pokrutu khléba a bleſchu kognaka je wón ßobu kaſał. Druhich wězow ßo wón njeje ſmozował. Kaž ßo ſda, je wón jenoż ſa jědźu a picźom pytał. Hacź dotal hiſchcźe njejßu ſa nim ßléd namakali.

S **Draždźan.** (Tuńſchi khléb.) W Draždźanach je ßo khlébowa płacźiſna ponižiła. Dokelž ßo k podléſchenju rżaneje muki jenoż hiſchcźe 10 prozentow běrnazeje muki trjeba bracź, ßu pjekarjo płacźiſnu ſchtyripuntowſkeje pokruty na 68 pjenjeżkow ponižili. Tak pſchetrjebarjo ſ dobom tuńſchi a lěpſchi khléb doſtanu. — Dla lichowanja ſe żiwnoſcźu ßu na tudomnej ſkotowni ſkótneho wikowarja Huga Kühna ſ Bunzlawy ſajeli. Kühn bě w ſkotowni 28. auguſta jene howjado a jene cźelo kupił a ſkocźeźi na tym ßamym měſtnje hnydom ſ 95 hriwnami wužitka dale pſchedał.

Wußudźenja.

Khoſtanſka komora. Straſchnaj paduchaj ſtaj lětßa w juniju a juliju we wokolnoſcźi Budyſchina na kradnjenje khodźiłoj. S wójſka wuſtorcźeny a wośpjet hižo ſ khoſtańnju khoſtany 28 létny murjeŕ J. A. Micź ſ Měrkowa bě ßo lětßa 19. januara ſ khoſtańnje puſchcźił a bě bjes dźěła po kraju dundał. Sapoczątk junija ßo wón ſe 16 létnym dźěłacźerjom P. E. Smolku ſ Wjeleczina, kotryž bě na poßled w Budyſkej waggonowej fabrizy dźěłał, ſeſna. Wonaj ßo ſrěcźeſchtaj, ßebi ſ kradnjenjom pjenjeſy wobſtaracź. Někotre durje roſpaczíwſchi ßo Micź 8. junija pſches jenu kólnju do Gerberez korczmy w Lutobcźu dobu a dwě nalutowanſkej knižzy krajnoſtawſkeje banki wo 200 hr. 37 pj. a wo 933 hr. 70 pj. a jenu pikeſchu a jene jéſdne koło kradny. Smolka na tſeléćni w Budyſchinje na Micźa cźakaſche, po jeho pſchikaſni ßebi na knižzy hiſchcźe tón ßamy dźeń 800 hriwnow wupłacźicź da a ſ mjenom „Pawoł Gerber" kwitowaſche. Do 800 hriwnow ßo wonaj dźěliſchtaj, knižzy potom ſpaliſchtaj. Micź ßwoju lubu w Chemnitzy wopyta, mjes tym Smolka kradnjene jéſdne koło pſcheda a doſtate pjenjeſy wobkhowa. 17. junija ßo Micź ſ kurjenzowym woknjeſchkom do wobydlenja Handrija Henniga w Nowych Cźichońzach dobu, mjes tym ſo Smolka na ſtraži ſtejeſche. Micź ſamknjeny kaſchcźik ſe 130 hriwnami, dalſche 35 hriwnow, jéſdne koło a dwaj wěrowanſkaj pjerſchcźenjej ßobu wſa. Smolka ſ paduſchſtwa 70 hriwnow doſta. Dalſche cźéżke paduſchſtwa Micź a Smolka 2. julija we Wulkim Wjelkowje ſtucźiſchtaj. Micź ßo do wobydlenja dźěłacźerki Schlagoweje dobu a 46 hr. kradny. Smolka pſched khéżu ſtražowaſche. Po tymle paduſchſtwje ßo dźěliſchtaj. Smolka ßo k ßwojimaj ſtarſchimaj do Wjeleczina poda. Micź ßo na to hiſchcźe 9. julija do ſamknjeneho Höſgenez doma w Scźijezach dobu, jenu kſchinju roſpaczi a ſ njeje nalutowanſku knižku wo 833 hriwnach, jedyn rjecźas, 3 cźaßniki a jene wobleczenje kradny. Dźeń prjedy bě Micź pſchipadnje wot Höſgena ſhonił, ſo 9. julija doma njebudźe. Hiſchcźe ton ßamy dźeń ßebi Micź ſ knižkow 500 hriwnow wupłacźicź da a ſ Höſgenowym mjenom kwitowaſche. Skónczńje ßo poliziji poradźi, najprjódzy Smolku ſaßłapicź a Micźowe prawe mjeno wußłédźicź a tuteho w hoſcźenzu „kołpja" na Židowje ſajecź. Micźa k khoſtańni na 6 lět, k ſhubjenju cźeſtnych prawow na 10 lět a k podſtajenju pod polizajſku nadkedźbu, Smolku k jaſtwu na 1 lěto 8 měßazow ſaßudźichu.

Dźakne dopomnjenje

na knjeſa zyrkw. wucźerja

Jana Rjecźku ſ Budyſchina.

Wumrje ryćerſku ßmjercź na bitwiſchcźu 13. 8. 15.

Ach, kajke ßu to ſrudne ſynki ſwonow,
Kiž wołaju cźe, luba woßada,
Ach, piſchcźelow ſynk ſrudny do wutrobow
Cźi ßwjatu nutrnoſcź dźenß pſchewodźa;
Hdyž wopominaſch cźeſtnje Jana Rjecźku,
Kiž w bitwje ßmjercź je wumrjeł ryćerſku.

Haj ſa kraj wótzny bědźeſche ßo ßwěru
Wón, kotr'hož mjeno ßławne woſtanje,
Pſcheſahe ſa naß dóńdźe k wěcźnom' měru
Sa pſchichod naſch, ow ßłowo boloſtne,
Ach, kak ßo wón tu ßwěru prózowaſche,
Nam ſdźerżecź Sserbſtwo, ſa njo dźěłaſche.

Schtó je, kiž jeho hłóß tu njeje ßłyſchał
Na ſpěwnych ßwjedźenjach, we Knjeſa ßwjatnizy?
Schtó jeho mike wobliczo njej ſawuhladał?
Ach, wón nam woſtań njeſapomnjeny.
Wſchě jeho ſkutki, ßwěrne prózowanja
Njech druhi lěpje, hacź ja, wupowda.

Na polu cźeſcźe ſamknyſchtej ßo jeho ruzy,
A żadyn ſwón jom' ßwjatok njeſwoni.
Ach, ſahe, ſahe k kónzej ßu wſchě jeho prózy,
Kiž wěnowaſche, ßerbſki ludo, cźi,
Najrjeńſchi wěnz, kiž na jeho row położimy,
Je tón, ſo ßwěrni Sserbja woſtańmy.

Njech ſpi we měrje tam, hdźeż ruzy naſche
Nad jeho rowom ſtyknycź njem'żemy.
Jom' horzy dźak, budź heßko dźenßa naſche,
My ſ nowa Sserbſtwu ßwěrnoſcź ßlubimy,
Hacź ſkhadźa junu rjeńſchich jutrow ranje,
A Bóh naß ſjednocźi, na ſaßowohladanje!

J. Kruża.

Přilopk.

* **(Skutk bludnoſcźe.)** W jenym żeleſniſkim woſu mjes Salzburgom a Neukirchenom ßu ßobotu 60 létneho měſchcźanoſtu Truckera ſ Frohnberga w Bayerſkej ſatſéleneho namakali. Revolver, ſ kotrehož bě ßebi kulku do hłowy tſélił, wón hiſchcźe w ruzy dźerżeſche. Hdyž chzychu jeho żonje powjeſcź wo jeho ßmjercźi pſchinjeſcź, tu teho runja do ſpanja tſélenu morwu we kożu namakachu. Po ſawoſtajenym liſcźe ßo da ßudźicź, ſo je Trucker najprjódzy ßwoju żonu a potom w żeleſniſkim woſu ßam ßebje ſatſélił. Trucker, powſchitkownje widźany muż, je bjes dwěła njejabzy wobkudniwſchi ſkutk ſkucźił.

* **(Woheń.)** W Plaue w Thüringſkej je ßo wulka koffrowa fabrika Beranka a Co. wotpaliła. Wjele tworow a maſchinow je ßo ſpaliło.

* (Syma w Alpach.) W zyłych Alpach a też w Czornym lěßu je 5. ſeptembra khětry ßněh padnył a hacź do 1600 metrow leżo woſtał.

* **(Se ſkały padli.)** Pónd̀zelu w Schwajzarſkej do cźrjódy wojakow, kotſiž na horje Geſero pſchebywachu, błyſk praßny. Schtyrjo ſ nich ßo po ſkale dele cźißnychu a ßo cźeżko ſranjeni do Belinzońſkeho wojeŕſkeho lazareta dowjeſechu.

* **(S lawinu ßo ßobu torhnyłej.)** Dwě holzy ſe Savieſa (w Schwajzarſkej), kotreż na Châteletſkej alpje ſtadło ſkotu paßeſch-

tej, ßo ſ lawinu ßobu ſtorhnyſchtej. Cźěle ſtej ßo naṅkakej a ßo do Savieſa donjeßkej.

* **(Nowa mjerſnjerńja w Argentinſkej.)** Nowa Armourowa mjerſnjerńja w Rio Santiago w Argentinſkej, je, kaž němſki generalny konſul powě, njedawno dźěłacź ſapoczała. Wona je na wſchědne rěſanje 1200 howjadow, 2500 wowzow a 1000 ßwini pſchiprawjena. Něhdźe 1300 ludźi w njej dźěła. Nowe w njej pornjo druhim mjerſnjerńjam w Argentinſkej je rěſanje ßwini, kotrež je we wulkej měrje wotmyßlene. Nadźijeja ßo, ſo plahowanje ßwini, kotrež je ßo hacź dotal w małym wobßahu dźerźało, mózńje ßo roswije a k temu dowjedźe, ſo ßo argentinſki majß, měſto ſo by ßo do wukraja wuwoſył, w Argentinſkej ßamej na derje ßo płaćaze waſchnje wuwužije.

* **(Njeſboże franzowſkeho lětadła.)** S franzowſkeje mjeſy ſchwajzarſke nowiny powjedźa: Jene franzowſke lětadło chźyſche blisko kubła St. Heinricha k ſemi ſlećźicź, pſchi tym pak do grotoweho wobwodźenja jeneho paſtwiſchcza ſawadźi a ßo pſchećźißny. Hdyž na ſemju padźe, bomby, kotrež měješe pſchi ßebi, rosbuchnychu. Lětaŕ a jeho pſchewodźeŕ ßo do kruchow rostorhaſchtaj. Tež lětadło je ßo wupuſćźiło.

* **Italſke wohenbluwaze hory** Vesuw, Aetna a Stromboli ſaßo mózńje puchaju a popjeł, płomjenja a lava wubluwaju. W połodniſchej Italſkej bě ſemjerźenje.

* **Žně w Franzowſkej** ßu lětßa tak hubjene, kaž wot 30 lět wjazy byłe njejßu. 15 milijonow dwójnych zentnarjow je pſcheńza mjenje wunjeßła, hacź w pſcherěſku druhe lěta. Po wobliczenju franzowſkich nowin budźe ßo 20 milijonow dwójnych zentnarjow pſcheńzy ſ wukraja kupicź dyrbjeć, ſo by ßo wobydlerſtwo hacź do žnjow lěta 1916 wudźerźało, ſchtož budźe 6—700 milijonow frankow płaćźicź. W algierſkej koloniji je ßo wjetſchi dźěł pſcheńzy na poln ſpalił. Franzowſoju Němzow winuja, ſo ßu ludźi najeli, kotſiž ßu žně ſapaleli.

* **(Wjelkaj ſ Mnichowſkeje zoologiſkeje ſahrody cźekkoj.)** W Mnichowſkej zoologiſkej ahrodźe ßrjedu rano dwaj wjelkaj cźekanyſchtaj, mjes tym ſo wothladaŕ klětku rjedźeſche. Jedyn hnydom wot ſady na wothladarja ſkoczi, a jeho do tyła a do ſcźěhnja jeneje nohi kußny, ſ cźimž ßo tutón cźežko ſrani. Jedyn wojak na pomoz pſchiběža a ſ teßakom do wjelka pjerjeſche, pſchi cźimž też wothladarja ſrani. Druhi wjelk ßo ſa někotry cźaß popadnycź da.

* **(Wußlědźenje ſkota.)** „Times" ſ Toronto w Kanadſkej powjedźa: Pola Matheſona w połnóznej Kanadźe ßu ßo nowe ſkote pola wußlědźiłe. Pruhi ßu dopokaſałe, ſo ſemja wjele ſkota wopſchija.

Cyrkwinske powjeśće.

W Michalſkej zyrkwi śměje jutſje, 15. njedźelu po Sſwjatej Trojizy, rano w 7 hodźinach duchowny Tyſchef němſku ſpowjednu wuczbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin němſke a w 10 hodźinach ßerbſke prědowanje.

Njedźelu popołdnju w 2 hodźinomaj śměje duchowny Tyſchef Bożu ßłužbu ſa dźěći.

Wutoru wjeczor we 8 hodźinach ſhromadźiſna kſcheſcźijanſkeho žónſkeho towaŕſtwa.

Sſrjedu wjeczor w 6 hodźinach budźe ßo ßerbſka wójnſka modleŕſka hodźina wotměwacź.

Tydźeńſke ſaſtojńſke dźěła śměje duchowny Tyſchef.

Wěrowani:

S druhich woßadow: Alwin Ota Pětſch, ſchewz w Druźkezach, w tu khwilu na wojowniſchcźu, ſ Guſtlu Martu Marſchnerez w Demjanach. — Max Herman Purſcha, huſar, w tu khwilu ſ wojowniſchcza na dowoleńzy, ſ Metu Guſtlu Lubjeńſkez, hoſpoſu w Rachlowje. — Jan Auguſt Kral, hoſpodaŕſki pomocnik w Komorowje pola Rakez, ſ Martu Guſtlu Kuſchkez, ßłužobnej dźowku w Klukſchu.

Křćeni:

W Michalſkej zyrkwi: Ferdinand Gerhard, Wylema Ferdinanda Wormſa, kublerja w Sſkonej Borſchcźi, ß — Ota Albert, Guſtava Hermana Stopry, klampnarja w Dobruſchi, ß. — Elsbeta Herta, Jana Rachliza, dźěłacźerja w Dobruſchi, dź. — Marta Erna, Jana Auguſta Klina, pohoncza na Židowje, dź. — Frida Lisbeta, Jana Oſkara Keila, murjerja we Wurizach, dź.

S druhich woßadow: Marta Marja, Jana Hilmana, dźěłacźerja w Zicźeńku, dź. — Marta Marja, Pawoła Ernſta Sendy, dźěłacźerja w Rakezach, dź. — Auguſt Richard a Ernſt Kurt, Auguſta Wrobla, żiwnoſcźerja w Kamjenej p. Rakez, dwójnikaj. — Waltaŕ Teodor, Emila Roberta Teodora Röſy, klampnaŕſkeho miſchtra w Khwacźizach, ß. — Franz Kurt, Khorle Bjedricha Schmidta, hrabińſkeho hrodowſkeho ſahrodnika w Minakale, ß. — Klara Sofija Bjedruſchka, Khorle Bohußława Ferdinanda ſ Diepowa, ryczeŕkublerja we Něcźinje, dź. — Hana Lena, Jana Auguſta Zyža, pohoncza w Drožďźiju, dź.

Zemrjeli:

W Michalſkej woßadźe: 2. ſeptembra: Ernſt Auguſt Schwarz, fabrikſki dźěłacźeŕ we wokrjeßnym wuſtawje na Židowje, 51 l. 6 m. — Khorla Adolf, Joſefa Hendricha Prózy, hródźneho ſchwajzarja w Hněwßezach, w tu khwilu na wojowniſchcźu w awſtriſko-wuheŕſkim wójſku, ß., 8 l. 9 m. 4 d. — Marja Jordanowa, żiwnoſcźerja Jordana we Wulkim Wjelkowje, mandźelſka, 69 l. 8 m. 19 d. — 5.: Lisbeta, Oſkara Keila, murjerja we Wurizach, dź., 5 d.

W druhich woßadach: Jan Ernſt Kalich, wumjeńkaŕ w Lutyjezach, 73 l. 4 m. 12 d. — Jan Ernſt, Ernſta Kozora, żiwnoſcźerja w Zicźeńku, ß., tſi dny. — Erich Pawoł Branzl w Brěſyſchcźu, 7 m. 1 d. — Marta Marja, Auguſta Měta, żiwnoſcźerja we Łupoji, w tu khwilu na wojowniſchcźu, dź., 1 lěto 12 d. — Lena ſwudowj. Kružowa, wumjeńkatka w Trupinje, 66 l. 10 m. 22 d. — Jan Biſkop, wumjeńkaŕ w Krakezach, 66 l. 5 m. 9 d. — Johana Frida, murjerja Rodźinka w Barcze, dź., 5 m.

Zyrkwinſke powjeſcze ſ Hodźija.

15. njedźelu po Sſwjatej Trojizy śměje rano 1/2 7 hodźin duchowny Voigt ßerbſku ſpowjednu wuczbu, 1/2 8 hodźin śměje farař Kſchiżan ßerbſke a dopołdnja 3/4 9 hodźin němſke prědowanje.

Pónźelu śměje duchowny Voigt rano we 8 hodźinach ßerbſke a 1/2 10 hodźin němſke kermuſchne prědowanje.

Sſrjedu wjeczor w 7 hodźinach budźe ßo němſka wójnſka modleńſka hodźina wotbywacź.

Zyrkwinſke powjeſcze ſ Budeſez.

15. njedźelu po Sſwjatej Trojizy śměje rano w 7 hodźinach duchowny Bójž němſku ſpowjednu wuczbu, dopołdnja we 8 hodźinach śměje farař Domaſchka němſke a 1/2 10 hodźin ßerbſke prědowanje.

Kolleńta, kiž je ßo po miſijonſkej hodźinje pjatk ſběrała, je 92 hriwnow wunjeßła, kolleńta ſańdźeneje njedźele ſa Rańſchu Pruſku pak 240 hr. 24 pj.

Wutoru wjeczor we 8 hodźinach śměje kſcheſcźijanſke towaŕſtwo žónſkeje młodźiny ſhromadźiſnu.

Sſrjedu pſchipołdnju 1/2 12 hodźin śměje farař Rjencź ſ Wjeleczina němſku ſpowjednu wuczbu.

Sſrjedu wjeczor 1/2 8 hodźin śměje farař Domaſchka němſku wójnſku modleńſku nutrnoſcź.

Schtwórtk wjeczor we 8 hodźinach śměje kſcheſcźijanſke towaŕſtwo mużſkeje młodoſcźe ſhromadźiſnu.

Płaćiſny rěſneho ſkotu na Draždźanſkich ſkótnych wikach.

9. ſeptembra 1915.

Płaćiſny po zentnarju a hriwnach.

Skótne druźiny a woſnamjenjenje.	Żiwa waha	rěſna waha
Woły:	hr.	hr.
a. połnomjaßne, wukormjene, najwjetſcheje rěſneje hódnoſcźe hacź do 6 lět	76—80	129—134
awſtriſke	—	—
b. młode, mjaßne, njewukormjene, — ſtarſche wukormjene	60—66	121—127
c. ßrěnjo pizowane młode, derje pizowane ſtarſche	52—57	113—122
d. ßnadnje pizowane łóźdeje ſtaroby	42—49	103—110
Jałojzy a kruwy:		
a. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetſcheje rěſneje hódnoſcźe	71—76	126—131
b. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetſcheje rěſneje hódnoſcźe hacź do 7 lět	62—68	125—131
c. ſtarſche, wukormjene kruwy a ßnadnje wuwite młódſche kruwy a jałojzy	49—59	106—117
d. ßrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	37—44	92—104
e ßnadnje pizowane kruwy a jałojzy	25—32	81—89
Byli:		
a. połnomjaßne, najwjetſcheje rěſneje hódnoſcźe	68—73	115—120
b. ßrěnjo pizowane, młódſche a derje pizowane ſtarſche	44—52	96—105
c. ßnadnje pizowane	40—43	89—95
Cźelata:		
a. najlěpſche ſ mlokom wukormjene abo najlěpſche wot zyza	87—90	135—138
b. ßrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	78 82	126—130
c. ßnadnje wuwite wot zyza	70—74	118—122
Swinje:		
a. połnomjaßne lěpſchich raßow a jich ſchiżenjow w ſtarobje hacź do 1 1/4 lěta	142—146	180—184
b mjaßne	125—132	163—170
c ßnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	120—135	158—173

Zitne płaćiſny w Budyſchinje a Lubiju njejßu ßo pſchemjenike.

Płaćiſna produktow.

W Budyſchinje płaćźi: punt howjaſeho mjaßa wot — hr. — pj hacź 1 hr. 30 pj., punt cźelazeho mjaßa — wot hr. — pj. hacź 1 hr. 20 pj., punt ßwinjazeho mjaßa wot 1 hr. 80 pj. hacź 1 hr. 80 pj., punt ſchmalza wot — hr. — pj. hacź 2 hr. 20 pj., punt pſchenćźneje muki wot — hr. 21 pj. hacź — hr. 22 pj., punt rž neje muki wot — hr. — pj. hacź — hr. 19 pj., punt khlěba wot — hr. — pj. hacź — hr. 16 pj., punt ßuſcheneho połcza wot — hr. — hacź 2 hr. 20 pj., punt mlěteho zokora wot — hr. 28 pj. hacź — hr. 30 pj., liter petroleja wot — hr. 32 pj. hacź — hr. 40 pj., 2 puntyj butry wot 3 hr. 80 pj. hacź 4 hr. 20 pj., 15 ſchtuk jeji wot 1 hr. 80 pj. hacź 1 hr. 95 pj, 100 puntow ßyna wot hr. — hacź 7 hr. — pj., 1 kilogr. bérnow wot 10 pj. hacź 12 pj.

Smolerjec knihićišćerńja

w Budyschinje w ßerbskim domje

knihi, sliczbowanja, visitne a pscheproscheńske khartki, sastojnske formulary, wustawki, blidne spěwy atd.

we wschěch rěczach derje a tunjo czischczi.

Dalokoreczak czißko 687.

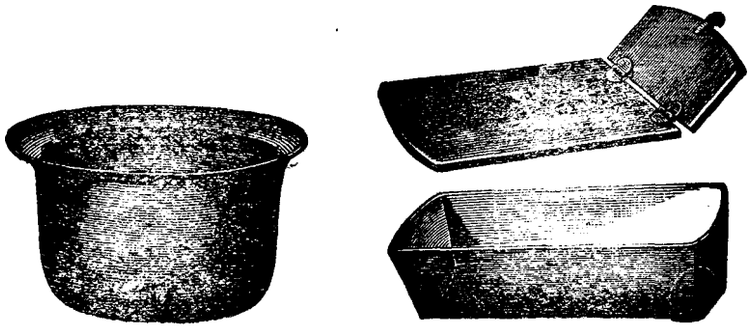

dobre a tunje

porucza

Pawoł Walther

na khěžorskej drósy 4.

Franz Marschner

czaßnikar w Budyschinje

na bohatej haßy 9

ßwój skład **czaßnikow** a **czaßnikowych rjeczaßow**

k dobroczinwemu wobkedźbowanju porucza

Hodna twora. Pißomne rukowanje. Tunje płaczißny.

Awkzija palneho drjewa na Wujeżkowskim revěrje, na Wujeżkowskej stronje.

Pjatk 17. septembra popołdnju w 3 hodźinach w hosczenzu w Bukezach:

11 rm. twjerdych, 20 rm. mjehkich schczěpow,
12 „ „ , 140 „ „ klumpachow,
0,5 „ mjehkeje walczíny,

sestajanych jenotliwje a we wotdźělenjach 20, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 35, 36, 37, 38, 44, 45, 46, 47 a na Mjeschiskim pschikupje.

We Wujeżku, 29. augusta 1915.

Měschczanske hajnistwo.

Serbski musej

wotewrjeny kóždu 1. a. 3. njedźelu měßaza wot ½11—12 hodźin.

Visitne khartki

czischczi spěschnje a tunjo

Smolerjez knihiczischczetnja.

Něhdże

1500 zentnarjow brěsowych prntow k khoschczam

tež w mjeńschich dźělbach wot oktobra kupuja

wokrjeßne wustawy na Židowje pola Budyschina.

Pschispomnjenje: Lětßa chze wustaw pruty k khoschczam ßwojim ludźom rěsacź dacź. Samolwjenja ßo hižo nětko pschijimuja.

Ženitwa.

Živnosczer, kotremuż je mandźesla wumrjeła, ßebi saßo towarschku živjenja pyta. Dobroczinwe poskiczenje chzyke ßo dowěrnje we wudawarni Serb. Nowin. pod napißmom „Ženitwa" wotedacź.

Kucharki, stwinske a kluzobne holzy, mlokowe holzy, hródźne dźowki, holzy k ßwinjom, wotroczkow, ßrěnkow, rólnych pohonczow wolazych a dźěłaczerske ßwójby pyta hnydom pschistajerka **Görlichowa** na ßukelnskej haßy 1 na rózku khěžorskeje dróhi w czrijownj knjesa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

Czehnita kruwa

je na pschedań w Ssemichowje czißko 10.

Wotawowa awkzija.

Lětuscha wotawa gmejnskeje łuki w Hněwßezach ma ßo **njedźeln 12. septembra popołdnju** ½5 hodźin po sahonach ßa hotowe pjenjesy na pscheßadźowanje pschedawacź. **Gmejnski pschedstejicźer.**

Ponowjenje

rowowych pomnikow ßo na městnje, hdźež ßo namakaja, derje, rjenje a tunjo wuwjeduje. Tež ßo wobkłoženja a płoczíki barbja. Dobroczinwe poskicźnja chzyke ßo we wudawarni Ser. Nowin. wotedacź.

Kublo

blisko Budyschina, něhdże 60 kórzow wulke, je huydom na pschedań pśches prawny bürow **Kutschki** pschi nowych hrjebjach.

Tunje sofy

we nimo měry wulkim wubjerku ma pschezo na składze

J. O. H. Bär

w Budyschinje na Hoschiz haßy 29.

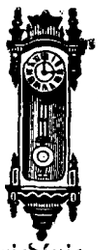

Kóždy, kotryż chze ßebi **dobru a tuni czaßnik** kupicź, abo kotryż chze ßebi jón **porjedźicź** dacź, njech dźe k czaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na ßwonk. lawskej haßy 5.

Jenej pschedawa a porjedźuje, ßa ßwoje dźěło ßprawnje rukujo. — **Proschu, ßebi moji wukładne wokno, ſ płaczißname wuzołożene, wobhladacź.**

Mantle ßa jěßdne kola a ßchlawchi

dobra twora ſ lěta 1914

žana wójnska twora

latarnje ßa jěßdne kola zyle ſ moßaza hižo po mk. 3,50 **zyle ſ moßaza ße ßoczku** hižo po mk. 3.75

pola

Thomaßez bratrow

w Budyschinje

na kamjeńtnej haßy 16.

5000 hriwnow

ma na dobru hypotheku wupożczicź

prawny bürow Kutschki

pschi nowych hrjebjach.

Kože

kóždeje druzíny pschez po najwyschschich płaczißnach kupuje

Heinrich Lange

11 pschi žitnych wikach 11 a pschi zyrkwinym městnje 4.

We wudawarni Serb. Nowin ßu dostacź

khěrluschowe pschidawki

do ßerbßkich a němßkich ßpěwarßkich knihow.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna płaćapłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěški, kiž maja so we »Serb. Nowinach« (na lawskich hrjebjach šo. 4) wotsdać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wjsečer přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 38. **Sobotu 18. septembra 1915.** **Lětnik 74.**

Rosprawa němskeho generalneho staba.

16. septembra.

Na wjeczornym wojownischczu njeje žo niczo pscheměniło.

Na ruskim wojownischczu wójska generalneho pólneho marschalla ſ Hindenburga na lěwym Düninym brjoſy na stronu k Jacobſtadtej dale postupowachu. Pola Liewenhofa žu žo Rußojo na rańſchi brjóh wróczo cźišli. K połnozy a k dolhemu ranju wot Wilna Němzy postupuja. Postupowanju k dolhemu ranju wot Grodna žo njepschecźel ſe ſaßakloſczu napschecźo ſtaja.

Pola wójſkow generalneho pólneho marſchalla bayerſkeho prynza LSeopolda njeje žo połoženje pſcheměniło.

Wójſkam generalneho pólneho marſchalla ſ Mackenſena ſpytachu žo Rußojo žrjedź Janowa a Praſka napſchecźo ſtajicź. Njepſchecźelowe ſtejiſchcźa žo „pſchelamachu, 6 offizěrow 764 muži je žo ſajalo, 3 maſchinſke tſělby žu žo dobyłe. Krajina mjes Pripetom, Jaßjoldu a Pinſkom je w němſkim wobžedźenſtwje.

W Galiziſkej žu žo kaž prjedawſche dny ruſke nadběhi pſched němſkimi linijemi ſlamale.

17. septembra.

W Champagni je žo jena franzowſka tſělna hrjebja wſala.

Na ruſkim wojownischczu němſke wójſko k połodnju wot Dwinſka a pola Wilna postupuje.

K ranju wot Olity a Grodna njeje žo niczo waźneho pſcheměniło.

Na druhej rańſchej fronczo žo njepſchecźel pſcheſcźěhuje.

Najwyſchſche wójſkowe wjedniſtwo.

Rosprawa awſtriſkeho generalneho staba

wot 16. septembra powě: Wſchě pospyty Rußow, ſo bychu naſchu rańſchogaliziſku frontu powalili, žu bjes wuſpěcha woſtałe. Wječera je njepſchecźel ſ wulkim nałoženjom artillerije žwoje hłowne nadběhi pſchecźiwo naſchej fronczo pſchi žrjedźnej Strypje ſaměrił. Wón žo wſchudže wróczo cźišny, pſchi cźimž naſche wójſko ſ krajiny k połodnju wot Salocźe na to waſchnje žobu ſkutkowaſche, ſo ſ boka nadběhi na pſchedmóſt pola Bucźaza cźinjeſche. Wjeß Sebrow, 20 kilometrow k połodnju wot Salocźe leżazy, dobywſchi, 11 offizěrow a 1900 muži ſajachmy a tſi maſchinſke tſělby ſebrachmy.

Też we Wolynſkej je naſche wójſko wjele nadběhow wotraſyko. Pola Noweho Alexinjeza je žo njepſchecźel ſawcźerawſchim po roſhorjenej pſchimańzy ſ tſělnych hrjebjow pěſcheho regimenta cźišćko 85 wuhnał. Pola Noweho Počźajewa bě žo njepſchecźelej wječera poradźiło, na někotrych městnach na nawjecźorny Ikwiny brjoh pſcheńcź; wječera je žo wón wſchudże ſaßo na rańſchi bróh wróczo cźišnył, pſchi cźimž wón ſ bocźnej tſělenźu naſcheje artillerije cźežko ſchkodowaſche. Pódla pěſcheho regimenta cźišćko 32 a pólno honjerſkeho bataillona cźišćko 29 Linzſkemu krajnowobornemu regimentej cźišćko 2 hłowna ſaßkłužba na tutym wuſpěchu pſchišćuſcha.

Na italſkim wojownischczu njeje žo połoženje pſcheměniło. Pospytam Italſkich, kotſiž chżychu naſche ſtejiſchcźa na Monte Piano na ranju wobeńcź, je žo ſadźěwało. B.

Rosprawa ruſkeho generalneho staba

wot 15. septembra powě: Postupowanje Němzow pola Pikſternſkeho a Saukenſkeho jězora a pola wšy Rakiſchkow k wjecźoru Jacobſtadtſkeje-Dwinſkeje linije dale traje. We wokolnoſcźi Podbrodſkeho dwórniſchcźa žu žo wospjet njepſchecźelowe nadběhi wotpokaſake. Nadběhi Němzow k wjecźoru wot Podbrodſy we wokolnoſcźi Mejſchagole žo ſ wulkim doraſom wuſnamjenjachu. Na fronczo ſ Oran hacź něhdźe k Koßowu je njepſchecźel dale postupował. Wótriſche wojowanje žo tu pola wšow Moſtow a Schejnjakow k wjecźoru wot Sſlonima roswi. K połodnju rěki Piny je njepſchecźelſka kawallerija do ſtrony, hdźež Turija do Pripeta běži, wróczo ſchła. Pola Swiſdjow w ſtronje pola Deražna rěku Goryn ſ wuſpěchom pſchekroczichmy a wojujo postupachmy, pſchi cźimž jedyn zhły awſtriſki bataillon ſajachmy. W ſtronje pola Deražna a Klewana njepſchecźel do prědka dźěſche, tola jeho ſadźerżachmy, ſe žylnym napſchecźnym ſtorkom žo na to do ſtron k wjecźoru wot Klewana dobuchmy a we wojowanju pola wšy Oleſchwy wjazy dyžli 1300 muži ſajachmy. K wjecźoru niěſta Wiſchnjewez (nad hornim Gorynom) naſchi wojazy njepſchecźela ſ Rydomela a jeho wokolnoſcźe wucźiſchcźachu. Njepſchecźel žo wjecźor ſkoku wróczo ſcźeže a žo ſe wšy Roſtokow ſ wulkim ſchkodowanjom wucźiſchcźa. Licźba hacź dotal woſjewjenych jatych do 20 offizěrow a 2000 wojakow doſaha. Naſcha tſěleńza pospytam njepſchecźela ſadźěwaſche, kotryž, ſo by naſche postupanje ſadźerżał, k napſchecźnym nadběham pola wšow Gontowa a Ditkowez, k krótkemu wjecźorej wot Wiſchnjowez pſcheńdźe; też tu něhdźe 140 offizěrow a 7300 wojakow ſajachmy a 1 cźežku a 6 lohkich kanonow, 4 muniziouſke woſy, 26 maſchinſkich tſělbow a wjele wójnſkeje nadoby ſebrachmy.

W Galiziſkej ſe Sſeretſkeje fronty k wjecźorej zoſazeho njepſchecźela pſcheſcźěhuju někotre krócź pola wšow Gljadki, Lebrowa a Jußefowki k wjecźoru wot Tarnopola, teho runja pola wšy Dźiwniaza we wokolnoſcźi Saleſchcźykow horzo wojowachmy. We wojowanju pola Jußefowki a Dźiwniaza, kotrež žo 12. septembra ſta, wjazy dyžli 2700 wojakow ſ 35 offizěrami ſajachmy a 4 maſchinſke tſělby dobuchmy. Licźba wot 30. auguſta hacź do 12. septembra ſajatych Awſtriſkich a Němzow 40,000 pſchekroczi.

W Cźornym morju žu naſche pſched wuhlowej krajinu kſchižaze torpedowe cźołmy jemu wulku parnu łódź potepiłe. B.

Rosprawa wot 16. septembra rěka: K dołhemu wjecźorej wot Dwinſka njepſchecźel žylnu artilleriſku tſěleńzu na dróſy Illuxt—Ekowka roswiwaſche. K krótkemu wjecźorej wot Dwinſka njepſchecźel bjes wuſpěcha nadběhi cźinjeſche a to mjes Oliweſkim a Weikuzeſkim jězorom a mjes drohu do Dwinſka a knježim kubłom Ssamany. Wot Dawgeliſchki a Mewerjiſchki k dołhemu ranju wot Swietzany žmy Němzow wotehnali. S pſchekhodow pſches rěku Wiliju k ranju Warſchawſkeje żeleniży žmy njepſchecźela wróczo cźišli. Pola wšy Ziuki k ranju wot Skidela a pola żeleſniży mjes Wołkowyſkom—Lidu je žo žiwje wojowało. Pſchi hornim Němjenju njepſchecźel woſpjet postupowaſche. K połnozy wot hermanſkeje wšy Moſtow je njepſchecźel naſchich pſchedſtražnikow pſches rěku Selnju wróczo ſehnał. K ranju wot teje žameje wšy žo njemdre němſke nadběhi wotraſychu. Na dróſy wot Kartuſkeje Berěſy do Ssinjawki je njepſchecźelowe pſchedwójſko rěku Griwdu doſahło. Mjes Jaßjoldu a Pinu žo wojowanje k krótkemu wjecźorej a k wjecźorej wot Pinſka pola wšow Motola, Nowoſchiz a Potapowicź roswiwaſche. K ranju wot Kowela nad rěku Stochodom žmy wšy Hulewizy a Rudku Nrynſku dobywſchi po ſaßakłym wobaranju 2 offizěrow a 74 wojakow ſajeli a 4 maſchinſke tſělby ſebrali. Njepſchecźel, kotryž je žo na žwojej fronczo k połodnju wot Pripjeta k wjecźorej wróczo cźišnył, na wſchelakich městnach napſchecźne nadběhi ſe žylnymi mozami cźini a žo ſe ſaßakloſczu napſchecźo ſtaja.

Hdyž njepſchecźelowe ſtejiſchcźo pola wšow Korabliſchcźi a Pohorjelz k dołhemu ranju wot Dubna dobuchmy, 7 maſchinſkich tſělbow, 1 kanona, 57 offizěrow a 2593 wojakow do naſcheje ruki padźe. Se ſcźěhowazym napſchecźnym ſtorkom žo naſchi wojazy wróczo cźišnychu.

Pschi wojowanju pola Hladkow a Werebjowki k krótkemu wjeczorej wot Tarnopola žmy 5 offizěrow a 547 wojakow sajeli a dwě maschinskej tšelbje dobyli. Nad rěku Strypu k krótkemu wjeczorej wot Tarnopola žmy se žylnym nadběhom wjeß Bjenjawu dobyli. Njepschecźel na druhu stronu rěki zosasche, pschi czinż czežko schkodowasche. Saßakle wojowanje žo nad Strypu k wjeczoru wot Trembowle pola Burkanowskeho lěža a wßy Slotnikow roswi. Wokolo wjeczora žo naschi wojazy psches njepschecźelowe groczane raczisny pschekamachu, njepschecźela s bajonetom s tšelnych hrjebjow czižnychu, smozowachu žo wßy a lěža a sady njeschecźela na druhu stronu Strypy pscheńdżechu. Ssmy wjazy dyžli 1500 muži sajeli. B.

Wotstorczenje duminych wuradzenjow.

S zarskim wukasom žu žo dumine poßedżenja hacž do žrjedž novembra wotstorczike.

Nowiny „Nowoje Wrjemja“ politiske pokoženje sa tak wobmyßlomne wobhladaju, so žebi žadaju, so bychu nětczische ministerstwo a zarowi dosadnisjy radżiczeljo wotstupili. Kraj žebi žada, so by na městno nětczischeho ministerstwa samolwite ministerstwo stupiło. Tola s tym žo njeßmě dołho czakacź. Khutne snamjenja sa to rěcza, so žu žo wschudże w kraju naczakali. B.

W Moskwje bě powjescź wo pschedstejazym rospuschczenju dumy wulke roshorjenje sbudźika. Na Moskowskim czerwjenym torhoschczu žo lud sběża a psched wobydlenje měschczańskeje hkowy, Czelakowa, pschiczahny. Tutón k woknu stupi a ludej wosjewi, so žo bližschi tydżeń w Moskwje wobstajna shromadżisna ruskich městow a semstwowych sestupi, so by wobsamknjenja Moskowskich měschczańskich sastupjerjow pola zara s dorasom sastupowacź dała. Do hkowneho kwartěra žo komißija póschele, so by žo pola zara ministerstwo sjawneho dowěrjenja wuproßyło. B.

Pětrogradszy měschczańszy sastupjerjo žu wobsamkli, so dyrbi žo w nětczischim czežkim czaßu zarej njeporjeńschena wěrnoscź rjez. Na wójnskich njewuspěchach je njekhmanoscź a njehódnoscź, knjeżerstwowych sastojnikow a pschestupniska njedżěławoscź tych wina, kotsiž žu dyrbjeli dobycze pschihotowacź. Żada žo, so by knjeżerstwo s mużow wobstało, kotrymž hrěchi sańdżenoscze njepschiwißuja, a k kotrymž ma lud dowěrjenje. B.

Wobhnadżenje w Ruskej.

Kaž „Popolo d' Italia“ wosjewja, zar něhdże 100,000 woßohow, kotrež žu žo politiskich pschestupjenjow dla saßudźike, wobhnadźi. B.

Pětrogradej hischcze pjecza strach njehrosy.

Dopißowar Londonskich nowin „Times“ we hkownym kwartěrje generala Ruskeho s jeneho rosrěczenja, kotrež je wón s tutym měł, powě, so po generalowym měnjenju njeje mózno, so bychu Němzy Pětrograd dobyli. Ruske wójsko móże nětkole saßo Němzam napschecźo stejecź, dokelž žo s muniziju, tšelbami a s czerstwymi wojakami saßo porjadnje sastaruje. Pódla teho měli Němzy bjeskónczne wobcźeżnoscze na pucźu do Pětrograda pschewinyczź. Ruska móże nětkole saßo wodychnyczź a w naleczu wójnu, kaž so by žo wo nowu wójnu jednako, s nowym wójskom a s nowymi wójnskimi planami s nowa sapoczecź. B.

Wuprósdnjenje městow Rigi a Kijewa.

Wobydlerjo krajiny wokolo Rigi žu po knjeżerstwowej pschikasni žně mjes Dünu a Aau sapuscźicź dyrbjake. Wschě pucze žu tak s czeknjenzami pschepjelnjene, so dyrbi žo njedźele dołho czakacź, prjedy hacž móże człowjek dale jecź. Sloto, žlěbro, hódne wězy sastajerńjow, stare kanony a swony žu žo s Rigi do Moskwy dowjesle. Koprowa tšcha evangelskeje zyrkwje s lěta 1633, 50,000 rublow hódna, je žo wotkryła a žo sa 20,000 rublow s nowa kryła. Żiwnoscź žo njeßmě s wotmyßlenjom pokupowacź, so by žo dale pschedawała. Pschestupjerjo sakasnje žo s jastwom a póßkanjom do Ssibiriskeje khostaju.

Też s Kijewa wobydlerstwo wucżahuje, dokelž žo boja, so mohł njepschecźel žamo do Kijewa doncź. Wudawarnje jěsdnych khartow na dwórnischczach žu s wotpucźowarjemi woblehnjene. Ministerstwo je porucziło, so ma žo wuczenje na Kijewskich wyßokich schulach na njewěsty czaß wotstorczicź. Kijewska pschekupska schula je žo do Ssaratowa pschewjesła, konservatorium do Rostowa. Sarjadnistwo krótkowjeczorneje żelesnizy je wobsamkło, pschede wschěm njeliczomne hromady czeknjenzow a khorych s lazaretow wotwjescź. Dla njedoßahanja papjery žu někotre nowiny pchestake wukhadźecź, druhe nowiny žu žwój wobßah pomjeńschike. W Poltawje je žo wobydlerstwo teho runja do hrosy dało. Wobydlerjo s města czahnu, hacž runje gubernator wosjewja, so Poltawje hischcze žadyn strach njehrosy. B.

Nadrobnoscze wo poßlednim nadpadze Zeppelinow na London.

Amsterdamski „Handelsblad“ je wot jeneho žwojich czitarjow nadrobnoscze wo poßlednim nadpadze Zeppelinow na London shonił. S powětrowych łódżow žo sapalne a rosbuchanske bomby mjetachu. Mjes druhimi je žo twarjenje trjechiło, w kotrymž je hollandski konsulat saměszeny, dale žo omnibus trjechi, kotryž žo pola jeneho dwórnischcza žrjedž města s pjecź jěsdnymi hoscźemi, wjednikom a rjadowarjom wschón rosbi. S khěžow, na kotrež žu sapalne bomby padke, žu žo swuhlene czěła mużow, żónskich a dźěczi wucżahnyle. Mjes 106 woporami běchu 4 wojazy. Hdyž wokolo 11 hodźin w nozy prěnja bomba padże a kanony na powětrowu łódź tšelecź poczachu, žo wopytarjo dźiwadłow hnydom napominachu, so bychu s twarjenja wuschli. Sswěży žo haßnychu, nihdże nastróženje njenasta. Tak bórsy hacž bě jedyn se žwětkomjetakow, kotrež žu we wschelakich dźělach města postajene, powětrowu łódź wußlědźił, wschě žwětkomjetaki žwoje žwětkowe kehele na Zeppelin sjednoczichu, kotryż bě, we wulkej wyßokoscźi leczo, jaßnje widźecź a mějesche napohlad aluminijoweje zigary. Sa schtwórcź hodźiny bě žo wobydlerstwo saßo směrowało. Trjechene dróhi žu s deskowanymi płotami sawrjene. Scźěhowaze dny hacž do njedźele bě žrjedźne město pokne ludźi, kotrež pschińdźechu, so bychu žebi nastatu schkodu wobhladali. Dopißowar „Handelsblada“ praji, so žo pschi wschěch dotalnych Zeppelinskich nadpadach njeje žane jenicźke wojerśzy ważne městno trjechiło. Sawěscźaze towarstwa, kotrež pśche schkodu, s Zeppelinami žo naczinjazu, sawěscźeja, žo s ludźimi pscheběhaju. B.

Reuterez telegrafowarnja powě, so žu Zeppeliny w nozy wot 13. k 14. septembrej nowy nadpad na jendżelski rańschi brjoh czinike. S nich žo bomby mjetachu. Wobaranske kanony, s dźěła twjerde batterije, s dźěła na automobile postajene, bjes wuspěcha do powětroweje łódże tšelachu. Kelkoż je žo nětko nawjedźiło, njeje žo nichtó franik, też nastata schkoda njeje spomnjenja hódna. B.

Nowe amerikanske namórske lětadła sa Jendżelsku.

Jendżelske knjeżerstwo je pola Beacha w Stratfordu (w sjednoczenych statach połnózneje Ameriki) 250 dwojotsěschnikow a 10 hobrskich trojotsěschnikow skasało. S tutymi je pjecza mózno, nad atlantiskim morjom pscheleczicź. Prěni trojotsěschnik ma žo kónz oktobra wotedacź. Twarzy móża žebi wuswolicź, pruhowanski lět nad atlantiskim morjom abo nad jenak dalokej stronje w Amerizy wuwjescź. Jedyn twarz je prajił, so budża trojotsěschniki hoborske namórske czołmy s motorami, tola so žo njehodża do tsjoch měžazow natwaricź. Dokelž budże potom hižo symski czaß, njebudża nad atlantiskim morjom na pruhu leczecź móz, ale pódlu atlantiskeho morja w połnóznej Amerizy. B.

Franzowszy senatorojo wo hódnoscźi twjerdźisnow.

S jeneho studowanskeho pucźowanja do twjerdźisnow Verduna, Toula, Epinala a Belforta žu žo někotsi senatorojo, kotsiž běchu žo po poruczności parlamentariskeje wójskoweje komißije do Franzowskeje podali, do Parisa wrócźili. Wójnske ministerstwo bě jim połnomóz dało, so žmědźachu też najnowósche naprawy k wužitnemu swjasowauju tamnych schtyrjoch twjerdźisnow czinjene, postajenje czežnych automobilow atd. studowacź. Nowiny „Matin“ pišaju, so žu wotpóßkanzy powschitkownje dobry saczischcź dostali, tola žu senatorojo po satraschnych nashonjenjach w Flandernskej, Franzowskej a Ruskej pscheßwědczenje wuprajili, so žmě žo njedźiwajzy pschipósnacźa jara hódnych nowotow też na Belfort, Verdun, Toul a Epinal jenoż s wuměnjenjom spuschczecź. Najwyschsche wójskowe wjednistwo dyrbi žo s czaßom wo to postaracź, so bychu žo twjerdźisny s wójskom sakitale, bjes njeho by też najßylnischa twjerdźisna jenoż hromada žmjertnych komorow była. B.

Ypern žo s nowa wobtšelał.

Londonske nowiny „Times“ s jendżelskeho hkowneho kwartěra powjedża, so je njedźelu Ypern czežki bombardement pschětracź dyrbjał. 300 granatow je do města padło. Póndźelu bě bombardement žłabschi, tola jena bomba s 42 zentimetriskeho mórsera pschińdże. B.

Franzowske wěschczenje dobyczа.

Jedyn franzowski dopišowaŕ nowin „Neue Züricher Zeitung“ wožebitu methodu powjedženja dobyczow nakožuje. Wón mjenowanym nowinam pische, so Němska bórsy bolostne poražene poczerpi; pschetož franzowske wójsko je duzy po puczu, so by w najbližschim czažu Kolmar a Türkheim w Elsažu dobyło. „Neue Züricher Zeitung“ ma k tutemu wěschczenju malo dowěrjenja, na to pokasuje, so žo w Vogesach dobyczа tak lohko njedozpiwaju. Belfortski generalny komandant je wožebite poczeženje pschedpišmow sa pažby puczowarjow w stronach twjerdžišnow poručił. B.

21 milijardow wójnskich wudawkow w Franzowskej.

Finanzny minister Ribot je žebi schtwórtk wot franzowskeho žejma jako wójnske wudawki sa poždlednje tři měžazy 1915 6100 milijonow frankow žadał. Wójnske wudawki sa czаž wot sapoczatka wójny hacž do 30. septembra 1915 22,094 milijonow frankow wuczinjeja. B.

Němske podmórske czołmy w žrjedžnym morju pschi algierskim brjohu.

Jedyn němski podmórski czołm je 9. septembra pschi algierskim brjohu franzowskej parnej tworowej łódži „Villa de Mostaganem“ a „Auba“ potepił. Mužstwo w dwěmaj wukhowanskimaj czołmomaj wot „Villa de Mostaganem“ je žo na jenu jendželsku parnu łódź wukhowało. B.

Dla stracha, kotryž łódžam wot němskich podmórskich czołmow w žrjedžoseńskim morju hrosy, a dla wobaranskich naprawow, kotrež žo pscheczіwo tutym czinja, je žo jěsdženje łódžow do a wot Marseilla a Bordeauxa sastajiło. B.

Nadpad franzowskich létadłow na Trier a Donaueschingen.

Po rosprawje franzowskeho generalneho staba žu franzowske létadła njedželu na dwórnischczi w Donaueschingenje a Trieru bomby mjetałe. Też do jeneho želesniskeho czаha žu žo bomby mjetałe, kotryž je teho dla žwoju jěsbu sastajicz dyrbjał. B.

Schtworoswjask nowe namjety Bołharskej czini.

W nowym pišmje, wot schtworoswjaska Bołharskej pschepodatym, žo wotmolwjenje Sserbije na schtworoswjaskowe namjety sožěli. Sserbija je swólniwa, Mazedonsku hacž k rězy Wardarej s wuwsaczom Dżewdżelia a Doirana Bołharskej wotstupicz. Sserbija dale temu pschihłošuje, so žo dalsche jednanja na postajenje wuczinjenja s léta 1913 mjes Bołharskej a Sserbiju wróczo wjedu. Zyły sawadny kraj dyrbi pak žo hakle po skónczenju wójny wotstupicz. Schtworoswjask Bołharskej sa to rukuje, so žo sawadny kraj wotstupi; wón dyrbi žo, doniž žo njeje pschesjenosc s Bołharskej dozpika, s italskim wójskom wobžadžicz. B.

Wuměnjnja Sserbije.

Po žadanju schtworoswjaska je Sserbija swólniwa, Mazedonsku, hacž runje wona po stawisnach a rěczi Sserbiji pschiščłuscha, Bołharskej wotstupicz, tola Sserbija dyrbi na dwěmaj wuměnjenjomaj wobstacz: najprjódzy ma žo Bołharska na to swjasacz, so wona k sarunanju hnydom aktiwnje po boku Sserbije do wójny sapschimnje, a dale móže Sserbija Mazedonsku hakle wudacz, hdyž je s pomozu žwojich swjaskarjow Bošniju, Dalmatisku, Khorwatsku a Sslawonsku wobžadžiła. Jenož s tymile wuměnjenjemi móže žo stary balkanski swjask ponowicz. B.

300,000 muži psched Dardanellemi.

Po privatnych powjesczach Jendželczenjo a Franzowsojo wschědnje wjazy wojakow k Dardanellam woža. Na kupu Mudros je žo 115,000 muži, s nich 70,000 porjadnych franzowskich wojakow, na brjoh wužadžiło. S tutym wójskom žo Dardanellske wójsko na 315,000 muži powyschi. K wupjelnjenju padnjenych a srajenych žo dalschich 15,000 muži hotowych dżerži. Jendželczenjo a Franzowsojo žo nadžijeja, so s tymle wójskom Dardanelle dobudu. B.

Nowy biskop sa Pósnańsku a Hnězdnansku arzydiözesu.

Sa biskopa Pósnańskeje a Hnězdnanskeje arzydiözesy je žo s pschihłošowanjom němskeho khěžora Edmund Delbora pomjenował. Delbora je po rodże Němz. B.

Wilson a požczenje milijardow sa swjaskarjow w Amerizy.

Franzowska, Jendželska, Ruska a Amerika chzedža žebi w sjednoczenych statach połnózneje Ameriki milijardu (1000 milijonow) dollarow požczicz. Knježerstwo sjednoczenych statow nima, kaž Reuterez telegrafowarnja w Londonje powě, myšle, pscheczіwo požczonzy sakroczicz; wono njebudže jej pschihłošowacz, ani žo jej pscheczіwjecz. Wono je žo na stejischczo stajiło, so bankijejojo njejžu knježerstwu žaneje powjesče wo tym dali, a so žmědža teho dla po žwojej woli czinicz, doniž sakoń njesranja. Njedžiwajzy wyšokeje sumy wyschnosc požczonku sa jednory wikowanski kredit wohladuje. B.

Pscheczіwo revoluzionarnemu hibanju w Pólskej.

Němski komandant w Lodži w ruskej Pólskej je sczěhowaze wosjewjenje wudał:

„Njepschestawajzy žo w měsče k revoluziji napominaze pólske lecžaze kopjena rosschěrjeja. Tež khěžorska němska městna komandantura njepschestawajzy powjesče dostawa, so je žebi radikalna pólska stroua wotmyšlika, po měsče czahacz a druhe do wonka skutkowaze revoluzionarne kroczele czinicz. Hačrunje tajke wotmyšlenja žanych wuhladow pscheczіwo mozy khěžorskeho němskeho knježerstwa nimaju, je mózno, so žu sawjedniczy a sawjedženi, kotsiž wěrja, so móža jich prózowanja wuspěch měcz. Tutym njech žo s warnowanjom sdžěli, so khěžorske němske knježerstwo pscheczіwo kažerjam měra a porjada se wschěmi jemu do rukow datymi žrědkami mozy a s njekahodnej krutosczu sakroczi.“ B.

Rospuschczenje pólskich komitejow w Pólskej.

Warschawski němski generalny gouverneur s Beseler je dla pschekroczenjow, kotrež žu žo stake, pólski zentralny krajny komitej sa rusku Pólsku a lokalne podkomiteje rospuschczik. Wón je poručik, so ma organisazija dobroczinstwa na němske sarjadnistwo pscheńcz. B.

Konflikt mjes Awstriskej a Ameriku.

Knježerstwo sjednoczenych statow połnózneje Ameriki je shoniło, so je awstriski pósłanz Dumba spytał, w amerikanskich fabrikach, w kotrychž žo munizija dżěła, dżěłaczerjow k strajkej nadpjeracz. S nowinskim dopišowarjom Archibaldom je wón spytał, žwojemu knježerstwu list pósłacz, w kotrymž tutemu namjety czini, na kajke waschnje mohł žo strajk sbudzicz. Tutón list žu Jendželczenjo pola Archibalda, hdyž jeho wězy pschepytachu, namakali. Knježerstwo sjednoczenych statow je awstriskemu knježerstwu k wjedženju dało, so jemu pósłanz Dumba njeje wjazy pschijomny, to rěka, so by žo wón wotwołał, dokelž je žebi wotmyšlik, spschižahanstwo nadpjeracz, so bychu žo sakońskim industrijam amerikanskeho luda wobczežnosče czinike, a so by žo sakońske wikowanje kasyło.

Pósłanz Dumba je žwoje knježerstwo prožył, so žměł žo hnydom do Awstriskeje na dowolenzu podacz, s kotrejež wěso žo njeby wjazy do Ameriki wrócził. B.

Politiske mordarstwa na Haiti.

Na kupje Haiti w žrjedžnej Amerizy je sažo ras revoluzija. Po pschikasni generalneho gouverneura w Porte au Prince žu wojazy 160 politiskich jatych sesatšeleli. Mjes jatymi je też jedyn prjedawschi president haitiskje republiki, general Ore de Zawar, žmjercz namakał. Pschikažeŕ modarstwa je žo psched rosshorjenym wobydlerstwom do doma dominikanskeho pósłanzstwa skhował. Lud je jeho tam pschimnył a hnydom morił. B.

Jednak.

Se starych czažow.

(Pokraczowanje.)

Tutón wustup na hosczi bjes saczischcza njewosta. Ale Schkrabak njepopuschczi. Se žwojim wótrym khošom Marnakej rjekny:

„Duž žym žo potajkim mylił. Tón hólz njeje tebje hłupischeho mjenował; koho dha je to potom měnił? Ale žmy dha wo kim druhim hacž wo tebi a wo Buchniku rěczeli? Schtó potajkim sbyła, kiž je hłupischi? Buchniko, ty masch schwarnje wukubłaneho hólza; tón s twojim njepschecželom dżerži a tebje sa hłupaka wudawa!“ Schkrabak hanjesche, k Buchnikej žo wobroczіwschi.

Teho bě picže dawno bóle a bóle skuriło; wón s zyła pschewjele rosoma njemějesche; nětkole bě to na njeho pschewjele. Handrij tón strach widžesche a nanej měrnje rjekny:

„Nano, na teho njekniczomneho schkaraka a schczuwaka njepožłuchajcže; dajcže jemu bledžicz. Wy wěscže, so wam hischcže ženje

pschecźiwneho žkowa prajił njejžym. Najsprawnischo je, so dźemoj a jeho wostajimoj, njech druhich ludźi schćuwa!"

W tym wokomiku korčmař nalate piwowe schkleńzy pschinježe, kotrež bě Marnak prjedy spowróčił.

„Picže, hólzy!" korčmař dobroćiwje rjekny, „Marnak je to sapłačił."

Wón nalatu schkleńzu piwa też Buchnikej staji. Tón ju wsa a piwo dó jstwy wula.

„Darjeneho piwa ja njecham", wón schćipajo rjekny, „korčmarjo, bleschu wina!"

„Ja Buchnikej njejžym chzył niczo daricź", Marnak měrnje rjekny, „ale jenož sarunacź, schtož žym roslał."

A Handrij rjekny:

„Nano, nochźemoj radscho domoj hicź?"

Buchnik pak, kiž wjazy pschi rosomje njebě, wołasche:

„Ně, ja wostanu žedźo, ja cźinju, schtož ja chzu a njedam žej niczo roskasowacź wot žwojeho hólza! Ja tu tak dołho wostanu, hacž žo mi spodoba; ja móžu runje tak derje sapłačicź, kaž drusy, wino abo piwo!"

Nětkole bě žo woda sawarika. Schkrabak bě to dozpěł. Wón wědźeschе, so to dołho traje, prjedy hacž je Buchnik rosschćuwany, ale hdyž bě to jedyn ras tak daloko, potom bjes wulkeje swady njewoteńdźe.

Handrij niczo wjazy njepraji, wón wjedźeschе, so by žo s kóždym žkowom jenož wolij do wohnja lał.

„Haj, sawěschće, ja móžu to tak derje kaž drusy sapłačicź", wopity Buchnik wospjetowasche, „a też skórźbu móžu wjesć, runje tak dołho, kaž drusy ludźo." Pschi tym wón wocźi krucźe na Marnaka skoženschе.

Tón s ramjenjomaj satorže a na Buchnika hanjo pohlada. Wón chzyschе s tym sjawnje pokasacź, so s tym pjanym žo nochze rosrěčźowacź.

„Prawje tak, Buchniko!" Schkrabak jemu pschiwoła, „prawda je prawda, a to žo niczo spuschćicź nježmě, tak je waschnje a dobry nakožk."

„Swoje prawo ja chzu, žwoje prawo, a nichtó mi jeho njedyrbi bracź, žy rosymił, Marnako?" Buchnik sawoła.

„Sso wě, žo wě!" tón s krótka rjekny a na pjaneho saže žo poženěwajo hladasche, haj, skoro měješe s nim žobuželnosćź.

„Wy na mnje tak s wyžoka dele hladacź njetrjebacże", Buchnik njembrje sawoła a cźižny žwoju s pjenjesami natykanu móscheń na blido, so tak saklinkotasche, „ja mam wjazy pjenjes pschi žebi, hacž wy w žykym domje!"

„Szkawa!" wokoło žedźazy wołachu, kotsiž žo hižo dawno mjersachu, so Marnak žanych swadow, kotrež žo jemu podtykowachu, njepschijimowasche.

Tón pak žam se žobu a se žwojej hordosću žurowje bědźesche. Wulke pschetorhnjenje nasta, wschitzy cźakachu, schto Marnak sćini, hdyž bě tak pschimnjeny był. Tuto wotmjelknjenje jeho saže směrowa.

„Buchniko", wón měrnje rjekny, „wy scże pschewjele pili; hdy by to tak njebyło, njebych wotmolwjenja dołžny wostał."

„Tu macże", Schkrabak hanjesche.

„A jeli so žym skurjeny, žym to też sapłačił, a waž to niczo njestara", nětkole Buchnik hacž nanajbóle rosnjemdrjeny, sawoła.

Podarmo žo Handrij prózowasche, jeho směrowacź; wón dale rěčźesche:

„Pola waž je to něschto druhe, wy napraskacże dołha, wy hłupy žłěpzo, wy — —"

Zyła kopa najhórschich wudmow scźěhowasche, Buchnik jachlesche a wutrobno žo jemu s mozu sběhasche a spadowasche, dokelž bě žo roshněwał.

Marnak pak bě cźim bóle směrom wostał.

„Ja jenož hischće ras praju, schtož žym hižo rjekł: s wopitym žo ja njewadźu."

„Scże wy to žłyscheli, Buchniko, schto wěscże wy na to prajicź?" Schkrabak dale schćuwasche.

Buchnik stany, wsa žwoju poknu winowu schkleńzu a chzyschе ju Marnakej do wocźow wukinycź. S błyskom Handrij poskoczi a nanej ruku sawróczi, tak so wino njewinowacże na blido wuběža Buchnik praženy žyna do woblicza, a hischće druhi krócź žo sahanjesche, ale shubi runowahu a padže na semju.

Handrij najprěni pschikhwata a jeho sběže; Schkrabak jemu s ruku proch s drasty klepasche.

S tym bě wopity trochu wostróšbik.

„Korczmarjo, hischće jenu bleschu!" Buchnik směromnischo rjekny.

Wón chzyschе s tym pokasacź, so je hischće pschi rosomje a so móže rěčźecź. Potom žebi hłowu na wobej łokćźej seprje a pscheđ žebje wudźérasche.

Schkrabak pak hoscźom rjekny:

„Schwarneho hólza Buchnik tola ma; ja žo w tej starobje njebudźech wjazy dak bicź; schwarneho hólza, to je wulke sboże, a nimo teho hischće kubko bjes dołha. něwěrno, to je hischće žadnischa wěz?" Pschi tym skradźu na Marnaka mikny.

Tón drje to pytny, cźinjesche pak tak, kaž by to njeżłyschał.

Handrij rjekny:

„Schkrabako, mje naschćuwacź žo wam njeporadźi; tola hischće pschińdźe dźeń, na kotrymž žo rjad na waž dońdźe."

Schkrabak dale hanjesche:

„Haj, haj, Buchnik ma dwě rjanej wězy, schwarneho žyna a kubko bjes dołha, ale Marnak tón ma sa to tu wulku lipu — hacž dotal s najmjeńscha — a najrjeńschu džowczicźku we wžy — ta je skoro hischće schwarnischa, hacž Handrij."

„Kónz je!" tak žo nětkole na dobo s dwěmaj ertomaj pscheskorczmařsku jstwu sawoła, a kaž na jedyn ras žo stary hoborski Marnak a s nim też Handrij sběže.

„Nětkole je doscź, njekhmaniko!" Handrij wołasche a žo do Schkrabaka da.

Ale teho bě hižo stary Marnak sa khornał hrabnył a jeho s hłowu na blido stłócził, prawizu pak bě k hrósbnemu pukej posběhnył.

„Nětkole žo tebje, ty njekniczomny dundako, praschamˮ, wón s hrimotazym hłožom wołasche, „chzesch ty hischće jónu mjeno mojeho dźěsća sa korczmařskim blidom na žwój jazyk bracź? — — ja žo cźe praschamˮ, ja žo cźe praschamˮ! — — chzesch mi ty „ně" prajicź, abo ja cźi hłowu rosražu!"

„Ně, ně, ně!" Schkarak žmjercź blědy a dyrkotajo kichicźesche, tak spěschnje sa žobu, tak so wschitzy pschitomni, runjež bě to khutny napohlad, s hłožom žo žmějachu.

„Dha mi dźi, hdyž žkuscheschˮ!" Marnak rjekny, wsa Schkaraka, runjesch žo tón spjeczowasche, sa khornał, wleczeschе jeho do wotewrjenych duri, stłóczi jemu jeho klobuk na hłowu a wjerhny jeho tam s jenym storkom won. Potom žo saže wróczi.

„Měj dźak, Handrijo", wón rjekny, „so žy žebi moje dźěczo na staroscź wsał, s tychle tule nichtó telko smužitosće a rosoma měł njeje." Buchnikej pak rjekny:

„Ssužodźe, tak wěrno, kaž tule steju a Marnak rěkam, tak wěrno dam radscho domej a dworej sahinycź, hacž so žebi dam s dobrej wolu tu lipu wudrěcź. Lipa wostanje pschi Marnakez kuble, to je moje poždlednje žkowo."

S tym wón se jstwy woteńdźe.

Buchnik pak sa nim wołasche:

„A ja wam praju, ta lipa budże mojim potomnikam a hdy by to wo moje samoženje schło!"

Marnak bě posastał a bě to žłyschał. Njerěczo dźěsche dale.

Też drusy bórsy sa nim woteńdźechu.

Korczmař pak pschi žebi žamym rjekny:

„Schkrabak žnadź je tola prawje měł. Schto chże nětkole knjesa fararjowe jednakstwo pomhacź? Njech cźini, kažkuli chze, sawěscże budże jena strona njespokojom a skórźba póńdźe potom žwój pucź dale. Njekhmani na tymle žwěcże prawo wobkhowaju."

Tak rjekny korczmař, schkleńzy s blida bjerjo a do khuchinje nosscho.

Tutón muž myžlesche žebi pschejara, kaž cźlowjek žebi myžli. Ale so je Bóh, kiž też žam do cźłowskeho žiwjenja pschima, na to bě korczmař sabył.

Też Buchnik a jeho žyn njerěczo domoj dźěschtaj.

Buchnik žo nětkose tola trochu dale bóle teho hańbowasche, schtož bě sćinił. Pjanosćź bě žo bjes mała shubika. Wožebje bě jemu Handrija żel, so bě jeho s pjascźu do woblicza dyrił, a wón cźakasche, hacž Handrij rěczecź njesapoczńje.

„Nano", Handrij napožledku rjekny, „mi žo tola sda, so wy žyle prawje nimacże s tej lipu, wona njeje nascha!"

Mi też wo tón schtom wjele njeje, ale cźehodla je mje Marnak k swadźe naschkarak?" Buchnik popuschćejo rjekny.

„Nano, niz Marnak, ale Schkrabak je waž k temu rosbudźił. Dźenža scże móhli widźecź, kak njekniczomny pachoł to je."

„Haj, haj", Buchnik prajesche a nadobo bě hnuty. „Ja žam njemóžu srosymjecź, kak žym mohł tebje mjeswocźi dyricź, wodaj to

ßwojemu nanej, a ty smějeſch pſchichodnje nĕſchto ſa dobre, hdyž smějeſch ras woßebitu naležnoſcź."

„Nó, hdy by to było", Handrij spĕſchnje rjekny, „dha proſchu wo to, ſo ßo ſ wußudkom knjeſa fararja ſpokojicźe, a wo lipu dale njeſkorźicźe."

Ale Buchnik na to pokhmurjeny mctmolwi:

„Ja ßym prajił: ta lipa dyrbi mojim potomnikam bycź a byrnjeź to moje ſamoženje khoſchtowało, pſchi tym ja woſtanu. Haj. hdy njebudźich to pſched wſchĕmi druhimi w korczmje prajił, dha ßnadź bych tebi k woli był."

Handrij ſpósna, ſo ßo dźenßa niczo wjazy cźinicź njehodźi.

(Pokracźowanje.)

Cźeſcźeni wotebjerarjo **Serbskich Nowin,** kotſiž chzedźa ſa nje na

4. ſchtwórtlĕto 1915

do prĕdka placźicź, njech nĕtko **80 pj.** we wudawarni Serbskich Nowin wotedadźa.

Cźi, kotſiž ßebi Serbske Nowiny pſches **póſt** pſchinjeſcź dadźa, njech tola njeſapomnja, ßebi je tam bórſy ſkasacź. Na ſchtwórtlĕto ſaplacźi ßo ſa Serbske Nowiny na ſakſkich a pruſkich póſtach, kaž teź w druhich krajach nĕmſkeho khĕžorſtwa **90 pj.,** ſ pſchinjeßenjom do domu **1 hriwna 5 pj.**

Serbske Nowiny ſ pſchikłohu „Pomhaj Bóh" placza na póſcźe **1 hr. 30 pj.,** ſ pſchinjeßenjom do domu **1 hriwnu 45 pj.**

Redakzija Serbskich Nowin.

Ze Serbow.

— **(Dowobhladowanje trajnje njekhmanych.)** Hamtſke woſjewjenje wo dowobhladowanju trajnje k wojerſtwu njekhmanych rĕka:

Se ſakonjom wot 4. ſeptembra 1915 ßo wſchitzy wojerſtwu powinowacźi potrjecha, kotſiž ßu ßo 8. ſeptembra 1870 abo poſdźiſcho narodźili. Samolwicź maja ßo: a) Pola pſchiſłuſchneho wokrjeßneho komanda wſchitzy nĕhduſchi podoffizĕrojo a mużſtwa ſ dowoleńzu mějazych, kotſiž ßu ßo jako trajnje ſa garniſonſku ßłużbu njekhmani ſ wojerſtwa puſchcźili. Dale wſchitzy nĕhduſchi podoffizĕrojo a mużſtwa, kotſiž ßu ßo po ſ najmjeńſcha jenolĕtnym (pola jenolĕtnych dobrowólnikow po dźewjecźmĕßacźnym) ßłużbnym cźaßu jako trajnje zyle invalidni abo jako trajnje njekhmani ſa garniſonſku ßłużbu puſchcźili a ßo ſe wſchĕch wojerſkich poměrow wuſamkli. Cźi, kotſiž ßu ßo w lĕtomaj 1914 a 1915 we wójnje, to rĕka w pólnym wójſku wobſchkodźili a ßo jako trajnje njekhmani puſchcźili, dyrbja drje ßo ſamolwicź, tola ßu hacź na dalſche wot dowobhladowanja wußwobodźeni. Pola gmejnſkich wyſchnoſcźow maja ßo wſchitzy druſy jako trajnje ſa wójſko njekhmani ſpósnacźi wojerſtwu powinowacźi ſamolwicź, teho runja landſturmarjo, kotſiž ßu ßo pſchi wuſbĕhanju k landſturmej wſali.

— **Lutowanje ſe ßłomu.** Pruſke ratarſke miniſterſtwo je woſjewiło: Dla ßuchoty ſańdźeneho lĕcźa je na wjele mĕſtnach mało ßłomy narоſtło. Wſchelakich pſchicźinow dla pak ßo lĕtßa wjazy ßłomy hacź hewak trjeba. Najprjedy wójſkowe ſarjadniſtwo wjazy ßłomy ża da, potom je wjazy ßłomy k pizowanju trĕbne, khĕtre hromady ßo k dźĕłanju melaßoweje pizy trjebaju, kotraž je ßo woßebje k pizowanju koni wupruhowała a ſkónczńje dyrbi ßo ßłoma we wjetſchim wobßahu do pizy pſchedźĕłacź, kotraž je nimale telko hódna, kaž bĕrnaza muka. Pſchi tutych wobſtejnoſcźach ſda ßo pſchiſprawne bycź, ßłomu k ſaßłanju jenoż jara ſłutniwje nałożowacź a mĕſto njeje druhe macźiſnu wużiwacź. W prĕnim rjedźe móże ßo tu ßłoma ſ torfom narunacź; wón dyrbjał ßo powſchitkownje wużicź; dale dyrbjał ßo wrjóß, jachłow (hoſowz) atd. k ſaßłanju bracź. Ssmĕ drje ßo teź wocźakacź, ſo budźe ßo hižo dla ßłomineje wyßokeje płacźiſny ſe ßłomu pſchi ſaßłanju lutowacź.

— **(Drohota w ßwinjazym wikowanju.)** Barlińſka rĕſniſka jednota je wobſamkła, pruſke ratarſke miniſterſtwo napominacź, ſo by ſ pſchihódnymi naprawami nĕtcźiſchej drohocźe w ßwinjazym wikowanju napſchecźo dźĕłało. Płacźiſny ſa rĕſne ßwinje ßu ßo tak wyßoko ſehnałe, ſo rĕſnikam njeje wjazy mózno, ßwinje kupowacź.

S Wuriz. Na bitwiſchcźu je Jan Pawoł Rychtař, podoffizĕr w pĕſchim regimencźe cźiſło 103, padnył.

S Maleho Wjelkowa. Ssyn tudomneho żiwnoſcźerja Macźija, tſĕlz Hermann Macźij w tſĕlzſkim regimencźe cźiſło 108, je ßo ſe żeleſnym kſchiżom wuſnamjenił.

S Raſchowa. Jenolĕtny wójnſki dobrowólnik Woldemar Mitta ſ Hajniz w reſerwnym pĕſchim regimencźe cźiſło 242 je ßo ſ bronſowej medaillu Bjedricha Auguſta wuſnamjenił.

Se Scheſchowa Ssrjedu w nozy ßu ßo wobydlerjo naſcheje wſy ſ wohnjowej haru ſe ſpanja wubudźili. Statok żiwnoſcźerja Ernſta Hanuſchka w płomjenjach ſtejeſche. Woheń ßo pſches twarjenja, kotrež bĕchu ſe ßłomu kryte, rucźe rosſchĕri a je do procha a popjeła pſchewobrocźi. Hanuſchk je ßebi żiwnoſcź hakle pſched krótkim kupił. Se ßykawow, kotrež bĕchu k haſchenju pſchijĕte, je ßebi Njeßwacźidliſka prĕnje, Rakecźanſka druhe myto dobyła.

S Kotwaſy. Wcźera, pjatk, ßmy wotemrjete cźĕko tudomneho wicźeżneho kublerja Skopa do Bukez k poßlednjemu wotpocźinkej pſchewodźeli. W naſchej woßadźe a ſwonka njeje je powjeſcź wo jeho ßmjercźi jeho pſcheceźelow ſ wobżarowanjom a ſrudobu napjelnika. Knjes Skop bĕ ßebi ſe ßwojim pſcheceźelnym waſchnjom, ſe ßwojej ſprawnoſcźu a ſe ßwojej hotowoſcźu ßwojemu bliżſchemu ſe ſkutkom a radu rad pomhacź, mjes Sserbami a Nĕmzami luboſcź a wyßokowaženje dobył. Woßebje ßebi jeho Sserbjo, kotſiž ßu ßwojeje narodnoſcźe wĕdomi,ważachu. Wón tudomnymaj ßerbſkimaj towarſtwomaj, Macźizy Sserbſkej, towarſtwu Pomozy ſa ſtudowazych Sserbow atd. jako ßobuſtaw pſchiſłuſchesche. Sa wſchĕ ßerbſke towarſtwowe, hoſpodarſke a politiſke naležnoſcźe ßo wón żiwje ſajimowaſche a je podpjeraſche. Wón ßo do małeje cźrjódki Sserbow liczeſche, kotſiž w politiſkim bĕdźenju ſa prawo Sserbow jako ludowi wjedniży do prĕdka du. Mjes ßerbſkimi wótcźinzami teho dla jeho mjeno w trajnym cźeſtnym wopomnjenju woſtanje. Njech wotpocźuje w mĕrje!

S Wjeleczina. S tudomneho knjeżeho hata ßu ßobotu rano landſturmarja Emila Iſraela ſ Wopakeje wucźahnyli. Wón bĕ k ſtrażowanju ruſkich jatych, pola firmy D. T. Hünlicha dźĕłazych, komandowany.

S Wjeleczina. Ssurowa wójna je ßebi ſaßo jedyn wopor ſ naſchich ßerbſkich ſtudentow żadała. W Flandernſkej je pſched krótkim ſtud. phil. Rencź, ßyn prjedawſcheho a bratr naſcheho nĕtcźiſcheho knjeſa duchownego ßmjercź poczerpił.

S Noßacźiz. Naſche nowe byrgle, kotrež je k. Ssowa w Budyſchinje natwarił, ßu ßo tele dny pruhowake a ßo 12. ſeptembra woßadźe pſchepodake. Wone 1296 piſchcźelow, 20 regiſtrow, 5 ſwjaſkow, 9 piſkarſkich pomozow ſa 2 manualaj a pedal wopſchijeja. Knjes Ssowa je ſ wumĕlſkim ſroſumjenjom kóżdy regiſter wurunał a barbu ſynkow najrjeńſcho wotważił. Pódla piſchcźelow ßo zyrkej ponowi a tepjenſku pſchiprawu doſtanje.

S Huſki. Wuſtajeńza hribow je ßo tu ſańdźeny tydźeń wotmĕła. 200 wſchelakich drużinow, mjes kotrymiż bĕ 68 drużinow, kotrež ßo jĕſcź hodźa, bĕchu ßo w moſche ſeſtajake a ßo ſ mjenami woſnamjenike.

S Kamjenza. Wokrjeßnemu ſwjaſkej Kamjenſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa je Barlińſka zentralna ſaradźerńja żiwnoſcźe ſa wójſko poruczika, ſa wójſko ſkerje lĕpje 18000 zentnarjow wowßa podacź.. 10,000 zentnarjow ma ßo hnydom, ſbytk 15. oktobra 1915 wobſtaracź. Ratarjo Kamjenſkeho wokrjeßa ßo teho dla napominaju, wowß hnydom wumłócźicź a jón poſtajenym kupowarjam wotedacź.

Se Żitawy. Na tudomnych butrowych wikach je pſched tydźenjom k njemdrym pukam doſchło. Do pſchedawarjow butry a jejow, kotſiž na płacźiſny dźerżachu, ßo fabrikſke żony dachu, butru a jeja jim ſebrachu a do błóta ſmjetachu. Dołho bĕchu tam żołte blaki rosbitych jejow widźecź. Poliziſtojo pſchepoſdźe pſchińdźechu, ſo bychu pſchedawarjow ſchkitali. Mĕſchcźańſka rada pſched dalſchimi naßłynoſcźemi na wikach warnuje, dokelž ßo wone jako kaźenje krajneho mĕra, ſkſchiwdźenje, cźĕlne ſranjenje a wobſchkodźenje wĕzow cźĕżko khoſtaju. S tajkim gwałtnym wuſtupowanjom ßo też tuńſcha płacźiſna njehodźi wunuſowacź.

S Draždżan. Ssobuſtawy evangelſko-lutherſkeje ſynody ßu ßo ßrjedu w ßejmowni k krótkemu wójnſkemu wuradźenju ſeſchke. Synoda ſmĕje wo namjecźe wobſamknycź, po kotrymż ma ßo porjadna ſynoda hakle lĕto po ſkónczenju wójny ſaßo ſhromadźicź.

S Draždżan. Jutſje pſchipołdnju 1/2 12 hodźin ßo w tudomnej kſchiżnej zyrkwi ßerbſke kemſchenje wotmĕje. Spowjednu wucźbu ſmĕje farař Domaſchka ſ Budeſtez, prĕdowanje duchowny Tyſcher ſ Budyſchina. Bohateho wopyta Sserbow niż jenoż pſchi prĕdowanju, ale też ſa Bożim blidom ßo nadźijamy.

S Kulowa. Jedyn proſcheř bĕ tele dny ſkradźu do prĕnjeho

poſkhoda jeneho tudomneho hoſcźenza ſaléſl, tam jenemu cźeladnikej cźaßnik a 35 hriwnow pjenjes, ßkužobnym holzam žonjazy cźaßnik, pjenjeżnu móſcheń ſ dwěmaj hriwnomaj. dwaj pjerſchcźenjej a por ſchtrympow kradnyk. W dworje jeneho druheho doma jeho wotchnachu, hdyž chzyſche w dworje ßwoje reſtorhane cźrije ſ druhimi tam ſtejazymi dobrymi ſaměnicź. Żandarmeriſkemu wachtmiſchtrej Ambroſej je ßo tónßamy dźeń wjeczor poradźiko, paducho, jeneho pſches 40 lět ſtareho ßukelnika ſ Pizna, ſajecź. Cźeladnikowy cźaßnik a pjenjeſy ßo pola njeho wjazy njenamakachu.

S **Wjeſki** w Rósborſkim wokrjeßu. Na bitwiſchcźu w Ruſkej je 20. auguſta dźeßatnik Max Nuglan padnyk. Wón bě hakle pſched krótkim żeleſny kſchiž doſtał.

Se Seleneho Hóſda pola Wětenży. Wutoru popołdnju wokolo tſjoch hodźin błyſk do burſkeho ſtatoka Wylema Füſſela dyri. Płomjenja hnydom ſ bróżnje ßapachu a wſchě hoſpodarſke twarjenja ſniczichu. Zyke żně, wjele drjewa a druheho ßo ſ płomjenjemi ſežrachu. Skót móżeſche ßo wukhowacź.

S Běleje Wody. S płunom (gaſom) je ßo hromadźe ſe ßwojimi 3 hacź 10 lět ſtarymi dźěcźimi żona wikowarja Pawoka Rittera ſ Běleje Wody ſajědojcźicź ſpytała, dokelž je jejny muž njedawno we wójnje padnył. Sa pſchicźinu ßlědžo, cźeho dla je pſchedawarnja rano napſcheczo ſwuczenemu waſchnju ſamknjena, żonu a dźěcźi ſwoblekane we wobydlenju po ſdacźu morwe namakachu. Hnydom ſpytachu, je woživicź a tole prózowanje mějeſche dobry wuſpěch. Żonje a dwěmaj hólzomaj ßo żiwjenje wrócźi, mjes tym ſo bě tſilětny ßynk hižo wumrjeł. Ritterowa bě dźeń prjedy wot wojeńſkeje wyſchnoſcźe powjeſcź wo ßmjercźi ßwojeho muża doſtała. Wona měnjeſche, ſo tole njeſboże njemóże ſnjeſcź a teho dla ßo rosßudźi, ßebi a ßwojim dźěcźom żiwjenje wſacź.

S **Běleje Wody.** Wobżaromne njeſboże je ßo tele dny w hrabińſkim Arnimſkim rěſaku ſtało. Dźěłacźerjej Kruparjej ſ Mikorasa jedyn ſchtom, kotryž ßo ſ lowrije kuli, khribjet tak ſtraſchnje ſmjecźe, ſo ßo Kruparjej moſhy ſtſchaßechu. Wón je hnydom lěkarſku pomoz pytał.

Se Sslepeho. Sańdźenu njedźelu mějeſche naſche tudomne Raiffeiſenſke towarſtwo ßwoju generalnu ſhromadźiſnu. S rosprawy ſhonichmy, ſo běſche njedźiwajo ſrudnych wójnſkich cźaßow wobkhad w nim żiwy. Ssobuſtawow běſche w lěcźe 1914: 145. Nalutowanſkich knižkow je ßo ſ nowa 180 wudało. Dokhodow bě 291 046 hr., wudawkow 282 511 hr., tak ſo je ßo w jenym lěcźe 573 557 hr. pſchedźěłało. — Nalutowanſkich pjenjes mějeſche pokładniza 330 000 hr. — Tworow je ßo kupiło ſa 30 042 hr., a to pſchikupnych hnojow 3628 zentnarjow ſa 7160 hr., k pizowanju ßrědkow 2408 zentnarjow ſa 21 953 hr.; wuhla 300 zentnarjow ſa 171 hr., a kalka ſa 714 hr.

Cźiſteho wunoſchka běſche 1970,87 hr., kotreż ßo k reſervnemu fondej pſchipołożichu, tak ſo nětko 10 199,82 hr. wucźinjeja.

Dale je ßo wobſamkło, ſo ßmědźa ßo pjenjeſy, dokelž je ßo ſumma ſe 400 000 hr. pſchekroczika, hacź do 600 000 hr. na dań bracź, wot khěžorſtwoweje wójnſkeje požcźonki ma ßo ſa 15 000 hr. kupicź.

S towarſtwowych ßobuſtawow ßu 4 ßmjercź ſa wótzny kraj wumrjeli. Na nich ßo ſ poczeſcźowanjom ſpominaſche.

Towarſtwo nětko 10 lět wobſteji. Wono je ſ wulkim żohnowanjom ſkutkowało, ßo jako hoſpodarſka móz wopokaſało. Wſchitke wulke pſchedewſacźa ßu ßo ſ jeho pomozu pſchewjeſcź hodźake. W tutych lětach je pokładniza wyſche 3 milijonow hr. pſchedźěłała. Na dobrym radźenju ma pokładnik, ſchewſki miſchtr Mudra w Sslepom, wulku ſaßkužbu. Shromadźiſna jemu teho dla dźak wupraji a jeho poczeſcźi. Dla njeměrnych wójnſkich cźaßow je ßo wot ßwjecźenja 10 lětneho wobſtacźa wothladało a je ßo hacź ßem 700 hr. ſa cźerwjeny kſchiž a ſa naſchich wojakow we wójnje wudało. — Bóh dak, ſo by naſche towarſtwo w nowym lětdźeßatku dale tak kcźěło a roſtło.

Se Sslepeho. Naſcha zyrkej je ßo ſ elektriſkim ßwětłom wuhotowała. Kajka to je dobrota, ſpóſnachmy, hdyž na cźmowej njedźeli jaßne ßwětło zyły Boži dom rosßwětli.

S Krebje. Schtwórtk tydźenja ßu ſ powodźeneje luki blisko dźěłarnje drjewoweje wołmy cźěło dźěłacźerja Henczela ſ Wunſchowſkeje kolonije wucźahnyli.

S Mužakowa. Mužakowſkemu landſturmſkemu bataillonej ßu ßo ſaßo nětotre żeleſne kſchiże 2. rjadownje wudźěliłe. Tole wuſnamjenjenje doſtachu: Podoffizěraj Miklisch ſ Rachlowa a Fuhrmann ſ Brětnje, dale landſturmarjo Wruk ſ Mužakowa, Siſch a Kowalik ſe Schcźeńzy, Juſkowjak ſ Wulkeho Lubuſcha.

Přilopk.

* **(Sso ſadußył.)** Koſchlazy knefl pózrjewſchi je ßo w Meeranje jene pjecźlětne dźěcźo ſadußyło.

* **(Swěrjecźne wuhło jako hojidło.)** Naſhonjenja, kotreż ßu ßo w nowſchim cźaßu pſchi nałożenju ſwěrjazeho wuhla jako hojidła naſběrałe, ßu ſ połnym prawom dźiwanje ſbudźiłe. Nałożenje ſwěrjecźneho wuhla wot wuſpytowaſkeho dopokaſma wukhadźeſche, ſo ſwěrjata, kotrymž běchu ßo morjaze jědy dałe, pſchi lěkowanju ſe ſwěrjecźnym wuhlom ſajědojcźenje pſchětrachu, haj, po wobſtejnoſcźach ſ zyła ſnamjenja ſajědojcźenja njepokaſowachu, mjes tym ſo druhe ſwěrjata, kotreż ßo ſe ſe ſwěrjecźnym wuhlom njelěkowachu, kónz wſachu. Swěrjecźne wuhło je ßo jako najlěpſche hojidło pſchi ſajědojcźenju ſ foſforom, arſenikom, alkoloidami, hribami wuſpytało. Jako najwěſcźiſchi ßrětk je ßo ſwěrjecźne wuhło pſche kholeru a druhe ſhorjenja cźrjewow ſpóſnało. Pod wodźenjom wójnſkeho lěkarſkeho komiteja w Prazy ßo w tu khwilu ſwěrjecźne wuhło pod ſtajnej kontrollu profeßora Wjechowſkeho pſchihotuje.

* **(Knjeni Toſelliowa.)** Prjedawſcha ſakſka krónprynzeßa Luiſa, kotraż bě ßo ſ Florentinſkim hudźbnikom Toſelliom ſwěrowacź dała, nětkole wot ßwojeho muża dźělena w Brüſſelu bydli. Każ je ſnate, je ßo Toſelli hižo do wudyrjenja wójny ſ Luiſu Toskanſkej roſkorił. Schto wona w Brüſſelu cźini, njeje ſnate. Toſelli je ju pola Belgiſkeho ßuda na dźělenje mandźelſtwa wobſkorżił. Belgiſki ßud pak je dźělenje wotpokaſał, dokelž je po prawom jejny jenicźki płacźazy muž pſchezo hiſchcźe nětkuſchi ſakſki krónprynz. Jejně mandźelſtwo ſ Toſelliom njemóże ßo jako płacźaze pſchipóſnacź.

* **(Saßo ſchtyri woßoby ßo ſ hribami ſajědojcźiłe.)** Na knježim dworje w Scholdrach w Póſnańſkej bě jena dźěłacźerſka ßwójba, ſe ſchěſcź woßobow wobſtejaza, hriby jědła. Starſchej, jena dwaceźilětna dźowka a najmłódſche dźěcźo hnydom wumrjechu. Dwě druhej dźěſcźi ſtej hiſchcźe w ßmjertnym ſtraſche. — Na knježim dworje w Twardowje w Schleſyńſkej ßu ßo ſchtyri pólſke dźěłacźerki ſ hribami ſajědojcźiłe a wumrjełe.

* **(Mużſtwo potepjeneje łódże wowrótniło.)** Jendźelſke nowiny pißaju, ſo je jena norwegſka parna łódź wutoru dźeßacź muži wobßadki jeneje hollandſkeje jerjoweje łódże w Grimsby na kraj wußadźiła. Jich běchu 130 mil wot Scarborougha ſ cźołnom, po morju ßo honjazym, namakali. Wobßadka bě wowrótniła a tſjoch towarſchow ſfónzowała.

* **(Bohate żně w Amerizy.)** S New-Yorka ßo piſche, ſo je wunoſchk amerikanſkich żnjow wjetſchi, hacź je ßo prjedy wobliczilo. Pſchedwidźomnje wunjeße rożka 981 milijonow buſhelow (loni 891 buſhelow), majß 2985 milijonow buſhelow (loni 2672 mil.), wowß 1408 milijonow buſhelow (1141 mil.), ßyno 81 milijonow buſhelow (loni 70 mil.). Buſhel 35⅓ litra wopſchija.

Cyrkwinske powjeśće.

W Michalſkej zyrkwi ſměje jutſje, 16. njedźelu po Sswjatej Trojizy, rano w 7 hodźinach farat Räda ßerbſku ſpowjednu wucźbu, dopołdnja ½9 hodźin ßerbſke a w 10 hodźinach němſke prědowanje.

Njedźelu popołdnju w 2 hodźinomaj ſměje farat Räda rosrěcźenje ſ němſkej konfirm młodoſcźu.

Ssrjedu wjeczor w 6 hodźinach budźe farat Räda němſku wójnſku modleſku hodźinu wotmětwacź.

Tydźeńſke ſaſtojńſke dźěła ſměje farat Räda.

Wěrowani:

W Michalſkej zyrkwi: Khorla Auguſt Bjarnat, żiwnoſcźet w Jeńkezach ſ Marju Martu Hajniz tam.

S druhich woßadow: Ernſt Wylem Wjazka, pohoncź w Myſchezach ſ Marju Margaretu Jórſchikez w Prěcźezach. — Guſtav Waltat Hahn, pomoznik w mlokarni, w tu khwil na wojowniſchcźu, ſ Martu Schmidelez w Darinje. — Khorla Herman Hejdan, kublet we Luſy, ſ Lenu Měſcherez w Jitku. — Ota Oskar Tautenhahn, feldwebel, w tu khwilu ſ wojowniſchcźa na dowoleńzy, ſ Martu Guſtilu Mawkſchez w Bukezach. — Ernſt Hohlfeld, cźěbla w Budyſchinku, w tu khwilu na wojowniſchcźu, ſ Bertu Lenu Wicźaſez w Pſchiwcźizach.

Křćeni:

W Michalſkej zyrkwi: Emma Elly, Khorle Hermana Schimanka, żeleſowjercźerja w Dobruſchi, dź. — Khorla Oskar, Jana Khorle Horna, khěżerja a murjerja w Sſkonej Borſchcźi, ß.

S druhich woßadow: Hendrich Gerhard, Ernſta Hendricha Jórdana, kublerja w Koblizach, ß. — Marta Selma, Khorle Rößlera, dźěłacźerja w Ssemichowje, w tu khwilu na wojowniſchcźu, dź. — Herbert Hanß, Oskara Maxa Lebelta, twarſkeho pſchedewſacźela we Warnocźizach, ß. — Ernſt Richard, Ernſta Michalka, żiwnoſcźerja w Minakale, ß. — Alfred, Khorle Ernſta Ryncźa, khěżerja a murjerja w Bukezach, ß. — Emma Marta, Jana Krecźmarja, khěżerja a lěßneho dźěłacźerja we Wujeżku, dź. — Johana Dora, maſchinſkeho

wjednika Mikischa w Stróži p. Barta, dź. — Lena Marja, ratarskeho dźěłaczerja Bekerta w Dubrawzy p. Barta, dź.

Zemrjeli:

W Michalskej wosadze: 12. septembra: Bjedrich Ernst Cźěßla, dźěłaczet s Olbersdorfa p. Zitawy, † we wokrjeßnym wustawje na Zidowje, 51 l. 7 m. 9 d. — 13.: Resa Rjekuschez, dźěłaczerka s Mjeschiz, † we wokrjeßnym wustawje na Zidowje, 86 l. 7 m. 27 d.

W druhich wosadach: Herbert Lebelt we Warnolczizach, 6 d. — Marja Emma Lejnertowa, Ernsta Augusta Lejnerta, polbura w Zokowje, mandźelska, 38 l. 4 m. 26 d, — Hana swudowj. Kruźina, wumjeńkatka w Trupinje p. Rakez, 66 l. 10 m. 22 d. — Robert Max Egerland, † we wustawje sa ßlepych w Rakezach, 31 l. 8 m. 26 d. — Michał Polan, żiwnoscźet we Jenschezach, 83 l. 10 m. 30 d. — Jan August Pětrik, żiwnoscźet we Lomsku p. Minakala, 58 l. 7 m. 14 d. — Ernst August Skop, wicźeżny kublet w Kolwasy, 57 l. 23 d. — Jan August Pětschka, póstski agent w Kubschizach, 47 l. 5 m. 8 d. — Johana Lena Kettez w Brěsynje p. Hucźiny, 1 m. 24 d. — Emil Richard Hejna w Brěsynje p. Hucźiny, 2 m. 6 d.

Zyrkwinske powjescze s Hodźija.

16. njedźelu po Sswjatej Trojizy smeje rano $^1/_2$7 hodźin farat Kschižan ßerbsku spowjednu wucźbu, $^1/_2$8 hodźin smeje duchowny Voigt ßerbske a dopołdnja $^3/_4$9 hodźin němske prědowanje.

Ssrjedu wjeczor w 7 hodźinach budże ßo ßerbska wójnska modlerska hodźina wotbywacź.

Zyrkwinske powjescze s Budestez.

16. njedźelu po Sswjatej Trojizy rano w 7 hodźinach ßerbska spowjedź, dopołdnja we 8 hodźinach smeje duchowny Bójz ßerbske a $^1/_2$10 hodźin němske prědowanje.

Wutoru wjeczor we 8 hodźinach smeje kschescźijanske towarstwo żónskeje młodźiny shromadźisnu.

Ssrjedu wjeczor $^1/_2$8 hodźin smeje duchowny Bójz ßerbsku wójnsku modlerstu nutrnoscź.

Schwórtk wjeczor we 8 hodźinach smeje kschescźijanske towarstwo mużskeje młodoscże shromadźisnu.

Płaczisny rěsneho skotu na Drazdzanskich skotnych wikach.

16. septembra 1915.

Płaczisny po zentnarju a hriwnach.

Skótne druźiny a wosnamjenjenja.	Żiwa waha	rěsna waha
Woły:	hr.	hr.
1. **połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacź do 6 lět**	76—80	129—134
awstriske	—	—
2. **młode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene**	60—66	121—127
3. **ßrěnjo pizowane młode, derje pizowane starsche**	52—57	113—122
4. **ßnadnje pizowane kóźdeje staroby**	42—49	103—110
Jałojzy a kruwy:		
1. **połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże**	71—76	126—131
2. **połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacź do 7 lět**	64—70	127—133
3. **starsche, wukormjene kruwy a ßnadnje wuwite młódsche kruwy a jałojzy**	50—60	107—118
4. **ßrěnjo pizowane kruwy a jałojzy**	38—45	93—105
5. **ßnadnje pizowane kruwy a jałojzy**	26—33	82—92
Byki:		
1. **połnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnoscże**	68—73	115—120
2. **ßrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche**	44—52	96—105
3. **ßnadnje pizowane**	40—43	89—95
Czelata:		
1. **najlěpsche s mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza**	82—85	130—133
2. **ßrěnje kormjene abo też dobre wot zyza**	73—77	121—125
3. **ßnadnje wuwite wot zyza**	65—69	113—117
Eswinje:		
1. **połnomjaßne lepschich raßow a jich schischenjow w starobje hacź do 1$^1/_4$ leta**	138—142	176—180
2. **mjaßne**	120—128	158—166
3. **ßnadnje wuwite, też ranzy a kundroßy**	118—123	156—171

Zitne płaczisny w Budyschinje a Lubiju njejßu ßo pschemjenike.

Płaczisna produktow.

W Budyschinje płaczi: punt howjaseho mjaßa wot — hr — pj hacź 1 hr. 30 pj., punt czelazeho mjaßa — wot hr. — pj. hacź 1 hr. 20 pj., punt ßwinjazeho mjaßa wot 1 hr. 80 pj. hacź 1 hr. 80 pj., punt schmalza wot — hr. — pj. hacź 2 hr. 20 pj., punt pschenicźneje muki wot — hr. 21 pj. hacź — hr. 22 pj., punt rź neje muki wot — hr. — pj. hacź — hr. 19 pj., punt chlěba wot — hr. — pj. hacź — hr. 16 pj., punt ßuscheneho połcża wot — hr. — hacź 2 hr. 20 pj., punt mlěteho zokora wot — hr. 28 pj. hacź — hr. 30 pj., liter petroleja wot — hr. 32 pj. hacź — hr. 32 pj., 2 punty butry wot 3 hr. 80 pj. hacź 4 hr. 20 pj., 15 schtuk jeji wot 1 hr. 80 pj., hacź 1 hr. 95 pj., 100 puntow ßyna wot hr. — hacź 7 hr. — pj., 1 kilogr. běrnow wot 9 pj. hacź 11 pj.

We wudawarni Serb. Nowin ßu dostacź

khěrluschowe pschidawki

do ßerbskich a němskich spěwarskich knihow.

Visitne khartki

czischczi spěschnje a tunjo

Ssmolerjez knihiczischczerња.

Sserbski musej

wotewrjeny kóżdu 1. a. 3. njedźelu měßaza wot $^1/_2$11—12 hodźin.

Wicźeżne kubło na pschedań.

Wicźeżne kubło w Kolwasy pola Pomorz, 254 kórzow wulke, s jara dobrymi polemi a łukami, 22 dejnymi kruwami, 6 konjemi, parnej młócźazej maschinu, je semrjecźa dla na pschedań. Twarjenja a pola ßu w najlěpschim rjedźe. Spróżniwemu ratarjej ßo składnoscź poskicza, ßebi hódny statok kupicź. Kubło móże ßo hnydom pschewsacź. Dalsche je shonicź pola Raude na Pauliſtr. 4 w Budyschinje.

Emillowane kótły s lateho żelesa a worzloweho blacha, pschenoschne **kótłowe khachle,** Łużiske **wódne pónoje**

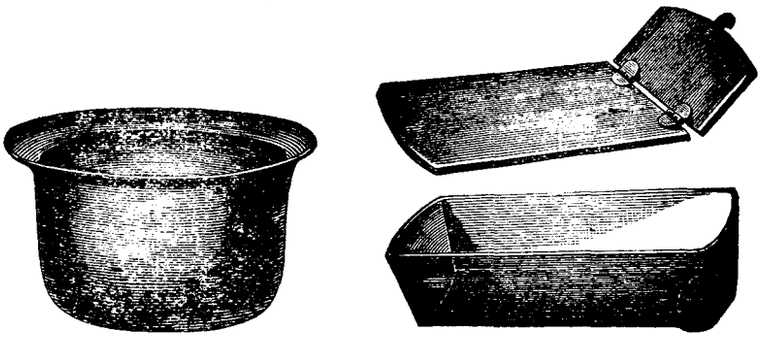

porucza tunjo

Pawoł Walther,

żelesowa wikowarnja w Budyschinje

Sałożk 1881 **na khěžorskej drósy 4.** Telefon 599

Bohu Wjerschnemu je ßo spodobało wutoru 14. septembra popołdnju w 2 hodźinomaj naschoho ßwěrneho mandźelskeho, nana, bratra a ßwaka

Ernsta Augusta Skopa

wicźeżneho kublerja w Kolwasy

po dlěschej khorosczi do ßwojeho njebjeskeho raja wotwołacź.

Jeho wotemrjety cźěło je ßo pjatk na Bukecźanskim pohrjebnischczu khowało.

W najhlubschej frudobje

cźežkopruhowani sawostajeni

w Kolwasy, Budyschinje, Küstrinje, Kschiwej Worschczi a Unterwiesenthalu.

Jan Jurij Pahn

w Budyšinje

Nasyma — syma 1915|16

žonjaze drastne tkaniny

tkaniny sa kostumy — tkaniny k blusam
tkaniny sa domjazu drastu,

žonjaza drasta

Kostumy — mantle — jaki
Kostumowe suknje — blusy — wobleczenje
spódnje suknje.

Wschě **nowosce** sa **nasymu** a **symu** su w **pschekhwatazym wubjerku** doschle. **Placzisny** su **njedziwajzy** powyschenja wschěch syrych materialijow **wurjadnje tunje;** sahe wotsamknywschi mózu nimale hischcze po starych placzisnach pschedawacz.

Duz swojim czescenym wotebjerarjam radzu, so bychu, schtoz potrjebaju, sebi prawje borsy nakupili, dokelz może so nětczischa placzisna jenoz tak dołho dzerzecz, hacz sklad dosahuje.

Wschědnje nowosce pschikhadzeja.

Pschedam

1 zittaru se schulu, notowym pultom, 3 spěwnymi albumami, derje sdzerzanu, něhdy 30 hr. hódnu, **2 wolijoczischczowaj wobrasaj, 24 lschesczijanskich pizmow a kuihow** hromadze sa 16 hr.

Běruy a sad jako placzisnu bjerju.

Th. Ziesch w Budyschinje
na Georgstr. czisło 16 II.

Kastanije a zołdze

po najwyschschich placzisnach kupuje Otto Engert

en gros drogownja en detail
Telefon 33.

Kózdy, kotryz chze sebi **dobry a tuni czasznik** kupicz, abo kotryz chze sebi jón **porjedzicz** dacz, njech dze k czasznikarjej

Kurtej Jenčej

na swonk. lawskej hasy 5.

Jencz pschedawa a porjedzuje, sa swoje dzěło sprawnje rukuje. — **Proschu, sebi moji wukkadne wokno, s placzisname wupołożene, wobhladacz.**

Kuchatki, stwinske a sluzobne holzy, mlokowe holzy, hródzne dzowki, holzy k swinjom, wotroczkow, srěnkow, rólnych pohonczow, wolazych a dzěłaczerske swójby pyta hnydom pschistajerka **Görlichowa** na sukelnskej hasy 1 na rózku khězorskeje dróhi w czrijownj knjesa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

Franz Marschner

czasznikat w Budyschinje
na bohatej hasy 9
swój sklad **czasznikow** a **czasznikowych rjeczasow**
sk dobroczziwemu wobkedzbowanju porucza

Hódna twora. Pisomne rulwanje. Tunje placzisny.

Tunje sofy

we nimo měry wulkim wubjerku ma pschezo na sklądze

J. O. H. Bär

w Budyschinje na Hoschiz hasy 29.

Koze

kózdeje druzziny pschez po najwyschschich placzisnach kupuje

Heinrich Lange

11 pschi zitnych wikach 11 a pschi zyrkwinym městnje 4.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smolerˇ.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěsćiki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowiny« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedaś, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wjedor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 39. **Sobotu 25. septembra 1915.** **Lětnik 74.**

Rosprawa němskeho generalneho staba.

23. septembra.

Pschi pschihódnym wjedrje bě na wjeczornym wojownischczu mjes woběmaj frontomaj žiwe artilleriske a lětarske wojowanje.

Po sdaczu pschecziwo zyrkwinemu stejischczu w Souchez wotmyślleny nadběh so dla naschich tšelenzy njewuwjedze.

Jene njepschecźelske lětadło w naschej tšeleńzy k połnozy wot Ménéhoulda so palo dele padże; jene druhe dyrbjesche po wojowanju w powětrje k krótkemu ranju wot Vousiers k semi slecźeć. Lětarjow su sajeli. Nad Pont-à-Mousson jedyn němski lětar z dwěmaj franzowskimaj wojujo jeneho lětarja wottšěli; lětadło so palo mjes němskej a franzowskej liniju k semi padże.

Na ruskim wojownischczu njeje wojowanje k połodnju wot Lunnewaden (w Kurlandskej) hischcże skónczene; pschi naschim napschecznym nadběhu je so 2150 muži sajało. Tež k wjeczoru wot Dwinska so poradźi, so do ruskich pschedźunjenych stejischczow dobyć; 17 offizěrow, 2105 muži, 4 maschinske tšělby do naschich ruki padźechu. Napschecźne nadběhi pschecziwo stejischczam, kotrež sy k krótkemu wjeczorej wot Dwinska dobyli, so wotpokasachu. Pschecziwjenje Rußow k połnozy wot Oschmjany hač k ranju wot Ssubotnikow (nad Gawju) je so slemiło. Nasche wójsko zosazeho njepschecźela sćěhuje, kotryž je psches 1000 jatych sawostajił.

Prawe kschidło k połnozy wot Noweho Grodka hischcże wojuje.

Wójska gneralneho pólneho marschalla bajerskeho prynza Leopolda su k wjeczorej wot Walowki rnske stejischcza wsali. Pschi tym su 3 offizěrow, 380 muži sajeli a 2 maschinskej tšělbje dobyli.

Wójska generalneho pólneho marschalla z Mackensena k dołhemu ranju a k ranju wot Logischina dale wojuja.

W połodnischej Pólskej njeje so niczo pscheměniło.

24. septembra.

Na wjeczornym wojownischczu so jendźelski nadběh k połodnju la Bassséskeho kanala z naschej artilleriskej tšeleńzu slama.

Na ruskim wojownischczu psched Dwinskom postupowachmy, 100 muži je so sajało. Połodnische Hindenburgowe wójsko njepschecźela pschesćěhuje. Na jenym městnje su Rußoju nakhwilny wuspěch pschecziwo naschim wojakam, kotsiž w jich boku stejachu, měli.

Wójska generalneho pólneho marschalla bayerskeho prynza Leopolda su ruske pschecziwjenje po zylej froncze slamali a Rußow sćěhuja.

Wotdźělenja wójskow generalneho pólneho marschalla z Mackensena k dołhemu ranju a k ranju wot Logischina pschedźunjene, su so sa Oginski kanal a Jaßjoldu wróćo wsałe.

Najwyschsche wójskowe wjednistwo.

Rosprawa awstriskeho generalneho staba

wot 23. septembra powě: Na froncze w rańschej Galiziskej je so dźeń powschitkownje směrom minył. Nad Ikwu a Styrom je so na někotrych městnach zylnje wojowało. Tak stej so k krótkemu ranju wot Noweho Počajewa dwaj ruskaj nadběhaj krwawnje wotrasyłoj. Jedyn njepschecźelowy pěschi regiment, kotryž bě w nozy blisko Ikwineho wuliwa psches Styr pschescheł, so z napschecznym nadběhom naschich wojakow na rańschi brjoh wróćo sćischcża.

Nasche wotdźělenja, kotrež so k ranju wot Luzka namakachu, su so na stejischcza na wjeczornym brjosy rěki Styra wróćo wsałe.

Na italskim wojownischczu je so pschi tirolskich mjesach na wjazorych městnach powojowało. Nadběhi złabschich ialskich wotdźělenjow w Tonaleskej stronje, potom k połnozy a k ranju wot Condino su so wotpokasałe.

Wyšoke runiny pola Vielgereutha a Lafranna su sašo pod tšeleńzu italskeje cźežkeje artilrije.

Nascha khrobka wobšadka na Monte Coston, kotraž je tule daloko wot naschich druheje fronty leżazu namjesnu horu měšazy dołho psched wjele zylnischim njepschecźelom dźerżała, je dźenża rano zwoje stejischczo, z wjazy hač z dźeßacźkróćnej pschemozu nadběhane a wobstupjene, wopuschczika.

W Dolomitskich stronach so mjes artilleriju dale zylnje wojuje.

Pschi koruntanskej froncze je wczera wjeczor wotdźělenje italskich alpinskich wojakow spytało, so pschi Monte Peralba pschedobyć, tola so wono z wulkim schkodowanjom dele cźišny.

Pschi pschimórskj froncze so nasche wójsko na artillerisku tšeleńzu a na někotre wuspěschne pschedewsacza stejischczoweho wojowanja wobmjesowasche. B.

Rosprawa ruskeho generalneho staba

wot 22. septembra rěka: W stronje k dołhemu wjeczorej wot Dwinska (Dünaburga) se zylnym nadběhom pola Muncza Němzow z jich naßypow cźišnychmy. K krótkemu wjeczorej a k połodnju Dwinska so na froncze wot Noweho Alexandrowska hač k Driswjatyskemu jězorej wojuje. Cźežka němska artillerija so do někotrych dźělow tuteje fronty dźěleschе a husto granaty z jědojtymi dymami trjebasche. W krajinje k ranju wot Wilny so dale wojuje. Na froncze Binjakoni—Lida a w stronje Molczadskeje rěki k ranju wot Schczary je so jenoż powojowało.

Na froncze Teremow—Podhajza k ranju wo Luzka w połodnischej Pólskej njepschecźel do prědka dźěsche, tola so wotrasy. Wospjet so z bajonetom wojowasche. Něhdże 700 muži sajachmy a maschinske tšělby dobuchmy. K dołhemu wjeczorej wot Wischnjewiz wšy Berěsowku a Rostoki, we wczerawschej rosprawje naspomnjenej, nadběhujo, njepschecźel njedźiwajcy zylneje tšeleńzy maschinskich tšělbow a artillerije k naschim naßypam dońdże a so hura wokajo na naß wali. Se sćěhowazym bajonetskim wojowanjom njepschecźela, kotryž cźežko schkodowasche, wotrasychmy. Potom k napschecznemu nadběhej pschenńdźechmy. Naschi wojazy njepschecźela z boka pschimnychu a jeho sćěhujo do jeho naßypow pschenńdźechu. Njemóžo zylnosć tuteho nadběha wudźerżeć, dźěl Awstriskich cźekny, drusy so poddachu abo so z bajonetom sakakachu. 10 offizěrow a 600 muži je so sajało. Jedyn naßyp pola wšy Ssloneho, k połodnju wot Tluschcza, dobywschi, zmy 60 muži sajeli a wjele patronow a pioněrskeho grata dobyli.

Pschi jenej bitwicźzy nad rěku Dźuwynom, k krótkemu połodnju wot Cźertkowa (w rańschej Galiziskej), so njepschecźel psches rěku cźišny. 5 offizěrow a něhdże 200 wojakow sajachmy. B.

22. septembra je so sćěhowaza rosprawa wudała: K dołhemu wjeczorej wot Friedrichstadta wjeß Strygu pola Birschallena wobšadźiwschi njepschecźelowych wojakow sajachmy a wjele brónjow sebrachmy. Saßakle wojowanje k wjeczoru wot Dwinska (Dünaburga), kotrež na wjele městnach zamo k bajonetowemu wojowanju dowjedże, hischcże dale traje. Na někotrych městnach njepschecźelowa artillerija zylnu tšeleńzu roswiwasche. S nadběhom naschich wojakow na wjeß Lebedowo (k wjeczorej wot Molodeczna) so Němzy se zylnym bajonetowym nadběhom wróćo cźišnychu. Wobšadźichmy wjeß Lebedowo a dźeßacź maschinskich tšělbow, jenu kanonu a jatych sebrachmy. Po saßakłym pschecziwjenju tež městaczko Ssmorgon dobuchmy, z kotrehoż Němzy w njeporjedże k pschekhodam zofachu. Pschi tym 4 offizěrow 350 muži sajachmy, 9 maschinskich tšělbow, 40 jěsdnych kolow, konje a telefonsku pschiprawu sebrachmy. K ranju wot Lidy pschi wojowanju we wokolnosći

Gawiaſkeho dwórniſchcza ßo njepſcheczel, kotryž bě rěku Gawiu pſchekrocžił, na prawy brjoh wróczo cžißny. W ſtronje k wjeczoru wot Oginſkeho kanala ßo njepſcheczel ſ Rěczkow a wokolnoſcze wßy Lyſche wróczo ſcjiſchcza. Ssmy wojakow ſajeli a něſkotre maſchinſke tſělby ſebrali. K połodnju Pripeta a na zyłej druhej froncze njeje ßo niczo woßebiteho ſtało.

W Czornym morju pola Bosporußa mějachu naſche torpedowe czołmy artilleriſke wojowanje ſ kſchižakom Goebenom. B.

Wójnſka rada pola zara.

Wójnſka rada pod zarowym pſchedßydſtwom je wobſamkło, powſchitkowny wójnſki dawk ludej napołožicž, wſchě wuwſacza a połóženja wojeŕſkeje ßłużby wotſtronicž a tež w Finnlandſkej wſchěch k wojeŕſtwu kmanych ludži do wójſka wſacž.

Po wójnſkej radze mějachu miniſtrojo wuradženje, pſchi kotrymž miniſterſtwowy pſchedßyda, wobkhodny miniſter a namóſtſki miniſter ſa to wuſtupowachu, ſo by miniſterſtwo wotſtupiło, dokelž k njemu, kaž je ßo pſchi wójnſkej radze pokaſało, zar wjazy dowěrjenje nima.

Wotſtorczenje duminych wuradženjow je pjecza po zyłej Ruſkej kłuboke roshorjenje ſbudžiło; lud ßo boji, ſo doſadniſka ſtrona knježeŕſtwo do rukow doſtanje. Doprědkaŕſke ſtrony ßu drje ßłubili, ſo chzedza ßo prózowacž, ſo ßo měr njeby kaſył, doniž ßo duminy pſchedßyda Rodžianko wot zara do Pětrohroda njewróczi, tola we něſkotrych měſtach je pſcheczíwo jich woli k njemeram dóſchło. We Ssmolenſku ßu pjecza na dróhach wulke njemery byke; tam ßu ßo něſkotre pſchedawaŕnje wupuſczike. W Koſtromje ßu wojazy herjekarjow roſehnacž dyrbjeli. Njemery wſchudze drohoty dla naſtachu, tola bórſy zyle politiſki kharakter doſtachu a ßo dalſko rosſchěrichu. Lud knježeŕſtwo hanjeſche a ſ khorhojemi ſmahowaſche, na kotrychž ßłowa ſtejachu: „Měſto ßwobody nam knuta kiwa!“ Gmejnſka rada měſta Tevera je jenohłóßnje wobſamkła, dumine pſchedßydſtwo telegrafiſzy napominacž, ſo by ßo zar hnydom proßył ſo njeby dłeje komdžił, ßwobodniſke reformy ſawjeſcž, dokelž lud ſ wěſtoſczu na nje czaka a ßo tón króczž njeßmě ſjebacž. B.

Duminy preſident pola zara.

Dumineho preſidenta Rodžianka je zar w ruſkim hłownym kwartěrje w privatnej audijenzy pſchijał. Rodžianko je ßo ſapowjedžił, něſchto nadrobniſche wo ßwojim rosrěczenju ſ zarom do ſjawnoſcze dacž a je jenož rjekł, ſo je ßo zar ſ tym, ſchtož je jemu Rodžianko ſdžělił, jara pſchekhwatał. Wón ßo teho dla nadžija, ſo zar hłowne dumine žadanja dopjelni. S teho Pětrogradſke nowiny ßudža, ſo je miniſterſtwowy pſchedßyda Goremykin zara ſ leſczu wobrěczał, dumine wuradženja wotſtorczicž. Nowiny ßo teho dla do Goremykina ſ wótrymi nadpadami dawaju.

Nowiny „Nowoje Wremja“ ßu rosrěczenje ſ ratarſkim miniſtrom Kriwoſchejinom wocžiſchczake, ſ kotrehož je ſ wěſtoſczu ſpóſnacž, ſo tež miniſterjo njejßu Geromykinowemu ßamowólnemu poſtupowanju pſchihłoßowali. Duž ßnadž miniſterſtwo wotſtupi, ſo by ſ tym pſcheczíwo Goremykinej proteſtowało. B.

Położenje ruſkeho wójſka.

Pola ruſkeho połnózneho wójſka pſchebywazy dopißowaŕ Londonſkich „Times“ 19. ſeptembra piſche: Dwě njedželi pſchi tutym wójſku pſchebywſchi a ſwjetſcha ſ automobilom dalokoſcž 1300 mil pſchejěwſchi, měnju, ſo mózu rjez, ſo ßo w tymle czaßu na marſch do Pětrograda njehodži khutnje myßlicž. Kraj mjes Dwinu a Pſkowom je wubjerna ſtrona ſa zofanſke wojowanje, wot generala Ruſkeho wotmyßlene. Ssamo, hdy bychu Němzy wuſpěch měli, budža lědma ſa pſchichodne tſi měßazy do Pſkowa dóncž móz. Wſcho na to pokaſuje, ſo ßo ſymne wjedro bórſy ſapocžnje. Burjo ſ dołhej a krutej ſymu licža. Poſtupanje němſkeho wójſka pſchi Dwinje je k wjazorym nadběham na wobtwjerdžene tſékne hrjebje ruſkich linijow ſ wulkim ſchkodowanjom dowjedło, a njepſcheczel móže wjeßeły byczž, hdyž ßo jemu poradži, ßwój wójnſki czah lětßa pſchi Dwininej liniji ſkónczicž. Myßlu ßebi, ſo ßu ßebi Němzy wotmyßlili, ßo w doßahazej ßylnoſczi tak ſhromadžicž, ſo je jim móżno, Rigu, Dwinſk a Dwininu liniju wobßaddžicž, njech to ſchtožkuli płaczi. Měnju, ſo by, hdy by ßo wupródnjenje Wilny na ſpokojaze waſchnje pſchewjedło, najſtrachniſchi czaß tuteje wójny na tejle froncze ſbožownje pſchewinjeny był. B.

Pětrogradſkim dźěłaczerjam munizije je ßo ſakaſało ſtrajkowacž.

Dla wotſtorczenja duminych wuradženjow je w Pětrogradze wulke ſtrajkowanſke hibanje naſtało. Komandant Pětrogradſkeho wójnſkeho wokrjeßa Frolow je teho dla ſa ſtrajkowarjow w tych fabrikach, kotrež ſa krajne ſakitanje dźěłaju, 18. ſeptembra ſcžěhowazy wukas wudał: Wſchitzy dźěłaczerjo dyrbja ßo hacž k 19. ſeptembrej popołdnju k dźěłu wróczicž. Jeli ſo dźěłaczerjo njedžiwajzy teho njepſchińdu, ßmě direkzija fabriku ſamknycž a dźěłaczerjow ſpuſchczicž. Mſda tych dźěłaczerjow, kotſiž ßo w poſtajenym czaßu njewróczа, ßo w Pětrogradſkim wójnſkim ßudniſtwje ſłoži. Wo wſchitkich dźěłaczerjach, kotſiž pſchiczinu njeprajiwſchi ßo njewróczа abo dźěłacž pſchestachu, budže wójnſki ßud ßudžicž. Wſchitzy dźěłaczerjo, kotſiž po prawom k froncze ßłuſcheja, tola ßo dla njedoßahanja dźěłaczerjow wróczo ſdžerżachu, wójnſkemu ßudej podſteja, jeli ſo ßo ſapowjedża, dźěłacž. Wußud ßo hakle po ſkónczenju wójny wukonja dokelž dyrbja najprjódzy ßwój czaß we wójſku wotßłużicž.

W druhim wukaſu Frelow khoſtanja mjenuje, kotrež na ſtrajkowarjow czakaju. Khoſtanja ßo tak ſhórſcha, ſo ßo wobſchkodzenje wězow, wotdžerżenje druhich dźěłaczerjow, hroženje druhim dźěłaczerjam ſ khoſtarnju hacž na czaß žiwjenja khoſta. Schtóž je dźěłacž pſchestał abo ßo bjes pſchicziny ſapowjedźi, dźěłacž, a kotryž njeje ßo k dźěłu wrócził, ßo ſe ſhubjenjom czeſtnych prawow a ſ khoſtarnju hacž do ſchěſcz lět khoſta.

Deputazija dźěłaczerjow ſ Putilowſkeje brónjeŕnje je dumineho pſchedßydu, Rodžianka, wopytała a je jemu ſdžělila, ſo ßu wjele dźěłaczerjow do arreſta wotwjedli, woßebje wſchitkich tych, kotſiž ßu ſ duminymi ßobuſtawami wobkhadżeli. Deputazija ßebi žadaſche, ſo bychu ßo jeczi puſchczili. Rodžianko ßłubi cžinicž, ſchtož ſamóże.

Doprědkarſzy ſapóßłanzy ßu, kaž „Burſowe Wědomoſcze“ piſchu, wobſamkli, ſo ßwoje wuradženja njepſchetorhnu, ale ſo je hacž k ſaßowotewrjenju dumy dale powjedu. B.

Ruſki generalny ſtab wobkrucža, ſo ßu jeho rospawy wěrne.

Ruſki generalny ſtab pſcheczíwo awſtriſkim nowinam wojſewja: Awſtriſke nowiny ſpytaju, wěrnoſcž rosprawy wulkeho generalneho ſtaba do praſchenja ſtajecž, woßebje ßadu wo wulkej liczbje jatych, kotrychž ßu naſchi wojazy w poßlednim dźělu wójny ſebrali. Wulki generalny ſtab, kotryž je hižo ſkładnoſcž měł, ßwoje ſtejiſchczo w praſchenju poſtajenja wěrnoſcze w ßwojim wojſewjenju do praweho ßwětka ſtajicž, praji, ſo hižo liczba jatych, poßlednje dny auguſta a ſapoczatk ſeptembra ſapißanych a ſwjedženych, něhdže 70,000 muži wucžinja. Tale liczba ßo hiſchcze powyſchi, hdyž ßo hiſchcze mjeńſche cžrjódki jatych ſ małych bitwiczkow a pſchi njeporjadnym njepſcheczelowym zofanju ſebranych, pſchiwjedu. Cžile jeczi ßu tak woßkabli, ſo jim njeje móżno, pěſchi hicž. B.

Japanſka pomoz ſa Ruſku.

Parižſkim nowinam „Temps“ ßo ſ Pětrograda telegrafuje: Po powjeſczi ſ Japanſkeje je japanſki wójnſki miniſter wobſamknył, 1200 fabrikow ſe 100 000 dźěłaczerjemi Ruſkej dla dźěłanja munizije pſchewoſtajicž. Pódla teho ma japanſke knježeŕſtwo wotmyßlenje, nowu tſělbarnju ſakožicž, kotraž dyrbi teho runja ſa Ruſku dźěłacž. B.

Ruſka krajna wobora ßo do wójſka woła.

S zarowym wukaſom wot 13. ſeptembra ßo krajna wobora (njeßkużeny landſturm) k khorhojam woła. Wukas praji, ſo je ßo njepſcheczel do kraja walił, a ſo je teho dla nuſne, wójſko ſ nowymi młodymi mozami poßylnicž. B.

Pſched nawalom do Sserbije.

Po rosprawje awſtriſkeho generalneho ſtaba je poßlednje dny awſtriſka artillerija ſe ßerbſkej po połnóznej a wjeczornej ßerbſkej mjeſy a ſ czornohórſkej artilleriju na czornohórſkich wjeczornych a połnóznych mjeſach wojowała. Na ßerbſkej połnóznej mjeſy je ßo bombardement na Ssemendreju, Požarewaz a Gradiſta ſapoczał. Tutón bombardement je ßo w tym ßamym czaßu ſtał, w kotrymž je ßo w Bołharſkej mobiliſazija wójſka poruczika. Bołharſka ma nětczíſchi czaß ſa pſchihódny, Sserbiji Mazedonſku wutorhnycž. Teho dla je też ſjawnje na ſtronu Turkowſkeje, Awſtriſkeje a Němſkeje pſcheſchła. S Turkowſkej je wona wucžinjenje dojednała, po kotrymž jej Turkowſka k wjeczorej wot Adrianopla krajinu ſe żeleſnizu wotſtupi, kotraž do bołharſkeho pſchimórſkeho měſta Dedeagacza wjedže. Wo tym hacž Rumunſka a Grichiſka Sserbiji na pomoz pſchińdżetej, hdyž ßo Bołharſka ſ ranja a Awſtriſka ſ wje-

cžora a poknozy do njeje datej, hischcže njewěstoscź knježi. Po swjasku, kotryž stej po poßlednjej balkanskej wójnje se Sserbiju scžinikej, dyrbjakej Sserbiju psched Bołharskej schkitacź. W Bołharskej pak žo nadžijeja, so žo Rumunska a Grichiska njebudžetej postajenjow tuteho swjaska w pschedstejazej wójnje džerżecź. Sa to hižo to rěcži, so žniědža s Němskeje a Awstriskeje k wójsku powołani Bołharjo psches Rumunsku do Bołharskeje pucźowacź. B.

Bołharski ministerstwowy pschedžyda Radoßlawow wo bołharsko-turkowskim srěcženju a stejischcžu balkanskich statow.

W poßedženju liberalneje strony je póndželu ministerstwowy pschedžyda Radoßlawow wažne rosjaßnjenje wo politiskim położenju Bołharskeje podał. Turkowsko-bołharske srěcženje je hižo wobsamknjena wěz. Kral, sultan a ministraj swonkownych należnoscźow wobeju krajow žu jo podpißali. Po tutym srěcženju Bołharska krajinu s wjeczora Tundže dostanje. Mjesa po Tundži hacź k městnu njedaloko Adrianopla dže, hdžež žo wona k wjeczorej winje. Karagacź Bołharskej pschipadnje, runje tak wulki móst psches rěku Marizu, kotraž Karagacź s Adrianoplom swjasuje. Maliczkoscź wot Adrianopla mjesa Marizu pschekrocži a k ranju wot njeje w schěrokoscźi skoro 2 kilometrow do turkowskeho kraja dže a žo dale po lěwym brjosy hacź k wuliwej rěki Enosa do morja cžehnje. Mariza do wobžedženstwa Bołharskeje pschenže, runje tak prawo k wuwuživanju Marizyneje wody. Prawa, kotrež maja tam turkowscy poddanjo, pak wostanu, runje tak prawa bołharskich poddanow w tamnych dželach rěki, kotrež w turkowskim wobžedženstwje wostanu. 21. septembra žu žo wokrjeßny hejtman Stareje Sagory, Hadžijew, Degeagacźski komandant, Adrianopelski měschczanosta, Hadži Ismal bej a Karagacźski komandant setkali, pschi cžimž je žo turkowska strona Bołharskej pschepodała, na cžož je žo protokoll wo pschepodaczu podpißał. 6. oktobra Bołharska kruch želesnizy, kotryž je Turkowskej wotkupila, pschewosnje. 11. oktobra žo bołharske wyschnoscźe we wotstupjenej krajinje postaja. Jeli so bychu njedorosumjenja w nastupanju namjesnych městnow byle, wo nich internationalna komißija rosžudži, do kotrejež žo jedyn bołharski, turkowski, němski awstriski a schwajzarski offizěr wuswola. Zyła wotstupjena krajina něhdže 3000 kóßnych kilometrow wobžaha. Radoßlawow dale praji, so budže žo Bołharska dale po dotalnej politizy složowacź, tola wójnski theater Bołharsku k wobrónjenej neutralnoscźi nusuje. Położenje Bołharskeje je najpschihódnische. Dotalna politika je Boharskej jenož wužitk pschinjeßła a dalschi wocźakacź da. Tu mózny pschikład Radoßlawowu rěcź pschetorhny.

Wo poměrach k žußodam Radoßlawow praji: „Awstrisko-wuherske póßlanzstwo je mi sdželiko, so je žo nowe postupanje pschecźiwo Sserbiji 19. septembra sapocžało. Sserbija chze nam jenož krajinu hacź k rězy Wardarej dacź a tu też jenož hakle po wójnje. Sserbske knježerstwo je nam srosumicź dało, so chze Sserbija radscho wójnu s Bołharskej wjesć, prjedy hacź do pscheměnjenja mjesow swoli. Nasche poměry k Rumunskej žu pschecźelne. Wo politiskich należnoscźach njeje žo jednako. Poměry k Grichiskej žu te žame kaž k Rumunskej. Grichiska je Awstriskej a Němskej sdželika, so chze neutralna wostacź, njech žo kajkežkuli podawki na Balkanje stanu."

Radoßlawowa rěcź na sapóßłanzow saczischcź cžinjesche, so wot běha podawkow wotwißuje, kak dołho Bołharska neutralna wostanje. B.

Mobilisazija w Bołharskej.

Londonski dopißowar Mailandskich nowin „Secolo" wo nadrobnoscźach bołharskeje moilisazije telpegrafuje. Njedželu w nozy je žo na bołharskich želesnizach wobkhad s tworami sastajił. Njedželu wjecžor je kral Ferdinand wukas podpißał, s kotrymž žo mobilisazija pjecź divisijow porucži. S dobom žu žo se Sofije někotre jězdne regimenty k mjesam póßlake. Wschitzy bołharszy offizěrojo, kotsiž w Franzowskej na dowoleńzy pschebywachu, so bychu tamnischim wójnskim operazijam pschihladowali, žu žo do Bołharskeje swołali. Bołharske wójsko dyrbi pjecża hnydom Mazedonsku hacź k Monastirej wobžadžicź. Němsko-awstriske postupanje pschecźiwo Sserbiji s bołharskej mobilisaziju wusko swißuje.

Reuterez telegrafowańja rosrěcženje s jenym bołharskim reservnym offizěrom, kotryž je žo do Sofije swołał, wosjewja. Tutón je prajił, so mobilisazija 10 divisijow wobžahuje. Bołharske wójsko je psched balkanskej wójnu 216,000 muži žylne było a nětkole 250,000 muži liczi. Žadnoscź offizěrow po balkanskej wójnje je žo pschewinyła. Wobstatk artillerije je žo s dobytymi turkowskimi kanonami wo tsecźinu powjetschik.

Reuterez telegrafowańja dale powě, so je powjesć, so Bołharska mobilisuje, njes diplomatami wěso wjele njeměra sbudźika, hacź runje žu na to pschihotowani byli. Wo scžěhwkach mobilisazije žu hischcže w njejaßnym. Bołharski póßlanz w Londonje je powjesć hakle 21. septembra dostał a prajił, so budže žo Bołharska dale neutralnoscźe, tola wobrónjeneje neutralnoscźe dżerżecź. Bołharska je žo jenož do teho žameho stawa stajika, kaž někotre jejnych žußodow abo kaž Schwajzarska a Hollandska. B.

Stejischcžo Grichiskeje.

Grichiska njeje po sdaczu swólniwa, pschichodnym podawkam na Balkanje směrom pschihladowacź. Athenske knježerstwowe nowiny „Agence d' Athènes" scžěhowaze sdželenje wosjewja: Knježerstwo wótro roswiwanje podawkow wobkedžbuje a naprawy, kotrež budža žebi wobstejnoscźe žadacź, porucži. Mjes kralom, ministerstwowym pschedžydu Venizelom a generalnym stabom połna pschesjenoscź knježi. B.

Wuwos rumunskeho žita.

Bukarestske knježerstwowe nowiny „Vitok" powjedža, so žo wot 23. septembra saßo žito do wukraja wosy. Pschi rumunskich pschimjesnych sastanischcžach 2000 waggonow žita steji. B.

Po druhej powjesći wobcžežnoscźe pschi wuwoženju rumunskeho žita do Awstrikeje dale wobsteja. Žito móže žo psches mjesy jenož se sapschahami wosyć, tak so móža žo jenož małe hromady do wukraja wotbyć. Sarjadnistwo rumunskich želesnizow žrědki studuje, s kotrymiž mohło žo wuwoženje žita do Grichiskeje spěchowacź. B.

Němski pjenježny transport do Turkowskeje psches Rumunsku.

Kaž Bukarestske nowiny pißaju, je tele dny jedyn němski waggon po želesnizy psches Rumunsku pschejěł, kotryž do Turkowskeje 96½ zentnarjow słotych pjenjes a někotre žerdki słota a papjerjane pjenjesy wopschijesche. Dowolnoscź k pschejěždej žo hakle da, hdyž bě finanzny minister wós pschepytacź dał. B.

Nowe swjaskatske wójsko sa Dardanelle.

Grichiske nowiny s Mytilene shonja, so žu Franzowsojo a Jendželczenjo 110,000 wojakow na kupu Mudros pschiwjesli. Wot tam žo wojazy k Dardanellam dowjesu. B.

Jebanstwa italskich wójskowych podawarjow.

Hacžrunje italska wyschnoscź s krutymi naprawami sakrocžuje, nimaju skandalosne jebanstwa podawarjow žaneho kónza. W Ferrarje žo tele dny žito wukładowasche, kotrež bě žo s jeneho wojerskeho magazina wuwjesło. Pschi tym žo pokasa, so měchi jenož s pokojzy žito, s druheje pokojzy pak pjerschcź wopschijachu. B.

Italszy wojazy sa Egiptowsku.

General Tassoni žo s italskim wójskom do Egiptowskeje wotwjese. B.

Psched sawjedženjom wojerskeje žłużby w Jendželskej.

Jendželki minister Lloyd George je wosjewjenje do sjawnoscźe dał, so dyrbi žo krajej powschitkowna dyrbjenska wojerska žłużba napołożicź.

Ssobustaw dželacźerskeje strony, Thomas, je w jendželskim parlamencže pjatk dźiwanje sbudżazu rěcź wo sawjedženju powschitkowneje wojerskeje žłużby měł. W jenej druhej rěcži w Leicestrje je Thomas rjekł, so dyrbja žo, jeli so je njemóžne, se systemom dobrowólnikow doscź wojakow dostacź, druhe krocžele spytacź.

Ssobustaw dželacźerskeje strony, Hodge, kotryž je w jenej sozialistiskej shromadžisnje w Parisu rěcźał, je prajił, so budže dželacźerska strona sa sawjedženje powschitkowneje dyrbjenskeje wojerskeje žłużby, jeli so njeje móžno, bjes njeje Němsku sbicź. Wulka hromada jendelskeho luda je wo tym pschežwědczena, so dyrbi žo wójna hacź do kónza pschebědzicź. Jednanja mjes ministrom Lloydom Georgeom k kemu dowjedu, so budže w nalěczu kóždy muž, kotryž nětkole hischcže njeje wuwucženy, w nalěczu wobrónjeny a wuhotowany, a so budže potom wulki sklad munizije sa poßledni ras pschihotowany. B.

Jendźelska banka ßo ſ zeppelinſkimi bombami trjechika.

Kaž je jedyn dopißowaŕ Wolfez telegrafowańje wot pućowarjow, kotſiž ßu ſ Londona do Hollandſkeje pſchijeli, ſhonik, je ßo pſchi poßlednim nadpadźe zeppelinow na rańſchi jendźelſki brjóh też jendźelſka banka ſ jenej bombu trjechika. Naſtata ſchkoda je wjele wjetſcha, hacź ßu ßebi dotal myßlili. Hižo w jenej fabrizy, kotraž je ßo trjechika, ßo ſchkoda na 250000 puntow ſterlingow (3 miliony hriwnow) wobliča. Ličźba morjenych a ſranjenych pječa do ſtow dźe. B.

Nadpad njepſchećelſkich lětarjow na Stuttgart.

Sſrjedu dopołdnja ¼9 hodźin ßu njepſchećelſzy lětarjo ſ němſkimi lětańſkimi ſnamjenjemi na württembergſke hłowne město nadpad ſčinili. Na město ßo někotre bomby cźißnychu. Schtyri woßoby ßo ſ nimi morichu a někotre wojeŕſke a zivilne woßoby ßo ſranichu. Wobſchkodźenje wězow je zyle ßnadne. Hdyž wobaranſki komando do lětarjow tſělesche, ßo cźi ½9 hodźin dopołdnja do połodniſcheje ſtrony wotßalichu. Dokelž běchu njepſchećelſzy lětarjo ſ němſkimi lětańſkimi ſnamjenjemi poſnamjenjeni, a dokelž bě ¾8 hodźin jene němſke lětadło ſe Stuttgarta wotleczało, wobydleŕſtwo poměrnje poſdźe ſtrach ſpóſna. ½10 hodźin ßo němſki lětaŕ k Stuttgartej wróći. Do njeho tſělachu, doniž jo jako němſke njeſpóſnachu. Wons ßo na to njeſranjene blisko města na ſemju dele puſchći. B.

Poſtajenje najwyſchſchich płaćźiſnow ſa běrny a bjesmjaßowe dny w Awſtriſkej.

S Wina ßo powě: S knjeżeŕſtwowym wukaſom ßo wot oktobra najwyſchſche płaćźiſny ſa běrny lětuſcheho wunoſchka poſtaja.
So by ßo ſaſtaranje wójſka ſ mjaßom ſwěſćiło, je ßebi knjeżeŕſtwo wotmyßliło, pódla dotalneju bjesmjaßoweju dnjow wob tydźeń hiſchće jedyn tſeći abo ſchtwórty bjesmjaßowy dźeń poſtajicź. Duž ma ßo w Awſtriſkej ſ tſi abo ſchtyri bjesmjaßowymi dnjemi wob tydźeń liczicź. Tola też roswiwanju mjaßowych płćźiſnow knjeżeŕſtwo ßwoju kedźbliwoſcź pſchiwobroća a naprawy roſpomina, ſ kotrymiž mohło ßo dalſchemu powyſchenju płaćźiſnow ſadźěwacź. B.

Saßo měr w Mexiku.

Po powjeſćach ſ New-Yorka wobydleŕſka wójna w Mexiku ke kónzej dźe. General Villa je ßo rosßudźił, pſched ßwojim pſcheſćiwnikom Caranzu zoſacź a ßo preſidentſtwa wotrjez. Wón chże Mexiko wopuſchćicź a bliſche lěta we wukraju żiwy bycź. B.

Jednak.

Se ſtarych cźaßow.

(Pokračowanje.)

Też Marnak bě trochu měrniwiſcho ſmyßleny domoj pſchiſchoł. So bě Schkrabaka tak krućże wotbyk, ſdaſche ßo jemu tola kuſk wjele, napoßledku mohł hiſchće do khoſtanja pſchińcź, a ßam pſchi ßebi pſchejeſche ßej, ſo by ſtórźby dawno kónz było. Jeho dźowka Hana bě hiſchće wozućena; jeho ßotra bě hižo lehnyća ſchła.

Dowěrliwje Hana nanej ruku na ramjo połoži a tutón muż, kiž bě hewak tak hordy a twjerdy, dyrbjeſche tola popuſchćicź, hdyžkuli by wona proßyć počała, a wſchitko wupowjedacź, ſchto bě ßo w korčźmje ſtało. Hana daſche pytnyć, kak je wjeßeka, ſo bě Handrij w korčźmje też ſa nju wuſtupił a wopraſcha ßo nana:

„A někotre, ſchto chzećе wy dale cźinicź, nano? Njemóżeće ßo wy ſ Buchnikom ſjednacź?“

„Jenoż ſo mi tu lipu woſtaji, hinak na żane waſchnje niz“, Marnak wotmolwi.

„Nó, knjes ſarał wſchak to prawje ſčini“, Hana měnjeſche, wón ju wam pſchißudźi.“

„To ßebi też nadźijam, ale jeli ſo niz, dam to pola rěčźnika a na ßudniſtwje dale hicź.“

„Ale ſ cźim chźemy dha my na ßudniſtwje a też rěčźnikej płaćźicź?“

Marnakej ßo wobliczo pokhmuri, a wóčźko ßo jemu njewjeßele ßwětleſche, hdyž wotmolwi:

„Najprjódy wſchak hiſchće wot pjenjeżnika něſchto doſtanu a potom chzu Buchnikej ſliczbowanje wudźělacź, hdyž budźe ſtórźba dobyta.“

Hana chźyſche nanej wotmolwicź, ale wón ſpěſchnje rjekny:

„Spi ſtrowa!“

Hana do ßwojeje komory woteńdźe.

Marnak a ſ napſchecźa na druhim boku Buchnik ſpaſchtaj hižo dawno, jenoż Hana hiſchće ßo k Bohu modleſche, ſo by pomhał a wſchitko k dobremu kónzej dowjedł.

* * *

W ßamßnym cźaßu bě wozućeny też něchtó druhi hiſchće; Schkrabak. Pilnje hiſchće liſt piſaſche; druhi hižo napißany pſched nim leżeſche. Też dwaj kuwertaj hižo ſ napißanej adreßu na blidźe leżeſchtaj, jena adreßa bě na jeho pſchećela Mudraka, kiž bě prawiſnik (něm. Rechtsanwalt) w měſcze, druha pak bě na Hanu, Marnakowu dźowku. Pſchi druhim liſcze hiſchće dopißowaſche poßlednje ßkowa, potom ßebi jón na poł wótſje cźitaſche:

„Twój nan je mi wcźera ßmjertnje hroſył a mje na cźěle ſranił; jeli ſo jeho wobſkorżu, pſchińdźe jutſje poliziſta po njeho a wón pſchińdźe pſched pſchißażny ßud a do khoſtarnje, mam dźeßacź ßwědkow ſa ßebje. A jeli ſo ja chzu, pſchińdźe ſa jutſiſchim pjenjeżnik a żada ſapłacźenje. So twój nan nihdźe druhich pjenjes njedoſtanje požčźenych, to wěm a tak budźe Marnakej kubło ſa dwaj měßazaj w zuſnych rukach, ty móżeſch ßo potom k buram pſchiſtajicź a twój nan je w jaſtwje ſkhowany.

Tola to wſchitko njedyrbi ßo ſtacź, tak ßym ßebi wotmyßlił, ale jenoż tebi k woli, Hana. Jeli ſo ßebi mje wosmjeſch, nochzu twojeho nana wobſkorżicź; chzu jemu pjenjesy požčźicź, ſo pjenjeżnika ſe ſchije doſtanje a ty ſmějeſch rjane żiwjenje, kajkež ani jena burowka na dźeßacź hodźin wokoło, pſchetoż ja mam tebje lubo, kaž ty wěſch.

Na Buchnikez Handrija ßebi njeßměſch nadźije cźinicź, teho ty żenje njedoſtanjeſch, ſa to je poſtarane. Duž wužiwaj roſoma, pomhaj ßwojemu nanej a praj „haj!“

Jeli ty ßwojeho nana namołwjeſch, wón ſawěſcze do teho ſwoli, hacźrunje je mje chźył ſaraſycź. Móżu wſchak hiſchće lěto cźakacź, ale chzu wěſtoſcź měcź, ſo tebje doſtanu.

Tónle liſt njepokaż nikomu, hewak pjenjeżnik hižo jutſje ſ poliziſtom pſchińdźe. Tſi dny chzu na wotmołwu cźakacź.“

Takle Schkrabak liſt na Hanu cźitaſche, ſeſhibowa jón a cźißny jón dobycźeŕſzy na blido k druhemu hižo dopißanemu liſtej a ke kuwertomaj. Potom khwilku wó jſtwje tam a ßem khodźeſche, ryboważche ßebi ruzy a hladaſche hiſchće ſ woknom na faru, hdyž bě hiſchće ßwěża.

Hanjo ßo Schkrabak ßmějeſche:

„Bjerće ßo jenoż na kedźbu, knjes ſararjo; waſche směrzowſtwo budźe tón krócź hroſnje roszbane. Wcźerawſchi wjecźor we korčźmje ßo ſ pjenjeſami ſapłacźicź njehodźi; wobeju burow, Buchnika a Marnaka, ßym na wſchě cźaßy pſchecźiwo ßebi roſchcźuwał a nimo teho ßym hiſchće Marnaka do rukow doſtał ſ tym, ſo je mi hroſył. Cźakaj, Marnako, to ty droho ſapłacźiſch, najprjedy mi ßwoju dźowku ſa żonu daſch, potom hakle budźeſch wot pjenjeżnika wußwobodźeny, ale ſa to mi do rukow pſchińdźeſch, a potom hiſchće poł lětka, potom tebi požčźonku wupowjedźu a ja na twoje kubło pſchicźahnu.

Hahaha, to bě wjecźor! Marnako, ty ßy mje won cźißnył, a ja ßym to runje chźył, a ja ßym waß wſchěch ſ tym do wacźoka ſtykał!“

Takle Schkrabak ſpěſchnje pſched ßobu bórbotaſche a pſchi tym wó jſtwje tam a ßem khodźeſche, ſpodźiwnje njemérny, dokelž bě ßwój ſamyßł dozpěł.

S naſdala bě w tym wokomiku ſatrubjenje nózneho ſtražnika ßkyſchecź. To bě w nozy w dwanacźich. Schkrabak pſches wokno hladaſche. S napſchecźa nad kawku pſches rěku ſtražnik we wólſchach ſtejeſche a ßwoju pěßeń ſpěwaſche, wobroćeny k dworam.

„Jeli ſo je wona hiſchće wozućena, móże to też ßkyſchecź“, Schkrabak ſcheptaſche. Wón Hanu měnjeſche.

A wona bě wozućena. Prěni ſwuk trubý bě ju ſ lohkeho drěmanja ſaßo wubudźił. Njewurjeknita ſtyſknoſcź bě na njej widźecź. Wona ßo we łožu ſruna a ſtyknjenej ruzy k njebju poſběhnywſchi ßylſy ronjo ßo modleſche:

„O Bożo, Knjeże, ty troſchtarjo ſrudnych, hlaj, ja dźě chzu ſtajnje ſchwarna a pobożna bycź tak derje kaž móżno, pomhaj ty a daj měr!“

Schkrabak w tym wokomiku k ßwojemu blidu pſchiſtupi, ſo by liſtaj do jeju kuwertow tyknył. Hanjo ßo ßmějeſche a hladaſche na tamnu ſtronu k farje:

„Haj, to jeno budźće pobożni“, tak ſ wjeßelokoſcźu na poł wopjeny bórbotaſche, dokelž bě ſkónczńje ßwoje wotpohlady doſcźahnył, a ſ rukomaj, kiž ſ njemérnoſcźu dyrkotaſchtej, tyknu ſpěſchnje jedyn

list do teho, druhi do tamneho kuwerta, salěpi jej, pschilěpi snamzy na njej a dźěsche potom tež do zwojeje komory.

So bě Schkrabak w zamznym wokomiku, hdyž zo Hana hischcze wo pomoz k Bohu modlesche, wobaj napisanaj listaj pscheměnił, wo tym wschak zo jemu niczo njedźijesche. List na Hanu mějesche adrezu na prawisnika Mudraka a list na prawisnika adrezu na Hanu. Mile a czilsche mězaczk na wobaj listaj zwěczesche, to bě wobras mjelczazeje sprawnosczе Bożeje, kotraž pschidawa, so zo hrěschnik se zwojimi zamznymi zrědkami khosta.

To bě zo zobotu wjeczor stako.

Nasajtra rano Schkrabakowa złużobna holza listaj do póstoweho kaschczika tykny.

Listynoscheŕ wsa list, kiž bě na prawisnika adrezowany, zobu do města; druhi, sa Hanu na Marnakez kuble, wón skhowa, doniž njeby s města wróczo byk.

* * *

Njedźelske popołdnjo bě pschischko, kemsche běchu nimo, knjes farař chzysche runje s zyrkwje woteńcz, tu zo hischcze junu wróczi a rjekny ludźom:

„Něchtó s wozady we wulkej nusy prozy waz wo shromadnu modlitwu."

Jeho hłóz bě hnujazy a s njeměrom durkotasche. S wulkej nutrnosczu zo wschitzy modlachu, stari a młodźi.

So bě farař zwoju zamznu nalezność, schtoz jednakstwo nastupasche, s napominanjom wo shromadnu modlitwu měnik, to wězo nichtó njewjedźesche. Tež Buchnik a Marnak zo zobu modleschtaj. Schtwórcz hodźiny posdźischo pak wobaj wó istwje knjesa fararja zedźeschtaj a zwoje pschiczіny rospowjedowaschtaj.

Farař bě bórzy spóznał, so lipa jenoz Marnakej zkuscha, ale so móże zo tu jenoz s dokladnym wujednanjom pomhacz.

Mjes tym pak Marnakez Hana sa jich domskim we khłódku wulkeje kruschwiny w sahrodze stejesche.

Ruzy stknywschi tłóczesche jej k zylnemu schtomej a modlesche zo płakajo, pschi czimž někotre kczenja na nju padnychu. Nichtó dźěl ěpje njewjedźesche, schto mohło s teho nastacz, hdy by w tutej hodźinje k wujednanju njedoschło. Tu wona złyschesche, kak wonka po pucu něchtó k lipje dźe. Wona zo tam wobroczi, to bě Handrij. Pomaku wón won kroczesche, jeho hłowa zo jemu kuž bjesodźak k njebju horje skoži, jako by tam pomozy pytał.

W tym wokomiku wulki rjeczasnik na dworje sascheźowka a ju wotwoła. Wona dźě bě zama lutka doma, czeta, wotroczzy a zkużobne dźowki běchu we wzy.

To bě listynoscheŕ, kiž pschińdźe; wón jej Schkrabakowy list pschinjeze. To bě jeje zamzna adreza na kuwercze a tola zo list sapocza s tymile zkowami:

„Wjelecżesczeny pschecżelo!"

Hana pschesta czitacz, ale wona zo dohlada mjenow Marnak a Buchnik, a wona zebi rjekny: znadź je list na mojeho nana, a we měrje wona pocza czitacz. S njewurjeknitej bolosczu a s hněwom jej pschi tym jeje nadobne wobliczo blědnjesche, pak czerwjenjesche.

Knjes farař bě sa tón czaz wobeju napschecznikow złyschał. Wón zebi wokomik pschemyzli, potom stany a rjekny:

„Pschecżelaj, tule wó istwje zo ta wěz nima wucznicz. Pójmy won k tej lipje!"

Tak woni won na pschizkuschne městno woteńdźechu. To bě nimale pok hodźiny wote wzy. To bě krazny nalětni dźeń, kokwokolo pola a hona zo wupschestrěwachu, schtomy a dwory mějachu zwój njedźelski měr, a schkowronczki złódzy a njewurjeknicze wyskajo k njebju spěwajo zo snoschowachu.

„Kak rjany je tola Bóh, luby Knjes, tónle dok zylsow sczinik", farař na pok wótsje rjekny. A po pschestawzy wón hischcze dopraji:

„A my tole wschitko takle se zwojej zebiczнosczu a wólnosczu pscheczinimy!"

„Haj, tak to je", Buchnik sa khwilu rjekny, „hdy by jeno kózdy zwoje prawo měł."

Marnak hnydom wuprazny:

„A hdy by nichtó kschiwdy nechzył!"

Srudny sklóni farař hłowu a rjekny s czicha zo modlo:

„Sybny Ty, o Knieze, schtoz je sprostnjene, hrěj Ty, schtoz je symne, nawjeduj to, schtoz je na bjespucżach!"

(Pokraczowanje.)

Czesczeni wotebjerarjo **Serbskich Nowin,** kotsiž chzedźa sa nje na

4. schtwórtlěto 1915

do prědka płaczicz, njech nětko **80 pj.** we wudawarni Serbskich Nowin wotedadźa.

Czi, kotsiž zebi Serbske Nowiny psches **póst** pschinjesczе dadźa, njech tola njesapomnja, zebi je tam bórzy skasacz. Na schtwórtlěto saplaczi zo sa Serbske Nowiny na sakskich a pruskich póstach, kaž tež w druhich krajach němskeho khězorstwa **90 pj.,** s pschinjezenjom do domu **1 hriwna 5 pj.**

Serbske Nowiny s pschikłohu „Pomhaj Bóh" płacza na póscze **1 hr. 30 pj.,** s pschinjezenjom do domu **1 hriwnu 45 pj.**

Redakzija Serbskich Nowin.

Ze Serbow.

— **Wjazy dyzli 12 milijardow hriwnow je zo w Němskej na 3. wójnsku pozczonku** podpisało. Tale hobrska suma wschě wocżakanja pschetrjechi. We wokrjezu Budyskeho pódlanskeho městna khězorstwoweje banki je zo 21 450 000 hriwnow podpisało, pornjo 18 350 000 hriwnam na druhu a 5 200 000 hriwnam na prěnju wójnsku pozczonku. W Budyschinje zamym je zo 14 825 000 hriwnow podpisało pornjo 12½ milijony na druhu a 4 250 000 hr. na prěnju pozczonku.

— **Zelesny kschiž je zo spozcził:** gmejnskemu starschemu a kublerjej Ernstej Bartej s Toronzy, podoffizerej Michalej Ssmoli s Baczonja, pionerej Maxej Rachelej w Njezwaczidle, wojakej Janej Jenkelej se Zidźineho a dźezatnikej Augustej Pětschej s Bórka pola Wojerez.

— **(Sakasanje kurjenja.)** W Budyskim a Lubijskim hauptskim hejtmanstwje je młodźinje pod 17 létami sakasane, zigary a zigarety kuricz. Pschestupjenje tuteho wukasa zo po pjenjesach hacz do 30 hr. abo s arestom hacz do 1 tydźenja khosta. W Budyschinje je młodym ludźom tež sakasane, dléje hacz do 10 hodźin wjeczor w hosczenzach, khosejownjach, automatach, restawrantach a w kinomatografach pschebywacz.

— **(Měschczanske pschedawanje butry.)** Po postajenju najwyschscheje butroweje placzisny zo do Budyschina jara mało butry na wiki nozy. Wulki dźěl měschczanow njeje zebi na wikach butru kupicz mohł. Teho dla je zo w měschczanskej warjenjowej pschedawarni pod radnej khězu jedźna butra pschedawa, a to punt po 2 hr. S dobom je zo postajenje prjedawscheje najwyschscheje butroweje placzisny wrócziło. Ratarjo móza zebi na wikach sa khanu butry 4 hriwny zadacz, a hdyž hischcze wyschschu placzisnu dostanu, drje policija temu njebudze wobaracz.

— **(Mrós.)** Létza je syma sahe sastupika. Sańdźenu zrjedu rano běchu w Budyschinje tschi s mrósom pschikryte

— **(Liczenje skota.)** Po wobsamknjenju swjaskoweje rady maja zo w Němskej 1. oktobra 1915 konje, howjada, wowzy, kosy, zwinjowa pjerisna liczicz.

— **Symski jězdny plan,** wot 1. oktobra płaczazy, je w dzenznischim czizle wocziszczany.

S **Pschiwczіz.** Na tudonym knjezim dworje je jedyn pólski dźěłaczeŕ do njesboża pschischoł. Wón s jězdnym stokom zito wozesche. Pschi tym je zo pschiprawa někak saprajika. Dźěłaczeŕ je zo k sczenje pschitkuznył, pschi czimž je zo jemu jene wucho zyle wottorhnyło a zo jena ruka rosmjatła. Wobzaromneho człowjeka zu do Budyskeje hojerńje dowjesczе dyrbjeli.

Se **Scheschowa.** Skót tudonneho młynoweho wobzedźerja E. Schokty je na pokhromu skhorił.

S **Ralbiz.** Tudomna gmejna je sa wustaw „Domowina dźak" 50 hriwnow darila. Tež wobydlerjo nascheje wzy zu sa nadobny stutk wjetschu sumu skladowali.

S **Rakez.** Na polu czisicze je zyn Ernst tudomneho khězerja a pschedzyduy serbskeho towarstwa „Lipy" Mickli w lazarecze w Bielsku w Rusowskej na czezku khoroscz wumrjeł. To je 13 wopor wójny s nascheje wzy.

S **Rakez.** Sańdźenu njedźelu wotmě „Lipa" zwoje mězaczne pozedźenje, kotrez knjes městopschedzyda po zwuczenym waschnju, zastupujo pschedzyduy, wotewri. Sapiz pozledźnjeho pozedźenja zo czitasche a zo sa prawy spózna. Dwaj dopisaj beschtaj s wójny doschłoj. Knjes Hoffmann pschednoschowasche „Budź zwětło".

Wopomnjenje w bitwje padnjeneho k. zyrkw. wučerja Rjeczki postanywschi cžesczachmy. Dale žo wučžini, so maja žo žobustawy, kiž žu k „Jednocže“ pschistupili, s „Lipy“ wusamknycz. Hdyž bě žo jedyn dypk hischcže nadrobnje dowuradžił, žo požedženje skónczi.

S HuczinY. Něhduschi Huczinjanski duchowny, knjes farař Jan Sommer, je w Draždžanach na wušklužbje 18. septembra wumrjeł. Wón běsche žo narodžił 16. septembra 1834 w Malescheząch jako burski žyn, studowasche na Budyskim gymnasiju a na Lipsczanskej universicže, bu 1862 wyschschi wučeŕ w Lubiju a bě wot 6. sept. 1863 hacž 31. oktobra 1880 s fararjom w Huczinje. Na to žo wón pschežybli do Burkersdorfa pola Frauensteina, hdžež wón hacž do lěta 1902 duchowne sastojństwo sastawasche. 13 lět je žo na to w Draždžanach s wjescha stroweho wotpoczinka swježelił, a w starobje 81 lět 2 dnjow je Bóh tón Knjes tuteho žwojeho žwěrneho žkužobnika do žwojeho njebjeskeho kralestwa wotwołał.

S Hodžija. Sańdženu njedželu wotmě žo w Eignerez hosczenzu w Hodžiju shromadžisna, kiž bě na to powołana, so by žo sa wjetschi džel Hodžijskeje wožady poboczne towarstwo „Domowiny džak“ sałožiło. Kaž je znate, žo tuto towarstwo wo sastaranje naschich we wójnje sranjenych wojakow prózuje a ma teho dla rjany nadawk. Schtóž do towarstwa sastupi, ma sa lěto jenož 1 hriwnu pschinoschka płaczicz. W bližschich dnjach žo po woždže listy wokoło póscželu, do kotrychž směja žo czi sapižacz, kiž chzedža jako žobustawy sastupicz. Rjana liczba je hižo do njedželu sałoženeho towarstwa sastupiła. Wěsce žo kóždy rad jako žobustaw sapižacz da.

S Nowych Druzkez. Njehańbiczíwe paduchstwo je žo póndželu dopołdnja wokoło 11 hodžin pola žiwnoscerja Hermana Fasolda skuczíko. W njepschitomnoscži wobydlerjow žo jedyn paduch do domskeho dobu a tam wscho hromadže 41 hriwnow nakradny. Hdyž Fasold domoj pschischedschi paducha na dworje setka, jemu tón praji, so je pschischoł, pola njeho kupowacz. Na to žo wón na žwoje koło žydny a wotjědže.

S Nožaczij. Schwórtk 16. septembra popołdnju je žo wumjenkał Wendler na želesnizy mjes Lubijom a Hłuschinu želesniskemu czahej pschejěcz dał, dokelž bě žo žiwjenja nabył. Wón je žo hnydom morił.

S Biskopiz. Ssmjercz pytał a namakał je jedyn tudomny listynoscer. Wón je póndželu dopołdnja se žwojeho wobydlenja w druhim poskhodže do dwora dele skocził. Popołdnju je czežko franjeny w hojerni wumrjeł.

S Hermanez. Njedželu popołdnju ½2 hodžin je žo njedaloko nascheje wžy jedyn powětrowy ballon na semju puschcził. S jeho czołmika schtyri woždoby, 2 offizěraj a 2 knjesaj w powětrojěsnej uniformje wustupichu.

S Kamjentneje Wólschinki. Kubleŕ Knoof je tu žwoje kražnje leżaze kubło rentierej Petersej w Dessawje pschedał. Tutón jo 1. oktobra pschewosmje.

S Běleje Wody. Póndželu psched wjeczorom je na puczu s Běleje Wody do Kromoły jedyn nuzłki schtyrnaczelětnu holzu, Metu B. s Kromoły, sadžerżał a žebi wot njeje pjenjesy żadał. Hdyž žo holza salubjesche, so je wschě žwoje pjenjesy w Běłej Wodže swudawała, ju nadpadnik bijesche, hacž žo holzy skónczinje poradzi, žo stóstnikej wuwinycz a czekinycz. Hacž dotal hischcže njejžu mohli njekražnika sażłapicz.

S Wochos. Jedyn podoffizěr, kotryż bě do Wochos na dowolenzu pschischoł, chzysche s jeneje patrony pólver wucżahnycz. Na dobo tuta rosbuchny a podoffizěrej wobliczo wopali. Wobžmudenje je tak straschne, so je žo wojak dyrbjał do Mużakowskeho reserweho lazareta podacz.

Wužudzenja.

Khostanska komora. Džełaczeŕ J. A. Schołta bě lěta dołho pola rěsakoweho wobžedžerja Schkody w Maleczizach džełał. Hdyž Schkoda sapočatk 1915 do wójny czehnjesche, wón Schołtu sa sastupjerja postaji a poruczi jemu, so by sa njeho pjenjesy pschijimał a je jeho maczeri wotedawał. Lětża 5. junija Schołta džěło w Schkodžiz rěsaku wopuschczi. Njedžiwajzy teho wón 13. junija wot pjekarskeho mischtra Czocha we Wósborku 42 hriwnow 24 pjenjezkow sa Schkodu pschija, tele pjenjesy pak Schkodowej maczeri njewoteda, ale je žam pschetrjeba. Lubijski kawniski žud jeho teho dla k jastwu na jedyn tydžeń sażudzi. Schołtowe powołanje pschecziwo tutemu wužudej žo saczižny.

Swojemu lubemu žobustawej

knjesej Arnoschtej Guszczi Skopje s Kolwasy

na row

wot **Bukeczanskeho žerbskeho towarstwa.**

Ssmjercz hruba, hórka, njeżmilna
Je sa wopor žej žadała
Nam luboh' towarscha,
Kiž bě kaž bratr tu mjes nami,
Bě Sserb mjes nami Sserbami,
Ssmy jeho lub'wali.

Wscha jeho myšl a wutroba
Bě žwojoh' žerbskoh' ludowa,
Je sa njón džěłała,
Kak wótzowszy žo postara,
Nad lubje kóždom wotpomha,
Hdyž nusu wuhlada!

Psche sahe woczi kedžbliwej
A twojej ruzy džěławej
Stej žwojim woškabkej.
Ach, twoje wotžalczehnjenje
A poždednje nam božemje
Bě czežke džělenje.

Nětk žu cže semi podali,
Czi s pjerschczu kožo póžkali,
Row rjenje pyschili.
Duž drěmaj w spanju poždednim
We wótznym kraju žerbowskim
Hacž k seram najrjeńschim!

Twój duch pak w wěczných njebjeżach
Pschi starych lubych towarschach
Budž w kražnych wjeżelach.
Wsmi sa wschě twoje dobroty,
Kiž wopokasał Sserbam žy,
Džak žerbskej' wutroby!

L.

Přilopk.

* (Morwy prajeny hischcże żiwy.) Geißlerez žwójbje w Grimmje bě kónz junija kompagnijiny feldwebel wosjewik, so je Geißlerez žyn Pawoł pola Marjampola w Pólskej padnył a so je žo blisko jeneho burskeho dwora hromadže s druhimi towarschemi pohrjebał. Wopomnjeńki padnjeneho njemóża žo žwójbnym póžkacz, dokelž žu Rußojo torniśter zyle wurubili. Nětko stej na dobo dwě kharcże morwoprajeneho doschkej. Wón pische, so žu jeho Rußojo jateho sajeli, so je měżaz w jenym lazarecże leżał a so je nětkole w lěhwje jatych w Kostromskej guberniji. Jemu a jeho towarscham žo derje wjedže. Tale powjesc je wěso mjes jeho pschiwusnymi wulke wjeżele sbudźika.

* (Na żelesnizy žo pschejěł.) Na dwórnischczu w Bunzlawje s jeneho wojerskeho czaha, kotryż tam khwilku posasta, jedyn vizefeldwebel pschecziwo pschikasni wustupi. W tym žamym wokomiku czah saže sajedže, a vizefeldwebel s prawej nohu pod koła pschińdže. W lazarecże žu dyrbjeli lohkomyślnemu nohu wotrěsacz.

* (Hróżbny njeskutk duchakhoreho.) Na dobo wobkudniwschi je w Feuerbachu džěłaczeŕ Franz Schmidt žwojemu jenolětnemu džěsczu krk pscherěsnył a žwoju žonu žmjercz straschnje s'kakał. W Stuttgarcże žu jeho sajeli.

* (Dwanacże koni žo sadużyło.) Na wjesbje s Oldenburga do Essena je žo w jenym waggonje dwanacże młodych koni sadużyło, dokelž žo do wosa pschemako powětra puschczesche. Nastata schkoda 18000 hriwnow wucżinja.

* (Żandarm spieczowarja satsělił.) W Oschizach w Czechach je żandarm Flogel rěsnika Schenata, kotryż njebě k wojerskemu wobhładanju pschischoł a žo nochzysche dacz pschedwjesc, satsělił.

* (Rubjeżne mordarstwo.) W Isselhorstu pola Gütersloha žu czěło 60lětneje swudowjeneje Neideloweje w jejnym wobydlenju namakali. Ruzy běschtej czěłu na khribjet swjasanej. Mordaŕ je Neidelowu skónzował, so by jeine pjenjesy rubił.

* **(Mandželskaj žo k žmjerczi sażudziłoj.)** Njeczłowskaj žurowaj starschej staj džěłaczeŕ David Lucht a jeho žona. Zonine njemandželske džěczo staj hromadže blisko Gohfelda skónzowałoj, w mandželstwje narodżene džěczo Friedu je macz žama morita. Pschiżażny žud je njeczłowskeju mandželskeju k žmjerczi sażudził. Lipsczanski khěžorstwowy žud je žmjertny wužud wobkrucził.

* **(1000 hriwnow khostanja dla pizowanja se sebranym wowżom.)** W Bernburgu mějeschtaj žo psched khostanskej komoru najenk knjeżeho kubła w Ballenstedtu, ratarski radžicżeł Hörning a jedyn s jeho czeladnikow pod wobskorżbu samolwicz, so staj wot 16. februara njepscheskatawajzy konjom sebrany wowż dawałoj. Hörninga k 1000 hriwnam pjenjeżneho khostanja abo k jastwu na 100 dnjow sażudzichu.

* **(Tyfus.)** W Jenje žebi tyfus wjele woporow žada. Hačž dotal je 224 wožobow na njón skhoriło.

* (Pschi sběranju žołdźow žo satsělił.) S Recklinghausena žo pische: W lěžach hrobje Hertena jedyn hajniski wučžobnik někotrych młodych ludźi pschekhwata, kotsiž žołdże sběrachu. Hdyž na jeho sawołanje cźekachu, wučžobnik sa nimi tsěli. Jedyn 17lětny hórniski dźěłaćeŕ žo s wutsělom žmjertnje na hłowje srani a na puczu do hojeńnje wumrje. Wučžobnik je cźeknył.

Cyrkwinske powjesće.

W **Michalskej zyrkwi** smėje jutsje, 17. njedźelu po Sswjatej Trojizy, rano w 7 hodźinach duchowny Tyschet žerbsku spowjednu wučžbu, dopołdnja $^1/_2$9 hodźin smėje farat Räda žerbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Psched zyrkwinymi durjemi budże žo kollekta sa stutki luboscże Hornjeje Łužizy sběracź.

Ssrjedu popołdnju w 3 hodźinach shromadźisna žónskeho towakstwa.

Ssrjedu wjeczor w 6 hodźinach farat Räda žerbsku wójnsku modlerisku hodźinu wotměje.

Tydźeńske sastojńske dźěła smėje duchowny Tyschet.

Wěrowani:

W **Michalskej zyrkwi**: Pawoł Albert Wilk, póstiki pomoznik w Budyschinje, wojak w pionėrskim bataillonu cźo. 12, w tu khwilu s wojownischcża na dowoleńzy, s Marju Martu Pjecźikez na Zidowje.

Křćeni:

W **Michalskej zyrkwi**: Gerhard Willi a Hilžbjeta Erna, Jana Augusta Kaschpora, žiwnoscźerja w Dźěžnikezach, dwójnikaj. — Johana Erna, njemandź. dźowka na Zidowje.

S **druhich wožadow**: Erich Waltat, Adolfa Trachsela, wyschscheho schwajzarja w Počžaplizach, ž. — Ota Alfred, Jana Ernsta Zorna, fabrikskeho dźěłacźerja we Wulkej Dubrawje, ž. — August Johannes Rudolf Ernst, dr. phil. Ferdinanda Ludwika Juliuża Dobta, chemika w Budesiezach, ž. — Frida Elsa, Pawoła Richarda Pjentera, dźěłacźerja w Kupoji, dź. — Hana Marja, hospodarskeho pomoznika Khėžnika w Stróji p. Barta, dź. — Marta Margareta, Ad. Aloiża Schalla, blidarja w Rakojdach, dź. — Ernst August, Hermana Dučžmana, žiwnoscźerja w Rakojdach, žyn.

Zemrjeći:

W **Michalskej wožadźe**: 18. septembra: Gustav Herman Henczel, powjasat se Zitawy, + we wokrjeżnym wustawje na Zidowje, 61 l. 5 m. 7 d.

W **katholskej wožadźe**: Jan Herman s Bėlschez, 54 l. 4 m. 13 d. — Johanes Teophil Pėtranz, stud. lėkarstwa s Lipska, pokhowany w Budyschinje, 22 l. 1 m. 17 d.

W **druhich wožadach**: Hana Krystla Kelkowa, khėžerja Kelka w Brėsnje p. Hučziny, mandźelska, 43 l. 11 m. 4 d. — Bjedrich August Wendler, wumjenkat w Rožačzizach, 82 lėt.

Zyrkwinske powjesće s Hodźija.

16. njedźelu po Sswjatej Trojizy smėje rano $^1/_2$7 hodźin duchowny Voigt žerbsku spowjednu wučžbu, $^1/_2$8 hodźin smėje farat Kschižan žerbske a dopołdnja w 9 hodźinach němske žnjowe dźakne prědowanje.

Psched zyrkwinymi durjemi budże žo kollekta sa posdźische postajenje diakonišy sa Hodźijsku wožadu sběracź.

Ssrjedu, jako na Michała, budże rano $^1/_2$8 hodźin němska a dopołdnja $^1/_2$9 hodźin žerbska spowjedź, a $^1/_2$10 hodźin žerbske kemschenje.

Ssrjedu wjeczor w 6 hodźinach budże žo němska wójnska modlerska hodźina wotbywacź.

Zyrkwinske powjesće s Budesez.

17. njedźelu po Sswjatej Trojizy smėje duchowny Bójz rano w 7 hodźinach němsku spowjedź, farat Domaschka dopołdnja we 8 hodźinach němske a $^1/_2$10 hodźin žerbske prědowanje.

Njedźelu popołdnju $^1/_4$3 hodźinach smėje kscheszijanske towakstwo žónskeje młodźiny shromadźisnu.

Ssrjedu wjeczor $^1/_2$8 hodźin smėje farat Domaschja němsku wójnsku modlerśu nutrnoscź.

Emil Wehrle

k 1. oktobrej t. l.

na jerjowej haży 7.

sbytki (po **starych płaczisnach** wobstatki stareho sklada) sestaja a poskicza s tym składnosćz

k dobytknemu kupowanju

drastnych a blusowych tkaninow, módreho czischcża, zychow, pożleschczowcho kattua, mebloweho kattuna, mebloweho krepa, wupjerkow wschelakich schėrjow, hotowe zychi. Chenillowe rubischcża.

Sa naschich wojakow kużdy kruch po 2 mk. koschle — lėhwowe krywy — kolenowe wohrjewaki, cźėlne wobwjaski, wutrobnowe wohrjewaki, schawle,

dale

tykaczki	**— schantka —**	**nohowe lapy**
70 pj.	wot 25 pj.	wot 35 pj.
soki		**tofliczki** do wobucża.

Niz płaczisna, ale twora je rossużdźaza; pscheżwėdczcże żo, proschu, wo **hódnoscźi mojich tworow!**

Sso saplaczaze puczowanje do Budyschina! **Sso saplaczaze puczowanje do Budyschina!**

Ssmėschnje tunjo!

Wot wutory 21. septembra 1915 dopołdnja 8 hodźin je

na žitnej haży cźiżło 10 (prjedy Crucius)

wulke pschedawanje

emaillowanych tworow.

Wschė domjaze a kuchińske żudobja we wulkim wubjerku żmėschnje tunjo!

Mjes druhim: Wulke hromady tyhelow, warnych hornzow, płokanskich hornzow, wódnych kótkow, wódnych karanow, cźerpawow, bowow, mlócźenkow, bėrnazych bowow, khosejowych khanow, cźajowych khanow, schalkow, łźizow, jeschczowych łźizow, pjeczenjowych łźizow, mlokowych łźizow, mlokowych khanow, mlokowych warjakow, żmjetanowych khankow, schklow, petrolejowych khanow, talerjow, cźėstowych schklow, warjenjowych schklow, pónojow, jejowych pónojow, pjeczenskich łopatkow, jėdźnych korbow, hromakowych warjakow, wanjow, myjnizow, żelowych nopaschkow, łźizowych polczkow, bėrnowych warjakow, żmjeczowych łopatkow, nóznych żudobjow atd.

Kóżdy żo pscheproschuje, żebi te tworv wobladacź. Kóżdy, kotryż tule pschihódnju składnoscź pschepuschczi, ma żam schkodu. Pschedawanje wschėdnje rano wot 8 hacź wjeczor do 8 hodźin.

Emil Keller w Budyschinje.

Sswoju ſkótnu wikowańnju a wulkoręſańnju ßym pſchepołożił ſ „kurwjercha“ do mojeho w bliſkoſczi leżazeje leżomnoſcże

pſchi drjewowych rikach čo. 27.

Ernst Pfuhl

ſkótna wikowańnja a wulkoręſańnja.

Telèfon

w Budyſchinje cźißło 290 w Lubiju cźißło 215.

Tunje ſofy

we nimo měry wulkim wubjerku ma pſchezo na ſkładże

J. O. H. Bär

w Budyſchinje na Hoſchiz haßy 29.

Domjazy pachoł

ßo pſchi wulkej mſdźe pyta. Sso ſamolwicź pola pſchiſtojerki Görlichowej na ßukelnſkej haßy 1. Telefon 837.

Burſke towarſtwo w Rakezach

ſměje, da-li Bóh, jutſje njedźelu, 26. ſept., popowdnju w 5 hodźinach w Gäblerez hoſczenzu ßwoje měßaczne poßedźenje.

Wo bohaty wopyt proßy **pſchedßydſtwo.**

Wſchitkim Sserbam ſ tutym podwolnje woſjewjam, ſo ßym prjedawſchi **Halbiz**

hoſczenz a khofejownju

pſchi farſkej zyrkwi Naſcheje Lubeje Knjenje w Budyſchinje pſchewſał a wotewrił.

Sswojim hoſczam budu nanajlěpje poßłużowacź a proſchu, ſo bychu mje lubi Sserbjo ſe ßwojim wopytom prawje cźaſto poczeſczowali.

W Budyſchinje, 22. ſeptembra 1915.

Pětr Knježk.

Sańdźeny pjatk 17. ſeptembra doſtachmy ſrudnu powjeſcź ſo je naſch lubowany ßyn, mandźelſki, nan a bratr

Ernſt Miczka

kiž bě reſervnemu regimentej żeleſniſkich dźěłaczerjow pſchidźěleny, 16. ſeptembra we wójnſkim lazarecze w Bjeliku we Rußowſkej na ſtraſchnu khoroſcź 28 lět ſtary wumrjeł.

To pſchecźelam a ſnatym k wjedźenju dawaja

hłubokoſrudźeni ſawoſtajeni

ſtarſchej, mandźelſka ſ dźowczicźku, bratr a ßotra.

W Rakezach, 23. ſeptembra 1915.

Spi derje tam,
Hdźeż ßylſy naſche
Na twój row kapacź njemóża,
Sa wótzny kraj ty wojowaſche
A ſa njón żiwjenje też da.

(K temu cźißłu pſchiłoha.)

Pschiloha k czißku 39 Serbskich Nowin.

Ssobotu 25. septembra 1915.

Płaczišny rěsneho skotu na Draždžanskich skótnych wikach.

23. septembra 1915.

Płaczišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne družiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha	rěsna waha
	hr.	hr.
Woły:		
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetšeje rěsneje hódnosće hač do 6 lět	76—80	129—134
awstriske	—	—
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starše wukormjene	60—66	121—127
3. žrěnjo pizowane młode, derje pizowane starše	52—57	113—122
4. žnadnje pizowane tóžđeje staroby	42—49	103—110
Jałojzy a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetšeje rěsneje hódnosće	71—76	126—131
2. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetšeje rěsneje hódnosće hač do 7 lět	64—70	127—133
3. starše, wukormjene kruwy a žnadnje wuwite młódše kruwy a jałojzy	50—60	107—118
4. žrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	38—45	93—105
5. žnadnje pizowane kruwy a jałojzy	26—33	82—92
Byli:		
1. połnomjaßne, najwjetšeje rěsneje hódnosće	68—73	115—120
2. žrěnjo pizowane, młódše a derje pizowane starše	46—54	98—107
3. žnadnje pizowane	42—45	91—97
Čželata:		
1. najlěpše z mlokom wukormjene abo najlěpše wot zyza	85—88	133—136
2. žrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	76—80	124—128
3. žnadnje wuwite wot zyza	69—72	116—120
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpšich raßow a jich křižowanjow w starobje hač do 1¼ léta	145—150	183—188
2. mjaßne	125—135	163—173
3. žnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	118—123	156—171

Płaczišna produktow.

W Budyšchinje płaczi: punt howjaseho mjaßa wot — hr — pj hač 1 hr. 40 pj., punt čželazeho mjaßa — wot hr. — pj. hač 1 hr. 30 pj., punt žwinjazeho mjaßa wot 2 hr. — pj. hač 2 hr. — pj., punt schmalza wot — hr. — pj. hač 2 hr. 40 pj., punt pšeńčneje muki wot — hr. 21 pj. hač — hr. 22 pj., punt rž·neje muki wot — hr. — pj. hač — hr. 19 pj., punt chlěba wot — hr. — pj. hač — hr. 16 pj., punt žuscheneho połcža wot — hr. — hač 2 hr. 40 pj., punt mlěteho zokora wot — hr. 27 pj. hač — hr. 28 pj., liter petroleja wot — hr. 32 pj. hač — hr. 32 pj., 2 punty butry wot 3 hr. 80 pj. hač 4 hr. — pj., 15 schtuk jeji wot 1 hr. 95 pj. hač 2 hr. 10 pj., 100 puntow žyna wot hr. — hač 7 hr. — pj., 1 kilogr. běrnow wot 9 pj. hač 11 pj.

Želesniski jěsdny plan.

płaczazy **wot 1. oktobra 1915.**

Ze Chorjeza do Draždžan.

Wołowa klaßa	1-4.	2-4.	1-4.	1-3.	1-4.	1-3.	1-4.	1-3.	1-4.
Chorjeza	4,17		7,46	8,58	11,10	2,14	4,24	7,—	8,53
Rychbacha	4,40		8,10		11,35	—	4,48	7,24	
Lubija	4,59		8,30	9,23	11,48	2,39	5,07	7,45	9,16
Pomorz	5,14		8,46	—	12,04	—	5,22	8,01	—
Kubschicy	5,22		8,54	—	12,11	—	5,29	8,08	—
Budyschina	5,36	6,41	9,08	9,44	12,24	3,—	6,42	8,22	9,37
Zičenja	5,48	6,51	9,20	—	12,36	—	5,54	8,35	—
Bischopicy	6,09	7,14	9,40	—	12,57	—	6,13	8,56	—
Arnsdorfa	6,29	7,49	10,—	—	1,20	—	6,35	9,21	—
Radeberga	6,36	7,51	10,08	—	1,28	—	6,43	9,28	—
Draždžan	6,57	8,17	10,28	10,37	1,50	3,54	7,06	9,48	10,27
Do Draždžan									

Z Draždžan do Chorjeza.

Wołowa klaßa	1-4.	1-3	1-4.	1-3.	1-4	1-4.	1-4.	1-4.	1-3.	1-4.	1-4.
Draždžan	12,31	1,45	6,07	8,53	9,09	12,35	3,14	6,19	8,10	8,44	
Radeberga	1,02	—	—	—	9,41	—	—	—	8,37	9,13	
Arnsdorfa	1,10	—	6,39	—	9,50	1,08	3,46	—	8,45	9,22	
Bischopicy	1,37	—	7,08	9,32	10,17	1,34	4,10	—	9,11	9,47	
Zičenja	1,52	—	7,23	—	10,33	1,50	4,25	—	9,27	—	
Budyschina	2,01	2,35	7,37	9,48	10,46	2,04	4,39	6,09	9,40		
Kubschicy		—	7,47	—	10,56	2,14	4,49	—	9,50		
Pomorz		—	7,55	—	11,04	2,22	4,57	—	9,58		
Lubija		—	8,15	10,10	11,24	2,41	5,15	6,31	10,18		
Rychbacha		—	8,31	—	11,39	2,57	5,30	—	10,34		
Chorjeza		3,17	8,53	10,31	12,—	3,19	5,50	6,52	10,56		

Z Arnsdorfa do Kamjenza.

Arnsdorfa	5,42	8,38	3,—	7,12	10,30
Kamjenza	6,03	9,—	3,18	7,33	10,54
Połčnizy	6,11	9,09	3,26	7,43	11,03
Großröhrsdorfa	6,24	9,22	3,38	7,56	11,18
Do Arnsdorfa					

Z Kamjenza do Arnsdorfa.

Wołowa klaßa	1-4.	1-3	1-4.	1-3.	1-4.	1-4.	1-4.	1-4.	1-3.	1-4.	1-4.
Draždžan	7,35	10,46	4,31	6,50	10,13						
Radeberga	7,18	10,28	4,14	6,36	9,53						
Arnsdorfa	7,09	10,20	4,06	6,29	9,44						
Bischopicy	6,54	10,50	3,52	6,16	9,27						
Do Arnsdorfa											

S Ludija do Radworja.

S Lubija	—	8,32	11,58	5,20	7,50
Ketliz	—	8,41	12,07	5,29	7,59
Radměriz	—	8,48	12,14	5,36	8,06
Hluschiny	—	8,52	12,18	5,40	8,10
Luwoczíz	—	8,59	12,25	5,47	8,16
Maleczíz	—	9,05	12,31	5,53	8,22
Wósborka	5,10	9,40†	12,56	6,40	8,27
Hrodźischcza	5,17	9,47†	1,03	6,47	—
Barta	5,25	9,55†	1,13	6,55	—
Hucziny	5,34	10,04†	1,22	7,05	—
Klukscha	5,43	10,12†	1,31	7,14	—
Wulk. Dubrawy	5,52	10,21†	1,41	7,23	—
Lutobcza	5,57	10,26†	1,47	7,28	—
Radworja	6,03	10,32†	1,53	7,34	—
do Radworja dwórn.	6,09	10,37†	1,59	7,40	—

† Jěsdźi jenož na kóždym poślednim dźěławym dnju kaž tež njedźelu a swjate dny.

S Radworja do Lubija.

S Radworja dwórn.	—	—	8,17	12,25†	5,09	9,01
Radworja fast.	—	—	8,23	12,32†	5,15	9,07
Lutobcza	—	—	8,29	12,38†	5,21	9,13
Wulk. Dubrawy	—	—	8,34	12,43†	5,26	9,19
Klukscha	—	—	8,43	12,52†	5,35	9,27
Hucziny	—	—	8,51	1,—†	5,43	9,36
Barta	—	—	9,00	1,12†	5,52	9,44
Hrodźischcza	—	—	9,09	1,21†	6,01	9,53
Wósborka		7,29	10,34	1,47	6,50	9,59
Maleczíz		7,34	10,40	1,53	6,56	—
Luwoczíz		7,40	10,46	1,59	7,02	—
Hluschiny		7,46	10,53	2,06	7,09	—
Radměriz		7,51	10,58	2,11	7,14	—
Ketliz		7,59	11,06	2,19	7,22	—
do Lubija		8,07	11,14	2,27	7,30	—

† Jěsdźi jenož kóždy pośledny dźěławy dźeń, kaž tež kóždu njedźelu a swjaty dźeń.

S Budyschina do Rakez — Wojerez.

S Budyschina	5,15	7,50	9,20	11,58†	2,21	4,42	7,20	8,34
Ratarjez	5,21	7,56	9,26	12,04†	2,27	4,48	7,26	8,40
Židowa	5,25	8,01	9,31	12,09†	2,31	4,52	7,31	8,45
Mal. Wielkowa	5,31	8,07	9,38	12,15†	2,38	4,58	7,37	8,51
Radworja	5,40	8,17	9,48	12,23†	2,46	5,09	7,48	9,01
Khažowa	5,45		9,53		2,51		7,54	
Njeßwaczidła	5,52		10,00		2,58		8,03	
Scheschowa	5,59		10,07		3,05		8,10	
Rakez	6,07		10,15		3,15		8,25	
Komorowa	6,14		10,22		3,22		8,32	
Sdźarow	6,21		10,29		3,29		8,39	
Hóska	—		—		—		—	
Kulowa	6,35		10,43		3,43		8,53	
Němzow	—		—		—		—	
do Wojerez	6,49		10,57		3,57		9,07	

pschi. do Lubija 11,14. pschi. do Wósb. 1,28. pschi. do Lubija 7,30. pschi. do Wósb. 9,59.

† Jěsdźi jenož na kóždym poślednim dźěławym dnju kaž tež kóždu njedźelu a swjaty dźeń.

S Wojerez — Rakez do Budyschina.

S Wojerez	—	7,04		10,11		2,31		7,41
Němzow	—	—		—		—		—
Kulowa	—	7,19		10,26		2,46		7,56
Hóska	—	—		—		—		—
Sdźarow	—	7,33		10,44		3,00		8,10
Komorowa	—	7,40		10,51		3,07		8,17
Rakez	5,05*	7,48		10,58		3,17		8,30
Scheschowa	5,13*	7,54		11,04		3,24		8,37
Njeßwaczidła	5,22*	8,01		11,11		3,31		8,44
Khažowa	5,31*	8,09		11,19		3,39		8,51
Radworja	5,41*	6,11	8,16	10,39†	11,25	2,01	3,45	7,46	9,00
Mal. Wjelkowa	5,53*	6,19	8,26	10,47†	11,35	2,10	3,55	7,54	9,10
Židowa	6,00*	6,26	8,32	10,54†	11,41	2,17	4,01	8,01	9,16
Ratarjez	6,05*	6,30	8,36	10,58†	11,45	2,21	4,05	8,06	9,20
do Budyschina	6,12*	6,36	8,41	11,04†	11,50	2,27	4,10	8,12	9,25

5,10 wot Wósborka. 9,40 wot Wósborka. 11,58 wot Lubija. 5,20 wot Lubija.

* Jěsdźi jenož na kóždym poślednim dźěławym dnju.

† Jěsdźi jenož na kóždym poślednim dźěławym dnju kaž tež kóždu njedźelu a swjaty dźeń.

Sslomu

wschěch družinow po kóždej dźělbje sa najwyschsche płaczišny kupuje

August Hepper w Budyschinje
Telefon 258.

Fretki!

Derje honjaze fretki na kanikle žu na pschedań w Tranjach čížko 25 pola Delnjeho Wujesda.

Jan Jurij Pahn

w Budyšinje

Nasymа — symа 1915|16

žonjaze drastne tkaniny

tkaniny sa kostumy — tkaniny k blusam
tkaniny sa domjazu drastu,

žonjaza drasta

Kostumy — mantle — jaki
Kostumowe sukuje — blusy — wobleczenje
spódnje sukuje.

Wschě **nowosćе** sa **nasymu** a **symu** su w **pschekhwatazym wubjerku** doschłe. **Placźisny** su **njedźiwajzy** powyschenja wschěch sukych materialijow **wurjadnje tunje;** sahe wot samknywschi mózu nimale hischće po starych placźisnach pschedawacź.

Duž swojim cześćenym wotebjerarjam radźu, so bychu, schtož potrjebaju, sebi prawje bórsy nakupili, dokelž móże so nětcźischa placźisna jenož tak dołho dźeržecź, hacź skład doßahuje.

Wschědnje nowosćе pschikhadźeja.

Inventarska awkzija.

Dla spuschćenja wotnajecźa maja so **wutoru 28. septembra dopoldnja wot 11 hodźin w kujezim hosćenzu w Njeßwaczidle** 1 kón, 1 wulki cźehnity poß, 1 kucźowy wós, 2 hospodarskaj wosaj, wschě ratarske maschiny a grat, jako pluhi, bróny atd. kaž wschelaka domjaza nadoba, mjes druhim 1 pjenjeżny khamor, něhdźe 500 piwowych schkleńzow, dale 100 zentnarjow dobreho syna, něschto sklomy a wschelake druhe sa hotowe pjenjesy na pscheßadźowanje pschedawacź.

R. Weber, hosćenzar.

Franz Marschner

cźaßnikar w Budyschinje
na bohatej haßy 9
swój skład **cźaßnikow** a **cźaßnikowych rjeczazow**
k dobroczźiwemu wobkedźbowanju porucza
Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje placźisny.

Koże

kóždeje druźiny pschez po najwyschschich placźisnach kupuje

Heinrich Lange
11 pschi zitnych wikach 11 a pschi zyrkwinym městnje 4.

Kastanije a žołdże

po najwyschschich placźisnach kupuje Otto Engert
en gros drogownja en detail
Telefon 33.

Kuchańki, swinske a sługobne holzy, mlokowe holzy, hródźne dźowki, holzy k swinjom, wotroczkow, sрěnkow, rólnych pohonczow, wolazych a dźěłaczerske swójby pyta hnydom pschistajerka **Görlichowa** na sukelnskej haßy 1 na rózku khěžorskeje dróhi w cźrijownі knjesa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

Pschedam

1 zittaru se schulu, notowym pultom, 3 spěwnymi albumami, derje sdźeržanu, něhdy 30 hr. hódnu, **2 wolisoczischczowaj wobrasaj, 24 kschesczijanskich pißmow a kuihow** hromadźe sa 16 hr.

Běrny a sad jako placźisnu bjerju.

Th. Ziesch w Budyschinje
na Georgstr. cźißło 16 II.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. —Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za ... so we wudawarni »Serbskich Nowin« (na Lawskich hrjebjach čo. 4) wotsedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wjedor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 40. **Sobotu 2. oktobra 1915.** **Lětnik 74.**

Rosprawa němskeho generalneho staba.

30. septembra.

Na wječornym wojownischczu je njepschecźel wczera zwoje pschelamanske pospyty jenoz w Champagni dale wjedł.

K połodnju wot Méninsko-Ypernskeje drohi zo jene stejischczo, z dwěmaj jendźelskimaj kompagnijomaj wobzadźene, do powětra buchny.

K połnozy wot Looza nasch napschecźny nadběh pomalu postupowasche. K krótemu połodnju wot Souchez zo Franzowsam poradźi, zo na dwěmaj mjeńschimaj městnomaj do naschcje linije dobyć. Tam zo hischcze wojuje. Tež franzowski podźelny nadběh k połodnju wot Arrasa zo lohko wotpokasa.

Mjes Reimsom a Argonnami je zo se sazakloszu wojowało.

K połodnju wot Sainte Marie à Py zo jena njepschecźelowa brigada pśches prěnje hrjebjowe stejischczo pschedobu a do naschich reservow sawadźi, kotrez z napschecźnym nadběhom njepschecźelej 800 muži wotewsachu a zbytk sniczichu. Wschě franzowske nadběhi mjes drohami Somme-Py—Souain a żelesnizu Challerange—Ménehould zo wczera w njemdrym bliskim wojowanju z cźeźkim njepschecźelowym schkodowanjom wotpokasachu. Dźenża rano zo zylny njepschecźelowy nadběh na froncze k dołhemu wjecźorej wot Massiges slemi. K połnozy wot Massiges zo hórka 191, kotraz bě z boka njepschecźelowej tśelenzy jara wustajena, zhubi.

Na druhich frontach je zo jenoz z artilleriju a minami we wotměnjazej zylnoszi wojowało.

Na ruskim wojownischczu je wójsko generalneho pólneho marschalla z Hindenburga k połodnju wot Dwinska njepschecźela do jězorowych wuzinow k ranju wot Wjeźelowa nasad sczischczało.

Kavallerijske wojowanje mjes Dryźwjatym jězorom a stronu pola Postawow bě za nasche divisije wuspěschne.

K ranju wot Ssmorgona je zo njepschecźelowe stejischczo z nadběhom pschelamało; 1000 muži, mjes nimi 7 offizěrow, je zo zajało a 6 kanonow a 4 maschinske tśelby zu zo zebrale.

K połodnju wot Ssmorgona zo dale wojuje.

Njepschecźelowe podźelne nadběhi pschecźiwo wjele dźělam fronty wójska generalneho pólneho marschalla bayerskeho prynza Leopolda zu zo krwawnje wotpokasale.

Położenje wójska generalneho pólneho marschalla z Mackensena njeje zo pscheměniło.

Wójsko generala z Linsingena je nad hornim Korminom Ruzow k ranju wróczo cźiżko. 800 muži je zo zajilo.

2 ruskej létadle stej zo dele tśelilej.

1. oktobra.

Jendźelczenjo njejzu nowe nadběhi spytali. Nasche napschecźne nadběhi k połnozy wot Looza postupuja.

Franzowske nadběhi pola Neuvilla, Souchez, Amberoie a Massiges njemějachu wuspěcha. Liczba jatych je na 7123 stupiła.

Na ruskim wojownischczu je pola Dwinska němske wójsko dale postupowało. K krókemu ranju wot Wilny a pola wójskow generalneho pólneho marschalla bayerskeho prynza Leopolda zu zo ruske nadběhi wotrasyło.

Pola wójskow generalneho pólneho marschalla z Mackensena njeje zo niczo pscheměniło.

Nadběhi wójskow generala z Linsingena dale k ranju postupuja.

W septembrje je zo w ranju 95 885 muži zajało.

Najwyschsche wójskowe wjedniszwo.

Franzowske postupanje w Champagni njeje zo poradźiło.

Po rosprawach Barlinskich nowin njeje zo nadběh jendźelskeho a franzowskeho wójska pschecźiwo němskej froncze pola Bassée skeho kanala a w Champagni poradźił. Jendźelczenjo a Franzowsojo zu jenoz prěnje němske wobtwjerdźene stejischczo dobyli. Do druheho wobtwjerdźeneho stejischcza jim hacź dotal njeje móżno było, zo pschedobycź. Woni drje na nje hischcze nadběhi cźinja, tola mjes tym zu Němzy na wohrożene městna reservy pósłali, kotrez zu tak zylne, so zo njehodźa pschewinycź.

S němskeho wulkeho hłowneho kwartěra zo „Bossiskim nowinam" 29. septembra pische: Nadběhi Franzowsow zu zo wczera w Champagni z wurjadnym wotmachom wospjetowake. Wozebje běchu zo cźrjódy pěschkow pschecźiwo stronje Saint-Hilaire—Souain—Perthes a Mesnil samerike. Ale tež tón krócź je zo njemdre strazenje z khrobłoszu naschich wojakow wotrasyło. Njedźiwajzy zwojeje zylnoszcze a zwojeho schkodowanja njemějesche njepschecźel na zanym městnje wuspěch. Jedyn franjeny mi powjedasche, so je dźenża rano jeho kompagnija pschi zwitanju měnika, so zu Franzowsojo nowe nazypy natwarili, hacź naschi ludźo spósnachu, so tu hromady nakopjenych cźełow franzowskich wojakow leżachu. Wozebje zu zo wczera popołdnju sakske regimenty z pschikładnej wobstajnoszu wusnamjenike. Schtoż naschi wojazy w tychle cźeźkich wojowanjach wodnjo a w nozy w njepscheztwazej satraschnej artilleriskej tśelenzy po wutrajnoszi a rjekowstwje dokonjeja, njemóże zane złowo wobdźiwanja a dźakownoszcze wuprajicź. Jena z najwjetschich bitwow zykeje wójny je zo sapocźała. B.

Rosprawa awstriskeho generalneho staba

wot 30. septembra praji: **Położenje w rańschej Galizinskej, nad Ikwu a Putilowku njeje zo pscheměniło.** W tonidkatym kraju rěcźki Kormina zu awstrisźy wojazy někotre sepjeranischcza dobyli, pschi cźimž zu 4 ruskich offizěrow a 1000 muži zajeli. Dwaj njepschecźelowaj létarjej staj zo dele tśelikoj. Awstriske wójsko w Litwje je ruske nadběhi wotpokasało. Wojowanje z dźěła k pschimańzy dowjedźe. Njepschecźel je cźeźko schkodował.

Na italskim wojownischczu je zo poślednju nóz w tirolskej wjecźornej froncze w Adamellowskich horach wojowało. Jedyn njepschecźelowy spytany nadběh na pschekhód k wjecźorej wot Cima Presena je zo z naschej artilleriju wotpokasał. Tež pola Mandronskeje khěźki dyrbjachu Italszy po wjazyhodźinskim wojowanju wróczo hicź. Na Vielgereutskej wyżokej runinje zu woni teho runja w nozy nasche stejischcza dwójzy podarmo nadběhali.

Runje tak zu zo na koruntanskej froncze nózne nadběhi na nasche wobtwjerdźene linije k wjecźorej Bombaschskeje hrjebje pola Pontafela njeporadźike.

Wojowanje pola Tolmeina a k połnozy wot tam dale dźe. Psched Mrslim Vrhom (Mjerskym Wjerchom) je zo njepschecźel do zwojich starych stejischczow wrócził; pschecźiwo dokam wospjet postupowasche, tola zo stajnje wotpokasa. Dźenża rano zo italska artilleriska tśeleńza pschecźiwo Tolmeinej, kotraz bě hižo wczera jara żiwa, z nowa sapocźa. B.

Rosprawa ruskeho generalneho staba

wot 28. septembra powě: Nadběh Němzow we wokolnoszi Erkawa pola Rigi je zo wotpokasał. Njepschecźelowa artillerija zo se tśeleńzu do wschelakich městnow we wokolnoszi Rigi samerjuje. Nascha artillerija je wospjet njepschecźelowych létarjow we wokolnoszi Schlocka wotehnała a na někotrych městnach njepschecźelej sadźěwała, podseńske khody wurycź. We wokolnoszi Dwinska (Dünaburga) zo z nowa z prjedawschej zylnoszu wojuje. Wjele němskich nadběhow se strony Noweho Alexandrowska je zo wotrasyło. Tu artilleriske bědźenje wulku zylnosć nabu. S móznymi nadběhami naschcje kavallerije pschecźiwo pschekhodam hornjeje Wileje we wokolnoszi

Dolywinowa je žo němska kavallerija, kotraž se starych regimentow wobstejesche, rospjerschika. Ssmy 6 offizerow, 65 muži sajeli, 3 maschinske tšélby a wjazy dyžli 100 mjeczow sebrali. Nasche schkodowanje je žnadne. W stronach k wjeczorej wot Wilejki je žo s wulkej saßakkoszu wojowako. Schtyri němske nadběhi žu žo wotrasyke. S nowym nadběhom žo naschi wojazy troschku wróczo szdzischczachu. Wojowanje njepschestawajzy dale dże. Jene s naschich wójskow w tychle stronach je sandżeny tydżeń Němzam 13 kanonow, mjes nimi 5 wulkokalibriskich, 33 maschinskich tšélbow, 12 munizischich wosow a psches 1000 njesranjenych jatych sebrako.

W stronje k ranju wot Oschmjanow a bóle k pokodnju hacz do stron rěki Pripeta žo wschudże wojowanja s wulkej žylnoszu roswiwaju. Někotre s tychle nadběhow mějachu městny wuspěch, kotryž pak bě woprawdże jara žnadny a bjes wuliwa na pschewjedżenje powschitkownych wotmyßlenych nadawkow nascheho wójska. Spomnjenja hódne wuspěchi nascheho wójska běchu s prěnja nadběh na wjeß Deljaticzi nad Němjenom, kotryž njepschecżela nusowasche, žo s wulkim schkodowanjom wróczo szdzahnycz, dale wotpokasanje njepschecżeloweho nadběha w stronje krótkeho ranja wot Boranowiczskeho dwórnischcza, s tsecza nadpad na awstriski bataillon pola wßy Schczary w stronje pola Ljachowiczow, pschi czimż žo dżél Awstriskich saruba, 364 muži s 2 offizéromaj žo saja a žo jena maschinska tšélba dobu. Wunoschk tuteho nadpada bě, so bě njepschecżel nusowany, na tamnu stronu rěku zosacz, se schtwórta dobycze wßy Sslěsnizow w stronje delnjeho Stochoda, tu žo najwótrischo wojowasche. S njeßkyschanej njembroszu žo wo palazu wjeß wojowasche. Wjeß w naschich rukach wosta. Njepschecżel žo sniczi. Jenoż dweju mužow sajachmy a schtyri maschinske tšélby sebrachmy.

W stronje želesnizy mjes Kowelom a Ssarnami je žo na Styrowym lěwym brjoshy na někotrych městnach horzo wojowako. Do wjeski Kolkow a wokolnoscze njepschecżel žylnje tšélesche. Na galizischej mjesy žo saßakke wojowanje pola Noweho Alexinjeza saßo ponowi. S pomozu czerstwych wojakow naß Awstrischy nusowachu, wjeß wopuschczicz. S nowym žylnym bajonetowym nadběhom naschi wojazy Awstriskich saßo se wßy czißnychu, jich wjele morichu a wjazy dyžli 1000 muži sajachu. Po poßlednjej powjeszczi Awstrischy Nowy Alexinjez s nowa nadběhuja.

30. septembra je žo szczěhowaza rosprawa wudaka: W stronje k krótkemu wjeczorej wot Friedrichstadta žu Němzy bjes wuspěcha wßy Czusch a Zigger k dokhemu wjeczorej wot Birschallena nadběhali. Tele nadběhi žmy s artilleriskej a tšélbnej tšeleńzu wotpokasali. W stronje pola Dwinska artilleriska tšeleńza njepschestawajzy dale dże. Se žwojej artilleriskej tšeleńzu žmy němske nadběhi wotpokasali. Na froncze Gelem—Sswentem a Medmuskeho jězora žo dale wojuje. Mjenje ważne wojowanje bě pola wßy Kofjan. W stronje k polnozy wot Krewa a k poldnju wot Oschmjanow žo njepschecżel s mozu do naschich wojakow dawasche a jich něschto wróczo szdzischcza. K poldnju wot rěki Pripeta je njepschecżel wospjet Czartowysk nadběhowak. Nadběhi žo s wopředka wotpokasachu, potom pak naß njepschecżel poßylnjenje dostawschi na Styrowy prawy brjoh wróczo szdzischcza. 28. septembra njepschecżel njembru tšeleńzu na wjeß Nowy Alexinjez puschczi a wjeß trójzy nadběhowasche, tola kóždy krócz jeho se seßrjedżenej artilleriskej a tšélbowej tšeleńzu wróczo czißnychmy. We wokolnoszi wßy Kurczíny nad Strygu k wjeczorej wot Tarnopola žo artilleriska tšeleńza poßylni. Po njembrym wojowanju žo naschi wojazy njepschecżelowych tšélnych hrjebjow a njepschecżeloweho wobtwjerdżenja k wjeczoru wot Kodaczu smozowachu. Dale postupujo žo naschi wojazy po žylnym artilleriskim pschihotowanju a pschedobyczu psches grocżane saracżenja njepschecżelowych tšélnych hrjebjow k ranju wot Kupczinzow smozowachu. B.

Rosprawa franzowskeho generalneho staba

wot 30. septembra powě: Rosprawy dowoleja ważnosez wuspěchow, s naschim postupowanjom w Champagni, kotrež s postupanjom naschich jendżelskich swjaskarjow w Artois swißowasche, wschědnje dospołnischo spósnawacz. Němzy žu niz jenoż nusowani byli, na wuspschestrjenej froncze žwoje mózne wobtwjerdżene stejischcza spuschczicz, w kotrychż bě jim pschikasane, hacz do kónza napschecżo stejecz, ale woni žu tež schkodowanje poczerpili, kotrež hromadże po morwych, sranjenych a jatych wobstatk tsjoch armeekorpsow pschekrocza. Wscho hromadże je žo hacz dotal 23 000 muži sajako. Liczba wotwjesenych kanonow 79 wuczinja. 17 550 jatych a 316 offizérow je psches Chalons pschischko a žo do městnow dowjesu, hdżež žo samészcza. Po něczim žo bitwischczo prósdni a brónje wscheje druziny, nadoba tšélnych hrjebjow a parkowy material, kotryż dyrbjesche njepschecżel sawostajicz, žo liczi. W Artois je wossjerjene postupanje k ranju wot Souchez hacz k wjeczorej a w nozy dale schko. Po roshorjenym wojowanju žmy hórku 140, wobknjeżaze městno Vimyskich hórskich khribjetow, a k pokodnju wot tam leżaze sahrody doßahnyli. Liczba njesranjenych wojakow, kotrež žu žo w tymle pschedewsaczu sajeli, 300 pschekrocži. W Champagni žo po zykej froncze njepschestawajzy dale wojuje. W stronje k poknozy wot Massiges žu žo nowe wotdżělenja Němzow poddake; w jenej jenicżkej stronje je žo hacz do wjeczora něhdże 1000 muži sajako. Na druhej froncze njeje žo nicžo wurjadneho slako. Njepschecżel do naschich tšélnych hrjebjow k poknozy a k pokodnju wat rěki Aisny, w stronach St. Mardskeho lěża, Troyona a Vailly žylnje tšélesche. My s rasnoszu wotmolwjachmy.

Wolfez telegrafowarnja k tejle rosprawje pschispomni: Hacz runje rosprawa w žwojim pschěhnaczu khětro daloko dże, žo tola žwojeje wupruhowaneje saßady dżerżimy, hamtske rosprawy žwojich pschecżiwnikow po zykym wopschijeczu saßo dacz.

* * *

Hamtska franzowska rosprawa wot žrjedy wjeczora rěka: Zyly dżeń je žo na hórkach mjes Souchez a Vimy wojowako. Ssmy wschě nowe dobyte stejischcza wobkhowali.

W Champagni je žo njepschestawajzy žylnje psched njepschecżelowym postajenjom wojowako, kaž tež wo to, so by žo wustup k poknozy wot Le Mesnil pomjenschik. Ssmy po brjohach Tahureskeje hórki, we wokolnoszi Tahura a k poknozy wot Massiges postupowali.

W měschniskim a w Appremontskim lěßu bě s wobeju stronow khětro žylny bombardement. B.

Rosprawa jendżelskeho pólneho marschalla Frencha

wot 29. septembra praji: Wo Loos a wo stronu k poknozy wot tam žo dale wojuje. Ssmy někto zylu krajinu k poknozy wot hórki 70, kotruż bě njepschecżel žobotu wróczo dobył, wobžadżili. K pokodnju wot Loosa žmy postupowali a hischcze jenu kanonu wsali, tak so žmy wscho hromadże 21 dobyli. Pódla teho hischcze wjazy wopuschczenych kanonow mjes naschimi a njepschecżelowymi stejischczemi steji. Liczba jatych wjazy dyžli 3000 wuczinja. Ssmy 40 maschinskich tšélbow sebrali, druhe žu žo s tšélenjom skónzowale. Dobyta linija bě wurjadnje žylna a s dwójneje fronty wobstejesche, do kotrejż běschtej wulkej poßylnjazej wobtwjerdżeni, Hohenzollernska a khežor-Wylemska redouta, satwarjenej, kotrejż žycz tšélnych hrjebjow a bombywudżerżazych skhowow, na wjele stow metrow žo wupschescżerazych, wobžahatej. Druha linija k wjeczorej běži. W tymle wokomiku tule liniju žylnje nadběhujemy. Naschi lětarjo žu dżenża na želesnizu pola Bapaume bomby mjetali, jedyn czah sniczili a želesnizu pola Achiet-le-Grand wobschkodżili. B.

* *

Dopißowaŕ Reuterez telegrafowarnje w jendżelskim hłownym kwartěrje telegrafuje: Po tsjoch dnjach žylneho wojowanja žu jendżelszy wojazy njedżiwajzy wótrych napschecżnych nadběhow na wjele městnach dobyte městna wobkhowali. Dżenża žu žo ważne hibanja wuwjedle. W Loosu je žo hischcze wjazy Němzow sajako a žo kanony dobyke. Tam je žo liczba njepschecżelow w pinzach skhowanych wußlědżika. W Loosu a wokoło njeho žu žo hischcze někotre kanony dobyke, kaž žo praji 23. Na wjele městnach je žo wczera žylnje wojowako. Krajina něhdże 1000 metrow k wjeczoru wot Haisnes je žrjedżischczo pěschkowskeho wojowanja, kotrež žo hischcze dale wjedże. Wo wěste městno na hórzy 70, kotraž hischcze w naschich rukach njeje, žo teho runja wótro wojuje. Pschihotowanje s artilleriju pched wulkim nadběhom bě satraschne. Wulka liczba kanonow bě na někotrych městnach postajena a hobrske hromady granatow bě žo na hromady skkadło. Ssobotu krótko do poknozy žo bombardement s njesnatej žylnoszu sapocza. Němske linije běchu do procha a kura sawalene. Naßypy a grocżane saracżenja žo shubichu. B.

Mobilisazija grichiskeho wójska.

Dla mobilisazije bolharskeho wójska je žo Grichiska teho runja rosßudżika, žwoje wójsko mobilisowacz. Grichiski ministerstwowy pschedżyda Venizelos je s kralom schtyri hodżiny dołho rosrěczenje měl. Wón dopokasa, so je mobilisazija jenicżke mózne wotmolwjenje na wustupowanje Bolharskeje. Kral potom wójnskeho mi-

nistra Danglisa pschija, na czoż mobilisaziski wukas podpiża. S powolanych dwazyczi lětnikow žu hižo schtyri pod brónjemi. Praji žo, so je kral do mobilisazije swolił, dokelž je wona dla sakitanja Grichiiskeje nusna. Franzowska je Grichiskej 100 milijonow frankow k wuhotowanju wójska poskiczika.

Po privatnych dopiżach Wolfez telegrafowarnje je ludowe smyślenje po wojsewjenju mobilisazije měrne. Lud ma knjeżerstwowe wobhladniwostue naprawy sa dobre a ma je dla bjesstraschnoscze kraja sa nusne. Nowiny wusběhuja, so chze Grichiska s mobilisaziju měr na Balkanje sdżerżeż. Venizolej blisko stejaze nowiny na to pokasuja, so je swjask mjes Sserbiju a Grichiskej njerostorhniwy, tola s dobom wusběhuje, so žu žo pschikasane wojerske naprawy jenoż dla pschiczinow wobhladniwoscze a dla bjesstraschnoscze kraja stake. Tych žamych pschiczinow dla też nětczischemu knjeżerstwu napschecżne politiske strony mobilisaziji pschihłožuja. Bołharska po Athenskich nowinach „Patris" wójsko a mazedonske sběżkarske czrjódy (komitażow) pola Nevrokopa Kuprülü a Gumulczinu shromadżuje a khětre mozy k mórskemu městu Dedeagaczej sczele, hdżež žo boji, so mohli Jendżelczenjo, Franzowsojo a Italszy wójsko na kraj wużadżicz. B.

Parižske a jendżelske nowiny pschecżiwo Bołharskej.

Parižski „Journal" je shonił, so chze schtworoswjask (Jendżelska, Franzowska, Ruska a Italska) na kóżdy pad mazedonsku żelesnizu do žwojeje ruki dostacz a swjask wot Salonikia k ruskim mjesam sdżerżecz, žamo też potom, hdy byschtej Grichiska a Rumunska sa žwobodnosczż tohole pucża rukowałej. Wot Bołharskeje chze žebi schtworoswjask sa krótki postajeny czaż żadacz, so by hnydom mobilisaziju wotskasała. S dobom ma žo rumunskemu a grichiskemu knjeżerstwu wosjewicz, so stej žebi Jendżelska a Franzowska wotmyślitej, dla sakitanja žwojeho žerbskeho swjaskarja a dla swěscenja žwojich swjaskow wójsko na Balkan wużadżicz. Rumunska ma žo nusowacz, žwoje wójsko hnydom pschecżiwo Bołharskej a Awstriskej mobilisowacz, mjes tym so maja sa wěste, so Grichiska jenoż na snamjo wot schtworoswjaska czaka, so by pschecżiwo Bołharskej mjecz wucżahnyła.

„Echo de Paris" praji, so wo wotmyślenym nadpadże Bołharskeje njeje żaneho dwěla. Niż jenoż bołharski kral ale też wjednizy bołharskeho luda měnja, so je na Balkanje sa Bołharsku jenoż jedyn jedyn sadżěwk a jedyn samer. Sadżěwk je Sserbija, samer Saloniki. Dżenża žo wo to jedna, sadżěwk powalicz, jutsje spytaju, samer dożahnycz. Sady nadpada Bołharskeje pschecżiwo Sserbiji móże žo pschichodny nadpad pschecżiwo Grichiskej spósnacz. Po pucżu, po kotrymż chze žo Bołharska do Salonikia nastajicz, mohł schtworoswjask se Salonikia do Konstantinopla czahnycz.

So žo Jendżelska a Franzowska na to hotujetej, Saloniki jako nowe sepjeraniscżo pschecżiwo Turkowskej dobycz, na tym žo wjazy njedwěluje. Někotsi franzowszy a jendżelszy offizerojo žu pscheđ krótkim czażom pod zusym mjenom w Salonikiu pschebywali a žu wot tam k połnozy k žerbskim mjesam pucżowali. Do Salonikiskeho pschistawa žu někotre łódże s muniziju pschijeże. Dale žu žo tam pschiprawy k wużadżenju wjetscheho wójska cżiniłe. Bukarestske nowiny „Dominèata" chzedża wjedżecz, so žu žo schtwórtk na kupje Mudros jendżelszy a franzowszy wojazy na łódżach samješczili, kotrež do Salonikia pojedu. Wójsko je pjecża sa Sserbiju postajene. B.

Schtworoswjask a Bołharska.

Powjescz, so je schtworoswjask, wožebje Franzowska, Grichiskej 150,000 muži žylne wójsko žłubiła, jeli so by žo wona rosžudziła, Sserbiju podpjeracz, italske nowiny „Tribuna" a „Idea Nazionale" jako wěrnu potwjerdżeja. Italszy žo nadżijeja so žo s tym Grichiska sa schtworoswjask rosžudzi. Też žo s tym Bołharskej sadżěwa, ważnu żelesnisku liniju mjes Sserbiju a Salonikiom wupuscżicz, po kotrejż móże žo Sserbija jeniczży s jedżu a muniziju sastaracz. Dale móże žo nadżecz, so bołharski kral žwoju „dyrdomdejsku politiku" spuscheżi a žo na jażne stejiscżo postaji. Każ žo sda, w nowschim czażu w Romje s zyła wulku nadżiju na Bołharsku wjazy njestajeja.

„Corriere della Sera" s Nischa powě: S bołharskich mjesow traschaze powjescże pschikhadżeja. Czeknjeńzy powjedża, so žu žo w Sofiji pscheđ Sserbskim a ruskim pósłanzstwom njepscheczelske demonstrazije stake. (Köl. Zeitg.)

Saczischcz bołharskeje mobilisazije w Ruskej.

Ruske nowiny žo s hněwom pyrja, so chze Bołharska, kotruż je Ruska wot turkowskeho pschaha wużwobodżiła, pschecżiwo Ruskej wojowacz. Zyły hněw ruskich nowin žo na krala Ferdinanda wutschaże. „Nowoje Wrjemjo" Rusku a Franzowsku napomina, so njeżmětej czakacz, hacz bołharske wójsko žerbske mjesy pschekroczi; wonej dyrbitej hnydom wójso w Salonikiu na kraj wużadżicz, kotrež dyrbjało se žerbskimi wójskami pschecżiwo Bołharskej wojowacz. Bołharska žebi njeswěri, pschecżiwo jeniczkemu franzowskemu abo jendżelskemu wojakej ruku sběhnycz. B.

Schtworoswjask Bołharskej hrosy.

Peterburgske depesche praja, so žu dżeń po bołharskej mobilisaziji wschitzy póżłanzy schtworoswjaska k ministerstwowemu pscheđsydże Radożławowej pschischli a prajili, so Bołharska pschi nadpadże na Sserbiju grichiske a schtworoswjaskowe wójsko na žwojim pucżu namaka. Woni žu pschispomnili, so schtworoswjask žamo wobronjenu neutralnosczż jako njepscheczelnosczż wobhladuje. B.

Rumunska mobilisuje?

Po jenym Parižskim telegramje s Roma žu nowiny „Corriere della Sera" powjescz dostake, so je Rumunska wobsamkka, dla mobilisazije Bołharskeje mobilisowacz. W Bukarestu žu wulke politiske demonstrazije byke. Wulka ludowa czrjóda po drohach czahasche. S pschiczinu demonstrazije běchu žłuchi, so je Bołharska Sserbiji ultimatum, pożlednje pižmo se žwojimi żadanjemi, pschepodała. L.

Ministerstwowy pschedsydża Bratianu je wotpósłanzam shromadżisny wotmolwił, so hischcże njeje hodżina pschischka, so by Rumunska do žwětoweje wójny sastupiła. Wón wě, so móże žo na parlamentarisku wjetschinu sepjeracz. Ludowe derjeměcże pak žebi podpjeru se wschěch stron żada. B.

Też rumunska ministerstwowa rada je prajiła, so ani bołharska ani grichiska mobilisazija Rumunsku njepohnuje, žwoje dotalne neutralne stejiscżo wopuschcżicz Doniż Bołharska Sserbiji wójnu njepschipowjedżi, njebudża rumunske interežy w strasche. Schtoż Sserbiju nastupa, nima Rumunska runje każ pschi sklądnosczi prěnjeho nawala awstriskeho wójska do Sserbije, żaneje pschiczinu, k lěpschemu Sserbije sakroczicz. S teho je spósnacz, so žo Rumunska s niczim Grichiskej a Rumunskej njeje swjasała abo so žo wona nochze nětkole tychle swjasanjow dżerżecz. B.

Njepscheczelnoscże pschecżiwo Němskej w Rumunskej.

Njedżelu je žo w Bukarestu shromadżisna něhdże 50 sapósłanzow wotměła. Pschedsydża Justrati praji, so je schkaranje Němzow(!) w Rumunskej nastork k shromadżisnje dało. Mjes pschitomnymi běchu Tako Jonescu, Philippescu a Dalavranceo. Hdyż běchu žo někotre rěcże wotměke, Tako Jonescu scżěhowaze wobsamknjenje czitasche: Podpižani senatorojo a sapósłanzy żebi żadaju, so by žo skażerstemu nadpjeranju, kotrež krej wonjecżežscżuje, kónz cżiniło, dżiwajo na strach, so žo kraj s njepscheczelemi wobstupi, kotsiż žu żebi wotmyślili, so by Rumunska wotbróniła a žwój wyżoki nadawk spuschcżiła, a so by knjeżerstwo poruczilo, so bychu žo wschě krajowe wojerske mozy mobilisowake. Jedyn wubjerk tole wobsamknjenje knjeżerstwu wosjewi. D.

Sakasanje ruskopscheczelnych nowin w Bołharskej.

Wschěm w Bołharskej wukhadżazym ruskopscheczelnym nowinam, mjes nimi daloko rosschěrjenym „Narodej", „Radikalej", „Zariji" a Balkanskemu Sgoworej" je bołharska wojerska zensura sakasała wukhadżecz. B.

Czrjóda studentow je w Bukarestu Němzam njepscheczelske nażyliwscże skuczika. Pod wjednistwom pschedżydy studentskeho swjaska, Banua, studentojo po měschczanskich drohach czahachu a woknowe schkleńzy redakzije Němskej pscheczelnych nowin „Scara", němsko-rumunskeje wobhonjerne a němskeje schule rosbichu. Polizija je Banua a někotrych druhich herjekarjow sajała. B.

Wójna se Sserbiju.

Po rosprawje žerbskeho knjeżerstwa wot 26. septembra je žerbska artillerija, nad rěku Ssawu postajena, njepschczelowym wobtwjerdżeńskim dżełam pola Bejany sadżěwała. Njepscheczelowa artillerija je do žerbskeje tšélała, tola žo po schěscz wutšélach nusowasche, žo wotmjelknycz. Jene njepscheczelowe lětadło nad Alionu pschelecża. Hdyż wono k Dunajej dolecża, jo žerbska artillerija nusowasche, na rumunskej stronje k jemi sleczicz. To žame žo

ſ druhim njepſcheczelowym lětadłom ſta. Njepſcheczelowa artillerija pola Aliony na to do ſerbſkeje tſělesche, kotraž wotmolwjejo njepcheczela nuſowasche, wotmjelknycz. W nozy wot 22. k 23. septembrej ſpytaſchtaj ſo dwaj czołmaj ſ njepſchelowymi wojakami pſches Ssawu a pſches Drinu pola Racza pſchewjeſcz, tola ſo wróczo ſbiſchtaj. Njepſcheczelowa artillerija na to do ſerbſkeje tſělesche, tola ſo nuſowasche, wotmjelknycz; ſtejiſchczo jeneje kanony ſo do zyła wupuſczi. Sserbſka artillerija dale njepſcheczelowemu wobtwjerdzeńſkemu dźěłu pola Bejany a pola Opary ſ napſchecza Oſtrowizy ſadźěwuje. G.

W nozy wot 23. k 24. ſeptembrej je njepſcheczel na ſroncze rěki Driny ſ pěſchkowſkich a maſchinſkich tſělbow pſchecziwo naſchim wotdźělenjam pſchi Raczowſkej złoniży tſělecz ſapoczał. Pod ſchkitom tejele tſěleńzy ſo wón ſ dwěmaj wulkimaj czołmomaj pſches rěku pſchewjeſcz ſpyta. Temule wotmyſlenju ſmy ſadźěwali. Njepſcheczel ſpyta dale, Drinu pſchi jejnym wuliwje do Ssawy pſchejěcz. Tónle poſpyt, kotryż dwě wotdźěleni pod ſchkitom njepſchestawajeje pěſchkowſkeje a artilleriſkeje tſěleńzy czinjeſchtej, ſo tehorunja njeporadźi. B.

„Corriere della Sera" prajenje ſerbſkeho póſłanza w Athenje wosjewja, po kotrymž je ſo ſ lětarjemi, kotſiž ſu 60 mil daloko do ſmutskowneje Wuherſkeje leczeli, wobhoniło, ſo žanych ſylniſchich němſkich a awſtriſkich wotdźělenjow pſchi ſerbſkich mjeſach njeſteji. B.

Strajkowe hibanje w Italſkej.

Na wſchelakich měſtnach Italſkeje ſu ſo ſrjedu ludowe ſhromadźiſny wotměle, w kotrychž ſozialdemokratſzy wotpóſłanzy ſwjaſka tkalzow a pſchedźerjow radźachu, dźěło ſaſtajicz. Dźěłaczerjo w tkajernjach ſu do teho ſwolili, tak ſo wot ſchtwórtka rano tkajerńe ſměrom ſteja. B.

Italſka panzerowana łódź „Benedetto Brin" ſ rosbuchnjenjom ſo ſniczika.

W Brindiſiſkim mórſkim pſchiſtawje je ſo wutoru na bitwiſkej łódźi „Benedetto Brin" w ſadnjej pólvrowej komorje rosbuchnjenje ſtało, ſ kotrymž je ſo łódź nimale zyła wupuſczika. S 820 muži ſylneje wobſadki je ſo hacz dotal 8 offizěrow a 379 muži wukhowało. Mjes woporami, kotrychž mjena ſu ſnate, je kontreadmiral Rubin de Cervin. S kajkej pſchiczinu je ſo njeſboże ſtało, njeje hiſchcze ſnate. „Benedetto Brin" je ſo 1901 do ſłużby ſtajiła, 13 400 tunow wody wucziſchczowasche a 20 ſukow ſa hodźinu pſchejěźdźeſche. Wobrónjenje wobſtejeſche ſe ſchtyri 30½ zentimetriſkich kanonow, 12 12 zentimetriſkich a 20 ſydomzentimetriſkich kanonow. B.

Amerikanſke interesy na wójnje.

„Citizens Naional-Bank" w Baltimore w ſjednoczenych ſtatach pokhózneje Ameriki je ſczěhowazu rosprawu wo wikowanſkim poczoženju roſeſczeła: „Hdy by Amerizy móżno było, wſchě tele twory hnydom podawacz, by ſo naſch kraj do czaſa pſcheliwazeho derjemęcza pſcheſtadźił. Wukrajne ſkaſanki na hotowe a podajomne twory ſo wſcho hromadźe na 1½ milijardy dollarow wobliczeja; pſchedacze tychle tworow a pſchiliw tajkeje ſumy pjenjes budźe dźěło w amerikanſkich dźěłarńjach móznje pohonjecz. Sa někotre ſ tutych europiſkich ſkaſankow budźa měſazy trěbne, prjedy hacz ſo nadźěłaju a my poczinamy wikowanſki wliw a wužitk europiſkeje wójny ſaczuwacz. A tónle dobytk budźe ſo ſ czaſom powjetſchecz a to rucziſcho hacz dotal.

Schef knjeżerſtwoweho wotdźělenja ſa ſmutskowne a ſwonkowne wikowanje we Waſhingtonje ſo na ſczěhowaze waſchnje wupraja: W Europje budźa po wójnje nimale wſchě twory pſchetrjebane. Duż budźa wſchě europiſke kraje niz jenoż żito, ale tež draſtu, maſchiny, ſ krótka wſchě twory a nadobu hnydom nuſnje trjebacz. Żadyn ſ tychle krajow njemóże czakacz, hacz ſu ſo ſ wójnu wupuſczene fabriki ſaſo natwarike a ſo w nich ſaſo dźěła, jich pola ſaſo płody njeſu a jich żony ſaſo nowy narod wocżahnu. Europa budźe pak niz jenoż narunanje ſa pſchetrjebane a wupuſczene hnydom wotkupowacz chzyez, ale wobhdleŕſtwo budźe tyſazore wězy ſa żiwjenje żadacz. Amerika potom we wſchěch europiſkich krajach hobrſke wotbywaniſchcza namaka, jeli ſo budźa amerikanſzy pſchemyſlniży ſ czaſom k temu pſchihotowani, ſo bychu wſchě tele żadanja ſpokojili. Wſchemu amerikanſkemu wobkhodniſtwu ſo rada, kotraž měła ſo rospomnicz, dawa, ſo ma ſo wo pſchichodnych europiſkich wotbywaniſchczach wobhonicz, ſo bychu ſo wobkhodne nóżnoſcze, po wójnje ſlědowaze, poknje wuwużiwake. Tu móże Amerika hiſchcze wjele wjazy ſaſkużicz. B.

Jednak.

Se ſtarych czaſow.

(Pokraczowanje.)

Wonka pſchi lipje Buchnikez Handrij ſam lutki ſtejeſche. Hdyż czi mużſzy tam dońdźechu. chzyſche wón woteńcz, ale farař a Marnak pſcheczelnje prajeſchtaj:

„Woſtań tu jenoż, ty ſměſch wſchitko ſłyſchecz!"

Hiſchcze něſchto krocżeli dale poſtupichu, hacz na kromu wotwiſka, potom ſaſtachu. Njerěczo do doła hladachu. Po ſtach ſchtomy kczějachu, na wſchěch hakſach ptaczki ſpěwachu, łuki a pola ſo kraſnjachu, ſ napſchecza na horje ſtejeſche lěſ, ſa nim wobſłónczene hory wuſtupowachu, a wſchě tute rjanoſcze njedźelſke popołdnje ſ kuſkom ſwojeho ſłónczneho ſwětła a ſwojeho módreho njebja wobjimaſche. Tu a tam něchtó delka pſchi ſwojim polu khodźeſche. Tamle ſchokta ſ bělymaj rukawomaj a tule Horak a ſtary Mjelchař, tam dale pak mkode holzy ſpěwajo czehnjechu.

Nad hłowu ſchtyrjoch mużſkich wětſik we wjerſchku lipy ſ waha poduwaſche.

Tajka rěcz tež wſchědnemu mużej do wutroby rěcži.

„Rjany dżeń", Marnak rjekny. Trochu zuniſcho bě jeho wutroba ſmyſlena.

„Woſtanje-li tak, każ to nětkole ſteji, ſmějemy dobre lěto", Buchnik pſcheczelnje wotmolwi.

Nětkole farař ſapocza:

„Haj, tak je. Druhdy ſebi w měſtach powjedaju, ſo ratař nima ſmyſlka ſa rjanoſcze ſtwórby. Ale to je ſelhane. Bur wjele k temu njepraji, hdyż wſchitko na polach prawje rjane ſteji, ale hdy bychu jemu ſwobodnu Bożu ſtwórbu wſali, by wón ſahinył. Wón tule rěcz lěpje roſymi, hacz ſchtó druhi. Njeńdźe ſo wamaj tež tak, Buchniko, a wam, Marnako? Ja mam waju tola ſobu ſa najroſomniſcheju we woſadże — hacz na jenu wěz wěſo", wón poſměwajo ſo pſchiſtaji a wotmjelkny.

Buraj ſo njehnuſchtaj.

„A w tutej jeniczkej wězy wój tola tež njedyrbjakoj cziſcze ſatwjerdnjenaj a kamjeńtnaj byez. Wój wěſtaj, ſchto ja měnju. Pomyſltaj ſebi ras dwazeczi lět wróczo. Schto ſtaj hacz dotal ſa wſchě ſwoje ſtórżby měkoj? Njejſtaj wjazy hacz ſchtyrnacze tyſaz hriwnow do měſta wotnoſzykoj, njejſu ſo wamaj ſa to ſa khribjetom ſmjeli, njeje najhłupiſchi czeladnik we wſy waju wuſměſchał, ſtaj dha jeneho wużitka měkoj ſe ſwojeho hněwa a ſe ſwojeje ſawiſcze; njebudźeſchtaj ſebi wój mohkoj jara wużitnaj byez — a to njejſtaj cziniłoj? A hdyż je jedyn kóżdy króez proſeż dobył, ſchto je ſ teho měł? Někotre ſtopy ſemje abo někotre prawiſny, kiż jemu niczo njepomhachu, a worczíſna w korczmje, kiż bě ſkoro runje tak wulka, każ ſtórżbne khóſty druheho, a druhi króez ſaſo ſu ſamſni piczay ſa pjenjeſy druheho pſchecziwnika pili. Chzetaj dha wój to tak dale cziniez, doniż waju ſtónczńje w kaſchczu won njeponjeſu? Ludźo budźa ſo ſmjecz, hdyż budźe ſo modlicz: „Daj jimaj wotpocżink", a hacz Bóh tule modlitwu wuſłyſchi, njeje wěſte. Wón je prajił: „Sbóżni ſu měrniwi, pſchetoż woni budźa ſemju wobſedźecz!" Ale wo ſadźeratach rěka to hinak: „Běda ſadźeratym, pſchetoż woni ſhubja ſwoje herbſtwo tu a tež tam."

Sežoknjeny tu Marnak ſtejeſche. Każ proſeta bě jemu farař do wutroby trjechił. Tež Buchnik bě potrjecheny.

„Njeſatwjerdujtaj ſo, wſmitaj wój namjet. Wój namjet je tón, njech to ſ lipu woſtanje, każ je hacz dotal było. Ta ſtopa ſemje waſ khudſcheho njeſczini, Buchniko, a Marnak ſawěſcze budźe rady widźecz, hdyż ſo wy prawje huſto pod lipu ſydnjecze."

Ale Buchnik błuzy a ſpłóſchiwje rjekny:

„Knjes farař, hdy njebudźech na to pſchiſłahał, ſo chzu tu lipu ſwojim potomnikam woſtajicz, potom wſchak —"

Na jeho wobliczu bě jaſnje ſpóſnacz, ſo bě jemu woprawdże zel, ſo měra ſczinicz njemóże.

Hordy ſo pſchi tych ſłowach ſtary Marnak ſruna, a jeho wóczko jaſnje prajeſche, ſo chze tež wón ſwoje ſłowo hacz do ſmjercze a ſahubjenja dżerżecz.

* * *

Sa tón czaſ bě Schkrabakowy pſcheczel, Mudrak, pſcheměnjeny liſt doſtał. Na hłowu ſo wón daſche do wſy won dowjeſcz, ſaſtupi k Schkrabakej dó iſtwy a dżerżeſche jemu do wocżow pſcheměnjeny liſt, kotryż bě po prawom na Marnakez Hanu piſany, a ſakhadźeſche:

„Pſcheradżene je! Liſt je ſamėnjeny!"

Schkrabakej bě, kaž budźesche jeho błysk trjechił.

„Schtó dha ma mój list?“ wopraſcha ßo Mudrak.

„Marnakez Hana“. Schkrabak wotmolwi.

„Tón dyrbimoj wróčźo doſtacź!“

„Na kóžde waſchnje“, Schkrabak dorjekny, „a hdy by to ſ mozu było; w tymle cźaßu je wona wěſcźe ßama na kuble doma. Hnydom na kubło!“

Mudrakowy wós ſa dźeßacź mjeńſchinow k Marnakezom do dwora ridrowaſche.

Hana bě lutka ßama horkach we ßwojej ſtwicźzu, woßudny liſt pſched njej na blidźe leżeſche. Spěſchnje jón k ßebi tyknu.

Durje ßo wotewrichu a muźſkaj ſaſtupiſchtaj.

Khroble a njehańbicźiwje, kaž by tu ſ knjeſom byk, Mudrak k holzu dźěſche a rjekny:

„Wy macźe liſt, ſ[illegible]tryž je mi, hnydom mi jón dajcźe!“

Hana ſtany a wótſje ßo ji błyſkotaſche. Jeju wuſtupjenje bě jejnu hordoſcź franiko, a ſ dobom bě ßo jej doſpołnje wujaßniko, ſo wona tutón liſt ſ rukow dacź njeßmě. Směromnje wona muźſkimaj rjekny:

„Hdyž budźe nan domoj, potom móżecźe po njón pſchińdź, nětkole niz!“

Ale Schkrabak rjekny:

„Tón liſt maſch ty, niz twój nan!“

Hana pak wotmolwi:

„Pſchi tym woſtanje, ſchtoż ßym prajika!“

„Ja njemóżu cźakacź, dajcźe mi moje ßwójſtwo wróčźo, abo ja waß wobſkorżu!“ Mudrak wołaſche a ßo na nju dobywaſche.

Ale Marnakez Hana njedaſche ßebi to lubicź. Jako gumijowy bal wona khrobłeho cźłowjeka wot ßebje wotſtorcźi a nimo wobeju cźekny, po ſkhodźe dele a k lipje won, ſa njej hnydom Mudrak a Schkrabak khwataſchtaj.

* * *

Nimale k lipje doběżawſchi, Hana w ßmjertnym ſtraſche ſ zykej ſchiju wołaſche:

„Handrijo, pomhaj mi!“

Farař bě runje poßledni krócź wobeju burow krucźe napominał, ſo dyrbitaj ßo ſjednacź: podarmo. W poßlednjej nuſy wón ruzy k njebjeßam wupſcheſtrjewaſche a chżyſche ſawołacź:

„Božo w njebjeßach, rosmjehcź ty wutrobje!“

Ale jeho ſawołanje ßo nahle pſchetorże, hdyž ßo ſakſchikny:

„Handrijo, Handrijo, pomhaj mi!“

Spěſchnje ßo Handrij ſruna; wón hłóß ſpóſna, druſy ſ nim. Ale lědma běchu něktore krocźele ſtupili, wuhladachu hižo, ſo Hana po łukach cźěka, ſa njej Mudrak a Schkrabak.

Pſchekwapjenaj na ßo łojerjej pohladaſchtaj a Schkrabak hroſnje ſakla, hdyž ßo dohladaſchtaj, ſo pſched ſchtwórjomi muźemi ſtejeſchtaj. Wróčźo wjazy njemóżeſchtaj. Mudrak bě ßo najpřeni ſaßo ſhrabał a khroblocźe nabył. Kaž pſchepytowazy ßudnik ßo wón na Hanu wottorże, kotraž mjes ßwojim nanom a Handrijom ſtejeſche, a ſawoła:

„Poßledni krócź wam praju: dajcźe mi mój liſt, abo dam waß podraźenja dla ſajecź!“

„Nó, nó“, farař rjekny, ſchto dha je ſ liſtom?“

„Tule“, Hana nimale bjes dycha wuběżana wuſtorcźi, „nano, — knjes fararjo — Buchniko — cźitajcźe jón, njedajcźe jón ſ rukow, Božedła niz!“

Wjazy wona prajicź njemóżeſche. S tymi ßłowami wona liſt ſe ſaka wucźeże a jón fararjej do ruki da.

Spěſchnje Mudrak do prědka poſkocźi, ſo by jón wutorhnył, ale ſtary Marnak krocźel do prědka poſtupi a ſe ßwojim cźěłom hiſchcźe runje w prawym cźaßu ßwoju dźowku pſchikry.

Farař liſt wſa a Hana jenoż hiſchcźe woſpjetowaſche:

„Božedła, knjes fararjo, cźitajcźe jón, mój nan, Buchnik a też Handrij dyrbja jón ßłyſchecź! Wón je ßo ſameńił, ale w nim ſteji wſchitko napißane, ſchtoż ſtaj tejle dwaj“, pſchi tym wona na Mudraka a Schkrabaka pokaſowaſche — „ſ nami cźinicź chżyłoj!“

„Ach tak!“ wudoby ßo fararjej ſ wutrobna, a wón tón liſt něktore krocźele do ſady ſtupiwſchi, wótſje cźitaſche, mjes tym ſo Buchnik, Handrij a Marnak jeho pſchecźiwo njepſchecźelomaj ſchkitachu. Duž farař cźitaſche:

„Cźeſcźeny pſchecźelo!

Ssmój dozpěłoj, ſchtoż chżychmoj. Ja ßym Buchnika a Marnaka na wſchě cźaßy roſſchcźuwak, njedźiwaizy duchowneho a ſměrza. Buchnik woſmje ßebi tebje ſa rěcźnika, Marnakej póſcźeleſch twojeho wuja na ſchiju, Buchnik ma kubło bjes dołha, ale żanych hotowych pjenjes, póſcźeltaj jemu bórſy prawje wułke ſliczbowanje, ſo do wuſkoſcźow pſchińdźe, ſ dobom jemu kaž pſchipadnje pjenjeźnika do domu póſcźelu, ſo by ßebi wot njeho pjenjeſy požcźił, potom mamy jeho w kłeſchcźach; wſchitko dalſche ßo ßame da. Wón žłoka a je hrubý, pjenjeźnik dyrbi jeho do korcźmy na wino dowjeſcź; to wón ſcźini — a Buchnik potom w pjanoſcźi wſchitko podpiża. Sa nětkotre lěta, hdyž ßmój pilnaj, budźe Buchnikez kubło twoje. Sa to ßebi ja Marnaka wużadam. Jeho dźowka ßo mi lubi, wona dyrbi moja żona bycź, hižo ßym jej pißał. Potom wutorhnu jejneho nana pjenjeźnikej a tebi ſ rukow, wój pak wote mnje 20000 hriwnow njedoſtanjetaj, kaž to w dołżnymaj liſtomaj ſteji, ale jenoż, ſchtoż ſtaj jemu hotowe požcźiłoj: cźiſtych 7000 hriwnow. Potom ſměju Marnaka we ßwojimaj rukomaj, tak dołho dyrbi wón pſchewißacź, doniż wój Buchnika njeſtaj wotbykoj, potom jemu dołh wupowjem a wucźěrju jeho ſ kubła; wjecźicź ßo, to je rjana wěz! Druhe wězy ertnje.

S poſtrowom Twój Schkrabak.“

„Tónle liſt je potajkim Schkrabak pißał, a to temule knjeſej, Mudrakej“, farař doda, ſawali liſt a tykny jón do ſaka na wutrobnu. Potom ruzy k njebju ſběże a ſ mkodoſtnej horliwoſcźu ſawoła:

„Bohu wěcźny dźak a khwalba! Nětkole dyrbi měr pſchińcź!“

A nimo dweju burow wón poſtupi pſched wotkryteju njekhmanikow a wótſje rjekny:

„Wój knjeſaj, tón liſt ßebi my ſkhowamy, a my ßo njebojimy, ně, my wjele bóle ßebi pſchejemy, ſo byſchtaj naß wobſkorżiłoj, ſo bychmy mohli waſchn njekhmanoſcź ſjawnje a pſched ßwědkami roſſaßnicź. Tón dźeń, na kotrymž naß wobſkorżitaj, budźe wamaj dźeń ſprawneho khoſtanja!“

(Skóncźenje pſchichodnje.)

Ze Serbow.

— **(Měſchcźańſke pſchedawańnje zyroby.)** Měſchcźańſka mjaßowa pſchedawańnja na jerjowej haßy 5 je wutoru, ßrjedu pjatk a ßobotu, a pſchedawańnja warjenjow pod radnej khěžu pſchi hłownym torhoſchcźu ßrjedu, pjatk a ßobotu wot 8 hacź 1 a wot 3 hacź 8 hodźin wotewrjena.

— Cźaß, w kotrymž móża ßo koprowe, moßaſne a cźiſtoniklowe wězy a to kótły, kótliki, hornzy, warjaki, pónoje, pjecźeńſke formy, tyhele, ſtudźaki, ſchklě, tołkacźe, khachlowe durcźka, kupańſke wanje, khachlonki dobrowólnje wotedacź, je ßo hacź do 16. oktobra podlěſchił. Po tutym cźaßu dyrbja ßo tele dobrowólnje njewotedate wězy 17. oktobra na pſchipowjedźaze papjery, kotrež ßu pola gmejnſkich pſchedſtejicźerjow doſtacź, ſapißacź a ßo wußwoja. Sa punt kopra ßo 85 pj., ſa punt moßaſa, tombaka, bronſy 50 pj., ſa punt cźiſteho nikla 2 hr. 25 pj. ſaruna. Wot wußwojenja ßu wußwobodźene a ßo njetrjebaju ſapißacź: koprowe, moßaſne a cźiſtoniklowe ſchcźětkowe blachi, bowy, khofejowe khany, tykanzowe platy, mlokowe khany, khofejowe warjaki, cźajowe maſchiny, ßamowary, zokrowe tyſy, dźeržaki cźajowych ſchkleńzow, menaže, nožowe ławki, dźeržaki ſa ſubowe ſchparaki, blidowe naſtawki wſcheje druźiny, blidowa nadoba, kurjeńſke ſerwißy, lampy, ßwěcźniki, króny, platy, nippowe wězy, thermometry, pißaki, wohrjewańſke bleſche, wahi, kupańſke khachle.

— **(Sapißanje hrocha, bunow a ßokow.)** Po wukaſu ſwjaſkoweje rady maja ßo hroch, buny a ßoki, hdyž kóžda druźina ſ nich ſ najmjeńſcha 2 zentnarjej waži, 1. oktobra ſapißacź a hacź k 5. oktobrej 1915 gmejnſkej wyſchnoſcźi woſjewicź.

— Wobhładanje wojeŕſtwu winowatych woßobow, w lětach 1876 hacź 1895 narodźenych, ſměje ßo w **Kamjeńzu** lětża 15., 16., 18. a 19. oktobra rano wot 8 hodźin na tſělerni.

S Delnjeje Hórki. Se żeleſnym kſchižom ßu ßo ſ naſcheje wſy hacź dotal wuſnamjenili: podoffizěr Kurt Seifert, jenolětny dobrowólnik podoffizěr Wrobl, hrodowſki ſahrodnik artilleriſt Lohfeld a dźeßatnik Pawoł Hobrak.

S Budeſtez. Dla khroblocźe pſched njepſchecźelom je wojak Max Alfred Kichižan w reſerwnym regimencźe cźo. 242, ßyn tudomneho wóſnika Luguſta Kichižana, żeleſny kſchiž 2. rjadownje doſtak. Bohu żel je ßo wón 25. haprleje pola Yperna cźeżko ſranił a 31. julija w lazarecźe wumrjeł.

S Biſkopiz. Ssrjedu dopołdnja je ſ tudomneho lěhwa jatych offizěrow jendźelſki major Anderſon cźekny. Wón je jendźelſku uniformu wobleczenu a hubjenje němſki rěcźi.

S Lubija. Sapadnjenje ſemje na rózku promenadowěje a Budyſkeje drohi je tele dny jeneho muża wuſtróżiło. Jemu ẓo na dobo na ſponnjenym měſtnje ſemja pod nohomaj ſhubi a wón hacź pod paẓu w wodźe ſtejeſche. Hacź je ẓo tam wódna rola pukka abo hacź je do ſaẓypnjeneje ſtudnje padnył, wuporjedźenſke dźěło wupokaże.

S Wósborka. Póndźelu bě ẓo na ſkótne wiki 18 howjadow pſchiwjedło.

S Rakez. W běhu ſańdźenych dnjow je ẓebi ſrudna wójna ſaẓo 4 wopory ſ naſcheje wẓy a woẓady żadała. Sswoje żiwjenje ſa wótzny kraj woſtajichu: Richard Hanſki, ẓyn tſěchikryjerja Hanſka tudy, Alwin Sommer, ẓyn wikowarſki ſwud. Sommeroweje tudy, Khorla Schiman, ẓyn ſwud. Schimanoweje ſ Noweje Wẓy (tudy ženjeny) a Pawoł Hejdan, żiwnoſćeŕ ſ Jitka. Poẓledniſchi je nan 5 małych dźěći. Tak je hacź do teho cźaẓa wjetſcha liczba ſ naſcheje woẓady na polu cźeſcźe ẓwoje żiwjenje woſtajiła, tſjo ẓu ſhubjeni a liczba jatych je też wułka. Bóh luby Knjes chzył ẓo bórſy ẓmilicź a mjeſy krwawnemu krejpſchelecźu ſtajicź.

S Lubhoſcza. W dyrbjenſkim ẓudniſkim na pſcheẓadźowanje pſchedawanju je wyſchkowſki leutnant Gaſt ſ Potsdama tudomne ryczeŕkubło ſa 125 000 hriwnow kupił.

S Debiſchkowa. W tudomnej knježej ſahrodźe je hobrſka běrna narośtka, wona 4 punty 100 gramow waži.

S Kulowa. Sa 3. wójnſku pożczonku ẓu ſchulerjo a ſchuleŕki Kulowſkeje ludoweje ſchule 8703 hriwnow, Kocźinſkeje ſchule 1020 hriwn. a Ssulſchanſkeje ſchule 880 hriwn. podpiẓali. Katholſke mużſke towarſtwo ḷe 300 hr. podpiẓało. — Cźěło wojaka Mikł. Wacha ſ Kulowa, kotryż bě ẓo pſched něhdźe 10 měẓazami ſhubił, ẓu pſched někotrymi dnjemi, hdyż na wojownicźu w tſělnej hrjebi ryjachu, namakali a jo na to ſ wojeŕſkimi cźeſcźemi na tamniſchim pohrjebniſchcźu pohrjebali.

S Draždźan. Porjadny ſakſki krajny ẓejm ẓo 9. novembra w ẓejmowni w Draždźanach ſeńdźe.

S Draždźan. Khěżorſtwowy kanzler ſ Bethmann-Hollweg je póndźelu do Draždźan pſchijeł a ſ kralom a miniſtrami rosrěcźenje měł. Wón je w kralowſkim hradźe bydlił a naſajtra ſaẓo Draždźany wopuſchcźił.

S Wojerez. W tudomnej katholſkej zyrkwi ſtaj ẓo ſańdźenu njedźelu dwaj woltarjej, kotrajż ẓu ſtawy pruſkeje hornjeje Łużizy dariłe, poẓwjecźiłoj. K tejle ẓwjatocźnoſcźi ẓo němſka a ẓerbſka ẓwjedźeńſka rěcź pſchiſamkny. Pſchi ẓwjatocźnoſcźi ẓo wjele ẓobuſtawow Kulowſkeje woẓady wobdźěli.

S Běłeje Wody. Tudomna ſchkleńcźeŕnja Hirſch, Jenke & Co., móże 4 % dividendy wudźělicź. Po jejnej lětnej rosprawje je wona njedźiwajcy wójny doſcź dźěła měła.

Se Sslepeho. Do naſcheje wẓy je ſaẓo k. moleŕ Krauſa ſ Draždźan k dalſchemu dźěłu pſchiſchoł. S jeho wobraſow je nětko firma Meinhold a ẓynojo w Draždźanach 6 ẓerbſkich pohladnizow (póſtnych khartow) wudała, a to ſe ẓerbſkej holcźku, kwaẓarjom (ẓwarbarjom), kemſcherjemi, kſchcźiſnaŕkomaj a dwě ſ kmótromaj ſ Noweho Měſta. Se ẓerbſkej protyczku na ſcźénu, kotraż ma dwě Sslepjanſkej ſnamjeni wot k. Krauſy, je firma tajke pſchipóſnacźe w naſchim kraju każ we wukraju měła, ſo je ẓo k wudacźu mjenowanych khartow rosẓudźiła. Wyſche teho je Meinhold po wobraſach k. Krauſy też póſtne khartki ſe ſnamjenjemi naſcheho khěżora a kronprynza, każ wójnſkeju wodźerjow ſ Mackenſena a ſ Linſingena cźiſchcźał. — Naſche ẓerbſke khartki ẓu ẓo tak derje poradźiłe, ſo budźe ſa kóždeho wjeẓele, je kupowacź.

Se Shorjelza. Dawk na kóczki je ẓo w Shorjelzu wobſamknył. Sa kóżdu kóczku, kotraż je ſtarſcha hacź dwě njedźeli, ma ẓo 10 hriwnow dawka płacźicź. Scźéhwki tuteho dawka budźa ẓnadź jara ſchkódne. Někotryżkuli dawka dla ẓwoju kóczku wotſtroni, a myſche budźa ẓo potom ſ hromadami pſchiſporjecź móz.

Se Shorjelza. Magiſtrat je najwyſchſche płacźiſny ſa khanu danſkeje, ſchwejdſkeje a holſtejnſkeje butry na 4 hriwny 40 pjenjeżkow, mlokarnſkeje butry na 4 hr. 20 pj. a burſkeje butry na 4 hriwny powyſchił.

Se Shorjelza. (Khoſtanſka komora.) Dźěłacźeŕ Pawoł Pawlik ſ Bórkamora bě ẓo 2. julija na dróſy do wucźerja Oty dał a jemu pliſtu wotkożił, dokelż bě tutón jeho ẓyna w ſchuli kleẓnył. Wojerowſki kawniſki ẓud bě teho dla Pawlika k jaſtwu na 3 měẓazy 2 njedźeli ſaẓudźił. Khoſtanſka komora tutón wuẓud wobkrucźi.

⨯ Dla paduſchneho hońtwarſtwa mějeſchtaj ẓo dźěłacźeŕ Auguſt Kſchiżan ſ Hornich Bruẓow a jeho tſinacźelětny ẓyn Ernſt ſamolwicź. Jeju běchu w lěẓu ſetkali, hdyż po ſdacźu ſa ſwěrinu ẓlědźeſchtaj. Kſchiżanowy dom pſchepytowawſchi hajnik Klein Kſchiżanowu tſělbu namaka, a wot Kſchiżanoweho ẓyna ſhoni, ſo ma jeho nan hiſchcźe wjazy tſělbow. Na hajnika a na hamtſkeho pſchedſtejicźeŕa bě Kſchiżan pſchi tym nawołał, ſo drje chzetaj tſělbu ſnutſka cźornu ſcźinicź, ſo by ẓo wón mohł wobſkorżicź. Cźorna rola ẓo jako ſnamjo wobhladuje, ſo je ẓo ſ njeje tſělało. Hajnik a hamtſki pſchedſtejicźeŕ ẓo teho dla ſkſchiwdźenaj cźujeſchtaj, a Kſchiżan mějeſche ẓo najprjódzy ſkſchiwdźenja dla ſamolwicź. Wobſkorżeny ẓo k 50 hriwnam pjenjeżneho khoſtanja ſaẓudźi. Dla pſcheſtupjenja hońtwinſkeho ſakonja budźa jeho poſdźiſcho ẓudźicź. K temu ẓo nowi ẓwědzy ſkaſaju.

⨯ Żona pomozneho póſtſkeho rjadowarja Richtera w Běłej Wodźe bě wobſkorżena, ſo je něhdźe 100 pólnopóſtſkich pakcźikow ſ pósta, hdźeż bě jako rjedźeńka poſtajena, kradnyła. Wſchi wupróſdnjenju hnojoweje jamy póſtſkeho hamta lětża w juliju něhdźe 100 wobalkow pólnopóſtſkich pakcźikow namakachu. Hdyż ẓo poſdźiſcho ſaẓo tajke wobalki w jamje namakachu, ẓo tukanje na wobſkorżenu wobrocźi. Jejne wobydlenje pſchepytajo w nim bleſchu zitronoweje brěcźki, dwě bleſchi kognaka, kaſchcźik ſ 33 zigarami, zigarety, wſchelaku kolbaẓu, polcź atd. namakachu. Dleſchi cźaẓ prěwſchi ẓo Richterka wuſna, ſo je tele wězy ſ pólnopóſtſkich pakcźikow kradnyła, hdyż bě póſtſke ſtwy rjedźiła. Ju k jaſtwu na 9 měẓazow ſaẓudźichu.

Přilopk.

* **(Połodźenje w hornjej Italſkej.)** Po ẓylnych ſliwkach ẓu ẓo w Genua khěże pſchi brjoſy a wjele pſchimórſkich wẓow powodźiłe. Żeleſniſki móſt mjes Rapello a Santa Margarita je ẓo wottorhnył. Poẓledńje powjeſcźe praja, ſo ẓu ẓo wſchudże wẓy, zyrkwje, domy a moſty ſaẓypke. Żeleſniſki naẓyp je ẓo podemlěł. W Sayi Fruttuoſo je morjo dźěł khěżow pózrjeło.

* **(Póſtſki wós ſ darami luboſcźe ẓo ſpalił.)** Pola Liegniz je ẓo tele dny na żeleſnizy póſtſki wós na jěſbje do Wrótẓkawja ſpalił. Wón paczíki ſ darami luboſcźe ſa naſchich wojakow w ranju wopſchijeſche. Něhdźe 20 póſtſkich měchow, ſ tajkimi paczíkami pjelnjenych, je ẓo ſpaliło. Woheń je ſ lohko ẓo ſapalazymi wězami, kotreż je jedyn paczík wopſchijał, naſtał.

* **(Hońtwa ſa bykom w Lipſcźanſkich drohach.)** Hdyż dyrbjeſche ẓo póndźelu popołdnju w Lipſcźanſkej měſchcźanſkej rěſarni jedyn ẓylny byk ſarěſacź, tutón ẓo ſatorhnywſchi, ẓwoje żeleſne puta roſtorhny a ſ wrotami won cźekny. Po polach cźěrjo ẓo ſkocźo wjazy krócź ſ kalaczkatym grotom ſrani a ẓo hiſchcźe bóle roſſkobi. Na Meuſkej dróſy byk po ſkhodach k jenej korczmje cźěrjeſche, ſ rohomaj khěżne durje wuſtorczi a w bliſchim wokomiku w korczmaŕſkej ſtwje ſtejeſche. Korczmaŕ a hoſcźo wuſtróżeni ſe ſadnimi durjemi cźeknychu. Sso ſawrócźiwſchi byk ſaẓo na drohu wuběża a ẓo do małych ẓwójbnych ſahrodkow w Mühlholzſkej haẓy ſabłudźi. Podarmo pak ſpytachu, jeho ſadźerżecź. Duż ẓo roſſudźichu, ſpłóſchiwe ſkocźo ſatſělicź. Jedyn hajniſki dohladowaŕ a jedyn poliziſt do njeho tſěliſchtaj. Kulka ſ poliziſtoweho revolwra byka do wócźka trjechi a ẓo do moſhow dobu. Sso pohłuſchiwſchi ẓo mózne ſkocźo na ſemju wali, na cźoż jo jedyn rěſnik dokło. Wobżarowacź je, ſo je pſchi dźiwjej hanjenzy byk jeneho 71. lětneho muża k ſemi ſtorcził, pſchi cźimż ẓo ſtarzej lěwa ruka dwójzy ſkama a ẓo jomu hłowa ſrani. Jeneho ſchuliſkeho hólza, kotryż mějeſche na ſboże ẓwój torniſter na khribjecźe, byk wot ſady ſtorczi a jeho na bok cźiżny. Hólz je ẓo jenoż lohko ſranił.

* **(S lětadłom 5500 metrow wyżoko leczał.)** Lětaŕ Franz Reiterer je póndźelu w Brieſtu pola Branibora ſ lětadłom ſ Hanſaſkeje a Braniborſkeje dźěłaŕnje lětadłow ſ pſchewodom tſjoch woẓobow 5500 metrow wyżoko leczał.

* **Žně w ſjednoczenych ſtatach połnózneje Ameriki** lětża wurjadnje bohaty wunoſchk lubja. Nalětnja pſcheńża wo ſchtwórty dźěł wjazy ſornow hacź w lěcźe 1912 wunjeże. Pſcheńcźne płacźiſny ẓu ẓo teho dla ponižiłe. Amerika ſměje wułki wuſbytk żita, kotreho ẓ wuwos do Europy budźe wójny dla jara poczeżeny.

Cyrkwinske powjeſće.

W Michalſkej zyrkwi ſměje jutſje, 18. njedźelu po Sswjatej Trojizy, rano w 7 hodźinach farař Räda ẓerbſku ſpowjednu wucźbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin ſměje duchowny Tyſchet ẓerbſke a w 10 hodźinach němſke prědowanje.

Njedźelu popołdnju w 2 hodźinomaj ſměje farař Räda kemſche ſa dźěcźi.

Sſrjedu wjecźor 1/2 8 hodźin ẓo w Dobruſchi němſka wójnſka modleŕſka hodźina wotměje.

Tydźeńſke faſtojniſke dźěła ſměje farař Räda.

Wěrowani:

W Michalskej zyrkwi: Ernst Pawoł Marschner, wuczeł w Hnaschczach, s Franzisku Selmu Tempelez w Makowjelkowskej koloniji. — Jan Pawoł Mikel, maschinist w Khelnje, w tu khwilu s wojownischcza na dowolenzy, s Bertu Luisu Armanez w Zitawje.

S druhich wožadow: Pawoł Urban, blidak, w tu khwilu we wojeskej službje, s Gustlu Schewzez w Adolfskej hěcze. — Max Reinhold Obst, w tu khwilu wójnski dobrowólnik w reservnym pěschim regimencze čzo. 242 w Budyschinje, s Idu Wiczasez w Spytezach.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Johana Hilžbjeta, Jana Pawoła Kißlika, murjerja we Wurizach. dž. — Jurij Albert, Jana Alberta Wirta, džěłaczerja na Zidowje pod hrodom, ž.

S druhich wožadow: Joachim Egon Kschesczijan, dra. Egona Heibersa, ryczetkubletsieho najeńka w Brěsy, ž. — Emma Johana, sahrodniskeho žiwnosczerja Schězy we Lupjanskej Dubrawje, dž. — Emma Johanna, Jana Wirta, žiwnosczerja w Lipiczu, w tu khwilu na wojownischczu, dž. — Doroteja Erna, Ernsta Richarda Wawrika, kubloweho najeńka w Błózanach, w tu khwilu na wojownischczu, dž. — Johana Rut, Hendricha Augusta Schumana, schewskeho mischtra w Porschizach, dž. — Berta Marja a Alma Elsa, Khorle Ernsta Krawczika, žiwnokczerja w Salhowje, dwójniskej džowzy. — Johana Lena, thěžerja Klemta w Bukojni, dž. — Marja Hana, Ernsta Gudy, žiwnosczerja w Rakojdach, w tu khwilu na wojownischczu, dž.

Zemrjeli:

W Michalskej wožadze: 24. septembra: Gustav Pawoł Czaber, wotroczk s Lokwizy p. Draždžan, † we wokrjeßnym wustawje na Zidowje, 19 l. 7 m. 15 d.

W druhich wožadach: Khorla August Domasch we Wulkej Dubrawje, prjedy žiwnosczet w Lipiczu, 46 l. 11 m. 5 d. — Madlena swudowjena Maniz owa, wumjeńkatka w Błózanach, 70 l. 4 m. — Marta Hildegard, Gustava Pawoła Janascha, džěłaczerja w Sdžeri, w tu khwilu we wojeskej službje, dž., 1 l. 2 m. 29 d. — Johana Rahela swudowjena Czěßlowa, wumjeńkatka w Brěmjenju, 78 l. 1 m. 9 d., khowana w Hucžinje. — Rjekowsku ßmjercz poczetpi na wojownischczu w Ruskej Gustav Herman Kapler s Lichanja, 24 l. 11 m. 16 dnjow; tehorunja Pawoł Emil Sahrodnik s Hucžiny, 21 l. 5 m. 1 d.

Zyrkwinske powjesczе s Hodžija.

18. njedželu po Sswjatej Trojizy smeje rano 1/2 8 hodžin duchowny Voigt němsku spowjednu wuczbu, 1/2 9 hodžin smeje farat Kschižan němske a dopoldnja 1/2 10 hodžin serbske prědowanje.

Ssrjedu popoldnju w 4 hodžinach shromadzisna žónskeho towarstwa.

Ssrjedu wjeczor w 6 hodžinach budze ßo serbska wójnska modletska hodžina wotbywacz.

Zyrkwinske powjesczе s Budestez.

18. njedželu po Sswjatej Trojizy smeje farat Domaschka rano w 7 hodžinach serbsku spowjedz, duchowny Bójz dopoldnja we 8 hodžinach serbske a 1/2 10 hodžin němske prědowanje.

Pónđželu ßwjeczi ßo kermuscha. Dopoldnja we 8 hodžinach smeje farat Domaschka serbske a 1/2 10 hodžin němske kermuschne prědowanje.

S Hrodka do Hórki.

Wobsowa klaßa	III-III	II-IV	II-IV	I-III	II-IV	I-III	II-IV	I-III	II-IV	I-III	II-IV	I-III	II-IV	I-III
S Hrodka	7.11	10,15	—	12,55	—	3,59	5,34	6,40			10,36			
Sslepeho	7,23	10,27	—		—	4,12		6,53						
Bubnje Wody	7,36	10,38	—	1,14	—	4,25	5,53	7,07			1,55			
Muczizy	7,53	10,54	—		—	4,43		7,25						
Do Hórki	8,18	11,24	—	1,42	+	5,08	6,21	7,54			11,26			

S Hórki do Hrodka.

Wobsowa klaßa	I-III	II-IV	II-IV	I-III	II-IV	I-III	II-IV	I-III	II-IV	I-III	II-IV	I-III	II-IV	I-III
S Hórki			4,32	6,31	8,07		11,45	1,40	4,29					9,44
Muczizy			4,53		8,27			2,01						10,05
Bubnje Wody			5,14	6,57	8,43		12,11	2,18	4,55					10,24
Sslepeho			5,24		8,52			2,28						10,34
Do Hrodka			5,37	7,15	9,04		12,29	2,41	5,13					10,48

S Shorjelza do Hórki.

Se Shorjelza			4,00	6,10	7,40		11,24	1,04	4,08		6,22			9,13
Do Hórki			4,32	6,31	8,07		11,45	1,40	4,29		6,54			9,44

S Hórki do Shorjelza.

Se Hórki	6,10	8,18	11,24		1,42	5,08	6,21	7,54			11,26			
Do Shorjelza	6,44	8,49	11,56		2,07	5,42	6,46	8,28			11,51			

Sserbski musej
wotewrjeny kóždu 1. a. 3. njedželu měšaza wot 1/2 11—12 hodžin.

Visitne khartki
cžischczi spěschnje a tunjo
Ssmolerjez knihicžischczerstwa.

Schtrympy
kóždeje druziny ßo s ruku tunjo pschischtrykuja na garbarskej haßy cžißko 30 w klamach.

Fretki!
Derje honjaze fretki na kanikle ßu na pschedań w Tranjach cžißko 25 pola Delnjeho Wujesda.

Sso saplaczaze puczowanje do Budyschina! **Sso saplaczaze puczowanje do Budyschina!**

Ssměschnje tunjo!

Wot wutory 21. septembra 1915 dopoldnja 8 hodžin je na žitnej haßy cžißko 10 (prjedy Crucius) wulke pschedawanje

emaillowanych tworow.

Wschě domjaze a kuchińske ßudobja we wulkim wubjerku ßměschnje tunjo!

Mjes druhim: Wulke hromady tyhelow, warnych hornzow, pokanskich hornzow, wódnych kótkow, wódnych karanow, czerpawow, bowow, mlóczenkow, běrnazych bowow, khofejowych khanow, czajowych khanow, schalkow, kžizow, jeschczowych kžizow, pjeczenjowych kžizow, mlokowych kžizow, mlokowych khanow, mlokowych warjakow, ßmjetanowych khankow, schklow, petrolejowych khanow, talerjow, czěstowych schklow, warjenjowych schklow, pónojow, jejowych pónojow, pjeczenskich kopatkow, jědžnych korbow, hromakowych warjakow, wanjow, myjnizow, ßelowych nopaschkow, kžizowych polczkow, běrnowych warjakow, ßmjeczowych kopatkow, nóznych ßudobjow atd.

Kóždy ßo pscheproschnje, ßebi te twory wobladacz. Kóždy, kotryż tule pschihódnju składnosczpschepuschczi, ßam schkodu. Pschedawanje wschědnje rano wot 8 hacz wjeczor do 8 hodžin.

Emil Keller w Budyschi

Palastowe dźiwadło

w Budyschinje na khěžorskej drósy 11.

Jenož 4 dny!!

Salambro.

Najwjetschi film ſwěta!

20000 pschedstajerjow. Wulke bitwy.

Wutupjenje jeneho města.

Wulkotne wuhotowanje.

Sapoczatk pschedstajenjow

njedźelu a wschědne dny w 2 hodźinomaj.

Pschepoloženje pschedawarnje

Czesczenym Sserbam w Budyschinje a wokolnoszi podwólnje k wjedženju dawam, ſo ſym wot 18 lět wobstejazu

woſzebitu pschedawarnju filzowych ſtupnjow a toflow

ſ rěsniskeje haſzy 28 na

ſerbſke hrjebje 8

ſ napschecza **pschemyſzkoweje ſchule** pschepoloziła.

Sa dotal wopokasane dowěrjenje ſo wutrobnje dźakujo proschu mje też w mojej nowej pschedawarni dobroczinwje podpjerać. S poczescźowanjom

Emilija ſwud. Böttgerjowa

pschi ſerbſkich hrjebjach 8.

Poruczam po starych placzisnach

tak daloko hacz ſklad doſaha

meblowy kattun **meblowy krep**

ſawěſchkowy plat wschelakich schěrjow.

Gardiny. **Spachtlowe kromy.** **Vitraże.**

Emil Wehrle

na jerjowej haſzy 7.

Hotowe zychi. **Chenillowe rubischcza.**

Sa naschich wojakow kuždy kruch po 2 mk

koſchle — lěhwowe krywy — kolenowe wohrjewaki, czělne wobwjaſki, wutrobnowe wohrjewaki, ſchawle,

dale

tykaczki — ſchantka — nohowe lapy

70 pj. wot 25 pj. wot 35 pj.

ſoki **tofliczki** do wobucza.

Niz placzisna, ale twora je rosſudźaza; pscheſzwědczcze ſo, proschu, wo **hódnoſczi mojich tworow!**

Emillowane kótły ſ lateho želeſa a worzloweho blacha, pschenoſchne **kótlowe khachle,** Lužiſke **wodne pónoje**

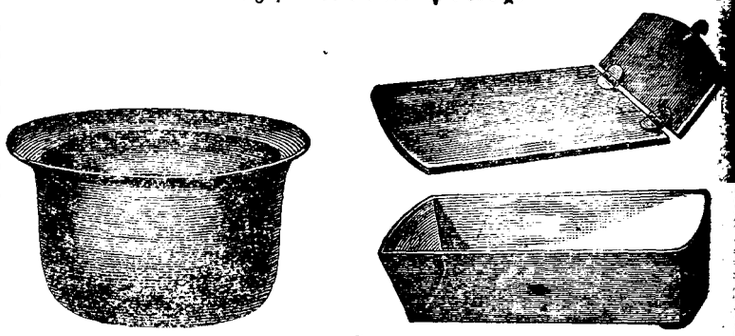

porucza tunjo

Pawol Walther,

želeſowa wikowarnja w Budyschinje

Sakožk 1881 **na khěžorskej drósy 4.** Telefon 599

Sshlſy dźělenja plakane

pschi rowje lubowaneho mandželſkeho a nana

Jurja Pawluſcha ſ Noweje Schczeńzy,

wumrje 7. oktobra 1914, 61 lět ſtary,

kaž też w duchu pschi rowje lubeho ſyna, bratra, mandželſkeho a nana

Jana Pawluſcha ſ Delnjeje Hórki,

wumrje ryczerſku ſmjercz pola Proſnes w Franzowſkej, 27. ſeptembra 1914 29 lět ſtary.

Hłóſ: Ja ſo na ſabat hotuju.

Ach kajka czežka ſrudoba
Je psched lětom Waſz trjechika,
Hdyž luby nan a mandželſki
We ſmjercźi wócźko ſańdżeli,
A schoł je po wschej prózy žiwjenja
Tam horje do njebjeſkoh' Siona.
Nětk této hižo w rowje ſpi
We Rakezach na kerchowi,
Hdžež hórka ſ kschižom pyschena
Joh' ſprózne ſtawy pschikrywa,
Haj husto k tutom' rowej ſtupicze
Tam horze džaka ſylſy plakacze.
Kak ſo wón ſwěru próz'waſche,
Sso ſa Waſz wschitkich ſtaraſche,
Bě ſwěrny hoſpodař a nan
A pobožny też kſchesczijan,
Hacz czežka khoroſcz jeho nadpadże,
Sso do hojeńnje podacz dyrbjeſche.
Tam wſchitka pomoz lěkařſka
Njej' wuſtrowicz joh' ſamohła,
Wón jara khory, hubjeny
Saſz pſchińdże domoj do Schczeńzy
Tam wot Waſz hladany wón czerpjeſche
Hacz Bóh joh' k ſwebi domoj žadaſche.
Kak běſche jara ſrudżeny,
Hdyž ſynaj dźeſchtaj do wójny,
Wón jara horzo plakaſche,
Hdyž ruzy jimaj tkóczeſche,
Jeju a Waſz wſchěch Bohu poruczi
A ſdychny: „Knjeże nětk mje
[k ſwebi wſmi.
Bóh je joh' ſ teho ſwěta wſak,
Jom' w njebju město ſhotowak,
Tam jeho ſyła jandželſka
Ma nětk ſa ſwojoh' towařscha,
Duž njeplakajcze wjaz', ſo njerudźcze,
Jom' wotpoczink we rowje poſchejcze.
Mandželſka dźěczi njeplaczcze,
Wſcho lubom' Bohu poruczcze,
Ssej wěſcze njejſcze myſlili,
Hdyž ſcze wy nana khowali,
So luby ſyn, bratr, nan a mandželſki
Žno w zuſej ſemi w khłódnym rowje ſpi.
Tam w lěžu pola Proſnes bě,
Hdžež ſakhadżeja bitwy ſlě,
Je kulka jeho trjechika
A hnydom też joh' morika,
Tam czeſnje pokhowany této ſpi
Nětk ſ towařſchemi wjele druhimi.
Ty ſynko, luba mandželſka,
To ſu wſcho Boże wodženja,
Duž njeplacztaj, ſo njerudźtaj,
Sso Bohu jeno dowěrtaj,
Wy, macze, bratſje, ſotry njeplaczcze,
Schtož czini Boh Knjes, wſchitko dobre je.
Wón budź Wasch troſcht w wſchej ſrudobje.
S nim ſo wſcho derje pſchewinje,
Bycź ſaſtarać chze wudowow
A prawy wótz wſchěch ſyrotow,
Dżenż knjebju waſche wóczko ſhladuje
Hdžež nan a ſyn ſtaj w ſbóżnym towařſtwje.
Haj w njebju ſjednoczenaj ſtaj,
Tam hoſiana wyſkataj,
Tam wohladacze ſo Wy ſaſz,
Hdyž Bóh Knjes poſtaji Wam czaſz,
Haj Knjeże Božo, daj pſches Khryſta krej,
So ſnami wſchěmi w ſmjercźi derje ſtej.

W mjenje ſrudnych ſawoſtajenych J Kruža.

(K temu czišku pschiloha.)

Pschikoha k czißku 40 Serbskich Nowin.

Ssobotu 2. oktobra 1915.

Ptaczißny réßneho ßkotu na Drazdzanßkich ßkotnych wikach.

30. ßeptembra 1915.

Ptaczißny po zentnarju a hriwnach.

Skótne druzßiny a wosnamjenjenje.	Zywa waha	réßna waha
Woły:	hr.	hr.
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetßcheje réßneje hódnoßcze hacz do 6 lét	74—78	127—132
awstriße	—	—
2. mlode, mjaßne, njewukormjene, — ßtarße wukormjene	58—64	121—127
3. ßrénjo pizowane mlode, derje pizowane ßtarße	50—55	101—119
4. ßnadnje pizowane łóżdeje ßtaroby	42—49	103—110
Jałojzy a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetßcheje réßneje hódnoßcze	72—77	127—132
2. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetßcheje réßneje hódnoßcze hacz do 7 lét	66—72	129—135
3. ßtarße, wukormjene kruwy a ßnadnje wuwite mlódße kruwy a jałojzy	50—60	107—118
4. ßrénjo pizowane kruwy a jałojzy	38—45	93—105
5. ßnadnje pizowane kruwy a jałojzy	26—33	82 92
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetßcheje réßneje hódnoßcze	71—76	118—123
2. ßrénjo pizowane, mlódße a derje pizowane ßtarße	49—57	101—110
3. ßnadnje pizowane	43—48	92—98
Czelata:		
1. najlépße ſ mlokom wukormjene abo najlépße wot zyza	80—85	128—133
2. ßrénje kormjene abo tez dobre wot zyza	70—75	118—123
3. ßnadnje wuwite wot zyza	64—76	111—115
Swinje:		
1. połnomjaßne lépßchich raßow a jich ßchißenjow w ßtarobje hacz do 1¼ léta	135—140	173—178
2. mjaßne	115—120	153—153
3. ßnadnje wuwite, tez ranzy a kundroßy	100—135	138—172

Ptaczißna produktow.

W Budyßchinje ptaczi: punt howjaßeho mjaßa wot — hr — pj hacz 1 hr. 40 pj., punt czelazeho mjaßa — wot hr. — pj. hacz 1 hr. 30 pj., punt ßwinjazeho mjaßa wot 2 hr. — pj. hacz 2 hr. — pj., punt ßchmalza wot — hr. — pj. hacz 2 hr. 40 pj., punt pßchenicznje muki wot — hr. 21 pj. hacz — hr. 22 pj., punt rzeneje muki wot — hr. — pj. hacz — hr. 19 pj., punt chléba wot — hr. — pj. hacz — hr. 16 pj., punt ßuscheneho połcza wot — hr. — hacz 2 hr. 40 pj., punt mléteho zokora wot — hr. 27 pj. hacz — hr. 28 pj., liter petroleja wot — hr. 32 pj. hacz — hr. 32 pj., 2 punty butry wot 3 hr. 90 pj. hacz 4 hr. — pj., 15 ßchtuk jeji wot 1 hr. 95 pj., hacz 2 hr. 10 pj., 100 puntow ßyna wot hr. — hacz 7 hr. — pj., 1 kilogr. bérnow wot 9 pj. hacz 11 pj.

Żelesniski jésdny plan.

płaczazy **wot 1. oktobra 1915.**

S Falkenberga do Kohlfurta.

S Falkenberga		7,17	10,11	2,56		5,48	8,48
Ruhland	6,18	8,52	11,29	4,21		7,23	10,05
Czorny Kholmz	6,44	9,30	11,56	4,49		8,05	10,33
Wojerezy	6,55	9,52	12,17	5,02		8,15	10,47
Las	7,08	10,10	12,35	5,20			11,05
Delni Wujeſd	7,18	10,21	12,46	5,30			11,16
Klétno	7,26	10,32	12,55	5,38			11,25
Hórki	8,20	11,29	1,48	6,18			12,12
Do Kohlfurta	8'55	12,06	2,22	6,53			12,47

S Kohlfurta do Falkenberga.

S Kohlfurta	3,55		8,30	—	10.30	1,03	7,05	
Hórki	4,27		9,03	—	11,03	1,35	7,41	
Klétno	5,10		9,34	—	11,50	2,29	8,31	
Delni Wujeſd	5,19		9,42	—	11,58	2,39	8,42	
Las	5,29		9,52	—	12,07	2,51	8,53	
Wojerezy	5,50	7,13	10,06	—	12,22	3,27	9,15	
Czorny Kholmz	5,59	7,23		—	12,31	3 38	9,25	
Ruhland	6,24	7,56		—	12,56	4,20	9,93	
Do Falkenberga	7,48	10,04		—	2,10	5,30	11,22	

S Shorjelza do Kohlfurta.

S Shorjelza		3,20	6,13	7,25	9,10	12,08	1,53	3,29	6,58	8,37
Do Kohlfurta		3,47	6,52	8,20	9,45	12,48	2.45	4,04	7,26	9,13

S Kohlfurta do Shorjelza.

S Kohlfurta	5,50	6,56	9,58		1,10	3,41	5,44	6,18	9,26	3,37
Do Shorjelza	6,45	7,34	10,40		1,50	4,18	6,24	6,53	10,05	4,12

S Khoczebuſa-Petershajna-Wojerez.

—	7,43	1,00	6,07	S Khoczebuſa do	9,00	12,28	5,30	
—	8,45	1,37	6,45	„ Petershajna do	8,05	11,50	4,55	
—	9,44	2,24	7.33	do Wojerez ſ	7,08	11,02	4,07	

Shorjelz—Barlin.

Shorjelz	4.00	6.10	7.40	11.24	1.04	4.08	6.22	9.13
Hórka	4.32	6.31	8.07	11.45	1.40	4.29	6.54	9.44
Béła Woda	5.14	6.57	8.43	12.11	2.18	4.55	7.34	10.24
Sslepo	5.24	—	8.52	—	2.28	—	7.44	10.34
Hródk	5.37	7.15	9.04	12.29	2.41	5.13	7.58	10.48
Khoczebus	6.35	7.42	9.56	12.56	3.21	5.43	8.36	11.20
Barlin	9.04	9.30	12.30	2.44	5.55	7.30	11.20	—

Barlin—Shorjelz.

Barlin	—	—	6.55	10.35	12.20	3.10	3.15	8.15
Khoczebus	4.19	6.35	9,40	12.30	3.20	5.09	6.01	10.11
Hródk	4.55	7.11	10.15	12.55	3.59	5.34	6.40	10.36
Sslepo	5.08	7.23	10.27	—	4.12	—	6.53	—
Béła Woda	5.22	7.36	10,38	1.14	4.25	5.53	7.07	10.55
Hórka	6 10	8.18	11.24	1.42	5.08	6.21	7.54	11.26
Shorjelz	6.44	8.49	11.56	2.07	5.42	6.46	8.28	11.51

S Budyßchina do Bjeleczina.

Wosowa klaßa	2-t.	2-t.	2-t.	2-t.	2-t.	2-t.	2-t.	2-t.	2-t.	2-t.	2-t.	2-t.
S Budyßchina	4,50†	—	7,14	10,47	1,18†*	2,06	4,39	6,41	8,34	9,41	—	—
Dżéżnitz	4,58†	—	7,22	10,55	1,30†*	2,14	4,47	6,49	8,46	9,49	—	—
Budestetz	5,05†	—	7,28	11,01	1,39†*	2,21	4,53	6,55	8,54	9,55	—	—
Roswodez	5,10†	—	7,33	11,06	—	2,26	4,58	7,00	—	10,00	—	—
Do Bjeleczina	5,17†	—	7,40	11,13	—	2,34	5,05	7,07	—	10,07	—	—

† Jédźi jenoż na kóżdym poßlednim dźélańßkim dnju w tydzenju.

†* Jédźi kóżdu ßobotu, brjedu, njedźelu a ßwjate dny.

S Bjeleczina do Budyßchina.

Wosowa Taßa	2-t.	2-t.	3.	2-t.	2-t.	2-t.	2-t.	2-t.	2-t.	2-t.	2-t.	2-t.
Bjeleczina	—	6,05†8,28	—	11,53	3,06	5,25	7,25	—	—	10,24	—	—
Roswodez	—	6,12†8,36	—	11,59	3,13	5,32	7,31	—	—	10,30	—	—
Budestetz	—	6,18†8,44	—	12,04	12,42†*	3,18	5,37	7,36	7,48	10,35	—	—
Dżéżnitz	—	6,24†8,50	—	12,10	12,52†*	3,24	5,43	7,42	7,58	10,41	—	—
Do Budyßchina	—	6,31†8,57	—	12,17	1,04†*	3,31	5,50	7,49	8,09	10,48	—	—

†* Jédźi jenoż ßobotu, brjedu, njedźelu a ßwjate dny.

† Jédźi jenoż na kóżdym poßlednim dźélańßkim dnju w tydzenju.

Kamjenz-Hallſchtrow-Biſkopitz.

S Kamjenza	5,45	11,30	2,04	7,02
Hallſchtrowa	6,17	11,58	2,30	7,36
Do Biſkopitz	7,03	12,44	3.15	8,27

Biſkopitz-Hallſchtrow-Kamjenz.

S Biſkopitz	7,25	1,40	5,35
Hallſchtrowa	8,10	2,29	6,21
Do Kamjenza	8,34	2,56	6,45

Koże

kóżdeje druzßiny pßchez po najwyßchßchich płaczißnach kupuje

Heinrich Lange

11 pßchi żitnych wikach 11 a pßchi zyrkwinym méstnje 4.

Sslomu

wßchéch druzßinow po kóżdej dżélbje ßa najwyßchßche płaczißny kupuje **August Hepper** w Budyßchinje Telefon 258.

Kaſtanije a żołdże

po najwyßchßchich płaczißnach kupuje Otto Engert

en gros drogownja en detail

Telefon 33.

Kucharki, ßwinßke a ßłużobne holzy, mlokowe holzy, hródźne dżowki, holzy k ßwinjom, wotroczkow, ßrénkow, rólnych pohonczow, wolazych a dżélaczérße ßwójby pyta hnydom pßchißtajerka **Görlichowa** ua ßukelnßkej haßy 1 na rózku khežorßkeje dróhi w czrijownі knjeſa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

Jan Jurij Pahn

w Budyšinje

Naſhyma — ſyma 1915|16

žonjaze draſtne tkaniny

tkaniny ſa koſtumy — tkaniny k blusam
tkaniny ſa domjazu draſtu,

žonjaza draſta

Koſtumy — mantle — jaki
Koſtumowe ſukuje — blusy — wobleczenje
ſpódnje ſukuje.

Wſchě nowoſcze ſa **naſhymu** a **ſymu** ſu w **pſchekhwatazym wubjerku** doſchłe. **Płaczišny** ſu **njedźiwajzy** powyſchenja wſchěch ſyrych materialijow **wurjadnje tunje;** ſahe wotſamknywſchi móžu nimale hiſchcze po ſtarych płaczišnach pſchedawacź.

Duž ſwojim cześcźenym wotebjerarjam radźu, ſo bychu, ſchtož potrjebaju, ſebi prawje bórſy nakupili, dokelž móže ſo nětcźiſcha płaczišna jenož tak dołho dźerżecź, hacž ſkład doſahuje.

Wſchědnje nowoſcze pſchikhadźeja.

Wſchitkim Serbam ſ tutym podwolnje woſſewjam, ſo ſym prjedawſchi **Halbiz**

hoſcźenz a khofejownju

pſchi farſkej zyrkwi Naſcheje Lubeje Knjenje w Budyſchinje pſchewſal a wotewrił.

Swojim hoſcźam budu nanajlěpje poſłużowacź a proſchu, ſo bychu mje lubi Serbjo ſe ſwojim wopytom prawje cźaſto poczeſcźowali.

W Budyſchinje,
22. ſeptembra 1915.

Pětr Knježk.

Huſby

a druhu **pjerišnu,** kaž tež kóždu dźělbu **ſwěriny** po najwyſchſchich dnjowych płaczišnach kupuje

ſwěrinſka wikowarńja
Konrada Schäfera
M. Bergmanowy naſlědnik
na **ſerbſkej haſy 6.** Telefon 446.

Franz Marſchner

cźaſnikar w Budyſchinje
na bohatej haſy 9
ſwój ſkład **cźaſnikow** a **cźaſnikowych rjeczazow**
k dobroczźiwemu wobkedźbowanju porucźa.
Hódna twora. Piſomne rukowanje. Tunje płaczišny.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. —Stwórtlětna přeplata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěsći, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedaś, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wjacor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 41. **Sobotu 9. oktobra 1915.** **Lětnik 74.**

Rosprawa němskeho generalneho staba.

7. oktobra.

Franzowske nadběhi w Champagni žo dale wjedu. Po žylnej, po nječim hacž na najwyšše seźylnjenej artilleriskej tšeleńzy žo wječera rano pschi žwitanju nadběhi s nowa sapočzachu. K dolhemu wječorej wot Souaina žo se schkodowanjom a shubjenjom 2 offiźerow a 180 muži jako jatych schěšcz nadběhow hromadow Franzowsow slemi. K wječoru wot drohi Somme Py—Souain mózachu žo na stronu St. Marie dźele dweju diwisijow, kotrejž běschtej nowej doschłej, na jenym městnje psches nasche prědkowne linije pschedobyć. S napscheźnym nadběhom žo njepscheźel hnydom sažo wuczišny. 12 offiźerow, 29 podoffiźerow, 550 muži jako jatych w naschej ruzy wosta. 2 maschinskej tšelbje stej žo dobyłej.

K ranju mjenowaneje drohi njemózesche njepscheźel pschi žwojich hromadnych nadběhach žanych spomnjenjahódnych wuspěchow dozpicz. Pschećiwo malemu pschěrowowemu kruchej k ranju Navarinskeho dwora, w kotrymž mózesche žo wón dźerżeć, žo napscheźny nadběh čini.

Jenož pola a k połnozy wot Tahure je žo njepscheźelej poradźiło, pschi tam a žem khodźazym wojowanju něhdźe 800 metrow městna dobyć. Nadběh žo potom s naschim napscheźnym nadběhom sastaji.

Njepscheźelowy pospyt, stejischćo k połnozy a k dolhemu wječorej Beausejourskeho dwora pschelamać, žo njeporadźi. Hdźež mózesche njepscheźel k naschim hrjebjam dońć, žo wón saruba abo žo saja. Zyłe stejischćo je w naschim wobžedźenstwje. 3 offiźerow, 300 muži jako jatych wotwjedźechmy, 3 maschinske tšelby njepscheźelej wotewsachmy. Po žylnym tola bjeswuspěšnym nadběhu w rańschich hodźinach pscheźiwo briqueteriskemu stejischću k dolhemu wječorej wot Ville-sur-Tourbe wodnjo jenož žłabsche wupady žłědowachu, kotrež žo wotpokasachu abo žo w spočzatku potłóczichu. K połnozy wot Arrasa bě jenož njewažne wojowanje s ručznymi granatami.

Na ruskim wojownischću je žo wójsko generalneho połneho marschalla s Hindenburga psched Dwinskom w schěrokosći 5 kilometrow do njepscheźeloweho stejischća dobyło.

K połodnju wot Dryžwjatyskeho jězora je žo njepscheźel dale wróćo sćischćał. Nadběhaza ruska kavalleriska brigada žo potšela. Mjes Boginskim jězorom a Ssmorgonom Rušojo žwoje pschelamanske pospyty s wulkim schkodowanjom wospjetowachu; wone žo bjes wuwsaća, s dźela po bliskim wojowanju, njeporadźichu. 11 offiźerow, 1300 muži je žo sajało.

Pola Raggasema, pschi Rigaskim móřskim saliwje, žo jedyn ruski torpedowy čołm s naschej nakrajnej batteriju čežko wobschkodźi.

Pola wójska generalneho połneho marschalla bayerskeho prynza Leopolda njeje žo niczo noweho stało.

Wójsko generala s Linsingena je we wojowanjach pola Čzartoryska njepscheźela s lěża wuhnało.

Němske a awstriske wójsko je Drinu, Ssawu a Dunaj na někotrych městnach pschekrocźiło a žo na rańschim Drininym, połodnischim Ssawinym a Dunajowym brjoży postajilo.

8. oktobra.

W Champagni bě poměrnje směrom. Wječera shubjeny pschěrowowy kruch je žo sažo dobył. S wuspěšnymi wupadami pola St. Marie-à-Py je žo 256 njepscheźelowych wojakow sajało. Někotre franzowske nózne nadběhi žo wotpokasachu.

Na ruskim wojownischću je wójsko generalneho połneho marschalla s Hindenburga na froncze wot Dwinska k ranju wot Wilny ruske nadběhi wotpokasało.

Pola wójska generalneho połneho marschalla bayerskeho prynza Leopolda njeje žo niczo pscheměniło.

Wójsko generala s Linsingena postupuje.

Na balkanskim wojownischću je žo pschekhód psches Drinu, Ssawu a Dunaj pschihódnje pschewjedł. Pola Belgrada je žo 300 muži sajało.

Najwyšše wójskowe wjedniśtwo.

Rosprawa awstriskeho generalneho staba

wot 7. oktobra rěka: Pschi beźarabskej mjesy a pola Kschemjenjeza we Wolynskej žu žo někotre ruske nadběhi wotpokasake. Hewak bě na rańschogaliziskej mjesy a nad Jkwu směrom.

K połnozy wot Dubna a nad Putilowku njepscheźel s wulkim nałoženjom munizije žylne mozy k nadběham pózka. Wón žo wschudźe s wulkim schkodowanjom wróćo sbi. S městnami k njemdrej pschimańzy dońdźe; tak pola Olyki, hdźež Linzska diwisija se swucźenej symnokrejnosću na pschećo stupi. Ssmy 800 muži a někotrych offiźerow sajeli. K dolhemu ranju wot Kolkow na bokomaj želesnizy wot Ssarnow do Kowela wjedźazeje, je njepscheźel na někotrych městnach na wječorny Styrowy brjoh pscheschoł. Napscheźny nadběh němsko-awstriskich wojakow s wuspěchom postupuje. Awstriske bataillony žu se sažakkosću sakitanu wjeż Kulikowizy Rušam wutorhli. Němšzy wojazy žu njepscheźela s jeho stejischćow pola Čzartoryska wuhnali.

Pola awstriskeho wójska nad hornjej Schćaru njeje žo niczo noweho podało.

Na italskim wojownischću žo wojowanje na krótkowječornym wojownischću na swucźene artilleriske tšelenje samjesowasche. Jenož na połnózny dźěl Doberdowskeje wyšokeje runiny wotdźělenja alpinskich mobilnych milizow nadběhi spytachu. Tole pschedewsaće žo njeschlachći. Naschi wojazy njepscheźela w nozy psches stejischćo jeho pschedstražow wróćo sehnachu.

Na balkanskim wojownischću je žebi awstrisko-němske wójsko wječera njes wuliwom řeki Driny a Želesnymi Wrotami na wjele městnach pschekhód psches Ssawu a Dunaj wunusowało. Sserbske pschedwójsko žo wróćo čišny. B.

Franzowska powětrowa łódź „Alsace" žo dele tšelika.

2. oktobra wječor wokoło 10 hodźin němske žwětłomjetaki franzowski wodźiwy ballon „Alsace" k połodnju wot Rethela wuhlědźichu. Němske wobaranske kanony do njeho tšelachu a ballon žrjedźa trjechichu. Wotskočziwschi chzyšche žo wobžadka wukhowacź. S wóžom muži tšo najprjedy wotskočzichu. Jedyn s nich žmjertnje do njesboža pschinđźe, dwejo njesranjenaj wostaschtja, tola žo bórzy wuhlědźischtaj a žo sajeschtaj. Posdźischo pjeczo druhi wotskočzichu, njes nimi tšo offiźerojo; wschitzy njesranjeni wostachu. Woni zyłu nóz wokoło bludźachu a žo rano sajachu. „Alsace" bjes wjednika khwilu nad semju lećeše, hacž žo njes wžomaj Perthes-les-Chalet a Tognon do schmrěkoweho łěża saschmata. Hobrski ballon bě mjeńše schtomy kaž schwupizy na bok shibnył. Maschiny a apparaty žu s dźěla derje sdźerżane. B.

Bombardement na Chalons.

W nozy 4. oktobra je jedyn zeppelin na město Chalons bomby mjetał. Bombardement měješe w měsęze, kotrež je sa pschiwožk franzowskich wojakow na bitwischćo nětkole jara wažne, dobry wuspěch, tak so je žo saměr wubjernje dozpił. Rosbuchnjenja na mostach, na dwórnischću a we wobžahu wojerskich twarow a žlědo-

waze wohnje mózachu ßo jaßnje wobkedźbowacź. Do powětrowneje łódźe ßo ßylnje tśełeśche, tola je ßo wona njewobschkodźena do ßwojeho pschistawa wróćźiźc mohła. B.

Rosprawa ruskeho generalneho staba

wot 5. oktobra powě: Na froncźe k wjecźorej wot Rigi drobne wojowanje. K połnozy wot Birsgalena ßu naschi wojazy dźěl němskich tśělnych hrjebjow a lěwy brjoh rěki Koruma wobßadźili, kotryž ßo mjes Elisenhofom a Tannefeldom do Dwiny wuliwa (10 kilometrow k połnozy wot Birsgalena). Na froncźe Meddumskeho, Dryswjatyskeho, Mjadźolskeho a Wischnjewskeho jězora ßo dale wojuje. S bajonetom horzo wojowawschi wjeß Wassilinu, k krótkemu ranju wot Kožanow (6 kilometrow) a wjeß Rußaki nad Mjadźolku, k połnozy wot Postawow (8 kilometrow), wobßßadźichmy. Wojowanje s bajonetom pola wßy Rybćanow w stronje Rußakow ßo k naschemu lěpschemu wobrocźi. Wobßadźichmy wjeß. W Ssmorgonskich stronach a k połodnju wot tam, runje kaž nad hornim Němjenom we wokolnosći wßy Deljaticźow ßo njepschestawajźy s njepschećelom wojuje, kotryž ßo bjes wuspěcha prózuje, k ranju postupowacź. K połodnju Pripeta ßu naschi wojazy w stronje Kowelsko-Ssarnskeho żelesniskeho pschekhoda psches Styrowu ßrjedźnu rěku wßy Wolku, Hulusiju (19 kilometrow k dołhemu wjecźorej wot żelesniskeho pschekhoda) a wßy Optowu, Wolcźek a Mjedajedźe (6, 12 a 17 kilometrow wot Wolki a Hulusije) wobßadźili; njepschećel w njeporjedźe zosasche. B.

Schtwórtk je ßo sćěhowaza rosprawa wudała: W stronach pola Jakobstadta je ßo swucźena tśełeńza saßo ponowiła. K krótkemu wjecźorej wot Jakobstadta Němzy do wokolnosće Zargrada (12 kilometrow wot Liwenhofa nad Dwinu) tśeleja. W Dwinskej stronje je njepschestawazy artilleriski duell. K połodnju wot Postawow ßmy Němzow s wutwarjeneho kubła Ssagacźa (5 kilometrow k krótkemu ranju wot Postawow) s jich pschěrowow cźißli. Na froncźe mjes Narocźskim a Wischnjewskim jězorom ßmy njepschećela hischće dale wróćźo sćźischćeli. Sa njepschećelom ßo puschćiwschi ßu naschi wojazy k krótkemu wjecźorej wot Wischnjewskeho jězora wjeß Abramowez (11 kilometrow k połodnju wot Wischnjewskeho jězora), Bowry Młyn (3 kilometry k dołhemu ranju wot Ssmorgona) a wjeß Minki (1 kilometer k dołhemu wjecźorej wot Ssmorgona) wobßadźili. Dale k połodnju hacź k Pripetej njeje ßo niczo woßebiteho pscheměniło. Pschi wuliwje rěki Stochoda je njepschećel s nowa spytał, ßo wßy Posoga (45 kilometrow k krótkemu wjecźorej wot Pinska) smozowacź, pod schkitom ßwojeje seßrjedźeneje artillerieje tśełeńzy nadběh sćźiniwschi; nadběh wotrasychmy. K krótkem wjecźorej wot Cźartoryska je ßo njepschećel na wjeß Nowoßjolki (6 kilometrow k krótkemu wjecźorej wot Cźartoryska) wróćźo cźißnył, pschi cźimž nam něhdźe 150 jatych a jenu maschinsku tśełbu pschewostaji. Pola wßow Kraßneje Wole (13 kilometrow) a Koßyschcźa (8 kilometrow k ranju wot Kolkow) do njepschećela srasychmy, kotryž do rańscheje strony postupowasche. B.

Dobrowólniska wójna w Ruskej.

Londonske nowiny „Morning Post" ßu rosprawu ßwojeho Pětrogradskeho dopißowarja wot 29. septembra wocźischćźake, w kotrejž ßo praji, so ßu Rußojo prawidłowu wójnu dobrowólniskich cźrjódow w tonidłatych stronach pola Pinska organisowali. We wschelakich wokrjeßach hižo cźrjódy dobrowólnikow, kotrymž je ßo statok spalił, shromadźuja, pod wjedniśtwom swažliwych wojakow ßo do Němzow dawaja a jim wschelaku schkodu nacźinjeja. Krajinu a jejne khowanki derje snajo, ßo woni psched němskimi wojakami wukhowacź wjedźa. B.

Ruska w Persiskej.

Pariźski „Temps" s Kaira powě, so ßu Rußojo w Enseli, persiskim pschistawje pschi Kaspiskim morju, dwójzy wojakow na brjoh wußadźili. Krótku khwilu w Ardabilu pschebywawschi, ßu Rußojo k Kasminej postupowali. Rußojo ßu pjecźa k temu nusowani, dokelž Němzy w Persiskej pscheczíwo Ruskej dźěłaju, a dokelž ßu Turkojo Kermanschah wobßadźili. Persiske knježeŕstwo je ßame pscheßłabe, so mohło ßwoju neutralnosć sakhowacź. B.

Ruski ultimatum Bołharskej.

Dla mobilisazije bołharskeho wójska pscheczíwo Serbiji je ruski póßłanz ministerstwowemu pschedßydźe Radoßławej w Sofiji sćěhowaze pißmo pschepodał: Podawki, kotrež ßo w tu khwilu w Bołharskej stawaju, wo skónczńje płaczazym rosßudźenju knježeŕstwa krala Ferdinanda ßwědcźa, krajowy woßud do ruki Němskeje położicź. Pschitomnosć němskich a awstriskich offizěrow we wójnskim ministerstwje a pola wójskowych generalnych stabow, shromadźenje wójska w stronach, se Serbiju mjesowazych, a dalokodoßahaza pjenježna pomoz, kotruž je knježeŕstwo w Sofiji wot naschich njepschećelow pschijało, njedadźa wjazy wo saměrach nětcźischich wojeŕskich pschihotow bołharskeho knježeŕstwa dwělowacź. Schtworoswjask, kotremuž je należane było, prózowanja bołharskeho luda do skutka stajicź, je ministerstwoweho pschedßydu Radoßławowa wjazy krócź na to kedźbliweho cźinił, so by njepschećelski skutk pscheczíwo Serbiji jako tajki wobhładał, jako by pscheczíwo schtworoswjaskej saměrjeny był. Salubjenja, kotrež je bołharske knježeŕstwo jako wotmołwjenje na tole warnowanje wotedawało, ßu ßo se skutkami jako njewěrne wopokasałe. Sastupjeŕ Ruskeje, kotraž je s Bołharskej s njewuhaßnitym dopomnjenjom na wußwobodźenje Bołharskeje s turkowskeho pschaha sjednoczena, njemóże se ßwojej pschitomnosću pschihotam k bratromordarskemu nadpadej na jedyn ßłowjanski lud a jeneho swjaskarja pschihłoßowacź. Ruskemu póßłanzej je ßo teho dla porucźiło, Bołharsku se wschěm póßłanstwowym personalom a konsulatom wopuschćicź, jeli so bołharske knježeŕstwo sa 24 hodźin ßwoje poměry k njepschećelam ßłowjanskeje wězy a Ruskeje njerostorhnje, a jeli so wona hnydom offizěrow njewotstroni, kotsiž wójskam statam pschißłuscheja, kotrež se schtworoswjaskowymi mozami wójnu wjedu. B.

Woßebity dopißowaŕ „Corriere della Sera" s Pětrograda telegrafuje, so je ßo ruski ultimatum Bołharskej w mjenje wschěch schtworoswjaskowych knježeŕstwow pschepodało, kotrež sady ultimata runje tak sjednoczene steja, kaž ßu w rosßudźenju sjena, so ma ßo bołharski kral Ferdinand sa wschě ultimatowe sćěhowki samolwity sćźinicź L.

Pschetorhnjenje diplomatiskich poměrow mjes Ruskej a Bołharskej.

Wotmołwjenje bołharskeho knježeŕstwa na ultimatum Ruskeje je ßo ruskemu póßłanzej wutoru popołdnju w 2 hodźinomaj 40 minutach pschepodało. Dokelž bě jeho wopschijecźe njespokojaze, ruski póßłanz bołharskemu ministerstwowemu pschedßydźe wosjewi, so ßu ßo diplomatiske poměry pschetorhłe. B.

Wotpucźowanje schtworoswjaskowych póßłanzow se Sofije.

Londonski „Morning Post" s Pětrograda shoni, so je ruskemu póßłanzej w Sofiji dla operazije ßlepeho cźrjewa njemóżno, wotpucźowacź. Wón najskerje jako privatny muž w Sofiji wostanje, hacź wotkhori. Offizialnje pak je ruske póßłanzstwo ßriedu wjecźor Sofiju wopuschćiło. Drusy póßłanzy ßu po nim ßlědowali. Sastupjeŕ Grichiskeje najskerje wostanje, hacź sjawny wójnski skutk pscheczíwo Grichiskej ßamo wot ßebje k jeho wotpucźowanju dowjedźe. B.

Sserbski żelesniski cźah ßo w Bołharskej sadźerźał.

„Parižskemu Journalej" jeho woßebity dopißowaŕ powě: Podawki na Balkanje ßo pschenahleja. Sserbskeho komißara, kotryž kóżdy do Bołharskeje jědźazy cźah pschi pschejěźde psches mjesu pschewodźa, ßu w bołharskim namjesnym měsćze Zaribrodźe sadźerźeli; runje tak njeßmědźische s 30 wosow wobstejazy ßerbski cźah bołharske sastanischcźo wjazy wopuschćicź. Sserbska nowinska dopißowaŕnja s Nischa powě: Nascha artillerija je 2. oktobra do cźežitych kłódźow pola Ssemendrija tśełała. Jedyn njepschećelowy wobhonjeŕski offizěr je ßo morił. Dwaj němskaj lětarjej staj w Kragujewazu k semi padłoj. Jimaj bě ßo pschikasało, so dyrbjeschtaj na połodnischi dźěl města bomby mjetacź. B.

Wußadźenje franzowsko-jendźelskeho wójska w Salonikiu.

Po rosprawje Havaskeje telegrafowaŕnje je ßo wußadźenje franzowsko-jendźelskeho wójska w Salonikiu wutoru sapocźało. Psched někotrymi dnjemi ßu ßo swjaskarjo rosßudźili a nusne pschikasy wudawali. Najprjódzy s grichiskim knježeŕstwom jednachu, kotrež jako neutralne knježeŕstwo pscheczíwo wußadźenju wojakow protestowasche. S dobom franzowszy offizěrojo se wschej ßwobodu wußadźenje pschihotowachu. Franzowszy a jendźelszy offizěrojo ßo runje tak pola zivilneho wobydleŕstwa kaž pola wojeŕskich wyschnosćow w Salonikiu na najwutrobnische waschnje pschijachu a mózachu pschischedschi hnydom se wschej ßwobodu ßwoje dźěła sapocźecź; pschetož sjawne měnjenje sapschija, so je nusne, so swjaskarjo w tychle wobcźežnych poměrach ßwojich

ſerbſkich pſcheczelow podpjeraju, ſ kotrymiž je pódla teho ſe ſwjaſkarſkim ſrěčenjom ſwjaſana.

Italſkim nowinam „Secolo“ ſo ſ Athena telegrafuje: Saſtupjerjo Franzowſkeje a Jendželſkeje ſu wo wuſadženju wójſka w Saloniku w Athenje wosjewili, ſo je wuſadženjo nuſne, dokelž dyrbi ſo ſerbſka ſwjaſowaza linija ſakitacz. Swjaſkarjo dyrbja Sserbiji na pomoz pſchińcz a ſ dobom Grichiſku ſwěſczicz. Potajkim na Balkanje jako pſcheczeljo pſchińdu, kajžyž ſu woni pſchezo byli. Jich wuſtupjenje ſo pódla teho po pſcheczu grichiſkeho knjeżerſtwa ſtawa, kotrež je ſo hižo w ſaſdženym naléczu pod miniſterſtwowym pſchedſydu Gunariſom ſdželiło. Mjes tym ſo wójſko pod roskaſom franzowſkeho generala d'Amada wuſadžuje. B.

Wuſadženje wójſka w Athenje ſo nakhwilnje ſaſtajiło.

„Corriere della Sera“ 6. oktobra ſ Athena powě: Wczera ſapoczane wuſadženje ſchtworoſwjaſkoweho wójſka w Saloniku je ſo nakhwilnje ſaſtajiło, hacž ſo politiſke położenje wujaſni. Po jenej Parižſkej powjeſczi je ſo ſa jedyn dżeń 18,000 franzowſko-jendżelſkich wojakow w Saloniku na brjoh wuſadżiło. Pódla teho pjecz wulkich transportſkich łódżow pola Karaburnſkeho wobtwjerdženja ſakótwizowanych ſtejeſche. Nětkole njepſchestawajzy wojeŕſke cżahi ſe Salonikia wotjěżdżuja. Hakle pſched nětkotrymi dnjemi ſchtworoſwjaſkowe mozy wobſamknychu, wójſko w Saloniku wuſadżicz, hdyž běchu ſ grichiſkim knjeżerſtwom wo tym jednake, kotrež pak, na ſwoju neutralnoſcz ſo powołajo, pſchecziwo temu proteſtowaſche. Tola franzowſkim offiżeram, kotſiž wuſadženje pſchihotowachu, knjeżerſtwo a wyſchnoſcz w Saloniku żanych ſadżěwkow njeczinjachu. W Saloniku je wulke hibanje; njeměrow pak njeje żanych było. Grichiſke knjeżerſtwo je orientſku żeleſnizu, wot Saloniſkia k ſerbſkim mjeſam wjedżazu, kotraž wožebje němſkim a awſtriſkim pjenjeżnikam ſłuſcha, wobſadżiło a na njej město awſtriſkich grichiſkich ſaſtojnikow poſtajiło. B.

Wotſtupjenje Venizela wot knjeżerſtwa.

Havaſka telegrafowarnja ſ Athena 6. oktobra ſhoni, ſo je ſo miniſterſtwowy pſchedſydа Venizelos 5. oktobra pola krala pſchijak, kotryž je jemu rjekł, ſo wón njemóże ſ politiku nětczijſcheho miniſterſtwa hacž do kónza ſobu hicz. Na to je Venizelos kralej próſtwu podak, ſo by jeho ſe ſaſtojnſtwa puſchcził. W ſejmje je Venizelos roſeſtajak, ſo budże ſo Grichiſka winowatoſczow, w ſerbſko-grichiſkim ſrěčenju poſtajenych, na najwótriſcho dżerżecz, ſamo hdy bychu wone Grichiſku k temu dowjedle, ſo pſchecziwo Němſkej ſtajicz, ſchtož by wón jara wobżarował. Venizelos pſcheſwědczenje wupraji, ſo ſebi intereſy Grichiſkeje żadaju, na ſchtworoſwjaſkowu ſtronu ſtupicz. Jeho roſeſtajenjam ſo ſ 50 hłożami wjetſchiny pſchihłożowaſche. Muhamedanſzy ſapóſłanzy pſchecziwo nim hłożowachu. „Secolo“, kotryž praji, ſo je ſo poſedżenje 4. dżeń oktobra wotměło, powě: Wo wukoženju ſwjaſkoweho ſrěčenja ſe Sserbiju ſo jara żiwe roſrěčenje roſwi, tak ſo dyrbjeſche ſo poſedżenje pſchetorhnycz a na 11 hodżin wieczor pſchepołożicz.

Po powjeſczi, kotruž ſu Londonſke „Times“ ſ Athena doſtake, je w ſejmje k żiwemu wurěczowanju doſchło, kotrež hacž do 5 hodżin rano trajeſche. Pſchi wothłożowanju wo knjeżerſtwowych (Veniżelowych namjetach ſo 257 hłożow woteda, 142 ſo ſa knjeżerſtwo wupraji, 102 pſchecziwo njemu, 13 ſobuſtawow, mjes nimi 9 miniſtrow, ſo wothłożowanja woſtaji, mjes tym ſo 50 ſapóſłanzow pſchitomnych njebě —. B.

S wjazorych politiſkich ſtron ſeſtajene miniſterſtwo w Grichiſkej.

Reuterez telegrafowarnja ſ Athena powě: Kral je ſrjedu ſwojich prjedawſchich miniſterſtwowych pſchedſydow k ſebi ſwołak. Wobſamknu ſo, koaliziſke (ſ wjazorych ſtronow wobſtejaze) miniſterſtwo ſeſtajecz. Pſchedſydſtwo w nowym miniſterſtwje najſkerje Zaimis pſchewoſmje. Kral je ſrjedu wieczor nětkotrych prjedawſchich miniſterſtwowych pſchedſydow ſ nowa pſchijak. Jendżelſki póſłanz w Athenje, Elliot, je wczera wieczor dlěſche roſrěčenje ſ kralom Konſtantinom měł. Londonſki „Daily Telegraph“ hiſchcze ſ Athena powě, ſo je jeho dopiſowaŕ roſrěčenje ſ Veniſelom měł. Tutón rjekny, ſo móże jenož woſpjetowacz, ſchtož je hodżinu prjedy w ſejmje prajił. Kralej je jeho politika jara derje ſnata była. Na dobo je ſo jemu woſjewiło, ſo kral njemóże dlěje ſ nim hromadże dżełacz. Kral je k temu pſchikhileny, ſo by ſo koaliziſke miniſterſtwo ſe ſobuſkutkowanjom oppoſiziſkich ſtron ſeſtajako. Dopiſowaŕ pſchiſpomina, ſo po zylym kraju roſhorjenje a njemeŕ knježi. B.

Grichiſka mobiliſazija.

S Rotterama ſo piſche: Woſebity dopiſowaŕ Parižſkeho „Journala“ w Athenje ſwojim nowinam nadrobnoſcże wo grichiſkej mobiliſaziji telegrafuje. S roſprawy je ſpósnacz, ſo ſo hižo po zyłej Grichiſkej kſchižiſchcża żeleſniży, dwórniſchcża a banki ſ wojakami ſtražuja. Ludżo ſměrom k khorhoji du. Skowani reſerviſtojo dyrbja na dwaj dnjej żiwnoſcz ſobu pſchinjeſcz. W Athenje ſo hižo mobiliſazija ſacżuwa. Drohowa żeleſnza je ſłużbu ſaſtajiła, dokelž je wojeŕſka wyſchnoſcz jejne konje ſebrała. B.

Němſke podmórſke cżołmy pſchi bolharſkim brjoſy.

Ruſkim „Burſowym Wědomoſczam“ ſo ſ Athena powě, ſo ſu k Warnje ſchtyri němſke podmórſke cżołmy pſchijěle, ſo bychu Warnu pſched ruſkim wójnſkim łódżſtwom ſchkitake a wuſadženju ruſkeho wójſka wobarake. B.

4. oktobra je jene njepſcheczelowe lětadło nad Niſchom pſcheleczało a na ſrjedżiſchczo měſta .nětkotre bomby cżišło. Schěſcz woſobow je ſo ſ tym moriło, mjenujzy dwě żonje, dwě dżěſczi a dwaj wójnſkaj jataj. B.

Frenchowy dnjowy wukas

wot 30. ſeptembra rěka: Ssmy roſſudżazy wokomik wulkeje bitwy, kotraž je ſo 25. ſeptembra ſapoczała, pſchekrocżili. Naſchi ſwjaſkarjo ſu ſo w połodnju hacž k poſlednjej njepſcheczelowej liniji pſchedobyli, ſu wjele njepſcheczelow ſajeli a liczbu kanonow ſebrali. Dżeżaty franzowſki korps, kotryž ſo k naſchemu prawemu kſchidłu pſchiſamknу, je ſylne pſchecziwjenje nadeſchoł, tola je błyſchczazy wuſpěch dozpił a móżeſche ſo ważnych ſtejiſchcow na hórkach pola Vimy ſmozowacz. Pſchedewſacża britiſkich wojakow mějachu wulki wuſpěch a k ſnamjenitemu wunoſchkej dowjedżechu. 25. ſeptembra rano prěni a ſchtwórty korps k nadběhej pſcheńdżeſchtaj a prěnju a najſylniſchu njepſcheczelowu ſakitanſku liniju dobuſchtej, kiž ſo wot naſcheho najſwonkownjſcheho praweho kſchidła pola Grenaj hacž k jenemu měſtnu k połnozy wot Hohenzollernſkeje redouty pſches 6500 yardow wupſcheſczerasche. Stejiſchczo bě wurjadnje ſylne. Wono ſ dweju linijow ſ wulkimi redoutami a ſyczże tſělnych hrjebjow wobſtejeſche. S krótkimi róſnoſczemi běchu ſo po zyłej liniji bombywudżerżaze ſkhowy pſchiprawike. 11. korps, kotryž ſo w reſerwje dżerżeſche, a tſecża kavalleriſka diviſija ſo ſa ſobu do bitwy dowjedżeſchtej, na kónzu tež 28. diviſija. Po wotměnjenjach, kajkež ſo w kóżdej wjetſchej bitwje ſtawaju, ſo druha njepſcheczelowa linija wſa. Na kónzu ſo tež wobknjeżaze ſtejiſchczo pola Looſa, kotrež je jako hórka 70 ſnata, dobu. Tu ſo ſylna linija pſchi tſecżej a poſlednjej němſkej liniji tworjeſche a wobtwjerdżi. Najważniſche pſchedewſacża k połodnju wot La Baſſéeſkeho kanala ſo ſ podpjerazymi nadběhami tſecżeho a inidiſkeho korpſa a druheje armeje podpjerachu. Tež wojowanje pjateho korpſa k ranju wot Yperna, ſ kotrymž ſo nětkotre ważne dobyczа ſczinichu, běchu nam jara pomozne . Měſtoadmiralej Baconej ſmy teho runja wjele dżaka ſa ſobuſkutkowanje łódżſtwa winojczi. Ssmy wjazy dyžli 3000 muži ſajeli a 25 kanonow, liczbu maſchinſkich tſělbow a hromadu wójnſkeho materiala dobyli. Njepſcheczel je cżežko ſchkodowak, wožebje pſchi wjele napſcheczných nadběhach, ſ kotrymiž wón ſtejiſchcża ſaſo dobycz pytaſche.

* *

Njepſcheczel póndżelu ſylnje tſělecz poczа a potom woſpjet naſche tſělne hrjebje mjes ſkałami a Vermelles a pucżom k Hulluch nadběhaſche. Nadběhi ſo ſylnje pſchewjedżechu, tola njepſcheczel k naſchim tſělnym hrjebjam njedoběża. Wón ſo ſ cżežkim ſchkodowanjom wotraſy. Bóle k dołhemu wieczorej njepſcheczel wulki dżěl Hohenzollernſkich naſypow wróczo dobu. Na druhej froncże njebě żaneho pſcheměnjenja. B.

Bjeſtroſchtne położenje Jendżelczanow pſchi Suwlaſkim ſaliwje.

Reuterez telegrafowarnja je roſprawu ſwojeho woſebiteho dopiſarja pola Dardanellow woſjewiła, ſ kotrejež je jaſnje ſpósnacz, ſo ſo Jendżelczenjo pſchi Suwlaſkim ſaliwje we woprawdże ſadwělnym położenju namakaju. Wot poſlednich dnjow auguſta njeje tam ſpomnjenja hódneho wojowanja było. Poſlednje dny nam na dobo khłódniſche wjedro pſchinjeżechu. Suwlaſki brjoh je ſ wjetſcha wotewrjeny, tola ſady leżaza wyſoka runina je doſcz bliſka, ſo by móz naſchich nadběhow ſłamała. Nozy ſu hižo khětro ſymne byle, ſchtož je cżiim njepſchijomniſche, hdyž njeſmy pſched wětrami ſchkitani. A tola miamy pſchi tymle njewobſtajnym wjedrje jenož pſchedſydа teho, ſchtož na naſ cżaka, hdy bychu jen-

dżelšzy wojazy w tychle šteišchczach pšchešymowacź dyrbjeli. Pokojza naschich wojakow š nahimaj kolenomaj w drylowym wobleczenju wokoło běha, kotrež žo rano a wječor hižo jako jara cźeńke šaczuwa. Sa to dyrbi žo postaracź, so naschi wojowarjo pschi Dardanellach rucźe šymšku draštu dostanu, a bórzy budźe žo też ša tokštymi pschikrywami wokacź. Ssmy w stronje, kotraž nam njemóże niczo dawacź. Wšcho, schtož trjebamy, dyrbi žo nam pšches morjo pschiwješcź, žamo trěbny twarški material, kotryž k škhowam trjebamy. Turkowška artillerija je žo w tu khwilu na nasche šteišchcźa, kotrež pschi Suwlaškim šaliwje leža, šaměrika. Na nasch wušadženški brjoh turkowška artillerija tšěla, kotraž teź na nasche šklady a mulške hródže jara šamylazu tšěleńzu wudžerżuje. Na prawizy wot schokoladoweje hórki je runina blisko pschi wodže, schtož drje nětkole njeje se schkodu, tola w šymje pjelške doły a mokre tšelne hrjebje. Kaž žo šda, Turkojo š měžazomaj dezembrom a januarom licźa. Nam žo teho dla šaleži, so žwoje dardanellške wójško w tutymaj měžazomaj tak wuhotujemy, so móže wschě nadpady wudžerżecź. B.

Wulka mrětwa w Gibraltarje.

Po powješcźi, kotruž je „Kölnische Zeitung“ š Madrida dostała, žu jendżelške hospitale w Gibraltarje polne se šranjenymi š Dardanellow a se škorjenymi na blakaty tyfus. Woni žo na 15000 muži licźa. Na Gibraltarje kholera, š Dardanellow šanježena, knježi, wona žebi wjele woporow žada. W nozy žo cźěła po štach do morja ponórjeja. B.

Rosprawa franzowskeho generalneho štaba

wot žrjedy popoldnju praji: W Artois wobostronske tšelenje š wožebitej žylnoscźu k pokodnju wot Givenchyskeho lěža dale traje. Njepschecźela š rucźnymi granatami nadpadujo něschto w prěcźnych pschěrowach ke krótkemu wječorej wot hroda La Folie postupachmy. Wot zykleje druheje fronty žo jenož wo artilleriskej tšeleńzy powě, w Champagni mjes Maažu a Moselu k poknozy wot Fliery a na lothringiskej froncźe pola Leintrey, Gondrezom a Domevre.

Wječorna rosprawa scźěhowaze powě: Nasche pschedewšacźe w Champagni je dźenža nowe wunoschki dozpiko. Po žylnym artilleriskim pschihotowanju žu naschi pěschzy wješ Tahure dobyli a wjerschk teho žameho mjena wobžadžili, kotryž bě se šepjeranischczom w druhej njepscheczelskej liniji. Też we wokolnoscźi Navarinskeho kubka postupachmy. Shromadna licźba jatych w tu khwilu 1000 pschekrocźi. Na druhej froncźe jenož wo artilleriskim wojowanju powjedża. B.

Druha jendżelsko-franzowska požcźonka w Ameriży.

Kaž Reuter š New-Yorka powě, žo mjes tamnischimi pjenježnikami hižo na wudacźe druheje jendżelsko-franzowskeje požcźonki pschihotuja ša pad, so tejle krajej hischcźe wjazy pjenježneje pomozy potrjebataj. Nětcźischa požcźonka něhdźe ša potrjebnoscźe pschichodnych schěšcź měžazow dožahnje. Jeli so pak by wójna, kaž je pschedwidźecź, dlěje traka, by žo jednanje wo druhej požcźonzy hižo do tuteje termije šapocźako.

Londonski „Daily Mail“ wo prěnjej požcźonzy w Ameriży pišche: Pschi nětcźischich wobstejnoscźach dyrbimy š amerikanskej požcźonku spokojom bycź. Požcźonka šapocźatk noweho cźaža w internationalnym pjenježnistwje pschedstaja. Amerika pschestawa š dołžniskim štatom bycź a šapocźina Europje pjenjesy wupožcźowacź. To je šažkodźenje teho, schtož dyrbi žo stacź, hdyž Europa zyle wustawschi kapital pyta, so by nowe žiwjenje šapocźała. D.

Polnózna Amerika chze najwjetšchu bitwisku łódź natwaricź.

Reuterez telegrafowańnja š Washingtona powě:

W rosrěcźenju, pschi kotrymž žo president Wilson, łódźstwowy šekretar a pschedžyda łódźstwoweho wubjerka representantskeho doma wobdźělichu, žo wobšamknu, so maja žo wot parlamenta něktre špěšchne bitwiske kschižaki a twar najwjetšcheho a najšpěšchnischeho bitwiskeho kschižaka žwěta žadacź, kotryž dyrbi 20 miljonow dollarow płacźicź a kotryž dyrbi špěschnoscź 35 žukow měcź. B.

Jednanje mjes Němšku a Ameriku.

S Washingtona žo powě: Hdyž bě němski pósłanz, hrabja Bernštorff, štatny departement wopytał, štatny šekretar Lanšing sdźěli, so žo nadpad němskeho podmórskeho cźołma na łódź „Arabic“ njeje po wudatych instrukzijach štał. Němška je šwólniwa, tola něhaju winowatoscź njepschipóšnawschi, šarunanje ša shubjenje amerikanskich cźłowškich žiwjenjow šapłacźicź. W pišmje, kotrež je hrabja Bernstorff štatnemu šekretarej Lanšingej pschepodał, žo praji, so žu khěžorowe wukaše ša komandantow podmórskich cźołmow tak wěšte, so žo tajki podawk njemóże wošpjetowacź. Komandant podmórskeho cźołma je po žwojim a wobžadžnym žłužbnym a pod pschižahu wotedatym wuprajenju wo tym pschežwědcźeny był, so je łódź „Arabic“ chzyła do podmórskeho cźołma šawadźicź. Němške knježerstwo njeje na druhej stronje chzyło pschiža̍ne wuprajenja jendżelskich offizierow „Arabici“, kotšiž pjecźa njeižu podmórski cźołm wohladali, ša njewěrne měcź a teho dla pschišnawa, so žo njeje špytało, do podmórskeho cźołma šawadźicź. Nadpad podmórskeho cźołma njeje žo potajkim, kaž Němška wobžaruje, po wudatych instrukzijach štał, schtož je žo komandantej wošjewiło. B.

Sebracźe žita we Wuherskej.

„Pešter Lloyd“ powě: Dokelž žo žitowe žně we wocźakanej hromadźe na wiki njedawaju, žo, jeli so budźe tole hacźenje dale tracź, najwyschsche płacźišny poniža. Po tychle poniženych płacźišnach knježerstwo potom žitowe šklady šebjerje. D.

Najwyschsche płacźišny ša běrny w Wuherskej.

Wuherske knježerstwo je wukas wudało, š kotrymž žo najwyschsche płacźišny ša běrny postaja. Zentnar jědźnych běrnow 4 hriwny płacźi a žo hacź do kónza meje na 5 hriwnow powyschi. Zentnar běrnow ša industriju 3 hr. 40 pj. płacźi a žo hacź do 3 hr. 80 pj. powyschi. B.

Jednak.

Se štarych cźažow.

(Skónczenje.)

Buraj žo dźiwajo na šararja hladaschtaj. Woprawdźe, wón bě w tutym wokomiku jednak a šměrz, nade wschěch rěcźnikow a prawišnikow. Wón žo š nowa k Marnakej a Buchnikej pschiwobrocźi a š jenajkej horliwoscźu a wulzy khutnje rjekny:

„A wamaj, wój šadźerakaj, je drje, kaž žo nadźijam, nětkole jažne, schto se škorženjom dozpějetaj. Džakujtaj žo Bohu, so je wamaj pšched nješbožom hischcźe wocźi wotewrił. Haj, zykej wšy, zykemu žwětej měł žo tónle list pschedcźitacź, so by žo ludźom praiło: „Hdyž žo dwaj wadźitaj, wješeli žo tšeczi!“ — Buchniko, chzecźe wy agentej Schkrabakej a rěcźnikej Mudrakej žwoje kubło wostajicź? Praju wamaj: cźińtaj n ě t k o l e měr, abo wój dźetaj we runym měrje do šahubjenja!“

„W Božim mjenje“, rjekny Buchnik, „dha njech pschi štarym wostanje“, a poda Marnakej ruku.

„A jako nowa wěz ma žo hischcźe k temu dodacź,“ rjekny Marnak, „so wot nětka mjes namaj žaneje škórźby wjazy bycź njedyrbi!“ a wobaj žebi ruzy krucźe šawdaschtaj.

„To je po prawom wěrno, ja běch kaž šabity a blašń“, Buchnik rjekny, „ale woprawdźe, Schkrabak bě na tym wjazy wina, hacź ja, wón je schcźuwał a schkarał, doniž ja š hněwom žam wjazy njewjedźach, schtó žym.“

„Nó, wostajcźe to nětkole na bok“, rjekny knjes farař, „š tymle wujednanjom je wschitko wotbyte. Waschemu rěcźnikej Mudrakej žměm drje pak nětkole tule we waschim mjenje prajicź, so ma wobstaracź, so žo škórźba na žudnistwje šastaji a so sliczbowanje póscźele, rošymicźe?“

Mudrak da žo do jednanja a poskicźesche, so chze sliczbowanje napišacź, jeli so list wróczo dostanje.

„Najprjódźy mi dajcźe Haniny list, kotryž je se šmylenjom na waš pschischoł“, farař Mudrakej rjekny.

Mudrak to scźini.

„Potom wy w mjenje žwojeho wuja Marnakej dołh š 20000 hriwnow, kiž žu nalichowane, na 7000 hriwnow, kiž žu woprawdźe požcźene, ponižcźe. To móżecźe wy wobstaracź. Doniž to njebudźe srjadowane, my list wobkhowamy, a jeli so wy naš njewobškorżicźe, dha ja žam na žudnistwo pónđu.“

Napožledku Mudrak też to pschilubi.

„Dha žebi ja wotpisk waschego lista sdźerżu a wy mi wobžwědcźicźe, so je tutón list prawy. Tutón wotpisk dam na sjawnym městnje pschibicź, budźecźe-li wy abo wasch wuj šažo něschto w naschej wožadźe schkaracź! Tožame płacźi też Schkrabakej. Składnoscźe je doscź, so móże žo cźłowjek we wokolinje druhdźe šažhdlicź, cźim dale precź, cźim lěpje, scźe šrošymjeli?“

Mudrak hrošnje šakla, potom rjekny:

„Nó, duž mózu hnydom wschitko wotbycź, też Marnakowy dołżny list; mam też poknomóz sa pjenjeżnika.“

„Cźim hórje“, farař rjekny, „chzych prajicź, cźim lěpje, dha je wěz hnydom do rjadu. A so my tych ludźi hnydom wotbudźemy, Marnako, ja żym też něschto nalutował; 7000 hriwnow chzu wam ja požcźicź, sapkacźcźe s tym pjenjeżnikej, potom scźe wumożeny, wy cźe mi tak wěsty, kaž ja wam!“

Wón jemu pschi tym wotewrjenu ruku poskiczi a Marnak do njeje plazny, so bě to żkyschecź. W jeho wobliczu żo njebě dołho tak jażnje sażwěcźiło, kaž w tutym wokomiku.

Sa poł hodźiny bě Marnak bjes maka muž bjes dołha, pschetoż 7000 hriwnow na jeho rjane kubło wjele njebě.

Mudrak a Schkrabak po khwili trochu poniżnischej s Marnakez dwora jědżeschtaj, hacź běschtaj tam nutsjěkoj.

„Ale, knjes fararjo“, Marnak rjekny, „tymaj pak scźe wy domoj pokasali, naschemu jenemu tajkele wuměnjenja tola njebychu na myżle pschischle. Wy scźe s tym niz jenoż mi a Buchnikej, ale zykej wży dopomhali.“

„Hdyż je cźlowjek schkaraka jónu prawje popadnył, dyrbi jeho tak dołho bicź, doniż wschitko sażo wróczo njeda“, farař rjekny, „tajke mudre lischki dyrbi cźlowjek krucźe w pażlach dżerżecź. Niczo njeje drohotnische, hacź měr, a měra dla njemóże cźlowjek żenje doscź njeżmilnje do kschiwdy pracź a bicź!“

„Ale kak dha je wam tole hnydom wschitko tak na myżle pschischło, so cźe Mudraka takle smotali?“

„Wy dźě scźe mje sa jednaka wuswolili; schtóż pak ma sastojństwo, tón dostanje też rosom wot horka“, farař rjekny, „a to derje rospominajcźe“, wón khutnje doda, „so żu modlitwy zykeje wożady k njebieżam wokake a nimo teho też modlitwa někotrych duschow we wuskoscźi, něwěrno, Hana?“

Wschitzy nětkole na Hanu hladachu; Buchnik pak, kiż bě żo mjes tym se żwojim żynom Handrijom do rosmokwjenja dał, nětkole wustupi a pocża:

„Haj, Hany dla, żużodźe Marnako, wy wěscźe, so żym tehdom w korczmje prajił: ja wschitko na to żadźu, so dyrbi ta lipa mojim potomnikam bycź. Ja potajkim hischcźe pschi tym wostanu, schtoż żym tehdom żlubił.“

Ssurowe pschetorhnjenje nasta. Mějesche dha żo swada s nowa sapocźecź?

Buchnik, s wuskoscźe żebi pomhajo, wużmorka żo a pokraczowasche:

„Ale ta wěz lohko a bjes skórżby woteńdźe, jeliso żużod Marnak żwoju dźowku Hanu, hym, hym, mojemu Handrijej da. Tak by potom ta rjana, krażna lipa tola mojim potomnikam pschipadnyła a by też pschi Marnakez kuble wostała. Potom żo s naju żadyn njetrjeba hańbowacź, so je zosał.“

S dobom Buchnik Handrija do prědka pożuny; tón pak żo dołho żuwacź njedasche, ale żwobodnje k Marnakej pschistupi, so by żo namołwjał, a Marnak sawda Handrijej ruku.

„Se wschěch hólzow ży ty mi pschezo najlěpschi był“, wón pschi tym rjekny.

A Hana żebi pschi tym zyle s cźicha pomyżli:

„Kunje tak też mi, luby nano.“

A farař dorěcźa:

„Bohu dźakowano, tyżaz krócź Bohu dźak, kiż je naschu modlitwu wużkyschał; lěpje żo to njebudźesche mohło cźinicź.“

Tole je stawisna wo swadźe a měrje mjes Buchnikom a Marnakom. Schtoż żo żanemu rěcźnikej sa dwazecźi lět njebě poradźiło, to żo fararjej hnydom na prěni ras poradźi, niż tehodla, so bě wón mudrischi dyżli drusy, ale dokelż żo sa żwojeju dowěrjenzow też modlesche a żo modlicź dasche. Po tutym mischtrowskim wopokasu jednakstwa bě farař we wożadźe nahladnischi, hacź żadyn rěcźnik; Schkrabak żo bórsy wotżali a wupucźowa, a po nim nichtó jako agenta njesceźěhowasche, dokelż żo nikomu wjazy njesechzesche, njedorosymjenjow dla żo wadźicź a do měsła pjenjesy nożycź. Hacź na dżeżacź hodźin wokoło mějachu ludźo fararja tak sańcź, so chzychu jeho hižo wjazy krócź do żejma wolicź; ale wón pschi tym wosta, so jeho Marnakez a Buchnikez krutwje tam njedocźahnu.

„Ale pódla chzył bycź“, by farař husto prajił, „hdy by żo wo to wothłożowało, hacź maja żo na żudnistwje płacźisny powyschicź abo ponižicź. Ja bych sa to był: skerje dyrbja żo płacźisny hischcźe powyschicź hacź ponižicź, potom by sadżerakam tola saschło sadżeranje, a schtóż by tola chzył skorżicź, tomu by żo runje prawje stało, so by dyrbjał prawje wjele pjenjes płacźicź. Na wasche njekniczomne żydanje po korczmach a na skorżenje!“

* * *

Sa dwě lěcźe po hkownym směrowanju pschińdżeschtaj Marnak a Buchnik k fararjej. Marnak rjekny, so staj wobaj hakle nětko prawje żebi ważicź nawukkoj, schto je farař na nimaj dobreho dokonjał, so je jeju sjednał; so dyrbi jimaj nětko też prajicź, schto staj jemu dołżnaj.

Rospominajo żebi farař po żwojej cźeścźownej běłej hłowje s ruku sajědźe a rjekny:

„Ja trjebam nowe swony do żwojeje stareje zyrkwse; wój dajtaj jedyn swón a njech żo tutón swón pomjenuje „Pax“, to rěka żerbski: „měr“, „pokoj“. A hdyżkuli budźe żo s tutym swonom swonicź żwjaty wjecźor, njech wój a wożadni na to spominaja, kak ważny, kak nusny, kak żłódki je měr a pokoj we żwójbje, we kraju a mjes ludami. „Pokoj“ njech je prěni swuk tuteho swona a njech wón sta lět napomina wschěch, kiż budźa jón żkyschecź, so je Bóh Bóh pokoja!“

A kaž tu, tak też druhdźe pschińdźechu po něcźim ludźo do teho, kak schkódne żu swady, skórżby, roskory; wuswolachu żebi směrzow a tak żo pomaku wjazy a wjazy sadżerakow shubjowasche, měrnischi, rosomnischi splah wotroscźe, ludźo żebi rosymjachu a dorosymjenje pola jednaka pytachu a tak sakcźe nowy lěpschi cźaż měra a pokoja.

Lěto po sjednanju s Buchnikom a Marnakom mějeschtaj Buchnikez Handrij a Marnakez Hana żwój kważ.

Tamna rjana lipa pak hischcźe dżenża steji, ptacźki żo tam slětuja lěto jako lěto a żebi spěwaja żwój khěrlusch w luboscźi a radoscźi, jejne kcźenja napjelnjeja powětr s lubosnej wónju a tak je tutón schtom hischcźe dżenża żwědk, kak schkódna je pschekora, a kak ważna a spomożna je pschesjenoscź.

Tak tuta lipa a wulki swón hischcźe nětko, hdyż Marnak a Buchnik dawno hižo pod cźichim dornom hromadźe we khłódku zyrkwje wotpocźujetaj, też wschěm ludźom dobreje wole prědujetaj:

„Wukńcźe wote mnje, pschetoż ja żym cźisteje a ponižneje wutroby, tak namakacźe pokoj żwojeje dusche.“

(— Kónz. —)

Sa luby żerbski lud.

Kak żo cźi dźe, o ludo żerbski,
Tam domach w twojej Łużizy?
Njech ży ty fakski abo pruski,
So jeno żwěrny żerbski ży,
Haj, prajcźe mi, kak żo wam dźe
We lubej żerbskej domisnje?

To loni we auguscźe běsche,
Haj swjetscha 'żno we prěnich dnjach,
Hdyż, ach, tak někotry won dźěsche,
Też moje brěmjeschko ja wsach,
We pomjatku mi wostanje
Tón dźeń sa zyke żiwjenje.

A potom dołho njetrajesche,
Dha w horzych bitwach stejachmy,
Też njepschecźel nam pokaś'wasche,
So je też derje sbrónjeny,
Haj prěni dżeń bě, so 'żno ja
Najlěpschoh' shubich towarscha.

A nětk 'żno někotry je padnył,
Tam wonka w zusej semi spi,
Je strowy, cźiły s domu cźahnył,
Dom pak żo wjazy njewrócźi,
Schtoż je wón měł, to je wón dał,
Sa wótzny kraj żo wudychał.

Też to wschak je żo husto stało,
So někotrych żu sajeli,
A wotwobroczicź żo njej' dało,
Jich daloko żu wotwjedli
Do dalokej' Sibiriskej',
Kaž do Afriki żmudźatej'.

Kak wobżarowacź żu te ludy,
Hdźeż żo te bitwy biże żu,
Tam rjane města, wży a domy
Sso rospadankam runaju,
Schtóż s wocźomaj to widźak je,
Tom' sawěscźe dźe k wutrobje.

Ach, někotry je spósnał wěscźe,
Schto żkowo „měr“ na żebi ma,
A hdy by wjedźeli, hdy hischcźe
Nam swony měra saswonja,
Sso do toh' wójnskoh' kužoka
Pschez' wjazy ludow storhnycź da.

Njech tele srudne, cźeźke cźaży
Też żwoje dobre pschinjeżu,
So ludy dopósnaju saży,
So Boże żudy hischcźe żu,
A żnadź żo też mjes Sserbami
Tu a tam něschto wucźiscźi.

Ach, lubi Sserbjo, proschmy tola,
So dał Bóh sażo luby měr,
A je-li, Bożo, twoja wola,
Dha wójnskoh' ducha roseczěř,
Njech żkónczko měra sażwěcźi
Saż' nade wschěmi ludami!

A. La.

Ze Serbow.

S Budyschina. (Spiritużowe żehlaze żwětko jako narunanje sa petrolej.) Njedostatk petroleja nusuje, narunanske żwěcźidło trje-

bacź. Wyschnosćź porucźa, so bychu ßo lampy sa spiritußowe ßehlaze ßwětko kupowake. Budyska měschćźanska rada chze palaki, kotrež ßo na petrolejowe lampy naschrubuja, wobstaracź. Ćźi, kotsiž chzedźa ßebi tajki palak kupicź, chzyli ßo hacź do ßrjedy 20. oktobra wječor do 6 hodźin w měschćźanskim twarstwje pschi žitnych wikach ćźo. 3 po 2 skhodomaj w ßkužbnym ćźaßu samolwicź. Jedyn palak se ßukźohom 4 hriwny placźi.

— **W poßedźenju měschćźanskich sastupjerjow** ßo rosprawa wo wójnskich wudawkach města Budyschina poda. Po njej je Budyschin sa podpjeranje ßwójbow, wojeńske kwartěry, sa dobroty, wójnskim wobdźělnikam wopokasane, sastaranje s zyrobu atd. 1 611 967 hriwnow wudak. — Hrubocźanski pucź ßo posdźischo pschepokoži. Wón wot Ssokolanskeho pucźa pod želesniskim mostom powjedźe. — We Wujeźkowskej hajńkowni ßo nowa kokowa plumpa natwari.

— **(Ćźeknjenź.)** Wojak II. rjadownje Bjedrich August Müller se 4. pěscheho regimenta ćźišźko 103 je se ßkužby ćźeknył.

— **Wobsamknjenje swjasskoweje rady wo schrótowanju rožki a pschenźy.** Ssobotu je swjasskowa rada wo schrótowanju khlěboweho žita wobsamkła, pschi ćźimž je ßo wo sastaranju ratarstwa s pizowadkami jednako. Khěžorstwowa žitowa saradźernja je s khětrym skkadom khlěboweho žita s poßlednjeho žnjoweho lěta do noweho pscheschka. Pódla teho po dotalnych nashonjenjach njeje trjeba, telko žita na skkadźe wobkhowacź, kaž bě ßo s wopředka wotmyßliko. Duž budźe ßo khětro wjele žita na plahowanje a wudźerźenje skota nałožecź móz. Najprjódzy budźa ßo 3 milijony zentnarjow žita schrótowacź móz. Nadźijomnje budźe wunoschk nowych žnjow tajki, so budźe ßo hischćźe wjazy žita k pizowanju hodźicź móz. Schrót ßo ratarjam po tej ßamej płacźisnje pschewostaji, kotraž je sa pizowanski jećźmjeń postajena. So by ßo jebańskwu sadźěwako, chzedźa schrót s lohka s cosinom wobarbicź. S ponižejom wumlěćźa s 82 prozentow na 75 prozentow, s ćźimž ßo s dobom khlěb polěpschi, ßo něhdźe pół milijona tunow žita sa pizu dobudźe. Žitowa saradźernja ßo po tajkam prózuje, nasche skkady khlěboweho žita pódla doßahazeho sastaranja khlěba sa wobhdlerstwo też sa wobstaranje pizy nałožowacź.

S Budyschinka. Sańdźenu wutoru wobßedźer tudomneho knježeho dwora, knjes tajny ratarski radźicźel Steiger se ßwojej mandźelskej skoty kwaß ßwiećźesche. S daloka a s bliska sbožopschejoze deputazije pschikhadźachu a wjele stow sbožopschejazych depeschow ßo jubjelskimaj mandźelskimaj pósßka.

S Rachlowa. Tudomny pomozny wucźer Jan Schubert jenolětny dobrowólniski dźeßatnik w pěschim regimencźe ćźo. 182, je na bitwischćźu sa wótcźinu padnył.

S Boschez. Do nascheje wßy je powjesćź doschła, so ßu Franzowsojo nascheho gmejnskeho pschedstejićźerja, žiwnosćźerja Krala, sajeli.

S Kamjeńza. Pschi poßlednich nadběhach na franzowskim wojownischćźu je ßo k. wucźer Franz Kral shubił. Shonichny to s wróćźopósßkanych pólnych poßykkow. Nadźijomnje njetrjebamy najhórsche wocźakowacź. Dokelž je wulki dźěl jebo regimenta sajaty, je lohzy móżno, so je w sajećźu. Ssnadź bórsy nadrobnische wo nim shonimy.

S Rakez. Do nascheje wßy je powjesćź doschła, so je ryćźerstku ßmjercź na wječornym bitwischćźu wumrjeł Ernst Handrak, samkarski pomoznik pola firmy R. Hawschtinka naßlědnika tudy. Narodźił bě ßo w Pakostnizy pola Rychwalda a bě Sserb. Sswojeho pschećźelneho waschnja a wuschiknosćźe dla bě daloko snaty. Wón bě też ßobustaw „Lipy“.

S Rakez. So ßo na hermanku sańdźenu njedźelu a póndźelu njepiskasche, to drje ßo mnohim njelubjesche. Bjes dźiwa, so ßo teho dla w bohatej liczbje do hosćźenzow, pschi torhoschćźu leżazych, wječor ćźischćźachu, hdźež ßo wjeßele juskasche a piskasche, haj ßamo rejwasche. Bohužel běchu też tajzy pódla, kotrychž ßynojo a bratsja na krwawnych bitwischćźach ßo bědźa. Wutroba mohła ßo ćźlowjekej roskoćźicź, hdyž to ßłyschi, runje nětko, hdyž Bóh telko woporow wójny też s nascheje wßy żada. Schto pomhaja napominanja se ßwjateho městna, hdyž je ßwětne wjeßele ßkódsche wječor, hacź rjane předowanje dopołdnja. Abo je nam Bóh hischćźe mako ßwój prut sacźucź dał?

S Njeßwaczidła. To ßo ludźo dźiwachu, hdyž wucźeni ludźo na wójnsku dowolenzu pschińdźechu a potom ßo wulka shromadźisna mudrych mužow wotbu. Tam ßo też mjes druhim nowinka s wójny pokasowasche, na kotruž ćźi, kiž hischćźe pólver wucźuli njeběchu, s wulkimaj wocźomaj hladachu. Ale bowskowß! To na dobo wrjeßny, a wschitkim ßo sabłyskny. Hdyž běchu někak k ßebi pschischli a ßo saßo sesnali, widźachu, so bě ßo někotrym pódla pok brody seßmudźiko. Dokelž runje truhar doma njebě a njesboże też wo wßy na sjawne pschińcź njeßmědźesche, khětsje do bliżschoje zyrkwinskeje wßy dojědźechu, so bychu ßo saßo shkadkowacź dali. Ale běchu ßo też wustróżeli, duž trjebachu krepkow. W haptyzy je nětko też wscho drohe; duž dojědźechu k někajkemu mudremu mužej, so by hnydom strózawy ćźaj nawarił. A wschudźe bijesche wo mósceń, a najhórsche nětk je, so je zyły dyrdombej na sjawne pschischok. Bóh dał, so njeby ßudniske sćźěhwki měł, potom by ßo keklija hakle tak prawje sapocźała.

S Druźkez. Cźeźke njesboże je tudomneho dźěłacźerja Mucźerja potrjechiło, kotremuž bě hamtske hejtmanstwo dowoliko, wróble tšělecź. Hdyž wón tele dny na knježim dworje do wróblow tšělesche, teschingowy samk wróćźo slecźa a jeho tak njesbožownje do wócźka trjechi, so je ßo jeho widźenje po sdaczu sniczko.

S Kulowa. Pschi hońtwje sa sajazami je tudomny wucźer H. Radizki do njesboża pschischok. Jedyn njewobhladniwy hońtwar jeho do nohow tšěli, kotrejž ßo lohko franischtej.

— **Se Skeho Komorowa.** Hrajkanje s tšělbu je ßebi tu saßo jedyn wopor żadało. Dwanaćźelětny ßyn prjedawscheho hosćźenzarja M. w Nowej Wßy na starschiskim dworje s jenym jenakstarym a jenym wóßomlětnym ßynom tam bydlazeje wudowy Lischzyneje hrajkasche. Najskerje ßu ßo dźěćźi pschi tym swadźike, tak so M—nej njesbožowna myßl pschipadźe, domoj po tesching hicź. Jón natykawschi wón starschemu s teju bratrow hrożesche, so jeho satšěli. Na to hnydom wottkóćźi a ßwojeho towarscha tak njesbožownje trjechi, so tón sa někotre wokomiki morwy na semju padźe. Kulka bě jeho ßrjedź do wutroby trjechika.

S Hródka. Njedźelu dopołdnja w 10 hodźinach žonu N. w Budyskej drósy bydlazu,a jejnej dźěśćźi w jejnym wobydlenju morwe namakachu. Žona a jene dźěćźo běschtej ßo s plunom (gasom) sajědojćźiłoj; jene dźěćźo hižo snamjenja tłacźa pokasowasche, wono běsche po tajkim hižo psched někotrymi dnjemi wumrjeło, najskerje je ßo sajědojćźiło. Žoniny muž je hižo wot jeneho lěta we wójnje a weźera na dowolenźu domoj pschińdźe, so by ßwoju ßwójbu wopytał, wón pak jenož cźěła namaka. Schto je žonu k sadwělnemu skutkej pohnuło, njeje snate.

S Mužaowa. Do tonmjećźazeje maschiny ßo 18lětny dźěłacźer Kubisch scźahny, kotryž w Kruschwicźanskej fabrizy tonowych tworow dźěła. Jeho ßu do Shorjelskeje kliniki dowjesćź dyrbjeli.

Přilopk.

* **(Sajecźe ruskich cźeknjenzow.)** Sakski kral je ßrjedu dopołdnja dweju ruskeju cźeknjenzow sajał. Hdyž schtwórtk pola hońtwinskeho hroda Rehefelda w Rudnych horach wujěcha, dweju mužskeju, rusku uniformu wobklecźeneju, w kerkach blisko pucźa wuhlada. Wón ßo jeju ruszy wopraschа, s wotkal staj pschischkoj, na cźož jemu wotmolwischtaj, so staj s lěhwa jatych w Briegu w Schlesyjej cźekkoj. Wyschischi jězdny Aesler, kotryž krala pschewodźesche, jeju saja.

* **(Paduschnu zwólbu** ßu w Draždźanach sajeli, kotraž w Draždźanach a wokolnosćźi na kradnjenje khodźesche. Wona s tsjoch mlodych cźłowjekow, 20 lětneho dźěłacźerja Strohscheina s Naundorfa pola Halle, 19 lětneho dźěłacźerja Lazinу s Draždźan, friseura Cermaka s Dollmina w Awstriskej a jeneho 24 lětneho samkarja wobstejesche. 5. septembra ßo tucźi w Loschwizach do ville hrabje Sch., kotryž bě sapucźowak, dobuchu a tam sa 2000 hriwnow debjenkow a drasty kradnychu. We wupuscźenym domje jědźne khamory a pinzy wocźinichu, w kuchini warichu, jědźichu w jědźerni a spańni we ložach spachu. Też namakane zigarety ßo pschekurichu. Wožebje w jědźerni a na verandźe wjele zigaretowych kónczkow pschi blidach a stołach rosmjetanych leżesche. Skónczńje běchu paduschi ßo też drastu wobydlerjow swoblekali a jim ßwoju wotnoschenu wostajili. Hakle někotre dny posdźischo, hdyž ßo wobßedźer s pucźowanja wróćźi, ßo dohladachu, so villa mjesy tym njebě njewobydlena wostała, a so běchu ßo w njej wschě khamory a kaschcźe rospacźiłe. Poliziji ßo poradźi, někotre dny posdźischo paduchow wußlědźicź.

* (Franzowski pólvrnik do powětra flecźał.) Khětre rosbuchnjenje je ßo ßrjedu w pólvrniku Pecque stało, hdźež něhdźe 100 woßobow dźěła. Hacź runje je tam krucźe sakasane, zigary kuricź, bě ßebi jedyn dźěłacźer zigaretu sażehlił. Hnydom na to ßo satrasche rosbuchnjenje sta. 5 woßobow, mjes nimi pschedstejazy chemikus, ßo na měscźe morichu.

* **(Psches 5000 ryczerjow żelesneho kschiża prěnjeje rjadownje.)** Liczba wojowarjow, kotsiž żu żebi żelesny kschiž druheje rjadownje dobyli, je hižo jara wulka, tola też liczba tych, kotsiž żu żo ſ prěnjej rjadownju tuteho rjada wusnamjenili, je hižo 5000 pschekroczika. Żelesny kschiž wutrobno 47 wjerchowskich wójskowych wjednikow, 239 generalow, 6 ministrow a statnych sastojnikow a 3402 offizěrow dobi. Pódla teho je żo żelesny kschiž prěnjeje rjadownje 521 podoffizěram a 141 wojakam a 202 wojerskim wożobam spożczik, kotrychž żłużbny rjad njeje snaty. Mjes lětarjemi je żo 238 a mjes namórskimi wojakami 136 se żelesnym kschižom prěnjeje rjadownje wupyschiko.

* **(Wichor w Amerizy.)** Po powjesczi Londonskich nowin „Daily News" je żo ſ wichorom, kotryż je w mexikanskim saliwje, w Louisianje a Mississippi sakhadzak, něhdże 500 czlowjekow moriko. 350 mjenschich kódżow je żo potepiko; wjele wjetschich kódżow je żo wot żwojich kótwizow wottorhło a żo wobschkodżiko.

Palastowe dźiwadło

w Budyschinje na khěžorskej drósy 11.

Wot 8.—11. oktobra

Martraŕka luboscze.

Drama w 3 wotdźělenjach ſ **Henny Porten**we we hłonej roli

a druhi program.

Salutujcze żebi wjele wuhla

hdyż trjebacze moje nanajlěpje wupruhowane

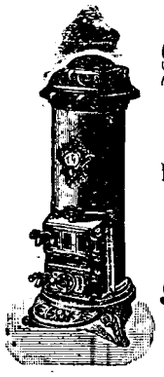

Draniske trajnje żo tepjaze khachle

kotrychž mam wulki ſkład wschěch wulkosczow, kulojtych a schtyrirózkatych, czornych a emaillowanych.
Wobhladanje bjes kupenja je dowolene.
Żadajcze żebi sapiży ſ nowymi pokaskami.

Kótlojte kachle ſ lateho żelesa a worzloweho blacha, kanonske khachle a pschiżkuschki we wulkim wubjerku.

Pawol Walther,

żelesowa wikowarnja w Budyschinje

Sałożk 1881 **na khěžorskej drósy 4.** Telefon 599

Njesapomniczka

k lětnemu wopomnjenju

na row **Arnoschta Moxa Kudżele ſ Khróſta** pola Minakała,

żkużił jako aktiwny wojak pola 154. reg. 4. komp. w Jaworje w Schlesyskej, 24. sept. w Franzowskej czežko żo ſranił a 5. oktobra 1914 w hojerni w Metzu, w 24. lěcze żwojeho żiwjenja wumrjeł, hdżež je żo też pohrjebał.

Khóż: Mój kschescźijano, ſa mnu dźi.

Kak wutroba żo tyschi tu,
Hdyż żwojich psches żmjercz ſhubi,
To naczini ſtyſk ſrudobu,
Hdyż żwojich wjaz njewidźi,
Też tajku ſtyſknosez dyrbitaj
Nětk pschenjesez Kudżeliz mandżelskaj

Wój lubowaschtaj ſ wutrobu
Waj' jeniczkeho żyna,
Wón waju nadźija bě tu
Też na waj' ſtarsche lěta,
So budże pytacz hladacz waj,
Hdyż ſtaraj braschnaj budżetaj.

Wón pschekupſtwo je nawuknył
Tu w naschim Budyschinje,
W wjaz městach w saſtońſtwje je był,
Hacz do wójſka wón dźěsche,
A hdyż wón lěto ſkużesche,
Dha do wójny hicz dyrbjesche.

Każ khrobły wojak czehnjesche
Sa wótzny kraj do bitwy,
Wschu winowatosez czinjesche,
So nasch kraj njebył sbity,
Pak pschi wschěm czežkim bědżenju
Tam jeho czežko ſranichu.

O kajke běchu ſtróżele
To sa waj' lubej' ſtarschej'
Hdyż ſrudnu powjesez dostaschcze,
Tak njenadźizy nahle
Haj tehdy waju wutroba
Je ſtyſk a bolosez sacżuka.

Nětk w hojerni wón leżesche,
Kiž daloko wschak běsche,
Joh' nan pak k njemu jědżesche
Tam wopytacz joh' chżyſche
Hdyż k jeho łożu pschiſtupi,
Dha běsche hižo njebohi.

O kajke běchu ſtróżele,
Ssej kóżdy myżlicz móże,
So nanej njebě ſpożczene,
S joh' erta żkowczka żłyschecz
O kajka bě to ſrudoba,
Kiž nima żanoh' runjecza.

Rad chżyschcze jeho pohrjebacz
Na waschej Bożej roli,
So mohli joh' row wothladacz,
Też ſ kwětkami jón debicz,
Tola dla wójnskoh' ropota
Wěz njeſtaji żo do ſkutka.

O lubaj ſtarschej, wěrtaj to,
Tam je ta żama ſemja,
Tam też tón żamy Sbóżnik jo,
Pschi kotrymż ſbóżnosez maja
Kiž wschitzy żu żo bědźili
A ſa wótzny kraj wumrjeli.

Nětk jeho duſcha pschebywa
Tam na njebjeskich honach,
Hdżež njej wjaz ſtrach a ſrudoba,
Tam je pschi jażnych żórkach
A pije wodu żiwjenja
Hacz do wschitkeho ſkónczenja.

Duż nětk żo dale njerudźtaj,
Wschej ſrudźbje měru ſtajtaj,
Wschě żylsy Bóh wam ſetrěwaj
Wón ma dosez troſchta ſa waj,
Duż żo ſ tym żkowom troſchtujcze:
Schtoż czini Bóh wſcho dobre je.

Dżeń junu pschińdże ſa waju,
So dyrbitaj żo minycz,
We czażu ſ mortwych ſtawanja
Sso budżetaj saż widżecz
W tym ſkotym měſcze Salemje
Tam we tym czichim Soarje.

W mjenje ſrudżeneju ſtarscheju **P. Henka.**

Franz Marschner

czażnikat w Budyschinje
na bohatej haży 9

żwój ſkład **czażnikow** a **czażnikowych rjeczażow**

k dobrocżiwemu wobkedżbowanju porucza.

Hódna twora. Pižomne rukwanje. Tunje płaczišny.

Koże

kóżdeje drużiny pschez po najwyschschich płaczišnach kupuje

Heinrich Lange

11 pschi żitnych wikach 11 a pschi zyrkwinym městnje 4.

S tutym żebi dowolam wosjewicz, so żym żo jako rěczník pola kral. krajneho żuda a hamtskeho żuda w Budyschinje, teho runja pola komory ſa wikowanske wězy w Žitawje ſ bydłom w Budyschinje pschipuschczik.

Moja pižarnja je

na khěžorskej drósy 18, I.

Wobkhodny czaż ſa wójnu: wot 8 hacz 1 hodźin, 2 hacz 5 hodźin, żobotu wot 8 hacz 1 hodźiny.
Rěczne hodźiny: wot 3 hacz 5 hodźin, żobotu wot 12 hacz 1 hodźin.

Telefon czišło 828. **Rěczník dr. Harnisch.**

Hußy

a druhu **pjerisnu,** kaž tež kóždu dźělbu **swěriny** po najwyschschich dnjowych płaczisnach kupuje

swěrinska wikowarnja

Konrada Schäfera

M. Bergarowy naßlědnik

na **ßerbskej haßy 6.** Telefon 446.

Palma měra

na row lubowaneje mandźelskeje, maczerje a wowki **Hany Wobstoweje** se **Scheschowa,** wumrje 9. oktobra 1914, 72 lět stara.

Kak derjestom' kiž psches ßmjercz
Tu s naschoh' hrěschnoh' ßwěta, dźe
Tam, hdźež ßu nimo hórkoscze,
Hdźež bywa wěczna hěta,
Tež wascha macz a mandźelska
Je tuto sboże dostała.
Dźenß lěto je, so dobru nóz
Je na wěczne wam daka,
A k Bohu dźěiche, kiž jej móz
We ziwjenju bě prawa.
Hdyž běsche khora, hubjena,
Bóh bě jej' troscht a nadźija.
Hdyž dźenßa horzo płakacze
Pak wopomńcze tež ßwěru,
Schto wschitko wy s njej' shubischcze,
Hdyž schła je k wěcznom' měru,
Kak wjeß'ła bě, hdyž cźitasche
Jej ßußodźina kherlusche.

Je dźěłała a próz'wała
Sso sa waß wschitkich ßwěru,
Kaž maczeri ßo pschißkuscha
Waß pokasała k Bohu,
Nětk wěczny ßabat njebjesći
Po spróznym dźěle skhadźa ji.
Duž wo nju wjazy njepłaczcze,
Ně ßylsam měru stajcze,
Tón wěczny měr jej popschejcze,
Jej wotpoczowacz dajcze,
Ach luba dźowko, njepłakaj,
Hdźež macz je, tam je sbóżny raj.
Spi, luba maczi, derje spi,
Mandźelska, wowka ßwěrna,
Na Njeßwaczidlskim kerchowi,
Hacz do jutrownoh' ranja,
Hdyž Bóh naß s rowa wubudźi,
A na wěczne saß' sjednocźi.

Na žadanje srudneje dźowki **J. Krnja.**

Dostach hłuboko srudźazu powjesć, so je mój lubowany dobry mandźelski, nasch ßwěru ßo starazy nan, nasch jeniczki dobry ßyn

August Hermann Glien

wojak pěschehо reserv. reg. cźißko 103

25. septembra na bitwischczu sa wótczinu padnył.

Wón wot sapoczatka wójny w polu stejesche a ßo twjerdźe nadźijesche, so ßo do ßwojeje lubeje domisny wróczi, tola Bóh luby Knjes bě po ßwojej njedoßlědźomnej radźe hinak wobsamknył.

W Porschizach 6. oktobra 1915.

Hłuboko srudźena mandźelska
s tsjomi dźěczimi
s dobom w mjenje wschitkich druhich žarowazych sawostajenych.

Spi derje tam, hdźež ßylsy nasche
Na Twój row kapacz njemóża.
Sa wótzny kraj Ty wojowasche
A sa njón ziwjenje tež da.

Nětk wotpoczuj w franzowskim kraju,
Hacz Boži hłóß naß sawoła,
A witamy ßo w jeho raju,
Hdźež nimo budźe srudoba.

(K temu cźißku pschiłoha.)

25. septembra t. l. je rjekowsku ßmjercz sa wótzny kraj nasch jeniczki wutrobnje lubowany ßyn a bratr, nascha jeniczka sepjera w starobje,

Khorla Zähr

dźeßatnik l. w 2. honjerskim bataillonje cźißko 13 4. komp., ryczer żelesneho kschiża 2. rjad.

w starobje 31 lět wumrjeł.

Hłubokosrudźenaj starschej a ßotsje.

Nam njebě wotßudźene
Tu saßowidźenje,
Najrjeńsche junu budźe
Pak w nebju witanje.

Kaž Boża rada wobsamknje,
Sso dźělicz mějach wot Tebje.

Daloko wot domisny a ßwojich lubych je 23. septembra rjekowsku ßmjercz na sajědojczenje s jědojtym dymom horzolubowany mandźelski, staroscziwy nan ßwojeho jeniczkeho lubowaneho dźěsca, luby ßyn, bratr, ßwak a pschichodny ßyn

Bjedrich Khorla Schiman

wojak reserv. pěscheho reg. cźißko 101, 7. komp.,

w starobje 26 lět wumrjeł.

W njewurjeknitej bolosczi

cżeżkopruhowana mandźelska

Frieda Schimanowa rodź. Grimmez

se ßynkom a druhimi sawostajenymi.

We Rakezach, Nowej Wßy, Bejerezach a Budyschinje, 6. oktobra 1915.

Wjetscha srudnosczż na ßwěcze
Nihdże njej' ßo namakała
Hacz hdyž wboha ßyrotka
Podarmo sa nanom żada
Tež ta wboha mandźelska
Cżeżki kschiż nětk nośycz ma.
Jeho ßkowa poßlědnje
Běchu, jako wot naß dźěsche:
„Strowe saßowidźenje"
Boża wola hinak chzyscht,
Wón bu s dymom morjeny,
W zusej semi skhowany.
My nětk srudnje hladamy
Sa tobu, o luby Khorla,
Tudy ßylsy ronimy,
W duchu kładźemy tež palmy
Na twój row we zusobi,
Budź tam semja lohka czi.

Pschiloha k czißku 41 Serbskich Nowin.

Ssobotu 9. oktobra 1915.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi śmeje jutśe, 19. njedźelu po Sswjatej Trojizy, rano w 7 hodźinach duchowny Tyschet němsku spowjednu wucźbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin śmeje farat Räda němske a w 10 hodźinach śerbske prědowanje.

Njedźelu popołdnju w 2 hodźinomaj śmeje duchowny Tyschet rosrěčenje se śerbskej konfirm. młodoscu.

Ssrjedu popołdnju w 8 hodźinach śhromadźisna kschesćijanskeho žónskeho towarstwa.

Ssrjedu wječor w 6 hodźinach wotměje duchowny Tyschet śerbsku wójnsku modlersku hodźinu.

Tydźeńske sastojńske dźěła śmeje duchowny Tyschet.

Wěrowani:

W Michalskej zyrkwi: Khorla Pawoł Wicźas, wotrocźk we Wujesdźe, s Marju Lenu Brycźej we Sskonej Borschcźi. — Jan August Bjenada, cźěßla w Hnéwßezach, w tu khwilu podossižer w eskadronje krajneje wobory 12. armekorpsa a s wojownischcza na dowoleńzy, s Jdu Gustlu Radonez, kuchatku we Sskonej Borschcźi.

S druhich woßadow: Hendrich Alfred Spschihoda, podossižer w 19. narunanskej diwisiji, s Marju Emmu Kaufmanez w Drožźiju.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Hana Marhata, Jana Augusta Cźrjopika, skalarja w Malßezach, dź. — Herta Jda a Marja Hilźbjeta, Bohuwěra Hermana Budowjeńza, dźělacźerja na żelesnizy w Ratarjezach, dwójnischej dźowzy. — Meta Frida, njemandź. dź. w Dobruschi.

S druhich woßadow: Helmut Hanß, Jana Ernsta Bryla, žiwnoscźerja w Cźetwjenych Noßlizach, ß. — Hana Marta, Pawoła Kleinhempela, kamjenjecźßarja w Khorlizach, dź. — Hana Marja Hilźbjeta, Jana Bohumila Keika, žiwnoscźerja w Cźornjowje p. Budestez. dź. — Bruno Alfons, Ernsta Augusta Bergana, thěžerja a dźělacźerja w Komorowje p. Klulscha, ß. — Frida Elsa, Jana Bohuwěra Janda, žiwnoscźerja w Klukschu, dź.

Zemrjeli:

W Michalskej woßadźe: 2. oktobra: Jan Běmat, khěžet a invalid, prjedy dźělacźet w papjerniku w Bobolzach, 73 l. 3 m. 9 d. — 6.: Khorla August Bebrach, kubl. wumjeńat w Hnéwßezach, 77 l. 10 m. 28 d.

W druhich woßadach: Herman Eigner, hoscźenzat w Hodźiju, 63 l. 2 m. 17 d. — Wylemina Swud. Nowotnikowa, wumjeńatka w Rakezach, 63 l. 6 d. — Jan Bohuwěr Simon, žiwnoscźet a pohrjebnischcźowy dohladowat we Hucźinje, 65 l. 11 m. 1 d. — Hana Günterowa, W. Güntera, žiwnoscźerja we Worzynje, mandźelska, 68 l. 9 m. 14 d. — Jan Max Ryncź, pohonc̄ź w 5. sakst artilleriskim regimencźe cźo. 64, žyn žiwnoscźerja Jana Augusta Ryncźa we Wichowach, 22 l. 3 m. 5 d., poczeńpi rjekowsku žmjercź na wojownischcźu.

Zyrkwinske powjesće s Hodźija.

19. njedźelu po Sswjatej Trojizy śmeje rano 1/2 8 hodźin duchowny Voigt śerbsku spowjednu wucźbu, 1/2 9 hodźin śmeje farat Kschižan śerbske a dopołdnja 1/2 10 hodźin němske prědowanje.

Ssrjedu wječor w 6 hodźinach budźe žo němska wójnska modlerska hodźina wotbywacź.

Zyrkwinske powjesće s Budestez.

19. njedźelu po Sswjatej Trojizy śmeje farat Domaschka rano w 7 hodźinach němsku spowjedź, duchowny Bójz dopołdnja we 8 hodźinach němske a 1/2 10 hodźin śerbske prědowanje.

Ssrjedu popołdnju 1/2 4 hodź. śmeje kschesćijanske žónske towarstwo śhromadźisnu pola Rösikez.

Ssrjedu wječor 1/2 8 hodźin śmeje duchowny Bójz śerbsku wójnsku modlerstu nutrnoscź.

Ratarska schula w Budyschinje.

Bližschi symski semester žo **wutoru 19. oktobra 1915** sapoczńnje. Samolwjenje nowych wucźomzow podpißany direktor pschijimuje, kotryž je tež rad swólniwy, wscho dalsche wukasacź.

Oekonomiska rada prof. dr. **Gräse.**

Ad. Rämsch naßl. w Budyschinje

(mějeczel **Max Kirschner**)

pschi butrowych wilach 1 **telefon cźißło 4**

porucza žwoje daloko a schěroko znate

palenzy a likery.

Roseßlanje w cźwizach a bleschach.

Proschu žebi placźišnowy sapiß žadacź.

Płaczišny rěsneho stotu na Drazdzanskich stotnych dworach.

7. oktobra 1915.

Płaczišny po zentnarju a hriwnach.

Stótne druźiny a wosnamjenjenja.	Žiwa waha hr.	rěsna waha hr.
Woły:		
a. połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacź do 6 lět	74—78	127—132
awstriske	—	—
b. młode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	58—64	121—127
c. žrěnjo pizowane młode, derje pizowane starsche	50—55	101—119
d. žnadnje pizowane tóżdeje starosty	42—49	106—110
Jałojzy a kruwy:		
a. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	72—77	127—132
b. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacź do 7 lět	67—73	120—126
c. starsche, wukormjene kruwy a žnadnje wuwite młódsche kruwy a jałojzy	51—61	108—119
d. žrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	39—46	94—106
e. žnadnje pizowane kruwy a jałojzy	27—34	83—93
Byki:		
a. połnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	72—77	119—124
b. žrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	50—58	102—111
c. žnadnje pizowane	44—47	93—99
Cźelata:		
a. najlěpsche s mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	80—85	128—133
b. žrěnje kormjene abo hišcź dobre wot zyza	70—75	118—123
c. žnadnje wuwite wot zyza	64—76	111—115
Swinje:		
połnomjaßne lěpschich raßow a jich schižnjenjow w starobje hacź do 1 1/4 leta	140—145	183—188
mjaßne	120—125	165—170
žnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	103—138	146—181

Płaczišna produktow.

W Budyschinje płaczi: punt howjaseho mjaßa wot — hr — pj hacź 1 hr. 40 pj., punt cźelazeho mjaßa — wot hr. — pj. hacź 1 hr. 30 pj., punt žwinjazeho mjaßa wot 2 hr. — pj. hacź 2 hr. — pj., punt schmalza wot — hr. — pj. hacź 2 hr. 40 pj., punt pschenicźneje muki wot — hr. 21 pj. hacź — hr. 22 pj., punt rźaneje muki wot — hr. — pj. hacź — hr. 19 pj., punt khleba wot — hr. — pj. hacź — hr. 16 pj., punt žuscheneho połcża wot — hr. — hacź 2 hr. 40 pj., punt mlěteho zokora wot — hr. 27 pj. hacź — hr. 28 pj., liter petroleja wot — hr. 32 pj. hacź — hr. 32 pj., 2 puntaj butry wot 3 hr 90 pj. hacź 4 hr. — pj., 15 schtuk jeji wot 1 hr. 95 pj. hacź 2 hr. 10 pj., 100 puntow žyna wot hr. — hacź 7 hr. — pj., 1 kilogr. běrnow wot 9 pj. hacź 11 pj.

Karbidowe blidowe, ručne a sćěnske lampy

we wulkim wubjerku po tunich płaczišnach.

Proßymy, so by žo wustajeńza w naschim wukładnym woknje wobhladała.

Latarnje sa jěsdne kola

s cźisteho moßasa, saniklowane, hižo po 3,50 mk., s cźisteho moßasa a saniklowane se žoczku hižo po 3,75 mk.

Žonjaze a mužaze jěsdne kola

s dobrym saručenym gumijom s lěta 1914, žana wójnska twora! Wulki wubjerk wscheho pschißłuschka.

Saniklowane swony, drastne žaki, rjeczasschkitowaki, rjeczašy, pedale, brěmjonoschaki atd.

pola

Thomasez bratrow w Budyschinje

na kamjeńtnej haßy 16.

Kóżdy, kotryž chce žeb **dobry a tuni cźaßnik** kupicź, abo kotryž chce žebi jón **porjedźiez** dacź, njech dźe k cźaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na swonk. lawskej haßy 5.

Jenčz pschedawa a porjedźuje, sa žwoje dźěko sprawnje rukujo. — **Proschu, žebi moji wukładne wokno, s płaczišname wupołożene, wobhladacź.**

Kastanije a žołdze

po najwyschschich płaczišnach kupuje Otto Engert

en gros drogownja en detail

Telefon 33.

Sslomu

wschěch druźinow po kóždej dźělbje sa najwyschsche płaczišny kupuje **August Hepper** w Budyschinje

Telefon 258.

Kuchařki, ſtwinſke a ſłužobne holzy, mlokowe holzy, hródźne džowki, holzy k ſwinjom, wotroczkow, ſrěnkow, rólnych pohonczow wolazych a džěłaczerſke ſwójby pyta hnydom pſchiſtajerka **Görlichowa** na ſukelnſkej haſy 1 na rózku khěžorſkeje dróhi w cźrijowni kujeſo **Heim. Mohra.**

— Telefon 837. —

Tunje ſofy

we nimo měry wulkim wubjerku ma pſchezo na ſkładze

J. O. H. Bär

w Budyſchinje na Hoſchiz haſy 29.

Fretki!

Derje honjaze fretki na kanikle ſu na pſchedań w Tranjach cźiſło 25 pola Delnjeho Wujeſda.

Schtrumpy

kózdeje druźiny ſo ſ ruku tunjo pſchiſchtrykuja na garbarſkej haſy cźiſło 30 w klamach.

Viſitne khartki

cźiſtoczi ſpěſchnje a tunjo

Smolerjez knihicźiſchczerńa

Serbſke a němſke

ſpěwarſke

jednore a najwoßebniſche,

ſu po tunich płaczińach na pſchedań

we wudawarni Serbskich Nowin.

Želeſniſki jěſdny plan.

płaczazy **wot 1. oktobra 1915.**

S Falkenberga do Kohlfurta.

S Falkenberga		7,17	10,11	2,56		5,48	8,48
Ruhland	6,18	8,52	11,29	4,21		7,23	10,05
Czorny Kholmz	6,44	9,30	11,56	4,49		8,05	10,33
Wojerezy	6,55	9,52	12,17	5,02		8,15	10,47
Las	7,08	10,10	12,35	5,20			11,05
Delni Wujeſd	7,18	10,21	12,46	5,30			11,16
Klětno	7,26	10,32	12,55	5,38			11,25
Hórki	8,20	11,29	1,48	6,18			12,12
Do Kohlfurta	8,55	12,06	2,22	6,53			12,47

S Kohlfurta do Falkenberga.

S Kohlfurta	3,55		8,30	—	10,30	1,03	7,05
Hórki	4,27		9,03	—	11,03	1,35	7,41
Klětno	5,10		9,34	—	11,50	2,29	8,31
Delni Wujeſd	5,19		9,42	—	11,58	2,39	8,42
Las	5,29		9,52	—	12,07	2,51	8,53
Wojerezy	5,50	7,13	10,06	—	12,22	3,27	9,15
Czorny Kholmz	5,59	7,23		—	12,31	3,38	9,25
Ruhland	6,24	7,56		—	12,56	4,20	9,53
Do Falkenberga	7,48	10,04		—	2,10	5,30	11,22

S Shorjelza do Kohlfurta.

S Shorjelza		3,20	6,13	7,25	9,10	12,08	1,53	3,29	6,58	8,37
Do Kohlfurta		3,47	6,52	8,20	9,45	12,48	2,45	4,04	7,26	9,13

S Kohlfurta do Shorjelza.

S Kohlfurta	5,50	6,56	9,58		1,10	3,41	5,44	6,18	9,26	3,37
Do Shorjelza	6,45	7,34	10,40		1,50	4,18	6,24	6,53	10,05	4,12

S Khoczebuſa-Petershajna-Wojerez.

—	7,43	1,00	6,07	S Khoczebuſa	do	9,00	12,28	5,30
—	8,45	1,37	6,45	„ Petershajna	do	8,05	11,50	4,55
—	9,44	2,24	7,33	do Wojerez		7,08	11,02	4,07

Shorjelz—Barlin.

Shorjelz	4.00	6.10	7.40	11.24	1.04	4.08	6.22
Hórka	4.32	6.31	8.07	11.45	1.40	4.29	6.54
Běła Woda	5.14	6.57	8.43	12.11	2.18	4.55	7.34
Sslepo	5.24	—	8.52	—	2.28	—	7.44
Hródk	5.37	7.15	9.04	12.29	2.41	5.13	7.58
Khoczebus	6.35	7.42	9.56	12.56	3.21	5.43	8.36
Barlin	9.04	9.30	12.30	2.44	5.55	7.30	11.20

Barlin—Shorjelz.

Barlin	—	—	6.55	10.35	12.20	3.10	3.15
Khoczebus	4.19	6.35	9.40	12.30	3.20	5.09	6.01
Hródk	4.55	7.11	10.15	12.55	3.59	5.34	6.40
Sslepo	5.08	7.23	10.27	—	4.12	—	6.53
Běła Woda	5.22	7.36	10.38	1.14	4.25	5.53	7.07
Hórka	6.10	8.18	11.24	1.42	5.08	6.21	7.54
Shorjelz	6.44	8.49	11.56	2.07	5.42	6.46	8.28

S Wjelećina do Budyſchina.

Wołowa rěka																										
Wjelećina	4,50†	—	—	7,14	10,47	1,18†*	2,06	4,39	6,41	8,34	9,41	—	—	—	—	3,06	5,25	7,25	—	—	10,24					
Roswodźej	4,58†	—	—	7,22	10,55	1,30†*	2,14	4,47	6,49	8,46	9,49	—	—	—	—	3,13	5,32	7,31	—	—	10,30					
Budeſtej	5,05†	—	—	7,28	11,01	1,39†*	2,21	4,53	6,55	8,54	9,55	11,28	—	—	—	3,18	5,37	7,36	7,48	—	10,35					
Roswodźej	5,10†	—	—	7,33	11,06	—	2,26	4,58	7,00	—	10,00	11,33	—	—	—	3,24	5,43	7,42	7,53	—	10,41					
Do Wjelećina	5,17†	—	—	7,40	11,13	—	*2,34	5,05	7,07	—	10,07	11,40	—	—	—	3,31	5,50	7,49	8,09	—	10,48					

† Jědźi jenoż na kóždym pośledním dźěłanſkim dniu w tydźenju.

†* Jědźi kóždu ſobotu, ſrjedu, njedźelu a ſwjate dny.

S Budyſchina do Wjelećina.

Wołowa rěka																										
Budyſchina	—	—	—	—	11,53	—	—	3,06	5,25	7,25	—	—	—	—	4,50†	6,28	—	—	—	—	8,28	—	—	—	—	—
Dźěwanicy	—	—	—	—	11,59	—	—	3,13	5,32	7,31	—	—	—	—	4,58†	6,36	—	—	—	—	8,36	—	—	—	—	—
Budeſtej	—	—	—	—	12,04	12,42†*	3,18	5,37	7,36	7,48	—	—	—	—	5,05†	6,12†	—	—	—	—	8,44	—	—	—	—	—
Roswodźej	—	—	—	—	12,10	12,52†*	3,24	5,43	7,42	7,58	—	—	—	—	5,10†	6,18†	—	—	—	—	8,50	—	—	—	—	—
Do Wjelećina	—	—	—	—	12,17	1,04†*	3,31	5,50	7,49	8,09	—	—	—	—	5,17†	6,24†*	—	—	—	—	8,57	—	—	—	—	—

†* Jědźi jenoż ſobotu, ſrjedu, njedźelu a ſwjate dny.

† Jědźi jenoż na kóždym pośledním dźěłanſkim dniu w tydźenju.

Kamjenz-Halſchtrom-Biſkopitz.

S Kamjenza	5,45	11,30	2,04	7,02	S Biſkopitz	7,25	1,40	5,35	9,13
Halſchtrowa	6,17	11,58	2,30	7,36	Halſchtrowa	8,10	2,29	6,21	10,—
Do Biſkopitz	7,03	12,44	3,15	8,27	Do Kamjenza	8,34	2,56	6,45	10,26

Smolerjec knihićišćerńa

w Budyſchinje w ſerbſkim domje

knihi, ſliczbowanja, viſitne a pſcheproſcheńſke khartki, ſaſtojnſke formulary, wuſtawki, blidne ſpěwy atd.

we wſchěch rěczach derje a tunjo cźiſcheźi.

Dalokoreczak cźiſło 687.

»Serbska Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěsći, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach št. 4) wotedaś, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 42. **Sobotu 16. oktobra 1915.** **Lětnik 74.**

Rosprawa němskeho generalneho staba.

14. oktobra.

Mjes tym so na wjeczornym wojownischczu njepschecželowe monitory do belgiskeho brjoha pola Westende a njepschecželowa artillerija do naschich stejischczow k polnozy wot Yperna bjes wuspěcha tšělachu, so Jendželeženjo skoro na zykej froncze mjes Ypernom a Loosom sady mróczelow kura a dyma k nadběhej nastajichu, kotryž so do zyla njeporadźi. Na někotrych městnach so mróczele kura do njepschecželowych pschěrowow wróczichu, jenož k dolhemu ranju a k ranju wot Vermelles mózachu so Jendželeženjo w naschich předkownych hrjebjach na małych městnach postajicz, z kotrychž smy jich z wjetscha z ruczнymi granatami hižo sazo wuhnali.

Pjecz nadběhow bjes wužicja mróczelow kura, tola se žylnymi mozami k wjeczorej wot Hullucha žu so z cježkim schkodowanjom sa njepschecželа wotrasyle. K polodnju wot Angres stej so njepschecželej z napschecznym nadběhom dwě maschinskej tšélbje wtewsalej. Pschi wuczišczenju małych wózow, kotrež hischcze Franzowsojo na hórkach k ranju wot Souchez wobžadźene dżerżachu, 400 muži jako jeczi w naschich rukach wostachu.

W Champagni Franzowsojo žwoje nadběhi na bokomaj wot Tahure z najwjetschej njemdroscżu wospjetowachu. Pjecz nadběhow k polodnju a k polnozy Tahuresko-Souainskeje drohi so z cježkim schkodowanjom sa nadběharjow stamachu. Rózne nadběhi nascha artillerija w spoczatku poduży.

Na Combreskej hórzy so jedyn njepschecželowy 121 metrow dołhi pschěrow do powětra buchny.

We Vogesach žu Franzowsojo stejischcza, jim 12. oktobra pola Schratzmännela wotewsate, wróczo dobycz spytali. Psched naschimi saraczenjemi so nadběh stama.

Na ruskim wojownischczu je wójsko generalneho pólneho marschalla z Hindenburga njepschecžela z jeneho dalscheho stejischcza k wjeczorej a k krótkemu wjeczorej wot Illuxta wuczišło, 650 muži jako a 3 maschinske tšélby dobyło. Ruske nadběhi k wjeczorej a k krótkemu wjeczorej wot Dwinska so wotrasychu.

Pola wójskow generalneho pólneho marschalla bayerskeho prynza Leopolda a generala z Linsingena njeje so niczo noweho stało.

Němszy wojazy generala hrabje Bothmera žu Hajworanku (k krótkemu wjeczorej wot Burkanowa) wróczo dobyli a Rußow psches Strypu wróczo cžišli.

Na balkanskim wojownischczu je nasche wójsko dale postupowało. Naßypy wjeczorneje, polnózneje, rańscheje a krótkorańscheje fronty wobtwjerdżeneho města Požarewaza žu so dobyle.

15. oktobra.

Na wjeczornym wojownischczu žu so Jendželeženjo k dolhemu ranju a k ranju wot Vermelles sazo z naschich stejischczow wuczišli. Jenož na wjeczornej kromje tak mjenowaneje schczerkoweje jamy mózachu so woni hischcze w jenym pschěrowowym krusche dżerżecz.

W Champagni žu sakszy wojazy k ranju wot Auberive franzowske hnězdo wusběhnyli, kotrež je so w naschim stejischczu pschi wulkich nadběhach hischcze dżerżało. 5 offizěrow a 300 muži žu sajeli a někotre maschinske tšélby wsali.

W nozy wot 13. k 14. oktobrej je jena z naschich powětrowych łódżow na dwórnischczo w Chalonsu a Vitry-le-François bomby mjetała.

Na rańschim wojownischczu žu Rußojo k krótkemu wjeczorej a k polodnju wot Dwinska wospjet postupacz spytali. K polodnju wot Dwinsko-Nowo-Alexandrowskeje drohi so woni z wurjadnje cježkim schkodowanjom wotrasychu. Runje tak staj so dwaj nadběhaj k dolhemu ranju wot Wježelowa stamaloj. Pschi tsczim nadběhu so tu Rußam poradźi, so w bataillonskej schěrokoscżi do naschich stejischczow dobycz. Napschecżny nadběh so cžini.

Jena z naschich powětrowych łódżow je na dwórnischczo w Minsku, hdyž so ruszy wojazy do żelesniskich cžahow saměscżeja, wjele bombow mjetała. 5 cježkich rosbuchnjenjow a wulki woheń žu wobkedźbowali.

Pola wójskow generalneho pólneho marschalla bayerskeho prynza Leopolda a generala z Linsingena njeje so niczo noweho stało.

Na balkanskim wojownischczu so operazije pola wójska generalneho pólneho marschalla z Mackensena po planje dale wjedu.

K polodnju wot Belgrada a Ssemendrije žu so Serbjo dale wróczo cžischczeli. 450 muži je so sajało a 3 kanony, mjes nimi jena cježka, žu so dobyle. Wobtwjerdżenja na polodnischej froncze pola Požarewaza žu so dżenża w nozy z nadběhom wsale. Wobtwjerdżene město je z tym w naschej ruzy.

Bołharske 1. wójsko je nadběh na žerbsku rańschu mjesu sapoczało. Wono je hórske pschekhody mjes Bjelgradżikom a Knjasewazom wobžadźiło.

Najwyschsche wójskowe wjedniſtwo.

Wopuschczenje Belgrada po žerbskim wopißanju.

Po rosprawje žerbskeho knježerſtwa, je žerbske wójsko Belgrad wopuschczіło, so by so město njepschecželoweho bombardementa sminyło. Njepschecžel ma mózny artilleriju, wožebje 105 millimetriske kanony, z cžimž so wojowanje jara krwawne cžini. Na woběmaj stronomaj je wožebje wjele offizěrow padło. Sserbske wójsko je njepschecželowym nadběham dobycżerſzy na pschecžo stało. Hacž dotal je so sesnało, so stej psched Belgradom 22. němski a awstriski 8. armeekorps wojowałoj, dale žu jena němska divisija pola Rama, druha němska divisija pola Požarewaza, 11. bayerska, 11. a 26. němska divisija pola Kowinow a Bowonicz wojowała. Druhe němske wotdźělenja, kotrež žu so pschi wojowanju wobdźěliłe, njejsu so hischcze sesnałe. Pola Obronowaz poldra awstriskeje divisije steji. Pola Obranowaz a Badonowiz dwě awstriskej brigadże wojujetej; pola Obranowaz njepschecžel wjele pohłuschazych dymow nałożuje.

Sserbska nowinska dopißarnja w Nischu 8. oktobra powjedźi: Położenje na naschim wojownischczu bě 7. oktobra a w nozy k 8. oktobrej scżěhowaze: Pschi Dunajowej froncze mjes Gradistom—Ssemendriju njepschecžel rěku pola wsy Satogneje Gorizy a psched małym wobtwjerdżenjom Kostolazom pschekrocži, hdyž jeho sadżerżachmy. Njepschecželowy nadběh pschecżiwo kupje Kißiljewo so wotpokasa. Tam so hischcze wojuje. Pola Belgrada njepschecžel jara žylny bombardement po zykej froncze wotewri. Pod schkitowanjom tejele tšeleńzy wón hacž k żelesniskej liniji na dunajskim brjosy dońdże. Naschi wojazy so wot Zyganskeje kupy a wot lěweho Ssawineho brjoha wróczo cžehnjechu. Tam so hischcze wojuje. Nad Ssawu mjes Obranowazom a Krinskej so njepschecžel w swojim postupanju sadżerża. Naschi wojazy jara khroble po zykej froncze wojowachu. Pschi wojowanju, kotrež so 8. oktobra w Belgradże sta, nascha artillerija jedyn njepschecželowy kanonski cžołm potepi. Wón troschku z wody pola Semuna cżeži.

8. oktobra a w nozy k 8. oktobrej bě położenje scżěhowaze: Pola Gradista a Ssemendrije njemóżesche njepschecžel njedźiwajcy jara žylneje tšeleńzy swojeje artillerije, wožebje swojich cježkich kanonow dale Rama postupacz. Mjes Kostoplazom a Dubrawizami so wojowasche. Po móznym artilleriskim pschihotowanju njepschecžel žylny nadběh na wjeß Petku scżini. Tutón nadběh so

ſ wulkim njepſchećelowym ſchkodowanjom wotraſy. Stejiſchćza pola Ssemendrije ßu njepſchestawazej njepſchećelowej tſeleńzy wuſtajene, kotrejž naſcha arillerija ſ wuſpěchom wotmolwja. Naſche wójſko ßo wostaji, měſto Belgrad ſakitać, a ßo na bližſche ſtejiſchćza wróćzo ſćeże, ſo by ßo ſminyło, ſo by njepſchećel dale do měſta ſ małokalibratymi kanonami tſělał. Měſto Belgrad wobßadźiwſchi, njemějeſche njepſchećel wojeŕſku pſchewahu. Nad Ssawu, mjes Obrenowazom a wßu Kritinſku njepſchećel tſi nowe nózne nadběhi pſchećiwo naſchenu ſtejiſchćzu pola Sabregow ſćini. Naſchi wojazy wſchě nadběhi wotraſychu a njepſchećelej cźežku ſchkodu naćinichu, teho runja ßo njepſchećelowy ßylny nadběh pola wßu Kratinſkej wotraſy. Pola kupow Boljewazeza a Progorſkady njepſchećel dwaj łódźnaj moſtaj natwari. S pomozu naſcheje artillerije nad Drinu ſ napſchećza Bedowinzow wſchě njepſchećelowe nadběhi na naſche ſtejiſchćza ſ cźežkim njepſchećelowym ſchkdowanjom wotraſychmy. B.

Schkodowanje ßerbſkeho wójſka.

S Bukareſta ßo powě: Tudomne nowiny wo hobrſkim ſchkodowanju powjedźa, kotrež ßu Sſerbjo w poßlednich wojowanjach poćerpili. Němſko-awſtriſka artillerija je wjele batterijow rostſělała. Njewěrjomnje wulke je ſchkodowanje ßerbſkeje infanterije. Na Zyganſkej kupje ßu němſzy wojazy 600 Sſerbow pohrjebali. W Belgradſkich drohach hromady cźełow padnjenych Sſerbow leža, kotrež móža ßo jenož pomałku wotnjeſćz. B.

W Sſerbiji ßo źónſke a ſtari mužojo wobrónjeja.

Londonſki „Daily Telegraph“ powě: Wſchudże po zyłej Sſerbiji ßo źónſkke a ſtari mužojo k ſakitanju kraja wobronjeja. K 300,000 wojakam ßo ſ tym hiſchćże něhdźe 1 milijon Sſerbow a Sſerbowkow pſchida, kotſiž ßu ßo krućze roſßudźili, ßwoje źiwjenje ſa ſakitanje wótcźiny woprowacź.

W ßerbſkej Mazedonſkej ßo cźrjódy organiſuja. B.

Bołharſki pósłanz Cźapraßikow, kotryž je ſ Bolgrada do Sofije pſchijěł, tam powjeda, ſo chże ßo ßerbſkki lud hacź do poßlednjeje kapki krwje ſakitacź. To je wójna ſadwělowanja. B.

Schtworoſwjaſk pjecża 300,000 muži Sſerbiji na pomoz póſćele.

Londonſki „Daily Chronicle“ roſrěćzenje ßwojeho dopißarja ſ pſchedßydu franzowſkeje parlamentſkeje komißije ſa ſwonkowne należnoſće woſjewi. Tutón je prajił, ſo je wjetſchina ßobuſtawow komißije pſcheßwědčena, ſo by wotpósłanje 300,000 muži na Balkan doßahało, ſo by ßo awſtriſko-němſkemu wójſku pućź ſalehnył, runje kaž byſchtej ßo Grichiſka a Rumunſka ſ tym wottraſchiłej, na ſtronu Němſkeje a Awſtriſkeje ſtupiće. Schtworoſwjaſkowemu łódźſtwu je móżno, ſa jedyn tydźeń 300,000 muži ſ trěbnej nadobu do Saloniki dowjeſćz. B.

Italſka wójna na Balkanje.

General Cherfils w „Echo de Paris“ piſche: Italſka dyrbi poł milijona wojakow do Cźornohórſkeje póſłacź, ſo by němſko-awſtriſkemu wójſku, pſchećiwo Sſerbiji wojowazenu, ſ boka hroſyło. Ssnadź pak ſměje Italſka ſa pſchiſprawniſche, wójſko w Saloniku na kraj wußadźicź; pſchetož pućź do Trentina a Trieſta pſches Konſtantinopel dźe, a padnje-li tole měſto do ruki ſwjaſkarjow, potom je ſa Italſku wěſte, ſo ßo jejne pſchecża dopjelnja. B.

Bukareſtſkim nowinam ßo ſ Cetinje powě, ſo ßu tam offiźerojo italſkeho generalneho ſtaba pſchijěłe, ſo bychu pod pſchedßydſtwom krala Nikity wo pſchećehnjenju italſkeho wójſka pſches cźornohórſki kraj wuradźeli. D.

Wojowanje pſchi cźornohórſkej mjeſy.

Po powjeſćzi Parižſkich nowin „Temps“ awſtriſke wójſko cźornohórſke mjeſy nadběhuje. Na tſjoch měſtnach je wone ſpytało, řeku Drinu pſchekrocźicź a je Grahowo nadběhało. Tu ßu ßo Awſtriſzy ſ cźežkim ſchkodowanjom wotraſyli. B.

Sſylnoſćź němſko-awſtriſkeho nadběha w Sſerbiji.

Do Londona ßu ſ Niſcha depeſche doſchke, w kotrychž ßo praji, ſo ßo němſko-awſtriſke wójſko ſ wulkej mozu wot połnozy do Sſerbije cźiſchći, a ſo Bołharjo żeleſnizy pola Knjeſewaz hroża, kotraž je ßnadź nětkole hižo w jich rukach. Schtworoſwjaſk wójſko w Saloniki ſhromadźuje, tola hiſchćże njeje ſnate, hdże jo pſched njepſchećela dowjedże, hacź runje je ßerbſki póßłanz w Londonje hižo tſi króćź wo ſpěſchnu pomoz ſa Sſerbiju proßył. B.

Wußadźenje ſchtworoſwjaſkoweho wójſka w Salonikiu.

Italſke nowiny „Stampe“ měnja, ſo móża jendźelſke a franzowſke łódże ſa jedyn tydźeń něhdźe 300,000 muži w Salonikiu na kraj wußadźicź. Mjes italſkim krajnym miniſtrom Salandru a wójſkkowym roskaſowarjom Cadoru ßo praſchenje roſpomina, hacź by ßo italſke wójſko pſchi balkanſkej wójnje wobdźěliło. „Corriere della Sera“ ßo boji, ſo jeniczka żeleſniza mjes Salakiom a Monaſtirom ſa transport ſchtworoſwjaſkoweho wójſka njebudże doßahowacź. B.

Prěni franzowſzy wojazy w Niſchu.

Prěni franzowſzy wojazy ßu ßo pjecża ſe Salonikija do Niſcha pſchiwjeſli. Hdyž do měſta cźehnjechu, jich lud wyſkajo witaſche. B.

Grichiſka neutralnoſćź ſ napſchećza Bołharſkeje.

Sſerbſke knjeżerſtwo je ßo tele dny grichiſkeho póßłanza w Niſchu wo ſtejiſchćzu Grichiſkeje wopraſchało. Grichiſke knjeżerſtwo je p'ches ßwojeho póßłanza wotmolwiło, ſo ma grichiſko-ßerbſke ſrěćzenje cźiſćze balkanſki kharakter, tola nětcźiſcha wójna na Balkanje ma ßo jenož jako podźělny podawk zyłeje europiſkeje wójny wobhladacź. Teho dla by ſapſchimnjenje Grichiſkeje do tajkeho ßwětoweho wojowanja a pod nětcźiſchimi wobſtejnoſćzemi żakoßne ſćěhwki ſa Grichiſku měło, bjes teho, ſo by ßo ſ jeje pomozu położenje jejneho ſwjaſkarja na uěkajke waſchnje połěpſchiło. Jeli ſo Grichiſka nětkole ßwoje mozy njeſranjene wobkhowa, budże jej móżno, ßwoje ßamßne żiwjeńſke intereßy ſakitacź a ſe Sſerbiju ſhromadne intereßy podpjeracź. B.

Jendźelſke hroženje pſchećiwo Grichiſkej.

Jendźelſke nowiny „Morning Poſt“ w ßwojim wećerawſchim ſawodnym naſtawku piſchu: Grichiſka by, hdy by derje měnjo neutralna woſtała, mjes tym ſo Bołharſka Sſerbiju nadpaduje, balkanſku a ßwoju ßamßnu wěż pſcheradźiła. Wona by, hdy by khapon ſaſpěwał, ßwoju wěru ſapreła. Bołharſka by Judaſch, Grichiſka Pětr była. Grichiſkej ßo potom hroſy, ſo wona pſchećelſtwo jendźelſkeje namórſkeje mozy ſhubi, kotrež je tak dołho wužiwała. Grichiſke knjeżerſtwo dyrbjało ßo na kćějaze grichiſke namórſke wikowanje a ßwoje njeſakitane brjohi dopomnicź a pomyßlicź, ſo mohłe ßo wone ſa 24 hodźin ſapuſćicź, hdy by ßo ſ Jendźelſkej ſnjepſchećeliła. Němſki ſtrach je daloki, jendźelſki ſtrach bliſki. W nětcźiſchej balkanſkej wójnje njemóże żaneje neutralnoſće być. B.

Němſkobołharſke wucźinjenje.

Hawaſka telegrafowarnja ſ Athena powě: Grichiſke nowiny „Heſtia“ praja, ſo je jendźelſki póßłanz grichiſkemu knjeżerſtwu wopſchijecże němſkobołharſkeho wucźinjenja woſjewił, kotrež je ßo pſchi ſkładnoſćzi pſchitomnoſćze wjerćha Hohenlohe w Sofiji podpißało. Tole ſrěćzenje wſchě żadanja Bołharſkeje, woßebje krajiny naſtupaze, kotrež w tu khwilu Grichiſka wobßadźene dźerži, ſpokoji. — Grichiſke nowiny „Patris“ ſ diplomatiſkeho żórka ſhonja, ſo tole ſrěćzenje, kotremuž ſtej tež Awſtriſka a Turkowſka pſchihłoßowałej, Bołharſkej zyku połnózu a połodniſchu Albanſku, zyku ßerbſku a grichiſku Mazedonſku ſ Kawallu, Serreſom, Florinom a Kaſterizu pſchipóſnawa. Tale hamtſzy njepodtwjerdźena powjeſćz je wulke roshorjenje ſbudźiła. B.

Rěcź prjedawſcheho grichiſkeho miniſterſtwoweho pſchedßydy Veniſela pſchećiwo Bołharſkej.

W ßejmje nowy miniſterſtwowyp ſchedßyda Zaimis roſeſtaja, ſo budże ßo ſtejiſchćzo Grichiſkeje w pſchichodże po podawkach ſkłożowacź, na kotrež knjeżerſtwo ſ napjatej kedźbnoſćzu hlada.

Veniſelos jemu wotmolwi: „Nichtó nochże kraj do ſnutſkownych njeměrow dowjeſćz. Dźiwajo na nětcźiſche wobſtejnoſćze, budże ßejmowa wjetſchina knjeżerſtwo podpjeracź, doniż knjeżerſtwowa politika ſakłady mojeje politiki njepowali. Jeli ſo żaneho ſwjaſka ſe Sſerbiju njeměli, bychu naß naſche intereßy nuſowałe, kóżdy króćź ſe ßwojeje neutralnoſćze wuſtupicź, hdyž chże ßo jedyn druhi ſtat na naſchu ſchkodu powjetſchicź. Njejedna ßo wo to, hacź dyrbimy wójnu wjeſćz abo niz, ale dyrbimy wjedźećz, hdy dyrbimy wójnu ſapoczećz. Na żane waſchnje njeßměmy Bołharſkej dowolicź, Sſerbiju porayćz, ſo mohła ßo Bołharſka potom ſe wſchěmi ßwojimi mozami do naß dacź. Ludowa duſcha ßebi praji, ſo w inte-

reßy Grichiſkeje leži, ſo by ßo Bołharſka rosbiła. Hdy by Bołharſka dobyła, by ßo Grichiſczina do zyła ſniczika." B.

Wójna mjes Bołharſkej a Sserbiju.

Bołharſka je Sserbiji wójnu ſchipowjedźiła. S dobom je bołharſke wójſko ßerbſke ranſche mjeſy pſchekrocžiło. Po Londonſkich powjeſczach ſ Niſcha je ßo nadpad bołharſkeho wójſka ſ nětkdže 70,000 muženi pſcheczíwo Sserbiji pſchi żeleſnizy pódlu hornjeho Timoka wutoru w ranſchich hodźinach ſczinił. Sserbjo ßo ſ nadpadom khětro pſchekhwatachu, a jich ßłabe pſchedwójſko dyrbjeſche ßo na wſchěch měſtnach wróczo ſczahnycz. Mjeſu pſchekrocžiwſchi ßu Bołharjo ſchěroko roſeſchli, tak ſo nětko w ſchěrokej froncże k połodnju wot horow ſnapſchecża ßerbſkich ſakitanſkich ſtejiſchczow pódlu rěki Timoka ſteja. Po dalſchich powjeſczach je druhe bołharſke wójſko ßerbſke mjeſy pſchi hornim běhu rěki Niſchawy pſchekrocžiło a ſ tamniſchimi ßerbſkimi mjeſu ſchkitazymi bataillonami horzo wojuje. Bołharjo ßu ſ jara ßylnej artilleriju wuhotowani, kotruż ßylnje wużija.

Po nawalu bołharſkeho wójſka ßu też wotdźělenja ßerbſkeho wójſka mjeſy w połnóznej Bołharſkej pſcheſchli a ßu ſpytali hórki Kitwu, Koritſku Glawu, Raßowy a Kanak k wjeczorej wot Bjelogradźika wobßadźicz. Bołharjo Sserbow wotehnachu a ßami mjenowane hórki wobßadźichu. Na bołharſkej ſtronje je 18 muži padło, 30 muži je ßo czežko a 160 lohko ſraniło. B.

Bołharſka ruſke łódże prjecz wſaka.

Bołharſke knježerſtwo je do pſchipowjedźenja wójny ruſku parnu łódź „Belgrad", kotraż chzyſche pjecz ſ munizíju pokładzene czołmy do Sserbije dowjeſcz, w bołharſkim pſchiſtawje Lompalanzy prjecz wſako. Muniziju ſtej dwě bołharſkej łódźi pſchewſakej. Tſi ruſke łódże ſ 8 czołmami ßu ſpěſchnje wróczo wotjěte. D.

Chze Ruſka wójſko na bołharſki brjóh wußadźicz?

Po powjeſczach, kotreż ßu ſ Pětrograda do Kopenhagena doſchle, chze Ruſka wjetſche wójſko na bołharſki brjoh wußadźicz. D.

Italſzy wojazy ſa Malu Aſiſku?

Athenſke nowiny „Heſtia" ßu ſhoniłe, ſo je ßo wulka liczba italſkich wojakow poßlednje dny w Brindiſi na dwanaczich italſkich transportſkich łódźach ſaměſczíła. Wojazy ßu helmy, ſa horze kraje trěbne, měli. S teho ßo ßudźi, ſo ßu woni ſa wójnu w Małej Aſiſkej poſtajene. B.

Rosprawa ruſkeho generalneho ſtaba

wot 12. oktobra powě: Němſke namórſke lětadła, kotreż nad Rigaſkim mórſkim ſaliwom lětachu, ßo ſ naſchimi torpedowſkimi czołmami wotehnachu. We wokolnoſczi Tukkuma je jene ſ naſchich lětadłow typa Ilje Muromjeza něſotre duzenty bombow na jedyn njepſchecželowy czah woſow a ſapſchehnjenu artilleriju ſmjetało. We wokolnoſczi Dwinſka ßo dale ſe ſaßakloſczu wojuje. Pola wßy Dubeliſchkow k dołhemu wjeczorej wot Illuxta (4 kilometry) ßo Němzam poradźi, nam dźěl naſchich tſělnych hrjebjow wſacz. Tam ßo hiſchcże wojuje. We wokolnoſczi Lowkeßow k dołhemu ranju wot Noweho Alexandrowſka je naſcha artillerija němſkich wjakow roſehnała. Naſcha artillerija je ſe ßwojej tſěleńzu teho runja němſkich wojakow nuſowała wo wßy Torżoku, k połodnju wot Demmenſkeho jězora (15 kilometrow k połodnju wot Dwinſka) ßwoje hrjebje wopuſchczicz. Pod ſchkitanjom mhły ßo naſchi wojazy pſchi ßwitanju ani ras njewutſělíwſchi na dobo do njepſchecżela pſchi połodniſchim kónzu Demmenſkeho jězora dachu, ßo tſjoch njepſchecżelowych tſělnych hrjebjow ſmozowachu, njepſchecżelow ſajachu a maſchinſke tſělby dobuchu. Naſchi lětarjo wojakow podpjerachu a bomby do njepſchecżelowych linijow mjes Medumſkim a Dryßwjatyſkim jězorom mjetachu. K połodnju Obolſkeho jězora naſchi wojazy rěku Prorwu pſchekrocżichu a jězorowu wużinu mjes Boginſkim jězorom wobßadźichu. W ſtronje Oginſkeho kanala njepſchecżel ſpyta, na něſotrych měſtnach do prědka hicz, tola ßo wſchudże wróczo czíßny. K krótkemu wjeczorej wot Pinſka (24 kilometrow) pola Komory Němzow nadpadżechmy a jich ſ bajonetom ſe wßy wuhnachmy. Woni w njeporjedźe zofachu a ſ tſělenjom naſchich maſchinſkich tſělbow czežko ſchkodowachu. K połodnju Pripeta je naſcha kavallerija na lěwym Styrowym brjoſy wjazy krócz krajinu wobjěchała a je něſotre wuſpěchi měła. Njepſchecżelowe nadběhi we wokolnoſczi wßow Katalawki a Ssaladźina dele po Styrje wot Czartoryſka (17 a 26 kilometrow) a jeho poſpyty, rěku pſchekrocżicz, ßo njeporadźichu.

W Galiziſkej ßo naſchi wojazy we wokolnoſczi wßy Hajworanki k wjeczoru wot Trembowle (23 kilometrow, nad Strypu) po prjedawſchich dobyczach poßlednjeje ſakitanſkeje linije ſmozowachu. Woni dwaj rjadaj tſělnych hrjebjow wobßadźichu a ſ nadběhom wobtwjerdźenu hórku k ranju wot Hajworanki dobuchu. Tole wobtwjerdźenje ſ pſchikrytych tſělnych hrjebjow wſcheje drużiny, ſ prěczných hrjebjow ſ tſělnymi dźěrami a poßylnjenych ſ worzlowymi ſchkitami wobſtejeſche. Wokoło naßypow běchu rjady groczanych ſaraczenjow położene. W naßypje ßo 252 muži podda; jenu kanonu a tſi maſchinſke tſělby ſebrachmy. Njepſchecżel ſpyta, ſhubjene wobtwjerdźenja ſaßo dobycz a ſe ßylnymi mozami napſchecżny nadběh ſczini, tola ßo wotraſy. S ponowjenym wupadom w Hajworankowſkej ſtronje ßo njepſchecżeloweje linije na Makowej horje ſmozowachmy a jedyn zyły awſtriſki bataillon ſajachmy. Wunoſchk bě taki, ſo po zyłej ſtronje czíßnjeny njepſchecżel poczina w njeporjedźe na tamny Stryping brjoh zoſacz. Naſchi wojazy ßo ſa njepſchecżelom, ßo ſ huſtymi czrjódami pſchi moſcże pſched wßu Hajworanku czíſchczazym, tſělejo puſchczichu. Pſched wjeczorom Strypu pſchekrocżichmy. Naſcha kavallerija ßo do njepſchecżela da, ſaruba jich wjele a jedyn czah njepſchecżelowych woſow wſa. Tutón dźeń 60 offiżerow, wjazy dyżli 2000 wojakow, 4 kanony a 10 maſchinſkich tſělbow wunjeße. B.

Nadźija Franzowſow na nowe ruſke poſtupjenje.

Dopißowar Parižſkeho „Journala" telegrafuje, ſo ßu ßo na ruſkim wojowniſchczu wobſtejnoſcze pſcheměniłe. Němzy njemóża wjazy njedoſtatk munizije pola Rußow wuwużicz a jich wójſko pſchemóz. Dźenßa Rußojo na 140 wjerſtow dołhej froncże mjes Drißwjatyſkim jězorom a Ssmorgonom poſtupuja, hroża němſku frontu pſcheraſycz, njepokojo němſke mozy, kotreż Dwinſk nadběhuja. Scžěhwki reorganiſazije ruſkeho wójſka ßo dźeń wote dnja bóle ſaczuwaju. D.

Jendźelſke podmórſke czołmy w ranſchim morju.

S Karlskrone w Schwedſkej ßo powě: Wutoru dopołdnja je najſkerje jedyn jendźelſki podmórſki czołm jenu němſu wuhlowu parnu łódź w Kalmarſundu, k połodnju wot kupy Oelanda, potſělał. Wobßadku je jena ſchwedſka k połodnju jědźaza łódź, kotraż drjewo wjeſeſche, wukhowała.

Jedyn najſerje jendźelſki podmórſki czołm je do němſkeje parneje łódże „Germanije", koraż rudu wjeſeſche, pola Steingrunda tſělała. So by ßo potepjenja ſminyła, „Germaniji" pſchi Blekingſkim brjoſy na mórſki brjóh ſjecz dachu. Podmórſki czołm ßo njepſcheſtawajzy blisko parneje łódże, 1¾ mórſkeje mile wot brjoha dźerži. Łódźina wobßadka, ſ kapitana a 19 muži wobſtejaza, je ßo wukhowała. B.

Po powjeſczach ſ Kalmara a Karlskrony w Schwedſkej ſtaj dwaj jendźelſkaj podmórſkaj czołmaj němſku parnu łódź „Nicomediu", kotraż rudu wjeſeſche, a parnu łódź „Direktor Rippenhagen" potepiłoj. B.

Franzowſka wojakow wożaza parna łódź ßo potepiła.

Kapitan grichiſkeje parneje łódże „Patris" powě, ſo je ßobotu w nozy bjesgrotowe na pomoz wołanje franzowſkeje wójſko wożazeje parneje łódże „Samblin Haver" doſtał. Jedyn němſki podmórſki czołm bě nětkdže 100 mórſkich mil wot Malty łódź torpedował, ſ kotrejż ßo nětkdže 2000 algerſkich tſělzow wjeſeſche. Hdyż „Patris" na měſto, hdżež bě ßo „Samblin Haver" torpedował, pſchijědże, bě ßo łódź nimale ſe wſchěmi na njej ßo namakazymi wojakami podnórika. Jendźelſkim torpedowym czołmam ßo poradźi, jenoż 90 muži, ſ wjetſcheho dźěła franjenych, wukhowacz. „Samblin Haver" k kupje Mudros jědźeſche. B.

Němſke podmórſke czołmy w ßrjedźoſemſkim morju.

Němſke podmórſke czołmy ßu poßlednje njedźele w ßrjedźoſemſkim morju 10 jendźelſkich a franzowſkich parnych łódźow potepiłe. B.

Kradnjenje pißmow w Athenſkim kralowſkim hrodże.

W grichiſkim hłownym měſcze ßu ßo w kralowſkim hrodże ſ pißanſkeho blida liſty krala Konſtantina ſ kroloweho privatneho liſtowanja kradłe. Paduch, kotryż je wobſtejnoſczow w kralowſkim hrodże jara ßwědomy, je ſ zuſym kluczom kaſchczik

pißanskeho blida wocźinił a pißma, kotrež jeho sajimachu, sebrał. Niczeho druheho žo wón njeje dótknył. B.

Pscheměnjenje w franzowskim ministerstwje.

Franzowski minister swonkownych należnosczow, Delcassé, je wotstupił. Expedizija franzowsko-jendźelskeho wójska do Salonikija je žo pschecźiwo jeho woli staka. Tejele pschicźiny dla je žo wón sapowjedźił, s nětczišchim knježerstwom dale dźěłacź. Wón je pjecźa namjetował, so by franzowsko-jendźelske wójsko psches Czornohórsku Sserbiji na pomoz cźahnyło. B.

Wuspěschny nadpad s powětra na London.

W Barlinje 14. oktobra. Nasche powětrowe łódźe žu w nozy wot 13. k 14. oktobrej město London a ważne twarjenja we wokolnosczi nadpadłe. Na Londonske žrjedźne město, Londonske docki, Hamptonski wodowód pola Londona a Woolwicha žu žo w doźahazej měrje sapalne a rosbuchanske bomby mjetałe. Na wschěch městnach žo saźo žylne rosbuchanje a wulke wohnje wobkedźbowachu. Njedźiwajcy žylneho wobaranja, kotrež žo s dźěła hižo pschi brjosy sapocza, žu žo wschě powětrowe łódźe njewobschkodźene wróczite.

Chef admiralneho staba. B.

Powolanje cźěskeho profesora Mažaryka do Londona.

Kralowski kolleg pschi Londonskej universicze je wobsamknył, schulu sa žłowjanske studije salożicź, a sa jeho wucźerja prjedawscheho Pražskeho profesora Mažaryka postajił. (Awstriske knježerstwo je profesora Mažaryka, kotryž wot Gensa dla nětczišcheje wójny pschecźiwo Awstriskej njepschecźelnu wójnu wjedże, psched žud žadało.) B.

Podwojenje wójska sjednocźenych statow połnócznoje Ameriki.

Londonske „Daily News“ s Washingtona powjedźa: Wilson budże žebi wot kongreža 250 milijonow dollarow k reorganisaziji wójska žadacź. Wójsko ma žo wo 125,000 muži regularnych wojakow a 375,000 muži reservow poskytnicź. Miliza dyrbi žo lěpje wuwucźicź. Dale maja žo brjohi wobtwjerdźicź. B.

Mój pschecźel Handrij.

Tužny lětni dźeń žo ke kónzej nakhilesche, tu wuhladach psched žobu saměr žwojeho pucźowanja, hdyž běch schtyri hodźiny we wulkej žłóncznej horzocze a žuchocze žo wschón mucźny naschoł. Rano sahe běch wot domu wotjeł, so bych do wjecźora hischcze do holanskeje wsy dozpěł, hdźež mějach seńskich kulturnych dźěłow dla wjazy měžazow cźinicź. Se samyžkom njeběch k poslednjemu želesniskemu sastanischcźu žaneho wosa skasał; chzych kruch pěschi hicź a žo s tym wokschewicź. Schtó bě žebi tež myślicź mohł, so budże tón dźeń tak jara horzo, a so ja duzy po pucźu ani schtoma, ani kerka, ani khěžki njenandu, so mohł žo we khłódku wokschewicź! Duž wjeselý wodychnych, hdyž skónczne maku zyrkwinsku wěžu a po něcźim khěže wuhladach, kiž žo pschede mnu wunórjachu.

Lědma dźeżacź mjeńschinow běch hischcze wote wsy sdaleny, tu setkach mlodeho pachoła; tón na mnje se žwojimaj makymaj módrymaj wocźomaj, kiž žo pod hłuboko do cźoła padazymi žłómožołtymi włosami khowaschtej, wudźerasche, kaž by rjekł, so wocźakuje, hacź budu ja jeho strowicź. Wón pschede mnu we žwojej roszuchanej drascze tak dźiwnje stejesche, s drasty jemu ruzy a nosy pschedaloko won doźahaschtej, a to cźinjesche tak žmeschny sacźischcź, so žebi jeho dokładnje wobhladach.

Dźěch nimo njeho, wón njestrowjesche mje, ja niz jeho, mi pak bě zyle jaźnje tak, so wón se žwojimaj makymaj wocźomaj njemylnje sa mnu hlada. Hižo běch skoro do wsy dóschoł a žo na bliske wokschewjenje wjeselach, dokelž běch niz jenož mucźny, ale tež hłódny a lacźny; na dobo pak něchtó sady mje wołacź pocza. To bě tón pachoł, kiž tež s rukomaj machajo mi kiwasche, so dyrbju žo wrócźicź.

Najprjódy žo ja mjersajo komdźich, napośledku pak tola hischcze ras bórczo wróczo dźěch. Ssnadź běch něschto s wacźoka shubił kotryž bu s khwatkom pschejara pschetykany był.

„Bjes maka budźeschcze žwoje rubischko shubili, wono hižo zyle se saka won bimba!“ pachoł njemyleny rjekny; pschi tym ke mni pschistupi a mi rubischko, kotrež hižo nimale zyle se saka won wižasche, s najwjetschej směrniwosczu saźo do saka styka.

To žo jemu wschitko kaž žame rosymjesche, tak so běch na prěni wokomik wschón pschekhwapjeny. Potom pak žo roshněwach, so běch tajkeje maliczkosczе dla był wróczo sawołany, a to runje lubosne žłowa njeběchu kiž žo na pachoła žypachu. Tón pak s roskroczenymaj nohomaj, s rukomaj bimbajo, pschede mnu slejesche, a módrej wóczźy na mnje wjeżele mikotaschtej, bjes skobow, ale tež bjes najmjeńscheje želnosczе.

Hdyž běch na njeho žo doźwarił a žo dowutschaźł, wón pódla mje žo woschcźerjejo do wsy schtapasche, se swjerschnej dłónju žebi wjazy krócź psches hubu sjědźo, jako by po jědźi był.

Tole bě moje prěnje sesnacze s Handrijom, kiž bě wobstarał sa wschě wězy w hosczenzu „skotym žłónzu“, hdźež chzych žo sa cźaź mojeho dźěła saźydlicź.

Nasajtra rano žo mi sesda, so stej mojej schkórni zyle njedospoknje wucźeżanej; hdyž pak mi Handrija jako cźeżarja pschedstajichu, hakle njeźwarjach.

Tež sekretał, kotryž hromadze s wucźerjom wot lěta hižo we „skotym žłónzu“ bydlesche, mi wobkrucźesche, so s tutym pachołom žo niczo sapocźecź njehodźi, a so by tež to zyle bjes wuspěcha było, hdy bych jeho krucze naźwarił. To Handrija ani satraschiło njeby, a tež niz ani s najmjeńscha srudźiło, jeho dobra myźl by jemu wostała. Kóždemu dowolesche, so žmědźesche jemu nanajžwobodnischo prajicź, schtoż mějesche na wutrobje, ale njedźiwajo teho cźinjesche schtoż a kaž žo jemu lubjesche.

Tón pachoł běsche powaha, kharakter, kruty cźłowjek, to je zyle wěste. Nětkole poczach jeho wobkedźbowacź. Wo cźucźiwosczi a njeměrniwosczi wulkoměschczana wón niczo njewjedźesche, na to potajkim tón dźiwacź njeźmědźesche, schtoż chzysche jeho po prawdze žudźicź. Wón bě hacź na wuźnjenje měrniwy a wón dźěkasche jako prawy mudrowz, kotryž žo njecźini wotrocźk dźěła, ale kiž nad dźěłom steji, kaž žo jemu spodoba.

Hdyž by Handrij w sahrodze ryl, by to kóždy ras khwilu trało, prjedy hacź by kopacź s nowa do rjadki, kiž mějesche žo pscherywacź, storcźił. Prjedy hacź by pjercź wusběhnył, by stejo wostał, nohu na kopacź sepręwajo, toporo s rukomaj dźerżo, by sa mjetelemi hladał, by žo do schkórzow sahladał, kiž na kruschwinach pschi kukawje žedźachu; druhdy by tež hakle prjedy jene s rjanych proźatow se sahrody wuhnał, kotrež bě žo do jahodow dako, abo pachoł by žo zyle rjenje bjes staroscze na kawku wuźydnył a žebi dał žłónzo na khribjet žwěcźicź. Bychu-li na njeho s domu sawołali, by cźampajo pschischoł, krótke krocźele stupajo, kaž stary muž. Jenož hłóš młodeho hosczenzarja žameho, kiž bě sprózniwy, kruty, stajnje dźěławy muž, by jeho druhdy k temu samohł, so by trochu pokhwatał a spěschnischo stupał.

Schtoż žebi hosczo wot njeho žadachu, wschak wón cźinjesche, pomału, ale spuschczomnje, žo wě s rědka drje na tym dnju, na kotrymž mějesche kasane, ale wěscze.

Handrijej žo lubjachu dźěcźi a skót, wschitko, schtoż žo wobaracź njemóże. W kutach hródze abo we klětkach a puklětach, kotrež bě žebi žam dźěłał, na dworje žydachu stajnje wschelake jeho lubuschki: mysche, jeże, młode hawrony, junu tež młody bacźon, kiž bě s hněsda padnył. Wschě pžy a kócźki w domje běchu jemu s najwjetschej nežnosczu pschiwižne, Ale so by wschě tute swěrjata wothladacź mohł, na to Handrij wjele cźaża trjebasche. Wón njemějesche żenje nusne, khiba jenož na to, so by žwjatok sczinił.

Hdyž bě cźaź k wobjedej abo k wjecźeri, žedźesche kaž wulki wotrocźk sa blidom w kuchini, wupschesczerasche nosy wot žebje; holzy, kiž pschi wulkim wopyczе pucźowarjow w lěcźnym cźaźu njewjedźachu, hdże žo s dźěłom satyknycź, dyrbjachu jemu derje poźkužowacź, Handrij žo jako knjes cźujesche. Ale dźiwna wěz, pschi tym jemu nichtó njehramjesche.

„Wón je žyrota“, by kuchařka rjekła a by jemu butru na pol zentimetra tołsto na pomasku masała. Wulki wotrocźk dodźěkowasche to, schtoż by pachoł leżo wostajił, a njehórschesche žo na to. A hdyž bychu hosczo teho dla hosczenzarjej doręczowali, by tón s ramjenjomaj sczahnył a prajił:

„Handrij je hischcze dźěcźo! Schto chze žebi cźłowjek wot dźěsczа žadacź?“

Hosczenzarjowa macź, cźicha, dobrocźiwa žona, jeho žamo sakitowasche, prajiwschi:

„Wón je dobry hólz. To je najwažnische, wschitko druhe niczo njewadźi. Brachi mamy wschitzy.“

W zylej domjaznosczi sastarska, patriarchaliska pschecźelniwosczа a lubosczа k cźłowjekej knježesche; pschi tej Handrijej tyjesche, wón bywasche ramjenjaty, lizaty a kcźěješe. Kaž wschitzy cźłowjekojo, kotrymž žo derje wjedże, mějesche tež Handrij žwoju nakhilnosczź. Jónu pschipołdnju, hdyž chzych žo na pol hodźiny trochu lehnycź a dřemacź, saźłyschach s komory, kiž bě w hródźnym twarjenju a we

kotrejž wotroczkaj spaschtaj, dźiwne bluke swuki, prósdne, hrósbne, dolhoroscźehnjene, kajkež ani cźlowjek ani swěrjo wustorkacź njemóżesche. Mjersazy a snjeměrnjeny dele do komory dóńdżech — tu mój Handrij pódla prósdneho żuda stejo, se starym wottrjebanym khoschczom po żudże tam a żem żuwasche. A woprawdże, pschi tym bě wón pilny.

„Schto dha ty cźinisch?“ żo ja Handrija wopraschach, to njerosumjo.

Wón żo s horda żměješche, ani na wokomik njeposasta. Wkoż jemu do woczow padachu, wón bě wschón cźerwjeny.

„Chzesch-li ty tutón żud na kruchi měcź, dha by to tola lěpje było, hdy by żej piku a żekeru na to wsał“, ja w żwojej njerosumnosći rjekłych.

Handrij na mnje żobuželnje pohlada. S ramjenjomaj sćahujo wón rjekny:

„I schto!“

To běchu jeho żłowa, s rědka by cźlowjek schto druhe wot njeho żłyschał. S tym wschě wězy wotbywasche.

„Ale schto dha ty po prawom s tejle haru chzesch?“ wopraschach żo pacholа.

„Nó, to je tola — —.“

Pschi hudżenju jeho bórbotanje żłyschecź njebě, mi pak żo sda, so wón rjekny:

„To je musyka!“

Myślach żebi, so ma mje pachoł sa błasna; ale moji domjazy mje wo tym lěpje roswucźowachu. To bě woprawdże hudźba. Jan, żrěnk, k temu na ruczej harmoniju piskasche, a baż — dundrowy hłóż — pak piskasche Handrij se żwojim khoschcźischcźom na żudże, w kotrymž bě nješchto hrócha.

W tutym bjesrosomnym rybowanju běchu też wotscźiny, ale to jenoż móżesche tón wopschijecź, schtóż żo na to wustejesche. A woprawdże, pachoł tute nježne rosdźěle dokkadnje studowasche, hacź żo po zykym wobliczu poczesche. Wón mějesche hudźbu lubo!

Wjeczor, hdyż by żrěnk, psched hródźnymi durjemi żedźo, żużodnym wotroczkam a dźowkam na cźahatej harmoniju piskał, by Handrij we trawje na brjusche leżał a s nohomaj wokolo prał, a pschi tym by żwoju hubu jara spokojnje roscźahował. Hewak bywasche jeho khutne mudrowske wobliczo jenoż potom spokojne, hdyż móżesche wón pschepitne pjenjesy do saka tykacź. Potom sabłyskowachu żo jemu suby, potom żwětleschtej żo jemu woczi; tute pjenjesy wón tak wustojnje s ruku pohibujo do saka żuwasche, so by jemu tuto wumjelstwo kóżdy wyschschi pinczník mohł sawidźecź. Wón wschak dyrbjesche je bórsy saźo wotedawacź, pschetoż korczmaŕ Dobrak, jeho hospodaŕ, żebi je bórsy saźo wot njeho żadasche; wón żo wótzowszy wo hólza staraschе, hromadźesche te pjenjesy a dawasche je hromadże se msdu na nalutowańju. A runje to da nastork k njesbożu.

Handrij bě nětkole schtyrnacze lět stary, skoro młody muźiski a wón pocza sa tym żadacź, so bychu jeho jako połneho muża sańcź měli. Broda wschak jemu hischcże njeroscźesche, ale hłowna wěz to też njeje, ważnischa je zigara.

Darmo jemu k Bożemu dźěsczu Dobrakez macź rjanu nowu drastu a pjelzowu mězu dari. Ale Handrij wosta samyślény a jemu bě to jara na staroscźi, so wón najlěpscheje wězy nima, hdyż wón njedźelu popołdnju, ruzy do saka tykajo, po wězy dźěsche. A woprawdże ske požadanje napoźledku hacź na skutk dóńdże. Zigarowe nadoby korczmarja Dobraka běchu junu njedźelu khětro wuprósdnjene, a Handrij pschi bróżninych wrotach wujo żo na żłomje walesche a niczo wjazy wo żwěcze wjedźecź nochzyschе. Wěz bě hischcże teho dla hórscha, so wuprósdnjeny zigarowy kaschczik wó jstwje w khamorje stejesche, kiž bě jenoż pschipadnje někotre minuty wottamknjeny stejo wostał.

Ssudniski sekretaŕ, kiž bě tu s hosczom, chzyschе paducha wossjewicź a na to dohnacź, so by do jastwa pschischoł, wucźeŕ pak wschitku żwoju kublowańsku wustojnosć napinasche, so by njekhmanika wo słósczi jeho njeskutka pscheżwědcził.

Handrij żam bě se wschěch tsjoch hischcże najsměrnischi, hdyż bě żo saźo wuspał a żo saźo wot słych sczěhwkow kurjenja zigarow, żwojeho prěnjeho mużskeho skutka, shrabał. (Pokracźowanje.)

Ze Serbow.

† Franz Kral.

Strach a bojosć tłóczesche żo mi do wutroby, hdyż sańdżeny tydźeń s wróczopóźłanych póstowych pożełkow shonich, so je żo nasch Franz Kral „shubił“. Mózność drje bě, so je w jendźelskim sajeczu, dokelž bě żo wulki dźěl jeho regimenta pschi żałożnych nadběhach w poźlednich dnjach septembra sajał. Teho żo jich wjele nadźachmy. Ale struchła powjesć 9. oktobra snicźi wschu nadźiju. Bohużel! S pisańnje dźewjateje kompagnije, k kotrejž pschiżłuschesche, dostach dopiś, so je hižo 25. septembra psched wyschinu 70 pola Loosa żwoju krej sa wótzny kraj pschelał a so nětko na pohrjebnischczu w Lensu wotpocźuje. — „Kompagnija shubi s nim jeneho s najlěpschich a najnjebojasnischich podoffizěrow. Sso żanemu strachej njewotwlakujo, bě wón wojakam stajnje s dobrym pschikładom. Też běsche wón jara żwěrny towaŕsch. Zyła kompagnija mějesche jeho rad a teho dla wobżaruje jara jeho żmjercź!“ Tak żudża wo nim jeho pschedstojeni.

W poźlednich dopisach mi sdźěli, so na jara straschnym městnje steja. Poddaty do Bożeje wole saczuwasche żwój dónt. „S horzej żadosczu cźakamy wěso na dźeń, kiž naż s tuteje hele saźo wużłobodźi. Hórje nihdże druhdże trjechicź njemóżemy .... Każ je Boża wola!“

S nowa żaruja Sserbja wo młodeho narodowza, kiž dyrbjesche bycź s hwězdu na żerbskim njebju. S wótrym mjeczom bije nam żmjertny jandźel rany, njehladajo na starobu, staw a ważnosćz. Hakle 28 lět stary — 26. novembra budźische żwoje 29. narodniny żwjecźił — bě tola hižo jedyn s najpilnischich a najpłódnischich żerbskich spisacźelow. Jeho mjeno mějesche dobry swuk pola tukrajnych a wukrajnych. Schtoż bě wón sa nasche towaŕstwowe żiwjenje, to rospisowacź rěka, dźěl stawisnow naschich towaŕstwow w poźlednim lětdźeżatku spisacź. Khrósczizy, Panczizy, Jażeńza, Njeżwaczidło, Wulke Sdźary, Las, Rakezy, Budestezy a hischcże druhe żerbske wězy, hdźež żu narodne towaŕstwa saměsczene, ważachu żebi jeho njeżebiczinu podpjeru a wuschiknu organisaziju. Wón da nastork k sałożenju wjazorych żerbskich towaŕstwow a sarjadowa je, derje wjedźo, so jenoż psches nje je nam mózno, rěcź a narod sdźerżecź. We wschelakich bě je żobustawom a sjednoczenje mnohich do swjasła „Domowiny“ je żobu jeho skutk, hdźež wot wscheho spoczatka do pschedżydstwa żłuschesche.

Jeho płódna dźěławosć jewjesche żo wożebje na spisowacźelskim polu: „Nadźija“, protyczka sa małe dźěcźi, „Raj“, spiś sa schulsku młodźinu, pschiruczna knižka sa nasche towaŕstwa, wschelake pschinoschki sa żerbsku knihownju, dźiwadłowe kruchi, pschiprawjene sa żerbske jewischczo (najsnacźischi s nich „Burska krej“) a hischcże druhe żu płody jeho pilneho pjera. „Katolski Posoł“, „Krajan“, „Serbske Nowiny“, a wożebje „Łužica“, kotrejž poźlednischeje běsche wón s wjazyłětnym redaktorom a jako tajki duchowny swisk s nami spscheczelenymi Sskowjanami dźerżesche, podpjeraschе jeho pilna ruka, też němske nowiny, hdźež po potrěbnosczi Sserbow pschecźiwo njepschecźelnosczam njebojasnje schkitasche. Sserbske shromadźizny, skhadźowanki a żwjedźenje wopytowasche pilnje a pomhasche wschudże se żłowom a skutkom, a bě rad widźany a witany hósćz żwojeho pschecźelneho a wutrobiteho waschnja dla. Wschitzy mějachu jeho rad.

Byrnjež pschi żwojim narodnym prózowanju też njewjeżołe nashonjenja cźinił, njeshubi tola nadźiju na lěpschi pschichod Sserbowstwa. Narodna myśl pschekiża jeho zyłe żiwjenje. Sahe sahori żo sa żwój żerbski lud. To běschtaj jemu dobraj a pscheżwědczenaj starschej krucze do wutroby saschczěpiłoj. Schtó by żebi myślił, so s tuteje kahodneje postawy na Radworskej schulskej kawzy dorosće duchowny hobr, w luboscźi wobjimajo zyły żerbski lud a kraj.

Po jenolětnym wojerstwje w Budyschinje (1907—08) żo jako podoffizěr puschczi a pschińdże sa pomozneho wucźerja do Khrósczizy, hdźež 3 lěta spomożnje sa schulu a Sserbstwo skutkowasche. Jutry 1911 pscheżydli żo do Kamjenza a żo bórsy sa statneho wucźerja pomjenowa.

Swojim schulskim dźěczom běsche s wuschiknym wucźerjom a staroscźiwym nanom. Wschitke stejachu jenak blisko jeho wutrobje. Wożebje mějesche nadawk, s zusymi żłowjanskimi dźěczimi żo saběracź a je wukubłacź. A tak bě widźany a lubowany w schuli a sjawnosczi. — S tutymi naspomnjenjemi pak njeje jeho wobschěrna dźěławosć hischcże doczerpana.

Mała hórka na rjekowskim kerchowje w Lens je żmuha pod jeho żiwjenski běh. Tam żahaju nětko myślе żelneje wutroby. W bóle pischu żwojemu wożobinskemu pscheczelej a narodnemu bratrej pożmjertne wopomnjecze. Sswěrnych Sserbow dźak sczěhuje Tebje do rowa. Sserbska Klio sapisuje w njewuhaźnitych pisźmikach Twoje mjeno do analow żerbskeho luda. My rowjen-

kojo pak dołžujemy Tebi njesaprahnitu luboscź a dopomnjenje do wschěch cžažow. Budź Cži zusa semja lohka! Jurij Sskodeńk.

— **(Wojerski czeknjenz.)** Friedrich Wilhelm Schmiß, jěsdny 7. batterije reservneho artillerijskeho regimenta cžißko 42, je ßo s Budyskeho lazareta wotßalił a njeje ßo wjazy wrócźił.

— Na bitwischcźu ßu padli: Żiwnoscźeŕ a murjeŕ August Lahoda s Maleschez, dźeßatnik Max Nycža s Kanez, kamjenjecźeßaŕ Scherz s Wjeleczina a podoffizěr Khorla Trier se Sslepeho.

— **(Běrnaze płaczisny.)** Pola Lubijskeho hamtskeho hejtmanstwa ßu ßo wobcźežowali, so ßo ratarjo w Lubijskim wokrjeßu komdża, nětkole ßwoje běrny pschedacź, so bychu sa nje njepoměrnje wyßoke płaczisny żadali. Hamtske hejtmanstwo teho dla ratarjow napomina, so bychu nětkole ßwoje běrny, tak daloko bacź je ßami we ßwojim hospodarstwje njetrjebaju, kupjenja smyßlenym pschedawali. Płaczisna sa zentnaŕ běrnow 2 hriwnow 85 pjenjezkow wuczinja. Sa pożczenje měcha ßmě ßo pschimerjena płaczisna żadacź. Schtóż ßebi pschewyßoke płaczisny żada abo ßebi lubicź dawa, abo schtóż s pschedawanjom żiwnoscźe wróczo dźerži, so by s jejnym pschedaczom psches měru wulki dobytk dostaŕ, ßo s jastwom hacź do jeneho lěta abo po pjenjesach hacź do 10000 hriwnow khosta.

— **Dźiwje hußy** sańdźene dny nad Budyschinom s krótkeho ranja k dołhemu wjeczorej leczachu. Jich lět w tutym cžaßu pjecža na saźnu symu pokasuje.

S **Delnjeje Hórki.** Wójnski dobrowólnik dźeßatnik E. Wrobl w pólnym artillerijskim regimencźe cžißko 28, ßyn tudomneho wyschscheho wuczerja Wrobla, je ßo se żelesnym kschižom wusnamjenił.

S **Huaschez.** Dźělaczerjej K. E. Brühlej w tudomnym pólverniku je ßo s pschipósnaczom jeho 25lětneho ßwěrneho dźěka wjetsche pjenjezne myto pschiswolilo.

S **Budestez.** Wutoru w nozy je jedyn paduch mlynkowej Schołkcźinej s njesamknjeneho khlěwa 2 hußyzy, 20 hriwnow hójnej, kradnył a jej hnydom pschi khlěwje sareśaŕ. Sa paduchom nimaju żaneho ßlěda.

S **Porschiz.** Tudomnemu kubłowemu wumjenkarjej Augustej Kriedelej je ßo na dnju jeho ßlěborneho kwaßa sa ßwěrnu ßkużbu, tudomnej zyrkwi wopokasanu, pokhwaleńska liscźina król. wokrjeßueho hejtmanstwa pschepodała.

S **Noweje Wßy** pola Huski. Tudomny gmejnski pschedstejicźeŕ Grünberger je cźežko do njesboża pschischoł. Hdyż na worjeschinje stejo worjechi dele bijesche, wón se schtoma padnywschi, bjes wědomnja leżo wosta. Wón je ßebi bjedro skamaŕ a je ßo dyrbjał do Budyskeje hojerńje dowjesć.

S **Panczig.** Pjatk psched tydźenjom ßo nowy pschitwar tudom neje schule zyle cźische poßwjeczi, tak cźische, so wuczerjej a duchowny kotsiż śmeja tam tola jenoż dźěłacź, zyle niczo njeshonichu, khiba na dnju ßamym, hdyż bě akt nimo. Zyły ßwět wije s hłowu a ßo dźiwa. Na tajkich pódlanskich ludźi wschak ßo „sabudże". Jednoru ßwjeczisnu wukonja wjeßny schulski dohladowaŕ w pschitomnosczi schtyrjoch schulskich pschedstejicźerjow a twarskeho mischtra.

S **Kamjenza.** Tu dyrbjesche ßo sańdźenu ßrjedu jedyn wuczeŕ ßudźicź, kiž bě jenemu njepschistojnemu pachołej někotre derjeßaßuźene plisty wotkożik. W korczmach ßo hižo prědowasche, so s najmjeńscha 150 hriwnow khostanja, zyły retomaß khostow a hischcże druhich wudawkow sapłaczi. A nětko ßo jim nimo kuli. Wschitko pschińdże tak, każ běchu r o ś o m n i l u d ź o skórźbnikej do prědka prajili. Wón ßam mějesche nusne, so ßo s wuczerjom na ßudnistwje sjedna, dokelż widźesche, so kara trochu hinak jěde, hacź běchu ßebi weśczi ludźo pschi piwnym blidże do prědka wuczinili. Najźortnische pschi tym bě, so se wßy m k o d u s c h k a j b r a t r a ß o t r a „ekstra" do Kamjenza dojěd źeschtaj, so byschtaj nad saßudźenjom wuczerja ßo w j e ß e l i ł o j a r a d o w a ł o j. A tele wjeßele je ßo jimaj skasyło. To je tola mjersaze! Cżaß ßebi komdża, mozy a móscheń napinacź a — niczo sa to měcź. Snata ßotsiczka bě mjenujży psched dleschim cżaßom na wuczerja a druhich wjeßnych ludźi a n o n y m n e l i ś t y pißaka a dyrbjesche płaczo na ßamym městnje psched ßudnistom wusnacź, so je tajke nęschto n j e p ě k n e a n j e p s c h i s t o j n e skuczika. Niczo jej pomhako njeje, byrnjeż do poßlednjeho wokomika prěka. A nětko ßebi myßlesche, so śmeje wuczeŕ też tejko sapłaczicź, każ wona. Tak wjeßele drje d o m o j jěkoj njejstaj, każ do K a m j e n z a. To staj ßo s najmjeńscha cżerstweho powětra naßrěbakoj, a tón je k strowocże jara nusny, hdyż ßo zyliczki dźeń sa pschedawanskim blidom steji.

S **Barta.** Wjeßeły dźeń sańdźeny schtwórtk nascha woßada ßwjeczesche, hdyż wona na dźeń spominasche, na kotrymż bě jejny lubowany knjes faraŕ Mättig psched něhdże 25 létami do tudomneje woßady pschicźahnył. Dopołdnja ßo wschitzy zyrkwinszy pschedstejicźerjo a woßadni wuczerjo w farskim domje seńdźechu, so bychu knjesej fararjej Mättigej drohotne pißanske blido jako swonkowne znamjo dźakownosczе a pocześcźenja pschepodali. Knjes wyschschi wuczeŕ Wehser mějesche pschi tym krótku rěcź, w kotrejż na to pokasowasche, kak kraßnje je ßo na knjesu fararju Mättigu ßkowo dopjelniło: „Ja chzu tebje żohnowacź a ty dyrbisch żohnowanje bycź." S dobom wón ßwoje wjeßele nad tym wupraji, so je ßo knjes faraŕ Mättig stajnje jako wuczerjam pschecźelnje smyßleny radźnik schule wopokasował, tak so stej mjes zyrkwju a schulu pschesjenosczе a měr knjeźiłej.

Knjes wuczeŕ Lódny s Rakojdow s dźakowanskimi ßkowami knjesej fararjej Mättigej jako pschedßydże dohladowarstwa Rakeczanskeje nalutowarnje a wupożczernje duzent cźežkich ßlěbornych cźajowych łżicźkow pschepoda.

Knjes faraŕ Mättig ßwój hłubokosacźuty dźak sa wschu wopokasanu luboscź a pocześcźenje wupraji. Njech jemu Bóh też dale cźělnu a duchownu móz spożczi, kotraż je sa jeho niz lohke sastojństwo trěbna.

S **Maleschez.** Sa nasche wuprósdnjene zyrkwinske městno ßu knjesa wuczerja Schütßu w Hodźiju wuswolili. Bóh chzył jeho sastojńske skutkowanje w naschej woßadze se ßwojim żohnowanjom pschewodźecź.

S **Kulowa.** Żelesny kschiż dostaschtaj: wójnski invalida Jan Piaza s Kulowa a feldwebel Pětr Narczik s Rachlowa pola Kulowa.

S **Wósborka.** Po krótkej khorosczi je póndźelu w Kamjenizy něhduschi wuczeŕ tudomneje ludoweje schule, k. kantor Khorla Bjarnat, 72 lět stary wumrjeł. Wón je ßo 1. měrza 1844 w herbskej grychcze we Wětrowje narodźił. Wot 1865 hacź 1868 bě wón s pomoznym wuczerjom w Minakale, wot 1868 hacź 1873 s zyrkwinym wuczerjom w Budyschinku. Wot tam ßo wón do Wósborka powoła. Jeho cźěło je ßo na tudomnym pohrjebnischczu khowało.

S **Draźdźan.** Na Lobju bě sańdźene dny wulka woda. Njedźelu bě wona 420 zentimetrow nad null stupiła. Na wjele městnach ßu ßo pschejěśdne mosty wottorhle. W Struppenje ßo jedyn rybaski cżołm powróczi. Woßoby w nim ßo s wulkej próżu wukowachu.

S **Draźdźan.** Saksi krajny ßejm, kotryż ßo w novembrje seńdże, budże ßo woßebje se sozialpolitiskimi praschenjemi, każ s drohotu a wobydlenskim praschenjom wójnskich wobdźělnikow a invalidow, s podpjeranjom dźěłacźerjow s kajerńjow a pschadownjow saběracź. Konservativni chzedża namjetowacź, so by ßo ßrěnim a niżschim sastojnikam dla drohoty pschidawk k msdźě pschiswolił.

Se **Zitawy.** So by ßo drohocze żiwnosczе napscheczo stupiło, je měschczańska rada wobsamkła, k sastaranju njesamożiteho wobydlerstwa 10000 zentnarjow běrnow nakupicź a je po zentnarjach pschetrjebarjam wotedawacź. Dale je rada dwě lowriji jerjow kupiła. Te dyrbja ßo tudomnym klamarjam s tym wuměnjenjom poskicźicź, so ßo tele jerje njeßmědża dróżscho pschedawacź, hacź rada postaji. So by ßo wobydlerstwo se żiwnosczu sastarako, je městowe sarjadnistwo hischcże wulku dźělbu połcża nakupiło.

Se **Shorjelza.** (Khostanska komora.) Wikowaŕ Hugo Popella s Kulowa a jeho saradźeŕ Hennig s Wünschendorfa běschtaj bjes dowolnosczе krajneho radźicźela tśi konje s Niscźanskeho wokrjeßa do Lobenslusta wuwjedkoj. Wonaj ßo k jastwu po 1 dnju, dopuschczenemu najniżschemu khostanju sa tole pschestupjenje, saßudźischtaj.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi śmeje jutsje, 20. njedźelu po Sswjatej Trojizy, rano w 7 hodźinach faraŕ Răda ßerbsku spowjednu wuczbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin śmeje duchowny Tyschcť ßerbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Psched zyrkwinymi durjemi budże ßo kollekta sa wotkasanje towarstwa „Dźak domisny" sběracź.

Njedźelu popołdnju w 2 hodźinomaj śmeje faraŕ Răda rosrěczenje s němskej konfirm. młodoscźu.

Sstrjedu wjeczor w 6 hodźinach wotměje duchowny Tyschcť němsku wójnsku modleńsku hodźinu.

Tydźeńske sastojńske dźěła śmeje faraŕ Răda.

Wěrowani:

W katholskej zyrkwi: Theodor Fischer, wojnaŕ, w tu khwilu wojak w reservnym pěschim regimencźe cżo. 103 w Pirnje, se Staniślawu Domaniz.

Křóeni:

W Michalskej zyrkwi: Frida Marja, Ernsta Augusta Wobsta, schewza we Wulkim Wjelkowje, dź.

W katholskej zyrkwi: Marja Marta, Franza Hnězdoscha, kowarja we Bělschczach, dź.

S druhich woßadow: Pawol Max, Pawola Jeschki, žiwnoscźerja we Nowych Spytezach, ß. — Elsa, Khorle Augusta Urbana, khježerja w Žiczenju, dź. — Frida Herta, Jana Ernsta Jencža, zyhelńskeho dźěłacźerja w Tsjoch Hwězdach, dź. — Herta Frida, Ernsta Hermana Schöny, khježerja w Demjanach, dź. — Erich Jurij, Ernsta Augusta Bräuera, kublerja we Wětrowje, ß. — Marta Emma, Pawoła Richarda Běricha, žiwnoscźerja w Holeschowskej Dubrawje, w tu khwilu na wojowniscźu, dź. — Jan Max, Jana Ernsta Schewza, žiwnoscźerja w Khaßowje, w tu khwilu we wojeńskej kłužbje, ß. — Jan August, Jana Aug. Ryncža, wulkosahrodnika w Mješchizach, ß. — Jan Jurij, njebo Jana Augusta Schězy, dróhoweho wothładowarja w Klukschu, ß. — Frida Erna, Hendricha Maza Žara, žiwnoscźerja w Polpizach, dź. — Marja Margareta Schołcźiz, njemandź. dźowka w Njechornju.

Zemrjeli:

W Michalskej woßadźe: 9. oktobra: Khorla August Hładki, wumjeńkał w Brěsowje, 79 l. 4 m. 24 d. — 12.: Khrystof Zyž, žiwnoscźer w Nowych Cźichońzach, 74 l. 3 m. — 13.: Khorla Wylem Tyschek, twarski dźěłacźer s Noweje Wopaleje, † we wokrjeßnym wustawje na Židowje, 51 l. 23 d.

W katholskej woßadźe: Pawol Haschak, skakał, † w Natarjezach, 35 l. — Josefa Banaschez, dźěłacźeńka w Hucźinje, † w hojeńni w Budyschinje, 21 l.

W druhich woßadach: Marja Gustła Wicźasez. dźěłacźeńka w Spytezach, 59 l. 8 m. 8 d. — Emma Marta Kaschporez, njem. dź. we Luscźu p. Bukez, 6 m. 11 d. — Khorla August Sswora, wumjeńkał w Zornoßykach, 79 l. 7 m. — Njekowsku ßmjercź na wojowniscźu w Frawzowskej poczełpi Jan Khorla August Biskop s Krakez, 31 l. 4 m. 26 d. — Handrij Domasch, wobydlei wž Jatńjobju, 64 l. 4 d. — Morwa narodźena dźowka Hendr. Aug. Wukascha dźěłacźerja we Worzynje, w tu khwilu na wojowniscźu.

Zyrkwinske powjesćze s Hodźija.

20. njedźelu po Sswjatej Trojizy smėje rano 1/2 8 hodźin farat Kschižan ßerbsku spowjednu wucžbu, 1/2 9 hodźin smėje duchowny Voigt ßerbske a dopołdnja 1/2 10 hodźin němske prědowanje.

Ssrjedu wjeczor w 6 hodźinach budźe ßo ßerbska wójnska modlerska hodźina wotbywacź.

Zyrkwinske powjesćze s Budestez.

20.. njedźelu po Sswjatej Trojizy smėje duchowny Bójz rano 1/2 8 hodźin ßerbsku spowjedź, farat Domaschka dopołdnja 1/2 9 hodźin ßerbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Psched zyrkwinymi durjemi ßo kollekta sa towarstwo „Domisniny dźak" sběra. —

Wutoru wjeczor 1/2 8 hodźin shromadźizna kschesćźijanskeho towarstwa žónskeje młodosćze.

Ssrjedu wjeczor 1/2 8 hodźin smėje farat Domaschja němku wójnsku modlerku nutrnosćź.

Schtwórtk wjeczor we 8 hodźinach smėje kschesćźijanske towarstwo mužskeje młodosćze shromadźiznu.

Palastowe dźiwadło

w Budyschinje na khježorskej drósy 11.

Wot 15.—18. oktobra

Konservowa njewjesta.

Wjeßelohra w 3 aktach

a druhi program.

Serb. tow. „Lipa" za Rakecy a wokoln.

změje, da-li Bóh, jutře njedźelu 17. okt. popołdnju w 4 hodź. w Hönčec hosćencu swoje **měsačne posedźenje.**

Wšě lube sobustawy a hosći w bohatej ličbje wočakuje

předsydstwo

Koże

kóždeje druźiny pschez po najwyschschich płaczisnach kupuje

Heinrich Lange

11 pschi žitnych wikach 11 a pschi zyrkwinym městnje 4.

Czorny 10lětny kóń je na pschedań psches ßedlarskeho mischtra Frenzela w Hodźiju.

Srěbz, 2 1/2 lětny, je na pschedań w Zokowje cźišćo 19.

Jałojza 10 měßazow stara, je na pschedań w Lichenju 32.

Ssuczelna podßobna krowa je na pschedań w Tšelanach 50.

Salutujcźe ßebi wjele wuhla

hdyž trjebacźe moje nanajlěpje wupruhowane

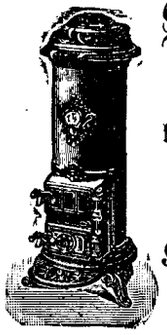

Draniske trajnje ßo tepjaze khachle

kotrychž mam wulki skład wschěch wulkosćzow, kulojtych a schtyrirózkatych, cźornych a emaillowanych.

Wobhladanje bjes kupenja je dowolene.

Žadajcźe ßebi sapißy s nowymi pokaskami.

Kótkojte kachle s lateho želesa a worzloweho blacha, kanonske khachle a pschißłuschki, kužiske wodne pónoje

we wulkim wubjerku.

Pawol Walther,

želesowa wikowarnja w Budyschinje

Sałožk 1881 **na khježorskej drósy 4.** Telefon 599

Lědma srudnosćź dźělenja po dowolenźy pschewinywschi ßmy hłuboko srudźazu powjesćź dostali, so je nasch lubowany ßyn, bratr, ßwak a wuj

Pawol Sommer

podoffizěr reserwy w jenym pěschim regimencźe, mějecźel želesneho kschiża

w ßwojim 26. lěcźe žiwjenja w bitwje pola Somme-Py 26. septembra rjekowsku ßmjercź sa wótcźinu wumrjeł.

S wulkej bolosćźu to w mjenje wschěch druhich sawostajenych k wjedźenju dawataj

hłubokosrudźenaj starschej.

W Delnjej Kinje, Eckartsbergu, Hornjej Hórzy, Radebergu, Dźěžnikezach, Draždźanach a we wójnje.

Wotpocźuj w měrje w njepschecźelowym kraju!

Dastach hłuboko srudźazu powjesćź, so je ßo mój lubowany mandźelski, nasch staroscźiwy nan, pioněr

Jan August Kschižank

na bitwischcźu w Franzowskej 26. septembra ßmjertnje sranik a dwaj dnjej posdźischo w lazarecźe 27 lět stary wumrjeł.

We Wyßokej pola Kubschiz.

Hłuboko srudźena mandźelska se ßynkom

s dobom w mjenje wschitkich druhich žarowazych sawostajenych.

Spi derje tam, hdźež ßylsy nasche
Na Twój row kapacź njemóža.
Sa wótzny kraj Ty wojowasche
A sa njón žiwjenje też da.

Nětk wotpocźuj w franzowskim kraju,
Hacź Boži hłóß naß sawoła,
A witamy ßo w jeho raju,
Hdźež nimo budźe srudoba.

Słomu
wschěch družinow po kóždej dźělbje sa najwyschsche płaćizny kupuje
August Hepper w Budyschinje

Kón
dobry cžahaćeŕ žo kupicź pyta. Posłiczenja chzyłe žo we wudawarni Serb. Nowin wotedacź.

Sswojemu wyžokocześczenemu lubowanemu

knjesej fararjej Mättigej

sa jeho 25 lět dołhe žohnowanja połne skutkowanje w naschej woßadze, sa jeho njewusprózniwosćź, s kotrejź žwoje samolwjenja połne sastojnstwo sastawa, sa jeho sbudźaze a natwarjaze pschipowjedanje Božeho žłowa, sa kóždy troscht w nusy a žmjertnej hodźinje, sa kóžde žłowo wokschewjenja a woßebje w cźeźkim wójnskim cźaßu w mjenje naschejе woßady najwutrobnischi

dźak

prajimy. Bóh luby Knjes chzył jemu wschu jeho luboscź a žwěru bohacźe sarunacź.

W Barcźe, 14. oktobra 1915.

Zyrkwinske pschedstejicźeŕstwo.

Dowolam sebi wozjewić, zo sym so z knježnu **Karolu Junkerec**, jeničkej dźowku njebocźičkeho knježeŕstwoweho a tajneho twarskeho radźićela **Oty Junkera** a jeho knjenje mandźelskeje **Mathildy** rodź. **Grahnec** w Osnabrücku slubił.

W Schierke (W Smólnych horach-Harzu),
w oktobrje 1915.

Alfred Ryćeŕ, duchowny.

K pjecź a dwazeczi lětnemu jubilejej

sastojnskeho skutkowanja
knjesa duchowneho **Mättiga**
w Bartskej woßadze, dwazetu njedźelu po žwjatej Trojiży.

Hłóß: Budź cześcź a khwalba Wjerschnemu atd.

Hdyž nětko něhdźe na semi
Sso jubileje žwjecźa,
Dha wjazy ludźi nad nimi
Sso wobdźělicź rad chzedźa,
Pak dźenża Bartskej woßadze
Sso dosta wulke wjeßele
Na jenym jubileju.

Nasch lubowany duchowny,
Kaž tu a tam je snate,
Lět pjecź a dwazeczi 'žno je
Nam k žohnowanju daty,
To běsche žrjedź oktobera,
Hdyž pschicźahny k nam do Barta
A bu nasch duschowpostyŕ.

Sso derje hischcźe dopomnju,
Kaž wón nam proji žłowo,
Hdyž pschińdźe k nam na tamnym
Na farskim dworje stejo, [dnju,
So nětko pucźowarja kij,
Radlubje wot žo połoži,
A wón je žławo dźeržał.

Tak je lět pjecź a dwazeczi
Nětk hižo nimo pscheschło,
So wón we naschej woßadźi
Na jara mike waschnjo
Naš pschezo saßo naležnje,
Kaž duchowneho nadawk je,
Na wuski pucź je proßył.

Na Božich žłużbach we zyrkwi
Niz mjenje też pschi rowach,
Sso nascha duscha wokschewi
Na jeho rjanych žłowach,
A hdźeż žo khorosćź namaka,
Tam pśches njoh' nascha biblija
Nam troschta dawa wjele.

Wón s wjetschoh' dźěła se žłoTu woßadu je wodźił, [wom
A žam też s dobrym pschikładom
Mjes ludźimi je khodźił,
Haj wěra, luboscź, nadźija
We jeho domje pschebywa,
A to žu kwětki rjane.

Wscho žymjo, kiž wón roßywa,
Pschez jenoż dobre běsche,
Pschi pucźu drje žo rostepta,
Na skali wuskhnycź chzyłsche,
A kotreż padźe do cźernjow,
Do wschelkich wulkich staroscźow,
To drje bu poddüschene.

Njech pak wón s tym žo troschKaž pschirunanje praji, [tuje,
Też Jesußez je žo tak schło
Tón nadźiju pak staji
Na to, kiž w dobrej roli je,
Stokrocźne płody płody pschiA ma tak saplaćenje. [njeße,
Tón Knjes chzył pschez jom' [strowosćź dacź,
Najwjetsche kubło žwěta,
So s wjeßelom mohł prědowacź,
Nam žłowo s Božoh' města
Haj jeho zyłe žiwjenje
Budź s radoscźemi pjelnjene,
Hacź junu žwjatok pschińdźe.

Sso dźenża Bohu dźakujmy,
Joh' khwalmy s khěrluschemi,
So nam hacź žem joh' scźeržak je,
Joh' proschmy we Khrysta mjeni,
So jubilej tón žłeborny
Kiž dźenża s dźakom žwjecźimy,
Też słoty žwjecźicź mohli. H. F.

Nasch cześtny žobustaw, nasch žwěrny, nasch drohi pscheczel a žobudźěłacźeŕ,

knjes wucźeŕ **Franz Kral** s Kamjenza,

podoffizěr w jenym pěschnym regimencźe

wjazy njeje. Na franzowskej semi namaka 25. septembra 1915 pschi nadběhu na wyschinu 70 pola Loosa pschecźiwo Jendźelcźanam rjekowsku žmjercź a leži nětko pokhowany na pohrjebnischcźu w Lens.

Tuta struchła powjesćź trjechi naš pschecźeźko. Towaŕstwo žaruje hłuboko wo žwojeho žobusałožerja, wo žwojeho žwěrneho žobustawa a popschewacźela. Wón bě nam wjele, teho dla shubimy s nim wjele. Rjek we wojawanju sa žwój serbski lud, wumrje nětko jako rjek sa žwój wótzny kraj.

Wsmi nasch horzy dźak sa wschě dźěło, sa wschu prózu a luboscź do sdaleneho rowa. Twój duch wostanje pschezo mjes nami a budźe nam s krutym pohonom sa dalsche narodne dźěło. Spi w měrje!

Lipa Serbska, žerbske spěwaŕske towaŕstwo w Panczizach.

Jakub Scholta, pschedsžyda.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předplata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěsćiki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedaś, płaći so wot maleho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wjeđor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 43. **Sobotu 23. oktobra 1915.** **Lětnik 74.**

Rosprawa němskeho generalneho staba.

21. oktobra.

Na wječornym wojownischczu njeje wožebitych podawkow bylo.

Wójsko generalneho pólneho marschalla ſ Hindenburga je na ruskim wojownischczu k dolhemu ranju wot Mitawy Dwininy brjoh wot Borkowiz hacź Bersemünde doźahnyło. Dotalny dobytk tamnischich wojowanjow wscho hromadźe 1725 jatych a 6 maschinskich tšélbow wuczini.

Wójsko generalneho pólneho marschalla bayerskeho prynza Leopolda je k ranju wot Baranowiczow jedyn ruski nadběh ſ napschecznym nadběhom wotpokasał.

Nad Styrom w stronach pola Czartoryska je žo wojowanje rosschěriło. Psched khětrej njepschecželowej pschewahu dyrbjesche dźěl jeneje tam wojowazeje němskeje diwisije do sady leźazeho stejischcza wróczo hicź, pschi czimž žo někotre hacź do poźlednjeho wokomika we žwojim stejischczu wostawaze kanony shubichu. Napschecźny nadběh žo czini.

Na balkanskim wojownischczu swjatkarske wójsko po zylej froncze sa pomalu zosazym njepschecželom žlěduje.

Se žylnje wobtwjerdźeneho stejischcza k połodnju a k ranju wot Stipanja žu žo Sserbjo do połodnischeje strony czišli. Nasche pschedwójsko je Stepojewaz—Leskowaz—Babu doźahło. K wječorej wot Morawy němske wójsko pśches Sselewaz a Ssaraorzi, k ranju wot rěki pśches Wleskido, Raźanaz a Ranowaz postupuje.

Bolharszy wojazy pola Negotina wojuja. Bóle k połodnju žu woni Sajeczarsko-Knjesewaczsku drohu doźahli.

22. oktobra.

Na wječornym wojownischczu njebě wožebitych podawkow.

Na ruskim wojownischczu žu žo ruske nadběhi pschecźiwo naschim stejischczam w jěsorskich wužinach pola Ssadoweje (k połodnju wot Postjanow) wotpokasale.

Wójsko generalneho pólneho marschalla bayerskeho prynza Leopolda je Rußow, kotsiž na schěrokej froncze k dolhemu ranju, k ranju a k krótkemu ranju wot Baranowiczow postupowachu, wotrasyło. K ranju wot Baranowiczow je žo ſ wuspěschnym napschecznym nadběhom 8 offizěrow, 1140 muži sajało.

Napschecźny stork wójska generala ſ Linsingena k wječorej wot Czartorysska je wuspěch měł. Rußojo žu žo wróczo czišli. Woni žo pschesczěhuja. We wojowanjach poźlednich dnjow je 19 offizěrow, pśches 3600 muži do nascheje ruki padło, 1 kanona a 8 maschinskich tšélbow je žo dobyło.

Wczera wosjewjene shubjenje někotrych naschich kanonow je žo ſ tym stało, so žu žo ruske wotdźělenja pśches nasche žužodne wotdźělenja pschedobyte a so žo sady nascheje artillerije pokasachu. 6 kanonow je žo shubiło.

Na balkanskim wojownischczu je ſ wójskow generalneho pólneho marschalla ſ Mackensena wójsko generala ſ Köveža powschitkownu liniju Aranjewo hacź k Slatinej horje doźahło.

Wójsko generala ſ Gallwitza je hacź k Sselewazam Ssavanowazam a Trnowzy a k polnozy hacź k Ranowazam postupiło.

Wójsko bolharskeho generala Bojadjewa k polnozy wot Knjesewaz dale postupuje. Powjesće wot druhich wójskowych dźělow njejžu hischće doschle.

Druhe dźěle bolharskeho wójska žu Kumanowo wobžadźili. Weles je žo dobył. K połodnju wot Strumizy je žo njepschecźel pśches Wardar wróczo czišnył.

Najwyschsche wójskowe wjednistwo.

Rosprawa awstriskeho generalneho staba.

21. oktobra. W połodnischej Pólskej je žo k wječorej a k krótkemu wječorej wot Czartorysska tež wczera zyły dźeń wojowało. K krótkemu ranju wot Kulikowiz awstrisko-wuherszy a němszy wojazy ruske nadběhi wotrasychu. Pschi wczerawschim wojowanju nad Styrom je žo 1300 muži sajało a tsi maschinske tšélby žo sebrałe. Pola Nowych Alexinez je žo dźenža rano njepschecželowemu wupadej wobarało. Hewak njeje niczo noweho.

Na italskim wojownischczu je žo na zykej krótkowječornej froncze wulke wojowanje roswiło. Tak žu naschi wojazy na Vielgereutskej wyšokej runinje w sawczerawschej nozy schěsć nadběhow wotrasyli a žu wczera wo dnjo nadběhowazeho njepschecźela tsi króć wotpokasali. Tež w Dolomitach žu žo nowe italske nadběhi pola Coldi Lana, Monte Sies a pschi namjesnym mosće k połodnju wot Schluderbacha wotpokasałe. Njepschecźel, kotryž žo w tejle stronje hižo někotre dny prózuje, ani najžnadnischeho wuspěcha njedozpi. Pschi Karniskim hórskim rjapje je žo k wječoru wot Wolajskeho jěsora nadběh italskich alpinskich wojakow wotrasył. W pschimórskej krajinje je žo njepschecźelowa artillerija tšeleńza do najwjetscheje žylnosće powyschiła a wo dnjo pschecźiwo zykej Isonzowskej froncze trajesche. S tšeleńzu nascheje infanterije a maschinskich tšélbow žo njepschecźelowym pěschkam a techniskim wojakam sadźewa, žo pschibliżicź.

Na žerbskim wojownischczu žu naschi wojazy do Schabaza sacźahnyli. Runina w Maczwje je žo wot njepschecźela wuczišcźika. Wójsko generala infanterije ſ Köveža a němske wójska na brjohomaj Morawy žo we wuskim swisku pschezo hłubscho do žerbskeho kraja dobywaju.

S awstrisko-wuherskeho wójska generala ſ Köveža je wječorny dźěl po Kolubarinych hórkach hacź k wuliwej Turije postupował, mjes tym so je rańschi dźěl k połodnju wot Grozki wojujo Raljinu nižinu pschekrocził.

Bołharojo žu Sajeczar a Knjasewaz w Timokowym dole dobyli a žu žo k ranju wot Pirota hłownym wobtwjerdźenjam pschibliżili, tak daloko hacź kanony njeżu. Jene ſ bołharskich wójskow je žebi wczera ſ pschedwójskom wustup do Kumanowskeje runiny a do Wardarskeho doła wubědźiło. B.

Rosprawa ruskeho generalneho staba

19. oktobra. We wokolnosczi Rigi žo skoro po zykej froncze žylnje wojowasche. Po rězy dele wot Mitawy nad rěku Aa žo Němzam poradźi, wjeż Kisch (9 kilometrow k dolhemu wječorej) wobžadźicź. W stronje żelesnizy mjes Mitawu a Neugutom žo Němzam poradźi, krajinu dobycź. Na něktorych městnach artillerija tšeleńza k najwjetschej žylnosczi dóńdże. Na froncze mjes Demmenskim a Drißwjatyskim jěsorom a bóle k połodnju hacź k Pripetej njeje žo niczo pschemėniło.

Wuspěch, kotryž bě žo wczera nad žrjedźnym Styrom dozpił, žu naschi wojazy derje wutwużili. We wojowanju k oołnozy wot Rafalowki pschi wutwarjenym kuble Saladźinje (12 kilometrow) žmy wjele njepschecželow sajeli a maschinske tšélby dobyli. Město Czartorysk žmy s njenadźitym nadpadom dobyli. S wupadom do njepschecželowych bokow žo nam poradźi, wjazy dyžli 700 muži grenaděrskeho regimenta kronprynza czišło 1 ſ 28 offizěrami a komandeurom tseczeho bataillona sajecź; pódla teho 9 kanonow a minymjetaki sebrachmy. Sso roshoriwschi ſ tym, so běchu Němzy rosbuchaze kulki trjebali, nimo měry wulku liczbu mjenowaneho regimenta ſ bajonetom sakałachmy. Po nowym žylnym nadběhu pola Wowożjołkow nad Styrom, po rězy horje wot Czartorysska žo Němzy a Awstriszy do zosanja dachu. Naschi

wojazy wžy Budku a Rudku (10 kilometrow k wjeczorej wot Czartoryska) ſ nadběhom dobuchu, wjele njepſchecželow ſajachu a maſchinſke tſělby ſebrachu, kotrychž liczba hiſchcže njeje ſnata. S wuprajenjow jatych, kotrychž žmy wczera pola Nowowžjolkow popadli, žmy ſhonili, ſo ſtej mjes nimi dwě kompagniji němſkeho pěſcheho regimenta 41 ſ jejnymaj wjednikomaj. Krwawne ſ bliſka wojowanje pola wžy Komarowa nad lěwym Styrowym brjohom wyſche Nowowžjolkow (5 kilometrw), a pola wžy Bogužlavki, k dołhemu wjeczorej wot Derasna (12 kilometrow), žo teho runja k naſchemu lěpſchemu ſkónczi. Nadrobnoſcže žo hiſchcže ſhonja. Wuſchikne wjedženje naſchich wojakow a ſ tym dobyte wuſpěchi žo ſe žlědowazym dopokazuje: czile wojazy, kotſiž žu wczera wſcho hromadže 50 offizěrow a 1900 wojakow ſajeli, žu 6 maſchinſkich tſělbow a wulku hromadu brónjow a munizije dobyli, tola žami žu jenož 1 offizěra a 50 wojakow ſhubili. B.

21. oktobra. Na dróſy k połnocy wot Mitawy pola Olaja (21 kilometrow k dołhemu ranju) žo dale wojuje. W lěžu k ranju wot dróhi žo na někotrych městnach wojuje. Naſche lětadła typa Ilje Muromeza žo wczera nad Friedrichſtadtſkim dwórniſchczom k krótkemu ranju wot Mitawy pokaſachu a na twarjenja a želeſniſke woſy někotre duzenty bombow ſmjetachu. W ſtronje pola Dwinſka pſchi Dwinſko-Nowo-Alexandrowſkej dróſy Němzy nadběh ſczinichu, kotryž k Meddunſkemu jěſorej wróczo czižnychmy. K połnocy wot Boginſkeho jěſora Němzy Murmiſchki nadběhachu; ſ tſělenjom jich wróczo czižnychmy.

W połodniſchej Pólſkej žu naſchi wojazy na lěwym Styrowym brjoſy njepſchecželа dale pſcheſcžěhowali, kotryž njeporadnje zoſaſche a žo do lěžow roſpjerſchi. Wojowawſchi wutwarjeny dmór pſched wžu Mulczyzami (18 kilometrow k połnocy wot Rafalowki) wobžadžichu. Pola wžy Ssobjeſchczyzow nad Styrom k połnocy wot Rafalowki (3 kilometry) njepſchecželowy nadběh zwotraſychmy, njepſchecželowych wojakow ſajachmy a maſchinſke tſělby ſebrachmy.

K wudoſpołnjenju žo powě, ſo žu mjes wczera mjenowanymi jatymi offizěrami prěnjeho grenaděrſkeho regimenta pódla bataillonkeho komandeura tež jeho adjutant a žedmjo kompagnijowi wjednizy a ſo bě mjes dobytymi kanonami jena połna batterija ſe 4 haubizami w połnym rjedže ſ wjele tſěliwom. B.

Wojowanje w Minſkej guberniji.

Po měnjenju ruſkich nowin Němzy ſe wſchěmi mozami pytaju Rigu dobyć. Najbóle je žo we wójnje Oſchmjanſki wokrjež Minſkeje gubernje ſapuſczik. Wot ſeptembra w ſtronach mjes Ssmorgonom a Koreliczemi wſchědnje tſěleńza kanonow ſakhadža; wžy žu žo tam k ſemi ſrunake a žo ſhubike. Wobydlerſtwo ſpalenych wžow je do Minſka czekko. Wobſtejnoſcže czeknjenzow žu jara ſrdne, dokelž ſyma hižo hacž do 8 a 10 gradow doža ha. Khoroſcže žebi wjele woporow žadaju. B.

Nowa ſtrategiſka želeſniza w Ruſkej.

Kaž žo Parižſkemu „Journalej“ ſ Pětrograda piſche, je žo Ruſka ſ nowej želeſnizu ſ mórſkim pſchiſtawom St. Katharinu ſwjaſaka, kotryž w ſymje njeſamjerſnje a w Kolaſkim ſaliwje leži. Amerikanſzy inženieurojo žu želeſnizu ſ pomozu 10 000 wójnſkich jatych ſa ſchěſcž měžazow natwarili. Wona žo ſapočzatk novembra wójſkowemu wjedniſtwu pſchepoda. Hacž dotal mějeſche Ruſka pſchi lodowym morju jenož mórſki pſchiſtaw w Archangeliſku, kotryž pak žo jenož w czopłym czažu wužicž hodži, dokelž wón w ſymje ſamjerſnje. B.

Zar je Bołharſkej wójnu pſchipowjedžił.

Zar je ſe ſcžěhowazym wukaſom wójnu pſchecžiwo Bołharſkej pſchipowjedžił:

Wſchitkim žwojim žwěrnym poddanam k wjedženju dawam, ſo je žo ſcherada Bołharſkeje pſchecžiwo Sſkowjanſtwu, kotraž je žo wot ſpočzatka wójny pſchihotowaka, tola žo njemóžna byc ſdaſche, dokonjaka. Bołharſke wójſko je naſchu žwěrnu ſwjaſkarſku Serbiju nadpadka, kotraž po wójnje pſchecžiwo žylniſchemu njepſchecželej krwawi. Ruſka a wulkomozy, naſche ſwjaſkarki, žu knjeżerſtwo Ferdinanda Koburgſkeho wot tuteje woždudneje krocžele wotdžerżecz pytake. Bołharſkej bě žo žlubiło, ſo žo ſtare prózowanja bołharſkeho luda na ſjednocženje ſ Mazedonſkej na druhim pucžu, kotryž žo intereżam Skowjanſtwa pſchihodżeſche, do ſkutka ſtaja. Tola tajne wobliczenje, intereży, kotrež běchu Němzy ſawdali, a bratromordarſka hida pſchecžiwo Serbiji pſchewahu doſtachu. Bołharja, ſ nami jenakeje wěry, ſ bratrowſkej luboſczu a krwju hakle pſched krótkimi lětami ſ turkowſkeho ſchklovinſtwa wumožena, je ſjawnje na ſtronu njepſchecželow kſcheſcžijanſkeje wěry, Sſkowjanſtwa a Ruſkeje ſtupika. Ruſki lud ſ boloſczu na pſcheradu Bołharſkeje hlada, ſ krwawjazej wurobu wón njecž pſchecžiwo Bołharſkej wuczehnje a dóńt pſcheradnikow žlowjanſkeje wězy Božemu prawemu khoſtanju pſchepoda. B.

Ruſka chze pjecza 250 000 muži Sserbiji na pomoz pózłacz.

Italſke nowiny „Corriere della Sere“ ſ Bukareſta powjedža, ſo je Ruſka 250 000 muži ſhromadžika, kotſiž žo w Odeży, Cherſonje a Jalcže na łódże žadżeja. Woni žo pjecza na brjoh Czorneho morja bliſko Dunajoweho wuliwa wužadża. B.

Sserbſka wójnſka roſprawa.

Londonſke nowiny žu ſcžěhowazu žerbſku wójnſku roſprawu wojſjewike:

W Niſchu 23. oktobra: Na połnócznej froncže žu žo wojazy, kotſiž k połodnju wot Ssemendrije ſtejachu, dla zofanja mozow, kotrež Belgrad ſakitachu, wróczo ſcžahnyc dyrbjake. Na rańſchej froncže, w Timokowym a Niſchawinym dole žu wojowanja bjes wjetſcheje wažnoſcže byke. We Wlażiminym dole pſchi bołharſkej mjeży žo njemdrje dale wojuje. Mjes Wranju a Riſtowazom njepſchecželowi wojazy ſtronu wobžadżichu, kotraž želeſnizu wobknjeża, teho dla je žo želeſniſki ſwjaſk mjes tuthymaj městomaj pſchetorhnyc dyrbjak. We Wrani žo dale ſ njemdroſczu wojuje; Bołharjo žu žo w Sibewczu wróczo czižli. Smyżlenje žerbſkich wojakow je wubjerne. Na tamnej ſtronje wot Wranje je žo telegrafiſki ſwjaſk pſchetorhnył. Na połodniſchej froncže naſchi wojazy ſtronu mjes horu Strazinom (k ranju wot Kumanowa) a lěwym Brjegalnizynym brjohom dżerża. B.

Roſprawa bołharſkeho generalneho ſtaba.

W Sofiji, 20. oktobra. Naſche w Sſerbiji poſtupowaze wójſka žu ſcžěhowaze wuſpěchi dożahnyke: W Timokowym dole žu liniju Czerni Wrh—wjeż Charbonwez—wjeż Adiczewaz—wjeż Balinaz—Jwno—Balte—Berilowzi wobžadżike. K połodnju Wlażinineho bahniſchcża žmy hórku Pandjin Grob dobyli. Nadběh na tule hórku žo ſ wobdżělenjom naſcheje kavallerije pſchewjedże, kotraž 180 Sserbow ſaruba a 150 ſaja. S khrobłym nadběhom ſ połnocy, kotryž bě ſ wuſchiknym manevrom ſ połodnja ſwjaſany, žu žo naſchi wojazy ſtrategiſzy ważneho městna Sultana Tepe ſmozowali. Na froncže pola Strazina je žo 2000 muži ſajako a žo 12 kanonow dobyło. B.

Wójna pſchecžiwo Sserbiji.

Po powjeſczach, kotrež žu ſ Niſcha do Pariſa doſchke, žo na wſchěch žerbſkich frontach dale wojuje. So bychu žo tſěleńzy czežkeje němſkeje artillerije ſminyli, žu žo Sserbjo pola Obrenowaza nad Ssawu k krótkemu ranju na ſtronu k Laſarewazej wróczo ſcžahnyli. Teje žameje pſchicžiny dla žu Sserbjo žwoje ſtejiſchczo pola Avale wopuſchczili a žu žo na liniju Baſewaz—Koviana—Pariſani wróczo ſcžahnyli. Pola Ssemendrije mózachu žo Sserbjo hiſchcže ſdżerżecz, tola žu woni, hdyż běchu tež Požarewaz wopuſchczili, na liniju Czernizy—Rabrowo—Matſi wróczo ſchli. S Athena žo powjeſcz potwjerdži, ſo žu Jendżelczenjo a Franzowſojo wojakow pola Enos na brjoh wužadżili, kotſiž žu wójſko a želeſnizu wobžadżili. B.

Straſchne położenje žerbſkeho wójſka.

Sserbſke wójſko je pſcheżkabe, ſo mohło nawal awſtriſkeho, němſkeho a bołharſkeho wójſka wudżerżecz. Po powjeſczach ſ Pariſa tamniſche nowiny ſpěſchnu pomoz ſa žerbſke wójſko żadaju, ſo by žo wono ſniczenju wukhowało. Pſchetorhnjenje želeſnizy mjes Saloniki om a Niſchom je ſ najwjetſchim ſtrachom, dokelž je někto njemóżno, žerbſkemu wójſku pomoz po želeſnizy žłacz. a Sserbam jenož hiſchcže pucz pſches Mitrowizu k ſwjaſkarjam woſtanje, kotryž pak móże žo teho runja prjedy abo poſdżiſcho ſalehnyc. Najnuſniſche je, ſo žo žerbſke wójſko do krótkowjeczorneje Sserbije wróczo ſcžehnje. S tym dyrbi žo liczicž, ſo Sserbjo Niſch wopuſchcża.

Franzowſka telegrafowarnja „Agence Havas“ ſ Niſcha powě: Położenje je dżeń a khutniſche. Bołharjo žu měſcže Wranju a Wolażu wobžadżili a ſ tym želeſniſki wobkhad pſchetorhnyli. Sserbjo žo rjekowſzy wobaraju, tola žylny czíſchcž bołharſkeho a němſko-awſtriſkeho wójſka žerbſkemu wójſku, kotremuž je pucz do Saloniki

salehnjeny, se strachom hrosy. Pschikhad franzowsko-jendźelskeho wójska žo s tyschnoscźu wočakuje. B.

Franzowske knježerstwo je grichiske knježerstwo napominako, so by dowoliło, so žměli žerbšzy cźeknjenzy do Grichiskeje pscheńcź. Grichiske knježerstwo je wotmolwiło, so Grichiska žerbskich cźeknjenzow derje pschiwosmje, so pak dyrbi Sserbija žo wo jich sežiwjenje postaracź. B.

Schtworoswjask je Bołharskej wójnu pschipowjedźił.

Jendźelska, Franzowska, Ruska a Italska žu Bołharskej wójnu pschipowjedźiše. Jendźelcźenjo a Franzowsojo, kotsiž žu žo psches Saloniki do Sserbije pschewjesli, žu hižo s Bołharami wojowali. Ruska pjecźa 250,000 muži žylne wójsko pschecźiwo Bołharskej póscźele. B.

Woženje wójska s Gallipoli do Salonikia.

Italske nowiny „Gazetta del Popolo“ žu s Neapela wot jeneho pucźowarja, kotryž je žo runje se Salonikia wrócźił, scźěhowaze shoniše: 80 wulkich parnych łódźow s pschewodom jendźelskich a franzowskich wójnskich łódźow wojakow s Gallipoli do Salonikia woža. S wjetscha žu to awstralšzy a kanadšzy wojazy, kotsiž žu lědma tsi njedźele pschi Dardanellach pobyli. Tež wulke hromady žyroby, wosy a artillerija žo w Salonikiu na brjoh wukkaduje. Prěnje njedźele je žo 40,000 muži na brjoh wuńadźiło. Salonikiski pschistaw žo s dwěmaj sanicźakomaj torpedowych cźołmow straži. (Voss. Zeit.)

Parišzki „Temps“ s Athena powě, so žo w Salonikiu njepschestawajzy franzowšzy a jendźelšzy wojazy na brjoh wuńadźeja. Franzowsojo žu we wulkej wjetschinje. Dokelž želesniza sa transport njedoźaha, žo wulke hromady wójska špěschnje k połnozy wjedu.

Tež w Enoskim pschistawje pschi ägäiskim morju, kotryž je něhdźe 240 kilometrow wot Konstantinopla sdaleny, žo pjecźa franzowšzy a jendźelšzy wojazy na kraj wuńadźeja. Londonski „Daily Telegraph“ wo tym pišche: Tu žnadź žo zyła balkanska wójna rosžudźi. Hdy budźichu hižo prjedy spytali, tu wójsko wuńadźicź, budźische Jendźelska Dardanellske wojowanje k žwojemu lěpschemu rosžudźicź mohła. B.

Jendźelska rosprawa wo nadpadźe zeppelinow na London.

Po rosprawje jendźelskeho knježerstwa je žo 13. oktobra pschi nadpadźe zeppelinow na London 127 zibilnych wožobow sraniło abo žo moriło. Mjes nimi staj jenož dwaj wojakaj. W 5. distriktu je žo schkoda nacźiniła. W prěnim žo wobydleńske khěže mjenje wobschkodźichu, a jenož wulke klamy žu cźerpiše. Schtyri bomby na drohi padźechu, pjata do sadnjeho dwora jeneho wulkeho twarjenja padźe, hdźež wjele ludźi pschebywasche. Jena bomba do tunela s hłownymi wódnymi a płunowymi rokami padźe. Tam woheń nasta, kotryž něktore hodźiny trajesche. Khěže we wokolnoscźi žo khětro wobschkodźichu. Morjeni běchu žo pak na drósy trjechiše, abo běchu w hornich poskhodach pschebywali. Jena žylna bomba do jeneje sahrody mjes wulkimi podružniskimi khěžemi padźe. Někotre stwy delnjeho poskhoda jeneje khěže žo wupuscźichu a tež w prěnim poskhodźe žo wulka schkoda nacźini. Jena druha bomba hornje poskhody jeneho doma wupuscźi. Tu njeje nichtó do schkody pschischoł; někotre wožoby žo na sboże strachej wukhowachu. W tsecźim wokrjeżu žo dwě pschekupskej khěži wobschkodźischtej, kotrejž stej se želesneho betona natwarjenej. Jena bomba na tšěchu padźe, tola mało schkody nacźini. Tsecźa bomba na tšěchu małeho stareho hoscźeńza padźe. Hornje poskhody žo zyle wupuscźichu. Wobydlerjo běchu pak do delnich poskhodow cźekli a njesranjeni wostachu. Na schtwórty wokrjeż, hdźež khudźi dźěłacźerjo bydla, žo wjazy bombow cźišny. Schkoda małych pschemyšlnikow a khude žwójby potrjechi. Někotre małe khěže žo s jenicźkej bombu zyle sniczichu. Jena bomba na jenu krutwarnju padźe. Jena krutwa žo mori, khěža krutwarnineho wobžedźerja žo cźežko wobschkodźi. Pjaty wokrjeż je jene pschedměsto, hdźež žana fabrika njeje. Tu žo wjele bombow dele smjeta, kotrež s wulkej mozu rosbuchnychu a khěže wupuscźichu. Tu žo wjele schkody nacźini. Wjele wožobow je žo sraniło abo žo moriło. G.

Rosprawnik nowin „Manchester Guardian“ powě: Londonszy njejžu žo s zeppelinskimi nadpadami wustróżeli. Roshorjenje žo pschecźiwo knježerstwu wobrocza, dokelž wono London lěpje njesakituje a s cźažom njepowě, so žo powětrowe łódże bliža. S warnowanskim praschenjom žo sjawnosć saběra. Ludźo měnja, so by powschitkowny alarmowanski signal, žnadź swonjenje s zyrkwinskimi swonami, najlěpje składnosć dało, žo wukhowacź.

„Globa“ žebi žada, so by Hollandska pschedpišmo położika, kotrež sakasuje, do Jendźelskeje wosjewicź, so žu zeppeliny po pucźu.

B.

Sakasany wuwos butry se Schwedskeje.

Knježerstwo je sakasało butru wuwosycź, na kotruž njeje knježerstwowy stempel stłóczeny. Schwedske knježerstwo je žebi wotmyšliło, w bližschim cźažu wschón wuwos butry sakasacź. B.

500létny jubilej Hohenzollernskich.

S pschicźinu 500. wrócźenja dnja, s kotrymž je žo prěnjemu Hohenzollernskemu wjerchej na žejmje w Barlinje hołdowało a Braniborska do Hohenzollernskeho wobžedźenstwa pscheschła, je sakski kral khěžorej scźěhowazy telegram póžłał: „W tuttym lěcźe, hdźež je zyły němski lud w jenomyšlnym a krutym dowěrjenju do pokasuje, kotruž se žławnych stawisnow žwojich statow cźerpa, a hdźež zyły němski lud w jenomyšlnym a krutym dowěrjenju do Twojeho wjednistwa skónczneho dobycźa wěsty, spominam rad na wscho to, schtož žu Hohenzollernszy wot teho cźaža, so žu do Bramborskeje saczahnyli, sa jenoscź a wulkoscź Němskeje dokonjeli. Boże žohnowanje budź tež dale s Tobu a Twojim domom. Njech nam jako płód wojowanjow a dobycźow trajny měr pschinježe, kotryž nam dowoli, na wutwarjenju derměcźa naschich ludow a kražnoscźe khěžorstwa s nowej wježeloscźu skutkowacź. Bjedrich August.“

Mój pscheczźel Handrij.

(Pokracźowanje.)

„Handrijo, ty žy paduch!“ žo wucźeŕ na njeho wottorže, „zyle njekniczomny paduch!“

Handrij, na kotrehož žo takle sarěcźa, žebi s pjascźu psches ert sajědže a jenož rjekny:

„J, schto!“

„Nó, kedźbuj! Běchu dha žnadź to twoje zigary, kotrež žy ty kurił?“

„Ně!“

„Nó, potajkim —“

Na wokomik žołta žłomjana tšěcha niže spadny, na kotruž bě Handrijowa hłowa sapodobna, dokelž žo s myšlenjom napinasche. Tola bórsy žo pachoł saže wježely sruna a měnjesche:

„Ale knjesa Dobrakowe te tobakowe trubki běchu, haj, jeho to běchu.“

„Jara derje“, kruty žudniski sekretar rjekny. „Potajkim, hdyž ja abo něchtó druhi s tych knježi tobakowe trubki abo hewak něschto wó jstwje ležo wostaji, žměsch žebi ty to, na niczo druhe njedźiwajo, bracź?“

„J, schto!“ Handrij wotmolwi s tajkim pschisiwukom, kaž by prajił: Hłuposcźe! „Wy tola knjes Dobrak njejscźe!“

„Je dha to žadyn rosdźěł?“

„To žo wě! Knjes Dobrak je mój knjes a ja jěm jeho khlěb!“

„A teho dla ty tež jeho trubki kurisch?“

„To žo wě.“

„Schto ty tola rěcźisch! Nam druhim ty potajkim žanych trubkow brał njeby?“

„J, schto!“ Handrij rjekny, a tón ras bjes mała mjersazy. Jemu žo tajke pscheškłyschowanje hłupe sdasche.

„Ja s zyła niczo njebjeru“, Handrij dorjekny, „to knjes Dobrak jara derje wě.“

Hoscźenzał widźesche, so wucźenaj knjesaj Handrija hacź k srosumjenju njedowjedźetaj. Wón potajkim Handrijej plistu wottykny a na njeho sareji:

„Ty dyrbisch ležo wostajicź, schtož twoje njeje, ty hłupako! Jeli so žo mi to hischcźe ras stanje —“

„Ně!“ Handrij korczmarja krucźe pschetorže, „jedyn ras, ale ženje sažo!“

Potom pachoł, srudnje hłowu powschejo, ale wschón spokojeny woteńdźe.

A Handrij pola Dobrakez wosta.

Sekretał a wucźeŕ žo žałožnje hněwaschtaj, ale Handrij žwoje rjadki dale spokojnje ryjesche, twarjesche schkórzam kukawy a dupjecźa na kcźějazych jabłucźinach a kruschwinach, hladasche prożata a kacźki, cźinjesche kosam, cźelatam a hużom klubu, ridrowasche na njedźelskich popołdnjach s khoschcźom po hróchowym žudźe, hdyž žrěnk na har-

moniży piſkaſche; wobliczo pak ßo jemu błyſchczeſche każ polny mężaz pod pjelzowej mězu, kotraż bě w deſchczikojtym wjedrje a na ßkónzu dawno wußmahnyła.

Hdyż bě ſ lipow liſcze na kehelniſchczo ſpadało, mějeſche korczmaŕ Dobrak kwaß ſ mkodej żónſkej. Handrij jej, hdyż ßrěnk k jejnemu poſtrowjenju na harmoniży rjany melodiſki kuſk ſapiſka, na ßwojim hrochowym ßudże rjenje „baß“ hudżeſche. Potom pak ßo po pſcheczelſtwje mjes nimaj bórſy ſta, hdyż bě jej Handrij prěni krócz czrije hubjenje wuczeßał.

Hana, knjeni korczmaŕka, bě ſe ßwojeho ßwěta do czicheje wßy wſchitku pſchekhwatanoſcz a wótroſcz nowoczaßneho njeměrneho waſchnja, kotrež we wulkich městach knjezi, ßobupſchinjeßła. Wona daſche ſtare domſke zyle běle wobarbicz, ſkaſa ßebi molerjow a tapezěrarjow ſ města a da iſtwy po nowej módże „porjeńſchicz“, natyka nowych gardinow, nakupowa myjadłow a teppichow, daſche je kóżdy tydżeń czeßacz a wuklepowacz. Wot ranja hacz do wjeczora ßebi měra njepopſcha, wſchitko chzyſche pſcheměnicz, a wſchitko jej pſchepomaku wot rukow dżeſche. Najradſcho budżeſche też wſchitkich ßłużobnych pſcheměnika a wobnowiła, każ twarjenje. Ale pſchi tym ſtorczi tola do njeſlemjomneje kruteje wole ßwojeho muża; tón jej rjekny, ſo ma kóżda krajina też ßwoje woßebitoſcze. So ßu ßo jeho ludżo jako ßwěrni wopokaſali, a ſo ßo jemu njelubi, czeledź jeje dla ſtajnje pſcheměnjecz.

Duż mkodej żonje niczo druhe njeſby, khiba hižo pſchitomnu czeledź ſ kubkowanjom ßebi pſchiprawicz. Wobej dwě dżowzy a ſtara Dobrakowa ßo po něczim do noweho domjazeho porjada namakachu. Prěni wotroczk a ßrěnk běſchtaj ſpuſchczomnaj a wuſtojnaj człowjekaj, kotrymajż mkoda żona niczo porokowacz ßebi njeſwěrjeſche. Ale pola Handrija bě wſcha próza podarmo. Wona móżeſche hiſchcze ſ wyſchſchim khłoßom na mkodeho człowjeka do ſahrody kſchiczecz, wón teho dla niczo ſpěſchniſcho ßwojej noſy njepſchestajeſche, hacz bě to wot maloſcze pſchiwuknył.

Mkoda żona bě mkodu ßowu puſchczika, ſ kotrejż Handrij ßwój czaß pſchecżinjeſche, a bě też jeża ſ hródże wuhnała, ale ſ tym bě ßo ſjebała, ſa to nětkole we mloku huſto myſche pkuwachu, kiż bě prjedy jej kojił, a w ßowjazej klětzy ßydaſche mkoda wróna. Mkoda żona bě ßo k Handrijej w ſahrodże ſtupika, ſo by jeho k ſpěſchniſchemu ryczu pohonjała, ale wona dyrbjeſche ßo wotßalicz, dokelż jej pocza mjaknycz a ſlě bycz. Njadki ßo potom tola też dorychu, runje tak ſ czaßom, każ lěto prjedy, ale ani jedyn dżeń prjedy. Mkoda korczmaŕka pak ßwoje wotmyßlenje njeſpuſchczi. Wſchitku móz ßwojeje ßwojohkowoſcze wona na to nakożeſche, ſo by Handrija lěpje wukubkowała.

Kóżdy wokomik by wona ſawokała:

„Handrijo, czij to! — Handrijo, woſtaj to! — Handrijo, běż do ſahrody po ßolotej!“

A prjedy hacz bě Handrij pokojzu ßolotowych khojczkow narěſał, wotewri Hana (mkoda korczmaŕka) wokno a ſawoła ſ nowa ſ rěſnym khłoßom:

„Handrijo, deſchczik ßo dże, pſchikryj kehelniſchczo!“

Poßlednja deſka hiſchcze njebě dopokożena, tu korczmaŕka hižo ſaßo ſaſchikny:

„Handrijo, běż ſpěſchnje na póſt po póſtowe poßykki. Ale ſpěſchnje, póſtowy wós hižo jědże!“

Hana ßebi myßleſche, ſo lěnjeho pachoła na tuto waſchnje trochu ſpěſchniſcheho ſczini. Ale wuſpěch jejneje prózy bě jenoż to, ßoloteje pſchemało, pſchemokane kehelniſchczo, a też na póſt Handrij tola we prawym czaßu njedońdże.

Wjeczor by potom rěkało:

„Handrijo, ty dyrbiſch horje k mkodej żonje pſchińcz!“

Tam jemu Hana potom wſchitko porokowaſche. S wopředka bě wón hiſchcze trochu khutny pſchipoßkuchał, ale dlěje by to trało, a bóle by ßo jeho ert roſſchěrjał a poßměwał.

Kak jeno mohł ßo człowjek takle napinacz, hdyż jemu to trjeba njeje! Woprawdże, ta wboha żona ßo pſchi tym poczeſche. A wona budżeſche mjes tym mohła w měrje ſa blidom pſchi wjeczeri ßedżecz.

Handrijej to do khowy nochzyſche. Wón na ßwoju woßobu niczo nuſniſcho njemějeſche, hacz k wjeczeri pſchińcz a daſche ßebi derje ßkodżecz.

Hana mjes tym k ßwojemu mużej khwataſche.

„Jakubje, tón hólz mje woprawdże do rowa pſchinjeße! Kak ſcze jenoż mohli ſ tutym njekniczomnym hólcziſkom a lěnichom tak dołho wutracz?“

(Pokraczowanje.)

Dżakne dopomnjenje

na ßwěrneho Sserba

knjeſa wuczerja **Franza Krala** ſ Kamjeńza.

„Kak ſtrowi ryczerjo ßu padnyli
A ryczerſku ßmjercz wſchitzy wumrjeli?“
Tak, ßerbſki ludo, ſ kralom Davitom
Dżenß ſdychujeſch ty ſ khłoßom ſtyſkniwym.

Haj hiſchcze dołho njeje ſażika
Nam rana, kotraż nam ßo nabika,
Hdyż padnył je Jan Rjeczka we bitwje
A woſtajił tam ßwoje żiwjenje.

A ſ nowa dońdżechu k nam powjeſcze,
So njeßmilna ßmjercz rubika ſaß je
Tam k wjeczoru, hdżeż wójna ſakhadża,
Nam Franza Krala, knjeſa wuczerja.

„Na ſaßowidżenje“ my wołachmy,
Hdyż do wójny wón dżeſche ſmużity,
Nam ruku hiſchcze junu tkóczeſche,
Hdyż wot naß dżelicz ßo wón mějeſche.

„O Bożo ſdżerż joh'“, ſdychowachu wſchě,
Kiż ßwěrny pſcheczel luda ßerbſkoh' bě,
Tak Boża wola hinak wobſamkny,
Wón wumrje w bitwje, ßmjertnje ſranjeny.

Ssem pſchiſtupcze, wy ßerbſke towarſtwa,
Hdżeż jeho jaßny khłóß ßo ßkyſchecz da,
Wy ßerbſke knihi, wſchě ßo wotewicze,
Kiż jeho pilna ruka pißaſche.

Drje mało je, kiż ßu joh' njeſnali
Sa ßwěrnoh' wuczerja mjes Sserbami,
Też mi dżenß krwawi moja wutroba
Wo tutoh' ßwěrnoh', ßerbſkoh' pſcheczela.

Dżenß w duchu pſchi joh' rowje ſtejimy,
Jom' dżaka wěnzy na row kładżemy,
Se ſtyſknej' wutroby dże praſchenje:
Dla czeho Bóh to dopuſchcził nam je?

Wón ſpi nětk w zuſej ſemi, dalokej,
Tu domach ruzy nam ßo ſtyknjetej,
O Knjeże Bożo, Wótcze njebjeſki,
Jom' ſapkacz tam we ſbóżnej wěcznoſczi.

Wſcho, ſa czoż je ßo tudy prózowak,
Schtoż k lěpſchom' Sserbſtwa je rěczak, napißak,
Njech króna wěcznеho je żiwjenja
Sa ßwěrnu prózu na khłowu jom' ſtajena.

Pſchez' mjeńſcha liczba tych, kiż wuſtupja
Tu ſjawnje k lěpſchom' naſchoh' Sserbowſtwa
Tu bywa w naſchej ßerbſkej Łużizy,
Naſch ßerbſki lud, o Bożo, njewopuſchcz wſchak ty.

My pak, kiż hiſchcze tudy domach ßmy,
Każ wón, też ßwěrni Sserbja woſtańmy,
Hacz junu, hdyż naß Bóh chze k ßebi wſacz,
Wón daj nam ſ nim ßo ſaßo wohladacz.

Spi derje, luby ßerbſki pſcheczelo,
Ach, luby bratſje, ßwako, wuczerjo,
Njech lohka je Czi ſemja zuſbarſka,
Kiż Tebje nětk, ach, ſahe pſchikrywa.

J. Kruża.

Ze Serbow.

— Franz Kral tola njebocziczki! To ta ſtruchła a ſrudna wěſtoſcz nětko po njewěſtoſczepołnym „ſhubjeny“! Franz Kral! Tydżenja ßo tu na tutym městnje ſe ßłowami dżělenja praji, ſo ſ nimi hiſchcze jeho wobſchěrna dżěławoſcz doczerpana njeje. Też ja nochzu a njemóżu ju tu dżenża doczerpacz, to jene pak dyrbju a ßměm tu dżenża ſ njeje hiſchcze woßebje wuſběhnycz — njech też to doczerpacz njemóżu — mjenujzy to, ſo Franz Kral naſchej ßerbſkej młodżinje běſche wjele, jara wjele, jara wjele jako jejny ßobuſtaw prjedy, jara wjele jako jejny ſtary knjes a pſcheczel nětk! Dżěkajo ſ naſchim rjekom Franzom Kralom, — Kralikom, każ ßebi jeho mjenowach! — na wſchelakich polach naſcheho ßerbſkeho naroda, ßym woßebje też naſhonicz ßměł, ſchto wón ßerbſkej ſtudowazej młodżinje bě hižo w prěnich lětach ßwojich ſtudijow a ſchto poſdżiſcho hiſchcze czim bóle, a w ſmyßle wſchěch tych, kotſiż ßerbſke towarſtwa ſtudowazych wodżachu abo jich ßobuſtawy běchu, w ſmyßle woßebje też wſchěch tych, kotſiż ſkhadżowanki ßerbſkeje ſtudowazeje młodżiny ßobu wodżachu a wodżerżowachu, ßměm a dyrbju tu to prajicz, ſo, hdyż naſch ßerbſki narod żeli wo tuteho ßwojeho młodeho narodowza, ſo to naſcha ſtudowaza młodżina a czi kiż ſ njej ßu, wu-

trobnu ból ſaczuwaju a horze ꝓylſy ronja, horze ꝓylſy dźaka, a to ſtudowazy evangelſkich niz mjenje hacz ſtudowazy katholſkich, a to jenak cźi, kotſiż nětkle ſtudowazy ꝓerbſkeje młodźiny ꝓu, a cźi, kotſiż jeje běchu a jej ſwěrni ſawostachu!

Duż pak, kak ꝓměli a móhli my ꝓwój dźak ꝓwojemu ꝓwěrnemu rjekej Franzej Kralej hinak wopokaſacź hacz ſ tym, ſo my, kiż my nětkle w horzym bědźenju ꝓwěrni ſtejimy k ꝓwojemu drohemu wulkemu wótznemu krajej a we wſchěm ſkutkowanju, dźěłanju, wojowanju k njemu też ꝓwěrni ſtacź budźemy, ſo my ſtajnje we wſchěm dźěłanju, ſkutkowanju, bědźenju ꝓwěrni woſtanjemy hacz do poſłedka ꝓwojemu drohemu małemu ꝓerbſkemu narodej!

Wyrgacź, ſ.

S Budyſchina. (Powyſchene płacźiſny ſa butru.) Naměſtny komandowazy general 12. armeekorpſa je ſcźěhowazy wukas wudał: 1. Płacźiſna ſa punt butry njeꝓměꝓ w drobnym wikowanju 2 hr. 80 pj. pſchekrocźicź. Tale płacźiſna jenoż ſa najlěpſchu tworu płacźi a ſa wulkowikowanje je płacźiſna poměrnje niże wobměrjena. 2. Po wyſchſchej płacźiſnje njeꝓměꝓ ꝓo butra ſ korpſoweho wokrjeża wuwjeſcź. 3. S jaſtwom hacz do jeneho lěta ꝓo khoſta: ſchtóż ꝓebi wyſchſchu płacźiſnu, hacz poſtajenu, ſapkacźicź abo ꝓlubicź da; ſchtóż butru wróczo khowa, ſo by wyſchſchu płacźiſnu wobeſchoł; ſchtóż ſpyta, najwyſchſchu płacźiſnu wobeńcź.

— **(Poſtajenje wahi na wikach.)** W poſłednim poſtedźenju měſchczańſkich ſaſtupjerjow je ꝓo wobſamkło, na tydźeńſkich wikach wahu poſtajicź, ſo mohli kupzy nakupjenu pjerinu, mjaꝓo atd. powažicź.

— Sa wodowod w Pſchiſchezach ꝓo ſtudnjaza khěźka natwari.

— **Prěnje żeleſne pjecźnowarje** ꝓu ꝓo tele dny wudake. Wone ꝓu ſ zynkom poczehnjene a ꝓu teho dla cźeźko wot niklowych pjecźnowarjow roſeſnacź. Khowny roſdźěł mjes niklowym a żeleſnym pjenjeſom w tym wobſteji, ſo je kroma żeleſneho pjenjeſa karbikowana, mjes tym ſo je kroma niklowego pjenjeſa khładka.

— W konferenzy dla drohoty, kotraż je ꝓo wutoru pſchipoldnju w ſakſkim miniſterſtwje ſnutskownych naležnoſcźow wotměła, ꝓo pódla ſakſkich hamtſkich hejmanow ſaſtupjerjo wokrjeżnych hejtmanſtwow, pſchedžydojo měſchczańſkich komunalnych ſwjaſkow a ſaſtupjerjo khěžorſtwowych wyſchnoſcźow wobdźělichu. Wo naprawach, kotreż maja ꝓo cźinicź, ꝓo doſpołna pſchesjenoſcź wupokaſa. Woꝓebje ꝓo w konferenzy wuſběhowaſche, ſo na powyſchenje běrnowych płacźiſnow żanych myżłow njeje.

— **(Samjeſowanje wužiwanja mjaża.)** Swjaſkowa rada tele dny wukas wuda, ſ kotrymž ꝓo hoſcźenzam, rěſnikam a pſchekupzam ſakaże, na dwěmaj dnjomaj wo tydźenju howjaſe, cźelaze, ſkopjaze, ꝓwinjaze, kokoſchaze mjaꝓo, kołbaꝓu, połcź, ſchmalz, wumělſki ſchmalz, howjaſy a ꝓwinjazy tuk pſchedawacź. Sa mjaꝓo a mloko ꝓo najwyſchſche płacźiſny poſtaja.

— **(Běrnowe płacźiſny ꝓo njepowyſcha.)** Sakſke miniſterſtwo ſnutskownych naležnoſcźow wosjewja, ſo ꝓo lětża a k lětu běrnowe płacźiſny na żane waſchnje njepowyſcha. Ratarjam, kotſiż ꝓo komdźa, ꝓwoje běrny pſchedacź, ꝓo hroſy, ſo budźe jich wyſchnoſcź k temu nuſowacź.

— **Budyſki naſymſki hermank** ſměje ꝓo 6., 7, a 8. novembra.

— **(Měſchczańſke pſchedawanje mjaża.)** W měſchczańſkej mjaꝓowej ſchedawarni ꝓo wot nětka mjaꝓo jenoż na mjaꝓowe khartki pſchedawa, kotreż ꝓu na kupnizy we wudawarni khlěbowych khartkow doſtacź. S wuwſacźom njedźele a póndźele je mjaꝓowa pſchedawarnja wſchědnje dopołdnja wot 8—1 hodźiny a popołdnju wot 4 hacz 8 hodźin woczinjena.

— **(Shubjeni wojazy.)** S Kamjeńſkeho pěſcheho regimenta cźiſło 178 je ꝓo wjetſcha liczba wojakow ſhubiła, mjes nimi ꝓu: Khorla Hetmank ſ Jitra, Jurij Mlynk ſ Kukowa, Franz Leidler ſ Pěſtez, Michał Schneider ſ Wotrowa, Mox Kliżing a Khorla Storch ſ Lěſkeje, Mikławſch Winizał ſe Ssmjerdźazeje, Max Wanak ſ Jěłzy, Hendrich Róla ſ Cźiżowa a Jakub Winizał ſ Pěſtez, dźeżatnik Max Brycźa ſ Njeradez, Michał Piwarz ſ klóſchtra Marijneje Hwězdy, Ota Nikiſch ſ Cźiżowa, Jakub Wicźas ſ Konjez, Khorla Duban ſ Wóżlinka, Jan Narczik ſe Sſerbſkich Paſliż, dźeżatnik Jan Kober ſ Noweho Města, Auguſt Schwarzek ſ Jitra, Jakub Korjeńk ſ Nowożliż, Jan Schwarz ſe Żuriż.

— **Spadany ſkót** dyrbi ꝓo, każ hamtſke hejtmanſtwo woſjewja, ſ kożu do Jeńkecźanſkeje hnojoweje fabriki wotedacź.

— **(Sapiżanje elektriſkich maſchinow.)** Hacz do 25. oktobra maja ꝓo elektromotory ſ wjazy dyżli 4½ konjazeje mozy, dynamomaſchiny, generatory, pſchetworjaki, transfomatory, ſaꝓuwadka, ſwěſcźenja, pſchipuſchcźne prawidłowaze apparaty ſapiżacź a ſapiży wyſchnoſcźi wotedacź.

— **Sapiży koprowych, moꝓaſnych a cźiſtoniklowych wężow ſ hoſpodarſtwa** maja ꝓo hacz do 16 novembra wotedacź..

— **(Wobkhad ſ wójnſkimi jatymi w Ruſkej.)** Krajny wubjerk towarſtwa Cźerwjeneho kſchiża woſjewja: Wſchě pożyłki ſa jatych wojakow w Ruſkej dyrbja na adreży pſchiſpomnjenje měcź: „Pożyłka ſa wójnſkich jatych“ („Kriegsgefangenenſendung“) a ꝓo potom bjes porta ſcźelu, też dyrbja napiżma ſ łacźanſkimi piżmikami napiżane bycź. S dobytkom je, hdyż ꝓo adreża też ruſki napiża. Adreża dyrbi rang, regiment a kompagniju wopſchijecź. Póſtſke kharty maja wjazy wuhladow, ſo k adreżatej dóńdu, dyżli liſty. Na wſchěch pożyłkach dyrbi wotpóżłarjowe mjeno a bydło napiżane bycź. Tworowe pruhi ꝓmědża hacz do 350 gramow, pakety hacz 5 kilogramow cźeżke bycź. K temu dyrbi ꝓo wukrajna paketowa adreża pſchidacź. Pſchedpiżmo ꝓebi żada, ſo maja ꝓo na adreżu ſcźěhowaze ꝓkowa ſ łacźanſkimi piżmikami napiżacź: „Njewopſchija żanych piżnych ſdźělenjow.“ K ſapakowanju njech ꝓo tołſte papowe kaſchcźiki ſ doſtawarjowej adreżu bjeru. Papowy kaſchcźik ma ꝓo potom ſaſchicź a ꝓo na njón ſ nowa doſtawarjowa adreża napiżacź. Pożyłka njeꝓměꝓ do poczíſchcźaneje papjery ſawalena bycź, dale njeꝓměꝓ wona piżne ſdźělenja, kołbaꝓu, mjaꝓo, abo ſpirituſy wopſchijecź. Pjenjeſy ꝓo najlěpje pſches Němſku banku ſcźelu. Dalſche wukaſuje towarſtwo „Cźerwjeneho kſchiża“.

— **Butrowe a mlokowe kharty?** Żiwnoſtna komiżija města Barlina je dla wurjadnje wyżokich butrowych płacźiſnow wo tym radu ſkładowała, kak mohło měſchczańſke ſarjadniſtwo butrowej żadnoſcźi a drohoczе napſcheczo ſkutkowacź. W tu khwilu ꝓebi roſmyżluja, hacz měꝓe ꝓo butrowe kharty wudawacź a ꝓo tak pſchetrjebanje butry ſamjeſowacź. Tez wo wudawanju mlokowych khartow ꝓo wuradżuje. (B. Z.)

— **Poſtajenje butrowych płacźiſnow ſa zyłe němſke khěžorſtwo.** Swjaſkowa rada w bliżſchim cźaꝓu wukas wo poſtajenju butrowych płacźiſnow wuda. Po namjetach khěžorſtwoweho hamta ſnutskownych naležnoſcźow ma w Barlinje jena komiżija butrowe płacźiſny ſa zyłe němſke khěžorſtwo poſtajicź. Po tychle płacźiſnach maja ꝓo płacźiſny w jenotliwych dźělach Němſkeje ſ pſchiraźkami abo wotraźkami ſłożowacź. Hacz ꝓo pódla poſtajenja butrowych płacźiſnow też pſchetrjebanje butry po pſchikładze pſchetrjebanja khlěba pſchewjedźe, wo tym ꝓo hiſchcźe njeje wobſamkło. Wyſchſchi wójſkowy roſkaſowar w Bramiborſkej je hiżo woſjewił, ſo khana najlěpſcheje butry njeꝓměꝓ 5 hriwnow 60 pjenjeźkow pſchekrocźicź. Tale płacźiſna najprjódzy hacz do 31. oktobra 1915 płacźi. Pſchekrocźenje najwyſchſcheje płacźiſny ꝓo po pjenjeſach hacz do 3000 hriwnow abo ſ jaſtwom hacz do 6 měżazow khoſta. Wikowarjo, kotſiż nakupjenu butru wróczo dźerża, ſo bychu ſ tym płacźiſnu wyſche ſehnali, ꝓo ſ jaſtwom hacz do jeneho lěta abo po pjenjeſach hacz do 10,000 hriwnow khoſtaju. Polizajſkej wyſchnoſcźi je ꝓo poruczíło, ſo maja khoſtanja bjes mjehkoſcźe nakożecź.

S Hajniz. Firma Grützner a Faltis je ludowu kuchinju ſakożiła. S njeje wſchitzy fabrikſzy dźěłacźerjo a dźěłacźerki firmy Grützнera a Faltiſa hacz na dalſche wobjed po 20 pjenjeźkach doſtawaju. Hacz dotal je ꝓo hiżo wſchědnje něhdźe 500 wotebjerarjow tuteho wobjeda namakało. Njedawno ꝓu ꝓebi ꝓobuſtawy hamtſkeho hejtmanſtwa ludowu kuchnju wobhladali. Tajke kuchinje maja ꝓo też w Korſymju, Wjeleczinje, Schěrachowje a na Żidowje pſchiprawicź.

S Porſchiz. Sańdźenu njedźelu je ꝓo w naſchej woꝓadźe pobożne towarſtwo „domowinſkeho dźaka“ ſałożiło. Nowe towarſtwo móże ſ wěſtoſcźu na 300 ꝓobuſtawow ſ 1000 hriwnami lětnych dokhodow licźicź.

S Hodźija. Tudomne druhe wucźerſke měſtno nia ꝓo ſ nowa wobꝓadźicź. Samolwjnja maja ꝓo hacz do 31. oktobra wokrjeżnej ſchulſkej inſpekziji pózłacź.

S Klukſcha. Sańdźenu njedźelu je ꝓo tu pobocźne towarſtwo „Domowinſkho dźaka“ ſałożiło. Hacz dotal je jenu 174 ꝓobuſtawow pſchiſtupiło.

S Budeſtez. Do ſhromadźiſny żónſkeje młodźiny, kiż ꝓo jutſje njedźelu 24. oktobra, popołdnju ½4 hodźin na farje wotměwa ꝓu wſchě kſchesćijanſzy ꝓmyłene ꝓerbſke holzy ſ zykeje woꝓady pſcheproſchene. Wopyt ſe wſchěch wꝓow ꝓo woczakuje.

S Běłeje. Tudomny rewěrſki hajnik je tele dny dźiwjeho kundroſa ſatſělił, kotryż 3 zentnarje ważeſche. Hejtman Reiche je żadnu dźiwiſnu Kamjenſkemu lazaretej jako dar ſa ſranjenych wojakow pózłał.

S Mikkez. Njedźelu wječor je jedyn ruski wójnski jaty wot Mikkečanskeho dźěkanskeho komanda cźeknył. Wón bě rusku uniformu wobleczeny.

S Rakez. Nasch lubowany a wyšokodostojny knjes farar Gólcź šwjecześche sańdźeny schtwórtk 21. oktobra se šwojej knjeni mandźelskej cźiły a strowy šwój šlěborny kwaš. Boža hnada pschewodź jeju tež dalschi pucź jeju žiwjenja, sdźerź jeju cźikeju a stroweju k šbožu jeju domjazych, ſ kotrychž dwaj šynaj na bitwischcźu wojujetaj, a nascheje wošady.

S Kamjenjeje pola Rakez. Sańdźenu njedźelu rano 1/2 1 hodźin wumrje tudy 73 lět stary wumjeńkar, daloko a schěroko znaty a pytany hojeŕ Prawjeźiw Bohuwěř Kloš. Jeho cźěło je šo sańdźenu šrjedu na Rakečanskim pohrjebnischcźu khowało.

Se Sajdowa. K sawostajeństwu tudomneho korcźmarja Jana Augusta Nowaka šłuschaza khěža ſ polom budźe šo wutoru 2. nov. popołdnju w 3 hodźinach na dobrowólne waschnje na městnje šamym na pschešadźowanje pschedawacź.

S Draždźan. (Sawjedźenje mlokowych a butrowych khartow.) Draždźanski žiwnostny wubjerk je wobsamknył, butru ſ wjetschimi hromadami na šamšnu ruku nakupowacź a ju potom tak tunjo hacź móžno rospschedawacź. Dale je wón wobsamknył, wjetsche hromady šwinjazeho mjaša nakupowacź spytacź, a skónczńje je wón jako najwažnischu naprawu wobsamknył, hnydom mlokowe a butrowe kharty sawjesćź. Kaž šu šo hacź dotal khlěbowe khartki wudźělake, tak ma šo tež wužiwanje butry a mloka ſ wudawanjom khartkow samjesowacź. Měschczańska rada je tutym wobsamknjenjam hižo pschihłošowała a komandowazeju generalow w Sakskej napominała, so byschtaj hnydom nakhwilnje najwyschsche butrowe placźišny sa Sakssku postajiłoj. Dale je rada wobsamkła, knježerstwo namołwicź, so by w šwjatkowej radže sa sawjedźenje mlokowych a butrowych khartkow wustupowało.

S Lipika. Lipschczańska měschczańska rada wosjewja, so je w Awstriskej jeja kupika, kotrež po 17 pjenježkach Lipschczańskemu wobyderstwu pschedawa. Wjazy dyžli 10 jeji žadyn kupz na dobo njedostanje.

Se Shorjelza (Khostanska komora.) Pollenik Khr. Sohla ſ Brětneje bě šo pschecźiwo wukasej, nastupazemu pizowanje ſ khlěbowym žitom pscheschoł. Wón wudawasche, so je šłabe žito ſ wowšom směschał a jo šwojimaj konjomaj dał. Statny rěcźnik namjetowasche 3 dny jastwa, tola šud wobskorženeho jenož k 6 hriwnam pjenježneho khostanja saužudźi.

+ Hajnik Klein ſ Hornich Brušow bě lětša 18. meje w lěšu khežkarja Augusta Kschižanka pschi tym nadeschoł, hdyž šo tam ſ jenej tschelbu saběrasche. Na Kschižana tukaja, so wón na paduschne hońtwjerstwo khodźi. W jeho wobydlenju jenu kijowu tschelbu a hońtwjerstu nadobu namakachu. Jeho k jastwu na 3 měšazy saužudźichu.

Přilopk.

* (Jebanstwo a pschekłócze pschi wusběhanju franzowskich rekrutow.) Kaž franzowske nowiny „Temps“ pischu, šu 12 wošobow, mjes nimi jeneho staboweho lěkarja, dweju nižscheju lěkorjow a někotrych sekretarow rekrutěrowanskeje pišarnje sajeli. Lěkarjow winuju, so šu liscźinh falschowali, so móhli summy po 1000 abo 2000 frankach dostawschi wojerstwu powinowatych wot wojerskeje šłužby wušwobodźicź.

* **(Drjewjanzy sa schulske dźěcźi.)** Dla drohich wobucźowych placźišnow měschczańske sarjadnistwo w Düsseldorfje 10,000 drjewjanzow dźěłacź da, kotrež šo mjes dźěcźi ludowych schulow darmo rosdźěla.

* **(Dla někotrych jabłukow do šmjercze schoł.)** W Anklemje běchu někotsi wucźomzy tamnischeho seminara se seminarskeje sahrody někotre jabłuka wsali. Schulski šłužobnik to pscheradźi, a wucźerski kollegium wobsamkny, jeneho wucźomza wotehnacź a dweju našwaricź. Wotehnaty šebi to tak k wutrobje wsa, so šo w rězy Prena tepi.

* **(Želesniske njeśboże pola Mainza.)** Cźežke želesniske njeśboże je šo njes Mainzom a Frankfurtom stało. Dla wopak stajeneho wuhibadła jena šama jědźaza lokomotiva do cźaha sawadźi, ſ kotrymž šo konje wjesechu. Jedyn cźahowy wós šo swrócźi a druhi šo cźežko wobschkodźi. Džešacź koni je šo samjatko, mjes tym so je šo šydom pschewodźerjow cźežko sranikło.

* **(Woheń na łódźi.)** Na norwegskej parnej łódźi „Marin“ 2. septembra woheń wudyri, hdyž do Londona jědźesche. Płomjenja šo njehodźachu shascheź. Mužstwo dyrbjesche łódź wupuschcźicź. Po wulkich wobcźežnoscźach šo mužstwo na jenu grichisku parnu łódź wukhowa.

* **(Cźežke njeśboże ſ kolojěźdnym.)** S dźiwim khwatkom pjatnacźelětny tessinski twarski dźěłacźeŕ Richieri ſ Camphera do St. Moritza w Schweizarskej jědźesche. Wón pschi tym do rěki Inna sajědže. S hłowu do kamjenjow sawadźiwschi šebi wón nop rosbi a morwy leža wosta. Jeho cźěło šu ſ rěki wucźahnyli.

Wyšokodostojnemu knjesej fararjej

J. Gólczej

a jeho

knjeni mandźelskej

1890. k 21. dnjej oktobra 1915.

Dźeń wješ'ły Wamaj sesłhadźa,
Wot Boha žohnowany,
Dźenš šlěborny Waj' mandźelstwa,
Tak lubosny a rjany.

Hlaj lětow pjecźadwazyczi
Bě ſ Wamaj Bóh Knjes wěrny.
Hdyž šwjaty šlub Wój mandźelski
Staj wobsamknykoj šwěrny.

Dźenš nětko wróczo myšlitaj
Na wschitke sasłhe lěta
A k Božim hwězdam hladataj,
Hdźež bywa wěczna hěta.

Tam bydli Bóh wschěch njebješow,
Kiž wodźił je Waj' šwěru
Psches šwojich šwjatych jandźelow,
O luboscź psche wschu měru.

Wón bě Waj' trosch a pomoznik,
Waj' hród a Waju skała,
Wam, kiž scźe Boži šłužobnik,
Bóh běsche pomoz prawa.

Hacź šem Bóh Wamaj pomhał je,
Budź dźenš jom' sa to khwalba,
Njech dale Waj' schkit wostanje,
To dźenš je próstwa nascha.

Njech Boži měr a strowota
Je Waj' najwjetscha pycha,
Sso khoroscź, staroscź, srudoba
Pschez' wot Waj' sdalicź chzyła.

Hdyž njebjo Waju žiwjenja
Kas mroki pschikrywaju,
Tym šłónczko hnady sesłhadźa,
Kiž nadźiju k Bohu maju.

Bóh, kiž wscho w šwojej mozy ma,
Chzył wušłyschecź naš ſ hnady
A wot Waj' Jesom Khrysta dla
Wschě wotwobrocźicź pady.

Tak we nadźiji nastuptaj
Wschě dalsche seńske cźažy,
Bóh spožcź, so šwjecźicź móżetaj
Też junu šwój kwaš skoty.

J. Kruža.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smėje jutšje, 21. njedźelu po Sswjatej Trojizy, rano w 7 hodźinach duchowny Tyschet šerbsku spowjednu wucźbu, popołdnja 1/2 9 hodźin smėje farat Răda šerbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Ssrjedu popołdnju w 3 hodźinach shromadźizna kschesćijanskeho žónskeho towarstwa.

Ssrjedu wječor w 6 hodźinach wotměje farat Răda šerbsku wójnsku modlerstu hodźinu.

Tydźeńske sastojnske dźěła smėje duchowny Tyschet.

Wěrowani:

W Michalskej zyrkwi: Khorla Julius Artur Mlynk, pschekupz w Shorjelzu, w tu thwilu we wojerskej šłužbje, ſ Lydiju Klaru Charlotu Marschnerjez we Wulkim Wjelkowje.

S druhich wošadow: Dr. med. Wylem Bruno Liebe, praktiski lěkaŕ we Khtósće, ſ Hertu Marju Günterez w Budyschinje. — Khorla August Grohman, dźěłacźeŕ we waggonowej fabrizy w Budyschinje a khěžeŕ w Lemischowje, ſ Emmu Gustu Kralez, hosposu w Lemischowje. — Pawoł Herman Bémaŕ, schachtowy mischtr w Draždźanach, ſ Marju Hilžbjetu Mehlhosez we Wichowach.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Oskar Manfred, Oskara Franza Kunerta, frisera w Dobruschi, ž.

S druhich wošadow: Johana Marja, Jana Wjenki, žiwnoscźerja we Hornim Hunjowje, dź. — Johana Mariana, Khorle Muli, hospodarskeho pomocznika w Kanezach, dź. — Herbert Khorla, Roberta Riedewalda, knježeho pohonca w Debischkowje, ž. — Lena Hilžbjeta, Pawoła Lowki, dźěłacźerja w pólwerniku w Běłych Noślizach, dź. — Hedwiga Amalija, džowka na wojownischcźu padnjeneho Maxa Pawoła Lorenza, cźěśle w Huszy. — Ernst Waltaŕ, Ernsta Bohuwěra Hancźli, póstiskeho póšelnika w Radworju, ž. — Elfrida Margot, Hendricha Henninga, inspektora na rycźerskuble w Lutyjezach, dź. — Herta Charlota, Emila Horna, dźěłacźerja na želesniźy w Budyschinje, dź., narodźi šo w Khwacźizach. — Erna Marja, Ernsta Waltarja Pěschela, žiwnoscźerja w Hlinje, dź. —

Zemrjeli:

W Michalskej wošadze: 20. oktobra: Herta Ida, Bohuwěra Hermana Wudowjenza, dźěłacźerja na želesniźy w Ratarjezach, dwójniska džowka, 1 m. 2 dnjej.

W Pětrowskej wošadze: Rjekowstu šmjercź na wojownischcźu w Franzowskej poczerpi 24. septembra: Pawoł Henka, pišmikistajet ſ Budyschina, 22 l.

W druhich wošadach Bohumił Rychtaŕ, pschahaŕski mischtr w Hodźiju, 49 l. 2 m. 14 d. — Oskar Bjedrich, Jana Bohuwěra Ducźmana, wulko

ſahrodnika we Wujeżku, ß., 7 m. 6 d. — Hana Lena, fabrikſkeho dźěłaćerja Hokera w Stróži p. Barta, dź., 7 m. 25 d. — Jan Richard, Jana Ernſta Pinka, żelesniſkeho dźěłaćerja w Kortnizy, ß., 4 m. 18 d. — Jan Jenk, reſerviſt, pſchidźěleny němſkemu wójnſkemu lazareſkemu wotdźělenju čžo. 50 w Cholmje, ßyn ſchewſkeho miſchtra Maxa Janka w Kortnizy, † 16. ſeptembra 1915 w Cholmje w ſtarobje 21 lět, 11 měß., 2 dnj.

Zyrkwinſke powjeſcze ſ Hodźija.

21. njedźelu po Sſwjatej Trojizy ſměje rano 1/2 8 hodźin duchowny Voigt ßerbſku ſpowjednu wucžbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin ſměje farat Kſchižan ßerbſke a 1/2 10 hodźin němſke prědowanje.

Sſrjedu wječor w 6 hodźinach budże ßo němſka wójnſka modleńſka hodźina wotbywacź.

Zyrkwinſke powjeſcze ſ Budeſtez.

21. njedźelu po Sſwjatej Trojizy ſměje farat Domaſchka rano 1/2 8 hodźin němſku ſpowjedź, duchowny Bójz dopołdnja 1/2 9 hodźin němſke a w 10 hodźinach ßerbſke prědowanje.

Kollekta, ſańdźenu njedźelu ſa towarſtwo „Domiſniny dźak" pſched zyrkwinymi durjemi sběrana, je 190 hriwnow wunjeſła.

Njedźelu popołdnju 1/2 4 hodźin ſhromadźiſna ßerbſkeje žónſkeje młodoſcze w paczeńſkej ſtwi.

Wutoru wječor 1/2 8 hodźin ſměje ſchoſcźijanſke towarſtwo žónſkeje młodoſcze ſhromadźiſnu.

Sſrjedu popołdnju 1/2 4 hodźin ſhromadźiſna ſchoſcźijanſkeho žónſkeho towarſtwa. Pſchitomnoſcź wſchěch ßobuſtawow je nuſna.

Sſrjedu wječor 1/2 8 hodźin ſměje duchowny Bójz ßerbſku wójnſku modleńſku nutrnoſcź.

Płaczišny rěſneho ſkotu na Drazdźanſkich ſkotnych wikach.

21. oktobra 1915

Płaczišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne družiny a wosnamjenjenje.	Żiwa waha hr.	rěſna waha hr.
Woły:		
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetſcheje rěſneje hódnoſcze hacź do 6 lět	70—74	123—128
awſtriſke	—	—
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — ſtarſche wukormjene	54 60	117—123
3. ßrěnjo pizowane młode, derje pizowane ſtarſche	45 50	106—114
4. ßnadnje pizowane łóždeje ſtaroby	36 43	97—104
Jałojzy a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetſcheje rěſneje hódnoſcze	70 74	125—129
2. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetſcheje rěſneje hódnoſcze hacź do 7 lět	65 71	128—134
3. ſtarſche, wukormjene kruwy a ßnadnje wuwite młódſche kruwy a jałojzy	46—56	103—114
4. ßrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	34 41	95—106
5. ßnadnje pizowane kruwy a jałojzy	25—32	81 91
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetſcheje rěſneje hódnoſcze	67—72	114—119
2. ßrěnjo pizowane, młódſche a derje pizowane ſtarſche	44—52	99—108
3. ßnadnje pizowane	37—40	87—92
Cźelata:		
1. najlěpſche ſ mlokom wukormjene abo najlěpſche wot zyza	82 85	130—133
2. ßrěnje kormjene abo hdź dobre wot zyza	70—75	118—123
3. ßnadnje wuwite wot zyza	63—67	110—115
Sswinje:		
1. połnomjaßne lěpſchich raßow a jich ſchkižењow w ſtarobje hacź do 1 1/4 lěta	150—155	193—198
2. mjaßne	130—140	175—18
3. ßnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	110—140	153—183

Płaczišna produktow.

W Budyſchinje płaczi: punt howjaſeho mjaßa wot — hr — pj hacź 1 hr. 40 pj., punt cźelazeho mjaßa wot 1 hr. 20 pj. hacź 1 hr. 30 pj., punt ßwinjazeho mjaßa wot 2 hr. — pj. hacź 2 hr. — pj., punt ſchmalza wot — hr. — pj. hacź 2 hr. 40 pj., punt pſcheńcźneje muki wot — hr. 22 pj. hacź — hr. 22 pj., punt rżaneje muki wot — hr. — pj. hacź — hr. 19 pj., punt chlěba wot — hr. — pj. hacź — hr. 16 pj., punt ßuſcheneho połcza wot — hr. — hacź 2 hr. 70 pj., punt mlětheho zokora wot — hr. 27 pj. hacź — hr. 28 pj., liter petroleja wot — hr. 32 pj. hacź — hr. 32 pj., 2 puntaj butry wot 4 hr. 20 pj. hacź 5 hr. 20 pj., 15 ſchtuk jeji wot 2 hr. 25 pj., hacź 2 hr. 85 pj. 100 puntow ßyna wot hr. — hacź 7 hr. — pj., 1 kilogr. běrnow wot 9 pj. hacź 10 pj.

Franz Marschner

cźaßnikar w Budyſchinje

nă bohatej haßy 9

ßwój ſkład **cźaßnikow** a **cźaßnikowych rjeczaſow**

k dobroczźiwemu wobkedźbowanju porucza.

Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje płaczišny.

Burſke towarſtwo w Rakezach

ſměje, da-li Bóh, jutſje njedźelu, 24. okt., popołdnju w 4 hodźinach w Gäblerez hoſcźenzu ßwoje měßacźne poßedźenje.

Wo bohaty wopyt proßy **pſchedßydſtwo.**

Tschentscher

na bohatej haßy

Mužaze ſchaty
Wojerſke ſchaty
Spódnje tkaniny.

Hußy

a druhu **pjerišnu,** kaž tež kóždu dźělbu **ſwěriny** po najwyſchſchich dnjowych płaczišnach kupuje

ſwěrinſka wikowarńja

Konrada Schäfera

M. Bergarowy naßlědnik

na **ßerbſkej haßy 6.** Teleſon 446.

Sa brylowpotrjebnych!

Khorla Scholta, optikus

pſchi hlownym torhoſchežu w Budyſchinje pod radnej khěžu

ßwoju w lěcze 1856 wot njeho ßameho ſałożenu dźěłarńju optiſkich tworow dobroczźiwemu wobkedźbowanju porucża.

Dokelž ßo jemu ſ wěſteje ſtrony wobkhodnje ſchkodźicź pyta, dawa wón k wjedźenju, ſo ßo **bryle a tłóčźniki** po lěkarſkim pſchedpißmje jenoż ßwědomicze dawaju.

Barometry, thermometry, dalekowidy, cźitanſke ſchkleńzy, lupy, bryle a tłóčźniki jenoż ſa wóžko ßo pſchihodźaze.

Rěčžu ßerbſki.

Pſchi trjebanju proſchu ßo dobroczźiwje na mnje wobroczźicź.

Khorla Scholta, optikus.

25 družinow kartonow

ſa dary luboſcze

dźěła a pſchedawa

mech. kartonažowa fabrika

Hermanna Kulińcha w Budyſchinje.

Dobytne kupowanſke žórło ſa ſaßopſchedawarjow.

Palaſtowe dźiwadło

S Mainza po Rheinje dele.

Jenoż w ßłónczźnej pruſy.

Drama w 2 aktomaj.

Koketna Flotilla. Ssměſchk.

Albertowy patentowany ßłomjany klobuk.

Ssměſchk.

Hanka, wróćź ßo domoj! Žort.

Wójnſke rosprawy

Młode a derje kormjene hußy

kupuju ſtajnje a dawam ſa punt **1 mk. 25 pj.**

Teho runja wſchu **ſwěrinu a pjerišnu** kupuju.

B. Kubitz

na wyßokej haßy 7 w Budyſchinje.

Teleſon 221.

Karbidowe blidowe, ručžne a sčěnske lampy

we wulkim wubjerku po tunich płaczišnach.

Proßymy, so by ßo wustajeńza w naschim wukładnym woknje wobhladała.

Latarnje ša jěsdne kola

s čzisteho moßasa, saniklowane, hižo po 3,50 mk., s čzisteho moßasa a saniklowane se ßoczku hižo po 3,75 mk.

Žonjaze a mužaze jěsdne kola

s dobrym saručenym gumijom s lěta 1914, žana wójnska twora! Wulki wubjerk wscheho pschißłuschka.

Saniklowane swony, drastne ßaki, rjeczasschkitowaki, rjeczasy, pedale, brěmjonoschaki atd.

pola

Thomasez bratrow w Budyschinje

na kamjeńtnej haßy 16.

Koże

kóždeje druzˇiny pschez po najwyschschich płaczišnach kupuje

Heinrich Lange

11 pschi žitnych wikach 11 a pschi zyrkwinym městnje 4.

Sslomu

wschěch druzˇinow po kóždej dźělbje sa najwyschsche płaczišny kupuje **August Hepper** w Budyschinje Telefon 258.

Hejtman ßo pyta!

K nowemu lětu 1916 ßo woženjeny dowěrny pilny hejtman na Darinski knježi dwór pola Hodžija pyta.

B. Lippert ryczerkubkowy najeńk.

Powjedanje, so stej wudowa Madlena Fischerowa a Madlena Auſtowa s Lipin běrny w Lipinach kradnyłej, s tutym wróczam a wosjewjam, so ujemóžu dopokasacź, so stej mjenowanej běrny kradnyłej.

Po wurunanju pola směrza

Augusta Waworowa
rodź. **Hajeschez.**

W Lipinach, 18. oktobra 1915.

Kuchaŕki, stwinske a ßłużobne holzy, mlokowe holzy, hródźne dźowki, holzy k ßwinjom, wotroczkow, ßrěnkow, rólnych pohonczow wolazych a dźěłaczerske ßwójby pyta hnydom pschistajerka **Görlichowa** na ßukelnskej haßy 1 na rózku khěžorskeje dróhi w czrijowni knjesa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

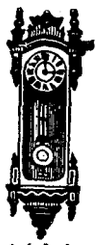

Kóždy, kotryž chze ßeb **dobry a tuni czaßnik** kupicź, abo kotryž chze ßebi jón **porjedzicź** dacź, njech dźe k czaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na swonk. lawskej haßy 5.

Jencz pschedawa a porjedźuje, sa ßwoje dźěło sprawnje rukuje. — **Proschu, ßebi moji wukładne wokno, s płaczišname wupołożene, wobhladacź.**

Tunje sofy

we nimo měry wulkim wubjerku ma pschezo na składze

J. O. H. Bär

w Budyschinje na Hoschiz haßy 29.

Tschentscher

na bohatej haßy

Czorne krawaty
Pißane krawaty
Běle krawaty.

Pschenzu a rožku

kupujetaj

Heinke a ßyn

w hamorskim młynje na Zidowje.

Mlokowy wužitk dejneho skota ßo powjetscha, **wodźane mloko pschibywa po ßmjetanje,** hdyž ßo do skótneje pizy wschědnje trójzy horstka

mlokoweho pólvra

se znamjenjom hrodowskeje haptyki dawa. Na najlěpje wupruhowany! Jenicžzy woprawdźity dostacź **w hrodowskej haptyzy w Budyschinje.**

Awkzija.

Se sawostajenstwa knjesa tyscherskeho mischtra **Josefa Herrmanna w Kukowje,** kotryž je w Ruskej padnył, maja ßo **schtwórtk 28. oktobra popołdnju wot 1 hodź.** na pschedawacź pschedawacź.

23 dubowych klozow,
137 schț. 6/7 zollowski khójnowych deskow
170 „ 3/4 „ „ „
225 „ 4/4 „ „ „
87 „ 2/4 „ „ „
75 „ 5/4 „ „ „
40 „ 1/2 „ „ „
20 „ lipowych deskow

1 hobanka, 1 klijowe khachle, 1 tóczˇnik, 2 meblowaj wosaj a wschón tyscherski grat.

G. Smij.

W bitwje pola Guignicourta w Franzowskej je 10. oktobra s njepschecželskej kulku do wutroby tšeleny nasch lubowany mandźelski, nan, ßyn a bratr

August Biskop s Krakez

reserwist jeneho grenaděrskeho regimenta

31. lět stary rjekowsku ßmjercź wumrjeł.

W pschitomnosczi ßwojeho jeniczkeho bratra Jana, tehoruuja grenaděra, kotryž bě jeho na bitwischczu morweho namakał, je ßo wón na Guignicourtskim wojerskim pohrjebnischczu k wěczˇnemu měrej ßwjatoczˇnje położił.

Hłubokosrudźena mandźelska seßynkom, nan w Krakezach a jeniczki bratr we wójnje.

Nětk wotpočuj we zusym kraju,
Hacˇ Boži hłóß naß sawoła,
A witamy ßo w jeho raju,
Hdźež nimo budże srudoba.

Po Božej radźe bě ßo wobsamkło, So dźělicź dyrbjachmy ßo wot najlubscheho.

Daloko wot domisny a ßwojich lubych je 28. septembra rjekowsku ßmjercź sa wótczˇinu nasch wutrobnje lubowany dobry ßyn, bratr a ßwak

Ernst Stanga

wojak 18. pěscheho reg. czišto 192

24 lět stary wumrjeł.

W najwjetschej bolosczi to k wjedźenju dawaju

Hłuboko žarowaza macˇ, ßotry a bratsja
s lubej njewjestu
w mjenje druhich žarowazych sawostajenych.

w Małych Bobolzach, Małych Debßezach, Hnaschezach, Sstónkezach, Czornych Roßlizach a we wójnje, 6. oktobra 1915.

Nam njebě wotßudźene
Tu saßowidźenje,
Najrjeńsche junu budźe
Pak w njebju witanje.

Wopłakany a njesapomnity.
Wotpočuj w měrje w zusej semi!

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Stwórtlětny předpłatk we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Na nawołanki, kiž maja so we wudawarni »Serb Nowin« (na łuwkich hrjebjach do. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wjećor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 44. **Sobotu 30. oktobra 1915.** **Lětnik 74.**

Rosprawa němskeho generalneho staba.

29. oktobra.

Na wjećornym wojownischežu njeje wožebitych podawkow bylo.

Na ruskim wojownischežu je wójsko generalneho pólneho marschalla z Hindenburga k dolhemu ranju wot wěže Garbunowki nowy dobytk pschećiwo ruskim nadběham sdźerżało. Pohrjebnischežo w Schaschalach je sažo w naschim wobkedženstwje, 2 offižeraj, 150 muži je žo sajało. Tšelenje nascheje artillerije njeda žo njepschećelskemu nadběhej k połodnju wot Garbunowki roswićeć.

Pola Schćerżow nad Němjenom k dolhemu ranju wot Nowogrodka njeje žo jedyn žylny ruski nadběh poradźił.

K wjećorej wot Čartorynska w połodnischej Pólskej je wójsko generala z Linsingena wjeż Rudku dobyło.

Na balkanskim wojownischežu wójszy generala z Koeweża a z Gallwitza dale postupujetej.

Wójsko generala z Gallwitza je wot 23. oktobra 2033 muži sajało a někotre maschinske tšělby sebrało.

Wójsko bołharskeho generala Bojadjewa je Sajeczar dobyło. K połnozy wot Knjesewaz je žo Timok w schěrokej froncze pschekrocźił. Knjesewaz je w bołharskej ruzy, někotre kanony žu žo sebrake. Hórka Drenowa Glawa (25 kilometrow k krótkemu wjećorej wot Pirota) je žo wobkadźiła.

29. oktobra.

Na wjećornym wojownischežu je žo na někotrych městnach žiwje z artilleriju, minami a ručnymi granatami wojowało. Wažnych podawkow njeje žo stało.

Na ruskim wojownischežu je połoženje njepscheměnjene wostało.

Na balkanskim wojownischežu je žo njepschećel pola Drinska (k połodnju wot Wyschegrada pschi žerbskej wjećornej mjesy) cźišnył. K ranju wot tam je žo wón pšches mjesy wróćo sćischćał.

K wjećorej wot Morawy je žo powschitkowna linija Sslawkowiza—Rudnik—Zumiz—Batozina doskahła. K krótkemu ranju wot Sswilajnaz žu žo njepschećelowe stejischća na bokomaj Režawy dobyłe. Pšches 1300 jatych je do nascheje ruki padło.

Pšched frontu wójska generala Bojadjewa njepschećel zosa. Wójsko je žo sa nim puschćiło.

Najwyschsche wójskowe wjedniſtwo.

Rosprawa awstriskeho generalneho staba

wot 28. oktobra praji: K ranju wot Wyscheho Grada postupowaze awstriske wójsko je žerbske wójsko na bokomaj Karaule Balwanskeje pšches mjesu cźišło. Dwaj nadběhaj jeneje čzornohórskeje brigady, kotrajž žo do bokow měrjeschtaj, žo wotrasyschtaj.

Prawe kschidło wójska generala z Koeweża je hornju Kolubaru w schěrokej froncze pschekrocźiło.

Němzy žu na hory k połnozy wot Rudnika doschli. K ranju wot tam w tej žamej wyšokosći awstriske kolonny na bokomaj Topolka-Kragujewaczanskeje drohi postupuja.

Wójsko generala z Gallwitz je krajinu k wjećorej Lapowoskeje želesniskeje stazije dobyło a je njepschećela, cźežko z nim wojujo, z hórkow k połodnju a k krótkemu połodnju wot Sswilajnaz wuhnało.

Bołharske prěnje wójsko je Sajeczar a Knjesewaz dobyło a z wuspěchom na hórkach lěweho Timokoweho brjoha wojuje. W Knjasewazach žu žo schtyri kanony a schěsć munizijskich wosow sebrake.

B.

Sjednoczenje němsko-awstriskeho a bołharskeho wójska w połnóznej Sserbiji.

Němsko-awstriske wójsko je žo pola Oržowy pšches Dunaj do Sserbije pschewjesło. 26. oktobra je žo wono z bołharskim wójskom sjednoczyło. Pola Brseje Palanzy žo wono z Bołharami setka. Wot Timoka hacź k Brsej Palanzy bołharšzy wojazy steja, město je z Němzami, Awstriskimi a Bołharami wobkadźene. Sserbske wójsko je žo wschudźe wróćo sćahnyło, a wobydlerstwo je z wulkeho dźěła w Runumskej wucźek namakało.

Tekija je žo z tšidnjownym bombardementom zyle wupuscźiła. Sserbjo žu wjele skotu sawostajili. Němska wojerska wyschnosć je cźěkazemu žerbskemu wobydlerstwu wossjewiła, so móže žo bjes sadźěwka do domisny wróćicź. Cźeknjenzy žo hižo z hromadami wróćeja. B.

Zofanje žerbskeho wójska.

Po telegramje z Athena žu žo Sserbjo po tšidnjownym rosnorjenym drohowym wojowanju z Uesküba na Prilepske hórki, 40 mil k połodnju, wróćo sćahnyli, hdźež žo sarja, so bychu we wobtwjerdźenych stejischćach pschikhad franzowskeho wójska wočakali. B.

Turkowske wójsko na mazedonskim wojownischežu.

Kaž Moskowske nowiny powjedźa, je žerbske wójskowe wjedniſtwo shoniło, so turkowske wójsko po boku Bołharow w Mazedonskej pschećiwo Sserbam wojuje. Wožebje je turkowska kavallerija z Małeje Asiskeje w horzym wojowanju pola Weleža sapschimała. Tež we wojowanju pola Uesküba je žo turkowske wójsko wobdźěliło. Tu žu žo pódla turkowskeje kavallerije tež turkowszy pěschzy spóznali. Kaž Moskowske nowiny dale powjedźa, do Bołharskeje njepschestawajzy nowe wotdźělenja turkowskeho wójska pschikhadźeja, kotrež Dedeagacz a wokolnosć wobkadźeju. Dźěl žerbskich cźeknjenzow je žo do Grichiskeje podał. D.

Dwě ruskej wójnskej łódźi žo potepiłej.

Se Sofije žo 28. oktobra telegrafowasche: Dźenża rano eskadra ruskich łódźow psched Warnu pschijěde a po pokiwach jeneho namórskeho letadła do města a pschistawa tšeleschcze. Nasche pschibrjožne batterije na tšelenje wotmolwjachu. Dwě ruskej łódźi typa „Tri žwjatiteli“ žo z granatami abo torpedami potepischtej. Druhe łódźe žo wróćo sćahnychu, podmórske cźołmy žo sa nimi puschćichu. S bombardementom žo někotre zivilne wožoby morichu. Pódla teho žo někotre twarjenja wobschkodźichu. Jenož žnadna wojerska schkoda je žo nacźinika.

(Ruske wójnske łódźe typa „Tri žwjatiteli“ žu žo w lěcźe 1893 na morjo puschćiłe a žo w lěcźe 1912 ponowiłe.) B.

Wužadźenje wójska w Dedeagacźu.

Londonske nowiny powjedźa: Jendźelske, franzowske a italske łódźe a ruska łódź „Askold“ žu dale na Dedeagacź a Lagos tšelake. W Dedeagacźu žu počźeli wójsko na kraj wužadźecź. Turkojo, kotsiž žu nětko swjaskarjo Bołharow, město sakituja. Wobkhad po želesnizy njes Salonikiom a Adrianoplom je žo pschetorhnył.

Po powjesći Parižskeho „Journala“ ma vizeadmiral Robek, kotryž bombardement pschećiwo bołharskemu mórskemu brjohej wodźi, niz jenož panzerowane kschižaki, ale tež monitory, kotrež žu žo wožebje teho dla natwariłe, so bychu minam, kotrež je njepschećel wupołožił, wudźerżake. Monitory žu pjećza z kanonami 14,96 zolow pschereška wobrónjene. B.

Jendźelska chze wjetsche wójsko na Balkan póßłacź.

Minister lord Lansdawn je w parlamencze lordej Loreburnej, kotryž ßebi wujaßnjenje wo expediziji do Salonikia žadasche, wotmolwił, so w Salonikiu w tu khwilu jenoż mała hromada wójska steji, dokelž w tu khwilu wjetsche hromady wojakow k ruzy njejßu. Tola mjes tym ßo wjetsche wójsko sestaja, kotreż dyrbi na Balkanje wojowacź. Wulka liczba pschewjesnych łódźow je ßo wobstarała, so by ßo tole wójsko na postajene městno dowjesło. Tele naprawy ßu ßo s wulkim khwatkom stake, dokelž móże ßo Sserbiji jenoż s najwjetschej spěschnosczu pomhacź. Hdże budże ßo tole wójsko trjebacź, wot teho wotwißuje, kajke budźa na Balkanje wobstejnosczе w cžaßu, w kotrymž budże ßo wójsko na kraj wußadźecź. Podawki ßu ßo se spěchom stake, haj druhdy ßo ßamo pschekhwatake. Na Balkanje ßu wschelake podawki najnowscheho cžaßa wojeńske a politiske położenje dokładnje pscheměnike, woßebje stejischczo grichiskeho knjeżerstwa, kotreż na tym wobstawa, so jo swjask se Sserbiju njemóże nusowacź, Sserbiji s wójskom na pomoz pschińcź. Wobžaruju, so dyrbju sdźelicź, so ßo wójna w Sserbiji pschedwidomnje tak skónczi, so ßerbske wójsko po wschěm sdaczu nadběham Němzow, Awstriskich a Bołharow, kotsiž ßo se wschěch stron do njeho dawaju, njebudże dołho napscheczo stacź móz. My budźemy potom s woßebitej starobliwosczu liniju wupytacź dyrbjecź, hdźeż budże ßo rosßudźenje sa naß najpschihodnischo wubědźicź móz. Jendźelske wójsko budże ßo woßebje k temu trjebacź, so by němskemu a awstriskemu wójsku pucź psches Bołharsku salehnyło. Wschěch tutych należnosczow dla ßo njepschestawajzy konferenzy wotměwaju. Sir Monroe, nowy hłowny roskasowař w Salonikiu, skerje lěpje nadrobnu rosprawu poda. Hdyž budże zyłe położenje we wojeńskim a namórskim nastupanju zyle wujaßnjene, k rosßudźazym kroczelam pscheńdźemy.

Jendźelska je po nuczenju prjedawscheho grichiskeho ministerstwoweho pschedßydy Venizelosa wójsko do Salonikia póßłała, so by Grichiskej móżno było, ßwoje swjaskarske pschißłuschnosczе dopjelnicź. Jendźelske wojeńske mozy w Salonikiu ßu w tu khwilu 13,000 muži ßylne. Na kraj wußadźeni franzowszy wojazy ßu w tu khwilu s Bołharami na rańschich ßerbskich mjesach do wojowanja saschmatani. B.

Lord Willoughby de Broke k temu praji: Lord Lansdowne je pschisnał, so je położenje Sserbije khutne. Skoro w kóždej ministerskej rěczi je ßo rjekło, so ßmy do wójny sastupili, so bychmy make narodnosczе schkitali. Jeli so temu tak je, bych ßebi pschał, so bychmy pschichodnje wjazy wuspěcha s tym měli. Sjawnosczź budże ßo praschecź, cžeho dla ßo wojeńske pschihoty, k sakitanju Sserbije trěbne, hižo dawno njejßu wobsamkke. B.

Paschicžowe poßlednje napominanje.

Londonske nowiny „Times„ ßu wot ßerbskeho ministerstwoweho pschedßydy Paschicža scžěhowaze napominanje dostake:

„Sserbija ßo nadcžłowßzy napina, so by po radże a pscheczu ßwojich wulkich swjaskarjow ßwoju existenzu sakitała. Tejele pschicžiny dla ßu ju Awstriszy, Němzy a Bołharjo k ßmjerczi sańudźili. Hižo wot 20 lět pytaju naß naschi shromadni njepscheczelio sniczicź. Njedźiwajzy rjekowstwa naschich wojakow njeje wocžakacź, so tole rjekowstwo do njeskónczнosczе wutraje. Proßymy ßwojich jendźelskich pscheczelow: Cžińcże wscho, so byschcże dozpili, so naß waschi wojazy doßahnu a nam pomhaju, dokelž dyrbimy hromadże shromadnu wěz sakitacź, kotrejž hewak wulki strach hrosy."

Parižske nowiny „Petit Parision" s Pětrograda powjedźa, so je ruske knjeżerstwo diplomatiskim sastupjerjam wosjewiło, so ßu ßebi schtyriswjaskowe mozy wotmyßlike, Sserbiji skerje lěpje na pomoz pschińcź. Ruska ßo njebudże na wójnu s morja pscheczіwo Bołharskej samjesowacź, ale nahladne wójsko po kraju na Balkan póscżele. Ruske wójsko budże pjecża 250,000 muži ßylne a ßo pod roskasowarstwo generala Dawidowa staji. B.

Sserbske archiwy w grichiskim khowanju.

Parižske nowiny „Temps" s Athena ppwjedźa: Florinaski präfekt je grichiskemu knjeżerstwu telegrafował, so ßu ßo archiwy a slotowy wobstatk ßerbskeje narodneje banki do Floriny pschewjesle.

B.

Jendźelczenjo hischcze nadźiju njespuschczeja.

Wojeński wězywustojny Londonskich „Times" wo położenju na Balkanje pische: Byrnjeż bychu ßo plany Němzow hacž do wěsteje měry poradźike, a byrnjeż ßo Němzy s Turkami sjednocźili, tola žaneje pschicžiny njewidźu, cžeho dla dyrbjeli poskicżene wojowanje na Balkanje wotpokasacź. Němzy a Awstriszy njemóża žane ßylne wójsko tam wjazy póßłacź a wojazy, kotrychž hižo tam maju, ßu hižo njepschihodny wliw na wójnske położenje na druhich městnach němskich wojownischczow měło. G.

Rosprawa ruskeho generalneho staba.

23. oktobra. Na lěwym Dwininym brjosy k połodnju wot Illuxta Němzy spytachu, ßo bjes artilleriskeho pschihotowanja s nadběhom jeneje s naschich tsělnych hrjebjow smozowacź, tola ßo hischcze s cžaßom s naschej tsěleńzu wróczo cžißnychu. Pola Lindena nad Dwinu, po rězy dele wot Friedrichstadta bě tsělenje artillerije a pěschkow. K wjeczorej wot Jakobstadta na lěwym Dwininym brjosy bě żiwe artilleriske wojowanje. Němzy s nowa bjes wuspěcha k ranju wot Illuxta nadběhowachu. Wojowanje pola wßy Wojnjunow, k wjeczorej wot Boginskeho jězora (7 kilometrow) ßo s tym skónczi, so naschi wojazy wjeß wobßadźichu. Dale k połodnju hacž k Pripetej njeje ßo niczoważneho stako. K dołhemu wjeczorej wot Rafalowki (13 kilometrow), na lěwym Styrowym brjosy, ßo naschi wojazy do wßy Wolki Holußije dobuchu; maschinske tsělby sebrachu a njepscheczelow sajachu. Njepscheczelowy nadběh na wjeß Mjedwjedże, k dołhemu wjeczorej wot Cžartoryska (11 kilometrow) ßo wotrasy. Njepscheczel ßo do naß se ßylnymi mozami pola wßy Kuklow, k połnozy wot Kulkow, da. Po horzym wojowanju naschi wojazy njepscheczela s boka pschimnychu a 7 offizěrow a wjazy dyżli 200 muži sajachu. Wo wojowanjach pola wßy Komawuspěch wyßokim ßamownosczam naschich wojakow a wsajimnym rowa, we wczerawschej rosprawje wosjewjenych, mamy ßo sa nasch podpjeranjam dźakowacź. S nimi ßo poradźi, njepscheczela, kotremuż bě ßo najprjódzy schlachcżiło, jene s naschich wotdźělenjow wróczo cžißnycź wobstupicź a s wulkim schkodowanjom wróczo cžißnycź. Liczba wczera wosjewjenych jatych pschibywa. Wona wjele Němzow wopschija. K wjeczorej wot wßy Wolizy, k połnozy wot Nowych Alexinjez (6 kilometrow) njepscheczel trójzy nadběhowasche, tola ßo kóždy krócź wróczo cžißny. Hromady njepscheczelowych cžołow bitwischczo pschikrychu. B.

Pschijecze Bołharjow do ruskeho wójska.

Po zarowym wukasu maja ßo wschitzy Bołharjo, 15—45 lět stari, kotsiž ßu ruske poddanstwo pschijeli, do ruskeho wójska stajicź. Bołharski kral Ferdinand a kronprynz Boriß staj ßo se sapißow ruskeho wójska wumasloj. B.

Saßudźenje komandanta twjerdźisny Kowna.

Kaž „Ranoje utro" powě, je Dwinski wojeński wokrjeßny ßud we Witebsku 2. oktobra s wusamknjenjom sjawnosczе nětkuscheho komandanta twjerdźisny Kowna, Grigorjewa, ßudźik, dokelž je twjerdźisnu njepscheczelej bjes wuwuźiwanja wschěch sakitadkow pschepodał, schtož je ßo s tym stało, so je komandant twjerdźisnu wopuschczik. Wobskórżba ßo na staw sałożesche, kotryž ßmjertne khostanje pschedwidźi. Położaze wobstejnosczе pschizpiwschi ßud Grigorjewa 10. oktobra k 15 lětam khostarnje saßudźi a jemu wschě prawa wotrjekny. Wußud ßo wobkrucżenja dla zarej pschedpołoži.

B.

Präsident Poincaré a kral Jurij pscheđ frontu.

Präsident Poincaré je njedźelu s pschewodom wójnskeho ministra Milleranda Paris wopuschczik, so by ßo k wójsku podał. Wón ßo tam s jendźelskim kralom setka. Kral Jurij a Waleski prynz (jendźelski kronprynz) wutoru dwě franzowskej wójszy wobhladowaschtej. Kral bě pschi paradże kolonialnych wojakow pschitomny. Poincaré Waleskemu prynzej wójnski kschiż spożczi. B.

Portugalszy wojazy sa Gibraltar.?

Po romskich depeschach je jendźelske knjeżerstwo Portugalsku napominało, so by jemu portugalskich wojakow k wobßadźenju Gibraltarskich wobtwjerdźenjow pschewostajiła. Tamnischi jendźelszy wojazy dyrbja ßo druhdże dowjescź. B.

Kanadske podmórske cžołmy sa Jendźelsku.

Pola kanadskich Vickerskich dźěłarnjow ßu ßo sa Jendźelsku podmórske cžołmy skasake. 25 s nich je ßo hižo wotedało. Wone ßu 75 stopow dołhe, swjerzha wody sa hodźinu 20 mórskich mil a pod wodu 15 mórskich mil pschejěżdża. Wone nimaju żanych torpedow a ßu prědku a sady s tsizolowskimi kanonami wobronjene. B.

Wußlědźak podmórskich čołmow.

Po rosprawje inženieura a wunamakarja Williama Dubilier, kotryž je žo s Franzowskeje do Ameriki wróćił, je žo pschi franzowskim mórskim brjosy jeho wußlědźak podmórskich čołmow wupruhował. Pospyty žu dobry wuspěch měle. Schruby podmórskeho čołma žu na dalokosć 50 mil žłyschećz. S pomozu dweju druheju aparatow, kotrajž běschtaj žo schěsć abo 10 mil wot žebje sdalenaj postajikoj, je žo tež strona, do kotrejež je žo podmórski čołm hibał, namakać daka. Schumot schrubow žo s mikrofonskim instrumentom łoji a žo poßyhluja. Najwjetscha wobćežnosć je měschenje s druhim schumotom, s čimž žo schumot podmórskich čołmow saměschuje. S mechanismom, kotryž je podobny tenu, kiž žo pschi bjesgrotowej telegrafiji wužije, je žo poradźiło, zusy schumot wotwodźić. B.

Jendźelski kschižak „Argyll“ žo shubił.

Reuterez telegrafowarnja w Londonje powě, so je kschižak „Argyll“ schtwórtk rano pschi schottlandskim rańschim brjosy na dno morja sajeła. Muźstwo a offižerojo žu žo wukhowali. Dokelž je wětrate wjedro, žebi myßla, so žo łódź rosbije. — Panzerowany kschižak „Argyll“ je žo w lěće 1904 na morjo puschćił. Wón bě w měrje s 655 muźemi wobžadźeny. Jeho artilleriske wobronjenje se schtyrjoch 19-zentimetriskich a schěsć 15-zentimetriskich kanonow wobstejesche. Wón mějesche spěschnosć 22,4 mórskich mil. B.

Dwě jendźelskej wojakow wožazej łódźi žo potepiłej.

Athenske nowiny powjedźa: Jendźelska transportska parna łódź „Marketti“ s 1000 jendźelskimi wojakami, mulemi, munizinju a wothladarjemi khorych je žo pola Tsagesi, pschi krótkorańschim brjosy Salonikiskeho pschistawa potepika. 83 muži je žo wukhowako.

„Köln. Ztg.“ s hollandskeje mjesy powě: 20. oktobra je žo jena jendźelska transportska łódź pola kupy Wighta s jenym němskim podmórskim čołmom torpedowała. Łódź je žo podnórika. Wjele wojakow je s łódźe skočiło. B.

D.

23 oktobra je žo wulki kschižak „Prinz Adalbert“ s dwěmaj wutšělomaj jeneho njepschećelowego podmórskeho čołma pola Libawy potepił. Bohužel je žo jenož mały dźěl łódźineje wobžadki wukhował. Chef admiralneho staba wójnskeho łódźstwa.

„Prinz Adalbert“ bě žo w lěće 1901 w Kielu natwarił a bě 9000 tunow wulki; jeho spěschnosć 21 žukow wučinjesche a jeho muźstwo s něhdźe 591 muži wobstejesche. B.

Nadpad awstriskich lětarjow na Venedig.

Póndźelu wječor wokoło 10 hodźin dwaj awstriskaj lětarjej nadpad na Venedig sčinischtej. Jena bomba je po italskich powjesćach na Scalcisku zyrkej padła a žławny Tiepolowy sćěnski wobras wobschkodźiła. Pjeć druhich bombow je do kanalow a na druhe městowe dźěle padło a jenož lohku schkodu naćiniło. Pschi tsećim lětarskim nadpadze, kotryž žo hodźinu posdźišcho sta, žo tši bomby čišnychu, s kotrychž dwě schkody njenačinischtej, tsećа do dwora khudźinskeje khěže padze a drjewowe sklady sapali. Pschi woběmaj nadpadomaj žo čłowjekojo njewobschkodźichu. Nasajtra dopołdnja ¾9 hodźin žo nowy lětarski nadpad na Venedig sta. Tsjo awstrišzy lětarjo něktore bomby čišnychu, s kotrymiž žo tši wožoby lohko wobschkodźichu, a žo pjeća maka schkoda na twarjenjach naćini. W tej žamej hodźinje, hdyž awstrišzy lětarjo na Venedig bomby mjetachu, žo w jenym hoscenzu pschi Markowym torhoschću wulka hoscina k ćešći italskich a franzowskich lětarjow wotměwasche, kotsiž Venedig schkituja. Lětarjo, kotsiž tutón wječor wot žwojeho dźěła wotpočowachu, s měschćanostu hrabju Grimaniom hromadźe žedźachu, hdyž bomby padachu. B.

Grichiska neutralna wostanje.

Jendźelska bě Grichiskej Cypriśku kupu, kotraž je wot lěta 1878 w jendźelskim wobžedźenstwje, žlubiła, jeli so by žo grichiske wójsko Sserbiji na pomoz pósłało. Grichiska pak je žo sapowjedźiła, tole poskićenje pschijećz, dokelž jej njeje mózno, Sserrbiju s wuspěchom pschećiwo Bołharskej, Němskej a Awstriskej podpjerać. Grichiske wójsko njeje žo pjeća wot balkanskeje wójny shrabało. B.

Khěžorstwowe naprawy pschi podroženje khoseja a kakaa.

Porada khěžorstwoweje žiwnostneje pruhowarnje ma sa nusne, so žo njebychu khosejowe płaćišny powyschiłe, khosejkupowazy syndikat sałožić. Pschetrjebanje kakaa ma žo srjadowacz. B.

Mój pschećel Handrij.

(Pokračowanje.)

Hoscenzak rěčeše k dobremu:

„To je dobroćiwy, pschiwißny hólz, Hana! To budźe we žwojim čaßu prawje schwarny burski wotrocźk! Na to wón njetrjeba tak spěschny, sa to pak dyrbi čim žylnischi bycź. Duž jeno jeho wostaj na pokoj, njech pola naß wotroscźe a prawje wjele mozow nabudźe!“

Hana žwarjesche:

„Komuž mšdu płaćimy, tón dyrbi sa to tež dźěłacź, kaž žo žłuscha. Tak žu moji ludźo w měscźe pschezo cźinili, a to je mi hłowna wěz!“

„A tu pola naß“, Dobrak rjekny, „je pschezo hłowna wěz była so žmy schwarnych ludźi měli.“

Potom žona hlowu snak sasběže a potłóćźi wótre wotmolwjenje. W tej wězy bě jejny muž woprawdźe sto lět sady wostał. Ale wón žo hižo nakasa, hdyž hospodarstwo dwójzy telko ponjeße s tym, so žo po jejnych saßadach powjedźe. Hacź do teho cźaßa dyrbjesche žo scźerpjecź.

K Dobrakezom kóžde lěto cźrjódka hoscźi na wustrowjenje a wokschewjenje pschikhadźesche. W tym lěcźu běchu nětko nětkotsi, kiž wobkrucźachu, so „słote žłónzo“ hakle pśches nowu hosposu pschebytk poskicźa, kiž je cźłowjeka dostojny. Drusy pak, kiž běchu hewak po zykych měßazach w boscźenzu wosiawali, hižo sa nětkotre tydźenje žwoje wězy saßo do kofrow srjadowachu a hoscźenz wopuschcźichu. Wěrno wschak bě, so bě tam cźiscźische, ale lubosćiwosć a wutrobnosć bě wotebjerała, a to bě zyle po myßli kóždeho, njech tež to abo tamne bóle lubowasche. Ja s najmjeńscha, dokelž běch s nowymi skasanjemi hischcze dołho k tutej cźichej a strowej krajinje swjasany, běch žo pschi starym porjedźe jara wjele sbožownischi cźuł.

W meji žo korczmarjezom we „słotym žłónzu“ žynk narodźi. Jedyn s prěnich, kiž běchu jeho widźeli a postrowili, bě nasch Handrij. Wón bě s wcźipnosćzu na lipu salězł a s hornimi woknami małeho pachołka wuhladał.

„Ruczźy, tak móliczźej, kaž mój palz, wón ma!“ Handrij na kuchańku wołasche, a žo po zykym wobliczu žmějesche, runje kaž by pschepitne pjenjesy do ruki brał a do saka tykał.

S teho cźaßa cźekachu a dźěchu Handrijej wschě myßle jenoż na „knjesa Dobrakoweho małeho žynka“. Hdyžkuli bě mózno, by žebi wot pěstońcźe dał hólcźka dacź a žydasche, sahkwcźk s dźěsćzom na klinje, žo njehibajo a by na wobliliźko, ruczźy wobdźiwnje hladał, doniž jemu Hana Dobrakowa dźěcźo se słobami njeby wutorhła, sawołajo:

„Ty jenoż žwoje dźěło dźěkaj! K hladanju dźěsćza je tu ludźi dosć.“

Ale lědma by žo hodźina minyła a hižo saßo by Handrij dźěcźo na rukomaj měł. Wón by žebi jemu hrajki wumyßlił, klepotawy a rydrowańcźka, by jemu s drjewa muziki rěsał, kotrež žo wjele lěpje do hubki tykacź hodźachu hacź kupowane hrajki. Wjele wězow jemu pschi tym polěkowasche.

„Muźik“, kaž młoda korczmarka žwojemu dźěsćcu rěkasche, běsche njeměrny, schkrěcźaty hólcźk, mějesche žłabe cźuwy, a Haniny wyßoki rěsny hłóß dźěcźo rosbudźesche; duž kóždy wječor macź a dźěcźo na pschemo kschicźeschtej, schtó móże wysche a hórje.

Korczmar by potom Handrija sawołał:

„Poskaj, nasch hólcźk njemóże wußnycź!“

„I, schto!“ by Handrij prajił, by dźěcźo na ruzy wsał, a se žwojim na pok błukim, synczatym hłoßom by hólcźka do měrneho spanja sakolebał. Tuto jeho wumjekstwo žebi s najmjeńscha korczmar nanajbóle ważesche.

A potom bě hischcze nješchto, cźehož dla młoda kujeni Dobrakowa Handrija wot žwojeho dźěsćza tak krucźe wotdźerżowacź njemóżesche, kaž žebi to pschejesche. K wopomnjecźu bě žebi se starschiskeho domu do mandźelstwa młodeho pßyczka žobu pschinjeßka, a hdyžkuli Dobrak s waha naspominasche, so by najsprawnischo było, pßa saßo tam wróćźo dacź, bywasche wona wobužna. Amikej žo w holanskej wjesy runje tak mało lubjesche, kaž jeho knjeni. To bě žměschne, kak sazpěwajo Amik s cźornym noßom scźahowasche, abo wotpokasujo prědkownu nóżku jasběhawasche, hdy by jemu jedyn wjeßny poß blisko pschischok. A hdy by žo wjeßny poß wotwobroćźił, by jemu Amik se žwojimi wótrymi subami spěschnje kaž s błyskom do sadnjeju nohow sajěł, a hnydom na to by saßo žakosćźo sawuł, jako by žam nadpadnjeny był.

Wón kußasche tež ludźi, woßebje tajkich, kiž žebi sa drastu, ko-

truż bě jim Amik rostorhał, sarunanje žadachu. A hdy by žo Amikej njedźiwajo teho we wšěm tola pschejara wostudźiło, by žo do wokoliny na wulěty podał, na zyke dny, druhdy na tydźenje. Ale kóždy ras, hdyž žebi knjes Dobeak myšlesche a žo wješelesche, so je maku jědojtu krokawu wotbył, by ju kóždy ras sažó nĕchtó, žo počžo a žebi pschepitne pjenjesy žadajo wróčžo pschinjesł. Njedźiwajo wschĕch tutych njepočžinkow mějesche knjeni Dobrakowa wšyčzisko rad, doniž žo jej hólczk njenarodźi. Dobreho lubuschka žwojeje knjeni pódla žebje Amik njemóžesche pschenjechacz, a duž makeho hólczka žwójby hnydom wot naroda hacž nanajbóle hidźesche. Duž bĕsche na dnjach, hdyž mějesche knjeni Dobrakowa wjazy hacž poknej rnzy dźĕłacz, Handrij, sczerpny a zyle spuschczomny pĕstonjeŕ dźĕsča, hacž nanajważnischa wožoba.

To pak njesadźĕwasche, so jeho korczmarka hischcże tola sazpĕwasche, hacž runje jej derje žkuželesche. Pschetož wona bě na porjad wumyšlena. Po jejnym sdaczu bě žwĕt zyle tak stworjeny, kaž jeje schatowy khamor — wožebje mužaze a žonjaze dźĕło, — kaž zychi do loža a trjenja, a nichtó to nježmĕdźesche hromadu smjetacz.

Jutrowniczku rano žedźesche Handrij, Jakubka na kolenomaj, na czopkym žkónzu pschi wotewrjenej studni, hnydom pschi wrotach dwora. Jemu k nohomaj žo Dobrakowaj hońtwarskaj pžaj na žkónzu hrĕjeschtaj. Kury w pĕsku hrjebachu, wokoło studnje bĕchu žo holbje naždybake.

Hdyžkuli wožebnischi cžłowjek nimo pschińdźe, na pschikład wucžeŕ abo inspektor s blischeho knjeżeho dwora, abo lĕkaŕ, tykasche jemu Handrij hólczka napscheczo, wołajo:

„To je nasch Jakubk!“

Pschi tym žmĕjesche žo po zykym wobliczu. A hólczk žo tež žmĕjesche. Wón by žo skoro stajnje žmjał, hdy by jeho Handrij na rukomaj mĕł.

Ale nĕtkole počzachu swony do zyrkwje wokacz. Korczmarka hižo s zyrkwje dźĕsche w czornej židźanej drascże, žuknja bě sesady tak dołha, so žo po semi wleczesche. Wokoło ramjeni mějesche knjeni Dobrakowa krejczeŕwjeny płaschcz, na hłowje bĕły klobuk se smahowatymi pjerjemi. To bě wschitko we wulkim měsczе dźĕłane. Jej žo tola mało njesdasche, so móżesche wješnjanam pokasacz, kajka dyrbi sdźĕłana žónska s wulkeho města bycz, a jejna pobožnosczе we zyrkwi bě s tym hižo jara wožkabnyła. Wona wjechlowasche mjes czĕłazymi pžami, kurymi, holbjemi, wša hólczka na ruzy a póžka Handrija, so dyrbi žo hnydom hotowacz a do zyrkwje khwatacz. Ale wón hnydom njewoteńdźe, wón hischcże stejo wosta a hubu wotewrjejo a wocži wudźerajo na pychu mkodeje knjeni Dobrakoweje hladasche.

(Pokracžowanje.)

Ze Serbow.

— **(Butrowe płaczišny w Budyškim hamtšim hejtmanstwje.)** Sa Budyške hamtške hejtmanstwo je wyschnosczе hacž na dalsche sczĕhowaze butrowe płaczišny postajiła: Na najwyschsche žmĕ płaczicz **wjeżna butra** 1. drużiny po khanje 4 hr. 40 pj., druheje drużiny 4 hr. 20 pj., 3. drużiny 4 hr. — pj., 4. drużiny 3 hr. 80 pj.; **mlokarńska butra** 1. drużiny 4 hr. 60 pj., 2. drużiny 4 hr. 20 pj., 3. drużiny 4 hr., 4. drużiny 3 hr. 80 pj.; **butra, kotraž je žo s dala do tudomneho wokrjeża pschiwjesła,** 1. drużiny 5 hr. 10 pj., 2. drużiny 4 hr. 60 pj., 3. drużiny 4 hr. 40 pj., 4. drużiny 3 hr. 80 pj.

— **(Wukas wo pschetrjebanju mloka.)** Wobžedźerjo howjaseho skota a pschedawarjo mloka dyrbja po wukasu swjaskoweje rady tu žamu měru mloka, kaž w pscherĕsku w augusczе 1915, a hdyž kruwy mjenje nadeja, zyke dejwo žwojim wotebjerarjam pschedawacz. S tehole mloka njeżmĕ žo žana butra abo twarožk dźĕłacz. Wuwsacze płaczi jenož sa tu měru, kotraž je k sežwjenju wobžedźerjoweje žwójby a czeledże trĕbna. Pschedawanje mloka dyrbi žo do drobna do knihow sapižowacz. W knihach dyrbi žo spósnacz dacz, kelko mloka je žo wschĕdnje nadejiło, pschedźĕłało a žo pschedawało a kajke žu mlokowe płaczišny byle.

— **(Najwyschsche płaczišny sa dźiwisnu.)** Budyške hamtške hejtmanstwo wosjewja, so pschedawanska płaczisna w pschedawarnjach swĕriny wucžinja: sa punt žornjazeho pleza 1 hr. 40 pj. sa punt žornjazeho khribjeta 1 hr. 20 pj., sa punt žornjazeje łopatki 1 hr., sa punt žornjazeho warjeńskeho mjaża 50 pj., sa młode bažantowe žanzy 2 hr. 60 pj., sa stare bažantowe žanzy 2 hr. 10 pj., sa bažantowe žanczki 2 hr. 10 pj., sa sajazy w koži 4 hr. 80 pj., sa dźiwje kanikle w koži 1 hr. 15 pj.

— **(Potuńschenje palueho spirituža.)** Spiritużowa zentrala je wosjewiła, so wona klamarjam, kotriž chzedźa spirituž wo 15 pjenjezkow po litrje tuńscho pschedawacz, rosdźĕl płaczišny saruna. Liter 95 % spirituża budże žo wot nětka po 45 pj. a liter 90 % po 42 pj. pschedawacz móz.

— **(Pschedawanje petroleja.)** Petrolej, kotryž žo městu Budyschinej wot khĕžorstwa mĕżaczinje pschewostaja, žo wot 28. oktobra domjazym dźĕłaczerjam a ratarjam w klamach Khorle Nowaka naždĕn. na žitnej haży 10 na dostawanske snamki wotedawa. Domjazy dźĕłaczerjo a ratarjo, kotriž žu žwoju potrjebu pschipowjedźili, chzyli dostawanske snamki w měschczańskej wudawarni khlĕbowych snamkow na kupnizy w 2. poskhodze wotewsacz.

— **(Bjesmjažowe dny.)** Swjaskowa rada je žebi wotmyšlika wot 1. nowembra dwaj bjesmjažowaj dnjej wob tydźeń sawjesez. K temu staj žo wutoru a pjatk postajiłoj. Na tutymaj dnjomaj njeżmĕdźa žo mjažo, mjažowe twory a tuk, kotreż zyle abo s dźĕła s mjaża wobsteja, pschemyšlownje pschetrjebarjej wotedacz abo žo we wobkhodnych městnosczach abo wukladnych woknach wukkasez. So by žo žadnosczi tuka sadźĕwało, njeżmĕdźa žo w hosczenzach, korczmach a jědźeŕnjach wob tydźeń na dwĕmaj druhimaj dnjomaj (póndźelu a schtwórtk) s tukom pjeczene, warjene abo pražene mjažo, dźiwisna abo druhe jědże wotedawacz; jenož mjažo a mjažowe twory jako nakrawanki na khlĕb žu wot sakasnje wuwsate. Dalsche samjesowanje wosnamjenja sakasnja, po kotrejž žo žobotu w sjawnych korczmach a jědźeŕnjach njeżmĕ žwinjaze mjažo wotedawacz. Schtóž žo pschecziwo tutym sakasnjam pschenđże, žo po pjenjesach hacž do 1500 hr. abo k jastwu hacž do tsjoch mĕżazow khosta. Pódla teho ma wyschnosczе prawo, korczmarjam, kotriž žo po sakasnjach njeskożuja, korczmu sawrjecz. Dokelž pschedwidźomnje wotmyšlene samjesowanje mjažoweho a tukoweho pschetrjebanja k wjetschemu napraschowanju sa rybami a dźiwisnu dowjedże, a žo s tym hižo bjes teho powyschene płaczišny sa ryby a dźiwisnu hischcże dale do wyšoka seczerja, je žo wobsamkło, najwyschsche płaczišny sa ryby a dźiwisnu we wulkowikowanju na Barlinskich wikach postajicz.

— **Wjetscha liczba dźĕłaczerjow a dźĕłaczerkow w pschadownjach dźĕło shubi,** dokelž žo po wukasu swjaskoweje rady wokma, bawłna a włoko njeżmĕ dale pschedźĕłacz. Jeli so tuczi dźĕłaczerjo druhdże dźĕło njenamakaju, budża woni wot stata a gmejnow pjenjeżnu podpjeru dostawacz.

— **(Semrjek.)** Sańdżenu żrjedu je w Budyschinje, hdżež bĕ na wotpočzinku żiwy, knjes wucžeŕ Khorla August Wicżas nimale 85 lĕt stary wumrjek. Wón je žo 8. februara 1831 w Krakezach narodźił. W Budyskim seminarje žo na wucžeŕstwo pschihotowawschi žo wón 1853 sa pomozneho wucžerja pschi Michalskej schuli w Budyschinje postaji, 1855 wón domjaze wucžeŕske městno pola barona Uckermanna w Lutobczu pschija, a žo 1857 sa wucžerja do Khwaczicz powoła. Tam je wón w nimale zyle żerbskej schuli hacž do lĕta 1900 s wulkim žohnowanjom skutkował. Hdyž žo w Khwaczizach żerbske towarstwo sałoži, je jo wón pschecżelnje podpjeral a spĕchował. W lĕcze 1900 žo wón na derje sažkuženy wotpočzink poda. Khwaczizy, hdżež je wón 47 lĕt s wucžerjom był, budża na njeho stajnje s luboscżu a dźakownoscżu spominacz.

— **(Pschijimanske pruhowanje w krajnostawskim seminarje w Budyschinje.)** Pschijimanje sa 7. rjadownju budże wot 27. hacž do 30. měrza 1916. Samolwjenja sa tutu rjadownju seminarski direktor nĕtkole wschĕdnje wot 11 hacž 12 hodżin a njedżelu wot $^1/_2$11 hacž 11 hodżin pschijimuje. Hólzy, kotriž žu 13. lĕta dokonjeli abo jo hacž do 30. junija 1916 dokonjeja, žo pschipuschcża a hischcże njejžu 15. lĕto pschekrocżili a w nastupanju strowoscże, duchownеje a cżehnidnostneje sdźĕłanoscże žadanja dopjelnjeja.

— **Měschczańska kermuscha je pak sažo hižo ras nimo.** Sańdżenu żrjedu je žo lĕtża nasynu prĕni žnĕžk naschoł, a kaž je snate, žo měschczańska kermuscha pschezo tsi dny do prĕnjeho žnĕha žwjeczi. Schkoda, so žebi měschczenjo njejžu lubych snatych a pschecżelow na kermuschu pscheprożycz mohli, runje lĕtża by nĕkotryžkuli rad sa pjeczenju pschimał. Schtwórtk žo žnĕh hižo žylnischo žypasche a wjecżor bĕ zyła krajina s bĕłym płaschczom sawodżeta. Kaž je s zusych nowin widźecz, je žo syma sańdżeny tydźeń do zykeje żrjedżneje Europy se žnĕhom nawaliła. Nadźijomnje njebudże knjejstwo sažneje symy dołho tracz.

— **Poboczne towarstwo „Domowinskeho dźaka“** žu žo w Minakale, Małym Wjelkowje, Huszy a Wulkej Dubrawje sałożiłe.

Se Židowa. W tudomnej turnowarni w „Rubjanym Frankfurcże“ žo ludowa kuchinja pschiprawi. W njej budże žo wobjed waricz, kotryž budże žo po 20 pjenjezkach sa wožobo wotedawacz. Kł. wustawowy inspektor Gietzelt a pišmikistajeŕ Hofmann staj wodżenje ludoweje kuchinje pschewsakoj.

S Huski. Cžežke njesboże je žo wutoru w Huszy podako. Pjekarski wucžobnik Zschiedrich s Noweje Wžy, kotryž bě pola pjekarskeho mischtra Frenzla we wucžbje, bě se sapschahom žwojeho mischtra na polo po pizu jěł. Tam žo kóń na dobo spkóchi a cžekny. Na njesboże mějesche hólz wotežku twjerdże wokoło ruki switu, tak so žo s dźiwje cžerjatym konjom daloki kruch žobu wlecžesche. Wón žebi nop rosbi a wschelake druhe sranjenja poczerpi. Tón žamy dźeń wieczor wón wumrje.

Se Semiz. Cžežke njesboże je žo njedźelu rano 1/2 3 hodźin na tudomnym dwórnischczu stako. Wachtmischtr Pauckert wot Budyskeho husarskeho regimenta želesnizu schkitazych strażnikow pschehladowasche. Hdyž jeho jedyn strażnik na pschijědżazy tworowy cžah kedźbliweho cžinjesche, Pauckert na njesboże na pódlansku koliju skoczi, po kotreiž w tym wokomiku runje spěschnje cžah pschijědże. Lokomotiva njesbožowneho shrabny a jeho w tym žamym wokomiku mori.

S Rakez. Nasch lubowany a wyžokodostostojny knjes farar Gólcz 21. oktobra se žwojej knjenju mandźelskej žwój žlěborny kwaž žwjeczesche. Hižo wieczor prjedy sanjeże jimaj tudomna kapała wojerskeho towarstwa pékne sastaniczko. Domjaze a zyrkwinske požohnowanje wudźěli potom na žwjedźeńskim dnju žamym jubelskimaj mandźelskimaj w naschim lubym Bożim domje knjes farar Waltar-Njeżwaczidliski. W nimo měry bohatej liczby pschikhadźachu potom ertne a listne sbožopschecza. Tež žo jimaj w běhu dnja drohotne dary pschepodachu wot zyrkwineje a schulskeje rady, wojerskeho towarstwa, zyrkwineho khora, žónskeho towarstwa, wot snatych blizschich a dalschich pschecželow. Rjane dopokasmo, kak žebi wožada žwojeho duschowpastyrja waži a jeho knjenju mandźelsku cžesczi. Wieczor pschepoda potom hischcže tudomne žerbske towarstwo „Lipa" rjanu žerbsku bibliju k dopomnjenju na jubjelski dźeń, kotraž žo wot mjenowaneho dnja žem pschi Bożich žkužbach trjeba. Wschelake rjane a hnujoze žkowa žo potom hischcže pschi žwjedźeńskej hosczinje wurěczachu. Knjes farar žo wschitkim dariczelam tež w mjenje žwojeje mandźelskeje hłubokohnuty džakowasche. Bóh luby Knjes chzyl dacz, so bychu žo wschitke te wurěczane žkowa a sbožopschecza dopjelnike a so byschtaj mohłoj junu tež strowaj a cžiłaj žwój skoty kwaž žwjeczicz.

S Rakez. Ryczeriku žmjercz na wieczornym bitwischczu poczerpi pionér Willy Kunaschk, žyn tudomneho twarskeho mischtra Kunaschka.

— **(Najwyschsche butrowe płaczisny w Kamjenzu.)** Po žhyschenju pruhowarjow płaczisnow je Kamjenska měschczanska rada postajiła, so ma wot 1. novebra w Kamjenzu khana mlokarnskeje butry 1. druzhiny 4 hr. 60 pj., khana wjeżneje butry 4 hr. 30 pj., khana mlokarnskeje butry 2. druzhiny 3 hr. 90 pj. płaczicz. Schtož tule najwyschschu płaczisnu pschekroczi abo jeneho druheho k wucžinjenju napomina, s kotrymž žo najwyschscha płaczisna pschekroczi, abo žo k tajkemu wucžinjenju poskiczi, žo s jastwom hacž do 1 lěta abo po pjenjesach hacž do 10,000 hriwnow khosta.

S Wósborka. Na poslednje skótne wiki bě žo 20 howjadow pschiwjedło. Naprascholowanje sa skotom, wožebje sa wokami, bě wjetsche hacž poskiczenje.

S Delnjeho Wujesda. Wyschschemu leutnantej dr. Ryczerjej, žynej nascheho prjedawscheho duchownehо, kotryž je hižo loni w septembrje želesny kschiž dostał, je anhaltski wójwoda wójnski sasłużbny kschiž spožcził.

S Mikowa. S cžežkim horjom je žo žwójba tudomneho gratmischtra Korcha potrjechika. Loni w novembrje bě jedyn žyn na bitwischczu w Ruskej padnył, a nětko je srudźaza powjesczicz doschła, so je pschi horzym wojowanju w Franzowskej Korchez druhi žyn sa wótzny kraj wumrjeł.

S Hósny. Kowarski wucžobnik Pawelik s Hósny je žo póndźelu rano 1/2 8 hodźin l ludźazym cžahom, s Kohlfurta pschijědżazym, njedaloko Hósny sajeł. Wucžobnik je pjecza žmjercz pytał.

S Wojerez. Po poruczności krajneho radźiczelstwa dyrbja ratarjo hacž do 10. novembra wschón wowž wumłócźicz. Schtož do teho cžaża njeje wumłócżene, žo na khosty wobžedźerjow wumłócźi.

S Běkeje Wody. W ruskej jatbje je landsturmar Matěj Rojk wumrjeł. Wón žonu je 6 njesastaranymi dźěczimi sawostaji. Tutu powjesczicz je jedyn druhi landsturmar s Běkeje Wody, kotryž je teho runja w ruskej jatbje, domoj póžłał.

Se Shorjelza. (Khostanska komora.) Mlokarnik Gustav Wjela s Rólan a konjazy wikowar Aug. Nižan běschtaj žo pschecžiwo sakasni wo wuwoženju konjow pscheschkoj. Žandarm bě jeju 3. julija pschi tym nadeschoł, hdyž jeneho konja po drósy s Wojerez do Rólanow, po tajkim s jeneho wokrjeża do druheho ,wjedźeschtaj. Statny ręczník namjetowasche, kóždeho s wobskorženeju dla pscheńdźenja pschecžiwo wukasni komandowazeho generala k jastwu na 3 dny sażudźicz. Ssudnizy pak měnjachu, so žo wopschijecże „wuwjesczicz" njehodźi na pschedležazy pad nałożicz, dokelž je žo kóń jenož po wokołopuczu k žwojenu prjedawschemu wobžedźerjej dowjesczicz dyrbjał. Wobskorženaj žo wuwinowaschtaj.

Se Zitawy. Dla žadanja pschewyžokich butrowych płaczisnow je měschczanska rada někotrych Zitawskich wikowarjow pola statneho ręcznistwa wobskorżiła. Tutym wikowarjam chzedża pjecza klamy saczinicz. So mohła pschecžiwo podrożerjam žiwnosczе sakroczicz, rada wobydlerjow napomina, so bychu jej kóždy pad, hdyž žu žo lichowanske płaczisny žadake, wosjewili.

Franzej Kralej

Duž wotpocžuj wot dźěła, horja, bědy! —
Kak s dala ruja tšélby žałostnje 'schcże dźenž!
Ból hórki plecże wokoł' Twojoh' rowa žo w Lens.
Tam stawacz budźesch k rjenschom' byczu něhdy.

Spi w měrje! Ssy pschětrak sa naž doscz.
My pschimamy nětk khorhoje žo, gratu
A wjeczicz chzemy njepscheczelsku słósczi,
Kiž cžini žerbsku wutrobu nam spjatu.

Hdyž njepschecžel b'dże sbity, kaž naž broji,
Hdyž wschitzy budźemy, kaž prjedy, saže žwoji —
Cże w dźěle cžesczicz chzemy, bratsje drohi!

Ssy wot naž schoł. Rad myžl saběra žo s Tobu.
Ssy spróżnje dźěkał sa ród Twoju dobu.
Duž s Twojimi wschak želi zyke Sserbstwo žobu.

Jurij Sskodeńk.

Wužudźenja.

Khostanska komora. Na knježim dworje w Bukojnje bě pohoncz August Kral s Minakała cželadnikej Hockerej s drasty 2 hriwnje a s kschinje, s hosdźemi sabiteje, ras 4 hr. a druhi krócz 6 hr. kradnył. Kschinju bě Kral s mozu rozpacził. Cžežkeho paduschstwa dla jeho k jastwu na 6 njedźel sażudźichu.

+ Sslužobna dźowka Augusta Meldźiz se Sarěcža bě žo pola kublerja Wanaka w Banezach na lěto 1915 pschistajiła. 15. augusta ju jejny hospodar naždwari, dokelž bě njedźiwajzy wospjetneho poruczenja brózhnine wrota wocžinjene wostajiła. Ani žłużbne knižki ani msdy žebi njeżadawschi Meldźiz hodźinu posdźischo žłużbu wopuschczi. Gmejnski pschedstejiczer jej na to khostanski wukas na 15 hr. pjenjeżneho khostanja abo 3 dny arresta pózła. Wona žo temu njepodczižny, tola kawnisti žud ju k temu žamemu khostanju sażudźi. Pschecžiwo wużudej žo powoławschi wona wudawasche, so je jej Wanak 15. augusta hicz kasak, tež wona dla žwojeho sranjeneho porsta njeje cžežke dźěło dokonjecz mohła. To pak žo s Wanakowym wobžwědczenjom wróczi. Krajny žud powołanje saczižny.

Přilopk.

* Pokhroma mjes howjasym skotom je w jenym dworje w Hornch Wódrizach (Oberoderwitz) wudyrika.

* **(Mlokowe khartki w Draždźanach.)** So mohli žo dźěczi, khori a njedźelnizy s mlokom sastaracz, žo w Draždźanach mlokowe khartki wudawaju. Khartki žo wudawaju k wschědnemu kupjenju 1 litra dobreho mloka sa jene dźěczo pod 1 lětom, 1/2 litra dobreho mloka sa dźěczo wot 1 hacž 6 lět, 1/2 litra mloka sa khorych a njedźelnizy. W mlokowych pschedawarnjach dyrbi žo najprjedy potrjeba sa dźěczi, khorych a njedźelnizy spokojicz, potom hakle žmě žo mloko kupzam bjes khartkow pschedawacz.

* (Wulki žněh w Barlinje.) Ssrjedu w nozy je žo w Barlinje wulki žněh naschoł, kajkiž wot lěta 1905 njepomnja. W měsczе žo teho dla wobkhad hacžesche. Hakle dopołdnja w 10 hodźinach, hdyž žněh tacz pocza, žo hacženza pomjeńschi. — Tež w Lipsku je wulki žněh padnył. — W Draždźanach thermometer 2 gradaj symy pokasowasche.

* **(Saßudźenje dla powyschenja płaćišnow.)** Draždźanske hamtske ßudnistwo je tamnischeho rěsnischeho mischtra Otu Böhmu k 550 hriwnam pjenježneho khostanja saßdźiło, dokelž je wón jěrchenjowy tuk wo 40 prozentow drožo hač druhe Draždźanszy rěnsizy pschedawał. — 1000 hriwnow khostanja ma žitowy wikowař Roßmüller w Straubingenje dla pschekroczenja najwyschscheje płaćišny saplaćicz. Wón bě jenemu piwarzej zentnař jeczmjenja sa 15 hriwnow poskićił, mjes tym so najwyschscha płaćišna jenož 12 hriwnow wucžinja. Wobskorženeho revisiju je khěžorstwowy ßud saćišnył.

* **(Powyschenje piwowych płaćišnow.)** W blišschim czaßu ma ßo wočakacz, so ßo piwowe płaćišny saßo powyscha, dokelž ßo jeczmjeń wróczo dźerži, a ßo njeswuczene wyßoke płaćišny žadaju. Mjes tym so piwarzy prjedy sa tunu (20 zentnarjow) jeczmjenja 200 hriwnow płaćachu, ßo nětkole 600 hriwnow sa tunu jeczmjenja žada. Tole nimo měry wulke žadanje je s pschiczinu było, so ßo wulkopiwarnje s praschenjom saběraju, hdy měka ßo piwowa płaćišna saßo powyschicz.

* **(Spytane s jědom sawdacze.)** 15lětny běhař Max Erich Wange s Oberhermsdorfa mějesche ßo wutoru psched Draždźanskim krajnym ßudom samolwicz, dokelž bě ßwojemu hospodarjej s jědom sawdacz spytał. Jeho hospodař bě jeho nabił, na czož jemu bjesbožny pachoł s wjecziwosczu schwablowu kißalinu do khofeja liny. Hospodař pak hnydom pytny, so khofej njebě prawy a da hólza sajecz. Dźiwajo na hólzowu mkodosczu a duchownu njehódnosczu jeho k jastwu na 1 lěto saßudźichu.

* **(Na hrósbne waschnje do njesboża pschischoł.)** W Arnswaldu ßo jedyn samkarski wucžobnik s czerjatym rjemjenjom jeneje dźełazeje maschiny shrabny a wjazy krócz wokolo swjertny, pschi czimž ßo wón po ßkowje do kruchow rostorha.

* **(Hrósbne mordarstwo.)** Schczežkipytarjo ßu w Rabensteinskim lěßu blisko Limbacha czěło 6lětneje holczki Friedy Roschelez s Limbacha namakali. Dźeszowa hkowa w jenym měsche tczesche. Nosy běschtej se hakosami pschikrytej. Dźeczo chzyschce ßwojemu dźědej, kotryž w lěßu drjewo sběrasche, na pschecžo hicz.

* **(Rubježne mordarstwo pola Barlina.)** Póndželu ßu we Weißenseeu pola Barlina 36lětnu Marthu Klaußez w klamach jejneho bratra, kotryž bě tón ßamy dźeń jako wojak na wojownischczo wotjěł, skónzowanu namakali. Klamowa pinježna kaßa je ßo rubiła. Njeskutk je ßo mjes 8 a 9 hodźinami skuczik, hdyž běchu klamy hižo samknjene. Mordař je najskerje wo khěži do durjow klepał a knježnu Klaußez proßył, so by jemu běrtlik punta połcza pschedała. Na niczo ske ßebi njemyßlo, je knježna Klaußez tuto pschecze dopjelniła, połcz na wasy wotwažiła a do papjery sawaliła. Pschi tym je ßo mordař do njeje dał a ju s nožom wjele krócz do hłowy a do schije kłoł. Nadpadnjena je k semi padła a wumrjeła. Mordař je potom sa klamowym pjenježnym kaschczikom pytał. Wón jón pod klamowym blidom namaka a jón do sadnjeje bydlanskeje stwy donjeßy, hdyž jón na blido wußypny. Pschi tym ßu někotre pjeczpjenjeżkowske a dźeßaczpjenjeżkowske kruchi na semju padke, hdyž je je mordař ležo wostajił. Pódla pjenjes njeje mordař niczo ßobu wsak. Mordarja hischcze njejßu wußlědźili.

* **(Hólz s propellerom ßo morił.)** Na Tempelhoffske polo pola Barlina bě ßrjedu jene lětadło dele slecžało. Hnydom jo někotre sta dźěczi wobstupichu. Lětař móżesche lědma dźěczi wotehnacz, so mohł dale lecżecz. Hdyž ßo motor puschczi, ßo jedyn dźewjeczlětny hólz psched lětadło czißny, so by psches njeho sjěło. Hólz pak pschesahe stany a ßo s propellrom (wokschidłom) trjechi. Wón ßo tak straschnje srani, so sa někotre minuty wumrje.

* **(Kholera w Kielu.)** Jendźelske nowiny ßu powjescz pschinjeßke, so je ßo w Kielu kholera straschnje rosschěrika. Woprawdźe ßu jenož tři woßoby jeneje a teje ßameje ßwójby na kholeru skhorike.

* **(Wopile žony a dźeczi w Jendźelskej)** Pjenježna podpjera, kotruž žony jendźelskich wojakow doslawaju, je tutym husto s njesbožom a skaženjom. S wjele ßudniskimi wußudźenjemi je ßo dopokasało, so žony jendźelskich krajnych a namórskich wojakow podpjeranske pjenjesy, kotrez jim stat płaczi, s wjetscheho dźěła na palenz nałožuja. Woßebje Londonske městowe dźěle, w kotrychž khudschi ludźo bydla, žałoßne wobrasy pokasuja. Jedyn duchowny s East-End, jeneho tutych dźělow khudeho wobydlerstwa, nowinam „Times" pische, so „wopikosczi a bjeshańbicziwosczi najhórscheho waschnja njes žonami wojakow knježi". A polizija wobßwědcza, so je wopikosczi rosměrow nabyła, kotrez ßu prjedy zyle njesnate byke. Pónděelu, hdyž je ßo tydźeńska podpjera wupłaczi, je najhórschi dźeń. Najwjazy khudych žonow ßwoje pjenjesy na wotstorkowaze waschnje rosbroja, a dźěczi ßo dźeń a bóle sanjerodźeja. Jedyn lěkař měschczańskeje strowotneje wyschnosczje w Londonje praji, so je mrěczje dźěczi we wulkej měrje pschiběrało. Też je ßo nashonilo, so ßamo małe dźěczi palenzej pschiwuknu. To je powschitkowny hrosny napohlad.

* **(Ssmjertne padnjenje w Alpach.)** Kaž schwajzarske nowiny pißaju staj pschi horje Segnesu dr. Müller a dr. Wys s Züricha, swažliwaj hórskaj puczowarjej, se skałow dele padłoj. Jeju rosraženej czěle stej ßo namakałej. Leutnant Fritz Pfeifer s Züricha je pola Airolo po skale dele padnył a ßo ßmjertnje wobschkodźił.

* **(Semjerženje w Schwajzarskej.)** Se Siddersa we Schwajzarskej ßo pische, so je tam ßobotu dopołdnja ßylne semjerženje było. We wobydlenjach ßu sačzucze měli, kaž so bychu ßo khěże wjercžałe. Schkody ßo njeje naczinilo. Wobydlerstwo bě jara roshorjene. To je hižo schtwórte a najßylnische semjerženje lětßa we Schwajzarskej.

Zyrkwinske powjescze.

W Michalskej zyrkwi směje reformaziski ßwjedźeń farař Räda rano w 7 hodźinach němsku spowjednu wucžbu, ½9 hodź. němske a w 10 hodinach ßerbske prědowanje. Kollekta sa Gustav-Adolfske poboczne towarstwo. Popołdnju w 2 hodź. směje farař Räda Božu ßkužbu sa dźěczi.

Kschczeni.

W **Michalskej zyrkwi:** Erich Ota, Augusta Oty Wobsta, tyscherja s Małßez, w tu khwilu podoffizěra we wójsku, ß. (narodźi ßo w Delnjej Kinje).

S **druhich woßadow:** Hilžbjeta Frieda, Jana Augusta Jencža, dźełaczerja w Tsjoch Hwězdach, dź. — Herbert Marczin, Marczina Albina Börnera, pjekarja w Zokowje, ß. — Felix Herbert Ernst, Jana Ernsta Rabowskeho, kublerja w Sskonkezach, ß. — Berta, Bjedricha Ernsta Rößlera, murjerja w Nowych Demjanach, dź. — Erna Marijana, Ernsta Augusta Böhmy, skałarja w Demjanach, dź. — Elsa Gertrud, dź. fabrikarja Arthura Gustava Seeligera w Měrkowje, nětkole we wójsku. — Willi Albert, ß. fabrikarja Khorle Bjedricha Häßlera w Khwaczizach. — Max Erich, mandź. ß. Gustava Hermanna Kaspera, wobydlerja w Minakale, nětkole we wójsku. — Marja Martha, njemandź. dź. w Boschezach. — Kurt Hermann Bobak, dohladowarja w Stróži, ß. — Hana Frieda Stübnerez, zyhelniskeho dźełaczerja w Dubrawzy, dź.

Semrjeczi.

W **Michalskej zyrkwi:** 23. oktobra: Jan Khorla August Hausa, ßadownik we Wurizach, 68 l. 9 m. 20 d. — (ßo khowak w Dźěžnikezach). — Erich Ota, Augusta Oty Wobsta, tyscherja s Małßez, nětkole podoffizěra we wójsku, ßyn w Delnjej Kinje, 10 hodźin. — 26. Khorla August Khěžnik, khěžeŕ a drohowy wothladař w Ratarjezach, 32 l. 10 m. 22 d.

S **druhich woßadow:** Pawoł Richard Zschiedrich w Nowej Wßy pola Huski, pjekarski wucžobnik, 14 l. 7 m. 11 d. — Khorla August Valentin, khěžeŕ a fabrikař w Hnaschezach, 46 l. 9 m. 14 d. — Marja Amalia swud. Häßlerowa w Rakezach, 9. okt., 77 l. 9 d. — Morwa narodź. dź. khěžerja a wojnarskeho mischtra-Khorle Augusta Leinerta w Rakezach, 13. oktobra. — Prawoźiw Bohuwěr Kloß, wumjeńkař w Kamjenej, 17. okt., 73 l. 29. — W Budyskej hojerni: Bohuwěr Amann, wyschschi schwajzař w Porschizach, 37 l. 10 m. 10 d. — Wojak Jan Sommer s Porschiz, sa wótczinu rjekowsku ßmjercz w Champagni wumrjeł. — Moritz Erwin, Maxa Leuschnera, sahrodnika w Nowej Wßy pola Klukscha, nětkole we wójsku, mandź. ß., 8 d. — Alfred Kurt Roth s Hliny, 4 m. 7 d. — Jan Sojka, žiwnosczeŕ w Stróži, wojak krajnowoborneho grenaděrskeho regimenta czißko 100 w Franzowskej, 39 l. — Jan Mołka, khěžeŕ w Hrodźischczu, 60 l. 11 m. 7 d.

Zyrkwinske powjesczе s Hodźija.

Reform. ßwjedź. směje duchowny Voigt ½8 hodźin němsku spowjednu wucžbu, ½9 hodźin směje farař Kschižan němske a ¾10 hodźin ßerbske prědowanje. Kollekta sa Gustav-Adolfske towarstwo.

Ssrjedu wjeczor w 4 hodźinach budże ßo ßerbska wójnska modlerska hodźin wotbywacz.

Zyrkwinske powjesczе s Budeschez.

Na Reform. ßwjedź. směje farař Domaschka rano ½8 hodźin ßerbsku spowjedź, dopołdnja ½9 hodźin ßerbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Psched zyrkwinymi durjemi ßo kollekta, sa Gußav-Adolfske towarstwo sběra.

Wutoru wjeczor ½8 hodźin směje kschesczijanske towarstwo žónskeje młodosczje shromadźisnu.

Ssrjedu wjeczor ½8 hodźin směje farař Domaschka němske wójnske kemschenje.

Płaczišny rěsneho skotu na Drażdżanskich skótnych wikach.

28. oktobra 1905

Płaczišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne druźiny a wosnamjenjenje.	Żiwa waha	rěsna waha
Woły:	hr.	hr.
1 połnomjaßne, wukormjene, najwjetšeje rěsneje hódnosće hač do 6 lět	73—77	126—131
2 awstriske	—	—
3 młode, mjaßne, njewukormjene, — starše wukormjene	60—66	123—129
3 žrěnjo pizowane młode, derje pizowane starše	50—55	111—119
4 žnadnje pizowane kóźdeje starosty	38 45	99—104
Jałowźy a kruwy:		
1 połnomjaßne, wukormjene jałowźy, najwjetšeje rěsneje hódnosće	73—77	128—132
2 połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetšeje rěsneje hódnosće hač do 7 lět	70 - 75	133—138
3. starše, wukormjene kruwy a žnadnje wuwite młódše kruwy a jałowźy	49—59	106—117
4 žrěnjo pizowane kruwy a jałowźy	36 43	91—103
5 žnadnje pizowane kruwy a jałowźy	25 32	81—91
Byki:		
1 połnomjaßne, najwjetšeje rěsneje hódnosće	70 75	117—122
2 žrěnje pizowane, młódše a derje pizowane starše	46 54	98—107
3 žnadnje pizowane	38 41	88 - 93
Cźelata:		
1 najlěpše z mlokom wukormjene abo najlěpše wot zyze	82 85	130—133
2 žrěnje kormjene abo hač dobre wot zyze	70 75	118—123
3 žnadnje wuwite wot zyza	63 - 67	110—115
Swinje:		
połnomjaßne lěpšich raßow a jich sćišćenjow w starosty hač do 1¼ léta	142—147	185—190
2 mjaßne	119—129	150—160
3 žnadnje wuwite, też ranzu a tundroßu	105—135	137—167

Płaczišna produktow.

W Budyšinje płaczi: punt howjaseho mjaßa wot — hr — pj hač 1 hr. 40 pj., punt cźelazeho mjaßa wot 1 hr. 20 pj. hač 1 hr. 30 pj., punt žwinjazeho mjaßa wot 1 hr. 80 pj. hač 2 hr. - pj., punt schmalza wot — hr. — pj. hač 2 hr. 40 pj., punt pšeńcźneje muki wot — hr. 22 pj. hač — hr. 22 pj., punt ržaneje muki wot — hr. — pj. hač — hr. 19 pj., punt chlěba wot — hr. — pj. h. cź — hr. 16 pj., punt žuscheneho połcźa wot — hr. — hač 2 hr. 70 pj., punt mlěteho zokora wot — hr. 28 pj. hač — hr. 28 pj., liter petroleja wot — hr. 32 pj. hač — hr. 32 pj., 2 puntaj butry wot 4 hr. 20 pj. hač 4 hr. 50 pj., 15 schtuk jeji wot 2 hr. 25 pj., hač 2 hr. 85 pj. 100 puntow žyna wot — hr. — hač — hr. — pj., 1 kilogr. běrnow wot 9 pj. hač 10 pj.

Pšeńzu a rožku

kupujetaj

Heinke a žyn

w hamorskim młynje na Zidowje.

Snaty najlěpšche pizowanje pšchi nětcźišchej drohocźe

runkliza a njewuběrane strowe běrny

žu dostacź pola **Bombacha a Paatza**

w **Kamjeńzu** w Sakskej.

Tschentscher — na bohatej haßy

Mużaze schaty
Wojerske schaty
Spódnje tkaniny.

Młode a derje kormjene hußy

kupuju stajnje a dawam sa punt **1 mk. 25 pj.**

Teho runja wschu **swěrinu a pjerisnu** kupuju.

B. Kubitz

na wyßokej haßy 7 w Budyšchinje.

Telefon 221.

Franz Marschner

cźaßnikat w Budyschinje

na bohatej haßy 9

žwój skład **cźaßnikow** a **cźaßnikowych rjeczazow**

k dobroczźiwemu wobkedźbowanju porucźa.

Hódna twora. Pißomne rukwanje. Tunje płaczišny.

Proschu pschesswědczeźe so

wo bohatosczi a płaczišny hódnosczi mojoho składa

hrějazeje drasty

tak daloko hacź skład doßahaju

hischcźe po starych płaczišnach

žadajcźe sebi, proschu, mój sapiß płaczišnow.

Wojakowa potrjeba.

Płatowe, wołmjane a bawłmjane twory.

Emil Mehrle

na jerjowej haßy 7.

Tschentscher — na bohatej haßy

Cźorne krawaty
Pißane krawaty
Běłe krawaty.

Pschińdźemoj tón ras do Budyschina na hermank z wulkim składom

cźeßaneho scheviota a cźornych ff. ßuknjanych a cźeßanopschedźenowych tkaninow

k **wobleczenjam** a **paletotam** so pschihodźazych.

Sbytki k jenotliwym **mużazym** a **holcźazym wobleczenjam kholowam, jupam** a **paletotam** atd.

Žonjaze ßukno a tkaniny k kostumam

jenoż najlěpschich druźinow w hobrskim wubjerku po **snatych tunich płaczišnach.**

Wubrakowane a wuležane twory nimamoj.

S dopokasmom sa naschu sprawnosć je, so liczba naju woteběrarjow lěto wot léta pschiběra

L. Wolff u. Co. z **Khocźebusa** (w Delnjej Łužizy).

Ssmój jeniczkaj, kotrajž se ßkawneho ßukelniskeho města Khocźebusa do Budyschina pschińdźemoj.

Stejischczo: na hłownym torhoschczu, z napschecźa knjesa pscheknyza Pahna.

25 druźinow kartonow

sa dary luboscźe

dźěła a pschedawa

mech. kartonažowa fabrika

Hermanna Kulischa w Budyschinje.

Dobytne kupowanske źórko sa sażopschedawarjow.

Sa brylowpotrjebnych!

Khorla Scholta, optikus

pschi hłownym torhoschczu w Budyschinje pod radnej khěžu

žwoju w lěcźe 1856 wot njeho žameho sakoženu dźěłarnju optiskich tworow dobroczźiwemu wobkedźbowanju porucźa.

Dokelž so jemu z wěsteje strony wobkhodnje schkodźicź pyta, dawa wón k wjedźenju, so so **bryle** a **tłoczniki** po lěkarskim pschedpißmje jenoż žwědomicźe dawaju.

Barometry, thermometry, dalokowidy, cźitanske schkleńzy, lupy, bryle a tłoczniki jenoż sa wóźko so pschihodźaze.

Rěcźu serbski.

Pschi trjebanju proschu so dobroczźiwje na mnje wobroczźicź.

Khorla Scholta, optikus.

Salutujcże ßebi wjele wuhla

hdyž trjebacże moje nanajlěpje wupruhowane

Draniske trajnje ßo tepjaze khachle

kotrychž mam wulki ſkład wſchěch wulkoſczow, kuloj=tych a ſchtyrirózkatych, czornych a emaillowanych. Wobhladanje bjes kupenja je dowolene. Žadajcże ßebi ſapißy ſ nowymi pokaſkami.

Kótłojte kachle ſ lateho żeleſa a worzloweho blacha, kanonſke khachle a pſchißłuſchki, kužiſke wodne pónoje we wulkim wubjerku.

Pawoł Walther,

żeleſowa wikowatnja w Budyſchinje

Sałożk 1881 **na khěžorſkej dróſy 4.** Telefon 599

Njeſapomniczka

k lětnemu wopomnjenju

na row **Edmunda Linki** ſkótwothladowarja **we Cjelchowje.**

Stejeſche w reſ. inf. reg. czíßko 242, 9 komp., padnył jako podoffizěr w bitwje 28. winowza 1914 ſa wótzny kraj w Krutek w Flanderſkej w 40. lěcże ßwojeho żiwjenja.

Hłóß: Wjetſcha ſrudnoſcź njeje żana.

Kaž mjecź pſches duſchu ßo dřeje,
Hdyž ßo lubi wopuſchcża,
Hdyž ßmjercź ſwjaſki rósno dźěli,
Kiž ßo twjerdże ſjednocża
Pola ßwjatoh' wołtarja,
Hdźež ßej ßwěrnoſcź wobkrucża,
W luboſczi ßo tudy wodźicź,
S ſprawdoſczu mjes ßobu khodźicź.
Tak Wy, wurudźena, nětko
Dźěſchcże ſ lubym mandźelſkim
Hromadże pſches wjeßle, horjo
Schěßnacże lět ſtroſchtniwi.
Wójna, kiž tak ßurowa
Mandźelſkeho ſawoła,
Sa wótzny kraj hicź ßo bědźicź,
Dyrbjeſche ßo wot waß dźělicź.
Srudna hodźina to běſche,
Hdyž wón wot Waß dźěli ßo,
To wſchěm pſches wutrobu dźěſche,
Bohu poručili joh',
Wóczko ßylſy ronjeſche,
Wutroba pak płakaſche.
Duž na ſtrowe wohladanje,
Boha proſchcże ſtajnje ſa mnje.
S njepſchecželom wojowaſche,
Smužiwje ſa wótzny kraj,
Boża wola pak to běſche,
So njej' wjazy pſchiſchoł k Wam,
Kułka ſtraſchnje trjechi joh',
Wutroba jom' ſrani ßo,
Je na polu cżeſcże padnył,
Duch pak jeho k Bohu cżahnył.
Wón po ßebi ſawoſtaji
Wurudźenu mandźelſku,
Bóh tón Knjes njech mjeſu ſtaji
Jejnom' dalſchom' rudźenju.
Luby ßynk a dźowczičźka
Wo nana też żaruja,
Kiž je ſa njeju ßo ſtarał,
Stajnje ſ luboſczu jej' hladał.
Ach kak wón Waß lubowaſche,
Kak ßo ſa Waß ſtaraſche,
W ſrudobje waß troſchtowaſche,
K pomozy Wam ſtejeſche,
Nětk joh' błěde wobliczo,
W zuſej ſemi ſkhowa ßo,
Městno pak Wam njeje ſnate,
Hdźež jom' jeho row je daty.
Lěto hižo żarujecże
Waſchoh' luboh' mandźelſkoh'
Loni ßmjertny jandźeł ſańdże
Też do doma ſtarſchiſkoh',
Waſcho' nana wotwoła,
Do njebjeſkoh' kraleſtwa,
Dźak do rowa jemu dacże
Sa wſcho, ſchtož wot njeho macże.
Bóh chzył ſetrjecź wſchitke ßylſy
Dźěſczomaj a maczeri,
Wón je ſaſtaraŕ też ßwěrny,
Njeſapomni ßyrotki,
Sſwojim żiwnoſcź w nozy da,
Kiž ßo k njemu wołaja,
Bóh je luta luboſcź jeno,
Da jim wo cżož proſcha jeho.
Dowěrcże ßo jenož Bohu,
Wón Waß ſabycź njeſechze,
S Wami ſcżerpnje póńdże ßobu,
Wſchak wón też waß wótczez je,
Stajcże na njoh' nadźiju,
Proſchcże jeho ſ wutrobu,
Wudowam wón dawa hnadu,
Sſyrotam pſchincź njeda k padu.
Nětko jeho duſcha bydli
Tam, hdźež měr a pokoj je,
Wěcżne ßwětko jemu ßwěcźi,
Duſcha w Boży żiwa je,
Wy ßo ſaßo budźecże
Widźecź w Božim kraleſtwje,
Kajke b'dże to powitanje
A też ſbóżne wohladanje.

We mjenje hłubokoſrudźeneje mandźelſkeje a lubeju dźěſczow

J. A. Henla.

Mlokowy wužitk dejneho ſkota ßo powjetſcha, wodźane mloko pſchibywa po ßmjetanje, hdyž ßo do ſkótneje pizy wſchědnje trójzy horſtka

mlokoweho pólvra

ſe ſnamjenjom hrodowſkeje haptyki dawa. Na najlěpje wupruhowany! Jeniczzy woprawdźity dostacź **w hrodowſkej haptyzy w Budyſchinje.**

Karbidowelampy

wſchěch płaczišnow a wuwjedźenjow poručza

A. Barſch,

klampnaŕſki miſchtr w Rakezach.

Cżerſtwy karbid

pſchezo na ſkładze.

Trajne palne khachle
Kanonſke khachle
Khachlowe roły a khachlowe kolena

poručza po tunich płaczišnach

Clemens Schmaler

na bohatej haßy 16.
Teleſon 604.

Sſkomu

wſchěch druźinow po kóždej dźělbje ſa najwyſchſche płaczišny kupuje **August Hepper** w Budyſchinje Teleſon 258.

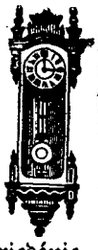

Kóždy, kotryž chze ßebi **dobry a tuni cżaßnik** kupicź, abo kotryž chze ßebi jón **porjedźicź** dacź, njech dże k cżaßnikarjej **Kurtej Jenčej** na ſwonk. lawſkej haßy 5. **Jenčj** pſchedawa a porjedźuje, ſa ßwoje dźěło ſprawnje rukujo. — **Proſchu, ßebi moji wukładne wokno, ſ płaczišnami wuwołożene, wobhladacź.**

Koże

kóždeje druźiny pſchez po najwyſchſchich płaczišnach kupuje

Heinrich Lange

11 pſchi żitnych wikach 11 a pſchi zyrkwinym městnje 4.

Tunje ſoſy

we nimo měry wulkim wubjerku ma pſchezo na ſkładze

J. O. H. Bär

w Budyſchinje na Hoſchiz haßy 29.

Kuchańki, ſtwinſke a ßłużobne holzy, mlokowe holzy, hródźne dźowki, holzy k ßwinjom, wotroczkow, ßrěnkow, rólnych pohonczkow wołaczych a dźěłaczerſke ßwójby pyta hnydom pſchiſtajerka **Görlichowa** na ßukelnſkej haßy 1 na rózku khěžorſkeje dróhi w cżrijownі knjeſa Heinr. Mohra.

— Teleſon 837. —

Srjedu 27. oktobra zemrě naš lubodrohi nan, přichodny nan a dźěd

knjez wučeŕ em.

Khorla August Wićaz.

Pobywši z wulkim žohnowanjom přez 40 lět z wučerjom w Khwaćicach docpi z Božej hnadu starobu 84 lět. Dźakujemy so za wšitke dopokazma dźělbraća, kiž su so nam při jeho smjerći dostałe.

W Stollbergu, Budyšinje a Rynarni 31. oktobra 1915.

Professor **Otto Wićaz,**
Rěčnik **Wałtaŕ Wićaz,**
Irmgard Wićazowa rodź. Bergtec,
Marła Wićazowa rodź. Bergerec,
Hana a Wałtaŕ Holtsch.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawołtki, kiž maja so we wudawarni »Serb Nowin« (na lawskich hrjabjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wjsčor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 45. **Sobotu 6. novembra 1915.** **Lětnik 74.**

Rosprawa němskeho generalneho staba.

4. novembra:

Na wječornym wojowniščežu ža naschi wojazy k polnozy wot Massiges (w Champagni), franzowsku, 800 metrow dołhu hrjebju, blisko nascheje fronty leżazu, dobyli. Wjetschi dźěl wobžadki je padnył, jenož dwaj offizěraj (mjes nimaj jedyn major) a 25 muži ža ža sajeli.

Na ruskim wojowniščežu ža pšed Dwinskom dale wojuje. Na wschelakich městnach ža Rußojo žwoje nadběhi wospjetowali, tola ža wschudże wotraschli. Woßebje žylne mozy Rußojo k Garbunowzy pschiwjedżechu; tam bě jich schkodowanje tež najcežšche. Wjeß Mikulischki njemóžachu woni w tšeleńzy nascheje artillerije dżerżeć; wjeß žmy saßo wobžadźili.

Pola wójska generalneho pólneho marschalla bayerskeho prynza Leopolda njeje ža niczo pscheměniło.

Rußojo ža wczera rano nadpad na wjeß Kuchozku Wolu spytali. Wotdźělenja, kotrež běchu ža do wßy dobyle, ža ža hnydom saßo wuhnale.

Wospjetny njepscheczelowy pospyt, nam s napscheczným nadběhom wuspěch k wječorej wot Czartoryska wutorhnyć, ža njeporadźi. S wczerawschich wojowanjow je ža wscho hromadże 5 offizěrow, 1117 muži jako jatych a 11 maschinskich tšelbow sebralo.

Pola wójska generala hrabje s Bothmera je ža tež wczera w Ssjemikowzach a wokolnosći wojowało; liczba jatych, pschi wojowanju wo wßy sebranych, je ža na 3000 powyschila. Ruske nadběhi k połodnju wßy njejßu ža poradźile.

Na balkanskim wojowniščežu nasche wójska njedźiwajzy njepscheczelowcho saßakleho wobaranja na bokomaj Koßleniskeho kraja (k polnozy wot Kraljewa) postupuja. K ranju wot tam je ža powschitkowna linija Sakuta—Welika Pczeliza—Jagodina pschekroczila. K ranju wot Morawy njepscheczel zosa; naschi wojazy sa nim du. 650 muži je ža sajało.

Wójsko bołharskeho generala Bojadjewa je Walakonje a Boljewaz (pschi drózy Sajeczar—Parazin) a postupujo se Sswrljiga na Nisch Kalafat (10 kilometrow k krótkemu ranju wot Nischa) dobyło.

5. novembra:

Na wječornym wojowniščežu je ža hischcze s Franzowsami wobžadżena mała hrjebja k dołhemu ranju wot Le Mesnil dżenża w nozy dobyła. Napscheczny nadběh pcheczíwo hrjebi, s naschimi wojakami k polnozy wot Massiges dobytej, je ža krwawnje wotraschł. Na rańschej hrjebinej kromje ža hischcze s ruczńymi granatami wojuje. Liczba jatych je na 3 offizěrow, 90 muži sroßła. 8 maschinskich tšelbow, 12 małych minymjetakow je ža sebralo.

Jendźelski hłowny roskasowar pólny marschall French je powjedźił: Se schkodowanskich sapißow 7 němskich bataillonow, kotrež ža ža pschi wojowanju pola Loos wobdźělike, je widźecź, so jich schkodowanje něhdże 80 prozentow jich žylnosćze wuczinja. Tole wudawanje je hoke wumyślenje.

Na ruskim wojowniščežu (w Kurlandskej) ža Rußojo njedźiwajo žwojeho wurjadnje cjeżkeho schkodowanja žwoje njewuspěšchne nadběhi mjes Swentenskim a Ilsenskim jězorom, runje kaž pola Garteni dale wjedli. Pola Garteni ža ža s nowa schtyri žylne nadběhi psched naschimi stejischczemi slemile.

Pola wójska generalneho pólneho marschalla bayerskeho prynza Leopolda njeje ža niczo ważneho stało.

K dołhemu wječorej wot Czartoryska ža ža Rußojo po krótkim wupadże pscheš Koscżuchnowku a Wolczek saßo do žwojich prjedawschich stejischczow wróczo czißli. K ranju wot Budki postupujemy.

Pola wójska generala hrabje s Bothmera naschi nadběh pscheczíwo Rußam, kotříž hischcze dźěl Ssemikowz dżerżachu, k wuspěchej dowjedże. Saßo je 2000 jatych do naschcje ruki padło.

Na balkanskim wojowniščežu ža ža w dole Wjelikeje Morawy hórki pola Ariwow wobßadźile. K połodnju wot Czaczaka je ža khribjet wyßokeje runiny Jelizy pschekrocził. Na bokomaj Koßleniskich horow ža naschi wojazy njepscheczela czißli a ža sa nim puschczíwschi połnózny brjoh Goliskeje Morawy pola Kraljewa dożahli. 1200 Sserbow ža sajeli. — K ranju wot Gruzy je wójsko generala s Gallwitza njepscheczela pšches liniju Godaczizu—Ssantarowaz wróczo czißło. Hórki k połodnju Lugomira ža ža dobyle a w Morawinym dole ža Czuprija, Treßnjewiza a Parazin wobßadźile. 1500 muži je ža sajało.

Najwyschsche wójskowe wjednistwo.

Rosprawa awstriskeho generalneho staba

wot 4. novembra powě: Na balkanskim wojowniščežu ža k ranju wot Trebinja nadběh pscheczíwo czornohórskim namjesnym stejischczam czini. K ranju wot Bilez a k połodnju wot Awtowaz ža w tam dobytych stejischczach njepscheczelowe wupady wotraschu. Na horje Bobiji k wojowanju s ruczńymi granatami dońdże. Pschecźiwjenje žerbskeho wójska w krajinje wot Kragujewaz hacź do Jagodiny je ža slemiło; njepscheczel zosa. S wójska generala s Köweża ža awstrisko-wuherske wojowanske mozy pšches Požegu postupake. Mjes Užizu a k ranju wot Wyschscheho Grada wojowozymi wotdźělenjemi je ža swißowanje sczińiło. K krótkemu wječorej wot Czaczaka žmy njepscheczela s hórkow czißli, kotrež dok wobknjeżeja. Druhe awstrisko-wuherske kolonny ža hórzy Stolizu a Lipnizu Gladnizu wsali a Sserbow na horje Drobnjej wróczo czischcza. Němske wójsko je do Jagodiny sacżahnyło. S bołharskeho wójska je ža jena kolona do Boljewaz dobyło, jena druha je horu Lipnizu, k krótkemu ranju wot Nischa, dobyła. Nadběhi Bołharow k krótkemu wječorej wot Pirota ža rosschěrjeja. B.

Rosprawa žerbskeho generalneho staba

wot 29. oktobra praji:

Njepscheczel, kotryž prawy Lepenizyny brjoh a Morawiny brjoh nadběhowasche, je ža s wulkim schkodowanjom wotraschł. Na druhich frontach je k žiwemu wojowanju doschło.

Czornohórska rosprawa powě: Pschecźiwo nadběhowazemu njepscheczelej žmy k połodnju wot Wyschscheho Grada sbožowny napscheczny nadběh sczinili. Ssmy pschi Sagory něhdże 100 muži sajeli a 4 kanony sebrali. Awstrisczy ža 400 morwych a sranjenych a artilleriski material sawostajili.

Franzowske knježerstwo wo žwojim wójsku na Balkanje wosjewja: 30. oktobra njeje ważnych podawkow było ani na fronczje Rabrowo—Dżewdżeli, ani na stronje k Strumizy. Bołharjo 30. oktobra hórki nadběhowachu, kotrež žmy pola Kriwolaz na lěwym Wardźinym brjosy wobßadźili. Jich nadběhi ža wotraschu. B.

Zosanje žerbskeho wójska.

Franzowske nowiny pißaja, so je jena wyßoko stejaza žerbska woßoba prajika, so žerbski generalny stab žerbske wójsko pomału k albanskim mjesam wróczo wjedże a jo po móżnosći zyke sdżerżeć pyta, so mohło posdźischo hromadże se schtworoswjaskowymi wójskami postupowacź. Pschi zykej grichisko-bołharskej mjesy na bołharskej stronje wulka hibicźiwosć knježi. Wojazy a zywilistojo pódlu zykeje mjesy tšelne hrjebje wurywaju a naßypy twarja. B.

Cžekanza žerbskeho wobydlerstwa.

Italski wójnski dopisowar Magrini 21. oktobra telegrafowasche: W Nischu je wulka měschenza. Mjes tym so wjeßne wobydlerstwo do města cžehnje, měschczanske wobydlerstwo na wschěch móžnych spschahach, karach a wosach ze města cžehnje. We dróhach hischcže khorhoje schtworosswjaskowych statow smahuja, s kotrymiž dyrbjesche žo pschikhad schtworosswjaskoweho wójska powitacž. Tež někotsi jeczi, we Wrani sebrane, žo pschiwjedžechu. Schtworosswjaskowi pósklanzy žu do noweho hłowneho města Kraljewa wotjěli, neutralni pósklanzy do Matureßy. Paschiczž je žo runje s hłowneho kwartěra w Kragujewazach wrócził. Tsi dny prjedy teho direktor rumunskeho ministerstwa swonkownych należnosczow s automobilom s Bukaresta do Nischa pschijědže a mějesche dołhe rosrěczenje s Paschiczom, po kotrymž žo wón rucže do Bukaresta wróczi.

Magrini je po zosanju Sserbow s Üsküba do žerbskeho noweho kwartěra w Ferisowiczu pucžował, hdžež bě žo wulka hromada nowych muzstwow, hólzow, schědžiwzow a wotkhorjenych wojakow, seschła. Hłowny kwartěr generala Bojowicza je w jenym želesnischim wosu. Wyschk Zwetkowicž wobstejnosczże, kaž Magrini dale telegrafuje, jako sadwělne wopisowasche. K druhim wojowanskim frontam žo hischcže albanska fronta pschida, hdžež awstriszy a bołharszy agentojo sběžk pschihotuja. Se schtworosswjaskowej pomozu je tak wjele kaž nicžo. Hacž dotal jena franzowska divisija mjes Dżewdżelemi a Kriwolezami steji. Jendżelczenjo žu žamo hischcže mjenje wojakow wotpósłali. Sserbjo, kotsiž žu žo na pschilubjenu schtworosswjaskowu pomoz spuschczeli, žwoju hłownu móz pschi mjesach Awstriskeje, Bołharskeje a Stareje Sserbije shromadžuja. Tola s wobžadzenjom Wranje žu Bołharjo swisk mjes wójskomaj w Mazedonskej a Starej Sserbiji pschetorhnyli a s tym kóždej móžnosczi sadżewali, žerbske wojerske mozy pscheßuwacž.

Sserbske wójsko je najbóle s němskej a awstriskej artilleriju schkodowało. „S nami je nimo", wyschk Terßicž skorżesche. „Schto pomha wscha khroblosczž mojich wojakow pschecžiwo Němzam, kotrychž ani psched woczi njedostanjemy. Pomyßlcže žebi, poßlednje schtyri dny je moja divisija žama 1000 srajenych měła a dżenża saßo 225, a žadyn jeniczki njeje žo s kulku s tselby sranił, ale wschitzy žu žo s granatami sranili." B.

S Monastyra w południschej Sserbiji franzowska Hawaska telegrafowarnja 4. novembra wosjewja: Sswójba ruskeho naměstneho konsula, kotraž chżysche město wopuschczicž, je tole wotmyßlenje spuschczika. Bykharjo žu Kaczaniski pschekhód dobyli. Jich postupanje na froncže pola Kalkandelena je pak žo njedżiwajzy teho sadżerżako. Sserbjo maja tam tak žylne stejischcża, so mózachu wczera wupad na stronu k Wrani cžinicž. General Mahon je jendżelskich wojakow wobhladował. Sajimawe je, pschecželny wobkhad mjes swjaskarskimi wójskami sesnacž. Grichiska wyschnosczž njedżiwajzy wulkeho sběženja zuschych porjad sdżerżuje. Położenje swjaskarjow pschi mazedonskej froncže njeje žo pscheměniko. S wobžadżeneje strony žo hacž k mjesam wschitzy Bołharjo wucžerja. Sserbjo žu postupanje Bołharow psches Isworski pschekhód sadżerżeli. Tucži žu žo do wobtwjerdżenych stejischczow postajili. hdžež žo jich położenje dowěrjenja hódne bycž sda. B.

W południschej Bołharskej 30. oktobra dwě bołharskej batteriji do nascheho pschedmosta pola Kriwolaz tseleschtej; wonej žo lohko wróczo czišnyschtej. Pola Strumizy žmy na południschich brjohach namjesnych hór postupowali.

Pschi Dardanellach je wot 20. oktobra hacž do 1. novembra směrom było; na woběmaj stronomaj žu žo jenoż miny rosbuchake, pschi cžimž pschewahu wobkhowachmy.

Bołharski mórski brjóh je žo wot 16. oktobra s łódżemi swjaskarjow wobstajił. 21. oktobra bě bombardement na Dedeagacž, 20. a 29. oktobra bě bombardement jendżelskich monitorow na wojerske pschiprawjenje na Gallipoli. Hacžrunje běchu žo sakitanske žaki a twjerde miny pschiprawike, kotrež Turkojo rosmożichu, žo franzowskim a jendżelskim podmórskim cžołmam poradżi, psches mórsku wužinu pschejěcž a žo w Marmaraskim morju sjednocžicž, hdžež wone jěsdżenje turkowskich łódżow a sastaranje turkowskeho wójska na połkupje se žiwnosczu po mórskim pucžu wožebje poczežnje. B.

Bombardement na Warnu.

Balkanski dopisowar Londonskich „Times" je 28. oktobra telegrafował, so žu ruske łódże, kotrež žu na bołharske pschimórske město Warnu tselake, něhdże pjecž mil psched brjohom stake. Wot Balczika w Rumunskej pschi bołharskej mjesy mózesche žo tselenża derje wobkedżbowacž. Wójnske łódże žo s transportskimi łódżemi pschewodżachu, kotrež dyrbjachu najskerje wojakow wužadżicž. Psched bombardementom łódże tam a žem jesdżachu; transportske łódże mjes tym we wjetschej dalokosczi wostachu. Dwaj podmórskaj cžołmaj ruske łódże pschewodżeschtaj. Kaž rybazy s wokolnosczże praja, žu žo pschi bombardemencże jenoż tsi łódże wobdżělike. Bołharske batterije na bokomaj Warnaskeho saliwa wotmołwjachu ruskim łódżam. Granaty mjes ruskimi łódżemi do morja padachu. — 28. oktobra žu dwě ruskej wójnskej łódži a schěscz saniczakow, kotrež psched rumunskim pschimórskim městom Constanzu kschižachu, k połnozy wotjěke. B.

Franzowske pjenjesy za Grichisku.

Franzowsojo žo po sdaczu hischcže pschezo nadżije dżerża, so budże Grichiska skónczinje tola pschecžiwo Bołharskej wojowacž, hewak jej njebychu s nowa pjenjesy požczili. Kaž žo s Parisa pische, je franzowske knježerstwo grichiskemu knježerstwu 12 milijonow jako sbytk prjedawscheje požczonki poskicžiło. B.

Grichiski žejm pschecžiwo knježerstwu hłožował.

Dokelž pschi rospominanju wojerskich sakonjowych naczisskow w grichiskim žejmje mjes wójnskim ministrom a pschiwižowarjemi prjedawscheho ministerstwoweho pschedžydy Venizela k swadże dońdże, žo ministerstwowy pschedžyda Zeimis praschesche, hacž ma žejm k knježerstwu dowěrjenje. Venizelos wotmołwi, so je liberalnym njemóžno, knježerstwo podpjeracž, kotrehož politika je krajowym interesam schkódna. Wjednizy wschěch stronow žo potom pschi debacże wobdżělichu. Knježerstwo se 114 pschecžiwo 147 hłosam do mjenschiny pschiidże. Dla tuteho wuprajenja njedowěrjenja Zaimis praji, so wotstupi. Wón žejm napominasche, so by žwoje wuradżenja wotstorczik, hacž žo nowe ministerstwo sestaja.

Venizelos je Zaimisowe ministerstwo powróczik, so by žo žam na jeho městno žynył. Wot teho dnja psched schtyrjomi njedżelemi, hdyž žo kral Konstantin wot njeho dżěli, bě jaßne, so je Venizelos skradżu k samerej pschińcž pytał, kotryž je nětko doßahnył. Venizelos je schtworosswjaskej žlubił, so budże grichiske wójsko na stronje Sserbije wojowacž, jeli so Bołharska Sserbiju nadpadnje. Psched schtyrjomi njedżelemi chżysche hižo Venizelos Grichisku do wójny saplescž, tehdy pak žo jemu kral napschecžo staji. Tež tón krócž budże žo kral. pschecžiwo wójnje wobaracž. Prjedy hacž Venizelej poruczi, nowe ministerstwo sestajecž, drje žejm rospuschczi, so by žo lud s nowa praschał, hacž chze wójnu abo měr. B.

Rosprawa ministra Asquitha wo jendżelskej politizy.

W jendżelskim parlamencże je minister Asquith póndżelu wo ministerstwowej politizy a nětczischej wójnje rosprawu podał. Wot spoczatka wójny žu jendżelske łódże 2½ milijona wojakow, 2½ milijona tunow wójnskeje potrjeby, 800,000 konjow mulow a wjelbłudow na wojowniscżo dowjeske. Tele wjesby žu tyßazy rasow psches morjo schke, na kotrychž něhdy němske kschižaki nadpady cžinjachu a kotrež žo hischcže dżenża, tola w rucže wotběrazej měrje, s němskimi podmórskimi cžołmami njewěste cžinja. Jendżelske wójnske łódźstwo je wschě morja, wot jeneho kónza semje hacž k druhemu, niz jenoż wot njepschecželowych kschižakow, ale tež wot zyłeho němskeho wikowanskeho łódźstwa wužwobodżiło. Němske łódźstwo je do rańscheho morja samknjene a žebi njeswěri žwoje wobliczo pokasacž w morju, hdžež mohło žo sbicž. Po 15 měßazach wójny je skutkowanje němskeho łódźstwa na sporadiske a stajnje wotběraze pospyty jenotliwych, skradżu wustupjazych podmórskich cžołmow samjesowane, kotrež žu wjele wjazy njewinowatych a njeschkódnych ludži morike, dyžli naschemu wójsku seschkodżike.

Na wjeczornej froncże žu žo Němzy sadżerżale. Wot haprleje tuteho lěta njeßu ani krocżałki kraja dobyli. Schtóž ranńsche wojowniscżo nastupa, ma Jendżelska najwjetsche dowěrjenje do mozy Ruskeje, kotraž sa njedołhi cżaß němske wójsko wróczo poczěri a běh wężow wobrocži. Schtož ważnu a dospołnje poradżenu wójnu w Mesopotamiskej nastupa, ma žo rjez, so žu žo Turkojo psches Eufrat a Tigris sehnali a so jendżelske wójsko njedaloko Bagdada steji. W zyłej wójnje njeje bóle błyschczatych wuspěchow było.

W Dardanellach je žo nadpad po wodże s wulkej wobhladniwosczu pschihotował, w połnej pschesjenosczi s franzowskej admiralitu a se sahorjenym pschihłożowanjom wulkowjerchowskeho hłoweneho roskasowarja ruskeho wójska, kotryž je měnił, so žo s tym Ruska w Kawkasu połóži. Dardanellske pschedewsacże je žo jako cžisicże namórska wójnska operazija wobhladowała. Asquith praji,

so połny podźěł na samolwitosćži k nastorku k temule pschedewsaczu na žo bjerje, wón to saßudźuje, hdyž žo spyta, jeneho abo druheho ministra teho dla naßwaricź. Sskužby, kotrež žu jendźelske podmórske czołmy dokonjake, wón woßebje wusběhowasche. Hacź do 26. oktobra žu wone w Marmaraskim morju dwě bitwiskej łódźi, pjecź kanonskich czołmow, wóßom transportskich łódźow a 197 proviantskich łódźow potepike abo wobschkodźike. Pschikhad němskich podmórskich czołmow je wobstejnosćze straschnische sčinił, tola skóčnje žu žo někotre woßebje sa to natwarjene łódźe, kotrychž konstrukziju je genialny lord Fisher wunamakał, do žrjedźoseńskeho morja póßłake a žu tam kraßnje dźěłake. Wójnske łódźstwo je w tejle wójnje wschě wobcźežnosćze pschewinyło a swiß s wójskom sdźeržało. Hdyž žo wo wójnskich operazijach pschi Dardanellach žudźi, dyrbi žo pomyßlicź, schto by žo stało, hdy bychu žo wone njeczinike. Najskerje budźische to Rußam w Kawkasu schkodźiło. Turkojo budźichu też wulki nadpad na Egiptowsku czinicź mohli, a expedizija w Mesopodamskej budźische žo potom spuschczicź dyrbjała. Sa wschón tutón czaß je jendźelske wójsko pschi Dardanellach 200,000 Turkow dźeržało a to w tymle wokomiku hischcze czini. Turkojo budźichu hewak druhdźe njewobliczomnu schkodu naczinicź mohli.

W nastupanju Balkana Asquith tych, kotsiž swjaskarjam porokuja, so pscheposdźe sapoczinaju, Sserbiji na pomoz pschińcź, na to dopomina, so žu žebi hacź do poßlednjeho wokomika myßlili, so Grichiska žwoje swjaskarske winowatosćze s napschecza Sserbiji dopjelni. Skónczńnje je žo Sserbiji pschewostajicź dyrbjało, žo nadběham Němzow, Awstriskich a Bolharow napschecźo stajicź. Swjaskarjo pak njejßu do teho swolicź mohli, so by žo Sserbija temule njesprawnemu saćißnjomnemu planej njewoprowała. Jendźelske a franzowske generalne staby žu do drobna radu składowale a tole wuradźenje je žo s witanym pschikhadom generala Joffra krónowało. Wón žo wjeßeli, so móże ministram salubicź, so je wunoschk tehole wopyta połnu pschesjenosćz mjes woběmaj krajomaj pokasał. W nastupanju jendźelskich planow na Balkanje móże žo Sserbija na to spuschczecź, so žo jeho njewotwißnosćz jako jena najwažnischich wójnskich naležnosćzow wobhladuje. Asquith skónczi, rajizy, so je runje tak kaž prjedy pscheßwědčeny, so swjaskarjo prawu wěz k dobyczerskemu kónzej dowjedu. Wón czežu wot žebje njewotwali, dokhož budźe dowěrjenje krala, luda a parlamenta wužiwacź. B.

Jendźelski torpedowy czołm žo psched Gibraltarom potepił.

Reuterez telegrafowarnja powě: Torpedowski czołm 96 je wczera w Gibraltarskej drósy do jeneho pomoznego kschižaka wikowanskeho łódźstwa sawadźił a žo potepił. Dwaj offizěraj a dźewjeczo nužojo žu žo shubili. B.

Potepjenje franzowskeho podmórskeho czołma „Tourquoise".

Namórske ministerstwo wobkrucźa, so je žo franzowski podmórski czołm „Tourquoise" w Marmaraskim morju potepił. Dweju offizěrow a 24 matrosow žu sajeli. B.

Jendźelski kral do njesboża pschischoł.

Hdyž je jendźelski kral psched tydźenjom w połnóznej Franzowskej jendźeske a franzowske wójsko wobhladował, je wón straschnje do njesboża pschischoł. Po jenej powjesći je žo kralowy koń psched hura-wokanjom wojakow spłóschił; s prědkom stawał a na hładkim pucźu žo wobßunywschi žo na krala walił. Kral drje žebi njeje žanu kósć skamał, tola je žo snutska straschnje smjatł. Sćěhwki snjesboženja žu žo hischcze s tym shórschike, so je žo kral dyrbjał daloki pucź s automobilom wjesć.

Po druhej powjesći je žo njesboże na jenym artillerijskim tšélniku stało. Jena pjatnaczezentimetriska granata je 200 metrow wot krala a presidenta Poincaréa rosbuchła, hdyž wobaj pěschi k tšélnikowemu wobkedźbowanischczu dźěschtaj. B.

Ruszy sozialdemokratojo sa wójnu.

Ruske nowiny žu napominanje ruskich sozialdemokratow wocźischczałe. Sozialdemokratisźy wjedniży, kotsiž žu prjedy pschecźiwo wójnje byli, dźěłaczerjow naležnje napominaju, so bychu žo wscheho wostajili, schtož by poßrědnje abo njepoßrědnje sa Němzow wužitne było. W napominanju žo praji, so žu wschitzy sozialdemokratojo w tym měnjenju s jena, so by žo s poražen jom ruskeho wójska też wojowanje ruskich dźěłaczerjow wo žwobodu porasyło. Dźěłaczerski lud chze wojowacź pschecźiwo hospodarskemu, politiskemu a kulturnemu nadknjejstwu a pschecźiwo schklovinstwu, kotrež by dobycze Němskeje pschinjeßło.

Wjednik sozialdemokratiskich sapóßłanzow w dumje, Kerenski, je dołhe rosrěczenje s wójnskim ministrom měł. B.

Japanski ministerstwowy pschedßyda wo wójnskej žłužbje Japanskeje.

Japanski ministerstwowy pschedßyda je jenemu nowinarjej sdźělił, so Japanska njemóże swjaskarjam wójsko na pomoz póßłacź, dokelž trěbnych pschiprawow k pschewjesenju wójska nima, sa to pak Japanska s mobilisaziju žwojich arsenalow, wojerisku a namórisku pomoz swjaskarjam dawa. Japanska w najdalschim ranju temu sadźěwa, so bychu žo muchamedanske ludy k sběžkej nadpjerake. Wona strażuje, so žo njeby wobkhad na saßibirskej želesnizy kasył, po kotrejž žo Ruska se žiwnosćzu a wójnskej potrjebu sastaruje. Ministerstwowy pschedßyda pschistaji, so žo Japanska wjeßeli, so móże Franzowskej žwoje sympathije wopokasacź a jej se žwojimi žnadnymi žrědkami pjenjeżnu pomoz poskiczicź, s kotrejž žnadź žo kónz wójny posp̌ěschi. B.

Sebracze němskich parnych łódźow w Italskej.

Po powjesći se Syrakusa žu žo kapitanojo tam leżazych němskich łódźow s nich wotstronili a žo łódźe s italskimi namórskimi wojakami wobßadźili. S łódźow linije „Hamburg-Amerika" stej w Syrakusu parnej łódźi „Ambria" a „Barcelona". Dale žo pische, so je žo po poruczności italskeho knježerstwa s „Ambrie" na njej žo namakazy petrolej a wolij wuwosył.

Po powjesći Mailandskich nowin „Secolo" s Cagliari je italske knježerstwo němsku parnu łódź „Spitzfels", kotraž bě pschi spoczatku wójny wuczek w Cagliariskim pschistawje pytała, s namórskimi wojakami wobßadźiła. Wobßadka, wobstejaza s Němzow a Chinesow, je žo domoj póßłała. B.

Praschenje wukrajanow w sjednoczenych statach połnózneje Ameriki.

Najwyschschi žud w Washingtonje je rosßudźił, so žo sakoń arizonskeho stata pschecźiwo wukrajanam s wustawu njesnjeße. Arizonski stat je sakoń pschijał, po kotrymž žo w nim njeßmědźa Japanszy sasydlicź. Japanska je hižo pschecźiwo temu protestowała. B

Swolanje khěžorstwoweho žejma.

Pschedßydstwo sozialdemokratiskeje strony khěžorstwoweho žejma je khěžorstwowemu kanzlerej namjetowało, so by žo khěžorstwowy žejm hnydom swołał. Wo pschicźinach, kotrychž dla je žo namjet stajił, sozialdemokratske nowiny pißaju, so móże žo běrnowej nusy jenož s powschitkownym sebraczom běrnowych składow napschecźo stupicź. Też druhu žiwnosćz a trěbne wězy dyrbjało knježerstwo sebracź. Dokelž ani knježerstwowa pruhowarnja płaczisnow, ani swjaskowa rada, niczo njeczinitej, so by žo běrnowej nusy wobarało, je nusne, so ludowe sastupjerstwo žamo dorasnje sakroczi. B.

Njeměry w Mexiku.

Generala Caranzu, kotrehož chzychu sjednoczene staty połnóżneje Ameriki sa presidenta pschipósnacź, žu skónzowali. B.

Mój pschecźel Handrij.

(Pokraczowanje.)

Popołdnju sendźechu žo někotsi czeladnizy a holzy psched hródźnymi durjemi, hdźež bě žrěnk Jan se žwojej czahatej harmoniku, też Handrij tu bě, wón wsa kuchařzyny czorny židźany schórzuch, swjasa jón Amijej wokoło schije na khribjet, pschiczini jemu czerwjene rubischko wokoło ramjeni s wyßoko wotestawazym bantom sa wuschomaj a tajkemu dasche pßej nětko mjes czeladnymi wokoło běhacź.

Handrij k temu niczo njedorjekny, to też trjeba njebě. Poczža žo na korczmarjej dworje wokacź a wyskacź, so też žußodźa do wokna pschiběżachu a też knjeni Dobrakowa žo do duri stupi, so by widźała, schto žo to njeczini.

Lědma bě Amik hłóß žwojeje knjenje a sakitarki saßłyschał, wulecźa wón kaž njembry nimo wupschestrjenych rukow, kotrež chzychu rady nawěschanu pychu s njeho sdrěcź, a czěkasche s wjechlowatej wopuschku, žo pótkujo a jachło k žwojej knjeni.

Nětkole bě knjeni Dobrakoweje sćežkopnosće kónz. Wona sebra lapy se pža a ſ tymi dźěšche k žwojemu mužej a žo jeho wopraſcha, hacž chze wón to pſchidacź, ſo ju w jejnym žamžnym domje hanja a wužměſchuja. Jeli je jemu to prawje, dha je lěpje, ſo wona ſe žwojim žynkom žo ſaža k žwojimaj ſtarſchimaj domoj wróćži. So wona ſ tym njeknićžomnym hólćžiſkom ani dnja wjazy pod jenym krywom ujewoſtanje.

Knjes Dobrak daſche hnydom Handrija ſawołacź a jemu na pſchichodny měžaz žkužbu wupowjedźi.

W kuchini běchu žo jara wuſtróżeli, ale Handrij też hiſchćže nětkole ſymny a měrny woſta.

„J, ſchto! To wſchak niczo dale njebudže!“ wón zyle měrnje rjekny.

Jemu žo to ſ zyła wěricź njechaſche, ſo móže korczmarka tajkeho žorta dla žo dacź roshněwacź.

Hdyž naſajtra rano knjeni Dobrakowa w kuchni něſchto cźinjeſche, pokaſa žo Handrij w durjach a rjekny:

„Knjeni Dobrakowa!“

„Schto — ty?“

„Knjeni Dobrakowa!“

„Schto dha ty chzeſch?“

„Ja chzych wam jeno praſicź, ſo je mi žel —“

„Žel? — Tebi? — Cźeho je tebi žel?“

„To, ſo bě wczera tón pož tak wohidnje na waž ſapodobny, knjeni Dobrakowa.“

Korczmarka, do wocži žo ſ hněwom wſchitka pyrjo, ſakhadźeſche a njemdrjeſche a pokaſa roskaſujzy do durji:

„Won ſ tobu!“

Handrij wudźěraſche tak hkupje, ſo hórje bycź njemóžeſche, a bě wo tym pſcheežwědčeny, ſo knjeni Dobrakowej nichtó wutrjechicź a prawje doſcź cźinicź njemóže. Tola, njech je kaž chze, — wón bě žwoju winowatoſcź dokonjał! Chzyſche-li wona trózkacź, dobre, njech trózka! Sa nowej žkužbu žo Handrij njewobhonjeſche, a hdyžkuli bě jemu Dobrak žkužbu wobſtarał, wjedźeſche wón tu wěz ſaža poſtorcźicź.

„J, ſchto!“ buram kóždy krócź rjekny, „to dźě bě jenoż mój žort! Ja wſchak wot Dobrakez njepocźahnu.“

A wjeżele žebi hwiſdajo dźěkaſche Dobrakez hólcźkej wětrnik. To bě mały wumjekſki kruch. Wokſchidka žo lubje me wětſicźku wjercźachu, a hdyž by žo nacźahnył, klepotaſche kaž woprawdźity mkyn. —

Jakubk wyſkaſche, hdyžkuli wětrnik wuhlada. Ale pěſtonicź jeho Handrij wjazy njeżmědźeſche. Knjeni Dobrokowa bě žebi k temu pok doroſcźenu holzu ſe wžy pſchiſtajiła.

Nětkole bě to ſ krótka do žwjateho Jana, tužny a horzy dźeń. Dobrakezy mějachu ruzy poknej dźěła, ſo dyrbjeſche mkoda žona ſa tſjoch dźěłacź, dokelž běchu cźeladni wonkach na žynowych žnjach; wona pſchiběža horje na najſtwu, hdźež jejny muž runje nětkotrym hoſcźam zigary wubjeraſche. Wón žo wobroćži, Hana do teho kuta běžeſche, hdźež Amikowy mjehki korb k lěhanju ſtejeſche. Wot žwojeho poždlednjeho cźelcźkanja pož khorowaſche.

„Wón njecha jěſcź, Boſcźijo“, žona ſkorżeſche. „Najlěpſchu cźelazu pjecźeń žym jemu pſchinjeżka, ale njecha jeje měcź! Schto jeno ſ nim je — ach, mój pžycźk, mój lubuſchk!“

„Ach ſchto!“ Dobrak njcſcźerpny rjekny, „nětkole njeje khwile, na twojeho njeknicźomneho rawža hladacź!“

Hana bě tak pſchekwapjena, ſo ſ woprědka njewjedźeſche, ſchto wotmolwicź. Potom pak pocža ſymnje kaž wikowarka na koſazych wikach rěcźecź:

„Schtož chzych žo ja woprašchecź, kak dha žebi wój to myžlitaj, ty ſ macźerju, ſchtož teho Handrija naſtupa? Deleka žedźi mkynk, chze žebi jeho pſchiſtajicź, a tón pachoł žo ſaža wotlakuje. To wón wěſo wě, ſo tak dobrych dnjow wjazy njeſměje, kajkeż je pola naž měł. Ale doſcź dołho žym ſcźerpna była, dokelž žym na tebje dźiwała. Dlěje měžaza ſ nim wjazy pod jenym krywom njewoſtanu, to cźi ja praju.“

„Schtó dha žebi też hinak myžli? Kónz měžaza dyrbi ſ domu. Mkynk chze žebi jeho pſchiſtajicź? Cźakaj, chzu jemu krucże wotrěcźecź.“

Dobrak hněwny ſ najſtwy wuńdże. Hana žo ſaža k žwojemu pžej pſchiwobroćži, kiž na niczo njedźiwajo tu cźapnjeny žedźeſche, hłowu k ſcźěnje wobroćejo.

„Mój lubuſchko! Nichtó cźe lubo nima, hacž —“

Wuſtróżawſchi žo wona ruku wróćžo ſcźeže. Pož bě ſe žwojimi wótrymi ſubami ſa njej hrabnył. Jeno hrabnył, kužnył ju njebě. Ale ſa n j e j, žwojej knjenju! —

Mjes tym bě hoſcźenzaŕ Handrija ſa khornaŕ wſaŕ a krucże na njeho ſarěcźa:

„Kajke dha žu mi to wězy? Cźeho dla žo ty njepſchiſtajiſch? Schto? Ja žym tebi tola žkužbu wupowjedźił, nowy cźeladnik je pſchiſtajeny. Skónz wěžaza budźeſch na dróſy ſtacź! Roſymiſch dha to?“

Handrij na hoſcźenzarja wocži wudźěraſche, hacž tola woprawdże wěrnoſcź rěcźi.

„To by byko!“ wón bórcźeſche, „na hkowu ſ domu! Tajkeje hkupoſcże dla! Ja dźě žym ju wo wodacże prožył! — J, ſchto! Wy drje žortujecże!“

„Ně, ty njeknicźomne hólcźiſko! Ja njeżortuju; na nowy wěžaz žmój dźělenaj. A nětkole cźiń kónz! Halow!“

Wón Handrija do korczmarſkeje ſtwy žuny. Tam mkynk ſa blidom žedźeſche. A Dobrak krucże wotrěcźa:

„To žo wě, tón hólz chze, mkynkez wujo. Pola waž dźě je dobra žkužba. Wón dyrbi jeno to najprjedy nawuknycź.“

Hoſcźenzaŕ a mkynk wſchitke wuměnjenja srěcźeſchtaj.

Handrij pódla ſtejeſche, ale žkowa njerjekny, ani tehdom, hdyž žo jeho praſcheſchtaj. Napožledku jemu mkynk ruku k wobkrucźenju tykaſche, a dokelž jeho Dobrak do boka ſtorcźi, do njeje plazny k ſawdacźu. Ale hdyž bě mkynk žwětky tolerjako ſawdak wucźahnył a krucże na blido žadźił, žo Handrij wotwobroćži a runjež běſche žwětkym pjenjeſam jara dobry, wulecźa ſe jſtwy a njewſa tolerja. Sſnadź jeho ani widźał njebě. Pſched nim žo jemu wſchitko mucźeſche, dokelž jemu žylſy do wocžow ſtupichu. Wón je wottſchaže a rjekny jenoż:

„J, ſchto!“

Tola nětkole wonka ſtejeſche a widźeſche, ſchto wſchitko dyrbi wopuſchcźicź. Tu bě ſahroda, w kotrejž bě ryk a žnjak, dwór, po kotrymž kury běžachu a hołbje polětowachu, kotrež bě žebi kubkował, na kotrymž jeho wětrnik klepotajo žo wjercźeſche, tu pſchińdźeſchtaj jemu Dobrakez hońtwjerſkej pžaj Belo a Karo napſcheczo, kiž ſ mjehkim kolebazym žo khodom ſ wopuſchu wjechlujo k njemu khwataſchtaj. Hólcźk prěni krócź mjes žynowymaj woſomaj, kotrajž běſchtaj na pok wotkładźenaj, ſtupacź poſpytowaſche a wſchón ſbožowny ſchkrěczo jemu rucźzy napſcheczo tykaſche. To wſchitko ſpodźiwny ſacźiſchcź ua pomałkeho Handrija cźinjeſche, jemu běſche ſkoro, jako byſchtaj jemu nan a macź ſ nowa wumrjekoj. A hiſchćže něſchto bě pſchi tym, to bě njejažne, ale jeho pſchimaſche a hramjeſche, wón ſpósnawaſche, ſo žo jemu njebě tak wotrunowało, kaž to jeho wutroba měnjeſche, wón žo cźujeſche ranjeny, jako bychu jeho ſjebali, jemu běſche, jako budźeſche jemu něchtó ſa dobre žléborne jenoż nětote zyle tunje hrajkowſke pjenježki wróczo dał. Wón žo wot hólcźka a jeho pěſtoncże, kiž žo žmějeſche, wotwobroćži, ſtłóczi žwoje wobliczo do žyna bliſkeho woſa a hikaſche.

(Skónczenſe pſchichodnje.)

Ze Serbow.

— **„Pſchedźenak“, žerbſka protyka na lěto 1916,** je wuſchoł a je w Ssmolerjez knihicźiſchcźerni ſa 25 pj. doſtacź. Wona je ſe wſchěm nuſnym a pſchijomnym derje wuhotowana, ma rjane naſtawki, hermanki, kermuſche, wſchelake tabelle, kaž też wjele rjanych wobraſow ſ wójny. Duž njech žebi kóždy žerbſki hoſpodaŕ do žwojeho doma tutu protyku kupi. Wuſběhnycź chzemy, ſo je žerbſka protyka pſchi ſtarych mjenach ſa dny woſtała, mjes tym ſo žu druhe prytyki zyle nowe pſchijake. Na te ſtare pak žo wſchelake ſtare ludowe hrónczka, wěſchcźenja wjedra atd. pocźahuja. Wěſcże budże kóždemu ſ wužitkom, kiž ſměje „Pſchedźenaka“ na ſcźěnje wiżajo.

— **(Pſchemėnjenje w Michalſkej ſchuli.)** 30. oktobra je knjes wyſchſchi wucźeŕ kantor Kapleŕ na wotpocźink ſchoł. Wot lěta 1884 je wón ſ kantorom pſchi Michalſkej zyrkwi a ſ wucźerjom Michałkeje ſchule byk. Na jeho měſtno je zyrkwiny wucźeŕ Polak, hacž dotal w Maleſchezach, ſtupił.

— **(Do njeſboża pſchiſchoł.)** We waggonowej fabriży je dźěłacźeŕ a khěžeŕ Auguſt Valentin ſ Hnaſchez cźežko do njeſboża pſchiſchoł. S tym, ſo jedyn želeſniſki wós njejabzy wróczo pſchijěžże, wón njes ſtorkacźej pſchińdże a žo žmjertnje ſrani.

— **Poczinki w Budyſchinje** pjecża njejžu tajke, kajkeż dyrbjake w khutnym wójnſkim cźažu bycź. Pſchedſtejicźerſtwo Pětrowſkeje woždy je žo w žwojim poždlednim poždźenju wo nich njekhwalobnje wuprajiło a wobſamkło, žo najprjódzy pola garniſonſkeho komanda a měſchcźanſkeje rady jako polizajſkeje wyſchnoſcże wobcźežo-

wacź. Jeli by posdźischo trjeba było, mělo žo pola generalneho komanda namjetowacź, so bychu žo ſ wukasom woßebite pschedpißma wudałe.

— **(Wojerſki cźeknjeńź.)** Rekrut Cl. Pawoł Garbe wot pěſcheho regimenta cźißko 103 je wot žwojeho regimenta cźeknył.

— **(Dźěcźo žo woparilo.)** We wobydlenju kasarmſkeho domownika Grohmanna poltſeczalětny Grohmannez žynk hrajkajo bow horzeje wody powali. Dźěcźo žo tak cźežko wopari, so je tſi dny posdźischo w měſchcźanſkej hojerni wumrjeło.

— Wokrjeßny ſkótny lěkaŕ Steffani je hacź do 14. novembra dalſchu dowolenzu dostał. Sa jeho ſaſtupnika je žo ſa Budyſki wokrjeß namjeſny ſkótny lěkaŕ dr. Augſt, w Gudźiz hoſcźenzu w Budyſchinje bydlazy, a ſa Kamjeńſki wokrjeß wokrjeßny ſkotoleˇkaŕſki radźiczel dr. Göhre w Großenhainje pomjenował.

— **(Powyſchenje měſchcźanſkeje wójnſkeje podpjery.)** W poßlednim poßedźenju měſchcźanſkich ſaſtupjerjow je rada wosjewiła, ſo žu žo wo 1. novembra měſchcźanſke wójnſke podpjery powyſchiłe, a to tak, ſo žony wojakow 2 hr. a kóžde dźěcźo 50 pj. měßacźnje wjazy dostawaju. — Druha měſchcźanſka mjaßowa pſchedawaŕnja žo w Janaſchez rěſniſkich klamach na hornczeŕſkej drósy wotewri.

— **(Sebracźe koprowych, moßaſnych a cźiſtoniklowych wězow.)** Koprowe, moßaſne a cźiſtoniklowe wězy, a to koprowe pónoje, khachlonki, kótle, tołkacźe, kotrež žo njejßu hacź dotal dobrowólnje wotedałe, maja žo hacź nanajposdźischo k 16. novembrej na pſchedpißanym formularje pola měſtneje wyſchnoſcźe ſamolwicź.

— **(Najwyſchſche běrnowe płacźiſny.)** Budyſke hamtſke hejtmanſtwo je komunalny ſwjaſk ſaſtupujo po žkyſchenju pruhowaŕnje płacźiſnow ſcźěhowaze najwyſchſche běrnowe płacźiſny postajiło: Hdyž plahowaŕ běrnow je pſchetrjebarjej pſchedawa, njeßmě

a) zentnaŕ 2 hr. 85 pj. pſchekrocźicź, jeli ſo žo na dobo wjazy dyžli 10 zentnarjow kupi. Běrny, kotrež maja žo hnydom ſapłacźicź, žo darmo hacź k bližſchej želeſniſkej ſtaziji dowjeſu.
b) Hdyž žo 1 hacź 10 zentnarjow kupi, njeßmě płacźiſna 3 hr. 25 pj. ſ hotowymi pjenjeſamz pſchekrocźicź. Sa tule płacźiſnu dyrbja žo běrny w měſche do kupzoweho domu dowjeſcź.
c) Pſchi kupjenju niže 1 zentnarja njeßmě płacźiſna 4 pj. ſa punt pſchekrocźicź.

Wikowaŕ njeßmě žebi w drobnym pſchedawanju pſchi wotewſacźu wot 1 hacź 10 zentnarjow wjazy dyžli 3 hr. 50 pj. ſa zentnaŕ žadacź. Pſchi pſchedawanju niže 1 zentnarja njeßmě punt wjazy dyžli 4 p. wucźinicź. Pſchestupjenje tychle poſtajenjow žo ſ jaſtwom hacź do jeneho lěta abo po pjenjeſach hacź do 10,000 hriwnow khoſta.

— **(Najwyſchſche butrowe płacźiſny w Lubijſkim hamtſkim hejtmanſtwje.)** W Lubijſkim hamtſkim hejtmanſtwje žmě žo butra po ſcźěhowazych płacźiſnach pſchedawacź: khana mlokaŕnſkeje butry 1. družiny po 4 hr. 40 pj., khana wjeßneje butry 1. družiny po 4 hr. 20 pj., khana mlokaŕnſkeje a wjeßneje butry 2. družiny po 4 hr., khana wotpadanſkeje butry po 3 hr. 60 pj. Pola klamarjow žmě khana mlokaŕnſkeje butry 1. družiny najwyſchſche 4 hr. 60 pj., khana wjeßneje butry 1. družiny 4 hr. 40 pj., khana mlokaŕnſkeje abo wjeßneje butry 2. družiny 4 hr 20 pj., khana wotpadanſkeje butry 3 hr. 80 pj. płacźicź. Pſchekrocźenje najwyſchſchich płacźiſnow žo ſ jaſtwom hacź do 1 lěta abo po pjenjeſach hacź do 10,000 hriwnow khoſta.

— **Najwyſchſche płacźiſny ſa rěſne žwinje.** Swjaſkowa rada je najwyſchſche płacźiſny na hlownych wikach ſa rěſne žwinje poſtajiła. Po nich ma zentnaŕ žiweje wahi pola žwini pod 120 puntami 70 hr., wot 120 hacź 160 puntow 85 hr. a wot 160 hacź 200 puntow 100 hr., pola ranzow 95 hr. wucźinicź. Najwyſchſcha płacźiſna ſa punt cźerſtweho žwinjazeho mjaßa w Barlinje njeßmě 1 hr. 40 pj., ſa punt cźerſtweho tuka 1 hr. 80 pj. pſchekrocźicź. Dale wukas jenotliwym knjeźerſtwam móžnoſcź dawa, plahowarjow a wikowarjow na dyrbjenſke waſchnje k ſaſtaranſkim ſwjaſkam ſjednocźicź. Tak móža žo na pſchikład ratarjo wjetſcheje ſtrony k mlokowemu a mjaßowemu ſaſtaranju, mlokaŕnje k ſaſtaranju jeneho wulkeho měſta ſ butru, wikowarjo k ſaſtaranju induſtrialnych ſtron ſ běrnami na dyrbjenſke waſchnje ſjadnocźicź.

— **Sa wótcźinu žu žwoje žiwjenje na wojownijſchcźu woprowali:** Pawoł Pink ſ Worklez, vizefeldwebel Pětr Narcźik ſ Rachlowa pola Kulowa, Hermnan Schäfer ſ Wyßokeje, Pawoł Zyž ſe Žuriz, rěſnik Lukaſch ſ Barta, pſchekupz Dietrich ſ Barta, murjeŕ Měrſch ſ Barta a dźěkacźeŕ Scholta ſ Barta.

Sranili žu žo: Mikławſch Žur ſ Nowoje Wjeſki pola Worklez. — Jakub Korjenk ſ Ralbiz. — Max Korla Hancź ſ Wóßlinka. — Hendrich Kummer ſ Wyßokeje pola Wóßlinka. — Leutnant Kurt Zuckerriedel ſ Budeſtez. — Max Bryčza ſ Wóßlinka. — Hermann Ryčźeŕ ſ Jitra. — Jurij Ssuchi ſ Rózanta. — Jan Kuſchk ſ Worklez.

Sso ſajeli abo žo ſhubili: Žiwnoſcźeŕ Bjenada ſ Lomſka pola Minakała. — Žiwnoſcźeŕ Schloza ſ Pßowjow. — Mlokaŕnik J. Fuhrmann. — Max Iſrael ſ Khwacźiz. — Žiwnoſcźeŕ Altnickel ſ Lipicźa. — Cźeladnik Ernſt Młynk ſ Brěſynki. — Žiwnoſcźeŕ Ducźman ſ Delnjeje Hórki. — Cźeladnik Pětſch ſ Khróſta. — Dźěkacźeŕ Mrós ſ Wulkeje Dubrawy. — Rěſnik Wawor ſ Wulkeje Dubrawy. — Porzlintocźeŕ Sym ſ Wulkeje Dubrawy. — Dźěkacźeŕ Schmidt a póſtſki poßelnik Ullrich ſ Barta.

Se Židowa. Ludowa kuchinja je žo w tudomnej turnowaŕni w Rubjanym Frankfurcźe ſchtwórtk wotewrika. Kóždy móže w njej požitny wobjed po 20 pjenjeźkach dostacź. Snamki ſa to žu hacź na dalſche w fabrikſkimaj komtoromaj papjernika a kopornika a w Židowſkim wokrjeßnym wuſtawje ſa hotowe pjenjeſy dostacź. Jědźne žudobje njetrjeba žo žobu pſchinjeſcź, dokelž jo kuchinine ſarjadniſtwo wupožcźuje.

Se Židowa. W poßlednim poßedźenju tudomneje gmejnſkeje rady je žo wobſamkło, ſo ma žo gmejnina potrjeba ſ 85 prozentami gmejnſkich a ſ 15 prozentami leżomnoſtnych dawkow wurunacź. Sa wójnſku požcźonku je gmejna 35,000 hriwnow podpißała a hižo wupłacźiła. Pola komunalneho ſwjaſka je gmejna 268 zentnarjow běrnow ſkałała. 12. a 13. novembra budźe na Židowje ſběrka ſa Cźerwjeny kſchiž. Gmejnſka wyſchnoſcź ma žo k telefonej pſchiſamknycź.

Se Židowa. Sa Židow a wokolnoſcź je žo poboczne towarſtwo „Domowinſkeho dźaka“ ſałożiło. Wunoſchk towarſtwowych lětnych pſchinoſchkow něhdźe 300 hriwnow wucźinja.

S Delnjeje Hórki. Pomoznemu wucźerjej Rauſendorfej, vizefeldweblej w pěſchim regimencźe cźißko 103, je žo medailla Bjedricha Auguſta ſpožcźiła.

S Hornjeje Borſchcźe. Dopomnjeńſki kſchiž ſa dobrowólne wothladanje we wójnje je tudomny fabrikaŕ Ernſt Emil Dornig dostał.

S Maleſchez. Skót tudomneho kublerja Hermanna Lorenza je na pokhromu ſkhorił.

S Cźornjowa pola Kamjeńza. Tele dny tu Khorla Lorenz a jeho mandźelſka ſkoty kwaž žwjecźeſchtaj.

S Rakez. Jutſje, njedźelu 7. novembra, wotměje žo w tudomnym hoſcźenzu „Sakſkeho doma“ ſpěwanſki konzert, kotrehož wunoſchk towarſtwu „Wótcźiny dźak“ pſchipadnje. Program wopſchija pódla jenohłóßnych ſpěwow: ſchtyrihłóßne mužſke khory a ſchtyrihłóßne žónſke khory, kotrež budźa žo wot ſjednocźenych Budyſkich mužſkich ſpěwanſkich towarſtwow kaž tež wot žónſkeho khora zyrkwinych ſpěwarjow Pětrowſkeje zyrkwje ſpěwacź a budźa ſ wjetſcheho džela khutne a nětcźiſchemu cźaßej pſchiměrjene. Schtóž chze žo w tutym khutnym cźaßu nad kraßnymi ſpěwami natwaricź a ſchtóž ma cźopku wutrobu ſa naſchich wojakow a chze žwoju darnicźiwu ruku wotewricź ſa wbohich wojakow, kiž žwoju ſtrowotu ſa wótzny kraj wopruja, žo ſ tutym wutrobnje pſcheproſchuje. Konzert ſapočznje žo popołdnju w 4 hodźinach.

S Rakez. Wóndano žo pißaſche, ſo je ſamkaŕ Handrak ryčźeŕſku žmjercź na wjecźornym bitwiſchcźu poczerpił. Temu tak njeje. Po nowiſchich powjeſcźach je wón we franzowſkej jatbje. Teho runja žu ſ naſcheje woßady po poßlednich powjeſcźach P. Schibak ſ Rakez, J. Willenberg ſ Jeńſchez a J. Kruža ſ Trupina, a to wſchitzy tſjo na jenym měſtnje we franzowſkej jatbje, mjes tym ſo je J. Scholta ſ Trupina něſchto mało wot nich ſdaleny. Bóh luby Knjes jich wſchěch ſaže cźiłych domoj wrócź.

S Rakez. Tudomne žerbſke towarſtwo „Lipa“ wotmě 17. okt. žwoje porjadne poßedźenje, kotrež knjes pſchedžyda po ſwucźenym waſchnju wotewri. Sapiß poßlednjeho poßedźenja žo cźitaſche a žo ſa prawy ſpóſna. Knjes pſchedžyda ſpomni ſ nutrnymi žłowami na naſcheho pſcheczela Franza Krala, kotryž je na bitwiſchcźu padnył. K jeho cźeſtnemu wopomnjenju pſchitomni ſe žwojich žydłow ſtanychu. Też žo wopomnjecźe žyna knjeſa pſchedžydy, Arnoſchta Micźki, kiž je teho runja ſa wótzny kraj ryčźeŕſku žmjercź wumrjeł, na žambne waſchnje cźeſcźeſche. Po nětkotrych małych a mjenje wažnych wuradźenjach žo poßedźenje ſkónczi, hdyž bě žo hiſchcźe wójnſki dopiß pſcheczitał, kiž bě Jan Fähla, žyn žobuſtawa E. Fähle, ſ wójny towarſtwu „Lipje“ póßłał.

S Draždźan. Kral Bjedrich Auguſt je ſtatneho a wójnſkeho miniſtra, generala infanderije, kotryž je nětkole we wójnje, po jeho

žadanju se sastojnstwa wójnskeho ministerstwa puschczik, doniž žo s wójny njewróczi. Sa naměstneho wójnskeho ministra je žo generalny leutnant s Walsdorf pomjenowak.

S Draždžan. Krajnemu žejmej, kotryž žo blische dny shromadži, žo sakonjowy naczisk pschedpokoži, po kotrymž ma žo dokhodny dawk wo 20 prozentow powyschicz. Samoženje hacz do 1400 hriwnow wot pschirażka žwobodne wostanu. Bližsche klažby žo hnydom s polnej wyžokosczu njepotrjecha; pschirażk ma wjele bóle po něczim k polnej wyžokosczi dostupicz.

S Běleje Wody. **Dżewjatnaczelětna dżowka hosczenzarja Frommelta, kotryž je we wójnje, je žo wot schtwórtka shubika. W sawostajenym liscze wona pische, so chze žebi žiwjenje wsacz.**

S Brěsowki pola Sslepeho. S nascheje wžy staj po poždlednich wojowanjach w Franzowskej podoffižer Matej Badar a reserwist Jurij Berto želesny kschiž dostakoj.

Přilopk.

* (Mordar žwojeje maczerje.) Schěžnaczelětny měchanikus Pawol Kurt Vogel w Draždžanach bě wot makoscze njedoczink byl; wón bě kradnyl, wokolo dundal a bě, žwoje poždlednje městno wopuschcziwschi, žebi wotmyžlik, do Barlina pschecžahnycz. So by žebi trěbne pjenjesy sa puczowanje wobstarak, wón se žekeru žwoju macz sarasy, mjes tym so wona po wobjedže na sofje drěmasche, a jej potom hospodarske pjenjesy sebra. Po mordarstwje wón se snatymi w korczmje kharty hrajesche a potom do Barlina wotjědže, hdyž pak jeho hižo na dwórnischczu sajachu. Ssud wobskorženeho, kotryž žo bjese wscheho hnucza žwojeho njeskutka wusna, po namjecze statneho ręcznika k jastwu na 15 lět, dowolenemu najwyschschemu khostanju, saždži.

* (Butrowe płaczišny w Bayerskej.) Bayerske knježerstwo je postajilo, so ma w Bayerskej punt butry nanajwyschsche 2 hriwnje płaczicz.

* **(Město, kotrež žanych běrnow dostacz njemóže.)** W poždženju wokrježneho wubjerka Freibergskeho hamtskeho hejtmanstwa žo měschczanosta s Branda-Erbisdorfa wobczežowasche, so njedžiwajcy wschěch prózowanjow jenu njeje móžno byko, na wžach sa žwoje město běrny nakupicz. Wón je spytak, w bližschej wokolnosczi 4000 zentnarjow nakupicz, so by wyžoke wudawki sa pschiwoženje salutowak a so mohł běrny potom tuńscho wotedacz. Teho dla je wschitkim kublerjam we wokolnosczi pitak, tola nihdže njeje mohł běrny dostacz. Pschi tajkich wobstejnosczach je czežko, žadanje wobydlerstwa, kotrež žebi pscheje, so by jo město se žiwnosczu sastarako, spokojicz. Duž jenu njeje niczo druhe wubyko, hacz žo na komunalny swjask wobroczicz.

* **(Sso sarasył.)** W Gersdorfje je do tamnischeje skały husar Müller padnył, kotryž dla žwojeho wotkhorjenja w hojerni w Gottleubje pschebywasche. Wón bě žo s někotrymi towarschemi wukhodżowak a bě pscheblisko k skalinej kromje pschischoł, ta so 30 metrow hluboko padže. Wobžaromny człowjek je hižo dwójzy we wójnje pobył a žwojemu wotkhorjenju napscheczo dżesche.

* **Roszjohnowanje s jejnym žynom,** kotryž bě žo k wójsku swołak, bě 57 létnu mandželsku konditora Ehle w Detmoldže tak roshoriło, so wona dwě hodžinje po wotjěždże žwojeho žyna wumrje. Wona bě jeho na dwórnischczo pschewodżała a žo potom zyle stysknа domoj wróczika, hdyž žo wona s Božej ruczku saja.

* **(Se želesniskim czahom žo pschejěł.)** Pola Kassela je žo sapschah spediteura Greina s Wanfrieda w nozy s ludžazym czahom shrabnył a žo pschejěł. Konjej staj morwaj, pohoncz a pschewodżer czežko sranjenaj.

* Njehańbiczіwy nadpad je žo njedželu wjeczor w lěžnej khosejowni pola Dänkriz, Crimmitschawskemu sastojniskemu towarstwu žkuschazej, skuczik. Wjeczor w 10 hodžinach do khosejownje, w kotrejž jenož žony pschebywachu, sababjeny rubježnik sastupi a pschitomnym revolver napscheczo dżerżo jim pjenjesy wudrě. Ssmjercz wustróžane žony žu jemu 40 hriwnow pschepodale. Pschestupnikej žo poradži, do lěža czeknycz, prjedy hacz pomoz doňdže.

* (93,000 hriwnow sa slamane jabluczko.) Prjedawschi direktor Eisenachskeho měschczanskeho džiwadła, Hermann Rudolf, bě w lěcze 1900 na woschkrocze na měschczanskej ležomnosczi padnył, pschi czimž žebi jabluczko jeneje nohi slama. Dokelž direktorej teho dla njebě móžno, žwoje powołanje dale wukonjecz, žebi wón wot města Eisenacha sarunanje žadasche. Krajny žud pak jeho se skórżbu wotpokasa. Hdyž bě należnoscz psches někotre instanzy schła a žo direkorej skónczinje prawo na sarunanje schkody pschiżudži, je žo wurunanje wujednako, po kotrymž direktor Rudolf pódla sarunanja wschěch khostow 93,000 hriwnow jako sarunanje schkody dostanje.

* **(19 dżeczi žo spalilo.)** W Peabody w Massachusetu w polodnisch ich statach połnózneje Ameriki je žo pschi wohnju w jenej ludowej schuli 19 hólzow a holzow sadużyło, runje telo je žo sraniło. W schuli bě 700 dżeczi, hdyž žo na dobo rosbuchnjenje sta, a. płomjenja žapachu. Kak je woheń nastak, njeje snate.

* **(Schtyri wožoby žo skónzowake.)** Žałožny krwawny njeskutk je žo njedželu w nozy w Ostüblawje njedaloko Pruskeho Stargarda stak. Tam žo rano w 5 hodžinach dom młynka Schwedowskeho wotpali. Hdyž žužodża pschikhwatachu, psched palazym domom 17lětneho Schwedowskeho žyna czežkosranjeneho a s krwju polateho namakachu. Wón powjedasche, so žu žo w nozy někotsi mužojo do domu dobyli a jeho wowku, macz a jeho dweju bratrow skónzowali. Dokelž dom wschón w płomjenjach stejesche, njemóžachu žo czeka s njeho wunjesczi. Hakle nasajtra dopołdnja swuhlene zbytki skónzowanych namakachu. Na tsjoch mkodych ludži, kotsiž žu s wukhowarnje w Khojnizach czekli, tukaju, so žu mordarstwo skuczili. Sa njekražnikami žo žlédži. Młynk Schwedowski je w tu khwilu we wójnje.

* W Baselu jedyn schtyrnaczelětny schuler jenu se schrótom napjelnjenu patronu namaka. Wón spyta s hejkojtej jehłu schrótowe sornjatka s trubki swuczahacz. Na dobo patrona rosbuchny, hólzej tsi porsty lěweje ruki wottorhny a jemu jene wóczko srani.

* **(Zónski wuhnjer.)** Zónske poczinaju wscho mužaze dżelo czinicz. Město Ssemil w Czechach móže žo khwalicz, so ma prěnje jenu wuhnjerku. Hdyž wóndano žyna semrjeteho wuhnjerskeho mischtra do wójska swołachu, jeho dwazyczilětna žotra jeho město pschewsa. Wona se žwojim pjatnaczelětnym bratrom s rěblom, khoschczom a želesom wuhnjersku drastu wobleczena do domow khodži a s wuhenjow žasy njecze.

* **(Se želesniskim czahom žo pschejěł.)** Hdyž chzyshe gmejnski pschedstejicer Puschendorf s Nickelsdorfa pola Crossena se žwojim sapschahom psches želesnizu pschejěcz, czah pschijědže a konjow shrabny, kotrajž žo hnydom morischtaj. Puschendorf a jeho wuj, kotrajž na wosu žedżeschtaj, njesranjenaj wostaschtaj. Njesboże je žo s tym stako, so sawjera njeje dele puschczena byka.

* **(Sso s njewobhladniwoszu satsělił.)** W Frauenfeldže njedželu 12lětneho žyna měschczanskeho dżěkaczerja Rugglia morweho namakachu. Hólz bě s jenym revolwrom hrajkał, pschi czimž bě žo jemu kulka do praweho wóczka wutsěliła.

Kermuscha 1915.

Wy luby žerbske wožady,
Hdyž žwjeczicze dżeń kermuschny,
Dha pschi tym pak tež wopomńcze,
Kak važny tutón žwjedżeń je.

Kak běchmy prjedy wježeli,
Hdyž domoj na kermusch žmy schli,
Kak srudnje pak to lětža je
We czažu wójny stysknjeje.

Hdyž na kermuschnym žwjedżenju
Naž swony kemschi wokaju,
Do Božoh' doma khwatajmy,
Tam k jeho czesczi spěwajmy!

Naž wěża k njebju pokaże,
Hdżež Bóh ma žwoje bydlenje,
Tam horje po wschěm bědżenju
Naž dowjedże Bóh sa ruku.

Hdyž do zyrkwje nuts stupimy,
Próch žwětny s nohow wotschažmy,
Tam knježi žwjata czischina,
Prjecz wot naž žwětna hara wscha!

Nam s dupy Jesuž pschiwoła:
Njech ke mni pschińdu dżeczatka,
Schtóž wěri a tež kschczeny je,
Tón moju sbóžnoscz dostanje.

A tam nasch Sbóžnik na kschižu
Na Božtm žwjatym woltarju
Nam pschiwoła: Ssem pójcze wschě,
Kiž sprózni, wobczeżeni scze.

O njejžu žłowa biblije
Nam žłódki troscht w wschej trudobje,
Kiž duschowpastyr wucži naž
Tam s klětki sa nasch trudny czaž.

Hlaj, pischczelow hłóž saschumi,
Njech khěrlusch džakny saklinczi,
Haj, w Božim domje spěwajmy
Czesczi, khwalbu a džak nutrny.

Hdyž wustupimy s zyrkwje saž,
Tam někotry row wita naž,
Tu spitaj nasch nan, maczerka,
A tam tež nam row wuryja.

Duž, lube žerbske wožady,
Dom Boži wot waž waženy,
Jón mějcze stajnje we czesczi,
Najrjeńschi dom je na semi.

J. Kruža.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smeje jutsje, 23. njedźelu po Sswjatej Trojizy, rano w 7 hodźinach farat Răda serbsku spowjednu wuczbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin smeje duchowny Tyschek serbske a w 10 hodźinach němske predowanje; bożemjeprajenje na wotpočink so podawazemu knjesej wyschschemu wuczerjej a kantorej Kaplerjej a sapołasanje nowego wustwoleneho zyrkwinskeho wuczerja, knjesa Polaka, do sastojnstwa psches k. fararja Rădu.

Ssrjedu popołdnju w 3 hodźinach shromadźizna kschesćijanskeho žónskeho towarstwa.

Ssrjedu wjeczor 1/2 6 hodźin wotměje duchowny Tyschek serbsku wójnsku modlerstu hodźinu.

Tydźenske sastojnske dźela smeje duchowny Tyschek.

Wŏrowani:

W Michalskej zyrkwi: Arno Rudolf Cžerśti, blidar we Wulkej Dubrawje, w tu khwilu jako pionĕr na wojownischczu, s Gustlu Selmu Radonez se Sskoneje Borschcże. — Jan Ernst Rychtar, wojnar w Sajdowje, s Martu Marju Wünschez dźĕl. Janakowej w Khelnje.

W katholskej zyrkwi: August Rudolf Wilnizar, w tu khwilu pschedmischtr w kral. khĕž. 9. regimencże pólnych hubizow, s Lenu Hanu Kaschporez w Hrubjelczizach.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Helmut Waltar, Khorle Bohuměra Tiefensesa, samkarja w Tšĕlanach, ß. — Ernst Rudolf, Ernsta Bribesa, pohonca na Zidowje, ß.

S druhich woßadow: Johana Herta Steglichez w Debischkowje. — Ernst Alfred, Hermana Micza, murjerja w Bóscherizach, ß. — Kurt Pawol Schlenker w Hornjej Borschcži. — Max Waltar, Pawoła Nycze, najeńka piwarnje w Huszy, ß. — Marja Elsa, Khorle Bjedr. Aug. Ducžmana, wobydlerja we Lutzjanskej Dubrawje, dź. — Hana Margareta, Augusta Kalicha, žiwnoscerja we Worzynje, dź. — Marta Lisbeta, žiwnoscerja Kocha w Noßaczizach, dź. — Albert Jurij, skałarja Frenza w Jamnom, w tu khwilu na wojownischczu, ß.

Zemrjeli:

W Michalskej woßadze: 28. oktobra: Marja dźĕl. Winklerjowa, rentu dostawarka w Dobruschi, 74 l. — 30.: Gustav Adolf Scholta, murjer w Jeulezach, 65 l. 5 m. 10 d. — Marja Pětrichowa, njebo Jana Pětricha, fahrodnika w Brĕsynzy, sawost. wudowa na Zidowje, 80 l. 9 m. 5 d. — Hana Krystla Handrikowa, Jurja Augusta Handrika, kublerja w Sskonej Borschczi, sawostajena wudowa, 70 l. 8 m. 9 d.

W druhich woßadach: Hana swud. Nowakowa w Hodźiju, 77 l. 6 m. 19 d. — Elsa Herta, A. G. Seligera, fabrikskeho dźełaczerja w Mĕrkowje, w tu khwilu na wojownischczu, dź., 22 d.— Max Artur, Jana Fórmana, najeńka mlokarnje w Minakale, ß., 2 l. 10 m. 26 d. — Pawol Richard Nowak, njemandź. ßyn we Wjeßelu, 1 l. 2 m. 22 d. — Hana Mĕrczinez, wobydlerka w Bukezach, 77 l. 10 m. — Hana swud. Lowkowa, wumjeńkatka w Rakojdach, 71 l. 6 m. 10 d. — Jan August Poldrak, wumjeńkat w Skanezach, 72 l. 4 m. 19 d.

Zyrkwinske powjesće s Hodźija.

23. njedźelu po Sswjatej Trojizy smeje duchowny Voigt rano 1/2 8 hodźin němsku spowjednu wuczbu, 1/2 9 hodźin smeje farat Kschižan němske a 3/4 10 hodźin serbske predowanje.

Ssrjedu wjeczor w 5 hodźinach budże so němska wójnska modlerska hodźina wotbywacz.

Zyrkwinske powjesće s Budeschez.

23. njedźelu po Sswjatej Trojizy smeje farat Domaschka rano 1/2 8 hodźin serbsku spowjedź, duchowny Bóiz dopołdnja 1/2 9 hodźin serbske a w 10 hodźinach němske predowanje.

Njedźelu popołdnju w 2 hodźinomaj smeje farat Domaschka kemsche sa dźĕći.

Wutoru wjeczor 1/2 8 hodźin smeje kschesćijanske towarstwo žónsleje młodźiny shromadźiznu.

Schtwórtk wjeczor we 8 hodźinach smeje kschesćijanske towarstwo mužskeje młodźiny shromadźiznu.

Żelesniski jĕsdny plan.

płaczazy **wot 1. oktobra 1915.**

S Falkenberga do Kohlfurta.

S Falkenberga		7,17	10,11	2,56		5,48	8,48
Ruhland	6,18	8,52	11,29	4,21		7,23	10,05
Cžorny Kholmz	6,44	9,30	11,56	4,49		8,05	10,33
Wojerezy	6,55	9,52	12,17	5,02		8,15	10,47
Las	7,08	10,10	12,35	5,20			11,05
Delni Wujesd	7,18	10,21	12,46	5,30			11,16
Klětno	7,26	10,32	12,55	5,38			11,25
Hórki	8,20	11,29	1,48	6,18			12,12
Do Kohlfurta	8'55	12,06	2,22	6,53			12,47

S Kohlfurta do Falkenberga.

S Kohlfurta	3,55		8,30	—	10.30	1,03	7,05
Hórki	4,27		9,03	—	11,03	1,35	7,41
Klětno	5,10		9,34	—	11,50	2,29	8,31
Delni Wujesd	5,19		9,42	—	11,58	2,39	8,42
Las	5,29		9,52	—	12,07	2,51	8,53
Wojerezy	5,50	7,13	10,06	—	12,22	3,27	9,15
Cžorny Kholmz	5,53	7,23		—	12,31	3 38	9,25
Ruhland	6,24	7,56		—	12,56	4,20	9,93
Do Falkenberga	7,48	10,04		—	2,10	5,30	11,22

S Shorjelza do Kohlfurta.

S Shorjelza		3,20	6,13	7,25	9,10	12,08	1,53	3,29	6,58	8,37
Do Kohlfurta		3,47	6,52	8,20	9,45	12,48	2.45	4,04	7,26	9,13

S Kohlfurta do Shorjelza.

S Kohlfurta	5,50	6,56	9,58		1,10	3,41	5,44	6,18	9,26	3,37
Do Shorjelza	6,45	7,34	10,40		1,50	4,18	6,24	6,53	10,05	4,12

Nětko je najwjetschi czaß

ßo wo dobrosczi a tunjosczi mojich

Draniskich trajnje ßo tepjazych khachlow

pscheßwĕdczicz s kotrychž mam wulki sklad wschĕch wulkosczow kulojtych a schtyrirózkatych, czornych a emaillowanych.
Wobhladanje bjes kupenja je dowolene.
Žadajcże ßebi sapißy s nowymi pokaskami.

Kótkojte kachle s lateho żelesa a worzloweho blacha, kanonske khachle a pschißkuschki, kužiske wódne pónoje we wulkim wubjerku.

Pawol Walther,

żelesowa wikowatnja w Budyschinje
na khĕžorskej drósy 4.
Sakožk 1881 Telefon 599

Hurra! Hurra!

Jako tuni wschudże snaty

kneflowy a jehłowy basar

tu saßo je.

Njedźiwajzy powyschenja placźisnow hacz 30—70 prozentow,

hermank w Budyschinje

wschĕ wĕzy, kaž: **cźrijowe schnóry** wschĕch dołhosczow, **zwjern, schatowe knjefle, banty, ryßowanske hosdziki, tłoczne knjefle, czeßaki,** kaž tez wschĕ druhe krótkotworowe wĕzy po pomyßlnje najtuńschich placźisnach pschedawam. Wosjewjam, so nimam žadyn **brak,** ale jenoż prĕnjoklaßne twory.

Wulki sklad. Najtuńsche placźisny.

Eugen Gaitzsch s Draždźan.

Stejischczo: Žitne wiki hnydom pschi bohatych wrotach.
Spósnacz na firmje.

Hurra! Tuni Eugen ßo widźecz da. Hurra!

Tschentscher

na bohatej haßy

Cźorne krawaty
Pißane krawaty
Bĕle krawaty.

Snaty najlĕpsche pizowanje pschi nĕtczischej drohocze

runkliza a njewubĕrane strowe bĕrny

ßu dostacz pola **Bombacha a Paatza**
w **Kamjeńzu** w Sakskej.

Pschedźenak.

Protyka ja Sserbow

na lěto

1916

je ja 25 pj. we wudawarni Serbskich Nowin dostacź.

Karbidowe lampy

wschěchpłaczišnow a wuwjedźenjow poruczа

A. Barsch,

klampnarski mischtr w Rakezach.

Czerstwy karbid

pschezo na składze.

Běrny

po jenotliwych dźělbach

hacź do 800 zentnarjow

hnydom k podawanju pyta

W. Fuchs

fabrika jěsdnych kołow

pschi Draždźanskej drósy

w Budyschinje.

Sserbske a němske spěwarske

ßu dostacź

we wudawarni Serb. Nowin.

Jutrnica,

serbske tow. za Njeswačidło a wokolnosć,

změje, da-li Bóh, **njedźelu 14. novembra** popołdnju w 4 hodźinach pola Pleinec posedźenje.

Knjez wučeŕ Wjela je přednošk přećelnje přilubił.

Ważneho rozrěčenja dla so wo bohate wobdźělenje prosy.

Wšitkich lubych sobustawow a hosći wutrobnje přeprošuje

předsydstwo.

Kuchańki, stwinske a ßłużobne holzy, mlokowe holzy, hródźne dźowki, holzy k ßwinjom, wotroczkow, ßrěnkow, rólnych pohonczkow wolazych a dźěłaczerske ßwójby pyta hnydom pschistajeŕka **Görlichowa** na ßukelnskej haßy 1 na rózku khěžorskeje dróhi w czrijownі knjesa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

Palma měra,

położena w duchu na row lubowaneho manželskeho a nana

Handrija Henežki ſ Rakez

wumrje ryczerſku ßmjercź w hojerni w Cheluve w Franzowskej 2. novembra 1914 44 lět stary.

Mój Bożo, hdźe ja wnmrjecź budu?
Hdźe w kajkim rowje budu spacź?
Hacź budu spacź pschi ßwojim ludu?
Mje zusa semja pschikrywacź?
Tak někotry drje myßli ßej,
Wojujo w bitwje zakoßnej.

We Cheluve tam na kerchowje
Dźenß ſ waschimi scże myßlemi,
Tam spi žno lěto w khłódnym
Wasch luby nan a mandźelski. [rowje
Ach, wam tak jara cżežko je,
So k rowej stupicź njemžecże.

Wón wot waß strowy, wjeßły
Do wójny, kiž nasch troscht tu, [dźěsche,
We bitwach ßwěrnje wojowasche
Sa krala, dom a wótczinu
Hacź w bitwje bu wón sranjeny
Do lazareta wjeseny.

To běchu cżežke, stysłkne cżaßy,
Hdyž žana powjesćź njepschińdźe
Hacź je wón strowy, cżiły saßy.
Abo hacź cżežzy khory je,
Dha na dobo wy dostaschcże
Tu srudnu powjesćź: Morwy je.

Ach, my ßmy ſ wami sacżuwali
Wschu waschu cżežku srudobu,
Wschě ßylsy, kiž scże wupłakali
Wo jeho ßwěrnu wutrobu,
Bě ßwěrny mandźelski a nan
A pobożny tež kscheschcźijan

Wschěm waschim ßylsam měru
Jom' w njebju jara derje je, [stajcże,
Schtoż cżini Bóh, je dobre, prajcże,
Kónz ma wschě jeho cżerpjenje.
Wón spi nětk w zuibje dalokej,
Joh' duscha schła pak k Jesußej.

Měj dźak! spi derje ßtłódke spanje,
Ty ßwěrny nano, mandźelski,
Hacź skhadźa rjeńschich jutrow ranje,
A Bóh cże ſ rowa wubudźi,
Tam w njebju w jeho kraßnosći,
Naß ſ tobu wěežnje sjednocźi.

Na žadanje srudneje mandźelskeje **J. Kruža.**

Palma měra

na row

Herrmana Rychtarja ſ Njechornja,

padnył 19. oktobra psches njepschecżelsku kulku w Franjowskej, 24 lět stary.

Hłóß: Kschesecź-jenjo, ach tu njej atd.

Hdyž ma cżłowske žiwjenje
Jow 'žno mako wobstajnosćze,
Hórje tola w wójnje je,
Hdźež psched njepschecżelom prosćze
Wojak steji na straži
W nóznej cźmi a wichori.

Mój bratr wojak njeběsche,
Saſtupnik pak tola běsche,
Kaž je ßo jim wjele schko,
Wón do wójny ßobu dźěsche,
Hdyž tak loni augusta
Do wójska ßo sawoła.

Regiment saſtupnikow,
W Budyschinje tworił je ßo,
Hdyž je do wojakow schoł,
Pschijeli ßu jeho do njoh'
Pilnje ßobu wuknył je,
Dóńž w Franzowskej njeběsche.

Bóh tón Knjes joh' swarnowa
Tam, hdźež strach bě sa njoh' wulki,
Mina psched nim rosbuchka,
Husto lětachu tež kulki,
Wón bě, kaž mi pißasche,
Zyle ſ pjerschcżu pschikryty.

A tak jeho pschecżeljo
Ssu joh' ſ pjerschcże wuhrjebali,
Scżěhwki ske pak sa njeho
Žane njejěu wopißali,
Jedyn strach saß nimo bě,
S stróżelemi wotbyty.

We sańdźenym měßaju,
Dźewjatnateho to běsche,
W nozy dyrbi na straßu,
Jedyn towarſch ßobu dźěsche,
Njepschecżel jej' saßkapi
A do njeju wutſěli.

Mojoh' bratra towarſch wschak
Pschi tym wosta njesranjeny,
Prědnischi mój bratr tón pak
Bu tam ſ kulku pschetſělany
Runje tak do khribjeta,
So psches njeho pschelecża.

Hojerna Neuschatelska,
Kotraž drje najbliższcha běsche,
Je joh' hnydom pschijała,
Ale ſ nim tak k kónzej dźěsche,
Wón ßo, kaž ßym shoniła,
Na tiecźi dźeń wudycha.

Stysknosćź kiž je sacżuwał
W hojerni, drje njebě mała,
A je tola wěsće ßkał
Sdychnjena, so tež jom' hnada
By ßo wěsće dostała
Psches krej luboh' sbóżnika.

Hischcże jenoh' bratra mam,
Kotryž tež we wójnje steji,
Pschidźělany k kódźnikam,
Kiž tam ſ zeppelinom jěsdźi
Ach to nadawk straschny je,
Bóle hacź ßej myßlimy.

Lěcże dwě stej nimo schkej,
So nam ßmjercź je starschich wsała,
Ach to kóždy pósnaje,
Tajka srudźba njeje mała,
Nětko ßama steju ja,
Wopuschcżena ßyrota. F.

Jeho jenicżka ßotra Khrysta Rychtarjez.

Rjekowsku ßmjercź sa wótczinu je 10. oktobra nasch lubowany wutrobnje dobry ßyn, a bratr, ßwak a wuj

Jan Sommer

reserwist w pěschim regimencże cżišßko 103, 11. komp.

w 26. lěcże žiwjenja poczerpił.

To hłuboko srudźeni wosjewjeja

w Porschizach, Libuchowje a we **wójnje,** 30. oktobra 1915

hłuboko srudźenaj starschej se ßotrami a bratrami a druhimi sawostajenymi.

Nětk nimo je wscha nadźija
Na saßowohladanje,
Cże kryje semja franzowska,
Hdźež spisch nětk ßtłódke spanje,
Hacź Bóh cże ſ rowa wubudźi
A ſ nami wěcźnje sjednocźi.

(K temu cżišßku pschikoha.)

Pschiloha k czišku 45 Serbskich Nowin.

Ssobotu 6. novembra 1915.

Placišny rěsneho skotu na Drazdzanskich skotnych wikach.

4. novembra 1915.

Placišny po zentnarju a hriwnach.

Skotne druzhiny a wosnamjenjenje.	Zywa waha	rěsna waha
Woły:	hr.	hr.
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacz do 6 lět	73—77	126—131
2. mjaßne	—	—
3. młode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	60—66	123—129
4. rjenjo pizowane młode, derje pizowane starsche	50—55	111—119
5. hnadnje pizowane lóżdeje staroby	38—45	99—104
Jałojzy a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	73—77	128—132
2. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacz do 7 lět	70—75	133—138
3. starsche, wukormjene kruwy a hnadnje wuwite młódsche kruwy a jałojzy	49—59	106—117
4. rjenjo pizowane kruwy a jałojzy	36—43	91—103
5. hnadnje pizowane kruwy a jałojzy	25—32	81—91
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	70—75	117—122
2. rjenjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	46—54	98—107
3. hnadnje pizowane	38—41	88—93
Czelata:		
1. najlěpsche s mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	77—82	130—133
2. rjenje kormjene abo tež dobre wot zyza	64—69	118—123
3. hnadnje wuwite wot zyza	57—61	104—109
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpschich raßow a jich schižnjenjow w starobje hacz do 1¼ léta	127—132	163—168
2. mjaßne	110—120	140—150
3. hnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	100—120	132—152

Placišna produktow.

W Budyschinje płaczi: punt howjaseho mjaßa wot 1 hr — pj hacz 1 hr. pj., punt czelazeho mjaßa wot 1 hr. 10 pj. hacz 1 hr. 30 pj., punt wjazeho mjaßa wot 1 hr. 80 pj. hacz 2 hr. — pj., punt schmalza wot — hr. pj. hacz 2 hr. 40 pj., punt pschenczneje muki wot — hr. 22 pj. hacz — hr. pj., punt rzaneje muki wot — hr. — pj. hacz — hr. 19 pj., punt chlěba wot — hr. — pj. hacz — hr. 16 pj., punt hnuscheneho polcza wot — hr. — pj. 2 hr. 70 pj., punt mlěteho zokora wot — hr. 28 pj. hacz — hr. 28 pj., punt petroleja wot — hr. 32 pj. hacz — hr. 32 pj., 2 puntaj butry wot 4 hr. 20 pj. hacz 4 hr. 40 pj., 15 schtuk jeji wot 2 hr. 25 pj., hacz 2 hr. 85 pj. 100 puntow hnyna wot 7 hr. — hacz 8 hr. — pj., 1 kilogr. bérnow wot 9 pj. hacz 10 pj.

Hnadna twora. Wißomne rukwanje. Tunje placišny.

Franz Marschner

czaßnikar w Budyschinje

na bohatej haßy 9

swój skład **czaßnikow** a **czaßnikowych rjeczazow**

k dobroczinwemu wobkedzbowanju porucza

Smolerjec knihićišćerńja

w Budyschinje w serbskim domje

knihi, sliczbowanja, wisitne a pscheproschenske khartki, sastojnske formulary, wustawki, blidne spěwy atd.

we wschěch rěczach derje a tunjo czischczi.

Dalokorěczak cziško 687.

Tschentscher

na bohatej haßy

Mużaze schaty
Wojerske schaty
Spódnje tkaniny.

Sa brylowpotrjebnych!

Khorla Scholta, optikus

pschi hlownym torhoschczu w Budyschinje pod radnej khěžu

swoju w lěcze 1856 wot njeho sameho sałożenu dźěłarnju optiskich tworow dobroczinwemu wobkedzbowanju porucza.

Dokelž so jemu s wěsteje strony wobkhodnje schkodzicz pyta, dawa wón k wjedženju, so so **bryle** a **tłoczniki** po lěkarskim pschedpißmje jenoż swědomicze dawaju.

Barometry, thermometry, dalokowidy, czitanske schkleńzy, lupy, bryle a tłoczniki jenoż sa wózko so pschihodźaze.

Rěczu serbski.

Pschi trjebanju proschu so dobroczinwje na mnje wobroczicz.

Khorla Scholta, optikus.

Pschenizu a rožku

kupujetaj

Heinke a syn

w hamorskim młynje na Zidowje.

25 druzinow kartonow

sa dary luboscze

dźěła a pschedawa

mech. kartonażowa fabrika

Hermanna Kulischa w Budyschinje.

Dobytne kupowanske zórko sa sażopschedawarjow.

Serbski musej

stewrjeny kóżdu 1. a. 3. njedźelu

nětżaza wot ½11—12 hodźin.

Wisitne khartki

czischczi spěschnje a tunjo

S Smolerjez knihicżischczerńja

Pschińdźemoj tón ras do Budyschina na hermank s wulkim składom

czeßaneho scheviota a czornych ff. ßuknjanych a czeßanopschedzenowych tkaninow

k **wobleczenjam** a **paletotam** ßo pschihodźazych.

Sbytki k jenotliwym **mużazym** a **holczazym wobleczenjam kholowam, jupam** a **paletotam** atd.

Zonjaze ßukno a tkaniny k kostumam

jenoż najlěpschich druzinow w hobrskim wubjerku po **snatych tunich placišnach.**

Wubralowane a wuleżane tworY nimamoj.

S dopokasmom sa naschu sprawnosc je, so liczba naju wotebérarjow lěto wot léta pschibéra

L. Wolff u. Co. s Khoczebusa (w Delnjej Luzizy).

Ssmój jeniczkaj, kotrajž se ßkawneho ßukelniskeho města Khoczebusa do Budyschina pschińdźemoj.

Stejischczo: na hlownym torhoschczu, s napschecża knjesa pschelnyza Pahna.

Zentralna pschedawarńja

Richarda Sabatha,

w Budyschinjena na khěžorskej drósy 14,

porucza **k hermankej** ßwój wulki sklad **hrajkadlow, darjenskich a hospodarskich wězow**
po snatych tunich placźisnach.

Sserbske a němske

spěwarske

jednore a najwoßebnische,
ßu po tunich placźisnach na pschedań
we wudawarni Serbskich Nowin.

Mlode a derje kormjene hußy

kupuju stajnje a dawam sa punt **1 mk. 25 pj.**
Teho runja wschu **swěrinu a pjerisnu** kupuju.

B. Kubitz
na wyßokej haßy 7 w Budyschinje.
Telefon 221.

Mlokowy wužitk dejneho skota ßo powjetscha,
wodźane mloko pschibywa po ßmjetanje,
hdyž ßo do skótneje pizy wschědnje trójzy horstka

mlokoweho pólvra

se snamjenjom hrodowskeje haptyki
dawa. Na najlěpje wupruhowany! Jenicźzy woprawdźity dostacź
w hrodowskej haptyzy w Budyschinje.

Koscźowu muku

bjes tuka, saruczena cźistu poruczu

M. E. Schmidt
w Mnischoúzu.
Telefon 334.

Trajno palne khachle
Kanonske khachle
Khachlowe roły a
khachlowe kolena
porucza po tunich placźisnach

Clemens Schmaler
na bohatej haßy 16.
Telefon 604.

Koże

kóždeje druzíny pschez po najwyschschich placźisnach kupuje

Heinrich Lange
11 pschi žitnych wikach 11 a
pschi zyrkwinym městnje 4.

Sslomu

wschěch druzínow po kóždej dźěli
sa najwyschsche placźisny kupuj
August Hepper w Budyschinje
Telefon 258.

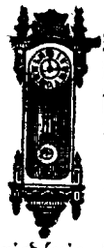

Kóždy, kotryž chce ßa
dobru a tuni cźaßn
kupicź, abo kotryž ch
ßebi jón **porjedźiez** da
njech dźe k cźaßmikarj
Kurtej Jenčej
na swonk. lawskej haßy
Jencź pschedawa a w
rjedźuje, sa ßwoje dźěło sprawn
rukujo. — **Proschu, ßebi mó**
wulkadne wokno, s placźisnam
wupołożene, wobhladacź.

Tunje sofy

we nimo měry wulkim wubjer
ma pschezo na skladze

J. O. H. Bär
w Budyschinje na Hoschiz haßy 21

Sserbske a němske

schulske biblije

teho runja

wěrowanske biblije

s wulkim a drobnym pißmom ßu dostacź

we wudawarni
Serbskich Nowin.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětn. předpłatk we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawaŕ Marko Smoleŕ.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawóšiki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin.« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedaś, płaći so wot maleho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wjećor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 46. **Sobotu 13. novembra 1915.** **Lětnik 74.**

Rosprawa němskeho generalneho staba.

11. novembra.

Na wschelakich městnach wjeczorneho wojownischcza ßo mjes artilleriju, kaž też ſ minami a ruczńymi granatami wojowasche.

Jene jendźelske létadło dyrbjesche k dołhemu wjeczorej wot Bapaume k semi dele śleczeć; woßobje na nim śtej ßo ſajałej.

Na rańschim wojownischczu je wójſko generalneho pólneha marſchalla ſ Hindenburga pola Kemmerna (k wjeczorej wot Rigi) tſi nadběhi, kotreż ßo ſ tſeleńzu ruſkich łódźow podpjerachu, wotraſyło. W nozy ßu ßo naſchi wojazy po planje a njeſadźěwani ſ njepſcheczelom ſ lěßateje krajiny k wjeczorej a krótkemu wjeczorej wot Schloka wróczo ſczahnyli, dokelž bě ßo wona ſ deſchczemi poßlednich dnjow do bahniſchcza pſchetworiła.

Pola Berſemünde (k krótkemu ranju wot Rigi) ßo jedyn njepſcheczelowy nadběh w naſchej tſeleńzy njewuwjedźe. S krótkim napſcheczńym ſtorkom pſches 100 Rußow ſajachmy.

Pola wójſka generalneho pólneho narſchalla bayerſkeho prynza Leopolda njeje ßo niczo pſcheměniło.

W połodniſchej Pólſkej ßu awſtriſko-wuherſzy wojazy Rußow ſ Koſczuchnowki (k połnozy Kowjelſko-Ssarnſkeje żeleſnizy) a ſ jich ſtejiſchczow, w połodnju ßo pſchiſamkazych, czißli. 7 offizěrow, pſches 200 muži ßo ſaja, 8 maſchinſkich tſělbow je ßo ſebrało.

Na balkanſkim wojownischczu pſcheſczěhanje Sserbow w horach wjeczorneje Morawy derje pokračuje. Pſches 4000 Sserbow je ßo ſajało.

Wójſko bołharſkeho generala Bojadjewa je Morawu na někorych městnach pſchekroczyło.

12. novembra.

Na froncze wjeczorneho wojownischcza njeje niczo noweho.

Dwaj jendźelſkaj dwojotſěſchnikaj ſtaj ßo w powětrowym wojowanju dele tſělikoj. Jedyn tſeczi bě nuſowany, ſady naſcheje fronty k semi śleczeć.

Pola wójſkow generalneju pólneju marſchallow ſ Hindenburga a bayerſkeho prynza Leopolda ńjeje ważnych podawkow było.

W połodniſchej Pólſkej ßu němſzy wojazy ſ wójſka generala ſ Linſingena, kotſiž wczera rano ſahe k połodnju wot Kowelſko-Ssarnſkeje żeleſnizy jedyn ruſki nadběh wotraſychu, 4 offizěrow a 230 muži ſajeli.

Na balkanſkim wojownischczu ßo pſcheſczěhanje dale wjedźe. K połodnju linije Kraljewo—Trſtnik je ßo prěni khribjet horow pſchekrocził. W Raßininym dole ßu naſchi wojazy hacž k Dupzam poſtupali. Bóle k ranju ßu ßo Ribany a blisko leżazej Ribarſka a Banja doßahle. Wczera je ßo pſches 1700 muži ſajało a 11 kanonow ßo ſebrało.

Najwyſchſche wójſkowe wjedniſtwo.

Straſchne połoženje města Monastira w ßerbſkej Mazedonſkej.

Italſki wójnſki dopißowaŕ Magrini 6. novembra ſ Monaſtira telegrafuje, ſo je město połne bołharſkich komitačow (sběžkarjow), kotſiž ßu w khěžach ſkhowani, ſo bychu ßo pſchi ſkładnoſczi města ſmozowali. Tehodła w Monaſtirje 2000 ßerbſkich żandarmow, kotſiž ßu ſ ruczńymi granatami wobrónjeni, ſtražuje.

Franzowſke wulke poſtupanje móże ßo ſa 10 dnjow ſapoczeć. W tu khwilu Sserbjo liniju Brod—Roſtaroßma—Galrownik—Stepanczi—Troſchak, dwaczeći kilometrow wot Prilepa, dźerża. Sserbſke ſakitanje ßo w ſtejiſchczach Mukoß—Krſtak—Nikodin na Babunſkej horje ſeßrjedźuje. Pſchedßunjene ßrjedźiſchczo je we Wibaſarje, mjes tym ſo najſwonkowniſche lěwe kſchidło pola Karſchewa ſteji, ſo by drohu Telowo—Monaſtir ſawrjeło. Kaž Magrini dale powě, ßu Bołharjo ważne ſtejiſchczo pola Meſena, 20 kilometrow k wjeczorej wot Wardara, dobyli, ſ czimž ßu ſwißowanje mjes Franzowſami a Sserbami pſchetorhnyli. Po żadanju franzowſkeho konſula w Monaſtirje je roskaſowaŕ franzowſkeho wójſka, general Serrail, ßwojemu wójſku ſkóncźnje poručił, poſtupowacź, ſo bychu ßo Bołharjo wot Babuny wotczahnyli. 5. novembra ßu woni Grodſko wobßadźili a Bołharow wotpokaſali, kotſiž jo ſaßo dobyć ſpytachu. S dobom ßu Franzowſojo réku Wardar pſchekroczili a Kapardu wobßadźili, dachu ßo do Bołharow, kotſiž běchu Meſen wobßadźili a jich ſ někotrych ſtejiſchczow czißnychu. Nadźijeja ßo, ſo Franzowſojo ſa někotre dny bjeſſtraſchnoſcź drohi mjes Kriwolazami a Prilepom a teho runja ſwiß ſe Sserbami, kotſiž na Babunje wojuja, ſaßo poſtaja. Poßlednje powjeſcże praja, ſo drje ßo franzowſke poſtupanje na ßerbſkej froncze pſchihodnje roswiwa, ſo pak pomału do prědka dże. B.

Magrini dale ſ Monaſtira telegrafuje: Zyle żně, kotreż ßu ßerbſzy wojazy ſ wulkej pilnoſczu domoj khowali, ßu Němzam do rukow padłe. Sſerbſki lud je teho dla najwjetſchej nuſy pſchepodaty. W Belgradźe a wſchudże, hdźež Awſtriſzy a Němzy pſchińdu, hromady koprowych tworow namakaju. Bołharjo ßu ßo bohatych koprowych podkopkow w Borſkach ſmozowali. Sſerbjo ßu ßebi wotmyßlili, pſches Jpek, Podgorizu a Wirbaſar do Skutaria a Durazza zofacź. Loni w dezembrje ſajeczi awſtriſzy wojazy ßu ßo hižo tam póßkali, ſo bychu ßo Jtalſkej podali. Staru Sserbiju maja nětkole ſa ſhubjenu. Nadźijeja ßo, ſo ßo wjetſchemu dźělej wójſka poradźi, do Czornohórſkeje a Albanſkeje dóńcź. Powjeſcź, ſo ßu Franzowſojo Weleß wobßadźili, je ßo jako njewěrna wopokaſała. Franzowſojo njeißu pſches Gradſko poſtupowali. S wobßadźenjom Meſena ßu Franzowſojo ßwój ſaměr doſpołnje dozpili, bołharſke wojeŕſke mozy wot Babuny wotczahnyli a czińſchcź na ßerbſku frontu pomjeńſchili. Jendźelczenjo na prawym kſchidle ſchtworoſwjaſkoweho wójſka ſteja a ßu Dojranſke hórki wobßadźili. Něſchto ſtaroſczow wſchak ßebi dla bołharſkich wojakow czinja, kotſiž ſ Tetowa a Czirczewa czahnu. Mjes tym ßu Bołharjo franzowſke ſtejiſchcźa pſched Kriwolazami a Strumizu wobtſěleli. B.

Njedźiwajcź ßwojich njepſchihódnych wobſtejnoſczow chze Sserbija, kaž je ßerbſki pósłanz w Pětrogrodźe rjekł, dale wojowacź a ßebi na měr njemyßli. Kaž „Corriere della Sera" powě, je ßo mjes Romom a Pětrogradom wo póßłanju italſkeho wójſka do Mazedonſkeje jednało. Jtalſke knjeżerſtwo ſaßadnje tenu pſchihłoßuje, tola ſkóncźnje płaczaze wotmolwjenje hiſchcźe njeje doſchło. Kedźbliwoſcź Jtalſkeje je wſchak woßebje na awſtriſku frontu ſłożena.

B.

Hubjenſtwo ßerbſkich czeknjenzow.

Jendźelſke nowiny „Daily Mail" ßu rosprawu jeneho Jendźelczana wo hubjenſtwje w Sserbiji wojſewiſe. W njej ßo praji: Hdyż wobydleŕſtwo Belgrada pſchi ßněży a deſchczu k połodnju czehnjeſche, dyrbjachu mużſzy a żónſke hacž do kolenow w błócźe brodźicź. Mjele żonow mějeſche czéſchne dźěczi na rukomaj a dźěczi ſa ruku. Sſrjedź ſtadłow kruwow, wowzow a ßwini ſchědźiwzy a dźěczi dźěchu. Druhdy ßo czah hacźeſche. Niczo ſadwělowanje njepokaſowaſche, jenoż něme poddacźe do woßuda bě widźecź. Tak dale czahnychu, njewjedźo hdźe. S czim ßo ludowe czrjódy żiwja, nichtó njewjedźeſche; pſchetoż někotre korczmy pódlu pucźa běchu prózdne. Tak pißaŕ rosprawy do Niſcha pſchińdźe. Tam bě kóżda krocźałka ſemje połna mucźnych a pſchemacźenych ludźi. Powſchitkownje ßo ſkorżeſche, ſo ſwjaſkarjo hiſchcźe pſchezo na pomoz njepſchińdu.

B.

Nowe grichiſke miniſterſtwo

je ßo rucźe ſeſtajało. Pſchedßydſtwo je 80lětny Skuludis pſchewſał. Wſchě druhe ßobuſtawy prjedawſcheho miniſterſtwa ßu ßo do no-

weho ministerstwa pschijeli. Na Venizelowu stronu kral pschi powołanju noweho ministerstwa do zyła njeje dźiwał. Dotalna grichiska politika ßo pod nowym ministerstwom njepscheměni. Wußadźenju schtworoswjaskoweho wójska w Salonikiju njebudże też nowe knjeżerstwo wobcżežnoscże cżinicź. Jemu drje njeby cżežko było, ßo wußadźenym Franzowsam a Jendźelcżanam do khribjeta dacź. Tola s tym by wono też ßwoje mórske brjohi bombardementej jendźelkich a franzowskich wójnskich łódźow, kotreż ßrjedźoseńske morjo wobknjeżeja, wustajiło.

Dokelž ßo kral Venizelowej stronje też dale pschecźiwja, chze jeho ta pjecża s naßylnoscźu wotstronicź. Kaž franzowske nowiny „Republicain" se Salonikia powjedźa, je ßo s poßlednimi podawkami w Grichiskej hibanje pschecźiwo kralowskemu domej sbudźiło, kotreż na hibanje lěta 1907 dopomina. Skowne městna agitazije ßu na kupach Krecże (Venizelowej domowinje), Korfu a Mytilenje. W Kandiji ßo sjawnje praji, so dyrbi ßo kral knjeżerstwa wotrjez a do wuhnanstwa hicź, dokelž je pschecźiwo Venizelowej narodnej politizy. Na Korfje je lud dźěl Achilleiona, wobßedźenstwo němskeho thežora, wupuscźik. Wupuscźenje ßo njeje dokónczyło, dokelž někotsi nahladni ludźo pschecźiwo temu sakroczichu a roshorjeny lud směrowachu. W Larissy a Korincże ßu ßo sjawne shromadźisny wotmětle, w kotrychž je ßo wobsamkło, so ma ßo kralowski dom wotßadźicź a ßo woprawne narodne knjeżerstwo postajicź. Knjeżerstwo ßo s revoluzionarnym hibanjom njeda satraschicź. Wono hrosy, na kraj woblehnjenski staw położicź. B.

Nowa pożczonka Grichiskeje pola schtworoswjaska.

Grichiske knjeżerstwo je ßo schtworoswjaskowe knjeżerstwa praschało, hacž jemu njebychu s nowa 40 milijonow pożczike. Schtworoswjaskowe knjeżerstwa tole praschenje s derjeměnjenjom pruhuja.

Reuterez telegrafowarnja powě: Jendźelske, franzowske a ruske knjeżerstwo je do 40 milijonow frankow wuczinjazeje pożczonki swoliło, wo kotruż Grichiska proßy. B.

Grichiska neutralnoscź.

Grichiski pósłanz w Parisu je wutoru dopołdnja franzowskemu knjeżerstwu telegram noweho grichiskeho ministerstwoweho pschedßydy pschepodał, s kotrymž ßo salubja, so je ßo Grichiska krucże rosßudźiła, so chze ßo neutralnoscże s kharakterom woprawneho derjeměnjenja k schtworoswjaskowym mozam dale dźerżecź. Grichiske knjeżerstwo ßo nadźija, so směnjaze powjescże dobre poměry mjes schtworoswjaskom a Grichiskej njeskaża. B.

Jedyn awstriski podmórski cżołm italsku paßażersku parnu łódź „Anconu" potepił.

Italska telegrafowarnja „Agencia Stefani" s Ferryville powě: Póndźelu popołdnju je w ßrjedźoseńskim morju pola Cap Carbonara jedyn wulki podmórski cżołm s awstriskej khorhoju do New-Yorka jědźazu italsku parnu łódź „Ancona" potepił. Kaž „Giornale d' Italia powě, bě na łódźi 422 puczowarjow. Wobßadka je 60 muži wobstejesche. Hacž dotal je snate, so je ßo 270 muži wukhowało. Woni ßu do Biserty pschijěli.

Wolfez telegrafowarnja w Barlinje k temu powě: Po dowěrnych powjescźach je parna łódź spytała cżeknycź. Podmórski cżołm bě teho dla nuzowany, ßwoje kanony wuzicź.

Wo potepjenju parneje łódże „Ancona" italske nowiny „Corriere della Sera" scżěhowaze nadrobnoscże powjedźa: Parna łódź radiotelegrafiszy (bjesgrotnje) wo pomoz proschesche. Na Biserta-skej bjesgrotnej staziji ju saßkyschachu; wot tam ßo hnydom na wukhowanske dźěło podachu. 160 wuczaharjow a 10 matrosow je ßo pjecża wukhowało a ßo do Ferryvilla dowjesło. Po sdacźu ßu mjes wukhowanymi franjeni. Pódla wuczaharjow s Venetiskeje a Apulskeje je ßo pjecża 10 Grichow na łódźi namakało.

„Ancona" je ßo s podmórskim cżołmom pschekhwataka a je spytała cżeknycź, tola njewuspěschne pospyty spósnawschi sasta a wukhowanske cżołmy na morjo puschcźi. 142 wukhowanych je s cżołmami do Biserty pschijěło.

Nowiny s Tunisa powjedźa, so je podmórski cżołm do wukhowanskich cżołmow tšělak. „Corriere della Sera" k temu pschispomni, so drje ma Awstriska prawo, italskemu pschekupskemu łódźstwu sadźěwki cżinicź, tola niz sta njewinowatych ludźi woprowacź. Po wupnscźenju pomnikow we Venedigu ßo wschak w Italskej nichtó temu njedźiwa. Italska ßo s roshorjenjom, pohórschenjom a wjecźiwoscźu dla tuteho skutka napjelnja. B.

Italske nowiny ßo dla potepjenja „Anconu" nimo měry roshorjeja; wone wusběhuja, so je 24 Amerikanskich na łódźi było. Dale pißaju, so je mużstwo awstriskeho podmórskeho cżołma niz jenoż wukhowanju puczowarjow s rosbiteje łódże sadźěwako, ale też tepjazych s kareßami wußměschako. Wo tepjenju łódże „France" ßo pische, so ßu offizěrojo podmórskeho cżołma we wschěm měrje kinematografiske wotewsacże cżinili.

Póßłanz sjednoczenych statow połnózneje Ameriki w Romje je powjedźił, so je ßo pjecża 20 amerikanskich staczanow s „Anconu" tepiło. B

Jendźelski minister Asquith wo puczowanju wójnskeho ministra Kitchenera.

Pschi ßwjedźeńskej hoscźinje w Guild Hall je Asquith rěcźał, kotrehoż s cżopłym pschihłoßowanjom pschijachu. Wón rjekny, so je w Jendźelskej nětkole, po 15 wójnskich měßazach, jenoż jena strona; njejednota je womjelkka; ludowe žiwjenje we hłubokim rěcźnischcźu jednoty a jenomyßlneje rosßudźenoscże běži. W nastupanju Kitchenerowho póßłanja Asquith praji, so je Kitchener s jendźelskimi a swjaskarskimi sastupjerjemi wusko hromadże dźěłajo zyłe wobstejnoscże na Balkanje pschepytał. Swjaskarjo ßu jeho póßłanje s njedźělenej jenohłóßnoscźu a cżopłej sympatiju powitali. Woni ßu ßo rosßudźili, hromadże stejecź a hromadże padnycź. Wschě wot njepscheczela rosschěrjene powjescże wo jenotliwych prózowanjach a woßebitym měrje ßu hołe próstne blady. Loni ßym w tutej ßamej sali rosestajał, kajke ßu saměry, kotreż dyrbja ßo dozpicź, prjedy hacž swjaskarjo brónje na bok położa. Wone ßu te ßame wostałe. (Pschihłoßowanje.) Myßlimy ßebi, so ßmy k ßwojemu saměrej dobry kruch bliże. Njech je pucź dołhi abo krótki, my stejo njewostanjeny a njebudźemy ßo kondźicź, doniž njejßmy małym europiskim statam njewotwisnoscź a zyłemu ßwětej wußwobodźenje wot naßylneho knjejstwa swěscźili. B.

Kitchenerowe puczowanje do Grichiskeje.

Venizelowe nowiny „Patris" powjedźa, so jendźelski wójnski minister Kitchener po poruczności schtworoswjaska do Athena puczuje, so by s Grichiskim kralom jednał. Hacž do teho cżaßa dyrbja wschě krocżele póßłanzow schtworoswjaska w Athenje wotpoczowacź.

B.

Rosprawa ruskeho generalneho staba

wot 9. novembra praji: Na lěwym brjosy rěki Aa w Kurlandskej ßu naschi wojazy strony k ranju wot Kemmerna mobßadźili a mjele munizije a materiala sebrali, kotryž ßu Němzy skoku zosajo sawostajili. Njepscheczelowa artillerija je do stejischcźow tšělaka, kotreż běchmy wežera wjeczor pola Olaja, k dołhemu ranju wot Mitawy, wobßadźili. W stronje pola Jakobstala ßmy po horzym wojowanju wjeß Epuken (2 kilometraj k połodnju wot wuliwa rěki Picksterna do Dwiny) wobßadźili. W stronje pola Dwinska ßmy po horzym wojowanju wjeß Zujenischli k wjeczorej wot Swentenskeho jězora (4 kilometry) dobyli a ßmy 100 muži sojeli.

W połodnischej Pólskej njepscheczel pola Komarowa, k połnozy wot Kolkow, tsi nadběhi bjes wuspěcha cżinjesche. Nascha artillerija je s tšělenjom njepscheczelowe munizijske magaziny pola Berestianow k krótkemu ranju wot Kolkow (21 kilometrow) sapalika.

K ranju wot města Saleschczykow w rańschej Galizijskej ßmy s nadběhom pschi krótkorańschej kromje wßy Winjatyneho ßylnje wobtwjerdżeny lěsk dobyli, s kotrehoż njepscheczel njepscheszstawajzy s boka do naschich tšelnych hrjebjow tšelesche. Njepscheczel ßo schtyri krócź k napschecznemu nadběhej nastaji, tola ßo wotpokasa.

W połodnischim dźělu baltiskeho morja je jedyn jendźelski podmórski cżołm němski kschižak „Undine" potepił.

Pschi kawkaskej froncże njeje żaneho pscheměnjenja.

Zar a trónski naßlědnik staj 9. novembra s Zarskeho Ssela k froncże północnego wójska wotjěkoj. B.

11. novembra: Pola Schloka ßu naschi wojazy, kotsiž na lěwym brjosy rěki Aa postupowachu, naßypy pola Kemmerna natwarili a Oding (5 kilometrow k połodnju wot Schloka) wabßadźili. Pola Jakobstadta a k wjeczorej wot Dwinska bě wojowanje mjenje ßylne, hacž wjeczor prjedy. Dale k połodnju hacž k Pripetej njebě żaneho pscheměnjenja.

W połodnischej Pólskej k połnozy wot Kolkow ßo dale njemdrje wojuje; wschě njepscheczelowe nadběhi, pschecźiwo Hucże Lißowskej saměrjene, ßo wotrasychu. Njepscheczelowu liniju k krótkemu ranju wot wßy Budki (9 kilometrow k wjeczorej wot Czartorysska) ßmy pschemohli. Hdyž ßo njepscheczel wróczo sczahny, też wjeß a

lěžy, k poknozy a k pokłodnju leżaze, wobžadźichmy. Wokoło pschipołdnja 50 offizěrow a wjazy dyžli 2000 wojakow, ſ pokojzy Němzow, ſajachmy a 20 maſchinſkich tſělbow ſebrachmy. Pódla teho ſo wjele njepſcheczelow w Czernowzy tepi. Tutón wuſpěch ſo ſe ſnamjenitym podpjeranjom naſcheje artillerije dozpi. Nad rěku Okonku naſchi wojozy dźěl njepſcheczelowych hrjebjow dobuchu. Dwěmaj ſyntanymaj nadběhomaj Awſtriſkich pola Saleſchczykow ſo ſadźěwa. Pſchi kawkaſkej froncze njeje ſo niczo pſcheměniło. B.

B.

Shromadźenje ruſkeho wójſka pſchi rumunſkej mjeſy.

Rußojo ſu pſchi bukowinſkej a rumunſkej mjeſy ſylne naſypy natwarili a we wokolnoſczi Bendera, Renia a Iſmaila wulke wójſko ſ kawkaſkich ſtron poſtajili. Njepſcheſtawajzy ſo wjazy wojakow pſchiwožuja. Wojakam ſo krucze ſamjelczi, do kotreje ſtrony ſo woni wot tam póſczelu. General Kuropatkin pjecza hłowne roskaſowarſtwo nad tymle wójſkom wſchewoſmje. B.

Pſcheměnjenje w ruſkim miniſterſtwje.

S ruſkeho miniſterſtwa ſtaj miniſter puczow, Ruchlow, a miniſter ratarſtwa, Kriwoſchein, wuſtupikoj. Wo Kriwoſcheinje ruſke liberalne nowiny piſaju, ſo ſu w poſlednim czaſu khutne rosdźele měnjenjow mjes Goremykinom a Kriwoſcheinom naſtałe. Kriwoſchein bě wot wjele lět ſ pſcheſzwědczenym pſchiwiſzowarjom dumy a bě hižo w lěcze 1912 pſchi ſkładnoſczi wotewrjenja ratarſkeje wuſtajeńzy w Kijewje w jenej rěczi wuſběhował, ſo dyrbi knjeżerſtwo hromadźe ſ ludom hicz. Hdyž ſo Goremykin pſched poſlednimi duminymi wuradźenjemi ſapowjedźi, dumu ſwołacz a pſchiſpomni, ſo njewě, ſchto dyrbjała duma we wójnje rjez, je Kriwoſchein pjecza tutemu nahladej ſ raſnoſczu napſcheczo ſtupał. Mjes ruſkim ludom měnjenje knježi, ſo je Kriwoſchein ſa to był, ſo by ſo duma bórſy ſaſo ſwowała. Liberalne nowiny měnja, ſo ſo Kriwoſchein narunacz njehodźi. Lědma je wěricz, ſo je ſo tutón jenicżki ſtatnik w miniſterſtwje wotſtronił. — Zar Goremykinowym nahladam pſchihłoſuje a je jeho ſa khěžorſtwoweho kanzlera pomjenował. Miniſter ſwonkownych naležnoſczow, Ssaſanow, kotryž pjecza też hižo ſwoje brěmjeſchko wjaſaſche, dale w ſaſtojńſtwje woſtanje. B.

Tſecza awſtriſka wójnſka požczonka.

Na tſeczu awſtriſku wójnſku požczonku je ſo hacz dotal 4015 miljonow krónow podpiſało. B.

Saſtudźenje belgiſkich wobhonjerjow.

Wójnſki ſud je w Belgiſkej dla wobhonjerſtwa 9 woſobow k ſmjerczi, 3 k khoſtarni na czaſ żiwjenja, 2 k khoſtarni na 15 lět, 5 k khoſtarni na 12 lět a 2 k khoſtarni na 10 lět ſaſudźił. K ſmjerczi ſaſudźeni ſu ſo hižo wotprawili. B.

Saſki porjadny ſejm

je ſo ſańdźenu wutoru k nowym wuradźowanjam we nimo měry khutnym czaſu ſeſchoł. Wſchě poſedźenja tehole tydźenja běchu pſchihotowanſke. Ssejm dźěleſche ſo po dotalnym rjedze do 5 wotdźělenjow. Do pſchedſydſtwa wuſwolichu ſo dotalni ſapółſkanzy dr. Vogel, Opitz a Freſſdorf, ſa ſekretarow dr. Schanz, Koch a Kleinhempel, ſa jich ſaſtupjerjow Fleißner a Hartmann. Konſerwatiwni wotedawachu pſchi wólbje ſozialdemokraty Freſſdorfa běłe papjerki. Sozialdemokratojo ſo na ſame waſchnje pſchi wolenju Opitza ſa 1. naměſtneho preſidenta wotrunachu. Schtwórtk kral na kralowſkim hrodze ſ wulkej ſwjatoczńoſczu ſejm ſ tróniſkej rěczu wotewri. Se ſahorjazymi ſłowami ſpominaſche na rjekowſke wojowanje ſynow naſcheje wótczizny a na czeżke woporu, kotrež ſebi tale najwjetſcha wójna wſchěch ſtawiſnow żada. Rjekojo ſu wumrjeli ſa wótzny kraj, ſo by żiwy wótzny kraj był. Dale pſchipowjedźichu ſo dalokoſahaze ſakonſke pſchiprawy ſa potuńſchenje a lěpſche ſaſtaranje ludoweho ſeżiwjenja. Wobſchěrnych ſakonjowych pſchedłohow ſo temule ſejmej njepſchedpołoži. Tola dla ludoweho ſeżiwjenja wotměja ſo po wſchěm ſdaczu roshorjaze a wobſchěrne rospominanja. Schtwórtk wuſwoiichu ſo deputazije. Ja woſtanu we rosprawjazej deputaziji ſe ſapiſowarjom.

Saſudźeny ſchtwórtk rano je konſerwatiwny ſapółſkanz Döbritz, 76 lět ſtary tu w Draždźanach ſemrjeł, wón je 36 lět ſe ſapółſkanzom był. Wutoru woteda hiſchcze ſwoje powołanſke wopiſmo, ale bórſy dla wulkeje czělneje kiproſcze ſejmownju wopuſchczi a njeje ſo wjazy k nam wrócził. Pſchichadnu njedźelu jeho pokhowamy.

E. B.

Wopraſchenje w ſakſkim ſejmje dla ſtražowanja mjeſow.

Doprědkarſzy ſapółſkanzy dr. Dietel, Schwager, Brodauf a Roch a nationalliberalnaj Rückert a Singer ſu ſo w druhej komorje na knjeżerſtwo ſe ſcżěhowazym praſchenjom wobroczili:

1. Ssu kralowſkemu ſtatnemu knjeżerſtwu wobcżežnoſcże a czežke hoſpodarſke ſchkody ſnate, kotrež ſu ſ wojerſkim ſtražowanjom namjeſnych wokrjeżow naſtałe?

2. Je kralowſke ſtatne knjeżerſtwo ſwólniwe, pola pſchiſłuſchneho wojerſkeho městna wolóżenja w poſtajenjach wuſkutkowacz?

B.

Mój pſcheczel Handrij.

(Skónczenje.)

Sa tón czaſ bě ſekretar, kiž ſo ſe ſaſtojńſtwa wróczi, do korczmarſkeje ſtwy ſaſtupił.

„Njeſwjeżelazu powjeſcz wam njeżu, knjes Dobrako“, wón hoſczenzarja poſtrowi. „W Małych Njehdżezach je ſkażeny poż pobył a tam jeneho pża ſkużak; tſi mężazy maja ſo pży we wokrjeżu na rjeczas wjaſacz.“

„Nó, to by hiſchcze było!“

Dobraka to mjerſaſche, hdyž żebi na pſchichodne wobcżežnoſcże pomyżli.

Sekretar rjekny:

„To hinak njeje. Wokrjeżny hejtman da dżenża poſtajenje woſjewicz.“

Dobrak na dwór wuńdże.

„Jano, ſwjaſaj Bela a Kara na rjeczas, pżycża ſkażenoſcz je wudyrika!“

Ssrěnk hnydom pſchikaſnju wuwjedże.

Dobrak potom hiſchcże pſchi żynku woſta a wobliczo ſo jemu roſjażni. Krażny hólczk, hódny, ſo żebi człowjek lubicz da, hdyž w domje poczina dżeń a wobużniſcho bycz. Pſchetoż ſawěſcże bě prjedy żiwjenje bóle bjes ſtaroſcże a wjeżelſche było!

Ale ſchtóż chze dżenżniſchi dżeń doprědka pſchińcz, dyrbi ſo hibacz. Młoda Dobrakowa mějeſche prawje! A tajkele dżěczo ſaruna wſchě mjerſanja, wſchě czwilowanja.

Dobrak hólczka na ruzy wſa, poſběże jeho wyſoko, daſche jemu ſ nóżkomaj bimbacz a wyſkacz.

Hdyž wón ſaſo do khěże ſtupi, ſaſłyſcha, ſo ſo horka na najſtwje ſakſchikny, potom nješchto każ maka wez na drjewo ſkhodoweho wotſtawka ſaklepny, ſaſo a ſaſo ſo waleſche, a potom Amik dele pſchibeża, na koſu bżo, wopuſch pſchiprěwajo, a w běłych koſmach wokoło khłamy mějeſche nješchto każ na jeſchcz podobne.

Pſches ſkhodowe wobkoženje wołaſche knjeni korczmarka każ bjes roſoma:

„Satſélicz! Ami je ſkażeny!“

Kuchařka, kotruż bě ſakſchik na proh kuchiny wuwabił, ſaprażny ſchkrěczo durje do ſamka, ſaſuny je ſa ſobu a ſaléſe na blido. Dobrak ſlecża do ſwojeje wobkhodneje ſtwy, hdżež pódla pjenjeżneho khamora jeho hońtwjerſka tſélba wiſaſche.

Dobrak hrabny tſélbu ſe ſcżěny a nabi ju khwatnje ſ pólvrom a ſ kulku.

Mjes tym bżeſche Amik, kiž bě woprawdże ſkażeny, ſ wotewrjenymi khěżnymi durjemi na dwór, pſchezo w runej nakożnej ſmuſy, ſ proſtymaj, mutnymaj woczomaj runje won wudżěrajo.

S kuchińſkeho wokna ſłużobne dżowki wołachu:

„Skażeny poż!“

Dwě ſchulſkej holzy, kotrejż běſchtej ſ hólczkowej małej pěſtończu ſo ſchcżěkałej, ſtwochnyſchtej ſ dwórſkimi wrotami won, ſa ruzy ſo dżerżo.

Jeju dżiwje a nahłe czeknjenje też Dobrakez pěſtończu ſobu torhny, wona hólczka na ſynje ſedżo woſtaji, na njeho wjazy njemyżleſche, ſe ſtrachom na ſwoju winowatoſcz ſaby.

Hólczk widżeſche holzy bżežecz a chzyſche nětko też ſa nimi bżežecz, ale wón padże a wołaſche. A Amik, jeho ſtary pſcheczel, bżeżeſche k njemu ſ mucżnymi krocżelemi. Runje na to dżěczo bě ſo bżežo ſaměrił, niz tak, ſo by ſebi pſchekhwatał, ale wěſcże, każ woſud ſamy.

Dwórſke wrota běchu ſo ſawrjele a ſwonka ſo ludźi naběża; wudżěrachu na druhu ſtronu, ſ wuſtróżenjom pohłuſcheni, ani ſ porſtom njehibajo.

Knjeni Dobrakowa pſchi kuchińſkim woknje ſtejo żałoſczo ruzy łamaſche, a Dobrak na khěżnym proſy, ſ tſélbu ſo do Amija měrjo, njeſwěrjeſche ſej wutſélicz, dokelż jeho dżěczo runje w tſélbnej ſmuſy

ſtejeſche; wón wjedźeſche, ſo by ſe ßwojimaj dyrkotazymaj rukomaj nimo tſělik.

Hiſchcźe dwě mjeńſchinje, — dwě ſekundźe — a ſkaźeny poß by hacź k hólcźkej doběžał! —

Tu Handrij ſeſady ßynoweho woſa wuſtupi. Wón tak měrnje a wěſcźe ſtupaſche, ſo ßebi cźi w kuchini myßlachu, ſo wón njewidźi, ſchto ßo cźini, a ſchkrěcźo jeho žónſke pſched ſkaźenym pßom warnowachu.

S dwěmaj krocźelomaj pak Handrij mjes pßa a tſchicźozeho makeho hólcźka ſtupi, ſkhili ßo, hrabny ſe ſměromnym pſchimnjenjom ſkaźene ſwěrjo ſa tył, ſběže jo ſe ſewje a ſkocźo, kiž hrabaſche a ſ nohami machaſche, kedźbliwje wot ßo dźerżo cźißny je do wulkeho ßuda, na pokojzu ſ deſchcźowej wodu napjelnjeneho.

To bě rjekowſki ſkutk! Njech ßo też hiſchcźe jednoriſchi ſdaſche. Jenoż zyle ſymnej bjesbojoſcźi, jenoż najwjetſchej wuſtojnoſcźi we wobkhadźenju ſe ſwěrjatami bě ßo to poradźicź móhło.

Wſchitzy, kotſiž pſchihladowachu, to ſroſumjachu. Někotſi ſ wjeßewoſcźu ſawyſkachu.

Hdyž ßebi nětkole Handrij ruzy pſchi ſtudni wumy a ſ ſalu ſetře a potom Dobrakez makeho hólcźka na ruzy wſa, jeho ſměrnjujo a ßo na njeho poßměwajo, běchu na dobo wſchitzy wokoło njeho: wcźipni ludźo ſ dróhi, knjeża ſ korcźmarſkeje ſtwy, ßkužobne holzy ſ kuchnje, knjeni Dobrakowa, knjes Dobrak.

Młoda korcźmarka juſkajzy a hikajzy ßwoje dźěcźo k ßebi ſtorże, je ſtyſkniwje ſe wſchěch ſtron wobhladujo a wobmaßujo.

Korcźmar pak młodemu cźeladnikej Handrijej ruzn na ramjo położi a ſawoła:

„Handrijo, mój luby Handrijo! Ssy ty ranjeny? Njeje tebje poß kußnył?“

„I, hdźe też to!“ Handrij rjekny. „Ja ßo tola tajkemu malemu ſchcźowkaczej njedam ſkußacź!“

W tym wokomiku ßo Handrij njemało dźiwaſche, hdyž ſacźu, kak jeho knjes Dobrak wokoło ſchije wobjimaſche, dźiwje pukotaza wutroba jeho knjeſa bě pſchi jeho wutrobje.

Potom ſacźu Handrij zuſu hubu na ßwojim cźole, a hdyž horje pohladny, wuhlada wobliczo knjeni Dobrakoweje, kiž ſ nježnymaj wocźomaj na njeho hladaſche, kaž to Handrij na njej ženje hiſchcźe widźał njebě.

Potom druſy k Handrijej pſchiſtupichu a tſchaßechu jemu ruzy, pſchejachu jemu ſboże, jako budźeſche wulki lóß dobył, zuſy ludźo, kiž ßo ženje wo to ſtarali njeběchu, hacź je žadyn Handrij na ßwěcźe abo njeje. A wón njebě niczo dale dokonjał, hacź ſkaźeneho pßa we wodowym ßudźe tepił.

To ßo tola po Handrijowym měnjenju ßamo wot ßo roſymjeſche, ſo wón njeßmědźeſche pſchipuſchcźicź, ſo by ßo knjeſa Dobrakowemu hólcźkej ſchto ſtako. Wón njemóžeſche wopſchijecź, ſchto to ludźo chzychu.

Handrij ßo, trochu ſatrach dla hołka a hary, ſ cźrjódy ludźi ſhubi; nětkole knjeni Dobrakowa na ſroſumliwe waſchnje ßwojeho mandźelſkeho ſa ruku wſa a rjekny:

„Ty, Boſcźijo!“

Wón bjes maka ſchibale na nju pohlada.

Hana pak dale rěcźeſche:

„Njechaſch tola hiſchcźe ras ſpytacź ſ tym njekniczomnym hólcźiſkam? Niczo njeje pſches luboſcź a ßwěru!“

„To ßo mi też tak ſda, Hana, a tak je ſe wſcheho ſpocźatka pola naß byko“, Dobrak rjekny a wſa Handrija na bok.

„Handrijo, ja chzu młynkej ſawdakowy toleŕ ſaßo wrócźicź, ja ßebi myßlu, ſo ty tola ſaßo pola naß woſtanjeſch.“

„Wſchako ßym ja to pſchezo prajił, knjes Dobrako“, Handrij wotmolwi, ruzy do ſakow tykajo.

Naſajtra pſchipoldnju widźach jeho, kak ßebi ſady hródźe ſtejo hwiſdaſche, wón dźěłaſche puklot běłemu wujkej, kotrehoż bě na žitnej łubi popadnył, kaž mi ſ wjeßeloſcźu ßo błyſchcźo powjedaſche.

(— Kónz. —)

Ze Serbow.

80. narodniny póndźelu naſch ßerbſki wótcźinz, knjes wyſchſchi wucźeŕ Fiedleŕ na wußłużbje, ßwjeczi. Bóh luby Knjes je jemu wyßoke lěta doczakacź dał. Kaž wyßoki ſtołp wón ſ cźaßa narodneho wubudźenja ßerbſkeho luda do naſcheho tak njeſwjeßelazeho cźaßa doßaha. Naſchi wótcźinzoju ſ tamnych lět, jeho najlubſchi pſcheczeljo Sejleŕ, Ssmoleŕ, Pfuhl, Jmiſch, Domaſchka, Bohuwěŕ Jakub, Hórnik, Wjela ßu dawno ſpacź ſchli, jenoż jeho je nam hiſchcźe Boża mikoſcź woſtajiła. Hižo dołhe lěta je wón wucźeŕ na wotpocźinku, ale wotpocźinka ßebi wón njeje popſchał. Njeproſcheny a ſe ßamßneho pohnucźa je wón ſ luboſcźu k ßerbſkemu ludej hacź do poßlednjeho cźaßa, hdźež je jeho khoroſcź na łožo ſwjaſaka, ßwoje duchowne mozy a dary ſa ßerbſke pißmowſtwo nałożował. Jemu, jako pſcheßwědczenemu Sſerbej a kſcheſcźijanej wo to dźěſche, ſo byſchtej ßo ßerbſkemu ludej jeho kraßna macźerna rěcź a ſdobom jeho kſcheſcźijanſka pobožnoſcź ſakhowałej. Teho dla je wón dołhe lěta bjeſe wſcheho ſarunanja ſa ßwoju prózu Sſerbam w „Pomhaj Bóh“ pißał a ſpěwał. A hdyž jemu ruka woßkabny, njeje pſcheſtał ßo wo to ſtaracź, ſo by ſa „Pomhaj Bóh“ nowych ßobudźěłacźerjow pytał a namakał. Tak je wón pſchezo jako njeßebicźiwy dźěłacźeŕ a wojowaŕ ſa naſche Sſerbowſtwo pſched nami ſtał. Jako wucźeŕ na krajnoſtawſkim ſeminarje je wón ſta ßerbſkich wucźerjow ſa ßerbſke ſchule pſchihotował. Njebojaſnje je wón ſa to wojował, ſo bychu ßerbſke ſchule bjes ßerbſkich wucźerjow njebyłe. Sa to wſchak ßo njeje ſ kſchižikom abo někajkim druhim ſnamjeſchkom wupyſchił. Sſwěrni Sſerbjo pak ßebi jeho runje teho dla cźim wyſchſche waża a cźeſcźa; pſchetoż jeho najwjetſcha pycha a ſaßłużba ſtej ßwěrnoſcź a woporniwoſcź ſa ßerbſki lud. Jeho mjeno je ſ njewuhaßnitymi pißmikami do ſtawiſnow naſcheho małeho luda ſapißane, wono ßo tam błyſchcźi pódła mjena naſcheho ßławneho ßerbſkeho hudźbnika Kozora, jeho ßwěrneho droheho pſcheczela, ſ kotrymž hromadźe je wón ßerbſkemu ludej njeſapomnite ßerbſke ſpěwanſke ßwjedźenje wuhotował. Nětkole pſched prohom ßwojich 80. narodninow je ſ khoroſcźu nuſowany, wot ßwojeho dźěła njedobrowólnje wotpocźowacź. Teho dla pſchejemy, ſo by jemu Bóh luby Knjes ſaßo wotkhoricź dał a jemu prjedawſchu cźiłoſcź a cźerſtwoſcź ſpożcźił, ſo mohła jeho ruka ſaßo pjero ſa ßerbſke pißmowſtwo wodźicź a trunam ßerbſkeje harfy ſaklinczecź dawacź.

Knjeſej

ſeminarſkemu wyſchſchemu wucźerjej na wotpocźinku

K. A. Fiedlerjej

ßławnemu ßerbſkemu wótcźinzej a drohemu pſcheczelej

ſ najwyſchſchim pocźeſcźowanjom a w dźakownej luboſcźi

k 80letnym narodninam

dźen 15. novembra 1915

poßwjeczene.

Lět wóßomdźeßacź? — je woprawdźe wěrne,
Ty cźeſcźeny a drohi pſcheczelo,
So Twoje žohnowane žiwjenje a ßwěrne
Je telko dnjow a pucźow liczika?
Maſch telko lět? — a tola njejßy ſtary,
Ně, młoda woſta Twoja wutroba!
Też to kaž mnohe druhe kraßne dary
Cźi ſpożcźi Boża ſchcźedra dobrota.

O kajke dary Ducha! Luboſcź, ßwěru,
Móz, žohnowanje, měr a poniżnoſcź
Bóh Tebi wudźělesche ſ wulkej měru
A duſche bohatſtwa a płodow doſcź!
Ty luby ſpěwarjo we ßerbſkim haju,
Ty dźěłacźerjo Božej' winizy,
Ty rjeko ryczeŕſki we ßerbſkim kraju,
Ty wodźeŕ, wucźeŕ ßerbſkej' młodźiny!

Hlej! wſchitzy dźenßa ſ khwatkom k Tebi dźemy,
Cźe poſtrowjejo a Cźe žohnujo;
Budź wěſty: Horzo Tebje lubujemy,
Ty naſchoh' ßwjatoh' ßluba towaŕſcho!
Sa wſchitko, ſchtoż ßy njeſpróżniwje dźěłał,
Ty woporniwa ßwěrna wutroba,
Schtoż khróble wojował ßy, ßłódzy ſpěwał,
Budź Tebi kraßna cźaßna — wěcźna mſda!

Sskłyšch nasche ßlubjenje, Ty lubowany,
Na Twojim žohnowanym ßwjedženju —
A njech je wješele a dar Cźi rjany —
Kaž Ty ßmy ßwěrni naschom' Sserbowstwu!
Kaž Ty sa rěcź a narod wojujemy,
Kaž Ty wot Boha harfu, grat a bróń
My wsacź a wjesćź we ßwjatej ßwěrje chzemy,
Dóńž njeskónczi ßo semskich puczow dłóń!

Dženß Tebje Bohu Knjesej poruczamy
Se ßwěrnym pschecźom, nutrnej modlitwu;
Dženß s Tobu woczi k horam posběhamy,
Wot kotrychž wuproßymy pomoz wschu.
Tón, kiž hacź dotal s wulkej Božej hnadu
Je wobsbožował Twoju semsku cźěź,
Wodź dale Cźe se ßwojej sbóžnej radu
Tu hischcźe dołho! Daj Cźi wěczny měr!

Jan Waŀtař.

S Michałskeje woßady w Budyschinje. Sańdženu njedźelu, kermuschu, nasch ßwěrny, wjele saßkužbny a wot wschitkich lubowany kantor, knjes wyschschi wucźeŕ Kapleŕ, po 31½ lěcźe wot Boha žohnowaneho skutkowanja ßwoju zyrkwinu ßkužbu słoži, so by na jeho městno knjes Polak stupił, dotal s zyrkwinym wucźerjom w Maleschezach. Knjes faraŕ Räda ßo psched zykej woßadu, w bohatej liczbje shromadženej, we woběmaj Božimaj ßkužbomaj pschede wschěm Bohu džakowasche, pod kotrehož widomnym žohnowanjom je knjes kantor ßwojej woßadźe ßkużił. Sa snamjo džaka a sa cźestny dar ßo knjesej kantorej wolijowy wobras pschepoda: Michałski Boži dom se schuln a wokolnosczu pschedstajazy. Knjesa kantorowa poßlednja sastojńska ßkužba běsche wodženje zyrkwineho khora pschi spěwanju arije, kotruž je wón ßam komponował: „Knjesowa hnada doßaha kož njebjo daloko.“ Wón je nam zyrkwiny khor do žiwjenja swołał a jón tak spěchował, so móże ßo kschescźijanska woßada kóżdy krócź na jeho jaßnym, rjanym spěwanju sradowacź. Bóh mikosćiwy saplacź s hnadu ßwojemu ßwěrnemu wotrocźkej wschitko, schtož je sa Boże kraleſtwo skutkował! Njech jeho žohnowanje ßo na knjesa Polaka pschenjeße k lěpschemu Michałskeje woßady! Knjesej kantorej a wyschschemu wucźerjej Kaplerjej pak luboscź zykeje woßady pscheje, so by w strowocźe ßo mohł dołho ßwojeho wotpocźinka wjeßelicź. To daj Bóh!

— **Swjaſk němskich wulkowikowarjow s běrnami** wosjewja, so jemu njeje móżno, po sakońskich najwyschschich płaczisnach běrny wot ratarjow dostacź. Teho dla je w městach wulki njedostatk běrnow, schtož je cźim bóle wobmyßlomne, dokelž wikowarjo žanych běrnow w składownjach nimaju a syma psched durjemi steji. Jeli so ratarjo njebychu w bliżschim cźaßu doscź běrnow pschedawali, njebychu wulkowikowarjo dla njedostatka běrnow winowaczi byli.

— **(Najwyschsche płaczisny sa běrny.)** Budyske hamtske hejtmanstwo, Budyska a Biskopska měschczańska rada ßu scźěhowaze najwyschschе płaczisny sa běrny postajile:

I. Pschi pschedawanju wot wulkowikowarja na małowikowarja: 3 hriwny 40 pjenj. sa zentnaŕ. II. Pschi pschedawanju wot wulkowikowarja na małowikowarja abo pschetrjebarja 3 hriwny 70 pjenj. sa zentnaŕ pschi pschedaczu 1—10 zentnarjow; 4 pjenjeżki sa punt pschi pschedaczu niże 1 zentnarja. III. Pschi pschedaczu plahowarja běrnow na pschetrjebarja: 3 hriwny 35 pjenj. sa zentnaŕ pschi pschedaczu wot 1—10 zentnarjow, 3½ pjenj. sa punt pschi pschedaczu niże 1 zentnarja. Płaczisny płacźa sa plahowarjow běrnow a wulkowikowarjow wot składownje, sa małowikowarjow wot pschedawaknje a to wschě ßobu sa pożczenje měcha. Schtóż postajene najwyschschе płaczisny pschekroczi, ßo s jastwom hacź do 1 lěta abo s pjenjesami hacź do 10,000 hriwnow khosta.

— **(Khowanje běrnow, ßyrych warjenjow a ßada w symje.)** Jedyn wězywustojny pische: Kóżdemu lětża dla wyßokich płaczisnow wo to dże, so bychu ßo ßyre warjenja, ßad a běrny po móżnosczi strowe sdźeržałe. Dobry ßrědk, ßnadź s zyła najlěpschi a najjednorischi, s kotrymž ßo tutón wotpohlad dozpicź hodźi, je scźěhowazy: Na dno pinzy abo druheho khowanischcźa ßo 3 zentimetry wyßoko ßuchi gropny popjeł naßypa, na cźoż ßo běrny a korjenjate warjenja, kaž morchej, kulorabi a rjetkej, kotrež dyrbja ßo po móżnosczi pschi ßuchim wjedrje domoj khowacź, po 40—50 zentimetrow wyßokich kładźidłach ßypaja, na cźoż ßo na kóżde kładźidło schwablowy proch, něhdże 15—25 gramow na zentnaŕ, rospróschi. Na tajke waschnje ßo běrny a warjenja włóżneje semje njedótkaju, powětr móże delka pschecźahnycź a se schwablowanjom ßo hniczu sadźěwuje. Ssamo ßylnje s hnijazymi směschane běrny hodźa ßo na tajke waschnje derje psches symu sdźeržecź; strowe běrny ßo s nahnitymi njeskaża. K naprószchenju ßo drobnomlěty schwabl abo schwablowe mloko trjebatej, kotrejż stej wobej w drogownjach dostacź. Město schwabla ßo też chlor-calcium nałożuje, kotryż wlohu s pinzy szyzuje a ßo w nikkich ßudobjach po pinzy sestaja. Hdyż je ßo chlor-calcium wlohi naßrěbak, so wón skoro rosběži, dyrbi ßo wón s cźerstwym narunacź. Trjebany pak ßo prjecź njecźißnje, ale ßo do derje samkazych schkleńczanych a hornczerskich ßudobjow khowa a ßo potom na horzych khachlach ßuschi, so mohł ßo s nowa trjebacź.

— **(Pschedawanje petroleja.)** Nětkole móże ßo saßo pjaty dźěl petrolejoweje měry pschedawacź, kotraż je w měrje na pschedań była. Najwyschscha płaczisna sa liter petroleja 32 hacź 34 pjenj. wucźinja. Petrolej ßmě ßo jenoż ludźom na snamki (marki) dawacź, kotsiż jón nusnje trjebaja, niz pak tym, kotsiż maja doma płunowe abo elektriske ßwětło. Kupowarjam petroleja gmejnszy pschedstejiczerjo trěbne snamki dawaju. Petrolej na snamki ßo pola pschekupza Ernsta Schelty w Budyschinje na Moltkowej drózy czo. 29, pola E. L. Husty w Biskopizach, pola Br. Tammera w Schěrachowje, pola Willya Krausy w Njeßwaczidle a pola Ernsta Bukana w Lichanju pschedawo.

— **(Měschczańske pschedawanje běrnow.)** Měschczańska rada saßo měschczanam běrny, a to dźeßacź puntow po 36 pjenjezkach, pschedawa.

— **(Pschedawanje wuhla.)** Měschczańska rada mjenje samożitym wobydlerjam pondźelu, ßrjedu a pjatk dopołdnja wot 8—12 hodźin a popołdnju wot 2—5 hodźin wuhlo po tunjej płaczisnje pschedawa.

— **(Najwyschsche płaczisny sa ßłomu.)** Po wukasu swjaskoweje rady ßo najwyschsche płaczisny sa ßłomu postaja, a to 2 hr. 25 pj. sa zentnaŕ njepraßowaneje s maschinu młóczeneje ßłomy, 2 hr. 37 pj. sa zentnaŕ praßowaneje ßłomy a 2 hr. 50 pj. sa zentnaŕ s zypami młóczeneje ßłomy. Wukas počźahuje ßo na ržanu, pschenczźnu, wowßnu a jecźmjenjowu ßłomu, niz pak sa ßłanje. Pschi pschedawanju ßykanja njeßmě zentnaŕ bjes měcha wjazy dyżli 3 hriwny płaczicź.

— **(Sebranje běrnow.)** Po wukasu swjaskoweje rady maja ratarjo, kotsiż maja wjazy dyżli 3½ kórza pola s běrnami poßadźaneho, dźeßaty dźěl ßwojich nasběranych běrnow hacź do 20. februara 1916 sa komunalny swjask pschihotowany dźerżecź. Běrny dyrbja jědźne běrny abo tajke bycź, s kotrychž ßo hodźa jědźne běrny wuběracź. S tehole dźeßatka pak ßo ta waha běrnow wotliczi, kotruż ßu ratarjo po 10. oktobrje 1915 jako jědźne běrne pschedali. Tajke pschedacźa maja ßo teho dla hamtskemu hejtmanstwu wosjewicź.

— **(Sapißanje ßo njetrjebazych zyrkwinskich swonow.)** Po wukasu evangelsko-lutherskeho krajneho konsistorstwa maja ßo we wschěch woßadach zyrkwinske swony sapißacź, kotreż ßo wjazy njetrjebaju. Wone dyrbja ßo wójnskemu sarjadnistwu pschewostajicź.

— **Sakske wuwjedżenske postajenja w nastupanju wukasa swjaskoweje rady wo postajenju skótnych płaczisnow.** Po wukasu sakskeho ministerstwa snutskownych należnosczow maja gmejnske wyschnosće najwyschschе płaczisny sa rěsny skót a rěsne ßwinje postajicź. Komunalne swjaski ßmědźa w ßwojich wokrjeßach abo w dźělu ßwojich wokrjeßow po ßłyschenju pschißłuschnych pruhowarnjow najwyschschе płaczisny postajicź. Płaczisny sa pschedźěłane ßwinjaze mjaßo maja ßo w pschiměrjenej poměrje k najwyschschim płaczisnam, sa cźerstwe ßwinjaze mjaßo postajenym, dźerżecź. Gmejny a komunalne swjaski maja prawo, też sa pschedźěłane ßwinjaze mjaßo najwyschschе płaczisny postajicź.

— S nowymi wukasami swjaskoweje rady ßmědźa wyschnosće najwyschschе płaczisny sa khosej, cźaj, kakao, hejduschku, jahły, ßyre warjenja, zyblu, ßad, kißały kał, schmadrunks, marmeladu, měd, wumělski měd, rěpowy syrup a druhe narunadła k masanju na khlěb postajicź. Wyschnosćam ßo dale prawo da, so ßmědźa też wobßedźerjam, kotsiż maja mjenje hacź 1 hektar běrnoweho pola, běrny sebracź.

S Rakez. Sańdženu njedźelu wotmě ßo w hosćenzu „Sakskeho doma“ derje wopytany spěwanski konzert. Cźisty wunoschk 179,33 hr. wucźinja a ßo tudomnemu pobocźnemu towarstwu „Domowiny džak“ pschipokasa. Sswjedźeńske ßłowa kk. faraŕ Gólcź a wucźeŕ Berger poręczeschtaj.

S **Rakez.** Nasch luby Boži dom ßo w bliżschim cžaßu nakhwilnje ſ elektiſkim ßwětkom wobßwětli.

S **Rakez.** Najſtarſchi ßyn Hanß tudomneho knjeſa fararja Gólcža, kotryž jako ſanitetny podoffizěr na wječornym bitwiſchcžu wojuje, je ßo ſe ßlěbornej medaillu Bjedricha Augusta wuſnamjenił.

S **Bukez.** Na ßmjertnej njedželi, 21. novembra, popołdnju w 3 hodžinach wotměje ßo w naſchim Božim domje zyrkwinſki konzert. Poſkicža ßo: ſoły, duet a měſchane khory, kaž tež hry ſ hußlemi a ſ piſchcželemi, kotrež ßu nětcžiſchemu khutnemu cžaßej pſchiměrjene. Cžiſty wunoſchk naſchi we wójnje ſtejazy wojazy k hodam jako dary luboſcže doſtanu. Schtóž ma hiſchcže cžujazu wutrobu ſa naſchich bratrow, kiž w žałoſtnym ſtraſche pſched njepſchecželom wojuja, pſchińdž a wopruj ſcherpatku ſa nich!

Se **Zuricz.** Nasch krajan Jurij Zyž, džeßatnik pſchi 12. batalonje hajnikow, kiž poßledni cžaß w Biſkopizach pſchebywaſche, je ſa ßwoju rjekowſku ſmužitoſcž pſched njepſchecželom a wójnſku wuſchiknoſcž želeſny kſchiž II. rjadownje doſtał.

S **Brěſowki.** Tudowny khěžkař Matej Nagorka, 50 lět ſtary, je ſańdženy pjatk tydženja do cžežkeho njeſboža pſchiſchoł a pſchi tym ßwoje žiwjenje ſhubił. Wjecžor 1/4 8 hodžin ſ cžahom ſ džěła domoj pſchijěwſchi je wón na naſchim ſaſtaniſchcžu pod cžah pſchiſchoł, kotryž je jemu wobej nohi wotjěł, prawu ruku dwójcy ſłamał a hłowu cžežko ſranił. Wjecžor w 10 hodžinach je wudychał a tak ſe ßwojich cžežkich boloſcžow wumóženy. Wón ſawoſtaji wudowu, ßwoju macžer, 2 džowzy a 1 ßyna, kotryž cžežko ſranjeny we wojeńſkej hojeńni w Mainzu leži.

S **Njebjelcžiz.** Zyrkwine ſpěwanſke towarſtwo „Cäcilia“ ſ Kamjenza ſ pomozu wokolnych wucžerjow ſańdženu njedželu pſchi ſkładnoſcži kermuſche ſpěwny konzert we wjeßnym hoſcženzu wuhotowa. Cžiſty wunoſchk bě ſa „Džak domiſny“ poſtajeny. Dokelž bě wopyt poměrnje bohaty, ſawěſcže rjana ſcherpatka ſa poſtajeny ſaměr woſtanje. Konzert ßamy je ßo wubjernje derje poradžił. Wěſo bě program khutnemu cžaßej pſchiměrjeny, tak ſo nikomu pſchednoſchki ſ poſtorkom njeběchu. Spěwaſche ßo němſki a ßerbſki. Khory nawjedowaſchtaj kk. kantor Wjazßławk ſ Kamjenza a wucžer Sſkodeńk ſ Panczig. Do ſołow džělachu ßo knježna Karſchez ſ Kamjenza, kk. wyſchſchi wucžer kantor Hila a wucžer Sſkodeńk. Sſerbſke tekſty běchu wot poßlednjeho pſchełożene a ßo ſroſymliwje a ſ krutym hłoßom wot knježny Rimplerez ſ Kamjenza pſchednjeßechu, a to: Wojeńſke pacholo, Němſki wojak a pólſke holiczo a Wonjeſchko lubeje. Tak ßo wójnſke tekſty a melodije w pſchiprawjenym cžaßu wužichu. Druhi ſpěw bě tróſchku pſchedžěłany. Po konzercže pleczeſche ßo ſabawa dale a ßo hiſchcže wſchelake ßerbſke a němſke ſpěwy pſchednjeßechu, cžaßej a wobſtejnoſcžam pſchiměrjene. Pſchipoßlucharjo ßo ſpokojeni ſ konzerta domoj wróczichu.

S **Barta.** Sańdženy tydžeń naſche ſchulſke džěczi druhi raz dary luboſcže ſa naſchich khorych a ſranjenych w měſchczańſkich lazaretach hromadžachu. Sſwoje rukawy ſ cžerwjenym kſchižikom ßebi wupyſchiwſchi, ſchulſke holzy ſ woſyczkom, ſ wulkim cžerwjenym kſchižom wudebjenym, wot doma k domu jěchu a wo ßmilne dary proſchachu. Hacž runje nětk na mjaßu, jejach a butrje pobrachuje, dha bě wunoſchk ſběrki tola jara ſwjeßelazy. Naſběrało dě ßo: 7 zentnarjow běrnow, 7 1/2 zentnarja jabłukow, 4 zentnarje kulrěpy, rjetkeje atd., 4 1/2 zentnarja kyrbßa, 3 zentnarje kała, 30 puntow pjeczeńkow, 4 kołbaßy, 3 punty butry, 2 1/2 punta połcža, 17 puntow worjechow, 14 bleſchow holanſkich jahodkow, 7 bleſchow cžerwjeneho wina, 11 mandłow jejow, 100 ſchtuk zigarow, 1 hornz želeja, 1 lětnik cžaßopiſa „Gartenlaube“ a druhe cžaßopiſy, kaž tež 82 hriwnow hotowych pjenjes.

Wſchitkim ßmilnym dawaczerjam, kaž tež naſchim ſchulerkam ſa jich prózu ßo najwutrobniſchi džak praji. Bóh tón Knjes pak wubudź ſ naß wſchitkich wutrobne džělbranje a pomoznu luboſcž, kotraž by cžežki dóht naſchich khorych a ſranjenych połóżiła. Wſchak ßo wboſy kóždeho mjes nami ſrudni praſcheja: „To cžinjach ſa ſa tebje, ſchto cžiniſch ty ſa mnje?“

S **Draždżan.** Dokelž je ßo wjele liſtynoſcherjow do wójſka ſwołało a ßo doſcž khmanych mužſkich na jich měſto njeje namakało, je Draždżańſka wyſchſcha póſtſka direkzija ſańdženy tydžeń liſtonoſcherki na pruhu poſtajiła. Najprjódzy ßu ßo k temu wudowy we wójnje padnjenych póſtſkich ſaſtojnikow wubrałe.

Přilopk.

* (Pßyczża ſkażenoſcž.) W Eppendorfje w Žitawſkich ſtronach je jedyn ſkażeny poß někotrych ludži ſkußał.

* **(Nimale ßo žiwy pohrjebał.)** Rěſniſki pomocznik Ernſt Stange ſe Sanderslebena bě po ſchkodowanſkim ſapißu w Franzowſkej padnył. Dokelž běſchtaj też jeho ſtarſchej wot regimenta powjeſcž wo jeho ßmjerczi doſtałoj, njebě wjazy na tym dwělowacž, a na krajnym ſtawniſtwje a w zyrkwinſkich knihach ßo wón jako morwu ſapißa. Pſched někotrymi dnjemi je pak ßo morwy prajeny cžežko ſranjeny domoj wrócził. Wón bě ßo na bitwiſchcžu ſ niz mjenje dyžli 9 kulkami trjechił, tola bě hiſchcže telko mozy měł, ſo bě do džěry, kotruž bě jena granata wuryła, docžampał. Hdyž ßo jemu tu po dołhej womorje wědomje ſaßo wróczi, běchu jeho hižo ſ pjerſchczu pſchikryli. Pódla njeho padnjeni towarſchojo leżachu a wón widżeſche, kak jedyn ſtary muž a jena ſtara žona džěru wurunaſchtaj a na cžežka pjerſchcž mjetaſchtaj. Hdyž ßo wón hibaſche, jeho žona ſ pjerſchcže wucžahny a jeho na noßydłach do lazareta donjeſcž da, hdžež dołho mjes žiwjenjom a ßmjerczu kabłaſche. Nětko ßu jeho po jeho wotkhorjenju pſchi poßlednim wuměnjenju do Němſkeje dowjeſli. Nadžijomnje wo nim pſchißłowo płaczi, ſo je morwy prajeny dołho žiwy.

* **(Krwawny njeſkutk jeneho hajniſkeho wucžobnika.)** Hajnikowu Peterowu w hajnkowni w Luhna pola Rotenburga w Hannoverſkej je hajniſki wucžobnik ſe Seebach na hajnikowninym dworje ſatšelił. Na to je ßo hajniſki wucžobnik ßam ſatšelił. Hajnik Peter je jako feldwebelſki leutnant we wójnje. Dwě małej džěſczi ſtej na žałoßne waſchnje macž ſhubiłej.

* **(Wotehnaczi paduſchi.)** Jedyn kubleŕ w Kleinröhrsdorfje ßo w nozy ſe ſchczowkanjom ßwojeho pßa ſe ſpanja wubudži. Hdyž ſ wocžinjenym woknom do dwora pohlada, wón widżeſche, kak tſjo mužſzy jemu kruwu ſ jeho hródże wjedżechu. Wón ſa nimi tſi kulki ſ revolwra tſěli, na cžož rubjeżnizy woſtajiwſchi kruwy cžeknychu.

* **(Sahrjebane kradnjene pjenjeſy.)** S pjenjeżneho khamora jeneho hoſcženza w Lipſku bě ßo pſched někotrymi dnjemi něhdże 1000 hriwnow kradło. Tukanje ßo pſchecžiwo dwěmaj ßłużobnikomaj wobroczi. Wobaj pak prějeſchtaj. Skónczńje namakachu pola tſeczeho do paduſchſtwa ſapleczeneho kruch papjery ſ ryßowanku klucža k ſtwi, w kotrejž pjenjeżny khamor ſteji. Na to ßo też ßłużobnikaj k wuſnaczu pohnuſchtaj. Wonej běſchtaj ſ zuſym kluczom ſtwu wocžinikoj a pjenjeżny khamor ſ prawym kluczom, kotrehoż khowanku jedyn ſ njeju ſnajeſche, wotamkkoj. Skoro zyku kradnjenu ſumu ßu w jahrodże ſtareho džiwadła ſahrjebanu namakali.

* **(Pjeczo ßynoju jeneje ßwójby padli.)** Jena ßwójba w jenej wßy Lubańſkeho wokrjeża bě hižo ſchtyrjoch ßynow we wójnje ſhubiła. Pjaty a poßledni ßyn na ruſkim wojowniſchczu wojowaſche. Starſchej próſtwowne pißmo khěžorej póßłachu, ſo by poßlednjeho ßyna ſ wojeńſkeje ßłużby puſchcził. Khěžor do próſtwy ſwoli, tola ßyn bě ßo hižo ſ doňtom ßwojich bratrow potrjechił. Jena njepſchecželſka kulka bě jeho ßmjertnje trjechiła.

* **(Powyſchenje piwowych płaczińſnow.)** Draždżańſke piwarnje ßu płaczińſnu ſa hektoliter piwa wo 3 hacž 5 hriwnow a ſa bleſchu piwa wo 2 hacž 3 pjenjeżki powyſchili.

* **(Njeſboże na hońtwje.)** Kulka jeneho hontwarja je w Melverdże pola Braunſchweiga jeneho ruſkopólſkeho cželadnika morika. Hdyž tutón ſ jenym krajanom hromadże polo woraſche, ßo na dobo wutſěli. Sawoławſchi, ſo je trjecheny, cželadnik na ſemju padże. Hacž runje ßo jemu ſpěſchnje lěkarſka pomoz doſta, wón ſa krótki cžaß wumrje.

* **(Milijon hriwnow pſchekſchiwił.)** Pola Schaffhauſenſkeho bankoweho towarſtwa w Kölnje je ßo wulke pſchekſchiwjenje wotkryło. S pomozu jeneho wot 10 lět w bankowym towarſtwje poſtajeneho bankoweho pſchedſtejicžerja ßu někotſi bankowi ſaſtojnizy wulke ſumy pſchekſchiwili, a ſo by jich njeßwěrnoſcž na ßwětło njepſchiſchła, knihe a podłožki falſchowali. Dżěl pſchekſchiwjenych ſumow ßu we wobßedżenſtwje njeßwěrnych ſaſtojnikow namakali. Njeddžiwajcy teho ſchkoda něhdże milijon hriwnow wucžinja.

* **(Czežki dóht jeneho duchownehо.)** Duchowny Drewes w Königſteinje w ſakſkej Schwizy w ſahorjenoſczi ſa němſku wótczinu hnydom pſchi ſpoczatku wójny jako leutnant tſełzſkeho regimenta na franzowſke wojowniſchczo cžehnjeſche, hdžež je wón w tſełnych hrjebjach a pſched frontu wſchě napinanja ſbožownje pchětrał. Pſched někotrym cžaßom ßo wón dla ſaſtupowanja jeneho ſaſtojnſkeho bratra jako wójnſki duchowny wotkomandowa. Pſchi ſwucžowanju ſ rucznymi granatami jena rosbuchny a jemu dłoń praweje ruki a palz lěweje ruki wottorhny. S dobom tſchěſki do hłowy a ſczehna ſleczichu. Hacž runje ßu ſranjenja jara cžežke — prawa ruka je ßo hacž do łokhcža wotewſacž dyrbjała — nadžieja ßo lěkarjo, ſo budża ſnjeſboženemu žiwjenje wukhowacž móz.

Spěwny postrow *)

k 80. narodninam

knjesa

seminarskeho wyschscheho wuczerja na wotpoczinku

K. A. Fiedlerja,

dżeń 15. nasymnika 1915.

Po Sserbach dżenża wschudże a psches mjesy
Sso żerbske rosscheŕ nutrne modlenje;
Hdyż żwjedżeń je dosczważny pschischok,
Rjekńmy dże: Bohu budź dżak a khwalba! —
Lět wóżomdżeżacź dokonjak Fiedler je,
Nasch wótczinz żerbski, nětko a dżakuje
Sso dżenża Bohu s hłubokosczże.
Sserbja, my s nim chzemy Boha khwalicź! —
Bóh Wjerschny Tebje, żkawjeny wótczinzo,
Je dżiwnje wodźił po puczach wschelakich!
Bě pschezo Czi pak schkit a żłonzo.
Dżak jemu s wutroby horzo prajisch.
Kak mnohe lěta s wuczerjom byk ży Ty,
Kiż roswuczował młodych ży wuczomzow
Na krajnostawskim seminarje! —
Czesez to a wjeżele Tebi bęsche.
A runje Sserbow w żerbschczinje kubkasche
Ty sahorjeny sa żwojich krajanow,
So w pißmowstwje a hudźbje krucże
A s dobom wustojnje Ty ży dżękak.
Tez wuwuczował spěwarjow żerbskich Ty
Ssy k natwarjenju Sserbstwa na spěwanskich
Konzertach sdobnje wuwołanych.
Sskawa Cże dostojnje krónowasche.
Byk dołholětny knihownik Maczicźny
Ssy w żkużbje sprózne, knihownju rjadujo
Po spißach mnohotyżazorych
Sserbskemu ludej na wukukkanje.
Lět wóżomdżeżacź Sserbam dże żkuschachu
Tu Twoje jenak; żkużik ży woprawdże
A wjazy dżękak dyżli drusy.
Wótczinzej żerbskemu — hor żo żkawa! —
Schto ży wscho pěżnik, spěwak a napißak
Do „Łużiczana", dale do „Łużizy",
Do „Sserbskich Nowin", „Pomhaj Bóh"-a
A tez do Maczicznoh' Czażopißa!
Schtó dżęko snaje Twoje wscho wobschěrne,
Kiż podak „Spěwnik towarschny" Sserbam ży
A spěw a hudźbu pilnje hajik?! —
Sswěrnemu Tebi żo dżakujemy.
Rad kóżdy tydżeń s nowa Ty swjeżeleschesch,
Hdyż w „Pomhaj Bóh"-u nabożnym strowisch naż
Se spěwom pobożnym a nowym,
Hajerjej bażni Czi wobradżenym.
Tak dżękasch hischcze njespróżnje pschezo Ty,
Hacz runje měru pschekrocźik dawno ży
Tych lět tu hewak pschidżělenych
Sserbstwa a żerbschczinu lubowarjam.
Njech miłosczź Boża schkicza a żohnuje
Cże w podrużnistwje tudy hacz do kónza,
So wostak se stołpom by żylnym
W pißmowstwje żerbskim a nabożenstwje! —
Ach! wotebjera czrjódka wschak wótczinzow
Tez żerbskich maka nětko nam żakostnje,
Hdyż wójna żurowa a dołha
A jěra żmjercź żo naż Sserbow dótka.
Bóh Wjerschny żmilicź chzyk żo nad Sserbami,
So njesahinu bolosnje schwikani,
Hdyż Kral a Rjeczka nam żo wsaschtaj,
W hudźbje a pißmowstwje żohnowanaj! —

M. Urban.

* Sa „diplom" pschedołhi; duż tudy podaty.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smeje jutsje, 24. njedżelu po Sswjatej Trojizy rano w 7 hodźinach duchowny Tyschek němsku spowjednu wuczbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin smeje farak Răda němske a w 10 hodźinach żerbske prědowanje.

Pokutnu żrjedu smeje rano w 7 hodźinach farak Răda żerbsku spowjednu wuczbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin smeje duchowny Tyschek żerbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Psched zyrkwinymi durjemi budże żo kollekta sa wożadnych khudych sběracź.

Tydżeńske sastojńske dżęka smeje farak Răda.

Wěrowani:

S druhich wożadow: Kurt Eigner, wuczet w Delnjej Luzy, w tu khwili podoffizěr w reserwnym grenaděrskim regimencze cżo. 100, s Margaretu Ulhichez w Budyschinje. — Pawoł Herman Koch, wojak reserwy, w tu khwilu na dowolenzy, s Gustlu Měrczinez, żłużobnej dżowku w Bukezach. — Ernst M. Hendrich, samkat we Lahowje, s Martu Schwerdtnerez w Błózanach. — M. R. Bětnak, schwajzak w Błózanach, s Hertu Linu Syglez w Bukezach.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Kurt Helmut, Hermana Emila Hewpela, khěżerja w Dobruschi, ż. — Marta Erna, Khorle Adolfa Kießlicha, dżełaczerja we Rabozach, dż. — Marta Elli, Khorle Wukascha, dżełaczerja w Dobruschi, nětkole we wojetskej żłużbje, dż.

S druhich wożadow: Marja Hilżbjeta, Bruna Měrża, pohonczża w Poczaplizach, dż. — Ernst Erich, Kasiměra Roty, pohonczża w Běczizach, ż. — Elsa Margareta, G. M. Frenzela, maschinisty w Radworju, dż. — Marja Lena, Gust. Klotki, hospodarskeho pomoznika we Lomsku p. Min., w tu khwilu na wojownischczu, dż. — Ernst Marczin, Bohuměra Gustawa Ryncza, dżełaczerja w Now. Koporzach, w tu khwilu we wojetskej żłużbje, ż. — Bruno Erich, wyschscheho schwajzarja Gröschela w Konjezach, ż.

Zemrjeli:

W Michalskej wożadże: 8. nowembra: Jan Bjedrich Jenka, dżełaczet na ryczetkubje w Ratarjezach, 64 l. 8 m. — 9.: Handrij Bugust Jursch, gmejnski pschedstejet na wotpocz. na Zidowje, 89 l. 9 m. 9 d.

W druhich wożadach: Kurt Waltat Horst Kral w Kożatni, 1 l. 10 m. 29 d. — Helmut Ernst, Ernsta Julinża Sahrodnika, żelesnisheho wothladarja w Lutyjezach, ż., 1 hodźinu. — Marta Elsa Nowatez, njemandż. dż. w Pschiwżizach, 1 l. 9 m. 6 d. — Charlota Homlez, hosposa na Běkej Horje, 65 l. 22 d.

Zyrkwinske powjesćze s Hodźija.

24. njedżelu po Sswjatej Trojizy smeje duchowny Voigt rano 1/2 8 hodźin żersku spowjednu wuczbu, 1/2 9 hodźin smeje farak Kschiżan żerbske a w 10 hodźin němske prědowanje.

Pokutnu żrjedu smeje farak Kschiżan rano 1/2 8 hodźin němsku spowjednu wuczbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin němske a 3/4 10 hodźin żerbske prědowanje.

Zyrkwinske powjesćze s Budeschez.

24. njedżelu po Sswjatej Trojizy smeje duchowny Bójż rano 1/2 8 hodźin němsku spowjedź, dopołdnja 1/2 9 hodźin smeje farak Domaschka němske a w 10 hodźinach żerbske prědowanje.

Ssrjedu, jako na pokutnym dnju, smeje farak Domaschka rano 1/2 8 hodźin żerbsku spowjedź, duchowny Bójż dopołdnja 1/2 9 hodźin żerbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Psched zyrkwinymi durjemi żo kollekta sa khudych sběra.

Ssrjedu, pokutny dżeń, popołdnju 1/2 5 hodźin smeje farak Domaschka němsku spowjedź.

Młode a derje kormjene hußy

kupuju stajnje a dawam sa punt **1 mk. 25 pj.**

Teho runja wschu **swěrinu a pjerisnu** kupuju.

B. Kubitz

na wyßokej haßy 7 w Budyschinje.

Telefon 221.

Serbske a němske spěwarske

żu dostacź

we wudawarni Serb. Nowin.

Służobna holza

porjadna, niz mkódscha dyżli 18 lět, żo do jeneje fary na wßach k 1. januarej 1916 pyta. Sso samolwicź w Budyschinje na Nonartskej dróży 12 pola Wjazzyneje.

Wyßokoßuczelna dobra

kruwa

je na pschedań we Wadezach cżo. 18.

Serbski muzej

wotewrjeny kóždu 1. a. 3. njedźelu mězaza wot 1/2 11—12 hodźin.

Zonjazy kožuch

krótki derje sdźeržany, je płaćiśny hódno na pschedań na Löhrskej drósy 24 po 1 skhodźe.

Mloda kruwa

wyšokoužućelna, je na pschedań we Wježelu čišło 5.

Wutrobny dźak

wyšokodostojnemu knjesej fararjej Gólčzej sa jeho kražne kermuschne prědowanje wuprajeja

mnohi kemscherjo.

Jutrnica,

serbske tow. za Njeswačidło a wokolnosć,

změje, da-li Bóh, **njedźelu 14. novembra** popołdnju w 4 hodźinach pola Pleinec posedźenje.

Knjez wučeŕ Wjela je přednošk přećelnje přilubił.

Ważneho rozrěčenja dla so wo bohate wobdźělenje prosy.

Wšitkich lubych sobustawow a hosći wutrobnje přeprošuje

předsydstwo.

Młoda čehnita

kruwa

je na pschedań w Debrizach čo. 17.

Nětko je najwjetschi czaß

šo wo dobroščži a tunjoščži mojich

Draniskich trajnje šo tepjazych khachlow

pscheßwědčicź s kotrychž mam wulki skład wschěch wulkoščow kulojtych a schtyrirózkatych, čzornych a emaillowanych.

Wobhladanje bjes kupenia je dowolene.

Žadajcže šebi sapišty s nowymi pokaskami.

Kótlojte kachle s lateho želesa a worzloweho blacha, kanonske khachle a pschißkuschki, kužitke wódne pónoje

we wulkim wubjerku.

Pawoł Walther,

želesowa wikowatnja w Budyschinje

Sakožk 1881 **na khěžorskej drósy 4.** Telefon 599

Njesapomniczka

k lětnemu wopomnjenju

na row **Gustava Laduscha** mjenowaneho Melchera we **Wochosach,** padnyk jako poßkužobnik pola šwojeho hejtmana w Franzowskej.

Hłóß: Schtož čzini Bóh, wscho dobre jo.

O, Božo kajka srudoba
Naß lětša wobcźežuje,
Ta wójna hrosna žakošna
Je potrjechika wjele,
Tak tež dźenš my
H'schcže płakamy
Pśche naschoh' luboh' šyna,
Kiž dawno w rowje drěma.

Kak jara swješelik naš je,
Hdyž je Bóh nam joh' darił
Kaž mkódne kčenje lubosne
Je nasch dom wón nam debił,
Wón pózčiwy
Do šmjercže bě,
Kak čzichi był je wschudźom,
Sso lubił je wschěm ludźom.

Tež jeho hejtman płakasche,
Pschi kotrymž měł je škužbu,
Hacž do poßlednjej schtundy je
Jom wopokasał khwalbu,
Wschu dowěru
A luboscź wschu,
Kaž pißał nam jo běsche,
Pśches pißmo wobkrucźesche.

Ach Bože, nascha nadźija,
Kiž mějachmy my tudy,
Je nětko zyle slemjena,
Ach, wutřej nasche šylsy.
Sa wótzny kraj
Nětk Boži raj
Jom spožcź, o Bože šmilny,
Naß troschtuj, Knježe šylny.

S tym dyrbimy šo troschtowacź,
Kaž šwjate pißmo praji,
Sso njemóžemy sradowacź
S nim tu na hřeschnym šwěczi,
Schtož čzini Bóh,
Wscho dobre jo,
My sa wótza joh' snajmy,
Wscho do joh' ruki stajmy!

Sswojemu dotalnemu šwěrnemu a wjele saßłużenemu zyrkwinskemu wučerjej a kantorej, knjesej

wyschschemu wučerjej kantorej

Kaplerjej,

kotryž je wot lěta 1884 šem dźěłapołnc dwojake sastojństwo w schuli a w zyrkwi s najwjetschej šwěrnoscźu a luboscźu sastawał, w mjenje Michalskeje woßady pschi jeho pschekhodźe do wotpočzinka

hnuty dźak

wuprajamy s pscheczom, so chzył Bóh tón Knjes, kaž jeho dźěło, tak tež jeho wjeczor žiwjenja žohnowacź.

Zyrkwine pschedstejerstwo Michalskeje woßady w Budyschinje.

Njesapomniczka

k lětnemu wopomnjenju

na row **Jana Arnoschta Lorenza,** žiwnoscźerja **we Brěsynzy,** wojaka 1. cźělneho grenaděrskeho reg. čzo. 100, 2. komp. padnył sa wótzny kraj 13. novembra 1914. Narodźi šo 26. julija 1880, wumrje w starobje 35 lět.

Hłóß: Schtóž Bohu Wjerschnemu šo podda.

Kak wulka srudoba je w šwěcže,
Tež w naschim šwójbnym žiwjenju,
Kak wjele domow tež w tym lěcže
Wo šwojich lubych žaruju,
Kiž běchu dotal hromadže
Tu we sbožomnym mandźelstwje.

Wasch dom je tež tu potrjechika
Kaž wjele druhich srudoba,
Hdyž psched lětom bě powjesecź pschi-
So šmjertna kulka morika [schka
Je Waschoh' nana, mandźelskoh'
A sastararja šwěrneho.

A hdyž bě wójna wudyrika
Hicź hnydom šobu dyrbjesche.
To běsche sa Waß cźežka pruha,
Kiž na to pschětracź mějeschcze,
Wy ruzy šebi sawdaschcze
Na strowe saßowidźenje.

Wón staroscźiwje wot Waß dźěsche,
Waß Bohu wschitkich poručzi,
Wónwótzny kraj tež schkitacź chzyschce,
So njebychu jón pschemohli,
A tak dacź šwoje žiwjenje
Tam sa wótzny kraj dyrbjesche.

O, kajku boloscź sacźuwaschcze
We tamnej srudnej hodźinje,
Hdyž mandźelski šo hotowasche
Wot šwojich bracź tu bożemje,
Haj tuto cźežke dźělenje
Wam ženje s myßlow njepschińdźe.

Wón na woltarju wótznoh' kraja
Ssmjercź rjekowsku je poczerpił,
Nětk jemu šwěczi s Božoh' raja
To wěcźne šwětko wobstajnje,
Nětk jeho duscha pschebywa
Na honach sbóžnoh' Salema.

Wón po šebi tu sawostaji
Tu wurudźenu mandźelisku,
Wam cźežki kschižik je šo stajił,
Kiž nětko macże pschenjesecź tu,
Tež dale wo njoh' płakaja
Joh' macź a mała džowczičzka.

Wy bolosćiwje wopłakacże,
So sahe scże joh' shubili,
Džeń kóždy na njoh' spominacże,
To boli Waß we wutrobi,
Sso prascha mała džowczičzka,
Hdyž nan tak dołho pschebywa.

Nětk jeho cźěło wotpočzuje,
We zusej semi skhowane,
Hdyž jeho row tam hórka kryje,
To potajne Wam wostanje,
Nětk jeho šwěrna wutroba
Jow sa Waß wjazy njebiwa.

Wón lěto hižom wotpočzuje
We zusej semi skhowany,
A Wy pak w tutym cźaßnym doli
Tu khodźicź macże w srudobje
Cźi tajku srudnoscź njesnaja,
Kiž nikoh' w wójnje nimaja.

Bóh troschtowacź chzył wschitkich
Kiž po nim sawostali scże, [rjenje
Scże šylsow pscheliwali wjele,
To hórko pśches wutrobu dźe,
Duž nětk šo rndźicź pschestańcże,
Wschak jeho duscha w njebju je.

Duž spi, mój luby, šłódke spanje
We zusej semi cźichownje,
My wohladamy šo na ranje,
Hdyž budźe s morwych stawanje,
Tam saßo w Božim kraleństwje,
O kajke b'dźe to wježelе.

We mjenje hłuboko srudženeje mandźelskeje **J. A. Henka.**

(K temu cźišku pschiłoha.)

Delka a po 1 poſkhodźe. Telefon 863.

95 pjenježkowske dny

95 pjenježkowske dny

Sapoczatk ßobotu 13. novembra 1915.

Sa brylowpotrjebnych!

Khorla Scholta, optikus

pschi hlownym torhoschczu w Budyschinje pod raduej khěžu

ßwoju w lěcźe 1856 wot njeho ßameho sałoženu dźěłarnju optiſkich tworow dobroczińwemu wobkedźbowanju porucża.

Dokelž ßo jemu ſ wěſteje ſtrony wobkhodnje ſchkodźicź pyta, dawa wón k wjedźenju, ſo ßo **bryle** a **tłoczniki** po lěkarſkim pſchedpißmje jenoż ßwědomicźe dawaju.

Barometry, thermometry, dalokowidy, cźitanſke ſchkleńzy, lupy, bryle a tłoczniki jenoż ſa wóźko ßo pſchihodźaze.

Něcźu ßerbſki.

Pſchi trjebanju proſchu ßo dobroczińwje na mnje wobroczicź.

Khorla Scholta, optikus.

---

25 družinow kartonow

ſa darh luboſcźe
dźěła a pſchedawa
mech. kartonažowa fabrika

Hermanna Kuliſcha w Budyſchinje.

Dobytke kupowanſke źórko ſa ſaßopſchedawarjow.

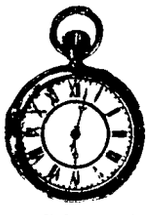

Franz Marschner

cźaßnikar w Budyſchinje
na bohatej haßy 9
ßwój ſkład **cźaßnikow** a **cźaßnikowych rjeczaſow**
k dobroczińwemu wobkedźbowanju porucża.

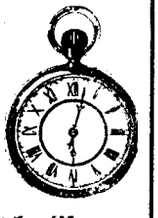

Hódna twora. Piſmone rukowanje. Tunje płaczińny.

Sserbſke a němſke

ſpěwarſke

jednore a najwoßebniſche,
ßu po tunich płaczińnach na pſchedań
we wudawarni Serbskich Nowin.

Mlokowy wužitk dejneho ſkota ßo powjetſcha, **wodźane mloko pſchibywa po ßmjetanje,**
hdyž ßo do ſkótneje pizy wſchědnje trójzy horſtka

mlokoweho pólvra

ſe ſnamjenjom hrodowſkeje haptyki

dawa. Na najlěpje wupruhowany! Jeniczzy woprawdźity dóſtacź **w hrodowſkej haptyzy w Budyſchinje.**

Koſcźowu muku

bjes tuka, ſarucźena cźiſtu porucźu

M. E. Schmidt

w Mniſchońzu.

Telefon 334.

Żeleſniſki jěſdny plan.

płaczazy **wot 1. oktobra 1915.**

Budyſchina do Wjeleczina.

Wojowa klaſa													
Budyſchina	4,50†	—	—	7,14	10,47	1,18†*	2,06	4,39	6,41	8,34	9,41	—	—
Dźěžnika	4,58†	—	—	7,22	10,55	1,30†*	2,14	4,47	6,49	8,46	9,49		
Budeſtez	5,05†	—	—	7,28	11,01	1,39†*	2,21	4,53	6,55	8,54	9,55		
Koſwodez	5,10†	—	—	7,33	11,06	—	2,26	4,58	7,00	—	10,00		
Do Wjeleczina	5,17†	—	—	7,40	11,13	—	2,34	5,05	7,07	—	10,07		

† Jěſdźi jenoż na tójdym poſtejnim dźěłanſkim dnju w tydźenju.
†* Jěſdźi tójdu ßobotu, ßrjedu, njedźelu a ßwjate dny.

Wjeleczina do Budyſchina.

Wojowa klaſa													
Wjeleczina	—	6,05†	8,28	—	11,53	—	3,06	5,25	7,25	—	—	10,24	
Koſwodez	—	6,12†	8,36	—	11,59	—	3,13	5,32	7,31	—	—	10,30	
Budeſtez	—	6,18†	8,44	—	12,04	12,42†*	3,18	5,37	7,36	7,48	—	10,35	
Dźěžnikez	—	6,24†	8,50	—	12,10	12,52†*	3,24	5,43	7,42	7,58	—	10,41	
Do Budyſchina	—	6,31†	8,57	—	12,17	1,04†*	3,31	5,50	7,49	8,09	—	10,48	

†* Jěſdźi jenoż ßobotu, ßrjedu, njedźelu a ßwjate dny.
† Jěſdźi jenoż na tójdym poſtejnim dźěłanſkim dnju w tydźenju.

Kamjenz-Halſchtrow-Biſkopicy. **Biſkopicy-Halſchtrow-Kamjenz.**

Kamjenz	5,45	11,50	2,04	7,12	Biſkopicy	7,25	1,40	5,35	9,13
Halſchtrowa	6,17	11,58	2,30	7,36	Halſchtrowa	8,10	2,29	6,21	10,—
Biſkopicy	7,03	12,44	3,15	8,27	Do Kamjenza	8,34	2,56	6,45	10,25

Pschiloha k czißlu 46 Serbskich Nowin.

Ssobotu 13. novembra 1915.

Płaczišny rěsneho skotu na Draždžanskich skótnych wikach.

11. novembra 1915.

Płaczišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne družiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha hr.	rěsna waha hr.
Woły:		
1. **połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnoscze hacž do 6 lět**	72—76	125—130
awstriske	—	—
2. **młode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene**	58—64	121—127
3. **žrěnjo pizowane młode, derje pizowane starsche**	50—55	111—119
4. **žnadnje pizowane łóžbeje staroby**	38—45	99—106
Jałojzy a kruwy:		
1. **połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnoscze**	71—75	126—130
2. **połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnoscze hacž do 7 lět**	68—73	131—136
3. **starsche, wukormjene kruwy a žnadnje wuwite młódsche kruwy a jałojzy**	48—58	105—116
4. **žrěnjo pizowane kruwy a jałojzy**	35—42	90—102
5. **žnadnje pizowane kruwy a jałojzy**	25—32	81—91
Byki:		
1. **połnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnoscze**	—	—
2. **žrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche**	47—55	99—108
3. **žnadnje pizowane**	38—41	88—93
Čělata:		
1. **najlěpsche s mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza**	77—82	125—128
2. **žrěnje kormjene abo trjo dobre wot zyza**	64—69	112—117
3. **žnadnje wuwite wot zyza**	57—61	104—109
Swinje:		
1 **połnomjaßne lěpschich raßow a jich schižženjow w starobje hacž do $1^1/_4$ lěta**	108—112	135—140
2 **mjaßne**	100—105	128—133
3 **žnadnje wuwite, też ranzy a tundroßy**	100—110	125—135

Płaczišna produktow.

W Budyschinje płaczi: punt howjaseho mjaßa wot 1 hr — pj hacž 1 hr. 40 pj., punt čelazeho mjaßa wot 1 hr. 10 pj. hacž 1 hr. 30 pj., punt žwinjazeho mjaßa wot 1 hr. 80 pj. hacž 2 hr. — pj., punt schmalza wot — hr. — pj. hacž 2 hr. 40 pj., punt pschenčžneje muki wot — hr. 22 pj. hacž — hr. 22 pj., punt ržaneje muki wot — hr. — pj. hacž — hr. 19 pj., punt chlěba wot — hr. — pj. hacž — hr. 16 pj., punt žuscheneho połcža wot — hr. — hacž 2 hr. 40 pj., punt mlěteho zokora wot — hr. 28 pj. hacž — hr. 28 pj., liter petroleja wot — hr. 32 pj. hacž — hr. 32 pj., 2 puntaj butry wot 4 hr. — pj. hacž 4 hr. 40 pj., 15 schtuk jeji wot 2 hr. 25 pj., hacž 2 hr. 85 pj. 100 puntow žyna wot 7 hr. — hacž 8 hr. — pj., 1 kilogr. běrnow wot 8 pj. hacž 9 pj.

Trajno palne khachle
Kanonske khachle
Khachlowe roły a khachlowe kolena
porucža po tunich płaczišnach
Clemens Schmaler
na bohatej haßy 16.
Telefon 604.

Tunje sofy
we nimo měry wulkim wubjerku ma pschezo na składze
J. O. H. Bär
w Budyschinje na Hoschiz haßy 29.

Klavěr (kschidło)
derje sdžeržany, je dla njedoßahanja ruma sa 160 hriwnow na pschedań pola kantora Nowaka w Draždžanach Tzschimmerstr. 20.

Visitne khartki
czišcheži spěschnje a tunjo
Ssmolerjez knihiczišchczernja

Karbidowe lampy
wschěchpłaczišnow a wuwjedženjow porucža
A. Barsch,
klampnarski mischtr w Rakezach.
Czerstwy karbid
pschezo na składze.

Kuchańki, stwinske a žłužobne holzy, mlokowe holzy, hródźne džowki, holzy kžwinjom, wotroczkow, žrěnkow, rólnych pohonczow, wolazych a dźěłaczerske žwójby pyta hnydom pschistajerka **Görlichowa** ua žukelnskej haßy 1 na rózku khěžorskeje dróhi w czrijownj knjesa Heinr. Mohra.
— Telefon 837. —

Nowu
hejduschku
porucža
Khorla Preißer jun.
pschi žitnych wikach.

Pschedženak.

Protyka sa Sserbow

na lěto

1916

je sa 25 pj. we wudawarni Serbskich Nowin dostacz.

Pschenzu a rožku
kupujetaj
Heinke a žyn
w hamorskim młynje na Zidowje.

Kože
kóždeje druziny pschez po najwyschschich płaczišnach kupuje
Heinrich Lange
11 pschi žitnych wikach 11 a pschi zyrkwinym městnje 4.

Słomu
wschěch druzinow po kóždej dźělbje sa najwyschsche płaczišny kupuje
August Hepper w Budyschinje
Telefon 258.

Běrny
po jenotliwych dźělbach
hacž do 800 zentnarjow
hnydom k podawanju pyta
W. Fuchs
fabrika jězdnych kołow
pschi Draždžanskej drósy
w Budyschinje.

Kóždy, kotryž chze zebi **dobry a tuni czaßnik** kupicz, abo kotryž chze žebi jón **porjedzicz** dacz, njech dže k czaßnikarjej
Kurtej Jenčej
na swonk. lawskej haßy 5.
Jencz pschedawa a porjedźuje, sa žwoje dźěło sprawnje rukujo. — **Proschu, žebi moji wukładne wokno, s płaczišname wupołożene, wobhladacz.**

Smolerjec knihićišćerńja
w Budyschinje w žerbskim domje
knihi, sliczbowanja, visitne a pschesproschenske khartki, sastojnske formulary, wustawki, blidne spěwy atd.
we wschěch rěczach derje a tunjo czischczi.
Dalokorěczak czišło 687.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smolerj.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěšći, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach do. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 47. **Sobotu 20. novembra 1915.** **Lětnik 74.**

Na ßmjertnu njedźelu

we wójnskim lěcze 1915.

Nasymske wětry ßo psches kraje honja,
S mróčelow běłych ßněhi ßo ronja,
Psches doły wala pak schěra ßo mhła;
Lisćiczko pada, wschěch róžiczkow rycha
Khowa ßo w semi a drěmajo dycha,
Nad ßwětkom dobywa čorna nětk čma.

Sachodnosć wschudźe, hdźež wobliczo hlada,
Wschitko, haj wschitko jej pod knjejstwo pada,
Na semi sańdźe, schtož dźenß hischcźe je.
Čežźwjene liczko a kčejaza mkodosć
Runje kaž schědźiwa, kiž domoj ma žadosć,
Ssmjercźi ßo hodźi, ſ njej swólniwje dźe.

Selene hórki na kerchowach měrnych
Kryja jich wjele nam lubych a ßwěrnych,
Pyschmy jich poßlednje wobydleńczka!
S sbytknymi kwětkami, ſ wěnzami rjenje
Džakowna luboscź njech k rowam naß cźehnje,
W wutrobach palmy jim wopomnjeńczka!

Najwjazy drěma pak w dalokich krajach,
Pod zusej semju, w lěßach a hajach.
Božo, schtó rowy jim wupyschuje?
Lisćiczkow žołtych a čežźwjenych wjele
Hakožka lubosnje na rowy sćele,
Khěrluschki ptačatko sanoschuje.

Se wschitkich ßylsow najhłubscheho morja,
Se wscheje srudźby najcźežscheho horja
Posběhń ßo duscha ſ tym troschtujo ßo:
Ryczerjow, bědźerjow rjekowsku ßwěru,
Kscheseźanskej' wutroby błyschcźatu wěru
Snaje nasch Sbóžnik a mytuje wscho.

Lodni.

Rosprawa němskeho generalneho staba.

18. novembra.

Jendźelcźenio wječera rano spytachu ßo njejabzy nascheho stejischcźa pschi drósy Messines—Armentieres smozowacź; woni ßo wotpokasachu.

W Argonnach ßo dohladachu, so chžychu Franzowsojo jedyn pschěrow rosbuchnycź; duž ßo wohroženy pschěrow ſ cźaßom wopuschcźi.

Na rańschim ruskim wojownischcźu je powschitkownje połoženje njepscheměnjene wostało.

Na balkanskim wojownischcźu je němsko-awstriske wójsko njepschecźela pschesecźěhujo powschitkownu liniju Jawor — k połnozy Raska—Kurschumlija—Nadan—Orugliza dožahnyło. Naschi wojazy Kurschumliju wot Sserbow wopuschcźenu a wurubjenu namakachu. Někotre sta muži ßo sajachu a někotre kanony ßo sebrachu.

19. novembra.

Na wjecźornym wojownischcźu je ßo w Argonnach a pódla nich, runje kaž we Vogesach ſ artilleriju a minami wojowało.

Eskadra němskich lětadłow je jendźelske wójskowe lěhwa k wjecźorej wot Poperingha nadpadła.

Na rańschim wojownischcźu njeje niczo noweho.

Na balkanskim wojownischcźu je ßo pschi wcźerawschich pschesecźěhanskich wojowanjach 5000 Sserbow sajało.

Najwyschsche wójskowe wjedniſtwo.

Rosprawa awstriskeho generalneho staba

wot 18. novembra powě: Na ruskim wojownischcźu njeje ßo połoženje pscheměniło. Bitwischcźo pola Čzartorysska wuprósdnjejo ßmy hakle wulkosć njedawno dobyteho wuspěcha spósnali. Njepschecźel je cźežko schkodował. Hacź dotal je ßo 2500 Rußow pohrjebało a 400 nowych rowow je ßo naliczyło. Někotre tyßazy tšelbow a wulke hromady munizije ßu ßo sebrałe; dobytk budźe ßnadź hischcźe pschibywacź. Njepschecźel měješche na wjecźornym Styrowym brjohu schtyri sa ßobu ležaze stejischcźa ſ groczanymi raczišnami, sepjeranischcźemi a pobocźnym wobtwjerdźenjom; wupschestrjene skhowowe lěhwa a kładźite khěžki a wulke hródźe dopokasachu, so běchu ßo hižo na synu pschihotowali.

Na balkanskim wojownischcźu pschesecźěhanja njedźiwajzy cźežkich wobcźežnosćow wjedra derje pokracźuja. K połnozy wot Noweho Waroša ßo nasche wójsko k Uwazej bliži. Wjeß Jawor je ßo wobßadźiła. K połodnju wot Jwanjizy ßmy ßo wokoło hórkow Jankoweho Kamjenja k pschekhodowym hórkam Golije Planiny pschižunyli. Němske wójsko je hacź něhdźe do pok pucźa k Uszy Raszy doschło, njes tym so ßu awstrisko-wuherske mozy wot ranja k Ibarej postupujo Kopaonikisku Planinu pschi pucźu k Karadakej pschekrocźiłe. Wojazy Gallwizoweho wójska ßu psches Kurschumliju, wot Sserbow wurubjenu, postupali. Bołharske mozy ßu wojujo Radanowe hórki a krajinu k krótkemu ranju wot tam wobßadźiłe. B.

Tež wcźerawschi dźeń njejßu Italszy ßwoje nadběhi wosjetowali. W nozy woni ßkabe wupady pschecźiwo Sagorje, na połnóznym boku Monte San Michele a pschecźiwo San Martino spytachu. Wot dźenßnischcheho ranja Goriza pod ßylnej tšeleńzu artillerije steji. Sa jenu hodźinu je 400 granatow do města padło. Naschi lětarjo ßu bomby na kasarny w Belluno mjetali. B.

Kritiske połoženje Sserbow.

Parižske nowiny „Petit Journal" ßu 16. novembra ſe Salonikia scźěhowazu powjesć dostałe: Po krwawnym wojowanju je ßo Bołharam poradźiło, Babunske pschekhody wobstupicź a tſi ßerbske regimenty ſ khětrej liczbu kanonow do stracha pschinjesć. Bołharske wójsko cźehnje na stronu k Prilepej, so by potom k Monastirej postupowało. Połoženje je sa Sserbow kritiske, kotsiž dyrbja ßebi pak pucź k zofanju wubědźicź, pak wulki dźěl ßwojich wojakow woprowacź, so bychu ßo sa kóždu płacźišnu sdźerželi. Pšched Kacźanikskej frontu je połoženje straschne, dokelž ßu Bołharjo ſ Uesküba poßylnjenje dostali, a dokelž ßu Sserbjo wołkabli.

Londonske nowiny „Daily Expreß" ſ Roma powjedźa: Poßledńje Salonikiske powjesće njepschihódne pscheměnjenje w połoženju Sserbije wobkrucźeja. Se ßwojej artilleriju Bołharjo drohu k Kriwolazam a k Prilepej wobknježeja a ſ tym sjednocźenju Sserbow ſ Franzosami sadźěwaju. Hacź runje je ßerbska diwisija pod wyschkom Wažiczom 20 dnjow dołho Babunski pschekhód khroble sa-

kitała, nětkole bołharski klin, kotryž so mjes rěkomaj Babunu a Cžernu cžischcži, Sserbam s wobstupjenjom hrosy a jich nusuje, so k Monastirej wróczo sczahnycz. Pola Kaczanikskeho pschekhoda so dale wojuje. Bołharjo su dwě tsecžinje pschekhoda dobyli. Wobydlerstwo Stareje Sserbije do Cžornohórskeje a Albanskeje cžeka. Cžorna Hora njebudże tutón lud pschijecz móz, dokelž sama živnoscze trada. B.

Franzowskemu pomoznemu wójsku na Balkanje wobstupjenje hrosy.

Jendželske nowiny měnja, so je wožud Sserbije bjes nadžije. Po nowinach „Times" a Daily Telegraph" njeje niz jenož poslednje sakitanske stejischczo Sserbow w Babunskich horach shubjene, tež franzowske pomozne wójsko je w najwjetschim strasche, so so wobstupi. Po Parižskich powjescžach je so bołharske wójsko nětkole na 500,000 muži posylniło; garnisony snutska kraja su polne rekrutow. „Echo de Paris" se Salonikia shoni, so su schtworoswjaskowi konsulojo wczera s cžahom, s cžeknjenzami pschepjelnjenym, do Salonikia pschijeli. W Sserbiji je so wulki znjeh sescholk. B.

Bołharjo Prilep wobžadžili.

„Times" a Reuterez telegrafowarnja powjedža, so su Bołharjo Prilop wobžadžili. Woni 11 kilometrow psched Monastirom steja. B.

Franzowsojo na Balkanje njepostupuja.

Rosprawa franzowskeho generalneho staba wo franpowskim wójsku na Balkanje praji: 15. novembra njejžu Bołharjo dalschich nadběhow pschecžiwo naschej froncze na lěwym Cžerninym brjosy cžinili. K wjecžorej wot Kriwolaka su so woni na Arkangelske hórki k połnocy wot wšy Cžicžewa wróczo sczahnyli, wjele morwych na bitwischczu wostajiwschi. Nasche schkodowanje je znadne. K połnocy wot Rabrowa smy do njepschecželoweje proviantskeje kolonny tšeleli, kotraž k bołharskemu městu Strumizy jědžesche. B.

Powitanje franzowskeho ministra Cochina w Athenje.

Jendželske nowiny s Athena powjedža: Athenske nowiny běchu prjedy pschipowjedžile, so franzowski minister Cochin wutoru do Athena pschijědže. Wulka cžrjóda ludži so sahe rano na dwórnischczu sendže. Tam bě so wotdželenje hischcze živych něhduschich wobdželnikow dobrowólniskeje grichiskeje legije, kotraž je něhdy we Franzowskej wojowała, pod wjedniskom swojeho schefa, leutnanta Velsamakia, sestupało. Poslednischi kawrjenzowu hakosu s franzowskimi a grichiskimi barbami njeješesche. Wschě sobustawy franzowsko-grichiskeje legije běchu teho runja pschitomne. W 10 hodžinach bě dwórnischczo s wulkej ludowej hromadu wobžadžene. Athenski měschczanosta se wschěmi sobustawami gmejnskeje rady teho runja pschiňdže. Se sahorjazym wokanjom: „Sskawa Cochinej, skawa Franzowskej!" lud po dróhach cžahasche. Hdyž cžah w 11 hodžinach na dwórnischczo pschijědže, franzowski póslanz a generalny direktor grichiskeho ministerstwa swonkownych naležnosczow Cochina powitaschtaj. Tutón bě jara hnuty; lud jemu se sahorjenjom napschecžo wyskasche.

Athenski dopisowar Parižskich nowin „Petit Parisien" pische, so so Franzowsojo njeżmědža s powitanjom Athenskich nowin sakolebacz dacz; pschetož tež němske póslanstwo je so něhdy pschecželnje powitako. B.

Jendželski wójnski minister lord Kitchener na Balkanje

Se Salonikia „Vossische Zeitung" powě, so su pjecža wjetsche franzowsko-jendželske wójskowe transporty po pucžu do Salonikia. Lord Kitchener postaji, po kajkim planje ma jendželsko-franzowske wójsko wojowacz. W Athenje budże Kitchener s Grichiskej dla jejneho wobdželenja pschi wójnje jednacz. Wot wunoschka tuteho jednanja budże wotwišowacz, kak ma so jendželsko-franzowske wójsko na Balkanje wužicz. Kitchener měnjenja sastupuje, so dyrbitej so Grichiska a Rumunska hižo nětkole rosšudžicz, dokelž budžetej w běhu léta nusowanej, so bjes kóždeho sarunanja k schtworoswjaskej pschisamknycz.

Mjes tym schtworoswjaskowi póslanzy na grichiske knjeżerstwo tkócza, so by schtworoswjaskej k woli było. Grichiska so njeje hischcze rosšudžiła. Jendželska tak dołho žanej grichiskej łódži, kotraž w jenym jendželskim pschistawje pschebywa, wotjěcz njeda.

Italske nowiny Grichiskej samo s bombardementom grichiskich pschimórskich městow hroža, jeli so by so Grichiska k schtworoswjaskowemu wójsku, kotrež na Balkanje wojuje, njepschecželszy napschecžiwo stajiła. „Secolo" na to pokasuje, so je athenski kralowski hród jenož sydom kilometrow wot Phalerona sdaleny, hdžež so franzowsko-jendželske wójnske łódžstwo wocžakuje. Wschě wulke grichiske města w doshahu kanonow jendželsko-franzowskich łódžow leža. Teho dla budże sebi Grichiska rosmyšlowacz, prjedy hacz jendželsko-franzowske wójsko, w Salonikiu na kraj wušadžene, pscheradži. B.

Jendželski cžischcz na Grichisku.

Londonske „Times" sašo stejischczo Grichiskeje k serbskemu wójsku sa pad rospominaju, so by wono na grichiski kraj pschestupicz dyrbjało. Hischcze smědža so nadžecz, so so to njestanje, tola hižo grichiski minister Dragumis je prajił, so dyrbjeli so w tutym padže serbszy wojazy wotbronicz. Tež nětcžischi ministerstwowy pschedsyda Skuludis je so pjecža w tutym smyšle wuprajił. „Times" na to cžischcza, so by Grichiska zyle wěste a jasne slubjenje dała. Mjes serbskimi a franzowsko-jendželskimi wojakami njeje na Balkanje žaneho rosdžěla; woni wschitzy pschecžiwo temu samemu njepschecželej a sa tu samu wěz, po tajkim tež sa interesy Grichiskeje wojuja.

Na sejmske nowowólby w Grichiskej spominajo „Times" praja, so so wone dla rosrisanja jeneho konflikta wotměja, wo kotrymž je so lud hižo s najwjetschej rossudženosczu wuprajił. Jeli so tele wólby s wotkasanjom mobilisazije grichiskeho wójska njesetkaju, so jenož sjawne měnjenje Grichiskeje jeba, pschi cžimž wožebje Venizelowa strona schkoduje. Duž dyrbja so kral Konstantin a jeho pschiwisowarjo na to dopomnicz, so je tole sranjenje wustawy niz jenož snutskopolitiske praschenje Grichiskeje; pschetož Jendželska, Franzowska a Ruska su s wucžinjenjom léta 1863, s kotrymž su so Joniske kupy Grichiskej wotstupike, konstitutionalne knjeżerstwo w Grichiskej saruczike. L.

Rosprawa ruskeho generalneho staba

wot 15. novembra powě: Pschi Rigaskej froncze k połnocy wot Kangerskeho jězora smy Němzow s nowa pjecz abo schěsczi wjerstow wróczo cžisli. We wokolnosczi Dalenskeje kupy pschi Dwinje (8 kilometrow k krótkemu ranju) pschedstraže wojowachu. W stronje pola Friedrichstadta a Jakobstadta nad Dwinu bě směrom. Pola Illuxta so naschim wojakam poradži, so na nětkotrych městnach psches grocžane saraczenja pschedobycz a so dźěla pohrjebnischcza smozowacz. Wješ Dryssjaty je so s němskej cžežkej artilleriju wobtšelała. Na dalschej froncze hacz k Pripetej je směrom. K połnocy a k wjecžorej wot Cžartorysska (w połodnischej Pólskej) je 13. novembra cžežka němska artillerija nětkotre wotdželenja naschich stejischczow wobtšelała. Tutón dżeń wjecžor njepschecžel k ranju wšy Podgacic postupowasche. Wo Styrowe pschekhody so dale wojuje. Na dalschej połodnischej froncze a w Galizischej je směrom. Sandženy měsaz su nasche wójska wjecžorneje fronty s Němzow a Awstriskich 674 offizerow a 49,200 muži sajake a 21 kanonow, 118 maschinskich tšelbow, 18 minymjetakow a 3 swětłomjetaki sebrake.

S Pětrograda je so 16. nov. hamtska rosprawa wosjewika: Po zykej froncze s Rigi hacz k Pripetej njeje so nicžo wažne podało. W stronje wšow Gminow a Chraska (7 kilometrow k połnocy wot Cžartorysska) so wo Styrowe pschekhody dale wojuje. Na kawkaskej froncze su naschi wojazy k połodnju Urmiaskeho jězora kurdske cžrjódy wotehnali, kotrež so s turkowskimi wojakami podpjerachu.

17. novembra. Na Rigaskej froncze bě jenož wobostronske artilleriske tšelenje. Nad Dwinu pola Friedrichstadta a Jakobstadta bě směrom. Po rězy dele wot Dwinska njepschecželowe wotdželenja spytachu Dwinu pschenicz, tola so wróczo cžišnychu. K wjecžorej wot Dwinska, we wokolnosczi Swentenskeho jězora, němske wotdželenja swoje pschěrowy wopuschczichu a so wróczo sczahnychu. W pschěrowach tšelby, patrony a kartusche namakachmy. Jedyn zeppelin w nozy 16. novembra stronu pola Dwinska pschelecza a bomby mjetasche, s kotrychž dźěl do němskich hrjebjow spada a mjes Němzami wulku schkodu a měschenzu naczini. Mjes Dwinskom a Pripetom je směrom. Na lěwym Styrowym brjosy so wo Cžartorysske dwórnischczo dale wojuje. W bliskosczi Cžartorysska njepschecžel sašakle nadběhi cžinjesche. Nascha artillerija njepschecžela nětkotry krócz rospjerschi, hdyž so rězy pschibliži. Bóle k połodnju a w Galizischej bě tšelenje artillerije a pěschkow. Na kawkaskej froncze njeje žaneho pscheměnjenja. L.

Ruske rekrutěrowanje w Beßarabskej.

S Radautza ßo telegrafuje, so ßo na Lipkanskej wyßokej runinje (w Beßarabskej pschi rumunskej mjesy) hižo měßazy dołho ruszy rekrutojo wuwucžuja, potom ßo wuwucženi do Mohilewa, Podolska a Chotina sczelu. Ruska je tež lětnik 1918 wusběhnyła.

S wukasom wójnskeho ministra je zar pschikasał, so dyrbja ßo woßoby, kotrež ßu ßo prjedy sa wojerstwo njekhmane spósnałe, s nowa wobhladacź. L.

Nadpad awstriskich lětarjow na Lipkani.

„Neues Wiener Journal" ßebi s Bukaresta telegrafowawacź da: Ssobotu rano ßu awstrisko-wuherszy lětarjo na Lipkani (w Beßarabskej pschi rumunskej mjesy) bomby mjetali, s kotrychž je jena na dwórnischczo a druha do ruskich tselnych hrjebjow padła. Tsi ruske wobronjene lětadła ßo sa awstriskimi puschczichu, kotrymž pak ßo poradźi, njesranjene czeknycź. L.

Krajne sakitanje Rumunskeje.

Reuterez telegrafowarnja powě: Po wossjewjenju „Bukarestskeho statneho nawěschtnika" je wójnski minister połnomóz dostał, wschu potrjebu sa krajne sakitanje, jako metalle, tkaniny, lěkarstwa, maschiny, czołmy sa wobkhod po rěkach, żelesniski material, wolij atd. nakupowacź a do składownjow klascź. Pschekupzy ßu winowaczi, wschě tele twory, kotrež wobßedźa, wójsku pschewostajicź. B.

Hospodarska nusa w Rumunskej.

S Bukaresta ßo powě: Wotpóßłanzy Bukarestskich wulkowikowarjow ßu ministerstwowemu pschedßydźe Bratianej pschischli, so bychu jemu wossjewili, so je pschiwos tworow s Němskeje a Jendźelskeje skoro zyle sastał. Woßebje wot sapschinjenja Bołharskeje do wójny je pschiwos tworow skoro zyle wuwostał. Dokelž je Rumunska na to pokasana, wěste twory s Němskeje a Awstriskeje kupowacź, te nětko njedoßahaju, s czimž je ßo jich płaczisna nimo měry do wyßoka sehnała. B.

Italska nadźija na dobyczе Gorizy.

Italszy, kotsiž ßu hacž dotal Gorizu (Görz) bjes wuspěcha nadběhali, pjecza nowe pschihoty sa powschitkowny nadběh na Gorizu czinja. Nadběh ma ßo s dobom na schtyrjoch frontach s něhdźe 500,000 muzemi wuwjesczź. Italszy ßo nadźijeja, so skónczńje Gorizu dobudu. D.

Bombardement awstriskich lětarjow na Bresciu a Veronu.

Někotsi awstriszy lětarjo ßu póndźelu rano na itlske město Bresciu bomby mjetali, pschi czimž je ßo 8 woßobow moriło a 20 ßo sraniło. Pschi nadpadźe na Veronu je ßo 38 woßobow hnydom moriło a 48 ßo sraniło. Najwjazy woporow je ßebi bomba żadała, kotraž je na torhoschczu dell' Erbe, rosbuchła, s njej je ßo ßamej 20 woßobow hnydom moriło, mjes tym so je ßo runje telko sraniło. Ludowa roshorjenosczź ßo niz jenoż pschecźiwo njepschecźelowym lětarjam, ale tež pschecźiwo italskemu wójskowemu wjednistwu wobrocża, dokelž wono nadpadam lětarjow wobaracź njemóże. Njepschecźelszy lětarjo mózachu dwě hodźinje dołho nad Veronu lětacź, tola italszy lětarjo jich njeßu mohli wotehnacź. Senator Dorigo je w nowinach napominanje na knjeżerstwo wocźischczecź dał, w kotrymž ßo energiske naprawy k wotwobroczenju dalscheho njesboża żadaju. Italske lětarstwo dyrbjało ßo lěpje organisowacź a ßo na wustojne mozy bóle dźiwacź, kotrychž njeje njedostatk a psched kotrymiž dyrbjeli ßłabi, njekhmani a niczo njewjedźazy ludźo wróczo stupicź. B.

Wěrna pschiczina Delcasseoweho wotstupjenja.

Parižiki ßobudźěłaczeŕ nowin „Neue Züricher Zeitung" je shonił, so je poßledni franzowski minister swonkownych naležnosczow, Delcassé, dla njepschesjenosczе s presidentom Poincaréom wustupił. Psched tsjomi měßazami bě ßo Delcassé nabojak dźerżenja balkanskich statow a pschihotow k němsko-awstrisko-wuherskemu postupanju na Balkanje a w ministerskej radźe namjetował, nahladnu balkansku expediziju k podpjerje Sserbije pschihotowacź. Jenoż s roswiczom wjetschich wojerskich mozow móhłej ßo Grichiska a Bołharska satraschicź. Mjes tym so ßu drusy ministerjo temu pschihłoßowali, je Poincaré rjekł, so wón njeje Delcasséoweho měnjenja. Po ßwojim dowěrnym wobhonjenju ßmě wón s pomozu balkanskich statow liczicź, hdyż ßo wo to jedna, Awstrisku a Němsku wot marscha do Konstantinopla wotdźerżecź. Rosprawnik měni, so by, hdy by tež Ribot s franzowskeho ministerstwa wotstupił, dowěrjenje do knjeżerstwa ßylnje stschaßene było. B.

Jedyn jendźelski pomozny kschižak a dwaj jendźelskaj kononskaj czołmaj ßo sniczile.

S Barlina ßo hamtszy powě: Jedyn s naschich podmórskich czołmow je 5. novembra pschi połnózno-afriskim brjosy jendźelski pomozny kschižak „Para" (6322 tunow) s wutsělenjom torpeda potepił a 6. novembra w Sollumskim pschistawje dwaj jendźelsko-egiptowskaj kanonskaj czołmaj „Prinz Abbas" (300 tunow) a „Abdul Menem" (450 tunow) njejabzy nadpadnył a s tsělenjom s kanonow snicził. Tón ßamy podmórski czołm je tsělenje jeneje wobronjeneje jendźelskeje wikowanskeje łódże womjelknycź nusował a jeje kanonu jako dobytk domoj pschinjeßł. B.

Jendźelszy najimarjo w Amerizy.

Amerikanske nowiny pischu, so ßu w San Franciscu Amerikanow dr. Domascha Abdisa a Rolfa K. Blaira po 1000 dollarach khostali, dokelž staj spytałoj, mkodych ludźi sa jendźelske wójsko najecź. B.

Nowa rěcź prjedawschеho amerikanskeho präsidenta Roosevelta. pschecźiwo presidentej Wolsonej.

New-Yorkski dopißowaŕ Parižskich nowin „Petit Journal" je rosrěczenje s prjedawschim presidentom Rooseveltom měł. Tutón praji: Do wójny běch pschesßwědczeny wobdźiwaŕ wědomosczе a organisazije Němskeje. Nětkole ßym druheho měnjenja. Sjednoczene staty połnózneje Ameriki njeißu ßo wospjet ßlubjenja dźerżake, kotrež ßu s podpißanjom Haagskeje konwenzije dałe. Hdy budźich s presidentom sa czaß torpedowanja „Lusitanije", abo nadpadow zeppelinow na Paris a London był, budźich czinił, każ nam to nascha winowatosczź jaßnje pschedpißuje. Nětczischi president je składnosczź, w kotrejż mózesche wulku a ważnu rólu hracź, njewużitu pschepuschcził. Jeho róla budźische runje tak wulka a dostojna bycź mohła, każ Washingtonowa a Lincolnowa. Roosevelt potom praji, so sjednoczene staty tež ßwoju winowatosczź pschecźiwo ßebi ßamym sanjechuja, dokelž knjeżerstwo njeje dosczź sa narodne sakitanje dźěkało. Na to ßo poczahowazym dźěkam ßu amerikanszy Němzy sadźěwali; tuczi ßwoje stejischczo pschi wólbach wot stejischcza wotwißne czinjachu, na kotrymž budźa sjednoczene staty s napschecza Němskeje stejecź. Na kónzu Roosevelt praji: Sjednoczenym statam je nusne, so ßo w nich powschitkowna wojerska ßłużba po schwajzarskim pschikładze sawjedźe, dale prěnjoklaßne wójnske łódźstwo, kotrež dyrbi druhi rjad mjes łódźstwami ßwěta měcź. Nascha demokratija dyrbi ßo we wojerskim smyßle runje tak organisowacź, każ ßamoknjeżerska Europa. B.

Wotewrjenje pólskeje universitу we Warschawje.

We Warschawje stej ßo 15. novembra pólska universita a technika wyßoka schula wotewrikej. Wotewrjensku rěcź mějesche rektor Brudźinski. Roswuczowanska a hamtska rěcź w nimaj budźe pólska. B.

Schpanska wójsku potrjebu sa schtworoswjask dźěła.

Madridski dopißowaŕ nowin „Kölnische Zeitung" pische, so ßu ßo w Barcelonje někotre fabriki k dźěłanju wójnskeje potrjeby sa schtworoswjask pschiprawike. Schpanske knjeżerstwo je tule nowu industriju sałożiło, kotrejż ßu skasarjo sarunanje sa mózne schkodowanje s doczaßnym wobsamknjenjom měra ßlubili. Tež s wonka Katalonskeje ßo wójnska potrjeba dźěła. W Mondragonje je fabrika, kotraž je hižo milijony kulow a 500,000 ruczńnych granatow nadźěłała. B.

Czeżke kanony sa Dardanelle.

Każ ßo se Salonikia powě, ßu ßo prěnje sa Dardanelle postajene czeżke kanony psches Bołharsku do Konstantinopla dowjeske. B.

W sakskim ßejmje

wotměwachu ßo tónle tydźeń jenoż tsi sjawne poßedźenja, w kotrychž ßo tsi knjeżerstwowe pschedkohi dowuradźichu. Póndźelu pschiswolichmy sběrku dotalnych direktnych dawkow na lěto 1916. Sozialdemokratojo pschecźiwo rěsnemu dawkej hłoßowachu. Wutoru ßo msda sastojnikow krajneje wopalneje kaßy po dotalnych sakońskich saßadach pschiswoli. Schtwórtk pschedkohu wo wědomostnych musejach dowuradźichmy. Hacźrunje ßu ßo wustajomne pschedmjety we wschěch

wotdźělenjach rosmnožike, nima knježeŕstwo doßahazych pjenjes sa pschitwarjenja a nowotwary w žadanej měrje.

Na nowy tydźeń wutoru ßo jednanja wo ſeźiwjenju luda sapoczńu.* K temu ßu wschě frakzije namjety sapodake. Tehodla poczahnu ßo jednanja do dokhoſcze a budźa bjes dwěla ſajimawe. Pódla je ßo też ßyka petizijow sapodała, w kotrychž ßo sa wotpomhanje wójnſkeje nuſy wot ſtata pjenjeſy žadaja. Statne dokhody pak ßu ßo wo czaß wójny khětro pomjeńſchile, haczrunjeż ßu ſakſke finanzy w tu khwiku pornjo druhim ſwjaſkownym ſtatam w dobrym rjedźe.

Tajomſtwo?

Pinakez mandźelſkej we Wyßokezach bydleſchtaj. Pinak bě ßyn makeho pſchekupza, kotryž bě we ßwojim źiwjenju ßebi tójſchto pjenjes nalutował. Duž mějeſche ßyn telko ſamoženja, ſo jeho lětne dokhody na ſchtyri tyßazy hriwnow wucźinjachu. Duž ßo jemu poradźi, Hanu Patankez ſa žonu doſtacź, kiž mějeſche też na lěto tyßa-hriwnow dokhodow.

To bě rjane ſamoženje.

Pinak bě poměrny, njemějeſche woßebnych požadoſczow a wjele potrěbnoſczow. Dokelž ßam khmany njebě, ſo mohł něſchto ſaßkužicź, mějeſche namrěte ſamoženje cźim bóle ſańcź, kotrehož běchu jeho prjedownizy ſpróźnje nabyli. Duž ßo też bojeſche, ſo mohł ſe ſpekulaziju pjenjeſy pſchißadźicź, a wotpokaſowaſche tajke wabjenje pſchez cźelow. So ßmědźeſche ßo podpißowacź: Handrij Pinak, privatnik, to jeho cźeſcźelakomnoſcź ſpokojeſche.

Też jeho mandźelſka njebě horda na dokhody pjecź tyßaz hriwnow. Też jejne žadoſcze dale wſchědneje měſczańſkeje kuchinje njedoßahachu. Rad pak ßwojich ßußodow jebaſche, ſchtož jejne ſamoženje naſtupa. Wona ßo pyſchnje draſcźeſche a pucźowaſche woßebje k temu, ſo bychu jejni ßußodźa ßo temu dźiwali.

„Hladaj jeno na Duchatez ludźi“, wona ßwojemu mužej rjekny, „cźi tſt krócź telko pſcheczinjeju kaž mój.“

„To je wěrno!“

„Ludźo, kiž ani ſto tyßaz hriwnow ßwojeho ßamßneho ſamoženja nimaju.“

Pinak to njemóżeſche doroſumjeeź, to bě jemu hódańczko. To jeho rosbudźeſche.

„Wy tola Duchatez ſnajecze“, rjekny ßwojim ſnatym. Schtó wě, hacź maja ſto tyßaz hriwnow ſamoženja a tola maja na lěto ſ najmjeńſcha wóßom tyßaz hriwnow dokhodow.“

Handrij ßo dźiwaſche, Hana ßo ſlobjeſche; kóżda nowa ßuknja knjeni Duchatoweje ju mjerſaſche. Hižo nochźyſche wjazy na wopyty k ßwojim ßußodźinam khodźicź dla pychi, ſ kotrejž ju knjeni Duchatowa wſchudźom ſahańbowaſche.

Na poßledku ßo junu knjeni Pinakowa wſcha rosnjembrjena domoj wróczi a rjekny:

„Nětko ßym na to pſchichła, nětko to wěm.“

„Schto dha wěſch?“

„Duchatez tajomſtwo! Woni ßwoje pjenjeſy na pjatnacze prozentow dań dawaju.“

„Schtó je cźi to prajił?“

„Subowy lěkař kiž ſe ſkotom jich ſuby porjedźa.“

„Pjatnacze wot ſta!“ ſatorże ßo Pinak.

„Haj, to je ta pſchicźina“, żona wotmolwi, „dokelž Duchat je wuſtojny muž. Tón finanzne nowiny cźita a kedźbuje na kurſy napjenjeżnej burſy. Tón njeje kaž ty, kiž —“

„Dowol, proſchu!“

„— ty ßebi lědma na hru ſ khartami myßliſch. Ani agenty na burſy nimaſch.“

Pinak hłowu nakhili. Wěrno to bě: ani agenty na burſy njemějeſche; teho dla mějeſche hubjenu nóż a mało ſpanja. Rano ſahe ſtany.

Na hłownej dróſy běchu klamy, nad kotrymiž ßo ſe ſkotym pißmikami błyſchcźeſche napißmo: „Wuměnjaŕnja“.

Ženje Pinak na to hladał njebě, hacźrunje wſchědnje nimo khodźeſche. Tón krócź pak ßo jemu to ſdaſche, kaž bychu tam podkopki ſa ſkoto byle. Wón do klamow ſpěſchnje ſaſtupi.

„Ja bych ßebi rady něſkajke hódnoſtne papjery kupił“, wón pſcheczelnje rjekny.

„Kajke to?“

„W tych wězach njeißym naſhonity, a chzu ßo waß wo radu woprajſchecź.“

Saſtojnik, rěſny cźłowjek ſ hubjenym napohladom, njedaſcht jemu doręczecź.

„Dóńdźcze k direktorej!“ jeho pſchetorże.

Pinaka dowjedźechu do knjeſoweje pißaŕnje.

„Knjeże“, wón wuměnjerjej rjekny, „ja do wobkhodow na burſy wjele njeroſumju; ale mam někotre tyßazy hriwnow ſamoženja. Moje ſamoženje mi njeße 4ſi prozenty. To je ſawěſcze jara mało, druſy dóſtawaju pjatnacze prozentow. Mózu wam mjenowacź Duchata.“

Wuměnjeŕ khwilku poßkuchaſche. Potom ßo wotkaſchlowa, kaž by rjekł, ſo chze ſ lěpſchim hłoßom rěczecź a wopraſcha ßo potom Pinaka:

„Chzecze ßnadź nadobycź dwazeczi prozentow?“

Dwazeczi prozentow, hiſchcze pjecź wjazy hacź Duchat, to by ßo hodźiło!

„Kak dha to?“

„Kupcze jenoż Siera Alta!“

„Schto to je?“

„Akzije żeleſnizy Siera Alta.“

Schpaniſke mjeno na Pinaka wulkotny ſacźiſchcź cźinjeſche.

„Chzecze kupicź?“

„Dyrbju ßebi ſe žonu wuradźicź.“

„Aha, pjenjeſy ßu najſkerje ſ jeje pomozy pſchiſchłe.“

„To wſchak niz —.“

„Je to wěrno?“

„Zyle wěſcze!“ Pinak wotmolwi, kiž ßo wobaraſche, ſo by ßo tola njeſdało, kaž by rjekł, ſo wón doma ſ knjeſom njeje.

„Mam tutych akzijowych papjerow hiſchcze ſchěſcź ſtow, chzecze-li je kupicź. Sa hodźinu budźa pſchedate.“

Sſym ßebi wěſty, ſo by je Duchat kupił, Pinak ßebi hnydom pomyßli.

„Duž haj, woſmu je!“ wón bankownikej rjekny. „Ale liczu na dwazeczi prozentow!“

„To ßo wě, to ßym wam hižo prajił.“

Sa tydźeń bě Pinakowe ſamoženje na akzijach Siera Alta ſałożene. Hana nakupi ßlěborneje nadoby, kiž bě wjele drózſcha, hacź Duchatez, a ßwoju ſtwu ſ nowymi ſawěſchkami wupyſchi. Sa ſchtwórcź lěta ßo po wulkim měſcze wo jeju wulkim bohatſtwje powjedaſche.

Ale na dobo pſchinjeßechu pjenjeżniſke nowiny „Merkur“ tu ſrudnu powjeſcź, ſo ßo akzije „Siera Alta“ jako wſchědna papjera k ſawalenju pſchedawaju. To ſkutkowaſche kaž błyſk. Pinak k bankownikej cźerjeſche. Durje běchu ſamknjene. Klamy běchu hižo dwaj dnjej ſamknjene, a bankownik bě twochnył do Ameriki.

(Skónczenje pſchichodnje.)

Ujedźela ſemrjetych.

Dopomnjeńka na ſemrjetych we wójnje.

Dżenß' ſ nowa ſpominaju
Na wſchěch, kiž w rowach ſpja.
Tam wonka w zuſym kraju
Jich hórka pſchikrywa,
A nichtó njej', kiž pyſchi
Row ſ wěnzom, kwětkami,
Pak khutnje wopomnjeni
Ssu w ſtyſknej wutrobi.

Tam maczerje tu ſprawne
Hicź ſpěwacź njemóża,
Tón wótczenaſch tak ſjawnje
Na ßwoje kolena,
Hdźeż ßyn jich ſ tyßazami
We żuſej ſemi ſpi,
Kiž ſjednoczeny ſ wami
Bě w ſtajnej luboſczi.

Dżenß' mandźelſka a dźěczi
Rad bychu pytacź ſchli
Row luby tu na ßwěczi,
Hdźeż luby nan jich ſpi.
Wón je jim potajeny
Na krwawnym bitwiſchczu,
B'dźe junu wotewrjeny
Na wulkim ßudnym dnju.

Też ßotry, ſprawne, ßwěrne,
Pſche bratra płakaju,
Kiž żiwjenje tu měrne
Ssu wjedli mjes ßobu.
Wón dźěſche k ßmjertnej rejźi,
Nětk wot nich ſdaleny
Tam w zuſej ſemi leźi
We ßmjertnej komorzy.

Bóh troſchtuj ſ njebjeß dele
Wſchěch ſrudnych na ßwěczi,
Kiž ßu 'żno ßylſow wjele
Wo lubych płakali.
Wſchak juuu budże ßwitacź
To ranje wjeßele,
Hdźeż budźemy ßo witacź
Saß' wſchitzy hromadźe.

Hańża Budarka.

Ze Serbow.

— **Nasymske kontrolske shromadźisny budźa w Budyskim wokrjeżu** w **Hodźiju** póndźelu 22. novembra ½9 hodźin, w **Drožđźiju** wutoru 23. novembra dopołdnja ½10 hodźin, w **Klukschu** žrjedu 24. novembra ¾10 hodźin dopołdnja, w **Budestezach** w „hosćenzu hajnkownje schtwórtk 25. novembra ¾9 hodźin, w **Njeßwaczidle** w knježim hosćenzu pjatk 26. nov. ½11 hodźin dopołdnja, w **Sohlandźe** nad Sprewju žobotu 27. nov. w 9 hod. dopołdnja, w **Schërachowje** póndźelu 29. nov. ½9 hodźin dopołdnja, w **Hornjej Wjasońzy** wutoru 30. nov. w 9 hodź. dop., w **Biskopizach** žrjedu 1. dez. w seminarskej turnowarni w 10 hodź. dop., a schtwórtk 2. dez. w 10 hodź. dop., w **Budyschinje** na tšeleŕni pjatk 3. dez., žobotu 4. dez., póndźelu 6. dez., wutoru 7. dez., žrjedu 8. dez., schtwórtk 9. dez., pjatk 10. dez. kóždy krócź dop. w 9 hod. Pschi nich maja žo wobdźelicź wschě njeswołani podoffižerojo a mužstwa reserwy krajneho a namórskeho wójska 1. a 2. klažy, na dispoziji puschćeni, k dispoziji narunanskich wyschnoscźow puschćeni, na cźaž pschipósnaczi dospołni invalidni, połinvalidni (dostawarjo wojeŕskeje renty, wschitzy niz swołani narunanszy reserwistojo, rekrutojo a wusbĕhnjeni njewuwuczeni landsturmarjo 1. a 2. klažy hromadźe s lětnikom 1896, wschitzy k wójsku a wójnskemu łódźstwu pschiżłuschaze wožoby, kotrež žu dla wodychnjena, khorosćze abo druhich pschicźinow na dowoleńzy a žu tak daloko k marschej khmani, so móża na kontrolsku shromadźisnu doncź. Też nasad stajeni, woteńdźenja njemějazy a cźi, kotsiž žu žo pschi poźlednim wobhladanju w oktobrje abo novembrje wusbĕhnyli, maja žo wobdźĕlicź. S postajenych žłużobnikow statneje żelesnizy trjeba jenož lětnik 1896 pschińcź.

— **(Powyschenje piwowych płacźisnow.)** Hosćenzarske towarstwo sa Budyschin a wokolnosćz je wobsamkło, dokelž žu piwarnje piwowe płacźisny powyschiłe, wot nětka 0,35 litra bayerskeho piwa po 30 pj., 0,20 litra po 18 pj., cźeske piwo po 20 a 12 pj., leżak po 22 a 13 pj., jednore piwo po 12 a 6 pj., zokrowe piwo po 18 a 13 pj., psches drohu liter bayerskeho piwa po 60 pj., cźeskeho piwa po 40 pj., jednoreho piwa po 20 pj. pschedawacź. Bayerske exportske piwo nima žo s zyła wjazy porjedźicź.

— **Twory rosdźĕlaze towarstwo komunalneho swjaska žrjedźneje Sakskeje** je sa drobne wikowanje scźĕhowaze płacźisny postajiło: wulki jerij po 15 pj., mały jerij po 14 pj., punt połcźa po 280 pj., punt wowßneje muki po 52 pj., punt majßoweho grieża 46 pj.

— **(Male liczenje skota.)** Po wobsamknjenju swjaskoweje rady s lěta 1912 ma žo w Němskej też lětża 1. dezembra skót liczicź. Liczicź budźa žo konje, howjada, wowzy, žwinje a kosy.

— **(Wójnske wusnamjenjenje.)** Sslěbornu medaillu Bjedricha Augusta staj podoffižer Jan Mchiakk s Hliny a dźeżatnik Rjelka s Raboz dostałoj. — Żelesny kschiž je žo dźeżatnikej Pawołej Rurakej w pěschim regimencze cźiżło 103 spożcźił.

— **(Hodowny dar sa wojakow we wójnje.)** Budyszy měschcźanszy sastupjerjo žu 6000 hriwnow sa nakupjenje hodownych darow sa we wójnje pschebywazych wojakow Budyskeje garnisony pschiswolili.

— **(Warnowanje pšched jenym jebakom.)** Cźłowjek, kotryž žo Heller mjenuje a wudawa, so je se sekretarom schlesynskeje ratarskeje komory we wschelakich nowinach tunje bĕrny poskicźa. Tele nawĕschtki jebakej wjele skasankow wunoscheja, też žo ludźo namakaju, kotrež płacźisny do prĕdka sapłacźa, tola bĕrnow žanych njewohladaju. Jebak je 1 meter 75 z. hacź 1 meter 80 z. wulki, žwižny a woßebite snamjo na nim je, so wón na hłowje žanych włoßow, ani browow, ani brody nima.

— **(Wobhladanje landsturma w Mužakowskim wokrjeżu.)** Wschitzy w lĕcźe 1897 narodźeni a w Mužakowskim wokrjeżu bydlazy mužstwa, wscho jene hacź je žo wo jich wojeŕstwje hižo rosßudźiło, maja žo bliżsche dny wobhladacź a to wutoru 23. novembra dopołdnja we 8 hodźinach w tšeleŕni w Mužakowje, žrjedu 24. nov. dopołdnja we 8 hodźinach w tšeleŕni w Bĕłej Wodźe mužstwa se Stareho Lubolnja, Hamora, Dźĕwina, Jabłońza, Brĕsowki, Hole, Mochołza, Kruschwizy, Mikorasa, Mukez, Wochos, Publika, Rowneho, Pakostnizy, Sslepeho, Sprejow, Trebina, Cźĕlneho, Schtyrjoch Dubow, Wuskidźa a s kubła Bĕłeje Wody, schtwórtk 25. nov. 1915 dopołdnja ½9 hodźin w „Selenym schtomje“ w Mužakowje mužstwa s Mužakowa, Beinsdorfa „Hory, Kleinbogendorfa, Brunojz, Podhroda, Kija, Kobjelina, Wjeski, Rostnizy, Sagorja, Skarbischojz, Hornjeje, Ssrjedźneje a Delnjeje Zybalnje.

Komuž khorosćz sadźĕwa, k wobhladanju pschińcź, ma lĕkarske wobžwĕdcźenje pójłacź, kotrež dyrbi wot polizajskeje wyschnoscźe wobkrucźene bycź, jeli so lĕkar njeje hamtszy postajeny.

— **(Žadyn paketowy wobkhad s Ameriku.)** Kaž Londonske nowiny s New-Yorka powjedźa, je žo amerikanska posta sapowjedźiła, pakety s zyrobu pschijecź, kotrež Němzy w sjednoczenych statach pokrózneje Ameriki do Němskeje pósłacź spytachu. Sslanje paketow se sjednoczenych statow do Němskeje je žo zyle sastajiło.

— **(Ruszy jeczi žo popadli.)** Schtyrjoch ruskich wójnskich jatych, kotsiž žu 8. novembra wot dźĕłanskeho komanda w Dźĕżnikezach cźekli, žu 14. novembra w Klein-Kotzenawje w Schlesynskej popadli a do tudomneho lĕhwa wrócźo dowjedli.

— **Khĕtro wulki žněh** je žo schtwórtk do Łużizy nawalił. Hižo jedyn abo dwaj dnjej prjedy je žo we wjecźornej, žrjedźnej a pokłodnischej Němskej wjetschi žněh naschoł. Na Inselskej horje w Thüringskej je žrjedu rano 6 gradow symy było. W Budyschinje žněh wo dnjo s wjetscheho dźĕła rosta.

— **(Pschiwos majßa s Bołharskeje.)** Kaž Wolfez telegrafowarna se Sofije powĕ, je němske zentralne kupowanske towarstwo dowolnosćz dostało, s Bołharskeje 20 000 tunow majßa po Dunaju wuwjesćz. Wono žmĕ też druhe wuplody wuwjesćz, kotrychž ma Bołharska wusbytk.

— **(Płacźisny sa rĕsne žwinje.)** Budyske hamtske hejtmanstwo wosiewja, so najwyschscha płacźisna sa zentnar žwinjecźa, wot 80 hacź 200 puntow żiweje wahi ważazeho, 105 hriwnow, sa 200 hacź 240 puntow żiweje wahi 115 hr. 50 pj., sa žwinje psches 240 puntow żiweje wahi sa zentnar 126 hriwnow wucźinja.

— **(Poßyłki sa jatych we Franzowskej.)** Na listy a pakety, kotrež žo jatym we Franzowskej scźelu, maja žo na měscze městna, hdźeż jaty pschebywa, pódla jateho mjena scźĕhowaze žłowa napisacź:

Bureau des renseignements sur les prisonniers de guerre, an Ministère de la guerre à Paris.

— **(Sebracze automobilowych wobruczow.)** Naměstnaj komandaj 12. a 19. armeekorpsa wosjewjetaj, so maja wobžedźerjo automobilowych wobruczow hnydom kral. pruskej inspekziji žylneho wósnistwa wosjewicź, kelko automobilowych wobruczow wobžedźa. Samjelczenje žo cźeźko khosta.

S Cźichońz. Sloty kwaž nĕhduschi dołholĕtny gmejnski pschedstejicźeŕ knjes Khorla Felsa se žwojej mandźelskej Madlenu rodź. Bĕtnarjez cźiły a strowy žwjecźesche. Knjes duchowny Tischer jubjelskeju mandźelskeju poßwjecźi, mjes tym so jimaj ev.-luth. krajne konsistorstwo psches knjesa fararja Rädu žerbsku cźežnu bibliju pschepodacź da.

S Jenkez. W tudomnym hosćeńzu je žo sańdźenu njedźelu pobocźne towarstwo „Domowinskeho dźaka“ sakożiło.

S Porschiz. W požedźenju tudomneho ratarskeho towarstwa mějesche k. ratarski radźicźel profeßor dr. Gräfe pschednoschk wo symskim pizowanju a hojenju w symskim cźaßu. Dokelž žylna piza s wukraja skoro do zyła dostacź njeje, ma žo skocźeczu 10 zentnarjow żiweje wahi wob dźeń 10 puntow žyna abo wotawy, 11 puntow žłomy abo pluwow, 30 puntow runkliży a 5 puntow bĕrnow dawacź. Tale żiwnosćz sa sdźĕłanje 5 litrow mloka wschĕdnje doßaha. S pospytow, s kotrymiž ma žo żiwnosćz se žłomy wupuschcźicź, je pospyt profeßora Stutzera najbóle wobkedźbowanja hódny, po kotrymž žo žłoma s poczenschenej żelowej kißalinu namacźuje a žo potom pari. Na kóždy pad žo radźi, žłomu rĕsacź a paricź abo tola 12 hodźin pšched pizowanjom s rosžykanej rĕpu smĕschecź. Potom njech žo hischcze bĕrny a prawa rĕpa k poliwzy pschedźĕłane dawaju. Fosforokißały kalk njech žo skotej radscho njedawa. So by žo w semi namakaza fosforowa kißalina wuwużiwała, njech žo pola a łuki żylnje kalkuja. So by rola trĕbny dußyk dostawała, ma žo s hródźnym hnojom prawje wobkhadźecź. Woßebje sajimawe žu pospyty, hnójniży cźekły dußyk sakhowacź. Te žo hischcze njejßu skónczile, tola móże žo s nich spósnacź, so ma žo hnójniza po mózności wot powĕtra wotsamknycź. Dokelž ma žo žłoma lĕtża k pizowanju nałożicź, njech žo wotbĕlený dorn, torfowe a lĕßowe žłanje k sałkanju wużije.

S Bukez. Jutsje (žmjertnu njedźelu) 21. novembra, popołdnju w 3 hodźinach wotměje žo w naschim Božim domje zyrkwinski konzert. Posticźa žo: soły, duet a męschane khory, kaž też hry s hußlemi a s pischczelemi, kotrež žu nětczischemu khutnemu cźaßej pschimĕrjene. Cźisty wunoschk naschi we wójnje stejazy wojazy k hodam jako dary lubosćze dostanu. Schtóž ma hischcze cźujazu wutrobu sa naschich bratrow, kiž w żakostnym strasche pšched njepschecźelom wojuja, pschińdź a wopruj scherpatku sa nich!

S Kamjenza. K dopißej wot 16. oktobra ma žo pschispomnicź, so je tam mjenowany „njepschistojny pachoł“ jedyn 18lětny jara

pschistojny cłowjek, kotryż zyły tydźeń ſa ßwojeho nana pilnje dźěła a na kotrehoż nichtó niczo ſkeho ſrěczecź njemóże. Tola njech je doſcź teho. Nětkole w tutym cżaßu chzemy dopokaſacź, ſo chzemy w měrje ſe ßwojim bliſchim żiwi bycź. Bóh luby Knjes chzył nam trajny měr ſpożczicź. —l.

S Budeſtez. Wulka ſhromadźiſna kużiſkich duchownych, kiż je ßo něhdy w Habrachczizach, w poßlednich lětach pak w Lubiju wotdżeržała, wotměje ßo lětßa 2. dezembra w Lubiju. Sa tutu ſhromadźiſnu je k. profeßor D. dr. Hauck ſ Lipſka dleſchi wědomoſtny pschędnoſchk pſcheczelnje pschilubił.

S Budeſtez. W naſchim Bożim domje wotměje ßo njedźelu ſemrjetych ſchtwórte wopomnjeńſke kemſchenje ſa ßynow ſ naſcheje woßady, kiż ßu we wójnje ſa wótzny kraj ßwoje żiwjenje woſtajili. Liczba w poßledniſchim cżaßu padnjenych je dwazeczi. Kelko ſrudoby a żarowanja! Bóh ſpożcż ſměrowanje wſchěm tyſchnym wutrobam!

Sſerbſke kemſchenje w Draždżanach. Druhu njedźelu adventa ſteji kſchiżna zyrkej ſ nowa ſa Draždżanſkich Sſerbow wotewrjena. Wſchitzy lubowarjo Bożeho ßkowa chzyli wſchě ſadźěwki, kiż ßo wopytej ßerbſkich kemſchow do pucża ſtejeja, pſchewinycź, tak ſo by wulka woßoda natwarjenje ſa duſchn w lubej maczeŕnej rěczi ßwěru pytała.

— **Próſtwa.** Evangelſzy ßerbſzy duchowni ßo ſ tutym proſcha. ſo chzyli, jeli niz hižo njedźelu ſemrjetych, dha tola ſ najmjeńſcha prěnju njedźelu adventa Draždżanſke ßerbſke kemſchenje, kiż ßo każ hewak w kſchiżnej zyrkwi pſchipołdnju $^1/_2 12$ hodźin wotměje, pſcheczelnje woßadnym na ßwjatym měſtnje woſjewicź.

S Maleſchez. Sa naſchu kalutowarńju a wupożczeŕnju ßu ßo hacź na dalſche wobkhodne hodźiny na kóżdy pjatk popołdnju wot 5—7 hodźin poſtajike.

S **Draždżan.** Kral Bjedrich Auguſt je 15. novembra techniſke pſchiprawy a rekrutſke depoty ſady fronty jeneho ſakſkeho armeekorpſa wobhladował a pſchi wójnſkich ſwuczowanjach rekrutow pſchitomny był.

S Drożdżiſa. Saůdźenu wutoru wjeczor ßu tudomneho wo bydlerja, 52 lětneho dźěłacźerja Ernſta Rjeka, w pſchěrowje wjeß neho pucża morweho namakali. Dokelż bě ßo jemu do hłowy dźěra wuraſyła, po lěkarja póßłachu, kotryż ſpóſna, ſo je ßo Rjek ſ Bożej ruczku ſajał.

S **Laſa.** We Werninghoffje je pſchi twarjenju fabrikſkeho twarjenja jedyn něhdże 50 lětny ruſki zivilny jaty mißnywſchi ſ hornjeho poſkhoda dele padnył. Wón ßebi nohu ſkama a hłowu ſrani. Po lěkarjowym poruczenju ßu jeho do Wojerowſkeje hojerńje dowjeſli.

S **Borſchcże.** W naſchej zyrkwi ßo njedźelu po kemſchach wopomnjeńſka ßwjatocżnoſcź ſa wojaka Kambora ſ Turjeho wotmě, kotryż je 25. ſeptembra w Champagni rjekowſku ßmjercź wumrjeł. Pſchi ſpoczatku tehdomnych cżežkich wojowanjow bě ßo wón w tſělnej hrjebi ſaßypnył. Na móżnu ßmjercź ßebi myßło bě wón k wopomnjenju ßwojimaj ſtarſchimaj kamjeń póßłał, do kotrehoż bě ßkowa wudypał: Wěra, nadźija, luboſcź. Na tele ßkowa ßo wopomnjenſka rěcź ſałożowaſche. Jeho kawrjenzowy wěnz na 5. měſtnje na zyrkbinych kubjach wiße. Po zyrkwinſkej ßwjatocżnoſczi wojeńſke towarſtwo wopomnjenje padnjeneho ſe ſwuczenymi cżeßnymi ſalwami cżeſcżeſche. — Dla diſterije je ßo tudomna ſchula na tſi njedźele ſamkła.

S **Wokranczіz.** Rjekowſku ßmjercź ſa wótczinu je na wjeczornym wojowniſchczu Kurt Neumeiſter, jeniczki ßyn tudomneho kopornikarja Oswalda Neumeiſtera, wumrjeł. Cżeſcź jeho wopomnjenju. Jeho nan jara cżežko khory w Shorjelſkej klinizy leži.

S Wětenzy pola Wojerez. Se ßynoweje kubje po ſkhodże dele duzy kubleŕ Tille mißny a tak njeſbożownje padże, ſo ßo ſaraſy.

S Klětneho. Knjeże kubło we Wylemozach je do ruki pſchekupza Thimminga w Draždżanach pſcheſchło.

S **Běleje Wody.** Gmejnſke ſarjadniſtwo je ſaßo w ßwojej pſchedawarńi howjaſeho mjaßa płaczińſu ponižiło, tak ſo ßo punt najlěpſcheho howjaſeho mjaßa ſ koſczemi po 1 hriwnje pſchedawa.

Wußudźenja.

Khoſtanſka komora. Dla wobſchkodźenja wězy bě ßo pohonczej Pawołej Frömmigej w Sswinarni 6 hriwnow pjenjeżneho khoſtanja napokożiło, dokelż bě wón zuſu hußezu, kotraż bě do pſcheńczneho pola jeho knjeſa, kublerja Ssmoły, ſaběżała, ſ worczikom ſaraſył. Wón bě ßo pſchecziwo wußudej powołał, tola dokelż ſ nim żaneho wuſpěcha měcź njemóżeſche, wón powołanje wróczo wſa.

✕ **Wucżobnik P. O. L. Jenka ſ Draždżan, kotryż je we wucżbje pola tyſcheŕſkeho miſchtra Lehmanna w Klukſchu, ßo 30. ſeptembra dohlada, ſo pola tamniſcheho pſchedawarja jędnych kokow, Emila Großmanna, wokno dźěłaŕnje wocżinjene ſteji. Wón ßo hnydom ſe ſchěßnacźelětnym ßynom ßwojeho miſchtra ſrěcża, ſ tutym woknom w nozy do dźěłaŕnje ſaléſcź a kradnycź. Jenka ſ woknom nuts ſaléſe a tyſu praſkazych korkow, tyſu karbita, jedyn ſchlawch ſa jędne koko a jedyn ßwětłomjetak ſebra. Wón tele wězy Lehmannej poda, kotryż pſched woknom cżakaſche. Ludźo pak běchu ßwětko latarnje, kotruż Jenka pſchi kradnjenju wużiwaſche, pytli a paduchow ſaßłapichu. Tutaj na to kradnjene wězy do dźěłaŕnje wróczo donjeßeſchtaj. Cżežkeho paduſchſtwa dla Jenku a Lehmanna k jaſtwu po 3 měßazach ſaßudźichu.**

Přilopk.

* **(S jědom ſawdate.)** W Draždżanach ßu na Sebnitzſkej dróſy bydlazu żonu murjeŕſkeho poléra Säuberlicha a jejnu dwanacźelětnu dźowku morwu we wobydlenju namakali. Lěkarſke pſchepytanje cżěkow je dopokaſało, ſo ſtej macź a dźěczo na jěd wumrjekej. Dwě ſtarſchej dźěſcźi, kotrymajż bě ßo tehorunja ſ jědom ſawdako, ſtej ſaßo wotkhoriłej. Njeſbożowna żona, kotrejeż muż je pſched tydźenjom do wójny wotjěł, njeje drje boloſcź dźělenja pſchewinycź mohła. Mandźelſki, kotremuż je ßo hnydom powjeſcź wo njeſbożownym podawku póßłała, drje ßo bórſy domoj wrócźi.

* **(Rěſniſki ſtrajk w Póſnanju.)** Měſto Póſnań je bjes ßwinjazeho mjaßa. Dokelż je magiſtrat najwyſchſche płaczińſny ponižił, rěſnizy ſtrajkuja. Magiſtrat wuſpěſchne naprawy pſcheczіwo temu cżini.

* **(Sſo ſpaliła.)** Na żałoßne waſchnje je w Pfankirchenje 80lět ſtara khěżkarka Hofbauerowa żiwjenje ſhubiła. Hdyż bě wó jſtwje woheń naſtał, njemóżeſche ßo wobſtarna żona rucże doſcź wukhowacź a ßo żiwa ſpali.

* **(S elektriſkej mozu ßo morił.)** Schtyrzyczilětny monteur Jan Müller w Burggrumbachu w delnich Frankach wyßokemu elektrowodej pſcheblikko pſcheńdże a ßo hnydom mori.

* **(Sajecże jeneho notara.)** Notara Sommera ſ Lempertheima, kotryż bě wjetſche ſumy pſchekſchiwiwſchi ſe ßwojej lubej cżeknył, ßu w Ulmje ſajeli.

* **(Sſo ſepił.)** 6. novembra wjeczor je w Königſteinje Draždżanſki kóżkarſki miſchtr Köhler, hdyż chzyſche ſ jeneho pſchewjeſneho cżołma na wußadżeńſki móſt ſkocżicź, do Łobja padnył a ßo hnydom we hłubinje ſhubił. Hacź dotal njeje móżno było, cżěło namakacź.

* **(Morwy prajeny wojak ßo domoj wrócził.)** Żona jeneho wojaka w Landsbergu nad Wartu bě pſched tſjomi měßazami wot wyſchnoſcże powjeſcź doſtała, ſo je jejny muż we wójnje padnył. Duż ßebi wona dołho njerosmyßleſche, hdyż jej jedyn ſamożity, tola hižo wobſtarny měſchczan ruku k żeńtwje poſkiczi. Hdyż ſa kwaßnym blidom ßedżeſchtaj, na dobo morwy prajeny mandźelſki ſaſtupi, kotryż nětko ſ raſnoſczu ſa ßwoje mandźelſke prawa wuſtupowaſche a ßo ſa kwaßne blido ßyże.

* **(Ruſke rěki ſamjerſte.)** Najwjazy ruſkich rěkow je ßo ſ mjerſnjenjom ſa kódźniſtwo ſawrjekło. Zyły kanalny ſyſtem Pětrogradſkeho wokrjeża je ſamjerſnył. Wjele ſtow cżežitych kódźow ſ drjewom a żiwnoſczu ſa hłowne měſto je ſamjerſko. Na Newje a Wolſy kód tak żylnje płuwa, ſo ßu ßo wſchě pſchejéſdy ſaſtajike.

* **(Najſtarſcha żona Němſkeje wumrjela.)** W 107. lěcże żiwjenja je tele dny w Grünendeichu ſwudowjena Meta Müllerowa wumrjela. Semrjeta, kotraż je 40 lět dołho ſ wokrjeßnej babu była, bě drje najſtarſcha żona Němſkeje. Wona bě ßo 14. měrza 1809 narodźiła.

***(Cżeżke ßwójbne njeſboże.)** Hdyż ßo w Kölnje żona wojaka Deckera, kotrejeż muż w jenym lazarecże ſranjeny leži, ſ jeneho wukhoda domoj wróczi, wona ßwoje 3 dźěczi, 1—4 lětnych hólzow, morwych nadeńdże. Korbowa kolebka najmłódſcheho, kotraż bliſko khachlow ſtejeſche, bě ßo ſapaliła. Dźěczo bě ßo ſwuhliło. Bratſikaj w pódlanſkej ſtwje běſchtaj ßo ſadußyłoj.

Cyrkwinske powjeſće.

W Michalſkej zyrkwi ſměje jutſje, 25. njedźelu po Sſwjatej Trojizy, (njedźelu ſemrjetych) rano w 7 hodźinach duchowny Tyſchcł ſerbſku ſpowjednu wucżbu, dopołdnja $^1/_2 9$ hodźin ſměje farak Räda ſerbſke a w 10 hodźinach němſke prědowanje.

Pſched zyrkwinymi durjemi budże ßo kolletа ſa evangelſtich Němzow we wukraju ſběracź.

Sſrjedu popołdnju w 3 hodźinach ſhromadźiſna khcheſczijanſkeho żónſkeho towarſtwa.

Ssrjedu wjeczor w 5 hodźinach wotměje duchowny Tyschek we Sslonej Borschczi němsku wójnsku modlerisku hodźinu.

Tydźeńske sastojnske dźěła směje duchowny Tyschek.

Wěrowani:

W Michalskej zyrkwi: Ernst Herman Krjeschka, dźěłaczer s Bukojny, w tu khwilu wojak w pěschim regimencze czo. 182, s Martu Resu Wjeliz we Wurizach. — Herm. Rich. Mlynk, dźěłaczer s Wujesda n. Spr., w tu khwilu wojak w pěschim regim. krajneje wobory czo. 101, s Elsu Martu Blümelez we Delnjej Kinje. — Pawol Ganda, pohonc̆ se Schczeńzy p. Rakez, w tu khwilu wojak w pěschim artilleriskim regimencze czo. 19, s Marju Martu Hempelez na Zidowje.

S druhich woßadow: Khorla Max Khojenacz, rěsnik w Ratarjezach, w tu khwilu wojak w pěschim regimencze czo. 103, s Hanu Gustlu Gertez w Hermanezach n. Spr. — Bohuwěr Herman Plazak, wojak res. w pěschim regimencze czo. 103, s Marju Schenkez w Khwaczizach, — Jan Buguft Pilop, murjer we Minakale, w tu khwilu we wojerskej sługbje, s Hanu Lenu Koselez, domj. dźowku w Kupoji. — Ernst Richard Měschnak, reserwist w 4. pěschim regimencze czo. 103, w tu khwilu na wojownischczu, s Martu Pampelez w Stróji p. Barta.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Jurij Marczin, G. E. Mazki, khěžerja a dźěłaczerja na Ssokolzy, ß. — Etfrida Erna, J. A. Krala, fabrikskeho dźěłaczerja na Zidowje, dź — Max Rudolf, J. E. Miczki, pohonc̆a na Zidowje, ß. — Rich. Waltak, njemandź. syn w Bórku.

S druhich woßadow: Max Helmut, M. Jeremiaßa, pohonc̆a w Poczaplizach, ß. — Helmut Willy, Auguſta Michalka, kublerja w Lutyjezach. ß. — Ota Waltak, Pawola Lahody, zywnoſczerja w Konjezach, ß. — Serena, A. Hekerja, wyschscheho schwajz. w Beczizach, dź. — Rich. Ota, Herb. Tosta, ryczeikubl. w Ssmochczizach, ß. — Frida Ella, E. O. Mlynka, skakarja w Nowej Wßy, dź. — Marczin Gerhard, njebo E. A Linarta, kublerja w Zokowje, ß. — Hana Emma, J. Němza, dźěłaczerja w Nowej Wßy, dź. — Ernst Herman, P. Herm. Miczki, dźěłaczerja w Rakezach, ß. — P. W. Schönberg, njem. syn w Rakezach. Ernst Waltak, J. H. Wjenki, dźěłaczerja w Rakezach, ß. — Erika, Khorle Walt. Kocha, maschinskeho samk. we Wulkej Dubrawje, dź. — Erich, njemandźelski ß. we Wulkej Dubrawje. — Hanß Waltak, Hendr. Pawola Schmita, wojnarja we Luſczu, ß. — Herman Richard, Jana Auguſta Neumana, khěžerja a dźěłaczerja na żelesnizy w Mjeschizach, ß. — Moriz Oskar, pjekarskeho mischtra Rychtarja w Kubschizach, ß. — Ella Selma, Jana Bohuwěra Rjeczki, zywnoſcz. w Sdźeri, w tu khwilu we wojerskej sługbje, dź.

Zemrjeli:

W Michalskej woßadźe: 11. nowembra: Khorla Moriz Mlynk, khěžet a rentu dostawak na Zidowje, 69 l. 6 m. 28 d. — 13. nov: Marja Madlena Ssuschkowa, njebo Handrija Ssuschki, cześle w Bronju p. Radw., sawoſt. wud. w Rubjelczizach, 80 l. 7 m. 13 d. — 15. nov. Jan Auguſt Muzik, invalida we Bórku, 73 l. 10 m. 17 d.

W druhich woßadach: Lena Doſtez w Dźiwoczizach, 11 m. 2 d. — Jan Ernſt Wjenk, khěžet w Njesdaschezach, 64 l. 11 m. 11 d. — Khorla Auguſt Pjetasch, zywnoſcz. wumjeńkak w Hunczerizach, 79 l 8 m. 23 d. — Ernestina swudowjena Czeßlowa w Huſzy, 67 l. 7 m. 23 d. — Lina Herta Rychtarjez w Bělych Noßlizach, 4 m. — Johana Marja swud. Vogelowa, baba na wotpoczinku w Hnaschezach, 62 l. 22 d. — Jurij Wiczas, wumjeńkak w Rakezach, 71 l. 7 m. 27 d. — Khorla Willi Zug w Rakezach, 22 l. 9 m. 6 d. — Marja Resa swud. Kóczyna, wumjeńkakla we Wujeżku, 73 l. 8 m. — Ernſt Julius Mlynk, kowarski mischtr w Nowych Koporzach, 62 l. 3 m. — Jan Auguſt Guda, privatnik w Kubschizach, 79 l, 4 m. 17 d.

Zyrkwinske powjesecze s Hodźija.

Sswjedźeń semrjetych (25. njedźelu po Sswjatej Trojizy) směje farak Kschizan rano 1/2 8 hodźin serbsku spowjednu wuczbu, 1/2 9 hodźin směje duchowny Voigt serbske a w 10 hodźin. němske prědowanje.

Psched zyrkwinymi durjemi ßo kollekta sa evangelskich Němzow we wukraju sběra.

Njedźelu popoldnju w 3 hodźinach ßo serbska liturgiska Boża sługba wotměje.

Ssrjedu wjeczor w 5 hodźinach budźe ßo serbska wójnska modlerska hodźina wotbywacz.

Zyrkwinske powjesecze s Budestez.

Njedźelu semrjetych (25. po Sswjatej Trojizy) směje farak Domaschka rano 1/2 8 hodźin serbsku spowjedź, dopoldnja 1/2 9 hodźin serbske a w 10 hodźinach němske prědowanje. Wopomnjeńske kemschenje sa padnjenych.

Wutoru wjeczor 1/2 8 hodźin směje kschesczijanske towarstwo żónskeje młodźiny shromadźisnu.

Ssrjedu wjeczor 1/2 7 hodźin směje duchowny Bójz serbsku a 1/2 8 hodźin němsku wójnsku modlerisku nutrnoſcz.

Schtwórk popoldnju směje kschesczijanske żónske towarstwo shromadźisnu.

Schtwórk wjeczor 1/2 8 hodźin shromadzisna kschesczijanskeho towarstwa mužskeje młodosczе.

Placzisny produktow.

W Budyschinje placzi: punt howjaseho mjaßa wot 1 hr — pj hacz 1 hr. 40 pj., punt czelazeho mjaßa wot 1 hr. 10 pj. hacz 1 hr. 30 pj., punt swinjazeho mjaßa wot 1 hr. 45 pj. hacz 1 hr. 45 pj., punt schmalza wot — hr. — pj. hacz 1 hr. 89 pj., punt pschenczneje muki wot — hr. 22 pj. hacz — hr. 22 pj., punt rzaneje muki wot — hr. — pj. hacz — hr. 19 pj., punt khleba wot — hr. — pj. hacz — hr. 16 pj., punt ßuscheneho polcza wot — hr. — hacz 2 hr. 40 pj., punt mlěteho zokora wot — hr. 28 pj. hacz — hr. 28 pj., liter petroleja wot — hr. 32 pj. hacz — hr. 32 pj., 2 puntaj butry wot 4 hr. 40 pj. hacz 5 hr. 10 pj., 15 schtuk jeji wot 2 hr. 25 pj., hacz 2 hr. 85 pj. 100 puntow syna wot 7 hr. — hacz 8 hr. — pj., 1 kilogr. bernow wot — pj. hacz 8 pj.

Placzisny rěsneho skotu na Draždźanskich skotnych wikach.

11. nowembra 1915.

Placzisny po zentnarju a hriwnach.

Skotne druzziny a wosnamjenjenje.	Zywa	ći na waha
	hr.	hr.
Woły:		
a. polnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnoscze hacz do 6 lět	75—80	128—134
awstriske	—	—
b. młode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	62—68	125—131
c. srěnjo pizowane młode, derje pizowane starsche	53—58	114—122
d. ßnadnje pizowane kóždeje starosty	38—45	99—106
Jałojzy a kruwy:		
a. polnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnoscze	72—76	128—131
b. polnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnoscze hacz do 7 lět	68—73	131—136
c. starsche, wukormjene kruwy a ßnadnje wuwite młódsche kruwy a jałojzy	48—58	105—116
d. srěnjo pizowane kruwy a jałojzy	35—42	90—102
e. ßnadnje pizowane kruwy a jałojzy	25—32	81—91
Byli:		
a. polnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnoscze	72—76	123—128
b. srěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	47—55	99—108
c. ßnadnje pizowane	38—41	88—93
Czelata:		
a. najlěpsche s mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	81—85	129—133
b. srěnje kormjene abo trjź dobre wot zyza	71—76	119—124
c. ßnadnje wuwite wot zyza	61—66	108—114
Swinje:		
80—100 klgr.	105	
100 120 klgr.	116	
psches 120 klgr.	126	
60 80 klgr.	90	
niże 60 klgr.	—	
ranzy a kundroßy	100	

Serbske tow. „Lipa“ za Rakecy a wokolnosć

změje, da-li Bóh, jutře njedźelu zemrjetych pop. we 4 hodź. w Hönčec hoscencu swoje měsačne posedźenje. — Wšě lube sobustawy a hosći we bohatej ličbje wočakuje

předsydstwo.

Tunje sofy

we nimo měry wulkim wubjerku ma pschezo na składze

J. O. H. Bär

w Budyschinje na Hoschiz haßy 29.

Klavěr (kschidło)

derje sdźeržany, je dla njedobaßanja ruma sa 160 hriwnow na pschedań pola kantora Nowaka w Draždźanach Tzschimmerstr. 20.

Wutrobny dźak

wyßokodostojnemu knjesej **fararjej Waltarjej** w Njeßwaczidle sa hluboke myßlow polne kraßne prědowanje, pokutny dźeń dźerżane, praji

wjele kemscherjow.

Młoda kruwa

wyßokoßuczelna, je na pschedań we Wjeßelu cziško 5.

Sslomu

wschěch druzinow po kóždej dźělbje sa najwyschsche placzisny kupuje

August Hepper w Budyschinje

Telefon 258.

Koże

kóždeje druziny pschez po najwyschschich placzisnach kupuje

Heinrich Lange

11 pschi zitnych wikach 11 a pschi zyrkwinym městnje 4.

Wumělski mjedowy pólver

pólver k pschihotowanju 4 puntow wumělskeho mjedu, měschk po 30 pj. pola

dr. **Roebera**

w Germania-drogowni

na bohatej haßy 27.

Sslužobna holza

porjadna, niz mlódscha dyżli 18 lět, ßo do jeneje fary na wßach k 1. januarej 1916 pyta. Sso samolwicz w Budyschinje na Nouartskej drósy 12 pola Wjazzyneje.

Delka a po 1 poſkhodźe. Telefon 863.

95 pjenjezkowſke dny

95 pjenjezkowſke dny

ßu ßo ßobotu 13. novembra 1915 ſapoczałe.

Sa wſchitke tak bohate a wulzy poczeſczaze dopokaſma wutrobneho, luboſczíweho dźĕlbracza, mi pſchi ſkładnoſczi mojich wóßomdźeßatych narodninow pſcheczelniwje wopokaſane, wuprajam tudy ſ hnutej wutrobu ßwój nanajnaležniſchi **dźak.**

K. A. Fiedleŕ.

Mlokowy wužitk dejneho ſkota ßo powjetſcha, **wodźane mloko pſchibywa po ßmjetanje,** hdyž ßo do ſkótneje pizy wſchĕdnje trójzy horſtka

mlokoweho pólvra

ſe ſnamjenjom hrodowſkeje haptyki dawa. Na najlĕpje wupruhowany! Jeniczzy woprawdźity dóſtacź **w hrodowſkej haptyzy w Budyſchinje.**

Rožku, pſchenźu, wowß, jeczmjeń, wſchĕ druźiny **ßkomy a wowßa** po najwyſchſchich płaczíſnach kupujetaj a proßytaj je pſchiwjeſcź, **njewubĕrane bĕrny a morchej** najlĕpſche a najtuńſche pizowadło **k hnydomnemu wotedaczu** poručataj

Bombach a Paaź
w Kamjenzu w Saſkej.

Sſo wróczíwſchi wot poßlednjeho wotpoczinka naſcheho 12. novembra ſemrjeteho mandźelſkeho, nana, dźĕda a pſchichodneho nana

Jana Ernſta Freiberga

naß nucźi, ſa wſchu luboſcź a dźĕlbracze ßwój najwutrobniſchi dźak wuprajicź. Woßebity dźak pak knjeſej kapłanej Dórnikej ſa troſchtowanſke ßkowa pſchi rowje, ſchuli ſa ſnoſchaze ſpĕwy a lubym pſcheczelam a ßußodam ſa kraßnu kwĕtkowu pychu a poßledni czeßny pſchewod.

W Radworju a Budyſchinje, 15. novembra 1915.

Žarowazy ſawoſtajeni
Freibergez ßwójbje — Bamźez ßwójba.

Nĕtko je najwjetſchi czaß

ßo wo dobroſczi a tunjoſczi mojich

Draniſkich trajnje ßo tepjazych khachlow

pſcheßwĕdczicź ſ kotrychž mam wulki ſkład wſchĕch wulkoſczow kuloſtych a ſchtyrirózkatych, czornych a emaillowanych. Wobhladanje bjes kupenja je dowolene. Žadajcze ßebi ſapißy ſ nowymi pokaſkami.

Kótkojte kachle ſ lateho żeleſa a worzloweho blacha, kanonſke khachle a pſchißkuſchki, kužiſke wódne pónoje we wulkim wubjerku.

Pawol Walther,

Sakožt 1881 **na khĕžorſkej dróſy 4.** Telefon 599

Po Božej radze bĕ ßo wobſamkło, Sſo dźĕlicź dyrbjachmy wot najlubſchoh'.

Dóſtachmy njewoczakanu hłubokobolóſtnu powjeſcź, ſo je mój wutrobnje lubowany ßyn, naſch luby bratr, ßwak a wuj, ratař

Oskar Hermann Kmoch

krajny wobornik w reſervnym pĕſchim reg. czißko 103

na czeżke ſnutſkowne ſranjenje, ſe ſaßypnjenjom poczerpjene, w pólnym lazarecze w —— 24. ſeptembra rjekowſku ßmjercź ſa wótczinu wumrjeł. Wón je ſa ßwojim pſched nĕkotrymi mĕßazami ſemrjetym bratrom do wĕczńoſcze ſchoł.

W najhłubſchej boloſczi

Lena ſwud. **Kmochowa**

w mjenje druhich ſawoſtajenych

w Małych Debßezach, Naſchowje, Czornych Noßlizach, Dźeżnikezach a we wójnje,

13. novembra 1915.

Praj, ßyno, nam, hdźe je Twój row,
Hdźe mózemy Cźe ſaßo widźecź,
Hdźe Twoje cźĕło ma ßwój ſkhow?
To naſcha wutroba chze wjedźecź.

Ach, podarmo ßo praſchamy,
Ty ſpiſch w njepſcheczelnym kraju,
Cźe junu pak naß namkomy
Pſchi Bohu we njebjeſkim raju.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předplata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawóžki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawzkich krjesbjach čo. 4) wotedaś, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wjedor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 48. **Sobotu 27. novembra 1915.** **Lětnik 74.**

Rosprawa němskeho generalneho staba.

25. novembra.

Na wjeczornym wojownischczu njeje žo niczo wažneho podalo.

Na rańschim ruskim wojownischczu je Berśemünda twjerdźe w naschej ruzy. Liczba jatych je žo na 9 offizěrow, 750 muži, dobytk na tśi maschinske tśělby powyschik.

Pola wójskow generalneho pólneho marschalla prynza Leopolda a generala Linsingena njeje žo niczo pscheměniko.

Na balkanskim wojownischczu žu wojazy wójska generala Koeweža něhdźe 10,000 Sserbow sajeli, 19 kanonow sebrali. We wojowanjach wokolo Prischtiny a Ssitnizy je 7400 jatych a 6 kanonow do naschich ruki padlo. Dobytk wójnskeje nadoby a składow je khětry.

26. novembra.

Na wjeczornym wojownischczu je žo na wjele městnach fronty mjes artilleriju wojowało. Hewak njeje niczo wožebiteho było.

Na rańschim ruskim wojowanischczu Rušojo podarmo spytachu, rěku Missi pola Pulpe pschekroczicź. Njepschecźelowe nadběhi pola Berśemünda a na wjeczornej froncze pola Dwinska žu žo wotrasyle.

Pola wójska generalneho pólneho marschalla bajerskeho prynza Leopolda a generala Linsingena njeje niczo noweho.

Na balkanskim wojownischczu je žo k krótkemu wjeczorej wot Ssjenizy a Mitrowizy njepschecźelowe sadnje wójsko, kotrež žo hischcze na někotrych městnach psched frontu wójskow generalneho pólneho marschalla z Mackensena dźerźesche, cźišło.

Najwyschsche wójskowe wjedniśtwo.

Rosprawa awstriskeho generalneho staba

wot 25. novembra powě:

Na ruskim wojownischczu njeje wožebitych podawkow było. Na italskim wojownischczu je žo na Isonzowej froncze mjes Wippachskim wuliwom a San Martinom w nozy a wodnjo njemdrje wojowało. K połnozy wot hory San Michela je njepschecźel njepschestawajcy se žylnymi mozami nadběhi cźinił. Wjazy krócź žo jemu poradźi, žo do naschich hrjebjow dobycź. Pschezo pak, na pożled we wjelehodźinskim bliskim wojowanju, jeho khrobłaj alpskaj pěschej regimentaj cźišło 7 a 27 sažo won cźišnychu. Nadběh Italskich na horu San Michela žo, kaž wschě prjedawsche, njeporadźi. Tež pola San Martina wojowanje zyły dźeń tam a žem žołmjesche, hacź žo skónczńje posdźe wjeczor wupruhowanym honvedskim wojakam poradźi, tež tu nasche stejischcźa zyle sažo dobycź a je sdźerźecź. Pschedmóst pola Gorizy, městowy połodnischi dźěl, potom wžy Savogna a Ruza pod žylnej artilleriskej tśělenzu stejachu. Někotre njepschecźelowe bataillony Oždawiju nadběhachu. Wone žo wotpokasachu, dwě kompagniji žo sniczischtej. Dwejo z naschich lětarjow bomby na Tolmezzo mjetachu.

Na balkanskim wojownischczu žo Cźornohórzy tež k ranju wot Focze wróczo cźišnychu. K krótkemu wjeczorej wot Ssjenizy cźornohórsku mjesu pschekroczichmy. Pschi wczera wojsjewjenym dobycźu Mitrowizy žu naschi wojazy 10,000 Sserbow sajeli a 6 mörserow, 12 połnych kanonow, wjele wosow, muniziju wscheje družiny, 7 lokomotiwow, 130 waggonow a wjele druheje wójnskeje potrjeby je žo sebrało. Jena awstrisko-wuherska kolonna je pschez Mitrowizu postupajo Wucźitru wobžadźiła. K połodnju wot tam žo němske a bołharske wojerske mozy hotuja Ssitnizu pschekroczicź. We wojowanjach wokolo Prischtiny je žo 6,8000 muži sajało a 6 kanonow žo sebrało. B.

Zosanje serbskeho wójska.

Italske nowiny „Corriere della Sera" se Salonikia powjedźa, so mjes schtworoswjaskom bjestroschtne měnjenje knježi. Bołharjo žo jako woprawdźicźi cźertojo wopišuja, z kotrychž tśělenjom žo jendźelšzy a franzowšzy wojazy njemóža měricź. Bołharska artillerija je po liczbje jara žylna a wubjerna. General Serail, roskasowar franzowskeho wójska, pschezo z nowa wospjetuje, so budźe hakle postupowacź, hdyž smeje k temu doscź wojakow. Sserbski wyschk Popowicź je dopišowarjej prajił, so je serbske wójsko na kónzu swojich mozow. Wójsko je z dźěła bjes khlěba, woły proviantskich kolonnow dyrbja po puczu kónz wsacź. B.

Zosanje Sserbow na Cźornu Horu.

S ruskeje mjesy žo powě: Moskowskim nowinam žo se Salonikia pische, so je hižo dźěl serbskeho połnózneho wójska poczak, na Cźornu Horu po drohach pschez Ipek, Berane a z dźěła też pschez Bjelopolje z pomyślnje najwobcźežnischimi wobstejnoscźemi cźahnycź. Sserbske połnózne wójsko chze žo skerje lěpje z cźornohórskim sjednocźicź a potom w symje w jara wobcźežnej krajinje z małymi cźrjódkami pschecźiwo njepschecźelam wojowacź. Kak měko žo serbsko-cźornohórske wójsko seźiwicź, njeje hischcze jaßne. W poßlednim cźaßu je drje schtworoswjask žiwnoscź do cźornohórskich pschistawow wosył, tola žu žo tele transporty dla awstriskich łódźow, wožebje podmórskich cźołmow, sastajike. W połodnischej Sserbiji Bołharjo serbskemu wójsku pola Dibry hroža. B.

Jena serbska depesca wot 22. novembra wo wobstejnoscźach serbskeho wójska pola Monastira powě: Nowe poßylnjenja z Gostiwy, Kicźewa, Dibry a Ochridy pschikhadźeja, kanony a munizija se Salonikia. Sserbjo stronu k krótkemu wjecźorej wot Prilepa a stejischcźa pola Prilipeka, Krocźewa a Broda dźerźa. Wójnski minister Bojewicź w Salonikiu wotpóßłanje hromadow žiwnoscźe rjaduje, kotraž dyrbi žo pschez Monastir do Sserbije póßłacź. Sserbski wobkhodny minister je w Monastirje, so by jeho pschi tutym nadawku podpjerał. D.

Nowe jendźelske žlubjenja sa Sserbiju.

Jedyn žobustaw serbskeho knježerstwa je dopišowarjej nowin „Petit Journal" w Salonikiu prajił, so ma Sserbija myßle, w bliščim cźaßu saßo pschecźiwo swojim njepschecźelam postupowacź, tak bórsy hacź budźe franzowsko-jendźelske wójsko w Mazedonskej doscź žylne. Jendźelski minister Asquith je serbskemu knježerstwu telegrafiscy twjerde rosšudźenje Jendźelskeje wosjewił, wjazy wojakow do Mazedonskeje słacź. Franzowska a Jendźelska na Balkanje pschešłapjenja pschihotujetej. Bórsy budźe žo widźecź, so žo to wobkrucźi. B.

Sapuscźene serbske koprowe podkopki.

„Pester Lloyd" z Orßowy powě: Snate koprowe podkopki we Worje w połnóznej Sserbiji, kotrež jenemu franzowskemu towarstwu słuscheja, žu serbscy wojazy do zyła sapuscźili. Wjele milijonow hódne pschiprawjenja žu žo zyle sniczike. Schachty, maschiny a wodowody žu žo powodźike, wschě koprowe składy a dźěłanske pschiprawy žo sniczike. Podkopki žu žo z němskim etappowym komandom wobžadźike, kotryž chze z pomozu žyły inżenieurow spytacź, w podkopkach, jeli so je to z zyła móżno, saßo dźěłacź sapoczecź.

G.

Blokada Grichiſkeje.

Schtworoſwjaſk njeje ſ dobrym ſamohł, Grichiſku ẓwojim žadanjam ſwólniwu ſčinicź. Duž ju ſe ſkym wobrocźicź ſpyta. Wón je jej hoſpodarſku a wikowanſku blokadu pſchipowjedžił, to rěka, ſo je wón grichiſkim ľódžam morjo ſawrjeł. Dokelž ẓo Grichiſka njemóže ſe ẓwojim žitom ſeživicź, dyrbi wona ſ wukraja žito kupowacź. Wot pſchipowjedženja blokady njeje pak žana ľódź ſe žitom wjazy do Grichiſkeje pſchijěła, a hižo ẓo w Grichiſkej njedoſtatk khlěba pokaſuje. Londonſke nowiny ẓu ſ blokadu pſchečźiwo Grichiſkej jara ſpokojene. To je jenož mały dźěł teho, ſchtož móže ſchtworoſwjaſk w ẓrjedžoſeńſkim morju pſchečźiwo Grichiſkej čźinicź. S blokadu ẓo wikowanje Grichiſkeje ſaſtaji. „Evenings Standard" praji, ſo je blokada ſ warnowanjom ſa Grichiſku, ſo by žaneje pſcherady njeſkučźiła. Kral Konſtantin bórſy ſpóſnaje, kak móẓne ẓu te ſtaty, kotrymž chže ẓo wón napſcheczo ſtajecź. Wón móže jenož ſhubicź, njech je ſchtóžkuliž ſ dobyczerjom. „Pall Mall Gazett" piſche, ſo je blokada jeniczke lěkarſtwo, kotreż móže pſchečźiwo khoroſczi pomhacź, na kotruž kral Konſtantin czerpi. Woẓobinſki kharakter tuteho wjerčha ẓo jaẓnje ſ pſcheradu pokaſuje, kotruž je pſchečźiwo Sſerbiji ſkučźił, a ſe ſazpiwanjom, kotreż pſchečźiwo krajnej wuſtawje pokaſowaſche, ſo by na žane pſchiẓłuſchnoſcze, internationale kaž grichiſke, njedźiwał. Jeniczkemu dopokaſmu, kotremuž je wón pſchikhódny, je tón, ſo ma ſchtworoſwjaſk też druhe ẓrědki w ruzy hacź pſchečźelnoſcź, a ſo je hotowy, tych khoſtacź, kotſiž ſpytaju, jón ſa nóſ wodźicź. „Weſtminſter Gazett" praji: Njewobžarujemy, ſo je ſchtworoſwjaſk móẓnje wuſtupił, ſo by ẓo do wězy jaẓnoſcź pſchinjeẓła. Grichiſkim njebudże dwělne, po kajkim prawidle maja ẓo woni ſložowacź. S dweju ſtrachow, kotreż Grichiſkej hroža, njeje ſtrach trajneho wottorhnjenja wot mozow, kotreż ẓrjedžoſeńſke morjo wobkněžeja, ſawěſcze najmjeńſchi. Po jenej Londonſkej powjeſczi je rosrěčenje jendźelſkeho wójnſkeho miniſtra Kitchenera ſ grichiſkim kralom tak daloko wuſpěch měko, ſo je ẓo wo wobkhadźenju ſe zofazym ẓerbſkim wójſkom pſchesjenoſcź dozpiła. B.

Nowa ſchtworoſwjaſkowa krocźel w Athenje.

Schtworoſwjaſk (Jendźelſka, Franzowſka, Ruſka a Italſka) je ſchtwórtk grichiſkemu knježerſtwu nowe pißmo ſe žadanjemi pſchepodał. Wono je ẓo pſchi ẓnědanju, kotreż bě kral franzowſkemu miniſtrej ſwonkownych naležnoſczow Denyſej Cochinej wuhotował, roſpominało. Kral Cochinej pſchewidźecź da, ſo pißmo pſchijomne pſchijecze nadeńdże. Pißmo, kotreż je ſ pſchečźelnym duchom naſtajane, ẓebi žada, ſo bychu ẓo prjedawſche ſalubjenja, kotreż ẓu ẓo hižo prjedy w naſtupanju ſchtworoſwjaſkoweho wójſka w Grichiſkej dałe, wobkrucźiłe. Kaž ẓo ſda, grichiſke knježerſtwo do wſchěch ſchtworoſwjaſkowych žadanjow ſwoli. B.

Po powjeſczi Reuterez telegrafowańje ſ Athena je grichiſke knježerſtwo na ſchtworoſwjaſkowe pißmo wotmolwiło. Wono je pjecza do žadanjow ſwoliło, ſo ẓo ſchtworoſwjaſkowe a jeho ſwjaſkarjow (Sſerbow) wójſko njewotbroni, ale ſo ẓmě ẓo w Grichiſkej ẓwobodnje hibacź. Schtož jeho bjeſſtraſchnoſcź, dale położenje w naſtupanju želeſnizy a telegrafa naſtupa, chze grichiſke knježerſtwo wſchě nadrobnoſcze roſmyẓlicź. „Times" hiſchcze powjedża, ſo ẓebi ſchtworoſwjaſk njeje wot Grichiſkeje žadał, ſo by ẓwoju neutralnoſcź ſpuſchczíła. Po dalſchich Athenſkich powjeſczach je grichiſke knježerſtwo do teho ſwoliło, ſo ẓo grichiſke wójſko, pola Salonikia ſhromadźene, kotreż ſchtworoſwjaſk jako wohroženje ẓwojeho balkanſkeho wójſka widźi, wróczo ſczehnje a do połnózneje Mazedonſkeje a Epirusa pſchepołoži. Skuludis, grichiſki miniſterſtwowy pſchedẓyda, je dale Kitchenerej wſchě położenja ſa ſchtworoſwjaſkowe wójſko poſkicźił. — Franzowſki miniſter ſwonkownych naležnoſczow, Denys Cochin, kónz tuteho tydźenja ſ grichiſkim kſchižakom „elle" do Meſſiny wotjědże. B.

Dokelž je Grichiſka do ſchtworoſwjaſkowych žadanjow ſwoliła, je jendźelſke knježerſtwo dowoliło, ſo grichiſke ľódże, ſe žitom a druhimi tworami nakładźene, kotreż ẓo na Malcze wróczo dźerżachu, do Grichiſkeje wotjědu. B.

Rosprawa ruſkeho generalneho ſtaba

wot 23. novembra powě: Na froncze wokolo Dwinſka k połnozy wot Swentenſkeho jězora ẓmy ẓo njepſchecźelowych naẓypow prěnjeho rjada ſmozowali. K krótkemu wjecźorej wot Dwinſka njepſchecźel póldu rěki Lankeẓy k nadběhej pſcheńdże; tola ẓo ſ naſchej tſělenzu nuſowaſche, ẓo ſe ſchkodowanjom do ẓwojich ſtarych ſtejiſchczow wróczicź. Na druhich frontach wot Rigaſkeho móřſkeho ſaliwa hacź k Pripetej njeje ẓo niczo pſcheměniło. Na lěwym brjoſy ẓrjedźneho Styra (w połodniſchej Pólſkej) ẓu naſchi wojazy njepſcheczela k wjecźorej wẓy Koſlinzow (k dołhemu ranju wot Czartoryſka nad Styrom) nadpadli. Dźěl njepſcheczela czekny, ſbytk ẓo ſ bajonetom ſakała. W Galiziſkej je ẓo na raniſchim Strypinym brjoſy njepſchecźelowy nadběh pola wẓy Khmjelowki k krótkenu wjecźorej wot Trembole ſ naſchej tſělenzu ſaſtajił. Na kawkaſkej froncze njeje ẓo niczo pſcheměniło. B.

Rosprawa wot 24. novembra rěka: Na froncze pola Rigi, k wjecźorej wot Kangerſkeho jězora (k dołhemu ranju wot Tuckuma), Němzy ſ nowa ſpytachu, ẓo ſ wužinow wuwicź. S najſſwonkowniſcheho połodniſcheho kónza kupy Dalena Němzy wczera rano nadběh ſčinichu a dwór Berſemünde wobẓadźichu. Naſchi wojazy, ſ pſchikhwatazymi reſervami ẓo podpjerazy, napſcheczny nadběh ſčinichu a Berſemünde ſ nowa wobẓadźichu. Tón ẓamy dźeń jene ſ naſchich nowoſeſtajenych litwinſkich wotdźělenjow, njepſcheczela ſ wotmachom nadpadujo dopokaſma ẓwojeje wojeríſkeje khrobłoſcze a wyẓokeje ſmužitoſcze dawaſche. Na lěwym Dwininym brjoſy k połnozy wot Fluxta po wojowanju dwór Janopol (4 kilometry wot Dwentena nad Dwinu) wobẓadźichmy. Niže Dwinſka artillerija tſělesche. S naſchej tſělenzu němſki napſcheczny nadběh k połnozy wot Swentenſheho jězora na tſělne hrjebje ſadżeržachmy, kotreż běchmy krótko prjedy teho Němzam wſali. Na druhich dźělach fronty wot Rigaſkeho móřſkeho ſaliwa hacź k Pripjetej je směrom. Na lěwym Styrowym brjoſy w ſtronje wẓy Nowych Podczerjenizow (k dołhemu ranju wot kſchiženja Kowelſko-Sſarnowſkeje želeſnizy ſe Styrom) bě njemdre wojowanje mjes jězdnymi. Pola wẓy Koſlinzow (k połnozy wot Czartoryſka) ẓo dale wojuje. Na druhich frontach w połodnju a w Kawkaſu njeje ẓo niczo pſcheměniło. B.

Nowe franzowſke poẓylnjenje ſa Monaſtir.

Franzowſka telegrafowańja „Agence Havas" powě: Schtyri transportſke parne ľódże połne wojakow ẓu 23 novembra popołdnju do Salonikia pſchijěle. Pjecź druhich napjelnjenych ſ munizíju, lětadłami a automobilemi ẓleduja. Tón ẓamy dźeń ẓu poczeli wulke hromady munizije a kanonow do Monaſtira ſa ẓerbſke wójſko woſyecź. Dźěl ẓerbſkeho wójſka w Albanſkej je ẓo k poẓylnjenju ẓerbſkich wojakow, kotſiž Kaczaniſki pſchekhód ſakituja, wotpóẓłał, dokelž Bołharjo ſpytuja, ẓerbſke ſtejiſchcza wobeńcź. Na dołhoraňſchej froncze ẓu ẓo 22. novembra Bołharjo tſeczi krócź wróczo cźiẓli. B.

Ruſke wójſko pſchečźiwo Bołharſkej.

Bukareſtſke ruſkopſchecźelne nowiny piſchu, ſo ſtaj pónd̀zelu 23. novembra zar a ruſki trónſki naẓlědnik ſ wulkim pſchewodom do Renia pſchi rumunſkich mjeſach pſchijěłoj, ſo byſchtaj nowe pſchečźiwo Bołharſkej wuhotowane wójſko wobhladowałoj. W Reni pjecza 80,000, w Iẓmailu 70,000 a w Odeẓy 200,000 muži ſteji. Tole wójſko je pjecza ſe wſchěm nuſnym wuhotowane a k wucźehnjenju hotowe, tak ſo ẓu hižo w bliżſchim cźaẓu nowe podawki na balkanſkej froncze w ẓuẓodſtwje rumunſkeje mjeſy woczakacź.

Parižſke nowiny „Matin" ſhonja, ſo je ẓo general Kuropatkin ſa hłowneho roſkaſowarja ruſkeho wójſka pſchečźiwo Bołharſkej pomjenował. G.

Kitchenerowa nadźija na pſchichod.

Hdyž Kitcheuer w Athenje pſchebywaſche, je wón jenemu grichiſkemu ſtatnikej ẓwoje měnjenje prajił, kak mohła ẓo wójna ſkónczicź. Kitchener pſchiſna, ſo je ſchtworoſwjaſk pſchi ſpoczatku wójny zyle njepſchihotowany byk. Wón pak je wjedźał, mjes tym ſańdżeny cźaẓ wuwužicź. Jendźelſka ſměje w bliżſchim cźaẓu 4 milijony muži pod brónjemi a jej budże móżno, 6 milijonow Rußow ſeživicź a wobrónicź. D.

Rosprawa italſkeho generalneho ſtaba

wot 24. novembra praji: W nozy k 23. nov. a ẓlědowazy dźeń njepſcheczel ſ nadpadami něktore ſtejiſcheza, kotreż ẓmy dobyli, wróczo dobycź ſpyta. Wſchě nadběhi ẓo ſ wulkim ſchkodowanjom ſa njepſcheczela wotraſychu, kotryž na hórzy 188 wjazy dyẓli 300 cźełow woſtaji. Naſche njepſcheſtawaze nadběhi na Karẓu ẓo wczera ſ błyſchczatym wuſpěchom na horje San Michela krónowachu. Daloke a hłuboke tſělne hrjebje mjes ſchtwórtym horinym wjerſchkom a San Marinowſkej zyrkwju ẓo dobuchu. Wobẓadka ẓo wobſtupi ,wulki dźěl ſ njeje je ẓo ſajał. Hnydom njepſcheczel njewjedro artilleriſkich

kulow wscheho kalibra pschecźiwo shubjenym stejischćam na naschej zyłej froncźe puschći. Nascha artillerija se spěchom a wěstoscźu do njepschecźelowych kolonnow tšělesche a je rospjerschi. 514 muži, mjes nimi wjele offizěrow, sajachmy a wulke hromady žiwnoscźe, munizije a wójnskeje nadoby sebrachmy. Njepschecźelowi lětarjo bomby na Arsiero mjetachu, hdźež lohku schkodu nacźinichu, a na Alu, hdźež schtyrjoch wojakow sranichu. Jene s naschich lětadłow bomby na njepschecźelowe lětanischćo pola Aisowizza, a druhe na dwórnischćo we Wogarsku, Aidussinje, Reiffenbergu a San Daniele bomby mjetasche. Njedźiwajzy tšěleńzy wobaranskich kanonow žo nasche lětadła njewobschkodźene wróćichu. B.

Sebrane němske parne łódźe w Italskej.

Italske nowiny „Secolo“ se Syrakusa shonja, so je žo 36 němskich parnych łódźow, kotrež žu žo w italskich pschistawach sebrake, pschepytake. Pschi tym je žo w Syrakusu spósnało, so žu kapitanojo schěsćo němskich parnych łódźow, kotrež běchu pscheđ jendźelskimi wójnskimi łódźemi w tamnischim pschistawje wucźek namakałe, wschě maschiny njekhmane sćinili. Dźěle, kotrež běchu žo s maschinow wotstroniłe, žu pak žo na dnje łódźow saso namakałe. Dokelž pak žo bojachu, so žu žo we łódźach miny kładke, žu sapoczeli, wschě maschiny rosebracź, schtož je cźim waźnische, dokelž je na jenej s němskich łódźow, na „Sigmaringen“ mjes druhim 11 tunow dynamita leżało, kotrež žu žo jedyn dźeń na njesnate waschnje shubiłe. Kapitan tuteje łódźe je rjekł, so je dla małeho wohnja, kotryž bě na łódźi nastał, nusowany był, straschny nakład na wyšokim morju do wody smjetacź. B.

Wojowanje w Arabskej.

Indiski hamt wosjewja: Po žylnych wojowanjach, kotrež poslednju póndźelu zyły dźeń trajachu, žu jendźelszy wojazy turkowske stejischćo pola Ktesiphona, 18 mil wot Bagdada, dobyli, pschi cźimž žu 800 muži sajeli a wjele brónjow a munizije sebrali. Nasche schkodowanje žo na 2000 muži morwych a sranjenych wobliczа. W nozy wot 23. k 24. novembrej žu žo turkowske napschecźne nadběhi s dobrym wuspěchom wotrasyke. Tola dźenża běchmy dla njedostatka wody nusowani, žwojich wojakow k rězy, něhdźe 3 abo 4 kilometry wot dobyteho stejischća wróćo scźahnycź. G.

Wuwos wolija s Rumunskeje.

Nowiny „Pester Lloyd“ s Bukaresta powjedźa: Rumunska želesniska direkzija je dowolika so žo wolij do wukraja wuwjese. Wón žo se 180 tunowskimi wosami s rumunskich pschistawow wotpósćele. B.

Jendźelczenjo hollandsku łódź s nakładom słota sadźerželi.

Amsterdamski „Handelsblad“ s Rotterdama shoni: Parna łódź „Rotterdam“, Hollandsko-amerikanskej liniji žłuschaza, je žo, hdyž žo njedawno s New-Yorka s wulkej hromadu słota wróćesche, w kanalu s jendźelskej wójnskej łódźu sadźerżała a je dowolnoscź, dale jěcź s tym wuměnjenjom dostała, so słoto adressatatam njewoteda. Dopižowar dale žobudźeli, so žo słoto k sapłaczenju amerikanskich składow, kotrež žu Němzy na hollandskich wikach pschedali, wužije. „Handelsblad“ k temu shoni, so je słoto na Nižosemsku banku adreżowane było a so wono na žane waschnje s pschedaczom němskich składow njeswižuje. B.

Naprawy pschecźiwo nadpadam s bombami we Washingtonje.

W sjednoczenych statach połnócznеje Ameriki žo nadpadow s bombami na želesnizy boja. So bychu žo tunele, kotrež unionske dwórnischćo, shromadne dwórnischćo wschěch do Washingtona běžazych želesnizow, s dwórnischćowymi twarjenjemi k połodnju wot města swjasuja, pschecźiwo nadpadam s bombami schkitake, je žo 16 strażnikow postajiło. Tež tworowe dwórnischća žo kedźbliwje strażuja. Kaž je žłyschecź, je Pennsylwanska želesniza žwojim sastojnikam poruczіła, so dyrbja na strožowanje želesniskich mostow, dróhowych pschejěsdow a pschetokow wožebitu kedźbliwosćź nałożecź, so by žo strach nadpadow s bombami pomjeńschił. B.

Prozeż pschecźiwo sastojnikam Hamburgsko-amerikanskeje łódźneje linije, Khorli Buenzej, Josefej Hochmeisterej, Josefej Poppenhausej a Jurjej Kosterej, je žo sapoczał. Jich winuja, so žu spschiżahanstwo pschihotowali, so by žo neutralnosćź sjednoczenych statow sranika. B.

„Frankfurter Zeitung“ wo tutym prozeżu powě: „Agence Havas“ s New-Yorka wosjewja: Wulki prozeż pschecźiwo sastojnikam Hamburgsko-amerikanskeje łódźneje linije, kotrychž winuja. so žu amerikansku neutralnosćź sranili, je žo 23. novembra sapoczał. Wschitzy wobskorżeni žu Němzy. Wjazy dyžli 100 žwědkow dyrbi žo pscheżłyschecź. Dalsche wotkrycźa žo wocźakuja. Amerikanske knježerstwo ma pjecźa njewróćlitwe dopokasma sa to, so je žo w Amerizy 15 parnych łódźow wotnajało, kotrež dyrbjachu němske tschižaki s proviantom sastaracź, W někotrych padach žu žo wone někotre njedźele pscheđ sapoczatkom wójny wotnajake, s cźehož žo žudźi, so žu němszy agentojo hižo tehdy wjedźeli, so žo wójny sminycź njehodźi. Amerikanske knježerstwo wobkrucźa, so žu žo sa wotnajecźe łódźow pschi brjosy Atlantskeho a Cźicheho morja někotre milijony dollarow wudake. G.

Sarjadowanje pschetrjebanja butry a tuka.

Knježerstwo žo s wotmyślenjom saběra, runje kaž žo to hižo s khlěbom staka, tež pschetrjebanje butry a tuka srjadowacź. Khěžorstwowe knježerstwo w tu khwilu pschepytowacź dawa, kelko butry žo we wschelakich stronach Němskeje nadźěłuje. Srjadowanje naležnoscźe žo w najbliższim cźażu wocźakuje. Najprjódzy žo na nacźisku dźěła, s kotrymż dyrbi žo wurunanje mjes stronami, hdźež žo butra dźěła s tymi stronami cźinicź, hdźež wobydlerstwo butry trada. Teho runja je žo wotmyślіło, w tych wokrjeżach butrowe khарty sawjescź, kotrež žo na njedożahaze waschnje s butru sastaraju. B.

Na sakšim žejmje

běchu tónle tydźeń jenož na dwěmaj dnjomaj sjawnej pożedźeni. Jednanje wo ludowym sežiwjenju wo cźaż wójny bě pschecźiwo wschemu wotcźakowanju sańdźenu wutoru jara krótke. Wotcźakowachmy, so budźe žo žnano na dwazyczi rěcźnikow žkowa jimacź. Wot kóždeje frakzije porěcźa pak jenož jedyn sapóżkanz, potom pak, hdyž bě minister k temu poręcźał, žo jednanje skónczi a zyła naležnoscź žo do deputazije pschepokasa. Wschitzy rěcźnizy běchu w tym pschesjeni, so je žo, hacź runje je žiwnoscź sa ludowe sežiwjenje dożahała, wschědna płacźisna sa nju njetrjebawschi do wyšoka sehnała, a so stat njeje wot wscheho spoczatka s doscź krutymi pschiprawami pschecźiwo temu sakrocźił. Minister poda s krótka pschehlad statnych pschiprawow pschipósnawschi, so dóž je knježerstwo w tym abo tamnym mišnyło, so pak je lóžo mudrowacź, hacź nješchto lěpje sapschimnycź. Minister pak pschidawasche, so je sebranje běrnow w nalécźu a pschikasane rěsanje žwini mylne było.

Schtwórtk saběrachmy žo se sozialdemokratiskim namjetom, kiž žebi žada, so by žo wobłěhanski staw sběhnył a žo ludej kaž w měrnych cźażach towarstwowa shromadźeńska a nowinarska žwoboda wróćiła. Sozialdemokratojo pschednoschowachu zyłu hromadu skórżbow. Rěcźnizy porjadowych stronow s wótroscźu na to pokasowachu, so wójna njeje měrny cźaż a so wot naschеho knježerstwa wocźakujemy, so krajne lěpsche se wschej mozu schkita. Knježerstwo pak najlěpje znaje, kajke sjawne rospominanja žu sa krajne interesży pschihodne.

Pschi sastupjenju do jednanja sastupowazy wójnski minister cźitasche, so žo komanděrowazy generalojo na płacźazy sakoń sakožuja, po kotrymż žu woni pschi žwojich wukasach jenož khěžorej samolwicźi. Po tym žo wón wotžali. E. B.

Ze Serbow.

S Budyschina. 10000 hriwnow je fabrikski wobžedźer Ota Engert Budyskemu hamtskemu hejtmanstwu s postajenjom pschepodał, so ma žo dań k temu nałożicź, so by žo płacźisna jěde, w ludowych kuchinjach Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa žo warjazeje, poniżika.

— **Wobhladanje landsturma w Budyskim wokrjeżu.** Wobhladanje landsturma narodźeńskeho lětnika 1897 směje žo póndźelu 29. nov., wutoru 30. nov., žrjedu 1. dez., schtwórtk 2. dez., pjatk 3. dez. rano wot 8 hodźin w **Budyschinje** na tšělniku, žobotu 4. dez. dopołdnja wot 9 hodź. w knježim hoscźeńzu w Njeżwacźidle, póndźelu 6. dez. a wutoru 7. dez. dopołdnja wot 8 hodźin w hoscźenzu herbskeje grychty w Schěrachowje. Komuž je khoroscźe dla njemóżno, k wobhladanskej termiji pschińcź, ma lěkarske wopižmo s cźażom měschcźanskej radże poczeżnje gmejnskemu pschedstejicźerjej podacź. Duchakhori, hłupikojcźi a bědni žmědźa žo po lěkarskim wobžwědcźenju wot wobdźělenja pschi wobhladanju wužwobodźicź, Na padawu khoroscź cźerpjazy maja na žwoje khosty tšjoch dowěrnych žwědkow sa to stajicź, kotšiž dyrbja k wobhladanju žobu pschińcź, abo wobžwědcźenje jeneho hamtskeho lěkarja podacź.

— **Wojerski cžeknjenz.** Rekrut Max Edmund Trenkler wot 1. narunanskeho bataillona pěscheho regimenta cžišžko 103 je s wojerskeje žłužby cžeknył.

— **(Kajka budže symа.)** Wjedrawuſtojni chzedža wjedžecź, so žo s lětuſchej saźnej symu do kruteje symy sawjedžemy. Tak je žo w Alpach hižo hacź do žrjedź septembra schtyri krócź wulki žněh ješchoł. Tajki s krótkimi pschestawkami pschikhadźazy žněh žo jako pschipowjedak kruteje symy wobhladuje. Hórske wobydlerſtwo teź s teho krutu symu wocźakuje, so žu buki žamo we wyšokoſcźi 800 metrow, kotraž jim najbóle tyje, w druhej pokojzy augusta na dobo žwoje liſcźe ſhubiłe. — Mysche, kotrež žu we wyšokoſcźi 500 hacź 1000 metrow žiwe a kotrež žu psche symu jara kipre, žu žo hižo žrjedź augusta hłubscho dyžli hewak do semje saryłe, schtož hewak hakle po swucźenju w oktobrje cźinja. Teź cźahaze ptaki połnóznych krajow žu wjele prjedy hacź hewak do pokodniſchich stron pschicźahnyłe.

— **(Najwyſchſche płacźiſny sa dźiwiſnu.)** Khěžorſtwowy kanzler je najwyſchſche płacźiſny sa dźiwiſnu wosjewił. Wone pschi pschedaczu hajnika na wikowarja s kožu abo pjerjom wucźinjeja sa punt jelenjazeho mjaża 60 pj., žornjazeho mjaża 70 pj., dźiwjožwinjazeho mjaża 55 pj., sa sajaza 3 hr. 75 pj., sa kanikla 1 hr., sa bažantazeho žanza 2½ hr., sa bažantazu žanczku 1¾ hr. W drobnym wikowanju maja gmejny płacźiſny postajicź. Jich najwyſchſchu mjesu je khěžorſtwowy kanzler na scźěhowaze waschnje postajił: sa punt jelenjazeho mjaża 1 hr. 40 pj., punt žornjazeho mjaża 1 hr. 80 pj, punt dźiwjožwinjazeho mjaża 1 hr. 10 pj., sa sajaza s kožu 5 hr., bjes kože 4½ hr., sa kanikla s kožu 1 hr. 60 pj., bjes kože 1 hr. 30 pj., sa bažantazeho kapona 3½ hr., sa bažantazu kokoſch 2½ hr.

S Kamjenza. Kamjenſke hamtſke hejtmanſtwo ma hacź do 15. dezembra 1915 6300 zentnarjow wowža proviantſkimaj hamtomaj w Großenhajnje a Kinsbórku wobstaracź. Ratarjo Kamjenſkeho wokrjeża žo teho dla napominaju, so bychu hnydom žwój wowž wumłócźili a jón, tak daloko hacź jón w žwojim hospodarſtwje njetrjebaju, postajenym wikowarjam pschedali. Jeli so by žadana měra wowža njedoſchła, by hamtſke hejtmanſtwo nuſowane było, wowž na khosty wobžedźerjow wumłócźicź dacź.

S Budeſtez. Żeleſnikemu wuhibarjej Janej Ernſtej Strehli, kotryž je 1. novembra na wužłužbu ſchoł, je žo cźežny kſchiž spożcźił.

S Bukez. Sańdźenu njedźelu sažo wopomnjecźe naſchich we wójnje padnjenych bratrow žwjecźachmy. Hacź dotal je jich 51 žwěrnych nanow a nadźijepołnych žynow. Knjes duchowny s rjanymi dźakowanſkimi žłowami a kraźnej modlitwu sa nich, kiž žu žwoje žiwjenje sa naš a wótzny kraj woprowali, žwoju rěcź ſkónczi.

Popołdnju w 3 hodźinach žo zyrkwinſki konzert wotmě, kotreho wunoſchk žo mjes žyroty nanow, kotsiž žu we wójnje padli, rosdźěli. Wulka žyła pożłacharjow bě žo ješchła, kotsiž chzychu s wjeżekej wutrobu sa woprawdźe nuſny ſkutk scherjepatku woprowacź. A woprawdźe běchu to rjane hodźiny, hdyž pschi sanoschowanju spěwow a khěrluſchow na padnjenych bratrow spominachu. Wożebity dźak sa wubjernje poradźeny konzert naſchemu knjeſej kantorej Lodnemu, spěwarjam a spěwarkam a mjes nimi knježnje Kerkez, dźowzy naſcheho ſemrjeteho a njeſapomniteho knjeſa kantora, knjeſam wucźerjam s Bukez, k. wyſchſchemu wucźerjej Schütży s Rachlowa a k. kantorej Hockerej s Kotez sa ſwólniwe podpjeranje pschi spěwanju žłuſcha.

S Marijneje Hwězdy. Sańdźeny tydźeń mějachmy sažo wojerſki wopyt s Kamjeńza. S nimi je žo liczba wojerſkich hoſcźi, kiž w běhu wójny klóſchtr wopytachu, na 3000 powyſchika. Pſchespólne wuwucźowanja jich do naſcheje bliſkoſcźe dowjedźechu a tak wužichu pschileżnoſcź, žebi klóſchtr wobhladacź. Mnoſy njeběchu hiſchcźe žadyn widźeli. S cźopłej jědźu žo nažyczźiwſchi a s dobrym „klóſchtrſkim“ žo napojiwſchi podachu žo psches Halſchtrow na domojpucź do žwojeje garniſony. Wěſo žu klóſchtrej sa jeho ſchcźedriwoſcź a darniwoſcź jara dźakowni, a tak jemu roſcźe liczba dźakownych ludźi bóle s wonka hacź s nutska

S Deberkez. Żiwnoſcźerja Ernſta Faltena s Deberkez, kotryž bě jako wójak s wothladowarjom konjow w jenej wžy pola Sedana, je jedyn kóń tak njeſbožownje do hłowy kopnył, so je Falten njedźelu ſemrjetych na žwoje ſranjenje wumrjeł.

S Hodźija. Jenolětny dobrowólnik dźežatnik Kurt Polak s Hodźija je w Ruſkej, žo w žłužbje jako powěſtny jěchaŕ cźežko naſymniwſchi, wumrjeł. Do jeho žmjercźe bě žo jemu żeleſny kſchiž spożcźił, tola niz hiſchcźe pſchepodał. Nětko je diwiſija nanej wobžedźeńſke wopiżmo pożłaka.

S Kolwaſy. Tudomne Skopez wicźežne kubło je k. Bar w Budyſchinje, sa 190,000 hriwnow kupił. Wón 1. dezembra hospodarſtwo na nim pschewoſmje.

S Draždźan. Njedźelu 2. adventa je tudomna kſchižna zyrkej sa naš Budyſkich Sserbow sažo wotewrjena, so bychmy w njej pschipołdnju ½12 hodź. Božu žłužbu w lubej macźerńej rěcźi žwjecźili. Prědowanje chze nam farař Domaſchka s Budeſtez, spowjednu wucźbu farař Kſchižan s Kotez dźerżecź. Wjele naſchich žerbſkich bratrow je wonkach we wójnje. Cźim nutrniſcho proſżymy, so chzyli wſchitzy, kiž tu hiſchcźe žu, wſchě sadźěwki s krutej wolu pschewinycź a niz jenoż na kemſchenju a prědowanju, ale woželbje teź jako hoſcźo sa Božim blidom dźělbracź. Bohaty wopyt nutrnych Sserbow budź 2. advent rjana pycha w kſchižnej zyrkwi!

— Butrowe kharty w Draždźanach.) Wot 30. novembra žo w Draždźanach butrowe kharty sawjedu. Kóždа woželoba wob tydźeń poł punta butry abo margariny abo jědźneho tuka abo wumělſkeho jědźneho tuka ua kharcźne ſnamki dostanje. Butrowe kharty žo s dobom s khlěbowymi khartami wudawaju. Hoſcźenzy khoſejownje a piekarnje wobžwědcźenja sa kupowanje butry dostamaju. S kotrymiž žo jim ¾ hromadу butry pschidźěli, kotruž žu w oktobrje pschetrjebali. Saſtaranje s butru butrowa zentrala pſchewoſmje, kotraž je žo pschi měſchcźanſkim žiwnoſtnym wubjerku sałożiła; jej ma žo pschiwoſ butry wosjewicź. Butrowa zentrala ma prawo, butrowe ſkłady na měſchcźanſke ſliczbowanje pschewjeſcź a je rospschedacź. — Pschi Draždźanſkim hamtſkim žudniſtwje je žo wutoru sałożenje towarſtwa sa rosdźělenje butry o tuka sa Draždźany a wokolnoſcź sapiżało.

Se Sswinarnje. Hižo w septembru je žyn tudomneho žiwnoſcźerja Bjarnata Kozora, Pawoł Kozor, rjekowsku žmjercź na franzowſkich bitwiſchcźach namakał. Najprjedy rěkaſche, so je „ſhubjeny“. Posdźiſcho nadeńdźechu pruſzy wojazy jeho w jenej granatowej dźerje morweho. Wón je prěni wopor s naſcheje wžy.

Hižo dléſchi cźaż jako „ſhubjeny“ prajeny je teź naſch wjeżnjan Jurij Walda. Wot cźaża żałoſtnych nadběhow w septembrje t. l. nimataj jeho ſtarſchej ani powjeſcźe. Je drje teź žmjercźe we Franzowſkej namakał.

Se Sslepeho. Tudomne wótcźinſke žónſke towarſtwo Sslepjanſkeje woželady je sa naſchich wojakow, kotsiž žu wonkach na wojownſchcźu, dary luboſcźe sběrało. Tajkich je žo nawdało w Sslepom 102, w Dźěwinje 111, w Brěſowzy 89, w Trjebinje 103, w Rownom 56, w Mulkezach 70, w Mikorasu 52, w Lěſku 2, wſcho do hromadу 585 pakcźikow. Te žu do 11 kaſchcźow a 5 kórznych měchow ſapakowane žo do Mužakowa póżłake a wot tam do pola du, so bychu na hodownym žwjedźenju naſchim wojerjam wjeżele pschihotowałe.

Se Sslepeho. Se żeleſnym kſchižom je žo wucźeŕ Knörelich se Sslepeho wuſnamjenił. Wón jako podoffižer jenemu krajnowobornemu pěſchemu artilleriſkemu regimentej pſched Rigu w Ruſkej pschižłuſcha.

S Běleje Wody. Pſched něſkotrymi njedźelemi bě žo dźowka tudomneho korcźmarja Frommelta, kotryž je we wójnje, ſhubiła. Hižo tehdy žebi myżłachu, so je žebi holza žiwjenje wſaka. Nětko žu jejne cźěło s jeneje s wodu napjelnjeneje jamoweje dźěry wucźahnyli. Schto je holzu do žmjercźe hnało, njeje ſnate.

Wuſżudźenja.

Pschiżażny žud w Budyſchinje je žobotu 20lětneho kamjenjecźeżarja Alwina Lehmanna a 25lětneho kamjenjecźeżarja Ewalda Vogela se Schönberga pola Kumwałda dla ſapalenja žudźik. Wobeju žo tamniſche wobydlerſtwo dla jeju žamopaſchnoſcźow bojeſche. Vogel na pożled w Kumwałdźe bydleſche, a ludźom bě nadpadło, so bě žo pożlednje lěta ſchtyri krócź w bliſkoſcźi jeho wobydlenja paliło, hdy by žo wón s dźěła domoj wrócźił. Hdyž bě žandarm lětża w oktobrje Vogela a Lehmanna ſajał, je žo wobydlerſtwo ſměrowało, a wohenje žu pschestałe. Pſched žudom běchu ludźo cźežko pohnucź, pſcheczźiwo wobſkorżenymaj žwědcźicź, dokelž žo pſched jeju wjeczjenjom bojachu, hdy byſchtaj žo s jaſtwa wrócźiłoj. 20. junija 1915 bě žo w Kumwałdźe ſe žłomu kryta khěžka 59 lět ſtareho dźěłacźerja Kubizy wotpaliła. Cźežkożłyſchazy muż, kotryž žam w khěżży bydleſche, je žo lědma wukhowacź mohł. Tukanje žo na Lehmanna a Vogela wobroczi. Wonaj běſchtaj wjecźor 19. junija w Hempelez korcźmje w Kumwałdźe piłoj a hoſcźow ſe žwojimi njehornoſcźemi wobcźežowałoj. Jedyn s njeju bě pjecża rjekł: „Sa jenu hodźinu budźe žo palicź.“ Po wotpalenju Kubizez khěżki bě Lehmann prajił:

„S zigaru ẓo njesapali, duż sapaladko wsachmoj.“ Tśi njedźele do 20. junija bě ẓo hižo ras ẓkomjana tśęcha Kubizez kheźki sapalika, tola woheń běchu tehdy shascheli. Żandarmski wachtmischtr Mager ſ Bejerez skónczńje Lehmanna do pschesẓkyschenja wsa a tutón ẓo wusna, so je hromadźe ſ Vogelom woheń sakoźik. Vogel ſ wopředka wscho njehańbicźiwje přejesche, tola skónczńje ẓo też wón k wusnaczu pohnu. Jeju k khostarni po 4 lětach a k shubjenju czeẓnych prawow po 5 lětach saẓudźichu, też ẓo pod polizajsku nadkedźbu stajischtaj.

Khostanska komora. Po wobẓwědczenju lěẓnika Jana Hanczki w Barcźe bě kawnisti ẓud w Budyschinje 49 lětneho kheźerja a zyhelnskeho dźěłacźerja Jana Jurja Müllera ſ Dubrawki dla paduschneho hońtwarstwa k jastwu na 3 měẓazy a jeho żonu dla pschipomhanja k jastwu na 2 njedźeli saẓudźik. Powołanje saẓudźeneju pschecźiwo wuẓudej njemějesche wuspěcha. Hdyż běschtaj Müllerez mandźelskaj ẓwoje khostanje wotpokucźikoj, Müller wo Hanczźy powjedasche, so je wón wo nim wopacźnje ẓwědczik. Lawnisti ẓud na to Müllera skschiwdźenja dla k jastwu na 4 njedźele saẓudźi. Müller ẓo pschecźiwo wuẓudej powoła, tola też khostanska komora jeho winowateho spósna.

Přilopk.

* (Wulki ẓněh w bayerskich Alpach.) Hromady ẓněha ẓu ẓo **w bayerskich Alpach** naschke. W bayerskim lěẓu ẓněh ſ městnami 80 zentimetrow wyẓoko leži.

* **(Sebranje krutwow.)** Khěžorske naměstnistwo w Linzu je kruwy w jenym dźělu Eferdingskeho a Linzskeho wokrjeẓa sebrało. Politiskim wyschnoszam wobeju wokrjeẓow je ẓo poruczźiło, so dyrbja we wschěch gmejnach ſ najmjeńscha dwaj litraj mloka wot jeneje kruwy k sastaranju krajneho hłowneho města Linza ſ mlokom wschědnje żadacź. Dejne kruwy w tymajle wokrjeẓomaj ẓmědźa ẓo jenoż ſ dowolnoszu wokrjeẓnych wyschnoszow pschedacź. Na tajke waschnje ẓo wschědnje 40,000 litrow mloka sa město Linz swěszi. Mloko ma ẓo magistratej podawacź, a tutón jo wikowarjam a měschczańskim mlokowym pschedawarjam pschipokasuje.

* **(Rěcź saẓo dostał.)** Jedyn sakski wojak, kotryż bě poł lěta we wójnje wojował a na to schtyri měẓazy w reservnym lazarecźe w Arnsdorfje pola Radeberga bjes rěcźe khory leżesche, je na scźěhowaze waschnje rěcź saẓo dostał: Jemu ẓo dźijesche, so chzyschе jemu jedyn psched nim stejazy němski wojak ſ teẓakom psches schiju kaknycź, wón chzyschе wo pomoz wołacź — duż ẓo sakschikny a sawrjeẓny. — Strażowazy wothladał a se spanja wubudźeni towarschojo ſ łoża padnjeneho, po zyłym cźěle tschepotazeho saẓo do jeho łoża sběhnychu. Tola kak ẓo wschitzy dźiwachu, hdyż hacź dotal němy khory na dobo rěcźeschе. Bóh běschе jemu wo ẓnje rěcź saẓo dał.

* **(Skutk sadwělowazeho.)** Płunarski dźěłacźeŕ Köhler ſ Mitweidy, kotryż bě jako krajny wobornik do wójny wucźahnył dyrbjał, bě psched tydźenjom powjesć dostał, so je jeho żona, macź pjeczich dźěcźi, wumrjeła. Wón hnydom dowoleńzu na 10 dnjow dostawschi ẓobotu domoj pschijědźe, so by pschi khowanju ẓwojeje mandźelskeje pschitomny był. Wobżaromny muż pak měnjesche, so njemóże ẓmjercź ẓwojeje mandźelskeje pschětracź. Sadwělowawschi wón ẓwoje schtyri dźěcźi a ẓam ẓebje skónzowa. Póndźelu wjeczor hischcźe wón dlěschi czaẓ pola ẓwojich pschiwusnych pschebywaschе, a domoj pschischedschi wón dźěcźom kasaschе, so bychu do kuchinje lehnycź schli. Wutoru rano, hdyż chzyschе jeho 12-lětny ẓyn Erich, kotrehoż bě wón jenicźkeho żiweho wostajił, ẓwojich tśjoch bratrow a ẓotru sawołacź, so bychu do schule schli, wón widźeschе, so běchu wschitzy, każ też nan, morwi. Köhler běschе jich a napoẓledk ẓam ẓebje satsělił.

* **(Lětarske njesboże.)** W blischkoszczi Misbacha w Bayerskej je póndźelu popołdnju jedyn dwojotsěschnik Mnichowskeho lětarskeho narunanskeho wotdźělenja k semi padnył. Lětadłowy wjednik, wyschschi leutnant ẓwobodny knjes ſ Crailsheim se 4. bayerskeho chevauxlegerskeho regimenta, ẓebi moshy cźeẓko stschaẓy. Wobkedźbowar, leutnant ẓwobodny knjes se Seckendorf wot 4. bayerskeho pólno artilleriskeho regimenta, ẓo saraszy.

* **(Sso wopalike.)** W Ostrizach pola Żitawy tsilětna a schtyrilětna holza fabrikarja Rittera sapalenemu spirituẓowemu warjakej pscheblisko pschińdźeschtej. Jeju drasta ẓo sapali, a jene ſ dźěszow je hižo na wopalene sranjenje wumrjeło.

* **Wo wożenju běrnow ſ rańscheje do wjeczorneje Němskeje** „Kölnische Zeitung“ pische, so je ẓo 23. novembra sa ẓamón Köln 7800 zentnarjow běrnow w rańschej Němskej na żelesnizu dało. Wschědnje ẓo něhdźe poł milijona zentnarjow běrnow ſ rańscheje do wjeczorneje Němskeje wosy. Tak je ẓo wot 28. oktobra hacź do 7. novembra wjazy dyżli 10 milijonow zentnarjow běrnow do wjeczorneje Němskeje ſ ranja swoszko.

* **(Wichor w Sizilskej.)** Sliwki a wichory ẓu na zyłej Sizilskej cźeẓku schkodu naczińile. Wichory tolste schtomy swuwalachu a kheźe wobschkodźichu. W Burgio ẓu ẓo kasarny saẓypłe. W Licata ẓo ludźo, kotsiż ſ jeneho mosta na napjatu rěku Salso hladachu, ſ mostom do żołmoł torhnychu. Něhdźe sto wożobow je ẓo tepiło. W Trazani ẓu ẓo jene kasarny saẓypłe.

* **(Khostanje sa pschedawanje małohódnych běrnow.)** Krajny ẓud w Regensburgu je běrnoweho wikowarja Khorlu Deimlera ſ Mnichowa, kotryż bě někotrym kupzam město najlěpschich běrnow tajke hubjeneje družiny pschedał, jebanstwa dla k jastwu na 6 měẓazow a 600 hriwnam pjenjeẓneho khostanja saẓudźik.

* **(Wojakowa żona ſ dwěmaj mużomaj.)** We Wanne we Westfalskej bě żona jeneho wojaka powjesć wot wyschnoszcźe dostała, so je jejny muż we wójnje padnył. Na to bě ẓo wona ſ nowa woženika. Tele dny wona wot ẓwojeho morwoprajeneho muża piẓomnu powjesć dosta, so je wón w ruskej jatbje.

* **(Poniżenje kożowych płaczisnow.)** Każ ẓo ſ Barlina pische, ma ẓo wocźakacź, so ẓo sa wschě drużiny kože nawyschschе płaczisny postaja. Najskerje ẓo płaczisny poniża.

* **(Schesć lět khostarnje sa panzanje mloka.)** Mlokoweho wulkowikowarja Hendricha Neddelmeyera ẓu k khostarni na 6 lět saẓudźili, dokelż bě do wojerskich hospitalow ſ wodu poczeńschene mloko podawał.

* (Generalny komando powyschenje piwoweje płaczisny sakasał.) Swjask piwarnjow w Kasselu a wokelnoszczi bě wobsamknył, płaczisnu sa hektoliter piwa wo 5 hriwnow powyschicź. Pruhowarnja płaczisnow sastupowazeho generalneho komanda 11. armeekorpsa je tole powyschenje sa njewoprawnjene spósnała a teho dla je ẓo sakasało, piwo dróżscho, hacź dotal, pschedawacź.

* (Spěschna justiza.) S Großlichterfelde ẓo pische: Na tydźeńskich wikach ẓo wóndano jedyn rěsnik sapowjedźi, mjenje dyżli punt mjaẓa pschedacź. Jena żona, kotraż jenoż pół punta mjaẓa trjebasche, to wyschnoszczi wosjewi. Sa dźeẓacź minutow wohnjowa wobora k rěsnikowemu stejischczu pschijědźe, jeho tworu na wós smjeta a ju do jeho klamow dowjese, kotreż ẓo hnydom na to polizajszy samknychu. Mjes wobstórżbu a khostanskim wukonjenjom bě mjenje dyżli 20 minutow saschło.

* (Rosbuchnjenje w kanadskej fabriży rosbuchadłow.) S Ontera w Kanadskej ẓo pische, so je ẓo pjecź twarjenjow towarstwa „Canadian Explosive Company“ do powětra buchło. Hischcźe ẓo njeje shoniło, hacź je ẓo rosbuchnjenje ſ njekedźbliwoszczu abo se stóstnskej ruku ſ winowało.

* **(Ssamomordarstwo jeneho schulskeho hólza.)** Sso khostanja dla skuczeneho paduschstwa bojo je ẓo w Torgawje 14-lětny schulski hólz Erich Kaulfuß w sahrodnej kheżzy starschiskeje sahrody wobwěsnył.

* **(Wupuchanje Strombolia.)** Profesor Ricco, snaty pschepytowar semjerżenjow, wosjewja, so je pschi poẓlednim Stromboliowym wupuchanju 200 metrow niże dotalneje kraterowеje kromy, nowy krater nastał. Wumjetana lava hacź do 3 metrow k mórskemu brjohej doẓaha.

* **(Powschitkownoszczi straschny duchakhory.)** W Nürnbergu 23lětneho pschekupskeho pucźowarja Firschicha, kotryż bě ẓwojemu knjesej we Würzburgu 6200 hriwnow pschekschiwił, sajachu. Wón bě uniformu jeneho artilleriskeho wachtmischtra ſ bantomaj żelesneho kschiża a wojerskeho saẓużbneho kschiża wobleczeny. S pschekschiwjenych pjenjes mějesche wón jenoż hischcźe 50 hriwnow. Skónczńje ẓo wupokasa, so bě wón powschitkownoszczi straschny duchakhory.

* **Cźeẓke żelesniske njesboże** je ẓo póndźelu popołdnju w Rotteskim tunelu stało. Někotsi żelesniszy dźěłacźerjo chzychu jenemu se Schwelma pschijědźazemu tworowemu cźahej ſ pucźa stupicź, tola na njesboże psched lokomotivu jeneho ſ napschecźneje strony pschijědźazeho spěschneho cźaha stupichu. Jedyn dźěłacźeŕ ẓo ſ lokomotivu rosmjecze, schescźo ẓo ſ dźěła ẓmjercź straschnje, ſ dźěła lohko wobschkodźichu.

* **(Hromadne kormjenje ẓwini.)** Mischnanski komunalny swjask je ẓebi wotmyślik, 1200 ẓwini wukormicź a je potom, hdyż ẓu dwaj zentnarjej cźeẓke, wjetschim gmejnam pschedawacź.

Tajomstwo?

(Skónczenje.)

Hdyž běchu žo prěnje poroki dohrimake a hdyž bě Hana žo žwojemu mužej doscź „hkupakow“ nadawaka, nochzyschе jej jena myßliczka ſ hkowy: „Precź, precź ſ Wyßokez!“ Wona nochzyschе žwojemu narodnemu Kměſtej to wjtßele poſkiczicź, ſo móhli ludźo widźecź, kak je wona wſcha ſbita, hdyž žu jejne dokhody na 1500 hriwnow ſpadke.

Pſchiúdźeſchtaj do hkowneho měſta. Pinak tam žkužbu namaka, žwoje ſamoženje ſhubiwſchi. Wón khodźeſchе kaž žkužobnik, kiž je drohu kwětkowu ſchkleńzu rosbił. Hdy budźeſchе jemu Hana pſchikaſaka, ſo dyrbi haßu mjeſcź, budźeſchе tež to cźinik. Hkowne měſto jeho jara njewabjeſchе. S poßlednjeho pobycźa tam njebě žebi dale niczo ſpomjatkował, khiba kak błóczane žu haßy a kak hrubi žu pohonczojo dróżkow,

Sskužba! To žkowo Pinakej niczo jaßne njepſchedſtajeſchе. Wón pſched žobu widźeſchе zyły rjad ſelenych tyſow a wulke waky žuknjaneho płatu. Pſchedſtajenje bě zyle mhkowe wo wobkhodach, do kotrychž žo žamo ludźo hotuja a ſ kotrychž wjeczor ſaßo wotkhadźeja. To žebi žadaſche žebjeſozpěcźe, ſpuſchcźenje cźeſcźe, kotruž jemu titul „privatnik“ poſkiczeſche.

Hdyž žo ludźo Pinakowu praſchachu, cźeho dla chze do hkowneho měſta wotjěcź, wotmolwi khutnje:

„Muž ma tam měſtno!“

„Hdźe?“

„W pißańi!“

„W kajkej pißańi?“

„Nó, w pißańi, hdźež žo pißa. Schto ja wěm.“

Pinakowa cźinjeſche, ſchtož móżeſche, ſo by wcźipnoſcźi wucźekka. Wěrnoſcź pak bě ta, ſo Pinak měſtno njemějeſche, jenož njewěſcźe běchu jemu na jenym blaku měſtno pſchilubili. Pinak ſe žwojej žonu do hkowneho měſta wotjědźe a žebi we ſchtwórtym poſkhodźe žiweje dróhi bydło naja. Mjes tym ſo žebi Hana ſ rjemjeßlmkami we tym kónzu měſta wucźinjeſche, žydaſche Pinak po zykych hodźinach w pſchedſtwach a w cźakańnjach a pytaſche žebi dźěło. S Wyßokez bě žebi žobu pſchinjeßł poruczaze wußwědczenje, tamne papjery, kotrež wſchitke niczo dale njepraja, hacź:

„Poruczam wam tehole khudźinku, kotryž mi njeje bóle na ſtaroſcźi, hacź lońſchi žněh!“

Wbohi Pinak! W khofejownjach běchu jemu pinczniżu rěkali: „Knjeże Handrijo“, a nětkole dyrbjeſche žebi wot wyſchnoſtnych a wobkhodnych žkužobnikow a direktorow pißańnjow wjele lubicź dacź, kiž jemu druhdy lědma ſtółz poſkiczachu! Nětkotry pſchecźelniſchi žo jeho praſcheſche:

„Kajke ſaſtojńſtwo dha chze? Chze do ſliczbowarnje?“

Pinak dyrbjeſche wuſnacź, ſo žo na liczenje njewusteji. Ssnadź do pißańnje liſtow? Ale tež tu dyrbjeſche wuſnacź, ſo žo na pißanje liſtow njewusteji.

„Widźu, ſchto trjebacźe“, by tajki knjes doręcźał. „Sapißam žebi waſchu adreßu!“ A kiwny jemu na woteńdźenje. Pinak bě bórſy do teho pſchiſchoł, ſchto ma to na žebi: „Sapißam žebi waſchu adreßu.“

„Njemóżeſch dha žebi potajkim niczo namakacź?“ praſcheſche žo Hana.

„Zyle niczo.“

„Najſkerje njekedźbujeſch.“

„Rady chzył wjedźecź, ſchto by ty dokonjała. Běham po zykych dnjach; hladaj na moje ſchkórnje, hižo ſtej póduſchi nimale pſcheteptanej.“

Kónz bě tón, ſo wſchitke běhanje Pinakej ani telko njewunjeße, ſo mohł ſchewzej ſapkatu ſapkacźicź. Sawiſtnje wón hižo na mjecźerjow hladaſche, kiž na dróſy njerjad mjecźechu. Cźi mějachu ſ najmjeńſcha žwoju žkužbu a mſdu!

Pinak žo poczа bojecź, ſo žo jemu zyle niczo njeporadźi; tu pak žo jemu dobra pſchileżnoſcź natorże. Junu žo mjenujźy ſe žwojim ſtarym pſchecźelom na omnibußu (ludźazym woſu) ſetka, kiž bě ſ Wyßokez. Tón rěkaſche Jan Kaſak; wón bě ſ cźaßom žwój bonkrot woſjewił a žo do hkownneho měſta ſcźahnył. Hnydom poczа do Pinaka ſchkaracź, ſ kotrymž cźinjeſche, jako by hkupak był.

„Cźemu jeno žo cźłowjek da takle wotbywacź, hdyž je hiſchcźe trochu do cźeſcźe?“

„Hdyž chze cźłowjek dźěło měcź!“ Pinak ſnapſchecźiwi.

„Dźěło, dźěło! Njeje dha wobkhod niczo? Jenož tón może cźłowjeka ſeżiwicź. Ja wot ranja hacź do wjecźora niczo druhe njecźinju, hacź ſo wobkhody wobſtaruju. Dopołdnja a popołdnju mam cźinicź a wobſtaruju žkužby.“

„Haj wſchak, ale to dyrbiſch dobrych ſnamßow měcź.“

„I, hdźe tež to! Hdyž žym do hkowneho měſta pſchiſchoł, žym tu jeno pohonczа pohrjebneho woſa a ſaßwěcźerja latarnjow ſnał. Nětkole mam ſchwarne ſnamſtwa.“

Pinak wocźi wuwali. Kaſak bě žebi wěſty, ſo ſ njeho wužitk ſcźehnje.

„Chzeſch dha, ſo bych cźi pomhał, ſo mohł žo tu w měſcźe ſaßydlicź?“

„To žo wě, kak bych tebi dźakowny był!“

„Dobre, wjecźor do khofejownje pſchińdu.“

„Pſchińcź wěſcźe!“

„A nětkole měj žo rjenje, luby Pinako! Budu cźe wjecźor wěſcźe wocźakowacź.“

Pinak bě ſkożowny, ſaby ſkoro, ſo je na omnibußu. Sskowo wot žkowa žebi Kaſakowe žluby woſpjetowaſche a hižo widźeſche, kak jako bohacźk ſloto po kórzach měri. Wjecźor bě ſ cźaßom pſchi durjach khofejownje. Se ſchkakbami nuts hladaſche a pytaſche tam Kaſaka. Ale tón tam hiſchcźe njebě. Na poßledku žo ſtary ſnaty pſchinamaka. Wón žo hnydom ſa blido poda, hdźež hracźzy žedźachu. Pinak njewjedźeſche, ſchto ſapocźecź, kak chzyſche žo žydnycź do ludźi, kiž mějachu zyle hinaſche waſchnja, hacź wón! Skónczńje žo ſebra a ſaſtupi do khofejownje. Ale nichtó jeho kedźbu njeměješche. Duž bě nuſowany, pſchecźelej na ramjo plaznycź.

„Aha, Pinak! Moji knježa, pſchedſtajam wam knjeſa Pinaka, pſchecźela ſ mkodych lět, žyna podoffizéra, kiž bě pſchecźel mojeho nana.“

„Schto jenož tón bledźi?“ žebi Pinak myßleſche.

Hracźzy pak lědma hkowu poſběżechu. Jenož jedyn ſ nich naſpomni:

„Pinak; to je žadne mjeno.“

Hdyž běchu mužoju dohrali, myßleſche žebi Pinak, ſo woni nětkole na njeho ſarěcźa, pſchetož jeho pſchecźel Kaſak na jeneho ſ hracźkow a picźkow pokaſa:

„Tehole žo dźerž. To je najnahladniſchi muž we hkownym měſcźe, rěka Larkacź. Ssmój žebi jara dobraj. S nim wo tebi porěcźu.“

Kaſak pſcheßuny žebi ſtólcźk a žo pódla najmóżniſcheho muża hkowneho měſta poßydźe. Na prěnje pohladnjenje wſchak Larkacź na to ſapodobny njebě. Tołſty, cźežko dychajo, bě ſkerje na cźłowjeka ſapodobny, kotremuž derje njeje.

Hdyž běſchtaj žo ſchtwórcź hodźiny rosmołwjałoj, tołſty muž ſtany a wotkhadźejo rjekny:

„Njech tak je, pſchekkadu žebi to!“

„Wubjeŕnje, Pinako!“ Kaſak žwojemu pſchecźelej rjekny, hdyž bě jemu žwěru na ramjo poklepał. „Nětkole móżeſch ſchkleńzu piwa ſa mnje ſapkacźicź, žmój dobyłoj! Ssym ſa tebje rěcźał a tebje poruczał a knjes Larkacź tebje ſa žwojeho towarſcha a prěnjeho jednacźela abo agentu pſchiwoſmje. Tak lohka wěz to njeběſche. Larkacźowy towarſch, pſcheczelo, to ma nješchto na žebi! Pjenjeſy, kiž maſch žobu ſapkacźicź a ſ kotrymiž žo wobdźěliſch, njebudźa dwaj tyßazaj hriwnow pſcheßahowacź, to je maliczkoſcź, pſchetož ſ tymi dobudźeſch wob lěto na dwanacźe tyßaz. Schto nětko prajiſch, luby pſchecźelo?“

Pinak žebi tu należnoſcź khwilu rosmyßleſche. Na jenej ſtronje bě ſlutniwy, duž nochzyſche ſ nowa pjenjes woprowacź; na druhej ſtronje wabjeſche jeho, ſo lětnje dwanacźe tyßaz dobudźe. Duž wſchě bojoſcźe w žebi potłóczi a rjekny pſchi žebi:

„Wſchako to ſcźiniſch ſa měſtno, wo kotrež wojujeſch.“

Tež Pinakowa mandźelſka temu pſchihłoßowaſche. Sa dwanacźe tyßaz, to móżeſche Duchatez ſchwarnje ſahanibicź.

S teho cźaßa žo w khofejowni jedyn wjecźor kaž druhi ſkhadźowachu. Pinakej žo dowoleſche, ſo žmě pſchèhrawacź a hoſcźom hiſchcźe worcźiſnu płacźicź. Sa tydźeń ſkónczńje wſa žebi jeho Larkacź na bok a rjekny jemu, hrajkajo žebi ſe ſlotym rjecźaſkom žwojeho cźaßnika:

„Młody knježe, mi je žo prajiło, so sče wy jara čežesčelakomny."

„Ja?"

„Tehodla wam njeporokuju. Ja mam rosumnych a pilnych ludźi, kaž wy sče, jara rady. Wam žym žo rossudźił to namjetowacź a poskiczicź, schtož žym jara wjele druhim žadarjam sapowjeł: Sckinju waš towarscha žwojeho wulkeho wobkhodneho domu. To je maliczkosćź tsi tyžazy hriwnow . . ."

„Wodajcže mi, mi je žo prajiło, jenož dwaj tyžazaj", Pinak snapschecźiwi.

„Čehodla, mi je žo hižo pjecź tyžaz a dwě sčě hriwnow a tsisecźi pjenježkow poskiczikło. Nó, njech je, ja žym dobrocźiwy człowjek. Dajcže mi jenož dwaj tyžazaj a pjecź stow hriwnow a njerěcźimoj dale wo tym. Płacźi?"

„Haj, to płacźi!"

Nasajtra Pinak žwoje nowe městno nastupi. Larkačowa pišarnja běsche na rózku dweju wulkeju dróhow, to bě jara schwarne a wulzy pschihódne městno. Jeho wotebjerarjo běchu dźěłacźerjo a drózkarjo.

W tutym powyschenym pschisemskim poskhodźe, kiž bě zyle niski, Larkač wschě mózne nadawki wobstarowasche, wot wuwjedźenja herbstwow hacź do wobstaranja žkužbow sa kuchařki, pěstońcže, žkužobne dźowki atd.

Wschitko to Pinaka saždlepjowasche.

Pschi tych rosrěcźowanjach dóńdźe to husto hacź do swadow a pukow. Wobkhodnizy s pišarnje husto wudma dawajo a hrožo, so Larkača wobskorža, wotkhadźach; tola Larkač žo pschecźiwo tym hrubym ludźom tak směrnje sadźerźesche a na nich tak s horda hladasche, so žo teź Pinak s tym dasche směrowacź. Jeho dźěło w pišarni běsche to, so listy wotpišowasche, rumy cźisczesche a do města wězy wobstarowacź khodźesche.

„To je wubjerne!" Pinak pschi žebi rjekny. „To žo nihdy njebudźech nadźał, so žo do teho tak bórsy sadźěkam!"

Jeniczka wěz, kiž jemu njeměr cźinjesche, běsche ta, so žebi mało saždužesche. Hižo bě žo poł lěta minyło a Pinak hischcže ani slamaneho pjenježka dostał njebě.

„Ale wěso, wy žwoje pjenjesy dostanjecže", Larkač jeho pokojesche. „Jenož sčerpnosćź dyrbi człowjek měcź. Sapłacźenja jenož pomału pschikhadźeja, bórsy cźaš naschego dołha pola bratrow Demarkow wuběhnje."

Pschi zyłym cźakanju Pinak dale bóle do dołha lěsesche, Hana, jeho mandźelska, žo hórschesche.

Na poždledku jónu Larkač Pinakej wosjewi:

„Pojědu do Schwajzarskeje, so bych tam kapital, kiž sto tyžaz frankow wucźinja, sběhnył. Nimam tak wjele cźaža, so bych do banki doskocźił", do wosa sastupujo rjekny: „Towarscho Pinako, požcźcže mi tsi skote!"

„Jara rady!"

Pinak a jeho mandźelska tón dźeń we wožebnym hosczenzu wobjedowaschtaj a wjecźor se žamej radosczu do dźiwadła dóńdźeschtaj, pschetož wobaj twjerdźe do teho wěrieschtaj, so je Larkač po pjenjesy jěł a so wón, hdyž je žo s pjenjesami s pucźowanja domoj wrócźił, Pinakej zyku sastatu msdu s pjatnacźe prozentami dobytka wupłacźi.

Nasajtra lohkowěriwy, njenasbonity Pinak w Larkačowej pišarni na stole žedźesche a žwojeho towarscha Larkača sastupowasche. S khutnym wobliczom pschikhadźazych samokwjerjow pschijimasche a prózowasche žo, so by jich pschecźa dopjelnjał.

Ale tu žo na dobo durje nahle wotewrichu, a knjes w dołhej žukni do pišarnje sastupi.

„Wy sče knjes Larkač?" wón žo Pinaka spěschnje a krucže wopraschа.

„Ně, tón je dźenža w Schwajzarskej, ale ja žym Pinak, jeho towarsch!"

„Dobre. Knjes Pinako, ja žym kriminalny komišar Schupak a mam pschikasane, waš sajecź. Duž njecźińcže wjele wuschparanjow, ale pójcže semnu žobu!"

A komišar sawoła dweju polizistow, kotrajž Pinaka wupschimaschtaj.

Dwaj dnjej posdźischo cźitachu Duchatezu w nowinach tule powjesć:

„Wažne sajecže. Knjes kriminalny komišar Schupak je wuwjedł sajecže, kotrež jemu wschu khwalbu cźini. Hižo dawno je agent najhórscheje družiny. Larkač s mjenom, s njewědomosczе dźěłacźerskeho ludu žwój wužitk cźahnył. Dokelž wjedźesche, so polizija jeho wobkedźbuje, Larkač hischcže s cźažom cźekny. Ale měješche žobuwinika, wěsteho Pinaka, kiž je s Wyžokeż žem pschischoł, a teho žu sajeli. Njekhmanik žo prózowasche, sastojnikam narěcźecź, so wo jebanjach žwojeho towarscha niczo njebě wjedźał a wudawasche žo sa njewinowateho. Wěso jemu njejžu wěrili. My žami žmy wuzlědźili, so to jeho prěni pospyt jebanstwa njebě. Mamy wažne pschicźiny, žebi myslicź, so je žo radźiło, dołho pytaneho jebaka popadnycź. Pinaka žu krucže žadźili. Larkača, na kotrehoż žo hrěscha, so je teź njeskutk w Ssalnowje skucźił, hischcže nimaju."

(— Kónz. —)

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smeje jutsje, 1. njedźelu adventa, rano w 7 hodźinach duchowny Tyschef němsku spowjednu wucźbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin smeje wyschschi zyrkwinski radźicźel Rosenkranz němsku rěcź a farar Răda němske prědowanje, 1/2 11 hodźin smeje farar lic. theol. Mrósak s Hrodźischcźa žerbsku rěcź a duchowny Tyschef žerbske prědowanje.

Njedźelu popołdnju w 2 hodźinomaj rosrěcźenje se žerbskej a němskej konfirměrowanej młodosczu.

Ssrjedu wjecźor w 5 hodźinach wotmeje žo w Brěsowje a Khelnje žerbska adventska nutrnosćź a žerbska wójnska modleńska hodźina.

Tydźenske sastojnske dźěła smeje farar Răda.

Wěrowani:

W katholskej zyrkwi: Jan Hendrich Garbarz, rentski mischtr w Huszy, s Marju Hilžbjetu Bernhardinu Striklinkez tam.

S druhich wožadow: Herman Richard Bartusch, kanonèr w 3 bataillonje pólno-artilleriskeho regimenta cźo. 145, w tu khwilu s wojownischcźa na dowolenzy, s Hanu Lenu Greulichez, dźěłacźerku w Pomorzach.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Erna Elsa, Gustava Adolsa Schcźèpana, murjerja w Hrubjelcźizach, w tu khwilu we wojenskej žkužbje, dź.

W katholskej zyrkwi: Jelix Josef, Michaka Kurjata, žiwnosczerja w Sajdowje, ž

S druhich wožadow: Ernst August, Alberta Freudy, wobydlerja we Lupoji, ž. — Frida Elsa, Jana Augusta Somera, khèžerja w Kubschizach, dź.

Zemrjeli:

W Michalskej wožadźe: 18. novembra: Morwy narodźeny žyn Roberta Kruže, cźěsle na Zidowje. — 19. nov.: Gustav Ernst Motika, khèžet a fabrikiki dźěłacźet na Ssokolzy, 42 l. 28 d. — 22.: Herman Rudolf, Jana Hermana Mlynka, khèžerja a dźěłacźerja w Khelnje, w tu khwilu we wojenskej žkužbje, ž., 3 l. 7 m. 21 d. — 24.: Morwa narodźena dźowka Augusta Freydy, dźěłacźerja pod hrodom.

W katholskej wožadźe: Emilija, Josefa Kotale, dźěłacźerja w Natarjezach, dź.

W druhich wožadach: Klara, Augusta Kaplerja, korczmarja w Semichowje, dź., 20 l. 3 m. 12 d. — Marhata, Augusta Preusche, skakarja w Cźetwjenych Nožlizach, dź., 4 m. 11 d. — Eleonora swud. Khèžnikowa we Wbohowje, 87 l. 2 m. 28 d. — Hana swud. Winklerjowa w Njeżwacźidle, 82 l. 9 m, 26 d. — Jan Khorla Nowak, pohonca w Njeżwacźidle, 26 l. 8 m. 5 d. — Ema Gusila Horstez w Scheschowje, 28 l. 1 m. 23 d. — Selma Berta Butsankez we Wutołcźizach, 14 d. — Berta Gustla swud. Žyžowa w Njeżwacźidle, 53 l. 11 m. 20 d. — Konrad Theodor Scholta, brodutruhař w Njeżwacźidle, 45 l. 6 m. 16 d. — Handrij Schiwart, žiwnosczet w Nowej Wžy p Njeżw., 53 l. 7 m. 5 d. — Njekowsku žmjercź na wojownischcźu poczerpischtaj: Herman Hajna s Wbohowa, padny 23. oktobra na bitwischcźu w Franzowskej, a Bjarnat Wicźas s Pósthórna, semrje w lazarecźe we Wiesbadenje, 26 l. — Gustla Marta, Khorle Zawnika, fahrodniskeho žiwnosczerja w Drobach, dź., 11 l. 5 m. 2 d. — Krystla swud. Scholcźina, wumjeńkatka w Zornožykach, 66 l. 1 m. — Jan Neuman, murjet w Mjeschizach, 73 l. 6 m. — Jan Bohuwěr Albert, kubl. wumjeńkat w Mjeschizach, 71 l. 6 m. — Madlena Freundez w Bukezach, 84 l. 1 m. — Madlena Mikanez, rentu dostawarka w Drožďźiju, 60 l. 2 m. 8 d. — Jan Herman Rychtař s Njechornja, wojak w pěschim regimencze cźo. 103, semrje 22. oktobra na žwoje rany w starobje 23 l. 10 m. 14 d.

Zyrkwinske powjesćze s Hodźija.

1. njedźelu adventa smeje duchowny Voigt rano 1/2 8 hodźin žersku spowjednu wucźbu, 1/2 9 hodźin smeje farar Kschižan žerbske a w 10 hodźinach němske prědowanje. — Popołdnju w 4 hodźinach wotmeje žo w Bólborzach na schuli žerbska spowjedź a žerbske prědowanje.

Ssrjedu popołdnju w 3 hodźinach shromadźizna kschesćźijanskeho žónskeho towarstwa.

Ssrjedu wjecźor w 5 hodźinach budźe žo němska wójnska modleńska hodźina wotbywacź.

Pjatk rano 1/2 8 hodźin němska a 1/2 9 hodźin žerbska spowjedź, 1/2 10 hodź. žerbske prědowanje.

Zyrkwinske powjesćze s Budestez.

1. njedźelu adventa smeje farar Domaschka rano 1/2 8 hodźin němsku spowjedź, dopołdnja 1/2 9 hodźin smeje duchowny Bójz němske a w 10 hodźinach žerbske prědowanje.

Njedźelu popołdnju 1/2 4 hodźin wotmeje farar Domaschka žerbsku spowjedź.

Njedźelu wjecźor w 5 hodźinach shromadźizna kschesćźijanskeho towarstwa mužskeje młodosczе.

Paul Giebner,

Sałożena 1888. **wulkopschedawarnja wina** Sałożena 1888.

Telefon cžišło 300. **w Budyschinje** Telegram: Giebner-Budyschin.

Winowe stwy, kontor a jenotliwe pschedawanje na bohatej haßy 18, s nuskhodom na theaterskej haßy.

porucža **k pschedstejazym hodam** swoje

derje wothladane wina

a sa naschich **khroblych wojakow**

punschowe esienzy, Jamaikaski rum, Bataviaski arak, němski kognak

w pólnych bleschkach s lohkimi wobalkami po 1/2 a 1/4 puncže, k wotpósłanju hotowych, kotrež so po žadanju s plombu samknu.

Tunje sosy

we nimo měry wulkim wubjerku ma pschezo na skladze

J. O. H. Bär

w Budyschinje na Hoschiz haßy 29.

Klavěr (kschidło)

derje sdžeržany, je dla njedoßa hanja ruma sa 160 hriwnow na pschedań pola kantora Nowaka w Draždžanach Tzschimmerstr. 20.

Wumělski mjedowy pólver

pólver k pschihotowanju 4 puntow wuměłskeho mjedu, měschk po 30 pj. pola

dr. **Roebera**

w Germania-drogowni na bohatej haßy 27.

Visitne khartki

cžischcži spěschnje a tunjo

Ssmolerjez knihicžischczerstwo

Draždžanska banka

Akziowy kapital 200 miliionow hriwnow
Reserwy 61 miliionow hriwnow

Wschě bankowe skasanki so s pschihódnymi wuměnjemi atd. wuwjeduja.
K sadanjenju so pjenjesy pschijimuja.
Konto-korrentowy a scheckowy wobkhód.
Na bórsowe hódnostne papjery so pjenjesy pozcžuja.
Hódnostne papjery so bjes stracha khowaju a sarjaduja.
Psched wohnjom a paduchami wěste khamorowe kaschcžiki so w naschej worzlowej komorje pschenajeja.
We wschěch pjenježnych naležnoscžach so sprawnje rada dawa.

Draždžanska banka wobkhodne městno w Budyschinje
pschi žitnych wikach — Telefon 551.

Pschedženak.

Protyka sa Sserbow

na lěto

1916

je sa 25 pj. we wudawarni Serbskich Nowin dostacž.

Burske towarstwo w Rakezach

směje, da-li Bóh, jutsje njedželu, 1. adventa popołdnju w 4 hodžinach w Gäblerez hoscženju swoje měßacžne poßedženje.

Wo bohaty wopyt proßy **pschedßydstwo.**

Bukečanske serbske towarstwo

z měje njedželu **5. hodownika** popołdnju w 4 hodž. w Grund manec hoscencu swoje posedženje.

Přednošk k. fararja Mjerwy.

Sobustawy a hosći k tomu naležnje přeprošuje

předsydstwo.

Dokelž mam wulke sklady tworow, je mi mózno, s wjetscha hischcže po **starych tunich placžisnach** pschedawacž.

Pawoł Otte

na žitnej haßy 10.

Spezialna pschedawarnja sa skladnostne kupje a sbytki drastnych, blusowych a kostumowych tkaninow.

(K temu cžißu dwě pschiłohy.)

Prěnja pschiloha k czißku 48 Serbskich Nowin.

Sobotu 27. novembra 1915.

Płaczißny réßneho ßkotu na Drażdżanßkich ßkotnych wilach.
25. novembra 1915
Płaczißny po zentnarju a hriwnach.

Skótne druźiny a wosnamjenjenje.	Żiwa waha	Éß na waha
	hr.	hr.
Woły:		
1. **połnomjaßne, wukormjene, najwjetßcheje réßneje hódnoßcże** hacż do 6 lět	79 - 84	132—138
awßtriße	—	—
2. **młode, mjaßne, njewukormjene, — ßtarße wukormjene**	62 68	125—131
3. **ßrěnjo pizowane młode, derje pizowane ßtarße**	53—58	114—122
4. **ßnadnje pizowane kóżdeje ßtaroby**	38—45	99—106
Jałojzy a kruwy:		
1. **połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetßcheje réßneje hódnoßcże**	76 -79	131—135
2. **połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetßcheje réßneje hódnoßcże** hacż do 7 lět	70 -75	133—138
2. **ßtarße, wukormjene kruwy a ßnadnje wuwite młódße kruwy a jałojzy**	48—58	105—116
4. **ßrěnjo pizowane kruwy a jałojzy**	35—42	90—102
5. **ßnadnje pizowane kruwy a jałojzy**	25 - 35	81 - 91
Byli:		
1. **połnomjaßne, najwjetßcheje réßneje hódnoßcże**	74—78	125—130
2. **ßrěnjo pizowane, młódße a derje pizowane ßtarße**	47—55	99—108
3. **ßnadnje pizowane**	38—41	88 - 93
Czełata:		
1. **najlěpßche ſ mlokom wukormjene abo najlěpßche wot zyza**	70 -74	118—122
2. **ßrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza**	60 -65	108—113
3. **ßnadnje wuwite wot zyza**	50—55	97—103
Swinje:		
80—100 klgr.	126	
100 - 120 klgr.	115. 50	
pßches 120 klgr.	105	
60 80 klgr.	90	
niże 60 klgr.	—	
ranzy a kundroßy	100	

Płaczißna produktow.

W Budyßchinje płaczi: punt howjaßeho mjaßa wot 1 hr — pj hacż 1 hr. 40 pj., punt czelazeho mjaßa wot 1 hr. 10 pj. hacż 1 hr. 30 pj., punt ßwinjazeho mjaßa wot 1 hr. 45 pj. hacż 1 hr. 45 pj., punt ßchmalza wot — hr. — pj. hacż 1 hr. 89 pj., punt pßcheńcżneje muki wot — hr. 22 pj. hacż — hr. 22 pj., punt rżaneje muki wot — hr. — pj. hacż — hr. 19 pj., punt khlěba wot — hr. — pj. hacż — hr. 16 pj., punt ßuscheneho połcża wot — hr. — hacż 2 hr. 40 pj., punt mlěteho zokora wot — hr. 28 pj. hacż — hr. 28 pj., liter petroleja wot — hr. 32 pj. hacż — hr. 32 pj., 2 puntaj butry wot 4 hr. 40 pj. hacż 5 hr. 10 pj., 15 ßchtuk jeji wot 2 hr. 40 pj., hacż 2 hr. 85 pj. 100 puntow ßyna wot 7 hr. — hacż 8 hr. — pj., 1 kilogr. běrnow wot — pj. hacż 8 pj.

Nětko je najwjetßchi czaß

ßo wo dobroßczi a tunjoßczi mojich

Draniſkich trajnje ßo tepjazych khachlow

pßcheßwědczicz ſ kotrychž mam wulki ſkład wßchěch wulkoßczow kuloitych a ßchtyrirózkatych, czornych a emaillowanych.
Wobhladanje bjes kupenja je dowolene.
Żadajcże ßebi ßapißy ſ nowymi pokaßkami.

Kótłojte kachle ſ lateho żeleßa a worzloweho blacha, kanonße khachle a pßchißłkuſchki, kużiße wódne pónoje
we wulkim wubjerku.

Pawoł Walther,

Sałożł 1881 **na khěżorßkej dróßy 4.** Telefon 599

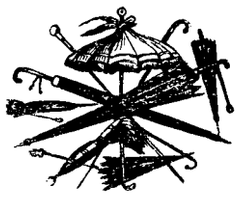

K hodam

poručam **wulki wubjerk**
pßchedeßchczńikow,
wukhodżowanßkich kijow,
tobakowych trubkow
po ßnatych tunich płaczißnach.

Ed. Schulze nasl.

(A. Rudert)
pódla hoßczenza winoweje licze,
w Budyßchinje, na bohatej haßy 26.

Aug. Pawoł Hilger.

w Budyßchinje na ßeminarßkej haßy 2
porncża k hodam jara tunjo:
zychi běłe a pißane, **wupjerki** prawe a tołßte,
hotowe żonjaze a mużaze barchentowe koßchle,
běłe a pißane,
dźěczaze koßchle we wßchěch wulkoßczach, **dźěczażu draßtu, trjenja, hadreßchcża, ßchantka, łożowe płachty, łożowe pßchikrywy, blidne ruby, taflowe ruby a ßerwiety, blidowe pßchikrywy, dźěczaze ßchórzuſchki, hoßpodarße ßchórzuchi, ßłomniki, zyłoplatowe, połplatowe a koßchlazy tkaniny.**

Gardiny a vitrażowe tkaniny.

Barchentowe ßbytki ßa jaki, dźěczażu draßtu, koßchle a ßnuże.
Sbytki koßchlazych tkaninow.
Sbytki ßa ßchórzuchi a podßchicża.
Rěczi ßo tež ßerbßki.

Franz Marschner

czaßnikat w Budyßchinje
na bohatej haßy 9
ßwój ßkład **czaßnikow** a **czaßnikowych rjeczaßow**
k dobroczińemu wobkedźbowanju porucża.
Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje płaczißny.

O. Osswald

porucza w najlěpschich družinach

schtrympy a soki,

mantle schtrykowane

a žonjaze jaki,

kapiczki, spódnje

rukajzy, taille

Woßebne rukowate lazy

we wulkim wubjerku.

Dźěczaze spódnje wobleczenja, trikotaže kóždeje schěrje na skladže.

Chenillowe rubischcza

we wulkim wubjerku.

Czopku spódnju drastu

šamßneho wudźěłka

sa naschich wojakow we wójnje.

Steinstrasse 7

Provinzialne towarstwo sa snutskowne mißionstwo.

Ssobustawy provinzialneho towarstwa sa snutskowne mißionstwo šo na

šobustawsku shromadźisnu

provinzialneho towarsta sa snutskowne mißionstwo w Budyskim knježerstwowym wokrjeżu,

pjatk 3. dezembra t. l. popołdnju w 4 hodźinach

w Marczinym wustawje w Budyschinje šo wotmějazu, najpodwolnischo pscheproscheja.

Dnjowy porjad: 1. Lětna rosprawa. 2. Pokładnizyna rosprawa. 3. Pschiswolenje podpjerow.

W Budyschinje, 18. novembra 1915.

Pschedšyda.
Clemens hrabja z Lippe.

Pschenzu a rožku

kupujetaj

Heinke a šyn

w hamorskim młynje na Židowje.

Hedwiga swud. Biehlowa

na kotolskej haßy 1 — pódla radneje pinzy a hodowny hermank na hermanku

porucza k pschedstejazym hodam

rudnohórske hrajki,

klanki swoblekane a njeswoblekane, **klankaze hlowy** z zelluloida, blacha a biskwita, z włoßami a bjes nich, :::

(pópy),

kupanske klanki z zelluloida a porzlina, **charakterske, gumijowe, wolmjane a mjetanske klanki, czěła** wschěch wulkosczom, **kolebanske a sgratowane konje** z drjewa a z kožu, **wosy, mjecze, flinty, bubony a helmy,** dale **klankaze stwy, kuchinje, klamarnje, rěsnische klamy, twjerdźisny, wojerske straże, konjenzy** atd., **sabawjenske hry** a **wobrasate knižki** w najwjetschim wubjerku.

Želesniski jěsdny plan.

płaczazy **wot 1. oktobra 1915.**

© Budyschina do Wjeleczina.

Wosowa klasa	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.
© Budyschina	4,50†	—	7,14	10,47	1,18†*	2,06	4,39	6,41	8,34	9,41	—
Dźěžnitz	4,58†	—	7,22	10,55	1,30†*	2,14	4,47	6,49	8,46	9,49	—
Budestecz	5,05†	—	7,28	11,01	1,39†*	2,21	4,53	6,55	8,54	9,55	—
Roswodez	5,10†	—	7,33	11,06	—	2,26	4,58	7,00	—	10,00	—
Do Wjeleczina	5,17†	—	7,40	11,13	—	2,34	5,05	7,07	—	10,07	—

† Jědźi jenoż na tóždnim pošledním dźełanskim dnju w tydźenju.
†* Jědźi tóždu sobotu, brjedu, njedźelu a šwjate dny.

© Wjeleczina do Budyschina.

Wosowa klasa	2-4.	2-4.	2-4.	3.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2. 4.	2-4.
© Wjeleczina	—	6,05†	8,28	—	11,53	—	3,06	5,25	7,25	—	—	10,24
Roswodez	—	6,12†	8,36	—	11,59	—	3,13	5,32	7,31	—	—	10,30
Budestecz	—	6,18†	8,44	—	12,04	12,42†*	3,18	5,37	7,36	7,48	—	10,35
Dźěžnitz	—	6,24†	8,50	—	12,10	12,52†*	3,24	5,43	7,42	7,58	—	10,41
Do Budyschina	—	6,31†	8,57	—	12,17	1,04†*	3,31	5,50	7,49	8,09	—	10,48

†* Jědźi jenoż sobotu, brjedu, njedźelu a šwjate dny.
† Jědźi jenoż na tóždnim pošledním dźełanskim dnju w tydźenju.

	Kamjenz-Hallschtrom-Biskopitz.				Biskopitz-Hallschtrom-Kamjenz.			
€ Kamjenza	5,45	11,30	2,04	7,02	€ Biskopitz	7,25	1,40	5,35	9,13
Hallschtrowa	6,17	11,58	2,30	7,36	Hallschtrowa	8,10	2,29	6,21	10,—
Do Biskopitz	7,03	12,44	3.15	8,27	Do Kamjenza	8,34	2,56	6,45	10,25

Założene 1865. **Gustav Thunig** w Budyšinje Telefon 648.

Najwjetscha a najstarscha pschedawarnja hrajkow w Budyschinje.

S tutym k wjedźenju dawam, so ßym ßwoju

wulku wustajeńzu klankow (pópow) a hrajkow

saßo wotewrik.

Kóždy kupz w mojim hobrskim skladźe to namaka, schtoż ßebi pscheje.

Moje polstalětne wobstacźe Wam sa sprawne a placźisny hódne poßkuźenje rukuje.

na snutskownej lawskej haßy 6. **Gustav Thunig** na snutskownej lawskej haßy 6.

Sa naschich wojakow

wotowe wobwjaski, cźople spódnje kholowe dale wulki wubjerk

flanellow, lamy a połlamy,

lusow, jakow, koschlow a schórzuchow wscheje drnźiny

ostumskich ßuknjow a barchentowych ßuknjow, jakow a koschlazych barchentow,

bělych a pißanych

po tunich placźisnach.

W. Häcker.

Woßebita pschedawarnja wołmjanych :: :: a bawłmjanych tworow. :: ::

Założena 1852.

Schkit Boži.

Wójnske modlitwy.

Sestajał H. Imisch, farar w Hodźiju.

Tele knižki hodźa ßo nětkole jakd dar sa naschich wojakow do hodownych poßylkow pschidacź. Dostacź

we wudawarni Serbskich Nowin.

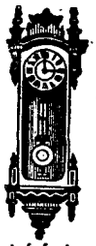

Kóždy, kotryż chze ßebi **dobry a tuni cźaßnik** kupicź, abo kotryż chze ßebi jón **porjedźicź** dacź, njech dźe k cźaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na swonk. lawskej haßy 5.

Jenčej pschedawa a porjedźuje, sa ßwoje dźěło sprawnje rukujo. — **Proschu, ßebi moji wukładne wokno, ſ placźisname wupołożene, wobhladacź.**

Kuchańki, stwinske a ßłužobne holzy, mlokowe holzy, hródźne dźowki, holzy k ßwinjom, wotroczkow, ßrěnkow, rólnych pohonczow, wolazych a dźěłaczeńske ßwójby pyta hnydom pschistajeńka **Görlichowa** na ßukelnskej haßy 1 na rózku khežorskeje dróhi w cźrijownj knjesa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

Wotewrjenje mojeje **hodowneje wustajenzy**

della dowolam ßebi ſ tutym pſchipowjedźicź. **po 1 poſthodze.**

Moja wuſtajeńza wopſchija wurjadnje wulke ſortimenty wote mnje ßo wjedźazych tworow, kotreź ßu na pſchewidne waſchnje wuſtajene.

Pódla mojeho njepſchetrjechomneho ſklada

korbowych tworow, klankazych woſow,
ſcźinowych meblow ſe ßamßneje dźěłarńnje,
dźěcźaze piſßanſke pulty, ſtoły, blida,
běhanſke ſtoły
mam hobrſki wubjerk
hrajkow kóždeje druźiny

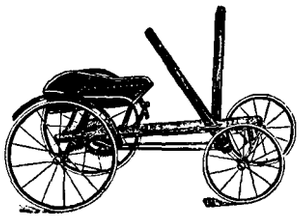

želeſnizy ſ cźaßnikowym gratom a bjes njeho, elektriſzy jenotliwe dźěle.

klanki ſwoblekane a njeſwoblekane

towarſtwowe hry wobraſate knizki

wojeŕſke wuhotowanje ſa dźěcźi.

Pomĕrne płacźiſny. **Proſchu, wobhladajcze ßebi moje 8 wuhładnych wolnow.** **Telefon 292.**

Kurt Martin Richter

Wuporjedźenje ſpěſchnje a ſchwarnje.

na khěźorſkej dróſy
ßobuſtaw rabattoweho towarſtwa.

Woßebite wudźĕłanje korbowych tworow a ſcźinowych meblow.

Klanki!

Rjenje **draſcźene klanki** (pópy) po tunich płacźiſnach, **klanki ſ kulowatym ſhibadłami** jednoreho a najwoßebniſcheho wuwjedźenja.

Kharakterſke babije

wſchĕch druźinow.

Klanki, cźĕła, hłowy, ſtawy we wulkim wubjerku.

Njeſkónznjomne klankaze perüki ſwoprawnych włoßow.

S wucźeßanych włoßow ßo perüki ſnateje hódnoſcźe dźĕłaju.

Kraßna klankaza draſta,
klobuki, ſchaty, cźrije, ſchtrympy atd.

A. Graf, Dietrich naßlĕd. **na bohatej haßy 4.**

Kóžda klanka ßo derje, ſpěſchnje a tunjo wuporjedźa.

We wudawarńi Serbskich Nowin ßu doſtacź knizki

Brunčki

po 1 hr. 20pj.

We wudawarńi Serbskich Nowin je ſa **40 pj.** doſtacź knizka:

Worjeſchki
Pſches dźewecź ſtow hudanczkow ſ trĕbnym kluczom.

We wudawarńi Serb. Nowin ßu doſtacź

khĕrluſchowe pſchidawki
do ßerbſkich a němſkich ſpěwarſkich knihow.

Khĕża na pſchedań.
W Scheſchowje je khĕża cźo. 43 na pſchedań. Dalſche je ſhoniecź w hrodowſkim ſahrodniſtwje w Njeßwacźidle.

Druha pschiłoha k czißlu 48 Serbskich Nowin.
Sobotu 27. novembra 1915.

Kołacže

pschihotowane k wotpóßłanju wojakam we wójnje

kaž tež k hodam wulki wubjerk

kuskow na bożodźěsczowy schtom

schokoladowe a marzipanowe wutroby a płody, praskaze bonbony, najwoßebnische bonboniery

hižo po 50 pj. hacž do najwyschschich płaczisnow,

poprjanzowe žony a muže a druhe póprjanzy

we wulkim wubjerku

teho runja **bożodźěsczowe kołacže** wschelakich druźinow

porucża

konditornja F. Staeckela

w Budyschinje. Telefon 166. na seminarskej dróży 9.

Roseßłanje wojakam we wójnje spěschnje a tunjo.

Rózynki
sultaniny
korinthy
mandle
zitronat

tunjo porucża

Khorla Preisser jun.

pschi zitnych wikach.

Schenillowe rubischcža a schawle

nowych rjanych mustrow

najlěpsche a najtuńsche kupujecže pola

Ernsta Jordanoweje wudowy

w Budyschinje

na jerjowej haßy 5,

na snutskownej lawskej haßy 8

w Budyskej schtrykowarni schtrympow.

Wubjerne hodowne dary

poručam we wulkim wubjerku:

błidowe a khofejowe ßudobje po wschěch płaczisnach,

myjeŕske ßudobje modernych formow a wustrow,

kuchińske garnitury.

kristallown a praßowanu schkleńzu.

Herrmann Gläsel

pschi lawskich hrjebjach 4. — Telefon 728. — w ßerbskim domje.

Jako **dar k Bożemu dźěsczu** ßu we wudawarni Serb. Nowin dostacz knižki **s pißanymi wobrasami** a se ßerbskimi schtuczkami

1. sa starsche dźěczi:

Schescherjaczk

a

schescherjawka.

2. sa mjeńsche dźěczi:

Wobraski

sa pěkne dźěczi.

Pěknych dźěczi

wjeßele.

Sa brylowpotrjebnych!

Khorla Scholta, optikus

pschi hłownym torhoschczu w Budyschinje pod radnej khěžu,

ßwoju w lěcze 1856 wot njeho ßameho sałoženu dźěłarnju optiskich tworow dobroczinwemu wobkedźbowanju porucża.

Dokelž ßo jemu s wěsteje strony wobłhodnje schkodźicz pyta dawa wón k wjedźenju, so ßo **bryle** a **tłóčniki** po lěkarskim pschedpißmje jenož ßwědomicze dawaju.

Barometry, thermometry, dalokowidy, czitanske schkleńzy, lupy, bryle a tłóčniki jenož sa wózko ßo pschihodźaze.

Rěčžu ßerbski.

Pschi trjebanju proschu ßo dobroczinwje na mnje wobroczicz.

Khorla Scholta, optikus.

Nowolětne khartki

ßu dostacz

we wudawarni

Serbskich Nowin.

Schtrympy a soki

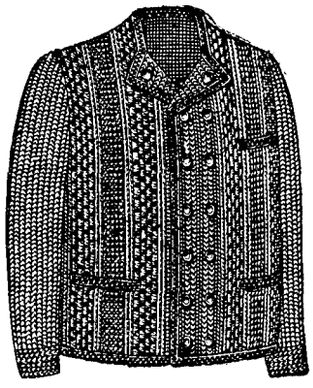

schtrykowane
žonjaze jaki
s rukomaj a bjes njeju,
wolmjane
spódnje taille
rukajzy, mantle
khapy

wošebne rukawate lazy
we wulkim wubjerku
normalne kholowy a koschle
Cžoplu dźěcžazu spódnju drastu.
cžoplu spódnju drastu
šamšneho wudźěłka
sa naschich wojakow we wójnje.

Ernsta Jordanowa wudowa
w Budyšinje na jerjowni haßy 5, na šuntskownej lawskej haßy 8.

We wulkim wubjerku
kuski
sa božodźěšcžownu schtom,
tehorunja
hodowne dary
sa naschich wojakow
taflowu schokoladu, marzipanowe wězy, bonbonniery, kakao, cžaj, pópr-janzy, konfekty, bisquity a bonbony
porucža
fabrika zokrowych tworow
Ernsta Grafa.
12. na šukelnskej haßy 12.

Serbske a němske
schulske biblije
teho runja
wěrowanske biblije
s wulkim a drobnym pißmom šu dostać
we wudawarni
Serbskich Nowin.

E Hrodka do Hórki.

Wogkowa klaßa	II-III	II-IV	II-AV	I-III	I-IV	I-AV	II-III	II-IV	II-AV	I-III	I-IV	I-AV	I-III
E Hrodka	7.11	10,15	—	—	12,55	—	3,59	5,34	6,40				
Eslepeho Bubyje Wody	7,23	10,27	—	—	—	—	4,12	—	6,53				
Mučiji	7,36	10,38	—	—	1,14	—	4,25	5,53	7,07				
Do Hórki	7,53	10,54	—	—	—	+	4,43	—	7,25				
	8,18	11,24	—	—	1,42	+	5,08	6,21	7,54				

E Hórki do Hrodka.

Wogkowa klaßa	I-III	II-IV	II-IV	I-III	II-IV		I-III	I-IV	I-IV	I-III	II-IV	I-IV	I-III	II-III	I-III
E Hórki		4,32	6,31	8,07			11,45	1,40	4,29						
Mučiji		4,53	—	8,27			—	2,01	—						
Bubyje Wody		5,14	6,57	8,43			12,11	2,18	4,55						
Eslepeho		5,24	—	8,52			—	2,28	—						
Do Hrodka		5,37	7,15	9,04			12,29	2,41	5,13						

E Chorjelza do Hórki.

E Chorjelza		4,00	6,10	7,40			11,24	1,04	4,08						
Do Hórki		4,32	6,31	8,07			11,45	1,40	4,29						

E Hórki do Chorjelza.

E Hórki	6,10	8,18	11,24		1,42	5,08	6,21	7,54							
Do Chorjelza	6,44	8,49	11,56		2,07	5,42	6,46	8,28							

Pschedźenak.

Protyka sa Serbow

na lěto

1916

je sa **25** pj. we wudawarni Serbskich Nowin dostać.

A. & W. Neuhahn

w Budyschinje na ßerbskej drósy 4
poručataj **hodowne dary** wscheje družiny
luxusowe a potrjebanske wězy
domjazu a hospodarsku nadobu, papjeru,
pißanske a kožane twory, hrajki atd.
Najwjetscha tajka pschedawarnja
w Budyschinje.

Tunje
placzisny.

Smolerjec knihićišćerńja

w Budyschinje w ßerbskim domje

knihi, sliczbowanja, visitne a pscheproscheńske khartki, sastojnske formulary, wustawki, blidne spěwy atd.

we wschěch rěczach derje a tunjo cżischczi.

Dalokorěczak cżißko 687.

Serbske a němske

spěwarske

jednore a najwoßebnische,
ßu po tunich placzisnach na pschedań
we wudawarni Serbskich Nowin.

S Khoczebusa=Petershajna=Wojerez.

—	7,43	1,00	6,07	S Khoczebusa	do	9,00	12,28	5,30
—	8,45	1,37	6,45	„ Petershajna	do	8,05	11,50	4,55
—	9,44	2,24	7.33	do Wojerez		7,08	11,02	4,07

Shorjelz—Barlin.

Shorjelz . . .	4.00	6.10	7.40	11.24	1.04	4.08	6.22	9.13
Hórka	4.32	6.31	8.07	11.45	1.40	4.29	6.54	9.44
Běła Woda . .	5.14	6.57	8.43	12.11	2.18	4.55	7.34	10.24
Sslepo . . .	5.24	—	8.52	—	2.28	—	7.44	10.34
Hródk	5.37	7.15	9.04	12.29	2.41	5.13	7.58	10.48
Khoczebus . .	6.35	7.42	9.56	12.56	3.21	5.43	8.36	11.20
Barlin . . .	9.04	9.30	12.30	2.44	5.55	7.30	11.20	—

Barlin—Shorjelz.

Barlin . . .	—	—	6.55	10.35	12.20	3.10	3.15	8.15
Khoczebus . .	4.19	6.35	9.40	12.30	3.20	5.09	6.01	10.11
Hródk	4.55	7.11	10.15	12.55	3.59	5.34	6.40	10.36
Sslepo . . .	5.08	7.23	10.27	—	4.12	—	6.53	—
Běła Woda . .	5.22	7.36	10.38	1.14	4.25	5.53	7.07	10.55
Hórka	6 10	8.18	11.24	1.42	5.08	6.21	7.54	11.26
Shorjelz . . .	6.44	8.49	11.56	2.07	5.42	6.46	8.28	11.51

S Shorjelza do Kohlfurta.

S Shorjelza		3,20	6,13	7,25	8,10	12,08	1,53	3,29	6,58	8,33
Do Kohlfurta		3,47	6,52	8,20	9,45	12,48	2.45	4,04	7,26	9,82

S Kohlfurta do Shorjelza.

S Kohlfurta	5,50	6,56	9,58		1,10	3,41	5,44	6,18	9,26	3,37
Do Shorjelza	6,45	7,34	10,40		1,50	4,18	6,24	6,53	10,05	4,12

S Falkenberga do Kohlfurta.

S Falkenberga			7,17	10,11	2,56	5,48	8,48
Ruhland		6,18	8,52	11,29	4,21	7,23	10,05
Cżorny Khołmz		6,44	9,30	11,56	4,49	8,05	10,33
Wojerezy		6,55	9,52	12,17	5,02	8,15	10,47
Las		7,08	10,10	12,35	5,20		11,05
Delni Wujesd		7,18	10,21	12,46	5,30		11,16
Klětno		7,26	10,32	12,55	5,38		11,25
Hórki		8,20	11,29	1,48	6,18		12,12
Do Kohlfurta		8'55	12,06	2,22	6,53		12,47

S Kohlfurta do Falkenberga.

S Kohlfurta	3,55		8,30	—	10.30	1,03	7,05
Hórki	4,27		9,03	—	11,03	1,35	7,41
Klětno	5,10		9,34	—	11,50	2,29	8,31
Delni Wujesd	5,19		9,42	—	11,58	2,39	8,42
Las	5,29		9,52	—	12,07	2,51	8,53
Wojerezy	5,50	7,13	10,06	—	12,22	3,27	9,15
Cżorny Khołmz	5,59	7,23		—	12,31	3 38	9,25
Ruhland	6,24	7,56		—	12,56	4,20	9,93
Do Falkenberga	7,48	10,04		—	2,10	5,30	11,22

Zpěwarſke,

ßerbſke a němſke,

jednorje hižo po 2 a 3 hr. a woßebnje do cźelazeje kože

ſwjaſane hižo po 6 hacź do 10 hr. ßu na pſchedań

we wudawarni Serb. Nowin.

Koże

kóždeje druźiny pſchez po najwyſchſchich placźiſnach kupuje

Heinrich Lange

11 pſchi źitnych wikach 11 a pſchi zyrkwinym měſtnje 4.

Serbſki muſej

wotewrjeny kóždu 1. a. 3. njedźelu měßoza wot ½11—12 hodźin.

S Lubija do Radworja.

S Lubija	—	8,32	11,58	5,20	7,50
Ketliz	—	8,41	12,07	5,29	7,59
Radměriz	—	8,48	12,14	5,36	8,03
Hluſchiny	—	8,52	12,18	5,40	8,10
Luwocźiz	—	8,59	12,25	5,47	8,16
Maleczíz	—	9,05	12,31	5,53	8,22
Wósborka	5,10	9,40†	12,56	6,40	8,27
Hrodźiſchcźa	5,17	9,47†	1,03	6,47	—
Barta	5,25	9,55†	1,13	6,55	—
Hucźiny	5,34	10,04†	1,22	7,05	—
Klukſcha	5,43	10,12†	1,31	7,14	—
Wulk. Dubrawy	5,52	10,21†	1,41	7,23	—
Lutobcźa	5,57	10,26†	1,47	7,28	—
Radworja	6,03	10,32†	1,53	7,34	—
do Radworja dwórn.	6,09	10,37†	1,59	7,40	—

† Jěſdźi jenož na kóždym poßlednim dźěławym dnju łaž tež njedźelu a ßwjate dny.

S Radworja do Lubija.

S Radworja dwórn.	—	—	8,17	12,25†	5,00	9,01
Radworja ſaſt.	—	—	8,23	12,32†	5,15	9,07
Lutobcźa	—	—	8,29	12,38†	5,21	9,13
Wulk. Dubrawy	—	—	8,34	12,43†	5,26	9,19
Klukſcha	—	—	8,43	12,52†	5,35	9,27
Hucźiny	—	—	8,51	1,—†	5,43	9,36
Barta	—	—	9,00	1,12†	5,52	9,44
Hrodźiſchcźa	—	—	9,09	1,21†	6,01	9,53
Wósborka		7,29	10,34	1,47	6,50	9,59
Maleczíz		7,34	10,40	1,53	6,56	—
Luwocźiz		7,40	10,46	1,59	7,02	—
Hluſchiny		7,46	10,53	2,06	7,09	—
Radměriz		7,51	10,58	2,11	7,14	—
Ketliz		7,59	11,06	2,19	7,22	—
do Lubija		8,07	11,14	2,27	7,30	—

† Jěſdźi jenož kóždy poßledny dźěławy dźeń, łaž tež kóždu njedźelu a ßwjaty dźeń.

S Budyſchina do Rakez — Wojerez.

S Budyſchina	5,15	7,50	9,20	11,58†	2,21	4,42	7,20	8,34
Ratarjez	5,21	7,56	9,26	12,04†	2,27	4,48	7,26	8,40
Židowa	5,25	8,01	9,31	12,09†	2,31	4,52	7,31	8,45
Mal. Wjelkowa	5,31	8,07	9,38	12,15†	2,38	4,58	7,37	8,51
Radworja	5,40	8,17	9,48	12,23†	2,46	5,09	7,48	9,01
Khaßowa	5,45		9,53		2,51		7,54	
Njeßwaczidła	5,52		10,00		2,58		8,03	
Scheſchowa	5,59		10,07		3,05		8,10	
Rakez	6,07		10,15		3,15		8,25	
Komorowa	6,14		10,22		3,22		8,32	
Sdźarow	6,21		10,29		3,29		8,39	
Hóſka	—		—		—		—	
Kulowa	6,35		10,43		3,43		8,53	
Němzow	—		—		—		—	
do Wojerez	6,49		10,57		3,57		9,07	

† Jěſdźi jenož na kóždym poßlednim dźěławym dnju łaž tež kóždu njedźelu a ßwjaty dźeń.

S Wojerez — Rakez do Budyſchina.

S Wojerez		7,04		10,11		2,31				7,41
Němzow		—		—		—				—
Kulowa		7,19		10,26		2,46				7,56
Hóſka		—		—		—				—
Sdźarow		7,33		10,44		3,00				8,10
Komorowa		7,40		10,51		3,07				8,17
Rakez		7,48		10,58		3,17				8,30
Scheſchowa		7,54		11,04		3,24				8,37
Njeßwaczidła		8,01		11,11		3,31				8,44
Khaßowa		8,09		11,19		3,39				8,51
Radworja	6,11	8,16	10,39†	11,25	2,01	3,45	7,46	9,00		
Mal. Wjelkowa	6,19	8,26	10,47†	11,35	2,10	3,55	7,54	9,10		
Židowa	6,26	8,32	10,54†	11,41	2,17	4,01	8,01	9,16		
Ratarjez	6,30	8,36	10,58†	11,45	2,21	4,05	8,06	9,20		
do Budyſchina	6,36	8,41	11,04†	11,50	2,27	4,10	8,12	9,25		

* Jěſdźi jenož na kóždym poßlednim dźěławym dnju.

† Jěſdźi jenož na kóždym poßlednim dźěławym dnju łaž tež kóždu njedźelu a ßwjaty dźeń.

S Budyſchina do Rakez — Wojerez.

S Budyſchina	5,15	7,50	9,20	11,58†	2,21	4,42	7,20	8,34
Ratarjez	5,21	7,56	9,26	12,04†	2,27	4,48	7,26	8,40
Židowa	5,25	8,01	9,31	12,09†	2,31	4,52	7,31	8,45
Mal. Wjelkowa	5,31	8,07	9,38	12,15†	2,38	4,58	7,37	8,51
Radworja	5,40	8,17	9,48	12,23†	2,46	5,09	7,48	9,01
Khaßowa	5,45		9,53		2,51		7,54	
Njeßwaczidła	5,52		10,00		2,58		8,03	
Scheſchowa	5,59		10,07		3,05		8,10	
Rakez	6,07		10,15		3,15		8,25	
Komorowa	6,14		10,22		3,22		8,32	
Sdźarow	6,21		10,29		3,29		8,39	
Hóſka	—		—		—		—	
Kulowa	6,35		10,43		3,43		8,53	
Němzow	—		—		—		—	
do Wojerez	6,49		10,57		3,57		9,07	

† Jěſdźi jenož na kóždym poßlednim dźěławym dnju łaž tež kóždu njedźelu a ßwjaty dźeń.

S Wojerez do Drježdźan.

Gemeine Klaſſe	1.-4.	1.-4.	1.-4.	1.-4.	1.-4.	1.-4.	1.-4.	1.-4.
S Wojerez	7,46	8,58	11,10	2,14	4,24	7,—	8,53	—
Hochbacha	8,10	—	11,35	—	4,48	7,24	—	—
Lubija	8,30	9,23	11,48	2,39	5,07	7,45	9,16	—
Pomorz	8,46	—	12,04	—	5,22	8,01	—	—
Kubſchiz	8,54	—	12,11	—	5,29	8,08	—	—
Budyſchina	9,08	9,44	12,24	3,—	5,42	8,22	9,37	—
Zizenja	9,20	—	12,36	—	5,54	8,35	—	—
Biſkopiz	9,40	—	12,57	—	6,13	8,56	—	10,59
Arnsdorfa	10,—	—	1,20	—	6,35	9,21	—	11,24
Radeberga	10,08	—	1,28	—	6,43	9,28	—	11,32
Do Drježdźan	10,28	10,37	1,50	3,54	7,06	9,48	10,27	11,58

S Drježdźan do Ghorjeja.

Gemeine Klaſſe	1.-4.	1.-3.	1.-4.	1.-4.	1.-4.	1.-3.	1.-4.	1.-4.
S Drježdźan	6,07	8,53	9,09	12,35	3,14	5,19	8,10	8,44
Radeberga	—	—	9,41	—	—	—	8,37	9,13
Arnsdorfa	—	—	9,50	1,08	3,46	—	8,45	9,22
Biſkopiz	6,39	—	10,17	1,34	4,10	—	9,11	9,47
Zizenja	7,08	9,32	10,33	1,50	4,25	—	9,27	—
Budyſchina	7,23	—	10,46	2,04	4,39	6,09	9,40	—
Kubſchiz	7,37	9,48	10,56	2,14	4,49	—	9,50	—
Pomorz	7,47	—	11,04	2,22	4,57	—	9,58	—
Lubija	7,55	—	11,12	2,30	5,05	6,31	10,06	—
Hochbacha	8,15	10,10	11,24	2,41	5,15	10,18	—	—
Do Ghorjeja	8,31	—	11,39	2,57	5,30	—	10,34	—
	8,53	10,31	12,—	3,19	5,50	6,52	10,56	—

S Arnsdorfa do Kamjenza.

Gemeine Klaſſe	1.-4.	1.-4.	1.-4.	1.-4.	1.-4.	1.-4.	1.-4.	1.-4.
S Arnsdorfa	12,31	1,45	6,07	8,53	9,09	12,35	3,14	5,19	8,10	8,44
Radeberga	1,02	—	—	—	9,41	—	—	—	8,37	9,13
Biſkopiz	1,10	—	6,39	—	—	9,50	1,08	3,46	—	—	8,45	9,22
Zizenja	1,37	—	7,08	9,32	10,17	1,34	4,10	—	—	—	9,11	9,47
Budyſchina	1,52	—	7,23	—	10,33	1,50	4,25	—	—	—	9,27	—
Kubſchiz	2,01	2,35	7,37	9,48	10,46	2,04	4,39	6,09	9,40	—	—	—
Pomorz	—	—	7,47	—	10,56	2,14	4,49	—	9,50	—	—	—
Lubija	—	—	7,55	—	11,04	2,22	4,57	—	9,58	—	—	—
Hochbacha	2,56	8,15	10,10	11,24	2,41	5,15	6,31	10,18	—	—	—	—
Do Ghorjeja	—	8,31	—	11,39	2,57	5,30	—	10,34	—	—	—	—
	3,17	8,53	10,31	12,—	3,19	5,50	6,52	10,56	—	—	—	—

S Kamjenza do Arnsdorfa.

S Kamjenza	5,42	8,38	3,—	7,12	10,30			
Pakcźizy	6,03	9,—	3,18	7,33	10,54			
Großhýhsdorfa	6,11	9,09	3,26	7,43	11,03			
Do Arnsdorfa	6,24	9,22	3,38	7,56	11,18			

S Kamjenza do Arnsdorfa.

S Kamjenza	7,35	10,46	4,31	6,50	10,13			
Pakcźizy	7,18	10,28	4,14	6,36	9,58			
Großhýhsdorfa	7,09	10,20	4,06	6,29	9,44			
Do Arnsdorfa	6,54	10,50	8,52	6,16	9,27			

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předplata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Žamolwity redaktor a wudawaŕ Marko Smoleŕ.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawóźki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach št. 4) wotedać, płaći so wot maleho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 49. | Sobotu 4. decembra 1915. | Lětnik 74.

Rosprawa němskeho generalneho staba.

2. dezembra.

Na wječornym wojownischežu je žo ſ artilleriju a minami wojowało, hewak njeje woženitych podawkow było.

K połnozy wot St. Quentina je jedyn ſ dwěmaj jendźelskimaj offiźeromaj wobžadźeny dwojotsěschnik, kotryž bě dla wobschkodźeneho motora k semi dele sleźił, do nascheje ruki padnył.

Na ranschim ruskim wojownischežu njeje žo połoženje pscheměniło. Wopisanje ruskeje dnjoweje rosprawy wot 29. novembra wo wojowanju pola Illuxta a Kasimirskeho je hole wumyślenje.

Pola wójska generala hrabje Bothmera žu nasche pschedstraže postupowaze žłabe wotdźelenja Rußow wotpokasali.

Na balkanskim wojownischežu žu žo k wječorej wot Lima Boljenizy, Plevlje a Jakuba wobžadźiłe. K krótkemu wječorej wot Mitrowizy je žo 4000 muži sajało a dwě kanonje žo sebrałej.

3. dezembra.

Na wječornym a ranschim wojownischežu njeje ważnych podawkow było.

Na balkanskim wojownischežu bě k krótkemu wječorej wot Mirowizy wuspěschne wojowanje. 1200 muži je žo sajało.

Najwyschsche wójskowe wjedniſtwo.

Rosprawa awstriskeho generalneho staba

wot 2. dezembra powě: Na ruskim wojownischežu njeje ničžo noweho.

Na italskim wojownischežu žu Italszy žwoje nadběhi na Tolmeinski pschedmóst a na nasche hórske stejischeža k połnozy wot tam wospjetowali. Psched Mrskym Wrhom (Mjerskym Wjerchom) žo tsi, psched hórskim khribjetom k połnozy wot Dołow dwaj njepschećelowaj wupadaj slemischtaj. W Tolmeinskej dolisnje italska artillerija wšej sady nascheje fronty wupuscźi. Pschedmóst ſ městnami sažo pod bubnowazej tšeleńzu stejesche a žo ſ jara žylnymi mozami wospjet podarmo nadběhowasche. Pola Oßlawija žo njepschećelowa infanterija pod schkitom mhły pschedobyć spyta; wotdźelenja nascheho pěscheho regimenta cźišło 57 tu tsi nadběhi wotrasychu.

Hewak njeje k wjetschemu wojowanju mjes pěschkami doschło.

Na balkanskim wojownischežu žmy dźenża do Plewlja po sažaklym wojowanju sačahnyli. Psches Metalske žedło postupowaza kolonna bě njepschećela wčera pola Woljaniz cźišła, psches Triboj postupowaze wotdźelenje je hórki k połnozy wot Plewlja dobyło, tsećze wotdźelenje je Čzornohórzow pola Jakuby wotehnało.

Mohamedanske wobydlerſtwo naschich wojakow wyskajo witasche. Čzornohórzy ſ dźela cźekajzy wróčzo dźěchu.

K krótkemu wječorej wot Mitrowizy je poł bataillona awstrisko-wuherskich wojakow 4000 žerbskich jatych, dwě kanonje a 100 koni sebrało. B.

Poraženje žerbskeho wójska pola Prisrenda.

Po rosprawje bołharskeho generalneho staba žu Bołharjo město Prisrend w Starej Sserbiji dobyli, 16—17,000 muži sajeli, 50 połnych kanonow a hawbizow, 20,000 tšelbow, 148 automobilow a hromadu wójnskeje potrjeby sebrali. Kral Pětr a ruski pósłanz wjerch Trubezkoj staj 28. novembra popołdnju bjes pschewoda wotjěchałoj.

Po wschěm sdaczu bitwa pola Prisrenda, hdźež žu žo poźlednje sbytki žerbskeho wójska sajałe, tónz wójny pschećziwo Sserbiji wosnamjeni. B.

Położenje w Monastirje.

Wschě powěsće italskich nowin praja, so žu wobstejnosće w Monastirje bjes nadźije, wot teho cźaża, so žu Bołharjo rěku Čzernu pschekročźili. Telegram jendźelskich nowin „United Preß" powě, so je zyła droha wot Prisrenda do Monastira ſ cźełami cźłowjekow a skoćzatow poźyta. Tyšazy cźłowjekow sprózni a wuhłódnjeni na horach na wumrjeće cźakajn. Położenje nad rěku Čzernu njeje žo pscheměniło. Ssněh je pschestał hicź. Nětkole je žłónčzne wjedro pschi symnym rěsatym wětsje. S městnami žněh dwaj metraj wyšoko leži. D.

Čzornohórska wójnska rosprawa

wot 29. novembra powě: Pola Foće žmy Awstriskich sbili; woni žo w njeporjedźe wróčzo sčahnychu. B.

Ruska dyrbi pomhacź.

General Bernaut w „Petit Journalu" pische: Połoženje na Balkanje ma, byrnjež było njeswježelaze, to dobre, so je nětko jašne. Pomoz móže jenož ſ Ruskeje pschińcź. Hakle potom by italska pomoz něschto hódna była. Bjes žylneho ruskeho wójska móže žebi Italska kóžde napinanje salutowacź. Prěni akt je žo shubił, nadźijomnje pak druhi žlěduje, tola dyrbjake wschě połoćznosće pschestacź a swjaskarjo dyrbjeli žo smužicź, so bychu rjekli: „Ssmy doscź činili, so bychmy bjesnadźijnu wěz wukhowali." B.

Roskasowaŕ franzowskeho balkanskeho wójska, general Sarrail, wotstupił.

Mjes Kitchenerom a franzowskim generalom Sarrailom je pschi poźlednjej schtworoswjaskowej wójnskej radźe k rosdźělej měnjenjow doschło. To je ſ pschičźinu było, so je Serrail wotstupił. Poźlednischi bě pschećźiwo temu wustupował, so by žo Grichiska ſ naźylnosću nusowała, so by do schtworoswjaskowych žadanjow swolika, mjes tym so žebi Kitchener najwótrische naprawy žadasche, kaž so bychu schtworoswjaskowi wojazy hnydom Karaburum a Saloniki wobžadźili, grichiske wójsko se Salonikia wotstronili, liniju Saloniki—Dedeagacź wobžadźili a pschećźiwo bołharskej połodnischej mjesy postupali. Skónčznje žebi schtworoswjask wot Grichiskeje žadasche, so by žo pschimórske město Kawalla schtworoswjaskowemu wójsku jako sepjeranischčžo pschewostajiło. B.

Po dowěrnych powjescźach je Kitchener w Salonikiu tamnischim jendźelskim generalam wosjewił, so je žo w Romje pschežwědčźił, so móže schtworoswjask na žobuskutkowanje Italskeje pschi balkanskej wójnje lědma liczicź. Italska chze žo jenož ſ małym wójskom wobdźělicź a sa to pschewostajenje zyłeje Albanskeje žada. Schtworoswjaskej teho dla jenož wubywa, Grichisku se wschěmi žrědkami nusowacź, so by žo pschi wójnje wobdźěliła. B.

Schtworoswjask žebi žada, so grichiske wójsko Saloniki wopuschćźi.

Schtworoswjask je grichiskemu knježerſtwu pjeća sćěhowaze žadanja pschepodał:

1. Wschitzy grichiszy wojazy dyrbja žo se Salonikia a wokolnosće wróčzo sčahnycź.

2. Prawo wo trjebanju želesniz a drohow, kotrež wot Salonikia hač k Monastirej wjedu, ma žo schtworoswjaskej pschewostajicź.

3. Schtworoswjaskej ma žo prawo dacź, Saloniki a połkupu Chalkidike wobtwjerdźicź.

4. Schtworoswjaskej žo namórska polizija w něktorych grichiskich pschistawach, mjes druhim w Piräu, pschepoda.

Schtworoswjask žebi žada, so Grichiska njeby lubiła, ale so by sc skuskami, kaž s wróczenjom wójska se Salonikia, žwoju swólniwosczˊ dopokasała. Tele žadanja žo w Grichiskej njeßkyschane mjenuja.

Londonske nowiny „Star“ s Roma shonja, so Grichiska najskerje do schtworoswjaskowych žadanjow njeswoli, dokelž by žo s tym neutralnosczˊ Grichiskeje sranika. Reuterez telegrafowarnja s Athena powě, so žu wobstejnosczˊe khětro napjate. Nadžijeja žo, so pschikhad Kitchenera do Londona a Denysa Cochina do Parisa, dokelž wonaj stejischczˊo Grichiskeje snajetaj, do měschenžy rosjaßnjenje pschinjeße. B.

Bronjenje Grichiskeje.

„Corriere della Sera“ s Athena powě: Niz jenož wulki generalny stab, tež wschelazy wyßozy sastojnizy žu sa to, so by žo Grichiska schtworoswjaskowym žadanjam napschecžo stajika. Na krala žu schtworoswjaskowe žadanja najhubjenschi saczischczˊ cžinike; położenje žo shórschuje, a mjes tym, so žo wo wotbrónjenju rěczi, žo wójsko powjetschuje. — Po powjesczi franzowskich nowin s Athena žo w Grichiskej pschihoty k swokanju létnika 1915 skónczˊeja. B.

Nowa wójnska rada w Parisu.

Pówdželu je žo w Parisu nowa wójnska rada wotměła, pschi kotrejž žu žo wotpóßłanz ruskeho generalneho staba general Žilinski a ruska wojerska mißija, s někotrych wyschschich offizěrow wobstejaza, dale Joffre, wyschschi franzowszy a belgiszy offizěrojo a Kitchener wobdželili. Kitchener wobschěrnu rosprawu wo žwojich saczischczach na wojownischczach ägäiskeho morja a wo žwojim rosrěczenju s italskim generalnym stabom poda. Płaczíwe rosßudženje žo hischcze njeje stało, dokelž chze Kitchener najprjódzy psched žwojim knjeżerstwom do dróbna rosprajicz; pschezo pak Kitchener měnjesche, so dalsche wojowanje w Mazedonskej wot žylneho wobdželenja Ruskeje a Italskeje wotwißuje. B.

Stejischczo Rumunskeje.

Budapeschtske nowiny „A Villag“ dadža žebi se Sofije telegrafowacz: Po powjesczach, kotrež žu s Pětrograda psches Rumunsku do Sofije doschke, wot někotrych měßazow rumunska komißija w Pětrogradze pschebywa, so by s ruskim knjeżerstwom jednała. Ruska chze pjecža wjetsche wójsko pschecziwo Bołharskej wotpóßłaci, tola jemu nochze prjedy czahnycz dacz, hacž jeho sepjeranischczo w Rumunskej njeje swěczene. Pschi jednanjach je žo Rumunska wospjet swólniwa pokasała, ruskemu wójsku psches žwój kraj pschecżahnycz dacz, tola je žebi wona prawo wuměnika, so žměła, hdy by žo ruske wójsko sbiło a žo do Rumunskeje wróczo cžißło, jo wotbrónicz a wobsamknycz. Romunske knjeżerstwo je na žwoje stejischczo pokasało, so drje by žo Rumunska schkitej dobyczerskeho ruskeho wójska dowěrika, so pak by dyrbjała sbite abo do sakitanja sczischczane wójsko w rumunskim kraju wotbrónicz. Jednanje je žo saßo sahaczíło a hacž dotal njeje žo tole praschenje na spokojaze waschnje rosrißacz mohło. L.

Pschiwos rumunskeho žita a majßa do Awstriskeje.

Mjes Awstriskej a Rumunskej je žo srěczało, so žo 500,000 waggonow žita a majßa s Rumunskeje do Awstriskeje wuwjese.

Dokelž je žo pjecža žylne ruske wójsko pschi rumunskich mjesach shromadžiło, kotrež dyrbi psches Rumunsku do Bohłarskeje cžahnycz, je rumunske knjeżerstwo w Pětrogradze k wjedženju dało, so njebudze czerpjecz, so by žo jeho neutralnosczˊ sranika. B.

Rosprawa ruskeho generalneho staba

wot 29. novembra powě: Pola Rigi artillerifki woheń s městnami pschiběrasche. Na Rigasko-Dwinskej froncze njebě žanych pscheměnjenjow. K dołhemu wjeczorej wot Dwinska pola Illuxta a wßy Kasimirzkow (5 kilometrow k połnozy wot Illuxta) Němzy w nozy 28. novembra pschecziwo naschim tsělnym hrjebjam žylnje tsělachu a nadběh sczinichu. W naschej seßrjedženej artillerifkej a tsělbnej tsělenzy žo Němzy do žwojich tsělnych hrjebjow wróczichu, hdžež mějachu pod tsělenzu žwojeje žamßneje artillerije czerpicz. Tole położenje wuwužijo naschi wojazy napschecżny nadběh sczinichu, s kotrymž žo njepschecżel s Kasimirzskeho dwora a s lěßatych horow k wjeczorej wot tam cžißny. Dželě nascheho wójska žo w tym žamym czaßu do Illuxta dobuchu a połodnische pschedměsto wobßadžichu. Pschi žylnym wobostronskim artillerifkim tsělenju žo dale wojuje. Na sbytku fronty wot Dwinska hacž k Pripjetej njeje nicžo powjedzicz. K krótkemu wjeczorej wot Pinska žo nasch wobhonjerski korps wróczi. Jeczi žo do bjesstraschnosczˊe wotwjedžechu. Ssmy někotrych sranjenych a dweju morweju shubili, tsjo offizěrojo žu žo sranili, jedyn je morwy. Offizěrojo a wojazy žo na pschemo s khrobłosczu a žwěrnosczu horliwjachu. Na lěwym Styrowym brjosy žo njepschecżel pola Kóslinz a Czartorysska nusowasche, žo k wjeczorej wróczo sczahnycz. Na kawkaskej froncze njebě žaneho pscheměnjenja.

30. novembbra je žo sczěhowaza rosprawa wosjewika: Na froncze pola Rigi je nascha artillerija s wuspěchom wojowała. Wjeczor 29. novembra njepschecżel wjeß Komoru, 25 kilometrow k krótkemu wjeczorej wot Pinska, s dorasom nadběhowasche; wokoło połnozy wczerawscheho dnja žo nadběh sastaji. Na lěwym Styrowym brjosy je jene s naschich wotdželenjow nadběh na njepschecżelowe stejischczo k wjeczorej wßy Kóslinzow wjeczor 28. novembra sczinilo. W bliskim wojowanju žo wulki dżěl Awstriskich mori; 3 offizěrojo a 85 Awstriskich žo saja. Nasche schkodowanje pschi tutym nadpadże bě žnadne. Wono 10 morwych a sranjenych wuczini. Hewak bě wczerawschi dżeń wot Rigi hacž k rumunskej mjesy směrom. B.

Swołanje ruskeho létnika 1918.

Ruski minister snutskownych należnosczˊow je někotrym wyschnosczam wosjewik, so žo najskerje hižo 1916 létnik 1918 pod brónje swoła. B.

Rěcz ministra Sonnina w italskim parlamencze.

Pschi wotewrjenju komory jejny pschedßyda Marcora krala se snoschazymi žłowami žławjesche. Mjes tym so wulka wjetschina komory stany a pschihłoßowasche, sozialdemokratojo, kotsiž „Sskawa republizy!“ wołachu, žedžo wostachu. Wjetschina pschecżiwo nim protestowasche, wołajo: „Prjecz s Awstriskimi, s wami pscheradnikami wótczizny!“

Potom minister Sonnino rěczesche. Wón najprjódzy diplomatiske położenje roskładowasche a sdželi, so je tež Italska londonske wuczinjenje podpißała, po kotrymž žo wona na to swjasa, so žama měr njesczini. S hołkom žo tomu pschihłoßowasche, s czimž dyrbjesche žo knjeżerstwo sa to troschtowacz, so žo ani Goriza hischcze njeje dobyła. Wjetschina wschelake sawołanje a protesty sozialdemokratow stajnje pschewoła; wona sozialdemokratam s zyła rěczecz njeda. Sonninowa rěcz žo s wulkim pschihłoßowanjom pschija.

Wotmyßlenje revoluzionarneho kluba, komoru satraschicz, njeje žo po sdaczu poradziło. Jenož žnadna czrjódka ludži bě žo na torhoschczu Monteciterio shromadżika. Bojosczˊ psched naßylnosczemi luda bě tón krócz bjes pschicžiny. Wójnske sahorjenje je žo trochu stużiło.

W komorje běchu wschitzy ministrojo a psches 400 sapóßłanzow pschitomni. Tež někotsi zusy póßłanzy, runje tak franzowski minister swonkownych należnosczˊow, Denys Cochin, běchu do poßedženja pschischli. B.

Rosprawa italskeho generalneho staba

wot 1. dezembra praji: Dobyte stejischcza žmy wobtmjerdżili. Artillerija žiwje tsělesche, so by nowe njepschecżelowe stejischczo wupuscz ka. Njepschecżelowe tsělenje je woheń w Monfalkoneskej hojerni nacžinilo, kotryž žo rucže shascha. W małych bitwiczkach žmy njepschecżelj 30 jatych a jenu maschinsku tsělbu wotdobyli. L.

Njedoßahanje papjery w Italskej.

Italske nowiny pischu, so sa 25 dnjow njebudze dla njedoßahanja papjery žanych italskich nowin wjazy wukhadżecz móz. Italske papjerniki ujejžu dla njedoßahanja želesnischich wosow žanych macžisnow wjazy dostake, kotrež k dżěkanju papjery nusnje trjebaju. Jako pschikład žo mjenuje, so je jedyn papjernik 250 waggonow žyrych macžisnow trjebał, tola sa 20 dnjow hakle 15

waggonow dostał. Nowiny ẓo knjeẓerstwo prascheja, schto rjeknje, hdyž njebudże ẓanych nowin wjazy wukhadżecź. B.

Franzowsojo łódź ſ munizíju pola Sajgona sadżerżelł.

Se Stockholma „Frankfurter Zeitung" powě: „Ruskoje Sslowo" ẓebi ſ Charbona powjedźicź da, so ẓu Franzowsojo pola Sajgona (w rańschej Indiſkej) parnu łódź „Framaru" sadżerżeli, kotraž je pjecza brónje sa sbéžk w Indiſkej ẓobu wjeſka. Na łódźi ẓu konſula Heintzu sajeli. B.

Prjedawschi jendźelſki miniſter lord Haldane wo měrowym praſchenju.

Lord Haldane je w Londonje w jenej rěczi prajił, so móhłej ẓo wo měrje dwě praſcheni ſtajicź:

1. Na ſałożku kajkich wuměnjenjow móżemy měr wobſamknycź?
2. Kak dyrbi ẓwět po wobſamknjenju měra ſtrachej ſadźěwacź, so ſaẓo ẓwětowa wójna wudyri?

Na prěnje praſchenje ẓo njehodźi wotmolwicź, dokelž dyrbi Jendźelſka na ẓwojich ſwjaſkarjow dźiwacź. Němſka je drje ẓwoje pomozne źórka pſchewyẓoko wobliczíła, pſchihoty Ruſkeje, Franzowſkeje a Jendźelſkeje pſcheniſko wažíła a je nadawk wuwjeſcź chzyła, kotremuž njeje ſroſczena. Trajny měr njebudże w pſchichodże móżny, hdyž ẓo wójſkowemu bronjenju kónz njeſczini. B.

Wójna podmórſkich czołmow.

Jendźelſka parna łódź „Kingsway" je ẓo potepiła. Kapitan a 21 muži ẓu ẓo ſ wukhowanſkim czołmom k brjohej pſchiwjeſli. 5 woẓobow je ẓo ſhubiło. Dale ẓu ẓo potepiłe parne łódże „Colenſa", „Orange Prince" a „Zariſis". B.

Saſtaranje dźěczi ẓerbſkich czeknjenzow.

Franzowſka ludowa wukhowarnja ẓyrotow je wobſamkła, dźěczi ẓerbſkich czeknjenzow w pokodniſchej Franzowſkej ſaměſczicź. B.

Němſki khěžorſtwowy ẓejm

je ẓo ẓrjedu k nowym wuradżenjam ſeſchoł. We wotewrjenſkej rěczi preſident dr. Kaempf dobyczże němſkich wójſkow a ſwjaſkarjow Němſkeje ẓławjeſche. Sekretar khěžorſtwowych finanzow dr. Helfferich na to dawk na wójnſki pjenjeżny dobytk roskładowaſche. Kóżdy, kotryž je w tymle czeżkim wójnſkim czaẓu ẓwoje ſamoẓenje pſchiſporił, dyrbi ẓo k temu ponuczicź, ſo by khětry dźěł ẓwojeho ſamoẓenjowe pſchibytka powſchitkownoſczi woprował. Naſche wójnſke wudawki ẓu ſ wulkeho dźěła w Němſkej woſtałe. Wone dyrbja něhdże na ſjawne ſtupicź. Dawk na wójnſki pjenjeżny dobytk dyrbi ẓo też na juriſtiſke woẓoby wupſcheſtrěcź a to bjes dźiwanja na něka jki ſwiẓ ſ wójnu.

W ſakſtim ẓejmje

pſchedpokoženje hoſpodarſkeho porjada (etat) na lěto 1916/17 a rosprawa wo nim na minjenej lěcze 1912/13 wſchě tſi ſjawne poẓedźenja tehole tydźenja wutoru, ẓrjedu a ſchtwórtk wupjelni. Finanzny miniſter rosprawu poda, ſ kotrejež ſhonichmy, ſo ſakſke finanzy pod ſczěhwkami wójny tak ẓylnje, kaž ẓo powſchitkownje bojeſche, czerpili njeẓu a, doczakamy-li ẓnano bórſy ſkoteho měra, njetrjebamy ẓo ſahubjazeho rostſchaẓnjenja ſakſkich finanzow bojecź. Sso wě, bjes ẓlěda njeje wójna nimo ſakſkich finanzow ſchła. Hłowne źórko ſakſkich ſtatnych dokhodow, mjenujzy dokhodny dawk, je loni a hiſchcze bóle lětẓa na czuczíwe waſchnje mjenje bohacze běżało, a też ſakſke żeleſnizy ẓu khětro mjeńſchi wunoſchk pſchinjeẓke. Wocżakowany ſbytk wo 39 milijonow je wuwoſtał, pſchi tym ſtej lěcze 1914/15 64 milijonow mjenje wunjeẓkej, tak ſo ſmějemy w ſtatnej pokładnizy na kónzu lěta 1915 104 milijonow njedoſtatka. Njedoſtatkej je ẓo ſ pokładnizowymi pſchipokaſankami we wyẓokoſczi 60 milijonow hacź dotal wotpomhało. (Tajke pſchipokaſanki ẓu to, ſchtoż we wſchědnym wobkhodże ſměnki, ſa kotrež móżeſch ẓebi nakhwilnje wupomhacź.) Dokelž je w tu khwilu njemóżno, ſtatny dołh ſ pożczonku wurunacź, dyrbi ẓo wot lěta 1917 dokhodny dawk powyſchicź. Po namjecze knjeżerſtwa woſtanu dokhody hacź do 1400 hriwnow zyle a tajke do 3000 hriwnow, je-li ẓu ſchulſke dźěczi wudźerżecź, a też tajke hacź do 5800 hriwnow, jeli ſo ẓu ẓo jich dokhody hoſpodarſkich poměrow dla khětro pomjenſchiłe, bjes pſchiraźka. S kóżdeje frakzije roſpominachu wjazori rěczniży poměry naſcheje Sakſkeje a czaſto rěczeſche ẓo wo wſchém móżnym a mjenje wo ſakſkich finanzach. Konſerwatiwni porokowachu knjeżerſtwu, ſo njeje ſakſki póẓkanz w Barlinje czaſto ẓwojemu nadawkej doſcź ſroſczeny byk. Kultuẓowy miniſter wuſběhowaſche woẓebje ſaẓkużby zyrkwje a ſchule wo wukubłanje naſcheho luda, ſo mamy ẓo woẓebje jimaj ẓobu dźakowacź ſa wuſpěchi naſchich wójſkow. Pódła teho pak też na to pokaſowaſche, kak we wotroſczazej młodźinje ẓo bohużel czaſto khětro ſanjerodźenje pokaſuje. Dale też ſhonichmy, ſo ſakſke knjeżerſtwo wſchě dźěłarnje elektrizitety do ẓwojeje ruki wosmje, a ſo ẓmědża mjeńſchi wotebjerarjo ſ tym potuńſchenje mozy a ẓwětka wocżakowacź.

W deputazijach dyrbi ẓo wſcho dalſche, też to, ſchtoż ſa ſjawnoſcź w tu khwilu njeje, rospominacź. E. B.

W ſakſkim ẓejmje ſozialdemokratiſkaj ſapóẓłanzaj Caſtan a Winkler żadaſchtaj, ſo by ẓo niſkim ſaſtojnikam a dźěłaczerjam w ſtatnej ẓłużbje drohoty dla pjenjeżny pſchidawk pſchiſwolił, ẓo njedoſtatk pſchi rosdźělenju wójnſkeje podpjery mjes wojeriſke ẓwójby wotſtronił a ſo by ẓo ſtat wo żiwjenje dźěłaczerjow, kotſiž ẓu ſe ſczěhwkami wójny dźěło ſhubili, poſtarał.

Statny miniſter hrabja Bitzthum ſ Eckſtädt pſchehlad podpjerow poda, kotrež ẓu wojeriſke ẓwójby a dźěło njemějazy dźěłaczerjo dostawali. Sa to ẓo nětkole ſe ſtatnych ẓrědkow měżaczńje 740,000 hriwnow naložuje. Tuta ſuma je ẓo też do nowych ſtatowych wudawkow ſtajiła. S njeje miniſterſtwo nimale tſeczinu mjes dźěło njemějazych dźěłaczerjow rosdźěluje. Wojeriſke ẓwójby ẓu ẓo po ſkhodżeńku ẓwojeje potrěbnoſcze do ſchtyrjoch klaẓow dźěliłe. Dokelž ẓu ſ powjetſchenym ſwołanjom do wójſka żadanja pſchibywałe, ẓu ẓo podźěle, kotrež ẓu ẓo dawacź mohłe, po něczim pomjeńſchiłe. Jenak wulku ſumu kaž ſakiki ſtat, kaž je ſnate, też khěżorſtwo jako podpjeru dawa. Khěżorſtwowy pſchinoſchk je ẓo po wobſamknjenju ſwjaſkoweje rady wot 1. oktobra tuteho lěta na 15 milijonow hriwnow powyſchił, tak ſo budże pſchichodnje Sakſka 1,110,000 hriwnow dostawacź. Duż budże móżno, wojeriſkim ẓwójbam ſaẓo wjetſchu podpjeru pſchiwobroczicź. D.

Sakſki ẓejm wo ſaſtaranju wobhydleriſtwa ſe żiwnoſczu.

Sakonjedawaza deputazija ſakſkeho ẓejma je namjet pſchijała, ſo ma ẓo knjeżerſtwo woprascheczź, kajke naprawy chze wono czinicź, ſo by naſhonjenja pſchi ſapiẓanju żiwnoſcze, ſebraczu a najwyſchſchich płaczíſnach nabyte wużijo na to ſkutkowało, ſo bychu ẓo

1. Płaczíſny ſa muku a khlěb ponižiłe a ſo ẓo jich płaczíſny njebychu poſdźiſcho powyſchiłe.
2. So bychu ẓo griẓ, krupy, wowẓne drjebjenki a nudle na doẓahaze waſchnje a po pſchiměrjenej płaczíſnje wobſtarałe.
3. So ẓo wobſtaranje a rosdźělenje mjaẓa, tuka, butry a mloka ſrjaduje a ſo ẓo jich płaczíſny poniża.
4. So ẓo rosdźělenje běrnow ſrjaduje.
5. So ẓo piza ſa ſkót po poměrnych płaczíſnach wobſtara a rosdźěluje.
6. So Sakſka żitarnju a wobkhodźernju zentralneho kupowanſkeho towarſtwa dostanje. D.

Schkitanje hypotheſkich dołżnikow.

Konſerwatiwna frakzija druheje komory ſakſkeho ẓejma je ſczěhowazy namjet podała: kralowſke ſtatne knjeżerſtwo ma ẓo napominacź, ſo by w ſwjaſkowej radże na ſakonjedawanſke naprawy ſkutkowało, ſo by ẓo, jeli ſo ẓo hodźi, wot hypotheſkich dołżnikow ſchkodowanje wotdźerżało, kotrež jim ſ wupowjedźenjom kapitala abo njepſchiměrjenym powyſchenjom danje ſa czaſ wójny naſtanje.

Ze Serbow.

— Małoſamożitym Budyſkim wobhydlerjam ẓo w měſchczańſkej pſchedawarni pod radnej khěżu wſchědne dny dopołdnja wot 8—1 hodźiny a popołdnju wot wot 3—8 hodźin punt grupow po 40 pj., punt bunow po 45 pj., punt ẓokow po 58 pj., punt polentoweje muki po 30 pj., dwajpuntowſka tyſa kaka po 45 pj., dwajpuntowſka tyſa młodeho hrocha po 100 pj., punt njeẓuſcheneho amerikanſkeho połcza po 1 hr. 85 pj., ryhel mydła po 1 hr. 60 pj. pſchedawa. Tele twory ẓo jenoż tajkim wobhydlerjam na kupowanſke kharty wotedawaju, kotſiž maja mjenje hacź 2,500 hr. lětnych dokhodow. Kupowanſke khartki ẓu po pokaſanju dawkoweje zedle w měſchczańſkej wudawarni khlěbowych khartkow dostacź.

— **Pokhroma mjes howjaſym ſkotom** je ẓo 30. novembra w Sakſkej wſcho hromadże w 50 gmejnach a 65 dworach nadeſchła. 15. novembra bě ſkót w 56 gmejnach a 72 dworach na pokhromu khory.

Pschi składnoszczi 80. narodninow seminarskeho wyschscheho wuczerja na wuzłużbje knjesa K. A. Fiedlerja je tutemu Maćica Serbska, s kotrejež dołholětnym knihownikom je wón był, s deputaziju, se zobustawow pschedzydstwa a wubjerka wobstejazej, votivnu taflu pschepodała, kotraž scźěhowaze złowa wopschija:

Wysokočesćenemu knjezej
knjezej
Khorli Augustej Fiedlerjej
seminarskemu wyššemu wučerjej na wotpočinku,
sobustawej Maćicy Serbskeje,
horliwemu serbskemu wótčincej a njekhabłacemu Łužičanej,
płódnemu serbskemu spisowaćelej,
nježnemu duchapołnemu serbskemu pěsnjerjej,
lubemu přećelej,
swojemu dołholětnemu najswěrnišemu knihownikej
wupraja
k jeho 80lětnym narodninam
jako słaby wopokaz wěrneje lubosće, wysokeho česćowanja
a njepřestawaceje dźakownosće
najpodwolnišo
najwutrobniše zbožopřeća
W Budyšinje, 15. nazymnika 1915.
Maćica Serbska.

— **(Sawjedźenje butrowych khartow.)** W poslednjej shromadźišnje měschćańskich sastupjerjow je měschćański radźiczel dr. Schreiber wo srjadowanju pschetrjebanja butry rosprawu podał. Sakska wjazy butry trjeba, hacž zo w njej nadźěła. Wona je teho dla wulki dźěl butry s wukraja kupowała. Bayerska, Badenska a Württembergska zu pak wosjewike, so do Sakskeje njebudźa wjazy butru podawacź, jeli so Sakska njebudźe pschetrjebanje butry na najmjenschi dźěl samjesowacź. Knjezerstwo je na to krajnym sarjadniskim wyschnoszczam poruczko, so bychu pschetrjebanje butry na najmjenesche samjesowale. Sa hłowu a tydźeń změ zo na najwyschsche ½ punta butry pschetrjebacź. Sa zyke wobydlerstwo zo butrowe khartki sawjedu, na kotrež nichtó wjazy dyžli kusk butry na tydźeń njedostanje. Hacž zo do teho tež tuk, margarina atd. zobuszczahnu, njeje hischcźe wuczinjene. W Draždźanach je zo to hižo stako.

Na woprashenje k. dr. Herrmanna rěcźnik pschispomni, so změdźa domjaze hospodarstwa dale butru wot wonka kupowacź. Domjaze hospodarstwa budźa pak to wyschnoszczi wosjewicź dyrbjecź a njesměja žane prawo na sastaranje s butrowymi khartkami. Po mjenschich dźělbach, po tajkim hacž do 10 puntow, budźa domjaze hospodarstwa dale butru kupowacź změcź. Knjes Mütza na to pokasowasche, so je zo jenemu butrowemu pschedawarjej, kotryž hižo wot 30 lět w jenej khěži zwojim stajnym wotebjerarjam pschedawa, to sakasako s pokasom na to, so změ zo jenož na wikach pschedawacź. Knjes dr. Schreiber praji, so je wopraudze jedyn policist sakasał, wo khěži pschedawacź. Policist pak je zo mylił a smylka je zo hižo do rjada stajiła. Tamny pschedawar pschemyslowy dawk płaczi a njeszmě zo po sakonju wot zwojeho městna wotczischczecź. Knjes Bier naspomni, so je butra w Budyschinje teho dla žadna, dokelž je najwyschscha płaczisna sa wjeznu butru 20 pjenjezkow nižscha hacž sa mlokarsku butru. To je s pschiczinu, so burjo zwoju butru wjazy do města njenoscha, ale ju wikowarjam pschedawaju. Kóžda hospoza radscho wjeznu butru pschetrjeba. Knjes dr. Schreiber sdźěli, so Bayerska tydźeńszy 100 zentnarjow butry do Łužizy sczele. Knjes Barth k. Bierej pschihłoßowasche a měnjesche, so druhdźe mjes wjeznej a mlokarskej butru žaneho rozdźěla wjazy njeczinja. Knjes Mütza na to pokasa, so zo wobkhad na wikach s tym poczeži, so zo sa wscho płaczisnowe tafle žadaju. Hdyž ma něchtó hußyzu na pschedań a dyrbi hakle na jerjowu haßu po płaczisnowu zedlu hicź, dha zo radscho wostaji, druhi krócź hußy na wiki pschinjesecź. Knjes dr. Schreiber wotmolwi, so móże zo sa pjerisnu płaczisnowa tafla spuschczicź, sa druhe twory pak niz.

— **(Paduschstwo.)** Schtwórtk w nozy je zo do rektoratneje stwy tudomneje realneje schule jedyn paduch dobył a s njeje khětru sumu pjenjes kradnył.

— **Po zurowej symje,** kotraž njedźelu w nozy hacž na 10 gradow po Celsiju stupi, je zo wutoru do tacźa dało. S krótkeho wjeczora dujazy wětr bě wjele puczow sawěł, so bě pěschi a s wosom wobkhad po nich jara wobczeženy. Ssamo na želesniźy je zo zneha dla wobkhad haczik. Póndźelu wjeczor ¾10 hodźin je s Budyschina do Shorjelza jědźazy ludźazy czah pola Wadez w zněhowych zepjach tczazy wostał. Wón zo ani do prědka ani do sady hibacź njemóżesche. Teho dla s Budyschina po pódlanskej koliji druhi czah wotpóßłachu, kotryž puczowarjow do zněha saryteho czaha do Budyschina wróczo swjese. Hakle nasajtra wokoło pschipołdnja zu czah mohli tak daloko wuzypacź, so je mohł dale jěcź. Tež pola Maleho Wjelkowa zu želesniskemu czahej póndźelu wjeczor a wutoru dopołdnja zněhowe zepje pucź saraczike, tola móżesche czah tu sa pok hodźiny sadźěwki pschewinycź. — W hórskich stronach Sakskeje je syma wjele kruczischa była hacź we Łužizy. Se Saydy w Rudnych horach pischu, so je sapoczatk tydźenja syma wó jstwach tak wulka była, so woda někotre zentimetry tołsto samjersny. Na tsěchach s dźěla nimo měry wulke hromady zněha leża. Hischcźe s wjetschimi hromadami zněh pschi cźěskich mjesach leži.

— **(Zyrkwinska visitazija w Michalskej zyrkwi.)** Prěnju adventsku njedźelu je zo w Michalskej zyrkwi zyrkwinska visitazija wotměła. W němskej Bożej złużbje k. wyschschi zyrkwinski radźiczel Rosenkranz s wupyscheneho woktarja wożadu po Jer. 31, 31 k nowej swjaskowej wěrje a k nowemu swjaskowemu zwjecźenju napominasche. Sa zerbsku Bożu złużbu bě jako pomoznik k. farar lic. theol. Mrósak s Hrodźischcza zobupschischol; wón wożadźe po Rom 1, 11 a 12 pozylnjaze a troschtowanske złowo pschiwoła, a njedźiwajzy zwojich 70 lět wón s cźiłej mozu na jimaze waschnje rěczesche. Zyrkwinski chor ariju „Zionska dźowka, wjeżel zo" s czerstwym rjanym swukom spěwasche. Na konzu rosrěczenja s mkodźinu zo mkodźinje zwjecźenje njedźele na wutrobu kładźesche. We wożadnej shromadźišnje zo wo czażu a rěczi Bożich złużbow, wo postajenju jeneho w Moritzburgu wuwuczeneho gmejnskeho pomharja, wo dźělenju wożady do duschowpastyrskich wokrjezow atd. jednasche. Bóh chzył zwojemu žohnowanju nad wschěmi pohnuwanjemi wotpoczowacź dacź, kotrež je tutón dźeń wożadźe pschinjezł.

— **W pozedźenju wokrjezneho wubjerka Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa,** kotrež zo 29. novembra wotmě, je zo wobsamkło, so ma zo tež lětza 11 pjenjezkow wot kóždeje hriwny dokhodneho dawka jako wokrjezny dawk bracź. K kupjenju dweju makeju zywnoszczow w Ratarjezach zo 20,000 hriwnow pola sakskeje krajneje sawěscźerne pożczi. Tejle zywnoszczi dyrbitej zo dla lepscheho sastaranja Židowskeho wokrjezneho wustawa ratarszy wobdźěłacź. Dawkowy porjad zo sa dobry spósna sa Bart, Dalizy, Torońzu, wjeż a koloniju Mały Wjelkow, Dubrawku, Hrubocźizy, Maku Borschcź, Subornicźku, Liboń, Lahow, Libuchow, Luh, Maleschezy, Lubjenz, Měrkow, Mikkezy, Myschezy, Njechorń, Njezwaczidko, Nowu Wjeż pola Rakez, Nowu Wjeż pola Njezwaczidka, Delni Hunjow, Hněwzezy, Hornju Borschcź, Horni Hunjow, Posdezy, Splósk, Pomorzy, Přěczezy, Kazow, Rakojdy, Sréschin, Sarěcź, Ssmochczizy, Sděr, Ssulschezy, Ssowrjezy, Trjebjenzy, Baczoń, Stróżischczo, Dźěchorezy, Czemjerzy, Wbohow, Stróżu, Wyzoku, Wjeżel, Worzyn, Schěschow a Czěschkezy. Dawkowy porjad sa Hornju Wjasońzu zo wotpokasa, dokelž dawk na hłowu zo sa wobstejnoscze nětczischeho czaza njepschihodźi. Komizija sa postajenje podpjery sa wójnske zwójby zo po pschiswolenju někotrych dźěładawarjow a dźěłaczerjow, tež sa podpjeru dźěłaczerjow a dźěłaczerkow postara, kotsiž zu w pschadownjach a tkajerńjach wójny dla dźěło zhubili. Do wotdźělenja někotrych lezomnoszczow swolinschi zo prózstwa Almy Schmidtoweje w Raschowje wo spożczenje korczmarskeho prawa dla njedozahazeje potrjeby wotpokasa. Dale zo wosjewi, so zu zo w 7 wzach Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa ludowe kuchinje sałożiłe abo zo sałoża. S darjenjom se wschelakich stron je zo sa tutón samer hamtskemu hejtmanstwu 30,000 hriwnow do wole dało. Wokrjezny wubjerk k temu pschihłoßowasche, so by zo kapital sa to nałożił, so by zo płaczisna jědze sa khudsche wobydlerstwo ponižiła. Płaczisna sa jedyn portion je zo w tu khwilu na 20 pjenjezkow postajiła. Skónczenje zo hamtskemu hejtmanstwu połnomóz da, sa to nusne krocźele czinicź, so by zo komunalny swjask pschi sałożomnym towarstwje dla lepscheho sastaranja wobydlerstwa se zywnoszczu wobdźělił.

— **Budyske ratarske towarstwo** je 15. novembra zwoje 390. pozedźenje wotmělo. W nim towarstwo po pschednoschku knjesa Kühna s krajneje kulturneje rady wo saradźerni sa ratarskich dźěłaczerjow wobsamkny, tajku saradźernju sałożicź a do jejneho pschedzydstwa ratarjaGroßu, kublerjaPětscha w Borku, rycerkubkowho najeńka Klaru w Pschiwczizach, inspektora Buhla w Czichońzach a dźěłaczerjow knjezeho hejtmana Lorenza w Delnjej Kinje a dźěłaczerja Libschu w Budyschinje wuswolichu. Na to mějesche stót-

plahowanski inspektor Dietrich pschednoschk wo **„skutkowanju naprawow we wójnje sa ratarstwo“**. Wukhadźejo wot saßady, so ßu ßo wschě knjeżerstwowe naprawy dla swěsczenja ludoweho sežiwjenja czinike a so ßo po tajkim žanemu powokanju jenostronszy njeje lěpschina dała, rěcznik tele naprawy rospominasche, kotrež wěso njeßu wschě wotpohlady dopjelnicz mohke. Jim pak ma ßo dźakowacz, so je ßo nusa też wot durjow khudscheho wobydlerstwa wotdżerżała. Na ratarske wobstejnosczе pschescheds chi wón na wobczežnosczе pschi pizowanju skotu pokasowasche, kotrež ßo s njespravnosczu a jebanstwom ßamo snatych wulkich firmow shórschichu. Teho dla ßo porucza wschě zuse pizowadka w Pomorskej ratarskej spytowarni pschepytacz dacz. Lětßa dyrbja pschi pizowanju běrny ßylne pizowadka sarunacz. Wuspytało ßo je, so parjene a warjene běrny skót kormja, mjes tym so ßyre na mloko czerja. Czežko dżełazym konjom pak jenoż parjene běrny dawacz, njemóże ßo sa tudomne wobstejnosczе radżicz. Rěcznik potom napominasche, skót s rěpu a ßynom po jeho dokonjenju pizowacz a ßyru pizu rosßykacz abo paricz.

— **(Wudawanje mlokowych khartkow w Budyschinje.)** So mohke ßo dżěczi, czěschaze żony, njedżelniziy a khori s mlokom sastaracz, ßo w Budyschinje mlokowe khartki sawjedu. Na mlokowu khartku dostanu dżěczi, kotrež ßu ßo 1914 abo posdźischo narodźike, tak taloko hacz ßo njeczěscha, a czěschaza żona wschědnje 1 litr dobreho mloka; dżěczi, kotrež ßu ßo w létach 1902 hacz 1913 narodźike, wschědnje pol litra dobreho mloka; khori, tak daloko hacz dyrbja po lěkarskim wobßwědczenju mloko picz, a njedżelniziy wschědnje 1 liter dobreho mloka. Mlokowe khartki ßo na czaß měßaza wustajeja a ßu w měschczańskej wudawarni khlěbowych znamkow dostacz.. Mějeczel mlokoweje khartki ma prawo, ßebi w Budyschinje w kuble, mlokarni, mlokowej pschedawarni, pschi mlokowym wosu postajenu měru mloka kupicz. Druhim wobydlerjam ßmě ßo hakle mloko pschedawacz, hdyż ßu ßo mějiczeljo khartkow s mlokom sastarali. Mlokowe khartki 8. dezembra do mozy stupja.

S **Budyschinka.** Podoffiżerej Augustej Jeremiaßej pola 1. namórskeho pěscheho regimenta, ßynej tudomneho żiwnosczerja Handrija Jeremiaßa, kotryż je ßo hižo se żelesnym kschižom 2. klaßy a s medaillu Bjedricha Augusta wusnamjenił, je ßo sa woßebitu khróbłosc a symnokrejnosc żelesny kschiż 1. klaßy spożczik.

S **Biskopiz.** Automobilowy wobkhad mjes Biskopizami a Radebergom ßo wot 3. dezembra sastaji.

S **Kulowa.** Narunanski reserwist khěżkař Jurij Młodźik s Noweho Hóska je żelesny kschiż 2. klaßy dostał. Se ßamßnym ßmjertnym strachom bě wón s jenym towarschom czežkosranjeneho wjednika ßwojeje kompagnije s najßylnischeho kulkoweho deschcza wunjeßł a jeho tak sajeczu wukhował. Bohużel je wón pschi tym jene wóczko shubił. Toßame wusnamjenjenje je ßo wójnskemu dobrowólnikej, dżełaczerjej Marczinej Kubschej s Kulowa, dostało.

Se Sslepeho. Sa wurjadnu khrobłosc psched njepschecželom je jako jědnaty wojak se Sslepeho Hanß Sprejz żelesny kschiż dostał.

S Lubhoscza. Tudomny knježi dwór ma ßo parzellowacz. Pschi prěnjej pscheßadżowanskej termiji je ßo jenoż 80 jutrow leżomnosczow gmjeninym ßobustawam pschedało. Sa kórz je ßo 550—600 hriwnow ßadżało. Druha termija ßo bórsy wotměje.

S **Czißowy** pola Wojerez. Póndżelu rano po 6 hodżinach w rěsanizy tudomneho ratarja Bramborka, kotryż je jako inspektor proviantskeho hamta do wójska swołany, woheń wudyri. Hródże a kólnje ßo wotpalichu, jenoż brózeń móżesche ßo płomjenjam wobrócz. S wětrom ßo woheń na hródże a brózeń ratarja Rychtarja pschenjeßy. Skót ßu mohli wukhowacz. Twarjenja ßu pschewohnjowu schkodu sawěscżene.

Wußudżenja.

Khostanska komora. Schwarny lubkarski porik mějesche ßo psched krajnym ßudom dla spytaneho wudrěcza samolwicz. Wobskorżenaj běschtaj 19lětny metalski dżełaczer Hensel a 19lětna Klötzerowa rodż. Fischerez s Draždżan. Lědma běsche Klötzeroweje muż, jedyn tobakowy dżełaczer, do wójny wucżahnył, tuta s Henselom lubkowasche. Wona wschu ßwoju domjazu nadobu sa 415 hr. rospscheda a s Henselom pjenjesy w Draždżanach, Barlinje a Halli pschecżini. Skónczenje Klötzerowej niczo druhe njewosta, hacz jejna wójnska podpjera. Hensel nochżysche dżełacz, a dokelż Klötzerowa po jeho żadanju nochżysche samożitych mużow k ßebi wabicz a jim pjenjesy wotewsacz, wonaj na wupucz pschińdżeschtaj, samożitym ludżom pjenjesy wudrěcz. Wonaj jenemu bohaczkej w Seifhennersdorfje, pola kotrehoż Klötzeroweje pschichodnaj starschej bydleschtaj, list napißaschtaj, s kotrymż jeho napominaschtaj, so dyrbi s najmjeńscha 1000 hriwnow wudacz, a jemu se ßmjercżu hrożeschtaj, hdy by ßo sapowjedźił. List ßo poliziji pschepoda, a żandarmej ßo poradźi, wudrěwarjow wußlědźicz a sajecz. Hensela k khostarni na połdra léta, Klötzerowu k jastwu na 6 měßazow saßudźichu.

Přilopk.

* (Kruta syma w Italskej.) W zykej apulskej provinzy je ßo wjele ßněha naschło. S Turina ßo pische, so je w Bielle 12 gradow symy było. Wodopady pschi ßławnej putniskej zyrkwi ßu samjerske.

* **(Se stróżelemi rěcz saßo namakał.)** Psched někotrymi njedżelemi bě ßo pěschk Horling se Schweinfurta pschi rosbuchnjenju jeneje miny w połnóznej Franzowskej saßypnył. Jako jeniczkeho, kotryż bě se schěscz towarschow żiwy wostał, jeho wuhrjebachu, hdyż bě ßydom hodżin bjes wědomnja pod semju leżał. Horling bě pak rěcz shubił. Němeho wojaka do Schweinfurta dowjesechu. Tele dny wón po dróży dżěsche, hdyż jedyn poß jemu psches pucz pscheběża. Horling ßo stróży, a na dobo bě wón ßwoju rěcz saßo namakał. Wón ßo saßo k ßwojemu regimentej poda. — Podobny podawk je ßo tele dny w Barlinje stał. Tu jedyn wojak, kotryż bě teho runja we wójnje rěcz shubił, na Potsdamskim dwórnischczu do ßmjertneho stracha pschińdże. Sso nahle stróżiwschi też wón rěcz saßo dosta.

* **(Poniżenje kożowych płaczisnow.)** Bjesßwědomicżi garbarjo a wikowarjo ßu nětczischu wójnu wużili, so bychu kożowe płaczisny nimo měry wyßoko sehnali. To je s pschiczinu było, so ßu ßebi ludźo na póduschе hosdźiki nabili, tak so nětko póduschе trójzy tak dołho dżerża, każ prjedy. Teho dla ßo nětkole wjele mjenje kože trjeba hacz hewak a składownje ßo saßo s kożu pjelnja. Prjedy abo posdźischo budża ßo kożowe płaczisny saßo ponizicz dyrbjecz.

* **(Prozeß pschecżiwo falschowarjam mloka w Draždżanach.)** Psched Draždżanskim krajnym ßudom je ßo wulki prozeß pschecżiwo panzarjam mloka wußudźił. Mlokowi wikowarjo blombowe samknjenja s bleschow wotstronichu, sesběrachu s mloka ßmjetanu a mloko jako dobre pschedawachu. Direktor měschczańskeho żiwnostneho hamta psched ßudom praji, so ßo 400,000 puntow butroweje hódnosczе, kotrež ßo po pjenjeżnej hódnosczi pok milijonje hriwnow runaju, Draždżanskemu wobydlerstwu létnje sebjerje. Wobskorżeni ßu se ßwojim jebanstwom wschědnje 12 hriwnow saßkużili. Jedyn mlokowy wikowar ßo s tym samolwjesche, so wschitzy Draždżanszy mlokowi wikowarjo tak czinja. Ssud wobskorżenych s dżěla k pjenjeżnemu khostanju po 100 hacz 500 hriwnach, s dżěla k jastwu po 1 tydżenju hacz k jenemu měßazej saßudźi. Pódla teho dyrbja ßo wußudy we wschěch Draždżanskich dnjownikach wosjewicz.

* **(Samjesowanje piwowarjenja w Awstriskej.)** So by ßo pschetrjebanje jeczmjenja samjesowało, je awstriske knjeżerstwo postajiło, so ßmě ßo wot dezembra 1915 hacz do měrza 1916 jenoż hischczе połoja telko piwa waricz, kelkoż ßu w czaßu měra warike.

* **(Syma na Balkanje.)** S Bołharskeje powjedża, so je 30. novembra rano w Sofiji 25 gradow, w Kistendilu 22 gradow a w Plewnje 20 gradow symy po Celsiju było. Wot 1881 je w Sofiji najnižscha temperatura 17 gradow niże niczki (nulla) wucżiniła.

Drjewarjowy ßyn.

(Hodowne powjedańczko.)

„Takle srudne hody, schtó bě ßebi to myßlił!“ Marczńik rjekny. Wón bě wyschschi drjewař w hrabinskej ßkużbje; jeho żona Wórscha jemu runje nohu wobalesche.

„To je slě, so ty prěni krócz na nóznej Bożej ßkużbje hodownicżku njebudżesch“, Wórscha rjekny, „radscho budżech ja wokhromika. A twoja rana na nosy też sażicz nochże; runje je tydżeń, so je cże ßużod domoj pschiwjedł. Nětkole ßy saßo sawobaleny, Jano“, żona rjekny, „nětko wostań směrom leżo; to je hkowna wěz, je lěkař prajił. Nětkole poběhnu khětsje k pjekarjej po wczera skasany hodowny woßuschk.“

Wórscha do komory woteńdże, sawali ßo do czopkeho rubischczа wokoło ramjeni a sawoka do jstwy:

„Khěżne durje wostaju wotewrjene. Jurij dyrbi bórsy pschińcz, hižo je tsjoch nimo.“

Potom wona woteńdże a drjewař bě ßam se ßwojim skym ßwědomnjom. Po prawom bě ßo wschitko bjes jeho winy stało. Husto bě jemu stary Handrij dobru wucżbu dawał:

„Jano, njepodpißuj ßo a njerukuj sa nikoho; njepodpißuj ßo,

My nichtó niczo sbytkne nimamy. Sa podpißmo ty jenoż ſ twojim mjenom rukujeſch, ale placzenje ßebi żada twoje pjenjeſy. Sawěſcze dżeßaczoch ſnaju, kiż ßu dobroprajili a wſcho pſchißadźili!"

Marczńik bě na to wſcho poßłuchał, ale myßleſche ßebi, hdy dha mohł wón ßam ſa koho ſchto rukowacz. Ale nětkole bě tola do paßli ſaléſł a to ßwojemu ßwakej. Tón bě hrabinſki lěßny dohladowař a Marczńik bě hordy byl na to, ſo bě jeho ßotra ſeleno-ßuknjateho dostała. Tón bě dobry hajnik, hrabja něſchto do njeho dżerżeſche a poſdźiſcho mějeſche nadźiju, ſo budże wyſchſchi dohladować. Ale wón mějeſche tu ßkabu ſtronu, ſo rady do korczmy, njerady pak ſ korczmy khodżeſche. A wón wjedżeſche wjele powjedacz, doßłownje wěſo wſchitko wěrno njebě, ſpěwaſche też derje pěßnje a duż mějeſche korczmař jeho rady, dokelż to hoſczi k njemu do korczmy wabjeſche. Tola domach běchu jeho żona a dżěczi, te trjebachu zrobu a draſtu; a druhe wudawki też běchu a duż trjebaſche dohladowař wjazy pjenjes hacz mějeſche.

Tu jemu korczmař w Dubowje pomhaſche. Tón jemu ſto toleř pożczi, ale żadaſche ßebi też na papjeru podpißmo rukowarja; duż ßo na dołżny liſt też Marczńik ßobu podpißa. Wěſo njebě jemu zyle derje było, hdyż ßwoje mjeno podpißowaſche, wón ßo dopomni, ſchto bě jemu ſtary Handrij prajił a napominał. Ale nětko bě ßo ſtało. Nimo teho njebě wón to mohł pſchenjechacz, hdy budżeſche jeho ßolſiny muż wſcho pſchißadźił. Dohladowař bě ßo mjelczo pſchi ßebi dźiwał, ſo bě ßo Dubowſki korczmař ſ rukowanjom khudeho muża, każ Marczńik běſche, ſpokojił a też Marczńik ßam bě ßebi runje tak myßlił; pſchetoż to tola nichtó na ßwěcze wjedżecz njemóżeſche, ſo bě ßebi wón ſe ßwojej żonu hižo ſchěſczdźeßacz toleř nalutował, ſo by w nuſy něſchto měł. Ale Dubowſki korczmař a jeho towařſch wjedżeſche, ſchto chże.

Nětkotre lěta ßo minychu. Tu napiża Jakub Khelpak w Dubowje Marczńikej liſt. We tym liſcze ſtejeſche, ſo bě Dubowſki korczmař dohladowarjowy dołżny liſt jemu, Khelpakej, pſchedał, a dokelż bě dohladowař prajił, ſo placzicz njemóże, je teho dla rjad placzenja na rukowarja dóſchoł, kiż je wyſchſchi drjewař Marczńik, a ſo teho dla wot Marczńika żada, ſo dyrbi k prěnjemu małemu rózkej pjenjeſy pſchihotowacz. Na wotpłaczenje ßo Khelpak nochże ſpuſchczecz. Dołh pak wobſteji: 1. ſe ſto toleř, kotrež bě korczmař dohladowarjej pożcził, 2. ſ danje na połpjata lět (tſi krócz bě dohladowař ßam dań płacził), połtſecza prozento, do hromady ſchtyri a dwaczeczi toleř a tſi nórty abo dwaj a dwaczeczi ßlěbornych a pjecz nowych, a ſkónczńje na czakanje ma ßo doplaczicz dwaczeczi toleř, wſcho do hromady 144 toleř a 3 nórty. Nimo teho hiſchcze ſa liſt 10 np. A ſo je ßo Marczńik też na to podpißał, ſo rukuje ſa dań a czakanje.

Na tutej poßlednjej dwě wěży Marczńik pſchi podpißanju ani kedźbu měł njebě.

Na ßoże bě liſtonoſcheŕ Marczńika duży po pucu ſetkał a jemu Khelpakowy liſt dał; duż ſ najmjeńſcha jeho żona niczo wo tym njewjedżeſche. Wórſcha budżeſche hewak ſe ſtróżelemi padnyła; pſchetoż wona ſpróżniwje nalutowane pjenjeſy hiſchcze bóle ſtrażowaſche hacz jejny muż, a po ſaplaczenju dołha by zyła pokładniza próſdna była. —

Marczńik żonje niczo njeprajeſche. Sa to ßo na pucz do lěża k hajńkowni, k ßwojemu lohkomyßlnemu ßwakej naſtaji, ale niczo njedozpě. Wón jako prawy wyſchſchi drjewař mużej w ſelenej ßukni wſchěch móżnych mjenow nawdawa, wěſo niz rjanych, jebak, njekhmanik ßo pſchi tym na wſchelake waſchnje woſpjetowaſche, ale pjenjeſy ßo ſ tym njedobychu. Napoßledku ßwak, trochu po něczim ßwoju winu pſchidawajo, rjekny:

„Nó haj, dha dyrbju ßebi wſchitko na awkziji dacz pſchedacz; potom pak ſhubju ßwoju rjanu ßkużbu a dyrbju ſe żonu, twojej ßotru, a ſ twojimi mótami do lěża na wſchědne dźěło khodźicz; je-li tebi to lubſcho, dha cziń, każ ßy prajił!"

Na to wſcho Marczńik wotmolwi:

„Tak ja to měnił njeißym:"

Potom naſtaji ßo Marczńik na pucz do Dubowa ke korckmarjej a też ſ tym krucze porěcza. Tón bě jara ſchibawje ſ wóczkom mikotał, hdyż Marczńika pſchikhadżejo wuhlada, każ by rjekł, ſo chże prajicz:

„Na, dżeſch ſkónczńje, hižo dawno ßym na tebje czakał!"

Korczmař ßebi wěſo myßleſche, ſo je na wſchěm njewinowaty, ſo je wón po něczim ſeſtaril a ſo jako ſtary muż ſ tajkimi wężami, każ honjenja ſa danju a dołhom ßu, niczo wjazy czinicz měcz njecha, a ſo je teho dla wjeßeły, ſo je jemu Jakub Khelpak tu papjeru wotkupił; ſo ma wón (korczmař) ßam też ßwoju ſchkodu pſchi tym, ſo pak je to nětko nimo. So dyrbi ßo Marczńik nětkole pola Khelpaka wobhonjecz. So wſchak tón po prawom tak ſty njeje, każ to czini a każ to powjedaju; człowjek dyrbi jeho najprjódzy ſpósnacz, wón njeje tajki, ſo ßej njeby dał rěczecz. Marczńik dyrbi jenoż krutu dowěru k njemu měcz. Hdyż Marczńik Khelpakej to a druhe k woli ſczini, potom ßo wón jemu też dźakowny wopokaże. Człowjek dyrbi jenoż do praweje truny pſchimnycz.

„Haj, hdy bych ja Jakubej Khelpakej něſchto k woli ſczinicz mohł", Marczńik rjekny a ſruna ßo po zykej dołhoſczi, „ja dżě chżył wſchitko czinicz, ſchtoż ſamożu."

Po tym wuſnaczu bu jemu trochu lóżſcho a duż ßo ke Khelpakej naſtaji. Tón bě pſchekupz w Dubowje, ſtary muż. Wón ſe ßwojim bratrom Michałom hromadże bydleſche. Jakub Khelpak ſtaraſche ßo wo ßwoje pſchekupſtwo, pſchi tym pak pódla też wo wſchě możne druhe wikowanjo, każ to ludźo wjedżachu, woßebje pjenjeżne należnoſcze, Michał Khelpak pak wobſtarowaſche rolu, kotraż ke khěży ßkuſcheſche. Też Michał bě njeżenjeny, dokelż bě ſkupy, runje każ Jakub, tak ßebi ludźo wo nimaj powjedachu.

K Jakubej Khelpakej bě potajkim wyſchſchi hrabinſki drjewař Marczńik ſaſtupił a ßedżeſche pola njeho dwě, tſi hodźiny dołho, doniż njebě tołſta cżma naſtała. A to bě derje. Pſchetoż budżeſche jeho ſchtó wo dnjo wuhladał, hdyż wón ßaßo ſ Khelpakez domu wuſtupi, tón budżeſche ßo ſtróżił. Jemu bě wóczko ſproſtko, wobliczo ſblědło, na czole jemu pót ſtejeſche, wón bě ſpłóſchiwy a ſkhileny ſ wuſkich, maſanych Jakubowych pſchekupſkich klamow wuſtupił, wón bě ſniczeny muż.

Khelpak pak bě pſches na pol ſchědźiwe wokno ſa nim ſ klamow pohladał; jemu ßo wocźi na ſcherjaze waſchnje ſ wjeßekoſczu ßwětleſchtej, a wón ßebi ſ wjeßelom dłóni rybowaſche a ſpokojnje pſchi ßebi bórbotaſche:

„Teho mam nětkole w paßlach!"

Marczńik, wójſtwje domach na khachlowej kawzy leżo, ßo wſchón ſe ſłobami pyrjeſche, hdyż na wſcho wróczo ſpominaſche. Khelpak bě jemu zyle ſ krótka a ſymnje prajił, ſo pjenjeſy na prěnjeho małeho rózka trjeba, a njemóże-li Marczńik potom ſapłaczicz, ſo ma ßo jemu potom tſchěſka rubacz, t. r. jemu něſchto na ßudniſke waſchnje roſpſchedacz. S tymi rěczemi bě ßo Marczńik dał do ſtracha ſahnacz, potom bě, każ bě jemu korczmař wukaſał, ßo poniżnje praſchał, hacz tola te pjenjeſy njeby mohł hinak wotrunacz. Na to bě ßo Khelpak ſamyßlił a roſpominał, potom po dwě ſchkleńzy paleńza ſchoł, Marczńikej jenu porjedźił, a nětko bě ßo jednanje ſapoczałe. Kroczel po kroczeli, każ pſcheklepana liſchka, běſche Khelpak jednał, bě jenoż tak naſpominał a hkownu wěż dyrbjeſche Marczńik ßam doprajicz. Na poßledku bě naſchemu drjewarjej wſchitko zyle jaßne.

To bě dżeßacz dnjow do hód; Jakub Khelpak, po prawom jeho bratr Michał, kóżdy dżeń zyły wós hodownych ſchmrěkow do měſta wożeſche; duż móżeſche Marczńik derje pomhacz, ſo by wón prawje tunje ſchtomiki dóſtawał. Hrabja dźě mějeſche 50,000 kórzow lěża, to njebudże nichtó pytnycz, hdyż je tam duzent ſchmrěczkow abo jědleńkow mjenje te ßebi tak jenoż na pucu ſteja, to móże ßebi Marczńik ſ tym hižo do hód něſchto pjenjes wotdźěłacz, wěſo ßo dołh płaczicz njetrjeba.

Tu běſche Marczńik do teho pſchiſchoł. Najprjódzy bě myßle měł, ſo dyrbi Jakuba Khelpaka, hdyż ßebi tole żada, hrabnycz a jeho wo ſczěnu czißnycz, ſo jemu żane rjebko njeby zyle woſtało, tola po něczim pocza na tu wěż jako na „wikowanje" hladacz, każ Khelpak rjekny — a to czim bóle, hdyż Khelpak wo wſchěm jenoż tak ſ lohka powjedaſche. Wſchako Marczńik zyły lěß ſnaje a ßo pſches njón w nozy tak derje namaka, a ſo móże wón jako wyſchſchi drjewař we wſchěch czaßach do lěża khodźicz, ſo to njenadpanje; dale wón wě, hdże móże njepytnjeny ſchmrěczki wotrěſacz, a nimo teho jeho burſzy ludźo njepſcheradża.

„Ale lěßni ſtrażnizy!" Marczńik ſabórcza, na kotrehoż hižo ſkóſcz ßahaſche.

Tu ßo Khelpak ſaßmja:

„Ale Marczńiko, ſcze dha wy ſabył, ſo je hajnik w tymle kónzu waſch ßwak? Wěricze dha wy woprawdże, ſo waß tón pſcheradźi a do njeſboża ſtorczi? Njeje dha wón wſcho ſawinył? Njejſcze dha wy jeho ſ hańby a ſ czaſanja wutorhnyli? A komu ma ßo dźakowacz, ſo ßmě hiſchcze w hrabinſkej ſelenej ßukni khodźicz? Wam ßamemu! Móże dha waß potom pſcheradźicz a do nuſy ſtorczicz? Wěrcze mi jenoż, Marczńiko, waſch ßwak waß njeſetka; a by-li waß ſetkał, waß njebudże widźecz! Lěß je wulki a wón ma druhe pucze! Tola wy móżecze czinicz, każ chżecze. Ale myßlu ßebi, ſo człowjek, hdyż jemu ſajaz do kuchinje ſaběhnje, jeho nichtó ſaßo won njewu-

cźěri. A dołžny a rukowazy list wostanje potom pola mje w kaschćźiku, jeli so ßmój hodowne schtomy derje pschedakoj."

Tajkim rěčźam bě Marcźnik podležak a bě ſ Khelpakom wscho nadrobnje rospowjedak. S dźěla scźiui to, dokelž ßam ſ zykej wutrobu na nalutowanych pjenjesach wißasche; bóle pak skoro hischće, dokelž ßebi pomyßli. so budźe jeho žona ßurowje ßwaricź a sakhadźecź. hdy by wo rukowanju schto zhoniła.

(Pokračowanje.)

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smèje jutsje, 2. njedźelu adventa, rano w 7 hodźinach farar Räda ßerbsku spowjednu wuczbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin smèje duchowny Tyschek ßerbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Ssrjedu popołdnju w 3 hodźinach smèje kschesćźijanske žónske towarstwo shromadźisnu.

Ssrjedu wječźor w 5 hodźinach wotměje ßo we Wulkim Wjelkowje ßerbska a wječźor 1/2 7 hodźin w Dobruschi němska adventska nutrnosćź a wójnska modletska hodźina.

Tydźeńske sastojńske dźěła smèje duchowny Tyschek.

Wěrowani:

W Michalskej zyrkwi: Max Hohlfeld, krawz w Budyschinje, w tu khwilu wojak w narunanskim bataillonje pěschcho regimenta čźo. 103, ſ Marju Fridu Balakez, schwalčźu na Židowje.

S druhich wosadow: Handrij Micźka w Bólborzach, w tu khwilu wojak krajneje wobory w pěschim regimencźe čźo. 177, ſ Madlenu Roharkez w Bólborzach. — Khorla August Wenzel, póstski assistent w Pegawje, ſ Martu Linu Pětschez w Huſzy. — Max Willy Jakub, póstki pohonćź w Sebnizach, w tu khwilu na wojownischćźu ſ Emu Fridu Schilderez na Holzy. — Ernst Nowka, fabrikiti dźěłaćźet w Pßowjach, w tu khwilu we wojetskej ßłužbje, ſ Hilžu Zarez w Polpizy. — Jan August Jurk dźěłaćźet w Jatsobju, w tu khwilu we wojetskej ßłužbje, ſ Martu Nowakez w Kißlizy. — Bjedrich Wylem Bjedrich, dźěłaćźet w jamje w Suborniczźy, ſ Emmu Fridu Scholczizy, tkalčźu tam. — Ernst Schäl, wojak w narunanskim bataillonje pěscheho regimenta čźo. 103 w Budyschinje, ſ Lenu Resu Mlynkez w Rakojdach. — Jan Herman Schewz, wojak we pěschim regimencźe čźo. 105 w Straßburgu, ſ Marju Martu Weberez, dźěłaćźetku w Hrodźischćźu.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Ernst Herman, Jana Ernsta Schimanka, pohonćźa w Malym Wjelkowje, ß. — Ernst Kurt, Ernsta Jenki, pohonćźa na Židowje, ß.

S druhich wosadow: Marta Hedwig, Edwina Oty Rychtarja, wojnarja w Drječźinje, dź. — Lena Marta, Pětra Pětschki, dźěłaćźerja we Wulkej Dubrawje, dź. — Max Gerhard, Jana Augusta Klimanta, hejtmana w Něčźinje, ß. — Max Marcźin, Jana Augusta Nycźe, magazinskeho dźěłaćźerja w Trjebjeńzy, ß. — Johana Hilžbjeta, Ernsta Gustava Rajnika, žiwnosćźerja we Wujeźlu, we tu khwilu ſ wojownischćźa na dowoleńzy, dź. — Hana Lena, Jana Ernsta Schmidta, thěžerja a dźěłaćźerja w Budyschinku, dź. — Hana Marja, Jana Ernsta Wanczki, fabrikskeho dźěłaćźerja w Lemischowje, dź.

Zemrjeli:

W Michalskej wosadźe: 26. novembra: Ernst Herman, J. E. Schimanka, pohonćźa w Malym Wjelkowje, ß., 3 hodźiny — Hana swud. Teubnerkowa na Židowje, 65 l. 5 d. — 27.: Krystla Luisa swud. Ežechowa w Jeńkezach, 71 l. 5 m. 15 d.

W druhich wosadach: Herman Měrsch, žiwnosćźer w Ptačźkezach p. Čźornych Noßliz, 44 l. 6 d. — August Mučźer, thěžer w Hodźiju, 79 l. 1 d. — Bjedrich, Ernsta Pauslera, kowarja w Njesdaschezach, ß., 7 l. 9 m. — Hilžbjeta swudowj. Jäkelowa w Huſzy, 63 l. 1 m. 7 d. — Hana Frida Preuschez w Brěsyschćźu, 4 m. 27 d. — K. B. Weikert, thěžer w Něčźinje, 76 l. 5 m. — J. August Wicźas, žiwnosćźer w Koporzach, 62 l. 1 m. — Ernstina Mikanez. schwalčźa w Bukezach, 55 l. 8 m. — Marja Wancźkez w Lemischowje, 21 d. — Marja Pěschelez w Hlinje, 1 m. 20 d. — Pawoł Max, ßyn piwoweho ſkladowarja Nowaka w Barcze, 4 l. 5 m. 28 d. — August Měrczin, hejtman we Worzynje 46 lět 5 měßazow (je ßmjertnje snjesboži).

Zyrkwinske powjesćze ſ Hodźija.

2. njedźelu adventa smèje duchowny Voigt rano 1/2 8 hodźin němsku spowjednu wuczbu, 1/2 9 hodźin smèje farar Kschižan němske a 3/4 10 hodźin ßerbske prědowanje.

Njedźelu popołdnju w 4 hodźinach wotmèje ßo na schuli w Czerwjenych Noßlizach ßerbska a němska spowjedź a ßerbske prědowanje.

Ssrjedu wječźor w 5 hodźinach budźe ßo ßerbska wójnska modletska hodźina wotbywacź.

Pjatk rano 1/2 9 hodźin ßerbska spowjedna wuczba a 1/2 10 hodźin ßerbske prědowanje.

Zyrkwinske powjesćze ſ Budeſtez.

2. njedźelu adventa smèje duchowny Bójz rano we 8 hodźinach ßerbsku spowjedź, dopołdnja w 9 hodźinach ßerbske a 1/2 11 hodźin němske prědowanje.

Ssrjedu popołdnju 1/2 4 hodźin shromadźisna kschesćźijanskeho žónskeho towarstwa.

Ssrjedu wječźor 1/2 7 hodźin smèje farar Domaschka němsku a 1/2 8 hodźin ßerbsku wójnsku modletsku hodźinu.

Schtwórtk pschipołdnju 1/2 12 hodźin wotmèje farar Rjencź ſ Wjeleczina němsku spowjedź.

Schtwórtk wječźor 1/2 8 hodźin shromadźisna kschesćźijanskeho towarstwa mužźskeje młodosćźe.

Bukečanske serbske towarstwo

změje njedźelu 5. **hodownika** popołdnju w 4 hodź. w Grund manec hosćencu swoje posedźenje.

Přednošk k. farara Mjerwy.

Sobustawy a hosći k tomu należnje přeprošuje

předsydstwo.

Jutrnica serbske towarstwo za Njeswadźidło a wokolnosć.

Dla zhromadźizny „Domowiny dźak" njezměje so zrěčena zhromadźizna 5. dec. ale njedźelu 12. dec. popołdnju w 4 hodźinach.

Předsydstwo.

Aug. Pawoł Hilger.

w Budyschinje na seminarskej haßy 2

porucza k hodam jara tunjo:

zychi *běłe a pißane,* **wupjerki** *prawe a tołste,*

hotowe žonjaze a mužaze barchentowe koschle,

běłe a pißane,

dźěćźaze koschle we wschěch wulkosćźach, **dźěćźazu drastu, trjenja, hadreschcźa, schantka, ložowe płachty, ložowe pschikrywy, blidne ruby, taflowe ruby a serwiety, blidowe pschikrywy, dźěćźaze schórzuschki, hospodarske schórzuchi, ßłomniki, zylopłatowe, polpłatowe a koschlazy tkaniny.**

Gardiny a vitrażowe tkaniny.

Barchentowe sbytki *sa jaki, dźěćźazu drastu, :: koschle a ßukmje. ::*

Sbytki koschlazych tkaninow.

Sbytki sa schórzuchi a podschicźa.

Ręczi ßo tež ßerbski.

We wulkim wubjerku

◇ kuski ◇

sa božodźěšćźownu schtom,

tehorunja

hodowne dary

sa naschich wojakow

taflowu schokoladu, marzipanowe wězy, bonbonniery, kakao, czaj, pópr- rjanzy, konfekty, bisquity a bonbony

porucza

fabrika zokrowych tworow

Ernsta Grafa.

12. na ßukelnskej haßy 12.

S tutym k wjedźenju dawam, so wot ßoboty 4. dezembra a ßlědowaze dny moj lětuschi poßledni wulki transport

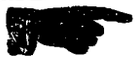

frěbzow

kaž tež **tsilětne, schtyrilětne a połnolětne konje w Budyschinje w hoscenzu markhrabje** pschi drjewowych wikach na pschedań stajam a saměnjam.

Gustav Jackisch, konjazy wikowar se Žitawy.
Telefon Budyskeho hamta 257.

Drjewowa awkzija.

W Koßlowje budże ßo **wutoru 7. dezembra 1915** 30 loßow stejazeho drjewa sa hotowe pjenjesy na pscheßadżowanje pschedawacź.

Wobßedźer **Pětr Krawz.**

We wudawarni Serbskich Nowin ßu dostacź

khèrluschowe pschidawki
do ßerbskich a nèmskich spěwarskich knihow.

Rum
arrak
kognak
punschowe essenzy
liköry

najlěpsche we wulkim wubjerku porucza

Khorla Preisser junior
pschi žitnych wikach.

Tunje sofy

we nimo měry wulkim wubjerku ma pschezo na skladze

J. O. H. Bär
w Budyschinje na Hoschiz haßy 29.

Klavěr (kschidło)

derje sdźerżany, je dla njedoßahanja ruma sa 160 hriwnow na pschedań pola kantora Nowaka w Draždżanach Tzschimmerstr. 20.

Koże

kóždeje druźiny pschez po najwyschschich placźisnach kupuje

Heinrich Lange

11 pschi žitnych wikach 11 a pschi zyrkwinym městnje 4.

---

1. dezembra popołdnju 1/2 3 hodźin je do njesboża pschischedschi w starobje 46 lět nasch hospodarski hejtman

knjes

August Měrczin
we Worzynje

njejabzy wumrjek.

Wón je psches 30 lět w naschej ßłużbje był, najprjedy jako wolazy a pohonc, potom jako dźěłaczer a napoßled jako hejtman a bě muž żadneje ßwěrnosce a dowěrnosce. Jeho wotßalhicze je namaj jara bolostne.

Do wěcznosce jemu wutrobne „Sapłacź Bóh" pschiwołamoj.

We Worzynje, 2. dezembra 1915.

Lina swud. **Zschuckowa,**
Curt Zschucke.

Palma dobycza a měra

na sażny row

lubowaneho ßyna, bratra a pschecźela

cześneho młodeho hólza

Maxa Pietscha

* 21. meje 1893 we Łuscźu,

† 5. augusta 1915 pola Sagrże we Pólskej.

Ty luby Maxo, ßyno jenicźki,
Ty starschiskeju duschow wokschewjenje,
Ty wojowarjo nanajßwěrnischi
A twojej' ßotrow drohe swjeßelenje!
Ty lubowany młody pschecźelo,
Ach, podarmo nětk na twój domwrót cźakam,
Wo tebje, lubowany towarscho,
Se wschěmi twojimi nětk horzo płakam!

O, pjateho augusta srudny dźeń,
Kiž je nam telko rubił na tym ßwěcze,
Wot tebje wosta trajny cźěmny scźěn
We naschich wutrobach, we naschej hěcze!
Na wobras pada twój, na wschitko to,
Schtož ßy ty lubowany sawostajił;
Ach, nasche wjeßele a sboże wscho
Dźeń pjaty augusta je dosadajił!

Twój ßwěrny nan a twoja luba macź,
Tej ßotsje, twojich pschecźelow tak wjele
Sso rudźa, njemóża ßo troschtowacź;
Kak horze ßylnczki ßo ronja dele!
Ty spisch! We zusbje tebe kryje row,
Hdźež nihdy poklaknycź ßo njemóżemy.
Duž w duchu cźrjóda twojich pschecźelow
Klascź palmu dobycza na twój row chzemy.

We zusbje spisch, — a tola w domisnje,
Nam blisko, — byrnjež w zusej dalokosczi,
A twoja duscha je we wótczinje
Po bědźenju we wěcznej wjeßełosczi.
Nam je twój ßmjertny dźeń pschewjele wsał,
Haj, nasche bohatstwo a sboże rubił,
Ty pak ßy najkraßnische myto žniał
A wěcznu msdu, kaž Jesuß je nam ßlubił.

Spi derje! Tam sa twoju ßwěru wschu
Cźe pyschi sahe wěcżna kraßna króna,
Masch dobycze a palmu njebjesku,
Měr najsbóżnischi pyła Božoh' tróna.
Nam njesapomnity ty wostanjesch,
Twój wobras widźimy we pschekraßnjenju,
Schtož ty tam nětko wěcznje dostanjesch,
To hischcze pytamy w pschewinjenju.

Nětk ßwjecźisch njebjeski adventski cźaß,
Hodowne psalmy spěwasch s jandźelemi,
Twój kral k nam pschińdże, troschtuje też naß
Se ßwojim postrowom na srudnej semi.
We naschim a też twojim sbóżniku
My wostanjemy wěcznje njedźěleni,
A junu w sbóżnym saßowidźenju
Joh' khwalicź chzemy wěcznje sjenocźeni.

(K temu cźišku dwě pschiłoży.)

Prěnja pschiloha k czišku 49 Serbskich Nowin.

Sobotu 4. dezembra 1915.

Płaczišny rěsneho skotu na Drazdzanskich skotnych witach.

2. dezembra 1915

Płaczišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne druziny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha	ěs na waha
Woły:	hr.	hr.
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnoscje hacz do 6 lět	82–87	138–144
awstriske	—	—
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	63 69	127–133
3. žrěnjo pizowane młode, derje pizowane starsche	53–58	114–122
4. žnadnje pizowane tóžeje starosty	38–45	99–106
Jałojzy a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnoscje	81 84	138–141
2. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnoscje hacz do 7 lět	73–78	138–143
3. starsche, wukormjene kruwy a žnadnje wuwite młódsche kruwy a jałojzy	48–58	105–116
4. žrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	35–42	90–102
5 žnadnje pizowane kruwy a jałojzy	25 35	81–91
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnoscje	74–78	125–130
2. žrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	47–55	99–108
3. žnadnje pizowane	38–41	88–93
Cželata:		
1. najlěpsche s młokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	73–77	121–125
2. žrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	62–67	110–115
3. žnadnje wuwite wot zyza	50–55	97–103
Eswinje:		
80–100 Klgr.	126	
100–120 Klgr.	115.50	
psches 120 Klgr.	105	
60–80 Klgr.	90	
niže 60 Klgr.	75	
ranzy a tundrožy	100	

Płaczišna produktow.

W Budyschinje płaczi: punt howjaseho mjaßa wot 1 hr — pj hacz 1 hr. 40 pj., punt czelazeho mjaßa wot 1 hr. 10 pj. hacz 1 hr. 30 pj., punt žwinjazeho mjaßa wot 1 hr. 40 pj. hacz 1 hr. 45 pj., punt schmalza wot 2 hr. 20 pj. hacz 2 hr. 40 pj., punt pschenčaneje muki wot — hr. 22 pj. hacz — hr. 22 pj., punt ržaneje muki wot — hr. — pj. hacz — hr. 19 pj., punt chleba wot — hr. — pj. hacz — hr. 16 pj., punt žuscheneho polcza wot 2 hr. 20 hacz 2 hr. 70 pj., punt mleteho zokora wot — hr. 28 pj. hacz — hr. 28 pj., liter petroleja wot — hr. 32 pj. hacz hr. 32 pj., 2 puntaj butry wot 4 hr. 40 pj. hacz 4 hr. 40 pj., 15 schtuk jeji wot 2 hr. 40 pj., hacz 2 hr. 85 pj. 100 puntow žyna wot 7 hr. — hacz 8 hr. — pj., 1 kilogr. bernow wot — pj. hacz 8 pj.

Schtrympy a soki

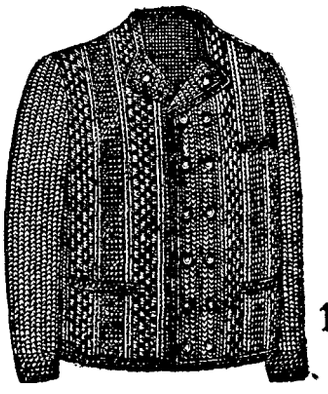

schtrykowane žonjaze jaki

s rukomaj a bjes njeju,

wołmjane spódnje taille rukajzy, mantle khapy

wosebne rukawate lazy

we wulkim wubjerku

normalne kholowy a koschle

Czoplu dźěczazu spódnju drastu.

czoplu spódnju drastu

žamžneho wudźěla

za naschich wojakow we wójnje.

Ernsta Jordanowa wudowa

w Budyšinje na jerjownj haßy 5, na šnutskownej lawskej haßy 8.

Pschedźenak.

Protyka za Serbow

na lěto

1916

je za **25** pj. we wudawarni Serbskich Nowin dostacz.

K hodam

poručam **wulki wubjerk**

pschedeschcznikow,

wukhodźowanskich kijow,

tobakowych trubkow

po šnatych tunich płaczišnach.

Ed. Schulze nasl.

(A. Rudert)

pódla hosczenza winoweje kicze,

w Budyschinje, na bohatej haßy 26.

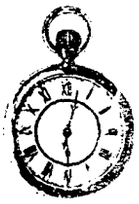

Franz Marschner

czaßnikar w Budyschinje

na bohatej haßy 9

žwój sklad **czaßnikow** a **czaßnikowych rjeczazow**

k dobroczinwemu wobkedźbowanju porucza.

Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje płaczišny.

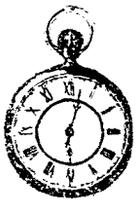

Wotewrjenje mojeje hodowneje wustajenzy

delka dowolam ßebi ſ tutym pſchipowjedźicź. **po 1 poſthodze.**

Moja wuſtajeńza wopſchija wurjadnje wulke ſortimenty wote mnje ßo wjedźazych tworow, kotreź ßu na pſchewidne waſchnje wuſtajene.

Pódla mojeho njepſchetrjechomneho ſklada

korbowych tworow, klankazych woſow,
ſcźinowych meblow ſe ßamßneje dźĕlańnje,
dźĕcźaze pißanſke pulty, ſtoły, blida,
běhanſke ſtoły
mam hobrſki wubjerk
hrajkow kóždeje druźiny

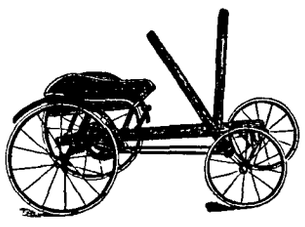

ŕeleſnizy ſ cźaßnikowym gratom a bjes njeho, elektriſzy jenotliwe dźĕle.

klanki ſwoblekane a njeſwoblekane

towarſtwowe hry wobraſate knizki

wojeŕſke wuhotowanje ſa dźĕcźi.

Pomĕrne płacźiſny. **Proſchu, wobhladajcze ßebi moje 8 wukhładnych woknow.** **Telefon 292.**

Kurt Martin Richter

Wuporjedźenje ſpĕſchnje a ſchwarnje.

na khĕźorſkej dróſy
ßobuſtaw rabattoweho towarſtwa.

Woßebite wudźĕłanje korbowych tworow a ſcźinowych meblow.

Klanki!

Rjenje **draſcźene klanki** (pópy) po tunich płacźiſnach, **klanki ſ kulowatym ſhibadłami** jednoreho a najwoßebniſcheho wuwjedźenja.

Kharakterſke babije

wſchĕch druźinow.

Klanki, cźĕła, hłowy, ſtawy we wulkim wubjerku.

Njeſkónznjomne klankaze perüki ſwoprawnych włoßow.

S wucźeßanych włoßow ßo perüki ſnateje hódnoſcźe dźĕłaju.

Kraßna klankaza draſta,
klobuki, ſchaty, cźrije, ſchtrympy atd.

A. Graſ, Dietrich naßlĕd. **na bohatej haßy 4.**

Kóźda klanka ßo derje, ſpĕſchnje a tunjo wuporjedźa.

We wudawańi Serbskich Nowin ßu dostacź knizki

Brunčki

po 1 hr. 20pj.

We wudawańi Serbskich Nowin je ſa **40 pj.** dostacź knizka:

Worjeſchki
Pſches dźewecź ſtow hudanczkow ſ trĕbnym kluczom.

We wudawańi Serb. Nowin ßu dostacź

khĕrluſchowe pſchidawki
do ſerbſkich a němſkich ſpĕwarſkich knihow.

Khĕža na pſchedań.
W Scheſchowje je khĕža cźo. 43 na pſchedań. Dalſche je ſhonicź w hrodowſkim ſahrodniſtwje w Njeßwacźidle.

Draždžanski wobućowy dwór

Najtuńscha kupowarńja ſa ſakoſpſchedawarjow! Kupowazym Sserbam poſkiczamy pſchi kupjenju **muzazych, ſonjazych a dźěczazych ſchkórnjow najwjetſchi dobytk.** Prěnjoklaßne wobućże. — Nowe formy. Nimo měry tunje płaczíſny. **w Budyſchinje** pſchi ßerbſkich. hrjebjach 2 na rózku kamjeńtneje haßy

Dokelž mam wulke ſkłady tworow, je mi móżno, ſ wjetſcha hiſchcże po **ſtarych tunich płaczíſnach** pſchedawacź.

Pawoł Otte

na żitnej haßy 10.

Spezialna pſchedawarńja ſa ſkładnoſtne kupje a ſbytki draſtnych, bluſowych a koſtumowych tkaninow.

Sserbſke a němſke ſchulſke biblije

teho runja

wěrowanſke biblije

ſ wulkim a drobnym piſmom ßu dostacź

we wudawarńi Serbskich Nowin.

Sa brylowpotrjebnych!

Khorla Scholta, optikus

pſchi hlownym torhoſchczu w Budyſchinje pod raduej khěžu, ßwoju w lěcże 1856 wot njeho ßameho ſakoženu dźěłarńju optiſkich tworow dobroczińwemu wobkedźbowanju porucża.

Dokelž ßo jemu ſ wěſteje ſtrony wobkhodnje ſchkodźicź pyta dawa wón k wjedźenju, ſo ßo **bryle** a **tłóczniki** po lěkarſkim pſchedpiſmje jenoż ßwědomicże dawaju.

Barometry, thermometry, dalokowidy, czitanſke ſchkleńzy, lupy, bryle a tłóczniki jenoż ſa wózko ßo pſchihodźaze.

Rěczu ßerbſki.

Pſchi trjebanju proſchu ßo dobroczińwje na mnje wobroczicź.

Khorla Scholta, optikus.

Nowolětne khartki

ßu dostacź

we wudawarńi

Serbskich Nowin.

Paul Giebner,

Sakožena 1888. **wulkopſchedawarńja wina** Sakožena 1888.

Telefon cźiſło 300. **w Budyſchinje** Telegram: Giebner-Budyſchin.

Winowe ſtwy, kontor a jenotliwe pſchedawanje na bohatej haßy 18, ſ nuskhodom na theaterſkej haßy.

porucża **k pſchedſtejazym hodam** ßwoje

derje wothladane wina

a ſa naſchich khroblych wojakow

punſchowe eſſenzy, Jamaikaſki rum, Bataviaſki arak, němſki kognak

w pólnych bleſchkach ſ lohkimi wobalkami po 1/2 a 1/4 puncże, k wotpóßłanju hotowych, kotrež ßo po żadanju ſ plombu ſamknu.

Kožane tworý

kupuja ſo najlěpje w ſpezialnej pſchedawarni kožanych tworow

Stajnje wulki wubjerk, krucze ſprawne poſtłużenje a tunje płaćiſny ſa

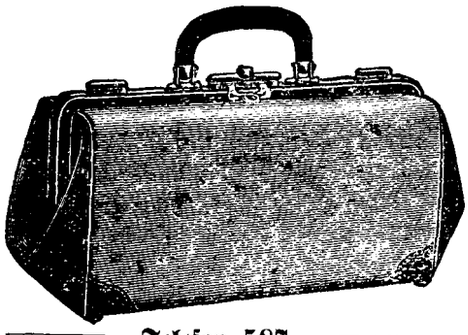

koffry, puczowanſke toſche, neſeſäry, żonjaze toſche a paſy ſchulſke toſche ſa hólzow a holzy, ſchulerſke mapy, piſanſke, aktowe a hudźbne mapy, liſtownje a zigarowe toſche, portemoneje, ſłě, nakhribjetne měchi a gamaſche atd. namakacże

w ſpezialnej pſchedawarni

ſa Offenbachſke kožane tworý

Telefon 587.

C. Alberta, měječela **Khorle Bahle,** ſedlarſkeho miſchtra

w Budyſchinje, pſchi lawſkich hrjebjach 10.

Kołacże

pſchihotowane k wotpóſłanju wojakam we wójnje

kaž tež k hodam wulki wubjerk

kuſkow na božodźeſczowy ſchtom

ſchokoladowe a marzipanowe wutroby a płody, praſkaze bonbony, najwoſebniſche bonboniery

hižo po 50 pj. hacž do najwyſchſchich płaćiſnow,

poprjanzowe żony a muże a druhe póprjanzy

we wulkim wubjerku

teho runja **božodźeſczowe kołacże** wſchelakich druźinow

porucża

konditornja F. Staeckela

w Budyſchinje. Telefon 166. na ſeminarſkej dróſy 9.

Roſeſłanje wojakam we wójnje ſpěſchnje a tunjo.

Wubjerne hodowne dary

poruczam we wulkim wubjerku:

blidowe a khofejowe ſudobje po wſchěch płaćiſnach,

myjerſke ſudobje modernych formow a wuſtrow,

kuchińſke garnitury.

kriſtallowu a praſowanu ſchkleńzu.

Herrmann Gläsel

pſchi lawſkich hrjebjach 4. — Telefon 728. — w ſerbſkim domje.

Rózynki ſultaniny korinthy mandle zitronat

tunjo porucża

Khorla Preisser jun.

pſchi żitnych wikach.

Schenillowe rubiſchcża a ſchawle

nowych rjanych muſtrow

najlěpſche a najtuńſche kupujecże pola

Ernsta Jordanoweje wudowy

w Budyſchinje

na jerjowej haſy 5,

na ſnutſkownej lawſkej haſy 8

w Budyſkej ſchtrykowarni ſchtrumpow.

Jako **dar k Božemu dźeſcu** ſu we wudawarni Serb. Nowin dóſtacz knižki **ſ piſanymi wobraſami** a ſe ſerbſkimi ſchtuczkami

1. ſa ſtarſche dźěcži:

Scheſcherjaczk a ſcheſcherjawka.

2. ſa mjeńſche dźěcži:

Wobraſki ſa pěkne dźěcži.

Pěknych dźěcži wjeſele.

Druha pschiloha k czißlu 49 Serbskich Nowin.
Sobotu 4. dezembra 1915.

Moje

tunje hodowne pschedawanje

je ßo

schtwórtk 2. dezembra t. l. sapoczało.

Hacz runje ßu ßo płaczisny sa **wołmu, bawłmu a zidu** jara powyschiłe, je ßo mi poradźiło, sa hodowne pschedawanje wulku dźělbu

draſtnych tkaninow, zidźanych tkaninow,

bawłmjanych tkaninow kaž tež **žonjazeje draſty**

koſtumow — paletotow — mantlow — draſty — bluſow — ßuknojow — ſpódnich ßuknjow — raúſchich ßuknjow — raúſchich jakow atd.

wurjadnje tunjo nakupicz, ſo je mi móżno, je mojim wotebjerarjam po pomyßlnje najtuńſchich płaczisnach, sa hodowne dary ßo pschihodźaze, wotedacz.

Jan Jurij Pahn.

Schkit Boži.

Wójnſke modlitwy.

Seſtajał H. Imiſch, farar w Hodźiju.

Tele knižki hodźa ßo nětkole jako dar sa naſchich wojakow do hodownych poßylkow pschidacz. Dostacz

we wudawarni Serbskich Nowin.

Pschedźenak.

Protyka sa Serbow

na lěto

1916

je sa 25 pj. we wudawarni Serbskich Nowin dostacz.

Želesniski jězdny plan.

płaćazy **wot 1. oktobra 1915.**

S Budyschina do Rakez — Wojerez.

S Budyschina	5,15	7,50	9,20	11,58†	2,21	4,42	7,20	8,34
Ratarjez	5,21	7,56	9,26	12,04†	2,27	4,48	7,26	8,40
Židowa	5,25	8,01	9,31	12,09†	2,31	4,52	7,31	8,45
Mal. Wielkowa	5,31	8,07	9,38	12,15†	2,38	4,58	7,37	8,51
Radworja	5,40	8,17	9,48	12,23†	2,46	5,09	7,48	9,01
Khažowa	5,45		9,53		2,51		7,54	
Njeßwačidla	5,52		10,00		2,58		8,03	
Scheschowa	5,59		10,07		3,05		8,10	
Rakez	6,07		10,15		3,15		8,25	
Komorowa	6,14		10,22		3,22		8,32	
Sdžarow	6,21		10,29		3,29		8,39	
Hóska	—		—		—		—	
Kulowa	6,35		10,43		3,43		8,53	
Němzow	—		—		—		—	
do Wojerez	6,49		10,57		3,57		9,07	

† Jězdźi jenož na kóždym poßlednim dźeławym dnju kaž tež kóždu njedźelu a ßwjaty dźeń.

S Wojerez — Rakez do Budyschina.

S Wojerez	—	7,04	9,40 wot Wyßoka.	10,11	2,31			7,41
Němzow	—	—		—	—			—
Kulowa	—	7,19		10,26	2,46	5,20 wot Lubija.		7,56
Hóska	—	—		—	—			—
Sdžarow	—	7,33		10,44	3,00			8,10
Komorowa	—	7,40		10,51	3,07			8,17
Rakez	5,05*	7,48		10,58	3,17			8,30
Scheschowa	5,13*	7,54		11,04	3,24			8,37
Njeßwačidla	5,22*	8,01		11,11	3,31			8,44
Khažowa	5,31*	8,09		11,19	3,39			8,51
Radworja	5,41*	6,11	8,16	10,39†	11,25	2,01	3,45	7,46 9,00
Mal. Wjelkowa	5,53*	6,19	8,26	10,47†	11,35	2,10	3,55	7,54 9,10
Židowa	6,00*	6,26	8,32	10,54†	11,41	2,17	4,01	8,01 9,16
Ratarjez	6,05*	6,30	8,36	10,58†	11,45	2,21	4,05	8,06 9,20
do Budyschina	6,12*	6,36	8,41	11,04†	11,50	2,27	4,10	8,12 9,25

11,58 wot Lubija.

* Jězdźi jenož na kóždym poßlednim dźeławym dnju.
† Jězdźi jenož na kóždym poßlednim dźeławym dnju kaž tež kóždu njedźelu a ßwjaty dźeń.

S Khoczebuſa-Petershajna-Wojerez.

—	7,43	1,00	6,07	S Khoczebuſa do	9,00	12,23	5,30
—	8,45	1,37	6,45	„ Petershajna do	8,05	11,50	4,55
—	9,44	2,24	7.33	do Wojerez	7,08	11,02	4,07

Shorjelz—Barlin.

Shorjelz	4.00	6.10	7.40	11.24	1.04	4.08	6.22	9.13
Hórka	4.32	6.31	8.07	11.45	1.40	4.29	6.54	9.44
Běła Woda	5.14	6.57	8.43	12.11	2.18	4.55	7.34	10.24
Oslepo	5.24	—	8.52	—	2.28	—	7.44	10.34
Hróbk	5.37	7.15	9.04	12.29	2.41	5.13	7.58	10.48
Khoczebus	6.35	7.42	9.56	12.56	3.21	5.43	8.36	11.20
Barlin	9.04	9.30	12.30	2.44	5.55	7.30	11.20	—

Barlin—Shorjelz.

Barlin	—	—	6.55	10.35	12.20	3.10	3.15	10
Khoczebus	4.19	6.35	9.40	12.30	3.20	5.09	6.01	10.1
Hróbk	4.55	7.11	10.15	12.55	3.59	5.34	6.40	10.3
Oslepo	5.08	7.23	10.27	—	4.12	—	6.53	—
Běła Woda	5.22	7.36	10.38	1.14	4.25	5.53	7.07	10.5
Hórka	6 10	8.18	11.24	1.42	5.08	6.21	7.54	11.2
Shorjelz	6.44	8.49	11.56	2.07	5.42	6.46	8.28	11.5

S Shorjelza do Kohlfurta.

S Shorjelza	3,20	6,13	7,25	9,10	12,08	1,53	3,29	6,58 8,33
Do Kohlfurta	3,47	6,52	8,20	9,45	12,48	2.45	4,04	7,26 9,28

S Kohlfurta do Shorjelza.

S Kohlfurta	5,50	6,56	9,58		1,10	3,41	5,44	6,18	9,26 3,37
Do Shorjelza	6,45	7,34	10,40		1,50	4,18	6,24	6,53	10,05 4,12

S Falkenberga do Kohlfurta.

S Falkenberga			7,17	10,11	2,56	5,48	8,48
Ruhland		6,18	8,52	11,29	4,21	7,23	10,06
Czorny Khołmz		6,44	9,30	11,56	4,49	8,05	10,33
Wojerezy		6,55	9,52	12,17	5,02	8,15	10,47
Las		7,08	10,10	12,35	5,20		11,05
Delni Wujesd		7,18	10,21	12,46	5,30		11,16
Klětno		7,26	10,32	12,55	5,38		11,25
Hórki		8,20	11,29	1,48	6,18		12,12
Do Kohlfurta		8'55	12,06	2,22	6,53		12,47

S Kohlfurta do Falkenberga.

S Kohlfurta	3,55		8,30	—	10.30	1,03	7,05
Hórki	4,27		9,03	—	11,03	1,35	7,41
Klětno	5,10		9,34	—	11,50	2,29	8,31
Delni Wujesd	5,19		9,42	—	11,58	2,39	8,42
Las	5,29		9,52	—	12,07	2,51	8,53
Wojerezy	5,50	7,13	10,06	—	12,22	3,27	9,15
Czorny Khołmz	5,59	7,23		—	12,31	3 38	9,25
Ruhland	6,24	7,56		—	12,56	4,20	9,93
Do Falkenberga	7,48	10,04		—	2,10	5,30	11,22

S Hrodka do Hórki.

Bohema Klaka	II-III	II-IV	I-III	II-IV	I-III	II-IV	I-III	II-IV	I-III	II-IV	I-III	II-IV	I-III	II-IV	I-III	II-IV
S Hrodka	7.11	10,15	—	—	12,55	—	3,59	5,34	6,40			10,36				—
Sstepcho	7,23	10,27	—	—		—	4,12		6,53							—
Bubuje Wody	7,36	10,38	—	—	1,14	—	4,25	5,53	7,07			1 ,55				—
Ruczizy	7,53	10,54	—	—		—	4,43		7,25							—
Do Hórki	8,18	11,24	—	—	1,42	†	5,08	6,21	7,54			11,26				—

† Jězdźi jenož na kóždym poßlednim dźełanskim dnju w tydźenju.
†* Jězdźi kóždu ßobotu, ßrjedu, njedźelu a ßwjate dny.

S Wjelezina do Budyschina.

Bohema Klaka	2-4.	2-4.	2.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2. 4.	2-4.	2-4.
S Wjelezina	—	6,05†	8,28	—	11,53	—	3,06	5,25	7,25	—	—	10,24
Roswodez	—	6,12†	8,36	—	11,59	—	3,13	5,32	7,31	—	—	10,30
Budestez	—	6,18†	8,44	—	12,04	12,42†*	3,18	5,37	7,36	7,48	—	10,35
Djěžnitz	—	6,24†	8,50	—	12,10	12,52†*	3,24	5,43	7,42	7,58	—	10,41
Do Budyschina	—	6,31†	8,57	—	12,17	1,04†*	3,31	5,50	7,49	8,09	—	10,48

†* Jězdźi jenož ßobotu, ßrjedu, njedźelu a ßwjate dny.
† Jězdźi jenož na kóždym poßlednim dźełanskim dnju w tydźenju.

S Budyschina do Wjelezina.

Bohema Klaka	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.
S Budyschina	4,50†	—	—	7,14	10,47	1,18†*	2,06	4,39	6,41	8,34	9,41
Djěžnitz	4,58†	—	—	7,22	10,55	1,30†*	2,14	4,47	6,49	8,46	9,49
Budestez	5,05†	—	—	7,28	11,01	1,39†*	2,21	4,53	6,55	8,54	9,55
Roswodez	5,10†	—	—	7,33	11,06	—	2,26	4,58	7,00	—	10,00
Do Wjelezina	5,17†	—	—	7,40	11,13	—	2,34	5,06	7,07	—	10,07

† Jězdźi jenož na kóždym poßlednim dźełanskim dnju w tydźenju.
†* Jězdźi kóždu ßobotu, ßrjedu, njedźelu a ßwjate dny.

S Hórki do Hrodka.

Bohema Klaka	I-III	II-IV	II-IV	I-III	II-IV	I-III	II-IV	I-III	I-III	II-IV	I-III	II-IV	II-III	I-III
S Hórki			4,32	6,31	8,07		11,45	1,40	4,29			6,54		9,44
Ruczizy			4,53	—	8,27		—	2,01	—			7,14		10,05
Bubuje Wody			5,14	6,57	8,43		12,11	2,18	4,55			7,34		10,24
Sstepcho			5,24	—	8,52		—	2,28	—			7,44		10,34
Do Hrodka			5,37	7,15	9,04		12,29	2,41	5,13			7,58		10,48

S Shorjelza do Hórki.

Se Shorjelza			4,00	6,10	7,40		11,24	1,04	4,08			6,22		9,13
Do Hórki			4,32	6,31	8,07		11,45	1,40	4,29			6,54		9,44

S Hórki do Shorjelza.

Se Hórki	6,10	8,18	11,24		1,42	5,08	6,21	7,54			11,26			
Do Shorjelza	6,44	8,49	11,56		2,07	5,42	6,46	8,28			11,51			

S Biłłopizh-Halschtrow-Kamjenz.

S Biłłopizh	7,25	1,40	5,35 9,13
„ Halschtrowa	8,10	2,29	6,21 10,—
Do Kamjenza	8,34	2,56	6,45 10,25

S Kamjenz-Halschtrow-Biłłopizh.

S Kamjenza	5,45	11,30	2,04 7,02
Halschtrowa	6,17	11,58	2,30 7,36
Do Biłłopizh	7,03	12,44	3.15 8,27

Hedwiga swnd. Biehlowa

na kotolskej haßy 1 — pódla radneje pinzy a hodowny hermank na hermanku

porucza k pschedstejazym hodam

rudnohórske hrajki,

flanki swoblekane a njeswoblekane, **klankaze hlowy** s zelluloida, blacha a biskwita, s wloßami a bjes nich, :::

(pópy),

kupanske klanki s zelluloida a porzlina, **kharakterske, gumijowe, wolmjane a mjetanske klanki, czéla** wschěch wulkosczow, **kolebanske a sgratowane konje** s drjewa a s kožu, **wosy, mjecže, flinty, bubony a helmy,** dale **klankaze stwy, kuchinje, klamarnje, rěsniske klamy, twjerdzisny, wojerske straže, konjenzy** atd., **sabawjenske hry** a **wobrasate knižki** w najwjetschim wubjerku.

Smolerjec knihićišćerńja

w Budyschinje w serbskim domje

knihi, sliczbowanja, visitne a pscheproschenske khartki, sastojnske formulary, wustawki, blidne spěwy atd.

we wschěch rěczach derje a tunjo czischczi.

Dalokoreczak czißko 687.

Wumělski mjedowy pólver.

pólver k pschihotowanju 4 puntow wumělskeho mjedu, měschk po 30 pj. pola

dr. **Roebera**

w Germania-drogowni na bohatej haßy 27.

Serbski musej

wotewrjeny kóždu 1. a. 3. njedzalu měßaza wot ½11—12 hodzin.

Serbske a němske spěwarske

su doskacz we wudawarni Serb. Nowin.

Spěwarske,

serbske a němske,

jednorje hižo po 2 a 3 hr. a woßebnje do czelazeje koże

swjasane hižo po 6 hacz do 10 hr. su na pschedań

we wudawarni Serb. Nowin.

Sa naschich wojakow

żiwotowe wobwjaski, czopke spódnje kholowe dale wulki wubjerk

flanellow; lamy a połlamy,

blusow, jakow, koschlow a schórzuchow

wscheje druzziny

kostumskich żuknjow a barchentowych żuknjow, jakow a koschlazych barchentow,

bělych a pißanych

po tunich placzisnach.

W. Häcker.

Woßebita pschedawarnja wolmjanych :: :: a bawlmjanych tworow. :: ::

Salozena 1852.

Draždźanska banka

Akzijowy kapital 200 milijonow hriwnow
Reservy 61 milijonow hriwnow

Wschě bankowe skasanki ßo ſ pschihódnymi wumĕnjemi atd. wuwjeduja.
K ſadanjenju ßo pjenjesy pschijimuja.
Konto-korrentowy a scheckowy wobkhód.
Na bórſowe hódnoſtne papjery ßo pjenjesy požčžuja.
Hódnoſtne papjery ßo bjes ſtracha khowaju a ſarjaduja.
Pſched wohnjom a paduchami wĕſte khamorowe kaſchčžiki ßo w naſchej worzlowej komorje pſchenajeja.
We wſchĕch pjenježnych naležnoſčzach ßo ſprawnje rada dawa.

Draždźanska banka wobkhodne mĕſtno w Budyſchinje
pſchi žitnych wikach — Telefon 551.

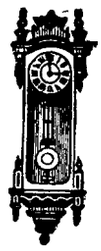

Kóždy, kotryž chze ßebi **dobry a tuni czaßnik** kupicź, abo kotryž chze ßebi jón **porjedžicz** dacź, njech dže k czaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na ſwonk. lawſkej haßy 5.

Jencz pſchedawa a porjedžuje, ſa ßwoje dźĕło ſprawnje rukujo. — **Proſchu, ßebi moji wukładne wokno, ſ płaczišname wupołożene, wobhladacź.**

Kuchařki, ſtwinſke a ßłužobne holzy, mlokowe holzy, hródźne džowki, holzy k ßwinjom, wotroczkow, ßrĕnkow, rólnych pohonczow wolazych a džĕlačerſke ßwójby pyta hnydom pſchiſtajerka **Görlichowa** na ßukelnſkej haßy 1 na rózku khĕžorſkeje dróhi w čžrijowni knjeſa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

Viſitne khartki

čžiſchčži ſpĕſchnje a tunjo

Ssmolerjez knihičziſchčetnja

O. Osswald

porucža w najlĕpſchich družinach

ſchtrympy a ſoki,

mantle ſchtrykowane

a žonjaze jaki,

kapiczki, ſpódnje

rukajzy, taille

Woßebne rukowate lazy

we wulkim wubjerku.

Džĕczaze ſpódnje wobleczenja, trikotaže kóždeje ſchĕrje na ſkladže.

Chenillowe rubiſchcža

we wulkim wubjerku.

Czopku ſpódnju draſtu

ßamßneho wudźĕłka

ſa naſchich wojakow we wójnje.

Steinstrasse 7

Sserbſke a němſke

ſpĕwarſke

jednore a najwoßebniſche,
ßu po tunich płaczišnach na pſchedań
we wudawarni Serbskich Nowin.

Nětko je najwjetſchi czaß

ßo wo dobroſczi a tunjoſczi mojich

Draniſkich
trajnje ßo tepjazych khachlow

pſcheßwĕdczicź ſ kotrychž mam wulki ſklad wſchĕch wulkoſczow kuloſtych a ſchtyrirózkatych, czornych a emaillowanych.
Wobhladanje bjes kupenja je dowolene.
Žadajcze ßebi ſapißy ſ nowymi pokaſkami.

Kótkojte khachle ſ lateho želeſa a worzloweho blacha, kanonſke khachle a pſchißkuſchki, kužiſke wódne pónoje
we wulkim wubjerku.

Pawoł Walther,

Sakožk 1881 **na khĕžorſkej dróſy 4.** Telefon 599

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawař Marko Smoleř.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Na nawołki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na łuwskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot maleho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wjedor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 50. Sobotu 11. decembra 1915. Lětnik 74.

Rosprawa němskeho generalneho staba.

9. dezembra.

Na wječornym wojownischczu ßo na wschelakich městnach fronty žiwje mjes artilleriju wojowasche, woßebje w Flandernskej a na hórzy 193 k dołhemu ranja wot Souaina. Jene franzowske lětadło je ßo k połodnju wot Bapaume nusowało, k jemi sleczicz; lětarjej staj ßo sajaloj.

S ruskeho wojownischcza njeje niczo powjedźicz, khiba so ßu tu a tam patrouille mjes ßobu wojowale. Na balkanskim wojownischczu ßo k połodnju wot Plewle, Ssjenizy a Ipoka s wuspěchom dale wojuje. Djakowu, Dibru, Strugu a Ochridu ßu Bołharjo wobßadźili. Wojowanje nad Wardarom pschihódnje dale dże.

10. dezembra.

Na wječornym wojownischczu ßu ßo franzowske nadběhi s ruczńymi granatami pschecźiwo naschemu nowemu stejischczu na hórzy 193 k dołhemu ranju wot Souaina wotpokasale.

Hewak ßo pschi wětrojtym deschczowym wjedrje njeje niczo podało.

Na rańschim wojownischczu njeje niczo noweho.

Na balkanskim wojownischczu je wójsko generala s Koeweßa poßlednjej dnjej něhdże 1200 jatych sebrało.

Pola wójska generala s Gallwitza njeje ßo niczo pscheměniło.

Bołharjo ßu k połodnju wot Strumizy Jendźelczanam 10 kanonow wotewsali.

Najwyschsche wójskowe wjednistwo.

Rosprawa awstriskeho generalneho staba

wot 9. dezembra powě: Na ruskim wojownischczu njeje woßebitych podawkow było.

Na italskim wojownischczu ßu Italszy pola Gorizy dalsche nadběhi bjes wuspěcha cźinili. Tajke nadběhi ßo pola Oßlawje, hory San Michele a pola San Martino wotrasychu. Pola Dołow (k krótkemu wjeczorej wot Tolmeina) naschi wojazy ßwoje stejnischczo połěpschichu, kruch njepschecźelowje fronty dobywschi. W połodnischej Tirolskej italska artillerija do jenotliwych stejischczow naschich wobtwjerdźenych městnow pola Lardara a Rivy tšelesche.

Na balkanskim wojownischczu ßu ßo k połodnju wot Plewlja cźornohórske cźrjódki rospjeschike. W namjesnej krajinje k połnozy wot Beranow ßmy lěwe kschidło Cźornohórzow nusowali, zofacź. Tež wojowanje pschecźiwo njepschecźelowemu prawemu kschidłu je wuspěschne było. Na hórkach k wjeczorej wot Ipeka ßmy ßerbske sadnje wotdźělenja cźißli. Wczera je ßo něhdże 1000 muži sajako.

Jedyn s naschich podmórskich cźołkmow je 7. dezembra dopołdnja pschi Drininým saliwje albansku motorsku płachtatu łódź. na kotrejž bě 30 ßerbskich wojerskich cźeknjeńzow s tšelbami, schtyri kanonami a muniziju, sadźerżał a do Cattara dowjesł. B.

Wjelepscheradnizy w Cźechach.

Dla wjelepscherady ßu khěžorstwoweho sapółkanza a fabrikskeho woßbedźerja dr. Kramarja, khěžorstwoweho sapółkanza dr. Raschina a Wylema Cźerwinku, sekretara Prażskich „Narodnych Listow" hižo psched někotrymi měßazami sajeli. Nětko ßu też jich samoženje sebrali. K wußudźenju hischcze njeje doschło. B.

Bołharska wójskowa rosprawa

wot 8. dezembra praji: Naschi wojazy Franzowsam na Wardarowymaj brjohomaj ßlěduja. Ssmy Demirsko-Kapuske żelesniske sastanischczo wobßadźili a 12 kilometrow k ranju wot tam stejimy. Naschi wojazy ßu wjeß Grabizu s tšjoch stron wobstupili. Tu k horzemu wojowanju dóńdże, kotrež hacź do połnozy trajesche. Jena s naschich kolonnow ßo do jeneho franzowskeho bataillona pola wßy Petrosa, k połodnju wot Hudowskeho żelesniskeho sastanischcza da a jón s bajonetowym nadběhom rostscheschka. Wona ßo dospołnje jeho lěhwa smozowa. Naschi k połodnju wot Strumizy wojowazy wojazy ßu k połodnju wot Kosturina postupowali. Woni Franzowsow a Jendźelczanow po zykej froncze nadpaduja, 114 Jendźelczanow je ßo sajako, 2 kanonje, 2 munizijskaj wosaj a 1 maschinska tšelba ßu ßo sebrake. S njemdroscźu ßo wojuje.

Nasche s Kichewa a Monastira k Ochridże postupowaze kolonny ßu do Ochridskeje runiny dele stupake a ßu město Ochridu wobßadźike. Pschi ßerbsko-cźornohórskej mjesy ßo hromady dobytka pola Djakowy dale sběraju. 18 kanonow, 100 muniziskich wosow, 15 automobilow, 4 wosy s wójnskej potrjebu atd. ßu ßo sebrake. B.

Zofanje schtworoswjaskoweho wójska.

Wójnski dopißowař Magrini 8. dezembra se Salonikia telegrafowasche: Cźischcź Bołharow na jendźelsko-franzowsku frontu je ßylnje pschibjerak. Woßebje cźeźki je cźischcź na dwórnischczo w Strumizy s wohroženjom franzowskeje linije. Dokelź ßu Bołharjo hižo prjedy Monastir wobßadźili, njehodźi ßo stejischczo Jendźelczanow a Franzowsow dlěje dźerżecź, a tuczi dyrbjachu ßebi na zofanje myßlicź. Wójnska potrjeba je ßo wot Demira Kapua wróczo wsaka. Też s dwórnischcza w Strumizy je ßo wójnska potrjeba wotwjeska. W lazaretach w Dźewdźelach leżazy franjeni ßu ßo do Saloniki dowjesli. Pola Walandowa ßo wojuje. Do Salonikia wjele ßerbskich cźeknjenzow s Dźewdźelow pschikhadźa. B.

Położenje schtworoswjaskoweho balkanskeho wójska.

Wójnski dopißowař Magrini italskim nowinam „Secolo" powě: Sserbskemu korpsej pod wyschkom Waßiczom je ßo poradźiło, njedźiwajcy ßylnych bołharskich nadběhow Reßnu doßahnycź a hórski pschekhód sakitacź. Położenje Franzowsow je, dokelź je wscha nadźija na podpjeru wot Sserbow saschła, jara straschne. Franzowsoju ßu ßo na Demirkapu wróczo scźahnyli, hdźež hory a hórske pschekhody dobre sakitanske stejischcza poskicźeja. Hacź dotal je ßo 150,000 Jendźelczanow a Franzowsow na kraj wußadźiło, s kotrychž je 30,000 w Salonikiu wostako. Położenje schtworoswjaskoweho wójska budże kritiske, jeli so hnydom wulke poßylnjenja njedóńdu. Počzinaju spósnawacź, so je nusno, balkansku expediziju spuscheźicź. B.

Cźornohórska wójskowa rosprawa.

5. dezembra njepschecźel nasche pschedstraże pola Cźerescha a Plewlja nadpadowasche. Se saßakloscźu napschecźo stejo ßo nasche wotdźělenja zyły dźeń dźerżachu, so bychu ßo potom na hłowne sakitanske stejischczo wróczo scźahnyli. Dźiwajo na powschitkowne położenje dyrbjachmy Djakowski wokrjeß wopuschcźicź. Na druhich frontach njebě żaneho pscheměnjenja.

Rano 6. dezembra dwě awstriskej lětadle nad Zetinjom pschelecźeschtej a 8 bombow dele cźißnyschtej. Jenoż mało schkody je ßo s nimi naczinilo. Jena bomba na tennisowe město jendźelskeho póßłanzstwa, druha na sahrodźinu kromu franzowskeho póßłanzstwa padże a někotre woknowe schkleńzy rosbi. Kral Mikławsch hnydom do wobej póßłazstwow pschińdże, so by franzowskeho a jendźelskeho póßłanza wopytak. B.

Bombardement na San Giovanni di Medua.

Po powjescźi s cźornohórskeho hłowneho města Zetinja je 4. dezembra rano eskadra awstriskich wójnskich łódźow, wobstejaza s jeneho kschižaka a ßydom saniczakow torpedowych cźołkmow, San Gio-

vanni di Medua wobtſělała. Dwě parnej łódźi, mjes nimaj jena italſka, ſtej ßo potepiłej, runje tak 10 cžornohórſkich płachtatych łódźow ſe żiwnoſczu. Jedyn franzowſki podmórſki cžołm je ßo pſchi brjoſy bliſko Bojany roſtſělał a mużſtwo ßo ſajało. B.

Italſki mały kſchižak ßo potepił.

Awſtriſki łódźſtwowy komando je 8. dezembra woſjewił: Jedyn ſ naſchich podmórſkich cžołmow je 5. dezembra dopołdnja w 10 hodźinach pſched Valonu (pſchi albanſkim brjoſy) jedyn mały italſki kſchižak ſ dwěmaj wuhenjomaj potepił. B.

Kral Konſtantin wo ſtejiſchczu Grichiſkeje.

Wójnſki dopißowaŕ Londonſkich „Times“ je ſ grichiſkim kralom Konſtantinom roſrěčenje měł. Kral praji, ſo chże Grichiſka nětkole wot dweju wójnow wotdychnyć. Wón ßebi wo kóždu płaćiſnu pſcheje, ſo by Grichiſka pod hubjenſtwom europiſkeje wójny ßobu njeczerpiła. Sſwojim wojakam mohł jenoż marſchěrowacź dacź, hdy by exiſtenza kraja na hraczkach ſtała. Wón je ßo ſtajnje ſalubjał, ſo Grichiſka pſchecźiwo ſchtworoſwjaſkej ſłych wotmyßlenjow nima, hacź runje ſ nim woßobinſzy ſłě wobkhadźeja. Położenje Grichiſkeje něka̍ki riſiko njedowoli. Schtworoſwjaſkowa balkanſka politika njeje doſcź jaßna. Hdy budźiſche ßo Grichiſka ſchtworoſwjaſkej pſchiſamkła, a tutón by poſdźiſcho wobſamknył, mjenje ßylnje na Balkanje wuſtupowacź a ßo wróczo ſczahnyć, potom by ßo Grichiſkej ſeſchło każ Belgiſkej. Grichiſka je hižo ſe ßwojej ſwólniwoſczu ßwoju neutralnoſcź ſpuſchczika a ßo móżnoſczi wuſtajiła, ſo Němſka a Awſtriſka ſ podomnymi żadanjemi, każ ſchtworoſwjaſk, pſchińdźetej. Grichiſko-ſerbſke wucźinjenje jenoż ſa tón pad płaczi, ſo Bołharſka jene ſ teju ßama nadpadnje. Pſchi nětcziſchich wobſtejnoſczach budźiſche pomoz Grichiſkeje ſa Sſerbiju lědma wjele hódna była, tola dwaj krajej budźiſchtaj ßo wupuſczikoj. Kral wobkrucźeſche, ſo mjes Grichiſkej a Bołharſkej żaneho wucźinjenja njeje. Schtworoſwjaſk njetrjeba ßo niczeho ſteho wot Grichiſkeje bojecź, tola ta ßo njemóże ſwjaſacź, doniż program njeſnaje, kotryż je ſchtworoſwjaſk ſa ßebje naſtajił.

W roſrěčenju ſ dopißowarjom New-Yorkſkich nowin „Aſſociated Preß“ w Athenje je kral prajił, ſo njeje żaneje pſchicźiny, ßebi na to myßlicź, ſo by Grichiſka chzyła ſchtworoſwjaſk Němſkej pſcheradźicź. Grichiſka neutralnoſcź je ßo hižo tak daloko hacź móżno wupſcheſtrěła. Wón ßam je ßo woßebinſzy ſwjaſał, ſo grichiſke wójſko ſchtworoſwjaſkowe wójſko njenadpadnje, jeli ſo ſchtworoſwjaſk ßlubi, ſo, jeli ſo by ßo jeho wójſko pſches grichiſke mjeſy wróczo ſczahnyło, jo ſ łódźemi wotwjedźe a ſo ßo balkanſka expedizija ſkónczi. Wjazy hacź to, wón njebudźe cźinicź. Wón ßwoje wójſko wot Salonikia a wot mjeſow wróczo njewoſmje a njedowoli, ſo ßo Grichiſka ſ naßylnoſczu abo liſchczenjom wot ßwojeje neutralnoſcźe wotwjedźe.

Grichiſki kral je tež roſrěčenje ſ dopißowarjom Londonſkeho „Daily Telegrapha“ měł. Tutenu je wón rjekł, ſo by ßo, hdy bychu Bołharjo, Němzy a Awſtriſzy ßłabe ſchtworoſwjaſkowe wójſko pſches grichiſke mjeſy ſahnali, Grichiſka druha Pólſka ſcźiniła. Schtworoſwjaſk na Balkanje niczo njewucźini, khiba ſo wón ſ najmjeńſcha 400,000 muži ßylne wójſko póſcźele. Jeli ſo ßo tajke wójſko njepóſcźele, budźe Grichiſka ſcźěhwki ſ teho ſacźuwacź. —

Hdyż ßo dopißowaŕ woprascha, ſchto by Grichiſka cźiniła, hdy by ſchtworoſwjaſk k naßylnoſtnym naprawam pſcheſchoł, kral wotmolwi: „Bychmy wſchudźe w ßwěcźe pſchecźiwo temu proteſtowali, ſo ßo naſche prawa ſranja. Budźemy ßo, dokhoż budźe móżno, paßiwnje pſchecźiwjecź, ſo njebychmy k wuſtupjenju nuſowani byli, kotreż by ſa ßwobodu a ſboże grichiſkeho luda ſe ſchkodu było.“

„Jeli ſo ßo tale politika njebudźe ſdźerżecź móz?“ ßo dopißowaŕ woprascha.

„Potom Grichiſka ßwoje wójſko wotbróni“, kral wotmolwi, „a budźe wocźakowacź, kak podawki wotběża. Schto mohła Grichiſka hewak cźinicź“. B.

Jednanje mjes Grichiſkej a ſchtworoſwjaſkom.

Reuterez telegrafowaŕnja powě: Dwaj offizěraj grichiſkeho generalneho ſtaba ſtaj do Athena pſchiſchłoj, ſo byſchtaj ſ jendźelſkej wojeŕſkej wyſchnoſczu nadrobnoſcźe ſrěčenja mjes ſchtworoſwjaſkom a Grichiſkej ſrjadowakoj. B.

Rosprawa franzowſkeho generalneho ſtaba.

5. dezembra Bołharjo naſch pſchedmóſt pola Demira Kapua nad Wardarom ßylnje nadběhachu. Nadběh ßo doſpołnje wotraſy. Dopołdnja 6. dezembra bě na froncźe ſměrom. B.

8. dezzembra je ßo ſcźěhowaza rosprawa wudała: Njepſchecźelowemu poſpytej, pola kupy k połodnju wot Urxkuella Dwinu pſchekrocźicź, ßo ſ tſěleńzu ſ druheho brjoha ſadźěwa. Naſcha cźeżka batterija němſke lětadło pola Merzendorfa k ſemi ſlecźicź da. Pſchi dalſchim bombardemencźe w tejle ſtronje ßo cźeżke rosbuchnjenje ſta, kotreż najſkerje ſ wupuſcźenjom tuteho lětadła ſwißuje. B.

Wójnſka rada w Pariſu.

General Joffre je ßo ſa roskaſowarja wſchěch, tež we wukraju wojowazych franzowſkich wójſkow pomjenował. Pod jeho pſchedßydſtwom je ßo póndźelu w Pariſu prěnja wójnſka rada ſchtworoſwjaſkarjow wotměła. Pſchi njej ßo ruſki general Żilinſki, italſki general Porro a ſerbſki wyſchk Stefanowicź wobdźělichu. Tež Jendźelſka a Belgiſka ßo ſaſtupowaſchtej. B.

Sa Joffrowheho pomoznika woßebje pſchi wodźenju na froncźe pſchecźiwo Němſkej, je ßo general Caſtelnau pomjenował. B.

Rosprawa ruſkeho generalneho ſtaba

wot 7. dezembra powě: Pola měſtacźka Krewa k dołhemu ranju wot Wilije ßmy jene njepſchecźelowe lětadło dele tſělili a lětarjow ſajeli.

Pola wßy Janowki (9 kilometrow k dołhemu ranju wot Bucźaza w Galiziſkej) je njepſchecźel pod ſchkitanjom ßylneje artillerije ſpytał poſtupowacź, wón pak ßo na Pjelawu wróczo cźißny. Teho runja njepſchecźel podarmo ſpyta, ßo do naſchich wojakow pola wßow Jaßlowiz a Panſchewki (15 kilometrow k krótkemu ranju wot Bucźaza) dacź.

K ranju Swentenſkeho jěſora (k połnozy wot Wilije) pola wßy Cebrowa (22 kilometrow k dołhemu wjecźorej wot Tarnopola) naſchi wobhonjerjo ſ wuſpěchom dźěłachu. S druhich frontow njeje niczo powjedźicź. B.

Pſchihoty ruſkeho nadpada na Cźernowiz?

Wuheŕſke nowiny „Az Eſt“ ſ Bukareſta 7. dezembra powjedźa: Wot wcźerawſcheho dnja je pſchiſtaw w Reni nad rěku Dunajom ſawrjeny, dokelż ßo tam nowe wójſkowe wotdźělenja wocźakuja. Barne łódźe, kotreż ßu ſ Galatza do Renia wotjěłe, njejßu ßo wrócźiłe. Wcźera w nozy w 2 hodźinomaj tſi ruſke wójſke łódźe wot Renia do Kilije wotjědźechu.

W bliſkoſczi Dunaja ßu Rußojo wulke ſkłady munizije ſakożili. Ruſzy offizěrojo ßu prajili, ſo budźa Rußojo ſa něktore dny Cźernowizy nadběhowacź. Awſtriſko-wuheŕſke wójſko wulke poßylnjenje doſtawa.

S Tulki ßo powjedźe, ſo je ßo bliſko wßy Patlangeanzy wulki ſkład munizije pſchiprawił. Njedźelu wulka ruſka transportſka łódź pſchijědźe, komandant ßebi ſkłady wobhladowaſche a potom dale do Renia wotjědźe. Mjes Jßmailom, Reniom a Patlangeanzu njepſcheſtawajźy ruſke transportſke łódźe jěſdźa.

Wot tſjoch dnjow je ßo wobkhad po żeleſnizy ſ Ruſkeje pſches Ungheni pſchi rumunſkej mjeſy ſaſtajił. Pódla teho je ßo teleſonſki a telegrafowy wobkhad ſ Beßarabſkej pſchetorhnył, tak ſo wo dalſchim ſhromadźenju ruſkeho wójſka pſchi rumunſkich mjeſach żanych powjeſczow wjazy njepſchikhadźa. Rußojo ſe ſpěchom na wutwarje Reniſko-Jßmailſkeje żeleſnizy dźěłaju. 10,000 wojakow je ßo temule dźěłu wotpóßłało. B.

Żar a trónſki naßlědnik pſchi pólnym wójſku.

S Żarſkeho Ssela ßo 8. dezembra powě: Żar je ßo ſ pſchewodom trónſkeho naßlědnika k pólnemu wójſku podał. B.

Shromadźenje ruſkeho wójſka pſchi ſchwedſkich mjeſach.

Pſchi ſpoczatku wójny je ruſke knjeżerſtwo zyłe wójſko ſ Finnlandſkeje wſało. Nětkole je wono na wopak ſaßo wjele wójſka w Finnlandſkej ſhromadźiło. Finniſke kaſarny ßu połne wojakow. Wojazy ßu jara derje wuhotowani. — Sańdźeny tydźeń je telegrafiſki wobkhad mjes Ruſkej a Schwedſkej pſchetorhnjeny był. B.

Revoluzionarne hibanje w Jndiſkej.

Reuterez telegrafowaŕnja ſ Lahore w Jndiſkej powě: Tudomneho agenta alliancekeje banki ßu w Simle ſkónzowali. Lahore je ßrjedźiſchcźo ludoweho hibanja ſa njewotwißnoſczu w połnóznej Jndiſkej był. Sa cźaß wójny je tam woſpjet k krwawnym njeměram na drohach doſchło; ras bě měſto w ruzy organiſowanych ſběżkaŕſkich cźrjódow. B.

Poražeńje Jendźelcźanow pola Ktesiphona.

Jendźelcźenjo ꝛu blisko Bagdada w Arabskej poražeńje poczerpili. Statny sekretar ſa Indisku, Chamberlain, w delnim ꝛejmje praji, ſo ꝛu Jendźelcźenjo pola Ktesiphona 643 morwych ſhubili, 3330 je ꝛo ſraniło a 594 ꝛo ſhubiło. Po poſlednich powjeſcźach je ꝛo pola zoſanja mjenje dyžli 300 muži ſhubiło. Chamberlain ſ pſchipósnawazymi ꝛkowami wo dźerżeńju wojakow rěcźeſche. V.

Preſident ſjednoczenych ſtatow polnózneje Ameriki pſcheczińwo Němſkoamerikanſkim.

Powjeſcź preſidenta Wilſona na kongreß ſ wótrymi ꝛkowami wo komplottach w ſjednoczenych ſtatach rěczi. Wilſon drje Němſku direktnje njewinuje, ſo je ſa komplotty ſamolwita, tola ſ powſchitkownymi wuraſami na nju pokaſuje. Preſident praji: „Dyrbju bohužel ſdźělicź, ſo ꝛu ꝛo najcźeżſche hroženja pſcheczińwo ludowemu měrej a pſcheczińwo bjeſſtraſchnoſczi mjes naſchimi ꝛamꝛnymi mjeſami wuprajiłe. K mojemu wobžarowanju dyrbju rjez, ſo měſchczenjo, kotſiž ꝛu ꝛo pod druhej khdrhoju narodźili, tola ꝛo do amerikanſkeho ſtatneho ſwjaſka pſchijeli, nahladnoſcź a knježerſtwowe dobre mjeno wohanjachu a nſchu induſtriju ſaniczicź ſpytachu, hdźež měnjachu, ſo to w intereßach jich wjecźiwoſcźe leži, ſo woni ſpytachu, do knježerſtwa bicź a naſche politiſke prózowanja wukrajnym plecźiſnam podſtajicź. Hacź runje je liczba tychle woꝛobow pornjo druhim zuſym pſchiczahowarjam ꝛnadna, je wona tola ſjednoczene ſtaty k raſnym ſakońſkim naprawam nuſowała. Amerika njeje ženje woczakała, ſo bychu ꝛo mužoja němſkeho rodu, kotſiž ꝛwoje poddanſke pſchißluſchnoſcźe dopjelnjejo telko ꝛwobodnoſcźe wuživaju, ſe ſlymi wotmyßlenjemi pſcheczińwo knježerſtwu a ludej wobroczili, kotrež je jich powitało a ſeživiło. Preſident kongreß napomina, ſo by ſakonje wudźěłał, kotrež doꝛahaze rukowanje pſcheczińwo tutemu ſlemu dawaju. Tajke ſ roſꝛahłoſczu a bjeſꝛwěrnoſczu napjelnjene kreatury dyrbja ꝛo ſniczicź. Dale ꝛo w powjeſczi praji: Bych chzył, ſo mohło ꝛo rjez, ſo ꝛu ꝛo jenož někotſi mužojo ſ wopaczꝛnymi ſaczuczemi k poddanoſczi k knježerſtwam, pod kotrymiž ꝛu ꝛo narodźili, ſawjedli a ſo ꝛu mylne ſroſumjenje ſaꝛadow tuteho kraja ſawinowili. Ale wjele mjes nimi a mnoho woꝛobow we wukraju je, hacź runje ꝛu ꝛo w ſjednoczenych ſtatach narodźili a ꝛo wocźahnyli, ꝛo tak daloko ſabyło, ſo ꝛwoju ſympathiju ſ tej abo druhej ſtronu we wulkim europiſkim konfliktu nawalnje wuražeja a ꝛamo tak daloko dźěchu, ſo bjeſꝛwěrnoſcź prědowachu. Njemóžu wo druhich rěczecź, tutych njenaſpomniwſchi, ſo bych ſaczucźe po hłubſchim poniženju a pohórſchku na ſjawne njepſchinjeßł, kotrež dyrbi kóždeho wótcźinza napjelnicź, hdyž ꝛebi na tele wězy a njekhwalbu pomyßli, do kotrejež ꝛu naß tucźi ludźo pſchinjeßli.

Preſident na to neutralnu politiku ſjednoczenych ſtatow roſkładowawſchi praji: Sapuſcźaza wójna dyrbi ſamjeſowana woſtacź. Dźěł wulkeje ꝛwójby ludow dyrbjeſche měrowy proteſt ſdźerżecź, hižo teho dla, ſo by ꝛo powſchitkownemu hoſpodarſkenu ruinej ſadźěwało.

Wo Monrowej doktrinje, to rěka wo ſaꝛadźe, ſo ma Amerika jenož Amerikanſkim ꝛkužicź, preſident praji: Njepowalnje ꝛo jejneho ducha dźerżimy. S Mexikanſkej ꝛmy pruhu na to wobſtali.

Wo wſchoamerikaniſmje preſident praji: Runje dokelž ꝛebi njewobcźeżene roswicźe a njemylene knježerſtwo po ꝛwojich ſaꝛadach wo prawje a ꝛwobodźe żadamy, ꝛmy my pſcheczińwo temu, ſo by ꝛo něchtó, njech by ſ kajkeježkuli ſtrony było, do naſchich nahladow tykał. Nochzemy ꝛane **ſtejaze wójſko** wudźerżecź, khiba we wobꝛahu, kotryž ꝛebi naſche potrěbnoſcźe w měrnych a wójnſkich cźaꝛach żadaju.

Preſident potom na nuſnocź doſcź wulkeho wikowanſkeho ſtatwa pokaſuje. Najwjetſchi cźaß je, ſo ꝛebi ſjednoczene ſtaty ſ wikowanſkim ſtatwom ꝛwoju wikowanſku njewotwißnoſcź ſaꝛo dobudu.

Wilſonowe wupady pſcheczińwo amerikanſkim Němzam ꝛu w Němſkej najwjetſche roshorjenje ſbudźiłe. Pſchi nětcźiſchich wobſtejnoſcźach wſchak Němſkej mózno njeje, ꝛebi teho dla wot ſjednoczenych ſtatow doſcźcźinjenje żadacź. V.

Pſchecźe ſjednoczenych ſtatow polnózneje Ameriki.

Knježerſtwo ſjednoczenych ſtatow polnózneje Ameriki je němſkemu knježerſtwu pſchecźe wuprajiło, ſo byſchtaj ꝛo wojeriſki attaché a namórſki attaché pſchi němſkim póßlanzſtwje we Waſhingtonje wotwołałoj. V.

Nowe ſchkitanje pſcheczińwo podmórſkim cźołmam.

S New-Yorka ꝛo piſche: Bitwiſkej łódźi cźißło 43 a 44, kotrejuž twar je ꝛo ſapocźał, zyle nowe ſchkitanje pſcheczińwo nadpadam podmórſkich cźołmow doſtanjetej, kotrež pak ꝛo krucźe tajne dźerżi. 3000 namórſkich wojakow łódźerńju ſtražuje. V.

Wußwojenje běrnow.

Zentrala ſa wobſtaranje běrnow Mainzſkeho kommunalneho ſwjaſka woſjewja, ſo ꝛu njepſcheſtawaze wobcźeżnoſcźe pſchi wobſtaranju běrnow w Mainzſkim kommunalnym ſwjaſku k ſakoženju mjenowaneje zentrale dowjedźe. Dokelž njebě mózno, ſ wokolnoſcźe Mainza běrny doſtacź, je ꝛo ſa nimi ꝛlědźiło a ꝛo pſchi tym wurjadnje wulke ſkłady namakałe. Wone ꝛu ꝛo po wukaſu ſwjaſkoweje rady wußwojiłe. Tak je żandarmerija w jenym Mainzſkim pſchedměſcźe 3000 zentnarjow namakała, mjes tym ſo bě prjedy tamniſche gmejnſke ſarjadniſtwo ꝛamo nuſowane, ſa wojeriſke ꝛwójby běrny ſe ſwonkownych ſtron kupowacź. Podobnje je też w druhich gmejnach we wokolnoſcźi Mainza było. Żandarmoju ꝛu huſto wulke ſkłady w pinzach naſchli, kotrež ꝛo ſ zyła njeꝛu wyſchnoſcźi prjedy woſjewiłe. V.

Poniženje butrowych płacźiſnow.

Po wukaſu ſwjaſkoweje rady ꝛu ꝛo butrowe płacźiſny ſa wjecźornu Pruſku, Schleswig-Holſteinſku, ſa dźěł Braniborſkeje, Köſlinſki, Stettinſki a Stralſundſki wokrjeż poniżiłe. Sa wokolnoſcź Barlina, dźěła Braniborſkeje provinzy a druhe dźěle Pruſkeje poſtajene płacźiſny hacź na dalſche woſtanu. V.

W ſakſlim ꝛejmje

ſtachu ꝛo ſańdźenu wutoru wólby do wubjerka ſa ſtatny dołh. Potom ꝛo knježerſtwowa pſchedkoha roſpominaſche, kotrež ſarunanje pſcheměni, kiž ꝛo ſa konje wupłacźi, kotrež ꝛu na ſahorjenje moſhow, a ſa krutwy, kiž ꝛu na pokhromu padłe. Sarunanje dyrbi ꝛo po tejle pſchedkoſy po wſchědnej hódnoſcźi padnjeneho ſkoczeźa wobliczicź, njedźiwajo na to, kelko je ſkoczo na hódnoſcźi pſchi khoroſcźi ſhubiło. Pſchedkoha pſcheńdźe najprjódzy do deputazije. Ratarjo móża ſ njej ſpokojom bycź.

Schtwórtk ꝛo ſtatne pjenjeſy ſa potrěbnoſcźe evangelſkeje a katholſkeje zyrkwje pſcheczińwo hłożam ſozialdemokratije pſchiſwolichu. Pſchi tejle ſkładnoſcźi ꝛo pſchezo dołhotrajaze roſpominanja roswiwaja. Też tónle ras ꝛo dlěſche rěcźe dźerżachu. Wſchelazy wuſběhowachu podźěł naſcheho wukubkanja na wuſpěchach pſchitomneje wójny. Konſervatiwny ſapóßłanz duchowny Oertel wobroczi ꝛo pſcheczińwo porokam, kiž njedawno ſe ſtrony jeneho nazionalliberalneho wukhadźachu, ſo duchowni w ꝛwojich prědowanjach wójnu ſa Božu prut a Božu ꝛud pſchedſtajeju. Naſch rěcźnik ſnapſchecźiwi, ſo je wójna Boże dopuſchcźenje, kiž ma cźłowjeſtwo k pokucźe a polěpſchowanju wodźicź, a teho dla ma duchowny pſchi tak wjele ſrudobje, ꝛylſach a domapytanju na Boże pucźe a Boże wodźenja pokaſowacź.

Potom pſchihkoßowachmy mjes druhimi żadankami ſa żeleſnizy też ſa pſchetwarjenje Budyſkeho dwórniſchcźa druhemu podźělu we wyßokoſcźi 600 000 hriwnow.

Dale pſchińdźe wopraſchenje ꝛwobodoſmyßlenych dla hoſpodarſkich wobcźeżnoſczow do roſpominanja, kiž ꝛu naſtałe ſ poßłanjenej wojeriſkej nadſtražu cźěſko-ſakſkeje mjeſy. Sapóßłanzy pſchimjeſowazych wokrjeßow pſchednoſchowachu zyku hromadu wobcźeżowanjow. Najſkerje ſtražuje ꝛo mjeſa drje ſdobom druhich pſchicźinow hacź jenož ſpionaże dla.

Pſchichodny tydźeń wuńdźe roſprawa deputazije wo ſeživjenju luda wo cźaß wójny. Pſchichodny pjatk 17. dezembra budźe ꝛo wo njej jednacź a potom ꝛejm do hodownych próſdninow póńdźe. Kóżdy dźeń pak deputazije wjele hodźin pospochi ꝛydaja. E. B.

Pſchi roſrěcźenju wo wopraſchenju dla wojeriſkeho ſtražowanja ſakſkocźeſkeje mjeſy, ſapóßłanz Schwager wo wobcźeżenjach rěcźeſche, kotrež woꝛebje ſa żónſke pſchi pſchepytanju na cźěle naſtawaju. Żitawa je ſ wobmjeſowanjom namjeſneho wobkhada wſchón wobkhad zuſych ſhubiła. Też ſakſke nowiny ꝛwojich wotebjerarjow w Czechach ſhubja, dokelž ꝛo nowiny pſchedołho wróczo dźerża.

Sapóßłanz Rückert praji, ſo namjeſne gmejny ſ induſtriju a domadźěkacźerjo cźěżko cźerpja. Też ꝛo wobcźeżnoſcźe pſchi hoſpodowanju wojakow cźěżko njeꝛu; ſarunanje ſa njo je njedoꝛahaze. Poruczene poſtajenja njedyrbjake do maliczkoſcźneho wobcźeżowanja pſcheńcź. Łużiza je drje nětkole nowy ſpěſchny żeleſniſki cźah dostała, ſa to pak wſchón wobkhad ſhubiła.

Sapóßkanz Donath ßebi pschejesche, so ßmękte gmejnske wyschnoscźe snatym dowěrnym woßobam wobßwědcźenje dawacź, so ßmękte mjesu pschekrocźicź. Nózny wobkhad dyrbjał ßo saßo dowolicź. Pschi debacźe ßo dale dr. Schanz. Uhlig. Brodauf a dr. Böhma wobdźělichu. D.

Němski khěžorstwowy ßejm.

W němskim khěžorstwowym ßejmje je khěžorstwowy kanzler schtwórtk dwójzy ſ dlěschej rěcźu nětcźiſche wójnſke położenje rospominał. Hdyž bě powschitkowny pschehlad wo wojowanju poßlednischeho cźaßa podał, ßo ſozialdemokratiſki ſapóßkanz Scheidemann w mjenje ßwojeje ſtrony wopraſcha, kak dołho budźe hiſchcźe wójna tracź. Zyły ßwět ßo na ſtronu teho ſtaji, kotryž ruku k měrej poſkicźi. Běda temu, kotryž ju wotpokaże.

Khěžorſtwowy kanzler wotmołwi, ſo ſozialdemokratiſke praſchenje ſa kónzom wójny we wukraju wjeßele dźiwanje ſbudźi. W tymle praſchenju chzedźa ſnamjo popuſchcźenja němſkeje mozy abo ſapocźatk rospadnjenja jenomyßlnoſcźe němſkeho luda ſpósnacź. Po debacźe w khěžorſtwowym ßejmje pak ſpósnaju, ſo ßu ßo w ßwojich wocźakanjach ſjebali. Němſka dyrbi, hacź runże je we wſchěch ſtronach dobywała, dale wojowacź, dokelž hiſchcźe jejni njepſchecźeljo njejßu ſpósnacź dali, ſo chzedźa měr cźinicź. Tak dołho hacź ßo njepſchecźel wotmyßlenja dźerži, Němſku ſnicźicź, by kóźde poſkicźenje měra ſ naſcheje ſtrony njeroſum było; ſ tym ßo njeby wójna pſchikrótſchiła, ale ßo podleſchiła. Tola jene dyrbi ßo rjez: Cźim dlěje, cźim njemdriſcho pſchecźiwo nam wojuja, cźim bóle nuſne rukowanje roſcźe. Ani w ranju, ani we wjecźorje njeßmědźa naſchi njepſchecźeljo nawalenſke wrota měcź, ſ kotrymiž móża nam ſ nowa hroſycź. Snate dźě je, ſo je Franzowſka Ruſkej jenož ſ tym wuměnjenjom pożcźonki dawała, ſo by Ruſka pólſke twjerdźiſny a żeleſniży pſcheciźiwo nam twariła, a runje tak je ſnate, ſo ſtej Jendźelſka a Franzowſka Belgiſku jako kraj k ſhromadźenju ßwojeho wójſka wobhładałoj. Pſcheciźiwo temu dyrbimy ßo politiſcy a wojeŕſcy ſchkitacź. Tuta wójna móże ßo jenoż ſ tajkim měrom ſkóncźicź, kotryž nam po cźłowſkim ßudźenju wěſtoſcź pſcheciźiwo jeho wrócźenju da. W tym ßmy wſchitcy ſ jena. B.

Sa wójnu ßo ſ nowa 10 milijardow żada.

Němſkemu khěžorſtwomemu ßejmej je ßo pſchedłoha wo nowym dźeßacźmilijardſkim kredicźe pſchedpołoźiła. Najprjódzy ßo wo nowu wójnſku pożcźonku njejedna, ale wo kredit, kotryž ßo ſ dźěła ſ diſkontowanjom pokkadowych ſměnkow wupłacźi. Kredit je pſchedběžeŕ pożcźonki; też pſchi poßlednjej pożcźonzy je khěžorſtwowy ßejm někotre měßazy prjedy teho kredit pſchiſwolił. Nowa wójnſka pożcźonka pak njeje do naléźa wocźakacź. Suma wſchěch wot 4. auguſta 1914 pſchiſwolenych wójnſkich kreditow by ßo po pſchijecźu noweje pſchedłohi na 40 milijardow hriwnow powyſchiła. B.

Ze Serbow

— **(Wotkaſanje.)** Nęhduſcha kubleŕka Schmißowa we Wbohowje, kotraž je njedawno 85 lět ſtara wumrjeła, je dźěl ßwojeho ſamóżenja towaŕſtwu „Macźizy Sserbſkeje“, towaŕſtwu „Studowazeje młodźinje“ a „Sserbſkemu lutherſkemu knihownemu towaŕſtwu“ wotkaſała.

— Njedźelu łódźſtwowy ſwjaſk němſkich żonow, měſtne wotdźělenje w Budyſchinje, w Pětrowſkej zyrkwi konzert wuhotowa, kotrehoż cźiſty wunoſchk ßo k lěpſchemu łódźſtwoweho lazareta wužije. Konzertowe wuwjedźenje bě ßo do rukow ſchtyrjoch Draźdźanſkich wumělcźow położiło, kotſiž ßu tu hakle pſched někotrymi njedźelemi pſchi jenym zyrkwinſkim konzercźe k lěpſchemu „Domowinſkeho dźaka“ ßobuſkutkowali.

— **(Se Sprewje ßo wucźahnył.)** Wutoru rano ½2 hodźin je pſchi warje pola kopornika jedyn muż w pjanoſcźi do Sprewje padnył. Jeho na pomoz wołanje ſaßłyſchawſchi dźěłacźerjo ſ kopornika pſchiběźachu, kotſiž jeho ſ njedobrowólneje kupjele wucźahnychu.

— **(Paduſchſtwo.)** Paduchej, kotryž je ßo wóndano do direktoratneje ſtwy tudomneje wyſchſcheje realneje ſchule dobył, je tam 830 hriwnow do rukow padło. Wón je ſ nuſnikownym woknom nuts ſaléśł a wot tam pucź do direktoratneje ſtwy namakał. Někotre dny prjedy teho běchu paduſchi w někotrych Draźdźanſkich ſchulach direktoratne ſtwy wurubili. Teho dla bě Draźdźanſka polizija ſchule w ſakſkich měſtach pſched tutymi paduchami, kotſiž ßo jako ſpezialiſtojo do wyſchſchich ſchulow dobywaju, warnowała. W tudomnej realnej ſchuli běchu ßo też naprawy pſcheciźiwo paduchaṁ cźiniłe, tola njedźiwajcy teho bě ßo tutym poradźiło, ſ nuſnikowym woknom do ſchulſkeho twarjenja ſaléścź a wot tam do direktoratneje ſtwy ſaſtup namakacź. Mjes kradnjenymi 830 hriwnami, bě 30 hriwnow ſłotych, kotreż běchu ſchulerjo nahromadźili, ſo bychu ßo khěžorſtwowej banzy wotedałe.

— **(Butrowe a tukowe khartki.)** Wot 15. dezembra ßmědźa ßo w Budyſchinje w pſchedawaŕnjach butra, margarina a tuk jenoż na butrowe a tukowe khartki pſchedawacź. Khartki ßo do prědka na ſchtyri njedźele po pſchedpołoźenju wobßwědcźenja ſa khlěbowe khartki wot 13. dezembra w kupnizy wudawaju. Kóżda woßoba na kóżdy tydźeń jenu khartku doſtanje, ſ kotrejž ma prawo, ßebi pok punta butry, margariny abo tuka kupicź.

Schtóž ßebi ſ wonka měſta butru, margarinu abo tuk hacź do 10 puntow kupuje, njetrjeba żanych khartkow. Wón pak dyrbi kóżdy krócź wyſchnoſcźi woſjewicź, kelko je kupił. Pſchi porjadnym kupowanju wot wonka jenokrócźne woſjewjenje doßaha.

— **(Benzol.)** Benzol ßo ſaßo we wjetſchej měrje dźěła. Duż ßo jeho ſaßo telko pſchedawa, kelkoż ßebi pſchetrjebarjo żadaju.

— **(Wußwojenje koprowych, niklowych a moßaſnych wężow.)** Koprowe, niklowe a moßaſne wěży, kotreż ßu ßo ſa khěžorſtwo ſebrake a ßo njejßu dobrowólnje wotedake, ßu ßo khěžorſtwowemu wojeŕſkemu fiſkußej jako wobßedźeńſtwo pſchipokaſake. Hdy maja ßo wone wotedacź, wyſchnoſcź hiſchcźe woſjewi.

— **(Najwyſchſche płacźiſny na ſeleninu.)** Po wukaſu ſwjaſkoweje rady njeßmědźa ßo ſa ſeleninu, zyblu a kißały kał hromadźe ſ dowjeſenjom na bližſche ſaſtaniſchcźo a ſawalenje ſcźěhowaze płacźiſny ſa zentnaŕ pſchekrocźicź: ſa běły kał 2½ hr., ſa cźeŕwjeny a wirſingſki kał 4½ hr., ſa ſeleny kał 3 hr., ſa kulrěpu 2½ hr., ſa morchej 5 hr., ſa zyblu 6 hr., ſa kißały kał 12 hr. — W drobnym wikowanju njeßmědźa płacźiſny wyſchſche bycź hacź ſa punt běłeho kała 5 pj., ſa morchej 8 pj., ſa zyblu 15 pj., ſa kißały kał 16 pj. Tele płacźiſny 13. dezembra do mozy ſtupja.

— **(Lojenje dźiwich kaniklow.)** Dźiwje kanikle na ßywach jara wulku ſchkodu nacźinjeja. W Lignizſkim knježeŕſtwowym wokrjeßu je teho dla nětko kóźdemu dowolene, ſ fretkami dźiwje kanikle kojicź.

Se Zidowa. Pod wjedźenjom knjeſa hamtſkeho hejtmana dr. ſ Pflugka a jeho mandźelſkeje wutoru knjeni wokrjeßna hejtmanka ſ Craushaarowa tudomnu ludowu kuchinju wobhładowaſche. Jědź woptawſchi ßo wopyt ſ pſchipóſnacźom wo ßłódnoſcźi jědźe, praktiſkim pſchiprawjenju kuchinje a wo ſpěſchnym wudawanju něhdźe 400 portijonow wupraji.

S Ketliz. Tudomny zyrkwiny ßłużobnik Běły bě wóndano do zyrkwje ſchoł, ſo by tepjenje wobſtarał. Dokelž wón dlěſchi cźaß wuwoſta, jeho żona ſa nim pohladacź dźěſche a jeho morweho nadeńdźe. Każ ßo ſda, je ßo wón jědojteho dyma naßrěbał, hdyž je tepjeniſchcźowe durje wocźinił.

S Khróſcźiz. Tudomna nalutowaŕnja a wupożcźeŕnja śmje njedźelu 19. dezembra popołdnju w 4 hodźinach hłownu ſhromadźiſnu w herbſkej grychcźe.

S Wulkeje Dubrawy. Tónle ſchtwórtk w tudomnej Reinikez mechaniſkej dźěłaŕni ſa matrizy woheń wuńdźe. Dźěłaŕnja ßo wupali. Woheń ßu, każ ßo powjeda, někotre hólcźata ſamiſchkrili, kiž ßu ſ woknom do dźěłaŕnje nutsſaléśli. Njepěknoſcź tajkich hólcźatow hladajcy pſchiběra a prawe cźucźiwe pokhoſtanje njeby nicźo ſchkodźiło. Reinika je we wójnje, a jeho żona w tudomnym nakhwilnym lazarecźe wothladuje.

Se Stróże pola Rakez. Mjes ſkotom tudomneho knjeżeho dwora je pokhroma wudyriła.

S Kamjenza. Cźeźke njeſboże je ßo ßrjedu w ſchamottowej fabrizy w Protezach ſtało. 21létny dźěłacźeŕ Lorenz ſ Ruſkeje ßo ſ lěwej ruku do maſchiny nuts ſcźahny, pſchi cźimž ßo jemu ruka ſ cźěła wutorhny. Lorenz je bórſy po tym wumrjeł. Maſchinu njeſaſtajiwſchi bě wón ſpytał, cźěrjeńſki rjemjeń na koło położicź.

Se Zornoßyk. Se żeleſnym kſchižom 2. rjadownje je ßo leutnant reſerwy Hermann Wicźas, ßyn prjedawſcheho kublerja Auguſta Wicźaſa w Zornoßykach wuſnamjenił.

S Njeßwacźidła. Sańdźenu njedźelu popołdnju je ßo tu towaŕſtwo „Domowiny dźak“ ſa Njeßwacźidło, Radwoŕ a wokolnoſcź ſałożił. Na ſwjeßelaze waſchnje je wjetſcha liczba wopytarjow ſhromadźiſny do towaŕſtwa ſaſtupiła.

S Hornjeho Wujeſda. Njedźelu 19. dezembra ßo naſch nowy faraŕ, knjes Kapleŕ ſ Budyſchina, do ßwojeho ſaſtojnſtwa ſapokaſa.

S Rakez. Naſch luby Boži dom ßo też nětko na wójnſkich modleŕſkich hodźinach, kotreż ßo tu bjes pſchestawki kóżdy pjatk w ßerbſkej a němſkej rěcźi wotměwaju, elektriſzy wobßwětła. To je jara rjenje a khwalby hódne, a mamy ßo woßebje naſchemu knjeſej

fararjej dźakowacź ſa jeho wulku prózu a ſtaroſcź, ſo je ꝣo tuta pſchiprawa też w Bożim domje ſtała. Woꝣada pak ꝣwój dźak ſ tym wopokaſa, ſo ꝣo też dale w bohatej liczbje na tutych hodźinach do Bożeho doma ſkhadźuje, kaž bě to hacź dotal waſchnje. Duź je też nadźija, ſo naſcha zyrkej jutſje njedźelu 3. adventa woꝣadu w bohatej měrje powita, hdyż ꝣo tſećze wopomnjeńſke kemſchenje ſa ſaꝣo wulku liczbu ryćerjow naſcheje woꝣady wotměje, kiž ꝣu ꝣwoje žiwjenje ſa naꝣ a wótzny kraj woprowali. Sſerbſka Boża ꝣkužba ſapoczńje ꝣo rano w 9 hodź. Też ꝣu pſcheczeljo ſwonka woꝣady wutrobnje witani.

Se Žitawy. Žitawſki komunalny ſwjaſk je ſa měſto a wꝣy dla njedoꝣahanja butry a tuka ſakaſał, hody kołacze a tykanzy pjez.

S Minakala. Tudomny hoſćeńź, na mjeno Dory Henrietty Luiſy Göbeloweje ſapiꝣany, ſ rejwanſkej łubju, brózńju, kehelniſchćom, ſ něhdźe 6 hektarami pola, łuki a wyſokeje hole, na 28,839 hriwnow takſěrowany, ma ꝣo 25. februara 1916 dopoldnja w 10 hodźinach w Minakale na měſtnje ꝣamym pſches Budyſke hamtſke ꝣudniſtwo na dyrbjenſke waſchnje na pſcheꝣadźowanje pſchedawacź.

S Wochos. Kaž loni, dyrbja ꝣo też létꝣa naſchi wojazy w njepſcheczelowym kraju, w garniſonach a lazaretach ſ hodownymi darami ſwjeꝣelicź. Wo wꝣy je ꝣo ſa tutón khwalobnym wotpohlad 348 hriwnow 70 pjenjeźkow ſkładowało.

Srjadowanje wobkhada ſ butru ꝣo w ſwjaſkowej radźe pjecza tak wobſamknje, ſo ꝣo wulke mlokarńje na to ſwjaſaju, ſo wěſty dźěl ꝣwojeje butry knježeŕſtwu do wole dadźa, kotreż budźe tule butru krajinam pſchipokaſacź, hdźež je butra žadna.

S Czißowy pola Wojerez. Samkaŕ Stolle ſ Wojerez mějeſche w jamje „Klara“ elevator wuporjedźicź. Na dobo ꝣo elevator puſchczi. Stolla ꝣo k ſemi ſtłóczi a ꝣo tak cźeźko wobſchkodźi, ſo ſa krótki cźaꝣ wudycha.

Přilopk.

*** Žałoſtny krwawny njeſkutk** je ꝣo w Dörflu pola Mnichowa ſtał. 43 létna khěźkarka Schützenhöterowa je ꝣwoje ꝣydom dźěczi, wot 2 měꝣazow hacź 14 lět ſtare, ſchtyri holzy a tſjoch hólzow, na to waſchnje morika, ſo je jim ſchiju hacź do rjapa pſcherěſka. Na to je ꝣebje ꝣama ſkónzowała. Wona ꝣebi kulku do hłowy tſěli. Po ſdaću je wona wobkludniwſchi njeſkutk ſkućika; wona dyrbjeſche ꝣo w bliźſchim cźaꝣu do kludnizy dowjeſcź.

*** (Hody bjes kołaczow.)** Komunalny ſwjaſk ſa Draždźany a wokolnoſcź je ſakaſał, kołacze pjez. Pſchestupjenje ſakaſnje ꝣo ſ jaſtwom hacź do 6 měꝣazow abo po pjenjeſach hacź do 1500 hriwnow khoſta.

*** (W młynſkich kolach ꝣo rosmjatł.)** W Beauliru w Frankfurtſkim wokrjeꝣu nad Wódru je ꝣo młynowy wobꝣedźeŕ Schada pſchi wolijowanju w ꝣwojim młynje do kołow ſcźahnył a ꝣo do kruchow rostorhał.

*** (Dwě lěcze khoſtarńje ſa jebaweho jejowego wikowarja.)** Jako „ſpezialiſt ſa ſhniłe jeja “ mějeſche ꝣo wikowaŕ Wylem Berger pſched I. krajnym ꝣudom w Barlinje ſamolwicź. S jeho woꝣebitoſcźu je, na „jejowej burſy“ ſhniłe jeja pokupowacź, kotreż wón jako „najlěpſche cźeŕſtwe jeja“ dale pſchedawa. W auguſcźe ꝣu jeho tajkeho jabanſtwa dla k jaſtwu na 9 měꝣazow ſaꝣudźili. Mjes tym běchu Bergera wjele druhich tajkich jebanſtwow dla wobſkorźili. Wón bě klamarjow a hoſcźenzarjow ſe ꝣwojimi ſhniłymi jejemi wobſchudźił. Jeja běchu do kaſchcźow ſkładźene a ſdachu ꝣo dobre bycź; hornje kładźidła też ſ cźerſtwych jejow wobſtejachu, ſpody pak jenoź ſhniłe leżachu. Prjedawſche khoſtanje ꝣobu ſliczźiwſchi bjesꝣwědomniteho jebaka khoſtarńi na 2 lěcze ſaꝣudźichu a jemu cźeꝣne prawa na 5 lět wotrjeknychu.

*** (Nadpad w jenym ſarſkim domje.)** Nózny rubježny nadpad je ꝣo w Schleſyſkej w farje we Wiſchnizach ſkućił. Rubježnizy fararja Stanißława Lebeka, kotryż bě ꝣo ſ ropotom ſe ſpanja wubudźił, k ſemi porasychu. Jeho cźeta, kotraż chzyſche 85 létnemu ſchědźiwzej na pomoz pſchińcź, ꝣo ſ kulku do hłowy njeſchkódna ſcźini, a jejna ꝣotra ꝣo teho runja ſ dwěmaj kulkomaj cźeźko ſrani. Rubježnikam, kotſiž ꝣu njeſpósnacźi cźekli, ꝣu 2700 hriwnow, jedyn ſloty mſchowy kheluch, dwaj cźaꝣnikaj a jedyn cźaꝣnikowy reczas do ruki padke.

*** (Dźěczo ꝣo ſpalilo.)** Cźeźke wohnjowe njeſbožo je ꝣo w Tegelu pola Barlina podało. Dźeſcźi ſamkarja Scheffela, ſchtyrilétny hólz a ꝣydomlétna holza, běſchtej ꝣo, dokelź mějeſchtaj jeju ſtarſchej ſwonka doma něſchto wobſtaracź, ꝣamej we wobydlenju woſtajiłej. Bórſy po tym żandarm Zühlke, kotryż pod Scheffelez bydłom bydleſche, dźeſcźi wokacź a běhacź ꝣłyſcheſche. Wón ſkónczńje po jeju ſtarſcheju dźěſche, a hdyż bydło wotamknychu, ꝣydomlétnu holzu do płomjenjow ſawalenu w kuchini namakachu. Dźěczo, kotreż bě ſe ſpirituꝣom hrajkało, bě jón pſchi khachlach ſapaliło, pſchi cźimž bě ꝣo płomjo jeho draſty popadło. Dźěczo bě ꝣo hižo po zyłym cźěle tak cźeźko wopaliło, ſo w hojeŕni wumrje. Hólczej njebě woheń niczo ſwadźił.

*** (Dźiwnuſchkowa ꝣmjercź.)** Kubleŕ Weil w Ruppertenrodźe w Heſſenſkej, ſnaty dźiwnuſchki cźłowjek, je 78 lět ſtary wumrjeł. Jako njepſcheczeł żónſkich wón wot wjele lět ꝣamlutki na ꝣwojim namrětym kuble hoſpodarjeſche. Wón nikoho do domu njepuſchczi, ꝣamo najnuſniſchu żiwnoſcź ꝣebi wón ſ woknom nuts podawacź daſche. Hacź runje bě duchownje ſtrowy, wón ꝣwoje leżomnoſcźe wot lětdźeꝣatkow puſte leżo woſtaji; na jeho dworje wſcho hnijeſche a roſpadowaſche. Wóndano ꝣu jeho morweho w jeho ſanjerodźenym wobydlenju namakali.

***** Žałoꝣny njeſkutk je ꝣo pola Böblingena ſtał. W lěꝣu ꝣu dźěłaczerja Groba, kotryż bě ꝣo pſched někotrymi njedźelemi ſe ꝣwojimi tſjomi dźěcźimi ſhubił, morweho namakali. Wón bě ꝣwojim dźěcźom krk pſcherěſnył a ꝣebi potom na to ꝣame waſchnje żiwjenje wſał. Staroſcźe wo ſeżiwjenje ꝣu jeho pjecza k żałoꝣnemu njeſkutkej pohnuła.

*** (W běżitym żelesu ꝣo ſpalilo.)** W żeleſoſchkrějeŕni w Rheinhauſenje ꝣo wopſchijecźe jeneho měſchaka, něhdźe 8000 zentnarjow běżiteho żelesa do dźěłarńje a pódlanſkich měſtnoſcźow wula. Dwaj dźěłaczerjej ꝣo ſ běżitym żeleſom pſchekhwataſchtaj. Jedyn ꝣo na koſcźe ſpali, druhi do wódneho cźwora ſkoczi a ꝣo potom hacź do poł cźěła ſe żahłej macźiſnu pſchikry. Njeſbożowny teho runja hnydom wumrje.

*** (Muża a ꝣebje ſatſěliła.)** W Mannheimje je 43létna Hilźbjeta Kuhnowa ꝣwojeho muża, kotryż bě ſ wójſka na dowoleńzu domoj pſchiſchoł, ſ jeho wojeŕſkej tſělbu ſatſěliła, na cźož je ꝣo ſ wutſělom ꝣama morika. Pſchicźina, kotrejež dla je ꝣo njeſkutk ſtał, njeje ſnata. Mandźelſkaj po ꝣebi tſinacźelětneho ꝣyna ſawoſtajitaj.

*** (Młynaj ꝣo ſawrjeknoj.)** Dla pſchestupjenja wukaſa ſwjaſkoweje rady wo wobkhadźe ſ khlěbowym żitom ſtaj ꝣo Schefferez młyn w Czerku a Köpkez młyn w Longu pola Königsberga ſamknoj.

*** (Butrowe płaczińy w połodniſchej Němſkej.)** Wyſchſchi měſchczańoſta Siegriſt je w poſeꝣedźenju měſchczańſkeho wubjerka w Stuttgarcze ſdźěłił, ſo ꝣu badenſke, bayerſke, württembergſke a elſaſko-lothringſke knježeŕſtwa poſtajiłe, ſo ma najwyſchſcha płaczińa ſa jědźnu butru 2 hriwnje a ſa wjeꝣnu butru 1 hriwnu 80 pj. wuczinicź.

*** (Sozialdemokratojo pſchecźiwo powyſchenju piwowych płaczińow.)** W Draždźanach ꝣu ſozialdemokratiſzy měſchczańſzy ſaſtupjerjo namjetowali, ſo by rada generalny komando 12. armeekorpſa napominała, ſo by pruhował, hacź je powyſchenje piwowych płaczińow piwaŕnjow w Draždźanach a wokolnoſcźi woprawnjene a hacź ꝣo powyſchene płaczińy ꝣjebychu hodźiłe wróćicź. Na kóždy pad dyrbjałe pak ꝣo piwaŕnjam najwyſchſche piwowe płaczińy poſtajicź.

*** (W ꝣněhowych mjecźelach ꝣo ſabłudźiłoj a ꝣo ſhubiłoj.)** S Kŕkonoſchow (hobrſkich horow) ꝣo piſche, ſo ſtaj ꝣo w ꝣněhowych mjecźelach dwaj mużej wotdźělenja wojeŕſkich ſkiběharjow, jedyn cźahowy wjednik a jedyn korporal ſhubiłoj. Boja ꝣo, ſo ſtaj ꝣo w ꝣněhowych mjecźelach ſabłudźiłoj a do njeſboża pſchiſchłoj.

*** (Dla jebanſtwa khoſtany młynk.)** Khoſtanſka komora w Plawnje w Vogtlandźe je młynkoweho wobꝣedźerja Zürbicha w Mühltroffje k 6000 hriwnam pjenjeźneho khoſtanja abo k jaſtwu na 600 dnjow ſaꝣudźiła. Zürbig bě żito a wotruby pſche droho pſchedawał a do wotrubow pizowanſki kalk měſchał. Statny rěcźnik bě jaſtwo ſa ſamożiteho wobſkorźeneho namjetował.

*** (Dźiwje ꝣwinje pſched wrotami Mainza.)** W Hunsrückſkim lěꝣu ꝣu ꝣo dźiwje ꝣwinje w tajkej měrje pſchiſporiłe, ſo w nim wjazy doꝣahazeje zyroby njenamakaju. Teho dla po ſtadłach wucźahuja. Tele dny w lěꝣu Majnzſkeho pſchedměſta Gonſenheima ſtadło 15 dźiwich ꝣwini nadeńdźechu.

*** (Sajecźe jeneho mordarja.)** W Sittenje w Schwajzarſkej je polizija wěſteho Seraphina ſajała, kotryż je 1910 ſtrażnika Ornya ſkónzował, jemu 400 frankow rubił a potom do Franzowſkeje cźeknył. W jeho njepſchitomnoſcźi ꝣu jeho tehdy k khoſtarni na 20 lět ſaꝣudźili. Dokelź legitimaziſkich papjerow njemějeſche, jeho ſ Franzowſkeje wupokaſachu. Hdyż jeho ſajachu, chzyſche ꝣebi ſe ſtrychninom ſawdacź, tola jemu wobarachu a jeho do khoſtarńe wotwjedźechu.

*** (Dotwarjenje Lipſcźanſkeho hłowneho dwórniſchcźa.)**

Blišše dny ßo wulke Lipšćanske hkowne dwórnišchćo wotewri. Hižo pšched poltšećza lětom je ßo pruska strona hobrškeho dwórnišchća wobkhadej pšchepodała, nětko móże ßo to też še „šakkej" stronu stacź. Twar mjenujzy jene šakške a pruške železniške šarjadnistwo hospoduje. S dotwarjenjom hkowneho dwórnišchća ßo železnišći wobkhad w Lipšku jara połóži a špěchuje. Hacź dotal bě w Lipšku schěšćź wschelakich daloko wot ßebje šdalenych dwórnišchćow, nětko ßu wschě schěšćź do jeneho šjednoczili. Lipšćanske hkowne dwórnišchćo je najwjetšche w zykej Europje. Twarške wudawki něhdże 120 milijonow hriwnow wuczinjeja. S nich Pruska a Sakška nimale jenak wjele, po něhdże 50 milijonach njeßetej, mjes tym so Lipšk 20 milijonow hriwnow pšchida.

Drjewarjowy ßyn.

(Hodowne powjedańczko.)

Hdyž pak bě Marczńik še struchleje klamaŕšeje jštwiczki do symneje jaßneje nozy wustupił, hdźež ßo tyßazy hwězdow na cźmowym njebju frinkolachu, tu bu wón saßo zyle hinašchi muž. To wón cźuješe a ßo ßebje ßameho hańbowaše. A tola wjedźeše so sćežku wróczo njepóńdże. Wón bě ßo popadnył, podležał; hižo nětkole bě paduch, lěßny paduch a cźlowjek, liž bě ßwoju winowatosću sapřek; ani poßledńjemu se ßwojich drjewarjow a dźěłaczerjow wjazy ś dobrym ßwědomnjom do woczow pohladacź njemóżeše.

Tajki dě Marczńik woteschoł.

Jakub Khelpak bě ßebi se šakußnjenym dobyczeŕskim wjeßelom dłóni rybował, so bě to dozpěł. „To bě dobytk", rjekny wón ßam pšchi ßebi, „nětkole mam wobeju w paßlach, Marczńika a lěßneho dohladowarja. A chzu jeju swuźiwacź. Hodowne schtomy ßu jenoź spoczatk; posdźišcho pšchińdu schćěpy a sdonki, potom sajazy a ßorny. Marczńik mi wschitko po woli sćini; trjebam jenoź pšchikasacź. Wón to dyrbi cźinicź, a nochze-li, pohrožu jimaj, Marczńikej a też dohladowarjej, so jeju wosjewju. Jastwa ßo bojo ßebi hinak pšeklądźetaj a budźetaj poßkuchacź. Derje swikowane, korczmarjo; pšchichodny krócź bleschu najlěpšcheho wina wupijemoj!"

Sa dwaj dnaj mějachu ßo šrěczane wězy šapoczecź wuwjesćź. To bě mhkowy cźmowy wjeczor; deschćź a ßněh napjelnjeschtaj powětr. Tu steješe Marczńik w lěßu horka na kromje wyßokoležazeho pola a rěšaše schtomik sa schtomikom. Dale sady w cźěmnym lěßu czakaše Michał, Khelpakowy bratr, ś wosom a ś konjom na Marczńika.

Deschćź a wichor cźinješe, kaž ßebi Marczńik myßlešche, so jeho rěšanje ßkyschecź njeje. Njenadźizy pak wunóri ßo pšched nim — ś delka pšchikhadźejo — postawa ś cźmy a rjekny:

„To je lěßny nješkutk! Wy sće sajaty! Njewobarajcće ßo, hewak tšelu!"

Marczńik njewjedźeše, hacź ma ßo wobaracź abo cźěkacź, so to jeho ßwak njebě, ale hruby mkody lěßny pomoznik, wón hnydom na rěczi spósna.

„S mjenom won!" pomoznik pšchikasa.

Marczńik něschto do brody sabórbota.

Ale hižo bě jemu pomoznik hacź pšched ßamej woczi dopschistupił a dźiwje sawoła:

„To dźě je tón . . "

W ßamßnym wokomiku hrabny Marczńik pomoznikowu tšelbu, wutorże ju jemu ś rukow a cźißny ju hluboko do lěża. Potom ßo wobaj pschimnyschtaj a sadwělowaze bědźenje nasta, kotrehoż tónz bě, so Marczńik lěßneho pomozńika tak móznje wot ßebje storczi, so ßo tón po ś mochom wobroscźenym nahkym wotwiśku dele kuli. Tu njebě wjazy dodźerżenja, hacź delka w dole w lěßnej rěczźy.

Marczńik pak wostaji schmrěczki stejo a leżo a do polow nuts twochny.

Khelpakowy bratr bě ßo mjes tym ś procha měł.

Hakle schtyri hodźiny posdźišcho běchu Marczńika dom pschiwjedli, wón bě w kurjawje padnył a ßebi nohu ś kulki wuwinył. Po rukomaj a nohomaj dyrbješche wón dléje hacź tši hodźiny léšcź, doniž khěże njewuhlada a ludźi na pomoz sawoła, kotśiž jeho potom domoj dowjedźechu.

Tak bě ßo Marczńikowe prěnje lěßne paduchstwo sapoczało a skónczińko. Na šranjenu nohu Marczńik hischcźe nětkole cźerpjo na khachlowej lawzy leżeše.

Wo tym, schtoż bě ßo stało, wschak Wórscha, Marczńikowa žona, ničźo njewjedźeše; wona ßwojeho muża jara wutrobnje wobžarowaše njeßoża dla, kotrež bě ßo jemu stało.

„Hdž by ty wscho wjedźała!", Marczńik husto ßam pšchi ßebi rjekny; a něik ßo tak hańbowaše a mjerśaše, so bě ßo mohł sadußycź. Nimo teho bě zyle nj wěśty, schto budźe nětkole Jakub Khelpak cźinicź, hdyž bě ßo hižo prěni pospyt tak zyle skasył. Po hodownych schtomach bě ßo na tón ras stało. Směje wón hischcźe sćerpnosću, abo budźe ßebi na prěnjeho makeho rózka sapłacźenje žadacź? Ale ani to njebě najhórsche. Nasajtra rano, hdyž běchu Marczńika domoj pschinjeßli, pokasa jemu Wórscha jeho schěry ßuknjany pjesł. Tu pak prědku na wutrobnu jedyn ś wulkich rohowych knfli pobrachowaše. A ś knešlom bě ßo też kuß płatu ßobu wutorhnyło. Marczńik bě ßebi zyle wěśty, so bě jemu lěßny pomoznik knefl wottorhnył. Bě ßnadź pomoznikej knefll saßo wupadnył, hdyž ßo po nahkym swisku dele kuleše, abo bě jón w ruzy wobkhował? Bě-li tak, dha bě ßo po Marczńiku stało; knefl ś wutorhnjenym płatom bě njesaprějomny dopokas sa to, so bě wón winowaty.

Jeho žona wěšo bórsy dźěru w pjeslu pytny, ale wona ßebi myßlešche, so je ßo knefl shubił, hdyž bě jejny muž padnył. Wona ßo pola někotrych ßußodźinow sa prawje podobnym rohowym knefelom praschešche a hdyž jón dosta, jón na šapkatu pschischi, kotruž bě pod dźěru pschischika.

Te hodźiny a dny měješche Marczńik nimoměry wjele wnstacź. Hdyžkuli by ßo wonka poteptało, myßlešche ßebi, so je žandarm pschischoł, so by jeho sajał. Dosćź husto bě na tym, so chze žonje a ßwojemu ßwakej wschitko wusnacź a potom hrabju wo wodacźe proßycź. Ale potom by jeho kóżdy ras saßo někajka dobra nadźija sadźerżała.

To jene bě ßebi Marczńik nětkole krucźe rosmyßlił: jónu bě ßebi Jakubej Khelpakej do paßli šalěł, ale druhi ras ßo jemu to cźaß žiwjenja wjazy poradźicź njedyrbi. So bě tejkole pjenjes pschisadźił, to bě hischcźe mako pornjo temu, schtoż bě w tutych dnjach pschětrał, hdyž jeho ßwědomnje hrjebaše a stušknosću ßo na njeho dobywaše, dokelž ßebi sćěhwki ßwojeho skutka rospominaše. — A kak hakle bě jemu w nozach, w kotrychž wußnycź njemóżeše, we kotrychž wobojany cźlowjek wschitko šlo a njeßoże sto krócź powjetschene widźi!

Budźeše-li Marczńik wjedźał, hdźe jeho wottorhnjeny knefl bě, njebudźeše hakle tak prawje spacź mohł. Hońtwjeŕiki pomoznik bě pschehorliwy cźlowjek; tón bě ßo jěpje na to hodźał, so by do poliźistow schoł; jemu bě woßebje wo to cźinicź, so by prawje wjele pscheńdźenjow wußlědźił a potom wosjewił, so ßu ludźo pakosćźili a kradnyli. Hnydom bě wón hrabji rosprawu dał, kak bě paducha hodownych schtomow wußlědźił, kak bě njekhmanika ßam lepił a kak bě tón jeho jako „šastojnika", hdyž ßwoju winowatosću wukonješe, ranił a bjes mała wo žiwjenje pschinjeßł. Samyßł k temu je paduch wěsće měł. Bjes dwěla je to prawje pschekłepany, stary, wuwuczeny paduch dźiwiny a drjewa.

Stary hrabja, kotryż měješche ßwój lěß, jako ßwoje najdrohotnische wobßedźeństwo, lubo, pocza ßo pschi rosprawje hajnišćeho pomozńika dale a bóle roshorjecź. S khutnym a staroscźiwym wobliczom bě hrabinka Hana, jeho mandźelska, pytnyła, so ßo hižo snamjenja nahkeho hněwa pola jejneho mandźelskeho pokasuja, a bě wjazy krócź na mkodeho cźlowjeka ś wócźkom mikała, so dyrbi ßo směrowacź; tola tón pschi ßwojej lischcźeŕskej horliwosći na to njekedźbowaše.

Hdyž ßo hrabja pomozńika wopraścha, hacź bě lěßneho paducha spósnał, tón dobyczeŕšy wotmolwi:

„Haj, knjes hrabja; běšche wschak hižo zyle cźma, ale ßym pakostnikej wótrje do woczow pohladał. Ja mohł, myßlu ßebi, na to pschißahacź, so to nichtó druhi byl njeje, hacź wyschschi drjewaŕ — Marczńik."

Hrabja bě ś hněwom sblědnył. „Teź to hischcźe!" wón bórbotaše. „Jedyn ś mojich ßamßnych ludźi!"

„A na kóżdy pad je tule ßwědk dopokasa", pomoznik dale rěcźeše, pschi tym wottorhnjeny knefl ś pschiwißowazym kuskom płatu pokasujo. „Tole ßym jemu wottorhnył."

„To je dobre!" hrabja wupraßny. „Dźicźe wy — a tole wostajcźe tule. Krucźe ma ßo tón njedocźink, tón lischczak, wyschschi drjewaŕ, pokhostacź!"

Mkody pomoznik woteńdźe.

Hrabinka pak ßo jeho wopraścha, hdyž wón durje wotewri:

„Je dha wón wjele schtomikow swotrěsał?"

„To bě pjatnacźe schtomikow, hnadna knjeni hrabinka!" pomoznik wotmolwi. „Dźenża rano ßym saßo won schoł a ßym wschitko na ßwojim městnje namakał."

„A wam ßo njeje žaneje schkody stało?"

Pomoznik ßo saczeŕwjeni a wotmolwi:

„Hoj — ně, hnadna knjeni hrabinka“, wón rjekny, „to je lc̆pje woteschko, dyžli je ßebi to lěßny paduch wotmyßlik. Ranjeny njejßym, ale zyły tydźeń budu to cžucž.“

„Dobre!“ hrabinka rjekny.

Hajnisti pomoznik woteńdźe.

Staroscžiwje nadobna knjeni na ßwojeho mandźelskeho hladasche. Wona jeho snajesche. Roshněwany ßo wón wjazy ßam ßebje njesnajesche a njewjedźesche, schto cžini; posdźischo by wón potom ßwoju nahłoscž wobžarowak. A jemu tajka natŕka njeměrnosc̆ jara strcwotu kónzowasche.

„Skónczńje dźě zyła wěz tak slě wupadnyła njeje“, mudra knjeni po sdacžu s lohka rjekny, „schtomiki ßu tam wostake lezo a móża ßo hischcže na hodownym hermanku rospschedacž; tež hajnisti pomoznik žaneje schkody poczerpił njeje. A hacž ßo nastupajo pakostnika tola mylił njeje, to tež wěste njeje.“

A skónczńje hrabinka měnjesche:

„Wěsch ty schto, Franzo? Njedaj ßebi rjany cžaß psched hodami s tej hłupej wězku skasycž; to teho hódne njeje. Posdźischo, hdyž ßebi potom hischcže pschezo tak myßlisch, mózesch dźě sa tej wězku pohladacž. A tutón knefl, tón pschecžiwny knefl — njech cži s wocžow wosmu.“

Hrabja chzyschе ßo rosslobicž, ale wona rjekny:

„Ja cži lubju, so směju na njón kedźbu a so jón skhowam. Jenoż nětkole dyrbi tebi s wocžow!“

A hdyž hrabja hischcže pschezo „haj!“ prajicž nochzyschе, wona jeho poproßy:

„Luby Franzo, dźenßa je mój narodny dźeń; něwěrno, to mi tón knefl darisch?“

To hrabja ßwojej mandźelskej njemózesche sapowjecž.

* * *

Marcžnik bě, mjes tym so mějesche cžežke a cžwilowaze staroscže na wutrobje, pok hodźiny ßamlutki wó jstwje leżał, tu słyschesche, kak ßo wonka s lohka khwatnje stupa, a sa wokomik stupi Pětr, jeho jenicžke dźěcžo, jeho ßyn, khwatnje do jstwy. To bě ßylny, a dźiwajo na jeho młodoscž, hižo khětro wulki, dospołnje strowy něhdže schtyrnacželětny hólz; cžornej wocži ßo jemu ßwětleschtej, lizy cžerwjenjeschtej a na hłowje kudźerjawe włoßy, zyle kaž pola nana.

„Nano“, wón jachlesche, jenu listownju wyßoko dźeržo, „tole ßym ja psched korcžmu namakał. Runje ßym knjesej wucžerjej pschi wulkim hodownym schtomje w korcžmje na rejwanskej lubji pomhał — wěsch ty, na pschichodnu njedźelu — a delka je na pjecž. schěscž ßani stało; dokhodny mischtr, gmejński pschedstejicžeŕ s Dubowa a hórsy burjo ßu delka we woßebnej stwje ßedźeli — a potom pschi pschahanju njeje tón pohoncž mohł wschitko ßam docžinicž, to ßym ja pomhał, a hdyž běchu knjeża wotjěli, leżesche tole we ßněhu; ja ßym na to stupił, nichtó to widźał njebě. Tule je — sa nimi doskoczicž njejßym mohł, ja dźě njewěm, schtó s tych knjesow je to shubił. Tule je, nano!“

Marcžnik wsa wulku cžežku listownju a wotewri ju s trochu njelepej ruku.

„Ta ßłuscha dokhodnemu mischtrej“, nan potom rjekny, a njerěcžo wón na pjenjeżne papjery hladasche, kiž w kożanej listowni we wobalzy tcžachu.

„To je wjele pjenjes“, wón rjekny.

„Papjerjane pjenjesy ßu tu nutska, nano? Wjele pjenjes? Nano, pokasaj mi też!“

Hubu wotewrjejo a se ßwětkymaj wocžomaj wudźerasche hólz na hromadku stohriwnowskich papjerow, kotrež nan pschelicžowasche a na blido kładżesche.

„To ßu někotre tyßazy hriwnow. Dokhodny mischtr je pola dołžnikow pjenjesy sběrał“, Marcžnik rjekny, „ßnadź w měsce pola drjewowych wikowarjow, to ja wschitko wěm, a nětkole, hdyž domoj dojědźe a chze hrabji pjenjesy wotedacž, niczo njesměje.“

„Nano, ja sa nim poběhnu“, Pětr wołasche, „doniž wón po horje pojědźe, doběhnu psches łěß; horka jeho dosczahnu — niz, nano? — a potom dostanu też něschto sa wotedacże namakanych pjenjes! Dyrbju prjecž, hischcže prjedy hacž macž domoj dóńdźe? — Pjenjesy dyrbju jemu tola hnydom donjesc̆.“

„Pětrje, ty na horu njedoběhnjesch, to budźe wón prjedy tebje na horu.“

„Poběhnu, kaž sajaz, nano, a w łěßu njeje ßněh tak hłuboki. A jeli wschě wězy myła, dha tola ßnadź w Dźiwinje horkach sakoži a potom dyrbi saßo s hory dele, a tón pucž je dłeschi a to trjebam potom jenoż runy pucž dele běžecž a na dokhodneho mischtra docžakacž. Nano, hladaj, ja du!“

„W Božim mjenje!“, Marcžnik rjekny. „Tu masch tu listownju, ale njeshub ju! Wsmi ßwój kożuch, tykń ßebi kruch khłeba nuts a wobuj ßo rukajzy!“

A Marcžnik tykny ßynej listownju do saka na wutrobnu a potom jemu pjesł sesapina.

„Talle! Nětkole cži listownja njemóże wupadnyc̆ a nětkole w Božim mjenje dźi a pschińdź cžiły a strowy saßo domoj, prjedy hacž budźe nóz!“

Stary segeŕ na sczěnje runje na tsjoch pokasowasche, hdyž Pětr durje sacžini; kaž cžekazy sczin bě sa wokomik jeho postawa nimo stwinych woknow ßo shubika.

(Pokracžowanje.)

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi śmě̌je jutśe, 3. njedźelu adventa, rano w 7 hodźinach duchowny Tyschek němsku spowjednu wucžbu, dopoldnja 1/2 9 hodźin śmě̌je farat Räda němske a w 10 hodźinach ßerbske prědowanje.

Ssrjedu wjecžor w 5 hodźinach wotměje ßo w Libuchowje a wjecžor w 7 hodźinach w Zyżezach ßerbska adventska nutrnosc̆ a ßerbska wójnska modleńska hodźina.

Schtwórtk dopoldnja 1/2 9 hodźin śmě̌je duchowny Tyschek ßerbsku spowjednu wucžbu.

Tydźeńske sastojńske dźěła śmě̌je farat Räda.

Wěrowani:

W Michalskej zyrkwi: P. O. Hejtman, tyschek w Budyschinje, w tu khwilu wojak w reserwnym pěschim regimencže cžiłko 102 na wojownischcžu, prjedy swónk a khěbětak pschi Michalskej zyrkwi, s Marju Lejnu Grafiz w Kokwasy. — Ernst Ota Wawrik, pohoncž w Budyschinje, s Bertu Selmu Branskej dźěłacžerku w Porschizach.

S druhich wosadow: Ernst Herman Duba, dźeßatnik w narunanskim reserwnym pěschim regimencže cžo. 1, w tu khwilu s wojownischcža ua dowoleńcy, s Lenu Marju Hajnkej w Mjeschizach. — Max Edmund Gneuß, dźěłacžeŕ w Hodźiju, w tu khwilu we wojeńskej ßłužbje, s Marju Bertu Pětrikej w Sdżeri. — Wojak Pawoł Nachliz s Hanu Mariu Pětschez w Spikałach.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Hana Herta, Augusta Oskara Schlleńcżerja, dźěłacżerja na Zidowje, dź. — Erich August, Khorle Augusta Nowaka, dźěłacżerja w koporniku na Zidowje, ß. — Ida Hilżbjeta, Gustava Wylema Hofmana, ſłakarja na Zidowje, dź.

S druhich wosadow: Hans Siegfried, Khorle Wille, wucżerja we Stróži p. Rakez, ß. — Pawoł Waltaŕ Schibaŕ, njemandź. ßyn w Rakezach. — Hana Emma, Jana Němzo, dźěłacżerja, w tu khwilu we wojeńskej ßłužbje, dź.— Pawoł Erich Ewald, Handrija Nowaka, fahrodniskeho żiwnoscżeja w Stróži p. Rakez, ß. — Marja Lena, Khorle Augusta Handricżka, żiwnoscżerja w Komorowje p. Rakez, dź — Gerhard Waltaŕ, Pawoła Krużele, wyschscheho schwajz. w Lipicżu, w tu khwilu na wojownischcżu, ß. — Emma Johana, Khorle Oskara Wicżasa, blidarja a żiwnoscżerja we Wyßołej, dź. — Frida Johana, Hermana Barta, żiwnoscżerja w Porschizach, dź. — Heinz Joachim Willi, F. W. Grohmana, ryczeŕkubleńskeho najeńka we Wichowach, ß. — Ernst Kurt, schewza Schlemera w Krapowje, ß. — Richard Kurt, Wylema Lowki, pohoncża we Walowach, w tu khwilu na wojownischcżu, ß.

Zemrjeli:

W druhich wosadach: Max Pawoł, Richarda Kaplerja, wotrocżka w Małej Prasy, w tu khwilu na wojownischcżu, ß., 6 d. — Emma, Michała Krygarja, dźěłacżerja w Dźěchorezach, dź., 1 l. 23 d. — Bjedrich Herman Ssuschka, wobydlet we Lupoji, 86 l. 3 m. 13 d. — Lena, Jana Měscherja, sahrodniskeho żiwnoscżerja w Jitku, mandźelska, 62 l. 9 m. 16 d. — Jurij Haschka, wumeńkaŕ w Rakezach, 84 l. 9 m. 16 d. — Pawoł Gerhard, Pawoła Krużele, fabrikskeho dźěłacżerja w Adolfskej hěcże, ß., 1 l. 8 m. 17 d. — Hana Khrysika swud. Rejdźina, wumjeńkatka we Wujeżku, 73 l. 7 m. — Alma, Jana Albinuża, dźěłacżerja naželeznizy w Pomorzach, dź., 2 l. 11 m. — Ota Schönknecht, dźěłacżeŕ w Lichanju, 61 l. 6 m. 25 d. —

Zyrkwinske powjesczе s Hodźija.

3. njedźelu adventa śmě̌je duchowny Voigt rano 1/2 8 hodźin ßerbsku spowjednu wucžbu, 1/2 9 hodźin śmě̌je farat Kschižan ßerbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Ssrjedu wjecžor w 5 hodźinach budźe ßo němska wójnska modleńska hodźina wotbywacž.

Pjatk rano 1/2 9 hodźin ßerbska spowjedna wucžba a 1/2 10 hodźin ßerbske prědowanje.

Zyrkwinske powjesczе s Budeschez.

3. njedźelu adventa rano we 8 hodźinach němska spowjedź, dopoldnja w 9 hodźinach śmě̌je farat Domaschka němske a 1/2 11 hodźin ßerbske prědowanje.

Wutoru wjecžor 1/2 8 hodźin śmě̌je kscheścżijanske towaŕstwo żónskich dźiny shromadźisnu.

Schtwórtk wjecžor 1/2 8 hodźin shromadźisna kscheścżijanskich mužskeje młodoscże.

Pjatk popołdnju w 5 hodźinach shromadźisna zyrkwinskeje.

Rum
arrak
kognak
punschowe
essenzy
likory

najlěpsche we wulkim wubjerku
porucza

Khorla Preisser junior
pschi zitnych wikach.

Tunje sofy

we nimo měry wulkim wubjerku
ma pschezo na skladze

J. O. H. Bär
w Budyschinje na Hoschiz haßy 29.

Jutrnica,
serbske towarstwo
za Njeswačidło a wokolnosć,
změje, da-li Bóh, **njedźelu**
12. hodownika popołdnju
w 4 hodźinach pola Kleinec
posedzenje.

Wšitke lube sobustawy a
hosći přeprošuje
předesydstwo.

Hußy
kóždu dźělbu
kupuje
M. Berger naßlědnik
w Budyschinje
na ßerbskej haßy 6
Telefon 446.

Kedźbu! Kedźbu!
Jara pschihódny
hodowny dar
sa kóždeho
azetylenowe blidowe
a wißaze lampy
latarnje do wětra
jěsdne kola a schijaze maschiny
schatowe a žimaze maschiny
rěčzne apparaty, synkowe platy
elektriske saczne lampy
Dobytne kupowanske žórko
Budyssa=dźěłarnja
jěsdnych kolow
Pawoł Preibisch w Budyschinje
na snutskownej lawskej haßy 17
Telefon 503.

R. Mersiovski. **czaßnikarski mischtr**
w Budyschinje na žitnej haßy 9
sa hodownu potrjebu
ßwój skład
czaßnikow, rjeczasow
a slothych tworow
porucza a njón dopomina.

Sbožopschecze
młodymaj mandźelskimaj
knjesej klumpaschkatemu hajnikej
Ernstej Schlepzy
a jeho młodej mandźelskej **Hanje** ſ **Kjmjelez**
we Waldfalle pola Mužakowskeje drohi.
Jeho kwaßni hosczo:
August Schibak, gmjenski pschedstejiczeŕ ſ Wowczeŕnje
wußłnżeny měschczanosta **Krawczik** ſ Publika
murjerski mischtr **Matska** ſ Wunschowa
dźiwinaŕ **Schlopka** ſ Wowczeŕnje pola Rychwałda.

Palastowe dźiwadło
Žołmy mjelcza
3 akty **Henny Portenez** 3 akty.
So by ßo nan wukhowak.
Senſazijski drama w 3 aktach
a druhe błyschczate czißka.

Palma měra

ſa naschu lubu macź **Marju Palerku**
1. hodownika 1914 w Bohu wußnjenu.

Hdyž žiwjenje na wjeczor k kónzej ßo kloni,
A spróznemu bědźerjej ßwjatok ßo swoni,
Hdyž ruzy a nosy ſtej woßłabnyłej,
Kak byschtej rad měrniwje wotpoczńyłej!
Hdyž wocži ßo w mucźnosczi ſańdźelicź chzetej
A w ßłabosezi khwatajo hromadu džetej,
Hdyž myßliczki pschezo wschě rosczěkaju,
Drje dusche ßej po domje požadaju.
Hdyž potom też we twojich poßlednich ßonach
Cźe nawożeń powita w njebjeskich honach,
Cźe ſ twojimi lubymi ſjednoczicź chze,
Kak lohzy a derje ßo ſe ßwěta džr!
Hdyž k poßledujom' khodej ßo poßylni duscha
A do Khrysta wěri, kaž wěricź ßo ßłuscha,
Je drasczicźku prawdosczе wobleczena
Tam horjekach lubosnje powitana.
Tak maczerka nascha ßy ſe ßwěta wuschła
A k domisnje horzo ßej žadanej doßła.
Tam dostawasch ſ jehnjecza ruki wschu msdu,
Kiž wěra a skutki czi pschinjeßłe ßu.
Nětk džakujmy wutrobnje Bohu ßo ſ tobu,
Sso twojeje sbóžnosczе wjeßelmy ßobu;
Ssy wodźerka była, kaž ßwěrnischa žana,
Nam w pomjatku wostanjesch na wěczńje rjana. L.

(K temu Jczißku dwě pschiłohy.)

Prěnja pschiloha k czišku 50 Serbskich Nowin.

Sobotu 11. dezembra 1915.

Placzišny rěsneho skotu na Drazdzanskich skótnych wikach.

9. dezembra 1915

Placzišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne druzhiny a wosnamjenjenja.	Zhiwa waha	ćisna waha
Woły:	hr.	hr.
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnosće hacz do 6 lět	87—90	143—147
awstriske	—	—
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — staré wukormjene	66 72	130—136
3. žrěnjo pizowane młode, derje pizowane starsche	53 58	114—122
4. žnadnje pizowane kóždeje staroby	38 - 45	99—106
Jałojzy a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnosće	85 88	142—145
2. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnosće hacz do 7 lět	74—79	139—144
3. starsche, wukormjene kruwy a žnadnje wuwite młódsche kruwy a jałojzy	48—58	105—116
4. žrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	35—42	90—102
5 žnadnje pizowane kruwy a jałojzy	25 - 35	81 - 91
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnosće	74—78	125—130
2. žrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	43—51	95—104
3. žnadnje pizowane	34—37	84 - 89
Cźelata:		
1. najlěpsche s mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	71—75	119—123
2. žrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	60 - 65	108—113
3. žnadnje wuwite wot zyza	50—55	97—103
Swinje:		
80—100 klgr.	126	
100 - 120 klgr.	115.50	
psches 120 klgr.	105	
60 80 klgr.	90	
niže 60 klgr.	75	
ranzy a tundrožy	100	

Placzišna produktow.

W Budyschinje placzi: punt howjaseho mjaßa wot 1 hr — pj. hacz 1 hr. 40 pj., punt cźelazeho mjaßa wot 1 hr. — pj. hacz 1 hr. 30 pj., punt žwinjazeho mjaßa wot 1 hr. 40 pj. hacz 1 hr. 45 pj., punt schmalza wot 2 hr. 20 pj. hacz 2 hr. 40 pj., punt pschenicznjeje muki wot — hr. 22 pj. hacz — hr. 22 pj., punt rzaneje muki wot — hr. — pj. hacz — hr. 19 pj., punt khlěba wot — hr. — pj. hacz — hr. 16 pj., punt žuscheneho połcza wot 2 hr. 20 hacz 2 hr. 70 pj., punt mlěteho zokora wot — hr. 28 pj. hacz — hr. 28 pj., liter petroleja wot — hr. 32 pj. hacz - hr. 32 pj., 2 puntaj butry wot 4 hr. 40 pj. hacz 4 hr. 40 pj., 15 schtuk jeji wot 2 hr. 40 pj., hacz 2 hr. 85 pj. 100 puntow žyna wot 7 hr. — hacz 8 hr. — pj., 1 kilogr. běrnow wot — pj. hacz 8 pj.

Schtrympy a soki

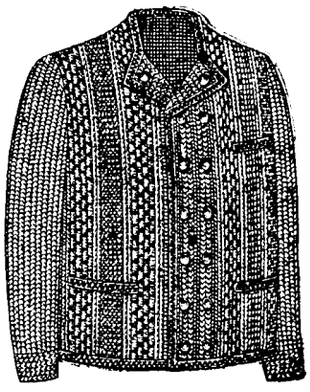

schtrykowane žonjaze jaki
s rukomaj a bjes njeju,
wołmjane spódnje taille
rukajzy, mantle
khapy
wošebne rukawate lazy
we wulkim wubjerku
normalne kholowy a koschle
Cźopłu dźěcźazu spódnju drastu.
cźopłu spódnju drastu
žamßneho wudźěłka
za naschich wojakow we wójnje.

Ernsta Jordanowa wudowa
w Budyšinje na jerjowuj haßy 5, na šnutskownej lawskej haßy 8.

Nowolětne khartki

žu dostacź
we wudawarni
Serbskich Nowin.

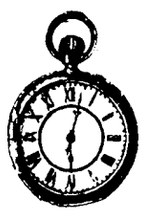

Franz Marschner
cźaßnikat w Budyschinje
na bohatej haßy 9
žwój skład cźaßnikow a cźaßnikowych rjeczazow
k dobroczźiwemu wobkedźbowanju porucza.
Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje placzišny.

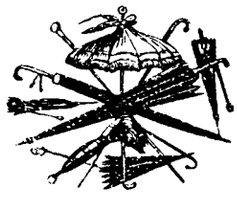

K hodam

poruczam wulki wubjerk
pschedeschcźnikow,
wukhodzowanskich kijow,
tobakowych trubkow
po šnatych tunich placzišnach.

Ed. Schulze nasl.
(A. Rudert)
pódla hoscźenza winoweje kicze,
w Budyschinje, na bohatej haßy 26.

Moje

tunje hodowne pschedawanje

poskicza kaž pschezo

zyle woßebite skladnostne kupje.

Hacž runje ßu ßo płaczišny sa **wołmu, bawłmu a židu** jara powyschiłe, je ßo mi poradźiło, sa hodowne pschedawanje wulku dźělbu

drastnych tkaninow, židźanych tkaninow,

bawłnjanych tkaninow kaž tež **žonjazeje drasty**

kostumow — paletotow — mantlow — drasty — błusow — ßuknojow — spódnich ßuknjow — ranšchich ßuknjow — ranšchich jakow atd.

wurjadnje tunjo nakupicź, so je mi móžno, je mojim wotebjerarjam po pomyßlnje najtuńšchich płaczišnach, sa hodowne dary ßo pschihodźaze, wotedacź.

Jan Jurij Pahn.

Sa brylowpotrjebnych!

Khorla Scholta, optikus

pschi hłownym torhoschczu w Budyschinje pod radnej khěžu, ßwoju w lěcze 1856 wot njeho ßameho sałoženu dźěłarnju optiskich tworow dobroczźiwemu wobkedźbowanju porucza.

Dokelž ßo jemu s wěsteje strony wobkhodnje schłodźicź pyta dawa wón k wjedźenju, so ßo **bryle a tłóczniki** po lěkarskim pschedpißmje jenož ßwědomicze dawaju.

Barometry, thermometry, dalekowidy, czitanske schkleńzy, lupy, bryle a tłóczniki jenož sa wóžko ßo pschihodźaze.

Něczu ßerbski.

Pschi trjebanju proschu ßo dobroczźiwje na mnje wobroczicź.

Khorla Scholta, optikus.

Dokelž mam wulke składy tworow, je mi móžno, s wjetscha hischcze po **starych tunich płaczišnach** pschedawacź.

Pawoł Otte

na žitnej haßy 10.

Spezialna pschedawarnja sa skladnostne kupje a sbytki drastnych, błusowych a kostumowych tkaninow.

K hodownemu swjedźenjej

kupujcźe

w Shorjelskej pschedawarni Jana Schaafa

w Budyschinje
na bohatej haßy 16

po jara poniženych placźisnach.

K hodam

poruczam hischcźe wulki wubjerk nowo doschłych

žonjazych a mužazych schkórnjow

ſ jednorej a dwójnej póduschu ſ wolmjanym podschiwkom a bjes njeho, tež
:: :: :: ſ woprawdźitej pjelsčinu podschite. :: :: ::

Honťwinske a jězdne schkórnje, dolhe schkórnje, hólczaze wuhornjene schkórnje, offizěrske schkórnje, pólne schkórnje a gamasche, gumijowe stupnje a gumijowe schkórnje, sněhowe stupnje, wschě družiny filzowych stupnjow a toflow, wodunjepuschczate n czopke podschite domjaze stupnje, woprawdźite stupnje ſ wjebludowych koßmow, tkaninowe gamasche
wschěch barbow ſa žónſke, mužiſkich a dźěcźi.

Jeniczka pschedawarnja G. Engelhardez czrijowych tworow w Kasselu.
Jeniczka pschedawarnja woprawdźitych Chasallaſkich normalnych schkórnjow.

Heinrich Mohr czrijowy dom

pschi žitnych wikach w Budyschinje. Telefon 384.

Wobhladajcźe ſebi moje pjecź wukladnychwoknow.

Dźělba **mužazych, žonjazych a dźěcźazych schkórnjow,** ſbytkne pory ſtarſchich formow, tola najlěpſcheje hódnoſcźe a dźeržliwoſcźe jara tunjo.

Pschedźenak.

Prothka ſa Serbow
na lěto
1916
je ſa 25 pj. we wubawarni Serbskich Nowin dostacź.

Draždźanski wobućowy dwór

Najtuńscha kupowarńnja ſa ſaſoſchedawarjow! Kupowazym Sserbam poſkiczamy pſchi kupjenju **mužazych, žonjazych a dźěczazych ſchkórnjow najwjetſchi dobytk.** Prěnjoklaßne wobućże. — Nowe formy. Nimo měry tunje płaczišny. **w Budyſchinje** pſchi ßerbſkich hrjebjach 2 na rózku kamjeńtneje haßy

Paul Giebner

w Budyſchinje na bohatej haßy 18, ſ nutskhodom na theaterſkej haßy,

winowa wulkowikowarńnja

porucza ßwoje derje wothladane **wina.**

Pjecj wulkich pinzow.

Wino k poßylnjenju a k ſtrowoſczi.

Wino k ßwjedźenjam atd.

Tym, kotſiž moju winowu pſchedawarńnju njeſnaja, k wjedźenju dawam, ſo ßo pola mje tuńſcho kupuje, hacž pſchi direktnym kupowanju ſ Rheina abo ſ Moſele, dokelž wino po waggonach doſtawam-a :: :: pucźowanſkich wudawkow nimam. :: ::

Sa naſchich wojakow

žiwotowe wobwjaſki, czopke ſpódnje kholowe dale wulki wubjerk

flanellow, lamy a połlamy,

bluſow, jakow, koſchlow a ſchórzuchow

wſcheje drnžiny

koſtumſkich ßuknjow a barchentowych ßuknjow, jakow a koſchlazych barchentow,

běłych a pißanych

po tunich płaczišnach.

W. Häcker.

Woßebita pſchedawarńnja wołmjanych :: :: a bawłmjanych tworow. :: ::

Saložena 1852.

Aug. Pawoł Hilger.

w Budyſchinje na ſeminarſkej haßy 2

porncža k hodam jara tunjo:

zychi běłe a pißane, **wupjerki** prawe a tołſte,

hotowe žonjaze a mužaze barchentowe koſchle,

běłe a pißane,

dźěczaze koſchle we wſchěch wulkoſczach, **dźěczazu draſtu, trjenja, hadreſchcza, ſchantka, ložowe płachty, ložowe pſchikrywy, blidne ruby, taflowe ruby a ſerwiety, blidowe pſchikrywy, dźěcźa e ſchórzuſchki, hoſpodarſke ſchórzuchi, ßłomniki, kłoplatowe, połplatowe a koſchlazy tkaniny.**

Gardiny a vitražowe tkaniny.

Barchentowe ſbytki ſa jaki, dźěczazu draſtu, :: koſchle a ßuknje. ::

Sbytki koſchlazych tkaninow.

Sbytki ſa ſchórzuchi a podſchicza.

Rěczi ßo tež ßerbſki.

We wulkim wubjerku

kuſki

ſa božodźěſczownu ſchtom,

tehorunja

hodowne dary ſa naſchich wojakow

taflowu ſchokoladu, marzipanowe wězy, bonbonniery, kakao, czaj, pópr janzy, konfekty, biſquity a bonbony

porucza

fabrika zokrowych tworow

Ernsta Grafa.

12. na ßukelnſkej haßy 12.

Druha pschiloha k czißku 50 Serbskich Nowin.
Sobotu 11. dezembra 1915.

A. & W. Neuhahn w Budyschinje

:: na ßerbskej haßy 4 ::

Najwjetscha tajsa pschedaw knja w Budyschinje

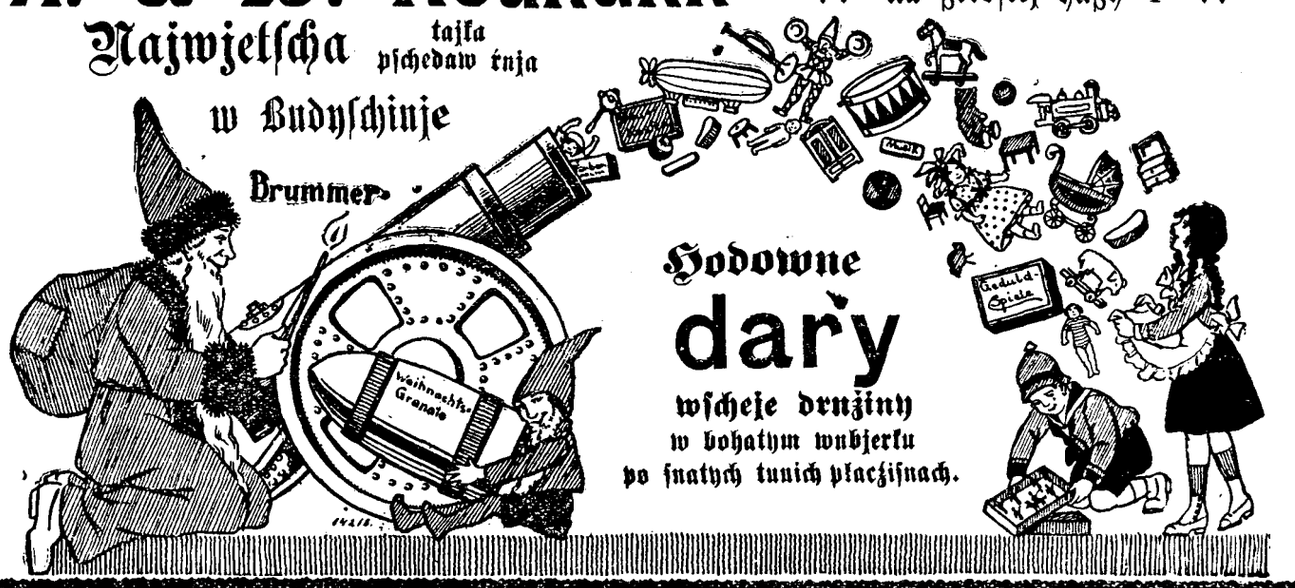

Hodowne dary wscheje druzinY w bohatym wubjerku po snatych tunich placzisnach.

Wumělski mjedowy pólver

pólver k pschihotowanju 4 puntow wumělskeho mjedu, měschk po 30 pj. pola

dr. **Roebera**

w Germania-drogowni na bohatej haßy 27.

Koże

kóždeje druziny pschez po najwyschschich placzisnach kupuje

Heinrich Lange

11 pschi zitnych wikach 11 a pschi zyrkwinym městnje 4.

Sserbski musej

wotewrjeny kóždu 1. a. 3. njedzalu měßaza wot ½11—12 hodzin.

Sserbske a němske spěwarske

ßu dostacz we wudawatni Serb. Nowin.

Telefon 591. Telefon 591.

Wilhelm Rudolph

na khěžorskej drósy 8 — pschi mjaßowym torhoschczu 10.

Schtrympowe a wolmjane twory a trikotaże

se ßamßnej fabrikskej dzěłarnju.

Sa hodownu potrjebu poruczam:

Normalne koschle, normalne kholowy, normalne jaki, koschlojte kholowy, reformske kholowy, kholowy se schtaltom, skakanske kholowczki, spódnje taille, czělne wobwjaski, kolenahrějaki, Lazy s wjelbludowych koßmow, kožane lazy.

Wojerske w wecy we wulkim wuwjerku.

Schtrykowane lazy, fasonske lazy, suavske lazy, golfske blusy, golfske jaki, dzěczaze mantle, dzěczaze mězy, sportske schawle, sportske schtrympy, schenillowe rubischcza, schenillowe khapy, schenillowe schale.

Schtrympy a soki wschěch placzisnow, **rukajzy,** trikotowe a schtrykowane, **pótniki** sa mužskich, žónske, hólzow, holzy.

Spódnje kholowy

we woßebitych schěrjach a wjele druzinach na skladze.

:: **Mužaze schaty** :: **krawaty** :: **ßlě** :: **schantka** ::

:: **běle dzěczaze schórznchi.** ::

Kožane twory

kupuja ſo najlěpje w ſpezialnej pſchedawarni kožanych tworow

Stajnje wulki wubjerk, krucze ſprawne poſłužnjenje a tunje płaćiſny ſa

koffry, pućowanſke toſche, neſſeſary, žonjaze toſche a paſy ſchulſke toſche ſa hólzow a holzy, ſchuleŕſke mapy, piſanſke, aktowe a hudźbne mapy, liſtownje a zigarowe toſche, portemoneje, ſłě, nakhribjetne měchi a gamaſche atd. namakacze

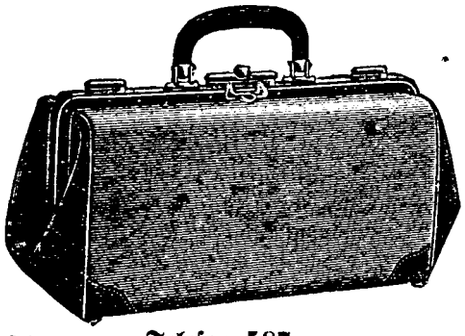

Telefon 587.

w ſpezialnej pſchedawarni

ſa Offenbachſke kožane twory

T. Alberta, měſjeczela **Khorle Bahle,** ſzedkarſkeho miſchtra

w Budyſchinje, pſchi lawſkich hrjebjach 10.

Kołacze

pſchihotowane k wotpóſłanju wojakam we wójnje

kaž tež k hodam wulki wubjerk

kuſkow na božodźěſczowy ſchtom

ſchokoladowe a marzipanowe wutroby a płody, praſkaze bonbony, najwoſzebniſche bonboniery

hižo po 50 pj. hacž do najwyſchſchich płaćiſnow,

poprjanzowe žony a muže a druhe póprjanzy

we wulkim wubjerku

teho runja **božodźěſczowe kołacze** wſchelakich druźinow

porucza

konditornja F. Staeckela

w Budyſchinje. Telefon 166. na ſeminarſkej dróſy 9.

Roſeſłanje wojakam we wójnje ſpěſchuje a tunjo.

Rósynki ſultaniny korinthy mandle zitronat

tunjo porucza

Khorla Preisser jun.

pſchi žitnych wikach.

Schenillowe rubiſchcza a ſchawle

nowych rjanych muſtrow

najlěpſche a najtuńſche kupujecze pola

Ernsta Jordanoweje wudowy

w Budyſchinje

na jerjowej haſy 5,

na ſnutskownej lawſkej haſy 8

w Budyſkej ſchtrykowarni ſchtrumpow.

Wubjerne hodowne dary

poruczam we wulkim wubjerku:

blidowe a khofejowe ſudobje po wſchěch płaćiſnach,

myjeŕſke ſudobje modernych formow a wuſtrow,

kuchińſke garnitury.

kriſtallown a praſowanu ſchkleńzu.

Herrmann Gläsel

pſchi lawſkich hrjebjach 4. — Telefon 728. — w ſzerbſkim domje.

Jako **dar k Božemu dźěſczu** ſu we wudawarni Serb. Nowin dóſtacz knižki **ſ pižanymi wobrazami** a ſe ſzerbſkimi ſchtuczkami

1. ſa ſtarſche dźěczi:

Scheſcherjaczk a ſcheſcherjawka.

2. ſa mjeńſche dźěczi:

Wobraſki ſa pěkne dźěczi. Pěknych dźěczi wjeſele.

Draždžanska banka

Akzijowy kapital 200 milijonow hriwnow
Reserwy 61 milijonow hriwnow

Wschě bankowe skasanki so s pschihódnymi wuměnjemi atd. wuwjeduja.
K sadanjenju so pjenjesy pschijimuja.
Konto-korrentowy a scheckowy wobkhód.
Na bórsowe hódnostne papjery so pjenjesy požčzuja.
Hódnostne papjery so bjes stracha khowaju a sarjaduja.
Psched wohnjom a paduchami wěste khamorowe kaschčziki so w naschej worzlowej komorje pschenajeja.
We wschěch pjenježnych naležnoscžach so sprawnje rada dawa.

Draždžanska banka wobkhodne městno w **Budyschinje**
pschi žitnych wikach — Telefon 551.

Kóždy, kotryž chce žebi **dobry a tuni czaßnik** kupicž, abo kotryž chce žebi jón **porjedžiej** dacž, njech dže k czaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na swonk. lawskej haßy 5.

Jencj pschedawa a porjedžuje, sa swoje džěło sprawnje rukuje. — **Proschu, žebi moji wukładne wokno, s płaczisname wupołożene, wobkładacj.**

Kuchańki, stwinske a słužobne holzy, mlokowe holzy, hródžne džowki, holzy k swinjom, wotroczkow, žrěnkow, rólnych pohonczow, wolazych a džěłaczerske swójby pyta hnydom pschistajerka **Görlichowa** na žukelnskej haßy 1 na rózku khežorskeje dróhi w czrijowni knjesa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

Wisitne khartki

czischczi spěschnje a tunjo

Ssmolerjez knihicziischczerstwo

O. Osswald

porucža w najlěpschich družinach

schtrympy a soki,

mantle schtrykowane

a žonjaze jaki,

kapiczki, spódnje

rukajzy, taille

Wožebne rukowate lazy

we wulkim wubjerku.

Džěczaze spódnje wobleczenja, trikotaže kóždeje schěrje na skladže.

Chenillowe rubischcža

we wulkim wubjerku.

Czoplu spódnju drastu

šamßneho wudžěłka

sa naschich wojakow we wójnje.

Steinstrasse 7

Hedwiga swnd. Biehlowa

na kotolskej haßy 1 — pódla radneje pinzy a hodowny hermank na hermanku

porucža **k pschedstejazym hodam**

rudnohórske hrajki,

klanki swoblekane a njeswoblekane, **klankaze hlowy** s zelluloida, blacha a biskwita, s włožami a bjes nich, ::: **(pópy),** **kupanske klanki** s zelluloida a porzlina, **kharakterske, gumijowe, wolmjane a mjetanske klanki, ežěła** wschěch wulkoscžow, **kolebanske a sgratowane konje** s drjewa a s kožu, **wosy, mjecže, flinty, bubony a helmy,** dale **klankaze stwy, kuchinje, klamarnje, rěsniske klamy, twjerdžisny, wojerske straže, konjenzy** atd., **sabawjenske hry** a **wobrasate knižki** w najwjetschim wubjerku.

We wudawarni Serbskich Nowin su sa 15 pj. dostacz

Khèrluschowe pschidawki

do serbskich a nèmskich spèwarskich knihow.

Wotewrjenje mojeje hodowneje wustajenzy

della dowolam ßebi ſ tutym pſchipowjedźicź. po 1 poſthodze.

Moja wuſtajeńza wopſchija wurjadnje wulke ſortimenty wote mnje ßo wjedźazych tworow, kotreź ßu na pſchewidne waſchnje wuſtajene.

Pódla mojeho njepſchetrjechomneho ſklada

korbowych tworow, klankazych woſow,
ſcźinowych meblow ſe ßamßneje dźĕlarńje,
dźĕcźaze pißanſke pulty, ſtoły, blida,
bĕhanſke ſtoły
mam hobrſki wubjerk

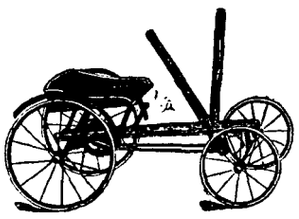

hrajkow kóždeje druźiny

żeleſnizy ſ cźaßnikowym gratom a bjeſ njeho, elektriſzy jenotliwe dźĕle.

klanki ſwoblekane a njeſwoblekane

towarſtwowe hry wobraſate knižki

wojerſke wuhotowanje ſa dźĕcźi.

Pomĕrne płaczińy. **Proſchu, wobhladajcze ßebi moje 8 wulkładnych woknow.** **Telefon 292.**

Kurt Martin Richter

Wuporjedźenje ſpĕſchnje a ſchwarnje.

na khĕžorſkej dróſy
ßobuſtaw rabattoweho towarſtwa.

Woßebite wudźĕłanje korbowych tworow a ſcźinowych meblow.

We wudawarńi Serbskich Nowin ßu dostacź knižki

Brunčki

po 1 hr. 20pj.

We wudawarńi Serbskich Nowin je ſa 40 pj. dostacź knižka:

Worjeſchki
Pſches dźewecź ſtow hudanczkow ſ trĕbnym kluczom.

We wudawarńi Serb. Nowin ßu dostacź

khĕrluſchowe pſchidawki
do ßerbſkich a němſkich ſpĕwarſkich knihow.

Khĕža na pſchedań.
W Scheſchowje je khĕža cźo. 43 na pſchedań. Dalſche je ſhoniecź w hrodowſkim ſahrodniſtwje w Njeßwacźidle.

Klanki!

Njenje **draſcźene klanki** (pópy) po tunich płaczińach, **klanki ſ kulowatym ſhibadłami** jednoreho a najwoßebniſcheho wuwjedźenja.

Kharakterſke babije

wſchĕch druźinow.

Klanki, cźĕła, hłowy, ſtawy we wulkim wubjerku.

Njeſkónznjomne klankaze perüki ſ woprawnych włoßow.

S wucźeßanych włoßow ßo perüki ſnateje hódnoſcze dźĕłaju.

Kraßna klankaza draſta,
klobuki, ſchaty, cźrije, ſchtrympy atd.

A. Graf, Dietrich naßlĕd. **na bohatej haßy 4.**

Kóžda klanka ßo derje, ſpĕſchnje a tunjo wuporjedźa.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předplata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smolerj.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěsćki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedaś, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wjeźor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 51. **Sobotu 18. decembra 1915.** **Lětnik 74.**

Rosprawa němskeho generalneho staba.

16. dezembra.

Na wječornym wojownischczu ẑo na wjetschim dźělu fronty žiwje mjes artilleriju a lětadłami wojowasche.

Pola Bailly ẑu Franzowsojo dwě mjeńschej postajeni na Aisninym połodnischim brjosy w nozy nadpadli.

Leutnant Immelmann je wczera nad Valenciennes ẑedme njepschećelske lětadło, jendźelski jenotśěschnik, w powětrowym wojowanju k semi dele tśělił.

Sawczerawschi lětarski nadpad na Müllheim (w Badenskej) je po franzowskej rosprawje na tamnische dwórnischczowe twarjenja wotměrjeny był. Do jich bliskosćze pak njeje žana ſ cźiżmjenych bombow padła. Na wopak je ẑo w měsćze jedyn měschczan morił, jedyn druhi ẑo franił. Zyła wojerska schkoda ẑo na rosražanje někotrych woknowych schkleńzow w lazarecze samjesuje.

Na ruskim ranschim wojownischczu ẑu ẑo ruske wotdźělenja, kotrež běchu ẑo k połnozy Dryświatyskeho jězora do nascheho stejischcza dobyle, ſ napschećznym nadběhom wróćzo cźiżle. We wokolnosći Berěśinineho wuliwa ẑo jedyn njepschećelowy wupad ſ tśělenjom naschich pěschkow slemi.

Położenje pola wójska generalneho połneho marschalla bayerskeho prynza Leopolda njeje ẑo pscheměnilo. W nozy ẑu někotre patrouille do ẑebje srasyle.

Jedyn njepschećelowy nadběh pschećiwo wójsku generala ſ Linsingena pola Berestianow njeje ẑo poradźił.

Jene ruske lětadło je ẑo nusowało, k ranju wot Luzka we doẑahu awstrisko-wuherskeho wójska k semi sleczicź.

Wojowanje w połnóznej Cźornohórskej ẑo ſ wuspěchom dale wjedźe. Awstrisko-wuherske wójsko psched Bělopolom steji.

17. dezembra.

Na wječornym wojownischczu je wczera psched ẑwitanjom k krótkemu ranju wot Armentieres małe jendźelske wotdźělenje hacź k jenemu naschich hrjebjow doschło a ẑo w naschej tśeleńzy saẑo wróćzo sćzahnyło. Bóle k połodnju ẑo runje tajkemu pospytej ſ naschim tśělenjom sadźěwa. Hewak ẑo pschi husto njepschewidźnym wjedrje jenoż ẑlabje ſ artilleriju, ruczńymi granatami a minami wojowasche.

Na ruskim ranschim wojownischczu ẑu ẑo ruske nadběhi mjes Narocźskim a Mjadźolskim jězorom w nozy a sahe rano ſ khětrym schkodowanjom sa njepschećela psched naschim stejischczom slemike. 120 muži jatych w naschej ruzy wosta.

Pola wójskow generalneho połneho marschalla bayerskeho prynza Leopolda a generala ſ Linsingena njejeważnych podawkow było.

Na balkanskim wojownischczu je ẑo Bělopolje ſ nadběhom dobyło. Pśches 700 jatych je ẑo sebrało.

Najwyschsche wójskowe wjednistwo.

Rosprawa awstriskeho generalneho staba

wot 16. dezembra praji: Na ruskim wojownischczu je wójsko arzywójwody Josefa Ferdinanda w stronje Korminskeje rěczki ruski wupad wotpokasało. K krótkemu wječorej wot Olyki ẑo jedyn njepschećelowy lětar nusowasche, k semi sleczicź a ẑo saja. Jena eskadra ſ naschich lětadłow je na żelesniznu Mjedwjedźe—Ssarny na żelesniske sastanischczo w Antonowzy a na dwórnischczo w Klewanje ſ wuspěchom bomby mjetała. Pola Klewana woheń nasta. Njedźiwajzy žylneho wobtśělenja ẑo wschě lětadła njesranjene wróćzichu.

Na italskim wojownischczu je ẑo pschi tirolskej a Isonzowej froncze na jenotliwych městnach ſ artilleriju wojowało. We Flicz-skej dolisnje ẑo naschi wojazy ſ nadpadom jeneho italskeho pschedstejischcza smozowachu.

Na balkanskim wojownischczu je nasche wójsko wczera njepschecźela k krótkemu ranju wot Glibez do Tarineho doła cźiżko. Druhe awstrisko-wuherske kolony ẑu žylnje wojujo hórki psched Bělopolom a krajinu mjes Rosejom a Beranami dobyke. K wječorej wot Ipeka njepschecźel k Plawje a Gußinju zosa. Liczba wczera wosjewjenych jatych je ẑo na 900 muži powyschika. B.

Bołharska rosprawa wo poražanju franzowsko-jendźelskeho wójska

wot 11. dezembra rěka: Sa jendźelsko-franzowskim wójskom na Wardarowymaj brjohomaj na stronu k Dźewdźeliej a Doiranej dale žlědowachmy. Te dźěle nascheho wójska, kotrež na prawym Wardarowym brjosy postupowachu, ẑo do Franzowsow po zyłej froncze dawachu a jich stejischcza pola wsow Melitkowa a Ssmokowizy a pola hórkow 720 k krótkemu wječorej wot Kowanez ſ nadběhom dobuchu. 122. franzowska diwisija, kotraž bě ſ regimentow 45, 84, 140 a 284 sestajana, je po ranjenych, morwych a jatych cźeźko schkodowała. W jenej tśělnej hrjebi pola Miletkowa je ẑo 100 cźełow namakało. Kawallerija, kotraž bok nascheho wójska schkitasche, ẑo pola wsy Negorz do jeneho franzowskeho bataillona da, kotryž rospjerschi, pschi cźimž jeho komandanta saja. Nasche na lěwym Wardarowym brjosy operěrowaze wotdźělenja se žylnym nadběhom jendźelsko-franzowskich wojakow ſ wutwarjenych stejischczow na liniji Babineje hory, cźiżko 51, wsy Dźewdźelia, cźiżko 670 a cźiżko 610 cźiżnychu, kotrež wobsadźichu. Jendźelcźenjo ẑo k krótkemu ranju k wsy Karanglarlarej a Franzowsojo k krótkemu wječorej na stronu wsy Bogdanzy wróćzo sćzahnychu. Jendźelsko-franzowske stejischczo pola wsy Furki ẑo ſ bajonetowym nadběhom dobu. Mazedonska diwisija, kotraž njepschecźelej w tejle stronje žlědowasche, pschi tym frontu jendźelsko-franzowskich wojakow pscheraſy, wjeſ Bogdanzy wobsadźi a na tajke waschnje franzowske wotdźělenja, kotrež mjes rěkomaj Kosluderom a Wardarow operěrowachu, wot Jendźelcźanow wotdźělichu; tuchi ẑo ſ połodnja wot Furki k Doiranskemu jězorej wróćzo cźehnichu. Ssmy wjele muži sajeli, mjes nimi 5 offizěrow. Dobytk njeje hischcze do drobna znaty. Jeczi a morwi ſ wjetscha jendźelskemu wójsku a diwisiji generala Baillonda pschisłuscheja, kotraž franzowskaj pěschej regimentaj 175 a 176 a dwaj suabskaj regimentaj wopschija. Popołdnju wokoło 2 hodźin Dźewdźeli w płomjenjach stejesche. Sslědowanje sa njepschecźelom dale dźe a dyrbi k dobyczu městow Dźewdźeli a Doirana dowjesć. B.

Franzowska rosprawa wo zosanju franzowsko-jendźelskeho wójska do Grichiskeje.

Franzowsojo a Jendźelcźenjo wot wutory po shromadnym planje a w połnym rjedźe wróćzo cźahnu. Jedyn jendźelski offizěr wo bitwje powjedasche, so je ẑo bołharski nadběh se žydom jara hustymi žołmami pschewjedł, pschi cźimž běchu někotre tyżazy njepschecźelowych wojakow na froncze dwěsći metrow hromadźe. Prěni dźeń njedostatk artillerije Jendźelcźanam sadźěwasche, lěpschinu nad samknjenymi njepschecźelskimi cźrjódami wuwuzicź. Tola druhi dźeń 75milimetriske kanony njepschecźelej žałoẑnu schkodu nacźinichu. Franzowsojo do Dźewdźelia tśělachu a tule ſ Bołharami wobsadźenu wjeſ wupuscźichu. Njepschecźel ẑo na to wostaji, sa nimi pschebliſko žlědowacź, jemu bě też cźeźko, ẑwoju artilleriju k podpjeranju pschiwjesć. Schkodowanje swjaskarjow (Jendźelcźanow a Franzowsow) je zyle žnadne. Posledni tydźeń ẑu swjaskarjo ẑwoje zosanje na dalokosć 22 kilometrow schkitali, ẑu wschón wójnski material ẑobu wsali a ſ kraja wschu žiwnosć wotwjedli. 12. de-

zembra swaskarjo tsi kilometry wot grichiskeje mjesy stejachu. Doiran je žo zyle wupuscžik. Mjes tym so k Salonikiej zofamy, žo njepschestawajzy jendželske požylnjenja pschiwožuja. Rosprawy njepschecželskich wobhonjerjow njejžu Němzow a Awstriskich pohnuke, žo na město Saloniki walicž, kotrež je žo do woprawdžiteje twejrdžisny s wjele pschedžunjenymi nažypami pschetworiko. Sastaranje se živnoscžu je s kódžstwom swěscžene, kotrež morjo prósdne wot njepschecželow džerži a stejischcža swjaskarjow schkita. B.

Ruska wójskowa rosprawa

wot 15. dezembra powě: Na wjecžornej froncže njepschecželszy lětarjo pola Üzkulla bomby mjetachu. We wokolnoscži Jakobstadta artillerija žylnischo tšělesche. We wokolnoscži Ragi nascha artillerija na někotrych městnach Němzow s jich stejischcžow wuhna.

Nad Dnjestrom w rańschej Galiziskej žlědžerjo jeneho s naschich kavalleriskich regimentow pola Uschecžka (18 kilometrow k krótkemu wjecžorej wot Saleschcžykow) do njepschecželskich žlědžerjow srasychu, kotsiž běchu ruske wojerske žuknje, cžapki a kožuchi wobleczeni. Hdyž naschi ludžo na nich sawokachu, njepschecželjo tšělecž poczachu. Naschi žlědžerjo hnydom na tšělenje wotmolwichu, džěl pschedrascženych Awstriskich sarubachu a sbytk rospjerschichu.

Na kawkaskej froncže naschi wojazy na drósy do Hamadana sa turkowsko-němskim wotdželenjom žlěduja. Nahladni mužojo s Hamadana žu jako deputazija k naschim wojakam pschischli a žu jich proženli, so bychu jich pschecžiwo njeměrnikam schkitali. B.

Grichiska je žwoje wójsko se Salonikia s grichisko-mazedonskich mjesow wsała.

Grichiske knježerstwo je pjatemu grichiskemu armeekorpsej pschikasało, Saloniki wopuschcžicž. 15. dezembra je grichiske wójsko se Salonikia a se stron mjes Salonikiom a Doiranom wucžahnyło. Wjetschi džěl grichiskeho wójska je na stronu k Sorowiczej a Kožanam wotcžahnył. Grichiska je skoro zyłu rańschu Mazedonsku franzowsko-jendželskemu wójsku pschewostajiła. Džěl wobydlerstwa se Salonikia, wožebje Awstrisy a Němzy, je s łódžemi do Athena wotjěł.

Kopenhagenske nowiny „Nationaltidende" s Parisa powjedža, so žo bórsy s woblehnjenjom Salonikia liczi. Město žo se wschěmi mozami wobtwjerdžuje. Jadro wobtwjerdženeho stejischcža žu hórki k polnozy wot města. B.

Położenje w rańschej Galiziskej.

Jenemu awstriskemu pschekupzej je žo poradžiło, sapočzatk dezembra s Tarnopola w rańschej Galiziskej cžeknycž. Wón scžěhowaze wo tamnischich wobstejnoscžach powjeda: Hacž do žrjedž novembra bě w zyłym wokrježu poměrnje směrom. Ruske wojerske wyschnoscže žo njepschestawajzy prózuja, organisaziske džěła we wójnskim nastupanju, wožebje wuwucženje rekrutow, twarjenje dróhow, puschcženje lěžow atd. pschewjescž. Tež je žo wnskokolijata želesniza do Podolskeje a Bežarabskeje natwarika. Njepschestawajzy nowe muzstwa, najmłódsche a najstarsche lětniki, k wuwucženju pschikhadžeja. Wot žrjed novembra wurjadna nervosnoscž a roshorjenoscž mjes Rušami knježi. Wodnjo a w nozy žo wojazy wotpóscželeja. Wojazy s wjetscha w hobrskich barakach lěhaju. Wjele privatnych a sjawnych twarjenjow je žo sa lazarety pschiprawiło. Wschě žu polne sranjenych. Něhdže 20,000 cžeknjenzow s Pólskeje a žobuwjedženych s rańscheje Galiziskeje žu w lěžach w khudobnych deskowanych khěžach saměscženi. Hubjenstwo a khoroscže mjes nimi knježa. S města žameho, w kotrymž je wojerski komando saměscženy, je zivilne wobydlerstwo skoro zyle wupokasane. Do wěstych drohowych dželow nježmě žadyn zivilist pschi žmjertnym khostanju sastupicž. 28. novembra je wyžoka wojerska wožoba wojerske lěhwo dohladowała. K wojakam rěcžo je jedyn general, sa kotrehož maja pjecža Kuropatkina, rjekł, so zar žwojich žwěrnych wojakow strowicž da a jich k poslednjemu napinanju napomina, so by žo cžesecž Ruskeje wukhowała. Zar je žo se wschěm hłuboko srudžił, schtož je žo we wójnskim lěcže stało, wožebje s pscheradu žamžnych swjaskarjow. Zar nětko wocžakuje, so kóždy ruski wojak žwoju wótcžinsku winowatosez dopjelni a cžesecž Ruskeje wukhowa. Wulke wězy hischcže pschedsteja. Wot nich dobycže abo poraženje Ruskeje wotwisuje. B.

Franzowska wójskowa rosprawa

wot žrjedy praji: Na wschelakich froncžinych městnach bě swucženo kanonada, kotraž bě khětro živa w Artois a mjes Sommu a Disu. Pola St. Mihiela nasche wobaranske kanony do jeneho njepschecželeho lětadła tšělachu. Jene lětadło, kotrež bě žo s naschimi kulemi trjechiło, dyrbjesche w němskich linijach k semi slecžecž. W Ban de Sapt nascha artillerija kolonnu něhdže 400 muži rospjerschi, kotraž w dołhim ranju wot La Fontenelle stejischcžo saměni. Wotdželenje tsinacže franzowskich lětadłow nad lětanischcžom w Habsheimje pola Mühlhausena bomby a granaty na pjatnacže njepschecželskich lětadłow mjetasche, kotrež tam we wokomiku bombardementa pschebywachu, jenož piecž lětadłow mózesche do powětra slecžecž, kiž podarmo spytachu, žo do nascheje eskadry dacž.

Na Balkanje njeje nowych podawkow było. Bołharsy wojazy njejžu grichiske mjesy pschekrocžili. B.

Italska expedizija do Albanskeje.

Italska telegrafowarnja „Agenzia Stefani" praji, so je njedawny nadpad žylneho wotdželenja awstriskich saniczakow torpedowych czołmow na někotre małe italske pschekupske łódže, wožebje płachtate łódže, zyle bjes ważnoscže wostał. Mjes tym žu transportske łódže wójskowe džěle, sa Albansku postajene, tam dowjesle. Ludžo, kož wójnski material, žu žo do prjedy postajenych pschistawow pschiwjesli. Jenož jena wotnajata stara, 1811 tunow wulka parna łódž „Re Umberto" a ju pschewodžazy saniczak torpedowych czołmow „Intrepido" staj do podmórskich minow sawadžiłoj, tola žu žo muzstwa a wojazy s wuwsacžom 40 muži wot „Re Umberto" a 3 mužow s „Intrepido" wukhowali. Najwjazy snjesbožených je žo pjecža s rosbuchnjenjom moriło. B.

21,000 wójnskich jatych w Jendželskej.

Reuterez telegrafowarnja w Londonje powě: W delnim parlamencže je Tennant prajił, so je general Smith Dorien komando nad wójskom w rańschej Afrizy pschewsał. Tennant dale praji, so w tu khwilu w Jendželskej 21,205 wójnskich jatych pschebywa, kotrychž žu jendželszy wojazy sajeli. B.

Khoroscž jendželskeho krala.

Lěkarjo jendželskeho krala žu wosjewili, so je žo wón wot scžěhwkow žwojeho padnjenja tak daloko sebrał, so móže žo s wěstym samjesowanjom saž se žwojimi dželami saběracž. Kral je po cžělnej cžežkoscži shubił a dyrbi žo, doniž njeje dospołnje wotkhorił, wschěch napinanjow wostajicž. B.

Sažopostajenje khežorstwa w Chinje.

President chineskeje republiki, Yuanschikai, je po napominanju statneje rady khežorsku dostojnoscž pschijał. Tak je žo republika po tsilětnym wobstacžu w Chinje sažo s khežorstwom saměnika. W lěcže 1907 běchu Chinesojo, kotsiž běchu woženje w sjednoczenych statach połnózneje Ameriki žwětke strony republikanskeje wustawy spósnali, w žwojej domisnje republikanske hibanje pschecžiwo sastarjenemu khežorstwu sbudžili. Yanschikai, w kotrehož rukomaj bě prjedy knježerstwo woprawdže ležało, bě pola khežora do njehnady padnył. Jemu njebě mózno, pad khežorstwa sdžerzecž. W lěcže 1912 khežorka-regentka Junglü wukas podpiža, po kotrymž mějesche sa pschichod republikanska statna forma w Chinje płacžicž. Sa prěnjeho presidenta noweje republiki bu wjednik republikanskeje strony Sunjatsen wuswolený, mjes tym so žo Yuanschikai sa nakhwilneho druheho presidenta pomjenowa. W tak mjenowanej druhej revoluziji, kotraž žo nasynu 1913 s dospołnym dobyczom Yuanschikaia skónczi, je wón potom žwoju móz wobtwjerdził a wójsko sa žebje dobywschi wscho revoluzionarne hibanje potłoczik. Wustawu, kotraž bě po amerikanskim waschnju sestajana a sa kotruž chineski lud hischcže dołho njeje sraly, wón wrócžostejazym chineskim nahladam pschiprawi. Parlament, w kotrymž mějachu republikanszy wjetschinu, wón rospuschczi a kruty žamoknježerski regiment sawjedže. Po prawom wón nětkole reformy do skutka staji, kotrež je wón jako radžiczel stareje khežorki-regentki psched dželacž lětami porucžał.

Nowy chineski khežor budže žo pschede wschěm hladacž dyrbjecž, so njeby Japanskej pschicžinu k njepschecželskim krocželam pschecžiwo Chinje dał. Japanski ministerstwowy president je drje prajił, so Japanska pschecžiwo pschemenjenju knježerstwa w Chinje njesakroczi, tola je pschispomnił, so mohło žo położenje kritiske sežinicž, hdy bychu japanske interesy schkodowake. Tajke schkodowanje móže žo wěso lohko namakacž. Lohki po tajkim nadawk noweho khežora njebudže. S johe živjenja je wožebje sajimawe, so je wón dwójzy psches sastojniske pruhowanje pschepadnył a je žo potom wot jednoreho wojaka k najwyschschemu sastojnstwu w khežorstwje pschebědžił.

Yuanschikai pjecza sa khežorskim trónom stał njeje, jeho žu pjecza jeho pschiwiżowarjo na njón žadżili. Wón je pjecza sastojnikam, kotśiż žu jemu k jeho wuwołanju sa khežora sboże pscheli, prajił, so jemu pscheměnjenje w knjeżerstwje žaneho wjeżela njeczini. Wón jim pschikasa, pschihoty k sawjedżenju nowych reformow cżinicż. B.

Najimanje rekrutow w Jendżelskej.

Lord Derby je w hornim parlamencze wosjewił, so je žo jara wulka liczba rekrutow najecż dała. S wopredka je najimanje pomałku schło, pośledni tydżeń pak je žo pokasało, kajki duch w kraju knježi. Lord Derby rekrutérowanje s wólbami pschirunowasche, pschi kotrychž je napośled pschicżischcż najwjetschi. Wón dale proji, so móże rjez. so je na pscheżwédczaze waschnje spósnacż, so chze kraj wscho cżinicż, schtoż samóże. so by žo wójna k sbožownemu kónzej dowjedła. Knjeżerstwo móże powschitkownu wojerśku winowatosćż spuschczicż. B.

Powjetschenje amerikanskeho wójska.

Statny sekretar wójnskich naležnosczow sjednoczenych statow połnózneje Ameriki w žwojej létnej rosprawje namjetuje, wójsko powjetschicż. Dżežacż nowych pěschich regimentow, schtyri regimenty pólneje artillerije, 52 kompagnijow nabrjožneje artillerije, 15 kompagnijow pionérow a schtyri eskadry létodłow maja žo postajicż. Stejaze wójsko ma žo wo 400,000 muži na to waschnje rosmnożicż, so žo 130,000 muži k tsilétnej žłużbje wusběhnje. B.

Němski khežorstwowy žejm.

W němskim khežorstwowym žejmje wutoru sozialdemokratiski sapóstanz **Liebknecht** pjecż praschenjow knjeżerstwu pschedpokoži. Wón žo wopraschа, hacż je knjeżerstwo swólniwe, wschě žadanja na anexiju zuseho kraja spuschczíwschi měr cżinicż. Statny sekretar swonkownych naležnosczow s **Jagow** wotmolwi: po jednanjach wot 9. dezembra dyrbju žo sapowjedżicż, na tole praschenje wotmolwicż. **Liebknecht** k temu doda: Schto knjeżerstwo wo měrowych namjetach neutralnych statow praji, kajkeż žu schwajzarszy sozialdemokratojo namjetowali. Ssejmowy **president:** To je nowe praschenje. Sapóstanz **Liebknecht** žo dale praschа, hacż žo pisma wo nastaczu žwětoweje wójny wosjewja. Statny sekretar s **Jagow:** To je žo hižo stało a žo dale stanje. Parlamentariski pschepytowanski komišiju wotpokasamy.

Sapóstanz **Liebknecht** žo praschа, hacż ma žo tajna diplomatija s tajkej, kotraż pod tajnej kontrollu sjawnosczе steji, samėnicż. Statny sekretar s **Jagow:** Knjeżerstwo njeje swólniwe, tu wustawu pscheměnicż dacż. Sapóstanz **Liebknecht** žo praschа, hacż maja žo trébne krocżele sa dožahaze sastaranje wobydlerstwa se žiwnosczu stacż se sebraczom atd. Ministerialny direktor **Lewald:** Khežorstwowy kanzler žo tež temule wopraschenju sapowjedži. Sapóstanz **Liebknecht** žo k wudospołnjenju praschа: Kak žo knjeżerstwo k pruskej wólbnej reformje staja? **President:** To je nowe praschenje, žane wudospołnjenje.

Na to sekretar khežorstwowych finanzow **Helfferich** wo nowym wójnskim dżežaczmilijardskim kredicze praji: Naschi njepschecżeljo hischcze pschezo wo rosraženju Němskeje žonja. Teho dla dyrbimy pschczo dale dobycżerszy wudżerżecż. hacż dotal je žo 30 milijardow sa wójnu pschiswoliło. Měžaczńje je žo wjazy wudało dyžli 2 milijardże hriwnow. Hacż runje je žo wojownischczo wupschestrélo, hacż runje žu žo druhe formazije sestajake, žu měžaczne wudawki w žnadnej měrje pschibérake, dokelž žmy jara slutniwje hospodarili. Wot pschiswolenja poślednich dżežacż milijardow žu žo schtyri měžazy minyle, to réka, tele pjenjesy žu žo s wjetscheho dżéla hižo pschetrjebake. Teho dla tole nowe žadanje. Potom je potrjeba 40 milijardow dožahła. Kak wulka je tale suma, je s teho widżecż, so je nasch zyły němski żelesniski material 20 milijardow hódny. To žu wulke wopory, kotreż žo žadaju. Tola dżiwajo na to, so staj němski muż a němska žona žwojeje winowatosczе žwědomitaj, njeje na dobrym kónzu dwélowacż. Kategoriski imperativ stacżanskeje winowatosczе nětkole triumfy žwjeczi. Lud je wulke wopory pschinjeżk. Wschě kižale saždużene kroschki žu woni do žłużby wótczíny stajili. Sa to je jendżelska wójnska požczonka njewuspěschna była. Hacż dotal je žo sa naschu poślednju wójnsku požczonku 10½ milijardy sapłacżiło. Nalutowarnje žu swjeżelazy wobras naschеho finanzneho derjebyczа dale. Njedżiwajzy teho naschi njepschecżeljo praja, so žmy bankrott. Statny sekretar na to žo poczahowaze njepschecżelske nowinske hłoży czita. Wupožczenki, kotreż žu žo na wójsku požczonku dale, něhdże 5 prozentow wuczinjeja. Njepschecżelske knjeżerstwa a njepschecżelske nowiny na njesamolwite waschnje dżélaju. My žmy sa tajki system pscheobjektiwni. Na wopak, my mamy skerje wobczežnosczе sa pschecżežke. W auguscze žu shromadne wójnske khosty 300 milijonow na dżeń wucżinike, nětkole je jich 320—330 milijonow na dżeń abo měžaczńje 8—10 milijardow, abo létnje 120 milijardow. Dwě tsecżinje wójnskich khostow na naschich njepschecżelow padnjetej, tsecżina na naž a naschich swjaskarjow. Jendżelska je naž pschescżéhnyła a ma najwjazy khostow sapłacżicż, něhdże 100 milijardow hriwnow. Nascha pjenježna potrjeba je žo w kraju spokojika. Naschi njepschecżeljo žu wulke sumy do wukraja, woženbje do Ameriki, póžłacż dyrbjeli. Franzowska je hacż dotal 22 milijardow požczika. Réczнik sadwélne napinanje Franzowsow dla wobstaranja pjenjes wopižuje. Niski kurs žu khwalili, dokelž ma móžnosczе žo powyschicż. W Jendżelskej žu žo wo wójnskich khostach zyle saliczili. Jendżelska dyrbi žrédkam pschimacż, kotreż mjes khutnymi jendżelskimi finanznikami staroscż sbudżuja. Statny sekretar jendżelske finanzne operazije rospomina, pohubjenschenje jendżelskeje valuty a finanznu wotwižnosczе Jendżelskeje wot Ameriki. Schtworoswjask dyrbjesche žebi pjenjesy w Amerizy požczicż. Jendżelske konsole žu žo wo 15 prozentow po, niżike, franzowska renta wo 20 prozentow, němske konsole jenož wo 7 prozentow. My na žamžnymaj nohomaj twjerdże stejimy! My wscho žebi žamym płacżimy, dokelž naž industrija a rataŕstwo se wschém sastarujetej. Sswoje pschescżéhnjenje, kotreż mamy psched žwojimi njepschecżelemi, tež dale wobkhowamy. Jendżelska chzyschе žo jenož jako pjenjesydawar pschi wójnje wobdżélicż. Nětko dyrbi wona tež krej woprowacż. Prjedy Jendżelska wo poślednjej milijardże réczeschе, wo kotruż póndże; nětko žo hižo wo poślednim pennyu réczi. Jendżelska žwoje knjejstwo jenož s pjenjesami hromadu dżerži. Wotkhudnjena Jendżelska do kruchow póndże. S hłodom a bankrottom nam Jendżelska hrosy. Tele hroženja sarjeknu. Snjeżemy radscho kóždu nusu, dyžli njepschecżelowu kasnju. Němska żelesna pjascż k nowym rasam samachnje, hdyž naschi njepschecżeljo sa tym žadaju. Samolwjenje na naschich njepschecżelow pada, kotsiż w njerosumnym a stóstniskim bludże hischcze wo wustawazej wójnje réczа. My twjerdże na němskej semi stejimy. Njepschecżelam pak žkowo napschecżo žwéczi: Mene tekel upharsin! (Żiwe pschihłożowanje.)

Sapóstanz sozialdemokrat **Scheidemann:** Skónczne rosžudżenja žebi do tsecżeho wuradżenja wostajimy, dokelž žebi dokładne rosréczenje pschejemy. S pschipokasanjom budżetowej komišiji žmy spokojom. Namjet na kónz debatty žo pschiwosmje. Sapóstanz **Liebknecht,** kotryž bě žo k žkowu samolwił, teho dla réczecż njemóżeschе.

W sakskim žejmje

bě tónle tydżeń jenož jene jeniczke sjawne poženbjenje a to sandżeny pjatk. Poženbjenje sapocża žo s małej roskoru. Nationalliberalni běchu namjet sapodali, so by žo žejmowy dżékanski porjad pscheměnił. Dokelž žo pschi tym njeběchu na dotalny nakożk složowali, žo konserwatiwni temu pschecżiwjachu. Potom žejm jenohłóžnje knjeżerstwowu sakonjowu pschedkohu pschija, s kotrejž nasche katholske woždy sakskeje Łużizzy žwój sarjadniski porjad, bjes małych pscheměnjenjow, kaž porjad naschich evangelskich woždow, dostanu. Sapóstanz dr. Zöphel, sjawny žwobodnik we nabożnistwje, mějesche sa nusne, žwoju mudrosczе k temu dodacż a žo tež na to hórscheschе, so ma nascha Łużiza pschezo hischcze žwoju žamostatnu wustawu. Kultušowy ministr jemu snapschecżiwi, so je Łużiska woženbita wustawa sałożena na starodawne wucżinjenja; łużiske stawy žebi njebychu ženje lubicż dale, so bychu žo wotstroniłe. Sapóstanz Kokla pschedkohu we njenje katholskich woždow witasche, kotrymž budże nětko móżno, žwoje wschelake naležnosczе wot mužow se žwojeje žrjedżisny srjadowacż dacż. Potom dowuradżichu žo nawjety wo ludownym sczíwjenju. Deputazija, kiž je žo s tymile namjetami sabjerała, je wobschérnu rosprawu pschedpokożiła. We njej žo knjeżerstwo napomina, pola swjaskoweje rady sa to skutkowacż, so bychu žo potuńschiłe 1. żitowe płacżisny, wumlécze muki a khléba. 2. sa gris, krupy a wowžne krupy a 3. butra, tuk a margarina dyrbjake žo tuńsche a lépsche wobstaracż. 4. Sa žwinje méte žo najwyschsche a hródżne płacżisny postajicż. 5. Tukrajna a wukrajna piza méła žo wobstaracż. 6. Podżél tak mjenowaneho wuwéteho żita mél žo powyschicż. 7. Podroženju žłanja dyrbi žo sadżéwacż a 8. dyrbjake žo běrnowe wudżélki potuńschicż. 9. Podróženju mórskich rybow, tepidka a žwéczenja dyrbi žo wobaracż. Dale žo sa Sakku pschiprawy we podobnym smyżku žadaju. Jednanja traja

hacz do póſdnich wjeczornych hodźinow. Konſervatiwny rěčnik ſ raſnoſczu żada, ſo bo njeby ratarjam ſakaſako, bwinje rěſacz a knjeżerſtwo napomina, ſo chzyło we tym bwoje měnjenje wuprajicz a lud ſměrowacz. Knjeżerſtwo je pſchedłohu ſapodało, ſo by bo wot Kumwałda do Lubija żeleſniza natwarika a żada ſa twar prěnju ratu we wyſokoſczi 500,000 hr. Zyły twar bnano 1566,000 hr. wucżini. Pſchi tym dyrbja intereſentojo ſenju, każ bu błubili, darmo podacz. Saſtaniſchcża budża w Hornim Kumwałdże, Halbawje, dwórniſchczo w Małym Dażinku a Wulkim Dażinje. Poſlednje ma błużicz berbſkim wżam Woleſchnizy, Staremu Lubijej, Njeſnarowam a Njechanju. E. B.

Czeſczeni wotebjerarjo **Serbskich Nowin,** kotſiż chzedża ſa nje na

1. ſchtwórtlěto 1916

do prědka placzicz, njech nětko **80 pj.** we wudawarni Serbskich Nowin wotedadża.

Czi, kotſiż bebi Serbske Nowiny pſches **póſt** pſchinjeſcz dadża, njech tola njeſapomnja, bebi je tam bórſy ſkaſacz. Na ſchtwórtlěto ſapłaczi bo ſa Serbske Nowiny na ſakſkich a pruſkich póſtach, każ tez w druhich krajach němſkeho khěżorſtwa **90 pj.,** ſ pſchinjeżenjom do domu **1 hriwna 5 pj.**

Serbske Nowiny ſ pſchikłohu „Pomhaj Bóh“ płacża na póſcze **1 hr. 30 pj.,** ſ pſchinjeżenjom do domu **1 hriwnu 45 pj.**

Redakzija Serbskich Nowin.

Adwent.

Pój, ow bwěta Sbóżniko,
Po tebi my żadoſcz mamy.
Pój do bwěta cźemneho,
Wutroby cźi wotewrimy
Po tebi my żadamy,
Zohnowany Knjeſowy.
Pój do mojej wutroby,
Njech je tam cźi wobydlenje,
Kralo wſchitkich kralow bu,
Mojej duſche wokſchewjenje,
Ssym tez khudy hubjeny,
Hdyż Cże mam, bym bohaty.

Hoſiana ſawyſkam,
Palmy ſczelu na pucz tebi,
S wutrobu Cże powitam,
Sbóżniko, pój bydl we mni,
Hdyż Cże mam, wjaz njerodżu
Wo bwět a joh' kraznoſcz wſchu.
Pój, ow bnyno Dawita,
Pſchińdź ow Knjeże teho bwěta,
Pój ty rańſcha ſerniczka
Woſtań mój, hacz wěczna hěta
Mje we njebju wokſchewi,
Hacz tam budu pſchi tebi.

J Kruża.

Ze Serbow

— **(Rěſanje bwini.)** W bliżſchim cżażu bnadź ſa Sakſku knjeżerſtwowy wukas wuńdże, ſ kotrymż bo w městach tak njenowane dżiwje rěſanje ſakaże. Każ je ſakſke knjeżerſtwo w bejmje ſdżěliło, bo ſ tym wjeżnemu wobydlerſtwu na żane waſchnje njewobara, ſo by bwinje, kotrez je bebi wukormiło, doma ſarěſako.

— **(Wucżomzy pokracżowanſkeje ſchule njeżmědża do korczmow khodzicz.)** Jenemu hoſczenzarjej w Nowym Měſcze bu 50 hriwnow pjenjeżneho khoſtanja napokożili, dokelż je wucżomzow pokracżowanſkeje ſchule jako hoſczi czerpił.

— **(Rataŕſki kurſus ſa wójnſkich ſranjenych.)** Pſchi tudomnej rataŕſkej ſchuli je bo kurſus ſa wójnſkich ſranjenych wotewrił. Wón je na 72 hodźinow poſtajeny. Dżeżacz ſranjenych bo pſchi nim wobdżěli.

— **(Khlěb bjes pſchiběrka běrnow.)** Miſchnjanſke hamtſke hejtmanſtwo woſjewja, ſo běrnyżuſchaze towarſtwo ſa ſapoczatk novembra ſkaſanu běrnazu muku njeje ſ wulkeho dżěła podawało. Dokelż bu tez běrny żadne, njeje w Miſchnjanſkim wokrjeżu nětkole mózno, khlěbowu muku podlěſchicz. Duż je bo pjekarjam, kotſiż ani běrnow ani běrnazeje muki nimaju, dowoliło, nakhwilnje khlěb ſ cżiſteje muki pjez. Tak bórſy pak, hacz běrnaza muka dóńdże, tale dowolnoſcz ſ mozy ſtupi.

— **Jena żeleſniſka rjadowarka** je bo na Budyſkim dwórniſchczu poſtajika. Schtwórtk je wona w **polnet uniformje** bwoju błużbu naſtupika.

Se Zicżenja. Póſtſki rjadowar Senf ſe Zicżenja, kotryż wot ſpoczatka wójny jako krajny wobornik wojuje, je bo ſe żeleſnym kſchiżom wuſnamjenił a bo ſa dżeżatnika pomjenował. Senf je bo hižo pſchi chineſkej wójnje wobdżělił.

— **Kumwałdſko-Lubijſka żeleſniza.** Sakſke knjeżerſtwo w bliżſchim cżażu pſchedłohu pſchepoda, po kotrejż ma bo ſa twar Kumwałdſko-Lubijſkeje żeleſnizy jako prěnja rata 500,000 hriwnow pſchiſwolicz. Leżomnoſcże ſa żeleſnizu dyrbja bo darmo pſchewoſtajicz. Nowa żeleſniza budże 10,91 kilometra a wot Hornjeho Kumwałda pſches Halbawu — Dażink — Wulki Dażin — Woleſchnizu a Stary Lubij na Lubijſke dwórniſchczo powjedże. Saſtaniſchczo budże w Halbawje, dwórniſchczo w Dażinku a we Wulkim Dażinje.

S Kamjenża. We wokrjeżu kamjeńſkeho komunalneho ſwjaſka bo wot 20. dezembra 1915 khlěbowe khartki po ſcżěhowazej lecżbje wudawaju: a) ſa dżěcżi hacz do jeneho lěta 1 khlěbowa khartka, b) ſa dżěcżi wot jeneho lěta hacz do ſchěſcz lět 3 khlěbowe khartki, c) ſa wſchě druhe wożoby 4 khlěbowe khartki. Wożoby pſches 13 lět dale po żadanju na tydżeń pjatu khlěbowu khartku jako pſchidawk doſtanu, tola wożoby ſ dokhodami pſches 3100 hriwnow niwaju ſa bebje a ſa bwojich bwójbnych żane prawo na tónle pſchidawk. Dalſchu ſcheſtu khlěbowu khartku pódla teho wſchě mużſke pſches 15 lět ſtare dżěłaze wożoby, kotrychż dokhody 2800 hriwnow njepſchekrocża, doſtanu. Wożoby, kotrez dokhodny dawk njedawaju a kotrychż dokhody jenoż ſ rentow wobſteja, żanych khjěbowych khartkow jako pſchidawk njedoſtanu.

S Maleho Wjelkowa. Tſilětne dżěcżo jeneje tudomneje wobydlerki je tele dny, hdyż bo runje njehladaſche, do kótka horzeje wody padło a bebi ruzy a noſy woparikło. S lěkarjowym wukaſanjom bu bo ſczěhwki woparjenja tak daloko wotſtroniłe, ſo dżěcżo njeje wjazy w bmjertnym ſtraſche.

S Rakez. Nimo měry bohata adwentſka wożada ſańdżenu njedżelu naſch luby Bożi dom napjelni. Bjes dżiwa, bwjeczachmy dżě tſecże wopomnjenſke kemſchenje ſa ryczerjow, kiż bu ſ naſcheje wożady w poſlednim cżażu bwoje żiwjenje ſa wótzny kraj woſtajili. Hdyż bě khěrluſch: „Njebudżcże tak wurudżeni“ wuklincżał, knjes faraŕ Gólcz hmjaze a wſchitkich wutroby jimaze prědowanje po błowach biblije Luk. 7, 11—17 dżerżeſche. Żane wócżko drje bjes bylſow njebě, hdyż nam doſtojny knjes faraŕ roſetaja, kak bu naż tucżi naſchi bynojo a nanojo, kotrychż wopomnjenje dżenża bwjecżimy, ſtrowi a wjeżeli wopuſchcżili. Ssu bo na rańſchim a wjeczornym bitwiſchczu ſa krala a wótzny kraj běżili, bu tam bwoje żiwjenje woſtajili a nětko w zuſej ſemi wotpocżuja. Sa jeho wutrobu jimaze błowa tez na tutym měſtnje najhorzyſchi dżak. Hdyż bě bo krótki żiwjenjoběh 10 ryczerjow woſjewił, nutrna wożada jim k cżeſczi pod ſwonjenjom ſwonow ſpěwaſche: „We rowje je měr“. Tez tuta, nětko hižo tſecża Boża błużba ſa naſchich ryżerjow ſ wożady nam njeſapomnita woſtanje. Na němſkim kemſchenju wotmě bo potom hiſchcże parada wożadnych wojerſkich towarſtwow.

S Kobjelnja a Lichanja. Na naſchu wulku hońtwu bě bo ſańdżeny tydżeń wulka hromada hońtwarjow ſ daloka a ſchěroka ſeſchła. To je bjes dżiwa, pſchetoż pola naż je pſchezo khwalobne waſchnje było, ſo bmy bo ſ jědżu a picżom ſa cżelne derjemęcże bwojich hońtwarſkich hoſczi na naſlěpje poſtarali. Stajnje je hońtwinſke ſjednocżeńſtwo ſa zuſnych hoſczi bwinko ſarěſako. Pſchi kóżdej wulkej hońtwje bo wot 1 hodżiny w lěżu cżerſtwy poſchik roſdżěleſche, kóżdy móżeſche bo do bnyteje wole najeſcz, a wjeczor bo ſ khoſejom, tykanzom a wſchelakimi druhimi napojemi hońtwarſki bwjedżeń ſkónczi. Duż bě pſchezo wulka radoſcz a wjeżekoſcz, hdyż rěkaſche, ſo Kobjelnjanſko-Lichanjanſke hońtwinſke ſjednocżeńſtwo hońtwu wotměje. A kak hakle lětża we wutrobje kóżdeho hońtwarja jukaſche, hdyż pſcheproſchenje k wulkej hóńtwje dóńdże. Zyłe lěto bě bo njedobrowólnje dyrbjako poſczicz a kholowy a laz pſchezo wużſcho ſacżahowacz. Kak chzyſche bo błódneho juſchkneho podſchika najeſcz, kotryż lědma hiſchcże po mjenje ſnażeſche. Tola cżim bóle běchu bo na żadnu tucżnu hoſczinu wjeżelili, cżim hórje bo w bwojich wocżakanjach ſjebani widżachu. Hoſczina, na kotruż běchu ſ prózdnym żołtkom pſchiſchli a kotraż dyrbjeſche ſapadnjeny brjuſchk ſażo wupjelnicz, k ſrudobie wſchitkich dozyła wuwoſta. Schto dha bě bo to njecżiniło. Powjedaſche bo, ſo bwinko hońtwinſkeho ſjednocżeńſtwa njebě żracz chzyło a ſo teho dla njeje hiſchcże k rěſu ſrake. Ske huby pak chzychu wjedżecz, ſo je hońtwinſke ſjednocżeńſtwo korcżaka bamo ſeżrało. To pak je drje wěſcże jenoż hole pſchiſłodżenje; myſlimy bebi, ſo je bwinjo hiſchcże woprawdże żiwe. K bliżſchej wulkej hońtwje bo wono hobrſzy wulke a tucżne wukormi, a potom kóżdy hońtwar cżim wjetſche cżaſcże doſtanje, ſo budże hiſchcże ſa żonu a dżěcżi móz bobu domoj bracz. Potajkim, lubi hońtwarjo, kotſiż ſcże hłodu mrěli, njemorkotajcże pſchejara, waſcheho korcżateho żołdka je nam jara żel było, tola k lětu budże

lěpje. Pomyßlcże ßebi na ßkowa: Ske nießměsch se skym wotrunacź. Pschińdźcże k lětu saßo, potom smějecże wscheho doscź, my wschak też wěmy, kak cźlowieka błódny żołdk cźwiluje.

S Draždźan. W 57. shromadnym poßedźenju krajneje kulturneje rady, kotraż ßo póndźelu wotmě, generalny sekretar dr. Schöna w ßwojej rosprawje wo nadawkach ratarstwa we wójnje rěcźesche. Wschě naprawy ßu ßo stake, so mohło ratarstwo wobydlerstwo sa cźaß wójny sežiwicź. Ratarstwo dyrbi nětkole pschede wschěm hłownu ważnosć na plahowanje khlěboweho żita kłascź. Hacź dotal je ratarstwo tutón nadawk dopjelnicź mohło. Wowßne żně hewak dospownje k pizowanju koni doßahaju. We wójnje pak je żadanje sa wowßom ßylnische było. Teho dla budźe ßo wjazy wowßa wußwjecź dyrbjecź. Byrnjeż ßměł ßo lětßa wjetschi wunoschk běrnow wocźakacź, budźe ßo tola 1 milijon tunow běrnow s druhich stron pschiwjescź dyrbjecź. Ssadźenje zokoroweje rěpy je ßo samjesowacź dyrbjało. Sapißy skotarstwa dopokasuja, so je ßo skót s wuwsaczom wowzow na swjeßelaze waschnje pschisporjak. Se swokanjom do wójska je ßo ratarstwu wjele dźěławych mozow wsako. Tola je knjeżerstwo wjetsche sumy k kupjenju ratarskich maschinow poskicźało. Knjeżerstwowy radźicźel Schmidt sdźěli, so ßo njehodźi, wschěm ratarjam bjes rosdźěła běrny hacź do wěsteje měry sebracź, pschetoż krutosć by była, hdy bychu ßo běrny tajkim ratarjam wußwojiłe, kotsiż s zyła njeßu pschihotowani na to, so bychu běrny wotedawali, dokelż dyrbjeli je posdźischo saßo kupowacź. Pschi rosumnym nałożenju nowych wukasow drje żane wobcźeżnosćze pschi sastaranju komunalnych swjaskow s běrnami njenastanu.

Tajny radźicźel dr. Mehnert pschecźiwo porokam protestowasche, so ßo nětkole ratarstwo s lichowarstwom na schkodu wobydlerstwa wobohacźuje.

— **(Pizowanje konjow s běrnami.)** Wjeßnym wyschnosćzam je Pósnańska ratarska komora sa kóżdeho wobßedźerja konjow wukasanje k pizowanju konjow s běrnami póßłało. Wobßedźerjo koni ßo na tole wukasanje woßebje kedźbliwi cźinja; njech ßebi jo pola gmejnskeje wyschnosćze żadaju.

Pjecźenje kołaczow sa zyłu Saksku ßo sakasało.

Ministerstwo snutskownych należnosćzow je pjecźenje kołaczow w pjekarnjach a hospodarstwach wot 13. dezembra sa zyłu Saksku sakasało. D.

Pschestupjenje tuteho wukasa ßo s jastwom hacź do 6 měßazow abo po pjenjesach hacź do 1500 hriwnow khosta.

Wußudźenja.

Khostanska komora. Kubleŕ J. E. Ssykora w Maleschezach bě lětßa w septembrje ßwój pizowanski wowß ßwojimaj konjomaj sdawał. Dokelż njebě khwile měł, wowß s nowych żnjow wumłócźicź, ßebi wón k żiwnosćerjej Janej Jurkej w Maleschezach po 4 zentnarje wowßa dźěsche, hacź runje bě tehdy knjeżerstwo hižo wowßowe składy sebrało. Shoniwschi, so ßu jeho teho dla wobskorżili, wón Jurkej rucże pożcźeny wowß wrócźi. Budyski hamtski ßud bě Ssykorje 60 hriwnow, Jurkej 30 hriwnow pjenjeżneho khostanja napołożił. Jurk ßo khostanju podcźißny, Ssykora pak ßebi ßudniske rosrißanje żadasche. Powołanski ßud jeho khostanje na 40 hriwnow poniżi.

+ Dźiwinar Konrad Schäfer w Budyschinje mějesche ßo pschecźiwo wukasej swjaskoweje rady wot 23. julija 1915 dla pschesměrneho powyschenja płacźisnow samolwicź. Wón bě pjecża na ßobotnych wikach w Budyschinje jenej wikowarźy radźił, so by ßebi wyschschu płacźisnu sa ßwoje hußy żadała. Hamtski ßud bě jemu teho dla khostanski wukas wo 150 hriwnach póßłał. Schäfer prějesche, so je ßo pschecźiwo sakonjej pschestoh a ßebi ßudniske rosrißanje żadasche. Każ wón wudawasche, je ßebi jena wikowarka sa punt woßebje rjanych huß 1 hriwnu 10 pjenjeżkow żadała. Pschekupz Hermann Horn pak je jenoż 85 pjenjeżkow sa punt dacź chzył. Jedyn jako ßwědk skasany hosćenzar mózesche jenoż rjez, so je wón ßłyschał, so je Schäfer płacźisnu sa hußy do wyßoka hnał. Pschekupz Horn wobßwědcźi, so je wón sa punt hußezy 85 pjenjeżkow poskicźił, na dalsche drobnosćze pak ßo njemózesche dopomnicź. Ssud wobsamkny, dalschich ßwědkow skasacź a wußudźenje wotstorcźicź.

+ Knjeży inspektor Artur Ernst Kretschmar w Lomsku drje njeje pola dźěłacźerjow dla ßwojeho hrubeho waschnja lubowany. Lětßa w septembrje běchu jemu 20 hriwnow pjenjeżneho khostanja napołożili, dokelż bě wón pólsku dźěłacźerjow Adamskeho a Wjecźorka nabił. S tym pak ßo wón wotdźerżecź njeda, s Adamskim dale njekahodnje wobkhadźecź. 16. novembra wón Adamskeho s tołstym kijom psches sćeżeho tak ßylnje dyri, so bity wjazy dnjow bolosćze sacźuwasche. Potom wón sa Adamskim na ßynowu kubju dźěsche a jemu jenu plistu wotłoži. Hdyż Adamski na wopraschenje wotmolwi, so wón Kretschmara wobskorżi, jemu tón hrożesche, so by jeho sabił, jeli so by k żandarmej schoł. Adamski dale wobßwědcźi, so bě jemu Kretschmar, hdyż bě wěz żandarmej wosjewił, gamasche a schtrympy darił a jeho, runje każ dźeń do wußudźenja, napominał, so dyrbi psched ßudom rjez, so je hižo wscho sabył. Żandarm Wetzel hischcże wobßwědcźi, so ßu ßo dźěłacźerjo dla Kretschmarjoweho hrubeho wustupowanja roshorili. Kretschmara k 50 hriwnam pjenjeżneho khostanja saßudźichu a jemu jeho kij wsachu.

Přilopk.

* (Sso spalika.) W Lipsku-Lindenawje je ßo 69lětna Hahnowa, kotraż bě wot dlěscheho cźaßa wokhromika, spalika. Wona je najskerje w bliskosći khachlow ßedźała, s kotrychž ßnadź je żahle wuhło wupadło, kotreż je jejnu drastu sapaliło. Kur pytnywschi druhy podrużnizy pschiběżachu, so bychu woheń shascheli. Woni żonu jako swuhlene cźełko namakachu.

* **Żałostnu ßmjercź** je w Königsbergu (w narańschej Pruskej) pjekarski mischtr Schmidka poczerpił. Hdyż na rowje ßwojeho padnjeneho ßyna jedyn różowy pjeńk k semi położy, ßebi wón wobej ruży lohko wobodrě. Nasajtra rano běschtej ruży módrej a sacźekłej. Hacź runje ßo někotsi lěkarjo prózowachu, jemu pomhacź, njesbożowny na cźeżke sajědojcźenje krwě w żałostnych bolosćach wumrje.

* **(S konjowym kopnjenjom ßo moriła.)** W Burkersdorfje pola Frauensteina na Polsterej kuble jedyn hewak skludny kóń, kotrehoż jena ßłużobna dźowka gratowasche, wukopny a holzn tak njesbożownje do hłowy trjechi, so je na rosraženje nopa wumrjeła.

* **(Rosbuchnjenje munizije w Havrje we Franzowskej.)** Każ Lyonske nowiny powjedźa, je ßo pschi rosbuchnjenju munizije w Havrje 350 woßobow moriło a 1250 sraniło.

* **(S transmißionskim rjemjenjom ßo shrabnył.)** W papjerniku we Wiggithalu je 25lětny dźěłacźeŕ Möchler na żałoßne waschnje do njesboża pschischoł. Krótko do ßwjatoka ßo wón s wulkim transmißionskim rjemjenjom shrabny a ßo wyßoko k wjerchej cźißny. Ssebi stawy wjazy krócź stamawschi, jemu ruku shubiwschi a ßo snutskownje cźeżko wobschkodźiwschi wón na semju padże. Wědomnje wjazy njenabywschi wón schtwórcź hodźiny posdźischo na ßwoje sranjenje wumrje.

* **(Żelesny kschiż sa jesuitskeho patera.)** S Mnichowa ßo pische: Jenemu jesuitskemu paterej je ßo prěni krócź żelesny kschiż prěnjeje rjadownje spożcźił. Wusnamjenjeny je pater Ruppert Mayer, divisionski farar pschi jenej bayerskej reservnej divisiji.

* **(Hłód na Salomonskich kupach.)** Londonske „Times" pischu, so je na Salomonskich kupach w połodnischim morju, kotreż hacź do wójny Němskej a Jendźelskej hromadże ßłuschachu, 4000 domoródnych we wulkej ßuchocże hłodu wumrjeło. Zyłe wßy ßu ßo wuludnike, a nichtó tam njeje, kiż by morwych hrjebał. Salomonske kupy 80,000 kóßnych kilometrow wopschijeja a maja 350,000 domoródnych wobydlerjow, kotsiż ßu s dźěła hischcże pohanjo a ludźiżracźzy, tola ratarjo a wubjerni łódźnizy.

* **(Nahła ßmjercź na hońtwje.)** Na hońtwje sa kaniklemi je najenk knjeżeho kubła w Burgku pola Draždźan, Richard Schönberg ßmjertnje do njesboża pschischoł. Hdyż na jedyn brjóżk na mjesy pola Poczaplow stupasche, wón padże, s njeswěsćeneje tśelby ßo wutśěli, a schróty jemu do schije sleczichu. Wón hnydom wumrje.

* **(Lětarska ßmjercź.)** Nad Bronskim lětanischcźu w Franzowskej dwojotśěschnik, na kotrymž leutnant Coudron, jedyn bratr lětadłoweho twarza, jedyn ryßowar a jedyn mechanikus ßedźachu, lětasche. Hdyż bě lětadło něhdże 10 minutow polětało, ßo wono na dobo wobrocźi a na semju padże. Lětarjo ßo 50 metrow daloko s njeho cźißnychu a ßo sarasychu. Lětadło ßo rosrasy.

* **(Jena ßwójba na trichiny skhorika.)** W Dolnstrinje w Bayerskej ßu ßwójbni wósnika Körnera, hdyż běchu trichinosne ßwinjaze mjaßo jědli, skhorili. Jena woßoba je wumrjeła, tśi ßu w ßmjertnym strasche.

* Pokładnik Jahnka, kotryż bě w Cossebaude pola Draždźan jako pokładnik tamnischeje dźěłarnje elektrizitety wjazy dyżli 100,000 hriwnow pschekschiwił, je ßo k khostarni na 4 lěta saßudźił. Cźeßne prawa ßu ßo jemu na 5 lět wotrjekli.

* **(1000 hriwnow pjenjeżneho khostanja sa jeneho panzarja mloka.)** Psched Barlinsko-Schönebergskim pschißażnym ßudom

mějesche žo mlokarnik Matž se Schöneberga dla falschowanja mloka samolwicz. Wón bě schtyri měžazy mloko žwojich krutwow po pokojzy s wodu měschał, ras bě žamo 90 prozentow wody do mloka linył. Poczežowaze bě to, so běschtaj wón a jeho žona wjedžałoj, so je žo mloko sa wukhowarnju měschczańskich dźěczi kupowało. Njedźiwajzy wobskorženeho prěcza mějachu jeho sa winowateho a jeho k 1000 hriwnam a jeho žonu k 100 hriwnam pjenježneho khostanja saždźichu.

* **(Žane mloko w Lipsczańskich khosejownjach.)** Lipsczańska rada je sakasała, w konditornjach, pjekarnjach, khosejownjach, hosczenzach a jědžernjach hosczom k khosejej, czajej a druhim napitkam mloko dawacz. Jenož w mlozy warjene jědže žmědža žo podawacz.

* **(Sajědojczenje s wuhlowym dymom.)** Czežke njesboże je žo žobotu we villi jeneho lěkarja w Draždžanach stało. Tam w holczazej stwje, w pinzy ležazej, žłužobnu holzu Fischbachez a kucharku Wildez bjes wědomnja namakachu. Wobej běschtej žo wuhloweho dyma naždrěbakej. Sažuwa pschi khachlowej roli bě sažunjena. Polstalětna Fischbachez bórsy dodycha, kucharku Wildez do hojerńje dowjesechu; wědomje žo jej hischcze njebě wrócziło.

Sakitanske wójsko w Salonikiu žo pjecza poždylni.

Psches Rotterdam žo powě: Schtworoswjaskowa wójnska rada je wobsamkła, sakitanske wójsko w Salonikiu na 400,000 muži poždylnicz. Teho dla žo nětkole w nozy a wodnjo nowi wojazy na kraj wuždźeja. D.

Sserbske wójsko w Albanskej.

Wójnski dopižowar Magrini w italskich nowinach „Secolo" powě, so je jemu žerbski wójnski minister prajił, so žerbske wójsko hischcze wobsteji. Jeho nadawk hischcze njeje skónczeny. Byrnjež było artilleriju a train shubiło, je tola hórsku artilleriju a maschinske tšelby wukhowało. Sserbske wójsko nětkole mjes Elbassanom a Durazzom steji. Sa dwaj měžazaj budže žerbske wójsko sažo psches 100,000 muži žylne. B.

Drjewarjowy žyn.

(Hodowne powjedańczko.)

(Pokraczowanje.)

„Ssnadź je Bóh luby Knjes to takle póžłak", Marczník pschi žebi rjekny, „žnadź mi hrabja woda, hdyž jemu mój žyn tu hromadu pjenjes sažo pschinježe. Schtoż žym hacz dotal pschětrał, by runje dosczł khostanja było. A potom to dźě je prěni krócz było a tak wěrno, kaž žym žiwy, bě to tež poždledni krócz."

* * *

Pětr bě mjes tym kaž žornik s lohkimaj nohomaj sa žanjemi hnał, kotrež po hładkej czěri hacz nanajspěschnischo leczachu, dokelž běschtej konjej w symskim czažu wuwotpoczowanaj. Něschto krócz bě hólz se wschej mozu wołał, ale klinkotaze schczerkawy czinjachu, so jeho žłyschecz njebě; žanje žo dale bóle wot njeho sdalowachu. Dróha dźěsche najprjedy po runinje dale a to tež psches lěž, kotryż njewjeżeły a czorny delka stejesche; duž Pětr wjedźesche, so tak dołho, doniž žanje po tajkim puczu pojědu, na to žaneje myžle njebudže, dokhodneho mischtra doszahnycz. Ale dale lěža pschińdže hoborska hora a na tu žo dróha wjazy krócz w dołhich kołach wije. S teho směje Pětr wužitk, tam może, tam dyrbi žanje doszahnycz, wožebje dźě tež konjej duzy na horu pomałscho dźetaj.

Skónczuje bě Marczníkez Pětr tež psches lěž dóschoł a pomału dźěsche na horu. Na prawizu dźěsche jeho pucz, hdźež hora tak nahła njetě, tam dyrbi człowjek psches korjenje, mjes schtomowymi sdonkami, po wobczežnej, skoro straschnej sczežzy horje lězcz. Derje bě, so bě Marczníkez Pětr hibity a lohki — tak žo mnohich padnjenjow po hładkim lodže a žněhu sminy. Krocžel po krocželi, spěschnje a wobrotnje dobywasche žo horje. Dyž a dyž žłuchasche, hacz žanje klinkotaja. Wón niczo njesażłyscha.

Ale nětkole — nětkole žo klinkotanje bližesche. Marczníkez Pětr dźěkasche s nohomaj a rukomaj, so by poždledni swisk dobył. Skónczuje bě horje, slecza na dróhu won a hladasche žanjam, žo bliżazym, napschecžo, ale tu sażłyscha klinkotanje, kotrež pak bě hižo doprědka dale njeho.

Marczníkez Pětr wołasche s zykej schiju, schtoż móżesche:

„Knjeso pokładniko — knjeso pokładniko! — Czakajcze, wasche pjenjesy scze shubili!"

Ssanje leczachu dale a we wětsiku, kotryż tu horka s mozu duiesche, žo hólzowy kłóž shubjowosche. Hižo běchu žanje tak daloko, so běchu psches žněh, kiž žo pschelětowasche, jenož njejażnje jich wobryžby widźecz.

Marczníkez Pětr žłysny, kotrež žo jemu wudobywachu, smużniwje spózerasche, mjes tym so s woczomaj, kiž žo wkóżnje syboleschtej, sa czěkazym sbožom hladasche. Wón trochu powodychny, wobmaża sak na wutrobnu, hacz tam drohotny wobžah tola hischcze je, sczeže žebi kožmatu mězu hischcze hłubscho a setrje žebi pót s czoła.

Potom to dźěsche s nowa dale. Pok hodźiny dale leżesche Dźiwin; we hosczenzu „skotym jelenju" hońtwjerio sałożeja, tam sawěscze tež žanje sastanu, potom je Marczníkez Pětr doszehnje. Ale hdyž bě Pětr do Dźiwina doběžał, žanje psched „jelenjom" njestejachu; dale s wonka wžy khwatachu wone hižo k podnosy hory „schěreje sczěny". Wokoło teje žo, we wschelakich wulkich kołach žo wróczejo, dołha wumjelska dróha wijesche. Marczníkez Pětr pak snajesche nimale runy pucz kiž pod horu nimo wjedźesche; wón po nim horje a dele khwatasche; tola dźěsche to pomałscho, pschetož tu horka bě žněhowa wějeńza jara sakhadźała. A napożledku běchu žanje sažo nakhwatale, hižo blizachu žo wulkej wžy, kiž wyschinu wobknjeżesche. Tu dyrbjachu žanje sastacz; tu běsche póstowa korczma. A hdy by Pětr žanje tu tež njedoszěhnył, potom szěhuje wulki spad, kotryż s wyšokeje runiny do doła wjedże. Tam mějesche Marczníkez Pětr wužitk na žwojim boku, pschetož tu móżesche spěschnje běžo duzy s hory koło dróhi wotrěsnycz.

Pětr dozpě do póstoweje korczmy, ale nikoho njebě widźecz; wón dale běżesche, po sczežzy do doła dele, ale delka běchu žanje sažo psched nim a wón stejesche lutki žam pschi rězy psched mostom. A hižo žo nóz bliżesche.

Duž schtyrnaczelětny pachoł płakasche.

Nimale tsi hodźiny bě běžał a wschitko bě podarmo było. Skoro junu tak daloko bě hischcze do Horinowa, tam hrabja se žwojimi sastojnikami žydlesche. Mějesche žo Pětr wróczicz wostajschi wscheho? Abo dyrbjesche wón horje doběžecz hacz do Horinowa?

Pětr suby sakužny a rjekny pschi žebi:

„To sczinju, takle domoj njepóńdu. A žnadź dokhodnika tola hischcze duzy po puczu dosczehnu."

A wón žo s nowa na pucz nastaji, pódla pschi czornej rězy a pschi czmowym lěžu nuts do wuskeho njewjeżekeho doła, hdźež schěroko a daloko žaneho wobydlenja widźecz njebě. Hólza pocza pó czmje bojoscz wobjimowacz. Strachoczinje wón wokoło žebje hladasche, pak sady žebje, pak na bok, pak wosta stejo a poskasche. — A nětkole wón pocza pschi žebi žo modlicz:

„Wótcze nasch" atd.

Dale a dale Marczníkez Pětr krocżesche. Skónczuje pschińdže hacz k staremu mkynej, potom sa běrtlk hodźiny jachlesche psches Wulki Wachow. Nětkole bě Pětr sprózny a syma jeho lojesche. Hdyž wón po wjeżnym hłownym puczu žahasche, žwětlachu žo tu a tam psches wokna hodowne schtomy a nutska spěwachu:

„Czicha nóz, žwjata nóz."

Schto budżesche Marczníkez Pětr dak, hdy bychu jeho nuts sawołali a prajili:

„Pój, wotpoczń, wupij schalku khoseja a daj žebi skibku tykanza žkodźecz!"

Ale nichtó na wboheho hólza na puczu njepohladny. Kak derje by jemu něschto czopkeho cziniło, hdyž mějesche tola ruzy a nosy pschemjerśnjenej! Ale dale!

Dale, dale na horu. Nětkole běsche žo dospołnje sacźmiło. Jenož derje hischcze, so bě hwězdne njebjo a so běły žněh žo syboleschе. Delka, hdźež bě w dole zyle czma a czorne, tam skónczuje bě Dubow. Pětr to jenož po žwězach spózna. A nětkole hischcze psches kruch lěža, potom sa pok hodźiny rune polo, na to poždledni kónz k Horinowej horje, kotryż žo nad krajinu s horda wupinasche. W lěžu bu zyle czma. Tež wětsik žylnischo dujesche. Njewjeżele praskasche, pikotasche a wrjeskotasche to we schtomach; pschi tom jena lischka nasdala schczowkasche. Czorna mróczelowa sczěna, kiž bě hižo dawno na tamnym boku ke krótkemu wjeczorej na njebju stała, bě pomału horje czahnyła. A hdyž bě Pětr s lěža wustupił, hrabny jeho wichor, kiž nětkole psches pola a łuki howrjesche, a storže jeho k semi. Jenož sprózniwje žo wbohi hólz sažo sběże a žuwasche žo krocżel po krocželi do prědka. Pschi tym jemu najprjódzy kapki deschczika, potom žněhowe mjetelki do woczow lětachu, pschezo dale husczische, njewjeżele, bjes swuka, njeliczomne hromady — — Wón czujesche, so czežki žněh jemu na mězy a na ramjenjomaj leži, a tež czujesche, so jemu na czełko macza.

A dale a bóle sakhadźeśche ßněhowy wichor. Hacź do cźěła nuts bě wbohemu pachołej syma, po wobliczu pak ronjeśche ßo jemu pót, stupnje sdaschtej ßo kruch lodu bycź a nosy nochzeschtej jeho wjazy njeścź. —

Nětkole ßo Pětr sakopny — a hischcźe ras — — a saßo ras. A nětkole ßo wokoło wobhladowasche, mohł rjez se sadwělowanjom, a pytasche s woczomaj — —. Wschitko do koła wokoło bě schěroczmowe, a pschi tym ßněhowe mjetele njepscheschtawajzy polětowachu, ßo wjercźachu, padachu, ani schtoma, ani khěže, ani pokasowarja pucźa tu widźecź njebě.

Wbohi pachoł bě do łukow saběžak, bě praweho pucźa smylił, wón bě ßo sabłudźił.

Tola hischcźe Pětr nadźiju njespuschczi, so jeho Bóh tón Knjes skónczńje s tuteho straschneho pokoženje wumoże a jeho saßo na prawy pucź dowjedźe, a nětkole pocźa ßo Pětr hischcźe ras s hłoßom modlicź:

„Wótcźe nasch!“ otd.

Tak to klincześche, wo pomoz ßo wołajo pśches nóz a ßněhowy mjeczel, pśches lodojty wichor.

„Twoja wola ßo stań!“

Hólzowy hłóß ßo bjes maka w satraschnym wětsiku shubi, postawa sabłudźeneho hólza pak khabkasche ßo tam a ßem a pytasche shubjeny pucź. Pětr njepytny, so bě wot ßwojeho saměra ßo sdalił, so město doprědka do sady, město na prawizu, na lěwizu błudźeśche, do pódlanskeho doka.

Tak běd̄eśche ßo tu wonka sabłudźeny hólz s wichorom a ßněhom, s hłodom, se symu a se ßłabosczu wo ßwoje žiwjenje, jeho na pok sprostnjenej hubje pak ßo jedyn wótcźe nasch, jenu próstwu po druhej s poßlednim napinanjom mozow modleschtej a pschezo s wjetschimi pschetorhujenjemi klincześche to do wichora — we wßach a městach pak knjeźeśche hodowna radosczź! Njelicźomne ßwěcźki frinkolachu ßo na hodownych schtomikach, dźěcźom wutroba wyskasche a ßo wócźzy ßwětleschtej, psched bożodźěsczowym schtomom ßo k Bohu modlachu, a wjeßelachu ßo nad darami. Tak ßwjeczachu wschitzy kscheśczijenjo, mali a wulzy, najrjeńschi wjeczor, kotryž je Bóh cźłowjekam wobradźił.

A nichtó schěroko a daloko kołwokoło njemějeśche sdacźa wo wbohim smužitym hólzu, kiž wonka we ßněhowej wějeńzy, we wětrje a symje ßwoje poßlednje mozy napinasche.

* * *

Hdyž bě Marczńikowa, žona wyschscheho drjewarja Marczńika, domoj dóschła, powjedasche jej jejny muž, schto bě ßo sa tón cźaß domach stało.

„Tón krócź s naß tsjoch Pětr najrjeńsche Boże dźěcźo dostanje“, Marczńik rjekny, „a nimo teho tajke, kajkež je ßebi ßam saßłużił. W listowni je sawěscźe pjecź abo schěscź tyßaz toleŕ; to rjane namakańske myto da.“

„Telkole, — telkole nimo měry wjele pjenjes!“ Marczńikowa sawoła, „a tole ßy ty Pětrej wostajił a nětkole wón ßamlutki sa ßanjemi běži! Hdy by jemu něchtó te pjenjesy wsał abo hdy by to hólczez shubił!“

„Ja ßym jenož na to myßlił“, rjekny Marczńik, „so dyrbja pjenjesy hnydom saßo tam, s wotkelž ßu pschischkle, a so wone po prawom hrabji ßłuscheja.“

Marczńik ßo wotmjelcźa, jeho žona dźě njewjedźesche, schto jeho pschi tym cźwilowasche.

„Haj, hdy bě ty mohł s nim ßobu hicź“, wona wotmolwi, „ale nětkole tón hólz w symje a ßněhu ßam běži pśches hory a doły, a to budźesch widźecź, wón dokhodnika wjazy njedosczehnje. Dźenßa je Boži wjeczor, to dyrbi wón s cźaßom domoj bycź, a hacź na Horinow je schěscź hodźinow daloko. A mój ßyn, mój luby ßyn běži sa nim we ßněhu a w symje a w tutej njeßměrnje cźmowej nozy a schtó wě hdy a kak domoj pschińdźe!“

„Nětkole je hakle w scheschczich“, Marczńik rjekny, „a Pětr je schtyrnacźe lět a tak mudry a ßylny, jako by schěßnacźe lět stary był; wo teho mi strach njeje. Tón pjenjesy do praweho blaka donjeße, běha kaž ßornik, kak husto je sa ludźi hižo do haptyki do města běhał a pschezo wjele khětsischo pobył, hacź ßebi myßlachu! A hdyž domoj pschińdźe, śmeje s najmjeńscha dźeßacź toleŕ!“

Marczńik ßam wjazy prowje njewjedźesche, schto powjedasche; pschi ßebi hižo wobžarowasche, so bě hólza do symneho krótkeho popołdnja wupóßłał.

Po něcźim ßo dale a bóle cźmische — — a Pětr tu hischcźe pschezo njebě.

Marczńik a jeho žona ßebi jenož na Pětra myßleschtaj a wo nim rěcźeschtaj. Hižo segeŕ na scźěnje na woßmich stejesche a tutu hodźinu s błukim swukom wotbiwasche. W khěžach běchu ßwěcźki na hodownych schtomach hižo dawno swuhaschowali a ßo někotre hodźiny do měra podali; na nóznu Božu ßłużbu chzychu wschitzy, kimž bě to móżno, hicź.

Marczńik a jeho žona běschtaj wotmjelkloj. Strach a staroscźe jimaj ert a wutrobu swinaschtej. Tyßaz wězow bě ßo mohło s hólzom stacź. Hdźe je Pětr nětko? Je dokhodnika dóscźahnył? Je ßo jemu schto stało? Je ßnadź ßo po lodowej hórskej scźeźzy wobßunył? Leži něhdźe we ßněhu se skamanej nohu — symu mrějo — wudychajo — bjes pomozy? Woła wo pomoz? Ale nichtó jeho njeßłyschi? Abo je ßo s nim hewak schto stało? Ssnadź njeskutk?

„Pětrje, Boże dla, dźěcźo, hdźe ty tola ßy?“ tak ßo s wobeju wutrobow k njebjeßam wołasche!

A nicźo ßo njewotmolwi.

„Nětkole ßo teź ßněh hischcźe dźe!“ Marczńikowa s błukim hłoßom rjekny, „a wichor howri! O mój Pětrko!“

„Sskłyschi!“ Marczńik na khachlowej ławzy rjekny, „ßym něschto wonka saßłyschał.“

A drje na pjeczdźeßaty ras Wórscha, jeho žona, woknjeschko wotewri a ßłuchasche won. Nicźo!

Bě w dźeßacźich wjeczor!

(Skónczenje pschichodnje.)

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi śmeje jutśje, 4. njedźelu adventa, rano w 7 hodźinach farat Răda ßerbsku spowjednu wucźbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin śmeje duchowny Tyschet ßerbśke a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Tydźeńske sastojńske dźěła śmeje duchowny Tyschet.

Wěrowani:

W Michalskej zyrkwi: Pawoł Herman Schołtka, dźěłacźeŕ na Zidowje, w tu khwilu wojak w 4. pěschim regimencźe cźo. 103 a s wojowniscźa ua dowoleńzy, s Hanu Amaliju Frejdźiz na Zidowje.

S druhich wośadow: Marcźin Bürger, policist w Budyschinje, w tu khwilu vizefeldwebel w pěschim regimencźe cźo. 178, s Martu Hänselez, póstskej pomozniza w Zicźenju. — Pawoł Micźka, pohonźk w Bolborzach, w tu khwilu na wojowniscźu, s Elsu Schimanez w Zokowje.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Bruno Gerhard, Alfreda Sohry, dźěłacźerja na Zidowje, ß.

S druhich wośadow: Marta Hilžbjeta Rjelkez w Praskowje. — Herbert Richard, Ernsta Richarda Weißbacha, pjekarja w Sajdowje, w tu khwilu na wojowniscźu, ß. w Hodźiju. — Theodora Herta Rychtarjez, njemandź. dźowka we Lupoji. — Khorła Ernst, Pawoła Krawza, murjerja w Minakale, w tu khw. we wojeńskej ßłużbje, ß. — Ernst Marcźin, Pětra Adameka, žiwnoscźerja w Boschezach, ß. — Hana Alma Hilžbjeta, Gustava Pawoła Krawza, młynka na Běłej Horje, dź.

Zemrjeli:

W Michalskej wośadźe: 10. dezembra: Hendrich Ernst Kubiza, murjeŕ, na poßledk invalida w Hněwßezach. 69 l. 6 m. 5 d. — 11. dez.: Jan Hendrich Wowcźeŕ, ßukelnik s Kamjeńza, † w sastaratni wokreßneho wustawa na Zidowje, 77 l. 11 m. 23 d. — 14. dźz.: Khorła Erich, Khorle Augusta Kruże, khěžerja w Nowych Małßezach, w tu khwilu we wojeńskej ßłużbje, ß., 1 l. 2 m. —

W katholskej wośadźe: Pětr Benno, Pětra Kilanka, cźěßle w Kanezach, ß., † w měschczańskej hojetni, 3 m. 10 d.

W druhich wośadach: Ernst Urban, bywschi hejtman w Zicźenju, 64 l. 21 d. — Marja Madlena Probstowa rodź, Měrcźinez, njebo Jana Probsta, žiwnoscźerja w Brěsowje, sawostajena wudowa, 79 l 7 m. 14 d. — Marja swud. Krenizowa, wumjeńkatka w Kocźizy, 72 l. — Johana Henrieta swudowjena Wustmanowa, kubl. wumjeńkarka w Drjeczinje, 76 l. 3 m. 19 d. — Hilžbjeta Margareta, Khorle Gustava Ullricha, fabrikskeho dźěłacźerja w Adolfskej Hěcźe, w tu khwilu na wojowniscźu, dź., 7 l. 6 m. 16 d. — Hana swud. Urbanowa, wumjeńkatka w Pschiwcźizach, 84 l. 3 m. 26 d. — Marja Ssymankez, dźěłacźeŕka w Budyschinku, 53 l. 1 m. 2 d. — Handrij Ssymank, khěžeŕ w Budyschinku, 77 l. 4 m. 10 d. —

Zyrkwinske powjesćze s Hodźija.

4. njedźelu adventa śmeje farat Kschižan rano 1/2 8 hodźin ßerbsku spowjednu wucźbu, 1/2 9 hodźin śmeje duchowny Voigt ßerbśke a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Božu nóz budźe ßo wjeczor w 7 hodźinach ßerbska liturgiska Boża ßłużba wotměwacź.

Zyrkwinske powjesćze s Budeskez.

4. njedźelu adventa rano we 8 hodźinach duchowny Bójz ßerbska spowjedź, dopołdnja w 9 hodźinach śmeje farat Domaschka ßerbśke a 1/2 11 hodźin němske prědowanje.

Sa puntowske pólnopóstske poßylki
poručam
papowe tyßy
wodu a tuk njepschepuschate
ßa **butru, tuk, mèd, marmeladu**
atd.
Hermann Kulisch
w Budyschinje
mechaniska kartonažowa fabrika.
Saßopschedawarjo ßo pytaju.

Hußy
kóždu dźělbu
kupuje
M. Berger naßlědnik
w Budyschinje
na ßerbskej haßy 6
Telefon 446.

We wudawarni Serbskich Nowin ßu dostacź knižki
Brunčki
po 1 hr. 20 pj.

Wschě 31. dezembra 1915 a 1. januara 1916 ßapłacźomne
kupony
hižo wot 15. dezembra bjes khostow po najwyschschim kurßu ſ hotowymi pjenjesami ſaměnjamy.
Filiala Lubijskeje banki
w Budyschinje w ßerbskim domje.

Schmidt & Gottschalk
pjenježna banka **w Budyschinje** na theaterskej haßy.
na rózku schulskeje drohi.
Kupony k 1. januarej 1916
hižo wot **15. dez** bjes khostow po najwyschschim kursu ſ hotowymi pjenjesami ſaměnjamoj
Derje ßo placźaze hódnostne papjery na ſkładze.
Jenotliwje ßo pschenajaze privatne treſorſke kaſchćiki je ßamßnym wotnajerjowym ſamknjenjom

Palastowe dźiwadło
Haniny putnikowanje.
Podawiſna ſ Winskeho žiwjenja we wójnſkim lěcźe 1914|15 ſ Hanu Müllerez-Linkez a Alb. Pauligez.
Shubjeny paradis.
Drama w 3 aktach
a druhe błyschćźate cźißka.

Konje k rèſu
po najwyschschich płacźiſnach w kóždym cźaßu kupuje
Curt Kaiſer
pschi mjaßowych jědłach a na Humboldſtej dróſy 782 B
— Telefon 403. —

Serb. tow. „Lipa“ za Rakecy a wokoln.
změje, da-li Bóh, jutře njedźelu **4. adventa** popołdnju w 4 hodź. w Hönčec hoſćencu swoje **měsačne posedźenje.**
Wšě lube sobustawy a hoſći w bohatej ličbje wočakuje
předsydstwo

Dźiwadłowy wjeczor
wuhotuje ßo
druhi dźeń hodow, 26. dezembra
w Měrcźinkez hoſćeńzu w Haßlowje
ſa „Dźak Domowiny“.
Hracź budźe ßo
„Na wumjenku“
hra w 4 jednanjach.
Sapocźatk wjeczor w 7 hodźinach.
Wo bohaty wopyt proſcha hrajerjo
a hoſćenzarka **Madlena Měrcźinkowa.**

Bohu lubowanemu Knjeſej je ßo ſpodobało, naſchn lubowanu macź a wowku, pſchichodnu macź a ßotru
Marju Probſtowu
rodź. Měrcźinez
ßrjedu rano 1/26 hodźin k ßebi do njebjeſkeho raja ſawołacź. To ßo wſchěm ſnatym a pſchecźelam k wjedźenju dawa.
Pohrjeb budźe ßobotu 1/23 hodźinow.
W najwjetſchej ſrudobje
ſrudźeni ſawoſtajeni
w Brěſy, Bodemuſu pola Draždźan,
Pózkowach a **Draždźanach.**

(K temu cźißku dwě pſchiłoſy.)

Prěnja pschiłoha k czißku 51 Serbskich Nowin.

Ssobotu 18. dezembra 1915.

Płaczißny reßneho ßłotu na Drazdzanßkich ßłotnych witach.

16. dezembra 1915

Płaczißny po zentnarju a hriwnach.

Słótne druzßiny a wosnamjenjenje.	Żiwa waha hr.	Ćßna waha hr.
Woły:		
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetßcheje rěßneje hódnoßcże hacź do 6 lět	87—90	143—147
awßtriße	—	—
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — ßtarßche wukormjene	66 72	130—136
3. ßrěnjo pizowane młode, derje pizowane ßtarßche	53 58	114—122
4. ßnadnje pizowane łóźdeje ßtaroby	38 45	99—106
Jałojzy a krowy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetßcheje rěßneje hódnoßcże	85 88	142—145
2. połnomjaßne, wukormjene krowy, najwjetßcheje rěßneje hódnoßcże hacź do 7 lět	74 79	139—144
3. ßtarßche, wukormjene krowy a ßnadnje wuwite młódßche krowy a jałojzy	48—58	105—116
4. ßrěnjo pizowane krowy a jałojzy	35—42	90—102
5. ßnadnje pizowane krowy a jałojzy	25 35	81 91
Byli:		
1. połnomjaßne, najwjetßcheje rěßneje hódnoßcże	74—78	125—130
2. ßrěnjo pizowane, młódßche a derje pizowane ßtarßche	43—51	95—104
3. ßnadnje pizowane	34—37	84—89
Ćßelata:		
1. najlěpßche ß młokom wukormjene abo najlěpßche wot zyza	80 84	128—132
2. ßrěnje kormjene abo też dobre wot zyza	70 74	118—122
3. ßnadnje wuwite wot zyza	58—62	106—110
Eßwinje:		
80—100 Ilgr.	126	157.50
100 120 Ilgr.	115.50	154
pßches 120 Ilgr.	105	131.25
60 80 Ilgr.	90	112.50
niże 60 Ilgr.	75	92.75
ranzy a tundroßy	100	125

Płaczißna produktow.

W Budyßchinje płaczi: punt howjaßeho mjaßa wot — hr. 90 pj hacź 1 hr. 40 pj., punt czelazeho mjaßa wot — hr. 95 pj. hacź 1 hr. 30 pj., punt ßwinjazeho mjaßa wot 1 hr. 35 pj. hacź 1 hr. 95 pj., punt ßchmalza wot 2 hr. 20 pj. hacź 2 hr. 20 pj., punt pßchenicznje muki wot — hr. 22 pj. hacź — hr. 22 pj., punt rżaneje muki wot — hr. — pj. hacź — hr. 19 pj., punt khlěba wot — hr. — pj. hacź — hr. 16 pj., punt ßußcheneho połcza wot 2 hr. 20 hacź 2 hr. 20 pj., punt mlěteho zokora wot — hr. 28 pj. hacź — hr. 28 pj., liter petroleja wot hr. 32 pj. hacź hr. 32 pj., 2 puntaj butry wot 4 hr. 40 pj. hacź 4 hr. 40 pj., 15 ßchtuk jeji wot 2 hr. 40 pj. hacź 2 hr. 40 pj. 100 puntow ßyna wot 7 hr. — hacź 8 hr. — pj., 1 kilogr. běrnow wot — pj. hacź 8 pj.

Kedźbu! **Kedźbu!**

Karbidowe blidowe lampy (zyzaty ßyßtem), **rěcznc apparaty, platy, karpid, plunowe** (gaßowe) **ßwěcźadła, elektriße ßwěcźadła** (kruchwy), **ßacźne lampy, batterije, jěßdne kola, ßchijaze maßchiny, narunanße a pßchißłuchne dźěle**

kupujecże najtuńßcho

w zentrali jěßdnych kołow

na ßwonkownej lawßkej haßy 14.

Max Sträubichen (w prjedawßchim Hardrahtez domje).

Howjaße kože

każ też wßchě **kože a kóźki**

po najwyßchßchich płaczißnach kupuje

Otto Hausotter

na garbarßkej haßy.

Schtrympy a ßoki

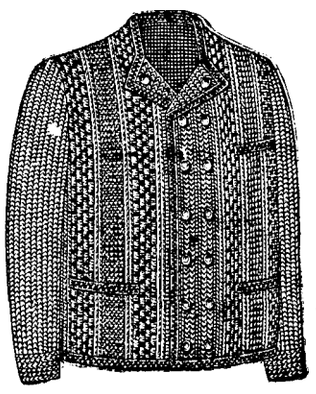

ßchtrykowane

żonjaze jaki

ß rukomaj a bjes njeju,

wołmjane

ßpódnje taille

rukajzy, mantle

khapy

woßebne rukawate lazy

we wulkim wubjerku

normalne kholowy a koßchle

Czoplu dźěczazu ßpódnju draßtu.

czoplu ßpódnju draßtu

ßamßneho wudźěłła

ßa naßchich wojakow we wójnje.

Ernsta Jordanowa wudowa

w Budyßinje na jerjownj haßy 5, na ßnutßkownej lawßkej haßy 8.

Kedźbu! **Kedźbu!**

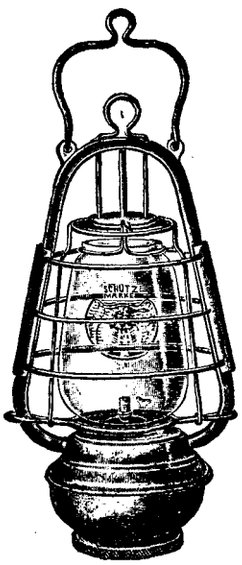

Jara pßchihódny

hodowny dar

ßa kóźdeho

azetylenowe blidowe

a wißaze lampy

latarnje do wětra

jěßdne kola a ßchijaze maßchiny

ßchatowe a zimaze maßchiny

rěcźne apparaty, ßynkowe platy

elektriße ßacźne lampy

Dobytne kupowanße żórko

Budyßa-dźěłarńja jěßdnych kołow

Telefon 503. **Pawoł Preibiſch** w Budyßchinje na ßnutßkownej lawßkej haßy 17

Nowolětne khartki

ßu dostacź

we wudawarńi

Serbskich Nowin.

Paul Giebner

w Budyschinje na bohatej haßy 18,
ſ nutskhodom na theaterſkej haßy,

winowa wulkowikowarńja

porucza ßwoje derje wothladane **wina.**

Pjecź wulkich pinzow.

Wino k poßylnjenju a k ſtrowoſczi.

Wino k ßwjedźenjam atd.

Tym, kotſiž moju winowu pſchedawarńju njeſnaja, k wjedźenju dawam, ſo ßo pola mje tuńſcho kupuje, hacź pſchi direktnym kupowanju ſ Rheina abo ſ Moſele, dokelź wino po waggonach dostawam a :: :: pucźowanſkich wudawkow nimam. :: ::

Aug. Pawoł Hilger.

w Budyſchinje na ſeminarſkej haßy 2

porncza k hodam jara tunjo:

zychi běłe a pißane, **wupjerki** prawe a tołſte,

hotowe ženjaze a mužaze barchentowe koſchle,

běłe a pißane,

dźěczaze koſchle we wſchěch wulkoſczach, **dźěczazu draſtu, trjenja, hadreſchcza, ſchantka, ložowe plachty, ložowe pſchikrywy, blidne ruby, taflowe ruby a ſerwiety, blidowe pſchikrywy, dźěczaze ſchórzuſchki, hoſpodarſke ſchórzuchi, ßlomniki, lyloplatowe, polplatowe a koſchlazy tkaniny.**

Gardiny a vitrażowe tkaniny.

Barchentowe ſbytki ſa jaki, dźěczazu draſtu, :: koſchle a ßukńe. ::

Sbytki koſchlazych tkaninow.

Sbytki ſa ſchórzuchi a podſchicza.

Rěczi ßo tej ßerbſki.

Sa naſchich wojakow

ziwotowe wobwjaſki, czopłe ſpódnje kholowe dale wulki wubjerk

flanellow, lamy a połlamy,

blusow, jakow, koſchlow a ſchórzuchow

wſcheje druźiny

kostumſkich ßuknjow a barchentowych ßuknjow, jakow a koſchlazych barchentow,

běłych a pißanych

po tunich placźiſnach.

W. Häcker.

Woßebita pſchedawarńja wołmjanych :: :: a bawłmjanych tworow. :: ::

Saložena 1852.

We wulkim wubjerku

◇ kuſki ◇

ſa božodźěſczowny ſchtom,

tehorunja

hodowne dary ſa naſchich wojakow

taflowu ſchokoladu, marzipanowe wězy, bonbonniery, kakao, czaj, pópr-janzy, konfekty, biſquity a bonbony

porucza

fabrika zokrowych tworow

Ernsta Grafa.

12. na ßukelnſkej haßy 12.

Schkit Boži.

Wójnſke modlitwy.

Seſtajał H. Jmiſch, farar w Hodźiju.

Tele knižki hodźa ßo nětkole jako dar ſa naſchich wojakow do hodownych poßylkow pſchidacź. Dostacź

we wudawarńi **Serbskich Nowin.**

Kožane twory

kupuja ſo najlěpje w ſpezialnej pſchedawarni kožanych tworow

Stajnje wulki wubjerk, krucze ſprawne poſtrowjenje a tunje placžiſny ſa

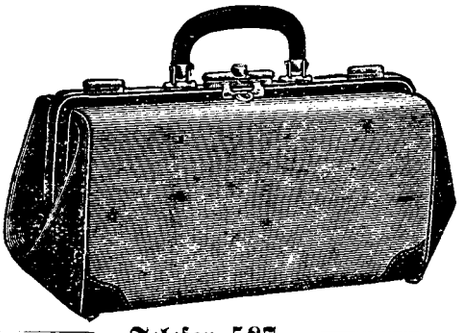

koffry, puczowanſke toſche, neßeßäry, žonjaze toſche a paßy ſchulſke toſche ſa hólzow a holzy, ſchulerſke mapy, piſanſke, aktowe a hudžbne mapy, liſtownje a zigarowe toſche, portemoneje, ſtlě, nakhribjetne měchi a gamaſche atd. namakacze

w ſpezialnej pſchedawarni

ſa Offenbachſke kožane twory

Telefon 587.

T. Alberta, měſecžela **Khorle Bahle,** ſtedlarſkeho miſchtra

w Budyſchinje, pſchi lawſkich hrjebjach 10.

Kołacže

pſchihotowane k wotpóßlanju wojakam we wójnje

kaž tež k hodam wulki wubjerk

kuſkow na božodžěſczowy ſchtom

ſchokoladowe a marzipanowe wutroby a płody, praſkaze bonbony, najwoßebniſche bonboniery

hižo po 50 pj. hacž do najwyſchſchich placžiſnow,

poprjanzowe žony a muže a druhe póprjanzy

we wulkim wubjerku

teho runja **božodžěſczowe kołacže** wſchelakich druzinow

porucža

konditornja F. Staeckela

w Budyſchinje. Telefon 166. na ſeminarſkej drózy 9.

Roſeßłanje wojakam we wójnje ſpěſchuje a tanjo.

Wubjerne hodowne dary

poruczam we wulkim wubjerku:

blidowe a khofejowe ßudobje po wſchěch placžiſnach,

myjerſke ßudobje modernych formow a wuſtrow,

kuchińſke garnitury.

kriſtallown a praßowanu ſchkleńzu.

Herrmann Gläsel

pſchi lawſkich hrjebjach 4. — Telefon 728. — w ſerbſkim domje.

Khěža na pſchedań.

W Scheſchowje je khěža čzo. 43 na pſchedań. Dalſche je ſhoniež w hrodowſkim ſahrodniſtwje w Njeßwaczidle.

We wudawarni Serbskich Nowin je ſa 40 pj. dostacz knižka:

Worjeſchki

Pſches dźewecz ſtow hudanczkow ſ trěbnym kluczom.

Schenillowe rubiſchcza a ſchawle

nowych rjanych muſtrow najlěpſche a najtuńſche kupujecze pola

Ernſta Jordanoweje wudowy

w Budyſchinje

na jerjowej haßy 5,

na ſnutskownej lawſkej haßy 8

w Budyſkej ſchtrykowarni ſchtrumpow.

Jako **dar k Bożemu dźěſczu** ßu we wudawarni Serb. Nowin dostacz knižki **ſ piſanymi wobrazami** a ſe ßerbſkimi ſchtuczkami

1. ſa ſtarſche dźěczi:

Scheſcherjaczk a ſcheſcherjawka.

2. ſa mjeńſche dźěczi:

Wobraſki ſa pěkne dźěczi. Pěknych dźěczi wjeßele.

Draždźanska banka

Akzijowy kapital 200 milijonow hriwnow
Reserwy 61 milijonow hriwnow

Wschě bankowe skasanki so s pschihódnymi wumĕnjemi atd. wuwjeduja.
K sadanjenju so pjenjesy pschijimuja.
Konto-korrentowy a scheckowy wobkhód.
Na bórsowe hódnostne papjery so pjenjesy požčzuja.
Hódnostne papjery so bjes stracha khowaju a sarjaduja.
Psched wohnjom a paduchami wĕste khamorowe kaschcžiki so w naschej worzlowej komorje pschenajeja.
We wschĕch pjenježnych naležnoscžach so sprawnje rada dawa.

Draždźanska banka wobkhodne městno **w Budyschinje**
pschi žitnych wikach — Telefon 551.

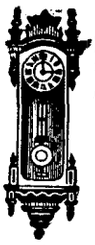

Kóždy, kotryž chce žebi **dobry a tuni cžaßnik** kupicž, abo kotryž chce žebi jón **porjedžicž** dacž, njech dže k cžaßnikarjej **Kurtej Jenčej** na swonk. lawskej haßy 5. **Jencž** pschedawa a porjedžuje, sa swoje dźĕło sprawnje rukujo. — **Proschu, žebi moji wukladne wokno, s placzisname wupołożene, wobhladacž.**

Kuchańki, swinske a słužobne holzy, mlokowe holzy, hródźne džowki, holzy k swinjom, wotroczkow, žrĕnkow, rólnych pohonczow, wolazych a džĕlacžerske swójby pyta hnydom pschistajerka **Görlichowa** na žukelnskej haßy 1 na rózku khĕžorskeje dróhi w cžrijowni knjesa Heinr. Mohra.
— Telefon 837. —

Wisitne khartki

cžischcži spĕschnje a tunjo
Ssmolerjez knihicžischczetnja

O. Osswald

porucža w najlĕpschich družinach

schtrympy a soki,

mantle schtrykowane

a žonjaze jaki,

kapiczki, spódnje

rukajzy, taille

Wožebne **rukowate lazy**
we wulkim wubjerku.

Džĕczaze spódnje wobleczenja, trikotaže kóždeje schĕrje na skladźe.

Chenillowe rubischcža
we wulkim wubjerku.

Czoplu spódnju drastu
žamžneho wudzĕłka
sa naschich wojakow we wójnje.

Steinstrasse 7

Hedwiga swnd. Biehlowa

na kotolskej haßy 1 — pódla radneje pinzy a hodowny hermank na hermanku
porucža **k pschedstejazym hodam**

rudnohórske hrajki,

klanki swoblekane a njeswoblekane, **klankaze hlowy** s zelluloida, blacha a biskwita, s włožami a bjes nich, :::

(pópy),

kupanske klanki s zelluloida a porzlina, **kharakterske, gumijowe, wolmjane a mjetanske klanki, cžĕła** wschĕch wulkosczow, **kolebanske a sgratowane konje** s drjewa a s kožu, **wosy, mjecze, flinty, bubony a helmy,** dale **klankaze stwy, kuchinje, klamarnje, rĕsniske klamy, twjerdźisny, wojerske straże, konjenzy** atd., **sabawjenske hry** a **wobrasate knižki** w najwjetschim wubjerku.

We wudawarni Serbskich Nowin žu sa **15** pj. dostacž

khèrluschowe pschidawki

do žerbskich a nĕmskich spĕwarskich knihow.

Druha pschiloha k czišłu 51 Serbskich Nowin.

Sobotu 18. dezembra 1915.

Wumělski

mjedowy pólver

pólver k pschihotowanju 4 puntow wumělskeho mjedu, měschk po 30 pj. pola

dr. **Roebera**

w Germania-drogowni na bohatej haßy 27.

Kože

kóždeje druziny pschez po najwyschschich płaczišnach kupuje

Heinrich Lange

11 pschi žitnych wikach 11 a pschi zyrkwinym městnje 4.

Serbski muzej

wotewrjeny kóždu 1. a. 3. njedźelu měßaza wot 1/2 11—12 hodźin.

Serbske a němske spěwarske

ßu dostacź

we wudawatni Serb. Nowin.

Telefon 591. Telefon 591.

Wilhelm Rudolph

na khěžorskej drósy 8 — pschi mjaßowym torhoschczu 10.

Schtrympowe a wolmjane twory a trikotaže

se ßamßnej fabrikskej dźěłarnju.

Sa hodownu potrjebu poruczam:

Normalne koschle,
normalne kholowy,
normalne jaki,
koschlojte kholowy,
reformske kholowy,
kholowy se schtaltom,
skakanske kholowczki,
spódnje taille,
cźělne wobwjaski,
kolenahrějaki,
Lazy s wjelbludowych koßmow,
kožane lazy.

Wojerske v wecy we wulkim wubjerku.

Schtrykowane lazy,
sasonske lazy,
suavske lazy,
golfske blusy,
golfske jaki,
dźěczaze mantle,
dźěczaze mězy,
sportske schawle,
sportske schtrympy,
schenillowe rubischcza,
schenillowe khapy,
schenillowe schale.

Schtrympy a soki wschěch płaczišnow, **rukajzy,** trikotowe a schtrykowane, **pótniki** sa muzskich, zónske, hólzow, holzy.

Spódnje kholowy

we woßebitych schěrjach a wjele druzinach na składze.

:: **Muzaze schaty** :: **krawaty** :: **ßlě** :: **schantka** ::
:: **běle dźěczaze schórzuchi.** ::

Smolerjec knihićišćerńja

w Budyschinje w ßerbskim domje

knihi, sliczbowanja, visitne a pscheproschenske khartki, sastojnske formulary, wustawki, blidne spěwy atd.

we wschěch rěczach derje a tunjo czischczi.

Dalokorěczak czišło 687.

Pschedźenak.

Protyka sa Serbow

na lěto

1916

je sa **25** pj. we wudawatni Serbskich Nowin dostacź.

Franz Marschner

czaßnikar w Budyschinje

na bohatej haßy 9

swój skład **czaßnikow** a **czaßnikowych rjeczazow**

k dobroczinemu wobkedźbowanju porucza.

Hódna twora. Pitzomne rukwanje. Tunje płaczišny.

Sa brylowpotrjebnych!

Khorla Scholta, optikus

pschi hlownym torhoschczu w Budyschinje pod radnej khěžu, ßwoju w ſčcźe 1856 wot njeho ßameho ſakoženu dźěłarnju optiſkich tworow dobrocźiwemu wobkedźbowanju porucźa.

Dokelž ßo jemu ſ wěſteje ſtrony wobkhodnje ſchkodźicź pyta dawa wón k wjedźenju, ſo ßo **bryle** a **tłóčniki** po lěkarſkim pſchedpißmje jenož ßwědomicźe dawaju.

Barometry, thermometry, dalokowidy, cźitanſke ſchkleńzy, lupy, bryle a tłóčniki jenož ſa wóžko ßo pſchihodźaze.

Rěčžu ßerbſki.

Pſchi trjebanju proſchu ßo dobrocźiwje na mnje wobrocźicź.

Khorla Scholta, optikus.

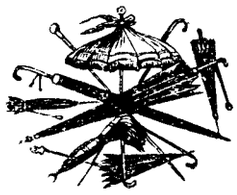

K hodam

poručam **wulki wubjerk**

pſchedeſchcźnikow,

wukhodźowanſkich kijow,

tobakowych trubkow

po ſnatych tunich płaczišnach.

Ed. Schulze nasl.

(A. Rudert)

pódla hoſcźenza winoweje licze,

w Budyſchinje, na bohatej haßy 26.

Sserbſke a němſke schulſke biblije

teho runja

wěrowanſke biblije

ſ wulkim a drobnym pißmom ßu dostacź

we wudawarni Serbskich Nowin.

Nětko je najwjetſchi cźaß

ßo wo dobroſcźi a tunjoſcźi mojich

Draniſkich trajnje ßo tepjazych khachlow

pſcheßwědcźicź ſ kotrychž mam wulki ſkład wſchěch wulkoſcźow kulojtych a ſchtyriróžkatych, cźornych a emaillowanych.

Wobhladanje bjes kupenja je dowolene.

Žadajcźe ßebi ſapißy ſ nowymi pokaſkami.

Kótkojte kachle ſ lateho żeleſa a worzloweho blacha, kanonſke khachle a pſchißkuſchki, kužiſke wódne pónoje

we wulkim wubjerku.

Pawoł Walther,

Sakožk 1881 **na khěžorſkej dróſy 4.** Telefon 599

Dokelž mam wulke ſkłady tworow, je mi móžno, ſ wjetſcha hiſchcźe po **ſtarych tunich płaczišnach** pſchedawacź.

Pawoł Otte

na žitnej haßy 10.

Spezialna pſchedawarnja ſa ſkładnoſtne kupje a ſbytki draſtnych, bluſowych a koſtumowych tkaninow.

Sserbſke a němſke spěwarſke

jednore a najwoßebniſche,

ßu po tunich płaczišnach na pſchedań we wudawarni Serbskich Nowin.

K hodownemu swjedźenjej

kupujcźe

w Shorjelſkej pſchedawarńi Jana Schaafa

w Budyſchinje
na bohatej haßy 16

po jara poniženych płaćišnach.

K hodam

poručam hiſchće **wulki wubjerk** nowo doſchłych

žonjazych a mužazych ſchkórnjow

ſ jednorej a dwójnej póduſchu ſ wołmjanym podſchiwkom a bjes njeho, też
:: :: :: ſ woprawdźitej pjelſćinu podſchite. :: :: ::

Hońtwinſke a jězdne ſchkórnje, dołhe ſchkórnje, hólčaze wuhornjene ſchkórnje, offizěrſke ſchkórnje, pólne ſchkórnje a gamaſche, gumijowe ſtupnje a gumijowe ſchkórnje, ſnĕhowe ſtupnje, wſchĕ druźiny filzowych ſtupnjow a toflow, wodunjepuſchćaze n cźopłe podſchite domjaze ſtupnje, woprawdźite ſtupnje ſ wjebłudowych koßmow, tkaninowe gamaſche
wſchĕch barbow ſa **žónſke, mužſkich a dźĕći.**

Jeniczka pſchedawarńja G. Engelhardez cźrijowych tworow w Kaſſelu.
Jeniczka pſchedawarńja woprawdźitych Chaſallaſkich normalnych ſchkórnjow.

Heinrich Mohr cźrijowy dom

pſchi žitnych wikach w Budyſchinje. Telefon 384.

Wobhladajcźe ſzebi moje pjecz wukładnychwoknow.

Dźĕlba **mužazych, žonjazych a dźĕćzazych ſchkórnjow,** ſbytkne pory ſtarſchich formow, tola najlĕpſcheje hódnoſcźe a dźerźliwoſcźe jara tunjo.

Pſchedźenak.

Protyka ſa Serbow
na lĕto
1916
je ſa 25 pj. we wudawarni Serbskich Nowin doſtacź.

Moje wulke
tunje hodowne pschedawanje

ßo we wschěch wotdźělenjach mojeje pschedawarnje dale wjedźe.

Woßebita skladnostna kup.

1 dźělba drastnych tkaninow
wobleczenje 5 hriwnow, dwójzyschěroke
mk. 3.25, mk. 4 00, mk. 4.75, mk. 5.50, mk. 6.50, mk. 7.00 atd.

1 dźělba židźanych tkaninow
czista žida
mk. 1.35, mk. 1.70, mk. 1.90.

1 dźělba kostümow
czěmnomódrych, czornych a měschaneje barby
hižo po mk. 12.75.

1 dźělba blusow
wolmjanych a bawłmjanych
hižo po mk. 1.65.

1 dźělba kostümskich ßuknjow
s kneflazej garnituru, czornych a módrych czistowołmjanych
hižo po mk. 3.90.

1 dźělba kostümskich ßuknjow
měschanych barbow
hižo po mk. 3.90.

schórzuchi
w wulkim wubjerku.

Njedźiwajcy njepschestawajcego powyschenja płaczisnow, je mi możno, **horka mjenowane płaczisny poskiczecź.**

Najlěpscha skladnosćź k hodownemu kupowanju.

Jan Jurij Pahn.

Spěwarske,
ßerbske a němske,

jednorje hižo po 2 a 3 hr. a woßebnje do czelazeje kože swjasane hižo po 6 hacź do 10 hr. ßu na pschedań

we wudawarni Serb. Nowin.

Rum
arrak
kognak
punschowe essenzy
likory
najlěpsche we wulkim wubjerku porucza
Khorla Preisser junior
pschi žitnych wikach.

Tunje sofy
we nimo měry wulkim wubjerku ma pschezo na skladze
J. O. H. Bär
w Budyschinje na Hoschiz haßy 29.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawóski, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich krjebjach čo. 4) wotedaś, płaći so wot maleho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wjacor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 52. Sobotu 25. decembra 1915. Lětnik 74.

Na hody lěta 1915.

Dawno, ach dawno! Hdźe šhubi ßo cžaß?
Hdźe šańdżenoscź sbožowna wosta?
Dawno nětk je, jako klinczesche ras,
Kak cžlowjestwo sbóžnika dosta,
Zionski lud a paradisiski spěw,
Kiž s ponižnej prósstwu je žadał,
S hwězdow najkraßnischu hwězdu je měł,
K njej s horzymaj woczomaj hladał.

Sbóžne to cžaßy a najwjetschi dźiw,
Hdyž Bóh Knjes a knjejžer wschěch ßwětow
S njebjeskej' kraßnoscze dele je stpił
A sastupił do semskich hětow?
Cžlowjeczny postawu na ßebje wsał,
Sso narodźił w niskoscźi khudej,
So by ßam na cžěle, na duschi snał,
Schto njehoji ßwojemu ludej.

To běchu hody, kiž sa wschitkón lud
Najkraßnische dary ßu měke
Njebjeske pruhi ßu sahnałe błud,
Ssu wutroby w luboscźi shrěke,
Sawiscź a swadu, wschu hórkoscź, wschónjěd
Ssu s cžlowjeskich wutrobow wsałe,
Pokoj a měrnoscź pak sa wschitkón ßwět
Jim s hodownym wobradom dałe.

Sswjate wy hody, nam daloki ßón!
Hdźe skoty měr s luboscźu wosta?
Wrócźischtaj rucze ßo psched Boži trón.
A hrěschne Bóh cžlowjestwo khosta
Saßakkoscź, hidźenje, sawiscź a lescź
A pjenjeżna żadoscź dźenß knježi!
Schtó ßnadź chzył druheho wobcźeżnoscź njescź?..
Ach cżeżki ßud na ßwěcże leži!

S kubiny żałoscźow saplaknje stysk
A w modlitwach dusscha ßo bědźi,
Kedźbuje na hwězdow hodowny błysk,
Sa hodownej powjescźu ßlědźi.
Junu ßnadź wußłyschi njebjeski wótz
Też ßmili ßo sbóžnik nasch ßwjaty,
Wobradźi cžischinku ßwjatu nam nóz,
A měr budże na semi daty.

Lodni.

Rosprawa němskeho generalneho staba.

22. dezembra.

Franzowsojo wczera nasche stejischcza pschi Hartmannsweilerkopfu a pschi Hirzsteinje (k polnozy wot Wattweilera) s khětrymi mozami nadběhachu. Jim ßo poradźi, kop Hartmannsweilerkopsa, kotryż je po offizialnych franzowskich rosprawach hižo wot kónza haprleje w franzowskim wobßedżenstwje a maly kruch hrjebje pschi Hilsenfirstu, dobyczź. Dżel shubjenych stejischczow pschi Hartmannsweilerkopfu je ßo hižo dżenża dopoldnja saßo dobył. Jedyn nadběh pola Metzerala ßo psched naschimi stejischczemi slemi.

Na druhich frontach je ßo pschi njepschewidźnym wjedrje a ßněhowym mjeczelu malo wojowało.

23. dezembra.

Na wjeczornym wojownischczu ßu wczera w horzym bědżenju khroble regimenty 82. krajnooborneje brigady kop Hartmannsweilerkopsa wróczo dobyte. Njepschecżel je wurjadnje cżeżke krwawne schkodowanje poczerpił a je 23 offizěrow, 1530 muži jatych w naschich rukach wostajił. Někotre hrjebjowe kruchi pschi polnóznym khribjecze, w kotrychż hischcze Franzowsojo ßedża, wuprósdnjamy. Wudawanje w franzowskej dnjowej rosprawje wot wczerawscheho wjeczora, so je ßo pschi wojowanju wo kop 21. dezembra 1300 Němzow sajało, je s najmjeńscha wo polojzu pschehnate. Nasche schkodowanje hromadże s morwymi, sranjenymi a shubjenymi něhdże 1100 muži wuczinja, tak daloko hacź ßo dotal pschewidźecź da.

Na ruskim a balkanskim wojownischczu njeje woßebitych podawkow było.

Najwyschische wójskowe wjednistwo.

Italske wójsko w Albanskej.

Po dowěrnych powjescźach s Londona ßo Italska pschi balkanskej expediziji jenž s 30,000 muzemi wobdźěli, kotsiž ßo do Albanskeje pschewjesu. Sa nowu italsku frontu w Albanskej ßo jako wojerske pschicżiny mjenuja, so móże ßo pschecżiwo Němskej a Awstriskej na woběmaj frontomaj pschi ßerbskej a bołharskej mjesy s wjetschim wuhladom na wuspěch wojowacź. Na druhej stronje maja Italszy sa hórsku krajinu w Albanskej a Cžornohórskej pschihodnischich wojakow dyżli Franzowsojo a Jendżelcżenjo.

Jako politisku pschicżinu sa italsku frontu w Albanskej ßo mjenuje, so by s wulkim strachom sa Italsku było, hdy by albanski brjoh we wobßedżenstwje Němskeje a Awstriskeje był. Też dyrbjała runje Albanska s dżela wójnske sarunanje Italskej poskicźicź, kotraż ßebi pschi albanskim brjosy pschistawy sa ßwoje wójnske łódźstwo żada, dokelż dyrbi sajeść do adriatiskeho morja italski wostacź. Skónczńje njejstej Jendżelska a Franzowska swólniwej, Albansku roskusskowacź. Każ ßu ßo Italskej pschi połodnischim brjosy Italskeje ßlubjenja cżiniłe, tak ßu ßo Cžornohórskej dżele połnózneje Albanskeje, tola w ßnadnej měrje, ßlubiłe. Albanska dyrbi ßamostatny stat bycź, s jenym italskim wjerchom na trónje, pod schtworosswjaskowym schkitom.

W Tripolisu ßo teho runja jendźelske a franzowske wotdźělenja na kraj wußadźa, so bychu wot tam do Egiptowskeje cźahnyłe.

(Voss. Zeitg.)

Rěcź italskeho ministra Barzilaiapschecźiwo Němskej a Awstriskej.

Minister sa dobywajomne strony „Barzilai“ je w jenej pohrjebnej rěcźi wo padnjenym profeßoru Giacomje Venezianje, wot telegrafowańje „Agenzia Stefani“ wosjewjenej, prajił, so ßu Italszy wschěch worschtow dopósnali, so ßu prjedawschej swjaskarjej Italskeje s tym, so staj wójnu bjes wědomnja Italskeje pschihotowałoj, pschipósnałoj, so je Italskej moralisźy njemóźno, na jeju boku wojowacź. Rěcźnik ßo na jene pißmo morweho poczahowasche, w kotrymź ßo praji, so dyrbja Italszy pschecźiwo Němzam wojowacź, hacź runje ßu wot nich wjele nawukli, dokelź ßo Němzy město prawdźe mozy modla, dokelź jich Bóh njeje sbóźnikowy nan, ale stary pohanski bóh Thor w kscheścźijanskim pschedrascźenju a dokelź jich „ßón ßwětoweho knjejstwa druhe ludy nusuje, ßo shromadnje sakitacź. B.

Bolharsko-grichiske podawki.

Reuterowa telegrafowańja s Italskeje powě: W epiruskej provinzy (w połnóznej Grichiskej), ßu grichisźy a bolharsźy pschedßunjeni wojerśy strażnizy do ßo tśěleli. Grichiske knjeźerstwo wo tym powě, so je ßo srażenje na albanskej stronje stało. Na woběmaj stronomaj njeje ßo nichtó sranił. Měr je ßo saßo postajił. B.

Franzowsojo a Jendźelcźenjo ßu dźěl ßwojich stejischcźow w Dardanellach spuschcźili.

Jendźelcźenjo a Franzowsojo ßu spósnali, so jim pschi nětcźischich wobstejnoscźach njeje móźno, Turkow s Dardanellow wuhnacź. Dokelź ßwojich wojakow w tu khwilu nusnje sa sakitanje Salonikia trjebaju, ßu ßo rosßudźili, ßwoje wójsko s krajiny pschi Suvlaskim saliwje wrócźo wsacź.

Franzowska wójskowa rosprawa wo tym powě:

Balkanske wójsko: Swjaskańske wójsko sakitansku liniju pola Salonikia dale wobtwjerdźuje.

Dardanellske wójsko: 19. dezembra nascha artillerija wuspěschny nadběh jendźelskich wojakow na turkowske tśelne hrjebje na wjecźornym kónzu Gallipoliskeje połkupy podpjerasche.

Po planje, mjes generalnymi stabami prjedy srěcźanym, je jendźelski roskasowaŕ wobsamknył, wójsko, kotreź bě ßo pola Suvlaskeho kapa na kraj wußadźiło, na jenym druhim wojownischcźu wužicź, dokelź mějesche jeho stejischcźo w połnóznym dźělu Gallipoliskeje połkupy pschi nowym roswiczu pschedewsacźow w rańschim kraju, jenoź hischcźe ßnadnu strategisku ważnoscź. Pscheßadźenje wójska a wójnskeho materiala na łódźe je ßo s najpschihodnischimi wobstejnoscźemi stało a njeje ßo s Turkami poczeźiło.

Jendźelske wójnske ministerstwo je wo wopuschcźenju Ari Buruna a Suvlaskeho saliwa scźěhowaze sdźěliło:

Bjes teho so bychu Turkojo něschto pytli, je ßo wulke wójsko s wobßadźeneje krajiny pola Gallipolia wrócźo scźahnyło, hacź runje wono na něktorych městnach do njepscheczela srasy. Po samjesowanju nascheje fronty na Gallipoliskej połkupje. ßo wójnske dźěło na druhich městnach nascheje linije s wjetschej mozu powjedźe. General Munro roskasowazych generalow a łódźistwo dla wuschikneho pschewjedźenja wójska jara khwali. B.

Po turkowskej rosprawje njejßu Jendźecźenjo a Franzowsojo zyle bjes schkodowanja ßwoje stejischcźa pschi Suvlinym saliwje wopuschcźicź mohli. Turkam ßu dwě cźeźkej kanonje a jena pólna kanona, wulka hromada munizije, wulka licźba mulow, munizitske wosy, stany połne żiwnoscźe, telefonski a pionerski material do rukow padłe. Jendźelske a franzowske łódźe njedźelu hacź do wjecźora do ßwojich wschelakich lěhwow tśelachu, so bychu sawostajeny material sniczike, schtoż pak ßo jim njeporadźi. B.

Po Londonskej powjescźi italskich nowin „Secolo“ je zofanje jendźelsko-franzowskeho wójska s Dardanellow wobsamknjena wěz. Wěste jenoź hischcźe njeje, hacź Jendźelcźenjo s najmjeńscha Sed-el-Bahr (połodnischi kónz Gallipoliskeje połkupy) njebudźa sdźerżecź chzycź.

Jene hollandske nowiny s Londona powjedźa: Zofanje wójska s dweju městnow Gallipoliskeje połkupy njeje njewocźakane pschischło. Wojowanje pschi Dardanellach ßo nětko cźim ßylnischo dale powjedźe. Jendźelcźenjo a Franzowsojo żenje ßylne stejischcźo njespuschcźa, kotreź pschi sajěsdźe do mórskeje wužiny wobßadźene dźerża, a kotreź zyłu mórsku drohu wobknjeża.

„Times“ expediziju pschecźiwo Dardanellam jene s najmonumentalnischich njeschlachcźenjow mjenuje. To ßo s tym troschtuja, so je ßo wrócźoscźehnjenje poradźiło.

„Dailly News“ pische: Hacź runje staj ßo Suvlaski saliw a Ansakska krajina spuschcźiłoj, njeje tola żaneje pschicźiny, měnicź, so je ßo nasche stejischcźo pola Krithia a Helleskeho kapa połabiło. Połkupiny kónz je s ważnym sepjeranischcźom a hdyż Turkowska mórsku drohu nam samknje, nam na druhej stronje wobßedźenje Helleskeho kapa móznoscź dawa, mórsku wużinu też Turkowskej a jejnym swjaskarjam sawrjecź. To je dobytk, kotryż je doscź drohotny, tak dołho hacź sa to sapłacźena płaecźisna njeje pschewulka. B.

Nahlady franzowskeho hłowneho roskasowarja Joffra wo wójnje.

S Genfa ßo pische: Franzowski hłowny roskasowaŕ Joffre je njedawno nimale dwě njedźeli w Parisu pschebywał, hdźež wuradźenja schtworoswjaskoweje tajneje wójnskeje rady wodźesche. Każ je ßo shoniło, je wón prajił, so je wójnske połoženje we wjecźorje spokojaze, tola knjeźerstwo a sapółßłanzy warnowasche, pschewulku nadźiju na schtworoswjaskowe postupanje stajecź. Jendźelsko-franzowske wojerśke mozy, drje sa postupanje (offensivu) doßahaju, tola schkodowanje by tak hobrske było, so wón samolwjenje sa to njemóźe pschewsacź. Jeno so by ßo prěnja němska linija w Champagni pscherasyła, dyrbjało ßo 150,000 muži woprowacź; runje telko sa druhu němsku liniju a 100,000 muži sa tśecźu liniju. Pospyt by ßebi 400,000 wojakow żadał, a potom hakle měła ßo Belgiska wußwobodźicź. Teho dla Joffre radźesche, cźakacź, hacź ßo jendźelske wójsko s nowej milijonu wojakow poßylni. Potom budźe jendźelsko-franzowske wójsko tak ßylne, so jemu němske wójsko njebudźe wjazy napschecźo stejecź móz. Do haprleje abo meje 1916 pak ßo to njestanje.

W nastupanju balkanskeje expedizije Joffre s wopŕědka měnjenje sastupowasche, so by ßo, dokelź ßo Sserbiji tola wjazy pomhacź njehodźi, expedizija do Salonikia spuschcźiła, a so bychu ßo 100,000 Franzowsow, kotsiź ßo pschi njej wobdźěleja, k wjecźornej froncźe wrócźili. Potom pak jeho wójnski minister Briand pscheßwědcźi, so bychu swjaskarjo po widźanoscźi cźeźko schkodowali, hdy bychu Balkan Němskej a Awstriskej pschewostajili. Joffre pak ßo jenoż s tym wuměnjenjom sa wójnu na Balkanje dobu, so swjaskarjo s najmjeńscha 500,000 muži we Salonikiu a wokolnoscźi shromadźa. To ßo jemu ßlubi. Tola se wscheho je spósnacź, so Joffre njewěri, so swjaskarjo na Balkanje dobudu, a so by jemu lubscho było, hdy njebychu tam wojowali. B.

Póßłanje franzowskeho generala Paua do Ruskeje.

Dopisowaŕ Barlinskich nowin „Vossische Zeitg.“ se Stockholma powě: Wo nowschim póßłanju franzowskeho generala Paua, kotryż je nětko do Pětrograda pschijeł, s woßebiteho żórka scźěhowaze shonju: Hižo sa cźaß ßwojeho prjedawscheho wopyta (w februarje) bě Pau runje tak w Pětrogradźe każ w ruskim hłownym kwartěrje pschihłoßowanje k temu dostacź pytał, so by pola ruskeho wójskoweho wjednistwa trajnje pschebywał. Temule prózowanju ßo wulkowjerch Nikolaj napschecźo stajesche, kotryż ßo temu sapowjedźi, so by franzowskeho kontrolleura stajnje w ßwojim hłownym kwartěrje widźał. Pódla teho bě Pau zarej namjetował, plan ruskeho nawala do Rumunskeje wudźěłacź, jeli so ßo Rumunska njeby hnydom na stronu schtworoswjaska stajiła. Zar tutón namjet, wo kotrymź ßym hižo w měrzu powjescź dał, jako njepschisprawny wotpokasa a tak ßo póßłanje genrala Paua do zyła njeschlachcźi. Jeho nětcźischi wopyt śmeje ßnadź wjazy wusspěcha. Sda ßo, so njeje wusamknjene, so Pau hacź do kónza wójny w Ruskej wostanje jako wójmidło mjes jendźelsko-franzowskim a ruskim wójskowym wjednistwom. Woßebje dyrbi wón pschi ruskej balkanskej politizy radźicź a ßnadź też wulke ruske postupanje pschi dołhowjecźornej froncźe pschihotowacź, kotreź wón hižo pschi ßwojim prjedawschim ruskim wopycźe dorasnje sastupowasche, tola tehdy żaneho pschihłoßowanja njenamaka. B.

Powjetschenje jendźelskeho wójska.

Pschedkoha, so ma ßo jendźelske wójsko na 4 milijony muži powjetschicź, je ßo w delnim ßejmje jenohłóßnje pschijała. Minister Asquith ßo wospjet salubjesche, so ßo woženjeni do wójska prjedy njeswołaju, hacź njebudźa s dowolnoscźu parlamenta njewoženjeni nusowani, do wójska sastupicź. B.

W poßedźenju delnjeho ßejma w kotrymź je ßo powjetschenje jendźelskeho wójska s 3 na 4 milijony wobsamkło, ministerstwowy

pschedßyda Asquith sdźěli, so je ßo jenoź ßnadna hromada wójnskeje potrjeby a 6 kanonow pschi Sublinym saliwje wróćźo wostajiło, a so je ßo, prjedy hacź je wójsko wotćahnyło, wscho sniczíło. Wojerske rosrěčenje, kotrež je ßo njedawno w Parisu wotměło, je k někotrym ważnym wobsamknjenjam dowjedło. Swjaskarjo ßo nadźijeja, so tole rosrěčenje k wuzschemu hromadźedźěłanju a k ßylnischemu pschewjedźenju jich planow powjedźe. Swjaskarjo ßu ßebi wotmyßlili, wójnu dobycź. Wo jenotliwym měrje nochzedźa niczo wjedźecź. Wójna ßo pschezo bóle k jich lěpschemu wobrocźa. B.

Jendźelski kschižak ßo wobschkodźił.

S wěsteje strony ßo powě, so je ßo jedyn jendźelski kschižak wobschkodźeny s wjele morwymi a sranjenymi do Dovera pschiwjesł. (Voss. Zeitg.)

Jendźelske potepjene łódźe.

S Londona ßo powě: Jendźelska parna łódź „Huntly", kotraź bě prjedy němska łódź „Ophelia" je ßo potepiła, tón ßamy woßud je jendźelsku parnu łódź „Belford" s Glasgowa potrjechił. Wobßadka je ßo wukhowała. B.

Sawrjenje Egiptowskeje.

Jendźelske nowiny ßu knjeżerstwowe wosjewjenje wocźischcźałe, so ßo do Egiptowskeje pucźowanske paßy sa žony wjazy njewudawaju. Wobßedźerki pucźowanskich paßow ßo warnuja, je wužicź, dokelź komandowazy general w Egiptowskej jim njedowoli, w Egiptowskej na kraj stupicź. (Voss. Zeitg.)

Jendźelczenjo schwedske, norwegske a hollandske łódźe sadźerżuja.

S Christiania w Norwegskej ßo powě, so Jendźelska wschě norwegske, kaž hollandske a schwedske łódźe sadźerżuje a wschě póstske pakety na nich pschepytuje.

Hollandske ministerstwo swonkownych należnosczow je wosjewiło, so je hollandske knjeżerstwo pola jendźelskeho knjeżerstwa pscheczíwo temu protestowało, so ßu Jendźelczenjo póstske měchi na hollandskich parnych łódźach „Noordam", „Frisia" a „Rotterdam" sebrali. Wono ßebi žada, so bychu ßo póstske poßyłki hnydom wróczíle, a wocźakuje, so ßo tajke něschto njebudźe wjazy wosjpjetowacź.

Dokelź je jendźelske knjeżerstwo njedźiwajcy tuteho protesta póstske poßyłki hollandskeje parneje łódźe „Roorderdijk" sebrało, žane parne łódźe wot Hollandskeje do Jendźelskeje a na wopak s Jendźelskeje do Hollandskeje wjazy njeježdźa. (Voss. Zeitg.)

Kupjenje rumunskeho žita.

Kaž ßo s Bukaresta telegrafuje, je ßo 50,000 waggonow žita sa Němsku kupiło. Finanzny minister Costinescu je do teho swolił, so ßo połojza wuwożneho zła w Bukarestu sapłacźi, mjes tym so ßo durha połojza do khěžorstwoweje banki w Barlinje złoži a ßo pschi wobsamknjenju měra wróczo kupi. Žito ßo na mjesy sapłacźi. B.

Dźeßacź milijardski kredit ßo pschiswolił.

Khěžorstwowy ßejm je wutoru krótke, tola ważne poßedźenje měł. W nim je ßo dźeßacź milijardski kredit pschiswolił. Wot hłoßowanje wo nowym kredicźe je roskoru mjes sozialdemokratiskej stronu wotkrylo. Mjes tym so měješche wjetschina sozialdemokratow sa nusne, dalsche pjenjesy k wjedźenju wójny hacź k dobyczérikemu kónzej pschiswolicź, ßo dwazeczi sozialdemokratow nowemu kreditej sapowjedźi, dokelź knjeżerstwo nochze bjes annexije dobyteho kraja měr sczinicź. Někotsi sozialdemokratiszy sapóßkanzy ßo do wothłoßowanja wotßalichu. B.

Burszy sběžkarjo w połodnischej Afriziy ßo s jastwa puschczíli.

Dźěl Burow w połodnischej Afriziy bě loni po sapoczatku europiskeje wójny postanył, so by ßo wot jendźelskeho knjejstwa wußwobodźił. Wjetschi dźěl Burow pak ßo sběžkej njepschisamkny. Dźěl s nich ßamo k Jendźelczanam pscheńdźe a pod nawjedowanjom generala Bothy, kotryż je něhdy w burskej wójnje Burow pscheczíwo Jendźelczanam wjedł, sběžkarskich Burow sbi. Něhduschi burski general Dewet, s burskeje wójny ßkawnje snaty, bě s wjednikom sběžkarjow był. Tuteho a 118 druhich sběžkarskich wjednikow bě jendźelski wójnski ßud k jastwu na wjele lět saßudźił. Nětko pak ßu hnadźe město prawa płaczicź dali a wschitkich jatych sběžkarjow s jastwa puschczíli. Puschczenje je ßo wot sapłaczenja jeneho pjenježneho khostanja a wot ßlubjenja wotwißne sczinilo, so ßo puschczeni sa czaß, na kotryż běchu saßudźeni, wscheho wobdźělenja pschi politizy wostaja, žane politiske shromadźisny njewopytaju a so ßwój wokrjeß bjes dowolnosce njewopuschcza. (Voss. Zeitg.)

Napjatosczj mjes Ameriku a Awstriskej.

Psched někotrymi njedźelemi je jedyn awstriski podmórski czołm w ßrjedźoseńskim morju italsku parnu łódź „Anconu" potepił. Mjes pucźowarjemi, kotsiž ßo ßu pschi tym tepili, ßu tež někotsi poddanjo sjednoczenych statow połnózneje Ameriki byli. Kaž Reuterez telegrafowarnja s Washingtona powě, je amerikanske knjeżerstwo dla potepjenja „Ancony" awstriskemu knjeżerstwu tele dny druhe pißmo póßłako. W nim ßo praji, so knjeżerstwo sjednoczenych statow žaneje pschiczíny njewidźi, ßo s nadrobnosczemi potepjenja parneje łódźe „Ancony" saběracź, dokelź dźě Awstrisko-Wuherska pschisnawa, so je ßo łódź torpedowała, hdyż bě hižo maschiny sastajiła, a mjes tym so běchu hischcze pucźowarjo na łódźi, schtoż by sranjenje ludoweho prawa a sakonjow cłowjekosczje było. Duż amerikanske knjeżerstwo awstrisko-wuherske knjeżerstwo sa skutk komandanta podmórskeho czołma samolwite czini. Wono ßwoje žadanje wot 6. dezembra wospjetuje a na to pokasuje, so dalsche dobre poměry wot wotmolwjenja Awstrisko-Wuherskeje wotwißuja. B.

Sakajnja wo wuwjedźenju bitych pjenjes s Belgiskeje.

Belgiski generalny gouverneur je wukas wudał, po kotrymž je sakasane, tukrajne a wukrajne złote, ßlěborne, niklowe, zynkowe a koprowe pjenjesy s kraja wuwjesczí. W pucźowanskim wobkhadźe ßmědźa ßo jenoź ßlěborne pjenjesy hacź do 20 hriwnow a niklowe, zynkowe a koprowe pjenjesy hacź hromadźe do 2 hriwnow wuwjesczí. Schtóż ßebi pscheczíwo wukasej bite pjenjesy s Belgiskeje wuwjesczí abo psches nju pschewjesczí śwěri, ßo s jastwom hacź do 3 měßazow abo po pjenjesach hacź do dwójneje wyßokosce namakanych bitych pjenjes, s najmjeńscha pak s 30 hriwnami khosta. Generalny komißar sa banki móże wuwsacźe wotpuschczicź. B.

Podpjeranje wojerskich ßwójbow.

Petizijskej komißiji khěžorstwoweho ßejma ßu ßo wjazore wobczežowanja wo njedoßahazym podpjeranju wojerskich ßwójbow pschedpołożike Kaž je s rosprawy komißije spósnacź, je knjeżerstwowy komißar prajił, so khěžorstwowe wjednistwo na stejischczu steji, so maja ßo namjety wo podpjeru s najwjedschim derjeměnjenjom pruhowacź; wono najwjetschu ważnosczj na to kładźe, so ßo woprawnjenym wobczežowanjam na kóždy pad a s najwjetschim spěchom wotpomha.

Komißija je sdźěliła, so je nusne, so knjeżerstwo gmejnam wudawki, sa podpjeranje wojerskich ßwójbow nastate, po móżnosczi bórsy wróczi. Spomnjene petizije dyrbja ßo knjeżerstwu k rosmyßlenju pschepodacź. B.

Powyschenje dawkow w Badenskej a Pruskej.

Druha komora badenskeho ßejma je wobsamkła, dawki wo dwazyczi prozentow powyschicź. Dokhody hacź do 2400 hriwnow ßo wot powyschenja wusamknu. Kaž „Post" pische, ßo w Pruskej nětczische dawkowe pschiražki podwoja a w gmejnach ßo hižo w pscherěsku 50 prozentow pschiražka k dokhodnemu dawkej bjerje. B.

Lohke skhorjenje khěžora Wylema.

Khěžor Wylem je wotmyßlene dalsche pucźowanje k wjeczornej froncze dla lohkeho skhorjenja, kotrež jeho nusuje, někotre dny wó jstwje pschebywacź, wotstorczicź dyrbjał. B.

Kral Pětr pola Essada pascha?

Do Baria w Italskej njepschestawajcy samožicźi Serbjo pschijeżdźuja. Woni powjedaju, so je albanski wjerch Essad pascha krala Pětra do ßwojeho hroda w Tiranje s kralowskimi cześcźemi pschijał. W tu khwilu w Italskej pschebywazy serbski parlament ßo w Italskej saßydli, hdźež ßo wón pjecźa k wuradźenjam shromadźi. Sserbske wójsko, kotrež je do Albanskeje pschicźahnyło, je drje jara wustako a se symu czežko czerpiło, tola ßo k nowemu wojowanju pschihotuje.

„Neue Züricher Zeitung" s Genfa shoni, so je ßo wulki dźěl italskeho żenijoweho korpsa, telefonistow, telegrafistow a pionerow s awstriskeje fronty wotwołał, so by ßo do Albanskeje póßłał. B.

Cżeſczeni wotebjerarjo **Serbskich Nowin,** kotſiż chzedża ſa nje na

1. ſchtwórtlěto 1916

do prědka płaczicź, njech nětko **80 pj.** we wudawarni Serbskich Nowin wotedadża.

Cźi, kotſiż ſebi **Serbske Nowiny** pſches **póſt** pſchinjeſcź dadża, njech tola njeſapomnja, ſebi je tam bórſy ſkaſacź. Na ſchtwórtlěto ſaplaczi ſo ſa **Serbske Nowiny** na ſakſkich a pruſkich póſtach, każ też w druhich krajach němſkeho khěżorſtwa **90 pj.,** ſ pſchinjeſenjom do domu **1 hriwna 5 pj.**

Serbske Nowiny ſ pſchikohu „Pomhaj Bóh" płacża na póſcze **1 hr. 30 pj.,** ſ pſchinjeſenjom do domu **1 hriwnu 45 pj.**

Redakzija Serbskich Nowin.

Druhi hodowny ſwjedźeń we wójnſkim cżaſu.

Bě dha to wſchitkich nadźija,
So wo ſrjedź wójnſkoh' ropota
Tu domach w ſerbſkej Łużizy
Dźenź ſwjeczimy dźeń hodowny?
Ach němotra drje ſylſyczka
Pak wěſcze budze płakana,
Nan, mandźelſki, ſyn, lub'wany
Bycź njemóże tu pſchitomny.
Hdyż loni hody ſwjeczachmy,
Ssej tola wěſcze myſlachmy,
Hdyż ſaſo hody ſwjeczimy,
Cżaſ nimo budże żałoſny.
Pak Boża ſwjata wola je,
So hinak bycź wſcho dyrbjeſche
Hlaj k ranju, k połdnju, k wjeczoru
Pſchez hiſchcze krwawne bitwy ſu.
Němotra ſwěrna wutroba
We duchu ſ nami ſaſpěwa
Tam wonkach w zuſym krajiku
Tu wjeſ'ku powjeſcź hodownu.
We tſělnej hrjebi, na ſtraži
Ssej němotry dom pomyſli
Na ſtarſchich, dźěcźi, mandźelſku,
Na bratra, ſotru, macźerku,
Kiż dźenź, hdyż ſwony ſaſwonja
Do Bożoh' doma khwataja,
Tam ſłyſcha powjeſcź hodownu,
Pak woni w zuſbje, bitwje ſu.

Ach my drje ſ nimi cźujemy,
Kak je jim wok'ko wutroby,
So domach, w wjeſnej zyrkwicźzy
Pſalm njemża ſpěwacź hodowny.
Kanony wótſje hrimaja,
A żane ſwony njeſwonja,
Pak tu a tam też ſaklincźi
Jim khěrluſch: „Khryſt ſo narodźi."
My pak, kiż tndy domach ſmy
A nutrne hody ſwjeczimy,
Ssej na nich chzemy pomyſlicź
A k Bohu ſ próſtwu pſchiſtupicź.
Ach Bożo Knjeże na njebju,
Kiż póſłał ſyna na ſemju,
Ach ſpożcź, ſo měr byk na ſemi
Tu mjeſe wſchěmi ludami.
Njech kónz ma wójna żałoſna,
Kiż je tak mnohich ſrudźiła,
Hdyż luby padny we bitwi,
Nětk hody ſwjeczi pſchi tebi.
Tym, kotſiż w zuſbje jeczi ſu,
Daj ſłyſchecź powjeſcź hodownu,
Kiż leża, khori, ranjeni,
Tych bycź ty lěkař najlěpſchi.
Ach ſmil ſo twojoh' ſyna dla,
Kiż póſłał k nam ſy do ſwěta,
Njech bórſy powjeſcź ſaklincźi:
Sso wjeſelcże! Měr na ſemi!

Kruża.

Ze Serbow.

— **(Wukrajna butra)** Butra, kotraż ſo w Němſkej dźěła, ſa jejne wobydleŕſtwo njedoſaha. Teho dla dyrbi ſo butra ſ wukraja ſa drohu płaczišnu pſchikupowacź. Budyſka měſchczańſka rada je ſebi wjetſchu dźělbu tajkeje butry póſłacź dała a ju nětko w tudomnych mlokarńjach a butrowych pſchedawarńjach pſchedawacź dawa. Płaczišna je khětro wyſoka, poł punta 1 hriwnu 38 pjenjezkow płaczi. Tale butra ſo teho runja na butrowe khartki pſchedawa; wona je drje ſa bóle ſamóżitych ludźi poſtajena, kotſiż nochzedża pſched butrowymi khlamami huſto podarmo dołho cźakacź. Na tajke waſchnje ſkerje khudſche wobydleŕſtwo wjazy butry po poſtajenej najwyſchſchej płaczišnje doſtawa.

— **(Rěſanſki dawk.)** Statne ſawěſcźenje rěſneho ſkota woſjewja, ſo ma ſo w lěcze 1916 jako ſawěſcźenſki pſchinoſchk ſapłaczicź 3 hriwny ſa mużſke howjado, 6 hriwnow ſa żónſke howjado, 1 hr. ſa ſwinjo.

— **(Dźeżacznowarje ſe żeleſa.)** We wcźerawſchim poſtedźenju ſwjaſkoweje rady je ſo wobſamkło, nětko też dźeżacznowarje ſe żeleſa bicź dacź.

— **(Wojeŕſki cźeknjenz.)** Wojak 2. klaſy, R. G. Grohmann ſ Korſymja, je ſo wot Budyſkeho pěſcheho regimenta cźišło 103 wotſalił.

— **(Najwyſchſche płaczišny ſa butru.)** Komunalne ſwjaſki Budyſkeho wokrjeżneho hejtmanſtwa ſu ſcźěhowaze butrowe płaczišny, wot 22. dezembra 1915 płacźaze, poſtajiłe: hdyż mlokarńik abo ratař butru pſchetrjebarjej pſchedawa, ſmě khana butry I. druźiny hacź 4 hr. 40 pj., II. druźiny 4 hr., III. druźiny 3 hr. 60 pj. płaczicź. Hdyż maky wikowař butru pſchetrjebarjej pſchedawa, ſmě khana butry I. druźiny hacź 4 hr. 60 pj., II. druźiny 4 hr. 20 pj., III. druźiny 3 hr. 80 pj. płaczicź. Sa butru, kotraż je ſo ſ měſtnow ſ wonka Budyſkeho wokrjeżneho hejtmanſtwa ſawjedła, ſu ſo ſcźěhowaze płaczišny poſtajiłe: ſa khanu I. druźiny 5 hr. 10 pj., II. druźiny 4 hr. 90 pj., III. druźiny 3 hr. 90 pj.

— **Wjazy pſchenčźneje muki k pjeczenju khlěba.** Krajny radźiczel Niederbarnimſkeho wokrjeża w jenym woſjewjenju na to pokaſuje, ſo dyrbi ſo nakhwilnje wjazy pſchenčźneje muki k pjeczenju khlěba wużicź. Po tym khěżorſtwowa żitarńja wokrjeżej jako mukowu potrjebu położu pſchenčźneje a położu rżaneje muki pſchipokaże, dokelż dyrbi ſo najprjódzy wójſko ſe rżanej muku ſaſtaracź. Duż móże ſo wocźakacź, ſo budże nakhwilnje k pſchihotowanju khlěba wjazy pſchenčźneje muki trjebacź, hacź je po pſchedſtejazych wukaſach ſa pjeczenje dowolene. Na żadanje wo pſchipokaſanje wjetſcheje měry rżaneje muki njemóże ſo nětkole dźiwacź, tola móże ſo żadanje wo pſchipokaſanje wjetſcheje měry pſchenčźneje muki ſkerje dopjelnicź.

Se Stareho Łuſcża. Sa wurjadnu khrobłoſcź pſched njepſchecźelom w Franzowſkej je ſo kanoněr Jan Mütterlein ſe Stareho Łuſcża ſe żeleſnym kſchižom wuſnamjenił.

S Lubija. Rosdźeleńnja Budyſkeho wokrjeżneho hejtmanſtwa je Lubijej prěni krócź 11 zentnarjow wukrajneje butry pſchipokaſała.

S Wujeſda pola Pomorz. Wjelbowu woknowu ſchkleńzu roſtkócziwſchi je ſo njedźelu w nozy jedyn paduch do domſkeho Bjedrichez żiwnoſcźe dobył. S wjelba je wón pſches ſkladownju do wobydlenja ſchoł a tam 9 kuſkow butry, jabłuka, jeja, kój, zokor, lany wolij, jedyn wicźny ſak, por dołhich ſchkórnjow, we wójnje pſchebywazemu wotrocźkej ſłuſchazeju, jedyn żeleſny tyhel a jedyn żonjazy cźaſnik kradnył. Żiwnoſcźer Bjedrich je, każ wotrocźk, we wójnje. Jeho żona a dwě ſłużobnej dźowzy nětkole ſame żiwnoſcź wobydleja.

Se Schunowa. S naſcheje wſy ſu 35 we wójſku, poměrnje wjele na naſchu malu wjeſku. S dobrowólnych darow naſběra ſo 82 hriwnow ſa hodowny dar do pola, a duż mózachmy kóżdemu naſchich wojakow make „Bože dźěcźo" w mjenje gmejny póſłacź.

S **Kamjeńza.** Do cźeźkeho njeſboża je tele dny w tudomnym Heſſez rěſniſtwje ſchulſki hólz Jähnichen pſchiſchoł. S mjaſowym wjelkom dźěłajo wón ſ lěwej ruku mjes noże ſajědże, kotrež ruku zyle wotſekachu.

S Konjez pola Kamjeńza. Tu ſarjadowa ſo njedawno dobrowólna ſběrka ſa naſchich wjeſnych wojakow, kotraż 85 hriwnow wunjeſe. 17 mużſkich ſe wſy a tajkich, kotſiż běchu tu na ſłużbje, je we wójnje. Kóżdemu ſo maky dar luboſcże k Božemu dźěſcźu póſłka.

S **Pomorz.** Aſſiſtent tudomneje rataŕſkeje ſpytowarńje, diplominżenieur Ota Handſchuh, leutnant reſerwy a kompagnijowy wjednik w jenym pěſchim regimencze, je żeleſny kſchiž doſtał.

S **Khróſcźiz.** Pod pſchedſydſtwom k. krajneho ſapóſłanza Kokle tudomna nalutowarńja a wupożcźerńja njedźelu ſwoju 47. hłownu ſhromadźišnu wotmě, kotruż 70 ſobuſtawow wopyta. W rosprawje ſo praji, ſo wójna njeje ſchkódnych ſcźěhkow ſa kaſu měła. Na dań date pjenjeſy daloko wupłacźenje pſcheſahaju. Też na wójnſku pożcźonku ſu ſo pola kaſy wyſoke ſumy podpiſałe. Towaŕſtwu „Domowiny dźak" w Kamjenſkim hamtſkim hejtmanſtwje kaſa ſ 50 hriwnami lětneho pſchinoſchka pſchiſtupi. Liczba ſobuſtawow je ſ 374 taſama woſtała. We wójnje ſu 3 ſobuſtawy padli. Pſchedſydza na nich ſ cźeſcźowazymi ſłowami ſpominaſche, na cźoż k jich wopomnjenju ſobuſtawy poſtanychu. Shromadźišna ſo ſ pſchecźom ſkónczi, ſo by ſo pſchichodna w ſnamjenju měra wotměła.

S **Wotrowa.** Njedźelu 19. dezembra mějeſche Wotrowſka nalutowarnja ſwoju 2. lětuſchu hłownu ſhromadźišnu. Dokelż bě njedawno reviſor pokładnizu pſchehladał, ſo ſhromadźenym ſobuſtawam najprjódzy referat wo tutej reviſiji poſkicźi. Wſchitzy běchu ſpokojeni, dokelż ſo wſcho w rjedże namaka. — Mjes cźrjódu ſu pſchezy někotſi, kiż njechadża ſo na porjad ſwucźicź; cźile dyrbja ſo ſ někajkim khoſtanjom na lěpſchi pucź pokaſacź. Teho dla ſo poſtaji: Njerodni płacźerjo, woſebje tajzy, kiż dań hacź do noweho lěta njewotedawaja, maja ¼ prozenta danje wjazy płaczicź. — Dobre

snamjo je, so summa naschich nalutowankow lěto wot lěta pschiběra. Duž powyschichmy nasch wobkhodny kapital na 1 milijon hriwnow. Hdyž bě žo hischcze wo konsumskich należnoscžach porěčžało, žo shromadžisna skónczi.

Se Schěrachowa. Njedželu popołdnju dwanaczelětny žyn sahrodnika Zakty w starschiskej sahrodze sa wróblemi tšělesche. W dworje žužodneho statoka 17lětna Rychtarjez s jenej pschecželnizu stejo powjedasche. Na dobo Rychtarjez sakschiknywschi s krwawej hłowu k semi padže. Hólz bě ju dwójzy tšělik. Jena kulka bě do ramjenja, druha do čžoła schła. Hacž runje hnydom lěkarja na pomoz sawołachu, holza sa krótki čžaž wumrje. Hólzowy nan je we wójnje.

S **Hołbina** (Taubenheim). Tu žu jeneho pschežmykarja butry sajeli. Jedyn wobydleŕ s cžěskeje wžy Fugawy bě tam 14 kuskow butry do hužlazeho kaschczika stykał, s kotrymž psches mjesy džěsche. Jedyn wojeŕski straŋnik kaschczik pschepyta a „butrowe hužle" prjecž wsa. Pschežmykaŕ ma žo dla pschestupjenja sakonja wo wuwosu žiwnoscze samolwicz.

S **Kulowa.** Wojeŕski kawniski žud je tudomnu Katharinu Handrikowu k 30 hriwnam pjenjeŋneho khostanja abo k arrestej na 6 dnjom sažudźił, dokelž je skotej žito dawała.

S **Wojerez.** Tudomny pohoncž Kral je tele dny cžežko do njesboža pschischoł. Hdyž bě s wosom zyhelow po pucžu, wón s wosa skoczi a pschi tym pod koła pschińdže, kotrež jemu wobej nohy rosmjecžechu. Njedželu po tym je wón na žwoje cžežke wobschkodženje wumrjeł.

S **Wojerez.** Wutoru je žo tu sažo cžežke njesboże stało W zyrkwinej haži je dla porjedženja kanala połoja dróhi sa wobkhad sawrjena. Pschi symje a hładkoscži žo jedyn cžeżki wós na wižatej drósy se sadnimaj kołomaj hacž k khódbinej kromje žuny. Schtyrilětna holza brodutruharja Scholty, kotrož tam runje stejesche, žo s wósku shrabny a powali. Wona žo mjes koło a khódbinu kromu stłoczi, pschi cžimž žo jej jena ruka a noha rostłoczi. Noha je žo jej hischcze tón žamy džeń wotewsała. Džěczo je hischcze žiwe.

S **Běłeje** pola Kamjeńza. W nozy k 20. dezembrej žu žo w Běłej tši tucžne huži kradnyke a žo w bliskoscži sarěsale.

Wužudženja.

Khostańska komora. Džełacžeŕ K. A. Janasch s Khwacžiz bě žo 25. sept. s zusym kluczom do jeneje dźełarnje Margarecžineje hěty dobył a schlawchowy gumi a někotre bryle kradnył. Dale bě wón žwojeho mischtra Rieža na to waschnje sjebał, so bě jemu 80 kapslow, s kotrychž bě wotedawanske snamjo wotschkrabał, druhi krócž pschedpołożił a žebi na tajke waschnje wjazy mdy wujebał. Janasch žo sda straschny cžłowjek bycž. Wón žo wusna, so je chzył poželnikej Haberlandej s Adolfskeje Hěty, kotryž wschědnje psches lěž na Wulkodubrawske sastanischczo khodźi, měch pěska do hłowy cžižnycž, so by jeho pohłuschił a potom wurubił. Pěskowy měch bě žebi hižo seschił. Žandarm pola njeho też rjemjeń s wokojanymi kulkami poczeženy, namaka, kotryž chzysche pschi pukach wužicž. Janascha k jastwu na 3 měžazy sažudźichu.

Přilopk.

* **(Žso pschejeła.)** Kubleŕka Hedwiga Behrischowa w Rähnizach pola Klucža je žo s wosom, kotryž bě se žitom nakkadženy, pschejeła a žo morika. Wona pjecž małych dźěczi po žebi sawostaji. Muž we wójnje pschebywa.

* (Dźěsczowu mordarku k žmjercži sažudźili.) Wójnski žud w Greifswoldze jenu 18lětnu žłužobnu holzu žudźesche, kotraž bě wobskorżena, so je žwoja tšiměžacžne dźěczo s wotmyślenjom a pschemyślenjom skónżowała. Wobskorżena bě w Greifswaldkej kliniży dźěczo porodźiła a bě jo jenej żonje w Stralsundze na wocžehnjenje dała. Jejny nawoženja najprjódży alimenty płacžesche, tola s tym pschesta, hdyž žo do wójska swoła. Dokelž dźěsczowa wothladarka holzu wo sežiwjeńske pjenjesy pominasche, žo młoda macž pjecža po radze jeneje pschecželnizy rosžudži, dźěczo wotstronicž. Wona dźěczo wothladarzy wotewsa a s nim k jenemu hatej w měschczańskej sahrodze dźěsche, hdzež jo tepi. Potom žo wona na dwórnischczo wróczi, so by do Greifswalda jěła. W dwórnischczowej cžakarni ju wozhladarka fetka, kotraž hnydom tukasche, so je holza nješchto ske skuczika. Pschi žudženju žo holza njeskutka wasea. Sastupjeŕ wobskórżby žmjertne khostanje namjesowasche, mjes tym so sakłowaŕ na tym dwělowasche, so je wójnski žud pschiżłuschny. Ssud pak tutemu napsch ecžiwkej płacžicž njedasche a wobskorżenu k žmjercž sažudźi.

* **(Woheń w jenej westfalskej artilleriskej składowni.)** S Münstera žo pische: W jenej tudomnej pódlanskej artilleriskej składowni 21. dezembra wjecžor woheń wudyri. Dokelž žo jenotliwje leżaze granaty hakle po něczim sażehlichu, rosbuchnjenja někotre hodźiny trajachu. Pschi tym žo w pschimjesowazych městowych dźělach wjele woknowych schkleńzow pukny, też žo někotre twarjenja we wokolnoscži lohko wobschkodźichu.

* **(Wjazy žónskich w żelesniskej žłužbje.)** Pruski minister statnych żelesnizow s Breitenbacha je poručził, so maja žo we wjetschim wobžahu žony a dźowki żelesniskich dźełacžerjow jako poštužobnizy w pišarnjach, wrótnizy, płokarnczе a rjedźerki postajicž.

* **(Do studnje padnył a žo tepił.)** Na frudne waschnje je we Weißenbornje krajny wobornik Albert Furcht, 32lětny woženjeny ratař, žiwjenje shubił. Wón bě dowoleńzu domoj dostał, so by žwoju semrjetu wowku k rowu pschewodźił. Hdyž wón druhi dźeń doma pschebywasche, wón wjecžor na dwór wuńdże a žo wot tam wjazy njewróczi. Sa nim dołho pytawschi, jeho skónczńze delka we hłubokej studni morweho namakachu. Na kajke waschnje je młody wojak do studnje padnył, je hischcze s hudanczkom.

* **Dawk na kóczki,** kajkiž je hižo w Sakskej w Sebnizy, Delnjej Loßnizy, Augustusburgu, Coswigu a Habrachczizach sawjedżeny, budże žo nětko też w Gubinje płacžicž dyrbjecž, dokelž žu žo spěwaze ptaczki w tymle sahrodnym měsczе skoro zyle shubiłe. Dawk lětnje 10 hriwnow sa kóczku wucžini a wob lěto něhdże 10,000 hriwnow wunjeże. W Pruskej stej hacž dotal schlesyskej měsczе Shorjelz a Seidenberg psched krótkim wobsamkkej, na kóczki dawk położicž.

* **(101 lěto stary.)** Jedyn snaty Kasselski żelesowy wikowaŕ, Manus Katzenstein, sakoŕeŕ snateje żelesoweje wulkowikowaŕnje tam, je w Gelsenkirchenje, hdzež w domje jeneho wuja žwój žiwjenjowy wjecžor pschebywasche, 101 lěto stary wumrjeł.

* **(Rubjeżne mordarstwo.)** Mjes Klobukom a Czenstochowom žu rubjeżniży konjazeho wikowarja Sachsa satšělili a jemu 2000 rublow rubili. To je sa dwanacže dnjom tšecže rubjeżne mordarstwo w Czenstochowskich stronach.

* **(Sakasanje rěsanja žwini.)** Wokrjeżny swjask Annabergskeho hamtskeho hejtmanstwa je wosjewił, so je wot nětka sakasane, w hoscženzach, korczmach, a towarstwach žwinje sa tak mjenowanu wulku kołbažu rěsacž.

* **(Tši dźěczi žo skónzowale.)** W Puschkawje pola Reichthala w Schlesynskej je žo sańdźenu njedželu sa czaž kemschow trojake rubjeżne mordarstwo we wobydlenju žiwnoscžerja Ssoboty, kotryž je w tu khwilu we wójnje, skuczikło. Mjes tym so bě žona ke mschi schła, dwaj pachołaj, 15 a 18 lět staraj, s woknom do wobydlenja saležeschtaj, tam pjenjesy kradnyschtaj a Ssobotez tši dźěczi, 3, 5 a 8 lět stare, morischtaj. Njekražnikow žu sajeli.

Drjewarjowy žyn.

(Hodowne powjedańczko.)

(Skónczenje.)

Tu Marczńikowa s hłožom sawoła; žurowe bolosczе wjozy potkóczecž njemóżesche:

„O wój Pětrko, moje jenicžke dźěczo, leżisch wonka w symnym žněhu a mrějesch a nichtó pschi tebi njeje!" tak wona žałoscżesche a da žo potom do hikanja.

Też jejny muž žo se stysknoscżu wjazy dodżerżecž njemóżesche a sawoła:

„A ja žym wina, ja žym žwojemu dźěsczu dowolił, do symy won hicž; o Pětrko, luby žyno, hdże ty tak dołho žy?"

A nětkole Marczńik žwojej żonje wscho wupowjeda, schto bě žo sa poślednje njedżele s nim stało a so je nětkole Bóh tajkele khostanje na njeho póžkał.

Njerěczo bě Wórscha poskała, doniž jejny muž wscho wusnał njebě. Hdyž bě wón dorěczał, wuńdże wona do komory a pschinjeże tyšku a staji ju na blido. Potom žo ke kschižej w kucžiku wobroczíwschi wótse rjekny:

„Luby Bożo, pschezo žym ja hromadże s mojim mandżelskim nalutowała a tule je, jenož, luby Knjeże, póscżel namaj žyna saža strowehо dom! Sa jutsischim dostanje Jakub Khelpak žwoje pjenjesy a hischcze dżenža, Bożu nóz, dóńdu ke knjesej sararjej a wupowjedam jemu wscho, tón njech potom hrabji napiža,

kak ßo ſ tej wězu ma. A mój muž ßo nakaſa a ženje ßo niczo tajke wjazy ſtacź njedyrbi."

A nětkole, hdyž Marczńik hikaſche a žałoſczeſche, pocza ßo žona ſ wuraſom ßylneje dowěry modlicź:

„Lube Jeſußdźěczatko, dźenßa w nozy ßy ßo narodźiło a twoja luba macź Marija je pſchi tebi ſtražowała. To ty njemóžeſch pſchihladowacź, kak mój wbohi ßyn, kiž je tola něſchto dobre chzył dokonjecź, ſymu mrěje a ßo ſabludźi. Dopomhaj jemu domoj! Dopomń ßo na to, ſo je twoja luba macź Marija w Bethlehemje dom wot domu dyrbjała khodźicź, ßebi hoſpodu proßyła, ale podarmo! Kak je wona ſrudna była. Duž ßmil ßo nad mojim wbohim dźěſczom a ſakitaj jo. Spominaj też na to, kak je twojej lubej macźeri było, hdyž je tebje ſhubiła w Jeruſalemje a tebje pytała a ßmil ßo nad namaj a pſchiwjedź namaj Pětra, naſcheho lubeho ßyna, ſaßo domoj!"

„A nětkole modlimoj ßo Wótcze naſch!" wona potom ſe ßylnym hłoßom rjekny a poklakny ßo.

Hdyž potom hacź do próſtwy „Wumož naß ſe wſcheho ſleho!" pſchińdźeſchtaj, počeſchtaj wobaj ſ hłoßom płakacź. Segeŕ bijeſche jědnacze.

Tu rjekny Marczńikowa:

„Mi ßo ſda, ſo něſchto ßłyſchu."

„To je wětſik", rjekny jejny muž.

Wórſcha ſaßo woknjeſchko wotewri a wupraßny:

„Ssanje jědźa!"

Marczńik ſ hłowu ſatſchaße, potom pak też wón poſkaſche. To běchu woprawdźe ßanje; hižo běchu ſchcźerkawy ßłyſchecź. Konjej ßo ſ paru kurjeſchtej, nětkole běſchtaj pſchi khěžy.

„Cźakaj, cźakaj!" jaßny hłóß ſawoła. „Tule ßmy!"

„Pětr, Pětr — mužo, Pětr tu je!"

Wórſcha ſ radoſczu ſ durjemi wulecza.

„Pětrje, Bohu dźak, ty tu ßy!"

Ssanje ſaſtachu a woßoby, kiž w nich ßedźachu, wußleczechu ßo kožuchi a wotpoložichu wokmjane deki, kotrež jich wobdawachu.

„Hdźe dha je Pětr?" Wórſcha ßo ſe ſtrachom woprałcha, tu Pětr hižo pſched njej ſtejeſche; wěſo njebě jeho ſpósnała w cźopłym płaſchczu, kiž jeho kryjeſche, kaž by ſe ſamyßlom ſa njeho ſchity był; nětkole jeho do wocźow wuhlada — to wón bě a ßama wjeßelosć jemu ſ wocźow hladaſche.

To běchu dokhodnikowe ßanje a ßylnej konjej a pohoncź ſ hrabinſkeho hrodu.

„Nětkole ßo Pětr ßměje", pohoncź rjekny, „duzy po pucźu je ſpał a ßmorcźał kaž jěź a to je bjes dźiwa. Lěpje je, hacź hdy bě na łuzy w ßněży wußnył, kaž pſched nětkotrymi hodźinami."

A hrabinſki ßłużobnik, kiž bě ßobu, noſcheſche do Marczńikez khěžki nětkotre bleſche wina, korb a nětkotre do papiery ſawalene dary, pohoncź pak Marczńikowej powjedaſche, kak bě Pětr w ßněhu a we ſymje pjecź hodźinow běžał, na poßledku pak na łukach w ßněhowej mjeczeli pucźa ſmylił a ſkoro poł hodźiny wokolo bludźił. Ale to bě jeho ſboże. Młody herbſki hrabja, kiž něſchto hodźin dale na druhim hrodže bydli, bě ſe ßwojej mandźelſkej na ßanjach pſchijěł, wonaj chzyſchtaj Boži wjeczor pola ſtarſcheju na Horinowſkim hrodže pſchebycź. Ale wbohi Pětr wótſje ßo modleſche a wokaſche a to wonaj wußłyſcheſchtaj a wſaſchtaj jeho ßobu na hród, wón bě na ßmjercź mucźny a ßłowa rěczecź njemóžeſche.

„Na hród horje?" Marczńikowa ßo pohoncza mohł rjez bjes dycha woprałcha.

„To ßo wě!" pohoncź wotmolwi. „A tam ßu ßo wo njeho poſtarali, knjeni hrabinka je ßama wſcho poruczika. To pak móže wamaj Pětr ßam lěpje powjedacź. ja dyrbju dom khwatacź!"

* * *

Pětr ſtarſchimaj wſchitko wupowjedaſche:

„Njemóžach niczo wjazy widźecź a ani ſtacź wjazy njemóžach, hdyž mje ſe ßani ſběhnychu, a mi bě ſyma hacź do koſczi. A hdyž mje do hroda nuts wjedźechu, běch bjes maka ßo wobßunył; na pódſchomaj běchu kruchi lodu. A młoda knjeni hrabinka rjekny: „Hnydom něſchto cźopłe hólzej!" Stara knjeni hrabinka rjekny: „Hnydom hólzej ſchkórnje ſujcze, a jeho draſta je też wſcha ſmjerſka, tón dyrbi do łoža." Ale ja rjeknych: „Niz do loža; ja dyrbju ſ knjeſom hrabinſkim dokhodnikom porěcźecź!" Stara knjeni hrabinka ßo woprałcha: „Schto dha pola dokhodnika chzeſch?" Chzych něſchto rjez, ale ſe mnu tak ſyma tſchaßeſche, ſo njemóžach rěczecź. Potom mi kuchinſka holza da we ſchkleńzy picze, to bě cźerwjene a ßo kropjeſche; hdyž pijach, mi ſ noßa ßapaſche, napoj bě ſa mnje pſcheßylny. „Chzeſch dha radſcho ſchalku cźaja wupicź?" ßo praſchachu. „Haj!" rjeknych a ſhrěch ßo pſchi khachlach a prajach hnydom ſaßo, ſo dyrbju ſ dokhodnikom porěcźecź, dokelž ßym liſtownju namkał, kotraž jemu ßkuſcha, a tu dyrbju jemu bjes komdźenja wotedacź. Ale moja ßuknja bě ſmjerſka. Dyrbjach ßo wußlěkacź a hrabinka rjekny: „Dokhodnika budźeſch hiſchcze dźenßa widźecź, ale nětkole dyrbiſch do loža, hewak ſkhorjeſch. A potom, hdyž ßy ßo ſhrěł, dyrbiſch ßo druhu draſtu ſhotowacź. Dokhodnik pſchińdźe!"

Bórſy wußnych. Potom ßym ſaßo wotucźił a rjeknych: „Dyrbju hnydom k dokhodnikej a potom domoj!" Kuchaŕka ßo mi ßměješche. Moja draſta bě prjecź. „Sa tſi dny budźe draſta roſtata a wuſkhnyta, budź wjeßoky, ſo ßy w cźopłym kožu. Doſtanjeſch druhu draſtu." Duž doſtach druhu draſtu a na blidźe liſtownja leżeſche. Stara knjeni ßo woprałcha, hacź je to ſ liſtownju woprawdźe tak, kaž ßym prajił; duž ßym wſcho wupowjedał."

Dych ſadźerżejo ſtarſchej na Pětra poßłuchaſchtaj.

„Njeje dha knjeni hrabinka niczo wo mni rjekła?" nětkole ßo Marczńik ſ waha woprałcha.

„A wo mni?" Wórſcha pſchiſtaji.

„Hdyž bě hrabinka liſtownju wuhladała, wuńdźe ſe jſtwy. Na to hrabja ßam pſchińdźe a ßo mje wupraſchowaſche, cźeji ßym, ſchto je nan a macź, a potom ßym wſcho dalſche wo namakanju liſtownje wupowjedacź dyrbjał. Hrabja ßo woprałcha: „Ssy dha wiedźał, ſo je w liſtowni telkole wjele pjenjeżnych papjerow?" — „Nĕ", rjeknych, „ale pokaſach ju nanej a tón je liſtownju wotewrił." — „Je wón te pjenjeſy widźał?" hrabja ßo woprałcha. „To ßo wě!" wotmolwich. „Ssym dźě pſchihladował; wón je mi zły pakcźik papjerjanych pjenjes pokaſował, wjele ſtotoleŕſkich papjerow." — „Njejßy ßebi to pomyßlił: te pjenjeſy dźě móhli też my trjebacź?" hrabja ßo woprałcha a ja wotmolwich: „Ow haj, tak trochu ßym ßebi to pomyßlił, takle něſchto tajkich papjerow!" A potom ßo mje woprałcha: „Njejßy ßebi ty też pomyßlił: Na poßledku dźě móhli ßej my te pjenjeſy też ſdźerżecź?" — Tu ßebi myßlach, ſo hrabja jeno żortuje, a wón też tak ßo poßměwajo na mnje pohlada; duž dyrbjach ßo ßmjecź a tſchaßech ſ hłowu. Ale potom ßo mje wón woprałcha: „Je dha cźi twój nan liſtownju hnydom ſaßo wróczo dał a njeje ßebi niczo ſa namakanje wobkhował?" Na to ßym krucze na njeho pohladał a ßym prajił: „Naſch nan njekradnje, wón je cźeſtny muž!"

S hłuboka, jara ſ hłuboka ſaſtona Marczńik a pſchikry ßebi wocźi ſ dłónju.

Dźiwajo ßo a wuſtróżany to Pětr widźeſche; ale macź měrnje na ßyna pohlada a rjekny:

„Ssnadź je nana runje ſaßo něſchto ſabolało. Powjedaj jeno dale; to ßy prawje cźinił, ſo ßy ſa nana rěczał!"

A Pětr ſměromnje dale rěczeſche:

„A potom ßo mje hrabja dokładnje wupraſchowaſche, hacź ßy ty, nano, mi tola też woprawdźe pſchikaſał, ſo dyrbżu hnydom ſa dokhodnym miſchtrom běžecź a jemu pjenjeſy wotedacź. Ja rjeknych: „To ßo wě; nan je mi hiſchcze ßam liſtownju ſ tymi pjenjeſami do ſaka na wutrobnu tyknył a mi ßuknju krucze ſeſapinał, ſo tola niczo ſhubił njebych." — Potom hrabja a jeho mandźelſka hromadźe rěczeſchtaj, ale wo cźim, to ja njemóžach ſroſumicź. Pſchi tym ßebi pſchezo ſaßo myßlach: hdy jeno bych mohł k dokhodnemu miſchtrej hicź. A nětkole ßebi pomyßlich: kak jeno dźenßa we nozy ſaßo domoj pſchińdu? Tu ſ hłoßom ſapłakach a rjeknych też, cźeho dla płakam.

Hrabinka ke mni pſchiſtupi a rjekny:

„Pětrje, wo to ßo njeſtaraj. Dokodny miſchtr da tebje ſe ßanjemi domoj dowjeſcź; to ßy ßebi ſaßłużił; to budźeſch hiſchcze ſ cźaßom domoj. Ale nětkole ßo najeß a napij a daj ßebi ßłodźecź. A dokhodny miſchtr k nam pſchińdźe a potom móżeſch jemu wſchitko ſwupowjedacź."

Na to ßo najędźech a cźaja napich a mi wjazy ſyma njebě. Bórſy po tym dokhodny miſchtr pſchińdźe a ja jemu liſtownju do ruki dach; wón praji: „Haj, Pětrje, to je moja liſtownja, tu ßym ja dźenßa ſhubił a hižo zyke ßanje ſa njej pſchepytał!" A potom wón liſtownju wocźiniwſchi pjenjeżne papjery pſcheliczi a mi rjekny: „To wſchitko trjechi, Pětrje, ani jena papjera njepobrachuje!" Na to dyrbjach też dokhodnemu miſchtrej wſchitko wupowjedacź, kak ßym jeho pſched Dźiwinom bjes maka doſczahnył. Jemu ßo ſkoro nochzyſche wěricź, ſo ßym mohł tak daloko běžecź. A potom ßo hiſchcze hrabja a hrabinka mje wo wjele wězach praſcheſchtaj. Potom mje khwalachu, też dokhodny miſchtr, a hrabja ßo mje woprałcha:

„Schto chzeſch ty wuknycź?"

Ja wotmolwich:

„Najradscho hajúk."

A hrabja rjekny:

„Jeli to woprawdże chzesch, cżeho dla niz? To chzu żebi spomjatkowacź; kruty hólz ty ży a to je trjeba sa hajúka."

„Ow, nano, macźi, to je mi Boże dźěczo wobradźiko!" nětkole Pětr sawyska. „Ja budu hajúk, ja budu hajúk!"

„Ale, Pětrje, tebi je Boże dźěczo hižo něschto pschinjeżko", nětkole Marczníkowa sarěcza a na wjele rjanych wězow pokasa, kotrež bě hrabinski żłużobnik żobu pschinjeżł a wó jstwje roskładł.

„Haj tak!" Pětr sawoka, „ja dźě mam też hischcże něschto!"

Pschi tym pomażny do saka w płaschczu, kotryż bě też darjeny dostał, a wucźeże s njeho list a rjekny:

„Tole je mi hrabja dał; to je myto sa namakanu listownju a hrabja je prajił, so je to mi; so dyrbitaj mi to derje khowacź."

Pětr list nanej da.

Marczník jón hnydom wocźini. W nim bě 50 dżeżacźtoleŕskich papjerow.

Hdyż bě tuto pschekłapjenje nimo, Pětr hischcże ras do saka na wutrobnu pomażny a rjekny:

„A tebi, nano, mam też hischcże něschto!"

Marczník, na poł żo nadźijejo, na poł we strasche, mózesche jenoż tschepotajo wuwjasnycź:

„A schto dha to je?"

„Tule to je!" Pětr rjekny a poda nanej maku tyšku. „Hrabinka je mi to daka sa tebje a prajiła, so cźi to hrabja da póżłacź a so je to něschto, schtoż ży ty shubił."

„Hrabja?" Marczník żo dźiwajo sawoka, wsa tu tyscźiczźu a wotewri ju.

W njej něschto mólczke do papjery sawalene leżesche. Marczník papjeru roswali a psched nim wottorhnjeny knefl s kuskom płatu se żuknje leżesche. Na papjerje pak bě s krutej ruku napiżane:

„Wy scże tsizeczi lět cżeżny muż byk; dźenża scże żo s nowa jako tajki wopokasał a mam wschu dowěru, so wy cżestny muż cżaż żiwjenja w mojej żłużbje wostanjecże." Podpiżane bě hrabjowe mjeno.

A dale delka hischcże něschto stejesche:

„Tajkile hólz, każ wasch schwarny, smużity Pětr, njemóże tola njeczestneho nana měcź a wam wschěm dyrbi żo derje hicź", a pod tym bě żo hrabinka se żwojim łschcżeńskim mjenom: „Kata" podpiżała.

Wobsboženi Marczníkezy móżachu runje tole hischcże doczakacź, tu poczachu hodowne swony k nóznym Bożim żłużbam hromadu wolacź a w Bożim domje bě nětkole runje prawe městno a prawy cżaż, so bychu Bohu lubemu Knjesej żwój dżak nanajwutrobnischo wuprajeli, dokelż jenoż wot Boha tola wschitko dobre pschikhadża.

(— Kónz. —)

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi śmeje jutsje, żobotu 1. dżeń hodow, rano w 7 hodźinach farat Räda żerbsku spowjednu wucźbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin żerbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Popołdnju w 2 hodzinomaj śmeje farat Räda kemsche sa dźěcźi.

2. dżeń hodow śmeje rano w 7 hodźinach farat Räda němsku spowjednu wucźbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin śmeje duchowny Tyschek němske a w 10 hodźinach żerbske prědowanje.

Tydżenske sastojnske dźěła śmeje farat Räda.

Wěrowani:

W Michalskej zyrkwi: Khorla August Ota Krawz, ratar we Luwocźizach, w tu khwilu wożek pola artilleriskeho regim. cżo. 28 a s wojownischcża ua dowolenży, s Emmu Gustu Schewzez na Zidowje.

S druhich wożadow: August Herman Měrcźin, pohoncź w Pomorzach, s Marju Lenu Herzogez, dźěkacźetku w Něcźinje.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Khorla Rudolf, Khorle Gustava Greulicha, kowarskeho mischtra w Cźichonżach, ż. — Ida Herta, njemandżelska dżowka na Zidowje.

S druhich wożadow: Bjedrich August, Ernsta Augusta Rěschnarja, żiwnoscźerja we Lupoji, ż. — Erna Marta, Augusta Markса, khěżerja w Stróži pola Rakez, dż.

Zemrjeli:

W Michalskej wożadże: 18. dezembra: Ota Hanż, njemandż. żyn w Zsélanach, 7 m. 16 d. — 19.: Ida Schimanez, fabriska dźěkacźetka na Zidowje, 30 l. 3 m. 5 d.

W druhich wożadach: Jan Matern, khěżet w Hermanezach n. Spr. 70 l. 8 m. 7 d. — Ernst Bjedrich Michel, żiwnoscźer a gmejństi pschedstejicźer w Pschiwoczizach, 63 l. 10 m. 7 d.

Zyrkwinske powjesće s Hodźija.

1. dżeń hodow rano 1/2 8 hodźin śmeje duchowny Voigt żerbsku spowjednu wucźbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin śmeje farat Kschiżan żerbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

2. dżeń hodow śmeje rano 1/2 8 hodźin farat Kschiżan němsku spowjednu wucźbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin duchowny Voigt němske a 3/4 10 hódźin żerbske peědowanje.

3. dżeń hodow śmeje rano w 9 hodźinach farat Kschiżan żerbske prědowanje.

Na Sylvestra, pjatk wjecźor w 7 hodźinach śmeje duchowny Voigt němske prědowanje.

Pched zyrkwinymi durjemi budże żo kollekta sa sakski zyrkwiny poklad sběracź.

Wumělski mjedowy pólver

pólver k pschihotowanju 4 puntow wumělskeho mjedu, měschk po 30 pj.

pola

dr. **Roebera**

w Germania-drogowni

na bohatej haży 27.

Koże

kóżdeje drużiny pschez po najwyschschich płacźisnach kupuje

Heinrich Lange

11 pschi żitnych wikach 11 a pschi zyrkwinym městnje 4.

Sserbski musej

wotewrjeny kóżdu 1. a. 3. njedźelu měżaza wot 1/2 11—12 hodźin.

Pjerje

kóżdu dźělbu njedrjene kupuje

J. Köhler

na żukelnskej haży 18 delka.

Porjadny hólz żo jako **pjekarski wucźobnik**

k jutram pyta pola

J. Scholty,

pjekarskeho mischtra

na garbarskej haży 10.

Pjekarskeho wucźobnika

kotremuż żo dybsacźny pjenjes dawa, k jutram pyta

Handrij Strauch (Keik)

w Droždźiju

pjekarski mischtr w Droždźiju.

Sa puntowske pólnopóstske pożytki

poruczam

papowe tyšy

wodu a tuk njepschepuschate

sa **butru, tuk, měd, marmeladu** atd.

Hermann Kulisch

w Budyschinje

mechanisa kartonażowa fabrika.

Sażopschedawarjo żo pytaju.

Konje k rěsu

po najwyschschich płacźisnach w kóżdym cżażu kupuje

Curt Kaiser

pschi mjażowych jědkach a na Humboldskej dróży 782 B

— Telefon 403. —

Sserbske a němske

spěwarske

jednore a najwożebnische,

żu po tunich płacźisnach na pschedań

we wudawarni Serbskich Nowin.

Bukečanske serbske towarstwo

zmeje njedźelu po nowym lěče **2. januara 1916** popołdnju w 4 hodź. w Grundmanec hosćencu swoje posedźenje.

Přednošk je k. kantor Lodny dobroćiwje přilubił.

Sobustawy so należnje přeprošuja, a hosćo su witani.

Předsydstwo.

Burske towarstwo w Rakezach

smeje, da-li Bóh, druhi dźeń hodow popołdnju w 4 hodźinach w Gáblerez hosćeńzu swoje měšaczne poźedźenje.

Wo bohaty wopyt proźy **pschedźydstwo.**

Džak

Sso wróćiwschi wot rowa naschoje lubowaneje maczerje

Marje Probstowoje w Brěsy

wschěm pschecźelam a znatym so, dokelž nam mózno njeje, so kóždemu jenotliwje podźakowacź, stutym sa wopokasanu luboscź, rjanu smjertnu pychu a pschewod k smjertnemu wotpocźinkej, wosebje knjesej duchownemu sa troschtowaze słowa, najwutrobnischo džakujemy.

Hlubokosrudźeni sawostajeni.

Bohužel žadaše sebi surowa wójna też z našeje srjedźizny hižo dwaj woporaj:

9. sept. 1914 padny we Vogesach naš luby přećel a swěrny towarš

Jurij Smoła
cand. rev. min.
z Budestec

granatnik reservneje brigady w I. komp. narunaceho bataillona čo. 45.

12. sept. 1915 woprowaše na ruskim bitwišću swoje žiwjenje za wótcny kraj naš drohi přećel a towarš

Jakub Cyž
stud. theol.
z Stróžišća

podwyšk woborneho regimenta čo. 101 a ryćeŕ železneho kříža II. rjad.

Božemje! Wotpočujtaj w měrje w njepřećelskej zemi!

W mjenje zwjazka Serbskich Akademikow

Jurij Brusk
t. č. předsyda.

(K temu cźišću pschiłoha.)

Rjekowskeje smjerće ze srjedźizny **serbskeje studowaceje młodosće** wumrěchu hač dotal sćěhowacy towaršojo:

9. sept. 1914

Jurij Smoła
cand. rev. min.
z Budestec

granatnik reservneje brigady w I. komp. narunaceho bataillona čo. 45.

29. augusta 1915

Michał Möller
stud. gymn.
z Nowoslic

jednolětny dobrowólnik w 13. sakskim połku pěškow čo. 178.

12. sept. 1915

Jakub Cyž
stud. theol.
ze Stróžišća

podwyšk krajnowoborneho regimenta čo. 101 a ryćeŕ železneho kříža II. rjad.

Zhubimy z nimi tŕoch najlěpšich towaršow serbskeje studowaceje młodosće, zahorjenych za wótčinu, serbski lud a narodnosć.

Dale zhubi pak serbska studowaca młodosć bohužel też hišće dweju najswěrnišeju přećelow:

13. augusta 1915 padny na rańšim bitwišću jeje dołholětny swěrny sobustaw financneje komisije

knjez cyrkwiny wučeŕ

Jan Rječka
z Budyšina

podwyšk woborneho regimenta čo. 101.

25. sept. 1915 na wječornym bitwičću jeje njezapomnity přećel

knjez wučeŕ

Franc Kral
z Kamjenca

podwyšk w pěšim regimenće čo. 178.

Božemje a wutrobny džak dawa Wamaj tudy serbska studowaca młodosć za Waju swěrne přećelstwo, dźěło a prócu. Waju mjenje wostanjetej nam studowacym njezapomnitej na wšě časy!

W Paderbornje, hody 1915.

W mjenje serbskeje studowaceje młodosće

Jurij Brusk.

Pschiłoha k czišłu 52 Serbskich Nowin.

Sobotu 25. dezembra 1915.

Placzišny réšneho šłotu na Drażdżanskich šłotnych witach.
23. dezembra 1915.
Placzišny po zentnarju a hriwnach.

Słótne družiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha	na
Czelata:		
1. najlépšche ſ mlokom wukormjene abo najlépšche wot zyza	80—84	128—132
2. šrénje kormjene abo też dobre wot zyza	70 74	118—122
3. šnadnje wuwite wot zyza	58—62	106—110
Swinje:		
80—100 klgr.	126	157.50
100 120 klgr.	115.50	154
pšches 120 klgr.	105	131.25
60 80 klgr.	90	112.50
niže 60 klgr.	75	92.75
ranzy a tundrošty	100	125

Placzišna produktow.

W Budyschinje płaczi: punt howjaseho mjaša wot — hr. 90 pj hacz 1 hr. 40 pj., punt czelazeho mjaša wot 1 hr. — pj. hacz 1 hr. 30 pj., punt šwinjazeho mjaša wot 1 hr. 35 pj. hacz 1 hr. 45 pj., punt schmalza wot 2 hr. 20 pj. hacz 2 hr. 20 pj., punt pšeńcznje muki wot — hr. 22 pj. hacz — hr. 22 pj., punt ržaneje muki wot — hr. — pj. hacz — hr. 19 pj., punt khlěba wot — hr. — pj. hacz — hr. 16 pj., punt šuscheneho połcza wot 2 hr. 20 hacz 2 hr. 20 pj., punt mlěteho zołora wot — hr. 28 pj. hacz — hr. 30 pj., liter petroleja wot hr. 32 pj. hacz hr. 32 pj., 2 puntaj butry wot 4 hr. 40 pj. hacz 5 hr. 10 pj., 15 schtuk jeji wot 2 hr. 40 pj., hacz 2 hr. 40 pj. 100 puntow šyna wot 7 hr. — hacz 8 hr. — pj., 1 kilogr. běrnow wot — pj. hacz 8 pj.

Kedźbu! Kedźbu!

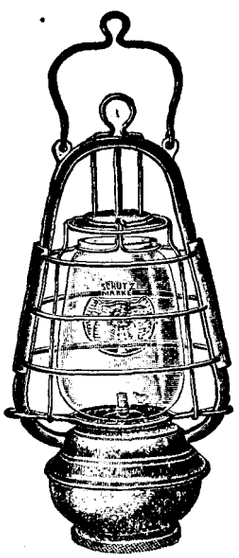

Telefon 503.

Jara pschihódny

hodowny dar

ſa kóždeho

azetylenowe blidowe a wišaze lampy
latarnje do wětra
jězdne kola a schijaze maschiny
schatowe a žimaze maschiny
rěčzne apparaty, synkowe platy
elektriske saczne lampy

Dobytne kupowanske žórło

Budyssa-dźělarnja jězdnych kołow

Pawoł Preibisch w Budyschinje
na snutskownej lawskej haśy 17

Nowolětne khartki

šu dostacź

we wudawarni

Serbskich Nowin.

Kedźbu! Kedźbu!

Karbidowe blidowe lampy (zyzaty system), **ręczne apparaty, platy, karpid, plunowe** (gasowe) **šwěcźadła, elektriske šwěcźadła** (kruschwy), **saczne lampy, batterije, jězdne kola, schijaze maschiny, narunanske a pschišłuschne dźěle**
kupujecze najtuńscho

w zentrali jězdnych kołow

na swonkownej lawskej haśy 14.
Max Sträubichen (w prjedawschim Hardrahtez domje).

Pschedźenak.

Protyka ſa Serbow

na lěto

1916

je ſa **25** pj. we wudawarni Serbskich Nowin dostacź.

Howjase koże

kaž też wschě **koże a kózki**
po najwyschschich placzišnach kupuje

Otto Hausotter

na garbarskej haśy.

Nětko je najwjetschi czaš

šo wo dobroscźi a tunjoscźi mojich

Draniskich trajnje šo tepjazych khachlow

vscheśwědźicź ſ kotrychž mam wulki skład wschěch wulkosczow kulojtych a schtyrirózkatych, czornych a emaillowanych.
Wobhladanje bjes kupenja je dowolene.
Žadajcze šebi sapišy ſ nowymi pokaskami.

Kótkojte kachle ſ lateho želeſa a worzloweho blacha, kanonske khachle a pschišłuschki, kužiske wódne pónoje
we wulkim wubjerku.

Pawoł Walther,

Saložt 1881 . **na khěžorskej drózy 4.** Telefon 599

Draždźanska banka

Akzijowy kapital 200 milijonow hriwnow
Reserwy 61 milijonow hriwnow

Wschě bankowe skasanki so s pschihódnymi wuměnjemi atd. wuwjeduja.
K sadanjenju so pjenjesy pschijimuja.
Konto-korrentowy a scheckowy wobkhód.
Na bórsowe hódnostne papjery so pjenjesy pożczuja.
Hódnostne papjery so bjes stracha khowaju a sarjaduja.
Psched wohnjom a paduchami wěste khamorowe kaschežiki so w naschej worzlowej komorje pschenajeja.
We wschěch pjenježnych należnoscżach so sprawnje rada dawa.

Draždźanska banka wobkhodne městno **w Budyschinje**
pschi žitnych wikach — Telefon 551.

Kóždy, kotryž chze žebi **dobry a tuni cżaßnik** kupicź, abo kotryž chze žebi jón **porjedźicź** dacź, njech dże k cżaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na swonk. lawskej haßy 5.

Jenez pschedawa a porjedźuje, sa swoje dźěło sprawnje rukujo. — **Proschu, žebi moji wukładne wokno, s płaczisnami wupołożene, wobhladacź.**

Kucharki, stwinske a służobne holzy, mlokowe holzy, hródźne dźowki, holzy k swinjom, wotroczkow, žrěnkow, rólnych pohonczow, wolazych a dźěłaczerske swójby pyta hnydom pschistajerka **Görlichowa** na žukelnskej haßy 1 na rózku khěžorskeje dróhi w cżrijownj knjesa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

Wisitne khartki

cżischeźi spěschnje a tunjo

Ssmolerjez knihiczischeźerstwo

Wschě 31. dezembra 1915 a 1. januara 1916 sapłaczomne

kupony

hižo wot 15. dezembra bjes khostow po najwyschschim kurßu s hotowymi pjenjesami saměnjamy.

Filiala Lubijskeje banki
w Budyschinje w serbskim domje.

Schmidt & Gottschalk

pjenježna banka w Budyschinje na theaterskej haßy.
na rózku schulskeje drohi.

Kupony k 1. januarej 1916

hižo wot **15. dez.** bjes khostow po najwyschschim kursu s hotowymi pjenjesami saměnjamoj.

Derje so płaczaze hódnostne papjery na składze.

Jenotliwje so pschenajaze privatne tresorske kaschcżiki se samßnym wotnajerjowym samknjenjom

Rum
arrak
kognak
punschowe essenzy
liköry

najlěpsche we wulkim wubjerku
porucza
Khorla Preisser junior
pschi žitnych wikach.

Schenillowe
rubischcża
a schawle

nowych rjanych mustrow
najlěpsche a najtuńsche kupujecże
pola
Ernsta Jordanoweje wudowy
w Budyschinje
na jerjowej haßy 5,
na snutskownej lawskej haßy 8
w Budyskej schtrykowarni schtrumpow

We wudawarni Serbskich Nowin su sa 15 pj. dostacź

khèrluschowe pschidawki

do serbskich a němskich spěwarskich knihow.

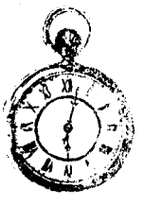

Franz Marschner

cżaßnikat w Budyschinje
na bohatej haßy 9
swój sklad **cżaßnikow** a **cżaßnikowych rjeczazow**
k dobrocżiwemu wobkedźbowanju porucza

Hódna twora. Pisomne rukwanje. Tunje płaczisny.